E-6-11.2

XIII l 33

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

OECVMENICA CATHEDRÆ APOSTOLICAE AVTHORITAS.

EX OCCASIONE

QUATUOR CLERI GALLICANI PROPOSITIONUM ANNO M.DC.XXCII. IN PARISIENSI ECCLESIASTICO CONVENTU EDITARUM ASSERTA ET VINDICATA

Ab Authore

INEXTINCTÆ SACRI CONCILIJ TRIDENTINI VERITATIS.

Cum facultate Superiorum.

Anno Christi M.DC.LXXXVIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

PROLOQUIUM.

Vbique fere divulgatæ habentur Cleri Gallicani quatuor propositiones circa Oecumenicam Romani Pontificis authoritatem sub tenore sequenti declaratæ. *Ecclesiæ Gallicanæ decreta & Libertates à majoribus nostris tanto studio propugnatas, earumq; fundamenta sacris Canonibus, & Patrum traditione nixa, multi diruere moliuntur, nec desunt, qui earum obtentu, Primatum B. Petri, ejusque successorum Romanorum Pontificum à Christo institutum, iisque debitam ab omnibus obedientiam, Sedisque Apostolicæ, in qua Fides prædicatur, & unitas servatur Ecclesiæ, reverendam omnibus gentibus majestatem imminuere non vereantur. Hæretici quoque nihil prætermittunt, quò eam potestatem, quâ pax Ecclesiæ continetur, invidiosam & gravem Regibus & populis ostendant, iisque fraudibus simplices animas ab Ecclesia, Christique adeò communione dissocient. Quæ ut incommoda propulsemus, nos Archiepiscopi & Episcopi Parisiis mandato Regio congregati, Ecclesiam Gallicanam repræsentantes, una cum cæteris Ecclesiasticis viris nobiscum deputatis, diligenti tractatu habito, hæc sancienda, & declaranda esse duximus.*

I. *Beato Petro, ejusque successoribus Christi Vicariis, ipsiúsque Ecclesiæ rerum spiritualium, & ad æternam salutem pertinentium, non autem Civilium ac temporalium à Deo traditam esse potestatem, dicente Domino:* Regnum meum non est de hoc mundo: *&* iterum: Reddite ergo Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei, Deo; *ac proinde stare Apostolicum illud:* Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non enim est potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. *Regentes ergo & Principes nulli Ecclesiæ potestati Dei ordinatione subjici, neque auctoritate Clavium Ecclesiæ* directè, *vel* indirectè *deponi, aut illorum subditos eximi à fide, atque obedientia, ac præstito fidelitatis sacramento solvi posse, eamque sententiam publicæ tranquillitati necessariam, nec minùs Ecclesiæ, quàm Imperio utilem, ut Verbo Dei, Patrumque traditioni, & Sanctorum exemplis consonam omninò retinendam.*

II. *Sic autem inesse Apostolicæ Sedi, ac Petri successoribus Christi Vicariis rerum spiritualium plenam potestatem, ut simul valeant, atque immota consistant sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis à Sede Apostolicâ comprobata, ipsóque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana perpetuâ Religione custodita, decreta de authoritate Conciliorum Generalium, quæ Sess. 4. & 5. continentur: nec probari, qui eorum Decretorum, quasi dubiæ sint authoritatis, ac minùs approbata, robur infringunt, aut ad solum schismatis tempus Concilij dicta detorqueant.*

III. *Hinc Apostolicæ potestatis usum moderandum per Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos. Valere etiam regulas, mores, & instituta à Regno & Ecclesiâ Gallicanâ recepta, Patrumque terminos manere inconcussos, atque id pertinere ad Apostolicæ Sedis amplitudinem, ut statuta, & consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ, propriam stabilitatem obtineant.*

IV. *In fidei quoque quæſtionibus præcipuas Summi Pontificis eſſe partes, ejúſque decreta ad omnes, & ſingulas Eccleſias pertinere, nec tamen irreformabile eſſe judicium, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.*

V. *Quæ accepta à Patribus ad omnes Eccleſias Gallicanas, atque Epiſcopos mittenda decrevimus, ut idipſum dicamus omnes, ſimúſque in eodem ſenſu, in eadem ſententia.*

In propoſitionibus hiſce expendendis varij Authores ſuam inſumpſerunt operam ſub titulo ſeu Regalis Sacerdotij, ſeu Tractatûs tum de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, tum de ſenſu & authoritate Conſtantienſis Concilij Decretorum Seſſione *quartâ* & *quintâ* circa poteſtatem Eccleſiaſticam editorum.

In hiſce Operibus cernere licet quævis argumentorum genera pro Oecumenici Papatûs præeminentiâ vindicandâ per ſummam induſtriam congeſta, ut nihil deeſſe videatur. Quare unicus veritatis amor, & tantorum argumentorum in ſuis fundamentis penetrandorum deſiderium me impulit, ut iſthæc reducerem ad formam argumentationis Theologicæ, in quâ nihilominùs nec quidquam mihi arrogo, ac ſi præcellere alijs contenderem, ſed vires meas eoúſque impendere volui, ut alij ſuper meis Theologicis hanc in rem ratiocinationibus ſuas ulteriores facerent reflexiones, quibus mediantibus ſpero, veritatis fundum eatenus patefactum iri, ut, quæ unicè deſideratur, ex ſe ipſa tandem triumphet veritas.

In quem finem alienis quoque argumentis etiam per extenſum poſitis utor, non enim intereſt mea, ſive proprijs, ſive alienis armis evincatur veritas, nec parum ingeniorum varietati congruit, ut diverſorum percipiat rationes & ſententias, dum uni hoc, alteri iſtud argumentandi genus facilè arridet, nec adeò probro, ſed laudi duco, audire, opus meum non eſſe integrum ingenij mei partum, dum unica eſt intentio, quibuſcumque opportunis medijs tendere ad ſanctæ Veritatis triumphum, ſicuti nec Imperatori dedecus eſt, non ſuo duntaxat exercitu, ſed alienæ quoque manùs militari ſubſidio partæ victoriæ agere triumphum.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS I.

De Romani PONTIFICIS *erga Reges ac Principes ſæculares Authoritate.*

§. I.

1. CAuſæ hujus ſtatum præliminariter exponit Author *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 1.* aſſeverando, quòd prima Pariſienſis propoſitio omnem in Reges poteſtatem adimat Vicario Chriſti, jubeatque unâ clave contentum, quâ cœlum aperit, alteram terræ deſtinaram Regibus relinquere, cùm tamen cæleſtium tanta ſit cum terreſtribus conjunctio, ut Principes eodem ſceptro, quo Regna moderantur, Religionem ſimul, fidemque aut concutiant, aut cuſtodiant. Quemadmodùm igitur ægro corpore, anima quoque laborat, nec operationibus naturæ congruis defungi poteſt: ſic ægrâ, corruptâque Republicâ, non poteſt Religio florere, quod nimiùm demonſtrant exempla eorum Principatuum, in quibus ex Principum erroribus, inertiâ, mutationeque Religionis, eadem mala in populos derivata ſunt, & tandem cum animarum tantâ, æternaque clade, fides Catholica penitùs deleta. Non potuit ergo Summo Eccleſiæ Paſtori una poteſtas ſinè alterâ concedi, ſpiritualis videlicet ſinè temporali, cùm unam ſinè altera tueri non poſſit.

2. Subdit idem Author, hanc tamen Summi Pontificis in Reges poteſtatem non eſſe *directam, & ordinariam*, idque probat ipſorum Pontificum confeſſione: Nicolai ſcilicet I. *in Epiſt. 8. ad Michaelem Imperatorem.* Stephani Papæ VI. *in Epiſt. ad Baſilium Imperatorem.* Gregorij II. *ad Leonem Iſauricum Imperatorem.* Item Alexandri III. *relati in Cap. 7. De appellat.* Et *Cap. 7. Qui filij ſint legitimi.*

3. Summi Pontificis *indirectam* erga Reges authoritatem *ſacri adverſùs hæreticos vindicati Concilij Tridentini Inextincta Veritas to. 3. in præfatione* ſic explicat, ut illius Author probabiliter habeat ſibi perſuaſum, à Clero Gallicano haudquaquam fuiſſe intentum, quòd eam erga Reges Apoſtolicam authoritatem penitùs denegaret Romano Pontifici, ſed quòd illa dicti Cleri declaratio ad eum eſſet reducenda ſtatum, quem ſacra Scriptura ſimul & ratio ibidem expoſita ſuggerit. De quo *inferiùs in finali hujus Articuli Corollario* diſſerendi major occurret opportunitas. Interea, quam in præſenti Articulo diſcutiendam ſuſcipimus propoſitionem, ſub hiſce formalibus verbis expreſſam accipe.

4. *Beato Petro, ejuſque ſucceſſoribus Chriſti Vicarijs, ipſiuſque Eccleſiæ, rerum ſpiritualium, & ad æternam ſalutem pertinentium, non autem civilium, aut temporalium à Deo tradita eſt poteſtas, dicente Domino: Regnum meum non eſt de hoc mundo. Et iterum. Reddite ergo, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo; ac proinde ſtat illud Apoſtolicum: Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non enim eſt poteſtas, niſi à Deo, quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt: itaque qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Reges ergo & Principes in temporalibus nulli Eccleſiaſticæ poteſtati Dei ordinatione ſubjiciuntur, neque authoritate clavium Eccleſiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum ſubditi à fide, atque obedientia, ac præſtito fidelitatis Sacramento ſolvi poſſunt. Eaque ſententia publicæ tranquillitati neceſſaria, nec minùs Eccleſiæ, quàm Imperio utilis, & Verbo Dei, Patrumque traditioni, & Sanctorum exemplis conſona omninò retinenda eſt.*

Circa quam proinde propoſitionem ſequentes hîc occurrunt diſquiſitiones, accuratiori methodo Theologicâ diſcutiendæ. Prima; *Vtrùm, & in quantum ex ſacris Litteris demonſtrari poſſit Romani Pontificis in Reges authoritas Apoſtolica?* Secunda; *In quantum hæc poteſtas oſtendatur ex ſacris Canonibus?* Tertia, *In quantum ex ſacris Conciliis?* Quarta, *In quantum ex hiſtorijs Eccleſiaſticis, actiſque Summorum Pontificum?* Quinta, *Qualiter ex Patribus, Doctoribuſque Eccleſiæ probetur?* Sexta, *Quid ratio valeat pro evincendo iſthoc intento?* 5.

DISQUISITIO I.

Vtrùm, & in quantum ex ſacris Litteris demonſtrari poſſit Romani Pontificis erga Reges authoritas Apoſtolica?

§. I.

AD veritatis centrum majori cum energiâ eruendum, ſecundùm methodum Scholaſtico-Theologicam, plurimum juvat, aliorum Doctorum ſententias in prima cujuſque diſquiſitionis fronte proponere, ac ſuper argumentis tum adverſariorum, tum nobiſcum ſentientium Theologorum talem facere reflexionem, ut ex intimo rei propoſitæ fundamento veritas tandem poſſit erui, ac magis ſtabiliri. In quem finem hîc ponimus ob oculos, quæ Author *tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 3.* expendit ſub iſta quæſtione: *An ſcilicet Verbo Dei conſona ſit ſententia; Reges in temporalibus ab omni Eccleſiaſtica poteſtate omninò ſubducens?* Cujus quæſiti reſolutionem ſequentem adfert *præcitatus* Author. Meum non 1.

Digitized by Google

eſt (inquiens) certos limites præfigere alterutri poteſtati : hoc tantùm probare contendo, non poſſe Principes, etiam in temporalibus, prout ordinem habent ad ſpiritualia, omninò Eccleſiaſticæ poteſtati ſubduci. Sed qui veras olim libertates Eccleſiæ Gallicanæ coram Philippo VI. Rege Francorum Anno 1329. tantâ cum laude propugnavit Petrus Bertrandi Epiſcopus Eduenſis, *tractatu de origine jurisdictionum quæſt.* 3. reſpondet ; *Ad tertiam rationem*, inquit, *de Chriſto, qui abjecit à ſe, ut dicunt, omnem jurisdictionem temporalem, dicendum eſt, quòd, qui dicit, Chriſtum non habuiſſe omnem poteſtatem ſæcularem, ſeu temporalem & ſpiritualem, contradicit ejus verbo Matth. ult. cap.* Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra. Et *Apocal. 1.* dicitur Princeps Regum terræ. Et *infra ; Verumtamen quia principaliter venerat nos redimere, & ſalvare, quaſi omnes actus ejus verſabantur circa eruditionem noſtram, & pauci, aut nulli circa exercitium cujuſcumque jurisdictionis ; non quòd utramque poteſtatem non haberet, ſed ut ſaluti noſtræ totaliter ſe impenderet, ſicut dicit Ioan. 3. Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum, ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum. Expleto autem ſacramento noſtræ ſalutis per mortem Chriſti, & ejus reſurrectionem, Chriſtus commiſit Petro regimen tantum, quantum neceſſarium erat, & expediebat, cum regimine Eccleſiæ. Et quia utraque poteſtas temporalis, & ſpiritualis eſt ad hoc neceſſaria*, ideo utramque poteſtatem commiſit Petro.

2. 2. Qui ergo dixit *Ioann. 18.* quod primo loco in declaratione refertur ; *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, dixit Matth. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra : Euntes ergo docete omnes gentes.* Itaque cùm verum vero contrarium non ſit, multò minùs prima & ſuprema veritas, ſibi ipſi ; duo hæc oracula ita concilianda ſunt, prout utriuſque circumſtantiæ poſtulant. Chriſtus, cùm hæc verba proferret, *Regnum meum non eſt de hoc mundo*, ad mentem Pilati reſpondebat interrogantis, an eſſet Rex Judæorum, ejuſmodi ſcilicet, quales extiterunt Saul, David & alij, qui per ſe ipſos populum regebant in rebus politicis, bella gerebant, & cætera omnia implebant Principis ſæcularis munia. In eo igitur ſenſu negavit Chriſtus, Regnum ſuum eſſe de hoc mundo. At verò cùm Apoſtolis officium imponeret docendi, & baptizandi, ne dubitarent, collatam cum officio plenam authoritatem, quæcumque ad ſpirituale regimen neceſſaria eſſent, præſtandi, non ſolùm in cælo, ſed & in terra datâ ſibi omnẽ ſinè exceptione poteſtatem aſſeruit. Ex primis enim verbis, *data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra*, quaſi concludendo infert : *Euntes ergo &c.* quia poteſtas Eccleſiaſtica directè ac præcipuè circa ſpiritualia verſatur, circa temporalia autem nonniſi, quatenus ſpiritualia requirunt.

3. 3. Itaque Apoſtoli, eorumque ſucceſſores ex Dei ordinatione Regalia officia non exercent, atque adeò rectiſſimè cum Chriſto dicunt ; *Regnum meum non eſt de hoc mundo.* Hinc tamen nullâ legitimâ conſequentiâ infertur, non poſſe Chriſti Vicarios, & Apoſtolorum ſucceſſores, Reges & Principes, præſertim cùm jam per characterem baptiſmalem Eccleſiæ filij facti ſunt, eique ſubditi, ſi fidei ac Religioni perniciem afferunt, monere, compeſcere, ac medijs congruentibus, & efficacibus impedire, ne poteſtate temporali abutantur contra Supremi Regis cultum, & obſequium. Nec in hoc Reges, ſed Apoſtolos & Paſtores agunt. Unde qui hanc Eccleſiæ poteſtatem impugnant, æquivocatione colorem ſuæ ſententiæ obducunt, quaſi poteſtas Eccleſiæ ad arcendos ab evertendâ Religione Principes ſibi per baptiſmum ſubjectos, etiam per abſolutionem ſubditorum à juramento fidelitatis, deficientibus alijs remedijs, idem eſſet, quod poſſe Regna ſibi adſcribere, atque inſtar Principum ipſorum regnare.

4. Addunt ſecundò Illuſtriſſimi Antiſtites, dictum eſſe à Domino, *Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.* Matth. 22. verſ. 21. ſed illius oraculi primam partem ſecunda exponit. Quis enim negat, reddenda eſſe, *quæ ſunt Cæſaris, Cæſari*, dummodò reddantur *quæ ſunt Dei, Deo*, quorum alterum alteri contrarium non eſt, licèt hominum vitio intervertantur. Verùm ſi Cæſar non ſolùm, quæ Dei ſunt, Deo non reddat, ſed ſubditos etiam ſuos à fide ſolemniter Deo promiſsâ revocet, ac per vim retrahat, nónne poterit, qui Dei vice fungitur, niſi aliunde mala graviora timeantur, fidelibus declarare, *obediendum Deo magis, quàm hominibus*, juxta oraculum Principis Apoſtolorum. *Act. 5.* 4.

5. At, inquies, hinc tantùm ſequi, non eſſe parendum Principi aliquid contra Deum præcipienti, non autem propterea in alijs ab ejus obedientia recedendum, cùm utrique ſatisfieri poſſit ; ſi, ut Chriſtianos decet, bonorum, aut etiam vitæ jacturam patiantur, ne vel Deum offendant, vel à Principe deſciſcant. Laudabile quidem id foret. Sed quotuſquiſque nunc eſt, qui tanto Chriſti amore incenſus, tanto rerum temporalium, ac vitæ contemptu præditus ſit, ut paupertatis, exilij, ac mortis metu à Dei ſervitio non deterreatur, cùm tot videamus minora mala reformidantes, aut caduca bona ſperantes ad Principum, quàm ad Dei mandata promptiores. Nónne igitur, ut innumerorum hominum ruinæ occurreretur, liceret Eccleſiæ, Chriſtiano Principi, pluries monito, contumaci, & incorrecto poteſtatem nocendi adimere, ac populos ab ejus tyrannide ſubducere, ſi hoc ſinè majorum malorum periculo fieri poſſet? 5.

6. Profertur *caput 13. Epiſtolæ B. Pauli ad Romanos, omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, &c.* Sed ſe ipſemet Apoſtolus explicat, addens ; *nam Principes non ſunt timori boni operis, ſed mali, vis autem non timere poteſtatem, bonum fac ; & habebis laudem ex illa : Dei enim miniſter eſt tibi in bonum, &c.* Quid ergo ſi Principes ſint timori boni operis, non mali? Si timenda ſit poteſtas bonum facienti? Si diaboli miniſter ſit in malum? 6.

(o)

§. II. Re-

§. II.

Referuntur ac expenduntur Adversariorum argumenta, unà cum responsionibus, & conclusione super ijsdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I. Adversariorum.

7. EX parte Cleri Gallicani licet 1. argumentari. Regia potestas immediatè subsistit ex Dei ordinatione, juxta illud *Rom. 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt; Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Ad quam Dei ordinationem utique respiciebat Christus *Matth. 22.* præcipiens: *Reddite, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Eâdem ex ratione Petrus 1. *suæ Epistolæ cap. 2.* jussit: *Obedite Regibus etiam dyscolis.* Nequit ergo Pontifex Imperium Regibus abrogare, maximè cùm etiam dyscoli Principes tolerandi sint in tantum, ut oporteat, ipsis obedire.

Responsio.

8. AUthor *Regalis Sacerdotij præs. §. 11. n. 2.* respondet. Isthæc universa verissima esse *Ordinariè*, ac pro casu, de quo loquuntur illi sacri textus, ut nemo videlicet subditorum, obtentu Reipublicæ malè administratæ, possit in suos Principes insurgere: absurdissimum enim videri, & plenum latrocinijs, singulis privatorum aut ignorantiâ, aut odio, aut cupiditate correptis, arbitrium & Jus in suum Principem committere, hoc enim remedium esse extremis periculis reservatum, nec aliâ, quàm PONTIFICIS MAXIMI manu applicandum, de quo proinde textus citatos nihil loqui, & ideo nihil probare, cùm non possint magis probare, quàm loquantur.

Objectio.

9. INstabit pars adversa, ut exprimatur casus ille extraordinarius, quo per sacras Scripturas liceat Summo Pontifici insurgere suâ authoritate in sæculares Principes.

Responsio.

10. HOc sequentibus paragraphis ex Antiqui ac Novi Fœderis tabulis ostendetur, in præsenti autem sufficiat demonstrare, sacros text⁹ ex adversa parte allegatos præsentis quæstionis instituto haud officere, sed econtra intentioni nostræ non parum deservire. Ex ijs equidem Divinis oraculis firmum stat principium, quòd Regia potestas subsistat ex Deo, strictè constituta ex Dei ordinatione, atque adeò authoritas illa sit *Iuris Divini.* At hinc minimè infertur, Regiam potestatem, temporalis regiminis sphærâ circumscriptam, licèt ipso Jure Divino sit constituta, non tam *ex se formaliter*, quàm *quoad sui morale exercitium* atq; *subjectum* in nullo etiam extraordinario casu subjacere Apostolicæ Summi Pontificis authoritati.

11. Quinimò ex ipsomet illo *ad Romanos decimi tertij capitis* textu sacro dilucidè probatur, cùm ea, *quæ sunt à Deo, ordinata sint*, oportere, in potestatibus Divinitus constitutis servari quendam ordinem ab ipso etiam Deo institutum. Neque verò iste ordo teneretur, nisi inter ipsas Divinitus constitutas potestates servaretur subordinatio, si quæ per Deum esset sancita. Et ideo, si potestatis Regiæ quoad aliquem casum, esset quæpiam erga Apostolicam Summi Pontificis authoritatem, à Christo sancita subordinatio, huic non tantùm refragaretur, sed suffragaretur ille Apostolicus textus. Vnde argumentationis ex hoc petitæ vis prorsus evaneſcet, imò pro Apostolicâ supra Reges potestate emphatico quodam modo stabit, ubi ea potestatis temporalis erga spiritualem Apostolicam authoritatem subordinatio ex sacris Litteris *inferiùs* adducendis demonstrabitur.

12. Cujusmodi proinde subordinationem videtur Christus in præallegatâ *ex Matth. 22. capite* desumptâ sententiâ, insinuâsse dicendo; *Reddite Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & quæ sunt Dei, Deo.* Per hoc enim Jurium Cæsari inexistentium subordinatio quædam ad ea, quæ Dei sunt, non obscurè innuitur; firmo sanè argumento, talem subordinationem ex Christi jussu tenendam esse, ubi vicaria Christi authoritas ab ipsomet, etiam quà Deo constituta, eam exigit in vi indefinitæ *potestatis solvendi & ligandi, quidquid est super terram*, & in vi *Pastoralis muneris super omnes Christi oves protensi*, dum certè Reges Christiani nolent dici, seu esse alterius, quàm Christi oves, neque præsument, negare potestatis suæ Regiæ exercitium esse *super terram*, indefinitæ adeò illi super terram *ligandi & solvendi Christi Vicariæ potestati* subjectum, veluti majori efficaciâ hæc urgebimus *inferiùs*.

13. Quare ex præadducto 1. *Petri 2.* capite, oportet quidem, Regibus *etiam dyscolis obedire*, hoc tamen nemo dixerit, locum habere, nisi quamdiu Regiâ pollent authoritate, neque verò ibi decernitur, nullum dari posse casum, in quo per Jus seu *naturale*, seu *Divinum positivum* Reges exui possint suâ dignitate, eritque adeò casus iste posteà examinandus, dum interea jam palam est redditum; argumentum ex præadductis sacris textibus formatum, ad præsentis disquisitionis statum nihil habere efficaciæ.

ARGUMENTUM II. Adversariorum.

14. EX parte Cleri Gallicani licet 2. argumentari *ex Novella 6. inst. de Novella 73. §. 1.* Imperatoria potestas est *immediatè* à Deo collata. Ergo à Pontifice aut restringi, aut adimi non valet.

Responsio.

15. AUthor *præcitati Regalis Sacerdotij dicto §. 18. n. 14.* optimè respondet. Quidquid sit de hoc, *an Regia, & Imperatoria potestas sit instituta seu Divinâ, seu humanâ authoritate*, illud certum videri, quòd à Deo non *immediatè* conferatur. Cùm enim sit merè temporalis, nec

ad

1. Articli Cleri.

1. Primo, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite of his Parliament, wolle graunte and
declare that the Lawes of the Churche of Eng-
lande ought to be, and shalbe reputed and
iudged as parte and parcell of the Lawes of
this his Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

2. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .vj. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

3. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxv. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

4. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxvij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

5. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxviij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

6. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxj. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

7. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

8. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

9. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

10. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

11. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

12. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

13. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

14. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

15. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

16. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

17. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

18. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

19. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

20. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

21. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

22. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

23. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

24. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

25. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

26. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

27. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

28. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

29. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

30. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

31. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

32. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

33. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of Parliament diligently loked and provided
for, that they be not prejudicial nor contrarie
to the Prerogatyve Royall of the Kyngis
Crowne, nor to the Lawes, Statutes, and Cus-
tomes of this Realme, nor to the Inheritaunce
nor Possessions of any of his Highnes Subiectes.

34. Item, that the Kyngis Highnes, with the
auctorite aforesaid, wolle graunte and declare
that all the Constitucions Provincialles and
Legantines, with all other Constitucions Eccle-
siastical and Canons, which be not contrarie
nor repugnaunte to the Lawes, Statutes, and
Customes of this Realme, nor to the Preroga-
tyve Royall of the Kyngis Crowne, nor to the
Inheritaunce nor Possessions of any of his
Highnes Subiectes, and which have been
used and exercised by the Clergie and their
Officers of this Realme, sithen the Parliament
holden in the .xxxiij. yere of the Reigne of King
Henry the Eight, shalbe from hensforth used
and exercised by the Clergie and their Officers
of this Realme, and that his Highnes and his
Temporall Courtes of Parliament shall take
them as parte of the Lawes of the same, for
the whiche cause they ought to be by the
Kyngis Highnes and his Temporall Courtes
of

tro, ejuſque ſucceſſoribus Chriſti Vicarijs, ipſiuſque Eccleſiæ; protendens ſe ad regimen rerum ſpiritualium, & ad æternam ſalutem pertinentium. Altera eſt *temporalis & politica*, Regibus, & Imperatoribus competens ſuper Civilium & temporalium cauſarum regimine & moderatione. Quæ utraque poteſtas, ſicuti utrinque eſt Iuris Divini, ſic quælibet earum habet ſuos à Deo circumſcriptos limites, neque fas eſt, unam commiſceri alteri, ſed oportet, utrâmque ſuâ ſphærâ eſſe contentam, eò vel maximè, quòd poteſtatum ejuſmodi confuſio fieri nequeat abſque diſcordijs, Principumque indignatione, Reique publicæ graviſſimo detrimento hinc ſecuturo.

Reſponſio.

22. AUctor *Regalis Sacerdotij* convenienter reſpondet *cit. §. 18. n. 3.* multa eſſe, quæ inſtar hellebori, ratiò uſurpata ſint medicinæ, lethalia futura, ſi crebrò uſurparentur: talem eſſe poteſtatem, quæ Summis Pontificibus in Reges & Principes conceditur, hæc namque ſi ordinaria eſſet, nocituram potiùs, quàm Eccleſiæ profuturam: & ideo locum non habere, niſi premente neceſſitate cum Religionis bono: tunc enim temporalem poteſtatem *ex naturâ ſuâ* ſubmitti Eccleſiaſticæ, cùm temporalia ſint propter ſpiritualia. Et hoc ad pacem Reipublicæ, non ad diſſidium pertinere, turbatâ ſiquidem Religione, etiam Regna turbari, & ideo quidquid tuendæ Religioni, tuendis etiam Imperijs ſervire: expedireque, immenſæ Regum potentiæ terminum aliquem figi, ut non excurrat, araſque fidei tranſcendat, quod fieret, ſi extra omnem metum, & ludicem eſſent, cupiditate regnandi Religionem vincente.

Objectio.

23. INſtabit pars adverſa, ut ſibi probetur effatum illud, quo dictum erat, *premente neceſſitate, cum Religionis bono, Summus Pontifex competere poteſtatem authoritativam ſuper Regibus & Principibus.* Si enim temporalis poteſtas in aliquo caſu *ex naturâ ſuâ* ſubijciatur authoritati Eccleſiaſticæ, quomodò huic ſubjectioni locus non fuiſſet in ſtatu puræ etiam naturæ, in quo tamen nulla ſtrictè Eccleſiaſtica, Regiæ ſaltè authoritati ſupereminens extitiſſet poteſtas, utpote *ex naturâ ſuâ* ſuper fidei lumine fundata? Num ex *naturâ rei*, vel potiùs *ex elevatione gratiæ* provenit, quòd temporalia ſint propter ſpiritualia, non naturali duntaxat lumini, cujus ſphæram ambit ſuprema Regia poteſtas, ſed ſupernaturali etiam fidei lumini, Eccleſiaſticæ poteſtatis fundamento proportionata? Quòd ſi utraque, ſeu naturalis, ſeu ſupernaturalis luminis, eique proportionata gubernativa poteſtas non commiſceretur, quomodò pax Reipublicæ in cauſis temporalibus turbaretur; dum, ubi eam contingeret, turbari in cauſis Religionis, Regibus etiam dyſcolis, ſicque à vera Religione deficientibus, intrà ſuæ Regiæ poteſtatis ſphæram eſſet adhuc obtemperandum? An non ergo, ſi utrique illi poteſtati relinquerentur impermixti ſui limites, politica præcipuè pax & tranquillitas maneret integra & illæſa, quamdiu huic ſe non immiſceret poteſtas Eccleſiaſtica? Numquid igitur rationes iſtæ ſuadere videntur, duas *illas poteſtates ſuâ utrinque ſphærâ circumſcriptas, ita debere eſſe impermixtas, ut neutri congruat, ſe ingerere in cauſis ad alteram pertinentibus?*

Reſponſio.

UT argumentum ex parte adverſâ *ſuperiùs* adductum ſolidè refutetur, ſingulariter inſpiciendum eſt, cujus cenſuræ digna ſit ſententia illa, quæ politicam & Eccleſiaſticam authoritatem contendit, ſe habere ad invicem, ceu duas diſparatas poteſtates, oſtendendumque proinde erit, haſce non tam *ex naturâ rei*, quàm ex *ſupernaturalis elevationis* jure Divino, ità inter ſe comparari, ut politica poteſtas non equidem in ſe *formaliter* ſpectata, ſed *quoad ſui, ſeu applicabilitatem*, ſeu *exercitium quà in finem ſupernaturalem* elevabile, debeat ſubordinari poteſtati Eccleſiaſticæ. Quod equidem in concluſionibus *inferiùs* ſanciendis, per ſacræ Scripturæ fundamenta ſperamus efficaciter evincendum: interea quantum argumento in contrarium adducto ſolidè diſſolvendo, eſt neceſſarium, id ſequenti ratione præſtabimus. 24.

Conferendo igitur lumen naturæ cum ſupernaturali fidei lumine, certum eſt, lumen intelligentiæ creatæ naturaliter inditum cum ſuis *moralibus* principijs, cuivis rationis capaci perſpicuis, ita eſſe immutabile, ut per altius fidei lumen in ſe ipſo *formaliter* ſpectato, nequeat ulli ſubjacere mutationi. Quo tamen minimè obſtante, fidei luminis ſuperioris eſt authoritas, non protendens ſe ſupra illud, quod eſt *formale* in lumine naturali, ſed quod in hoc eſt merè *materiale*. Etenim veriſſimum eſt, verum naturali lumini commenſuratum, non poſſe veritati, per fidei lumen revelatæ ullatenus eſſe contrarium, ubi tamen contingeret, quempiam fidei articulum videri diſſentaneum alicui principio, ſecundùm naturæ lumen conſpicuo, neutiquam ex hoc eſſet fidei veritas determinanda, & explicanda, ſed ad hujus menſuram prorſus infallibilem, eſſet definienda, principij lumine naturæ noti intelligentia. 25.

Pari proinde ratione Regia ipſo *naturæ lumine* conſtituta poteſtas, ſe habet erga Eccleſiaſticam, *lumini fidei* ſuperſtructam authoritatem. Quæ utraque proinde poteſtas indubitanter eſt *iuris Divini*, nec poteſt ſuprema Eccleſiæ authoritas illam *formaliter* ſpectatam immutare, reſtringere, vel etiam ex parte duntaxat deſtruere. Ubi tamen contingeret, poteſtatis Regiæ exercitium exorbitare extra luminis naturalis ſphæram, progrediendo, ad decernendum aliquid æquitati naturali diſſentaneum, an nefas erit, quòd Eccleſiaſtica ſuprema poteſtas ſe reflectendo ſuper ejuſmodi iniquitate, lumini etiam naturali repugnante, eam authoritativè reprobet? Ex quo namque humana natura jàm non ſubſiſtit *in puris naturalibus*, ſed etiam *quoad lineam moralitatis* 26.

Digitized by Google

est elevata ad *statum supernaturalem*, impossibile est, ullam jam dari iniquitatem, naturali lumini adversantem, quin etiam pugnet cum honestate supernaturalis ordinis. An ergo Summus Pontifex super hanc se reflectendo, Vicariæ Christi authoritatis ad universas ejusdem Domini nostri oves se extendentis, indefinitæque erga omne *morale consistens super terram*, ligandi & solvendi potestatis gladium stringere cohiberetur, adversùs illam Iuri *naturali*, & consequenter *Divino*, supernaturalis quoque *moralitatis* Iuri repugnantem nequitiam?

27. Leges Imperatoriæ olim firmabant validam, etiam malâ fide peractam præscriptionem. Quod ubi Pontifices agnoscebant, non cum naturali duntaxat *honestate*, sed cum *supernaturalis quoq; moralitatis rectitudine* pugnare, ex authoritate Christi Vicariâ improbabant tanquam iniquum. Nec, quia nulla est excogitabilis iniquitas, Iuri *naturali* repugnans, quin *supernaturalis* quoque *honestatis rectitudini* adversetur, poterat malæ fidei præscriptio damnari, quâ æquitati *supernaturalis* moralitatis contraria, quin abolenda decerneretur *sub moralitate*, qua præcisio etiam lumini *naturali adversante*, cùm cæteroqui hâc subsistente, semper adhuc locus esset diffirmitati adversùs supernaturalis luminis moralitatem, utpote infallibiliter connexam cum illâ, postquàm homo cum totâ moralitatis sibi congenitæ, luminisque naturaliter inditi sphærâ suâ, est elevatus ad statum supernaturalem.

28. Concurrunt quandoque circa eandem materiam politica, & Ecclesiastica potestas, veluti contingit in juramento, quâ contractuum Civilium confirmatorio. In hoc enim considerare licet non Religionis duntaxat supernaturale vinculum, sed lumini quoque naturali commensuratam, & contrahenti quæsitam specialem firmitatem ex Jurejurando, *secundùm lineam moralitatis, purè etiam naturalis*, obortam. Quandoquidem igitur Jura Civilia olim decreverint, Jusjurandum ex metu initum esse invalidum, sacri autem Canones è contrario vinculum Religionis inde obortum validum, sed authoritate Ecclesiæ rescindendum sanxerint; *An dicere fas est, non attentâ ejusmodi Canonicâ sanctione, posse intrà lineam moralitatis naturalis, defendi illius Iurisjurandi invaliditatem, utpote stabilitam ab Imperatoriâ supremâ politicâ authoritate?* Hoc si quispiam tueri vellet, profectò fateri deberet, dari honestatem quampiam naturalis ordinis, quæ supernaturalis moralitatis honestati esset contraria, quod tam impossibile est, quàm indubitanter verum est, verum naturalis ordinis, pugnare haud posse cum vero supernaturalis ordinis: neque tamen veritas supernaturalis ex naturalis ordinis veritate, sed hæc vicissim ex illâ est dijudicanda.

29. Contingere rursus potest, quòd Imperator in Jura S. Ecclesiæ involans, vel adversùs supremam Ecclesiasticam authoritatem insurgens, Ecclesiasticæ potestatis gladio coerceatur à Summo Pontifice: indeque Imperator hostili etiam exercitu contra eam agat. Quis jam Catholicorum bellum ejusmodi authoritate Imperatoriâ indictum Summo Pontifici, justum probare posset? Quis econtrà Catholicorum, usum armaturæ Ecclesiasticæ, per censuras à Summo Pontifice armaturæ Imperatoriæ oppositum, in eo casu ausit dicere iniquum? Quo tamen haud attento, si Imperator pergeret in suâ pertinaci adversùs authoritatem Pontificiam impugnatione, an nefas foret, hanc adversùs Imperatorem insurgere? Profectò quisquis Jura Coronæ suæ Regiæ invaderet, adversùs hunc Rex Christianissimus justum decerneret bellum, juridicam quoque ferendo sententiam adversùs Coronæ suæ hostem, æquè Regiâ licèt, supremaque adeò potestate præfulgentem. Quo igitur jure authoritatem in supremum etiam, authoritate sibi coæqualem Regem, sibi assumeret Rex Christianissimus? Non alio sanè titulo, nisi ex illo per naturale lumen constituto principio, quòd quisque supremus Rex habeat authoritatem, procedendi & *Iudicialiter* & *militaliter* adversùs manifestum perturbatorem Coronæ suæ Regiæ.

Quòd si ergo ista potestas Regia prævalere possit erga alterum, supremum licèt, sibique coæqualem Regem: quomodò vir verè Catholicus negare jam auderet, supremæ quoque Ecclesiasticæ authoritati inesse potestatem tum *viâ Iudiciariâ*, tum *executoriâ* per spiritualia censurarum arma procedendi adversùs quemcumque Regem, Majestatis Pontificiæ perturbatorem. At verò, ubi Rex in bello ejusmodi victor existeret, meritò adversùs illum, Regiorum ipsius Jurium perturbatorem Regem, à se devictum, prætendere posset facultatem *Iudicialiter* etiam procedendi, sicque eum destituendi Jure sui Regni, ipsumque adeò deponendi non in viâ *Facti* duntaxat, sed etiam in viâ *Iuris*. Quidni ergo par, aut major asserenda sit potestas in Summo Pontifice, ad deponendum Regem Majestatis Pontificiæ turbatorem ac invasorem? 30.

Replicabit fortassis nonnemo, quidni ergo Rex illâ suâ supremâ authoritate æquè uti posset etiam adversùs Summum Pontificem, Jurium suorum Regiorum perturbatorem, si ipsum Jus naturæ, cuique supremo Regi talem concederet, *Iudicialiter* & *militaliter* procedendi authoritatem contra quemcumque Coronæ suæ Regiæ invasorem iniquum? 31.

Verùm ad hoc responsio in promptu est, 32.
quòd, sicuti lumen naturale cum totâ moralitatis sibi proportionatæ sphærâ, est elevatum ad statum supernaturalem, sic Regia suprema Majestas, quoad omnimodam *moralitatis* lumini naturali commensuratæ sphæram, sit in vi supernaturalis totam *moralitatis naturalis lineam* complectentis elevationis, jam subordinata supremæ Ecclesiasticæ potestati. Quemadmodùm igitur cum hac ad statum supernalem universæ moralitatis naturalis elevatione, haud subsistit, quòd lumen naturale possit sibi arrogare officium quasi Judicis, super fidei lumine supernaturali, sic neque Politica Regia Majestas, naturalis luminis sphærâ circumscripta, superexendere se unquam potest super Ecclesiasticam potestatem, præcipuè supre-

premam, altiori fidei lumini superstructam: nec adeò Rex, seu Imperator sibi arrogare unquam potest vel judicium, vel bellum adversùs Summum Pontificem, ex Vicaria Christi authoritate, suprema adeò Ecclesiastica potestate procedentem, ad Regis Pontificiæ Majestatis infensi hostis depositionem. Cujusmodi proinde Theologicorum argumentorum solidum ex sacris Litteris fundamentum *inferiùs* deducetur.

ARGUMENTUM IV.
Adversariorum.

33. EX parte Cleri Gallicani licet 4. argumentari. Papa est Vicarius Christi, non quà Dei, sed quà hominis & Capitis Ecclesiæ. At Christus ut homo nullam habuit in Regna & Principatus, ac temporalia Jurisdictionem: ipsomet *Joannis 18.* contestante: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Et *Lucæ 12. O homo, quis me constituit judicem, aut divisorem inter vos?* Quis ergo majorem Papæ, quàm Christo super causis civilibus ac temporalibus tribuat Jurisdictionem?

Responsio.

34. AUthor *prætacti Regalis Sacerdotij cit. §. 18. n. 5.* respondet, constanter Divi Thomæ, Principis Theologorum esse sententiam, quòd Christo Domino quà homini utraque dignitas, Regia videlicet & Sacerdotalis fuerit communicata, uti expressè habetur in ejusdem S. Doctoris *l. b. 1. de Regim. Princ. cap. 12. ac seq. & 3. par. q. 59. art. 4. Manifestum est*, inquiuntis, *Christo quà homini esse potestatem judiciariam ex Regiâ consequentem, quoad omnes res humanas: cuicumq; enim committitur principale, committitur & accessorium, omnes autem res humanæ ordinantur in finem beatitudinis, quæ est salus æterna, ad quam omnes homines admittuntur, vel etiam repelluntur judicio Christi, ut patet Matth. 25.* Adstipulatur sacra quoque Scriptura, Christo *Matth. ult.* asseverante: *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terrâ.* Unde & Paulum ad *Hebræos* ait, Christum esse institutum hæredem Universorum. Et Apocalyp. 1. *Christus dicitur Rex Regum, & Dominus Dominantium.*

Hoc igitur Jus Regium, Christi Humanitati in vi Hypostaticæ cum Divinitate unionis communicatum, Christus equidem, qui venerat in formâ servi ad pœnitentiæ & humilitatis exemplum nobis præstandum, noluit ordinarie exercere, quanquam sui in temporalia Dominij Jurisdictionis supremæ actus aliquos exhibuerit, mulierem adulterij convictam, contra legis præscriptum *Ioan. 6.* absolvendo: ficulneam, quæ in alterius bonis & patrimonio erat, *Matth. 21.* arefacien lo, dæmonesque in gregem porcorum, qui ad alios pertinebant. *Matth. 21.* immittendo, & præcipites in aquam agendo. Cujusmodi adeò erga alios dominia supereminens in Christo potestas, licet non fuerit communicata Ecclesiæ, attamen nunc negari non debet aliqualis saltem communicatio illius Christi Humanitati collatæ potestatis, in quantum temporalium rerum dispositio Ecclesiæ gubernandæ, consummandæque redemptioni, erat necessaria. Divo Thomâ *ubi supra* asseverante, cuicumque committitur principale, committi etiam accessorium.

Objectio.

35. INstabit pars adversa, ut ostendatur, quòd Christi Humanitas de regno sibi ex vi unionis Hypostaticæ super rebus quoque temporalibus competente, aliquam fecerit participationem suo in terris Vicario Petro, ejusque successori.

Responsio.

36. EX ipsamet Christi verborum proprietate evincitur, Dominum nostrum asseverando: *Regnum meum non est de hoc mundo*; eo ipso asseruisse sibi regnum aliquod, hoc autem noscitur esse duplex, alterum *spirituale* est Ecclesia, cui Petrum jam tunc destinaverat præficiendum, qua sui Vicarium, cum indefinita ligandi & solvendi super terram authoritate, cumq; ne perpetuitate successionis ad finem usque mundi duraturæ. Alterum verò Christi regnum erat *temporale*, quod juxta *practatam* S. Thomæ *lib. 1. de regimine Princip. cap. 12.* sententiam, protendebatur supra totum mundum, saltem quoad jus & potestatem, ita ut posset Reges quoslibet è Regno deponere, aliosque creare, licèt hâc potestate non sit usus. Utrecumvis ergo duorum illorum Regnorum, si attendatur origo, ex ipsâ Christi sententiâ dicendum est, neutrum esse de hoc mundo, quia ambo radicantur in Unione Hypostaticâ, quæ minimè est de hoc mundo. Etsi verò fateamur, posterioris illius regni, Christo quà homini erga totum etiam mundum competentis communicationem, non esse factam Ecclesiæ: eo ipso tamen, quòd Ecclesiæ sit à Christo potestas super quodcumque *morale in terris* ad regnum cælorum ordinabile, oportet, hoc spirituale regnum *indirectè* saltem protendi super temporalia, quæ in regnum cælorum ordinabilia; uti ex sacrarum Litterarum fundamentis *infra* adducendis, efficaciùs demonstrabitur.

CONCLUSIO.

37. NOn absque maximo Regiæ charactere Christiano insignitæ potestatis dedecore, detruditur Princeps Christianus ad Regis, quasi Ethnici statum, si negetur esse subordinata Christi Vicariæ, Romani Pontificis authoritati Oecumenicæ.

Explicatur. Quisquis enim negaret, Regiam in Principe Christiano potestatem, ex vi characteris in Baptismate Divinitus infusi, non elevari ad statum quempiam sublimiorem, ac fuisset *in puræ naturæ statu*, profectò Regem Christianum eo collocaret loco, ac si authoritatis suæ Majestas non altiùs esset attollenda, quàm politicæ potestatis, secundùm

Digitized by Google

lumen naturæ circumſcriptæ, ſphæra permittat. Ejuſmodi verò luminis naturalis limitibus circumſcripta, politicæ poteſtatis ſuprema etiam Majeſtas, ſecundùm integram ſphæram ſuam eſt in Rege Ethnico. Ergo quiſquis negat, Regem Chriſtianum, ex vi characteris in ſacro baptiſmate Divinitus inditi, non tantùm quoad ſuam perſonam, ſed quoad Regiam quoque poteſtatem in ſublimiori jam ſtatu, etiàm quà Regem eſſe conſtitutum, is profectò Regem ejuſmodi cum ſuæ poteſtatis ſupremâ Majeſtate detrudit ad ſubſellia Regum Ethnicorum.

38. Quo præſuppoſito, diſquirere placeat ex illo, qui Chriſtianiſſimi Regis Majeſtatem conaretur ita deprimere; *quo Iure hic Chriſtianiſſimus Rex proceſſerit adversùs Regni ſui hæreticos?* Neque enim credere fas eſt, proceſſum fuiſſe adversùs illos, quà Regni ſui politici ſolummodò, ſed etiam quà Eccleſiæ Sanctæ perduelles, atque ad hujus debitam obedientiam compellendos? Tantum profectò poteſtatis ipſi haud fuiſſet ex Regiæ poteſtatis ſphærâ, quà præciſis luminis naturalis limitibus circumſcriptâ, ſed quà ſublimatâ ex characteris Chriſtiani elevatione, per quam ipſius Regia quoque poteſtas recipit talem reſpectu Eccleſiæ, ejuſque Oecumenici Paſtoris ſubordinationem, in vi cujus eſſet conſtitutus Chriſti Vicariæ authoritatis inſtrumentum, ad publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum, in ſuo præcipuè Regno, æternæque ſalutis in ſuis charactere Chriſtiano æquè inſignitis ſubditis commodum, pro viribus promovendum. Quæ proinde ad Oecumenicam Eccleſiæ Sanctæ authoritatem, Regiæ in Chriſtiano Principe poteſtatis ſubordinatio, ampliat authoritatis Politicæ ſphæram, luminis naturalis limitibus cæteroqui circumſcriptam elevando, & condecorando eandem excellentiâ ſingulari, ſe protendente ad ea etiam, quæ fidei luminis ſphærâ continentur. In quâ proinde Regiæ intrà lineam naturalem ſupremâ, ad Oecumenicam Eccleſiaſticam, in lineâ ſupernaturalis luminis ſummam poteſtatem, ſubordinatione ex ſacris Litteris comprobandâ, toti quanti nos impendemus, ex ipliſſimis etiam illis ſacræ Scripturæ textibus, qui ex parte Cleri Gallicani opponebantur, initium facturi.

PROBATIO I.

IN quâ fit retorſio *primi* adverſariorum argumenti ex *Rom. 13. Matth. 22. & 1. Petri 2.* oppoſiti, & *ſuprà n. 7.* adducti.

39. Etenim Apoſtolus *cit. 13. ad Rom. capite* jubendo, *ut omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit*; ſub hiſce verbis talem facit poteſtatum a Deo ordinatarum in ſublimitatis inæquali gradu comparationem, ut prorſus neceſſum ſit, unam alteri ſubordinari, ut ſic ordinatè procedant poteſtates à Deo conſtitutæ, quatenus ſcilicet ſublimiori ſemper, oporteat, ſubjectam eſſe poteſtatem, quæ non tantæ eſt eminentiæ. At verò quemadmodùm fidei lumen, cui ſuperſtructa eſt authoritas Eccleſiaſtica, eſt ſublimius naturali lumine, ad cujus ſphæram menſuranda eſt Politica Regia poteſtas, ſic oportet, illam eſſe hâc ſublimiorem. Quia ergo ex præadducto Apoſtolico textu, oportet, *ut omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit*, conſequens omninò eſt, Regiam poteſtatem debere ſubditam eſſe Oecumenicæ Eccleſiaſticæ authoritati.

Atque hanc ſubordinationem haud obſcurè inſinuavit Chriſtus *Matth. 22.* præcipiens: *Reddite Cæſari, quæ ſunt Cæſaris, & quæ ſunt Dei, Deo.* Sicut enim hoc Jus Cæſareæ Majeſtatis, ex vi cujus, ipſi reddendus erat cenſus, totam energiam ſuam obtinebat ex Jure Divino, in vi cujus Deo reddere oportet, quæ Dei ſunt; ſic illa Divini Juris cum Jure Cæſari competente, Chriſti verbis facta combinatio, Cæſarei licèt ſupremi Juris indubitatam præferet ſubordinationem erga Jus Divinum. At licèt hîc ſermo fuerit de Iure inexiſtente Cæſari, Eccleſiæ Chriſti minimè ſubjecto, ea tamen verba Chriſtus Dominus protulit, cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, in quo adeò oportet, ut, quod debetur Regibus ac Imperatoribus, ipſis reddatur in vi altioris Juris, nempe Divini, cui Cæſareæ ac Regiæ Majeſtatis Ius eſt ſubordinatum. Quemadmodùm autem Chriſtus ea verba pronuntiando, indubiè cogitabat de Oecumenicâ in Petro, ejuſque Succeſſoribus fundandâ Eccleſiæ authoritate, hâc enim de causâ Chriſtus Cæſareo jure minimè obſtrictus *Matth. 17.* jubebat, *pro ſe ac Petro eundem tributi loco dare ſtaterem*: ita Cæſareæ Majeſtatis Ius combinando cum Iure Divinæ Majeſtatis, ceu fundamento, cui illud ſubordinatum & ſubjectum exiſteret, idem Chriſtus uno mentis obtutu, etiam quà homo univerſa complectens, reflexionem utique faciebat ad ſuam in terris Vicariam poteſtatem Apoſtolicam, à ſe in Eccleſiâ inſtituendam, quam quiſquis (nemine, ne Rege quidem excepto) eſſet auditurus, Deum audiret, atque adeò ſub illis verbis: *Reddite Deo, quæ Dei ſunt*, Dominus noſter Regiam quoque poteſtatem, in Principibus Chriſtianis deſtinavit ſubordinatam Divino, Vicariæ Chriſti authoritati annexo Iuri. In vi cujuſmodi adeò, Regiæ Majeſtatis, ad ſublimiorem Vicariæ Chriſti poteſtatis Iure *Divino* ſancitam authoritatem, ſubordinationis, *inferiùs* oſtendetur, quantum hæc prævalere poſſit adversùs Chriſtianos Reges dyſcolos exauthorandos, ut ex tunc in ipſo etiam *Dei*, & conſcientiæ *foro* non ampliùs reputandi ſint inter veros Reges, quibus Petrus *1. ſuæ Epiſtolæ cap. 2.* juſſit obtemperandum.

PROBATIO II.

IN quâ fit retorſio *ſecundi* argumenti petiti ex eo, quòd Regia poteſtas ſit Juris *Divini*.

Etenim hâc Regiæ poteſtatis, quòd in ſe 40.
formaliter ſit *Iuris Divini*, prærogativâ ſpontè admiſsâ, ſolennis mox emergit quæſtio: *An in ijs, quæ Iuris Divini ſunt, non poſſit eſſe ſubſtratum quoddam materiale, ex humano ſeu Iure, ſeu morali hominis operatione dependens*, quo ſublato, per *conſequentiam* ac *indirectè*, non equidem

for-

formaliter, ſed ex parte ſui *materialis* corruat Juris *Divini* obligatio, non quatenus *activè quaſi ſpectata*, Divina eſt, ſed *quatenus paſſivè conſiderata*, eſt quid humanum, vel *ſubjectivè* receptum in homine, vel *effectivè* promanans ex humani arbitrij voluntate? Nunquid ſi Rex quiſpiam Chriſtianus ſit obnoxius peccato mortali, Ius Divinum ſancit æternæ gehennæ ab eo contractum reatum? Num verò Regem Chriſtianum tam infelicem dixeris, ut hoc Divinum Ius reſpectu ipſius ne quidem *indirectè materialiter* ſolvi poſſit authoritatè Clavium Eccleſiæ conceſſarum? Hæc verò ſolutio non aliter fiet, niſi quatenus per Eccleſiæ ſanctæ Claves applicatur ſatisfactio Chriſti pro illo reatu, ceu *materiali*, cui ſuperſternitur illud Divinæ Juſtitiæ Ius vindicativum. Quo proinde *materiali* ſublato, non tam *in ſe ipſo formaliter* tollitur Ius Divinum, quàm in *ſuo duntaxat effectu*, juſtæ cæteroqui vindictæ, in inferno exercendæ.

41. Solennis etiam eſt inter Theologos diſquiſitio; *An, & quomodò votum ſive ſolenne, ſive ſimplex, ipſumq; adeò Ius Divinum eidem ſuperſtratum diſpenſari poſſit à Summo Pontifice?* In quo puncto libenter damus, Summi Pontificis authoritatem non poſſe prævalere Iuri Divino, atque illud in *ſe formaliter* ſpectatum immutare ac tollere. Sicuti autem voti tam ſolennis, quàm ſimplicis obligatio, ſic & Ius Divinum hanc obligationem voluntariè ſuſceptam acceptans, ſuperſtruitur *morali* voventis actui *virtualiter moraliter* perſeveranti, quamdiu voto non eſt ſatisfactum. Hic ergo *moralis* in vovente actus, ejuſque adeò *virtualis* ex liberâ illius voluntate promanans perſeverantia, numquid ſubeſt Oecumenicæ Eccleſiaſticæ poteſtati?

42. Quòd hujus indefinitâ ligandi ac ſolvendi authoritas extendatur *indefinitè* ſuper omne id, quod *morale* eſt *ſuper terram*, conſtat ex apertis Chriſti Domini ad Petrum *Matth. 16.* prolatis verbis. Quodcumque autem ex hominis liberâ voluntate contractum vinculum, conſiſtens in *morali* actûs voluntarij *perſeverantiâ*, non eſt Divinum quid, ſed eſt quidpiam conſiſtens *ſuper terram*. Quòd ſi ergo authoritas Pontificia ad omne id, quod *moraliter* eſt *ſuper terram*, ſe protendens, ſolvat illud liberè contractum vinculum, cum ſuâ *morali* per voventis actum voluntariè contractâ *perſeverantiâ virtuali*, neutiquam dicendus eſt Pontifex immutare, ſeu tollere Ius Divinum *formaliter in ſe* ſpectatum, ſeu quâ Deo inexiſtens, ſed ſublato vinculo *morali* hominis, quod eſt *ſuper terram*, ceu Juris illius *Divini* quaſi ſubſtrato *materiali*, per indirectum ceſſat Iuris Divini efficacia ad extra conſtringens, ac exigens voti taliter ſoluti obligationem.

43. Quo ſic conſtituto, tametſi Regia poteſtas *in ſe formaliter* ſit Iuris Divini, num dicere fas eſt, ipſius ad certum ſubjectum applicationem, vel etiam exercitium liberum, non eſſe aliquid *Morale* conſiſtens *ſuper terram*? Quo rurſus poſito, num aſſeverare licebit, quod indefinita, omne *morale*, quod eſt *ſuper terram* ambiens ſolvendi poteſtas Oecumenica, Regiæ poteſtatis ad certum ſubjectum applicationem, ejuſque exercitium *morale* nullo prorſùs modo habeat ſibi ſubordinatum, ſeu ſubjectum?

De hac ergo poteſtatis Pontificiæ Oecu- 44.
menicâ ad Eccleſiam ſpectante authoritate, videbimus deinceps, in quantum etiam *ſpecificè* ſe extendat, pro hac autem vice ſufficiat, juramenti à ſubditis erga Principem præſtiti æquiparationem facere cum voto. Sicut enim hujus, ſic quoque illius vinculi radix *moralis* eſt actus humanus, ejuſque *moralis* perſeverantia, *paſſivum* in vovente, ſeu jurante importans Religionis obligationem, verè eſt *quid morale ſubſiſtens ſuper terram*, ſicque indefinita cujuſcunque *ſuper terram vinculi* in actu hominis *moralis*, Oecumenicæ Eccleſiaſticæ poteſtati ſubjecto, radicari, ſolvendi poteſtas, pari ratione prævalere poterit, ad Juramenti Principi præſtiti *paſſivum* ex Religione obligationem, eatenus ſolvendam, ut talis ſolutio etiam *in foro Cæli*, atque adeò *in conſcientiâ* rata ſit habenda, nec adeò ex tunc ſubditi à juramento Regi præſtito per Eccleſiæ authoritatem liberati, coarctentur ad fidelitatis homagium, ex Religionis neceſſitate ampliùs obſervandum; uti *ſacri quoque Canones ſupra n. 28.* rememorati tradunt.

PROBATIO III.

IN quâ fit retorſio *tertij* Adverſariorum argumenti petiti ex hoc, quòd duæ in terris gubernativæ poteſtates, Regia ſcilicet & Pontificia, non debeant inter ſe commiſceri, ſed utramque oportear, ſuâ ſphærâ contentam eſſe, ne pax & tranquillitas publica turbetur.

Verùm hâc etiam poſitâ, minimè tamen 45.
admiſsâ, ſed *in antecedentibus* prævalidè confutatâ propoſitione, contingeret tamen, duas illas, abſque ullâ inter ſe ſubordinatione, meræ diſparatas poteſtates, aliquando inter ſe committi: quemadmodùm duorum Regum ſupremæ poteſtates ad ſe invicem haudquaquam ſubordinatæ, ſed meræ diſparatæ, graviter quandoque inter ſe committuntur, dum una in alterius jura involat. Quid ergo aſſerendum videbitur, ſi v. g. Rex quiſpiam æquè ſupremus, Gallicæ Coronæ Iura Regia invaſerit, an non Rex Chriſtianiſſimus juſto adversùs ipſum indicto bello, victor evadens; non ſuæ duntaxat Majeſtatis jura ſibi vendicabit, ſed Regni ſui aggreſſorem ſuis quoque Regijs erga urbes æquo prælio occupatas, juribus ſpoliandum decernet? Sed quo jure? Non utique *directæ* in eum ſupremum Regem juriſdictionis authoritate, ſed ex Iure vindicandi injuriam ſibi, Coronæque ſuæ Regiæ illatam.

An non igitur pari, imò majori jure, ſi Rex terrenus invadat Iura Majeſtatis Pontificiæ, Eccleſiæque Sanctæ Bonum publicum perturbet, & legitimè admonitus, contumaci nequitia ſuâ peſſumdare contendat, Ius erit Summo Pontifici; ſupremam authoritatem ſuam eoúſque protendere adversùs illum Eccleſiæ ſanctæ publicum hoſtem, quoúſque Rex Gal-

liæ prætendit, supremæ Majestatis suæ potestatem prævalere, ad Coronæ suæ jurium aggressorem æquè licèt supremum Principem, suis juribus exuendum?

46. Ad hujus confirmationem, sequens accipe argumentum Theologicum ex uno per naturæ lumen conspicuo, & altero per fidei lumen certificato principio, sub legitimâ consequentiâ deducendum. Nempe luminis naturalis certum ac indubitatum est *morale* principium, quòd supremæ Majestati jus sit, se ipsam & jura sua propria coúsque vindicare, ut sub prævio injustæ aggressionis judicio etiam publico, possit injustum suæ Majestatis aggressorem, Regem licèt æquè supremum, armis suis subigere, eumque sic devictum, ex parte saltem, vel si causæ æquitas, seu necessitas exigat, etiam ex toto deturbare Regno suo, exuereque Regiâ suâ supremâ authoritate. At fidei lumine certum est hoc alterum principium, quòd Vicaria in Ecclesiâ Christi potestas saltem unà cum Concilio Oecumenico sit suprema quædam authoritas à Christo Domino instituta, obtinens Summæ intrà Ecclesiam Majestatis Iura, nulli alteri in terris subjecta, & subordinata, sed soli Christi Judiciariæ potestati subdita. Hisce igitur duobus prorsus certis, altero *naturalis luminis*, altero *fidei* principijs præsuppositis, quæ inde per legitimam consequentiam Theologicam inferenda erit conclusio, nisi quòd Oecumenica supremæ Ecclesiæ potestas æquè, ac Regia supremi Principis authoritas possit quemcunque supremum etiam Regem, sanctæ Ecclesiæ, ejusque supremæ Majestatis furium aggressorem, tum judiciariâ potestate, tum spiritualis armaturæ potentiâ suâ, persequi usque ad ipsius exauthorationem.

PROBATIO IV.

IN quâ fit retorsio *quarti* Adversariorum argumenti desumpti ex Christi Domini verbis *Joan. 18.* pronuntiantis: *Regnum meum non est de hoc mundo.*

47. Coarctemus rei præsentis argumentum ad illud præcisè Christi Regnum, quod est Ecclesia. Hoc mysticum Christi regnum non est *de hoc mundo* tam *originativè*, quoad sui institutionem, quàm *formaliter*, quoad intrinsecam sui cum fidei lumine, & supernaturalis Religionis infusâ virtute commensurationem, quàm etiam quoad *specificationem* petitam ex *formali* suo objecto, quod Clerus Gallicanus *in primo articulo suo* circumscribit sphærâ rerum spiritualium, & ad æternam salutem pertinentium. Num verò Catholico Theologo digna vox esset, asseverare, quòd ulla ex humano arbitrio dependens sit *moralitas*, cui non superstruatur ordo ad salutem æternam, in tantum, ut quævis deordinatio à luminis naturalis *moralitate*, ex statu supernaturalis elevationis, inseparabiliter importet deficientiam à *supernaturali quoque moralitate*, ejusque *specificativo fine ultimo æternæ salutis?* Num Ecclesiæ porro regimen dicere fas est, consistere in præcisâ, privatorum, & cujusvis Christiani proprio-

priorum actuum ad salutem æternam ordinatione, non verò obtinere normam publici quoque Regiminis, fidelium sub uno Capite & Pastore Oecumenico in unitatem fidei coadunatorum, sicque unam Christianam Rempublicam constituentium, moderantis, atque universale sacræ Religionis Bonum sub publico etiam Dei cultu, authoritativè ordinantis ad æternæ salutis Finem Ultimum? Numquid ab hoc publico sanctæ Ecclesiæ Regimine, sub fidei unitate omnimodam honestatem supernaturalem, cum æternæ salutis Fine ultimo, publicoque Religionis cultu mysterioso proportionabilem, convenienter ordinante ac dirigente, excludere fas est, qualecunque Principis sæcularis Regnum Politicum? Num hujus ad æternam salutem ordinis tum privati, tum publici, capacia negaveris Regiæ potestatis in Christiano Principe residentis, exercitia, & actus *morales* etiam publicos? Quandoquidem ergo Regni Christi, nempe Ecclesiæ sphæra, sit, quorumcunque Christianorum, *moraliumq;* in his actuum, in salutem æternam, publicumque Dei cultum, communeque Sanctæ Ecclesiæ Bonum ordinabilitas, sub hâc autem sphærâ contineantur etiam Regna, Regiæque potestates, nec non quicunque Christianorum, ipsorum adeò Regum actus *morales*, in salutem æternam, publicæque Religionis Bonum commune ordinabiles, consequens est, secundùm hanc ordinabilitatem, Regno, Christi, nempe Sanctæ Ecclesiæ, ejusque Oecumenicæ potestati subesse quoque Regna, Regumque actus *morales*, circa rerum temporalium dispositionē versantes, *secundùm dictam ordinabilitatem* spectatos, atque ad hanc ceu *specificativum* Ecclesiasticæ potestatis *objectum formale*, se habentes, tanquam *objectum materiale*. Quandocunque igitur Rex, quantumvis in lineâ politici regiminis supremus, molitur aliquid adversùs publicum illud Sanctæ Ecclesiæ Bonum, ac regimen, suæ Regiæ potestatis actibus non tantùm desciscendo ab illâ sphærâ supernaturalitatis, *in* Sanctæ Religionis etiam publicæ, atque salutis æternæ finem ordinabilis, sed istud Ecclesiæ sanctæ publicum Bonum evertere conando, atque per schisma, seu perversa, adversùs Oecumenicum S. Ecclesiæ Pastorem, ejusque regimen conamina, turbando pacem & tranquillitatem unitatis fidei, ac Religionis etiam publicæ, ex tunc speciali etiam publici Ecclesiæ sanctæ Boni protervè violati titulo, incipit esse subjectus Ecclesiasticæ potestatis judicio, ejusque authoritati judiciariæ.

48. Neque hoc mirum cuiquam videri debet expendenti, quòd, licèt hæresis crimen *de naturâ suâ* non subsit potestatis Politicæ tribunali, utpote cujus sphæra *per se* ac *directè loquendo*, luminis naturalis limitibus circumscripta, superextendi haud valeat super fidei dogmata, atque adeò errores eisdem adversantes dijudicandos. Nihilominùs, quia *moraliter* est impossibile, scissâ religione in aliquo Regno, servari posse illæsam tranquillitatem, & publicam politici quoque regiminis pacem, ideo propter hæreticos, huic publicæ pacis Civilis, Bonique Politici tranquillitati ne-

vi-

vitabiliter adverſantis nequitiam, Rex ſuæ Regiæ Majeſtatis potentiâ ſeu *judiciariâ*, ſeu *militari* adversùs hæreticos, imò ipſas etiam hæreſes in ſuo Regno enaſcentes, vel *ibidem* jam adoleſcentes, meritò inſurgit, non quidem *per ſe* ac *directè*, ſed quatenus hæreſes Politici regiminis Bono, & pacis publicæ tranquillitati nocent, ut ſic enim tanquam objectum *materiale* ſubduntur Politici regiminis ordinabilitati, ceu *formali* Regiæ poteſtatis *ſpecificativo objecto*, ſub ſe adeò complectenti etiam hæreſes, non *formaliter*, ſed *materialiter* ſpectatas, quâ nempe cum publico regiminis politici Bono pugnantes, ut ſic enim reſpectu poteſtatis Regiæ, ſubeunt ratione *objecti materialis*.

Cujus ulterior confirmatio delumitur ex
49. eo, quòd Juramenti vinculum ſit de ſe ſpirituale, *formaliter* ac *directè* ſpectans ad ſolum Eccleſiæ Sanctæ tribunal. Nihilominùs Regia poteſtas legitimam habens authoritatem ſuper contractu Civili, qui ejus ſubjicitur foro, poteſt hunc irritando, *per conſequentiam* facere, ut, ſi jurejurando firmatus fuerit, hujus quoque vinculum tunc *per indirectum* tollatur. Quam *indirectam* Juramenti ſolutionem Rex ſuprema ſuâ authoritate poteſt inſuper præſtare, ex causâ legitimâ nomine alterius ſibi ſubjecti contrahentis, remittendo obligationem contractûs Civilis: vel etiam lanciendo, ut contractus, ſuper quo adhiberi ſolet Juramentum, ex causâ publici Boni Civilis, ſit illicitus ac iniquus: hoc enim utroque modo *per indirectum* ſolvitur jurisjurandi vinculum, ſpirituale licèt, ac ſolius Eccleſiæ, non Regiæ poteſtati *per ſe formaliter* ac *directè* ſubjectum.

Quòd ſi ergo Regia poteſtas, ſphærâ naturalis duntaxat regiminis circumſcripta, ſuper ſpiritualia, tanquam *objectum materiale* extendi valet, quatenus annexam habent aliquam, Politico regimini proportionatam ordinabilitatem, vel quatenus cum hujus publicâ tranquillitate oppoſitionem præſeferunt, quidni à fortiori dixeris, Eccleſiæ ſanctæ Claves poſſe ſupra jura & Regna temporalia, tanquam *objectum materiale* ſuperextendi, quatenus vel publicæ Religionis, ac Fidei unitatis, atque cum æternæ ſalutis fine congruitatis ordinabilitatem, vel ab harum aliquâ *deficientiam*, imò *poſitivam* etiam *repugnantiam* præferunt?

§. III.

Noſtratis ſententiæ Argumenta ex Antiqui Fœderis tabulis deducta referuntur ac expenduntur cum concluſione ſuper ijs reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

Ex 2. Paralip. 26. capite *petitum*.

50. AUthor *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 2. n. 1.* argumentatur 1. Oziam Regem, quamdiu Pontificis Azariæ mandato & conſilijs paruit, gloriâ & victorijs floruiſſe: ubi verò Sacerdotis officium uſurpavit, lepra percuſſum, Templo & Regno à Pontifice pelli, & Imperium filio tradi. Verba Scripturæ hæc ſunt: *Sed cùm roboratus eſſet Ozias, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum, ingreſſusque Templum Domini, adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis. Statimque poſt eum ingreſſus eſt Azarias Sacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortiſſimi reſtiterunt Regi, atque dixerunt: Non eſt tui officij Ozia, ut adoleas incenſum Domino, ſed Sacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad hujuſmodi miniſterium. Egredere de Sanctuario, ne contempleris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Iratuſque Ozias, tenens in manu thuribulum, ut adoleret incenſum, minabatur Sacerdotibus. Statimque orta eſt lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus in Domo Domini ſuper altare thymiamatis. Cùmque reſpexiſſet eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus & feſtinatò expulerunt eum: ſed & ipſe perterritus acceleravit, egredi, eò quòd ſenſiſſet illi cò plagam Domini. Fuit igitur Ozias Rex leproſus uſque ad diem mortis ſuæ, & habitavit in domo leprosâ plenus lepra: ab quam ejectus fuerat de Domo Domini. Porrò Iotham filius ejus rexit Domum Regis, & judicabat populum ſuum.* Ex quo ſacro textu talis efformatur argumentatio. Nempe Rex Ozias non tantùm, ut templo exiret, cogitatus, ſed etiam compulſus, & à reliquo populo. Summo Pontificis arbitrio ſeparatus, & hoc ipſo regno exutus eſt: ſic enim habetur *Levitici 13. v. 4. Quicunque ergo maculatus fuerit lepra, & ſeparatus eſt ad arbitrium Sacerdotis &c. ſolus habitabit extra caſtra.* Sicut ergo ad Sacerdotem pertinebat de leprâ Principis cognoſcere, &, ſi reperiſſet infectum, à commercio populi excludere, ſicque inhabilem Regno pronunciare: ſic multò magis in Novâ Lege ad Summum Sacerdotem pertinet, de leprâ ſpirituali judicium ferre, &, ſi periculum ex illâ fidelibus immineat, Regnum Principi adimere, ne exemplo, imperio, & potentiâ Eccleſiam corrumpat. Quæ cauſa fuit Adriano, Leoni, & Stephano Romanis Pontificibus, ut Imperatoribus Græcis non tantùm in hæreſin lapſis, eamque decretis & ſupplicijs Oriente toto propagantibus, ſed etiam Occidentem invaſuris, Imperium abrogarent. Et quamvis illud præceptum de leprâ corporali à Sacerdote cognoſcendâ, judiciale fuerit, potuit tamen etiam in Lege Evangelicâ locum habere. Imò quoad lepram ſpiritualem, eſt præceptum *morale* fundatum in *Jure Divino* naturali.

Objectio.

51. EXcipi poteſt ex adverſa parte, quomodò ſubſiſtat proximè adductum principium, quo aſſerebatur, *illud de leprâ corporali à Sacerdote cognoſcendâ Veteris Legis præceptum judiciale, potuiſſe etiam in lege Evangelica locum habere?*

Reſponſio.

52. REponi equidem poteſt, per principium proximè aſſertum animine intendi, ac ſi illud præceptum *formaliter* ſub Divina, nempe Veteri Legi annexâ, ut per Chriſtum evacuatâ *formalitate ſuâ*, etiamnum locum haberet in Lege

Lege Evangelicâ, ſed ipſomet *Regalis Sacerdotij* Authore inſinuante, hoc tenere duntaxat in vi Canonis 1. *de homicidijs*: ubi ſancitur: *Homicidij per induſtriam, vel inſidias perpetrati authorem eſſe ab altari, ad quod confugit, avellendum, & Curiæ ſeculari tradendum, ut moriatur.*

Verùm neque ex iſto Canone probatur Judiciale illud de leprâ corporali per ſacerdotẽ cognoſcendâ præceptum, adhuc vigere in Nova Lege. Veteris equidem Teſtamenti leges, ceu Evangelicæ veritatis figuræ, *quoad rem figuratam & præſignificatam* ita fuerunt conſummatæ à Chriſto, ut veritas ſic præfigurata re ipſâ jam ſubſiſtat ſub ſtatu Evangelij. Unde ſicuti lepra corporalis per Sacerdotem cognoſcenda, erat figura Divinitus inſtituta, ad præſignificandum Sacerdotij Chriſti ſuper leprâ ſpirituali judicium, ſic indubitatum hinc deſumitur argumentum, de iſtâ Sacerdotij Chriſti propriâ judiciariâ ſuper fidelium peccatis, ceu lepris ſpiritualibus cognoſcendis authoritate. An verò ex eâ figurâ efficaciter probari queat, quòd Sacerdotij Chriſti præſignificata poteſtas judiciaria procedere valeat, ad ipſos etiam Reges exauthorandos, non immeritò dubitare licet, accuratiùs expendenti eam figuram.

53. Ex præadducto namque ſacro textu non evincitur, quòd Ozias per authoritatem Summi Pontificis Azariæ ſit exutus Regiâ dignitate, ſed verba illa ſacra Oziam leprâ licèt percuſſum, & ſeparatum, expreſſè appellant adhuc Regem ad mortis uſque ſuæ diem, ſicque adeò una cum Scripturarijs, Salianus uſque ad Annum mundi 3279. ſicuti etiam Iſaias Propheta *cap. 6.* pro eo anno, quo mortuus eſt Ozias, ipſum adhuc Regem nominat. Unde Joatham filius ipſius, nonniſi adminiſtratoriâ poteſtate regebat populum, uſque dum Ozias mortuus fuerat. Ex illo igitur Azariæ Summi Pontificis adverſùs Oziam Regem exemplo haudquaquàm evincitur, poteſtatem exauthorandi Reges, fuiſſe annexam ſummo Veteris Legis Sacerdotio, ſed poteſtatem duntaxat cognoſcendi ſuper leprâ corporali, ſicque infectum ſeparandi ab hominum conſortio. Nec juvat, ſi dicatur, illam ſuper leprâ corporali cognoſcendâ, leproſoque ſeparando, præfigurativam Antiquæ Legis Sacerdotio competentem, poteſtatem, manere jam in Novâ Lege, quatenus in ordine ad lepram ſpiritualem, *morale* continet præceptum, in Jure *Divino naturali* fundatum, vi cujus ſcilicet, Summo Pontifici incumbat, Eccleſiæ ſibi commiſſæ proſpicere adverſùs Reges, Fidei, ac Religionis Orthodoxæ inimicos, ne exemplo, imperio, & potentiâ eandem Eccleſiam corrumpant. Hoc enim *morale* Iuris Divini naturalis præceptum, num dicere fas eſt, præcontentum fuiſſe in præadducta Veteris Legis judiciali lege? Vel potiùs ex alio fonte ac fundamento deſumendum eſt? Hujus quæſiti deciſio ex præadductis ſacræ Scripturæ verbis haud elucet, meritoque adeò illud difficultatis præcipuæ punctum, reſervatur accurate ponderandum, in concluſione *inferiùs* ſancienda.

ARGUMENTUM II.

Ex 2. Paralip. 23. & 4. Regum II. capite *petitum.*

54. AUthor præinſinuati *Regalis Sacerdotij*, ubi *ſupra* argumentatur. Jojada Pontifex *loco allegato* Athaliam, quæ Regno injuſtè occupato, Idolorum cultum invexerat, puniri jubet, & legitimum Regem ſolio reſtitui. Verba Scripturæ ſunt iſta: *Produxit Iojada filium Regis, & poſuit ſuper eum diadema & teſtimonium, fecerunt eum Regem, & unxerunt, & plaudentes manu, dixerunt, vivat Rex.* Et poſt pauca: *Præcepit autem Ioiada centurionibus, qui erant ſuper exercitum, & ait eis. Educite Athaliam extra ſepta Templi, & quicunq; eam ſecutus fuerit, feriatur gladio. Pepigit ergo Iojada fœdus inter Dominum & Regem, & inter populum, ut eſſet populus Domini, & inter Regem & populum.*

Ex quâ proinde hiſtoriâ evincitur, Pontificem maximum, cùm alios animus deficeret, Reginam tyrannidis damnare, milites conſcribere, legitimum Regem ſolio imponere, fœdus non tantùm inter Deum & Regem, ſed etiam inter Regem & populum pangere, & conditiones dicere, remque civilem juxta & militarem curare. Sed quo jure? niſi Jure naturæ & neceſſitatis, ne ſcilicet impio Principe in thronum ſublato, Religio Sacerdotibus commiſſa profligetur.

55. Si dicatur. *Notoriam hanc fuiſſe Athaliæ tyrannidem nullo jure Regnum invadentis, & ideo non à Sacerdote tantùm, ſed quolibet ſubditorum potuiſſe Regno, quod injuriâ tenebat, repelli.* Adverſùs hanc adverſariorum exceptionem pergit *præcitatus* Author, hunc in modum argumentari. Quemadmodùm, inquiens, Athaliam Summus Pontifex Regno ejecit, quia nullo jure regnabat: eodem modo, ſi Regnum aliquis ſic adminiſtret, ut Religioni & fidei noceat, deponi imperio poteſt, quia jus regnandi aut amittit, aut illo eſt indignus: poteſt enim aliquis vel ab ipſis initijs regno indignus eſſe, quia nullum jus regnandi habuit, ut Tyranni: poteſt iterum indignus eſſe, quia licèt Regnum legitimè ingreſſus, poſtea tamen jus regnandi amiſit, aut meretur, ut amittat. Utroque caſu nullo jure regnatur, *primò*, quia non habuit: *ſecundò*, quia amiſit, ſeu delicto perdidit; uti patet exemplo Oziæ. Sunt autem paria, non habuiſſe, & perdidiſſe. Hoc tamen judicium, cùm ſit de re graviſſimâ, & Capita Reipublicæ tangat, quibus omni jure venerationem debemus, ſoli PONTIFICI MAXIMO reſervatur, cui ſoli dictum eſt: *Paſce oves meas.* Ut *infra ex Cap. Ne aliqui. De Privilegijs. in 6.* dicetur: alioquin Reſpublicæ latrocinijs plenæ & paricidijs eſſent, quilibet, qui Principi vim intuliſſet, cauſam & ſalutem publicam prætendente. Simile exemplum de Phinees ſummi Sacerdotis filio *Num. 25.* habetur, cujus factum ex eo capite Divus Thomas excuſat 2. 2. q. 160. *art. 6. ad 2. Quia licèt non eſſet ſummus Sacerdos, erat tamen Summi Sacerdotis filius, & ad eum hoc videbatur pertinere, ſicut & ad alios Iudices, quibus hoc erat præceptum.* Ob-

Objectio.

56. EXcipi poteſt in contrarium, ex quo fundamento illi, qui nullum jus regnandi habens, *in via Iuris* eſt Tyrannus, æquiparetur is, qui regnum legitimè ingreſſus, abutens ſuo jure regio, *in via Facti* eſt Tyrannus. De prioris equidem generis Tyranno, tenent Theologi communiter, cum Divo Thoma *2. Sentent. diſt. ult. q 2. art. 2. ad 5.* poſſe à quovis de regno interfici, non tamen *Iure vindictæ*, ſed *Iure defenſionis*, eò quòd talis Tyrannus non ſit Princeps, ſed iniquus invaſor & oppreſſor Reipublicæ, ac ſingulorum etiam civium: injuſtus autem invaſor Reipublicæ, dum non superest aliud remedium, poſſit *Iure defenſionis* per quemlibet civem è medio tolli: ſic enim Aod ſuſtulit è medio Eglon Regem Moabitarum, Tyrannicũ Iſraelitarũ oppreſſorem *Iud. 3.* & Judith pari *defenſionis Iure* interfecit Holofernem, injuſtum populi Dei impugnatorem. Hoc naturali *defenſionis Iure* attento, nullum eſt dubium, à Jojadâ Summo Sacerdote *4. Reg. 11.* & *2. Paralip. 23* juſtè reprobatam eſſe Athaliam, regnum Judaicum tyrannice, abſque ullo titulo ſibi arrogantem, ipſaque adeò juſtitia exigebat, ut Rex legitimus ſolio imponeretur. Verùm in hoc Jojadæ Summi Sacerdotis facto necdum oſtenſum eſt, *an inde ſumatur* naturalis *æquitate nitatur, vel ſpeciali etiam Summi Sacerdotij Iure aliquo.*

Reſponſio.

57. HUjus quæſiti elucidationem faciemus in ſequenti concluſione noſtrâ. Interea obſervanda hîc venit de poſterioris generis Tyranno Theologorum ſententia recepta. Nempe quamdiu manet Princeps, non poſſe à privatis occidi, juxta Concilij Conſtantienſis *Seſſ. 15.* decretum de errore damnantis hunc articulum: *Quilibet Tyrannus poteſt, & debet licitè & meritoriè occidi per quemcunq; vaſallum ſuum, vel ſubditum.* Etenim princeps, quamvis Tyrannicè imperet, manet re ipſâ ſuperior. Scriptura verò Chriſtianos primitivæ Eccleſiæ jubebat in rebus licitis parêre Principibus, qui Ethnici erant, maximéque tyranni, ac perſe-
58. cutores Eccleſiæ. Hæc equidem ſententia & ratio procedit de Tyranno, quamdiu Princeps manet. At ex quibus ſeu naturæ, ſeu ſacræ Scripturæ principijs demonſtrare licet, Regem legitimè ingreſſum Jure Majeſtatis Regiæ privari ipſo facto, ſi ejus regimen fuerit tyrannicum? Ubi tyrannis eoúſque excreverit, ut non videatur amplius tolerabilis, nec aliud ſuperſit remedium, docent quidem aliqui Theologi a Republica, ſeu Comitijs Regni eſſe à Regiâ dignitate deponendum talem Tyrannum, declarandumque hoſtem, priuſquàm in ipſius perſonam quidquam liceat attentare. Hæc autem Comitiorum poteſtas nititur tum defenſionis *naturalis* Jure: tum primævâ origine *Regiæ authoritatis*, penes populum Jure *naturali* primitus ſubſiſtentis, nec niſi ſub iſtâ connaturaliter indità æqui regiminis conditione & pactione, in unum Caput Politicum, ejuſque ſeu hæredes, ſeu ſucceſſores translati.

Quòd ſi proinde tyrannica ejuſmodi gubernatio intrà puros naturæ lumini commenſuratos limites ſubſiſtere poſſet, ſuper eâ dijudicandâ fortaſſis extendere haudquaquam ſe poſſet Oecumenici Paſtoris authoritas, eo ipſo tamen, quòd *moralitatis* naturali quoque lumini proportionatæ tranſgreſſio, propter ejuſdem ad ſupernaturalẽ ſtatum elevationẽ, nullatenus ſubſiſtere jam poſſit, quin *mora litatis* quoque *ſupernaturalis* violatio, Pontificiæ Chriſti Vicariæ poteſtati indubiè ſubjecta, ſimul interveniat, *an non ex hoc ſaltem titulo ſuper illam extendere ſe meritò poteſt ac debet ſupremi Pontificis authoritas, maximè ſi emergat publicum etiam Eccleſiæ damnum?* velut *infra* ex inſtituto probabitur ex ſacris Litteris. 59.

ARGUMENTUM III.

Ex Eccleſiaſtici 48. Capite.

60. AUthor prælegatus argumentatur 3. Eliæ Prophetæ hoc elogium ponit Spiritus ſanctus *Eccleſiaſtici 48. Quis poteſt ſimiliter gloriari tibi? Qui deieciſti Reges ad perniciem, & confregiſti facilè potentiam ipſorum, & glorioſos de lecto ſuo, qui ungis Reges ad pœnitentiam, & Prophetas facis ſucceſſores poſt te.* Ex quo ſacro textu hunc in modum ratiocinatur præfatus Author. Reges, quos unxit Elias, fuêre Azael Rex Syriæ, & Jehu Rex Iſrael 3. *Reg. 19.*

61. Si dicatur Elias id feciſſe Dei juſſu, non ſuâ ſponte: id quidem verum eſt, ſed idem Dei mandatum Summi Pontifices acceperunt, cùm illis commiſſæ ſunt oves Chriſti, quarum cuſtodia neceſſariò requirit poteſtatem lupos arcendi, eoſque, qui Eccleſiam evadunt, exarmandi, ne, ſi velint, poſſint nocere. Hoc enim naturale *jus defenſionis*, cùm ſingulis natura permittat, quantò magis Summo Pontifici in eos, qui Eccleſiam, oveſque Chriſti, ac ſibi commiſſas animas aggrediuntur. Hoc adeò caſu poterit Summus Pontifex Eliæ exemplo, *dejicere Reges ad perniciem, & Reges ungere ad pœnitentiam* Nam teſte Divo Ambroſio *lib. 1. de Offic. c. 36.* & S. Thomâ *2. 2. q. 60. art. 6. ad 2. Qui non repellit injuriam à ſocio, cùm poteſt, tam eſt in vitio, quàm ille, qui facit.*

Objectio.

62. EXcipi poteſt ex parte adverſa, illam argumentationem unicè reſolvi in defenſionis Jus naturale. At deſiderari, ut oſtendatur, *quomodò tale jus naturale in ſupernaturali Oecumenici Paſtoralis muneris poteſtate ſit eatenus divinizatum, ut ex ipſiſmet fidei principijs per argumentum verè ac ſtrictè theologicum firmari valeat?*

Reſponſio.

63. HOc petitum ſequenti ratione præſtamus. In Elia etenim non præciſum jus Naturale *defenſionis* prævalere potuiſſet, niſi Dei mandatum extraordinarium ad deijciendos Reges, ipſorumque poteſtatem conſ ingendam interveniſſet, quo Divino mandato unicè nitebatur ille Eliæ ſpiritus. Sicuti ergo in hoc Propheta erat ſpiritus quidem non Oecumenicus,

Digitized by Google

ſed potiùs privatus, illius duntaxat perſonæ annexus, ſic operæpretium eſt, indagare, an ex ſacris Litteris probari valeat, *quòd pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu ſit Paſtorali Chriſti Vicario muneri annexus ſpiritus altioris ex Divino mandato, quaſi Divinizatæ authoritatis, ad confringendam iniquorum Regum potentiam, ipſoſq; adeò Reges Eccleſiæ ſanctæ perturbatores, ac contra Chriſti Vicarium perduelles dejiciendos?* Quod in ſequentibus præſtare totis viribus conabimur.

CONCLUSIO.

64. REgiæ poteſtatis erga Oecumenicam ſanctæ Eccleſiæ authoritatem, ſubordinatio oſtenditur ex Veteris Teſtamenti *ſuperiùs* allegatis ſacris textibus.

Explicatur. Sacerdotio Antiqui Teſtamenti fuiſſe judiciariam quoque poteſtatem, ambigui Legum judicialium populo Dei præſcriptarum ſenſûs, eatenus declaratoriam, ut ſuper ipſis quoque Civilibus cauſis tanquam *objecto materiali* ſe extenderet evincitur *ex Deuteronomij 17. verſ. 8.* ubi Deus ita ſanxerat: *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & judicum intrà portas tuas videris verba variari, ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesq; ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæresq; ab eo, qui judicabunt tibi judicij veritatem, & facies, quodcumq; dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te, ſequerisq; ſententiam eorum, nec declinabis ad dextram, vel ſiniſtram, qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Deo tuo, & decreto Judicis, morietur homo ille.* Ex quo ſacro textu in tantum patet judiciariæ ſæcularis poteſtatis ad Sacerdotij Veteris authoritatem ſubordinatio, ut judicem ſæcularem oportuerit, *judicij veritatem requirere* à ſacerdotio, facereque, quodcumque ex hujus judicio fuerat ſancitum, ac ſtrictè ſequi Sacerdotum ſententiam.

65. Dici equidem fortaſſis poſſet, in Veteri Teſtamento leges judiciales fuiſſe Divinas, quarum adeò interpretatio meritò petenda erat à ſacerdotali authoritate, in Novo autem Teſtamento Leges fori Civilis in cauſis ſeu civilibus, ſeu criminalibus moderatrices, haudquaquam eſſe juris *Divini*, ſed juris *humani*, ab ipſis Regibus & Imperatoribus latas, ut ſecundùm eorum normam peragereturjudicium. Nihil ergo cum iſtis habere, quod agat ſuprema ſacerdotij Chriſtiani authoritas, ſed totum ejuſmodi judicium cum legum ejuſdem moderatricum interpretatione, remittendum eſſe ad Reges & Imperatores, ſeu judices ab iſtdem conſtitutos.

66. Verùm licet hæc diſcrepantia inter Novi & Antiqui Fœderis ſtatûs Leges judiciarias revera, uti dicitur, ita ſe habeat, ex præadducto nihilominùs ſacro textu conſtat, quòd ſacerdotale judicium ita *directè* ferebatur ſuper legis judiciariæ Divinitus conſtitutæ interpretatione, ut tamen *indirectè* per modum *objecti materialis* attingeret ipſas quoque Civiles cauſas, prævia de legitimo legis ſenſu Sacerdotis ſententiæ conformiter dijudicandas; eodem ſacro textu dilucidè ſanciente: *Si difficile & ambiguum* apud ſæcularis fori judices *perſpectu fuerit judicium inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam*, verè civilem, *ſuper quâ intrà* laicæ poteſtatis *portas*, ſeu tribunalia *exiſtat judicium* variatio, eatenus *debuiſſe judicij veritatem indagari ex judicio Sacerdotij*, ut in ejuſmodi ſpecificâ cauſâ oportuerit, judices laicos, ſequi ſententiam Sacerdotum. In aperto igitur eſt, Sacerdotij authoritati talem in Antiquo etiam Fœdere, debitam fuiſſe civilis poteſtatis ſubordinationem, ut illa *indirectè* ſe extenderet ad cauſas quoque Civiles, ceu *objectum materiale* judicij ſacerdotalis, ſuper judiciariæ legis ſenſu *per ſe formaliter*, ſuper ejuſmodi verò cauſis Civilibus *indirectè* & *materialiter* ſe protendentibus.

Et verò licèt Leges, ſecundùm quas fit judicij civilis moderatio, non jam ſint *ſpecificè* Divinæ, ſed ab ipſiſmet Regibus ſeu Imperatoribus, pro ſuo ſeu Regno, ſeu Imperio latæ: attamen cujuſcunque legis ratio tranſcendentalis exigit ad eſſentialem ſui valorem, ut non ſit difformis, ſed *poſitivè* conformis Juri *Divino*, vel *naturali*, vel *poſitivo*. Hæc autem cum jure *Divino* etiam naturali conformitas, ex ſtatu ſupernaturalis hominum elevationis jam ſubſiſtere nequit, ſi qualemcunque habeat cum lege Divinâ ſacris Litteris nobis patefactâ diſſonantiam. Sub quâ adeò cujuſcunq; cum honeſtate, ſacris Litteris ſancitâ difformitatis *formalitate*, ad Eccleſiaſticæ poteſtatis ſphæram ſpectante, lex à Rege, vel Imperatore lata, per modum *objecti materialis*, *indirectè* ſaltem ſubjicitur ſanctæ Eccleſiæ authoritati ac judicio. 67.

Quemadmodùm igitur Deuteronomij *11. c.5.* Deus imperavit, *ut ad verbum Sacerdotis omne negotium, & quidquid mundum, vel immundum eſt, finiatur.* Sic in Novâ Lege judicium Regalis Sacerdotij, ſuper legibus Regijs, & Imperatorijs, & conſequenter ſuper civilibus ex harum normâ decidendis cauſis quibuſcunque ſuperextenditur, non quidem *directè*, ac *per ſe*, ſed *indirectè* & *materialiter*, quatenus Summi Oecumenici Paſtoris officium requirit, providere, ne quid à Jure *Divino*, ſeu *naturali*, ſeu *poſitivo* diſtortum irrepat, ſiquidem deviatio à naturali æquitate ſubſiſtere nequeat, quin habeat repugnantiam cum fine ſalutis æternæ, honeſtateque etiam ſupernaturali, ipſiuſque etiam Religionis ſanctæ decore. Sub quâ adeò repugnantiæ *formalitate*, ſi quando in legibus Civilibus interveniat, iſtæ ceu *objectum materiale* neceſſariò ſubeſſe debent judicio Pontificiæ authoritatis. 68.

Quibus proinde ſuppoſitis, ad argumenta circa Pontificiæ ſuper Regiâ poteſtate *materialiter* ſaltem ſpectatâ, cauſiſque Civilibus authoritatis extenſionem, ex Veteris Teſtamenti ſacris textibus petita, accuratiùs ponderanda procedemus, viſuri, *quantâ polleant vi & energiâ ad demonſtrandam politicæ poteſtatis reſpectu Eccleſiaſticæ authoritatis ſubordinationem?*

* *
*

PRO-

PROBATIO I.

Deſumpta *ex 2. Paralip. 26. capite.*

69. ETenim quia Veteris Teſtamenti Sacerdotio poteſtas erat, per Verbi Divini interpretationem formandi ac ferendi ſententiam ſuper *veritate judicij*, cauſam etiam Civilem concernentis; uti liquet *ex prælegatis Deuteronomij ſacris textibus*: à fortiori dicendum eſt, id Sacerdotium habuiſſe talem authoritatem ſuper cauſis ſpiritualibus, qualis erat Oziæ arrogata præſumptio: *Vt templum ingreſſus, adoleret incenſum ſuper altare Thymiamatis.* Super hâc igitur Divini ordinis tranſgreſſione non ex privato duntaxat, ſed ſacerdotalis authoritatis publico judicio, Azarias Sacerdos Summus, unà cum reliquis octoginta Sacerdotibus ferebat ſententiam, *poſitivè* reſiſtendo, ſicque *authoritativè* dicendo: *Non eſt tui officij, Ozia, ut adoleas incenſum, ſed Sacerdotum, qui conſecrati ſunt ad hujuſmodi miniſterium.* Quòd ſi ergo in Novâ Lege contingeret, Regem quempiam Chriſtianum involare in Jura Sacerdotij ſupremi, Eccleſiæque ſanctæ pacem, ejuſque ſupremam authoritatem iniquis machinationibus perturbare ac peſſumdare, imò ſibimet arrogare & uſurpare; an minus dixeris eſſe in Novæ Legis, ac in Antiqui Fœderis Summo Sacerdote authoritatis, ad pronuntiandum judicialiter ſuper tali Regis quantumvis ſupremi arrogantiâ? Equidem lubens dabo, Azariam Summum Sacerdotem non exauthorâſſe Regem Oziam in tantum, ut ipſi adimeretur Regiæ poteſtatis jus, exutus tamen fuit ejus exercitio.

70. Nec porrò dicere fas eſt, regiminis publici adminiſtrationem Regi Oziæ ademptam fuiſſe, non tam ex ſententia Summi Sacerdotis, quàm per *conſequentiam duntaxat, quòd à Domino percuſſus leprâ, exinde à conſortio hominum ſeparatus degeret.* Nam ſacer textus expreſſis verbis ait, Oziam cum Sacerdotibus, ubi vidiſſet, lepram ex Oziæ Regis fronte apparere, feſtinatò eum expuliſſe; non aliâ utique, quàm authoritatis publicæ poteſtate. Ex qua etiam authoritate *juxta Levitici decimum tertium caput*, penes Sacerdotem ſtabat arbitrium ſeparandi leproſum. Quod adeò arbitrium Azariæ erga Regem Oziam, non operabatur duntaxat localem ab hominum conſortio ſeparationem, ſed formaliſſimam à Regio regimine avulſionem, ita ut jure Regio penes ipſum *habitualiter* adhuc ſubſiſtente, ejus tamen exercitium ipſi abrogaretur in tantum, quòd Ioatham filius ipſius judicaret ex tunc populum: utique non patris nomine, cùm de hoc nihil dicat S. Scriptura, ſed abſolutè abſque ullius erga Oziam in adminiſtrando regno dependentiæ mentione aſſeveret, *Ioatham ex tunc rexiſſe domum Regis, & populum terræ.*

71. Sicuti ergo quiſque privatus leproſus arbitrio Sacerdotis erat à conſortio hominum ſeparandus, veluti civiliter mortuus, adeoque jure civilis ſocietatis ſpoliatus, ſic Oziæ Regis per Sacerdotis arbitrium ab humano conſortio ſeparatio, facta erat etiam quoad politicæ cum ſubditis communionis avulſionem, Regiæque adeò poteſtatis, vel per ſe, vel per alium, ceu Vicarium ſuum exercendæ privationē, cùm cæteroqui non tam Ioatham, quàm Ozias pater dicendus eſſet illo adhuc tempore regnâſſe, quemadmodùm haud ſimpliciter, & *abſque addito Vicariam* duntaxat poteſtatem denotante, dicendus eſſet regnare, ſubiens vices Regis, qui actualis adhuc regiminis per alium ſcilicet exercendi clavem, ſeu Ius Regiæ adminiſtrationis, non *radicaliter* duntaxat, ſed quoad actualis per alium *ſuo nomine* peragendæ adminiſtrationis adhuc obtineret. Quia igitur Summi in Antiquo Fœdere Sacerdotis judiciaria poteſtas ſe protendebat ſuper Regis, Oziæ, Sacerdotale munus ſibi arrogantis ſcelere, ejuſque leprâ à Deo percuſſi, quoad civilem quoque & politicam gubernationem ſeparatione, atque adeò Regiæ adminiſtrationis exercitio adimendo, quid ni dixeris, Oecumenicam Summi in Novo Fœdere Pontificis authoritatem protendi ſuper Regum temporalium, in Iura ſanctæ Eccleſiæ involantiū præſumptuoſam arrogationem, eorumque hinc à fidelium publicâ communione ſeparationem, imò & Regiæ adminiſtrationis, quinimò Iuris quoque Regij, ſi publicæ neceſſitatis ratio expoſtulare videbitur, privationem, prout hæc *in ſubſequentibus* per Novi Teſtamenti paginas luculenter oſtendentur.

PROBATIO II.

Deſumpta *ex 2. Paralip. 23. & 4. Regum 11. capite.*

72. LIbenter damus, Athaliam, de qua in *hiſce ſacræ Scripturæ locis* eſt ſermo, fuiſſe de genere illorum, qui non tantùm *in via Facti*, ſed etiam *in via Iuris* ſunt Tyranni, quorum ea eſt conditio, ut à quovis Regni concive non quidem *Iure vindictæ*, ſed *Iure defenſionis* occidi poſſint, uti ex S. Thoma, & communi Theologorum ſententiâ eſt traditum *ſupra num. 56.* Num verò dicere fas eſt, Iojadam Pontificem ex hoc privato duntaxat Iure *defenſionis naturalis*, egiſſe adversùs Athaliam Regni Iudaici tyrannicam dominatricem? In hoc Summo Pontifice ex conſtitutione Divinâ *6. cap. Deuteronomij* erat authoritas *judicij veritatem* definiendi, ex ſacroſanctis ſtatûs illius Moſaici legibus. Hæc verò authoritas Pontifici Summo Divinitus attributa, extendebat ſe ad omne negotium, omnemque cauſam, civilis quoque ſtatûs propriam, uti aperte liquet *ex 17. & 21. Deuteronomij cap.* Hoc igitur authoritatis Divinitus conſtitutæ Iure, quis negare auſit, uſum fuiſſe Iojadam Summum Sacerdotem, adverſùs Athaliæ tyrannidem, eoúſque procedendo, ut & ipſam Regni poſſeſſione ſpoliandam decerneret, & ad eam ab uſurpatâ regiminis poſſeſſione detrudendam, milites conſcriberet, legitimumque Regem ſolio imponeret, fœdere inter Deum ac Regem, nec non inter Regem, & populum ſancito, non ex privato ſenſu ſuo, ſed ex publicâ authoritate Sacerdotij, jus Divinitus ſancitum habentis ſuper *ejuſmodi judicij veritate & juſtitiâ.*

Digitized by Google

73. In prælegato equidem *Deuteronomij 17. c.* habetur, ut, poſtquàm Sacerdos docuiſſet *veritatem Iudicij*, judex proferret huic conformiter ſententiam executioni demandandam, ſub ipſâ etiam mortis pœnâ inobedienti Divinitus deſtinatâ. At in caſu illo Athaliæ Regnum injuſtè occupantis, dum nullus erat conſtitutus judex Laicus, Rege legitimo exturbato, & pro tunc in jus ſuum reſtituendo, ipſemet Pontifex proferens *veritatem judicij* (quod tamen per judicem laicum huic judicio ſuo ex Divinæ Legis diſpoſitione ſubordinatum, executioni demandari pro tunc haud poterat) quâ, niſi ſuâ Summi Sacerdotij per Deum conſtitutâ authoritate progrederetur ad finem, tali negotio imponendum, Deo, *Deuteronomij 21. v. 5.* ſtatuente, ut *omne negotium ad verbum Sacerdotum finiatur.*

Juxta hoc igitur Iojadæ Summi Sacerdotis exemplum, quis Summo Novi Teſtamenti Sacerdotio negare auſit poteſtatem adversùs tyrannos abſque legitimo juris titulo Regni cujuſpiam invaſores, procedendi ex publicâ, etiam judiciariâ authoritate?

74. Illorum equidem Tyrannorum, qui legitimum Regni jus obtinent, ſed *in via Facti* tyrannicam obeunt gubernationem, nullâ erga ſubditos juſtitiæ ac æquitatis attentâ ratione, alia ſors & ratio eſt, ita ut ſecundùm Concilij Conſtantienſis Decretum, nefas ſit, à privatis quibuſcunque ipſos interfici. Attamen eorum tyrannica judicia, æquitatis & juſtitiæ ordinem pervertentia, imò funditus evertentia, ex eo, quòd ſupernaturali honeſtati, indeque ſaluti æternæ *poſitivè* oppoſitam contineant diſſonantiam, ipſimet etiam Pontificiæ ſuper omnes Chriſti oves, atque adeò ſuper quoſcunque Chriſtianos Reges, nec non ſuper omnem, quæ ſuper terram eſt, *moralitatem* protenſæ authoritati ſunt ſubjecta, eoúſque, ut poteſtatem iſtam Eccleſiaſticam *non audiens*, *inſtar Ethnici ſit habendus.* Attendant igitur Reges Chriſtiani hoc Divinum Eccleſiæ ſanctæ Iudicium, ne eoúſque iniqui regiminis nequitijs ſe faciant reos, ut in *ſtatum Ethnicum*, nempe omnimodæ Divinorum charismatum, & Eccleſiæ ſanctæ beneficiorum communicationis expertem, ſuâ cenſuris Eccleſiaſticis dignâ iniquitate, ſe ſe conjiciant.

PROBATIO III.

Petita *ex Eccleſiaſtici 48 capite.*

75. IBi namque agitur de Eliæ ſpiritu, eoúſque Divinitus ſubrevato, ut mandato Dei *& Reges inungeret ad pœnitentiam, & Reges dejiceret, & confringeret ipſorum potentiam.* Hoc equidem Dei mandatum Eliæ, qua Prophetæ factum, non erat cum ſucceſſionis jure propagandum in poſteros, hinc tamen elucet, quoúſque ſpiritus Dei in Antiquo etiam Teſtamento fuerit operatus. An ergo nefas erit, aſſeverare talem Dei ſpiritum, gratiæ non gratum facientis, ſed gratis datæ, habere etiamnum locum in ſtatu Legis Evangelicæ? Hanc profectò Chriſtus, ut Regni ſui myſtici, Eccleſiæque ſuæ ſanctæ ſtatum ſublimiùs adornaret, voluit condecoratam clavibus Regni Cælorum, Petro, ejuſque ſucceſſori perpetuò deſtinatis, cum poteſtate ligandi & ſolvendi, quidquid eſſet *ſuper terram*, in cælis etiam rato habito, atque adeò intrà conſcientiæ forum comprobato, quidquid ex hac authoritate in terris vel ligaretur, vel ſolveretur. In hac igitur ſolvendi & ligandi Occumenicâ authoritate ſubſiſtere etiamnum illum Eliæ ſpiritum non *privati*, ſed *publici* jam *Regiminis*, pro Religionis ſanctæ ſeu propagatione, ſeu conſervatione perquam neceſſarium, mox elucidabitur ex Novi Fœderis ſacris textibus, deinceps accuratiùs expendendis.

§. IV.

Noſtratis ſententiæ Argumenta, ex Novi Teſtamenti ſacris textibus deſumpta referuntur, ac expenduntur, unà cum concluſione ſuper ijſdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

Deſumptum *ex Matth. 16. v. 18.*

76. AUthor præfati *Regalis Sacerdotij cit. §. 2. n. 5.* argumentatur I. ex verbis Chriſti Domini, ad Petrum *loco* proximè *citato* prolatis, *Et ego inquiuntis, dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam: & quodcumq; ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis.* Ex his namque Chriſti Domini verbis ſequens conſtruitur ratiocinatio. Omnium Patrum tum Latinorum, tum Græcorum ſententia eſt, hiſce verbis Petro promiſſum eſſe ſupremum, & Monarchicum Eccleſiæ regimen in his, quæ pertinent ad bonos mores, ſanamque doctrinam. Ergo etiam omnia media neceſſaria promiſſa ſunt, ſinè quibus illa conſervari non poſſunt, & conſequenter in bona, & Regna temporàlia, quæ omniù conſenſu ſunt propter bona ſpiritualia, tanquam media propter finem: conceſſo enim fine, conceduntur omnia media illi neceſſaria, alioquin conceſſio finis foret inutilis. Quæ conſequentia ex Matthæi verbis adducta, non eſt imaginaria, ſed ex naturâ rei deſumpta, & à legislatoribus, ipſiſque Principibus approbata; ſic enim loquuntur *in Leg. 1. ff. De juriſdiction.* Cui Juriſdictio data eſt, ea quoque conceſſa eſſe intelliguntur, ſinè quibus juriſdictio explicari non poteſt. Quod optimè animadvertit Gregorius VII. *lib. 8. Epiſt. 21. Habet enim*, inquiens, *poteſtatem Eccleſia Romana ſingulari privilegio conceſſam, aperire & claudere januas regni cæleſtis, quibus voluerit. Cui ergo aperiendi, claudendiq; Cæli data poteſtas eſt, de terra judicare non licebat;* Et S. Leo IX. *in Epiſt. adversùs præſumptiones Michaelis Conſtantinopolitani cap. 13. His*, inquit, *& alijs quàm plurimis teſtimonijs jam vobis ſatisfactum eſſe debuit de terreno & cæleſti imperio. imò de Regali Sacerdotio ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Sedis, præcipuè ſuper ejus ſpeciali diſpoſitione in cælis. ſi quo modo Chriſtiani eſſe, vel dici, optatis, &, ſi ipſam Evangelij veritatem apertè, quod abſit, non impugnatis.* Ob-

Digitized by Google

Objectio.

77. EXcipi poteſt ex parte adverſa. Indubitatum equidem eſſe fidei principium, quòd Petro cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, ejuſque adeò ſucceſſoribus, illis Chriſti Domini verbis fuerit promiſſum ſupremum Eccleſiæ regimen. At dum additur, hoc regimen ſe tenere in ijs, quæ ad bonos mores, ſanamque doctrinam pertinent, mox reproducitur difficultas jam ſæpe attacta, & partim diſcuſſa, *cùm duplex ſit moralitatis, adeóq; ſanæ doctrinæ linea, naturalis una, & altera ſupernaturalis, in quantum ſuper illâ naturalis etiam moralitatis lineâ extendatur Eccleſiæ, ex fidei lumine poteſtatis ſuæ ſphæram circumſcribentis regimen?*

Reſponſio.

78. SI hoc quæſitum definiendum videatur ex eo argumento, quòd *Bona, & Regna temporalia ſint propter bona ſpiritualia, tanquam media propter finem, conceſſo autem fine, ſint conceſſa etiam media ad finem neceſſaria.* Exinde mox enaſcitur iſta difficultas; *an Regna, & bona temporalia non tantùm ex perſonali cujuſq; Chriſtiani charactere, ingenito debito, ſint propter ſpiritualia, ſeu ſupernaturalia*, ita ut quiſquis Chriſtianus Rex eſt, in ſuæ Regiæ poteſtatis adminiſtratione teneatur habere ſalutis æternæ per eam conſequendæ, Chriſtiquè gloriæ promovendæ ſollicitudinem, ſed *utrùm inſuper Regna, & Bona temporalia ſint in Chriſtiano propter ſupernaturalia æternæ felicitatis bona, ſecundùm publicæ etiam judiciariæ poteſtatis reſpectum, ita ut hujus propterea authoritati ac juriſdictioni ſint aliqualiter ſubjecta & ſubordinata?*

79. Hoc equidem optimo jurè hîc ſupponitur, ſed nondum extat probatum, vel ex claro fidei principio, vel ex naturalis luminis indubitato fundamento, ut ſic ex utroque hujuſmodi principio, inter ſe combinato, in vi demonſtrationis ſtrictè Theologicæ, inferretur concluſio de aliquali imperij Eccleſiaſtici ſuper Regnis temporalibus judiciariâ poteſtate. Illud igitur conabimur præſtare *inferiùs*, interea obſervare compellimur, quòd vix efficax ad hoc intentum, fiat inſtantia *ex Lege 2. ff. De Juriſdictione.* Quilibet enim Rex ſupremus negabit, ſe hâc lege obſtrictum, niſi quatenus foret *primi juris naturalis*, quod oſtenſu difficile eſt. Neque ſi conceſſâ juriſdictione, cenſeantur propterea conceſſa ea omnia, quæ ad juriſdictionis exercitium ſunt neceſſaria, exinde demonſtratur, ſed ſupponitur, juriſdictionis ſupra Regna temporalia, quoad cauſas civiles & ſtatûs Politici proprios ſpectatæ, poteſtatem eſſe neceſſariam ad exercitium Oecumenici Paſtoralis officij in Romano Pontifice reſidentis.

80. Et licèt Gregorius VII. *ex poteſtate clavium ad cælum uſque claudendum & aperiendum protenſarum*, inferat, oportere, ut Romanæ Eccleſiæ liceat de terrâ judicare, hinc tamen necdum evadit liquidum, an hoc de terrâ qua ſupernaturalis ſtatûs limitibus circumſcriptâ, judicium extendi valeat ad cauſas Civiles, ſecundùm naturam ſuam hiſce limitibus haud comprehenſas?

Neque Leo IX. *præcitatus* ait, Regale Sanctæ Apoſtolicæ Sedis Romanæ Sacerdotium aliter ſupereminere terreno Imperio, niſi quatenus illud ſit fundatum ſuper ſpeciali in cæliſ diſpoſitione: ex quo haudquaquam elucéſcit, comprobari Sacerdotis illius Apoſtolici ſuper terrenis Regnis, quoad cauſas de natura ſua civiles juriſdictionem. Prædudta igitur Chriſti verba ad hanc Cathedræ Apoſtolicæ poteſtatem Theologicè demonſtrandam, altiori adhuc indigent indagine. 81.

ARGUMENTUM II.

Petitum *ex Joannis ultimo capite.*

ARgumentatur 2. prælegatus *Regalis Sacerdotij* Author *n. 6.* Chriſtum *ibi* dixiſſe Simoni Petro: *Paſce oves meas*; item *paſce agnos meos.* Ex quo talis formatur ratiocinatio. Non eſt dubium, omnes Chriſti fideles, omneſque magnates ad Chriſti oves pertinere, & hoc ipſo eorum cuſtodiam Petro, Petriquè ſucceſſoribus commiſſam eſſe, ſaltem quoad regimen ſpirituale, & illa, quæ ad ſalutem æternam ſpectant, ſed fieri poteſt, imò ſæpè factum eſt, ut eorum ſaluti expediat, aut etiam neceſſarium ſit, eos in ordinem redigere, aut poteſtatem, quâ ſibi & alijs noceant, conſtringere. Cùm ergo ad ovium cuſtodiam, curamque, hæc poteſtas fuerit neceſſaria, Summo Paſtori omninò conceſſa eſt, aut ſi conceſſa non eſt, ergo in neceſſarijs deſuit Deus, imperato quidem fine, ſed negatis mediis. 82.

Objectio.

EXcipi poteſt ex parte adverſa. Ex diluci- 83.
dis ratiocinationis illius verbis conſtare equidem, argumentum eò collimare, quòd univerſarum Chriſti ovium, inter quas ſint etiam Magnates, Petro, ejuſque ſucceſſoribus commiſſa cura Paſtoralis, complectatur regimen ſaltem ſpirituale, unà cum ſuis, quæ ad ſalutem æternam ſpectant, cohærentijs. At mox hinc emergere duas difficultates: quarum una à viris Catholicis mota intrà ſacrum Concilium Tridentinum, ſed non deciſa quæſtio in hoc ſe tenebat; *An hæc cura complectatur non ſingulas duntaxat Chriſti oves ſeorſim ſpectatas, ſed quà conſtituentes unam Chriſti Eccleſiam?* Cui conformiter prætendi poſſet, Reges quoad ſuam particularem ſolummodò perſonam, non quoad Regiæ gubernationis *ex Divino Jure* prætenſam authoritatem, ſubeſſe Paſtorali Summi Pontificis muneri.

Altera difficultas eſt; *An cura illa Paſtoralis ad univerſa, quæ ovium Chriſti, ipſorumque adeò Regum ſaluti æternæ ſunt conſentanea, ſeſe extendens, complectatur virgam coercitivam, & non merè directivam Paſtoris nomini* (uti videtur) *proportionatam poteſtatem*, quemadmodùm Pſeudoreformati prætendunt? 84.

Reſponſio.

NEutra equidem harum quæſtionum *in argumento ſuperiùs deducto*, adhuc apparet diſcuſſa, neque tamen evincitur inde Deus in 85.

neceſſarijs defuiſſe, imperato quidem fine, ſed negatis medijs: quippe cùm illa neceſſitatis ratio, per quam adſtrui debet Eccleſiaſticæ authoritatis ſuper regimine Politico extenſio, maneat adhuc ſuſpenſa, donec demonſtretur, quoúſque voluerit Deus protenſam virtutis ſuæ virgam, Eccleſiæ ſanctæ conceſſam. De quo proinde difficultatis duplicato puncto erit opportunitas diſſerendi in ſequentibus.

ARGUMENTUM III.

Ex *Matthæi 18. v. 15.* petitum.

86. AUthor prætactus *cit. §. 2. n. 7.* argumentatur 3. ex prælallegato ſacro textu hiſce Chriſti verbis conſtituto: *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corrige eum, inter te & ipſum ſolum: ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum: ſi autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos teſtes, ut in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Quòd ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ, ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus. Amen dico vobis, quæcunq; alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis.* Ex quo ſacro textu ſequens efformatur ratiocinatio.

87. Exinde namque patet, penes Apoſtolos, eorumque ſucceſſores eſſe poteſtatem judiciariam circa omnia delicta, & injurias in proximum commiſſas, ſicque adeò in defectu Magiſtratûs ſæcularis, juſtitiam non adminiſtrantis, poſſe recurri ad Eccleſiæ Tribunal ceu ultimum aſylum, & aram innocentiæ; exemplo Theodoſij propterea caſtigati, ac inde permoti ad ſanciendam legem *10. Cod. De pœnis.* Sic adeò Principis hujus delictum ab Epiſcopo judicatum, ac punitum fuit, illo nequaquã excipiente, aut juſtè in populum perduellem fuiſſe ſævitum, aut ad Epiſcopos non pertinere judicium ſuper pœnâ, quam Princeps in ſubditos ſuos ſtatuerit.

88. Circa illum porrò *ex Matth. 18. capite* allegatum textum, ſingulariter annotare licet, illic ſermonem eſſe non de fraternâ tantùm, ſeu occultâ correctione, ſed etiam de publicâ & coercitivâ, veluti Interpretes communiter docent cum SS. Patribus, adſtipulante Divo Thomâ *in 4. ſentent. diſt. 18. q. 2. a. 1.* Idque manifeſtè patet ex eo, quòd teſtes ſint adhibendi: &, qui Eccleſiam non audierit, ſit inſtar Ethnici & publicani habendus, hoc eſt, ab Eccleſiâ ſeparandus, adeò ut nec cibum cum illo ſumere liceat Chriſtianis *1. Corinth. 5.* nec cum ſalutare *2. Ioan. v. 10.* amittatque juriſdictionem & authoritatem judicialem *Cap. ad probandum. De ſent. & re judicata.* Et *Cap. Sanctorum. 15. q. 6.* Ex quo, alijſque Capitulis eâdem *cauſâ 15. q. 6. & Cap. Gravem. De pœnis.* patet, id extendi etiam ad Principes, modò ſint non tolerati excommunicati; nam toleratis non adimi juriſdictionem, quales hodie ſunt Principes hæretici, & olim Cæſares Romani, ſed hiſce omninò obediendum eſſe, conſtat *ex Cap. Iulianus. 2. q. 3. & Cap. Sacerdos. cauſa 3. q. 7. in fine.*

*

Objectio.

89. EXcipi poteſt ex parte adverſâ, quòd qualiſcumque ex prælallegato *Matth. cap. 18.* ſacro textu probetur coercitiva erga univerſos Chriſti fideles ſe protendens authoritas, hæc videatur menſuranda juxta menſuram ab ipſomet Chriſto conſtitutam, ut, *qui Eccleſiam non audierit, inſtar Ethnici & publicani habendus ſit*, dum ſcilicet contumax Eccleſiæ rebellis eunctis inſtar Ethnici ſpoliandus eſt ſupernaturalibus Dei beneficijs, ex ſacrâ cum fidelibus communione participandis. At intrà hanc ſphæram nequaquam videtur contineri Regia poteſtas, utpote naturalis luminis ſphærâ circumſcripta, juxta prædductos ſacros textus, Ethnicis perinde ac Chriſtianis conveniens.

Reſponſio.

90. ALtiori adhuc indagine dignum ſupereſt iſtud quæſitum, quomodò ex illâ coercitivâ Eccleſiæ poteſtate deponi poſſint Reges, atque ſic per authoritatem Eccleſiaſticam ulteriùs procedi valeat, quàm ad Eccleſiæ rebellem detrudendum ad ſtatum quaſi Ethnici, cui ſtatui, luminis naturalis ſphæram haud excedenti, ex ipſa rei natura competit, in eoque per ſacræ Scripturæ authoritatem comprobatur, ſubſiſtere integra Regia poteſtas?

91. Author prætatus equidem illius ex *Matth. 18. cap.* deſumpti ſacri textûs explicationem facere contendit ex ſacris Canonib^s, *ubi ſupra* adductis, *per quos à Iuramento fidelitatis liberantur ſubditi erga Principem, ſeu Regem Eccleſiæ rebellem.* Attamen in præſentis diſquiſitionis puncto non tam convenit ex ſacris Canonibus exponere Eccleſiaſticæ coercitivæ poteſtatis ſphæram, quàm inveſtigare certum ex fidei principijs fundamentum, quo nitantur ejuſmodi Eccleſiaſticæ ſanctiones. In quo proinde centro eruendo, hoc opus, hic labor eſto.

ARGUMENTUM IV.

Ex *1. Corinth. 6. cap.* deſumptum.

92. AUthor prædductus dicto *§. 2. n. 4.* argumentatur 4. Efficax in hanc rem eſt locus Divi Pauli, *loco citato* ſic loquentis: *Audet aliquis veſtrûm habens negotium adverſùs alterum, judicari apud iniquos, & non apud Sanctos? An neſcitis, quoniam Sancti de hoc mundo judicabunt? Et ſi in vobis judicabitur mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? Neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Ex quo proinde ſacro textu apparet, S. Apoſtolum agnoſcere in Sacerdotibus, & Apoſtolorum ſucceſſoribus poteſtatẽ de rebus ſæcularibus judicandi, eamque probare à majori ad minus per illa verba. *Neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Quaſi diceret: Qui idoneus eſt ad majora, multò magis eſt idoneus ad minora; ut ibi loquitur Divus Thomas: idque ob periculum, ne ex crebro cum infidelibus commercio, eorumque gratiam captandi cauſâ, fideles ſubvertantur. Sed Apoſtolis circa majora occupatis, hanc poteſta-

tem

tem judiciariam vult ab alijs rerum forenſium peritis exerceri, quos B Apoſtolus *contemptibiles in Eccleſia* vocat, hoc eſt, reſpectu eorum, qui propugnandæ Religioni, lucrandiſque animabus ſtudent.

93. Hunc locum ſic intellexit B. Clemens SS. Petri & Pauli auditor *in Conſtitut. Apoſtol. lib. 2. cap. 51. Quòd oportuerit, in ſecunda Sabbathorum cognoſcere cauſas. Adſint autem judicio Diacons & Presbyters, integrè judicaturi, velut Dei homines cum juſtitia. Cùm utraq; perſona venerit, prout lex jubet, ambo, qui litigant, ſtatuantur in medio tribunali, uſq; auditis, ſanctè judicium pronuntiate, ſtudentes ante ſententiam Epiſcopi, eos conciliare, ne exeat ſupra terram judicium in peccatorem; prout in tribunali conſortem, participemq; cauſæ habet Chriſtum Dei.*

S. Anacletus *Epiſtolâ ad omnes Epiſcopos & Chriſti fideles: Si fuerit ſæculare negotium, apud ejuſdem ordinis viros terminetur, judicio tamen Epiſcoporum, cùm Apoſtolus privatorum Chriſtianorum cauſas magis Eccleſijs deſierit, & ibidem ſacerdotali judicio terminari voluerit: omnis enim oppreſſus, liberè Sacerdotum appellet judicium, & à nullo prohibeatur, ſed ſuſcipiatur, & liberetur.*

94. Eadem Gregorij VII. eſt ſententia *lib. 8. Epiſt. 21. Habet*, inquiuntis, *Eccleſia Romana poteſtatem ſingulari privilegio conceſſam, aperire, & claudere januas Regni cæleſtis, quibus voluerit. Cui ergo aperiendi claudendi q, cæli data eſt poteſtas, de terra judicare non liceat? Abſit. Num retinetis, quod ait Beatiſſimus Paulus Apoſtolus, quia Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?*

Idem docuit B Gregorius Magnus *2. par. Paſtoralis cap. 7.* ubi ex allegato Apoſtoli textu agnoſcit quidem *poteſtatem in ſæcularia Paſtoribus datam, ſed eâ uti non vult, ut tantò ſpiritualibus negotijs attentiùs operam navent.*

Meritò proinde Tyrinus in hunc locum Apoſtoli: *Nota*, inquit *hæc judicia cauſarum ſæcularium inter Chriſtianos committi conſueviſſe Epiſcopis, vel delegatis ab Epiſcopo Presbyteris, ut conſtat ex Clemente Romano, ex lege Theodoſij, & Caroli Magni, & ex antiquo Eccleſiæ uſu: judices enim in his cauſis ſederunt Gregorius Thaumaturgus, SS. Ambroſius, Auguſtinus, Sineſius, aliiq; Epiſcopi. Sed creſcente nimis numero Chriſtianorum ſimul & litium, onus hoc rejectum eſt in humeros judicum ſæcularium jam Chriſtianorum, ne, ut ab initio ſanctus Petrus apud eundem Clementem rectè monuit, Epiſcopus præfocatus ſæcularibus negotijs, non poſſit vacare Verbo Dei.*

Objectio.

95. EXcipi poteſt ex parte adverſa, deſiderari, ut exponatur fundamentum illud, ex quo Epiſcopis fuerit olim conceſſa ea poteſtas dijudicandi cauſas ſæculares? Si enim radix poteſtatis ejuſmodi eſſet ex vi juriſdictionis ſpiritualis in charactere Epiſcopali radicatæ, profectò Epiſcopi Gallicani hanc negando, adversùs ſe ipſos pugnarent. Sed hâc radice inveſtigatâ, reſtabit diſcutiendum, *an ejuſmodi judiciaria poteſtas propterea dicenda ſit protendi ſuper ipſam etiam Regiam poteſtatem, vel eius ſaltem exercitium?* De hoc enim, quod eſt præſentis quæſtionis punctum, nihil habetur ſaltem expreſſè conſtitutum in illo textu Apoſtolico. An ergo ex hujus fonte erui poſſit argumentum, eorum aliquid concludens, hoc opus, hic labor erit.

Reſponſio.

COrnelius à Lapide *in citat. ſacrum textum n. 89.* hujus judiciariæ in Epiſcopis & Presbyteris poteſtatis fundamentũ ponit tum ex hoc, ſi judicium ejuſmodi ad ipſos deferatur à partibus litigantibus, quaſi arbitrium eorum poſtulantibus: tum ex eo, ſi hinc judicio præferantur ab Eccleſia, vel a Republica: quemadmodũ lex quoque *in cap Quicunq;*, & *cap. Volumus. 11. q. 1.* relata, adſtipulatur. Ibi namque Theodoſius Imperator, confirmante idipſum Carolo Magno, legitur ſanxiſſe, ut *quiſq; ſive reus, ſive actor poſſit, relicto Tribunali ſæculari, etiam poſt litem conteſtatam, adire Judicem Eccleſiaſticum.* Supra quã proinde lege Imperatoriã dignum eſt, fieri reflexionem, an hæc poteſtas ab ipſis Imperatoribus fuerit liberaliter conceſſa Eccleſiaſtico Judici, vel potiùs in poteſtate Eccleſiaſticã, quam Imperatores illi ex Chriſtianæ Religionis decentiã reverebantur, ſit radicata? 96.

Benedictus Juſtinianus *in cit. 1. ad Corinth. cap. 6.* air, fuiſſe, qui exiſtimarent, illum Apoſtoli textum taliter accipiendum eſſe, quòd civitas Corinthiorum in Gentilium & Chriſtianorum partes diviſa, duplicem habuerit Magiſtratum ſæcularem, unum pro Chriſtianis, alterum pro Gentilibus conſtitutum. Verùm de hoc meritò ambigitur, minuſque cohærere videtur cum præadductis Apoſtoli verbis. Quare idem Juſtinianus cenſet probabilius; *illam conſtitutionem Apoſtolicam non tam intelligi de legitimis judicijs, quæ à Magiſtratibus, publicisq; judicibus exercerentur, quàm de ſponte ſuſceptis, ſeu potiùs publicâ Eccleſiæ authoritate conſtitutis, & ad lites dirimendas, & controverſias componendas adhibitis, ne cogerentur fideles Gentilium tribunalia non ſinè ſcandalo adire, quod in rebus quidem civilibus, jam inde ab initio naſcentis Eccleſiæ, ita ferè uſurpari conſueviſſe, ut, quoniam Epiſcopus Eccleſiaſticorum criminum Iudex erat, & quæ Eccleſiaſticâ cenſurâ corrigenda eſſent, ſuo judicio, ſententiãq; ſtatuebat, idem etiam civiles controverſias ſedaret, prout perſpicuè cognoſcitur ex Clemente, aliiſq; ſeu Pontificibus, ſeu antiquæ Eccleſiæ ſanctis Epiſcopis ibidem ſuſiùs relatis.* 97.

Sed in hac ipſa etiam Juſtiniani ratiocinatione difficultas perſentitur, quo jure Epiſcop' ex eo, quòd jus haberet, ea, quæ Eccleſiaſticâ cenſurâ eſſent corrigenda, ſuo judicio & ſententiâ ſtatuere; *poteſtatem ſuam protenderet ſuper quibuſcunque civilibus cauſis ſedandis?*

Author *Inextinctæ ſacri Tridentini Concilij Veritatis to. 4. tract. 10 ſect. 2. §. VIII.* Eccleſiaſticorum Tribunalium ſphæram circumſcribit hiſce verbis: *Quæ cauſæ* Divino jure *propriè* pertineant *ad juriſdictionem Sacerdotalem, ſeu ad forum Eccleſiaſticum, ex dictis intelligere, non eſt difficile: omnes nempe, quæ concernunt ſocietatem Chriſtianæ Eccleſiæ, veluti quæcunq; ordines, gradus, & officia miniſtrorum ejuſdem reſpicientia, nec non ſtipendia Divino Iure deputata miniſtris Eccleſiæ,* 98.

hoc

inde, ſubeſſe Summi Pontificis, Petro legitimè ſuccedentis, Oecumenicæ poteſtati? Quod ſequentibus adeò probationibus per ſacræ Scripturæ textus firmare *in præſenti* eſt animus.

PROBATIO I.

Ex allegatis Chriſti Domini verbis *Matthæi 16.* præſcriptis deſumpta.

102. ETenim, quis ulli Chriſtiano Regi eam inurere contendet ignominiam, ac ſi ex charactere Chriſti, quo in Baptiſmate eſt inſignitus, non æquè ac cæteri homines Chriſtiani, haberet ſignum Divinitus impreſſum coordinativum animæ ad regnum cælorum, ſubjectæ adeò clavibus Regni cælorum? Harum verò Petro, ejuſq; ſucceſſori perpetuo illis verbis promiſſarum clavium ſphæra, *ibidem* deſcribitur ex indefinitâ ligandi & ſolvendi poteſtate ſupra omne *morale* protenſa, quod ita eſt *ſuper terram*, ut tamen reſpectum habeat ad Regnum cælorum. At verò univerſi hominis, Chriſtiano præſertim charactere inſignitis, actus eatenus habent reſpectum ad Regnum Cælorum, ut, ſi *moraliter* boni ſint intra lineam ſupernaturalem, eo ipſo habeant, in peccatore quidem congruæ, ad gratiam diſpoſitionis, ſeu impetrationis valorem, in homine autem juſto obtineant condignitatis valorem reſpectu vitæ æternæ meritorium. Si verò actus *moraliter* boni fuerint intra lineam honeſtatis ſuæ naturalis, non quidem *poſitivam* habent reſpectu gratiæ, ac gloriæ æternæ proportionem, ſed *negativam* duntaxat, quatenus ubi non urget aliquod ſupernaturalis actûs pro hîc & nunc eliciendi præceptum, pro tunc faciunt, ne homo ponat obicem gratiæ, néve peccati cum vitâ æternâ pugnantis reatum aliquem eo inſtanti contrahat. Quòd ſi verò actus quicunque *morales* ſoli etiam naturæ luminis dictamini repugnare videantur, eo ipſo tamen, quòd homo ſit elevatus ad ſtatum ſupernaturalem, &, ſi Chriſtianus ſit, talis ſuæ elevationis ſignum præferat ipſo, per baptiſmum ſibi indito charactere, nequit fieri, quin talis actûs *moralitas* à naturali honeſtate deflectens, non contrahat reatum peccati, fini etiam ſupernaturali, cæleſtis Beatitudinis repugnantem, ſitque adeò ſubjecta clavibus Eccleſiæ.

103. Sub cujuſmodi adeò *ad regnum cælorum* reſpectu indubitatum eſſe debet, omnis Chriſtiani hominis *moralitatem* ſeu naturalem, ſeu ſupernaturalem, ſeu bonam, ſeu malam ſubijci clavibus Regni cælorum, indefinitæque adeò Petro, ejuſque ſucceſſori promiſſæ ligandi & ſolvendi, quidquid eſt ſuper terram, authoritati. Cui proinde authoritati indubitanter ſubjacet non conſcientiæ duntaxat reatus, quâ per Sacramentalem abſolutionem ſolvendus: ſed quodcunque *morale* hominis Chriſtiani vinculum eſt fori quoque externi judicium, ſub eo tamen ad Regnum Cælorum ordine reſpiciens; ſiquidem Chriſtus *indefinitè*, abſque ullâ ad certum duntaxat debiti *moralis* genus reſtrictione, ſed cum protenſione ad omne id, quod *morale* eſt ſuper terram, pollicitus ſit, illam ligandi & ſolvendi poteſtatem. At in hoc genere actuum *moralium*, vel bonitatis in regnum cælorum ordinabilis, vel malitiei à vitæ cæleſtis fine declinantis *moralitatem* obtinentium, eſt quodcumque Regiæ poteſtatis exercitium, ejuſque univerſi, utpote ad *moralitatis lineam* verè ſpectantes actus, à politicâ cæteroqui, homini tamen ad ſtatum ſupernaturalem elevato inexiſtente poteſtate, *ſuper terram* editi, cum inevitabili ordine vel deviationis, vel tendentiæ ad regnum cælorum. Nefas igitur igitur foret negare poteſtatis Regiæ homini ad ſtatum ſupernaturalem elevato inexiſtentis (præſertim ſi hujus ſupernaturalis ſtatûs ſibi à Chriſto in Baptiſmate inditum ſignum in animæ ſuæ fronte gerat) qualiacunque exercitia, ſubeſſe Oecumenicæ Summi Pontificis Petro ſuccedentis authoritati, ſive hujuſmodi Regiæ poteſtatis actus proprij ſe habeant per modum legis, ſive per modum ſententiæ judiciariæ, reſpiciantq; non privatum duntaxat ſubditorum, ſed etiam publicum *politici regiminis* Bonum, cùm ût ſic etiam obtineant talem *ſuper terrâ moralitatem*, quæ ipſum Regnum Cælorum reſpicere debeat.

Neque verò claves regni cælorum Petro, 104.
ejuſque Succeſſori commiſſæ, cum indefinitâ ſua ad omne *morale*, *quod eſt ſuper terram*, ligandi & ſolvendi authoritate ita coarctantur, ut inſtar Oeconomicæ poteſtatis privatûm duntaxat ſalutis æternæ commodum, in ſibi ſubjectis ovibus, ſolùm ſigillatim ac diviſim ſpectatis, attendere debeat, ſed eo ipſo, quòd ſecundùm Chriſti Domini ſacrorum verborum contextûm habeant reſpectum ad Eccleſiam, quæ eſt Regnum quoddam ex cunctis Chriſti fidelibus coadunatum, oportet, illam indefinitam ligandi & ſolvendi poteſtatem protendi etiam ſuper publico Eccleſiæ, fideliumque in unum Chriſti corpus myſticum coadunatorum Bono, quâ in regnum cælorum tum æternæ fidelium ſalutis, tum Divini honoris etiam publici finem reſpiciens ordinabili. Ex hac ipſâ verò in publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum ordinabilitate, oportet, ut Oecumenica Summi Pontificis authoritas ferre poſſit etiam leges Eccleſiæ publico Bono convenientes, exercereque in foro externo judiciariam poteſtatem, pro exigentiâ non privati duntaxat fidelium erga ſalutem æternam commodi, ſed communis Eccleſiæ ſanctæ utilitatis, atque publici ſanctæ Religioni propagandæ & conſervandæ proficui regiminis. At hæc ipſa publica Eccleſiæ authoritas æquè ſub indefinitâ, ſuper omni eo, quod eſt *morale ſuper terram*, protenſâ poteſtate comprehenſa, nullâ iterum habet exceptione, ſed univerſalem ex Chriſti verbis protenſionem erga *omnimodam moralitatem*, quorumcunque, etiam Regum, Chriſti charactere inſignitorum, atque adeò erga eorundem univerſas actiones *morales*, ſicque proinde protendi debet etiam ad leges, ſententias judiciarias, alioſque actus politicos *moralitatis* ad Regnum Cælorum ordinabilis, *formalitate*, inevitabiliter veſtitos. Imò ipſa etiam Regiæ poteſtatis erga certum ſubjectum applicabilitas, atque ejus authoritatis in tali ſubjecto continuatio, non ſunt quid merè *phyſicum*, ſed *morale*, quempiam habens ordinem ad *Regnum Cælorum*, atque

BIBLIOTECA PROVINCIALE CAPPUCCINI U. A. MILANO

ſolvendi & ligandi *quodcúmque ſuper terram eſt morale.* Sub cujuſmodi adeò *moralitatis* lineâ comprehenduntur quæcunque ſeu Regna, ſeu bona temporalia, quæ *moralibus* hominum actibus & ordinationibus ſunt ſubjecta. Quemadmodùm ergo iſta ligandi & ſolvendi poteſtas Apoſtolica protenditur ſuper omni, *quod ſuper terram eſt morale*, hominum arbitrio libero, ejuſque ordinationi *morali* ſubjacens, ſic coercitiva illa, ſeu correctoria, per Chriſtum *cit. vers. 17.* aſſerta & conceſſa virga, cum illâ Apoſtolicâ æquè per Chriſtum, *proximè ſubſequente decimo octavo verſu* traditâ poteſtate, æqualem ſortitur menſuram, in vi cujus protendatur ſuper omne id, quod *ſupra terram eſt morale*, quale eſt quodcunque Regiæ poteſtatis exercitium, atque illius ad certum ſubjectum applicabilitas, cum ejuſdem in hoc individuo ſubjecto conſervatione, & continuatione. 105.

108. Scio equidem, nonnullos prætendere, illam ligandi & ſolvendi *à citato verſu 18.* definitam poteſtatem Apoſtolicam, fuiſſe Apoſtolis *collectivè ſumptis*, adeoque in Concilio Oecumenico aggregandis, cum ordine ad Eccleſiæ quoque perpetuitatem, à Chriſto Domino communicatam: mox enim *verſu 20. & 21.* ſubſcribitur Concilij Oecumenici norma, ſub quâ Chriſtus pollicitus eſt: *Ubi duo, vel tres in nomine ſuo fuerint congregati, ſe fore in medio eorum.*

Nihilominùs quomodocunque intelligatur illa Apoſtolorum ad ligandum & ſolvendum poteſtas, ſive dicatur fuiſſe reſpectu ſingulorum Apoſtolorum *delegata*, cum ipſorum adeò perſonis exſpiratura, & in ſolo Petro ſecundùm ſucceſſionis *Matthæi 16.* definitæ ordinem perpetua & ordinaria, in ſucceſſores adeò transferibilis menſura; ſive aſſeratur, Apoſtolis *collectim* ſpectatis, quâ in Concilium aggregandis, tanquam ordinaria ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum propaganda, fuiſſe per Chriſtum *ibidem* repromiſſa, hoc ſemper remanet liquidum, & ex verbis Chriſti manifeſtum, ne quidem Concilium Oecumenicum ex proprij ſui characteris eſſentiâ poſſe ullatenus ſubſiſtere, niſi *ſub nomine Chriſti*, Vicariâque *adeò ipſius authoritate.* Atqui ex hac Vicariâ Chriſti authoritate Oecumenicâ, (ubi in reliquis Apoſtolis delegata Chriſti erga univerſum Chriſtianum orbem poteſtas Apoſtolica, cum ipſorum perſonis jam eſt extincta) in nullo alio, quàm Petri ſucceſſore, Romano Pontifice jam exiſtente, ſubſiſtit eſſentialis character Concilij Oecumenici, debetque adeò hujus *ſuper omni morali, quod eſt ſuper terram*, protenſa *ligandi & ſolvendi poteſtas* indefinita, neceſſariò jam reſolvi in Oecumenicam Romani Pontificis authoritatem ſupremam, Chriſti nominis prærogativâ eatenus præfulgentem, quatenus ejuſdem Domini noſtri, in Cœlis ad Patris dexteram ſedentis, eſt Vicaria. Sed de hoc puncto ſingulariter agendum erit *in ſequenti articulo ſecundo.*

PROBATIO IV.

Deſumpta *ex 1. Corinth. 6. capite.*

Hic equidem Apoſtolus voluit, ut, qui ſæ- 109.
cularia judicia habuerint, id eſt, controverſias ſuper rebus temporalibus *judicialiter* decidendas, judices, qui (reſpectivè, nempe in comparatione ad altiores Dei cauſas) contemptibiles ſunt in Eccleſiâ, conſtituant ad judicandum. Quod explicans Juſtinianus *ibi ad verſum quartum* ait, Apoſtolum minimè loqui de legitimis judicijs, quæ à Magiſtratibus, publiciſque Judicibus authoritate publicâ exercentur, ſed de ijs, qui communi ſenſu deſignati eſſent Civilium controverſiarum diſceptatores. Quæ tamen expoſitio non videtur adæquata, attento integro Apoſtoli ſacro textu, ſic argumentantis *verſu 3. Neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Unde *præcitatus* Juſtinianus rectè ſubdit *ibidem*, ex eo loco apparere, quòd Apoſtolus, Jus & authoritatem in res humanas & politicas uſurpârit, utpote qui præcipiat, ut fideles fratrum lites decidant, quod deinceps omnes fere Epiſcopi ſuo Iure frequentârint.

Super quo proinde Iure fundatur hæc Apoſtolicæ ſeu Epiſcopalis erga res humanas & politicas authoritatis radicatæ extenſio, prout *ſupra n. 108.* deductum videre licet. Unde prævalidum deſumitur argumentum pro Apoſtolicæ in Petri ſucceſſore reſidentis, ſuper cauſis etiam temporalibus, ac civilibus Iuriſdictionis protenſione. Si namque inquiras, 110.
unde Paulus talem poteſtatem ſibi adtiverit, in promptu eſt reſponſio, quòd cæteris, præter Petrum Apoſtolis, fuerit etiam à Chriſto *immediatè* commiſſa Apoſtolica authoritas, ſeu generalis erga Univerſalem Eccleſiam Iuriſdictio, *extraordinaria* tamen, & *quaſi delegata*, poteſtatique Petri quodammodò ſubordinata, uti Divus Antoninus *tract. de Schiſmat. q. 45.* & Theologi *communiter* tradunt. Etenim quam Chriſtus Dominus *Matthæi 18.* univerſis Apoſtolis (uti *ſupra n. 108.* dictum eſt) promiſit indefinitam ligandi & ſolvendi poteſtatem, ijſdem hanc actualiter commiſit *Ioannis 20.* dicens: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Sub hiſce quippe verbis ſecundùm Patres ſignificatur legatio Apoſtolis commiſſa, de quâ Paulus ſcribebat. *Pro Chriſto*, inquiens, *legatione fungimur.* Quam porrò legationem fuiſſe reſpectu totius mundi, conſtat ex *Matth. ult. Euntes prædicate Evangelium omni creaturæ.*

In vi cujus adeò legationis, Paulo, erga totum orbem in unitate Eccleſiæ coadunatum, erat Iuriſdictio Apoſtolica, verè etiam Legislativa, quam ad *Theſſalonicenſes 4.* à ſe exercitam diſertè profitetur. In vi cujus inſuper poteſtatis Apoſtolicæ, Paulus *præcitatus* ajebat: *Neſcitis, quia & Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Quantò igitur magis talis ſuper Civilibus Chriſtianorum cauſis judiciaria poteſtas convenit Petro, ejuſque ſucceſſorum ordinariæ, ſuper ipſos etiam Apoſtolos, utpote Chriſti oves & Agnos, *ſecundùm moralitatem ex arbitrio ſuo libero dependen-*

Digitized by Google

tem protenſæ authoritati Apoſtolicæ, eo ipſo, quòd nulla *ſub ſtatu omnimodæ moralitatis* ad ſupernaturalem quampiam participationem elevatæ, ſit intelligibilis humana libera actio, quæ non involvat aliquam reſpectu ſalutis æternæ, ac publicæ etiam Religionis, ſanctæque Eccleſiæ Boni communis vel ordinabilitatem, vel ab hac deficientiam *moralem*, quam in hominibus Chriſti characterе inſignitis ſubdi Eccleſiæ clavibus, indefinitæque ad ſolvendum & ligandum poteſtati Apoſtolicæ, multimodè patet *ex antecedentibus*.

§. V.

Corollarium finale præſentis *Primæ* Diſquiſitionis.

111. INfertur 1. *Qualiter verificetur illa propoſitio, quâ dicitur, Chriſti Vicarius Romanus Pontifex debere contentus eſſe clave Regni cæleſtis.* Etenim cujuſcunque potentiæ ſeu poteſtatis duplex noſcitur eſſe objectum; *formale* ſcilicet ac *ſpecificativum*, & *materiale* ſeu *terminativum*. Oecumenicæ igitur Pontificiæ, ac Eccleſiaſticæ poteſtatis objectum *formale* ac *ſpecificativum* importat quidem ordinem ad Regnum Cælorum, ſicque adeò ſpiritualia, *per ſe* habentia talem reſpectu Regni cæleſtis ordinabilitatem, *per ſe primò* ſubduntur Eccleſiæ clavibus, ſeu Eccleſiaſticæ poteſtatis regimini & authoritati; quidquid tamen participat de tali ordinabilitate, eſt hoc ipſo de ejus Apoſtolicæ poteſtatis objecto *materiali*, atque adeò non *per ſe primò*; ſed vel *per accidens*, *vel ſecundariò* ſub ejus formalitatis participatione, ſubijcitur ſanctæ Eccleſiæ clavibus, earumque Oecumenicæ poteſtati. At verò quidquid *moralitatis* eſt in hominibus Chriſtianis, eorumque actibus & negotijs, ſeu cauſis quibuſcunque, etiam civilibus, eſt vel ordinabile in Regnum Cælorum, vel ab hac ordinabilitate eſt deficiens. Sub tali ergo *moralitatis*, ipſiuſmet etiam Regiæ poteſtatis exercitio convenientis, ſeu debitæ ad certum ſubjectum applicationi, ejuſque regimini, de ſe licèt politico, inexiſtentis, ad Regnum Cæleſte, tum triumphantis Eccleſiæ, ſalutem nimirum æternam pro cunctis Chriſtianis à Deo deſtinatam, tum militantis Eccleſiæ bonum publicum ordinabilitate, quævis cauſæ civiles & temporales, etiam publicæ ac Regales, ſubeunt rationem *objecti materialis* reſpectu Apoſtolicæ Oecumenicæ poteſtatis.

112. Infertur 2. Sub illâ *formalis* & *materialis* objecti, poteſtatis Eccleſiaſticæ ſeu *ſpecificatiri*, ſeu *terminativi* diſtinctione, ac deſcriptione facilè intelligi, *quomodò Oecumenica Petri, ejuſq; ſucceſſorum authoritas, duplici potiatur gladio*; altero *ſuper res ſpirituales*: & quidem *primò & per ſe*; altero *ſuper temporalia*, ſed *quaſi per accidens*, ſeu *indirectè*, *ac conſequenter* ſive *ſecundariò* ſe protendente. Etenim Author *Regalis Sacerdotii præs. lib. 1. §. 2. n. 8.* rectè ait, ſuper Chriſti, ad diſcipulorum verbum: *Ecce duo gladij hic*; reſponſo, *Lucæ 22.* prolato, *ſatis eſt*, varias equidem SS. Patrum tum myſticas, tum litterales adhiberi expoſitiones, inter quas tamen ſit præcipua: *Voluiſſe Chriſtum duplici gladio duplicem poteſtatem exprimere Petro commiſſam: Spiritualem videlicet & temporalem: iſtam verò juſſiſſe in vaginam recondi, hoc eſt, non manu, ſed nutu & præcepto Apoſtolicæ Oecumenicæ authoritatis, nec vindictæ, ſed neceſſitatis cauſâ exercendam.* prout S. Bernardus *lib. 4. de conſid. ad Eugenium.* S. Anſelmus *in Matthæum cap. 27.* Bonifacius VIII. *in Extravagante. Vnam ſanctam. De Majorit. & obedientiâ.* Abbas *in Cap. Novit. De judicijs.* docent. Quibus adſtipulando, Cornelius à Lapide *in cap. 26. Matthæi n. 5.* inquit: *Allegoricè verba illa interpretantes, paſſim per duos gladios* accipere *duplicem Eccleſiæ poteſtatem, ſpiritualem, videlicet & temporalem.*

Quod ulteriùs firmatur ſequenti argumentatione Theologicâ, ex duobus nempe omninò certis, altero *fidei*, altero *lumine naturæ* noto, principijs deductâ. Etenim lumine naturæ notum eſt, cujuſvis potentiæ, ſeu poteſtatis ſphæram extendi ſuper omne id, quod ita comparatur ad ipſius *formale ſpecificativum*, ut propterea reſpectu illius, ſuperinduat rationem *objecti materialis*. At ex fidei veritate compertum eſt, Oecumenicæ Petro commiſſæ clavium poteſtatis *proprium & formale ſpecificativum* eſſe ordinabilitatem ad Regnum Cælorum, *juxta apertum Chriſti Domini verbum*. Quidquid ergo ſuperinduit iſtam reſpectu Regni Cælorum ordinabilitatem, ita ſuperveſtitur *formali ſpecificativo* Oecumenicæ Petro commiſſæ clavium poteſtatis, ut *conſequenter* ad iſtam ſe habeat *per modum objecti materialis & terminativi*. At quidquid in homine Chriſtiano eſt *morale*, ſecundùm fidei principia, vel *poſitivè*, vel *privativè* participat de formalitate ordinabilitatis ad *Regnum Cælorum*. Ergo quidquid in homine Chriſtiano eſt *morale*, per modum participationis, vel per modum privativæ oppoſitionis, ita ſuperinduit *formalitatem* Oecumenicæ Petro commiſſæ Clavium poteſtatis *ſpecificativam*, ut conſequenter ſit de ejus objecto *materiali* ac *terminativo*. At verò ipſius etiam Regiæ poteſtatis ad certum ſubjectum æquitati conſona applicabilitas, unà cum univerſo regimine ac exercitio libero ejuſdem Regiæ authoritatis, ſecundùm fidei principia ſuperinduit de *moralitate*, vel ordinabilitatis ad Regnum Cælorum, atque ſalutem æternam, nec non publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum, ſacræque Religionis univerſale utilitatem, vel ab iſtâ deficiendo, importat deordinationem ſaluti æternæ, atque Religionis Bono *moraliter* oppoſitam & repugnantem. Ergo principia lumine naturæ conſpicua combinando cum fidei principijs, *per conſequentiam verè Theologicam* rectè infertur, Regiam quoque poteſtatem, cum ſui ad certum ſubjectum applicabilitate, nec non publico etiam exercitio; ſuperinduendo *moralitatem* in Regnum Cælorum ordinabilem, vel ab hoc ordine deficientem, ita ſuperveſtiri Oecumenicæ Petro commiſſæ Clavium poteſtatis *formali ſpecificativo*, ut *conſequenter* ſit de iſtius objecto *materiali*: ſicque adeò unam (de ſe licèt ſimplicem) Oecumenicam Summi Pontificis authoritatem *virtualiter* continere duplicem 113.

Digitized by Google

plicem gladium : *primariò* equidem ſpiritualis , *ſecundariò* autem temporalis ſuper ipſos etiam Reges protenſæ poteſtatis. At concluſio partim ex *fidei* , partim ex *luminis naturalis* certis & indubitatis principijs , *per conſequentiam Theologicam* ritè illata, ita reducitur in fidei principium , ut *virtualiter* ſaltem ſit de fide. Viderint ergo, qui Reges Summi Pontificis Oecumenicæ authoritati ſubjectos negare contendunt, quomodò ſecurè ambulent in fide Orthodoxâ ?

DISQUISITIO II.

In quantum ſecundùm Sacrorum Canonum ſanctiones ſutremi Reges Chriſtiani ſubijciantur ſanctæ Eccleſiæ clavibus, Summiq; Pontificis Oecumenicæ poteſtati ?

§. 1.

1. SAcri Canones reduci poſſunt in Verbum Dei , ſeu Chriſti, tum quà fontem & fundamentum ſanctionis ex Oecumenicâ per Chriſtum conſtitutâ authoritate promanantis, atque ſic ex Verbo Dei ceu principio fidei demonſtratur à priori ſacrorum Canonum, Chriſtianos in *conſcientiæ* etiam foro conſtringens authoritas: tum reduci poſſunt in Verbum Dei, quatenus, dum inter Doctores ſuper alicujus ſacri textûs legitimo ſenſu eſt diſquiſitio , ex ſacroſanctis Canonibus, quaſi à poſteriori demonſtrati poteſt intelligentia Verbi Divini , ex quo ceu fonte ſanctiones Eccleſiaſticæ profluere, atque cum ipſo conformari debent. In præſenti proinde diſquiſitione ex ſacris Canonibus argumentando, utramque viam tenebimus, tum à priori ſanctionum ejuſmodi firmitatem demonſtrando per reductionem ad fundamentum Verbi Divini, tum à poſteriori ex ſacroſanctis Eccleſiaſticis conſtitutionibus oſtendendo Pontificiæ, ex qua promanant, authoritatis ſphæram, Chriſti Domini Verbo inconcuſsè ſtabilitam.

2. Huic igitur poſteriori à nobis præintentæ viæ præit Author *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 11.* varia poteſtatis Eccleſiaſticæ ſuper Reges ac Imperatores exempla allegando. Imperatoriam namque dignitatem , ait , Carolo magno à Leone III. Papa collatam Hiſtorici tum Græci , tum Latini, ac præcipuè Gallici perhibent. *Ipſe autem* (Carolus inquit Eginhardus *in Annalibus* , ſcilicet ad annum 801. *cùm die ſacratiſſimâ Natalis Domini ad Miſſarum ſolemnia Baſilicam B. Petri Apoſtoli fuiſſet ingreſſus , & coram altari , ubi ad orationem ſe inclinaverat , aſſiſteret Leo Papa, Coronam capiti ejus impoſuit , cuncto Romanorum populo acclamante, Carolo Auguſto à Deo coronato, magno & pacifico Imperatori Romanorum vita , & victoria ; poſt quas laudes à Pontifice more antiquorum Principum adoratus eſt, ac deinde , omiſſo Patritij nomine , Imperator & Auguſtus appellatur.* Ne quis autem putet, Carolum quidem Imperatoriam dignitatem armis obtinuiſſe , à Leone autem ei Coronam tantùm ex cæremonia, ut etiamnum in Gallia fit ab Archiepiſcopo Rhemenſi , fuiſſe impoſitam ; ſcribit idem Eginhardus in vita illius Imperatoris, cum ab illo honore ambiendo ità fuiſſe alienum , ut ſi ſibi deferendum præſenſiſſet, abfuturus ab Eccleſia fuiſſet. *Quo tempore* , inquit , *& Imperatoris , & Auguſti nomen accepit : quod primò in tantum averſatus eſt , ut affirmaret , ſe eo die, quamvis præcipua feſtivitas eſſet , Eccleſiam non intraturum fuiſſe, ſi conſilium Pontificis præſcire potuiſſet.*

3. Summo Pontifici acceptam retulerunt Imperatoriam dignitatem ſucceſſores Caroli Magni. Egregium eſt hujus profeſſionis teſtimonium apud Andream du Cheine *tom. 3.* ſcilicet epiſtola Apoſtolica Ludovici II Imperatoris Occidentis , Lotharij filij, Ludovici Pij, Nepotis ad Baſilium Orientalem Imperatorem miſſa anno 871. in qua ſic cum alloquitur ; *Cùm & ipſi patrui noſtri gloriosi Reges abſq; invidia Imperatorem nos vocitent , & Imperatorem eſſe procul dubio fatentur . non profectò ad ætatem, quâ nobis majores ſunt, attendentes , ſed ad unctionem, & ſacrationem , quæ* PER SUMMI PONTIFICIS MANUS IMPOSITIONEM *Divinitus ſumus ad hoc culmen provecti , & ad Romani Principatûs Imperium, quo ſuperno nutu potimur aſpicientes . . . . Matrem omnium Eccleſiarum Dei defendendam atque ſublimandam ſuſcepimus, ex qua & regnandi authoritatem proſapiæ noſtræ ſeminarium ſumpſit.* NAM FRANCORUM PRINCIPES PRIMO REGES, DEINDE VERO IMPERATORES DICTI SUNT, IJ DUNTAXAT, QUI A ROMANO PONTIFICE AD HOC OLEO SANCTO PERFUSI SUNT . . . . *porrò ſi calumniaris Romanum Pontificem , quòd geſſerit , calumniari poteris & Samuel, quòd ſpre o Saule, quem ipſe unxerat , David in Regem ungere non renuerit.*

4. Ad ſanctam Sedem recurrerunt alij ad eandem impetrandam dignitatem , quæ ipſis ex ſola ſanguinis cum præcedentibus Imperatoribus propinquitate non debebatur , ut exemplum Caroli Calvi demonſtrat apud Sirmondum inter Concilia Galliæ , & apud alios.

5. Fulco Archiepiſcopus Rhemenſis , natalibus, doctrinâ, ac pietate celeberrimus, & à Reginone, Baronio, & Molano Martyribus annumeratus , eò quòd mors illi ob propugnata Eccleſiæ jura illata fuerit (ut rurſus videas, doctrinam iſtam exemplis Sanctorum eſſe conſonam) cùm audiſſet, Carolum Regem Francorum , vulgò Simplicem nuncupatum, cui aliàs ſtrictè adhærebat , velle cum Northmannis inire ſocietatem, graviſſimam ad eum epiſtolam ſcripſit, in qua hæc habet inter alia; *Deprecor vos itaque per Deum , ut tale deſeratis conſilium , ne velitis vos in æternum præcipitare interitum ; & mihi , cæteriſq; , qui ſecundùm Deum vobis fideles ſunt, æterni doloris afferre diſpendium. Melius enim fuerat , vos non naſci , quàm diaboli patrocinio velle regnare , & illos juvare , quos deberetis per omnia impugnare . Sciatis enim , quia ſi hæc omnia feceritis, & talibus conſilijs acquieveritis , nunquam me fidelem habebitis , ſed & quoſ-*

cumque potuero, A VESTRA FIDELITATE REVOCABO, *& cum omnibus Coepiſcopis meis, vos, & omnes veſtros excommunicans, æterno anathemate condemnabo. Pro fidelitate, quam vobis ſervo, hæc gemebundus ſcribo.*

6. Ivo Carnotenſis Epiſcopus, doctrinâ & pietate illuſtris *Epiſt. 46.* quæ eſt ad Urbanum II. ſupponit authoritatem Philippo I. Francorum Regi per excommunicationem ademptam; quandoquidem ſcribit Summo illi Pontifici; *Hâc ratione ex parte uſuri* (Philippi Nuncij) *Regem cum Regno ab obedientia veſtra diſceſſurum*, NISI CORONAM RESTITUATIS, NISI REGEM AB ANATHEMATE ABSOLVATIS.

7. Unde inerat, niſi à pietate, atque à Religione, antiquis Gallis illa erga Eccleſiæ in Reges authoritatem reverentia, quam illorum perhibent hiſtoriæ? Nam v. g. Regibus excommunicatis officia etiam vitæ aliquatenus neceſſaria, nedum alia Principibus exhiberi ſolita, negabant. An pios magis, magiſque religioſos efficiet illius Regni fideles declaratio Cœtûs Pariſienſis, dum eis ſuadebit, Eccleſiam, neque directè, neque indirectè quidquam in Principes poſſe, quantùm ad temporalia, quæ ſola ferè (proh dolor) ab hominibus hodie attenduntur.

8. Si Gallicanis externa addenda ſunt exempla (quidni autem addantur) cùm propoſitio Cleri Gallicani ad Principes omnes generatim pertineat, nec ſit ad Galliæ Reges reſtricta (qui fortè aliquo jure ſpeciali, vel privilegio tueri ſeſe poſſe obtenderent) alia non pauca ſuppetant. Nam præter Romanos Imperatores, de quibus jam diximus, mortuo Zenone Imperatore, Ariadne ejus conjux, ſpreto Longino Zenonis fratre, Anaſtaſium ad Imperium evehendum curavit, ſed obſtitit Euphemius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, donec Anaſtaſius fidem Orthodoxam ſcripto profeſſus eſt; *Cùm Ariadne haberet in animo Anaſtaſium habitu induere purpureo, Euphemius Epiſcopus uſque eò conſentire noluit, quoad Anaſtaſius chirographum jurejurando confirmatum ei dediſſet, quod planè declararet, cum, ſi ſceptra ſuſciperet, Impery fidem ſinceram ſervaturum, nihilq; rerum novarum introducturum in ſacroſanctam Dei Eccleſiam: quod chirographum Macedonio Sacri Theſauri Cuſtodi tradidit. Factum autem eſt illud ab Euphemio, quòd Anaſtaſius putabatur à nonnullis ex tore Manichæorum infectus eſſe.* Evagrius *hiſtor. lib. 3. cap. 32.* Idem Theodorus Lector *collect. ex hiſtor. Eccleſ lib. 2.*

9. Cumque iterum Anaſtaſius in hæreſim lapſus eſſet, & Catholicos perſequeretur, ei ſeſe Symmachus Papa oppoſuit, ut in Epiſtola ejus apologetica videre eſt, in qua docet Summus ille Pontifex, quis ſit verborum ſenſus, quæ Prælati Pariſienſes ex Divo Paulo attulerunt; *Fortaſſis dicturus es, ſcriptum eſſe: omni poteſtati nos ſubditos eſſe debere; Nos quidem poteſtates humanas ſuo loco ſuſcipimus, donec contra Deum ſuas erigant voluntates. Cæterùm ſi omnis poteſtas à Deo eſt, magis ergo, quæ rebus eſt præſtituta Divinis. Defer Deo in Nobis, & Nos deferemus Deo in te. Cæterùm ſi tu Deo non deferas, non potes ejus uti privilegio, cujus jura contemnis.*

Eleonora primùm Galliæ, deinde Angliæ Regina *Epiſt. 2. ad Cœleſtinum III. Papam* pro liberatione filij Richardi Regis Angliæ à Leopoldo Duce Auſtriæ capti, & Henrico Imperatori conſignati, & traditi, quæ Epiſtola eſt 145. Petri Bleſenſis, ſic ſcribit; *Nonne Petro Apoſtolo, & in eo vobis à Deo omne Regnum, omniſq; poteſtas regenda committitur? Benedictus autem Dominus, qui talem poteſtatem dedit hominibus, non Rex, non Imperator, aut Dux à jugo veſtræ juriſdictionis eximitur; Vbi eſt ergo zelus Phinees? Vbi eſt authoritas Petri? Vbi eſt, qui dicat, zelus domûs tuæ comedit me? Appareat, quòd non in vanum dati ſunt vobis, & Coepiſcopis veſtris gladij anceps in manibus veſtris. Dicite iniquis, nolite iniquè agere, & delinquentibus nolite exaltare cornu. Non degeneret in hæredi Petri dignitatis Apoſtolicæ reverenda ſucceſſio. Veſtrum agnoſcite principatum, probate zelum, accingimini ad opus fortitudinis, & honorate miniſterium veſtrum. Gloria veſtra derivetur ad poſteros, & cognoſcat generatio altera, quàm inaniter Tyrannus ille præſumpſerit, & quàm potenter præſumptionem ejus Romana Sedes punierit.* 10.

Leoni quoque Iſauro in hæreſin Iconoclaſtarum lapſo, & Catholicos in Oriente perſequenti, Gregorius II. pluries truſtra monito, à Romanis, & ab Italia tributum ſolvi prohibuit ex Theophane in Chronologia. *Hoc anno*, inquit, *ſcilicet Gregorij II. primo irreligioſus Leo de proſcribendis, & deponendis Sanctis, & venerandis imaginibus primum tractatum habere cœpit: comperto cujus propoſito, Gregorius Papa Romanus, ſcripta priùs ad ipſum Leonem decretali epiſtolâ, quâ de fide quicquam ſtatuere, & antiqua Eccleſiæ ſancita à ſanctis Patribus firmata innovare, aut convellere non decere Imperatorem commonet. Italiæ tandem ac Romæ tributa ad ipſum deferenda prohibuit.* Idem teſtatur Zonoras *in tom. 3. Annal.* his verbis: *Quâ de cauſâ Gregorius, qui tum Romæ veteris Eccleſiam gubernabat, repudiatâ ſocietate Præſidis novæ Romæ, nec non eorum, qui illum ſequerentur, illos unà cum Imperatore Synodico anathemate obſtrinxit, & veſtigalia, quæ ad id uſque tempus inde pendebantur, inhibuit, icto cum Francis fœdere.* Et adhuc; *ſub Leone Iſauro temporis illius Papa Gregorius ob perverſam opinionem defecit ab illo Imperatore impio, eiq; tributum pendere recuſavit, neque ſibi quicquam eſſe rei voluit cum impijs Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Gubernateribus, omiſſiſq; bellis, pacem cum Francis fecit.* 11.

Ex quibus Summorum Pontificum exemplis toti Chriſtiano orbi notis ac receptis, quis ambigat, de Pontificiâ ſuper Reges & Imperatores poteſtate fidelium unanimi conſenſu comprobatâ? Sed ejuſdem quâ cum Verbo Dei conſentaneæ, ex ſacris Canonibus probationes accuratiori Scholaſticâ methodo expendere in præſenti eſt animus. 12.

§. II.

Referuntur Adverſariorum argumenta.

Hæc in quantum licuit corradere, maximâ, quâ poſſumus, energiâ exponere intendimus, ut veritas hinc magis elucelcat.

ARGV-

Digitized by Google

ARGUMENTUM I.
Adverſariorum.

13. EX parte adverſa ad præſens inſtitutum accommodè argumentari licet 1. Summorum Pontificum ſuper Reges authoritas ſingulariter nititur Extravagante *Vnam ſanctam* inter communes Bonifacij VIII. traditâ *De majorit. & obedientia*: quæ ita ſe habet, ubi, cùm dictum fuiſſet, *Beato Petro utrumque gladium eſſe commiſſum, temporalem videlicet, ac ſpiritualem: temporalemq; authoritatem ſpirituali ſubjectam eſſe, eámque Divino ore à Chriſto Domino, per illa verba Petro, ejuſque ſucceſſoribus commiſſam: Quodcunque ligaveris* &c. Exinde ſubjungitur in hæc verba: *Quicunque huic poteſtati à Deo ſic ordinatæ reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit: porrò ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam, declaramus, dicimus, & definimus.* At verò hæc Bonifaciana conſtitutio per aliam Extravagantem, quæ incipit: *Meruit* relatam inter communes *De privilegijs*, eſt revocata, ſaltem quoad Reges Galliæ. Ergo ruit præcipuum Canonicæ de Pontificiâ ſuper Reges poteſtate conſtitutionis fundamentum.

Reſponſio.

14. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 18. n. 4.* reſpondet. Extravagantem *Meruit* Regibus nihil adimere, nihilque concedere; ſed eos in eo ſtatu relinquere, in quo erant ante conſtitutionem Bonifacij VIII. *ſuperiùs* adductam, cùm enim ex rationibus aliàs adductis conſtet, poteſtatem Regiam & temporalem Eccleſiaſticæ ſemper ſubjectam fuiſſe, neque hoc ſubſiſtat ex Bonifacij VIII. præductâ conſtitutione, ſed Jure *Divino & naturali*, conſequens eſſe, quòd Clemens V. neque voluerit, neque potuerit illi derogare, quando de Bonifacio tantùm VIII. noviſque obligationibus loquitur, non de *Divina & naturali*.

Objectio.

15. EX parte adverſâ inſtari poteſt. Totum eâ reſponſione enervari argumentum, ex Bonifacij VIII. præductâ conſtitutione urgeri ſolitum, quòd nempe iſta Bonifaciana conſtitutio in vi Eccleſiaſticæ ſanctionis *Divino & naturali* juri ſuperaddat novum pondus ſpecialis fundamenti ad firmandam Pontificiam ſuper Reges poteſtatem; dum tamen *præcitatus Regalis Sacerdotij* Author ex vi Extravagantis *Meruit* à Clemente V. editæ, illum Bonifacij VIII. Canonem moderantis aſſeverare videtur, ſupereſſe jam unicam Juris Divini & naturalis authoritatem, per quam Regia poteſtas dici debeat ſubjacere authoritati Eccleſiaſticæ.

Reſponſio.

16. COmparationem inter illam Bonifacij VIII. & Clementis V. conſtitutiones faciendo, apertum prodit, quòd Jus illud Divinum, per quod Regia poteſtas a Bonifacio VIII. dicebatur ſubjacere authoritati Eccleſiaſticæ, reducatur in ſacræ Scripturæ textus *ibidem* allegatos. Quibus à Clemente V. nequidquam derogatum eſſe, optimè reſpondit præductus Author *Regalis Sacerdotij*: ſicque adeò Canon ille Bonifacianus ſuam intentionem fundando ſuper Divini Verbi oraculis, ex ſuâ Pontificiâ ſupra petram fundatâ authoritate concludendo, ſpecialis authoritatis pondus adjecit illi ſententiæ, quæ Reges Papæ authoritati Oecumenicæ ſubjectos aſſeverat.

ARGUMENTUM IV.
Adverſariorum.

EX parte adverſa licet 2. argumentari. Ex hac in Principes, eorumque ditiones exercitâ poteſtate multa incommoda & mala eveniſſe. Cenſuræ enim, & anathemata in Henricum VIII. Angliæ Regem vibrata quid evicêre, quàm ut jugum excuteret, Eccleſiâ vaſtaret, proſcriptâ toto regno Religione? Iiſdem armis Eliſabetha in Catholicos graſſata nec priùs deſijt, quàm regio Stuartæ ſanguine ſecures imbueret, ſpecioſo titulo crudelitate velatâ, quòd diceret, Catholicos ſeditionem in Reginam, & regnum moliri. Et denique nunquam ſæpius cædes, inteſtina bella, procerum diſcordiæ, parricidia in Gallijs ſunt obſervata, quàm Henrico IV. Navarræ Rege à Summis Pontificibus diris procuſſo, regnoque alienis expoſito. Poteſtas igitur illa, quæ Summo Pontifici ſupra Reges aſſeritur, minimè ſpectat Eccleſiæ Bonum; ſed perniciem magis & excidium, cùm tamen Eccleſiæ ſanctæ claves non ſint conſtitutæ Divinitus niſi ad ædificationem, non verò in deſtructionem, atque adeò Canonicis ſanctionibus talem Papæ authoritatem attribuentibus ſub tanto Boni publici Eccleſiæ ac Religionis diſcrimine, haud videatur eſſe locus. 17.

Reſponſio.

18. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. §. 18. n. 7.* reſpondet, exercitium poteſtatis, quam Pontifices Romani in Reges & Regna acceperunt, ad remedia extrema pertinere, alijs conſumptis, ultimiſque morbis adhibenda eſſe. Sicuti ergo juſtum bellum nemo non admittit, quantumvis innumera ſint mala, quæ ex bellis proveniunt, ſed majora provenirent ſublato bello, dataque injurijs licentiâ: ſic in caſu, de quo agitur, eſſe dicendum, ea ipſa, quæ in contrarium afferuntur, ſatis oſtendunt. Illæ namque calamitates, quæ Henrico Navarræ Rege diris percuſſo, Galliam affligebant, Regem tandem ad Catholicam Religionem impulerunt, nunquam aliàs regno potiturum: ſicque à diſcordijs & bellis ceſſatum eſt. Eliſabetha Angliæ Regina, quantum abfuit, ut regno exciderit, armatâ in illam potentiſſimâ claſſe? Quòd verò ſapienter agitata, potentior fortuna diſcuſſerit, non hic error poteſtatis Pontificiæ, ſed eventûs fuit; ex quo nemo prudens ſapientiam & conſilium metitur. Henricum VIII. Angliæ Regem quod attinet, ſunt, qui velint præcipitatum remedium eſſe, plagâ necdum ferrum patiente;

Cùm ergo talia non perpetrentur ſinè peccato alterius partis, patet, quòd Eccleſia cognoſcere poteſt, & hoc ſatis deducitur ex *Cap. Novit. Extrav. De judicijs.*

Nullus re verâ de hoc dubitabat, quandoquidem Petrus de Cugueriis acrior Juriſdictionis Regiæ Patronus fatebatur, Decretalem *Novit* habere locum in Rege Franciæ, utpote ſuperiorem non agnoſcente, tantúmque id negabat de Judicibus Regijs, quippe qui à Rege corrigi poſſent. Idem dicebat (in replica pro Rege) *quòd ratione peccati non poterat ad eos* (Judices Regios) *pertinere Decretalis* Novit: *quia loquebatur de facto Regis Franciæ, qui ſuperiorem non habebat, ſed in alijs ſecùs dicebat.* Si Acta illius altercationis, quæ habentur in Bibliotheca Patrum, conferantur cum ijs, quæ nuper geſta ſunt à Clero Gallicano, maximum ſanè diſcrimen obſervabitur, nec video, quomodò hodiernas libertates Eccleſiæ Gallicanæ antiquitas non deſtruat.

23. Sed aliáne hodie eſt Eccleſia Gallicana ab ea, quæ anno 1614. tam generosè reſtitit tertio Regni Ordini, illam *primam*, aut certè ſimillimam propoſitionē ſtatuere conanti? Nec enim egregia illa oratio à doctiſſimo Cardinale Perronio tunc habita ipſius erat propria. Illam quippe ſe totius Cleri, imò & Nobilium Regni nomine pronunciare affirmabat: *Non enim*, inquiebat, *ego hæc in causâ oro, ſed totus Ordo Eccleſiaſticus, & totus Ordo Nobilium ipſi conjunctus* &c. Cæterùm iſte Cardinalis nomine totius Cleri, ac Nobilitatis aſſerebat doctrinam ſuam, modernorum Antiſtitum propoſitioni ſanè contrariam, omnibus Eccleſiæ Catholicæ Patribus, imò & toti Eccleſiæ Gallicanæ communem eſſe à tempore, quo inſtitutæ ſunt ubique ſcholæ Theologicæ uſque ad
24. Calvini adventum. Eandem fuiſſe mentem Eccleſiæ Gallicanæ poſtremis etiam temporibus ad ultimum uſque Cœtum Pariſienſem, proditur manifeſtum indicium ex hoc, quòd illa Perronij oratio, tanquam proprium Eccleſiæ Gallicanæ momentum, inſerta ſit inter Acta Cleri Gallicani Anno 1673. edita juſſu Comitiorum Generalium Cleri. Diſtinctas eſſe poteſtates Regum, & Pontificum nemo Catholicus negat, ſed major eſſet neceſſitas, Regiam ad ſuos limites revocandi, quàm Pontificiam intrà ſuos concludendi. Confeſſi ſunt in ſuo proceſſu verbali Epiſcopi Pariſijs anno 1681. congregati, extinctam poſtmodùm eſſe in Gallia juriſdictionē Eccleſiaſticam. Novis in dies vulneribus affligitur ſæcularium libris, & Regiorum Judicum placitis, & tamen libertates Eccleſiæ non opponuntur à Prælatis, quin & illæ ſervitutes inter libertates numerantur à multis. Cùm autem Romanus Pontifex oppreſſis Eccleſijs manum porrigit, etiam ab Epiſcopis, objectis libertatibus, arcetur.

25. Firmatur hæc reſponſio ex duplici animadverſione. Una eſt, ex communi Cleri Gallicani conſenſu ſub annum 1329. efficaciſſimis rationibus & fundamentis ſolidiſſimis contendentis, Eccleſiaſticam juriſdictionem ſeſe ad temporalia extendere, prout videre licet *ex tomo quarto* Bibliothecæ SS. Patrum Pariſijs editæ anno 1610. *pag. 1055.* ſub titulo libelli à Bertrando Cardinale Eduenſi edito adversùs Magiſtrum Petrum de Cugueriis. De cujus altercationis pro Eccleſiaſtica authoritate monumentis, & argumentis exactiùs diſſeremus inferiùs.

Altera animadverſio eſt circa id, quod *præ-* 26.
citatus Author in medium affert, qualiter Gallicana Eccleſia anno 1614. tam generosè reſtiterit tertio Regni Ordini, propoſitionem illam à moderno Clero Gallicano aſſertam, aut certè ſimillimam ſtatuere conanti.

Altercationis hujus Acta accipe ex Gabriele Bartholomæo Gramondo ſacri Regij Conſiſtorij Senatore, & Parlamenti Toloſani Præſide. Anno nempe 1614. à Chriſtianiſſimo Rege indictus fuerat Pariſijs Conventus trium Ordinum, quorum primum Clerus, ſecundum Nobilitas, tertium Magiſtratus ſubalterni ac Oratores populi obtinebant. Sub horum Comitiorum progreſſu Clerus anno 16 5 in caput Magiſtratuum petijt, abrogarij novam legem, per quam officia ipſorum in hæredes tranſibant ſub cautione tributi in ſingulos annos præſtari ſoliti. Id ubi tertij Ordinis Oratoribus agnitum fuit, rati, ut res erat, peti Ordinem, ſtatim proponunt theſin, toties Clero obſtrepente, agitatam: *Nullam eſſe poteſtatem in temporalibus ſupra Regiam, unique* immediatè *Deo debitam coronam à Gallis Regibus, nullis obnoxiam interdictis.* Propoſita item à Clero Concilij Tridentini promulgatio: molliendæque invidiæ, adjecta articulo clauſula, in hæc verba. *Sinè præjudicio Coronæ Regiæ, libertatum Eccleſiæ Gallicanæ, privilegiorum & exemptionum, ſi quæ Capitulis, aut Monaſterijs conceſſa, quibus conſervandis ſtudebit impenſius Clerus, habitis in id rei ad Summum Pontificem precibus: quæ privilegia interim ſalva erunt, non obſtante promulgatione Concilij.* Cleri & Nobilitatis contra tertium Ordinem vota & calculi, nedum pro Concilij promulgatione, juriſque extinctione annui, ſed & rejiciendæ theſi, quæ Summo Pontifici jus negat in regna.

De Summi Pontificis in Reges poteſtate, 28.
pluribus tum actum in utramque partem: non antè doctiùs, non agitata quæſtio elegantiùs; miſſi perſæpe Oratores Cleri, ad tertium Ordinem, à tertio Ordine ad Clerum. Queſtus hic, bis, terque Aquenſi primùm Archiepiſcopo, exin Fenolieto Epiſcopo Mompeſſulano diſertè perorantibus, quòd Ordo tertius expers Theologiæ falcem improbè mittebat in meſſem alienam: *Non poſſe redigi à populo in acta ſua theſim pro articulo fidei valituram: ſuturum extra crepidam judicia eſſe: niſi poſt conſultum Cleri oraculum narrari à populo de fide fabulas; Cleri unius, quod ne ipſe tertius Ordo negaverit, eſſe de fide reſponſa.* Interceſſit tertius Ordo vehementi & doctâ oratione, quam habuit Marmieſſæus Capitolinus Toloſæ, vir eloquens, & in omnes ſcientias expeditus. *Non eam tertio Ordini mentem eſſe, ut fidei præcepta diſtribuat. Cleri, prædicationem Evangelij, quo fides continetur: tertij Ordinis partes eſſe, nullâ cauſæ cognitione ut credat. Arcam Dei nuſquam niſi puris manibus permiſſam: dejectos examines, qui olim tangere auſi, prophanâ à gente, quanquam*

in caſum iret. Aſt plura fidei ineſſe quaſi parerga, in dignitatem ipſius extrinſecam adinventa: his ornari Eccleſiam, ſponſam Chriſti, ut in decus & propagationem ejus inſtitutis, quorum ſit capax Ordo quilibet, ſi agnoſcit matrem. Habituros ſe, quæ de fide ſunt, ſalva & intacta, dumq; radix ſervabitur matrix, unde arbori incrementum eſt, per quam ſtat, frondeſcit & viret, radicum filamenta ſparſa temerè, quæ terram perſæpe inanibus ſurculis circumquaque ſugunt, quaſi purgamento arboris exciſuros. Poſſe intactâ fide, diſciplinam, juriſdictionem, fructuum Eccleſiæ diſpenſationem, & pleraq; his ſimilia attingi, ut quandoque diverſis ab antiquo uſibus in prava degenerâſſe conſtat: unde paganis in Eccleſiam Dei contemptus eſt, hæreticis odium, Catholicis Orthodoxis dolor, ne dicam, ſcandalum; præſcindi poſſe hæc filamenta, ſalvâ fide, quæ radix eſt. Eidem, primum eſſe lapidem, in quo firmatur Eccleſia per totum propagata orbem: id agnoſcere tertium Ordinem, præceptaq; ipſius profiteri, & adorare, ut Dei ſunt. Cæterùm ſi quæ ita hærebunt firmitus fides, ut avelli nequeant eâ incorruptâ, daturos operam ſe, idq; ſedulò, ne quid ipſi in deterius fiat. Solitos olim naſcente Eccleſiâ Chriſtianos, quando templis domos ita contiguas, ut vix ſeparari poſſent, deſtruebant, ne ſimul & ipſa templorum ſuperſtites corrumperetur, ſalvam habere circum inſolam. Ita Ganymedem amaſium Jovis raptum in æthera alitis ope, cujus complicati in obtuſum ungues pelle molliter circumſutâ, demulcebant magis, quàm lacerabant artus. Sic ſe fides connexa, caſtè contrectaturos & innocenter. Plura his addidit Orator facundus, quibus ſuccenſuit Clerus per Epiſcopum Mompeſſulanum: Communicanda ſibi quæcunque fidem quâlibet ratione contingerent, ideſſummet opus Eccleſiaſticum eſſe, nôſſe, utrum propoſitæ quæſtiones de fide forent. Itum tandem in unam ſententiam communibus tertij Ordinis votis, miſſiq́ue ad Clerum articuli tres, quorum hæc ſumma.

I. Sacrilegum eſſe, Reges, unctos Dei, quolibet prætextu in necem dare.

II. Debitam immediatè uni Deo Regum in ſubditos poteſtatem.

III. Nullis Sedis Apoſtolicæ interdictis ſubjacere imperia Regum, ſubditoſq; nunquam ſacramento fidei exſolvi poſſe.

29. Hiſce legibus intempeſtivè vulgatis firmabat Regiam authoritatem tertius Ordo, Regno Gallico pro fundamentalibus haberi petens: hoc intereſſe inter leges, quòd ex variis cauſis infecti aliquæ poſſunt, aut tolli penitus, fundamentales manent nulli obnoxiæ mutationi. Conſenſit *primæ* Clerus: eamq́ue Romanæ Eccleſiæ ſententiam eſſe, pluribus probavit Cardinalis Rupifulcaudius vir ſanctus, maximè ex recenti cenſurâ, quâ condemnatus Becanus, tyrannicidas impunè in Regum capita provocans. Laudatum exin Concilium Conſtantienſe Oecumenicum, habitum anno M. CCCC. XIV. produ&taq́ue Seſſio XV. confirmandis Regibus: in hæc verba.

30. *Præcipuâ ſollicitudine volens hæc ſacroſancta Synodus ad extirpationem errorum & hæreſium in diverſis mundi partibus invaleſcentium providere, ſicut tenetur, & ad hoc collecta eſt, nuper accepit, quòd nonnullæ aſſertiones erroneæ in fide, & bonis moribus, ac multipliciter ſcandaloſæ, totiúſq; Reipublicæ ſtatum & ordinem ſubvertere molientes dogmatizatæ ſunt, inter quas hæc aſſertio delata eſt. Quilibet tyrannus poteſt, & debet licitè & meritoriè occidi per quemcumque vaſallum ſuum, vel ſubditum, etiam per clanculares inſidias, & ſubtiles blanditias, vel adulationes: non obſtante quocunque præſtito juramento, ſeu confœderatione factâ cum eo: non expectatâ ſententiâ, vel mandato judicij cujuſcumque. Adversùs hunc errorem ſatagens hæc ſancta Synodus inſurgere, & ipſum funditus tollere, præhabitâ deliberatione maturâ, declarat, decernit, & definit, hujuſmodi doctrinam erroneam eſſe in fide, & in moribus, ipſamq; tanquam hæreticam & fraudulosam, ſcandaloſam, & ad fraudes, deceptiones, mendacia, proditiones, perjuria vias dantem, reprobat & condemnat. Declarat inſuper, decernit, & definit, quòd pertinaciter doctrinam hanc perniciosiſſimam aſſerentes, ſunt hæretici, & tanquam tales, juxta Canonicas ſanctiones puniendi.*

Ita Concilium Conſtantienſe, vindicandis 31.
à conjuratione Regibus etiam tyrannis: ut de fide ſit, dubio procul, articulus: *Sacrilegum eſſe, Reges unctos Dei, quolibet prætextu in necem dare.* In id trium Ordinum calculi. Intercedêre *ſecundo* & *tertio* Clerus & Nobilitas, quatenus de fide vulgabantur. Politicam eſſe *ſecundam* theſim, quæ ita concipitur: *Debitam immediatè uni Deo Regum in ſubditos poteſtatem.* Veram, ſi de Gallis Regibus: dubiam & plerumque falſam, ſi de Principum promiſcuè omnium in ſubditos poteſtate intelligas; nullo caſu de fide. De Regum & Principum poteſtate mediatâ (quod vocant) aut immediatâ, pleraque tum in publicum data ab incerto Authore, per quæ Regibus & Principibus Chriſtianis, ſi Gallum demis & Venetos, aſſignabatur ſuus cuique author; adeò ut nemini illorum immediatam à Deo poteſtatem concederet. Horum quia curioſa indagatio eſt, ut in tranſitu memorabo, non ex me, neque enim id mihi arrogo, ut de Regnis, aut Regibus judicem, ſed ex Authore anonymo, qui ſic ſcripſit.

Pauci Principes uni immediatè Deo coronam 32.
debent. Imperator electioni, & dictis Imperialibus ſubjacet. Angliæ Regnum Parlamento obnoxium magis, quàm Regi, Sedis Apoſtolicæ beneficium eſt. Scotia Angliæ feudum eſt. Dania Imperij: Norvegiam & Daniam plerique Romanæ Sedis feuda eſſe contendunt. Syriæ & Solymæ Regna Summo Pontifici fidem debent; Regna item Neapolis & Siciliæ, Arragoniæ, Sardiniæ, Corſicæ, Canariæ, Nugariæ & Gorgonides. Poloniæ Reges Imperatori coronam primitus debent, Summo Pontifici nomen ex Ducali Regium. Hungariæ Regnum, feudum eſt Apoſtolicæ Sedis. Proſtant in Curia Romana, acta probantia, ex quibus patet, feuda item Apoſtolicæ Sedis eſſe, Regna Granatæ, Luſitaniæ, Caſtellæ, Irlandiæ Balearium, Norvegiæ, Sueciæ, Daniæ, hæc de Regibus. Reliqui Principes, Archiduces, Duces, Marchiones, Comites, ſeu liberæ Reſpublicæ ſunt, dempto Summo Pontifice, & Republicâ Venetâ, authorem omnes agnoſcunt. Magnus Equitum Melitenſium Magiſter, Hiſpano Regi beneficium debet; & præſtat pro homagio Milvum, nempe pro inſula: principatûs nomine,

quo

quo Chriſtianis Equitibus cum jure ſupremi dominij præpoſitus eſt, Summo Pontifici fidem præſtat. Helveticorum Reſpublicæ ſanctæ Imperij feuda ſunt: Flandriæ Comitatum Regibus Galliæ feudi jure ſubjectum, nemo negaverit. Belgici Ordines facto ſuo Gens libera, ſub Hiſpana dominatione fuêre. Dux Lotharingiæ ſancti Imperij Princeps eſt. Archidux Auſtriæ, primùm Comes, exin beneficio Imperatoris Dux fuit. Germaniæ Principes quotquot ſunt, Archiduces, Duces, Palatini, Marchiones, Comites, Landgravij, Burgravij, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, pars magna pro munere Imperatori miniſtrant, quia à ſancto Imperio feuda ſua poſſident. Vrbes Anſiaticæ, & quæ totâ paſſim Germaniâ libertate gaudent, feuda item Imperij ſunt, empta ab Imperatoribus libertate, aut gratis acceptâ. Sabaudiæ Dux, Imperij Vicarius eſt. Pedemontium eidem Imperio ſubjacet. Mediolani, Tuſciæ, Mantuæ, Mediolæ & Rhegij Duces, urbes item in liberas Reſpublicas in Italia evectæ, Cæſaribus debent, quòd ſui juris ſunt. Parmæ & Vrbini Duces Sedi Apoſtolicæ fidem debent. Romam tenet Summus Pontifex, neminiq; obſequium præſtat, nempe ex prærogativâ characteris, patrem ſubeſſe filijs præter naturam eſſe. Certè nemo ambigat, Romam primùm à Cæſaribus derivatam, conſervatámq; ſæpius Apoſtolicæ Sedi à Regibus Gallis: unus inter Reges Chriſtianiſſimus, jure ſuo regnat, unus immediatè Deo debet, quòd Rex eſt. Quo fit, ut vera in omnem caſum ſit ea theſis. Regum Galliæ immediatam à Deo poteſtatem eſſe, uſque adeò, ut neminem in terra authorem agnoſcat. Hæc Author Anonymus.

Redeo ad Oratores noſtros, qui hiſce Controverſijs divexabantur, nullo in populum ex vanitate quæſtionum obventu: in quo peccatum maximè à delegatis, neque enim inducta Concilia eâ mente, ut trium Galliæ Ordinum Conventus tranſiret in ſcholæ munia.

33. Ordo Eccleſiaſticus perorante doctiſſimè Perronio Cardinale, juxta Conſtantienſis ſtatuta Concilij, theſim in tyrannicidas eſſe de fide, reſpondet, quod pridie Cardinalis Rupifulcaudius doctè convicerat: alteram, quâ ita cavetur: Debitam immediatè uni Deo Regum in ſubditos poteſtatem, de fide negavit; quanquam humanitus & hiſtoricè defendi poſſit. Adjecit, Nihil moveri ſe Innocentij III. reſcripto aſſerentis, Regem Galliæ nulli in temporalibus poteſtati ſubjectum eſſe, unde malè concludi tur de fide aſſerto: hiſtoricum eſſe, aſt non de fide. Eo modo habenda de fide quæcunque Decretalibus continentur, quod abſurdum. Difficultatem præcipuè movit Articulus III. cujus hæc verba: Nullis Sedis Apoſtolicæ interdictis ſubjacere Regna, ſubditóſque nunquam ſacramento fidei exſolvi poſſe. Vindicabat vir doctus Summi Pontificis in Regum ſceptra poteſtatem, certis caſibus; Nempe ſi in hæreſim, aut idolorum cultum prolapſi, ſubditorum animis nova inſinuant dogmata: ſeu quod pejus, ſi reluctantes adigunt, ut fidem abdicent. Præpoſterè proponi velut de fide Orthodoxâ contrariam opinionem, quæ ad ſummum vix problematica dici poſſit: probabat, poteſtati Romanæ Sedis in Reges hæreticâ labe infectos ſubſcripſiſſe, quotquot Calvinum ante Theologica tractavêre. Contrariam opinionem novam eſſe, Luthero & Calvino fautoribus nuper natam. Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno ſuo hæreticis: ſi pejeraverint in hæreſim ipſi degeneres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege ſpectat periurij pœna. In eam ſententiam exactis ſæculis itum: ita & hodie paſſim toto orbe Catholico, ſi Galliam demas. Ipſos Doctores Galliæ, ejus opinionis authores, nunquàm de ea ſcripſiſſe, in hanc ſententiam, ut de fide ſit: veram & politicam aſſeruiſſe: aſt nunquam de fide. Exemplis plena eſſe hiſtoriarum volumina, quibus confirmatur Summa Sedis in Reges poteſtas à fide degeneres. Ita Euphemium Patriarcham Conſtantinopolitanum Anaſtaſio Imperatori negâſſe obſequium & fidem, donec Concilio Chalcedonenſi ſubſcripſiſſet. Ita eidem Imperatori, in Eutychis hæreſim relapſo, reſtitiſſe acriter Symmachum Summum Pontificem. Ita Clotarium Regem Gallorum, ob ſcelus immane in Eccleſia Dei, nece Lvetoti patratum, poſt mundatum ſanguine innocenti altare, luiſſe pœnas arbitrio Pontificis Summi condignas culpæ. Ita Juſtinianum ſecundum: ita Philippicum Imperatores à Sergio & Conſtantino Summis Pontificibus multatos. Ita Leonem Iſauricum imperio dejectum, Gregorij II. decreto, quia Iconoclaſtarum hæreſi infectus dogma propagabat exemplo & vi. Ita Carolum Magnum evectum ad Imperium Occidentis ope Romanæ Sedis. Ita Childericum regno dejectum. Ita ſubſtitutum homini per otium enervi, faſtigióque Regiæ dignitatis impari Pipinum, aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, quam à Gallis conſultam tradunt hiſtoriarum monimenta. Ita Fulconem Archiepiſcopum Rhemenſem intentâſſe Carolo Simplici minas, velut clienti ſuo. Ita Philippum primum Gallorum Regem, ſemotum ab Eccleſia Dei, adulterij manifeſtum palàm commiſſi, poſt repudiatam ſinè cauſa uxorem, evectámque in ſolium pellicem, quâ utebatur velut ſuâ, marito ſuperſtite. Ita Gregorium ſeptimum ſacris interdixiſſe Henrico IV. Imperatori, ſubduóſque ſolviſſe obſequij nexu. Ita excommunicatos Philippum Auguſtum Gallorum, Ioannem Anglorum Reges. Ita Othonem Imperatorem: ita Raymundum Comitem Toloſatum, quorum hic per ſocordiam in Albigenſium hæreſim lapſus, ſuccubuit Pontificiæ poteſtati, in augmentum Gallici Regni, cui Comitatus Toloſanus adjunctus eſt, dono Provincialium. Ita fidei ſacramento ſolutos olim ab Innocentio IV. Friderici Imperatoris ſubditos, debitum Lugdunenſi tunc Concilio fulmen. Ita dejectum Petrum Arragoniæ Regem, Martino IV. Summo Pontifice procurante, ob infamiam horrendæ lanienæ, cui à Veſperis Sicilianis nomen. Ita ab Vrbano V. contra Petrum crudelem (id illi nominis à ſævitia datum) Caſtellæ Regem, indictam promulgatámque excommunicationem, quia hæreticus, Eccleſiæq; Orthodoxæ hoſtis erat.

His probabat exemplis Perronius, Summo 34.
Pontifici jus eſſe in Regna & Reges, certis caſibus. Poſtmodùm Theologorum authoritate nitebatur: laudabat ut ſuæ opinionis fautores, D. Thomam, Okam, Ioannem Pariſienſem, Iacobum Almandum, Gerſonem, & paſſim reliquos, qui de utraque juriſdictione ſcripſêre. Laudabat & Juriſconſultos, Ioannem Silvam Præſidem Lutetianum, Ioannem Fabrum, Stephanum Aufrerium Toloſani Parlamenti Præſidem, Preſlium libellorum ſupplicum in Regia Magiſtrum, Gregorium Toloſanum: urgebat ex eo, quòd Galli eſſent ſcriptores, eoq; nomine Gallis minimè ſuſpecti: illis, quotquot ſunt, unam eſſe pro Summo Pontifice in id ſententiam,

tiam, ut lapſis in hæreſim Regibus, maximè ſi fidem Orthodoxam inſectantur, communione interdicere poſſit & Regno. Abſurdam eſſe theſim, quæ contrarium velut de fide promulgat: cui veterum ſubſcripſit nemo, recentiorum paucis; tanquam dogma politicum defendi poſſe, ad ſummum: eo errore primam fuiſſe Henrico VIII. Angliæ Regi viam in hæreſim, ex injuſto repudio juſtè condemnatum, rebellâſſe contra judicem ſuum; per lubrica quaſſatam fidem, procacique licentiâ tyrannicè uſurpata jura Sedis Apoſtolicæ, à Rege, nullo dein fulminum Eccleſiæ metu graſſante. Facilem eſſe in ſchiſma lapſum; aſt reſurgere opus arduum, Dei, unius beneficium; non aliud præcinere theſim, quàm apertam rebellionem in ſolium Petri. Neque novâ opus condemnatione. Apoſtolico reſcripto jam diu condemnatum dogma, hæreticumq; pronuntiatum, nempe ut de fide Orthodoxâ proponitur. Patì Clerum Gallicum, problematicè diſputari theſim, quò fiat ſatis authoritati Eccleſiaſticæ & ſæcularis: non eam Regi Chriſtianiſſimo mentem eſſe, ut Sedi Apoſtolicæ obluctari velit, neque ſub tanto Rege timenda interdicta. qui nedum Eccleſiæ filius, ſed protector & liberator eſt; id Clerum agnoſcere, & orare continuò Deum, ut Regem Regno Gallico, primogenitum conſerveret Eccleſiæ Matri

Ita Cardinalis Perronius doctè & eleganter.

35. Ex quibus manifeſtum jam redditur, propoſitionem illam *primam* moderni Cleri Gallicani ſub iſdem profectò, quibus jam dictus Clerus articulum ſuum firmare nititur, ſacræ Scripturæ perperam allegatis textibus, à tertio populari in generalibus Comitijs, Ordine aſſertam, conſtanter rejectam, ac refutatam fuiſſe tam à Cleri, quàm Nobilitatis Ordinibus, ut mirum profectò ſit, Galliæ Epiſcopos in poſtremo ſuo Pariſienſi Conventu, ab antiquo Gallicano Clero delciviſſe in perniciem apertam ſtatûs Eccleſiaſtici, dum, ſi quæ deinceps Eccleſijs intentarentur præjudicia, nulla jam authoritas Regem cohibere poſſet, adeoque Apoſtolicæ, ac Oecumenicæ Summorum Pontificum ſupra Reges poteſtatis relaxato fræno, impunè, ac liberè poſſent Miniſtri Regij involare in jura Eccleſiaſtica: Clero proinde Gallicano, niſi illam ſuam propoſitionem moderetur, fortè ad ſenſum *in primi hujus articuli Corollario finali* expoſitum, ſerò nimis perſenſuro vulnus ſibimet, ſuiſque Eccleſijs inflictum, & magis magiſque in dies dilatandum.

ARGUMENTUM IV.
Adverſariorum.

36. EX parte adverſa fortaſſis excipietur, illam Cleri Gallicani propoſitionem *primam*, ſaltem ab authoritate eorum, qui illam tenent, mereri probabilitatem.

Reſponſio.

37. AUthor *Regalis Sacerdotij circa finem n. 11.* reſpondet, talenturam & regulam honeſti ac veri eſſe legem, non nomina Doctorum, quorum opiniones, ſi ab hac regula deflectant, tam nequeunt eſſe veræ ac honeſtæ, quàm paries, aliúdve corpus nequit eſſe rectum, ſi à linea & amuſſi excedat. Authoritas namque docentium, ex eo capite pretium aliquod & pondus habet, quia non præſumuntur aliud, quàm leges dicere. Si ergo hæc præſumptio ceſſet, & evidenter appareat, Doctores cum legibus pugnare, præſumptio veritati cedit, & authoritas illâ præſumptione nixa penitus evaneſcit. Quemadmodùm ergo non numerus, aut inſcriptio, ſed pondus & metallum nummis pretium addunt: ita ſententijs non numerus, aut nomen Doctorum, ſed rationes & Canones, & cum Patrum doctrinis harmonia probabilitatem, & authoritatem adferunt.

Confirmatur ex cenſura, quam S. Gregorius *lib. 4. Regiſt. epiſtolâ 2.* ex ſacræ Scripturæ fundamento tulit: *Conſiderent*, inquiens, *cur Zacharias Papa Regem Francorum depoſuit, & omnes Francigenas à juramenti vinculo abſolvit? ſed fortè volunt, quòd, quando Eccleſiam ſuam B. Petro commiſit Chriſtus, Reges excepit. Cur non attendunt, vel potiùs erubeſcendo confitentur, quia Deus, ubi B. Petro poteſtatem ligandi dedit, nullum excepit, nihil ab ejus poteſtate ſubtraxit, & qui hoc imprudenter negat, ſe à Chriſto ſequeſtrat.* 38. Expendant igitur *primæ* illius propoſitionis, Reges à Summi Pontificis Oecumenicâ authoritate excipientis aſſertores, an probabilitate ullâ niti poſſit aſſertio cum Chriſti verbis, ſecundùm Divum Gregorium apertè pugnans, ita ut à Chriſto ſe ſequeſtret, quiſquis Petro, ejuſque Succeſſori conceſſam poteſtatem denegat, quæ nullum, ne Regem quidem, excipit.

CONCLUSIO.

OEcumenica in Summo Pontifice ſupra Reges ſacris Canonibus aſſerta & ſancita authoritas, ita reducenda eſt in *Divini* Juris per Chriſtum ſanciti oracula, ut ſpeciale tamen robur accipiat ex Canonicis ſanctionibus. 39.

Explicatur. Ea enim fidei Theologicæ natura eſt, ut *motivè*, ac *ſpecificativè* reducatur quidem in ſolum Dei Verbum ſeu ſcriptum, ſeu traditum, attamen quia hujus Divina revelatio latet ſub ænigmaticâ obſcuritate, oportet, ut Verbi Divini veritas ſub prudentiali quodam ſupernaturali lumine, priùs applicetur voluntati, intellectum Fide Divinâ informatum in Primæ Veritatis obſequium captivanti, ut ſic prudenter valeat per Fidem Theologicam aſſentiri. Inter hæc prudentialis luminis, præviam fidei aſſenſui facem ſubminiſtrantia argumenta, præcipuum locum obtinêt non Conciliorum duntaxat Oecumenicorum definitiones, ſed Summorum quoque Pontificum ſanctiones, utpote quorum authoritas firmata ſit ſupra petram, cui portæ inferi prævalere haudquaquam poſſint. Quare ex Pontificijs ſanctionibus, Oecumenici intrà Eccleſiam Chriſti, Paſtoralis muneris authoritati innitentibus, firmum deducere licet argumentũ Theologicum, in vi cujus, prudentialis ad fidem directiva ratio pateat, quòd, dum Pontificiam ſupra Reges Chriſtiano charactere inſignitos poteſtatem ex Divinis oraculis traducunt,

Digitized by Google

cunt, eidem fide etiam Theologicâ credendæ argumentum, in via prudentialis ad fidei aſſenſum directricis evidentiæ prorſus ſecurum, ac in linea ſupernaturalis *moralitatis* certam ſubminiſtrent manuductionem.

PROBATIO I.

40. EX *Extravagante Unam ſanctam. De majorit. & obedientia* deſumpta, unà cum retorſione argumenti in contrarium adducti ex *Clementina Meruit. De privilegijs.*

Adverſæ igitur partis *primum* argumentũ eò collimat, ut, quòd Pontificiæ ſupra Reges poteſtatis firmamentum evinci videtur, ex prælegatâ *Extravagante Unam ſanctam*; hoc totum enervari aſſeratur ex prætactâ Clementinâ *Meruit*. Ad quod argumentum elidendum, duo hîc veniunt accuratiùs expendenda, *primum* concernit illam Extravagantem *Vnam ſanctam*. *Alterum* reſpicit hujus ex Clementina *Meruit*. enervationem.

Incipiendo igitur ab ea Extravagante, accipe ſequentem hujus à Bonifacio VIII. editæ conſtitutionis tenorem: *Vnam ſanctam*, inquit Pontifex, *Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam, urgente fide credere cogimur, & tenere. Igitur Eccleſiæ unius unum Corpus & unum Caput, non duo Capita quaſi monſtrum, Chriſtus videlicet, & Chriſti Vicarius Petrus. Petri, Succeſſor, dicente Domino ipſi Petro*: Paſce oves meas; *non ſingulariter has, vel illas, ſed generaliter, per quod commiſiſſe ſibi intelligitur univerſas &c. In hâc, ejuſq; poteſtate duos eſſe gladios, ſpiritualem videlicet & temporalem, Evangelicis dictis inſtruimur. Nam dicentibus Apoſtolis*: Ecce duo gladij hîc, *in Eccleſia ſcilicet, cùm Apoſtoli loquerentur, non reſpondit Dominus, nimis eſſe, ſed ſatis. Certè qui in Petri poteſtate temporalem gladium eſſe, negat; malè verbum attendit Domini proferentis*: Converte gladium tuum in vaginam. *Vterque ergo eſt in poteſtate Eccleſiæ, ſpiritalis ſcilicet gladius & materialis. Sed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exerendus. Ille ſacerdotis, is manu Regum & militum, ſed ad nutum & patientiam Sacerdotis. Oportet autem, gladium eſſe ſub gladio, & temporalem authoritatem ſubjici poteſtati: cùm dicat Apoſtolus*: Non eſt poteſtas niſi à Deo, quæ autemà Deo ſunt, ordinata ſunt; *non autem ordinata eſſent, niſi gladius eſſet ſub gladio, & tanquam inferior reduceretur per alium in ſuprema. Nam ſecundùm B. Dionyſium lex Divinitatis eſt, infima per media in ſuprema reduci &c. Ergo, ſi deviat terrena poteſtas, judicabitur à poteſtate ſpirituali: ſed ſi deviat ſpiritualis, minor à ſuo Superiore: ſi verò ſuprema, à ſolo Deo, non ab homine poterit judicari &c. Porrò ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam, declaramus, dicimus, definimus, & pronuntiamus, omninò eſſe de neceſſitate ſalutis.*

41. Ex qua proinde Bonifaciana conſtitutione hunc in modum argumentari licet. Quando Chriſtus Petro, ipſiuſque Succeſſori dixit: *Paſce oves meas*; intelliguntur eidem commiſſæ univerſæ Chriſti oves, eſtque adeò de neceſſitate ſalutis credere, quòd Romano Pontifici, ceu Petri Succeſſori ſubſit omnis humana creatura in Eccleſiæ unitatem aggregata ſub uno Capite Chriſto, ejuſque Vicario. Sub ea autem paſtoralis muneris poteſtate continentur duo gladij, ſpiritualis videlicet & temporalis authoritas, Chriſto Domino, ubi Apoſtoli dixerant: *Ecce duo glady hîc*, id eſt in Eccleſiâ, reſpondente, *ſatis eſſe*. Inter quos duos gladios temporalis poteſtas fuit à Chriſto deſignata *Allegoricè*, quando dixit ad Petrum: *Converte gladium tuum in vaginam*. Ex hoc autem evincitur, non ſpiritualè duntaxat, ſed etiam temporalè gladio illo Petri, deſignatam poteſtatem, ſubeſſe authoritati Eccleſiæ, ſub eâ quidem differentiâ, ut ille poteſtatis ſpiritualis gladius manu Sacerdotis, hic verò temporalis poteſtatis gladius manu Regum, ſed ad nutum & patientiam Sacerdotis, ſit exerendus. Hinc autem rurſus evincitur, gladium eſſe ſub gladio, & temporalem authoritatem quoad ſui exercitium ſubijci ſpirituali poteſtati, Apoſtolo id ipſum quoque confirmante, dum dicit: *Non eſſe poteſtatem niſi à Deo, quæ autem à Deo ſunt, ordinata eſſe*. In vi cujus proinde ordinationis oportet, gladium eſſe ſub gladio in tantum, ut poteſtas temporalis inferior, per ſpiritualem, ceu ſuperiorem poteſtatem, reducatur in ſuprema: quatenus ſcilicet poteſtas terrena, ſi deviet, judicanda eſt à poteſtate ſpirituali, ſi verò deviet ſpiritualis poteſtas, minor à ſuo Superiore, ſi autem deviet ſuprema Pontificia authoritas, à ſolo Deo, non ab homine judicari poteſt.

Quandoquidem igitur inter univerſas Chriſti oves Romano Pontifici, ſeu Petri Succeſſori commiſſas, reputentur etiam Reges, Chriſti charactere inſigniti, ſub poteſtate autem Paſtorali per Chriſtum ſuo Vicario Petri Succeſſori conceſſâ, contineantur duo gladij, authoritatis ſpiritualis & temporalis, ea tamen cum ſubordinatione, ut hæc tanquam inferior per illam ceu ſuperiorem reducenda ſit in ſuprema; temporaliſque adeò poteſtatis gladius materialis per Reges quidem, ſed ad nutum & patientiam Sacerdotis Summi Pontificis, ſit exerendus, manifeſtè & clarè evincitur ex ſacræ Scripturæ textibus à Bonifacio VIII. taliter applicatis, Reges cum ſuæ temporalis poteſtatis gladio, quoad hujus exercitium ſubeſſe Romani Pontificis ſpirituali authoritati.

Objectio.

42. EXcipitur ex parte adverſa. Illam Bonifacij VIII. Extravagantem pro Galliæ ſalutem Regibus, Regno, ac Regnicolis eſſe correctam per Clementinam *Meruit*. *De privilegijs*, cujus tenor ita ſe habet: *Meruit chariſſimi filij noſtri Philippi Regis Francorum illuſtris ſinceræ affectionis ad nos, & Eccleſiam Romanam integritas, & progenitorum ſuorum præclara merita meruerunt, Meruit inſuper Regnicolarum pietas ac devotionis ſinceritas, ut tam Regem, quàm Regnum favore benevolo proſequamur. Hinc eſt, quòd Nos Regi & Regno per definitionem & declarationem bonæ memoriæ Bonifacij Papæ VIII. quæ incipit*: Vnam ſanctam. *nullum volumus & intendimus præjudicium generari, quòd per illam Rex, Regnum, & Regnicolæ prælibati amplius Eccleſiæ ſint ſubjecti Romanæ, quàm antèà exiſtebant, ſed intelligantur in*

eodem eſſe ſtatu, quo erant ante definitionem præfatam.

Reſponſio.

43. VErùm hanc Clementis V. conſtitutionem cum Bonifacij VIII. *præadductâ* Extravagante conferendo, in hunc modum argumentari licet. Regem Franciæ cum univerſis Regnicolis ſuis computari *inter oves Chriſti*, nullatenus dici poteſt, eſſe præjudicium à Bonifacio illatum. In illa ipſâ verò poteſtate Paſtorali ſuper univerſas Chriſti oves protenſâ, ex Chriſti inſtituto continentur duo gladij, poteſtatis ſcilicet ſpiritualis & temporalis, ita ut hæc ſit quidem in manu Regum, ad nutum tamen & patientiam Sacerdotis exerenda. Nequit verò, quod ex Chriſti inſtituto exſtat ſancitum, non eſſe antiquius illâ Bonifaciana definitione. Nihil ergo illorum poteſt à Clemente V. in Extravagante *Meruit* eſſe correctum, quippe cùm iſta præciſè ſtatuat, quòd per Bonifacij VIII. Extravagantẽ *Vnam ſanctam*, nullum Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ, debeat generari præjudicium, *ita ut iſti ampliùs exinde ſint ſubjecti Romanæ Eccleſiæ, quàm antè exiſtebant, ſed intelligantur in eodem eſſe ſtatu, quo erant ante definitionem præfatam.* At verò iſta definitio ex ipſo Jure *Divino* exigit ſubordinationem gladij temporalis erga gladium poteſtatis ſpiritualis, ita ut ſi illa deviet à rectâ ratione, ſit judicanda à poteſtate ſpirituali. Hoc autem judicium ſpirituale, Oecumenici Eccleſiæ Paſtoris poteſtati conceſſum, eſt in vi clavium Eccleſiæ, Petro, ejuſque Succeſſori commiſſarum in tantum, ut, quodcunque ligaverit, ſeu ſolverit ſuper terram, ſit vel ligatum, vel ſolutum in cælo. Eo ipſo autem, quòd Regiæ poteſtatis exercitium ita ſit ſuper terram, ut in Chriſtiano Rege dicat ordinem ad Regnum cælorum, oporter, ut ſub reſpectu ſuæ ad æternam ſalutem, ſeu ſacræ Religionis utilitatem publicam ordinabilitatis, ſit inter illa quæcunque, quæ ſuper terram continentur ſub Oecumenicâ Eccleſiæ clavium poteſtate ſeu ſolvendi, ſeu ligandi. Quoad hanc igitur poteſtatis Regiæ erga authoritatem Oecumenicam Summi Pontificis, ſubordinationem, Bonifaciana illa Extravagans conſtitutio nullum præjudicium generavit Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ, ſed hos relinquens in ſtatu, in quo vi Juris *Divini* ante eam definitionem erant, non poteſt quoad debitam illam reſpectu Romanæ Eccleſiæ ſubordinationem ac ſubjectionem, per Clementinam *Meruit*, *De privilegijs*, eſſe correcta.

PROBATIO II.

In qua fit confutatio *ſecundi* Adverſariorum argumenti.

44. SI namque ſub formâ per Chriſtum *Matth. 18.* ſancitâ, ſervato ſeu *Divini*, ſeu *naturalis*, ſeu ſuper hanc fundati *Canonici* Juris debito ordine, Summus Pontifex procedat adverſùs Reges, Juris *Divini* temeratores, eoúſque progreſſos, ut Eccleſiam audire contumaciter detrectent, indeque ex Chriſti juſſu, Communionis Eccleſiaſticæ Jure deſtituantur, ſed necdum correcti, quinimò in reprobum ſenſum dati, ſacræ Religionis ac Eccleſiæ interitum, quantum in ſe eſt, perverſâ ſuâ contumaciâ moliantur, ſintque adeò in eo ſtatu poſiti, ut meritò perſentiant virgam illam à Chriſto Apoſtolis *cit. 18. Matth. capite* promiſſam, & ſacro de Evangelicæ correctionis normâ per Chriſtum præſcriptâ, textui *immediatè* ſubjectam ſub his verbis: *Quæcunq; alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis, & quæcunq; ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis*: Si, inquam, in vi hujus virgæ Apoſtolicæ, Summus Pontifex Eccleſiæ rebellem ac hoſtem publicum & liget cenſuris, & ſolvat ſeu juramentorum & homagiorum à ſubditis præſtitorum vincula, meritò computanda ſub illo (*quodcunque eſt ſuper terram* ad æternam ſalutem, Eccleſiæ publicam utilitatem, ſacræque Religionis non privatum duntaxat, ſed publicum bonum etiam in Regibus ordinabile, ſicque adeò ſubjectum regni cælorum clavibus) quinimò ſi ſub dicto ordine ſervato, Romanus Pontifex jus Regiæ poteſtatis homini erga Eccleſiam rebelli inexiſtens, ab ipſaque Regia poteſtate *formaliter* ſpectatâ prorſus diverſum (inter quæcunque ſuper terram Eccleſiæ clavibus ſeu ſolvenda, ſeu liganda, meritò computatum) tali Juris *Divini* contumaci temeratori, per regni cælorum claves ad Eccleſiæ ſanctæ conſervationem traditas adimat: nunquid vel Chriſto, qui taliter procedendi ſeu mandatum fecit, ſeu Eccleſiæ, ejuſque Oecumenico Paſtori talem poteſtatem tradidit, vel Papæ, qui ex Chriſti ſeu mandato, ſeu poteſtate vi officij Divinitus commiſſi neceſſariò uſurpandâ, tali modo proceſſit, imputanda erunt mala inde provenientia? Vel non potiùs, dum Pontifex ſtringit gladium, ad bonos in obedientiâ ſanctæ Eccleſiæ continendos, & malos extirpandos, communioneque fidelium, ne ab ipſis præcipitentur in ruinam, privandos, eóſque, ne poteſtatis temporalis gladio adverſùs ſanctæ Eccleſiæ pacẽ & Religionem publicam, liberè uti ampliùs poſſint, exauthorandos; ipſiſſima hæc juſtitiæ adverſùs Eccleſiæ ſanctæ rebelles, publicæque Religionis perturbatores demonſtratio, ex ſe ipſa eſt tantum bonum, ut in reſpectu illius, quoad *moralem* imputationem, haudquaquam prævalere poſſint mala *per accidens*, & præter intentionem, non niſi ex pravorum Eccleſiæ rebellium contumaciâ eventura?

Objectio.

45. SEd replicabit fortè aliquis, oportere, ut Vicarius Chriſti agat ex ejus ſpiritu, qui non ad perdendum, ſed ad lucrandum animas, venit in ſpiritu lenitatis, ac manſuetudinis, Apoſtolis non aliter concedens Eccleſiæ clavium authoritatem, quàm uti *Joann. 20.* præſcripſerat: *Sicut miſit me Pater, ita ego mitto vos*: cùm tamen Chriſtus fuerit conteſtatus, regnum ſuum non eſſe de hoc mundo, nec unquam legatur coercitivæ juriſdictionis actum aliquem in terris feciſſe.

Re-

Reſponſio.

46. NE modernis heterodoxis hæc replicatio favere videatur, ejus diſcuſſio juxta ipſius Chriſti verba accuratiùs venit in præſenti factienda, prout *in Inextincta ſacri Tridentini Concilij veritate tract. 6. ſect. 6. cap. 1. argut. 3.* à nobis exhibetur, ſub hiſce verbis: Ita profectò eſt, Chriſtum *Ioann. 20.* diſertè teſtatum fuiſſe, *ſicuti miſit me vivens Pater, & ego mitto vos* At *Pſalm. 2.* in ſpiritu prophetico inducitur Æternus Pater locutus ad Chriſtum. *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, reges eos in virga ferrea.* Hanc autem virgam importare authoritatem *Directionis*, quâ ferream verò dicere poteſtatem *Coactionis & Iuſtitiæ*, explicat S. Auguſtinus *in dictum Pſalm. 2.* Hæc ipſa verò Chriſti poteſtas *Gubernativa & Coercitiva Luc. 1.* prædicta fuit. *Dabit illi Dominus ſedem David Patris ejus, & regnabit in domo Iacob in æternum.* Eo ipſo autem, quòd regnum iſtud Eccleſiæ dicatur æternum, oportet, in terris fuiſſe à Chriſto relictam eam *Gubernativam* poteſtatem, per quam regimen hoc ſpirituale perpetuò duraret. Quamvis ergo Chriſti Regnum non fuerit, nec modò ſit de hoc mundo, utpote cujus ratio ſit tranſcendens mundi regimen, reſpiciatque æternam hominum ſalutem: hoc ipſum tamen ſupernaturale ac ſpirituale Eccleſiæ regnum importat virgam ferream Chriſto conceſſam, & ab hoc Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus communicatam, adeoque unà cum *Gubernativa Coercitivam* quoque authoritatem, ut ſic intelligantur Apoſtoli eo modo à Chriſto miſſi, quomodò ipſe à Patre Æterno miſſus fuit cum authoritate regnandi in æternum, atque adeò cum poteſtate *Gubernativâ* & *Coercitivâ* in ſuos quoque in terris relictos Vicarios transfuſâ.

PROBATIO III.

Refutatoria *tertij* Adverſariorum argumenti.

47. ADverſùs quorundam Gallorum principia in eo *tertio* argumento producta, *præcitatus* Author *tractatûs de libert. Eccleſiæ Gallicanæ* efficaciſſimâ cum energiâ poſuit antiquæ Eccleſiæ Gallicanæ ſub Philippo IV. Rege adverſùs Petrũ de Cuguerijs anno 1312. poſita fundamenta, quæ nos *ſupra n. 31. ac ſeq* publicæ luci expoſuimus, ad dijudicandam moderni Cleri Gallicani Pariſijs congregati ab illâ antiquâ Eccleſiâ ſuâ difformitatem: eramus interea contenti argumentum illud ſtabilire ex noviori etiam Cleri Gallicani, adverſùs parem probationem anno 1614. Cardinale Perronio Antefignano factâ unanimi renitentiâ & oppoſitione.

Quia verò dictus Author meminit etiam prioris ſub Philippo IV. Pariſijs aggregati Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Conventûs, in quo pro Clero Gallicano Oratorem egit Bertrandus Cardinalis Eduenſis, operæpretium eſt viſum, hîc proferre luculentam ſuper cauſa præſenti in illo Conventu habitam, & in Bibliothecæ SS. Patrum *quarto tomo edit. Pariſienſis pag. 1098.* exhibitam ejuſdem Cardinalis ex ſacræ Scripturæ fundamentis ſolidiſſimè deductam diſſertationem.

48. *Primò*, inquit, quoad perſonas dicendum eſt, quòd omnes Chriſtiani cujuſcunque gradûs, vel ſtatûs, ſeu conditionis exiſtant, ſubſunt juriſdictioni Eccleſiaſticæ: cujus ratio eſt, quòd ſcriptum eſt ad Romanos: *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non eſt enim poteſtas, niſi à Deo.* Inter Chriſtianos enim duplex eſt poteſtas: temporalis ſcilicet, & ſpiritualis, ſive ſæcularis & Eccleſiaſtica: & utraque eſt à Deo ſecundùm modum *in præcedentibus* expoſitum: & ideo utrique poteſtati ſubſunt Chriſtiani, ſed differenter, quia poteſtati temporali, vel ſæculari ſubſunt Chriſtiani, quia inter Chriſtianos poteſt eſſe, & eſt, & fuit illa poteſtas legitima, ſed ſolùm ut cives. Poteſtati autem ſpirituali & Eccleſiaſticæ ſubſunt ut Chriſtiani & Fideles, quia poteſtas illa fundata eſt ſuper fidem, per Chriſtum nobis traditam. Igitur omnes Chriſtiani & Fideles, viri & mulieres, Clerici & Laici, Reges & Principes ſubſunt juriſdictioni ſpirituali & Eccleſiaſticæ. Et cùm prædictam juriſdictionem habeat Papa ſine limitatione loci & perſonarum: ideo omnes Chriſtiani, ubicunque ſint, debent ei obedire: cæteris verò Prælatis Epiſcopis, & Archiepiſcopis, & Patriarchis in territorijs, ſeu Diœceſibus ſibi commiſſis, tenentur obedire omnes Chriſtiani manentes in eis. Et ideo Clemens Papa dicit, & habetur *Extravag. De majorit. & obed. Cap. Omnes*: quòd omnes Chriſtiani Principes terræ, & cæteri homines Epiſcopis obedire debent, ut beatus Petrus præcipiebat.

Ab hac tamen obedientia ſeu ſubjectione 49.
Papa, qui eſt ſupremus in Eccleſia, poteſt aliquos eximere: & ſic patet, quòd omnis Chriſtianus, cujuſcunque ſtatûs, vel conditionis exiſtat, ſubjectus eſt juriſdictioni ſpirituali ſeu Eccleſiaſticæ. Utrùm autem juriſdictio Eccleſiaſtica ſeu ſpiritualis extendat ſe ad omnes actiones perſonales omnium Chriſtianorũ non ſolùm Clericorum, ſed laicorum: dicendum eſt, quòd de ſe, & ſuo jure extenditur ad cognoſcendum & judicandum de omnibus peccatis; non ſolùm de illis, quæ ſunt contra articulos fidei, & Sacramenta, in quibus principaliter fundatur Religio Chriſtiana: ſed etiam de omnibus peccatis mortalibus, quòd patet *primò* ratione irrefragabili ſic. Cujus eſt, conſiderare finem, ejuſdem eſt, judicare de his, quæ debent ordinari ad finem, quia ratio eorum, quæ ordinantur ad finem, ſumitur ex fine; debet enim intendens aliquod bonum, finem eligere, & ea, quæ ſunt congrua fini, & tollere ea, quæ finem impediunt: v. g. Medicus conſiderat ſanitatem corporum: & certè ejus eſt, judicare de ijs, quæ ſervant ſanitatem, & de his, quæ eam impediunt, ut ab eis abſtineatur: & conſimiliter eſt in omnibus. Sed corpus ordinatur ad animam, etiam ſecundùm Gentiles Philoſophos; & temporalia ordinantur ad ſpiritualia, & omnes actiones Chriſtianorum debent ordinari ad conſequendam vitam æternam tanquam noſtrum finem ultimum ſecundùm fidem Catholicam in ſacra Scriptura traditam. Ergo cujus, vel quorum eſt, conſiderare de ſalute animæ, & de ſpiritualibus: ſicut eſt Prælatorum, curam, & regimen habentium, ut ſunt Papa, & alij Epiſcopi, & Archiepiſcopi, eorum eſt judicare de actionibus perſonalibus hominum,

per

Digitized by Google

Tibiæ duæ, quarum altera ad dextram, altera ad sinistram ponitur, ut ad utramque partem sonent. Quæ ad dextram, ea ad Græcum modum, quæ ad sinistram, ea ad Tuscum. Ad Græcum modum, quæ ad dextram, ea ad Tuscum, quæ ad sinistram, ea ad Græcum mod

Pariſienſis declaravit, ejus ſunt conditionis, ut, ſi vera eſſet Gallorum doctrina de poteſtate Concilij Oecumenici ſupra Papam etiam extra caſum ſchiſmatis, à Concilio Oecumenico, non autem à Comitijs Cleri Gallicani, vel à Concilio Nationali fuiſſent determinanda.

56. Nam agitur de jure non ſolùm Summi Pontificis, ſed etiam Concilij Generalis, imò de Eccleſiæ univerſæ ſecuritate, nempe ad quem pertineat authoritas Decreta irrevocabilia circa fidem edendi; an poteſtas Eccleſiaſtica habeat aliquam poteſtatem in temporalia Regum, & Principum, &c. Quomodò ergo poteſt Eccleſia Gallicana, ubi de fide, de moribus, ac generalibus diſciplinæ capitibus eſt quæſtio, ſententiam, inauditis etiam partibus, proferre? Numquid cauſæ iſtæ inter majores referri non merentur?

57. Reſpondebunt fortaſſis, ſe, quod jam à Concilio Conſtantienſi definitum fuerat, declaraſſe, ne à fidelibus ignoraretur. Sed *primò* quoad poteſtatem Eccleſiæ ſupra temporalia Principum, Concilium Conſtantienſe contrarium ſenſit, ut *inferiùs* oſtendetur. *Secundò*, quoad authoritatem Concilij ſupra Summum Pontificem, non ſolùm plurimi Pontifices (quorum fortaſſe ſententia in ſuſpicionem traheretur, licèt non minùs ſuſpecti ſint Epiſcopi, cùm ſibi non quidem diviſim, ſed conjunctim ſupremum Pontificem ſubijcere conantur) ſed etiam quamplurimi Doctores ex univerſis Eccleſiæ partibus decreta Concilij Conſtantienſis de caſu ſchiſmatis duntaxat interpretantur. An ergo ad Eccleſiam Gallicanam pertinet, obſcurum Concilij generalis ſenſum interpretari? Decretum, inquies, clarum eſt, verùm ſecùs aljis videtur; ad quem pertinet hujus controverſiæ judicium?

58. Nec juvat reponere, Antiſtites Gallicanos materiam, quæ ad Eccleſiam univerſalem videtur ſpectare, pro ſuis tantùm gregibus declaraſſe, non autem toti Eccleſiæ articulos Fidei, aut diſciplinæ Canones propoſuiſſe. Hoc, inquam, non juvat. Nam *primò* declarationes illæ generales ſunt, & terminis communibus conceptæ. Non enim v. g. declaratur, Reges Galliæ in temporalibus non ſubeſſe poteſtati Eccleſiaſticæ; ſed Reges, & Principes abſolutè. *Secundò*, cauſas illas majores, aut etiam maximas eſſe, Galli negare non poſſunt. Nónne ergo ad ſanctam Sedem, vel ſi ſuſpecta erat, ad Concilium generale ex antiquis Decretis, & ex ipſis etiam Francorum legibus erant referendæ? Sed ſuſpectum etiam foret Oecumenicum Concilium, cùm ejus quoque interſit, deberetque ei Summus Pontifex præſidere. Ideóne igitur debuit Eccleſia Gallicana, tanquam ſuprema inter Romanum Pontificem, & Concilium Oecumenicum arbitra, controverſiam dirimere?

59. Non adeò faciles erant hujuſmodi controverſiæ, ut omiſsâ Romani Pontificis, aut, ſi mavis, Concilij Oecumenici conſultatione, definiri poſſent; decebatque, ut Epiſcopi Gallicani apud Curiam his S. Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatis verbis ſeſe excuſarent; *Nos enim pro ſtudio pacis, & fidei extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi cauſas fidei audire non poſſumus. Epiſt. ad Eutychem inter Acta Concilij Chalcedonenſis par. 1. num. 15.* Si quid interim, &, ut vulgò dicitur, proviſionaliter ſtatuendum fuiſſet, longè majoris erant ponderis rationes, quæ in alteram partem ſuadebant declinare.

Quin etiam hæc declaratio Eccleſiæ Gallicanæ, vel Clero Gallicano tribui non debet, cùm, qui Comitijs interceſſerunt, procuratione caruerint, quæ ad res adeò arduas, & difficiles ſpecialiſſima requirebatur; conſenſus autem, qui fortè ab aljis quibuſdam præſtabitur, vix liber habebitur, cùm intentatis pœnis, & iam quibuſdam inflictis, exigatur. 60.

Accedendum jam ad ſingularum propoſitionum examen. Quocirca niſi demonſtravero, propoſitiones in declaratione Cleri Gallicani contentas univerſaliter, ut jacent, acceptas eſſe falſas, ſaltem conſtabit, longè minùs eſſe probabiles, minúſque tutas, quàm earum contradictorias. Atque adeò Comitia Pariſienſia maximam injuriam illius Regni fidelibus erga Summum Pontificem benè affectis intuliſſe, dum Edicto Regio, pœniſque adjectis, ad aſſentiendum doctrinæ ad minus de falſitate plurimùm ſuſpectæ, atque aliunde ſanctæ Sedi adverſæ, cogendos curárunt. Tantumque abeſt, ut illa agendi ratio libertas Eccleſiæ Gallicanæ nuncupari poſſit, ut duriſſima, & Chriſtianæ libertati infenſa ſervitus vocari debeat. 61.

Nec puto, reperiri quemquam, qui hâc declaratione ſperet revocandos ad gremium Eccleſiæ hæreticos; quippe qui arbitrentur, ut eorum aliqui non ſinè opprobrio noſtræ Religionis jam ſignificárunt, Comitia Cleri Gallicani non parum ad ipſorum doctrinam acceſſiſſe, jam plurimùm Summi Pontificis, cujus obedientiæ ſeſe ipſi uſquequaque ſubduxerunt, authoritatem imminuere cœpiſſe, potiúſque Catholicos à viſibili Eccleſiæ Capite defecturos, quàm ei ſeſe conjungere illi meditentur. Ego quidem ſic habeo Regem Chriſtianiſſimum, qui tam glorioſè in reducendis ad Chriſti ovile Regni ſui hæreticis incumbit, ex eâ declaratione ad tam præclarum opus, parum accepiſſe ſubſidij. Etenim cùm Summus Pontifex ſit centrum unitatis, qui arctiùs illi adhæret, intrà ſinum Eccleſiæ arctiùs ſtringitur. Imò, ut notavit Hincmarus *alibi* relatus, Rex, & Epiſcopi Chriſti Vicario obedientes, illo exemplo debitam ſibi a proprijs ſubditis obedientiam faciliùs obtinent. 61.

§. III.

Referuntur argumenta noſtratis ſententiæ, petita ex ſacris Canonibus, ſpeciatim *Cap. Novit. 13. De judicijs.* & *Cap. Licèt. 6. De votis.*

ARGUMENTUM I.

AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 3. n. 1* argumentatur 1. ex authoritate prælegati Canonis *Novit.* editi ab Innocentio III. 63.

reſcribente in hæc verba : *Non putet aliquis, quòd juriſdictionem Illuſtris Regis Francorum perturbare, aut imminuere intendamus, ſed cùm Dominus dicat in Evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipſum ſolum; ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum, ſi te non audierit, adhibe tecum unum, vel duos: quòd ſi eos non audierit, dic Eccleſiæ, ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus. Et Rex Angliæ ſit paratus, ſufficienter oſtendere, quòd Rex Francorum peccet in ipſum, & ipſe circà eum in correptione proceſſit ſecundùm regulam Evangelicam, & tandem, quia nullo modo profecit, dixit Eccleſiæ, quomodò nos, qui ſumus ad regimen univerſalis Eccleſiæ ſuperiùs diſpoſitione vocati, mandatum Domini poſſumus non exaudire, ut non procedamus ſecundum formam ipſius? Non enim intendimus judicare de feudo, cujus ad ipſum ſpectat judicium, ſed de peccato, cujus ad nos pertinet ſinè dubitatione cenſura, quam in quemlibet exercere poſſumus & debemus. Non igitur injurioſum ſibi debet Regia dignitas reputare, ſi ſuper hoc Apoſtolico judicio ſe committat, cùm Valentinianus inclytus Imperator ſuffraganeis Mediolanenſis Eccleſiæ dixiſſe legatur : Talem in Pontificali ſede conſtituite, cui & nos, qui gubernamus, ſincerè noſtra capita ſubmittamus, & ejus monita (cùm tanquam homines deliquerimus) ſuſcipiamus neceſſariò velut medicamenta carnis. Nec ſic illud hujus ultimum omittamus, quod Theodoſius ſtatuit Imperator, & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipſe noſcitur deſcendiſſe*: Quicunque videlicet litem habens ſive petitor fuerit, ſive reus, ſi judicium elegerit ſacroſanctæ Sedis Antiſtitis, illicò ſinè ulla dubitatione, etiamſi pars alia refragetur, ad Epiſcoporum judicium dirigatur. *Cùm enim non humanæ conſtitutioni, ſed potiùs Divinæ innitamur, quia poteſtas noſtra non eſt ex homine, ſed ex Deo, nullus, qui ſit ſanæ mentis, ignorat, quin ad officium noſtrum ſpectet, de quocunque mortali peccato corripere quemlibet Chriſtianum: & ſi correctionem contempſerit, per diſtrictionem Eccleſiaſticam coercere.*

64. *Sed forſan dicetur, quòd aliter cum Regibus, & aliter cum aliis eſt agendum. Cæterùm ſcriptum novimus* : Ita magnum judicabis ut parvum, neque erit apud te acceptio perſonarum, *quam B. Iacobus intervenire teſtatur* : Si dixerit ei, qui eſt indutus veſte prælatâ, tu ſede hîc bene, pauperi verò ſta illic, aut ſede ſub ſcabello pedum meorum.

Ideòque univerſis vobis per Apoſtolicam Sedem mandamus, quatenus ſententiam noſtram recipiatis humiliter, & faciatis ab aliis obſervari: licèt enim hoc modo procedere valeamus ſuper quolibet criminali peccato, præcipuè cùm contra pacem peccatur, quæ eſt vinculum charitatis.

65. *Poſtremò cùm inter Reges ipſos reformata fuerint pacis fœdera, & utrinque præſtito juramento firmata, numquid non poterimus de juramenti religione cognoſcere, quod ad judicium Eccleſiæ, non eſt dubium, pertinere. Ne ergo tantam diſcordiam videamur diſſimulando fovere, prædicto Legato dedimus in præceptis, ut (niſi Rex ſolidam pacem cum prædicto Rege reformet, vel ſaltem humiliter patiatur, ut idem Abbas, & Archiepiſcopus Bituricenſis de plano cognoſcat, utrùm juſta ſit querimonia, quam contra eum proponit coram Eccleſia Rex Anglorum, vel ejus exceptio ſit legitima (quam contra eum per ſuas nobis litteras duxit exprimendam) juxta formam ſibi datam à nobis, procedere non omittat.*

Ex quo proinde ſacro Canone *præcitatus Regalis Sacerdotij* Author ſequentem efformat argumentationem. Nempe ex illo Canonico textu conſtat, non eſſe equidem Pontificis, *directè* & *immediatè* ſe cauſis feudalibus, & negotijs Regum immiſcere: poſſe tamen & debere ab eo id fieri, cùm Eccleſiæ intereſt, cùm ſcilicet de peccato, perjurio, ac fœdere violato agitur, tunc enim partes Pontificis ſunt, Regibus pacem imperare, eorum cauſas cognoſcere, appellationes ad ſe factas in cauſa etiam temporali recipere. Neque hoc novum eſt, ſed jam antiquis legibus conſtitutum; uti ex Evangelio conſtat *Matth. 18.* explicantque Divus Thomas *2. 2. q. 33.* & Maldonatus *in Lucam 18.* Idipſum patet tum ex ex edicto Valentiniani Imperatoris relati *in Cap. Valentinianus. diſt. 63.* tum ex lege Theodoſij Imperatoris, quæ eſt prima *titulo De Epiſcopali judicio in Cod. Theodoſiano*, refertur que à Gratiano *in Cap. Quicunque.* & *Cap. ſeq. cauſâ 11. q. 1.* Neque hanc Pontifici authoritatem negavit Philippus Rex, cùm & ipſe ad eundem Pontificem provocaverit, teſte Æmilio rerum Francicarum ſcriptore *lib. 6.* & Spondano ad *annum 1203.* 66.

Confirmatur ſolidiſſima hæc argumentatio, *Primam* Cleri Gallicani *ſuperiùs* poſitam propoſitionem conferendo cum illâ, quam in Archiepiſcoporum Bituricenſis, Stunitani, Turonenſis, Rothomagenſis, Lenonenſis, Belvacenſis, Cathalaunenſis, Laudunenſis, Pariſienſis, Novionenſis, Carnotenſis, Conſtantienſis, Andegavenſis, Pictavienſis, Meldenſis, Cameracenſis, ſancti Flori, Briocenſis, Cabilonenſis, & Eduenſis conventu coram Rege Philippo Pariſijs coadunato anno Domini 1329. propoſuit Petrus de Cuguerijs dicti Domini Regis Conſiliarius ſub hac forma: *De jure communi, cognitio cauſarum, quæ tangunt realitatem, ſive ſint in poſſeſſione, ſive in proprietate, pertinet ad juriſdictionem temporalem: & Officiales Prælatorum impediendo juriſdictionem temporalem, nituntur ſibi attribuere cognitionem cauſarum realium ſpecialiter ſuper poſitione, & ſuper omnibus interdictis.* 67.

Pro quâ proinde propoſitione firmandâ, dictus de Cuguerijs contendebat, ſpiritualem & temporalem juriſdictionem, eſſe diſparatas, neque hanc illi ſubordinatam exiſtere, in probationis ſubſidium aſſumptâ tum Chriſti Domini ſententia *Matth. 22. capite* jubentis: *Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.* Quaſi per illum ſacrum textum eſſet facta diviſio juriſdictionis ſpiritualis ac temporalis: tum ex ejuſdem Domini noſtri *Lucæ 22.* effato reſpondentis Petro: *ſufficere duos gladios*, ac ſi per hos intelligenda eſſet duplex ea juriſdictio diſpar, & quoad ſubjectum ſeparata. Unde concludebat, Sacerdotium & Imperium eatenus diſtingui, ut iſtud rebus *humanis*, illud verò *Divinis* rebus præeſſet. 68.

Verùm

Digitized by Google

69. Verùm econtrario Bertrandus Cardinalis Epiſcopus Eduenſis nomine totius Cleri, ſeu Epiſcoporum & Archiepiſcoporum Conventûs, reſpondebat *primò* ex Veteris Teſtamenti tabulis præter alios ſacros textus allegando *decimum ſeptimum Deuteronomij caput*. ubi ſic habetur: *Si difficile & ambiguum apud te judicium perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, ſurge & aſcende ad locũ, quem elegerit Dominus Deus tuus, & venies ad ſacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quære ab eis, qui indicabunt tibi judicij veritatem, ſequere eorum ſententiam, qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio & decreto judicis, morietur homo ille.* Ecce igitur (ſubinferit Cardinalis ille) quàm manifeſtè dicat ſacra Scriptura, quòd ad Sacerdotem pertinebat, judicare non ſolùm *inter lepram & lepram*, quantum ad Cæremonialia, & irregularitates legis; ſed *inter ſanguinem & ſanguinem*, quantum ad Criminalia, & *inter cauſam & cauſam*, quantum ad Civilia.

70. *Secundò* idem Cardinalis ex Novo Teſtamento probabat, à Chriſto judiciariæ ſuæ poteſtatis quandam participationem factam eſſe Petro, utpote conſtituto ſuo in terris Vicario, qui proinde *Act. 5.* Ananiam & Saphiram pro crimine furti, & mendacij judicialiter condemnavit: ſicuti etiam Paulus *1. Corinth. 5.* convictum fornicatorem judicavit; ſuperadditque, videri evinci *ex Matthæi 18. capite*, quòd Chriſtus voluerit, tale judicium eſſe penes Eccleſiam, ita ſanciendo: *Si correptus à fratre*, alijs quoque duobus, vel tribus in ſubſidium adhibitis, *ſe non emendaverit, denuntiandum eſſe Eccleſiæ, & ſi hanc non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis*, adijciens, *quodcunque ligaveritis ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Ecce igitur (concludit idem Cardinalis) quam expreſsè vult Chriſtus, quòd in omni re, in qua eſt peccatum unius adversùs alterum, ſi ille, qui deliquerit, monitus charitativè, non emendaverit, debeat negotium ad judicium Eccleſiæ referri, quam Eccleſiam, ſi non audierit, debeat vitari ſicut Ethnicus & publicanus, id eſt, ſicut ab Eccleſia excommunicatus.

71. Ex illa porrò univerſalitate poteſtatis ſolvendi & ligandi ad quæcunque ſuper terram ſe extendentis, pergit Bertrandus inferre, nihil eſſe, in quo Eccleſia non poſſit ligare & ſolvere. Et ideo, quando Petrus de Cugueriis contendebat, ſub duobus gladijs, quos ſufficere, ajebat Chriſtus *Lucæ 22.* intelligi duas juriſdictiones ſpiritualem ſcilicet ac temporalem, conſultò monet prætactus Cardinalis, oportere, ut animadvertatur, Chriſtum voluiſſe, quòd illi duo gladij eſſent penes Petrum, & Apoſtolos. Quia proinde illi duo gladij ſignificabant duplicem poteſtatem, nempe ſpiritualem ac temporalem, conſequenter (inferebat is Epiſcopus) voluiſſe Chriſtum, ut utraque illa poteſtas ſit penes Eccleſiam.

72. *Tertiò* intentum hoc probabat idem Cardinalis ex Paulo *1. Corinth. 6.* ubi Apoſtolus hic tale fecerat argumentum: *An neſcitis, quomodò Sancti de hoc mundo judicabunt, & ſi in vobis judicabitur mundus, indignì eſtis, ut de minimis judicetis? An neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia? Sæcularia igitur judicia ſi habueritis, contemptibiles, ſi qui ſunt in Eccleſia, illos conſtituite ad judicandum.*

Hiſce igitur probationibus ex Jure *Divino* præſuppoſitis, pergit idem Bertrandus ex Jure quoque *naturæ* ſequens adferre argumentum. Nempe ex ſacris Litteris extra dubium eſt, quin cognitio de peccato ad perſonas Eccleſiaſticas pertineat non in *interno* duntaxat tribunali pœnitentiali, ſed in foro etiam *externo*. Cùm igitur litigia circa cauſas etiam temporales non eveniant, ſinè alterius partis peccato, ſive hujus ſaltem diſcrimine, manifeſtè ſequitur, quòd Eccleſia poſſit ſe ingerere; uti ſatis deducitur *ex Cap. Novit. De judicijs.* 73.

Adſtipulatur etiam Jus *Civile*, dicit enim lex *Si tamen. 6. Col. Ut differ. judices.* ſi judex laicus fuerit ſuſpectus, adjungendum ei eſſe Epiſcopum civitatis: ſi autem fuerit negligens, totum judicium ad Epiſcopum referri. Præterea Theodoſius Imperator talem condidit legem. *Quicunque litem habens, ſive petitor, ſive Actor, ſive cùm pejeratur, ſive cùm inceperit perjuri ſententia, ſi judicium elegerit ſacroſanctæ ſedis Antiſtitis, illicò ſinè aliqua dubitatione ceſſet, ſi alia pars refragatur, ad Epiſcoporum judicium cum ſermone litigantium dirigatur.* Quam legem poſtea Carolus Magnus, qui erat Rex Franciæ, confirmavit *in Cap. Quicunque. 11. q. 1. Volumus*, inquiens, *ac præcipimus, ut omnes noſtræ ditioni ſubjecti tam Romani, quàm Franci, cæteriquè nobis ſubjecti, ſive vinculo legis videantur obſtricti, ſive conſuetudinario more connexi, hanc ſententiam perpetuâ lege teneant, ut, quicunque litem habent &c.* juxta dicta ſuperiùs in lege Theodoſij. 74.

Hoc ipſum patet etiam de Jure *Canonico* per infinita Capitula *22. diſt.* item *per Cap. Omnes Patriarchæ. 2. q. 5. Cap. Si quis Presbyter 11. q. 1. Cap. Ecce extra. De judicijs. Cap. Novit. De foro compet. &c.* & in multis alijs: imò in tantum procedunt jura Canonica, quòd quicunque talem juriſdictionem habentem de conſuetudine nititur impedire, ſententiam excommunicationis ipſo facto incurrat. *Cap. Quoniam ut intelleximus. De immunit. Eccleſ. lib. 6.* 75.

Id ipſum patet etiam de conſuetudine notoriâ & approbatâ, & tanto tempore obſervatâ: quòd memoria in contrarium non exiſtat & temporibus Regum Chriſtianorum & ſanctorum. Talem autem conſuetudinem violare, ſacrilegium eſt. *Cap. 11. q. 1 tit. 1.* Conſuetudo autem ſecundùm jura dat juriſdictionem, maximè perſonæ capaci: imò conſuetudo, de cujus contrario memoria non eſt, habetur loco conſtituti juris inter omnes perſonas, & multò magis pro Eccleſia. *Extra. De præſcriptionibus. Capit. Epiſcopum. in fine Libr ſexti.* Cùm ergo Eccleſia Gallicana (Bertrando communi Galliæ Epiſcoporum & Archiepiſcoporum nomine ſic perorante & concludente) conſueverit, inter Laicos cognoſcere in actionibus *perſonalibus*, & etiam in *realibus* alicujus Eccleſiæ, patet: quod conſuetudo po-

uit ſibi dare illam juriſdictionem.

77. Quæ conſuetudo (ita pergente eodem Cardinale) ex eo etiam confirmatur, quia fuit in contradictorio judicio obtenta. Frequenter enim, reclamantibus Baronibus, reſponſione Prælatorum obtentâ, fuit per prædeceſſores Reges Franciæ conſuetudo ejuſmodi firmata Eccleſia, & pacificè obtenta per Eccleſiam: quæ adhuc poteſt hoc ſibi vendicare per præſcriptionem: ad hanc enim non niſi tria requiruntur, titulus nimirum, bona fides, & continuatio temporis. Certum eſt autem, quòd Eccleſia juſtum titulum habuit; ſicuti eſt privilegium conceſſum à Theodoſio Imperatore, & confirmatum à Carolo Magno mandante id inviolabiliter obſervari: habuit quoque titulum ex jure *Divino*, *naturali*, & *humano*, ſicut *ſuperiùs* eſt expreſſum & allegatum: habuit etiam bonam fidem, cui noſcuntur tot, & tam clari tituli ſuffragari: convenit denique continuitas temporis, & tanti, quod ſufficit ad præſcriptionem etiam contra Fiſcum: non enim fuit continuitas ſolùm centum annorum, imò etiam ſexcentorum & ultra.

78. Huic Bertrandi anno 1329. nomine totius Cleri Gallicani coram Rege editæ demonſtrationi tum juri *Divino & poſitivo* & *naturali*, tum *Canonico* ac *Civili*, tum conſuetudine & præſcriptione etiam ſexcentenariâ innitenti, ſi ſuperaddatur, quod poſtmodùm anno 1615. univerſi iterum Eccleſiaſtici Ordinis nomine, adſtipulante quoque Nobilitatis Ordine, adverſùs popularium Magiſtratuum Ordinem perorando, æquè firmis argumentis comprobavit Perronius *ſupra* adductus, meritò ſibi condoleat modernus Clerus Gallicanus, quòd in noviſſimo ſub annum 1682. Pariſijs celebrato Conventu ſuo, Eccleſiæ Gallicanæ libertates, jura & privilegia uno quaſi ictu peremerit, negando Eccleſiæ ſuper cauſis civilibus & temporalibus ullam eſſe à Deo traditam poteſtatem, niſi fortè huic ſuæ propoſitioni eam adhibuerit moderationem, per quam ſuorum Anteceſſorum, imò ipſorum etiam Franciæ Regum Chriſtianiſſimorum pro Eccleſia Dei, ejuſque libertatibus, juribus, ac privilegijs antiquis ſeu conſervandis, ſeu innovandis ſanctus zelus reflorescere valeat.

ARGUMENTUM II.

Petitum *ex Cap. Licèt. De votis. in 6.*

79. AUthor *Regalis Sacerdotij* argumentatur 2. *ex præcitata Decretali* ejuſdem Pontificis Innocentij III. ad Andream Hungariæ Ducem Regis Hungariæ filium reſcriptâ ſub hoc tenore: *Accepimus, quòd, cùm Rex Hungariæ pater tuus agens in extremis votum, quod voverat Domino, Hieroſolomytanam provinciam in forti manu, humili corde viſitare, ſub interminatione maledictionis commiſerit tuæ fidei exequendum, & tu aſſumpto Crucis ſignaculo, te adimpleturum ſinè dilatione qualibet promiſiſti. Verùm eodem patre tuo ſublato de medio, cùm Hieroſolomytanum hoc iter te arripere ſimulaſſes, aſſumptæ peregrinationis oblitus, quoniam contra inimicos Crucis dirigere debueras, in fratrem tuum, & Regnum Hungariæ convertiſti aciem bellorum, & multa contra ſerenitatem Regiam, malignorum uſus conſilio commiſiſti. Nos autem, quos diebus iſtis ad Pontificatûs officium, licèt immeritos, Dominus evocaverit, tam paci Regni Hungariæ, quàm tuæ volentes utilitati conſulere, Nobilitatem tuam rogamus, & monemus, & exhortamur in Domino, ac per Apoſtolicam Sedem mandamus, quatenus poſtpoſitis cæteris ſolicitudinibus, uſque ad feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis debitum acceptæ Crucis exſolvens, propoſitum iter arripias, & humiliter proſequaris, ne, ſi onus à patre tibi injunctum, & à te ſponte ſuſceptum, occaſione quâlibet detrectaveris, paternâ te reddas ſucceſſione indignũ, & hæreditatis emolumento priveris, cujus recuſaveris onera ſupportare, ſcitutus ex tunc anathematis vinculo te ſubjacere, & jure, quod tibi, ſi dictus Rex ſinè prole deceſſerit, in Regno Hungariæ competebat ordine genituræ, privandum, & Regnum ipſius ad minorem fratrem tuum appellatione poſtpoſitâ, devolvendum.*

Super quo ſacro Canone *præallegatus Regalis Sacerdotij* Author animadvertendum proponit, ſuam in Reges authoritatem iterum exercuiſſe Innocentium in tantum, ut non ſatis habuerit, ſpirituales pœnas denunciare, quas plerumque Principes haud magni faciunt, ſed temporales adjunxerit, quæ plus doloris habent, Regni videlicet privationem, cùm enim de bello ſacro ageretur, inferendâque Catholicâ fide terris à barbaro uſurpatis, tanti hanc rem momenti viſam eſſe, ut poſſet à Vicario Chriſti quâvis honeſtâ ratione urgeri. 80.

Confirmatur ea argumentatio ſingulariter adhuc animadvertendo, qualiter præfatus Pontifex Evangelicæ correctionis partes adimpleverit, inprimis fratris aſſumendo perſonam, rogans, poſteaque exhortans in Domino, indeque, ſi neque fraterna illa admonitio quaſi privata, neque ſolenior, *Domino in teſtem quaſi invocato*, exhortatio proficeret, Eccleſiæ, ſeu Apoſtolicæ Sedis mandatũ adhibens. In quo adeò Apoſtolico mandato ſub conditione recuſandæ paritionis, intentabat etiam anathematis vinculum, unà cum comminatione privandi inobedientem jure hæreditatis paternæ, & in Hungariæ Regno ſucceſſionis. De quâ proinde poſteriori comminatione dubitare quis poſſet, quomodò ſubſtiterit in viâ correctionis Evangelicæ, eò quòd Chriſtus *Matthæi 18.* illam ſanctæ Eccleſiæ conceſſam virgam correctoriam videatur eo circumſcripſiſſe limite, ut, qui Eccleſiam non audierit, inſtar Ethnici & publicani habendus ſit, nullâ ulterioris ad pœnas temporales, ſeu Regni privationem, procedendi authoritatis mentione factâ? 81.

CONCLUSIO.

EX ſacris Canonibus *Cap. Novit. 13. De judicijs. & Cap. Licèt. 6. De votis.* efficaciter demonſtratur Pontificia ſuper Reges authoritas. 82.

Explicatur. Si expendatur textus Canonicus

nicus dicti *Cap. Novit.* clarè patet, Pontificiæ ſuper Reges poteſtatis fundamentum reduci in virgam correctoriam *Matth. 18.* Eccleſiæ conceſſam erga univerſos illos, qui ſunt in unitate Eccleſiæ coadunati Fratres, quales utique ſunt univerſi Reges Chriſtiani. Hæc autem virga correctoria ex aperto Chriſti verbo protenditur indefinitè ſuper correptione quorumvis peccatorum, Laicæ adeò poteſtati quoque ſubjectarum cauſarum *Criminalium* ac *Civilium*, in quantum important aliquam à regno cælorum ſeu privatam, ſeu publicæ etiam Religioni infeſtam deviationem. Ex hujus igitur virgæ correctoriæ authoritate Summus Pontifex ad univerſæ Eccleſiæ regimen Divinâ diſpoſitione vocatus, jure *Divino* procedit ad quemlibet, adeoque Regem etiam, ſi Chriſtianus ſit, diſtrictione Eccleſiaſticâ coercendum: ſicque adeò Innocentius III. in ea Decretali, ex ipſiſſimo illo ſacræ Scripturæ fundamento ſic concludit: *Licèt hoc modo procedere valeamus ſuper quolibet criminali peccato, præcipuè tamen id ſe poſſe, cùm contra pacem peccatur, quæ eſt vinculum charitatis.* Quandoquidem igitur illa concluſio ex ſacris Litteris non privato Doctoris alicujus ſenſu, ſed Pontificiæ authoritatis ſanctione habeatur deducta & definita, quid ni dixeris, hâc Oecumenicâ ſupra fidei petram fundatâ authoritate ſuper Eccleſiæ candelabrum eſſe poſitam illam de Eccleſiaſticâ ad univerſos Chriſtianos, atque adeò Reges etiam protenſâ virgâ correctoria & coercitivâ?

Sed dicet fortaſſis nonnemo, videri huic virgæ correctoriæ eſſe ſolùmodò locum pro caſu evidentis peccati, non autem pro caſu, quo agitur cauſa ſeu *civilis*, ſeu *criminalis* ad Magiſtratum politicum pertinens, dum nondum conſtat; *An, & ex qua parte ſubſit peccati mortiferi reatus, ſuper quo Innocentius ibidem dicit protendi ſuam authoritatem correctoriam?*

PROBATIO I.

In qua fit diſcuſſio caſûs proximè expoſiti.

83. NOn abſimilis videtur propoſitioni huic, exceptionique proximè allatæ, oppoſitio Heideggeri Pſeudoreformatæ Tigurinæ Eccleſiæ publici Profeſſoris, adversùs *Seſſionis 13. ſacri Concilij Tridentini ſuper juriſdictione Eccleſiaſticâ* decretum, & illum Innocentij III. Canonem. *Novit* protervè excipientis *Viſum quidem fuiſſe Innocentio III. ſub virgæ correctoriæ per Chriſtum ſancitæ prætextu poſſe ad juriſdictionem ſuam omnia omnium contumacium peccata, etiam Principum & Regum controverſias, ſeu quatenus in illis peccatis quædam conſpicua eſt ratio, revocari, adeóque hâc ratione immenſam in omnes Chriſtianos poteſtatem* coactivam *fundari. Sed huic Innocentianæ probationi Navarrum* in Cap. Novit. De judicijs notat. 6. n. 55. *multa oppoſuiſſe, ac præcipuè hoc; quòd inde ſequtum maxima oriretur confuſio, cùm tamen nemò extra forum ſuum ſit trahendus. Cùm enim nulla ſit fori* politici *cauſa, quæ non contineat iniuſtitiam, ſeu formalitatem peccati, patèt ſanè, à foro* politico *nullam non cauſam ad forum Eccleſiaſticum ſic trahi poſſe.* 84.

Verùm Author *Inextinctæ ſacri Concilij veritatis Tom. 2. Tract. 6. ſect. 6. cap. 2. arg. 7. n. 6. ac ſeq.* hanc Pſeudoreformatoris ſpiritûs exceptionem confutaturus, ſupponit in primis, cauſæ cujuſpiam *Civilis* in controverſiam tractæ ſtatum poſſe ita ſe habere, ut neuter litigantium agnoſcat ſuperiorem judicem *civilem*, unus tamen liquidum habeat jus ab altero arrogatum, de cujus adeò uſurpatione evidenter injuſtâ juxta normam ſacri Evangelij abſque ullo tamẽ emendationis fructu corripitur.

In hoc igitur ſtatu clarè conſtat, locum eſſe mandato Chriſti *Matth. 18. v. 17.* jubentis, taliter correptum deferre ad Eccleſiam, cui in tantum fas ſit, proferre judicium ac cenſuram, ut, ſi alteruter eam non audierit, Ethnici inſtar, ac publicani ſit habendus. Quamvis proinde in tali ſtatu fas non eſſet Eccleſiæ, ſive ejus ſupremo Capiti Oecumenico, *Directè* cognoſcere de jure *Civili* poteſtati ſubjecto, attamen ex ſacro Evangelio clarum eſt, Eccleſiæ incumbere, ſententiam ferre de peccato, atque adeò *indirectè* cognoſcere de jure, quatenus hujus notitia requiritur ad diſcernendam peccati formalitatem, ſub qua ex prætacto Chriſti mandato ea cauſa trahitur ad judicium ac cenſuram Eccleſiæ.

Quòd ſi equidem clarum, ac liquidum 85.
non ſit inter litigantes, ex qua parte ſtet cauſæ iniquitas, dum tamen clarum eſt, oportere, ut ex una parte deficiat æqui & juſti ratio, tunc in ſtatu publici imminentis ſcandali, Eccleſiæ habenti à Chriſto ſibi demandatam virgam correctoriam, incumbet, prudenter proſpicere, & indagare, ex qua parte adhibenda ſit correctio: ſicque adeò *per indirectum*, ac ex conſequenti incumbet Oecumenico Eccleſiæ Capiti, indagare, ac judicium facere ſuper ſtatu cauſæ alioquin *Civilis*, ut correctionis à Chriſto præceptæ virga ex æquo & juſto valeat applicari. Atque hoc eſt, ad quod collimat Innocentij III. Decretum *in Cap. Novit. de judic. circa finem.* demandantis Archiepiſcopo Bituricenſi, ut de pleno cognoſcat controverſiæ inter Galliæ & Angliæ Reges verſantis cauſam, & utrùm juſta ſit hujus querimonia ad Eccleſiam, ſeu Papam delata, ſicque compertâ ejus juſtitiâ, juxta formam ſibi à Pontifice datam procedere non omittat.

Sed quâ fronte auſus eſt ille Pſeudore- 86.
formationis miniſter inducere Navarrum, ac ſi *in cit. Cap. Novit. annot. 6. n. 55.* ei Innocentij III. ex ſacris tamen Litteris deſumptæ probationi auſus eſſet multa opponere argumenta? Hic equidem Author, poſtquàm *ibid. notab. 5.* pluribus argumentis comprobaverat illud Innocentij III. reſcriptum, poſteà *notab. 6.* adducit nonnullas oppoſitiones, mox tamen eaſdem ſequenti diſſolvit ratione. *Actor*, inquiens, *convenire quidem poteſt hoc modo reum* indirectè *coram Eccleſiaſtico judice ſuper quocunque peccato lethali, & Judex ipſe de illo cognoſcere, in ſi reus excipiat. Reus autem excipere poteſt,*

non quidem, quòd Iudex Eccleſiaſticus non eſt competens ad cognoſcendam cauſam tali modo (ſub formalitate nempe peccati Eccleſiaſticæ cenſuræ ſubjecti) propoſitam: ſed quòd actor malitioſè dolo ac fraude videtur eum trahere ad forum Eccleſiaſticum, omiſſo ſæculari, cujus judicio ſe ait, paratum eſſe ſtare. Et hanc exceptionem admittere tenebitur Eccleſiaſticus, eò quòd ſacroſancta Mater Eccleſia fraudem & dolum plurimùm odit, non vult videri arrogans, quippe quæ ſimplex columba eſt, & ſimplicitatem columbæ cum ſuo ſponſo laudat, nec eſt alieni uſurpatrix, nec vexare ullum cupit, omnes levare deſiderat. At qui poteſt directè *convenire Laicum Chriſtianum coram Laico judice, ſuper aliquo tanquam civem & hominem, & ſperat, vel ſperare debet, jus ſuum ſibi ab eo reddendum, & convenit* indirectè *illum coram Eccleſiaſtico, meritò videtur potiùs ſimulare ſe quærere, quàm verè velle ea, quæ ſunt Chriſti, ſcilicet ut conventum pœniteat peccati, quo mortuus jacet, & ſatisfactione conveniente, Deo fiat gratus. Videtur (inquam) hoc ſimulare, cùm potiùs credatur velle* principaliter *ſuam ſatisfactionem: & ita meritò præſumitur id facere animo fraudandi poteſtatem laicam, aut rerum artibus exquiſitis vexandi. Et, ſi Eccleſia non admitteret ejuſmodi exceptionem, arrogans videretur, & alieni cupida, & potiùs velle quærere potentiam, quàm facere juſtitiam. Et ideò meritò non admittit talem actorem, cùm tamen admittat alios, qui deſtituti remedio in foro ſæculari, ad Eccleſiaſticum recurrunt. Quâ ratione illa Hoſtienſis, & Ioannis Andreæ, à quibus nemo recedit, antiqua doctrina defenditur, quam etiam ſatis ſenſiſſe videtur Innocentius.* Atque hæc Navarri cautela videtur prorſus conſentanea dictæ Decretali *Novit* in cujus initio proteſtatur Innocentius, nolle ſe juriſdictionem Regis Francorum ſuper cauſa feudali perturbare, aut minuere, ſeu impedire, ſed virgam Evangelicæ à Chriſto ſibi demandatæ correctionis, quatenus opus ſit, cum ſummariâ ſuo delegato commiſſâ cauſæ cognitione, exercere.

87. Quo taliter conſtituto, hunc in modum licet Theologicè argumentari. Inter *moralia* jure *naturali* conſpicua axiomata numeratur iſtud quoque principium, ubique receptum: Cuilibet Magiſtratui fas eſſe, poteſtatem ſuam judiciariam extendere ſuper omni cauſâ, fori ſui limitibus contentâ, in quâ ſcilicet reperitur *moralis* quædam ratio, ſeu *moralitatis* ad publicum judicium ſpectantis *formalitas*, judiciariæ cuique Magiſtratui competentis poteſtatis ſphæram circumſcribens. At ex fide certò conſtat, à Chriſto Domino fuiſſe *Matthæi 18.* Eccleſiæ conceſſam virgam correctoriam, atque hujus poteſtatem eoúſque progredi, ut, qui Eccleſiam non audierit, inſtar Ethnici habendus ſit, communione adeò Fidelium privandus.

88. Ex eâdem inſuper ſanctâ fide per aperta Chriſti verba apertò liquet, eam virgam correctoriam extendi indefinitè ſuper peccato, atque adeò ſuper omni peccati genere. At verò ex ſacro contextu rurſus manifeſtum eſt, illam ſuper omni peccato protenſam correctoriam virgam reduci in poteſtatem ligandi & ſolvendi indefinitam, protenſam ad quodcunque ſuper terram, velut ipſemet Chriſtus hanc poteſtatem ligandi & ſolvendi in ſubſequenti mox verſu contexuit cum illa virga correctoria. Hæc verò poteſtas ligandi & ſolvendi quodcunque ſuper terram, eo *Matth. 18. capite* ita referebatur ad Apoſtolos, ut *Matth. 16.* ſub pari ad quodcunque ſuper terram extenſione fuerit ſoli Petro, cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, adeóque ejus ſucceſſori promiſſa, & poſtmodùm *Ioannis 21.* cum Paſtorali Oecumenico munere actualiter collata. Ex hiſce igitur fidei principijs cum illo *moralis* naturaliter conſpicuo principio collatis, certò infertur, illam Eccleſiæ conceſſam virgam correctoriam ſuper omni peccato protenſam, ſubſiſtere etiam penes Petri ſucceſſorem, Romanum Pontificem.

Atque hæc virgæ correctoriæ ſuper omni peccato extenſio in regni cælorum clavibus Petro, ejuſque Succeſſori demandatis comprehenſa, juxta Chriſti verba *Matth. 16.* exarata, fundatur in debita omnimodi actûs *moralis* ad regnum cælorum ordinabilitate, cujus deviationem, ex quo moralitatis in homine linea ad ſupernaturalem ſtatum eſt elevata, involvit jam omne, præcipuè mortale peccatum. Hæc verò moralitatis ad ſtatum ſupernaturalem elevatæ in regnum cælorum ac ſalutem æternam ordinabilitas, in vi indefinitæ clavium authoritatis obſervanda incumbit Oecumenico Eccleſiæ Paſtori, non eo duntaxat caſu, quo ejus deviatio per peccatum actualiter commiſſum jam eſt facta, ſed vel maximè ad proſpiciendum, ne tales à ſupernaturalis ſtatûs *hinc* committantur deviationes; veluti hoc evincunt Chriſti verba *Ioan. 21.* paſcendi munus erga cunctas oves ſuas Petro, ejuſque ſucceſſori committentis: hoc enim ſeu paſcendi, ſeu gubernandi officium malè adminiſtraretur, ſi paſtor ovibus primùm poſt patrata peccata, non verò antecedenter, maximè ubi imminet peccati periculum, providere vellet. 89.

At verò in pleriſque cauſis etiam *Civilibus*, quando duo inter ſe altercantur, præcipuè dum nullum (veluti Reges) ſupra ſe *in foro politico* agnoſcunt ſuperiorem, & hinc per viam *facti*, vel ex proprio arbitrio procedere affectant, non poteſt non evidenter imminere periculum peccati, quamquam evidens non ſit, ex qua parte ſtet injuſtitia, quamdiu hoc ex publicâ authoritate non fuerit deciſum. Ex debito igitur peccati imminentis periculum manifeſtum avertendi, ſecundùm fidei de Eccleſiæ clavibus Petro, ejuſque Succeſſori comiſſis nos edocentis, certiſſima principia, incumbit illi ipſi, qui ex muneris Paſtoralis Oecumenici ſuper omnes Chriſti oves, ipſoſque adeò Reges Chriſtianos protenſi officio, proſpicere debet adverſus quodcunque non patratum duntaxat, ſed de futuro *moraliter* certò patrandum peccatum. Eſt autem evidenter conſpicuum, pro tali caſu provideri haud poſſe ab Oecumenico Chriſti ovium Paſtore, niſi huic ſit authoritas deciſoria altercationis inter Reges exortæ, cum certo ac evidenti peccati ex alterutrâ ſaltem parte ſeu jam incurſi, ſeu incurrendi diſcrimine. Combinando

binando igitur fidei principia cum *moralibus* naturali lumine indubitatis principijs, ſecundùm ſacram Theologiam redditur omninò conſequens, Oecumenico Chriſti ovium Paſtori eſſe poteſtatem etiam judicialiter & authoritativè deciſoriam cauſarum quoque *Civilium*, inter ipſos etiam Reges controverſarum, ubi intervenit vel peccatum, vel manifeſtum ſaltem, ac *moraliter* certum peccati periculum. Quæ proinde judiciaria in tali caſu Oecumenici Paſtoralis à Chriſto inſtituti muneris poteſtas continetur clavibus regni cælorũ, indefinitâque quodcunque ſuper terram ſolvendi & ligandi authoritate.

90. Quam igitur authoritatem in Petri ſucceſſore fuiſſe agnitam à Theodoſio & Carolo Magno Imperatoribus *in præcitato Cap. Novit. De judicys.* aſſeruit Innocentius III. *Neciſi*, inquiens, *illud humillimum omittamus, quòd Theodoſius ſtatuit Imperator, & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipſe noſcatur deſcendiſſe, quicunq; videlicet litem habens ſive petitor fuerit, ſive reus, ſive initio litis, vel decurſis temporum curriculis, ſive cùm negotium peroratur ſive cùm jam cœperit promi ſententia, ſi judicium eligerit ſacroſanctæ Sedis Antiſtites, illicò ſine aliqua dubitatione (etiamſi pars alia refragetur) ad Epiſcoporum judicium cum ſermone litigantium dirigatur.* Hinc ergo Gallicanus Clerus meritò ſtudeat, ſupparem Carolo Magno, quiſ(in moderno Chriſtianiſſimo Rege inter Magnos Galliarum Reges jure extollendo, videtur cum ſanctæ Religionis, ac fidei ſanctò zelo revixiſſe ac reſloruiſſe) Oecumenicæ ſuper cauſas etiam *Civiles* ſub peccati, quà cum ſupernaturalis ſtatûs fine ſaltem, pugnantis formalitate protenſæ, Summi Pontificis authoritatis, obſervantiam religioſam non tantùm non extinguere, ſed fovere & conſervare.

PROBATIO II.

Déſumpta *ex Cap. Licèt. De votis.* ejuſque cum *præadducto Cap. Novit.* combinatione.

91. HUc inprimis revocatur illa *præced. n. 81.* circa *cap. Licèt. De votis* inſinuata difficultas; *Quomodò ſcilicet Eccleſiæ correctoria virga ex Chriſti Domini verbis eo circumſcripta limite, ut videatur terminata, ubi Eccleſiam non audiens, declaratus fuerit dignus haberi inſtar Ethnici, communione adeò fidelium privatus; extendi valeat ad pœnas quoque temporales, regni præcipuè ceu hæreditatis paternæ privationem?* Hæc proinde difficultas videri poſſet jam ſoluta ex principijs *ſuperiùs* conſolidatis. Nihilominùs ad majorem rei hujus firmitatem, ſequens adhuc deducitur probatio. Inprimis *ex præcitato Cap. Novit in ejuſdem fine* conſtat, Innocentium III. poſtremò hoc punctum reduxiſſe ad ſuæ ſuper cauſis *Civilibus*, peccato interveniente, poteſtatis fundamentũ: *Cùm* nempe *inter Reges ipſos reformata fuerint pacis fœdera, & utrinque præſtito juramento firmata: quæ tamen uſque ad tempus prætaxatum ſervata non fuerint, ſibi utique fas eſſe, de juramenti religione cognoſcere, hoc namque citra omne dubium pertinere ad judicium Eccleſiæ, ut rupta pacis fœdera reformentur.* Ex quo proinde principio hunc in modum argumentari licet. Ex ipſo equidem naturali lumine eatenus ſubſiſtit jurisjurandi religio, ex naturali ſuper nos ſignato lumine nos inducens, ac præpollens, ad Deum, ex quo facta ſunt omnia, cognoſcendum, ac ſub juramento præcipuè reverendum in tantum, ut, licet homo eſſet in ſtatu puræ naturæ, perjurium tamen importaret rationem ſacrilegij, intrà honeſtatis *moralis* naturalem lineam graviter peccaminoſi. Hæc autem tota moralitati naturali repugnans ſacrilegij in perjurio malitia peccaminoſa, unà cum jurisjurandi ſecundùm lumen naturæ nobis cognitâ religione, etiamnum ſubſiſtit, quantumvis homo ſit jam elevatus ad ſtatum ſupernaturalem. In vi autem hujus ad ſupernaturalm in fide radicatum ſtatum elevationis, indubitatum jam eſt, jurisjurandi religionem, unà cum oppoſito ſacrilegij reatu, ſubijci judicio Eccleſiæ. Pari ergo ratione, ubicumque reperitur malitia Divini honoris, ſecundùm religionis jam ſupernaturalizatæ tranſcendentalem ſaltem exigentiam, debitæ obſervantiæ repugnans, dicendum eſt: ſub tali formalitate, qualecunque peccatum, atque adeò cauſam quamcunque hâc formalitate veſtitam, pertinere ad judicium Eccleſiæ. At violatio voti non tantùm quoad illam tranſcendentalem, ſed etiam quoad ſpecificam religionis ſupernaturalizatæ rationem evidenter importat formalem cum hac repugnantiam. Quandoquidem igitur Hungariæ Regis filius reus fuerit violati voti, proficiſcendi ad terram ſacram Hieroſolomytanam cum manu forti, ac militari, meritò Innocentius III. cauſam ejuſmodi traxit ad judicium ſanctæ Eccleſiæ. At cujuſque judicij in cognoſcendis & puniendis delictis authoritas publica ſecundùm ipſum etiam ſupernaturale lumen extenditur ad omne genus pœnæ ipſius foro ſubjectæ, atque delicto proportionatæ. Eo ipſo autem, cùm Chriſtus quodcunque ſuper terram, quà in regnum cælorum ordinabile ſubjecerit clavibus Eccleſiæ, indefinitæque ejuſdem Oecumenico Paſtori Petri ſucceſſori conceſſæ ligandi & ſolvendi poteſtati, oporter, ſub hac ordinabilitate regna, & quævis temporalia, nempe quà in regnum cælorum Divinitus ordinata, ſubijci prætactæ Oecumenicæ authoritatis clavibus Apoſtolicis. At quia Dux præſinuatus Regis Hungariæ filius in ſe ſuſcepit patris votum de Hieroſolomytanâ provinciâ in manu forti viſitandâ, atque adeò ad hoc ſub paternæ maledictionis interminatione fidei ſuæ commiſſum ſe obſtrinxit, aſſumpto Crucis ſignaculo, ideo non ſub illa *generali* duntaxat formalitate debitæ ad regnum cælorum ordinabilitatis, ſed ſub ſpecificâ voti ejuſmodi ratione, eatenus obſtringebatur, ut maledictionis paternæ reatum contraxerit, ſub voti ſui violatione. Hic verò maledictionis paternæ reatus utique importabat aliquam ſeu condignitatem, ſeu condignitatis cujuſpiam decentiam, ut per authoritatem publicæ, cui talis reatus *ſpecificè* ſubijciebatur, judiciariæ poteſtatis meritò privaretur paternâ

hære-

hæreditate, atque hinc, si ad ipsum devolveretur, Regni successione. Quia igitur naturæ quoque lumine notum est, tribunalis cujuscunque judiciariam potestatem protendi super omnem causam, fori sui sphærâ circumscriptam, sibique adeò subjectam, nec non pœnam tum foro ejusmodi, tum delicto ad id spectanti proportionatam. Quia insuper ex fidei principijs notum est, illam voti violationem cum pœna eidem proportionatâ subijci Oecumenicæ ad quodcunque super terram ligandi, & solvendi protensæ potestati, per argumentum Theologicum sub Oecumenicæ authoritatis sanctione super Ecclesiæ candelabrũ positum, evincitur prorsus nihil esse, in vi juris Divinitus sancti, Innocentium III. in casu Canonis *Licèt. 6. De voto*, juste procedere potuisse ad hæreditatis paternæ, Regnique privationem comminatorie indicendam.

§. IV.

Referuntur nostratis sententiæ argumenta desumpta *ex Cap. Venerabilem, 34 De elect.* & *ex Clementina unica. De jurejurando.*

ARGUMENTUM I.

Petitum *ex Imperij Occidentalis in Francos per Pontificiam authoritatem factâ translatione.*

92. ARgumentari licet 1. in medium proferendo, quæ ad utriusque illius Canonicæ sanctionis intelligentiam ab Authore *Regalis Sacerdotij præs. lib. 1. §. 5.* contexta est summaria hanc in rem historia. Is igitur Author *ibi num. 1.* ostendit inprimis, Imperium Orientem simul ac Occidentem olim complectens, fuisse in filios divisum à Constantino Magno, Occidentem assignante Constantino juniori, & Constantio: Orientem verò Constantio, quod bipartitum Imperium durabat usque ad annum 476. quo Eruli, Gothique Italiæ dominari cœperunt, à Belisario, & Narsete postmodùm devicti, expulsique sub Imperatore Justiniano, utrumq; Orientis scilicet & Occidentis, Imperium rursus conjungente, usque dum Alboinus Longobardorum ex Pannonia excitorum Rex Italiam subegit, ex quorum Ecclesiæ infensâ hostilitate, permotus Gregorius Papa, Martellum Francorum Regem in subsidium vocat; veluti *§. 2. dicti Summarij* habetur, unà cum Actis Concilij Romani ab eodem Gregorio convocati adversùs Imperatorem Leonem Isauricum ejusdem Synodi authoritate condemnatum hæreticum, diriscque adeò percussum, omnique tributo, quod populus pendebat, Gregorij, Romanum consulatum Martello deferentis, sententiâ privatum, eidem tamen Summo Pontifici reconciliatum. Anno dein 729. Luitprandus Longobardorum Rex rursus infestare cœpit Romanam Ecclesiam, Gregorio III. proinde anno 740. iterum iterumque in subsidium vocante dictum Martellum Francorum Regem, sed fatis mox defunctum. In *tertio prætacti Summarij numero* edocemur, qualiter extincto Martello, Regnum Franciæ Childerico inter otia & voluptates marcenti ademptum, authoritate Zachariæ Pontificis anno 751. fuerit concessum Pipino, adversùs Longobardorum iteratas molestationes, implorato in auxilium anno 753. dum ex Copronymo Imperatore nullum aliud bellum, quàm cum sanctis imaginibus agitante, nulla subsidij spes supereſſet. Unde prout *in dicti Summarij num. 4.* enarratur, evenit, ut Stephanus Papa III. jus Regium Pipino anno 754. confirmârit, & tradita sibi à Deo potestate, Franciæ Proceres juramento adstrinxerit, nunquam ex aliâ, quàm Pipini, atque adeò Carolinâ stirpe Reges à se admissum iri. Pipinus exinde dicto anno Aistulpho Longobardorum Rege victo, Italiæ pacem restituit, sed Aistulpho pactorum fidei ac juramenti immemore, seque in Pontificem denuo armante, Pipinus denuo in Italiam cum exercitu progressus anno 755. victor evadens, Ravennam Exarchatum, aliasque civitates omnes, Ariminum, Pisaurum, Anconam, Auximum, Urbinum, Rhegium, Mantuam, Ducatus Spoletanum, & Beneventanum in potestatem suam redegit, ac Romanæ Ecclesiæ dono dedit, confutatis Copronymi, eas civitates Imperio vindicare nitentis, postulationibus.

Hinc Pipino demortuo succedit Carolus Magnus dictus, qui (uti in *Regalis Sacerdotij Summario num. 5.* describitur) unà cum Carolomanno successit, ac anno exinde 771. totius Regni Franciæ regimine ex Episcoporum, atque Optimatum decreto potitus, indeque ab Hadriano Papa III. contra Desiderium Longobardorum Regem vocatus in auxilium, hunc prostravit, Copronymo Imperatore Constantinopoli in delitijs otium transigente, quoúsque ab Aldagiso Desiderij filio Classis Græca in Italiam prorupit. Quibus tamen fortunâ, & virtute Caroli devictis anno 778. Aldagisus fuit interemptus, & ita ultimæ Regni Longobardorum favillæ in ipso micandi conatu penitus extinctæ fuerunt, bellũque hinc in Græcos est aversum, dum etiam fides de Caroli filiâ cum Imperatore Constantino copulandâ, eidem Regi violata fuerat. 93.

Exinde anno Christi 800. uti prætactum *Summarium num. 6.* exponit, Carolus non tam Leonis Papæ III., quàm Christi injurias vindicaturus, Romam veniens, rebus feliciter compositis, à prætato Summo Pontifice Occidentis Imperator Augustus constituitur ob causas in dicto *Summario num. 7.* exaratas. Nempe Clodovæus morti proximus coronam auream, gemmisque distinctam, quam Regnum vocant, B. Petro dono miserat, quasi Francorum Regnum Ecclesiæ defendendæ oppignorâsset. Hincmarus *in vita S. Remigij.* Eosdem Francos tot jam Pontifices, cùm periclitabantur, appellaverant, Pelagius, Gregorius, Stephanus, Adrianus, Leo, felici semper eventu. Pipinus bis cum exercitu in Italiam descenderat, Sedemque Romanam à Barbaris jam ultimè expectantem liberaverat, donatisque 94.

tiſque ampliſſimis patrimonijs ex ſerva Reginam fecerat. Carolus ipſe in præfatione ad ſua capitularia inter alios titulos hunc velut maximè Regium ſuo nomini præfixerat: *Carolus Rex Francorum devotus S. Eccleſiæ defenſor, humiliſq; adjutor.* Et ad Epiſcopos Hiſpaniæ in litteris contra hæreſin Neſtorianam: *Carolus Rex Francorum & Longobardorum, Patricius Romanorum, filius, ac Defenſor ſacræ & Romanæ Eccleſiæ.* Et in teſtamento filijs Regibus ante omnia mandavit, ut curam, & defenſionem Romani Pontificis aſſumerent. Verba Teſtamenti ſunt: *Super omnia autem jubemus, ut ipſi tres fratres curam, & defenſionem ſancti Papæ ſimul ſuſcipiant, ſicut quondam ab avo noſtro Carolo, & beatæ memoriæ Pipino genitore, & à nobis poſteà ſuſcepta eſt, ut cum omni adjutorio ab hoſtibus defendere nitantur.* Quod teſtamentum, eoque contentam Regnorum inter filios diviſionem Leoni III. per Eginhardum à ſecretis, confirmandum poſteà tranſmiſit. Idem denique Carolus jam quartâ vice armatus in Italia, & pro Eccleſia ſtabat, cui ergo Pontifex majori jure, majorique merito Occidentis Imperium deferret? Accedebat jam á tempore D. Auguſtini vulgatum inter Patres vaticinium: *Francorum Regnum perpetuum fore, nec ante finem mundi defiturum.* Meminit hujus vaticinij D. Auguſtinus *in libello de Antichriſto tom. 9.* quæ omnia, ſi ceſſarent, neceſſitas tamen extorquebat omni ratione major. Quis enim tum temporis Romanam Sedem, arcemque Religionis contra barbaros, Græcoſque alius tueretur? Orientis imperium olim ſub Theodoſio totâ Aſiâ, Africâ, & Europâ florentiſſimum jam barbari majori ex parte obtinebant: Bulgari videlicet, Avares, Saraceni. Vix tanti dominatûs reliquias in minori Aſia, Thracia, Græcia, Macedonia Imperatores Græci poſſidebant, & hanc ipſam tantulam partem hæreſes multæ, ſævæ, cruentæque vaſtabant, & præſertim Iconoclaſtarum, quæ à Leone Iſaurico nata per Conſtantinum Copronymum, & Leonem Armenum Imperatores ducta, plus Catholici ſanguinis hauſit, quàm ſub Cæſaribus Ethnicis antiquæ perſecutiones: nec contenta, Orientem corrupiſſe, per edicta & inſidias Exarchorum in Occidentem & Italiam devolabat, ſummo Religionis diſcrimine. Accedebant domeſticæ clades, diſcordiæque, Irene Imperatrice cum filio Conſtantino de Imperio pugnante. Solus ergo, qui pulſatæ tot periculis Eccleſiæ ſubveniret, Carolus Magnus ſupererat & vicinus, & potens, & pietate potentiam æquante. In hunc igitur ſumma rerum depoſita eſt, præſtitumque juramentum, cujus forma in libro rituum habetur, & videri poteſt apud Spondanum *anno 1300. n. 3.*

95. Quibus fuſiori ſtylo expoſitis à dicto *Regalis Sacerdotij* Authore *præs. §. 5. n. 8. poſt medium*, ſequens fit concluſio: quòd nempe pateant plures actus poteſtatis à Summo Pontifice in Reges exercitæ. Cùm nempe Gregorius II. Caroli Martelli protectionem adversùs Longobardos implorat, defertque Romanum Conſulatum. Cùm idem Gregorius Leoni Iſaurico in Catholicos ſævienti tributum à Romanis pendi ſolitum abrogat. Cùm Zacharias à Childerico ſtupido in Pipinum Regem poteſtatem & Regnum transfert. Cùm Stephanus Papa Pipino, & filijs ejus Regnum confirmat, Regnique Proceres ſolenni juramento adigit, nunquam ſe ex aliâ, quàm Pipini, id eſt, Carolinâ ſtirpe Regem admiſſuros. Cùm Adrianus Papa agit adversùs Deſiderium Longobardorum Regem. Cùm denique Leo III. Carolum Auguſtum dicit, coronâ & Imperio Occidentis dignum.

Objectio.

96. ADversùs iſtam de Imperij Occidentalis in Carolum Magnum translatione, hiſtoricam enarrationē occurrit Ludovicus Maymbourg. *in hiſt. Iconoclaſt. lib. 4. ad annum 800.* dicens, *Carolum Magnum Imperium Occidentis, & ipſam Italiam jure belli occupâſſe, Romam verò populi Romani donatione: nec aliud à Leone Papâ, quàm coronam, hoc eſt, non ipſum Imperium, ſed inſignia tantùm, nudámque cæremoniam accepiſſe, imò nec iſtam, niſi Civium Romanorum precibus compulſum, etiam ſinè ſine Auguſtum acclamantium, tunc enim, nec priùs à Leone fuiſſe coronatum.*

Reſponſio.

97. HUic namque Maymbourgi exceptioni jam *anticipatè* occurrerat præfatus *Regalis Sacerdotij* Author *cit. §. 5.* differendo in hunc modum: Enimverò factam eſſe hanc Imperij translationem authoritate Leonis III. Summi Pontificis, probat Bellarminus teſtimonijs triginta quinque hiſtoricorum, quorum verba deſcribit; duodecim Imperatorum, aliorumque Principum, & ſeptem Summorum Pontificum ſuffragijs, quorum teſtimonia eo prætextu reijci utique non poſſunt, quòd in propria cauſa teſtari videantur: cùm ſupremus Princeps non tantùm teſtis, ſed judex eſſe poſſit etiam in ſua cauſa. *l. un. Cod. Si quis Imperatori maledixerit. leg. 54. Cod. De Decurionib. c. Cùm veniſſent. 12. De judic. & ibi* Abbas *n. 6.* Godefred. *ad c. Ne quis in ſua cauſa.* Azor *p. 3. lib. 2. c. 7. q. 4.* Laym. *lib. 1. de conſcientia c. 5. n. 7.* Eſtque communis ſententia, poſſe Epiſcopum, vel alium Prælatum eſſe judicem in cauſa propriæ Eccleſiæ, Abbas *in c. 1. De maledicis*: & ipſa experientia, & praxis etiam in Gallijs recepta convincit, ubi lite circa Regiam dignitatem, & jura Coronæ ortâ, nullus alius præter Regem, aut Regis Miniſtros judex admittitur, ab eoque, cujus cauſa agitur, ſententia fertur, & bellum jam indicitur: quantò id verius erit in Vicario Chriſti? Cùm enim tribunal Vicarij ſit tribunal ipſius Principis, adeò ut à Vicario ad Epiſcopum appellari non poſſit. *c. 2. De conſuet. in 6. cap. Romana, De appellat. in 6.* Eodem modo dicendum erit, tribunal Papæ eſſe tribunal Chriſti, nec ab alio lites Pontificiæ dignitati motas, quàm ab eodem Papa finiri poſſe: & conſequenter ejus teſtimonium, imò ſententiam tanquam ſuſpecti non poſſe recuſari,

Digitized by Google

quod omnes etiam Præſules, & Optimates Galli confeſſi ſunt, qui teſte P. Maymbourg. *in hiſtor. Iconoclaſt. initio anni DCCC. in Senatu Romano conclamárunt: Romanum Pontificem à nullo judicari poſſe, ſed judicem ſibi eſſe.*

98. Verùm ut res iſta de translatione Imperij per Pontificem Romanum factâ, omni prorſus ſuſpicione, & vel umbrâ careat, dabimus teſtimonia hiſtoricorum, quorum aliqui aut Galli, aut Reformatæ Religionis fuerunt, nullamque admittunt exceptionem.

Zonaras author Græcus *Tomo 3. Annal. in vita Conſtant. & Irenes: Româ prorſus Franci potiti ſunt, Carolo à Leone coronato, Romanorum Imperatore appellato.* Et infra: *Sub Conſtantino & Irene, Papa Leo Francos etiam Romam admiſit.*

Paulus Diaconus, qui tempore Caroli Magni floruit, *lib. 23. rerum Romanar. Leo*, inquit, *vicem Carolo recompenſans, in Imperatorem coronavit eum.* Obſerva, hanc coronationem beneficium Leonis appellari, & conſequenter ejus voluntate & juſſu factam.

Otto Friſingenſis *ad annum* DCCCI. *Carolus*, inquit, *Rex à Summo Pontifice, ablato Patricij nomine, coronatus, omni populo tunc acclamante:* Carolo Auguſto, a Deo coronato, Magno & Pacifico Romanorum Imperatori vita & victoria

Abbas Urſpergenſis *in Chronico* anno DCCXCVI. *Leo Papa ordinatur, hic Carolum fecit Imperatorem.* Et infra; Anno DCCCI. *Carolus Magnus Rex Francorum conſecratus eſt Imperator, cùm enim Natale Domini Romæ celebraret, in ipſa die ſacratiſſima ad Miſſarum ſolemnia veniens, nihil minùs ſperanti Leo Papa coronam impoſuit, & Imperatorem Romanorum pronuntiavit.*

Lupoldus Bambergenſis *in Proœm. lib. de juribus Imperij De ſacri Regni, & Romanorum juribus à tempore translationis ipſius Imperij de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, per ſacroſanctam Eccleſiam factæ tractatus &c.*

Ioannes Trithemius. *Leo Papa III. natione Romanus, ſedit annis 20. vitæ ſanctimoniâ clariſſimus, Carolum cognomento & opere Magnum, ad Imperium Romanum unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos tranſtulit.*

Albertus Kranzius. *Non habetur Imperator, niſi quem Romanus Pontifex confirmárit & conſecrárit. Domini enim eſt terra, & plenitudo ejus: ipſe tranſfert Regna, & Imperia, dignitſimèque ad ſuum Vicarium hoc ſacrum miniſterium delegavit.*

Spondanus Gallus non tantùm referens, ſed etiam approbans, quæ Baronius de hac translatione ſcripſerat (ut patet ex appendice minuſculis adjectâ) *ad annum* DCCC. ſic loquitur: *Non tantùm Eginhardus, aut Anaſtaſius de collata per Leonem Romanum Pontificem dignitate Carolo M. ſunt teſtes, ſed & fatentur id ipſum Latini omnes, & Græci authores. Quòd autem ejuſmodi translatio Imperij ab Oriente in Occidentem Divino conſilio facta fuerit, magno Reipublicæ Chriſtianæ emolumento; & Imperij Orientalis deſolatio, & alia eventa ſatis ſuperque demonſtrárunt.*

Horatius Turſellinus *in Epitome hiſtoriarum* Lugduni editâ. Lugduni approbatâ, & à Regio Advocato edi permiſſâ: *Pontifex*, inquit, *illuſtria in Eccleſiam Romanam Caroli merita remunerans, cum Imperatorem appellat, tutelâ Eccleſiæ traditâ. Ita Romanum Imperium ob deſtitutum à Græco Imperatore Eccleſiæ patrocinium, pervenit ad Francos.*

Ioannes Cluverus homo Reformatæ, ut 99.
vocant, Religionis, eóque, ut ex toto hiſtoriæ contextu patet, Pontifici infeſtus, *ad annum DCCIIC. Leo III.* inquit, *Hadriano Pontifici ſucceſſor datus, populum in Caroli verba adegit, vexillo Romanæ Urbis ad ipſum tranſmiſſo: ob id, & ob crimina, quæ illi objectabant æmuli, indigniſſimè habitus, oculorum ſuorum privatione damnatur.* Et infra *ad annum DCCC. Leo gratiam relaturus benefactori tanto, Carolum in D. Petri Baſilica ſolemniter pronuntiat Auguſtum, coronâ capiti impoſitâ, acclamantibuſque Romanis: Carolo Auguſto, à Deo coronato, Magno & Pacifico Imperatori Romanorum vita & victoria.*

Daniel Parcus, & ipſe Reformatus *in Medulla hiſtoriæ*, ubi agit de Leone III. Iſaurico: *Extinctis bellis, Leo in Religionis reformationem incumbens, idola omnia deſtruit, templiſque Chriſtianorum ejici juſſit* (ſic imagines ſacras homo Lutheranus appellat) *propterea Iconomachum ipſum vulgus appellavit. Gregorius III. Pontifex Romanus eâ in re tantùm offenſus eſt, ut excommunicationis fulmine ferendum Leonem cenſuerit, ſubditos etiam Imperatoris in Italia, hoc eſt, Regimine Exarchorum, omni tum fidei nexu, tum tributorum pendendorum neceſſitate ſolvit; quod avellendæ à Græcis Italiæ, Franciſque ad Imperium vocandi initium fuit.*

Vides, quid veritas poſſit, quæ illis etiam confeſſionem extorſit, qui tamen, ſi poſſent, maximè vellent negare.

Sed addemus coronidis loco teſtimonium 100.
omni majus exceptione, in quo vel ipſa invidia nihil habeat, quod rodat. Anno DCCCLXXI. Baſilius Macedo Orientis Imperator, ad Ludovicum II. Caroli pronepotem legationem cum litteris adornavit perloannem Patritium, *Quibus cum eodem Ludovico acriter conqueſtus eſt, quòd dignitatem, & nomen Imperatoris, & Baſilei uſurparet; unum tantùm Imperatorem eſſe, qui Orienti & Occidenti imperet: rogavitque, hoc nomine deinceps abſtineret, ſibi, nec alijs debito.* Ludovicus & ipſe Autprandum Conſtantinopolim Legatum cum litteris Baſilio miſit, quas Baronius ad annum DCCCLXXI recitat, ubi inter alia hæc ſcribit: *Et ipſi Patrui noſtri glorioſi Reges abſque invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unctionem & ſacrationem, quâ per Summi Pontificis manus ſumus ad hoc culmen provecti, &c.* Et infra. *Præterea mirari ſe dilecta fraternitas tua ſignificat, quòd non Francorum, ſed Romanorum Imperator appellemur: ſed ſcire te convenit, quia niſi Romanorum Imperator eſſemus, utique nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen, & dignitatem aſſumpſimus, quorum gentem & urbem divinitus gubernandam, & matrem omnium Eccleſiarum Dei defendendam, atque ſublimandam ſuſcepimus, ex quâ & regnandi*

prius

Digitized by Google

priùs, & poſtmodùm imperandi authoritatem proſapiæ noſtræ ſeminarium ſumpſit. Nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt, ij duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſanctо perſuſi ſunt, &c. Præſertim cùm tales ſæpe ad imperium ſunt aſciti, qui nullâ Divinâ operatione per Pontificum miniſterium propoſiti, ſolùm à Senatu & Populo Imperatoriâ dignitate potiti ſunt: nonnulli verò nec ſic, ſed tantùm à militibus ſunt clamati, & in Imperio ſtabiliti, aut alio modo ad Imperij Romani ſceptra promoti ſunt. Porrò ſi calumniaris Romanum Pontificem, quòd geſſerit, calumniari poteris & Samuel, quòd ſpreto Saule, quem ipſe unxerat, David in Regem ungere non renuerit. Sed interim ſi paginas revolvas Græcorum Annalium, & ſi quæ à veſtratibus Pontifices Romani pertulerint, perſcruteris, profectò invenies, unde iſtos juſtè non valeas redarguere; unde meritò apoſtatis deſertis, adhæſerunt genti adhærenti Deo, & ipſius Regni fructus facienti &c.

Vides ex hiſce Ludovici litteris, eum apertè fateri, ſe Pontificis operâ ad culmen Imperij provectum. Imperium à Majoribus ſuis non uſurpatum, ſed Dei nutu, & Eccleſiæ judicio, Summóque Pontificis obtentum eſſe. Obſerva, non illum jus belli, hæreditatis, vel electionis à populo, Senatuque Romano factæ prætexere, ſed ſolam Pontificis auctoritatem; quâ Imperium, ſuíque Majores etiam Regnum acceperint, opera videlicet Zachariæ Papæ, qui Childerico in ordinem redacto, Regnum Francicum ad Carolinos tranſtulit. Imò expreſſiſſimè Ludovicus diſtinguit; *Aliúſque à Senatu, Populo, Exercitu, aliove modo Imperium adeptos: ſe verò Divinâ operatione per Pontificum miniſterium, ſacrámque unctionem, & à Matre omnium Eccleſiarum regnandi priùs, & poſtmodùm imperandi auctoritatem, proſapiæ ſuæ ſeminarium ſumpſiſſe.* Hæc omnia verba ſunt Ludovici Imperatoris, quibus noſtro judicio nihil clariùs dici potuit. Unde Spondanus litterarum ſummam compendio referens *ad Annum DCCCLXX n. 3. His litteris acceptis*, inquit, *Ludovicus miſſo ad Baſilium Imperatorem legato, acrem ſatis dedit epiſtolam apologeticam, quâ inter alia multa ſuæ oſtendit, ejuſmodi appellationem Baſilei non eſſe peculiarem Græcis Imperatoribus, ſed etiam competere aliis principibus; maximè verò Francis, qui eam dignitatem accepiſſent à Sede Apoſtolica ob egregiam ipſorum fidem in Deum, Eccleſiam Romanam, &c.*

Hæc Spondanus; quæ nunquam ipſe Gallus ſcripſiſſet, nec Eccleſia Gallicana, cui librum dedicavit, ſcribi paſſa eſſet, niſi vera credidiſſent; maximè cùm Spondanum ob pietatem, eruditionem, zelumque præſertim Catholicæ Religionis, tota Gallia veneretur, Ludovico XIII. præcharus, & cui ob merita Epiſcopatum detulit. Ac denique teſtatur *in ſuo Dictionario Gallico* Morerus, & ipſe Gallus, Spondanum ob aſſiduos in Eccleſiam labores à Pontifice Maximo elogia, à Rege ſuo amicitiam, ab omnibus Chriſti fidelibus æternam memoriam, & benedictionem retuliſſe.

101. Notandum tamen ad majorem hujus rei intelligentiam: duplicem fuiſſe coronationem & electionem Imperatorum, alteram privatam tantùm, & quæ Pontificis auctoritate non indigebat; quâ ratione Carolus filium Ludovicum Aquiſgrani in Conventu optimatum Imperatorem dixit, teſte Eginhardo in vita Caroli. Alteram publicam ſolemnem, & per quam jus plenum ad Imperium dabatur, & hæc teſte Ludovico, ut audivimus, ad ſolum Pontificem ſpectabat, adeò, ut Carolus in celebri teſtamento apud Pithæum & Baronium *ad annum* DCCCVI. cùm Regnum filijs diviſiſſet, nullam Imperij Romani mentionem fecerit; quamvis enim Imperium eſſet hæreditarium, ex gravi tamen, & omninò publicâ ac neceſſariâ cauſâ ſuberat Pontificum diſpoſitioni, ut audivimus, & ideo Imperator Carolus conditum teſtamentum per Eginhardum à Secretis aulicum ad Leonem Pontificem ſubſcribendum miſit. Verùm ulteriori de his diſſertationi locus erit *infra in præſentis §. concluſione noſtrâ.*

ARGUMENTUM II.

102. DEſumptum ex Imperij Occidentalis penes ſtirpem Carolinâ continuatione, & hujus ad Saxones translatione.

Argumentatur 2. Author *Regalis Sacerdotij præs. §. 3. à num. 12.* præinſinuatam duplicem ſucceſſionem deducendo. Nempe Carolo Imperatore Aquiſgrani ſub annum 814. defuncto, ſucceſſit in Imperio ipſius filius, Ludovicus cognomento Pius, qui anno 817. in Comitijs Aquisgranum indictis, confirmavit omnia, quæ à Pipino avo, & Carolo patre Eccleſiæ Romanæ donata fuerant, ſeu reſtituta. Exinde anno 833. filijs adversùs patrem Ludovicum conſpirantibus, Gregorio IV. Papâ intercedente, res fuit compoſita, ſed renaſcentibus diſſidijs, Lugduni habito Procerum conventu, Imperium Auguſto ademptum fuit, quod decretum à dicto Pontifice Maximo reſciſſum fuit, teſte Æmilio *rerum Francic. in Ludovico Pio.*

Ludovico Auguſto circa annum 838. defuncto ſucceſſit Lotharius, qui poſtmodùm anno 851. & anno 852. à fratribus prælio devictus, in Conventu Aquiſgranenſi Regno & Imperio dejicitur, duobus fratribus Ludovico & Carolo ab Epiſcoporum Conventu ſuffectis, cui tamen Lotharingia fuit relicta, teſte Æmilio *in initio vitæ Caroli Calvi.* Succeſſit poſteà in Imperio ad annum 855. Ludovicus II. Lotharij filius, qui à Carolo Calvo ruptis fœderibus graviter impetitus anno 860. poteſtatis Pontificiæ brachium imploravit à Nicolao I. ipſiſſimum tamen Regem hunc año 862. ob amores extra thorum progreſſos gravibus de Imperij ademptione minis compeſcente ad legitimam uxorem recipiendam. Exinde anno 868. Carolum Calvum ad Regnum illegitimè vocatum à Proceribus, Hadrianus II. Papa cohibuit, graviter puniendum, ni cederet Ludovico Imperatori, Ludovici defuncti fratri, legitimoque adeò ſucceſſori. Ex Aimonio *lib. 5. cap. 24.* Sed anno 876. Carolo Calvo à Ioanne VIII. Pontifice Maxi-

mo tandem collatum eſt Imperium, excluſo Ludovico majore natu, eò quòd à Carolo ſperaretur auxilium adverſùs Saracenos, quæ collatio à Prælatis Franciæ eſt confirmata in Synodo Pontigonenſi; uti refert Aimonius *lib. 5. cap. 33.* Carolo defuncto anno 877. ſucceſſit Ludovicus Balbus, fatis cedens anno 879. indeque anno 881. à Ioanne VIII. Auguſtus creatus Carolus Craſſus Calvi frater, cui à ſuis dejecto ſolus è Regia ſtirpe Regni hæres ſupererat Carolus Simplex, ſed impar diſcordijs, quæ gliſcebant in Imperio Francico, à pluribus tyrannis tunc diſſipato.

Quamvis proinde jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ ad eundem Carolum Simplicem Franciæ Regem ſpectaſſet, utpote natum ex Carolina familia, è qua unicus inter mares ſupererat; attamen Magnates Germaniæ Carolo ob ignaviam contempto, Saxoniæ Ducem Ottonem ad Imperium vocabant; uti conſtat ex Baronij Annalibus Eccleſiaſticis.

Ex qua hiſtoriæ ſerie prætactus Author *cit. §. 5. ſub finem n. 12.* iterum animadvertit, ex hoc Imperij intrà Francicam ſtirpem continuatione, ac inde ſecuta in Saxoniæ Duces translatione multà iterum occurrere exempla à Summis Pontificibus in Reges exercitæ poteſtatis. Nam Concilij Compendienſis & Procerum Franciæ decretum, quo Ludovico Pio imperium abrogabatur, filijs tradendum, Gregorius IV. reſcindit, & Auguſtum loco reſtituit. Lotharius Imperator in Conventu Aquiſgranenſi ab Epiſcopis Regno & Imperio dejicitur. Nicolaus I. Lothario, niſi abdicatâ pellice, Theutbe gam uxorem recipiat, Regni jacturam minatur. Hadrianus II. jubet, Carolum Calvum Regnum, quod invaſerat, Ludovico Imperatori legitimo hæredi reſtituere, & non obtemperanti pœnas indicit. Ioannes VIII. Carolo Calvo, excluſo fratre majore natu, Imperium confert, & hanc collationem Epiſcopi Galli in Synodo Pontigonenſi ratam habent.

Objectio.

103. EX dictis namque manifeſtum jam redditur, Imperium in ſtirpe Carolina ex ſucceſſione hæreditariâ fuiſſe in poſteros derivatum: neque certum eſſe, quòd primæva etiam Imperij Occidentalis Græcis adempti in Carolum Magnum translatio, facta ſit per authoritatem Pontificiam: Maymbourgo *in cit. hiſtor. Iconoclaſt. lib. 4.* ad annum 800. ita hanc in rem differente: *Primò*, ait, *certum eſt Carolum Magnum jure partim hæreditatis, partim belli tantum in Occidente terrarum poſſediſſe, quantum alius ante illum Occidentis Imperator. Quid potuit ergo à Leone Papa præter titulum accipere, & inſignia, Imperio jam dudum potitus? Imò ne titulum quidem & coronam à Leone neceſſariò accepit: cùm enim toto Occidente jam dominaretur, potuit ſuo jure Imperator Occidentis appellari. Secundò eum dono, & ſpontaneâ Senatûs, populique Romani ſubjectione, Romam ipſam caput Imperij tenuit, nihil Carolo deſuit, quod à Pontifice poſſet obtinere: ſiquidem Odoacer, & Theodoricus Italiâ, Româque potiti, nomen Imperatoris induerunt, repugnante nullo, multò magis id potuit Carolus: ſed abſtinuit modeſtiæ cauſâ, dum tandem populo impatienter id flagitanti cederet.*

Reſponſio.

HUic Maymbourgianæ exceptioni prælegatus *Regal. Sacerdotij* Author *cit. §. 5. n. 10.* occurrit ſequentib⁹ argumentis, ſtudioſè hìc reproducendis, ad intentum noſtrum poſteà ſequenti concluſione proſequendum. Olim, ait, Imperatoris nomine appellabantur omnes, qui bello alicui præerant: propriè tamen nemo id nominis conſequebatur, niſi re bene geſtâ, atque aliquot millibus hoſtium cæſis, tunc enim acclamatione militum, vel Senatûs decreto Imperatoris nomine donabatur. Cicero *2. Epiſtolarum Epiſt. 10.* Poſteà nomen Imperatoris proprium, perpetuúmque Principis Romani ex Senatûſconſulto eſſe cœpit: & auctore Suetonio, prænomen Imperatoris, cognomen Patris patriæ primus aſſumpſit Julius Cæſar *in ejus vita cap. 77.* Octavius verò Julij ſucceſſor, tum reliqui ab eo Cæſares, Imperatores ſunt appellati: nec verò poterat aliquis, quantumvis potentiſſimus, lateque dominans, nomen & jura Imperatoris vendicare, niſi qui legitimo ordine Imperatoribus, & Principibus Romanis ſuccederet: hi ſoli Imperatores, & Græcè Baſilei vocabantur, alij Reges tantùm; quæ cauſa fuit Baſilio Imperatori Græcorum, per litteras, legatóſque graviter cum Ludovico II. expoſtulandi, quòd Imperatorem, non Regem ſe diceret. Spondanus *Anno DCCCLXVI.* Et in Synodo univerſali Conſtantinopolitanâ nomen Imperatoris Ludovico à Pontifice datum, dolo Græcorum in litteris Apoſtolicis expunctum eſt, teſte Anaſtaſio *in vita Hadriani.* Et anno DCCCCLXVIII. Legati ab Ottone I. pacis & nuptiarum cauſâ Conſtantinopolim miſſi, à Nicephoro Phoca peſſimè habiti, quòd Otto ſe Imperatorem vocaret. Anno MLV. Legati ab Henrico II. ad Concilium Turonenſe miſſi, graviter eâ cauſa conqueſti ſunt, quòd Ferdinandus Magnus Caſtellæ & Legionis Rex jura ſibi, titulúmque Imperatoris vendicaret, & Henrico Cæſari parêre nollet: qui tamen Ferdinandus Victori II. Pontifici, ut alienis titulis abſtineret, & Regio contentus eſſet, monenti, modeſtè acquievit. Imò antequàm jus eligendi Imperatorem ad Septemviros transferretur, injuſſu Pontificis Imperator nemo dici potuit. Audi Glabrum *lib. 1. in fine circa Annum MXIII.* hujuſmodi decretum recitantem: *Cùm Henricus I Romam veniret, hujuſmodi Decretum factum eſt, ne quiſquam audaciter Imperij Romani ſceptrum præproperus geſtare Princeps appetat, ſeu Imperator dici, aut eſſe valeat, niſi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reſpublicæ, eique commiſerit inſigne Imperiale.* Cujus Decreti hanc idem Glaber affert rationem. *Quòd olim ubique terrarum quilibet Tyranni ſeſe procacius impellentes, ſæpiſſimè eſſent Imperatores creati, quamquam minùs apti Reſpublicæ.* Nec annus Imperij priùs numerari

104.

rari cœptus, quàm coronâ, Imperioque à Summo Pontifice acceptis; ſicque non à die ſucceſſionis, vel obitu Imperatoris, ſed a die coronationis per Romanum Pontificem calculus ducebatur; ut de Carolo Magno expreſſè Abbas Urſpergenſis ad Annum DCCCI. De Carolo Craſſo ex ejus diplomate Metis dato apud Baronium ad Annum DCCCLXXXI. De Arnulpho ex Synodo Moguntinâ Anno DCCCLXXXVIII. quæ Arnulphum Regem tantùm, non Imperatorem vocat. De Henrico Sancto ex privilegio ejuſdem Monaſterio S. Vincentij ad fontes Vulturni conceſſo, & alio Eccleſiæ Novarienſi, manifeſtum eſt.

Ex quibus omninò conſtat, coronationem illam non fuiſſe honorariam, nudámque cæremoniam, ut poſt Illyricum (cujus planè nec alijs argumentis utitur) voluit P. Maymbourg. alioquin non ab hac velut à re neceſſariâ, ſed à ſucceſſione in Paternum Regnum anni ſupputarentur, quemadmodum hodie, poſtquàm poteſtas eligendi in Septemviros translata, nec coronatio neceſſaria, ſed nudâ cæremonia eſt, vidimus annos Imperij non à coronatione, ſed ab electione duci. Et patet vel ex ipſo Maymbourgo, qui *l. 4. hiſt. Iconoclaſt. ad Annum* DCCC. *ex geſtis Ludovici c. 18.* hæc verbatim ad marginem notat: *Quo Stephanus, poſtquàm Pontificatum ſuſcepit, juſſit omnem Populum Romanum fidelitatem cum juramento promittere Ludovico.* Hæc Maymbourgus, quæ ex Theagno deſcripſit *in lib. de geſtis Ludovici Pij Caroli Magni filij cap. 16. 17. 18.* Non ergo intra cæremonias hæc coronatio ſtabat, ſed cum ſubjectione, & juramento fidelitatis conjungebatur, quâ Imperatori ſe omnes ſubmittebant, in eóque jura & dignitates non Regis tantùm, ſed etiam Imperatoris agnoſcebant. Et Ludovicus II. *in Epiſt. ad Baſilium data Anno* DCCCLXXI. profitetur, ſe, ſuóſque Majores non titulum, ſed dignitatem Imperialem beneficio Romani Pontificis accepiſſe, ut jam ſupra notatum.

104. Et denique, ut res iſtâ omni careat dubitatione, exſtant poſt annales Francicos à Pithœo editos, & apud Aimoinum *lib. 5. 33.* acta Synodi Ticinenſis, quæ Baronius & Spondanus etiam recitant *ad annum* DCCCLXXVI. & DCCCLXXVII. in quibus Ioannes VIII. & Patres in Synodo congregati, Imperium Carolo Calvo nuper collatum iterum confirmant, anathemate damnatis, qui pro legitimo Imperatore illum non agnoſcerent. In hac Ticinenſi Synodo expreſsè, & luculentis verbis declaratum, Imperatoris coronationem non fuiſſe nudum miniſterium, exernúmque ritum, *ſed veram electionem, & ſecundùm priſcam conſuetudinem, promotionem ad Imperij Romani ſceptra.* Videantur acta Concilij *§. Vnde nos tantis indicys &c.* Quæ acta ab Epiſcopis Galliæ confirmata omninò; & recepta ſunt in Concilio Pontigonenſi *in 2. actione* apud Aimoinum *lib. 5. c. 33. n. 4.* Et fatetur Spondanus *ad annum* DCCCLXXVI. *n. 2.* Vide Gretſerum *Apolog. Baronianæ c. 15.*

Ubi animadverte, cùm hanc à Ioanne VIII. factam coronationem, aliáſque ſimiles adduximus, non eſſe nobis animum, omnes Pontificum actiones tueri, quos fuiſſe homines; & in hujuſmodi errori obnoxios fatemur, ſed poteſtatem ſolùm oſtendere, ab illis exercitam, ab omnibus agnitam; ut planè agnoverunt Epiſcopi Galliæ in Concilio Pontigonenſi, qui, cùm Anſegiſus Archiepiſcopus Senonenſis primatum affectaret, potentiâ Imperatoris, & privilegio ſubornato fretus, conſtanter obſtitêre, imò hoc ipſum Imperatori minaciter; & importunè urgenti, animoſè à Rhemenſi Archiepiſcopo reſponſum: id ſacris Canonibus, & Eccleſiæ Gallicanæ privilegijs obviare, nec aliud ab Epiſcopis reſponſum impetrari potuit, nè ad Synodum quidem comparere volentibus. At verò ubi de Imperatoris electione, & coronatione à Pontifice factâ cœptum agitari, continuò ab omnibus recepta & approbata eſt, utique repugnaturis, ſi poteſtatem in Pontifice non agnoſcerent.

Hiſce animadverſis, manifeſta eſt reſponſio ad objecta Illyrici potiùs, quàm Maymbourgi: Carolum videlicet Magnum, antequam à Pontifice Romano Auguſtus renunciaretur, potuiſſe Franciæ, Germaniæ, Italiæ Regem, non Imperatorem vocari, vivente adhuc & dominante, orbis utriúſque Occidentis & Orientis Imperatoribus, Conſtantino videlicet, Irene, Nicephoro &c. quod vel ipſe Carolus ingenuè faſſus eſt, affirmans, ſe ne quidem Eccleſiam ingreſſurum, ſi conſilium Papæ prævidiſſet, adeò nomen & dignitatem Imperatoriam averſabatur, teſte Eginhardo in vita Caroli. Quid recuſabat Carolus Imperium, ſi jam habebat? aut inſignia, titulúmque dignitatis jam bello parta? non ergo omnis, qui provincias etſi multas, magnáſque Romanis aliquando ſubjectas tenet, continuò Romanorum eſt Imperator, alioquin Reges plerique, Hiſpaniæ, Galliæ, Britanniæ, alijque Imperatores eſſent. Imò jus Imperij, Monarchiæ, Reipublicæ vel in una civitate, & exiguo terræ ſpatio conſervari poteſt *argum. l. 7. ff. Quod cujuſvis univerſitatis.* & docet Clariſſ. Doct. Hermann. Hermes plures allegans *in Faſciculo Iuris Publici l. 1. q. 2. n. 30.* Quantò igitur verius eſt, penès Græcos jus Imperatorium ſtetiſſe, tam multis civitatibus & provincijs in Occidente à Carolo Magno numquam occupatis (Hiſpaniâ videlicet, Britanniâ, Apuliâ, Calabriâ, Illyrico, &c.) antequàm à Summis Pontificibus illo donaretur ipſe Carolus? Quid ergo præter titulum & inſignia à Leone Carolus accepit? Reſpondemus, ut ea ipſa, quæ jam habebat, non jure tantùm Regis & Patricij Romani, utante coronationem; ſed etiam Imperatoris & Auguſti retineret, videlicet cum prærogativis, præcedentijs, ſuperioritate, aliiſque, ſi quæ Imperatoribus erant propria; fuiſſe enim aliqua, multóque ampliora, quam nunc habeant in ſupremos Europæ Principes Cæſares noſtri, patet ex ijs, quæ alibi diximus; Henricum videlicet II. de Ferdinando M. Hiſpaniæ Rege conqueſtum eſſe, quòd non titulum modò, ſed etiam jus Imperatorium ſibi vendica-

105.

dicaret, nollérque Cæsaris imperio & mandatis parêre. Deinde hâc Leonis coronatione id est consecutus, ut non tantùm, quæ ad Longobardos bello victos, sed etiam, quæ ad Græcos pertinebant, sibi acquireret, cum jure occupandi omnia, quæ constaret, injustè ab alijs in Occidente possideri.

107. Ad aliud, quod affert Maymbourgus, Carolum videlicet deditione Romanorum ipsam urbem Imperij caput & arcem tenuisse; multi sunt, qui hoc negant, non tantùm nostrates, sed etiam Acatholici scriptores, ut videre est apud Illyricum à Bellarmino citatum *lib. de translatione Imperij c. 1. n. 5. & c. 13. ad 11.* & Centuriatores *centuriâ 8. c. 10.* Unde mirum est, Maymbourgum inter duo illa principia, quæ sole clariora, & à nemine dicit, posse negari, rem ponere adeò controversiam, hoc est, novâ demonstrandi methodo rem dubiam probare per principium æquè dubium. Demus à Carolo missos, qui Romanum Populum juramento sibi obstringerent, num potuit jussu & auctoritate Pontificis hoc fieri? Imò sic factum esse, patet exemplo Ludovici Pij, quod ipse Maymbourgus allegat, & nos aliàs notavimus; non tam ergo hæc Populi, Senatúsque Romani, quam Pontificis voluntas & mandatum fuit. Vix aliquem reperias Imperatorem Romanum à Senatu, Populóque creatum; sed omnes vel successione, vel à Principe, aut exercitu nominati; quis ergo credat, Populum, Senatúmque Romanum auctoritatis vix umbram aliquam servantem, id ausum facere, quod florens, vigénsque nunquam fecerat? Sed demus hæc omnia: acceperit Carolus dono Senatûs, Populíque, Romanam urbem; non sequitur tamen, etiam dignitatem Imperialem accepisse, quæ loco & urbi non est alligata, alioquin qui hanc haberet, continuò Imperator Romanorum esset; qui non haberet, non esset: quæ omnia sunt absurdissima, cùm illic quoad jura & potestatem sit Roma, ubi est Romanorum Imperator, juxta illud Poetæ.

Sejos habitante Camillo
Illic Roma fuit.

Vide laudatum Hermen *lib. 1. c. 3. n. 25.*

108. Ad exempla Odoacris & Theodorici, quos nomen Imperatoris prætulisse, Italiâ, Româque exsugnatis, Maymbourgus dicit, multò igitur magis id Carolum sub jure potuisse, sed modestiâ retentum. Respondemus: mirum esse, duos & Tyrannos & barbaros ac infideles in exemplum adduci, qui eodem jure usurpabant nomen Imperatoris, quo Italiam invaserant, hoc est, nullo. Theodorico Constantionopoli educato, & contra perduelles pro Zenone egregiè bellis defuncto, ab eodē Zenone triumphum, Consulatum, Equestrem in foro statuam præmio data, oblatámque insuper spem Occidentalis Imperij, cùm in filium ab Imperatore jam esset adoptatus, testantur Evagrius *lib. 3. cap. 25.* Enodius *in Panegyr.* Jordanes Episcopus Gothus *in Orat. &c.*

Non ergo Theodoricus, ut vult Maymbourg. ob Romam, Italiámque occupatam, sed dono Zenonis Imperatorium nomen accepit, quod in tyranni posteà mutavit; cùm tentato frustra Oriente, arma in Italiam vertit Benefactori suo ingratus: nihil ergo exemplum Theodorici probat; nec etiam, quod additur de modestia Caroli: modestiæ siquidem est, aliena non usurpare, nec plus, quàm deceat, sibi sumere: cæterùm si Carolus ante coronationem à Leone factam, jam Imperium bello, alióve justo modo quæsierat, non erat, cur titulum recusaret, sibíque conscientiæ duceret, illis nomen adimere, quibus rem ipsam, & Imperium ademerat; non hæc planè modestia, sed hypocrisis fuerit, à qua nemo magis, ut Carolus, abhorruit, Princeps videlicet bello, victorijs & pietati, non fraudibus, & impostura natus.

Ex his ergo, quæ hucúsque disputata sunt, palàm est, multa esse in historia P. Maym- 109.
bourgi, quæ notam mereantur. 1. Quòd præfatur, se in hoc translationis argumento sententiam non dicturum, adeò tamen dicit, ut videatur ex professò id agere, damnatis, qui aliter sentiunt, vanitatis & imperitiæ. 2. Quòd opinionem suam nullo ex historia, aut scriptoribus testimonio & suffragio muniat, duabus contentus rationibus, quæ, ut ostendimus, ne quidem levis conjecturæ titulum merentur: quasi verò historiam ex arbitrio, suóque ingenio texere liceat, & non potiùs ex authenticis testimonijs: & quamvis Maymbourgus aliquot ad marginem citet, nemo tamen ad rem facit, cùm nemo illorum dicat, Translationem Imperij auctoritate Leonis non esse factā, de quo agitur, & quod Maymbourgus probandum sumpserat, sed tantùm magnam partem Occidentis ad Carolum pervenisse, Romanos Carolo fidelitatem juramento pactos, eidem à populo tanquam Augusto applausum esse, quæ omnia, ut patet, extra quæstionem vagantur. 3. Quòd, cùm Bellarminum Maymbourg. *de translatione Imperij*, ejusque *cap. 1. 13.* legerit, citetque, ibíque suas rationes jam dudum ab Illyrico productas invenerit, eas quidem studiosè, & vix non verbatim historiæ suæ inserat, dissimulet tamen responsa & solutiones à Bellarmino solidè appositas; quod à candore & simplicitate historicâ planè alienum est: oportebat enim, aut neutrum, aut utrumque dici. 4. Quòd sententiæ nostræ, tot auctoribus, historijs, rationibus, praxíque continuâ vallatæ, suam tam leviter probatam non tantùm præferat, sed etiam somniare dicat, deludíque, qui illam profitentur: enimverò merces suas nec raras, nec nobiles, & quarum apud Reformatos tanta copia est, nimis magno hic auctor venum exponit. 5. Quòd potestatem transferendi Regna & Imperia, quam Pontifici negat, optimatibus Regni, imò populo concedat. Vide *hist. Iconoclast. lib. 2. fol. 186. & lib. 4. fol. 186. & lib. 4. fol. 42. & fol. 61.* Jam verò longè magis infra dignitatem Principis est, populo submitti, cui imperat, ab ejúsque arbitrio in summâ rerum pendêre, quàm Summo Pontifici, Christíque Vicario; nec facilè Principem reperias, qui malit pro-

prijs

prijs ſubditis, quàm Sacerdotum Maximo ſubijci; nec tam ſuo, quàm Dei nomine imperanti. Quòd ſi judice Maymbourgo, nihil derogat Principum dignitati, ſi ex populi judicio pendeant, cùm illis videbitur, Regnum & poteſtatem amiſſuri, magis derogabit, ſi hoc Papæ concedamus? & Regni cauſas non infimæ plebi, quæ levitate, odio, partium ſtudijs, lucroque facilè corrumpitur, deferamus; ſed Apoſtolicæ Sedi, à qua utpote remotâ, magiſq; placabili, minùs etiam periculi eſt; etſi concedatur, dari aliquem caſum, in quo ſubditis juramento ſolutis, Regnum Principi abrogari poſſit, concedi omninò debet, eſſe in Summo Pontifice poteſtatem judiciariam declarandi hîc & nunc, ſubditos juramento non obſtringi, ſed poſſe & debere Principem abdicare, eúmque jure imperandi excidiſſe: interpretationem ſiquidem juris Divini, quantùm videlicet, & in quibus circumſtantijs obliget, vel non obliget; ſicut etiam cauſas juramenti ad forum Pontificium pertinere, utpote ſpirituales, in confeſſo eſt apud omnes, propter textum apertum, & notatu digniſſimum *Deut. 17. v. 8.* Vide Sanchez *de Matrim. lib. 8. d. 6. n. 4.* Abbatem *in c. 1. De poſtulat. Prælat. n. 18.* Laym. *De legibus. c. 18.* Quidquid ergo dicatur, vel ex ipſa ſententia Maymbourgi, negari tandem Summo Pontifici non poteſt Reges deſtituendi poteſtas, ſive dicas, hanc poteſtatem eſſe veræ juriſdictionis, ſive neceſſariæ, generalis & auctoritativæ declarationis & interpretationis, quæ in cauſis, maximè arduis, qualis eſt, de qua nunc agimus, ad ſolum Pontificem pertinet.

110. Denique, ut memoriæ cauſâ, quæ hucúſque de translatione Imperij dicta ſunt, brevi dilemmate complectamur. Aut Græci jus aliquod in Occidentis Imperium habebant, cùm Carolus Imperator acclamatus eſt, aut nullum? Si nullum, cur ergo Nicephorus Logotheta, qui Conſtantino & Irenæ ſucceſſit, tandem in translationem Imperij conſenſit, & Neapoli, Sicilia, Calabriâ, Apuliâque retentis, Occidentem Carolo ceſſit? Maymbourgus *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt.* Morer. *in Dictionar. hiſt.* Cur Imperatores Græci, teſte eodem Maymbourgo, adeò indignati ſunt Carolo, ut hæc Leoni Armeno cauſa fuerit, Catholicos totâ Græciâ perſequendi, quòd ſpem omnem Occidentis amiſiſſet? Et denique, cur omnium hiſtoricorum vox & ſententia eſt, Imperium à Græcis ad Carolum anno DCCC. victis Longobardis, translatum, ſi jam antè Imperio cariuerant? Si verò Græci jus aliquod Imperiale in Occidente adhuc habebant, hoc dicimus in Carolum à Leone translatum, non bello quæſitum, quod cum amicis nullum erat, nec eſſe poterat, juſtitiâ integrâ. Quid enim Græci in Carolum offenderant, ut illos Imperio Occidentis exueret, jam compoſitâ pace? Planè Maymbourgus Carolum non victorem, ſed uſurpatorem alieni facit. Eſt enim notandum, victo Aldagiſo Deſiderij filio, qui cum claſſe Græcorum in Italiam tranſmiſerat, anno Domini DCCIIC. veniſſe Aquiſgranum ab Irene ad Carolum Legatos, qui pacem offerrent, & animum prætentarent ad nuptias cum Imperatrice jungendas: hæc enim cùm thronum, extincto filio Conſtantino, intediſſet: duorum procerum Stauracij & Aetij potentiam verita, animum ad nuptias cum Carolo adjecerat. Miſſi hoc anno Legati, & Amores cum Imperio promiſſi. Cauſa legationi prætexta, Siſinij fratris Taraſij Patriarchæ, nuper bello capti liberatio: Legati à Carolo benignè accepti, & omnia, quæ poſtulabant, conceſſa. Contigit hæc Legatio biennium ante Caroli Imperium: nam auditâ Conſtantinopoli ejuſdem coronatione, miſſa alia eſt apparatior legatio ab Irene, thorum & thronum offerente. Meminerunt legationis primæ Annales Francici auctore Adelmo Benedictino *ad eundem annum.* Spondanus *ibidem*, & omnium clariſſimè Maymbourgus *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt. Anno DCCCI. fol. 70.* Qui author (ut hoc quoque ingenuè dicamus) ſanctiùs utique veritati defendendæ, quàm impugnandæ calamum locâſſet, antiquitate oppreſſa: nec deeſſent alia contra hæreticos argumenta, quibus ingenium & eloquentiam impenderet; ſed maluit claſſicum diſcordijs canere fatali noſtrorum temporum malo, quibus oſtentando ingenio antiquis nova præponimus; non quia meliora, ſed quia recentia, & ideo admirationi, & plauſui conjuncta; quàm enim difficile, tam gloriolum creditur, contra omnes potiùs, quam cum omnibus ſapere: & ipſa tamen, quæ novitate placebant, faſtidio erunt, cùm inſenuerint, antiquis in gratiam receptis.

Hæc eſt ergo celebris illa Imperij ad Francos per Leonem III. facta translatio, quam nos temporibus ſuis diſtinctam dedimus, ut tantò evaderet clarior. At ulteriorem hujus rei diſcuſſionem faciemus in præinſinuata concluſione noſtra.

ARGUMENTUM III.

Petitum ex Canonico textu præinſinuati *Cap. Venerabilem. 34. De electione.*

AUthor *Regalis Sacerdotij in fine dicti §. 5.* argumentatur 3. inducendo prællegatum Canonem, in quo Innocentius III. Duci Caringiæ ſive Thuringiæ reſcripſit in hæc verba: *Nos, qui ſecundùm Apoſtolicæ ſervitutis officium ſumus ſingulis in juſtitia debitores, ſicut juſtitiam noſtram nolumus ab alijs uſurpari, ſic jus Principum nolumus nobis vendicare. Unde illis Principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ad quos de jure ac antiquâ conſuetudine noſcitur pertinere, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in perſonam magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos. Sed & utique recognoſcere debent, & utique recognoſcunt, ſicut ipſem in noſtra recognovêre præſentia: quòd jus & authoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos ſpectat, qui eum inunximus, conſecramus, & coronamus &c. Nunquid enim ſi Principes non ſolùm in diſcordia,* 111.

ſed

Ordinatum est, quod Vicecomes non faciat Turnum Vicecomitis de cætero, nisi semel in anno, videlicet post festum Sancti Michaelis, et ad illum Turnum non faciendum distringantur per corpora sua illi qui ad Turnum illum faciendum debent sectam suam, et non per districtiones quæ vocantur Withsettes.

120. Intereâ diem obijt Carolus V. 21. Septembris anno ætatis ſuæ, & ſæculi 58. Delatis Romam ejuſce mortis nuntijs, actum eſt in Senatu de celebrandis in Sacello Pontificio juſtis funebribus, quæ Cæſaribus perſolvi ſolent. Pontifex verò hujuſmodi verbis Decretum edidit: *Nolens Pontifex, ut hoc Religionis officium prætermittatur ob rumorem aliquem, ſeu famam diffuſam de certa quadam abdicatione Imperij à Carolo habita, cujus tamen legitima notitia ad Pontificem non pervenit, ſtatuit, exequias ritu conſueto celebrandas eſſe; declarans tamen, nullum per eas aſſerri detrimentum Sanctitati ſuæ, Apoſtolicæ Sedi, ſuæq; authoritati ac juriſdictioni, nec jus ullum cuicunque alteri acquiri.* Quo autem die ritum eſt in ſacellum ad rem peragendam, & ſolemne ſacrificium à Paceco Cardinali decantatum, Pontifex dum pergeret in coacto Purpuratorum cœtu dixit: *Imperium Caroli morte, non ejuſdem abdicatione vacâſſe; cùm ea non in manu Pontificis, uti jus poſtulabat, ſed Septemvirûm fuiſſet peracta.*

121. Ex hiſce quidem Pauli verbis Suavis Polaus, ejuſque ſectatores contendunt evincere, *ac ſi Paulus arrogâſſet ſibi poteſtatem creandi Cæſarem, quemcunque voluiſſet, quandoquidem vacabat Imperium non ex obitu poſſeſſoris, in quo ſolo eventu Septemviris tributa eſt ab Apoſtolicâ Sede poteſtas ſucceſſoris eligendi, ſed ex illius ceſſione, in quo vacationis genere nullum Septemviris jus datum eſt.* Sed hoc Pontifex minimè enunciavit in memorata declaratione, ſed unicè dixit, abdicationem Cæſaris non fuiſſe legitimam, utpote in manu Pontificis non peractam, adeóq; Imperium nondum Carolo defuncto, vacâſſe.

122. Poſt illius equidem Pontificis obitum curitia quædam in ipſo ex jure, at nimis rigidè agente, fuit notata, quam mitigare ſtuduit Ferdinandus, datis ad illius Succeſſorem Pium IV. litteris, quibus ſuam electionem à Pontifice ratam haberi poſtulabat, quippe cùm ſatis animadverteret, ſinè hujus placito Cæſareum diadema nondum ſatis firmum ſuo hærere vertici, ob ſummam Sedis Apoſtolicæ authoritatem in omnes Chriſtianos Principes, ac potiſſimùm in Germaniæ Eccleſiaſticos. Quod etiam conſecutus Ferdinandus, grates agebat Pio propter amota obſtacula à Paulo injecta, ipſiſmet etiam heterodoxis ex ore Heideggeri *in Seſſ. 17. S. Concily Tridentini argut. 6.* fatentibus, à Ferdinando Oratore Germanum pro ejus confirmatione Romam miſſum fuiſſe: claro ſanè argumento, hoc jus confirmandi Electum Imperatorem, ne hoſtes quidem fidei, ac Religionis Pontificiæ adverſarios pernegare auſos fuiſſe.

ARGUMENTUM IV.

Deſumptum ex Clementina unicâ *De jurejurando.*

123. AUthor *Regalis Sacerdotij præl. lib. 1. §. 6. circa medium n. 3.* argumentatur 4. ex prælegata Canonica conſtitutione à Clemente V. in Concilio Viennenſi editâ ſub hoc tenore: *Romani Principes, Orthodoxæ fidei profeſſores ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, cujus caput Chriſtus Redemptor noſter, ac Romanum Pontificem, ejuſdem Redemptoris Vicarium fervore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem perſonæ ad Imperialis celſitudinis apicem aſſumendæ, nec non unctionem, conſecrationem, & Imperij coronam accipiunt, ſua ſubmittere capita non reputabant indignum, ſéque illi, & eidem Eccleſiæ, quæ à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, pervenit, adſtringere vinculo juramenti, prout tam in obſervationis antiquæ temporibus noviſſimis renovatæ, quàm formâ juramenti hujuſmodi ſacris inſertâ Canonibus manifeſtârit, &c.* Ex qua Pontificiâ ſimul & Conciliari ſanctione notat *ſupra citatus* Author. Concilium Viennenſe ſub Clemente V. celebratũ, in illa conſtitutione apertè teſtari, Imperium à Græcis in Germanos authoritate Sedis Apoſtolicæ eſſe translatum, & ab hac jus Electorale conſtitutum fuiſſe: antiquiſſimo inſuper more electos Imperatores Pontifici Romano ſe juramento obſtrinxiſſe: Reges, & Imperatores Romanæ Sedis Advocatos & Defenſores eſſe: juramenta Sedi Apoſtolicæ à Principibus præſtari ſolita, eſſe vera juramenta fidelitatis, cujus obligatio qualis & quanta ſit, qualéque partes complectatur, videri poſſe in epiſtola Ducis Aquitaniæ Fulberti Carnotenſis doctrinâ & ſanctitate celeberrimi, cujus fragmentum haberi *in Cap. De forma. causâ 22. q. 5.* Ex quibus Pontificiam ſupra Reges, & Imperatores poteſtatem ſumoperè confirmari, cùm non ſolo Pontifice Romano, ſed à Concilio univerſali fuerit declarata, & ab Epiſcopis Gallicanis non tantùm non impugnata, ſed *poſitivè* confirmata & ſancta habita ſit, ut proinde non doctrina tantùm Clementis V. aut Concilij cenſenda ſit, ſed Eccleſiæ totius Gallicanæ.

Objectio.

124. HUic ratiocinationi occurrit primâ ſaltem fronte non quâ adverſarius, ſed quâ ejuſdem doctrinæ aſſertor Maymbourgus. *in hiſtoria de Imperio lib. 2. ad annum 996. §. ult.* tradens.: *certiſſimam, & omni exceptione majorem eſſe veritatem, quòd jus eligendi Imperatorem, à Sede Apoſtolica ad Principes Germaniæ provenerit: Idque Innocentium III. Concilium Viennenſe, Electores ipſos, & denique Imperatorem Albertum teſtatum facere, velut appareat ex monumentis authenticis, fide dignis, quæque in dubium revocari haud poſſint, niſi fundamentis fides, hiſtoriæque humanæ convulſis.*

Reſponſio.

125. SI expendantur reliqua etiam principia per eundem Maymbourgum *ibidem* poſita, infertur inde, ſecundùm hujus Authoris ſententiam, oportere, duo in Imperatore diſtinguere: *Unum*, quòd ſit Caput, ſupremúſque Princeps, & Monarcha Germanici Imperij, à quo Principes alij dependeant. *Alterum*, quòd Electus, excluſis alijs omnibus, habeat jus poſtulandi à Pontifice coronam. Quoad *primum* igitur

igitur, nec Electores, nec Imperatorem à Romano Pontifice quidquam accepiſſe, cùm jure *naturali, Divinóque*, ut in alijs Regnis electivis, ſic & in Germanico Imperio poſſint Optimates ſibi Caput & Principem eligere. Quoad *ſecundum* verò, dici debere, coronationem Imperatoris fluxiſſe quidem à Romano Pontifice, eſſe tamen ritum haud neceſſarium, ſinè quo nempe Majeſtas tota conſtet Imperatori.

Hæc proinde Maymbourgi diſtinctio, cùm minimè cohæreat cum aſſertione, quam *primâ* fronte exposuerat, ad illam confutandam, ſic progreditur Author *Regalis Sacerdotij cit. §. 6. n. 9. 4. circa medium.* Etenim ſub eâ *priori loco* allegata aſſertione Maymbourgus Innocentij III. *in Cap. Venerabilem.* Concilij Viennenſis in Clementina unica *De jurejurando.* Electorum, ac Imperatorum teſtimonia tanquam veriſſima, indubitata, & adeò fide digna admittit, ut ea non tantùm negari non poſſe dicat, ſed ne quidem vocari in dubium. At verò ex his ipſis Pontificum, Principúmque teſtimonijs clariſſimè habemus, non jus tantùm eligendi quoad coronam, ritúmque externum, Germanis Principibus conceſſum à Sede Apoſtolica fuiſſe, *ſed eligendi Advocatum & Defenſorem Eccleſiæ; Electoribusque diſſidentibus, poſſe Romanũ Pontificem non tantùm Imperatorem, ſed Regem etiam eligere, alio rejecto, omnique auctoritate exuto, poſſe Pontificem declarare electum à Principibus, propter hæreſin, cenſuram, aliúdve impedimentũ inhabilem Regno eſſe; poſſe, imò teneri ſubditos ab eo, quem Pontifex, ciúſve Legatus excluſerit, omnìò deſcere, & juramento ſolvi: Imperium auctoritate Pontificis à Græcis in Germanos translatum eſſe: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladij poteſtatem, &c.*

126. Ex quibus proinde ipſiſſimis Innocentij, Concilij Viennenſis, Alberti Cæſaris, & Principum Electorum verbis tam clarum eſt, ea non poſſe ad ſolam coronationem, ritumque externum, ac cæremoniam haud neceſſariam referri, ut mirum ſit, Maymbourgum voluiſſe diſtinctione tam fragili, nullis nixâ fundamentis, ſed proprij duntaxat cerebri adinventionibus, cauſam tanti momenti ſuſtinere. Neque enim juvat, quod prætendit Maymbourgus; jure *naturali, Divinóque* quamlibet Rempublicam poſſe ſibi Caput eligere. Ibi enim hoc principium haud ſubſiſtit, ubi in Regno aliquo jus ſucceſſionis eſt hæreditarium, ſic nihil prohiberet, Summum Pontificem jus Imperij Græcis optimo jure ademptum, ſuo arbitrio conferendum ſibi reſervaſſe, qui tamen Carolinæ ſtirpi hæreditarium, & poſt hujus extinctionem, ita voluit eſſe electivum, ut certis Germaniæ Principibus conceſſerit Imperatorem eligendi poteſtatem, ſibi unicè reſervato confirmationis (uti *ſupra* viſum eſt) non inanis coronationis jure, unà cum ſupereminentali illa Oecumenici erga univerſalem Eccleſiam Paſtoralis muneris prærogativâ, per quam in Eccleſiæ neceſſitatibus, ita exigentibus, poſſit publico ſacræ Religionis, ac fidei Bono in conſtituendo Imperatore proſpicere; prout *infra* ulteriùs demonſtrabitur.

ARGUMENTUM I.

AUthor *Regalis Sacerdotij cit. §. 6.* argu- 127.
mentatur: Quo tempore jus eligendi Romanum Imperatorem, ad Principes Germaniæ pervenerit, incertum eſſe. Aventinus *lib. 5. Annal.* & Onuphrius Panvinus *lib. de Comitys.* volunt Collegium Electorale à Friderico II. inſtitutum, & a Gregorio X. confirmatũ. Obijt autem Fridericus II. MCCL. Gregorius verò Anno MCCLXXVI. Onuphrius credit, jus eligendi ad Septemvinos reſtrictum in Concilio Lugdunenſi, quod Anno MCCLXXIV. auctoritate Gregorij X. convocatum eſt. Alij Gregorio V. attribuunt, natione Germano, Nepoti Ottonis III. qui Anno DCCCCIC. deceſſit. Hanc opinionem Bellarminus, & ſæpe laudatus Morerus *in ſuo Dictionario hiſtorico*, ubi agit de Gregorio V. tuentur. Eamque multæ probant magnæque rationes. *Primò*: Quòd Sigebertus ad Annum MII. ſcribat, Ottonem III inter alia cum cum Papa Gregorio V. de ijs, quæ Imperij jura ſpectant, egiſſe. *Secundò*: Quòd Otto I. alijque deinceps uſque ad Ottonem III. privilegio Leonis VIII. quod habetur *c. In Synodo. diſt. 63.* ſucceſſorem elegerint, idque propagatum, ut diximus, uſque ad Ottonem III. poſt quem jus eligendi penès Germaniæ Principes fuit; oportet ergo; hoc tempore mutationem aliquam circà Electores factam eſſe, alioquin Imperatores eo privilegio tam magno, tamque utili ſucceſſores nominandi, nunquam abſtinuiſſent. *Tertiò*: Quòd Otto III. liberis, & ſpe liberorum carens, ne poſt ejus mortem cauſâ electionis, diſcordiæ Germaniam agitarent, vicino maximè & vigilante ad omnia Gallo, cum Pontifice ſic convenerit.

Illud ſaltem vero propius eſt, numerum ſeptem Electorum non à Gregorio V. fuiſſe inſtitutum, ſed ab Innocentio IV. in primo Concilio Generali Lugdunenſi Anno MCCXLV.

Sed quidquid de tempore, & Pontifice in 128.
individuo ſit, qui jus eligendi ad ſeptem Germaniæ Principes tranſtulit, certum eſt, ab aliquo Summorum Pontificum translatum eſſe; præter enim ſcriptores, quorum plurimos videre eſt apud Bellarminum *lib. 3. c. 3. de translat. Imperij.* docent ipſi Lutherani Centuriatores: quorum tamen primæ, potiſſimæque & innatæ velut partes ſunt, quidquid Eccleſiæ Romanæ decorum & gloriolum eſt, pertinaciter negare.

S. Thomas, cui & ſanctitas & doctrina cælitus infuſa voluntatem errandi, & faculatem ademit, *in tract. de regimine Principum*, quem Regi Cypri dedicavit, *lib. 3. c. 9. Extunc* (hoc eſt, poſt Ottones) *ut hiſtoriæ tradunt, per Gregorium V. genere ſimiliter Theutonicum prouiſa eſt electio, ut videlicet per ſeptem Principes Alemanniæ fiat: quæ uſque ad iſta tempora perſeverat, & tantum durabit, quantum Romana Eccleſia, quæ ſupremum gradum in Principatu tenet, Chriſti fidelibus expediens judicaverit, in quo caſu, ut ex*

Digitized by Google

verbis Domini ſuprà inductis eſt manifeſtum, videlicet pro bono ſtatu univerſalis Eccleſiæ videtur Vicarius Chriſti habere plenitudinem poteſtatis.

Fatentur ipſi Principes Electores, quorum maximè res agitur, ut videre eſt in litteris Marchionis Brandenburgici, Ducis Saxoniæ, & Comitis Palatini apud Baronium Anno DCCCCXCVI. *n.* 44. Et denique Alberti Imperatoris, qui in litteris ad Bonifacium VIII. Anno M CCCIII. Regni ſui quinto, decimo ſexto calendas Auguſti hæc habet. *Profiteor, Beatiſſime Pater, me bonorum omnium largitori, ac vobis, ſanctæ Eccleſiæ Tuæ fore pro innumeris miſericordijs, & immenſis beneficijs obligatum, &c.* Et infrà. *Recognoſcens igitur, quòd Romanum Imperium per Sedem Apoſtolicam de Græcis translatum eſt in perſonam Magnifici Caroli in Germanos, &, quòd jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem poſteà promovendum, certis Principibus Eccleſiaſticis & ſæcularibus eſt ab eadem Sede conceſſum, à qua Reges & Imperatores, qui fuerunt & erunt, pro tempore recipiunt temporalis gladij poteſtatem ad vindictam maleſactorum &c.*

Et ipſe Summus Pontifex Innocentius III. in Decretali *Venerabilem. De electione: Unde*, inquit, *iſtis Principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ut debemus, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica Sede perveneriſt.*

In publico etiam Inſtrumento ad Nicolaum III. Pontificem Maximum anno MCCLXIX. indictione 7. Rudolphi Imperatoris Anno VI. ijdem Principes ſic loquuntur: *Nos Principes Imperij univerſis præſentem paginam inſpecturis. Complectens ab olim Romana Mater Eccleſia quâdam quaſi germanâ charitate Germaniam, illam eo terreno dignitatis nomine decoravit, quod eſt ſuper omne nomen temporaliter præſidentium ſuper terram: plantans in ea Principes tanquam arbores præelectas, illud eis dedit incrementum mirandæ potentiæ, ut ipſius Eccleſiæ authoritate ſuffulti, per ipſorum electionem illum, qui frena Romani teneret Imperij, germinarent, &c.* Vide integrum hoc Inſtrumentum apud Bellarminum *de translat. Imper. l. 2. c. 3.* Videndus etiam Serarius *lib. 1. Rerum Mogunt. c. 26.* & Gretſerus *in defenſione Bellarmini c. 28.*

Ludovicus etiam Morerus in recentiſſimo Dictionario hiſtorico, quod Ludovico XIV. Gallorum Regi dedicavit, tomo II. & Spondanus Epiſcopus Gallus ad annum DCCCCXVI. idem affirmant.

Ipſe P. Ludovicus Maymbourgus loco paulò poſt citando illa, quæ citavimus, Electorum, Imperatorum, ac Innocentij III. teſtimonia & monumenta dicit eſſe fide digna, authentica, revocátque ad veritates omni exceptione majores, quantumvis ipſe in alium ſenſum, interpretetur.

129. Et denique ſi alia omnia deſint, ſuperat omnẽ exceptionem teſtimonium Concilij univerſalis Viennæ in Gallijs celebrati anno MCCCIX. præſentibus Galliæ, Angliæ, & Aragoniæ Regibus, Patriarchis Alexandrino & Antiocheno, Epiſcopis centum quatuordecim, vel, ut alij, trecentis, præter Abbates & Doctores, & præſide ipſo Clemente V. Gallo, ipſisque Gallis addictiſſimo, ut præter alia patuit ex Sede Pontificali Avenionem translatâ, Chriſtiano orbe, & Italiâ præſertim indignante.

Objectio.

ADversùs hanc argumentationem occurrit inprimis, quòd tractatus *de Regimine Principum* Divo Thomæ inſcriptus, non ſit genuinus hujus Angelici Doctoris partus; uti oſtendit Bellarminus *de poteſtate Papæ*: quia præter certiſſimas alias conjecturas, hæc una eſt, quod *lib. 3. cap. 20.* meminerit ſuæ ceſſionis Adolphi Imperatoris poſt Rudolphum, & ſucceſſionis Alberti poſt Adolphum, quæ contigêre, *prima* quidem anno 1292. *altera* Anno 1299. Divus autem Thomas obijt Anno 1274. 130.

Deinde occurrunt Maymbourgi ſequentes haud præterminitendæ propoſitiones, quin accuratiori ſubdantur examini: quarum prima eſt, *certum eſſe, dominante ſtirpe, & familiâ Carolinâ, jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ deferri, vel potiùs tranſmitti ad proximos agnatos conſuevisſe: hâncque fuiſſe legem Francis fundamentalem: donec eâ extinctâ, Reges eligi cœperint. Sic Conradum I. Henricum Aucupem, ejuſque filium Ottonem Magnum à Principibus tum Eccleſiaſticis, tum ſæcularibus, Urbijumque deputatis electos eſſe.* 131.

Secunda eſt: *Imperio in Ottonem I. & Alemannos translato, durâſſe jus electionis uſque ad Fridericum II.*

Tertia eſt: *Quoad Electores ſæpe variatum eſſe, admiſſo aliquamdiu ad ſuffragia etiam populo, ejuſque deputatis, imò Principibus, Urbibuſque Italiæ, ipſóque per ſuos Legatos Pontifice: quia tunc Italiæ Regnum pars Imperij Germanici cenſebatur. Sic Henricum VI. Lotharium II. Fridericum I. promotos eſſe.*

Quarta eſt: *Cùm penes Principes, Officiales, Miniſtróſque Imperij major poteſtas & authoritas eſſet, mutato electionis ordine, ad hos ſuffragandi jus devenisſe, alijs Principibus, Civitatibus, deputatis, Imperatorem aliquem præſentantibus tantùm, qui tamen, ſi primi diſſiderent, ipſi Auguſtum pronuntiabant. Hoc apparere ex* Cap. 34. De elect. quod eſt Innocentij III.

Quinta: *Per electionem Conradi III. ſolos Principes vaſallos, & Beneficiarios Imperij tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares fuiſſe ad eligendum admiſſos, & poſt electionem Friderici I. ſolos Germanos, ut apparet ex Decretali Innocentij III. ad Ducem Zaringhiæ: poſt electionem verò Friderici II. in quam plerique Germani Principes convenerant, iſtorum conſenſu & voluntate poteſtatem eligendi Principibus Septemviris delatam eſſe, omnibus alijs ſuffragio excluſis, idque aſſeri ab Alberto Abbate Stadenſi, Martino Polono, Friderico II. coævis: ex quibus apparere, collegium Electorale intrà annum 1220. & anno 1240. inſtitutum fuiſſe, quem deindè Septemviratum Aureâ Bullâ à Carolo IV. adversùs omnem mutationem fuiſſe confirmatum.*

Re-

Reſponſio.

132. ADversùs iſtas Maymbourgi nullis, quæ in medium proferantur, fundamentis nixas aſſertiones, præter Alberti Stadenſis, & Martini Poloni, ex ijs, quæ mox proferemus, facilè diſparituras authoritates, proceſſuri, operæpretium duximus eiſdem Baronij *ad annum 996. à n. 36.* optimis rationibus ſtabilitas opponere aſſertiones. Quarum *prima* ita ſe habet. Hoc ipſo anno 996. compoſitis rebus, reſtitutâ pace Eccleſiæ, Gregorius Papa V. conſilio Ottonis III. ad ſtabiliendum ſtatum Eccleſiæ, adijciens animum, nec non ad electionem Imperatorum pacificè abſque tumultu in poſterum faciendam, Concilium Romæ collegit Epiſcoporum, cujus fragmenta ſaltem ſuperſunt. Ad quod proinde Concilium referri debere videtur, quod de Imperatoribus, & Electoribus ab eodem Pontifice, multorum aſſertione traditur conſtitutum.

Hinc Novatores Centuriatores Magdeburgenſes, quantumvis infenſi Romanis Pontificibus, *cent. 10. cap. 546.* fateri compulſi ſunt, Gregorium ejus temporis Papam ſanxiſſe, *ut penes ſolos Germanos eſſet jus eligendi Regem, qui poſt diadema à Romano Pontifice acceptum, Imperator, & Auguſtus appellaretur.* Nituntur hi Centuriatores authoritate Blondi, cujus verba inſerunt ijdem *cent. 10. cap. 16. pag. 720.* quæ ita ſe habent: Gregorius Papa eam fecit de Imperatoris electione ſanctionem, quam hucuſque ſuper annos quadringentos ſervatam vidimus, ſolis licere Germanis, qui inde Electores dicti ſunt, Principem deligere, qui Cæſar tunc, & Romanorum Rex dictus, ſi à Romano Pontifice coronabitur, Imperator appelletur.

Conſule de his Extravagantem Innocentij III. ad Ducem Thuringiæ ſcriptam, quæ incipit *Venerabilem. 34. De electione.* à nobis *ſuperiùs §. 4. argumento 2.* relatam, in qua diſertè dicitur, jus eligendi Regem, in Imperatorem poſteà promovendum, Principibus Germaniæ conceſſum, proveniſſe à Sede Apoſtolica, quæ Romanum Imperium in perſonam Magnifici Caroli à Græcis tranſtulit. Conſule etiam Clementinam *De jurejurando.* in qua diſertis verbis aſſeritur: *Imperatores ſe Romanæ Eccleſiæ, quæ à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, & à qua ad certos Principes jus & poteſtas eligendi Regem in Imperatorem promovendum pervenit, adſtringere vinculo juramenti.*

Hoc ipſum firmant litteræ à Principibus Electoribus, ac inter hos à Comite Palatino Rheni, Duce Bavariæ anno 1279. datæ, ac ex Bibliotheca Vaticana in Caſtrum S. Angeli translatæ, ibique reſervatæ, atque à Baronio ad dictum annum 996. *n. 54.* recitatæ. Idem confirmant Alberti Imperatoris litteræ anno 1303. ad Papam exaratæ, quarum dictus Baronius *n. 48.* meminit, in quibus iterum expreſſa ſit conteſtatio, quòd Romanum Imperium per Sedem Apoſtolicam ſit de Græcis translatum in perſonam Magnifici Caroli ad Germanos, & *quòd jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem poteſtà promovendum, certis Principibus Eccleſiaſticis, & ſæcularibus ſit conceſſum ab eadem Sede, à qua Reges, & Imperatores recipiant temporalis gladij poteſtatem.*

Secunda ejuſdem Baronij ab omnibus conſtanter comprobata aſſertio eſt: ſicut Imperium authoritate Romani Pontificis ex Oriente in Occidentem tranſlatum eſt, ita jus eligendi Imperatorem Germanis conceſſum, à Romanorum Pontifice authoritate & conceſſione manâſſe. 133.

Tertia dicti Baronij aſſertio eſt circa normam Imperatoris eligendi à certis Germaniæ Principibus fulcitam ſequenti diſſertatione: Sanè quidem, inquiuntis, dum Otto Romæ fuit, tractâſſe inter alia, quæ ad Regni jura pertinent, Sigebertus affirmat. Si Concilij Romani, de quo agimus, monumenta extarent, nobis haud laborandum eſſet in perquirendo, qualis fuerit iſta ab ipſo Pontifice ijſdem Electoribus tributa conceſſio: num ſcilicet ipſa fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantùm ſex, vel ſeptem certis, nominatiſque expreſſis Principibus (ut nunc ſunt) Eccleſiaſticis atque laicis exhibita. Certè quidem revocandum non eſt in dubitationem, generalem ſaltem conceſſam Germaniæ Principibus omnibus eandem facultatem eligendi Regem in Imperium promovendum. Etenim id omninò aſſerere, etiamſi alia quæque teſtimonia deeſſent, facta ipſa non modò ſuadent, ſed cogunt. Cùm enim (ut audiſti) conceſſum fuerit à Leone VIII. Ottoni primo, ejuſque ſucceſſoribus ſucceſſores eligere in Imperium promovendos, & ab eis factum uſque ad tertium Ottonem conſtat, & poſt ipſum nunquam id tentatum ab ipſis fuiſſe, inveniatur: planè dicendum eſt, eam facultatem demptam fuiſſe Imperatoribus ipſis penitus, & Germaniæ collatam Principibus, nec ab alio, quàm à Romano Pontifice, cujus duntaxat id eſſet authoritatis, quod (ut nuper audiſti) Electores & electi Imperatores publicis ſcriptis ingenuè ſunt profeſſi. 134.

Ut autem non ab alio, quàm ab ipſo Gregorio id factum ſit, multa ſunt, quæ id affirmare cogunt. Atque inprimis, quem diximus, ipſe rei uſus, cùm poſt ipſum Gregorium Ottone Imperatore defuncto, non ampliùs per Imperatores, ſed Electores Principes conſtet, fuiſſe ſucceſſores electos, quod Scriptores omnes affirmant, & quævis vetera monumenta teſtantur, ſpeciatim verò complures authores, qui ſuorum temporum res ſcripſerunt, id abſque controverſia aliqua aſſerunt; quod & ipſi etiam refractarij Novatores (uti dictum eſt) profitentur.

Iſta autem decernendi Gregorio ipſe Otto Imperator fuiſſe auctor videri poteſt. Cùm enim abſque liberis eſſet, & ſpes omnis empta, ut in filium (quod fecerunt prædeceſſores, transferret Imperium) ne poſt ejus obitum inter omnes ſibi conſanguinitate & affinitate conjunctos, & alios æmulos ejuſdem honoris Principes, exoriri poſſent bella civilia, quibus idem conflagrans perderetur Imperium, in Electores eam refundendam poteſtatem authoritate Pontificiâ, conſultùs exi-

anno Redemptoris 1200. cùm mortuo Henrico ſexto Imperatore, Principes Germaniæ ſcitli ſunt inter ſe, eligentibus alijs Ottonem IV. alijs verò Philippum, litteræ ambarum partium ad Innocentium Papam datæ ſignificant, quibus manifeſtè apparet, non penes ſeptem tantùm fuiſſe jus eligendi, ſed penes omnes tam Eccleſiaſticos, quàm laicos Feudatarios Imperatoris in utraque Germania Principes. Extat ſcriptus tunc codex omnium illarum Epiſtolarum, quæ in ea cauſa ultrò citróque datæ fuêre, aſſervaturque in Archivio Apoſtolicæ Sedis in Caſtello ſancti Angeli in Urbe, nimirum litteræ Balduini Comitis Flandriæ unius ex Electoribus, aliæ Comitis Daburgenſis & Metenſis, eodem munere perfungentis, Adolphi Archiepiſcopi Colonienſis, & aliorum, qui elegerunt Ottonem. Quarum litterarum ſubſcriptio eſt ſub hoc tenore:

✠ *Ego Adolphus Coloniensis Archiepiſcopus elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Berardus Paderbornenſis Epiſcopus elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Thietmarus Mindenſis Epiſcopus elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Vuittichindus Condejenſis Abbas elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Gerardus Tudenſis Abbas elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Eribertus Verdenſis Abbas elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Henricus Dux Lotharingiæ, qui & Brabantiæ, Marchio Romani Imperij elegi, & ſubſcripſi.*

✠ *Ego Henricus Comes de Kuke conſenſi, & ſubſcripſi.*

Porrò hos omnes legitimos fuiſſe Electores, ipſe Innocentius Papa ſuis eſt ſæpe litteris teſtatus ad Germaniæ Epiſcopos, & Principes datis, eodem codice comprehenſis. Sed neque adverſarij ipſi negârunt, hos legitimos fuiſſe Imperij Electores, ſed tantùm fuiſſe numero pauciores, objecêre, eoſdemque auro corruptos ab Anglorum Rege eidem nepoti ſuo Ottoni favente.

138. Sed ut ſcias, reliquos Electores Philippo Sueviæ Duci ſtuduiſſe, quem in Regem elegerunt: ex titulo litterarum earundem ad Innocentium Papam tunc ſcriptarum ſic accipe: *Reverendo in Chriſto Patri, Domino Innocentio ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontifici Germaniarum Principes & Magnates in Chriſto filij, Magdeburgenſis Archiepiſcopus, Trevirenſis Archiepiſcopus, Biſuntinæ Sedis Archiepiſcopus, Ratiſponenſis Epiſcopus, Friſingenſis Epiſcopus, Auguſtanus Epiſcopus, Conſtantienſis Epiſcopus, Eichſtetenſis Epiſcopus, Vuormatienſis Epiſcopus, Spirenſis Epiſcopus, Brixienſis Epiſcopus, Hyldeſheymenſis Epiſcopus, Imperialis Aulæ Cancellarius Abbas Fuldenſis, Abbas Heſſveldenſis, Abbas de Tergente, Abbas Ebuvacenſis: item Rex Bohemiæ. Dux Saxoniæ, Dux Bavariæ, Dux Auſtriæ. Dux Moraviæ, Marchio de Ruveſperg, aliique Alemanniæ nobiles.* Et infra: *Magnitudini veſtræ duximus declarandum, quòd mortuo inclyto Domino noſtro Henrico Romano Imperatore Auguſto, collectâ multitudine Principum, illuſtrem Dominum noſtrum Philippum in Imperatorem Romani ſolij ritè & ſolemniter elegimus.* In fine autem numerantur & alij Principes abſentes, qui per litteras conſenſum præſtiterunt. Incipit Epiſtola: *Exiſtimare non valet ratio &c.* & illa eſt, ad quam reſpondet Innocentius illa, quæ habentur deſcripta *in Capitulo Venerabilem.*

Ex quibus redarguas Oſtienſem, dum in- 139.
terpretans Decretalem illam, hos, quos ipſe Papa redarguit, exiſtimavit, fuiſſe illos ſeptem vulgatos ore omnium Electores: nam ex his perſpicuè intelligimus, quàm procul abſit, ut temporibus Innocentij Papæ III. ſeptem tantummodò fuerint Electores, cùm liqueat ex dictis epiſtolis, omnes Imperij Feudatarios Eccleſiaſticos, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Duces, Marchiones, Comites, & Barones legitimos eſſe habitos Electores Romanorum Regis deſignati Imperatoris. Sed neque id mutatum reperitur, cùm anno milleſimo ducenteſimo duodevigeſimo poſt Ottonem Fridericus *ſecundus* creatus eſt Cæſar, ut apparet ex Comitijs tunc ea de cauſa habitis. Hæc cùm ita luce meridianâ perſpicua habeantur: attamen non uſque ad Gregorium X. fuit ſeptem Electorum dilata creatio; quæ, à quonam Romano Pontifice fuerit primitus decreta, & ubi locorum, & qui electi fuerint, certo certius ex Synodalibus Actis in promptu eſt demonſtrare, ut ea tutò affirmate poſſimus. Et ne de impoſtura vel levis ſuſpicio poſſit oriri, ipſos etiam S. Eccleſiæ Romanæ hoſtes acerrimos, & implacabiles, ſuis libris aſſerentes, & in medium afferentes, & aliud licèt agentes, id tamen ingenuè profitentes, adhibemus teſtes, quorum alter ſuis temporibus res geſtas conſcripſit, & ex Epiſtolis Romanorum Pontificum, Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, nec non ex Conciliorum Actis, aliiſque publicis monumentis ex integro recitatis hiſtoriam texuit; alter verò ex recentioribus hujus temporis Novatoribus, qui in odium, quo flagraret adversùs Romanam Eccleſiam, illum è latebris erutum edidit commentarium. Hæc autem, ut exactè percipias, attende.

Vixit temporibus illis Matthæus Pariſien- 140.
ſis, Monachus S. Albani in Anglia, qui Anglicanam hiſtoriam aggreſſus eſt ſcribere ab anno Redemptoris 1066. perduxitque eam uſque ad annum 1250. ut in fine ipſe teſtatur his verbis: *Hic terminantur fratris Matthæi Pariſienſis, Monachi S. Albani Chronica, quæ pro utilitate poſteritatis ſubſecuturæ, Dei pro amore, & B. Albani Anglorum Protomartyris honore, ne memoriam eventuum modernorum vetuſtas, aut oblivio deleat, litteris commendavit.* His verò mox ſubijcit verſus iſtos:

Virginis à partu jam mille volumina Phœbus,
Cùm bis centenis, & quinquaginta peregit
Annua: ſed viſum non eſt, ſub tempore tanto,
Aprilis ſexto fuerit quòd Paſcha Kalendas;
Dum quinquagenus orbem percurreret annus.
Hoc tamen evenit anno, cui terminus hîc eſt.

Adoit verò: *fluxerunt utique ab Incarnatione Domini viginti & quinque annorum quinquagenæ &c.* Hæc ad tempora Auctoris cognoſcenda, quibus vixit, & ſcripſit, dicta ſunto.

Qui ſuis ſcriptis, quàm fuerit animo in- 141.
ſen-

fenſiſſimo in Apoſtolicam Sedem (juxta illud *Matth. Loquela tua manifeſtum te facit*) quivis facile poterit intelligere (niſi probra illa fuerint additamenta potiùs ejus, qui edidit, Novatoris, hæretici hominis, cùm peculiare ſit illis, libros, quos potuerint, depravare) dum nulla in eo libro prætermittitur occaſio carpendi Romanos Pontifices, imò & ſine occaſione, omnia ipſorum facta in deteriorem accipiens partem, cordis ſecreta rimans, & in malum ſenſum ſemper interpretans, in eos, eorumque miniſtros acerbiſſimè invehitur ſemper, nec parcit unquam, ut planè de illo jure, meritoque dicendum: Malus homo de theſauro ſuo profert mala; cùm & ſecundùm illud dictum Salvatoris, acciderit ipſi: *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tenebroſum erit. Matth. 12.* Dum etiam quæque ſancta, quæque juſta, ac pia in pravum ſenſum accipiens ſugillat pariter & infamat, ſed quid accidit? Cùm liber iſte indignus luce à majoribus judicatus, occultatus lateret in angulo: his ipſis temporibus noſtris, magno præconio tanquam prævia face, emerſit in lucem, Novatoris operâ editus Londini in Anglia anno Redemptoris 1571. A quo libro, ſi quis demat calumnias, invectivas, dicacitates, & blaſphemias in Apoſtolicam Sedem frequenter iteratas, aureum ſanè dixerit commentarium, utpote quod ex publicis monumentis, totidem verbis redditis (ut dictum eſt) egregiè contextum, & coagmentatum inveniatur.

142. In quo quidem inter alia nobilia monumenta habentur Acta Concilij Lugdunenſis Oecumenici, cui interfuerunt inprimis ipſe, qui indixit, Innocentius Papa IV. anno Redemptoris 1245. ſimulque duo Patriarchæ Orientales, Conſtantinopolitanus videlicet, & Antiochenus, ſuamque præſentiam eidem exhibuit Imperator Conſtantinopolitanus, præter alios Principes, Regumque Legatos, poſt Prælides diverſarum Eccleſiarum. In eo autem poſt excommunicationis ſententiam promulgatam ab ipſo Pontifice in Fridericum Imperatorem, poſt tractationem eorum, quæ ſpectant ad expeditionem in ſubſidium Terræ ſanctæ, complura alia ad ſtatum Eccleſiæ bene diſponendum conſtituta ſunt, & inter alia titulus eſt additus de Electionibus, ob litium deciſionem, in eoque ſimul ſeptem definiti ab eodem Pontifice Electores Imperatorum leguntur his verbis:

Electores Imperatorum.
Laici

Dux Auſtriæ.
Dux Bavariæ.
Dux Saxonum.
Dux Brabantiæ, qui & Lovaniæ.

Prælati Principales.

Archiepiſcopus Colonienſis.
Archiepiſcopus Moguntinus.
Salisburgenſis.

Sequuntur hæc: *Iſti ducentur in Inſulam quandam Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & amovebuntur omnes naviculæ, & ibi tractabunt de electione Imperatoris. Nec adveniat aliquis ad eos, donec ſint concordes. Huic negotio præerit Archiepiſcopus Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salisburgenſis.* Hæc de Electoribus ſeptenario numero definitis. Stetit numerus conſcriptus, perſeveravitque in futurum; perſonæ autem quatuor mutatæ, nempe ut pro Salisburgenſi poſitus fuerit Archiepiſcopus Trevirenſis, proque tribus illis Ducibus, Auſtriæ, Bavariæ, atque Barbantiæ, fuerint ſubrogati Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgenſis, atque Rex Bohemiæ, qui potiùs locum teneret Definitoris, ſi diſcrepent Electores, quàm unius ex Electoribus ipſis.

A quonam autem, retento Electorum 143.
ſeptenario numero, facta fuerit iſta mutatio, num ab eodem Innocentio, vel alio aliquo ex ejus Succeſſoribus, hoc (fatemur) nos latêre. Ex conventione autem Germaniæ Principum id eſſe ſancitum, qui ſui temporis Chronicon ſcripſit, perduxitque uſque ad annum 1256. poſt dictum ſub Innocentio IV. Concilium Lugdunenſe annos undecim, Albertus Abbas Stadenſis, quod haud pridem Helmiſtadij cuſum eſt, anno Domini 1587. hæc habet: *Ex prætaxatione Principum, & conſenſu, eligunt Imperatorem, Trevirenſis, Moguntinus, & Colonienſis.* Et de ſæcularibus: *Palatinus eligit* (inquit) *quia Dapifer eſt; Dux Saxoniæ, quia Mareſcallus, & Margravius de Brandenburg, quia Camerarius; Rex Boemiæ, qui Pincerna eſt, non eligit, quia non eſt Teutonicus.* Hæc ipſe. Ex quibus illud inprimis intelligere poſſumus, id ipſis expoſcentibus Principibus ſimul conſentientibus (nam hoc eſt illud, quod ait ex prætaxatione Principum & conſenſu) factum eſſe vel ab ipſo Innocentio IV. poſt Lugdunenſe Concilium vel ſub Alexandro IV. cujus annus ſecundus incidit in 1256. ad quem dictus Author ſuum perduxit Chronicon, & non ab ipſis Principibus ſuâ ſponte: nam cujus fuit de ſeptem Electoribus legem condere, non alterius, quàm ipſius eſſe potuit, eam aliquo modo mutare, vel quomodolibet moderari.

Elicitur etiam ex dicta Alberti aſſertione, 144.
ipſum Regem Bohemiæ nondum in Electorem, vel Definitorem inter Electores, ad numerum ſeptenarium cooptatū fuiſſe, ante ſcilicet dictum annum quinquageſimum ſextum poſt milleſimum ducenteſimum, quo ea ipſe ſcribebat, quòd verò, qui ab ipſo Innocentio electi Principes Electores Dux Auſtriæ, Dux Bavariæ, & Dux Brabantiæ, ceſſerint alijs, inde proveniſſe videri poteſt, quòd magis cuperent eligi, quàm eligere Imperatores, ſicque inter eligendos potiùs, quàm inter Electores locum habere maluerint.

Porrò ante hæc tempora nullum hiſtoricorum invenire eſt, qui vel nominetenus ſeptem Electorum meminerit. Qui primus horum meminiſſe reperitur Martinus Polonus, qui claruit eodem Innocentio Papâ IV. in Ottone III. de iſtis agit his verbis: *Et licèt iſti tres Ottones per ſucceſſionem generis regnaverint,* 145.

rint, tamen poſteà fuit inſtitutum, ut per Officiales Imperij Imperator eligeretur, qui ſunt ſeptem, videlicet primi tres Cancellarij, Moguntinus Germaniæ, Trevirenſis Galliæ, Colonienſis Italiæ. Marchio Brandeburgenſis Camerarius eſt, Palatinus Dapifer, Dux Saxoniæ enſem portat, Rex Bohemus pincernam agit. Unde verſus

Moguntinenſis, Trevirenſis, Colonienſis.
Quilibet Imperij ſit Cancellarius horum,
Et Palatinus Dapifer, Dux portitor enſis,
Marchio præpoſitus Cameræ, pincerna Bohemus.
Hi ſtatuunt Dominum cunctis per ſæcula ſummum.

Hæc Martinus, primus omnium Author, qui ſeptem meminit Electorum in Ottone III. referens, quæ poſteà ſuo tempore facta eſſent. Unde irrepſit error, ut ſub Ottone III. ſub quo id ab eo ſcriptum invenerunt, multi putaverint, ſeptem fuiſſe creatos Electores, ſcripſerintque à Gregorio factum, quod ſcriptum repererunt ſub eodem Gregorio Papa V. nimirum ab ipſo eoſdem ſeptem conſtitutos fuiſſe Electores. Cùm tamen illud, quòd Martinus ait: *Tamen poſteà fuit conſtitutum, ut per Officiales Imperij &c.* ad ſua ipſius Martini tempora (ut auditi) ſit referendum. Et cùm non alius, quam Martinus (ut dictum eſt) primus Author hujus aſſertionis habeatur (nullus enim, quod repetendum eſt, ante eum repertus eſt Author, qui vel nominetenus ſeptem Electorum meminerit) ad ipſum alluſiſſe oportuit ſanctum Thomã, dum *de regimine Principum* ſcribens, hæc obiter ait: *Otto Imperium tenuit uſque ad tertiam generationem, quorum quilibet vocatus eſt Otto. Et tunc (ut Hiſtorici tradunt) per Gregorium V. genere ſimpliciter Teutonicum proviſa eſt electio, ut videlicet per ſeptem Principes Alemanniæ fiat, quæ uſque ad iſta tempora perſeverat, quod eſt ſpatium ducentorum ſeptuaginta annorum, vel circiter, & tantum durabit, quantum Romana Eccleſia, quæ ſupremum gradum in principatu tenet, Chriſti fidelibus expediens judicaverit.* Hæc ſanctus Thomas, qui, cùm numeret ducentos ſeptuaginta, vel circiter annos à Gregorio V. utique ad ultima tempora ejuſdem ſancti Doctoris ea eſt ſcriptio referenda, cùm ipſe obijſſe dicatur anno ſeptuageſimo quinto poſt milleſimum atque ducenteſimum annum.

146. Cæterùm etſi Martini hiſtoria haud excedat tempora, ut quæ perveniat uſque ad annos Redemptoris 1276. eam priùs editam, annuis ſucceſſionibus, dum vixit, auctam poſſumus exiſtimare. Cùm igitur S. Doctor his, quæ aſſerit de ſeptem Electoribus, citet hiſtorias, nec aliæ uſquam ſint inventæ, quæ ſeptẽ Electorum meminerint, niſi Martini in Ottone III. ipſe eum ſecutus, quod ipſum ſenſiſſe putavit, bonâ fide conſcripſit, ſicut & cæteri poſteà eadem ſcribentes feciſſe noſcuntur. Ex quibus univerſis manet ſtabilita Pontificiæ authoritatis ſuper ipſos etiam Imperatores prærogativa *ſequenti concluſione* magis adhuc ſtabilienda.

CONCLUSIO.

147. EX Imperij à Græcis in Francos translatione, ac Septemvirorum Imperatoris Electorum deſignatione, per Pontificiam authoritatem factâ, uti etiam ex ſacris Canonibus *Cap. Venerabilem. 34. De electione*, nec non *Clementina unica. De jurejurando.* efficaciter demonſtratur Pontificia ſuper Reges Chriſtianos authoritas.

Explicatur. Varia equidem Summorum Pontificum Oecumenicæ & Apoſtolicæ Divinitus conſtitutæ ſupra Reges authoritatis exempla adferebantur in *primo* & *ſecundo* ſuper dicto Canone *Venerabilem* à *Regalis Sacerdotij* Authore efformatis, & ad noſtram reflexionẽ traductis argumentis. Quia tamen pleraque ejuſmodi exempla vel in præſentis Diſquiſitionis ingreſſu ex prænominati ſcriptoris *tract. de libertat. Eccleſiæ Gallicanæ* jam fuerunt diſcuſſa, vel *inferiùs in quartâ noſtrâ diſquiſitione* veniunt ulteriùs jam examinanda, ideo ijs duximus hîc ſuperſedendum, unicè proin expenſuri ea argumenta, quæ tum ex Imperij à Græcis in Francos translatione, tum Septemvirorum Imperatoris Electorum deſignatione, per Summos Pontifices factâ, ad præſens inſtitutum noſtrum urgeri ſolent.

PROBATIO I.

IN qua firmatur prætacta Imperij Romani Occidentalis à Græcis per Leonis III. Pontificiam authoritatem facta translatio.

148. Ipſiſſimam aſſertionis hujus veritatem probatam dedimus ex ijs, quæ *ſupra à num. 92.* ex Authore *Regalis Sacerdotij præf. lib. 1. §. 5. n. 10. & 11.* fuſiori ſtylo adferebamus. Quibus unicè ſuperaddendum duximus ſummarium quoddam argumentorum à Bellarmino *de translat. Rom. Imperij, lib. 1. cap. 4.* uſque ad caput *ſeptimum* accuratiſſimâ methodo deductorum. In eo igitur *quarto capite* ab iſthoc Cardinale adferuntur hiſtoricorum ſupra triginta teſtimonia, quibus demonſtratur, Imperium Romanum Summi Pontificis authoritate à Græcis ad Francos eſſe translatum. Quorum ſufficiat hîc nomina expreſſiſſe, remittendo Lectorem ad ejuſmodi atteſtationum verba, in ipſo Bellarmino revidenda. Hi autem Hiſtoriographi ſunt Joannes Zonara Author Græcus, Georgius Cedrenus, Paulus Diaconus vivens tempore Caroli Magni, Eginarthus Carolo Magno familiaris, Annales Francorum tempore ejuſdem Caroli cœpti exarari, Aimonius, ſeu Ammonius degens tempore Ludovici Pij, Addo Epiſcopus Viennenſis, Regino Abbas Prumienſis, Vothingus Corbejenſis, Luitprandus, Hermannus Contractus, Marianus Scotus, Dodechinus Mariani continuator, Lambertus Schaffnaburgenſis, Otto Epiſcopus Friſingenſis, Godefridus Viterbienſis, Contra-

Quis verò neget, Imperij jus non quaſi *abſtractè* ſub ſignatâ *formali* Divinitus conſtitutæ Regiæ poteſtatis ratione, ſed *concretè* ſpectatum, quà Chriſtiani hominis ſubjecto appropriatũ, reputari etiam debere inter illa quæcunque, ſuper terram in regnum cælorum ordinabilia? Quandoquidem igitur hoc jus Imperij Chriſtiano homini appropriatum, ex ſui ad regnum cælorum ordinabilitate, computari debeat inter illa quæcunque ſuper terram, ligandi ac ſolvendi poteſtati Pontificiæ per Chriſtum concreditа, ſecundùm quod debita in regnum cælorum ordinabilitas, atque adeò publica Eccleſiæ ſanctæ utilitas, ſeu neceſſitas exigit: quis Catholicorum jam dubitare auſit, Leonem III. ſui Oecumenici Paſtoralis muneris authoritate Græcos hæreticos Imperatores, publicâ Eccleſiæ neceſſitate id exigente, legitimè ſpoliaſſe jure Occidentalis Imperij? Atqui ex ipſo lumine naturæ conſtat, illud principium, quilquis juſto publicæ authoritatis titulo Principem aliquem etiam ſupremum ſpoliat jure ſui regni, poſſe hoc ex ipſiſſimo ejuſmodi juſto titulo ſibi vendicare: ſuper hoc namque naturaliter noto principio *morali*, unicè fundatur æquitas poſſidendi, & in dominium ſuum redigendi provinciam alicujus Principis bello juſto occupatam. Quia igitur Summus Pontifex Leo III. juſto titulo Græcis ademit Imperium Occidentale, ideircò ſecundùm illud naturalis luminis principium, quà cum præadducto fidei luminis principio combinatum, ipſimet Pontificiæ ſuæ poteſtati acquiſivit Occidentalis Imperij jus, ac proinde ob Caroli Magni in Eccleſiam merita priùs enarrata, & *in proximè ſubjequenti probatione* ulteriùs recenſenda, jure in hanc Franciæ Regem tranſtulit illud Imperium; ſicque adeò Caroli Magni per Leonem III. peracta coronatio non fuit nuda cæremonia, ſed ſtipata authoritativâ Imperatoriæ dignitatis collatione.

PROBATIO II.

Prioris continuativa, argumentique *præcedentis §. a n. 92.* deducti confirmatoria.

155. DEmonſtrato jam legitimo Pontificis Romani jure, ad Occidentalis Imperij in Carolum Franciæ Regem factam translationem, attentis etiam, quæ tum ex Authore *Regalis Sacerdotij antecedenter*, tum proximè ex Bellarmino ſeu hiſtoricorum, ſeu Imperatorum, ac Principum, ſeu Summorum Pontificum atteſtationibus proferebamus, haud difficile eſt dijudicare, quòd etiam *ex parte Facti* interveniat talis reſtatus, ut per jus illud Oecumenici Paſtoris, Eccleſiæque virgam correctoriam ſupra quocunque ſuper terram ad regnum cælorum ordinabili, ſecundum publicam præcipuè fidei ac Religionis utilitatem, ſeu neceſſitatem protendi potentem, omni ex parte fuerit juſta Imperij Occidentalis à Græcis in Carolum Magnum translatio. Cujus juſtitia, quantum eſt *ex parte facti*, ut magis adhuc eluceat, operæpretium eſt viſum, ſuccinctam ejus rei ſeriem hiſtoricam ex Hermanni Hermis *Jure publico cap. 3. à n. 3.* hic attexere.

156. Cùm nempe Romani Pontifices ab Orientalibus Imperatoribus contra Longobardorum ſævitiam opem implorarent, fruſtra autem, tum quòd vix vires ſuperetent ijs propter vicina loca à Saracenis, Arabibus, Bulgaris & Hunnis, & alijs tuenda, tum quòd Conſtantinopolitani Imperatores in Iconomachiæ hæreſin lapſi, cum Pontificibus, ipſorum hæreſi adverſantibus, ſimultates habebant, qui non tantùm ſacras Imagines Conſtantinopoli, & in Oriente impiè abradi juſſerant, ſed idem Romano Pontifici ſub pœna mortis perſuadere volebant; quorum amentiam Gregorius II. Pontifex non ſolùm contempſit, ſed etiam in Miſſarum ſolemnijs Orientalis Imperatoris nomen reticeri voluit, ejus imaginem Romæ in nummis cudi, & Leoni Iſaurico tributa & vectigalia tam Italiæ, quam Urbis Romæ ſub anathemate ſolvi vetuit, unde quidquid in Occidente Imperatoribus Conſtantinopolitanis ſuperverat, amiſerunt. Hinc Pontifex Gregorius II. ad Francorum Regum opes longè lateque per Occidentem florentes confugit, eos contra Longobardos evocando, cumque Carolus Martellus Francorum Dux pro Papa Gregorio apud Luitprandum Regem precibus egiſſet, ejuſque filius Pipinus vel hortatu, vel rogatu Stephani Papæ contra Ariſtulphum armis uſus eſſet. *Cap. Hortatu. 10. 23. q. 8.* tandem paternæ & avitæ pietatis hæres Carolus Magnus Romanam Sedem & Urbem pro Hadriano Papa contra Deſiderium Longobardum tutatus eſt. *Dicto cap 10. juncto cap. Hadrianus. 22. diſt. 63.* & devicta Papiâ cepit Deſiderium Regem. *dicto cap. 22.* Qui Carolus, cùm Sedem Romanam opibus, & temporali ditione extolleret, Ravennam cum Exarchatu &c. de Longobardis capta Sedi Apoſtolicæ largitus eſſet, à Papa, Francorum primò, mox Longobardorum Rex inunctus & Patricius Romanorum creatus, quæ tum ſuprema in Urbe erat dignitas. Cùm inſuper in Occidente Conſtantinopoli Eirene mulier, filio Conſtantino oculis privato, Imperij habenas ſola tractaret, hâc occaſione Leo III. Papa populi ſcitu, & Cleri rogatu, Carolum Magnum ob egregia in Chriſtianum nomen, & Romanam Sedem merita, Romanorum Imperatorem Occidentis primò, & inunctum, ac diademate aureo redimitum Auguſtum appellavit 8. Calendas Januarij, ipſo die Natalis Chriſti anno Chriſti 801. & ſubſecuta eſt mox populi acclamatio. Sicque primus ex Francis Romæ Veteris, & Occidentis Imperator creatus eſt, Majorum Romano more, regnandi jure Occidenti reſtituto. *Coring. de Rom. Imp. n. 24.*

157. Quâ *Facti* ſpecie ob oculos poſitâ, eam conferendo cum ijs, quæ ex *Divini* Juris oraculis, naturæque lumine notis principijs inter ſe combinatis, per conſequentiam verè Theologicam ſunt deducta, cuivis haud difficulter patebit jam omninò probata juſtitia illius actûs, quo Leo III. Imperium Occidentale Græcis juſtè ademptum, jure meritò tranſtulit in Franciæ Regem Carolum Magnum. Ex quo ſeu virgæ correctoriæ, ſeu authoritati-

thoritativæ, quodcunque ſuper terram, quà ad regnum cælorum, ſeu publicam Eccleſiæ neceſſitatem, aut utilitatem ordinabiles ſolvendi, vel ligandi poteſtatis jure, facilè quoque evincitur juſtitia illorum à varijs Pontificibus ſuper Reges & Principes exercitorum actuum, & *ſupra §. 2. n. 33.* recenſitorum, ac reductorum ad Pontificiæ ſuper Reges ac Principes poteſtatis protenſionem comprobandam.

158. Unum ſupereſt, ſuper quo dubium moveri poſſet; *An, ſi ex Longobardiæ Regibus adhuc Ethnicis contigit, Eccleſiæ Romanæ jura turbari, indeque à Pontifice acciti Galliæ Regum armis, Regno ſuo, ſeu ejus ſaltem parte ſpoliari, quo juſtitiæ titulo id fieri potuerit, dum hujuſmodi Rex Ethnicus non ſubjacebatur illi Pontificis Oecumenicæ poteſtati?* Verùm iſta difficultas haud diſpar eſt ab illa, quæ hujus *Articuli 1. Diſquiſit. 1. n. 21. & 22. ac 23.* mota, & ſoluta fuit. Etenim ſi duæ, quarum neutra eſt alteri ſubordinata, ſupremæ poteſtates eatenus concurrant, ut una involet in jura alterius, tunc iſthæc poteſt juſto bello hanc injuriam publicam eatenus à ſe propulſare, ut ſecundùm luminis naturalis certa principia, victor poſſit, hoſtem jure ſuo Regio ſpoliare, ſibique regni bello parti jus vendicare. At de fide eſt, Papæ authoritatem eſſe ſupremam, quæ nullum in terris ſuperiorem valeat agnoſcere. Hoc igitur fidei principium cum illo naturalis luminis principio combinando, *Theologicè* infertur, Papam poſſe ad Regem etiam Ethnicum, ſibi licèt minimè ſubjectum, attamen Eccleſiæ publicum hoſtem, juriumque ejus aggreſſorem debellandum, authoritate ſuâ Pontificiâ in ſubſidium accerſere Regum Chriſtianorum arma, eumque ab hiſce devictum ſpoliare jure regni ſui, atque hoc vel ſibi vendicare, vel Regibus, quorum armis vindicatæ ſunt eæ contra Deum, ac Chriſtum, ejuſque Eccleſiam, authoritatemque ſuoremam Oecumenicam, ab Ethnico Rege illatæ injuriæ.

PROBATIO III.

Petita *ex Cap. Venerabilem 34. De electione.*

159. EX hujus namque ſacri Canonis litterâ patet, Pontificem in eo eſſe intentũ ſervandæ juſtitiæ, tum ſibi, tum Germaniæ Principibus debitæ, quibus jus eſſet eligendi Regem in Imperatorem poſteà promovendum. Eo ipſo autem, quòd jus eligendi ad Principes Germaniæ pervenerit ab Apoſtolica Sede, Romanum Imperium à Græcis in perſonam Caroli Magni, ſicque in Germaniam transferente, juſtitia exigit, ut Principes Germaniæ hoc jus in Sede Apoſtolica recognoſcant, quemadmodùm aliqui & litteris, & ſuâ præſentiâ recognoverunt in tantum, quòd jus & authoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promovendum ad Imperium, ſpectet ad ſummum Pontificem, à quo & inungitur & coronatur. Hoc verò examinandi jus ejus debet eſſe conditionis, ut eijcere valeat Electum, ſi repertus fuerit inhabilis; quemadmodùm declaratur *ibidem*, reprobando indignam perſonam Ducis, à pleriſque Principibus jus eligendi obtinentibus perperam electam, ut propterea meruerint pro ea vice amittere hoc privilegium, qui permiſsâ abuſi ſunt poteſtate.

Excipiet aliquis, hæc à Summo Pontifice 160.
aſſerta, non tam probari, quàm ſupponi.

Verùm quod *ibidem* ſupponitur principium, in eo ſe tenet, ceu totius Canonicæ illius ſanctionis principium, quòd nempe Sedes Apoſtolica à Græcis in Carolum Magnum, indeque in Germaniam tranſtulerit Romanũ Imperium. Hæc autem tranſlatio per Sedis Apoſtolicæ authoritatem facta, eſt indubitatæ veritatis, dũ nulli ſeu populo, ſeu Regi, ſeu cuicumq; alij politicæ poteſtati potuerit alia eſſe authoritas ſuper Imperatoribus Græcis ad eos privandos jure Occidentalis Imperij, dum neque juſtus belli titulus ad hoc faciendum tunc intervenerat; prout hæc *ſuperiùs* extant clarè probata. Econtra verò reſpectu Oecumenicæ & Apoſtolicæ poteſtatis, tam in via *Facti* interceſſiſſe cauſæ æquitatem, quam pro via *Juris* ad id præſtandum interveniſſe authoritatem ex parte Summi Pontificis, extat *ſuperiùs* probatum ex indubitatis fidei principijs. Et hinc dum certò noſcitur, nullo id negare unquam auſo, Carolum Magnum in Occidentis Imperatorem à Summo Pontifice coronatum eſſe, cùm antecedenter ad iſtam coronationem, nullâ prorſus politicâ, ſed ſolius Papæ authoritate potuerit facta fuiſſe Romani Imperij à Græcis in Carolum Magnum tranſlatio, indubitanter verum ſupponi debet, quòd coronatio illa ſtipata fuerit authoritativâ per ipſum Pontificem coronantem factâ, juris Imperatorij in Carolum tranſlatione.

At hoc præſuppoſito, non jam ex *generali-* 161.
bus duntaxat Pontificiæ ſuper Reges ſacris Litteris probatæ authoritatis principijs, ſed ex *ſpeciali* jure, Summus Pontifex potuit, ac etiam pro ſemper poteſt ſibi vendicare poteſtatem tum confirmandi Regem Romanorum electum, ſub prævio de habilitate examine promovendum in Imperatorem: tum conſequenter reprobandi, ſi repertus fuerit inhabilis. Eo ipſo autem, quòd Pontificiâ authoritate ſic ad Germanos tranſlatum ſit Imperium, *ſpeciali* inſuper jure Sedes Apoſtolica habeat ſibi obſtrictum Imperatorem, ut teneatur Eccleſiæ Romanæ eſſe defenſor & advocatus. Ex hoc autem *ſpeciali* jure fas eſt eidem Sedi Apoſtolicæ, ſi electus repertus ſit inhabilis, ac eapropter reprobatus, providendi ſibi de Imperatore, alterutri Electorum inter ſe diviſorum parti accedendo, ne Sedes Apoſtolica carere debeat advocato & defenſore, ſicque Electorum culpa redundet ipſi in pœnam. At verò ex illo ipſo etiam principio de Occidentis Imperio per authoritatem Pontificiam in Germanos tranſlato ſit inſuper conſequens, Summo Pontifici fuiſſe inde jus quæſitum, tum ſtatuendi de norma electionis hujuſmodi, tum conſignandi certos Principes, quibus hoc eligendi jus appropriaretur.

Probatur iſtud ſubſumpum. Nam ipſa ra- 162.
tio naturalis dictat, jus Imperij legitimâ authoritate ademptum Græcis, in hunc primitus

con-

conceſſiſſe, qui hoc jus Græcis legitimè ademit. Ex quo proinde eatenus eſt derivatum in Carolum Magnum, ut penes ipſius ſtirpem maſculinam ſubſiſteret jure hæreditario, quamdiu ſupererat, qui habilis eſſet gubernando Imperio, cujus habilitatis ratio ab Eccleſiaſtica poteſtate, ex præinſinuati Juris titulo dijudicanda fuerat, ubi Carolo Simplici, ultimo ex Carolinâ maſculinâ ſtirpe progenito repudiato, Magnates Germaniæ Ducem Saxoniæ Imperio præficiendum ſanxerunt. Ubi namque jus hæreditariæ in Imperio Occidentali ſucceſſionis, in Carolina ſtirpe exſpiravit, penes Principes Germaniæ jus eligendi Imperatorem, nullo juſto titulo ſubſiſtere poterat, niſi dependenter à Sede Apoſtolica, à qua jus Imperij à Græcis juſtè ademptum, in ejus poteſtatem tranſierat, & hinc in Carolum Magnum, ejuſque maſculinam duntaxat ſtirpem ſucceſſionis hæreditariæ titulo translatum fuerat, penes Sedem Apoſtolicam reſidente radicati quali primævi juris, uti dictum, ſibi quæſiti facultate. Ex cujus proinde diſpoſitione neceſſariò pendere debuit ulterior Imperij intra Germanos prorogatio, dum iſti neque hæreditariæ reſpectu Caroli Magni ſucceſſionis ratione, neque alio ſuper jus Imperij a Græcis adempti juſto titulo, ex tunc potiebantur.

PROBATIO IV.

Deſumpta *ex Clementina unica. De jurejurando.*

163. EX hac namque Clementis V. in Concilio Viennenſi editâ conſtitutione conſtat, Germanos Principes Orthodoxos haud indignum reputaſſe, ut ſua ſubmitterent capita Romano Pontifici, à quo approbationem perſonæ ad Imperialis celſitudinis apicem aſſumendæ, nec non hujus unctionē, & Imperij coronā acciperunt. At eo ipſo, quòd iſta coronatio non ſit nuda, ſed ſtipata jure approbandi, ſeu confirmandi, apertè ſequitur, quòd in vi hujus juris, Romano Pontifici ſit authoritas ſuperioritatis erga Imperatores, idque non ex generali duntaxat ſuper cunctas Chriſti oves, eorumque quodcunque ſuper terram *morale*, quà in regnum cælorum ordinabile, Oecumenicæ poteſtatis titulo, ſed ex hoc inſuper in eadem Clementina aſſerto fundamento *ſpecifico*, quòd *Sedis Apoſtolicæ authoritate jus, Imperij à Græcis ademptum, ſit translatum in Germanos.*

164. Ex quo proinde *ſpecifico* Eccleſiæ Romanæ erga Imperium Romanum titulo, non potuit non eſſe conſequens, ut, poſtquàm extinctâ ſtirpe Carolinâ, nullum in Imperio Romano hæreditariæ ſucceſſionis jus ſupererat, Imperatoriæ dignitatis in Germanis prorogatio, penderet ex eadem Sede Apoſtolica, utpote jus Imperij à Græcis adimente, atque in Carolum Magnū, ejuſque ſtirpem maſculinā transferente, nec, ſub primæva ejuſdem juris translatione ulteriorem ſtirpe Carolinā ſucceſſionem ſtatuente. Unde hac ſtirpe extinctā, opus fuerat novā proviſione ſuper talem pro futuro prorogationem, non per alium potente fieri, quàm ab illo, qui Imperium Græcis ademptum, ſui primitus juris fecerat. Ex cujus proinde juris titulo præfatus Pontifex *in dictâ Clementinâ* meritò ſubinferebat, *a Sede Apoſtolicâ ad certos Principes jus eligendi Regem, in Imperatorem poſtea promovendum, perveniſſe.*

Ex eodem etiam titulo jus *ſpecificum* eſt 165.
Romano Pontifici, Regem Romanorum à Principibus electum, & ab illo approbatum, ſecundùm dictam Clementinam adſtringendi vinculo juramenti, prout tam mos obſervationis antiquæ temporibus noviſſimis renovatæ, quàm forma juramenti hujuſmodi ſacris inſerta Canonibus *diſt. 63. Cap. Tibi ſoli.* manifeſtant.

PROBATIO V.

PEtita ex jure eligendi Imperatoris, certis Germaniæ Principibus conceſſo à Summo Pontifice.

Quæ in argumento *quinto* circa hanc rem 166.
deducta habentur, videri poſſunt ſufficere ad præſens inſtitutum. Ne tamen hâc etiam in parte ſteriles ſimus, ex Bellarmino ſequentes inſtituti hujus probationes hîc producendas duximus. Hic igitur S. R. Eccleſiæ Cardinalis *lib. 3. de translat. Imperij cap. 3.* contra Illyricum Lutheranæ hæreſeos ſectatorem negantem, *jus eligendi Imperatorem authoritate Summi Pontificis eſſe certis Germaniæ Principibus conceſſum,* hunc in modum procedit.

Primus, inquiens, hujus rei teſtis ſit Inno- 167.
centius III. quem Illyricus teſtem eſſe dicit omni exceptione majorem, is enim diſertis verbis teſtatur, à Sede Apoſtolicâ ad certos Germaniæ Principes poteſtatem eligendi Reges Romanorum perveniſſe. *Verùm* (inquit *in Epiſt. ad Ducem Thuringiæ*, unde extat *cap. Venerabilem. De electione*) *illis Principibus jus, & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ut debemus, ad quos de jure, & antiquâ conſuetudine noſcitur pertinere: præſertim cùm ad eos jus, & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperiū in perſona magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos.* Hæc ille. Qui etſi non meminit Gregorij V. tamen id affirmat, quod potiſſimùm hoc loco probare intendimus. Innocentium ſequuntur ex Italicis; & Gallicis ſcriptoribus Henricus Hoſtienſis, S. Thomas Aquinas, B. Auguſtinus Triumphus, Alvarus Pelagius, & Joannes Villanus, *ſupra citati*: nec non Philippus Bergomenſis *lib. 12. Supplementi Chronicorum*: Blondus Flavius *lib. 3. Decadis 2.* Baptiſta *in vita Gregorij V.* Raphael Volaterranus *lib. 22. Antropologiæ*: Polydorus Virgilius *lib. 4. de Inventoribus rerum. c. 7. aliàs 10.* Item Joannes Andreas *in cap. Ad Apoſtolicæ. De ſent. & re judic. lib. 6. & in Cap. Venerabilem. De elect.* Cardin. Floren. *in idem cap. Venerabilem. §. 1. col. 3. in 6. quæſt. num. 7.* Alterius *in lib. Bene à Zenone. num. 5. de quadrien. præſcript.* Baldus *in ſua Margarita. verbo Annus.* S. Antonimus *part. 3. tit. 22. cap. 5. §. 13.* Andreas Alciatus (quem

virum doctiſſimum, atque hiſtoriarum peritiſſimum vocat Illyricus *pag. 57.) in Commentario Legis Bona civitas. ff. De verb. ſignificat.* & *in libro de ſingulari certamine cap. 32.* Multi præterea cum Jureconſulti, tum Hiſtorici, quos longum eſſet recenſere.

168. Ex Germanis habemus in primis Jordanum quendam, quem ipſe Illyricus citat *pag. 90.* cujus hæc ſunt verba *in lib. de Translat. Imperij. Factum eſt, quòd S. Carolus Magnus Imperator de conſenſu, & mandato Romani Pontificis ordinationem ſibi Divinitus inſpiratam inſtituit, & præcepit, ut Imperium Romanorum apud electionem Canonicam Principum Germanorum in perpetuũ remaneret.* Hæc ille. Certè autẽ, ſi Carolus Imperator juſſu Romani Pontificis Electores Imperatoris inſtituit: ejus inſtitutionis auctor primus, ac præcipuus Summus Pontifex fuit. Si quidem in re quavis, major eſt auctoritas ejus, qui jubet, quàm ejus, qui alterius juſſum exequitur.

169. Jacobus quoque Wymphelingius, auctor item Germanus, *in Epitome Rerum Germanicarum cap. 20.* ſic ait. *Gregorius, cognitâ Imperij imbecillitate, varietatéq; fortunæ: utque is, qui cæteris virtute præſtaret, præeſſet etiam dignitate: ſanctionem tulit, haud abnuente Othone, de Imperatore deligendo, Anno Chriſti 1002. quam uſq; ad noſtra tempora ſervatam videmus, videlicet ſolis Germanis licere Principem eligere, qui Cæſar, & Romanorum Rex appellatus, tum demum Imperator & Auguſtus haberetur, ſi eum Romanus Pontifex inunxiſſet.*

Albertus Kranzius, & ipſe Germanus *l. 4. Saxoniæ cap. 25. Gregorius* (inquit) *ad undecimam, quo abfuerat, mentem reſtitutus, acerrimam de accepta à Romanis injuria ultionem ſumpſit. Paulò enim poſteà, quàm redierat, eam fecit de Imperatoris electione ſanctionem, quam hucuſq; per annos jam quingentos ſervatam videmus, ſolis licere Germanis, qui inde Electores ſunt dicti, Principem deligere; qui Cæſar tunc, & Romanorum Rex dictus, ſi à Romano Pontifice coronabitur, Imperator Auguſtus appelletur.*

Joannes Nauclerus natione Germanus, *in 2. volumine Chronographiæ generatione 34.* ita ſcribit: *Salvari poteſt, quod ex monumentis Aquilejenſis Eccleſiæ traditum invenitur, ſanctionem de Imperatore à Germanis deligendo, Sylveſtri temporibus factam eſſe, etſi Gregorius ſanctionem inſtituerit, ille tamen Sylveſter electionem primam juxta ſanctionem factam approbavit.* Et infrà: *Anno ſalutis ſecundo ſupra milleſimum, Othone III. mortuo, Germani Electores conceſſo juri per ſanctionem Gregorij V. & Othonis III. primùm innitentes, Henricum Ducem Bavariæ, Comitẽ Bambergenſem, Claudium poſteà dictum, Cæſarem declarant.* Hæc ille.

His adde Joannem Carionem *lib. 3. Chronici*, & Joannem Cuſpinianum *in vita Othonis III.* & ipſum Illyricum cum collegis ſuis Magdeburgenſibus Centuriatoribus. Omnes enim iſti diſertis verbis docent, aut Gregoriũ Pontificem, aut certè Othonem, ope & authoritate Gregorij ſanctionem illam de Electoribus edidiſſe. Ac ut Illyricus intelligat, quanti faciamus graviſſimam ejus, collegarumq; ipſius authoritatem, teſtimonium jam ante in *cap. 1.* adſcriptum, hoc etiam loco in ejus gratiam iterum adſcribemus. Sic igitur habet *Cent. 10. cap. 10. col. 546. Gregorius ſuam patriam inſigni aliquâ dignitate ornaturus, ſanxit, ut penes ſolos Germanos jus eſſet eligendi Regem, qui poſt diadema à Romano Pontifice acceptum, Imperator & Auguſtus appellaretur.* Hæc ille.

Accedant poſtremò graviſſima teſtimonia, unum Concilij Generalis, alterum ipſorum Electorum. Exſtat enim in Clementina. *Romani Principes. De jurejurando.* decretum Concilij Viennenſis Generalis, in quo hæc habentur verba: *Eccleſia Romana à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes jus, & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, pervenit.* Exſtat item Electorum Imperij publicum Inſtrumentum ad Nicolaum III. Pontificem miſſum, ex autographo deſcriptum, quod Romæ in arce Angeli conſervatum ex integro ibi profert prætactus Cardinalis, in cujus exordio inter cætera in rem præſentem facientia, apertè dicitur: *Quòd Romana Eccleſia in Germania plantaverit Principes tanquam arbores præelectas, quibus dederit illud potentiæ mirandæ incrementum, ut ipſius Eccleſiæ authoritate ſuffulti, per ipſorum electionem, illum, qui frena Romani teneret Imperij, germinarent.* 170.

§. V.

Referuntur noſtratis ſententiæ argumenta *Ex Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi. Ex Cap. Grandi. De ſupplendâ negligentiâ Prælator. in 6. & Extravagante unica. Si Fratrum. Ne Sede vacante.*

ARGUMENTUM I.

Ex Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi.

171. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 2.* argumentatur I. ex *præcitato* Innocentij III. ſacro Canone ita ſe habente: *Tua nobis humilitas ſupplicavit, ut filios tuos legitimationis dignaremur titulo decorare, quatenus eis, quò minùs tibi ſuccederent, natalium objectio non noceret &c. Videbatur autem (ea ſupplicatio tua) ex eo trahere majorem audaciam poſtulandi, quòd cum Regis Francorum filijs de benignitate Apoſtolicæ Sedes diſpenſavimus &c. Rationibus autem hiſce inducti, Regi gratum fecimus requiſiti, cauſam tam ex Veteri, quàm Novo Teſtamento trahentes, quòd non ſolùm in Eccleſiæ patrimonio, verùm etiam in alijs Regionibus, certis cauſis inſpectis, temporalem juriſdictionem* caſualiter *exercemus, non quòd alieno juri præjudicare velimus, ſed quia, ſicut* in Deuteronomio *continetur:* Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris, inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & Judicum intrà portas videris verba variari; venies ad Sacerdotis Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, & facies, quæcunque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, ſequeriſque eorum ſententiam: qui autem ſuper-

perbierit, nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, decreto Judicis morietur.

172. *Sanè cùm Deuteronomium* Lex ſecunda *interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur, ut, quod ibi decernitur, debere in Novo Teſtamento ſervari: locus enim, quem elegit Dominus, Apoſtolica Sedes eſſe cognoſcitur &c. Sunt autem Sacerdotes Levitici generis Fratres noſtri, qui nobis jure Levitico in executione Sacerdotalis officij Coadiutores exiſtiſſit. Is verò ſuper eos Sacerdos, ſive Judex exiſtit, cui Dominus inquit in Petro*: Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit & ligatum in cælis &c. *Ejus Vicarius, qui eſt Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, Judex vivorum & mortuorum. Tria quippe diſtinguit judicia, primum inter ſanguinem & ſanguinem, per quod criminale intelligitur & civile. Vltimum inter lepram, & lepram, per quod Eccleſiaſticum denotatur & criminale. Medium inter cauſam, & cauſam, quod ad utrumque refertur tam Eccleſiaſticum, quàm Civile: in quibus, cùm aliquid fuerit difficile & ambiguum, ad judicium eſt Sedis Apoſtolicæ recurrendum, cujus ſententiam, qui ſuperbiens contempſerit obſervare, morti præcipitur, id eſt, per excommunicationis ſententiam velut mortuus à communione fidelium ſeparari. Paulus etiam, ut poteſtatis plenitudinem exponeret, ad Corinthios ſcribens, ait*: Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia? *Licèt igitur cum filijs ſæpe dicti Regis (de quibus, an fuerint legitimi ab initio dubitabatur) duxerimus diſpenſandum: quia tamen Lex tam Moſaica, quàm Canonica ſobolem ſuſceptam ex adulterio deteſtatur, teſtante Domino, quòd ſpuriæ usque ad decimam generationem in Eccleſiam non intrabunt: Canone verò vetante, tales ad ſacros Ordines promoveri: ſæcularibus quoque legibus non ſolùm repellentibus eos à ſucceſſione paternâ, ſed negantibus ipſis etiam alimenta: petitioni tuæ non duximus annuendum.*

173. Ex quâ proinde Decretali dictus Author animadvertendum admonet, quòd Summus Pontifex apertè teſtetur, ſe in locis, dominio ſuo temporali ſubjectis, plenam exercere jurisdictionem temporalem, in alijs verò locis non plenam, ſed limitatam, certiſque ex cauſis: idque jure non tam voluntarij compromiſſi (de quo nullum dubium eſſe potuit, cùm hoc non in ſolam perſonam Summi Pontificis cadat) ſed jure Divino expreſſo *Deuteron. 17. & ad Corinth. 1.*

Objectio.

174. EX hâc ipsâ ratiocinatione videtur difficultas excitari, quomodò diſpenſatio pro filijs Regis Francorum facta, filijs autem Comitis Peſſulani negata, reduci valeat in jus Deuteronomij?

Reſponſio.

175. VErùm tota cauſæ iſtius expeditio videtur explicari poſſe ſub iſthâc formâ ſyllogiſticâ. Quæ enim poteſtas judiciaria diſcernendi inter ſanguinem & ſanguinem, inter cauſam & cauſam, jure Deuteronomij competebat ſacerdotio Veteris Teſtamenti, majori cum eminentiâ eſt per Chriſtum in Novo Teſtamento conceſſa authoritati Apoſtolicæ, in Romano Pontifice jam ſubſiſtenti. At ipſiſſima hæc Apoſtolicæ authoritatis Petri ſucceſſori Romano Pontifici competentis poteſtas continetur Chriſti Domini verbis: *Quæcunque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & cælis, & quæcunque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.* Hæc verò Clavium poteſtas non eſt minoris virtutis, ac fuerit Apoſtolica Paulo delegata authoritas, quam ad ſæcularium cauſarum judicium protendi, apertè conteſtatus eſt is Apoſtolus: eò vel maximè, quòd Petro, ejúſque ſucceſſori per Chriſtum deſtinata Clavium poteſtas, clarè extendatur ad quodcunq; ſuper terrâ pro cauſarum meritis ſeu ſolvendum, ſeu ligandũ. At eo ipſo, quòd iſta Clavium poteſtas ex Chriſti Domini inſtitutione, habeat ordinem ad regnum cælorum, non niſi ſub ſtatu cauſæ, ſalutem æternam, Eccleſiæque ſanctæ Bonum, ſeu fidei, ac Religionis veræ publicam utilitatem reſpicientis, ad illum reduci poteſt. Hoc igitur ad regnum cælorum ſervato ordine, Summus Pontifex Innocentius III. ſecundùm cauſarum differentias, uni meritò conceſſit, alteri jure negavit, Juris tum *Canonici*, tum *Civilis* diſpenſationem, in ordine ad temporalis quoque hæreditatis, ex legum *Civilium* diſpoſitione illegitimis denegatæ ſucceſſionem.

ARGUMENTUM II.

Petitum *ex Cap. Grandi. De ſupplendâ negligentia Prælatorum. in 6.*

AUthor *Regalis Sacerdotij præs. §. 10. n. 3.* argumentatur 2. ex *prælegato* Canone Innocentij IV. reſcripto ad Barones & Comites Portugalliæ ita ſe habente: *Mandamus, quatenus dilectum filium nobilem virum Regis Portugalliæ fratrem de devotione, probitate, ac circumſpectione multipliciter commendatum, præſertim cùm ad defenſionem Eccleſiarum, monaſteriorum, aliorúmque piorum locorum Regni præfati, & perſonarum Eccleſiaſticarum, nec non viduarum, orphanorum, & cæterorum ibidem degentium ſit aſſumptus, cùm ad vos acceſſerit (fidelitate, homagio, juramento, ſeu pacto ſi aliquibus ſortè præfato Regi, vel cuicunque perſonæ teneamini, aut etiam ipſius Regis prohibitione nequaquàm obſtantibus) in civitatibus, & munitionibus Regni prædicti, cum omnibus ſuis recipere abſque difficultate qualibet procuretis. Aliàquin Venerabilibus Fratribus noſtris Bracharenſi Archiepiſcopo, & Epiſcopo Conimbricenſi damus in præceptis, ut vos per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remotâ, compellant. Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipſius legitimo filio prædictum Regnum admittere: ſed potiùs ſibi, & eidem Regno deſtructioni expoſito, ac vobis ipſis conſulere.* 176.

Ex qua Decretali *præcitata* Author infert, manifeſtum hinc reddi, Regno, & Eccleſiâ periclitante, cujus Advocati ſunt Reges, poſſe Summum Pontificem, legitimum alioquin Regem adminiſtratione privare, Coadjutorem illi, aut Vicarium dare, ſubditos juramento fidelitatis abſolvere &c. Et hæc omnia 177.

nia præſtare Pontificem ſuo jure, in conſpectu totius Galliæ, utpote intrà Concilium Univerſale Lugdunenſe, ejuſdem Galliæ Prælatis ibidem præſentibus, necquidquàm refragantibus ei Pontificiæ in Gallijs exercitæ poteſtati.

Reflexio.

178. SUper iſthac ratiocinatione faciendo reflexionem, videtur, ſingularis argumenti pondus Pontificiæ ſupra Reges authoritati acceſſiſſe ex Galliæ Epiſcoporum in Concilio Lugdunenſi tunc coadunatorum tacitâ comprobatione, cùm niſi in jure Divino fundata eſſet ea poteſtas, meritò debuiſſent Pontifici reſiſtere, ad evitandas gravioris momenti conſequentias, ſuum quoque Regem attingentes.

179. Sed quod, inquies, eſt jus Divinum Pontificiæ ſupra Reges poteſtatis conſtitutivum, niſi clavium à Chriſto ſancita authoritas, ſub ordine ad regnum cælorum, atque adeò in Eccleſiæ, ac Religionis ſanctæ neceſſitate, potens quodcumque ſuper terram ſeu ligare, ſeu ſolvere? Quandoquidè igitur in illa Decretali Innocentius IV. pro ſuæ conſtitutionis fundamento poſuerit Regni illius ex Regis inhabilitate periclitantis neceſſitatem ſpiritualem Eccleſiarum, Monaſteriorum, aliorumque piorum locorum, vel etiam miſerabilium perſonarum ex virtutis ſeu Religionis, ſeu pietatis, ac miſericordiæ exigentiâ meritò ſublevandam, ejuſdem Regni propemodùm deſtruendi neceſſitate temporali non aliter, quàm in ordine ad Eccleſiæ Bonum, publicumque Religionis, aliarumque virtutum utilitatem præ oculis habitâ; ideo in aperto eſt, illam Decretalem optimè fundari in indefinitâ ſupra quodcunque, quod eſt ſuper terram, quâ ad Regni cælorum ordinem reducibile, protenſa Clavium Apoſtolicarum poteſtate.

ARGUMENTUM III.

Deſumptum ex *Extravagante unicâ. Si Fratrum. Ne Sede vacante.*

180. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 8.* argumentatur 3. ex *prælegatâ Extravagante* Ioannis XXII. cujus tenor eſt talis: *Si Fratrum, & Coepiſcoporum, & aliorum quorumlibet jura illibata ſervari, & ab omni ſortè diſpendio diminutionis extranea cupimus, multò fortiùs pro noſtris, & Romanæ Eccleſiæ ſponſæ noſtræ juribus & honoribus conſervandis, ex injuncto nobis officij debito, Apoſtolicæ proviſionis partes tenemur impendere, ne temporibus noſtris uſurpationis injuriam ſubeant. Sanè in noſtram & Fratrum noſtrorum deductum eſt notitiam, quòd, licèt de jure ſit liquidum, & ab olim inconcuſſè ſervatum, quòd vacante Imperio, cùm in illo ad ſæcularem Iudicem nequeat haberi recurſus, ad Summum Pontificem, cui in perſona Petri, terreni ſimul & cæleſtis Imperij jura Deus ipſe commiſit, Imperij prædicti juriſdictio, regimen, & diſpoſitio devolvantur &c. Nos igitur volentes noſtris, & Eccleſiæ noſtræ juribus & honoribus in hac parte proſpicere, & malis, ac ſcandalis, quæ ex retentione, aſſumptione, ſeu reſumptione hujuſmodi orta ſunt hactenus, nec non periculis animarum ſalubriter occurrere cupientes, præſentium authoritate monemus omnes ſub excommunicationis pœnâ, cujuſcunqui ſtatûs &c. exiſtant, etiamſi Regiâ &c. præfulgeant dignitate, qui poſt vacationem Imperij abſque Noſtrâ, vel Sedis prædictæ licentiâ hujuſmodi Vicarij nomen aſſumpſerunt, vel retinuerunt, ab uſu, poteſtate & exercitio ſuprà dictis prorſus abſtineant, & omninò deſiſtant. Et ut quibuslibet parendi talibus tollatur occaſio, omnes & ſingulos, qui hujuſmodi Vicariatûs nomen retinentibus juramento fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento hujuſmodi, quantum ad hoc, de poteſtatis plenitudine abſolventes, Apoſtolicâ authoritate firmiter inhibemus eiſdem, ne talibus ut Vicarijs, vel Officialibus Imperij, aliquatenus pareant, vel intendant &c.*

Ex qua Decretali Author *præcitatus* infert, 181. clarè patêre, quòd Petro cæleſtis ſimul & terreſtris jura Imperij ſint commiſſa. Unde quando ſæcularis Judicis copia non eſt, recurri ad Summum Pontificem poſſe: & ſi propter eligentium diſcordias, Imperium & conſequenter Eccleſia, cujus Advocatum Imperator agit, periclitatur; poſſe ſummum Pontificem Electis & Electoribus imperare, quæ componendæ paci neceſſaria fuerint.

Reflexio.

SUper hac ratiocinatione animadvertendum occurrit, quòd in communia duntaxat authoritatis Oecumenicæ jura *ſuperiùs* deducta reduci videatur, cùm tamen prætacti Canonis conſtitutio fundata credi poſſit ſuper jus ſpeciale Summi Pontificis, radicatum ex Imperij Græcis adempti in Germanos translatione, cùm cæteroqui difficile foret, Imperij vacantis vicariatus ad Sedis Apoſtolicæ arbitrium, verbis, uti ſonant, adeò illimitatis revocare. De quo proinde puncto *inferiùs* accuratiorem habebimus diſcuſſionem. 182.

CONCLUSIO.

POntificia ſuper Reges authoritas, 183. publicâ præcipuè Eccleſiæ, ſeu Religionis neceſſitate exigente Regiæ poteſtatis ſeu confirmatoriam, ſeu moderativam proviſionem, ſeu ſingularem etiam quoad temporalia diſpenſationem Apoſtolicam, liquidò demonſtratur *ex Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi. Ex Cap. Grandi. De ſupplendâ negligentiâ Prælatorum, in 6.* ac *Extravagante unica. Si Fratrum. Ne ſede vacante.*

Explicatur per argumenta *præcitati* Canonis *Per venerabilem.* Ex cujus viſceribus *à n. 171.* inducitur in ſignis ex Antiqui Fœderis ſacris Litteris, Novique Teſtamenti Divinis oraculis inter ſe collatis Oecumenicæ Pontificiæ authoritatis ſuper cauſas quas *Civiles* protenſæ probatio, quam ſub ſyllogiſticâ expenſam methodo oſtendimus, magnâ pollere rationis Divinæ energiâ, ad inſtitutum illud Theologicè demonſtrandum. Exinde *à n. 176. ex Cap. Grandi.*

Digitized by Google

Grandi. De ſupplendâ negligentiâ Prælat. deducitur ſolidum argumentum ad Pontificiæ ſuper Regum jura, eiſque connexas prærogativas, poteſtatis extenſionem comprobandam, uberiori per noſtram reflexionem *à n.* 182. ejuſdem argumenti firmitate oſtenſâ.

Pro quibus adeò fundamentis ſeu magis conſolidandis, ſeu adverſæ parti magis acceptis reddendis, viſum eſt, loco noſtrarum probationum hîc attexere, quæ inſigne Gallicanæ Eccleſiæ Lumen Cardinalis Eduenſis Bertrandus in Bibliothecæ ſanctorum Patrum *tom. 4. Pariſienſis de anno 1610. editionis pag. 1104.* relatus, in lucem ante ſexcentos annos edidit, ſub iſthâc diſquiſitione: *Vtrùm ſpiritualis poteſtas debeat dominari temporali?*

PROBATIO I.

184. IN qua prætacti Cardinalis Eduenſis ſuper præadducta diſquiſitione adfertur ſolidiſſima reſolutio, fundata in prætacto Canone *Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi.*

Hoc igitur Eccleſiæ Gallicanæ Lumen præcinuum, ſuper præinſinuatâ diſquiſitione reſponſurus, adducit inprimis argumenta pro parte *negativâ*. Videtur, inquiens, poteſtas ſpiritualis haud debere dominari temporali poteſtati; quia juriſdictiones ſunt diſtinctæ, ut *in Authent. Quomodò oporteat Epiſcopos &c. in principio. collat. 1. De conſecrat. diſt. 3. Cap. Celebritatem. in fine.* Non ergo Papa debet ſe intromittere de poteſtate temporali, ſed debet temporalia dimittere Imperatoribus, Regibus, & alij Dominis temporalibus. *8. diſt. Cap. Quæ iure argument. Extra. Qui filij ſint legitimi. Cap. Lator. Cap. Cauſam*; aliàs poneret falcem ſuam in meſſem alienam. *De election. Cap. Venerabilem.* Quod non eſt faciendum. *ult. quæſt. 3. Cap. 1.* Præterea ſecundùm Hugonem, Imperator à ſolo Deo habet poteſtatem in temporalibus: Papa verò in ſpiritualibus: & ſic juriſdictiones ſunt diſtinctæ, ut dicunt primæ concordantiæ. Et licèt Imperator coronam recipiat à Papa, gladium tamen ab altari recipit. *93 diſt. Cap. Legimus.* Et etiam, fuit antè Imperium, quam Apoſtolatus: propterea poteſtas ſpiritualis indiget temporali multoties. *23. q. ult. Cap. Adminiſtratores.* Ergo non dominatur ei. Præterea ſi ſpiritualis dominaretur temporali, haberet dominium temporalium, ſed dominium earundem rerum non poteſt eſſe ſimul & ſemel in ſolidum eodem tempore apud plures: *ff. Commodat. Lege Si ut certo. §. Si duobus vehiculum.* Ergo nullus alter haberet dominium, quod eſt falſum: ergo &c.

185. Exinde progreditur ad argumenta ſpiritualis ſuper temporali poteſtatis confirmatoria. Nam Chriſtus Summo, inquiens, Pontifici commiſit vices ſuas; uti habetur apud Matthæum, *& 24. q. 1. Cap. Quodcumque.* ſed Chriſto *data erat omnis poteſtas in cælo & in terra apud Matthæum.* Ergo Summus Pontifex, qui eſt ejus Vicarius, habebit hanc poteſtatem. *Extra. De tranſlat. Epiſcopi. Cap. Quanto.*

Quo præſuppoſito, reſpondet, aſſeverando, quòd poteſtas ſpiritualis debeat dominari omni humanæ creaturæ per rationes, quas Hoſtienſis induxit *in Summa. Qui filij ſint legitimi. §. Qualiter, & a quo.* Item, quia Ieſus Chriſtus filius Dei, dum fuit in hoc mundo, & etiam ab æterno *naturalis* dominus fuit: & de jure *naturali* in Imperatores, & quoſcunque alios depoſitionis ſententias ferre potuiſſet & damnationis, & quaſcunque alias, utpote in perſonas, quos creaverat, & donis naturalibus & gratuitis dotaverat, & etiam conſervabat; & eâdem ratione ejus Vicarius poteſt. Nam non videretur diſcretus Dominus fuiſſe (ut cum reverentiâ ejus loquar) niſi unicum poſt ſe talem Vicarium reliquiſſet, qui hæc omnia poſſet. Fuit autem iſte Vicarius ejus Petrus apud Matthæum. Et idem dicendum eſt de ſucceſſoribus Petri: cùm eadem abſurditas ſequeretur, ſi poſt mortem Petri humanam naturam à ſe creatam ſinè regimine unius perſonæ reliquiſſet. *Argum. Ad hoc. Qui filij ſint legitimi. Cap. Per venerabilem. ultra medium.* De hoc notat Innocent. *in Cap. Licèt. De foro compet.* Et ideo Bonifacius Octavus motus multis aliis efficacibus rationibus & exemplis, & authoritatibus ſacræ Scripturæ, declaravit, & dixit, & definivit, ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam, neceſſitate ſalutis; ut in Decretali *Vnam ſanctam. Extravag. in titulo De majorit. & obedient.* habetur ſancitum. 186.

PROBATIO II.

Prioris continuativa, atque argumentorum in contrarium adductorum confutatoria.

ET enim præfatus Cardinalis hiſce in oppoſitum allatis argumentis ita reſpondet. Ad *Primum*, cùm dicitur, quòd juriſdictiones ſunt diſtinctæ &c. dicit Hoſtienſis ſic: ergo juriſdictiones aſſero, & utramque à Deo proceſſiſſe, ut dictâ *Authent. Quomodò oporteat Epiſc.* ait: tamen quantò altera magis Deo appropinquat, tantò eſt major. Ergo ſacerdotium majus: quod probatur ex ordine ſcripturæ *dictæ Authent.* Et ſic intellige, quòd non multùm diſcrepant Sacerdotium & Imperium; ut *in Authent. De non alienand. & permutandis rebus Eccleſiæ. §. Si minùs. collat. 2.* Non multùm diſcrepant quoad principium, unde procedunt, ſed multùm diſcrepant quoad majoritatem. Inde eſt, quòd caput Epiſcopi inungitur, ſed armus Regis, & Epiſcopus chriſmate, Rex oleo; ut ſciatur, quòd Epiſcopus eſt Vicarius Capitis noſtri, id eſt, Jeſu Chriſti. Et ut oſtendatur, quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis, & Principis poteſtatem. *Extra. De ſacra unctione. Cap. 1, verſiculo, Vnde in Veteri Teſtamento.* 187.

Et eodem modo reſpondetur ad *ſecundam* oppoſitionem. Et quòd dicitur, antè fuiſſe Imperium, quàm Apoſtolatum; hoc non facit ad propoſitum, quia poteſtas non dicitur ratione temporis major, ſed ratione potiùs dig- 188.

nitatis. Nam etſi Andreas primus venit ad fidem, quàm Petrus, prælatus eſt tamen Petrus Andreæ, cùm in Apoſtolorum catalogo ſemper Petrus quaſi præcipuus præmittatur: non quòd Petrus ſit prior, ſive potior tempore, ſed potior dignitate.

189. Ad *tertium* argumentum dico, quòd, licèt (ut *ſuprà* dictum eſt) omnis humana creatura ſubſit Papæ, & ſic poteſtati ſpirituali; non tamen ſequitur, quòd habeat dominium omnium rerum temporalium. Ad cujus declarationem eſt ſciendum, quòd eſt duplex dominium: eſt enim quoddam dominium jure *Divino*, quoddam aliud jure *humano*. *8. diſtinct. Cap. Quo jure. Divinũ* dominium eſt illud, quod eſt apud Deum ſupra omnem creaturam: ipſe enim Deus creator eſt omniũ univerſorum, qui enim manet in æternum, *Creavit omnia ſimul* item in Geneſi: *In principio creavit Deus cælum & terram.* Et vide de hoc, quod notatur in *Cap. 1. De ſumma Trinitate & fide Catholica.* Iſto jure *Divino Domini eſt terra, & plenitudo ejus. De decimis Cap. Tua nobis. dicto Cap. Quo jure.* Iſtud dominium eſt verum dominium ſimplex & abſolutum; & unus eſt Dominus omnium creaturarum Deus, & ideo *propriè loquendo*, omnes creaturæ, proprietates, res, poſſeſſiones, & bona alia, in bonis nullius ſunt verè, abſolutè, & propriè, niſi Dei.

190. Circa quod dominium dicit Hoſtienſis *De voto & voti redempt. Cap. Quod ſuper. in magnâ gloſſâ. verſiculo: Mihi tamen videtur ſic*: Mihi videtur, quòd in Adventu Chriſti omnis honor, & omnis principatus, & omne dominium & juriſdictio de jure, & ex juſta cauſa per illum, qui ſupremam manum habet, nec errare poteſt, omni fideli ſubtracta fuerunt, & ad fideles translata: quòd hoc juſtâ causâ, probat Sapiens: *Regnum de gente ad gentem transfertur propter injuſtitias & injurias, & contumelias, & diverſos dolos.* Quòd hoc factum ſit, probatur *De conſtitut. Cap. Translato.* & hoc in perſona Chriſti Filij Dei vivi, qui non ſolùm Sacerdos fuit, ſed & Rex *Lucæ 1. Ecce concipies in utero: &c.* uſque: *& regni ejus non erit finis.* Unde & ipſe dixit apud Matthæum: *Auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructum ejus.* Hujus autem regni & ſacerdotij principatum perpetuum commiſit Filius Dei Petro, & ſucceſſoribus ejus, ut patet in eo, quod legitur & notatur *De hominibus. Cap. 1. Pro humanitate. lib. 6. &c. Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legit. §. Rationibus*: *per totum*; & maximè *in verſiculo finali.* Et de tali dominio *Divino* dico, quòd omnis temporalis poteſtas eſt ſubjecta dominio ſpirituali, & debet poteſtas ſpiritualis poteſtati temporali dominari. Aliud eſt dominium, quod ſecundùm Legiſtas vocatur *Legale* dominium, & ita nominat Accurſius *ff. De verb. ſignificat. Lege Rectè*: ſecundùm Canoniſtas verò vocatur *humanum*: ut *in dicto Cap. Quo jure.* De iſto *Legali*, vel *Humano* dominio dicit Innocentius ſic: quod eſt jus, quod ad aliquem ſpectat, vel acquiritur de jure *naturali*: ut ſunt dominia, obligationes, & hujuſmodi &c. innuens expreſsè, quòd rerum dominia & obligationes ſunt de jure *naturali*, id eſt, de jure Gentium, non autem à jure *Civili*, vel Imperatore: ut actiones; uti *ff. De juſtit. & jure. Lege Ex hoc jure. Inſtitut. Rerum divinarum. §. Ferè.* Ita notat Innocentius *de conſtitut. Cap. Quæ Eccleſiarum.* & Compoſtellanus dicit ibidem, quòd à jure Gentium deſcendunt dominia. Sed per leges Principum diſtinguuntur modi, per quos rerum dominia acquiruntur. *ff. De acquirendo rerum dominio. per totum. Et Inſtitut. De rebus Divinis. per totum.* Et ſic intelligit, quod legitur *8. diſt. Cap. Quo jure*: & ſic concordant in hoc, quòd dominia ſunt de jure Gentium.

Sed videtur mihi, quòd dominium rerum 191.
Legale vel *Humanum* fuit à Deo collatum humanæ creaturæ, & non fuit ab initio introductum jure Gentium, vel *Civili*: nam Deus omnia, quæ creavit, fecit propter rationabilem creaturam, & omnia ſubjecit rationali creaturæ, & ſic reſervato ſibi univerſali, & vero dominio omnium creaturarum, hujus dominij utilitatem conceſſit ab initio humanæ creaturæ, quoad uſum: quod videtur intelligere Accurſius *Cap. De jure dominij. Lege In rebus. Super verbo naturaliter.* Vbi dicit, quòd jure primævo non diſtinguebantur dominia, niſi quantũ ad uſum &c. Vnde ante jus Gentium omnia fuerunt communia, quouſque jure Gentium uſibus primorum parentũm appropriarentur, ut unuſquiſque, quod ſuum eſſet, ſciret. Vnde lex dicit, quòd jure Gentium dominia ſunt diſtincta: non dicit introducta; ut *dictâ leg. ff. De juſtitia, & jure. Ex hoc jure.* Cùm enim jure Gentium dividantur dominia, ſequitur, quòd ante diviſionem erant dominia communia. *Argum. ff. Communi divid. Leg. 4. circa principium.* cum ibi notatis. Vnde ex conceſſione Divinâ utilitatis dominium cauſatur, quod eſt quoddam dominium *Legale*, vel *Humanum* reſpectu veri dominij *Divini*, non dicitur dominium, ſed in ſe conſideratum dicitur verum. Illud verò dominium *Legale*, vel *Humanum* (prout erat in communi) non debet dici juris Gentium, ſed *Divini*: prout verò cuilibet appropriatur, vel acquiritur hoc dominium, ſic conſideratum eſt de jure Gentium. Et tale dominium non eſt apud Papam tantùm, ſed apud omnes, qui juſtè acquirunt: & ex quo ſemel acquiſitum eſt, non licet Papæ, vel alicui alteri auferre, vel occupare ſinè juſta cauſa: quia eſſet contra jus *naturale Divinum*, quo unicuique dictum eſt, *ne faciat alteri, quod ſibi non vult fieri*; ut in principio Decretorum, & Dominus dicit in Eſdra: *Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui. 9. quæſt. 1. Cap. Nullus alterius.* Facit ad hoc *Cap. De cohortat. Leg. Si quis. lib. 12.* Et hoc intelligo ſinè cauſa: quia ex juſta cauſa poſſet aliquis privari ab homine, vel à Jure tali dominio. *ff. De religios. & ſumptib. funerum. Leg. Si quis ſepulchrum. Cod. Pro quibus cauſis ſervi lib. accip. per totum. & ff. & Cod. De bonis damnat. per totum.* Vnde per hoc reſpondetur ad argumentum, quòd quantum ad humanam creaturam, illa ſubeſt ſpirituali poteſtati, ſicut dictum eſt. Sed dominia rerum aliarum eſſe apud ſingulos, qui

juſtè

juſtè acquirunt, verum eſt de dominio *legali & humano*: ſed dominium Divinum eſt apud Deum; nec eſt contradictio, diverſis reſpectibus accepto dominio. Ad illa jura communia, quæ dicunt, quòd Imperator eſt Dominus mundi. ff. *Ad legem Rhod. De jactu. Lege Deprecatio.* reſponde, ut notatur *Cod. De quadri. præſcript. Lege Bene à Zenone.*

192. Ex quibus manifeſtum redditur, quæ Gallicanæ Eccleſiæ circa *primam* noviſſimi Cœtûs Pariſienſis propoſitionem mens ac ſententia extiterit, cùm is Eduenſis nomine Galliæ Epiſcoporum & Archiepiſcoporum Anno 1329. coram Philippo Rege Francorum id ipſum, quod proximè ex ipſius calamo eſt aſſectum, fortiter propugnaverit; uti *ex antecedentibus in §. 2. à n. 25.* allatis deductionibus videre licet. Cujus autem hic Cardinalis in præſenti facit mentionem Extravagantis Bonifaciane *Vnam ſanctam* ejuſdem integrum tenorem cum argumentorum inde deductorum [illegible] cernere licet *ſuprà §. 2. à n. 40.*

PROBATIO III.

Deſumpta *ex Extravagante, Si Fratrum. Ne Sede vacante.*

193. EX hâc enim Apoſtolicâ conſtitutione noſcitur Pontifex eam ſibi aſſeruiſſe poteſtatem ceu prorſus liquidam de jure, & ab olim inconcuſsè ſervatam, quòd nempe *vacante Imperio, cùm in illo ad ſecularem judicem nequeat haberi recurſus, ad Summum Pontificem, cui in perſonâ Petri, terreni ſimul & cæleſtis Imperij jura Deus commiſit, Imperij prædicta juriſdictio, regimen, & diſpoſitio devolvatur. &c.* At licèt nonnemo fortaſſis poſſet eſſe ſolicitus, quomodò ex *generali* Oecumenici Paſtoralis officij jure Divinitus conſtituto, Papæ competat iſta Imperij vacantis juriſdictio, regimen & diſpoſitio. Attamen attento, quòd in vi illius Oecumenicæ Pontificiæ juriſdictionis fuerit à Papa Græcis jure optimo ademptum Occidentis Imperium, indeque in hujus Oecumenicæ poteſtatis jus tranſierit, atque hinc iſtius juris tranlatio legitimè ſit facta in Carolum Magnum, ejuſque ſtirpem maſculinam, hâc verò exſpirante, rurſus oportuerit, jus illud devolvi ad Sedem Apoſtolicam, ſicque ex hoc jure authoritati Pontificiæ ſingulariter acquiſito, ſucceſſionem Imperatoriæ dignitatis juſtiſſimo titulo facere potuerit electivam, jure adeò eligendi per eandem Pontificiam authoritatem tranſmiſſo in certos tandem Germaniæ Principes: hiſce, inquam, *ſuperiùs* firmatis, & omnimodè probatis, præſuppoſitis principijs, facilè jam conſtat, ex quo fundamento Papa in dicta Extravagante de jure certo aſſerere potuerit, quòd, dum Imperium, cujus jus à Græcis ademptum, ſuæ inprimis Oecumenicæ authoritati accreverat, Capite, in quod Sedes Apoſtolica illud jus ſibi quæſitum tranſtulerat, defuncto, vacaret, ipſius ſic vacantis juriſdictio, regimen & diſpoſitio pro tunc devolvatur ad eandem Sedem Apoſtolicam. Ex quo ipſiſſimo igitur jure Pontifex potuit meritò abrogare Imperij Vicariatus, & quoſcunque Officialatus, quos extra hanc authoritatem, vacante Imperio, aliqui Germaniæ Principes ſibi arrogarant, ſolutis etiam per authoritatem Oecumenicam fidelitatis juramento, quod ejuſmodi vicarijs præſtitum fuerat.

Atque ex hoc ſpecifice Sedis Apoſtolicæ jure provenit, ut Imperatores electi per Summum Pontificem confirmandi, & coronandi, debeant eidem præſtare [illegible] fidelitatis, cujus modus & norma ſub hiſce verbis exprimitur *in Cap. Tibi Domino. 23. diſt. 63. Tibi Domine Ioanni Papæ ego Rex Otho promittere, & jurare facio per Patrem & Filium & Spiritum ſanctum, & per lignum hoc vivificæ Crucis, & per has reliquias Sanctorum, quòd, ſi permittente Domino, Romam venero, ſanctam Romanam Eccleſiam, & te Rectorem ipſius exaltabo ſecundùm poſſe meum, & nunquam vitam, aut membra, & ipſum honorem, quem habes, meâ voluntate, aut meo conſilio, aut meo conſenſu, aut meâ exhortatione perdes: & in Romana urbe nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut ad Romanos pertinent, ſinè tuo conſilio: & quidquid de terra ſanctæ Petri ad noſtram poteſtatem pervenerit, tibi reddam; & cuncunque Italicum Regnum commiſero, jurare faciam illum, ut adjutor tuus ſit ad defendendum terram ſancti Petri ſecundùm ſuum poſſe. Sic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.* 194.

§. VI.

Corollarium finale *ſecundæ* Diſquiſitionis.

EX dictis infertur 1. Quandoquidem Regiæ poteſtatis erga authoritatem Pontificiam ſubordinatio, & quoad publici etiam regiminis, quâ in regnum cælorum ordinabilis actus *morales*, ſubjectio per Pontificias ſanctiones noſcatur deducta ex claris fidei Divinæ principijs, an non meritò hinc ſit concludendum, quòd ea ſubordinatio per authoritatis Apoſtolicæ, ſupra petram, cui portæ inferi prævalere nunquam poterunt, fundatæ deciſionem ſit jam conſtituta ſuper candelabrum Eccleſiæ, per credibilitatis evidentiam ſub prudentiæ ratione *morali* non tantùm ſufficienter, ſed (ut ita loquar) convincenter applicata ad fidei Divinæ aſſenſum eidem præſtandum. 195.

Hinc conſequenter infertur 2. ſingularis induſtriæ laude & dignum præcellere *Regalis Sacerdotij* Summarium cit. *lib. 1. §. 19.* deductum, ac oſtenſivum, *quando, & ex quibus cauſis in particulari poſſit Summus Pontifex poteſtatem in Magiſtratus & Principes ſæculares exercere?* Sic ergo ſe habet egregia hujus Authoris diſſertatio: Elegantem, inquiuntis, de hac re textum habemus in Decretali ab Innocentio III. datâ *6. Per venerabilem. 13. Qui filij ſint legitimi.* Ubi Summus Pontifex inter alia ſic loquitur: *Non ſolùm in Eccleſiæ patrimonio, verùm etiam in alijs regionibus, certis cauſis inſpectis, temporalem juriſdictionem caſualiter exercemus, non quòd alieno juri præjudicare velimus, ſed quia &c.* 196.

197. Si verò quæras, qui nam ergo ſint caſus in particulari, in quibus Summus Pontifex *caſualiter*, ut habet textus, hoc eſt, *indirectè*, & poteſtate extraordinariâ tantùm poſſit juriſdictionem in materiâ, alioquin ſæcularibus ſubjectâ exercere.

198. Reſp. Varios in Jure Canonico deſcribi: 1. Deficiente Magiſtratu & judice ſæculari, qui juſtitiam adminiſtret. *c. Licèt ex ſuſcepto. 10. De foro compet.* 2. Cùm judex ſæcularis officio ſuo ritè, & ſecundùm jura non fungitur, tunc enim Pontifici Romano incumbit curare, ne innocentes & juſtitia ſuccumbant. *cit. c. Licèt ex ſuſcepto.* 3. Si per viam denuntiationis Evangelicæ ad Eccleſiam cauſa deferatur, tanquam ad commune aſylum. *c. Novit. De judic.* 4. Si Magiſtratus ſæcularis leges ferat contra jus *Divinum*, aut *Naturale*, aut Eccleſiæ noxias, pertinet ad poteſtatem Pontificiam, eas corrigere, & contrarijs legibus abrogare, quâ ratione videmus leges Civiles quàm plurimas à Summis Pontificibus mutatas, correctaſque. V.g. Jure Civili permittitur matrimonium inter fratrum, aut ſororum liberos. *Inſtit. de Nupt.* ſed prohibetur *c. Non debet. De conſang.* Lege Civili, quæ ſecundò nubunt, variis pœnis afficiuntur *L. 1. Cod. De 2. nupt.* Sed Jus Canonicum pœnas, quæ in odium repetiti matrimonij ſunt latæ, tollit *c. Cùm ſecundùm. De ſecundis nuptijs.* Jure Civili multas ob cauſas repudia ſuſtinentur. *L. Conſenſu. Cod. De repud.* Sed Jure Canonico prohibentur. *c. Sunt, qui. 27. q. 2. & c. Lege. diſt. 10.* Jus Civile concubinatum admittit. *C. de concub.* non admittit Jus Canonicum. *c. Nemo blandiatur ſibi. c. Meretrices. 32 q. 2.* Jure Civili natis ex inceſtu, adulterio damnato congreſſu alimenta non debentur; debentur Jure Canonico. *c. Cùm haberet. De eo, qui duxit in matrim.* De Jure Civili poſſeſſor malæ fidei longo tempore præſcribit. *l. Cùm notiſſimi. Cod. De præſcriptionibus 30. vel 40. annorũ.* Non præſcribit Jure Canonico. *c. ult. De præſcriptionib.* Teſtamentum de Jure Civili non valet niſi præſentibus ſeptem teſtibus, ſed Jus Canonicum hanc legem damnat, expungitque. *c. Cùm eſſes. c. Relatum. De teſtamentis.* Denique lex Civilis maleficos, qui venenis, maliſque artibus Reipublicæ nocent, punit quidem, ſed qui imbres, ventos, grandines incantationibus abigunt, non tantùm non punit, ſed præmio donat. *l. Eorum. 4. Cod. De malef.* Quæ omnia ſacris Canonibus damnata ſunt, & videri poſſunt quàm plurimi textus *Cauſa 26 q. 2.* & S. Thomas 2.2.q. 96. & *Novella Leonis 65.* Sunt tamen, qui velint *in l. Eorum. 4. cit.* non approbari magicas incantationes, ſed ſacras agrorum luſtrationes, quæ per publicas preces, & ſupplicationes ac Sanctorum ſuffragia fieri ſolebant juxta *Novellam 123. c. 32.* §. Princeps ſæcularis jure naturali, & ſpectato genere ſuæ poteſtatis, poteſt ſubditis ſuis impedimenta matrimonij dirimentia ſtatuere, ex qua enim parte matrimonium eſt contractus, ſubjacet poteſtati, & legibus civilibus, & quantumvis elevatum ſit ad numerum ſacramentorum, non ideo tamen amiſit naturam contractûs, & ſubordinationem ad poteſtatem civilem; ſicut enim matrimonium ut contractus admittit nova impedimenta à Magiſtratu Eccleſiaſtico, quale eſt clandeſtinitatis, non obſtante ratione ſacramenti, quod immutabile eſt; ita etiam a Magiſtratu Civili; & expreſsè docet S. Thomas *4 contra Gentes. c. 78.* Sanchez *lib. 7. de Matrim. diſp. 3. n. 2.* Nihilominùs tamen Eccleſia hujus poteſtatis uſum Principibus ſæcularibus interdixit, ſibique reſervavit, ſicut patet *ex c. Tuam. De ord. cognit. c. 1. De ſponſalib. c. Euphemiam. 2. q. 3. c. Multorum. 35. q. 6.* & noviſſimè Tridentinum *Seſſ. 24. de Matrim. cap. 3. 4. & Can. 12.* Et potuiſſe quoad hoc Eccleſiam coercere poteſtatem temporalem, eámque moderari propter bonum ſpirituale, & gravia incommoda, quæ alioquin ſequebantur, expreſsè agnoſcunt duo celeberrimi & ſanctiſſimi in Galliâ Doctores, videlicet D. Thomas, & S. Bonaventura. An verò conſuetudine novâ poſſint impedimenta induci, an antiqua abrogari. Vide Sanchez *lib. 7. diſp. 4. de matrim.*

DISQUISITIO III.

An, & in quantum Pontificia ſuper Reges in cauſis etiam temporalibus poteſtas demonſtrari poſſit ex Concilijs præſertim Oecumenicis?

§. I.

1. INſignem hâc in re demonſtrationem facit Author *præſtantiſſimus tract. de libertatibus Gallican. lib. 4. cap. 5.* ſequentem exhibendo inductionem. In Concilio, inquiens, Romano tertio ſub Gregorio VII. anno 1076. ſententia depoſitionis contra Henricum IV. Germaniæ Regem pronuntiata fuit, atque ejus ſubditi à juramento fidelitatis abſoluti, rurſuſque in Concilio Romano ſeptimo anno 1080. depoſitio, & abſolutio confirmatæ ſunt. Solent Galli objicere, tentatum id fuiſſe à Gregorio VII. nimis audacter, verùm ſecùs ſuadent tanti Pontificis pietas, ac in revocando ad meliorem frugem Henrico diligentia; ab alijs tamen Concilijs petenda ſunt exempla, quorum aliqua irrefragibilis ſunt authoritatis.

2. Concilium Lateranenſe ſub Alexandro III. anno 1168. Fridericum primum Imperatorem excommunicavit, ejuſque ſubditos à fidelitatis juramento abſolvit. Quæ legitimè præſtita fuiſſe, agnovit Fridericus, quandoquidem Pontifici ſe humiliter ſubijciens, ſententiam revocari exoravit.

3. Concilium generale etiam Lateranenſe ſub eodem Alexandro III. cui plurimi Gallicani Præſules interfuerunt, *Can. ult.* hanc pœnam decernit in Dominos, certum quoddam prædonum genus foventes; *Relaxatos autem ſe noverint à debito fidelitatis, & dominij, ac totius obſequij, donec in tanta iniquitate permanſerint* (Domini) *quicunque illis aliquo pacto tenentur annexi.* Ipſos autem prædones; *confiſcentur eorum bona, & liberum ſit Principibus,*

hujuſ-

hujuſmodi homines ſubijcere ſervituti.

4. Concilium Lateranenſe anno 1215. quod, ut notat Illuſtriſſimus Cardinalis de Perron, jure univerſaliſſimum dicitur, quippe cui præter Summum Pontificem, & Patriarchas Conſtantinopolitanũ, & Hieroſolymitanum interfuerint Patriarcharum Alexandrini & Antiocheni Legati, ſeptuaginta Archiepiſcopi, quadringenti ac duodecim Epiſcopi, & plus quàm octingenti alij Prælati, nec non omnes Reges, & Monarchæ Chriſtiani per ſe, vel per Legatos, ſcilicet Imperator Orientis, Imperator Occidentis, Rex Hieroſolymitanorum, Rex Galliæ, Rex Angliæ, Rex Aragoniæ, &c. *cap. 3.* ſic ſtatuit; *Si verò Dominus temporalis requiſitus, vel monitus ab Eccleſia, terram ſuam purgare neglexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum, & cæteros comprovinciales Epiſcopos excommunicationis vinculo innodetur, & ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc Summo Pontifici; ut ex tunc ipſe vaſſallos ab ejus fidelitate denunciet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam, exterminatis hæreticis, ſinè ullâ contradictione poſſideant, &c.*

5. In hoc Concilio plenè conceſſum fuit Comiti Montisfortis dominium Toloſæ, aliorumque locorum Comitatûs Toloſani, in pœnam favoris a Comite Toloſano hæreſi Albigenſium præſtiti; quæ conceſſio paulò ante decreta fuerat a Concilio apud Montempeſſulanum habito, & confirmata a Summo Pontifice uſque ad tempus Concilij generalis proximè congregandi duntaxat. Rem narrat Petrus Vallis-Sarnenſis Monachus in hiſtoria Albigenſium, & alij. Decretum Concilij refert Lucas Dacherius *Spicileg. tom. 7.* in quo maximè notanda ſunt verba illa. *Sacro conſulto Concilio, ita duximus providendum: ut Raymundus Toloſanus Comes, qui culpabilis reperitur eſſe in utroque, nec unquam ſub ejus regimine terra poſſit in fidei ſtatu ſervari, ſicut à longo tempore certis indicijs eſt compertum, ab ejus dominio, quod utique grave geſſit, perpetuò ſit excluſus.*

6. Innocentius IV. in Concilio Lugdunenſi anno 1245. ſententiam depoſitionis decrevit in Fridericũ II. & abſolutionem ſubditorum à juramento fidelitatis: *Memoratum Principem, qui ſe Imperio, & Regnis omnique honore ac dignitate reddidit omnimodi quique propter ſuas indignitates, à Deo, ne regnet vel imperet, eſt abjectus, ſuis ligatum peccatis, & ab eſtium, omnique honore & dignitate privatum à Domino oſtendimus, denunciamus, ac nihilominùs ſententiando privamus: omnes, qui ei juramento dicti ſtis tenentur adſtricti, à juramento hujuſmodi perpetuò abſolventes, authoritate Apoſtolicâ firmiter inhibendo, ne quiſquam Imperatori, vel Regi pareat, vel intendat.*

7. Concilium Conſtantienſe, quod a Comitijs Cleri Gallicani in ſecunda propoſitione laudatur, & in Gallia maximi fit, *Seſſ. 17.* hanc pœnam decrevit in eos, qui Sigiſmundo Regi Romanorum, & Hungariæ in Aragoniam proficiſcenti aliquam inferrent injuriam: *Quicumque, cujuſcumque ſtatûs, aut conditionis exiſtat, etiamſi Regalis, Cardinalatûs, Patriarchalis, Archiepiſcopalis, Epiſcopalis, Ducatûs, Principatûs, Comitatûs, Marchionatûs, ſeu alterius cujuſcumque dignitatis, ſeu ſtatûs eccleſiaſtici, vel ſæcularis exiſtat, qui Sereniſſimum, & Chriſtianiſſimum Principem Dominum Sigiſmundum Romanorum, & Hungariæ, &c. impedierit, & omni honore, & dignitate, officio, beneficio Eccleſiaſtico, vel ſæculari, ſit ipſo facto privatus.* Et in ſententia contra Benedictum XIII. quæ habetur *Seſſ. 37.* omnibus, *& ſingulis Chriſti fidelibus inhibet ſub pœna fautoriæ ſchiſmatis, & hæreſis, atque privationis omnium beneficiorum, dignitatum, & honorum Eccleſiaſticorum & mundanorum, & alijs pœnis juris, etiamſi Epiſcopalis, & Patriarchalis, Cardinalatûs. Regalis ſit dignitatis, aut Imperialis; quibus, ſi contra hanc inhibitionem fecerint, ſint authoritate hujus decreti ac ſententiæ ipſo facto privati, & alias juris meritam pœnas, ne eidem Petro de Luna ſchismatico, & hæretico incorrigibili notorio declarato, & depoſito, tanquam Papæ obediant, vel intendant, aut eum quovis modo contra promiſſa ſuſtineant, vel recipient, ſibique præſtent auxilium, conſilium, vel favorem.*

8. Hanc ſententiam cum pœnis adjectis renovavit, & confirmavit Concilium Senenſe anno 1423. *Inhibitionem factam omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus ſub pœnis fautoriæ hæreſis, & ſchiſmatis, ac privationis omnium beneficiorum, dignitatum, & honorum Eccleſiaſticorum, ac mundanorum, & alias pœnas juris infligendo, ut dictâ ſententiâ præfati Concilij, cujus totum tenorem hîc haberi vult pro expreſſo, latiùs continetur, tutam, & gratam habens, ejus executionem & continuationem continuare volens, decernit, & ſtatuit, & declarat, omnes & ſingulos poſt obitum dicti Petri de Luna continuantes, ſeu perſeverantes in credulitate, vel obſervantia erroris, & ſchiſmatis ejuſdem Petri ſic (ut præmittitur) damnati, vel jus aliquod ab eo in eas dandi, vel per indirectum derivâſſe prætendentes, ſeu in vice ejus ſuccedentes, eorumque receptatores, defenſores, & fautores, cujuſcumque ſtatûs, præeminentiæ, vel conditionis exiſtant, etiamſi Pontificali, Cardinalatûs, Imperiali, vel Regali, aut aliâ quacumque Eccleſiaſticâ, vel ſæculari præfulgeat dignitate . . . . . fore obnoxios, & ligatos pœnis, & cenſuris in dicta ſententia contentis.*

9. Conſtantienſe, & Senenſe ſecutum eſt Baſileenſe, quod prætermitterem, quia Illuſtriſſimi Antiſtites Gallicani ejus authoritate non utentes ad confirmandam *ſecundam* propoſitionem, licèt Conſtantienſis decreta, quæ citant, ſemel atque iterum renovâſſet, videantur fateri, eam ad minus eſſe dubiam; niſi ſcirem, quàm pluribus Gallis ſecùs videri, ac Baſileenſe Concilium maximo in honore tanquam legitimum, & generale ab eis haberi. Concilium igitur Baſileense in ſalvo conductu dato in Congregatione generali die 18. Julij anno 1432. Legatis Pontificijs, ſic loquitur; *Exhortatur omnes, & ſingulos Chriſti fideles, cujuſcumque dignitatis, ſtatûs, gradûs, aut præeminentiæ exiſtant, ſpiritualis, & temporalis, etiamſi Regali, Ducali, Archiepiſcopali, Epiſcopali, vel aliâ quâvis præfulgeant dignitate, Universitates & Communitates, cæteroſque, quibus præſentes literæ exhibitæ fuerint, eiſque in virtute ſanctæ obedientiæ mandat, ut, ſi per eorum dominia, terras, territo-*

via, civitates, oppida, caſtra, ſtatus, villas, caſtella, aut alia loca vos, & quemlibet veſtrûm tranſire contingat, ſub pœnis, ſententijs, & cenſuris tam in Conſtantienſi, & Senenſi, quàm hujus ſanctæ Synodi ſacris Decretis contentis, & fulminatis diſtrictè injungendo, quatenus vos, & veſtrûm quemlibet cum Comitiva hujuſmodi ſecuros, liberos, & tutos cum rebus, & bonis veſtris univerſis, ire, ſtare, & redire ſinè moleſtia, & impedimento permittant, de ſecuritate, & conductu à nobis requiſitis, quoties opus fuerit, favorabiliter providendo. Patet igitur, Epiſcopos Galliæ, qui magno numero aderant in Concilio Baſileenſi, magnaque ibi authoritate pollebant, aliter, quàm modernos ſenſiſſe de poteſtate Eccleſiæ in Principes.

10. Concilium Tridentinum *Seſſ. 25. de Reform. c. 19.* privatos declarat dominio civitatis, caſtri, aut loci, ea concedentes ad Monomachiam, & ſi feudalia ſint, directis Dominis acquiſita decernit. *Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine Domini temporales, qui locum ad Monomachiam in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint, eo ipſo ſint excommunicati, ac juriſdictione, & dominio civitatis, caſtri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, privati intelligantur; & ſi feudalia ſint, directis dominis ſtatim acquirantur.* In ipſos autem decertantes profert omnium bonorum proſcriptionem. *Qui verò pugnam commiſerint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & ut homicidæ juxta ſacros Canones puniri debeant, &c.* Vide Duvallii 2. 2. q. 17. Reſpondebitur fortaſſe, Concilium Tridentinum non eſſe receptum in Gallia, ſed de illa receptione tractavimus alibi. Satis hîc eſt, ut notemus, Concilij Oecumenici ſententiam ad minus Comitiorum Cleri Gallicani declarationi eſſe anteponendam.

11. Sed quæ opponetur reſponſio & Concilij Conſtantienſis in Gallia recepti tanquam generalis, & aliorum Conciliorum ubique receptorum, vel ut indubitatè Oecumenicorum authoritati? Mirum eſt, quomodò doctrinam, tot, tamque auguſtorum Cœtuum ſententiæ adversam, Illuſtriſſimi Prælules Pariſijs congregati declarare auſi ſint *publicæ tranquillitati neceſſariam, nec minùs Eccleſiæ, quàm Impersonabilem, ut verbo Dei, Patrum traditioni, & Sanctorum exemplis conſonam omninò retinendam.*

§. II.

Adverſariorum Argumenta referuntur, ac expendentur cum Reſponſionibus, & Concluſione ſuper iſdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

Deſumptum ex Regiæ poteſtatis *immediatâ* à Deo promanatione.

12. EX parte adversâ licet I. argumentari. Concilia Oecumenica ſuper Divinis Oraculis ſuas deciſiones unicè fundantia, meritò agnoſcunt poteſtatem Regum eſſe *immediatè* à Deo. Ergo quæcunque unquam ex Concilijs Oecumenicis circa Papæ ſupra Reges ſuperioritate adferri poſſe videntur argumenta, eatenus ſunt ſemper accipienda, ut ſalva, & integra permaneant iſta principia: Quod nempe temporalis Regum dignitas, æquè ac ſpiritualis ſit inſtituta à Deo, atque ab hoc ſingulis Regibus *immediatè* collata: cum quibus principijs ſtare haud poteſt Pontificiæ ſuper Reges, eorumque dignitatem, ac poteſtatem authoritatis ſuperioritas.

Reſponſio.

AD hanc ratiocinationem reſpondet præcitatus Author *dicto lib. 4. cap. 4.* Diſſimulandam fore præſinuatam de Regno per Deum *immediatè* collato opinionem, ſi eò tantùm ſpectaret, ut populi libentiùs Principibus ſubjacerent, debitamque illis fidem religioſiùs ſervarent; licèt enim error nunquam ex ſe bonus ſit, neque probandus; utilis tamen ex occaſione interdum eſt, atque tolerandus. Sed qui Regiam authoritatem nimis extollunt, hoc tantùm ſibi videntur propoſuiſſe, ut Eccleſiaſtica Jura invadentium injuſtitiam, eo prætextu excuſent, quòd, ut inquit Petrus de Marca *lib. 2. cap. 1. §. 1. perinde in Reges ſingulos, ac Epiſcopos authoritas à Deo immediatè derivetur.* Perfectam inter illos æqualitatem tribus primis *Paragraphis* hujus Capitis adſtruere nititur: Primus ſic incipit: *E collatione duarum poteſtatum egregiè conficitur, Regiam æquè à Deo inſtitutam fuiſſe ac ſpiritualem, & ſalidam humanarum rerum adminiſtrationem illi demandatam.* Et infrà: *Certum, & conſtantiſſimum eſſe debet apud pios, & devotos Regum cultores, unicuique Regum poteſtatem Regiam immediatè à Divino Numine conferri.* 13.

Hæc ſi ſeorſim conſiderentur, falſa quidem ſunt, ſed neminem lædere videntur. At verò ſi conferas quæcunque Author *in opere illo*, alijque Gallicani Scriptores *in ſuis libris*, Principibus in Eccleſiam permittunt, ratione protectionis, tuitionis, ſeu Cuſtodiæ Canonum, quam aſſerunt, Regibus à Deo commiſſam, comperies, ex ipſorum mente in multis paulò minorem Pontificali, in aliquibus æqualem, & in nonnullis etiam majorem eſſe, & quidem à Deo datam Laicis viris circa res Eccleſiaſticas poteſtatem. Itaque prætermitti omninò non potuit quæſtio, ex cujus neglectu, tandem populo perſuaderetur, quæcunque à Laicis patitur Eccleſia, non injurias eſſe, ſed Jura Divinitus tradita. 14.

Audi Renatum Choppinum *de ſacra Politia lib. 1. tit. 7. §. 9.* expreſſis verbis tribuentem Regibus authoritatem in res. Eccleſiaſticas ex quodam Jure Divino, Numinis afflatu, ac ſacrâ quâdam unctione; *Hoc certè litterarum monumentis proditum legimus, Regium nomen in terris haudquaquam ortum fuiſſe, ſed cælitùs à Dijs emiſſum, Regesq; ipſos ſta inſtitutos, qui Numine afflati, & ſacro delibuti oleo, Divinum quid præferrent, penes quos etiam ſacrorum poteſtas foret, Authore Euſebio Hiſtoria Eccleſ. volum.* 15.

1. Exin Gallicus Orator Aegidius Romanus libris editis aſſeruit, ſacrorum Beneficiorum erogationem ad Reges, ac Cæſares pertinere Philippi IV. Regis temporibus. Quid ampliùs dixiſſet de Epiſcopo, qui Spiritum ſanctum accipit, dum ex inſtitutione Chriſti per impoſitionem manuum Presbyterij, per ſacram unctionem, aliosque myſticos ritus conſecratur ad gubernadam Eccleſiam?

16. Ut aliquid à Deo *immediatè* eſſe dicatur, alterutrum ex his duobus requiritur, ut ſcilicet poteſtas, quæ confertur, non poſſit ab alio dari, quàm à Deo; vel etiam, ſi ab alio concedi poſſet, Deus ipſe ſolus de facto velit elargiri. Alium modum non video, niſi quis de verbis contendere, non de rebus quærat diſputare. Sacerdotum poteſtas ad conficiendum in Sacrificio Miſſæ Corpus Chriſti, vel ad dimittenda peccata, non poteſt ad aliud, quàm ad Deum *immediatè* referri; quamvis accipiatur per impoſitionem manûs Epiſcopi. Quia nemo poteſt peccata dimittere, vel Corpus Chriſti conficere, niſi ſolus Deus, tanquam cauſa *Principalis*, & ejus miniſtri tanquam cauſæ *Inſtrumentales* & minùs *principales*. Majus autem eſt, illa efficiendi poteſtatem communicare, quàm illa per ſe efficere. Poteſt verò quilibet homo liber Principis regimini ſe ſe ſubjicere, ad ei parendum ſe ſe adſtringere, fidem ſpondere, denique ad omnia illa officia ſe obligare, quæ Principes à ſubditis exigunt. Unde nihil opus eſt, ad Divinam omnipotentiam recurrere pro rebus illis, quæ ab hominibus præſtari poſſunt, & quæ ſaltem ex parte quotidie præſtantur.

17. Solùm igitur, ſi non exſpectato hominum conſenſu, atque ſinè ullâ illorum operâ, Deus ipſis Regem præponeret, iſte à Deo *immediatè* ſuam poteſtatem haberet; id aliqui Doctores de Saule, & Davide opinantur, quamvis negantibus alijs, ſed nemo ita conſtitutos in Gallia Reges ſomniavit.

18. Mutationes, quæ in Principatu Gallicano contigerunt, ſatis indicant, illum non eſſe *immediatè* a Deo, ſed à populorum conſenſu. Quæ enim ratio Divina poſtulabat, ut modò à Clodovei familia, modò à familia Pipini, denique ab Hugonis Capeti poſteris regeretur. Ut primò Reges per electionem, alij per ſucceſſionem Regnũ adipiſcerentur, ut principio admitterentur etiam illigitimi, deinde tantùm legitimi, ijque maſculi?

Objectio.

19. EX parte adversâ inſtari poteſt, ut probetur, poteſtatem Regum eſſe quidem *immediatè* à Deo, illiſque ex Divino præcepto eſſe parendum: attamen Regiam authoritatem non æquè ac Eccleſiaſticâ *immediatè* à Deo conferri.

Reſponſio.

20. EN parata eſt hujus utriuſque aſſerti probatio ex ijs authoritatibus, quæ à *præcitato* Petro de Marcâ proferuntur, vel citantur, alijſque inſuper, quas poterat adducere. Cùm enim S. Auguſtinus *lib. 5 de Civit. Dei. cap. 21.* ait, *Qui Auguſto, ipſe & Neroni: quis Veſpaſianis, vel patri, vel filio ſuaviſſimis Imperatoribus, ipſe & Domitiano crudeliſſimo* (Regnum dedit.) Et Tertullianus *Apolog. cap. 30. Inde Imperator, unde & homo, antequàm Imperator; inde poteſtas illi, unde & ſpiritus.* Et ſanctus Irenæus *lib. 5. adversùs hæreſes cap. 24. cujus juſſu homines naſcuntur, hujus juſſu & Reges conſtituuntur*: Et ſanctus Epiphanius *hæreſi 40. Vidéne, ut hæc mundi poteſtas à Deo ſtabilita ſit, gladiique Ius obtineat? Neque verò id aliunde, quàm à Deo ad vindicandum accipit.* Hi, inquam, Patres nihil aliud intendunt, quàm Principatum non a Diabolo, ſeu à falſis Dijs, ut volebant ij, quos contra diſputabant, ſed à Deo vero dari. Utrùm autem *immediatè*, vel per populi electionem, aut conſenſum, non definiunt, ut patet textus integros legentibus. Tertulliani conſilium eſt, oſtendere, falſos Deos pro Imperatoribus non eſſe orandos, ſed verum Deum: S. Auguſtini, non à falſis Dijs, ſed a Providentiâ Divinâ Imperia diſtribui. S. Irenæus hoc argumentum tractat, *de diaboli perpetuo mendacio, poteſtatibus, quibus nos parére oportet, atque Imperijs terrenis, quatenus à Deo, non a diabolo conſtituantur.* S. Epiphanius Hæreticos Archonticos impugnat, Principem Sabaoth ſeptimo in orbe collocantes, tyrannidem ibi exercentem, blaſphemantes Deum, ac dominationem ejus ſpernentes.

S. Iſidorus Peluſiotes *Epiſt. 216. Poteſtatem*, 21.
inquit, *hoc eſt, Imperium, & Regnum à Deo formatum, atque inſtitutum eſſe, profitendum eſt, ut ne ornatus in ſtatum inornatum degeneret.* Verùm (quod etiam de *ſuprà citatis*, & alijs dici poſſet) hoc ad Divinam Providentiam referendum eſt, quæ Principatum quidem approbat, & confirmat, vultque Principibus legitimis etiam diſcolis obtemperari; non tamen ſingulis poteſtatem aliquam ſupernaturalem, quemadmodùm Sacerdotibus Deus infundit, imò aliquos Principes, impios ſcilicet regnare permittit, quamvis non approbet, ut ſubjungit idem S. Iſidorus; *Quòd ſi quis impius, aut ſacrilegus in illud irruperit, haudquaquam ſcilicet hunc à Deo creatum, ac deſignatum eſſe dicimus, verùm permiſſum eſſe.* Quod de tyrannico uſurpatore tantùm non intelligit. Proſequitur enim; *Quò nimirum aut Pharaonis in modum improbitatem omnem ſuam evomat, atque ita extremo ſupplicio excrucietur, aut eos, qui crudelitate opus habent, ad meliorem mentem revocet, quemadmodum Rex Babylonis Iudæos.*

Idem clariùs explicat S. Ioannes Chryſoſt. *homil. 23. in Epiſtol. ad Romanos* in hæc verba; non eſt poteſtas niſi à Deo, quæ ſic interpretatur; *Quid dicis? Omnis ergo Princeps à Deo conſtitutus eſt? Iſtud*, inquit, *non dico. Nec enim de quovis Principe mihi ſermo nunc eſt, ſed de ipſa re. Quòd enim Principatus ſunt, quódque hi quidem imperant, illi verò ſubjecti ſunt, quódque non ſimpliciter, ac temerè cuncta ferantur, nec fluctuum inſtar populi huc, atque illuc circumaguntur, Divinæ Sapientiæ opus eſſe, dico. Propterea non dixit; non enim Princeps eſt, niſi à Deo*, ſed de re ipſâ differit, *dicens, non enim poteſtas eſt niſi à Deo.* Quid poteſt his verbis luculentiùs deſiderari? 22.

23. Authoritatem Juſtiniani (quâ toties utitur D. de Marca, cùm deprimenda eſt Eccleſiaſtica Juriſdictio, & Principum voluntati ſubjicienda) hic repudiat, quaſi B. Pauli, & aliis Divinarum Scripturarum oraculis contrariam, quibuſcum ſi pugnaret, ab omnibus Chriſtianis ſanè eſſet rejcienda. Sed quis perſuadeat, Juſtinianum adeò tractandarum rerum Divinarum, & Eccleſiaſticarum cupidum, & gloriæ avidum, rem Imperiali dignitati tantum ſplendorem conferentem ignorâſſe? Qui tam ſæpe Epiſcopum agebat, neſciſſet, ſuam authoritatem æquè ac Sacerdotalem à Deo *immediatè* profectam? Novit certè Juſtinianus, poteſtatem Regiam à Deo eſſe; ſed in eo, quem diximus, ſenſu. Ait ille *ff. de orig. Jur. leg. 2. §. 9. Quia difficilè plebs convenire cœpit, populus certè multò difficiliùs in tantâ turbâ hominum: neceſſitas ipſa curam Reipublicæ ad ſenatum deduxit. §. 11. Noviſſimè ſicut ad pauciores juris conſtituendi via tranſiſſe, ipſis rebus dictantibus, videbatur: per partes evenit, ut neceſſe eſſet, Reipublicæ per unum conſuli. Nam ſenatus non perinde omnes Provincias gerere poterat. Igitur conſtituto Principe, datum eſt ei jus, ut, quod conſtituiſſet, ratum eſſet.* Item *ff. de conſtit. Princ. lib. 1. Quod Principi placuit, leges habet vigorem, utpote cum lege Regiâ, quæ de imperio ejus lata eſt, populus ei, & in eum omne ſuum Imperium, & poteſtatem contulerit.* Oritur ergo *immediatè* à populorum conſenſu authoritas Regia: ſed à Deo tanquam à primo fonte proficiſcitur, ab eo conſensus hominum confirmatur, ab eo Regum contemptus vindicatur, idque Juſtinianum non latuit, ut ſignificant ejus verba *Nov. 6. Maxima quidem in hominibus ſunt dona, à ſuprema collata clementiâ, Sacerdotium, & Imperium, & quidem illud Divinis miniſtrans, hoc autem humanis præſidens, ac diligentiam exhibens, ex uno, eodemque principio utraque procedentia, humanam exornant vitam.*

24. Rejectâ Juſtiniani authoritate, non miror Ariſtotelis non haberi rationem; illud tantùm miror, quod addit Dominus de Marca *loc. cit. §. 2.* quòd de Regibus *opiniones in Ariſtotelis officinâ conflatæ, magno ſtudio etiam à Chriſtianis arreptæ ſunt.* Si quidem, ut ille vult, erant ſacris Scripturis contrariæ, quomodò potuerunt magno ſtudio à Chriſtianis arripi? An Chriſtiani minùs Spiritûs ſancti, quàm Ariſtotelis authoritati tribuunt? Docent communiter Patres, nullam gentem ſinceriùs Reges colere, eorumque mandata, Divinæ Legi non repugnantia, fideliùs exequi, quàm Chriſtianum populum: quomodò ergo arriperent opiniones non minùs legi Divinæ, quàm Principum poteſtati infenſas? Sed illa Divinæ Scripturæ teſtimonia non aliud ſuadent, quàm à Divinâ Providentiâ conſtitui Principes; Divinæ ordinationi reſiſtere, qui eis reſiſtit; eumque ſibi damnationem acquirere, qui juſtis eorum mandatis non obtemperet. Hæc Chriſtiani omnes fatentur: *Regiam poteſtatem æquè à Deo inſtitutam fuiſſe ac ſpiritualem; at perinde in Reges ſingulos, ac in Epiſcopos authoritatem à Deo immediatè derivari*, nec ſacræ Scripturæ docent, nec Chriſtiani rerum Theologicarum periti credunt.

Sed ne in re tam apertâ tempus teramus; 25.
id unum ab eis peto, qui docent poteſtatem Regiam æquè à Deo inſtitutam fuiſſe ac ſpiritualem, & unicuique Regum poteſtatem Regiam *immediatè* à Divino Numine conferri, quodnam ſit Sacramentum, quo poteſtas illa traditur, ubi, à quo, quando, & quomodò inſtitutum?

ARGUMENTUM II.
Adverſariorum.

EX parte adverſa licet 2. argumentari. Si 26.
quæ vel Summorum Pontificum, vel Conciliorum etiam Oecumenicorum extent conſtitutiones, per quas Regibus, ſeu Imperatoribus adempta noſcatur ſuæ dignitatis authoritas, oportuit, tales ſanctiones fundatas fuiſſe ſuper quæſtione *Facti, an videlicet Principes, de quibus illic agebatur, eos contraxiſſent reatus, propter quos eſſent examinandi?* At non Papam duntaxat, ſed Concilia quoque Oecumenica in ijs, quæ *Facti* ſunt, errare poſſe.

Reſponſio.

AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §.* 27.
20. n. 11. reſpondet in hunc modum: Sententias in Concilijs contra Imperatores latas, & *Ius* & *Factum* complexas eſſe. *Factum* quidem, quia Regibus Imperium abrogabant, ob delicta ab ijs commiſſa. *Ius* verò, quia ſententiâ in Principes dictâ, ijſque authoritate exutis, ſubditiſque juramento liberatis, hoc ipſo Concilia *implicitè* quidem, ſed tamen *neceſſariò* ſupponebant, authoritatem & poteſtatem id faciendi, eſſe penes Eccleſiam. Quando igitur Innocentius IV. in Concilio Lugdunenſi declaravit, Henricum Imperatorem authoritate Apoſtolicâ Imperio privatum, ejuſque ſubditos omni Juramento ſolutos eſſe, declaravit etiam, penes Apoſtolicam Sedem eſſe poteſtatem, authoritatemque, eum Imperio privandi, ejuſque ſubditos juramento ſolvendi, quo priùs tenebantur: quæ proinde declaratio ad *Ius*, non ad *Factum* pertinet. Imò in Concilio Lateranenſi IV. ſub Innocentio III. *Cap. De Hæreticis.* & in Concilio Conſtantienſi expreſè dicitur: *Principes, ſi Hæreſis convincantur, Regno & ſacris interdici poſſe.* Quæ definitio eſt *meri Iuris*, & abſtrahit à *Facto exercito*, in quo tantùm error contingere poteſt.

Advertunt inſuper Theologi, Concilia, 28.
& Pontifices etiam *in Facto* errare non poſſe, quando *Factum* eſt evidens *Conciliariter*, omnique diligentiâ examinatum, teſtimonio publico nixum, & cujus error Eccleſiam in perniciem adduceret: tunc enim locum habet illa Chriſti promiſſio *Ioann. 16. Cùm venerit ille ſpiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Et ita communiter tenent Theologi, docentque, Pontificem, & Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum, in proponendâ hâc, vel illâ ſcripturâ Canonicâ, & in hâc, vel illâ Apoſtolicâ doctrinâ explicandâ errare non poſſe. Quæ tamen omnia, uti patet, dependent ex *facto*.

facto, & teſtimonio hominum ex ſe fallibili, niſi Providentia Divina Eccleſiæ ſuæ caveat.

Objectio.

29. EX hac reſponſione occurrit objectio valde ponderoſa; quomodò ſcilicet fidei principium univerſale ſub hypotheſi quapiam ex factis hominum dependente, nec niſi ſub humanis *metaphyſicè* fallibilibus teſtimonijs applicatum, prævalere poſſit, ad cujuſpiam particularis, non niſi ex *Facto ejuſmodi* ſubſiſtentis, nec niſi humanis, naturâ ſuâ fallibilibus teſtimonijs, probatæ concluſionis veritatem plus, quàm *metaphyſicè* certam ſubinferendam, ut ſic reducibilem in ipſam etiam dogmaticam fidei certitudinem?

Reſponſio.

30. HUjus quæſiti ſequentem à poſteriori accipe rationem, cum reſervatione rationis à priori *inferiùs* exponendæ. Sic namque evenit in Canonizatione Sanctorum, ut hoc fidei principium, *quiſquis in ſtatu gratiæ ſanctificantis decedit, eſt conſors æternæ gloriæ*, ſub hypotheſi *factorum* ab homine dependentium, & teſtimoniorum humanorum applicetur ad authoritativam de hujus Sancti celeſtis beatitudine declarationem faciendam, ſub certitudine in ipſius etiam fidei veritatem non *virtualiter* duntaxat, ſed etiam *formaliter* reducibili. Sic res ſe habet circa ſacræ Scripturæ libros qua Canonicos, vel traditionem quampiam ceu Apoſtolicam, ab Eccleſia definiendos ſub quapiam à *Factis* hominum ut plurimùm dependente hypotheſi. Annè igitur æquè fas erit dicere, quòd in Regibus ob graviſſima facinora exauthorandis, Concilia Oecumenica, ex ipſiſmet fidei principijs, Eccleſiæ circa hoc authoritatem firmantibus proceſſerint? Quo etiam poſito, rurſus diſquirere licet, an Oecumenica Concilia ad eam Regum exauthorationem procedendo ex humanis teſtimonijs, & *Factis* ab hominum fallibilitate dependentibus, ſententiam ſuam ea cum firmitate dictare valuerint, utraque, ac illæ de Canonizatione Sanctorum, ſeu Canonicorum ſacræ Scripturæ librorum definitione illationes eſſent ſub omnimoda, pluſquam *metaphyſicâ* certitudine reducibiles in certa fidei principia? Illud prius equidem in *antecedentibus* fuit demonſtratum, hoc autem poſterius vix congruit, ut aſſeramus. Reſtat igitur diſcutienda difficultas, qualiter præmiſſimatæ Conciliorum de exauthorandis Regibus ſententiæ judiciariæ dici poſſint ſuperexcedere probabilitatis, ſub quâ *moralis* quoque certitudo ſubſiſtere valet, ſphæram & menſuram? Hoc igitur *in Concluſionis proximè ſequentis probatione* reſervamus oſtendendum.

ARGUMENTUM III.
Adverſariorum.

31. EX parte adverſa licet III. argumentari. Summos Pontifices, & Concilia quæ Principibus Regnum abrogârunt, ſecutos fuiſſe ſententiam probabilem, quæ habet, eos hoc poſſe. Non ergo ſequitur, hanc ſententiam eſſe certam, ſed tantùm probabilem, & fuiſſe ut talem à Concilijs ſuppoſitam.

Reſponſio.

AD hanc argumentationem à ſemet effor- 32.
matam faſcè reſpondet Author *Regalis Sacerdotij cit. § 20. n. 9.* Nihil poſſe tam Auguſto Reipublicæ Chriſtianæ Senatu, & cui ipſe Spiritus ſanctus præſidet, indignius dici; quàm voluiſſe illum in re tanti momenti, in qua non de Imperijs tantùm, & Coronis, ſed de tot bellis, ſchismatibus, animarum, Eccleſiæque periculis agebatur (quæ omnia ex illis in Reges ſententijs, & abdicationibus plerumque naſcebantur) ad miſerum illud opinandi præſidium confugere, quo in Sch. lis nihil incertius, tantaſque in Eccleſiam, ac mores, legeſque omnes corruptelas induxit, ut ſæpe interdicta, execrationeſque Romani Pontificis provocaverit, nullam ferè humanam, Divinamque legem reliquerit non aliquo abuſu fœdè contaminatam, & utinam fallat augurium! Hunc opinandi licentiæ, niſi remedio aliquo occurrat Eccleſia, vix credimus, alio modo elapſis retrò ſæculis graviùs affectã eſſe: cujus tot indicia, & prognoſtica experimur, omni in commercijs, fœderibus, juramentis, judicijs, præceptisque ſublata ſinceritate: idque opinionum probabilium præſidio, quibus tot æquivocationum, reſtrictionum, tergiverſationum ludibria debemus, in hoc unum laborante ingenio, ut via voluntatibus pateat, & virtutes, legeſque honeſto exilio proſcribantur. Abſit ergo, ut dicamus, Eccleſiam totam, & Concilia univerſalia in re tantâ, tamque momenti, ſuæ authoritatis incertam Regibus, & Imperijs litem moviſſe; nec enim Regna & Coronæ opinionibus dari poſſunt, adimique, ſed certa ratione. Et ideo Vaſquez *in 1. 2. tom. 1. diſp. 64.* docet, nullum Principem etiam ſupremum in controverſiâ tantùm probabili, aut etiam probabiliori poſſe ſententiam ferre, eamque armis tueri, & bello proſequi, niſi jus evidens habeat, dicitque, contrarium nihil probabilitatis habere, nec in parvam Reipubl cæ Chriſtianæ perniciem cedere. Eodem pacto legibus ſtatutum eſt, neminem ex ſolis probabilibus damnari poſſe, ſed plenè, & manifeſtè convictum: præcipuè in cauſis gravibus, & arduis, in quibus requiruntur graviſſima, & luce meridianâ clariora argumenta. Ex *Leg. ult. Cod. De probat.* Quare Pontifices, & Concilia univerſalia non potuerunt, ad Reges Imperio exturbandos, ſolvendosque juramento, & obedientiâ ſubditos, procedere, niſi poteſtatis ſuæ certi, non tantùm probabili ratione aliquâ ducti.

Sed eſto, ſententiam, quæ illam Pontifici, & Concilio *indirectam* in Reges, juſtitiæ ratione, Eccleſiæque neceſſitate ita exigente, deturbandos poteſtatem aſſerit, videri Principibus tantùm probabilem, non certam, adhuc nihilominùs tenentur illi ſubjacere, 33.

quia in dubio, an res præcepta ſit licita, & Superior limites poteſtatis excedat, tenemur obedire, quamdiu non apparet evidenter, eſſe præceptum de re malâ, & extra limites poteſtatis, uti tradunt Theologi cum Patribus relatis *in Cap. Memoriam. diſt. 19. Cap. Quid culpatur. 23. q. 1. Cap. Contra morem. diſt. 10.* In quem ſenſum ſanctus quoque Gregorius *homil. 26. in Evangelia* ait: *Sub magno moderamine Paſtores Eccleſiæ vel ſolvere ſtudeant, vel ligare. Sed utrùm juſtè, an injuſtè obliget Paſtor, Paſtoris tamen ſententia gregi timenda eſt, ne is, qui ſubeſt, & cùm injuſtè forſitan ligatur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex aliâ culpâ mereatur. Paſtor ergo vel abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem, qui ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat vel injuſtè, nec Paſtoris ſui judicium temerè reprehendat, ne, etſi injuſtè ligatus eſt, ex ipsâ tumidæ reprehenſionis ſuperbiâ, culpa, quæ non erat, fiat.*

Objectio.

34. INſtari poteſt ex parte adversâ. Quandoquidem probabilitatis nomen in publici Judicij, Reges præcipuè concernentis, ſententijs, adeò exoſum habetur, imò periculis enumeratis reverâ obnoxium reputatur, num proinde tutum erit, præſentis difficultatis punctum in hoc ſtatuere, quòd ſcilicet ſententiæ illæ, quas Summi Pontifices, atque Concilia Oecumenica adversùs Reges, & Imperatores publicæ Religionis, ſanctæque Eccleſiæ infenſos hoſtes ſtatuerunt, ad eos Regno ac Imperio turbandos, & ejiciendos, nixæ fuerint majori, quàm *moralis* duntaxat certitudine? Et dum videri poſſet ſaltem ex ea parte, quæ eſt *Facti*, non niſi prudentalis humanæ conditoni proportionata, *Phyſicæ*, ac *Metaphyſicæ* certitudini haud coæquanda in probationibus judiciarijs interveniſſe; utrùm ex parte ſaltem *Iuris* ſubſtiterit certitudo plus quàm *moralis*?

35. At ſi hæc etiam certitudo in ijs, quæ *Iuris* ſunt, circa ſententias adversùs Reges, ac Imperatores latas fuiſſet obſervata, nunquid hæc etiam comparata cum dogmaticâ certitudine, longè inferioris eſſet conditionis, quoad rem ipſam fallibilitati prorſus obnoxia? Etenim ex toto illo Authoris *præcitati* diſcurſu nullum patet fundamentum, ex quo in illis Summorum Pontificum, ac Conciliorum Oecumenicorum adversùs Reges, ac Imperatores procedentium ſanctionibus, major eluceat veritatis firmitas, quàm *moralis* certitudinis, quæ *realis* fallibilitatis ſphæram minimè ſupergreditur. In quo adeò centro verſatur ratio præſentis difficultatis *ſeq. concl. prob. 3.* accuratiùs expendenda.

CONCLUSIO.

35. COnciliorum Oecumenicorum ſuper Eccleſiaſticâ erga Reges poteſtate ſanctiones, ex *intrinſecâ* ſuâ vi, ac energiâ præferunt authoritatem, quâ prævalidè eliduntur Argumenta in contrarium allata.

Explicatur. Solemnis præliminaliter hîc quæſtio moveri poſſet: *An Decreta Concilij Oecumenici ſint fidei Divinæ, vel humanæ duntaxat?* Sed diſtinguendum eſt: ſacrarum namque Synodorum definitiones ſpectari poſſunt vel *objectivè*, vel *formaliter*. Nam *objectivè* important ipſamet fidei dogmata, illibato Verbo Dei contenta, & ſuper candelabrum Eccleſiæ poſita per Oecumenici Concilij definitiones. At *formaliter* important ſacri Concilij Divinâ Spiritûs ſancti aſſiſtentiâ authorizatam veræ, ac genuinæ ſacrarum Litterarum interpretationis ſententiam: quæ ut ſic eſt ſolùm *participativè* Divina, eſtque adeò inferioris gradûs, quàm ſacrarum Scripturarum, ſeu fidei dogmatum authoritas, cùm illa ipſi, Veritati Primæ *immediatè* innitatur, & per hanc, ceu fidei Theologicæ motivum ſpecificativum in ſe ipſa *eſſentialiter* authorizetur. Unde Concilij deciſoria ſententia *ſecundùm ſe formaliter* conſiderata, eſt motivum actûs duntaxat prudentialis, licèt ſupernaturalis, verum ſacræ Scripturæ ſenſum, Primamque adeò Veritatem revelantem applicantis ad voluntatem, ut in fidei, ac Divinæ revelationis obſcuræ obſequium captivet, ac moveat intellectum. De hâc igitur tum *eſſentialiter*, tum *participativè* Divinâ Conciliarium Decretorum authoritate agemus in ſequentibus: in hoc equidem §. viſuri; *utrùm Argumenta ſuperiùs in contrarium oppoſita, habant aliquid efficaciæ ad diminuendam energiam Conciliarium Decretorum, §. 3. deducendorum.* Exinde verò in eodem §. 3. expenſuri. *An præallegatæ ſanctiones Synodales ex parte objecti importent aliquod fidei dogma ſuper Eccleſiæ candelabro jam poſitum, ac definitum, cùm formaliter eo potiantur prudentialis credibilitatis pondere, per quod nefas ſit, Articulos ſic definitos revocare in dubium?*

PROBATIO I.

IN qua fit confutatio Argumenti adſtruentis, Regiæ dignitatis collationem eſſe juris *Divini*.

Etenim *Politicam*, & *Civilem* Juriſdictionem eſſe Divinitus conceſſam *immediatè* Communitati, atque ex hujus voluntariâ translatione derivatam in Principem aliquem, ſeu Imperatorem, ſeu Regem, eruitur *ex lege 1. ff. de Conſtitutionibus Principum. Et leg. 5. §. Noviſſimè. ff. de orig. juris.* Ex quo namque homo per naturam ſuam noſcitur eſſe animal ſociale, ac politicum, lumine naturali æquè notum eſſe debuit, oportere, inter homines ſubſiſtere politicum quodpiam regimen, non Juſtitiæ duntaxat inter privatos, ſed boni quoque publici moderativum, ſicque concivium in unum corpus politicum coadunatorum ordinativum ad Commune Civitatis, ſeu Reipublicæ Bonum. In cujuſmodi adeò regimine politico oportuit, ſtatui ſupremam quampiam poteſtatem, cujus deciſorijs ſententijs univerſi acquieſcere deberent, ut ſic publica pax, & tranquillitas conſervari valeret. At ſicuti jure naturæ haudquaquam fuit 37.

deter-

Digitized by Google

determinata ſphæra cujuſque ſeu Nationis, ſeu Regionis, ac Provinciæ, ſeu Civitatis, alteriuſque Communitatis, ſed illa eſt conſtituta liberâ hominum conventione, in diverſa climata, ac terras ſponte ſuâ ſeſe dividentium; ſic neque jure *naturæ* fuit determinatum, an in uno, vel pluribus, vel etiam in totâ per conſenſum hominum in unam ſeu Nationem, ſeu Provinciam, aliúdve politicum regimen liberè ſe coadunantium Communitate, ſubſiſteret illa per jus *naturæ* ab ipſomet Deo *immediatè* conſtituta ſuprema gubernativa poteſtas. Et hinc jure *naturæ* haud ſubſiſtit definitum, quòd vel in hac, vel in illa Natione ſit Monarchicum potiùs, quàm Ariſtocraticum, vel etiam Democraticum regimen. Multò minùs jure *naturæ* poteſt eſſe definitum jus hæreditarium politici regiminis, intrà certam aliquam ſtirpem propagandi, ſicque magis adhuc remotum eſt a jure *naturæ*, quòd determinârit individuas politico regimini præficiendas perſonas: ſed hæc univerſa pendent ex conſtitutione hominum.

38. Quandoquidem ergo Regia, ſeu Politicâ poteſtas ſecundùm ſe *formaliter* ſit juris *Divini*, ejus tamen collatio variis ab hominum placito dependentibus affecta conditionibus, ſubjecta ſit humanis ordinationibus, & conſtitutionibus: quandoquidem etiam jus Regiæ poteſtatis, ſeu ſuprema politicæ non *in actu ſignato*, & quaſi *in abſtracto*, in ſe *formaliter* conſiſtens, ut ſic luminis naturalis neceſſariò jure conſtitutum, ſed *concretè*, & *ſubjectivè* ſpectatum, quâ pro iſto ſeu climate, ſeu natione, ſeu provincia coarctatum, & quâ huic præcisè ſtirpi jure hæreditario communicatum, vel quâ jure electivo ſub hac, vel illâ normâ, modoque regiminis uni, vel pluribus deſtinandum, ſicque adeò quâ huic individuo ſuppoſito applicatum, ſeu applicabile; ſit dependens ex hominum ordinationibus. Idcircò emergit hinc quæſtio; *An Regiæ poteſtatis collatio facienda homini Chriſtiano characterem inſignito, ſicque Eccleſiaſticæ poteſtati ſubjecto, & ab hominum, vi characteris in Baptiſmate accepti, Eccleſiæ ſanctæ æquè ſubditorum diſpoſitionibus dependens, expers dicenda ſit moralitatis in Regnum cælorum ordinabilis?* Nullus profectò vel Rex, vel populus Chriſtianus Regiæ gubernationis, vel *activè*, vel *paſſivè* conſors, ullam in ſe *moralitatem* patietur, ut expers eſſe debeat illius ad Regnum cælorum ordinabilitatis, vel certè, ſi ejuſmodi ordinabilitatem à ſe conetur evertere, certa, & indubitata in ipſo ſtabit *ſuæ moralitatis* à Regno cælorum deordinatio, quæ & ipſa ſubjicitur Eccleſiæ clavibus. Jacto igitur indubitato illo fundamento, quòd Regiæ poteſtatis collatio tum quâ in certum individuum ſuppoſitum derivata, tum quâ ex hominum ordinationibus originariè proſluens, ſit *moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis capax, & particeps, oportet hoc ipſo, talem collationem utrovis illo modo, *activè* ſcilicet, & *effectivè*, ſive etiam *paſſivè*, ac *ſubjectivè* ſpectatam, contineri ſub illo: *Quodcunque, quod eſt morale ſuper terram*, ſuper quo Chriſtus Occumenicæ Eccleſiæ in ſuo Capite, Summo Pontifice, vel univerſali Concilio repræſentatæ, conceſſit indefinitam ligandi, & ſolvendi poteſtatem.

PROBATIO II.

In qua refutatur *ſecundum* Adverſariorum adductum Argumentum.

39. QUando ſanctiones Conciliares, quibus Regibus, vel Imperatoribus adempta eſt ſuæ dignitatis authoritas, dicuntur niti fundamentis, quæ non tam *Juris* ſint; quàm *Facti*, in quibus adeò Summus Pontifex; atque etiam Concilium Generale poſſit errare; ad hujus objectionis vim fortiùs elidendam vel maximè conducit, expendere normam, ſub quâ oporteat, fieri Oecumenici Concilij ſanctiones; univerſos Chriſti fideles obſtringendi authoritatem obtinentes.

40. Pro *primo* ſanè principio ejuſmodi Oecumenicæ ſanctionis, oportet, ſupponi aliquod ſeu *ſpeculativum* pro dogmatibus definiendis, ſeu *practicum* pro morum Chriſtianæ Religioni conſentaneorum conſtitutionibus ſanciendis, vel ex ipſa Divina fide *immediatè* certificatum, vel in Verbum Dei certò reducible principium. Si equidem ſub tali fidei principio Concilium Oecumenicum procederè velit ad ſubinferendam ſanctionem, ſeu fidem ipſam, ſeu mores in generali concernentem, oportet, alterum ſubſumptum (& uti Scholæ loquuntur *per modum Minoris* adhibitum) principium eſſe vel de fide etiam, vel lumine naturæ notum, ut in vi duorum ejuſmodi, *Majoris* ſcilicet, ac *Minoris* principiorum collationis factæ, inferatur concluſio ſeu dogmaticæ, ſeu omnimodè certæ *moralis* ſanctionis ſub demonſtrativæ conſequentiæ energiâ, in ipſam fidei veritatem reducibilis.

41. Quando autem ſanctio Oecumenici Concilij terminatur ſuper individuâ quâpiam re, ſeu Chriſtiani nominis perſonâ, veluti ſi Sancti cujuſpiam Canonizatio, ſive cujuſpiam Canonici libri definitio, vel etiam Regis Eccleſiæ ſanctæ rebellis exauthoratio decernatur, tunc *Minoris loco* ſubſumptum principium, omninò dependet ex ijs, quæ ſunt *Facti*, ſicque adeò per naturam obnoxia errori. Sub cujuſmodi tamen, ſecundùm intellectûs, quâ *ſpeculativi* lineam, *Facti* fallibilitate, ad intellectum quâ *practicum* habito reſpectu, intervenire poteſt *moralis* certitudo, ſub quâ poſt competentem, ac debitam ſuper rei veritate indagandâ adhibitam induſtriam, ſtat ſecuritas conſcientiæ à culpâ, deordinationeque extra *Moralitatis* honeſtatem deſciſcente excuſabis: Quæ adeò *moralis* certitudo, quâ ex humanâ duntaxat induſtriâ eſt procedens; licèt *ſpeculativè loquendo*, ſit obnoxia errabilitati, attamen, quâ per gratiæ Divinæ irradiationem elevatur ad ſtatum, prudentiæ non jam acquiſitæ, ſed infuſæ, ac ſupernaturali commenſuratum, expers redditur erroris etiam *ſpeculativi*: quemadmodùm in prudentiæ Divinæ, Chriſtum ſub his determinatis Euchariſticis ſpeciebus adorabilem diſtantis *practico* judi-

cio ea ſit per Spiritûs ſancti depurationem à *materialis* errori obnoxiâ *concretione* abſtractio, ut, ſi ſpecies adorationi expoſitæ non ſint *verè* ac *realiter* conſecratæ, ad iſtas nequaquam, ſed ad Euchariſticas ſpecies, quâ ab iſtâ falsâ concretione abſtractas, terminetur religioſæ, ſecundùm ſupernaturalem latriæ virtutem exhibendæ adorabilitatis, repræſentativa, prudentiæ infuſæ ratio *practica*.

42. A fortiori igitur hæc per Spiritum ſanctum à *materialis* errabilitati obnoxiâ *concretione* depuratio, & abſtractio locum habet circa Conciliares ſanctiones, quâ ex *Facti* errori ſubjectis probationibus profluentes: ita ut Eccleſiæ ſanctæ judicium à Spiritu ſancto dirigendum, non permittatur ab iſto Veritatis ſpiritu proferri ſuper ullo *Facti* fundamento, niſi reverâ exiſtat verum. Atque hoc eſt, quòd Spiritûs ſancti aſſiſtentia in tantum præſtò ſit Conciliis Ocumenicis ex prudentiæ non naturalis, ſed ſupernaturalizatæ, ac Divinizatæ judicio ſancientibus, ut pro indubitato ſit tenendum principio, Spiritum ſanctum docere *omnem veritatem*, non ſub fidei duntaxat lumine, ſed prudentiæ quoque infuſæ dictamine. Quòd ſi ergo Conciliaris quæpiam ſanctio partim ex fidei principio quâ *Majori*, partim ex *moralis certitudinis* principio, prudentiæ infuſæ, ac ſupernaturali per Spiritûs ſancti gratiam coïnenſurato, *Minoris* locum occupante, procedat ad concluſionem in particulari, etiam totam Eccleſiam conſtringente, *authoritativè* decernendam, negari prorſus oportet, tali concluſioni authoritativæ (etiam quâ fundatur in *Facto* naturaliter fallibili) poſſe ſubeſſe falſum, ſed concluſionis ejuſmodi reductio fieri debet tum in prius, *Majoris* loco poſitum fidei principium, tum in poſterius, *Minoris* vices ſubiens prudentiæ infuſæ principium.

PROBATIO III.

In qua refellitur *tertium* Adverſariorum ſuperiùs deductum Argumentum.

43. ETenim Concilia Oecumenica, ac Summi Pontifices procedentes adversùs Reges ſanctæ Eccleſiæ rebelles, vel aliàs à Regni cælorum ordine graviſſimè exorbitantes, nituntur tum fidei indubitato principio, per Chriſtum tradito de Eccleſiæ clavium indefinitâ ſuper omne, quod *ſuper terram morale eſt*, protensâ, ligandi, & ſolvendi poteſtate: tum prudentiæ infuſæ per Spiritûs ſancti gratiam formando dictamine; nulli errori ſubijci poſſibili, ceu ſecundario, ac ſubſumpto, *Minoris dicto* principio. Ex quo adeò duplici principio non ea duntaxat, quæ prudentiæ naturali commenſurata eſt, ſed altior, & ſublimior infuſæ per Spiritûs ſancti gratiam motæ prudentiæ ſupernaturali proportionata, certitudo *moralis* enaſcitur, omnimodæ expers deceptionis, minimeque obnoxia errabilitati.

§ III.

Noſtratis ſententiæ Argumenta referuntur cum Concluſione ſuper ijs reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

Petitum ex *Cap. Ad Apoſtolicæ. De Sent. & re judicatâ.*

44. AUthor *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 7.* argumentatur *1. ex Cap. Ad Apoſtolicæ. De ſent & re judicatâ. in 6. Innocentij IV. Canone*, edito in Generali Concilio Lugdunenſi ſub hoc tenore: *Cùm dura guerrarum commotio nonnullas profeſſionis Chriſtianæ Provincias diutiùs afflixiſſet, Nos ad Federicum* (nempe Imperatorem II. hujus nominis) *præcipuum principem ſæcularem, hujuſmodi diſſenſionis, & tribulationis authorem à felicis recordationis Gregorio Papa IX. Prædeceſſore noſtro pro ſuis exceſſibus anathematis vinculo innodatum, ſpeciales Nuncios & magnæ authoritatis viros duximus deſtinandos &c.*

Nos itaque ſuper præmiſſis, & quàm pluribus alijs ejus nefandis exceſſibus, cum Fratribus noſtris, & ſancto Concilio maturâ deliberatione præhabitâ diligenti; cùm Ieſu Chriſti vices licèt immeriti teneamus, nobiſque in perſona Beati Petri ſit dictum: Quodcunque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in cælis: & quò memoratum Principem, qui ſe Imperio, & Regnis, omnique honore, & dignitate reddit tam indignum, omni honore, & dignitate privatum à Domino oſtendimus, denunciamus: & nihilominùs ſententiando, privamus omnes, qui ei jurejurando fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento ejuſmodi perpetuò abſolventes: Apoſtolicâ Authoritate firmiter inhibendo, ne quiſquam de cætero ſibi tanquam Imperatori, vel Regi pareat, & intendat: decernendo, quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori, vel Regi conſilium, vel auxilium præſtiterint, ſeu favorem, ipſo facto Excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Illi autem, ad quos electio ſpectat Imperatoris, liberè eligant.

Ex quâ ſanctione præcitatus Author inſtigat ad audiendum, ac perpendendum; quomodò non Pontifex tantùm, aut Concilium, ſed utrumque in medio ipſius Galliæ, conſenſuque Eccleſiæ Gallicanæ ipſiſſimam illam ſententiam pronuntiârit, quam defendimus, quamque nemo alius impugnare poteſt, quàm, qui apertè ſe, & Concilio Univerſali, & Eccleſiæ Gallicanæ adverſarium profiteatur.

Objectio.

45. EXcipi poteſt ex parte adversâ, hunc Canonem haud evincere intentum præinſinuatæ argumentationis, niſi fundamentum ejuſdem oſtendatur nixum Verbo Divino.

Reſponſio.

46. INnitendo partis adverſæ poſtulato, diſertè pronunciamus, manifeſtè probari ex præadductâ ſanctione Pontificiâ, & Conciliari, quòd

quòd authoritatis Oecumenicæ adversùs Imperatorem ad ejus usque depositionem à Pontifice, & Concilio ibidem exercitæ subsistentia reducatur in Christi vicariam, indefinitamque ligandi, & solvendi potestatem. Cujusmodi ad istud fidei principium reductio Theologica, uti jam frequenter à nobis fuit ostensa, ita sub aliquali nimiæ repetitionis devitandæ circumspectione, simile quid præstabimus *in subsequentis conclusionis primâ probatione.*

ARGUMENTUM II.

Desumptum ex Decretis Concilij Constantiensis.

47. AUthor *Regalis Sacerdotij* argumentatur 1. ex varijs ejusdem Generalis Synodi constitutionibus. Quarum *prima* est monitorium *Sess. 20.* destinatum adversùs Fridericum Austriæ Ducem sub hoc tenore: *Sacrosancta Generalis Synodus Constantiensis universos, & singulos Venerabiles Fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos &c. requirimus, & monemus* primò, secundò, tertiò, & peremptoriè, *quatenus Fridericum Ducem Austriæ, & alios (juritum, & bonorum Episcopatûs Tridentini) occupatores requirant, & moneant quos nos etiam tenore præsentium sic requirimus, & monemus, ipsique Friderico Duci in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub anathematis, Sacrilegij, privationis omnium bonorum feudalium, quæ ab Ecclesiâ, seu Imperio obtinet, & inhabilitatis suæ, & suorum masculorum ad obtinendum tam feuda, quàm officia, & beneficia usque ad secundam generationem, & honoris, & famæ, ac communionis in Consilijs Principum &c. mandamus &c.*

48. Insuper *Sess. 28.* declarat eadem sancta Synodus, *Fridericum, & occupatores jurium, & bonorum prædictorum, cujuscunque statûs, gradûs, conditionis, aut præeminentiæ, etiamsi Ducalis fuerint, sententias, & censuras dicto Monitorio comprehensas, incidisse.* Et infrà: *Committit ergo præfata sancta Synodus charissimo filio Ecclesiæ Defensori, & Advocato Regi Romanorum semper Augusto, cujus specialiter interest, ad requisitionem Ecclesiæ conflictas, & oppressas Ecclesias restaurare &c. eandem sententiam executioni demandare &c.*

49. Porrò *Sess. 37.* in sententia contra Benedictum XIII. *Eadem sancta Synodus universalem Ecclesiam repræsentans, omnes Christicolas ab ejus obedientiâ, atque juramentis, & obligationibus eidem quomodolibet præstitis absolvit, & absolutos esse declarat, ac omnibus, & singulis Christi fidelibus inhibet sub pœna fautoriæ schismatis, & hæresis, atque privationis omnium beneficiorum, dignitatum, & bonorum Ecclesiasticorum, & mundanorum, & alijs pœnis, etiamsi Regalis sit dignitatis, aut Imperialis, quibus, si contra hanc inhibitionem fecerint, sint authoritate hujus Decreti, ac sententiæ ipso facto privati.*

50. Ad hæc *Sess. 39.* hunc in modum providetur futuro schismati: *Ut autem metûs, seu impressionis molestia in electione Papæ eò formidolosius evitetur, duximus specialiter statuendum, quòd si quis hujusmodi metum, aut impressionem, aut violentiam electoribus intulerit, seu fecerit, aut fieri procuraverit, vel factum ratum habuerit, cujusque status, aut præeminentiæ fuerint, etiamsi Imperiali, aut Regali præfulgeat dignitate, illas pœnas ipso facto incurrat, quæ in constitutione Bonifacij Papæ VIII. quæ incipit* Felicis: *continentur, illisque effectualiter puniatur.*

Ipsissima hæc Constantiensis Synodus innovat pœnas Decretalis *in Cap. 5. de Pœnis. in 6.* relatæ sub istâ verborum formâ: *Reus criminis lasæ Majestatis perpetuò sit infamis, diffidatus, nihilominùs & bannitus, sit intestabilis, ut nec testamenti liberam habeat factionem, nec ad alicujus bona ex testamento, vel ab intestato vocetur &c. Si qua verò feuda, vel beneficium spirituale, vel temporale ab aliquibus Ecclesijs obtinet, sit eis ipso jure privatus &c. Nulli præterea talium filiorum, aut nepotum ex virili sexu descendentium ab eisdem alicujus aperiatur janua dignitatis, aut honoris Ecclesiastici, vel mundani.* 51.

Cæterùm in Bulla Martini V. quæ post ejusdē Concilij Constantiensis Sessionem ultimam habetur; *Mandatur omnibus Principibus, & Dominis temporalibus, ut Inquisitoribus Hæreticæ pravitatis omne auxilium, & favorem, præbeant, eósque* (hæreticos) *investigandos, capiendos, custodiendósque curent.* Cujusmodi mandatū latiùs adhuc extenditur *ibidem* adversùs hæreticos, *etiamsi Regali, Reginali, aut aliâ quâvis Ecclesiasticâ, vel mundanâ præfulgeant dignitate &c. puniendos etiam privatione bonorum, & dignitatum quoque sæcularium.* 52.

Ex quibus *præcitatus* Author animadvertendum inculcat, haberi jam à Concilio Constantiensi definitum, eos, qui invadunt bona, & Jura Ecclesiastica, posse à Summo Pontifice, & Concilio universali, jurisdictione privari, infamiâ notari, bonis, ac Juribus temporalibus distitui, etiamsi Ducalis fuerint dignitatis, præsertim *Sess. 28. & 37.* Unde patêre, quænam Concilij Constantiensis mens fuerit, quantumque à doctrina Parisiensis Conventûs sit aliena. Hic enim *primam* propositionem hanc ponit: Principis in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati nec *directè*, nec *indirectè* subjectos esse: Constantiense verò Concilium toties, tamque repetitis vicibus Principes, Regesque dignitatibus, bonisque temporalibus, si jura Ecclesiæ invadant, si hæreticis faveant; mulctandos decernere, ut proinde vel hoc, vel Parisienses Patres falli necessum sit, imò isti secum pugnare convincantur, dum hîc propositionem Concilij Constantiensis doctrinæ contrariam ponunt, in propositione autem *secundâ* Synodum Constantiensem sanctam, & immotam, & ab Ecclesiâ Gallicanâ semper custoditam, cultamque dicunt, ejusque decreta velut lineam, & terminos Pontificiæ authoritatis statuunt, & tamen ab illâ continuè & longè discedunt, & quam maximè laudant, maximè impugnant.

Objectio.

EXcipi potest ex parte adversâ contrà Oecumenicam Concilij Constantiensis authoritatem, eò quòd ista sit per Christum sancita ex *sui Nominis*, id est, *vicariæ suæ authoritatis charactere*, de quo disquiri meritò potest; quo-

modò ſubſtiterit in illo Concilio, dum Chriſti Vicarius, Papa non intervenit?

Reſponſio.

55. HUjus difficultatis rationem reſervamus partim in ſequentem Articulum, partim in Concluſionis ſequentis probationem *ſecundam*, ubi oſtendetur, qualem Martinus V. legitimus Chriſti Vicarius, Synodo illi mediante ſuâ ejuſdem Decretorum confirmatione, authoritatem contulerit, & quomodò Synodus futuri legitimi Papæ approbationi Decreta ſua reſervans, cum iſto concurrerit ad Oecumenicam, ſtatutis à ſe editis authoritatem impertiendam.

ARGUMENTUM III.

Petitum ex Concilio Lateranenſi juxta *Cap. 3. De hæreticis.*

56. ARgumentatur igitur 3. *præcitatus Regalis Sacerdotij* Author in hæc verba: *Si Dominus temporalis requiſitus, & monitus ab Eccleſiâ, terram ſuam purgare neglexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum Excommunicationis vinculo innodetur. Et, ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipſe vaſallos ab ejus fidelitate denunciet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, &c.* Hoc igitur Lateranenſe IV. Concilium (cujus ſententia tam clara eſt, ut nullam admittat exceptionem) pergit *præcitatus* Author, vel maximè dicendum eſſe univerſale, utpote cui cum Innocentio Papa interfuerint Archiepiſcopi ſeptuaginta, Epiſcopi quadringenti, Abbates duodecim, Patres Conventuum octingenti, quos inter extiterunt Patriarchæ Conſtantinopolitanus, & Hieroſolomytanus, atque Alexandrini, & Antiocheni Legati, itemque Oratores Imperatorum Orientis, & Occidentis, Regum Galliæ, Hiſpaniæ, Angliæ, Hieroſolymorum, & Cypri?

Objectio.

57. EXcipi poteſt diſquirendo; utrùm Oecumenici Concilij ſubſtantia ex Epiſcoporum, Regiorumque Oratorum numero ſubſiſtat, vel potiùs ex Vicariæ Chriſti authoritatis charactere, in vi cujus verè dici poteſt Concilium ex minori etiam Epiſcoporum numero coaleſcens, eſſe aggregatum in Chriſti Nomine?

Reſponſio.

58. DE hoc agemus ex inſtituto *in ſequenti Articulo*. Intereà cum in *citato* Canone de cernatur, ut, *Si Dominus temporalis ob hæreſeos fautoriam ab Epiſcopo Metropolitano innodatus Excommunicatione, infra annum non ſatisfecerit, Summus Pontifex denunciet Vaſallos ab ipſius fidelitate abſolutos, ejuſque terra exponatur Catholicis occupanda*; iterum emergit quæſtio; *An ſummus Pontifex juxta hujus Canonis præſcriptum procedendo, ex demandatâ duntaxat Generalis Concilij, vel ex propriâ ſuâ Oecumenicâ poteſtate* dicendus ſit, & *Vaſallos illius temporalis Domini ab ejus fidelitate denunciaſſe liberos, & terram illius expoſuiſſe Catholicis occupandam*? De quo dicemus *infrà* in ſequentis Concluſionis *tertiâ* probatione.

ARGUMENTUM IV.

Petitum ex authoritate Oecumenicorum Conciliorum, ab ipſis etiam Gallis magnâ veneratione cultorum.

59. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. in fine §. 14.* argumentatur 4. Si Summotum Pontificum, ſuper Regiæ pateſtatis erga Oecumenicam Eccleſiæ authoritatem ſubordinatione, ac ſubjectione ſtatuentium, decreta poſtulanda eſſent dubiæ fidei, Concilia ſaltem prælegata ſuperare omnem exceptionem, cùm & ſint Generalia, & partim in Gallijs habita, & partim à Gallis magnâ veneratione culta, qualia ſunt Lateranenſe, Lugdunenſe, Viennenſe, Conſtantienſe. Ergo non potuiſſe, nec debuiſſe à Conventu Pariſienſi, qui particularis, ut nec paris cum Concilio generali ſit authoritatis, litem, & bellum pati ab illis præſertim, qui tam copioſè, tantóque apparatu obſervantiam ſacrorum Canonum in ſuâ *tertiâ* propoſitione Summis Pontificibus inculcant.

Objectio.

60. DEferamus ex integro Concilij Oecumenici infallibilitati, quando in eo eſt ſtatu, ut indubitatum Synodi Oecumenicæ à Chriſto ſancitum characterem præferat, atque ex hujuſmodi authoritate Oecumenicâ veritatem aliquam ex Divinis oraculis decidat, ejus definitionē referendam eſſe inter fidei dogmata. Num verò de prælegatis Concilijs dicere fas eſt, omnia, & ſingula indubitato Oecumenicæ Synodi per Chriſtum definito charactere præfulgere, ac inſuper, de Papæ ſuper Reges authoritate, ex Dei Verbo ſanxiſſe dogmaticam conſtitutionem, inter indubitatos fidei articulos recenſendam?

Reſponſio.

HUjus difficultatis centrum, quemadmodùm meretur, ſingulari cum induſtriâ expendemus proximè ſubſecuturâ concluſione.

CONCLUSIO.

61. EX prædadductis circa Eccleſiaſticam ſupra Reges authoritatem, Conciliaribus ſanctionibus, habetur veritas etiam Theologicè certa.

Explicatur. Sive enim talis ſanctio Oecumenici Concilij reſolvatur in *primum* illud præinſinuatum *fidei principium*: ſive in ſubſumptum *prudentialis ſupernaturalis* à Spiritu ſancto moti dictaminis *principium* quaſi *ſecundarium*, ſub utraque iſta reſolutione fit reſolutio in lumen aliquod Divinum, cujus, & hinc derivatæ concluſionis, ſeu ſanctionis certitudo

tudo longè major eſt *naturali*, ſeu *phyſicâ*, ſeu *metaphyſicâ* certitudine, ad Theologicæ adeò certitudinis ſublimitatem ſublevanda.

PROBATIO I.

Deſumpta ex *Cap. Ad Apoſtolicæ. De ſent. & re judicata. in. 6.*

62. ETenim ex hujus Canonicæ intrà Concilium Lugdunenſe editæ ſanctionis litterâ claré conſtat, ejus fundamentum reduci in hoc fidei principium, quo credimus, *Summum Pontificem Chriſti in terris agere vices, ipſique in perſona Petri* dictum eſſe: *Quodcumque ligaveris, ſeu ſolveris ſuper terram, erit ligatum, ſeu ſolutum & in cælis.* Quis verò negare auſit ſub iſto *quocunque, quod eſt in terra morale*, contineri & actus *morales* publici quoque à Rege promanantis regiminis; & *dignitatis Regiæ* ad hanc individuam perſonam ex æquitatis ratione faciendam *applicabilitatem*, ejuſque in Rege Eccleſiæ ſanctæ clavibus ſubjecto perſeverantiam *moralem*? Sub illo adeò fidei principio, per illam ſanctionem Synodalem, expendebatur Imperatoris ex factionibus ſuis indignitas. Cujus judiciaria proinde diſcuſſio, licèt fuerit dependens à probationibus, quæ intrà præcitam prudentiæ *naturalis* ſphæram, non ſupergrederentur *moralem* certitudinem; attamen hoc Oecumenici Concilij judicium, per Spiritûs ſancti gratiam ita depurabatur à *materiali* falſitatis periculo obnoxiâ *concretione*, ut altior prudentiæ infuſæ commenſurata certitudo *practica*, omnimodam falſitatem excludens, per Deum in finem formata, & cum illo principio fidei collata, ſub formâ *virtualiter* ſaltem Syllogiſticâ progrederetur ad concludendam ſententiam, adverſùs Imperatorem *judicialiter* ferendam ſub vera, lumini ſupernaturali innixa, conſequentia Theologicâ.

PROBATIO II.

Deſumpta ex Decretis Concilij Conſtantienſis.

63. EX verbis iſtorum Decretorum non elucet equidem, *in actu ſignato* eorum reſolutionem reduci in fidei principia. Attamen certiſſimum eſt, Patres ſanciendo illa Decreta, attentos fuiſſe ad poteſtatis Oecumenicæ, Concilio Divinitus conceſſæ authoritatem.

Sicuti ergo Decreta illa *effectivè* profluxerunt ex iſtâ authoritate Oecumenicâ; ſic omninò conſequens eſt, eorum reſolutionem in *actu exercito*, ac *virtualiter* reduci, atque ſub ipsâ primâ ſui conſtitutione reducta fuiſſe in fidei principium, quo Concilij Oecumenici authoritas habetur Divinitus conſtituta.

64. Et licèt ex Chriſti Domini verbis *Matthæi 18.* conſtet, Oecumenici Concilij characterem proprium (ex cujus nempe reſpectu Chriſtus promiſit, ſe in Synodi medio futurum) ſubſiſtere ex Chriſti *nomine*, utique *vicario*, ejuſque adeò in terris relictâ Petro, ac ipſius ſucceſſori collatâ *vicariâ authoritate*. Hunc tamen characterem ē quod ea, quæ fidei ſunt, acceſſiſſe Concilio Conſtantienſi, patet ex ejus fine, ubi Papa Martinus V in ſeſſione publicâ, eáque ultimâ, requiſitus ſanxit, quòd omnia, & ſingula determinata, concluſa, & decreta in materijs fidei per præſens Concilium, *Conciliariter* tenere, & inviolabiliter obſervari vellet, & nunquam contraire quoquò modo liceret: ipſaque ſic *Conciliariter* facta approbat, & ratificat, *& non aliter, nec alio modo.* Quidni ergo dixerimus, prælegatorum Decretorū reſolutiones, quà in fidei principium reducibiles, imò ſub ipsâ primâ ſui conſtitutione, atquè Papæ poſtmodùm ſecutâ approbatione reductas in authoritatem Divinitus conſtitutam, ac fide Divinâ creditam, ut ſic fidei materiam concernentes, integram ex tunc obtinuiſſe Conciliarium ſanctionum firmitatem prorſus certam, ac immobilem, quoad authoritatem Eccleſiaſticam (ceu Decretorum illorum principium) *in actu exercito*, ac *virtualiter* ijſdem communicatam.

PROBATIO III.

Petita ex Generalis Concilij Lateranenſis IV. ſanctione relatâ in *Cap. 3. De hæreticis.*

Quandoquidem ſacro huic Concilio notiſſimum fuerit fidei principium de Eccleſiæ Clavibus, cum indefinitâ ſuper *quocunque*, quod in terris eſt *morale*, protenſâ ligandi, & ſolvendi poteſtate legitimo Petri ſucceſſori competente, ideo nefas foret, dicere, Patres Concilij non tam reſpexiſſe ad illam Papæ authoritatem, quàm Concilij Oecumenici propriam Juriſdictionem eidem demandâſſe, decernendo, ut, ſi Dominus temporalis ob hæreſos fautoriam excommunicatus, infra annum non ſatisfecerit, Summus Pontifex Vaſallos ab ejus fidelitate abſolutos denunciet, facto mandato, ut terra illius occupetur à Catholicis. Quare in vi hujus ſanctionis dicendum eſt, Concilium illud Oecumenicum, ipſo etiam vicario Chriſti nomine, ſeu authoritate fulcitum, unicè intendiſſe, ut pro illo incorrigibilitatis caſu, excitaret Papæ Oecumenicum Paſtorale officium, cum ejus indefinitâ ligandi, & ſolvendi poteſtate, eo modo, quo præſcribitur, ad procedendum adverſùs Dominum temporalem de hæreſeos fautoriâ convictum. Atque per hoc Decretum Pontificiæ authoritatis excitatorium, redditur manifeſtum, quòd Concilium illud Oecumenicum agnoverit, & ſanxerit, Papæ authoritatem protendi ſuper Dominos quoque temporales, eoſque ſupremos, nec non ſuper eorum dominia temporalia, ac territorialia, ſeu Regia, vi Pontificij mandati ab alijs ex tunc occupanda. 65.

PROBATIO IV.

In qua paucis oſtenditur vis præadductarum Conciliarium ſanctionum.

ETenim præadductis Concilijs Lugdunenſi, Conſtantienſi, & Lateranenſi acceſſiſſe characterem vicarij nominis Chriſti, ſive Vicariæ hujus in terris relictæ authoritatis, patet *ex antecedentibus* Conſtat inſuper, Lugdunenſe Con- 66.

Digitized by Google

ſe Concilium profeſſiſſe ex aperto fidei principio Oecumenicæ Eccleſiaſticæ poteſtatis, indeque cepiſſe reſolutionem ſententiæ, ſuper Imperatorem, ejuſque jura temporalia protenſæ. Hæc igitur Synodica ſanctio *virtualiter* ſaltem reducenda eſt in fidei principium, ad eam ſanctionem ſe habens, tanquam motivum *formale*, ac *ſpecificativum*, utpote, quod per conſequentiam tum ex illo principio quâ *Majore*, tum ex prudentiæ infuſæ ſubſumpto diſcrimine, quâ *Minore*, prodeuntem, eſſet Theologicè illativum præfatæ ſanctionis Conciliaris.

67. Conſtat denique de Concilij Conſtantienſis, ac Lateranenſis præadductis decretis, ea *virtualiter*, *in actu ſaltem exercito* reduci in fidei principium. Quid ni ergo talibus ſanctionibus ea adhibeatur meritò reverentia, quam exigit veritas in fidei principium reducta. Viderint proinde adverſarij, ne, ſi talibus ſanctionibus deferre nolint, vel in fidei lumen, vel in prudentiæ ſupernaturalis facem impingant, ſicque reputandi ſint inter illos, *qui videntes, non vident, & intelligentes non intelligant.*

§. IV.

Corollarium.

68. COronidis loco videtur conſultò hîc ſuperaddendum Juramentum ab Imperatoribus Romano Pontifici præſtari ſolitum, prout habetur in *Clementina unicâ. de Iureiurando à* Clemente V. *editâ* in Concilio Viennenſi. Unde indubitatum deſumitur Imperatoris erga Summum Pontificem ſubjectionis argumentum. Res igitur ita ſe habet, prorſus digna, ut per extenſum hic exhibeatur: *Dudum ſanè inter quondam Henricum Imperatorem, tunc Romanorum Regem, & Chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Robertum Siciliæ Regem gravi diſcordiâ ſuſcitatâ: Nos multis, grandibuſque periculis, quæ exinde proventura veriſimiliter timebantur, intendentes, celeri, & opportuno remedio obviare, quibuſdam ex Fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus exiſtentibus tunc in urbe pro reformandâ pace, & ſolidandâ concordiâ inter Reges eoſdem, litteras noſtras ſub certa forma duximus deſtinandas, inter alia inſerentes in eis, quòd, cùm ipſi Reges ejuſdem Eccleſiæ ſpecialiſſimi Filij ſibi Juramento fidelitatis, & aliàs multipliciter eſſent aſtricti, ipſius Eccleſiæ debeant eſſe promptiſſimi defenſores. Dictis autem litteris in notitiam dicti Henrici ad Imperium jam promoti ſic deductis, idem Henricus ab eiſdem Cardinalibus requiſitus, ut ſuper contentis in illis ſuum propoſitum reſponderet, quaſi moleſtè tuliſſet, quòd de Juramento fidelitatis hujuſmodi per eum præſtito in dictis litteris mentio haberetur, non familiariter, nec ſecretè, ut tractandæ pacis qualitas exigebat, ſed multis tabellionibus accerſitis, & requiſitis ab eo, quòd de reſponſionibus ſuis conficerent publica Inſtrumenta: inter cætera publicè, præſente multitudine hominum copioſâ, reſpondit, ſe non fore cuiquam ad juramentum fidelitatis aſtrictum, & quòd nunquam fecerit juramentum fidelitatis alicui obligatus, & quòd ipſe meſciebat, quòd Anteceſſores ſui Romani imperatores unquam juramentum hujuſmodi præſtitiſſent, ſimulans, ſe immemorem juramentorum, quæ nobis ante Coronationem ſuam præſtiterat, & poſt coronationem etiam innovârat. Nos itaque attendentes, quòd hujuſmodi reſponſio, ſi ſub diſſimulatione pertranſeat, vel ſilentio palleatur, poſſet in magnum, & evidens præjudicium Romanæ Eccleſiæ redundare, dignum admodùm, & oppotunum fore proſpeximus, ut de juramentis hujuſmodi conſtitutioni præſenti aliqua breviter annectemus. Dictus namque Henricus quàm primùm fuit in Regem Romanorum electus, ſolemnes ad nos Nuntios deſtinavit, dans eis per ſuas patentes litteras plenum, & ſpeciale mandatum exponendi Nobis pro eo devotionem ipſius, & reverentiam filialem, quam ad nos, & & Romanam Eccleſiam ſincero gerere ſe dicebat affectu: nec non petendi, & impetrandi à nobis, favorem, & gratiam conſuetos: offerendi quoque nobis, & præſtandi pro eo, & in ipſius animam debitæ nobis, & eidem Eccleſiæ fidelitatis, & cujuslibet alterius generis juramentum, ac nihilominùs petendi à nobis per noſtras ſibi manus impendi unctionem, Conſecrationem, & Romani Imperij Diadema. Præfatis itaque Nuntijs, in noſtrâ, & Fratrum noſtrorum præſentiâ conſtitutis, ac ſecundùm dicti tenorem mandati Avenione, ubi tunc eramus cum noſtra Curia reſidentes, in publico Conſiſtorio, in quo erat Prælatorum, & aliorum, tam Clericorum, quàm Laicorum non modica multitudo, præmiſſis per eos coram nobis expoſitis ſupplicando petitis ſimiliter, & oblatis: Nos eodem mandato, Decreto, electionis ejuſdem Henrici ex parte Principum tam Eccleſiaſticorum, quàm ſæcularium, qui eundem elegerant, nobis per dictos Nuntios præſentatis plena cum eiſdem fratribus deliberatione diſcuſſis, factâque nobis de electione hujuſmodi concordi, & legitimè plenâ fide, examinatâ quoque perſonâ ipſius Henrici, prout abſentia patiebatur ejuſdem, & de ipſius fide, probitate, & alys, quæ in perſona Imperatoris ſunt meritò requirenda, cum pluribus Prælatis, & alys magnæ authoritatis viris, qui ejuſdem Henrici mores, conditionem, ſtatum plenius noverant, inquiſito, eiuſque perſonâ, cujus etiam nos, & Fratres noſtri aliqualem priùs notitiam habebamus, propter quod facilius tranſivimus in examinatione hujuſmodi, idoneâ reputatâ, ipſum nominavimus Regem Romanorum, ipſius approbantes perſonam, cumque ſufficientem, & habilem declarantes ad ſuſcipiendam Imperialis celſitudinis dignitatem, ac decernentes Unctionem, Conſecrationem, Imperyque Romani Coronam ſibi per manus noſtras debere concedi: Et ſubſequenter à præfatis Nuntijs ſufficiens ad hoc ab eo (ut præmittitur) mandatum habentibus ſecundùm formam in Decretis, quæ incipit,* TibiDomino, *comprehenſam, fidelitatis recepimus juramentū: Poſtq; idem Henricus Conſecrationis, & Coronationis ſuæ tempore aliud eiſdem Cardinalibus, quos ad impendendum ſibi hujuſmodi Conſecrationis, & Coronationis inſigina miſeramus ad urbem, illud noſtro nomine recipientibus juramentum præſtitit corporale, quod in libro Pontificali Romano præſtandum Pontifici per Imperatorem Coronationis ſuæ tempore continetur: cujus tenor dignoſcitur eſſe talis: Ego Henricus Romanorum Rex, annuente Domino, futurus Imperator promitto, ſpondeo, & polliceor, atque juro coram Deo, & Beato Petro, me de cætero Protectorem, & Defenſorem fore Sum-*

Digitized by Google

mi Pontificis, & hujus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in omnibus neceſſitatibus, & utilitatibus ſuis, cuſtodiendo, & conſervando poſſeſſiones, honores, & Iura ejus, quantum Divino ſuffultus adjutorio fuero, ſecundùm ſcirè, & poſſe meum rectâ, & purâ fide: ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.

Caterùm quin Iuramenta hujuſmodi fidelitatis exiſtant à retrò Romanis Principibus, non fuit hactenus hæſitatum: imò tam quondam Albertus Rex Romanorum immediatus prædeceſſor memorati Henrici Bonifacio Papæ VIII. prædeceſſori noſtro tempore approbationis ejuſdem Alberti, quàm Rodulphus pater ipſius, & alij Prædeceſſores ejuſdem Romanorum Reges diverſis noſtris prædeceſſoribus juramentum fidelitatis, & obedientiæ præſtiterunt. Idémque Bonifacius memoratum Albertum, juramento hujuſmodi ab eo recepto, de Fratrum ſuorum conſilio (præſente Prælatorum, & aliorum multitudine copioſâ) authoritate Apoſtolicâ recepit in ſpecialem ſuum filium, & Eccleſiæ memoratæ, ipſúmque in Regem Romanorum aſſumpſit, in Imperatorem poſtmodùm promovendum. Verùm quia ſæpe ſatus Henricus, qui proximis diebus fuit de hac luce ſubtractus, non virtutè, & mentem, ſed ne dum verborũ inſectans corticem, ſenſúmque confundens, juramenta reſtringendo prædicta, curioſè videbatur aſſerere (ut præfertur) illa ad debitum fidelitatis hujuſmodi extendi: novo morbo curioſitatis hujus luculentæ veritatis antidotum præſentis declarationis oraculo providimus apponendum. Quia ergo Capitulis juramento fidelitatis contentis ſollicitâ meditatione penſatis, ipſa Capitula in præfatis Imperatoris juramentis quantum ad effectum mentem, & virtutem ipſorum non eſt dubium continere: Nos præmiſſis & alijs rationibus, ne quis in Romanum aſſumptus Principem, vel in poſterum aſſumendus, an juramenta hujuſmodi per dictum Henricum Imperatorem præſtita, & per ſucceſſores ipſius in futurum præſtanda, fidelitatis exiſtant, in dubitationem deducere audeat, vel ſuper his contrarium aſſtruere veritati: authoritate Apoſtolicâ de Fratrum noſtrorum conſilio declaramus, illa Iuramenta prædicta fidelitatis exiſtere, & cenſeri debere. Porrò præter Iuramenta prædicta idem Henricus ſuorum inhærens prædeceſſorum veſtigijs, præſiquam ingrederetur Italiam, vel ibidem Iura aliqua exoreret, ſub teſtimonio ſuarum patentium litterarum in manibus Dilecti filij Ioannis de Mollianis, Scholaſtici Eccleſiæ Tullenſis, Capellani noſtri, ad hoc ſpecialiter per nos miſſi, noſtro, & præfatæ Eccleſiæ nomine recipientis promiſit, & tactis ſacroſanctis Evangelijs, juramento firmavit, quòd eandem Eccleſiam, & fidem Catholicam purâ fide, totíſque viribus conſervaret reverenter, & etiam defenſaret, omnemque Hæreſim, Schiſma, & Hæreticos quoslibet, fautores, receptatores, & defenſores ipſorum exterminaret pro poſſe, ac nunquam cum Saraceno, Pagano, Schiſmatico, ſeu alio quolibet Communionem Catholicæ fidei non habente, aut cum aliquo alio præfatæ Eccleſiæ inimico, vel rebelli, ſeu eidem manifeſtè ſuſpecto, unionem quamlibet, ſeu parentelam, aut conſœderationem iniret, ſed tam noſtram, quàm ſucceſſorum noſtrorum perſonas, honorem, & ſtatum manuteneret, defenderet, & conſervaret contra omnes homines cujuscunque exiſterent præeminentiæ, dignitatis, vel ſtatûs. Eidem etiam adijciens juramento, quòd manuteneret ſemper atque ſervaret privilegia omnia per prædeceſſores ſuos Reges, ac Imperatores Romanos præfatæ Romanæ, & alijs quibuslibet Eccleſijs quocunque conceſſa tempore, & continentiæ cujuſcunque. Ipſaque omnia, & ſpecialiter, ac præcipuè per claræ memoriæ Conſtantinum, Carolum, Henricum, Ottonem quartum, Fridericum ſecundum, atque Rodulphum prædeceſſores ipſius ſuper conceſſione, recognitione, advocatione, adnotatione, quittatione, & liberâ dimiſſione terrarum, & provinciarum Romanæ Eccleſiæ ubilibet poſitarum, quarum etiam multas nominatim expreſſit, Sedi Apoſtolicæ, Romanisque Pontificibus ſuper quocunque tenore conceſſa recognovit, confirmavit, & ex certa ſcientia innovavit, ac etiam de novo conceſſit: & terras ipſas, atque provincias recognovit ad jus, & proprietatem ipſius Eccleſiæ plenisſimè pertinere: eaſque nihilominùs ex abundanti de novo Eccleſiæ ſæpe fatæ donavit, ſub prædicto ſe obligans juramento, quòd ipſas, aliquámve ipſarum partem nullo unquam tempore occuparet; ſeu quantum in eo eſſet, ab alio permitteret occupari: nec in eis, aut aliqua parte ipſarum Iura aliqua, poſſeſſiones, aut tenutas haberet, ſeu quomodolibet poſſideret: nec in eis etiam poteſtarias, ſeu cujuſvis Capitaniæ, aut Iuriſdictionem per ſe quamcunque, vel per alium exerceret: quódque (ut Princeps Catholicus, & ſæpè dictæ Eccleſiæ Advocatus, atque Defenſor) ipſam juvaret, & conſilijs, & auxilijs illi aſſiſteret opportunis, contrà quoſcunque inobedientes, & rebelles eidem & præcipuè contra occupantes, ſeu turbantes terras prædictas, ſeu provincias, vel partem quamlibet earundem. Sub eodem etiam juramento promiſit, quòd tam ipſam Romanam Eccleſiam, quàm alias Eccleſias, libertatem Eccleſiaſticam, bona, Iura, Prælatos, & Miniſtros Eccleſiarum ipſarum manuteneret, conſervaret, atque defenderet, ſuo poſſe. Et quòd Eccleſiæ Romanæ Vaſallos contra juſtitiam nullatenus offenſurus, devotos, ac fideles Eccleſiæ, etiam in Imperio conſtitutos benignè tractaret; nec eos opprimeret contra juſtitiam, aut (quantum in eo eſſet) per alium opprimi ſuſtineret, ſed in ſuis potiùs juribus, & juſtitijs conſervaret. Hoc quoque juramentum, & etiam priſtinum pro eo nobis per ſuos Nuntios (ut præmittitur) præſtitum, receptis ſuæ coronationis inſignijs innovavit, prout in patentibus ante coronationem ipſam ejus Regio magno ſigillo, & alijs poſt coronationem eandem ejus Imperiali aureâ Bullâ munitis, inde confectis litteris (quas in Archivis Romanæ Eccleſiæ reponi, & diligenter conſervari fecimus) plenius continetur.

DISQUISITIO IV.

An, & in quantum Pontificiæ poteſtatis ſuper Reges protenſio probari poſſit ex Hiſtorijs, & exemplis Summorum Pontificum?

§. 1.

PRo iſto probandi genere inſerviunt tum ea, quæ *ſupra Diſquiſit. 2.* dicta fuerunt, tum quæ ex Authore *tract. de libert. Gallican. lib. 4. cap.*

cap. 10. adferuntur in præſenti. Childericum III aut, Regem Galliæ non ante depoſuerunt Franci, ut Pipinum ſibi præficerent, quàm interveniſſet Romani Pontificis authoritas. Id expreſsè tradit Eginhardus Caroli Magni Secretarius in vita illius Imperatoris, his verbis: *Gens Merovingorum, de qua Franci Reges ſibi creare ſoliti erant uſque ad Childericum Regem, qui juſſu Stephani Pontificis Romani depoſitus, ac detonſus, atque in Monaſterium detruſus eſt, duráſſe putatur ..... Pipinus autem per authoritatem Romani Pontificis ex præfecto Palatij Rex conſtitutus, &c.* Et in Annalibus ad annum 749. *Burchardus Wirtziburgenſis Epiſcopus, & Iolradus Presbyter Capellanus miſſi ſunt Romam ad Zachariam Papam, ut conſulerent Papam de cauſa Regum, qui illo tempore fuerunt in Francia, qui nomen tantùm Regis, ſed nullam poteſtatem Regiam habuerunt: per quos prædictus Pontifex mandavit, melius eſſe, illum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtatis conſiſteret; datáque authoritate ſuâ juſſit, Pipinum Regem conſtitui.* Et ad annum 750. *Hoc anno ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt, & ad hujus dignitatem honoris unctus ſacrâ unctione manu ſanctæ memoriæ Bonifacij Archiepiſcopi, & Martyris, & more Francorum elevatus in ſolium Regni, in civitate Sueſſonia. Childericus verò, qui falſo Regis nomine fungebatur, tonſo capite, in Monaſterium miſſus eſt.*

2. Eginhardi fidem cùm dubiam efficere nequeat Ioannes Launoius, in reſtringendam Summi Pontificis authoritatem ſemper intentus; quippe cùm ſciat, illum ſcriptorem & magnæ probitatis & exactæ ſinceritatis fuiſſe, ac rem paulò anteà geſtam, atque adeò ſibi notiſſimam narráſſe, vitam Caroli ab eo ſcriptam corruptam fuiſſe, contendit; Annalium autem verba multifariam verſat, ut à proprio, & ut ita dicam, nativo ſenſu deflectat, 6. *par. Epiſt. 9.* ac primò quidem affirmat, contradictionem eſſe talem, quæ *vix dilui poſſit* inter loca vitæ Caroli Magni, & loca Annalium. Hæc contradictio, ni fallor, in eo eſſe illi viſa eſt, quòd in vita Caroli Magni Childerici deſtitutio, & inſtitutio Pipini tribuantur Stephano Papæ, in Annalibus verò Zachariæ; ſed mirum eſt, quòd adeò acutus non viderit, aut, qui ſinceriſſimos ſcriptores malæ fidei tam ſæpe incuſat, diſſimulárit, imaginariam illam contradictionem ſe ipsâ evaneſcere, ſi verbis, quæ ipſe retulit ex libello *de Majoribus Domûs Regiæ*, addantur ſequentia, quæ ipſe omiſit. Nam ex utrorumque conjunctione liquet, rem à Zacharia ſub finem Pontificatûs ſui inchoatam, à Stephano ejus ſucceſſore perfectam; aut à Zacharia per S. Bonifacium Archiepiſcopum Moguntinum factam, Stephanum per ſeipſum confirmáſſe. Hæc refert Launoius: *His temporibus Hildericus in Regno Francorum ſubſtituitur, de quo Pipinus Dux legatos ad Zachariam Papâ dirigit interrogans eum; ſi ita manere deberent Reges Francorum, cùm penè nullius eſſent poteſtatis, ſolo Regio nomine contenti. Quibus Legatis Romanus Pontifex reſpondit, illum debere Regem vocari, qui Rempublicam gereret. Detonſo igitur Hildrico, & in Monaſterium detruſo, mox Franci Pipinum ſibi Regem conſtituunt;* ſequuntur autem iſta; *Hic enim rebellantes ſibi omnes ſubegerat, Griphonem videlicet fratrem ſuum, Taſſilonem quoque ex ſorore nepotem; quorum alterum Auſtraſiorum, alterum Baivariorum Ducem inſtituit. Denique Zachariâ defuncto, Stephanus ſuccedit, qui in Franciam ad Pipinum, urgente neceſſitate, venit, cúmque, ac duos filios ejus Carolum, & Carlomannum pariter ſuæ benedictionis oleo perunxit.* Rem ita, ut diximus, geſtam, contigiſſe, teſtantur alij ſcriptores infrà referendi.

Addit Launoius, Zachariam utpote conſultum, mentem ſuam aperuiſſe, ut Conſultorum mos eſt, non autem poteſtatem interpoſuiſſe. *Id*, inquit, *Eginhardi verba hæc (Pipinus more Francorum elevatus in ſolium Regni) omninò exigunt. Nam qui ante Hildricum, & Pipinum elevabantur in Regni ſolium, authoritate Francorum, non Romani Pontificis elevabantur.* At certè verba illa, *more Francorum*, neque *omninò*, neque *ex parte* exigunt conſilium tantùm à Zacharia datum. Illorum enim ſenſus apertus eſt de cæremonijs in Regum elevatione obſervari ſolitis, non autem de electionis jure. Ac ſicut ex ijs concludi non debet, nec poteſt, Romanum Pontificem non fuiſſe conſultum, licèt is anteà non fuiſſet *mos Francorum*; cùm Eginhardus conſultationis expreſſam faciat mentionem, ita inferri non poteſt, Summum Pontificem conſilio non adjunxiſſe authoritatem, cùm contrarium luculentiſſimè teſtetur Eginhardus his verbis; *juſſu Stephani Romani Pontificis, datáque authoritate ſuâ juſſit, Pipinum Regem conſtitui; ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt.* Ita ſcilicet delicata evaſerat paucis abhinc annis Francorum conſcientia, ut nomen Regis ei tribuere non auderent, qui Regiam authoritatem jam erat adeptus, niſi Doctoris gravis opinione id ſibi licere cognoviſſent. 3.

De antiquiorum Franciæ Regum unctione, quam hîc negat Launoius, viderint Franci, quid cenſendum ſit, qui ad miraculum in Clodovei primi Chriſtiani Regis Francorum gratiam factum, ejus originem referunt: mihi verba Eginhardi ſuprà relata Summi Pontificis authoritatem ſatis videntur ſignificare, etiamſi excluderetur Pipini unctio, quæ à Zacharia Pontifice per Bonafacium, & à Stephano per ſeipſum facta narratur. 4.

Teſtimonium Eginhardi, quod ſolum ſufficeret, quia, ut ſuprà innuimus, eo tempore vixit, quo rem narratam ignorare non potuit, & eâ ſinceritate ſcripſit, ut fides ei negari non debeat, confirmant Aymonius *in lib. 4. de geſt. Franc. cap. 61.* Regino Prumienſis Abbas *in lib. 2. Chronic.* Marianus Scotus *in lib. 3. Chronic.* Otto Friſingenſis *in lib. 5. hiſtor. cap. 21.* Abbas Urſpergenſis *in Chronico.* Sigebertus *in Chronico ad annum 750.* Paulus Æmilius *in lib. hiſtor. Franc.* Fredegarius Scholaſticus *in fine Chronici.* Guillelmus Nanguis *in Chronographia manuſcripta.* Robertus Guaguinus *in lib. 3. hiſtor. Franc.* Carolus Sigonius *in lib. 3. hiſtor. de Regn. Ital.* quorum verba refert Launoius. 5.

Digitized by Google

noius. Attamen ipſe ſuo more tot teſtimonijs, aliorum quorundam ſilentium anteponit.

6. 6. Imò illi unius ſcriptoris ſilentium ſufficit adversùs affirmativa plurimorum teſtimonia. Sic enim *in hac Epiſtola de Anaſtaſio*, Regnum Childerico abrogatum, & Francos ſacramenti religione ſolutos tacente, ſcribit; *De Anaſtaſij*, inquam, *ſilentio, quod, ſi circumſpectione. & accuratâ conſideratione perpendatur, de falſitate rerum iſtarum dubitandi locum nullum relinquit. Quis enim prudens & attentus crederet, virum Sedis Apoſtolicæ magnitudini, & commodis addictum, & in Romanorum Pontificum ſcriptis verſatum, id commemorare, quod Gregorius VII. Otto Friſingenſis, Abbas Vrſpergenſis, Ioannes Trithemius, & recentiores alij tam cupidè commemorant, neglexiſſe? Quis, inquam, prudens, & attentus hoc crederet, tum ex alijs, tum ex hoc quoque, quòd anteà ſimile nihil in Romana contigiſſet Eccleſia? Igitur Anaſtaſius non tam ſilet, quàm eloquitur, non accidiſſe, quod illi accidiſſe narrant.*

7. Sed in quodcunque latus ſe vertat Launoius, tot & tam inſignia ſunt teſtimonia, quæ Summi Pontificis authoritatem in Childerici deſtitutione, ac Pipini inſtitutione, interceſſiſſe affirmant, ut lectis illis, etiam in ipſius Launoij Epiſtola, impoſſibile ſit, eis fidem non habere, quantùm ad rem ipſam, quamvis ille ſuo argumento negativo ab Authorum ſilentio, vel alijs conjecturis, aliquas circumſtantias valdè confutaret, quod facere ſibi immeritò viſus eſt.

8. Miſera enim cavillatio, quâ verba illa, *mandatum, juſſus, authoritas*, & ſimilia, quibus ſcriptores utuntur, cùm de Summi Pontificis ea in re partibus loquuntur, denotare tantùm conſilium, aut opinionem interpretatur, ex ipſorum locorum imperturbato mentis oculo, ac ſinè præpoſtero affectu lectorum, contextu diſſolvitur. Præſertim ſi Authorum ipſorum conditio attendatur, cur enim v. g. Eginhardus, cùm dixiſſet; *Pontifex mandavit, melius eſſe, illum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtatis conſiſteret*, quæ opinionem, & conſilium abundè ſignificaſſent, addidiſſet, *datâque authoritate ſuâ juſſit, Pipinum Regem conſtitui*: quæ verba de poteſtate non poſſunt non intelligi, niſi fides hiſtoriæ hanc declarationem poſtulaſſet? An Eginhardi, jam à juventute in Aula Caroli Magni educati, intererat, cùm hæc ſcriberet, Summis Pontificibus abblandiri, vel eorum juriſdictionem ampliare in præjudicium Regum Francorum? An idem conſilium fuit alijs ſcriptoribus Gallicanis tam multis?

9. An Sigebertus Gregorio VII. infenſiſſimus, & Imperatoribus, quorum tempore ſcribebat, quorumque cauſa Pontificibus tam parùm æquus fuit, addictiſſimus, depoſitioni Henrici authoritatem accerſere ab exemplo Regum Franciæ non prætermiſiſſet, ſi aut hiſtoria integritas, aut evidens rei geſtæ veritas permiſiſſet? An ſimplex Papæ conſilium, ſeu reſponſum his verbis expreſſiſſet? *Pipinus verò Princeps Apoſtolicâ authoritate, & Francorum electione à S. Bonifacio Moguntiæ Archiepiſcopo in Regem ungitur, & conſecratur.* Ad annum 750. An, qui falſa non pauca in favorem Imperatorum, vel à ſe excogitata, teſtibus fide indignis accepta, narravit, tam incautè locutus fuiſſet, ut opinionem pareret à ſuo affectu longè alienam, ſi eam dubiam habuiſſet?

An Otto Friſingenſis, tot Imperatoribus 10.
ſanguine conjunctis, quos inter, & Summos Pontifices altercationes interceſſerunt, tam graves, tamque diuturnæ, ne Avi ſui deſtitutionem à Gregorio VII. factam confirmaret, non abſtinuiſſet verbis, quæ hanc Summi Pontificis authoritatem clarè denotant, ſi abſque hiſtoriæ legum violatione potuiſſet? *Anno*, inquit, *ab incarnatione Domini 752. reverſis à Roma nunciis authoritate Papæ Pipinus à B. Bonifacio Moguntino Archiepiſcopo, aluſque Regni Principibus in Sueſſiona civitate ad Regnum eligitur*, lib. 5 hiſtor. cap. 22. *Anno Domini 754. Pipinus à Stephano Papa I. à fidelitatis ſacramento, quod Hildrico promiſerat, cum alijs Regni Francorum Proceribus abſolvitur, ac detonſo Hildrico, & in Monaſterium detruſo, poſtmodùm in Regem inungitur.* Ibidem *cap. 23.* iterum in his verbis notare potes ſolutionem contradictionis, quæ à Launoio vocatur *pugna, quæ vix dilui poſſit.* Otto enim lucidiſſimè narrat, Pipinum & à Zacharia per Bonifacium Moguntinum, & à Stephano ipſo unctum, ut dubitari non poſſit, Eginhardum idem factum modò uni, modò alteri Pontifici non tribuiſſe, ſed cuique ſuum.

Maximi ponderis eſt Ottonis teſtimonium, 11.
tum propter egregium viri meritum, tum propter accuratam in evolvendis hiſtorijs diligentiam, & in referendis fidem; tum denique, quia, cùm diu Pariſijs verſatus eſſet, ſedulamque ſtudio operam dediſſet, facile ei fuit, veritatem addiſcere. Pro ſuo erga Henricum Avum ſuum affectu legerat, & relegerat Imperatorum geſta, ut ſciret, an antea fuiſſet aliquis à Romanis Pontificibus excommunicatus, & depoſitus, negatque *lib. 6. cap. 35.* id anteà factum in Romanorum Reges, aut Imperatores, ſed tantùm Philippicum aliquamdiu à Romano Pontifice inter Pœnitentes retentum, & Theodoſium ab Eccleſia excluſum à Beato Ambroſio. Quis igitur credat, eum temerè ac ſinè examine recepiſſe illam de Regibus Francorum hiſtoriam, quandoquidem ipſe poſt verba relata, paucis interjectis, ſubjungit: *Ex hoc Romani Pontifices Regna mutandi authoritatem trahunt.* Putàlne, rei ejuſmodi originem ſinè diſcuſſione admiſſam ab Ottone?

Nónne Conradus Abbas Urſpergenſis, 12.
qui Gregorium IX. tam inſolenter carpit, ut Frederico II. patrocinetur, ſuppreſſiſſet, ſi paſſa eſſet hiſtoriæ veritas, quæ authoritatem Papæ in Principes tam apertè præ ſe ferunt. Ait enim *in Chronico* ad annum 751. *Zacharias verò Papa ſuper hujuſmodi negotio conſultus, remandavit, melius eſſe, illum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtas conſiſteret; datâque authoritate ſuâ, Pipinum Regem conſtitui juſſit. Anno Domini 752. Pipinus per authoritatem Zachariæ Pa-*

pæ more Francorum electus ad Regnum, per manus S. Bonifacij Archiepiſcopi Moguntiacenſis elevatus eſt in Regni ſolium in Sueſſionum civitate . . . . . Pipinus ex Præfecto Palatij authoritate Apoſtolicâ ſublimatus, & unctus in Sedem Regni, poſteà regnavit annis quindecim, abſolutus per Papam Stephanum à juramento, quod Regni Primoribus fecerat. Hîc rurſus vide compoſitam pugnam, quæ vix dilui poſſe *Launoio videbatur.*

13. Authoritatem ſuam in omnibus dubiam efficit, qui facta adeò certa, & tot teſtimonijs comprobata negare, ut Launoius, audet, ac impugnare totis viribus enititur.

§. II.

Referuntur adverſariorum argumenta.

ARGUMENTUM I.

14. EX parte adversâ licet 1. argumentari ex actis Comitiorum Galliæ Anno 1615. coram Rege celebratorum, relatis à Gramondo *hiſtor. Galliæ lib. 1. ad dictum Annum 1615.* cùm enim ſuo, & univerſi Cleri Gallicani, imò & Nobilitatis nomine Cardinalis Perronius *ſuprà* relatus, multis argumentis oſtendiſſet, Summo Pontifici pro certis caſibus eſſe jus in Regna & Reges: exinde *tertij Ordinis* ad Clerum *Delegati* reſponderunt, non eſſe novam apud Comitia generalia Galliæ, quam proponerent, theſin, denegantem Papæ illam authoritatem: trecentis abhinc annis, & ampliùs Gallis non ita creditum modò, ſed & ſcriptum, ita, vulgatam ſcripto eam doctrinam contra Bonifacium VIII. Summum Pontificem, quo tempore Regnum Galliæ Sedi Apoſtolicæ ſubjectum pronuntiaverat. Annum circa 1301. obſtitiſſe reſcripto Comitia trium Ordinum Pariſios convocata, Summique Pontificis Legatum Archidiaconum Narbonenſem acerbè increpâſſe, moxque ad Cardinales ſcripſiſſe in hæc verba: *Nos Prælati, Abbates, Priores, Decani, Præpoſiti, Procuratores Capitulorum, Conventuum, Collegiorum, Vniverſitatum, Vrbium &c. ab omni tempore dicitur Galliæ Regnum Deo uni ſubditum in temporalibus, quod omnibus notum eſt &c.*

15. Addebatur, diverſas habuiſſe Chriſtum ipſum à gladio claves, Petrumque, ubi in arma etiam juſtè proruperat, gladium mittere juſſum in vaginam, ne, qui reſtaurandis inſtituebatur, truncaret membra. Manſuetè poſſe regnâſſe Eccleſiam, cui imperium eſt in volentes Summo Pontifici Vicario Chriſti, neque jus gladij, quamquàm Petri ſucceſſori, eſſe, neque juriſdictionem, ubi de privatorum poſſeſſionibus agitur: item ubi de publicis nullibi probatam Primæ Sedis poteſtatem, adeò ut privatum, in hæreſin, in idololatriam, in judaicam ſuperſtitionem, in omne nefas prolapſum, patrimonio ſuo dejiciat. Cur Magiſtratum? Cur Regem? Plúſne illi in publica jura, quàm in privata? Si eſſe contenditur, unde quæſo? An ex Chriſti reſpoſo, qui à Pilato interrogatus, Réxne foret, Reſpondit: *Regnum meum non eſt de hoc mundo &c.* Si diffitetur ſe Chriſtus mundi Regem, hoc eſt, ſinè poteſtate in mundum, ut Chriſtus eſt, quo jure arrogabit ſibi Vicarius juriſdictionem, quam ſibi Chriſtus ipſe indebitam dixit?

Cæſares nemo negaverit, Reipublicæ Ro- 16.
manæ tyrannicè incubuiſſe: eos inter Tyberius ſceleſtus, nequam, proditor, inceſtuoſus, adulter, idolorum cultor, crudelis & ferox, per quæ adigebatur populus ſæpe in murmura, imò & in rebellionem, quaſi indignus tributo foret, qui profligatè deſolabat imperium, laniſta per continuas cædes magis, quàm Princeps: ideóne minùs reſpondit Chriſtus: *Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo!* Sacramento ſolvere noluit Chriſtus tyranni, ejuſdemque pagani ſubditos, & volet Vicarius? Cæterùm ſi fidei Orthodoxæ fundamenta Rex quatit, jubens ſubdito, ut adoret ſculptilia, qui Deo primitùs cultum debet; quid fieri Martyrem vetat, qui Chriſtianus eſt? Non uſque adeò parendum Regi, ut fides abdicetur, moriendum conſtanter. Hoc modo fieri ſatis præcepto Chriſti, quo jubemur reddere Deo, quæ Dei ſunt, & Cæſari, quæ Cæſaris ſunt. Cultum reddi Deo, cui debetur fides, vitam Regi, cui in ſubditos jus vitæ & necis eſt. Douciſſe Paulum exemplo & ſcripto, Regibus impreſſum eſſe deſuper characterem, quo ſupremâ in ſubditos poteſtate jus dicant, exemplo, cùm verberibus cæſus obmutuit in exemplum Chriſti, cujus item morte admonemur, Principibus etiam tyrannis, Eccleſiæque perſecutoribus obedire: ſcripto docuiſſe, patet ex vulgatâ epiſtolâ, quâ Principibus etiam diſcolis deberi obſequium clamat in hæc verba: *Omnis poteſtas à Deo eſt; qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.*

Reſponſio.

17. ADversùs hanc pro parte adversâ adductam argumentationem, quantum contingit Bonifacium VIII. reſpondet Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 9. n. 3.* Ibi cùm producta fuiſſet Bonifacij VIII. conſtitutio Extravagans *Vnam ſanctam* inter communes relata *de majorit. & obedient;* ſubdit ille Author, videri, quòd ea conſtitutio à Bonifacio VIII. edita ſit circa annum 1302. ardentibus jam inter ipſum, Regemque Galliæ Philippum ſimultatibus, quas multò etiam magis hoc decretum accendit. Sic enim illud interpretatos eſſe Galliæ Proceres, ut crederent, voluiſſe Bonifacium Galliæ Regnum ſibi temporaliter, tanquam beneficiarium ſubeſſe, illudque à Papâ, non verò legitimâ ſucceſſione accipi oportere, veluti legere ſit in epiſtolis à Clero Gallicano ad Bonifacium datis *in libro Gallicano libertatum Eccleſiæ Gallicanæ n. 14.*

18. Clementem V. igitur, ut omnem dubitandi, diſſidendique materiam amoveret, Bonifacianam illam explicaſſe per Clementinam *Meruit. De privilegijs*, quâ definivit, Regem Galliæ per Bonifacij præinſinuatam conſtitutionem

Digitized by Google

titionem non magis Ecclesiæ Romanæ subjectum esse, quàm anteà fuerit. Sub qua declaratione agnosci aliquam, eamque antiquam subjectionem temporalem (de hac enim tantùm, non verò de spirituali dubitatum fuisse) cùm Clemens novam tantùm subjectionem excluserit.

Objectio.

19. EXcipi potest ex parte adversâ, quòd in illâ *Bonifacianâ* ne apex quidem reperiatur, ac si Pontifex iste intenderit, Regnum Galliæ beneficiario titulo temporaliter subjectum sibi adiscere, sed constitutio illa tota quanta nititur unicâ Oecumenicâ per Christum sanctâ, & in Evangelio fundatâ Summi Pontificis authoritate: quam Clemens V. ceu antiquam in Sanctione suâ *Mernit.* super Galliæ Regno unicè voluit integram, declarando, Regnum Galliæ respectu Sedis Apostolicæ in eo manere statu, quo erat ante Bonifacianam constitutionem. Quare Gallorum opinionē de Regno suo ad statum beneficiarij erga Sedem Apostolicam, per Bonifacium redigendo, haud nixam fuisse solido fundamento, arbitror, sed mera suspicione, eoúsque tamen prævalente, ut propterea Clerus Gallicanus de eâ monendum duxerit Bonifacium, datis ad eum litteris, quæ habentur *in libro libertatum Ecclesiæ Gallicanæ n. 14.* Quæ suspicio meo judicio in tantum invaluerat, ut credam, propterea suscitatam hinc fuisse quæstionem super Ecclesiasticâ erga causas temporales Jurisdictione anno 1329. propositam coram Rege Philippo, ac egregiè nomine totius Cleri Gallicani à Cardinale Eduensi Bertrando defensam in publicis Regni Comitijs; uti *supra* pluribus ostensum fuit. Atque hoc est, quod *superiùs* insinuabatur, in Comitijs Gallicis anno 1615. celebratis, ex parte *tertij*, nempe Popularis *Ordinis*, fuisse Clero Gallicano objectum, quòd trecentis abhinc annis & ampliùs fuerit proposita illa thesis, de Papæ super causas temporales authoritate.

Responsio.

20. VErùm sicuti ante trecentos, & ultrà annos hanc thesin pro Summo Pontifice sustinuit Cardinalis Bertrandus, sic in hoc etiam sæculo, uti *in antecedentibus* visum est, Cardinalis Perronius eandem propositionem firmissimis defendit argumentis, ipsismet etiam Christianissimis pro tunc Regibus suæ authoritatis partes contribuentibus, Episcopisque, atque Archiepiscopis ac reliquo Gallicano Clero unà cum Nobilitate fortiter & constanter eam tuentibus; velut *ex antecedentibus* constat, & adhuc constabit ex dicendis *infrà*, reservatâ interim retorsione super sacræ Scripturæ textibus in adversæ patris præfatâ argumentatioone allegatis, quamvis antehac super ijs fuerit responsum.

ARGUMENTUM II.

Adversariorum.

EX parte adversâ licet 2. argumentari ex *Popularis* in Comitijs Parisiensibus Anno 1615. coram Rege celebratis *tertij Ordinis* Clero Gallicano repræsentatis insinuationibus hunc in modum propositis. Summis Pontificibus inesse hominum affectus: neque hodie supra nimbos positum adeò fastigium Apostolicæ Sedis, ut velut in Olympi cacumine maneant indeleta post annos mille sexcentos, quæ Christus in Petra exaravit, æquamimitas, ovium cura solers & innocens, judicia procul à privatis rebus æqua in omnes. Posse spectari Principum gesta ab infensâ Româ, velut cùm medio vitri colore inspicitur cælum futurum albescens, nigrum, aut viride, prout vitro infusus color. Sic posse illudi Romano Pontifici per vulgatos in majus Regum errores, aut explicata in deterius vitâ ipsorum. Et Summis Pontificibus suos esse Aulicos, qui summam rei Romanæ tenent: ex privato ipsorum odio, futuram sæpe in Reges publicam ultionem. Sic collata Regum jura in arbitrium privati hominis quandoque suspecti. Ipsos Pontifices Romanos, ut homines sunt, posse nullâ in apertum causâ per naturæ impetum, gratiâ impelli, aut odio, in hoc, vel illud Regnum, in hunc, vel illum Regem: quâ propensione soluto stateræ æquilibrio, plerumque minas intentabit Principibus, aut fulmina vibrait parum amicâ manu. Quæ si injuriâ fient, ut ferunt persæpe rerum humanarum vices, quid juris erit? Summos Pontifices sæpe hominum fragilia induisse, & in ipsos Reges peccâsse privatæ rei studio, docemur pluribus exemplis, præcipuè Alexandri III. Huic, cùm esset, quod de Imperatore Friderico quereretur, habuisse supplicem, & iràs humiliter deprecantem: sed uti fertur, insultâsse jacenti ad pedes, superimposito per hæc verba in caput jacentis vestigio: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem.* Zelum pro domo Dei ob temeratam ab Imperatore Petri dignitatem dixisses, nisi sibi & Petro debitum obsequium respondisset. Cùm privatas res miscuit rebus Petri per hæc verba: *Et mihi & Petro*, prodidit se hominem esse, naturâ in affectus pravos pronum. Quem iracundiæ calorem, aut arrogantiæ lubricum in successorem aliquem diffundi posse, nemo negaverit. In ijs, quæ de fide non sunt, posse quandoque decipi Summos Pontifices.

21. Regibus Deum esse judicem unum ex Prophetâ Rege, dum dixit: *Tibi soli peccavi.* Subscribi à Clero Gallicano Concilij Constantiensis doctrinæ, quæ Reges etiam tyrannicè sævientes necari vetat; quæ doctrina valere nequeat, si Summi Pontificis arbitrio stat, Regibus interdicere Regno, subditosque nexu solvere, quo fidem debent. Interdicti hic effectus est, ut subditi fiant sui juris. Quo posito, quid vetabit sui juris factos, necare hostem publicum? Non chrisma, qui inunctus esse desijt: non Regni lex, quia solio dejectus, privatus erit, & hostis publicus. Ergo si

Summo Pontifici, Regem exauthorare, conſequens eſt, ut liceat ſubdito interficere. Exauthoratio excommunicationem ſequitur, hæc maledictis conſtat, quæ ubi à Summa Sede jaciuntur in quoſcunque, excitantur in vivos ipſa inanima, ſorbentur aquis, hiatu hauriuntur, fortuito igne cremantur &c. Nunquam à tertio Ordine propoſitam hanc theſin, ut de Theologicâ fide; ſed datam in publicum, ut ex politicâ Magiſtratuum ordinatione de politicis eſſe doctrinam, vindicet ſibi Theologicus Clerus. Immitti caſu, de quo agitur, falcem à Clero in meſſem alienam, multò magis, quàm à tertio Ordine, cujus eſt de re politicâ diſputatio. Fides nomen æquivocum eſt, uti Deo debetur, ita & Regibus: his debitam à ſubditis cuique ſuis fidem, eoque ſenſu dici poſſe de fide doctrinam. Si juraverint, politicè à ſe ita creditum, inaugurandi in Gallià Epiſcopi & Magiſtratus, quid eſt Summo Pontifici, quòd queri poſſit? Nemini tam altè impreſſam hanc pro Romanâ Sede doctrinam, ut credat, Summo Pontifici jus eſſe in hæretici bona, ridiculum ſanè, deteriùs haberi Regem ſubdito. Inſanum fore Regem, ſi præſumpſerit ſibi jus datum, ut Summum Pontificem è Sede depellat quocunque caſu. Nullam Regibus in Primam Sedem Juriſdictionem, nullam Primæ Sedi in Reges eſſe.

Reſponſio.

23. SUper prædductâ adverſæ partis argumentatione (quoad Summorum Pontificum privata quandoque affectionum ſtudia, & deceptionum ex Aulicis diſcrimina) reſponſio aliqua in rem præſentem videtur adferri poſſe ex ijs, quæ profert Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 14.* Canonibus, inquiens, ex quibus Papæ ſuper Reges authoritas comprobata fuit, forſitan opponi poſſet: eos à Summis Pontificibus editos eſſe in causâ propriâ, nec proinde mereri fidem indubitatam, nec in Gallijs receptos eſſe. Verùm hæc exceptio videtur nimis imbecilla, ut tanti, tantorumque Patrum authoritatibus opponi queat, cùm illorum aliqua decreta in Concilijs etiam Oecumenicis edita fuerint, & univerſim inſerta Juri publico, uſu & approbatione non cujuſcunque, ſed ſanctiſſimorum Patrum & Doctorum, uti dicetur, recepta, ac exemplis, curſuque tot ſæculorum munita fuerint. Adhæc notiſſimum ac receptiſſimum eſt Juris principium, quemlibet judicem, ſeu ordinarium, ſeu delegatum cognoſcere, & judicare poſſe, an ſua ſit juriſdictio. *Lege Si quis ex aliena. ff. De judicijs. Leg. 2. ff. Si quis in jus vocatus.* Et ſi judex cognoverit, ſuam eſſe juriſdictionem, valet mandatis pœnalibus contra non obtemperantes eam defendere. *Leg. 1. in princip. ff. Si jus dicenti.* Quod veriſſimum ſaltem eſt in Principe ſupremo, nec alteri ſubjecto, qualis eſt Summus Pontifex, ac ingenuè falſa eſt Synodus Sinueſſana trecentorum Epiſcoporum in causâ Marcellini Pontificis, juxta *Cap. Nunc autem. 7. diſt. Primam Sedem non judicari à quoquam.* Quia igitur nemo alius eſt, qui Pontifici Maximo jus dicat, de ſua juriſdictione ipſe cognoſcat; neceſſitas cognoſcendi & in propriâ causâ judicandi, imò potiùs maximè in causâ Chriſti & Eccleſiæ, ſuſpicione illum abſolvit, maximè cùm nulla ſit Pontifici in Principes, eorumque jura & dominia poteſtas; niſi cùm Eccleſiæ publica cauſa hoc remedium & neceſſarium & ultimum extorqueat.

Reflexio.

REflexionem faciendo ſuper prædductâ partis adverſæ argumentatione, occurrunt ſequentia exactiùs diſcutienda. Ex ea namque parte, quâ Summorum Pontificum minùs ordinatæ affectiones in procedendo erga Reges, taxantur, nihil de iſtis habemus agendum in præſenti causâ, utpote quam neutiquam probatam volumus, niſi quatenus Summi Pontifices ſententias & ſanctiones in ſuis erga Reges proceſſibus ex Verbo Dei ceu fidei principio, per meritorum cauſæ, ſub infuſæ prudentiæ directivo lumine ſubſumptionem, deduxerunt, atque ſtatuerunt. Sub quo Theologico in Canonibus ſanciendis tam Conciljs, quàm Pontificibus familiari, argumentandi genere irrepere haud poteſt ſeu error, ſeu prava affectio, Spiritu ſancto omnem eam *materialem* concretionem, cui ſubeſſe poteſt falſum, omnemque inordinatam concupiſcentiam, quæ affectionis depravationem generare ſolet, per gratiam ſuam abſtergente ac depurante, uti viſum eſt *in antecedentibus*, & ex profeſſo oſtendetur *infrà in quarto articulo.* 24.

Et hinc Alexandri III. erga Fridericum Imperatorem duriùs prolata verba haud importabant pravæ affectionis, ſed puræ erga Dei Domum, Religionis Zelum, ipſomet Pontifice, & Petro, & ſibi eatenus vendicante debitæ humiliationis reverentiam, quatenus ſibi, ceu Chriſti Vicario eandem, quæ fuerat in Petro, competeret Apoſtolicæ authoritatis agnitio ac reverentia. 25.

Eſto porrò, Regem, uti quoſque alios fideles ſoli Deo peccare, habitâ reflexione ad propriam peccati rationem ac reatum: nunquid autem hic peccati reatus ſubeſt ſanctæ Eccleſiæ clavibus, non ſolùm *in ordine ad forum Sacramentale*, ſed etiam *in ordine ad virgam correctoriam Matth. 18.* ſancitam, atque *in foro etiam externo* exercendam in vi indefinitæ, Petri ſucceſſori æquè ac Petro conceſſæ, *ad ligandum & ſolvendum, adeòque judicandum quodcunque, quod ſuper terram morale eſt*, de ordinabilitate erga Regnum cælorum vel participans, vel deficiens? In vi cujus adeò per Chriſtum conſtitutæ authoritatis, aut Reges à *morali* ad Regnum cælorum ordine excluſos, aut Summi Pontificis virgæ correctoriæ ſubjectos fateri, oportet. 26.

Peſſima inſuper eſt argumentatio ex eo, quòd, ſi poſſet Eccleſia ſubditos à Regis ſui jurejurando ſolvere, hinc contra Concilij Conſtantienſis decretum liceret cuique, ipſum interficere. Etenim quod in Rege eſt *morale*, in vi characteris Chriſti, quo in Baptiſmate 27.

eſt

Digitized by Google

...ut Ecclesiæ, quæ ei in hæreditate Domini...
...ut Ecclesiæ Sanctæ Dei

allegat, ait Gentes haberi pro Ecclesia, quæ
sunt ex omni regione. Quo enim sensu
Ecclesia dicitur Catholica, eo sensu Gen-
tes dicuntur ex omni regione. Ergo Gentes
dicuntur Ecclesia Catholica, quia sunt ex
omni regione. Confirmatur, & sumi
potest ex Augustino lib. 2. de Baptismo
contra Donatistas cap. 3. Ecclesia, inquit,
Catholica nomen habuit antiquitus, & ex
hoc tempore.

Respondeo primo, Ecclesiam Catholicam
dici, quia est ex omni regione, ut
habet Augustinus, & Gregorius lib. 4.
Moral. cap. 3. & lib. 28. cap. 5. & Ec-
clesiam Catholicam esse ex omni regione,
ut

conſtat de Sybillis veris Prophetiſſis, ſed Ethnicis. Nihilominùs quando is, qui Prophetiæ gratiâ eſt ditatus, intendit in lumen Propheticum, ex hoc Divinizando, ac revelando veritates abſconditas, nequit ulla ſubeſſe falſitas ac deceptio, quippe cùm actus propheticus, quà procedens ex lumine prophetiæ, nequeat *in ſe*, ac *intrinſecè* coinquinari ſpecie mendacij, quin hæc impuritas reducenda foret in luminis Prophetici principium, Spiritum ſanctum, quod ne cogitare quidem, minùs aſſeverare licet abſque horribili blaſphemiâ. Sic Oecumenica paſtoralis muneris poteſtas, quantumvis inexiſtat homini per naturam ſuam fallaci, ac mendaci, & fallibili, & in moribus defectibili, attamen per ipſam Chriſti inſtitutionem ita eſt fundata ſuper fidei petram, ut cunctæ actiones ex eâ promanantes reducendæ ſint in fidei principium, ejus Oecumenicæ poteſtatis ſuper omni in terris *morali ad Regnum cælorum ordinabili* protenſæ, eatenus directivum, ut, ſi de particularibus caſibus eſt ſanciendum, decernat per prudentiale Divinitus infuſæ prudentiæ lumen ſupernaturale, ab omni adeò ſeu *morali* defectibilitate, ſeu intellectuali fallibilitate, atque fallaciæ labe depuratum. Quando igitur in præſenti diſquiſitione procedimus ad Pontificiæ poteſtatis ſuper Reges protenſionem, ex Summorum Pontificum exemplis comprobandam, nobis ſermo non eſt, niſi de eorum actibus, quà promanantibus ex illâ Apoſtolicæ authoritatis Oecumenicâ poteſtate, per naturam ſuam reſolubili in certum fidei principium, uti *in antecedentibus* oſtenſum fuit, & adhuc *oſtendetur ex decurſu præſentis ac ſubſequentis paragraphi*, accuratiuſque, *ac ex profeſſo* oſtendetur *in Articulo quarto*.

PROBATIO I.

In qua refutatur *primum* Adverſariorum argumentum.

38. ETenim Ordo *Popularis* in præallegatis Pariſienſibus Comitijs generalibus nitebatur vim facere, ex Divinæ Scripturæ antehàc quidem jam diſcuſſis ſacris textibus. At eo ipſo, quòd Chriſtus à Pilato interrogatus: *Rex ne foret?* reſponderit: *Regnum meum non eſt de hoc mundo*: ex clarâ hujus reſponſi litterâ noſcitur, aſſeruiſſe ſibi Regnum aliquod, non utique aliud, quàm illud, de quo Angelus *Lucæ 1.* prædixerat Mariæ; fore, ut filius ex eâ naſcituras regnaret in domo Jacob, nempe in Eccleſiâ, quod adeò Propheta Regius *Pſal. 2.* deſcribens, inducit Patrem Æternum Chriſto Filio ſuo loquentem: *Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem, & poſſeſſionem tuam terminos terræ: reges eos in virga ferreâ*, &c. In quo Prophetico textu ſingulariter notandum venit, gentes non priùs, quàm fierent hæreditas & poſſeſſio Chriſti per fidem in Eccleſiæ unitatem coadunata, & ad terræ terminos uſque protenſa, eſſe de illo Chriſti regno, cujus Virgam Regiam, oporteret, etiam ferream eſſe.

39. Quod ergo Chriſtus coram Pilato ſibi aſſeruerat Regnum, neque *Originativè*, neque ex ordine ad ſuum *formale* objectum etiam *ſpecificativè* exiſtit de hoc mundo, idque ſecundùm apertam Chriſti ſententiam, pollet authoritate virgæ etiam ferreæ. At Chriſtus aſcendens in cælum, hujus Regni gubernationem *per ſe* viſibiliter ſubire noluit, ſed Vicarium ſibi conſtituit Petrum, cum perpetuo ad Eccleſiæ Regnum æternum duraturo ſucceſſionis ordine. In hoc igitur vicario Chriſti Regno, oportet, jam eſſe illam virgam ferream, cum Oecumenicâ ſuper cunctas Chriſti oves, earumque omnimodas *in Regnum cælorum ordinabiles moralitates* protenſâ indefinitâ ligandi & ſolvendi poteſtate. Cùm proinde Chriſtus jubens reddi Cæſari, quæ Cæſaris ſunt, & Deo, quæ Dei ſunt, ſe tanquam Deum haudquaquam ab iſto præcepto ſuo excludere aut voluerit, aut potuerit, illa autem Oecumenicæ poteſtatis virga Regia & ferrea ſolùm vicario modo ſit communicata Petri ſucceſſori, *Principaliter* autem ſit de jure Chriſti, manifeſtè evincitur, illis quoque Chriſti verbis, quibus dictum eſt, reddenda eſſe Deo, quæ Dei ſunt, contineri mandatum Divinum de virgâ illâ regiâ, Oecumenico ſanctæ Eccleſiæ, ceu Regni Chriſtiani Paſtori conceſsâ, à cunctis fidelibus Chriſti charactere inſignitis recognoſcendâ. Et ideo, dum Apoſtolus præcipit: Ut omnis anima ſublimioribus poteſtatibus ſubdita ſit. Vi hujus Apoſtolici mandati Reges univerſos, charactere Chriſtiano inſignitos, oportet, Oecumenicæ Papæ poteſtati, ejuſque virgæ correctoriæ, atque coercitivæ etiam ferreæ ſubjectos eſſe.

PROBATIO II.

In quâ refellitur *ſecundum* Adverſariorum argumentum.

PRætactus Ordinis *Popularis* in Comitijs Francicis adversùs Clerum declamator contra Summorum Pontificum actus vim facere contendit ex eo, quòd Apoſtolicæ Sedis faſtigium non ita ſit poſitum ſuper nimbos, ut velut in Olympi cacumine affectuum humanorum imbres eam non attingant. Verùm ex *ſuprà* dictis conſtat, ſi Summorum Pontificum actus profluant ex Sedis Apoſtolicæ authoritate, eatenus reduci in fidei principium ſub prudentiæ infuſæ circa particularia ſupernaturali lumine, ut certè ſupra affectionum pravarum, fallaciarumque imbres ſit conſtituta ea per Chriſtum ſancita authoritas, commaculari haùd potens vel ex *morali* defectibilitate, vel fallibilitate homini congenitâ. 40.

Sed inquies: *Unde dignoſcere licebit, Summos Pontifices in ſuis erga Reges proceſſibus ac ſententijs, non quà fallaces ac mendaces, præviſque affectionibus obnoxios, ſed quà Oecumenicos Paſtores verè egiſſe ex Chriſti Vicaria authoritate?* 41.

Super hoc equidem reſpondet Author *Regalis Sacerdotij in fine cit. §. 15.* Ad judicium ſuper ejuſmodi Pontificijs antehac deductis actibus formandum, congruè attendi poſſe ac debere ſanctitatem, & doctrinam Summorum Pontificum, à quibus ſanctiones, aut ſententiæ 42.

hujuſmodi promanârunt, nempe Gregorij Magni, Zachariæ I. Stephani III. Gregorij II. Gregorij X. Leonis III. Pij V. inter Sanctos, Beatóſve relatorum, quibus nefas foret, imponere, ac ſi ſuæ Pontificiæ dignitatis juribus haud contenti, aliena voluiſſent invadere.

43. Verùm hæc ratio adfert argumentum aliquod haud adæquatum, nec à *priori*, ſed à *poſteriori*, duntaxat oſtenſivum, quòd actus illi, ceu verè Pontificij, ab omni adeò pravæ affectionis labe depurati, meritò reputandi ſint. Quare ſi quis eorum actuum, quà à Chriſti vicariâ authoritate, vel quà ab hominibus fallaciæ ac nequitiæ obnoxijs promanantium, ſignum & argumentum à *priori* oſtenſivum deſiderat, ſacros Pontificum, Conciliorumque Oecumenicorum Canones *in duabus proximè præcedentibus Diſquiſitionibus* multitudinem adductos conſulat, in quibus pronum erit advertere, qualiter ſanctiones hujuſmodi in ipſa fidei principia ſub prudentiali haud purè naturali, ſed per infuſæ prudentiæ lumen ſupernaturale ſublimato, & quaſi Divinizato, erga publicum ſolummodò Eccleſiæ ac Religionis Orthodoxæ bonum, ſeu neceſſitatem reflexo dictamine reſolvantur. Atque hic eſt character propriè diſcretivus Pontificiorum actuum quà talium, à Pontificum actibus merè humanis.

PROBATIO III.

In qua refutatur *tertium* Adverſariorum argumentum.

44. IN hoc enim contendebat præinſinuati *Popularis* Ordinis Orator, Childericum III. Francorum Regem, non authoritate Pontificiâ, ſed Comitiorum generalium decreto fuiſſe depoſitum, ejuſque loco ad Regium diadema evectum Pipinum. Num ergo hic Orator Comitia Regni contendit eatenus ſupra Regium Caput conſtituere, ut ejus depoſitio, alteriuſque ſuffectio ab eorum placito dependeat? Quæ *in §. 1. præs. Diſquiſ.* ex Authore *tract. de Libert. Gallican.* ſunt adducta, clarè probant, tum Zachariam I. tum Stephanum III. à Francis interpellatos de Childerico deijciendo, & Pipino in Regem evehendo, authoritatem ſuam Apoſtolicam interpoſuiſſe in tantum, ut ea Pipini ad ſolium Regium evectio illis Summis Pontificibus indubitatò adſcribatur.

§. III.

Referuntur noſtratis ſententiæ argumenta.

ARGUMENTUM I.

45. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 15.* ad præſens inſtitutum argumentatur 1. ab exemplis Zachariæ Pontificis, Stephani Papæ III. Hadriani Papæ IV. Gregorij II. & Leonis III. Etenim Anno 51. juſſu & authoritate Zachariæ Pontificis Childericus III. ob inertiam, regendique imperitiam Regno depoſitus, & Pipinus bello & potentiâ inſignis, in thronũ provectus fuit; uti teſtantur Æmilius *in hiſtoriâ rerum Francicar. & vitâ Childerici III. fol. 46.* Eginhardus *in vitâ Caroli Magni ab initio.* Regino *in Chronico*, Ottho Friſingenſis *lib. 5. cap. 22.* Fredegarius *ad Annum 751. fol. 161.* Annales Francici à Pithœo editi *ad Annum 752.* Abbas Urſpergenſis *ad Annum 753. circa finem.* Spondanus *ad Annum 751.*

Anno dein 754. Stephanus Papa Pariſiis Pipinum & filios Reges coronat, ac Principes Francos juramento adigit, nunquam ex alia, quàm Pipini ſtirpe Regem electuros. Ex Æmilio *in vitâ Pipini.* Ludovico Imperatore Magni Caroli filio *in Epiſt. ad Hilduinum.* Abbate Vrſpergenſe *ad Annum 153.* Ganguino *hiſt. Franc. lib. 3. fol. 45.* Ioanne Nauclero *vol. 3. generat. 26.*

Anno inſuper 774. Hadrianus Papa Carolum Magnum expugnato Ticino, capto Deſiderio Rege, Regnoque Longobardorum penitus deleto, Romanorum Patritium eſſe jubet; teſte Sigeberto *in Chronico ad hunc Annum*, habeturque *in Cap. Hadrianus, diſt. 63. cap. ſeq.* 46.

Anno 730. Gregorius II. Synodo Romam convocatâ, Leonem Iſauricum, eò quòd ſacris imaginibus impiè juxta & crudeliter bellum inferret, Eccleſiamque perſequeretur ſanguine &c. calcatoque Jure Gentium, Legatos Pontificios exilio proſcripſerit, hæreſique infectus eſſet, excommunicatione percellit, & ne illi Romæ, aut in Italiâ tributa pendantur, prohibet &c. Ex Cedreno *Anno 9. Leonis Iſaurici.* Zonarâ *in Leone.* Maymbourgo *hiſt. Iconoclaſt. ad annum 730.* Spondano *ad eundem Annum.*

Anno 800. Leo III. Pontifex Maximus ademptum Græcis Imperium in Carolum Franciæ Regem tranſtulit; uti hæc fusè probata conſtant *ex antecedentibus.*

Objectio.

47. EX parte adversâ excipi poteſt inprimis; quod *Popularis tertij* in Comitijs Francicis Anno 1615. coram Rege celebratis, Ordinis Orator objecerat, Childericum non authoritate Pontificiâ, ſed per Comitia generalia Regno ejectum, ac Pipinum ſubſtitutum eſſe.

Reſponſio.

48. HAnc exceptionem prævalidis argumentis confutavit Author *tract. de libertat. Gallican. §. 1.* adductus, qui *ibidem* videri poteſt. Et verò, quia *dictus Comitiorum Francicorum tertius Popularis Ordo* contenderat, Regem Galliarum neminem, excepto Deo, agnoſcere, cui capitis ſui diadema, temporalisque regiminis jura ſua regia inclinaret, quomodò jam Comitijs Franciæ fas eſſet, Regem deponere, aliúmve ſubrogare? Si hoc nequaquam ex jure *directo* ſupra Regem poteſtatis, à Comitijs prætendi poſſe dixeris, ſed *indirectè* duntaxat, in vi ſeu defenſionis naturalis, ſeu pactionis ſaltem *Virtualis* ac *implicitæ* de regni Bono publico pro viribus curando, in cujus adeò defectu Comitijs publicis incumbere, dum neceſſitas publicâ

lica exigit, ut Regno congruenter eſſet proviſum. Quid ni, dum Rex Chriſtianus eſt ſanctæ Eccleſiæ membrum, Oecumenici adeò Eccleſiæ Capitis obſervantiam, ex indefinitâ *ſuper quodcunque*, quod in illo eſt ſuper terram *morale*, ad regnum nempe cælorum *ordinabile* protensâ ligandi, & ſolvendi poteſtate, prorſus debitam in vi Chriſtiani characteris recognoſcere obſtrictus, in hac potiùs authoritate Apoſtolicâ, quàm in ſtatuum ſibi ſubditorum Comitiis recognoſcat, jus eſſe, quantum Eccleſiæ neceſſitas exigit, moderandi, ac reformandi, ac non equidem *per ſe directè*, ſed *indirectè*, atque hoc ne *formaliter* quidem, ſed *materialiter* duntaxat, & *per accidens* (ſub impropria adeò duntaxat vocis hujus uſurpatione) deponendi, aliumque loco ipſius idoneum ſubſtituendi?

ARGUMENTUM II.

49. AUthor *Regalis Sacerdotij præcitatus* argumentatur 2. ab exemplis ſylveſtri II. Gregorij VII. & Alexandri III. Etenim anno 1000. Sylveſter II. Pontifex Maximus S. Stephano Hungariæ Duci jus & dignitatem Regiam concedit, & Hungariam Regni juribus donat. Ex Carruitio Epiſcopo *in Stephani vitâ*.

50. Anno 1076. Gregorius VII. per ſuos Legatos Demetrium Croatiæ, Dalmatiæque Ducem coronat Regem, juribus Regni Dalmatiæ conceſſis. Ex *Vaticanâ Bibliothecâ apud Baronium ad hunc annum n. 66.* Eodem anno prætactus Pontifex Henricum IV. Germaniæ Regem in Synodo Romanâ, quòd Sacerdotia & Eccleſiaſticas dignitates mercatui exponeret, quòd ſubditorum facultates prædaretur, quòd appellationes ad Sedem Apoſtolicam impediret, quòd habito Wormatiæ conventu, auſus eſſet, in Gregorium ſententiam dicere, eumque Papatu exuere, & denique ob multa alia flagitia excommunicat, Regnoque indignum pronuntiat, & ſubditos juramento liberat; unde multis hinc malè actitatis, Germaniæ tandem Principes Henricum redigunt in ordinem, & Rudolphum Sueviæ Ducem Regem appellant. *Ex actis relatis tomo 3. Conciliorum ante Concilium Romanum 1.* Anno 1079. idem Gregorius VII. Boleſlaum Poloniæ Regem, eò quòd beatum Stanislaum Cracovienſem Epiſcopum ad aras occidiſſet, diris perculit, Regno, omnique dignitate privatum. Ex Longino *in Polonicâ hiſtoria.* Baronio *anno 779.* & alijs. Eodem anno dictus Pontifex adversùs Philippum Francorum Regem, cùm ſacerdotia pretio venderet, propterea que Epiſcopum Matiſcomenſem admittere nollet, reſcribit ad Rodericum Cabilonenſem Epiſcopum, *ut Regem moneret, quatenus à mercimonio tam turpi abſtineret &c. alioquin cenſuræ ferendus, Regnoque caſurus. Ex lib. 1. hujus Pontificis epiſt. 35.* Ex cujus verbis etiam patet, Philippum Gregorio paruiſſe, miſſisque Legatis, in ejus ſe poteſtate futurum reſpondiſſe.

51. Anno 1166. cùm Fridericus Ænobarbus in Italiam cum exercitu moviſſet, incendijs & rapinis omnia vaſtaret, Guidonem Antipapam Alexandro III. opponeret, aderant Conſtantinopoli ab Emanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Eccleſiâ Romanâ, ingentemque vim auri, & auxiliorum ſpondentes, ſi Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco reſtitueret. Exinde Anno 1168. idem Alexander III. Fridericum Ænobarbum pernicioſiſſimo ſchiſmate, belloque Italiæ, Eccleſiæ, & Pontifici infeſtum, ſacris & Imperio interdicit. *Ex actis Alexandri III. apud Baronium ad dictos Annos, aliiſque authenticis monumentis.* Sed Fridericus tandem infortunijs fractus, pacem cum Alexandro iniit, tranſmiſſoque mari, contra infideles ingentibus prælijs & victorijs functus, infelici caſu Cydno amne præfocatur aquis.

52. Anno 1179. Alphonſus I. Dux Portugalliæ ab eodem Alexandro III. ob res adversùs Arabes præclarè geſtas, jura & titulum Regis accipit, annuumque cenſum Eccleſiæ Romanæ ſtatuit. *Ex Spondano, & Baronio ad hunc annum.*

Reflexio.

53. SUper his reflexionem facienti occurrit mihi haud importuna Authoris *Regalis Sacerdotij prope finem dicti §. 15.* ſequens animadverſio, quòd nempe omnium propè à Gregorio Magno ſæculorum decurſu, uſuque probatum jam ſit, etiam Regnis, Imperijsque Summos Pontifices, cùm religioni poſceret, legem dediſſe, juxta illud *Ieremiæ 1. Ne formides à facie eorum, ego quippe dedi te in civitatem munitam, & in columnam ferream ſuper omnem terram, Regibus Iuda, Principibus ejus, & ſacerdotibus, & populo terræ, & bellabunt adversùm te. & non prævalebunt quia ego tecum ſum, ait Dominus, ut liberem te: Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes.* Hic namque ſpiritus, uti etiam peculiari gratiæ gratis datæ dono erat in Propheta: ſic eminenti quapiam ratione eſt Divinitus annexus paſtorali Eccleſiæ ſanctæ muneri Oecumenico; uti *ex antecedentibus* conſtat, & aliqualiter patebit *ex ſequentibus.*

ARGUMENTUM III.

54. AUthor *Regalis Sacerdotij* argumentatur 3. ab exemplis Innocentij III. Gregorij IX. Innocentij IV. Gregorij X. Clementis V. Martini V. Iulij II. Clementis VIII. Pij IV Pij V. Sixti V. & Gregorij XIV. Etenim Anno 1210. Otto IV. Imperator, cùm Friderico juniori Regi Neapolitano, totique Italiæ bellum inferret, nec à Pontifice admonitus, cœptis abſiſteret, ab Innocentio III. anathemate perſtringitur, Imperio arcetur, permiſſuque Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius à Germaniæ Principibus throno imponitur. Vrſpergenſis *in Chronico*, Nauclerus, Spondanus, & Bzovius *ad hunc annum.*

Anno 1239. Gregorius IX. Fridericum ſecundum Imperio & ſacris interdicit, idemque poſteà ſolenni ritu in Concilio Generali Lugduni Anno 1245. ab Innocentio IV. eſt repetitum. Blondus, Platina, Spondanus *ad hunc annum.*

Anno 1273. Gregorius X. mandavit Principibus Germaniæ, ut tandem Imperatorem

creent, niſi velint, aliquem à ſe imponi: ſicque Imperium devenit ad Rudolphum Habſpurgenſem. Spondanus *ad iſtum annum.*

55. Anno 1307. Interfecto Alberto Imperatore, Philippus IV. Galliæ Rex ſolenni ad Clementem V. legatione Imperium ſibi, vel Carolo fratri petijt, ut ſic Imperium rediret ad Francos. Conradus Vecerius *in lib. de geſtis Henrici VII.* Bzovius *ad hunc annum.* & Æmilius *in Philippum Pulchrum.* Idem Clemens V. Anno 1310. Venetis, quòd occupâſſent Ferrariam, ſacris interdicit, eorumque bona ubique terrarum primo occupanti exponit. Spondanus *ad hunc annum.* Bzovius *ad annum 1309.*

Anno 1420. Martinus V. in Ioannam Reginam Neapolitanam armat Sfortiam Ducem, transferturque jus Regni in Ludovicum III. Andium Ducem, Spondanus & Pandulphus *ad hunc annum.*

56. Anno 1512. Julius II. excommunicat Ioannem Alibretanum, ejuſque Regnum primo occupanti donat, quòd Ludovico XII. Regi Galliæ opem tuliſſet. Spondanus *ad dictum annum.*

Anno 1534. Clemens VII. in Henricum Angliæ Regem diras pronunciat, & Regnum abrogat, quòd Catharinam legitimam uxorem repuliſſet, Bolenâ in thalamum admiſsâ, Cardinalemque Roſſenſem, & Morum præciditſſet, ac innocentium ſanguine Angliam inundâſſet, non alterius culpæ, quàm Religionis Catholicæ reos. Pallavicinus *in hiſt. Concil. Trident. lib. 3. cap. 15. & lib. 4. cap. 7.*

Anno 1563. Pius IV. Reginam Navarræ propter hæreſes in jus vocavit. Pallavicinus *lib. 24. hiſt. Concil. Trid. cap. 1. n. 3.*

Anno 1569. Pius V. Eliſabetham Angliæ Reginam diris perſtringit, Regnumque Angliæ proſcribit. Spondanus *ad hunc annum*, & alij, addens Anno 1570. ab eodem Pio Coſmum Mediceum Florentiæ Magni Ducis Hetruriæ titulo eſſe honoratum.

Anno 1535. Sixtus V. Henricum Navarræ, poſteà Galliarum Regem Hæreticum declaravit, & Galliæ Regno inhabilem. Spondanus *ad iſtum annum*, & alij.

Anno 1591. Gregorius XIV. eundem Henricum Regio nomine indignum pronuntiat, exindeque Anno 1593. Confœderati Galliæ occaſione poteſtatis ſibi à Clemente VIII. factæ eligendi Regis, qui Catholicus eſſet, Comitia Pariſijs celebrant. Spondanus *ad hos annos.* At HenricusDivinitus illuſtratus, abjuratâ hæreſi, Religionem avitam amplexus, à Clemente VIII. impetravit abſolutionem, ad Regiam proinde Coronam promotus.

Reflexio.

57. REflexionem ſuper hac ratiocinatione facienti, iterum occurrit mihi Author *Regalis Sacerdotij in fine dicti §. 15.* Quamvis, inquiens, aut imprudentiâ, aut abuſu in ijs Pontificum geſtis aliquando peccatum fuiſſet: id tamen omni humanæ potentiæ commune eſſe, quam ſi propterea proſcriptam quis velit, eò quòd exceſſerit, oportere, omnem tolli poteſtatem, pejori, quam malum ſit, remedio.

58. Verùm hàc in re unicè cupio intentus eſſe in eas Summorum Pontificum adversùs Reges, & Imperatores, ſeu decreta, ſeu judiciarias ſententias, quæ mediante prudentiæ non humanæ, ſed infuſæ dictamine, per authoritatem Oecumenicam reducebantur in fidei principia: à quibus ſi non tam aberratum, quàm ad ea attentum non fuiſſet, non tam Pontificiæ authoritatis pondus, quàm humanæ infirmitatis labem præferret ordinatio, unc non à Pontifice, quà Pontifice, ſed quà homine facta: quamquàm hoc judicare, noſtrum haud ſit, ſed Divino judicio unicè reſervatum, à nobis conſultò prætermittatur.

59. Sed, inquies, quomodò igitur factum ſit, ut Pipini primùm temporibus, nempe Anno à Chriſto nato 751. cœperint Summi Pontifices ejuſmodi jus ſupra Reges ſibi vendicare? Neque enim anteriorum ſæculorum ulla hanc in rem exempla proferri potuerunt.

CONCLUSIO.

60. POntificiorum ſupra Reges actuum exempla, collata cum ſacris Canonibus, & conſtitutionibus Conciliaribus antehàc productis, faciunt indubitatum argumentum Pontificiæ ſuper Reges authoritatis, Theologicè demonſtrativum.

Explicatur. Quamvis enim hiſtoriæ, quibus narrantur acta Summorum Pontificum, & Conciliorum, non excedant metas authoritatis humanæ, ſunt tamen inſtrumenta quædam, mediantibus quibus mens reduci poteſt ad altiora argumenta Theologica; quemadmodùm in præſenti contingit, hiſtorias *ſupra §. 3.* allatas conſonare cum ſacrorum Canonum, & conſtitutionum Conciliarium ſanctionibus *præc. 1. & 2. Diſquiſitione* diſcuſſis. Quâ igitur hiſtoriarum cum ſacris Canonibus collatione factâ, mox probatum exhibetur, eas Canonicas ſanctiones ſub prudentiali ſupernaturalis luminis dictamine, eatenus reduci in principium fidei, Oecumenicæ ſuper Reges poteſtatis demonſtrativum, ut authoritas ejuſmodi noſcatur hinc certiſſimo Theologico argumento comprobata.

61. Neque mirari quiſquam debet, cur poſterioribus primùm ſæculis à Pipini Francorum Regis tempore, Summi Pontifices tantam erga Reges poteſtatem exercuerint. Etenim ex ſacris hiſtorijs conſpicuum eſt, ad tempora uſque Conſtantini Magni Imperatoris, Ethnicos dominatos fuiſſe, ſub quibus Pontifices Maximos in ſanctâ patientiâ oportuit, magis deliteſcere, quàm ſuæ authoritatis virgam ferream in publico exercere. A Conſtantini porrò temporibus Eccleſiam, contigit, tantis continuò hæreſum, atque Gentiliſmi hinc inde adhuc dominantis, vel etiam à fide apoſtaſiæ ſanctam Dei civitatem devaſtantis, graviſſimis fluctibus jactitari, ut virgam ſuam correctoriam latiùs protendere haudquaquàm prævaleret, plerumque compulſa, ad hoc unicè eſſe intenta, ut fidei dogmatum integritas cum Eccleſiaſticâ inter Clerum diſciplinâ, & qualicunque inter Laicos

morum

morum honeſtate conſervaretur ; veluti ex varijs Oecumenicis, per illa ſæcula celebratis, Concilijs conſtat.

62. Primogenitus inter Occidentis Chriſtianos Reges Chriſtianiſſimus Galliarum Rex Clodovæus noſcitur ad fidem Chriſti converſus primùm 499. anno, cujus Regis potentiâ Alaricus Rex Viſigothorum, & Theodoricus Rex Wandalorum ſubacti, Catholicæ Religioni majora incrementa adferre cœperunt. Hoc defuncto, cùm Clotharius Clodovæi filius bona Eccleſiæ ſibi vendicaret, a Turonenſi Epiſcopo graviter reprehenſus reſipuit, claro adeò argumento, vitæ correctionæ, vel ab Epiſcopis, vel ubi extrema exigebat neceſſitas, a Summo Pontifice ſupra Reges protenſæ ; uti videre licet *ex Annalibus Eccleſiaſticis ad Annum 540.* Quemadmodùm tale argumentum ſubminiſtrat etiam decantata Divi Ambroſij cenſura, Theodoſium Imperatorem propter cædem Theſſalonicenſium ab ingreſſu Eccleſiæ prohibentis. Ad Regis utique dejectionem Pontifices equidem non leguntur proceſſiſſe uſque ad præinſinuata tempora, at neque ratio publicæ neceſſitatis legitur eoúſque illam vel efflagitaſſe, vel ſub Regum & Imperatorum ſeu infidelium, ſeu perfidorum potentiâ nimiâ admiſiſſe, nemine Catholicorum anterioribus ſæculis exiſtente, qui majora inde eventura rei Orthodoxæ diſcrimina avertere prævaluiſſet. Neque verò Summus Pontifex, niſi à ſtatibus Francici Regni requiſitus, ob Regni & Eccleſiæ publicas neceſſitates, iuâ in Childerico ejiciendo, & Pipino ſufficiendo, clavium authoritate ultra unquam fuiſſet. Ante hæc igitur tempora caſus talem actum, non niſi ex publica neceſſitate efflagitare potens, non poteſtas defuit in Summo Pontifice.

PROBATIO I.

63. ETenim *in Regeſto Gregorij VII. lib. 8. epiſt. 21. ad Herimannum Epiſcopum Metenſem* datâ non pauca ex epiſtola Gelaſij Anaſtaſio Imperatori ſcripta afferuntur, quæ occaſionem dederunt Gloſſæ in *Cap. Alius item. 3. cauſâ 15. q. 6.* ut induceret Gelaſium Papam Anno 492. creatum Pontificem, ac ſi contra Anaſtaſium Imperatorem ſcripſiſſet, quòd poſſet eum deponere propter ſuam malitiam. Nihilominùs hoc tenendo in ſuſpenſo, noſcitur præfatus Gregorius VII *in dicto cap. 3.* taliter reſcripſiſſe. *Alius item Romanus Pontifex, Zacharias ſcilicet, Regem Francorum, non tam ſuis iniquitatibus, quàm pro eo, quòd tantæ poteſtati erat inutilis, a Regno depoſuit: & Pipinum Caroli Magni imperatoris patrem in ejus locum ſubſtituit, omnéſque Francigenas à juramento fidelitatis, quod illi fecerunt, abſolvit. Quod etiam ex authoritate frequenti agit ſancta Eccleſia, cùm milites abſolvit à vinculo juramenti: quod factum eſt his Epiſcopis, qui Apoſtolicâ authoritate à Pontificali gradu dejiciuntur.*

64. Huic Canoni quoad ſolutionem à juramento fidelitatis erga illos, qui ſubjiciuntur excommunicationi, haud diſſimiles ſunt Canones Nicolai Papæ *in Cap. Authoritatem. 3. in Cap. Nos Sanctorum. 4. & in Cap. Iuratos milites, 5. dictâ cauſâ 15. q. 6.* Si ergo Summorum Pontificum ſuper juramenti vinculo ſolvendo authoritatem inquiras, duplex mox ſe offert difficultas. Una, *in quantum ejuſmodi vinculum ſe tenet ex parte jurantis, qui ſi Laicus fuerit, diſquiſitio mox enaſcitur; quomodò Iuriſdictio Pontificia ſuper eo extendi valeat?* Altera difficultas eſt; *In quantum juriſjurandi vinculum in homagio fidelitatis Regibus ſeu Principibus ſæcularibus, etiam ſupremis præſtitum, ſpeciale in his fundans jus non tam privatum, quam publicum; ut ſic ſubjiciatur Clavibus Eccleſiæ per Chriſtum conceſſis Petri ſucceſſori?* Harum equidem difficultatum ſolutio ſatis conſtat *ex antecedentibus*, attamen aliquam ſuper hoc puncto reflexionem hîc facere, expedit ſpecialiter ex ratione mox deducendâ.

PROBATIO II.

SI vel hiſtoriarum *ſuperiùs* expoſitarum de Pontificijs erga Reges etiam exauthorandos, atque ſubditos ipſorum à fidelitatis homagio, per jusjurandum etiam firmato, liberandos, actibus tam concordes atteſtationes, vel ſacrorum Canonum, Conciliorumque Oecumenicorum hanc in rem tam frequentes ſanctiones expendantur, in aperto ſanè eſt, unanimi tam fidelis populi, quàm politicorum etiam Magiſtratuum, Theologiæ inſuper, ac Juriſperitorum, ipſorum tandem Principum, Regum ac Imperatorum reſipiſcentium conſenſu, eſſe humiliter receptas, & magnâ cum veneratione tandem comprobatas. An non ergo hic fidelium cum ſuo Capite Chriſti Vicario tantoperè hâc in re concordantium non imperitorum duntaxat, ſed maximè peritorum, ſeu Eccleſiaſticorum, ſeu Politicorum (quamdiu obedientes Chriſti oves audire cupiunt) huic Pontificio erga Reges procedendi modo, collatis in unum ſeu ſuffragijs, ſeu conſilijs, ſeu etiam armis ſe opponere nunquam præſumentium conſenſus, prævalidum nobis præbeat argumentum, altioris indaginis ſubeſſe principium, in ipsâ Chriſti inſtitutione ac fide Divinâ radicatum? 65.

Si juramenti vinculum in ſuâ conſideretur *formali* ratione, importat profectò *Iuris Divini* firmamentum. Si ſpectetur ex parte jurantis hominis Laici, importat obligationem Jure tam *naturali*, quàm *civili* firmatam. Si expendatur ex parte illius, cui juratur, eo roborandum importat jus, quæſitum Regi, vel Principi, erga quem fidelitatis homagium præſtitum fuit. In quo adeò triplici jurisjurandi vinculo cùm interveniat tum *Divini* juris Religio, tum Iuris *naturalis*, ac *civilis* in jurante obligatio, tum jus ſeu privatum, ſeu publicum Regi, cui præſtabatur, quæſitum, quomodò Pontificis Romani poteſtas ad hæc univerſa jura diſſolvenda prævalere poterit? Vix credo, ullum, qui verè Catholicus eſt, hanc authoritatem Summo Pontifici denegaturum, quoad privatorum ſaltem juramenta, uti etiam vota, in quibus eadem eſt ratio. 66.

Hujus ergo rationem ſolidam inveſtigaturi, undique informamur à viris doctis : Papam ſolvendo juramenta, neque jus *Divinum*, neque jus *naturale*, ac *civile*, neque jus tertio, 67.

maximè publicum, Regi ſcilicet, quæſitum, *per ſe directè* ac *formaliter* tollere è medio. *Quid ergo tunc facit Pontifex?* Omnes fateri debent, in jurisjurandi vinculo importari quid *morale*, ſuper libero hominis actu fundatum, cui ſit ſuperſtructum & juris *Divini* ſpecialis, ſeu Religionis, & juris *naturalis*, ac *Civilis*, & juris ſeu privatæ, ſeu publicæ perſonæ inde quæſiti obligauo. Hoc igitur *morale*, numquid quoad ſui etiam *Virtualem* perſeverantiam æquè ac id, quod in peccatis eſt *morale*, ſubjectum eſt ſanctæ Eccleſiæ clavibus, ſuper quocunque, quod ſuper terram *morale* eſt, ad Regnum adeò cælorum ordinabile, per expreſſam Chriſti ordinationem protenſis? Quando igitur ex hàc per Chriſtum ſibi conceſsâ authoritate Romanus Pontifex ſolvit illud *morale*, juri *Divino* Religionis, nec non juri *naturali* ac *civili*, proprioque etiam, ne dicam privati, ſed etiam Regis *juri* ſuperſtratum, numquid erit conſequens *indirectè*, ſicque *per accidens* ac *conſecutivè* ceſſare effectum obligationis ex multiplici illo jure promanantis: ſublato enim eo, cui unicè ſuperſtruitur multiplex illa jurium obligatio, quomodò iſta poſſet adhuc ſubſiſtere? Quemadmodùm igitur jurisjurandi per Summum Pontificem ſolutio reducitur in fidei principium, Oecumenicæ per Chriſtum conſtitutæ authoritatis demonſtrativum, ſic pari ratione poteſtas ob ſanctæ Eccleſiæ neceſſitatem, Religionisque Orthodoxæ publicam utilitatem exauthorandi Regem, ejuſque loco alium ex ſanctæ fidei inter Chriſtianos Boni Publici exigentiâ, ſufficientium, reducenda eſt in tale fidei principium Pontificiæ authoritatis extenſionem diſertè firmans, *ſuper quacunque* in terris à Chriſti ovibus dependente *moralitate*, cujuſmodi in Regnum cælorum *ordinabilis moralitatis* expers haudquaquam eſt ſeu Regiæ poteſtatis ad certum ſubjectum applicabilitas, ſeu illius politica etiam, ac publica exercitia. Quæ proinde univerſa non quidem *directè*, *per ſe* ac *formaliter*, ſed *indirectè*, *per accidens*, ac *materialiter* eatenus ſubduntur Eccleſiæ clavibus, quatenus harum poteſtas ſuper eorum ſubſtrato *materiali* per Chriſti conſtitutionem protenſa, hoc *moraliter* deſtruendo, *per conſequentiam* tollit etiam jura eidem ſuperſtructa.

PROBATIO III.

68. EX quibus ſic deductis facilè jam evaneſcit, quod in præadducto *hujus Diſquiſitionis §. 2.* ex ore *Populari* in Comitijs Gallicis Anno 1615. celebratis, Oratoris adversùs Clerum ac Nobilitatem adferebamus: *Nempe diverſas habuiſſe Chriſtum ipſum à gladio Claves: Petrumq; ubi in arma, etiam juſtè proruperat, gladium mittere juſſum in vaginam, ne, qui reſtaurandis inſtituebatur, truncaret membra. Manſuetè poſt regnâſſe Eccleſiam, cui Imperium eſt in volentes. Summo Pontifici Vicario Chriſti, neque jus gladij, quamquàm Petri ſucceſſori, eſſe, neque juriſdictionem, ubi de privatorum poſſeſſionibus agitur: idem de publicis. Nullibi probatam Sedis Apoſtolicæ poteſtatem adeò, ut privatum in hæreſin, ac omne nefas prolapſum patrimonio ſuo deijciat. Cur Magiſtratum? Cur Regem?* Verùm quot ſunt in hoc verba aſſerta, tot ſupponuntur, minimeque probantur principia falſa. Cùm Chriſtus *Lucæ 22.* dixerit Apoſtolis, duos gladios ſatis fore, nunquid alteruter ſaltem gladiorum iſtorum conſiſtere debebat in Eccleſiæ Clavibus, imò uterque; ſiquidem in ordine ad Apoſtolos, reſpectuque adeò Eccleſiæ, duplicatum hunc gladium deſignàrit? Cùm Chriſtus fideles Eccleſiam audire contumaciter recuſantes, juſſerit Eccleſiæ authoritate avelli à communione Chriſtiana, num Eccleſiæ imperium dici vere poteſt, non niſi erga volentes exerceri poſſe? Num iſtam igitur Eccleſiaſtici Imperij virgam coercitivam ſuper hæreticos Eccleſiam non audientes, extendere nefas eſt, ut ſuis quoque bonis ac juribus temporalibus exuantur? Num fortaſſis Pſeudoreformationis hodiernæ Profeſſoribus prætendere lubet: poteſtatem Eccleſiæ propriam totam eſſe merè ſpiritualem, utpote ſpirituali objecto coarctatam? At hoc totum lubens etiam concedo. Numquid verò, ſicut corpus inſervire debet ſpiritui, ſic etiam temporalia ſubordinantur ſpiritualibus? Numquid homo non *quoad animam* duntaxat, ſed etiam *quoad corpus* operari debet ad finem ſpiritualis ſalutis æternæ? Numquid ex ſtatu hominis ad finem ſupernaturalem elevati ſtat obligatio, univerſas etiam corporales actiones *morales* reducendi ad Dei gloriam? Ita profectò pronuntiavit Apoſtolus, ut omnia, quæcunque facerent homines Chriſtiani ſive edendo, ſive bibendo, ſive aliud quidvis operando, in Dei gloriam ordinarent. Eſto igitur, Eccleſiæ poteſtati merè ſpirituali *per ſe primò* ac *directè* non ſubjacere temporalia, attamen ex temporalium ad ſupernaturalia ſubordinatione Divinitus conſtitutâ, ſit conſequens, ea *ſecundariò* ac *indirectè* eſſe ſubjecta poteſtati ſpirituali Eccleſiæ, quæ, dum abſolutum habet regimen in ordine ad finem ſupernaturalem, *conſequenter* habere debet authoritatem, etiam temporalia tanquam media in hunc finem ordinandi.

Corollarium

Finale præſentis Diſquiſitionis.

69. INfertur. Habitâ reflexione ad hiſtoricas relationes à ſæpe *citato* Authore *tract. Libert. Eccleſ. Gallicanæ* nervosè traditas, ac egregiè vindicatas, atque a nobis in hujus *Diſquiſ. §. 1.* relatas, ſi iſtæ conferantur cum Canonicis & Summorum Pontificum, & Conciliorum definitionibus *præs. 2. & 3. Diſquiſ.* adductis, omninò patêre circa propoſitionem poteſtatis Eccleſiaſticæ ſupra Reges protenſæ aſſertoriam, fidelium cum ſuo Capite Oecumenico conſenſionem in tantum, ut hæc in ipsâ fidei principia per eaſdem fidei Canonicas ſanctiones reducatur. Unde haud tutam videri contrariam opinionem, ſi ne *indirectam* quidem erga Reges quoad ea, quæ in ipſis ſunt *moralia*, Eccleſiæ poteſtatem, modis aliàs explicatis, ſeu adhuc explicandis, admittere vellet. Imò probari

Digitized by Google

bari hinc poſſe, quòd Summus Pontifex etiam jure præſcriptionis prætendere poſſit iſtam *indirectam* ſupra Reges in cauſis etiam temporalibus, non equidem quà temporalibus, ſed quà *formalitate* ſpiritualis neceſſitatis ſupervehitis authoritatem; veluti Bertrandus Cardinalis Eduenſis in ſua contra Petrum de Cugneriis actione univerſaliter probat de poteſtatis Eccleſiaſticæ ſuper temporalibus protenſione, eò quòd ad præſcriptionem nonniſi tria requirantur, nempe *titulus*, qui in præſenti cauſâ fundatur in ipſo Jure *Divino*: *bona fides*, quæ utpote circa hanc cauſam in ipſa fidei principia reducibilis, non poteſt non fuiſſe certa & ſecuriſſima: & denique *continuitas temporis*, quæ ex adductis exemplis, Summorumque Pontificum erga Reges & Imperatores actitatis noſcitur ultra mille annos protendi: quamquam ſupervacaneum foret, ad hunc præſcriptionis titulum confugere, ubi jus *Divinum* non veriſimiliter duntaxat, ſicuti ad præſcriptionem ſatis eſt, ſed cum omnimodâ in fidei principia reducibili certitudine, favere dignoſcitur.

DISQUISITIO V.

An, & in quantum Pontificia ſuper Reges authoritas probari valeat ex unanimi Eccleſiæ, ac Theologiæ ſacroſanctæ Doctorum conſenſu?

§. I.

1. STud probandi genus egregiè proſequitur Author *cit. tract. de Libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 6.* exordiens à S. Gregorio Magno, qui *libro 11. Epiſt. 10.* conceſſis privilegijs Xenodochio à Brunichilde Reginâ, & Theodorico ipſius nepote Rege conſtructo, ſubjungit: *Si quis verò Regum, Sacerdotum, Iudicum, perſonarumque ſæcularium hanc conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcens, contra eam venire tentaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat.* Quam clauſulam continere in duabus quoque ſequentibus epiſtolis, idem Author obſervat, *ibidem* prævalidè confutans Ioannem Launoium, tres illas epiſtolas ſuppoſitas, aut ſaltem interpolatas oſtendere conatum *Epiſt. part. 7. epiſt. 1. & 6.* tametſi ab undecim fere ſæculis nemo eas in dubium revocârit, nec ſolùm à Gregorio VII. allegata fuerit *prima* eorum, ſed omnes à pluribus, etiam Gallicanorum monumentorum collectoribus, exſcriptæ ſint; velut eo loco *per totum caput* oſtendere pergit *præcitatus* Author, quò Lectorem, ſi quo fortaſſis ſcrupulo pulſaretur, remittere volui.

2. Idem Author *ſequenti cap. 7.* plures inducit ſanctos Doctores, ex quibus probat, prædictam Cleri Gallicani propoſitionem non eſſe conſonam ipſorum doctrinæ. Sanctus namque Bernardus *de conſid. lib. 4. cap. 3.* ſic Eugenium III. alloquitur; *Quid tu denuò uſurpare gladium tentes, quem ſemel juſſus es ponere in vaginam? Quem tamen, qui tuum negat, non ſatis mihi videtur extendere verbum Domini, dicentis ſic*: Converte gladium tuum in vaginam. *Tuus ergo, & ipſe tuo forſitan nutu, etſi non tuâ manu evaginandus. Alioquin ſi nullo modo ad te pertineret, & is, dicentibus Apoſtolis*; Ecce gladij duo hîc, *non reſpondiſſet Dominus, ſatis eſt, ſed nimis eſt. Uterque ergo Eccleſiæ, & ſpiritualis ſcilicet gladius, & materialis, ſed is quidem pro Eccleſia, ille verò & ab Eccleſia exercendus eſt. Ille ſacerdotis, is militis manu, ſed ſanè ad nutum ſacerdotis, & juſſum Imperatoris.* Ex quibus S. Bernardi verbis, quæcunque adhibeatur interpretatio, neceſſariò reſultat, Eccleſiaſticam poteſtatem, ſaltem *indirectè*, ad temporalia Principum ex mente S. Bernardi pertingere. Docet enim apertiſſimè, Summum Pontificem habere jus imperandi, ut bellum geratur adversùs Eccleſiæ hoſtes. Si ergo Princeps Chriſtianus non ſolùm à fide iple deſciſceret, ſed etiam ſubditos averteret, nec aliâ poſſet ratione comprimi, poſſet Eccleſia contra eum alios ad bellum inducere, ac ita eum à dominio deturbandum curare. Hanc tantùm Eccleſiaſticæ partis poteſtatem adſtruere viſum eſt S. Bernardo pro temporis ſui conditione, nimirum ob expeditiones Chriſtianorum Occidentalium in Terram Sanctam contra Infideles. Fulconis Archiepiſcopi Rhemenſis, & Ivonis Epiſcopi Carnotenſis ſententiam retulimus *Diſquiſ. 2. §. 1. n. 5. & 6.*

3. Doctrinam illam magis explicat S. Thomas Univerſitatis Pariſienſis Alumnus *2. 2. quæſt. 12. art. 2. in Corp. Infidelitatem illorum, qui fidem ſuſceperunt, poteſt* (Eccleſia) *ſententialiter punire, & convenienter in hoc puniuntur, quòd ſubditis fidelibus dominari non poſſunt. Hoc enim vergere poſſet in magnam fidei corruptionem, &c.*

4. S. Bonaventura ejuſdem Univerſitatis Pariſienſis Alumnus *tom. 7. par. 2. de Eccleſiaſtica Hierarchia cap. 1. Patet*, inquit, *quòd dignitas Clericalis, quæ in ſua radice conſiderata, eſt penitus ſpiritualis, meritò eſt conſona Ordini dominationis, quæ ſic præcedit alios inferiores Ordines, quòd illos illuminat, perficit, & purgat, & tamen ab illis non illuminatur, nec perficitur, nec purgatur. Quia ſicut ſpiritus dignitate, & officio præceſſit corpus, ſic poteſtas ſpiritualis dignior eſt, quàm ſæcularis, & ideo bene ſortitur nomen dominationis.* Unde Regalis poteſtas ſubjacet poteſtati, & authoritati ſpirituali, *ſicut in prima Canonica Petri* dicitur: Vos eſtis gens ſancta, Regale ſacerdotium, &c. *nam* temporale Regnum velut quoddam adjectum ſubjacet ſacerdotio in Novo Teſtamento; *ſed in Veteri Teſtamento ſacerdotium ſubfuit Regno, unde dicitur in Exodo. Elegi vos in populum peculiarem, in ſacerdotale Regnum, ubi Regnum ponitur* ſubſtantivè, *ſed Sacerdotium* adjectivè. Hæc fortè de ſolâ dignitate & excellentiâ poteſtatis ſpiritualis ſupra ſæcularem intelligi poſſent, ſed continuò addit; *Et ideo Reges tunc poterant amovere Sacerdotes, ſicut Salomon amovit Abiathar. Iam verò poſſunt Sacerdotes, & Pontifices ex cauſa amovere Reges, & Imperatores, ſicut ſæpius accidit, & viſum eſt, quando ſcilicet eorum malitia hoc exigit, & Reipublicæ neceſſitas ſic requirit. Summus verò Pontifex, penes quem prima in terris reſidet authoritas, non à Rege, non à Principe ſæculari, non ab homine judi-*

catur, ſed ſolius Dei judicio reſervatur.

5. Auguſtinus Triumphus ſanctorum Thomæ, & Bonaventuræ Pariſijs diſcipulus, vir doctrinâ, & pietate inſignis, & à pleriſque cum Beati titulo nuncupatus, Magiſtrorum ſuorum doctrinæ ſuffragatur, quod adeò eſt evidens, ut exceſſiſſe aliquibus videatur.

6. Difficillimum eſt, ne dicam impoſſibile, ut authoritates paris cum jam adductis momenti, proferantur ad confirmandam Cleri Gallicani *primam* propoſitionem. Nec video, quomodò etiam univerſim accepta, probabilis poſſit evadere doctrina, Conciliorum Oecumenicorum ſententiâ, & praxi, & ſanctorum Patrum ac Doctorum calculo improbata. Multò minùs, quomodò poſſit, prætextu libertatum Eccleſiæ Gallicanæ, quæ Canonibus & Patrum traditione niti dicuntur, toti Galliæ credenda proponi, advocatâ Principis poteſtate, ut etiam eam profiteri ac docere, pœnis indictis, Theologi cogantur.

7. Ab eodem Authore *ſeq. 8. cap.* inducuntur in hanc rem authoritates aliorum inſuper Theologorum Gallorum, vel in Gallia educatorum. Etenim Alexander Alenſis, Doctoris irrefragabilis epitheto celebris, in ſchola Pariſienſi Profeſſor, S. Thomæ, ac S. Bonaventuræ Præceptor, *Summæ Theologiæ par. 4. quæſt. 20. tract. de offic. Miſſ. par. 2.* ſuper hæc verba; *Et Regem noſtrum*; Ugonem de S. Victore *lib. 2. in Sacrament. par. 2. cap. 4.* ferè ad verbum exſcribens, *Spiritualis*, inquit, *poteſtas terrenam poteſtatem inſtituere habet, ut ſit, & judicare habet, ſi bona non fuerit. Spiritualis autem poteſtas primùm inſtituta eſt, & cùm deviat, à ſolo Deo judicari debet. Vnde ſpiritualis judicat omnia, & ipſa à nemine judicatur. Quòd Regalis poteſtas ordinata eſt, & inſtituta per ſpiritualem, patet per hoc, quia adhuc in Eccleſia Sacerdotalis dignitas Regalem poteſtatem ſacrat, & ſanctificans per benedictionem, & formans per inſtitutionem.* Unde Regalis poteſtas jure inferior exiſtimatur.

8. Umbertus ex diœceſi Viennenſi, Pariſijs educatus *ſerm. 70.* cui titulus eſt; *Sermo in ſolemni depoſitione Magnatum ſæcularium per Eccleſiam faciendâ. Iſtâ autem authoritate magnâ utitur Eccleſia in depoſitione Principum, non ſolùm illorum, qui ſunt ei ſubjecti in temporalibus, de quibus clarum eſt*, quòd poteſt, *ſed illorum*, qui ſubſunt ſolùm in ſpiritualibus, *in quibus propter culpas eorum habet poteſtatem, quia ratione delicti ſunt ei omnia ſubjecta. Quòd autem ſic poſſit facere, patet ex tribus. In mundo enim majori ſpiritualia, ſcilicet Angelicæ creaturæ, ſunt ſuper corporalem, & eam regunt. Similiter in minori mundo, ſcilicet in homine, eſt ſpiritus ſuper corpus, & ipſum regit. Eâdem ergo ratione & in Eccleſia Pontificalis poteſtas, quæ eſt ſpiritualis, debet eſſe ſuper omnem poteſtatem ſæcularem. Præterea Papa, qui eſt ſuper omnes, poteſt deponi ab Eccleſia, quæ tota ſubeſt ei in caſu, ergo multò fortiùs* quicunque Rex deponi poteſt à Papa, cui omnes ſubſunt. *Præterea ſi Rex aliquis, qui nihil tenet niſi à Deo, non poſſet deponi à Papa*, cùm interdum expediat, eum deponi, *ut oſtenſum eſt, ergo non reliquiſſet Deus ſufficientem poteſtatem in Eccleſia ad regimen mundi, quod eſt inconveniens.*

9. Henricus à Gandavo, qui diu Pariſijs docuit, ibique ſcripſit. *Quodlib. 6. quæſt. 23. pag. 244. Reddet*, inquit, (Papa) *rationem tanquam ſuperior Iudex de rebus etiam temporalibus hominum, ſi dimittat eas à Regibus malè, & injuriosè tractari; non quia juriſdictionem habeat ordinariam in temporalibus Regibus commiſſis, ſed quia in certis caſibus juriſdictionis ſuæ habeat liberam, imò neceſſariam executionem, juxta illud, quod legitur* Extravag. Qui filij ſint legitimi. Per venerabilem. *Vbi dicitur, non ſolùm in Eccleſiæ patrimonio, ſuper quo plenam in temporalibus gerimus poteſtatem, verùm etiam in alijs Regionibus, certis cauſis inſpectis, temporalem juriſdictionum caſualiter exercemus ..... non poteſt deponere Papa Principes, niſi ratione delicti, aut inſufficientiæ. Quod bene exprimitur in illo cap.* Alius. *Vbi dicitur, Romanus Pontifex Zacharias Regem Francorum non tam pro ſuis iniquitatibus, quàm pro eo, quòd* tantæ poteſtati inutilis erat, à Regno depoſuit, *& ſecundùm hoc Sacerdos Apoſtolicus ſe habet ad Reges, & Principes, ſicut Architector civilis ad alios artifices in civitate. Sicut enim Architectonici eſt præcipere, qui, & quales debent exercere ſcientiam medicinalem, Rhetoricam, & ſic de alijs in civitate, & quoſdam admittere, quoſdam repellere: ſic Sacerdos Apoſtolicus debet conſiderare, qui, & quales Regna, & Principatus regere debeant, & bonos honorare*, malos autem, & malè regentes deponere, & alios loco illorum ſubſtituere..... *Ad argumentum in hoc poſitum, quòd dignitates diſtinctæ ſunt: dicendum, quòd verum eſt propter Divinam diſpoſitionem, ſed non ex natura rei, ſicut dictum eſt, & hoc non penitùs diſtinctè, quin ſuperior juriſdictio remaneat penes Papam.*

10. Eandem doctrinam ſtatuit Petrus Paludanus *in 3. ſentent. diſtinct. 40. quæſt. 2. concl. 4.* eamque tum alijs, tum iſtis præcipuè rationibus confirmat; *Major poteſtas includit minorem in ordinatis ſecundùm ordinem finis. Sicut enim in artibus ars, quæ eſt de fine, imperat illi, quæ eſt de eo, quod eſt ad finem 1. Ethic. ſic debet eſſe in Principatibus. Vnde cùm corporalia ordinentur ad ſpiritualia, univerſalis Princeps in temporalibus debet ſubeſſe univerſali in Spiritualibus. Præterea talis eſt ordo inter Prælatos, ſicut inter ſubditos. Sed ſpiritualia, quibus præeſt Papa, præſunt corporalibus, quibus præeſt Imperator: ut animæ ſpiritui. Ergo* Papa Imperatori præeſt. *Præterea in domo patrisfamilias non debet eſſe niſi unum Caput, ſi domus eſt una. Si diceretur, quòd Caput Eccleſiæ non eſt Papa, ſed Chriſtus. Sed tamen videtur, quòd univerſalitas Hierarchiæ Eccleſiaſticæ melius regatur, ſi ſit unus Princeps tantùm reſpectu omnium, quàm ſi ſint duo æquales. Vnde diviſio inter Papam, & Imperatorem multùm turbavit Eccleſiam. Vnde videtur voluntas Chriſti, qui eſt Rector ſapientiſſimus, quòd non æqualiter hi duo principentur, ſed unus ſub alio, quod abſurdum eſſet dicere de Papa, quòd ſcilicet ſubeſſet Imperatori.* Videri etiam poteſt *in tract de cauſa immediata poteſtatis. art. 4.* ubi eandem ſtatuit ſententiam.

11. Herveus Natalis citatur ab Illuſtriſſimo Cardinali Perronio ferè quaſi nimiùm poteſtatem Pontificiam extollens; ſed eam non minùs efferunt plures alij Doctores Gallicani,

Fran-

Franciſcus Mayronus in Schola Pariſienſi Profeſſor inſignis ob inductum morem, ut, qui Doctoris Lauream in Sorbona eſſet adepturus, à ſexta matutina, uſque ad ſextam veſpertinam continuò argumentantibus reſponderet, cui tempori additæ ſunt adhuc duæ horæ, *in 4. lib. ſent. diſt. 19. quæſt. 4.* inter alia multa de Summi Pontificis authoritate, hanc *quartam* concluſionem ponit; *Plenitudo poteſtatis ſecundùm utramque juriſdictionem concurrit in eandem perſonam. Hoc patet authoritate Chriſti dicentis;* Quodcunque ligaveris, &c. *Dices fortè, quòd verum eſt in ſpiritualibus, ſed tunc arguo ſic. Quia in ſubordinatis quidquid poteſt inferior, poteſt & ſuperior; ſed Papa eſt ſuperior ad Imperatorem: ergo, &c.*

12. Petrus Bertrandi, aut, ut alij volunt, Durandus Epiſcopus Meldenſis *in tract. de orig. juriſdict. ſeu de juriſdict. Eccleſiaſt. quæſt. 3.* hæreticos damnat eos, qui negant, cognitionem de rebus temporalibus ratione peccati ad Eccleſiam ſpectare. *Et ſic,* inquit, *poteſt intelligi illud, quod habetur in Decretis dilt. 21. c. 1. ubi dicitur, quòd Chriſtus commiſit B. Petro jura cæleſtis Imperij, & terreni. Et qui hoc privilegium Romanæ Eccleſiæ detrahit, in hæreſim labitur, & hæreticus eſſe dicendus.* Deinde pluribus explicat, & probat, regimen temporale ſpiritualis directioni, & correctioni ſubeſſe.

13. Ipſimet Theologi, qui cauſam Principum adversùs Summos Pontifices propugnârunt, non abſolutè, ac in omni caſu poteſtatem Eccleſiaſticam à temporalibus Regum excluſerunt, ut animadvertere licet in illis ipſis opuſculis, quæ nuper in lucem revocata ſunt ſub titulo. *Vindiciæ doctrinæ Majorum, &c.* de quibus in libro *nono.* Nam author quæſtionis diſputatæ, quæ illic Ægidio Romano, Archiepiſcopo Biturienſi tribuitur *art. 4.* ſic ſcribit; *Cauſæ mixtæ, ſunt cauſæ temporales, quæ connexionem quandam habent cum ſpiritualibus: ſicut cauſa feudalis, quæ de ſe temporalis eſt, connexionem poteſt habere cum juramento, vel pacto; ſicut patet de diſſenſione motâ inter Reges Franciæ & Angliæ ſuper Comitatu Pictavienſi: Papa, quia non poterat directè cognoſcere de cauſa feudali, indirectè ratione juramenti, vel pacti intromiſit ſe de illa,* Extravag. De judicijs. cap. Novit. *ubi dicit Hoſtienſis in Gloſſa ſuper verbo* de feudo; *Non intendimus cognoſcere de feudo, ſed tantùm ratione pacti, inducendo illum ad pœnitentiam, quia illam non poteſt agere, niſi ſatisfaciat. Item cauſa dotis per ſe temporalis eſt, & ad ſæcularem judicem pertinet, ſi de ipſa tantùm agitur: tamen quando Judex Eccleſiaſticus cognoſcit principaliter de matrimonio, ſi incidat cauſa dotis tanquam acceſſoria, cognoſcet de illa, ſicut de principali, cui eſt annexa, ut patet* Extravag. De donation. inter virum & uxorem. cap. De prudentia. *Vbi dicit Gloſſa. Quia ſi non eſt matrimonium, neque dos, & ita dos accedet matrimonio: ideo qui cognoſcit de principali, debet cognoſcere de acceſſorio, ut habetur* Extravag. De officio delegati. cap. Præterea. & cap. Prudentiam. *Sic etiam de hæreditate cognoſcit Judex Eccleſiaſticus ratione inſidentis.* Extravag. Qui filij ſint legitimi. cap. Pertuas. & cap. Ex tenore. *Alij ſunt plures caſus ſpeciales, in quibus Judex Eccleſiaſticus cognoſcit de temporalibus, quos enumerat Hoſtienſis.* In Gloſſa Extravag. De Judicijs. cap. Novit. *Sic ergo regulariter verum eſt, quòd de cauſis meræ ſpiritualibus ſolus Papa, & alij Judices Eccleſiaſtici habent cognoſcere: de cauſis verò meræ temporalibus habent cognoſcere Reges, Imperatores, & alij Judices ſæculares. Et ſic Rex Franciæ ſecundùm jura non ſubeſt Summo Pontifici, nec ei tenetur reſpondere de feudo ſuo;* poteſt tamen ei ſubjacere incidenter, & caſualiter, ratione connexionis alicujus cauſæ ſpiritualis, *ſicut habetur* Extravag. De judicijs. cap. Novit. & Extravag. Qui filij ſint legitimi. cap. Per venerabilem.

Joannes de Pariſijs, quem Cæſar Egaſſius Bulæus *in hiſt. univerſ. Pariſ. tom. 4. ad Annum 1303. pag. 61.* dicit ſcripſiſſe pro Philippo IV. Rege Francorum adversùs Bonifacium VIII. Papam, quantumvis Principibus faveat in tractatu de poteſtate Regia, & Papali, non potuit tamen aliquam in eos poteſtatem Pontificis non reſervare his verbis *cap. 14. Si eſſet hæreticus, & incorrigibilis, & contemptor Eccleſiæ cenſuræ,* poſſet Papa aliquid facere in populo, unde privaretur ille ſæculari honore, & deponeretur à populo. *Et hoc faceret Papa in crimine Eccleſiaſtico, cujus cognitio ad ipſum pertinet, excommunicando ſcilicet omnes, qui ei, ut Domino, obedirent; & ſic populus eum deponeret, & Papa per accidens.* Auctoris *tractatus de utraque poteſtate ſæculari, & Eccleſiaſtica,* qui *Somnium Viridarij* inſcribitur, verba *inferiùs §. 3. n. 94.* referemus. 141

Joannes Gerſonius Doctor, & Cancellarius Pariſienſis *tract. de poteſt. Eccleſ. conſiderat. 12. Poteſtas Eccleſiaſtica Papalis,* inquit, *non ità habet dominia, & jura terreni ſimul, & cæleſtis Imperij, quòd poſſit ad libitum ſuum de bonis Clericorum, & multò minùs Laicorum diſponere, quamvis concedi debeat, quòd habet in eis dominium quoddam regitivum, directivum, regulativum, & ordinativum.* Et infrà. *Poſtremò ſuis terminis ità poteſtas Eccleſiaſtica ſe coerceat, ut meminerit, poteſtatem ſæcularem etiam apud Infideles ſua habere propria jura, ſuas dignitates, ſuas leges, ſua judicia, de quibus occupare ſe Eccleſiæ poteſtas non præſumat, vel uſurpet,* niſi dum redundat abuſus poteſtatis ſæcularis in impugnationem fidei, & blaſphemiam Creatoris, & in manifeſtam Eccleſiaſticæ poteſtatis injuriam; *tunc enim attendere convenit ultimam hujus conſiderationis 12. particulam, quòd in his Eccleſiaſtica poteſtas habet dominium quoddam regitivum, ordinativum, & regulativum.* 15.

Jacobus Almain Doctor Pariſienſis Ludovici XII. Regis Franciæ, juxta Richerium defenſor *tract. de poteſtate Eccleſiaſtica & Laicâ cap. 9. Non dedit* (Deus) *poteſtatem* (Petro) *Laicos ſuis proprietatibus, & dominijs privandi, niſi in caſu, ſi contingeret, Principem ſæcularem abuti re ſuâ in perniciem Chriſtianitatis, vel fidei; ita quòd ille abuſus eſſet in maximo nocumento pro conſecutione felicitatis æternæ.* Non negat, quin in tali caſu Papa poſſit eum deponere, etſi alij Doctores hoc negent, qui tamen docent, Papam habere poteſtatem declarandi, ipſum Principem eſſe deponendum. *Et q. 2. cap. 5.* 16.

ad caput octavum Guilielmi Occam ; *Verumtamen, dicit Doctor, quòd Papa poteſt Imperatorem deponere, in duobus caſibus.* Primus *pro crimine purè ſpirituali, ut eſt hæreſis.* Secundus, *quando illi, ad quos ſpectat jure ordinario, ſunt negligentes illum deponere. Vnde dicit Doctor* 3. parte Dial. 2. lib. *quòd univerſaliter, ſi negligat judex ſæcularis exercere juriſdictionem laicam, pro loco & tempore devolvitur poteſtas exercendi ad Iudicem Eccleſiaſticum, &c. Reſolutio Doctoris in hoc argumento eſt cum apparentia, quòd nunquam poteſt Papa Principem ſæcularem (ſeclusis ſuis vaſallis) deponere, niſi in duobus caſibus prædictis.*

17. Ioannes Major Doctor Pariſienſis alter prædicti Regis ex Richerio defenſor *in 4. Sent. diſt. 24. ad quartum argumentum contra tertiam concluſionem ; Si dicatur, quòd habet* (Papa) *dominium in temporalibus* calualiter, *& quòd multum poteſt agere ad depoſitionem Regum ſuadendo, conſultando, imò alios provocando in eos gladio manuali, quando Reges ſunt labefactores fidei, & Reipublicæ Chriſtianæ totaliter inutiles : hoc minus ferendum eſt*, & non eſſet remota opinio à dictis noſtris.

His ſuperaddi poſſent Iuris tum *Canonici*, tum *Civilis* Peritorum ſententiæ à prædicto Authore adductæ *in cap. 9.* ſed eas reſervamus *in finem §. 3.*

§. II.

Referuntur Adverſariorum ſententiæ, vnà cum reſponſionibus, & aliquali ſuper eas reflexione.

ARGUMENTUM I. Adverſariorum.

18. EX parte adversâ licet 1. argumentari per authoritates Petri de Marca, & Petri Puteani, qui ad libertates Eccleſiæ Gallicanæ pertinere volunt, ut Rex Franciæ in temporalibus Romano Pontifici non ſubjaceat, variaque veterum Regum exempla Summis Pontificibus reſiſtentium in rebus ad dominium, aut regimen temporale ſpectantibus referunt.

Reſponſio.

19. AD hanc partis adverſæ argumentationem ab Authore *tract. de Libert. Eccleſ. Gallicanæ. lib. 3. cap. 8.* adductam non tam ibi reſpondet, quàm remittit Lectorem idem Author ad ſuum de *Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus quartum librum*, in quo examinatur *prima* Cleri Gallicani propoſitio. Interea prædictus Author in præſenti unicè inculcat animadvertendum, Principes, dum Jura ſua ſe tueri profiterentur, libertatem quidem Regni obtendiſſe, non autem libertates Eccleſiæ, ſed potiùs adversùs illos has libertates fuiſſe allegatas: *Quando*, inquit Gotfridus *in opuſc. ad Calixtum Papam cap. 6. Eccleſia ſæculari poteſtati ſubjicitur, quæ ante domina erat, ancilla efficitur, & quam Chriſtus Dominus dictavit in Cruce, & quaſi propriis manibus de ſuo ſanguine ſcripſit, charam Libertatis amittit.* Dixerat autem *cap. 4. Rex, & Romanus Pontifex cùm unus contra alium, alter pro Regni conſuetudine, alter pro Eccleſiæ libertate exigitur*, Regnum illam conſuetudinem obtinere non poteſt, nec poterit ; & *Eccleſia ſuæ libertatis amittit plurimum. Non à Philippo IV. ſed à Bonifacio VIII. Eccleſiæ libertas allegabatur. Rex tantùm libertatis nomen ad ſignificandam liberationem à jugo Legis Moſaicæ, aut à diabolicâ tyrannide inſtitutum volebat, ideóque illam Laicis cum Eccleſiaſticis eſſe communem.*

In alio ſenſu Reges Galliæ dicuntur à Clero Gallicano libertatum illius Eccleſiæ Protectores, quia ſcilicet authoritate Regiâ impediuntur, vel reparantur injuriæ, quæ à Curiâ Romanâ illius Regni Eccleſiæ inferri præpenduntur. *Sed quàm duram ſervitutem induxerit illa libertatis protectio, & jam in* primo *libro inſinuavimus, & adhuc magis demonſtrabimus, ubi de appellationibus tanquam ab abuſu diſſeremus.* 20.

Nuſquam autem in antiquis monumentis legitur, Reges Franciæ Protectorum, ac Defenſorum Eccleſiæ, vel libertatis Eccleſiaſticæ titulo inſignitos, quòd Summis Pontificibus reſtitiſſent, etiam prætextu amovendæ à Clero Gallicano injuriæ à Curia Romana illatæ. Rariſſima ſunt vetera hujusmodi tutionis exempla, niſi forte aliquando Reges Epiſcopis, quos diligebant, nomen ſuum commodaverint, ut Caroles Calvus Hincmaro Rhemenſi in virulentis illis ad Hadrianum II. litteris, quæ extant in 2. tom. operum dicti Hincmari ſub n. 42. edit. Sirmondi, & *in Litteris ad Ioannem VIII. quæ ſunt ibidem n.* 47. 21.

Reflexio.

REflexionem ſuper hiſce faciendo, in memoriam revoco, quæ *præcedentibus 2. 3. & 4. Diſquiſitionibus* proferebantur Summorum Pontificum, Conciliorumque erga Reges, ac Imperatores actitata : unde cuique conſtare poteſt, veterum Regum Summis Pontificibus reſiſtentium exempla, ſi attendatur eorum tandem eventus, non tam memoranda, quàm reprimenda eſſe ab illis, qui Regum famæ ac honori, publicæque Regnorum utilitati conſultum volunt. Quibus inſuper opponi poſſent exempla Summorum quoque Principum, Eccleſiæ in temporalia poteſtatem agnoſcentium, aliàs jam producta, ac diſcuſſa. 22.

ARGUMENTUM II. Adverſariorum.

EX parte Adverſariorum licet 2. argumentari. Quòd illuſtris libertatum Eccleſiæ Gallicanæ propugnatrix ſit Academia Pariſienſis, cujus ſumma ſemper extitit in omnibus negotijs Eccleſiaſticis authoritas, & inter cæteras non ſolùm Galliæ, ſed totius Europæ Univerſitates celeberrima ſemper fuit fama, ſummaque in propaganda fide, in exſtirpandis ſchiſmatibus, atque componendis controverſijs diligentia & induſtria. Huic ſchiſmatis extirpandi deſiderium ſuaſit, præponendum eſſe Summo Pontifici Concilium Oecumenicum, dum quis legitimus eſſet Pontifex, non conſtaret. Poſteà non eſſe infallibile Pontificis judicium etiam circa Jus *Divinum*, & *Eccleſiaſticum*, à multis ejus alumnis aſſertum eſt. 23.

Cùm

Digitized by Google

Cùm vel Pontifices, vel Pſeudopontifices exactionibus, vel reſervationibus Eccleſiam Gallicanam opprimerent, Univerſitas ſtudij Pariſienſis & quantum potuit, reſtitit, ac Senatûs poteſtatem implorandam duxit, atque hinc evenit, ut paulatim Magiſtratus ſæculares rerum & negotiorum ferè omnium Eccleſiaſticorum judicium ſub prætextu conſervandæ libertatis, corrigendi abuſûs, tuendæ poſſeſſionis uſurpaverint.

Reſponſio.

44. AD hanc argumentationem reſponſionis lóco hîc reponendum videtur, quod dictus Author *tract. de libert. Eccleſ. Gallicana cit. cap. 8. n. 9.* adfert: *Abſit*, inquiens, *à me, ut florentiſſimæ illius Academiæ famæ aliquid detractum velim, quippe qui ſciam, quantùm doctrinâ ſuâ Chriſtianæ Reipublicæ conferat, tamen diſſimulari non poteſt, celebrem illam Academiam ad Principum voluntatem nimiùm aliquando deflexiſſe. Id fateri videtur etiam Cæſar Egaſſius Bulæus* in hiſtoria Univerſitatis Pariſienſis tom. 4. ad annum 1379. *tempore ſchiſmatis accidiſſe. Nam licèt electio Vrbani VI. magis canonica videretur, ejúſque partes ſecuta primùm fuiſſet, tamen ad Clementem VII. acceſſit, eò quòd Rex Carolus V. & Regni Magnates ejus partes amplexi fuiſſent. Fatendum tamen eſt*, inquit Bulæus, *plùs ipſam Gallicani Statûs intuitu adductam, quàm cauſæ Clementinæ bonitate convictam conſenſiſſe, futuramque fuiſſe neutrius partis, ſi Reſpublica id ferre potuiſſet, cujus intereſt, in ijs præſertim rebus, in quibus de Religione agitur, habere conſenſum ſaltem publicum, ſi non animorum. Papæ judicium infallibile non eſſe, tunc facultas Pariſienſis decrevit, cùm Reges à Romano Pontifice diſſiderent. Quâ in re Principum potentiſſimorum, ac præſentium, deſiderio aliquid conceſſum eſt.*

45. *Ne abſint fortaſis proprij honoris, & utilitatis ſtudium à poſterioribus Doctorum deliberationibus. Primò infallibile Papæ judicium, ſibi injurioſum declarant in cenſurâ Amadæi Guimænij Anno 1665. quaſi non pari ratione poſſent Oecumenicorum Conciliorum infallibilitatem ſuæ injuriæ adſcribere. Nec in cauſis Fidei & Religionis Iudices à Deo inſtituti ſunt, ſed Conſultores tantùm adhibiti Doctores, Epiſcopali charactere non illuſtres, & à Summis Pontificibus, ſicut à Concilijs Oecumenicis perinde conſuli poſſunt in difficultatibus, quæ ſtudium & animi perſpicaciam deſiderant.*

46. *In Beneficijs laborabant illi, ut arbitror, pro Dei honore, & Eccleſiæ utilitate, ſuſpectus nihilominùs erat illorum zelus, cùm ea ſuis conferri curabant, quâ in re coacti ſunt agnoſcere ſcrupulosam Canonum obſervantiam aliquando Eccleſiæ obeſſe. Beneficiorum enim diſpenſationem liberam Epiſcopis dimitti, quibus ex Iure communi competit, tam ægrè tulerunt, ut à lectionibus ceſſaverint, donec illa libertas antiquis Canonibus confirmata abrogaretur. Eodem anno*, inquit Bulæus *ſupra citatus ad 1394. per totam Quadrageſimam ceſſatum eſt à lectionibus in Vniverſitate, teſte Ioanne Iuvenale de Vrſinis, propterea, quòd edicto Regio reddita fuerat Ordinarijs omnimoda Beneficiorum Eccleſiaſticorum diſpoſitio & diſpenſatio. Videbat Vniverſitas Prælatorum in diſtribuendis Beneficijs injuſtitiam: experta autem antea fuerat Vniverſitas, eos famulis, & famulorum amicis ea conferre ſolitos potiùs, quàm doctis & litteratis. Quæ res plurimas turbas excitáſſet inter partes, niſi ſatisfactum fuiſſet Vniverſitati.*

Vnde patet, quàm incongruè libertates Eccleſiæ Gallicanæ in illibata antiquorum Canonum cuſtodia, eorúmque adversùs Summum Pontificem propugnatione collocentur: quandoquidem Vniverſitas Pariſienſis antiquis Canonibus Beneficiorum collationes Epiſcopis adſcribentibus derogandum cenſebat, urgebátque, teſte eodem Bulæo, ut illa collatio Summo Pontifici reſervaretur, quem ſperabat aquiùs illa diſpenſaturum. Sunt alia quàm plurima in hiſtoria prædicta, ex quibus conſtat, Vniverſitatem Pariſienſem in ſuum commodum Canonibus per privilegia derogari, à Summis Pontificibus impetráſſe. 47.

Reflexio.

48. SUper hiſce reflexionem faciendo; conſtat equidem, Univerſitati Pariſienſi, in aſſerendâ Concilij ſupra Papam ſuperioritate Authorem fuiſſe ejuſdem Cancellarium Ioannem Gerſonium, de quo *in ſequenti articulo* diſſeremus. Quo tamen minimè obſtante, idem Gerſonius *par. 4. ſerm. de pace & unitate Græcorum conſid. 3.* profitetur *indirectam*, Eccleſiæ publicâ neceſſitate id exigente, Summi Pontificis ſupra Reges poteſtatem: *Homines*, inquiens, *per hoc, quòd unicum principale Caput habent, ad tenendos ipſos tam in bonitate voluntatis, quàm bonitate morali, & ſpirituali, convenientiùs & divinius ſe hoc modo in unitate tenent. Nec eſt ullo modo in præjudicium cujuſcunque dominij temporalis, vel ſpiritualis ſive Regum, ſive Prælatorum. Hîc ſunt duo extremi errores, dicunt aliqui, homines Eccleſiaſticos, Papam, vèl alios non poſſe ullam tenere temporalitatem, vel juriſdictionem; alij dicunt, terrenos Dominos nullum prorſus jus habere in temporalibus, ſed hoc verum non eſt, nec dicere oportet, omnes Reges, vel Principes hæreditatem eorum, vel terram tenere à Papa, ut Papa habeat ſuperioritatem Civilem & Iuridicam ſuper omnes, quemadmodùm imponunt aliqui Bonifacio VIII. Omnes tamen homines, Principes, & alij ſubjectionem habent ad Papam, in quantum eorum Juriſdictionibus, temporalitate, & Dominio abuti vellent contra legem Divinam & naturalem, & poteſt ſuperioritas illa nominari poteſtas directiva, & ordinativa potiùs, quàm Civilis, vel juridica.* Ab hac igitur ſapientiâ & doctrinâ præclariſſimi ſui Cancellarij Gerſonis haud alienam credimus Academiam, ſeu Univerſitatem Pariſienſem. 49.

ARGUMENTUM III.
Adverſariorum.

EX parte adverſa licet 3. argumentari. Poſt Gerſonium, ſchiſma inter Eugenium IV. & Concilium Baſileenſe occaſionem præbuit Scholæ Pariſienſi ſe ſe in celebris illius Cancellarij doctrinâ firmandi, ac nonnullis Doctoribus pro eâ ſcribendi. Deinde orto diſſidio inter Julium II. Summum Pontifi-

cem, & Ludovicum XII. Franciæ Regem, Ioannes Major, & Iacobus Almain in Ludovici defenſionem eandem doctrinam adhibuerunt, eam ferè ſopitam initio hujus ſæculi ſuſcitavit Edmundus Richerius, alij identidem promoverunt, donec Illuſtriſſimi Præſules Pariſijs congregati ſuâ declaratione, ac Regis brachio adversùs renitentes invocato, eam ita ſtabilire conati ſunt, ut ab eâ nemo diſſentire auderet, & ex modernis, alijs eam profitentibus, alijs impugnare non audentibus, ad poſteros tanquam indubitata tranſmitteretur.

Reſponſio.

30. REſponſionis loco poſſunt ſuperhac ratiocinatione reponi, quæ prætactus Author *cit. lib. 3. cap. 10. à n. 2.* digeſſit: *Nunquam*, inquiens, *defuerunt in Galliâ, nec in ipsa quidem Scholâ Pariſienſi, qui Summi Pontificis cauſam tuerentur: & , quæ veritatis vis eſt, ſperandum eſt, non deſore, qui abſque præjudicio, & privato affectu de rebus judicent, & contemptis pollicitationibus, & minis, quod ſentiunt, liberè promant.*

31. Non eſt autem hîc de ſingulis dicendum, qui prædictam doctrinam vel propugnârunt, vel impugnârunt. Cùm enim ejus defenſorum opuſcula collegerit *in ſuis vindicijs* Edmundus Richerius, illa ſimul cum ejus libello *de poteſtate Eccleſiaſticâ, & politicâ* in libro noſtro octavo recenſebimus: eorum autem, qui contra ſenſerunt, teſtimonia circa quamlibet propoſitionem referemus.

32. Sed non idem fuit omnium illius doctrinæ propugnatorum aut ſcopus, aut affectus. Quidam enim, alijs modeſtiùs, Patronorum tantùm, ſeu Advocatorum perſonam ſuſtinuerunt. Quidam nebulonum more pacem turbare ſtudebant: alij injuriam ſibi, ut putabant, illatam ulciſcentes, dolorem hâc ratione lenire conati ſunt: alij vel eximij ingenij laudem, vel præmium aucupati ſunt; alij, ut credere par eſt, putabant, obſequium ſe præſtare Deo, ac veritati teſtimonium perhibere. Quæ autem cujuſque mens fuerit, Deus ſcit. Nobis judicare non licet, niſi quantum eorum verba & ſtylus ſignificant.

33. Ne quis autem putet, nos temerè dixiſſe, aliquos eam in partem pravo affectu impulſos, præmittendum eſt, quod ſcribit Henricus Spondanus ad annum 1627. *num.* 2. occaſione cenſuræ libri Antonij Santarelli. *Cæterùm*, inquit, *quoniam hæc Doctorum Sorbonicorum diſſidia non aliunde procedebant, quàm ex occultis ſchiſmatis ſeminibus, quæ à multis fovebantur; occaſione inde ſumptâ, Eminentiſſimus pietate, & doctrinâ Franciſcus Cardinalis Rupifocaldus pro ſuo in conſervationem unionis Eccleſiæ, quam iſti diſcerpere ſtudebant, zelo, libellum ſcripſit in ſchiſmaticos, quem Regi dicavit, hortans, ut tanto malo authoritate ſuâ præverteret.*

34. Sed ad Richerium. Prodijt anno 1611. liber *De Eccleſiaſtica & politica poteſtate*, ſuppreſſo Authoris nomine. Die nonâ Menſis Martij proximè ſequentis damnatus eſt à Concilio Provinciæ Senonenſis, Præſide Illuſtriſſimo Illuſtriſſimo Cardinali Perronio; *ob multas* (verba ſunt Decreti) *quas continet propoſitiones, expoſitiones, & allegationes falſas, erroneas, ſcandaloſas, ſchiſmaticas, & ut ſonant, hæreticas.* Simili cenſurâ notatus eſt die 24. Menſis Maij etiam proximè ſequentis à Concilio Provinciali Aquenſi, ſcilicet ut continens *propoſitiones, allegationes, & doctrinas falſas, ſcandaloſas, ſchiſmaticas, hæreticas, & impietatem, gravémque errorem ſapientes.* Utrumque Decretum refertur à Patre Labbeo *tom. ult. Conciliorum.*

35. Condemnationem illam narrat Spondanus ad Annum 1612. *n. 3. Idémque Richerius authoritate Regiâ, & Decreto Facultatis depoſitus eſt à Syndicatu ejuſdem Facultatis, quem gerebat. Fuerunt etiam multi, qui contra eundem libellum ſcripſerunt: pleniſſimè confutavit Andreas Duvallius inſignis Doctor Sorbonicus, & Regius Theologiæ Profeſſor in Univerſitate Pariſienſi primarius: haud tamen propterea ceſſante Richerio à ſuis molitionibus, quibus multos alios in ſuas partes allegit*, cum vehementi ſuſpicione Schiſmatis. Illius libelli præcipuum fundamentũ confutavit validiſſimè doctiſſimus Pater Petavius Aurelianenſis è Societate Ieſu *Theologicorum Dogmatum tom. 3. lib. 13. cap. 14. 15. 16.*

36. Fuit etiam Romæ damnatus Richerij libellus, primùm ſinè nomine Authoris, deinde nominato Authore, ut videre eſt in Decreto ſacræ Congregationis Indicis 2. Febr. anno 1612.

37. Illuſtriſſimus Cardinalis Perronius in eâ, quam habuit ad tres Ordines Regni Franciæ anno 1614. oratione; tacito Richerij nomine, illius conſilium in curandâ novâ operum Gerſonij, in ejus effigie cum elogijs, & inſcriptionibus editione, detegit, quòd ſcilicet Gerſonius adversùs Romanum Pontificem ſcripſiſſe videretur. Licèt enim, ut diximus, Cardinalis Perronius de induſtriâ Richerij nomen ſubticuerit, prodit ſe ipſemet Richerius *in ſuarum Vindiciarum præfatione* ad Lectorem his verbis: *Cardinalis Perronius eidem* (Richerio) *in Conventu trium Ordinum Regni Galliarum Anno 1615. grandi vitio dederit, quòd Ioannis Gerſonij Doctoris Chriſtianiſſimi opera de integro novis typis excudi procurâſſet anno 1606. Tot ſunt in Gerſonij vitâ ejus operibus editionis prædictæ prafixâ, ſententiæ in alijs Richerij operibus iiſdem verbis repetitæ, ut tacente etiam Richerio, ſtylus ipſe ſatis eum indicâſſet.*

38. Accuſat autem Illuſtriſſimus Purpuratus eum, vel eos (loquitur enim in numero plurali, fortè ut invidiam minuat) qui Gerſonij opera de integro novis typis excudi procuraverant, quòd Authores deinde fuerint propoſitionis illius, contra quam tum perorabat, quæque Romano Pontifici omnem prorſus juriſdictionem tum *directam*, tum *indirectam* in temporalia Regum adimebat; cùm anteà, ſcilicet tempore Henrici III. Franciæ Regis, quando bellis civilibus flagrabat Gallia, ipſi quaſi anteſignani, aut potiùs faces extitiſſent ſeditioſæ doctrinæ, quam adversùs Regem defendebant, & vulgabant in theſibus diſputatis ac typis excuſis. Ex quibus theſibus duas iſtas refert; *Certiſſimum eſt, Comitia, ſeu Sta-*

tus de jure Divino, *ac* naturali *Regibus esse superiores. Licitum fuit cunctis Franciæ populis, arma capere adversùs tyrannum, quo nomine intelligebant Henricum III.* Addit autem prædictus Cardinalis, putâsse illos, culpam posse diluere, si ad alteram partem, & quidem extremam se transferentes, in Summum Pontificem stylum converterent, ac decertarent.

39. Qua in re, subjungit idem Cardinalis, quoniam cum hostibus Ecclesiæ consentiebant, aut saltem propè ad illos accedebant, multos nacti sunt adjutores, ac fautores, à quibus inducti sunt, ad emittenda, prætextu obsequij Regi præstandi, schismatis semina. Unde constat, quàm parum famæ suæ consulant, qui à Richerio præsidium accersunt.

Reflexio.

40. REflexionem super hisce faciendo, ea, quæ Concilij erga Papam superioritatis punctum spectant, reservabimus in proximè sequentem articulum. Interea in hujus Disquisitionis §. 1. à n. 7. quàmplures videre licet Doctores Gallos, qui Papæ supra Reges authoritatem egregiè defendebant, ad quos Lectorem remittimus, quousque in sequentibus paragraphis adduxerimus, plures è Gallia etiam oriundorum Doctorum pro eâ propositione stantium authoritates. Inter quos pro hac vice audire lubeat sanctum Bernardum in Burgundicâ Galliâ natum, & Abbatem Clarevallensem, qui præter testimonium dicto §. 1. n. 2. allatum *lib. 1. de consider. cap. 6.* ita scribit: *Mihi non videtur bonus æstimator rerum, qui indignum putat Apostolis, seu Apostolicis viris, non judicare de talibus (causis temporalibus) quibus datum est judicium in majora. Quid ni contemnant de terrenis possessiunculis hominem judicare, qui & Angelos judicabunt? Habent hæc infirma & terrena Judices suos & Reges Principes terræ, quid fines alios invadatis? Quid falcem in alienam messem extendis tist Non quia indigni vos, sed quia indignum vobis, talibus insistere: quippe potioribus occupatis. Denique ubi necessitas exigit, audi, quid sentiat, non ego, sed Apostolus: Si enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni estis, qui de minimis judicetis?* Ecce igitur, Ecclesiasticæ super causas temporales authoritatis etiam judiciariæ in casibus necessitatis extensionem ab hoc Ecclesiæ Gallicanæ lumine ex ipsomet etiam Apostolo comprobatam.

ARGUMENTUM IV.

Adversariorum.

41. EX parte adversa videtur 4. argui posse à Conventûs Parisiensis *quatuor* propositiones illas, de quibus hîc agitur, *circa Pontificiam potestatem* sancientis authoritate, in quo Cœtu Galliarum Antistites emphaticè contestati sunt suam Sedi Apostolicæ debitam observantiam, nec proinde in eo videntur habendi censu, ac si per pravam erga Summos Pontifices affectionem se reddidissent indignos, quibus crederetur. Execrantur enim vel maximè illos, *qui Ecclesiæ Gallicanæ libertatum obtentu, Primatum Bⁱ Petri, ejúsque successorum Romanorum Pontificum à Christo institutum, ipsique debitam ab omnibus Christianis obedientiam, Sedisque Apostolicæ; in quâ fides prædicatur, & unitas Ecclesiæ servatur, reverendam omnibus Gentibus Majestatem imminuere non verentur.*

Responsio.

42. AD hanc adversæ partis argumentationem sæpe dictus Author *tract. de libert. Eccles. Gallic. lib. 3. cap. 13. n. 7.* respondet in hæc verba. Mirum videri non debet, *si hæretici potestatem Summi Pontificis invidiosam & gravem Regibus ac populis ostentent*, cùm capitalissimi illius hostes sint, & paratiores ad dimittendam Religionis observantiam, quàm ad deponendum erga Ecclesiasticam Monarchiam, odium. Sed mirum est, Catholicos Prælulos in deprimendâ potestate Pontificiâ hæreticis excusationem subministrare. At numquid satis apertè declarârunt hærerici, quàm essent etiam civilis Monarchiæ impatientes? Quis credat, eos vero erga Principes sæculares studio adduci ad ferendam graviter Ecclesiæ in Reges jurisdictionem. Num æquiores erga Summum Pontificem, aut Principibus obedientiores fore, sperandum est, si, ut eis prætextus ille præripiatur, Reges Ecclesiasticæ potestati subtrahantur? Ne illi utramque potestatem impatienter ferunt, &, si sæcularis jugum excutere perinde illis facile esset, Ecclesiasticæ opè libenter uterentur, eamque tunc, utpote minùs gravem, magis extollerent.

Reflexio.

43. REflexionem super istâ responsione faciendo, opportunissimum occurrit mihi dicti Authoris dissertatio ulterior, *ibi n. 8* rem hanc ita prosequentis. Dubitari posse, ait, inprimis, an legitima fuerit Illustrissimorum Antistitum Gallicanorum congregatio, quandoquidem se mandato Regio congregatos profitentur, nullâ Ecclesiasticæ potestatis factâ mentione. Equidem si authoritas aliqua requiritur in convocante Cœtum, necesse est, ut ille superior sit, habitâ ratione non solùm personarum, sed etiam negotiorum in Cœtu tractandorum. Non concederetur Episcopo potestas convocandorum Comitiorum ad expedienda negotia politica, sinè authoritate Principis, vel tum, vel jam olim concessâ. Dum ergo congregandi sunt Episcopi ad definiendas controversias Ecclesiasticas, non sufficit authoritas Regis, cùm in hujusmodi rebus, Episcopis ipse, non ei Episcopi subsint.

44. Ut igitur Antistitum Gallicorum decreta universos Regni fideles obligarent, cùm nullus inter eos cæteris omnibus superior sit, non sufficeret, ut Regio mandato convenissent, sed saltem ad ligandos illos, qui vel non omninò, vel liberum consensum non præstitissent, requireretur consensus Summi Pontificis, quem tum Ecclesiæ universæ Caput esse, sinè hæresi negari non potest, tum totius Occidentis singularem Patriarcham, ipsa etiam Gallia fatetur.

45. Id ſuadent plurima antiquitatis monimenta, præſertim facultates à Summis Pontificibus, Vicarijs Apoſtolicis, ad congreganda Concilia ex universâ Gallia conceſſæ; Legati frequenter miſſi, &c. Id etiam apertè declaravit Nicolaus I. in Concilio Romano anno 865. ſcilicet *Concilium generale* (de Concilio Epiſcoporum Gallicanorum intelligebat, & loquebatur) *ſinè Apoſtolicæ Sedis præcepto, nulli fas eſſe vocandi.*

46. Multa objecta ſunt à Vicario generali Diœceſis Appamienſis adversùs Cœtum Pariſienſem, quæ illegitimum eſſe comprobarent. *præcipuè*, quòd adempta Concilijs Provincialibus libertate, eos eligendi, qui ad Comitia generalia deputandi erant, ab eorum, qui à Curiâ præſcripti fuerant, deputatione Electores abſtinere auſi non fuerint; videntes ſcilicet, ſeverè habitos, qui Curiæ deſiderijs non acquieverant in negotio, cujus potiſſimùm causâ congregandus erat ille cœtus. *Secundò*, quòd contra jus excluſi fuiſſent aliqui à Comitijs Provincialibus, quos Curia metuerat liberè pro Eccleſiæ juribus vota ſua deprompturos. *Tertiò*, quòd juſtis de cauſis ipſe Vicarius Generalis illius Cœtûs Congregationi ſeſe oppoſuiſſet, Sedemque Apoſtolicam appellâſſet.

47. Hæc, & fama publica ſuadent, Curiam, & Aulicos præcipuas habuiſſe partes in hoc Cœtu, ex quo Decretorum ejus authoritas plurimùm nutat, etiamſi aliorum Eccleſiaſticorum virorum illius Regni conſenſus accederet. Quis enim neſciat, quàm paucorum ſit perſeverantia & conſtantia adversùs potentiam ſæcularem? Philippum IV. adversùs Bonifacium Octavum egregiè defendiſſe, ſibi viſus eſt Petrus Puteanus, congeſtis plurimis inſtrumentis, quibus totum ferè Regnum illius Principis appellationibus & proteſtationibus adhæſiſſe perhibetur: cùm hinc potiùs manifeſtum fiat, non ratione ſimul omnes, ſed metu ſucceſſivè, prout deficiebat animus, Regis partes ſecutos, quod etiam confirmant Hiſtorici.

48. Verùm, cùm potuerit Rex Epiſcopos convocare, non quidem ut Concilium conſtitueret, ſed ut conſilium peteret, imò potuerint, ſicut ſeorſim ſingula Concilia Provincialia congregari à proprijs Metropolitanis, ita & ſimul plura Concilia Provincialia, vel ad Regis invitationem, uti loquebatur Concilium Pariſienſe Anno 555. vel ex communi conſenſu, convenire, ut diligentiùs & maturiùs res diſcuterentur, non tantoperè laborandum eſt in inquirendo; *An legitimè congregati ſint Archiepiſcopi, & Epiſcopi?* quam *utrùm negotia, quæ definierunt, ejuſmodi ſint, ut de illis judicium ferre potuerit etiam legitimum Concilium Nationale?* nec non; *Vtrùm verum ac juſtum ſit eorum judicium?*

CONCLUSIO.

49. PRopoſitio, omnimodam ſupra Reges authoritatem etiam coercitivam Eccleſiæ, ſeu Summo Pontifici adimens, minimè favet, ſed plurimùm officit Libertati Eccleſiæ Gallicanæ.

Explicatur. Anſam & occaſionem huſce concluſioni dederunt, quòd, uti *ex antecedentibus* conſtat, moderni Cleri Gallicani *ſuperiùs* allatæ propoſitiones prætendantur, eſſe quoddam quaſi ſcutum inexpugnabile ad propugnandam & conſervandam eam libertatem. Hâc de causâ operæpretium eſt viſum, præſtare; *In quo conſiſtat illius libertatis ratio?* Eccleſiæ nomine ſub eâ prætensâ Eccleſiæ Gallicanæ libertate, haudquaquàm intelligi univerſalem Laicorum æquè, ac Clericorum Cœtum, ſed unicè comprehendi ſtatum Clericalem, conſtat ex epiſtolâ Boſqueti Epiſcopi Montiſpeſſulani ad Stephanum Baluzium datâ, & inſertâ libris Dom. de Marca *de concordia Sacerdotij & Imperij*, ubi poſt alia ſic habetur: *Alia eſt ſignificatio Eccleſiæ, dum fideles omnes complectitur, ut & libertatis, quâ ſingulos fonte Baptiſmatis renatos Chriſtus donavit: alia Eccleſiæ, quæ etiam apud omnes ſcriptores ſolùm Clericalem Ordinem, ut & libertatis, quæ Ius & facultatem, ſeu poteſtatem univerſam regendi Eccleſiam Sacerdotali Ordini, inprimis Petri Apoſtolorum Coriphæi ſucceſſoribus, Divinâ conſtitutione, traditâ comprehendit.*

Libertatem Statûs Clericalis univerſaliter ſumpti optimè deſcribit S. Antoninus 3. *p. tit. 2. cap. 3. quòd Immunitas Eccleſiæ ſit Privilegium libertatis, vel rerum, vel perſonarum ad eam pertinentium.* Reſtringendo autem hujuſmodi libertatem ad Galliæ Regni nationalem Eccleſiam, ejuſve ſtatum Clericalem, Petrus Pithœus *in libello les libertez de l'Egliſe Gallicane* videtur Eccleſiæ Gallicanæ libertatem hiſce verbis complexam aſſeruiſſe: *Etſi Papa*, inquiens, *in rebus ſpiritualibus ſupremus agnoſcatur, tamen in Francià poteſtas abſoluta & indefinita locum non habet: ſed cohibetur & limitatur Canonibus, & Regulis antiquorum Conciliorum Eccleſiæ in hoc regno receptorum. Et in hoc maximè conſiſtit libertas Eccleſiæ Gallicanæ.* 50

Huic conſonat, quod Chriſtophorus Juſtellus *in epiſt. ad Leſchaſſerium* Codici Canonum Eccleſiæ univerſæ per ipſum edito præfixâ diſſerit: *Vetus eſt*, inquiens, *in Senatu Pariſienſi ſententia, illam libertatem, quatuor primis Concilijs Oecumenicis, & ijs, quæ ab illis confirmata ſunt, contineri. Et ea, quæ contra fiunt, præcipuas appellationibus ijs cauſas præbere, quæ velut ab abuſu interponuntur.* 51

Has Eccleſiæ Gallicanæ libertates deſcripſit, & in brevem ſummam contraxit Petrus de Marca *lib. 3. de concord. cap. 1. n. 7. Patet*, inquiens, *vera & genuina definitio hujus libertatis ex ſenſu Eccleſiæ Gallicanæ, ut ſit nempe uſus antiqui Iuris communis.* Harum igitur libertatis ab Eccleſiâ Gallicanâ prætenſæ deſcriptionum accuratiore diſcuſſione rejectâ *in tertium operis noſtri articulum*: in præſenti unicè expendemus; *An Regum ab Oecumenicâ Papæ authoritate aſſerta immunitas, ſit conveniens medium, ad tuendam illam Eccleſiæ Gallicanæ libertatem?* 52

* *
*

PRO-

PROBATIO I.

In qua fit refutatio *primi* Adversariorum argumenti.

53. QUandoquidem Petrus de Marcâ, & Petrus Puteanus inducantur asseruisse, ad libertatem Ecclesiæ Gallicanæ pertinere, ut Rex Franciæ in temporalibus Romano Pontifici non subjaceat. Idcircò scisciter ex illis; an huic libertati conveniat, ut, si Rex quispiam (quod tamen de moderno Christianissimo Rege pronunciare, summum nefas duxerim) adversùs sacrorum antiquorum primævæ potissimùm Ecclesiæ, Conciliorum, atque Canonum ab Ecclesiâ Gallicanâ concorditer receptorum decreta, ne dicam, dogmata, ex suæ ab Ecclesiasticâ authoritate in temporalibus immunitatis prætextu, agere pertentaret, quomodò Ecclesiæ Gallicanæ super Concilijs Oecumenicis, & ijs, quæ ab illis confirmata fuerunt, nec non antiquis in Galliæ Regno receptis sanctionibus Canonicis, imò universo jure antiquo fundata libertas defendi, ac conservari valeat, ubi neque Politici Ordinis Rege superior extaret, neque Ecclesiastica authoritas super Reges non protensa, prævalere jam posset adversùs Oecumenicorum Conciliorum, sacrarum Canonicarum Sanctionum, & quorumvis jurium Ecclesiasticorum violationes ac temerationes extremam etiam Ecclesiæ Gallicanæ ruinam minitantes?

54. Dicet forsan aliquis, Regum ab Ecclesiasticâ, seu Pontificiâ jurisdictione immunitatem restringi ad sola temporalia: illas verò Jurium Ecclesiasticorum temerationes esse intrà sphæram causarum spiritualium, super quibus Rex nihil habet authoritatis. At esto, Regi denegari authoritatem super causis spiritualibus, sicque adeò Conciliorum Oecumenicorum, sacrorumque Canonum sanctionibus, ac juribus Ecclesiasticis: ubi tamen hisce non tantùm immisceret se Rex, sed authoritatem etiam sibi arrogaret, infringendi ea jura Regiæ potestati minimè subjecta, integra manerent illa quæstio; *A quonam tunc cohiberi & coerceri valeret.*? nisi saltem pro tali temerationis jurium Ecclesiasticorum, ac usurpatæ Iurisdictionis casu in rebus Ecclesiasticis, causisque *propriè*, ac *merè spiritualibus* super ipsum extendi posset Ecclesiasticæ, supremæ præsertim, authoritatis virga correctoria & coercitiva per Christum Ecclesiæ collata respectu omnis peccati, à quovis sanctæ fidelium communionis consorte fratre patrati.

55. Sed quid, si Rex suam in confringendis juribus Ecclesiasticis, super quibus *specificè* prætenditur fundata Ecclesiæ Gallicanæ libertas, arrogantiam & proterviam tutari conetur ipso etiam gladij temporalis in Laicos sacrorum Conciliorum ex fidei sanctæ vigore Zelatores, ne dicam, in Ecclesiasticos exercendi rigore? Num in hoc casu negaveris, usum gladij Regij esse quid temporale, sed superveniti spirituali quâpiam moralitate ad Ecclesiasticæ potestatis forum spectante? Si hoc asseverare, luberet seu Petro de Marcâ, seu Petro Puteano; facilè conveniret nobiscum, utpotè qui authoritatem Pontificiam ita circumscribimus sphærâ moralitatis spiritualis, Regno cælorum tum militanti, tum triumphanti commensuratæ, ut ejus super temporalia extensionem minimè admittamus, nisi quatenus istâ sunt superveſtita quâpiam spirituali ad supernaturalis ordinis, seu deordinationis lineam spectatâ moralitate. In statu autem præsuppositæ quæstionis, tam Regiæ illæ juridicæ Ecclesiasticorum temerationes, quàm harum congruæ à sanctionibus Canonicis præscriptæ, Ecclesiæque Clavium potestati proportionatæ coercitiones, meritò eousque protenduntur, quousque se superextendit *moralitatis spiritualis* sphæra per Christum protensa super *quodcunque*, quod in terris *morale* est *ad Regnum cælorum ordinabile*. Hæc igitur unica via est, integra & illæsa conservandi ac tutandi antiquæ Ecclesiasticæ, in ipso etiam Dei verbo contentæ Iura, super quibus, prætacti Gallici Doctores ajunt, fundari libertatem Gallicanæ Ecclesiæ. Viderint ergo, ne hanc inversam, ac extremæ ruinæ expositam velint, qui Pontificiæ, seu Ecclesiasticæ super Reges etiam, *indirectæ* potestatis sphæram negant, protendi ad temporalia, nisi hujus asserti sensum esse velint coarctatum ad temporalia quà talia, non verò quà vestita moralitate spirituali, ut sic enim non nisi *materialiter* dici possunt esse temporalia, *formaliter* autem præferunt rationem causæ verè spiritualis.

PROBATIO II.

In quâ refellitur *secundum* partis adversæ argumentum.

56. CElebertimæ Universitati Parisiensi sacrarum disciplinarum Matri meritò deferimus universi, eamque fidei Orthodoxæ propugnatricem perpetuam veneramur. At cùm non dubitem, quando Christus Petro, ejusque successoribus Pastoralis Oecumenici Officij *indefinitè*, nullo ex Christianis excepto, erga oves suas commisit potestatem, sub isto munere pastorali comprehendi etiam Regem, maximè Christianissimum; hinc ab illâ Academiâ edoceri cupio, an non ista super cunctas Christi oves Summi Pontificis potestas Oecumenica, ipsissimis illis Petro priùs promissis Ecclesiæ Clavibus sit circumscripta? Quomodò enim hæc Clavium potestas potuisset Petro cum perpetuo ad Ecclesiæ, portis nempe inferi numquam superandæ, statum ordine, promissa fuisse, nisi Christus eandem voluisset protensam ad Petri successores? Numquid autem illa Clavium potestas eatenus pronuntiatur à Christo, habere ordinem ad Regnum cælorum, idque tum militans, tum triumphans, ut munita sit authoritate ligandi & solvendi *quodcunque* super terram? Quid ergo sub isto universali ly *Quodcunque*, quà respectum ad cælorum seu triumphans, seu militans regnū habente vocabulo, intelligi potest, nisi quodvis *morale*, ad supernaturalē utriusque illius Ecclesiæ finem seu ordinabile, seu ab istâ ordinatione deficiens?

ciens? An verò dicere fas eſſet, Regem Chriſtianiſſimum ab hoc erga Regnum cælorum ordine excluſum, vel potiùs illo contentum, eſſe non tantùm quoad animam ſuam, vel etiam quoad ſpiritualia duntaxat, ſed etiam *quoad moralitatem* ſuarum publici quoque ac politici Regiminis *actionum*, imò quoad ipſammet Regiæ dignitatis ad ſuam Chriſti charactere inſignitam perſonam, *ſubjectivam* applicationem? Numquid verò Chriſtus *Matthæi 18.* Eccleſiæ virgam correctoriam, ad Communionis fidelium Ius tollendum extendi aptam, vereque adeò coercitivam ſuper quocunque fratre, ſanctæ ſcilicet fidelium Communionis per Chriſti ſaltem characterem *radicaliter* conſorte, ſi peccaverit, ſtringendam ſancivit? Num autem citra injuriam graviſſimam dici poſſet Rex Chriſtianiſſimus inter hos Chriſtianæ Communionis fratres non eſſe comprehenſus? Num ergo, dum Chriſtus *indefinitè* ſuper omni fratrum communionis Chriſtianæ conſortium peccato protendit illam virgam correctoriam, & coercitivam, excipere hinc liceret peccatum Regis, eo ipſo, quòd peccatum ſit à debitâ ad Regnum cælorum ordinatione deficiens? Nunquid igitur hoc Regis ſub iſtâ debitæ ad Regnum cælorum ordinationis deficientiâ ſpectatum, continetur etiam ſub illo *quecunque* ſuper terram *morali*, ſuper quo per Chriſtum eſt definita Clavium Regni Cælorum poteſtas ſolvendi ac ligandi? Numquid ergo, ſub iſto *Quecunque* omnimodam ad Regnum cælorum ordinabilem, vel ab iſto ordine deficientem *moralitatem* complectente, includitur Regiæ quoque poteſtatis exercitium, ejuſque ad hanc perſonam applicabilitas, quâ ſuperinduens *moralitatem* in Regnum cælorum à Chriſtiano viro ex intrinſeco etiam characteris in Baptiſmate ſuſcepti debito etiam ſpeciali ordinabilem? Quòd ſi ergo Pontifex Maximus ex Eccleſiæ ſanctæ extremâ neceſſitate ſuper Ius Regiæ Majeſtatis non quidem *in ſe formaliter* ſpectatum, ſed qua huic individuæ perſonæ *ſubjectivè* inexiſtens, ſecundùm quod ſuperinduit *moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis, ſicque adeò *materialiter* duntaxat conſideratum, nempe quâ illâ *moralitate* ad Eccleſiæ Claves indubitatâ ſuperveſtitum, extendat virgam correctoriam, ipſamque adeò ſolvendi poteſtatem; quomodò fieri poteſt, quòd non *indirectè* à tali Rege tollatur Ius Regium, utpote quod reſpectu ipſius perſonæ ex tunc ita ſit ſolutum, ut juxta Chriſti Domini verbum ſolutio ejuſmodi comprobetur in cælo, ac proinde in foro etiam *conſcientiæ* debeat rata haberi? Super hiſce igitur diſquiſitionibus meis cuperem à celeberrimâ Pariſienſi Academiâ edoceri, certâ erga hanc fidei propugnatricem perpetuam Univerſitatem fiduciâ fretus, meos de Pontificia ſuper Reges authoritate ſenſus ab eâ non fore alienos: quod enim de illo ſpeciali circa Concilij Oecumenici ſupra Papam authoritatem articulo propugnabat illa præcipua Schola, id à nobis *ſequenti articulo* diſcutietur.

PROBATIO III.

In quâ confutatur *tertium* adverſæ partis argumentum.

57. Miſſo hîc articulo *de Concilij Oecumenici ſupra Papam authoritate*, capere haudquaquam poſſum, quâ conſequentiâ Clerus Gallicanus ex intentione, *principium aliquod, vi cujus tuta eſſet Eccleſiæ Gallicanæ libertas, ſtatuendi*, ſanxerit illam de Pontificiâ poteſtate ſuper Reges non protenſâ propoſitionem? Quomodò enim quidquam Iuris Eccleſiaſtici reſiduum tandem remanere poterit? Dum ſi Reges ejus facere contendant diminutionem, nullâ jam Eccleſiaſticâ authoritate defendi poterit adversùs temporalem Regiæ authoritatis gladium? Sed de hoc dicebamus *in præcedenti primâ probatione.*

PROBATIO IV.

In quâ diſcutitur authoritas Cœtûs Pariſienſis ſuper propoſitionibus prænſinuatis decernentis.

58. Author *tract. de libert. Eccleſiæ Gallic. lib. 3. cap. 14.* proponit hanc quæſtionem: *Vtrùm Cœtus Pariſienſis potuerit definire quæſtiones generales circa poteſtatem Eccleſiaſticam?* Cujus proinde quæſiti reſolutionem ex eodem Authore proferendam hîc duximus *ibidem*, diſſerente in hæc verba. Quæ Cœtus Pariſienſis declaravit, ejus ſunt conditionis, ut, ſi vera eſſet Gallorum doctrina de poteſtate Concilij Oecumenici ſupra Papam etiam extra caſum Schiſmatis, à Concilio Oecumenico, non autem à Comitijs Cleri Gallicani, vel à Concilio Nationali fuiſſent determinanda.

59. Nam agitur de jure non ſolùm Summi Pontificis, ſed etiam Concilij Generalis, imò de Eccleſiæ univerſæ ſecuritate, nempe *ad quem pertineat authoritas, Decreta irrevocabilia circa fidem edendi; an poteſtas Eccleſiaſtica habeat aliquam poteſtatem in temporalia Regum, & Principum &c?* Quomodò ergo poteſt Eccleſia Gallicana, ubi de fide, de moribus, ac generalibus diſciplinæ capitibus eſt quæſtio, ſententiam, inauditis etiam partibus, proferre? Numquid cauſæ iſtæ inter majores referri non merentur?

60. Reſpondebunt fortaſſis, ſe, quod jam à Concilio Conſtantienſi definitum fuerat, declarâſſe, ne à fidelibus ignoraretur. Sed *primò* quoad poteſtatem Eccleſiæ ſupra temporalia Principum, Concilium Conſtantienſe contrarium ſenſit, uti *ſuperiùs* eſt monſtratum. *Secundò*, quoad authoritatem Concilij ſupra Summum Pontificem, non ſolùm plurimi Pontifices (quorum fortaſſe ſententia in ſuſpicionem traheretur, licèt non minùs ſuſpecti ſint Epiſcopi, cùm ſibi non quidem diviſim, ſed conjunctim ſupremum Pontificem ſubijcere conantur) ſed etiam quàm plurimi Doctores ex univerſis Eccleſiæ partibus, decreta Concilij Conſtantienſis de caſu ſchiſmatis duntaxat interpretantur. An ergo ad Eccleſiam

cleſiam Gallicanam pertinet, obſcurum Concilij generalis ſenſum interpretari? Decretum, inquiens, clarum eſt, verùm ſi ſecùs alijs videtur; *ad quem pertinet hujus controverſiæ judicium?*

61. Nec juvat reponere, Antiſtites Gallicanos materiam, quæ ad Eccleſiam univerſalem videtur ſpectare, pro ſuis tantùm gregibus declarâſſe, non autem toti Eccleſiæ articulos Fidei, aut diſciplinæ Canones propoſuiſſe. Hoc, inquam, non juvat. Nam *primò* declarationes illæ generales ſunt, & terminis communibus conceptæ. Non enim v. g. declaratur, Reges Galliæ in temporalibus non ſubeſſe poteſtati Eccleſiaſticæ; ſed Reges, & Principes abſolutè, &c. *Secundò*, cauſas illas majores, aut etiam maximas eſſe, Galli negare non poſſunt. Nónne ergo ad Sanctam Sedem, vel ſi ſuſpecta erat, ad Concilium generale ex antiquis Decretis, & ex ipſis etiam Francorum legibus erant referendæ? Sed ſuſpectum etiam foret Oecumenicum Concilium, cùm ejus quoque authoritas trahatur in dubium, niſi ei Summus Pontifex præſideret. Ideo ſcilicet debuit Eccleſia Gallicana, tanquam ſuprema, inter Romanum Pontificem, & Concilium Oecumenicum arbitra, controverſiam dirimere.

62. Non adeò faciles erant hujuſmodi controverſiæ, ut omiſsâ Romani Pontificis, aut, ſi mavis Concilij Oecumenici conſultatione, definiri poſſent; decebatque, ut Epiſcopi Gallicani apud Curiam his S. Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatis verbis ſe ſe excuſarent; *Nos enim pro ſtudio pacis, & fidei extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus, Epiſt. ad Eutychem inter Acta Concilij Chalcedonenſis par. 1. n. 15.* Si quid interim, &, ut vulgò dicitur, proviſionaliter ſtatuendum fuiſſet, longè majoris erant ponderis rationes, quæ in alteram partem ſuadebant declinare.

63. Quin etiam hæc declaratio Eccleſiæ Gallicanæ, vel Clero Gallicano tribui non debet, cùm, qui Comitijs interceſſerunt, procuratione caruerint, quæ ad res adeò arduas & difficiles ſpecialiſſima requirebatur; conſenſus autem, qui fortè ab alijs quibuſdam præſtabitur, vix liber habebitur, cùm intentatis pœnis, & jam quibuſdam inflictis, exigatur.

64. Accedendum jam ad ſingularum propoſitionum examen. Quocircà niſi demonſtravero, propoſitiones in declaratione Cleri Gallicani contentas, univerſaliter, ut jacent, acceptas, eſſe apertè falſas, ſaltem conſtabit, longe minùs eſſe probabiles, minúſque tutas, quam earum contradictorias. Atque adeò Comitia Pariſienſia maximam injuriam illius Regni fidelibus erga Summum Pontificem bene affectis intuliſſe, dum Edicto Regio, pœnisque adjectis, ad aſſentiendum doctrinæ ad minus de falſitate plurimùm ſuſpectæ, atque aliunde Sanctæ Sedi adverſæ, cogendos curarunt. Tantumque abeſſe, ut illa agendi ratio libertas Eccleſiæ Gallicanæ nuncupari poſſit, utpotiùs duriſſima, & Chriſtianæ libertati infenſa ſervitus vocari debeat.

65. Nec puto, reperiri quemquam, qui hâc declaratione ſperet revocandos ad gremium Eccleſiæ hæreticos; quippe qui arbitrentur, ut eorum aliquî non ſinè opprobrio noſtræ Religionis jam ſignificârunt, Comitia Cleri Gallicani non parum ad ipſorum doctrinam acceſſiſſe, jam plurimùm Summi Pontificis, cujus obedientiæ ſeſe ipſi uſquequàque ſubduxerunt, authoritatem imminuere cœpiſſe, potiuſque Catholicos à viſibili Eccleſiæ Capite defecturos, quàm ei ſeſe conjungere illi meditentur. Ego quidem ſic habeo, Regem Chriſtianiſſimum, qui tam gloriosè in reducendis ad Chriſti ovile Regni ſui hæreticis incumbit, ex eâ declaratione ad tam præclarum opus, parum accepiſſe ſubſidij. Etenim cùm Summus Pontifex ſit centrum Unitatis, qui arctiùs illi adhæret, intra ſinum Eccleſiæ arctiùs ſtringitur. In ò, ut notavit Hincmarus alias relatus, *Rex & Epiſcopi Chriſti Vicario obedienter, illo exemplo debitam ſibi à proprijs ſubditis obedientiam facilius obtinent.*

§. III.

Referuntur noſtratis ſententiæ argumenta cum confuſione ſuper ijs reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

66. AUthor *Regalis Sacerdotij dicto lib. 1. §. 16.* argumentatur 1. ab authoritate præcipuorum Theologorum, vel Eccleſiæ ſanctæ Doctorum. Inter quos primum hîc obtinet locum S. Gregorius Magnus in Privilegijs Monaſterio Sueſſionenſi S. Medardi, & Eccleſiæ S. Martini conceſſis, Reges Privilegiorum hujuſmodi invaſores Regnis etiam interdicens; prout videre licet *lib. 8. Regeſti epiſtolar. Gregorij VII. epiſt. 21. relatâ 3. Concil. p. 2.* Cujus Privilegij præallegatam clauſulam à nonnemine Gallorum vocatam in, dubium prævalidè vindicat Author *tract. libert. Gal. Eccleſ. ſupra §. 1. à n. 1.*

67. Succedit Divus Thomas, cujus ex *2. 2. q. 12. art. 2.* hâc de re ſententiam retulimus *§. 1. n. 3.* Cui haud diſſimilis eſt ſententia *2. 2. q. 60. art. 6. ad 3.* prolata: *Dicendum*, inquiuntis, *quòd poteſtas ſæcularis ſubditur ſpirituali, ſicut corpus animæ. Et ideo non eſt uſurpatum judicium, ſi ſpiritualis Prælatus ſe intromittat de temporalibus, quantum ad ea, in quibus ſubditur ei ſæcularis poteſtas, vel quæ ei à ſæculari poteſtate relinquuntur.* Idem Doctor Angelicus ſimilia profert *in Opuſc. 20. de Regim. Princip. lib. 3. cap. 10. & cap. 17.* ubi oſtenditur, quomodò Imperatorum ſucceſſio à Carolo Magno, indeque eorundem electio per Summum Pontificem ſit devoluta ad Germaniæ Principes &c.

68. Subſequitur Divus Bonaventura Pariſijs ſacræ Theologicæ publicus Lector *lib. de Eccleſiaſt. Hierarchia par. 2. cap. 1. to. 7. operum.* ſcribens, quæ *ſupra §. 1. n. 4.* adducta fuerunt. Conſonant, quæ idem S. Eccleſiæ Doctor *in 4. diſt. 37. in expoſit. textûs dubij 4.* docet; *Utrumque gladium, uti dicit Bernardus, eſſe Eccleſiæ, ſed differenter: qui enim ſpiritualis, extrahendus eſt manu Eccleſiæ, ſed materialis non manu, ſed nutu &c.*

69. Digna sunt etiam, ut proferantur, quæ S. Antoninus *p. 2. Summæ tit. 22. cap. 5. §. 13.* disseruit: *Imperator*, inquiens, *est Minister Papæ, eo ipso, quòd est minister Dei, cujus vices gerit juxta Apostolum* ad Romanos *13. Est autem Principalis agentis, eligere Ministros & instrumenta ad finem. Unde puto, quòd Papa, cùm universos fideles in præsenti Ecclesiâ ad pacem habeat ordinare, & ad spiritualem finem consequendum dirigere & destinare, justâ causâ & rationabili existente, per se ipsum possit Imperatorem eligere, aut propter eligentium negligentiam & discordiam, aut propter populi Christiani & pacis providentiam, aut propter coercendam hæreticorum & paganorum audaciam, & potentiam. Posse enim Papæ, fulcitum esse debet veritate, justitiâ, & æquitate: non enim potest adversùs veritatem.* His conformiter subdit is Ecclesiæ sanctæ Doctor: *Potuit enim Papa Electores Imperatoris instituere, & institutos mutare cum causa rationabili: sicut etiam Imperatorem electum potest non confirmare & confirmatum deponere &c.* Et infrà: *Item Papa posset providere de Imperatore per hæreditariam successionem, quando videret, populo Christiano pacem dari magis per hæreditariam successionem Imperij.*

70. Agmen hoc præcipuorum sacræ Theologiæ Doctorum claudit Ioannes Gerson, Universitatis Parisiensis olim Cancellarius, cujus sententiam supra §. 2. *n. 28.* posuimus ob oculos. Hìc satis ergo sit, Auhoris *Regalis Sacerdotij cit. §. 16.* supra Gersonis placito proferre animadversionem. Nempe hoc præcipuum Academiæ Lutetianæ lumen negare quidem Pontificibus potestatem *Iuridicam* & *Civilem* ac *Ordinariam* respectu Principum sæcularium, qualem scilicet habet Rex in suos subditos, & Dominus directus in Vasallos, concedere tamen subjectionem Principum respectu Papæ, quando *Iurisdictionibus, temporalitate, & dominio abutuntur*, quàm ipse vocat *directivam* & *ordinativam*, nos *casualem* & *extraordinariam*. Nec enim voluit Gerson pro casu, quando abutuntur, excludere *coercitivam, directivam* enim non tantùm habet Papa, sed Episcopus quilibet, etiam extra casum abusûs, nec aliam potestatem Pontifici negat Gerson, quàm illam *ordinariam*, quam Summo Pontifici etiam extra casum necessitatis alij concedebant. Et ideo Cardinalis Peronius apud Gramondum *lib. 1. hist.* Gersonem pro hac sententiâ, quam defendimus, laudat.

Reflexio.

71. REflexionem faciendo super isthac ratiocinatione, inprimis occurrit advertendum, quòd jam aliàs monuimus, inscriptum Divi Thomæ librum *de Regimine* non agnosci genuinum hujus Angelici Doctoris fœtum. Deinde desideratur, ut ostendatur, ad quæ fidei principia seu *proximè*, seu *remotè* reducantur illæ Pontificiæ supra Reges potestatis prærogativæ deductæ ex prætactis sacræ Theologiæ seu Angelicis, seu Seraphicis, seu præcipuâ doctrinæ & sapientiæ laude conspicuis Doctoribus. Quod in probationem *primam* sequentis conclusionis reservamus.

72. Unum hìc occurrit accuratiori discussione dignissimum ex *præallegato* Gersone, negante Pontificis Summi supra Reges superioritatem esse *juridicam*; quemadmodùm aliqui Bonifacio VIII. imposuerunt, prætendisse super cunctos Christianos, ipsosque adeò Reges *Civilem* & *Iuridicam* Jurisdictionem. De hac Gallis erga Bonifacium VIII. sub Philipo IV. Franciæ Rege ingestâ opinione *præced. disquis. 2. §. 1. n. 21.* egimus, & ostendimus, non tam solido fundamento, quàm suspicionis fuco nixam fuisse. Hoc tamen misso, cùm idem Gerson Pontificum erga Reges potestatem, quam priùs negabat, esse *civilem & juridicam*, posteà vocet *directivam*, & *ordinativam*, sciscitari nunc placeat, an sub istâ *directivâ* & *ordinativâ* potestate intelligat comprehensam *coercitivæ* quoque Jurisdictionis speciem? Moderni namque Pseudoreformatores prætendunt, Deum unicam supremam authoritatem *Civilem* jure gladij armatam, Magistratui politico inexistentem instituisse potestatem, cujus Jurisdictioni omnis anima juxta Apostolum *Rom. 13.* sit subjecta? Hoc à mente Gersonis prorsus alienum esse, patet ex ejusdem præadductâ sententiâ, magisque patebit *infrà ex hujus accuratiori discussione.* At neque ista Neotericorum doctrina cohæret cum sacris Litteris. Si namque Deus unicam authoritativam, eamque *Civilem* Magistratui politico duntaxat inexistentem, jure gladij armatam potestatem instituisset, quomodò jam subsisteret illud *Deuter. 17.* effatum Divinum: *Qui superbierit, nolens obedire sacerdotis Imperio &c. moriatur.*

Objectio.

73. EX parte adversâ excipitur. Hanc sacerdotis potestatem non fuisse supremam, debuisseque Judicis accedere decretum, ut morte dignus esset, qui non obedierit.

Responsio.

74. HUic objectioni oppositum est, quòd *cit. Deuter. 17. cap.* supremo Mosaicæ legis sacerdoti tribuatur potestas tali cum authoritate in dubijs interpretandi leges judiciales, ut ejus sententiæ standum fuerit, debueritque Iudex decretum, seu judicium suum huic Sacerdotis sententiæ conformare, reusque adeò pronuntietur, qui sacerdotis imperio & decreto judicis nolebat obedire. Ex quibus evincitur, Divinam ordinationem duo genera imperij distinxisse, alterum in Divinæ legis interpretatione, alterum in legis Divinæ sic declaratæ ad decretum ex eâ formandum applicatione consistens. Et quidem prius ejus erat authoritatis, ut Judex civilis debuerit eidem subjectus esse, atque adeò oportet, eam sacerdotis sententiam fuisse supremam, nec proinde subditam civili architectonicæ potestati, atque adeò hanc non absolutè, sed in suo duntaxat Foro civili supremam fuisse.

75. Quando igitur *Rom. 13. v. 1.* item *Titi 3. v. 1. 1. Petri 2. v. 13.* præcipitur, *ut omnis anima sublimioribus potestatibus sit subdita*, id de potestate civili locum habet non *absolutè*, sed *in sensu accommodo*, inter limites nempe *fori Civilis ac Politici.* Si namque in legis Mosaicæ statu

præter

præter Civilem ac Politicum Magiſtratum fuit Divinitus inſtitutum ſupremum pro populo Iſraelitico ſacerdotium, cum poteſtate gubernandi ea, quæ ſpectabant ad res ſacras, & dubiorum circa legem, & cauſarum judicia occurrentium declarationem, cur non æquè, imò magis in ſtatu Evangelij dicatur præter ſuprèmæ Politicæ authoritatis Magiſtratum, extare ſacerdotem ſupremum, cui in univerſis cauſis Eccleſiaſticis ſit ſuprema juriſdictionis authoritas? Id profectò probat tum luminis naturalis, ac ſupernaturalis Fidei differentia, cui utrique reſpondet ſuum proportionatum regimen, tum aperta Chriſti Domini ordinatio, Oecumenicum Paſtorem, cum *indefinitâ in cœli* etiam *Foro, ligandi & ſolvendi poteſtate*, pro legis Evangelicæ ſtatu inſtituentis.

76. Quibus ſic ponderatis, jam facile eſt, Gerſonis mentem indagare quoad *directivam* & *ordinativam* Summi Pontificis ſupra Reges authoritatem, dum ipſemet ſubdit, omnes homines, etiam Principes habere ſubjectionem ad Papam, in quantum contra Divinam & naturalem legem abuterentur ſuâ juriſdictione, temporalitate, & dominio: hiſce namque verbis clarè denotatur virga per Chriſtum *Matth. 18.* erga delinquentes Eccleſiæ, conceſſa poteſtatis & *correctoriæ*, & coûque *coercitivæ*, ut non niſi per proceſſum, quoad juris naturæ ſolennitates ſubſtantiales legitimè formatum, privarentur jure Communionis fidelium, cum ulteriori adhuc (*ex ſacro contextu*) ordine ad *quodcunque ſuper terram ligandi & ſolvendi* poteſtatem, Apoſtolicâ authoritate exercendam.

ARGUMENTUM II.

77. AUthor *Regalis Sacerdotij* argumentatur 2. ab authoritatibus ſancti Bernardi Abbatis Clarevallenſis, Petri Bleſenſis, Petri Cluniacenſis, Alexandri Alenſis, Henrici Gandavenſis, Auguſtini Triumphi, & plurimorum à ſe allegatorum Theologorum. Divi equidem Bernardi, nec non Alexandri Alenſis, ac Henrici Gandavenſis hanc in rem ſententia patet *ex §. 1. à n. 2.*

78. Ita verò ad Cæleſtinum Papam III. nomine Reginæ Angliæ Petrus Bleſenſis natus Gallus ſcribebat *epiſt. 146. Porrò Princeps Apoſtolorum adhuc in Apoſtolicâ Sede regnat & imperat, & in medio conſtitutus eſt judiciarius* (Anglorum adverſus Richardum Regem Angliæ vinculis detentum) *rigor, illudque reſtat, ut exeratis in malefiços Patet gladium Petri, quem ad hoc conſtituit ſuper gentes & Regna Chriſti. Crux antecellit Cæſaris Aquilis, gladius Petri gladio Conſtantini, & Apoſtolica Sedes Imperatoriæ poteſtati.*

79. Petrus porrò Cluniacenſis Abbas *lib. 6. epiſt. 28.* ita ſcribebat: *Quamvis Eccleſia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen ſuper quoslibet minores, ſed & ſuper ipſos Imperatores Imperium. Unde ei ſub figurâ Prophetici nominis dictum eſt.* Conſtitui te ſuper gentes, & Regna, ut evellas & deſtruas, & diſperdas & diſſipes, & ædifices, & plantes. *Quare ſi non poteſt occidere, poteſt evellere, ſi non poteſt occidere, poteſt deſtruere.*

Auguſtinus Triumphus *q. 1. de poteſt. Eccleſiaſt. par. 1. art. 7.* dicit: *Papam eatenus gerere vicem Chriſti, ſaltem quantum ad poteſtatem & Juriſdictionem*, ut *art. 8.* ſubjiciat, *Bona temporalia & ſpiritualia eatenus poſſe ad trid compari, nempe ad productionem, ad eorum ordinationem, & ad eorum motionem, atque actionem, ut ſecundùm iſta tria oſtendi poſſit, in Papa eſſe poteſtatem ſuper omnia*, ut fuſiùs poſtmodùm exponit, ſic concludens tandem: *Papa verò, in quo eſt poteſtas ſpiritualis, habebit per ipſam poteſtatem ſpiritualem diſponere & ordinare de temporalibus.* Quibus tam inſignibus ſacræ Theologiæ Doctoribus, ad præſens inſtitutum noſtrum dictus Author, circa finem præallegati *§. 16.* annumerat quàm plurimos alios Theologos, ſi placeat, ſigillatim etiam *locis ibi allegatis* conſulendos. 80.

Reflexio.

REflexionem ſuper hac argumentatione facienti, iterum occurrit mihi *præfatus* Author, tria notatu digna emphaticè inculcans. Inprimis, quòd omnium ſcholarum Principes conveniant in noſtram ſententiam. Ex ſchola namque Franciſcanâ Alexandrum Alenſem, & S. Bonaventuram: ex Dominicana SS. Thomam, & Antoninum: ex Auguſtinianâ Antheſignanum Ægidium, & beatum Auguſtinum Triumphum: ex Carmelitanâ Ioannem Bacconum: ex Charthuſianâ præcipuum doctorem Dionyſium; ex inſigni, celeberrimaque Sorbonicâ Henricum Gandavenſem: ex Societate Ieſu Suarez, omnesque ejuſdem Societatis Doctores. 81.

Deinde omnes, qui ob doctrinam eminentem titulum aliquem, & elogium, maximæque eruditionis characterē ſunt conſecuti, pariter convenire in noſtram ſententiam, Hugonem ſcilicet cognomento *Magiſtrum*, Alenſem *Irrefragabilem*, Thomam *Angelicum*, Bonaventuram *Seraphicum*, Ægidium *Fundamentalem*, Mayronem *Illuminatum*, Gandavenſem *Solennem*, Bacconum *Reſolutum*, Gerſonem *Chriſtianiſſimum*, Doctores. 82.

Denique quàm plurimos Sanctis adſcriptos in eandem ſententiam noſtram conſpirare; nempe Divum Thomam, S. Bonaventuram, B. Ægidium Romanum *lib. de poteſt. Eccleſiaſt.* B. Auguſtinum Triumphum, S. Antoninum, S. Raymundum *lib. 1. tit. de hæreticis.* S. Gregorium Magnum, B. Ioannem Capiſtranum *lib. de poteſt. Papæ. p. 2.* 83.

ARGUMENTUM III.

84. AUthor *Regalis Sacerdotij ibidem* argumentatur 3. Eccleſia Gallicana non ſemel, ſed aliquoties, & clariſſimè poteſtatem hanc Pontificiam agnovit & profeſſa eſt. Nempe in Synodo Pontigonenſi, de qua Aimonius *Rerum Francicarum lib. 5. cap. 33.* In Concilijs generalibus Viennenſi, & Lugdunenſi primo Noviſſimè hanc *ipſam* eſſe Gallicam Cleri doctrinam, conteſtatus eſt Gramondus Regij Conſiſtorij Senator, & in Parlamento Tolo-

sano Præses *lib. 1. histor. ad annum 1615. fol. 60. & seq.* Comitia videlicet trium Galliæ Ordinum generalia Lutetiam fuisse convocata, hoc est, Cleri, Nobilitatis, Tertijque Ordinis, qui ultimis Magistratibus subalternis, & populo constat. In ipso Comitiorum ingressu tertium Ordinem proposuisse thesin *totius Clero obstrepente* agitatam: *Nullam esse potestatem in temporalibus supra Regiam, unique immediatè Deo, debitam coronam à Gallis Regibus, nullis obnoxiam interdictis.* Ubi notatu digna sunt ea verba: *obstrepente Clero.* De illâ thesi pluribus actum, missosque communibus Tertij Ordinis votis ad Clerum articulos tres: quorum hæc summa erat: 1. *Sacrilegum esse, Reges unctos Dei qualibet prætextu in necem dare.* 2. *Debitam immediatè uni Deo Regum in subditos potestatem.* 3. *Nullis Sedis Apostolicæ interdictis subjacere Imperia Regum, subditosque nunquam sacramento fidei exsolvi posse.* Consensit *primæ* propositioni Clerus, imò perorante doctissimo Cardinale Perronio, Thesin in tyrannicidas de fide esse, respondit ex decreto Concilij Constantiensis *Sess. 5. Alteram* de fide negavit. Difficultatem igitur movit præcipuè articulus *tertius*, vindicabat vir doctus Summi Pontificis in Regum sceptra potestatem certis casibus: probabat, Romanæ Sedi in Reges hæreticâ labe infectos, subscripsisse, quotquot Calvinum antè Theologica tractavêre. Contrariam opinionem omninò novam esse, Luthero & Calvino fautoribus, nuper natam, Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno suo hæreticis, si peieraverint in hæresin ipsi denegeres, si fautores hæresiarcharum, si novi dogmatis assertores: deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege spectat perjurij pœna. In eam sententiam exactis læculis itum, iri & hodie passim, si Galliam demas. Ex quâ proinde Perronij Cardinalis, & Gramondi dissertatione, pergit dictus Author argumentari, clarissimè elucere, quòd Clerus Gallicanus, perorante doctissimo Porronio, in ea fuerit sententia, ut crederet: *Opinionem, quæ potestatem Pontificis in Reges negaret, novam esse, Luthero & Calvino fautoribus, nuper natam, tanquam dogma politicum defendi posse ad summum: eo errore primam fuisse viam Henrico VIII. Angliæ Regi in hæresin: ex injusto repudio justè condemnatum, rebellâsse contra judicem suum: non aliud præcinere thesin, quàm rebellionem in solium Petri.*

Reflexio.

85. REflexionem super his per nos jam antehac discussis facienti, occurrit mihi idem anteà *citatus* Author solidâ sequenti illatione suâ: Jam, inquiens, prudentum quilibet facilè judicaverit, quàm apud omnem posteritatem Conventui Parisiensi decorum futurum sit, eam propositionem tanto cum apparatu, curaque, imò gravissimis pœnis imperare, quam sub felicissimæ & glorioissimæ memoriæ Ludovico XIII. Gallicani censuerunt: *esse opinionem novam Luthero & Calvino fautoribus, natam, cui veterum nemo subscripsit, Recentiorum pauci, quæ Henrico VIII. via in hæresin fuerit, quæ apertam rebellionem præcinat in solium Petri, quam prælo datam, obtento à Rege diplomate, multâque in Typographum oblitteratum volumine, cui denique in ipsâ Comitijs omninò contrarium rotundè edixerunt, sacramento videlicet Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno suo hæreticis obstringi: si pejeraverint in hæresin ipsi degeneres, si fautores hæresiarcharum, si novi dogmatis assertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege Dei spectat perjurij pœna.*

Hæc igitur Ecclesiæ Gallicanæ sub Christianissimæ memoriæ Ludovico XIII. in Comitijs generalibus per Gramondum omni exceptione majorem relata, adversùs illam omnem supra Reges jurisdictionem Summo Pontifici adimentem propositionem censura, moderno & quo Clero Gallicano meritò cordi esto.

CONCLUSIO.

86. AB authoritate Theologorum, & sanctæ Ecclesiæ Doctorum prævalidum petitur argumentum, ad probandam Pontificiam super Reges quoad temporalia, tamen *indirectam* duntaxat potestatem.

Explicatur. Cùm enim Patrum, seu Ecclesiæ sanctæ Doctorum, ac Theologorum authoritas in eo sita sit, quòd ex doctrinâ Divinâ, vel etiam sanctitatis notis intrà Ecclesiam conspicuis, credantur in rebus fidei explicandis ferre judicium, non proprij duntaxat ingenij, sed supernaturalis gratiæ viribus efformatum. Idcircò magnum inde pondus prudentialis saltem ad fidei assensum dirigendum credibilitatis eruitur, dum præcipuè veritatis sub tali authoritate propositæ ab ipsismet Theologis concordi consensu in quodpiam fidei principium fit relolutio; prout in præsenti rei statu fieri, ostendent sequentes probationes.

PROBATIO I.

Super authoritates Theologorum, Ecclesiæ sanctæ Doctorum *suprà* adductorum reflexiva.

87. SI expendantur verba S. Antonini *præl. §. 3. n. 68.* adducta, nec non Divi Thomæ *in Opusc. 20. de Regimine Principum cap. 19.* descripta, manifesta hinc elucet sententia, quòd Papæ jus sit, tum super ipso etiam Imperatore confirmando, vel per hæreditariam successionem designando, ac etiam deponendo, tum super potestate eligendi Regem Romanorum alijs conferendâ, nec non dignitate isthâc electorali Principibus Germaniæ concessâ revocandâ, quantum bonus status Ecclesiæ universalis, seu populi Christiani pax id requireret. At istud Summi Pontificis jus radicatur in eo, quòd dignitatem Imperatoriam pro Occidente Græcis ademptam Sedi Apostolicæ eatenus vendicârit, ut *radicaliter* semper adhuc penes istam subsistat, tametsi eam primitùs secundùm hæreditariam successionem, postea verò se-

Digitized by Google

rò ſecundùm liberam electionẽ in Caroli Magni ſtirpem, deinceps verò in Nationem Germanicam tranſtulerit. Hæc verò Imperatoriæ ſuper Occidente dignitatis à Græcis in Carolum Magnum, indeque in Germanos translatio per dictos ſanctos Doctores reducitur in hoc principium, tum quòd Papa tanquam Vicarius Chriſti habeat plenitudinem poteſtatis pro bono ſtatu Univerſalis Eccleſiæ, tum quòd, cùm Papa agat vices Dei, conſequenter Imperator ſit illius Miniſter: ſit autem principalis agentis, eligere Miniſtros, & inſtrumenta ad finem: unde quia Papa habet, univerſos fideles in præſenti Eccleſiâ ordinare ad pacem ac ſpiritualem finem, ſit conſequens; *poſſe, exiſtente causâ juſtâ, & rationabili, per ſe ipſum eligere Imperatorem, aut propter populi Chriſtiani, & pacis providentiam, aut propter coercendam hæreticorum, & paganorum audaciam, atque potentiam.* Atqui tota hæc ratio jàm univerſalis eſt erga cunctos Chriſtianæ profeſſionis Reges ex vi characteris in ſacro Baptiſmate ſuſcepti, ad ſanctæ Eccleſiæ bonum univerſale obſtrictos.

88. Ipſiſſima verò iſthæc ratio per Divum Bonaventuram *lib. de Eccleſ. Hierarch. par. 2. cap. 1.* reducitur ad hoc principium; quòd dignitas Clericalis in ſua radice penitùs ſpiritualis, meritò ſit dicenda eſſe conſona Ordini Dominationis, ita illuminantis inferiores Angelicos Ordines, ut ab illis viciſſim non illuminentur. Unde infert hic Seraphicus Doctor, quòd, ſicut ſpiritus dignitate & officio præcellit corpus, ſic poteſtas ſpiritualis dignior ſit, quàm ſæcularis, & ideo benè ſortiatur nomen Dominationis. Et hinc concludit, Regalem poteſtatem ſubjacere poteſtati & authoritati ſpirituali; ſicut *in 1. Canonica Petri* dicitur: *Vos eſtis gens ſancta, & Regale Sacerdotium.* Ex hoc autem infert is S. Doctor, temporale Regnum, velut quoddam adjectum ſubjacere Sacerdotio in Novo Teſtamento, quamvis in Veteri Teſtamento ſacerdotium ſubfuerit Regno, juxta illud Exodi: *Elegi vos in populum peculiarem, in ſacerdotale Regnum*, ſiquidem Regnum in hoc ſacro textu ponatur *ſubſtantivè*, ſacerdotium verò *adjectivè*, ſecùs ac in Novo Teſtamento, ubi ſacerdotium *ſubſtantivè*, Regnum *adjectivè* ponitur.

89. Ex quo proinde in ſacris Litteris fundato diſcrimine ſecundùm eundem Seraphicum Theologum conficitur, quòd Reges in Antiquo Teſtamento potuerint amovere ſacerdotes ſummos ab officio, ſicut Salomon amovit Abiathar *3. Reg. 2.* contra verò in Novo Teſtamento Sacerdotes & Pontifices ex causâ poſſint amovere Reges, & deponere Imperatores, ſicut ſæpius accidit, quando eorum malitia id exigebat, & & Reipublicæ neceſſitas ſic requirebat. Reducendo igitur hanc Seraphici Doctoris illationem ad principium, quod ab ipſomet priùs ſupponebatur, & ad principium illud, quod à D. Thomâ *2. 2. q. 13. a. 2. ad 2.* traditur, nempe poteſtatem ſæcularem in Novo Teſtamento ſubdi ſpirituali poteſtati, perinde ac corpus ſubijcitur animæ, oportet, hinc totum rei momentum reducere ad iſtud fidei principium, quòd Chriſtus Eccleſiam ſuam eatenus munierit Regni cælorum clavibus, ut, quidquid in ovibus ſuis Oecumenicò paſtorali officio commiſſis, ad cælorum tam militans, quàm triumphans Regnum eſt ordinabile, ut ſic ſpirituali quapiam moralitatè ſuperveſtitum, debeat Summi Pontificis, Petro legitimè ſuccedentis indefinitæ ad ligandum & ſolvendum poteſtati ſubjectum eſſe.

PROBATIO II.

Prioris continuativa.

EX *cit. §. 3. n. 78.* conſtat, à Petro Bleſenſi eatenus in Summo Pontifice gladium Petri reponi, ut ſit etiam ſuper Regna, præjudicetque gladio, ſeu poteſtati Imperatoris, in vi cujus præeminentiæ Sedes Apoſtolica ſuper ipſos quoque Imperatores teneat Imperium; uti S. Petrus Cluniacenſis habet. Unde Divus Bernardus infert, ipſius etiam Imperatoris gladium *materialem* ſubeſſe Eccleſiaſticæ authoritati, quatenus Summus Sacerdos propriâ manu ſuum ſpiritualem gladium, ſuo tamen nutu ac imperio illum imperatorium gladium exerere, ac exercere valeat. Ex vi cujus adeò ſupereminentis ſpiritualis authoritatis poſſe Summum Pontificem inſtituere, ut ſit, & judicare poteſtatem terrenam, tradunt Hugo de ſancto Victore, & Alenſis *ubi ſupra allegati.* Et hinc Henricus Gandavenſis, & Auguſtinus Triumphus *ibidem* relati probant, Summum Pontificem eſſe talem Hierarcham, ut ſicut vir, juxta Apoſtolum *1. Corinth. 2. v. 15.* judicet non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus. Quam proinde Papæ authoritatem idem Gandavenſis optimè reducit in Claves Petro, ejuſque ſucceſſori à Chriſto traditas, & duos eidem commiſſos gladios, ſic ut Regnum Univerſalis Eccleſiæ, tam in ſpiritualibus, quàm temporalibus ad ipſum pertineat; juxta *Cap. Omnes. diſt. 22.* junctâ Gloſſâ *ibi* concludente, quòd Papa, cui terreni ſimul & cæleſtis Imperij Chriſtus per duas Claves commiſit, habeat utrumque gladium, ſpiritualem ac temporalem. 90

PROBATIO III.

Reflexiva ſuper ipſius Eccleſiæ Gallicanæ *præced. §. 1. à n. 8.* adducta teſtimonia.

SPero equidem, modernæ quoque Eccleſiæ Gallicanæ Clerum in ſenſu concordare, cum ejuſdem Eccleſiæ ſuæ Epiſcopis & Archiepiſcopis coram Rege Philippo Anno 1329. & coram Ludovico XIII. Anno 1615. unà cum Nobilitate, ipſomet etiam Rege adſtipulante, ſolidiſſimis in fidei principia reductis fundamentis comprobantibus in publicæ neceſſitatis caſibus Papæ ſuper Reges, in cauſis quoque temporalibus, quà ſpirituali in Regnum cælorum ordinabili moralitate affectis, authoritatem *indirectam.* 91

Hoc ſaltem pro indubitato teneo, modernum Clerum Gallicanum non minùs reverentiæ, erga Sedis Apoſtolicæ authoritatem, ac 92

præeminentiam habere, quàm profeſſi ſint Juris tum *Canonici*, tum *Civilis* periti, quorum hac in re teſtimonia profert Author *tract. de libertat. Eccleſ. Gallic. lib. 4. cap. 9.* Juris, inquiens, Canonici interpretes, aut tractatores, Eccleſiaſticam poteſtatem in temporalia Principum magis adhuc, quàm Theologi, explicuerunt. Ex quorum infinito propemodùm numero paucos tantùm Gallos profero.

Guilielmus Durandus Epiſcopus Mimatenſis *in Specul. Iur. particulâ primâ, tit. de Legato. §. Nunc oſtendendum*, qui *eſt* 6. *n.* 17. de authoritate Papæ ita ſcribit; *Deponit Imperatorem propter ipſius iniquitates*, ut Extravag. De re iudicatâ. Ad Apoſtolicæ. lib. 6. *& etiam Reges*, ut 15. quæſt. 6. Alius. *Et dat eis Curatores, ubi ipſi ſunt inutiles ad regendum.* ut Extrav. de ſuppl. neglig. Prælat. Grandi. lib. 6. n. 32. *Item ipſe renovat leges Imperiales*, ut in conſtitutione Gregorij X. Properandum.

93. Ioannes Monachus è Gallia oriundus *in cap. Grandi. de ſupplen. negl. Prælat. n. 4.* ſic ſcripſit; *Sed quid ad Papam de Regibus, & eorum Regnis? Videtur immittere falcem ſuam in meſſem alienam, quod eſſe non debet*, ſuprà De electio. Venerabilem. In princip. *Sed dic, quòd Papa in quemlibet habet juriſdictionem, nec eſt dubium ratione peccati*, infrà De judicijs. Novit. *& in ſpectantibus ad pacis reformationem.* 90. diſt. per tot. & *vide etiam* n. 5. *In cap.* autem Ad Apoſtolicæ. de ſent. & rejudic. n. 9. *notat, quòd Papa deponit Imperatorem propter crimen: ut hic: Etiam propter inutilitatem Reges deponit.* 15. q. 6. Alius. *Etiam ipſis Regibus malè adminiſtrantibus Coadjutores & Coadminiſtratores dat.* Suprà hoc lib. de ſuppl. negl. Prælat. Grandi. *Eccleſia etiam Principes compellit exhibere juſtitiam.* 23. q. 5. Adminiſtratores. *Etiam juriſdictione utitur ex eorum negligentiâ.* Suprà De foro compet. Ex tenore. *Oportet enim, ponere unum Principatum, ad quem omnes recurrant.* 6. q. 1. In apibus.

94. Etiam à tempore diſſidij inter Bonifacium VIII. & Philippum IV. Regem Franciæ, in quo maximè controverſa fuit Juriſdictio Eccleſiaſtica in temporalia Regum, non ſolùm Doctores Eccleſiaſticos, ſed ipſos etiam Officiales Regios hanc poteſtatem confeſſos fuiſſe, patet ex Tractatu *De utraque poteſtate ſæculari & Eccleſiaſtica*, qui *Somnium Viridarij* eſt inſcriptus, quemque alij Cancellario, alij Conſiliario Caroli V. Regis Franciæ tribuunt, & certè in favorem poteſtatis laicæ ſcriptum fuiſſe, conſtat. In eo tractatu defenſor authoritatis ſæcularis ſub nomine Militis ſic loquitur; *Concedendum eſt, quòd Principatus Papalis concernit temporalia, prout de neceſſario concernit ſpiritualia, cùm ab eorum uſu, vel abuſu ſurgit peccatum, prout dicunt Textus, ratione peccati omnes cauſæ ſpectant ad forum Eccleſiaſticum.* Cap. Novit. De judicijs. & Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi. *Tamen* principaliter *diſponendo, & authorizando nihil ſpectat ad Papam, quantum ad temporalia.* Et alibi. *Nec debet ſe* (poteſtas Eccleſiaſtica) *de depoſitione Imperatorum, ſeu Regum temporalium intromittere, prout in prioribus plenius fuit dictum, quantumcumque Rex, vel Imperator ſit dignus depoſitione propter defectum quemcunque, vel crimen, quod non eſt inter ſpiritualia crimina computandum. Et ideo ſi Imperator, vel Rex committit crimen dilapidationis Imperij, vel deſtructionis Imperij, ſeu Regni, aut damnabilis negligentiæ Imperij, vel Regni. vel Tyrannidis, vel quodcunque aliud, propter quod non immeritò deponi meruit, Papa non deberet eum deponere, ſed populus, à quo ſuam recipit poteſtatem* tacitè, vel expreſsè. Excipit, *niſi illi, ad quos pertinet, nollent, aut non poſſent facere juſtitiæ complementum.* Poſteà adducens exempla Pontificum deponentium Imperatores, varias affert reſponſiones; & allatâ opinione improbantium, quod factum fuerat ab eis, addit; *Fatentur tamen, quòd Papa poteſt transferre Imperium, vel Regnum caſualiter, ut quia non eſt alius ſuperior; vel alitèr aut Imperium, vel Regnum eſt transferendum de gente in gentem propter aliquod crimen ſpirituale gentis, puta, ſi gens illa inficiatur hæreticâ pravitate, vel ad legem Iudæorum, vel ritum Gentilium, vel ſectam aliam converteretur, vel propter aliud ſimile, vel propter crimen ſæculare, ut propter negligentiam, aut defectum alium, propter quod etiam judicio ſapientium Gentilium, vel Chriſtianorum gens illa non eſſet digna alias gubernare. Si transferendum eſſet Imperium, vel Regnum propter crimen ſpirituale, dicunt quidem, quòd Papa poteſt jure* Divino *transferre Imperium, ſeu Regnum, quia ipſe in ſpiritualibus, & annexis eis, habet plenitudinẽ poteſtatis, quantùm ad ea, quæ ſunt de neceſſitate facienda. Alij dicunt, quòd Papa in hoc caſu non poteſt transferre Imperium, ſive Regnum, niſi laici fuerint damnabiliter negligentes, vel faventes genti, à quâ neceſſe eſt, transferri Imperium, vel Regnum, ſed in hoc caſu ſpectat ad Papam, de crimine ſpirituali cognoſcere, & denunciare illis, ad quos ſpectat, ut ipſum deponant. Quòd ſi noluerint, vel non potuerint, jure* Divino *eſt devoluta poteſtas ad Summum Pontificem; & hoc, quia ipſe habet plenitudinem poteſtatis, quantum ad omnia, quæ ſunt de neceſſitate facienda. Si verò Imperium transferendum eſſet de gente in gentem propter crimen aliquod ſæculare, vel defectum alium, Papa authoritate propriâ talem translationem non poſſet facere, niſi illi, ad quos ſpectaret, damnabiliter eſſent negligentes.* Fatetur ergo Author & quidem frequenter, Eccleſiam poſſe Principes deponere, ſaltem pro criminibus ſpiritualibus, & etiam pro alijs culpis, ſi negligant ij, ad quos jus illud ſpectat.

95. Ioannes de Selva *tract. de Benef. par. 3. quæſt. 8. num. 31.* ita cenſet, *Papa ſolus poteſt deponere Imperatorem.* cap. Ad Apoſtolicæ. De ſent. & re judic. in 6. & no. doc. poſt. gloſſ. in Cap. Venerabilem. de Elect. & in Clement. Romani. De jurejur. *Præterea facit, quòd Papa poteſt deponere Regem, ut alias depoſuit Regem Franciæ, quia erat effœminatus.* Cap. Alius. 15. q. 6. Ita ille, licèt in Senatu Pariſienſi Præſes.

96. Conſentit, & ampliùs illam poteſtatem explicat in Senatu Toloſano Præſes Stephanus Anfrerius *tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicis eorum, ac prærogativis Eccleſiæ, num. 32. Facit, quod notat* Baldus in c. Imperialem. §. fin. 1. col. de prohib. feud. alien. per Feder. *ubi dicit, quòd, ſi dominus feudi non recognoſcit ſuperio-*

Digitized by Google

periorem, prout eſt Rex Franciæ, & Pares Curiæ ei nimis favent, Papa cognoſcet. Sed dictum hujuſmodi debet intelligi in cauſa ardua, quia ſic loquitur allegatum cap. Per venerabilem. num. 52. 113 *Papa deponere poteſt laicum à ſua dignitate.* Gloſſ. in cap. Nullus. 11. quæſt. 1. 114. *Papa poteſt abſolvere laicos vaſallos à ſubjectione Principis temporalis.* Cap. Gravem. De exceſſ. Prælat. 115. *Papa poteſt abſolvere aliquem ab obligatione quæſitâ laico, qui ex non ſubeſt quoad temporalem juriſdictionem, ſi talis obligatio ſolùm contrahitur ex fidei præſtatione, ut* in cap. 4. De jurejur.

97. Ioannes Faber in Senatu Pariſienſi Cauſarum Patronus *in l. Codicis de Summ. Trinit. & fid. Cathol. num. 10. Sed de Papa*, inquit, *non eſt dubium, quin ſit ſuperior omnibus Chriſtianis, & in temporalibus, & in ſpiritualibus. ut plenè probat* Hoſtienſis dicto cap. Per venerabilem. verb. Paulus. *Et idem* Innocentius dicto cap. ſuper verbo. non recognoſcit, *quod aliter probari poteſt; nam cùm Papa ſit Vicarius Domini, cujus eſt plenitudo &c. & qui eſt Princeps Principum, & Rex Regum ſecundùm Apoſtolum* in princ. *& cui data eſt omnis poteſtas* Matth. 7. *ridiculoſum eſſet dicere, quin in omnibus temporalibus haberet ſuperioritatem, & poteſtatem.* 12. q. 1. cap. Præcipimus. Et num. 11. *Et cùm omnis juriſdictio in Vicarium tranſeat.* Extra. De offic. vicar. Quia inſra. De offic. ejus, qui vic. alter. obtinet l. 1 *Nuſquam enim reperitur, quòd Dominus concedendo poteſtatem Petro, reſtrinxit ad ſpiritualia. Nullus enim negare poteſt, quin Ieſus haberet omnimodam ſuperioritatem, ſi exercere voluiſſet, cùm ſit Creator, & ſic Dominus.* N. 12. *Tamen ſatis credo, quòd Papa non ſe debeat intromittere de temporali juriſdictione. Imò debet tenere gladium in vagina: niſi in caſibus, qui tangunt præjudicium animæ, vel juſtitiæ ſubverſionem, vel aliàs peccatum.* Extra. De Judic. c. Novit. De foro competen. &c. 13. *In caſibus tamen præmiſſis cùm agitur de præjudicio animæ, populi &c. Papa poteſt, & debet providere: & ſi neceſſe ſit, quoſcunque Reges deponere, vel interdicere eis adminiſtrationem, & ex minori cauſa, quàm privatos, cùm eorum fatuitas, vel malitia plus lædat.* Extra. De ſuppl. neglig. Prælat. c. Grandi per Archidiac. *& vide* Innoc. dicto c. Licet. Extra. De foro competen. 96. diſt. Cùm ad verum. Extra. De voto, & voti redempt. c. Licèt. in fine. *Sic intelligeo & determina, quod no.* in Authent. Quomodò oport. Epiſc. & Cler. in princ. coll.

98. Ut inter Theologos, ita & inter Juriſperitos Catholicos uſque ad hæc poſtrema tempora etiam qui juriſdictionem Eccleſiæ ſuper Reges, & Principes in temporalibus anguſtare conati ſunt, eam omninò negare auſi non ſunt. Petrus Gregorius Tholoſanus in variis Academijs Franciæ ſucceſſivè Juris utriuſque Profeſſor, *de Repub. lib. 26. cap. 5. Quamvis dicamus*, inquit, *Imperatorem poſſe privari tanquam inutilem ſuo Imperio per Summum Pontificem*, Per venerabilem. De elect. &ſimil. *Tamen non ſequitur, Papam idem jus habere in alios Reges omnes. Demo tamen cauſam Fidei.* Et inf. a. *Excipio ſemper, ut aliàs dixi, cauſas Fidei, in quibus Principes, cujuſcunque ſint libertatis, & poteſtatis, ſubjacuntur directè Sedi Romanæ, & pro delictis in illis commiſſis puniri poſſunt. Sic tamen, ut, ſicut delicta ſunt perſonalia, & non tranſeunt perſonas delinquentis, ita nec pœna, quæ delicto debetur, non violet jus ſucceſſorum in Regno, vel ex conſuetudine recepiè, vel ex lege Regni, quâ proximi ordine poſt deficientes vocantur. Poteſt enim, qui imperat, per delictum ſuum ſibi nocere, & ſe indignum imperio facere, at non poteſt præjudicare ei qui ſucceſſurus ei eſt, etiam eo invito, cùm non habeat ab eo, ſed à majoribus, vel ex lege familiæ.* Et oppoſitis ſibi authoritatibus Innocentij IV. in Concilio Lugdunenſi relati *cap. 1. De homicid. in 6. &* Bonifacij VIII. *cap. Statutum. De hæret. in 6. & cap. Felicis. De Pœnis. etiam in 6.* reſpondet. *Quamobrem reſponderem, in prædictis conſtitutionibus in Principes quoque ſæculares ex cauſa peccati ſtatuere, ut in aliqt.*

§. IV.

Corollarium.

99. INferitur. Imputationem indigniſſimam videri, ubi de Clero Gallicano diceretur, minus poteſtatis erga temporalia in Papa agnoſcere illum, quam ipſosmet Principes ſæculares. Nam *prædallegato* Authore *in cap. 13.* advertente, de tali Summi Pontificis poteſtate non dubitabant Principes, quorum exempla *cap. 10. uſque ad præſens cap 13.* ſunt allata. Non dubitabant etiam Ludovicus Germaniæ, & Lotharius II. Auſtraſiæ Reges, cùm Carolus Calvus Ludovici frater, & Lotharij Patruus pactis inter ipſos conventis ſtare recuſans, de invaſione aliorum Regnorum cogitabat. Illi enim ad Nicolaum Primum confugerunt, ut ejus authoritate hoc damnum propulſari curarent; *Oportet propterea*, inquiebant, *veſtræ authoritatis jubar propter generalem ſolicitudinem noſtros invaſere fines, ut, quos nulla pacis fœdera, nulla movent fraternæ charitatis viſcera, nulla nectunt conſanguinitatis ligamenta, Apoſtolica invectio ad cenſuram Eccleſiaſticam venire compellat.* Omitto, quæ referunt Hiſtorici Gallicani de Philippo II. Anglorum Rege, à cujus obedientia ſubditos abſolverat Romanus Pontifex, bellum indicente, atque Ottonem Imperatorem à Papa deponi procurante, & de Philippo III. Petro Aragoniæ Regi, à cujus obedientiâ ſubditos exemerat Martinus IV. etiam bellum inferente.

100. Juſtinus II. Imperator Coſrohæ conquerenti de receptis Perſamenis Chriſtianis ab eo ſe le ſubducentibus; *Quoniam*, ut ait Evagrius, qui rem narrat *lib. 5. cap. 7. à cæteris Perſis miſerè, & potiſſimùm Religionis ſuæ gratiâ vexabantur*, juſtam putavit excuſationem afferre, cùm reſpondit; *præfinitum pacis tempus effluxiſſe, nec fas eſſe, ut Chriſtiani Chriſtianos in tempore belli ad ſe confugientes deſertos eſſe patiantur.* Quid igitur? nónne melius eſt, ut fideles Principibus non ſe ſubtrahant, etiamſi juſtam habeant cauſam (*ut ſi Religionis ſuæ gratiâ vexati Chriſtiani ad Chriſtianos confugiant*) niſi accedente Eccleſiæ authoritate?

Sed

101. Sed nunquid ita sentiunt Principes tunc tantùm, quando illa potestas Ecclesiastica sibi commodo est. Henricus licèt iratè, ne dicam furiosè, correptus, adversùs Gregorium VII. cui scribit, fatetur, se in causâ hæreticos Ecclesiæ subjicere. Hæc sunt ejus verba; *Henricus non usurpativè, sed piâ Dei ordinatione Rex Hildebrando non jam Apostolico, sed falso Monacho .. ... me quoque, licèt indignus inter Christianos sum ad Regnum vocatus, te teste, quem sanctorum Patrum traditio soli Deo judicandum docuit, nec pro aliquo crimine, nisi a fide (quod absit) exorbitaverim, deponendum asserunt, &c.* Deinde notat Julianum Imperatorem licèt Apostatam, ab Episcopis non fuisse depositum, quod eorum potentiæ, non potestatis defectui tribuit; *Cùm etiam Julianum Apostatam prudentia sanctorum Episcoporum non sibi, sed soli Deo deponendum committerit.*

102. Atque ea ratio sufficeret ad vindicandam Ecclesiæ suam authoritatem adversùs illius non ullam, quem aliqui objiciunt, negantes, ullam ejus fuisse praxim per multa sæcula. Id enim prudentiæ, seu benignitati piæ illius rationis, non authoritatis defectui, adscribendum esset. Adeò periculosa est Sacerdotij cum Imperio contentio, ut illius vitandæ causa, multa mala minora sæpe sustinenda sint.

103. Hæc, ut opinor, sufficiunt, ut unusquisque perviceat, non necessariam fuisse hoc tempore declarationem Cleri Gallicani circa istam Ecclesiæ potestatem, quippe cùm ne minimum quidem esset periculum, ne Summus Pontifex eâ uteretur; sed etiam plurimorum Conciliorum praxi, sanctorum Patrum, & Doctorum, Theologorum, & Jurisperitorum doctrinæ, Principum, eorumque Officialium professioni contrariam, ut ita ummirer, ausos fuisse Illustrissimos Episcopos Cœtûs Parisiensis eam negare, suamque sententiam *Verbo Dei, Patrum traditioni, & Sanctorum exemplis consonam declarare.*

104 Opportuna fortassis fuisset hæc doctrina Cleri Gallicani, etsi (absit verbo injuria) minùs vera, cùm Christiani, martyrij desiderio incensi, occasiones avidè quærebant; at nunc ita refrixit charitas, ut si, quod Deus Opt. Max. avertat, oriretur persecutio, maxima futura esset Religionis ruina. Si enim tam multi injustis potentium desiderijs obsequuntur, ne illorum favore priventur, aut in aliqua temporalia damna incurrant: quid foret Principibus certam mortem intentantibus? Nónne Deus Christianorum debilitati consuluisse existimandus est, qui, ne Judæa vera Religione averterentur, vetuerat, ne ipsis Rex infidelis præficeretur, *Deuteronom. 17. v. 15.*

105. Nescio, an hodie pro Religione omnes Episcopi Galliæ B. Martini pro disciplinâ constantiam imitarentur, de quo ita scripsit S. Severus Bituric. Archiep. *in vita B. Martini cap. 23. Atque ut minora tanta in secta (quamvis, ut est nostrorum ætas temporum, quibus jam depravata omnia, atque corrupta sunt, penè præcipuum sit, adulationi Regiæ Sacerdotalem non cessisse constantiam) cùm ad Imperat. Maximum ferocis ingenij virum & bellorum civilium victoriâ elatum plures ex diversis partibus Episcopi convenissent, & fœda circa Principem omnium adulatio notaretur, séque degeneri inconstantiâ, Regiæ Clientelæ, Sacerdotalis dignitas subdidisset, in solo Martino Apostolica authoritas permanebat. Nam etsi pro aliquibus supplicandum Regi fuit, imperavit potiùs, quam rogavit.*

Nescio, an multi ex alijs Ordinibus cum 106
Divo Joanne Damasceno *de sacris Imaginibus orat. 1. sub principium*, verè dicerent; *Nec veritati Regiam amplitudinem prætuli. Loquebar enim, inquit Divinus ille pater David, in conspectu Regum, & non confundebar. Quin etiam ob id magis sum incitatus. Nam ad subjectos decipiendos multum valet Regis authoritas. Pauci enim, nimirum illi, qui terrarum Reges Cælestis Regis Imperio gubernari, & leges debere Regibus imperare sciunt, insuper eorum jussa negligunt, & aspernantur.* Et sub finem ejusd. Orat. *Regio non cedemus Imperio, patrum conans evertere consuetudinem. Neque enim piorum est Regum, Ecclesiastica instituta convellere; his de rebus statuere, atque decernere, non ad Reges pertinet, sed ad Concilia; nam ubi duo, vel tres, inquit Dominus, congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio ipsorum. Ligandi, solvendique potestatem* non Regibus, *sed Apostolis, & eorum successoribus, Pastoribus, & Doctoribus Christus dedit.*

Si penes Rempublicam manet jus, aliquando 107
Principatum transferendi, ut manere fatendum est, nili multos Principes Tyrannidis reos facias, quænam occurrere justior ratio potest eo jure utendi, quàm ubi regimen temporale ab æterna felicitate avertit, ad quam referenda est pax, & tranquillitas civilis, qui proximus est Principatûs finis? id autem cùm contingit, nónne & Principum severitati, & subditorum saluti omnino necessarium est, ut a fidelitatis juramento absolutio petatur, sicut ab alijs?

Cùm autem mutua sit Principum, & sub- 108
ditorum obligatio ad exequenda pacta in institutione Regni conventa, nónne justa erit causa, ut Ecclesia præstitæ fidei vinculo eximat subditos, si Princeps contra datam fidem eos in veræ Religionis custodiâ servandi, a veræ Religione deterreat?

DISQUISITIO VI.

An, & in quantum ex ratione demonstrari possit Summi Pontificis supra Reges etiam in temporalibus authoritas?

§. I.

AUthor *Regalis Sacerdotij part. lib. 1. §. 17. n. 9.* Ecclesiasticæ, seu Pontificiæ supra Reges in temporalibus authoritatis præeminentiam firmat ex ea quoque ratione, quòd ex continuâ, perpetuaque omnium rerum inductione palam sit in omnibus, majus, nobilitatique dominari minoribus, ac imperfectio-

Digitized by Google

fectioribus. Sic namque Angelis est Regium in omnes sensibilium rerum species dominium. S. Augustinus *lib. 83. quæst. 76.* Damascenus *lib. 4. cap. 4.* Origenes *Num. cap. 20.* Videmus etiam, quæ magis lucent, magis etiam movere, perficere, & agere in hæc inferiora: veluti solem inter planetas, & ignem inter elementa &c. Idem ergo dicendum videtur de potestate Ecclesiasticâ, illis concessâ, quos Christus appellat *lumen mundi*: & Zacharias Propheta *Stellas lucentes in perpetuas æternitates.* Videmus insuper gratiam non animam tantùm, sed & corpus perficere, idque virtutes *morales* temperantiæ, atque continentiæ ad virtutem, & æternam felicitatem instruere, &, si bonum Religionis exigat, morti & tormentis exponere. Videmus denique jure, & instinctu naturæ omnia sic esse instituta, ut sibi adversantia, & nocentia expellant, exarmentque: & pro conservando bono meliori, universaliorique, imperfecta, & particularia bona, cum propriâ licèt pernicie ac etiam interitu, exponant. Sic enim manus ad tuendum caput accurrit, naturalique instinctu vulnus, & dolorem in se recipit: aqua centrum egreditur, & contra impetum naturæ sursum attollitur, ut vacuum impediat, universo inimicum. Sic quia membra vitæ conservandæ deserviunt, si hujus interfit, ex medici arbitrio amputantur. Sic denique media, & instrumenta omnia fini obtinendo accommodantur, prout huic conducunt, nocentque, ad nutum artificis aut amoventur, aut operi applicantur. Cùm ergo Regna, & bona temporalia omnia sint à Deo instituta, ut Religioni, animabus, æternæque felicitati deserviant: tenentur, qui ijs præsunt, hoc facere, & ni faciant, sed potiùs incommodent, pertinebit ad Caput, Præsidemque Ecclesiæ, illos officij sui admonere, & etiam compellere, nisi velimus dicere, Deum Ecclesiæ suæ, cujus gratiâ creaturas omnes, seque ipsum impendit, minùs, quàm rebus alijs minimis providisse, negatâ illi, quâ se tueretur, necessariâ potestate: aut contra Providentiæ suæ ordinem tot sæculis obtentum, per miracula tantùm conservare voluisse.

3. Elegans est ista conglobata, non equidem demonstrationis, seu congruentiæ alicujus ratio. Sed numquid Deus in veteri quoque, ne dicam scriptæ, sed etiam non scriptæ Legis; uti vocant naturæ, statu, ex Christi prævisis meritis ad supernaturalis conditionis præeminentiam mediante gratiâ sanctificante humanum genus eatenus jam elevaverat, ut in vi hujus ad statum supernaturalem elevationis esset in hominibus debitû quasi connaturale, ut Regna quoque ac bona temporalia Religioni, animabus, æternæque felicitati deservirent? Num verò ex vi hujus Divinæ institutionis pro certo, & indubitato principio statuendum est, politici quoque Regiminis actus universos debuisse non solùm ab illius, qui politicum gerebat magistratum, animâ ordinari ad suæ æternæ felicitatis, Religionisque finem, sed ipsis regentibus in statu etiam naturæ, superimpositum fuisse Caput, à quo ad media fini ejusmodi congruentia *authoritativè* compellerentur? Imò in statu etiam scriptæ Mosaicæ Legis post institutum Sacerdotium; num dicere fas esset, politicum quoque regimen, non jam a cujusque Regis propriâ duntaxat animâ ex æternæ felicitatis, Religionisque intentione administrandum fuisse, sed sub isto ad finem supernaturalem ordine Regiam supremam potestatem fuisse subjectam Veteris Testamenti Summo Pontificatui?

Ex *præcedentis Disquisitionis §. 1. n. 4.* constat, Divum Bonaventuram *lib. de Ecclesiast. Hierarch. p. 2. cap. 1.* tenuisse, ac probâsse contrarium, nempe *in Veteri Testamento Sacerdotium subfuisse Regno, ideòque potuisse tunc amovere Sacerdotes summos ab officio, sicut Salomon amovit Abiathar 3. Reg. 2.* Num igitur Seraphicum hunc Doctorem, ex hac doctrina redarguere licebit, ac si Divinum ordinem invertisset, in vi cujus, oporteret, spiritualia, ceu majora, dominari temporalibus, tanquam minoribus? Nequaquam. Sed hic S. Doctor responsurus fuisset, spiritualia ita fuisse cujusque animæ Divinitus demandata, ut temporalia quæque, ipsa quoque Regna à terreno Rege possessa, deberent per gratiæ Divinæ, ex Christi prævisis meritis ipsi destinatæ, ad salutis æternæ, Religionisque finem ordinari; neque verò hunc ordinem ex connaturali quasi necessitate exigere, ut Caput Ecclesiæ haberet in hoc supernaturali, ac spirituali ordine potestatem, maximè coercitivam erga Reges, sed satis fuisse, si vel ex adhortationibus, Prophetis non rarò tunc demandatis, haberet, pro bono Religionis, & felicitatis æternæ fine à Regibus procurando, potestatem *directivam*, & *ordinativam*. 3. 4.

Divus equidem Bonaventura *loco cit.* ostendit, in Novo Testamento aliter se habere causæ præsentis statum, ita ut temporale regnum, velut quoddam adjectivum jam subjaceat Sacerdotio, possintque adeò Sacerdotes ex causâ amovere Reges ac Imperatores, quando eorum malitia hoc exigit, & Reipublicæ necessitas sic requirit. Verùm hujus Novi & Antiqui Sacerdotij differentiam is Seraphicus Doctor ex altioribus, non naturalis ordinis, sed fidei Divinæ principijs demonstrat. Meritò igitur dubitare licet, utrùm illa Authoris *præcitati* ratiocinatio aliquid vigoris, ac efficaciæ obtineat, cujus adeò dubij resolutionem reservamus *in ultimum præsentis Disquisitionis §. 4.*

§. II.

Referuntur partis adversæ Argumenta cum Responsionibus, & Conclusione super ijs reflexivâ.

ARGUMENTUM I.
Adversariorum.

EX parte adversâ licet 1. argumentari. Totam Pontificiam potestatem contineri illis Christi verbis: *Pasce oves meas;* Ar munus hoc 5.

pascendi peragitur, dum fide Divinâ credenda proponuntur, ac explicantur, & oves, seu fideles à perditionis, corruptorumque morum viâ, monitis, consilijs, interminationibus, censuris revocantur, & diriguntur in viam salutis, quæ omnia sinè coactione, & Jurisdictione fieri possunt; veluti Neoterici explicant.

Responsio.

6. HUic argumentationi respondet Author *Regalis Sacerdotij cit. §. 17. n. 1.* Officium Pastorale circa oves Christi, non tantùm versari in pascendo, regendo, & fovendo, sed etiam in separando oves morbidas à sanis, ne infirmentur; abigendo lupos, ne invadant &c. Cùm ergo Reges Christiani ad oves Christi pertineant: si eorum aliquis gregem Christi, & Ecclesiam pessumdet, hæreticus evadat, Divinis, ac naturalibus legibus obstinatè non pareat, pertinere ad curam Summi Pastoris, nullâ spe correctionis allucente, aliisque remedijs in vanum consumptis, ut hujusmodi Principem ab Ecclesia separet, & potestatem nocendi, velut furioso gladium extorqueat.

Objectio.

7. EX parte adversâ excipitur. Pontificem Romanum in spiritualibus tantùm, & quæ Religionem, & animam spectant, esse Regum Pastorem: illique claves Regni cælorum, non Regni terrarum esse commissas.

Responsio.

8. SUper hac exceptione replicat idem *Regalis Sacerdotij* Author. Potestatem spiritualem, ac temporalem sic conjunctas esse, ut separari non possint, & separatæ facilè corrumpantur: sicut enim corpore indisposito, organisque corporeis malè affectis, non potest anima suas functiones exercere, ita nec Religionem florere, conservarique posse, Republicâ malè constitutâ, & aliquo perdito Principe imperante. Deum ipsum, quamvis fidem Catholicam, & Ecclesiam per miracula, & specialissimam Providentiam plantaverat, noluisse eam Ethnicis Principibus diu subjacere, sed illis per Constantinum excisis, Imperium ad Christianos transtulisse, sub quibus toto orbe dilatata est, siquidem hominum fragilitate fieri non potuisset, Imperio penes Ethnicos existente, & persecutoribus diu multumque dissimilibus, fidem Catholicam conservari, victâ tandem pœnis patientiâ, quod apertè Christus in persecutione Antichristi eventurum prædixit *Matth. 24.* & exempla Galliæ, Angliæ, Sueciæ, Græciæ &c. plùs nimiò ostenderunt, veram Religionem, fidemque Catholicam, turbatâ Republicâ, & infidelibus rerum potitis, excidisse. Cùm ergo Imperium, & Religio adeò colligata sint, non potuisse unum sinè altero, Christi Vicario, Summoque Pastori committi: sicut enim Pastori ovium tantùm, non luporum, aut prædonum cura committitur, si tamen isti oves invadant, etiam istos pellere, & procul arcere, Pastoris officium est: eodem modo nullam in Principes, & Regna potestatem Summo Pontifici esse, nisi quando ex malâ illorum administratione Ecclesia periclitatur, nec alijs remedijs locus est. Eandem utriusque Juris sententiam esse, cùm statuunt, concessâ alicui jurisdictione, concedi omnia, quæ ad illam necessaria sunt, & sinè quibus exerceri illa efficaciter non potest. *Leg. fin. ff. de Officio ejus, cui mandatur Jurisdictio. Et Leg. 2. ff. de Jurisdict. omnium Judicum. Et Cap. Præterea. De officio judicis delegati.* Si ergo Principes sæculares ad oves Christi pertinent, quarum cura Petro, ejusque Successoribus commissa est; si & de illorum præcipuè animabus Summo Pontifici reddendæ sunt Deo rationes, tanquam præcipuis Ecclesiæ membris, oportere consequenter, omnem illis potestatem concessam esse, quæ ad eorum animas, subditorumque pascendas, regendas, curandasque necessaria est; nisi velimus, Dei Providentiam, quæ rebus etiam vilissimis necessaria providit, Ecclesiæ non providisse. Esse namque potestatem *indirectam* in Reges Ecclesiæ, Religionique necessariam, & rem ipsam, & exempla, uti dictum sit, convincere,

Objectio reiterata.

9. REflexionem super hisce responsionibus & ratiocinationibus faciendo, occurrit disquisitione dignum: cùm sub Ethnicis adhuc Imperatoribus integra in Summis Pontificibus maneret erga Christi fideles cura Pastoralis, & tamen nulla esset Papæ tunc erga Imperatorem, ac Imperium jurisdictio, quomodò verum esse possit, quòd ad curæ illius officium debito modo exercendum, sit necessaria in Reges, ac Regna Jurisdictio *coercitiva*, seu potestas *indirecta* ad depositionem usque illorum præpollens? Ex quo equidem Reges Baptismali charactere insigniti, cœperunt esse oves Christi, indubitatum prorsus est, ipsos una cum Regnis suis esse commissos Petri, ejusque successorum curæ Pastorali. Sed per quam rationem, ex hoc præciso pascendi munere evinci potest, Papæ in illos stricta jurisdictio etiam *coercitiva*, & non potiùs *Directiva* duntaxat per salubria consilia, per Divini Verbi exhortatoriam efficaciam, per æternarum pœnarum, vel etiam à fidelium Ecclesiastico consortio, Sanctorumque suffragiorum communione exclusionis interminationes? Ex illis igitur Christi Domini ad Petrum prolatis verbis, necdum videtur evinci *indirecta* illa ad Reges deponendos, suæque Regiæ dignitatis jure temporali privandos, Papæ jurisdictio.

Responsio.

10. VErùm dubitare nefas est, quòd sub sacro illo textu: *Pasce oves meas*, Petro æquè commissa sit potestas ovium Christi gubernativa, ac sub istis *Act. 20. v. 28.* Apostoli verbis: *Posuit Christus Episcopos regere Ecclesiam suam*, contineatur veri regiminis authoritas, atque adeò jurisdictio *strictè* sumpta.

Siquidem

Siquidem in hoc ipsissimo textu Apostolico, secundùm Græcum idioma, loco verbi *Regere*, in vulgatâ versione positi, habeatur verbum *Pascere*: sicut etiam ille *Psalmo* 22. exaratus versiculus: *Dominus regit me*, juxta Hebraicum textum vertitur, *Dominus pascit me*. Cui proinde conforme est, quòd illud ipsum Pastoralis curæ officium, quòd Christus *Ioann.* 21. Petro contulit sub hisce verbis: *Pasce oves meas*, eidem *Matth.* 16. promiserit sub istis vocibus: *Tibi dabo claves Regni cælorum, quodcunque ligaveris, & solveris super terram, erit ligatum & solutum in cælis.* Nequit autem munus *Pascendi*, quâ conjunctum cum *ligandi, & solvendi* potestate, discrepare ab officio regendi, veram, & strictam importante jurisdictionem. Cujusmodi adeò jurisdictio, seu regendi authoritas ita est in Episcopis, secundùm aliquam Pastoralis solicitudinis partem, ut secundùm potestatis plenitudinem sit in Papâ, protendens se super universas Christi oves, ipsosque adeò Reges, ac super quodcunque ovibus Christi super terram inexistens *morale*, ad regnum cælorum ordinabile, ac proinde etiam super cuncta Regna Christiana, Regiæque potestatis exercitia, *moralitatis* in regnum cælorum utique referibilis *formalitatem* superinduentia. Sub qua proin formalitate fundatur illa Petri successoribus Divinitus concessa, super Regibus, etiam quoad temporalia potestas *indirecta*; uti sæpe jam dictum, & probatum fuit.

ARGUMENTUM II. *Adversariorum.*

11. EX parte adversâ licet 2. argumentari. Si Pontifici in casu publici, Ecclesiæ, seu alicujus Regni fidelibus imminentis periculi, esset ad Regem deponendum, *indirecta* saltem potestas, hæc præcipuè fundaretur ex jure ac debito naturali, quo Summus Pontifex Christi Ecclesiam, veramque Religionem defendere tenetur. At si ista defensionis necessariæ ratio teneret erga Reges Christianos, cur non æquè prævalebat adversùs Imperatores Ethnicos, Ecclesiæ capitales inimicos, ita ut Summo Pontifici ex naturalis defensionis jure contra illos tunc esset jus armandi Christianos? Si dicas, illud naturalis defensionis jus obtinere in Papa erga illos duntaxat Reges, ac Principes Christianos, qui charactere Baptismali sunt insigniti, videtur hinc reddi consequens, ex illâ præcisâ ratione non subsistere *indirectam* Papæ super Reges, quoad temporalia potestatem. Vel si hæc ex jure defensionis necessariæ locum haberet erga Reges non Christianos, cur ergo Divus Thomas 2. 2. q. 12. art. 2. *ad* 1. respondet: *Ecclesiam in sua novitate*, nempe Juliani Apostatæ tempore, *nondum habuisse potestatem, terrenos Principes compescendi, & ideo tolerâsse, ut fideles Iuliano Apostatæ obedirent in his, quæ nondum erant contra fidem, ut majus periculum fidei vitaretur?*

Responsio.

AD hanc partis adversæ argumentationem videtur, posse Authoris *Regulis Sacerdotij cit. §. 17. n. 2.* deducta responsio accommodari. Quilibet namque Princeps non tantùm jus habet, subditos gubernandi, sed ex hoc resultat etiam jus aliud, nempe naturalis defensionis, quo potest alium Principem, etiam non subditum, quia publica commercia turbat, pacta non servat, alióve modo sibi, suisque infestus est, ad officium compellere, & nisi absistat, bello invadere, regnoque privare. Multò igitur magis poterit Papa, cui Ecclesia concredita est, Principes sæculares Ecclesiæ filios, & quorum potestas temporalis spiritualis est subordinata, si Religioni, vel committendo, vel omittendo nocent, & juramentum violent, quo Ecclesiæ se obstrinxerunt, Regno deponere, aliisque modis coercere, idque jure defensionis. Posse enim Ecclesiam non spiritualibus tantùm, sed etiam temporalibus pœnis suos hostes comprimere, extra dubium est, modò ipsa non exequatur, & fiat extra sanguinem. *Cap. Inter.* 33. *q.* 2. Et sunt authoritates Patrum *Cap. De Liguribus.* 43. & *Cap. Nos vos hominum.* 42. *Causâ* 23. *q.* 5. & *Cap. Iam verò. Causâ* 23. *q.* 8. plerumque enim pœnæ spirituales contemptui sunt impijs, & ludibrio, tantumque abest, ut sint remedio. Et fuisse pœnas temporales etiam ab Apostolis usurpatas; docet S. Hieronymus *in Cap. Legi.* 31. *Causâ* 23. *q.* 8.

Reflexio.

12. REflexionem super hac *præcitati* Authoris seu responsione, seu ratiocinatione faciendo, dum dicitur illud jus defensionis protendi etiam adversùs Principem non subditum, videtur omninò evinci, quòd Ecclesiæ hoc jus semper competierit contra Imperatores quoque Ethnicos. Cui consonum est, quod nostræ Theologiæ *tom.* 9. *q.* 6. *art.* 2. *cont.* 2. fusè probavimus, Ecclesiæ, ejúsve Capiti ex Christi Domini mandato eatenus jus esse, prædicandi Evangelicam fidei veritatem, ut, si Principes Ethnici huic prædicationi resisterent, posse Summum Pontificem per Reges Catholicos, armatâ etiam manu adversùs ipsos agere, ad vim suo per Christum sancito juri illatam, vi armorum repellendam, ipsosque adeò, si ad illum de Christo annuntiando, finem opus fuerit, Regno suo violenter dejiciendos. Quando igitur S. Thomas *suprà citatus* dixerat: *Ecclesiam in sua novitate non habuisse potestatem, terrenos Principes compescendi*, eo modo accipiendus est, quem mox subjunxit, dicendo: *Tolerâsse ideo fideles Iuliano Apostatæ obedire in his, quæ non erant contra fidem, ut majus periculum fidei vitaretur.* Ex his namque verbis constat, potestatem, terrenos Principes in sui *novitate* compescendi, Ecclesiæ eatenus denegari, quatenus cederet in majus fidei periculum. Cùm enim claves non sint Petro commissæ, nisi in ordine ad regnum cælorum, atque adeò ad utilitatem fidei, ac Religionis, ubi contingeret, hanc periculo expositum iri per Clavi-

am usum, tunc omninò cessaret potestas compescendi Principes, siquidem juri defensionis locus non sit, ubi *moralis* imminet impotentia ad vim repellendam, atque adeò fortiori deinceps manu inferendam. Et hinc non solùm erga Ethnicos Imperatores, Ecclesiæ haudquaquam subjectos, sed etiam erga Iulianum Apostatam ex vi Baptismalis characteris Ecclesiæ subditum, negat S. Thomas, fuisse Papæ potestatem, in ejus novitate compescendi, *ut scilicet majus fidei periculum evitaretur.* Cæterùm illius naturalis adversùs Reges Ecclesiæ sanctæ turbatores, defensionis diversa prorsus ratio est in illis Principibus, qui fidem nunquam susceperunt, & in ijs, qui sanctæ fidei obligationem contraxerunt in sacro Baptismate. De illis enim negat, de his verò asserit Doctor Angelicus *cit. q. 12. art. 2. in Corpore: Posse sententialiter puniri ab Ecclesia, & convenienter in hoc puniri, quòd subditis dominari non possint, quippe cùm hoc vergeret in magnam fidei corruptionem, meritóque adeò propter apostasiam à fide, per sententiam denunciari excommunicatos: atque hinc ipso facto ejus subditos esse absolutos ab ipsius dominio, & juramento fidelitatis, quo ei tenebantur.*

Ex quo proinde conficitur, non tam jure defensionis, quod erga infideles Ecclesiæ non subjectos Principes, suo modo potest locum habere, quàm jure publicæ vindictæ, per judiciariam authoritatem procedi posse adversùs Principes terrenos, Christi charactere insignitos, si vel à fide, ac Religione deficiant, vel aliàs sanctæ Ecclesiæ sint perturbatores, è Regno suo dejiciendos; de quo plura *inferiùs in conclusione.*

norum & regnantium finis esse, ut Principes sæculi, oporteat, priùs quærere Regnum Dei, & justitiam ejus, quàm bona alia temporalia *Matth. 6. v. 33.* quippe cùm ista sint media tantùm, & illud sit finis. *Deut. 17. v. 18.* Quod proinde Regnum Dei eatenus quærendum est ex regimine etiam temporali, ut hujus debeat esse subordinatio ad Regnũ Dei; atque adeò regimini spirituali intrà Ecclesiam Summis Pontificibus concredito, subjacere debet. Hæc igitur tota est ratio, per quã regimen temporale adstruitur subordinatum regimini spirituali. At verò intelligibile est, quòd Reges temporales ex Christi charactere habeant quidem obligationem regiminis sui spiritualis ordinandi ad Regnum Dei, & justitiam ejus, necdum tamen hinc efficitur, quòd regimen temporale ex *intrinsecâ* naturâ suâ habeat istam subordinationem ad regimen spirituale, sed *ex parte duntaxat personæ operantis, non ex parte operis, seu regiminis*, stat istud debitum. Hoc autem posito, rursus intelligibile est, quòd Rex, quoad actus suos *morales*, eatenus duntaxat sit in vi Baptismalis characteris obstrictus, ad eos in regnum, seu justitiam Dei referendos, ut tamen hinc nequaquam esse debeat consequens, oportere, ut sit spiritualis quædam potestas, ejusdem non *directivè* tantùm, sed *coercitivè* ordinativa in regnum cælorum, siquidem in jure naturæ, vel etiam Lege Mosaicâ scriptâ non constet de tali regiminis temporalis ad spirituale regimen authoritativum subordinatione. Quare ex illâ præcisâ temporalis regiminis ad finem regni, & gloriæ ac justitiæ Dei subordinatione, necdum evincitur, debere in Ecclesiâ dari regimen spirituale, cum potestate coercitivâ, & authoritativâ, protensum supra regimine temporali.

ARGUMENTUM III.

Adversariorum.

14. EX parte adversa licet 3. argumentari. Si quæ Pontifici Maximo esset potestas *indirecta* in temporalibus super ipsos Reges protensa, hæc dicenda esset fundari in temporalis regiminis subordinatione ad finem regiminis spiritualis. At hanc rationem nullius esse efficaciæ, probatur ex imbecillitate fundamenti, super quo construitur illa regiminis temporalis ad regimen spirituale subordinatio. Etenim isthæc petenda esset ex hoc, quòd finis Regni, & temporalis gubernationis sit felicitas temporalis, consistens in pace, in divitijs, mutuis commercijs, & quietâ rerum suarum possessione, alijsque, quæ civem reddere possunt felicem. Hæc ipsa verò felicitas temporalis ad finem altiorem, & supernaturalem reduci debet, veram videlicet fidem, Religionem, cultum Dei, exercitium omnium virtutum, quæ hominem decent, & quibus ad æternam felicitatem pervenitur: cùm enim Regna sint à Deo instituta, idem finis regnantium esse debet, qui est Dei. At Deus propter seipsum, suamque gloriam, Regna constituit; veluti S. Thomas 1. 2. q. 21. art. 3. & præsertim *in Opusc. de Regim. lib. 1. art. 8.* docuit. Dei igitur gloria eatenus debet Reg-

Responsio.

HUic in contrarium adductæ ratiocinationi videtur opportunè accommodari posse sequens Authoris *Regalis Sacerdotij cit. §. 17. n. 3.* deducta responsio. Etenim ex omnium consensu, potestas Regia ordinatur ad Religionem, tanquam medium ad suum finem, tanquam minùs perfectum ad magis perfectum. Hinc autem fit consequens, ut ille, qui est Caput Religionis, sit etiam Caput Regiæ potestatis, in quantum hæc pertinet ad Religionem, & qui moderatur fini, ejusque executioni, multò magis moderetur medijs, ad eum finem ex suâ naturâ, & institutione Dei ordinatis. Quia enim sanitas est finis medicinæ, ideo quidquid ad sanitatem faciunt herbæ, liquores, gemmæ, ad eandem medicinæ artem pertinent, ejusque directioni subjacent: & quia finis nauticæ artis est felix ad portum navigatio, idcircò ad eandem pertinet, acum nauticum, ventorum, & stellarum examen, & alia ad hunc finem necessaria instruere, dirigere, mutare &c veluti multis exemplis alijs eleganter, ac nervosè hoc declarat S. Thomas *1. p. q. 82. art. 4. 1. 2. q. 9. art. 1. 2. 2. q. 23. art. 4. ad 2. & 1. p. q. 57. a. 2.* specialiter asseverans; 15.

His

Digitized by Google

Hoc habere rerum ordinem, ut quantò aliquid eſt ſuperius, tantò habeat virtutem magis unitam, & ad plura ſe extendentem. Pari proinde ratione, cùm poteſtas Regia ſit medium, & inſtrumentum æternæ felicitatis, redditur hinc conſequens, illi, cui ex officio iſtius cura committitur, etiam illius curam eſſe commiſſam tanquam inferioris, & inſtrumenti ex Dei inſtitutione ad felicitatem æternam directi. Si quis enim imaginem ſuam pictori exprimendam deferat, quis non dicat, hoc ipſo factam illi poteſtatem, colores miſcendi, telam poliendi, tingendive radios, & penicillos in omnem partem ex præſcripto artis ducendi, & inutiles operi, aut etiam noxios corrigendi, aut, ſi non poſſit, omninò proijciendi. Cùm ergo Eccleſia militans ſit imago triumphantis Eccleſiæ, *ad Hebr. 9.* quam fide, ſpe, & charitate, ac præſertim Religione in Deum, velut totidem coloribus imitatur, ejuſque pingendi cura Dei Vicario, velut ſummo pictori ſit commendata, Principibus verò tanquam inſtrumentis, ac penicillis, Divino huic operi deſervientibus: ad eundem utique Chriſti Vicarium pertinebit, inutiles, noxioſque, quibus fœdatur potiùs, quàm perficitur, ſemovere, alioſque ſubſtituere: ſic tamen, ut in Principes Eccleſiæ utiles nihil juris exerceat, dicente ipſo Chriſto Phariſæis, hoc eſt, Legis Doctoribus, & Expoſitoribus: *Date ergo, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo.*

Reflexio.

16. REflexionem ſuper hâc *præcitati* Authoris reſponſione, & argumentatione faciendo, & inſiſtendo præciſo illi principio, quòd regimen temporale ex naturâ ſuâ, & inſtitutione Dei, ſit ſubordinatum regimini ſpirituali, ad felicitatis æternæ finem adaptato, ſubintellige etiam publico, & authoritativo, mox triplex occurrit difficultas, quarum *Prima* eſt, quòd iſtud principium minimè fuiſſet verificandum in ſtatu puræ naturæ, ſi aliquando extitiſſet. At hoc nequidquam obſtante, Regia poteſtas, ac regimen temporale quoad *intrinſecam naturam ſuam* perſtitiſſet prorſus eadem cum authoritate politicâ, quæ jam viget in ſtatu ſupernaturalis elevationis, illam minimè immutantis, ſed ſolumodò perficientis. De cujuſmodi adeò ſupernaturalis elevationis perfectione ſemper manet præſentis cauſæ difficultas, utrùm ſuperaddiderit illi poteſtatē politici regiminis ad regimen ſpirituale etiā publicum, ne dum authoritativè *directivam*, ſed etiam *coercitivam*? Cujus proinde difficultatis reſolutio non ex natura temporalis regiminis, ſed ex altiori fidei principio petenda eſt.

17. *Secunda* circa illud principium, hîc emergit difficultas ex ſtatu ſupernaturalis quidem elevationis, ſed quatenus viguit ſub Lege non ſcriptâ, ſeu uti loquendi mos habet, ſub *ſtatu* (non tamen puræ) *naturæ*. In hoc enim ſubſiſtebat integra Regiæ poteſtatis natura, cum ſubordinatione ad finem æternæ felicitatis, nec non Religionis etiam ſupernaturalis, in fide ſcilicet verè Dei radicatâ. Nihilominùs ſub iſto ſtatu non erat authoritativa regiminis ſpiritualis ſuper Reges, ad Deum, ejuſque juſtitiam *primò* quærendam obſtrictos, protenſa poteſtas, maximè *coercitiva*. In aperto igitur eſt, regiminis temporalis ad finem ſupernaturalem, Deumque verâ fide, ac Religione etiam ſupernaturali, ceu Dei juſtitiâ, ſicque adeò ad Dei Regnum *primò* quærendum, elevationem, ac ſubordinationem, ex *præciſâ ſuâ naturâ* non evincere neceſſitatem ſpiritualis regiminis ſuper Reges protenſi, cum vi nedum *authoritativæ*, ſed etiam *coercitivæ* poteſtatis.

Tertia difficultas circa præfatum principium, 18.
emergit ex ſtatu ſcriptæ Moſaicæ Legis, Veteriſque ſuper hoc fundati Teſtamenti. In hoc equidem Deus concedebat populo ſuo leges tum *morales*, tum *cæremoniales*, tum *judiciales* cum ſacerdotio, & Imperio. Et tamen illius ſtatûs proprius finis non erat felicitas æterna, ſed bonorum temporalium abundantia, terrenaque felicitas, cum repromiſſione Chriſti venturi, Noviſque gratiæ Fœderis tandem ſucceſſuri: ſicque interioris gratiæ, & ſanctitatis ad æternam beatitudinem ordinantis collatio ex Chriſti præviſis meritis ſub iſto Moſaicæ ſcriptæ, & illo non ſcriptæ Legis ſtatu facta, cum univerſis ſupernaturalium donorum effectibus, non ad Antiquum Teſtamentum, ſed ad Chriſtum venturum, atque adeò ad Legem Evangelicam, cujus ille Divini Fœderis antiquus ſtatus erat umbra & figura, reduci debent; uti Theologi tradunt cum S. Thoma *cit. q. 106. art. 1. ad 3.* Quomodò igitur in hoc Veteris Teſtamenti ſtatu Regia poteſtas ſub integritate ſuæ *intrinſecæ* naturæ, unà cum aliquo etiam præfigurativæ, ſeu *cæremonialis*, ſeu etiam *judicialis*, imò, & *moralis elevationis* Divino dotata lumine, dici poſſet fuiſſe ſacerdotali regimini ſubjecta, niſi in quantum hæc ſubordinatio non jam per naturam, ſed per ſpecialem Dei inſtitutionem præcepto *judiciali* ſancitam, ſubſtitiſſe, oſtenderetur. De hoc equidem aliqua diſſeremus in *ſequenti concluſione*. Interea ne in Novo quidem Teſtamento ex præciſâ temporalis poteſtatis naturâ, vel etiam quâ in finem æternæ felicitatis ordinabili, evincitur Oecumenica ſpiritualis, non merè *directiva*, ſed *authoritativa*, & *coercitiva* ſupra temporale regimen poteſtas: ſed oporter, hanc ex altiori fidei principio demonſtrare; prout fecimus in *antecedentibus*, & aliqualiter adhuc faciemus in *ſubſequentibus*.

ARGUMENTUM IV.

Adverſariorum.

EX parte adverſâ licet 4. argumentari, Il- 19.
lius in Pontifice erga Reges, Religioni Catholicæ noxios deponendos, poteſtatis, ratio peti ſolet etiam ex obligatione, quam omnes fideles habent, veram Religionem, fidemque colendi, & eos, qui eam impugnant, repellendi. Cùm enim omnes teneantur jure *Divino* ad æternam vitam aſpirare, ac propterea obligentur ad veram Catholicam Religionem,

Deique mandatorum observantiam, omniaque proinde, quæ hoc impediunt, amolienda, consequens hinc erit, si Princeps aliquis hæreticus fiat, & exemplo, ac præcepto subditos suos in errorem, ac perditionem rapiat, non teneri, nec posse Rempublicam membrum hoc putridum, totum corpus infecturum pati, sed posse, aut debere illud præcidere; juxta illud Christi: *Si oculus tuus, vel pes tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te.*

Verùm si ratio hæc teneret, potiùs videretur ex eâ evinci, quòd subditi fideles propriâ potestate suâ possent insurgere in Regem hujusmodi è medio tollendum, quàm ut appareat, hinc concludi Pontificiæ supra Reges, quoad temporale regimen, potestas *authoritativa*, & *coercitiva*, ad illorum usque depositionem procedere prævalens.

Responsio.

20. SUper hâc in partem contrariam retortâ ratiocinatione adferri potest responsio ex Authore *Regalis sacerdotij dicto §. 17. n. 4.* argumentum ita prosequente. Etenim ex ipsâ naturâ humani præcepti, quod Divino subjacet, obedientia homini delata, si obedientiam Deo debitam impediat, est hoc ipso abrumpenda. Et ideo *Deut. 17.* prohibetur populus eligere Regem, qui non sit Religione Judæus. Hujus verò præcepti unica causa est, ne Rex à Religione alienus, pertraheret Judæos ad idololatriam. At hæc ratio, cùm sit naturalis, tam in Novo, quàm in Veteri Testamento procedit, adeò, ut teste Divo Thomâ ab omnibus recepto. *2. 2. q. 10. art. 8.* etiam infidelibus nullo modo Ecclesiæ subjectis, possit hæc indicere bellum, ne fideles in suæ Religionis exercitio impediantur. A fortioti igitur poterit Ecclesia tali modo procedere erga Regem Christianum, titulo juramenti, & subordinationis illi subjectum. Imò lententiâ Doctorum, præcipuè Gallorum, est receptum, Pontifici, si Ecclesiam persequatur, aut in hæresim notoriam incidat, resisti etiam armis posse, ac Pontificatum adimi. Quantò igitur magis Regi notoriè hæretico, & Ecclesiæ persecutori adimi poterit regnum, cùm potestas Regalis sit à populo in Reges translata, sitque non *Humani*, sed *Divini* juris? Quinimò Matrimonium, licèt jure *Divino naturali* institutum, pariat vinculum naturale, sitque indissolubile, si tamen conjux infidelis sinè Creatoris injuriâ cohabitare nolit, fidelis liber est, & aliud Matrimonium aggredi potest. *1. ad Corinth. 7. & Cap. Gaudemus. De Divortijs.* Ex cujusmodi adeò argumentis efficaciter probatur, Principem, ubi Religioni detrimento est, exauthorari posse: quod tamen, cùm sit prudentiæ, & circumspectionis summæ, & ad illa remedia pertineat, quæ utpote extrema, magnis periculis plerumque conjunguntur, idcircò hujus rei judicium, tanquam gravissimæ, soli Pontifici reservatur, per expressa verba Spiritûs sancti. *Deut. 17.* & exemplum habetur *in 2. Paralip. 23.*

Reflexio.

21. REflexionem super hâc *dicti* Authoris ratiocinatione faciendo, insignia profectò occurrunt hanc in rem argumenta. Verùm quia ex jure *quasi naturæ* videtur potestas, exauthorandi Regem hæreticum, concedi populo, officiumque Summi Pontificis in eo duntaxat constitui, ut remedium ejusmodi extremum, singulari cum prudentiâ, circumspectioneque maximâ adhibeatur. Idcircò resultat hîc quæstio; an, postquàm Summus Pontifex Regem declarâsset hæreticum, subditorum suorum animos à verâ Religione per vim etiam abalienantem, ipsius exauthoratio à populo eidem subjecto jam fieri posset, vel si hujus quoque sententia *judiciaria* deberet, à Summo Pontifice priùs lata fuisse, quàm ut populus *effectivè* exauthorationis executionem adversùs Regem suum pertentaret, tunc iterum resultaret quæstio; *Quomodò ista exauthorandi Regis in Summo Pontifice potestas, evincatur ex præadductâ rationis quasi naturalis efficaciâ;* vel, *Vtrùm in altius fidei principium reducenda sit?*

CONCLUSIO.

22. ARgumenta ex rationibus petita, ad probandam Summi Pontificis erga Reges in temporalibus potestatem, non habent vim demonstrationis, sed alicujus ad hominem congruentiæ, apta tamen sunt elevari ad altiorem vim, ac energiam ex fidei principijs recipiendam; uti in progressu ostenderur.

Explicatur. Si enim Jura, & Bona Ecclesiastica in casu necessitatis statui Politico imminentis subesse possunt dispositioni Magistratûs Politici, non tam *per se*, quàm *per accidens* ac *indirectè*, prout adversarios prætendere, alibi dicetur, ac ex instituto discutietur cum debitis suis moderationibus. Quæ æquitatis ratio supremam Ecclesiæ authoritatem cohibere posset, ne pro statu gravioris sacrosanctæ Religioni ingruentis discriminis, *per accidens*, ac *indirectè* protendi queat super Jura & Bona temporalia Regis, seu Magistratûs Politici?

PROBATIO 1.

In qua refellitur *prima* ex parte adversa deducta argumentatio.

23. EX nostra super hanc argumentationem, Authorisque *Regalis Sacerdotij* responsionem, reflexione patet, totam argumenti vim reduci debere in hoc punctum, quòd sub voce *Pascendi*, quâ Petrus, ejusque successor est à Christo constitutus Oecumenicus Ecclesiæ Pastor, subintelligatur veræ jurisdictionis potestas gubernativa. Sed in hoc ex sacrâ licèt Scripturâ *ibidem* probatum fundamentum, impingunt Neoterici, cum Heideggero in Bullam *Indictionis Concil. Trident. q. 4. contra Argum.*

Digitized by Google

Argum. 1. excipientes: *Summum quoque Magiſtratum politicum eſſe Paſtorem Eccleſiæ, Petrúmque non fuiſſe univerſalis Eccleſiæ Paſtorem, utpote qui majorem reliquis Apoſtolis juriſdictionem non obtinuerit, neque paſcendi munus ipſi delatum fuiſſe perſonale, ſed commune omnium Apoſtolorum.* In hoc equidem puncto nihil commune eſt Clero Gallicano cum Neotericis, quia tamen idem Clerus mox inſurgeret adversùs illum, qui eam *indirectam* Eccleſiæ erga Reges in temporalibus poteſtatem contenderet, ad univerſos Apoſtolos (& hinc forraſſis ad cunctos Epiſcopos) extendendam, ideo ſpecialis quædam Papæ prærogativa ex præadductis verbis: *Paſce oves meas*, eſt hîc eruenda, ne, dum cæteri Apoſtoli videntur fuiſſe pares Petro, in hoc, ejuſque ſucceſſore æquè fiat dubia, poteſtatis Apoſtolicæ ſupra Reges etiam quoad temporalia, licèt *indirecta*, extenſio. Exordiendo igitur à Magiſtratu politico, venit meritò diſquirendum, ubi Chriſtus æquè Summo Magiſtratui politico commiſerit Paſtoralis erga univerſos fideles officij curam, ac Petro, cui *ſpecificè* dixit *Ioan.* 20. *Paſce oves meas?* Hanc proinde Paſtoralis muneris indefinitam, omnes Chriſti oves complectentem authoritatem, ſoli Petro, non autem cæteris Apoſtolis commiſſam eſſe, conſtat tum ex manifeſtâ illius ſacri Textûs litterâ, *ſpecificè*, ac *individualiter* directâ ad Petrum, tum ex prævia Chriſti promiſſione, Petrum *perſonaliter* complectente hîcce verbis: *Tibi dabo claves regni cælorum, & quodcunque ſolveris, vel ligaveris ſuper terram, erit ſolutum, ſeu ligatum in Cælis.*

Objectio.

24. EX parte adverſâ excipi poteſt. Chriſtum Dominum *Matth.* 18. univerſis Apoſtolis dixiſſe: *Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælis, & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis* Quam proinde promiſſam poteſtatem Chriſtus actu contulit omnibus Apoſtolis *Ioan.* 20. dicens: *Sicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos.* Et hinc omnes Apoſtoli reſpectu totius orbis acceperunt à Chriſto mandatum docendi, adeoque *paſcendi* omnes gentes. *Matth. ult.*

Reſponſio.

25. PRo reſponſione, oportet, hîc benè advertere, illam univerſalem à Chriſto commiſſam ſolvendi poteſtatem fuiſſe cunctis Apoſtolis collatam per modum legationis, ſeu miſſionis, juxta verba Chriſti *Ioann.* 20. *Mitto vos.* Unde & Paulus 2. *ad Corinth.* 5. v. 20. ait. *Pro Chriſto ergo legatione fungimur.* Et ſpecialiter de ſe ipſo Paulus *ad Epheſ.* 6. v. 20. ait: *Pro quo* (Evangelij ſcilicet myſterio) *legatione fungimur.* Atqui ex ipſâ naturâ legationis conſtat, ipſam non eſſe perpetuam, ſeu ad ſucceſſores transferibilem, ſed induſtriam perſonæ, cum qua cohæreat, atque adeò exſpiret, eſſe in eâ electam. Econtra verò Chriſtus Dominus *Matth.* 16. ita promiſit Petro claves regni cælorum *cum indefinitâ ligandi, & ſolvendi poteſtate univerſali*, ut âpertis verbis ſuis ſtatuerit hujus poteſtatis cum Eccleſiâ ſuper petram inviolabiliter, ac perpetuò fundandâ, connexionẽ. At verò authoritas cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu coñexa non poteſt non perpetua, atque adeò in ſucceſſores tranſferibilis eſſe. Hanc ipſam verò *indefinitam* authoritatem Chriſtus poſt Reſurrectionem *actualiter* commiſit Petro, dicens *Ioann.* 21. *Paſce agnos meos, paſce oves meas.* Hîcce autem verbis ſignificatur Paſtoralis officij poteſtas, *indefinitè* complectens omnes Chriſti fideles, atque adeò ipſos etiam Apoſtolos, ceu Chriſti agnos. In quò proinde ſingulare elucet diſcrimen poteſtatis Petro, ac cæteris Apoſtolis commiſſæ, cùm nullibi dictum ſit, ut eſſent Chriſti ovium, & agnorum *indefinitè* Paſtores, ſed ut per modum miſſionis, ſeu legationis euntes, *docerent omnes gentes.* Unde concluditur, ſoli Petro eſſe commiſſum paſtorale in omnes Chriſti fideles officium, quâ connexum cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu. Cùm igitur officium Paſtorale cum tali perpetuo Eccleſiæ ſtatu connexum, Petro commiſſum, oporteat, eſſe perpetuum, econtra poteſtas ligandi, ac ſolvendi Apoſtolis per modum legationis conceſſa de ſuâ naturâ ſit reſtricta ad eorum perſonas, facilè elucet, cur Petri, non autem cæterorum Apoſtolorum juriſdictionis authoritas tranſierit in ſucceſſores. Et quia iſta Petri in ſucceſſores tranſiens ligandi, ac ſolvendi poteſtas, complectitur *quodcunque in terris* ordinabile *ad regnum cælorum*, quomodò fas erit, vel Reges Chriſtianos dicere, non eſſe de ovibus Chriſti, vel Regiæ poteſtatis ſeu exercitiũ, ſeu applicabilitatem *moralem* non contineri illo *quocunque, quoad moralitatis, ex ſtatu ſupernaturali, in quoſvis hominis Chriſtiani actus liberos derivandæ formalitatem, ad regnum cælorum ordinabili.*

PROBATIO II.

In qua fit confutatio argumentationis ex parte adverſâ à n. 11. deductæ.

NOſtra ſuper eâ argumentatione, ac re- 26.
ciprocâ eidem accommodatâ reſponſione, reflexio tandem concludebat, non tam *Jure defenſionis*, quod ergà infideles, Eccleſiæ non ſubjectos Principes, ſuo modo locum habet, quàm *jure publicæ vindictæ*, per *judiciariam* authoritatem procedi poſſe adversùs Principes, Chriſti charactere inſignitos, ſi vel à fide deficiant, vel aliis ſanctæ Eccleſiæ ſint perturbatores. Cujus aſſertionis noſtræ ſequentis adſtruitur fundamentum. Etenim *jure naturâ* certiſſimum eſt *morale* hoc principium; quòd ſuprema Regia poteſtas non tantùm *in viâ defenſionis* poſſit Coronæ ſuæ, ſeu Majeſtatis jurium invaſorem per viam defenſionis vi etiam armatâ repellere: ſed, quòd ſupremæ poteſtatis authoritate poſſit etiam *judicialiter* decernere de injurijs, ſibi quoad Majeſtatis ſuæ jura illatis, ſicque bellum juſtum *offenſivè* ſuſcipiendum ſancire, indeque militari exercitu progredi ad alterum, quantum vis ſupremum Regem, ſibi non aliter ſubjectum, quàm

ex

ex titulo delicti adversùs jura sua Regia perpetrati, & armis invasi, è Regno suo dejiciendum, cum *reali* simul & *authoritativâ* juris Regij, eidem priùs competentis, privatione, atque abdicatione. At de fide quoque certissimum est, Oecumenicam Summi Pontificis unà & Concilij, vicariâ Christi authoritate muniti, potestatem esse supremam. De cujusmodi adeò authoritate, supremæ potestatis veram, & perfectam obtinentis rationem, disquiri potest; *An non pari proportionaliter modo per arma sibi proportionata possit adversùs Regem, jurium Divinæ Religionis sibi per Christum appropriatorum aggressorem incorrigibilem, & contumacem procedere ad privationem usque Regni, jurisque Regij, ei aliàs competentis, abdicationem, & judicialiter decernendam, & ubi decreta est*, authoritativè *demandandam executioni*? In supremâ politicâ, & supremâ Ecclesiasticâ potestate (sub ejusmodi supremæ in terris authoritatis ratione) est univoca convenientia: sicque adeò jus illud, quod potestati Regiæ adversùs alterum, Regem Majestatis suæ jurium aggressorem, diximus convenire, non subsistit ex differentiâ *specificâ* supremæ politicæ authoritatis, quà lumini duntaxat naturali commensuratæ, sed quemadmodùm ratio virtutis est *generica*, & *univoca* respectu virtutum naturalium, & supernaturalium, sic illud supremæ in terris authoritatis, quà supremæ jus, de ipso adversùs alterum, æque licet supremum Regem *judicialiter*, & *militariter* vindicando, est *genericum* & *univocum* respectu cujuscunque, sive naturalis, & politicæ, sive supernaturalis Divino lumini fidei proportionatæ authoritatis, quatenus suprema est.

27. Ex quo adeò principio ab Ecclesiasticæ, & politicæ supremarum potestatum *specificis* differentijs abstractivo, ubi per fidei lumen subsumere licet, Oecumenicam Ecclesiæ authoritatem verè supremam esse, per consequentiam Theologicè demonstrativam infertur prorsus certum, ac indubitatum principium, quòd hæc Ecclesiæ Oecumenica authoritas suprema habeat sibi *intrinsecum* jus, armis sibi proportionatis vindicandi jurium suorum, Majestatisque suæ vicariæ, ac Ecclesiæ sanctæ violationes injuriosas, & sacrilegas, ubi saltem contumacia, & contemptus accesserit. Atqui arma Ecclesiasticæ supremæ potestati proportionata sunt tum vis coercitiva *Matth. 18.* descripta, à correctione fraternâ procedens ad censuram illam, per quam Ecclesiam non audiens, instar Ethnici, & publicani sit habendus, tum potestas solvendi *quodcunque* in terris *sub moralitatis Christiano condignæ* formalitate obtinens vel debitum respectum ad regnum cælorum, vel *moralem* ab hoc deordinationē. In hoc autem ordine *moralitatis* ad Regnum Cælorum ordinabilis, quis negare ausit, cunctos Reges Christianos esse censendos, una cum suis publici etiam regiminis actibus *moralibus*, Regiæque potestatis ad suam personam subjectivâ applicabilitate, quâ justitiæ & naturali, & supernaturali, Religionique adeò consentaneâ? Quòd si ergo sub hac *moralitatis* ad supernaturalem statum Divinitus elevatæ mensurâ per authoritatem Ecclesiæ Oecumenicam, proferatur judicium ex *indefinita*, super quocunque ad regnum cælorum ordinabili jure regio, protensâ solvendi potestate, quid stante ejusmodi per Christum sancitâ, & in cælis ratâ solutione, poterit in Rege Christiano per suam nequitiam talis censuræ Ecclesiasticæ condemnato, superesse de Regiæ potestatis, non secundùm se *formaliter* spectatâ supereminentiâ, sed qua inexistebat huic supposito, Oecumenicæ Ecclesiæ authoritati subdito, ac per sententiam legitimè exauthorato?

PROBATIO III.

IN qua examinatur Authoritatis politicæ ad Ecclesiasticam subordinatio, unà cum *tertij* Adversariorum à *n. 14.* adducti argumenti confutatione, fitque reflexio super Authoris *Regalis Sacerdotij* ad istam, ex adversa parte argumentationem, responsione.

Statuamus indubitatam cunctorum *moralium* in homine circa res spirituales, seu temporales actuum, subordinationem ad æternæ felicitatis finem supernaturalem, statuamus insuper temporalium universorum, quà hominis *morali* dispositioni subjacentium ad spiritualia ex infusarum virtutum *moralium* exigentia, quasi connaturaliter congenitam coordinationem. Nunquid ergo ex vi supernaturalis elevationis cunctis hominibus ineraptsta, ex virtute præcipuè Religionis ad Dei cultum in fide radicatum, adeòque supernaturalem, obligatio? Ex cujus etiam obligationis contestandæ ratione, erat in Lege naturæ institutum sacrificium, & sacerdotium Abelis, Noemi, Melchisechi, Abrahæ, Iobi, & aliorum sanctorum virorum. Nunquid verò isti sacerdotio, ipsis etiam Regibus quandoque Divinitus collato, annexa erat potestas supra Reges, à viâ salutis æternæ nedum in suis personis recedentes, sed alios insuper à sancta Divinæ fidei Religione seducentes? In statu Mosaicæ Legis altiùs evehebatur Sacerdotij dignitas, ut haberet potestatem authoritativam, in dubijs interpretandi leges judiciales, debuitque ipsemet politicus Judex suum judicium conformare isti Summi Sacerdotis sententiæ, ut proinde pronuntiandus fuerit mortis reus, qui Sacerdotis imperio, & decreto Judicis obedire noluisset. Nunquid verò hæc Summi sacerdotis in Lege Veteri authoritas erat ex temporalium erga spiritualia, per *Jus naturæ* determinatâ subordinatione, vel potiùs ex Divinâ Lege *positivâ* ejus statûs propriâ? Sic proinde non ex naturali præcisò supernaturalis elevationis statu, temporaliumque ad spiritualia subordinationis jure quasi connaturali, sed ex jure Divino *positivo statûs Evangelici* proprio, definienda est Summi in Novo Fœdere Sacerdotij super Reges quoad temporalitates *morali* supernaturalis Religionis *debito* veritas, protensa potestas. Quod adeò *positivum*, ex Christi mandato in Petri successore subsistens jus, multis jam expositum fuit,

28.

Digitized by Google

fuit, aliqualiter adhuc exponendum *in ſubſequentibus.*

PROBATIO IV.

REflexiva ſuper *quartum* oppoſitæ partis argumentum *à n. 19.* expoſitum, unà cum reſponſionibus *ibidem* adductis.

29. Sciſcitari hîc lubeat ex argumentante, *an illo ſuo argumento intendat probare, quòd Rex in vi* Iuris Divini *ſit exauthoratus, ac depoſitus ipſo facto, ſi fiat hæreticus, vel aliàs ſit Eccleſiæ notorius perſecutor?* Nunquid enim ex vi *Iuris Divini Deut. 17.* prohibentis, à populo Iſraelitico eligi Regem à Iudaica, pro tunc verâ, Religione alienum, talis electio fuiſſet invalida? Nunquid Matrimonij vinculum, ſi unus infidelium conjugum convertatur ad fidem Chriſtianam, altero renuente converti, ex parte illius per Ius Divinum *ipſo facto* invalidatur? Num, ſi Summus Pontifex poſſit ſuæ ſupremæ authoritatis poteſtate Regi infideli, Eccleſiæ ſanctæ, Evangelijque propagationi *poſitivè*, ac *violenter* reſiſtenti, bellum indicere, ſicque devictum ex juſtitiæ vindicativæ jure, cuique ſupremo Principi inexiſtente, *indirectè* exauthorare, oporteat autem, uti argumentans dicit, major hâc in parte eſſe Eccleſiæ poteſtas erga Regem Chriſtianum, ſui juramenti immemorem, ac perfidum Orthodoxæ Religionis hoſtem, num, inquam, ſub hac majoritatis ratione credendum eſt inſinuari, quòd iſtud majus exauthorandi Reges jus, ex ſpeciali aliquo, ac ſpecifico Iure Divino tam *naturali*, quam *poſitivo* competat Eccleſiæ? Ita profectò eſt à nobis jam frequentiùs oſtenſum. Eccleſiæ jus eſſe *poſitivum* à Chriſto Domino conſtitutum, & annexum Summo Pontificatui ſub verbis: *Quodcunque ſolveris ſuper terram.* Neque tamen in vi hujus *Iuris Divini* ipſo facto exauthoratur Rex hæreticus, ſed per Oecumenicæ authoritatis judiciariam ſententiam facienda eſt talis exauthoratio: prout alibi hæc Summi Pontificis poteſtas magis adhuc patebit ex dicendis *infrà §. ſequenti.*

§. III.

Referuntur noſtratis ſententiæ argumenta.

ARGUMENTUM I.

30. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. §. 17. n. 5.* argumentatur 1. Poteſtatis ſuper Reges quoad temporalia etiam protenſæ rationem deſumendo ex juramento, quo ſe Reges Eccleſiæ, & ſubditis obſtringunt: quando enim Regibus habenæ committuntur, juramento ſe obligant & ſubditis, de eorum privilegijs non infringendis, & Eccleſiæ, de illâ contra hoſtes defendendâ; veluti pateat ex juramento Caroli Magni apud Spondanum *anno 800.* & Ottonis Imperatoris in *Cap. Tibi. 33. diſt. 63.* Si ergo fidem, & juramenta fallant, à privatis quidem æquo animo ſunt tolerandi, authoritate tamen politicâ coerceri poſſunt; uti elegantè docuit S. Thomas *de Regim. Princip. lib. 1. toto. cap. 6.* Fidem enim frangenti, fides impunè non ſervatur, videriquè ſuper hoc poteſt *Cap. 3. De Iurejurando. Cap. 28. De Simonia. Cap. Fruſtrà. De Regulis Iuris in 6. Lex. Cùm perſonas. 21. Cod. De pactis: Clementina unica. De Iurejurando.* Cùm ergo cauſa juramenti, & perjurij ſit fori Eccleſiaſtici. *Cap. 1. De Iudic. & Cap. 34. De Elect.* Ideo ſi hoc à Regibus committatur, cur à Summis Pontificibus judicari, & pœnis coerceri non poſſit? Ergo ex hoc ſaltem capite Summorum Pontificum judicio ſubmittuntur.

Reflexio.

REflexionem ſuper hac argumentatione faciendo, facilè concedet pars adverſa, perjurij reatum ſive *privativè*, ſive *cumulativè* in perſonis ſæcularibus eſſe *fori Eccleſiaſtici*, ſicque adeò in Regibus ſubeſſe judicio Pontificis, ejuſque virgæ correctoriæ *Matth. 18.* per Chriſtum ſancitæ, in vi cujus ſuper omni Chriſtianorum peccato notorio, per viam *ibidem* deſcriptam, procedi poteſt uſque ad ſeparationem à Communione fidelium. Sed an ultra hanc cenſuram progredi valeat Eccleſia, decernendo exauthorationem, ac depoſitionem Regum, *alibi* quidem fuit diſcuſſum ex fidei principijs, attamen ex præciſo argumento proximè deducto, nèdum evincitur. De quo ſermo nobis erit *infrà.* 31.

ARGUMENTUM II.

AUthor *præcitatus n. 6.* argumentatur 2. Pro noſtrate ſententiâ rationem deſumi poſſe ex poteſtate interpretandi, declarandique *Iuris Divini*, & *naturalis dubij.* Hanc enim Summis Pontificibus concedunt Catholici omnes, quippe cùm poteſtas ejuſmodi apertiſſimè deducatur ex *Deut. 17. cap.* Cùm ergo detur aliquis caſus, in quo Galli fatentur, Principem abdicari poſſe: imò P. Maymbourg. *lib. 2. hiſtor. Iconoclaſt.* hanc abdicandi Reges poteſtatem Statibus, & Comitijs Generalibus concedat; cur non poſſit Summus Pontifex ſaltem per viam authoritativæ declarationis pronunciare, in confluxu cæterarum circumſtantiarũ, & ob graviſſima mala Reipublicæ Chriſtianæ, Religionique, ac Eccleſiæ impendentia, juramentum à ſubditis præſtitum, non obligare, eoſque ſolutos, liberoſque eſſe. Si enim concedimus, caſum aliquẽ dari, in quo juramentum hoc non obliget, quando is contingat, judicium erit Summi Pontificis, ad quem cauſæ juramentorum ſpectant. *Cap. 31. De judicijs. Cap. 34. De elect.* Quid ergo quoad effectum ipſum differt, ſive dicamuâ, jus Pontificium in Reges eſſe veræ poteſtatis, ſive meræ declarationis, & interpretationis authoritativæ? Quemadmodùm Summus Pontifex ſive diſpenſet in præcepto, ſive declaret, præceptum reſiſtendi ceſſare, utroque modo obligatio reſiſtendi ſublata eſt. 32.

33. Quòd si quis hanc ipsam declarandi potestatem Pontifici negaret, inprimis negaret, quòd nunquam, salvâ Religione, negatum est. Deinde disquiri exinde posset, ad quem ergo ista declarandi facultas pertineat, an ad subditos universos? Atque tunc miserrima est omnium juramentorum, omniumque Regum conditio, si Coronæ, & Imperia voluntati, arbitrio, & declarationi eorum subjaceant: quibus, cùm placuerit, & aliter judicaverint, sua erga Regem juramenta solventur. An nemo sit, qui jurisjurandi dubiam obligationem interpretando solvere valeat? Atque tunc iterum misera erit omnium juruntium conditio, si in tantâ casuum varietate, & alteratione, dum meritò dubitatur de juramenti subsistentiâ, nemo sit, qui dubitantes absolvere, dubioque liberare valeat.

Quis ergo Francos juramento, quod Childerico dixerant, absolvit? Quis Romanos, cùm à Græcis ad Carolum Magnum Francorum Regem defecerunt? Quis eosdem Francos, cùm Hugoni Capeto Regnum detulerant, Carolo I. Lotharingiæ Duci, & Regij sanguinis proximo debitum? Quòd si proinde concedatur, alicui esse potestatem interpretandi juramentum, nemo jam supereſt, cui hoc deferatur, nisi Magistratui Ecclesiastico, eique præcipuè, cui dictum est: *Quodcunque solveris super terram &c.* Quod Ecclesia Gallicana apertè professa est, quam per os Perronij Cardinalis sic locutam accepimus in Comitijs generalibus *Anno 1615. Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno suo hæreticis: si pejeraverint in hæresin ipsi degeneres, si fautores hæresiarcharum, si novi dogmatis assertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex Lege spectat perjurij pœna*, Gramondus *lib. 1. Histor. ad Annum 1615. fol. 65.*

Reflexio.

34. Reflexionem super hac argumentatione faciendo, videtur opportunum, indagare naturam juramenti, quod Reges præstant. Hoc *implicitæ* saltem, ac *virtuali* pactioni superstruitur, tum Regni bonum politicum, & Ecclesiasticum, justitiamque inter subditos promovendi, & administrandi, tum Religionem Orthodoxæ Fidei servandi integram adversùs hæresiarchas &c. Si Rex igitur in hujus pactionis observantiâ deficiat, adeoque fas sit, ipsi frangenti fidem, reciprocè fidem frangere, an pactionis hujusmodi vinculum ex parte illius, cui juratum est, ipso *jure naturæ* solvitur? Ad quid ergo opus esset declaratione authoritativâ, nisi super pactionis, cui jusjurandum superstruitur, seu observantiâ, seu violatione *juridicè* decernendâ?

Num verò, quia talis pactionis vinculum, quod in puræ etiam naturæ statu subsisteret, atque jurejurando, quâ lumini naturali consono, firmari posset, soli Pontificiæ potestati reservatum dixeris? Ubi verò hujus pactionis per fidei ex parte Regis fractionem invalidatio esset *juridicè* declarata, numquid per ipsam rei naturam tueret Iurisjurandi, utpote *accessoria* obligatio? Ad quid igitur Franci, quando Childericum Regem ineptum regimini in suis Comitijs publico etiam judicio decreverant, recursum habuerunt ad Sedem Apostolicam? An quia dubium superfuerat de causis invalidatæ *virtualis* illius pactionis? At numquid hoc etiam judicium, qua politicum illum contractum præcisè concernens, secundùm ipsum jus *naturæ*, erat adhuc proportionatum sphæræ Tribunalis *Civilis*? Altior igitur quædam ratio investiganda est, cur judicium illud de Childerico deijciendo à regimine Franciæ, & subrogando Pipino, delatum fuerit ad Summum Pontificem. Quæ altioris indaginis ratio ab Authore *Regalis Sacerdotij* rectè reducitur in ea Christi verba, ad Petrum, ejusque successores prolata: *Quodcunque solveris super terram &c.* At quomodò ex hoc Divino Christi oraculo deduci valeat illa sublimioris investigationis præsenti instituto nostro specialiter accommodata ratio, necdum apparet ex *prætacti* authoris argumentatione. Unde præterquàm, quòd in *præcedentibus* in hoc indagando laboraverimus, ejus aliqualem adhuc discussionem præsenti rei statui opportunam reservamus *in sequentem conclusionem.*

ARGUMENTUM III.

35. Authot *Regalis Sacerdotij præcitatus n. 7. 3.* argumentatur ex hoc, quòd Imperatoribus, & Regibus incumbat, esse Advocatos, & Defensores sanctæ Ecclesiæ. Etenim hoc Advocati & Defensoris Ecclesiæ munere obstringi Reges, ac Imperatores, expressè habetur *in Cap. Venerabilem. De Elect. & Clement. Romani. De jurejurando*: nec non *in Cap. 2. in 6. De supplenda neglig. Prælat.* Fatentur idipsum etiam Electores Imperij; uti videre est apud Bzovium *ad Annum 1314.* & Albertus Austriacus ad Bonifacium VIII. apud Baronium ad *Annum 996* Ipse Rex Christianissimus *tom. 2. Preuves des libertes de l' Eglise Gallicane* scribitur per Archiepiscopum Parisiensem sic allocutus Clementem VII. quòd ipsi tanquam vero Christi Vicario, & Petri successori obedientiam præstet, seque, & sua Regna, & dominia pro sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ & tuitione offerat, & pollicetur. Similia scribit tum Beatus Leo *Epist. 78. ad Leonem Augustum*, quòd Regiam potestatem debeat agnoscere sibi collatam ad Ecclesiæ præsidium: tum B. Gregorius Papa ad Mauritium Imperatorem *lib. 2. indict. 11. Epist. 6.* quòd oporteat, ut terrestre regnũ cælesti famuletur. Cùm proinde ex allatis textibus certissimum sit, Imperatores, Reges, Principesque omnes advocatos esse, defensores, ministrosque Ecclesiæ, adeò ut ex intentione Dei hic fuerit primus, præcipuusque finis, Reges, Regiamque potestatem instituendi, ut scilicet Ecclesiæ, ac fidei deservirent. Idcircò, si Ecclesiæ noceant, eamque opprimant, cui patrocinium debent, poterit in illos, velut in suos ministros, advocatosque Ecclesiæ, animadvertere, & in officio continere; nam ut benè argumentatur Innocentius III. *Cap. Venerabilem. De Electione. Num-*

quid

quid enim Eccleſia Advocato & Defenſore carebit, eorúmque culpa redundabit ipſi in pœnam?

Reflexio.

36. REflexionem ſuper hac argumentatione faciendo, diſquirere lubet; *Num advocati Eccleſiæ officium, ſeu Regi, ſeu Imperatori incumbat ex ſpecifico jure alicujus quaſi contractûs, ſeu pactionis ſaltem* implicitæ? In Occidentis equidem Imperatore videtur talis quaſi contractus ſubſiſtere, dum Pontifex Romanus Imperium Græcis ademptum, tranſtulit in Francos & Germanos, ſub *tacita* quaſi conditione talis oneris: attamen hæc ratio locum non habebat olim vel in Orientis Imperatore, vel etiam in Regibus, in quos aliâ viâ, ac independenter à Romanis Pontificibus, prorogatur ſucceſſio Regiæ poteſtatis.

37. De his igitur rurſus movetur quæſtio; *An ex aliquo jure* ſpecifico *Romani Pontificatûs proprio, obſtringantur ad ejuſmodi Advocati, ſeu Defenſoris Eccleſiæ munus, vel potiùs ex obligatione quaſi tranſcendentali characterem Chriſtianitatis conſequente, in vi cujus non privata duntaxat, ſeu perſonalia, ſeu realia, ſed publica etiam, ac Regia jura cum Chriſti charactere in eo ſubjecto conjuncta, quilibet homo Chriſtianus tenetur ſaltem non uſurpare in perniciem Eccleſiæ?* At ex quo fundamento oſtenditur iſta Regis Chriſtiani obligatio *poſitiva*, ad ſe cum univerſis ſuis potentijs, & juribus pro Eccleſia impendendum in caſu ſaltem neceſſitatis? An iſthæc fortaſſis obligatio, uti in omnibus Chriſtianis, præcipue in Regibus Baptiſmali charactere inſignitis, fundatur in hoc, quòd per iſtum Chriſti characterem ſint ſubditi, per fidem verò membra Eccleſiæ, ſit autem juris quaſi *naturalis*, ut ſubditus pro ſuo Superiore, ac membrum pro ſui corporis ſeu *moralis*, ſeu *politici* conſervatione, omni virtute, ac potentiâ ſua impendat ſe in caſu necdum *extremæ*, ſed etiam *gravis* neceſſitatis? Hoc autem ſuppoſito, ex ipſius etiam naturæ lumine principium perſpectum eſt, *in quo eſt talis obligatio, poſſe, dum illam non præſtat, adversùs ipſum inſtitus ſeu querelam, ſeu proceſſum publicum*: atque adeo Eccleſiæ poteſtatem eſſe, conveniendi Reges Chriſtianos, atque duriùs contra ipſos agendi, ſi deficiant in illa ſua obligatione, quamvis ex illo præciſo argumento necdum eluceat, quanta ſit Eccleſiæ, ac *ſpecificè* Summi Pontificis authoritas in tali defectu procedendi adversùs Reges Chriſtianos. Sed iſtud punctum decidendum venit ex alijs hactenus deductis fidei principijs.

ARGUMENTUM IV.

38. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. §. 17.* argumentatur 4. ex comparatione temporalis, ac Eccleſiaſticæ dignitatis. Hanc enim eſſe illâ multò majorem, fatentur omnes, eleganterque docuit Innocentius III. in Decretali ad Conſtantinopolitanum Imperatorem *Cap. Solicitè. de Majorit. & obed.* ubi inter alia ſic habetur: *Præterea nôſſe debuerat, quòd fecit Deus duo luminaria in firmamento cæli, luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti: utrumque magnum, ſed alterum minus. Ad firmamentum igitur cæli, hoc eſt, univerſalis Eccleſiæ, fecit Deus duo luminaria, id eſt, duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis, & Regalis poteſtas, ſed illa, quæ præeſt diebus, id eſt, ſpiritualibus, major eſt, quæ verò carnalibus, minor, ut quanta ſit inter ſolem, & lunam, tanta inter Pontifices, & Reges differentia agnoſcatur.*

Simile habet Gelaſius Papa ad Anaſtaſium Imperatorem: *Nôſti, inquiens, quòd, licèt præſideas humano generi dignitate rerum; tamen Præſidibus Divinarum devotus colla ſubmittis, atque ab his cauſas tuæ ſalutis expetis, inque ſumendis cæleſtibus Sacramentis: eiſque, ut competit, diſponendis, ſubdi te debere, cognoſcis Religionis ordine potiùs, quàm præeſſe. Nôſti itaque inter hæc ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam redigi velle voluntatem. Etſi cunctis generaliter Sacerdotibus rectè Divina tractantibus fidelium corda convenit ſubmitti: quantò potiùs ſedis illius Præſulis conſenſus eſt adhibendus, quem cunctis Sacerdotibus & Divinitas ſumma voluit præeminere, & ſubſequens generalis Eccleſiæ pietas jugiter celebravit?*

Hâc ergo ſuppoſitâ Eccleſiaſticæ ſuprà ſæcularem poteſtatem prærogativâ, & excellentiâ, argumentari ſic licet. Ad minus tantum debemus Eccleſiaſticæ poteſtati in ſæcularia bona, perſonaſque concedere, quantum conceditur temporali poteſtati in bona, & perſonas Eccleſiaſticas: cur enim majori poteſtati, & nobiliori minus concedamus? Videmus verò paſſim, Principes temporales, in Gallià præſertim, *indirectam* poteſtatem in perſonas, & bona Eccleſiaſtica exercere; quæ tamen omni *jure Divino, humanóque* exempta eſſe, omnes fatentur.

Reflexio.

39. REflexionem ſuper iſthâc argumentatione faciendo, diſquiro; quia ſolis ſuper lunam præeminentia lunares influxus non valet ex integro moderari, quò minùs in hominibus perſæpe prævaleant in ordine ad quoſdam ſublunaribus noxios effectus; *An majoris ergo Regiam poteſtatem ſit Eccleſiaſticæ authoritatis efficacia, univerſis Regiæ Majeſtatis juribus prævalere potens?* Et quia Gelaſius Papa Sacerdotij, & à fortiori Summi Eccleſiæ Pontificatûs ſupra Imperatorem præeminentiam videtur definiſſe præciſè in ordine ad ſpiritualia, *quo jure extenditur ad temporalia, & quidem cum vi coercitivâ, & quaſi* coactivâ? Certè S. Hieronymus *Epiſt. 2. ad Nepotianum.* Eccleſiæ ſanctæ Antiſtites ita alloquitur: *Recordemur ſemper, quid Apoſtolus Petrus* (ſuæ Epiſt. 5.) *præcipit Sacerdotibus: Paſcite eum, qui in vobis eſt, gregem Domini, procedentes non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratiâ, ſed voluntariè, neque ut dominantes in Clerum* (multò minùs in poteſtatem Regiam) *ſed forma facti gregis ex animo.* Ex cujuſmodi Patrum ſententijs redarguunt Neoterici, quòd Deus unicam ſupremam architectonicam, & authoritativam poteſtatem, jure gladij armatam inſtituerit in terris, cujus proinde juriſ-

dictioni omnis anima, juxta Apostolum *Rom. 13.* subjecta, & ad imperata omnia debeat esse obnoxia; atque hoc prætendunt probari, tum quia Christus Magistratibus se subjectum professus est, solvendo pro se, & Petro vectigal *Matth. 17. & 27.* tum quia veteres Sacerdotes Regibus suis subjectos fuisse, liquet ab exemplo Salomonis Abiatharem deponentis: tum quia in Novo Testamento *Rom. 13. v. 1. Tit. 1. 9. & 1. Petri 2. v. 13.* præcipitur omnibus, nullo excepto, obedientia civilis. Quandoquidem igitur ex hisce subinferant Neoterici, contra jus Dei, & naturæ facere, qui externam, & supremam ejusmodi jurisdictionem civili collateralem, ne dicam, superiorem, & majorem invehunt, & imperium in Imperio ædificant; ex altioribus fidei principijs oportet, Pontificiæ authoritatis super Regiam potestatem majoritatis jus demonstare, priusquàm subsistere valeat illa *dicti* Authoris argumentatio.

CONCLUSIO.

40. ARgumenta quæcunque sive ex sacris Canonibus, sive ex Conciliorum Oecumenicorum sanctionibus, sive ab exemplis Summorum Pontificum, sive ab authoritate Theologorum, ac Ecclesiæ sanctæ Doctorum, sive ex rationibus desumpta, ad ostendendam Summi Pontificis supra Reges quoad temporalia *indirectam* potestatem, non habent vim, nisi in prudentiæ etiam infusæ, non autem fidei lineâ convincentem, nisi quatenus per hanc resolvuntur in fidei principium subsistens ex hisce *Ioannis 1. Pasce oves meas.* & *Matth. 6.* ad Petrum prolatis verbis Christi: *Tibi dabo claves Regni Cælorum, quodcunque solveris super terram &c.*

Explicatur. Etenim ipsa Canonicæ, seu Conciliaris sanctionis, Pontificiæque cujuscunque decisionis natura est, ut sit fundata supra Petram, adversùs quam portæ inferi non prævalebunt. Hujus autem Petræ fundamentum non est, nisi fidei veritas, verbo Dei vel scripto, vel tradito manifestata. At ipsa quidem Conciliarium, & Canonicarum sanctionum, Pontificiarumque definitionum uniformis traditio validum præbet argumentum Divini traditi verbi, quod tamen, habito saltem respectu ad homines, tantò magis est convincens, quantò efficaciùs demonstrari valet ex sacris Litteris, quemadmodùm ex præductis Christi verbis posse talem fieri demonstrationem, constat ex dictis *superiùs*. Et verò Theologicæ quoque demonstrationis, ex qua unicè pendet Theologorum, ac Ecclesiæ Doctorum authoritas, est ea natura, ut resolvi debeat in fidei principia. Potest equidem vera quoque demonstratio Theologica subsistere, si ex uno fidei, & altero naturæ lumine noto principio procedat. At tunc naturalis luminis principium combinatum cum fidei principio ex hoc in tantum sublimatur, ut sub utriusque inter se collatione resultet altius quoddam *Divinæ Revelabilitatis dici solitum*, lumen objectivum, per quod subsistat vis conclusionis Theologicæ illativa cum certitudine consequentis, licèt inevidente, attamen plus, quàm metaphysicâ, properque vocatâ Theologicâ, in ipsum fidei lumen reducibili. Cujusmodi adeò Theologicæ demonstrationis vim convincentem hactenus inquirebamus, ostendimusque, eam non subsistere, nisi ex resolutione in præadducta fidei principia, uti etiam in virgam correctoriam, & coercitivam *Matth. 18.* descriptam. Sub quâ proinde methodo Theologicæ demonstrationis, enitemur præsentis quoque conclusionis probationes expendere.

PROBATIO I.

Reflexiva super *primum* nostratis sententiæ *à n. 30.* propositum argumentum.

41. EO argumento dicebamus, evinci quidem, quòd perjurij reatus subsit coercitivæ virgæ *Matth. 18.* Ecclesiæ per Christum concessæ, ad excommunicationis usque censuram procedere potenti. An verò ad Regum usque exauthorationem, ac depositionem extendi valeat, clariùs evincitur ex præductis *Ioan. 21. & Matth. 16.* sacris textibus Evangelicis, uti mox ulteriùs ostendetur. Nempe duplex est in Ecclesiâ tribunal à Christo institutum. Unum fori *interni* pœnitentiale, cui subjiciuntur quorumvis Christianorum, cuncta etiam secretissima cordis peccata. Cur hoc? Nisi quia Christus *Ioannis 20.* Apostolis, ejusque successoribus indefinitè dixerat: *Quorum remiseritis peccata, remittentur eis &c.* In quo autem consistit peccati ratio, nisi in moralitate deviante à regni cælorum, seu finis supernaturalis ordine? At Christus non minùs indefinitè dixit, *si peccaverit in te frater tuus* (repudiatâ fraternâ correctione) *denuncies eum Ecclesiæ, quam si non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus.* Hic autem per Christum constitutus procedendi modus denotat ordinem ad forum visibile, ac *externum* Ecclesiæ, cui proinde ex Christi Domini institutione subest omne fratris Christiani peccatum, si tamen respectu illius fori probari valeat. In aperto igitur est, præter secretum conscientiæ forum pœnitentiale, à Christo institutum, esse alterum quoque forum *externum*, & *judiciarium* Ecclesiasticæ potestati concreditum. In hoc proinde foro Ecclesiæ *externo*, quis in terris supremam habet authoritatem, nisi Petri successor, cui omnes Christi oves sunt concreditæ, & cui commissæ sunt claves Regni Cælorum, & triumphantis, & militantis? Quænam verò est materia hujus fori, nisi quam Christus definivit hisce verbis ad Petrum prolatis: *Quodcunque solveris, seu ligaveris?* Hoc verò *Quodcunque*, utpote universitatis vocabulum, num artiùs exponi debet, quàm illæ indefinitæ Christi voces: *Quorum remiseritis peccata*: & *si peccaverit in te frater tuus.* Si ergo ex vi harum indefinitè positarum vocum, foro Ecclesiæ tum secreto pec-

cèrto pœnitentiali, tum publico judiciario ſubſit omnis moralitas à Regno Cælorum, ſeu fine ſupernaturali devians, quid ni ſub iſto univerſalitatis vocabulo dixeris, denotari quodcunque *Morale*, quà habens ordinem ad Regnum cælorum ſeu militans, ſeu triumphans? Quòd ſi ergo illa Petro, ejuſque ſucceſſori fori externi poteſtas ſuperextendi debeat ſuper *Quocunque*, atque adeò regiminis quoque politici exercitio & applicabilitate ſubjectivâ, qua *moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis formalitatem* ſuperinduente, quomodò fas eſt, dicere, talem in Regibus moralitatem *in foro conſcientiæ*, non verò in ordine ad *externum judiciarium* Eccleſiæ forum, eſſe ſubjectam Apoſtolicæ authoritati, protenſæ ſuper *Quocunque*, univerſalitatem deſignante, cùm tamen reſpectu fori *interni* ſubjectio peccatorum non niſi ſub vocula indefinitâ definiatur? Quòd ſi ergo ſub illo *Quocunque* ſuper omnem Chriſti ovem, & omnimodam in *externo* foro probabilem *moralitatis* in Regnum Cælorum *ordinabilis formalitatem* protenſo, contineatur & Rex Chriſtianus, qua Chriſti ovis, & cuncta ejuſdem quoad Regiæ poteſtatis exercitium, & applicabilitatem, moralitas, quomodò hæc non univerſaliter dicenda eſt, ſubeſſe Pontificis authoritati, ſeu poteſtati ſolvendi? Ubi verò Regiæ poteſtatis jus, quà huic perſonæ ſub *moralitate ad Regnum Cælorum ordinandâ applicabilitate* contingat per illam Apoſtolicam authoritatem ex cauſis *moralibus*, Regnum Cælorum tam militans, quàm triumphans reſpicientibus, Regisque depoſitionem efflagitantibus, ſolvi, quomodò intelligi poteſt non eſſe facta *effectiva* Regis exauthoratio? In aperto igitur eſt, ex præductis fidei principijs demonſtrari Summi Pontificis poteſtatem erga Reges Chriſtianos, à Regni Cælorum & militantis, & triumphantis ordine deficientes, exauthorandos.

PROBATIO II.

Reflexiva ſuper *ſecundum* noſtratis ſententiæ argumentum.

42. HUjus argumenti vis reducitur ad hoc punctum, quòd oporteat, Summo Pontifici concedere ſaltem authoritatem *Iuris Divini dubij* declaratoriam. At quemadmodùm Chriſti verba: *Quorum remiſeritis peccata*, non important poteſtatem meré declaratoriam remiſſionis peccatorum, ſed vere abſolutoriam, ſic iſta Chriſti ad Petrum dicta verba: *Quodcunque ſolveris &c.* denotant veram *ſolvendi* poteſtatem. Solutio autem juris cujuſpiam eatenus tollit *materiale* ſaltem ejuſmodi juris ſubſtratum, ut *conſequenter* ac *indirectè* fiat ſolutio iſtius quoque juris ſuper tali *materiali* ſubſtrato fundati. Quia igitur Regia poteſtas non tam in ſe *formaliter* ſpectata, utpote ut ſic non dependens à moralitate hominum, ſed *immediatè* ex Deo promanans, quàm ex parte juris in hoc ſubjecto inexiſtentis, ceu *materialis* ſubſtrati, per quod iſti homini ſit appropriata, Regia Majeſtas, ut ſic ad *moralitatis Eccleſiæ clavibus ſubjectæ lineam ſpectans*, ſubſit authoritati Pontificiæ, ſolvendi poteſtate munitæ, ac ſuper *Quocunque morali in Regnum Cælorum ordinabili* protenſæ, evidenter ſequitur, poſſe Regiam poteſtatem *indirectè, materialiter, ac ſubjectivè* auferri per Oecumenicam Summi Pontificis authoritatem.

PROBATIO III.

Reflexiva ſuper *tertium* noſtratis ſententiæ argumentum à *n. 35.* deductum.

EX hoc, quòd Reges ex *intrinſeco* Chriſti 43.
charactere ſubeant talem reſpectu Eccleſiæ obligationem, quæ complectitur omne id, quod in ipſis *moralitatis*, ad Regnum Cælorum ordinabilis, eſt particeps, atque adeò Regiam quoque poteſtatem, quà debito modo exercendam, & applicandam: ex quo etiam fundamento fit conſequens, quòd Reges Chriſtiani habeant munus, ſeu obligationem Advocati, ac Defenſoris Eccleſiæ. Idcircò ex hoc etiam titulo conſequitur, quòd Regia poteſtas tum quoad *morale* ſui ſubſtratum, tum quoad ſuos effectus *morales* ex *intrinſeco* characteris Chriſtiani debito, in Regnum Cælorum ordinabiles, *ſubjectivè* adeò, ac *materialiter* ſpectata, ſubſit prætactæ ſolvendi poteſtati, Paſtorali Petri ſucceſſoris muneri per Chriſti conſtitutionem annexæ.

PROBATIO IV.

Reflexiva ſuper *quarto* noſtratis ſententiæ argumento *à n. 38.* deducto.

ATtendendo ad reflexionem *ibidem* à no- 44.
bis factam, occurrit *inprimis* difficultas, quòd Petrus Apoſtolus *1. ſuæ Epiſt. cap. 5.* videatur à poteſtate Eccleſiaſtica omnem vim dominativam excluſiſſe. Sed in quo conſiſtit ratio poteſtatis dominativæ, niſi quòd ex vi dominij ſui poſſit homo ad placitum agere pro ſui commoditate, & utilitate propriâ, cùm e contra juriſdictionis, maximè Eccleſiaſticæ, authoritas ejus ſit conditionis, ut, qui eâ potitur, unicè attendere debeat ſpiritualem gregis utilitatem, animarumque ſibi commiſſarum æternam, atque Religionis ac fidei, Eccleſiæque ſanctæ bonum, ſicque adeò fieri debeat forma gregis, ſeipſum pro ipſius ſalute lubenter impendens, ſimul tamen, ubi opus fuerit, adverſùs lupos eidem inſidiantes, magno cum Religionis zelo decertans, & non tantùm extra Eccleſiam ejiciens, ſed authoritate ſuâ detrudens ad ſtatum, in quo ampliùs nocere nequeant?

Imò ipſa quoque politica authoritas ju- 45.
riſdictionis, ſi in ſua præciſâ naturâ ſpectetur, talem vim dominativam propriæ utilitatis, & non potiùs publici boni proſecutricem abhorret in tantum, ut tyrannicum dici ſoleat regimen, in quo non tam Reipublicæ utilitas, quàm commoditas propria intenditur, ſi tamen pura ſit juriſdictionis poteſtas, reſpiciens ſubditos, qua in uno Regno, ſeu Ci-

vitate tum inter se quoad politicam, & socialem vitam, mediante Justitiâ *Commutativâ* & *Distributivâ*, tum in ordine ad bonum Reipublicæ per justitiam *legalem activè* & *passivè* bene coordinatos. Quia verò in plerisque Regnis Regalis jurisdictio respectu vulgi non est purâ, sed mixta cum aliquâ vi dominativâ, cui præter subjectionem, politico regimini correlativam, respondet in subditis aliqua servitutis ad propriam Domini utilitatem reflexa species, idcircò Apostolus monuit quosque Ecclesiæ sanctæ regimini præfectos, ne dominentur in Clero, sed forma gregis facti, hujus & propriam spiritualem utilitatem, & commune Christianæ Reipublicæ bonum intendant.

46. Sed nunquid tali, quantumvis à vi dominativâ depuratæ jurisdictioni, ut ad Ecclesiæ sanctæ publicum, & cujusque Christi ovium privatum bonum, cum ordine ad Regnum Cælorum tam militans, quàm triumphans, efficaciter promovendum, prævalere posset, debuerat Divinitus concedi etiam aliquis gladius potestatis Politicæ quandoque adversariæ *coercitivæ*? Unde à ratione veri prorsus aliena est Neotericorum sententia, unicam in terris architectonicam, ut loquuntur, & authoritativam, jure gladij armatam, soli politico Magistratui competentem potestatem adiki uens. Num enim, quia Christus pro se & Petro solvit vectigal, ex hoc arguere fas est, Christum noluisse Ecclesiæ suæ prospectum ex gladij spiritualis eidem concedendi *authoritativâ*, & *coercitivâ* potestate? Audi hâc super re Divum Chrysostomum *in cit. cap. 17. Matth.* verba Christi Domini: *Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, aut censum; à filijs suis, non ab alienis?* ita explicantem: *Quod dicit Christus, tale est. Liber quidem ego sum, atque immunis à præstando censu: si enim Reges terræ à filijs suis non accipiunt, sed ab ijs, quos regunt imperio, longè magis liberum me ab hac repetitione esse oportet, qui non terreni cujusdam Regis, sed cælorum Regis filius sum, & Rex. Iubet porrò in ore piscis inventum staterem pro se, ac illo (Petro) dari, ne cùm illi, cùm ipse Petrus ullatenus offenderentur.* Quæ ergo non protervia Neotericorum, ex illo sacro Evangelij textu, Christi erga Magistratum politicum, & consequenter Ecclesiæ, Apostolorumque subjectionem probare nitentium?

47. In Veteri etiam Testamento non equidem ex *jure naturæ*, sed ex lege Divinâ *positivâ* præter Regiam potestatem erat sacerdotium, quod secundùm sphæram suam minimè subijciebatur judicio politici regiminis, sed hoc debebat esse subordinatum Sacerdotij judicio, quatenus juxta *Deut. 17. caput* inerat summo Sacerdoti potestas, tali cum authoritate in dubijs interpretandi leges judiciales, ut ejus sententiæ standum fuerit, debueritque judex decretum, seu judicium suum huic Sacerdotis sententiæ conformare, reusque mortis adeò pronuntiatus fuerit, qui Sacerdotis imperio, ac judicis decreto, secundùm illius sententiam ferendo, noluisset obedire.

48. Quæ de Salomonis Abiatharem à Sacerdotio deponentis exemplo proferuntur, de ijs erit responsio *inferiùs*, ubi etiam illius Pontificiæ authoritatis, quâ Regiæ potestati supereminentis sphæra describetur: interea manifestum jam est redditum, Veteris Legis Sacerdotio fuisse authoritativam potestatem, gladij etiam *materialis*, juxta illius imperium, manu regiâ exercendi jure armatam. Talis ergo Ecclesiasticæ in Nova Lege, uti *suprà* dictum, gladius est tum vis *coercitiva Matth. 18.* descripta sub authoritate ad fidelium usque Communionis privationem, contumaci inferendam, judicialiter etiam procedendi: tum potestas ligandi, & solvendi *Quodcunque moralitate ad Regnum cælorum tam militans, quàm triumphans ordinabili* superveſtitum: inter quæ *moralia* utique est Regiæ quoque potestatis exercitium, & applicabilitas *moralis*, cujus proinde, si vi illius Ecclesiasticæ potestatis in Rege aliquo Christiano fiat solutio, quid huic superesse poterit de suæ Regiæ Majestatis jure?

Corollarium.

49. EX dictis infertur; *In quantum ex Veteri Testamento argumentari liceat ad Pontificiæ supra Reges potestatis extensionem probandam?* Difficultatem hîc ingerit exemplum Salomonis deponentis summum Sacerdotem Abiatharem; uti habetur *3. Reg. 2.* Quidni ergo, subinferunt Neoterici, par sit in Novo Testamento Regum erga Papam authoritas? Hoc expendens Bellarminus *lib. 2. de Romano Pontifice cap. 29.* respondet inprimis; negandam esse paritatem inter Antiqui, & Novi Testamenti Summos Pontifices. Cùm enim in Veteri Testamento promissiones tantùm temporales fuerint, in Novo autem Testamento sint spirituales, ac æternæ; uti SS. Patres tradunt: non mirum esse, si in Testamento Veteri summa potestas fuisset temporalis, in Novo autem Fœdere spiritualis.

50. Deinde in Veteri quoque Testamento Pontificem fuisse Rege majorem, docent Philo *de victimis*, Theodoretus *q. 1. in Leviticum.* & Procopius *in 4. cap. Levit.* quod probatur tum ex *cap. 27. Num.* ubi dicitur, quòd ad verbum Pontificis Eleazari tam Princeps Iosue, quàm populus ingredi, ac egredi deberet: tum ex *Levit. 4.* ubi quatuor sacrificia instituuntur, ex quorum ordine, ac magnitudine colligitur dignitas personarum, pro quibus fiebant. *Primum* itaque sacrificium erat vituli pro Pontifice: *Secundum* etiam vituli pro toto populo: *Tertium* hirci, adeoque vilius, pro Rege: *Quartum* capræ pro quolibet privato. Quare ad illud Salomonis, Abiatharem Summum Sacerdotem deponentis exemplum, esse dicendum, quòd Rex iste, non ut Rex, sed ut Propheta & executor Divinæ justitiæ deposuerit Abiatharem, & substituerit Sadochum; siquidem *3. Regum 2.* asseratur Salomon, feciſſe hanc amotionem; *ut impleretur sermo Domini, quem locutus est super Heli in Silo.* Nempe Deus Aaroni primitùs, indeque Eleazaro quasi primogenito, ejusque posteris destinaverat Pontificatum, traductum postea ad Heli, qui erat ex Ithamar. Ex quo ergo Dominus fecit super Heli sermonem de Pontificatu ejus

familiæ

familiæ adimendo, & reſtituendo Eleazari poſteritati, de qua erat Sadoch, nec Salomon, niſi ex hoc ad Domini ſermonem reſpectu, fecit hanc commutationem, optimo jure dici poteſt, non eſſe factam authoritate Regiâ, ſed ex ſpeciali Dei juſſu fuiſſe ab illo Rege peractam executionem juſtitiæ, à Domino decretæ.

51. Verùm quomodocunque res iſta ſe habeat, hoc eſt prorſus certum, quòd Antiqui Fœderis Summus Sacerdos in his ſaltem, quæ ex *ſpecifico* jure, ac mandato Divino incumbebant ipſius officio, præeminuiſſet Regiæ poteſtati. Inter hæc autem erat, ferre ſententiam authoritativam ſuper judicij veritate, quando de hoc variabatur inter judices, cui Sacerdotis ſententiæ omninò ſtandum fuerat. Et quia eidem Sacerdotio competebat judicium inter lepram, & lepram, inter cauſam, & cauſam, inter ſanguinem, & ſanguinem, quoad hoc etiam judicium haud ſubdebatur, ſed præeminebat Regi; ſicque adeò ex hac authoritate ſuper Oziæ Rege leprâ Divinitus tacto, proferebat ſententiam ſeparationis, non corporalis duntaxat, ſed Civilis quoque, ac politicæ cum amotione a Regni adminiſtratione. Quòd ſi ergo indubitata eſt Sacerdotij Moſaici in his, quæ à jure Divino eidem erant commiſſa, ſupra Regiam poteſtatem præeminentia, haudquaquam dubitare licet de Summi Pontificis ſupra Reges authoritativâ intrà Novum Evangelij Fœdus præcellentia, in quantum eſt ipſi commiſſa ſuper cunctas Chriſti oves cum virgâ *correctoria & coercitivâ*, *poteſtateque ſolvendi quodcunque in terris morale*, quâ ordinabile ad Regnum Cælorum tam militans, quàm triumphans.

§. IV.
Articuli præſentis Corollarium finale.

52. EX dictis infertur; *Quam mereatur cenſuram ſententia, Summo Pontifici authoritativam ſupra Reges Chriſtianos quoad temporalia poteſtatem denegans?* Ex Authore *Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. in fine §. 9.* aliàs jam proferebamus: cùm quæritur, *an Summus Pontifex in Reges, ac Regna temporalem habeat poteſtatem? Abſolutè* reſponderi poſſe, nullam habere: cùm enim hæc poteſtas ſit *indirecta, ſubſidiaria, per accidens*, ac *extraordinaria*, non denominare ſubjectū, quod tale dicitur ab ijs, quæ plerumque, non verò, quæ raro accidunt. *Per Leg. 3. & 4. ff. De LL.* Et in hoc ſenſu locutum eſſe Innocentium III. *in Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi. & Cap. Novit. De Iudicijs.* Ubi *abſolutè* Summus Pontifex negat, *ſibi eſſe poteſtatem temporalem in Reges Galliæ*: eâque ſi uteretur, indebitam, & uſurpatam fore.

53. Nunquid verò, ſi quæſtio ſit; *An Eccleſiæ poteſtas protendatur ſuper temporalia?* Reſpondere oportet, Summi Pontificis erga temporalia, ac Iura Regia, in temporalium cenſu haberi ſolita, eſſe ſolummodò *indirectam, ſubſidiariam, per accidens*, ac *extraordinariam?* Si ergo poteſtas hujuſmodi non denominat ſubjectum; ergo æquè poterit *abſolutè* negari, Summo Pontifici competere poteſtatem in temporalia, atque adeò jura Regia, utpote ut ſic temporalitatem præferentia. Neque deeſt ratio, quia denominatio ſequitur formam, non id, quod eſt *materiale*. Atqui Bona temporalia, ac Regia jura ſæcularia *formaliter* ut ſic non ſubduntur Pontificiæ poteſtati, ſed *materialiter* duntaxat, *ſub altiori* ſcilicet, quibus ſubiiciuntur, *formalitate moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis*. Hæc autem *moralitas* eſt quid *ſpirituale*, reſpiciens in proprio ſuo ſubjecto ſalutem æternam, ac reſpectu Eccleſiæ publicum hujus, atque ſanctæ Religionis Bonum, Deique cultum, quà non mero naturali lumini commenſuratum, ſed quà fidei lumini proportionatum. Quia igitur denominatio ſit à *formali*, non verò a *materiali*, an non, ſicuti *abſolutè* dici poteſt, nullam eſſe poteſtatem temporalem Summo Pontifici in Reges, ſed ſpiritualem duntaxat, ſic pariter negare licebit, Pontificiam poteſtatem protendi ſuper Regum bona temporalia, ſeu jura Regia, quà ſecundùm naturam ſuam ſpectata, ſunt ſæcularia.

Quo tamen minimè obſtante, quis Catholicorum inficiari auſit, Regis Chriſtiani jura etiam politica, ſeu ſæcularia, unà cum ipſius perſonâ ad ſtatum ſupernaturalem elevata, non ſubeſſe *moralitati in Regnum Cælorum ordinabili*? Hoc negare, foret profectò indignißimum Rege Chriſtianiſſimo. Nunquid verò jura Regia, quantumvis ſæcularia, quatenus *moralitate in Regnum Cælorum ordinabili* ſunt ſupervеſtita, ſuperinduunt formalitatem, ſub quâ Regni Cælorum Summo Pontifici concreditis clavibus ſubjaceant? Hoc negare, foret perinde, ac negare, ijs clavibus ſubeſſe *quodcunque* hominis Chriſtiani, ceu ovis Chriſti, *morale* in Regnum Cælorum ordinabile. An non verò iſtud pugnaret cum apertis Chriſti Domini verbis *Matth. 16.* claves Regni Cælorum eatenus exponentis, ut *Quodcunque* in vi iſtarum Clavium à Petro, ejuſque ſucceſſore erit in terris ſolutum, pro ſoluto habendum eſſet etiam in cælo? Nunquid verò iſtud *Quodcunque* per Summi Pontificis poteſtatem in terris ſolubile complectitur temporalia, ac Regia, ſeu politica quà ſæcularia jura? Neutiquam. An igitur iſtud *Quodcunque* in terris per Eccleſiæ Claves ſolubile admittit aliquam exceptionem? At hoc dicere, foret, univerſalitatem illius Tò *Quodcunque* contra diſertum Chriſti verbum è medio tollere. Illius igitur vocis Tò *Quodcunque* univerſalitas nullam quidem admittit exceptionem, ſed explicationem Chriſti verbo conſentaneam. Nunquid enim iſtud *Quodcunque* in terris per Vicariam Chriſti poteſtatem *ſolubile* ex Chriſti Domini inſtitutione habet ut ſic relationem ad Cælorum Regnum, ſeu militans, ſeu triumphans? Nónne verò hujus relationis ordo importat *moralitatem ſtatui ſupernaturali commenſurabilem*, de cujus naturâ eſt, eſſe ordinabilem in Regnum Cælorum tum triumphans, tum militans? Nunquid autem iſtius ad Regnum Cælorum ordinabilitatis *moralitas* radicatur tum in fide, per quam ſumus membra S.

54.

ben't Ecclefiæ, aut eorum Clericorum, qui ipfis Epifcopis in ordine præfidebant, & ipfi Epifcopi, qui apud ipfos Reges Ecclefiæ, aut Clericorum caufas tractabant, & ipfi Epifcopi, qui Regum Capellanos, & Cancellarios, & Notarios, & Scriptores, & Cubicularios, & Camerarios, & Cocos, & Pincernas, & Stratores, & Venatores, & Aucupes, & Piftores, & Cervifiarios, & Archiatros, & Phyficos, & Medicos, & Aurifices, & Fabros, & Cementarios, & Navium Magiftros, & Nautas, & Portarios, & Janitores, & Agricolas, & Vinitores, & Omnes Officiales, & Miniftros, & Famulos, & Ancillas, & Omnes Curtis Regiæ Familias, & Omnes Villanos, & Rufticos, & Omnes Regni Populos, & Omnes Regni Ordines, & Omnes Regni Dignitates, & Omnes Regni Poteftates, & Omnes Regni Divitias, & Omnes Regni Thefauros, & Omnes Regni Terras, & Omnes Regni Poffeffiones, & Omnes Regni Reditus, & Omnes Regni Proventus, & Omnes Regni Libertates, & Omnes Regni Confuetudines, & Omnes Regni Leges, & Omnes Regni Jura, & Omnes Regni Honores, & Omnes Regni Servitia, & Omnes Regni Obfequia, & Omnes Regni Fidelitates, & Omnes Regni Juramenta, & Omnes Regni Homagia, & Omnes Regni Fœdera, & Omnes Regni Pacta, & Omnes Regni Conventiones, & Omnes Regni Conjurationes, & Omnes Regni Conventicula, & Omnes Regni Collectas, & Omnes Regni Exactiones, & Omnes Regni Tributa, & Omnes Regni Cenfus, & Omnes Regni Vectigalia, & Omnes Regni Pedagia, & Omnes Regni Portus, & Omnes Regni Monetas, & Omnes Regni Mercatus, & Omnes Regni Mercatorias, & Omnes Regni Mercatores, & Omnes Regni Negotiationes, & Omnes Regni Negotiatores, & Omnes Regni Artes, & Omnes Regni Artifices, & Omnes Regni Opifices, & Omnes Regni Opifices, & Omnes Regni Op

SUMMA
TRIUMPHATIVAE
DE
CATHEDRAE APOSTOLICAE
SUPEREMINENTIA
AUTHORITATE,
UNA CUM REFUTATIONE
DISSERTATIONIS IRAE ET FASTUS
LUDOVICO PALATINO
EDITAE, AD PRAEJUDICIUM ECCLESIAE NUPER
HABITAE, QUA NUNCIUS SUMMI PONTIFICIS
RATISBONAE EXCLUDEBATUR.

PROLOQUIUM.

Summæ hujuſmodi ſubnectetur confutatio Diſſertationum Hiſtoricarum, quas Ludovicus Ellies Du Pin ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor in ſuo Opere *de antiquâ Eccleſia diſciplinâ* nuperrimè digeſſit. Quam Summam pariter in quatuor dividemus articulos, quorum Primus *de Cathedrâ Apoſtolicâ ſuprâ Reges poteſtate* conſtabit ſex Capitibus, quibus videbantur conſultò præmittenda, quæ Author *Inextinctæ ſacri Concilij Tridentini veritatis, hujus Operis ſui Tomo tertio* per modum Præfationis diſſeruit.

ARTICULUS. I.

Declarationis Gallicanæ circa Oecumenicam Romani Pontificis Authoritatem.

1. ARticulus iſte ita ſe habet: *Primùm Beato Petro, ejúſque ſucceſſoribus, Chriſti Vicarijs, ipſiúsque Eccleſiæ rerum ſpiritualium, & ad æternam ſalutem pertinentium: non autem civilium, aut temporalium à Deo tradita eſt poteſtas, dicente Domino,* Regnum meum non eſt de hoc mundo: *Et iterum*: Reddite ergo, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo. *Ac proinde ſtat illud Apoſtolicum dictum*: Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt: Itaque qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. *Reges ergo & Principes in temporalibus nulli Eccleſiaſticæ poteſtati Dei ordinatione ſubjiciuntur, neque authoritate clavium Eccleſiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum ſubditi eximi à fide, atque obedientiâ, ac præſtito fidelitatis ſacramento ſolvi poſſunt. Eáque ſententia publicæ tranquillitati neceſſaria, nec minùs Eccleſiæ, quàm Imperio utilis, & Verbo Dei, Patrum Traditioni, & Sanctorum exemplis conſona, omninò retinenda eſt.*

Reflexio,

Verum ac legitimum hujus articuli ſenſum diſquirere ſatagens.

2. EX hujus articuli fine dilucidum redditur, Gallicani Cleri in præadducto Articulo ſenſum eſſe prorſus conformandum cum Verbo Dei, Patrum Traditione, & Sanctorum exemplis. Ex quo proinde ſolidiſſimo veritatis fundamento firma ſtat duplicis, Eccleſiaſticæ ſcilicet, ac Politicæ poteſtatis ſuprema authoritas: cui utrique Divinitus eſt conſtituta ſua ſphæra, ita ut illius limites circumſcribantur cauſis ſpiritualibus, & ad animarum ſalutem pertinentibus, hujus verò limites contineantur cauſis civilibus ac temporalibus. At quemadmodùm in homine ſunt quidem duæ res diſparatæ, corpus ſcilicet & anima, ab uno eodemque Creatore, abſque ullâ quoad primam ſui productionem, *in principij effectivi genere*, inter ſe dependentiâ, primitus prodeuntes, ita tamen inter ſe combinatæ, ut anima regimen teneat ſuper corporis affectiones: ſic ſupremo magiſtratui Politico ita ineſt authoritas Divinitus conſtituta, ut hujus tamen exercitium in homine Chriſtiano capax ſit ordinis etiam ſupernaturalis, æternam ſalutem reſpicientis; ſub quâ adeò formalitate reſpectum habet ad Eccleſiaſticam Divinitus conſtitutam authoritatem. An non igitur ſecundùm talem ordinabilitatem, ſuprema Politica poteſtas *ſaltem materialiter indirectè* ſubjacebit ſupremæ Eccleſiaſticæ authoritati, modo ſtatim exponendo?

CONCLUSIO.

3. *IN præſenti puncto concernente ſupremam Eccleſiaſticam, in Romano Pontifice, vel in Concilio Oecumenico ſubſiſtentis, ſuper Regiam ſupremam temporalem poteſtatem ſupereminentia authoritatem, circumſpectè diſtinguenda eſt tum Regiæ poteſtatis ratio* Formalis, *tum ejuſdem ad hoc individuum ſuppoſitum applicationis, nec non ejuſdem Exercitij* Materialiter *ſpectati conditio.*

Explicatur ſtatus Quæſtionis. Ejuſmodi namque ſupremæ Regiæ poteſtatis ad ſupremam Eccleſiaſticam authoritatem comparatio eo modo ſe ſe habere videtur, quo modo rationis lumen naturale comparatur ad Divinum ſupernaturale fidei lumen. Sicuti namque utrumque hoc lumen eſt *immediatè* à Deo, quâ authore partim naturali, partim ſupernaturali; & ideo utrumque eſt ſupremum in ſuo genere: ſic res ſe habet circa Politicam & Eccleſiaſticam authoritatem ſupremam. Unde utrique huic ſupremæ poteſtati eatenus competit legislativa authoritas, ut legum à poteſtate Politicâ latarum obligatio *formaliter* ſpectata, non ſubſit authoritati Eccleſiaſticæ poteſtatis, ſed ſit per ſe ſubſiſtens in ſuâ lineâ. Et quemadmodùm verum non repugnat vero, nec adeò poteſt ulla eſſe contrarietas inter luminis naturalis ac fidei Divinæ veritatem: ſic lex Politica & Eccleſiaſtica, in quantum unaquæque legitimè procedit ex authoritate ſibi commenſuratâ, nequeunt inter ſe repugnare. 4.

Tametſi verò in hoc rurſus ſit paritas inter Eccleſiaſticam & Politicam ſupremam poteſtatem, ut leges utrinque, *practicam* lumini ſeu ſupernaturali, ſeu naturali commenſuratam veritatem obtinentes, id eſt, ab honeſtate ſeu fidei, ſeu rationis non declinantes, ita ſint *per ſe* in genere ſuo ſubſiſtentes, ut Eccleſiaſtica ſuprema poteſtas legitimis, (id eſt à ratione naturali non deviantibus) legibus politicis, 5.

Digitized by Google

licis, minimè ſe poſſit ingerere, eas vel abo-
6. lendò, vel immutando. Nihilominùs quia ſuprema Eccleſiaſtica authoritas, in legibus pro univerſa Eccleſia ferendis, eſt infallibilis, tali verò in ordine ad ſtatum politicum infallibilitate caret ſuprema Civilis poteſtas: idcircò fieri poteſt, leges à Politico Magiſtratu latas ita diſſonare cum fidei lumine, ut conſequenter à naturalis quoque *practicâ* veritate ſint alienæ: cùm econtra leges pro univerſâ Eccleſiâ, à ſupremâ poteſtate Eccleſiaſticâ promanantes, neque a fidei, neque conſequenter à rationis naturalis, utpote cum illâ pugnare haud potentis, veritate *practicâ* aberrare va-
7. leant. Ex quo rurſus fit conſequens; ſupremam Eccleſiaſticam authoritatem poſſe ex fidei principijs, ſupra legibus civilibus à rectâ ratione diſſonantibus ferre judicium, eaſque *Directè*, quâ cum fide pugnantes; *Indirectè* verò, quâ cum ratione naturali, utpote cum fidei lumine nullam contrarietatem habente, diſſonantes abolere, atque re ipsâ nullas & invalidas pronunciare: cùm econtra ſuprema Politica authoritas in nullo prorſus caſu quidquam valeat adversùs Eccleſiaſticæ poteſtatis leges, ſiquidem iſtæ ſupremâ Eccleſiæ authoritate munitæ, eam ſub infallibilitate obtineant cum fidei principijs conformitatem ac honeſtatem *moralem*, ut impoſſibile ſit, ipſas unquam contrariari *practicæ* luminis naturalis veritati, atque adeò Politicæ cum hac commenſuratæ authoritati.

8. Inter utramque porrò ſeu Eccleſiaſticam, ſeu Politicam authoritatem ſupremam, in hoc ſtat æqualitas, ut ambæ quidem ſint *immediatè* Juris Divini, utriuſque tamen ad certam individuam perſonam applicatio *materialis*, pendeat ex hominum conſtitutione. Nam ipſomet Imperatore *in inſtit.* fatente, ſuprema Politica poteſtas erat primitùs in populo, atque ab hoc primùm translata eſt in unam certam perſonam: cujuſmodi etiam perſonæ deſignatio eſt vel per ſucceſſionem hæreditariam, vel per diverſimodi generis electionem: qui uterque adeò ſuccedendi modus eſt pendens ab humanâ conſtitutione. In ſupremæ equidem Eccleſiaſticæ authoritatis ad certam perſonam applicatione *materiali*, intervenit *pari modo* electio hominum, ex humanâ conſtitutione dependens, ita tamen, ut ſucceſſio ipſo Jure Divino ſancita, eatenus conferat Electo Oecumenicam ejuſmodi poteſtatem, quatenus hujus collatio eſt *immediatè* Juris Divini, ſecùs, quàm ſit in collatione Regiæ ac Imperatoriæ authoritatis, in qua non Electio duntaxat, ſeu ſucceſſio hæreditaria, tanquam perſonæ ad ſupremam Politicam authoritatem deſignatio, ac deputatio *materialis* (quod ſupremæ Oecumenicæ quoque Eccleſiaſticæ poteſtati commune eſt) ſed ipſa etiam collatio dignitatis hujuſmodi eſt Juris humani, tametſi authoritas *in ſe formaliter* ſpectata, ſit *immediatè* Juris Divini. Sub cujuſmodi adeò & Di-
9. vini & humani Juris diſtinctione, immobiliter eſt ſervanda æqualitas inter authoritatem utramque, ut, quod *immediatè* ſpectat ad Ius Divinum, non ſubſit alterutri illi authoritati, quatenus homini cupiam inexiſtenti. Id verò, quod Humani Iuris eſt, eatenus pendet ex hominum diſpoſitione, ut Summi Pontificis non niſi per homines electione factâ, ex Eccleſiæ adhuc judicio, ſeu fidelium unanimi conſenſu pendeat certitudo *moralis*, per quam ſtet evidentia credibilitatis, ſub quâ credere fas ſit, hunc hominem eſſe illum, quem contingit verbum Chriſti, Petro ſub perpetuo ſucceſſionis Iure, ejuſque adeò ſucceſſori legitimo, conferentis Oecumenicam Eccleſiæ authoritatem, Evangelio ſacro definitam. Quandoquidem ergo non deſignatio duntaxat *Materialis* perſonæ ad Regiam ſeu Imperatoriam authoritatem vocatæ, ſed hujus poteſtatis collatio ſit Iuris humani, ſupereſt hîc decidendum, an circa hanc ſaltem *Indirectè* poſſit aliquid diſponere ſuprema Eccleſiaſtica poteſtas?

In quo equidem videtur partem *Negativam* lanxiſſe præducta Cleri Gallicani propoſitio, *Chriſti Vicarijs, ipſique Eccleſiæ talitèr adimentis rerum temporalium ac civilium poteſtatem*, ut dilucidis verbis concludat, *Reges & Principes in temporalibus nulli Eccleſiaſticæ poteſtati, Dei ordinatione ſubjici, neque authoritate clavium Eccleſiæ*, Directè, *vel* Indirectè *deponi, aut illorum ſubditos eximi à fide, atque obedientiâ ac præſtito fidelitatis ſacramento ſolvi poſſe.* Num igitur Clero ſeu Catholico, ſeu Chriſtianiſſimo iſtud edicere fas ſit? Minimè: niſi ea concluſio redigatur ad limites *ſuperiùs* poſitos, quòd ſcilicet in hoc puncto *circumſpectè diſtinguenda ſit tum Regiæ poteſtatis ratio formalis, tum ejuſdem ad hoc individuum ſuppoſitum applicationis, nec non ejuſdem exercitij materialiter ſpectati conditio.* Etenim quis neget, Magiſtratûs Politici authoritatem Verbo Divino ſancitam, eſſe de fide? Ergo ſuper hac ejus eſt authoritatis judicium, cujus eſt, fidei decreta ex Verbo Dei ſancire adversùs ingruentes hæreſes. Quandoquidem igitur ſuprema Eccleſiæ poteſtas Oecumenica adversùs hæreticos, Magiſtratum Politicum exauthorare contendentes, ejuſque poteſtatem *perfidè* negantes, noſcatur tuliſſe judicium, talis authoritatis definitivum, quis jam neget, Eccleſiæ authoritatem ſe extendere ad ejuſdem Politicæ poteſtatis, quâ Verbo Divino aſſertæ, manutentionem? 10.
Libenter equidem damus, talem Eccleſiæ de- 11.
finitionem haud niti præciſâ luminis naturalis ratione, ſed *formaliter* fundari ſuper Verbi Divini authoritate; eo ipſo tamen, quòd tangat punctum Iuris Divini, per quod habetur Divinitus conſtitura Politica poteſtas, conſequens eſt, ipſiſſimam hanc authoritatem ſubeſſe Eccleſiæ judicio, non ut eam vel immutet, vel quoad *formalem* ejuſdem, Verbo Divino definitam, rationem, de ipſa diſponat, ſed ut ex Dei Verbo eam firmet, & adversùs hæreticos defendat, atque communiat. Quod Clerus quoque Gallicanus ita præſtitit, ut eam Dei Verbo conſtitutam, ac Iure Divino ſancitam oſtendat. Quæ proinde ſuprema Politica authoritas non quidem *Formaliter* vel *Directè*, vel *Indirectè* ſubeſt Iuriſdictioni Eccleſiaſticæ, ſiquidem iſta non extendat ſe ſuper Iure Divino *Formaliter* ſpectato, neque Eccleſia pro arbi-

trio, ſed pro Iure Divino, cui ſubeſt, ferre debeat judicium de illâ, per expreſſum Dei Verbum conſtitutâ poteſtate: nihilominùs hæretica pravitas, quatenus conatur eam eliminare, omni modo ſubijcitur juriſdictioni ac judicio Eccleſiæ; ſicque adeò huic *indirectè* ſubditur ipſiſſima illa Politica authoritas, quatenus eſt materia vindicationis, quæ juſto Eccleſiæ judicio exercenda eſt, pro manutenendo Iure Divino, per quod habetur ſancita ea poteſtas. Quare Ius hoc Divinum in ſe ipſo *Formaliter* ſpectatum, eatenus eſt regula judicij, quod Eccleſia exercere debet adversùs ejuſdem temeratores, ut ſub *concretione quaſi materiali*, quatenus nimirum ſubeſt hæreticæ ſui temerationi, *per Indirectum & Materialiter* ſubjaceat etiam judicio Eccleſiæ. Quemadmodùm igitur ſuprema Politica authoritas Divino Jure ſancita, *objectivè* ſe habens ad hæreticam ſui temerationem, *indirectè materialiter* ſubditur
12. Eccleſiæ judicio: ſic pro *ſecundo* dicendum eſt, eandem poteſtatem, quatenus *ſubjectivè* eſt in homine Eccleſiæ ſubjecto, *Indirectè materialiter* ſubjacere ejuſdem S. Eccleſiæ judicio, modo ſtatim explicando. Nunquid enim quodlibet hominis baptizati peccatum ſubeſt Eccleſiæ ſanctæ foro non tantùm *interno*, ſed etiam *externo*? Chriſtus namque *Matth. 18.* diſertis verbis pronunciavit, de quocunque peccatorum genere, ubi correctio fraterna non profecerit, denuntiandum eſſe Eccleſiæ, cui ad reſciſſionis uſque ſententiam, fas eſſet, adversùs inobedientem procedere. Quamdiu igitur ſuprema Politica poteſtas ſtat intrà ſphæram ſuæ authoritatis in ferendis legibus juſtis ac æquis, dici equidem poteſt, nihil contra talem poteſtatem habere, quod agat Eccleſiaſtica ſuprema authoritas, tametſi curæ ipſius incumbat providere, ut, ſicuti homo ad ſtatum ſupernaturalem eſt evectus in ſuis actionibus, eò etiam tendat dicta Politica authoritas, ſicque ejus exercitium non tam *Formaliter*, quàm *Materialiter* ſpectatum, ratione ſcilicet cujuſpiam extra rationis legitimæ ſphæram exercitæ applicationis quaſi *materialis*, *Indirectè* ſubeſt Eccleſiaſticæ authoriati.

13. Dices. An igitur prætacta Cleri Gallicani Declaratio in eo ſenſu accipi ac tolerari poteſt, quòd nempe ſuprema Regia authoritas, ne quidem *Indirectè formaliter*, bene tamen *materialiter Indirectè* ſit ſubjecta Eccleſiæ ſupremæ juriſdictioni ac judicio? At dictæ Declarationis verborum generalitas non videtur admittere talem diſtinctionem.

14. Contra. Nam iſtius Declarationis propoſitio ſtat ſub hiſce verbis: quòd nempe *Beato Petro, ejuſque ſucceſſoribus Chriſti Vicarijs, ipſique Eccleſiæ ſit à Deo tradita poteſtas rerum ſpiritualium, & ad æternam ſalutem petinentium, non autem civilium ac temporalium.*

At verò Politicæ poteſtatis ad ſalutis æternæ finem reductio, & à peccato cohibitio ita eſt pertinens ad ſalutem æternam, ut hâc ratione ſit in cenſu rerum ſpiritualium: quippe cùm ex eo, quod eſt *formale*, non ex eo, quod eſt *materiale*, fiat denominatio: ſic enim cuncta Sacramenta, rituſque Eccleſiaſtici *Materialiter* quidem ſunt quid corporale, & tamen *ex formali ſuâ ratione* computantur inter res ſpirituales.

Deinde dictæ Declarationis principium ni- 15.
titur ſacræ Scripturæ verbis, quorum clarus extat ſenſus de authoritate Politicâ *formaliter* ſpectatâ, quâ ſpectante Imperiũ Civile, & quâ ſecundùm hanc ſuam ſphæram Divinitus conſtitutâ, & ut ſic differente ab authoritate, *Regnum non de hoc mundo, ſed quæ Dei ſunt*, reſpiciente. Quæ univerſa oſtendunt, ibi eſſe ſermonem de duplicis *Politicæ* nempe, ac *Eccleſiaſticæ* poteſtatis *formali* diſcrimine ac ratione.

Quandoquidem igitur concluſio ita debeat 16.
commenſurari cum principijs ſui illativis, ut termini non aliter ſint accipiendi in concluſione, quàm in præmiſſis, juxta conditionem adeò Medij in hiſce propoſiti: conſequens eſt; in *ſenſu* quoque *formali* eſſe duntaxat accipienda verba illationis, ſub ſequenti tenore factæ: *quòd nempe Reges & Principes* (id eſt, quoad ſupremam ſuam poteſtatem *formaliter* ſpectatam, & ut ſic Jure Divino conſtitutam) *in temporalibus* (quâ Divinæ hujus conſtitutionis ſphæram non prætergredientibus) *nulli Eccleſiaſticæ poteſtati Dei ordinatione ſubjcientur*: cum quo tamen optimè cohæret, quod de *indirectâ* ejuſdem poteſtatis, *ſecundùm materialem quampiam concretionem* ſpectatæ ſubjectione, priùs dictum fuit.

Replicabis. Hanc benigniorem Cleri Gal- 17.
licani Declarationis interpretationem vix concordare cum ejũſdem proprijs verbis, quibus diſertè dicitur, *Reges & Principes neque authoritate Clavium Eccleſiæ* Directè, *vel* Indirectè *deponij, neque illorum ſubditos eximi à fide, atque obedientia ac præſtito fidelitatis Sacramento ſalvi poſſe.*

Contra. Diſquiramus enim pro rei hujus 18.
explicatione, ex ipſo Clero Gallicano, quando Chriſtianiſſimus Rex jure Belli (per ſupremam Regiam ſuam authoritatem ex Juris ac Facti fundamentis, virorum prudentiorum, æquè ac piorum judicio ſolidis, ac in rei veritate ſubſiſtentibus) juſti declarati, ſibi vendicat jus cujuſpiam Principatûs, an non Principem ſeu Regem talis Principatûs ex legitimo Iuris titulo poſſeſſorem, ſpoliando Dominij, ſeu Principatûs ſui poſſeſſione, ſibique tale Dominium plenè addicendo; Principem hâc de causâ ſibi infenſum *indirectè ſaltem* deponat, & re ipsâ cum effectu ſubditos ipſius eximat à fide atque obedientiâ, ac præſtito fidelitatis juramento? Si neget Clerus Gallicanus, hoc ex æquitatis ac Juſtitiæ jure fieri à ſuo Rege, ipſe viderit, ne inſimulandus ſit læſæ Regiæ majeſtatis. Si ergo idem Clerus affirmet, id juſtè fieri à ſuo Rege: mox reincidit quæſtio: quandoquidem Regum, & Principum ſuprema authoritas Politica ſit *immediatè* à Deo, quomodò Chriſtianiſſimus Rex poſſit ſuper iſto Divinitus conſtituto Iure habere aliquid Iuris: imò cùm ex eo, quòd ſuprema Politica poteſtas ex ordinatione Dei ſubſiſtat, Eccleſiæ, nulla ſit ſuper illam juriſdictio, atque adeò in Regibus ac Principibus *etiam indirectè* deponendis, ac ſubditis ab homagio ſolvendis au-

thoritas

thoritas, quomodò id facere licebit invictiſſimo Galliarum Regi?

19. Ad quam proinde interrogationem meam, indubiè reſpondebit Gallicanus Clerus, hoc juſtiſſimè fieri à Chriſtianiſſimo ſuo Rege ex ſequenti fundamento. Nempe Regem non extendere ſe ſuper Principum authoritate Politicâ *formaliter* ſpectatâ, quatenus eſt Iuris Divini, ſed ſuper *materiali* ejus *exercitio*, extra hujus Iuris Divini ſphæram exorbitante, dum ſcilicet ex ſupremæ ſuæ poteſtatis judicio, ſecundùm Iuris & Iuſtitiæ rationem fert inprimis, ac deinde contra reluctantes exequitur ſententiam, de tali Principatu ſeu Dominio juſtiſſimè ſibi vendicando. In quo adeò rerum ſtatu, conſequens eſt, ut, quando Rex Dominium Principatûs, unà cum ſubditis ſibi vendicat, hi cenſeantur ſoluti ſacramento fidelitatis, quo alteri Principi erant obſtricti, atque tunc iſte *indirectè* quidem deponitur, non tamen *formali*, ſed *materiali* duntaxat depoſitione.

20. Explicatur hoc aſſertum. Etenim *formalis depoſitio* eſt Iuris legitimi per ſuperiorem authoritatem facta a principatu abdicatio. Quomodò autem Galliarum Rex prætendere poteſt authoritatem ſuperioritatis ſuper altero ſupremo Principe, ſi hujus dignitas ita ſubſiſtat ex Iure Divino, ut nulla ſit in humanis authoritas, cui talis Princeps ſubijciatur, & per quem etiam *Indirectè* deponi valeat? En igitur Clerum Gallicanum ex Chriſtianiſſimi ſui Regis exemplo compelli ad fatendum, aliam adhuc ineſſe viam, per quam ſupremus Princeps poſſit deſtitui jure ſui Principatûs. Ediſſerat igitur Clerus ille, quænam ſit iſta via, atque hanc inire licebit Eccleſiaſticæ quoque authoritati ſupremæ. An fortè ex eo, quòd talis Princeps ſe opponat juſtis Chriſtianiſſimi Regis armis, contrahitur aliquod delictum, ſuper quo extendat ſe Regis ejuſdem judicium? Quidni ergo id ipſum dicere fas ſit pro Eccleſiæ authoritate erga Reges, poteſtate ſuâ Politicâ abutentes, ad Eccleſiæ, fideique Orthodoxæ in ſuis ſubditis ſubverſionem, ita ut pro iſto ſaltem caſu, ex cauſâ talis contra Eccleſiam delicti, fas ſit procedere ad Principis alicujus ſupremi depoſitionem? Sed dum Princeps, adversùs quem Chriſtianiſſimus Rex bellum movet, pro ſe habet fundamenta Iuris æquè probabilis, una cum poſſeſſione legitimâ Principatûs, quid ex Principatûs ſibi competentis defenſione, facinoris intervenire poteſt, ſupra quod Galliarum Regis ſuprema majeſtas jus habeat, alterum ſupremum Principem acriùs infeſtandi, & ſuo Principatu exſpoliandi? Quamcumque ergo Clerus Gallicanus hâc ſuper re ampleſtetur viam, hæc æquè patebit pro Eccleſiâ adversùs Principes, Fidei
21. Orthodoxæ, ac Eccleſiæ infenſos hoſtes. Fas igitur eſto mihi, ominari, quid Clerus Gallicanus tandem reſpondeat: nempe in dicto caſu Chriſtianiſſimum Regem legitimè uti jure defenſionis naturalis adversùs illum, qui ex fundamentis tam *Iuris*, quam *Facti*, publico judicio inventus eſt Coronæ ſuæ Regiæ Iurium uſurpator, & ex probabili equidem Iuris principio, Coronæ tamen ſuæ Regiæ prætenſionibus præjudicare haud potente, bonæ fidei poſſeſſor. Quia proinde iſta jurium ad Coronam Regiam ſpectantium, defenſio ſubſiſtere haud poteſt ſinè eorundem armatâ vindicatione, atque adeò alterius Principis ſupremi (jura ejuſmodi ex probabili, Coronæ tamen Regiæ haud præjudicante, Iuris principio poſſidentis) ejectione, ideo talis Princeps tunc non equidem *formaliter*, ſed *materialiter indirectè*, juſto titulo non tam deponitur, quàm *vi vim repellente* dejcitur de ſuo Principatu. Quid ergo? An non ſimile quid 22.
dicere licet de Eccleſiâ, dum nempe Rex non tantùm ex delicto hæreſeos, eſt obnoxius reatui per ſanctæ Eccleſiæ judicium vindicando; ex quo fortaſſis præciſo reſpectu, Clerus Gallicanus putabit, vindictam in modum pœnæ indicendam, debere eſſe in materiâ Eccleſiæ ſubjectâ, in materia nempe ſpirituali, non in privatione Regni temporarij: ſed dum inſuper ſupremus quiſpiam Princeps in hæreſin 23.
prolapſus, progreditur ad infeſtandam Eccleſiam, & ſubditos ſuos à fide Orthodoxâ *violenter*, ſeu *aliàs injuſtè* abalienandos, an non fas erit Eccleſiaſticæ ſupremæ authoritati, tunc uti gladio ſpirituali, non ad præciſam vindictam, ſed ad naturalē Eccleſiæ ſanctæ, ejuſque jurium defenſionem, cui tunc non ſolùm commenſuratus & conducibilis, ſed etiam neceſſarius erit talis procedendi modus, ut Princeps hujuſmodi non tam *Formaliter* etiam *Indirectè* deponatur, quàm *ſolùm materialiter*, utpote non in vi præciſæ Iuſtitiæ vindicativæ, ſed in vi naturalis defenſionis, dejciatur à ſuo Principatu, ſubditique adeò ſolvantur ſuæ fidelitatis erga ipſum ſacramento? Hoc proinde eſt, quod ominor, reſponſurum Clerum Gallicanum, attentis ipſorumet fundamentis Iuri Divino ſeu ſcripto, ſeu tradito conſonis, & antecedenter diſcuſſis.

Ex quibus univerſis elucet, totam præ- 24.
ſentis Articuli ſummam reduci ad duas aſſertiones, quarum *prima* eſt, quòd Regia poteſtas *in ſe formaliter & ſignatè* ſpectata, ſit Juris *Divini*, ut ſic minimè ſubjecta Pontificiæ authoritati. *Altera* aſſertio eſt, quòd Regiæ poteſtatis ad certum Chriſtianitatis charactere inſignitum ſubjectum applicabilitas, unà cum publicis ejuſdem functionibus, ſuperinduat quandam moralitatem, quæ ſupernaturalis elevationis lineam reſpiciat, ſubordinatam adeò, ac ſubjectam clavibus Regni cælorum, Petro, ejuſque ſucceſſoribus per Chriſtum commiſſis.

Singulas haſce aſſertiones duobus ſigillatim capitibus expendemus, quibus alia quatuor capita ſubjungentur, ad confutandam prælegati Authoris Du Pin Diſſertationem *ſeptimam*.

Caput I.

In quo aſſeritur Regia poteſtas eſſe Juris *Divini*, fitque retorſio argumentorum ex ſacris Litteris à parte adverſa productorum.

§. I.

1. CIrca *primam* igitur *ſuperiùs* poſitam aſſertionem, haud diſcordo à Clero Gallicano: in vi enim luminis naturalis, quod in ſtatu puræ etiam naturæ, eſſet inſitum humano intellectui, cognoſcitur neceſſitas regiminis Politici, ad homines in unam ſocietatem civilem coadunatos, benè ordinandos, non ad privatam duntaxat virtutum *Moralium* honeſtatem, ſed ad communis quoque Boni, vitæ politicæ Finis, proſecutionem. Et hinc in ſtatu etiam puræ naturæ ſubſiſteret illud Apoſtolicum dictum: *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt: itaque qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* In vi cujus proinde ordinationis Divinæ, Chriſtus juſſit *reddere Cæſari, quæ Cæſaris ſunt.* At quia ipſiſſima hæc ex Dei ordinatione conſiſtens poteſtas *Politica*, menſuranda eſt ex ſphæra luminis naturalis, publicum *Politici* ſtatûs regimen inter homines exigentis, quò in unam *civilem* communitatem coordinati, ad hujus Bonum Commune legibus & ſtatutis, nec non pœnarum comminationibus, ac præmiorum pollicitationibus dirigi valerent; quæſtio hinc oritur; *An ſicuti lumen naturale in homine jam ſubſiſtit ſub elevationis ſupernaturalis ſublimiori perfectione, regiminis Politici ratio perinde ſubſternatur ſupernaturali Fidei infuſæ lumini, atque virtutibus eidem proportionatis, ac virtutes* Morales naturales *lumini naturali commenſuratæ ſubordinantur altiori Fidei Divinæ, virtutúmque ſupernaturalium directioni?* Ipſemet Clerus Gallicanus in ſuæ Declarationis *primo* articulo Chriſti Domini doctrinæ conformiter profitetur, quòd *Chriſti regnum* ſubſiſtat in hoc mundo, & tamen *non ſit de hoc mundo*: atque hoc ipſum regnum haud obſcurè concedit Chriſti Vicarijs, Beato Petro, ejuſque ſucceſſoribus. Et ideo, quæ in vi hujus, Vicarium Chriſti characterem præferentis poteſtatis ordinantur, ita Dei ſunt ordinationes, ut juxta ipſius etiam Cleri Gallicani ſenſum, obedientia eiſdem debita, Deo reddatur. Meritò igitur ſtatuere, oportet, inter homines non in puræ naturæ, ſed elevationis ſupernaturalis ſtatu poſitos, duplicem poteſtatem à Deo conſtitutam, Regiam ſcilicet ſeu *Politicam*, & *Eccleſiaſticam* Chriſti vicariam. Quæ utraque poteſtas, cùm ſit Iuris *Divini*, in ſe ipsâ nequit ullius hominis ordinationi eſſe ſubjecta.

2. Tametſi verò cujuſcumque *Politicæ* æquè, ac *Eccleſiaſticæ* ordinationis principium, ſit Ius *Divinum*, ſeu poteſtas à Deo *immediatè* conſtituta, utraque tamen ordinatio hujuſmodi, ex hominis alterutrâ illarum poteſtatum prærogativâ præeminentis, judicio & arbitrio promanans, *in ſe formaliter ac immediatè* ſpectata, eſt actus humanus. De cujuſmodi adeò actu, *Politici* licèt regiminis ſphærâ circumſcripto, quæſtio eſt; *An perinde ac ejuſdem ſubjectum Chriſtianitatis charactere inſignitum, ſubordinetur poteſtati Eccleſiaſticæ Summi in terris Chriſti Vicarij Romani Pontificis?*

§. II.

3. PRimò igitur Regi Chriſtiano indecorum eſſet, negare, Regiam poteſtatem ex Chriſtianitatis charactere, nihil de altiori perfectionis *ſupernaturalis* gradu participare, perinde ac ſi in eo collocaretur loco, quo eſſet in ſtatu puræ naturæ, ac etiamnum reperitur in Regibus Ethnicis. Totius autem lineæ *ſupernaturalis* fundamentum eſt lumen fidei, cui ſuperſtruitur *ſupernaturale* prudentiæ ſublimioris lumen, Quis ergo neget, ſicuti lumen naturale indita habet virtutum ſemina, quibus non *privatæ* duntaxat honeſtatis, ſed *Politici* etiam publicum Bonum reſpicientis Boni fit moderatio, ſic *ſupernaturale* in fide Divinâ radicatum lumen *objectivum* eſt ordinis *ſupernaturalis*, non in ſingulari duntaxat, cujuſque honeſtatem *moralem* in Regnum Cælorum ordinabilem ſpectantis: ſed, quia ex ipſo Fidei lumine profitemur unam viſibilem Eccleſiam, ſub Chriſti Vicario coadunatam in aliquod publicum, & myſticum, & ſub altiori ratione quaſi *Politicum* Regnum, ipſo Eccleſiæ nomine à Patribus Orthodoxis inſignitum, oportet, in vi hujus *ſupernaturalis* luminis agnoſcere cunctarum poteſtatum etiam *naturalium*, ſeu *phyſicarum*, ſeu *politicarum*, quà *moralis* Regnum Cælorum ordinabilitatis capacium, coordinationem ad Regnum Cælorum, non privatim ſolummodò à fidelibus particulariter participandum in cælis, ſed quà in terris ex hierarchico ſanctæ Eccleſiæ regimine conſiſtens, cunctos complectitur fideles, ceu domeſticos Dei, & cives Sanctorum. De quâ proinde *morali* etiam publicâ, & quaſi *politicâ* in Regnum Cælorum ordinabilitate communicat etiam Regia poteſtas, non equidem ſecundùm ſuam præciſè naturam ſpectata, ſed quà ſublimata ex charactere Chriſtiani elevatione, in vi cujus Rex eſt conſtitutus vicariæ Chriſti authoritatis inſtrumentum, ad publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum, in ſuo præcipuè Regno, æternæque ſalutis in ſuis charactere Chriſtiano æquè inſignitis ſubditis commodum, pro viribus promovendum. Quidni ergo Regia poteſtas ex charactere Chriſtianitatis, participans de *activa* in Regnum cælorum in terris Eccleſiæ nomine inſignitum ſubditorum coordinativâ authoritate, in ſuâ etiam perſonâ, quà publicâ & Regiâ, communicet de *paſſivâ* in Regnum cælorum ordinabilitate per eum dirigendâ, cui Regni cælorum claves ſunt à Chriſto commiſſæ?

ex pag. 7. n. 37. & pag. 8. num. n.

pag. 8. n. 38.

4. Hinc *pro ſecundo* dicere fas eſt, Regnum quoque *Politicum* charactere Chriſtianitatis condecoratum, participare de Regno Chriſti, quod aſſeritur *non eſſe de hoc mundo*. Hoc namque Chriſti in terris Regnum, obtinet normam publici etiam regiminis, fidelium ſub uno Paſtore Oecumenico in unitatem Fidei coadunatorum, ſicque unam Rempublicam Chriſtianam conſtituentium, in ſalutem æternam ordinantis. Num verò hujus ad Regnum cælorum atque ſalutem æternam ordinis tum privati, tum publici capacia negaveris Regiæ poteſtatis in Chriſtiano Principe reſidentis exercitia, & actus *Morales* etiam publicos?

pag. 10. n. 47.

5. Quare *pro tertio* nefas eſt, duas ſupremas in terris gubernandi *Eccleſiaſticam* & *Politicam* poteſtates ita ſtatuere, ac ſi eſſent prorſùs diſparatæ, nullam habentes inter ſe ſubordinatio-

Digitized by Google

nationem ; eò quòd utraque ſit *immediatè* à Deo. Numquid enim lumen naturale cum ſuis homini *naturaliter* inditis *Moralibus* principijs, eſt *immediatè* à Deo ? Num verò propterià ſi lumen naturale non tam in ſuis principijs, quàm in horum contra Fidei ſupernaturalis dictamen applicatione deprehendatur aberrare, Fidei lumini, ejuſque directioni, imò & correctioni ſubjacere debet? Sic profectò, dum ubi homo eſt elevatus ad ſtatum ſupernaturalem, nulla jam dari poteſt iniquitas, ſeu falſitas cum fidei ſupernaturali lumine, ejuſque *Moralibus* principijs pugnans, quin ipſi etiam naturæ lumini, & cum hoc commenſuratæ naturali æquitati repugnet, nefasne erit poteſtati Eccleſiaſticæ, ſuper iniquitate hujuſmodi ſe reflectendo, quòd eam corrigat, & ad ſupernaturalis luminis *Moralia* principia, atque horum dictamina, ſuâ Divinitus ſibi conceſsâ au-
pag. 6. thoritate reducat ? Sic enim multimodè olim
à n. 27. fuiſſe practicatum, conſtat varijs argumentis
& pag. 8. n. 40. *alibi* deductis. Quantumvis ergo utraque illa
& ſeq. poteſtas habeat reſpectu Dei parem immediationem, quoad ſui nihilominùs uſum, vel etiam ad certum ſeu objectum, ſeu ſubjectum applicationem; evincitur poteſtas *Politica* incertis caſibus *indirectè* ſubordinata & ſubjecta poteſtati Eccleſiaſticæ.

6. Quæ proinde ſubordinatio pro *quarto* continetur ipſilmet etiam verbis Apoſtolicis, ex parte adversâ ad ſuum intentum ſuprà allegatis, quibus cavetur *13. ad Roman. capite*, ut *omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit.* Quantumvis enim Angelici ſpiritus ſint æquè *immediatè* à Deo, cum tamen inter ſe tenent ordinem, ut unus ſit altero ſublimior; unde ſit conſequens, quòd inferior in ſui intellectûs uſu
pag. 8. ſubordinetur ſuperioris illuſtrationi ac mode-
à n. 39. rationi: ſic proinde utriuſque illius poteſtatis reſpectu Dei par immediatio non impedit, quò minùs poteſtas *Politica* quoad ſui uſum ſit ſubordinata poteſtati Eccleſiaſticæ. Quam ſubordinationem haud obſcurè inſinuavit Chriſtus Dominus *Matthæi 22.* præcipiens, ita reddenda eſſe Cæſari, quæ Cæſaris ſunt, ſervando ejus imperia & mandata *Politica*, ut in his major haberetur ratio eorum, *quæ Dei ſunt*, poteſtatis ſcilicet Eccleſiaſticæ, ad ea, quæ Dei ſunt, fidei lumini, ejuſque *Moralibus* principijs conformiter curanda, unicè intentæ, juſſiones præferendo.

7. Verùm pro *quinto*, poſito etiam, ſed minimè conceſſo illo principio, quo *Politica* poteſtas negatur ſubordinari poteſtati Eccleſiaſticæ, aſſeriturque, ad iſtam prorſus *disparatè* ſe habere: ne tunc quidem obtineretur adverſæ partis intentio, ac ſi poteſtas Eccleſiaſtica non poſſit ſuper poteſtatem *Politicam*, cum manifeſto ſanctæ Eccleſiæ, fideliumque detrimento vel malè collocatam, vel perversè impenſam protendi.

8. Numquid enim, ſi Rex quiſpiam æquè ſupremus, Gallicæ Coronæ Jura Regia invadat, Rex Chriſtianiſſimus juſto adversùs ipſum indicto bello, victor evadens, non ſuæ Majeſtatis duntaxat Jura vindicat, ſed Regni ſui aggreſſorem ſuis quoque Regijs erga urbes æquo prælio occupatas, juribus ſpoliandum de-
cernit? Quidni ergo prò eo caſu, quo Rex pag. 9.
terrenus invadit jura Majeſtatis Pontificiæ, à n. 47.
Eccleſiæque ſanctæ Bonum Publicum perturbat, & legitimè admonitus, contumaci nequitiâ peſſumdare contendit, jus erit Summo Pontifici, authoritatem ſuam eoúſque protendere adversùs talem Eccleſiæ ſanctæ hoſtem publicum, quoúſque Chriſtianiſſimus Galliæ Rex prætendit, ſupremæ Majeſtatis ſuæ poteſtatem prævalere, ad ſuæ Coronæ Regiæ juriſum aggreſſorem, æquè licèt ſupremum Principem, ſuis juribus exuendum?

Pro *ſexto* quiſpiam fortaſſis hoc argumen- 91
tum retorquere nitetur, ſciſcitando, ſi jus naturæ cuique ſupremo Regi talem concedat *judicialiter* & *militaliter* procedendi authoritatem contra quemcunque, ſupremũ licèt Principem Coronæ ſuæ Regiæ invaſorem iniquum; an igitur Rex illâ ſuâ ſupremâ authoritate æquè uti poſſet adversùs Summum Pontificem; Jurium ſuorum Regiorum forte perturbatorem? Verùm præterquàm ſucceſſio in Papatu ſit Juris *Divini*, adversùs quod nulla humana poteſtas quidquam facere poteſt; ſucceſſio autem in Corona Regia ſit dependens ex conſtitutionibus humanis, quoad *moralitatem*, quâ in Regnum cælorum, adeóque Eccleſiæ ſanctæ Publicum Bonum ordinabilem, Pontificiæ authoritati *univerſim* ac *indefinitè* ſubjectis: altera adhuc ex ipſiſſimo hoc principio ex pag. 6. n. 35. reſponſio in promptu eſt; quòd, ſicut lumen naturale cum totâ *Moralitatis* ſibi proportionatæ ſphærâ eſt elevatum ad ſtatum ſupernaturalem, ſic Regia ſuprema Majeſtas quoad omnimodam lumini naturali commenſuratæ ſphæram, ſit in vi ſupernaturalis totam *Moralitatis* naturalis *lineam* complectentis elevationis, jam ſubordinata ſupremæ Eccleſiaſticæ poteſtati. Quemadmodùm igitur cum hac ad ſtatum ſupernaturalem univerſæ *moralitatis* naturalis elevatione haud ſubſiſtit, quòd lumen naturale poſſit ſibi arrogare officium quaſi ludicis ſuper fidei lumine ſupernaturali; ſed potiùs oportet econtra, ut lumen naturale ſe captivet in Fidei obſequium: ſic nequè *Politica* Regia Majeſtas, naturalis luminis ſphærâ circumſcripta, ſuperextendere ſe unquam poteſt ſuper Eccleſiaſticam poteſtatem, præcipuè ſupremam, altiori Fidei lumini ſuperſtructam: nec adeò Rex, ſeu Imperator ſibi arrogare unquam poteſt vel judicium, vel bellum adversùs Summum Pontificem, ex vicariâ Chriſti authoritate, ſupremâque adeò Eccleſiaſticâ poteſtate procedentem, ad Regis, Pontificiæ Majeſtatis hoſtis, depoſitionem.

Hinc principia illa ex lumine tum *naturali*, tum Fidei *ſupernaturali* petita inter ſe combinando, pro *ſeptimo* ſequens efformari poteſt argumentum Theologicum. Nempe luminis pag. 16. naturalis certum & indubitatum eſt *Morale* n. 46. principium, quòd ſupremæ Majeſtati jus ſit, ſe ipſam, & jura ſua propria eoúſque vindicare, ut ſub prævio injuſtæ aggreſſionis judicio etiam publico, poſſit injuſtum ſuæ Majeſtatis aggreſſorem, Regem æquè licèt ſupremum, armis ſuis ſubigere, eumque ſic devictum, ex parte ſaltem, vel ſi cauſæ æquitas

ſed

ſeu neceſſitas exigat, ex toto deturbare Regno ſuo, exuereque Regiâ ſuâ ſupremâ authoritate. At Fidei lumine certum eſt hoc alterum principium, quòd vicaria in Eccleſia Chriſti poteſtas, ſaltem unà cum Concilio Oecumenico (de quo *infrà* ex inſtituto agetur, hoc puncto interea reſervato in ſuſpenſo) ſit ſuprema quædam authoritas à Chriſto Domino inſtituta, obtinens ſummæ intrà Eccleſiam Majeſtatis jura, nulli alteri in terris ſubjecta & ſubordinata, ſed ſoli Chriſti judiciariæ poteſtati ſubdita. Hiſce igitur duobus prorſus certis, altero *naturalis lumnis*, altero *Fidei* principijs præſuppoſitis, quæ inde per legitimam conſequentiam Theologicam inferenda erit concluſio, niſi quòd Oecumenica ſuprema Eccleſiæ poteſtas, æquè ac Regia ſupremi Principis authoritas poſſit quemcunque etiam Regem, ſanctæ Eccleſiæ, ejuſque ſupremæ Majeſtatis aggreſſorem, tum judiciariâ poteſtate, tum ſpiritualis armaturæ potentiâ ſuâ perſequi uſque ad ipſius exauthorationem.

11. Concludendo igitur ex ipſomet Chriſti Domini pronunciato, & per Clerum Gallicanum ad intentum ſuum producto principio, quod *Ioannis 18.* exaratum habetur, pro *octavo* ita licet argumentari. Num Catholico Theologo digna vox eſſet, aſſeverare, quòd ulla ex humano arbitrio ſit dependens *Moralitas*, cui non ſuperſtruatur ordo ad ſalutem æternam, in tantum, ut quævis deordinatio à luminis naturalis *morali honeſtate*, ex ſtatu ſupernaturalis elevationis, inſeperabiliter importet deficientiam à *ſupernaturali* quoque *moralitate*, ejuſque *ſpecificativo Fine æternæ ſalutis?* Num Eccleſiæ porrò regimen dicere fas eſt, conſiſtere in præciſa privatorum, & cujuſvis Chriſtiani propriorum actuum ad ſalutem æternam ordinatione, non verò obtinere normam publici quoque regiminis hâc lium, ſub uno Capite & Paſtore Oecumenico in unitate Fidei coadunatorum, ſicque unam Rempublicam Chriſtianam conſtituentium, moderantis, atque univerſale ſacræ Religionis Bonum ſub publico etiam Dei cultu, *authoritativè* ordinantis ad æternæ ſalutis Finem Ultimum? Num verò ab hoc publico ſanctæ Eccleſiæ *regimine* ſub fidei unitate omnimodam honeſtatem ſupernaturalem, cum æternæ ſalutis Fine Ultimo, ac publico Religionis cultu Myſterioſo proportionabilem convenienter ordinante ac dirigente, excludere fas eſt, qualecunque Principis ſæcularis, maximè Chriſtiani Regnum Politicum? Num autem hujus ad æternam ſalutem ordinis tum privati, tum publici, capacia negaveris Regiæ poteſtatis in Chriſtiano Principe reſidentis exercitia, & actus *Morales* etiam publicos? Quandoquidem ergo Regni Chriſti, nempe Eccleſiæ, ſphæra ſit quorumcunque Chriſtianorum, *Moraliumque* in his actuum, in ſalutem æternam, publicumque Dei cultum, communeque Eccleſiæ ſanctæ Bonum ordinabilitas, ſub hâc autem ſphærâ contineantur etiam Regna, Regiæ poteſtates, nec non quicũque Chriſtianorũ, ipſorum adeò Regum, actus *Morales*, in ſalutem æternam, publicæque Religionis Bonum ordinabiles, conſequens eſt; ſecundùm hanc ordinabilitatem, Regno Chriſti, nempe ſanctæ Eccleſiæ, ejuſque Oecumenicæ poteſtati ſubeſſe quoque Regna, Regumque actus *morales*, circa temporalium etiam rerum diſpoſitionem verſantes, ſecundùm dictam ordinabilitatem ſpectatos, atque ad hanc, ceu *ſpecificativum* Eccleſiaſticæ poteſtatis objectum *Formale*, ſe habentes tanquam objectum *Materiale*.

Exinde denique pro *nono* hunc in modum reaſſumere licet partis adverſæ primum *ex Roman. 13. capite* deſumptum principium, quo jubetur, ut *omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſit ſubdita*, quippe *cùm non ſit poteſtas, niſi à Deo, quæ autem ſunt à Deo, ordinata ſunt: itaque qui poteſtati reſiſtit, Deo reſiſtit.* Ex prætactis nempe principijs evincitur, poteſtatem Pontificiam ſuper omnes Chriſtianos protenſam, ità eſſe à Deo, ut eidem, totam *Moralitatis* lineam complectenti, ſubordinata ſit Chriſtiani Regis *Politica* quoque poteſtas quoad actuum ſuorum etiam publicorum, Regiæque dignitatis ad hoc ſubjectum applicabilitatis *moralitatem* ſpectata. Si ergo Rex poteſtati Pontificiæ reſiſtat, an non Dei ordinationi eatenus reſiſtit, ut Deo reſiſtere ex illo Apoſtolico pronunciato convincatur? Quòd ſi proinde Rex, quantumvis in linea *Politici* regiminis ſupremus, attamen in linea Regni Chriſti ſubordinatus ſupremo Eccleſiæ ſanctæ Paſtori Oecumenico, moliatur aliquid adverſùs Publicum Eccleſiæ Bonum, ac regimen, ſuæ Regiæ poteſtatis actibus non tantùm deſciſcendo à ſphæra ſupernaturalitatis in ſanctæ Religionis etiam publicæ, atque ſalutis æternæ finem ordinabilis, ſed iſtud Eccleſiæ ſanctæ publicum Bonum evertere conando, atque per ſchiſma, ſeu perverſa, adverſùs Oecumenicum ſanctæ Eccleſiæ Paſtorem, ejuſque regimen conamina, turbando pacem & tranquillitatem, unitatemque Fidei, ac Religionis etiam publicæ, an non ex tunc ſpeciali etiam publici Eccleſiæ ſanctæ Boni protervè violati titulo, incipit eſſe ſubjectus Eccleſiaſticæ poteſtatis judicio, ejuſque authoritati judiciariæ? 12.

pag. 10. n. 47. *ex pag. 10. ut. n. 47.*

Ex quibus univerſis jam patet, quos Clerus Gallicanus pro ſuo intento producebat ſacros textus, juxta certa Fidei principia ritè expoſitos, prævalidè retorqueri ad Pontificiæ poteſtatis ſupra Reges extenſionem, deinceps *directè* & *poſitivè* comprobandam ex ſacræ Scripturæ Divinis Oraculis. 13.

CAPUT II.

In quo *ſecunda* aſſertionis fit demonſtratio.

HUjus aſſertionis ſumma eſt, quòd Regiæ poteſtatis ad certum Chriſtianitatis charactere inſignitum ſubjectum applicabilitas, unà cum publicis ejuſdem functionibus, ſuperinduat quandam *Moralitatem*, quæ ſupernaturalis elevationis lineam reſpiciat, ſubordinatam adeò, ac ſubjectam clavibus Regni cælorum, Petro, ejuſque ſucceſſori per Chriſtum commiſſis. 1.

§. I.

Digitized by Google

§. I.

2. CUjus proinde aſſertionis probatio *prima* delumitur ex præinſinuato *Matthæi 16. cap. v. 18. & 19.* Ubi Chriſtus iſthæc ad Petrum verba proferebat: *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ex pag. 20. n. 101. ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. Et quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis.* Nam 1. ex his Chriſti Domini verbis evincitur, quòd iſthæc clavium poteſtas non fuerit alligata ad Petri perſonam, ſed connexa ſit cum perpetuo ſanctæ Eccleſiæ, à portis inferi nunquam ſuperandæ ſtatu. Ex vi cujus proinde connexionis, poteſtas illa determinabatur propaganda per ſucceſſionem. Quiſquis ergo legitimè deſignatur Petri ſucceſſor, ex ipſa Chriſti inſtitutione, *immediatè*, adeóque ex *jure Divino* accipit *indefinitam* poteſtatem ligandi & ſolvendi, *quodcumque eſt ſuper terram.*

3. Sed quid ſub iſta voce *Quodcumque* comprehenditur? Non utique id, quod eſt *phyſicum* quidpiam, conſiſtens ſuper terram, ſed quod *Morale* eſt in hominibus. Hoc namque aperte demonſtrat ſacer contextus, vi cujus illa ad quodcumque ſolvendum, ſeu ligandum ſuper terram protenſa poteſtas combinatur cum clavibus Regni cælorum. Quidquid ergo humani operis ac rei habet reſpectum ad Regnum cælorum, continetur ſub illo *Tò Quodcumque.* Hæc verò humanorum actuum ac functionum in Regnum cælorum ordinabilitas, eſt ipſiſſima *moralitatis* ratio, in homine, Chriſtianitatis charactere præcipuè inſignito, obtinens ordinem ad Eccleſiam tum Militantem, tum Triumphantem: ex ordine namque ad hoc utrumque Regnum cælorum, ſunt definitæ claves, Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſæ, cum poteſtate ſolvendi & ligandi *quodcumq; ſuper terram.* Quâdoquidem igitur Chriſtus nihil de eo genere, quod *ſuper terram Morale eſt*, aliquo ad Regnum cælorum reſpectu veſtitum, ab illa poteſtate exceperit, num dicere fas eſt, *de tali Regnum cælorum reſpicientium rerum genere, non eſſe Reges*, ſeu poteſtatem Regiam, non tam *in ſe Formaliter* ſpectatam, quoad præciſam naturam ſuam, quomodò ſe habuiſſet in ſtatu etiam puræ naturæ, ſed quà applicatam ſubjecto inſignito Chriſtianitatis charactere, una cum Regis hujuſmodi univerſis *Moralibus* actibus, ipſoque adeò Regiæ poteſtatis exercitio?

4. Quis namque pro *ſecundo* auſit Chriſtiano Regi eam inurere ignominiam, ac ſi ex ex pag. 21. n. 102. charactere Chriſtianitatis, quo in ſacro Baptiſmate eſt inſignitus, non æquè ac cæteri homines Chriſtiani, haberet ſignum Divinitus impreſſum, coordinativum animæ ad regnum cælorum, ſubjectæ adeò clavibus Apoſtolicis, Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſis? Harum verò clavium ſphæra à Chriſto Domino deſcribitur ex *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate, ſupra omne *Morale* protenſâ, quod ita eſt ſuper terram, ut tamen reſpectum habeat ad regnum cælorum. Numquid autem, ſi actus quicumque *Moralis* in Rege, publici quoque regiminis, deficiat ab honeſtate *morali* etiam *naturali*, eo ipſo, quòd homo ſit elevatus ad ſtatum ſupernaturalem, & dum Chriſtianus eſt, talis ſuæ elevationis ſignum præferat ex charactere per ſacroſanctum Baptiſma ſibi indito, prorſus hinc redditur conſequens, talis actûs à naturali honeſtate deficientis *moralitatem*, contrahere reatum peccati, cum fine quoque ſupernaturali cæleſtis beatitudinis pugnantem? Quomodò igitur fas foret, actus *morales* Regiæ poteſtatis, ut ſic regimen *Politicum* reſpicientes, excipere à *moralitate*, ex Chriſti inſtitutione, ſanctæ Eccleſiæ clavibus ſubjectâ.

Sed numquid pro *tertio* excipere licebit, 5. peccati reatum ex Regiæ poteſtatis perverſo ibi n. 103. uſu reſultantem, reſpicere duntaxat *conſcientiæ* forum, ſubjacereque Sacramentali ſolummodò abſolutioni? At Chriſtus illis verbis ſuis commiſit Petro, ejuſque ſucceſſori Oecumenicam ſolvendi & ligandi poteſtatem, quæ complectitur Fori quoque *Externi* judicium; protenditurque ad quodcumque hominis Chriſtiani *Morale*, ſub præinſinuato ad regnum cælorum ordine conſiſtens, vinculum. Nefas igitur foret, negare, poteſtatis Regiæ homini ad ſtatum ſupernaturalem elevato, & charactere Chriſtianitatis inſignito inexiſtentis, qualiacunque exercitia ſubeſſe Oecumenicæ, Summi Pontificis Petro ſuccedentis authoritati; Forum quoque *Externum* reſpicienti: ſive hujuſmodi Regiæ poteſtatis actus proprij ſe habeant per modum legis, ſive per modum ſententiæ judiciariæ, reſpiciantque non privatum duntaxat ſubditorum, ſed etiam publicum Politici Regiminis Bonum, cùm ſic etiam obtineant talem ſuper terra *moralitatem*, quæ ipſum regnum cælorum reſpicere debeat.

An verò pro *quarto* claves regni cælorum 6. cum *indefinitâ* ſuâ ad *omne Morale*, *quod eſt ſuper terram*, protenſâ ligandi & ſolvendi au- ibid. n. 104. thoritate, Petro, ejuſque ſucceſſori per Chriſtum commiſſas fas eſt, ita coarctare, quaſi inſtar œconomicæ poteſtatis privatum, duntaxat ſalutis æternæ commodum in ſibi ſubjectis ovibus, ſolùm *ſigillatim* ac *diviſim* ſpectatis, attendere debeant? Verùm eo ipſo, quòd claves illæ, ſecundùm Chriſti Domini ſacrorum verborum contextum, habeant reſpectum ad Eccleſiam, quæ eſt regnum quoddam ex cunctis Chriſti fidelibus coadunatum, oportet, illam *indefinitam* ligandi & ſolvendi poteſtatem, protendi etiam ſuper publico Eccleſiæ, fideliumque in unum Chriſti corpus Myſticum coadunatorum Bono, quà in Regnum cælorum, tum æternæ fidelium ſalutis, tum Divini honoris etiam publici finem, reſpiciens ordinabili. Hæc autem publici intrà Eccleſiam regiminis ratio conſiſtere haud poteſt, abſque Oecumenicâ authoritate condendi leges publico Eccleſiæ Bono convenientes, & abſque judiciariæ poteſtatis in Foro etiam *Externo* exercendæ uſu, ubi Eccleſiæ ſanctæ neceſſitas tale quid exigit. Cui proinde publico Eccleſiæ regimini ſubeſſe debet, quidquid in Regibus charactere Chriſtianitatis inſignitis, eſt *moralitatis*, in regnum cælorum ordinabilis,

bilis. Quia igitur ipsius etiam Regiæ potestatis ad certum subjectum applicabilitas, atque authoritatis ejusmodi in tali subjecto consistentia cum omnimodis, publicis etiam judiciarijs actibus, utique *Morale* quid est, in regnum cælorum ordinabile, quomodò à clavibus, publicum sanctæ Ecclesiæ regimen importantibus, & *ad quodcunque super terram Morale*, quà in regnum cælorum scilicet ordinabile, protensis, excludere liceret Regiam potestatem, non tam *in se formaliter*, secundùm quod est *Iuris Divini*, quàm *subjectivè* spectatam, quoad sui ad certum subjectum applicabilitatem, ex *morali* hominum dispositione pendentem, nec non quoad publicos seu Judiciariæ, seu Legislativæ potestatis actus, quà *moralitatis* etiam supernaturalis, in cælorum tam Militans, quàm Triumphans regnum ordinabilis participes?

7. ex pag. 44. n. 92. Ex hac proinde *super quodcunque in terris Morale* protensâ authoritate Pontificiâ, pro *quinto* profluxit, quòd Gregorius II. ob publicas Ecclesiæ necessitates, Caroli Martelli Francorum Regis subsidium implorans, eidem detulerit Romanum Consulatum: quòd idem Papa Leoni Isaurico in Catholicos sævienti tributum à Romanis pendi solitum abrogârit: pag. 26. n. 41. quòd Zacharias Papa Regnum Franciæ Childerico inter otia & voluptates marcenti ademptum, transtulerit in Pipinum, ut scilicet subsidiũ ferret Ecclesiæ, adversùs iteratas Longobardorum molestationes, Copronymo Imperatore nullũ aliud bellum, quàm cum sanctis Imaginibus gerente: ex cit. pag. 44. n. 92. quòd Stephanus Papa III. Ius Regiæ Coronæ ad Pipini quoque successores prorogârit, faciens, ut Franciæ Proceres juramento se obstrinxerint, nunquã ex aliâ, quàm Pipini stirpe, Reges à se admissum iri: quòd denique Leo III. Occidentis Imperium à Græcis Ibi n. 94. ademptum, Ecclesiæ sanctæ publicis necessitatibus ita exigentibus, transtulerit in Carolum Pipini filium, ejusque stirpem masculinam.

8. Horum universorum pro *quinto* ratio accersiri potest ab Extravagante unicâ. *Si fratrum. Ne sede vacante.* quòd nempe *Romano Pontificis in personâ Petri, terreni simul & cælestis Imperij jura Deus ipse commiserit.* Sed quomodò, inquies, terreni Imperij jura dici possunt à Deo fuisse Papæ commissa? Non aliâ utique ex ratione, quàm prout terrenum Imperium inter Christianos superveſtitur ordinabilitate in regnum cælorum tam Militans, quam Triumphans, atque sub hac formalitate *Moralitatis* etiam supernaturalis, subordinatur authoritati Divinitus constitutæ ad *quodcunque super terram Morale solvendum, seu ligandum*, in regnum scilicet cælorum, atque adeò ad publicum quoque Ecclesiæ sanctæ regimen, ordinabile. Ab hoc namque ordine Divinitus constituto excludere terrenum inter Christianos regnum, perinde foret, atque hoc redigere ad statum seu puræ naturæ, seu Ethnicismi, qui, uti destitutus erat lumine supernaturali, sic eidem haud lucebat ille in Ecclesia Christi Divinitus constitus ordo ad regnum cælorum, cui *omne super terram Morale*, adeóque ipsum etiam regnum terrenum, quà *Moralitate* ejusmodi inter Christianos superveſtituo, subordinari debet.

§. II.

In quo prætactæ assertionis secundæ *fit confirmatio* ex Deut. 17. capite v. 8.

9. ex pag. 14. n. 64. EX hoc namque sacro textu constat, si difficile & ambiguum inter lepram & lepram, inter causam & causam, inter sanguinem & sanguinem perspiceretur judicium, oportuisse, ut judiciaria potestas sæcularis ad summi sacerdotij judicium deferreretur, requirendo inde judicij veritatem. Quæ potestatis sæcularis ad sacerdotij Veteris authoritatem subordinatio, tanta erat, ut omninò fuerit faciendum, quodcunque ex illius judicio fuerat sancitum, Deo statuente mortis pœnam adversùs illum, qui nollet obedire sacerdotis imperio, Judicisque decreto. Quæ proinde sæcularis judiciariæ potestatis ad sacerdotium subordinatio complectebatur causas tam Civiles, quàm Criminales, ubi de judicij ex Divina lege definiendi veritate, in *Politico* Tribunali ambigebatur. Quidni ergo Novi quoque Fœderis summus Pontificatus, cui commissæ sunt claves regni cælorum, *ad quodcunque super terram Morale*, quà in regnum cælorum ordinabile, per Christi Domini verba protensæ, dicendus sit habere sibi subordinatum quodcunque inter Christianos *Politicum* regimen, & judicium, quà *moralitate* hujusmodi superveſtitum, nisi regnum ejusmodi *politicum* excludere malis ab ordine regnum cælorum respiciente?

10. Si pro *secundo* quispiam contendat, id discriminis esse inter Novum & Antiquum Testamentum, quòd in hoc leges *Judiciales* fuerint *Divinæ*, quarum adeò interpretatio meritò petenda erat à sacerdotali authoritate: at in Novo Testamento leges Fori *Civilis* sint Juris *humani*, ab ipsis Regibus & Imperatoribus latæ, ut secundùm eorum normam perageretur judicium. Quî ergo dicere fas sit, super eas extendi supremam Christiani sacerdotij authoritatem?

11. Ibid. n. 66. Verùm hac Novi & Antiqui Fœderis discrepantiâ sponte admissâ, considerandum adhuc superest ex præadducto sacro textu, quòd sacerdotale judicium in Veteri Testamento, *directè* ferebatur super legis judiciariæ Divinitus constitutæ interpretatione, ut tamen *indirectè per modum objecti materialis* attingeret ipsas quoque *Civiles* causas, prævia de legitimo legis sensu, sacerdotalis sententiæ conformiter dijudicandas: eodem sacro textu dilucidè sanciente: Si *difficile & ambiguum* apud *sæcularis* Fori judices *perspectum fuerit judicium inter sanguinem & sanguinem, causam & causam* verè *Civilem*, (utpote *super quâ* intrà laicæ potestatis *portas*, seu tribunalia *existebat judicum* variatio) eatenus debuisse *judicij veritatem indagari ex judicio sacerdotis*, ut in ejusmodi *specificâ* causâ oportuerit, judices laicos, sequi sententiam sacerdotum.

12. Ibid. n. 67. Etsi verò leges, secundùm quas intrà statum Novi Fœderis fit judicij *Civilis* ac *Criminalis* in foro *sæculari* moderatio, non jam sint *specificè* Divinæ, sed ab ipsismet Regibus seu Imperatoribus, pro suo Regno seu Imperio latæ fuerint;

Digitized by Google

rint: attamen cujuſcumque legis ratio exigi ad eſſentialem ſui valorem, ne ſit difformis ſed *poſitivè* conformis juri Divino, *vel naturali*, vel *poſitivo*. Hæc autem cum jure *Divino* etiam *naturali* conformitas, ex ſtatu ſupernaturalis hominum elevationis, ſubſiſtere nequit, ſi qualemcunque habeat cum lege Divinâ ſacris Litteris nobis patefactâ diſſonantiam. Sub quâ proinde cujuſcumque cum honeſtate ſacris Litteris ſanctâ, difformitatis *formalitate*, ad Eccleſiaſticæ poteſtatis ſphæram ſpectante, lex à Rege, vel Imperatore lata, *per modum objecti materialis indirectè* ſaltem ſubjicitur ſanctæ Eccleſiæ judicio, & authoritati; ſiquidem hujus ſphæra, ſecundùm dilucida Chriſti verba, complectatur *Quodcumque in terris Morale*, quâ in regnum cælorum ordinabile, ſive quâ ſupervenſtitum *moralitate* ſeu conformitatis, ſeu difformitatis cum regno cælorum.

13. Huc pro *tertio* reduci poteſt praxis, intrà Eccleſiam quoad leges Imperatorias reformandas, multimodè frequentata Leges namque *ex pag. 6. n. 27.* Imperatoriæ olim firmabant validam, etiàm malâ fide peractam præſcriptionem. Quod, ubi Summi Pontifices agnoſcebant, non cum *naturali* duntaxat *honeſtate*, ſed *cum ſupernaturalis quoque Moralitatis rectitudine* pugnare, ex authoritate Chriſti vicariâ improbabant tanquam iniquum. Et quia nulla eſt excogitabilis iniquitas juri *naturali* repugnans, quin *ſupernaturalis* quoque *honeſtatis rectitudini* adverſetur, ideo malæ fidei præſcriptio, non poterat damnari, quâ æquitati *ſupernaturalis moralitatis* contraria, quin abolenda decerneretur ſub *moralitate*, quâ præciſo etiam lumini *naturali adverſante*. An non igitur ſub hoc *ſupernaturalis moralitatis* reſpectu in lege *Civili Præſcriptionis* reformandâ, judicij veritas ita procedere debebat ex Summi Sacerdotij authoritate, ut hæc *Quodcumque in terris Morale*, qua *ad regnum cælorum ordinabile* ambiens, ſolvere valueritiniquitatem Juris, à *Politicâ* authoritate contra æquitatem tam *naturalem*, quàm *ſupernaturalem* perperàm conſtituti.

14. Sic pro *quarto* Jura *Civilia* olim decreverunt, jusjurandum ex metu initum, eſſe in- *ex cit. pag. 6. n. 28.* validum, ſacri autem Canones è contrario vinculum Religionis inde obortum ſanxerunt validum, ſed authoritate Eccleſiæ reſcindendum. An igitur dicere fas eſt, *non attentâ ejuſmodi Canonicâ ſanctione, poſſe intrà lineam moralitatis naturalis defendi illius jurisjurandi invaliditatem, utpote ſtabilitam ab Imperatoriâ ſupremâ politicâ authoritate*? Hoc ſi quiſpiam tueri vellet, profectò fateri deberet, dari honeſtatem quampiam *naturalis* ordinis, quæ *ſupernaturali* moralitati eſſet contraria, quod tam impoſſibile eſt, quàm indubitanter verum eſt, verum *naturalis* ordinis pugnare haud poſſe cum vero *ſupernaturalis* ordinis: neque tamen veritas *ſupernaturalis* ex *naturalis* ordinis veritate, ſed hæc econtra ex illâ eſt dijudicanda.

15. *Quintò*. Hoc proinde argumentandi genus (quo *verſus decimus octavus* ex Matthæi *16. capite in præcedenti §. noſtro* adductus, confer- *ex pag. 60. n. 171.* tur cum præſenti *verſu octavo prædicti 17. capitis Deuteronomij*) etiam complexus eſt Innocentius III. *in Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi.* Ubi Pontifex iſte dans rationem, quo jure & authoritate etiam quoad temporalitatem diſpenſârit in illegitimitate filij Regis Franciæ, hunc in modum argumentatur. *Rationibus inducti, Regi gratiam fecimus requiſiti, cauſam tam ex Veteri, quàm Novo Teſtamento trahentes, quòd non ſolùm in Eccleſiæ patrimonio, verùm etiam in alijs regionibus, certis cauſis inſpectis, temporalem juriſdictionem* caſualiter *exercemus, non quòd alieno juri præjudicare velimus, ſed quia, ſicut in Deuteronomio continetur*: Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram &c. venies ad ſacerdotes Levitici generis &c. & facies, quæcumque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, ſequerisque eorum ſententiam &c.

Sanè cùm Deuteronomium Lex ſecunda *interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur, ut, quod ibi decernitur, debere in Novo Teſtamento ſervari: locus enim, quem elegit Dominus, Apoſtolica Sedes eſſe cognoſcitur &c. Is verò ſuper ſacerdotalis Officij coadjutores*, judex *exiſtit*, *cui Dominus ingunt in Petro*: Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis &c. *Ejus vicarius, qui eſt, ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech, judex vivorum & mortuorum. Tria quippe diſtinguit judicia*, primum *inter ſanguinem & ſanguinem, per quod* Criminale *intelligitur & Civile*. Ultimum *inter lepram & lepram, per quod* Eccleſiaſticum *denotatur & Criminale* Medium *inter cauſam & cauſam, quòd ad utrumque refertur, tam* Eccleſiaſticum, *quàm* Civile, *in quibus, cùm aliquid fuerit difficile & ambiguum, ad judicium eſt Sedis Apoſtolicæ recurrendum, cujus ſententiam, qui ſuperbiens contempſerit obſervare, mori præcipitur, id eſt, per excommunicationis ſententiam velut mortuus à communione fidelium ſeparari.* Quæ igitur in Antiquo Fœdere erat ſacerdotij ſummi prærogativa *Deuteron. 17. v. 8.* ſancita, ad judicij veritatem in cauſis ambiguis tam *Criminalibus*, quàm *Civilibus* pro foro etiam *ſæculari* decernendam, par, imò major in Novo Fœdere eſt Summi Pontificatûs ſeu vicariatûs, ipſummet Chriſtum repræſentantis, præeminentia, vi illius Canonis definita, ad hoc, ut, dum dubitatio, ſeu quæſtio oritur *de moralitate in regnum cælorum ordinabili*, vi conſtitutionis per Chriſtum *Matthæi 16. capite* latæ, judicij, ſeu legis veritas pro cauſis ſeu *Civilibus*, ſeu *Criminalibus* in Foro quoque *Politico* determinandis, referenda ſit ad Chriſti vicariatum, ſeu Summum Pontificatum. 16.

17. Pro *ſexto* igitur concludere tandem licet per hanc ſequentem argumentationē. Quemadmodùm ſcilicet *Deuteron. 21. cap. 5.* Deus imperavit, ut *ad verbum ſacerdotum omne negotium, & quidquid mundum, vel immundum eſt, ex pag. 14. n. 68.* *ſimatur.* Sic quid *moralitati* honeſtatis *ſupernaturalis* vel difforme, adeoque *immundum*, vel conforme, ac proinde *mundum* ſit in omni etiam *ſæculari* negotio, quæſtionis hujuſmodi definitio ſpectat ad Romani Pontificis authoritatem ſuper *quocunque in regnum cælorum ordinabili* a Chriſto protenſam. Quare

Sacerdotij Regalis, ſeu vicariatûs Chriſti judicium ſuper Regijs quoque & Imperatorijs, lineæ *ſupernaturalis moralitate* neceſſariò ſuperveſtiendis legibus, & conſequenter ſuper *Civilibus* ex harum normâ decidendis cauſis quibuſcumque, ſuperextenditur, non quidem *directè* ac *per ſe*, ſed *indirectè* & *materialiter*, quatenus ſcilicet Summi Oecumenici Paſtoris officium requirit, providere, ne quid à jure *Divino* ſeu *naturali*, ſeu *poſitivo* diſtortum irrepat, ſiquidem deviatio à naturali æquitate, ſubſiſtere nequeat, quin habeat repugnantiam cum fine ſalutis æternæ, honeſtateque etiam ſupernaturali, ipſiuſque Religionis ſanctæ decore. Sub quâ adeò repugnantiæ *formalitate*, ſi quando in legibus *Civilibus* interveniat, illæ ceu *objectum materiale*, neceſſariò ſubeſſe debent judicio Pontificiæ authoritatis, ad *Quodcumque in terris Morale*, ceu ordinabile in regnum cælorum protenſæ.

§. III.

In quo præfatæ aſſertionis ſecundæ *Probatio ſit ex Chriſti Domini verbis* Ioannis ultimo *prolatis ad Petrum*: Paſce oves meas: Paſce agnos meos.

18. NAm *primò*, quam Chriſtus Dominus *cit. Matth. 16. cap.* clavium poteſtatem promiſerat Petro, intrà Eccleſiam ad finem mundi uſque duraturam, ſucceſſionis ordine, eam poſt glorioſam reſurrectionem ſub præadditis verbis *actualiter* contulit eidem Apoſtolorum Principi. Hæc namque paſcendi poteſtas ita habet reſpectum ad ſingulos Chriſti fideles, verbo Dei, & correctione ſalutiferâ paſcendos, ut ſimul habeat ordinem ad publicũ Eccleſiæ regimen, Eccleſiamque ſanctam, ceu Mysticum Chriſti Corpus, ac Regnum, publicâ adeò authoritate paſcendum, ſicque gubernandum ad communem ſacræ Religionis utilitatem. Cui proinde publici quoque regiminis, ſeu Chriſtiani regni ordini ſubduntur, quotquot ſunt Chriſti oves ſeu agni. Quis ergo Reges Chriſtianos ab hoc Chriſti ovium ordine ac regimine etiam publico, excluſos velit, dum tamen Chriſtus nullam ſuarum ovium, charactere nempe Chriſtianitatis in Baptiſmate inſignitarum, ab illo Paſtorali munere, publici Eccleſiæ ſanctæ regiminis normam oræferente, excluſam voluerit? *ex pag. 22. n. 205.*

19. Neque pro *ſecundo* tricas movere, faſ eſt, ex verbo *Paſcendi*, quaſthæc vox mitior videretur, quàm ut regiminis publici coercitivam etiam poteſtatem denotaret. Etenim Pſalmi *vigeſimi ſecundi verſus primus*, qui in Vulgatâ ita legitur, *Dominus regit me*, in alia verſione hiſce conſtat verbis, *Dominus paſcit me*, claro adeò argumento, verbum *paſcendi* eſſe aptum, ſignificare publici quoque regiminis authoritatem. Hanc verò ſignificationem habere locum in illis Chriſti ad Petrum prolatis verbis, evincitur ex hoc, quòd ſub illis collata fuerit ipſiſſima illa authoritas, quæ *Matthæi 16.* fuerat à Chriſto promiſſa Petro ſub clavibus regni cælorum, cùm *indefinitâ* poteſtate ligandi ac ſolvendi *Quodcumque in terris Morale*. At hujuſmodi ſolemnis ſolvendi & ligandi authoritas, obtinens ordinem ad regnum cælorum Militantis etiam Eccleſiæ, Hierarchicam publici quoque regiminis normam, uti ſacra Fides docet, præferentis, non poteſt non eſſe juriſdictionis, cujus ſphæra complectatur univerſam *Moralitatis* lineam *indefinitè*, abſque ullâ proinde exceptione ſpectatam, atque adeò quidquid in Regiæ poteſtatis vel ad certum ſubjectum applicabilitate, vel publici regiminis eſt *moralitatis*, ſinu ſuo ambientem.

Neque pro *tertio* juvat, quod ſub Concilio Tridentino aliqui Galli objiciebant, verba illa, *Paſce oves meas*, complecti ſingulas duntaxat Chriſti oves, *Diviſim*, non verò *Collectim ſpectatas, quà conſtituentes unam Chriſti Eccleſiam*. Hoc namque objiciebatur, ne inde probari poſſit Papæ ſuper Concilio univerſam Eccleſiam repræſentante, ſicque oves Chriſti *collectim* in Epiſcopis complectente ſuperioritas; de quo puncto agemus *ſequenti articulo*. Interea ſermo hìc eſt de Regibus *ſigillatim* ſpectatis, qui ſi oves Chriſti audire velint, utique comprehenduntur etiam ſub illis verbis, Petro, ejuſque ſucceſſoribus diſertè concedentibus poteſtatem paſcendi, ſive regendi univerſas Chriſti oves, ex authoritate protenſâ ſuper *Quocumque in terris Morali*, in Eccleſiæ tam Militantis, quàm Triumphantis cælorum regnum ordinabili, à quo *Moralitatis* ordine turpe eſſet, Chriſtianorum Regum quamcumque, publici quoque Regiminis functionem, ipſiuſque etiam Regiæ ad hoc ſubjectum applicabilitatem excipere. 20. *pag. 17. n. 83.*

Quod ſi igitur pro *quarto* Rex Chriſtianus non in ſuâ duntaxat perſonâ extra ſacroſanctî regiminis Eccleſiaſtici, ceu univerſalis Chriſti ovium paſcui, limites aberret, ſed alios inſuper Chriſti fideles ab hoc Chriſti ovium grege abducat, imò ipſam Chriſti Eccleſiam quoad publicum ſacræ Religioni propagandæ, atque conſervandæ conformeDivinitus conſtitutum regimen infeſtet, ejus jura invertat, unitatem Fidei conturbare nitatur, ſeu ejus perturbatores tueatur, atque defendat, ſanctamque Religionis publicæ pacem evertere moliatur, quomodò talis Rex, Chriſtianitatis charactere inſignitus, quoad omne id, *quod in ſe ſuper terram Morale eſt*, reſpiciens Regnum cælorum, ejuſque claves, non ſubjacebit, haud privatæ duntaxat correctioni, ſed publicæ etiam Oecumenici ſuprémi Paſtoris correptioni? 21. *ex pag. 22. n. 205.*

Id pro *quinto* confirmatur ex Bonifacij VIII. Conſtitutione *Extravagante. Vnam ſanctam. De majoritat. & obedientia.* Cujus ſumma in hanc argumentationem reduci poteſt. Quando Chriſtus Petro, ejuſque ſucceſſori dixit? *Paſce oves meas*; intelliguntur eidem commiſſæ univerſæ Chriſti oves, eſtque adeò de neceſſitate ſalutis, credere, quòd Romano Pontifici, ceu Petri ſucceſſori, ſubſit omnis humana creatura in Eccleſiæ unitatem congregata ſub uno Capite Chriſto, ejuſque Vicario. Sub eâ autem Paſtoralis muneris poteſtate continentur duo gladij, *ſpiritualis* videlicet ac *temporalis* authoritas: 22. *Refertur pro extenſum pag. 33. n. 40.*

thoritas: Chriſto Domino, ubi Apoſtoli dixerant: *Ecce duo gladij* hîc (id eſt in Eccleſia) reſpondente: *Satis eſſe.* Inter quos adeò binos gladios *temporalis* poteſtas fuit à Chriſto deſignata *Allegoricè*, quando dixit ad Petrum: *Converte gladium tuum in vaginam.* Ex hoc namque evincitur, non *ſpiritualem* duntaxat, ſed etiam *temporalem* gladio illo Petri deſignatam poteſtatem, ſubeſſe authoritati Eccleſiæ, ſub eâ quidem differentiâ, ut ille poteſtatis *ſpiritualis* gladius manu ſacerdotis, hic verò *temporalis* poteſtatis gladius manu Regum, ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis, ſit exerendus.

23. Pro *ſexto* firmatur idipſum prætactæ *Extravagantis* argumento in hanc formam redacto. Etenim *gladium eſſe ſub gladio, & temporalem authoritatem quoad ſui exercitium, ſubijci ſpirituali poteſtati*, evincitur etiam ex illa Apoſtoli ſententiâ, quâ dicitur *non eſſe poteſtas, niſi à Deo, quæ autem à Deo ſunt, ordinatæ eſſe.* In vi cujus proinde ordinationis Divinæ, oportet, ut eatenus gladius ſit ſub gladio, quatenus poteſtas *temporalis*, utpote inferior, per *ſpiritualem*, ceu ſuperiorem poteſtatem reduci debet in ſuprema: ſicque adeò poteſtas terrena, ſi deviet, judicanda eſt à poteſtate ſpirituali.

24. Pro *ſeptimo* igitur ex dictâ *Extravagante* in hunc modum concludere tandem licet. Quandoquidem inter univerſas Chriſti oves Romano Pontifici, ceu Petri ſucceſſori commiſſas, reputentur etiam Reges Chriſti charactere inſigniti, ſub poteſtate autem paſtorali per Chriſtum ſuo Vicario Petri ſucceſſori conceſſâ, contineantur duo gladij, authoritatis *ſpiritualis* & *temporalis*, eâ tamen cum ſubordinatione, ut poteſtas terrena tanquam inferior, per ſpiritualem, ceu ſuperiorem, reducenda ſit in ſuprema. Iccircò manifeſtum jam extat ex ſacræ Scripturæ textibus, in prætactâ *Extravagante* deductis, Reges cum ſuæ poteſtatis gladio, *quoad hujus exercitium*, ſubeſſe Romani Pontificis *ſpirituali* authoritati.

25. Nec obſtat pro *octavo*, quòd in Clementina *Meruit. De privileggs.* caveatur, *per illam Bonifacij VIII. Extravagantem, nullum generari præjudicium Galliarum Regi ac Regno, ſeu Regnicolis Galliarum, ita ut in vi hujus Bonifacianæ Extravagantis amplius ſubjiciantur Eccleſiæ Romanæ, quàm antea exiſtebant, ſed in eodem intelligantur eſſe ſtatu, quo erant ante præfatam definitionem.*

26. Nam totum hoc concedendo, ita licet argumentari. Nempe dicì nullatenus poteſt, quòd præjudicium aliquod ſit à Bonifacio VIII. illatum, dum Rex Franciæ cum univerſis Regnicolis ſuis computatur inter oves Chriſti. At poteſtas paſtoralis ſuper univerſas Chriſti oves protenſa, ex Chriſti inſtituto, continet duos gladios, poteſtatis ſcilicet *ſpiritualis* & *temporalis*, ita ut hæc ſit quidem in manu Regum, ad nutum tamen, & patientiam ſacerdotis exerenda. Nequit verò, quod ex Chriſti inſtituto eſt ſancitum, non eſſe antiquius illa Bonifaciana conſtitutione. Nihil ergo illorum a Clemente V. *in Clementina Meruit.* eſt correctum: quippe cùm iſta præcisè ſtatuat, quòd per Bonifacij VIII. Extravagantem *Vnam ſanctam*, nullum Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ debeat generari præjudicium, *ita ut iſti amplius exinde ſint ſubjecti Romanæ Eccleſiæ, quàm antea exiſtebant, ſed intelligantur in eodem eſſe ſtatu, quo erant ante definitionem præfatam.*

Quo ſic conſtituto, pro *nono* licet taliter 27.
argumentari. Nempe illa definitio Bonifacij VIII. in eo ſe tenebat, quòd ex ipſo jure *Divino* ſanxerit ſubordinationem gladij *temporalis* erga gladium poteſtatis *ſpiritualis*, ita ut, ſi illa deviet à rectâ ratione, ſit judicanda à poteſtate *ſpirituali.* At iſtud *ſpirituale* judicium Oecumenici Eccleſiæ Paſtoris poteſtati conceſſum, ſubſiſtit ex vi clavium Eccleſiæ, Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſarum in tantum, ut, *quodcumque ligaverit, vel ſolverit ſuper terram, ſit vel ligatum, vel ſolutum in cælo.* Eoipſo autem, quòd Regiæ poteſtatis exercitium ita ſit ſuper terram, ut in Chriſtiano Rege dicat ordinem ad regnum cælorum, oportet, ut ſub reſpectu ſuæ ad æternam ſalutem, ſeu ſacræ Religionis utilitatem publicam ordinabilitatis, ſit inter illa *Quæcunque*, quæ ſuper terram continentur ſub Oecumenicâ clavium poteſtate ſeu ſolvendi, ſeu ligandi. Quoad hanc igitur poteſtatis Regiæ erga authoritatem Oecumenicam Summi Pontificis, ſubordinationem, illa Bonifacij VIII. *Extravagans* nullum præjudicium generavit Regi, Regno, & Regnicolis Franciæ, ſed hos relinquens in ſtatu, in quo vi Juris *Divini* ante eam definitionem fuerant, non potuit quoad debitam illam reſpectu Romanæ Eccleſiæ ſubordinationem ac ſubjectionem, per dictam *Clementinam Meruit* eſſe correcta.

Hinc pro *decimo* iſtam Regum Chriſtianorum erga Romanos Pontifices ſubjectionem 28.
iſto adhuc ſæculo, nempe Anno 1615. adversùs Oratores Ordinis Popularis in Comitijs generalibus Franciæ, ſtrenuè aſſeruerunt Cleri & Nobilitatis Ordines, Cardinale Perronio horum nomine firmante eandem ſubordinationem quam plurimis exemplis; prout videre licet apud Gabrielem Bartholomæum Gramondum ſacri Regij Conſiliorij Senatorem, & Parlamenti Tolosani Præſidem ſub actis dicti anni 1615.

Sic ergo inducitur ibidem ex Cleri, & 29.
Nobilitatis Franciæ mandato diſſeruiſſe præfatus Cardinalis. *Conſtat, exemplis plena eſſe hiſtoriarum volumina, quibus confirmatur Summæ Sedis in Reges poteſtas à fide degeneres. Ita Euphemium Patriarcham Conſtantinopolitanum Anaſtaſio Imperatori negaſſe obſequium, & fidem, dones Concilio Chalcedonenſi ſubſcripſiſſet. Ita eidem Imperatori in Eutychis hæreſim relapſo, reſtitiſſe acriter Symmachum ſummum Pontificem. ita Clotarium Regem Gallorum, ob ſcelus immane in Eccleſia Dei, nece Ingeti patratum, poſt mundatum ſanguine innocenti altare, luiſſe pœnas arbitrio Summi Pontificis condignas culpæ. Ita Juſtinianum ſecundum; ita Philippicum Imperatores à Sergio & Conſtantino Summis Pontificibus mulctatos. Ita Leonem Iſauricum Imperio dejectum Gregorij II. decreto, quia Iconoclaſtarum hæreſi infectus, dogma propugnabat exemplo, & vi. Ita Carolum Magnum evectum ad Imperium Occidentis ope Romanæ Sedis.*

ex pag. 31. n. 33.

ex pag. 34. n. 43.

Digitized by Google

Ita Childericum Regno dejectum : ita ſubſtitutum homini per otium enervi, faſtigióque Regiæ dignitatis impari Pipinum, aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, quam à Gallis conſultam, tradunt hiſtoriarum monimenta. Ita Fulconem Archiepiſcopum Rhemenſem intentâſſe Carolo Simplici minas, velut clienti ſuo. Ita Philippum primum Gallorum Regem, ſemotum ab Eccleſia Dei, adulterij manifeſtum palam commiſſi, poſt repudiatam ſinè causâ uxorem, evectamque in ſolium pellicem, quâ utebatur ut ſuâ, marito ſuperſtite. Ita Gregorium ſeptimum ſacris interdixiſſe Henrico IV. Imperatori, ſubditóſque ſolviſſe obſequij nexu. Ita excommunicatos Philippum Auguſtum Gallorum: Ioannem Anglorum Reges. Ita Othonem Imperatorem : ita Raymundum Comitem Toloſanum, quorum hic per ſocordiam in Albigenſium hæreſim lapſus, ſuccubuit Pontificiæ poteſtati, in augmentum Gallici Regni, cui Comitatus Toloſanus adjunctus eſt dono Provincialium. Ita fides ſacramento ſolutos olim ab Innocentio IV. Friderici Imperatoris ſubditos, debitum Lugdunenſi tunc Concilio fulmen. Ita dejectum Petrum Aragoniæ Regem, Martino Pontifice procurante, ob infamiam horrendæ lanienæ, cui à Veſperis Sicilianis nomen. Ita ab Vrbano V. contra Petrum Crudelem, (id illi nominis à ſævitiâ datum) Caſtellæ Regem, indictam, promulgatámque excommunicationem, quia hæreticus, Eccleſiæque Orthodoxæ hoſtis erat.

30. Ex iſthac proinde Perronij, ſeu Cleri potiùs & Nobilitatis Francicæ peroratione fas eſt, pro *undecimo* ita concludere. Cùm manifeſtum jam liqueat, *Primam*, de quâ hîc agitur, moderni Gallicani propoſitionem à tertio Populari Ordine in Generalibus hujus ſæculi anno ſcilicet 1615. celebratis Comitijs aſſertam, conſtanter rejectam ac refutatam fuiſſe tam à Cleri, quàm Nobilitatis Ordinibus, mirum profectò eſt, Galliæ Epiſcopos in ſuo Pariſienſi ſub annum 1682. habito Conventu, à priſtino Gallicano Clero deſciviſſe in apertam Statûs Eccleſiaſtici perniciem, dum, ſi quæ deinceps Eccleſijs intentarentur præjudicia, nulla jam authoritas Regem, ejúſve miniſtros in Jura Eccleſiaſtica involantes, cohibere poſſet.

ex pag. 31. n. 33.

§. IV.

In quo Eccleſiaſticæ ſupra Reges authoritatis ſit probatio ex 2. Paralip. 26. capite.

31. HOc in loco legitur Ozias *ſanctuarium ingreſſus, adoleviſſe incenſum ſuper altare thymiamatis, Azariâ ſummo Pontifice, & ſacerdotibus octoginta reſiſtentibus, eumque leprâ percuſſum feſtinatò expellentibus, exindeque loco ipſius à regimine dejecti, populum gubernante Ioatham ipſius filio, qui ſucceſſit in regnum.* Hunc igitur ſacrum locum cum *Deuteronomij* ſacris textibus *ſupra §. 2.* expreſſis conferendo, hunc in modum licet argumentari. Quia nempe Veteris Teſtamenti ſacerdotibus poteſtas erat, per Verbi Divini interpretationem formandi ac ferendi ſententiam *ſuper veritate judicij*, cauſam etiam *Civilem*, imò & *Criminalem* concernentis. Ex præallegatis *Deuteronomij* ſacris textibus à fortiori dicendum eſt, id ſacerdotium habuiſſe talem authoritatem ſuper cauſis ſpiritualibus Veteris Teſtamenti, qualis erat Oziæ arrogata præſumptio, *ut templum Domini ingreſſus, adoleret incenſum ſuper altare Thymiamatis*. Super hac igitur Divini ordinis tranſgreſſione, non ex *privato* duntaxat, ſed ſacerdotalis authoritatis *publico* judicio, Azarias ſacerdos, unà cum reliquis octoginta ſacerdotibus, ferebat ſententiam, *poſitivè* reſiſtendo, ſicque *authoritativè* dicendo: *Non eſt tui officij Ozia, ut adoleas incenſum, ſed ſacerdotum, qui conſecrati ſunt ad hujuſmodi miniſterium.* Quòd ſi ergo in Nova Lege contingeret, Regē quempiam Chriſtianum involare in jura ſacerdotij ſupremi, Eccleſiæque ſanctæ pacem, ejuſque ſupremam authoritatē iniquis machinationibus perturbare, ac peſſumdare, imò ſibimet arrogare & uſurpare; an minus dixeris eſſe in Novæ Legis, ac in Antiqui Fœderis ſummo Sacerdote authoritatis, ad pronunciandum *judicialiter* ſuper talis Regis quantumvis ſupremi arrogantiâ?

ex pag. 32. n. 36.

32. Pro *ſecundo* lubens equidem dabo, Azariam ſummum ſacerdotem non exauthorâſſe Regem Oziam in tantum, ut ipſi adimeretur Regiæ poteſtatis jus quaſi *radicale*, exutus tamen fuit ejus exercitio. Nec porrò dicere fas eſt, regiminis publici adminiſtrationem Regi Oziæ ademptam fuiſſe, non tam ex ſententiâ ſummi ſacerdotis, *quàm per conſequentiam duntaxat, quòd à Domino percuſſus leprâ, exinde à conſortio hominum ſeparatus degeret.* Nam ſacer textus expreſſis verbis ait: Azariam cum ſacerdotibus, ubi vidiſſet, lepram ex Oziæ Regis fronte apparere, feſtinatò eum expuliſſe, non aliâ utique, quàm authoritatis publicæ ſacerdotio annexæ poteſtate: ex quâ nempe authoritate juxta *Levitici 13. caput* penes ſacerdotem ſtabat arbitrium ſeparandi leproſum. Quod adeò Azariæ ſummi ſacerdotis arbitrium erga Regem Oziam, non operabatur *localem* duntaxat ab hominum conſortio ſeparationem, ſed *formaliſſimam* à regimine avulſionem, ita ut jure Regio penes ipſum *habitualiter* adhuc ſubſiſtente, ejus tamen exercitium ipſi abrogaretur in tantum, ut Ioatham filius ipſius judicaret ex tunc populum non patris nomine, cùm de hoc nihil dicat ſacra Scriptura, ſed *abſolutè* abſque illius erga Oziam in gubernando Regno dependentiæ mentione, aſſeveret; *Ioatham ex tunc rexiſſe domum Regis, & populum terræ.*

ex eis. pag. 33. n. 38.

33. Hinc pro *tertio* concludere licet. Sicuti ergo quiſque privatus leproſus arbitrio ſacerdotis erat à conſortio hominum ſeparandus, veluti *Civiliter* mortuus, adeoque jure Civilis ſocietatis ſpoliatus; ſic Oziæ Regis per ſacerdotis ſummi arbitrium, ab humano conſortio ſeparatio, facta erat etiam *quoad Politicæ cùm ſubditis communionis avulſionem, Regiæque adeò poteſtatis vel per ſe, vel per alium, ceu vicarium ſuum exercendæ ſpoliationem*: cùm cæteroqui nō tam Ioatham, quam Ozias pater dicendus eſſet illo adhuc tempore regnâſſe. Quia proinde ſummi in Antiquo Fœdere ſacerdotis judiciaria poteſtas ſe protendebat ſuper Regis Oziæ, ſacerdotale munus ſibi arrogantis, ſcelere, ejuſque leprâ à Deo percuſſi, quoad Civilem quoque & Politicam

Ibi n. 39.

Digitized by Google

ticam gubernationem ſeparatione, atque adeò Regiæ adminiſtrationis exercitio adimendo: quid ni dixeris, Oecumenicam Summi in Novo Fœdere Pontificis authoritatem protendi ſuper Regum temporalium in jura ſanctæ Eccleſiæ involantium, ſeu hæreticos ſpirituali lepra infectorum præſumptuoſam arrogationem, ſanctæque Eccleſiæ publicam infeſtationem, eorumque hinc à fidelium publicâ communione ſeparationem, imò & Regiæ adminiſtrationis, quinimò juris quoque Regij, ſi publicæ neceſſitatis ratio expoſtulare videbitur, privationem; prout ex Novi Teſtamenti Tabulis probatum extat *in præcedentibus*, ulteriúſque oſtendetur *in ſubſequentibus paragraphis*.

34. Hujus generis inſigne exemplum pro *quarto* hîc adferri poteſt ex Imperij Occiden-
ex pag. talis à Græcis Imperatoribus hæreſi infectis in
63. n. Francos, Caroliſque Magni perſonam ac ſtir-
136. pem translatione: cujus hiſtoriam ſuccinctâ methodo ſic deſcribit Hermannus Hermes *in ſuo Jure publico cap. 3 à n. 3.* Cùm nempe Romani Pontifices ab Orientalibus Imperatoribus contra Longobardorum ſævitiam, opem implorâſſent, fruſtra autem, tum quòd vix vires ſuppeterent ijs, propter vicina loca à Saracenis, Avaribus, Bulgaris, & Hunnis ac alijs tuendæ; tum quòd Conſtantinopolitani Imperatores in Iconomachiæ hæreſin lapſi, cum Pontificibus ipſorum hæreſi adverſantibus, ſimultates haberent, utpote qui non tantùm ſacras imagines Conſtantinopoli, & in Oriente impiè abradi juſſerant, ſed idem Romano Pontifici ſub pœna mortis perſuadere volebant; quorum amentiam Gregorius II. Pontifex non ſolùm contemſit, ſed etiam in Miſſarum Solemnijs Orientalis Imperatoris nomen reticeri voluit, ejuſque imaginem Romæ in nummis cudi, & Leoni ſtauricotributa, & vectigalia tam Italiæ, quàm Urbis Romæ, ſub anathemate ſolvi vetuit; unde quidquid in Occidente Imperatoribus Conſtantinopolitanis ſupererat, amiſerunt. Hinc Pontifex Gregorius II. ad Francorum Regum opes longè, latéque per Occidentem florentes confugit, eos contra Longobardos evocando; cúmque Carolus Martellus Francorum Dux pro Papa Gregorio apud Luitprandum Regem precibus egiſſet, ejuſque filius Pipinus vel hortatu, vel rogatu Stephani Papæ contra Aiſtulphum armis uſus eſſet, *cap. Hortatu. 10. 23. q. 8.* tandem paternæ & avitæ pictatis hæres Carolus Magnus Romanam Sedem, & urbem pro Hadriano Papa contra Deſiderium Longobardum tutatus eſt. *Dicto cap. 10.* junctis *cap Hadrianus. 22 diſt. 63.* Qui Carolus, cùm Sedem Romanam opibus, & temporali ditione extolleret, à Papa Francorũ primò, mox Longobardorum Rex inunctus, & Patricius Romanorum creatus eſt, quæ tunc ſuprema in Urbe erat dignitas. Cùm inſuper in Oriente Conſtantinopoli Irene mulier, filio Conſtantino oculis privato, Imperij habenas ſola tractaret, hâc occaſione Leo III. Papa populi ſcitu, & Cleri rogatu, Carolum Magnum ob egregia in Chriſtianum nomen, & Romanam Sedem merita, Romanorum Imperatorem Occidentis primò, & inunctum, & diademate aureo redimitum, Auguſtum appellavit 8. Calendas Januarij, ipſo die Natalis Chriſti, Anno octingenteſimo primo. Coring. *de Rom. Imp. n 24.* Sicque adeò Imperium Occidentis authoritate Summi Pontificis e Græcis in perſonam, & ſtirpem Caroli Magni Francorum Regis translatum fuit.

Neque pro *quinto* hujus Hiſtoriæ veritatem 35.
elidere valet Ludovici Maymbourgi exceptio
in hiſt. Iconoclaſt. lib. 4. ad annum 800. oppo- *ex pag.*
nentis, *quòd Carolus Magnus Imperium Occidentis* 61. n.
jure belli occupâſſet, Romam verò Populi Romani 148.
dotatione: nec aliud à Leone III. Papa, quàm coronam, non ipſum Imperium, ſed inſignia tantùm, ſeu nudam Cæremoniam acceperit. Nam contrarium evincitur ſequenti argumentorum à Bellarmino *de translat. Romani Imperij lib. cap. 4. uſque ad caput 7.* accuratiſſimè deductorum ſerie. Ubi triginta adferuntur hiſtorici concorditer aſſerentes, Imperium Romanum Summi Pontificis authoritate à Græcis ad Francos eſſe translatum. Hi autem Hiſtoriographi (quorum verba in ipſo Bellarmino revideri poſſunt) ſunt ſequentes: nempe Ioannes Zonara Author Græcus, Georgius Cedrenus, Paulus Diaconus vivens tempore Caroli Magni, Eginarthus Carolo Magno familiaris, Annales Francorum tempore ejuſdem Caroli cœpti exarari, Aimonius, ſeu Ammonius degens tempore Ludovici Pij, Addo Epiſcopus Viennenſis, Regino Abbas Prumienſis, Vothingus Corbejenſis, Luitprandus, Hermannus Contractus, Marianus Scotus, Dodechinus Mariani continuator, Lambertus Schaffnaburgenſis, Otto Epiſcopus Friſingenſis, Godefridus Viterbienſis, Conradus Abbas Urſpergenſis, Lupoldus Bambergenſis, Matthæus Palmerius, Blondus Flaccius, Æneas Sylvius, Ioannes Trithemius, Antoninus, Ioannes Nauclerus, Robertus Gaguinus, Philippus Bergomenſis, Ioannes Cuſpinianus, Iacobus Wympfelingius, Polydorus Virgilius, Raphael Volaterranus, Donatus Acciaiolus, Albertus Kranzius.

Accedunt hîcce teſtimonia Imperatorum 36.
ac Principum, translationem Imperij à Græcis
ad Francos, & à Francis ad Germanos Roma- *ex pag.*
ni Pontificis authoritate factam diſertis verbis 62. n.
conteſtantium; prout à dicto Bellarmino *præs.* 149.
cap. 5. docetur. Inter iſtos primus eſt ipſe Carolus Magnus, cujus in hoc veſtigia ſunt ſecuti Ludovici Pii filius, Carolus Calvus, Albertus Imperator, Henricus VII. Ludovicus IV. Carolus IV. Fridericus I. Michael Imperator Conſtantinopolitanus, Emanuel Comnenus Orientali Imperio præfectus, Philippus Rex Francorum, ac Principes Electores. Septem inſuper Summorum Pontificum teſtimonijs id ipſum firmat prætactus Bellarminus *cap. 6.* nempe Gregorij IV. Adriani II. Adriani IV. Alexandri III. Innocentij III. Clementis V. & Pij II.

Hinc pro *ſexto* facilè conſtat, fictitiam eſ- 37.
ſe illam Maymbourgi vocem *ſuperiùs* allegatam, *ac ſi Carolus Magnus Imperium Occidentis jure Belli occupâſſet, neque Imperium, ſed hujus duntaxat inſignia, ſive Coronam, ſeu nudam cæremoniam à Leone III. accepiſſet.* Nam eodem Bellarmino *cit. lib. cap. 7.* fuſiſſimè probante, Ca-

rolus

rolus Magnus Regnum Francorum hæreditate quidem obtinuit, ac expugnatâ Longobardiâ, Romanâ olim provinciâ, hujus Rex jure Belli appellari cœpit, Romam verò vi & armis nunquam occupavit; uti hiſtorici paſſim clamant. Quòd ſi ergo ex eo titulo dicendus eſſet Imperator, pari prærogativâ jam potirentur & Galliæ, & Hiſpaniæ, & Angliæ Regna, cùm & ipſa fuerint priùs Romanæ Provinciæ, quam cederent in propriorum ſuorum Regum jus hæreditarium.

ex cit. pag. 62. n. 150.

38. Sed *nunquid à Græcis ſeu armis, ſeu ſpontaneâ ceſſione Carolus accepit jus Occidentalis Imperij?* Ubi equidem Regnum Longobardorum à Carolo fuerat occupatum, Deſiderio Rege in captivitatem miſſo, Aldagiſus ejus filius ſub annum ſeptingenteſimum ſeptuageſimum quartum, claſſe à Græco Imperatore acceptâ, in Italiam pervolans, Longobardorum reliquias ad arma capeſſenda, permovit. At Carolus in Italiam properans, cùm victor evaſiſſet, Aldagiſus, deſperatis jam rebus, Regnique recipiendi ſpe fruſtratus, Græciam versùs terga vertere compulſus fuit. Anne igitur ex hoc ſubſidij Aldagiſo ab Imperatore Græco pro recuperandâ Longobardiâ conceſſi titulo, jus Occidentalis Imperij Græcis ademptum fuiſſe, dicere fas ſit? Profectò ſi ex belli ejuſmodi titulo juſtè poſſet comprobari Ius ipſius etiam Imperatoriæ Majeſtatis victori obtentum, non unus, ſed plures jam in Occidente eſſent jure appellandi Imperatores. Tantum porrò abeſt, Græcos ſponcaneâ ceſſione Ius Occidentalis Imperij ceſſiſſe Carolo, ut concordi Hiſtoricorum tam veterum, quàm recentiorum calamo, è contrario probet Bellarminus *cit. lib. 2. cap. 12.* Græcos Imperatores, cùm primùm ad eos fama perlata eſt coronationis Caroli, vehementer commotos ac indignatos fuiſſe.

ibid. n. 151.

39. Sed nunquid pro *ſeptimo* dicere fas eſt, *Coronam Imperatoriam authoritate Senatûs, Populique Romani fuiſſe decretam Carolo?* Imperium equidem Romanum ſub Ethnicis adhuc Imperatoribus erat Electivum, minimè tamen ex Senatûs, Populique Romani decreto, ſed exercitûs placito conferri ſolebat, Conſtantino autem Magno Imperij dignitatem in Græciam transferente, factum fuerat hæreditarium. Quis ergo credat, Senatum, Populumque Romanum, quando nullius ferme authoritatis ac potentiæ erat, auſum fuiſſe in Carolo ad Imperium Occidentis promovendo, quod antèa, cùm floreret, minimè auderet. Et verò quâ juſtitiæ lege Imperij Occidentis jus potuiſſet transferri in Carolum, priuſquàm fuiſſet de jure abdicatum à Græcis? Nunquid autem ſeu Populo, ſeu Senatui Romano erat authoritas ſuper Græco Imperatore, legitimum Imperij non tantùm Orientalis, ſed etiam Occidentalis jus obtinente; præcipuè dum tempore Caroli coronationem antecedente, Senatui, Populoque Romano nullum erat cum Græcis bellum, ut dici poſſet, juſto belli titulo, Græcum Imperatorem ſpoliaſſe jure Occidentalis Imperij?

ibid. n. 152.

ibid. n. 153.

40. Pro *octavo* igitur, *in quam, niſi Pontificiam authoritatem reduci poteſt Imperij Occidentalis à Græcis ademptî juſtitia?* Etenim Græcorum Imperatorum eum tunc fuiſſe ſtatum, ut meritò in ipſos ſtringeretur Pontificiæ authoritatis virga correctoria, patet *ex antecedentibus.* At Eccleſiæ virga correctoria *ſub indefinitâ, Quodcumque ſuper terram ligandi & ſolvendi poteſtate*, Petri ſucceſſori conceſſâ, ſecundùm ordinem à Chriſto præſcriptum, eatenus poteſt progredi ad avulſionem à communione fidelium, ut prævaleat *ad quodcumque ſuper terram*, quâ in regnum cælorum ordinabile, pro meritis cauſæ *vel ſolvendum, vel ligandum*; uti verba Chriſti ſonant, demonſtratumque eſt *in antecedentibus.*

41. Quis verò neget, Imperij jus, non *quaſi abſtractè* ſub ſignatâ *Formalis* Divinitus conſtitutæ Regiæ poteſtatis ratione, ſed *concretè* ſpectatum, quâ Chriſtiani hominis ſubjecto appropriatum, reputari etiam debere inter illa *Quæcumque, ſuper terram in regnum cælorum ordinabilia?* Sub qua proinde *Moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis, ex publica Eccleſiæ ſeu utilitate, ſeu neceſſitate meritò ponderandæ ratione, quis Catholicorum jam dubitare auſit, Leonem III. ſui Oecumenici Paſtoralis muneris authoritate, Græcos hæreticos Imperatores, Eccleſiæ ſanctæ neceſſitate id exigente, juſtè ſpoliaſſe jure Occidentalis Imperij?

ex pag. 63. n. 154.

42. Quare pro *nono* concludere jam licet per ſequentem argumentationem. Nempe ex ipſo lumine naturæ conſpicuum eſt iſtud principium; quiſquis juſto publicæ authoritatis titulo Principem aliquem ſupremum ſpoliat jure ſui Regni, poſſe hoc ex ipſiſſimo ejuſmodi juſto titulo, ſibi vendicare: ſuper hoc namque naturaliter noto principio *morali*, unicè fundatur æquitas poſſidendi, & in ſuum dominium redigendi provinciam alicujus Principis, bello juſto occupatam. Quia igitur Summus Pontifex Leo III. juſto titulo Græcis ademit Imperium Occidentale, iccircò ſecundùm iſtud naturalis luminis principium, quâ cum præducto Fidei luminis (Petro, ejuſque ſucceſſori *abſolutam ſuper quocumque Morali* in regnum cælorum ordinabili authoritatem decernentis) principio combinatum, ipſimet Pontificiæ ſuæ poteſtati acquiſivit Occidentalis Imperij jus, ac proinde ob Caroli Magni in Eccleſiam merita, jure in hunc Franciæ Regem, ejuſque ſtirpem, tranſtulit illud Imperium; ſicque adeò Caroli Magni per Leonem III. peracta coronatio non fuit nuda cæremonia, ſed ſtipata authoritativâ Imperatoriæ dignitatis collatione.

§. V.

In quo Pontificia ſuper Reges poteſtatis ſit demonſtratio ex Matthæi 18. capite v. 15.

IBi namque quiſquis peccaverit, ſi correptus à fratre Chriſtiani nominis conſorte, altero etiam, vel tertio ad iteratam ejuſdem correctionem aſſumpto, ſe non emendaverit, à Chriſto Domino decernitur denunciandus Eccleſiæ, eoúſque proceſſum ſuum protenſuræ, ut, *ubi Eccleſiam non audierit, ſit habendus inſtar Ethnici & publicani.*

Primò

Digitized by Google

43. *Primò* igitur iſthæc Eccleſiæ à Chriſto præ-
ex pag. cepta procedendi norma, non poteſt non eſſe
22. n. judiciaria, cùm nefas eſſet, abſque ſubſtantiali,
206. lumini etiam naturæ conſonâ proceſsûs judiciarij ſolemnitate, quempiâ ſpoliare Chriſtianæ communionis jure, ita ut ex tunc ſit habendus *inſtar Ethnici & publicani.* At verò iſta correctoria & coercitiva, publicæ Chriſtianæ communionis privationem inducens cenſura, Eccleſiaſticæ authoritatis judicio inferenda, à Chriſto Domino protenditur erga omnes, qui ſub Chriſtiani nominis conſortio dici poſſunt ac debent, eſſe fratres. *Ex aperto ſacro textu.* Hâc autem Chriſtiani nominis propriâ prærogativâ exuti eſſe utique nolent Reges Chriſtiani. Quos proinde, oportet, omninò fateri, ſe ſubjectos illi correctoriæ & coercitivæ virgæ judiciariæ, Eccleſiaſticæ authoritatis.

44. Etſi verò ex illis Chriſti Domini verbis *dicti 18. capitis Matthæi v. 17.* exaratis evinci videatur, iſtam judiciariæ poteſtatis virgam correctoriam & coercitivam, in hoc terminari & conſummari, ut, poſtquàm Eccleſia proceſſerit ad peccatorem, ſi contumax ſit, à ſui communione avellendum, ex tunc ulteriùs procedere haudquaquàm valeat, Chriſto dicente: *Si taliter correctus Eccleſiam non audierit, habendum eſſe inſtar Ethnici*, communionis nempe Chriſtianæ jure deſtituti, nullâ ulterioris ex tunc proceſsûs faciendi, ſub illis Chriſti verbis mentione ibi habitâ.

45. Nihilominùs combinando ea Chriſti Do-
ibid. n. mini verba cum ſacro contextu, nempe *ejuſ-*
207. *dem capitis verſu decimo octavo*, ex hoc ſtatim evincitur, poteſtas illa ad communionis Chriſtianæ privationem indicendam à Chriſto conſtituta, eſſe connexa cum iſtis verbis: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo, & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.* At iſthæc Apoſtolis etiam *ſigillatim* ac *diſtributivè* ſpectatis, per modum tamen legationis duntaxat conceſſa poteſtas (penes Petrum ſolummodò exiſtente ordinariâ Oecumenicâ, in ſucceſſores transferibili *Matthæi 16.* promiſsâ, & *Ioannis ultimo cap.* collatâ authoritate) ea, inquam, Apoſtolica poteſtas *indefinitè* complectitur authoritatem ſolvendi & ligandi, *Quodcumque ſuper terram eſt morale.* Sub ejuſmodi verò *Moralitatis* lineâ comprehenduntur quæcunque ſeu Regna, ſeu bona temporalia, quatenus *Moralibus* hominum actibus, & ordinationibus ſunt ſubjecta.

46. Quemadmodùm ergo iſta ligandi & ſolvendi poteſtas Apoſtolica protenditur ſuper omni, *quod ſupra terram eſt Morale*, hominum arbitrio libero, ejuſque ordinationi *Morali* ſubjacens, ſic coercitiva illa, ſeu correctoria per Chriſtum *cit. v. 17.* aſſerta, & conceſſa virga, cum illâ Apoſtolicâ æquè per Chriſtum *proximè ſubſequente decimo octavo verſu* traditâ poteſtate, æqualem ſortitur menſuram, in vi cujus pariter protendatur ſuper omne id, *quod ſupra terram eſt Morale*, quale eſt quodcumque Regiæ poteſtatis exercitium, atque illius ad certum ſubjectum applicabilitas, cum ejuſdem in hoc individuo ſubjecto conſervatione.

Tertiò proinde fundamento iſthoc nititur 47.
Canon *Novit. De judiciis.* in quo decernitur, *Refer-*
non eſſe equidem Summi Pontificis, *directè* *tur ip-*
& immediatè ſe immiſcere cauſis feudalibus ac *ſo tertiò*
negotijs Regum, poſſe tamen, ac debere, *pag. 38.*
id fieri ab eo, cùm Eccleſiæ intereſt, ſive *n. 63.*
dum agitur de peccato, perjurio, ac fœdere *ac ſeq.*
violato, conformiter Chriſti mandato *Matth. 18.* lato ſub hiſce verbis: *Si peccaverit in te frater tuus &c.* (ſi te, atque conteſtes non audierit) *dic Eccleſiæ &c.*

Ex hoc ipſo igitur ſacro Canone Clerus 48.
Gallicanus Anno 1329. coram Philippo IV. Rege congregatus, adversùs Miniſtrorum Regiorum querelas contendebat, Eccleſiaſticam *ex pag.* jurisdictionem ſefe ad temporalia extendere *28. n.* ſaltem *ratione peccati.* Neque ullus tunc oppoſitum aſſerere auſus fuit, ſed Petrus de Cuguerijs acrior jurisdictionis Regiæ in illo Conventu patronus fateri debuit, Decretalem *Novit.* habere locum in Rege Franciæ, utpote ſuperiorem non agnoſcente, tanúmque id negabat de Judicibus Regijs, quippe qui à Rege corripi poſſent. Verùm quo jure Miniſtros Regios excludere fas eſt à conſortio Chriſtiani nominis fratrum, quos *indefinitè, ſi peccaverint*, complectitur illa *correctoria & coercitiva* per Chriſtum conſtituta virga. Sufficiat tamen hîc nobis, univerſos tunc faſſos fuiſſe, illum Canonem *Novit.* habere locum in Rege Franciæ, ſuperiorem non agnoſcente.

Præinſinuati ſub Philippo IV. Pariſijs Anno 49.
1312. aggregati Archiepiſcoporum, ac Epiſcoporum Conventûs acta, pro *quarto*, videre li- *Refer-*
cet *in tomo 4. Edit. Pariſiens. à pag. 1098.* inter *tur ex*
quæ extat ſolidiſſima, inſtituto noſtro defer- *integrò*
viens Bertrandi Cardinalis Eduenſis, Cleri *à pag.*
Gallicani nomine exhibita diſſertatio, in qua *35. n.*
inter cætera ex prætacto Matthæi ſacro textu *48.*
(*Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Eccleſiæ, & ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus*) infert is Cardinalis, hinc con- *ex pag.*
ſtare, quòd ſermo ſit de jurisdictione Eccleſiæ, *36. n.*
cùm *ibidem* ſubdatur; *Amen dico vobis, quæcum-* *95.*
que ligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo. Unde ſinè ulla dubitatione ad Eccleſiam pertinere, jure ſibi à Deo collato, cognoſcere, & judicare de quocunque peccato. Unde B. Paulum excommunicâſſe fornicatorem notorium, uti legitur *in Epiſt. priore ad Corinth. & 24. q. 7. cap. Audivimus.* Cùm igitur peccata contingant circa actiones perſonales hominum, & circa contractus, de omnibus his pertinet ad Eccleſiam judicare: maximè ſi intentetur actio per modum injuriæ, vel alterius cujuſcumque peccati tam, inter laicos, quàm inter Clericos, vel inter laicum & Clericum; quicunque eorum ſit actor, vel reus.

Pergit pro *quinto* is Cardinalis Cleri Gal. 50.
licani pomine ſic argumentari. Nec dici poteſt, *veluti*
quòd reus hoc modo trahatur extra forum ſu- *hujus-*
um: quia omnes Chriſtiani, in quantum Chri- *probationi*
ſtiani ſunt, pertinent ad forũ Eccleſiæ. Et hoc eſt, *obtem-*
quòd expreſsè dicitur in Canone *11. q. 1. Cap.* *perat ad*
Quæcunque. ubi dicitur ſic: *Quæcumque contentio-* *fortur*
nes inter Chriſtianos ortæ fuerint, ad Eccleſiam defe- *pag. 35.*
rantur, & ab Eccleſiaſticis viris terminentur: & *n. 48.*
& 49.

ex pag. 30. n. 51. *ſi obedire noluerint, quouſque obediant, limitibus Eccleſiæ excludantur.* Nec propter hoc enervatur juriſdictio Principum ſæcularium, qui de actionibus & contractibus ſubditorum ſuorum, videlicèt laicorum, habent cognoſcere, & judicare: quæ juriſdictio non aufertur, nec impeditur. Si enim Actor voluerit, poterit reum trahere ad forum, ſive judicium ſæculare, & tunc Judex laicus cognoſcet: ſi autem vult reum trahere ad judicium Eccleſiæ, poteſt: præcipuè intentando actionem injuriæ, vel peccati: quia quilibet laicus Chriſtianus eſt utrique judicio ſubjectus, uni ut civis, alij ut Chriſtianus.

51. Addit *prætactus* Cardinalis. In Chriſtianiſſimo præſertim Franciæ Regno, in quo ibid. n. 52. & 53. Reges fuerunt Eccleſiæ devoti à principio, quo fuerunt Chriſtiani, Eccleſiam uberiùs uſam fuiſſe illo jure ſuo. Neque uſum hunc fuiſſe acquiſitionem novi juris, ſed executionem juris primi dati à Deo. Has igitur à Bertrando coram Philippo Rege Franciæ propoſitas rationes meritò expendat modernus Clerus Gallicanus, imitetúrque proinde antiquioris in Chriſtianiſſimo Regno à ſuis prædeceſſoribus de juriſdictione Eccleſiaſticâ doctrinæ tam viriliter propugnatæ exemplum.

52. Inter plura alia argumenta pro *ſexto* idem Cardinalis, præſens inſtitutum noſtrum probat ex hoc, quòd à Chriſto judiciariæ poteſtatis ſuæ participatio quædam facta ſit Petro, utpote conſtituto ſuo in terris vicario: qui proinde *Act. 5.* Ananiam & Saphiram pro crimine furti & mendacij *judicialiter* condemnavit; ſicuti etiám Paulus *1. Corinth. 5.* convictum fornicatorem judicavit. Superadditur, videri evinci *ex Matthæi 18. capite*, quòd Chriſtus voluerit, tale judicium eſſe penes Eccleſiam, ita ſanciendo: *Si correptus à fratre*, alijs quoque duobus, vel tribus teſtibus in ſubſidium adhibitis, *ſe non emendaverit, denunciandum eſſe Eccleſiæ, & ſi hanc non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis*, adijciens, *quodcumque ligaveritis ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Ecce igitur (concludit idem Cardinalis) quàm expreſsè vult Chriſtus, quòd in omni re, in qua eſt peccatum unius adversùs alterum, ſi ille, qui deliquerit, monitus charitativè, ſe non emendaverit, debeat negotium ad judicium Eccleſiæ deferri.

53. Ex illa porrò univerſalitate poteſtatis ſolvendi & ligandi ad quæcumque ſuper terram ibid. ex n. 72. ſe extendentis, pergit Bertrandus pro *ſeptimo* inferre, nihil eſſe, in quo Eccleſia non poſſit ligare & ſolvere. Et ideo, quando Petrus de Cugnerijs in prætacto Conventu Pariſienſi contendebat, ſub duobus gladijs, quos ſufficere, ajebat Chriſtus *Luc. 22.* intelligi duas juriſdictiones, ſpiritualem ſcilicet ac temporalem, conſultò monet prætactus Cardinalis, oportere, ut animadvertatur, Chriſtum voluiſſe, quòd illi duo gladij eſſent penes Petrum, & Apoſtolos. Quia proinde illi duo gladij ſignificabant duplicem poteſtatem, nempe *ſpiritualem* ac *temporalem*, conſequenter voluiſſe Chriſtum, ut utraque illa poteſtas ſit penes Eccleſiam.

Quibus taliter conſtitutis, pro *octavo* hunc 54
in modum licet argumentari. Inter *Moralia* jure naturali conſpicua axiomata numeratur ex pag. 42. n. 87. & 88. iſtud quoque principium, ubique receptum: nempe *cuivis Magiſtratui fas eſſe, poteſtatem ſuam judiciariam extendere ſuper omni causâ, fori ſui limitibus conceſsâ.* Ex fide autem *Divinâ* liquet, virgam correctoriam *Matthæi 18.* decretam Eccleſiæ, extendi *indefinitè* ſuper peccato, atque adeò ſuper omni peccati genere. At verò ex ſacro contextu rurſus manifeſtum eſt, illam ſuper omni Chriſtianorum peccato protenſam virgam correctoriam, reduci in poteſtatem ligandi & ſolvendi *indefinitam*, protenſam *ad quodcunque ſuper terram*, velut ipſemet Chriſtus *hanc poteſtatem ligandi & ſolvendi* in ſubſequenti *mox verſu contexuit cum illâ virgâ correctoria.* Hæc verò *poteſtas ligandi & ſolvendi* ex *Matthæi 18. capite* ita referebatur ad Apoſtolos univerſos, ut *Matthæi 16.* ſub pari *ad quodcumque ſuper terram* extenſione, fuerit ſoli Petro, cum ordine ad perpetuũ Eccleſiæ ſtatum, adeoque ejus ſucceſſori promiſſa, & poſtmodùm *Ioan. 21.* cum Paſtorali Oecumenico munere *actualiter* collata. Ex hiſce igitur fidei principijs, cum illo *Morali* naturaliter conſpicuo principio collatis, certò infertur, illam Eccleſiæ decretam virgam *correctoriam*, *ſuper omni peccato* protenſam, ſubſiſtere penes Petri ſucceſſorem, Romanum Pontificem.

Iſtiſſima hæc concluſio pro *nono* firmatur ſequenti Theologico diſcurſu. Ea namque virgæ correctoriæ ſuper omni peccato extenſio, in regni cælorum clavibus, Petro, ejuſque ſucceſſori demandatis, comprehenſa, juxta ſacrum *Matthæi 16.* exaratum Evangelium, fundatur in debitâ omnimodi actûs ex cit. pag. 42. n. 89. *Moralis* ad regnum cælorum ordinabilitate, cujus deviationem, ex quo *Moralitatis* in homine linea ad ſupernaturalem ſtatum eſt elevata, involvit jam omne, præcipuè mortale peccatum. Hæc verò *Moralitatis* ad ſtatum ſupernaturalem elevatæ, in regnum cælorum ac ſalutem æternam ordinabilitas, in vi *indefinitæ* clavium authoritatis obſervanda, incumbit Oecumenico Eccleſiæ Paſtori, non eo duntaxat caſu, quo ejus deviatio per peccatum *actualiter* commiſſum jam eſt facta, ſed vel maximè obſtringit ad proſpiciendum, ne tales à ſupernaturalis ſtatûs fine committantur deviationes, veluti hoc evincunt Chriſti verba *Ioan. 21.* paſcendi munus erga cunctas oves ſuas, Petro, ejuſque ſucceſſori committentis; hoc enim ſeu paſcendi, ſeu gubernandi officium malè adminiſtraretur, ſi paſtor ovibus primùm poſt patrata peccata, non verò antecedenter, ubi peccati imminet periculum, providere vellet. At verò in pleriſque cauſis etiam *Civilibus*, quando duo inter ſe altercantur, præcipuè dum nullum (veluti Reges) ſupra ſe *in foro Politico* agnoſcunt ſuperiorem, & hinc *per viam facti*, & ex proprio arbitrio perperam procedere affectant, non poteſt non evidenter imminere periculum peccati, quamvis evidens non ſit, ex quâ parte ſtet injuſtitia:

ſtitiâ, quamdiu hoc ex publicâ authoritate non fuerit deciſum. Ex debito igitur, peccati immnentis periculum manifeſtum avertendi, ſecundùm fidei, de Eccleſiæ clavibus Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſis nos edocentis, certiſſimum principium, ea ſolicitudo incumbit illi ipſi, qui ex muneris Paſtoralis Oecumenici ſuper omnes Chriſti oves, ipſóſque adeò Reges Chriſtianos protenſi officio, proſpicere debet adversùs quodcumque non patratum duntaxat, ſed de futuro *Moraliter certò* patrandum peccatum.

§6. *Decimò* proinde præadducta fidei principia combinando cum præinſinuatis *naturalis* lumine indubitatis principijs, ita concludere licet. Quandoquidem evidenter conſpicuum ſit, in prætacto graviſſimæ Regum Chriſtianorum altercationis caſu, adversùs *peccati* manifeſtum periculum, provideri haud poſſe ab Oecumenico Chriſti Paſtore, niſi huic ſit authoritas deciſoria altercationis ejuſmodi, involventis certum, ac evidens diſcrimen peccati, ex alterutra parte ſeu jam incurſi, ſeu incurrendi. Ideircò ſub illâ fidei, & luminis *naturalis* principiorum combinatione, redditur, omninò conſequens, Oecumenico Chriſti ovium Paſtori eſſe poteſtatem etiam *judicialiter & authoritativè* deciſoriam cauſarum *Civilium*, inter ipſos quoque Reges controverſarum, ubi intervenit vel peccatum, vel manifeſtum ſaltem ac *moraliter* certum peccati periculum. Quæ adeò judiciaria in tali caſu, Oecumenici Paſtoralis à Chriſto inſtituti muneris poteſtas, continetur clavibus regni cælorum, *indefinitâque quodcumque ſuper terram ſolvendi, & ligandi* authoritate.

ex pag. 43. n. 89.

§7. Quam igitur judiciariam ſuper cauſis etiam *Civilibus* authoritatem pro *undecimo* fuiſſe in Petri ſucceſſore agnitam etiam à Theodoſio, & Carolo Magno Imperatoribus, *in præcitato Canone Novit. De judicijs*, aſſeruit Innocentius III. *Nec ſic*, inquiens, *illud humillimum omittamus, quod Theodoſius ſtatuit Imperator, & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipſe* (Franciæ) *noſcitur deſcendiſſe. Quicumque videlicet litem habens, ſive petitor fuerit, ſive reus, ſive initio litis, vel decurſis temporum curriculis, ſive cùm negotium peroratur, ſive cùm jam cœperit proni ſententia, ſi judicium elegerit ſacroſanctæ Sedis Antiſtitis, illicò ſinè aliqua dubitatione (etiamſi pars alia refragetur) ad Epiſcoporum judicium, cum ſermone litigantium dirigatur.* Hinc ergo Gallicanus Clerus meritò ſtudeat, lupinarem Carolo Magno, Oecumenicæ ſuper cauſas quoque *Civiles* ſub *peccati*, quâ cum ſupernaturalis ſtatûs fine ſaltem pugnantis, formalitate protenſæ, Pontificiæ authoritatis obſervantiam religioſam, non tantùm non extinguere, ſed fovere, & conſervare.

ibid. n. 90.

§. VI.

Pretacta Summi Pontificis ſupra Reges authoritas firmatur ex 2. Paralip 23. & 4. Reg. 11. item Eccleſiaſtici 48. capite.

58. EX prioribus nempe duobus ſacris capitibus conſtat, Joadæ in Ritu Molaico tunc Pontificis Maximi authoritate, Athaliam Regio ſolio, quod injuſtè occupaverat, dejectam, Joadæque Regis filium Regali diademati reſtitutum eſſe. Circa quod exemplum inſtituto noſtro accommodandum, *primò* animadvertere oportet, Athaliam fuiſſe equidem de genere illorum, qui non tantùm *in viâ Facti*, ſed etiam *in viâ Juris* ſunt Tyranni, quorum ea eſt conditio, ut à quovis Regni concive, non quidem *jure vindictæ*, ſed *jure defenſionis* occidi poſſint; uti Theologi communiter tradunt cum Doctore Angelico. Num verò dicere fas eſt, Joadam Pontificem, ex hoc *privato* duntaxat *defenſionis naturalis* jure egiſſe adversùs Athaliam Regni Judaici tyrannicam dominatricem? In hoc Summo Pontifice, ex conſtitutione Divinâ *ſexti capitis Deuteronomij*, erat authoritas *Judicij veritatem* definiendi ex ſacrolanctis ſtatûs illius Moſaici legibus. Hæc verò authoritas, Pontifici Maximo Divinitus attributa, extendebat ſe ad omne negotium, omnemque cauſam *Civilis* quoque *ſtatûs* propriam. Uti apertè liquet *ex 17. & 21. Deuteron. capite.* Hoc igitur authoritatis Divinitus conſtitutæ jure, quis negare auſit, uſum fuiſſe Joadam Summum Sacerdotem, adversùs Athaliæ tyrannidem, eoúſque procedendo, ut & ipſam Regni poſſeſſione ſpoliandam decerneret, & ad eam ab uſurpatâ regiminis adminiſtratione detrudendam, milites conſcriberet, legitimumque Regem ſolio imponeret, fœdere inter Deum & Regem, nec non inter Regem ac populum ſancito, non ex *privato* arbitrio ſuo, ſed ex *publica* authoritate ſacerdotij, jus Divinitus ſancitum habentis *ſuper Judicij veritate & juſtitiâ*? Juxtà hoc igitur Joadæ Summi Sacerdotis exemplum, quis Sumo Pontifici Novi Teſtamenti, negare auſit poteſtatem adversùs tyrannos, abſque legitimo luris titulo Regni cujuſpiam invaſores, procedendi ex publicâ etiam judiciariâ authoritate?

ex pag. 14. n. 44.

ex pag. 19. n. 56.

ex pag. 15. n. 52.

§9. Pro *ſecundo*. Illorum equidem tyrannorum, qui legitimum Regni jus obtinent, ſed *in via Facti* tyrannicam obeunt gubernationem, nullâ erga ſubditos juſtitiæ ac æquitatis attentâ ratione, alia ſors & ratio eſt, ita ut ſecundùm Concilij Conſtantienſis decretum, nefas ſit, à privatis quibuſcumque ipſos interfici. Cujuſmodi gubernatio tyrannica, ſi intrà puros naturæ lumini commenſuratos limites ſubſiſtere poſſet, ſuper eâ dijudicandâ, fortaſſis extendere haudquaquàm ſe poſſet Oecumenici Paſtoris authoritas, eo ipſo tamen, quòd *Moralitatis* naturali quoque lumini proportionatæ tranſgreſſio, propter ejuſdem ad ſupernaturalem ſtatum elevationem, nullatenus ſubſiſtere valeat, quin *Moralitatis* quoque *ſupernaturalis* violatio, Pontificiæ Chriſti vicariæ poteſtati indubiè ſubjecta, interveniat; *An non ex hoc ſaltem titulo ſuper illam extendere ſe meritò poteſt ac debet ſupremi Pontificis authoritas, maximè, ſi emergat publicum etiam Eccleſiæ damnum?*

ex pag. 13. n. 37.

ibid. n. 39.

§10. Pro *tertio* igitur hujus quæſiti reſolutio, ex hactenus deductis ſacri Evangelij textibus facilè patet, quibus conformia ſunt varia inſuper Summorum Pontificum ab Authore *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 15.* producta exempla

non alio, quàm Oecumenici Paſtoralis ad publicum ſanctæ Eccleſiæ Bonum jugiter intenti officij fundamento innitentia, quibus pro exigentiâ temporum, noſcuntur quàm plurimæ authoritate Apoſtolicâ ſancitæ, Regum Eccleſiæ ſanctæ rebellium exauthorationes. Etenim Anno 1076. Gregorius VII. Henricum IV. Germaniæ Regem in Synodo Romana, quòd ſacerdotia, & Eccleſiaſticas dignitates mercatui exponeret, quòd ſubditorum facultates prædaretur, quòd appellationes ad Sedem Apoſtolicam impediret, quòd habito Wormatiæ Conventu, auſus eſſet, in Gregorium ſententiam dicere, eúmque Papatu exuere, & denique ob multa alia flagitia excommunicat, Regnóque indignum pronunciat, & ſubditos juramento liberat; unde multis hinc malè actitatis, Germaniæ Principes Henricum in ordinem redigunt, & Rudolphum Sueviæ Ducem appellant Regem. *Ex Actis relatis to. 3. Concilior. ante Concilium Romanum 1.*

ex pag. 95. n. 30. & 31.

61. Anno 1079. idem Gregorius VII. Boleslaum Poloniæ Regem, eò quòd B. Stanislaum Cracovienſem Epiſcopum ad aras occidiſſet, diris perculit, Regno, omnique dignitate privatum. Ex Longino *in Polonica hiſtoria.* Baronio, & alijs. Eodem anno dictus Pontifex adversùs Philippum Francorum Regem, cùm ſacerdotia pretio venderet, propterea{que} Epiſcopũ Matiſconenſem admittere nollet, reſcribit ad Rodericum Cabilonenſem Epiſcopum: *ut Regem moneret, quatenus à mercimonio tam turpi abſtineret &c. alioquin cenſuris ferendus, Regnoque caſurus. Ex lib. 1. hujus Pontificis epiſt. 35.* Ex cujus verbis etiam patet, Philippum Gregorio paruiſſe, miſſiſque Legatis, in ejus le poteſtate futurum, reſpondiſſe.

62. Anno 1166. Cùm Fridericus Ænobarbus in Italiam cum exercitu moviſſet, incendijs & rapinis omnia vaſtaret, Guidonem Antipapam Alexandro III. opponeret, aderant Conſtantinopoli ab Emanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Eccleſiâ Romanâ, ingentemque vim auri, & auxiliorum ſpondentes, ſi Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco reſtitueret. Exinde Anno 1168. idem Alexander III. Fridericum Ænobarbum pernicioſiſſimo ſchiſmate, belloque Italiæ, Eccleſiæ, & Pontifici infeſtum, ſacris, & Imperio interdicit, qui tamen Pontifici poſtea reconciliatus fuit. *Ex actis Alexandri III. apud Baronium ad dictos annos, aliſque authenticis monumentis.* E-

cit. pag. 95. n. 49. & 50. contra dicto anno 1076. præfatus Gregorius VII. Demetrium Croatiæ, Dalmatiæque Ducem per ſuos Legatos coronari fecit Regem. Et Sylveſter II. anno 1000. S. Stephano Hun-

ibid. n. 52. gariæ Duci jus dignitatis Regiæ conceſſit. Ex Cartuitio *in vita S. Stephani.* Anno inſuper 1179. Alphonſus I. Dux Portugalliæ ab Alexandro III. ob res adversùs Arabes præclarè geſtas, jus, & titulum Regis accepit. Ex Spondano & Baronio *ad hunc annum.*

63. Annon igitur pro *quarto* dicendum videtur, Summum Novi Teſtamenti Pontificatum pari dotatum eſſe ſpiritu, qualis erat in

ex pag. 26. n. 75. Elia Propheta, de quo *Eccleſiaſtici 48. capite* habetur, ipſi Divinitus datum fuiſſe, *ut Reges inungeret ad pœnitentiam, & Reges dejiceret, & confringeret ipſorum potentiam?* Hoc equidem Dei mandatum Eliæ quâ Prophetæ factum, non erat cum ſucceſſionis jure propagandum in poſteros, hinc tamen elucet, quóuſque ſpiritus Dei in Antiquo etiam Teſtamento fuerit operatus. Annon ergo fas eſt, aſſeverare talem Dei ſpiritum, gratiæ non gratum facientis, ſed gratis datæ, habere etiamnum locum in ſtatu Legis Evangelicæ. Hanc profectò Chriſtus, ut Regni ſui Myſtici, Eccleſiæque ſuæ ſanctæ ſtatum ſublimiùs adornaret, voluit condecoratam Regni cælorum clavibus; Petro, ejuſque ſucceſſori perpetuò deſtinatis, cum poteſtate ligandi & ſolvendi, quidquid ſuper terram eſſet *Morale.* In qua porrò ſolvendi, & ligandi Oecumenicâ authoritate ſubſiſtere ſpiritum non *privati*, ſed *publici* jam *regiminis*, pro Religionis ſanctæ ſeu propagatione, ſeu conſervatione perquàm neceſſarium, conſtat *ex antecedentibus ſacri Evangelij textibus.* Ex quo proinde ſpiritu promanavit etiam Canon *Licèt. De votis.* Ubi Innocentius III. Hungariæ Regis filio, qui patris de Hieroſolymitanâ provinciâ manu forti viſitandâ votum, aſſumpto Crucis ſignaculo, in ſe ſuſceperat, hæreditatis paternæ, Regnique privationem indixit, niſi is voto ſatisfaceret. *pag. 43. n. 91.*

64. Ex eodem Oecumenicæ Paſtoralis præeminentiæ ſpiritu pro *quinto* profluxerunt ſequentia ejuſdem Innocentij III. Gregorij IX. Innocentij IV. Gregorij X. Clementis V. per Authorem *Regalis Sacerdotij* in ordinem redacta exempla, ut taceamus recentiora decreta Clementis VII. adversùs Henricum VIII. Angliæ Regem, Pij V. adversùs Eliſabethã Angliæ Reginam, Sixti V. Gregorij XIV. & Clementis VIII. adversùs Henricum Navarræ Regem, qui tamen hæreſi poſtmodùm abjuratâ, Religionem avitam amplexus, tandem fuit promotus ad Regiam Galliæ Coronam. Anno proinde 1210. Otto IV. Imperator, cùm Friderico junio i Regi Neapolitano, totique Italiæ bellum inferret, nec à Pontifice admonitus, cœptis abſiſteret, ab Innocentio III. anathemate perſtringitur, Imperio arcetur, permiſſuque Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius, à Germaniæ Principibus throno imponitur. Urſpergenſis *in Chronico.* Spondanus, & Bzovius *ad hunc annum.* Anno 1239. Gregorius IX. Fridericum II. Imperio, & ſacris interdicit, idemque poſtea ſolenni ritu in Concilio Generali Lugdunenſi ab Innocentio IV. anno 1245. eſt repetitum. Blondus, Platina, Spondanus *ad hunc annum.* Anno 1273. Gregorius X. mandavit Principibus Germaniæ, ut tandem Imperatorem creent, niſi velint, aliquem à ſe imponi: ſicque Imperium devenit ad Rudolphum Habſpurgenſem. Spondanus *ad iſtum annum.* Anno 1307. interfecto Alberto Imperatore, Philippus IV. Galliæ Rex ſolenni ad Clementem V. legatione Imperium ſibi, vel Carolo fratri petijt, ut ſic Imperium rediret ad Francos. Conradus Vicerius *in lib. de geſtis Henrici VII.* Bzovius *ad hunc annum.* Æmilius *in Philippum Pulchrum.* *pag. 95. n. 54.* *ex. pag. 96. n. 55.*

§. VII.

§. VII.

In quo Regum præeminentiæ etiam intemporalibus erga Sedem Apostolicam in casibus publicæ Ecclesiæ necessitatis, subordinatio demonstratur ex 1. Corinth. 6. capite.

65. IBi namque Apostolus ordinavit, ut Christiani provocantes ad sæcularia judicia, pro decidendis controversijs, quas haberent erga confratres, adirent tribunal vel Apostolicum, vel sacerdotale Apostolicâ authoritate constitutum. Cujus ordinationis suæ rationem dans Apostolus *ibidem*, *An nescitis*, ait, *quoniam Sancti de hoc modo judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis, qui de minimis judicetis? Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?*

Textus Apostolicus refertur & fusè discutitur pag. 18. *a n.* 92. *& pag.* 19. *a n.* 96.

66. Hunc igitur textum Apostolicum expensuris nobis, *primo* loco occurrit nonnemo prætendens, Apostolum ibi minimè loqui de legitimis judicijs, quæ à Magistratibus, publicisque Judicibus authoritate publicâ exercentur, sed de arbitris, qui communi sensu designati essent Civilium controversiarum inter Christianos diremptores.

ex pag. 21. *n.* 109.

67. Verùm istiusmodi expositio non videtur adæquata, attento integro Apostoli sacro textu, sic argumentantis *versu* 3. *Nescitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?* Ex quo clarè apparet, quòd Apostolus sibi vendicârit jus & authoritatem in res humanas & politicas. Quomodo istum locũ intellexerunt B. Clemens S. Apostolorum Petri & Paulauditor ita sanciens *in Constit. Apostol. lib.* 2. *cap.* 51. *Quòd* oportreat, *in secunda sabbathorum cognoscere causas. Adsint autem judicio Diaconi & Presbyteri, integrè judicaturi, velut Dei homines, cum justitia.* S. Anacletus *in Epist. ad omnes Episcopos, & Christi fideles* sic scribens: *Si fuerit sæculare negotium, apud ejusdem ordinis viros terminetur, judicio tamen Episcoporum &c.* Gregorius VII. *lib.* 8. *epist.* 21. *Cui*, inquiens, *aperiendi, tlaundendique cæli data est potestas, de terrâ judicare non liceat? Absit. Num retinetis, quod ait Beatissimus Paulus Apostolus, quia Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?* Divus Gregorius Magnus 2. *par. Pastoralis cap.* 7. ex allegato Apostoli textu agnoscit *potestatem in sæcularia Pastoribus datam, sed eâ uti non vult, ut tantò spiritualibus negotijs attentiùs operam navent.*

ex pag. 19. *n.* 93.

ibid. n. 94.

68. Quibus insuper favent leges Theodosij, & Caroli Magni *in anterioribus* adductæ: favet etiam antiquus usus Ecclesiæ: Judices enim in causis etiam sæcularibus sederunt Gregorius Thavmaturgus, Ss. Ambrosius, Augustinus, Synesius, alijque Episcopi, ut fert *Historia Ecclesiastica*: quamquam crescente numero Christianorum simul & litium, hoc onus rejectum fuerit in humeros sæcularium Judicum jam Christianorum, ne Episcopus præfocatus sæcularibus negotijs, minùs vacare posset verbo Dei.

69. Quòd si pro *secundo* quispiam inquirat; *Unde Paulus talem potestatem sibi adscíverit?* In promptu est responsio, quòd cæteris, præter Petrum, Apostolis fuerit etiam à Christo *immediatè* concessa Apostolica authoritas, seu Generalis erga Christi fideles Jurisdictio, *extraordinaria* tamen, & *quasi delegata*: quam enim Christus Dominus *Matthæi* 18. universis Apostolis promisit *indefinitam* ligandi & solvendi potestatem, hanc ijsdem *actualiter* commisit *Joan.* 20. dicens: *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos.* Sub hisce quippe verbis, secundùm Patres, significatur legatio Apostolis commissa, ipsorum singulorum personis annexa, nec adeò transferibilis in successores: de qua legatione etiam Paulus accipiendus est, *pro Christo*, inquiens, *legatione fungimur.* In vi cujus adeò legationis, Paulo erga totum orbem in unitate Ecclesiæ coadunatum, erat jurisdictio Apostolica, verè etiam legislativa, quam *ad Thessalonicenses* 4. à se exercitam, diserte profitetur. In vi cujus proinde potestatis Apostolicæ Paulus *præcitatus* dicebat: *Nescitis, quia & Angelos judicabimus, quantò magis sæcularia?* Quantò igitur magis talis super Christianorum *Civilibus* causis judiciaria potestas competit Petri, ejusque successorum ordinariæ authoritati Apostolicæ, eo ipso, quòd nulla *sub statu omnimodæ Moralitatis ad supernaturalem quampiam participationem elevatæ*, sit intelligibilis humana libera actio, quæ non involvat aliquam respectu salutis æternæ, ac publicæ etiam Religionis, sanctæque Ecclesiæ Boni communis vel ordinabilitatem, vel ab hac deficientiam *Moralem*, quam in hominibus Christi charactere insignitis subdi Ecclesiæ clavibus, *indefinitæque* ad solvendum & ligandum potestati Apostolicæ, multimodè patet *ex antecedentibus.*

ex pag. 14. *n.* 110.

70. Et hinc pro *tertio* solidâ & fundamentalis desumi potest præsentis instituti nostri ratio Theologica. Etenim in illis etiam causis, in quibus intervenit aliqua ratio, statum supernaturalem concernens, si concurrat simul ratio quæpiam, respiciens sphæram luminis naturalis, non immeritò prætendit Politicus Magistratus, sibi præveniendo saltem, esse jus, causam ejusmodi cognoscendi, judicandi, ac decidendi. Quidni ergo indubitatum teneat vicissim hoc juris principium, quotiescumque in causâ luminis naturalis sphæræ commensuratâ, sicque adeò ad Tribunal sæculare spectante, concurrit *Moralitas* ad supernaturalis statûs sphæram indubitanter pertinens, posse *consequenter* trahi ad tribunal Ecclesiæ clavium, ex *indefinita* ligandi & solvendi *Quodcumque super terram*, potestate consistentium, cum ordine ad salutem æternam, unicum supernaturalis statûs Finem, adeoque mensuram sphæræ causarum, ad Ecclesiasticum Tribunal spectantium? At indubitata Fidei veritas est, nullum esse actum, à luminis etiam naturalis *Moralitate* deficientem, quin eo ipso consistat simul sub sphærâ deordinationis à fine salutis æternæ, atque adeò *sub hac formalitate* spectet ad judicium Ecclesiasticum.

ex pag. 20. *n.* 99.

71. Unde pro *quarto* licet hunc in modum concludere. Quandoquidem in omnibus circa causas etiam Civiles controversijs, ex alterutra litigantium parte, interveniat aliquid à jure æquitatis saltem naturalis exorbitans: hæc

cit. pag. 20. *n.* 100.

Digitized by Google

verò exorbitantia inevitabiliter inferat deviationem à fine ſupernaturali, ut ſic ſubjectam poteſtati, ſtatui ſupernaturali proportionatæ, *indefinitaque ſupra omne id, quod eſt ſuper terram Morale, ligandi, & ſolvendi authoritate* munitæ: hæc autem, cum æquitatis naturalis tranſgreſſione inevitabiliter connexa *Moralitatis ſupernaturalis* deordinatio, nequeat eſſe manifeſta, uſque dum facta fuerit hujuſmodi *Civilis* controverſiæ deciſio. Ideo forum *Eccleſiaſticum* cauſis *Civilibus* litigioſis non equidem tam facilè ſe immiſcet, quoúſque accedente pertinaciâ, apertè agitur de reatu, ſalutis æternæ diſpendium ſubinferente: attamen ex præadducto fundamento, Eccleſiaſtica authoritas ſe omninò poſſet ingerere, accedentibus præſertim cauſis ſpecialibus, Chriſtianorum ſalutis reſpectum habentibus, uti evenerat in Corinthijs, quorum occaſione Paulus propterea Apoſtolicâ ſuâ, licèt non *ordinariâ*, ſed *extraordinariâ*, & per Chriſtum *quaſi delegatâ* poteſtate condiderat præinſinuatum ſtatutum.

71. *Quintò* igitur hoc ipſiſſimum fundamentum eſt, per quod Innocentius III. *in Cap. Per venerabilem. Qui filij ſint legitimi.* legem *Deuteronomij* Sacerdotio Summo decernentis poteſtatem ſuper cauſis & *Civilibus* & *Criminalibus* ferendi *Judicij veritatem & juſtitiam*, combinando cum mandato Chriſti Domini, demandantis Petro, ejuſque ſucceſſori *perpetuam, Quodcunque ligandi & ſolvendi authoritatem*, exinde concludit, *in cauſis etiam Civilibus, dum aliquid fuerit difficile & ambiguum*, eſſe recurrendum ad judicium Sedis Apoſtolicæ; inducto in hunc finem ipſiſſimo illo Pauli textu Apoſtolico, quo *ad Corinthios* effatus eſt: *Neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?*

pag. 67. n. 172.

73. Quæ proinde utriuſque ſacræ Paginæ principia in formam ſyllogiſticam reducendo, pro *ſexto* hunc in modum licet argumentari. Quæ poteſtas judiciaria diſcernendi *inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam*, jure *Deuteronomij* competebat Sacerdotio Veteris Teſtamenti, majori cum eminentiâ eſt per Chriſtum in Novo Teſtamento conceſſa authoritati Apoſtolicæ, in Romano Pontifice jam ſubſiſtenti. At ipſiſſima hæc Apoſtolicæ authoritatis, Petri ſucceſſori, Romano Pontifici competentis, poteſtas, continetur Chriſti Domini verbis: *Quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis &c.* Hæc verò clavium Petro conceſſarum poteſtas non eſt minoris virtutis, ac fuerat Apoſtolica Paulo delegata authoritas, quam ad ſæcularium cauſarum judicium protendi, apertè conteſtatus eſt is Apoſtolus, eò vel maximè, quòd Petro, ejuſque ſucceſſori per Chriſtum deſtinata clavium poteſtas, clarè extendatur ad *Quodcumque ſuper terram* pro cauſarum meritis ſeu *ſolvendum*, ſeu *ligandum*. Eo ipſo autem, quòd iſta clavium poteſtas ex Chriſti Domini inſtituto, habeat ordinem ad regnum cælorum, nequit ad uſum reduci, niſi ſub ſtatu cauſæ, ſalutem æternam, Eccleſiæque ſanctæ Bonum, ſeu fidei, ac Religionis veræ publicam utilitatem reſpicientis. Hoc igitur ad Regnum cælorum ſervato ordine, Summus

ex cit. pag. 67. n. 173.

Pontifex Innocentius III. *in citato ſacro Canone Per venerabilem.* ſecundùm cauſarum differentias, uni, nempe Regi Franciæ meritò conceſſit, alteri verò, nempe Comiti Peſſulano, ſibi in temporalibus etiam ſubjecto, jure negavit, Iuris tum *Canoici*, tum *Civilis* diſpenſationem, in ordine ad temporalis quoque hæreditatis, ex legum *Civilium* diſpoſitione illegitimis denegatæ ſucceſſione.

74. Ex ipſiſſimo hoc fundamento, pro *ſeptimo* inducti ſunt Theodoſius Imperator, & ipſi conformiter Carolus Magnus, quòd, uti *ſupra* dicebatur, ſanxerint legem prælallegato Canoni *Novit. 13. De Judicijs.* inſertam, *in vi cujus Chriſtianus quiſque ſive Reus, ſive Actor poſſit, relicto Tribunali ſæculari, etiam poſt litem conteſtatam, adire judicium Eccleſiaſticum.*

pag. 22. n. 100.

75. Ex eodem fundamento Innocentius IV. in tra Concilium Generale Lugdunenſe *Cap. Grandi. De ſupplendâ negligentia.* reſcripſit ad Barones & Comites Portugalliæ, ut *Regis fratrem de devotione ac circumſpectione multipliciter commendatum, cùm ad defenſionem Eccleſiarum, Monaſteriorum, aliorúmque piorum locorum &c. ſit aſſumptus*, in civitatibus & munitionibus Regni prædicti recipere, cum omnibus ſuis procurarent, fidelitate, homagio, juramento, ſeu pacto, quibus fortè tenerentur Regi, aut ipſius etiam Regis prohibitione, haudquaquàm obſtantibus.

ex pag. 67. n. 176.

76. Ex illo ipſiſſimo fundamento Ioannes XXII. *in Extravagante unica. Si fratrum. Ne ſede vacante.* reſcripſit: *De jure liquidum eſſe, & ab olim inconcuſsè ſervatum, quòd vacante Imperio, cùm in illo ad ſæcularem Iudicem nequeat haberi recurſus; ad Summum Pontificem, cui in perſona Petri, terreni ſimul & cæleſtis Imperij jura Deus ipſe commiſit, Imperij prædicti juriſdictio, regimen, & diſpoſitio devolvantur. Et ideo ſub excommunicationis pœnâ monuit, ut, qui poſt vacationem Imperij, abſque Sedis Apoſtolicæ licentiâ Vicarij nomen aſſumpſerunt, ab hujus uſu, poteſtate & exercitio prorſus abſtineant: omnibus & ſingulis, qui hujuſmodi Vicariatûs nomen retinentibus juramento fidelitatis tenerentur obſtricti, à juramento hujuſmodi abſolutis.*

ex pag. 68. n. 180.

77. *Octavò.* Ex præadducto fundamento ſubſiſtit inſuper Innocentij III. *Cap. Venerabilem. 34. De electione.* relatum reſcriptum, quo diſertiſſimis verbis aſſeverat, *jus & poteſtatem eligendi Regem in Imperatorem poſtmodùm promovendum, ad Principes Germaniæ perveniſſe à Sede Apoſtolicâ, quæ Romanum Imperium in perſonam Magnifici Caroli à Græcis tranſtulit ad Germanos: quos proinde recognoſcere debere, quòd jus & authoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ſpectaret ad Romanum Pontificem, cujus eſt, eum inungere, conſecrare, & coronare &c. Qua de cauſa, cùm in electione vota Principum dividuntur, poſſe eundem Pontificem poſt admonitionem & expectationem, alteri parti favere, maximè poſtquàm ab ipſo unctio, conſecratio, & coronatio fuerit poſtulata: velut pateat jure pariter & exemplo.*

ex pag. 51. n. 111.

78. Ejuſdem tenoris, eodemque fundamento nixa eſt conſtitutio Clementis V. in Concilio Viennenſi edita, & relata *in Clementina unica. De*

ex pag. 54. n. 113.

Digitized by Google

De iurejurando. quòd nempe Sedes Apoſtolica à Græcis Imperium tranſtulerit in Germanos, à quâ ad certos eorum Principes, jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſteà promovendum, pervenerit, Imperatoréſque ſic electi Sedi Apoſtolicæ obſtringere ſe debeant juramento.

79. Ex eodem fundamento noviſſimis ſacri Concilij Tridentini temporibus Paulus IV. & Pius IV. improbabant, quòd Ferdinandus I. ex placito quidem Pontificis, titulo Regis Romanorum jam potitus, attamen inconſulto Papâ, fuerit ab Imperij Principibus cooptatus Imperator: cùm enim Imperatores Occidentis, eorumque Electores fuerint ab Apoſtolica Sede inſtituti, obtinuerintque Romani Pontifices antiquiſſimum jus, ne quis eâ potiretur coronâ, abſque ipſorum Pontificum confirmatione, juſtè prætendebatur ex parte Romani Pontificis, neque Caroli abdicationem, adeóque neque Ferdinandi ſubrogationem eſſe tanquam legitimam comprobandam abſque interventu Pontificiæ authoritatis: fuiſſe quidem Ferdinandum aſſenſu Pontificio jam electum Romanorum Regem, ſed per hujuſmodi conditionem non effici, ut ille legitimus eſſet ſucceſſor, niſi quando Sedes Imperatoria morte Cæſaris vacâſſet; in quovis alio vacationis genere novâ Pontificis comprobatione opus eſſe.

ex pag. 52. n. 116.

80. Quæ Apoſtolicæ Sedis juſta prætenſio in tantum evincebat, ut Ferdinandus poſtmodùm datis ad Pium IV. litteris, ſuam electionem à Pontifice ratam haberi poſtulârit. Quod etiam conſecutus Ferdinandus grates agebat Pio, ipſiſmet quoque Heterodoxis ex ore Heideggeri *in Seſſ. 17. ſacri Concilij Trident. argut. 6.* fatentibus, à Ferdinando Oratorem Germanum pro ſuâ confirmatione Romam miſſum fuiſſe: claro ſanè argumento, hoc jus confirmandi Electum Imperatorem, ne hoſtes quidem fidei ac Religionis Pontificiæ adverſarios, pernegare auſos fuiſſe.

ex pag. 54. n. 122.

81. Neque verò pro *nono*, *ex generalibus* duntaxat, Pontificiæ ſuper Reges ſacris Litteris probatæ authoritatis *principijs*, ſed ex *ſpeciali jure*, Summus Pontifex potuit, ac etiamnum pro ſemper poteſt ſibi vendicare poteſtatem tum confirmandi Regem Romanorum electum, ſub prævio de habilitate examine promovendum in Imperatorem, tum conſequenter reprobandi, ſi repertus fuerit inhabilis. Eo ipſo enim, quòd Pontificiâ authoritate ad Germanos ſit translatum Occidentis Imperium, atque hinc *ſpeciali jure* Sedes Apoſtolica habeat ſibi obſtrictum Imperatorem, ut teneatur eſſe Defenſor & Advocatus Romanæ Eccleſiæ: efficitur hinc, omninò fas eſſe Romano Pontifici, ut, ſi electus repertus ſit inhabilis, ac propterà reprobatus fuerit, ſuæ ſanctæ Sedi, Eccleſiæque proſpiciat, ubi diſcors fuerit Electio, alterutri etiam Electorum parti accedendo, ne Sedes Apoſtolica carere debeat Advocato & Defenſore, juxta id, quod habetur in prædudto Canone *Venerabilem.*

ex pag. 64. n. 161.

82. Ex quo ipſiſſimo principio *de Occidentis Imperio per authoritatem Pontificiam in Germanos translato*, fit inſuper, *decimò* conſequens, Summo Pontifici fuiſſe hinc jus quæſitum, tum ſtatuendi de normâ Imperatoriæ electionis, tum conſignandi certos Principes, quibus hoc eligendi jus appropriaretur. Ipſa namque ratio naturalis dictat, jus Imperij legitimâ authoritate Græcis ademptum, in hunc primitùs conceſſiſſe, qui hoc jus Græcis legitimè (uti *in præcedentibus* probatum eſt) ademerat. Ex Romano equidem Pontifice, Occidentis Imperium eatenus fuerat derivatum in Carolum Magnum, ut jure hæreditario ſubſiſteret penes illius ſtirpem maſculinam, quamdiu ſupererat, qui habilis eſſet gubernando Imperio, cujus habilitatis ratio ab Apoſtolica poteſtate, ex præinſinuati Iuris titulo, dijudicanda fuerat, ubi Carolo Simplici ultimo ex Carolina ſtirpe progenito repudiato, Magnates Germaniæ Ducem Saxoniæ Imperio præficiendum ſanxerant. Ubi enim Jus hæreditariæ in Imperio Occidentali ſucceſſionis, in Carolina ſtirpe exſpiravit, penes Principes Germaniæ jus eligendi Imperatorem, nullo juſto titulo ſubſiſtere poterat, niſi dependenter à Sede Apoſtolicâ, per quam jus Imperij à Græcis juſtè ademptum, in ejuſdem tranſierat poteſtatem, & hinc in Carolum Magnum, ejúſque maſculinam duntaxat ſtirpem ſucceſſionis hæreditariæ titulo translatum fuerat, penes Sedem Apoſtolicam reſidente *radicali* quaſi primævi Juris, uti dictum, ſibi quæſiti facultate. Ex cujus proinde diſpoſitione neceſſariò pendêre debuit ulterior intrà Germanos prorogatio, dum iſti neque hæreditariæ reſpectu Caroli Magni ſucceſſionis ratione, neque alio ſuper Jus Imperij a Græcis adempti juſto titulo, ex tunc potiebantur.

ex pag. 65. n. 168.

83. Sed pro *undecimo*, ad univerſale Pontificiæ ſuper Reges & Imperatores poteſtatis fundamentum & principium regrediendo, opportunè expendenda venit conſtitutio, in Concilio Generali Lugdunenſi ab Innocentio IV. edita, & relata *in Cap. Ad Apoſtolicæ. De ſent. & re judicatâ.* Ubi Pontifex nefandis Friderici II. Imperatoris exceſſibus, cum ſancto Concilio maturâ deliberatione præhabitâ perpenſis, ita decernit: *Cùm Ieſu Chriſti vices teneamus, Nobiſque in perſona B. Petri ſit dictum; Quodcumque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in cælis, idcircò memoratum Principem, qui ſe Imperio, & Regnis &c. reddit tam indignum, omni dignitate privatum à Domino denunciamus, & nihilominùs ſententiando privamus omnes, qui ei jurejurando fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento ejuſmodi perpetuò abſolventes &c. Illi autem, ad quos electio ſpectat Imperatoris, liberè eligant.*

ex pag. 80. n. 44.

84. Quæ proinde Canonica & Conciliaris ſanctio pro *duodecimo* noſcitur reduci in hoc fidei principium, quo credimus, *Summum Pontificem Chriſti in terris agere vices, ipſique in perſonâ Petri dictum eſſe*: Quodcumque ligaveris, ſeu ſolveris ſuper terram, erit ligatum, ſeu ſolutum in cælis. Quis enim negare auſit, ſub illo *Quocumque, quod eſt in terra Morale*, contineri & actus *Morales* publici quoque à Rege promanantis Regiminis, & *dignitatis*

ex pag. 83. n. 62.

Regiæ

Regiæ ad hanc individuam perſonam, ex æquitatis publicæ etiam Religioſæ ratione, faciendam applicabilitatem, ejuſque in Rege Eccleſiæ ſanctæ clavibus ſubjecto perſeverantiam *Moralem*? Sub illo adeò fidei principio, per eam ſanctionem Synodalem, expendebatur Imperatoris prætacti ex facinoribus ſuis indignitas. Cujus judiciaria proinde diſcuſſio, licèt fuerit dependens à probationibus, quæ intrà præciſam prudentiæ *naturalis* ſphæram, non ſupergrederentur *Moralem* certitudinem; attamen hoc Oecumenici Concilij judicium, per Spiritûs ſancti gratiam ita depurabatur à *Materiali*, falſitatis periculo obnoxiâ *concretione*, ut altior prudentiæ infuſæ commenſurata certitudo *practica*, omnimodam falſitatem excludens, per Dei inſtinctum efformata, & cum illo fidei principio collata, ſub formâ *virtualiter* ſaltem ſyllogiſticâ progrederetur ad concludendam ſententiam, adversùs Imperatorem *judicialiter* ferendam, ſub verâ lumini ſupernaturali innixâ conſequentiâ Theologicâ; uti fuſiùs demonſtratur *ſuo loco*, ubi agitur *de Summi Pontificis in rebus Fidei ac Morum infallibilitate.*

85. Ex quibus univerſis pro *decimotertio* facilè intelligitur fundamentalis ratio, per quam aſ-
ex pag. 20. n. 111. ſeverare liceat, *claves regni cælorum Petro, ejuſque ſucceſſori à Chriſto conceſſas, complecti quoque temporalia ipſorum etiam Regum jura.* Etenim cujuſcumque potentiæ, ſeu poteſtatis duplex noſcitur eſſe objectum, *Formale* ſcilicet ac *ſpecificativum*, & *Materiale* ſeu *Terminativum*. Oecumenicæ igitur Pontificiæ & Eccleſiaſticæ poteſtatis objectum *Formale* ac *ſpecificativum* importat quidem ordinem ad regnum cælorum, ſicque adeò ſpiritualia *per ſe* habentia talem reſpectu Regni cælorum ordinabilitatem, *per ſe primò* ſubduntur Eccleſiæ clavibus, ſeu Eccleſiaſticæ poteſtatis regimini & authoritati; quidquid tamen participat de tali ordinabilitate, eſt hoc ipſo de ejuſdem Apoſtolicæ poteſtatis objecto *Materiali*, atque adeò non *per ſe primò*, ſed *per accidens*, vel *ſecundariò* ſub ejus formalitatis participatione, ſubijcitur ſanctæ Eccleſiæ judicio. At verò quidquid *Moralitatis* eſt in hominibus Chriſtianis, eorumque actibus & negotijs, ſeu cauſis quibuſcumque etiam Civilibus, eſt vel ordinabile in Regnum cælorum, vel ab hac ordinabilitate eſt deficiens. Sub tali erga *Moralitatis*, ipſiuſmet etiam Regiæ poteſtatis exercitio convenientis, ſeu debitæ ad certum ſubjectum applicationi, ejúſque regimini de ſe licèt Politico inexiſtentis, *ad regnum cæleſte ſeu ſpirituale*, tum Eccleſiæ Triumphantis ſalutem æternam, tum Militantis Eccleſiæ Bonum etiam Publicum *ordinabilitate*, quævis cauſæ *Civiles* & *temporales*, etiam publicæ ac Regales, ſubeunt rationem *objecti Materialis*, reſpectu Apoſtolicæ Oecumenicæ authoritatis.

86. Hinc denique pro *decimoquarto*, licet concludere per ſequentem argumentationem
ex eit. pag. 14. n. 113. Theologicam, ex duobus nempe omninò certis, partim *Fidei*, altero partim *naturæ lumine* notis principijs deductam. Etenim lumine naturæ notum eſt, cujuſvis potentiæ, ſeu poteſtatis ſphæram extendi ſuper omne id, quod ita comparatur ad ipſius *Formale ſpecificativum*, ut propterea, reſpectu illius, ſuperinduat rationem *objecti materialis*. At ex fidei veritate compertum eſt, Oecumenicæ Petro, ejúſque ſucceſſori commiſſæ, clavium poteſtatis *proprium*, & *Formale ſpecificativum* eſſe ordinabilitatem ad Regnum cælorum; *juxta apertum Chriſti Domini verbum*. Quidquid ergo ſuperinduit iſtam reſpectu Regni cælorum ordinabilitatem, ita ſuperveſtitur *Formali ſpecificativo* Oecumenicæ Petro commiſſæ clavium poteſtatis, ut *conſequenter* ad iſtam ſe habeat per modum *objecti materialis* & *terminativi*. At verò quidquid in homine Chriſtiano eſt *Morale*, ſecundùm fidei principia, vel *positivè*, vel *privativè* participat de formalitate ordinabilitatis *ad regnum cælorum*. Ergo quidquid in homine Chriſtiano eſt *Morale*, per modum vel *poſitivæ* participationis, vel *privativæ* oppoſitionis, ita ſuperinduit *formalitatem* Oecumenicæ, Petro commiſſæ clavium poteſtatis *ſpecificativam*, ut *conſequenter* ſit de ejus *objecto Materiali* ac *terminativo*. Atqui Regiæ quoque poteſtatis ad certum ſubjectum, æquitati etiam religioſæ conſona applicabilitas, unà cum univerſo regimine ac exercitio libero ejuſdem Regiæ authoritatis, ſecundùm fidei principia, ſuperinduit de *Moralitate* vel ordinabilitatis ad Regnum cælorum, atque ſalutem æternam, ſacræque Religionis univerſalem utilitatem, vel ab iſta deficiendo, importat deordinationem ſaluti æternæ, atque Religionis Bono *Moraliter* oppoſitam. Ergo *lumine naturæ* conſpicua principia combinando cum *fidei* principijs, *per conſequentiam verò Theologicam* rectè infertur, Regiam quoque poteſtatem, cum ſui ad certum ſubjectum applicabilitate, nec non publico etiam exercitio, ſuperinduendo *Moralitatem* in Regnum cælorum ordinabilem, vel ab hoc ordine deficientem, ita ſuperveſtiri Oecumenicæ Petro commiſſæ clavium poteſtatis *Formali ſpecificativo*, ut *conſequenter* ſit de iſtius *objecto Materiali*; ſicque adeò unam de ſe licèt ſimplicem, Oecumenicam Summi Pontificis authoritatem *virtualiter* continere duplicem gladium: *primariò* equidem ſpiritualis, *ſecundariò* autem temporalis, ſuper ipſos etiam Reges protenſæ poteſtatis. At concluſio partim ex *fide*, partim ex *luminis naturalis* certis & indubitatis principijs, *per conſequentiam Theologicam* ritè illata, ita reducitur in fidei principium, ut *virtualiter* ſaltem ſit de fide. Viderint ergo, qui Reges Summi Pontificis Oecumenicæ poteſtati, etiam *per accidens indirectè materialiter* ac *conſecutivè* ſubjectos negare contenderent, quomodò ſecurè ambularent in Fide Orthodoxâ?

Caput III.

An ex hoc, quòd poteſtas Eccleſiæ tota ſpiritualis ſit, nullatenus extendi valeat erga temporalia?

1. IN *hoc* & *ſequentibus capitibus* refutare conabimur, quæ Ludovicus Ellies Du Pin, ſacræ

facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor *in ſuis de antiqua Eccleſiæ diſciplina diſſertationibus hiſtoricis* anno 1686. editis, *diſſertatione ſeptimâ* adducit, ad probandum: *Pontificem, aut Eccleſiam habere nullam in Reges, eorúmque bona authoritatem* directam, *vel* indirectam, *nec poſſe Reges ab ipſis ullatenus deponi, aut eorum ſubditos à fide, ac obedientiâ eximi.* Hujus ſui intenti *in Proloquio dictæ ſeptimæ diſſertationis* ſequentia ſtatuit principia, ceu evidentiſſima ac certiſſima. *Primum* eſt; *Quòd civilis, & Eccleſiaſticæ ſocietatum fines ſint omninò diſparati, & neutra ſit alteri ſubordinata.* Secundum; *Quòd poteſtas ſocietatis civilis in corpora duntaxat extendatur, ſocietatis verò Eccleſiaſticæ authoritas tota ſpectet ad animos.* Tertium; *Quòd poteſtas Eccleſiaſtica nihil poſſit, niſi ut agat exhortationibus, ac præceptis, excommunicationibuſque, non alijs pœnis adversùs inobedientes.* Quartum; *Quòd Eccleſiaſticarum legum alius finis non ſit, quàm doctrinæ & diſciplinæ Chriſtianæ ſanctitatem & puritatem illibatam ſervare.* Unde oritur quæſtio; *Quibus mediis hic finis valeat obtineri?*

2. Ex quibus principijs idem Ellieſius infert, tum *quòd Eccleſiæ poteſtas ex toto eatenus ſit ſpiritualis, ut in temporalia ſive Regum, ſive aliorum Bona minimè extendatur, nec adeò Reges deponi poſſint authoritate merè Eccleſiaſticâ.* Tum *quòd idem homo poſſit quidem ſimul eſſe membrum ſocietatis civilis & Eccleſiaſticæ, attamen in* civilibus *ſubjiciatur* civili *duntaxat poteſtati, in ſpiritualibus verò* Eccleſiaſticæ, *ita, ut ambæ iſtæ poteſtates ſint penitus diſparatæ, & à Deo ſolo, à quo ſunt inſtitutæ, dependeant, ac proinde neutra in alteram quidquam poſſit, tametſi ſpiritualis ſit temporali ſublimior.* In hanc proinde ſummam redigitur prætactum Ellieſij proloquium, cujus ſeu principia, ſeu conſectaria, licèt in *anterioribus* jam diſcuſſa, elucelcant, multis vel erroribus, vel periculoſis ſcatere dogmatibus, cum ſacræ Scripturæ, & antiquæ Orthodoxiæ ſenſu haud cohærentibus, nihilominùs operæpretium eſt vilum, ſub argumentis ab Authore illo propoſitis, accuratiùs ea expendere.

§. I.

An ex eo, quòd Chriſtus ceu Eccleſiæ Caput, nullam in temporalia exercuerit poteſtatem, demonſtrari valeat, poteſtatem Eccleſiæ nullatenus extendi ad temporalia?

3. LUdovic. Ellies *cit. diſſert. 7. cap. 1. §. 1.* argumentatur 1. Chriſtus non aliam Eccleſiæ contulit poteſtatem, præter eam, quam à Deo Patre, quatenus homo eſt, accepit; *ſicut miſit me* (inquiens *Ioannis 20. v. 21.*) *vivens Pater, & ego mitto vos.* Unde Eccleſiæ Miniſtri dicuntur à B. Paulo, Chriſti vices agere, & pro ipſo legatione fungi. Unde ad oſtendendum, Eccleſiam non habere ullam temporalem poteſtatem, demonſtrare ſufficiet, Chriſtum, quatenus Eccleſiæ Caput fuit & fundator, nullam ſibi arrogâſſe in temporalia Regum authoritatem, nullamque exercuiſſe temporalem poteſtatem. At Chriſtus ipſe diſertè dicit, ſe ad hoc non veniſſe, ut ullam temporalem à Patre acceptam haberet poteſtatem, cùm enim Iudæi ipſum apud Pilatum accuſâſſent; quòd *ſe Regem Iudæorum eſſe*, dixiſſet, interroganti: *Num Rex eſſet Iudæorum?* reſpondit: *Regnum meum non eſt de hoc mundo.* Et urgenti eidem Pilato: *Ergo Rex es tu?* Reſpondit quidem: *Tu dicis, quia Rex ſum.* Attamen *ego in hoc natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati.* Quomodò igitur Chriſtus clariùs profiteri potuiſſet, ſe non veniſſe in mundum, ut temporalem exerceret poteſtatem? Et hinc S. Auguſtinus *in eum locum tract. 15. in Ioannem. Audite*, ait, *omnia regna terrena, non impedio dominationem veſtram in hoc: venite ad regnum, quod non eſt de hoc mundo, venite credendo, & nolite ſervire metuendo: dicit quidem prophetia de Deo Patre:* Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum ejus; *ſed Sion illa, & mons ille non eſt de hoc mundo, quod eſt enim ejus regnum, niſi credentes in eum? quibus dicit:* De mundo non eſtis, ſicut & ego non ſum de mundo.

Reſponſio, & ac retorſio confutatoria hujus argumenti.

PRimò. Reflexione habitâ ad iſtius ratiocinationis majorem, plus concedam, quàm ipſemet Ellieſius deſideraverat, menſuram poteſtatis Eccleſiæ ſtatuendo ex menſurâ dominij, Chriſto quà homini competentis. Numquid verò Chriſtus *Apocal. 1.* diſertè dicitur *Princeps Regum terræ?* Numquid *Act. 10.* aſſeritur *Ieſus eſſe Dominus omnium?* Numquid *1. Corinth. 11.* habetur: *Omnia eſſe ei ſubjecta*, ſcilicet Chriſto, *præter eum, qui ſubjecit ei omnia.* 4.

Ellieſius equidem *cit. §. 1. propè finem* excipit; *ejuſmodi ſacræ Scripturæ textus, quibus Chriſtus Regnorum ac Regum omnium Dominus dicitur, convenire ipſi ratione Divinitatis, adaptari autem Chriſto homini per communicationem idiomatum.* 5.

Verùm *Heb. 1.* habetur Chriſtus *eſſe hæredem univerſorum.* Numquid autè Chriſto ſecundùm Divinitatem convenire poteſt, eſſe hæredem? Inſuper *Apocal. 17.* dicitur in femore ejus ſcriptum: *Rex Regum, & Dominus dominantium.* Numquid verò ſub iſto femore intelligitur humanitas? Et hinc *cit. 1. ad Corinth. 11. capite* fit diſtinctio inter eum, qui ſubjecit Chriſto omnia, & eam naturam, cui in Chriſto ſubjecta ſunt omnia. Quia igitur non *ſecundùm hypoſtaſin ut ſic*, ſed *ſecundùm Divinitatem* convenit Patri, quòd Chriſto ſubjeciſſet omnia: neque verò Chriſtus *ſecundùm Divinitatem* eſt diſtinctus à Patre; idcircò manifeſtum hinc redditur, Chriſti humanitati, ſeu Chriſto quà homini eſſe omnia ſubjecta. Anne igitur hanc Chriſti dominij ſuper omnia univerſalitatem dicere fas eſt, menſuram eſſe poteſtatis Eccleſiaſticæ? 6.

Arctiorem profectò hujus poteſtatis ſphæram adſtruo, coarctando eam ad lineam *moralitatis.* Numquid enim Chriſtus *Ioannis 20.* dicens Apoſtolis: *Sicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos*: reſpexit ad illa ſua *Matthæi 18.* exarata verba: *Quodcunque ligaveritis ſuper* 7.

Digitized by Google

terram, erit ligatum in cælis? Numquid verò iſta verba ſunt connexa cum illo ſacro textu, quo peccantes *pro foro* etiam *externo* ſubjiciuntur Eccleſiaſticæ virgæ *correctoriæ*, & *coercitivæ*? Numquid Chriſtus etiam *Ioannis 21.* quando Petro dixit: *Paſce oves meas*, reſpexit ad verba ſua *Matthæi 16.* deſcripta: *Tibi dabo claves regni cælorum, quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutũ & in cælis?* Numquid verò iſta ſolvendi poteſtas ſub hiſce verbis regulanda eſt ex ordinabilitate ad regnum cælorum? Sicuti ergo tam peccati, quàm ordinabilitatis ad regnum cælorum ratio ſpectat ad lineam *moralitatis*, ſic hujus, non autem tota dominij, Chriſto quà homini competentis ſphæra, ſtatuenda eſt menſura poteſtatis Eccleſiaſticæ. Imo in ipsâ etiam *moralitatis* lineâ diſcernere adhuc oportet inter *moralitatem*, quà lumini naturali ſeu conſonam, ſeu diſſonam, & quà ſupernaturalis ſtatûs elevationi proportionatam, atque hanc duntaxat per modum objecti *formalis*, ac *ſpecificativi* ponimus menſuram poteſtatis Eccleſiaſticæ. Unde *conſequenter* ſolùm, quatenus ſcilicet *moralitas* naturalis ex Dei ordinatione inevitabilem cum ſupernaturalis lineæ ſeu *privativâ*, ſeu *poſitivâ moralitate* connexionem habet, per modum adeò objecti *terminativi*, & *materialis* dicimus, iſtam eſſe ſubjectam poteſtati Eccleſiaſticæ.

8. Quare pro *ſecundo*. Dum Chriſtus Pilato interroganti: *Num eſſet Rex Iudæorum?* Reſpondit: *Regnum ſuum non eſſe de hoc mundo*: hoc verificatur etiam de univerſo Chriſti quà hominis dominio, quippe cùm iſtius, Chriſto, quà homini communicati dominij radix, & origo quaſi *formalis*, ſit Unio hypoſtatica, quæ ſicuti non eſt de hoc mundo, ſic neque dominium in illa quaſi radicatum, eſt *originativè de hoc mundo*. Verùm hoc ipſiſſimum Chriſti hominis dominium, quà Eccleſiæ communicatum, quia complectitur lineam *moralitatis* ad ſtatum ſupernaturalem elevatæ, ipſamque adeò *moralitatem* naturalem unà ſecum elevantis ad ſupernaturalitatem, idcircò etiam *objectivè non eſt de hoc mundo*, oportetque proinde, ut fateamur, poteſtatem Eccleſiaſticam, unà cum ſui menſurâ, neque *originativè*, neque *objectivè eſſe de hoc mundo*, quippe cùm ne naturalem quidem *moralitatem* complectatur, niſi quà ſuperveſtitam *moralitate* ſupernaturalis lineæ. Sub ipſiſſimo nihilominùs iſthoc *moralitatis ſupernaturalis* regimine, Chriſtus diſertè dixit, contineri regnum ſuum, foreque adeò in Eccleſiâ per ſe conſtituendâ regnum, quod tamen *non eſſet de hoc mundo*, ſive *quod non eſſet hinc*. Numquid autem correlativa inſeparabiliter connexa, ſunt Regnum & Regia poteſtas? Ex Chriſti igitur verbis illis, clarè evincitur Regia quæpiam intrà Eccleſiam poteſtas, ex authoritate Apoſtolicâ conſiſtens, unicè tamen complectens lineam *moralitatis*, quà in regnum cælorum ordinabilis. Et ideo Pilato urgenti: *Ergo Rex es tu?* Chriſtus iterum reſpondit: *Tu dicis, quia Rex ſum ego*. mox ſubjiciens: *Ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam veritati.* Sic ergo Chriſtus, quà Rex, tum ex ſe ipſo, *immediatè*, tum *conſequenter* ex authoritate Apoſtolis communicatâ, erat veritati teſtimonium perhibiturus. Sed cui veritati? Cùm Chriſtus *indefinitè* locutus fuerit, num exceptionem aliquam pateretur in aliqua veritatis ſpecie, ſeu genere? Num igitur Chriſtus venerat, ut veritati etiam Philoſophicæ ex Regia ſua authoritate teſtimonium perhiberet? Quandoquidem luminis naturalis veritas Philoſophica, ubi cum Evangelica veritate minùs cohæret, redigenda ſit in fidei ac Chriſti obſequium, nunquid Chriſtus ad hoc etiam veniſſe dicendus eſt in mundum, ut teſtimonium perhiberet Philoſophicæ veritati, hanc ſcilicet continendo intrà fidei ſanctæ veritatem, ceu ſuperiorem regulam, ac menſuram ſuam? Et quia veritas *practica* eſt menſura *moralitatis*, cujus linea etiam naturalis ſuperveſtitur ſeu *poſitivâ*, ſeu *privativâ*, aut *negativâ moralitate* ſupernaturali, numquid Regia Chriſti poteſtas Eccleſiæ ſanctæ communicata, protenditur ſuper *moralitate* etiam naturali, eatenus concordandâ cum ſupernaturali *moralitate*, ut, ſi ab hac deficiat, per authoritatem Apoſtolicã fit in hujus ordinem redigenda? veluti ſæpius factitatum eſt in legibus Imperatorijs ab æquitatis ratione, ipſi etiam ſupernaturali lumini repugnante deſciſcentibus. Et hinc in aperto jam eſt falſitas illius ab Ellieſio *in Proloquio* poſiti *primi principij* ſui, quòd civilis & Eccleſiaſticæ ſocietatum fines *ſint omninò diſparati, ita ut neuter ſit alteri ſubordinatus.* Sed de hoc diſſerebamus *ſuperiùs in hujus Summarij 1. cap. §. 2.*

9. Pro *tertio* Prophetia *Pſal. 2.* exarata nos inſtruit de Regno Chriſti, quod eſt Eccleſia. Dum nempe Regius Propheta, in figura Chriſti *ibidem* diſertè ſic pronunciat: *Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum ejus.* Numquid ergo, ubi Chriſtus hanc ſuam Regiam poteſtatem commiſit Vicario ſuo Petri ſucceſſori, huic dicere fas eſt, ego vice Chriſti ſuper Sion montem ſanctæ Eccleſiæ conſtitutus ſum Rex? Quódnam verò hujus Regis eſt regnum, quod non ſit de hoc mundo, niſi (uti S. Auguſtinus reſpondet) *credentes in Chriſtum?* Numquid autem inter hos credentes in Chriſtum ſunt quicunque Reges Chriſtiani? Annon igitur iſti dicendi ſunt ſubjecti Apoſtolicæ authoritatis, Chriſti in terris Vicariæ regimini, quoad totam *moralitatis* lineam, ſicque adeò *directè*, ac *per ſe* non *quoad temporalitatem* ut ſic, ſed *quoad iſtam quà ſubordinatam lineæ moralitatis*, inexiſtentis libero cuique poteſtatis Regiæ exercitio, utpote inevitabiliter vel ordinabilitatem ad cælorum regnum, vel ab hoc deordinabilitatem obtinentis? Et hinc æternus Pater ſub illa Davidicâ prophetiâ, Regiæ illius, Chriſto *principaliter*, Petri autem ſucceſſori *Vicariè* competentis poteſtatis ſphæram circumſcribens, ajebat: *Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatẽ tuam, & poſſeſſiones tuas terminos terræ.* Annon igitur poſſeſſiones etiam temporales, terræque termini, ſecundùm illam æterni Patris prophetiam, ſunt intrà ſphæram *Vicariæ* Chriſti authoritatis? Et, ne quis auſit, hanc poteſtatem Regiam deſtituere virgâ authoritativâ & coercitivâ, ſuperadditur *ibidem*: *Reges eos in virga ferrea.* Hanc proinde *virgam ferream* in foro etiam *externo* coercitivæ authoritatis eſſe

in

Digitized by Google

in Sion ſanctæ Eccleſiæ monte, ſeu Regno Chriſti, fateri compellitur ipſemet etiam Elliesius, aſſeverans, eſſe litteralem illam S. Auguſtini expoſitionem, quâ dixerat, eam Pſalmidicam Prophetiam intelligendam eſſe de Chriſti Regno, *quod ſunt in Chriſtum credentes.*

ARGUMENTUM II.

10. LUdovic. Ellies *cit. §. 1.* argumentatur tum ex S. Chryſoſtomo *in illum locum Ioannis hom. 18.* docente: *Quòd Chriſtus in cælo habeat imperium non humanum, ſed longè maius, atque præſtantius*: tum ex S. Ambroſio *in Lucam lib. 3.* *Chriſtum*, inquiunte, *profitentem, non eſſe de hoc mundo regnum ſuum, oſtendiſſe, eſſe ſupra mundum, nec eſſe in ſæculo, ſed ſupra ſæculum.* Unde redditur conſequens, quod Chriſtus non habuerit poteſtatem Regiam, ſed Regiâ ſuperiorem, alteriúsque ordinis, ac dignitatis: tum ex Divo Cyrillo *in illum locum* docente: *Quòd Chriſtus Pilato reſpondens, non negârit, Regem ſe eſſe &c. ſed regni Cæſaris non eſſe hoſtem, oſtendiſſe, quia principatus ejus mundanus non eſt, ſed cæli, terræque, cæterarúmque rerum omnium.* Quare *Vicaria* quoque Chriſti poteſtas mundana non eſt, ſed ſupra mundum, & ſupra ſæculum.

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

11. PRimò. Lubens admitto, Chriſti *Vicariam* in mundo poteſtatem non eſſe mundanam, perinde, ac Chriſti principatus, tametſi juxta S. Cyrilli ſententiam, cælum, terrámque, cæteráſque omnes res ambiat, *haud mundanus eſt, ſed ſupra mundum, & ſupra ſæculum.* Numquid autem *ſupra mundum, & ſupra ſæculum* eſt principatus ille, cujus *formale ſpecificativum* eſt ordinabilitas in regnum cælorum, adeoque *moralitas* lineæ etiam ſupernaturalis? Eine verò in ullo etiam rerum temporalium, poteſtatúque Regiæ exercitio, excogitabilis ſtatus aliquis, quin ſuperinduatur *moralitate* vel ordinabilitatis in regnum cælorum, vel ab hoc deordinationis ſeu *privativæ* ac *negativæ*, ſeu *poſitivæ*, quandoque ad *poſitivam* ſacræ Religionis, & Eccleſiæ ſanctæ, Chriſtíque adeò Regni devaſtationem intentæ? Talis proinde principatus Eccleſiaſticus, ordinabilitatem ad regnum cælorum *authoritativè* procurans, & ab hoc deordinabilitatem perverſam, *virgâ* etiam *ferreâ* coercens, nullatenus præjudicat Cæſareæ, & Regiæ terrenæ poteſtati, ſed hanc evehere ſatagit in ſublimiorem ſupernaturalis *moralitatis* ſtatum, ſub quo intelligi poſſit eſſe *ſupra mundum, ſeu ſæculum.*

12. Hujus ergo ſupramundani principatûs, Chriſti in terris *Vicarij* ſphæram accuratiùs indagare cupiens, pro *ſecundo* ſciſcitor ex Elliesio quandoquidem is principatus ſit à Chriſto deſignatus ex clavibus Regni cælorum, munitis *authoritate ligandi & ſolvendi quodcunque ſuper terram*: quidnam ſubintelligatur ſub iſto *Tò Quodcunque*, quod ſacer contextus ſub *moralî* ad regnum cælorum ordine ſubjecit ſuper terram ita vel ſolvendum, vel ligandum, ut ratum habendum ſit etiam in cælis? Nónne ex proprietate verborum hujuſmodi, ſub illo *Tò Quodcunque*, accipi debet *quodcunque moràle*, in ſupernaturalem Eccleſiæ ſeu triumphantis, ſeu militantis, ceu regni cælorum ſitum, vel ordinabile, vel ab iſta *moralitatis* ſupernaturalis ordine defectibile? An verò dicere fas eſſet, Regem Chriſtianiſſimum ab hoc erga regnum cælorum ordine eſſe exclulum, ne dicam, *quoad animam ſuam* duntaxat, ſeu *ſpiritualia*, ſed *quoad moralitatem* ſuarum publici quoque ac politici regiminis actionum, imò ipſiuſmet etiam Regiæ ad ſuam Chriſti charactere inſignitam perſonam *ſubjectivæ* applicationis?

13. Huic proinde *moralitati* inſiſtendo, pergo ulteriùs ſciſcitari: an non ſecundùm ejuſdem *moralitatis* menſuram, extendenda ſit etiam virga correctoria *Matth. 18.* Eccleſiæ commiſſa erga quoſcunque, *ſi peccaverint*, Chriſtianitatis conſortes fratres? Num verò citra graviſſimam injuriam dici poſſet Rex Chriſtianiſſimus, inter hos Chriſtianæ communionis fratres non eſſe comprehenſus? Num igitur Regum à debita in regnum cælorum ordinatione, cum gravi quandoque, publicæ etiam ſacræ Religionis diſcrimine, enormiter exorbitantia facinora fas eſſet, excipere ab illa correctoriâ ſeu coercitivâ Eccleſiæ virgâ? Quidni ergo potiùs dicendum videatur, quodcunque Regis facinus ſub debitæ ad regnum cælorum ordinationis deficientiâ, ſeu *privativâ*, ſeu etiam *poſitivè* contrariâ, publicæ præſertim Religioni perquàm nocivum, contineri ſub illo *Quocunque ſuper terram Morali*, ſuper quo per Chriſtum noſcitur eſſe conſtituta clavium regni cælorum, *ad quodcunque ſeu ligandum, ſeu ſolvendum* protenta authoritas Apoſtolica? Quidni proinde è contrario etiam videatur concludendum, ſub illo *Quocunque moralitatem* vel ad regnum cælorum ordinabilem, vel ab iſto ordine deficientem complectente, includi Regiæ quoque poteſtatis exercitia, ejuſque ad hoc ſuppoſitum applicabilitatem, quâ ſuperveſtitam *moralitate* in regnum cælorum, vi characteris per ſacrum Baptiſmum ſuſcepti, ſpecialiter ordinabili? Quòd ſi ergo Pontifex Maximus, exigente Eccleſiæ neceſſitate, ob Regis cujuſpiam adversùs ſacram religionem molimina, ſuam Apoſtolicam ſolvendi authoritatem, ſeu correctoriam, coercitivamque virgam ſuper jus Regiæ Majeſtatis, quâ huic individuæ perſonæ *ſubjectivè* inexiſtens, & quâ *moralitate* ad Eccleſiæ claves indubitanter ſpectante ſuperveſtitum extenderet, quomodò fieri poſſet, quòd non *indirectè* à tali Rege tolleretur jus Regium, utpote reſpectu ejus Regis ex tunc eatenus ſolutum, ut juxta Chriſti Domini verbum, ſolutio, hujuſmodi in cælo, in ipſo proinde foro *conſcientiæ*, comprobanda eſſet?

ARGUMENTUM III.

14. LUdovic. Ellies *præcitatus* pergit 3. argumentari. Duplex tantùm in Chriſto dominium reperiri poteſt. Unum *creationis*, quod Chriſtus habet ex Divinitate, alterum *adoptionis*, & ſami-

& familiaritatis; ut Chrysostomus *hom. 30. in Epist. 1. ad Corinth.* loquitur, quod Christus habet ex humanitate. Neutrum verò istorum dominiorum idem est cum dominio Regum in temporalia. Nam quatenus Deus est, habet supremum & omnia imperium, quatenus autem homo est, regnum ejus totum est *spirituale*, nec enim homo factus est, ut totum orbem more Regum terrenorum regeret, imò se minimè venisse ad hoc, ut rerum temporalium regimen susciperet, verbis & factis docuit: tum quando aufugit, ne à Judæis Rex eligeretur: tum quando roganti cuidam, ut fratri suo juberet, hæreditatem partiri, dixit: *Homo, quis me constituit judicem, aut divisorem super vos?* Cùm igitur certum sit, Christum Ecclesiæ communicasse eam tantùm potestatem, quam habuit ut homo, & Caput Ecclesiæ, non autem illam, quam habuit ut Deus & Creator, pro certo tenere debemus, nullam potestatem temporalem à Christo Ecclesiæ collatam esse.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

15. Primò certum est, ex Divinitate nullum in Christi humanam naturam esse derivatum dominium, quod non *realiter* præexisteret in dominio Divinitatis, quod Elliesius dicit dominium *creationis*. Hujus autem Divini dominij sphæra, præter lineam *naturæ universæ*, complectitur etiam lineam statûs supernaturalis, ad quem homo ad imaginem Dei factus, in *primo* creationis suæ instanti elevatus, & postquàm è gratia exciderat, per Christi redemptionem reparatus fuit. Numquid ergo Divinitas Christo quà homini fecit de utràque illâ seu naturæ, seu supernaturalitatis lineâ, dominij sui participationem aliquam, dum constituit ipsum hæredem Universorum? Et licèt Christus quà homo noluerit sibi assumere exercitium, & munus regnandi in temporalibus; renuens propterea munus judicis in se suscipere circa duorum fratrum hæreditatem dividendam; attamen uno saltem, alteráve actu ostendere voluit suum seu proprietatis, seu jurisdictionis in res quoque temporales dominium, quando scilicet *Matth. 8.* & *Lucæ 8.* ejicens legionem dæmonum ab homine, concessit ipsis, ut intrarent in porcos, non absque magno Gerasenorum damno. Talis dominij argumentum exhibuit etiam, quando *12. Matth. cap.* arefecit ficulneam, quando insuper *eodem cap.* jubens ad se adduci cum pullo asinam, quam Apostoli reperirent alligatam, subjecit. *Si quis aliquid dixerit, dicite: quia Dominus his opus habet.* Jurisdictionis denique, Legis Mosaicæ sacerdotio superioris *altum* dominium ostendit, quando *Ioannis 8.* dum Pharisæi mulierem in adulterio deprehensam ad eum adduxerant, & coram ipso accusaverant, ex vi ejusdem *alti* dominij eam absolvit, non à reatu duntaxat peccati, sed etiã à pœnâ lapidationis in Lege Mosaica indictâ. Quinimò cùm Christus etiam quà homo, & Caput Ecclesiæ ascendens in altum, daret hominibus dona curationum, & sanitatum, quæ licèt *quoad modum* participarent de supernaturalitate, *quoad substantiam* tamen verè continentur intrà naturæ lineam, inde manifestum est, Divinitatem de suo creationis dominio etiam quà naturæ lineam contingente, fecisse Christo, quà homini, dominij sui aliquam communicationem.

Sed quid dicemus *de linea supernaturalitatis, quam Divinitas ita posuit in potestate Christi,* 16.
quà Ecclesiæ Capitis, ut ejusdem participationem facere posset Novæ Legis sacerdotio? In quâ proinde supernaturalitatis seu *positivâ*, seu *privativâ* lineâ, numquid continetur universa supernaturali statui commensurata *moralitas*? Et quia nihil *moralitatis* etiam naturalis ex hominis libero arbitrio contingit, quin vel deficiat ab ordine regni cælorum, vel per gratiam Christi sublimetur ad hunc regni cælorum ordinem, numquid *moralitatis* etiam naturalis linea ita subesset Christi dominio, ut eandem vellet tamen subordinatam lineæ *moralitatis* supernaturalis? Numquid ergo Christus quà homo, *Quodcunque in regnum cælorum ordinabile super terram*, subjiciens potestati Ecclesiasticæ, huic communicavit etiam de suo super omnimodâ *moralitatis*, politicum quoque regimen sinu suo complectentis, lineâ, jurisdictionis *altæ* dominio?

Pro *secundo* igitur, missâ jam universâ naturæ *physicâ* lineâ, faciendo reflexionem ad 17.
unicam *moralitatis*, *Quodcunque in regnum cælorum ordinabile complectentis*, lineam, placuit per modum progressionis ex Elliesio hîc scisciatari. Num credat, potestatem Ecclesiæ super hac *moralitatis*, *quà in regnum cælorum ordinabilis* lineâ *indefinitè* protensam, æquè esse de gratijs Christi gratis datis, ac sit gratia Prophetiæ? Noscitur profectò *ex 1. Corinth. 12. cap. à v. 28.* Apostolus inter gratias gratis datas perinde recensuisse Apostolatum, in Petri successore unicè adhuc persistentem, ac donum Prophetiæ. Unde opportunum est nobis visum, nonnihil excurrendo, hîc facere Apostolicæ in Petri successore perdurantis authoritatis, ceu gratiæ Christi gratis datæ comparationem cum lumine Prophetiæ. Hoc equidem Divinitus concessum donum, minimè facit, ne homo Prophetiæ dono ditatus, sit obnoxius fallaci & fallibili, atque ad malum pronæ conditioni humanæ, maximè cùm lumen Propheticum recensetur inter gratias gratis datas, quæ inexistere possunt homini peccatori infideli; uti constat de Sybillis veris Prophetissis, sed Ethnicis. Nihilominùs quando is, qui Prophetiæ gratiâ est ditatus, intendit in lumen Propheticum, ex hoc divinizando, ac revelando veritates absconditas, nequit ulla subesse falsitas ac deceptio, quippe cũ actus Propheticus, quà procedens ex lumine Prophetiæ, nequeat *in se intrinsecè* coinquinari specie mendacij, quin hæc impuritas reducenda foret in luminis Prophetici principium, Spiritum sanctum, quod ne cogitare quidem, minùs asseverare licet absq; horribili blasphemia. Sic proinde Oecumenica Pastoralis muneris potestas Apostolica inter Christi gratias, Ecclesiæ gratis datas meritò annumeranda, quan-

quantumvis inexiſtat homini per naturam ſuam fallaci, attamen Chriſto repromittente Apoſtolis, Spiritum ſanctum eos edocturum omnia, dicere oportet, eam Divinitus conſtitutam, ita eſſe ſuper fidei petrâ fundatam, ut cunctæ actiones ex ea promanantes reducendæ ſint in fidei principium, illius Oecumenicæ Apoſtolicæ poteſtatis *ſuper quocunque in terris morali ad regnum cælorum ordinabili* potentiæ, eatenus directivum, ut, ſi de particularibus, fallaciæ alioquin obnoxijs, caſibus eſt ſanciendum, decernat per prudentiale Divinitus infuſæ prudentiæ lumen ſupernaturale, ab omni adeò ſeu *morali* defectibilitate, ſeu intellectuali fallibilitate, atque fallaciæ labe ut ſic depuratum, licèt in Pontifice decernente poſſit *concomitanter*, quâ homo eſt defectibilis, aliquid obrepere, quod humanam fragilitatem redolere videatur.

18. Hinc ergo regrediendo ad Ellieſij argumentum, haud impertinenter ab eo requiritur, ut reflexionem faciendo ad Divini dominij, Humanitati Chriſti, & ab hac Apoſtolicæ authoritati donatam participationem, in Summi Pontificis poteſtate Oecumenicâ, ceu gratia gratis data agnoſcat authoritatem, ſuper quacunque Regum etiam, Regiæque Majeſtatis jurium *moralitate* eatenus protenſam, ut in decernendo, Divini quoque luminis ſibi aſſiſtentis habeat certitudinem.

§. II.

In quo demonſtratur, ex eò, quòd poteſtas à Chriſto Eccleſiæ collata tota ſit ſpiritualis, haud evinci, Pontificiam authoritatem non protendi ſupra Reges etiam quoad temporalia.

ARGUMENTUM I.

19. LUdovic. Ellies *cit. cap. 1. §. 2.* argumentatur 1. in hunc modum. Eccleſia non aliam habet poteſtatem præter eam, quam Chriſtus Apoſtolis tradidit, ut per eos ad eorum ſucceſſores perveniret. At ex Scripturâ *inferiùs* adducendâ conſtat, nullam omninò poteſtatem, quæ ſpiritualis non ſit, Apoſtolis eſſe collatam. Fruſtra igitur ſucceſſores eorum aliam ſibi arrogant.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

20. NUnquid enim pro *primo*, Sacramenta *ſimpliciter* ſunt computanda inter *res ſpirituales*, quantumvis conſtent ex rebus & actionibus ſenſibilibus, ſeu corporeis, ceu materiâ? Numquid intellectiva potentia in homine & Angelo eſt purè ſpiritualis, cùm tamen ejus objectum *materiale* complectatur naturam quoque corpoream? Unde hoc? niſi quia denominationes ſunt ex eo, quod *formale eſt*, non autem ex eo, quod eſt *materiale*. Sic enim ratio Sacramenti *formaliter* conſtitutiva eſt ſignificatio purè ſpiritualis, ex Divina inſtitutione cauſatrix ſupernaturalis gratiæ. Sic intellectivæ potentiæ *formale ſpecificativum* eſt lumen objectivum à materialitate depuratum, tametſi ejus objectum *materiale* complectatur cunctas res etiam corporeas. Pari proinde modo tametſi authoritas Apoſtolica protendatur ad *quodcumque* in regnum cælorum ordinabile, in quo ordine continetur quodcunque liberum hominis ad ſtatum ſupernaturalem elevati, politici quoque regiminis, publicum exercitium, hoc nequit tamen reduci ad ſphæram Apoſtolicæ authoritatis, niſi *ſub moralitate in regnum cælorum ordinabili*, ut ſic verè ſpirituali: ex quâ proinde, ceu *formali ſpecificativo* ſuo, Pontificia poteſtas meritò denominatur purè *ſpiritualis*, quantumvis *per accidens* extendatur ſuper rebus quoque temporalibus, quâ libero, atque adeò *morali*, & *conſequenter* quâ in regnum cælorum vel ordinabilitate, vel ab hoc deficientiâ ſuperveſtito ipſorum publici etiam politici regiminis exercitio, ſubjectis, ut ſic per modum objecti *materialis*, & *terminativi* ſe habentibus ad eam purè *ſpiritualem*, authoritatis Apoſtolicæ poteſtatem.

Hæc ratio noſtra pro *ſecundo* firmatur ex 21.
ipſo Ellieſio, mox aſſeverante, poteſtatem annuntiandi Evangelium, nec non baptizandi *Matth. 28.* Apoſtolis commiſſam, eſſe totam ſpiritualem. Numquid verò hujus poteſtatis exercitium *materiale* ſunt actiones corporeæ? quæ tamen, dum earundem ratio *formalis* eſt merè ſpiritualis, haudquaquam officiunt putæ ſpiritualitati poteſtatis illius.

Subdit idem Ellieſius alteram Apoſtolis 22.
promiſſam poteſtatem *Matth. 16. & 18.* ſub authoritate *ligandi & ſolvendi quodcunque ſuper terram*. Quam equidem poteſtatem, ait, à nonnullis fruſtra protendi ad temporalia, eò quòd Chriſtus mentem ſuam *Ioann. 20.* ſub hiſce verbis expoſuerit; *Sicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos: quæ cùm dixiſſet, inſufflavit in eos, dicens, accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* Numquid verò, mi Ellieſi, hæc remittendorum peccatorum poteſtas merè *ſpiritualis* eſt, tametſi protendatur ſuper peccatis homicidij, adulterij, ac perverſi Regum regiminis, per actiones corporeas perficiendis? Eo ipſo tamen, quia *moralitas* à regni cælorum ordine deficiens eſt *formale* in illis peccatis, quâ illi ſacerdotali poteſtati ſubjectis, inde haudquaquam efficitur, quòd poteſtas illa, licèt per actionem etiam ſenſibilem, quâ Sacramenti materiam *intrinſecam* exercenda, non debeat purè *ſpiritualis* dici. Pari proinde ratione, illa *quodcunque in terris Morale ligandi, ſeu ſolvendi* poteſtas Apoſtolica licèt protendatur ſuper quocunq; publici etiam temporalis regiminis, *Morali*, atque adeò in regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili exercitio, quia tamen ipſiſſima hæc in regnum cælorum ſeu ordinabilis, ſeu deordinabilis *moralitas* eſt *formale ſpecificativum* illius Apoſtolicæ authoritatis, idcircò illarum, eidem per modum objecti *materialis* & purè *terminativi* ſubjectarum actionum, *materialitas* nullatenus impedit, quò minùs ea poteſtas dicenda ſit merè *ſpiritualis*.

ARGUMENTUM II.

23. LUdovic. Ellies *loco citato* ſic argumentatur 2 Quarta poteſtas Eccleſiæ reſpicit pœnam delinquentium, *juxta illud Ioannis 18. Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Quibus verbis intelligitur, nullam aliam pœnam ab Eccleſia infligi poſſe in noxios, quàm ut ab ejus conſortio removeantur, nec ampliùs in Chriſtianorum habeantur numero. Itaque fruſtra quidam contendunt, poteſtatem eſſe Eccleſiæ, noxiorum vel pœnis temporalibus, vel Bonorum privatione puniendorum. Poſtrema denique poteſtas à Chriſto Apoſtolis collata eſt condendarûm legum, quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam pertineant, & conſtituendorum ſibi Succeſſorum. At hæ leges bonum tantùm ſocietatis Eccleſiaſticæ reſpiciunt, non temporalem felicitatem: illiſque miniſtri ad regendam Eccleſiam, non ad rem publicam adminiſtrandam conſtituuntur, nec aliam, quàm animarum curam habent; juxta illud Pauli. *Obedite præpoſitis veſtris, ipſi enim invigilant, quaſi rationem de animabus veſtris reddituri.*

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

24. PRimò. Poteſtatem Eccleſiæ correctoriam extendi ſuper quocunque Chriſtianorum, atque adeò Regum etiam, charactere Baptiſmatis inſignitorum, Eccleſiæ ſanctæ unitatem, religionemque ſacram, ac fidem Orthodoxam in ſuis, vel aliorum quoque Regum ſubditis perturbantium, ſeu evertere molientium peccato, conſtat ex Chriſti verbis *cit. ſ. Ioannis cap.* exaratis. Quam ipſiſſimam coercitionis etiam publicæ, à Chriſtianorum nempe numero removendi authoritatem, prævalere in foro etiam *externo*, vel ex hoc patet, quòd publicè à conſortio etiam publico Eccleſiæ removeat.

25. Sed nunquid hæc à Chriſtianorum Eccleſiæ conſortio excluſio publica, non niſi ad ſpirituales effectus extendi valet? Ejus virgæ correctoriæ & coercitivæ à Chriſtianorum conſortio removere potentis ſphæra, ab ipſomet Chriſto verbis proximè ſubſequentibus circumſcribitur, dum *ibidem* mox ſubijcitur: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt vel ſoluta, vel ligata in cælo.* Quandoquidem ergo Eccleſiæ virga coercitiva, à Chriſtianorum conſortio, delinquentes, Eccleſiæque inobedientes, & contumaces removere præpotens, connexa ſit cum *indefinita quæcunque* ligandi, & ſolvendi poteſtate, numquid ſub iſtâ voce Tò *Quæcunque*, conſortium Chriſtianorum etiam quoad communionem politicam intelligitur, non equidem *formaliter*, quâ ſiſtit intrà limites communionis politicæ, ſed quâ noſcitur ſupervestiri *moralitate* vel ordinabili in regnum cælorum, vel *moralem* ab hoc deficientiam importante? Sicuti ergo Eccleſia per virgam ſuæ coercitionis, ſolvendo peccatoris contumacis jus, quod cuique fidelium eſt ad Eccleſiæ communionem, perimere noſcitur jus ejuſmodi: ſic quia Eccleſiæ poteſtas extenditur *ad quodcunque Morale in regnum cælorum ordinabile*, neque verò ab hoc *moralitatis* ordine excludi unquam valent communionis etiam politicæ, imò & publici regiminis jura & actus, nequit illa Eccleſiæ ad quodcunque in terris *Morale*, quà ab hominum arbitrio libero, ſub inſeparabili in regnum cælorum ordine promanare natum, ſeſe extendens virga coercitiva, dici impotens, ad politicæ quoque communionis, regiminiſque publici, quà perversâ, Eccleſiæ, Religioniſque Orthodoxæ Bonum evertere conante, *moralitate* ſupervestiti, jura diſſolvenda.

Secundò. Dum fatetur Elliesius, Apoſtolicam Eccleſiæ authoritatem poſſe condere leges ad Eccleſiaſticam diſciplinam pertinentes, num dicere fas eſt, non poſſe Summum Pontificem facere ordinationes authoritativas adversùs Reges, ſanctæ Eccleſiæ diſciplinam evertere, fideique Orthodoxæ ſanctiones è medio tollere conantes? Rectè equidem idem Author dicit, leges ex poteſtate à Chriſto Apoſtolis collatâ profluentes, non reſpicere *felicitatem temporalem*, ſed *Bonum ſocietatis Eccleſiaſticæ*. Numquid verò hoc ipſum Eccleſiaſticæ ſocietatis in unitate fidei, & erga ſanctam Eccleſiam, ejuſque Paſtorem Oecumenicum religioſâ obedientiâ conſiſtentis, Bonum exigit, ut, quicunque fidei Orthodoxæ virtutem, diſciplinamque Eccleſiaſticam moliuntur evertere, compeſcantur coercitivâ Eccleſiæ virgâ ad *quodcunque ſolvendum*, atque adeò ad jus quoque Regium, quà in Eccleſiæ perniciem perversè uſurpatum, è medio tollendum prævalente? Quod ubi faciunt Eccleſiæ ſanctæ Præpoſiti, vel maximè intendunt curæ animarum, invigilantque, quaſi rationem de animabus ſibi ſubditis reddituri. 26.

§. III.

In quo enervatur tertia Elliesij *ratio, conantis oſtendere, quòd Chriſtus, & Apoſtoli omnem poteſtatem, & juriſdictionem temporalem ab Eccleſia amandent.*

ARGUMENTUM I.

27. LUdovic. Ellies *prætacto cap. 1. §. 2.* ſic argumentatur 1. Ad demonſtrandum, nullam eſſe in Eccleſia temporalem poteſtatem, ſufficeret equidem oſtendiſſe, omnem illam poteſtatem, quæ à Chriſto Apoſtolis eſt collata, *ſpiritualem* eſſe. At Chriſtus præterea omnem omninò poteſtatem temporalem ab Eccleſia amandavit, dicendo *Marci 10. v. 42. & Lucæ 22. v. 25. Reges gentium dominantur eorum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur.* Quibus adeò Chriſti verbis docemur, tum quòd Apoſtoli, eorumque Succeſſores omni temporali poteſtate, & juriſdictione careant: tum quòd poteſtas illa *ſpiritualis*, quam illi habent, non ſit dominij & imperij, ſed manſuetudinis, & charitatis; ſiquidem poteſtatis terrenæ ſit, exteriora tantùm adminiſtrare, *ſpiritualis* verò ſit proprium, interiorem cordis

Digitized by Google

dis affectum; uti Origenes *in eum locum Matthæi*, & *alibi*. Hieronymus *Epiſt. 3. ad Nepotianum*. Chryſoſtomus *lib. de ſacerdotio*, *aliiſque locis* explicant.

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

28. INprimis demonſtratum eſt *in anterioribus*, hæc duo inter ſe optimè cohærere, quòd poteſtas Eccleſiaſtica ſit *ſpiritualis*, nec adeò *temporalis*, & tamen ſub altiori *moralitatis*, in regnum ordinabilis *formalitate*, extendatur etiam ſuper temporalia. Nunquid enim, uti corpus inſervire debet ſpiritui, ita etiam temporalia debent eſſe ſubordinata ſpiritualibus? Numquid homo non *quoad animam* duntaxat, ſed etiam *quoad corpus* operari debet ad finem ſpiritualem ſalutis æternæ? Nunquid ex ſtatu hominis ad finem ſupernaturalem elevati, ſtat obligatio, cunctas etiam corporales actiones reducendi ad Dei gloriam? Ita profectò pronunciavit Apoſtolus, ut omnia, quæcunque facerent homines Chriſtiani, ſive edendo, ſive bibendo, ſive quidvis aliud faciendo, in Dei gloriam facerent. Eſto igitur, Eccleſiæ poteſtati merè *ſpirituali per ſe primò*, ac *directè* non ſubjacere temporalia, attamen ex temporalium ad ſupernaturalia ordinatione Divinitus conſtitutâ, fit conſequens, ea *ſecundariò* ac *indirectè* eſſe ſubjecta poteſtati ſpirituali Eccleſiæ, quæ, dum *abſolutum* habet regimen in ordine ad finem ſupernaturalem, *conſequenter* habere debet authoritatem, temporalia etiam tanquam media in hunc finem ordinandi.

ex tract 6. in Seſſ. 13. S. Concil. Trident. pag. 193.

29. Sed pro *ſecundo*, nonnemo fortaſſis excipiet, urgendo, ut ex ſacro Evangelio oſtendatur, hæc *indirecta* temporalium in finem ſupernaturalem ordinatio, ſubjecta eſſe clavibus Eccleſiæ. Numquid autem Chriſtus Dominus *Matthæ. 16. & 18.* clavium Eccleſiæ poteſtatem protendebat ſuper *Quodcunque*, non equidem ſub ſtatu *Eſſe phyſici* ſpectatum, cùm cæteroqui Eccleſia *directam*, & *immediatam* ſuper quæcumque jura terrena, corporalis etiam Chriſtianorum vitæ, poteſtatem haberet, quod remotiſſimum eſt à ſenſu noſtro. Sub altiori igitur *formalitate* ordinabilitatis ſcilicet ad regnum cælorum poteſtas Eccleſiaſtica reſpicit illud *Quodcunque ſuper terram*, quod Chriſtus Dominus diſertè, & clarè inſinuavit, eam ad *quodcunque ſuper terram* ſeu ligandum, ſeu ſolvendum, poteſtatem contexendo cum clavibus regni cælorum, quà ſcilicet reſpicientibus *quodcunque* non ſub *Eſſe Phyſico*, ſed ſub *Eſſe Morali* in regnum cælorum ordinabili conſideratum. Et hinc veriſſimum eſt, Apoſtolos, eorumque ſucceſſores carere omni temporali poteſtate ac juriſdictione, poteſtatemque illam ſpiritualem non eſſe dominij, aut imperij, ſed manſuetudinis & charitatis. Num verò ex hoc dicere fas eſt, Eccleſiaſticam poteſtatem ita exerceri duntaxat poſſe in volentes, ut nullo ſeverioris erga nolentes, ſeu contumaces diſtrictionis gladio ſit armata?

30. Pro *tertio* igitur diſtinguere oportet, inter *primarium* & *ſecundarium*, ſeu quaſi *ſubſidiarium* poteſtatis Eccleſiaſticæ munus. Illud prius equidem non niſi ex charitatis & manſuetudinis ſpiritu eſt exercendum, abſque ullâ erga proprium commodum reflexione, ſed ſub puro ſalutis animarum in unitate fidei & ſacræ religionis cultu etiam publico coadunatarum promovendæ ſtudio. Et ideo Principum ſpiritualium principatus, in dilectione ſubditorum debet eſſe poſitus, uti Origenes *in Matth. 12. cap.* ait, obſervans, propterea *in Iſa. hom. 6. Miniſtros Eccleſiæ non eſſe vocatos ad principatum, ſed ad ſervitutem Eccleſiæ*, quamquam hanc ipſam ſervitutem Doctor ille vocet etiam *Principatum Principum ſpiritualium*. Num igitur hic Eccleſiæ principatus non niſi erga volentes habere poteſt locum; uti S. Hieronymus *Epiſt. 3. ad Nepot.* & Divus Chryſoſtomus *lib. 2. de ſacerdot. aliiſque* ab Ellieſio *hîc allegatis locis* tradunt? Ita profectò eſt, *primario* poteſtatis Eccleſiaſticæ muneri locum non eſſe, niſi in volentibus, quippe cùm ejus muneris ſit, non in exterioribus duntaxat actibus ſiſtere, ſed in his *moralem* bonitatem ad regnum cælorum ordinabilem, ſalutemque animarum curare; neque verò iſta ſeu *moralis*, & ſupernaturalis actuum humanorum bonitas, neque ſalus æterna obtineri valeat, niſi à volentibus, & ſponaneè cooperantibus Chriſti fidelibus.

31. Quia verò ipſiſſimus ille *Principum ſpiritualium principatus*, ipſomet Ellieſio fatente, habet vim legislativam; *Num deſtituendus erit virgâ publicæ etiam coercitionis erga illos, qui ſacris Eccleſiæ, vel ipſius etiam Chriſti legibus contumaciter contradicunt?* Hujus equidem quæſiti reſolutio *in anterioribus* jam multimodè facta eſt, attamen, quia Ellieſius totam vim ſuorum ex oppoſito argumentorum, reducere contendebat in illud principium, quo Chriſtus *Ioann. 20.* effatus eſt: *ſicut miſit me vivens Pater, ita ego mitto vos.*

32. Idcircò pro *quarto* viſum eſt operæpretium, hîc repetere, quòd *Pſal. 2.* in ſpiritu Prophetico inducatur æternus Pater locutus Chriſto: *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuas terminos terræ, reges eos in virga ferrea.* Hanc namque virgam importare authoritatem directionis, quà ferream, atque dicere poteſtatem *coactionis & juſtitiæ*, explicat S. Auguſtinus *in dict. Pſal. 2.* Hæc ipſa verò Chriſti poteſtas *gubernativa*, & *coercitiva Lucæ 1.* prædicta fuit ſub illis verbis: *Dabit illi Dominus Deus ſedem David Patris ejus: & regnabit in æternum.* Eo ipſo autem, quòd regnum iſtud Eccleſiæ dicatur æternum, oportet, in terris fuiſſe à Chriſto relictã eam gubernativam poteſtatem, per quam regimen hoc ſpirituale perpetuò duraret. Quamvis ergo Chriſti regnũ non ſit temporale mundi regimen, reſpiciatque æternam hominum ſalutem: hoc ipſum tamen ſpirituale ac ſupernaturale Eccleſiæ regimen importat virgã ferream coercitivæ quoque authoritatis, à Chriſto Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus comunicatæ, atq; ſic intelliguntur Apoſtoli eo modo à Chriſto miſſi, quo modo ipſe à Patre æterno miſſus fuit cum authoritate *gubernativâ*, & *coercitivâ*, in ſuos quoque in terris relictos, vicarios transfusâ,

De

33. De hac igitur *coercitionis & juſtitiæ* virga ferrea, in cujus uſu conſiſtit *ſecundarium*, & quaſi *ſubſidiarium*, non niſi in ſtatu inobedientiæ & contumaciæ exercendum munus, diſquirere placeat ex Elliesio, *An hoc non niſi in volentes exhibere fas ſit?* Ipſemet quæſtionis hujus ſtatus pro *quinto* perimit ſeipſum, quomodò enim, quod non niſi in inobedienter reluctantes, & contumaciter nolentes exercetur officij paſtoralis *ſubſidiarium* & *ſecundarium* munus coercitivum, abſque manifeſta contradictione dici poſſet, non niſi erga volentes habere locum? Quod ergo præallegati Patres de *primario* Eccleſiaſticæ poteſtatis munere, non niſi erga volentes ſe exerere potente, dixerant, perperam trahitur ad *ſecundarium* quoque, ac *ſubſidiarium*, adversùs inobedientes & contumaces exercendum, Paſtoralis officij munus: quamquàm ne hoc quidem debeat aliter uſurpari, quàm *ex ſpiritu charitatis & lenitatis.*

34. Nam pro *ſexto*, num dicere fas eſt, juſtitiam, quæ attenditur in Eccleſiaſticæ poteſtatis virgâ *coercitivâ*, pugnare cum ſancta charitate? Num Divinæ charitatis munus eſt in zelando Dei honore privatim duntaxat, non etiam in publico religioſo cultu, quem contumax & inobediens Eccleſiæ, nititur evertere? Num charitatis eſt, illos, qui Eccleſiæ contumaciter reſiſtunt, in ſua malitia impunè relinquere, & non potiùs virgâ *ad quodcunque ſeu ſolvendum, ſeu ligandum in terris* protensâ coercere? Num quia ſub illo *quocunque* probatum eſt, contineri *quæcunque*, *moralitatem* ad regnum cælorum ordinabilem ſuperinduere nata, dum ſpirituales pœnæ non proficiunt, ſanctæ charitatis & lenitatis ſpiritus prohibet Eccleſiam, ne luæ à Chriſto conceſſæ poteſtatis, manum extendat ad temporales pœnas, non ſub *temporalitatis* equidem, ſed *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis *formalitate* conſideratas, Bono Eccleſiæ publico, animarumque fidelium ſalute communi ita exigente, in contumacibus Unitatis fidei, & tranquillitatis Religionis perturbatoribus.

Quare iſthæc univerſa, uti optimè co-
35. hærere poſſunt cum ſanctæ charitatis ſpiritu, ſic pro *ſeptimo* nequaquam ſapiunt ſpiritum poteſtatis temporalis, quem Chriſtus *cit. Marci 10.* & *Lucæ 22.* remotiſſimum cupit à poteſtate Apoſtolica: *Reges gentium*, inquiens, *dominantur eorum, & qui poteſtatem habent, benefici vocantur, vos autem non ſic.* Hisce namque verbis Chriſtus diſertè profeſſus eſt, ſe nolle in Eccleſia inſtituere principatum *dominativum*, cujus nempe finis eſſet propria utilitas, ſed præcepit tanquam Paſtor bonus, ut is, qui inter Apoſtolos eſſet major, ſe ipſum impenderet in ſpiritualem animarum ſibi ſubjectarum utilitatem, neque arrogaret ſibi dominandi libidinem, proprium ex grege commodum quærendo: quippe cùm dominium propriè conſiſtat in facultate rebus, ſeu perſonis ſibi ſubjectis in proprium utendi commodum. Eo ipſo igitur, quòd principatus Eccleſiaſticus ejus ſit naturæ, ut importet obligationem, ſe totum impendendi in animarum ſalutem, præciſâ propriâ, maximè temporali, utilitate, ideo is principatus neque *dominativus*, neque *temporalis*, ſed purè *ſpiritualis* eſt, non niſi ex charitatis Divinæ ad publicum Religionis ſacræ Bonum vel præcipuè intentæ ſpiritu, etiam erga contumaces, Eccleſiæque rebelles exercendus.

ARGUMENTUM II.

Ludovic. Ellies *cit. §. 3.* argumentatur 2. *ex* 36.
1. *Petri cap. 2. v. 2.* ubi Apoſtolorum Princeps ita ſcripſerat: *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, non coactè, ſed ſpontaneè ſecundùm Deum, neque turpis lucri gratiâ, ſed voluntariè, neque ut dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis ex animo.* Quî ergo clariùs, ait is Author, potuiſſet B. Petrus, illorum prædamnare ſententiam, qui, contendunt, Chriſtum, cùm dixit *Paſce oves meas*, dediſſe illi poteſtatem, Regum per depoſitionem, privationemque regni ſui cogendorum? Ejuſmodi *dominativam* poteſtatem longè majorem, ac ſit in ipſis etiam Regibus, à Summo Pontifice remotiſſimam, voluit S. quoque Bernardus, ad Eugenium Papam ſuum olim diſcipulum *lib. 2. conſiderat. cap. 6.* ita ſcribens: *Nec enim tibi Petrus, quod non habuit, dare potuit. Quod habuit, hoc dedit, ſollicitudinem ſcilicet ſuper Eccleſias: nunquid dominationem? Audi ipſum*: Non dominantes, *ait*, in Clero, ſed forma facti gregis ex animo.

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

Illis verbis ſuis Petrus ita deſcripſit *primarium* 37.
muneris Paſtoralis officium, erga ſponte ac voluntariè, non verò coactè obedientes exercendum, ut minimè tamen intermitteret edocere ſpiritum, ex quo munus etiam *ſecundarium*, ſeu quaſi *ſubſidiarium* paſtoralis officij, erga contumaces, Eccleſiæque rebelles, ſub diſtrictæ coercitionis virgâ oportet exhibere. Nempe hic Apoſtolorum Princeps univerſim cavit, ne Eccleſiaſtica authoritas ſit *dominativa*, diſertis adeò verbis ab Eccleſiæ Paſtoribus exigendo, ut recogitent, quòd ipſorum poteſtas neque proprium imperantis commodum, ſed ſpiritualem cujuſque utilitatem ſpectet, ſicque adeò ejus poteſtatis virga coercitiva ex illo ſancto fine, non turpis lucri gratiâ, exerceri, debeat, neque porrò cogere poſſit ad ſubſtantiam *ſui fori* propriam, utpote non in exterioribus duntaxat actionibus ſitam, ſed reſpicientem bonitatem *moralem* actuum, nec non animarum ſalutem, quæ non niſi à volentibus obtineri poteſt. Atque hoc eſt, quod S. Bernardus inculcare intendebat, à Romani Pontificatûs principatu excludens dominationem, dum cæteroqui idem Doctor melliſluus *lib. 1. Conſiderat.* alloquendo Romanũ Pontificẽ: *Ergo*, inquit, *in criminibus, non in poſſeſſionibus eſt poteſtas veſtra, quoniam propter illa, non propter has accipitis claves regni cælorum.* Quòd ſi igitur *indefinitè* propter crimina, atque adeò Regum quoque, ſanctæ Eccleſiæ rebellium, religionisque ſacræ temeratorum ſcelera, Petri Succeſſores acceperunt claves regni cælorum *ad*

quod-

Digitized by Google

quodcunque ſuper terrâ ſolvendum inſtitutas, quid, ni hæc poteſtas in Regiæ quoque poteſtatis non quâ terreſtris, ſed quâ *moralitate* à regni cælorum fine deordinabili contaminatæ, ſolutionem, abſque ullo tamen dominationis ambitu, ſed ex ſanctæ religionis, ac fidei Orthodoxæ, charitatiſque adeò Divinæ zelo, Eccleſiæ ſanctæ ſeu conculcatæ, ſeu conculcandæ neceſſitate notoriâ ita exigente, protendi poſſe, dicenda ſit?

§. IV.

In quo examinantur Romanorum Epiſcoporum, ſanctorumque Patrum teſtimonia, quibus Adverſario videtur effici, quòd Eccleſia in ſpiritualia tantùm habeat poteſtatem, non ſecùs, ac Reges in ſola temporalia, ita ut neutra poteſtas à ſe invicem dependeat.

ARGUMENTUM I.

38. LUdovicus Ellies *cit. cap. 1. §. 4.* argumentatur 1. ex teſtimonio Gelaſij Papæ *epiſt. 8. Ad Anaſtaſium* relatâ *to. Concil. 4. col. 1182.* ita ſcribentis: *Duo ſunt, Imperator Auguſte, quibus hic mundus principaliter regitur, auctoritas ſacra Pontificum, & Regalis poteſtas. Nôſti enim, fili clementiſſime, quòd, licèt præſideas humano generi dignitate, rerum tamen Præſulibus Divinarum, devotus colla ſubmittis &c. atque ab ijs e cauſas tuæ ſalutis expetis.* Et *in tomo de anathematis vinculo* ſic habet: *Cùm ad verum ventum eſt* (Chriſtum) *Regem; atque Pontificem, ultra ſibi nec Imperator nomen impoſuit; nec Pontifex regale faſtigium vindicavit. Chriſtus memor fragilitatis humanæ, quòd ſuorum ſaluti congrueret, diſpenſatione magnificâ temperans, ſic actionibus propriis dignitatibus diſtinctis, officia poteſtatis utriuſque diſcrevit &c. ut & Chriſtiani Imperatores pro æternâ vitâ Pontificibus indigerent, & Pontifices pro temporalium curſu rerum, Imperatoris diſpoſitionibus uterentur, & ideo militans Deo, minimè ſe negotijs ſæcularibus implicaret, ac viciſſim non ille rebus Divinis præeſſe videretur, qui eſſet negotijs ſæcularibus implicatus.* Ex quibus adeò Gelaſij Papæ documentis, concludit is Author, utramque eam poteſtatem, & utriuſque limites optimè diſtinctos eſſe, ita ut nihil liceat ſæculari in Eccleſiaſtica, aut Eccleſiaſticæ in ſæcularia.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

39. INprimis ex præductis Gelaſij verbis conſtat, Imperatorem colla ſubmittere rerum Divinarum Præſuli. Sed quibus in rebus? Hoc paucis exprimitur, quòd nempe à Divinarum rerum Præſulibus Imperator *cauſas ſuæ ſalutis expetat*, utpote pro vita æterna indigens Pontifice. At cujus eſt, ſalutis cauſas ſubminiſtrare, hujus eſt, amovere etiam vitæ æternæ impedimenta, non pro ipſius duntaxat perſonâ, ſed pro univerſo etiam cœtu fidelium. Si ergo Imperator, ſeu Rex quiſpiam ſalutis æternæ impedimenta ponat per fidei, Religioniſque publicam everſionem, neque Pontificis correctio Evangelica penſi habeatur, quòminùs in ſuâ perſiſtens contumaciâ, & ſuam, & ſubditorum animas in ſempiternum interitum detrudere pergat, unicumque tot ſcandalorum amovendorum remedium ſperari poſſit ex ipſius depoſitione; numquid hæc inter cauſas, ſi non Imperatoris, plurimorum ſaltem aliorum fidelium ſalutis meritò erit recenſenda? Quid ni ergo in ordine ad hanc ſalutis etiam publicæ cauſam procurandam, atque hujus, & Chriſtiano cuipiam Regno communem obicem tollendum, dum in deterius ſemper ruit ſeu Imperator, ſeu Rex hujuſmodi, Pontifex omnium ſalutis curam gerens, compellitur ad talem ſive Regem, ſive Imperatorem deponendum ex authoritate, *ad Quodcunque ſolvendum* ſibi Divinitus impertâ?

Hinc pro *ſecundo* facilè concedo, utramque poteſtatem, *Eccleſiaſticam* ſcilicet atque *civilem*, & utriuſque limites optimè diſtinctos eſſe, ita ut nihil liceat ſæculari in Eccleſiaſtica, aut Eccleſiaſticæ in ſæcularia jura & bona, quatenus limitibus ſuis continentur: neque enim poteſtas Regia ad ſocietatem politicam in finem publici boni ritè ordinandam, atque concives in hunc ordinem redigendos, per naturam ſuam, concreato naturali lumini hominibus congenitam, per ſe, ac ex ſe operari poteſt quidquam, quâ exorbitans extra ordinem ac debitum publicæ Religionis, Orthodoxæque fidei, ac ſocietatis Eccleſiaſticæ; ſed hæc exorbitantia procedit ex malitia hominis, cui inexiſtit, Regiâ poteſtate ſe habente ad eam ſolùm *per accidens*, & *concomitanter*; cui proinde minimè adſcribenda eſt, ſed perverſo ejuſdem abuſui, utpote ex Regis nequam jure ſuo Regio abutentis pravâ voluntate proveniens; ſicque adeò Rex Eccleſiaſticæ diſciplinæ perturbator, fideique Orthodoxæ, ac veræ Religionis inimicus, invadendo ſanctæ Eccleſiæ jura, non perſiſtit intrà limites ſuæ Regiæ poteſtatis, ſed ex nequitiâ ſuâ incidit in ſphæram poteſtatis Eccleſiaſticæ, à ſuis fidelibus, Eccleſiaque Orthodoxa removere obſtrictæ, quidquid animarum ſaluti, publicoque Eccleſiæ ſanctæ Bono officit, imò extremum minatur interitum. In quo adeò ſtatu poteſtas Eccleſiaſtica nihil equidem facere poteſt advertùs ipſam *in ſe* ſpectatam, ut ſic cum limitibus ſuis, Divinitus conſtitutam Regiam poteſtatem: attamen, quia Rex in perniciem animarum, Eccleſiæque deſtructionem eâ abutitur, eandem, quâ in hoc ſubjecto, in malitiâ ſua penitùs obſtinato, ipſâque tam perversè abutente ſubſiſtentem, tollere poteſt ab ipſiſſimo hoc individuo, quippe cùm poteſtatis ejuſmodi intrà hoc ſubjectum ſubſiſtentia noſcatur, ex talis perverſi hominis nequitiâ eſſe jam medium evertendi Eccleſiam, publicamque Religionem, ſicque adeò intelligatur, incidiſſe in ſphæram Eccleſiaſticæ authoritatis, Divinitus conſtitutæ ad ſolvendum & tollendum, *Quodcunque ſuper terram* eſt ſanctæ Eccleſiæ deſtructivum, animarumque, ſalutis impeditivum. Et ſic veriſſimum eſt, 40.

quod Gregorius II. *Epiſt. 2. ad Leonem Iſauricum* ait : *Quòd Pontifex introſpiciendi in palatium, facultatem non habet*; quamdiu nimirum Imperator intrà fines palatij, non *materialiter*, ſed *formaliter* ſumpti, quà Regiæ ſcilicet poteſtatis juribus præcellentis, ſecundùm hujus limites operando perſiſtit; at ſi Rex introſpiciat in Eccleſiam, hujus jura violando, numquid Regiæ poteſtatis intrà ipſum ſubſiſtentia, ubi eſt medium evertendi ordinis Eccleſiaſtici, ſic in ſphæram Eccleſiaſticæ poteſtatis transferri dicenda eſt? An non igitur ex regni cæleſtis Beato Petro collatis clavibus, ad animas ligandas & ſolvendas prævalens Pontificium, eo caſu ſolvere compelletur, Imperatoriæ dignitatis in hoc ipſius abutente ſubjecto ſubſiſtentiam, quæ in medium pervertendæ Religionis perperam converſa, jam translata noſcitur intrà ſphæram illius Pontificij, quod, ut Pontificum & Patrum ab Elliesio allegatorum loquendi modo utamur, importat poteſtatem ſolvendi ac ligandi animas. Quemadmodùm enim jus Regium non in corpore, ſed intrà animam conſiſtere noſcitur, ſic ubi intrà hujus Regis, animam tranſverſum eſt in medium publicæ animarum perverſionis, tunc ejuſdem ſolutio, ſive à Regis animâ peremptio utique incumbet Pontificatui, habenti principatum, ſolvendi animas.

ARGUMENTUM II.

41. LUdovicus Ellies *cit. §. 4.* argumentatur 2. Patres unanimi conſenſu verba hæc. *Quæcunque ligaveris, ſeu ſolveris ſuper terram*, interpretantur de poteſtate ligandi & ſolvendi peccata, nunquam de poteſtate privandi Reges imperio, aut privatis Bonis ſibi proprijs.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

41. LUbens conceſſerim, illam *Quæcunque ligandi & ſolvendi ſuper terram*, poteſtatem complecti peccata: ſed quæſtio eſt; *Utrùm tam in* externo, *quàm* conſcientiæ foro *arctetur ad ſola peccata?* Nunquid progredi poteſt ad excommunicationem, atque adeò ad privationem Communionis fidelium? An igitur hoc Communionis fidelium, cuique Chriſtiano ex Chriſtianitatis charactere competens jus, per authoritatem Eccleſiaſticam ſolubile, eſt peccatum? Numquid eadem *ſolvendi & ligandi Quodcunque in terris* poteſtas, Elliesio ipſo *ſuperiùs* fatente, eſt legislativa? Num ergo legis ligamen, ſuper quo protenditur ea poteſtas, eſt peccatum? Chriſtus equidem *Ioann. 20.* eam poteſtatem, quæ in Apoſtolis eſt collata Novæ Legis ſacerdotio, arctatur ad peccata duntaxat ſeu remittenda, ſeu retinenda. At quæ *Matthæi 18.* eſt conſtituta Eccleſiæ virga, in foro etiam *externo* correctoria, per Chriſtum eſt conceſſa *cum poteſtate ligandi & ſolvendi quodcunque ſuper terram.* Num igitur iſtud *Quodcunque, indefinitam & univerſalem* denotans ejus poteſtatis ſphæram, arctare jam licet ad ſola peccata? An non ſaltem extendenda cenſebitur ad *quidvis morale*, quod peccati vel nequitiam, vel periculum manifeſtum importat? Numquid autem, ſi Regiâ poteſtate quiſpiam Regum abutens, hanc extra ſphæram ſuam exorbitare faciat, non equidem ejus Majeſtatis jura, ſed horum abuſus, unà cum ſubjecto ſuo contaminatur peccati malitiâ, per quam indubiè tunc transfertur in ſphæram illius, *Quodcunque ſuper terram ſolvendi & ligandi* poteſtatis Apoſtolicæ? Numquid ſubſiſtentia Regiæ Majeſtatis intrà hanc individuam perſonã, eâ in perniciem Eccleſiæ abutentem, infert periculum evidens peccati non proprij duntaxat, ſed univerſalis, in cunctos ſubditos, aliòſve fortaſſis Chriſtianos redundantis? An igitur à Patrum ſenſu alienum foret, hoc periculum, imò peccata tam enormia, Eccleſiæ publicam ruinam minitantia, avertere per ſolutionem Regiæ poteſtatis non in ſe ipſa, utpote ad rectitudinem *moralem*, ſocietatis *civilis* moderatricem unicè intentæ, ſed per ſolutionem ſubſiſtentiæ hujuſmodi poteſtatis intrà ſubjectum adeò perverſum, transferens jura Regia extra ſuos limites, ſicque, quoad *moralem* eorundem in tali perſona perſeverantiam incidens in ſphæram Eccleſiaſticæ poteſtatis?

Quod eò clariùs evincitur *ex Matthæi 16. cap.* quò manifeſtioribus verbis Apoſtolica Petro, ejuſque Succeſſori conceſſa, *ad quodcunque ſuper terrâ ligandum & ſolvendum* authoritas, noſcitur connexa cum clavibus Regni cælorum. Quis enim non videt, illud *Quodcunque*, in vi ejuſdem cum Regni cælorum clavibus connexionis, denotare ſphæram, intrà quam *Quodcunque morale* in regnum cælorum ſuper terram ſeu *poſitivè*, ſeu *privativè*, vel etiam *contrariè* ordinabile, atque adeò ordinis hujus deſtructivum, ſubijciatur illi *indefinitæ ad ligandum & ſolvendum ſuper terram* authoritati? Quis rurſus negare auſit, Regiæ poteſtatis intrà ſubjectum, hanc extra ſuos limites exorbitare, atque jura Eccleſiaſtica evertere enitens, *moralem* ſubſiſtentiam redigi ad ſtatum perniciosiſſimi ad ſanctam Eccleſiam turbandam, fidelesque pervertendos medij? An non igitur Regiæ Majeſtatis intrà hoc ſubjectum ſubſiſtentia, eatenus tunc incidit in ſphæram clavium Regni cæleſtis, ut harum poteſtas ſolvendi prævalere jam poſſit ad ejuſdem *moralem* in hoc Chriſtianitatis charactere inſignito ſubjecto ſolutionem, ſeu peremptionem, unà cum ſolutione juramenti fidelitatis & ſubjectionis per Regis nequitiam translatæ, ad perimendas animas, & evertendam ſacram Religionem, Eccleſiæque unitatem. 43.

§. V.

In quo examinatur, quomodò verum ſit, Eccleſiam in temporalia nullam habere authoritatem, eò quòd per vim, gladiumque materialem, *homines cogere minimè poſſit.*

AR-

Digitized by Google

ARGUMENTUM I.

44. LUdovicus Ellies *præsenti §. 5.* argumentatur 1. Si quæ foret Ecclesiæ in temporalia potestas, dubium nullum est, quin posset temporalem aliquam pœnam, putà mortis supplicium, aut saltem Bonorum privationem infligere, quod ab Adversarijs supponitur, cùm inde probent, Reges in pœnam læsæ fidei ab Ecclesia regnis privari posse, illorumque subditos à fide & obedientia eximi. Verumenimverò nihil est certius, quàm Ecclesiam non habere ullum jus puniendorum noxiorum pœnis & supplicijs corporum, aut etiam bonorum privatione. *Primò.* Quia Christus nullam Ecclesiæ potestatem contulit, præterquàm *spiritualem*, nec aliter pertinaces, & Ecclesiæ rebelles ab Ecclesia puniri jussit, quàm ut habeantur tanquam Ethnici & publicani, hoc est, ut indigni Ecclesiæ communione declararentur. *Secundò.* Quia idem Christus docuit nos, nihil magis abhorrere ab Evangelij mente, quàm dominium & imperium terrorem incutiens. *Tertiò.* Quia Christus Apostolos uti *materiali* gladio prohibuit, etiam ad defendendam religionem, graviter increpans Petrum, qui gladio usus fuerat. *Matthæi 26. v. 25. Lucæ 22. v. 49. Ioannis 18. v. 10.*

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

45. INprimis sponte admitto, Ecclesiasticam potestatem per seipsam non habere usum gladij *materialis*. Cujus sequens accipe fundamentum. Nam potestatis Apostolicæ sphæra protenditur equidem super *Quodcunque in terris solvendum, aut ligandum*, sed cum expresso ordine ad regnum cælorum, atque adeò sub respectu *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis. Vnde fit consequens, potestatis Apostolicæ sphæram non extendi vel super vitâ, vel super Bonis temporalibus Christianorum, in *Esse physico*, sed sub *moralitate* ordinabilitatis, vel deordinabilitatis in regnum cælorum spectatis, sicque adeò redactis ad lineam & statum supernaturalis *moralitatis*. Sub quo proinde respectu, Christus *locis citatis* eatenus dixit, sufficere Apostolatui duos gladios temporalis & spiritualis potestatis; uti Patres *in anterioribus* allegati tradunt, ut nihilominùs gladij *materialis* usus per seipsum exercendus, fuerit Petro prohibitus à Christo jubente, ut gladium hunc mitteret in vaginam, manifesto adeò argumento, isthunc à Christo fuisse agnitum, quòd esset in jure & potestate Apostolicæ authoritatis, quippe cùm alioquin abijciendus, non in propriam Apostolicam vaginam recondendus fuisset, si voluisset Christus eum prorsus alienum à jure & potestate Apostolicæ authoritatis. Quare in aperto jam est, ipsius gladij *materialis*, respectu humanæ quoque vitæ, non quidem sub *Esse physico* spectatæ, sed quà in *moralitatis* ad regnum cælorum ordinabilis lineam reductæ, usum esse in jure & potestate Apostolicæ authoritatis, ita tamen, ut per manum Regis, seu Imperatoris, non autè Petri Successoris, Ecclesiæ necessitate publicâ exigente, exercendus sit.

Quoad reliqua verò temporalia bona, & 46.
jura ultra *Esse physicum*, vel etiam ultra potestatis politicæ, lumini naturali commensurata limites, ad supernaturalis in regnum cælorum ordinabilis *moralitatis* sphæram traducta, sitque temporalitatem transcendentia; ac spiritualitatis denominationem participantia, rursus dicendum est, ea contineri sub *Quocunque*, per claves regni cælorum ordinabili *super terram morali, indefinitæ* Apostolicæ ad ligandum & solvendum potestati per Christum subordinato, ut nullibi, perinde ac de gladio temporali, sit Apostolicæ authoritati interdictum, ne per se ipsam ejusmodi jurium, Ecclesiæ necessitate, & delictorum gravitate ita exigente, peremptoriam faciat solutionem. Et licèt pertinaces & rebelles ab Ecclesia puniri eatenus jubeantur, ut in Ethnicorum & publicanorum sorte habendi sint, hanc nihilominùs pœnam *Matth. 18.* contexuit Christus cum *indefinitâ* Apostolicâ, *Quæcunque* ligandi & solvendi potestate, ut proinde hujus authoritati sit à Christo concessa facultas ad jurium etiam Regiorum subsistentiam, in hoc subjecto Ecclesiæ extremè nocivam, atque ut sic intrà limites *moralitatis*, Ecclesiasticam potestatem circumscribentis, constituram solvendam, seu *moraliter* perimendam. Et hinc licèt potestas Ecclesiastica abhorreat dominium & imperium, terrorem ex affectu erga propriam imperantis utilitatem, incutere natum, attamen illi haudquaquàm alienum est, à peccatis * Orthodoxæ fidei, ac * nocivis Religioni etiam publicæ, abterrere pœnis privationis bonorum, quà contentorum sphærâ *moralitatis* in cælorum, Ecclesiæ nempe tam militantis, quàm triumphantis regnum, seu *positivè*, seu *privativè*, seu etiam *contrariè* ordinabilis.

Et hinc pro *secundo* facile est respondere 47.
ad ea, quæ Ellies ulteriùs objicit: tum *quòd Ecclesia Imperatores, aut Magistratus civiles adire solita sit, ut ij, qui suis decretis adversabantur, in exilium ejicerentur: legatúrque multis annis nullâ civili authoritate adversùs hæreticos ac rebelles usa fuisse, quia nullum sperabat ab Imperatoribus, ut pote adhuc Ethnicis, auxilium.* Tum quòd, ubi Imperatores cœperunt esse Christiani, *sollicitudo & cura proprij Imperij, cujus tranquillitas à Religionis conservatione plerumque pendebat, in causa fuerit, ut hæresiarchas & rebelles in exilium mitterent, aut mulctâ pecuniariâ plecterent.* Tum quòd *non nisi posterioribus Ecclesiæ sæculis, concessa sit Ecclesiæ ab Imperatoribus potestas statuendarum in hæreticos, aut peccatores, pœnarum temporalium.*

Ad hæc namque universa in promptu est 48.
responsio *ex anterioribus*. Tum quòd ijs temporibus, quibus Imperatores Ethnici fuerunt, publicum etiam Ecclesiæ, sub gentilismo adhuc ingemiscentis, Bonum haud permisisset, in quosque licèt Christianos peccatores, maximè Principes, ac Reges temporales stringere gladium; potestatis autem Ecclesiasticæ mensura sit publicum Ecclesiæ sanctæ Bonum, animarumque fidelium solicitudo, temporum iniquitate tunc cohibente etiam districtioris coercitionis

nis pœnas. Tum quòd, ubi Imperatores cœperunt eſſe Chriſtiani, Romanoque Pontificatui adjecta eſt temporalis quoque principatûs dominatio, tunc ad hæreticos ac rebelles intrà Romanæ Eccleſiæ fines temporalibus vitæ ac corporis bonis mulctandos, non opus habebat alieno Imperatoris gladio, ſed ex poteſtatis ſuæ Pontificiæ authoritate potuit Miniſtris ſuis facere mandatum Apoſtolicum, unà & Imperatorium, de gladio in Petri vaginam miſſo educendo, ſicq; quibuſvis ſeu vitæ, ſeu alijs corporalibus pœnis infligendis. At extra finiũ ſuorum limites eatenus potuit ſtringere gladium vaginâ ſuâ Apoſtolicâ reconditum, ut hic tamen in executione non per ipſum, ſed per Imperatorem, aliúmve politicum Magiſtratum eſſet exercendus: quoad reliquas verò *materialiter* temporales, ſed quâ *moralitate* in Regnum cælorũ ordinabili ſuperveſtitas, atq; adeò ut ſic *formaliter* ſpirituales pœnas, integra ſemper in Romano Pontifice erat poteſtas, ſuper *quocunque* in terris *morali* ſeu ſolvendo, ſeu ligando protenta; uti *ſuperiùs* explicatum fuit.

ARGUMENTUM II.

42. LUdovicus Ellies *cit. §. 5.* argumentatur 2. ex unanimi conſenſu Patrum docentium, Eccleſiam carere omni gladio *materiali*, ſeu poteſtate *civili* ad homines cogendos, & puniendos, nec aliud quidquam poſſe, quàm hortari, monere, & excommunicare eos, qui ſibi nolunt obedire.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

50. VIdeamus, quàm impertinenter Elliesius hîc adducat Patrum teſtimonia. *Primò* igitur Tertullianus, Lactantius, Athanaſius, & Hilarius; prout cernere licet ex ipſorum verbis *ibidem* relatis, loquuntur de gladio per vim cogente ad Religionem, ſeu fidem Chriſtianam amplectendam. Quia verò Eccleſia nullam prorſus habet juriſdictionem ergà illos, qui Chriſtianitatis charactere nondum inſigniti, minimè ſubduntur Eccleſiaſticæ juriſdictioni, idcircò impertinens eſt iſtorum Patrum ad præſens inſtitutum noſtrum allegatio.

51. *Secundò.* Canon *Apoſtolicus* 26. ſtatuit equidem *deponendum Epiſcopum, qui fideles delinquentes percutit.* Sed quid hoc ad rem prætentem? Siquidem percuſſio ejuſmodi nullatenus conduceret ad *moralitatem* regni cælorum ordinatricem, in quibuſvis pœnis Eccleſiaſticis circa temporalia etiam infligendis, obſervatu prorſus neceſſariam.

52. *Tertiò.* SS. Gregorius Nazianzenus *in carmine de vita ſua. & orat. 1. de Theologia.* & Ambroſius *lib. 7. in Lucam c. 22.* ab ipſomet Ellies inducuntur locuti ſub hoc ſenſu, quòd nempe Evangelium non ſit per vim promulgatum, nec miſſi ſint Apoſtoli, ut gladio, aut imperio uterentur ad ſtabiliendam fidem, ſed qui humilitate & patientiâ cunctos ad eam adducerent. Annè igitur hinc concludere fas eſt, Reges ex Chriſtianitatis charactere jam ſubjectos Eccleſiæ, ubi huic rebelles evaſerint, ac Religionis ſacræ devaſtatores, non poſſe in ordinem redigi per Apoſtolicam, *Quodcunque in terris*, quâ *moralitate* in regnum cælorum ordinabili ſuperveſtitum ſolvendi, adeóque *in foro* etiam *cæli moraliter* ligandi, ſeu puniendi poteſtate?

53. Sanctus equidem Auguſtinus *lib. de fide & operb. Cap. 2.* docuit, *Eccleſiam poſſe infligere pœnas degradationis & excommunicationis.* Num verò fas fuit Elliesio, ab iſta *affirmativa* ad *negativam* univerſalem concluſionem progredi, quòd nullas alias pœnas, quàm degradationis & excommunicationis poſſit Eccleſia infligere?

54. Dum porrò S. Cyprianus *Epiſt. 11. lib. 1* ait: *Nunc, quia circumciſio ſpiritualis eſſe ad fideles Dei cœpit, ſpirituali gladio ſuperbos & contumaces necari, dum de Eccleſia ejiciuntur*: num illa extra Eccleſiam rebellium ejectio nequit ulteriùs erga Reges progredi, quin oporteat, ipſos in continua per authoritatem Regiam malè uſurpatam Religionis publicæ infeſtatione relinquere?

55. Quia porrò S. Chryſoſtomus *hom. 4. in Iſaiam* ait: *Poſtquàm arguiſſet ſacerdos, Rex autem non ceſſiſſet, ſed arma moveret, clypeis & haſtâ, ſuâque uteretur potentiâ*, congruere Sacerdoti, ut dicat: *Ego, quod mei erat officij, præſtiti, nihil amplius poſſum, ſuccurre ſacerdotio, quod conculcatur, leges violantur, fas ſubvertitur.* Numquid ex hac S. Chryſoſtomi ſententiâ evincitur quidem, dum vires adversùs Regiam potentiam non ſuppetunt, nihil ulteriùs eſſe tentandum: attamen, ſi ſpes ſit perfringendi Regis adversùs Religionem ſacram inſurgentis impetus, num abſtinere fas erit a ſanctæ Eccleſiæ Clavium, ad *Cujuſcunque* ſuper terram ſolvendi, ſicque ſub *morali* in cælorum regnum ordine perimendi, ſententiam progredi valentium, publico etiam, atque authoritativo uſu?

56. Quando Gregorius Magnus *lib. 2. Epiſt. indict. 11.* docet: Sacerdotum in peccantes officia his tribus comprehendi: *Argue, obſecra, increpa*, neque verberibus, aut ſupplicijs coercendos eſſe. Num ſi præter omnem ſpem neque arguitio, neque obſecratio, neque increpatio verbalis proficiat, dicere fas eſt, illum Romanum Pontificem ſuæ quoque Apoſtolicæ authoritatis virgam coercitivam excluſam voluiſſe, ne ad excommunicationis uſque ſententiam procedat, vel ad authoritativam cujuſcunque ſuper terram juris ſecundùm *moralitatem* in regnum cælorum ordinabilem, ſeu ſolvendi, ſeu ligandi executionem?

57. Num hæc authoritativa Pontificiæ præeminentiæ poteſtas, vel ex hoc arctanda videtur, quòd Petrus Damiani *lib. 4. epiſt. 9.* moneat: *Ut cauſas Eccleſiaſtici cujuſcunque negotij leges dirimant fori, vel ſacerdotalis edicta Concilij, ne, quod gerendum eſt in tribunalibus, vel ex ſententiâ debet provenire Pontificum, in noſtrum vertatur opprobrium congreſſione bellorũ?* An non potiùs, quæ prudentiæ ratio ad motus bellorũ præcavendos, hîc inſinuatur, eoúſque prævalere debebit, ut, dũ neque leges fori, neq; ſacerdotalis edicta Concilij, neque Pontificum ſeu tribunalia, ſeu ſententiæ adversùs proteryiam Regis in Eccleſiam rebellis,

Digitized by Google

rebellis, proficere poſſunt, Apoſtolicam ad *quodcunque* ſolvendum & ligandum authoritatem, oporteat ſtare otioſam ?

58. Hinc circa illa univerſa, uti etiam ſubſequentia ſeu Patrum, ſeu Theologorum teſtimonia, pro *quarto*, apprimè notandum venit, quòd ejuſmodi ſententiæ eatenus ſint circa Eccleſiaſticæ poteſtatis prudentialem procedendi modum inſtructoriæ, ut ſingulæ haudquaquam deſcribant univerſam, authoritatis Apoſtolicæ ſphæram & poteſtatem. Vnde Ludovici Ellies argumentationes inde productæ, ex unâ poteſtatis Eccleſiaſticæ parte, per SS. Patres, Doctoresque Theologos affirmatâ procedendo, ad negandam potiorem, extremæ dumtaxat neceſſitati deſervientem, Pontificiæ authoritatis partem, meritò ſunt coarguendæ vitij, quod adversùs Dialectices principia committitur, dum ab *affirmativa* particulari, fit illatio ad particularem, ſeu magis univerſalem, *negativam*.

59. Ad hoc magis oſtendendum, diſcutere adhuc placeat, reliquorũ ab Elliesio allegatorum ſeu Patrum, ſeu Theologorum ſententias. Dum enim S. Anſelmus *in cap. 26. Matth.* dicit: *Materialem gladium carnalibus, ſpiritualem autem miniſtris ſpiritualibus dari*; num ſub iſto ſpirituali gladio excluſum contendis Ludovice, gladij etiam *materialis* uſum, quà Eccleſiæ neceſſarium, à ſpirituali quoque miniſtro Chriſti Vicario demandandum ? Audi hâc ſuper re Divum Bernardum, qui, uti *lib. 2. Conſiderat. cap. 6. Summi Pontificis poteſtatem*, ait, *non equidem eſſe in poſſeſſionibus, ſed in criminibus*, ſic *libro 4. cap. 3.* alloquitur Papam: *Quid tu denuò uſurpare gladium tentas, quem juſſus es ponere in vaginam ? Quem tamen, qui tuum negat, non ſatis mihi videtur attendere Verbum Domini dicentis*: Converte gladium tuum in vaginam: *tuus ergo, & ipſe tuo forſitan nutu, non tuâ manu evaginandus, alioquin, ſi nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apoſtolis*: Ecce duo gladij hîc; *non reſpondiſſet Dominus*: Satis eſt; *ſed minus eſt. &c.*

60. Dum porrò Hugo à S. Victore *de Sacram. fidei lib. 2. p. 2. cap. 7.* ſcripſit: *ſpiritualem poteſtatem non ideo præſidere, ut terrenæ in ſuo jure præjudicium faciat.* Num cæcus es, ne videas, poteſtatis ſpiritualis agnoſci præeminentiam, ut terrenæ præſideat? Num verò terrenæ poteſtatis jus protendi valet ad eum perverſum uſum, quo Pontificiæ majeſtatis, Eccleſiæque ſanctæ jura infringere conetur? Num ergo, ſi non jam intrà jus ſuum te continens poteſtas Regia, ſed ſphæram terrenis à Deo inſtituti Principatûs limites excedens, adversùs Eccleſiam inſurgat, poteſtas ſpiritualis eidem præſidens, ſe ipſam, Eccleſiæque ſanctæ jura vindicare prohibeatur ?

61. Quando inſuper Alexander Alenſis *p. 3. q. 40. m. 5.* recitans illa Hugonis verba, ſuperaddit: *Regum eſſe, exercere pœnam corporalem, ſacerdotum verò ſpiritualem.* Num inferre fas eſt, ſpiritualem, quam in pœnis inferendis attendit ſacerdotalis poteſtas, ita coarctari, ne diffundatur ſuper corporalia, ut falſitatis coargui debeat, quod idem Alenſis *cit. p. 3. Sum. q. 40. membro 1.* ſcribit: *Spiritualis poteſtatis eſſe, inſtituere terrenam poteſtatem, ut ſit, eámque, ſi bona non fuerit, judicare, juxta illud Divinum oraculum, quodicitur*: ſpiritualem judicare omnia?

Quando denique Thomas Waldenſis *de-* 62.
ctrin. antiquæ lib. 2. art. 3 c. 78. duas ponit poteſtates primas, ita, *ut neutra ab altera ſecundùm originem pendeat, hæc tamen* (nempe terrena) *ſit illi* (ſcilicet Eccleſiaſticæ) *ſubjecta ſecundùm perfectionis ſimplicis dignitatem*, rejecto etiam, quod aliqui dicebant: *Radicem poteſtatis terrenæ in tantum dependere à Papa, ut ex commiſſione ejus derivetur in Principem, & Principe deviante, poſſe Summum Sacerdotem temporale adminiſtrare negotium.* Num aliud per hæc verba intendit Thomas Waldenſis, quam ipſemet Ellies explicuerit: adſtruendo *ibidem* diſtinctionem inter poteſtatem, & eum, qui poteſtate utitur, ita ut terreni Reges ſubdantur quidem poteſtati Eccleſiæ, licèt illorum poteſtas tunc non ſubdatur, nec à ſacerdotibus exerceri poſſit? Numquid ergo hæc poteſtatis contra ejuſdem ſubjectum diſtinctio, eò collimat, ut & origo & limites poteſtatis Regiæ ſint per naturale ſuper nos ſignatum lumen, eatenus ex Deo conſtituti, ne, quamdiu intra ſphæram conſiſtit, quicquam contra eam poſſit authoritas Eccleſiaſtica? Num verò hinc inferre fas eſt, quòd abuſus poteſtatis Regiæ ultra ejuſdem ſphæram exorbitans, reduci valeat in ipſiſſimã eam poteſtatem, vel potiùs in ſubjectum, cui ineſt, nequitiam & perverſitatem? Num igitur iſta in ſubjectum unicè reducibilis perverſitas, ſi adversùs ipſam etiam Eccleſiam, ejuſque jura inſurgat, non eſt caſtiganda ab eo, cui, ipſomet Ellies fatente, ſubjectus eſt, qui terrenâ dotatus eſt poteſtate. Quòd ſi proinde poteſtas terrena non jam in ſeipſa, quatenus eſt à Deo, ſed ejuſdem in hoc ſubjecto ſubſiſtentia, *moraliter* adversùs regni cælorum ordinem perquàm enormiter pugnante, per Regiæ poteſtatis abuſum affecta, inceperit eſſe intrà ſphæram Eccleſiaſticæ, ſuper *quocunque* in regnum cælorum ſeu ordinabili, ſeu deordinabili protenſæ authoritatis, numquid hæc ejus poteſtatis terrenæ in hoc ſubjecto ſubſiſtentiam, qua Eccleſiæ nocivam ſolvere, ſicque *moraliter* perimere, eatenus prævalebit, ut ſolutio ejuſmodi ſit etiam in cælis rata habenda?

§. VI.

Continens Summarium Eccleſiæ Doctorum ac Patrum, Theologorúmque, vel etiam remiſſivè *ſaltem Summorum Pontificum, Papæ ſuper Reges authoritatem adſtruentium.*

QUantum ad Summos Pontifices, remitti- 63.
mus Lectorem ad ea, quæ *præcedenti cap. 2.* per ſingulos ferè §§. exempla ſupremæ Pontificiæ poteſtatis, adversùs Reges & Imperatores ad depoſitionem uſque progreſſæ, tum ex Hiſtoricis, tum ex SS. Canonibus, tum ex Conciliaribus ſanctionibus proferebamus. Quibus, *remiſſivè* tamen, ſuperaddimus teſtimonia S. Gregorij Magni *lib. 11. Epiſt. 10.* S. Bernardi *ubi ſupra.* S. Thomæ *q. 12. art. 2.* Divi Bonaventuræ *lib. de Eccleſ. hierarch. par. 2. cap. 1.* item *in 4. diſt. 37.* S. Antonini *3. par. Sum-*

Digitized by Google

ex pag. 99. 100. 101. 110. 111. *ac ſeq.*

me tit. 22. cap. 5. §. 13. B. Auguſtini Triumphi *q. 1. de poteſt. Eccleſ. par. 1. art. 7. & 8.* Hugonis de S. Victore *lib. 2. in ſacram. par. 2. cap. 4.* Umberti Viennenſis *ſerm. 70.* Henrici à Gandavo *Quodlib. 6. q. 23. pag. 244.* Petri Paludani *in 4. Sent. diſt. 40. q. 2. concl. 4.* Hervæi Natalis *in tract. de origine juriſdictionis*, Ioannis de Pariſijs *cap. 14.* Ioannis Gerſonij Cancellarij Pariſienſis *tract. de poteſt. Eccleſ. conſiderat. 12.* Ioannis Almaini Pariſienſis *tract. de poteſt. Eccleſ. & laica cap. 9.* Ioannis Majoris *in 4. Sent. diſt. 24.* cum pluribus alijs ſeu Juriſprudentiæ, ſeu ſacræ Theologiæ Doctoribus.

64. Quibus hunc in modum relatis, ſequentia duximus hîc ſuperaddenda. *Primò* diſquirendo. Cur non Antiquiorum etiam Patrum ſententiæ allegentur ad probandam Pontificiæ ſupra Reges poteſtatis extenſionem? At quamdiu, & ubi prædominabatur Ethniciſmus, vel quævis Eccleſiæ Romanæ tyrannica oppreſſio, ſub quibus Eccleſiaſtica poteſtas latêre potiùs, quam in publicum prodire per ejuſmodi ſolennes actus compellebatur, importuniſſimum fuiſſet, ut à Patribus illorum antiquiorum temporum de hoc ſupra Reges Pontificiæ poteſtatis puncto manifeſtè ſcriberetur, ſed ſufficiebat, tueri Apoſtolicam ſuper *Quocunque in terris Morali* ſeu ſolvendo, ſeu ligando protenſam authoritatem, ſub quâ jam continebatur ipſiſſima illa poteſtas, prout edocemur ex ijs principijs, quæ à nobis tradita ſunt *in Inextincta Concilij Tridentini Veritate tract. proœmiali q. 5. per totum. & tract. 6. ejuſdem ſacræ Synodi ſect. 6. per totam.* Ubi verò benigniora affulſerunt tempora, quibus Clavibus Apoſtolicis expedita jam erat facultas, per quævis ſeu decretorum, ſeu proceſſuum judicialium, vel etiam Synodalium genera procedendi adversùs Eccleſiæ ſanctæ rebelles, ipſolmet etiam Reges & Imperatores, ſibi quoad omnem in regnum cœlorum ordinabilitatem, vel ab hoc deordinabilitatem ad fori ſui judicium deduci aptam ſubjectos. Exinde quæſtionis illius punctum accuratè diſcuſſum fuit tum ab ipſiſmet Summis Pontificibus, prout ſacri Canones oſtendunt, tum à ſacroſanctis Generalibus etiam Concilijs, uti variæ Synodales ſanctiones *in quarta* præſertim *Diſquiſit.* adductæ probant, tum in ſcholis à præcipuis ſanctæ Eccleſiæ Doctoribus Theologis, quorum aliquos cum ſuis ſententijs hîc compendiosè rememorari placuit, ad videndum, quibus nixi fuiſſent ſacræ Scriptu ræ fundamentis.

65. Pro *ſecundo* igitur, ſi expendantur ſancti Antonini verba, quæ *loco ſuperiùs citato* habentur, unà cum Divi Thomæ *in Opuſc. 20. de regimine Principum cap. 19.* prolatâ ſententiâ, manifeſtè hinc elucet, quòd Papæ jus ſit tum ſuper ipſo etiam Imperatore confirmando, vel per hæreditariam ſucceſſionem deſignando, ac etiam deponendo, tum ſuper poteſtate eligendi Regem Romanorum alijs conferendâ, nec non dignitate iſthâc Electorali, Principibus Germaniæ conceſsâ revocandâ, quantum bonus ſtatus Eccleſiæ Univerſalis, ſeu populi Chriſtiani pax id requireret. Quod Summi Pontificis jus deducitur in hoc principium, quòd nempe dignitatem Imperatoriam pro Occidente Græcis ademptam, Papa eatenus vendicârit Sedi Apoſtolicæ, ut ſemper adhuc *radicaliter* penes iſtam ſubſiſtat, tametſi eam primitùs ſecundùm hæreditariam ſucceſſionem in Caroli Magni ſtirpem maſculinam, poſteà verò ſecundùm liberam electionem, in Nationem Germanicam tranſtulerit. Hæc verò Imperatoriæ ſuper Occidente poteſtatis in Carolum Magnum, indeque in Germanos translatio, per dictos ſanctos Doctores ulteriùs reducitur in iſtud principium: tum quòd Papa tanquam Chriſti Vicarius habeat plenitudinem poteſtatis pro Bono ſtatu Univerſalis Eccleſiæ: tum quòd, cùm Papa Dei vices agat, *conſequenter* Imperator ſit illius miniſter: ſit autem Principalis agentis, eligere miniſtros & inſtrumenta ad finem ſuum idonea. Unde, quia Papæ eſt, univerſos fideles in præſenti Eccleſia ordinare ad pacem, ac ſpiritualem finem, ſit conſequens; poſſe exigente causâ juſtâ & rationabili, per ſeipſum eligere Imperatorem, aut propter populi & pacis providentiam, aut propter coercendam hæreticorum, & paganorum audaciam, atque potentiam.

66. Pro *tertio*, Divus Bonaventura *ſupra allegatus* ſententiæ ſuæ rationem reducit ad hoc principium, quòd dignitas Clericalis in ſua radice penitus ſpiritualis, meritò dicenda ſit conſona ordini Dominationis, ita illuminantis inferiores Angelicos Ordines, ut ab illis viciſſim non illuminetur. Unde infert hic Seraphicus Doctor, quòd, ſicut ſpiritus dignitate & officio præcellit corpus, ſic poteſtas ſpiritualis dignior ſit, quàm ſæcularis, ſortiaturque nomen Dominationis, atque adeò Regalis poteſtas ſubjacet authoritati ſpirituali, propterea que *in 1. Canonica Petri Sacerdotium* dicatur *Regale.* *ex pag. 111. 2. 28.*

67. Pro *quarto* denique, ex locis *ſuperiùs* citatis conſtare poteſt, à Petro Bleſenſi eatenus in Summo Pontifice reponi gladium Petri, ut hic ſit etiam ſuper regna, præjudicetque gladio Imperatoris, in vi cujus Sedes Apoſtolica ſuper ipſos quoque Imperatores teneat imperium; uti etiam S. Petrus Cluniacenſis habet. Unde Divus Bernardus infert, ipſius etiam Imperatoris gladium *materialem* ſubeſſe Eccleſiaſticæ authoritati, quatenus Summus Sacerdos propriâ manu ſuum *ſpiritualem* gladium, ſuo tamen nutu, ac imperio illum Imperatorum gladium exerere, ac exercere valeat. Ex vi cujus adeò ſupereminentis ſpiritualis authoritatis, poſſe Summum Pontificem inſtituere, ut ſit, & judicare poteſtatem terrenam, tradunt Hugo à S. Victore, & Alenſis *ubi ſupra allegati.* Et hinc Henricus Gandavenſis, & Auguſtinus Triumphus *ibidem* relati probant, Summum Pontificem eſſe talem Hierarcham, ut iudicet non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus, quà ſpiritualitatis ſcilicet formalitate affectis. Quam proinde Papæ authoritatem idem Gandavenſis reducit in Claves Petro, ejuſque Succeſſori à Chriſto traditas, & duos eidem commiſſos gladios, ſic ut regnum univerſalis Eccleſiæ *ex eit pag. 96. n. 91.*

tam

Digitized by Google

tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus ad ipſum pertineat, cui Chriſtus juxta *Cap. Omnes. diſt. 22.* junctâ Gloſsâ *ibi.* terreni ſimul & cælestis imperij poteſtatem per duas claves commiſit cum duplici, ſpirituali ſcilicet ac temporali gladio. De quo ulteriores adhuc Gallicanæ etiam Eccleſiæ Doctores conſulere licet noſtri in hanc rem operis *pag. 114. à n. 92.*

Caput IV.

In quo examinatur, quomodò Civilis poteſtas de ſe, & ex naturâ ſuâ ſit independens à ſpirituali?

AD veritatis centrum hâc in re attingendũ optarem, ut præ oculis ſemper haberetur diſtinctio inter Regiam poteſtatem, quâ lumini naturali concreatam, ejuſque intrà hoc individuum, ſeu iſthanc perſonam ſubſiſtentiam, nec non politici regiminis *actuale* exercitium. Iuxta quam proinde, diſtinctionem *ſubſequentis paragraphi* titulum, ſub hac normâ proponendum duxi.

§. I.

Quomodo verificetur, poteſtatem Regiam eſſe immediatè *à Deo, & ab illius ſolius poteſtate pendere.*

ARGUMENTUM I.

1. LUdovicus Ellies *citatæ ſuæ ſeptimæ Diſſertationis cap. 2. §. 1.* argumentatur 1. Cùm homines omnes à natura ſint ad ſocietatem deſtinati, quæ ſinè poteſtate & authoritate ſtare nequit, neceſſe fuit, ut Deus, qui rerum omnium eſt Dominus, Societati in hominum bona & corpora poteſtatem commiſerit: nam ſi Deus nulli poteſtatem hanc contuliſſet, homines in pace & tranquillitate degere, foret impoſſibile, quippe ſi nulla eſſet in terris condendarum legum authoritas, ſi nulla poteſtas, quâ poſſent homines ad illarum obſervationem cogi, ſi impunè liceret omnibus, ſeſe mutuò interficere, bonaſque ſpoliare, quomodò poſſet nomen Societatis obtinere hominum inter ſe coeuntium inordinata multitudo, confuſa turba, ubi nemo audit neminem, uti eleganter id proſequitur S. Chryſoſtomus *hom. de ſtatuis.* Cùm ergo ſolus Deus vitæ, bonorumque noſtrorum ſit Dominus, neceſſe eſt, ut poteſtatis hujus partem contulerit ijs, qui Societates Civiles regunt, ac proinde ſive Reges, ſive Magiſtratus, ſive Principes, ſive populus univerſus poteſtatem illam exerceant, neceſſe eſt, eam à Deo, qui ſolus illam hominibus concedere poteſt, in ipſos *immediatè* derivari.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

2. NUnquid ex primævâ rerum ſublunariũ *Geneſis* 1. deſcriptâ creatione, manifeſtè conſtat, Deum univerſo humano generi in Adamo contuliſſe Dominium terræ cum piſcibus maris, volatilibus cæli, & cunctis animantibus ſuper terram, unaque cum herbis & lignis, arboribuſque univerſis. Hoc igitur Dominium univerſale à Deo *immediatè* collatum toti humano generi, num dicere fas eſt, poſt diviſionem rerum, eſſe ſingulis æquè *immediatè* à Deo communicatum? Nemo, qui modicâ etiam Juris peritiâ eſt intinctus, non diſtinguet inter primam erga univerſum ſublunarem mundum Dominij, toti humano generi Divinitus factam collationem, atque Dominiorum in ſingulos homines poſtea ſubſecutam diviſionem, ita ut illam dicturus equidem ſit, eſſe *immediatè* à Deo, non verò Dominij erga ſingularia Bona ſingulis hominibus appropriatam poſſeſſionem. Quo præſuppoſito, ſicuti abſurdiſſima cunctis appareret concluſio illa, quà inferretur ex eo, quòd Dominium in res ſublunares univerſas, ſit *immediatè* à Deo collatum humano generi, nihil jam ulli humanæ poteſtati eſſe Juris ſupra ejuſmodi, quà ſingulis hominibus appropriatas poſſeſſiones, ad eas ex juſtitiæ & æquitatis ratione ab uno in alterum transferendas. Sic pro *primo*, profectò noſceretur abſurditas eſſe in illâ concluſione, per quam ex eo, quòd poteſtas Regia per inſitum Naturæ lumen ſit univerſitati humani generis Divinitus conceſſa, fieret illatio, nullam jam inter homines reperiri poſſe authoritatem ſupra Regiæ poteſtatis, non primævam equidem originem, ſeu *intrinſecam*, ac *eſſentialem* ipſius conditionem, ſed *ſubjectivam* ejuſdem ad hoc individuum ſuppoſitum, applicationem, & appropriationem, quantumvis ſupernaturalis quoque ſtatûs, ſeu Eccleſiæ ratio religioſa exigeret Regiæ ejuſmodi poteſtatis perperam collocatæ tranſmutationem.

Ad cujus proinde majorem elucidationem pro *ſecundo* placet hunc in modum ratiocinari. Juriſdictionem equidem politicam & Civilem Divinitus eſſe *immediatè* conceſſam Communitati, atque ex hujus voluntariâ tranſlatione derivatam eſſe in Principem aliquem, ſeu Imperatorem, ſeu Regem, eruitur *ex lege 1. ff. De conſtitutionibus Principum.* & *lege 5. §. Noviſſimè. ff. De orig. Iuris.* Ex quo namque homo per naturam ſuam noſcitur eſſe animal ſociale ac politicum, lumine naturæ æquè notum eſſe debuit, oportere, inter homines ſubſiſtere politicum quodpiam regimen, non juſtitiæ duntaxat inter privatos, ſed Boni quoque publici moderativum, conciviumque in unum corpus politicum coadunatorum ordinativum ad Commune Civitatis, ſeu Reipublicæ Bonum. In cujuſmodi adeò regimine politico, oportuit, ſtatui ſupremam quampiam poteſtatem, cujus decretis univerſi acquieſcere deberent, ut ſic publica pax & tranquillitas conſervari valeret. At ſicuti *jure naturæ* haudquaquàm fuit determinata ſphæra cujuſque ſeu nationis, ſeu Religionis ac Provinciæ, ſeu Civitatis, alteriuſque Communitatis, ſed illa eſt conſtituta per liberã hominum conventionẽ in diverſa climata ac terras ſponte ſuâ ſeſe dividentium; ſic neque *Iure Naturæ* fuit determinatum, an in uno, vel pluribus, vel etiam

3. *ex pag. 72. n. 37.*

in

in totâ, per conſenſum hominum in unam ſeu Nationum, ſeu Provinciarum, aliúdve politicum Regimen liberè ſe condunatium communitate, ſubſiſteret illa, per jus naturæ ab ipſomet Deo *immediatè* conſtituta ſuprema gubernativa poteſtas. Et hinc *jure naturæ* haud ſubſiſtit definitum, quòd vel in hac, vel illa Natione ſit Monarchicum potiùs, quàm Ariſtocraticum, vel etiam Democraticum regimen. Multò minùs *Iure naturæ* poteſt eſſe definitum jus hæreditarium politici regiminis intrà certam aliquam ſtirpem propagandi, ſicque magis remotum eſt à jure naturæ, ac ſi hoc determinâſſet individuas, politico Regimini præficiendas perſonas: ſed hæc univerſa pendent ex

4. conſtitutione hominum.

Hinc pro *tertio* licet, hunc in modum ar-

ex pag. 79. n. 38. gumentando, ulteriùs progredi. Quandoquidem Regia, ſeu politica poteſtas, ſecundùm ſe *formaliter* ſit Juris *Divini*, ejus tamen collatio variis ab hominum placito dependentibus affecta conditionibus, ſubjecta ſit humanis ordinationibus & conſtitutionibus: quandoquidem etiam Jus Regiæ, ſeu ſupremæ politicæ poteſtatis, non in *actu ſignato*, & quaſi *in abſtracto*, in ſe *Formaliter* conſiſtens, ut ſic luminis naturalis neceſſario Jure conſtitutum, ſed *concretè* & *ſubjectivè* ſpectatum, quà pro iſto ſeu Climate, ſeu Natione, ſeu Provinciâ coarctatum, & quà huic præcisè ſtirpi jure hæreditario communicatum, vel quà Jure Electivo ſub hac, vel illâ normâ, modoque regiminis uni, vel pluribus deſtinandum, ſicque adeò, quà huic individuo ſuppoſito applicatum, ſeu applicabile, ſit dependens ex hominum ordinationibus. Idcircò emergit hinc quæſtio; *An Regiæ poteſtatis collatio facienda homini Chriſtianitatis charactere inſignito, ſicque Eccleſiaſticæ poteſtati ſubjecta, & ab hominum, vi characteris in Baptiſmate accepti, Eccleſiæ ſanctæ æquè ſubditorum diſpoſitione dependens, dicenda ſit expers moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis?*

5. Cujus quæſiti pro *quarto*, accipe ſequentem reſolutionem. Nullus profectò vel Rex, vel

ex cit. pag. n. 38. populus Chriſtianus, Regiæ gubernationis ſeu *activè*, ſeu *paſſivè* conſors, ullam in ſe *moralitatem* patietur, ut expers eſſe debeat illius ad Regnum Cælorum ordinabilitatis, vel certè, ſi ejuſmodi ordinabilitatem à ſemet, ſuiſque, publici etiam regiminis actibus, excluſam velit, certa & indubitata in ipſo ſtabit ſuæ *moralitatis* à Regno Cælorum deordinatio, quæ & ipſa ſubjicitur Eccleſiæ clavibus. Jacto igitur hoc indubitato fundamento, quòd Regiæ poteſtatis collatio, tũ quà in certum individuum ſuppoſitum derivata, tum quà ex hominum ordinationibus *Originariè* profluens, ſit *Moralitatis* in Regnum cælorum ordinabilis capax & particeps, oportet, hocipſo talem collationem utrovis illo modo, *Activè* ſcilicet, ac *Effectivè*, ſive etiam *Paſſivè* ac *ſubjectivè* ſpectatam, contineri ſub illo *Quocunque ſuper terram Morali*, ſuper quo Chriſtus Eccleſiæ in ſuo Capite, Summo Pontifice, vel univerſali Concilio repræſentatæ, conceſſit *indefinitam ligandi & ſolvendi poteſtatem.*

ARGUMENTUM II.

I Udovicus Ellies *dicto §. 1.* argumentatur *2. Generale*, Divo Auguſtino *lib. 3. confeſſ. cap. 8.* teſte, ipſo naturali lumine notum *eſt Societatis humanæ pactum*, ut ſubditi *obediant Regibus ſuis.* Paulo *Rom. 13. v. 1.* præcipiente, ut *omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non eſt enim poteſtas niſi à Deo &c. Dei enim miniſter eſt, non ſinè causâ gladium portans.* Cui concinit B. Petrus *epiſt. 1. cap. 2. v. 13. Subjecti*, inquiens, *eſtote omni creaturæ propter Deum, ſive Regi quaſi præcellenti, ſive Ducibus tanquam ab eo miſſis.* Conſonat etiam Sapientiæ liber *cap. 6. v. 4. & 5. Data eſt*, inquiens, *à Domino poteſtas vobis Regibus, & virtus ab Altiſſimo.* 6.

Noſcitur præterea in Teſtamento Veteri Saul eſſe conſtitutus Rex à ſolo Deo. *Ex 1. Reg. cap. 10.* Et hinc David non præſumpſit in Saulem, tyrannum licèt, mittere manum ſuam, *quia Chriſtus Domini erat, Ex cit. lib. 1. Regum cap. 24. & cap. 26.* Quemadmodùm igitur Reges, Patribus quoque ab Ellies hîc adductis concorditer conſentientibus, à Deo, vel etiam à ſolo Deo ſunt conſtituti, ſic non niſi à Deo deponi poſſunt.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti.

ANtequàm *directè* reſpondeam, placuit pro *primo* ſequentem facere conquiſitionem. Nunquid virtus ignis cum ejuſdem ſubſtantiâ, eſt à ſolo Deo primitùs creata? An ergo hinc concludere licet, non poſſe niſi à ſolo Deo extingui, & non potiùs ab ipſomet quoque Deo eſſe creatam virtutem aquæ, potentem extinguere ignem cum omni virtute ſuâ? Hæc equidem reciproca deſtructiva virtus, in igne & aquâ ſubſiſtit ex contrarijs qualitatibus, neque verò inter poteſtatem Pontificiam & Regiam magis poteſt eſſe contrarietas, quàm inter lumen naturale & ſupernaturale, quod poſterius eſt prioris perfectivum, nullatenus verò deſtructivum, quamdiu iſtud non egreditur ſphæram ſuam, ſicque adeò quæcumque lumini naturali commenſurata æquitatis & honeſtatis ratio, apta quidem eſt à lumine ſupernaturali evehi ad ſupernaturalitatis, in Regnum Cælorum ordinabilis *moralitatem*; attamen nullâ poteſt etiam Pontificiâ in terris poteſtate cohiberi Regia poteſtas, quin valeat quæcunque ipſius ſive lex, ſive alterius generis circa regimen Politicum ordinatio, quamdiu intrà ſuos luminis naturalis, eique congenitæ æquitatis & juſtitiæ limites ſe continet. At ubi extra hanc ſphæram, aliqua in Regibus contingit exorbitantia, dum *moralem* ſaltem cum lumine naturali oppoſitionem præ ſe fert, mox incipit eſſe contraria lumini quoque ſupernaturali, atque cum hoc commenſuratæ *moralitati*. Quòd ſi ergo adversùs talem exorbitantiam, dum prætertim in publicam etiam Eccleſiæ perniciem emergit, Pontificia, ſupernaturali lumini coaptata authoritas inſurgit, nullatenus eſt contraria Regiæ poteſtati, ſecundùm ſphæræ Divinitus conſtitutæ *intrinſecos* limites 7.

Digitized by Google

mites ſuos conſideratæ, ſed quæ ipſiſſimo naturali lumini contraria eſt *Moralitas*, hanc ſub altioris, nempe ſupernaturalis, etiam à Regno cælorum deſciſcentis, *Moralitatis* ratione meritò ſolvit, ac e medio tollit in ſuâ etiam radice; quæ non eſt ipſamet ſecundùm ſe poteſtas Regia, ſed hujus malè intra hanc perſonam, cum Antiocho peccati Radicem jure appellandam, collocatio, indeque egrediens, extra naturalis quoque luminis ſphæram exorbitans, Regiæ authoritatis abuſus.

8. Quo præſuppoſito, pro *ſecundo* majori inſuper conſideratione dignum propono, quòd intrà *Moralitatis* etiam naturalis lineam, tripliciter modo poſſit aliquid eſſe à Deo; nempe tum *in vi Iuris naturalis*: veluti eſt publici regiminis politica poteſtas: cujuſmodi Ius, certum eſt, à ſolo Deo eſſe cum anima rationali concreatum. Tum *in vi Iuris poſitivi*, quod, ſi Divinum ſit, iterum noſcitur à ſolo Deo eſſe, ſi verò ſit humanum, ita promanat ex poteſtate Divinitus conſtitutâ, imò ex Divino etiam voluntatis & intellectûs intra Regem motore inſtincta, ut tamen ſub ſpecificâ ſui, quâ humani Iuris ratione, ſit ab homine, quâ per authoritatem publicam præcellente. Tum denique *in vi Iuris permiſſivi*, ad quod pertinet, quidquid à rectitudine *moralitatis* ſeu naturalis, ſeu ſupernaturalis deviat. In quo utique genere eſt Regiæ quoque poteſtatis intrà hanc perſonam, mala a recto *Moralitatis* ordine deſciſcens collocatio, ejuſdemque authoritatis abuſiva contra Ius & fas, contra Deum ipſum, atque Eccleſiam uſurpatio. Et licèt Regiæ dignitatis ad hanc individuam perſonam, vel ad hanc ſpecificam ſtirpem in vi ſeu Electionis, ſeu ſucceſſionis hæreditariæ applicatio *ſuperiùs* oſtenſa fuerit, eſſe Iuris humani, cui etiam *poſitivè* cooperatur Divina providentia, nihilominùs, prout affecta eſt *Moralitate*, ipſi Deo etiam execrabili, ut ſic non niſi *permiſſivè* eſt à Deo, quæ ipſa tamen permiſſio, quà in altiorem Divinæ providentiæ rationem reducta, noſcitur ut hic eſſe a ſolo Deo. Iuxta quas proinde diſtinctiones, facilè eſt intellectu, quomodò non Regia duntaxat in ſe *formaliter*, ſed etiam *ſubjectivè* ſpectata, quà in illo individuo ſuppoſito malè collocata, & contra Ius perperam uſurpata poteſtas, *immediatè* ſit à Deo, quippe cùm Dei operatio ad extra attingat *immediatè* quoſcunque à cauſis etiam ſecundis progenitos effectus. Et quia altior illa Divinæ providentiæ, in inſcrutabile Dei judicium ſeu prædeſtinativum, ſeu reprobativum ac permiſſivum reducibilis, prorſuſque efficax diſpoſitio, non niſi in Deum *ultimatè* ac *primariò* reduci valet, ideo ſub iſtâ ſublimiori Divinorum conſiliorum ratione, Regiæ dignitatis quantumvis peſſima collocatio, ac perverſiſſima uſurpatio, dici poteſt eſſe *permiſſivè* à ſolo Deo. Et licèt Regiæ præeminentiæ ſeu hæreditaria, ſeu electiva ſucceſſio dependeat etiam ab hominum, ſeu Regni Statuum, vel populorum ordinationibus, quia tamen hæ non ſubſiſtunt, niſi Deo cooperante, ac per providentiam ſuam in altiorem finem eas reducente, ſub hac quoque ſublimioris Iudicij Divini ratione, iterum ſoli Deo adſcribenda eſt. Quid ergo? Num ex hac Regiæ poteſtatis, ejuſque exercitij politici, nec non *ſubjectivæ* ad hoc ſuppoſitum, ſeu ſtirpis cujuſpiam genus applicationis *Moralis* erga Deum immediatione, ſeu *poſitivum*, ſeu *permiſſivum* Divinæ providentiæ influxum importante, inferre jam licet, nullam ſuper ejuſmodi *Moralitatibus*, utpote in Deum *immediatè* reducibilibus, poſſe inter homines eſſe poteſtatem? Sic adeò, ubi teneret ea, ml Elliefi, conſequentia tua, uno ictu tolleres è medio & politicam & Pontificiam poteſtatem.

Pro *tertio* igitur lubens concedo, Regis 9i
cujuſque ſupremi poteſtatem in temporalibus non agnoſcere quemcumque ſuperiorem, niſi Deum. At ſi temporalia, atque Iura Regia non jam ſubſiſtant in ſuâ Regiæ poteſtatis ſphærâ, ſed ex ſuo *morali*, politici etiam Regiminis depravato exercitio, atque *ſubjectivâ* ad hanc perſonam applicatione, in peccati Radicem peſſimam perversam ſuperinduant *Moralitatem* à Regni cælorum ordine pernicioſiſſimè exorbitantem, num dicere fas eſt, ita manere intrà temporalitatis lineâ, ut non potiùs traducantur ad ſtatum *Moralitatis*, ſubjectæ clavibus Eccleſiæ, ſicque ſubdantur Pontificiæ poteſtati, *adQuodcumque in terris Morale* ſolvendum, aut ligandum Divinitus conſtitutæ?

Et hinc pro *quarto* ea, quam circa præ- 10
ſentis *t. 5. finem* Elliefius adducit, illatio facilè eliditur. Illa enim poteſtas, quæ ſecundùm ſe, & quatenus intrà ſuam lumine naturali conſtitutam ſphæram ſe continet, ab alia infrà cælum poteſtate haud dependet, quæque ut ſic à ſolo Deo emanat, nec aliam proinde præter Divinam ſupra ſe agnoſcit authoritatem, multimodis coinquinari poteſt ſui abuſivis, adversùs ipſam etiam Eccleſiam ſanctam pugnantibus exorbitantijs, in Regiam poteſtatem non in ſe ipsâ ſpectatam, ſed in ejuſdem intra hanc perſonam peſſimè collocatæ perverſam radicem redundantibus. Quemadmodùm ergo omnis anima, quantumvis à ſolo Deo emanet, nec in ſe ipſa ab alio, quàm à Deo dependeat, ab Apoſtolo nihilominùs decernitur ſublimioribus ſubdita poteſtatibus, quatenus ſcilicet ſecundùm *moralitates* in politici regiminis bonum publicum ordinabiles, ſuperinduit *Formalitatem* Regiæ poteſtatis ſphærâ circumſcriptam: ſic, dum ipſiſſimæ iſtæ naturalis honeſtatis *moralitates*, & quâ publici regiminis Bonum politicum ſpectantes, aptæ ſunt ſupervehiri vel ordinabilitatis in Regnum cælorum, vel ab hoc deficientiæ, imò cum publicæ quoque Religionis Bono contrariantis inimicitiæ, *moralitatibus*, *privativè*, ſeu *contrariè* ſupernaturalibus, ut ſic ad Eccleſiæ ſanctæ claves indubitanter ſpectantibus, nequit conſequenter ex prætactis Elliefij fundamentis evinci, Regiam poteſtatem *immediatè* à Deo per Ius naturale conſtitutam, ſed per homines malè collocatam, & malitiâ hominum perverſam, in peccati, Eccleſiam ipſam infeſtantis, radicem peſſimam traductam, ſub hoc *Moralitatis contrariè*, ſeu *privativè* ſupernaturalis ordine, poſſe ſubtrahi Oecumenicæ Papæ, *ſuper omne in terris*

rale ſolvendum, vel ligandum protenſæ, Divinitus conſtitutæ authoritati.

§. II.

An Reges à nemine, præterquàm Deo, temporali pœnâ plecti, nec adeò deponi poſſint?

ARGUMENTUM I.

11. LUdovicus Ellies hîc argumentatur 1. Nulla major, inquiens, pœna Regibus poteſt inferri, quàm ſi Regnis ſuis ſpolientur. Quare ſi Reges peccantes poſſent ab Eccleſiâ *directè*, vel *indirectè* deponi, neceſſe foret, pro falſis habere illa Patrum teſtimonia, quæ peccata Regum & Imperatorum ſolius Dei judicio, examini, & correctioni quoad *materialem*, ſive *temporalem* pœnam, reſervata eſſe docent, judicioque humano ſubjacere negant, quemadmodùm hoc ſenſu plerique Patrum magno numero *ibidem* ab Elliesio allegati, interpretantur hæc Davidis verba *Pſal. 50. Tibi ſoli peccavi.*

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

12. PRiuſquàm *directè* reſpondeam, pro *primo* revoco in memoriam Elliesij, quod *præſ. diſſert. 7. cap. 3. §. 3. de Childerici Galliarum Regis depoſitione poſt medium* prætendebat, Childericum non à Pontifice Romano, ſed tantùm ex ejus conſilio à Francis univerſis depoſitum fuiſſe, & ab iſdem Pipinum, ſecundùm antiquæ Galliæ morem, eſſe proclamatum Regem, & collocatum in Solio. Quæ proinde Elliesij prætenſio quomodò cohærere poteſt cum ejuſdem *præc. §. 1.* traditâ, & *præſ. §. 2.* repetitâ aſſertione, ſicuti ſolus Deus Reges conſtituit, ita ſolum Deum poſſe Regnum adimere ipſis, utpote ſolius Dei judicio *quoad temporalia*, & conſequenter quoad *materiales ac temporales pœnas*, ſubjectis.

13. Reges equidem ſi agant contra leges *Civiles*, à ſemet ſeu laras, ſeu comprobatas, quibus quoad vim duntaxat *Directivam*, non verò *Coactivam* ſunt obſtricti, imò attentâ Iuris etiam naturalis præciſâ tranſgreſſione, nullum adhuc ex hoc præciſivo titulo extat fundamentum, cujus reſpectu ſubjaceant poteſtati Eccleſiaſticæ. Quinimò in Lege etiam Veteri, Iuris *Divini poſitivi* habitâ ratione, ejus in Rege tranſgreſſio haud ſubijciebatur Aaronici ſeu Moſaici Sacerdotij judicio, ut proinde ex illo triplici tum *legis ab ipſo Rege latæ*, tum *Iuris naturalis* ſub præciſis naturæ principijs conſiderati, tum *poſitivi* Legis Antiquæ Iuris fundamento, Rex David meritò fuerit uni Deo per hæc verba confeſſus: *Tibi ſoli peccavi*; idque pro Foro tam *conſcientiæ*, in quo ſola contritio perfecta erat reconciliationis cum Deo remedium, quàm *publici exterioris judicij*, in quo nullus erat Iudex Rege ſuperior, qui nedum pœnis temporalibus, ſed ne ſpiritualibus quidem poſſet adversùs ipſum *Iudicialiter* procedere.

Verùm quis Catholicorum in Novo Fœdere negare jam auſit, pro *conſcientiæ* foro Reges ſubjacere Sacramentali pœnitentiæ Tribunali quoad univerſa peccata ſua, quà non tantùm ſuis proprijs legibus, vel etiam præciſo Iuri naturali adverſantia, ſed quà affecta *Moralitatibus* cum æternæ ſalutis fine pugnantibus? Quis præterea negare auſit, talia peccata ſubijci *externi* etiam Fori Clavibus Eccleſiaſticis, ſuper *quæcunque* ſeu ligando, ſeu ſolvendo per Chriſtum protenſis? Quis iterum negare auſit, iſtud Clavibus Eccleſiæ in foro etiam *Externo* ſubjectum *Quæcunque*, complecti non culpæ duntaxat reatus, quà Regni cælorum ordinem turbantes, adeoque Iudiciariæ Eccleſiaſticæ authoritati ſubordinatos, ſed pœnas inſuper hiſce reatibus tum expiandis, tum efficaciter evitandis proportionatas? Quis proinde rurſus negare auſit, ſi Regiæ intrà nequiſſimam peccati Radicem conſiſtentis perverſa *usurpatio, adversùs Eccleſiam Dei inſurgens, graviſſimis adversùs Deum injurijs, ſe ipſam commaculet, inter illa *Quæcunque* in Regnum Dei ordinabilia *Moralia*, aptiſſimum ad tam enormes Divinorum furium contaminationes tollendas, remedium fore ex Regiæ authoritatis tam perperam uſurpatæ ſolutione, Regiſque adeò tantarum enormitatum Radicis depoſitione?

Quo proinde præſuppoſito, pro *ſecundo* ex præinſinuatis fundamentis pergo hunc in modum ratiocinari. Nempe Elliesius ipſe fatetur, Statibus Regni Fancici fuiſſe jus deponendi Regem Childericum, alterumque, Pipinum ſcilicet, ſufficiendi, non aliâ ex ratione, niſi propter publici Regiminis, quà Regni ejuſdem Bonum Commune ſpectantis neceſſitatem. Quòd ſi ergo Rex quiſpiam per ſui regimins Eccleſiam ſanctam enormiter turbantis, ac extremè infeſtantis nequitias, multimodos contrahat reatus *Morales*, cum Regni cælorum ordine extremè pugnantes, imò hunc evertentes, Eccleſiaſticæque proinde authoritatis Clavibus indubitanter obnoxios, num minus erit poteſtatis in Eccleſiâ ad, eos non coercendos duntaxat, ſed etiam ad ſolvendam tantorum malorum radicem, nempe Regiæ Majeſtatis ſubſiſtentiam, intrà perſonam tantis reatibus, abſque ulla correctionis ſpe, contumaciter obvolutam, è medio fidelium tollendam, eò vel maximè, quòd ex ipſiſſimo ejuſmodi *moralitatis* cum Regni cælorum debito ordine, *exceſſivè* pugnantis titulo, Regiæ præeminentiæ in iſthoc Chriſtiano homine ſubſiſtentia meritò ſit tunc computanda inter illa, quæ Chriſtus *indefinitæ* Clavium Eccleſiaſticarum ſolvendi & ligandi authoritati voluit eſſe ſubjecta?

ARGUMENTUM II.

14. LUdovicus Ellies *cit. §. 2.* argumentatur 2. Meritò reprobandum ſibi videri, quod nonnulli ſtatuunt diſcrimen inter Veteris & Novi Teſtamenti Sacerdotium, quaſi illud nihil authoritatis Temporalis habuerit in Reges, bene

bene tamen iſtud: quippe cùm SS. Patres ex illis Davidis verbis non tantùm concludant, Reges Iſrael non fuiſſe Sacerdotibus Iudaicis ſubditos, ſed univerſim Reges nulli niſi Deo ſubjectos eſſe: quod & ipſum ſonat Scripturæ locus, dum enim dicit David, ſe ſoli Deo peccare, ſatis indicat, Regalem poteſtatem in causâ eſſe, ut à ſolo Deo pendeat, non autem ſacerdotij Iudaici imperfectionem. Addit ille Author, puerile ſanè commentum eſſe, nullâ indigum refutatione, quod nonnulli nugantur, rationem diſcriminis inter Vetus ac Novum Teſtamentum hanc eſſe, quòd in Antiquo Fœdere Regnum Sacerdotale eſſet, in Novo verò ſacerdotium Regale, juxta illud B. Petri: *Vos autem eſtis Regale Sacerdotium.*

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

17. PRimò. Patres argumentando ex Pſalmidico illo Davidis verſu, dicentis ad Deum, *Tibi ſoli peccavi*; Regem hunc utique non ab aliâ Divinitus conſtitutâ poteſtate exemptum probare nituntur, quàm ab illâ, quæ vigebat in Antiquo Teſtamento. At in hoc erat Regia, Divinâ ordinatione conſtituta poteſtas, à cujus tamen legibus quoad vim *coactivam*, non verò *Directivam*, Rex David exemptus dicitur à D. Thomâ, per ipſum Elieſium hîc allegato. Hæc ipſiſſima verò Regis Davidis erga ſuæ poteſtatis Regiæ Leges, quoad vim *Directivam* ſubjectio & obligatio, non tam erat in vi harum legum, quàm in vi Iuris naturalis, per quod tenebatur Rex, ceu Caput Reipublicæ, cum reliquis hujus membris ſe conformare. Unde etiam efficitur, quidquid obligationis in eo Rege fuerat erga Jus quodcunque naturale, obſtrinxiſſe Davidem reſpectu hominum quoad vim præcisè *Directivam*, quoad vim verò *Coactivam*, reſpectu ſolius Dei, involviſſe aliquam ſubjectionem. Vltra hanc igitur reſpectu Iuris naturalis (quoad vim intuitu Dei etiam *Coactivam*, reſpectu verò propriarum ſuarum legum quoad vim præcisè *Directivam*, nullatenus verò intuitu hominum *Coercitivam*) Regis illius ſubjectionem, nullius pro Veteri Teſtamento, ulterioris erga ſacerdotium ſubjectionis, in Rege exiterat fundamentû, quippe cùm ſacerdotio iſti fuerit equidem Divinitus impertita authoritas declarandi dubia, ſi quæ in judicijs publicis occurriſſent circa judicij veritatem. At neque pro *Conſcientiæ* foro, uti *ſuperiùs* dictum, tunc locus erat in ſacerdotibus, à peccatis abſolvendi poteſtas, ſicque adeò David pro iſto etiam foro rectè dicere poterat: *Tibi Deo ſoli peccavi.* Neque in eo æquè, ac in Novo Fœdere erat ſacerdotio ſeu Pontificatui virga cujuſcunque Fratrum peccati coercitiva, conjuncta cum poteſtate *indefinitâ*, *ad Quodcumque in terris Morale* aut ſolvendum, aut ligandum. Quandoquidem igitur Patrum ex illo Davidico verſu, *Tibi ſoli peccavi*, petita argumentatio, in ſuo antecedente non potuerit Regis ab ulteriori, hominibus communicatâ poteſtate, quàm ab ea, quæ in Veteri Teſtamento locum habebat, exemptionem pro concluſionis inde inferendæ principio ſtatuere: quòmodò fas erit, Patres illos tam ineptæ coargûere conſequentiæ, ac ſi in concluſione plus intendiſſent inferre, quàm poſitum erat in antecedente, ut ſcilicet ſtatuere vellent Regis in Novo Teſtamento exemptionem, non tantùm à politicâ per homines exercendâ ergà quaſcunque etiàm Naturalium, ac Divinorum Iurium tranſgreſſiones authoritate coercitivâ, ſed etiam excluſam vellent Regum erga Claves Eccleſiæ Chriſtianæ ſubjectionem, tum pro foro *Conſcientiæ* in ordine ad Sacramentalem Sacerdotij abſolutionem, tum pro foro *externo*, in ordine ad Eccleſiæ virgam coercitivam *indefinitâ*, *Quodcunque ſuper terram Morale* ſolvendi, aut ligandi poteſtate munitâ?

Sed quæ modeſtiæ ratio pro *ſecundo*, locum haberet in Elieſio, ſi puerilitatis coarguere vellet, quod Divus Bonaventura *lib. de Eccleſiaſticâ Hierarchiâ par. 2. cap. 1.* probaverat. Hic nempe Seraphicus Univerſitatis Pariſienſis alumnus, poſt principia *in anterioribus* relata, *ibidem* ſequentem faciebat concluſionem, quòd nempe Regalis poteſtas in Novo Fœdere ſubjaceat poteſtati & authoritati ſpirituali, conformiter *primæ Canonicæ Petri epiſtolæ*, in quâ ita habetur: *Vos eſtis gens ſancta, & Regale ſacerdotium.* Unde inferebat is S. Doctor, temporale regnum velut quodam adjectum, ſubjacere ſacerdotio in Novo Teſtamento, quamvis in Veteri Teſtamento ſacerdotium ſubfuerit Regno, juxtà illud Exodi: *Elegi vos in populum peculiarem, in ſacerdotale Regnum*: ſiquidem Regnum in hoc ſacro textu ponatur *ſubſtantivè*, Sacerdotium verò *adjectivè*, ſecùs ac fit in Novo Fœdere, ubi Sacerdotium *ſubſtantivè*, Regnum verò *adjectivè* ponitur. 18. *ex pag. 169. n. 88.*

Ex quo proinde in ſacris Litteris fundato, nec adeò puerili, Veteris ac Novi Teſtamenti diſcrimine, ſecundùm eundem Seraphicum Theologum, pro *tertio* conficitur; quòd Reges in Antiquo Teſtamento potuerint amovere ſacerdotes Summos ab officio, ſicut Salomon amovit Abiathar *3. Reg. 2.* econtra verò in Novo Teſtamento ſacerdotes & Pontifices poſſint amovere Reges, & deponere Imperatores, ſicut ſæpius accidit, quando eorum malitia id exigebat, & Reipublicæ neceſſitas ſic requirebat. 19. *ex citat. pag. 89.*

Quam adeò Seraphici Doctoris illationem reducendo ad principium tum id, quod ab ipſomet priùs ſupponebatur, tum illud, quod à Doctore Angelico Divo Thomâ *2. 2. q. 13. art. 2. ad 1.* traditur, nempe poteſtatem ſæcularem in Novo Teſtamento ſubdi ſpirituali poteſtati, perinde ac corpus ſubjicitur animæ; oportet, hinc totum rei momentum reducere ad iſtud, ſæpenumero jam inculcatum fidei principium, quòd Chriſtus Eccleſiam ſuam eatenus munierit Regni cælorum clavibus, ut, quidquid in ovibus ſuis Oecumenico Paſtorali muneri commiſſis, ad cælorum tam Militans, quam Triumphans Regnum, eſt ordinabile, ut ſic ſpirituali quâpiam *moralitate* ſuperveſtitum, debeat Summi Pontificis, Petro legitimè ſuccedentis, *indefinitæ* ad ligandum & ſolvendum poteſtati ſubjectum eſſe. 20.

§. III.

Quid momenti ad Pontificiam supra Reges authoritatem eludendam, sit ex hoc argumento, quòd nempe Ecclesia non possit vi & armis resistere Regibus, etiam potestate suâ abutentibus, sed teneatur eos patienter ferre?

ARGUMENTUM I.

21. LUdovicus Ellies *præf. §. 3.* argumentatur 1. Tantum abest, ut Ecclesia possit peccantes Reges regnis suis spoliare, ut econtra teneatur, eos patienter ferre, nec unquam illi liceat, quovis obtentu, vi & armis illis obsistere, etiamsi hæretici sint, aut impij, vel quemquam ad resistendum *directè*, vel *indirectè* solicitare. Ad cujus probationem contendit, deservire plurima Antiqui Fœderis exempla. Sic enim Israelitæ in Ægypto Pharaoni, licèt impio & tyranno semper paruerunt, nec adversùs eum rebellârunt. Postquàm verò proprios Reges, aut Iudices habuerunt, licèt ex ijs quamplurimi fuerint impij, & Religionis patriæ desertores, ut Achaz, & Manasses Reges Iuda, qui templum Hierosolymytanum Idolis polluerunt, nunquam tamen quidquam ad eos regno exturbandos, à sacerdotibus esse tentatum, legitur. Quin etiam, cùm Iudæi sunt in servitutem translati, per Ieremiã jussit Deus, ut essent subditi Nabuchodnosori *Ierem.* 27. cujus etiam successoribus Regibus paruerunt. Cumque Assuerus edictum tulisset, ut Iudæi omnes necarentur, Mardochæus, & alij Iudæi ad preces & jejunium tantùm confugerunt. Quod verò apud Samuelem est de jure Regis descriptum, id non resistendi obligationem importat, ut sensus sit, Regi, crudelia etiam molienti, Iudæos subditos resistere non posse: ideo enim additur, populum istis injurijs pressum, Dei opem imploraturum.

Responsio & retorsio hujus argumenti refutatoria.

22. QUomodò inprimis ex hoc, quòd populus Dei, legitimo Regi, Pharaoni scilicet Ægyptiaco, ac Nabuchodonosori Babylonico, imò Iudaico etiam sibi legitimè præstitutoRegi, Tyrannicum licèt dominatum exercenti, non potuerit vi & armis resistere, argumentari fas est ad virgam, Regis Ecclesiæ infensissimi hostis coercitivam, Sacerdotio summo præsertim, denegandam? Veteris equidem Testamenti Sacerdotium ex potestate Divinitus sibi constitutâ, habebat authoritatem, in Iudicialis cujuspiam legis sensu ancipiti, proferendi *judicij Veritatem*, sicuti etiam leprâ infectos à consortio hominum, cum privatione civilis adeò communionis separandi. Ex quâ proinde potestate, Azarias Summus Sacerdos Regem Oziam ex Sanctuarij sacrilegio ingressu reum, etiam *authoritativè* & expellebat, & leprâ tactum a communione quoque politicâ, atque adeò Regiæ suæ Majestatis administratione arcebat; uti hæc &, alia *in antecedentibus* habentur deducta. Quæ ipsissimâ nihilominùs sacerdotij potestas dicto modo circumscripta, protendi haud poterat ultra casus in lege Mosaicâ descriptos, nec adeò adversùs Achaz & Manassen impios & Idololatras, Iudaici populi Reges, Regno exturbandos procedere attentabat. Verùm quia quoscumque Christianitatis consortes fratres, atque adeò Reges hoc charactere insignitos, *si peccaverint*, Christus subjecit correctoriæ & coercitivæ, Ecclesiæ virgæ, ampliſſima ad *Quodcunque superterram Morale* seu ligandi, seu solvendi potestate dotatæ, num ex illâ Veteris sacerdotij per Divina jura coarctatâ potestate, adversùs Christi expressissima verba, inferre licet Christiani summi Sacerdotij authoritatem, æquè arctatam censendam esse?

ARGUMENTUM II.

23. ELliesius *cit. §. 3.* argumentatur 2. In Novo etiam Fœdere, dum Christus *Matth. 22.* jubet, *quæ Cæsaris sunt Cæsari, & quæ sunt Dei, reddi Deo*, intelligi satis voluit, obedientiam deberi Regibus cum potentiâ conjunctam. Huc respicit Paulus *Rom. 3.* jubens, omnibus debitum, cui vectigal, reddi vectigal, monensque eos, qui resistunt potestati, resistere Divinæ ordinationi, ac præcipiens, obedire Præpositis, non tantùm propter iram, sed propter conscientiã. Illa verò subjectio, quam Christus & Apostoli docent, Imperatoribus & Regibus tunc impijs, & Idolorum cultoribus deberi, nequit in alio consistere, quàm in non obsistendi necessitate: Petro Apostolo etiam docente, obediendum esse dyscolis quoque Dominis. Quòd si proinde servos, oportet, non resistere Dominis etiam iniquis & morosis, multò magis non licet obsistere Regibus & Imperatoribus, licèt injustis ac impijs, sed patienter istorum, non secùs ac illorum, ferendæ sunt injuriæ, propter Reipublicæ tranquillitatem.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

24. PRimò. Si Cæsari jubeantur reddenda, quæ sunt Cæsaris, sive cujuscunque alterius Regis, ac Domini, quantumvis dyscoli, ita ut, quia nullus privatus altiorem super ijs habeat potestatem, qualvis etiam injurias cum patientiâ tolerare debeat, nunquid econtrà Christianos, sanctæ Ecclesiæ subjectos, æquè obstrictos dicere oportebit, ad reddendum Deo, quæ Dei sunt? Nunquid verò vicaria per Christum constituta Oecumenici Pastoris authoritas est Dei? An non igitur ista, cum totâ suâ sphærâ, per ipsummet quoque Christum circumscriptâ, est Juris Divini? Quantumvis ergo per allegatos sacræ Scripturæ textus, nefas semper fuerit, ut subditi, Christianitatis licèt charactere insigniti, obsisterent Regibus, seu Imperatoribus ac Dominis dyscolis, impijs & Idololatris: num propterea

reâ fas est, hinc concludere, ipsosmet Reges Christianos, impunè obsistere potuisse Summis Pontificibus, perinde ac isti nullâ Divinitus acceptâ potirentur virgâ erga se coercitivâ? Hanc equidem prætendit Adversarius, progredi ulteriùs non posse, nisi usque ad publicæ cum fidelibus communionis privationem? Sed nunquid hinc evincitur, publicæ Ecclesiasticæ authoritati convenire, ut injurias sacræ præsertim publicæ Religionis, Ecclesiæque perturbativas, cum patientiâ toleret?

Pro *secundo* equidem scio, totam *in præsenti* 25. §. deducti, de Regibus quocumque impietatis genere obstrictis non resistendo, argumenti rationem, derivari in illud sæpe jactatum principium, quòd Regia æquè, ac Pontificia potestas sit Iuris *Divini*. Quo tamen admisso, solennis mox emergit quæstio, *Vtrùm in ijs, quæ Iuris sunt Divini, non possit esse substratum quoddam materiale, ex humano seu iure, seu morali hominis operatione dependens, clavium Ecclesiæ solvendi potestati subjectum*, quo sublato, *per consequentiam* ac *indirectè*, non equidem *formaliter*, sed ex parte sui *materialis* substrati, corruat juris Divini obligatio, non quatenus *activè quasi spectata*, Divina est, sed quatenus *passivè considerata*, est quid humanum, vel *subjectivè* receptum in homine, vel *Effectivè* promanans ex humanâ arbitrij voluntate? ex pag. 2. n. 40.

Numquid enim, si Rex quispiam Christia- 26. nus sit obnoxius peccato mortali, Ius Divinum sancit æternæ gehennæ reatum? Num verò Regem Christianum tam infelicem dixeris, ut hoc Divinum Ius respectu ipsius, ne quidem *Indirectè materialiter* solvi possit? Quomodò autem fit ista solutio, nisi quatenus per Ecclesiæ sanctæ Claves applicatur satisfactio Christi pro peccati reatu, ceu *materiali*, cui superstruitur Ius Divinæ vindicativæ Iustitiæ: quo proinde *materiali* sublato, non tam *in se ipso formaliter* tollitur Ius Divinum, quàm *indirectè Materialiter*, in suo substrato quasi *materiali, suóque effectu* justæ cæteroqui vindictæ in inferno sustinendæ.

Pari proinde ratione tametsi Regia pote- 27. stas in se *Formaliter* sit Iuris Divini, num dicere fas est, ipsius ad certum subjectum applicationem, vel etiam exercitium liberum, non esse aliquid *Morale*, consistens super terram? Quo rursus posito, num asseverare licebit, quòd *indefinita, quodcumque Morale super terram* ambiens, solvendi potestas Oecumenica, Regiæ potestatis ad certum subjectum applicationem, ejusque exercitium, *Morale* nullo prorsus modo habeat sibi subordinatum seu subjectum?

De hac ergo potestatis Pontificiæ Oecu- 28. menicâ ad Ecclesiam spectante authoritate, pro *tertio* in præsenti occurrit quæstio, num prævalere possit ad Iuramenti à subditis erga Principem præstiti solutionem, per quam equidem ibi. n. 44. non *formaliter* in se ipso Ius Divinum solvatur, sed quoad hujus substratum quasi *materiale, Moralitate* aliqua Ecclesiæ clavibus subjectâ superveltitum? Etenim vinculi illius, quod ex Iuramento inducitur, radix *Moralis*, quæ alia est, quàm actus humanus, ejusque *moralis* perseverantia, *passivam* in jurante importans Religionis obligationem? Nunquid verò isthæc est quid *Morale*, subsistens super terram? Nunquid ergo *indefinita* cujuscumque super terram vinculi, in actu hominis *morali* Oecumenicæ Ecclesiasticæ potestati subjecto radicati, solvendi potestas prævalere poterit ad Iuramenti Principi præstiti *passivam* ex Religione obligationem eatenus solvendam, ut talis solutio, juxta Christi Domini verbum, etiam in *Foro Cæli*, ac proinde *in conscientiâ* sit rata habenda, nec adeò tunc subditi à Iuramenti Regi præstiti *passivâ* obligatione illâ, seu vinculo *Morali*, per Ecclesiæ authoritatem liberati, coarctentur ad fidelitatis homagium, ex Religionis necessitate amplius observandum, prout variæ super hoc extant Canonicæ sanctiones.

ARGUMENTUM III.

ELliesius *loco citato* argumentatur 3. Ab illâ 194
non resistendi Principibus etiam dyscolis lege, non discedebant consuetudines veterum Christianorum, qui tametsi Imperatores pessimi forent, & Religionis Christianæ infensissimi hostes, nunquam tamen Christiani adversùs eos arma moverant, aut ijs, qui ipsis se se opponebant, adjunxerant. Nec dicere fas est, vires tunc temporis defuisse Christianis, imò teste Tertulliano, *vires illis erant tantæ, ut una nox pauculis faculis largitatem ultionis operari potuisset, si malum malo disjungi Christianis licuisset.* Ideo igitur primi Christiani Reges impios & persecutores tolerârunt, quia istud suæ religionis esse, arbitrabantur, sequebanturque Christum, qui, cùm posset legiones Angelorum accersere, ut defenderetur, crucem subire maluerat. Quâ fidelium patientiâ præcipuè invaluisse Religionem Christianam, animadvertunt Cyrillus *in lib. ad Demetr.* & Augustinus *de Civit. Dei lib. 22.* Unde notum est illud celebre proverbium: *Sanguis Martyrum semen Christianorum.*

Quòd si quis dicat, Ecclesiam nihil equi- 30a
dem potestatis habere in Reges Ethnicos nunquàm baptizatos, rem verò se habere diverso modo erga eos, qui vel Christiani sunt, vel baptizati à fide defecerunt, ad hujus exceptionis infirmitatem ostendendam, diquirere nunc placeat: an quispiam in Iulianum Apostatam insurrexerit? Num Romani Pontifices quidquam adversùs Constantium, Valentem, & alios Arianos Imperatores molliti fuerint? Num Reges Gothos in Italiâ regnantes, & sæpe sibi insidiantes, aut Bona Ecclesiæ invadentes, deponere tentaverint? Uno verbo, num quispiam ante Gregorium VII. aliquam sibi in temporalia Regum authoritatem asseruerit, aut in quemquam privationis Regni sententiam tulerit?

Isthæc in Reges potestate non tantùm usi 31
non fuerunt Episcopi, sed etiam declarârunt, se nihil ejusmodi posse tentare; veluti Gregorius Nazianzenus *Orat. 1. in Iulianum Apostatam* docet, nullum aliud remedium adversùs

ejus ſævitiam in Eccleſiâ eſſe præter preces, lacrymas, & patientiam. Adversùs Chriſtianum etiam Imperatorem injuſta tentantem, & Eccleſiæ Jura invadentem, nulla præter patientiam, arma, adhiberi oportere, nec ullo pacto reſiſtendum eſſe, ſæpiùs docet Ambroſius *ibi*. Simile docet Auguſtinus ſpecialiter aſſeverans, nullum Chriſtianorum per Religionem ab obedientiâ Regibus debitâ immunem. Concilium quoque Toletanum IV. *Can. 75.* definit, nullâ de causâ fideles à Sacramento Regibus præſtito abſolvi poſſe. Gregorius Magnus denique *lib. 7. epiſt. 1. indict. 11.* ita ſcribit *ad Sabinianum Diaconum*: *Suggeras Sereniſſimis Dominis veſtris, quòd ſi ego ſervus ſervorum in morte Longobardorum me miſcere voluiſſem, hodie Longobardorum gens, nec Regem, nec Duces, nec Comites haberet, atque in ſummâ confuſione eſſet diviſa; ſed quia Deum timeo, in mortem cujuslibet hominis, me miſcere formido.* Quantum igitur ab iſtâ Gregorij ſententiâ alieni fuerunt Pontifices, qui magnorum bellorum, innumerarumque cædium authores fuerunt, cùm ſententiâ depoſitionis in Reges prolatâ, ipſorum Regna alijs, vel primo occupanti tradiderunt, cunctoſque inſuper ad bella gerenda commoverunt?

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

32. MUlta hic in unum congeſta continentur, quæ ad evitandam confuſionem, videntur conſultò diſcernenda. *Primò* igitur convenio Elliesium, ut ediſſerat, num, quando *inferiùs* prætendit, à Francis univerſis in Conventu publico depoſitum Childericum, & ab ijſdem Solio Regio impoſitum fuiſſe Pipinum, Franci tranſgreſſi fuerint Chriſtianæ probitatis, Reges quantumvis impios & ineptos, imò pernicioſos deponere vetantis, antiquos mores? Oportuiſſet profectò, Elliesium intrà ſuos præciſos limites tenuiſſe obligationes illas, quæ ſingulos quoſque privatos Chriſtianos afficiebant ad obediendum, & non reſiſtendum Regibus ſeu Imperatoribus, quamdiu manebant in ſtatu Regiæ ſeu Imperatoriæ dignitatis. At ſi publica Comitiorum Francicorum authoritas, ut Regni ſui publicis neceſſitatibus eſſet proviſum, jure, & abſque ullâ Chriſtianæ probitatis læſione, potuit deponere ſuum, ſed ineptum, Regem Childericum, num à Chriſtianitatis Religioſis legibus alienum erit, Reges Eccleſiæ ſanctæ Jura ac Religionem Orthodoxam evertere conatos, ad ſanctam Eccleſiæ pacem, & tranquillitatem reſtaurandam, Solio ſuo dejicere per publicam ſuper *quocunque in terris morali* protenſam, *indefinitam* ligandi, & ſolvendi poteſtatem?

33. Pro *ſecundo* proinde Elliesius rectè diſcernebat inter Reges non baptizatos, erga quos nihil poteſtatis eſt ſanctæ Eccleſiæ, & inter Reges ſacri Baptiſmatis charactere inſignitos, ſed apoſtatas, ſeu hæreticos. Inter *prioris* conditionis Reges numerandi fuerant etiam Longobardi, de quibus Gregorius Magnus ſcribebat, *ſi in eorum morte ſe miſcere voluiſſet, Longobardorum gentem nec Reges, nec Duces, nec Comites ulteriùs habituram fuiſſe.*

Super his igitur, ubi Chriſtianitatis quoque characterem profiteri cœperunt, Pontificia Gregorij Magni authoritas necquidquam Juris habebat, niſi in ordine ad id, quod *Morale* eſt, non verò in ordine *ad Eſſe Phyſicum* vitæ humanæ, ut proinde dictus Pontifex Maximus meritò noluerit ſe immiſcere morti Longobardorum. Hinc tamen regrediendo nonnihil ad Imperatores ac Reges Ethnicos, iterum provoco Elliesium, ut ſuæ Franciæ Regum Chriſtianam probitatem vindicet, reſpondendo ad iſtam quæſtiunculam; *An, ſi ex Regibus adhuc Ethnicis aliquando contigit, Eccleſiæ Romanæ Jura turbari, indeq; à Pontifice accitis Galliæ Regum armis, evenit, ipſos Regno ſuo, ſeu ejus ſaltem parte ſpoliari, quo Juſtitiæ titulo, cum plurimorum nece, id fieri potuerit, cùm tamen hujuſmodi Rex Ethnicus non ſubjiciebatur Pontificis Oecumenica poteſtati?* Si pari erga ſuos etiam ſanctos Franciæ Reges, Carolum præcipuè Magnum, Elliesius unà mecum reverentiâ feratur, res iſta videtur ita componenda. Nempe ſi duæ, quarum neutra eſt alteri ſubordinata, ſupremæ poteſtates eatenus concurrant, ut una in alterius jura involet, tunc iſthæc poteſt juſto bello hanc injuriam publicam eatenus à ſe propulſare, & ſecundùm luminis naturalis certa principia, victor poſſit hoſtem Jure ſuo Regio ſpoliare, ſibique Regni bello parti jus vendicare; uti Chriſtianorum Regum exempla perquàm frequentia oſtendunt. At de fide eſt, Papæ authoritatem eſſe ſupremam, quæ nullum in terris Superiorem valeat agnoſcere. Hoc igitur fidei principium combinando cum illo luminis naturalis principio, *Theologicè* infertur, Papam poſſe ad Regem etiam Ethnicum, ſibi licèt minimè ſubjectum, non equidem gladio ſpirituali uti, imò nec *materiali*, quippe quem in vaginâ retinere, in Petro juſſus ſit. Eo ipſo tamen, quòd intrà vaginam ſuam contineatur, ſuumque adeò, Divo Bernardo animadvertente, Papa dicere queat, redditur hinc conſequens, poſſe eundem Summum Pontificem mandato ſuo, Regum ſibi ſubjectorum gladium eatenus exerere, ut ad Regem etiam Ethnicum, ſibi licèt minimè ſubjectum, attamen Eccleſiæ publicum hoſtem, juriumque ejus aggreſſorem debellandum, authoritate ſuâ in ſubſidium accerſere queat Regum Chriſtianorum arma, illumque ab hiſce devictum, ſpoliare Jure Regni ſui, atque hoc vel ſibi vendicare, vel Regibus, quorum armis vindicatæ ſunt eæ, contra Eccleſiam, ipſumq; adeò Chriſtum, ab Ethnico Rege illatæ injuriæ. 34. *exp. 64 & 118.*

Hinc pro *tertio* venit meritò redarguendus Elliesius aſſeverans, Concilij Tridentini *Seſſ. IV. canone 75.* definiri, quòd fideles à Sacramento Regibus præſtito nunquam, & nullâ de causâ abſolvi poſſint. Neque enim hic Canon quidquam dicit de authoritate Pontificiâ, ſed de Juris jurandi temerandi à ſubditis arrogatâ propria poteſtate, nec non Regis necem, Regiæque dignitatis privationem moliendi à populo ſponte attentatâ authoritate: cæteroqui 35.

Digitized by Google

qui reflexione ad Eccleſiaſticam authoritatem habitâ, idem Concilium in proximè ſubſequentibus, pronuntiavit anathematis ſententiam adversùs Reges tyrannicè ac crudeliter ſe gerentes: claro adeò argumento, nihil equidem poteſtatis eſſe ſubditis adversùs Regis tyrannidem caſtigandam, bene tamen Eccleſiaſticæ authoritati eſſe coercitivam erga tales virgam: quæ in Papâ vel etiam Concilio Oecumenico *ad quodcunque ſuper terris Morale* ſeu ſolvendum, ſeu ligandum, à Chriſto protenditur.

36. Quando igitur Elliesius pro *quarto* diſquirit, cui Pontifex non inſurrexerit in Julianum Apoſtatam, vel Conſtantium, Valentem, alioſque Arianos Imperatores, ſive etiam Reges Gothos in Italiâ regnantes, Eccleſiæque bona invadentes, deponendos? Ad hæc olim jam reſpondebat Divus Thomas *alibi* allegatus, illorum temporum ſtatus non permiſiſſe, ut Summi Pontifices vel per ſe, vel per cujuſvis alterius Regis ſubſidia, exererent gladium ſuæ Apoſtolicæ authoritatis, quandoque etiam ſpiritualem, multò verò minùs *materialem*. Summi namque Pontificatûs poteſtas per Chriſti inſtitutionem ita eſt conſtituta, ut ejus uſus non ſit niſi ad ædificationem, non autem ad fatalem, a Regibus, ſeu Imperatoribus illis acriùs concitandis *Moraliter* certò futuram, Eccleſiæ deſtructionem. Et hinc gladius Eccleſiaſticarũ clavium intrà Papæ vaginam meritò tenebatur tunc reconditus, nec niſi patientiæ armis, uti Patres ab Elliesio adducti ferunt, uſus fuerat, quouſque benigniora ſuccedebant tempora, quibus Summi Pontifices Eccleſiæ ſanctæ propè conculcatæ infeſtationibus, cum boni effectûs majori ſecuritate occurrere valebant, uti Deus nonnihil poſterioribus temporibus conceſſerat; Childerico Franciæ Rege Pontificiæ authoritatis interventu, velut *inferiùs* oſtendetur, in ordinem redacto, & in ejuſdem Solium Regium evecto Pipino, Caroloque poſteà Magno in Italiam arma ſua inferente, indeque per Papam aſſerto Patricio Romanorum, imò ad ipſam Imperatoriam dignitatem evecto, cum Imperij Occidentalis à Græcis per Papæ ſupremam poteſtatem in Francos translatione. Quæ omnia, uti longè anteriora ſunt temporibus Gregorij VII. Sic in apertum prodit Elliesij ineptia diſquirentis; *An quiſpiam Pontificum ante Gregorium VII. ſibi in temporalia Regum authoritatem aſſeruerit?* Quanquam hæc ipſiſſima Pontificum authoritas ſuper Regiam poteſtatem non in ſe ipsâ *Formaliter* ſpectata, nec in ejuſdem Jur quà temporalia, ſed quà *moralitate* in regnum Cælorum ordinabili, atque adeò ſpiritualitate quâpiam ſuperveſtita, ſuam ſolvendi poteſtatem protendendo, ac Jurisjurandi etiam ſolennis Regibus facti relaxationem in ſubditis faciendo, non ea, quæ Juris *Divini* ſunt, ſed horum ſubſtratum *Materiale* ſolverit; uti *antecedenter* expoſitum cernere licet.

* *
*

§. IV.

An Pontificiæ authoritatis ſupra Reges, aliquando Eccleſiæ neceſſitate exigente, etiam deponendos, ſententia meritò arguatur Novitatis.

37. Elliesius equidem *in ſuo quarto Paragrapho* nititur, vim facere ex hoc, quòd *Principibus in rebus* Civilibus *&* temporalibus *omnes ſubjecti ſint.* At iſti effato diſcutiendo aptior locus reſervatur in examinatione *tertij* per Clerum Gallicanum conſtituti articuli; ubi proinde ſtudiosè expendemus illationem qualemcunque hinc fortaſſis intentatam de poteſtatis Pontificiæ ſupra Reges protenſione refellendâ. Quare, quem Elliesius *ultimum & quintum* poſuit Paragraphum, eidem hîc *quartum* locum aſſigno.

ARGUMENTUM 1.

38. Elliesius *præſentis cap. 2. §. ultimo* argumentatur 1. Pontificiæ ſuper Regibus deponendis poteſtatis ſententia priſcis inaudita ſæculis, ubi primùm *decimo* Eccleſiæ ſæculo in lucem prodijt, omnes novitate ſuâ perculit; uti teſtantur Otho Friſingenſis *in fragmento faſciculi rerum ſciendarum, & Chronic. 6. cap. 35.* Benno Cardinalis, Imperatoris Henrici IV. contrà Papam Gregorium VII. partes ſecutus *in 1. & 2. libro de Hildebrandi vitâ*, Epiſcopi inſuper & Clerici, quorum nomine conſcripta fuit Apologia pro Henrico apud Adventinum *Annalium Bojorum lib. 5. fol. 179.* Waltramus Anno 1093. *Apologiæ pro Henrico lib. 2. cap. 14.* Sigebertus Abbas Gemblacenſis *in Epiſt. Anno 1103. ſcriptâ.* Oſbertus Leodienſis Epiſcopus *in Epiſtolâ de vitâ & obitu Henrici IV. Anno 1106. ſcriptâ.* Eberhardus Archiepiſcopus *in oratione de Hildebrandi Antichriſtiano Imperio in Comitijs Ratiſponenſibus ſub Friderico II. recitatâ.* Helmodus *Chronici Sclavonici* author *cap. 29.* & Albertus Stadenſis *ad annum 1080.* referentes Rudolphi Sueviæ Ducis in Henrici IV. locum ſuffecti ultima verba. Joannes Trithemius *in Chronico ad annum 1106.* Onufrius Panvinius *in vitâ Gregorij VII.* Nicolaus Trevirenſis *1. contrà Imper. ſententiam Gregorij VII.* obſtupendam vocitans novitatis abuſionem, ac inauditum Decretum. Venericus Vercellenſis *lib. de conſervandâ Eccleſiæ unitate.* Leodienſes *ad Paſchalem II.* Gotofredus Viterbienſis, item author *Chronicor. ætatis 6.* Cuſpinianus *in Henrico IV.* Guilielmus Molmeburienſis *lib. 3.* Anonymus Author *Apolog. pro Henrico editæ ab Vrſtitio.* His annumeratur Lambertus Schafnaburgenſis, ac ſi dixiſſet, Henricum, poſtquàm iniquas pacis conditiones cum Gregorio VII. iniſſet, omnibus odio, & execrationi fuiſſe.

39. Ad horum univerſorum ſententiam magis firmandam ab Elliesio reproducitur Gregorius Magnus *in præcitatâ epiſtola ad Sabinianum* ſcribens: *In mortem cujuslibet hominis formidare ſe miſcere.* Huc reduci poteſt, quod idem Elliesius proximè *præcedenti §. 4. in fine.* adfert de Gregorio Magno. Nempe cùm iſte Pontifex

accepiſſet

accepiſſet à Mauritio Imperatore mandatum de promulgandâ quâdam lege, quâ vetitum erat, militibus in Monaſterijs monaſticam vitam profiteri, eam, licèt injuſtam exiſtimaret, & Eccleſiæ libertati contrariam, Imperatoris tamen mandato parendo, promulgâſſe, etiam antequàm Imperatori ſignificaret ſuam ſententiam. *Ex lib. 2. Epiſt. 62. & Epiſt. 64. ad Theodorum Medicum Imperatoris.*

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

40. EXordiendo à Gregorio Magno, circa ejuſdem *ad Mauritium Imperatorem epiſtolam 62. lib. 2.* exaratam, inprimis venit annotandum, quòd *ibi* expreſsè ſcribat, *ſe in eâ neque ut Epiſcopum, neque ut ſervum jure Reipublicæ, ſed lure privato loqui.* Dum *ibidem* igitur profitetur, ſe inſpecto jure privato, & abſtrahendo à jure ſeu Epiſcopi, ſeu Reipublicæ, tanquam ſubjectum juſſioni, legem Imperatoris, quantumvis eam iniquam agnoviſſet, per diverſas terrarum partes tranſmittu feciſſe, nunquid Apoſtolicæ authoritatis ſuæ immemor fuerat? Nequaquam, ſiquidem, Baronio *ad Annum 593. ſub finem pag. 47.* ex ejuſdem S. VIIi *lib. 7. epiſt. 2. indict. 1.* probante, ipſe non fuerit Edicti illius iniquiſſimi contra jura Eccleſiaſtica ſanciti promulgator, ſed potiùs correctior, emendator & cenſor, maximumque adeò in his ediderit ſpecimen Sacerdotalis vigoris, Pontificiæ authoritatis, & ſuper Imperium poteſtatis, dum accedens cenſor & arbiter conſtitutionis Imperatoriæ, & ad ſacram (quam vocabant) tabulam, admovens ſtylum, edicti illius quædam expunxit, quædam addidit, augens ac minuens pro arbitrio, ut ad rectam Catholicæ Eccleſiæ normam & diſciplinam aptaret, nihilque in eo, quod Eccleſiaſticæ officeret libertati, & ſacris Canonibus contradiceret, prætermittens intactum, poſteris egregium relinquens exemplum, quidquid leges lanciendo, delirant Imperatores ac Reges, a Romanæ Eccleſiæ Pontificibus eſſe protinus emendandum & corrigendum: ſicque ab ipſis favendum eorum votis, ut eos errantes cum manſuetudine corrigant, & Pontificiâ poteſtate, quod perperam factum nôrunt, Apoſtolicâ cenſurâ caſtigent, ſeque exhibeant eorum Magiſtros, Doctores, & Correctores, juxta illud Divinum *Hieremiæ 1.* exaratum Oraculum, quod non huic tantùm Prophetæ pronunciatum, ſed omnibus, qui pro Deo ad populum Divinâ legatione funguntur: *Conſtitui te hodie ſuper gentes & regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes.* Quando proinde idem Pontifex *in Epiſt.* non *64.* *ſed 63. indict. 11.* ſcribebat *ad dicti Imperatoris Medicum, feciſſe Deum, ut Imperator non ſolùm militibus, ſed etiam Sacerdotibus dominaretur*, num aliâ, quàm permiſſionis voluntate Divinâ hoc factum, ijs verbis innuere voluit Gregorius, qui Deum ſubjeciſſe tradit Sacerdotes Mauritio Imperatori, ut olim eoſdem ſubjecerat perſecutoribus Neroni, atque Diocletiano, quos in eos etiam gladio agere permiſit? Uti ex ipſomet Gregorio *in Pſal. Pœnitent. 4.* liquet, *ibidem* ulteriùs conquerente: Diabolum adversùs Eccleſiam concitâſſe Regiam quoque poteſtatem, dum nulla tamen ſinat ratio, *ut inter Reges habeatur, qui deſtruit potiùs, quàm regat, Imperium.*

Quod porrò ex ejuſdem Gregorij Magni 41.
ad Sabinianum Diaconum epiſtolâ proferebatur, *quòd formidâſſet, ſe miſcere in mortem cujuslibet hominis.* Id *in reſponſione ad proximè præcedens argumentum* jam habetur diſcuſſum, quòd nempe Summo Pontifici nullum jus ſit in vitam humanam, imò in quamvis rem terrenam *quoad Eſſe Phyſicum* ſpectatam, ſed ſuper *Moralitate* duntaxat, quà in Regnum cælorum ordinabili. Sub quo proinde *moralitatis* ordine, ipſiſſimus ille Pontifex adversùs Donatiſtas excitârat Exarchum Gennadium *lib. 1. epiſt. 72.* ita ſcribens ad eundem: *Sicut excellentiam Veſtram hoſtilibus bellis in hac vitâ Dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita oportet, etiam inimicis Eccleſiæ ejus, omni vivacitate mentis & corporis obviare, &c. comprimendo eorum conatus &c.* Quantumvis ergo Gregorius formidârit, in cujuſcumque mortem ſe immiſcere, minimè tamen horrebat, gladium etiam *materialem*, adverſùs ſanctæ Eccleſiæ hoſtes, authoritatis ſuæ Pontificiæ nutu & Imperio, a Regibus & Imperatoribus exercendum, concitare.

Hinc pro *ſecundo* gradum faciendo ad Gre- 42.
gorium VII. comperimus hunc Pontificem ab Ellieſio notatum gravi cenſurâ, ac ſi *rem novam, & à ſæculis inauditam patrâſſet, excommunicando, ac dejiciendo Henricum IV. Imperatorem.* Verùm vel ex hoc, quòd notâ eâ ſeu Ellieſij, ſeu Authorum ab ipſo allegatorum cenſurâ, videatur in dubium trahi Pontificiæ poteſtatis ad excommunicandum Imperatorem authoritas, jam in apertum prodit ſpiritus, Reges vel exterminans à conſortio Chriſtianæ fraternitatis, vel contra apertam Chriſti vocem *Matthæi 18.* exaratam, pernegans erga Reges Chriſtianos coercitivam Eccleſiæ virgam, adversùs quoſque peccantes fratres exercendam. Quo tamen reiicto in medio, plerique ab Ellieſio adducti Authores proprijs ſuis verbis protunt, quòd iniquas Henrici IV. adversùs Pontificem Maximum ad ejuſdem uſque exauthorationem in Comitijs Wormatienſibus, ſeſe efferentis partes tenuerint, nec quidquam ergo attendendi. Sunt equidem nonnulli ex authoribus ab eodem Ellieſio adducti, qui, uti *ſequenti capite, ſexto §.* videbitur, inter Collaudatores Gregorij VII. numerantur, nec niſi hiſtoricè referunt, nullum antehàc Imperatorem à Summis Pontificibus, vel excommunicatum, vel depoſitum fuiſſe. Sed dum Eccleſiæ ſanctæ neceſſitas in Occidentis Imperatoribus tale quid neque expoſcebat, neque permittebat, num propterea ex hoc non uſu, Pontificiæ authoritati denegare fas eſt, tale quid adversùs Eccleſiæ ſanctæ rebelles Reges ſtatuendi, poteſtatem? Ipſamet anteriora ſeu Childerici Francorum Regis, ſeu Leonis Iſaurici ab Imperio Occidentali remotionis, una cum alijs adducta, & *inferiùs* firmanda exempla probans

Digitized by Google

bant jam antiquiorem in Pontificatu Romano authoritatem super Regibus ac Imperatoribus, ad eorum usque exauthorationem procedere prævalentem. Neque credere fas est, centum & decem Episcopos, quorum consilio Gregorius VII. adversùs Henricum excommunicationis & exauthorationis sententiam protulit, tantam authoritatem sibi arrogaturos fuisse, nisi eam ab ipsomet Christo in sui Vicario Summo Pontifice fundatam nôssent; prout ipsamet Bulla Apostolica desuper edita, hujus potestatis rationem reducit in Claves Ecclesiæ, Beato Petro comissas, universisque manifestum reddit, quàm gravibus de causis ad id urserit Henrici impietas, Ecclesiæque vicissim publicæ necessitas.

ARGUMENTUM II.

43. ELlies. *cit. §. ultimo* argumentatur 2. In Religione id omne verum est, quod prius est, fuitque ab initio: illud verò falsum ac erroneum est, quod aliquando ignotum fuit, ac postea inventum: nobis enim nihil ex nostro ingenio indulgere licet, aut sequi, quod ab alijs fuerit inventum: sed oportet, nos ijs tantùm fidem adhibere, quæ à Christo, vel Apostolis ad nos usque per traditionem manârunt. At primus super Regibus ad eorum usque exauthorationem potestatis Pontificiæ Parens fuit Gregorius VII. Romanus Pontifex: ante hunc enim inaudita (uti Authores *superiùs citati* testantur) fuit ea opinio.

Responsio ac retorsio hujus argumenti refutatoria.

44. QUomodò inprimis oportet, id, quod verum est, à Christo, mediantibus etiam Apostolis ad nos usque per traditionem manâsse? An in ipsismet etiam per Oecumenica Concilia longè posteriùs definitis Dogmaticis conclusionibus, vel potiùs in suis principijs, Verbo Dei ab Apostolis ad nos usque propagato traditis, atque à Spiritu sancto per Oecumenicorum Conciliorum, seu authoritatis Oecumenicæ definitiones ad certa seu fidei Dogmata, seu morum Decreta sancienda authoritativè applicatis? Nisi hoc posterius, mi Ellies, elegeris, sed priori illi membro immobiliter insistere malueris, reus eris quorumcunque fidei Dogmatum, quæ priùs ignota erant populo Christiano, quàm fuissent ab Ecclesiâ super fidei Candelabrum deciserè exposita. At verò *ex antecedentibus* constat, Verbo Divino expressè tradita esse ea Oecumenicæ in Ecclesia potestatis principia, ut per sanctiones Canonicas, & Conciliares quoque definitiones fuerit inde conclusum, Ecclesiæ, ejusque authoritati Oecumenicæ, potestatem esse erga Reges Christianos, ipsorum adversùs Ecclesiam pertinaci protervià ita exigente, ad excommunicationis, tandemque exauthorationis sententiam procedendi. Quâ ratione igitur hoc, quod in primævis per Christum traditis fidei principijs fundatum, *in* Ecclesiâ sanctâ, etiam ante Gregorij VII. tempora, in vi Clavium à Christo Ecclesiæ, ejusque Capiti Petro, ac hujus proinde successori traditarum fuit exercitum, & à Conciliijs Oecumenicis, Pontificibusque Maximis ex Divinis per Christum prolatis oraculis authoritativè deductum, Novitatis à verâ Religione alienæ, coarguere permittit Religio?

Caput V.

In quo eliduntur exceptiones Ellieſij, quas opponit authoritatibus & rationibus Theologicis pro Pontificiâ supra Reges authoritate afferri solitis.

IN hoc capite eum tenebo ordinem, ut sub ipsismet Ellieſij verbis, sim inprimis producturus argumentum in favorem Pontificiæ supra Reges potestatis adduci consuetum, posteà subjuncturus Ellieſij adversùs tale argumentum exceptiones, ac demum exceptionum hujusmodi confutationem subnecturus.

§. I.

Quantum momenti sit in Veteris Testamenti sacris Litteris, ad probandam Summi in Novo Testamento Sacerdotij supra Reges authoritatem.

ARGUMENTUM I.

Ex Veteri Testamento petitum ab exemplo Oziæ Regis.

HIc enim Rex leprâ Divinitus percussus, Sacerdotum judicio separatus est à cœtu populi: unde Bellarminus sic argumentatur: Si ob lepram corporalem poterat Sacerdos olim Regem judicare, & Regno privare, quare id non poterit Novæ Legis Sacerdos nunc ob lepram spiritualem, id est, propter hæresim? 1.

Exceptio Ellieſij.

EXcipit ergo Ellieſius 1. Non esse idem judicium ferendum de leprâ spirituali, ac de corporali, quippe corporalis lepra in Veteri Testamento hominem privabat omni prorsus aliorum commercio, & societate tam in Civilibus, quàm in cæteris. At verò lepram spiritualem peccati, vel hæreseos, hominem tantùm privare bonis spiritualibus, sicque adeò argumentum rectè procedere: *Lepra corporalis privabat hominem commercio civili, ergo leprâ spiritualis privat hominem communione spirituali.* 2.

2. Oziam leprâ Divinitus percussum, eò quòd incensum adolere vellet super altare Thymiamatis, à Sacerdotibus declaratum esse immundum, & templo expulsum, at Regno minimè privatum; veluti constet ex 2. *Paralipom. cap. 26.* Id enim tantùm dicere Scripturam, *Sacerdotes videntes lepram in fronte ejus*, eum festinatò de templo expulisse, ob lepram scilicet, non ob peccatum; quare nihil gravius in eum statui potuisse, quàm quod in leprosos omnes per Sacerdotem statui, Deus

juſſit, juxta illud *Levit. 13. Qui fuerit leprâ percuſſus, ſeparatus ad arbitrium Sacerdotis, habitabit extra caſtra.* Quapropter Oziam nec Regno, nec regnandi iure excidiſſe, ſed juxta ſacrum textum, annos quinquaginta, uſquè ad mortem ſcilicet, regnâſſe. Quinimò Oziam ne Regni quidem adminiſtratione privatum eſſe per ſententiam Sacerdotum, ſed cùm ipſe jam ſenior eſſet, ac vi morbi urgeretur, nec poſſet in publicum prodire, ſatius duxiſſe, in filium Regni adminiſtrationem transferre, non coactum ex judicio Sacerdotum, ſed impulſum ad id faciendum tum pudore, tum rei gravitate.

Refutatio iſtius exceptionis.

4. INprimis pro accepto habeo, quod Elliesius aſſeverat, lepram corporalem in Veteri Teſtamento hominem privâſſe omni prorſus aliorum commercio, & ſocietate tam in Civilibus, quam in cæteris. At iſta Societatis quoque Civilis privativa ſeparatio erat facienda per arbitrium Sacerdotis, juxta quod habetur *Levit. 13.* ſanciendo, *ut leprâ percuſſus, & ſeparatus ad arbitrium Sacerdotis, habitaret extra caſtra.* Ejuſmodi verò Societatis quoque civilis ac politicæ in Oziâ Rege leprâ percuſſo, privativa ſeparatio, per naturam ſuam arguebat privationem adminiſtrationis Regni, utpote *Eſſentialiter* importantis politicam cum ſubditis communionem Civilem. Sicuti ergo juxta ſacram Scripturam, Civilis quoque ac Politicæ Societatis privativa, Oziæ Regis ſeparatio, ipſomet Elliesio fatente, fieri debebat per arbitrium Sacerdotis, ſic per hujus ſententiam oportet, fuiſſe ipſi ademptam Regni adminiſtrationem.

5. Ex quo pro *ſecundo* ita licet ulteriùs argumentari. Veteris Teſtamenti Sacerdotio erat poteſtas, non tantùm ſuper leprolo ferre arbitrium, Civilis quoque Societatis privationem indicens, ſed ubi inter Judices ambiguum ſeu difficile erat Judicium, *ex Deut. 17. capite* erat Sacerdotio poteſtas, *authoritativè* decidendi *Judicij veritatem.* Nunquid ergo Azarias, unà cum Sacerdotibus *2. Paralip. 26.* hanc profe-rendo ſententiam: *Non eſt tui Officij Ozia, ut adoleas incenſum, ſed Sacerdotum*, ex ipſamet Divinâ lege tulit Judicij veritatem, imperans, (uti verbum imperativum, *Egredere*, à ſac o textu uſurpatum ſonat,) egreſſum de Sanctuario, atque ſub Divinæ etiam vindictæ interminatione indicens, contemptûs loco habitum iri (uti verbum, *ne contempſeris* indicat) ſi ſtaret intrà Sanctuarium. Neque Sacerdotes erga Oziam leprâ percuſſum verbis ſolam admonitionem præferentibus, agebant, ſed verborum aſſeverantium, *feſtinatò expuliſſe eum*, proprietas ſignificat, illos vim aliquam non tam *phyſicam*, quam *authoritativam* adhibuiſſe. Quia igitur in Veteri Lege erat *authoritativa* Sacerdotij poteſtas ſupra Judices, ac Reges etiam protenſa, num dicere fas eſt, *authoritativam* Eccleſiæ virgam etiam Coercitivam *Matth. 18.* conſtitutam, in Novo Fœdere non protendi ſupra Reges Chriſtianæ fraternitatis conſortes, cum vi non tantùm privandi communione fidelium, ſed ligandi & ſolvendi *Quodcumque, Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis formalitate, atque adeò ſacræ Religionis publicam utilitatem, ſeu neceſſitatem præferente ſuperveſtitum, ſicque hoc ipſo ſubordinatum Oecumenici Paſtoris Clavibus? Cujuſmodi ex Oziæ exemplo petita argumentatio fuſiùs deducta, pluribuſque firmata habetur *hujus Summæ 1. Capite §. 2. & locis ibidem allegatis.*

ARGUMENTUM II.

Ex 2. Paralip. cap. 23. petitum ab exemplo Athaliæ, Ius Regium tyrannicè uſurpantis.

6. CUm enim Athalia tyrannicè occupâſſet regnum, & foveret cultum Baal, Ioiada Pontifex vocavit centuriones & milites, & juſſit eis, ut Athaliam interficerent, quod & fecerunt, & pro eâ Ioam Regem creavit. Quid ni ergo par proportionaliter poteſtas ſit Sacerdotio Novi Fœderis?

Exceptio Elliesij.

7. EXcipit hic Author 1. Si quid probaret iſtud argumentum, hinc probatum iri, quòd Reges non tantùm deponi poſſint à Summis Pontificibus, ſed & eorum juſſu interfici, quod dicere, non audere ipſolmet Adverſarios.

8. 2. Longè diſparem eſſe rationem Athaliæ, & Regis legitimi, quippe illa per tyrannidem invaſerat Imperium poſt mortem Ochoziæ, occiſis ejus filijs, è quibus unus ſuperſtes ſelectus fuit Ioas, ad quem morte Patris, & Fratrum, de jure Regnum ſucceſſionis jure devolutum erat.

9. 3. Tametſi Athalia foverit Idololatriam, non tamen propter hoc crimen occiſam eſſe à Ioiadâ, & ijs, qui cum ipſo erant, ſed propter ſolam Regni uſurpationem, ut Ioæ legitimo hæredi Regnum reſtitueretur.

10. 4. Neque ſolum, neque authoritate ſuâ, id feciſſe Ioadam quaſi Summum Sacerdotem, ſed tanquam præcipuum ex Regni Iudaici Optimatibus, & uti Regis tutorem ac defenſorem: ubi enim opportunum vidit eſſe tempus reſtituendi Ioæ, Centuriones, Levitas, & alios ſui conſilij participes fecit: *Injitque*, teſte Scripturâ, *omnis multitudo, pactum in domo Dei cum Rege, dixitque ad eos Ioiada, ecce filius Regis regnabit, ſicut locutus eſt Dominus, ſuper filios Iſrael.* Non ergo Ioadam depoſuiſſe Athaliam, aut conſtituiſſe Ioam Regem authoritate Summi Sacerdotis, ſed tantùm populo declarâſſe, Ioam hunc eſſe filium Regis, cui Regnum debebatur, populo ſtatim eum agnoſcente Regem. Quibus ita ſe habentibus, nihil ſoliditatis eſſe in illo argumento, ex Veteris Teſtamenti Sacerdotio illationem faciente, ad Novi Fœderis ſummum Pontificatum.

Refutatio hujus exceptionis.

11. INprimis ſi attendatur verborum illud Athaliæ exemplum *4. Regum 11.* deſcribentium

Digitized by Google

um proprietas, in aperto eſt, Ioadam Summum Sacerdotem, non ex privatâ, ſed ſuperiore quâpiam, utique non aliâ, quàm eâ, quâ fungebatur, Summi Sacerdotij authoritate proceſſiſſe adversùs Athaliæ tyrannidem, à Regij ſolij poſſeſſione eam dejiciendo, legitimumque Regem præficiendo. Quidni enim dicere fas ſit, hoc eſſe factitatum ex authoritate per *Deuteronomij* legem Sacerdotio impertitâ ad definiendam *Iudicij veritatem*, utpote quæ authoritas, teſte ſacrâ Litterâ, ſe extendebat ad omne negotium, omnemque caulam Civilis quoque ſtatûs propriam, ea etiam cum energiâ, ut judicis imperio, Sacerdotij ſententiæ conformiter, pronunciato non obediens, juberetur occidendus? Quando igitur in caſu illo Athaliæ, Regnum injuſtè occupantis, nullus erat conſtitutus Iudex Laicus, Rege legitimo exturbato, & protunc in ius ſuum reſtituendo, ipſemet Pontifex proferens veritatem Iudicij, quâ niſi ſuâ ſummi Sacerdotij per Deum conſtitutâ authoritate progrederetur ad finem tali negotio imponendum, Deo *Deut. 21. v. 5.* ſtatuente, ut *omne negotium ad verbum Sacerdotum finiatur*?

12. Ex quo proinde Ioiadæ Summi Sacerdotis exemplo quidni proportionaliter, ſecundùm quod Chriſti verba Clavium Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſarum ſphæram circumſcribentia ſonant, argumentari liceat ad parem Summi in Novo Fœdere Pontificatûs authoritatem? Prout hæc univerſa de cripta reperiuntur *in præcitato hujus Summary ſecundo capite per univerſos ejuſdem paragraphos.*

13. Ex quibus inſuper patebit, quàm impertinens ſit Elliefij expoſitio, verborum Chriſti Domini Clavium Eccleſiaſticarum, Oecumenicique paſtoralis officij conditionem *Matth. 16. & Ioannis 21.* explanantis; quò, uti etiam ad *locaibidem alligata*, brevitatis causâ Lectorem remitto, ubi etiam videre licebit, quomodò extraordinarius equidem ſeu Eliæ, ſeu Eliæi, ſeu Samuelis in conſtituendis, vel dejiciendis Regibus, ſpeciali Divino juſſui innitens ſpiritus, locum habere poſſit in Oecumenico paſtorali officio. Quæ univerſa cùm fusè deducta ſint *locis præadductis*, & ne apex quidem adferatur ab Elliefio ad fundamenta *ibi* expoſita confutanda, ideo non eſt, cur quidquam eorum hîc reproducam. Quia verò Elliefius *circa finem præſ. §. 3.* ad hoc unicè collimat, ut Oecumenicam Eccleſiæ authoritatem intrà ſpiritualitatis limites coarctet, vilum eſt optimum, coronidis loco hic oſtendere, hoc minimè alienum eſſe a ſenſu noſtro, ſi resbene expendatur.

14. Pro *ſecundo* igitur lubenter admitto, quòd Bona temporalia ac Regia ſæcularia iura *Formaliter* ut ſic, non ſubdantur Pontificiæ poteſta-
ex pag. 131. n. 11.
ti, ſed *Materialiter* duntaxat, ſub *altiori* ſcilicet, cui ſubſternuntur, *formalitate Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis*. Hæc autem *Moralitas* eſt quid *ſpirituale*, reſpiciens in proprio ſuo ſubjecto ſalutem æternam, ac reſpectu Eccleſiæ publicum hujus, atque ſanctæ Religionis Bonum, Deique cultum, quà non mero Naturali lumini commenſuratum ſed quà fidei lumini proportionatum. Quia igitur denominatio ſit à *Formali*, non à *Materiali*, an non ſicuti *abſolutè* dici poteſt, nullam eſſe ſummo Pontifici *temporalem*, ſed *ſpiritualem* in Reges poteſtatem, ſic pariter negare licebit, Pontificiam authoritatem protendi ſuper Regum bona, quà ſæcularia?

§. II.

Quantum momenti ſit in rationibus Bellarmini, inductis ad probandam Pontificiæ poteſtatis ſupra Reges præeminentiam?

ELliefius equidem *præſ. §. 1.* inducit Bellar- 15.
minum aſſeverantem, quòd in temporali Pontificis authoritate comprobandâ, ſolis rationibus uſus fuerit, eò quòd Scripturis, Conciliis & Patribus jam uſus eſſet in ſpirituali Primatu probando. Sed nunquid rationi conſona hinc ſit exprobratio, ac ſi *indirecta* Pontificis poteſtas temporalis unicè inniteretur rationibus & inductionibus minùs certis, vel minùs evidenter deductis? Ad cujus exprobrationis inanitatem oſtendendam, operæpretium eſt vilum, Bellarmini rationes hîc producendas ita reducere ad ſacræ Scripturæ principia, ut inde patêre poſſit ſingularis eorum vis & energia.

ARGUMENTUM I.

Deſumptum ex poteſtatis politicæ erga Eccleſiam ſubordinatione.

POteſtatis *Civilis* reſpectu poteſtatis *ſpiritua-* 16.
lis, ſubordinatio videtur ſubſiſtere ex hoc, quòd utraque ſit ejuſdem Reipublicæ Chriſtianæ, eâ tamen cum differentiâ, ut Principis ſpiritualis ſit, de temporalibus diſponere in ordine ad Bonum ſpirituale, quippe cùm omnis Superior imperare poſſit inferiori, & hinc finis temporalis poteſtatis ſubordinatur Fini ſpirituali concernenti æternam hominis ſalutem, quemadmodùm autem Fines, ſic & facultates inter ſe ſubordinari, tradit Ariſtoteles *lib. Eth. cap. 1.* Sicuti ergo ſpiritus & caro coeunt in unum hominem, ſic poteſtas ſpiritualis & temporalis duæ in unâ Eccleſiâ Reſpublicæ conveniunt in unam; uti Gregorius Nazianzenus ait.

Exceptio Elliefij.

EXcipit hic Author 1. Poteſtatem tempora- 17.
lem haudquaquam eſſe partem Reipublicæ Chriſtianæ, quatenus Chriſtiana eſt, ſed ex ſpirituali ac temporali regimine conſtitui duas Reipublicas, quarum fines ſint diverſi, & nullatenus inter ſe ſubordinati ex parte facultatum, ſed ex parte operantis duntaxat? ita ut Principis Chriſtiani Finis non equidem ſit ſola temporalis felicitas, ſed æterna ſui ac ſuorum; attamen facultatis politicæ, quà politicæ Finis etiam ultimus ſit temporalis duntaxat felicitas, nec niſi ex parte operantis, Principis ſcilicet Chriſtiani, ſit obligatio, Politici quoque regiminis actus referre in finem felicitatis æter-

næ. Et hinc univerſi quidem homines Chriſtiani, inter quos Reges quoque, ac Principes temporales numerantur, cum Papâ ac præfectis ſeu Miniſtris Eccleſiæ, in unam quidem coeunt Rempublicam Chriſtianam, quoad ſuas charactere Chriſtianitatis inſignitas perſonas, inter ſe prorſus diſparatas, ſed hæ duas diſtinctas ac ſeparatas Reſpublicas conſtituunt.

Refutatio iſtarum exceptionum.

18. ANtequàm ad præſentis difficultatis punctum reſpondeamus, operæpretium eſt, indagare radicem, per quam ſubſiſtat ratio ejus per Elliſium aſſertæ obligationis, in vi cujus finis facultatis politicæ, non quidem *ex parte ſui ac per ſe*, ſed *ex parte operantis*, atque adeò *per accidens* ſubordinari debeat Fini Eccleſiaſticæ poteſtatis, nempe ſaluti æternæ.

19. Equidem pro *primo* ſtatuamus indubitatam cunctorum *Moralium* in homine circa res ſpirituales ſeu temporales actuum ſubordinationem ad æternæ felicitatis finem ſupernaturalem; ſtatuamus inſuper temporalium univerſorum, quà hominis *Morali* diſpoſitioni ſubjacentium, ad ſpiritualia ex infuſarum virtutum *Moralium* exigentiâ, homini ad ſtatum ſupernaturalem elevato, quaſi connaturaliter congenitam coordinationem. Statuamus præterea ex vi hujuſmodi ſupernaturalis elevationis cunctos omni tempore homines habuiſſe obligationem, ex virtute præcipuè Religionis conſtringentem, ad Dei cultum in fide radicatum, adeoque ſupernaturalem. Ex hujuſmodi etiam obligationis conteſtandæ ratione, erat in Lege Naturæ inſtitutum ſacrificium, & Sacerdotium Abelis, Noëmi, Melchiſedechi, Abrahæ, Jobi & aliorum ſanctorum virorum. Numquid verò tali Sacerdotio ipſis quòque Regibus quandoque Divinitus collato, annexa erat poteſtas ſupra Reges, à viâ ſalutis æternæ, nedum in ſuis perſonis recedentes, ſed alios inſuper à ſanctâ Divinæ fidei Religione leducentes? In ſtatu legis Moſaicæ altiùs evehebatur Sacerdotij dignitas, ut haberet poteſtatem authoritativam, in dubijs interpretandi Divinas leges judiciales, debuitque ipſemet Politicus Judex ſuum Judicium iſti Summi Sacerdotis ſententiæ conformare in tantum, ut reus mortis fuerit pronuntiatus, qui Sacerdotis Imperio, & decreto Judicis obedire noluiſſet. Numquid autem hæc Summi Sacerdotis in Lege Veteri authoritas erat ex temporalium erga ſpiritualia *per ius naturæ* determinatâ ſubordinatione, vel potiùs *ex Divinâ lege poſitivâ* ejus ſtatûs propriâ? Sic proinde non ex præcito ſupernaturalis elevationis ſtatu, temporaliumque ad ſpiritualia ſubordinationis jure *quaſi connaturali*, ſed *ex Iure poſitivo ſtatûs Evangelici proprio*, definienda eſt Summi in Novo Fœdere Sacerdotij ſuper Reges, *quoad temporalitates Morali ſupernaturalis Religionis debito* veſtitas, protenſa poteſtas. Quod adeò *poſitivum* ex Chriſti mandato in Petri ſucceſſore ſubſiſtens jus, multis jam expoſitum fuit, aliqualiter adhuc exponendum ſequenti diſcurſu.

ex pag. 124. n. 28.

Quibus ita conſtitutis, pro *ſecundo* quis Catholicorum inficiari auſit, Regis Chriſtiani jura etiam Politica ſeu ſæcularia, unà cum ipſius perſonâ eſſe capacia ſupernaturalis *Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis? Hoc negare, foret profectò indigniſſimum Rege Chriſtianiſſimo. Numquid verò Jura Regia, quantumvis ſæcularia, quatenus *Moralitate in Regnum Cælorum ordinabili* veſtita, ſuperinduunt formalitatem, ſub quâ Regni Cælorum Clavibus Summo Pontifici concreditis ſubjaceant? Hoc negare, foret perinde, ac negare, ijs Clavibus ſubeſſe *Quodcunque* hominis Chriſtiani, ceu ovis Chriſti *Morale* in Regnum Cælorum ordinabile. Nunquid autem iſtud pugnaret cum apertis Chriſti verbis *Matth. 16.* Claves Regni Cælorum eatenus definientis, ut *Quodcunque* in vi iſtarum Clavium à Petro, ejuſque ſucceſſore in terris eſſet ſolvendum, pro ſoluto habendum foret etiam in cælo? Nunquid verò iſtud Tò *Quodcunque* in terris per Eccleſiæ Claves ſolubile complectitur temporalia, ac Regia ſeu politica, quà ſæcularias Jura? Neutiquam. An igitur iſtud *Quodcunque* in terris per Summi Pontificis poteſtatem ſolubile admittit aliquam exceptionem? At hoc dicere, foret, univerſalitatem illius Tò *quodcunque* contra diſertum Chriſti verbum coarctare. Illius igitur vocis Tò *quodcunque* univerſalitas nullam quidem admittit exceptionem, ſed explicationem Chriſti verbo conſentaneam. Nunquid enim iſtud *Quodcunque* in terris per Chriſti vicariam poteſtatem ſolubile, ex ejuſdem Domini noſtri inſtitutione, habet ut ſic relationem ad Cælorum Regnum ſeu Militans, ſeu Triumphans? Nónne verò iſta relatio importat *Moralitatem ſtatui ſupernaturali commenſurabilem*, de cujus naturâ eſt, ordinabilem eſſe in Regnum Cælorum tum Triumphans, tum Militans? Numquid autem iſtius in Regnum Cælorum ordinabilitatis *Moralitas* radicatur tum in Fide, per quam ſumus membra S. Eccleſiæ, ceu unius Myſtici Corporis, tum in Chriſtianitatis per Baptiſmum impreſſo charactere, per quem ſubijcimur ſanctæ Eccleſiæ Clavibus? Nunquid autem membri ad corpus ſuum ſeu Politicum, ſeu Myſticum coordinatio, uti etiam erga ſanctam Eccleſiam ſubjectio, importat obligationem, ad curandum illius Corporis Myſtici, ſanctæque Eccleſiæ Bonum publicum? An non igitur in vi hujus erga Eccleſiam, ceu Corpus Chriſti Myſticum coordinationis, ſeu ſubjectionis in Rege Chriſtiano, ſecundùm *Quodcumque in terris Morale, ſuum ſpectato*, eſt debitum ordinabilitatis ad Bonum publicum Eccleſiæ? Quia igitur *Quodcumque* in terrâ Regibus Chriſtianis inexiſtens *Morale*, complectitur ipſorum Regia quoque Jura ſæcularia, ſed *Materialiter* duntaxat, ac *Indirectè*, & *per accidens*, nec aliter, niſi quà ſuperveſtita *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis* formalitate, ſub quâ denominantur eſſe ſpiritualia, nunquid nefas eſſet, negare, eſſe ut ſic contenta ſub illius Chriſti vocis Tò *Quodcunque* univerſalitate, omne in terris *Morale* in Regnum Cælorum *ordinabile* complectentis? Quia verò ad

20. ex pag. 131. n. 54. ex pag. 131. n. 54. ex pag. 132.

iſtam

iſtam *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis* denominationem, jura Regia, utpote ſæcularia, ſe habent ſolùm *Materialiter* ac *per accidens*, nec adeò dici poſſunt ſubjacere *Directè* Clavium Eccleſiæ authoritati, neque verò denominatio ſit ex illo, quod ſolùm *Indirectè*, præcipuè *Materialiter* duntaxat, vel etiam *per accidens* convenit, nunquid ſecundùm præjacta principia rectè dicitur, Eccleſiæ poteſtas eſſe *ſpiritualium* duntaxat, non verè *Temporalium?*

21. Secundùm hæc igitur Principia, Regem Chriſtianiſſimum pronunciare exemptum ab illâ Regiorum Jurium *Moralitate*, Eccleſiæ Clavibus *indefinitè*, ac *univerſaliter* ſubjectâ, perinde foret, ac ipſum alienum facere à Chriſtiano charactere. Quòd ſi ergo Jura Regia, licèt ſæcularia, ſtatuantur eſſe capacia *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis*, oportebit fateri, ea *Materialiter*, *Indirectè* ac *per accidens* ſubijci ſanctæ Eccleſiæ Clavibus, non quidem ſub ratione ſuæ *temporalitatis*, ſed ſub formalitate *ſpiritualitatis* in ſe derivabilis, ſive *Moralitatis* in Regnum Cælorum ordinabilis. Secundùm quam proinde diſtinctionem, ſi Clero Gallicano placuerit *primæ* ſuæ hactenus diſcuſſæ propoſitionis intelligentiam moderari, poterit fortè ſuſtineri ſecundùm expoſitionem reflexionis *in hujus Summarij initio* expoſitæ: Sin minùs, ipſimet ſint ejus ſententiæ cenſores, quomodò cohærere valeat cum *indefinitâ ſuper Quodcunq; in terris Morale*, quâ *ſcilicet in Regnum Cælorum ordinabile* protensâ Eccleſiæ ſanctæ Clavium, Summique Pontificis Oecumenicâ ſolvendi ac ligandi poteſtate.

ARGUMENTUM II.

Deſumptum ex neceſſitate poteſtatis Eccleſiaſticæ ad ſuipſius defenſionem, ſuique finis à poteſtate ſæculari præpediri quandoque ſoliti conſecutionem.

22. ETenim oportet, Rempublicam Eccleſiaſticam in eo eſſe ſtatu, in quo ſibi ſufficiens ſit in ordine ad finem ſuum conſequendum. Atqui ad finem ſpiritualem poteſtatis Eccleſiæ proprium neceſſaria eſt poteſtas utendi ac diſponendi de rebus quoque temporalibus, cùm cæteroqui malis Principibus eſſet integrum, fovere hæreticos, ac evertere Religionem. Imò ut Reſpublica quæpiam ſibimet ſufficiens ſit, quando non poteſt aliter ſe defendere, debet poſſe agere adverſùs alteram ſibi infeſtam Rempublicam, ejuſque Principem hoſtilitatis contra illam exercitæ authorem, armis ſuis devictum in ordinem redigere ac deponere. Qua de cauſâ ſub illis ad Petrum *Ioan. 21.* prolatis Chriſti verbis: *Paſce oves meas;* ſubintelligitur Summo Pontifici conceſſa poteſtas, ad gregem ſuum ita tuendum adverſùs lupos, ut hos omni ratione, quâ poterit, arcere queat.

Exceptio Elliefij.

23. EXcipi poteſt ex hujus authoris mente, ſi reciproca Rerumpublicarum ad ſui defenſionem & conſervationem neceſſitas exigat, ut Reſpublica Eccleſiaſtica poſſit agere adverſùs Principes ſæculares, ne hæreticos fovere, religionemque evertere impunè præſumant, propterea què ipſos etiam armis compeſcere, vel deponere, pari ratione Regi fore poteſtatem, armis etiam agendi adverſùs Summum Pontificem, Regiorum ſuorum Jurium injuſtum aggreſſorem. Verùm, quod Pontificiæ ſupremæ poteſtati ad ſe ipſam defendendam jus competit, non eſſe ejus conditionis, ut per arma temporalia, ſed ſpiritualia duntaxat peragi valeat, ſicque adeò palcendi poteſtatem, Petro commiſſam, rectiſſimè equidem extendi etiam erga lupos, hæreticos ſcilicet arcendos; ſed ſpiritualibus duntaxat armis, abſque ullâ authoritate in temporalia ipſorum jura, ac bona. Sanctum equidem Bernardum *lib. 4. de conſiderat. cap. 3.* ex eo loco Evangelij, *Ecce duo gladij hîc*, & ex illo, *Conde gladium tuum in vaginam*, inferre, quòd *gladius iſte ſit Pontificis, licèt non ejus manu evaginandus ſit*: quodque adeò *uterque gladius*, *Materialis ſcilicet & Spiritualis, ſit Eccleſiæ*, eâ tamen ſub differentiâ, *ut hic Sacerdotis, ille militis, ſed ad Sacerdotis nutum, exercendus ſit.* Attamen prætactum Evangelij locum à Bernardo detorqueri in ſenſum alienum, niſi hic dicatur eſſe duntaxat Myſticus & allegoricus. Imò nutum illum apud S. Bernardum non ſignificare poteſtatem *Coactivam*, ſed *Directivam*, veluti exponunt Ioannes de Pariſijs, Antonius de Roſellis, & alij. Nec denique talem nutum, aut poteſtatem gladij, in Pontifice ſpectare Regum depoſitionem.

Refutatio iſtarum exceptionum.

EXordiendo inprimis ab illâ S. Bernardi expoſitione, clarum eſt ex ipſomet facto textu, quòd gladius iſte fuerit Petri, Chriſto *Matth. 26. v. 12.* dicente: *Converte gladium tuum in locum ſuum.* At eo ipſo, quòd gladius hic eſſet de Iure Petri, ita ut ſuus propterea diceretur, oportet, ut non quidem ipſemet contrà Chriſti juſſum poſſet eum evaginare, eo ipſo tamen, quòd eſſet in Iure ipſius, conſequens eſt, agnoſcendam eſſe in eo *moralem* poteſtatem, mediante ſcilicet imperio ſuo ad ejuſdem evaginationem, & ulum exercendum ab ijs, qui ſubduntur ipſius Oecumenicæ authoritati, unde manifeſtum redditur, ſancti Bernardi expoſitionem ab alijs, uti *ſuperiùs* oſtendebatur, Eccleſiæ ſanctæ Doctoribus, ſeu Theologis comprobatam, haud detortam eſſe ad alienum ſenſum: an verò gladius ejuſmodi adverſùs Reges ad eorum uſque depoſitionem Pontificis nutu & imperio ſtringi poſſit, elucidabitur ex proximè ſequenti, alibi licèt jam producto, hîc autem ſub aliâ formâ reproducendo fundamento. 24.

Pro *ſecundo* igitur ſciſcitari lubeat ex Elliefio, an non Iure naturæ certiſſimum ſit hoc principium *morale*, quòd nempe ſuprema Regia poteſtas non tantùm *in viâ defenſionis* poſſit Coronæ ſuæ, ſeu Majeſtatis Iurium invalorem, vi etiam armatâ repellere: ſed quòd ſupremæ poteſtatis authoritate poſſit etiam *judicialiter* de- 25. *ex pag. 124. nº 28.*

decernere de injurijs ſibi quoad Majeſtatis ſuæ Iura illatis, ſicque bellum juſtum *offenſivè* ſuſcipiendum ſancire, indeque militari exercitu progredi, ad alterum, quantumvis ſupremum Regem, ſibi non aliter ſubjectum, quàm ex titulo delicti, adversùs Iura ſua Regia hoſtilibus quoque armis perpetrati, è Regno ſuo dejiciendum, cum *realì* ſimul & *authoritativâ* ultris Regij eidem priùs competentis privatione, atque abdicatione? Hoc equidem duplicatum *Morale* principium vix audebit Ellieſius negare, Iure naturali eſſe certiſſimum, cùm cæteroqui Chriſtianiſſimi Regis ſui arma conijceret in diſcrimen alicujus minùs æquæ uſurpationis. Quo adeò Principio *Morali* jam præſuppoſito, ita licet progredi rurſus diſquirendo: an non ſit de fide quoque certiſſimum, quòd Oecumenica Summi Pontificis, unà & Concilij vicariâ Chriſti authoritate muniti poteſtas ſit ſuprema? De cujuſmodi adeò authoritate, ſupremæ poteſtatis veram & perfectam obtinente rationem, diſquiri denuò poteſt: *An non pari proportionaliter modo per arma ſibi proportionata, poſſit adversùs Regem, Iurium Divinæ Religionis ſibi per Chriſtum appropriatorum aggreſſorem incorrigibilem, & contumacem, procedere ad privationem uſque Regni, Iuriſque Regij aliàs ei competentis abdicationem, Iudicialiter decernendam, & ubi decreta eſt, Authoritativè demandandam executionis?*

26. Cujus proinde quæſiti ſequentem pro *tertio* accipe reſolutionem. In ſuprema nempe politicâ, & ſupremâ Eccleſiaſticâ poteſtate (ſub ejuſmodi ſupremæ in terris authoritatis ratione) eſt univoca convenientia: ſicque adeò jus illud, quod poteſtati Regiæ adversùs alterum Regem Majeſtatis ſuæ Iurium aggreſſorem diximus convenire, non ſubſiſtit ex differentiâ *ſpecificâ* ſupremæ politicæ authoritatis, quâ lumini duntaxat naturali commenſuratæ, ſed quemadmodùm ratio virtutis eſt *generica & univoca* reſpectu virtutum naturalium & ſupernaturalium, ſic illud ſupremæ in terris authoritatis, quâ ſupremæ jus, de ſe ipſo adversùs alterum, æquè licèt ſupremum Regem, *Iudicialiter*, & *Militariter* (per arma cuique proportionata) vindicando, eſt *genericum & univocum* reſpectu cujuſcumque, ſive naturalis & politicæ, ſive ſupernaturalis Divino fidei lumini proportionatæ authoritatis, quatenus ſuprema eſt.

27. Ex quo adeò principio ab Eccleſiaſticæ & politicæ ſupremarum poteſtatum *ſpecificis* differentijs abſtractivo, ubi per fidei lumen ſubſumere licet, Oecumenicam Eccleſiæ authoritatem verè ſupremam eſſe, *per conſequentiam Theologicè demonſtrativam* infertur prorſus certum, ac indubitatum principium, quòd hæc Eccleſiæ Oecumenica authoritas ſuprema habeat ſibi *intrinſecum* jus, armis ſibi proportionatis vindicandi Iurium ſuorum, Majeſtatisque ſuæ, Chriſti Vicariæ, ac Eccleſiæ ſanctæ violationes injurioſas, & ſacrilegas, dum contumacia ſaltem & contemptus acceſſerit. Atqui arma Eccleſiaſticæ ſupremæ poteſtati proportionata ſunt tum vis coercitiva *Matthæi 18.* deſcripta, à correctione fraterna procedens ad cenſuram illam, per quam Eccleſiam non audiens, inſtar Ethnici & publicani ſit habendus: tum poteſtas ſolvendi *Quodcumque* in terris ſub *Moralitatis Chriſtiano condignæ* formalitate obtinens vel reſpectum ad Regnum Cælorum, vel *Moralem* ab hoc deordinationem. In hoc autem ordine *Moralitatis* ad Regnum *Cælorum ordinabilis*, quis negare auſit, cunctos Reges Chriſtianos eſſe cenſendos, unà cum ſuis publici etiam regiminis actibus *Moralibus*, Regiæque poteſtatis ad ſuam perſonam *ſubjectivâ* applicabilitate, quâ juſtitiæ & naturali, & ſupernaturali, Religionique adeò conſentaneâ? Quòd ſi ergo ſub hâc *Moralitatis* ad ſupernaturalem ſtatum Divinitus elevatæ menſurâ, per authoritatem Eccleſiæ Oecumenicam proferatur judicium ex *indefinitâ* ſuper *Quocumque ad Regnum Cælorum ordinabili*, Regio etiam, quâ *Moralitatem* ejuſmodi ſuperinduente jure ſolvendo protenſâ poteſtate, quid ſtante hujuſmodi per Chriſtum ſancitâ, & in cælis ratâ ſolutione, poterit in Rege Chriſtiano talis cenſuræ condemnato, ſupereſſe de Regiæ poteſtatis, *non ſecundùm ſe Formaliter* ſpectatâ ſupereminentiâ, ſed qua inexiſtebat huic ſuppoſito, Oecumenicæ Eccleſiæ authoritati ſubjecto, ac per ſententiam legitimè exauthorato?

Hinc pro *quarto* facile eſt judicare, de illo 28.
Regis terreni erga jura ſua Regia adversùs Summum Pontificem, eorundem injuſtum uſurpatorem, ſeu aggreſſorem defenſionis, ſeu vindicationis Iure reciproco. In hoc equidem utrinque paritas eſt, quòd non niſi ſub legitimâ quoad ſubſtantialem ſolemnitatem perfectè Iudicariâ ſupremæ authoritatis ſententiâ prævià locus eſſe poſſit illius defenſionis ac vindicationis authoritativæ Iuri.

Verùm ex hoc ipſiſſimo principio, quòd 29.
Oecumenicæ Vicariæ in Romano Pontifice authoritatis ſphæra, ſit circumſcripta limitibus *Moralitatis in regnum cælorum ordinabilis*: ad hoſce autem limites, Naturalis luminis ſphæram tranſcendentes, nequeat ſe extendere poteſtas Politica ac Regia, utpote, cujus menſura intrà naturæ lumen coarctata dignoſcitur. Iccircò nihil occurere unquam poteſt ex ſupremæ Oecumenicæ Chriſti Vicariæ, Romano Pontifici inexiſtentis poteſtatis decretis, ſeu ſanctionibus, ſeu ſententijs quibuſcumque, ſupra quod Politica Regia poteſtas ſuam valeat prætendere vel Judiciariæ authoritatis, vel armorum Militarium potentiam.

Quare inter illas duas Politicam & Eccle- 30.
ſiaſticam poteſtates hoc verſatur diſcrimen, quòd Regiæ poteſtatis actus etiam publici ſuperinduantur *Moralitate* in regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili, ad Eccleſiaſticam authoritatem ſpectante: at inverſus eſſet ordo, ſi prætenderetur, actus ab Eccleſiaſticâ Chriſti Vicariâ poteſtate promanantes, ut ſic ad ſupernaturalis *Moralitatis* lineam traductos, ad inferiorem retrahi poſſe ordinem, Politicæ ſeu Regiæ authoritati commenſurabilem.

ex pag. 124. n. 27.

A R-

ARGVMENTVM III.

Petitum ex pacto seu Juramento Regum Christianorum de fide Christi defendendâ.

31. QUando enim Reges & Principes ad Ecclesiam veniunt, ut Christiani fiant, recipiuntur cum pacto *expresso*, vel *tacito*, ut Regna sua Christo subijciant, & polliceantur, se Christi fidem servaturos & defensuros, etiam sub pœnâ regni perdendi. Quando igitur hæretici fiunt, aut Religioni obsunt, possunt ab Ecclesiâ judicari, atque etiam deponi à Principatu. Quod argumentum gravius urget in *, utì ijs præsertim Regibus, qui Imperatores saltem, sub sui evectione & coronatione facere constringuntur, solenne Iusjurandum pro Ecclesiæ sanctæ Iuribus tuendis: qualis porrò obligatio illis vel maximè incumbit etiam ex munere Advocati & Defensoris Ecclesiæ eisdem competente, juxta *Cap. Venerabilem. De Elect. & Clementinam Romani. De Iurejurando*, nec non *Cap. 2. in 6. De supplendâ negligentiâ Prælatorum.*

exp. q. 27. n. 361.

Exceptio Ellieſij.

32. EXcipit hic Author *propè finem cit. 2. §.* pactum præinsinuatũ neque in Baptismo, aut auguratione cujusquam Regis factum, haberi posse, nisi quòd Reges ad Baptismum accedentes, solenni Sacramento, sicut & cæteri homines, se obstringunt ad fidem Christi servandam, sed sub pœnis tantùm spiritualibus, si ab eâ defecerint, nullo autem pacto sub pœnâ depositionis, privationis bonorum, aut aliâ hujusmodi.

ibi. n. 27.

Refutatio istius Exceptionis.

33. PRiusquàm proximè positam Ellieſij exceptionem elidamus, argumentumque priùs factum obfirmemus, placuit *primo loco* indagare vim, & momentum posterioris, ex munere Advocati, seu Defensoris Ecclesiæ, Regibus, seu Imperatoribus Christianis incumbente, per nos efformati argumenti. Sub cujus discussionis exordio statim occurrit dubium: *Vtrùm Advocati erga Ecclesiam munus seu Regi, seu Imperatori incumbat ex specifico Iure alicujus quasi contractûs, seu pactionis saltem implicitæ?* In Occidentis equidem Imperatore videtur talis quasi contractus subsistere, dum Romanus Pontifex Imperium Græcis ademptum, transtulit in Francos & Germanos, sub *tacitâ* quasi conditione talis oneris. Attamen hæc ratio locum non habebat olim vel in Orientis Imperatore, vel in Regibus, in quibus alia viâ, ac independenter à Romanis Pontificibus prorogatur successio Regiæ potestatis.

34. De his igitur rursus movetur quæstio; *An ex aliquo Iure specifico, Romani Pontificatûs proprio, obstringantur ad ejusmodi Advocati, seu Defensoris Ecclesiæ munus, vel potiùs ex obligatione quasi transcendentali, characterem Christianitatis consequente, in vi cujus scilicet quilibet Christianus non privatos duntaxat, seu personales, seu reales, sed etiam publicos ac Regios, cum Christi charactere in eo subjecto conjunctos, actus tenetur saltem non usurpare in perniciem Ecclesiæ.*

Verùm ex quo fundamento ostenditur istà Regis Christiani obligatio *positiva*, ad se cum universis suis potentijs, & Iuribus pro Ecclesiâ impendendum, in casu saltem necessitatis? An istæc fortassis obligatio, uti in omnibus Christianis, sic præcipuè in Regibus Baptismali charactere insignitis, fundatur in hoc, quòd per istum Christi characterem sint subditi, per fidem verò membra Ecclesiæ, sit autem Iuris *quasi naturalis*, ut subditus pro suo Superiore, ac membrum pro sui Corporis seu *Moralis*, seu *Politici* conservatione, omni virtute ac potentiâ suâ impendat se in casu, nedum *extremæ*, sed etiam *gravis* necessitatis? Hoc autem suppositò, ex ipsius etiam naturæ lumine perspectum est, *adversùs illum, in quo est talis obligatio, posse, dum eam non præstat, instituì seu querelam, seu processum publicum.* Unde rectè infertur, Ecclesiæ potestatem esse, conveniendi Reges Christianos, atque durius contra ipsos agendi, si deficiant in illâ suâ obligatione; quamvis ex illo præcisè argumento nesdum eluceat, quanta sit Ecclesiæ, ac *specificè* Summi Pontificis authoritas, in tali defectu procedendi adversùs Reges Christianos. Hujus proinde erga Reges Christianos potestatis Pontificiæ mensura alia non est, nisi ex verbis Christi, *Quodcumque in terris morale* Oecumenicò sanctæ Ecclesiæ Pastori *ad solvendum vel ligandum* pro causarum merito committentis. Hinc enim fit consequens, quòd Regia potestas tum quoad *morale* sui substratum, tum quoad suos effectus *Morales*, ex *intrinseco* characteris Christiani debito, in Regnum Cælorum ordinabiles, *subjectivè* adeò ac *Materialiter* spectata subsit prætactæ solvendi potestati, Pastorali Petri successoris muneri, per Christi constitutionem annexo. 35.

Quam ob causam pro *secundo*, insistendo unicè illi, quam Christus seu Ecclesiæ sanctæ Clavibus, seu Oecumenicæ Pontificiæ potestati posuit mensuram, sequens adhuc panditur via ad indagandum; *Quomodò Papa vel ex sacrosancto intrà Sacramenti Baptismatis susceptionem* implicitè *saltem firmato pacto, vel ex vi Iurisjurandi sub ipsorum coronatione præstiti, habeat sibi subjectos Reges, & in quantum contra ipsos, Pacti, seu Iurisjurandi hujusmodi temeratores valeat procedere?* Nempe in dubium vocare haudquaquàm licet, quòd pacti illius Baptismalis temeratio, seu Jurisjurandi cujuscumque illius præsertim, quo Ecclesiæ defendendæ pollicitatio firmatur, violatio, perjurijque adeò reatus, subsit coercitivæ *Matth. 18.* Ecclesiæ per Christum concessæ virgæ, ad excommunicationis usque censuram procedere potenti. Quòd autem ista Ecclesiæ coercitiva virga ad Regum usque exauthorationem ac depositionem extendi valeat, manifestiùs evincitur ex sæpè præallegatis *Ioan. 20. & 21.* item *Matth. 16.* claris textibus Evangelicis. Duplex namque in Ecclesia existit Tribunal à Christo Domino institutum. Unum fori *interni* pœnitentialis, cui subijciuntur quorumlibet Christianorum cuncta etiam secretissima cordis peccata. Cur hoc? Nisi quia Christus *Ioan. 20.* Apostolis *indefinitè* dixerat, *Quorum remiseritis peccata, remit-* 361.

Digitized by Google

mittuntur eis &c. In quo autem conſiſtit peccati ratio, niſi in *Moralitate* deficiente à Regni Cælorum, ſeu finis ſupernaturalis ordine? At Chriſtus non minùs *indefinitè* dixit: *Si peccaverit in te frater tuus* (non proficiente fraternâ correctione) *denuncies eum Eccleſiæ, quam ſi non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Qui per Chriſtum conſtitutus procedendi modus reſpicit alterum à Chriſto inſtitutum Eccleſiæ tribunal, pertinens ad *Forum externum*, cui proinde ſubeſt omne fratris Chriſtiani peccatum, ſi tamen reſpectu ejus fori valeat probari. In hoc igitur Foro Eccleſiæ *externo*, quis in terris ſupremam habet authoritatem, niſi Petri ſucceſſor, cui omnes Chriſti oves ſunt concreditæ, una cum Clavibus Regni cælorum & Triumphantis & Militantis? Quænam verò eſt materia hujus Fori, niſi quam Chriſtus deſignavit hiſce verbis ad Petrum prolatis: *Quodcumque ſolveris, erit ſolutum, ſeu ligatum in cælis*? Hoc verò *Quodcumque*, utpote univerſalitatis vocabulum, num arctiùs exponi debet, quam illæ *indefinitæ* voces: *Quorum remiſeritis peccata, &, ſi peccaverit in te frater tuus?* Si ergo ex vi harum *indefinitè* poſitarum vocum, Foro Eccleſiæ tum ſecreto pœnitentiali, tum publico judiciario ſubſit omnis *Moralitas* à Regni cælorum ordine, ſeu Fine ſupernaturali devians, quid ni ſub illo univerſalitatis vocabulo *Quodcumque ſolveris*, dicendum ſit, denotari omne *Morale*, qua habens ordinem ad Regnum Cælorum ſeu Militans, ſeu Triumphans? Quòd ſi ergo illa Petro, ejuſque ſucceſſori conceſſa *Fori externi* poteſtas extendi debeat ſuper *Quocunque*, atque adeò ſuper Regiminis quoq. politici exercitio, & applicatione *ſubjectivâ*, qua *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis* formalitatem ſuperinduente, quomodò fas eſt, dicere, talem in Regibus *Moralitatem* pro *Foro Conſcientiæ*, non verò in ordine ad *Externum judiciarium Eccleſiæ Forum*, eſſe ſubjectam Apoſtolicæ authoritati, protenſæ ſuper *Quocunque*, univerſalitatem deſignante, cùm tamen reſpectu *Fori interni* ſubjectio peccatorum, non niſi ſub vocula *indefinitâ* deſignetur? Quia proinde ſub illo *Quocunque*, ita per omnem Chriſti ovem, & quomodocunque in *Externo Foro* probabilem, *Moralitatis in Regnum Cælorum ordinabilis formalitatem* protenſo, continetur & Rex Chriſtianus, & cuncta ejuſdem quoad Regiæ poteſtatis exercitium, & applicabilitatem *ſubjectivam Moralitas*, quomodò hæc non univerſaliter dicenda eſt, ſubeſſe Summi Pontificis authoritati, ſeu poteſtati ſolvendi? Ubi verò Regiæ poteſtatis ius, qua huic perſonæ ſub *Moralis ad Regnum Cælorum ordinandâ applicabilitate* inexiſtens, contingeret, per illam Apoſtolicam authoritatem ex cauſis *Moralibus* Regnum Cælorum tam Militans, quam Triumphans reſpicientibus, Regisque depoſitionem efflagitantibus ſolvi, quomodo intelligi poteſt, non eſſe tunc facta *effectivam* Regis exauthoratio?

ex pag. 222 n. 41.

ex pag. 229 uſque ad n. 42.

In aperto igitur eſt, ex præadductis hdei principijs demonſtrari Summi Pontificis poteſtatem erga Reges Chriſtianos, a Regni Cælorum, & Militantis & Triumphantis ordine perverſè ac pertinaciter, cum publica etiam Eccleſiæ pernicie, deficientes exauthorandos.

CAPUT VI.

Quantum momenti ſit in argumentis, ad Pontificiam ſupra Reges poteſtatem probandam deſumptis ad exemplis, ſeu factis Summorum Pontificum, ſeu Oecumenicorum Conciliorum?

§. I.

In quo expenduntur argumenta, petita ex Theodoſij Imperatoris excommunicatione, Gregorij Magni uno, alterove privilegio inferiùs referendo; nec non Gregorij II. excommunicatione adversùs Leonem Iſaurum, ac depoſitione Childerici Galliarum Regis.

ARGUMENTUM I.

Ex Theodoſij & Leonis Iſaurici excommunicationibus, ac præinſinuato Gregorij Magni privilegio.

1. INprimis notum eſt, referente etiam Theodorito *lib. 5. hiſt. cap. 18.* Theodoſium Imperatorem propter cædem Theſſalonicæ factam, à ſancto Ambroſio Mediolanenſi Epiſcopo prohibitum fuiſſe ingreſſu Eccleſiæ, at eâ poſtmodùm conditione reſtitutum, ut legem ferret, ne deinceps ſententiæ de cæde, aut Bonorum proſcriptione ante triginta dierum ſpatium executioni mandarentur. Unde Bellarminus probare nititur, poſſe Principes Eccleſiaſticos non ſolùm in foro *interno* conſcientiæ, ſed etiam in foro *externo* Eccleſiaſtico diſponere de temporalibus, in ordine ad ſpiritualia: quemadmodùm feciſſe noſcitur Ambroſius, tum cædis ab Imperatore factæ cauſam, tanquam ad ſuum tribunal pertinentem judicando, tum Imperatori mandando, ut legem de Civilibus ferret.

2. Deinde in privilegijs Abbati Monaſterij Semmerdardenſis à S. Gregorio Magno impertitis, ſubijciuntur hæc verba, Pontificiæ erga Reges poteſtatis manifeſtum argumentum præferentia: *Si quis Regum, Antiſtitum, Judicum, & quarumcunque ſæcularium perſonarum, hujus Apoſtolicæ authoritatis, & noſtræ præceptionis decreta violaverit cujuſcunque dignitatis ſit, honore ſuo privetur.* Similis forma habetur in privilegio Xenodochij Auguſtodunenſis.

3. Inducitur porrò ad intentum noſtrum Gregorij II. exemplum, qui Leoni Iſauro à ſe excommunicato prohibuit vectigalia ſolvi ab Italis, & proinde ea parte Imperij mulctavit, imò, &, ſi nonnullis credere velimus, univerſo ipſum Imperio dejecit.

Exceptio Elliesij.

4. EXcipit hic Author 1. Ubi temporalis res cum manifeſto peccato eſt conjuncta, tunc illam ratione peccati eſſe Notionis Eccleſiaſticæ, non ut *abſolutè* de ea diſponat Eccleſia, ſed ut moneat, hanc, vel illam actionem Dei lege non licere. De temporalibus igitur agi poſſe in foro Eccleſiæ, ſed ſpiritualiter, & in ordine ad ſpiritualia, quatenus adjunctam habent honitatem, vel malitiam *moralem*. Ex hoc præterea (ſi tamen Theodoritus in ea relatione non fit deceptus) quod S. Ambroſius man-

mandârit Imperatori, ut præinſinuatam ferret legem, unicè probari, Epiſcopo & Presbytero eſſe poteſtatem, leges indicendi etiam Regibus ſub pœnâ retentionis peccatorum, ut, quæ ad illâræ ſananda duxerint eſſe neceſſaria, remedia adhibeant.

5. *Secundò.* Adversùs præinſinuata Gregorij Magni privilegia, ſeu potiùs contra ipſdem inſertam, Regibus præjudicioſam clauſulam excipit Elliesius, privilegium ejuſmodi eſſe ſubreptitium, & ab aliquo recentiore, Gregorio affictum, velut invictiſſimè a Launoio demonſtratum ſit. Idem dicendum eſſe de privilegio Xenodochij Auguſtodunenſis, utpote quod tam varie habeatur, ut hinc intelligatur, eſſe ſuppoſitum, vel interpolatum. Et verò, ſi clauſulæ illæ veris ac genuinis Gregorij Magni privilegijs continerentur, non alium habitura eſſe tenſum, quàm imprecatorium; uti Summis Pontificibus in more eſt, tales Divinæ etiam indignationis imprecationes ſuis decretis, ſeu privilegijs à ſe conceſſis erga earundem temeratores, in fine ſubjungere.

6. *Tertiò.* Idem Elliesius contra Leonis Iſauri a Gregorio II. latam excommunicationem excipit, quòd recentiores Scriptores Græci in odium Romani Pontificis eam confinxerint: tum quia in epiſtolis Gregorij nullum in Leonem hujus judicij occurrit veſtigium. Tum quia Carolus Magnus *in epiſtola ad Conſtantinum & Irenem*, diſſidij inter Gregorios II. & III. ac Leonem faciens mentionem, non meminit, niſi admonitionis; ac precum, quas illi Pontifices interpoſuiſſent, ſed fruſtra, ad Imperatorem illum à ſuis contra imagines conatibus avertendum. Tum quia Paulus Diaconus *lib. 6. de geſtis Longobardorum cap. 49.* refert, Gregorium II. impediviſſe, ne Itali alium ſibi Imperatorem, illo rejecto, crearent, claro adeò argumento, eum Pontificem Iſauro haud voluiſſe, vectigalia non ſolvi, parteque Imperij ſic mulctaſſe. Tum quia Anaſtaſius Bibliothecarius *ad annum 678.* fuſe narrans, quæ in diſſidio Gregorij II. & Leonis Iſauri ſunt geſta, nihil habet de excommunicatione Imperatoriâ, vectigaliumque, juſſu Pontificis factâ ſubtractione. Tum quia Gregorius III. poſteà Leonem Imperatorem agnovit, humaniſſimis ad eum datis litteris: neque Damaſcenus *orat. de imag.* rerum à Leone adversùs imagines geſtarum mentionem faciens, refert, eum aut Regno privatum fuiſſe, aut excommunicatum à Pontifice.

7. Quantumvis ergo Theophanes, Cedrenus, Zeno, Nicephorus, & cum illis recentiores Hiſtoriographi Latini ſcribant, Leonem Iſaurum à Gregorio II. fuiſſe excommunicatum, & exactione tributorum Italiæ privatum, ipſimet tamen Gregorio, Paulo Diacono, Anaſtaſio, & alijs Scriptoribus, ceu antiquioribus, & fide dignioribus, majorem eſſe fidem habendam. Procul igitur abeſſe, ut Gregorius II. quidquam tentârit in jura, aut vectigalia Iſauri, ſed & ſi quid tentaſſet, ejus factum non eſſe trahendum in exemplum, cùm ſit contra Evangelij legem, quæ jubet: *Quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ Dei ſunt, Deo reddenda eſſe.*

Refutatio iſtarum exceptionum.

PRimò. Pro accepto recipio, quod Elliesius circa Theodoſij Imperatoris ab Eccleſiæ ingreſſu interdictum profert: nempe de temporalibus poſſe quidem agi in foro Eccleſiæ, ſed ſpiritualiter, & in ordine ad ſpiritualia, quatenus adjunctam habent bonitatem, vel malitiam *moralem*. Numquid verò poteſtas Regia, non in ſeipſa *formaliter*, ſed *ſubjectivè* ſumpta, quatenus hujus Regis, authoritate ſuâ in Eccleſiæ manifeſtam perniciem, ac ſacræ Religionis, fideique Orthodoxæ everſionem abutentis, perſonæ individuæ inexiſtit, ſicque ad actus publicos, *moralitate* in regnû cælorum ordinabili, vel extra ordinem iſtum exorbitante, inevitabiliter affectos progreditur, ſub tali publico præeminentiæ Regalis abuſu tam execrando, jam eſt conjunctâ cum malitia *morali*? Quandoquidem proinde, ipſo Elliesio fatente, Eccleſiæ ſanctæ foro ſubdantur etiam temporalia, quatenus ordinem præferunt ad ſpiritualia, adjunctamque habent malitiam *moralem*, publicæ præſertim Religioni infeniam; numquid, ubi excellentiæ Regiæ jura temporalia, non equidem *ex ſe formaliter*, ſed ex ſubjecti, cui inexiſtunt, nequitiâ, per inſuperabilem hujus pertinaciam, ſunt immobilis radix tam enormium ſcelerum, publicorumque Orthodoxæ Religionis damnorum, procederè licebit Eccleſiæ, ad mali ejuſmodi radicem è ſubjecto illo tollendam, mediante Clavium Apoſtolicarum ſolutione, prævalere potentè *ad quodcunque in terris morale*, ſive uti Elliesius loquitur, malitiâ *moralis* infectum, *authoritativè* ſolvendum? 8.

Quo adeò principio per ipſummet Adverſarium noſtrum ratificato, haud difficulter pro *ſecundo*, refutatur prætacti Elliesij *ſecunda* exceptio, prætendentis, clauſulas in præductis Gregorij Magni privilegijs inſertas, eſſe ſolùm imprecatorias, non verò *authoritativè* decretorias exauthorationis Regum, ſi contra ea privilegia protervè agerent. Numquid enim ipſa ratio evincit, ut in ejuſmodi clauſulis prudenter diſcernamus id; quod à ſolius Dei imperio, ac providentiâ, poteſtateque dependet, & id, quod in ipſo etiam Summo Pontifice, talem clauſulam ponente, reſpicit authoritatem interminationis à ſe factæ, ipſo etiam Jure exequendæ poteſtate præpollentê. Quandoquidem igitur maledictionis æternæ effectus non ſint in poteſtate Pontificis, ſed Dei ſolius; erga hos nequit niſi comminatoriam, ſed comminatoriè imprecatoriam clauſulam à Papa ſuis Reſcriptis, ſeu Decretis inferre. Secùs verò eſt de effectibus, ſuper quibus protenditur Oecumenica Eccleſiæ ſanctæ Clavium authoritas, intrà cujus ſphæram ex diſertô Chriſti verbo, continetur *quodcunque Morale*; ſicque adeò temporale etiam quà, *morali*, uti Elliesius ait, ſeu bonitate, ſeu malitiâ affectum: in quo genere planum eſt, comprehendi Regiam quoque poteſtatem, non *in ſe formaliter* ſpectatam, ſed quatenus in hoc ſubjecto repoſita, eſt radix multimodæ malitiæ, ac perverſitatis, in publicam etiam Eccleſiæ perniciem redundantis. In quantum igitur 9.

aliqua Pontificia conſtitutio adversùs hujus temeratores decernit Regalis dignitatis ab hoc ſubjecto abdicationem, minimè dicenda eſt talis comminatio eſſe merè imprecatoria, ſed cum *reali* effectu importat, Regiæ præeminentiæ in tali ſubjecto privationem, vel ipſo jure, & facto, vel mediante deciſoriâ criminis ſententiâ, incurrendam.

10. Conatur equidem Elliesius præadductum Monaſterij Semmerdardenſis privilegium à Gregorio I. amoliri, ex levibus tamen ſeu conjecturis, ac indicijs, vel argumentis ab authoritate *negativâ* duntaxat efformatis, uti legenti patebit. Idemque facere nititur adversùs privilegium Xenodochij Auguſtodunenſis. Adversùs cujuſmodi Elliesianum conatum, ſufficiat obſervare, tùm quòd de iſto privilegio conſtet *ex lib. 2. Gregorij Magni epiſtolâ 19.* Tum quòd par clauſula contineatur in duabus aliis ejuſdem Summi Pontificis epiſtolis, quas vindicat Author *tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 4. cap. 6.* prævalidè *ibidem* confutans Ioannem Launoium, tres illas epiſtolas ſuppoſitas, aut ſaltem interpolatas oſtendere conatum, tametſi ab undecim ferè ſæculis nemo eas in dubium revocârit, nec ſolùm à Gregorio VII. allegata fuerit *prima* earum, ſed omnes à pluribus, etiam Gallicanorum monimentorum collectoribus exſcriptæ ſint; veluti eo loco *per totum cap.* oſtendere pergit *præcitatus* Author, quò Lectorem, ſi fortaſſis ſcrupulo pulſaretur, remittere volui.

ex pag. 99 n. 1.

11. Quare ad Elliesij præadductum principium regrediendo, quo dixerat: *Poſſe in foro Eccleſiaſtico ſpiritualiter agi de temporalibus, quatenus iſta nimirum adjunctam habent* moralem *malitiam*; comperio effatum hoc minimè diſſonare à prædicti Gregorij Magni ſententiâ *in Pſal. Pœnit.* 4. aſſeverantis: *Nullam ſinere rationem, ut inter Reges habeatur, qui deſtruit potiùs, quàm regat imperium.* Quomodò enim fieri poſſet, ut Gregorius in hoc ſuo judicio intentus eſſet ad aliam, quàm ad *moralitatis*, à debito regiminis moderamine in tyrannidem perverſæ, rationem, ſub quâ per ſanctæ Eccleſiæ Claves, meritò pronunciari poſſet indignus Regiæ poteſtatis ſublimitate, qui tot ſceleribus in Impeij ſimul, ac Eccleſiæ perniciem redundantibus, obnoxius, per *moralem* malitiam ſuam in fori *Eccleſiaſtici* incideret judicium?

12. Hinc *tertiò* regreſſionem faciendo ad Elliesij exceptiones, quas Gregorij II. adversùs Leonem Iſaurum latæ excommunicationi, unà & vectigalium in Italia ſpoliationi oppoſuit: unicè repono, quòd ipſiſſimæ hæ oppoſitiones ac exceptiones jam antehàc *à præcitato* Authore *tract. de lib. Eccleſ. Gallic. lib. 4. cap. 12.* fuerint eliſæ, tum quòd teſtibus aliàs à me allatis, eas contra Iſaurũ cenſuras tam clarè affirmantibus, opponendi fuiſſent alij teſtes æquè clarè negantes, aut certè rationes validiſſimæ: dum tamen Elliesius non niſi teſtium de eadem re tacentium, vel ad ſummum alia, non tamen contraria, loquentium authoritate, vel conjecturis ad dimittendam communem hominum ſententiam, parum potentibus, cauſam ſuam tuetur: uti *præallegatus* Author, rem hanc *ubi ſupra* exactiùs diſcutiendo, pluribus id oſtendit, *ibi n. 9.* in hæc differens verba: Etiamſi Launoius (ſeu Elliesius modò) teſtes adduceret expreſsè negantes, quas alij aſſerunt, Gregorij II. adversùs Iſaurum cenſuras, non obtineret, quod intenderet. Uti enim ex Iuris peritorum doctrinâ, jura cum juribus, ſic teſtimonia cum teſtimonis concilianda ſunt, dum inter ſe pugnare videntur, nec inſolubilis eſt contradictio. In hoc autem caſu facillima eſſet concordia: certum enim eſt, Gregorium II. omni pacificâ ratione Imperatorem illum ad ſanam rationem revocare conatum fuiſſe: unde de illo tempore intelligendi eſſent Scriptores, qui negarent, Summum illum Pontificem Imperatori tributa negâſſe: qui autem affirmant prohibitam illam ſolutionem, interpretandi ſunt de ultimo tempore, quando ſcilicet conſtitit, nullam ſpem eſſe, Imperatoris convertendi, prout haud obſcurè id inſinuavit Theophanes *in Chronologia* poſt Gregorij II. monita in Iſauro haudquaquàm proficientia, ſubjungens; tunc Pontificem *Italiæ tandem ac Romæ, tributa ad ipſum deferenda prohibuiſſe.*

13. Et hinc tam parum prodeſt Elliesij intentioni, quod Paulus Diaconus refert, *impediviſſe ſcilicet Gregorium II. ne Itali, rejecto Leone, alium ſibi crearent Imperatorem*, ut iſtud noſtro potiùs deſerviat intento, quatenus hinc redditur conſpicuum, non in Italis, ſed in Summo Pontifice fuiſſe poteſtatem, illum Imperatorem privandi, imperio vel ex toto, uti poſteà docebitur factum à Zacharia Papa, vel ex parte, quoad vectigalium privationem; prout fecerat Gregorius II, cui proinde Elliesius (in eo duplicato Gregorij, Italos ab Imperatore alio creando coercentis, ſed tamen per ſeipſum vectigalium ſpoliationem erga Iſaurum decernentis, actu contrarietatem fruſtra etiam confingens) per ſummam calumniam imponit, ac ſi ex hoc reus eſſet violatæ ſanctæ Evangelicæ legis, quâ Chriſtus juſſit: *Cæſari, quæ Cæſaris, & quæ Dei ſunt, Deo reddenda eſſe.* Numquid enim authoritativam, *quodcunque* in terris ſolvendi poteſtatem Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſam exercendo, Chriſti Vicarius reddit Deo, quæ Dei ſunt, cui Divino Religionis debito cedere, oportet, quodcunque terreſtre jus, quantumvis Regium? At ipſemet *ſupra* faſſus eſt, illam Eccleſiæ Clavium propriam ſolvendi poteſtatem, extendi etiam ad temporalia, quâ *moralitate*, extra debitum Dei cultum religioſum, exorbitante afficiuntur. Hoc autem, ſub ipſo Imperatorij juris adversùs ſacras imagines enormiſſimo abuſu, in Leone multis ſalutaribus Gregorij II. hortamentis ad meliorem frugem reduci nolente, eatenus noſcitur factum, ut propterea fuerit adversùs ipſum lata excommunicationis cenſura, cum ſolutione Imperatorij quoque erga vectigalia Italica juris. Quæ proinde vectigalium ejuſmodi *privativa*, per Chriſti Vicariam poteſtatem indicta ſolutio, tantæ fuerat efficaciæ, ut jus ejuſmodi non ampliùs eſſet Cæſaris, ſed per hujus authoritativam abdicationem fuerit Deo redditum, quod Dei erat, ſive quod Divini honoris jus & ratio exigebat.

ex pag. 26. n. 11.

A R.

ARGVMENTVM II.

Desumptum ex Childerici Galliarum Regis depositione.

14. DE Zacharia Summo Pontifice insignium Authorum est relatio, quòd rogatus à Primoribus Francorum, Regem Childericum deposuerit, & in ejus locum Pipinum Caroli Magni patrem, Regem creari jusserit. Cujus causa fuisse dicitur, quod propter Childerici socordiam, & Religioni, & Regno in Gallia extrema ruina imminere videretur.

Exceptio Ellieſij.

15. EXcipit *primò* Ellieſius *cit. dissert. 7. cap. 3. §. 3. à pag. 513.* hquêre omniũ Scriptorum testimonio, Merovingios, quorum ultimus fuit Childericus, amisisse omnẽ authoritatem, ac nominetenus tantùm Reges fuisse. Ad quod probandum, is Parisiensis Doctor inducit Eginhardum *in vita Caroli Magni.* Aimonium *lib. 4. cap. 66.* Abbatem Urspergensem *in Chronico ad annum 753.* Reginonem *lib. 2. Chronicorum.* Othonem Frisingensem *lib. 5. Chronici cap. 21.* Abbatem Tudensem *ad annum 754.*

16. *Secundò.* Scriptores fermè omnes uno consensu asserere, Zachariam tantùm consultum esse à Gallis, uter, Childericus scilicet, vel Pipinus, habendus esset pro Rege, atque Pontificem illum consulentis potiùs, quàm jubentis, aut definientis in morem respondisse, inductis ad hoc probandum Eginhardo *in Annalibus ad annum 749.* Aimonio *lib. 4. de gestis Francorum cap. 61.* Biondo Flavio *lib. 10. Decadis 1.* & pluribus alijs, ab eodem Ellieſio relatis, ex quibus prætendit, constare, Legatos a Gallis Romam fuisse missos, non ut à Pontifice peterent, authoritate illius regnum Childerico abrogari, & Pipino tradi, seque à sacramento fidei absolvi, quod procul dubio petijssent, si tunc hujusmodi potestatem haberet Pontificem, fuisset persuasum.

17. *Tertiò.* Neque Childericum è solio dejectum, neque Pipinum in ejus loco fuisse electum à Pontifice Zacharia, sed ab universis Francis in Comitijs totius Regni; veluti constet ex Eginhardo *in Annalibus ad annum 750.* Blondo Flavio *lib. 10. Decadis*, Reginone *lib. 2. Chronic.* Annalib. Francorum *ad annum 750.* pluribusque alijs ab Ellieſio inductis historiographis.

18. Hinc *quartò* post tantam testium nubem, non posse in dubium revocari, quin Childericus non à Pontifice Romano, sed tantùm ex ejus consilio, fuerit à Francis universis in Conventu publico deposítus, & ab ijsdem, secundùm antiquum Galliæ morem proclamatus, & in solio collocatus Pipinus, sicque adeò, dum quidam dicunt, Zachariam deposuisse Childericum, hoc, advertente Ioanne de Parisijs cum Giosa ordinariâ, exponendum esse, quòd Pontifex Statibus Franciæ, Childericum deponentibus, consenserit.

Responsio, ac retorsio harum Exceptionum refutatoria.

DUm, mi Ellieſi, *in prima exceptione* contendis, Merovingios, atque horum postremum Childericum, amisisse Regiam authoritatem, ac nominetenus tantùm Reges fuisse, num per hoc intendis, Childericum aliâ, quàm publicæ authoritatis, viâ fuisse solio regni spoliatum? At ipsemet hîc fateris, jus hæreditarium ad Regnum superfuisse Childerico? Quomodò igitur hoc jure suo privari justè potuisset, nisi per publicam authoritatem ipsius etiam Summi Pontificis? uti Eginhardus *in vita Caroli Magni*, à te (regiminis Regalis actum & jus, in verbis tuis prioribus confundere viso) perperam allegatus, apertissimè scribit; *Gens Merovingiorum, de qua Franci Reges sibi creare soliti erant, usque ad Childericum Regem, qui jussu Stephani Pontificis Romani depositus, ac detonsus, atque in Monasterium detrusus est, durâsse putatur. Pipinus autem per authoritatem Romani Pontificis ex præfecto palatij Rex constitutus.* Cui adstipulantur Annales Francici *ad annum 749.* & *750.* ubi dicitur: *Hoc anno, secundùm Romani Pontificis sanctionem, Francorum Regem appellatum, & unctum esse Pipinum, Childerico in Monasterium misso.* 19.

Ex Gallis equidem recentoribus, inter loca *vitæ Caroli Magni*, & præinsinuata loca *Annalium Francicorum* contradictionem, uti putat, ferè insuperabilem opponit adversarius, quòd *in vita Caroli Magni* destitutio Childerici, & institutio Pipini tribuatur Stephano Papæ, *in Annalibus* verò Zachariæ. Sed imaginaria hæc contradictio ex se ipsâ evanescit, dum ex libelli *de Majoribus Domûs Regiæ* non mutilè, sed integrè prolatis verbis liquet, rem à Zacharia sub finem Pontificatûs sui inchoatam, à Stephano ejusdẽ successore perfectam, aut confirmatam fuisse. 20. ex pag. 86. n. 2.

Ex præadductis porrò Eginhardi integerrimi Authoris, nec non Annalium Francicorũ verbis, pro *secundo*, manifestè constat, non de consilio duntaxat Romani Pontificis, sed hujus jussu, sive per hujus authoritatem, fuisse Childericum dejectum, Pipinum verò evectum ad Regale solium. Quemadmodùm id Annales præfati *ad annum 749.* emphaticè describunt; asserendo equidem, *Burchardum VVirziburgensem Episcopum, & Idradum Presbyterum Capellanum missos esse ad Zachariam Papam, ut ipsum consulerent de causa Regum*: attamen mox subijcit. *Per hos Legatos prædictum Pontificem mandâsse, quòd melius esset, illum vocari Regem, apud quem summa potestatis consisteret, datâque authoritate, jussisse, Pipinum Regem constitui.* Quem loquendi modum tenent insuper Regino, Otho Frisingensis, Abbas Urspergensis locis ab ipsomet Ellieſio allatis, uti etiam Sigebertus in *Chronico*, Paulus Æmilius post Otthonem Frisingensem, dicens insuper, populum à juramento fidelitatis à Pontifice absolutum fuisse. 21.

Quæ tamen universa eludere nititur Ellieſius: *Cùm ipsem*, inquiens, *Scriptores responsionem Pontificis, Gallorumque petitionem ita referant, ut pateat, consilium solummodò à Gallis quæsitum, & à Pontifice datum esse*: reddi hinc consequens, ex eit. pag. 86. n. 3.

ſequens, quòd, cùm dicunt: *Pipinum juſſu & authoritate Pontificis factum eſſe Regem*, nihil aliud ſibi velint: *quàm eum Gallis fuiſſe authorem, ut id fieret: ſiquidem & conſilium veniat perſæpe nomine imperij, & quod ex alicujus conſilio eſt factum, dicatur ex ejus authoritate factum.* Sed quis videat, eam expoſitionem violentam, & perquàm tortam eſſe? Quis ex illis luculentiſſimis verbis Authorum non inferat, Summum Pontificem illi conſilio à ſe poſtulato adjunxiſſe authoritatem? Quid enim aliud ſonant ea verba, quibus dicitur: *Juſſu Stephani Romani Pontificis, depoſitus fuiſſe Childericus, datâque authoritate ſuâ juſſiſſe, Pipinum Regem conſtitui, ac ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem Pipinum Regem Francorum eſſe appellatum?* Quandoquidem proinde luculentiſſimum teſtimonium Eginhardi ſolum etiam ſufficeret, quia eo tempore vixit, & quia rem narratam ignorare non potuit, eâque ſinceritate ſcripſit, ut fides ei negari non debeat, idipſum nihilominùs confirmant Aimonius *in lib. 4. de geſtis Francor. cap. 61.* Regino Prumienſis Abbas *in lib. 2. Chronic.* Marianus Scotus *in lib. 3. Chronic.* Otto Friſingenſis *in lib. 5. hiſt. cap. 21.* Abbas Urſpergenſis *in Chronico.* Sigebertus *in Chronico ad annum 750.* Paulus Æmilius *in lib. hiſtor. Franc.* Fredegarius Scholaſticus *in fine Chronici.* Guillelmus Nangius *in Chronographia manuſcripta.* Robertus Gagvinus *in lib. 3. hiſt. Franc.* Carolus Sigonius *in lib. 3. de Regno Italico.* Quâ proinde ratione tot teſtimonijs, ex parte adverſa, aliorũ quorundam Scriptorum, vel etiam unius Anaſtaſij, uti apud Launoium videre licet, ſilentium anteponitur?

ex pag. 27. n. 6 & 8.

24. Ea igitur Ellieſij miſerrima profectò cavillatio, quâ verba illa, *Mandatum, juſſio, authoritas, ſanctio*, & ſimilia, quibus Scriptores utuntur, cùm de Summi Pontificis ea in re partibus loquuntur, denotare tantùm *conſilium*, interpretatur, ex ipſorum locorum imperturbato mentis oculo, ac ſinè præpoſtero affectu lectorum, contextu diſſolvitur. Et verò, cùm ipſimet etiam Adverſarij negare minimè auſint, de conſilio, imò & conſenſu Pontificis depoſitum eſſe Childericum, ac ſubrogatum Regem Pipinũ, num fas eſt dicere, conſilium iſtud, ſeu conſenſum non fuiſſe authoritativum, nixũ ſcilicet Chriſti vicariâ authoritate, de qua ſæpiùs diſſeruimus, ac ulterior redibit ſermo? Niſi enim Proceres, & Status Francici eâ in re ad iſtam Chriſti vices in terris agentem authoritatem, in Romano Pontifice reſpexiſſent, ut quid ad eum, recurſum propterea haberent, dum, ubi ad Reipublicæ ſuæ duntaxat Bonum eſſent intenti, ex ſe ipſis longè fuiſſent aptiores, ad conſilium publico Regni ſui Bono coaptatum, communibus ſuffragijs capiendum?

25. Hinc pro *tertio*, intentioni noſtræ nec quidquam refragatur illa Ellieſij exceptio, quâ prætendit, *Childericum è ſolio dejectum, ac Pipinum ejus loco ab univerſis Francis in Comitijs totius Regni ſubrogatum fuiſſe.* Inprimis enim, quomodò iſtud cohærere poſſet cum prætenſo illo principio, quo Regia poteſtas aſſeritur eſſe *immediatè* à Deo, niſi ab hac diſtingui aſſereretur Regalis dignitatis collatio, in tantum, ut illa ſit quidem juris *Divini*, hæc verò ſubjaceat humanis quoque diſpoſitionibus & ordinationibus? Si porrò Regiæ præeminentiæ ad certum individuum ſuppoſitum applicatoria, ab hominum diſpoſitione dependens ordinatio, ſpectetur ex fine politici duntaxat regiminis, ad quid Comitia Francica expectâſſent ſeu conſilium, ſeu juſſionem Romani Pontificis, niſi ex parte hujus eſſet authoritas protendi potens ſuper ipſiſſimum illum Regiæ ſeu depoſitionis, ſeu evectionis actum politicum, non equidem quà politicum, ſed quà ſuperveſtitum *moralitate* in regnum cælorum ordinabili, ut ſic ipſo etiam Ellieſio fatente, ſubordinationem habente erga Apoſtolicam Romani Pontificis authoritatem.

In Statibus equidem politicis Regni Francici, ipſemet Ellieſius reponit, vigere morem deponendi Regem ineptum, atque idoneum huic ſubrogandi poteſtatem, ex quo autem rationis fundamento iſtud ſubſiſtere valet, niſi per rationem publici Boni, exigentis Regem aptum politico regimini adminiſtrando? Num verò iſta publici Boni in regimine etiam politico curandi obligatio, & ſolicitudo in Statibus Regni Francici ſtare poterat abſque *moralitate* in Regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili ſecundùm ipſum etiam Ellieſium, ſubjectâ fori quoque *externi* poteſtati Eccleſiaſticæ? Numquid ergo ex hoc reſpectu, tum multò magis eâ ex ratione, quòd Eccleſiæ quoque ſanctæ neceſſitas exigere videretur Regem Franciæ, qui ſacræ etiam Religionis curam gereret, Papa ſeu juſſionem, ſeu ſanctionem, ſeu mandatum, ſeu conſilium illa de re facturus, intentus eſſe debuit in ſuam Apoſtolicam, de quocunque *morali* ſuper terram ſolvendo authoritatem? Ex qua proinde eſt meritò dicenda, facta fuiſſe Regiæ, quà *moralitate* ejuſmodi veſtitæ ſublimitatis ſolutio, ejuſdem intuì hoc ſuppoſitum peremptoria, ac translativa in Pipinum. 26.

§. II.

Quantum momenti ſit in argumentis deſumi ſolitis ex Imperij Occidentalis à Græcis ad Francos, indeq; ad Germanos translatione, nec non ſeptem Electorum inſtitutione factâ per authoritatem Pontificiam?

ARGUMENTUM I.

Ex translatione Imperij à Græcis ad Gallos.

HOc argumentum ita proponitur à Bellarmino. *Septimum* Pontificiæ ſupra Reges etiam exauthorandos, poteſtatis eſt exemplum Leonis III. *qui Imperium tranſtulit à Græcis ad Germanos, propterea, quòd Græci nullum auxilium laboranti Eccleſiæ Occidentali afferre poſſent. Imò, quòd Imperatores Græci in hæreſin prolapſi, eandem etiam pertinaciter tuendo, infeſti eſſent ſanctæ Eccleſiæ hoſtes.* Cujus translationis æquitatem & juſtitiam, ait Ellieſius, ſolere inſuper probari ex omnium Occidentis Regum, qui Carolum Magnum pro vero, & legitimo Imperatore agnoverunt, judicio. 27.

Ex-

Digitized by Google

Exceptio Ellieſij.

28. EXcipit hic Author. Quanta ſit hujus exempli ad propoſitum negotium inutilitas, atque futilitas, ſtatim dignoſci, cùm Pontifex Romanus nihil omninò juris, aut terrarum Carolo dederit, aut Imperatori Græco abſtulerit: ſed merum nomen Imperatoris, idque non ſolus ipſe contulerit, ſed ſimul cum populo Romano, cujus nomine, velut præcipuum ejus membrum, egit. Nam *primò* diu anteà, quam Carolus Imperator nominaretur, Græcus à dominio Provinciarum Occidentis exciderat, & Carolus jure ſucceſſionis, aut armorum, dominus erat Galliæ, Germaniæ, Pannoniæ, partis Hiſpaniæ, & maximæ partis Italiæ, ac præſertim Urbis Romæ, quæ ſedes erat Imperij. Itaque nomine Imperatoris adepto, ditiorem non eſſe factum Carolum, nec quidquam Græco Imperatori ablatum eſſe: ac proinde, etiamſi Leo ſolus Imperatorium nomen dediſſet Carolo, non inde ſequi, Romanum Pontificem aliquid in temporalia juris habuiſſe. Quantumvis proinde electio iſta, ſeu potiùs tituli Imperatorij collatio, à nonnullis Scriptoribus Leoni, ut Civitatis Romanæ Principi tribuatur, ab alijs tamen referri acceptam ex beneficio Procerum, & populi; Annalibus Francorum *ad annum 801.* conteſtantibus: *Leonem Papam capiti Caroli impoſuiſſe coronam, & à cuncto Romano populo acclamatum eſſe, Carolo Auguſto, à Domino Coronato, & pacifico Imperatori vita & victoria.* Iiſdem verbis id narrari à Monacho Engoliſmenſi *in vita Caroli Magni.* Aimonio *lib. 5. cap. 31.* Adone *in Chronico ætate 6.* Gofrido Vitebienſi *in Chronico*, & Ottone Friſingenſi.

29. Nec juvare, ſi cum Bellarmino opponatur: *In præallegatis Francorum Annalibus in eo negotio non aliam fieri mentionem Romani populi, niſi acclamantis, & quidem non ante, ſed poſt coronationem, à Pontifice Leone III. peractam.* Nam contra hoc replicat Ellieſius prætactus, notum eſſe, quòd olim Imperatores Romani per hujuſmodi acclamationes à militibus & populo electi fuerint, cùm priùs à privatis fuiſſent propoſiti, & tamen eorum electio non ei, qui propoſuerat, ſed univerſis militibus, & populo fuiſſet attributa: imò acclamationes iſtas arguere non modò præſentem, ſed etiam præcedentem populi conſenſum.

30. *Secundò.* Pontificem coronam Imperatoriam imponendo Carolo, egiſſe vices omnium Romanorum, velut præcipuum Civitatis membrum, unde multos hiſtoricos ne Leonem quidem nominare, ſed dicere, à Romanis tantùm fuiſſe nominatum Carolum Imperatorem: ita facere Marianum Scotum *lib. 3.* Lambertum *ad annum 801.* Lupoldum Bambergenſem *lib. de jurib. Imperij.* Aſſerere Blondum Flavium *Decade 2. Leonem Pontificem coronáſſe Carolum Imperatorem ſcito, precibuſq; populi Romani.* Similia habere Æneam Sylvium *in epitome Blondi de ortu Imperij cap. 9.* Philippum Bergomatem *lib. 12. in ſupplemento.* & plurimos alios *ibi* relatos. Ex quibus proinde conſtare, Carolum Imperatorem eſſe declaratum precibus, conſenſu, votis, ſcito, & acclamationibus populi Romani. Nec eſſe, quòd Bellarminus opponat, aliquos ex prætactis Hiſtoricis, ac præter hos, Cedrenum, Zonaram, Paulum Diaconum, Eginhardum, dicentes, Carolum à Leone Imperatorem eſſe factum, aut declaratum, & ab eodem inunctum, atque coronatum: cùm non repugnet, Leonem id dici feciſſe, quod non ſolus fecit, nec ſuâ tantùm authoritate, ſed vices agens populi Romani, & velut voluntatis ejus ac judicij executor, aut etiam velut Romanorum primus & præcipuus.

Tertiò. Quod ſpectat ad coronationem 31.
& inunctionem, certum eſſe, illas eſſe meras cæremonias ad Imperij ſubſtantiam non pertinentes, quas in Gallia erga Regem Chriſtianiſſimum ab Epiſcopo Rhemenſi, in Anglia verò erga hujus Regem ab Epiſcopo Cantuarienſi perfici, neque tamen dici poſſe, ab iſtis Epiſcopis fieri, aut conſtitui Reges: quemadmodùm Juſtinum quoque Imperatorem à Joanne Conſtantinopolitano jam coronatum, poſt ſex nihilominùs annos voluiſſe adhuc coronari ab Epiſcopo Romano. Quare coronationem non facere Imperatorem, nec dare jus ad Imperium, ſed ſupponere eum, qui coronatur, jam eſſe Imperatorem, aut Regem, habereque aliunde jus ad Imperium. Itaque Carolum Magnum jure ſucceſſionis & armorum, poſſediſſe Occidentis Imperium, atque ab univerſo populo Romano accepiſſe nomen Imperatoris, à Leone verò coronationem & inunctionem.

Neque alicujus valoris eſſe iteratam Bel- 32.
larmini oppoſitionem, quòd, *licèt Carolus Regnum Longobardorum armis obtinuerit, Romanos tamen nunquam bello vicerit, nec proinde eorum Rex fuerit, ſicq; adeò Regna Occidentis, non tamen Imperium ſibi paraverit.* Nam hoc ita elidere nititur Ellieſius, Carolum nempe Romanos non bello ſibi ſubjeciſſe, ſed ab his ultrò fuiſſe agnitum ſupremum Dominum: quamvis enim illi ſuis legibus ſe regerent, ſupremam tamen poteſtatem fuiſſe penes Patricium & Imperatorem. Quod addit Bellarminus: *Carolum ſibi parâſſe Regna Occidentis, non autem Imperium,* idem Ellieſius refellit, reponendo, id verum eſſe, ſi Imperij nomine nudum Imperatoris nomen intelligatur, non autem, ſi eo nomine importetur dominium & poteſtas in terras Imperij. Adhæc, cùm Imperium Occidentis jam diu vacaret, diviſumque eſſet inter multos Regulos, haud dubium eſſe, quin Carolo debitus fuerit Imperij honos, cùm omnes Regiones, quæ priùs Imperium Occidentale componerent, ſibi ſubjeciſſet, quem tamen nomen iſtud Imperatorium ſibi non arrogâſſe, ſed maluiſſe, iſtud habere à populo Romano, & à Pontifice, tanquam uno è præcipuis Romanæ Civitatis Proceribus.

Refutatio iſtarum exceptionum.

TOtum *præſentis quæſtionis* punctum reduci- 33.
tur in hoc punctum; *An tempore Caroli Magni declarati Imperatoris coronationem præcedente, penes Imperatores Græcos ſubſtiterit aliquod jus erga Occidentis Imperium?* Et *cui fuerit poteſtas, hoc jus à Græcis adimere, ſicq; transferre in*

Digitized by Google

Carolum Franciæ Regem? In quo ſuipſius memorem volo Ellieſium, quòd *ſupra* circa Leonis Iſauri excommunicationem, ex Paulo Diacono *lib. 6. de geſtis Longobardorum cap. 49.* retulerit: *Gregorium II. impediviſſe, ne Itali alium ſibi Imperatorem crearent, eo rejecto.* Quòd ſi verò ijs temporibus nihil juris in Græcis Imperatoribus ſuperfuerat erga Occidentis Imperium, quodnam ex Iuris ratione ſubeſſet obſtaculum, ne Itali tunc alium ſibi crearent Imperatorem, ſi ex ſola etiam populi Romani acclamatione legitimè ſubſtitiſſet collatio tituli Imperatorij? uti Ellieſius contendit *in prima præſenti exceptione ſua*, deinceps tamen ſibimet contrarius, *in ſequenti tertia & quarta exceptione* conatus eſt evincere, quòd nomen, non jus Imperatorium fuerit Carolo impertitum à Romano populo.

34. Quod equidem, ſi verum obtineret, quomodò rurſus fuiſſet locus argumentationi Ellieſij, circa prætactam Iſauri excommunicationem, ſubinferentis, ſi Gregorius II. tentaſſet, hunc Imperatorem Græcum vectigalium ab Italis & Romanis debitorum jure ſpoliare, reum futurum fuiſſe violati Dominici præcepti *de reddendo Cæſari, quod eſſet Cæſaris?* Unde enim hoc jus ſupereſſe poterat Græcis, niſi ex jure Imperij? Hoc igitur in Græcis Imperatoribus non amplius tunc ſubſiſtente, quomodò ejuſdem temerati reus proclamari potuiſſet ille ſanctiſſimus Pontifex, quando Iſaurum ſpoliâſſet vectigalibus, in quæ nullum jus habuiſſet? Sic adeò, mi Ellieſi, contradictiones, quibus te ipſum involvis, manifeſtam faciunt linguam tuam, aberrantem à veritatis ſemita. Sed hoc miſſo, dum ex ore & calamo tuo jam conſtat, proximè ante, quàm Carolus Magnus potiretur titulo Imperatorio, hujus jus exiſtiſſe penes Græcos Imperatores, via jam panditur alteri prætactæ noſtratis diſquiſitionis membro, *penes quem ſcilicet poteſtas fuerit, Ius Imperij Occidentalis à Græcis adimere, & transferre in Carolum Franciæ Regem?* Cui quæſito reſponſurus priùs duxi diſcutiendas Ellieſij exceptiones.

35. *Primò* igitur huic Authori detrahenda eſt larva, ſub qua *in prima ſua exceptione* contendit, *diu ante, quàm Carolus imperator nominaretur, Græcum à dominio provinciarum Occidentis excidiſſe, & Carolum jure ſucceſſionis, aut armorum dominum fuiſſe Galliæ, Germaniæ, &c. maximæ q; partis Italiæ, ipſius etiam Romæ Sedis Imperq.* Sed quâ inprimis authoritate, quo inſuper belli juſti titulo, Caroli arma lunt illata in Italiam, niſi ex cauſa ſubigendi hoſtes Eccleſiæ? Quâ de causâ ab ipſomet Romano Pontifice in Italiam accerſitus eſt Carolus, ſicque adeò armorum illorum juſtitia fundabatur tum ſuper authoritate Papæ, tum ſuper hoſtilibus infeſtationibus, non Francico Regno, ſed ſanctæ Eccleſiæ illatis; uti notiſſimum eſt ex hiſtorijs, quas hic repetere, nimis longum foret. Quia verò vis armorum tunc minimè tangebat Græcos Imperatores, ſed Reges, ſeu Regulos Italiæ, Regiam quampiam, minimè tamen ſupremam Imperatoriam poteſtatem in ſuis ditionibus exercentes, quo jam juſtitiæ titulo Imperatores Græci, qui nullam juſti contra ſe belli cauſam præbuerant, jure ſuo Imperatorio ſpoliari potuiſſent à Carolo? Hinc ergò Ellieſij larva detegenda venit, ſub qua nempe dominia jure vel ſucceſſionis, vel armorum à Carolo Francorum Rege poſſeſſa, confundit cum Imperiali Occidentis jure, Græcis pro tunc minimè adempto; uti oſtenſum fuit.

At videamus, quid adminiculi ſibi acceſſat Ellieſius tum ex Annalibus Francicis *ad annum 801.* aſſeverantibus: *Leonem Papam capiti Caroli impoſuiſſe coronam, & à cuncto populo acclamatum eſſe: Carolo Auguſto, à Domino coronato Magno, & pacifico Imperatori Romanorum vita & & victoria.* Tum ex paribus verbis Monachi Engoliſmenſis *in vita Caroli Magni.* Aimonij *lib. 5. cap. 31.* Adonis *in Chronico ætate 6.* Gofridi Viterbienſis *in Chronico*, & Ottonis Friſingenſis. Ipſa equidem Annalium Francicorum, & conſequenter reliquorum Authorum ab Ellieſio allegatorum, pariter loquentium verba, dum populi Romani acclamationem Caroli coronatione, utpote titulum Imperatorium vel ſupponente, vel conferente, poſteriorem aſſerunt, ex evidentiſſimâ ſui claritate nullatenus admittunt, ut illa populi Romani acclamatio dici queat importâſſe tituli Imperatorij collationem: quam ab ipſomet Leone Pontifice factam apertis verbis teſtantur tum Abbas Urſpergenſis *in Chronico ad annum 796.* dicens; hunc Papam feciſſe Carolum Imperatorem: tum Lupoldus Bambergenſis *in prooemio libri de juribus Imperij.* aſſeverans: *Translationem Imperij de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, eſſe factam per ſacroſanctam Eccleſiam.* Tum Spondanus Gallus non tantùm referens, ſed approbans, quæ Baronius de hac translatione ſcripſerat (uti patet ex Appendice minuſculis ſcriptâ) ſic locutus: *Non tantùm Eginhardus, aut Anaſtaſius de collata per Romanum Pontificem dignitate Carolo Magno, ſunt teſtes, ſed fatentur id ipſum Latini omnes, & Græci Authores.* Niſi ergo in ſenſum ſibi (uti viſum eſt) haud cohærentem, torqueantur Authorum ejuſmodi verba, prorſus dicendum eſt, juris Imperatorij à Græcis in Occidente abdicationem, & in Carolum Francorum Regem translationem, niti authoritate Romani Pontificis. 36.

Verùm pro *ſecundo* videamus, quid energiæ contineatur in Lupoldi Bambergenſis (cujus tamen mentem jam *ſupra* manifeſtam feceramus) Mariani Scoti, Blondi Flaccij, Æneæ Sylvij, Philippi Bergomatis, & aliorum Authorum verbis aſſeverantium: *Leonem Pontificem coronâſſe, ſeu declarâſſe, ſeu nominâſſe Carolum Imperatorem precibus, conſenſu, votis, ſcito & acclamationibus populi Romani?* Illa namque verba conſenſûs, ſciti, & voti æquivoca ſunt, ut ſonare poſſint vel ſubjectionis, vel ſuperioritatis conſenſum, ſeu ſcitum & votum. Num verò in Romano populo pro illis temporibus fingere licet jus ſuperioritatis, ad titulum Imperatorium authoritativè decernendum & conferendum, quando adhuc extiterat in Græcis Imperatoribus, ut ipſi etiam Romani capropter (uti *ſuperiùs* oſtenſum fuit) illis pendere deberent annuum vectigal, Imperatoriæ erga ſe ſuperioritatis manifeſtè recognoſcitivum? Ex altioris igitur præeminentiæ jure poterat unicè 37.

ex pag. 40. n. 98.

Digitized by Google

factum esse, ut istud Græcorum Imperatorum jus supremum ipsis adimeretur, & in alium transferretur, indeque populus Romanus non jam superioritatis, sed debitæ erga Carolum à Leone Pontifice coronatum Imperatorem subjectionis, seu reverentialis approbationis, non verò collationis authoritativæ consensum, scitum, & votum acclamationibus suis contestaretur.

38. Audi, hâc super re, quid eapropter fuerit actitatum inter Basilium Macedonem, Orientis Imperatorem, & Ludovicum II. Caroli Magni Pronepotem. Nempe ille Orientis Imperator ad dictum Occidentis Imperatorem dederat litteras, quibus cum præfato Ludovico acriter conquestus est: *quòd dignitatem, & nomen Imperatoris & Basilei usurparet; unum tantùm Imperatorem esse, qui Orienti, & Occidenti imperet: rogavitq; , hoc nomine deinceps abstineret, sibi, nec alys debito.* At Ludovicus Constantinopolim misso Legato Autprando cum litteris à Baronio *ad annum 971.* recitatis, inter alia scribebat in hunc modum: *Et ipsi patrui nostri gloriosi Reges absque invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unctionem, & sacrationem, quâ per Summi Pontificis manus sumus ad hoc culmen evecti.* Quid ni ergo Ludovicus jus belli, vel electionis, & collationis authoritativæ à populo, Senatuque Romano in se factæ prætendisset, si isti tituli de jure fuissent eidem suffragati? At de his omninò tacet, solamique Pontificis Summi authoritatem præiexit.

39. Pergit proinde Ludovicus ita compellere Basilium: *Præterea miratì se dilecta tua fraternitas significat, quòd non Francorum, sed Romanorum Imperator appellemur, sed scire te convenit, quia nisi Romanorum Imperator essemus, utique nec Francorum, à Romanis enim* (non quà Collatoribus Imperatoriæ dignitatis, sed quà huic subjectis, uti *ex antecedentibus* patet, & adhuc constabit ex earundem litterarum contextu) *hoc nomen & dignitatem assumpsimus, quorum gentem & Vrbem Divinitus gubernandam* (en subjectionis clarum argumentum hîc suggestum) *& matrem omnium Ecclesiarum Dei defendendam, atque sublimandam suscepimus, ex qua vel regnandi priùs* (operâ scilicet Zachariæ Pontificis à Childerico Regnum Francicum in Pipinum transferentis) *& postmodùm imperandi authoritatem* (mediante adeò Summo sanctæ Ecclesiæ Pontifice) *prosapiæ nostræ seminarium sumpsit. Nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti sunt ij duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto perfusi sunt &c. præsertim cùm tales sæpe ad Imperium sunt asciti, qui nullâ Divinâ operatione per Pontificum ministerium propositi, solùm à Senatu, & populo Imperatoriâ dignitate potiti sunt: nonnulli verò non sic, sed tantùm à militibus sunt clamati, & in Imperio stabiliti, aut alio modo ad Imperij Romani sceptra promoti sunt.* Quid ni meritò hîc sistamus, expendendo diversos Imperatoriæ dignitatis collationis modos eatenus discerni, ut, qui supremi hujus juris titulus accrevit ipsi Caroli Magni, non reducatur in populum Romanum, sed in Summum, duntaxat Ecclesiæ sanctæ Pontificem? Unde pergit Ludovicus in dicta *suâ epistola* ita scribere: *Porrò, si calumniaris Romanum Pontificem, quòd gesserit, calumniari poteris & Samuel, quòd spreto Saule, quem ipse unxerat, Davidem Regem inungere non renuerit. Sed interim, si paginas revolvas Græcorum Annalium, & si, quæ à Vestratibus Pontifices Romani pertulerunt, perscruteris, profectò invenies, unde illos justè non valeas redarguere: unde meritò apostatis desertis, adhæserunt genti adhærenti Deo, & ipsius Regni fructum facienti.* Ex quo adeò solidissimo ejus Occidentalis Imperatoris fundamento jam elucet summæ æquitatis ratio, per quam Leo Pontifex Imperium à Græcis ademptum, transtulerit in Caroli Magni personam, ac prosapiam.

Quod adeò Pontificiæ supra Regum & Im- 40.
peratorum jura, quæ *moralitate* in Regnum cælorum vel ordinabili, vel deordinabili supervestita, potentiæ authoritatis fundamentum à Ludovico Imperatore *supra* insinuatum, pro *tertio* videre licet accuratiùs deductum *præced. 2. cap. §. 4. n. 8. & §. 5. n. 7.* Cujus summa ad hoc reducitur principium, ut, quia jus Imperij Christiano homini appropriatum, exsui ad regnum cælorum ordinabilitate computari debet inter illa *Quæcunque super terram Moralia*, ligandi & solvendi potestati Pontificiæ concredita, secundùm quod publica Ecclesiæ, ceu militantis cælorum Regni necessitas exigit; consequenter Leo III. ex sui pastoralis muneris authoritate, virgâque coercitivâ, Græcos Imperatores hæreticos, Ecclesiæ sanctæ, ejusque Orthodoxæ Religioni infensos, legitimè spoliârit jure Occidentalis Imperij, atque hoc transtulerit in Carolum Magnum, ejusque prosapiam, de quibus spes esset, faciendi fructus ejus regni cælorum, nempe militantis Ecclesiæ.

Neque jam locus esse potest *tertiæ* Ellie- 41.
sianæ exceptioni ex eo petitæ, *quòd Caroli Magni per Leonem III. facta coronatio fuerit nuda quædam cæremonia.* Etenim cùm ista cæremonia, si fiat per Episcopum aliquem (cui non est jus conferendi seu Regalis, seu Imperatorij juris) præsupponat, hoc alio legitimo titulo jam collatum esse, semper redibit quæstio; *Penes quem fuerit potestas authoritativa, Occidentis Imperium à Græcis adimendi, & in Carolum Magnum, ejusque prosapiam transferendi?* At ipsemet Ellesius in hâc ultimâ exceptione suâ fatetur, supremam Urbis potestatem non penes populum eo tempore fuisse, sed penes Patritium & Imperatorem. Quia proinde Carolus Francorum Rex, juxta historiam *in antecedentibus* allatam, erat à Pontifice Romano denominatus Patritius, num ipsi Carolo ex tunc fas fuisset, se ipsum declarare Romanorum Imperatorem? At hoc Carolus sibi haudquaquam arrogabat, sed ipso Ellesio adhuc fatente, respectum debebat habere erga Imperatorem, penes quem existeret suprema Urbis potestas. Quis verò alius ante Caroli coronationem reputabatur Imperator, quàm Græcus? Quomodò igitur Romano populo fas esse potuisset, ut Imperatorem Græcum exauthoraret, dum ne quidem penes Carolum substiterat pro tunc legitimus titulus ad illum jure belli exauthorandum? Nulla ergo superstes apparet potestas politica, Imperatoriâ Græcorum dignitate superior, quæ hanc exauthorare valeret, sed unica Apo-

stolica

ſtolica in Romano Pontifice ſupererat authoritas, quæ, uti *locis præinſinuatis* probatum eſt, ſuâ ſuper *Quocunque Morali ſolvendo & ligando*, protensâ poteſtate, uti etiam per Eccleſiæ virgam tum correctoriam, tum coercitivam tali *indefinitæ Cujuſque Moralis ſolvendi* authoritati conjunctam, facere prævaluerit ſolutionem Imperatoriæ, intrà Occidentem dignitatis, in Græcis peremptoriam, ex cauſis graviſſimorum diſcriminum Eccleſiæ ſanctæ ab ipſis imminentium, de quibus avertendis unica ſupererat ſpes ex Carolo Francorum Rege, aliàs de Eccleſia optimè merito, ejuſque deinceps Regali profapiâ; uti eleganter inſinuabant prælegatæ Ludovici Imperatoris erga Baſilium Orientis Imperatorem litteræ, ipſomet etiam Elliefio, *ubi ſupra* fatente, ubi res etiam temporalis eſt conjuncta cum peccato, tunc ratione peccati, ſubeſſe Notioni Eccleſiaſticæ, quam ipſi tamen nefas fuit, coarctare infra ſphæram à Chriſto conſtitutam ſuper *Quocunque in terris, Morali*, pro meritis cauſæ vel *ſolvendo, vel ligando*.

ARGUMENTUM II.

Petitum ex ſeptem Imperatoris Electorum inſtitutione factâ per Romanum Pontificem.

42. EX Bellarmino ſequens pro inſtituto præſenti inducitur argumentatio. Nempe *octavum* Pontificiæ ſupra Imperatoriâ dignitate poteſtatis exemplum eſt Gregorij V. qui ſanctionem edidit de Imperatore per ſeptem Germaniæ Principes eligendo. Quod ita eſſe, probatur per Blondum *Decade 1. lib. 3.* Nauclerum *Generat. 34. in vita Gregorij V.* alioſque multos Hiſtoricos, Magdeburgenſibus id etiam aſſerentibus. In hujus argumenti confirmationem adfertur Innocentij III. conſtitutio *in Cap. Venerabilem. De elect.* relata, ita ſe habens: *Verùm illis Principibus & jus, & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ut debemus, ad quos de Iure, & antiquâ conſuetudine noſcitur pervenire, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit in perſona magnifica Caroli, qui à Græcis tranſtulit Imperium in Germanos.* Adducitur in hunc quoque finem Clementina *Romani Principes. De jurejurando.* edita in Concilio Viennenſi ſub his verbis: *Eccleſia Romana à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes ſancitum eſt jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum.*

Exceptio Elliefij.

43. EXcipit hic Author I. Illum Canonem *Venerabilem*, non poſſe intelligi de Imperij Electoribus, eo ſaltem modo, quo Canonem illum exponit Jordanes *in Chronico* docens, à Carolo Magno de conſenſu & mandato Romani Pontificis præceptum eſſe: *Ut Imperium Romanorum apud electionem Canonicam Principum Germaniæ in perpetuum remaneret.* Etenim hanc opinionem, ſi intelligatur de ſeptem Electoribus, defendi non poſſe, cùm conſtet, hos diu poſt Carolum Magnum fuiſſe inſtitutos. Deinde etſi de Principibus Germanis omnibus id intelligatur, tam falſum eſſe, *eam poteſtatem eligendi Imperatorem, ipſis eſſe à Pontifice collatam*, quàm falſum eſt, ejus ſolius authoritate eſſe Imperium translatum ad Germanos. Ut enim jus electionis Imperatoris Sedes Apoſtolica in Germanos Principes tranſtuliſſet, priùs debuiſſe illud habere. Inauditum verò eſſe, quòd Romanus Pontifex ſolus ullum unquam Imperatorem elegiſſet. Nec verò quemquam movere debere judicium Innocentij, utpote in ſua cauſa loquentis. Quòd ſi tamen quis nollet prorſus rejicere, poſſe explicari, quaſi diceretur: jus iſtud a Romano Pontifice in Germanos eſſe translatum nomine totius Romanæ Civitatis, quæ iſtud jus habebat. Certum namque eſſe, quòd ante Carolum non Germanorum Principum, ſed Romanæ Civitatis fuerit, creare Imperatorem. Poſt Carolum verò Principes Francos & Germanos in electione præcipuas partes habuiſſe, hoc autem fieri non potuiſſe ſine Romanæ Civitatis conſenſu, ejuſque Epiſcopi, qui, cùm primus Princeps illius eſſet, eam in iſtis negotijs repræſentâſſe.

Hinc, quando in Clementina *Romani Principes. De jurejurando.* inducitur Concilium Viennenſe aſſeruiſſe: *Quòd Eccleſia Romana à Græcis Imperium tranſtulerit in Germanos, & ab eodem ab certos eorum Principes derivatum ſit jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſteà promovendum*: debere hoc eatenus accipi, quatenus id Romanæ Eccleſiæ, non ſolius adeò Pontificis conſilio, authoritate, & ſuffragio factum ſit. Quòd ſi verò illud Concilij Viennenſis dictum cuipiam videatur aliquid amplius aſſerere, reſpondendum fore, quod de profeſſo decretum & determinatum eſt à Concilio, non autem illud, quod narrando dictis inſeritur, cujuſmodi eſſe præadducta *illius Clementinæ* verba: præcipuè cùm ejus Concilij decreta à Pontifice Clemente V. ſint concinnata, non ab ipſo Generali Concilio emiſſa. 44.

Secundò excipit Elliefius. Incertum eſſe, quando, quomodò, & à quo ſeptem Electores in Imperio fuerint inſtituti. Eſſe namque Scriptores, ut Jordanem *præcitatum*, qui hanc Electorum inſtitutionem tribuant Carolo Magno. Sed hanc opinionem ab omnibus haberi falſam, cùm ſucceſſores Caroli non à certis Germaniæ, ſed ab omnibus Franciæ Principibus electi fuerint. Alios Hiſtoriographos ejus inſtitutionis Authores aſſerere Principes Germaniæ: alijs econtra, veluti Blondo, Nauclero, Platinâ eam tribuentibus Gregorio V. Alijs porrò, nempe Aventino & Onuphrio eandem Gregorio X. adſcribentibus, probando etiam, ſeptem Electores non ante fata Friderici fuiſſe inſtitutos. Nonnullis inſuper arbitrantibus, illam inſtitutionem partim Gregorio V. partim Othoni III. partim Principibus Germaniæ tribuendam eſſe, quia cùm hos omnes diverſo modo ea inſtitutio tangat, ab omnibus approbari debuiſſe. 45.

Baronio

Baronio tandem primam ſeptem Electorum inſtitutionem attribuente Innocentio IV. unà & Generali Lugdunenſi Concilio: quamquàm in hoc alij recenſeantur ſeptem Electores, quàm nunc ſint, & olim fuerint: hi enim ſunt *Moguntienſis, Treverenſis, Colonienſis, Palatinus, Saxo, Brandeburgenſis, & Bohemus*: cùm econtra, qui à Concilio Lugdunenſi recenſentur, hi ſint: *Duces Auſtriæ, Bavariæ, Saxoniæ, & Brabantiæ. ac Epiſcopi Colonienſis, Moguntinenſis, & Salisburgenſis.* Ad cujus adeò incertitudinis tenebras diſpellendas, oportere, ut conſideretur, ad quos Imperatoris electio diverſimodè pertinuerit. Ante translationem namque Imperij hanc ſpectâſſe ad Senatum, populumque Romanum: quamvis plerumque exercitus elegerit Imperatores, qui tamen Senatûs, ac populi conſenſu retinebat Imperium. Verùm poſt Imperij translationem, Carolum Magnum (veluti à ſe probatum ſit) ab univerſo populo Romano, Authore Pontifice, electum eſſe Imperatorem. Cujus ſucceſſores Imperium jure hæreditatis, tum etiam ex prævia Principum, ac Procerum Imperij electione, ſibi vendicâſſe.

46. Ultimum è Caroli Magni ſanguine Imperatorem fuiſſe Ludovicum III. Arnulphi filium, qui prole carens, à Berengario Veronæ victus, vitam & Imperium amiſit. Hinc Imperium ruere cœpiſſe, dum Itali ac Romani pro Imperatoribus ac Regibus agnoſcebant victores: ex alia verò parte Franci, & Germani Principes Imperatorem agnoverant Conrádum, à Carolinâ ſtirpe Germaniæ Regem, qui morti proximus, teſte Nauclero *generat. 31. anno 937.* oertuaſit Principibus, ut Henricum Thuringiæ, & Saxoniæ Ducem in Regem ei ſucceſſorem eligerent, qui tamen duo Imperatoris titulum non habuerunt. Poſthæc Othonem ab omni populo Francorum & Saxonum, eodem Nauclero atteſtante, electum, Italiâ recuperatâ, Imperatoris nomen ac dignitatem conſenſu populi Romani accepiſſe, & à Pontifice Romæ inunctum eſſe. Qui verò deinceps illis ſucceſſêre, plerumque hæreditatis jure ab univerſis pariter Germaniæ Principibus electos dici: donec ad vitandam confuſionem, ac diviſionem, cæteri Principes ſeptem Electoribus ſua jura ceſſerunt: neque enim potuiſſet Pontifex iſtud eligendi jus authoritate ſuâ quibuſdam Principibus adimere, quippe cùm jure naturali in Regno electivo electio pertineat ad univerſum populum, ſed ad vitandas turbas introductum ſit, ut præcipui Proceres ex conſenſu populi cæteros cives repræſentantes, Regem, aut Imperatorem eligant: neque verò dubium ſit, quin poſſint ſibi invicem jus ſuum cedere, & electionem paucis tantùm committere: at Pontificem Romanum id ſinè eorum conſenſu facere poſſe, abſurdum prorſus videri.

47. *Tertiò* proinde pergit Elliesius. Videri ſibi veriſimile, quòd Otho III. cæterorum Imperij Procerum adhibito conſenſu, & fortè Gregorij V. authoritate adjectâ, numerum Electorum ſeptenarium conſtituerit: cùm enim is Imperator liberis careret, & periculum eſſet, ne diviſiones ob Electorum multitudinem orirentur, huic malo obviam ire volentem, remedio iſto uſum eſſe, ſperando ab omnibus Principibus, id probatum iri: quamquàm ex hiſtoria conſtet, id non ſtatim obtinuiſſe, Principibus ordinarijs Electoribus non omninò conſentientibus, & juri ſuo cedere nolentibus: nam quemadmodùm Henricus Othonis ſucceſſor non à ſeptem Electoribus, ſed à Principibus Germaniæ electus dicitur; ſic extant plura exempla poſteriorum Imperatorum eodem modo electorum. Ità conciliari invicem illos, qui dicunt, inſtitutionem ſeptem Electorum ſub Othone III. factam, & qui dicunt, eam non ante Gregorium X. aut Innocentium IV. obtinuiſſe: iſtos enim loqui de uſu, illos de inſtituto. Quòd enim ſolus Imperator, aut Pontifex ſuâ authoritate abſque conſenſu cæterorum Principum id non fecerit, probari tum ex eo, quòd facere non potuerit, tum ex Scriptorum benè multorum teſtimonijs, ſpeciatim Chronici veteris, cujus Authorem dicunt nonnulli Albertum Stadenſem *ad annum 1240.* Auguſtini Triumphi *lib. de poteſtate Eccleſiæ q. 35. a. 2.* Leopoldi *de jure Imperij cap. 3.* Naucleri *generat. 34. anno 994.* ex quibus habetur, quæ fuerint Pontificis, Imperatoris & Principum hoc in negotio partes: dum nempe Imperator ſeptem Electores delegit ex conſilio Principum, cæteri autem Principes conſenſerunt, ac juri ſuo ceſſerunt: Pontifex verò conſtitutionem Imperatoriam ex conſenſu Principum factam probavit, & *retulit*, non (uti Bellarminus legit) *tulit.* Ad quam adeò Electorum inſtitutionem ſuo modo concurriſſe Gregorij V. tanquam unius Pontificis Romani conſenſum, utpote qui juxta gradum ſuum in conſentiendo in communem Imperatorem, intereſſe haberet, eapropter, teſte Nauclero, decernens: *Vt electus Romanorum Rex tum demum Auguſtus, & Imperator haberetur, cùm à Romano Pontifice benedictione promiſſâ coronaretur.*

Refutatio iſtarum Exceptionum.

PRimò itaque Innocentius III. in Canone *Venerabilem. De electione.* ſuæ ſanctionis ſequens ſtatuit fundamentum, quòd nempe *recognoſcat, jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtèà promovendum, competere Principibus, ad quos de jure & conſuetudine noſcitur pertinere, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in perſonam Magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos.* Ex quo adeò fundamento fit conſequens, quod mox ſubjungit Pontifex, quòd hinc *utique & recognoſcere debeant, & utique recognoſcant, ſicuti in præſentia ſua recognovêre* (Germaniæ Principes) *jus, & authoritatem examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ſpectare* ad ſe, ceu Papam, *qui eum inungit, conſecrat, & coronat &c.* Ex quibus adeò verbis dilucidè conſtat, immeritò inde deduci opinionem illam, quæ ſeptem Electorum in Imperio inſtitutionem reducit in tempora Caroli Magni, quamquàm hujus inſtitutionis in Romanum 48.

Pontificem reducendæ, radix & fundamentum ex ea Canonica ſanctione habeatur, quatenus æquitati prorſus conſentaneum, ipſaque naturalis luminis evidentiâ conſpicuum eſt, *quòd in eum, qui Romanum Imperium in perſonam Magnifici Caroli à Græcis tranſtulit ad Germanos*, reduci meritò debeat inſtitutio ac deſignatio Principum, quibus jus & poteſtas ſit, eligendi Regem, poſteà à Sede Apoſtolica promovendum in Imperatorem, quippe cùm jus Occidentalis Imperij, extinctâ Carolinâ proſapiâ, cui ex hæreditaria ſucceſſione erat annexum, non potuerit non regredi ad illum, qui hoc à Græcis ademptum, non ulteriùs, quàm in maſculinæ Carolinæ ſtirpis Reges unicè collocaverat.

49. Et hinc facilè eliduntur eæ Elieſianæ exprobrationes, quibus opponit: *Vt jus electionis Imperatoris Sedes Apoſtolica in Germanos Principes tranſtuliſſet, opertuiſſe, quòd priùs id habuiſſet.* Conſtat namque *ex præcedentibus*, ex eo tempore ſanctæ Sedi quæſitum eſſe hoc jus, quando Græcis illud ademit, & quia non ultra Carolinam ſtirpem, id primitus fecit hæreditarium, hâc proſapiâ extinctâ, ſecundùm ipſam rei evidentiam, neceſſariò redijſſe ad eandem ſanctam Sedem, non Romanæ Civitatis, uti *antecedenter* fuit oſtenſum, nomine, ſed Apoſtolicæ authoritatis jure, id Græcis adimentem, & transferentem in Caroli Magni proſapiam.

50. Ne porrò Elieſius præſumat, Innocentio IV. per ſummam impudentiam *tacitè* objicere, ac ſi in causâ propriâ locutus, minùs videretur fide dignus, audire lubeat Concilij quoque Viennenſis conſtitutionem *in Clementina unic. De jurejurando.* relatam, cujus, operæpretium eſt, ad partis adverſæ cavillationes evidentiùs reprimendas, integrum tenorem hîc proferre: *Romani*, inquit, *Principes Orthodoxæ fidei profeſſores, ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, cujus Caput Chriſtus Redemptor noſter, ac Romanum Pontificem, ejuſdem Redemptoris Vicarium, ſervare fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem perſonæ ad Imperialis celſitudinis apicem aſſumendæ, nec non unctionem, conſecrationem, & Imperij coronam accipiunt, ſua ſubmittere capita, non reputabant indignum, ſéque illi, & eidem Eccleſiæ*, quæ à Græcis Imperium tranſtulit ad Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum pervenit, *aſtringere vinculo juramenti, prout tam mos obſervationis antiquæ temporibus noviſſimis renovata, quàm forma juramenti hujuſmodi ſacris inſerta Canonibus, manifeſtant.* Adverſùs hanc igitur Concilij Generalis in Gallia celebrati ſanctionem ſi repugnare contendas, mi Elieſi, quid niſi maledictionem illam in caput tuum accerſis, quam Chriſtus *Matth. 18.* protulit adverſùs illos, qui Eccleſiam in Concilio Generali repræſentatam non audierint? Num verò fas tibi erit excipere, ac ſi Concilij illius decreta à Clemente V. concinnata, non ſint emiſſa à Generali Synodo? Quæ enim alia Concilij norma, niſi ut ejuſdem ſanctionum authoritas ſubſiſtere debeat ex Nomine Chriſti, adeoque Vicaria hujus poteſtate, Romano Pontifici inexiſtente, ſicque ultimatum hujuſmodi ſanctionibus ex Concilij ſimul & Pontificis conſenſu comprobatis robur impertiente, ac deinceps communi authoritatis Oecumenicæ nomine promulgante? Quî verò prætexendo, in Concilio illud tantummodò vim habere, quod ex profeſſo ibi decretum ac determinatum eſt, ab iſta authoritativâ Concilij vi excludere auſis id, quod pro fundamento decreti Conciliaris adſtruitur ex profeſſo; quemadmodùm res ita ſe habet in præductæ Synodalis ſanctionis concluſione, quòd nempe innitatur ipſiſſimo illi fundamento, in vi cujus ibi diſertè aſſeritur, Imperium à Græcis in Germanos tranſlatum, ſicque jus Imperatorem eligendi ad certos Germaniæ Principes derivatum fuiſſe ex Sedis Apoſtolicæ authoritate Oecumenicâ.

51. Hinc pro *ſecundò* non multum hîc immoror, quòd alibi jam fusè præſtiti in indagando tempore, *quando, & à quonam Pontifice ſeptem Electorum inſtitutio facta ſit?* Dum enim ſubſtantia rei hujus adeò aperta eſt, quòd reducenda ſit in Sedis Apoſtolicæ authoritatem, quid intereſt noſtri inſtituti, multis indagare velle ejus circumſtantias particulares. Ad hujus itaque negotij expeditionem, ſufficiat nobis, quòd Elieſius haud obſcurè dicat, non niſi uſque ad Imperij ad Græcos translationem, jus conſtituendi Imperatorem, fuiſſe vel penes populum, ac Senatum Romanum, vel ejus militarem exercitum. Ubi ergo dignitatis Imperatoriæ in Græciam translatæ collatio fuit adempta populo Romano, annuâ etiam vectigalis ſolutione ſuam erga Græcos Imperatores ſubjectionem antehac profiteri compulſo, quomodò in hujus poteratteſſe poteſtate, ut eam, excluſis Græcis, ad ſe retraheret? Et quia neque Carolus Magnus Francorum Rex, jure belli multis quidem Italiæ Principatibus ſibi comparatis, ullatenus dici poteſt, à Græcis vindicâſſe ſibi Imperium, quis alius, niſi Romanus Pontifex, ex altiori Vicariatûs Chriſti authoritate, valuit, Imperium Occidentis, Græcis hæreticis juſtè ademptum, transferre in Caroli Magni proſapiam, atque hâc exſpirante, in Germaniam, unà cum jure eligendi hujus Principibus conceſſo?

52. Hoc non parum firmat ipſiſſimum illud, quod affirmat Elieſius, nempe extinctâ Carolinâ ſtirpe, ruiſſe Imperium, nec priùs cœpiſſe quemquam Germaniæ Principem, licèt electũ in Regem, potiri Imperatoris titulo, quàm ubi Otho primus à Summo Pontifice in Imperatorem coronatus fuit. Cauſatur equidem Elieſius: *Cùm jure naturali in Regno electivo poteſtas eligendi pertineat ad univerſum populum, ad turbas autem devitandas, in Germania ſit introductum, ut præcipui Proceres ex conſenſu populi, cæteros cives repræſentantes, faciant Regis, aut Imperatoris coronationem.* Attamen ex hoc ipſo Elieſij effato ſe offert mihi occaſio, ſciſcitandi; an igitur fateri tandem compulſus fuerit, Regiæ ac Imperatoriæ dignitatis ad hanc ſeu proſapiam, ſeu individuum applicationem non eſſe juris *Divini*, ſed *humani*, ſicque *moralitatis* in regnum cælorum ordinabili, ſeu deordinabili ſubjectam, ſubeſſe Oecumenicæ ad *Quodcunque*

Mora-

Morale in terris seu solvendum, seu ligandum Divinitus constitutæ potestati?

53. Quo iterum, iterumque jam præsuppositio, videamus pro *tertio*, quantum momenti sit in *tertia* Ellieſij exceptione, vim in hoc facientis; *Quòd neque solus Pontifex, neque solus Imperator absque concursu Principum, ac Statuum Imperij, potuisset jus eligendi Regem & Imperatorem de jure quasi naturali eisdem competens, certis dumtaxat Principibus appropriare?* Optarem, ut Ellieſius in Innocentij III. constitutione *Venerabilem. 34. De electione.* & *Clementinâ* in Concilio Generali editâ *sanctione unicâ. De jurejurando.* attentè observâsset, quàm circumspectè isti Pontifices, unà cum præfatâ Oecumenicâ Synodo loquantur, jus eligendi *Regem*, non verò *Imperatorem*, attribuentes Germaniæ Principibus, subjiciendo, ex tunc Regem sic electum, in Imperatorem posteà promovendum, reservari judicio ac examini Summi Pontificis. Quæ distinctio valde circumspecta, ipsomet Ellieſio fatente, post extinctam Caroli Magni prolapiam, in praxi etiam fuit in tantum observata, ut duo intrà Germaniam electi Reges haudquaquàm potirentur titulo Imperatorio, quoúsque ad hunc à Sede Apostolica postmodùm admissus, & coronatus fuerat Otho primus. Quare ea Ellieſij argumentatio ex jure quasi naturali evincit quidem, penes Germanos potuisse subsistere jus eligendi Regem, dum tamen intentio semper erat, & erit, non alterum præficiendi, nisi qui promovendus postmodùm esset in Imperatorem, quæ promotio ex *præscriptis* Canonicis, & Conciliaribus sanctionibus stabat penes Romanum Pontificem, idcircò ex præjactis fundamentis jam planum redditur, si jus Regium in Germania discernatur à jure Imperatorio, omnimodam circa hoc ex tempore Imperij à Græcis adempti, & in Carolum Magnum translati, in ejusque tantem prolapia extincti dispositionem, ita redijsse ad potestatem Pontificiam, ut consequenter jus eidem eligendi, non præcisè Regem Germanorum, sed quà promovendum in Imperatorem, reincideriit ad Sedis Apostolicæ authoritatem.

54. Quibus taliter constitutis, non omninò improbo, quas Pontificis, Imperatoris, & Principum *in negotio electionis, seu Regis, seu Imperatoris*, functiones discernit Ellieſius, dum Imperator quidem ex consilio Principum delegisse potuisset certos, Regis Germaniæ Electores, ubi tamen cæteri Principes suo ad Regem sibi, subditisque suis præficiendum juri cessissent, attamen, quia sub hac eligendi normâ non erat intentio, sistendi in constituendo Germaniæ, seu etiam Italiæ Rege, sed Imperatoriam dignitatem in natione suâ conservandi & propagandi, idcircò ea Imperatoria, & Imperij Principum constitutio ita fuerat confirmanda à Sede Apostolica, ut sub hac ipsâ confirmatione suâ, Romanus Pontifex super Rege, quà in Imperatorem Romanorum posteà promovendo, debuerit *specificè* suam Apostolicam im. ertire authoritatem, eo ipso, quòd per hanc Imperium à Græcis ademptum, & in Caroli Magni prolapiam, non ulteriùs translatum, sub *specifico*, Regem posteà in Imperatorem promovendum, eligendi jure: non aliter potuerit esse propagatum, nisi ex indulto ejusdem Sedis Apostolicæ.

§. III.

Quantum momenti sit in argumentis, ad Papa supra Reges potestatem probandam, peti solitis ex Gregorij VII. in Concilio Romano adversùs Henricum IV. Alexandri III. in Concilio Lateranensi adversùs Fridericum I. nec non Innocentij IV. in Concilio Lugdunensi adversùs Fridericum II. editis sententys?

55. DEinceps cum Ellieſio congrediar inducendo exempla, quæ in via *Facti* negare non audet, sed in via *Iuris* contendit, absque legitimâ authoritate, seu causâ justâ esse facta, quantumvis unà cum Pontifice, Concilia subinde etiam Oecumenica dignoscantur in eis interveniſſe. Quæ ratio est, quòd prætermittam Ludovici Pij, & Lotharij exauthorationes, quarum priorem nonnulli dicunt factam à Concilio Compendionensi absque Romani Pontificis authoritate; de posteriori autem scribit Nithardus *lib. 4. tom. 7. Concil. col. 1177. & 1788.* nihil aliud actitatum esse in Concilio Aquisgranensi, nisi quòd Episcopi fuerint in consilium adhibiti, num liceret sibi, partem Francici Regni à Lothario relictam regere? Censuerintque, id ab ipsis tutâ conscientiâ fieri posse. Quare rem hanc ab Ellieſio *à pag. 524. & seqq.* fusiùs discussam, relinquo in suspenso.

ARGUMENTUM I.

Desumptum ab exemplo Henrici IV. Imperatoris à Gregorio VII. depositi.

56. DE hac Gregorij VII. exauthoratione sic loquitur Author *tract. de libert. Gallic. Eccles. lib. 4. cap. 5.* Nempe in Concilio Romano III. sub Gregorio VII. *Anno 1076.* sententia depositionis contra Henricum IV. Germaniæ Regem pronuntiata fuit, atque ejus subditi à juramento fidelitatis absoluti, rursusque in Concilio Romano VII. *Anno 1080.* depositio & absolutio confirmatæ sunt. *ex pag. 72. n. 1.*

Exceptio Ellieſij.

57. HIc Author *præs. pag. 536.* suis contra hanc Imperatoris depositionem exceptionibus præmittit *primò* sequentem rei enarrationem historicam. Nempe inter Gregorium VII. & Henricum IV. dissidij causa ferebatur, quòd is Episcopos & Abbates partim pretio, partim privatâ authoritate, quod investituram vocant, constitueret. Hâc de causâ initio Pontificatûs Gregorius eum admonuit, nè deinceps largitione corruptus, Episcopatus, & beneficia conferret, alioquin se in delinquentes pœnis Ecclesiasticis ulturum. Sed discordia non eru-

pit ante annum 1076. quo Gregorius & Henricus sese mutuò damnationibus appetiverè. Imperator enim Legatione Pontificis (quam Ellieſius ſuperbam vocitat) exaſperatus, Concilium Wormatiæ indixit, in quo Gregorius variorum flagitiorum reſultans, depoſitus eſt, miſſaque Romam Legatio cum contumelioſa litterâ, quibus denuntiabatur, ut ſe Epiſcopatu abdicaret.

58. Econtra verò Gregorius habitâ Romæ Synodo, Epiſcopos hujus ſententiæ authores excommunicat, ipſique Henrico Regnum Teutonum & Italiæ abrogat, omnéſque Chriſtianos à vinculo juramenti abſolvit. Hinc varia actitata, quouſque Saxonibus bellum contra Henricum parantibus, Principes Allemaniæ veriti, ne Regno ſpoliarentur, authores Henrico fuerunt, ut cum Gregorio reconciliaretur, quod Canoſſæ intra Agrum Regientem ſitæ factum fuit, Henrico veniam petente, quam primùm deteſtatam, ipſi tandem conceſſiſſe Pontifex ait, Ellieſius nos, ſubjiciens: Gregorium nihilominùs, quia inclementiâ ſui irritatum Cæſaris animum cernebat, clam Rudolphum Ducem Saxoniæ ad Imperium capeſſendum ſollicitaſſe: eumque à Saxonibus electum, Henrico moviſſe bellum. Hinc Gregorius in Concilio Romano *anno 1080.* latam in Henricum ſententiam renovat, Imperiumque confirmat Rudolpho, qui tamen eodem anno prælio commiſſo, eſt occiſus, inutili penes ſuos relictâ victoria. Interim novem decim Epiſcopi Mogontiæ, ac poſtea triginta Brixiæ congregati, Gregorium deponunt, & Guiberum Ravennatem Epiſcopum, dictum Clementem VI. in ejus locum eligunt, quem Imperator cum exercitu Romam veniens, expulſo Gregorio, in Sede Apoſtolicâ collocavit, & ab eo coronam Imperatorum accepit.

59. Exinde fœderati Principes Hermanno Lotharingo Regnum deferunt *anno 1082.* qui annis poſt quatuor extinctus eſt, cum interea anno ſequenti anno 1085. mortuus fuerat Gregorius cui ſucceſſit Victor III. viti functus anno 1088; in ſucceſſorem à Cardinalibus delecto Othone Ordinis Sti Benedicti Urbano II. qui ſententiam in Henricum & Guibertum à Gregorio latam confirmavit, ſed variè vexatus, Roma mortuus eſt, eique anno 1099 ſucceſſit Paſchalis, ſtatuens Guibertum bellum gerens, Guiberto paulò poſt anno 1100. è vivis abeunte: neque tamen ejus morte factionum ſtudia reſciſſa ſunt, Richardo, qui Guiberto favebat, è ſuffitiente Albertum quendam Aretinum, atque poſt hunc Maginulpho apud Ravennam uſurpante Pontificatûs titulum. Nec omnis Imperii, quem Pontificius præde ganerum, cum adverſâ Henricum Pontifex excitaverunt ejus filium Conradum, & eo mortuo, filium alterum Henricum, à quo pater Imperio ſpoliatus, captus, & in cuſtodiam conjectus eſt, profligus demum anno 1106. deceſſens. Cui enarrationi poſt aliorum quoque Imperatorum de Inveſtiturâ varia protenſæ recenſendâ actâ, Ellieſius ſubnectit ſequentia, ea nimirum, quæ tum à Pontificibus, tum à Romanis Imperatoribus ejus diſſidii tempore ſunt attentata, ausúe, ita exemplum trahi minimè poſſe, cùm utrinque multa, præter jura, ac præter æquitatem omnem, crudeliter, & impiè fuerint geſta.

Secundò pronúde pergit Ellieſius ulteriorem de Inveſtiturâ enarrationem ita retexere. Violentiam, inquiens, Henrici IV. in Romanos Pontifices, non imitatus eſt modò, ſed & ſuperavit Henricus V. qui veniens in Italiam à Paſchali per vim extorſit jura Inveſtiturarum, de quibus tantum erat certamen exortum, & ab eodem titu ſolito Imperator inauguratus eſt. Sed quamprimùm de Italiâ diſceſſit, hæc omnia irrita fecit Paſchalis in Concilio Lateranenſi, anno 1112. Indéque in Concilio Viennenſi, Inveſtituram Epiſcopatuum hæreſim eſſe, declaratum eſt. Sed Gelaſio II. Paſchalis ſucceſſore, Romam rediit Henricus, ut ab eo confirmationem eorum, quæ à Paſchali II. ſibi conceſſa fuerant, extorqueret: ſed cùm ille Româ profugiſſet, Burdinum, Gregorium VIII. à nonnullis ſchiſmaticum, Bracarenſem Archiepiſcopum, Antipapam conſtituit. Poſt diſceſſum Henrici Gelaſius Romam rediit: ſed excommunicato Henrico, & Burdino, iterum exulare compulſus, paulò poſt obiit; cui ſucceſſit Calixtus II. ſub quo pax inter Pontificem & Imperatorem inita eſt, ac controverſia de Inveſtituris anno 1122. amicè terminata in Concordia Wormatienſi, in quo Imperator Inveſturam per annulum & baculum remiſit. Canonicamque electionem, & liberam conſecrationem Epiſcopis, ſed ea alias per Pontificem Imperatori conceſſit, ut electiones Epiſcoporum & Abbatum Regni Teutonici, eoram ipſo fierent, abſque ſimoniâ & violentiâ, electus autem Regalia per ſceptrum acciperet.

Quò jam retrahere, vilum eſt operæpre- 61.
tium, quas Ellieſius deplorat ex illis Pontificum inter, ac Imperatorum controverſiis obortas calamitates, quas ſanguinis ſtrages, bellorum, Deus bone! ex Inveſturarum controverſiâ, & temerariâ Gregorii VII. ſententiâ ſuxerunt in Imperio fœditates, cædes, rebelliones, bella, parricidia, & quæ non mutuæ Epiſcoporum proſcriptiones, Concilia ſibi invicem oppoſita, ſpoliata templa, violatæ aræ, dejecti Pontifices, alij in eorum locum ſubfecti: de Romano Epiſcopatu ex arreto ſæpiùs eorum, longo ac diro ſchiſmate Eccleſia vexata, uno verbo omnia ſive in Imperio, ſive in Eccleſia fuſque deque verſa.

Hinc tertiò pergit Ellieſius in Gregorium 62.
VII. invehi. Quamquam varia, inquiens, fuerint pro variis affectibus Scriptorum de hoc diſſidio judicia, nihilominùs tamen omnes Gregorij de Imperatore depoſitionem condamnant, novum & antehac inauditum fuiſſe, agnoverunt, & ex his non pauci crudelitatis & ambitionis arguunt Gregorium, ante Pontificalis adeptionem de tyrannide cruditatur jam notatum à Petro Damiano *Epiſt. 10. lib. 1.* Leone quoque Oſtienſi *lib. 3. cap. 20.* vocante eum elationæ turgidum, & *cap. 21.* accuſante ipſum perfidiæ, quod poſt receptionem libri

Henri-

Digitized by Google

Henricum Mathildæ conſilijs, quemdam miſerit, ad coronam illi auferendam, & adverſùs Imperatorem ei ſuaſerit rebellionem: ipſomet etiam Rudolpho, qui in locum Henrici ſuffectus fuerat, in acie vulnerato, paulò ante mortem fatente, ſe injuſtè ex juſſione & mandato Pontificis rebellâſſe; veluti referat Hemoldus *Chronici Sclavonici lib. 1. cap. 24.* imò ipſomet Gregorio morti proximo, eorum, quæ contra Henricum IV. tentaverat, pœnitente; uti refert Sigebertus *in Chronico.* Unde concludit Elliesius. Quis ergo non videat, pluris fieri debere morientium Henrici adverſariorum verba eo tempore prolata, quo veræ tum demum excutiuntur pectore voces, detrahiturque perſona, atque rei veritas; quam quæ ipſi odijs, & ambitione impulſi, ſcripſerunt, aut geſſerunt?

63. *Quarto* proinde Elliesius Conciliorum, nempe Romani III. & VIII. ſub Gregorio VII. Beneventani ſub Victore III. Placentini, & Claromontani ſub Urbano II. iterumque Romani ſub Paſchali II. decreta elidere nititur, tum quòd majoris fieri non debeat iſtorum Conciliorum authoritas, quam ipſorum Pontificum, quorum authoritate convocata ſunt, ijſque opponi poſſe Concilia ab Henrico convocata, quæ in Pontificem ſententiam tulerunt; Wormatienſe ſcilicet, Papienſe, Moguntinum, Brixienſe, & Moguntinum alterum, in quo Brixienſis Concilij ſententia eſt confirmata.

64. Pari modo pro *quinto* Authoribus, qui Gregorij VII. factum approbârunt, ſcilicet Mariano Scoto, Lamberto Schafnaburgenſi, Anſelmo Cantuarienſi, & Lucenſi, Geberhardo Salisburgenſi, Stephano Alberſtadenſi, Leoni Oſtienſi, Othoni Friſingenſi, Dodechino, & Abbati Urſpergenſi reponit Elliesius, hos perinde, ac Bellarminus Bennonem Cardinalem, aliosque Scriptores, uti ſuſpectos, rejicit, poſſe plerosque ex illis, qui Gregorij partes ſequebantur, meritò repelli: quippe cùm eo tempore omnes fere Scriptores vel Imperatoris, vel Pontificis partes acriter tutati ſint, ut teſtis eſt Anonymus *in vita Henrici IV.* Et *primò* quidem Mariani Scoti authoritatem nullius eſſe momenti, cùm faverit ipſe rebellibus Saxonibus, & defectionem eorum probaverit. Pariter Lucenſem Anſelmum, Gregorij VII. Patronum fuiſſe, uti teſtantur Sigebertus, & Trithemius, nec adeò ejus authoritatem majoris eſſe momenti, quàm Gregorij. Gebehardum quoque eodem munere functum eſſe, ac diſputâſſe cum Vicetone Moguntino Archiepiſcopo: Lambertum quoque Schafnaburgenſem, aliosque Scriptores ob Inveſtituras, & tentata in Gregorium, damnâſſe Imperatorem, at ejus exauthorationem non omninò approbare, ſed hiſtoricè tantùm referre. Multos verò Authores Henricum etiam poſt hanc exauthorationem appellare Imperatorem, inter quos Anonymum *hiſt. Franciæ* Scriptorem apud Duchelnium *t. 4.* obſervare, quòd excommunicatio, quæ totum Eccleſiæ ſtatum turbavit, à Gregorio lata fuerit contra totius pene Concilij voluntatem. Albertum Aquenſem *lib. 1. cap. 7.* Guibertum Novigentinum *lib. 3. cap. 2.* Guilielmum Tyrium *lib. 1. cap. 13.* & *lib. 9. cap. 8.* Othonem Bambergenſem *epiſt. ad Paſchalem II. anno 1102.* Sugerium *in vita Ludovici VI.* & alios, factum Gregorij, velut novum & inauditum, reprehendere.

Nec pro *ſexto*, ait Elliesius, juvare, ſi reponatur, nonnullos equidem exiſtimâſſe, illam adverſùs Henricum, Gregorij ſententiam fuiſſe injuſtè latam à Pontifice, nullum tamen fuiſſe, qui dubitârit, poteſtatem eſſe Pontifici, Reges deponere, dum ipſe etiam Henricus in epiſtola quadam, eo tempore, quo Gregorio maximè offenſus erat, ſcriptâ, agnovit, in materiâ hæreſeos id fieri poſſe. Etenim ex oppoſito ſtare quàmplurimos Authores, qui non modò injuſtam, ſed & illicitam exiſtimârint Henrici exauthorationem; veluti ſunt Anonymus *in hiſt. ſeu apolog. vitæ Henrici.* imò ipſemet Gregorius *in epiſt. 11. lib. 8. & lib. 7. epiſt. 3.* Nec porrò attendendum eſſe, quæ Henricus, aut alij Imperatores rerum ſuarum neceſſitate locuti, dicere, promittere, aut facere potuerunt; cùm omnes ſciant, iniquum omninò eſſe, ex conditionibus per vim extortis, aliquid Juris aſſumere. Quòd verò additur, Henricum eo tempore, quo maximè erat Gregorio offenſus, agnoviſſe, *in cauſa hæreſeos Reges & Imperatores deponi poſſe*: id tantùm dubitanter ab illo dictum eſſe, aliunde probando, id minimè fieri debere, & in Eccleſia factum non eſſe: quemadmodùm pateat *ex epiſtolâ poſt Synodum Britannenſem* ſcriptâ, ex qua videre ſit, Henricum per conceſſionem tantùm, ac ſecundùm principia Gregorij & Romanorum, fateri, ob fidem deponi poſſe Reges, ſed non dicere, à quo deponi poſſint: imò ſtatim addere, à Deo deponendos eſſe, idque probare tum exemplo Juliani Apoſtatæ, quem Patrum traditio ſolet Deo judicandum reliquerit, tum Beati Petri, Regem honorificandum eſſe, aſſeverantis.

Refutatio iſtarum exceptionum.

65. PRimò namque ex ipſamet Elliesij relatione hiſtoricâ manifeſtum redditur, Henricum IV. de Simoniâ, & immunitatis Eccleſiaſticæ temeratione à Gregorio VII. ex correctionis Evangelicæ normâ à Chriſto inſtitutâ primitus admonitum, ſi pergeret in Epiſcopatibus & beneficijs Simoniacè conferendis: Eccleſiaſticarum inſuper pœnarum comminationibus, exinde graviori etiam legationis Apoſtolicæ authoritate fuiſſe abſterritum, ſed hinc exaſperatum, Wormatiæ indixiſſe Concilium, in quo Gregorius variorum flagitiorum accuſatus, fuerit depoſitus, miſſâ etiam Romam legatione cum contumelioſis litteris, quibus denuntiabatur, ut ſe Epiſcopatu abdicaret. Quibus ſecundùm ipſius etiam Elliesij confeſſionem, ita ſe habentibus, dum non Eccleſiaſtica duntaxat jura pertinaciter infringebantur, ſed vicaria Chriſti poteſtas enormiſſimè violabatur, num fas erat Gregorio, non vibrare virgam coercitivam *Matth. 18.* Eccleſiæ ſanctæ demandatam, ſicque non excommunicationis duntaxat ferre ſententiam, ſed gladium Impe-

ratoriæ poteſtatis, quem Henricus adverſùs ſanctam Eccleſiam ſtrinxerat, ex ejus manu rapere, per illam ſuper *Quodcunque in terris Morale*, atque adeò ſuper gladium illum Imperatorium, tantæ nequitiæ *moralitate* in Eccleſiæ ac Religionis publicæ perniciem vergente contaminatum, protendi potentem, Petro, ejuſque ſucceſſori Romano Pontifici à Chriſto conceſſam authoritatem; ſolvendo adeò, ſicque perimendo in Henrico jus Imperatoriæ dignitatis? Quod ergo Henricus abſque ullo jure, imò contra expreſſum jus *Divinum*, præſumpſerat in exauthorando Gregorio, hoc iſte Summus Pontifex, ſummo Vicariæ Chriſti authoritatis jure, in perfidum illum Imperatorem meritò retorſit cum Concilio Romano, ipſum non excommunicando duntaxat, ſed etiam deponendo à Cæſareæ Majeſtatis ſublimitate.

67. Sed quid vituperio dignum poſteà egiſſe, dicendus eſt Gregorius, quando Henrico ſupplici non abſque difficultate, veniam quidem conceſſerat, ſed jus Cæſareæ Majeſtatis ipſi ademptum, necdum reſtituerat, animadvertens, ex ſuâ non tam inclementiâ, quàm juſtâ ad ſcelerum enormitatem magis oſtendendam, prorſus proficuâ retardatione, Henrici animum (uti Elliefius ait) eſſe exacerbatum, ut maturè ſibi proſpiceret, Rudolphum Ducem Saxoniæ ſollicitavit ad capeſſendum Imperium; atque hunc à Saxonibus electum, in altero Romano Concilio confirmavit, renovatâ in Henricum Summi Pontificatûs tam iniquum aggreſſorem, Eccleſiæque adeò ſanctæ publicum hoſtem ſententiâ, dum præcipuè illius fautores tum Moguntiæ, tum Brixiæ congregati Epiſcopi, Gregorij depoſitionem iteratò molientes, præſumpſerunt eidem opponere Antipapam Guibertum Ravennatem Epiſcopum, Victori etiam III. poſteà infeſtum, maximæque per Italiam hoſtilis ſtragis manifeſtum reum; meritoque adeò anno 1088. ab Urbano II. denuò condemnatum, eò quòd ex hoc Antipapa, ejuſque poſteà ſucceſſoribus Atellano, & Maginulpho continuatæ fuerint adverſùs Romanam Eccleſiam, ejuſque legitimum Caput, atrociſſimæ hoſtilitates? Quare iniquiſſima eſt, quam Elliefius facere nititur, cladium & calamitatum tum Imperio, tum Eccleſiæ ex Henrici IV. adverſùs Gregorium VII. machinationibus imminentium compenſationem, prætexendo, utrinque præter jura, ac præter æquitatem omnem, plurima crudeliter, ac impiè geſta eſſe, cùm tamen ex prætactis manifeſtè pateat, pro Gregorio ſtetiſſe ſummum jus tam æquitatis, quàm Vicariæ Chriſti authoritatis: cùm econtra in Henrico Eccleſiæ Romanæ, ejuſque Pontificatûs hoſte publico, tam juſtitiæ, quàm poteſtatis, erga Summum Pontificem non niſi arrogatæ, ratio evidenter noſcatur defeciſſe.

68. Hinc ergo pro *ſecundo* ijs, quæ Elliefius *ſecundæ exceptionis loco* de Inveſtituris oppoſuit, *ex pag. 34. n. 44.* *ad tertium Operis noſtris articulum, undecimam de Regalia diſquiſitionem*, rejectis, unicè reſtat examinanda calamitatum, cædum, ſeditionum, ac rebellionum Gregorij VII. in Henricum IV. ſententiæ, ab illo Authore imputatarum deploratio, quam hocce Theologico argumento retorquemus. Si namque ſub formâ per Chriſtum *Matth. 18.* ſanctâ, ſervato ſeu *Divini*, ſeu *naturalis*, ſeu ſuper hiſce fundati *Canonici Iuris* debito ordine, Summus Pontifex procedat adverſùs Regem, ſeu Imperatorem, Juris *Divini* temeratorem, eouſque progreſſum, ut Eccleſiam audire contumaciter detrectet, indeque ex Chriſti juſſu Communionis Chriſtianæ jure deſtituatur, ſeu excommunicetur, ſed necdum correctus, quinimò in ſenſum reprobum datus, ſacræ Religionis ac Eccleſiæ interitum, quantum in ſe eſt, perversâ ſuâ contumaciâ moliatur, ſitque adeò in eo ſtatu poſitus, ut meritò perſentiat illam à Chriſto Apoſtolis *cit. cap. 18.* commiſſam, & ſuper *Quocunque in terris ſeu ſolvendo, ſeu ligando* protenſam virgam coercitivam: num propterea, ſi Paſtor Eccleſiæ Oecumenicus, in vi illius Apoſtolicæ authoritatis, & publicum ſacræ Religionis, ſeu Summi Pontificatûs hoſtem liget cenſuris, & ſubditos ſolvat juramentorum, ſeu homagiorum vinculis, imò jus Regiæ poteſtatis tot ſceleribus contaminatum, ab homine ſibi ſubjecto adimat, numquid vel Chriſto, qui taliter procedendi mandatum fecit, vel ejus Vicario, qui poteſtate ſibi Divinitus commiſſi officij uti compulſus, tali modo proceſſit, imputanda erunt mala inde provenientia? Vel non potiùs, dum Pontifex ſtringit gladium ad malos extirpandos, communioneque fidelium, ne boni ab ipſis præcipitentur in ruinam, privandos, eoſque, ne poteſtatis temporalis gladio adverſùs ſanctæ Eccleſiæ pacem, & Religionem publicam liberè abuti poſſint, exauthorandos, ipſiſſima hæc juſtitiæ adverſùs Eccleſiæ ſanctæ rebelles, publicæque Religionis perturbatores, demonſtratio, ex ſe ipſa eſt tantum bonum, ut in reſpectu illius *quoad moralem imputationem*, haudquaquàm prævalere poſſint mala *per accidens*, & non niſi ex pravorũ Eccleſiæ rebellium contumaciâ provenientia? Hæc igitur, mi Elliefi, expendas, & facilè intelliges, quas Imperij, ac Eccleſiæ calamitates Gregorio VII. imputabas, in ejus Pontificiæ Majeſtatis temeratores meritò retorqueri.

Tertiò proinde conveniens eſſet, mi Elliefi, ut diſcerneres illud, quod Gregorius VII. egit 69.
ex Cathedræ Apoſtolicæ poteſtate, & ex propriæ affectionis voluntate; quemadmodùm Evangeliſta in ipſo etiam Caipha, cùm eſſet anni illius Pontifex, actum ex hoc munere per Divinum quoque inſtinctum moderato promanantem, catenus diſcrevit ab illius contra Chriſtum attentatâ nequitiâ, ut etiam prophetizaſſe dilatur ab Evangeliſtâ. Quando igitur *ſuperiùs* oſtenſum eſt, ex qua authoritate, Clavium ſcilicet Regni Cælorum, ſolvendique ſuper *Quodcunque in terris Morale* protenſâ poteſtate, juſtitiæ ac Religionis publicæ rationibus exigentibus, ſententiam tum excommunicationis, tum depoſitionis Gregorius VII. protulit adverſùs Henricum, cujus nefanda iterum

ſcelera

ſcelera in *epiſtola Ludovici Comitis contra VValtramum* à Baronio *ad annum 1090.* relatâ inſigniter deſcripta cernere licet. Ideo quantumvis verum eſſet, quod affingis Gregorio, tibi jure merito reponeretur illud S. Auguſtini adversùs Donaſtitas effatum. Quid tibi fecit Cathedra Apoſtolica, ut hujus actus, de Conciliorum quoque legitimorum conſilio & comprobatione adversùs Henricum factos, everſos, econtra verò Heinrici pertinaciam & malitiam defenſam velis?

70. Verùm ſi non jam Cathedræ Apoſtolicæ actus publici, ſed ejuſdem vita privata in Gregorio expendantur, hujus ab Adverſarijs fruſtra impugnatam innocentiam, egregiè tuetur Bellarminus *lib. 4. de Romano Pontifice cap. 13.* ad quem, utpote ne in apice quidem validè confutatum, remitto Lectorem. Cui ſuffragatur viſio Divinitus facta à Leone Oſtienſi *lib. 3. cap. 53.* adducta, ex qua reddebatur manifeſtum, res à Gregorio geſtas Divinitus etiam comprobatas fuiſſe; uti videre licet etiam ex Baronio *ad annum 1084.* Quantumvis proinde verum eſſet, quod ab Henrici fautoribus, uti Baronius *ad annum 1080.* aſſerere confingitur, ac ſi Rudolphum in vitæ ſuæ exitu pœnituiſſet, quòd contra Henricum Regem injuſtus exiſſet: *Dexteram, quâ ipſi juraverat, dicendo, juſto Dei judicio abſciſſam ſe pati.* Quantumvis inſuper verum eſſet, ipſum quoque Gregorium morti jam proximum pœnituiſſe eorum, quæ non tam ex Cathedræ Apoſtolicæ authoritate, quàm ex ſubreptione ſuæ privatæ fortaſſis perſonæ aliquando obrepente, poterat ex conſcientiæ teneritudine ſibi viſus fuiſſe minùs rectè peregiſſe: ex hiſce tamen allegationibus plus non evincitur, niſi quod Gregorius Magnus antehàc ſcripſerat: *Conſcientias ſcilicet timoratas, ubi culpa non eſt, ſibi metuere*: dum cæteroqui præinſinuatus Ludovicus Comes *in ſuis ad VValtramum litteris* Papam Gregorium, & Regem Rudolphum de odio erga Henricum, ac de peſſimo hinc interitu damnatos, eatenus vindicat, ut in ipſis locus fuerit illi Pſalmidico effato: *Nónne, qui oderunt te Domine, oderam, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Perfecto odio oderam illos, & inimici facti ſunt mihi:* ac propterea illa de Gregorij & Rudolphi interitu exprobratio, ac de Henrico pro tunc ſuperſtite gloriatio, non pluris facienda fuerit, ac ſi quis Neronem, quia Apoſtolis Petro & Paulo, aut Herodem, quia Iacobo Apoſtolo ſupervixerat, beatum propterea proclamaret.

71. Sed mi Elliefi, pro *quarto* hinc te convenio, ut ipſemet ad mentem reducas, quòd progreſſus fueris, dum etiam Concilia Romana III. & VIII. ſub Gregorio VII. Beneventanum ſub Victore III. Beneventanum, Placentinum & Claromontanum ſub Urbano II. iterumque Romanum ſub Paſchali II. non alio prætextu contendis rejicere: *niſi quòd majoris eorum authoritas fieri non debeat, quàm ipſorum Pontificum, quorum authoritate convocata fuerunt?* Oportet, ut ſiſtas hîc, & conſideres, ſi tali ratione liceat non Apoſtolicam duntaxat tot Pontificum, ſed ipſorum etiam Conciliorum ab hiſce convocatorum authoritatem elidere, nil jam tutum fore in Eccleſia, à fruſtra à Clero Gallicano jam moveri quæſtionem de Conciliorum non acephalorum ſed cum Capite Eccleſiæ coadunatorum ſupra Papam ſuperioritate, ſi non tantùm Capitis hujus, ſed totius etiam Concilij authoritatem tam leviter tractare, imò Concilia hujuſmodi comparare liceat Conciliabulis ab Imperatore ſchiſmatico, propterea quæ juſtè exauthorato, coactis ad obtrudendos, ſeu fovendos Antipapas? 72.

Nec pro *quinto* æqua eſt tua *quinta* exceptio, quâ niteris, Authores integerrimos, quorum pro Gregorio aſſertiones à Bellarmino ſunt deductæ, æquiparare cum Bennonis Cardinalis, aliorumque Henrici partes tuentium atteſtationibus, quamdiu, quod hactenus non feciſti, nec ſolidè facere unquam poteris, legitimæ adversùs hos exceptionis argumenta tam fortia, per dictum Bellarminum expoſita, non efficaciter refutaveris. Quando cauſaris, omnes ferè Scriptores vel Imperatoris, vel Pontificis partes acriter eo tempore tutatos fuiſſe, ut vel hinc authoritatem Scriptorum pro Gregorio ſtantium infringas, oportuit, te cauſæ vel æquitatem, vel iniquitatem ex una alteráve parte ſubſiſtentem, æquiori oculo expendiſſe, dum ex Gregorij parte authoritas Apoſtolica, ex parte autem Henrici contra *Divinum, humanúmque* Ius priùs jam arrogata in Summum Pontificem poteſtas: iterum ex hujus parte tam enormia facinora, & ſacrilegia, etiam ſimoniam cum ſchiſmate, ne dicam, hæreſi conjuncta: ex illius autem parte virga tantorum ſcelerum ex Chriſti præſcripto coercitiva noſcitur interveniſſe.

Et hinc, quam *ſexto loco* Elliefius extenuat 73.
propriam Henrici Imperatoris de Summi Pontificis ad Reges, ex cauſa ſaltem hæreſeos, deponendos poteſtate confeſſionem, aſſeverare hanc oportet, ita Juri *Divino* per Chriſtum conſtituto, conſentaneam fuiſſe, ut conſequenter fruſtraneæ ſint, quæ cofinguntur adversùs illam, exceptiones, quemadmodùm ea etiam, quam idem Elliefius *præced. cap. 4. §. ult.* oppoſuit novitatis objectionem, validè à nobis *ibidem* confutata cernitur.

ARGUMENTUM II.

Petitum ex Friderici I. & Friderici II. depoſitione.

AUthor dicti *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ* 74.
Gallicanæ cit. lib. 4. cap. 5. argumentatur tum ex Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. quod *anno 1168.* Fridericum I. Imperatorem excommunicavit, ejuſque ſubditos à fidelitatis juramento abſolvit. Quæ legitimè præſtita fuiſſe, agnovit Fridericus, quandoquidem Pontifici ſe humiliter ſubjiciens, ſententiam revocari exoraverit. Tum ex Concilio Lugdunenſi ſub Innocentio IV. à quo ſententia depoſitionis in Fridericum II. & abſolutio ſubditorum à juramento fidelitatis decreta fuit.

Ex-

Exceptio Elliesij.

75. PRimò equidem Author iſte nihil reponit adversùs ea, quæ de Friderico I. fuêre adducta; attamen circa Othonem IV. *à pag. 545.* & poſteà circa Fridericum II. *à pag. 545.* talem facit relationem, ut præfatum Othonem contendat, nunquam fuiſſe legitimum Imperatorem, de Friderico autem II. aſſerat, ubi Inveſtituras contumaciter ſibi arrogâſſet, & PontificemHonorium III. de his admonentem ſpreviſſet, anathemate fuerit primùm percuſſus, poſteaque contumaciâ creſcente, privatus Regno & Imperio, univerſis Imperij & Regnorum ſuorum ſubditis abſolutis à juramento fidelitatis. Exinde præfatus Elliesius in Honorij ſucceſſorem Gregorium IX. duriùs cum eodem Friderico agentem, graviter invehitur, atque iſtius ex authoritate Imperatoris partes manifeſtè ſuſcipit. Sed quia ejus hiſtorica relatio apertè evaneſcit ex ijs, quæ Author *Regalis Sacerdotij lib. 1. §. 7. n. 1.* fuſiùs exponit, ad eum ab Elliesio nullatenus confutatum, remitto Lectorem, ne præter neceſſitatem longior hîc eſſe debeam, dum præcipuè cauſam Friderici Concilium Generale Lugdunenſe ſub Innocentio IV. poſtmodùm condemnavit, latâ in illum ſententiâ tenoris *inferiùs* referendi, ex quo manifeſta redditur iniqua ejus Imperatoris defenſio.

76. Verùm pro *ſecundo* Elliesius *à pag. 551.* non veretur excipere, quòd ſententia præinſinuata non à Concilio, ſed ab Innocentio lata fuerit, Synodo eam neque examinante, neque confirmante: ſit autem neceſſum, ut decretum aliquod Concilij authoritatem obtineat, Conciliariter id examinari, ſingulis Patrum rogatis ad dicendam ſententiam, neq; verò quidquam horum circa illud negotium contigerit in Concilio Lugdunenſi. Addit is Author, iſtud Concilium non immeritò negari fuiſſe Generale, cùm non omnes Chriſtianitatis Nationes ad id vocatæ fuerint: quinimò, licèt Generale fuiſſet, dici poſſe, quòd in præſenti quæſtione, utpote non tam *Iuris*, quàm *Facti*, errare potuerit, quippe cùm in ea Synodo non de jure Pontificis, ſed hoc præſuppoſito, quæſitum ſit; *utrùm Fridericus ob crimina ibi allegata diris eſſet devovendus?*

Refutatio iſtarum exceptionum.

77. EXordiendo à poſtrema exceptione, remitto Lectorem ad ea, quæ tum *in præſenſentis articuli* diſcuſſione *antecedenter* dixeramus, tum fuſiùs circa *ſecundum* de Concilij, & *tertium* de infallibilitate Papæ, ex cathedra Apoſtolica definientis, fuſiùs diſſeremus de iſthoc quæſtionis puncto, quomodò in ijs, quæ *Facti* ſunt, ubi cum fidei principijs ſub prudentiali non naturalis duntaxat, ſed ſupernaturalis ordinis lumine, per Spiritûs ſancti aſſiſtentiam, ab ipſomet Chriſto repromiſſam, conferuntur, ſit in Papa & Concilio infallibilitas *practicæ* deciſionis, ab omni *materiali* falſitatis concretione depuratæ per directionem Spiritûs ſancti, de quo Chriſtus *Ioannis 16.* dixit Apoſtolis, fore, ut doceret omnem, adeoque *practicam* etiam, ex *Facto* aliquocum Divini luminis principijs per prudentiam infuſam conferendo, ſubſiſtentem veritatem.

Quo jam præſuppoſito, dum ex fundamentis *articulo ſecundo* deducendis, etiam patebit, Oecumenici Concilij character fuiſſe in præadducta Lugdunenſi Synodo, ſufficiet pro *primo*; prætactam ejuſdem Concilij ſententiam, relatam *in Cap. Ad Apoſtolicæ. De ſent. & re judic. in 6.* proferre in medium, ad oſtendendum, tum quòd iſta deciſio verè fuerit non ſolius Innocentij, ſed Concilij: tum quòd præinſinuata Authoris *Regalis Sacerdotij*, non verò Elliesij relatio hiſtorica, nitatur veritate, ſummæque juſtitiæ, ac æquitatis ratio eſflagitârit eam Decretalem, Friderici condemnatoriam, quæ ita ſe habet: *Cùm dura guerrarum commotio nonnullas profeſſionis Chriſtianæ provincias diutiùs afflixiſſet, nos ad Fridericum præcipuum Principem ſæcularem, diſſenſionis, & tribulationis authorem, à felicis recordationis Gregorio Papa IX. Prædeceſſore noſtro pro ſuis exceſſibus anathematis vinculo innodatum, ſpeciales Nuntios, & magnæ authoritatis viros duximus deſtinandos &c. Nos itaque ſuper præmiſſis, & quàm pluribus alijs ejus neſandis exceſſibus cum Fratribus noſtris, & ſancto Concilio deliberatione præhabitâ diligenti* (quomodò autem iſthæc cum ſacro Concilio deliberatio ſubſtitiſſet, ſi, uti Elliesius gratis prætendit, ſingulorum etiam Patrum ſuffragia non fuiſſent poſtulata?) *Cùm Ieſu Chriſti vices, licèt immeriti, teneamus in terris,* (En Oecumenici Concilij characterem ex vicario Chriſti nomine ſubſiſtentem) *nobiſque in Beati Petri perſonâ dictum ſit.* Quodcunque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in cælis. *Memoratum Principem, qui ſe Imperio & Regnis, omnique honore & dignitate reddidit indignum, omni honore & dignitate privatum à Domino oſtendimus, & denuntiamus: & nihilominùs ſententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento hujuſmodi perpetuò abſolventes, authoritate Apoſtolicâ firmiter inhibendo, ne quiſquam de cætero ſibi tanquam Imperatori, vel Regi pareat, & intendat. Decernendo, quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori, vel Regi conſilium, vel auxilium præſtiterint, ſeu favorem, ipſo facto excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Illi autem, ad quos Imperatoris ſpectat electio, eligant liberè ſucceſſorem.*

78.

Ex qua proinde Decretali pro *ſecundo* ad intentum noſtrum ita licet argumentari. Etenim ex ejus Canonicæ intrà Concilium Lugdunenſe editæ ſanctionis litterâ clarè conſtat, ejus fundamentum reduci in hoc fidei principium, quo credimus, Summum Pontificem Chriſti in terris agere vices, ipſiſque in perſona Petri dictum eſſe: *Quodcunque ligaveris, ſeu ſolveris ſuper terram, erit ligatum, vel ſolutum in cælis.* Quis verò negare auſit, ſub iſto *quocunque, quod eſt in terris Morale*, contineri actus *morales* publici quoque à Rege promanantis regiminis: & dignitatis Regiæ ad hanc individuam perſonam, quâ ex æquitatis ratione faciendam *applicabilitatem*, ejuſque in Rege Eccleſiæ ſanctæ perſeverantiam

79. ex pag. 85. n. 62.

Moralem? Sub illo adeò fidei principio, per eam sanctionem Synodalem expendebatur Imperatoris ex factionibus fuis indignitas. Cujus judicaria proinde discussio, licèt fuerit dependens à probationibus, quæ intrà prudentiæ naturalis sphæram non supergrederentur *moralem certitudinem*, attamen hoc Oecumenici Concilij, una & Summi Pontificis judicium, per Spiritus Sancti gratiam ita depœbatur à *materiali*, falsitatis periculo obnoxiâ concretione, ut alitor prudentiæ insuæ commentarius tertiudo *penitùs* omninò dam falsitatem excluderet, utpote per Dei infallibilem effomatas, & cum illo fidei principio collatas, ficque sub forma *veritatis* haltem fyllogifticâ progrederetur ad concludendam lententiam, adversus Imperatorem *judicaliter* ferendam fub verâ lumini fupernaturali innixâ consequentia Theologicâ.

80. His protestis suppositis, discutienda foret relatio, quæ Elliefius à pag. 172. Ludovici Imperatoris exauthorationem improbabat, fed certis de causis malo circa hoc Lectorem remittere tuli ea, quæ Author *Regalis Sacerdotij cap.* 11. §. 3. discutit. Quæ verò idem Elliefius à pag. 560. profert circa Bonifacij VIII. Extravagantem *Unam sanctam. De majorit. & obed.* ea à nobis fuisse expensa cernere licet *in præfat. Summatæ cap.* 2. §. 2. n. 6. *& seq.*

§. IV.

Quantum ad præsens institutum monenda ex cit. Concilij Lateranensis, Constantiensis, & tandem Tridentini sanctionibus mas adducenda?

ARGUMENTUM I.

Petitum ex duplici Concilio Generali Lateranensi.

81. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. cap.* 7. ita pergit argumentari. Concilium Generale Lateranense IV. anno Christi 1215. cui plurimi Galli interfuerunt, *Can. iii.* decernit: *Relatos autem se noverint à debito fidelitatis, ac hominij, & omni obsequio, denec in tanta iniquitate permanserint* (Domini temporalis) *quicunque illis aliquo modo tenebuntur annexi.*

82. Alterum porrò Lateranense Concilium *anno* 1215. celebratum ita decernit *Cap.* 3. *Si vero Dominus temporalis requisitus, vel monitus ab Ecclesia, terram suam purgare neglexerit ab hæreticis fœditate, per Metropolitanum, & cæteros comprovinciales Episcopos excommunicationis vinculo innodetur, & si satisfacere contempserit infra annum, significetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipse Vasallos ab ejus fidelitate denuntiet absolutos, & terram expositi Catholici occupandam, qui eam exterminato hæretico, sine ulla contradictione possideant. &c.*

Excepcio Elliefij.

83. NIhil contra prius, fed posterius hîc relatum Lateranense Concilium excepit Elliefius. *Primò* nec Ecclesiam, nec Concilium Generale eam repræsentans, quidquam habere juris in temporalia Regum Bona, nec de ipfi ftatuere polle, quippe cum Regum potestas *immediatè* à Deo fit, nec adeò eam ja auferre, aut aliquid juris alteri in eam tribuere polle, præter ipfummet Deum.

Secundò. Illum Canonem non fuiffe ab Universali Concilio constitutum, fed à folo Papa conditum, Nauclero, Platinâ, Jacobo Muldemporio, & Matthæo Parisiensi attestantibus, in eo Concilio multa consultata, fed pauca effe concluía: adftipulantibus quibusdam Synodi Canonibus *pag. 35. 41. 42. 81. & 86.* utpote qui univerfi Canones demonftrant, quòd fint opus Innocentij III. partim in ipfo Concilio, partim poft Concilium, exaratum. Nec denique Canonem illum effe de dogmate, fed disciplina, neminem verò dubitare, quòd Concilium etiam Generale errare poffit in disciplina.

Refutatio iftarum exceptionum.

84. PRimò namque Elliefium, qui antehac in Rege Franciæ Childerico deponendo & subrogando Pipino, Stationum Regni authoritatem interveniffe contendebat, convenio, quatenus ea prima & *principalis* exceptio convenit cum illâ tam folenni affertione fuâ? Et qua Romano populo in Imperio Græcis adempto, & in Carolum Magnum translato primas attributum patres, nullam ipfum convenire, fcilicitando, qualiter hoc affertum fuum fubfiftat cum principio proximè tradito, quo nititur inferre ex hoc, quòd Regum æque ac Imperatorum potestas fit *immediatè* à Deo, neminem; præter ipfummet Deum, poffe eam potestatem illis auferre, aut aliquid juris alteri in eam tribuere? Sed hæc in anterioribus multimodè jam difcuffa fuerunt; quomodò fcilicet non tam Regia potestas in fe ipfa *formaliter*; quàm *concreta*, prout eft in hoc fanctæ Ecclefiæ fubjacente fuppofito, *quod publicè etiam reipublicæ moralique* ex hac concretione *Ecclesiæ moralitates*, fubfit fanctæ Ecclefiæ tum virgæ coercitivæ, tum Paftoralis officij Oecumenicæ authoritati.

85. *Pro fecundo.* Ipfi Concilij præmiffi Acta publica *tom.* 5. *par.* 2. *edit. Colon.* à *pag.* 822. relata, dum decreta fub ejufdem Concilij nomine exhibent, eo ipfo probant, effe Conciliariter concluía. Nec obftat, quòd inter multa, quæ fuerunt conclusa, non nifi pauca (et utique, quæ *ardu loco* recenfentur) fuerint concluía: fas namque Concilium tam quoque imperfecte authoritatem, ut quæ ex præmiffis Canonibus, quippe cum in 25. dicatur: *De multa providentia fuiffe in Concilio Lateranenfi prohibitum.* Et in 33. jubeatur *observari mederatas in Concilio Lateranenfi definita*: item in 41. afferat Pontifex: *fe judicia Synodalia definire.* Rurfus in 46. voluiffe *Lateranenfe Concilium immunitati Ecclesiasticæ providere.*

Tametfi porrò Canon in argumento *fupra* 87. riori expofito adductus, loquatur de disciplina: quis tamen hæc *disciplinalitas* fubfiftit ex

honestate morum per ipsum fides lumen nobis tradita, consequens est, si Concilium Generale in Ecclesiastica disciplina efformandâ *substantialem* errorem committeret, hunc redendorum esse contra dogmaticam quoque fidei veritatem, falsissimumque adeò est, quod Ellesius pro indubitato supponit, nempe *Concilium etiam Generale in disciplina Ecclesiastica errare posse.*

88. His ita constitutis, pro *tertio* lubeat præadducîam Concilij Lateranensis *cit. cap. 3. De hæreticis.* Istam constitutionem ad fidei principia reducere, disquirendo, *An sacrosancta hæc Synodus Generalis ea sanctiens intenderit, præsertim aliquod imponere, prælerbendo modi, quo Papa procedere deberet adversus Dominos temporales, hæreticorum fautores?* Pro quo elucidando, fequens exhibetur dissertatio. Quandoquidem enim sacro illi Concilio notissimum fuerit sibi principium de Ecclesiæ Clavibus cum *indefinitâ fuper Quinquenni, quod in terris id Mortales* protensa ligandi & solvendi potestate, legitimo Petri Successori competente, ideo nefas foret, dicere, Patres Concilij non tam reipectasse ad illum Papæ *substantiarem*, quam ut Concilij propria authoritate fecisse ipsi jurisdictionis suæ delegationem, decerrendo, si Dominus temporalis ob hæreleos fautoriam excommunicatus, infra annum non satisfecerit, Summus Pontifex vasallos ab ejus fidelitate absolutos denuntiet, facto mandato, ut terra illius occupetur à Catholicis. Quare in vi hujus sanctionis dicitur totum eft, Concilium illud Oecumenicum, ipso etiam Vicario Christi nomine, feu authoritate fulcitum, unicè intendisse, ut pro illo incorrigibilitatis casu existeret Papa Oecumenicum Pallorale officium, cum ejus *indefinitâ* ligandi & solvendi potestate, ad eo modo, quo ibi præscribitur, procedendum adversus Dominum temporalem, de hæreseos fautoria convictum. Quæ re per hoc decretum, Pontificiæ authoritatis excitatorium, redditur manifestum, quòd Concilium illud Oecumenicum agnoverit, & sanxerit, tum Iuam, tum etiam Papæ authoritatem protendi super Dominos temporales, eosque supremos, nec non super eorum dominia temporalia, ac territoriala, seu Regia, qui *mendacio* ratione, Regni calorum claves respicientes, supervellita, na ut in vi hujus authoritatis fuæ. Concilio ita decernente, convenit Papæ facere mandatum, de terris illis per alios occupandis.

89. Et hinc rurfus patet, quam inconvenienter, in ipsum Regem suum redundans, sit Ellesij cavillatio, dum ait, injustum fuisse Dionis ad Raymundum Comitem Toloianum ipectantes, ex causa hæreseos, cui ille favebat, à Concilio Lugdunensi decretum translationem in Comitem Monisfortea exproprigata Albigensium hæresi, singulari animo dignum, interemerite licet istius etiam Regis Francie beneplacito, & authoritate. Quæ injustitiæ, quæ pratendum Comitium, una & Francie Regem exprobratio, nolle eum sustinere ex hoc patet, quòd sanctus Ludovicus postmodum eum Comitatum hic *decreto*, ac supremo Domino aperitum demò restituerit Comiti Tolosano, quam do ejus filia Alphonso fratri Comiti Pictaviensium ea lege, velut is Author dicit, in matrimonium data fuit, ut, si absque filijs ex fratre moreretur, Tolosinus Tractus ellet Regum Francie. Sic sic adeò in apertum prodit debitæ observantiæ in Ellesio satis detestabilis defectus, dum, ut argumenta sint Theli adversantia eludat, in promptu quoq; Regem, ac Generale Concilium tam turpiter invehitur.

ex page 87. n. 86. &c.

ARGUMENTUM II.

Ex Concilij Constantiensis decreto, petitum.

90. QUatuor ad Ecclesiasticæ supra Reges authoritatis probationem, perquàm accommodata exempla trahi possunt ex dicti Concilij, ab ipsomet etiam Ellesio relatis decretis. Primum delumitur ex *Sessione* vigesima, ubi Emperatricis Auctrix *Duos sub anathematis, sacrilegy, & privationis omnium bonorum feudalium, quæ ab Ecclesia, seu Imperio obtinet, & inhabilitationis ad feuda, & officia, beneficiaque aliqua ad fiundam generationem, nec non honoris & famæ, atque communionis in conciliis Principum*, penis requirebatur restituentem jurium, & Bonorum Episcopatûs Tridentini à se, aliisque occupatorum.

Secundum decretum habetur in *Sessione* 39. ubi ad præcavendum *motus, aut impedimenta, quæ Papæ Electionem sequi possent*, statuitur, ut, *suspensione statûs, gradûs, aut etiamsi Imperialis, Regalis &c. privilegiorum dignitate, ideo panas ipso facto incurrat, qua contumaciter in constitutione Sanctæ VIII. inspertas* Felicis. Ubi privatio Bonorum, tanquam pœna statuitur. 91.

Tertium decretum extat in *Sess. 37.* Ubi Concilium *panas excommunicationis, & suspensionis* statuit in eos, qui impedirent Sigismundum Romanorum Regem profiteiscentem ad Regem Arragonia pro pace Ecclesiæ. 92.

Quartum decretum distinguitur ex *Sessione* 43. Ubi in eos, qui Concilium turbaverint, statuitur: *ut sint perpetuò infames, omnique dignitate, stato, honore, officio, & beneficiis, Ecclesiasticis & secularibus, etiamsi Imperiali, Regalis &c. dignitatis existant, ipso facto sint privati.* 93.

Exceptio Ellesij.

94. HIc Author *pref. pag. 127.* excipit primò. In *præsidegatis primo* decreto esse sermonem de feudis, quæ Fridericus ab Ecclesia & Imperio obtinuisset: Deinde Ecclesiæ non quæ Ecclesiæ, sed quæ Domino *Ecclesiæ*, potestatem privandi feudis, eorumque Bonis; quoad Bona autem, quæ Fridericus ab Imperio in feudum possideret, Concilij sententiam fuisse tantùm *directivam*, ipsius etiam Imperatoris confirmationis adhuc indigam.

95. *Secundò.* Constitutionem Bonifacij VIII. in *Sexto* decreto adductam in eos, quorum Regna, vel Imperia ab Ecclesia non pendent, unicè statuere pœnam excommunicationis; eos

Digitized by Google

eos verò, qui Eccleſiæ Feudatarij ſunt, ſolis Bonis privari.

Tertiò. Concilium in *tertio* decreto non loqui de Regibus, ſed de privatis, aut Principibus quibuſdam, qui ſe Sigiſmundi profectioni & itineri opponerent. Neque depoſitionis, ſed excommunicationis duntaxat ſententiam proferre, addendo tantummodò, ut ulteriùs omni honore, & dignitate, officio, & beneficio, Eccleſiaſtico, vel ſæculari ſint ipſo jure privati: ſub quibus verbis nomine beneficij ſæcularis, non eſſe intelligendum aliud, quàm quòd Eccleſiæ deberetur, & uti feudum ab ea teneretur.

96. *Quartò.* Verba *quarti* decreti, lati in eos, qui Concilium turbaverint, eſſe tantùm comminatoria, nec ullum ſortiri effectum, niſi fortè ex conſenſu Principum, vel ultroneæ ſubjectionis. Addit tandem Elliefius, hæc omnia, uti etiam Concilij Baſileenſis *Seſſ. 39. & 40.* decreta ſimilia eſſe perperam facta, eo tempore, quo vulgaris inoleverat opinio, Eccleſiam habere aliquid poteſtatis in Reges, neque Concilia allata quæſtionem iſtam ex profeſſo definiſſe, quippe quam haud examinaverant, ſed loqui, uti tunc loqui ſolebant Eccleſiaſtici. Quare non poſſe ea decreta pro definitionibus Conciliariter factis haberi.

Refutatio iſtarum exceptionum.

97. PRimò. Ipſamet Decreti *primi* verba manifeſtè confutant *primam* Elliefij exceptionem, cùm Fridericus Auſtriæ Dux, niſi reſtituat jura, & Bona Tridentinæ Eccleſiæ, privetur etiam feudis Imperij, nec non jure communionis in conſilijs Principum, quæ uti temporalia jura ſunt, non equidem quà talia, ſed quà *moralitate* in Regnum cælorum ſeu ordinabili, ſeu deordinabili, ſuperveſtita, ſpiritualitatis ſubeunt rationem, ipſomet etiam Elliefio *alibi* fateri compulſo, ut ſic ſubeſſe authoritati Clavium Eccleſiaſticarum, prout *in anterioribus* oſtenſum fuit. Undeis Author hîc etiam compellitur fateri, Concilij poteſtatem erga illa jura temporalia fuiſſe *directivam*. Sed quid ni, *coercitivam* quoque agnoſcat, dum in vi *directivæ* ejuſmodi poteſtatis, Fridericus Auſtriæ Dux tranſgrediendo decretum ejuſmodi, contraheret talem *moralitatis* à Regni cælorum ordine deſciſcentis reatum, ut ex hoc per apertũ Chriſti mandatum *Matthæi 18.* Eccleſiæ ſanctæ factum, hujus virgæ quoque *coercitivæ* ſubjaceret?

98. *Secundò.* Mi Elliefi, dum circa *ſecundum* Concilij Conſtantienſis (conſtitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit: *Felicis*) innovantis, decretum fateris, ibi decerni *pœnas quoque Civiles*, putà *inhabilitationis ad ſuccedendum, ad teſtandum &c.* Nunquid convinceris, jam profiteri, civiles quoqs pœnas, atque adeò temporalia Chriſtianorum (quid ni & Regum) jura, in quantum præferunt *moralitatem*, Eccleſiæ clavibus eſſe ſubjecta.

99. *Tertiò.* Elliefius erroris manifeſtè convincitur, dum negat, Concilij Conſtantienſis *Seſſ. 17.* editum, & *tertio loco* ab ipſo reproductum, decretum complecti Reges; contrarium namque apertè docet ejus littera, taliter ſonans: *Vi quicunque, cujuſcunque Statûs, etiamſi Regalis & c. qui Sigiſmundum Imperatorem impedierint & c. omni etiam honore, dignitate, officio, beneficio Eccleſiaſtico & ſæculari ſit ipſo facto privatus.*

Quartò. Dum Elliefius prætendit, verbà Concilij *in Seſſ. 14.* decreto, quatenus inducunt *Regalis quoque dignitatis privationem*, eſſe duntaxat comminatoria, num fas ipſi erat, Synodo iſti impingere, ac ſi in comminatione pœnarum, poteſtatis ſuæ ſphæram tranſgreſſa fuiſſet, vel ſeriò non egiſſet, citra etiam veritatem efficaciæ à ſe intentatæ, utpote importantis privationem ipſo Jure incurrendam? Hæc profectò plùs, quàm ignominiola ſunt erga ſacra Concilia, uti etiam iſtud, quod *in fine* ſubnectit, ac ſi ejuſmodi ſacroſanctæ Synodi nixæ fuiſſent vulgari duntaxat opinione de Eccleſiæ in Reges poteſtate, abſque ullâ rei hujus maturâ examinatione. 100.

Quidni igitur pro *quinto* ſit è contrario dicendum, Patres in Concilijs Generalibus congregatos, ſanciendo præadducta decreta, attentos fuiſſe ad poteſtatis Oecumenicæ ſibi Divinitus conceſſæ authoritatem? Sicuti ergo decreta illa *effectivè* profluxerunt ex iſta authoritate Oecumenicâ, ſic eorum reſolutio *in actu exercito ac virtualiter* reducenda eſt, imò ſub primâ ſua conſtitutione fuit reducta in fidei principium, quo Concilij Oecumenici authoritas habetur Divinitus conſtitutâ. Etſi verò ex Chriſti Domini *Matthæi 18.* exaratis verbis conſtet, Oecumenici Concilij characterem proprium (ex cujus nempe reſpectu Chriſtus promiſit ſe in Synodi medio futurum) ſubſiſtere *ex Chriſti nomine* utique *Vicario*, ejuſque adeò in terris relictâ Petro, ac ipſius Succeſſori collatâ *Vicariâ authoritate*: Hunc tamen characterem ex Martini V. Conciliaria decreta approbantis authoritate, acceſſiſſe Concilio Conſtantienſi, patet ex ejus fine. Quid ni ergo dixerimus, prælegatorum decretorum reſolutiones, quà in fidei principium reducibiles, imò ſub ipſa primâ ſui conſtitutione, atque Papæ poſtmodùm ſecutâ approbatione, reductas in authoritatem Divinitus conſtitutam, ac fide Divinâ creditam, ex tunc integram obtinuiſſe Conciliarium ſanctionum firmitatem prorſus certam, ac immobilem, quoad authoritatem Eccleſiaſticam (ceu decretorum illorum principium) *in actu exercito*, ac *virtualiter* ijſdem communicatam? 101. ex pag. 83. num. 63. ibi. 84.

Hinc pro *ſexto* lubeat concludere, hunc in modum argumentando. Nempe prælegatorum Generalium Conciliorum decreta, ſive reducantur in *primum* illud fidei principium, quo Eccleſiaſticarum Clavium ſuper quoſcunque Chriſtiano charactere inſignitos, & ſuper *Quoscunque in terris Morali* protenſarum ſphæra definitur: ſive ſanctiones illæ reducantur in *prudentialis* à Spiritu ſancto, Concilijs Oecumenicis aſſiſtente inſpirati dictaminis *ſupernaturalis*, quaſi *ſecundarium* principium, ſub utraque iſta reductione fit reſolutio in lumen aliquod Divinum, cujus, & hinc derivatæ concluſionis, ſeu ſanctionis certitudo, longè major eſt naturali, ſeu *phyſicâ*, ſeu *metaphyſicâ* certitudine, ad Theologicæ adeò certitudinis ſublimitatem ſublevanda. 102. pag. 82. n. 61.

ARTICULUS II.

De Superioritate Papæ supra Concilium, vel econtra.

1. PRæfatæ Cleri Gallicani declarationis articulus secundus ita se habet: *Sic autem inest Apostolicæ Sedi, ac Petri successoribus, Christi Vicarijs, rerum spiritualium plena potestas, ut simul valeant, atque immota consistant sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis à Sede Apostolicâ comprobata, itaque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesia perpetuâ Religione custodita Decreta de authoritate Conciliorum Generalium, quæ Sessione quartâ & quintâ continentur. Nec probantur à Gallicanâ Ecclesiâ, qui eorum Decretorum, quasi dubiæ sint authoritatis, ac minùs approbatæ, robur infringunt, aut ad solum schismatis tempus Concilij dicta detorquent.*

2. Super cujus declarationis verbis Author *Inextinctæ sacri Concilij Tridentini Veritatis* talem facit reflexionem. Constat ex ipsimet hujus articuli verbis, non esse difficultatem in his, quæ sunt *Iuris*, dum decreta illa dicuntur non aliter immota subsistere, nisi quatenus approbata sunt à Sede Apostolicâ, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata fuêre. Quare tota difficultas versatur in hoc, quod est *Facti*, an scilicet Decreta illa ita se extendant ultra schismatis tempus, ut *quoad hanc extensionem* obtineant robur & approbationem Sedis Apostolicæ, utpote per cujus characterem Christi in Concilio *vicariè* repræsentativum, Synodus Oecumenica, infallibili Spiritûs sancti assistentiâ munita, *formaliter* subsistit. Quanti proinde momenti sit, & in quem finem fiat illa reflexio, ostendetur *in hujus articuli finali Summario.*

3. Interea ad exactiorem præsentis rei examinationem faciendam, progressuris nobis sequentes disquisitiones proponere placuit. 1. *Vtrùm ex naturâ Concilij Oecumenici, & vicissim ex Oecumenici Papatûs essentiâ, hujus difficultatis definitio erui valeat? 2. In quo centro versetur præsentis articuli difficultas? 3. An Superioritas Papæ supra Concilium demonstrari queat ex sacris Litteris? 4. Vtrùm ex testimonijs ipsorum Conciliorum Generalium, variisque Actis historiarum Ecclesiasticarum? 5. An ex eo, quòd à Concilio ad Papam, non econtra à Papa ad Concilium detur appellatio? 6. Quantum pro Concilij erga Papam superioritate probandâ, valeat Concilij Constantiensis decretum Sessione IV. editum? 7. Quantum momenti ad præsens hoc institutum sit in Decreto ejusdem Constantiensis Synodi Sessione V. sancitor? 8. An Constantiensis Concilij Decreta fuerint recepta ab Ecclesia & confirmata à Martino V.?*

DISQUISITIO I.

Vtrùm ex natura Concilij Oecumenici, ac vicissim ex essentiâ Oecumenici Papatûs superioritas seu Papæ, seu Concilij demonstrari possit?

§. I.

AUthor *tractatûs de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ lib. 5. cap. 1.* egregiè animadvertit, contrarietatem involvi in illo *secundo* declarationis Gallicanæ articulo, quo dicitur, Apostolicæ Sedi, ac Petri successoribus, Christi Vicarijs, rerum spiritualium esse plenam potestatem, & tamen subijci Concilio Generali. Quomodò enim inesset *Sedi Apostolicæ plena potestas*, si Concilijs Generalibus subsunt Pontifices in eâ Sedentes, etiam extra tempus schismatis. Scimus, B. Petro, & ejus successoribus commissam pascendarum ovium curam. Sed in quo Scripturarum loco ipse Petrus, ejusque successores legitimi Conciliorum Oecumenicorum jurisdictioni suppositi sunt? Si Romani Pontifices *Christi vicarij* sunt, & quidem proximi, & immediati, ut definivit Concilium Constantiense *Sess. 43. adversùs art. 37. Ioan. Wicleff*, cui, nisi ei, cujus vices gerunt, subjacent? Quomodò est *plena potestas*, quæ ab alterius arbitrio, vel judicio pendet? Ejus est, qui facultatem confert, facultatis usum præscribere, aut si ab altero præscribi voluerit, id clarè significare. Potestatem Romani Pontificis à Christo collatam fuisse, negare non audent Franci Catholici; eam plenam esse concedunt Episcopi Parisijs congregati. Debuerunt ergo, sicut in *prima* propositione, ita in istâ *secundâ*, Evangelij verba referre, quibus dicti sint, id est, in quibus Christus B. Petri, ejusque successorum potestatem, Divinitus traditam, Conciliorum Jurisdictioni subdidit, quantum ad usum, & exercitium. 2.

Plurima è contra sunt, quæ suadent, Concilia, à quibus absit Summus Pontifex legitimus & indubitatus, authoritatem Pontificiâ superiorem non habere, sed potiùs inferiorem. *Primò* quidem, quia seclusò Summo Pontifice, difficile est, ut definiatur Concilium Generale. *Secundò*, quia Concilium generale sine assensu Romani Pontificis congregari, vel saltem suis Decretis supremam authoritatem dare non potest. *Tertiò*, quia clarius

expri-

exprimitur in Scripturis sacris Summi Pontificis, quàm Concilij generalis authoritas. *Quartò*, quia hanc doctrinam Sanctorum testimonia validiùs confirmant. Sed magis explicanda sunt, atque confirmanda.

3. Quoniam autem potest Concilium generale illud intelligi, aut cui Summus Pontifex cum reliquis Prælatis interfit, aut verò quod sinè Summo Pontifice, reliquis duntaxat Episcopis constet. Satis patet, in declaratione Cleri Gallicani, accipi Summum Pontificem sinè Concilio, illinc Concilium sinè Summo Pontifice: cùm declaratio Decretis Concilij Constantiensis nitatur, quæ aliam sententiam non admittunt.

4. Quæ tamen vel in hoc, vel in alijs tractabuntur, ejusmodi erunt, ut sufficiant ad ferendum de illa comparatione judicium. Sunt enim tria maximè, in quibus fieri potest comparatio, veritas fidei, ac morum disciplina, & judicia. Contentiunt Catholici adversùs Panormitanum *in Cap. Significásti. De elect.* Concilij Oecumenici sententiam de rebus fidei, ac præceptis generalibus morum, infallibili certitudine gaudere. Idem de Summo Pontifice *in libro 7.* probabimus. Nec ex eo, quòd Papa Conciliorum verè generalium definitionibus circa fidem derogare non possit, consequitur; Concilium esse Pontifice superius. Nam perinde sequeretur, unum Concilium omnibus posterioribus præeminere, cùm quæ ab uno definita sunt, nequeant ab alijs immutari, utpote quorum sit firmissima veritas. Collatio circa Decreta de disciplinâ, ex doctrina de dispensationibus colligi potest. Constat enim ex Gallorum praxi, qui plures, & à Canonica Conciliorum disciplinâ magis exorbitantes dispensationes postulant, eos in Summo Pontifice authoritatem super Decretis Conciliorum dispensandi agnoscere. Quot enim mihi numerabis in Gallia Episcopos, qui, vel ad retinenda simul plura Beneficia, vel ad mutandas sedes, vel alijs de causis, dispensatione non egeant? Denique quod spectat ad judicia, ex illa quæstione pendet, an possit à Papa ad Concilium appellari, quam etiam in hoc libro attingemus.

5. Hoc Lectoris æquo judicio relinquentes, unicè monendum duximus, an non sicut in Rege supremo distinguimus Regiam plenam potestatem *formaliter*, & quasi *in abstracto* spectatam, atque *subjectivè* quà homini Christiano applicabilem, sicque quasi *in concreto* consideratam, ita ut illam, utpote *Iuris Divini* negemus equidem, attamen quà *subjectivè* sumptàm, sub *concretâ moralitatis* cujusvis in Regnum cælorum ordinabilis consideratione, in Rege Christiano asseveremus, subesse Romano Pontifici; pari ex ratione distinguere oporteat, inter Sedem Apostolicam *formaliter*, & quasi *in abstracto*, id est, in suâ præcisâ naturâ acceptam, nec non inter Pontificiæ authoritatis ad hoc individuum suppositum applicationem quasi *materialem*, & *in concreto* sumptam, ita ut illa sit plena in spiritualibus potestas, attamen *subjectivè* considerata, quatenus inest huic personæ, quasi *per accidens*, id est, non secundùm suam *intrinsecam* conditionem, sed quoad usum ipsius, ex parte subjecti admittat *moralitates*, Ecclesiæ, adeoque Concilio Oecumenico Ecclesiam Universalem repræsentanti, subjectas? Hoc equidem à meo sensu remotissimum est, ut id asseverare cogitem, sed unicè proponendam duxi hanc difficultatem, ad rei præsentis momentum accuratiùs expendendum.

§. II.

Referuntur Doctorum sententiæ, & argumenta circa statum præsentis disquisitionis, unà cum aliquali super ijs reflexione.

ARGUMENTUM I.

De Concilij Oecumenici definitione.

AUthor *Regalis Sacerdotij*, *Romano Pontifici asserti lib. 2. §. 1. n. 1.* naturam Concilij Oecumenici describit sub hisce verbis. Concilium, inquit, Generale nihil aliud est, quàm Conventus Ecclesiæ Pastorum, legitimâ authoritate indictus, factus, confirmatusque, ad majora fidei & Religionis finienda negotia. Sicut enim ob publicas, communesque omnium Civium & Reipublicæ necessitates, convocantur à Principe Comitia generalia: sic cùm fidei, quæ omnium Christianorum commune est bonum, periculum & bellum imminet, omnium Ecclesiarum Pastores evocantur, communem causam communi voto acturi. Cùm ergo oportuerit, in Ecclesiâ hæreses esse, Pastoribus, & præsertim Vicario Christi, data est cura, ne quid in fide turbaretur. Quemadmodùm verò tota Ecclesia in ijs, quæ ad fidem spectant, errare non potest, ita & multò minùs totius Ecclesiæ Doctores, qui Ecclesiam in Concilio Universali repræsentant, cùm alioquin oporteret, Magistros à discipulis, Pastores ab ovibus, aurigam ab equis regi, corrigi, quo nihil absurdius dici potest, & tamen hoc dicendum esset, datâ Ecclesiæ infallibilitate, & negatâ Pastoribus. Hi tamen, cùm non omnes in Concilium convenire possint (quis enim fideles interea pasceret, Pastoribus procul avocatis?) hoc ipsum non errandi privilegium præsentibus Concilio, à Christo concessum est, dicente: *Ubicumque fuerint duo, vel tres in nomine meo congregati, ibi sum in medio eorum Matth. 18.* 6.

Reflexio.

EX hac definitione constat, Concilij Generalis infallibilitatem reduci in hoc, quòd sit repræsentativum totius Ecclesiæ. Hinc autè videtur singulari admiratione dignum, quòd sacri Concilij Tridentini Patres passi non sint, huic Oecumenicæ licèt, ac Generali Synodo præfigere titulum, ac *si esset repræsentans Universalem Ecclesiam.* Res à Pallavicino *hist. Concil. Trident. lib. 6. cap. 2. n. 8.* exarata, ita se habet: Secuta est alia contentio; quæ, tametsi ex nomine orta, diu Synodum turbavit, nec unquam

quam fedata, fed folùm identidem confopita, rurſuſque ſuſcitata, importunas procellas pene uſque ad extrema Concilij tempora conflavit: cùm ſæpe contingat, voces non tanquam ſigna æſtimari, fed quandoque tanquam etiam rerum cauſas. Ad epigraphen decreti fanciendi de vitæ integritate in iis, qui aderant, propoſuit Bertius Marcellus Epiſcopus Feltrinus, ut addereatur ad majorem Concilij authoritatem hæc verba: *Univerſalem Eccleſiam repræſentans*, qui titulus, ajebat ille, à Synodis Conſtantienſi ac Baſilienſi deſumptus, præterminentibus non erat in Tridentina, eſſi minoris frequentiæ, non tamen minoris æſtimationis, atque authoritatis. In eam ſententiam multorum aura conſpiravit ex more Communitatis, præſertim recèns coalèſcentis, quæ ſpecioſis nominibus delectatur. At contra differunt Auguſtinus Bonuccius Aretinus, Ordinis Servorum Generalis Præfectus: illum titulum elle recens cudi, nunc ante antiquis Conciliji uſitatum. Adjudicat Pighinus, eſſe parter ſupervacaneũ. cùm ex tenore diplomatis Pontificij, & ex decreto inchoandi Concilij, detiarentur ea Synodus Univerſalis. Decernentes: quæ nomina erant paris ſignificationis, fed majoris authoritatis, & propter conſuetudinem minoris invidiæ. Primus Præſidij utraque lenteruli humaniter laudatâ, ad poſteriorè ſe diuſit accedere; illum titulum, tolum quippe validiſſimum ad hæreſin Lutheranam confingendam, non eſſe tam citò commentatum, ne illorum auribus vulnus inflgeret, adeoque in furorem agerent, quos ad reſipiſcendum alliciebant. Exemplum petit non poſſe à Synodo Baſilienſi, quæ in ſchiſmatem degenerarit, & in quam ea ſtiſtuola inſcriptio Eugenij Quarti odium irritavit. A Synodo Conſtantienſi eam ſibi appellationem aſcitam ex peculiari ratione: eam enim diuturno ſchiſmate diſcruciatorem Eccleſia, declarandum erat, eam integram à Concilio repræſentari, adeoque vim habere, quâ per ſua decreta rurſus ad unitatem ipſam traduceret. Summum pontifex Pontificem imitaretur, qui, cùm ſibi liceret per titulorum ſublimitatem, cæſum petere, mavult tamen in humili manere, & ſe abjectiori titulo inſignire: *Servus ſervorum Dei*. Primi Legati tridentinum Collegæ laudibus excèpere, & cum iis, quod magni apud Epiſcopos momenti foit, Cardinalis Tridentinus ei epigraphe rejecti, quippe quæ inflammandis Lutheranorum odijs, adeoque illi tempori nequaquam opportuna.

8. Ex quibus conſtat, illum titulum: *Univerſam Eccleſiam repræſentans*, ſolle repudium, tum ne ania præbereturi, cum interpretandi in ſiniſtram partem, ac ſi Univerſæ Eccleſiæ repræſentatio perinde, ac prætendebatur à Concilio Baſilienſi, ſubſiſteret in Concilio avulſo à Cauſis, Romano Pontifice Eugenio IV. & hinc prolapſo in apertum ſchisma: tum ob verba edicti inſulo in Concilio Conſtantienſi, dum nullum certum Caput habebatur, adjecta: *Qua Synodus à Chriſto immediatam habet poteſtatem, cui quilibet cujuscunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis, exiſtat, obedire tenetur*. Quæ licet efficaciſſimæ ad eum titulum præ-

termittendum rationes, non eòſdque tamen prævalebant, quin poſtmodùm *in Seſſione 25. ejuſdem ſacri Concilij Tridentini* iterum vocaretur in controverſiam ab Hiſpanis Epiſcopis ſub Pio IV. prout videre licet apud Pallavicinum *diſt. hiſt. lib. 21. cap. 12. n. 4.* At ne tunc quidem evincebatur, ſed in ſuſpenſo relinquebatur is titulus, quæ creditur eſſe cauſa, cur in omnibus ad ea uſque Seſſiones, quæ decretis Concilij præſigi ſolerent ille titulus: *Sacroſancta Oecumenica & Generalis Tridentina Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata*, ſed poſtmodùm *à Seſſ. 25.* celebratione decreta abſque hoc etiam Oecumenicæ Synodi titulo, ac in ipſo etiam hinc Concilij prætermitteretur tam ille, quàm alter ab Hiſpanis, aliiſque Epiſcopis præſentibus titulus, ut patebit perluſtranti decreta pertæcti ſacroſancti Concilij. Quandoquidem igitur ex tanti momenti rationibus, Curia Romana ſit deteſtata illum titulum, ſub quo Conciliũm imbuebatur Oecumenicum, diceretur *Univerſam Eccleſiam repræſentans*, num illud, ejuſque infallibilitatem definire, jam fatis eſt ex hujuſmodi univerſæ Eccleſiæ repræſentatione? Sed ad hoc *infra §. 9.* reſpondebimus.

ARGUMENTUM II.

9. Quæ præterea videtur, hîc ex Authore *cit. tractat. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 7. cap. 2.* offenderi, quam difficile ſit, Concilium Generale ſine Summo Pontifice definire, ejuſque authoritatem determinare. Concilium, inquit hic Theologus, Provinciale aliquando perfectum & plenarium dicitur, ut in *Canone 18.* Concilij Antiochèni, ubi ſcribit definitum, *perſectum verò Concilium illud eſſe, ubi interfuerit Metropolitanus Antiſtes*. Ferrandus pro *perfectum* interpretatus eſt *plenarium* in *104. Breviar. Canon.* quo loco Concilium Africæ vocat etiam Univerſale. Hæc ſunt ejus verba; *Et Concilium univerſale non fiat, niſi canſa communis, id eſt, totius Africæ congregat ut Synodus plenaria tunc dicatur, cùm Epiſcopus Metropolitanus adeſſe non poterit*. Concilium Antiochenum *tit. 18.* vocatur etiam Univerſale, Concilium ex tota Africâ collectum *cap. 19.* Canonum *Africanorum, ſi autem ad Concilium Univerſale ventum fuerit*. Quamvis in Gallia ſimili nomine donatæ ſunt Synodi ex pluribus Provinciis congregatæ, ut idem facitunt Concilium Mantiſconenſe II. ac Tullenſe apud Saponarias Anno 870. Hujus denique generis verbis concipitur: *Placuit omnibus, ac creditur, inſpiratio Divina, qui ad Univerſale Concilium in Vienna Tuſciæ conſuerunt*, &c. In Epiſtola Synodica ad Wenilonem Archiepiſcopum hæc etiam leguntur; *Epiſcopi, qui ad Univerſale Concilium in Saburbano Tuſciæ convenerunt*. Etin indiculo, quibus de rebus Salomonem commonere debeant. *Placuit Univerſali Concilio*. &c. Concilium autem Sueſſionenſe III. Anno 866. *Epiſtola Synodica 2. ad Nicolaum I. Papam* ſic ſcripſerat: *Sed neque ad generalitatis noſtræ Synodum, ſi quando apoſtolicis verbis authoritas noſtram fraternitatem pro quibuſdam emergentibus, vel communibus negotijs aggregendam decernit, &c.*

Sed

Digitized by Google

80. Sed in alio sensu intelligitur Concilium generale, dum ei Summus Pontifex subesse dicitur, nimirum pro Concilio vere generali, hoc est, ex universis Orbis Christiani pastoribus convocatum, quod Ioannes Gerso[nius] *to. 1. tract. de potest. Eccles' & de origine Iurisd. & legum* edito Constantiæ tempore Concilij generalis, *confidenter ait, hic definiri, Concilium generale esse congregatio legitimè authoritate Papæ, ad aliquem locum, ex omni statu Hierarchiæ totius Ecclesiæ Catholicæ, nullo facto privilegio, aut de respectu personæ, ad fidei determinationem, & ordinandum ea quæ debitum Regimen ejusdem Ecclesiæ in hac & moribus requirunt.* Definitionem hanc fere similem tradit Ioannes Major Doctor Parisiensis in *cap. 21. Matth. Concilia, inquiens, congregatione omni statu Hierarchiæ, quorum interest, convocata ab ij, quibus incumbit, ut tractandum communi intentione de utilitate publica Christianæ.*

81. Quocirca plures hinc nascuntur difficultates, aliqui enim Generales Ordinum, & Abbates, alij alios, necessariò vocandos existimant. *De Episcopis*, inquit Gerso[nius] *loco citato, & superioribus Prælatis, qui habent, sine licentia prohibita prædictarum turpium inventarum in primitiva Ecclesia, seu neque videtur ambiguitas ejus de minoribus Prælatis, qui sunt Curati, & Hierarchia, magna de die, qui ad hanc duplicem Prælaturam Ordinem reducuntur, quibus non ex Privilegio solo, sed ex statu, & ordinatis hucusque temporibus cura quasi quotidiana sunt multi Abbates, Decani, Archidiaconi, Priores, &c.* Et hinc in Concilio Hierosolymitano, quod vehuti primum, atque aliorum exemplar proponunt, interfuerunt cum Apostolis Presbyteri, & utrumque congregationi est Epistola, *quando & Seniores fratres, &c. visum eſt Spiritui Sancto, & nobis, &c.*

82. Sed oppositio juxta communiorem & verioremsententiam, Episcoporum tantùm suffragia in Concilio Generali necessariò requiri cæteros autem nonnisi ex privilegio, vel ad consilium duntaxat vocari habere: dubium tamen superest de numero Episcoporum. Quod enim pars communem longeamodò, *minor sale, seu generale non appelleatur*, quod majorem partem non comprehendat tanen aliqua Concilia reputata fuisse generalia, quibus pauci Episcopi in nonnullis particularibus interfuerant Episcopis. Exemplum habemus in Concilio Constantinopolitano tempore S. Damasi Papæ, ac Theodosij Senioris Imperatoris.

83. Respondeo posse, non tam attendi singulorum Episcoporum, quam Provinciarum numerum: sed recurrit difficultas. Nam in dicto Concilio generali plures Provinciæ, scilicet occidentales, defuerunt. Quid ergo si major Provinciarum pars conveniat ad nos hic, aut non potest? Sufficit, inquiet, ut omnes vocatæ fint. Sed cum credat, Galliam ita sentire, quæ tam agre Concilia Florentinum, Lateranense quintum, imò & Tridentinum tanquam generalia agnovit, ad quæ certè Nobilis, vocatis omnibus Episcopis Catholicis, quæ constabunt ex majori Christianarum Provinciarum parte.

84. Reponas. Concilia ex acceptione Ecclesiæ, generalia conferri sed hæc explicatio Concilij idcirco confundit; hæc enim ipsa ratione non solum Concilia Nationalia, vel Provincialia, sed etiam Diœcesana poterunt generalium nomine gaudere, accedente Ecclesiæ acceptatione: ac frustra Concilium generalium poteſtas tantum extolleretur. Omnis enim eorum authoritas in Ecclesiæ universa conclusionem, quæ sola, si adsit, sufficit absque cujusvis Concilij congregatione, relcitetur.

85. Ex iis, quæ de natura Concilij generalis dicta sunt, colligitur, quibus de causis, & quatenus illius definitionem flatuere, fi ab ejus celebratur Summus Pontifex. Quod ideo adeo; quia in ea, quam nemo, sententia, non amittit referi, an universi omnino adsint Episcopi, an alij, quam Episcopi: quinam ex iure, quinam ex privilegio an per fe, an per Procuratorem, an abint hinc causa, an cum causa, an ingiti impedimento absentes, an propria sponte abstineant; an consentiant omnes, an dissentiant: & dum opposita sunt suffragia, an æquatis fit illorum numerus, vel quæ pars major, aut minor, imò an Concilium in toto generale: cùm enim suprema, & infallibilis sit Summi Pontificis sententia, eam, ceu Regulam semper sunt sequenturæ fideles.

86. At verò si penes Concilium solum sit suprema authoritas & infallibilitas, interea sunt omnia, quia dubium est, per quos, & quamodò conflituti debeat. Primò enim, fi quis eſt, ut omnes Episcopi convocentur, & unaquæque pars Ecclesiæ per suum Pastorem repræsentetur, & per universos Pastores Ecclesiæ universalis, nullum unquam potuit, aut potest in hac Concilium Oecumenicum, ut evidens eſt, imò difficillimum eſſet, majorem partem congregari, ut dicemus *infra*. Non repræsentantur autem Ecclesiæ, ubi à nemine repræsentantur qui sit Episcopus.

87. Si vera eſſet Ioannis Gersonij, Ioannis Majoris, Iacobi Almaini, & Richerij sententia, fcilicet Presbyteros omnes Curatos secundum primas Concilij Basiliensis definitiones interesse oculitus Card' nalis à Turrecremata *in Summa de Ecclesia lib. 3. cap. 14.* ejusque inconvenientia enumerat, ne habere non solum prudentiæ, sed etiam rei, & Ecclesiæ quam optimè consulendi poſſet tanta Curatorum copia, cum tanta Episcoporum multitudine in eundem locum conflueret? Quid ergo, si pararetes etiam Abbates, Canonicos Ecclesiarū Cathedralium, aliosve vocati di sint? Concedit quidem Gersonius Concilio numerum suffragiorum augendi, vel minuendi, facultatem. Sed hæc cautio difficultatem minimè tollit, quin fcilicet Concilium generale, qui fit illud Concilium, à quo suffragia ad minorem numerum reducenda sint. Cumque illud incertum fit, nunquam certi esse poſſimus, an Concilium vere in Oecumenicum, nifi ex illis omnibus conster, qui alterutrum jus habere suffragij.

88. Supponimus autem rerum ſtatum adeò confundum, ut conveniat fatis poſſint omnes, quos præsidij scriptores vocandos sentiunt; fi, ut incommodè dicuntur, ne dicam absurdè, quæ in deliberando circa singulas controversias

fint ex iimmenti illi hominum multitudine nati-
erentur, minuendus fit fuffragiorum numerus; cum longe copiofior fit Curatorum, non ita negligenter fui Ordinis cauſam illi agent, ut ſaltem ex qualibet Diœceſi unum ſupereſſe non velint, adeoque numero ſuperabunt Epiſcopos. Vix enim fieri poterit, ut è centum, ducentis, aut multo pluribus Curatis cujuſlibet Diœceſis unus adeſſe non poſſit, cum è contra facile contingat, ut unus Epiſcopus impedatur. Tunc igitur prævalebit, ut numerus, ita & ſententia Presbyterorum, Epiſcoporum judicio. Licèt enim concedamus, ceteris paribus, præferendum fe Epiſcoporum ſuffragium ſi Curatorum ſuffragia conſona circa quandam de fide difficultatem longe plura ſint, quàm Epiſcoporum contrarium judicantium; rationi major pars tuto Concilium eſſe cenſebitur, quantumvis Epiſcopalis dignitas longe ſit Sacerdotali præſtantior? Nam ſolet in omnibus Cœtibus judicialibus, pro concluſione tenenda, non qualitas, ſed numerus ſuffragiorum attendi, ſaltem ſi pars una maximo excellu alias ſuperet.

19. Si autem in Concilijs ſervandum ſit, ut non majoris *abſolutè*, ſed limitatæ majoris, & ſaniorispartis debeat ſententia prævalere, quemadmodum de aliis Cœtibus inſimus Conciliorum Lateranenſis generalis ſub Alexandro III. anno 1179. aut ſecundum aliis 118., & expreſsè docet Textus Juris *Cap. Eccleſiæ veſtræ*, quod eſt 77. *De elect.* cum Glohà, & Doctoribus ibi; quamquam ex hodierna praxi, & omnium Scriptorum interpretatione major pars cenſetur etiam ſanior; quod inferri videtur ex Concil. Trid. *Seſſ. 23. de Reform. cap. 6.* an ea erit ampliſſenda ſententia, quam tuebuntur Patriarchæ, Primates, & Metropolitani, contradicentibus Epiſcopis multò pluribus? Nequaquam, inquiles, quia dignitates ſunt illæ, ex eccleſiaſtica inſtitutæ, non à Chriſto; ita & ſenſe fenſit Tertullianus alij. Illuſtriſſimus Petrus de Marca, antequam etiam Metropolitanam dignitatem eſſet aſeptus, *lib. 6. de concord. cap. 1. n. 3.* earum inſtitutionem ab Apoſtolis temporibus ordinatè ſonuiſſe eli. Idem etiam ſtatuerat *lib. 1. cap. 3. n. 2.* Attuiphus Rufinus tractatum de Archiepiſcopali dignitate ordinat ab hac præſtantione, in quâ ac pure Divino jure, demonſtrare nituur *Presbyteris, & ſolis hujus materiæ initiatis, inquiens, quæ enim eſſe, quæ iure inſtituta eſſe Archiepiſcopalis authoritas, ſui dignitas, Et ut evadamus ab eo, diuturnum laboriet, quid non humana adinventione, ſed potius Divina quidam conſtitutione ordinati ſint in Archiepiſcopis Metropolitanis reſpectu ſuorum ſuffragatorum. Hic probatur jure Divino, Chriſti, & Canonico.*

20. Denique in ſententij Gerſonij, quo gradu majores Prælati minoribus præſtabunt in ſtatu nationæ ſuffragiorum? Quod Curatorum vota omnis Epiſcopi ſententiam æquabunt?

21. Ne quis ſuſpicetur, nos animo minuendæ Conciliorum auctoritatis, difficultates illas de novo excogitaſſe, quibus impoſſibile ferme denotitur, in Galliorum ſententia definire, quid ſit Concilium generale? vocat Launoium *tom. 1. epiſt. 11.* quæ eſt ad Claudium Anſelmum Pariſienſem Canonicum, & Archidiaconum, magnopere defudantem, ut numerum Conciliorum generalium hactenus habitorum diligeret, varias eorum ex variis Scriptoribus conditiones exponentem; ut tandem interrogani amico reſpondere coactum, difficile rem poſſe determinari. Quæ igitur eſt iſtos noſtræ regula, in illum Scriptoris, & illorum Gallorum ſententiâ, qui non erranti privilegium Summo Pontifici adimunt; & Concilium generale, apud quod reponunt, certis nequeunt notis deſignare?

Reflexio.

QUod Theologus iſte dixit difficile, cenſeo prorſus impoſſibile, ut Concilium Oecumenicum definiti valeat, abſque interventu *authoritatis Pontificiæ*. Omnis namque definitio conſtare debet ex tot, quod in re definitâ eſt *materiale*, ex quo delumitur ratio *generis*, & *formale*, ex quo petitur ratio *ſpecies*. In Concilio autem Oecumenico quali *materiale* eſt Congregatio Fratrum ex toto Chriſtiano, *formale* autem juxta Domin. *Matth. 18.* exarata verba, eſt *Nomen Chriſti*. Sed quemodò? An ſub ſola fide in Chriſtum, quique *Nomen*, invocationem. At hoc modo, ubi duo ex quocunque fidelium genere, ad petendum Veritatis Divinæ lumen, convenient in fide ac nomine Chriſti, jam conſtituerent Synodum Oecumenicam, cum tamen *Matthæum* textum Evangelicum, non ex majori, quam duorum, vel trium numero, ſi congregentur in nomine Chriſti, conſtituere Concilium Oecumenicum. *Nomen* igitur Concilij, aut Synodi Oecumenicæ forma, non præciſam *chriſtianismi* Religionem invocationem, ſeu Religionem ſub illo nomine ac fide contenſionem, ſed authoritatem *Chriſti* nomen contentam ſignificat, cujus etiam authoritatis intra Concilium Oecumenicum interventio debet viſibilis eſſe, ut reſpectu fidelium poſſit eſſe ſignum, Synodi qui Concilium ſit non Oecumenica diſtinctivum. At nonquid Chriſti, qui *loco cit.* dixit, ſe foreinmedio duorum ſub nomine ſuo convenientium, authoritas principalis & perſonalis viſibiliter intereſſe debet Concilio, ut ſit Oecumenicum? Quæ ergo alia eſt, in terris *Chriſti nomen* præferens authoritas, niſi quidem Vicaria, petinde ac Vicegerentis potellas præferentium & authoritatem Regis, cujus eſt vicaria? Hæc igitur Chriſti vicaria authoritas, num de facto in alio reperiri poteſt, niſi in Summo Pontifice, cui in Petro dictum eſt: *Paſce oves meas, paſce agnos meos?* Ibi proinde Chriſti Vicaria authoritas ita præſens *Nomen Chriſti*, ut ſit forma conſtitutiva, ſicque diſtinctiva Concilij Oecumenici, nec aded fine illa poſſit fieri hujus definitio.

ARGUMENTUM III.

EX præjacto fundamento facile jam eſt, de- 23.
fcribere Concilij Oecumenici ſubſtantiales conditiones, quæ ex communi Doctorum ſenten-

ſententiâ Author *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 1. n. 2.* optimè deducit. *Prima* nempe eſt, ut Summi Pontificis mandato, vel approbatione fiat Concilium, ad quod Patres convocentur. *Cap. 1. 2. ac ſeq. diſt. 17.* quod videmus in primis quatuor Concilijs obſervatum etiam eſſe, quæ B. Gregorius eâdem veneratione, quâ Evangelia, proſequebatur, ut habetur *in Cap. Sicut. diſt. 15.* De Concilio Nicæno *primo* patet ex præfatione ad Canones Concilij Nicæni, & in præfatione ad ipſum Concilium ex S. Iſidoro, & Epiſtola Synodali ad Sylveſtrum Papam *lib. 4. Concilij Nicæni*, quæ videri poſſunt *tom. 1. Concilior. Venetæ editionis.*

24. *Secunda* conditio eſt, ut Concilio Pontifex per ſe, vel ſuos Legatos interſit. *cap. 2. & 6. diſt. 17. Primo* Nicæno nomine Sylveſtri Papæ interfuerunt Oſius Epiſcopus Cordubenſis, Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus, Victor, & Vincentius Presbyteri Romani, ut habetur in epiſtola Synodali ipſius Concilij. *Nobis fol. 569. tomi 1. Concilior.* Concilio Conſtantinopolitano *primo* non interfuit quidem, multoque minùs per ſe, ſuoſque Legatos præſedit Damaſus Papa, quòd Patres Romam ad aliud Concilium evocâſſet, ut patet ex epiſtolâ ab ijſdem ad Damaſum ſcriptâ, & actis Concilij Conſtantinopolitani inſertâ: confirmatum tamen à Damaſo fuiſſe, imò ejus juſſu, & Theodoſij indictum, colligitur ex ſexta Synodo Conſtantinopolitana. *Act. 18. poſt ſubſcriptiones PP. nobis fol. 362. col. 2.* Et videri poteſt Baronius ad annum CCCLXXXI. Concilio Epheſino præſedit per ſuum Legatum S. Cyrillum, Cæleſtinus Papa, ut conſtat ex hujus ad Cyrillum epiſtolâ *tomo 1. Concilij Epheſini cap. 16.* & tres alios Legatos ad Concilium miſſos, Arcadium videlicet, Projectum & Philippum, qui tempeſtatibus jactati, ſub finem Concilij Epheſum appulerunt, ut habetur *tomo 2. Concilij Epheſ. c. 13.* Concilio Chalcedonenſi per Legatos Paſchaſium, Lucentium, Bonifacium & Baſilium præfuit Leo Papa, ut videre eſt in omnibus Concilij actibus, præſertim *actione 3.*

25. *Tertia* conditio eſt, ut evocatio Epiſcoporum ſit generalis, nec ullus Epiſcopus, ex quacunque orbis parte adveniat, excludatur; alioqui Concilium non erit generale, ſed tantùm provinciale, vel nationale, &c. colligitur etiam *ex cap. 9. diſt. 19.* & ratio eſt præter allegatam, quia ad Concilium Provinciale ab Archiepiſcopo omnes Epiſcopi totius Provinciæ vocandi ſunt. *Diſt. 18. per totum.* Ergo ad Concilium univerſale Epiſcopi totius orbis; cùm Papa dicatur Archiepiſcopus orbis. *Diſt. 25. in fine.* ejuſque Provincia ſit totus mundus: accedit, quod omnes tangit, ab omnibus approbandum eſſe. *De Reg. Iuris. in 6.* Cauſa verò fidei, & Religionis omnes tangit. Ergo omnibus vocatis, ſed non comparentibus, auctoritas definiendi penes præſentes eſt, juxta promiſſum Chriſti *Matth. 18. Ubi duo, vel tres in nomine meo ſunt congregati, ibi ſum in medio eorum.* Non ergo numerus Epiſcoporum Concilium generale facit, ſed jus omnibus factum, & ſaltem, ut ex majori parte Chriſtianarum Provinciarum aliqui adveniant; omnes enim convenire, res eſt impoſſibilis, nec credi debet, voluiſſe Chriſtum, authoritatem Eccleſiæ neceſſariam ad caſum, eventumque impoſſibilem adſtringere; & ideò licèt Concilium Carthaginenſe Nationale tempore D. Auguſtini Epiſcopos 217. numeraverit, Concilium verò Conſtantinopolitanum primum 150. Hoc generale fuit, non illud: & ad Concilia in Oriente habita pauci Occidentalium, ſicut ex adverſo ad Concilia Occidentis pauci Orientalium convenêre, nec minùs tamen conſenſu omnium univerſalia habita ſunt. Vide S. Antonin. 3. p. 1. 23. §. 7. & Bellarminum *de Concil. cap. 17.*

Reflexio.

AD iſtas conditiones ſtabiliendas, accommodè diſcernendum eſt inter Concilij *materialem*, & *formalem* generalitatem. Ad illam equidem requirit Author *præcitatus*, ut evocatio Epiſcoporum ſit generalis, ita, ut nullus ex quacunque orbis parte ad Synodum adveniens, citra cauſam excludatur. At numquid Concilium Hieroſolymitanum, cui authoritate ſuâ Apoſtolicâ præerat Petrus, erat Oecumenicum, ad quod tamen haudquaquam vocati ſunt univerſi vel Apoſtoli, vel etiam Epiſcopi per orbem tunc diſperſi? niſi fortè (quod tamen, præter Paulum & Barnabam, de reliquis Apoſtolis negant plerique) dixeris, eſſe Spiritûs ſancti inſtinctu compulſos ad comparendum in eo Hieroſolymitano Concilio. Quòd ſi igitur Concilio huic ita defuiſſet *materialis* generalitas, an propterea cenſendum non eſſet inter generalia Concilia? At cùm denominationes fieri ſoleant ex forma, non ex materia, numquid Oecumenica nempe Apoſtolica Petri authoritas, huic Synodo tribuebat ſuam *formalem* generalitatem, ex quâ meritò dicendum ſit generale? 26.

Econtra ultra illud Hieroſolymitanum Concilium, conſtat *ex tom. 1. Concil. circa initium.* plures adhuc celebratas eſſe ab Apoſtolis Synodos, quarum uni alterive; præcipuè extra Hieroſolymam celebratæ, non poteſt demonſtrativè oſtendi, quòd Petrus interfuerit: Anne igitur, ſi Petri præſentia non interveniſſet, ſed Pauli, negare fas eſſet, talem Synodum Apoſtolicam fuiſſe Oecumenicam? Numquid enim Paulus *Nomen Chriſti* ita præferebat coram Gentibus & Regibus, & filijs Iſrael, ut ipſius Apoſtolica authoritas eſſet Generalis & Oecumenica? Quomodò igitur fieri potuiſſet, ut Concilio illi non importaret *formalem* generalitatem, abſque interventu Apoſtolicæ Petri authoritatis? Quandoquidem igitur pars adverſa prætendat, ea ad Apoſtolos *Matth. 18.* univerſim dicta Chriſti verba: *Quæcunque alligaveritis* &c. *quæcunque ſolveritis* &c. ita importare Apoſtolicam, atque adeò Oecumenicam authoritatem, ut hæc etiamnum perduret in Synodis Generalibus; quomodò generalitas illa *formalis* non æquè; ſubſiſteret in Concilijs generalibus abſque interventu Petri per reliquos Apoſtolos celebratis. *In hoc igitur centro ſtat ex parte adver-* 27.

ſâ *præſentis articuli* fundamentum, uti *inferiùs* expendetur.

CONCLUSIO I.

28. RAtio quidditativa Concilij Oecumenici optimè reducitur ad hoc punctum, quòd ſit *repræſentans univerſam Eccleſiam.*

Explicatur. Ad intentum noſtrum non parum deſervit, quod Divus Auguſtinus *epiſt. 164.* ſcripſit: Ordinem Epiſcoporum Romanorum verè & ſalubriter numerari ab ipſo Petro, eò quòd huic *totius Eccleſiæ figuram gerenti* Dominus dixerit: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Numquid enim per hoc clarè dicitur Petrus, utpote totius Eccleſiæ figuram gerens, eſſe *repræſentativè tota Eccleſia?* Numquid autem illa Chriſti verba ad Petrum, cum ordine ad Eccleſiæ portis inferi nunquam ſuperandæ ſtatum perpetuum, prolata contingunt Petri ſucceſſores, adeò, ut in his, nempe quovis legitimo Romano Pontifice ſubſiſtat jam illa prærogativa, ſecundùm quam ſit totius Eccleſiæ figuram gerens, ſeu repræſentans Univerſalem Eccleſiam? Num verò hinc venit inferendum, illum Concilij Generalis titulum, quòd *ſit repræſentans Univerſam Eccleſiam*, derivari ex charactere Pontificiæ Chriſti Vicariæ authoritatis charactere, ceu formâ eſſentiali Concilij quà Oecumenici?

29. Verùm ad hoc magis expendendum deſervit, ſequentem annotare pro rei præſentis ſtatu maximè accommodam diſtinctionem. Nempe cùm Eccleſia ſit unum Corpus Hierarchicum, utique non acephalum, ideo in ejus Capite repræſentatur univerſa Eccleſia quoad plenitudinem vicariæ à Chriſto acceptæ poteſtatis, cujuſmodi tamen authoritas derivatur *participativè* in quarumlibet particularium Eccleſiarum, ceu unius Corporis Hierarchici membrorum, Epiſcopos. Unde in ejuſmodi corpore Hierarchico eatenus eſt repræſentatio totius Eccleſiæ *quoad poteſtatem gubernativam*, ut in Summo Pontifice ſit tanquam in Capite, in reliquis autem Epiſcopis tanquam membris illi Capiti ſubordinatis. Si proinde Caput cum membris in Concilio Oecumenico conveniat, tunc *abſolutè* dicere licet, ejuſmodi Synodum repræſentare Univerſam Eccleſiam, ceu corpus politicum ſive Myſticum, conſtans ex Capite & membris Hierarchicis huic ſubordinatis. Si verò (dum præſertim Eccleſiâ eſt Capite deſtituta) Epiſcopi ex universâ Eccleſia congregentur in Concilium, tunc in hoc eſt Eccleſia *repræſentativè*, non *abſolutè*, ſed cum addito *Tacitè* ſaltem ſubintellecto, nempe *quoad corpus acephalum*: ipſe verò Summus Pontifex ita dici poteſt totius Eccleſiæ figuram gerere, ſeu repræſentare univerſam Eccleſiam, ut *Tacitè* ſubintelligatur, iſtam repræſentationem convenire Papæ in virtute Capitis, ſeu vicariæ Chriſti authoritatis.

30. Hoc jam adaptando Concilijs tum Conſtantienſi, tum Baſileenſi, non ineptè fit ſequens conſideratio, quòd nempe Concilium Conſtantienſe fuerit in ſtatu tendentiæ ad certum aliquod Caput conſtituendum. Quemadmodùm igitur corpus organicum etiam pro priori, formæ rationalis informationem antecedenti, jam verè dici poteſt humanum, non equidem *abſolutè*, ſed cum *tacito* ſaltem addito *diſpoſitivè* & *materialiter*; ſic Synodus conflata ex totius orbis Chriſtiani Epiſcopis, non adhuc equidem informata charactere Vicarij *Nominis Chriſti*, ſubſiſtens tamen ſub tendentia ad Vicariã Chriſti authoritatẽ intrà ſuum gremium recipiendã, ut ab eâ, ceu formâ ſuâ *eſſentiali*, perficiatur, jam dici poteſt *materialiter* Oecumenicum, repræſentanſque Univerſam Eccleſiam, cum *intrinſecâ* habitudine ad *formalem* quoque characterem Vicariæ, totam Eccleſiam ſupereminenter repræſentantis, poteſtatis Apoſtolicæ, eatenus recipiendum, ut ex tunc *abſolutè* appellanda ſit Oecumenica, repræſentans univerſam Eccleſiam.

31. Econtra verò Synodus Baſileenſis, ex quo legitimus Pontifex Apoſtolicæ authoritatis ſuæ characterem ei ſubtraxit, cùm non tantùm non eſſet in diſpoſitione ad eum recipiendum, ſed per ſchiſma à ſemet introductum, eſſet in diſpoſitione contrariâ, ne quidem *materialiter* poterat ex tunc dici repræſentans univerſam Eccleſiam, quippe cùm de eſſentiâ materiæ ſit aptitudo ad formam ſui perfectivam, ejuſmodi verò ad Apoſtolicæ Chriſti Vicariæ authoritatem recipiendam aptitudinis expers prorſus facta ſit illa Baſileenſis Synodus, ex quo per ſchiſma ſe avulſit à legitimo Summo Pontifice. Quibus ſic conſtitutis, nullum prorſus dubium eſſe poteſt, quòd Concilium Tridentinum *abſolutè* fuerit repræſentans Eccleſiam Univerſam, à quo tamen titulo propter æquivocationem tum ex Baſileenſis Synodi iniquâ uſurpatione, tum ex adjunctâ clauſulâ *inferiùs* examinandâ obortam, videbatur pro tunc conſultiùs abſtineri.

CONCLUSIO II.

32. COncilium Oecumenicum rectè definitur Conventus Epiſcoporum ex toto Chriſtiano orbe convocandorum, ſed in pauciſſimo licèt numero comparentium Apoſtolicâ, *Chriſti nomen* præferente, authoritate informatus.

Explicatur. Sub *Chriſti Nomine* venire authoritatem Apoſtolicam, evincitur etiam *ex Act. 9. cap. v. 15.* ubi Dominus de Saulo ad ſe converſo dixit Ananiæ: *Vade, quoniam vas eſt electionis, ut portet nomen meum coram gentibus, & Regibus, & filijs Iſrael.* Hiſce namque verbis Chriſtus Saulum ſibi elegit in Apoſtolum, qui tanquam Legatus ſuus portaret nomen ſuum. Sub hoc igitur Chriſti nomine intelligebatur authoritas Apoſtolica Paulo deſtinata, ut, quemadmodùm Legatus cujuſpiam Regis portat hujus nomen, quatenus ex commiſſione Regiæ authoritatis in ſe transfuſæ peragit negotia ſibi à Rege demandata, ſic quia Apoſtoli, ipſomet Paulo atteſtante, *pro Chriſto*

Digitized by Google

Chriſto ſungebantur legatione, ideo portabant *nomen Chriſti*: ſicque ſub ipſo Apoſtolicæ authoritatis charactere præfertur *Chriſti nomen*. Iſtud proinde *nomen Chriſti* Apoſtolicæ authoritatis charactere denotatum, eſt forma Concilij Oecumenici per Chriſtum ſancita ſub illis Chriſti Domini verbis *Matth. 18.* exaratis. *Vbi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* At verò character authoritatis Apoſtolicæ, poſtquam Apoſtoli ex Eccleſiâ militante ſunt translati in triumphantem Eccleſiam, in nullo alio de facto exiſtit, quàm in Romano Pontifice. Quia igitur *nomen Chriſti*, ſub cujus charactere ſubſiſtit forma Concilij Oecumenici, importatur in authoritate Apoſtolicâ, idcircò abſque hujus ceu formæ *eſſentialis* interventu, nequit jam ullum excogitari Concilium Oecumenicum.

33. Dices. Epiſcopos eſſe ſucceſſores Apoſtolorum, quibus poteſtas Juriſdictionis data eſt *immediatè* à Chriſto, ſiquidem Chriſtus non ad ſolum Petrum, ſed ad univerſos Apoſtolos dixerit *Matth. 18. Quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælis.* Quòd ſi ergo Epiſcopi conveniant in uno Generali Concilio, jam ex ſe ipſis præferre characterem illius Apoſtolicæ authoritatis, atque adeò Concilium ejuſmodi fore non *materialiter* duntaxat Generale, ſed *formaliter* Oecumenicum.

34. Verùm nefas eſt, dicere, quòd Epiſcopi in Apoſtolatu, ſeu in Juriſdictione Apoſtoſtolicâ, ut ſic ad univerſum orbem ſe extendente, ſucceſſerint etiam quoad partem duntaxat ejuſmodi Juriſdictionis, licèt quoad Ordinem conſecrationis meritò dicantur Apoſtolorum ſucceſſores, quatenus ſcilicet eodem cum Apoſtolis potiuntur Ordinis Epiſcopalis charactere, importante equidem *radicalem* quandam ſpiritualis erga Chriſtianos, ſibi per Papam deſignandos juriſdictionis exigentiam, non ineptè dici ſolitam *radicalem* Juriſdictionem, minimè tamen reducendam in *actualis* juriſdictionis ſtatum, niſi ex Summi Pontificis conceſſione; veluti Divus Thomas *4. contra Gent. cap. 74. rat. 41.* eleganter nos edocet, *Chriſtum ſpecialiter promiſiſſe Petro: tibi dabo claves Regni Cælorum; ut oſtenderetur poteſtas Clavium per eum ad alios derivanda, ad conſervandam Eccleſiæ unitatem.* Unde *in 4. diſt. 20. quæſt. un. art. 4. quæſtiunc. 3.* ait, *quòd Papa habeat plenitudinem poteſtatis Pontificalis quaſi Rex in Regno: Epiſcopi autem aſſumantur in partem ſollicitudinis paſtoralis, quaſi Iudices ſingulis civitatibus præpoſiti.*

35. Nec obſtat, quòd Paulus *Act. 20.* dicat, *Epiſcopos eſſe poſitos à Spiritu ſancto regere Eccleſiam Dei.* Unde videtur evinci, ab ipſomet Spiritu ſancto, adeoque Divinitus convenire Epiſcopis poteſtatem gubernativam in Eccleſia. Nam ea Apoſtoli ſententia eatenus intelligenda eſt, quatenus in ipſamet Apoſtolicæ poteſtatis, quâ ordinariæ in ſucceſſores transferibilis, non niſi Petro conceſſæ, collatione ac inſtitutione ſuberat præceptum Diviſum de ordine Hierarchico Eccleſiæ inſtituendo, atque adeò de creandis Epiſcopis, vocandiſque à Papa in partem ſuæ paſtoralis ſollicitudinis. Quare ex vi hujus Divinæ inſtitutionis *in actu quaſi ſignato* ſpectatæ, cujus executiò eſt Papæ Divinitus præcepta, veriſſimè dicuntur Epiſcopi Divinitus poſiti à Spiritu ſancto ad regendam Eccleſiam Dei, licèt *in viâ executionis quoad actualem poteſtatis in Eccleſiâ gubernativæ* exercitè *faciendam collationem*, eatenus dependeant à Papa, ut non niſi ex iſto *ſecundùm viam poteſtatis ordinariæ*, ex cæteris autem Apoſtolis *ſecundùm viam extraordinariæ duntaxat, & quaſi perſonalis*, atque adeò cum ipſorum perſonis extinctæ à Chriſto ſibi *commiſſæ legationis*, poſſit in quemquam Epiſcoporum eſſe, vel fuiſſe unquam derivata aliqua Eccleſiaſtica Juriſdictio. Unde tantum abeſt, in Epiſcoporum, quantumvis ex toto orbe Chriſtiano confluentium, *materialiter* generali conventu ſubſiſtere *nomen Chriſti*, ſive characterem Apoſtolicæ authoritatis, quamdiu non intervenit Summi Pontificis Oecumenica authoritas, ut abſque hujus gratioſâ conceſſione, ne jus quidem obtinere valeant, cum cæteris à Sede Apoſtolicâ jam confirmatis Epiſcopis interveniendi Oecumenicæ Synodo.

Replicabis. Quandoquidem in cæteris, 36
ultra Petrum, Apoſtolis, non quidem per viam *ordinariæ* poteſtatis, ſed per viam *extraordinariam* perſonalis legationis, ſubſiſteret Apoſtolicæ authoritatis character, in vi cujus intrà Eccleſiam portarent *Chriſti nomen*, foret conſequens, Petro etiam non interveniente, potuiſſe à reliquis Apoſtolis celebrari Oecumenicum Concilium, ex *Chriſti nomine*, ſeu authoritatis Apoſtolicæ charactere *formaliter* conſtitutum.

Verùm hoc etiam poſitò, cùm reliquorum, 37
ultra Petrum, Apoſtolorum authoritas Apoſtolica, utpote ſe habens per modum legationis perſonalis, expirârit cum ipſorum perſonis, firmum adhuc ſubſiſteret, ſaltem pro ſtatu præſenti, impoſſibile eſſe, quòd character Concilij Oecumenici *formaliter* conſtitutivus, abſque interventu Petri ſucceſſoris, intercedere valeret. Haud equidem dubium eſt, Pauli authoritatem Apoſtolicam fuiſſe verè Legislativam, ipſomet *1. ad Theſſalonicenſes 4.* dicente: *Scitis, quæ præcepta dederim vobis.* Nec dubium eſt, quin hic Apoſtolus habuerit ſibi aſſiſtentem Spiritum ſanctum, ex quo condere valebat fidei dogma de ſolubilitate matrimonij etiam quoad vinculum, quando viro ad fidem converſo, vel econtra, mulier in infidelitate contumaciter perſiſtens, erat illi occaſio injuriæ erga Creatorem. Quam proinde Divinitus conceſſam authoritatem, quia Apoſtolus ille ex ſe ſolo exercuerat, utique potuiſſet etiam in & cum Concilio aliquo per ſemet aggregato eam exercere. Nihilominùs taleConcilium, quantumvis authoritate ejuſmodi Apoſtolicâ, vel etiam ſpeciali quâpiâ Paulo conceſſâ revelatione Divinâ munitum & informatum fuiſſet, *ſtrictè loquendo*, haud dicendũ fuiſſe Oecumenicum, patebit ex ſequenti diſquiſitione, tametſi *æquivalenter*, ac *virtualiter* poſſet taliter denominari

ex omnimodo in rebus fidei decernendis, infallibilitatis ſibi aſſiſtentis character.

Corollarium.

93. EX dictis jam facile eſt, definire ſequentes *in noſtra prima Inextincta veritatis ſacra Conſtitutionis tuto tradi, pronunciali 9. c. 8.* ſedeciſas diſquiſitiones. 1. *An Ordinaria & perpetua poteſtas convocandi Concilium Generale & Oecumenicum ſit penes ipſum Romanum Pontificem?* 2. *Verum in Conciliis Generali ſuffragandi poteſtas ſit penes ipſos Prelatos majores, hos eſt, Epiſcopos, Archiepiſcopos: extraordinaria vero penes Cardinales, Abbates & Generales Ordinum?* Quarum adeo diſquiſitionum reſolutiones eo loco ſatis, ex parte ſaltem huc revocare placuit.

39. Infertur igitur 1. Eo ipſo, quòd Romano Pontifici ſit proprium, præterire nomen *Chriſti*, ſeu Vicariam ejus authoritatem, ipſi ſoli ius eſt, convocandi Oecumenicum Concilium. Ratio hujus *fundamentaliter* petenda eſt ex illis Chriſti Domini *Matth. 16.* ad Petrum prolatis verbis: *Tu es Petrus: & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Etenim convocatio Synodi Oecumenicæ ad illum ſpectat, qui & authoritatem præcipuam habet in fide dogmatibus ex illibato Dei verbo faciendis, & poteſtatem, univerſos Chriſti fideles ſuis præceptis obligandi, in iis præſertim materiis, quæ fidem ac Religionem, totiuſque Eccleſiæ unitatem & conſervationem concernunt: hic enim unicus eſt ſcopus ac finis Conciliorum univerſalium, cum fidei Dogmata adeo certain hæreſes ac errores Litteris ſanctendi, itaque Eccleſiam Orthodoxam tervandi immunem ab erroribus fidei contrariis, cum leges Religionis ac Cultui Divino conſentaneas pro Eccleſiæ præſervatione ſtatuendi. Atqui ex præteritis Chriſti Domini verbis efficaciter demonſtratur, poteſtatem univerſos Chriſti fideles in materiis fidem præcipue ac Religionem, ad Eccleſiæ adeo unitatem & conſervationem concernentibus obligandi, elle penes legitimum Petri ſucceſſorem, nempe Romanum Pontificem.

40. Minor ita probatur. Nam ad Petrum *demonſtrative ac determinate* diriguntur illa Chriſti Domini verba, quibus *indefinite ac univerſaliter* promiſſi eſt poteſtas Clavium, in ordine ad ſolvendum, ac ligandum, atque adeo ad ſtatuendum leges, itaque hiſce modis, ad obligandum fideles in materiis fidem & Religionem, Eccleſiæque unitatem concernentibus, illa ipſa autem verba ſecundum clarum ſacri Textus tenorem, ſunt a Chriſto Domino prolata cum connexione ad præcedentia: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Unde planum eſt, illum ſolum inter Petro promiſſum, eſſe connexum cum Eccleſia per Chriſtum fundata. At poteſtas connexa cum ſtatu Eccleſiæ per Chriſtum fundatæ durare debet, quamdiu ſtatus Eccleſiæ manet ſubſiſtit. Eo ipſo autem, quòd Chriſtus Dominus promiſerit, adverſus Eccleſiam a ſe fundatam portas inferi non fore prævalituras, ſequitur, Eccleſiæ hujuſmodi ſtatum fore perpetuum, adeóque duraturum uſque ad extremi judicii diem. Oportet igitur, ſecundum Chriſti Domini verba, illam indefinitam & univerſalem ligandi ac ſolvendi poteſtatem non exſtirpaſſe in Petro per martyrium in cœlos ſublato, ſed perpetuo duraturam eſſe uſque ad extremi judicii. At poteſtas tum Eccleſiæ ſtatu perpetuo connexa, atque adeó perpetua ſecundum ipſam rei naturam, ita tranſit in ſucceſſores, ut illi cum ſuo ſuccellore omnimodum unum ſint, *non ſolum materialiter, ſed formaliter*, quod poteſtatem *officii* Paſtoralis. Oportet igitur, ſecundum Chriſti Domini promiſſionem, in Eccleſiæ ſtatum eſſe ſucceſſionem, ex cujus perpetuo perſiſtat alia Divinitus promiſſa, indefinita & univerſalis ligandi ac ſolvendi poteſtas, omnimodam adeo reſpectu Eccleſiæ omnes Chriſti fideles complectentis, judiciarium & legislativam authoritatem importans. Atqui ibidem demonſtratur à nobis, illam Petri ſucceſſionem ſtare penes Eccleſiam Romanam, ſive ejus Pontificem. In hoc igitur ex jure Divino Chriſti Domini promiſſione firmato, ſtat omnimoda judiciaria ac legislativa ligandi & ſolvendi poteſtas, in ordine ad Eccleſiam a Chriſto fundatam, compoſitorum univerſalis, qui per Baptiſma fidem concipiendo, in Eccleſiæ unitatem ſunt aggregati.

Cum igitur convocatio Concilii ad illum ſpectet, qui authoritatem præcipuam habet in fide dogmatibus ex illibato Dei verbo faciendis, fideleique in materiis fidem ac Religionem, Eccleſiæque unitatem concernentibus obligandi, eſtimodi verò authoritas ſit penes Romanum Pontificem, idcircò indubitatum eſt, eam convocanda Oecumenice Synodi poteſtatem eſſe penes Pontificem Romanum. 41.

Infertur 2. In Concilio Oecumenico ſuffragandi poteſtatem *ordinariè* eſſe penes ipſos ſolos Epiſcopos & Archiepiſcopos, *extraordinariè* verò penes Cardinales & Abbates, ac Generales Ordinum. Ratio eſt. Hujus nempe reſolutionis fundamentum defumendum eſt exipſamet Divinâ Concilii Oecumenici inſtitutione a Chriſto Domino *statuta, id. ſanctita*, in vi cujus Concilium Eccleſiæ non eſt legitimum, niſi conſtituta gregetur *in nomine Chriſti*, id eſt, Vicarii interris viſibili Chriſti authoritate. Ex hoc enim principio ſit conſequens, quòd omnes illi jus ſuffragij habeant in Oecumenico Concilio, qui *in nomine Chriſti*, ſive hujus vicarii in ſolo Romano Pontifice reſidentis authoritate ſunt congregati, ad fidei controverſias dijudicandas & definiendas, hominumque ſalutem in unum congregatis præſto eſt aſſiſtentia Divina Chriſti, promittentis, ſe *in medio eorum* eſſe. At vero ſicuti Epiſcopi ordinarii Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ſunt, Cardinales autem & Abbates extraordinarii Privilegij Apoſtolici facultate ſunt à Pontifice vocati in partem paſtoralis ſolicitudinis, ſic omnes illi jure tum *Ordinario*, tum *Extraordinario* epiſcopum Pontificis authoritate Chriſti vicarij, atque adeo nomine Chriſti in Concilio Oecumenico ad fidei controverſias dehnendas, harmoniæque in Eccleſia

Digitized by Google

clesiâ obortas damnandas, congregantur ex antiquissimo Ecclesiæ more.

43. Sic enim (Pallavicino *lib. 6. Hist. Concil. Trident. cap. 2. n. 4.* id probante) non in tribus poštremis iolum Conciliis, Conſtantienſi, Florentino, ac Lateranenſi Generales Ordinum Religioſorum perfecti, atque Abbates poſtea fuere laffragandi uſi; ſed in Vitnenſi in Gallia, in duobus Lugdunenſibus, & in aliis quatuor Lateranenſibus juxta ac Epiſcopi habiti ſunt. Cujus etiam moris veriſimum ſatis apparet in *ſeptimâ* Orientali Synodo, ubi in *ſecundâ Actione* Monachi pariter advocantur ad latum ſententiam proferendam: & in *Actione quartâ* Archimandritæ & Hegumeni, hoc eſt, Doctores, unius, vel plurium Monaſteriumprafecturam gerentes, una cum Epiſcopis ſuæ nomine decretis Fidei iubſcribebam. Huc accedit, Abbates, cum inaugurantur, obſtringere ſe jurejurando, eodem ac Epiſcopi ſolent, ut Concilio interſint, ubi a Pontifice advocentur. In Romana pariter Eccleſiæ Ritualibus conſtituuntur Abbates inter eos, qui jus ſuffragij obtinent in Conciliis; additur que, id poſſe mereri ad Religioſorum ſummos Prælatos inducium.

44. Ex quibus proinde liquet, Epiſcopos ex *Ordinary* parte poſtulare, Abbates vero *ex privilegio veteris conſuetudinis*, habere illum chrarcterem, ei quos obtinent jus ſuffragandi in Concilijs Oecumenicis: dum in tamen, id eſt, *Vicarij Chriſti authoritate* congregantur.

45. Inſertur 3. Pontificiam authoritatem in hoc equidem reſuparam cum ſuprema poſtitia Regia poteſtate, quòd utraque *formaliter in ſe, & in actualis*, ſecundum ſuæ eſſentiæ inſtitutionem ſpectata, ſit *tertia Divina*, attamen diceremparem hoc vel maxime, quòd illius, non illius collatio, ſuæ adeò ad certum individuum iuppoſitum applicatio *ſubjectiva*, ſit etiam *quoad intrinſecum ſuum rationem Juris Divini*. Unde ſit conſequens, Regiam quidem poteſtatem *quoad hoc* non eſſe ſupponibilem Pontificiæ *ſubjectivam*, ſed *effectivam*, qua in Regnum Cæſorum ordinabilem, ſubeſſe clavibus Eccleſiæ, attamen in ordine ad *ſubjectivam* Papalis autoritatis applicabilitatem in materialem eſſe authoritatem, quæ ſuper ea ſe poſſit ingerere, licèt quoad modum electionis ſolum *accidentaria*, Eccleſiæ ſit poteſtas, ſuper eo determinati, prout dicetur *in ſubſequentibus præſertim Diſquiſit.* Ubi exactiori exhibebitur reſolutio dubij in *prop. diſquiſit. 5. n. 8.* adducti.

DISQUISITIO II.

In quo centro verſetur præſentis articuli difficultas?

§. I.

1. Concilium Universale in quadruplici ſtatu conſiderari poteſt. 1. Tanquam ecclesiam, vivente eam Pontifice, abſque ejus authoritate & conſenſu congregatum. Ut ſic autem nullam omninò habet poteſtatem condendi leges obligantes Eccleſiam, liquidem iſta authoritas legatur Petro, ejuſque ſucceſſoribus, non autem univerſitati Prælatorum Eccleſiaſticorum quæ, quin potius iſtis etiam congregatis tanquam membris non aliter competat, niſi per derivationem ex concilliore Pontificii. Eo ipſo autem, quòd Concilium abſque Pontificis authoritate ſit congregatum, caret tunc Capite, ex quo inhæsit participare poſſit juriſdictionem.

2. Poteſt Concilium eſſe congregatum authoritate Pontificia, atque tunc controverſitur inter Doctores, an vi conventionis ei ipſi habeat à Pontifice poteſtatem ferendi leges, quæ antecedenter ad Pontificis approbationem ligarent Eccleſiam. Affirmat enim Bonacina *diſp. 1. q. 3. p. 2. n. 13.* Victoria *in relect. de poteſtate Papæ q. 1. n. 6.* Etontra Cajetanus *opuſc. de comparat. Papæ & Concilij.* Navarrus *lib. Conſ. tit. de Concil. conſ. 1. n. 2.* Caſtropalaus *de Legibus. punct. 22. n. 15.* & alij arbitrantur, ex vi illius authoritativæ convocationis ſummum Pontificem poteſtatis ſuæ de univerſali Eccleſia per leges obligandi delegationem non in tantum latere, quin antecedens obligatio ne introducendi, quas adhuc ſit approbationi Pontificiæ, eò vel maximè, quòd omnia Concilia Generalia ſolerint à Summo Pontifice poſtulare Decretorum ſuorum confirmationem, veluti à Concilio quoque Tridentino *Seſſ. 25.* in fine factum conſtat. Unde videtur evinci, quòd ſubſint etiam Concilia Generalia judicem, leges ſuas, ad obligationem ipſi Eccleſiæ inducendam, indigere adhuc approbatione Pontificis.

3. De Concilio authoritate Papæ congregato, poſſet moveri difficultas; *An ipſi per Summum Pontificem poſſet fieri talis delegatio juriſdictionis ſua Pontificia, ut vi talis delegationis leges quascunque ſtatuat, eo ipſo abſque ulteriori Pontificis approbatione obligationem ipſi Eccleſiæ inducant?* In quo equidem affirmat Salas *de Legib. diſp. 8. ſect. 19. n. 92.* Econtra negat Suarez *tit. lib. 6. cap. 6. in fine.* ed quòd leges Canonicæ obligentes totam Eccleſiam, non videantur deberi a poteſtate, quæ in rebus ad mores pertinentibus errare non poſſit. Hæc autem poteſtas pendens à ſpeciali Spiritus ſancti directione Pontificiæ Summi, æque non eſt delegabilis, ac poteſtas articulos fidei definiendi delegari non poſſit. Verùm Caſtropalaus tit. *punct. 23. n. 20.* videtur optimè diſtinxiſſe. Alia enim eſſe, quæ ſpectant ſimpliciter *poſitivæ* conſtitutiones, quam definitiones fidei, & concluſiones ex principijs tum revelatis, tum naturalibus deductæ: cujuſmodi ceniemur eſſe leges prohibens matrimonia eynachorum, bigamiam, contum vagum, mutuum dare ſub uſuris, & ſimile præſcriptionem rei mali fide poſſeſſæ. At eo ipſo, quòd aliſiemus Spiritus ſancti ad ejuſmodi leges requiſita delegari nequeat, ſequitur, neque poteſtatem leges *poſitivas* ferendi eſſe à Pontifice delegabilem. Alia proinde leges ſunt per modum *poſitivæ* conſtitutionis, non niſi

*remur? ad salutem pertinentes, utpote quibus etiam non existentibus, salus obtineri posset, cujusmodi v. g. sunt leges statuentes peculiaria quædam jejunia, seu beneficia acquirendi modum, vel *accidentaria* missæ facrificij cæremonias. In his autem, cum non sit opus infallibili Spiritûs sancti assistentiâ, videtur eminùs, potestatem legislativam esse delegabilem.

4. Denique Concilium Generale potest esse congregatum vel deficiente Summo Pontifice, utpote in carcere lapso, atque adeò authoritate sua (quæ non nisi Capiti, atque adeò membro Ecclesiæ per Christum concessa est) destituto, vel ichimate, ratione cujus de legitimo Papa dubitatur, intervenientes. In quibus adeò casibus ex jure naturali, ne iclicitet Ecclesia omni remedio videatur destituta, posse Concilium taliter congregatum, condere leges Ecclesiæ gubernationi pro illis statu necessarias, non tamen perpetuò, nisi postea per summum Pontificem approbentur, pro universali Ecclesiâ duraturas, Suarez *citatus n. 4.* & expilo Caffropalaus *n. 16.* probant ex eo, quòd non alia tunc sit Concilio potestas, nisi quæ ex jure Divino naturali in quolibet Corpore Mystico conlequitur, ut supremo Capite deficiente, possit se gubernare, ac tueri per particulares in unum Corpus unitos principes: ejusmodi verò potestas sit restricta ad talem necessitatis statum.

5. Quos singulos Concilij Universalis status in subsequentibus pro ea exigentia examinabimus, unicè hic expendens statûs *secundi* triplicem difficultatem, quæ in eo se tenet; *Virtute Concilio Generali per authoritatem Pontificiam legitimè congregato, atque per hanc Pontificis, vicarium Christi nomen præfentibus obtentibus concurfum plenum, ac, competat specialis prærogativa, ex qua obtineat quandam supra Pontificem non majorem, sed superiorem authoritatem? Sure.* an *Concilium Romanus Pontificis authoritate congregatum, sic, ut primarij sui apertione Christi Vicarius ibi characterè insignitum, ex eius habeat immediatam à Christo authoritatem, in ea causa ex fidei, atque authoritatis Pontificiæ concurfu, reputari posse Oecumenicum, nec adeò ab solius pontificis voluntatem dissolvi amplius valeat? Vel? Virtute Concilio taliter congregatum, eatenus sit repræsentans universum Ecclesiam, ut Papa non debeat, vel etiam posse dici Caput illius?*

§. II.

Referuntur sententiæ, & argumenta Adversariorum cum congruis Doctorum nobilium fententiam ad eas exponentium, & aliquali super illis reflexione.

ARGUMENTUM I.

6. A D rei hujus accuratiorem elucidationem, operæpretium videtur, *primo loco* in partis adversæ favorem proferre in medium, quæ ad præsens institutum agitabantur in sacro Oecumenico Tridentino Concilio; prout videre est apud Pallavicinum *lib. 19. capitum hist. cap. 10. n. 5. cap. 17. n. 3.* Nempe pro subscriptis *sessionis 23.* inter alios de Ordinis sacramento Canones, *tituli* fuerunt in hunc modum efformatus: *Anathema sit, si quis dixerit, B. Petrum per institutionem Christi non fuisse primum inter Apostolos, & quod Vicarium in terra; vel necesse non esse, ut si in Ecclesia una Pontifex post successor, eo, æqualis in authoritate regiminis, atque in Romana sede legitimus qui Successores ab bac sede remotus non habuisse jus Principatûs in tota Ecclesia, &c. Declarans, Dominum nostrum Christianorum, nec ipse tradidisse à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem pascendi, regendi, & gubernandi Ecclesiam Universalem.* Ita hic Canonis normâ Episcopi, ac Theologi Galli improbabant, quòd dicerentur: *Romanum Pontificem esse Petro æqualem in authoritate regendi*; quippe cùm Apostolus ille potuerit aliqua conferere, v. g. libros Canonicos declarare, quæ Successoribus ipsius non fuerunt concessa. Vellicabat etiam animos Gallorum, ne ullus linerent irrepere vocabuli, quæ offenderet propositionis, quam Ecclesiæ Gallicæ Regis Orator coram Legatis Pontificijs quasi pro certissimo principio ponebat: *Concilium nempe supra Romanum Pontificem est:* Religionem & Gallicanam Ecclesiam non modò illi temere fed profiteri, & jurejurando affirmare tanquam articulum necessarium; idque pare opinione ex Concilij Constantiensis authoritate. Præterea quidem ibi in mandatis Regijs, ne hujusmodi controversiam excitarent, fed semoli, ne fineret liberum aditum cuilibet verbo, quod illi ipforum Religioni opponeretur. Hinc Stephanus Legatus Pontificius ad Ferrerium convertens, dixit: alitum ab illo fundamentum Synodi Constantiensis haud fo- 7. lidum esse: id temporis certum Pontificem non extitisse, quæ hinc ad fcifmata laudatum, opus fuisse, ut declaratio ad Synodum pertineret, sedeòque, ut illa præsset cunctis illis Pontificibus litigiosis. At in præfentia viresset Cardinalis Legatus fupremum Pontificem esse, legitimum, atque indubitatum, cui universa Ecclesia subdebatur. Variis exinde modis per litteras Pontificias Romæ aliatas propositis ad componendum eam controversationibus dissidia, videbantur cuncta haud difficulter perfici posse, unico excepto, nimirum ne concederetur Pontifici, quod à Florentina Synodo ipli tribuebatur, *hoc est, illi deberi Universalis Ecclesiæ regimen.* Inquisimè id negari, reponebatur, quando etiam ante eam Synodum in eo conveniret alia Synodus Oecumenica, in Gallia quidem celebrata; & quando apparebat in vetuftiffimis diplomatibus præsens conluetudo appellandi Romanum Pontificem *Episcopum Ecclesiæ Catholicæ*, quod tantum sonat, quantum *Universalis*: quin etiam, quando ritus eft à Cæsare ulurpatus, cum ad Pontificem scribit, ut apponat inscriptioni: *Ab Romanum Pontificem Universalis Ecclesiæ.* Verumtamen addebatur in iis locis, ne cum alieni animi durities decertaretur, posse loco dictarum vocum hanc poni, *Regere universum Dominum*

Domini gregem, quo pacto loquitur Innocentius IV. *Cap. 1. de Iudiciorum. lib. 6. Decretalium*: aut etiam posse illi relegio simpliciter vocem *Ecclesiæ Dei*, omissa *Universalis*, dummodo alia quæpiam vox moderetur ex aliorpaia a Concilio Florentino, nec in hac tantummodo mutatio deprehenderetur.

8. Multis hanc in rem adstrictis, teste Pallavicino *lib. Historiæ Trid. lib. 21. cap. 12.* propositum fuit, quòd in Bonifacij effet potestas *posse condi contra Christi mos*: sed illa *condat* videbatur importare *fensum distributivum*, non *collectivum*, cum significet unamquamque eorum suum gregem integrum, qui cosumen in unum. Adamo proponera fuit de adjiciendis Canoni *super Summorum Pontificum auctoritate* illis verbis: *Universalis Ecclesiæ Pastores*, deinde *Patres Constantiensis Concilij*, adeoque majoris apud Gallos authoritatis, maximè, quòd legebatur, hoc ipsum Concilium adhæsisse a Basileensi: & loco particulæ *Orbi Christi*, cogitatum eft de voce *collectivâ*, hoc eft, *Gregem Domini*, quemadmodum pro locutione innocenti IV. cenſuerat Pius, ad Legatos ferribens, præterea expectens, ut expeiencerur: *Patrum acceptio à Christo plenissimè percipiatur.*

9. Aliud exemplar exhibuerant Præſules Galli, quo volebant, ut Pontifex appellaretur *Tutor non Universalis Ecclesiæ*, sed *Ecclesiæ Catholicæ*. Quæ vox tametsi videretur idem valere, à compluribus tamen repudiabatur tanquam dubia, quando nomen *Catholici* apud eam effet ad fignificandum *Ecclesiæ* adeo, que omnis Fidelium Eriſcopus dici quodammodo poteft Epiſcopus *Ecclesiæ Catholicæ*, quemadmodum in quinta Synodo Generali Augustinus dicebatur *Episcopus Ecclesiæ Catholicæ*. Et S. Cyprianus legitur, voluiſſe, ut hæreticis Ecclesiæ ſinum recepti, Cornelium non ſolùm confiteretur Paſtorem *Ecclesiæ Catholicæ*, ſed cum eſſet explicatum, id eſt, *Universalis*; quòd ſcilicet hoc poſterius vocabulum auferet quandam dubitationem priorit. Et ideo videtur in Synodo Lugdunenſi attributum Romano Pontifici nomen *Universalis*. Quòd ſi idem utrique *Catholici* & *Universalis* voce ſignificaretur, quemadmodum Galli dicebant, cur earum utralibet aqua non admitteretur? Tamen ad reformationem, poſſe temperamentum capi, id decernit *Pontifex tutor Ecclesiæ Catholicæ*. Et ſane complures auctores erant, ut etiam abſque addito acceperetur vox illa *Catholicæ*, quippe quæ extat in ſymbolo, quæ propterea uſurpatur à Summis Pontificibus in ſolennibus ipſorum fabſcriptionibus, adeoque ubi illi voci non acquieſcerent, quodammodo ſe in his detrimentum paſſos fatentur. Sed contra reponebatur, plus quàm claritatis, poſtquam recentes hæreſes conatæ ſunt perverſis interpretationibus obſcurare antiquam Scripturæ, Eccleſiæque vocabula. Hinc namque neceſſitatem ortam eſſe, non ſolùm novas in Conciliis definitiones condi, ſed interdum voces ſymbolo adjici-

10. Dum omni ſtudio dabatur opera, ut ex-

emplar propoſitum per voces cunctis acceptas conficeretur, Nuntius impraviſus Cardinalis Lotharingi ad Legatos delatus, ipſius ab opere diſtraxit: *A te ſuam item ideam fuiſſe propoſitam Gallis Epiſcopis, & eam conſtabat, non omnes illis aſſentiri, in plurimis repugnantem initialibus fuiſſe affectum, ſe preſto eſſe ad eam per ſe ſubſcribendam, ſub abſque ſpe, ut à Synodo exemplaretur.* Hoc Nuntio ſpes omnis in Legatis evanuit, ut alia experiretur ratio, quâ cunctis ſatisfieret in memoratis Conciliis non de Summi Pontificis præcipue auctoritate. Quamobrem in priora ipſorum cœtu, mutatro propoſito adhum eſt de novo intendo conſilio, & in hanc ſententiam conſentiunt, reſtrictiores Canones eſſe formandos, in quibus omittereur, quidquid ad controverſias articulos attinebat, adeò, ut nihil eâ quam recuſabatur, ſed tantummodo deſideraduus aliquid appareret. Hæc ratione ſperandum communem Patrum conſenſum, qui poſt tam diuturnas contentiones neutri ſperantes, adverſarios aut ad ſe adducturum, aut à ſe ſeparaturum iri, nollent à dubio eiarum impediri.

Ex qua Actorum ſerie videtur pro parte adversa ſequens concludi poſſe argumentum; ipſiomet etiam Pontificios Legatos in caſu dubij Pontificis conceſſiſſe Concilio ſuper eo ſuperioritatem. At hæc, oportet, ut habeant fundamentum ex facto; ergo ex his actibus oſtendi poteſt ex harum verbis, quæ ſtatuunt de Concilio, continere aliquam vocem ad eaſum dubij Pontificis reſtrictivam, quâ minuit ergà Pontificem præcipuè ſuperioritas; locus eſſe poſſet correctioriæ Concilij virgæ etiam *correctivæ*. Deinde ſupimmet Pontificem Pium II. ejuſque Legatos, una cum toto Patrum cœtu, cenſuiſſe Concilium ſuper illis quæſtionibus de ſuperioritate Concilij ſupra Papam, & an Pontifex dicendus eſſet *Universalis Eccleſia*, dum ſub hac voce videretur Papæ attribui ſuperioritas univerſalem Eccleſiam, atque adeò ergà Concilium, Univerſam Eccleſiam repræſentantem; Hæc autem diſſimulatio à mox illa quæſtione ultra eorum jura non excedebat, quæ non facit argumentum, quòd ſententia ſuperioritatem Concilij ſupra Papam adſtruens, falſam non pugnet cum fide, ſeu ſacris Litteris? Quomodo enim per tanto tempore tolerari potuiſſet? Cur ergo, dum ea propoſitio hodie aſſeritur à Clero Gallicano, tantopere commoveur Romani Curia, & non potius Patrum Concilij Tridentini ampliſſimus conſilium de ea diſſimulandi?

Reſponſio,

Quando Papa eſt dubius, nempe in ſchiſmate creatus, dum conſtare non poteſt, quis ex pluribus electis ſit legitimus, poſſe Concilium Generale ſuper eo ferre judicium, eſt caſus expreſſe definitus in Conſtitutione Conſtantienſi, *S. & ſ.* Cujus definitionis adſertur ratio, quòd tunc Concilium non exerceat poteſtatem in Papæ authoritatem, ſed in eum, quem credit, non eſſe Papam; nam dubius Papa, de quo non

Copyright

non conſtat, pro nullo habetur, cùm in Jure ſint paria *non eſſe, & non apparere. Lege Duo ſunt Titij. 30. ff. De teſtament. Tut. Leg. In lege. 77. ff. De contrahenda emptione. Leg. Omnia. 32. §. Species. ff. De legat. 2.*

13. Deinde cur Patres Concilij Tridentini cum Pontificijs Legatis, imò ipſomet Papâ diſſimulârint circa eas de Romano Pontifice quæſtiones, ſpecialis interverterat ratio: tum quòd ſacra Synodus unicè fuerit pro tunc intenta ad Neotericorum hæreſes notandas, fideique adversùs iſtas decreta & Canones edendos, abſtrahendo à quibuſcunque inter Catholicos controverſijs, fidei etiam materiam, hactenus tamen indeciſam, concernentibus: tum quòd Galli ſeu Præſules, ſeu Oratores æquè habuerint Regis ſui mandatum, abſtrahendi à quæſtione ſuperioritatis Concilij erga Papam, dum opportunum haud fuerat, tales inter Catholicos moveri contentiones, ex quibus hæretici, quibus eo tempore ſuperabundabat Gallia, plauſum ſibi adversùs ſacram Synodum facilè conciliâſſent. Quæ proinde diſſimulatio æquè nullum præbet Gallorum ſententiæ qualiſcunque firmitatis argumentum, atque innumeræ aliæ quæſtiones de quapiam fidei veritate inter Catholicos Doctores motæ, dum indeciſæ in ſuo controverſo ſtatu relinquuntur abEccleſia, ex hujus tolerantiâ nullum prorſus alicujus roboris momentum recipiunt. Quod tantò magis locum habet circa illam Gallorum ſententiam, quantò major, ac ſpecialior ſubeſſet ratio diſſimulandi ad tempus magis opportunum, vel ex variatione circumſtantiarum cauſa magis urgens quæſtionis hujuſmodi deciſionem. Enimverò cùm Clerus Gallicanus, ubi Galliæ Regnum ab hæreſi Calviniana, ſeu Hugonottica ſe expurgatum cernere cœpit, illam ſententiam tantâ cum ſolennitate in cœtu Epiſcoporum, ſub Regio etiam edicto, firmavit, & promulgari fecit, num tutum jam ſit, ex parte ſacræ Curiæ Romanæ diſſimulare, & non potiùs rei momentum ex ſolidis fidei fundamentis expendere?

Reflexio.

14. VErum equidem eſt, quòd Eccleſiæ ratio *ſubſtantialis* ex ipſamet Chriſti Domini, eam ceu corpus quoddam Hierarchicum inſtituentis ordinatione, exigat Caput viſibile, de quo cunctis fidelibus ſecundùm prudentialem credibilitatis evidentiam conſtaret, eſſe legitimum Petri ſucceſſorem, Chriſtique adeò vicarium, & Paſtorem Oecumenicum. Cujus proinde credibilitatis, ſecundùm ſupernaturalis prudentiæ evidentiam *practicam* viſibilis fundamento, ſub ſtatu dubij Papæ intrà Eccleſiam ſublato, patitur iſta graviſſimam violentiam, à qua ſe meritò vindicare valeat, conſulendo ſibi de certitudine Paſtoris Oecumenici. In quo adeò ſtatu nequaquam agitur adversùs Papæ authoritatem, ſed pro hac potiùs intrà Eccleſiam certificandâ, meritò ex toto Chriſtiano orbe convocatur Concilium Generale, quod ſupra ejuſmodi dubium Papam eatenus obtinet authoritatem, quatenus character Pontificiæ præeminentiæ tunc circa ipſius perſonam reſpectu Univerſalis Eccleſiæ eſt in ſtatu ſuſpenſivo & abſtractivo, minimè adeò per tale Concilium attingi potente. At dum certus eſt Pontifex, nequit contra iſtum procedi, niſi tangatur ejuſdem Oecumenica, cunctis Chriſti fidelibus ſupereminens authoritas, perinde ac læſæ Majeſtatis reus eſſet quicunque Gallici Regni Conventus judicium ſibi arrogans ſupra perſonam Regis, cujus eſt indubitata ſuprema, nulla adeò Regni ſui tribunali ſubjecta, poteſtas Regia. Ea igitur inter ſtatum dubij ac certi Pontificis meritò adſtruenda eſt differentia, ut, quando habetur convincens evidentia prudentialis de Petri legitimo ſucceſſore, ipſæmet ſacræ Litteræ ejus ſupremam præeminentiâ aſſeverantes prohibeant, ne Concilium poſſit ullam ſuper ipſo prætendere ſuperioritatem; at ubi deficit ea de legitima ſucceſſione prudentialis credibilitatis evidentia, ex prætactis ſacris Litteris nequaquam poteſt in tali Papa dubio haberi ratio præeminentiæ per Chriſtum ſancitæ: ſicque adeò Concilio Generali incumbit, ſuper ejus certificatione facere judicium, indeque Eccleſiæ ſanctæ proſpicere de certo Capite, ac Paſtore Oecumenico.

ARGUMENTUM II.
Adverſariorum.

PRæcipuum pro Concilij ſupra Papam ſuperioritate fundamentum ex parte adverſa deſumitur ex *Matthæi 18. capite* ubi ſic habetur: *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolum, ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum, ſi autem te non audierit, adhibe adhuc tecum unum vel duos: quòd ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ, ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus: Amen dico vobis: quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.* Ex quo proindo ſacro textu tale formatur argumentum. Ecce! Hîc Chriſtus Apoſtolos, eorumque Succeſſores alloquitur, à quibus vult Chriſtianos incorrigibiles Eccleſiæ denunciari, ab eaque damnatos, ad nullum alium judicem remittit. Vult ergo Chriſtus, ultimum eſſe tribunal Eccleſiæ, & a Petro ad Eccleſiam, tanquam majoris poteſtatis judicem provocari. Et ita hunc locum videtur intellexiſſe S. Gregorius *lib. 4. epiſt. 38.* Nicolaus 1. *in Cap. Præcipuè. 11. q. 3.* qui duo Summi Pontifices, ſibi non obtemperantes, Eccleſiæ ſe delaturos minantur. Majus ergo Eccleſiæ judicium eſſe, quàm ſuum, agnoſcunt. 15.

Reſponſio.

AUthor *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 15. n. 1.* reſpondet, hoc *Matthæi* loco velut præcipuo fundamento niti Adverſarios. Sed tam infirmum eſſe argumentum inde petitum, ut vel hoc maximè prodant cauſæ, quam defendunt, imbecillitatem, dum tantæ molis quæſtionem imponunt arenæ. Inprimis namque nullus eſt hîc ſermo de Petro, ejuſque ſucceſſoribus, & tamen de his quærimus. Quamvis enim Chriſtus 16.

Digitized by Google

ſtus ad Apoſtolos in communi loquatur, quis neſcit, generali locutione caſus ſpeciali notâ dignos, & privilegiatos non includi? Deinde nomine Eccleſiæ, cui jubet obſtinatos denuntiari, intelligit Chriſtus eos omnes, quibus ligandi & ſolvendi, puniendique poteſtas conceſſa eſt; uti patet tum ex fine denuntiationis, qui eſt correctio: tum ex adjunctâ illâ cauſali: *Quæcunque alligaveritis ſuper terram &c.* Certum eſt autem, poteſtatem ligandi, ſolvendiq; non tantùm ad Concilium Univerſale, ſed etiam ad Epiſcopos, alioſque Eccleſiæ Prælatos pertinere. Si nomine Eccleſiæ Concilium intelligas, oportebit, quoties Chriſtianus furto, adulterio, homicidio peccat, Concilium Generale cogi, ut illic delinquentis cauſa ventiletur, quo nihil dici poteſt abſurdius, impoſſibilius, magiſque ab omnium Eccleſiarum more alienum; quod tamen dicendum eſt, ſi Chriſtus eo loco Concilium intelligat.

17. Sed demus, Concilium Univerſale intelligi, non tamen ſinè ſuo Capite, nec à Pontifice ſeparatum, de quo ſolùm diſputamus, an ſupra Pontificem tolli poſſit? Deinde obſervandum eſt, Chriſtum dixiſſe: *Si peccaverit in te frater tuus* &c. ut offenderet, ſermonem non eſſe de Summo Eccleſiæ Patre & Paſtore, qualis eſt Romanus Pontifex. Legitimus ergo ſenſus eſt: *Si peccaverit in te frater tuus &c.* iſque ſecretæ & fraternæ tuæ admonitioni non acquieſcat, dic Eccleſiæ, id eſt, Paſtori proprio, qui Eccleſiæ præeſt; uti explicat S. Chryſoſtomus *hom. 61. in Matth.* S. Thomas *in 4. diſt. 19. & 22 q. 24.* Albertus Magnus *in Matth. 18.* Innocentius III. *in Cap. Novit. De judiciis.* Theophylactus, Euthymius, & alij paſſim. Ipſe enim Prælatus, cùm agit non ut privata, ſed publica perſona, utiturque poteſtate Eccleſiaſticâ, vulgari, & jam notâ phraſi vocatur Eccleſia, quia hanc repræſentat. Et patuit etiam exemplo Gregorij Magni, qui minatus Ioanni Conſtantinopolitano, niſi titulo *Univerſalis Patriarchæ* abſtineret, ſe illum Eccleſiæ Univerſali denuntiaturum, ſinè tamen Concilio univerſali authoritate Papali compeſcuit, & cenſuris obſtrinxit *lib. epiſt. 30. & 31.* malè ergo & contra regulas artis Concilium Papæ anteponunt Adverſarij eo Scripturæ textu, qui nec de Concilio loquitur, nec de Papa, ſed de caſu omninò alio & diſparato.

18. Demus tamen, in hoc Evangelij loco eſſe ſermonem de Papa & Concilio univerſali, etiam ut Papæ oppoſito, nihil aliud ſequitur, quàm Papam publicè criminoſum poſſe ad Concilium & Eccleſiam deferri, de remedijs illum emendandi, cohibendique agitari: eumque admoneri, rogari, & ſi Eccleſiæ infeſtus ſit, etiam jure defenſionis coërceri: quæ ſi omnia facta ſint, & incaſſum cedant, Deo tandem res committenda, cui Eccleſiæ cura eſt, & quam inter tot perſequentium procellas, & priora ſub perſecutionibus malorum Pontificũ exempla agitari quidem permiſit, numquam tamen mergi, opprimique: neque enim nobis timendum eſt, id eventurum, quod nunquam evenit, & quod Chriſtus promiſit, numquam ſe, ut eveniat, paſſurum: eſſetque impium, cogitare, Eccleſiam propterèa, eoque caſu ſinè auxilio eſſe, cùm à ſolo Deo auxilium exſpectat; ibi enim maximè parata eſt, & velut in procinctu Divina cuſtodia, ubi deficit humana: & hoc maximè verum eſt in ſupremis Reipublicæ Capitibus, quorum delicta ſuæ tantùm virgæ ſubjecit, nec voluit ſubditorum arbitrio & pœnis committi, ne ejus eſſet malo remedium, obtentu juſtitiæ malevolorum calumnijs, invidiæ, & affectuum impotentiæ expoſitâ Principis Majeſtate. Et ita praxis Eccleſiæ ſemper obtinuit: quamvis enim Marcellini, Sixti III. Symmachi, Leonis III. Damaſi, Leonis IV. aliorumque Pontificum delicta fuerint ad Synodos delata, nunquam tamẽ in eos ſententiæ dictæ ſunt. Imò in Synodo Oecumenica VIII. lato hoc Canone definitum eſt: *Poſſe quidem Synodum Univerſalem cum convenienti reverentiâ quamlibet quæſtionem de Romana Sede exortam audire, & in ea proficere, non tamen audaciter ſententiam in Romanum Pontificem dicere.* Vide tomum III. Concil. *in Actis VIII. Synodi.* Platinam *in Marcellino, in Sixto III. Symmacho, Leone III. & IV. Damaſo &c.* Item *Cap. Nunc autem. diſt. 21. Cap. Nos ſi incompetenter. 2. q. 7. Cap. Auditum. 2. q. 5.* & *Cap. Mandaſtis. eodem.* Ubi animadvertere licet, Pontifices aliquot innocentiæ ſuæ purgandæ cauſâ, & ut calumnias ſibi affictas palam detegerent, Synodorum etiam particularium judicio *diſcretivo*, & velut *arbitrario*, non tamen *coactivo*, quod non poterant, ſe ſubmiſiſſe.

Reflexio.

19. VEriſſimum eſt, ſub illo ſacro Evangelicæ coercitionis textu, Eccleſiæ nomine intelligi quoſcunque habentes characterem Eccleſiæ repræſentativum. Sub hoc namque charactere tum denuntiatio fit Eccleſiæ, tum correctio inde ſecuta reducitur in Eccleſiam. At ejuſmodi character Eccleſiæ repræſentativus in Prælatis eatenus importat partem ſolicitudinis Paſtoralis tum in Epiſcopali, Sacerdotáli ve charactere radicatæ, tum in ordine ad actus juriſdictionales, ex Pontificiæ Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine derivatæ, ut, quidquid intrà ſphæram ſibi ab Eccleſia præſcriptam peragit Prælatus Eccleſiaſticus, totum id reducatur in Eccleſiam. A fortiori igitur, illo ſacro textu Evangelico continetur Romanus Pontifex, qui ſecundùm S. Auguſtinum totius Eccleſiæ figuram gerens, quoad virtutem Capitis, ſeu vicariæ Chriſti authoritatis, eſt ſupereminenter repræſentativus Eccleſiæ. Quid ni ergo Concilium Oecumenicum ex Capite & membris Hierarchicis, Eccleſiam repræſentantibus coadunatum dixerimus, eſſe Eccleſiam Univerſam, de qua Chriſtus *cit. Matth. 18. cap.* pronunciavit: *ut quiſquis illam non audierit, inſtar Ethnici & publicani habendus ſit?* Chriſtus Dominus hanc Eccleſiæ authoritatem coërcitivam, vel maximè formidabilem pronunciavit verſu ſubſequenti: *Amen dico vobis*, inquiens, *quidquid ligaveritis ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quidquid ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Hoc Chriſti pronun-

tiatum, numquid Apostolos etiam *distributivè* sumptos attingebat? Et quidem duplici modo, tum quoad Apostolicæ authoritatis delegationem personalem, cum ipsorum in terris peregrinantium vitâ extinctam, tum quoad Episcopalem jurisdictionem in charactere Ordinis radicatam, ac in sui exercitio ex Apostolicæ potestatis in Petri Successore perpetuæ plenitudine dependentem. Numquid verò idem textus Evangelicus Apostolos etiam *collectivè* sumptos, qua Ecclesiam Dei modo altiori repræsentantes, cum ordine etiam ad perpetuum Ecclesiæ statum complectitur? Ea posteriora de illimitatâ ligandi & solvendi potestate ad Apostolos directa Evangelij verba ita combinantur cum præcedentibus; ut ex vi quasi causalis connexionis, illa ipsissima Apostolis promissa ligandi & solvendi authoritas *indefinita* reducatur in Ecclesiam, cujus status noscitur esse perpetuus. Hæc autem perpetuitas non subsistit quoad Apostolicam in cæteris, præter Petrum, Apostolis solummodò delegatam potestatem. Oportet igitur, ut Apostolicæ illius authoritatis cunctis Apostolis repromissæ perpetuitas referatur ad Apostolos *collectivè* sumptos, quà universam Ecclesiam in Concilio Oecumenico repræsentantes. An non igitur dicendum videtur, licèt Episcopi *distributivè* spectati, Apostolorum successores non sint, nisi quoad characterem Episcopalem, Pastoralisque jurisdictionis solummodò radicem, in sui exercitio, actualisque potestatis concessione dependentem ex Papæ concessione, attamen Episcopos *collectivè* sumptos, nempe in Concilio Oecumenico aggregatos, sublimiori quodam modo esse Apostolorum Successores quoad Apostolicæ, nempe illimitatæ, ad ligandum & solvendum potestatis communionem? Hujus igitur quæsiti punctum, cum suis præsentis difficultatis centrum tangentibus consectarijs, per sequentes conclusiones accuratiori stylo discutiendum hîc suscipimus.

CONCLUSIO I.

20. PRo indubitato principio ponendum est, quòd præadductus *Matthæi 18. à versu 17. usque ad versum 20.* exaratus textus Evangelicus accipiendus sit de Concilio Oecumenico.

Explicatur, argumenti exordium desumendo *ex versu 20.* in quo Christus pronuntiavit: *Ubi duo, vel tres in nomine suo fuerint congregati, se in medio eorum fore.* Quis autem Catholicorum neget, hoc Domini verbum procedere de Concilio in nomine Christi, id est, (uti *superiùs* ostensum fuit) vicariâ eius authoritate aggregato. At versus iste continet *causalem* particulam *Enim*, in vi cujus combinatur cum proximè præcedente versu, quo idem Christus asseveravit: *Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis est.* Ipsissimus verò hic versus Evangelicus in vi particulæ *Iterum* refertur ad Apostolos, quibus Christus proximè præcedenti versu 18. dixerat: *Amen dico vobis: quæcunque alligaveritis, & quæcunque solveritis super terram, erunt vel ligata, vel soluta in cælis.* Hæc verò *indefinita* ligandi & solvendi potestas non potest non esse Apostolica, in uno Petro singulariter spectato, ex vi promissionis Christi *Matthæi 16.* factæ, per successionis ordinem proroganda. Quare hujusmodi Apostolicæ authoritatis *Matthæi 18.* promissa prærogativa, in cæteris Apostolis non nisi *collectivè* sumptis, atque adeò in Concilio aggregandis, dici potest perpetua: quippe cùm isthæc solvendi & ligandi potestas *indefinita*, Apostolis universis per Christum destinata, noscatur ex proximè præcedentis *decimi septimi* versûs sacro contextu habere connexionem cum Ecclesia, quæ ut sic dicit tum collectionem eorum, quibus est à Christo concessa solvendi potestas, tum perpetuitatem statûs ad sæculi usque finem duraturi. Illa proinde Apostolis *universim* ac *collectim*, quà unam Ecclesiam repræsentantibus, atque adeò in Concilio Oecumenico aggregandis promissa potestas, eatenus est perpetua, ut, quoties fit collectio illorum, qui de ea solvendi potestate communicant, in tali congregatione, seu Concilio, per vicariam Christi authoritatem convocato, Christique adeò nominis characterem præferente, ultra Petri, ejusque Successorum propriam solvendi potestatem Apostolicam, sacro ejusmodi Cœtui, quà Universam Ecclesiam plenè repræsentanti, competat insuper peculiaris quæpiam solvendi & ligandi potestas Apostolica, *immediatè* à Christo eidem impertita.

Objectio I.

21. DIces. Si Apostolis, eorumque hâc in parte Successoribus, nempe Episcopis in Concilio, ex Vicaria Christi authoritate coadunato, indeque Oecumenico, competat *indefinita* solvendi & ligandi potestas, distincta à Petri, ejusque Successorum, solvendi authoritate, ac secundùm Christi verba sit æquè *indefinita*, illi omninò compar, fore consequens, quòd, ubi Concilium fuit nomine Christi Vicario congregatum, possit jam ex seipso decernere ac definire independenter à concursu illius Petro, ejusque Successoribus singulariter concessæ authoritatis Oecumenicæ. Unde rursus sequitur, quòd oporteat quidem, ut Concilium sit Oecumenicum, esse aggregatum in nomine Christi, nempe vicaria Christi authoritate: qui character antecedenter ad Concilij convocationem in nullo alio, quàm Summo Pontifice, Petri legitimo Successore subsistens, omninò necessarius est, ut Concilium in prima sui aggregatione sit legitimum, ac Oecumenicum: attamen ubi jam existeret Synodus tali modo coadunata, sicque charactere Oecumenico insignita, ex tunc ex se ipsa *immediatè* à Christo eatenus obtineret authoritatem Oecumenicam solvendi ac ligandi, ut authoritate haud minor esset talis Synodus, quam Pontifex Maximus, nec adeò per hunc dissolvi jam posset, dissentiente Concilio, indeque quidquid statueret, habiturum vim &c

Digitized by Google

authoritatem decreti Oecumenici. At hoc nullatenus eſſe concedendum, ſiquidem hinc ſequeretur, Synodum Baſileenſem non potuiſſe diſſolvi ab Eugenio IV. atque adeò juſtè, huic talem diſſolutionem indicenti, reſtitiſſe Synodum, utpote quæ ex ſeipſa jam obtinuerat illam Apoſtolis *collectim* ſumptis, ſeu in Synodo legitimè aggregatis, promiſſam *indefinitam*, adeoque Apoſtolicam, ſolvendi & ligandi authoritatem, ſub quâ, ceu charactere Oecumenico, Synodus illa jam independenter à concurſu Oecumenicæ Petro, ejuſque Succeſſori conceſſæ, authoritatis erat verè Oecumenica. Rurſus inde ſequi, potuiſſe Concilium vi illius charakteris Apoſtolici, ubi pro tempore cogitaret ſui ſolutionem, in futurum tempus à ſe determinatum, ex eadem authoritate Apoſtolicâ indicere novum Concilium Oecumenicum, quin Papæ authoritas Oecumenica ad talis Concilij convocationem concurrere deberet: quippe cùm indictio Synodi taliter facta, atque adeò prima etiam ejuſdem coadunatio jam obtineret charakterem Apoſtolicum, ſub quo, uti *ex Actis cap. 5.* patet, portatur nomen Chriſti, & in ſui tam exordio, quàm progreſſu inſignitum extaret eâ Apoſtolicâ, cunctis collectis Apoſtolis pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu, adeoque ipſorum quoque Succeſſoribus, per Chriſtum promiſsâ, & ab eo *immediatè* collatâ authoritate, Vicarium Chriſti nomen præferente. Hæc igitur, cùm nequaquam ſint conſentanea ſacræ Eccleſiæ praxi, ſintque prorſus aliena à præeminentiâ Sedis Apoſtolicæ, imò cùm hinc ſtatueretur quaſi duplex Sedes Apoſtolica, altera in Concilio Oecumenico, altera extra Concilium ſoli Petro, ejuſque Succeſſori legitimo conceſſa. Idcircò principia *ſuperiùs* poſita, ex quibus profluunt ejuſmodi conſequentiæ prorſus execrandæ, nullatenus videntur admittendæ.

Reſponſio.

22. PRæſuppoſita principia deduci ex ſacris Literis, ſi ſacrorum contextuum debita inter ſe collatio fiat, ex *ſuperiùs* dictis manifeſtum extat. Haudquaquam igitur ab eis recedendum eſt, ſed conandum, ut illorum ſacrorum contextuum profundior intelligentia, per argumentationem Theologicam inde eruatur. Pro indubitato igitur principio præſupponendum eſt, illa Chriſti Domini verba: *Amen dico vobis: quæcunque ligaveritis, & ſolveritis ſuper terram, erunt ligata, & ſoluta in cœlis*; connexi cum proximè præcedentibus: *Dic Eccleſiæ, &, ſi Eccleſiam non audierit, erit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* At rurſus pro certo principio tenendum eſt, quòd Eccleſia *abſolutè* ſumpta, importet Eccleſiam Univerſalem, à Chriſto elevatam ad ſtatum Corporis Hierarchici, conſtantis ex Capite, nempe Summo Pontifice Petri Succeſſore, & membris, nempe Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus. Quemadmodùm autem Corpus humanum nequit ſubſiſtere ex Capite ac membris ſigillatim ſpectatis, ſed qua inter ſe unitis: ſic neque iſtud corpus Hierarchicum, Eccleſiæ Univerſæ repræſentativum, in ſuo perfecto ſtatu conſideratum, eſt intelligibile, niſi quatenus Caput cum membris Hierarchicis non jam *diviſim*, ſed *collectim* ſumptis, eſt unitum. Ex eo quidem, quòd pars, quidquid eſt, totius eſt, fit conſequens, ordinari ac reduci ad totum, quidquid parti convenit. Et hinc, ſi peccans denuncietur vel Epiſcopo, vel etiam Papæ, atque ab hoc fiat correctio, ſequitur manifeſtè, tunc & denuntiationem Eccleſiæ, & correctionem ab Eccleſia fieri: nihilominùs quia in illo ſacro textu *abſolutè* ac *ſimpliciter* fit per Chriſtum mentio Eccleſiæ, oportet, ſub hac *principaliter* intelligi totum Corpus Eccleſiæ Hierarchicum, quà unitum in Concilio Oecumenico, tametſi ſub eodem Eccleſiæ nomine *reductivè* intelligantur & Caput & membra Eccleſiæ etiam *ſigillatim* ac *disjunctim* ſumpta. At eo ipſo, quòd ſacer ille contextus, de Apoſtolicæ ſolvendi poteſtatis plenitudine pronuntians, connectatur cum verſu proximè præcedenti, in quo eſt ſermo de Eccleſiâ *ſimpliciter*, & *abſolutè* ſumptâ, quatenus eſt Corpus Hierarchicum ex Capite ac membris Hierarchicis non jam *diviſim* ſpectatis, ſed quà unitis, atque adeò in Concilio Oecumenico coadunatis *ſubſtantialiter* conſtitutum: idcircò illa *indefinita* ligandi authoritas Apoſtolica, per Chriſtum promiſſa cum ordine ad Eccleſiæ ſtatum, ex ipſamet Chriſti Domini inſtitutione, perpetuum in Apoſtolorum Succeſſoribus nullatenus locum habere poteſt, niſi quatenus conſtituunt unum Corpus Hierarchicum Eccleſiæ, *ſubſtantialiter* conſtans ex Capite Petri Succeſſore, reliquiſque Hierarchicis membris, Epiſcopis ac Eccleſiæ Prælatis, non quà *ſigillatim* ſumptis, ſed quà unitis in uno Concilij Corpore Hierarchico, ut ſic perfectè, ac plenè repræſentante univerſam Eccleſiam, ſicque Eccleſiæ Hierarchicæ nomen non *participativè* duntaxat, vel ſub præciſâ Capitalis poteſtatis plenitudine, ſed *abſolutè*, *perfectè*, ac *ſimpliciter* obtinente. Eſt autem indubitatæ veritatis principium, quod Chriſtus promiſit Apoſtolis *collectim* ſumptis, & quà Eccleſiam Univerſalem in uno Corpore Hierarchico repræſentantibus, ſicque adeò in Concilio Oecumenico inter ſe, & cum Capite unitis, id nullatenus habere locum extra ſtatum talis unionis, ſeu in Concilio Oecumenico coadunationis: quemadmodùm ſingula quidem humani corporis membra ſunt organa diverſa ad varias functiones per naturam ordinata, nullam tamen exercere valent operationem vitalem, niſi quà unita manent in uno corpore humano. Cùm igitur prætacta authoritas Apoſtolica, quà ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum relata, ex Chriſti Domini ordinatione non aliter competat Apoſtolis, eorumque adeò Succeſſoribus, niſi quatenus conſtituunt unam Eccleſiam Hierarchicam *abſolutè* & *ſimpliciter* in ſuo ſtatu perfecto conſideratam: hæc verò Eccleſiæ Hierarchicæ ſubſtantia requirat unitatem membrorum *collectim* ſumptorum inter ſe, & cum Capite Papa, non niſi in Concilio Oecumenico coadunandam, conſequens eſt, illam Apoſtolicæ poteſtatis, pro perpetuo Eccleſiæ

Digitized by Google

ſtatu promiſſæ plenitudinis, pollicitationem Divinam haudquaquam habere poſſe locum, antequàm fiat talis in Concilio Oecumenico membrorum Hierarchicorum tum inter ſe, tum cum Capite coadunatio, atque adeò tali unione ſolutâ, ubi Caput, Romanus ſcilicet Pontifex, à Concilio, quantumvis primitùs fuiſſet legitimè congregatum, ſuum Chriſti Vicarium nomen, ſeu Capitalem authoritatem retrahit, non poſſe tunc verificari, Eccleſiam Hierarchicam in ſtatu perfecto repræſentari à Synodo, nec adeò in ea ex tunc obtinere illam Apoſtolicæ poteſtatis, Apoſtolis, quà unam Eccleſiam Hierarchicam conſtituentibus, promiſſæ plenitudinem: nec adeò in vi iſtius Apoſtolici, Chriſti nomen præferentis, characteris, utpote non ampliùs ſubſiſtentis, poſtquàm authoritas Papæ à Synodo legitimè antehàc congregatâ, ſe ſubtraxit, poſſet Concilium ex tunc factum acephalum, univerſam Eccleſiam integrè repræſentare, jam impotens etiam, pro futuro indicere novum Concilium Oecumenicum, quippe cùm ex tunc in ea Synodo defeciſſet nomen Chriſti, ſeu character Apoſtolicus, ſit autem ſecundùm Chriſti inſtitutionem de ſubſtantiâ Concilij Oecumenici, eſſe congregatum *in nomine Chriſti*, importante characterem Apoſtolicum.

23. Confirmatur hæc Theologica ratiocinatio. Indubitatæ namque, ac ipſo naturæ lumine conſpicuæ veritatis eſt, quod duobus nonniſi *collectim* ſumptis convenit, non competere ipſis *ſeorſim*, ac *diviſim* ſpectatis, ſic enim, quia vox *homo* importat complexum ſeu compoſitum ex corpore & animâ unitim ſumptis, nequeunt prædicata hominis, quà ejuſmodi compoſiti propria, convenire animæ ſeparatæ. At vox *Eccleſia*, præſertim quatenus accipitur in perfecto Corporis Hierarchici ſtatu, eſt nomen *Collectivum*, ſignificans complexum, ſeu compoſitum ex Capite & membris Hierarchicis. Ut ſic autem Chriſtus, uti *ſupra* oſtenſum eſt, promiſit Apoſtolis illam ſolvendi poteſtatis plenitudinem Apoſtolicam, cum ordine ad Eccleſiæ ſtatum hierachicum, ejuſque perpetuitatem, in ſucceſſores adeò transferibilem. Nequit ergo illa Chriſti Apoſtolis, quà unum perfectum hierarchicum Eccleſiæ ſtatum conficientibus, ſicque intrà Concilium Oecumenicum membrorum hierarchicorum cum Eccleſiæ Capite coadunativum, Univerſalem Eccleſiæ plenè repræſentantibus, promiſſa poteſtatis plenitudo locum habere, niſi in quantum ſubſiſtit talis Apoſtolorum collectio, & intrà Concilium Oecumenicum ex Apoſtolico charactere unicè ſubſistens unio plena & perfecta, ut, ſi vel ſolius Capitis character Chriſti vicarius ſubtrahatur, prorſus deficiat ſubſtratum illud, cui ex Chriſti ordinatione ſuperſtruitur ille alter Apoſtolorum *collectim* ſumptorum, cum poteſtatis plenitudine character Apoſtolicus. Et hinc, ſi Apoſtolicæ poteſtatis Petro, ejuſque ſucceſſoribus per Chriſtum conceſſæ plenitudo conferatur cum plenitudine authoritatis Concilio Oecumenico competentis, non inepte dicitur, ſe habere ad invicem, ſicut ſe habet anima ſeparata ad totum hominem. Ubi namque anima eſt in ſtatu ſeparationis, habet plenam potentiam intellectivam & volitivam, quibus equidem potitur etiam in ſtatu unionis, ſeu contractionis, attamen cum aliquâ à corpore dependentiâ: poteſtque anima in tali ſtatu exercere operationes ſenſitivas & vegetativas, cujuſmodi actiones vitales in ſtatu ſeparationis nequaquam elicere valet. Sic proinde, quæ univerſis Apoſtolis, quà unum Eccleſiæ Univerſalis Corpus hierarchicum in Concilio Oecumenico repræſentantibus, per Chriſtum promiſſa fuit *indefinita* ſolvendi ac ligandi poteſtas, ſub pari incircumſcriptâ ſolvendi ac ligandi univerſalitate promiſſæ fuerunt Petro claves regni cælorum, neque hæc Divina Chriſti promiſſio ullam importat dependentiam à Concilio Oecumenico, ſed *abſolutè* ac *illimitatè* facta eſt Apoſtolorum Principi, cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, atque adeò cum ordine ſucceſſionis. Quemadmodùm igitur anima in ſtatu ſeparationis independenter à corporis potentijs, habet plenam ac perfectam intelligendi facultatem, ſic poteſtas ligandi & ſolvendi Apoſtolica in Petro, ejuſque ſucceſſore non eſt alligata ad Concilium Oecumenicum, quin independenter ab illo poſſit pleniſſimè exerceri.

24. Nihilominùs Pontificia ſuprema authoritas Oecumenica nacta eſt aliquem quaſi contractionis & unionis ſtatum, ſub quo cum reliquis Eccleſiæ membris hierarchicis, ceu eorundem Caput, eatenus coadunatur in unum integrum Eccleſiæ Univerſalis plenè repræſentativum Corpus hierarchicum, ut in tali tandem Corpore locum habeat illa Divina *Matthæi 18. à verſu 17. uſque ad 20. verſum* Chriſti promiſſio, de tali Apoſtolicæ ad ſolvendum, & ligandum authoritatis *indefinitæ* plenitudine, quatenus hæc in ſui exercitio debeat eſſe dependens à toto corpore hierarchico, & quidem in tantum, ut corpus Eccleſiæ hierarchicum cum Capite, & Caput cum membris hierarchicis in Concilio Oecumenico aggregatum, conſentire debeat, quò ſanctio dici poſſit *Conciliaris*, ſeu *Synodalis*. Cujuſmodi adeò definitionis Oecumenicæ, quà *Conciliaris* authoritas minimè ſubſiſtit, niſi ex duorum, nempe & Capitis, & reliqui hierarchici corporis, ex Apoſtolorum ſucceſſoribus Epiſcopis, ac Eccleſiæ Prælatis coadunati conſenſu, Chriſto Domino *ibidem v. 19.* pronuntiante: *Si duo ex vobis* (nempe Corpus Apoſtolicum Eccleſiæ hierarchicæ quaſi *materialiter* repræſentativum, & Caput talis repræſentationis quaſi *formaliter* perfectivum) *conſenſerint ſuper terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo.* Hæc namque verba ita conſonare debent cum ſuo tam antecedente, quàm proximè ſubſequente ſacro contextu, ut, quemadmodùm iſti indubitanter ſunt de Concilio Apoſtolico, atque adeò Oecumenico, per Eccleſiæ ſtatum perpetuum prorogando: ſic ille textus Evangelicus accipiendus ſit de duobus, nempe *collectivè* ſumptis, conſentientibus, qui duo non *ſigillatim* ſpectati, ſed qua unum Eccleſiæ Univerſalis repræſentativum, ſeu perfectum hierarchi-

tarchicum ſtatum conſtituentes, non poſſunt aliquid aliud eſſe, quàm Caput, unà cum reliquo Apoſtolico, ſeu hierarchico, Corpore. Quibus adeò conſentientibus, ea eſt per Chriſtum promiſſa in definiendo infallibilitas, ut, quamcunque rem, atque adeò dogmaticam veritatem à Patre Æterno ſibi ex verbo Dei eruendam petierint, ex Chriſti Domini promiſſione, ipſis infallibiliter fiat. Quemadmodùm igitur anima in ſtatu unionis & contractionis habet quaſdam vitales functiones, quas in ſtatu ſeparationis haudquaquam exercere poteſt; ſic num dicere licebit, poteſtati Pontificiæ, quà intrà Concilium ſuâ vicariâ Chriſti authoritate coadunatum, & informatum, cum reliquo Eccleſiæ corpore hierarchico coadunatæ, ſupervenire ſpecialem aliquam prærogativam infallibilitatis in fidei dogmatibus decidendis, à Chriſto ex tunc promiſſæ, ubi ex Apoſtolis duo, nempe Caput cum reliquo Apoſtolico Corpore, à ſucceſſoribus intrà Concilium ſub vicario Chriſti nomine coadunati, *collectivè* adeò ſumpti conſenſerint, in petendâ, ſicque per Dei gratiam definiendâ dogmaticâ veritate?

Objectio II.

25. INſtabis. Eſto, hanc Divinæ gratiæ aſſiſtentiam ex vi promiſſionis Chriſti infallibiliter competere illis duobus Apoſtolicis ordinibus, tum Capiti, Petri ſucceſſori, tum reliquo Eccleſiæ hierarchicæ Corpori, intrà Concilium Oecumenicum reliqui Apoſtolici Collegij ſucceſſori. Attamen Petro etiam in ſtatu quaſi ſeparationis, extra Concilium Oecumenicum in ſuâ, ſucceſſoriſque ſui individuâ perſonâ, pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu erat *Matth. 16.* dictum à Chriſto: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, adversùs quam portæ inferi non prævalebunt.* At vi iſtorum verborum, oportere, ut in Petro, ejuſque ſucceſſore ſit infallibilitas perpetua ad fidei dogmata etiam extra Concilium definienda, nec adeò in vi prælegatæ Divinæ promiſſionis, Capiti & reliquo hierarchicæ Eccleſiæ Corpori, ceu duobus *collectim*, in Concilio nempe Oecumenico coadunatis factæ, videtur major adſtrui poſſe infallibilitatis in dogmatibus fidei decidendis prærogativa, quàm Pontificiæ authoritati, etiam ſoli, extra Concilium conveniat.

Reſponſio.

26. IN hoc puncto jam videtur ſubſiſtere quaſi centrum præſentis difficultatis. Hanc ex occaſione Neotericorum expendere compulſus Author *Inextinctæ Concilij Tridentini veritatis*, aliquando ſic diſſeruit. Articulus equidem fidei eſt, Romano Pontifici ceu Petræ, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, independenter à Concilio eſſe, (ipſomet etiam Clero Gallicano *ubi ſuprà* diſertè fatente) ſupremam poteſtatem in cauſis Eccleſiaſticis. An verò iſtâ Divinitus ſibi traditâ poteſtate, cum omnimodâ infallibilitate, in decidendis fidei dogmatibus, uti poſſit, ſine interventu Concilij Oecumenici, Eccleſiam Univerſalem repræſentantis, non extat de hoc definitus fidei articulus. Unde ſententia hujus à Concilio independentis illimitatè deciſivæ, Pontifici Romano competentis poteſtatis aſſertiva, eſt quidem inter Pontificios Theologos ferè communis, validiſque ex ſacrâ Scripturâ petitis argumentis probari ſolet, tum quòd Petro, ejuſque Succeſſori *independenter* à cæteris Apoſtolis, adeoque Epiſcopis, ſit commiſſa illimitata Paſtoralis erga univerſas Chriſti oves officij cura, tum quòd eidem ſoli à Chriſto dictum ſit, eſſe Petram, ſuper quam foret ædificanda Eccleſia; tum denique, quòd Chriſtus pro ipſo ſolo rogârit, ut fides ejus non deficeret, cum ordine ad fratres ſuos confirmandos.

Nihilominùs in comperto etiam eſt, extare aliquos, præſertim Pariſienſes Doctores, qui conſummatam in decernendis fidei dogmatibus infallibilitatem non concedant Papæ, niſi unà cùm Concilio; ſiquidem Eccleſiæ, in Concilio Oecumenico *repræſentativè* congregatæ, prærogativa ſingularis ſit, quòd ipſi ceu Fidei Columnæ, ac veritatis firmamento, Divinitus promiſſa ſit infallibilis Spiritûs ſancti aſſiſtentia. 27.

Quæ proinde poſterior opinio ad ſacros, ex Divinis Litteris pro priori ſententiâ allegatos, textus reſpondebit, illam Paſtoralis Petro, ejuſque Succeſſori illimitatè collati officij, poteſtatem *Formaliter & ſubjectivè* eſſe quidem in ſolo Papâ, attamen in ſuo uſu habere reſpectum ad Eccleſiam. At eo ipſo, quòd Eccleſia ita ſit ſubjecta Pontificiæ poteſtati, ut ab ipſomet tamen Chriſto obtinuerit illam prærogativam infallibilis aſſiſtentiæ Spiritûs ſancti, idcircò non eſſe ſubjectam *quaſi Deſpoticè*, ſed (liceat hoſce terminos pro regimine alioquin Civili ab Ariſtotele uſurpatos, ad res etiam ſacras ſuo modo applicare) *quaſi Politicè*, ita nimirum, ut, quemadmodùm in regno Politico Status, in ordine ad leges Pragmaticas ſtatuendas, habent jus ſuis votis concurrendi, itaque regulandi Regiam, ſupremam licèt, poteſtatem; ſic Antiſtites & Patres, Univerſam Eccleſiam repræſentantes in Concilio Oecumenico, circa fidei cauſas habeant jus, ſuis per Spiritûs ſancti Divinitus promiſſam aſſiſtentiam authorizatis votis regulandi, infallibilitateque ſuâ juvandi, Concilio Oecumenico repromiſſâ, Pontificiam, de ſe licèt ſupremam Eccleſiaſticam poteſtatem. 28.

Quemadmodùm proinde domus non ſolo nititur fundamento, ſed etiam columnis, ſic Papam eſſe quid ē Petram, ſeu fundamentū Eccleſiæ: quia tamen hujus forma eſſentialis ſit Fides, Veritati Divinæ unicè innitens, oportere, eam ſuſtentari etiam columnâ Veritatis. Undè cùm Eccleſia ab Apoſtolo pronuntietur columna & firmamentum Veritatis, eſſe conſequens, quòd Concilij Univerſam Eccleſiam ex Divinâ inſtitutione repræſentantis authoritas intervenire debeat, ut Eccleſiæ ædificium, ex fidei dogmatibus *Formaliter* conſtans, ſub infallibili Veritatis firmitate ſubſiſtere dignoſcatur. Quare circa Papæ, ceu ſupremi Eccleſiæ Capitis, una cum Concilio cum cauſis Fidei con- 29.

currentis infallibilitatem, extat definitus Fidei articulus, de authoritate autem Pontificiâ extra Oecumenicum in Fidei dogmatibus sanciendis, ea saltem tenenda est ratio, ut talis Pontificia decisio non nisi temerè cum aperto salutis discrimine, ex proprio spiritûs privati sensu, reijci possit.

Objectio III.

30. VRgebis. **Quandoquidem definitus sit fidei articulus, Papam intrà Concilium Oecumenicum concurrendo cum illo, habere infallibilitatem consummatam in decidendis fidei articulis; neque verò sit adhuc definitus articulus;** *An Papa extra Concilium Oecumenicum potiatur authoritate omnimodæ & consummatæ infallibilitatis?* Numquid ex hac parte saltem *quoad nos*, si non *in re ipsa*, specialis quæpiam prærogativa videtur, ultra Pontificiæ authoritatis plenitudinem, attribuenda Concilio, non equidem Acephalo, sed quà Oecumenico, nempe coadunato ex Capite, ac reliquo Ecclesiæ Corpore hierarchico?

Responsio.

31. AD hanc quæstionem, fateor, mihi vix constare, quid respondeam. Christi equidem verba nimis clara sunt, quæ *definitè* ad solũ Petrum *Matthæi 16.* proferebantur: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Quis verò adversùs tam dilucida Christi verba, negare ausit, ijs contineri omnimodam in fidei dogmatibus infallibilitatem, cùm cæteroqui, si Petro, ejusque Successori aliquod fidei dogma definienti, subrepere posset error, quomodò portæ inferi non prævalerent adversùs talem petram, atque adeò Ecclesiam super hac Petrâ ædificatam? At dum ipsissima hæc Christi Domini verba accuratiùs expendo, animadvertendum offert se mihi, quòd Christus Ecclesiæ à portis inferi haud superandæ, firmitatem eatenus statuerit super Petrâ, quatenus super ipsam esset ædificata Ecclesia. Num verò Ecclesiæ super hanc Petram, cui commissæ sunt claves Regni cælorum, ædificatio locum habet etiam extra Concilium Oecumenicum? In hoc equidem Corpus Ecclesiæ hierarchicum, cum Capite, Petræ prærogativam obtinente, coadunatum assurgit in structuram, universæ Ecclesiæ perfectè ac plenè repræsentativam. An igitur illa Ecclesiæ super Petram ædificatio consummari dicenda est in Concilio Oecumenico, per Petri characterem Apostolicum congregato, & informato, nec subsituro, nisi quamdiu cum isthoc vicario Christi charactere perdurat? Quia igitur illa in decidendis fidei articulis infallibilitas, ab inferi portis nunquam superanda, est subsistens, quatenus Ecclesia est super Petram ædificata, ista verò perfecta visibilis, ac militantis Ecclesiæ structura, quoad plenam sui consummationem, subsistit in Concilio Oecumenico, quà insignito Petræ illius charactere, Christi nomen vicarium præferente. Idcircò, an ea Ecclesiæ, qua supra Petram **ædificatæ, consummata infallibilitas, authoritati Pontificiæ indubitanter annexa, sit in statu ultimatæ suæ perfectionis etiam extra Concilium Oecumenicum, in hoc punctο me totum quantum subijcio sanctæ Ecclesiæ judicio, ne in Tridentino quidem Concilio hactenus manum imponere volenti, ad decidendum hoc summæ difficultatis punctum. Hinc tamen haud dicere fas esse, quòd Concilium habeat alicujus supra Papam superioritatis prærogativam, patebit** *ex subsequenti conclusione.*

CONCLUSIO II.

32. QUantumcunque aliqua specialis prærogativa esset in Concilio Oecumenico, non nisi per characterem Christi vicariam, atque adeò per Pontificiam authoritatem subsistere potente, non esset propterea Concilium, etiam quà Oecumenicum, dicendum, habere præeminentiam superioritatis propriè dictæ.

Explicatur & probatur Hujus fortè conclusionis explicatio & probatio videri posset peraccommodè delumi ex sequenti similitudine. Nempe animæ, quà formæ: & corporis, qua materiæ, ea est habenda ratio, ut, quidquid perfectionis est hùic communicabile, totum sit ex illâ, scilicet formâ. Unde fit, quòd anima & corpus simul sumpta, non dicant plus perfectionis *intensivæ*, quam anima *præcisè* spectata: quia tamen materia & forma sunt duæ *realiter* distinctæ entitates, ideo *extensivè loquendo*, majus quid est homo constans materiâ & formâ rationali, quàm præcisa anima. Pari proinde ratione Concilium quà Oecumenicum, importans integrum Ecclesiæ plenè repræsentativum Corpus hierarchicum, *formaliter* dicit characterem Pontificiæ potestatis, ceu vicarium Christi nomen præferentem, ac se habẽ instar formæ, Concilij quà Oecumenici, quasi *physicè* constitutivæ, atque ut sic informativæ reliqui hierarchici ex Ecclesiæ Prælatis aggregati Corporis, ceu materiæ quasi *physicæ*, ad Concilij Oecumenici substantiam integrandã *essentialiter* ac *integraliter* concurrentis. Quòd si ergo fiat Capitis, ac reliqui Corporis hierarchici ad Ecclesiam Universalem repræsentandam, inter se uniti quædam comparatio, quoad hunc ordinem hierarchicum, si sacerdotij & Episcopatûs character sacramentalis excipiatur, nihil perfectionis reperiri potest in toto reliquo Corpore ejusmodi hierarchico, quod non derivetur ex Pontificiæ potestatis plenitudine. Cujus adeò supereminentia tanta est, ut *eminenter* contineat Corporis illius hierarchici, quoad jurisdictionis prærogativas, omnimodam & totam perfectionem, nec adeò Corpus hoc hierarchicum, quà cum Capite suo, in Concilio Oecumenico unitũ, dici potest, quoad authoritatem jurisdictionalem, esse quid majus *intensivè*, ac sit præcisa Pontificiæ potestatis supereminentia, licèt ambo simul sumpta sint quid *extensivè* majus.

33. Verùm quemadmodùm anima cum corpore

pore unita, eſt ſuſceptiva gratiæ ſanctificantis, ceu altioris ac ſupernaturalis formæ, animam, ac per redundantiam corpus etiam, perficere potentis: ex qua perfectione omninò reſultat quid *intenſivè* majus, quàm ſit anima in puris naturalibus ſuis conſiderata. Sic ubi totum Eccleſiæ Corpus hierarchicum, tam quoad membra, quàm quoad Caput in Concilio Oecumenico unitum, & ſub vicario Chriſti nomine, authoritate nempe Pontificiâ, ritè ac legitimè coadunatum fuerit, ex Chriſti Domini *Matthæi 18. capite verſu 18. & 19.* expreſsâ promiſſione, duas ſortitur adhuc poteſtatis Apoſtolicæ maximè perfectivas prærogativas. *Vna dicto v. 18.* expoſita Concilij Oecumenici præeminentia eſt ex *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate, quæ non poteſt eſſe major, Summi Paſtoris, æquè univerſali ad ligandum & ſolvendum authoritate, Petro, ejuſque Succeſſori *ſolitariè*, ac *individualiter* ſpectato, per Chriſtum conceſsâ. *Altera* Concilij Oecumenici prærogativa eſt ex infallibili Chriſti aſſiſtentiâ promittentis, ſe in medio eorum fore, ubi duo, vel tres in nomine ſuo, vicariâ nempe authoritate, in terris penes Petrum, ejuſque Succeſſorem relictâ, congregarentur. In quo adeò per ejuſmodi vicarium Chriſti characterem inſignito Concilio, ſicque reddito Oecumenico, dum Duo, Caput ſcilicet, & Corpus hierarchicum Eccleſiæ conſenſerint, horum de fidei dogmatibus definiendis petitio ab ipſomet etiam Patre Æterno, juxtà Chriſti promiſſionem, inevitabiliter habebitur rata.

34. Hæc igitur infallibilitatis prorſus certæ ac indubitatæ circa fidei dogmatum deciſionem prærogativa, Concilio Oecumenico per Chriſtum promiſſa; an ſit æquè in Summo Pontifice, non extat in Eccleſia definitum, ſicque *ſecundùm nos* ſaltem, minus ponderis habet quoad certitudinis, ſeu Divinæ, ſeu Theologicæ omnimodam determinationem: dum diſquirere adhuc licet; an Eccleſiæ in rebus fidei decidendis infallibilitas promiſſa Petro, *conſummativè* tunc primùm habeat locum, quando ſuper Oecumenici Paſtoris Petrâ extat *actualiter* ſuperſtructa Eccleſia hierarchica, non niſi in Oecumenico Concilio perfectè repræſentata? Quæ ratio videtur fuiſſe, cur ne ipſe quidem Petrus ſe ſolo decidere voluerit quæſtionem dogmaticam de Veteris Teſtamenti Legalium, à Chriſtianis ex Judaiſmo præſertim, vel etiam Gentiliſmo converſis retinendâ obſervantiâ, ſed ad Concilium Apoſtolicum, adeoque Oecumenicum Hieroſolymitanum, retulerit eam definitionem. Et ita obſervat continua Eccleſiæ ſanctæ praxis, quòd ultimatæ adversùs hæreſes deciſiones dogmaticæ, ab ipſiſmet etiam Pontificibus omni tempore referentur ad Concilia Oecumenica; manifeſto ſanè argumento, Eccleſiæ authoritativam in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatem, per modum ultimatæ ſententiæ, ſub omnimodâ, & conſummatâ certitudinis prorſus indubitatæ perfectione ſuâ, *ſecundùm nos* ſaltem, majori cum pondere ſubſiſtere ex parte Concilij Oecumenici, quàm ex parte ſolius Pontificis extra Concilium ſcilicet ſancientis.

Id ipſum firmatur etiam ex eò, quòd Chriſtus Dominus, ubi rogaſſet pro Petro, ut non deficeret fides ipſius, eidem quidem præceperit, quatenus aliquando converſus, fratres ſuos Apoſtolos, eorumque adeò Succeſſores confirmaret. Attamen confirmatio non cadit ſuper re quapiam, niſi quatenus ex alio etiam capite habet aliquod firmitatis pondus, videturque adeò Chriſtus iſto loquendi modo alluſiſſe ad hoc, quòd Apoſtolorum ac ſucceſſorum in Concilio Oecumenico cum Capite ſuo, Summo Pontifice aggregatorum, in rebus fidei decernendis omnimoda firmitas, neque ex præciſo Petri ſucceſſore, neque ex Apoſtolico Collegio, ceu hierarchico Eccleſiæ ſanctæ corpore ſubſiſteret, ſed unium ex utroque, ita ut oporteret, huic utrique in unum Corpus Eccleſiæ perfectè repræſentativum coadunato, ſuperſtrui ſpecialis infallibilitatis pondus ac firmitas, per quam Petri fratres univerſi omnimodè confirmarentur. Talis igitur prærogativæ ratio videtur magis ſupereminere in Concilio Oecumenico, quà Summi Pontificis authoritatem Oecumenicam, cum reliquo hierarchico Eccleſiæ Corpore coadunatam complectente, quàm in ſolo Papa extra Concilium ſpectato, hinc tamen nequaquam dicere convenit, Concilium Oecumenicum, quantumvis plenarium, obtinere jus cujuſpiam ſupra Papam ſuperioritatis. 35.

Probatur illud ſubſumptum. Quantumvis enim gratia, erga animæ ſubſtantiam comparata, habeat ſingularis præeminentiæ prærogativam, nequit tamen ex hoc fundamento ipſi attribui quædam ſuperioritatis *ſtrictè* ſumptæ, nempe quaſi imperativæ præeminentia, eo ipſo, quòd ſit ſubordinata ipſius animæ libertati, atque ex hac tam in prima ſui infuſione, quam conſervatione ſit quodammodò dependens, At illa Concilio repromiſſa infallibilitas eatenus ſuperſtruitur authoritati Pontificiæ, ceu characteri, Chriſti nomen præferenti, atque ut ſic Synodi quâ Oecumenicæ *formaliter* conſtitutivæ, ut conſequentur ſit dependens à Summi Pontificis, hierarchicum Eccleſiæ Corpus convocantis, & una ſecum coadunantis concurſu libero. Nequit ergo infallibilitatis, Concilio Oecumenico propriæ, prærogativa huic impertiri alicujus ſuper Papam ſuperioritatis characterem. 36.

Objectio I.

Dices. Videri quandam Concilij ſuper Papâ ſuperioritatem evinci ex hoc, quod Abbas Panormitanus *2. par. Conſil. q. 1.* & Cardinalis Monilianus *de Concilio Oecumenico cap. 33.* docent. Nempe ſi in fidei præſertim materiâ ſolus Pontifex ſentiret contra univerſos Concilij Patres, tunc debere Papam illorum accedere votis. Hoc expendens Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 14. n. 6.* ita ratiocinatur. Si contra omnes Concilij Patres Papa definiret, hæc definitio tanquam temeraria, nec debito examine ac inquiſitione veritatis 37.

Digitized by Google

tatis nixa, doctrinæ Concilij cederet. Pontifex enim extra Concilium, & ut privatus Doctor aliquid docens, errori eſt obnoxius, multoque magis, ſi temerariè procedat. Sed quando contra cunctorum Concilio præſentium Patrum ſententiam pronunciaret, privatum Doctorem ageret, quia non publicam, ſed privatam opinionem ſectaretur, & temerariè decideret, plus ſibi, quàm omnibus credens. Et hoc eſt, quod aliqui dicunt, majorem eſſe authoritatem *directivam* Concilij, quàm Pontificis ſolius, qui tamen non tenetur illi parti accedere, quæ pluribus ſuffragijs juvatur, cùm ſententia paucorum melior eſſe poſſit. *Lege Nemo Iudex. Cod. De ſent. & interlocut. Cap. Sanè.* & paſſim *diſt. 9.*

Reſponſio.

38. NUm dicere fas eſt, Papam extra Concilium non niſi uti privatum Doctorem docere, erroriſque obnoxium eſſe? Independenter à Concilio competit Summo Pontifici *ex cap. 16. Matthæi* non minùs *indefinita* & *univerſalis* ligandi & ſolvendi potestas Apoſtolica, quam Apoſtolis *collectim* etiam ſumptis, qua Eccleſiam hierarchicam plenè repræſentantibus, adeoque Concilio Oecumenico *Matthæi 18. cap.* promiſſa fuerit. Prærogativa equidem infallibilitatis indubitanter per Chriſti Domini verba impertitur Papæ, ſed *quoad nos* ſaltem major, id eſt certior, ſive magis notificata ineſt Concilio Oecumenico, quàm ſoli Papæ. Neque verò Concilium denominari poteſt Oecumenicum, niſi in eo interveniat ligandi ac ſolvendi poteſtas Apoſtolica & univerſalis, ipſaque etiam infallibilitatis prærogativa, quæ ſubſiſtere nequit abſque Summo Pontifice, per ſuum vicarium Chriſti characterem *formaliter* conſtituente Concilium ſub ratione Oecumenici, cui ut ſic conveniunt illa tam juriſdictionis Apoſtolicæ, quàm *conſummatæ*, & in Eccleſia *ultimatæ* infallibilitatis præeminentia. Quomodò igitur dicere fas eſt, ſi omnes Patres Concilij in unum fidei dogma conſentiunt, ſolo Papâ diſſentiente, hunc obſtringi ad accedendum ipſorum votis, cùm tamen neque infallibilitatis privilegium ipſis ut ſic competat, neque juriſdictione Oecumenicâ taliter potiantur?

39. Concilium namque Oecumenicum optimè æquiparatur currui prophetico, ac myſteriolo *Ezechielis 1. cap.* deſcripto, quòd conſtaret rotis Cherubicis, niſi quòd in iſto curru extiterint quatuor rotæ; in Concilio autem Oecumenico ſunt duæ duntaxat, veritatis Divinæ faciem præferentes rotæ Cherubicæ. Eſt igitur Oecumenica Synodus currus, in quo veritas triumphat adverſùs portas inferi, cujus rotæ quaſi Cherubinæ ſunt Primatus Petri, characterem Concilio, quà Oecumenico primitus impertiens, ac reliquum Eccleſiæ Corpus hierarchicum ex Prælatis Eccleſiæ coadunatum. Sicuti ergo totum corpus illius Prophetici currûs in circuitu quatuor rotarum erat plenum oculis, ſic totum Corpus Concilij Oecumenici conſultens in Corpore hierarchico, Univerſam Eccleſiam plenè repræſentante, eſt plenum oculis, id eſt, Spiritu Dei cum infallibilitatis prærogativâ omnimodâ colluſtratum, ſed quatenus eſt in circuitu duarum rotarum Cherubinarum, nempe Primatûs Eccleſiæ, ac reliqui Corporis Apoſtolici, ex membris Eccleſiæ hierarchicis, conſiſtentis. Quemadmodùm porrò in illo Prophetico curru, quocunque ibat Spiritus, illuc eunte Spiritu, pariter elevabantur rotæ ſequentes Dei Spiritum: ſic in Concilio Oecumenico Spiritus Dei non progreditur ad ullum fidei dogma definiendum, niſi rotæ illæ Cherubicæ, Caput ſcilicet, ac reliquum Eccleſiæ Corpus hierarchicum pariter eleventur, ſequentes Dei Spiritum, quia ſpiritus vitæ eſt in rotis illis Cherubicis, ac hierarchicis pariter progredientibus, Chriſto Domino *Matthæi 18.* aſſeverante, *ſi Duo*, nempe Caput, ac reliquum hierarchicum Eccleſiæ Corpus in Concilio Oecumenico, ſub Chriſti vicario nomine coadunata, *conſenſerint*, tunc quodcunque petierint à Patre luminum, pro veritate fidei ex verbo Divino eruendâ, infallibiliter fieri, ipſis in unum fidei dogma conſentientibus. Quòd ſi ergo caſus contingeret, ut omnes Concilij Oecumenici Patres conſentirent in definitionem cujuſpiam fidei dogmatis, ſed Papa diſſentiret, nulla adhuc eſſet ſanctio dogmatica cum infallibilitatis prærogativa, ſed eſſet materia adhuc informis, quæ nonniſi ex ſuperveniente charactere Chriſti vicario, adeoque ex conſenſu Summi Pontificis formari valeret in infallibile, ac certum definitum fidei dogma. Hoc probe agnoſcentes Concilij Conſtantienſis Patres, ſub hujus finem à Martino V. petierunt confirmationem fidei dogmatum, ex tunc unanimi conſenſu ſuo comprobatorum, adjectâ claululâ, ut, ſi tunc Pontifex pro tunc confirmare nollet, ad futurum provocarent Concilium utique Oecumenicum, Pontificiæ authoritatis charactere, vicarium Chriſti nomen præferente, inſignitum, ut ex hoc poſtmodùm per Capitis ac reliqui Eccleſiæ Corporis hierarchici conſenſum perficerentur ſuæ adhuc informes fidei dogmatum definitiones.

Objectio II.

40. INſtabis. Ubi dogmatica quæpiam fidei definitio per Capitis ac reliqui Eccleſiæ Corporis hierarchici concordem conſenſum noſcitur eſſe conſummata, ei ſubijci ipſum quoque Summum Pontificem. Pariter in Conciliaribus decretis morum, univerſos Chriſti fideles concernentibus, quatenus Pontificiam majeſtatem condecet, eſſe vim conſtringendi ipſum quoque Papam. Ex hac igitur parte rectè dici, Papam eſſe ſubjectum Concilio Oecumenico, ejuſque decretis & ſanctionibus ſeu *dogmaticis*, ſeu *moralibus*.

Reſponſio.

41. INſtantia hæc ferè æquiparatur illi à Theologis moveri ſolitæ quæſtioni; *Quomodò Legislator teneatur ſuis legibus?* In Concilio namque Oecume-

Digitized by Google

Oecumenico tota ipſius authoritas legislativa ejuſdem propria ſuperſtruitur toti hierarchico Eccleſiæ Corpori ex Capite ac membris hierarchicis coadunato, adeoque deciſiones ſeu fidei, ſeu morum, quà Conciliares, reſpiciunt Pontificem cum Patribus inibi congregatis indiviſibiliter concurrentem, ceu authorem ac legislatorem ſuum. Illius igitur quæſiti reſolutio hunc in modum fieri ſolet, quòd nempe obligatio legum à ſummo Principe latarum, ex efficacia legis Æternæ quoad vim *directivam*, non autem *coactivam* afficiat illum, ſub ipſiſſimo eo virtutis motivo, quod per legem, quà ſubditorum obligatoriam eſt intentum. Quia igitur vis ſub fidei motivo conſtringens in dogmatibus à Concilio Oecumenico definitis reducitur in authoritatem infallibilem Divinitus impertitam Generali Synodo, ceu ultimatum fidei *directivum* principium, evidenter patet, dogmaticæ ejuſmodi ſanctionis energiâ obſtringi Summum quoque Pontificem, ut hæc tamen obligatio non in Concilij, quà ex præciſo Corpore Eccleſiæ hierarchico conſiſtentis, congregationem quaſi *materialem*, ſed quà Spiritu Dei, ejuſque infallibilitate animatam, ſicque adeò in principium a Deo *immediatè* conſtitutum reduci debeat.

42. Quoad leges *morales* in Concilio Oecumenico ſancitas, non minor in Pontifice extra, quam intrà Synodum eſt authoritas legislativa per Chriſtum repromiſſa. Nequit ergo Pontifex conſtringi legibus *moralibus* a ſemet etiâ comprobatis, niſi in vi actioris principij, quod ſuam tunc vim exerere, ad ipſummet etiam Legislatorem ac Pontificem Maximum peculiari quàpiam, ac ſublimiori ratione obligandum, mox aperitur. Quemadmodùm enim cauſæ ſecundæ operari nullatenus poſſunt, niſi ſub Primæ Cauſæ influxu tam prævio, quàm concomitante: ſic quævis a Deo communicata hominibus poteſtas legislativa, per ſui a lege Æternâ dependentiam *eſſentialem*, non poteſt im ponere ullam obligationem, niſi ipsâmet lege Æternâ ad illam *actualiter* concurrente. Ex hoc autem *actuali* legis Æternæ concurſu accipit lex humana vim, *in conſcientiæ* etiam *foro* ſub culpâ mortali & pœnâ æterna obligatoriam. At verò ſicuti lex humana *eſſentialiter* debet eſſe ordinativa in Bonum communitatis, ſic conſequenter lex Æterna legi humanæ ſe inſinuans, eique in conſcientiâ obligandi vim & efficaciam conferens, afficit omnes illos, quorum tanquam unius corporis Politici ac Myſtici membrorum, eſt *executivè* curare Bonum publicum vi legis intentum. At verò Principis, utpote Reipublicæ *primarij* membri eſt, non tantùm *gubernativè* & *architectonicè*, ſed *executivè*, & quoad viam executionis *exemplativè* procurare Bonum publicum. Ergo lex Æterna legi humanæ vim, & efficaciam *in conſcientiâ* obligatoriam imprimens, ut ſic afficit ipſum etiam Principem. At quatenus lex Æterna efficaciam, conſcientiæ obligatoriam, imprimit legi humanæ, ut ſic illa habet *formaliter* vim obligatoriam conſcientiæ ſub illo ipſo virtutis motivo, quod per legem eſt *per ſe immediatè* intentum ac definitum. Ergo ſub hoc etiam motivo, & non tantùm ſub generali alia cujus cum Republicâ conformabilitatis ratione, lex à Principe lata obligat ipſum in conſcientiâ. Hinc autem fit manifeſtum, quòd, ſi materia ſub tali virtutis motivo ſit gravis, illâ obligatio teneat ſub mortali. Sicut ergo ſubditi, ſic princeps in materiâ ſecundùm ſe gravi v. g. auditionis Miſſæ, jejunij &c. obligatur ſub mortali ad legis à ſe latæ obſervantiam. Eò ipſo autem, quòd talis obligatio ſit præciſè ex legis Æternæ legi humanæ *intrinſecè* ſe inſinuantis concurſu ac efficatiâ, non autem ex lege, quà *Formaliter* emanante a Principe, oportet, ipſam tenere ſolummodò quoad vim *Directivam* fori *conſcientiæ* propriam, non autem quòad vim *Coactivam*, foro *externo* eatenus convenientem, ut reſpiciat legem humanam, prout eſt *formaliter* emanans a legislatore humano. Conſtat igitur, obligationem legum à Principe latarum ex vi legis æternæ in materiâ de ſe gravi obligare ſuum legislatorem in foro duntaxat *conſcientiæ*, atque adeò ſecundùm vim *Directivam*, non *Coactivam*. Et hinc Imperator *§. ult. Inſtit. Quibus modis Teſtamenta infirmentur*; ait; *Licèt legibus ſoluti ſimus*, in foro ſcilicet *externo*; *attamen legibus vivimus*, in foro ſcilicet *conſcientiæ*.

Objectio III.

URgebis. Papæ erga Concilium ſubjectionem videri evincendam ſequentibus argumentis. Si namque Papa quoad ſuam perſonam fiat hæreticus, poſſe à Concilio judicari, ac deponi, uti patet ab exemplo Honorij I. relati in VIII. Synodo *Act. 7.* Et *in Cap. Audivimus. 24. q. 1. Cap. Si Papa. diſt. 40. Cap. Novatianus. 7. q. 1. Cap. Didicimus. Cap. Acha-tius. 24. q. 1. Cap. Oves. 2. q. 7.* extat hoc definitum. Deinde ſi Papa intruſus, id eſt, non electus juxta formam præſcriptam in Concilio Lateranenſi *Can. 1.* & Bulla Gregorij XV. quæ incipit *Æterni Patris*, ſive aliquis error juris *Divini*, ſeu *naturalis* electioni interveniat, vel electio fuerit ſimoniaca, uti decernitur in Bulla Julij II. quæ incipit: *Cùm tam Divino*. vel etiam, ſi electio facta ſit per metum gravem ac injuſtum. Ex Concilio Conſtantienſi *Seſſ. 39.* Tunc eatenus nulla erit Papæ electio, ut propterea arguatur ex hoc argumento, ſubeſſe Juris Canonici diſpoſitionibus. 43

Adhæc ſi Pontifex aut vi, aut legibus injuſtè latis, alióve modo Eccleſiam deſtruere nitatur, aut aliorum jura & bona injuſtè invadat, atque monitus non reſipiſcat, poſſe bello & armis coerceri, omnique ratione, ad jus naturalis defenſionis ſpectante, compeſci, probant Turrecremata *lib. 2. cap. 106.* Bellarminus *de Concilior. authoritate lib. 2. cap. ult. ad 2. argument.* Quod equidem Author *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 14. n. 4.* comprobat ſequenti ratione, quòd nempe in caſu ejuſmodi non reſiſtatur Papæ, ſed injuſtæ ipſius invaſioni, nec in illum exerceatur juriſdictio, ſed tantùm jure defenſionis agatur, quod jus non in juriſdictione & authoritate fundatur, ſed 44

in facultate naturalis juris, cui noſcitur ipſe quoque Pontifex ſubjectus eſſe. *Ex tota cauſa 25. q. 1.* Sed ſi hoc defenſionis jus competat alicui Laico, præcipuè Regi, quantò magis convenit Concilio alicui, ex totius Chriſtiani orbis Epiſcopis conſcripto? Hoc verò numquid, priuſquam decernat, ſuper injuſtis Papæ aggreſſionibus faciet proceſſum *juridicum*, ſicque adeò judiciariâ authoritate formabit ſententiam ſuper injuſtitiâ aggreſſionum? Hoc namque *judiciario* procedendi modo utebatur Concilium Conſtantienſe ad certum Eccleſiæ Caput obtinendum, ſuper Papâ dubio inſtituendo proceſſum *judiciarium*, ut fine illo potiri valerent. An non igitur ejuſmodi proceſſus redarguit Papæ erga Concilium ſubjectionem aliquam?

45. Denique cùm gravior, fidei præſertim cauſâ, non niſi in Concilio Univerſali videatur decidi poſſe, Pontifex tenetur ad hoc adhibendum, uti Patres paſſim ſupponunt; rationemque hujus adfert *præcitatus* Author *Regalis Sacerdotij n. 5.* quòd, licet Summo Pontifici ſit promiſſa Spiritûs S. aſſiſtentia in rebus fidei decidendis, hæc tamen promiſſio ſupponit omnem diligentiam, & quantum cauſæ dignitas deſiderat, diſcuſſionem, conformiter Synodo Hieroſolymitanæ *Act. 15.* deſcriptæ. Nunquid verò hinc jam eluceſcit aliqua Concilij ſupra Papam majoritas, in vi cujus judicium ſuper cauſâ ad ſe primitus delatâ, ſed poſteà ad Concilium Oecumenicum relatâ, videatur eſſe quodammodò reformabile?

Reſponſio.

46. EX *primo* caſu evincitur equidem, Concilio etiam acephalo eſſe aliquam non ſuper Papâ, ſed ſuper privatâ perſonâ à Papatu jam remotâ veram *judiciariam*, & *authoritativè* declaratoriam poteſtatem, de Papatûs amiſſione per ipſummet jus *Divinum* ſanctâ, ac ſecundùm ſe jam prævisâ ſuum effectum ſortitâ, non per aliam tamen viam, quàm per Generale Concilium cunctis fidelibus *authoritativè* manifeſtandâ, ſicque executioni publicæ demandandâ conformiter Canoni: *Si Papa, diſt. 40.* ubi ſic habetur: *Culpas Pontificis, redarguere præſumit mortalium nullus, quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius.* Ex hoc namque Canone evincitur, cùm Papa, quamdiu eſt in hoc ſtatu, a nemine ſit judicandus, pro caſu autem hæreſeos, ſeu à fide deviationis ſubjiciatur judicio Eccleſiæ, in Concilio Generali ſaltem *imperfectè*, & ſub *intrinſeco* ad alium Pontificem ordine, *diſpoſitivè* & *materialiter* Generali repræſentatæ, oportere, in ipſo non ampliùs ſubſiſtere Paſtoris Oecumenici characterem, ex quo ſcilicet *cunctos judicaturus à nemine eſt judicandus.* Unde redditur conſequens, ex tunc expoliatum tali characterе non jam judicari tanquam Papam, ſed ſupponi depoſitum à Papatu, ſicque adeò non tam *formaliter* deponi à Concilio, quàm ab Eccleſia declarari ex Jure *Divino* depoſitum. Cujus ratio eſt. Quia ex characterе Paſtoris Oecumenici Papa eſt Caput Eccleſiæ. Nequit verò Caput eſſe Eccleſiæ, niſi ſit ejuſdem membrum. Hujus verò *quidditativa* forma eſt per fidem. Quando igitur Papa per hæreſin *formalem* excidit à fide Divinâ, ita deſinit eſſe membrum Eccleſiæ, ut ex Jure *Divino* jam non ſit ipſius Caput, ſeu Paſtor Oecumenicus. Ergo Eccleſia ſuper Papâ facto hæretico, quoad ſuam privatam perſonam, exercendo *judiciariam authoritativè* declaratoriam de Papatu per Jus *Divinum* amiſſo poteſtatem, non prætendit ſuperioritatem ſuper Pontifice, ſed ſuper homine, qui deſinit eſſe Papa.

Neque ex *ſecundo* caſu evinci Eccleſiæ aliquam ſuper Papa ſuperioritatem, demonſtratur ſequenti fundamento. Etenim Papa non eſt antecedenter ad legitimam Papatûs collationem. Hæc equidem ſubſiſtit ex ipſo jure *Divino* eo ipſo, quòd Chriſtus Oecumenici Paſtoris officium pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu ſanxerit, Petro promittens, & poſt Reſurrectionem *actualiter* conferens Claves Regni cælorum, cum ordine ad talem Eccleſiæ ſtatum, ut portæ inferi adverſùs eam non prævalerent. In quo diverſa eſt ratio ſucceſſionis circa *ordinarium* Petri Apoſtolatum, & *delegatum*, Judæ inprimis, atque in ejus locum ſubrogato Mathiæ commiſſum Apoſtolatum, cùm ille, utpote perpetuus, ex primâ ſui origine eſſet transferibilis in ſucceſſorem: hic verò, utpote perſonalis, non haberet ſucceſſionem, niſi quæ ſpeciali ſortis Divinæ ſigno fuerat deſignata, cum novæ delegationis Apoſtolicæ per ſortem, quæ *Act. 1* cadebat in Mathiam, Divinitus collatæ plenitudine: cujuſmodi ſpecialis delegatio, per ſingularem revelationem Divinam non ſoli Paulo, ſed etiam Barnabæ erat Divinitus collata, juxta illud *Act. 3. Dixit illis Spiritus ſanctus, ſegregate mihi Saulum & Barnabam ad opus, ad quod aſſumpſi eos.* Cujuſmodi proinde Apoſtolatûs delegatione, utpote perſonali, cum propriis Apoſtolorum perſonis exſpirante, ita pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu manet ſuperſtes Petri Apoſtolatus, ut ejus collatio ſit ipſo jure *Divino* conſtituta, nec adeò penes Eccleſiam alia ſit electio, quàm *deſignativa* perſonæ, adeò, ut hâc deſignatione poſt Summi Pontificis obitum peractâ, in hanc derivetur Apoſtolicæ poteſtatis plenitudo ex ipſiſſimo illo jure *Divino*, quo per Chriſtum ſancita fuit Oecumenici Eccleſiæ Paſtoris perpetuitas. Super Papatûs igitur collatione, cùm ſit juris *Divini*, nulla poteſt eſſe Eccleſiæ ſuperioritas: bene tamen ſuper electione *deſignativâ* perſonæ, Petro ſucceſſuræ, ſicque adeò illo *Divino* collationis jure potituræ. At ſicuti hæc electio *activè* ſumpta, non afficit Papam, ſed eligentes, *paſſivè* verò ſpectata, noſcitur antecedens Papatûs collationem, eſtque actus ab hac diſtinctus: ſic quatenus Eccleſiæ authoritas ſuper eam *deſignativam*, ſeu *activè*, ſeu *paſſivè* ſpectatam electionem prætenditur, nullatenus importat aliquam ſuper Papâ ſuperioritatem, ſed ſuper perſonas tum eligentium, tum electi pro ſtatu, quo necdum Papa eſt, ſed primùm pro poſteriori redditur particeps illius juris Divini, per quod conſtituitur Summus Pontifex. 47.

Digitized by Google

48. Circa *tertium* caſum tota difficultas eſt; *An, ſi defenſionis ius adversùs injuſtum alienorum jurium aggreſſorem, ſeu etiam dubium Papam à Concilio aliquo Generali juridicè declaretur, ac præceſſu judiciario contra talem Pontificem procedatur, poſſit hinc redargui aliqua Concilij Generalis ſuper Papam ſuperioritas?* In illo ſtatu, quo Papa denunciatur Eccleſiæ, ſeu Concilio Generali, eſſe jurium alienorum injuſtus aggreſſor, mi minimè oportet, judicium ferri ſuper Papæ perſonâ, ejuſque actibus, quâ intrà ipſum conſiſtentibus, ſed ſuper juribus cuique fidelium inexiſtentibus, atque horum violationibus *paſſivis*, horum perſonam contingentibus, nec niſi qua effectibus extra Papæ ſuppoſitum, & intra alios fideles *moraliter*, vel *phyſicè* receptis. Quorum adeò judiciariâ prælabitâ cognitione, ſi Papa prænonitus, Eccleſiæ, ſeu Concilio Generali deferre nolit, non poteſt equidem *judicialiter* contra ipſum decerni, poteſt tamen *authoritativè* declarari jus defenſionis, fidelibus iniquè læſis per naturalem æquitatem competens ad armatam usque reſiſtentiam, & violentam etiam jurium taliter læſorum reparationem, ſeu vindicationem, quin ulla hinc coargui poſſit Concilij ſuper Papam ſuperioritas.

49. Dum inſuper ſubeſt dubietas de valore electionis Pontificiæ, vel dum Eccleſia certificari non poteſt de legitimo Pontifice, exemplo Synodi Conſtantienſis, eatenus licet Eccleſiæ proceſſus *judiciarius* adversùs Papam dubium, ut hinc minimè evincatur Concilij ſuper Papam dubium ſuperioritas, ſed ſuper ejus perſonam, qua in judicio Eccleſiæ, non Papam, authoritatis adeò Pontificiæ pro ultimato ejus judicij ſtatu, iniquum aggreſſorem, uti mox exponetur. Nam Pontificis Oecumenici receptio per Eccleſiam reduci debet in fidem Divinam, quâ Paſtoris Oecumenici munus noſcitur à Chriſto ſanctum pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu. At ſtante illa dubietate, haud ſubſiſtit evidentia credibilitatis, per quam ſub illo fidei principio credi debeat, hic in individuo eſſe legitimus Petri ſucceſſor, atque adeò verus Papa. In tali ergo caſu Eccleſia non tenetur talem perſonam recipere in Summum Pontificem: ſicque *quoad nos* (id eſt, quoad certitudinem pro illâ perſonâ in Summum Pontificem recipiendâ, conſtringentem) in judicio Eccleſiæ, manet Papa quaſi *Negativè* depoſitus, id eſt, ſub tali conditione conſtitutus, ut non ſit habendus pro certo Papâ. In quo proinde ſtatu Eccleſiæ jus eſt, tum inquirendi ſuper argumentis, per quæ vel perveniatur ad evidentiam credibilitatis, in lineâ prudentiali certificantem de legitimo Petri ſucceſſore, vel ſi hæc certificatio obtineri non valeat, per aliam viam ſibi providendi, quoúſque pertingatur ad talem certitudinem: unde ſi aliud quàm ex Papæ dubij depoſitione, medium non ſuppetat, ex illo jure fas eſt Eccleſiæ, eoúſque progredi; nec illa, quæ ſanctæ Eccleſiæ Divinitus repromiſſa eſt, Spiritûs ſancti aſſiſtentia in hoc deficiet, ut judicium illud Eccleſiæ falſum ſit, ſed omnia ita diſponet ſuaviter, ut, ſi forte Pontifex, de cujus legitimitate dubietas ſuperari non poteſt, ſit re ipſâ verus Papa, per ejuſdem Spiritûs ſancti impulſum reſignet, atque adeò certæ in Pontificem deſignationi locum concedat, vel, ſi ad talem reſolutionem diſponi nequeat, ex illo de Eccleſiæ infallibilitate fidei principio legitimum formari poſſit judicium ſuper nullitate Papatûs ab illo pertinaciter prætenſi, contra luæ dictamen conſcientiæ in tantum obſtrictæ erga Eccleſiam, ut hinc in certo habendo Chriſti Vicario Capite, ex jure quaſi naturali deſerre meritò deberet.

Ex *quarto* denique caſu evincitur quidem 50.
aliqua Concilij Oecumenici, quâ ipſum Papam complectentis, ejuſque charactere, & authoritate, ceu vicario Chriſti nomine, inſigniti majoritas, ſaltem *quoad nos*, ſive quoad omnimodam nobis perſpectam certitudinem, præeminens Summo Pontifici ſolitariè extra Concilium ſpectato: hanc tamen majoritatem nullatenus præferre aliquem ſuperioritatis characterem, conſtat ex dictis *præced. concl. 4.* Quibus ita conſtitutis, unum hîc ſupereſt indagandum; *Quia in Papa dubio abſtractio Papatûs dignitatis in tantum operatur, ut Eccleſia poſſit ſuper tali dubio Pontifice judiciarium proceſſum formare, an non pariter in vero, ac certo, facinoroſo & ſcandaloſo, Eccleſiæque perniciſoſo Papâ, poſſit eatenus facere abſtractionem à Papatûs prærogativâ, utpote cum facinoroſis ejuſmodi actibus nullam habente connexionem, ut ſub tali abſtractione poſſit Concilium Generale erga ipſius perſonam authoritativè exercere virgam correctoriam à Chriſto* Matthæi 18. *indefinitè erga quoſcunque fideles ſanctam?*

CONCLUSIO III.

EO ipſo, quòd in judicio Eccleſiæ, ſecundùm credibilitatis authoritativam in fidei principia reducibilem evidentiam, habeatur quis pro vero, certo ac legitimo Papâ, nequit ex tunc Eccleſia, ſeu Concilium Generale ſuper ipſo ullum *ſtrictè*, ac *propriè* ſumptæ ſuperioritatis jus exercere. 51.

Explicatur & probatur expendendo *verſum 17. & 18. cap. 18. Matth.* Ubi Chriſtus imperavit: *Si peccavit in te frater tuus, corripe eum &c.* Numquid enim Summus Pontifex frater nominandus eſt, quatenus eum univerſis fidelibus participat in communicatione gratiæ, & beatitudinis, ſecundùm quam homo eſt adoptivus filius Dei, atque cohæres Chriſti? Numquid cum ipſo, quâ hierarchici Corporis Capite, ſecundùm Paſtoralis ſolicitudinis partem communicant reliqua hierarchica Eccleſiæ membra Epiſcopi, ac Prælati Eccleſiaſtici, ſicque adeò iſtos vocare ſolet Frattes. Anne igitur (ſi eſt, ipſû excludere ab illo correctionis *fraternæ*, ac *Evangelicæ* præcepto? Quando correctionis ſecretæ impatiens eſt, num illum nefas erit denunciare Eccleſiæ? At Eccleſia Corporis Chriſti hierarchici perfectè repræſentativa, dum Caput cum ipſâ non concurrit, minimè ſubſiſtere poterit; ſed Concilium acephalum duntaxat

taxat, uti tunc poterit illo falubri adversùs Papam correctionis Evangelicæ remedio. Quòd si ergo devennum fuerit ad virgam correctionis, secundùm quam Papa facinorosus & contumax, Ethnico & publicano, Ecclesiam audire detrectanti compar pronunciandus sit, quid jam potestatis erit in Concilio? Quæ namque ligandi & solvendi potestas Apostolica Concilio Oecumenico per Christum fuit repromissa, ea superstruitur plenè, ac Generalis Synodo, ex hierarchica Ecclesiæ & Corpore & Capite suis virtutis Christi characteres aggregatæ: quæ tamen hierarchici Corporis plenitudo, ac perfectio, ob Capitis cum eo concurrentis defectum, haud intercedente pof fet, ubi ageretur contra ipsum Ecclesiæ Caput Summum Pontificem. Et verò ipse Papa etiam *solitario* sumptus, ex *Matthæi 16. cap.* habet quæ plenam, ac *indefectam* solvendi ligandique in Ecclesia authoritatem. Quid ergo contra eum agere poterit Concilii Corpus acephalum, Synodi Oecumenicæ, per vicarium Christi nomen Summi Pontificis proprium, unicè subsistentis character? ecce tunc definitum? In aperto igitur est, ubi etiam per vim correctionis Evangelicæ agendum esset contra Papam facinorosum, nihil tum eo actum iri ex authoritate, quamdiu maneret in statu certo & indubitato Papatûs, qui, ubi sub convincente prudentia a cæ libuitatis evidentia sensui est receptus ab Ecclesia, à nemine jam retrahi poterit, præter eosdem conluminatæ hæreseos, sub quo statu, un desiuit esse Christi membrum, ille Papatûs prærogativa deliciatur. Ex illo igitur Evangelico correctionis, virgæque censoriæ decretorio sacro textu nequaquam evinci poteſt Ecclesiæ, seu Concilij Generalis supra Papam authoritas, seu superioritas.

Objectio I.

9. DIcet. Quomodò igitur Concilij acephali, utpote Christi vicario characterem, Pontificiæ præeminentiæ proprio, destituti, supra Papam dubium superioritas prætendi poterit? Etenim tam illa *indefinita* ad solvendum & ligandum potestatis prærogativa Apostolica, quàm omnimoda & conluminatæ in dogmatibus fidei decidendis infallibilitatis superiipsa Concilij Oecumenici propria, superstitui debet. Concilio, seu Oecumenico, seu Corpori hierarchico sub Capitis, vicariam Christi munus agentis, characterem, totam & universam Ecclesiam plenè repræsentanti. At ubi Papa absus est, neque contra solum agit Concilium jam acephalum, pro tunc evidenter deficit ille Ecclesiæ hierarchicæ status, super quo illa tam *indefinita* solvendi & ligandi potestas, tum illa conluminatæ infallibilitatis authoritas Oecumenica superstruitur. Quæ ergo tali Concilio acephalo potest esse authoritas, contra Papam dubium procedendi

aliqué ad ipsius depositionem?

Responsio.

IN tali equidem Concilij acephali statu lo- 9.
cum non habent præfinitæ Concilij, qua Oecumenici propriæ prærogativæ. Nihilominùs universi Episcopi, qui possibile est, ex orbe Christiano aggregati in unum, comportant authoritatem suam plenissimæ quæ delignatæ gubernativam, quæ *collectim* sumpta excedunt se *virtualiter* ad universam Ecclesiam, quatenus feliciter omnibus, & singulis Episcopis hujusmodi incumbit, tantum propiorem sua Diœcesios fortitudi incolumitati, ut, quia singulorum Episcopatuum Religio ex *intrinseca* sua institutionis conditione ordinatur ad bonum Universalis Ecclesiæ, ipsi jam in unò acephalo Concilio unitis potestas, & obligatio sit, propicicndi de certo Ecclesiæ Universalis Capite. Ex alterà autem, Papa felicet dubij, parte, dum Papatûs ejusmodi ob defectum prudentialis de legitimo ad hanc dignitatem ingressi evidentiæ, nulla eit habenda ratio, redditur inde consequens, in judicio Ecclesiæ, talem Papam petinde habendum esse, ac si vacaret Sedes Apostolica. Unde Papatus, dum post Concilij, licèt acephali in hunc finem aggregati, diligentem discussionem, non est probatus posse bilis, inconcussa & firma manet illa Episcoporum in unum collata jurisdictio, procedendi adversùs Papam dubium usque ad sententiam, de Papatûs ipsius nullitate *authoritativa* declaratoriam. Quæ tecta se habent in Papa certo, quantumvis facinoroso, quipoe cum in illo semper præeminet Papatûs ab Ecclesiæ recepti, possibile & prærogativa, nullam Concilij, præsertim acephali, superioritatem *judiciariam* admittens.

Objectio II.

NIsi abis. Papam habere subjectionem in fo- 14.
ro Sacramentalis confessionis, ad cujus tamen valorem requiritur jurisdictio ab iisdem etiam Summo Pontifice falsùm *putatâ* derivata. Quamnuvis ergo Concilium Oecumenicum non sobsistat, nisi qui informatum vicario Christi nomine, ut ic Pontificem authoritati proprio, neque ab Concilio Oecumenico repromissa Apostolicæ potestatis ad solvendum plenitudo infallibilitatis, in fidei dogmatibus decidendis prærogativa subsistat, nihilqua superstruitur plenæ Synodi, ex Capite, & hierarchicis Ecclesiæ membris coadunata, ut sic Universalis Ecclesiæ repræsentativa, nequaquam hinc evincitur, non posse Concilio Oecumenico competere aliquam super Papa superioritatem.

Responsio.

IN foro Sacramentalis confessionis ita con- 15.
currere debet jurisdictio ab ipsomet Papa *mediatè* laltem derivata, ut hæc tamen ita *refluentaria*, in vi cujus nemo, nisi volens subjiciatur illi foro. Sic proinde, si Papa propter delictum aliquod publicum, ipsum ipsorum velit subjicere alicui Concilio, quantumvis acepha-

Digitized by Google

acephalo, reſpectu iſtius ſortiretur ſubjectionem, ſed meré *voluntariam*, ex ſeipſo ſcilicet dependentem, non verò ex Concilij etiam, quâ Oecumenici naturâ, Divinaque inſtitutione dependentem. Quòd ſi equidem Papa ſeipſum volens ſubjecerit foro confeſſionali, adeoque juriſdictioni à ſemet erga ſe prorogatæ, tunc ſupervenit characteris ſacerdotalis poteſtas, à ſolo Chriſto tam in ſui infuſione, quàm in ſui exercitio per ſacerdotem, quâ Chriſti inſtrumentum in abſolutione Sacramentali perficienda. Sub cujuſmodi proinde abſolutionis Sacramentalis actu ipſemet etiam Papa perfectam erga Confeſſarium, quâ Chriſti jam miniſtrum, imò erga ipſum Chriſtum habet ſubjectionem, debetque adeò pro tali foro profiteri aliquam ſuprà ſe, quà Chriſtiano homine, ſuperioritatem, quæ tamen ſit *principaliter* in Chriſto, *inſtrumentaliter* autem in ſacerdote Sacramentaliter abſolvente.

56. Pari igitur ratione quoad fidei dogmatum in Concilio Oecumenico definitiones, Papa *plenè* & *abſolutè* eſt ſubjectus tali definitioni ex vi authoritatis, *inſtrumentaliter* Concilio Oecumenico, quâ ſuæ quoque vicariæ Chriſti authoritatis characterem præferenti, *principaliter* autem ipſimet Spiritui ſancto, Synodo quâ Oecumenicæ, ſecundùm Chriſti promiſſionem, aſſiſtenti, ineluctabiliter competentis. Nihilominùs hæc Papæ erga dogmaticas Concilij Oecumenici definitiones ſubjectio reſpicit quidem perfectam Spiritûs ſancti ac Chriſti, reſpectu Papæ ſuperioritatem: at quia Concilium quâ Oecumenicum ipſamet Papæ præeminentiam, ceu ſui characteriſticam formam *eſſentialiter* conſtitutivam includit, idcircò non tam ſuperioritatis *ſtrictæ*, quàm majoritatis cujuſpiam præcellentiam importat; uti *ſuprà* expoſitum fuit.

Corollarium.

57. EX dictis infertur deciſio quadruplicis circa Concilium Generale difficultatis. Inprimis quoad Concilium quantumvis Generale, ſi acephalum ſit, pro *primo* & *quarto* circa hujus diſquiſitionis initium expoſito ſtatu, prorſus aſſeverandum eſt, nihil habere ſpecialis poteſtatis, præcipuè erga Papam, niſi in quantum ſingulorum Epiſcoporum in unum collatæ juriſdictioni accreſcit quædam *extenſiva* plenitudo erga dubium præcipuè Papam, uti *proximè* expoſitum fuit, ſingularem obtinens vim ac energiam.

58. Deinde quoad *ſecundum* ſtatum dicere oportet, quòd Concilium Oecumenicum, vicario Chriſti nomine inſignitum, ſicque adeò Papam ipſum, ceu Eccleſiæ Caput cum reliquo ejuſdem hierarchico, ex orbis Chriſtiani Epiſcopis conflato Corpore complectens, præter hanc ſoli Summo Pontifici propriam authoritatem, ſit à Chriſto Domino *immediatè* dotatum duplici prærogativâ, altera *indefinitæ* ad ligandum & ſolvendum poteſtatis, alterâ omnimodæ & conſummatæ infallibilitatis.

59. Pro *tertio* inſuper quæſtionis circa Concilium Generale ſtatu aſſeverandum eſt, duplicem illam prærogativam, cùm non conveniat Concilio, niſi quà Oecumenico, minimè competere Generali Synodo, quantumvis ex Patrum, ſeu Epiſcoporum numeroſiſſimo concurſu quaſi *materialiter loquendo*, pleniſſimæ, atque Legatorum Pontificiorum præſentiâ ſolennizatæ, niſi cum iſthoc hierarchico Concilij Corpore in fidei dogmate aliquo ſanciendo conſentiat Summus Pontifex; neque hanc poteſtatem ex parte Papæ eſſe delegabilem, ſed oportere, conſenſum perſonaliter præſtari à Pontifice Maximo, ut robur infallibilitatis conſummatæ adjiciatur ejuſmodi dogmaticis ſanctionibus.

DISQUISITIO III.

An ſuperioritas Papæ ſupra Concilium acephalum demonſtrari poſſit ex ſacris Litteris?

§. I.

CONſultò reſtringitur hæc diſquiſitio ad Concilium acephalum, etiam quando legitimâ Papæ authoritate congregatum præſentes ac præſidentes habet Legatos, ſeu Nuntios Apoſtolicos, necdum tamen obtinuit conſenſum Summi Pontificis, Decretorũ inibi ſanctorum confirmatorium. Etenim *ex præcedenti Diſquiſitione* conſtat, omnimodæ infallibilitatis authoritatem, ex Chriſti Domini inſtitutione non competere Concilio, niſi quatenus Duo, Caput ſcilicet, ac reliquum Corpus hierarchicum Eccleſiæ conſenſerint in fidei dogmatibus, ac morum decretis quoad *formale* honeſtatis motivum, & rationem in fidei principia reducendis. Et ideo Concilium quantumvis Generale, priuſquàm ipſorum ſanctionibus accedat perſonalis Papæ conſenſus, necdum eſt in ſtatu conſummatæ Synodi, quâ *formaliter* Oecumenicæ, ſed hanc ultimatam ſui perfectionem recipit ex Pontificiæ authoritatis decretorum confirmatoriæ conſenſu.

Non equidem negaverim, ubi per Summum Pontificem facta eſt indictio Concilij Generalis, mandato ad univerſos Chriſtiani orbis Epiſcopos, Eccleſiaſque Prælatos directo, atque in vi mandati convenerint Eccleſiæ Præſules, præſidentibus præcipuè Legatis Apoſtolicis, Concilium jam in ſtatu eſſe Oecumenicæ Synodi, quatenus ex tunc verificatur, Vicario Chriſti nomine, ſeu authoritatis Apoſtolicæ, Vicarium Chriſti nomen præferentis, charactere inſignitum exiſtere Antiſtitum tali modo coadunatorum Conventum, Eccleſiæ Univerſalis ex hierarchico Capitis, ac reliquorum, in partem ſollicitudinis paſtoralis aſſumptorum Præſulum ordine conſiſtentis repræſentativum: nec intereſt, ſive pauci, ſive plures ſub tali charactere fuerint coadunati ex orbe Chriſtiano Præſules Chriſto Domino *Matthæi 18.* pronuntiante, ſe in medio eorum fore, ubi duo, vel tres congregati nimodam in fidei dogmatibus decidendis inſuerint. Hæc tamen aſſiſtentia Chriſti, omnimodam infalli-

fallibilitatem adferent, eatenus requirit Doctorum, scilicet Capitis, ac reliqui hierarchici Corporis in unum conlentientium personarum, Legatis Apostolicis haud dubiè absentium, concursum, ut, antequam hic utrinque fuerit personaliter praesitus, Concilium quantumvis Generale ac Oecumenicum, non sit adhuc in statu perfecto, seu ultimate consummato: tamensi haud negaverim Apostolicum ligandi & solvendi potestatem *indefinitam* Concilio Oecumenico, quasi Collegij Apostolici successori à Christo *immediatè* concessam, antecedenter ad illam consummatam, ex personali Pontificis conlensu concursuq; subsistentem, omnimodè infallibilitatis perfectionem, jam locum habere, ex quo in Christi Vicario nomine sub Sede Apostolicæ Legatorum præsidentia aggregari, & continuari coepit.

In cujusmodi proinde statu, cum Concilij Oecumenici allegandum & dolendum authoritas corqueatur cum Pontificis potestate, in vi cujus Synodus ex Capite, per Legatos præsidente, & reliquo Ecclesiæ hierarchico Corpore constante, meritò jam dicenda sit Oecumenica, licet ultimatam, & consummatam sui perfectionem tandem receptura ex personalis Pontificij conlensus ad sanctionem dogmaticas à Patribus definitas accessu. Idcircò ficuti in *præcedente Disquis.* dicebamus, Concilium Oecumenicum ex ejusmodi rationis fundamento dici haud posse Papæ superius, sic vicissim neque Papa eit dicendus supra Concilium plenè Oecumenicum habere strictam superioritatem. Secùs eit de Concilio necdum plenè, sed quasi *disquisitè* Oecumenico, in cujus dicti Papæ aggregatum ad certum Ecclesiæ Caput inquirendum ac defignandum. Tunc enim tali Synodo, quantumvis *materialiter* dicti posiit Generalis, dicitur *formaliter* charactet, qualisque veri, ac certi Pontificis authoritas Apostolica eidem tandem accesserit: dum interea in tali Concilio acephalo non alia, quam unitrinorum ex Christiano orbe in aggregatum Ecclesiæ Antistitum in unum collata intervenit jurisdictio, cum aliquo adeò lingulis accrescente *extensive*, ut lic ad publicum Ecclesiæ bonum efficacia offerebili augmento. Quibus ubi adeò Concilio acephalo Pontificiæ authoritas prorius fuperveniet; veluti ex facta Litterisprio ut atque parte adducendis demonitrare conabimur.

§. II.

His taliter præsuppositis, operæpretium eit suscipere, ad quæ quoque Theologus super præsentis disquisitionis puncto consulere, ac singulariter audire Authorem *tradatûs de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ lib. 1. cap. 10.* contendentem: *In sacris Litteris clarius exprimi Pontificis sine Concilio, quam Concilij sine Pontificis authoritatem.*

Tria igitur præcipuè ortantur loca pro authoritate Conciliorum, tribus locis ex Matth. 18. *Vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Sed primò Launoius *par. 6. epist. 1.* notat, hunc locum de Conciliorum quorvis genere intelligi posse, & à nonnullis Ecclesiasticis tractatoribus *subinde* intelligi. Secundò quinque Complutenses Patrum interpretationes refert; qui locum illum neque de Concilijs generalibus, neque de Provincialibus intellexerunt. Et sanè videtur magis ad obedientiam in casibus Criminalibus præstandam, quam ad fidem declarandam, aut Canones condendos pertinere. Primitiæ enim, 5) *peccaverit in te frater tuus, &c.* quæ præscribunt ordinem judiciarium in ferendis excommunicationis & remedium ad eas cautionis efficaciam. Cùm enim dixisset Christus: 5) *Sin ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcunque petierint; fiet illis à Patre meo, qui in cælis est*, immediatè subjungit verba illa; *Vbi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Accedit, quòd illa verba Conciliorum Provinciale, aut adhuc Provincialia minus, potiùs Patriarchalia, quàm universale. Nam ajo, vel tres Concilium fortasse Provinciale, non autem universale conflituerent.

Alter locus est Ioannis 16. *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.* Sed ea promissio non solùm in omnibus Apostolis *collectivè*, sed etiam in singulis erat impleuda. Accepto enim Spiritu sancto in die Pentecostes, factum est illud, quod prædixerat Prophetæ Isaias *cap. 47. v. 13.* à Christo allegatus *Ioann. 6. Et erunt omnes docibiles Dei.* In hunc fensum B. Petrus ipso Pentecostes die locum Iohannis Prophetæ Isaiæ allegat; 6) *Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus, effundam de Spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ.* 6.

Tertius locus est *Act. 15.* ibi enim primum Concilium, quod est certorum normâ, scripsit; *Visum est Spiritui sancto, & nobis* quæ verba de assistentiâ Spiritûs sancti abstinentia Apostolos insprantis Apostolorum gratiæ, non Concilij generalium tribuenda est. Nec enim generale erat, fiquidem ex Apostolis & Seniorib. tantùm constitebatur duntaxat constabat; uti probat Cardinalis Baronius *ad annum 51. num 9.* adhuc tunc tantùm ex Apostolis Petrum, Iacobum, & Ioannem adfuisse, Paulo, & Barnabæ, Erant autem in multis mundi partibus Episcopi jam constituti, quos certum eit, ab eo Concilio absuisse, ut universale dici non posiit. Adde, quòd Cæsarienses B. Petrus, ut nihil hinc ad propositum concludi, cùm agamus de Concilio, à quo abiit Petri successor, posiit.

Probatur enim authoritas Conciliorum in omnibus Scripturæ locis, quibus, Ecclesiam circa fidem errare non posse, demonstratur. Cùm enim Concilium Ecclesiam repræsentet, necesse eit, ut licet Ecclesia, in Concilium ab omni errore circa fidem præcipio abiit. Sed Sufius Pontifex melius Ecclesiam repræsentet, quam reliqui Episcopi sine ipso. 7.

Scriptum autem evidenter ejus, quam Concilium authoritas in sacris Scripturis. Etenim dum *Matth. 18.* Petrus fundamentum Ecclesiæ constituitur à Christo dicente; *Tu es Petrus*, 8.

Digitized by Google

Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam, manifeſtè declaratur, eum, ejuſque ſucceſſorem Romanum Pontificem, ita ſe habere ad reliquorum fidelium cœtum, ſicut fundamenta ad ædificium. Atqui ratione, & experientiâ compertiſſimum eſt, firmitatem ædificij a fundamento, non autem fundamenti ab ædificio pendêre. In eundem ergo modum firmitas in Fide, ac Religione, non à reliquis fidelibus in Summum Pontificem, ſed à Summo Pontifice in reliquos fideles provenit.

9. Petro datæ ſunt claves Regni Cælorum, & per ipſum Apoſtolorum Collegio, non autem primò Apoſtolorum Collegio, ac per illud, ſeu in illo, B. Petro. Proſequitur enim Chriſtus *loco citato*; *Et tibi dabo claves Regni Cælorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Certum eſt autem, per claves poteſtatem ſignificari.

10. *Tertiò*, Epiſcopi etiam congregati non definunt eſſe fratres ſucceſſoris Petri; ergo ab eo debent confirmari; pro ipſo enim Chriſtus oravit, ne deficeret Fides ejus, ut poſſet deficientes, aut titubantes ſuffulcire: quod in Petri, & aliorum Apoſtolorum ſucceſſoribus potiùs locum habet, quàm inter ipſoſmet Apoſtolos. Nam poſt adventum Spiritûs ſancti Apoſtoli omnes fuerunt in gratia confirmati, ut B. Petri confirmatione non ita indigerent. Antea verò non legimus, B. Petrum tantùm ſuos fratres juviſſe, ut neceſſarium eis fuerit indeficientis illius fidei præſidium.

11. *Quartò*, dum Chriſtus *Ioan. ult.* oves ſuas paſcendas Petro, & in ejus perſonâ Romanis Pontificibus, tradidit, apertè ſignificavit, Summum Pontificem eſſe Paſtorem, reliquos autem fideles gregem. Quis autem gregi Paſtorem præponendum dubitet? Num monſtruoſa foret ordinis perturbatio, ſi paſtor à grege, non grex à paſtore regeretur? Nec reſponderi poteſt, intelligenda illa eſſe de ovibus ſeorſim ſumptis, non autem de toto grege. Nam nullum eſt in Chriſti verbis hujus diſtinctionis veſtigium. Nihil excipitur, ubi diſtinguitur nihil.

12. Ex collatione illorum Scripturæ ſacræ locorum perſpicitur, clariùs expreſſam eſſe Petri, quàm aliorum ſinè ipſo, authoritatem. Sed aliqui Scriptores Gallicani Catholici contendunt, prærogativas illas B. Petro datas eſſe tanquam Eccleſiam repræſentanti, atque adeò toti Eccleſiæ in ipſo; ipſum quidem, ejuſque ſucceſſores ſingulis membris præeminere tanquam Caput, non autem toti Eccleſiæ *formaliter* acceptæ, vel per Concilium repræſentatæ. Videndum igitur eſt, quam perſonam geſſerit Petrus, cùm ei Chriſtus authoritatem contulit locis Scripturæ *ſuprà* relatis expreſſam; & utrùm ad ſingulos fideles tantùm referatur, non ad omnes ſimul? Et adhuc an deſcenderit ad Romanos Pontifices? Id enim Hæretici negant omninò, & aliqui Catholici, ex parte.

Verùm ultra progreſſuri, conabimur in 13.
hac diſquiſitione oſtendere, quòd ex ſacris Litteris haud probetur Concilij ſupra Papam ſuperioritas, ſed econtra Papæ ſuprà Concilium, quà acephalum authoritas.

§. III.

Adverſariorum argumenta ex ſacroſanctæ Scripturæ verbis petita, referuntur cum reſponſionibus, & aliquali ſuper ijs reflexione.

ARGUMENTUM I. Adverſariorum.

14. FOrma poſteriorum Conciliorum Oecumenicorum petenda eſt ex norma Concilij Hieroſolymitani *Act. 15. à verſu 6.* deſcripti. Ubi patet ex *verſu 7. & 18.* Jacobum Apoſtolum, poſtquàm Prophetica, ad diſquiſitionis tunc de Legalibus propoſitæ deciſionem facientia, adduxiſſet oracula, poſtmodùm *verſu 19. & 20. definitivam & judiciariâ* protuliſſe ſententiam: *Propter quod*, inquiens, *ego judico, non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, ſed ſcribere ad eos, ut abſtineant ſe à contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine.* In quam proinde Jacobi ſententiam *verſu 23.* ſcribentes Apoſtoli & ſeniores fratres, talem efformârunt epiſtolam Synodalem: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quàm hæc neceſſaria, ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulachrorum, & ſanguine & ſuffocato, & fornicatione.* Neque igitur in definitiva Concilij ſententiâ, neque in hac Synodali epiſtola videtur ulla fuiſſe habita ratio Petri præeminentiæ, quod meritò faciendum fuiſſet, ſi Petro conveniſſet aliqua ſupra Concilium ſuperioritas.

Reſponſio.

15. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 15. n. 3.* ad poſteriorem illius argumenti partem reſpondet; hunc eſſe morem & ſtylum, etiam quando Summus Pontifex cum ſuprema præeſt poteſtate, ut nomine Concilij decreta expediantur, quod patêre, omnia Concilia, etiam ultimum Tridentinum legenti, nec propterea excludi authoritatem Pontificiam, quæ primas in Concilio partes agit; ſicut cùm dicimus: *Petrus ſcribit*, quamvis de Capite nihil dicatur, non tamen hujus influxus excluditur, ſed ſemper velut neceſſarius & principalis ſubintelligitur. Imò in illo ipſo Conventu Apoſtolico, ubi omnes à Spiritu ſancto gubernabantur, nec errori patebant, multa Petrum Principatûs ſui argumenta reliquiſſe, dum primus ſententiam dicit, dum, quid definiri debeat, præſcribit, dum calentem priùs diſputationem, & vota diſcordantia componit: quæ omnia eum locum legenti patêre.

Reflexio.

16. EX illo Concilio Hieroſolymitano mirificè elucet, quam diverſa ſit conditio Petri, ac eoque

eoque Summi Pontificis extra Concilium ex sua privata sententia proferentis, velin Concilio authoritativam proferentis sententiam, Petrus antebac Gentilibus ad fidem conversis in favorem illorum, qui ex Judaismo Christi religionem amplexi fuerant, Veteris Testamenti Legalia aliqua obtruebebat, reprehenditque a Paulo; uti 2. ad Galatas cap. habetur. Atin Synodo illi Apostolica proferens sententiam ex Divinis Oraculis ita pronunciabat: *Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere. Et qui novit Deus, testimonium perhibuit, dans Spiritum Sanctum, sicut & nobis. Et nihil discrevit inter nos & illos, fide purificans corda eorum. Nunc ergo, quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini nostri Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum & illi.* In quo latere texu occurrit notatu dignum, quòd Petrus in Concilio præferre volens authoritatem sui Apostolatus proprium, dixerit in singulari: *Quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere.* Ex quibus tanc verbis inferur, authoritatem credibilitatis peculiare subsistere ex ore Petri in Concilio loquentis verbum Evangelii, ac catenus declarantis, seu definientis, ut exinde præferetur ratio authoritative credibilitatis. At ex hoc jam elucet Petri in fidei dogmatibus decidendis pre exteris Apostolis præeminentia ac primatus, sub illa ipsa definiendi Conciliari sententia, singularis authoritatis proferre charactérem.

67. Unum observatione dignum est, quòd, ubi Petrus protulit illam sententiam, subdatur *verò* in. *Tacuit omnis multitudinis* Concilio adstantes. Quæ locutionis *omnis tam* v. Concilior. *circa textum Apostolorum Synodum* dicitur sequisarâ confensio. Quem pronde confensum fublectora est promulgatio Dec en Synodalis facta per Jacobum Apostolum, de quo ex verbis *supra n 14.* adductis conflat, judicaffe, ut iercbercur Fratribus Antiochiæ confultentibus, nec Legalium observantia inquietarentur, qui ex Gentibus ad Deum effent conversi. Ipsissima enim hujus a Jacobo prolati judicii verba fignificant, non tam definitivum, quam executivum decretum: ficque adeò Synodalis ad Antiochenos epistola hunc in modum eft formata: *Visum eft Spiritui Sancto, & Nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quàm hæc necessaria &c.* Quare hinc patet, Petrum proferendo hanc sententiam, fuisse quidem unum fui propriâ authoritate, qua sibi singulariter competeret illa prærogativa, secundum quam fuerat a Deo electus, *ut per os suum audirent Gentes verbum Evangelii, & crederent*; attamen in finali decreti Conciliaris conclusione consensuisse conjenctim suum, cum reliquis Apostolis ac Senioribus Concilij, ejusdem Assessoribus, ac fi, ferveretur forma Oecumenicæ Synodi per Christum *Matthæi 18.* conflituta, secundum quam Duo, Capite lciicet cum reliquis hierarchicis Ecclesiæ membris, aperiri, contenire, quæ communiter fanctionis dogmaticæ infallibilitas fubsistat. Et hinc sub hoc Capitis, unà & reliqui Ecclesiæ Hierarchicæ Corporis consensu, fubsistere quidem quandam infallibilitatis eminentiorem majoritatem, non verò *strictam* Concilij super Papa superioritatem, seu jurisdictionem conflat ex dictis *præced. Disquis.*

ARGUMENTUM II. Adversariorum.

68. ETenim *Act. 20.* Paulus fic alloquebatur Epifcopos: *attendite vobis & omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.* Quibus tanc verbis Apostolus agnoscit in Episcopis Ecclesiarum fuper universo Christi grege præeminere, quod procedat de Episcopis talem *ecclesiæ* fumptis, atque adeò, qua aggregatis in Concilio præfertim Generali. Et hinc concludit Paulus, Episcopos effe à Spiritu fancto positos ad regendam Ecclesiam *indefinite*, adeo quòd *universaliter* acceptam. Quare intra authoritatis Episcopalis falcem ex universali Christiani orbis Hierarchia in Synodo Generali aggregatis in unum collatæ labratam comineetur etiam ratio Boni publici ad Ecclesiam universiliem spectantis. Sicut autem ex hoc, quòd Pontificia authoritas tota quanta mensurari debeat ex ratione Bonis publici, Ecclesiæ universali proprij, atque adeò Pontificis Summi cura pastoralis obstringitur ad observandum publicum Ecclesiæ universalis Bonum, ac quatenus illud ab Episcopis in unum collectis determinatur, ejus observandi debito tenentur Summus Pontifex, itaque fubsistet Episcoporum Concilio, præsertim Generali.

Responsio.

69. AUthor *Regalis sacerdotij cit. §. 15. n. 5.* respondet ad illum Apostoli textum, Episcopum quemlibet, tum proprium, & particularem Ecclesiæ regit, hoc ipfo & *mediate* regere Ecclesiæ membrum, Bono & regimine partium eodem in Bonum & regimen totius: ficuti Bonum & malum unius membri eft etiam bonum & malum totius corporis: & tamen omnium membrorum, ipfiusque corporis motus & directio à Capite pendent, unde & influxus & spiritus, quemque accipiunt. Ergo & Papam & Episcopos regere Ecclesiam, fed iftos ut membra, illum uti Caput: istos regere particulares Ecclesias, illum totam & universalem Ecclesiam.

Reflexio.

70. ALia habenda eft ratio Boni publici universalem Ecclesiam complectentis, fub quadam *extenſiva* in unum collata jurisdictionis Epifcopalis universalitate, coalescente vel ex Christianorum ibi Episcopi intra Generale Concilium aggregata, vel ex ejdem, qui unum Corporis mystici, nempe Ecclesiæ fanctæ Hierarchis *extenſive* fumptis, vel ex eidem fub nomen fui *intrinſeco* fini, universalis Ecclesiæ Bonum respicientes, ad fe invicem conspirantes, Sub

Digitized by Google

Sub cujusmodi adeò confideratione, ſi univerſi ex orbe Chriſtiano Epiſcopi confirpentin aliquo decreto, quod uniformiter judicant, eſſe de Bono neceſſario Univerſalis Eccleſiæ, tenetur ipſemet quoque Summus Pontifex illiſ te conformare, non equidem in vi jurisdictionis Epiſcopalis, ex toto Chriſtiano orbe in unum collatæ, atque ad unum Eccleſiæ Univerſalis Bonum à quolibet ſummum illi vitium conſpiciendis, ſed ex altiori Juris obligatione, ſui muneris Oecumenici cura paſtoralis incumbente, ſicque adeò poteſt ex hoc Papæ quidem dici ſubeſſe *Concilio Divino*, non autem illi Epiſcoporum, quantumvis Generali Concilio. Nam ut illi eſſet quodam ſuper Papam ſuperioritas, opoſteret, eidem ineſſitere non illam duntaxat *excellentem* jurisdictionis univerſalitatem, ſed debet habere ſupereminentiorem *interiori majorem* authoritatem, *ſuper* ipſum etiam Eccleſiæ Caput protentiam, ut ejuſque in poſſeſſu ſtirbingi Papa, ut ex ejuſdem præcepto *ſpecifico*, non ex *tranſcendenti* notitiæ Divini Juris obligatione alteri teneretur obedire, ie conformando ad præceptum. At quæ Chriſtus *Joannæ* ait, dixit Petro, ejuſque Succeſſori: *Paſce oves meas, paſce agnos meos*, ipſos adeò Epiſcopos, ſequitur, non his ergo Papam, ſed illi ergo illos eſſe authoritatem oraculum. Ex illa itaque *excellentiſſ* Epiſcoporum, ex toto Chriſtiano orbe ſuas universas jurisdictiones, pro Communi Eccleſiæ Bono, in unum conferentium, univerſalitate, nulla relutare poteſt majoritas ſuperioritatis ſupra Papam protenſa.

CONCLUSIO.

31. COncilio Generali, quà acephalo, id eſt, ſine Papa conſiderato, nulla eſt ſupra Papam ſuperioritas, ſed huic econtra eſt authoritas ſuperioratæ orga tale Concilium.

Explicatur. Ad hoc perfpicuitas intelligendum, habeat corpus humanum à ſuo capite præcindere non *phyſicè* ſeparationeſ, ed *moralis* abſit diſtance. Sub quo modo itaque præcidum *naturali*, multas in humano corpore vitales ſeu vegetativas, ita ſenſitivas tum cordis, tum hepatis, aliorumve membrorum functiones deprehendimus, quæ non ſolum in capite, ſicque adeò cum illo collatæ ſtetiunt quandam *extenſivam* majoritatem ultra proprias functiones, à quibus ille quoque vel maximè, & ut plurimum neceſſi ſe dependentes. Quæ tamen cognitio quanſi ſui conſervationem, & in ordine ad functiones ſibi proprias, à reliquis humani corporis membris, corde præcipuè ac hepate dependentes, nullam in equitabili humano corpore, præciſe ſpectato, *ſuper* caput importat ſuperioritatis quaſi gubernativæ rationem, quin potius regimen quoddam tenetur ſuperi totum corpus humanum, *ejuſque* membra, ac functiones illorum, ſaltem quoad *mediatum* aliquam directionis ac moderationis in eas influxum. Sic proinde, ſi Eccleſiæ Corpus hierarchicum conſideremus ſecundùm quandam Capitis ac reliqui Corporis hierarchici in Concilio Generali coadunati præſtilonem; & ſecundùm aliquam inter ſe collationem, verificatur equidem, quòd Summus Pontifex Eccleſiæ Caput indigeat membris hierarchicis, Epiſcopis à Spiritu ſancto poſitis, ut regerent Eccleſiam Dei: Quæ benignitia ſpecial tum Epiſcopos *ſpiritum* ſanctum, tum Patriarcham Diœceſeon Rectores, quas impoſſibile foret ab uno Paſtore ad ſufficientiam gubernari, tum Epiſcopos *additos* in unum Generale Concilium coadunatos Eccleſiæ Romanæ Jurisdictiones jam faciunt aliquam *ſuperiat* expoſitam generaliter *extenſivam*. Quæ etiam *extenſiva* Corporis hierarchici univerſalitas eſt neceſſaria, ut Caput ipſum, Summus Pontifex, potiri poſſit prærogativa ultimatæ & conſummatæ infallibilitatis, per Chriſtum reſpromiſſæ, & univerſæ Capitis, una ac reliqui Corporis hierarchici in a Concilium Oecumenicum coadunati conſentiat. Ex qua etiam infallibilitatis prærogativa Capiti Eccleſiæ accreſcit majoritas quædam *interiora*, quam tamen *ſuperiori* demonſtrativa, non importare *propriè* dictam ſuperioritatem, neque Concilio, quà acephalo, id eſt, ſine Capite conſiderato, ted utrique radicitus hanc poſſe Divinitus repromiſſum. Quemadmodum ex quæ evigus humanum ſecundùm abſtractionem *mentalem* à Capite præciſum, nihil habet ſuper illud ſuperioritatis, ſed in ratione eorum eſt quæ ſine per reliquum corpus gubernativa ſuperioritas ſic rem ſe habere in Capite collato ac Eccleſiæ hierarchicum Corpus, ſeu Concilium Generale, quà acephalum ſine Capite conſiderato, nullus offendemus in *ſubſequentibus*; hic equidem per retorſionem argumentorum ex parte adverſa allatorum, poſſes verò ex *§ 5. ſubſequentibus* per *directas* ex factis Litteris probationes.

PROBATIO I.

In qua ſit retorſio *primi* Adverſariorum argumenti.

32. FEtenim Concilium Hierofolymitanum, de quo ſi tunctio in præcedentibus Adverſariorum argumento: quanuvis non fuiſſet *materialiter* Generale, exiſtiſſe tamen Oecumenicum, & *formaliter* univerſale, ex eo evincitur, quòd vicarius Chriſti nomine, Pontifex authoritatis propriæ, fuerit coadunatum: Chriſtus autem *Matthæi 18. cap.* Concilium *formaliter* Oecumenicum adverſarii, ſubſiſtere, obſtante, vel etiam nomine ipſo, exemplum, vera ſui authoritate Apoſtolicâ congregarentur in hoc igitur Concilio Oecumenico, quia Catholicorum negabit, petitum ibi præſentem, exiſtiſſe Caput Eccleſiæ? Hoc autem ſuppoſito, quis Catholicorum negare audit, Capiti Eccleſiæ inter Concilium Oecumenicum conveniſſe officium præſidentiæ? Hoc igitur præſidentiæ munus in eo Concilio Petro exercitum, patet ex eo, quòd *in præſidentia §. 2. n. 6.* deductis, demonſtratur. *Etenim* is ex Apoſtolis fuit Petrinis munus in Concilio fubit, qui qualibet

Digitized by Google

nis ibidem definiendæ, conquisitione magnâ à Cœtu factâ, primus tuliter definit, ut cæteri Apostoli in ejus sententiam uniformiter consentirent. At legenti factum textum *cit. cap. 15. Actor.* perpicuè constabit, magnâ prius conquisitione circa propositam controversiam factâ, Petrum surrexisse primum, & taliter definisse quæstionem, ut cæteri Apostoli (ibi præsentes) omnes in ejus sententiam descenderent. Et hinc, etsi Petrus, quamdiu conquisitio fiebat, non fuerit primus locutus, sed eas tandem, ubi determinum est ad definitionem, in qua Primus debentur Præfiti: neque hinc muneri derogatur, licèt Paulus, Barnabas, & Iacobus post Petrum locuti fuerint non sitiet, quam à Petro jam *definitivè* pronuntiatum erat, ficque à Iacobo Petri sententiam ex Divinis Oraculis comprobante, ad Antiochenam Ecclesiam scribendum, adeoque executioni demandandum fuerit.

23. Quemadmodum igitur Regis in Comitiis Regni sui generalibus præsidentis nihil derogat, quòd, ubi Ordinum consilio & voto fune collecta, decretum ex Regiæ Majestatis authoritate, indeque verò Regni primus Cancellarius Decretum scribendum demandet, lic neque præsidentiæ Petri officere potuit: quòd Iacobus Apostolus Urbis Hierosolymitanæ in qua celebrabatur illud Oecumenicum Concilium, Antistes *in via executionis* judicarit, non esse per Legalia (conformiter definitionem juri huic) pronuntiatos, qui ex Gentibus converterentur ad Deum, ficque ad eos scribendum. Quia igitur neque Corporis *physici*, neque hierarchici, à Capite sensilim spectati, potest aliqua supra Caput, in Concilio Oecumenico præsidis munus subire conluetum, elle superioritas, idcircò ex parallelgati Conciliì Hierosolymitani normâ existitur, non Synodum petere sine Capite spectatam, lupra Papam Petri Successorem, led hunc ergà Concilium, qua ecephalum habere superioritatem.

PROBATIO II.

In qua sit retorsio *secundi* Adversariorum argumenti.

24. Si nimique in publici Regni alicujus, cujus Rex est Caput Monarchicum, Comitiis conveniant Status univerli, in eorum distinctis Ordines, nunc equidem in omni conformitur universæ Regni gubernativæ, ex ipso Regis *jure mediatè*, seu *immediatè* derivatæ potestatis, in ordine ad conlultandum publicum Regni Bonum, ad quod ex ipsa fine hinc *transcendentali* ordinantur cunctis Ordinibus politicis & civilibus, ac politicæ. Et hinc ad Regiæ Majestatis luperintendentem dignitatem lit quædam *excessus* cupidum, Bono publico perquam profecus, majoritatis accessio, quæ tamen *superemmenter*, quoad *interna* alicujus majoritatis luperioremve excellentiam, combinanter annexitur in ipsa Regiæ Majestatis præcellentia: nec adeò aicere fas eit, Comitia Regni elle lupra Regem, ibi hic in Monarcha, led hunc elle lupra Comitia.

Pari proinde ratione, ſi univerſa, eaniſ- 25.
dem ſtorum etiam totius orbis Chriſtiani Epiſcoporum, juriſdictiones intra Concilium Generale aggregarentur in unum, cum ſuo ad Universale Ecclelix Bonum ordine *transcendentali*, inde quidem reſultaret *extenſiva* quædam majoritas, publicæ Eccleſiæ utilitati, ac regiminii univerſali accommoda, & utilis, ut propteréa Paſtor Oecumenicus in publicæ Eccleſiæ neceſſitatibus obſtringatur ad talem Generalem convocationem, authoritate Chriſti Vicarii indicendam. Nihilominùs tota illa ex juriſdictionibus Eccleſiaſticis in unum collatis reſultans *extenſiva* majoritas, *ſuperemminenter* continetur in Oecumenico Papæ authoritate, ex qua cunctæ reliquæ inter Epiſcopos diſperſæ juriſdictiones externas derivantur, ut earundem conſortes, ceu Agni Chriſti, etiam *collectim* ſpectati, pompet ſubſtantur Oecumenico Summi Pontificis Pallorali officio, atque adeò univerſorum Epiſcoporum juriſdictiones ſic in unum collatæ, ſecundùm *interiorem* majoritatem, ac ſuperioritatis ordinis, Capitis ſcilicet proprium præeminentiam, ſuperexcedantur à Pontificia authoritate, unpote cui *ſuper quascunque interiores* ad regnum cælorum ſeu animarum, ſeu trium ordinabili *Morali* competat *indefinita* ligandi & ſolvendi potellas. Et licèt Concilio Generali, qua *formaliter* Oecumenico, una cum Capite ſpectato, ex *Matthæi 18.* peculiaris adhuc promittatur ligandi & ſolvendi authoritatis univerſalis, hæc tamen nequit major & univerſalior elle, ac illa, quæ ſoli Petro, ejuſque adeò Succeſſori Pontifici Romano Divinitus competit, nec adeò Concilium etiam qua Oecumenicum, una cum Capite ſpectatum, poteſt habere majoritatem juriſdictionis, ſeu ſuperioritatis erga Papam.

Objectio.

Dicet. Authoritatem Conciliorum pro- 26.
bari peculiariter iis omnibus Scripturæ locis, quibus Eccleſiam circa fidem errare non poſſe, demonſtratur. Quoniam enim Concilium repræſentet Eccleſiam, neceſſum eſſe, ut, ſicut Eccleſia, ita & Concilium ab omni errore circa fidem pronus abſit. In qua ſola ſuperioritatis dominandæ & ſubmittendæ prærogativa Concilium ſuperemminere Papæ ſolitarie ſpectato.

Reſponſio.

Tanto equidem honore dignatus eſt Chri- 27.
ſtus ſuam Eccleſiam, atque adeò Concilium ejuſdem repræſentativum, ut tali conſummatæ infallibilitatis in hoc dogmatibus decidendis prærogativâ ſuperexornaverit, ſicuti Eccleſia *abſolutè* ſumpta, nequit intelligi ſine Capite, ſic neque Concilium, quà Univerſalem Eccleſiam hierarchicè repræſentans, eſt intelligibile, quin informatum in Oecumenico Chriſti Vicarii characterе, Summi Pontificis proprio, cujus proinde per hunc perſonam ſtem conſentium ad Conciliì dogmaticas definitiones acceſſio eſt proxius neceſſitas, ut illæ obtin-

Digitized by Google

tineant omnimodæ & conſummatæ infallibilitatis prærogativam; veluti multis dictum eſt *in antecedentibus*. Et hinc Concilium, quâ ipſum Papam, ejuſque ex Apoſtolicæ authoritatis charactere profluentem conſenſum *ſubſtantialiter* includens, habet quidem aliquam majoritatem conſummatæ & ultimatæ in Eccleſia circa fidei dogmata infallibilitatis, attamen iſta majoritas non eſt juriſdictionis, ſed præeminentiæ cujuſpiam ſuper Spiritûs ſancti, ac Chriſti infallibili aſſiſtentiâ fundatæ, nec adeò exinde quædam Concilij non jam acephali, ſed quâ plenè etiam Oecumenici ſuperioritas, ſeu juriſdictionis majoritas eſt adſtruenda; uti *in præcedentibus* oſtenſum fuit.

§. IV.

Noſtratis ſententiæ argumenta, ex Antiqui Teſtamenti ſacris Litteris petita, cum aliquali ſuper ijs reflexione referuntur.

ARGUMENTUM I.

Ex Deut. 17. capite.

28. IN hoc namque ſacro textu decernitur, ut cauſæ difficiles ex Veteris Teſtamenti legibus judicialibus decidendæ, in quibus variabant portæ ſeu tribunalia ſæcularia, deferrentur ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui judicarent judicij veritatem interpretando, & ad cauſæ controverſæ ſtatum applicando jus, Divinâ judiciali lege contentum. Hi ergo ſacerdotes cum Judice, nempe Summo Pontifice in loco Sanctuarij congregati, conficiebant Eccleſiaſticum Veteris Teſtamenti Concilium, in quo præſidebat Summus Sacerdos, ſive ejus vicarius. At in hoc Concilio ſententiam definitivam ſpectâſſe ad Summum Sacerdotem, evincitur ex *cit. Deut. 17. cap. v. 12.* ubi ſic habetur. *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat, & Judicis decreto, morte moriatur.* Pari ergo ratione in Concilijs Novæ Legis ſpectat ad Summum Pontificem, ejúſve Legatum, proferre definitivam ſententiam. Atqui in Concilijs Oecumenicis hæc ipſa prærogativa in Summo Pontifice præſidentiæ, ac poteſtatis in Concilio Oecumenico ſententiam definitivam proferendi, importat quandam ſuperioritatis ſupra Concilium majoritatem. Ergo Papa dicendus eſt, eſſe potiùs ſupra Concilium, quàm ut illud dicatur eſſe ſupra Papam.

Exceptio partis Adverſæ.

29. EXcipient fortaſſis Adverſarij. Quemadmodùm, teſte Abulenſi *q. 4. in cit. cap. 17. Deut.* Veteris Teſtamenti Sacerdos Summus, tanquam Præſes, nomine & conſenſu Concilij proferebat ſententiam, ſic in Novi Teſtamenti Concilijs Oecumenicis ſeu Papam, ſeu Legatos Summi Pontificis nomine totius Concilij ex ſuffragijs Patrum definire ac decernere; uti praxis docet, conformiter praxi Concilij Hieroſolymitani *Act. 15.* deſcripti, ubi non Petri ſolius, ſed totius Synodi Oecumenicæ nomine noſcitur fuiſſe latum decretum ſub hoc tenore: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis &c.* At quemadmodùm inepta foret conſequentia, quâ Dux v. g. Venetorum ex eo, quòd nomine totius Senatûs proferat ſententiam definitivam, inferretur, eſſe ſuperior toto Senatu, quin potiùs hic dicendus ſit illo major, ſic ex illo argumento haud concludi, Papæ ſupra Concilium, ſed hujus potiùs ſupra Papam ſuperioritatem, ſeu majoritatem, cùm revera quiſque minor dicendus ſit illo, ex cujus nomine & authoritate exercet judicium, ſeu profert ſententiam judiciariam. Quamvis proinde *Deut. 17.* proclametur reus mortis, *qui non obedierit Sacerdotis* (non Concilij) *imperio*: hoc ipſum tamen imperium nomine ac vice totius Concilij Eccleſiaſtici à Summo Sacerdote latum, non reducebatur in iſtum, niſi quatenus erat repræſentans totum Concilium, ſicque adeò hujus præeminentia debebat in ipſo ſuiſſe repræſentata. Pari igitur ratione Concilio Oecumenico per ſe, vel per Legatos ſuos præſidens, ita nomine Concilij profert definitivam ſententiam, ut illud ſit repræſentans, Divo etiam Auguſtino inculcante, quòd Papæ ſumma prærogativa competat ipſi, quâ repræſentanti Eccleſiam.

Reſponſio.

AD præadductam exceptionem confutandam, apprimè conducit, explicare, quo modo Petrus, ejúſve Succeſſor dici poſſit repræſentâſſe Eccleſiam. In hunc finem Author *tract. de libertatibus Gallicanæ Eccleſiæ lib. 5. cap. 11. n. 4.* diſtinguit tria repræſentationis genera. *Primò* enim unum repræſentat aliud tanquam nudum ſignum, rem ſignificatam nequaquam continens, quales ſunt v. g. picturæ, aut quæ metaphoricè de alijs dicuntur. *Secundò* aliquando, quod repræſentat, cum eo, quod repræſentatur, communicat, ſed pro ſuâ tantùm rata portione: ut dum particulare Communitatis membrum, totius Communitatis nomine pecuniæ ſummam in ſingulos cives diſtribuendam accipit, ita totam Communitatem repræſentat, ut beneficij univerſitati conceſſi, tanquam unum ex ejus membris, particeps etiam ſit. *Tertiò*, aliquando unum aliud repræſentat tanquam illud ſub ſe habens, ut Princeps, Dux, Paterfamilias, Paſtor, aut alterius generis ſuperior, Regnum, exercitum, familiam, alióſve inferiores, quibus communicant aliquod bonum dilpenſationi ſuæ commiſſum; ut cùm Dux totum exercitum repræſentans, accipit à Rege in præmium reportatæ inſignis victoriæ, cujus ipſe pars maxima fuerit, ditiſſimum aliquod munus, cujus tamen participes futuri ſint reliqui, tum Officiales, tum milites, prout ipſe, penſatis cujuſque meritis, judicaverit, aut prout Princeps ipſe ordinaverit. 30.

Primo duntaxat modo Eccleſiam à B. Petro repræſentatam fuiſſe, nemo dixerit. Quis enim ita deliriat, ut Apoſtolum illum nullam 31.

ſibi, ſed Eccleſiæ tantùm, accepiſſe poteſtatem ſentiat. *Secundo* igitur ſaltem modo B. Petrum Eccleſiam repræſentâſſe, fatendum eſt, ut parem ad minus cum cæteris dignitatem adeptus ſit. Sed Catholicis neceſſariò concedendum eſt, *tertio* etiam modo repræſentatam à B. Petro Eccleſiam. Cùm enim hæreticum ſit, negare, B. Petri ſucceſſores habere Primatum juriſdictionis in Epiſcopos, nec illum Primatum B. Petro datum legamus, niſi in illis locis, in quibus Eccleſiam repræſentâſſe dicitur, neceſſariò ſequitur, B. Petrum alios repræſentâſſe tanquam exiſtens, vel exinde futurus illorum ſuperior, illoſque in ſua poteſtate, atque, ut alias ex S. Ioanne Chryſoſtomo dicemus, velut in ſua manu habens.

32. Et ſanè convenit illi omninò, quod de Duce mox dicebamus. Illi enim promiſſum eſt, ædificandam ſuper eo, tanquam ſuper fundamento Eccleſiam Chriſti; tradendas claves Regni cælorum, & poteſtatem ligandi atque ſolvendi, in præmium confeſſionis, quam, interrogatis omnibus, ſolus ipſe reſpondens edidit his verbis: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*, cujus quidem confeſſionis laudem, & præmij promiſſionem ſtatim audivit à Chriſto dicente; *Beatus es Simon Barjona, &c. & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. Matth. 16. v. 18. & 19.* & præmium ipſum accipit, cùm ei Chriſtus ovile ſuum commiſit his verbis *Ioannis ult. Paſce agnos meos, paſce oves meas.* Accedamus etiam ad ſancti Auguſtini loca.

33. S. Auguſtinus *tract. 50. in Ioannem.* B. Petrum cum Iuda comparat, ejuſque comparationis occaſione, pluries repetit, B. Petrum Eccleſiam repræſentaſſe. *Quia non unus eſt Iudas*, inquit; *unus malus corpus malorum ſignificat, quomodò Petrus corpus bonorum, imò corpus Eccleſiæ, ſed in bonis. Nam ſi in Petro non eſſet Eccleſiæ ſacramentum, non ei diceret Dominus; Tibi dabo claves Regni cælorum, quæcumque ſolveris in terrâ, ſoluta erunt & in cælo, & quæcumque ligaveris in terra, ligata erunt & in cælo.* Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia; *ſi autem in Eccleſia ſit, ut, quæ in terra ligantur, in cælo ligentur, & quæ ſolvuntur in terra, ſolvantur in cælo, quia, cùm excommunicat Eccleſia, in cælo ligatur excommunicatus: cùm reconciliatur ab Eccleſia, in cælo ſolvitur reconciliatus. Si hoc ergo in Eccleſia ſit, Petrus, quando claves accepit*, Eccleſiam ſanctam ſignificavit. Hæc verba; *Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia, &c.* explicant, quo in ſenſu S. Auguſtinus Petrum dicat, Eccleſiam repræſentâſſe, cùm ei traditæ ſunt claves, quia neque in ſui ſolius favorem, neque ut ipſis ſolus uteretur, ſed in univerſæ Eccleſiæ bonum, & ab alijs etiam Eccleſiæ Miniſtris adhibendæ, à Chriſto ipſi datæ ſunt. Alium ſenſum non admittit ratiocinatio S. Doctoris. Nam ex hoc antecedente; *hoc Petro tantùm dictum eſt*, non ſequitur; *Ergo non facit hoc Eccleſia*, niſi ſupponatur, nullum alium Eccleſiæ Miniſtrum, poteſtatis clavium eſſe quoquo modo participem. Dummodò enim alij eâdem poteſtate gaudeant, quandocumque, vel à quocumque illam acceperint, non poteſt dici; *Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia.* Potuit enim *hoc Petro tantùm dici*; & nihilominùs *poteſt hoc facere Eccleſia*; ſi alij Miniſtri poteſtatis Petro traditæ participes efficiantur.

Tract. 118. in Ioan. unitatem, & charitatem, occaſione tunicæ inconſutilis Chriſti, commendans, in uno Petro duodecim Apoſtolos repræſentatos affirmat. *Inconſutilis autem* (inquit, Eccleſiam cum tunicâ conferens) *ne aliquando diſſuatur, & ad unum pervenit, quia in unum omnes colligit. Sicut in Apoſtolis, cùm eſſet etiam ipſe numerus duodenarius, id eſt, quadripartitus in ternos, & omnes eſſent interrogati*, ſolus Petrus reſpondit, *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi: & ei dicitur; Tibi dabo claves Regni cælorum, tanquam ligandi, & ſolvendi ſolus acceperit poteſtatem, cùm & illud unus pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus, tanquam perſonam gerens ipſius unitatis, acceperit.* Ideo unus pro omnibus, *quia unitas eſt in omnibus.* Quocirca ſicut B. Petrus, interrogatis omnibus, ſolus reſpondens, etiam non expectatâ aliorum ſententiâ, ut docet S. Ioannes Chryſoſtomus *homil. 55. in Matthæum* ſuper hæc verba *capitis 16. Vos verò, quem me eſſe dicitis &c.* pro omnibus reſpondere cenſetur, quia ipſi Pater Cœleſtis pro reliquis omnibus Chriſti Divinitatem revelavit; non quia alij, quid reſpondendum eſſet, ipſum docuerunt. Ita ipſe fundamentum Eccleſiæ ſtatuitur, ut eam ſuſtentet, non ut ſuſtententur ab ea, claves accipit ab ipſo, cum Eccleſia communicandas, non ab ea iterum recipiendas. 34.

Nôrunt, qui B. Auguſtinum diligenter legerunt, ſanctum illum Doctorem ſæpe res verè, atque hiſtoricè geſtas, ad alias ſignificandas transferre, ſed ferè ubique, qui ejus erat pro Eccleſia amor, & contra hæreticos, & ſchiſmaticos zelus, Eccleſiam vidiſſe. Quamobrem non eſt exiſtimandum, ex poſitionibus illis allegoricis ſenſûs litteralis authoritatem ullo pacto imminui. Itaque nihil officit propriæ B. Petri dignitati, aut poteſtati in Eccleſiam, quòd Eccleſiæ perſonam geſſiſſe dicatur: præſertim cùm Regnum nemo meliùs, quàm Rex ipſe, cui ſubijcitur, repræſentet. 35.

ARGUMENTUM II.

IN Antiquo Teſtamento Divina proferebantur Oracula tum ex Sanctuario, in quod Summo duntaxat Sacerdoti patebat aditus, juxta *16. cap. Levitici*: tum ex Rationali *Vrim & Thummim*, ornamento Summi Sacerdotis, quo pectus ipſius tegebatur, & cui inſcripta erant iſta verba: *Doctrina & veritas.* Quamvis proinde ultimata & conſummata in rebus fidei decidendis infallibilitas ſubſiſtat ex Papæ, ceu Capitis Eccleſiæ, & Concilij Generalis, ceu Hierarchici Eccleſiæ Corporis conſenſu, eo ipſo tamen, quòd in ſolum Papam, qua unicum Eccleſiæ Caput reducatur, ſub hac etiam infallibilitatis Concilio Oecumenico propriæ, prærogativâ, eatenus patet aliqua Papæ ſupra Concilium majoritas ſeu ſuperioritas, quatenus caput eſt præeminens reliquo corpori. 36.

Ex-

Exceptio partis adverſæ.

37. EXcipient fortaſſis Adverſarij. Illam ipſam conſummatæ in Eccleſia circa res fidei decidendas infallibilitatis prærogativam non competere Papæ, niſi dependenter à Concilio. Hanc verò à Concilio dependentiam arguere hujus ſupra Papam ſuperioritatem, in eo ſe tenentem, quòd Concilium ſit repræſentans univerſalem Eccleſiam; veluti Concilium Conſtantienſe adhuc acephalum, ſuis decretis præfixum eſſe voluit hunc titulum.

Reſponſio.

38. QUantumvis illa conſummata in rebus fidei decidendis infallibilitas ſubſiſtat ex Papæ, atque Concilij concordi conſenſu, atque Papa quoad iſtam infallibilitatis omnimodæ & abſolutæ conſummationem, ſit dependens à Concilio Generali: quemadmodùm etiam anima quoad functiones ſenſitivas, ac vegetativas eſt dependens à corpore, ex ejuſmodi dependentia æquè non infertur Concilij ſupra Papam majoritas, quam ex illâ animæ erga corpus dependentiâ concluditur corporis ſupra animam præeminentia. Sed neque ex eo, quòd Concilium Generale ſit repræſentans univerſam Eccleſiam, evinci Concilij ſupra Papam authoritatem, conſtat ex dictis *ſupra à n. 30.* firmaturque ulteriùs ex ijs, quæ *præcitatus* Author *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ à n. 10.* deducit: Aliquando, inquiens, à S. Auguſtino verbis propriis, ac perſpicuis, ſingularis dignitas Petri à Chriſto accepta commendatur; velut *ſerm. 29 de Sanctis*: *Petrus*, ait, *in illa cæleſtium diſcipulorum ſchola præcipuus, ac primus idoneus, qui verba vitæ ex Chriſti ore ſuſcipiens, per Evangelij poteſtatem Judæorum gentem perditam quæreret, & abdicatos ad hæreditatem vocaret; interpres legis, aſſertor gratiæ, deſtructor Synagogæ, Eccleſiæ reparator: & ideo ſolus inter Apoſtolos meruit audire: Amen dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Dignus certè, qui ædificandis in domo Dei populis lapis eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum, clavis ad regnum*

39. In *ſermone* quoque *13. de verbis Domini* plurima ſunt, quæ B. Petri authoritatem ſupra cæteros omnes Apoſtolos, & Eccleſiam ipſam inſinuant; qualia ſunt iſta; *Eſſe Petrum Eccleſiæ unicæ typum. Ipſe enim Petrus in Apoſtolorum ordine primus, in Chriſti amore promptiſſimus, ſæpe unus reſpondit pro omnibus. Ipſe denique Domino Jeſu Chriſto requirente, quemnam homines dicerent eum eſſe, & opiniones varias hominum diſcipulis reſpondentibus, rurſúſque Domino interrogante, & dicente: Vos autem, quem me eſſe dicitis? Reſpondit Petrus; Tu es Chriſtus Filius Dei vivi, unum pro multis dedit reſponſum. Unitas in multis. Tunc ei Dominus ait; Beatus es Simon Barjona, quia non revelavit tibi caro, & ſanguis, ſed Pater meus, qui eſt in cælis. Deinde addidit; Et ego dico tibi, tanquam diceret; Quia tu dixiſti mihi; Tu es Chriſtus Filius Dei vivi: & ego dico tibi; Tues Petrus.* Et inferiùs. *In illo ergo uno Apoſtolo, id eſt Petro, in ordine Apoſtolorum primo, & præcipuo*, in quo figurabatur Eccleſia, *utrumque genus ſignificandum fuit, id eſt, firmi & infirmi, quia ſinè utroque non eſt Eccleſia.* Et *ſerm 49. cap. 3. dicit Petro, in quo uno format Eccleſiam: Petre amas me? Reſpondit, Domine amo. Paſce oves meas.*

Sermone autem *108. de diverſis* ait; *Inter hos* 40.
penè ubique ſolus Petrus totius Eccleſiæ meruit geſtare perſonam. *Propter ipſam perſonam, quam totius Eccleſiæ ſolus geſtabat, audire meruit; Tibi dabo claves Regni cælorum. Has enim claves non homo unus, ſed unitas accepit Eccleſiæ. Hinc ergo Petri excellentia prædicatur.* Quia ſc. ſius univerſitatis, & unitatis Eccleſiæ figuram geſſit: *quando ei dictum eſt. Tibi dabo, quod omnibus traditum eſt. Nam ut noveritis, Eccleſiam accepiſſe claves Regni Cælorum, audite, in alio loco quid Dominus dicat omnibus Apoſtolis ſuis; Accipite Spiritum ſanctum. Et continuò, ſi cui dimiſeritis peccata, dimittentur ei, ſi cuius tenueritis, tenebuntur. Hoc ad claves pertinet, de quibus dictum eſt, quæ ſolveritis in terra, erunt ſoluta & in cælo, & quæ ligaveritis in terra, erunt ligata & in cælo. Sed hoc dixit Petro, ut ſcias*, quia Petrus univerſæ Eccleſiæ perſonam tunc gerebat ..... *Columba ligat, columba ſolvit, ædificium ſupra Petram ligat, & ſolvit.* Et infra. *Meritò etiam poſt reſurrectionem Dominus ipſi Petro oves ſuas commendavit paſcendas. Non enim inter Diſcipulos ſolus meruit paſcere Dominicas oves: ſed quando Chriſtus ad unum loquitur, unitas commendatur, & Petrus primitus, quia in Apoſtolis Petrus eſt primus ..... Attendite fratres mei. Paſce, inquit, oviculas meas, paſce agnos meos, paſce oves meas.*

Si Concilium generale ſinè Papa Eccleſiam 41.
meliùs, quàm Papa ſolus repræſentat, toti Collegio, non ſoli Petro tradendæ erant claves, commendandæ oves, &c. Non ergo ut ſimplex Procurator, ſed ut Monarcha viſibilis claves Regni cælorum accepit Petrus; non ut deferendas ad Eccleſiam, & ab illa rurſus accipiendas, ſed in illius utilitatem uſurpandas, & miniſtris inferioribus communicandas. Certò ſi Petrus nuda fuiſſet Eccleſiæ figura, ſeu ſimplex Procurator, hinc *Petri excellentia* non prædicaretur, ut dicit S. Auguſtinus.

CONCLUSIO.

EX Veteris Teſtamenti prædductis 42.
ſacris textibus cum Chriſti ſancto Evangelio collatis, efficaciter oſtenditur Summi Pontificis ſupra Concilium, quà acephalicè ſpectatum, ſicque *materialiter* duntaxat Generale, ſeu ſuperioritas, ſeu majoritas.

Explicatur. Nam uti ſæpe dictum eſt, duæ ſunt Concilij Oecumenici prærogativæ, una *abſolutæ* juriſdictionis, ſeu *indefinitæ* ad ſolvendum, & ligandum poteſtatis, Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus, qua in nomine Chriſti, atque adeò hujus vicariâ authoritate congregatis *Matthæi 18* conceſſæ: quæ Concilio Oecumenico non aliter, quam Chriſti nomine, ſeu authoritate ejus vicariâ informato competent

præeminentia, ita comparatur ad Concilium & Papam, ut hujus character ſe habeat uti *Formale*, reliquum verò Hierarchicum Eccleſiæ Corpus, ſub iſto charactere aggregatum, ſit quaſi *Materiale*, cui ſuperſtruatur illa Apoſtolica Oecumenica juriſdictio, præterquàm quòd Papæ etiam *ſolitariè* ſpectato, pariter *indefinita* gandi & ſolvendi poteſtas conveniat. Quemadmodùm igitur anima, ſe habens tanquam principium *formale* reſpectu potentiarum ex ea prómanantium in corpus, nequit inferior, ſed potiùs ſuperior dici debet iſto, utpote quod in ordine ad illas ſe habet tanquam *Materiale*, ſubiens rationem principij organici erga operationes animæ ſeu ſenſibiles, ſeu vegetativas, ſeu rationales, quà ex phantaſia dependentes. Sic in Concilio Oecumenico, quà juriſdictionis illius univerſalis, per Chriſti Domini verbum ſuſceptivo, *Formale* quaſi principium ejuſdem eſt character Papæ, præferens Chriſti nomen vicarium, Synodi quà Oecumenicæ *formaliter* conſtitutivum: *materiale* verò eſt reliquum Corpus Eccleſiæ hierarchicum, ex Chriſtiano orbe convocatis Epiſcopis aggregatum. Num igitur fas eſt, dicere, iſtud corpus, ſi acephalicè ſpectetur, eſſe Papâ ſuperius, vel potiùs Summus Pontifex reſpectu Concilij major & ſuperior nominandus eſt?

43. *Altera* Concilij Oecumenici prærogativa conſiſtit ex omnimodâ & conſummatâ in dogmaticis ſanctionibus infallibilitate. Hæc verò competit Concilio non acephalo, ſed pleno ac Oecumenico, ut ſic compoſito ex Capite ac reliquo Eccleſiæ Corpore per vicarium Chriſti nomen aggregato, quà ambobus in unum veritatis Divinæ ſenſum conſentientibus. Quemadmodùm verò hominis Chriſti ſanguine redempti ad gratiam ſanctificantem ſuſcipiendam capacitas nequit convenire animæ ſeparatæ, ſed quà unitæ corpori; ita tamen, ut hæc aptitudo *per ſe primò* conveniat homini ratione animæ, corpore per hanc informato, per modum conditionis quaſi *materialis*, Divinitus ordinatæ ad ſtatum gratiæ ſuſceptivum ſe habente. Sic equidem conſummata in fidei dogmatibus decidendis infallibilitas neque ſoli Papæ, neque Concilio acephalicè conſiderato, ſed pleno Oecumenico Concilio competit, ita tamen, ut authoritas Pontificia ſit quaſi *Formale*, reliquum verò ex Epiſcopis aggregatum Eccleſiæ Corpus hierarchicum ſit *materiale* conſtitutivum Concilij, quà ſuſceptivum illius conſummatæ in rebus fidei definiendis infallibilitatis. In quantum ergo anima, in ordine ad gratiam ſanctificantem, homini, qua in ſtatu viatoris conſtituto, Divinitus deſtinatam recipiendam, ſupereminet corpori, ejuſdem gratiæ in tantum participi, in quantum eſt pars hominis ad hunc Divinæ amicitiæ ſtatum elevati: ſic Papæ authoritas, ceu Concilij Oecumenici forma, prævalet reliquo Eccleſiæ intrà Synodum Generalem aggregatæ Corpori hierarchico, etiam in ordine ad illam conſummatæ in ſanctionibus dogmaticis infallibilitatis prærogativam; uti magis elucidabitur *ex ſequentibus probationibus*.

PROBATIO I.

Ex Deut. 17. cap. petita.

IN illo namque ſacro textu conſideratione præcipuâ dignum eſt, quòd, licèt judicium cauſæ ad Concilium ſacerdotale delatæ, ſpectârit & ad Iudicem, qui fuiſſet illo tempore, & ad totum Conventum Sacerdotum, qui cum Summo Sacerdote conjuncti, deberent judicare judicij veritatem; uti ſacer textus *v. 9. & 10.* habet. Nihilominùs obedientia tali judicio, ac decreto *judiciario* debita *ſequenti verſu* 12. reducitur in unum Sacerdotem Pontificem Maximum: quatenus *ibidem* dicitur: *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, quì eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, & decreto Iudicis, morietur homo ille.* Ex quo manifeſtum jam redditur, in Veteri Teſtamento Concilium illud ſacerdotale non fuiſſe potitum ſupremâ illâ *judiciariâ* authoritate, niſi quà conjunctum cum Summo Sacerdote. Sub hac verò coadunatione conſiſtebat ſuprema judicij authoritas, ut hæc equidem non ſpectaret ad ſolum Summum Sacerdotem, ſed conjunctim, quà concurrentem cum Concilio, ad ferendam ſententiam. Cujus nihilominùs ſententiæ vis ac energia à *præcitato* ſacro textu adſcribitur præciſo Sacerdotis imperio. Cur hoc, niſi quia ſub iſtius tanquam Capitis ac Præſidis charactere, ceu quaſi formâ Concilij conſiſtebat hujus authoritas, quæ, ubi Concilio acceſſiſſet, vim obtinebat ſub mortis etiam reatu obſtringendi ad decreti, ſeu imperij taliter lati obedientiam. Quemadmodùm igitur corporis humani forma huic eatenus præeminet, quatenus in ſe *eminenter* continet cunctas etiam corporales ſeu ſenſitivas, ſeu vegetativas potentias, & hinc, licèt anima ſecundùm ſe præcisè ſpectata, non habeat vim eliciendi tales functiones corporales, ſed ad eas præſtandas opus habeat corpore, ac membris ipſius, ceu organis ad hoc à natura deſtinatis. Sic in Veteri Teſtamento ex ordinatione Divinâ, *judiciaria* ſuprema Eccleſiaſtica poteſtas, ipſarum etiam Dei legum Iudicialium interpretativa, & ad cauſas ſeu *Civiles*, ſeu *Criminales authoritativè* applicativa, non competebat quidem Summo Sacerdoti, niſi quà concurrenti cum Concilio, eo ipſo tamen, quòd hujus ſententia eſſet quaſi informis, quamdiu non informabatur Summi Sacerdotis conſenſu, ideo iſtius imperium ita quidem fuerat dependens à Concilio, ut tamen ſe haberet tanquam forma in tantum ſupereminens, in quantum anima in ordine ad functiones etiam corporales ſupereminet corpori, à quo, ceu organo eſt dependens: ob cujuſmodi adeò præeminentiam ſacer textus præciſo ſacerdotis imperio attribuit vim reatûs mortiferi inflictivam, quatenus ſcilicet Concilij vota in Sacerdotis tandem conſenſum reduci debebant, ut ab hoc, ceu formâ, reciperent vim authoritativam, ſicque proinde vis imperij reducatur in ſacerdotem, quà Concilio conſenſu ſuo accedentem, atque adeò iſte Concilio præeminuiſſe ſit meritò dicendus.

44. Pari igitur ratione intrà Novum Teſtamentum

45.

tum in exeendendâ authoritate Oecumenicâ Concilij Generalis res ita debet tractari, ut, ſi Synodus, quantumvis *materialiter* Generalis, ſit *realiter* acephala, id eſt, abſque Capite Summo Pontifice, non niſi Epiſcopalium juriſdictionum in unum aggregatarum, & ſub illa aggregatione in univerſale Eccleſiæ Bonum naturæ ſuæ conformiter coordinatarum, Cœtum Eccleſiaſticum conficiat, ſitque adeò deſtituta charactere authoritatis Oecumenicæ. Quòd ſi verò Concilium Generale ſub vicario quidem Chriſti charactere ſit coadunatum, ſicque Oecumenicâ Papæ authoritate inſignitũ, nec adeò dici poſſit *realiter* acephalum, ſed tamen qua *abſtractivè* acephalũ comparetur cum Summo Pontifice, tunc iſte ſe habet ad illud tanquam forma, nec in ſui primâ duntaxat coadunatione, quæ fieri debet in nomine Chriſti, ſeu vicariâ hujus authoritate, ſed ſub ipsâ etiam dogmaticâ definitione, eatenus debet Concilio accedere Summi Pontificis cum illius ſenſu conſonans conſenſus, ut antecedenter ad iſtum, ſanctio Conciliaris ſit adhuc informis, indigens authorizativo Papæ acceſſu, ceu formâ decreti, quâ dogmatici perfectiva & conſummativâ. Quantumvis ergo pro iſthâc Oecumenici Synodalis decreti vi authoritativâ Papa ſit dependens à Concilio, tanquam ipſius etiam Spiritûs ſancti organo; quemadmodùm etiam anima in ordine ad corporales functiones eſt dependens à corpore, ceu organo per ſui informationem actuato, eo ipſo tamen, quòd Papæ Oecumenica authoritas ad Concilium *abſtractivè* acephalum comparata, ſe habeat tanquam forma, reliquum verò hierarchicum in Synodo Generali aggregatum Eccleſiæ Corpus ſe habeat per modum organi quaſi *materialis*, à quo per Chriſti inſtitutionem pro ultimatâ dogmaticâ ſanctione dependere debeat Summus Pontifex, idcircò hic meritò dicendus eſt præeminere Concilio *abſtractivè* acephalo.

Objectio.

46. DIcet. Quòd Concilium ſit Papâ ſuperius, probari ab Abulenſi *in defenſorij ſui par. 2. cap. 72. & 73.* ex his Chriſti ad Petrum etiam prolatis verbis: *Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Eccleſiæ.* Etenim Chriſtus hoc dicebat Petro, dum quidem non erat adhuc Papa, illa ipſa tamen verba referebantur ad tempus, quo Petrus erat futurus Papa. At verò ex ipſiſdem Chriſti Domini verbis conſtat, Petrum etiam remitti ad peccatorem alias incorrigibilem denuntiandum Eccleſiæ. Sub hac verò Eccleſia intelligi Concilium Generale, conſtat ex *præcitati* Abulenſis *cap. 70.* Ea autem eſt natura judiciorum, ut de inferiori judice fiat recurſus ad ſuperiorem. Quòd ſi ergo Petrus, quâ Papa, eſſet major, quam Eccleſia, vel ſaltem ei æqualis, non remitteretur ad eam, quâ in Concilio Generali repræſentatam, ſed ſufficeret, quòd ſibi tanquam Papæ de delicto fieret denuntiatio, ſicque id puniret: cùm judex ſuperior numquam litiget coram inferiore, nec appelletur à ſuperiore ad inferiorem, ſed è contrario.

Reſponſio.

DEmus, illa Chriſti Domini verba: *Dic Eccleſiæ*, referri ad Petrum pro eo tempore, quo erat futurus Papa, attamen, ſi facer ille textus conferatur cum ſuo contextu, evincitur, Eccleſiæ nomine ibi venire Concilium Generale, quâ in nomine Chriſti, adeoque vicariâ hujus authoritate, Papæ inexiſtente coadunatum. Ut ſic autem, ſi peccator publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum, ſanctamque unitatem & pacem perturbet, in Papam, cui, ceu Oecumenico Paſtori, incumbit Eccleſiæ Univerſalis cura, peccatur. Dum Papa igitur tanto malo nequit ſe ſolo efficaciter remederi, ipſius utique officio incumbit, ut dicat, ſeu denuntiet Eccleſiæ, ſeu Concilio Eccleſiam Univerſalem repræſentanti, minimè tamen ſubſiſtenti abſque characteris ſui, vicarium Chriſti nomen importantis, concurſu. Quæ nihilominùs denuntiatio tunc minimè fit à Papâ, quâ inferiore, quemadmodùm etiam in proceſſu capitalis ſententiæ juxta Imperij Romani normam fit acculatio nomine Principis territorialis, qui tamen minimè dicendus eſt inferior ſuis ſubditis judicij *criminalis* Aſſeſſoribus, quâ *collectim* etiam ſpectatis, ſeu in communè concilium ad *criminale* judicium perficiendum coadunatis. Ea igitur denuntiatio Concilio Generali facienda per Papam, huic competit, quâ ſupremo Eccleſiæ Principi. Et licèt in ultimatâ dogmatis ſanciendi ſententiâ Papa non procedat, niſi unà cum Concilio, ita ut Duos, nempè Caput, ac reliquum Eccleſiæ hierarchicũ Corpus, oporteat, juxta ſacrum contextum, conſentiendo, in unum concurrere, ut omnimoda & conſummata ſiet Dogmatis univerſam Eccleſiam conſtringens infallibilitas, ſicque adeò Oecumenicum, quâ ex Capite ſimul, ac reliquo Eccleſiæ Corpore hierarchico indiviſim ſubſiſtens Concilium, quoad illam infallibilitatis conſummatæ prærogativam obtineat aliquam majoritatis excellentiam, de qua non æquè certum ac definitum fidei dogma eſt, conſiſtere in ſolo Papa, nihilominùs iſta majoritas ipſam etiam Papæ authoritatem, ceu *formale* Concilij, quâ Oecumenici conſtitutivum complectens, non importat *ſtrictam* Concilij ſuper Papâ ſuperioritatem; velut *in antecedentibus* oſtenſum fuit.

PROBATIO II.

Deſumpta ex comparatione Veteris ac Novi Teſtamenti.

47. IN Veteri equidem Teſtamento ea erat Summi Sacerdotis prærogativa, ut Divina oracula referre poſſet tum ex Sanctuario, tum ex Rationali *Vrim* & *Thummim*, etiam independenter à Concilio. Cujuſmodi in fidei dogmatibus definiendis oraculum Divinum præſtò eſſe Novi Teſtamenti Summo Pontifici, conſtat ex eo, quòd ſit Petra, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, cui portæ inferi non prævalebunt, quodque Chriſtus pro Petro, ejúſve Succeſſore rogâ-

rogârit, ne fides ipsius deficeret, sed in fidei veritatibus confratres suos confirmandi authoritatem obtineret. Nihilominùs hæc consummata fidei saltem *quoad nos*, omninò irrefragabilis infallibilitatis indefectibilitas subsistit in Papa, quâ consentiente cum Generali Oecumenico Concilio. Unde sicut Sacerdotis Summi in Antiquo Testamento de consulendis Divinis Oraculis prærogativa non habebat in ipso locum, nisi quâ ingresso Sanctuarium, vel quâ consulente Deum per Rationale *Vrim & Thummim*: sic ea consummatæ circa fidei dogmaticas sanctiones infallibilitatis omnimodæ prærogativa competit Papæ intrà Sanctuarium Concilij Oecumenici, quatenus scilicet cum isto consentit. Qui consensus, seu Papæ ad Concilium sub vicariâ Christi authoritate suâ aggregatum accessus, est mysticum Rationale *Vrim & Thummim*, ex quo Deus ipse loquitur, faciens, quodcunque petierint Duo, Caput scilicet, ac reliquum Ecclesiæ hierarchicum Corpus taliter consentientia, adeoque infallibiliter inspirans ipsis, ac edocens veritatem dogmatis, pro quâ firmandâ in unum sunt coadunati.

49. Quamvis proinde Papæ intrà Concilium sit infallibilitatis consummatæ præeminentia major, quàm *secundùm nos* saltem, sit in solo Papa extra Concilium constituto: quia tamen hæc ipsa prærogativa eatenus competit Concilio Oecumenico, quatenus in hoc quasi *formale* est Papæ authoritas, reliquum verò hierarchicum Ecclesiæ Corpus est quasi *materiale*. Idcircò sicuti anima non nisi, quâ unita humano corpori, est capax gratiæ sanctificantis, ex meritis Christi suscipiendæ, nequit tamen dici, quòd anima, utpote *formale* hominis constitutivum, in ordine ad istam gratiæ sanctificantis capacitatem sit corpore inferior, vel quòd corpori, seu toti homini competat aliqua super animam superioritas: sic licèt Papa nonnisi quâ conjunctus cum Concilio obtineat consummatam omnimodæ saltem *quoad nos* infallibilitatis prærogativam, quia tamen Papæ suprema authoritas est quasi *formale* Concilij, quâ Oecumenici constitutivum, nequit Concilium dici, habere *stricta* respectu Papæ superioritatem.

Objectio.

50. Replicabis ex Abulensi *cit. cap. 72.* Ipsummet Petrum actibus suis ostendisse, quòd Concilium Generale ipso esset majus, quia subibat mandata Generalis Concilij, dum scilicet Apostoli & Seniores, qui erant congregati in Ierusalem, & faciebant Generale Concilium, audientes, quòd Samaria recipiebat verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Unde manifestè patet, Concilium putâsse, quòd sibi liceret, mandare Apostolis illis, neque hi resistebant, sed suscepto mandato Congregationis, mox iverunt illuc; veluti patet ex *Act. 8.*

51. Deinde, quando Petrus se subtrahebat à Gentibus, & cum ipsis non manducabat de cibis communibus, sed cœperat observare Legalia propter quosdam, qui erant de circumcisione, Gentilesque propter hanc dissimulationem scandalizabantur, putantes, quòd etiam tenerentur, observare Legalia; Paulus increpuit Petrum, tunc hic tacendo, non se opposuit tali increpationi: sed ubi per Concilium Generale fuit factum decretum de conversis Gentilibus non adstringendis ad Legalium observantiam, prorsus acquievit Petrus, credens, se subditum Concilij determinationi ac statuto.

Responsio.

52. NUm ex eo, quòd Pater in mundum miserit Filium suum Unigenitum, coarguere præsumes, Patrem esse Filio majorem ac superiorem? Hæc missio importat æternam Filij à Patre processionem, una cum connotato temporaneæ ad extra transeuntis actionis, personæ Filij *hypostaticè* unitivæ cum humanâ naturâ. Respectu cujus equidem in missione illa *connotativè* ac *terminativè* importatæ actionis temporalis, nempe Incarnationis, est aliqua *effectivi* principij majoritas, attamen indivisibiliter una, & communis Patri ac Filio. Quia proinde illa Filij missio non respicit præcisam Christi humanitatem, sed ejusdem personam in æternitate genitam à Patre, & in tempore vi causalitatis effectricis à Patre & Filio ac Spiritu sancto indivisibiliter prodeuntis incarnatam, humanitati personaliter unitam, nequit ullo modo ex illa missione coargui aliqua personæ mittentis supra personam missam superioritas. Quare nec ex eo, quòd *Act. 8.* Petrus sit à Concilio Hierosolymitano missus Samariam, inferre licet hujus supra Petrum superioritatem, seu majoritatem. Numquid enim inter ipsos etiam homines, quâ in unum seu politicum, seu hierarchicum Corpus adunatos datur *alia* missio *authoritativa & præceptiva*: *alia* verò *excitativa* duntaxat vel officij in majore etiam existentis, vel charitatis inter superiores & subditos, nec non in communicatione præcipuè supernaturali cœquales vigentis? Utrovis igitur isto modo Petrus mitti potuit à Concilio, quin hujus supra ipsum majoritas, seu superioritas evinci valeat.

53. Quoad Petrum ratione Legalium à Paulo increpatum, prorsus negandum est, egisse quidquam adversùs Concilij Hierosolymitani Decretum, ut propterea reducendus esset à Paulo ad hujus observantiam, ex sui erga Concilium Oecumenicum subjectione; sed illud Petri factum, & Pauli increpatio erat antecedens Synodum Hierosolymitanam. Imò ipsissimum illud Decretum ex Oecumenicâ Petri authoritate Apostolicâ ordinariâ, seu sui formâ, habebat firmitatem, cui ipsemet etiam Apostolorum Princeps meritò se conformaret ob Divinæ comprobationis ex Concilij, unà & Oecumenicæ Petri authoritatis consensione subsistentis, ab omnibus Christi fidelibus, ipsomet etiam Ecclesiæ Capite religiosè observandæ reverentiam; unis hæc universa patent *ex antecedentibus*. Ejus porrò à Paulo erga Petrum factæ increpationis causam nec quidquam facere ad rem

prz-

præſentem, videre licet etiam *in Vindiciis noſtris Baronij ad annum Chriſti 59. n. 2. & 3.*

§. V.

Noſtratis ſententiæ argumenta expenduntur.

ARGUMENTUM I.

Petitum *ex Matthæi 16. cap. à v. 18. uſque ad 20.*

54. ETenim Concilij non acephali, etiam non *realiter* ſeparati a Capite, ſed *abſtractivè* ſpectati abſque Capite, ſed plenè Oecumenici per characterem Chriſti vicarium Papæ proprium aggregati, atque Summi Pontificis conſenſu roborati, duæ ſunt prærogativæ *Matthæi 18.* traditæ, quarum *una* eſt omnimoda & conſummata in rebus fidei decidendis infallibilitas. *altera* eſt *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtas. Atqui *ex Matthæi 16 v. 18.* conſtat, Petro cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, atque adeò ejus Succeſſori eſſe promiſſam perfectam indecretis fidei infallibilitatem, Chriſto compellante Petrum: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.* Quomodò enim Eccleſia, cujus forma *eſſentialiter* conſtitutiva eſt fides, eſſet fundata ſuper Petram cui portæ inferi prævalere haud poſſunt, in ipſa Petra, ſuper quam eſt ædificata, non omnimoda in fidei dogmatibus decidendis infallibilitate poſſet? *Altera* deinde Concilij, qua Oecumenici, ex Capite ſimul ac reliquis Eccleſiæ hierarchico Corpore conſtitutis prærogativa eſt. *Matthæi 18.* traditur ſub hiſce verbis: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* At *Matthæi 16 v. 18.* Petro *determinatè*, ac *individualiter*, ſeu *perſonaliter*, atque adeò, qua diſcreto à reliquis Apoſtolis, dictum eſt a Chriſto: *Tibi dabo claves Regni cælorum: & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Quomodò igitur hâc Petri, ejuſque Succeſſoris propria ligandi & ſolvendi poteſtate omninò *indefinitâ* dici poſſit ſuperior ſeu major Concilij, etiam quâ Oecumenici, æquè licèt *indefinita* ligandi & ſolvendi authoritas?

Objectio.

55. EXcipient fortaſſis Adverſarij. Eſto, in vi prædductorum textuum inter ſe collatorum, non probari Concilij Oecumenici ſuper Papâ ſuperioritatem: at ex iſdem Divinis Oraculis neque Papæ ſuper Concilio ſuperioritatem evinci. Adhæc Divo Auguſtino teſte *lib. 1. Retract. cap. 21.* Petram, ſuper qua Chriſtus dixit ædificatum ſe ſuam Eccleſiam, eſſe fidem & confeſſionem Petri profitentis, *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi.* Super quâ proinde fide, ejuſque confeſſione extenus eſt fundata Eccleſia, ut adversùs iſtam prævalere haud poſſint portæ inferi. At in vi iſtorum verborum infallibilitatem fidei, ſuper quâ, ceu Petrâ eſt fundata Eccleſia, non tam Petro ſecundùm ſe præcisè ſpectato, quàm Eccleſiæ Divinitus repromiſſam evinci. Et hinc S. Auguſtinum aſſeverare: *Petro* (non in ſua præciſa perſona) ſed quâ *totius Eccleſiæ figuram gerenti Dominum dixiſſe: ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.*

Reſponſio.

56. SI Concilium ſpectetur quâ plenè Oecumenicum, in quo Papa ſeu qua *Formale* quaſi conſtitutivum, ſeu qua hierarchici Eccleſiæ Corporis Caput, *eſſentialiter* importatur, nulla equidem additui poteſt Papæ ſuper illud ſeu majoritas, ſeu ſuperioritas. At eo ipſo, quòd præinſinuatæ Concilij Oecumenici prærogativæ huic non competant, niſi quâ Papam cum ſuo Chriſti vicario charactere complectenti, ideo neutra earum attribui poteſt acephalo, quantumvis Generali Concilio, ſed huic *realiter* acephalo nulla ineſt, niſi Epiſcopalium juriſdictionum in unum Cœtum pro publico Eccleſiæ Bono collatarum authoritas, cui ex prædeductis ſacris Litteris clarè conſtat, ſupereminere Papæ poteſtatem Oecumenicam. Quòd ſi verò in ipſo Oecumenico Concilio, qua vicarius Chriſti characterem Papæ proprium importante, per *abſtractivam* quandam ſeparationem fiat quædam inter Papam & Concilium *abſtractivè* acephalum collatio, tunc in ordine ad illam duplicem Concilij Oecumenici prærogativam, ita debent Papa & Concilium contentive in unum, ut Papa tamen ſit quaſi anima, Concilium verò *acephalicè* conſideratum ſit quaſi corpus reſpectu totius Eccleſiam Univerſam perfectè repræſentativi Concilij, quâ Oecumenici. Cùm igitur Papæ etiam *ſolitariè* ſpectato, ſit Divinitus repromiſſa Petræ in fide firmitas, unà cum *indefinitâ* ſolvendi ac ligandi poteſtate, quarum neutra tamen, juxta fundamentum ex prælegatis ſacris textibus deductum, competit Concilio *acephalicè* ſpectato, ſed quâ plenè Oecumenico, ideo ſecundùm hanc conſiderationem rectè dicitur Papa Concilio major ac ſuperior.

57. Neque relevant, quæ in contrarium adducta fuerunt, quaſi illa Petræ firmitas, ſicque fidei infallibilitas, unà cum Regni cælorum clavibus non Petro *ſolitariè* ſpectato, ſed Eccleſiæ, ſive etiam Petro, quâ Eccleſiæ figuram gerenti, fuiſſet à Chriſto repromiſſa.

58. Nam ſub hoc ipſo effato venit conſideratu digniſſimum, quid importetur per iſtum loquendi modum, quo illa Divina repromiſſio dicitur facta Petro, quâ totius Eccleſiæ figuram gerenti? Numquid enim Capitis, ſeu Principis eſt proprium, ita gerere figuram Regni, ut iſtud ſit in ipſo *repræſentativè*? Quia igitur illa Chriſti verba: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, &. *Tibi dabo claves Regni cælorum*: ſunt dicta Petro, quâ Eccleſiæ figuram gerenti, profectò hinc evincitur, Petro

ijsdem verbis fuisse à Christo promissum Ecclesiæ Principatum, vi cujus in ipso esset *repræsentativè* tota Ecclesia; Divo Augustino *tract. 124. in Ioannem circa medium* ita differente: *Ecclesiæ Petrus Apostolus, propter Apostolatûs sui Primatum, gerebat figuratâ generalitate personam.* Quantumvis ergo S. Augustinus sub Petrâ illâ, super quam ædificata est Ecclesia, intelligat Petri de Christo, ceu Ecclesiæ fundamento editam fidei confessionem, nullatenus tamen intelligi hoc potest de isthâc fidei confessione *in abstracto* sumptâ, sed quâ spectatâ *in concreto*, seu quâ per Divinam promissionem fundatâ in Petro, ejusque adeò Successore, quod proinde fidei fundamentum, cùm sit adeò firmatum in Petro, ut portæ inferi adversùs fidei à Petro editæ, & quâ in Petro firmatæ, Petram prævalere haud possint, manifestè hinc evincitur, ex præductâ S. Augustini *lib. 2. Retract. cap. 21.* factâ expositione non minùs firmam stare in Petro, ejusque Successore circa fidei dogmata infallibilitatis prærogativam, ac si dixisset, ea Christi verba: *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, respicere Petrum, ejusque successorem. Quia igitur Concilio quantumvis Generali *acephalicè* spectato, non competit talis infallibilitatis prærogativa, sed hæc repromissa est Concilio, quà Oecumenico, seu quà per authoritatis Pontificiæ accessum animato, & firmato, consequens est, hâc etiam in parte Papam Concilio *acephalicè* sumpto quantumvis cæteroqui Generali, esse majorem ac superiorem.

ARGUMENTUM II.

Ex Ioannis 21. desumptum.

59. UBi Christus Oecumenicum pastorale officium erga suam Ecclesiam *actualiter* contulit Petro hisce verbis: *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* Sub hisce namque verbis *Tò Pascere* perinde sonare, ac *Tò regere*, ostensum est *in antecedentibus.* Quare Oecumenicum Pastorale munus Petro commissum, importat authoritatem gubernativam, protensam super universis Christi ovibus, & agnis. At in Concilio quantumvis Generali, sed *acephalicè* spectato, qui, nisi oves, seu agni Christi conveniunt, nempe Episcopi ex universo Christiano orbe convocati? Hi verò secundùm *mentalem* à Capite suo Petri Successore quandam præcisionem, sub quâ intelliguntur conficere Concilij *abstractivè* acephalum, nullâ potiuntur authoritate, nisi Episcopali in unum collatâ, ad curandum publicum Ecclesiæ Bonum. Atqui Episcopalis jurisdictio ab ipsomet Summo Pontifice in Episcopos, ad suæ Pastoralis solicitudinis partem vocatos, derivata, non potest non semper manere subjecta Pontificiæ Oecumenicæ authoritati, sicut ipsi etiam Episcopi, quà Christi oves, seu agni extrahi haudquaquam possunt à sphæra Oecumenici Petro, ejusque Successori commissi Pastoralis officij. Quia igitur in ejusmodi quantumvis Generali Episcoporum Concilio *acephalicè* spectato, sive in Episcopalibus ex toto Christiano orbe in unum collatis jurisdictionibus, etiam *collectim* sumptis, per sacras Scripturas nulla est assignabilis præeminentia alicujus supra Papam majoritatis: è contrario autem præductus facer textus confert Papæ prærogativam supereminentem omnimodæ jurisdictioni Episcopali, atque suâ gubernativâ authoritate Oecumenicâ complectentem cunctos totius orbis Episcopos, manifesta hinc redditur Papæ supra Generale *acephalicè* spectatum Concilium superioritas.

Objectio.

60. DIcent Adversarij. Ex Concilij Tridentini Actis per nos *superiùs* descriptis elucere, non esse adhuc definitum dogma; An sub istis Christi verbis: *Pasce oves, seu agnos meos*, isti *collectim* etiam sumpti, non verò in sensu duntaxat *distributivo* sint contenti sub Oecumenicâ Papæ officij Pastoralis sphærâ gubernativâ: nec adeo ex illo sacro textu evinci, quòd Episcopi ex Christiano orbe in unum collecti, ut sic Concilium Generale saltem *abstractivè* acephalum conficientes, subdantur Papæ authoritati Oecumenicæ, ut propterea adstruenda sit papæ supra Concilium ejusmodi superioritas.

Responsio.

61. ETenim Christus sub illis ad Petrum prolatis verbis: *Pasce agnos meos.* nullam fecit exceptionem *sensûs collectivi.* Quomodò igitur nobis fas erit, hujus *collectivi* sensûs ab illis verbis exceptionem facere, absque aliquâ in sacris Litteris fundatâ solidâ ratione? Hæc fortassis exceptio fundabitur in hoc, quòd *Concilium Generale sit repræsentans Universam Ecclesiam, quæ est columna & firmamentum veritatis.* At quia Ecclesia quoad statum perfectè hierarchicum non potest repræsentari in Corpore avulso à Capite, sed quà integrato ex Capite, ac reliquo Ecclesiæ Corpore hierarchico, nequit ad Concilium Generale, quà *acephalum* spectare illa prærogativa, secundùm quam sit columna & firmamentum veritatis, ex quâ præeminentiâ prætendi posset illa agnorum Christi *collectivè* sumptorum, ab Oecumenicâ Papæ authoritate exceptio. Est autem ipso lumine naturæ notum, si Comitia Generalia coalescant ex subditis, neque huic Cœtui, ex Regni Ordinibus coadunato, altior quæpiam præeminentia, in comparatione cujus potestas Regia non esset jam suprema, convenire dignosceretur, nefas fore, talibus Comitijs alicujus supra Regem superioritatis præeminentiam asserere. At res ita se habet cum Episcoporum, quantumvis Generali Concilio *acephalicè* sumpto, ut, quæ Concilio Oecumenico sunt Divinitus promissæ prærogativæ, eidem non competant, nisi quà consentienti cum Capite ejusdem quasi informativo, & *formaliter* perfectivo. Cùm igitur omnes ac singuli Episcopi inter Christi agnos computati, secundùm se, & omnimodam jurisdictionem subjaceant Pastorali Papæ officio, ejusque authoritati Oecumenicæ, neque verò tali Cœtui *acephalicè* spectato, ex sacris Litteris noscatur concessa alicujus

Digitized by Google

altioris prærogativæ ſupereminentia, nequit jam Epiſcoporum Generalis coadunatio, ſive juriſdictionum Epiſcopalium collatio *collectiva*, vi talis collectionis extrahi è ſphæra Oecumenicæ Paſtoralis, ſeu gubernativæ, Papæ propriæ authoritatis, atque adeò hujus per Chriſtum aſſerta univerſalitas, nullatenus admittit illam ovium ſeu agnorum Chriſti *collectim* ſumptorum à Papæ ſuperioritate exceptionem.

CONCLUSIO.

62. EX præadductis textibus Evangelicis efficaciter demonſtratur Papæ ſupra Concilium, quà *acephalicè* ſpectatum, ſuperioritas.

Explicatur. Hujus concluſionis centrum ad hoc punctum videtur reduci, quòd Papæ Oecumenica authoritas habeat jus ſuperioritatis erga omnimodam Epiſcopalem non *diviſim* tantummodò, ſed etiam *collectim* ſumptam juriſdictionem: quod tamen principium videtur non eſſe certum, cùm ne Tridentinum quidē Concilium ſuſtinuerit definire quæſtionem multoties in eo motam; *An Epiſcoporum, reliquis, præter Petrum, Apoſtolis in Epiſcopali munere ſuccedentium juriſdictio ſit* immediatè *à Chriſto, ſitque adeò juris* Divini immediati? Quæ proinde quæſtio, cùm ab illo ſacroſancto Concilio non fuerit definita, num vitio vertendum eſſet, ſi quiſpiam pro ejus parte *affirmativè* ſtare vellet? Hoc autem poſito, foret conſequens, quòd in Epiſcopis ex orbe Chriſtiano collectis, Capite licèt non interveniente, jam in unum conferretur Apoſtolorum, quibus Epiſcopi ſuccedunt, juriſdictio: ſub qua proinde collectione Apoſtolico charactere inſignitâ jam locus eſſet prærogativis illis, quæ *Matthæi 18.* Apoſtolis in unum Concilium Chriſti nomine, id eſt, Apoſtolicâ authoritate condecoratum, aggregatis ſunt promiſſæ. Sub cujuſmodi etiam prærogativis nequit jam Concilium, licèt *acephalicè* ſpectatum, ſubeſſe Papæ ſuperioritati. Quare ut concluſionis prætactæ centrum firmum maneat, oportet, per Theologicam demonſtrationem oſtendere, præmotæ quæſtionis ſtatum nequidquam habere momenti ac ponderis, ad Papæ ſuper Epiſcopos totius orbis Chriſtiani, etiam *collectim* ſumptos, ſuperioritatem enervandam; velut *ex præſentis concluſionis* decurſu patebit.

PROBATIO I.

Quâ ex *Matthæi 16.* firmatur Petri, atque adeò Papæ ſupra Concilium Generale *acephalicè* ſumptum ſupereminentia quoad infallibilitatis in fidei rebus prærogativam.

63. ETenim ſub iſtis Chriſti Domini verbis: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam*, manifeſtè comprehenditur Eccleſiæ in fide indefectibilitas, atque adeò in rebus fidei decidendis aliqua intrà Eccleſiam conſiſtens infallibilitas. Atqui ea verba eſſe accipienda de Petro cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, atque adeò cum ordine ſucceſſionis, probat unanimis conſenſus Patrum. Tertullianus namque *de præſcrip. cap. 22.* ſic ait: *Latuit aliquid Petrum ædificanda Eccleſia petram dictum, claves regni cælorum conſecutum?* Origenes *in Matth. de canone novi Teſtamenti*: *Petrus*, inquit, *ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam, &c.* Cyprianus *de Unit. Eccleſiæ* ſic ait: *Probatio eſt ad fidem facilis compendio Veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum. Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. Et tibi dabo claves regni cælorum.* Et *infra*: *Eidem poſt reſurrectionem ſuam dicit: Paſce oves meas. Super illum unum ædificat Eccleſiam ſuam, & illi paſcendas mandat oves ſuas.* Baſilius Magnus *ad cap. 2. Iſaiæ. Unus ex his montibus fuit Petrus, quem Petram appellavit propter maximam fidei firmitatem.* Et *infra*: *Super quam petram promiſit ædificare Eccleſiam.* Ambroſius *Serm. 47. Petrus pro ſoliditate durationis Eccleſiarum petra dicitur, ſicut ait Dominus: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo &c.* Epiphanius *in Ancorato*: *Ipſe Dominus conſtituit Petrum principem Apoſtolorum, petram firmam, ſuper quam Eccleſia Dei ædificata eſt, &c.* Hieronymus *Epiſt. 54. ad Marcellum*: *Apoſtolus Petrus, ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam.* Et *in cap. 16. Matth. Prudens lector inquirat, quomodò poſt tantam Beatitudinem, Beatus es Simon Barjona, nec audiat: Vade retrò ſathana &c. Sed ſi conſideret, qui hoc quærit, Petro illam beatitudinem ac poteſtatem, & ædificationem ſuper eum Eccleſiæ in futuro promiſſam, non in præſenti datam intelliget. Ædificabo*, inquit Chriſtus, *ſuper te Eccleſiam meam, & dabo tibi claves regni cælorum.* Cyrillus Alexandrinus *lib. 2. in Ioan. cap. 12. Chriſtus, cùm ſe eſſe, qui cuncta, antequàm fiant, novit, nec Simon fore ſibi nomen, ſed Petrus prædixit, vocabulo illo commodè ſignificans, quòd in eo tanquam petrâ, lapideque firmiſſimo ſuam eſſet ædificaturus Eccleſiam.* Auguſtinus *Serm. 5. in Feſto Petri & Pauli*: *Solus inter Apoſtolos meruit audire, tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c.* Ex quibus tale formatur argumentum. Petro, eique ſoli dictum eſt: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* At Petrus dictus eſt petra propter ſoliditatem durationis ex ſancto Ambroſio *citato*. Ergo ſuper Petrum tanquam petram cum ſoliditate durationis ædificata eſt Eccleſia, quatenus Chriſtus ipſi dixit: *Paſce oves meas.* Ex Cypriano *ſupra*.

Objectio I.

Dices. Si Petrus, ejuſque Succeſſor eſt Petra, ſuper quam ædificata, ſeu fundata eſt Eccleſia, quomodò verificari jam poteſt illud Apoſtoli *1. Corinth. 3. v. 2.* dicentis: *Non poſſe aliud ſtatui fundamentum, præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Ieſus?* 64.

Reſponſio.

65. COngruentiſſimè ac ſolidiſſimè reſponderi ſolet ad eam objectionem, Petrum, ejuſque Succeſſorem, quà Eccleſiæ clavibus, ac in definiendis rebus fidei infallibilitatis prærogativâ Divinitus dotatum, eſſe *ſecundarium* duntaxat, ſeu Vicarium, ac Chriſto ſubordinatum Eccleſiæ fundamentum, Divo Auguſtino *ſerm. 5. in feſto Petri & Pauli* ita diſſerente de Petro: *Solus inter Apoſtolos meruit audire: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, dignus certè, qui ædificandis populis in domo Dei lapis eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum, clavis ad regnum.* Quare ſacræ Scripturæ authoritatem eatenus ſolum Chriſtum ſtatuere fundamentum ac lapidem Eccleſiæ, ut tamen ſuper hoc fundamento detur aliud ſeu fundamentum, ſeu lapis fundamenti ſuperſtruatur, cui conveniat, eſſe Petram ſeu fundamentum Eccleſiæ non *primarium*, & *abſolutè* inſtar Chriſti, ſed *vicariè* duntaxat, ac *ſecundariò*, ſeu *participativè*. In vi cujus adeò Divinitus participatæ præeminentiæ ſubſiſtere Papæ ſupra Concilio quà *acephalicè* ſpectato majoritatem, ſeu ſuperioritatem.

Objectio II.

66. INſtabis. Ut ex hujuſmodi prærogativâ evincatur Papæ ſupra Concilium Generale, *acephalicè* licèt ſpectatum ſeu majoritas, ſeu ſuperioritas, oportere, tali Concilio non eſſe Divinitus conceſſam parem præeminentiam. At Synodum ejuſmodi Generalem nihil aliud eſſe, quàm Univerſalem Cœtum Epiſcoporum, qui ſunt Apoſtolorum Succeſſores, eorumque adeò poteſtas eſt *immediatè* à Deo. Ad quos proinde in unum congregatos pertinet etiam illa Chriſti Domini promiſſio *Matthæi 18.* facta ſub hiſce verbis: *Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata in cœlis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis.* Et iterum: *Si duo conſenſerint in quacunque re ſuper terram, fiet eis.* Quamvis enim hæc Chriſti verba ſint conexa cum ſacro contextu, quo Synodi Apoſtolicæ, cui ea promiſſio facta eſt, character in hoc ſtatuitur à Chriſto, ut nempe fiat aggregatio in nomine ſuo: eo ipſo tamen, quòd Epiſcopi ſint Apoſtolorum Succeſſores, jam portant nomen Chriſti. Unde quia Epiſcoporum Apoſtolis ſuccedentium in Concilio etiam *acephalo* aggregatorum coadunatio habet verum Synodi Oecumenicæ ex Chriſti nomine vicaria ſubſiſtentem characterem, conſequens eſt, ei ut ſic competere illam *indefinitæ* ad ſolvendum & ligandum poteſtatis authoritatem, unà cum infallibilitatis in rebus fidei definiendis repromiſſæ prærogativâ.

Reſponſio.

67. IN Apoſtolis *ſigillatim* ſpectatis duplex erat poteſtas, nempe Ordinis Epiſcopalis, & juriſdictionis à Chriſto ſibi delegatæ erga univerſum orbem. Num verò dicere fas eſt, Epiſcopos hujus Apoſtolicæ ad univerſum orbem protenſæ ac *indefinitæ*, licèt delegatæ, authoritatis hæredes eſſe, & quoad plenam ejuſdem participationem à Chriſto, præter Petrum, Apoſtolis per modum duntaxat delegationis perſonalis conceſſam, eſſe horum ſucceſſores? In Epiſcopis igitur eſt talis ſucceſſio quoad Ordinis duntaxat Epiſcopalis characterem, ac poteſtatem, adeoque *radicalem* ſolummodò paſtoralis officij propriam juriſdictionem, non verò quoad *actualis* juriſdictionis poteſtatem *proximam*: ſed hanc accipiunt à Summo Pontifice in partem paſtoralis ſolicitudinis eos vocante: quemadmodùm in Sacerdotibus etiam ſimplicibus eſt quidem poteſtas abſolvendi à peccatis quoad characterem Ordinis Sacerdotalis, & *radicalem* in hoc importatam ſuper peccatis, ac peccatoribus ſuum confeſſionis ſacræ tribunal accedentibus juriſdictionem, quæ non aliter ſubire valet *proximæ*, & *actualis* à peccatis abſolvendi poteſtatis denominationem, niſi *actualiter* per facultatem Epiſcopi, ſeu ex conceſſione Papæ promanantem.

Quemadmodùm igitur Sacerdotes quoad 68.
iſtam à peccatis abſolvendi poteſtatem, quà in charactere Sacerdotali radicatam, ſunt quidem ipſorum etiam Apoſtolorum, quà Sacerdorum Succeſſores non *abſolutè*, ſed *limitatè* ac *reſtrictivè*, ſic Epiſcopi quoad illam regendæ Eccleſiæ poteſtatem *radicalem*, quà ſcilicet radicatam in Epiſcopali charactere, non *abſolutè*, ſed cum iſthac limitatione dici queunt Apoſtolorum Succeſſores, nec adeò præferunt characterem Oecumenicæ Apoſtolicæ juriſdictionis erga univerſam Eccleſiam protenſæ, qui ut ſic character Concilij Generalis quà Oecumenici *formaliter* eſt conſtitutivus. Qui proinde character, cùm deficiat in Concilio quà *acephalico*, ex meris juriſdictionibus Epiſcopalibus coacervato, ideo ad tale Concilium haud pertinent Chriſti promiſſiones factæ de *indefinitâ* ſolvendi ac ligandi ſuper terram poteſtate, eique connexâ in rebus fidei infallibilitate. Cùm igitur econtra tales præeminentiæ ſint in Papa, cujus Oecumenica proinde authoritas protenditur ſuper univerſas Epiſcoporum in paſtoralis ſolicitudinis partem vocatorum juriſdictiones, manifeſtè hinc evincitur Papæ ſupra Concilium *acephalum*, nullâ altiori, præter juriſdictionum Epiſcopalium pro univerſali Eccleſiæ Bono in unum coaleſcentium coacervationem, præeminentiâ dotatum, majoritas ac ſuperioritas.

PROBATIO II.

Deſumpta ex Oecumenicâ *indefinitæ Matthæi 16.* repromiſſâ ligandi ac ſolvendi authoritate.

ETenim hæc authoritas protenditur *ſuper* 69.
quocunque in terris ſubſiſtente *Morali*, ad regnum cælorum, Eccleſiam ſcilicet militantem, & triumphantem ordinabili. At ſub iſto *quocunque* continetur utique omnimoda Epiſcopalis juriſdictio tum quoad *actualem* ſui collatio-

lationem, & *proximæ* ad regendam certam Diœceſin poteſtatis actuationem, tum quoad ſui *morale* omnimodum exercitium. Nequit ergo in Concilio acephalo, præter characteres Epiſcopales *immediatè* à Chriſto promanantes, & in hiſce radicatas, adeoque *radicales* duntaxat, ad regendum Dei populum juriſdictiones, non niſi per Summum Pontificem in ſtatum *actualis* & *proximæ* potentiæ reducibiles, quidquam reperiri, quod ſub illo *quocunque* ad regnum cælorum ordinabili *Morali* non ſit contentum, ſuper quo adeò emineat Papæ Oecumenica authoritas & ſuperioritas.

70. Objectio I.

Dices, Iſta verba: *Tibi dabo claves regni cælorum*, non ad ſolum Petrum, ſed ad Apoſtolos univerſos dicta eſſe, ſive reſpicere Petrum non in ſe ſolo ſpectatum, ſed qui totius Eccleſiæ figuram gerentem, uti paſſim tradit S. Auguſtinus. Ergo illam poteſtatem attribuendam eſſe toti potiùs Eccleſiæ, quàm Petro *ſolitariè* ſumpto. Unde in Decreto Gratiani *causâ 24. q. 1. cap. 6.* ſic haberi: *Quando Petrus accepit claves, Eccleſiam ſanctam ſignificavit.*

71. Reſponſio.

Quæ ſanctus Auguſtinus *tract. 124. in Joannem circa medium.* hanc in rem eleganter diſſeruit, ad hanc reduci poſſunt formam ſyllogiſticam. Nempe id, quod per proprietatem in Chriſto eſt Eccleſia, hoc per ſignificationem eſt Petrus in Petra: atque adeò ſub iſta ſignificatione intelligitur Chriſtus ita eſſe Petra Eccleſiæ, ut hæc ſit in Chriſto per proprietatem Capitis *abſoluti*, ac *primarij*, Petrus autem ſit Eccleſia per ſignificationem, ſeu figuratam duntaxat Capitis Vicaria repræſentationem. At iſtis ad Petrum prolatis Chriſti verbis: *Tibi dabo claves Regni cælorum*: Eccleſia in Chriſto fundata, ab hoc claves Regni eatenus accepit in Petro, quatenus per hunc ſignificatur, ſive repræſentatur Eccleſia propter Apoſtolatûs ſui primatum; uti *præcitatus* S. Auguſtinus loquitur. Quia igitur Eccleſia accepit claves regni cælorum in Petro, propter Apoſtolatûs ſui primatum, manifeſtè ſequitur, claves Regni cælorum in Petro ita eſſe datas Eccleſiæ, ut in Petro eſſet talis poteſtas tanquam in Principe, ſeu Capite, ſive Præpoſito univerſæ Eccleſiæ; uti apertis verbis loquitur is S. Doctor *lib. quæſt. Veteris & Novi Teſtamenti.* item *lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas cap. 1.* Quandoquidem ergo Concilium acephalum, quantumvis Generale, ſit deſtitutum tali Capitali præeminentiâ, cui annexæ ſunt claves Regni cælorum, Eccleſiæ in Petro, ceu Principe ſuo conceſſæ, harum verò *indefinita* authoritas protendatur ſuper *quocunque* ad Regnum cælorum in terris ordinabili *Morali*, neque verò Epiſcopi in Concilium acephalum quidquam, præter characterem Epiſcopalem congerant, quod non ſit contentum ſub illo *quocunque*, manifeſtum hinc redditur, Papæ, ceu Capiti & Principi Eccleſiæ, competere Oecumenicæ authoritatis ſuper tali Concilio ſuperioritatem.

Objectio II.

72. Inſtabis. Nullibi haberi in ſacris Litteris expreſſum, quòd illa *indefinita* ſuper *quocunque* in terris *Morali* Eccleſiæ in Petro conceſſa clavium poteſtas tranſierit in Petri Succeſſores, Romanos Pontifices, nec adeò horum ſuper Concilijs, acephalis etiam, ſuperioritatem evinci poſſe ex illo ſacro textu.

Reſponſio.

73. Esto namque, ſub ijs formalibus verbis non habeatur expreſſa Romanorum Pontificum in ea clavium poteſtate ſucceſſio, ſub ijs tamen eatenus continetur *virtualiter*, ut per Theologicam demonſtrationem efficaciter, ac ineluctabiliter inde eruatur. Etenim illa Chriſti verba: *Tibi dabo claves Regni cælorum, determinatè* ac *demonſtrativè* diriguntur ad Petrum. Illa ipſa autem verba ſecundùm clarum ſacri contextûs tenorem ſunt à Chriſto prolata ſub connexione ad præcedentia: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Unde planum eſt, illam poteſtatem Petro promiſſam, eſſe connexam cum Eccleſiâ per Chriſtum fundandâ. At poteſtas connexa cum ſtatu Eccleſiæ per Chriſtum fundatæ durare debet, quamdiu talis Eccleſiæ ſtatus ſubſiſtit. Eo ipſo autem, quòd Chriſtus Dominus promiſerit, adverſùs Eccleſiam à ſe fundandam portas inferi non fore prævalituras, ſequitur, Eccleſiæ hujuſmodi ſtatum fore perpetuum, adeóque duraturum uſque ad extremi judicij diem. Oportet igitur, ſecundùm Chriſti Domini verba, illam indefinitam & univerſalem ligandi ac ſolvendi poteſtatem non exiſtâſſe in Petro per Martyrium in cœlos ſublato, ſed perpetuò duraturam eſſe uſque ad diem judicij. At poteſtas cum Eccleſiæ ſtatu perpetuò connexa, atque adeò perpetua, ſecundùm ipſam rei naturam, ita tranſit in ſucceſſores, ut iſti cum ſuo Anteceſſore reputentur unâ perſona, non quidem *materialiter*, ſed *formaliter* quoad poteſtatem officij Paſtoralis. Oportet igitur, ſecundùm Chriſti Domini promiſſionem, in Eccleſiâ talem eſſe ſucceſſionem, vi cujus perpetuò perſiſtat illa Divinitus promiſſa, indefinita & univerſalis ligandi ac ſolvendi poteſtas, omnimodam adeò reſpectu Eccleſiæ, omnes Chriſti fideles complectentis, judiciariam & legislativam authoritatem importans.

Objectio III.

74. Replicabis. Saltem non conſtare ex jure *Divino*, ſeu fidei principijs, quòd Romanus Pontifex ſit Petri Succeſſor, nec adeò Papæ ſuper Concilio acephalo ſuperioritatem eſſe omninò certam.

Responsio.

75. ETenim discernere, oportet, tum inter illum de authoritate *indefinitâ* solvendi ac ligandi, cum Ecclesiæ statu perpetuò connexâ potestate articulum, ipsius Christi Domini promissione firmatum, atque adeò fidei dogma complectentem; tum inter prudentiale credibilitatis judicium, quo statuitur, quis in illâ per Christi Domini promissionem firmatâ authoritate sit legitimus Petri successor. Atqui ex consensu Ecclesiæ, successionem à Petro in Romanis Pontificibus enumerantis, desumunt sancti Patres argumentum prudentialis credibilitatis, ex quo legitimum in principatu Petri successorem statuant Romanum Pontificem. Ea verò natura est argumenti, prudentialem in dogmatibus fidei credibilitatem fundantis, ut istud non sit quidem ex sui naturâ sufficiens ad specificandum, seu movendum, ac terminandum actum fidei, sit tamen inducens ad Veritatem Divinam taliter applicandam, ut ex reverentia erga hanc Veritatem voluntas se inclinet, intellectumque imperio suo captivet in fidei obsequium. In quo exemplo suo ita prævit sanctus Augustinus *cap. 4. contra epist. fundam.* ut ex illâ Romanorum Pontificum à Petro numeratâ successione, tanquam prudentiali credibilitatis argumento, dixerit, *se justissimè teneri in Ecclesiâ*, per fidem nimirum Divinam.

76. Hoc igitur sancti Augustini exemplum sequi, oportet, cunctos fideles, ac exinde taliter argumentari. Patres antiqui ex Romanorum Pontificum à Petro numeratâ successione desumpserunt prudentiale credibilitatis fundamentum, ex quo concludebant, in illâ ipsâ Ecclesiâ stare Veritatem Dei, in quâ subsisteret ista successio. At ista Veritas Dei pronunciavit *indefinitam* ligandi ac solvendi potestatem Petro taliter promissam, ut deberet esse connexa cum Ecclesiâ per Christum fundatâ, deberetque adeò cum hujus statu perpetua esse. Unde cùm ista Veritas Divina perpetuetur in Ecclesiâ, Romanorum Pontificum à Petro successionem enumerante, oportet, illam *indefinitam* ligandi ac solvendi potestatem perpetuari in Romano Pontifice, seu Petri secundùm sanctos Patres successore, super quocunque *Morali* in terris, adeoque super Episcoporum quoque in Concilio acephalo aggregatorum *actualibus* jurisdictionibus, earumque exercitijs, & actibus universis superioritatem obtinente.

Objectio IV.

77. URgebis. Christum Dominum *Matthæi 18.* universis Apostolis promisisse: *Quæcunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis, & quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo.* Hisce namque verbis æquè cæteris Apostolis videtur promissa fuisse *indefinita* ligandi & solvendi potestas. Atqui hanc ipsam promissam potestatem Deus actu contulit Apostolis *Ioan. 20.* dicens: *Sicut me misit vivens Pater, & ego mitto vos.* Hanc ipsam verò potestatem fuisse respectu totius orbis, patet ex illo *Matthæi ult. Euntes ergo, docete omnes gentes &c.* Quomodò ergo plus authoritatis convenire potuit Petro, quàm cæteris Apostolis? Et quia ista authoritas non transijt in successores Apostolorum, cur soli Petri successori competeret illa universalis authoritatis prærogativa?

Responsio.

78. EX antecedenter dictis multoties jam constabat, illam solvendi ac ligandi universalem à Christo promissam potestatem fuisse Apostolis universis collatam per modum legationis, seu missionis, juxta præadducta verba, *Mitto vos.* Unde & Paulus *2. Corinth. 5. v. 20.* ait: *Pro Christo ergo legatione fungimur.* Et specialiter de se ipso Paulus *ad Ephes. 6. v. 20.* ait: *Pro quo* (scilicet Evangelij mysterio) *legatione fungor.* Atqui ex ipsâ naturâ legationis constat, ipsam non esse perpetuam, seu ad successores transferibilem, sed industriam personæ, cum qua cohæreat, atque adeò exspiret, esse in ea electam.

79. Econtra verò Christus Dominus *Matth. 16.* ita promisit Petro claves regni cælorum, cum indefinita & universali potestate ligandi ac solvendi, ut apertis verbis suis statuerit hujus cum Ecclesiâ suâ super petram inviolabiliter, ac perpetuò fundandâ connexionem. At verò authoritas cum perpetuo Ecclesiæ statu connexa non potest non perpetua, atque adeò in successores transferibilis esse. Hanc ipsam verò indefinitam authoritatem Christus post resurrectionem *actualiter* contulit Petro dicens *Ioan. 21. v. 15. 16. & 17. Pasce agnos meos, Pasce oves meas.* At hisce verbis significatur Pastoralis officij potestas, *indefinitè* complectens omnes Christi fideles, atque adeò ipsos etiam Apostolos ceu Christi agnos.

80. In quo iterum elucet discrimen potestatis Petro, ac cæteris Apostolis commissæ, cùm istis nullibi dictum sit, ut essent Christi ovium & agnorum *indefinitè* Pastores, sed ut per modum missionis seu legationis euntes docerent omnes gentes. Unde concluditur, soli Petro esse commissum pastorale in omnes Christi fideles officium, quâ connexum cum perpetuo Ecclesiæ statu. Cùm igitur officium pastorale cum tali perpetuo Ecclesiæ statu connexum, Petro commissum, oporteat, esse perpetuum, econtrà verò potestas ligandi ac solvendi cæteris Apostolis per modum legationis concessa, de sua natura sit restricta ad personam, facilè elucet, cur Petri, non autem cæterorum Apostolorum jurisdictionis authoritas transierit in successores.

81. Quandoquidem igitur Petri, ejusque Successoris Oecumenica pastoralis officij super cunctos Christi agnos, atque adeò Episcopos etiam protensa potestas, sit ipsissima clavium Ecclesiæ prorsus *indefinita* ad *quodcunque* super terris *Morale*, adeoque super Episcopsiles jurisdictiones, earumque intrà Concilium acephalum exercitia, & actus potestativos se se extendens authoritas, nequit Concilium, quan-

zed by Google

quantumvis Generale *acephalicè* ſpectatum, quoad univerſa in eo agitanda, non ſubeſſe ſuperioritati Romani Pontificis.

Corollarium.

82. EX dictis infertur. In ea quæſtione; *An Papa ſit Concilio ſuperior?* ſemper eſſe circumſpectè diſtinguendum inter Concilium quà *formaliter* etiam Oecumenicum, & *abſtractivè* ſaltem acephalum, atque ſolùm *materialiter* univerſale, ac generale. Sub priori namque conſideratione duæ ſunt Concilii *formaliter* etiam Oecumenici prærogativæ, quarum una eſt conſummata in fidei dogmatibus decidendis infallibilitas, quam Papæ extra Concilium definientis infallibilitate *ſecundùm nos* (id eſt, in quantum ex Eccleſiæ definitione nobis conſtat) eſſe majorem, ſæne jam dicebamus, quamquam nullam involvat ſuperioritatem reſpectu Papæ, utpote Capitis tali Concilio præſidentis, à cujus etiam charactere & concurſu dependet illa omnimodæ ac conſummatæ infallibilitatis præeminentia.

83. Etſi porrò tali Concilio, qua Oecumenico, competat illa *Matthæi 18.* promiſſa *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtas, omnimodaque adeò legislativa & judiciaria authoritas, per hanc tamen nihil unquam ſtatui poteſt, quod ſub *indefinito* illo in Regnum cælorum ordinabili *quocunque Morali* non comprenendatur, atque adeò per authoritatem Papæ ſemper ſit ſolubile, niſi quatenus altioris principij ratio talem ſolutionem, ſeu variationem vetat, quemadmodùm fit in decretis fidei, ex quorum ſanctionibus ſupra candelabrum Eccleſiæ ſanctæ ita ponitur Primæ Veritatis revelantis authoritas, ut ex hujus reſpectu neque Papa, neque Concilium ullum Oecumenicum poſſit in eis aliquam facere mutationem. Quare ad fidei decreta obligatur quidem Papa, non tamen in vi ſuperioritatis Concilio ſuper ſe competentis, ſed in vi illius altioris principij, nempe Primæ Veritatis, mediante tali per Concilium, una & Papam firmato decreto, ſub omnimodæ infallibilitatis certitudine applicatæ. At verò in ordine ad morum decreta à Concilio Oecumenico firmata ſemper integra manet *indefinita* & Oecumenica ſuper *quocunque Morali* protenſa Summi Pontificis propria, ligandi & ſolvendi authoritas, quamquam in vi hujus nequeat Papa dici ſuperior Concilio Oecumenico, utpote quod parem ſecum ad Concilium tale conturrente, juriſdictionem obtinet. Secùs autem eſt de Concilio *acephalicè* ſpectato, cui ut ſic, quà ſecundùm præciſionem vel *realem*, vel *mentalem* avulſo à Capite, neutra illarum Concilio quà *formaliter*, ac *perfectè* etiam *integraliter* Oecumenico, ſolummodò promiſſarum præeminentiarum convenit, manetque adeò in ſtatu ſubjectionis erga Oecumenicam Papæ authoritatem.

DISQUISITIO IV.

An Papæ ſupra Concilium acephalicè *ſpectatum ſuperioritas ex ipſiſmet Oecumenicis Synodis Generalibus, hiſtoriſque Eccleſiaſticis demonſtrari valeat?*

§. I.

EGregia in hanc rem argumenta producere licet ac lubet ex Authore *tract. de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ. lib. 5. cap. 13.* Conſentiunt, inquiunt, Catholici, Summum Pontificem eſſe viſibile Caput Eccleſiæ. Viſibile, inquam; nam inviſibile, ac primum, ac præcipuum ſolus Chriſtus eſt. Caput autem non ſolùm pars corporis præcipua eſt; ſed & in eo ſolo vigent omnes ſenſus, ut, ſi diſcindi ſinè interitu corpus poſſet, Caput cæteris omnibus membris, etiam ſimul ſumptis, præſtantius foret. Frequentiſſimum eſt in tota vita civili, præſertim apud Juriſconſultos, ut caput pro perſona ipſa accipiatur, quod de reliquo corpore vix aliquod reperias exemplum. 84.

Cùm nunquam contigerit (neque futurum ſit unquam) ut Summus Pontifex legitimus, & indubitatus magnum, vel majorem Epiſcoporum numerum, à ſua parte ſtantem non habeat: nónne Eccleſiæ Corpus per Caput cum multis alijs membris præcipuis meliùs repræſentabitur, quàm per alia membra ſinè capite? Quid igitur aliud efficiunt, qui Concilium ſinè Pontifice cum Pontifice ſolo comparant, eique præferunt, quam ut periculoſo ichrimati viam aperiant? 85.

Ipſi etiam Epiſcopi non ſolùm ſeorſim, ſed etiam in Concilio congregati, Romanum Pontificem Caput, ac Patrem habent. Hoc inter alia profitetur Concilium Chalcedonenſe *in Epiſtola, ſeu relatione ad S. Leonem ſub finem: Rogamus igitur, & tuis Decretis noſtrum honora judicium, ſicut nos Capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic & Summitas Tua filijs, quod deceat, adimpleat.* Caput autem Concilij dicitur Pontifex, non tantùm, quòd primo, ac præcipuo loco ſit, ſed quia, ut ait idem S. Leo alibi *citatus; Chriſtus ab ipſo quaſi quodam Capite dona ſua velut in corpus omne diffundit.* Sicut ergò quilibet Epiſcopus, quia eſt Eccleſiæ particularis Caput, ipſamet Eccleſia particularis cenſetur, ejuſque Paſtor, & Doctor, quem audire, ac ſequi tenentur non ſolùm ſinguli, ſed etiam omnes illius Diœceſis homines; nec ad eos de illius doctrinâ & regimine ſpectat judicare, ſed ad ſuperiorem extra Diœceſim, ita Summus Pontifex, Eccleſiæ univerſæ Caput, ipſam ſolus meliùs, quàm cætera membra ſinè ipſo, videtur exhibere; ejuſque Paſtor, & Doctor eſt, cui tenentur obedire tum Laici, tum Clerici, tum ſeorſim, tum conjunctim, quotquot intrà Eccleſiam ſunt. 86.

Adeò difficilis, ac ferè impoſſibilis eſt Conciliorum generalium congregatio, ut veriſimile non ſit, Chriſtum *principalem* eis Eccleſiæ 87.

eleſiæ regendæ poteſtatem contuliſſe. Etenim per tria prima ſæcula, cùm Imperatores, alijque Principes, Infideles eſſent, & adEccleſiam perſequendam, quàm juvandam paratiores; nullum haberi potuit hujuſmodi Concilium: omnelque tum temporis hæreſes ſtudio, & authoritate Romanorum Pontificũ potiſſimùm extinctæ ſunt. Poſſet autem contingere, quod tamen, diſponente Divinâ providentiâ, nunquam futurum ſperandum eſt, ut per totidem ſæcula, vel plura idem impedimentum obſtaret.

5. Incommodorum in convocandis Concilijs occurrere ſolitorum partem recenſet S. Ambroſius *Epiſt. 9. lib. 1.* his verbis; *Vexabuntur Sacerdotes Dei, transfretabunt maria, iterum invalidi corpore patriam peregrino mutabunt ſolo, iterum ſacroſanctæ Altaria deſerentur, ut in longinqua proficiſcantur, iterum pauperum turbæ Epiſcoporum, quibus ante onerosa paupertas non erat, externæ opis egentes, compellentur inopiam gemere, aut certè victum inopum itineris uſurpare.* Prætereà tam diverſa ſunt Principum Chriſtianorum ſtudia; tam frequentes bellorum perturbationes; tot circa præcedentiam, & alia capita contentiones; ut ob varias illas difficultates, quarum aliquæ poſteriora Concilia tamdiu produxerunt, ſcriptores dixerint, eſſe ferè impoſſibilem Conciliorum generalium congregationem.

6. Præſtantia hîc præcipuè propter certitudinem attenditur. At infallibilitatem ſententiæ Concilij Oecumenici authoritati Summi Pontificis potiùs, quàm aliorum Epiſcoporum numero, adſcribendam, ipsâ experientiâ conſtat. Nam aliqua Concilia valde numeroſa erraverunt, ac per Summos Pontifices, & per alia Concilia emendata ſunt; ut patet de Concilio II. Epheſino, & de Concilio Ariminenſi. Anno 754. habitum eſt Conſtantinopoli Concilium, quod ſanctæ, magnæ, & univerſalis Synodi titulo ſe inſignivit, 338. Epiſcopis conſtans, quorum omnium ſuffragio definitum eſt, cultum imaginum eſſe idololatriam: hunc errorem correxit, ſeu damnavit Stephanus IV. Papa in Concilio Romano anno 769. deinde Hadrianus primus, & juxta ejus definitionem, ſeptima Synodus generalis.

7. Declarat autem, quæ ſit in convocandis, ac dirigendis Concilijs ſanctæ Sedis authoritas, *Epiſtola Hadriani ad Taraſium Conſtantinopolitanum*, lecta in *7. Synod. act. 2. Quòd ſi autem non perſpecta mihi eſſet, & probè cognita erga ſacras Synodicas ſex conſtitutiones, & venerandas imagines, veſtra ſinceritas, & Orthodoxa fides, ne quaquam ad Synodum convocandam aſſentiremus ..... Inprimis autem veſtra Sanctitas pyiſſima, & triumphatoribus noſtris Imperatoribus ſinè trepidatione inducat in animum, ut falſam congregationem illam ſinè conſenſu, ac præſentiâ Apoſtolicæ Sedis, contra omnem Patrum venerabilium traditionem, contra venerandas imagines, ſinè ordine, & debita convocatione factam exercetur, & anathematizatam præſentibus apocriſiarijs noſtris, cognoſcat; quò omne zizanium ab Eccleſia eradicetur, & IeſuChriſto Domino noſtro verbum impleatur, cùm ait: Et portæ inferorum non prævalebunt adverſùs eam & alibi; Tues Petrus, &c.*

Eandem authoritatem exponunt Gelaſius 8.
Epiſt. 13. & Nicolaus 1. *Epiſt. 8. Sanctæ memoriæ Flavianum*, inquit Gelaſius, *Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam ſola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, potiuſque, qui illic recepti fuerat, Dioſcorum ſecundæ Sedis Præſulem ſuâ authoritate damnavit, & impiam Synodum, non conſentiendo ſubmovit, as pro veritate, ut Synodus Chalcedonenſis fieret*, ſola decrevit &c. Et Nicolaus primus; *Non ergo dicatis, non equiſſe vos in cauſa pietatis Romanæ Eccleſiæ, quæ collecta Concilia ſuâ authoritate firmat, ſuâ moderatione cuſtodit. Vnde quædam eorum*, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt. *Quomodò non egeat quælibet Synodus Romanæ Sedis, quando in Epheſino latrocinio, cunctis Præſulibus, & ipſis quoque Patriarchis probantibus, niſi Magnus Leo, imitator ſcilicet illius Leonis, de quo ſcriptum eſt, vicit Leo de Tribu Iuda, Divinitus excitatus, os aperiens, totum orbem, & ipſos quoque Auguſtos concuteret, & ad pietatem commoveret, Religio Catholica penitus corruiſſet.*

Nec cogites, Concilia illa duntaxat, quæ 9.
ſinè ullâ Summi Pontificis authoritate congregata fuerant, vel in proferendâ ſententiâ libera non fuerunt, per eos, quibus dictum in perſona Petri; *Confirma fratres tuos*, fuiſſe confirmanda. Etenim in Concilio Chalcedonenſi *Act. 5.* propoſitæ ab Aſclepiade fidei definitioni vel periculoſæ, vel imperfectæ conſenſerant omnes Epiſcopi, eamque cum applauſu exceperant, præter aliquos Orientales, & ſanctæ Sedis Legatos, qui receſſuros ſe à Concilio, proteſtati ſunt, niſi epiſtola S. Leonis integrè ſuſciperetur, ſuppreſsâ illâ definitione, in qua ſub verbis ambiguis, & æquivocationi obnoxijs, Dioſcori virus latère ſuſpicabantur; quæque adeò rectæ fidei nocere potuiſſet.

Concilia Oecumenica, niſi Summi Pontifi- 10.
cis authoritatem ſuperiorem eſſe, cognoviſſent, quomodò ejus, non ſuo nomine, Decreta communi conſenſu conſtituta, edi paſſa eſſent, ut authoritatem à Pontifice mutuari, approbationem tantùm à Concilio habere intelligerentur? Quod in ijs duntaxat Concilijs obſervatum legimus, quibus interfuit ipſemet Papa, quò expreſſiùs ſignificaretur, perſonæ ipſi Summi Pontificis, quatenus Petri ſucceſſoris, hanc competere prærogativam. Unde in Concilijs tantùm Occidentalibus ea forma ſervata eſt, eò quòd in Orientalibus nunquam adeſſe voluerint Summi Pontifices, licèt rogati, & aliquando facilè, vel ſinè magno incommodo adeſſe potuiſſent.

Quamquàm extant etiam illius prærogati- 11.
væ veſtigia in Concilijs Orientalibus. Nam condemnatio Dioſcori in Concilio Chalcedonenſi ſub nomine S. Leonis, quamvis abſentis, cum approbatione, & ſubſcriptione Epiſcoporum à Paſchaſino Legato edita eſt; *Sanctiſſimus, & Beatiſſimus Archiepiſcopus Magnæ, & ſenioris Romæ Leo*, per nos, & per præſentem S. Synodum, unà cum ter Beatiſſimo, & omni laude digno Beato Petro Apoſtolo, *qui eſt petra, & crepido Catholicæ Eccleſiæ, & rectæ fidei fundamen-*

Digitized by Google

mentum, nudavit eum (Dioſcorum) tam Epiſcopatûs dignitate, quàm etiam & ab omni ſacerdotali alienavit miniſterio. Magna eſt energia verborum illorum; *Leo per nos, & per præſentem ſacram Synodum, quibus denotatur Papæ authoritas*; & ſequentium, *unà cum ter Beatiſſimo, & omni laude digno B. Petro*, quibus ſignificatur authoritatis origo, ſcilicet privilegium Romanis Pontificibus in perſona Beati Petri à Chriſto collatum. Nec illam ſibi authoritatem vindicaverunt Apoſtolicæ Sedis Legati, niſi poſtquàm eis dictum fuit; *Petimus veſtram Sanctitatem, qui habes, magis autem, qui habetis locum ſanctiſſimi Papæ Leonis, promulgare in eum, & regulis inſitam contra eum proferre ſententiam. Omnis enim & tota univerſalis Synodus concors efficitur veſtræ Sanctitatis ſententiæ.* Concilium Chalcedonenſe *Act. 3.* In qua lecti ſunt etiam, nemine reclamante, plurimi libelli, in quorum titulo diſtinguebatur ſanctus Leo à Concilio, eique anteponebatur, nec non Patriarcha, vel Archiepiſcopus univerſalis appellabatur.

12. Quamvis Reges, alijque Principes à populo plerumque ſuam authoritatem acceperint, non à Deo, niſi mediatè; tamen Regem Galliæ Comitijs generalibus ſuperiorem eſſe, qui revocaret in dubium, puto tanquam læſæ Majeſtatis reum habendum; eamque ſuperioritatem omnes intelligunt in eo ſignificatam, quòd, quæ in Comitijs deliberata ſunt, Regis nomine inſcribuntur, & authoritate promulgantur. Cùm in Comitijs generalibus Galliæ ſub Henrico III. conſcripti fuiſſent quidam articuli, quibus exigebatur, ut Rex Comitiorum ſententiam ſequi teneretur, repudiati ſunt tanquam Regiæ Majeſtati injurioſi: & jure merito, inquit *Duplex* iſta recitans, nam Rex non eſſet, ſi ei à Comitiorum ſententiâ recedere non liceret. Porrò quomodò Summus Pontifex Eccleſiæ ſubjacebit, à qua ſuam non eſt mutuatus poteſtatem, & cui potiùs jure Divino, tanquam Chriſti Vicarius, ex Conſtantienſi Concilio *Seſſ. 8.* tanquam Caput corpori, juxta Concilium Chalcedonenſe *Act. 3.* & *in Epiſtola ad S. Leonem*; tanquam Paſtor gregi, ut canit Eccleſia, præpoſitus eſt.

§. II.

Referuntur ac expenduntur partis adverſæ argumenta per Toſtatum, Abulenſem Epiſcopum *2. par. Defenſorij cap. 75. & 76.* deducta ex illa authoritate: *Si peccaverit in te frater tuus, &c. dic Eccleſiæ.*

ARGUMENTUM I.

13. EX hac namque authoritate Author ille argumentatur 1. Inde elici, quòd non ſolùm in pertinentibus ad fidem Concilium judicet de ſtatu Papæ, ſed etiam in pertinentibus ad mores & crimina. Nam quando dicitur Papa eſſe ſubjectus Eccleſiæ univerſali matri ſuæ, cujus vicem plenè tenet ſacrum Generale Concilium, aliqui non ſecundùm Deum, ſed ſecundùm hominem favere volentes Pontificibus, quaſi conſtituentes eos Deos impeccabiles, dicunt, verum eſſe, quòd Papa in his, quæ ſunt fidei, ſit Concilio ſubjectus, quia de hoc ex preſsè continetur *in Cap. Si Papa. 10. diſt.* ubi habetur, quòd pro cauſa fidei Papa accuſari, & deponi poſſet. Verùm pro alijs delictis aſſerunt, Papam ſoli Divino relictum eſſe arbitrio, neminemque mortalium, ne quidem Concilium Generale poſſe judicare Papam; juxta *cit. Cap. Si Papa. & alia jura.* Hi tamen minimè advertunt ad præinſinuatam Chriſti Domini authoritatem, quæ major eſt quibuſcunque epiſtolis Summorum Pontificum, ex qua neceſſum eſt, accipi, Papam ſubjectum fore judicio Generalis Concilij non ſolùm in pertinentibus ad fidem, ſed etiam in tangentibus actiones *morales*: quia in ea lege de correctione fraterna Chriſtus ſubjecit beatum Petrum Eccleſiæ, quæ eſt Concilium Generale, & tamen lex de correctione non ſolùm habet locum in peccato hæreſis, ſed etiam in omnibus alijs, ſicut tota Eccleſia obſervat.

Reſponſio.

CUr, ſi Papa deficiat à fide, ſubjiciatur Concilio, ex ſolis etiam Epiſcopalibus juriſdictionibus aggregato, in promptu eſt ratio, quòd utpote ab Eccleſia avulſus, jam nequeat hujus eſſe Caput, nec adeò proceſſui adversùs ipſum faciendo obſiſtere poſſit character Pontificius, ex quo eſt ejuſdem ſupra Concilium præeminentia. Imò ſi vel Papa dubius ſit, dum talis character Epiſcopalibus juriſdictionibus ſupereminens, ſecundùm prudentialem credibilitatis evidentiam non patet, atque adeò conſtare non poteſt, eſſe exemptus à juriſdictionibus Epiſcopalibus in unum acephalum Concilium collatis, jam præſumendus eſt, hiſce ſubeſſe, atque adeò contra ipſum procedi poteſt in tantum, ut pro Eccleſiæ Bono de ipſo decerni queat, ac ſi nulla prætenſi Papatûs in ipſo habenda eſſet ratio. Verùm ſi certa ſit Pontificia dignitas, quomodò adversùs ipſam ratione cujuſcunque ſceleris procedere fas erit eòuſque, ut, dum Caput eſt Eccleſiæ, perinde tamen ac Ethnicus, id eſt, ab Eccleſia avulſus, habendus ex correctionis fraternæ cenſurâ *authoritativè* decernatur? Quomodò enim inter ſe cohærere poſſunt, eſſe verum adhuc Eccleſiæ Caput, & tamen reputandum eſſe ad inſtar membri à corpore Eccleſiæ abſciſſi? 14.

ARGUMENTUM II.

ABulenſis *præcitatus*, poſtquàm multis *ibidem* oſtendiſſet, illum de correctione fraterna textum Evangelicum non de peccatis fidei duntaxat, ſed vel maximè de alijs peccatorum generibus intelligendum eſſe, ſic argumentatur 2. Secundùm hanc correctionis fraternæ regulam, remittitur Papa ad Concilium, denunciando peccata cujuslibet alterius. Sed & quilibet alius mittitur ad Concilium, de- 15.

nunciando peccata Papæ, cùm ipse sit frater omnium. Ergo etiam peccata actionum *moralium* Papæ possunt judicari per Generale Concilium. Et sic factum est sæpe antiquitus, ut patet in B. Damaso Papa, qui accusatus fuit de adulterio, & coram Concilio Generali se purgavit cum quadraginta quinque Episcopis. Sic etiam Symmachus Papa tempore Regis Theodorici regnantis in Italia, coram sancta Synodo purgatus est: & ita de multis aliis Summis Pontificibus, uti legitur in gestis Summorum Pontificum, & in historia B. Damasi, & sæpe *in Decretis 2. q. 5.* Ad quod facit etiam *Cap. 11. octavæ* Synodi Oecumenicæ: ubi sic habetur: *Universalis Synodus cum convenienti reverentiâ quamlibet quæstionem de Romana Sede exortam audire tenetur, & in ea proficere: non tamen audacter sententiam in Romanum Pontificem dicere.*

Responsio.

16. Considerato dignissimum est, quomodò ex Christi circa correctionem fraternam præscripto, Papa remittatur ad contumacem Ecclesiæ, id est, Concilio Generali denunciandum? An hæc remissio fiat in vi *indefinitæ* Concilio Generali, qua Oecumenico, sicque per Papæ characterem informato, competentis *Matthæi 18.* descriptæ ad ligandum & solvendum potestatis? At non minùs universalis, ac incircumscripta noscitur ex *Matthæi 16. capite* ligandi & solvendi potestas Papæ convenire. Quid ergo ex hac parte specialis inesset utilitatis illi ad Concilium Generale contumacis denuntiationi, dum solitaria etiam Papæ authoritas, æquè ac Concilij Generalis authoritas illa prævalere potest ad contumacem avellendum ab Ecclesiæ communione, ut instar Ethnici ac publicani sit propterea habendus? An rursus ea contumacis ad Concilium Generale remissio per Papam facienda, est tanquam ad tribunal superius in causa *facti*, ut scilicet delicti veritas per processum judiciarium indagetur, sicque pœnæ condignæ subijcienda, ulteriùs devolvi non valeat? At quid utilitatis in hac quoque remissione interveniret, dum quæ Concilio Generali, quà Oecumenico, sicque ipsummet Papam ceu Ecclesiæ Caput involventi, est concessa judiciaria suprema potestas, unicè fundator in illà *indefinitâ* ligandi & solvendi authoritate, cui ex paritate verborum noscitur compar Papæ etiam solitariè spectato, competens æquè universalis ligandi ac solvendi potestas? An ergo, ubi peccator Papæ correctioni, ejusque decreto contumaciter resistendo, vel aperiæ, vel plusquàm probabilis hæreticos, ne in Ecclesiæ, ac Religionis sanctæ publicum detrimentum cedat, censurâ condignâ reprimendæ dignoscitur reus, hoc delictum non tam *quoad processum Facti*, quàm *quoad decisionem Juris*, fidem ipsam contingentis, sicque dogmaticam ex fide definitionem publicam & authoritativam efflagitantis, per Papam est referendũ ad Generale Oecumenicum Concilium, non ideo, quòd ipse Papa, ceu Petra, super quam ædificata est Ecclesia, non habeat etiam dogmatis ex fidei principijs *authoritativè* decisivam potestatem, sed quòd certior adhuc *secundùm nos* sit fidei regula ex definitione Generalis, quà per Papam informati, ejusque consensum firmati Concilij, consummatam in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatis authoritatem omnimodam obtinentis? Ex qua proinde Concilij, quà Oecumenici, sicque Papam ceu *formale* suum constitutivum, & principium suo consensu cooperans, seu confirmans includentis, *secundùm nos* certiori infallibilitatis prorsus consummatæ prærogativâ subsistit equidem Synodi Generalis, quà Oecumenicæ, & quà per Papam confirmatæ majoritas quædam, nulla verò supra Papam propriè dicta superioritas; velut *in antecedentibus* habetur declaratum.

Quando porrò Abulensis in suo præsenti 17.
argumento ex Christi de correctione fraternâ verbis prætendit: *Papam catenus remitti ad Concilium Generale, quatenus ipsius, utpote fratris peccata, hæresin licèt non redolentia, possint deferri ad ejusmodi Synodum.*

Ad hoc responsio in promptu est. Dum 18.
enim nullum Papæ peccatum est intelligibile, quod sub peccati reatu sit profluens ex Papali authoritate per Christum institutâ, sed ex persona hujus potestatis per Christi ordinationem participe, ut sic communicante cum fidelibus universis tam in gratiæ & charitatis sanctæ, quam in Religionis ac Ecclesiæ sanctæ, Boni etiam publici communione, quis neget, Papam ut sic esse fratrem Christi fidelium, adeoque non jam ut Papam, sed quà Christianum hominem subesse correctioni fraternæ per Christum *Matthæi 18.* institutæ? Quid ergo? Si Papa, quà peccator, sicque adeò quà homo privatus secretè, vel etiam coram testibus privatim à viro ad hoc idoneo secundùm præceptum Evangelicum correctus, se non emendet, sed Ecclesiam suam publicis peccatis suis scandalizare protervè pergat; an nefas erit, ipsum deferri ad Concilium etiam acephalum, ut ab eo acriori verborum reprehensione castigatus, ad melioris vitæ frugem reducatur? Sed ubi nec ista reprehensio & correctio verbalis profecerit, dum in fide non defecit, adeoque Ecclesiæ membum & Caput permanet, *indefinitâ* adeò ligandi & solvendi, super *quocunque* ad regnum cælorum ordinabili *morali* protensâ, præfulgens potestate, quomodò jam Concilium Generale (cui equidem non nisi quà Oecumenico, adeoque Papam ipsum involuenti pariter *indefinita* solvendi seu ligandi authoritas competit) adversùs ipsum stringere poterit virgam coercitivam? Hoc ipsissimum est, quod ex *Cap. 11. Octavæ* Oecumenicæ Synodi *superiùs* adducto habetur, quòd scilicet Generalis Synodus audacter (qualis audacia prorsus interveniret, si virga coercitiva stringeretur adversùs potestatem æquè *indefinitâ* ligandi & solvendi authoritate dotatam) sententiam in Romanum Pontificem proferre haudquaquam possit.

Si

19. Si equidem Pontifex ſponte ſuâ & voluntariè ſe uti peccatorem, atque adeò quà hominem privatum, uti ſit etiam in foro Confeſſionali, ſe ſubijciat Concilio, meritò iſtud procederet ad quævis ſalubria, ac emendationi procurandæ congrua remedia, abſque ullâ tamen judiciariâ coercitivâ fori *externi* propriâ authoritate, utpote haud potente conſtringere illum, cui, quamdiu hæreticus non eſt, inamiſſibiliter ineſt *abſoluta & indefinitâ* ligandi poteſtas. Et hinc à fortiori poteſt Papa uti ſubſidio Concilij Generalis ad famam iniquè ſibi ereptam, Eccleſiæ Bono, ac regimini perquàm neceſſariam reparandam; in quo tamen actu nulla erga Papam, ſed hoc ipſomet etiam concurrente, ſuamque authoritatem Synodo pariter impertiente, erga ejus iniquos diffamatores exercetur juriſdictio.

CONCLUSIO.

20. EX regulâ fraternæ correctionis per Chriſtum *Matthæi 18.* inſtitutâ nequit ulla Concilij Generalis ſupra Papam ſuperioritas evinci.

EXplicatur. Ipſo namque naturæ lumine conſpicuum eſt, ſuperioritatem prætendi haud poſſe erga alterum, niſi ex authoritate, hunc ſuis ſeu mandatis, ſeu ſententijs judiciarijs conſtringere prævalente: quorum neutrum in Concilio, quantumvis Generali quà acephalo, poſſe locum habere, multis jam habetur oſtenſum *in præcedentibus*, & aliquantò magis firmabitur *ex ſubſequentibus*.

PROBATIO I.

Refutatoria *primi* & *ſecundi* per Abulenſem *ſuprà* allati argumenti.

21. FIngamus enim, Concilium aliquod Generale, quod eo ipſo, dum eſt acephalum, nequit *formaliter* Oecumenicum eſſe, adversùs Papam non hæreticum, adeoque ſure *Divino* non depoſitum, vel etiam non dubium, nec Epiſcopalibus ex orbe Chriſtiano ob Eccleſiæ Bonum publicum in unum congeſtis juriſdictionibus ſubditum, eóſque procedere, ut in ipſum, ab Eccleſia agnitum verum Papam, ſtringat excommunicationis cenſuram, Ethnici adeò & publicani ſtatu condignum eumdecernens: quid efficaciæ, ſeu vis conſtringentis poterit in tali ſententiâ reperiri, dum ipſemet Papa talis ſententiæ vim evacuare, imò omni prorſus efficaciâ conſtringente deſtitutam, adeoque nullam ex ſuâ Oecumenicâ authoritate declarare, ac *juridicè* procurare valeret? At eo ipſo, quòd de fide ſit, Papæ ab Eccleſia recepto competere claves Regni cælorum cum *indefinitâ*, ſuper *quocunque* in Regnum cælorum ordinabili *Morali* protenſâ, ſolvendi & ligandi poteſtate, evidenter redditur manifeſtum, quamcunque Concilij adversùs Papam quomodocunque latam ſententiam, poſſe ex vi illius Oecumenicæ authoritatis enervari à Papâ, imò omni prorſus conſtringente efficaciâ deſtitutam, ſeu nullâm *juridicè* ac *judicialiter* pronuntiari. Sicuti ergo ex fidei principijs evincitur, nullam eſſe Concilio Generali vim & authoritatem, ſuis ſententijs conſtringendi Papam, ſic ex eiſdem principijs confutatur Concilij Generalis ergà Papam authoritas. In quo proinde principio & Concilia, & Summos Pontifices, & ſanctos Patres ac Theologos conſpirare, conſtat ex ijs, quæ Author *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 11.* ſingulari induſtriâ ſuâ congeſſit: Patres, inquiens, Concilij Romani ſub Sylveſtro Pontifice, & Conſtantino Imperatore n. 244. docent: *Romanam ſedem à nemine, ne quidem toto Clero judicari poſſe; ab ipſa verò judicari omnes.* Tomo 1. Concil. *poſt Concilium Nicænum.* Et ipſum Concilium Romanum *Can. ult.*

Patres Concilij Nicæni I. numero 318. *Papam eſſe vicarium Chriſti ſuper omnes populos, & univerſam Eccleſiam Chriſtianam.* Habetur *in Act. Concilij Can. 39. Tom. 1. Concilior.*

Patres Concilij Sinueſſani, numero 180. *Non poſſe alterius ore, ſed ſuo tantùm Papam judicari: illum reum, illum judicem ſui eſſe.* Acta Concilij Sinueſſani *Tom. 1. Concilior.* & Nicolaus I. *in Epiſt. ad Michaelem Imperatorem.*

Patres Concilij Romani ſub Symmacho Papâ, & Theoderico Italiæ Rege, num. 115. *Papam eſſe ſummum Paſtorem, nullius, extra caſum hæreſis, judicio ſubjectum.* Tomo 1. Concilior. & Anaſtaſius *in Symmacho.*

Patres Synodi Romanæ ſub Leone III. & Carolo M. ex Alemannia, Gallia, Italiaque quàm plurimi. *Rem inauditam eſſe, Romanum Pontificem Concilio reum ſiſti, qui nunquam alium, quàm ſe judicem habuerit.* Anaſtaſius *in Leone III.* Æmilius *de rebus Francor.* in *Carolo M.* Baronius *ad Annum* DCCC.

Patres *octavæ* Oecumenicæ Synodi ſub Hadriano II. Pontifice, numero 202. *Ne quidem à Concilio Generali poſſe in Romanum Epiſcopum ſententiam dici.* Can. 21. & habetur *to. 4. Concilior.*

Patres Concilij Lateranenſis ſub Leone X. numero 114. *Papæ auctoritatem Concilio præcellere.* Seſſ. 11. Et Rex Chriſtianiſſimus per ſuos Oratores Lateranenſi Concilio ſe adhærere profeſſus eſt. *Seſſ. 8.*

S. Anacletus Papa & Martyr: *Depoſitionem Summi Pontificis ſoli Deo reſervatam eſſe.* Epiſt. 1. Anacl. quæ habetur *Tom. 1. Concil.*

Iulius Papa: *Papam à nullo poſſe judicari: majores cauſas ad eundem referendas eſſe, & extra ejus ſententiam, nihil poſſe definiri.* Epiſt. 1. ad Epiſcopos Orientales; & habetur *Tom. 1. Concilior.*

S. Bonifacius Martyr. *Papæ judicio omnes ſubjacere, ipſum nullius, excepto hæreſi.* Cap. St Papa. diſt. 50.

S. Gelaſius Papa: *Ex præſcripto Canonum ab omnibus poſſe Romanam Sedem appellari, ſed ab iſta nullam eſſe provocationem: ejuſque ſententias nullius examini, aut judicio ſubmitti.* Tom. 1 Concilior. & cap. Nemo. cap. Cuncta. 9. q. 3.

S. Symmachus apud Ennodium: *Succeſſores B. Petri cælo tantùm ſuam debere innocentiam, & præter Deum ſinè judice eſſe.* Tom. 1. Concilior. *in Symmacho.*

S. Nicolaus Papa ad Michaelem Imperatorem: *Papæ judicium ultimum & peremptorium eſſe; nec majorem Pontificiâ auctoritate in mundo dari.* Tom. 3. Concilior. & cap. Patet. 9. q. 3.

Paſchalis II. *Romanum Pontificem nullis Conciliorum legibus conſtringi poſſe.* In Epiſt. ad Archiepiſc. Panormit. & cap. Significâſti. 4. De elect.

S. Cyrillus: *Sicut Chriſto à Patre omnis poteſtas & nulli alteri data eſt: ſic Petro, ejuſq; ſucceſſoribus ſupremam Eccleſiæ curam, nullique alteri commiſſam.* l. Theſaurorum tom. 2.

S. Cyprianus: *Hæreſes & ſchiſmata ex eo naſci, quòd non uni ſacerdotio, qui vice Chriſti judicem agit, univerſa fraternitas obtemperet.* lib. 1. Epiſt. 3. ſub init.

Stephanus Archiepiſcopus, omneſque Africæ Epiſcopi: *Ad Romanam Sedem omnia, è longinquis etiam, remotiſſimiſq; locis negotia majoris momenti deferenda eſſe, ejuſque arbitrio finiri oportere.* In Epiſt. ad Damaſum Papam. & habetur *Tom. 1. Concilior.*

S. Damaſus Papa: *Nullo Epiſcoporum numero decreta firmari, quibus Romanus Pontifex aſſenſum non præbuit, & hujus ante omnia exſpectandam ſententiam eſſe: nec ulla unquam rata Concilia legi, quæ non ſunt ſulta Apoſtolicâ auctoritate.* Epiſt. ad Epiſcop. Illyriæ apud Theodoret. lib. 2. cap. 22. & Epiſt. 2. ad Stephanum, & Concilia Afric.

S. Athanaſius: *Majores ſuos dogmata & ordinationes à Sede Romana acceppiſſe, ad eámque quaſi ad Matrem recurriſſe, ejus uberibus nutriendos: Canonibus quippe ſancitum eſſe, ut abſque Romano Pontifice in majoribus cauſis decerni nihil debeat.* Epiſt. ad Felicem II. Papam.

Patres Concilij Oecumenici Sardicenſis ſub Iulio Papa, numero 300. *A Synodo condemnatos poſſe Romanam Sedem appellare, hujuſque arbitrio ſedere, an velit ipſa cauſam cognoſcere, an judices in partibus delegare.* Ex actis Concilij c. 4. & 7.

Patres Concilij Chalcedonenſis Oecumenici ſub Leone Papa, numero 630. *Imperari ſibi à Pontifice Romano, legeſq; dari, & fidei formam præſcribi patiuntur, & parent.* Ex actis Concilij Act. 1. 3. 16.

Anaſtaſius Patriarcha Hieroſolymitanus: *Antiquis regulis ſancitum eſſe, ut quidquid, quamvis in remotis Provincijs ageretur, non priùs tractandum eſſe, quàm ad notitiam Almæ Sedis eſſet deductum: ut juxta ejus auctoritatem aut firmaretur, aut infirmaretur.* Epiſt. ad Felicem Papam.

Patres Concilij Nicæni II. numero 350. ſub Adriano I. Papa. *Execrabilem, profanam, & adulterinam eſſe ſeptimam Synodum Conſtantinopolitanam, quia non habuit cooperatium Romanum Pontificem, neque illius ſacerdotes, neque per Vicarium, neque per Provinciales litteras, quemadmodùm fieri in Synodis debet.* Ex actis Concilij Act. 6.

S. Iſidorus Hiſpalenſis: *Epiſtolas Romanorum Pontificum, eorúmque decreta pro culmine Sedis Apoſtolicæ, nec imparis eſſe cum Conciliis auctoritatis, nec ullam Synodum legi ratam fuiſſe, quæ non fuerit auctoritate Apoſtolicæ Sedis congregata, vel fulta.* Præfat. in opus Conciliorum.

Ivo Carnotenſis: *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemine retractari poſſe: & ſi quis aliquando hujus Eccleſiæ auctoritate gravatum ſe ſentiat, non debere in Ægyptum deſcendere propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugere, & inde expetere levamen, unde ſe conqueritur accepiſſe gravamen.* Epiſt. 183.

Ioannes Sarisberienſis: *Quis præſumat Summum judicare Pontificem, cujus cauſa Dei ſolius reſervatur examini? Utique quiſquis hoc attentaverit, laborare quidem, ſed proficere nequaquam poteſt.* In Polycr. lib. 8. c. 23.

B. Auguſtinus Triumphus: *Sententia Papæ, & ſententia Dei, eſt una ſententia; ſicut una ſententia Papæ & ſententia Auditoris ejus. Cùm igitur appellatio ſemper fiat à minori ad majorem; ſicut nullus eſt major ſeipſo, ita nulla appellatio tenet facta à Papa ad Deum.* De poteſt. eod. q. 6. a. 1.

B. Ioannes Capiſtranus: *Auctoritas Papæ protenditur ad omne bonum, & nullum malum, eſt enim quaſi Deus in terra major homine, & minor Deo, plenitudinem obtinens poteſtatis.* Lib. de auctoritate Papæ & Concilior.

S. Bernardus: *Quis mihi faciet juſtitiam de vobis? Extat quidem tribunal Chriſti; ſed abſit, ut ad illud appellem: itaque recurro ad eum, cui datum eſt judicare de univerſis, hoc eſt, ad vos: vos appello ad vos, judicate inter me & vos.* Epiſt. 113. & lib. 3. de Conſiderat. cap. 1.

S. Thomas Aquinas jam ſupra *cit. quæſt. de Pont. 10. a. 4. in ſolut. ad 13. & in 4. diſt. 19. & 2. 2. q. 2. a. 3. & Tract. contra impugnantes Religionem.*

S. Antoninus *T. 22. p. 3. c. 6. §. 19.* S. Bonaventura *in 4. diſt. 19. & expreſiè de cæleſt. Hierarch. p. 2. c. 1.* Alexander Alenſis *p. 3. q. 40. membro 2.*

S. Bernardinus Senenſis *in Mariali p. 3. ſerm. 3.* Cùm Papa, inquit, ſit Chriſti Vicarius, & gerat vicem Dei in terris, ex quo ſequitur, quòd habet plenitudinem poteſtatis, & illud, quod facit, præſumitur facere auctoritate Dei: ideo ipſo approbante aliquid, & nos approbare debemus. Imò ipſius ſententiæ eſt magis ſtandum, quàm ſententiæ totius mundi.

Denique Eccleſia & Natio Gallicana hanc ipſam veritatem de Pontificis auctoritate Concilijs ſuperiore, aliquoties, totoque audiente orbe Chriſtiano, amplexa palàm & profeſſa eſt, ut *infrà* dicetur. Videatur interim Raynaldus *ad Annum 1441. n. 10.* & Acta Concilij Lateranenſis ultimi *Seſſ. 8.*

PROBATIO II.

Prioris continuativa.

VIderi equidem poſſet, Concilij ſuper Papa ſuperioritatem evinci *ex Cap. Conſidimus. Cap. Contra. Cap. Prima ſalus. Cap. Ideo. 25. q. 1.* quatenus hiſce Canonibus habetur ſancitum: Summum Pontificem Univerſalium Synodorum decretis & ſanctionibus Canonicis alligari, decereque apprimè ſanctam Sedem, ut conſtitutiones ejuſmodi curet obſervari. Quò faciunt etiam, quod Gregorius Magnus *in Cap. Sicut. diſt. 15.* relatus dixerat: *Ne quidem à Summo Pontifice ſolvi poſſe, quos quinque Concilia Oecumenica ligárunt, aut ligari, quos illa ſolverunt.* Et quod S. Antoninus *3. p. tit. 23.* 22.

cap. 2. §. 6. aſſeruit: *In ijs, quæ ad fidem pertinent, majorem eſſe Concilij authoritatem, quàm Summi Pontificis.* Item. *In ijs, quæ Univerſalis Eccleſiæ ſtatum concernunt, non poſſe Papam contra Concilium aliquid ſtatuere.*

23. Verùm ad ſolidam ſuper hiſce reflexionem faciendam, lubeat ex Adverſarijs ſciſcitari, cujuſnam authoritatis jure ac efficaciâ conſtringantur Summi Pontifices ad Synodorum Univerſalium decreta, ſeu Canonicas ſanctiones, in rebus fidei præcipuè, vel Univerſalis Eccleſiæ concernentibus ſtatum, obſervanda? In fidei equidem ſanctionibus à Concilio Oecumenico latis, & per Papam firmatis, ex hoc Capitis unâ & Hierarchici Eccleſiæ Corporis conſenſu eatenus ſtat omnimoda & conſummata veritatis infallibilitas, ut Papa etiam debeat ei ſe ſubjectum profiteri, tum ex fidei virtute propter Primæ Veritatis ſuperimenſam authoritatem, tum ex virtute prudentiæ infuſæ, propter credibilitatis prudentialem evidentiam ſupernaturalem dogmaticæ veritatis, non tantùm ſufficienter, ſed convincenter, ſub omnimodâ ſcilicet infallibilitatis moralitate applicatoriam.

24. In ijs porrò, quæ ſtatum Eccleſiæ concernunt, Summus Pontifex ſe conformare & accommodare tenetur Oecumenicorum Conciliorum decretis, ex ipſa juſtitiæ *Legalis*, à Religionis ſupernaturali haud diſtinctæ obligatione, Papam eò impenſiùs conſtringente, quòd tanquam Oecumenicus Eccleſiæ Paſtor hujus univerſale Bonum magis, quàm cæteri promovere teneatur. In his ſtatuis Synodalibus autem fideles quoſque, etiam ſingulariter ſpectatos, concernentibus, quoad materias, quæ Papalem dignitatem non dedecent, eorum ſecundùm vim *directivam* obligatio ſtringit etiam Papam, ut quâ Eccleſiæ ſanctæ membrum, reliquo myſtico, cujus eſt Caput, Corpori ſe conformet, idque in vi Æternæ legis, atque ex hac derivatæ naturalis etiam ſupernaturalizatæ legis, omni mandato humano ſefe inſinuantis, ſuamque *tranſcendentalem* obligationem in id tranſfundentis. Quia tamen ejuſmodi à Concilio, quantumvis etiam Oecumenico, ſancitî decreti vis & efficacia non poteſt non computari in cenſu *moralis* ad Regnum cælorum in terris ordinabilis vinculi, quomodò extrahi valeret ab *indefinitâ*, ſuper quamcunque in terris ad Regnum cælorum ordinabilem *moralitatem* protenſâ, ligandi & ſolvendi Papæ, etiam *ſolitariè* ſpectati, potestate? Quare tantum abeſt, ut hæc ſit illi ſubjecta, ſed tota potiùs decreti Synodalis ſecundùm ſe *ſpecificè* ſpectati, obligatio ſubjacet Summi Pontificis authoritati. Quam ob rationem nulla etiam eſt excogitabilis in terris judiciariæ poteſtatis ſententia, cui non ſupereminet Papæ ſuprema poteſtas Oecumenica.

25. Hoc totum dilucidis verbis profitebantur ſacra Concilia, aſſeverando, Summum Pontificem à nemine, præter ſolum Deum, judicari poſſe; veluti induſtriâ præcipuis laudibus dignâ Author *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 6. à n. 2.* noſtros ob oculos ponit exempla ſequentia, quorum *primum* eſt Anni 303. de Marcellino Pontifice, Imperatorum Diocletiani, & Maximiani ſeu minis, ſeu blanditijs ad thus Veſtæ adolendum permoto, ſed mox pœnitente ad Synodum Sinueſſæ in Grypta Cleopatrenſi celebratam revertente, ex qua hanc retulit ſententiam: *Synodus univerſa dixit: cunctorum judicio tu eris judex, ex te damnaberis & juſtificaberis, tu enim judex, tu reus*; veluti fuſiùs habetur *to. 1. Concilior.* & *in epiſt.* Nicolai 1. *ad Michaelem Imperatorem*, relatâ in Synodo Oecumenicâ VIII. *Act. 6.*

Secundum anni 324. exemplum eſt deſumptum ex Concilio poſt baptizatum Conſtantinum Imperatorem in Thermis Trajani per B. Sylveſtrum cum ducentis octoginta quatuor Epiſcopis celebrato, in quo Valentiniana & Sabelliana hæreſis damnata eſt, ubi juxta *tom. 1. Concil. 20. cap.* ita habetur: *Nemo dijudicet primam Sedem, quoniam omnes Sedes à Prima Sede juſtitiam deſiderant temperari, neque ab Auguſto, neque ab omni Clero, neque à Regibus, neque à populo judex judicabitur.* 26.

Tertium anni 431. exemplum eſt Concilij celebrati in Atrio Seſſoriano ob Sixtum III. Pontificem de ſtupro accuſatum; ubi præſente Imperatore Valentiniano, cùm dictum eſſet: *Non licere adverſùs Pontificem dare ſententiam*, ſurrexit protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit judicare judicium ſuum; uti habetur in dictâ Nicolai Papæ *ad Michaelem Imperatorem* epiſtolâ, relatâ *tom. 3. Concil.* 27.

Quartum anni 502. exemplum eſt ex Synodo Romanâ, celebratâ ſub Symmacho Papa, ubi in Apologiâ ex mandato Concilij adverſùs ſchiſmaticorum erga Symmachum criminationes ſcriptâ ab Ennodio ſic habetur: *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluit homines terminare, ſed Sedis iſtius* (ſcilicet Romanæ) *Præſulis ſuo finè quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit B. Petri Apoſtoli Succeſſores cælo tantùm debere innocentiam, ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.* Cujus aſſerti mox ſubjicitur ratio, quòd *uni dictum ſit: Tues Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; & quæcunque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.* Ex Ennodio *to. 2. Concil. libello Ennodij.* 28.

Quintum anni 800. exemplum eſt ex Synodo Romanâ ſub Leone III. & Carolo Magno celebratâ, ubi cùm Carolus infenſiſſimorum Leonis hoſtium audacias ſacrilegas vindicaturus juſſiſſet, ut Synodus in Leonem, ejuſque objecta inquireret, Patres unanimi voce exclamârunt: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt Caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus, nam ab ipſa nos, & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodùm antiquitus mos fuit.* Ex Anaſtaſio *in vita Leonis*, & Æmilio *de geſtis Francorum ſub Carolo Magno.* 29.

Sextum anni 968. exemplum eſt iterum ex Romanâ Synodo ſub Hadriano II. habitâ in caſu Photij, ubi Pontifex ſic fuit præfatus, *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus, licèt enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus &c.* Quæ ver- 30.

Digitized by Google

ba lecta & approbata ſunt in VIII. Synodo Oecumenicâ *Act. 7.*

§. III.

Noſtratis de Papæ ſuprà Concilium ſuperioritate ſententiæ argumenta referuntur ac expenduntur.

ARGUMENTUM I.

Deſumptum ex Papæ per ſe, vel Legatos ſuos in Concilijs Oecumenicis præſidentiâ.

31. FIngunt equidem hæretici moderni, in nullo Univerſali Concilio ante Synodum Conſtantinopolitanam, pro Octavâ Oecumenicâ habitam, vel per ſe, vel per Legatos ſuos præſediſſe Romanum Pontificem.

32. Verùm hujus manifeſti commenti manifeſta ſit confutatio ab inductione Conciliorum Oecumenicorum. Nam 1. ex Actis Nicæni Concilij conſtat, huic Synodo, unà cum Vito & Vincentio, Eccleſiæ Romanæ Presbyteris, præſediſſe Oſium Cordubenſem, quem fuiſſe Romani Pontificis Legatum, aſſeritur etiam in Præfatione Concilij Sardicenſis.

33. Inſuper ſanctus Athanaſius *in Epiſt. ad vitam ſolitariam agentes* ſcribit, Oſium in illo Concilio principem egiſſe: teſtanturque acta Concilij, Oſium prætactum unà cum Presbyteris Romanis Vito & Vincentio primo loco ſubſcripſiſſe. At quis credat, Oſio ſimplici Epiſcopo Cordubenſi præ Patriarchis illi Concilio præſentibus permiſſum fuiſſe, ut primo loco ſubſcriberet, niſi Romani omnibus Patriarchis ſuperioris Pontificis Legatum egiſſet? Unde Cedrenus *in Compendio hiſtoriarum*, & Photius *lib. 1. de ſeptem Synodis* ſcribunt, *Sylveſtrum per ſuos Legatos Nicæno Concilio authoritatem intuliſſe.*

34. 2. Verum quidem eſt, Concilio Conſtantinopolitano I. Oecumenico II. neque per ſe, neque per ſuos Legatos interfuiſſe Damaſum Papam, eò quòd Epiſcopos Orientis Conſtantinopolim convocatos, volebat Romam ad pleniſſimam Epiſcoporum Occidentalium ibi congregatam Synodum vocare, niſi iſti juſtas ob cauſas ſe excuſando, contra Macedonianos ac Eunomianos ſententijs & animis ſe conjunctos probaſſent cum Epiſcopis Occidentalibus. Nihilominùs illa Conſtantinopolitana Synodus in tantum cœpit eſſe Oecumenica, in quantum, teſte Photio *in libello de ſeptem Synodis* à Damaſo Papâ confirmata fuit, in ijs nimirum, quæ ad Macedonianæ ac Eunomianæ hæreſeos condemnationem, fideique Nicænæ confirmationem ſpectant, ex ſancto Gregorio *lib. 6. epiſt. 125.*

35. 3. Quòd ſanctus Cyrillus in Epheſino Oecumenico III. Concilio habuerit authoritatem Legati à Cæleſtino Papâ conſtituti, expreſsè evincitur ex epiſtolâ Cæleſtini ad Cyrillum relatâ *tomo 1. Concil. edit. Colonienſ. pag. 737. & alibi*, teſtanturque Evagrius *lib. 1. cap. 4.* Photius *in lib. de ſeptem Synodis.* Proſper *in Chronico*, Nicephorus *lib. 14. cap. 34.* Liberatus Abbas *in Breviario.* Juſtinianus *in Edicto*, & Nicolaus I. *in Epiſt. ad Michaelem.*

36. 4. Ex Leonis ad Concilium Chalcedonenſe *epiſt. 47.* apertè conſtat, Legatos ipſius fuiſſe ad iſtam *quartam* Oecumenicam Synodum taliter directos, ut ipſemet Papa in ijs præſideret. Quam Romani Pontificis intentionem fuiſſe ratam habitam à Concilio, conſtat ex hujus ad Leonem *Act. 3. in quibuſdam exemplaribus*, in alijs verò *circa finem Concilij* relatâ epiſtolâ; ubi habentur ſequentia: *Quibus* (Epiſcopis nimirum Concilij) *tu ſicut membris caput præeras in his, qui tuum tenebant ordinem.* Unde apertè falſum eſt, quòd, uti Neoterici ajunt, illi legati Pontificij non egerint munus Iudicis, ſed accuſatoris. Nam oppoſitum evincitur tum ex eò, quòd in omnibus actionibus primi nominentur, primi ſedeant, primi ſubſcribant, ſententiamque definitivam nomine Papæ, & totius Concilij proferant in Dioſcorum his verbis: *Sanctiſſimus ac beatiſſimus Papa, Caput univerſalis Eccleſiæ Leo, per nos, Legatos ſuos, ſanctâ Synodo conſentiente, Petri Apoſtoli præditus dignitate, qui Eccleſiæ fundamentum, & petra fidei, & cœleſtis regni Ianitor nuncupatur, Epiſcopali dignitate Dioſcorum nudavit, & ab omni opere ſacerdotali fecit extorrem.* Nec eſt, cur Neoterici officium Iudicis ac Directoris in prætacto Concilio referant ad viros Conſulares ab Imperatore Martiano conſtitutos. Hi enim erant deſtinati duntaxat ad reprimendam violentiam, ſi quæ, ut Dioſcorus in Concilio Epheſino II. moliebatur, eſſet inferenda; ipſe enim *in Orat. ad Synodum* faſſus erat, *ſe non alio fine veniſſe, niſi ad confirmationem, ſeu defenſionem fidei, non verò ad juriſdictionis Eccleſiæ uſurpationem.*

37. 5. Circa Concilium Conſtantinopolitanum II. Oecumenicum IV. nimis planum eſt, Eutychium, Patriarcham Conſtantinopolitanum, agnoviſſe, quòd præſidentia ſit debita Romano Pontifici; ſic enim in *Epiſt. ad Vigilium in fine 1. collat. S. Synodi* relatâ ſcripſit: *Petimus, præſidente nobis veſtrâ Beatitudine, de tribus capitulis quæri & conferri.* Unde Zonaras *in vitâ Iuſtiniani. Sub hoc*, ait, *quintum Concilium eſt coactum centum ſexaginta quinque Epiſcoporum, quorum Princeps fuit Vigilius, Papa Romanus.*

38. 6. In Concilio Conſtantinopolitano III. Oecumenico VI. Præſides fuiſſe Legatos Agathonis Romani Pontificis, Petrum & Georgium Presbyteros, ac Ioannem Diaconum, teſtatur Zonaras *in vitâ Conſtantini IV.* patetque ex ipſâ Synodo, ubi in omnibus actionibus iſti primi omnium nominantur, loquuntur, ac ſubſcribunt. Neque Imperatorem, licèt primo loco ſederit, egiſſe munus Iudicis, vel Præſidis, conſtat ex eo, quòd ultimo loco ſubſcripſerit, nec adeò definierit, ſed decretis ac ſubſcriptionibus Epiſcoporum conſenſerit.

39. 7. Concilium Nicænum II. non pſeudo-œcumenicum (à Genio Calviniſtico ſic vocitatum, quòd damnârit eos, qui ſacras Chriſti, & Sanctorum Imagines omni honore ſpoliabant)

bant) ſed legitimum Præſides habuiſſe Adriani I. Legatos Petrum Archipresbyterum, & Petrum Abbatem ſancti Sabæ, conſtat ex actis Concilij, in quibus iſti primi nominantur & primi ſubſcribunt.

40. 8. Denique Synodus Conſtantinopolitana II. inter Oecumenicas *octava*, celebrata ſub Adriano Papâ, præſidentes habuiſſe hujus Legatos Donatum & Stephanum Epiſcopos, & Marinum Diaconum, probatur ex eo, tum quòd primi nominentur & ſubſcribant, tum quòd in primâ ejus actione rogati à Concilio, ut oſtenderent litteras Papæ, præſidentiam eis concedentes, exhibuerint; tum denique quòd ad finem Concilij primus ex illis ita ſubſcripſerit: *Ego Donatus, Dei gratiâ Epiſcopus Hoſtienſis, locum obtinens Domini mei Adriani univerſalis Papæ, huic ſanctæ & univerſali Synodo præſidens, omnia, quæ ſuperiùs leguntur, promulgavi, & manu propriâ ſubſcripſi.* Quandoquidem ergo tam aperte extet probatum Summi Pontificis in Concilijs Oecumenicis jus præſidendi, hoc verò præſidentiæ jus importet ſuperioritatem, prorſus dicendum videtur, quòd *Papa ſit ſuper Concilium.*

Exceptio.

41. EXcipient fortaſſis Adverſarij, præſidentiam in Concilio non tam arguere jus ſuperioritatis erga totum Concilium, quàm erga ſingulos reliquos in Synodum aggregatos Antiſtites: exemplo Comitiorum Imperialium, quibus Cæſar quidem præſidet, ceu ſuperior ſingulorum Statuum, ac Principum, nullatenus tamen obtinere ſuperioritatem ſupra Comitia, conſtare poteſt ex his, quæ Hermannus Hermes *in ſuo publici Iuris faſciculo cap 40. à n. 79.* adfert. Quinimò in Senatu Venetæ Reipublicæ Dux, ſeu Senatorum ſingulorum ſuperior, obtinet quidem præeminentiam, cùm tamen totus Senatus ſuper ipſum habeat jus ſuperioritatis. Quidni ergo dicatur, ex Papæ in Concilijs Oecumenicis præſidentiâ, rectè concludi ejus ſuper cunctos ſigillatim ſpectatos Antiſtites ſuperioritatem, hinc tamen minimè evinci ſuperioritatis jus erga totum Concilium, imò ne hujus quidem ſupra Papam ſuperioritatis jus efficaciter excludi ex illo jure præſidendi.

Reſponſio.

42. VErùm quidquid ſit de jure præſidendi in Comitijs Imperialibus competente Cæſari, vel de præſidentia Ducis Veneti in ſuæ Reipublicæ Senatu, oportet, Summi Pontificis in Concilijs Oecumenicis præſidendi jus expendere ex ipliſſimo illo Divinitus conſtitutæ authoritatis fundamento, cujus intuitu ipſæ quoque Generales Synodi manifeſta ſuperioritatis teſtimonia Papæ detulerunt, quæ in unum faſciculum præcipuâ quâdam diligentiâ collegit Author *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 5.* Nam 1. Nicænam Synodum à Sylveſtro Summo Pontifice in altero Romæ coacto Concilio fuiſſe confirmatam, anathemate in eos, qui aliter crederent, prolato, conſtat *ex 10. 1. Concilior. & epiſt. Synodali 4.* Felicis Papæ III. ubi ſic habetur, *Domino ad B. Petrum dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, eam vocem ſequentes trecenti, decem, & octo SS. Patres apud Nicæam congregati, confirmationem rerum, atque authoritatem ſacræ Romanæ Eccleſiæ detulerunt.*

Secundò. In fine Concilij 1. Conſtantinopolitani, ſed Oecumenici 11. ita habetur: *Damaſus ad examinanda Synodi Conſtantinopolitanæ acta, pro Eccleſiæ Romanæ more, & authoritate Romæ Concilium indixerat, ad quod & Orientales vocati, Legatos cum purgatione miſerunt. Id ſequenti anno frequentiſſimum celebratum eſt, Concilium Conſtantinopolitanum confirmatum, & omnes hæreſes condemnatæ.* 43

Tertiò. In Concilio Epheſino Oecumenico III. præter alia argumenta, notatu digniſſimum occurrit, quòd Romanus Pontifex Caput ſit Concilij, Patres autem in ea Generali Synodo congregati Eccleſiæ membra acclamarentur: dum Legatus Pontificius Patribus in hæc verba egerat gratias: *Quòd ſanctis ſuis vocibus, piiſſq; præconijs ſancta Eccleſiæ membra ſancto ſuo Capiti ſe exhibuerint.* 44

Quartò In Concilio Chalcedonenſi *quarto* Oecumenicâ Synodo III. Leo Pontifex paſſim vocatur *Eccleſiæ Univerſalis Pontifex, Caput Univerſalis Eccleſiæ, Univerſæ vineæ cuſtos &c.* 45

Quintò. Ex *ſecundo* Conſtantinopolitano Concilio notatu dignum occurrit, quod *Act. 4.* habetur: *Nos Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obedimus, & ipſius communicatores habemus, & condemnatos ab ipſa, & nos condemnamus.* 46

Sextò. In *tertiâ* Conſtantinopolitanâ *VI.* Oecumenicâ Synodo habetur *18. Act. & Synodali Epiſt. quòd primæ Sedis Antiſtes dicatur Univerſalis Eccleſiæ, ſtans ſupra firmam fidei petram*, qui proinde authoritate ſuâ etiam Apoſtolicâ confirmavit iſtam Synodum; uti conſtat *ex Epiſtolâ Leonis II. relatâ poſt Acta Concilij.* 47

Septimò. In Oecumenicâ *Septimâ* Synodo Conſtantinopoli celebratâ *Act. 2.* Legatis Apoſtolicis interrogantibus; num ſacra Synodus recipiat ſanctiſſimi Papæ Veteris Romæ litteras, ſacrarum ſcilicet imaginum cultum ſancientes? Reſpondit ſacra Synodus: Ita *ſequimur, recipimus, & probamus*; manifeſto ſanè argumento ſubjectionis erga authoritatem Apoſtolicam. 48

Octavò. In *octavâ* Oecumenicâ Synodo itidem Conſtantinopoli celebratâ habetur præter alia *Act. 4. 10. & ultimâ*, nec non *Canone 21.* quòd Concilio non liceat *audacter ſententiam dicere contra Summos Senioris Romæ Pontifices.* 49

Nonò. In Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. prout refertur *in Cap. De elect.* extat ſancitum: *In Romana Eccleſia debere aliquid ſpeciale quoad electionem conſtitui, cùm non poſſit recurſus ad Seniorem haberi.*

Decimò. In Concilio Lugdunenſi ſub Gregorio X. contra Græcorum errores celebrato ita habetur inter alia: *Ipſa quoque ſancta Romana Eccleſia ſummum & plenum primatum, & principatum ſuper Univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet:* 50

tinet : quem & ipſe Dominus in Beato Petro Apoſtolorum Principe, ſuæ Vertici, cunctæ Romanæ Eccleſiæ ædificatori, cum potestatis plenitudine recepit ſe, veraciter & humiliter recognouit.

52. *Vndecimò.* Concilium Florentinum in litteris *Vnionis* circa finem ita habet : *Definimus, ſanctam Apoſtolicam ſedem & Romanum Pontificem in vniuerſum terrarum orbem tenere primatum, & ipſum Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe Beati Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem & Magiſtrum exiſtere, & ipſum Beato Petro paſcendi, regendi, & gubernandi Vniuerſalem Eccleſiam à Domino noſtro Iesu Chriſto plenam potestatem tradidiſſe.*

53. *Duodecimò.* In Concilio Lateranenſi celebrato ſub Leone X. relatu digniſſima, ac æternæ memoriæ commendanda ſunt, quæ ceu vniuerſorum Conciliorū intento præſenti deſeruientia Sanctiſſimi quondam *Pij. 5.* habentur ſub hiſce verbis exarata: *Nec illud tuis mouere debet, quòd ſanctiſſime, & in ea contenta in Baſilienſi Concilio edita, & ipſi Concilio inſtanti, & Ecclaſiaſtico congregatione recepta fuerint, cum ea omnia poſt tranſlationem ipſiſmet Baſilienſis Concilij per Eugenium IV ſuſtam, à Baſilienſi conciliabulo quod poſt talem tranſlationem Conciliorum amplius appellari non meretur : Ipſa exiſtentia, ac propriis à nullum rotus habere poturimt : cum etiam ſolum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, Concilium conuocantem, tranſferendum, & diſſolendum, plenum jus & poteſtatem habere, necdum ex ſacræ Scripturæ teſtimonio, dictis SS. Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum, etiam Predeceſſorum noſtrorum, ſacrorum Canonum decretis, ſed propriâ etiam eorundem Conciliorum confeſſione manifeſtè conſtet: quorum aliqua ſaltem placuit, reliqua vero, vt nota toturia præterea. In Alexandrina enim Synodo, Athanaſio eodem exiſtente, Felix Romano Pontifici ab eadem Synodo ſcriptum ſuiſſe legimus, Nicænam Synodum ſtatuiſſe, non debere aliquos Romani Pontificis authoritate Concilia celebrari. Neque hoc latet, etiam Leonem Pontificem Epiſtolam II. Synodum ad Chalcedonem tranſmiſiſſe. Martinum etiam Papam V. Præſidentibus jusſu in Concilio Senenſi poſtulantibus, Concilium, nulla concinnatione ipſius Concilij mentione habitâ, diſſolſe. Epiſtolam quoque primam Symachi Calixtino, & Chalcedonenſem eidem Leoni, ſextam Agathonis, ſeptimam Hadriani, & octauam Nicolai, ac Octauiani etiam Conſtantinopolitanam Hadriano Romano Pontifici, Predeceſſoribus noſtris maximam reuerentiā ex tribuiſſe, eorundemque Pontificum inſtitutionibus, & mandatis in ſacris conciliis per eos editis & ſolita reuerentes, & humiliter obtempe. ſſe. Vnde Damaſus Papa, & ceteri Epiſcopi Roma congregati, ſcribentes de Concilio Arimenenſi in Illyrico conſtituto, præjudicium aliquod per numerum Epiſcoporum ætatem congregatorum fieri non poſſe teſtantur, quandoquidem conſtet, Romanum Pontificem, cujus ante omnia decebat ſpectare decretum, talibus non prabuiſſe conſenſum : eundemque Leonem Pontificem, univerſis Sicilia Epiſcopis ſcribentem, idem voluiſſe, apparet. Conſuetudinique Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in ſuis Conciliis geſta fuere, reuerentiarum à Romano pontifice ſubſcriptionem, approbationemque humiliter petere, & obtinere, prout ex Nicæna, & Epheſina ac Chalcedonenſi hauſimus, & ſexta Conſtantinopolitana, & ſeptimā eādem Nicæna, & Romana ſubſcriptionibus habitis Synodis, earundemq; geſtis, nec non in Aimaris libro de Synodis manifeſtè colligitur, quod etiam maximè Patres Conſtantinenſes feciſſe, conſtat ex quam laudabilem conſuetudinem, & Diuinæ inſtitutionis, & Eccleſiaſtici ſenſus feciſſent, hujuſmodi moleſtia præcludio careremus. Ex quibus proinde univerſis liquidò conſtat, Papæ in Concilijs Oecumenicis jus præſidendi, & ultimate definiendi non habitis dari ſuper ſuperioritate erga Antiſtites poſſidantibus dunta xat ſpectatos, ſed nisi authoritate erga univerſam Eccleſiam, totumque Concilium, atque adeo imperitiæ Diuinæ ſuper Synodos, quantumvis Generali, ſuperioritatem.

ARGVMENTVM II.

Petitum ex hoc, quòd Concilio nulla ſit infallibilitatis authoritas, niſi accedat eidem Papæ confenſus & confirmatio.

54. AVthor *Regiæ Sanctādij cit. lib. 2. 5. 12.* egregiè argumentatur hunc in modum. Qui primum Concilium tenuant, hoc ipſo, ſe declarāt quidem inferre debere, ultimā ac peremptoriam ſententiam penes Concilium eſſe, quæ nec conſonam, nec correctionem admittat, & conſequenter nec omnia errore liberata : ſi enim errori & correctioni ſubjectæ, jam non erit ultima, ſed ſuperiorem aliquam, tutamque regulam, & errorū immunem habebit, ad quā exigatur : quemadmodum linea recta ad rectā regulā, & judex omnis obligā. quia ſola, & neceſſariò non exorbitat, & proximo tramite in centrum pergit.

55. Si ergo probatum fuerit, Concilium errāſſe, eādem operā probatum erit, alteri ſubjectum eſſe, qui errores emendet ; omnis ipſe terrandi periculo liber, niſi veimus, in facile effe omnia Concilia, & in ludibrij quodnionum expoſita. Age jam ergo, & oſtendemus, nihil fixūm ratumque in Concilijs eſſe, quando Romanum Cyno ſuram pe cuiis non habenti.

Anno Domini CCCLIX. ſub Liberio Pontifice erravit Synodus Arimineníis, cui & Leontius Apoſtolici [quorum unus Vincentius fuit Epiſcopus Epiſcopij] & Eudoxij ſententia accinterfuerunt ; quando ſpeciolo componendæ pacis obtentu, ſic enim blandiebantur Arriani, expuncti voce conſubſtantialis, Filium Patri ſimilem dixerunt, nunc enim, teſte Dio Hieronymo, dedita veluti arce fides & Religionis Catholicæ. Nicænæ Synodi damnatio eſt conclamata, totuſque ingeniteſcens orbis ſe Arianum eſſe, miratus eſt. Negavit Liberius Papa Arimineni formulæ & ſymbolo ſuffragium, & ideo in exilium deportatus eſt. Audi epiſtolam *Damaſi.* & Synodi Romanæ apud Theodoretum *lib. 2. cap. 12.*

Numerum Epiſcoporum, qui erant Arimini congregati, præjudicium habere non debere, præſertim cum formula ibi compoſita ſit, neque Epiſcopo Romano, cujus ſententiæ pra ceteris omnibus erat

Digitized by Google

exſpectanda, neque Vincentio, neque alijs, ei conſententibus, cùmque illis ipſi, qui in fraudem illecti, à veritate deflexiſſe viſi eſſent, poſt ad meliorem mentem denuò traducti, planè teſtarentur, hanc formulam ſibi magnoperè diſplicere. Idem narrat Sozomenus *lib. 4. cap. 18.* Si dicas, non eſſe in hoc Concilio legitimè progreſſum, nec liberas Epiſcoporum voces fuiſſe, partim videlicet Arianorum fraudibus, partim metu, tædióque expreſſas. Id equidem haud negamus, ſed vel ex hoc ipſo apparet, Concilium aut metu, aut ignorantiâ, aut odio, aut qualibet aliâ ratione, nec enim intereſt quali, corrumpi poſſe, à vero flectere, & de legitimo illegitimum fieri, niſi approbatione & teſtimonio Romani Pontificis, ſinè quo affectibus & perturbationibus agi poteſt, nec à Spiritu ſancto certò tutoque ducitur; & quod Ariminenſe metu, dolóque fecit; aliud ambitione, aliud cupiditate, aliud amore, aliud ignorantiâ faciet; verbo errare poteſt, nec intereſt, quo diverticulo, ſi viâ excedat. Quæ pro alijs etiam Concilijs advertenda ſunt.

56. Anno CCCLXXXI. erravit *ſecunda* Synodus Oecumenica Conſtantinopolitana 150. Patrum, quando contra præſcriptum Nicæni Concilij, & jura Eccleſiæ Alexandrinæ, Patriarchæ Conſtantinopolitano primas à Romano Pontifice detulit, abſente, nec audito Timotheo Alexandrino, quem canonem Romana Sedes numquam ratum habuit, utpote & cum Nicæno Concilio pugnantem, (cujus decreta à Pontifice probata, ſinè hujus aſſenſu ſolvi non poterant) & cum alterius injuriâ conjunctum, cui nolenti auferri ſua non poterant. Vide SS. Leonem *epiſt. 51. ad Anatol.* Gregorium M. *l. 16. ind. 15. epiſt. 51.* & Maymb. *lib. 1. de ſchiſm. Græcorum.* Et quamvis hic error non fuerit in materia & puncto fidei, fuit tamen in materia juſtitiæ, graviſque reprehenſione dignus, & à Summis Pontificibus emendatus, quod ſatis eorum oſtendit ſupremam judicandi poteſtatem, cùm in nullâ ſeu fidei, ſeu juſtitiæ cauſâ inferior ſuperiori jus dicat.

57. Anno CCCCLI. erravit Synodus *quarta* Oecumenica, Chalcedone habita ſub Leone 1. Pontifice M. & Marciano Imperatore, quando *Act. 15. Can. 28.* Archiepiſcopo Conſtantinopolitano Primatum in Oriente detulit, qui canon à Sedis Apoſtolicæ Legatis continuò expungi juſſus, ut habetur *Actione 16. & in epiſt. D. Leonis 59.* & *epiſt. ad Anatol. 51.* & B. Gregorij M. *l. 6. indict. 15. ep. 51.* Vide P. Maymb. *l. 1. de ſchiſm. Græcorum.* In eadem Synodo Chalcedonenſi *Seſſ. 6.* cùm à Patribus formula & Symbolum fidei conceptum eſſet, quod propter omiſſas quaſdam voces hæreticorum inſtinctu, non ſatis contra Eutychetem ſententiam Catholicam exprimere videbatur, ſimili ferè cum Ariminenſi Concilio errore; Legati Pontificij nunquam paſſi ſunt eam formulam actis Concilij inſcribi, & quamvis importunè Patres occlamarent, aliam conſcribi fecerunt, ut habetur *Act. 5. Tomo 2. Conciliorum.*

58. Anno DCXCII. Conſtantinopoli celebrata eſt Synodus Quiniſexta ſub Sergio Pontifice, & Juſtiniano Juniore Auguſto, cui, teſtis eſt Balſamon *in Nomocanone*, Legatos Apoſtolicos interfuiſſe, ſéque ipſam, in Actis Concilij, univerſalem appellat; ejúſque Canones, præſertim 82. Adrianus Papa *in Epiſt. ad Tharaſium* valde commendat. Erravit tamen hæc Synodus, & graviter quidem quoad cœlibatum Sacerdotum, & Sabbathi jejunium, ut patet *ex can. 13. & 55.* & propterea à Patribus *Erraticæ* nomen tulit, nec unquam Sergius, alijque Pontifices, ut eam reciperent, adduci potuerunt, teſte Anaſtaſio *in Sergio*, & Bedâ Venerab. *de 6. ætatibus in Juſtiniano Minore.*

Anno CDXLIX. ſub Leone Pontifice 59.
Maximo, & Theodoſio juniore erravit Synodus 2. Epheſina Epiſcoporum 128. cui & Legati Apoſtolici interfuerunt. In ea Eutyches abſolutus, damnati verò ſanctiſſimus Flavianus, alijque Catholici Epiſcopi; ut proinde optimo jure fuerit à majoribus latrocinalis & prædatoria appellata, ejúſque memoriam Leo Papa abolitam, damnatámque voluerit.

Anno MCDXXXI. erravit Concilium 60.
Baſileenſe à Martino V. & Eugenio IV. indictum, & poſteà ab eodem Eugenio, & Leone X. in Concilio Lateranenſi damnatum aſſenſu Ludovici Regis Chriſtianiſſimi, qui Baſileenſi Concilio renuntiavit, promiſitque Regio diplomate per ſuos Oratores in publico Conventu recitato, ſe Lateranenſi Concilio adhæſurum.

En tibi, in quos errores Concilia incide- 61.
rint, ubi à Romani Pontificis directione flexerunt: quæ cauſa, ut ſacris Canonibus ſancitum ſæpe fuerit, nullam eſſe Conciliorum auctoritatem, quæ à Romano Pontifice non fuerint confirmata, hæc enim confirmatio neceſſaria non eſſet, ſi Concilia falli non poſſent, cur enim ab alio tam neceſſariò ducantur, reganturque ipſa erroris tuta, & falli neſcia? Quod neceſſariò calidum eſt, alio non eget, à quo calorem accipiat; ita quod neceſſariò certum, & verum eſt, aliò confirmatione, per quam certum fiat, opus non habet.

Exceptio.

EXcipient fortaſſis Adverſarij, priuſquàm 62.
ad dogmaticas Concilij ſanctiones accedat Papæ conſenſus, ſe haud diffiteri, errori obnoxiam eſſe Synodum, quem tamen Papæ cum Concilio conſentientis acceſſum decreti Synodalis approbatorium, non fieri in vi authoritativæ ſupra Synodum Generalem ſuperioritatis, ſed in vi quaſi contractûs, quomodò Hermannus Hermes *in Iuris publici faſciculo præcitato 40. capite à n. 80.* ſcribit: Juriſperitorum quorundam eſſe ſententiam, quòd in Comitijs Imperialibus quidquid agitur, & concluditur, contractûs & tranſactionis inſtar eſſe inter Imperatorem ex unâ, & Status Imperij ex alterâ partibus, ita ut in tali contractu una pars tranſigens ſit Imperator, & altera ipſi Imperij Ordines *conjunctim.* Unde infert is Author, qualis in contractibus duarum partium paciſcentium, vel tranſigentium requiritur conſenſus, talem etiam in Comitijs

mitijs requiri, ideoque ſicut in alijs contractibus alter alterum non obligat invitum, cùm omnis contractus ab initio voluntatis ſit, & mutuum Synnallagma ab utraque parte interveniré debeat. *Lege Labeo. 14. ff. De V. S.* Sic in Comitijs Imperij nec uni, nempe Cæſari, majorem, nec alteri, nempe Statibus *collectim* ſumptis, minorem in decernendo competere authoritatem, ſed ſicut invitum obligari, ita etiam obligare alterum invitum nequire. Quid ni ergo pari ratione diſcurrere liceat de Concilio Oecumenico, ita ut in hoc ſit una pars Summus Pontifex, altera verò pars ſit reliquum Eccleſiæ hierarchicum Corpus ex Præſulibus Eccleſiaſticis coaleſcens, maximè, cùm Chriſtus *cit. cap. 18. Matthæi* infallibilitatem Concilij Oecumenici viſus ſit ex hoc determinâſſe, quòd, ubi Duo, nempe Papa & Concilium conſenſerint, adeoque quaſi tranſigendo convenerint in unum fidei dogma definiendum, Pater Æternus ſit eis quamcunque rem, adeoque veritatem in Synodo quæſitam, ex Chriſti Domini promiſſo infallibili impertiturus. An non igitur hi Duo, nempe Papa & Concilium, conſentiendo in unum fidei dogma, ſicque inter ſe de veritate dogmatis quaſi tranſigendo, atque in hujus conſenſionis infallibilitatem à Chriſto promiſſam, & à Patre Æterno adimplendam certiſſimè obtinendo, eatenus inter ſe comparari debent, quatenus neuter ſit major, ſeu ſuperior, quemadmodùm de Imperij Statibus ac de Cæſare inter Comitia in unum aliquod Statutum conſentientibus *ſuperius* dicebatur?

Reſponſio.

63. HUnc Papæ ad Concilium in definiendo fidei dogmate acceſſum authoritativum non eſſe in vi quaſi contractûs, ſeu tranſactionis duntaxat, ſequentis concluſionis probationibus demonſtrabimus. Interea lubeat audire, quæ *præcitatus* Author *Regalis Sacerdotij ubi ſupra poſt n. 8.* ad præſens inſtitutum adfert. S. Iulius Pontifex Maximus *epiſt. 1. to. 1. Concilior.* relatâ ita diſſerit: *Ipſa verò primæ Sedis Eccleſiæ convocandarum Generalium Synodorum jura, & Epiſcoporum judicia, ſingulari privilegio Evangelicis & Apoſtolicis, atque Canonicis conceſſa ſunt inſtitutis, quæ ſemper majores cauſæ ad Sedem Apoſtolicam multis auctoritatibus referri præcepit ſunt. Nec ullo modo poteſt major à minori judicari. Ipſa namque omnibus major, & prælata eſt Eccleſijs, quæ non ſolummodò Canonum, & ſanctorum Patrum decretis, ſed Domini Salvatoris noſtri voce ſingularem obtinuit principatum: Tu es, inquit, Petrus &c. Porrò dudum à ſanctis Apoſtolis, ſucceſſoribuſque eorum, in privatis antiquis decretum fuerat ſtatutis, quæ hactenus ſancta & univerſalis tenet Eccleſia, non oportere, præter ſententiam Romani Pontificis, Concilia celebrari, nec Epiſcopum damnari, quoniam ſanctam Romanam Eccleſiam primatem omnium Eccleſiarum eſſe voluerunt: & ſicut Beatus Petrus primus fuit omnium Apoſtolorum, ita & hæc Eccleſia ipſius nomine conſecrata, Domino inſtituente, prima & caput ſit cæterarum, & ad eam quaſi ad matrem atque apicem, omnes majores Eccleſiæ cauſæ, & judicia Epiſcoporum recurrant, ejuſque juſtâ ſententiâ terminum ſumant, nec extra Romanum quidquam ex his debere decerni Pontifices.*

S. Nicolaus Papa *I. epiſt. ad Mediolanenſes*, quæ habetur, *in Cap. Omnes. diſt. 22. Qui autem Romanæ Eccleſiæ privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum Capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæreſim labitur; & cùm ille vocetur injuſtus, hic eſt proculdubio vocandus hæreticus. Fidem quippe violat, qui adversùs illam agit, quæ eſt mater fidei: & illi contumax inventur, qui eam cunctis Eccleſijs prætuliſſe cognoſcitur. Unde & ipſe ſanctus Ambroſius ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Romanam profitetur Eccleſiam.*

CONCLUSIO.

PRæadducta hiſtoriarum Eccleſiaſticarum, & Conciliorum ſacrorum fundamenta, cum fidei ſacris Litteris traditæ principijs, quibus nituntur, collata, Theologicè demonſtrant Papæ ſupra Concilium, quantumvis Generale, quà *abſtractivè* ſaltem acephalum authoritativam ſuperioritatem.

Explicatur & probatur. Si ipſam namque primævam Concilij Oecumenici aggregationem expenderis, *ex Matthæi 18.* pernoſces, oportere, fieri in nomine Chriſti, nempe vicariâ hujus authoritate Apoſtolicâ, præferente Chriſti nomen, non enim, niſi ſub hoc nomine aggregatis promiſit Chriſtus, ſe fore in medio eorum *ex verſu 20.* Ubi in Concilio ſic aggregato perventum fuerit ad ſententiam definitivam, oportet, hanc conſiſtere ex conſenſu duorum, nempe Capitis, nomen Chriſti vicarium præferentis, & reliqui Eccleſiæ Corporis hierarchici, ut ſic hiſce *duobus* (quorum ambo Apoſtolorum, Caput equidem Petri, reliquum verò hierarchicum Corpus Apoſtolici in unum aggregati Collegij ſunt ſucceſſores) *in unum conſentientibus, de re, quam petierint*, dogmatis nempe definiendi veritate, ex Chriſti promiſſo, adeoque infallibiliter *fiat eis à Patre, qui in cælis eſt.* Ex *verſu 19.* Cum quo illorum duorum conſenſu ſacer contextus connectit verba *præcedentis verſûs 18.* de *indefinitâ* ligandi, & ſolvendi poteſtate, Apoſtolis, quâ Eccleſiam, de qua *in præcedenti verſu 17.* fit ſermo, repræſentantibus, ſicque in Chriſti nomine aggregatis promiſſa, nec adeò hæc præeminentia competere poteſt Concilio, qua etiam *abſtractivè* acephalo, ſed quâ per vicarium Chriſti characterem *formaliter* Oecumenico. Quare in Concilio acephalicè ſpectato nihil eſt authoritatis, niſi quam Epiſcopi ex orbe Chriſtiano convocati pro Eccleſiæ Univerſalis Bono (ad quod juriſdictio Eccleſiaſtica *ex intrinſecâ* naturâ ſuâ *tranſcendentalem* habet ordinem) in unum conferunt. Nequit autem juriſdictio Epiſcopalis, tum quâ derivata ex Papalis poteſtatis plenitudine, tum quoad ſui *morale* exercitium omnimodum, non eſſe de illo *quocunque* ad regnum cælorum ordinabili, ſuper quo Chriſtus Petro, ejuſque Succeſſori contulit clavium poteſtatem cum *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate. Conſtat igitur, in Concilio *acephalicè* ſpectato, præter Epiſco- 64.

palem

pàlem characterem, & *radicalem* in hoc contentam juriſdictionem Eccleſiæ gubernativam, non niſi Papæ authoritate actuabilem, nihil moralitatis eſſe intelligibile, ſuper quo Papa non habeat ſuperioritatem à Chriſto ſibi conceſſam, ſed univerſæ præeminentiæ Concilio per Chriſtum promiſſæ reſpiciunt Synodum quà junctam cum Capite Chriſti vicario; veluti ex ſacrorum Conciliorum ſententijs *à n. 42.* adductis mox demonſtrabitur.

PROBATIO I.

In qua ad Theologicæ argumentationis formam reducuntur *præallegatæ* Oecumenicarum Synodorum ſententiæ.

65. ETenim *prima* Nicæna Synodus Oecumenica confirmationem dogmatum Concilij ſuffragio ſanciendorum, profitetur, ſubjectam eſſe confirmationi atque authoritati ſacræ Romanæ Eccleſiæ, non alio ex principio, quàm quòd B. Petro, ejuſque adeò Succeſſori dictum ſit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Ex dictis *n. 42.* Ex quo fundamento conſtat inſuper, Acta Synodi Conſtantinopolitanæ eſſe à Damaſo Papa revocata ad Concilium Romæ indictum, ut poſt eorundem examinationem, ſuâ authoritate firmaret decreta ac ſententias hæreſum condemnatorias, ſancitas in præfatâ Synodo Conſtantinopoli priùs celebratâ, cujus Patres non attento, quòd Conciliariter aggregati eas tuliſſent ſententias, obedienter ſe ſubmiſerunt Romano Pontifici, ſuos Legatos cum purgatione ad hunc mittendo. Ex dictis *n. 43.* Et hinc quando Epheſini Concilij Patres ſe tanquam Eccleſiæ membra ſancto ſuo Capiti Romano Pontifici devotos acclamârunt, oportet, hanc acclamationem intelligere de Eccleſiæ membris hierarchicis, quà *collectim* ſumptis, nempe in Concilio Oecumenico aggregatis, atque ut ſic Capiti, Neſtorianæ hæreſis condemnationem præfinienti, ſeſe coadunantibus; uti patet ex actis ejuſdem Concilij *cap. 15.* & *noſtrate n. 44.* Quod clarioribus verbis profeſſa eſt IV. Oecumenica Synodus Chalcedonenſis, Papam Romanum vocitans Eccleſiæ Univerſalis Pontificem, nec non Caput Univerſalis Eccleſiæ. *Ex n. 45.* Ex quo adeò principio, in præductis Chriſti ad Petrum *Matthæi 18.* prolatis verbis fundato, Concilium V. Oecumenicum, II. Conſtantinopolitanum profitebatur, quòd ſequeretur Apoſtolicam Sedem, cujus etiam eſſent communicatores, ei obediendo, & ab ipſa condemnatos condemnando. *Ex n. 46.* Cui principio inhærens *ſexta* quoque Oecumenica Synodus, Conſtantinopolitana *tertia*, Romanum Pontificem appellavit Primæ Sedis Antiſtitem Univerſalis Eccleſiæ, ſtantem ſuper fidei petram, cujus etiam authoritati Apoſtolicæ ſubmiſit decretorum ſuorum confirmationem. *Ex n. 47.*

66. Unde liquidum prorſus evadit, & clarè demonſtratum, præſidentiam Romani Pontificis unà cum authoritate Concilij confirmatoriâ, fundari in ejus præeminentiâ non erga ſingulos duntaxat Synodi Patres, ſed erga Univerſam Eccleſiam, atque adeò erga Univerſale quoque Eccleſiæ Univerſæ repræſentans Concilium. Illa ipſa verò definitiva, & Conciliarium ſanctionum confirmatoria authoritas, ſecundùm præductas Synodos Oecumenicas, fundatur in verbis Chriſti: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* At ex ſacri contextûs connexione noſcuntur verba etiam poſteriora: *Tibi dabo claves Regni cælorum. Et quodcunque ſolveris* &c. æquè ac priora verba habere reſpectum ad Univerſalem Eccleſiam. Illa verò clavium poteſtas, & *indefinita* ligandi & ſolvendi authoritas per *intrinſecam* naturæ ſuæ conditionem noſcitur importare ſuperioritatis præeminentiam. Quia igitur clavium ejuſmodi poteſtas, unà cum Petræ, ſuper quam ædificanda eſſet Eccleſia, prærogativâ per Chriſti verba, ſecundùm præallegatorum Conciliorum Oecumenicorum intelligentiam, noſcitur protendi ſuper Univerſam Eccleſiam, in Concilio Generali repræſentatam, imò juxta vocum à præactis Concilijs adhibitarum claritatem, ſuper Univerſale Concilium, Eccleſiæque ſanctæ in Synodo Generali cum Capite coadunata membra, in aperto jam extat probata Papæ ſuper Generali, quà ex membris Eccleſiæ hierarchicis in unum aggregatis conſiſtente Concilio, ſuperioritas.

Atque hæc eſt ratio, cur *ſeptima* Generalis Synodus tam promptè receperit Papæ ſuper ſacrarum imaginum cultu litteras Apoſtolicas. *Ex n. 48.* Cur etiam *octavum* Generale Concilium pronunciârit, ſibi non licere contra Summum Pontificem ſententiam dicere. *Ex n. 49.* Cur Concilium Lateranenſe ſub Alexandro III. edixerit, à Papa non poſſe recurſum haberi ad ſuperiorem. *Ex n. 50.* Cur in Concilio Lugdunenſi ſub Gregorio X. plenus primatus & principatus ſuper Univerſam Eccleſiam fuerit agnitus in Petri Succeſſore Romano Pontifice. *Ex n. 51.* Cur Concilium Florentinum definierit, Romanum Pontificem in univerſum terrarum orbem tenere primatum, ac Pontificem Romanum Petri Succeſſorem eſſe totius Eccleſiæ Caput. *Ex n. 52.* Cur denique Concilium Lateranenſe ſub Leone X. à Rege Galliarum comprobatum ac receptum, rejecerit, & nullitatis damnârit acta Synodi Baſileenſis ſuperioritatem Concilij ſupra Papam adſtruentis, adſtruendo econtra per inductionem prærogativas Papæ ſupra Concilium in antiquioribus Oecumenicis Synodis agnitas & approbatas. 67.

PROBATIO II.

In qua Papæ ſupra Concilium *abſtractivè* acephalum præeminentia vindicatur ex ſanctionum dogmaticarum illius ſuffragio editarum confirmatoriâ authoritate.

68. EXplicatur. Quantumvis enim Papa per ſuos Legatos, vel etiam per ſeipſum ſit præſidens in Concilio Generali, in hoc tamen claritatis gratiâ diſcernere oportet, tum quæ Concilij quaſi *acephalicè* ſpectati, quæque Capitis,

pitis, nempe Summi Pontificis, ſunt munera, tum pro iſto diſcrimine meliùs dignoſcendo expedit, ſignum temporis antecedens Papæ conſenſum, ſuffragij à Concilio Univerſo lati approbatorium, diſtinguere à ſigno, in quo *actualiter* fit acceſſus Papæ, authoritate ſuâ ultimatè definitivâ confirmantis dogma per majora ſaltem Concilij ſuffragia ſancitum. In ſigno igitur Papæ conſenſum, ſeu ultimatæ definitionis acceſſum authoritativum antecedente, noſcitur equidem Concilium legitimè congregatum in Chriſti vicario nomine, cui tamen pro tunc deficit adhuc infallibilitas in definiendis fidei dogmatibus. Nam licèt Chriſtus promiſerit, ſe in medio eorum fore, qui in nomine Chriſti, ſub authoritatis adeò Chriſti vicariæ, uni Romano Pontifici competentis, charactere ſunt congregati: hujus tamen aſſiſtentiæ, Chriſti infallibilitatem adferentis effectus, ſecundùm ſacrum Evangelij contextum, alligatur duorum, nempe Corporis hierarchici, & Capitis Eccleſiæ conſenſui. Quantumvis ergo Concilij Patres in ferendis ſuis ſuffragijs legitimè procedant, quantumvis etiam ſuffragiorum majoritas in unum collata, jam præferat Concilij Oecumenici conſenſum, pro ſigno tamen antecedente Summi Pontificis conſenſum ultimatè definitivum, atque Conciliaris dogmaticæ ſanctionis *authoritativè* confirmatorium, nondum ſubſiſtit infallibilitas per Chriſti aſſiſtentiam tunc ſortitura effectum, quando Duobus illis, Eccleſiæ ſcilicet Capite, & Corpore hierarchico per Concilium Oecumenicum repræſentato, inter ſe conſentientibus, quamcunque petierint dogmaticæ ſanctionis veritatem, certiſſimè impertiturus eſt Pater cæleſtis. Quandoquidem igitur antecedenter ad hoc ſignum Papalis ultimatè definitivi, & *authoritativè* confirmatorij conſenſûs, in decretis Concilij, quantumvis Generalis, necdum ſubſiſtat illa omnimodæ infallibilitatis prærogativa, ſed abſque acceſſu talis conſenſûs Pontificij Concilium ſubjaceat errabilitati; veluti demonſtrant exempla in argumento *ſecundo* latiùs expoſita: idcircò ex hoc etiam fundamento manifeſtè extat demonſtrata Papæ ſuper Concilium quaſi *acephalicè* ſpectatum præeminentia.

§. IV.

Corollarium.

69. EX dictis jam facilè infertur; quantum momenti ſit in rationibus, quibus Theologi nonnulli nituntur Papæ ſupra Concilium ſuperioritatem oſtendere. Ejuſmodi namque rationum vis & energia tota quanta eſt petenda ex earundem collatione cum fidei principijs, ſub Conciliorum Oecumenicorum ſanctionibus conformiter applicatis ad Theologicam aliquam ratiocinationem. *Prima* igitur ratio ejuſmodi delumitur ex hoc, quòd, cùm Chriſtus Eccleſiam ſuam maximè dilexerit, ſicque ipſi præcipuè voluerit, eſſe conſultum, optimam utique gubernandi formam in ea inſtituerit, qualis cenſetur eſſe Monarchica. Hæc autem ſubſiſtit ex uno ſupremo Principe, cui totum Regnum, oporteat, eſſe ſubjectum. Quandoquidem igitur Eccleſiæ ſanctæ Regnum conveniat, eſſe optimum, oportet, eatenus eſſe Monarchicum, ut ejus Princeps, Summus Pontifex neutiquam ſubjacere debeat Concilio, Eccleſiæ militantis Regnum in terra repræſentanti, ſed ſuper hoc, oporteat, illum habere ſuperioritatis præeminentiam.

70. Verùm alij econtra Theologi, dum regimen Monarchicum Ariſtocratico mixtum, cenſent puræ Monarchiæ præcellere, talem Eccleſiaſtici regiminis ſtatum non inconvenienter probant ex eo, quòd Chriſtus *Matthæi 18.* dicendo: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, hujus indefectibilitatem, atque adeò in decidendis fidei dogmatibus infallibilitatem non aliter ſanxerit, niſi cum reſpectu ad Eccleſiam, cujus Concilium Oecumenicum eſt repræſentativum. Unde in ordine ad dogmaticas ejuſmodi ſanctiones Chriſtus etiam *Matthæi 18.* conſummatæ infallibilitatis, ſaltem *ſecundùm nos* (quatenus ſcilicet nobis ex ſanctæ Eccleſiæ definitionibus hactenus innotuit) præeminentiam non vel ſoli Petro, vel ſoli Generali licèt Concilio, ſed Duobus in unum conſentientibus pollicitus eſt. Sub qua proinde & Capitis, extra Concilium etiam Regni cælorum claves obtinentis, & Concilij hierarchicum Eccleſiæ Univerſalis Corpus repræſentantis conjunctione, videtur Chriſtus conſummatum Eccleſiæ regimen ad fidei dogmata ſancienda procedere potens, conſtituiſſe ſub mixtâ Monarchici, & Ariſtocratici regiminis norma: ita tamen, ut, ſi hierarchicum in Concilio Generali Ariſtocratiæ normam præferens Eccleſiæ Corpus ſpectetur quaſi *acephalicè*, per Chriſti Domini inſtitutionem *ſuperiùs* probatam, omninò dici debeat Papa eſſe Concilio major ac ſuperior.

71. *Secunda* ratio petitur à cauſa poteſtatis Eccleſiaſticæ *Efficiente*, quæ eſt ipſemet Chriſtus conferens claves Regni cælorum, non Concilio *acephalicè* ſpectato, ſed vel plenè, quâ Caput etiam complectenti, ac *formaliter* Oecumenicæ Synodo Univerſali, vel etiam ſolâ Petro cum perpetuæ ſucceſſionis ordine, *dicens Matthæi 16. Tibi dabo claves Regni cælorum*: quod ex hoc etiam capite erat permaximè conveniens, imò neceſſarium, cùm propter difficultates in aggregando Oecumenico Concilio, in immenſum excreſcerent controverſiæ Eccleſiaſticæ, ſi his ab uno Capite ac judice ſupremo nullus imponi poſſet finis.

DIS-

DISQUISITIO V.

Utrùm ex appellatione à Concilio ad Papam, vel contra à Papa ad univerſalem Synodum validè demonſtretur Summi Pontificis ſupra Concilium ſuperioritas?

§. I.

1. HOc punctum cum Authoribus à ſe allegatis nervosè tractat Author *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 5. cap. 14.* Adſtruitur, inquiens, etiam Papæ ſuperioritas ijs omnibus argumentis, quæ probant, ſupremum eſſe Romani Pontificis Tribunal, nec ab illo licere appellare; *Aliorum ſortè hominum cauſas* (inquit Ennodius Diaconus, cujus doctrinam recepit, & approbavit, tanquam ſua Decreta, Concilium Romanum V. ſub Symmacho Papâ, quemque aliâ occaſione jàm *ſupra* citavimus) *Deus voluit per homines terminari: Sedis iſtius Præſulem ſuo ſinè quæſtione reſervavit arbitrio; voluit B. Petri Succeſſores cælo tantùm debere innocentiam.* Præmiſerat autem, Concilio poteſtatem, quam aliàs non habuiſſet, ad judicandum Papam, ab ipſomet Pontifice conceſſam: *Iudicia & iſte voluit, amavit, attraxit, ingreſſus eſt: & , quòd poſſet fidelium corda doloris juſti aculeis excitare, venerando Concilio authoritatem, etiam contra ſe, ſi mereretur, indulſit.*

2. Concilium Lateranenſe ſub Alexandro III. majorem vult adhiberi cautelam in eligendo Romano Pontifice, quia Electorum quidem reliquorum electio, vel electus Epiſcopus, emendari poterunt, ſed quoad Romanam Eccleſiam *non poterit ad ſuperiorem haberi recurſus.* Concilij Lateranenſis ſub Leone X. teſtimonium protulimus *ſupra*.

3. Cæterùm ſi in propria cauſa Romani Pontifices audiri debent (fieret autem illis magna injuria, præſertim ſanctitate, doctrinâ, & prudentiâ conſpicuis, ſi non audirentur) plurimi ſunt, qui hanc ſuæ Sedi authoritatem vindicârunt. In collectione Lucæ Holſtenij in Synodo Romana *num. 8.* Bonifacius Rufo Theſſalonicenſi ſcribit. *Talia ſcripta direximus, quibus univerſi fratres intelligant, primò convenire te citra conſcientiam minimè debuiſſe: deinde de noſtro non eſſe judicio retractandum.* Nunquam etenim licuit de eo rurſus, quod ſemel ſtatutum eſt ab Apoſtolica Sede, tractari.

4. S. Gelaſius *in Epiſt. 3.* jàm *citatâ*, quæ eſt ad Epiſcopos Dardaniæ; *Cuncta*, inquit, *per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententijs ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apoſtolis jus habeat reſolvendi, utpote quòd* de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio: *Si quidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.* Deinde varijs exemplis confirmat authoritatem Summi Pontificis ſupra Concilia; *Sed nec illa præterimus, quòd Apoſtolica Sedes frequenter, ut dictum eſt, mere majorum etiam ſinè ullâ Synodo præcedente, & abſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, nullâ exiſtente Synodo, quos oportuit, habuerit facultatem: ſanctæ memoriæ quippe Athanaſium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apoſtolica, quia damnationi Græcorum non conſenſit, abſolvit; itemque ſanctæ memoriæ Flavianum Pontificum congregatione damnatum pari tenore, quoniam ſola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, potuiſque, qui illis receptus fuerat, Dioſcorum, ſecundæ Sedis Præſulem, ſuâ authoritate damnavit, & impiam Synodum non conſentiendo ſubmovit, &c.* Idem ſcribit *Epiſt. 4.* ſeu *commonitorio ad Fauſtum. Nobis opponunt Canones, dum neſcunt, quid loquantur, contra quos hoc ipſo venire ſe produnt, quòd Sanctæ Sedi ſana, reſtáque ſuadenti parêre fugiunt. Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri; ab ipſa verò nuſquam prorſus appellari ſanxerunt, ac per hoc* illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium. *Nec de ejus unquam præceperunt judicio judicare, ſententiámque illius conſtituerunt, non oportere diſſolvi, cujus potiùs ſequenda decreta mandárunt.*

Gelaſium ſecutus & imitatus eſt Nicolaus 5.
1. *epiſt. 8.* etiam *ſupra citatâ*, quæ eſt *ad Imperatorem Michaelem: Quoniam*, inquit *cùm ſecundùm Canones, uti eſt major authoritas, judicium inferiorum ſit adverendum ad diſſolvendum, ſcilicet, vel ad roborandum, patet profectò, Sedis Apoſtolicæ, cujus authoritate major non eſt, judicium à nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſi quidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Iuxta quod & Bonifacius, atque Gelaſius ſanctiſſimi Præſules, non ſuis adinventionibus, ſed Eccleſiæ Romanæ conſuetudines non ignorantes, dicunt.*

Non minùs perſpicua eſt Paſchalis II. ſen- 6.
tentia *Epiſtolâ ad Archiepiſcopum Polomiæ*, relatâ à Baronio è Codice Vaticano *ad annum 1102. Ajunt, in Concilys ſtatutum non inveniri, quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Concilia ulla præſcripſerint*, cùm omnia Concilia per Eccleſiæ Romanæ authoritatem, & facta ſint, & robur acceperint *& in eorum ſtatutis Romana patenter authoritas excipiatur.*

Denique nec ipſi Anteſignani authoritatis 7.
Conciliaris auſi ſunt indiſcriminatim aſſerere, à Summo Pontifice poſſe ad Concilium provocare in quolibet caſu. *Non eſt fas* (inquit Ioannes Gerſonius *Tractatu, quomodò, & an liceat in cauſis fidei à Summo Pontifice appellare à Papa, vel ejus judicium in cauſis fidei declinare*) *appellare à Papa, vel ejus judicium in cauſis fidei declinare, non quidem pro omni. & in omni caſu, ſed quando facit id, quod in ſe eſt, & quando non apparet devius à fide, ſed ambulat rectè ad veritatem Evangelij ſinè perſonarum acceptione.* (Ecce quibus in caſibus ſecundùm Gerſonium à Summo Pontifice non licet appellare) *Porrò Dominus noſter tollere poterit efficaciter ſuſpicionem finiſtram, quæ contra Sanctitatem ſuam fieri poſſet, ſi dicta ſua factis compenſet: hoc eſt, ſi ſponte, nullo requirente, damnet illam doctrinam peſtiferam, & crudelem contra Polonos cum ſimilibus alijs, cum*

tali celeritate, & rigore, qualem fidei materia vergens in ſcandalum, & perniciem Reipublicæ poſtulat, & requirit, procul abjectâ quâvis acceptione perſonarum.

8. Materiam iſtam egregiè tractat Franciſcus Victoria *relectione 4. propoſit. 20.* ubi appellationes iſtas reijciens, poſt alias ſolidas probationes addit; *Præterea hoc probatur experientiâ, & exemplis, quæ in moralibus faciunt magnam probationem.* Omnes enim appellationes hactenus factæ ad Concilium, malè ceſſerunt, & tandē devenerunt in ſchiſma aliquod, vel etiam hæreſim. *3. Quia hoc eſſet magna occaſio perturbationis in Eccleſia: quia ſi Papa timeret, ne facta ejus deberent reſcindi in Concilio, nunquam vellet congregare Concilium, cum magnâ jacturâ profectò rerum Eccleſiaſticarum; & congregare ſinè illo, vel non licet, vel eſſet valde difficile. Semper enim erunt aliqui, imò major pars, qui velint ſequi partes Pontificis, & unus Princeps faveret Concilio, alius Pontifici; & ſic nihil pacificè, nec ad utilitatem Eccleſiæ fieri poſſet: imò eſſent multò majores perturbationes, ut experientiâ compertum eſt.* Nec minùs acriter illas appellationes impugnat Nauclerus *de Monarch. Eccleſ. lib. 3. cap. 10. Quintum denique,* inquit, *ac poſtremum de præcipuis privilegium illud eſt, de quo hic quæſtio vertitur, quod ſupra tetigimus, contra quod ridiculæ fiunt à quibuſdam Schiſmaticorum partes ſuâ partim malitiâ, partim imperitiâ ſoventibus, objectiones, nonnullaque ad ſuam confirmandam rebellionem exempla producuntur, quæ à doctiſſimo noſtræ ætatis Theologo viro ſanctiſſimæ vitæ Valeo, eruditè refutata, & exploſa ſtudioſus Lector videre poterit. Tot ſacris Eccleſiæ Decretis, Canonibuſque veluti Divini ſancti Spiritûs oraculis ritè conſideratis, juſtòque ratiocinio, Theologicæque ſapientiæ trutinatis examine, quàm juſtè ſpiritualem anathematis gladium contra provocantes à Pontificij Monarchæ judicio ad futurum Concilium, à ſanctiſſimis Sedis Apoſtolicæ Præſulibus evaginatum fuiſſe, credere debemus.*

9. Teſtatur libertatum Eccleſiæ Gallicanæ defenſor Dominus Petrus de Marca, uſum illum eſſe novum. Sic enim inchoat *cap. 17. lib. 4. Superiore capite novam quandam rationem vidimus in Eccleſiam invectam ab ijs, qui ſe Romanæ Curiæ cenſuris prems exiſtimabant, ſcilicet appellationem à Papæ Decreto ad futurum Concilium. Novam dixi, quia nunquam in Eccleſia admiſſa fuit provocatio à Papa ad Concilium. Numero autem 4.* originem notat his verbis; *Primus omnium, qui appellatione ad Concilium uſus eſt, prodit ſe apud Hiſtoricos Fridericus II. Imperator.* Sed ut refert Matthæus Pariſius in verbis à Marca relatis, Legatus Friderici appellavit à Concilio ipſo generali, quod tunc ſcilicet anno 1245. Lugduni celebratum erat, ad aliud generalius. *Appellavit pro eo ad Concilium proximè futurum generalius. Nec enim nunc omnes Prælati, vel Principum Procuratores apparent hîc impræſentiarum.*

10. Itaque appellationum illarum origo, ut alibi videbimus, ad Gallos referenda erit, qui anno 1303. nomine Philippi, dicti Pulchri, Franciæ Regis appellârunt à Bonifacio VIII. ad futurum Concilium. *Primo* loco illam refert, qui probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ collegit, *cap. 13.* cujus titulus eſt de hujuſmodi appellationibus. Verùm tunc allegabatur, aut fingebatur, Bonifacium non eſſe legitimum Pontificem, & perinde appellabatur ad futurum legitimum Pontificem, ut ad Concilium generale.

Nec niſi poſt ſchiſma invenietur interpoſita 11.
appellatio abſoluta à Summo Pontifice pro vero accepto, ad futurum Concilium. Itaque cùm Concilium Papæ præponi cœpit, aperta eſt via ad appellandum ab illo ad iſtud. Multùm autem verendum eſt, neillæ appellationes eo fine aſſumantur, ut obtegatur inobedientia prætextu Concilij, quod vel impoſſibile, vel difficillimè haberi poſſe, compertum eſt.

Cæterùm antiquorum Scriptorum in Gal- 12.
lia, tum in alijs provincijs Chriſtianis doctrina erat, à Papæ ſententiâ non poſſe provocari: ita Hincmarus Epiſcopus Rhemenſis *tom. 2. epiſt. 44.* quæ eſt ad Epiſcopos Diœceſis Rhemenſis *n. 25.* Ivo Carnotenſis *in Decreto par. 5. cap. 9. & 10. & epiſt. 233. & 236.* Protho Presbyter Prumienſis *de ſtatu domûs Dei lib. 3.* S. Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis *epiſt. 73.* S. Antoninus, & alij etiam ex recentioribus ſanctæ Sedi minùs æquis, ut Carolus Feuretus *lib. 9. de abuſu cap. 3. num. 5.*

Denique cùm Summo Pontifici vineæ 13.
cuſtodia à Salvatore commiſſa ſit, ut confeſſa eſt Synodus Chalcedonenſis in relatione ad S. Leonem; id eſt, cùm *Petro totius Eccleſiæ cura commiſſa ſit*, ut ſcribit S. Gregorius *lib. 4. Epiſt. 32.* cùm idem officium ad ſingulos Petri ſucceſſores tranſierit, & ſingulis cum S. Fulberto Epiſcopo Carnotenſi *epiſt. 22.* dici poſſit; *Dilectiſſime pater, cui totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt*: cùm eis Gregis ſit commiſſa cuſtodia, ut docet S. Epiphanius de B. Petro *Anchoratûs cap. 4.* Cùm Summus Pontifex alijs quàm pluribus titulis à ſanctis Patribus inſigniatur, quibus ſignificatur, *unum Papam eſſe ſuper Eccleſiam totius mundi*, ut Epiſcopi Patarenſis *apud Liberatum Brev. cap. 22.* verbis utar, quomodò illi præferendum eſſet Concilium generale, licèt totam Eccleſiam ſinè Pontifice repræſentaret? Quomodò ſucceſſor ejus, cui *totius Eccleſiæ gubernacula tradita ſunt*, ut prædicat ſanctus Maximus Epiſcopus Taurinenſis *homil. 3. in Natal. Beatiſſimorum Petri & Pauli*, gubernandus ipſe eſſet ab Eccleſiæ parte quantumvis præcipuâ? Sanior videtur ſententia Ioannis de Selva in Senatu Pariſienſi Præſidis *tract. de Benefic. par. 3. q. 8. num. 32. Papa*, inquit, *præfertur toti Concilio.*

§. II.

Referuntur, ac expenduntur argumenta Adverſariorum.

ARGUMENTUM

Oppoſitum à Toſtato Abulenſi Epiſcopo *Defenſor. par. 2. cap. 76.*

APparere, ait hic Author, ex fundamentis 14.
Evangelicis *Matthæi 18.* traditis, Chriſtum reli-

Digitized by Google

reliquisse in Ecclesia unum tribunal supremum, quod de omni homine haberet judicare, & illud esse Concilium Generale, Universalem Ecclesiam sufficienter representantem. Et illud tribunal esse impeccabile; nec ullo modo errare posse in his, quæ sunt de necessitate salutis. Et ob hoc pertinere ad ipsum, judicare & determinare ultimate de omnibus dubijs, tam in fide, quam in moribus *moralibus*, & reali ejus determinationem non licere alicui fideli non resistere, quia manifestè Divino judicio resisteret. Ad hoc intentum facunt exempla quam plurima collecta ab Authore libri *De falsâ Ecclesiæ immunitatis cap. 13.* Nempe ad futurum Concilium adversus Bonifacium VIII. appellavit Philippus Pulcher anno 13. Cui appellationi accesserunt Pariſij Galliæ, unà cum Universitate Parisiensi. *Ex dicto cap. 12. n. 2. & 3.* Regius item Procurator Caroli VII. contra Pium II. ad futurum Concilium appellavit anno 1460. n. 10. Pariſij item appellavit Ludovicus XI contra Sixtum IV anno 1478. Item Universitas Parisiensis adversus Innocentium VIII. anno 1491. Et postea contra Leonem X. anno 1515. *n. 11. & 12.*

15. In *præcitato libro de Gallicanæ Ecclesiæ immunitatibus* ex variis Authoribus indicantur à Papa ad futurum Concilium appellatæ, tum Legatus Friderici II. contra Innocentium IV. anno 1246. Tum Ecclesia Anglicana adversus eundem Pontificem anno 1246. Tum Cleri & Nobilitas ejusdem Regni adversus Urbanum IV. anno 1384. Tum Ludovicus Imperator ex Domo Bavarica adversus Joannem XII. anno 1331. Tum Generalis Ordinis Minorum contra eundem anno 1331. Tum Respublica Venetæ contra Julium II. anno 1509. Tum Respublica Florentina adversus eundem Julium anno 1512. Tum Carolus V. contra Clementem VII. anno 1526. Tum Cardinalis Columnensium cum sua familia adversus eundem Clementem anno 1527.

Responſio.

16. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 3. n. 4.* Respondet, Huiusmodi appellationes fuisse ad Concilium factas non tanquam ad judicem tribunal, & judicem Papæ, à quo videbant Papales sententiæ reciendi posse, sed ad melius plenâque informandum ipsum Papam; quibusmodi quæstiones in materia fidei, aut morum adeò graves, tamque delicati deliberationis nata, ut Concilium Universale omnium Nationum sit necessarium, imo quo tempore Papa non crederet sufficienter informari posse, ac instrui, ut procedere queat ad definitivam sententiam. Atque pro eâ ejusmodi sanctos Patres, quando Concilium Universale inijcere necessarium, esse intelligendos; Ipse etiam S. Augustinum *lib. 2. contra duas epist. Pelagianorum cap. 12. & lib. 1. de Baptismo contra Donatistas cap. 7. & cap. 18.* item *lib. 2. cap. 4.* adhibuisse eum formâ Philippi Francorum, & Pariſiensis Universitatis, ubi tunc ad futurum Concilium appellantium sub hoc tenore: *A sanctissimo Domino nostro multis debetur consilio ad ipsum melius consulendum, & ad id sedum*

Apostolicum multiplex consuetudinem, vice vim ad sacrosanctum Synodum celebrandam, illamque, vel ibi, ad quem, sive ad quos de pace provocare, vel appellare licet &c. Unde patet, appellationem hujusmodi non interpositam fuisse ad Concilium, cui Papæ opponitur, sed ad Concilium authoritate Papali futurum, & ad Papam in Concilio melius informandum.

Exceptio.

EXcipi potest ex parte adversa. In Sessione 4. Sacræ Concilij Constantiensis huiſe Papæ Martino V. ſuppicatum : *Ut hæreticos, ac errores, ſuchareſes per ſacram Synodum damnatos pariter damnaret, atque damnatos publicè pronunciaret, antequam Concilium diſcederetur ; aliquin proteſtari de gravamine, & appellando ad futurum Concilium. Quibus ſic ſuctis, Papam dixiſſe ad prædicta reſpondendo, quòd omnia & ſingula determinata, tam circa fidem, & damnationes ſuchas per præfatum Concilium Conſtantiæ tenere, & inviolabiliter obſervare velle, & nunquam contrare quoque modo ; ſiquiſe Conſtantiæ ſuchas approbabat, & ratificabat, & non aliter, nec aliomodo.* Hæc igitur ad futurum Concilium provocatio & appellatio adversus Papam, ubi fuam approbationem decretis Conſtantiæ ſuchas nullatenus imperitus, quid continuiſſet vel rationi, vel utilitati, ſi in Concilio futuro non fuiſſet vis & authoritas compellendi Papam ad talem confirmationem?

Responſio.

SCiſcitari lubeat è contrario, ſi Concilio fuiſſet authoritas compellendi Papam, ut ſuam pro confirmandis decretis illis adjuceret authoritatem, cur non ipſumet Synodus Conſtantiensis fuerit ab isti ergo Papam authoritate ? Ad quid ergo eo indigere potuerat ea ad futurum Concilium provocatio & appellatio, ſi ipſi Generali Conſtantiensi Synodo, utpote quæ non minoris cum futuro Concilio authoritatis fuerat, non erat vis, ad Papam pro dicta approbatione compellendam ? Iuſtiſſima hæc ratio fane evincit, aliquem ſubeſſe appellationis hujus ſophiſmatem, ex qua nullatenus probari valeat Concilij ſupra Papam ſuperioritas. Nempe appellatio ejusmodi *impropriè* dicta in eo le tenebat, quòd nempe ipſum Concilium proferri debuerit, in le *acephalus* iumpto, abſque Capitis interventu non ellecommunitam authoritatem pro ſuis decretis, à ſe Conſtantiensi licèt ſacta, ſub communi infallibilitatis ſe mandis, ſed ad hanc obtinendam indigere adhuc Papæ confirmatione & approbatione authoritativa ; confo mitte Christi ; or dinatione, ſecundum quam *Matthæi 18.* conſummata in fidei ſanctionibus, Concilia inter licè factio, infallibilitas promittitur ex conſenſu Doctorum, Capitis ſcilicet & una hierarchici Ecclesiæ Corporis ex Patribus Catholicis confitentes. Quare illa ad Concilium futurum appellatio non habebat rationem *ſtrictæ* ac *propriæ* dictæ appellationis, cujus naturæ eſt, ut ſit ejusmodi tuncem

17.

18.

tionem ab inferiore ad superiorem, sed erat provocatio à Papa tanquam Ecclesiæ Capite per suæ Oecumenicæ authoritatis accessum consummare omnimodam fidei decretorum à Christo promissam infallibilitatem potente ad Synodum non quà *acephalicam*, sed quà *completè* ac *formaliter* Oecumenicam, ut sic Papam ipsum, ceu Concilij Caput taliter importantem, ut Papa respectu Concilij quà *acephali* esset major ac superior, attamen Concilium, quà plenè Oecumenicum, præmineret Papæ solitariè accepto quoad consummatæ saltem quoad nos infallibilitatis prærogativam, absque ullà tamen erga Papam superioritate, utpote quod totam hanc præeminentiam, unà cum *indefectâ* solvendæ & ligandi potestate authoritati Papali compare non aliter obtineret, nisi quà *completè* Oecumenicum, ut sic involvens ipsum etiam Pontificem, quà Ecclesiæ Caput; veluti hæc patent tum ex *antecedentibus*, tum elucescent ex *proximè subsequentibus*.

CONCLUSIO.

19. QUamvis ad Concilium *formaliter* & *completè* Oecumenicum, ipsummet adeò Papam includens, in rebus præcipuè fidei spectet ultimatum judicium ex Papæ simul & Synodi consensu consummandum, hinc tamen minimè infertur, à Papa posse *strictè* ac *propriè loquendo*, appellari ad Concilium Oecumenicum.

Explicatur & probatur. Ponamus, in Veteri Testamento super causâ aliquâ ex portis, seu tribunalibus Regijs ad Sacerdotium, magnumque Concilium, cui præsidebat Summus Pontifex, delatâ, fuisse ab hoc ex ipsismet Divinis judicialibus legibus pronunciatam judicij veritatem: attamen Regem ejus temporis non acquievisse, sed interpellâsse Pontificem, ut ingressus Sanctuarium, Dominum consuleret super eadem judicij veritate, vel ex *Thummim* & *Urim* super tali judicio majorem adhuc Divini Oraculi requireret certitudinem: num dicere fas est, talem à Rege factam Summi Pontificis interpellationem habuisse rationem *strictæ* appellationis? In tali causa ab ipsomet Sacerdote Maximo, unà & Magno Concilio fiebat recursus ad eundem Summum Pontificem, quatenus ipsi soli erat Divinitus concessum, ut semel in anno ingressus Sanctuarium, posset consulere Dominum, vel ex *Thummim* & *Urim* reportare Divinum Oraculum. Qui proinde ad Summum Pontificem recursus non erat de uno Judice inferiori ad alium superiorem Judicem, sed ad eundem, quà diversis à Deo dotatum prærogativis, nec adeò *strictè loquendo*, poterat dici appellatio.

20. Pari proportionaliter ratione contingere potest, imò de facto contigit circa hæresin à Luthero excitatam, cujus falsa dogmata primitus erant Romæ damnata a Leone X. Pontifice Maximo, at cùm ista condemnatio haud proficeret, sed hæresis latiùs diffunderetur, à Regibus & Principibus facta est instantia, ut Papa congregaret Concilium Oecumenicum. Cur hoc? Non eâ quidem ratione, ut Concilium sine Papa, ceu Capite definiret, & ultimatam proferret sententiam, sed quia Summus Pontifex, per cujus authoritatem unicè stat Concilium *formaliter* & *completè* Oecumenicum, est quidem Petra, cui superstruitur ædificium Ecclesiæ, habeòque sibi à Christo collatas claves Regni cælorum cum *indefectâ* ligandi & solvendi in terris potestate: in vi cujus potest *authoritatè* super fidei dogmatibus pronunciare Judicij veritatem. Attamen præter istam prærogativam est ipsi Divinitus concessum privilegium, ut in nomine Christi, adeòque hujus vicariâ sibi propriâ authoritate, possit cogere Concilium Oecumenicum, in eòque munus Præsidis ac Iudicis exercere, ita tamen, ut ultimata, omnimodam & consummatam in sanctionibus fidei infallibilitatē obtentura sententia judicaria, neque ex solius Concilij suffragiorum majoritate, vel etiam uniformitate, neque ex solius Papæ arbitrio, sed ex utriusque consensu subsistere debeat. Quod adeò Concilij Oecumenici Sanctuarium ingrediendi, indeque prorsus infallibile, & consummatum super fidei quæstionibus judicium reportandi, privilegium singulare est Summi Pontificis præeminentia Divinitus constituta, non absimilis illi prærogativæ, quam Veteris Testamenti Pontifex habebat in Divino oraculo ex *Urim* & *Thummim* reportando: ille ipse namque Summi Pontificis ad Concilij suffragia accessus & consensus est instar *Urim* & *Thummim*, obtinens ex Christi Domini promisso consummatæ infallibilitatis omnimodam judicij certitudinem ac veritatem. Quando igitur à Summo Pontifice, ex suæ licet Apostolicæ authoritatis Cathedrâ, extra Concilium tamen pronuntiante, ad Concilium Oecumenicum, quà ipsummet Papam includens, atque adeò ad Papam ipsum, quà consentiendo Concilij suffragio, ultimarum omnimodæ & consummatæ ex Christi promisso infallibilitatis certitudine nixum judicium proferentem fit appellatio, nequit talis à Pontifice extra Concilium pronuntiante, ad Papam in & cum Concilio ex consensu utrinque præstito, ultimatè definientem recursus, *propriè loquendo* dici appellatio, cùm fit ab uno ad eundem, sub diverso tamen statu constitutum, & secundùm diversas à Christo constitutas prærogativas consideratum Iudicem.

PROBATIO I.

In qua refutatur Abulensis argumentum cum exemplis *ibidem* productis.

21. IBenter equidem damus, Concilium Generale, quà *formaliter* & *completè* Oecumenicum, ipsummet adeò Papam includens, esse ultimatam in Ecclesia tribunal circa fidei, aut morum sanctiones dogmaticas pronunciare potens. At in hoc sacro tribunali plerumque incipit judicium à quæstionibus *Facti*, quà conferendis cum quæstionibus *Iuris*, fidem, aut mores concernentibus. Id etiam, quod *Facti* est,

Digitized by Google

est, ejus quandoque conditionis est, ut importet statum causæ quoad personas, vel ipsam etiam substantiam suam spectatæ, duntaxat particularem, quandoque verò habet respectum ad Universalis Ecclesiæ statum publicum. Sub priori equidem causæ quâ particularis statu nefas prorsus foret, à sententiâ Summi Pontificis *juridicè* latâ provocare ad Concilium, quamvis illi, qui se læsum probare potest, facultas supersit, à Papæ judicio recurrere ad Papam meliùs informandum, qui tamen recursus nequit habere rationem appellationis eo ipso, quòd de uno minùs bene, uti prætenditur, informato judice fiat recursus ad eundem meliùs informandum.

22. Quòd si *Facti* quæstio concerneret totius Ecclesiæ Bonum publicum, tunc equidem videri potest, à Papa minùs bene informato circa causam concernentem publicum Ecclesiæ statum, licere provocare ad Concilium *formaliter* & *completè* Oecumenicum, ceu ultimatum Ecclesiæ sanctæ tribunal, eo ipso tamen, quòd hujus sancti tribunalis quasi anima & forma sit Papæ authoritas Oecumenica, neque illius judicium definitivum, seu sententia ultimatè decisoria subsistat, nisi ex Papæ cum Concilij suffragiis majoribus consensu authoritativo, Conciliarisque adeò decreti authorizativo accessu, nequit talis à Papa extra Concilium statuente, ad *completè* Oecumenicum, ipsummet Papam ut sic *formaliter* includens Concilium, provocatio subire rationem *strictæ*, ac *propriè* dictæ appellationis.

PROBATIO II.

In qua discutitur vis oppositæ exceptionis, & super hac repositæ responsionis.

23. IN quæstionibus fidei, ubi Papa ex suæ Apostolicæ authoritatis cathedrâ protulit sententiam hæresis alicujus condemnatoriam, sed hâc non attentâ, malum hoc publicam perturbans Religionem serpit latiùs, non in Summo duntaxat Pontifice est obligatio recurrendi ad ultimum Ecclesiæ sanctæ tribunal, & Concilium Oecumenicum, pro adhibendo remedio adversùs sanctæ Ecclesiæ pacis perturbatores: sed insuper in ejusdem sanctæ Ecclesiæ Præsulibus, uti etiam in Christianis Principibus, præsertim Regibus ad Ecclesiæ universale Bonum procurandum, vel ex Christiano charactere, vel ex juramento, vel etiam ex muneris & characteris Episcopalis *intrinsecâ* ratione stat jus & obligatio urgendi Papam ad celebrandum Concilium Oecumenicum. Quæ proinde erga Papam pro Synodo Oecumenicâ instantia, licèt in vi præinsinuati juris fiat, sicque interponi fortassis contingat quandam à Papa extra Concilium decernente provocatio ad Concilium Oecumenicum, quâ ipsummet etiam Papam *formaliter* includens, attamen *ex antecedenter* dictis constat, nullatenus subire posse *strictæ* appellationis rationem.

24. Pari adeò modo ad finem Concilij Constantiensis fuit interposita appellatio à Papa ad futurum Concilium, casu, quo Pontifex Maximus noluisset decreta fidei *Conciliariter* concluſa suæ authoritatis accessu, & consensu approbare, & authorizativè confirmare. Ubi namque decreta fuerant *Conciliariter* concluſa, ad sui firmitatem & consummatam fidei infallibilitatem, ex Christi præscripto, ita indigebant Papæ consensu authorizativo, ut ad hunc à Papa exigendum jus esset tum Concilio *acephalicè* adhuc spectato, tum singulis Præsulibus, vel etiam fidelibus universis. Quòd si proinde Papa hunc decretorum Conciliarium authoritativum consensum suum non tantùm denegâsset, sed, si quæ à fidei veritate fuissent discordantia, *positivè* reprobâsset, tunc decreta ejusmodi prorsus nulla & inania extitissent. Ubi verò Pontifex suum consensum sanctionum Synodalium authorizativum suspendisset, tunc harum firmitas tamdiu mansisset in suspenso, quamdiu non esset eisdem accessura Summi Pontificis approbatio & confirmatio. Quare tum Concilio, quamdiu hæc non accederet, *acephalico*, tum Præsulibus Ecclesiæ jus erat semper integrum, apud Papam tollandi pro tali consensu: & dum iterum iterumque suspenderetur, causam pertrahendi ad futurum Concilium, ut in eo caperetur experimentum, vel de conjungendo utriusque Concilij & Papæ consensu, vel de hujus *positivâ*, sicque decretorum annullativâ reprobatione. Iuxta quem adeò modum illa sub Constantiensis Concilij finem interposita hypothetica, à Papæ gravamine, dum scilicet nollet suum authorizativum consensum decretis *Conciliariter* factis adjungere, ad futurum Concilium appellatio nihil aliud importabat, quàm instantiam recursûs ad futurum Concilium, ad effligitandum mutuum & Concilij & Papæ super Conciliaribus decretis consensionem, ut omnimodæ hinc infallibilitatis certitudo & firmitas consummata accederet Synodalibus sanctionibus. Ex cujus adeò appellationis modo & conditione per se liquidum & manifestum est, nullam inde probari Concilij, præsertim *acephali*, super Papa superioritatem.

§. III.

Nostratis sententiæ argumenta referuntur ac expenduntur.

ARGUMENTUM I.

In quo per sacrorum Canonum, ac Theologorum authoritates ostenditur, ita esse Papæ authoritatem judicandi de omnibus, ut nulli, nec adeò Concilio *acephalo*, liceat judicare de ejus judicio.

25. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 7. n. 1.* ad hoc probandum, inducit sacros Canones ex Gelasij rescripto *in Cap. Cuncta. 9. q. 3.* & *Cap. Ipsi. 9. q. 3.* Item ex S. Bonifacij Martyris litteris *Cap. Si Papa. dist. 40.* Nec non ex Concilij Sinuessani ad Marcellinum Pontificem responso, per quod idololatriæ à Summo Pontifice patratæ, & ad illius Concilij judicium delatæ

delatæ punitio non arrogabatur à Synodo, sed ad ipsius Pontificis arbitrium referebatur.

24. Adjungit idem Author Theologorum in hanc rem sententias, inter quos facilè princeps S. Thomas *lib. de Pot. q. 10. art. 4. ad 13* ita disserit: *Ex Gestis Chalcedonensis Concilij habetur primò, quòd sententia Synodi à Papa confirmatur: secundò, quòd à Synodo appellatur ad Papam: tertiò, quòd à Papa ad Synodum non appellatur, ut habetur ex gestis Concilij Ephesini.* Similia fasiori quodam stylo tradunt B. Augustinus Triumphus *de potestate Ecclesiastica q. 6. art. 1.* B. Antoninus *in Sum. tit. 23. cap. 3. §. 3.* item Dovalius Doctor, & Theologus Sorbonicus *lib. 4. q. post.* Nec non S. Bernardus *epist. 215.* quorum verba videre licet apud *præcitatum* Authorem *Regalis Sacerdotij*. Quandoquidem igitur Papæ judicium ejus sit authoritatis, ut ab eo nefas sit appellare ad Concilium præcipuè *acephalum*, consequens est, huic nullam esse super Papâ superioritatem, sed è contrario cùm à Synodo appelletur ad Papam, huic esse super Concilio superioritatem.

Exceptio.

25. EXcipi potest ex parte adversâ. Si pro casu etiam præsentis status Summus Pontifex super ipsissimâ hâc Papæ supra Concilium *acephalum* superioritate ferret sententiâ decisoriam, Clerus verò Gallicanus se gravatum prætendens, appellaret ad futurum Concilium, numquid illa Papæ sententia subjicienda foret judicio Generalis Synodi eapropter congregandæ, ad ultimatum judicium super illâ Papæ sententiâ ferendum? At numquid ex hoc alia Concilij super Papam, ejúsve judicium superioritas videretur erincendâ?

Responsio.

26. CAsu, quo appellatio fieret ad Concilium *acephalum*, non esset in hoc reperibilis ulla præeminentia, nisi quæ subsisteret ex jurisdictionum Episcopalium ad universale etiam Ecclesiæ Bonum ex natura sua *intrinsecè* coordinatarum in unum collatione. At verò sicuti Papa super singulis Episcopalibus jurisdictionibus habet authoritatê superioritatis, sic quia hisce in unum collectis, quamdiu eisdem non accedit Oecumenica Papæ authoritas, nulla ex Dei verbo noscitur supervenire altior quædam prærogativa *Divino jure* sancita, superexcedens Papæ authoritatem Oecumenicam, ideo appellatio à sententia Papæ ad tale Concilium *acephalum* esset à superiore ad inferiorem, nullius adeò valoris, quinimò sacræ Pontificiæ Majestatis aperta temeratio.

27. Nec juvaret, etiamsi supponeretur, quod tamen verum non est, *illas Episcopales jurisdictiones in unam Synodum Generalem acephalam collatas, esse immediatè à Christo in singulis etiam Episcopis, essèque adeò Juris Divini, super quas nulla proindè Summo Pontifici competere posset authoritas.*

28. Hoc, inquam, posito, sed minimè dato, dicendum adhuc foret, saltem *moraliter* jurisdictionum ejusmodi Episcopalium usum contineri adhuc sub illo quocunque ad regnum cælorum in terris ordinabili *morali*, super quo Christus Petro, ejusque Successori contulit superioritatis præeminentiam, nec adeò talium jurisdictionum in unum etiam Concilium *acephalum* collatarum usus *moralis*, atque adeò quodcunque ex tali Concilio promanans judicium prævalere posset Papæ judicio, sed hujus tanquam Superioris sententiæ deberet prorsus subjacere. Quare ex hoc etiam capite Concilij *acephali* super Papæ sententiam prætensum judicium, in vi supereminentis Pontificiæ authoritatis esset nullum & invalidum. Si equidem pro casu præsupposito, Clerus Gallicanus à Summi Pontificis sententiâ provocaret ad Generale *completè*, ac *formaliter* Oecumenicum Concilium, tunc equidem Papa, cui est commissa universalis cura, ex vi sui officij obstringeretur ad procurandum consummatum ex Concilij quâ *formaliter* Oecumenici definitivâ sententiâ causæ ultimatè determinativum judicium, quia tamen hæc consummati & ultimati judicij ratio, secundùm Christi præscriptum, non subsisteret, nisi ex Papæ consensu Conciliaris sententiæ authorizativo, ideo in tali casu non esset dicendus fieri recursus ab inferiore judice ad superiorem, sed à Papa extra Concilium stante ad eundem Papam, qui in Concilio Oecumenico vi sui authoritativi consensûs authorizare potestem Conciliare judicium; Veluti patet ex *antecedentibus*.

ARGUMENTUM II.

Quo ostenditur ex antiquo Ecclesiæ usu & praxi, non à Papa ad Concilium, sed à Concilio ad Papam fuisse interpositas appellationes.

30. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 1.* probat, à Concilio Universali ad Papam appellari tum *ex Cap. Ipsi sunt. & Cap. Patet. 9. q. 3.* & Gelasij *1. epist. 13.* Nec non Synodi Sardicensis, ejusque Oecumenicæ sub Julio Pontifice, & Imperatoribus Constante, atque Constantino, anno 346. in causâ Athanasij celebratæ *Can. 3. & 4.* aliàs 7. Tum ex Synodi Nicænæ *Can. 18.* sancientis: *Ut omnes Episcopi, qui in quibusdam gravioribus causis criminantur, liberè Apostolicam Sedem appellent &c.* Tum ex B. Leonis *epistola 87. ad Episcopos Galliæ*, nec non ejusdem *epistolâ 23. ad Theodosium Augustum*, ubi hic Pontifex Flavianum Patriarcham Constantinopolitanum à Concilio Ephesino II. Generali appellantem ad Sedem Apostolicam recipit &c. Tum ex sententijs Patrum ac Summorum Pontificum. S. Antonini *3. par. tit. 22. cap. 6. §. 20.* Sixti Papæ *Canone Si quis. 2. q. 6.* Marcelli Papæ relati *in Cap. Ad Romanam. 2. q. 6.* Zephyrini Papæ *Canone Ad Romanam. ibi. 6.* Julij Papæ *epist. Ad Eleutherium* relati *Cap. Qui se sibi.* & Nicolai Papæ relati *in Cap. Arguas. ibidem.* Nec non S. Bernardi *lib. de consid. cap 2.*

Ex-

Exceptio.

32. EXcipi poteſt ex parte adverſâ. Hunc ad Papam appellandi morem, vel Papæ erga Eccleſias procedendi modum authoritativum, non fuiſſe ſemper probatum Antiquitati. Sic enim cùm Victor Papa Eccleſias Aſiaticas, ob decimam quartam lunam, & non diem Dominicam Paſchatis celebrationi deſtinatam, à Communione excludendas duceret, eidem obſtitiſſe Epiſcopos Gallicanos: ſic Concilium Carthaginenſe anno 419. cùm Romanus Pontifex per ſuos Legatos prætenderet tranſmarinas ad Sedem Apoſtolicam appellationes, producto Sardicenſi Canone, Concilij Nicæni nomen præferente, obſtitiſſe hujus prætenſioni, rejecto etiam illo, qua Synodo Nicænæ appropriato Canone, atque ad Pontificem in hæc reſcripſiſſe verba: *Itaque ne velitis permittere, ut fumoſum mundi faſtum* (prætendendo appellationis ultimatum tribunal) *in Chriſti Eccleſiam inducere videamini.*

Reſponſio.

33. DIſtinguere inprimis, oportet, circa hoc, quòd Pontifex Romanus aliquando redargueretur vel de errore *Facti*, vel de imprudentia ac indiſcretione, & inter iſtud, quòd Antiquitas, attamen Orthodoxa, falsò prætendatur aliquando redarguiſſe Papam de prætenſo jure appellationis ab alijs Eccleſijs, vel etiam Concilijs Generalibus, ſed qua *acephalis*, ad ſuam Apoſtolicam Sedem interponendæ. Conſtat namque ex Euſebio *cap. 25. & 26.* neque Irenæum, neque alios Epiſcopos Gallicanos arguiſſe Victorem deuſurpatione juriſdictionis ſibi non competentis. Quinimò Irenæus illam Victoris ſententiam, ceu indiſcretam, & commodis Eccleſiæ minùs convenientem aſſerendo, præſupponebat in ipſo legitimam juriſdictionis authoritatem. Etſi verò Pauli Petro in faciem ex aliquo *Facti*, non autem *Iuris* errore venialiter culpabili reſiſtentis exemplum ſecuti Epiſcopi Gallicani, Victorem, quaſi excommunicationis gladium conſilio minùs maturo imprudentius ſtrinxiſſet, litteris objurgarint, in hoc ipſo tamen fuiſſe deceptos, tempus poſtea revelavit, quo compertum eſt, ſub tho Paſchatis decima quintâ luna celebrandi ritu latuiſſe ſuperſtitionem à Blatto latenter introductum, uti patet ex Tertulliano *de præſcript. in fine.*

34. Deinde quando Legati Pontificij in Concilio Carthaginenſi Canonem Synodi Sardicenſis allegabant ſub nomine Concilij Nicæni, id optimo jure faciebant. Etenim Sardicenſe trecentorum, ſeptuaginta ſex ex triginta ſex Provincijs univerſi orbis Chriſtiani congregatorum Epiſcoporum Concilium, æquè ac Nicænum, fuiſſe Oecumenicum ac legitimum, conſtat ex ſancto Athanaſio *in princ. Apol. 2.* Auguſtino *Epiſt. 162.* Sulpitio *lib. 2 ſacræ hiſt.* Socrate *lib. 2. cap. 16. hiſt. Eccleſ.* ac ex actis, Concilij *præſertim in fine*: nec adeò aliquis authoritatis majoris fucus fieri potuiſſet, etiamſi Canon à Sardicenſi Concilio editus ſub nomine Nicæni Concilij eſſet allegatus.

35. Et verò Concilium Sardicenſe nullibi ponitur ſeparatim à Concilio Nicæno, ſed poſt illud *ſecundo* loco ſtatim numeratur Conſtantinopolitanum. Quæ igitur hujus eſt ratio? niſi quia Sardicenſis Synodus cum Nicænâ cenſetur una & eadem, partim quia utrique interfuerint ijdem ferè Patres, nihilque aliud in Sardicenſi Concilio conſtituerint, quàm quòd Nicænam Synodum confirmârint, ejuſque Canones duntaxat explicârint; partim quia Canones utriuſque Concilij Sardicenſis nimirum ac Nicæni in Romanâ Bibliothecâ, & in quodam exemplari Concilij Nicæni, quod Dionyſius ante mille annos è Græco convertit, quodque etiamnum adhuc Atrebati in Monaſterio Sancti Vedaſti extat, ità conjuncti habeantur, quaſi unius Concilij Canones eſſent, *ex tom. 1. Concilior. edit. Colon. pag. 446.*

36. Falſum porrò eſt, quòd Concilium Carthaginenſe anno 419. celebratum, appellationes tranſmarinas ad Sedem Romanam ſimpliciter improbarit, ſeu rejecerit. Nam appellationes Epiſcoporum à Concilio Provinciali ad Sedem Romanam fuiſſe illo etiam tempore ab Eccleſiâ Africanâ ratas habitas, conſtat ex ſancto Auguſtino *Epiſt. 162. & 261.* In quorum priori dicitur, jus fuiſſe Carthaginenſi Epiſcopo, ad Romanam Eccleſiam, *in quâ ſemper viguerit Apoſtolicæ Cathedræ principatus*, provocare, cauſamque ſuam ibi dicere. In poſteriori autem recenſentur aliquot exempla appellationum ab Epiſcopis Africanis ad Sedem Romanam interpoſitarum, & ab hac ſanctâ Sede judicante, vel judicia primæ inſtantiæ (uti Auguſtinus *ſtatus* loquitur) firmante terminatarum. In qua porrò epiſtolâ hic ſanctus Eccleſiæ Doctor apertis verbis defert appellationis cauſæ ad Sedem Romanam interpoſitæ.

37. Fucus præterea fit, ac ſi Concilium Carthaginenſe ſuas ad Papam litteras ita concludendo: *itaque ne velitis permittere, ut fumoſum mundi faſtum in Chriſti Eccleſiam inducere videamur*, per hoc prætenderit, talem *mundi fumoſum faſtum* ſub ipſo ad Sedem Apoſtolicam appellationis aſſerto jure contineri. Ex ſancti namque Auguſtini *epiſtolâ 161.* conſtat, quòd, ubi Antonius Fuſtatenſis Epiſcopus ab Epiſcopis Africanis ad Romanum Pontificem appellâſſet, cauſamque ſuam ibi egiſſet, rumor ſparſus fuerit, de ipſo per publicam militaris manûs à Pontifice ſubmittendæ poteſtatem reſtituendo. Quam proinde militarem manum ceu fumoſum (ut Concilium Carthaginenſe ad Cœleſtinum Papam ſcripſit) ſive tanquam violentum (uti Auguſtinus *ſtatus* ſcribebat) inter fratres dominatum deprecabantur Epiſcopi Africani. At ex hoc ipſo clarè conſtat, jus appellationis ad Romanam Sedem non fuiſſe vocatum in dubium, ſed de executionis modo (quem rumor publicus prædicabat) habitum fuiſſe recurſum ad illius Sedis Pontificem.

Digitized by Google

38. Verum quidem eſt, Patres Africanos apud Concilium Carthaginense *c. 105. ad Cœleſtinum Papam* ſic ſcripſiſſe: *Presbyterorum quoque & ſequentium Clericorum improba refugia (ſicut te dignum eſt) repellat Sanctitas tua, quia & nullâ Patrum definitione hoc derogatum eſt Africanæ Eccleſiæ.* In quibus adeò verbis videtur alluſiſſe ad Canones 14. Sardicenſis, 15. Antiocheni Concilij.

39. In quibus proinde Canonibus non interdicitur appellatio Epiſcoporum ad Romanam Sedem, ſed inferiorum duntaxat Clericorum. At eo ipſo, quòd Epiſcoporum appellatio ad iſtam Sedem ſemper obtinuerit, eatenus hinc concluditur Romani Pontificis principatus, ut ipſo tamen conſentiente, ob incommoda ex quorumvis, etiam inferiorum ad ſanctam Sedem recurſu in provincijs tranſmarinis facilè oritura, fuerit permiſſum, ut Presbyterorum, ac reliquorum Clericorum cauſæ, ſalvo tamen jure Pontificio, ultimatè terminentur à Metropolitanis, vel Synodis Epiſcoporum.

CONCLUSIO.

40. NOn à Papa ad Concilium, ſed à Concilio *acephalo* ad Papam appellandi jus, atque adeò Romani Pontificis ſupra Synodum *acephalicè* ſumptam ſuperioritas ex ipſiſmet fidei principijs demonſtrari poteſt.

Explicatur & probatur. Sixtus IV. equidem Pij II. conſtitutioni (de qua *infrà* dicetur) inſiſtens, excommunicationis ſententiam protulit in illos, qui à Papa appellarent ad futurum Concilium, ſequentibus innixus fundamentis. Tum *quòd de minoribus ad majores judices duntaxat appellare permittat authoritas, & propterea inhibeat, ab Imperiali, & Prætorio judicio appellari*: tum *quòd non homo, ſed ſolùm, qui ſolo verbo fecit cœlum & terram, Apoſtolicam Sedem, & in ea ſedentem prætulerit univerſis etiam Concilijs, quæ ab ea robur acceperint, ſanctorum Patrum decreta teſtantur, & etiam Gelaſius Papa contra Acacium Fauſto Legato ſcribens, dum ait; Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluerunt deferri, ab ipſa nunquam appellari debere, & ipſam de tota Eccleſia judicare, de ipſius autem judicio nunquam judicari ſenſerunt &c.* Unde inferebat idem Pontifex: *Omnes qualitercunque appellantes à Romano Pontifice &c. ad non indictum, nec congregatum Concilium appellare præſumentes, aliud Caput in Eccleſia Dei conſtituere, ac imaginarium majus, ſublimiusq; tribunal confingere contra Apoſtolum docentem*: Fundamentum aliud nemo poteſt ponere, præter id, quod Chriſtus inſtituit, *ſicque ſanctæ Sedis primatum negare, Eccleſiæ unitatem dividere, non unum ſolum privilegium eidem Eccleſiæ adimere, ſed præcipuam & principalem dictæ Sedis authoritatem, quam & vox Chriſti, & Majorum traditio, & Canonum ſulcit authoritas, penitus ſubvertere &c.*

41. Quæ proinde fundamenta in formam ſyllogiſticam reducendo, hanc conficiunt argumentationem Theologicam. Nempe appellatio ſecundùm naturam ſuam eſt provocatio à minori ad majorem Judicem. At Sedes Apoſtolica ex inſtitutione illius, qui ſolo verbo fecit cœlum & terram, habet jus prælationis ſuper univerſis Concilijs, utpote quæ ab ea robur accipiunt, ſuoſque Canones ad ejuſdem Sedis examen deferri voluerunt. Ergo præſumentes appellare à Romano Pontifice ad Concilium non indictum, nec congregatum, conſtituunt aliud Caput in Eccleſia Dei, majusque ac ſublimius fundamento per Chriſtum poſito confingunt tribunal, ſicque negant Sedis ſanctæ primatum, adeoque dividunt Eccleſiæ unitatem, penitusque ſubvertunt principalem Sedis Apoſtolicæ authoritatem, quam & vox Chriſti, & majorum traditio, Canonumque fulcit authoritas.

In hiſce Bullæ Sixtinæ verbis apprimè videtur conſideratione dignum, quòd, ſi appellatio à Romano Pontifice fiat ad non indictum, neque congregatum Concilium, videatur aliud præter Summum Pontificem præſumptuosè in Eccleſia Dei conſtitui Caput, atque confingi tribunal majus Petri cathedrâ, ſicque ſubverti Sedis Apoſtolicæ principalis authoritas. Quid ergo ſpecialis energiæ eſt in hoc, quòd *appellatio hujuſcemodi interponatur ad non indictum, neque congregatum Concilium?* An ſi hoc fuerit de præſenti coadunatum, fas erit, à Summo Pontifice ad illud appellari? An non, ſi hoc ſaltem liceret, ſublimius jam Sede Apoſtolica tribunal prætenderetur? 42.

Verùm ſi vel indictum, vel aggregatum ſit Concilium Oecumenicum, jam intervenit Apoſtolica authoritas, ceu forma & anima Synodi quà *formaliter* Oecumenicæ. Quòd ſi ergo ad Concilium tali modo indictum provocetur à Papa, non jam ab inferiori fit appellatio ad majorem, ſed Papæ expoſtulatur authoritas, qua forma Oecumenici Concilij, nec aliud in hoc agitur, niſi, ut quæ Papæ authoritas extra Concilium decrevit, eadem ſub altiori Divinitus conſtitutâ præeminentiâ, Papæ unâ & Concilij conſenſioni authorizativæ annexâ, imploretur ad effectum omnimodæ & conſummatæ per Chriſti promiſſum infallibilitatis in fidei dogmatibus obtinendum. Num igitur dicere fas erit, quòd ſolenniſſima illa ſingulis annis in Bulla Cœnæ promulgari ſolita excommunicatio adverſùs illos, qui à Papa appellant ad futurum Concilium, locum habere poſſet in eo, qui poſt Papæ ſuper controverſo fidei articulo deciſionem extra Concilium factam, non aliâ intentione, ac verborum expreſſione provocaret ad futurum non *acephalum*, ſed authoritate Papæ indicendum ac celebrandum, continuandumque Concilium, quà *plenè* & *formaliter* Oecumenicum, quàm ut per Papæ cum Synodo ejusmodi Generali conſenſionem authorizativam obtineretur ultimata & conſummata veritatis circa dogma definitum infallibilitas? In hoc ſanè ſtatu, ſicuti non interveniret propriè dicta à Papa ad futurum Concilium appellatio, ſic difficile foret aſſerere, talem provocationem ſubeſſe prætactæ excommunicationis cenſuræ, dum præ- 43.

præſertim fieret debitâ cum ſubmiſſione, vel cum expreſſione infallibilitatis conſummatæ ſic obtinendæ, vel ſub allegatione publicæ pro Religionis ſanctæ pace utilitatis, ſeu neceſſitatis.

PROBATIO I.

In hac oſtenditur, ex quo ſacræ Scripturæ fundamento *appellationes à Papa ad futurum Concilium* à Pio II. in Bulla *Execrabilis* condemnentur tanquam erroneæ, ac deteſtabiles.

44. HIc Pontifex Maximus in dicta Bulla *Execrabilis* dicit, ſpiritu rebellionis imbutos eſſe, qui à Papa ad futurũ Concilium appellare præſumunt. Hujus autem dicti ſui rationẽ profert ex hoc, quòd Romano Pontifici Chriſti Vicario dictum ſit in perſona B. Petri: *Paſce oves meas, &c. Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis.* Ex quo adeò Chriſti verbo eluceſcit, nihil eſſe ſuper terram *morale* in regnum cælorum ordinabile, quod non ſubſit ſuperioritati Romani Pontificis. Quamvis proinde character Epiſcopalis, unà cum vi Corporis & Sanguinis Chriſti conſecratoriâ, nec non unà cum *radicali* juriſdictione Paſtorali in eo charactere contentâ, utpote qui ſit *immediatè* à Chriſto, non ſit de illo quocunque ſuper terram Summi Pontificis ſuperioritati ſubjecto *Morali*, attamen ejuſdem uſus, qua *moralis*, ſuperinduit conditionem ſuperioritati illi ſubjacentem. A fortiori autem talis ſubjectionis conditionem ſubit omnimoda Epiſcopalis juriſdictio *formalis* & *actualis*, utpote derivata à Papa, & multò magis ejus etiam *collectim* ſumptæ, & ab univerſi Chriſtiani orbis Epiſcopis in unum collectæ in Concilio *acephalicè* ſpectato exercitium *morale*, utpote quod nullatenus dici poteſt eſſe *immediatè* à Chriſto, ſed evidenter continetur ſub illo quocunque ſuper terram in Regnum cælorum ordinabili *Morali*, ſupra quod protenditur illa Romani Pontificis ad ligandum & ſolvendum poteſtas *indefinita*.

45. Quamvis porrò conſummatæ infallibilitatis præeminentia Concilio *formaliter* atque *completè* Oecumenico per Chriſtum aſſerta, ſit *immediatè* à Chriſto, nec adeò poſſit ut ſic ſubeſſe Romani Pontificis ſuperioritati, eo ipſo tamen, quòd ea infallibilitas nonniſi Duobus, nempe Capiti & Corpori Eccleſiæ hierarchico, quà intrà Concilium Oecumenicum conſententibus ſit promiſſa, ex parte ſui ſubſtrati jàm involvit illam Papæ ſuperioritatem. Quamvis in ſuper Concilio Oecumenico etiam Divinitus competat *indefinita* ligandi, & ſolvendi poteſtas, compar Papali Oecumenicæ authoritati, attamen decreta Conciliaria *moralia* inde promanantia, ſicuti ſunt de illo quocunque in Regnum cælorum ordinabili *Morali*: ſic ſubjacent etiam Pontificis Maximi ſuperioritati in tantum, ut ejuſmodi morum decreta ſolus etiam Pontifex ſecundùm rerum exigentiam mutare, diſpenſare, vel etiam abolere valeat: ſicuti etiam Pontificiæ leges *morales* ex vi illius univerſalis Concilio, quà Oecumenico per Chriſtum collatæ authoritatis poſſunt quidem immutari, eo ipſo tamen, quòd hæc etiam Concilij Oecumenici, non niſi ex Capite & hierarchico Eccleſiæ Corpore ſubſiſtentis authoritas, ex parte ſui ſubſtantialis ſubſtrati involvat Papæ ſuper omne in terris *Morale* ſuperioritatem, illi Concilij quà Oecumenici poteſtati *indefinitæ* comparem, nequit jam Concilio, quà *completè* etiam ac *formaliter* Oecumenico attribui *ſtrictè* ſumpta erga Papam ſuperioritas. Quare ejuſmodi quoad ſuperioritatis præeminentiam inter Papam & Concilium comparatio, nequit habere locum reſpectu Concilij *completè* Oecumenici, ſed quà *abſtractivè* ſaltem *acephali*. Ut ſic autem nihil eſt aſſignabile in Concilio ejuſmodi, quod *immediatè* ſit à Chriſto, præter characteres Epiſcopales cum vi eiſdem congenitâ, ſed quæcunque *actualis* juriſdictio, & à fortiori quodcunque Synodale decretum, ſunt de illo quocunque *Morali*, ſuper quo protenditur Papæ ſuperioritas, clarè ac liquidè aſſerta Chriſti verbis per Pium II. pro ſuæ conſtitutionis fundamento poſitis. Adversùs hæc igitur Chriſti verba, & hiſce aſſertam Papæ ſuperioritatem meritò dixit Pius exerti ſpiritum rebellionis ab illo, qui à Pontifice Romano appellat ad futurum Concilium.

PROBATIO II.

Dèſumpta ex hoc, quòd Papa ſit *immediatus & proximus* Chriſti Vicarius.

IN ipſo namque Concilio Conſtantienſi *Seſſ.* 46.
art.37. inter alios Wicleſi errores damnatur ille quoque articulus: *Papa non eſt immediatus Vicarius Chriſti.* In quo Synodus ilta conſonat cum Nicæni Concilij *Canone 39.* inter octoginta Arabicos relato *to.1. Concilior. poſt Acta Nicænæ Synodi.* ubi excommunicationis cenſurâ notatur, qui negaverit, *Romanum Pontificem eſſe Vicarium Chriſti ſuper cunctos populos, & cunctam Eccleſiam Chriſtianam.* Ex quo proinde fidei principio ita licet argumentari. Quò poteſtas Eccleſiaſtica eſt propinquior Chriſto, eò noſcitur eſſe ſuperior. At eo ipſo, quòd Romanus Pontifex ſit *immediatus & proximus* Chriſti Vicarius, nequit ulla dari in terris authoritas Eccleſiaſtica, quæ ſit Chriſto propinquior, neque adeò ulla in terris poteſtas poteſt eſſe ſuperior Apoſtolicâ Papæ authoritate, ſed fateri, oportet, eam, ſicuti eſt *immediatè* à Chriſto, atque hujus Vicaria, ſic eſſe ſupremam. Atqui appellationis natura eſt, eſſe provocationem ab inferiori Judice ad ſuperiorem. Quia igitur Chriſti Vicaria in Papa poteſtas eſt *immediata & proxima* Chriſto, ſic ab ea non datur ulla appellatio *ſtrictè & propriè* ſumpta, ad ipſam verò à quocunque in terris conſtituto Judice Eccleſiaſtico appellationem admittere, oportet.

Corollarium.

47. EX dictis infertur 1. Concilium Conſtantienſe principio per ſemetipſum ſancito *de Vicaria Chriſti erga hunc proximâ & immediatâ Papæ aſſertâ authoritate*, haud conformiter actu-rum fuiſſe, ſi, quam Concilij, præſertim *acephali*, prout ſe habebat in eo ſtatu, ſuper Papa ſuperioritatem adſtruere videbatur, intelligendam voluiſſet non de dubio duntaxat, ſed etiam certo ac indubitato Papa, utpote de quo, juxta fidei articulum ab eadem Conſtantienſi Synodo ſancitum, oporteret credere, eſſe Chriſti Vicarium *immediatum*, nulliſque adeò, qui Chriſto poſſet propinquior eſſe, ſuperiori ſubordinatum. Ne proinde Conſtantiense Concilium ſibimet contrariari videatur, accuratiùs expendenda ſunt ejusdem decreta, quibus Concilij ſuper Papam ſuperioritas adſtruitur; prout ſequentibus diſquiſitionibus enitemur hoc punctum enodare.

48. Interea *pro ſecundo* viſum eſt operæpretium, hìc præmittere, quæ Author *tract. de libertat. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 5. cap. 15.* ad præſentis operis noſtri inſtitutum ſolidè expoſuit. Duplici, inquiens, præcipuè ratione impugnabat Eugenius IV. hujus Synodi de Conciliorum generalium authoritate Decreta. *Primâ*, quòd dubia eſſet eorum authoritas. *Secundâ*, quòd ad tempus ſchiſmatis reſtringenda eſſent. Utramque improbant Illuſtriſſimi Præſules Comitiorum Pariſienſium his verbis; *Nec probari à Gallicana Eccleſia, qui eorum Decretorum quaſi dubiæ ſint authoritatis, ac minùs approbata, vobis infringant, aut ad ſolum ſchiſmatis tempus Concilij dicta detorqueant.* Sed nunquid etiam Comitijs Cleri Gallicani inferior eſt authoritas Papæ, ac illorum potiùs, quam Summi Pontificis ſequenda ſententia?

49. Eugenius igitur Decreta, de quibus eſt quæſtio, hâc inprimis ratione non valere, contendebat, quòd ab unâ tantùm obedientiâ fuiſſent facta, id eſt, à Prælatis Joanni XXIII. obedientibus, quod affirmat etiam Cardinalis à Turrecremata, de rei veritate optimè inſtructus, ac geſtorum ex parte oculatus teſtis, & pro ſuo merito fide dignus. Rem narrat his verbis, *Summâ de Eccleſ. lib. 2. cap. 99. Notandum, quòd Congregatio illa Conſtantiæ celebrata tria tempora habuit.* Primum *fuit, in quo ſola obedientia præfati Joannis Balthaſar Conſtantiæ convenerat.* Secundum *tempus fuit; in quo Angelus Coriarius vocatus, in obedientia ſua Gregorius XII. juri ſuo cedens, præfatæ Congregationi ſe ſub certis modo, & formis conjunxit.* Tertium *tempus eſt, in quo Reges, & Principes, & Prælati obedientes Petro de Luna, Benedicto XIII. vocato, in obedientia ſua per ſuos oratores, nova convocatione Concily, ſe unierunt præfatæ congregationi ad pacem dandam univerſali Eccleſiæ. Et ſumus nos tunc præſentes in Minoribus conſtituti, pro quo ſolo tempore conventionibus omnibus ſimul tribus obedientijs, fuit certum dicere, quòd univerſalis Eccleſia repræſentativè congregata eſſet Conſtantiæ. Nullus autem dubitat, quin aſſerere, quòd ſola obedientia Joannis faceret Concilium univerſale, univerſalem Eccleſiam repræſentans, eſſet temerarium, & ſcandaloſum alijs duabus obedientijs. Tertiò ea, quæ inducuntur de Decretis Concilij Conſtantienſis, non militant: quoniam authoritati illius aliæ duæ obedientiæ, ſcilicet Gregorij, & Benedicti apertiſſimè contradictione in plenâ Congregatione ſe oppoſuerunt, & eorum contradictio ſuit accepta.* Subjungit *infrà* idem Cardinalis; *In illorum determinatione non modò non intervenit univerſalis Eccleſia, ſed obedientia una tantùm, ſcilicet Joannis XXIII. ut dictum eſt, ſed etiam non integrè tota illa obedientia; quoniam plures Patres doctiſſimi illius obedientiæ, illis non præſtiterunt conſenſum, aut aſſenſum ſuum. Item nec ipſâ in ſuâ obedientiâ vocatus Joannes XXIII. quoniam cùm poſt receſſum ſuum à Conſtantia, Scaphuſa conſtitutus, audiret præfatam declarationem concluſam, Dominis Oratoribus Chriſtianiſſimi Regis Franciæ viſitantibus eum, videlicet Domino Duce Bavariæ, Domino Nicolao de Colavilla, alijſque eorum collegis, amaro animo conqueſtus eſt falſa quædam, & erronea adverſus authoritatem Summi Pontificis Romani decreta per æmulos ſuos poſt receſſum ejus eſſe concluſa, &c.* Quæ omnia confirmantur ab alijs Scriptoribus, & ab actis ipſius Concilij Conſtantienſis, in Bibliotheca Vaticana extantibus, quorum ſummam in lucem nuper emiſit doctiſſimus vir Emanuel Schelſtrate.

50. Cæterùm quoniam Illuſtriſſimi Antiſtites Pariſienſes hæc decreta à Sede Apoſtolica comprobata dicunt, quod præcipuè de Martino V. intelligendum videtur, qui depoſitis à Concilio Conſtantienſi tribus Pontificibus, inter ſe de Pontificatu contendentibus, Pontifex creatus eſt, & ab omni Eccleſia pro vero, & legitimo acceptus; videndum eſt, quæ fuerit ejus de his decretis mens. Sed priùs obſervandum eſt, etiamſi Concilium Conſtantienſe legitimum non foret, Martinum nihilominùs legitimum fore Pontificem, quippe cùm Joannes, & Gregorius Papatui renunciârint, ut patet ex Actis Concilij Conſtantienſis *Seſſ. 12. & 14.* & Gregorius ante deceſſerit, quam Martinus V. deligeretur, ac deinde Clemens VIII. Benedicti Succeſſor eidem Martino ceſſerit. Præterquàm quòd ex authoritate Concilij ad tollendum ſchiſma, non ritè, cùm ſit exceptio regulæ generalis, infertur authoritas *indefinita* ſupra Papam in omnibus caſibus.

51. Ut autem ad Martinum V. redeamus, prohibuit ille appellationes ab Apoſtolica Sede, ſeu Romano Pontifice, ut teſtatur Joannes Gerſonius tractatu, *Quando, & an liceat à Summo Pontifice in cauſis fidei appellare, ſeu ejus judicium declinare.* Quæ ſane prohibitio abſona fuiſſet, ſi Concilij judicium judicio Papæ ſuperius exiſtimaſſet. Quis enim judicem non derideat, à ſua ſententiâ ad judicem ſuperiorem appellari vetantem in ijs cauſis, in quibus alius eſt re verâ judex ſuperior. Fuit autem promulgata illa Martini V. Conſtitutio in Conſiſtorio generali celebrato Conſtantiæ ſexto Idus Martij, anno primo, id eſt, ante finem Concilij, quod terminatum eſt 10. Kalendas Maij anno 1418. etiam Pontificatûs primo, & à Pontifice approbatum: quæ confirmatio

in

in actis refertur his verbis; *Sanctiſſimus Dominus noſter Papa dixit, reſpondendo ad prædicta* (ſcilicet de condemnatione libelli Joannis Falkemberg) *quòd omnia, & ſingula determinata, concluſa, & decreta in materijs fidei per præſens Concilium, conciliariter tenere, & obſervare inviolabiliter volebat. & nunquam contraire quoquo modo. Ipſáque ſic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo, & illud idem iteratò fecit dici per organum Domini Auguſtini de Piſis Fiſcalis, & ſacri Conſiſtorij Advocati prædicti, qui* nomine Papæ *à Protbonotarijs, & Notarijs ad ſcribendum Acta Concilij ordinatis, & deputatis petijt inſtrumenta publica fieri.* Quorſum autem verba illa, *& non aliter, nec alio modo*, niſi ut Decreta, illa, quæ, ut ſuprà vidimus, à ſolis Prælatis obedientiæ Joannis XXIII. nec etiam ab illis omnibus, edita fuerant, probare non videretur?

52. Verùm licèt illa Concilio generali adſcriberentur, & quæ à Martino V. aut Eugenio IV. in genere dicta ſunt, ad hæc, de quibus ſpecialis, imò ſpecialiſſima facienda fuiſſet mentio, referri poſſent; non tamen extra caſum ſchiſmatis, de quo tunc erat quæſtio, aut hæreſum, de quibus accuſabantur Pontifices contendentes, ad alios caſus eſſent detorqueuda; quæ altera erat Eugenij ratio. Nec enim ibi generaliter ſtatuitur, omne Concilium generale in omni caſu ſupra Pontificem authoritatem habere, ſed tantùm Concilium Conſtantienſe, & alia generalia, quæ ob eandem cauſam congregari opus eſſet. Hæc enim ſunt verba Concilij Conſtantienſis. *Seſſ. 5. In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritûs ſancti. Amen. Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis generale Concilium faciens, pro extirpatione ipſius ſchiſmatis, & unione, & reformatione Eccleſiæ Dei in capite, & membris, ad laudem Omnipotentis Dei, & in Spiritu ſancto legitimè congregata, ad conſequendum facilius, ſecuriùs, liberiùs unionem, & reformationem Eccleſiæ, ordinat, diffinit, decernit, & declarat, ut ſequitur. Et primò declarat, quòd* Ipſa *in Spiritu ſancto legitimè congregata, Concilium generale faciens, & Eccleſiam Catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cujuſcumque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in capite & in membris.*

53. *Item declarat, quòdquicumque, cujuſcunque conditionis, ſtatûs, dignitatis, etiamſi Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus, aut præceptis hujus ſacræ Synodi, & cujuſcumque alterius Concilij generalis legitimè congregati ſuper præmiſſis, ſive ad ea pertinentibus, factis, vel faciendis, obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condignæ punitentiæ ſubjiciatur, & debitè puniatur, etiam ad alia Juris ſubſidia (ſi opus fuerit) recurrendo.* Idem ijſdem ferè verbis ſtatuitur *Seſſ. 4.* Notanda ſunt illa verba *ipſa* (ſcilicet Synodus Conſtantienſis) *in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchi[illegible]: Præceptis hujus ſacræ Synodi: ſuper præmiſſis, ſive ad ea pertinentibus*, quæ Decreta illa circumferibunt, ac linè limitatione intelligere vetant.

Teſtis eſt ipſemet Joannes Gerſonius, tantùm ad Conciliorum generalium authoritatem conſtituendam fervens, ſententiam de ſuperioritate Papæ ad Concilium, non ſolùm ante, ſed etiam poſt Decreta Concilij Conſtantienſis à multis fuiſſe propugnatam, quod evidens ſignum eſt, decreta illa, vel non eſſe Concilij verè generalis (alioquin enim a nemine Catholico revocarentur in dubium) vel in certo duntaxat caſu locum habere. Si enim generalia eſſent, quis ſupereſſet diſputandi locus apud eos, qui à Concilio verè generali ſtatuta crederent? *Fallor*, inquit Gerſonius *de poteſt. Eccleſ. conſiderat. 12. ſi non ante celebrationem ſacroſanctæ hujus Conſtantienſis Synodi ſic occupaverat mentes plurimorum litterarum magis, quàm litteratorum iſta traditio, ut oppoſitorum dogmatizator, fuiſſet de hæretica pravitate vel notatus, vel damnatus. Hujus rei ſignum accipe, quia poſt declarationem, & quod urgentius eſt, poſt determinationem, & practicationem ejuſdem ſanctæ Synodi inveniuntur, qui talia paſſim aſſerere non paveant.* Rationem autem, cur hanc ſententiæ tantùm eſſet infenſus; hanc inſinuat *conſiderat. 10.* Quia ſcilicet, ut ipſe arbitrabatur, ea ſemper manente, perſeverâſſet ſemper ſchiſma ab ea nutritum.

Ex quo conijcitur, de hoc tollendo malo cogitâſſe, quotquot rectâ intentione Concilium Papæ anteferre ſtuduerint. Cæterùm enim non ſolùm ante Concilium Conſtantienſe, ſed etiam poſtea extiterunt magni nominis Authores, qui ſententiam illam, Summum Pontificem Concilio ſubjicientem erroneam judicârunt. Non ſolus Cardinalis Bellarminus, qui *de Concilijs lib. 2. cap. 11.* hæc habet *Concilium Baſileenſe cum Legato Pontificis communi conſenſu ſtatuit, Concilium eſſe ſupra Papam; quod certè nunc judicatur erroneum*; ſed & alij quàm plures; ex quibus Franciſcus de Sylveſtris, vulgò Ferrarienſis, à patria nuncupatus, Ordinis Prædicatorum Generalis, ſuper S. Thomam *lib. 4. contra Gentes cap. 76. in fine* ſic ſcribit; *Ex prædictis conſtat, vanam eſſe, & à fide Chriſtianâ alienam opinionem dicentium, Concilium, & Eccleſiam eſſe ſupra Papam, & ipſum Papam ab Eccleſia authoritatem habere tanquam ab ipſa inſtitutum*; quæ cenſura non ſolam ultimam propoſitionem afficit, ut patet ex probationibus; ſequitur enim; *Nam manifeſtum eſt ex prædictis, quòd Chriſtus ipſe regimen Eccleſiæ inſtituit, non autem ipſa Eccleſia, aut populus Chriſtianus, & quòd in Eccleſia Petrum, ſuum Vicarium, & Succeſſores ejus inſtituit, ſicut & ad Sacramenta diſpenſanda inſtituit Miniſtros. Unde cùm dixit Petro*; Paſce oves meas; *præmiſit interrogationem*: Simon Joannis diligis me plus his? *Vt oſtenderet, ſe authoritatem Petro dare, ut diſtinctio ab alijs diſcipulis præſentibus. Propter quod exponens Chryſoſtomus prædicta verba, ait; præteriens alios*, Petro loquitur, &c.

Doctrinâ, pietate, ac miraculis clariſſimus S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus eandem doctrinam validè defendit *part. 3. Summæ tit. 23. de appellatione Papæ cap. 3. §. 3 fin. Sed nec ad Concilium generale à Papa appellari poteſt: quia Papa omni Concilio ſuperior eſt: nec va-*

let

bur habet, quidquid agitur, niſi authoritate Romani Pontificis roboretur, & confirmetur. Sentire ergo, quòd ad Concilium à Papa appellari poſſit, eſt hæreticum, & contra illum articulum, Sanctam Eccleſiam Catholicam. Sic autem ſuperiùs argumentatur; *Quicumque privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum auferre conatur, eſt hæreticus: Sed dicens, & tenens, quòd licet appellare à Romano Pontifice ad Succeſſorem ejus, aufert privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum; ergo talis manifeſtè eſt hæreticus.* Et ſic probat Minorem; *Quicumque ſentit, Romanum Pontificem non eſſe ſummum, ſupremum, & unicum Caput totius Eccleſiæ, auferre conatur privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum: ſed quicumque à Papa appellandum ſentit, ſentit, Papam non eſſe ſummum, & unicum Caput Eccleſiæ, ergo, &c. Vnde ſequitur quòd, quicumque hoc ſentit: ſentit contra articulum Nicænæ Synodi, ub. dicitur unam Sanctam Eccleſiam, quia Eccleſia habet unitatem ex unitate capitis. Vnde & Joan. 10. dicit Chriſtus.* Fiet unum ovile, & unus Paſtor. *Si licitum eſſet appellare à Papa, & ille, ad quem appellatur, eſſet Caput. Sic Papa non eſſet Caput, vel eſſent duo Capita, quod eſſet monſtruoſum.*

DISQUISITIO VI.

An Concilij ſuper Papam ſuperioritas evinci poſſit ex Concilij Conſtantienſis decreto Seſſione quartâ *edito?*

§. I.

1. AUthor *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 16. n. 1.* ſequentia ad præſens inſtitutum conſideratu digna ex Concilio Conſtantienſi profert decreta. *Primum* eſt ex *Seſſione 4. & 5.* ubi definitum extat, Concilium Univerſale poteſtatem *immediatam* a Chriſto habere, cui quilibet, cujuſcunque dignitatis, & conditionis ſit, etiamſi Papalis, obedire teneatur. *Secundum* eſt ex *Seſſione 15.* ubi Concilium variis honoribus affecit Gregorium XIII. eò quòd ſponte renuntiaſſet Papatui, declaratque, eum gratijs & privilegijs à Concilio acceptis, nec à futuro Papa, nec à Concilio privari poſſe. *Tertium* eſt ex *Seſſione 39.* ubi Synodus præcipit futuris Summis Pontificibus, ut ſingulis decennijs Concilium generale cogant: &, ſi contingat, duos inſignia Pontificalia induere, jubet ſub interminatione Divinæ maledictionis, ut continuò renuntient, & niſi faciant, eos privat omni jure, quod ad Papatum haberent, inhabilesque reddit ad omnes in futurum dignitates. *Quartum* denique eſt ex *Seſſione 45. ſub initium.* ubi Oratores Regis Poloniæ, & magni Ducis Lithuaniæ Martino V. Pontifici ſupplicant, velit libellum quendam & opiniones Joannis de Falchenberg hæreticas, & in Concilio publicè damnatas declarare, niſi faciat, ſuorum Principum nomine ſe ad futurum Concilium appellaturos.

2. Hiſce opponit *præcitatus* Author plura ex Concilio Conſtantienſi argumenta, ex quibus oſtendi valeat, Synodum iſtam ſtetiſſe pro ſuperioritate Papæ certi ac indubitati. Tum quòd Concilium iſtud, electo Martino V. nihil ampliùs, uti ante electionem, ſtatuerit, definiverit, ſeu prohibuerit, ſed omnia nomine electi Pontificis, ab eoque deinceps, ſacro approbante Concilio, ſint conſtituta, certo ſanè argumento, Concilij poteſtatem, electo jam Pontifice, ceſsâſſe, & conſequenter Concilium non eſſe ſupra Papam; cùm poteſtas ſuperior, præſente minori, non ceſſet, ſed hæc potiùs illi cedat. Tum quia *Seſſ. 15. & 17.* Pontifici futuro & indubitato reſervatur poteſtas diſpenſandi in ijs, quæ à Concilio ſtatuta ſunt, relaxandique cenſuras ab eodem fulminatas. Et *Seſſ. ult.* expreſsè definitur, ſupremam in Eccleſia poteſtatem non eſſe penes Concilium, ſed Papam, quod omninò foret falſum, ſi Papæ præferretur Concilium.

Exinde idem Author validè confutat, quæ 3.
in contrarium adducebantur, argumenta, oſtendens allata *ex Seſſ. 4. & 5. ac 15.* non aliter accipienda eſſe, niſi *de caſu ſchiſmatis, & Pontificis dubij*, quippe cùm Synodus, quoties de poteſtate Concilij ſupra Papam loquitur, ſemper reſtringat ad præſens Concilium quà proceſſuum ad ſchiſmatis tunc graſſantis extirpationem. Sic enim habetur *in Seſſ. 4. Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis, & Generale Concilium faciens, pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione, ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris fiendâ.* Et paulò poſt. *Et primò, quòd ipſa Synodus in Spiritu ſancto congregata, legitimè Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, reformationem generalem Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris.* Et *in Seſſione 5.* ita habetur: *Declarat Synodus, quòd ipſa in Spiritu ſancto legitimè congregata, Concilium Generale faciens, & Eccleſiam Catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in Capite & in membris.*

Item declarat, quòd quicunque, cujuſcunque conditionis, ſtatûs, dignitatis, etiam Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus, aut præceptis hujus ſacræ Synodi, vel cujuſcunque alterius Concilij generalis legitimè congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debitè puniatur, etiam ad alia juris remedia, ſi opus fuerit, recurrendo. Vult ergo Concilium apertè innuere, ſe in caſu tantùm ſchiſmatis, & Papæ incerti poteſtatem habere, cur enim aliàs toties, & tam conſtanter adjecit illam reſtrictionem: *In his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis*, ſi extra caſum ſchiſmatis, dubijque Pontificis, eam poteſtatem ſibi vendicabat? Nec enim ignorabant Patres, incluſionem unius excluſionem eſſe alterius ex vulgatiſſimâ Juris regulâ. Videtur planè laborâſſe Concilium, ut ſæpius repetitâ eâdem reſtrictione, intel-

intelligeretur de ſuperioritate in Papam non abſolutâ, ſed tantùm in caſu excepto. Hinc in Bullâ Martini V. ſacro approbante Concilio factâ, quæ habetur *Seſſ. ult.* inter alias propoſitiones, quæ ſuſpectum aliquem hæreſis Huſſiticæ faciunt, etiam hæc ponitur: *Papa canonicè electus, non eſt ſucceſſor Petri, nec habet in Eccleſia Dei ſupremam auctoritatem.* Agnoſcit ergo Concilium ſupremam in Pontifice authoritatem, non autem ſuprema eſſet, ſi aliam haberet, cui ſubeſſet: tunc enim ſuprema poteſtas non Papæ, ſed Concilij foret: ſicut enim cælum Empyreum ſupremum dicitur, & ignis ſupremum elementum, & tectum ſuprema pars domûs; quia ſupra ſe aliud in genere ſuo ſuperius non habent, ideo & ſuprema poteſtas in Papa, quia nulli ſubeſt: ſicut etiam in Republica, qualis erat olim Romana, & ſtatu Democratico, nemo dixerit, ſupremam poteſtatem eſſe penes Conſules, aut Senatum, ſed penes populum: in Ariſtocratia verò penes Senatum & Magnates.

4. Ad ea porrò, quæ ex dictæ Conſtantienſis Synodi *Seſſ. 39. & 45.* fuerunt in contrarium allata, prælegatus Author *in dicto §. 16.* reſpondet in hunc modum, ſtatuiſſe quidem Concilium, ſingulis decennijs Concilia Univerſalia indici, ſed nullo modo id futuro Pontifici imperare aut voluiſſe, aut potuiſſe: quamquàm in Concilio ſit poteſtas, ſtatuendi leges, quæ etiam Pontificem quoad vim *directivam* obligent; maximè cùm ordinantur ad obſervantiam Divini & naturalis juris, earumque tranſgreſſio pacem, quietemque publicam offendit: quâ ratione, quamvis nemo ſibi ſubjectus ſit, ſeque ipſo inferior, communis tamen ſententia habet, Principem ſuis legibus obligari. S. Thomas *1. 2. q. 96. a. 5. ad 3.* Suarez *l. 3. cap. 35. de leg.* S. Ambros. *lib. 5. ep. 32.* & ſumitur *ex Matthæi c. 23. Cap. Quæ contra. d. 8. Cap. Inſtum. d. 9. Cap. Cùm omnes. De conſtitut. ff. Quod quiſque juris. L. Digna vox. C. de leg. l. 23. De Legat. 3.* Ad appellationem à Papa ad futurum Concilium, nomine Regis Poloniæ factam, non poteſt meliùs reſponderi, quàm ipſe Martinus V. reſponderit, ut habetur in Actis Concilij *Seſſ. 45.* cùm enim animadverteret, Legatos Poloniæ, & Lithuaniæ ex Synodi Conſtantienſis doctrinâ animos ſic appellandi ſumpſiſſe, ut ad ipſas radices ſecurim ponerent, continuò reſpondit: *Se, quæ in puncto fidei contra Wicleffum & Huſſum à Patribus eſſent Conciliariter decreta, ſanctè obſervaturum, & rata & confirmata habere: non verò, quæ ad fidem non pertinerent, aut quæ non Conciliariter, hoc eſt, cum debito examine, diſcuſſione, initiſque ſuffragijs, eſſent definita.* Nec contentus Papa hæc appellantibus Legatis, & Concilio præſentibus reſpondiſſe, voluit inſuper hanc ſuam proteſtationem, & reſponſionem in Acta publica Concilij referri, & ab ejuſdem Concilij Notarijs, & Actuarijs ſolennia, & authentica inſtrumenta confici: & re ipſâ in Bullâ, Concilij confirmatoriâ, quæ ad calcem *ult Seſſ.* habetur, Martinus V. ex Actis in Concilio Conſtantienſi nihil aliud confirmavit, quàm damnationem errorum Wicleffi & Huſſi à Patribus *Synodaliter* factam. In quo Martinus V. ſuorum Prædeceſſorum exempla imitatus eſt, nam & Leo ſanctiſſimus Papa, & tot encomijs à Patribus Chalcedonenſibus cumulatus, noluit Concilium Chalcedonenſe, niſi quoad illa, quæ in materia fidei ſancita fuerant, confirmare, ut videre eſt in epiſtola ejuſdem B. Leonis circulari ad Patres Concilij 61. & ad Anatolium 45. quæ habentur *to. 2. Concilior.* Verùm, ut ex verbis ipſius Concilij Conſtantienſis res meliùs intelligatur, credaturque, placuit ea hîc attexere. Sic ergo *Seſſ. 45.* & *ult.* ſub initium habent: *Quibus ſic factis, ſanctiſſimus Dominus noſter Papa dicit, reſpondendo ad prædicta, quòd omnia, & ſingula determinata, concluſa & decreta in materia fidei per præſens Concilium*, Conciliariter *tenere, & inviolabiliter obſervare volebat; & nunquam contraire quoquo modo: ipſáque ſic* Conciliariter *facta approbat, ratificat, & non aliter, nec alio modo. Et illud iteratò fecit dici per organum D. Auguſtini de Piſis, Fiſcalis, & ſacri Conſiſtorij Advocati prædicti, qui nomine Papæ à Protonotarijs ad ſcribendum Acta Concilij ordinatis, & deputatis, petijt inſtrumenta publica fieri.*

His taliter conſtitutis, idem Author tandem concludit in hæc verba. Cùm igitur ea ſententia, quæ Concilium Pontifici præponit, non tantùm de fide non ſit, ſed etiam à communi Doctorum, praxi Eccleſiæ, teſtimonijs Patrum, ſacræque Scripturæ plurimùm aliena ſit, imò à ſanctis etiam Patribus gravitèr perſtricta, & à Concilio licèt aſſerta, nunquam tamen confirmata fuerit à Martino V. qui expreſsè profeſſus eſt, ſibi animum non eſſe, Concilium confirmandi, niſi quoad illa, quæ fidei ſunt. Idcircò non videri, quâ ratione Patres Conventûs Pariſienſis inducti fuerint, ut dicerent: *Non probari ab Eccleſia, qui Decreta Concilij Conſtantienſis* Seſſ. 4. & 5. *ad caſum ſchiſmatis detorquent, eorumque vobur conſtringunt, tanquam ſint dubiæ authoritatis, minúſque approbata.* Quaſi verò nos Decreta Concilij ad caſum ſchiſmatis reſtringamus; & non ipſum Concilium, tot tam claris, tamque repetitis verbis reſtringat, ut planè vim Concilio faciat, qui ad hunc caſum ſchiſmatis non reſtringit: aut Concilium illi detorqueant; qui nihil Concilio addi volunt, nihil detrahi, ſed ipſum eo ſenſu intelligi, quo loquitur. Verba Concilij ſunt *Seſſ. 4. Ipſa Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata diſponit, ſtatuit, decernit, declarat, ut ſequitur: & primò quòd quilibet, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his; quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis; & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in Capite & membris.* Eadem repetuntur *Seſſ. 5.* ubi videmus, Concilium ipſum ſuam definitionem limitare ad caſum & ſtatum, in quo tunc temporis Eccleſia verſabatur; ſi enim limitare noluiſſet, poterat tot verbis parcere, & *abſolutè* dicere: *Teneri Papam Concilio Univerſali obedire.* §.

Quibus ita ſe habentibus, duo præcipua hîc veniunt diſcutienda. 1. *An vi primi in Conſtantienſis Synodi* Seſſione quartâ *editi decreti*

fuerit acephalo hùic Concilio potestas à Christo immediatè proveniens, ad procedendum adversùs Papam dubium? 2. Vtrùm decretum Constantiensis Synodi in quarta Sessione editum de Concilij superioritate supra Papam, sit restrictum ad statum Papæ dubij & incerti, ac tempus durantis schismatis?

§. II.

Referuntur argumenta circa *quartæ* Sessionis Constantiensis Concilij *primum* decretum.

6. HUjus difficultatis status singulariter dependet ex ijs, quæ inter Maymbourgum ex parte Gallicani Conventûs Ecclesiastici, & Emanuelem à Schelstrate ex parte sacræ Vaticanæ Bibliothecæ, sive ex hujus Manuscriptis fuerunt in certamen deducta. Hic nempe Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus anno 1683. ediderat dissertationem, in qua ex indubitatæ fidei manuscriptis codicibus ostendebat, tantum abesse, quòd decreta Constantiensia ab Oecumenica Synodo fuerint edita, & comprobata à Sede Apostolica, ut potiùs constet, quòd decretũ *primum* Sessionis *quartæ* ex compilatione Basileensium corruptum, ad manus nostras pervenerit sub hoc tenore: *Primò declarat, quòd Synodus in Spiritu sancto congregata, legitimè Generale Concilium faciens, Ecclesiam militantem repræsentans, potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet, cujuscunque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad extirpationem dicti schismatis, & reformationem Generalem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris.* Ipsissimum hoc decretum renovatur in *Sess. V.* dictæ Synodi, eidemque subijcitur alterum, cujus juxta Basileensium compilationem, tenor *præcit. §. 1. n. 5.* refertur. De quibus proinde Sessionis *quintæ* duobus decretis, *præcitatus* à Schelstrate ostendit, edita fuisse, contra protestantibus Cardinalibus, & Regis Galliæ Oratoribus, omniaque insuper à Concilio nondum Universali fuisse pronuntiata, quæ proinde ab ipsius Constantiensis Concilij Patribus post trium obedientiarum unionem non sint recepta, & ab ipso etiam Martino V. infirmata.

7. Hanc Vaticanæ Bibliothecæ Præfecti dissertationem oppugnandam suscepit anno 1685. Maymbourgus in suo historico *de Romana Ecclesia* tractatu *à cap. 22.* usque ad *cap. 26.* illum coarguens, quòd in ea destruere voluerit, quidquid à Galliæ Clero de decretis Constantiensibus erat statutum, adjungens deinde, quòd acta authentica Concilij Constantiensis, & Basileensis perperàm traducat. Hujus igitur inter Maymbourgum & Emanuelem à Schelstrate concertationis argumenta, & responsiones sub formam methodicam aliqualiter reducta, priùs audire placeat, ut propositæ difficultatis status ex solidis fundamentis tandem valeat determinari.

* *
*

ARGUMENTUM

Ex parte Maymbourgi *ubi suprà* oppositum.

HIc igitur Gallicus Author argumentatur in hunc modum. Quamvis gesta & acta authentica, quæ Concilijs Constantiensi & Basileensi continentur, omnium manibus terantur, ac plùs, quàm à ducentis sexaginta annis pro verissimis habita sint, nec quisquam toto illo tempore se unquam ijs opponere somniaverit, voluisse tamen Emanuelem à Schelstrate sibi disputare hanc legitimam pacificam possessionem. 8.

Responsio.

AD hanc objectionem respondet prænominatus Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, rectè animadvertendo, præsentis concertationis statum reduci ad hoc punctum; *An scilicet Constantiensis Concilij decretum Sessione 4. factum, & ex Basileensium compilatione editum, fuerit adulteratum?* Maymbourgus ex rationibus *inferiùs* deducendis contendit, non solùm Basileenses sincerâ fide usos, nihil addidisse, nihilque detraxisse de verbis illius Decreti, sed & genuinam esse lectionem, quæ ex ipsorum compilatione posterorum memoriæ consecrata fuit. Econtrario Emanuel à Schelstrate *in tract. de Decretis Constantiensibus dissert. 1. cap. 1.* duo in se suscepit, quorum *primum* est, quòd *Acta Constantiensia ex Basileensium compilatione primùm ad manus nostras pervenerint.* Cùm enim Basileenses post electionem Felicis V. in locum Eugenij IV. per ipsos assumpti vidissent, auctoritatem suam contemni, & toto orbe Catholico diminui cœpisse, eam Actis Constantiensibus restituendam esse crediderunt, & illorum compilationem septem è suis ad id specialiter deputatis mandârunt. Compilatione itaque à Deputatis facta, pauci, qui Basileæ permanserant, illam authoritate suâ roborârunt, & speciali Bullâ eidem partim præfixâ, partim postpositâ præceperunt, compilationi suæ eandem fidem adhibendam esse, ac si ab ipsis Patribus Constantiensibus facta, & eorundem Bullâ authenticâ munita esset: *Statuimus*, inquiunt, *ac decernimus, & mandamus, quatenus præfatis decretis, Gestis superiùs insertis in judicijs & extra ubicunque productis, exhibitáque fuerint, vel ostensa, in omnibus, & per omnia stetur, ac fides plenaria adhibeatur, perinde ac si Bullâ ejusdem Constantiensis Synodi bullata forent, nec ad illorum probationem aliud adminiculum quomodolibet requiratur.... Datum Basileæ pridie Nonas Februarij Anno à Nativitate Domini 1442.* 9.

Ita Basileenses in ea parte Bullæ, quæ compilationi Actorum Constantiensium à Deputatis suis factæ subjungitur. Cùm autem Actorum illius compilationis exemplar authenticum cum Bullâ plumbeâ in cordula serici pendente asservatum fuisset in Germania usque ad annum 1490. eo ipso anno Joannes Huober ex Inderdorff, Artium Liberalium Magister, & sacræ Theologiæ Baccalaureus, 10.

Digitized by Google

illud propriâ manu deſcripſit, ejuſque copiam cum Originali convenire, teſtatus eſt Mathias Strinbach publicus authoritate Apoſtolicâ Notarius, ut patet ex hoc ejus teſtimonio: *Concordant Seſſiones & Decreta ſupraſcripta ſacri Generalis Concilij Conſtantienſis cum exemplari de pergameno Bullâ plumbeâ ſacræ Generalis Synodi Baſileenſis modo, formâ, & Notario, quibus ſupra, bullato & auſcultato, factâ unà cum præfato Magiſtro Ioanne infraſcriptorum Scriptore collatione diligenti per me Mathiam Strinbach Clericum Eiſtettenſis Diœceſis, publicum ſacrâ Apoſtolicâ authoritate Notarium ſubſcriptum, rogatum, & requiſitum, in fidem & teſtimonium omnium & ſingulorum præmiſſorum redacta in 123. folijs præſenti in numero computato, quod proteſtor manu, & ſigneto ſolito meis propriis.* Extat hoc teſtimonium in Conſtantienſis Concilij editione; quæ anno 1500. in Imperiali oppido Hagenovv ad fidem ſupradictæ copiæ cum Originali fideliter collatæ typis prodijt.

11. Atque hæc eſt omninò prima Actorum Conſtantienſium editio, quæ ut ex compilatione Baſileenſium primùm typis deſcripta apparuit, ita & in ſequentibus editionibus ſervata fuit, ut poſt diligentem earum collationem cuique conſtabit. Prima enim editio nullo verbo addito, nullo detracto, anno 1511. operâ Zachariæ Ferrerij Abbatis Vicentini, annis 1524. & 1535. Pariſijs curâ Jacobi Merlini Doctoris Sorbonici, uti & anno 1530. Coloniæ typis Quentelianis iterum excuſa fuit. Petrus Crabbe, qui poſt has Actorum Conſtantienſium editiones anno 1538. novam Conciliorum collectionem duobus Tomis in folio edidit, eandem planè compilationem Actorum Conſtantienſium ſervavit, ſed addito ad Decretum *primum* Seſſionis *quartæ* verbo *Ad fidem*, quod in præcedentibus editionibus deerat, & adjunctis per modum Appendicis plurimis alijs, quæ in manuſcripto Codice Colonienſi invenerat, cum quibus à cæteris Conciliorum Collectoribus Synodi Conſtantienſis Acta ſubinde typis deſcripta fuerunt. Hoc tamen diligenter poſteriores obſervârunt, quòd Acta, quæ Petrus Crabbe ex manuſcripto Codice Colonienſi in Appendicem retulerat, illi juxta textum ſuis locis diverſo charactere inſeruerint. Compilationem enim Actorum Conſtantienſium à Baſileenſibus factam ſemper integram, & intactam ſervare voluerunt Conciliorum Collectores, qui, licèt priorem partem Bullæ Baſileenſium abſtulerint, in hujus tamen veritatis confirmationem poſteriorem partem retinuerunt. Videri poſſunt collectio Conciliorum, quæ anno 1588. Venetijs prodijt apud Nicolinum: Collectio Conciliorum, quæ Romæ anno 1628. typis Rever. Cameræ Apoſtolicæ quatuor Tomis in folio excuſa fuit: Editiones Conciliorum Colonienſes, quas Severinus Binius poſt Romanam adornavit: Collectio Conciliorum Luparea, quæ triginta ſeptem ingentibus Tomis ex Typographia Regia Pariſijs edita fuit: Labbeana demum, quæ quartâ parte auctior publicam lucem aſpexit: manifeſtumque fiet, in his omnibus editionibus poſteriorem partem Bullæ Baſileenſium, & teſtimonium Notarij Apoſtolici *ſuprà* relatum nunquam omiſſa fuiſſe, ſicque verum eſſe, quòd in diſſertatione meâ nuper annotavi, Decreta Conſtantienſia, prout ad manus noſtras pervenerunt, à Baſileenſibus compilata fuiſſe.

Alterum proinde, quod dictus Emanuel à 12.
Schelſtrate probandum ſuſcepit, in eo ſe tenet, quòd in *primum* Conſtantienſis Concilij Seſſionis IV. decretum ex primâ per Baſileenſium *ſuperiùs* relatam compilationem anno 1500. factâ editione duo irrepſerint errores, quorum *primus* conſiſtit in omiſſione vocis *Ad fidem*, quam adeſſe debere, ex manuſcriptis Conſtantienſis Concilij codicibus indicaverat ille Vaticanæ Bibliothecæ præfectus. *Secundus* verò error conſiſtit in additione illorum verborum: *Et ad reformationem Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris.* Quæ abeſſe debere, ſic oſtenditur.

Tres nempe codices manuſcripti, conti- 13.
nentes Acta Conſtantienſis Concilij à Notarijs ipſius conſcripta, ex quibus Baſileenſes decreta compilârunt, non habent illa verba in *primo* decreto Seſſionis *quartæ*: *Et ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris.* Codices quatuor manuſcripti, continentes Geſta indubitata Conſtantienſi Synodi, quorum duo circa ipſius Conſtantienſis Concilij tempus conſcripti ſunt, licèt habeant multò plura, quam hactenus edita, nullam tamen mentionem faciunt in Decreto Seſſionis *quartæ de reformatione Eccleſiæ in Capite & membris.* Quinimò in uno ex iſtis Codicibus poſt hæc Decreti verba: *Ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis*, notatum erat: *Iſte* (nimirum articulus) *imperfectè fuit factus, ut ſequitur, ideo ſuppletur in Seſſione ſequenti.* Quibus indicatur, clauſulam *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, abeſſe debere à Decreto *primo* Seſſionis *quartæ*, ideoque illud Decretum renovatum fuiſſe in Seſſione *quintâ*, in qua ſolummodò clauſula illa adjungenda eſt, ut ſtatim videbimus. Duo demum Codices, continentes Regeſtum Actorum Conſtantienſis Concilij, quorum unus circa tempus ipſius Concilij ſcriptus, ſpectavit ad Eminentiſſimum Cardinalem Sirletum, alius antiquo charactere Italico conſcriptus eſt, licèt omnia Acta contineant à *prima* Seſſione uſque ad electionem Martini V. nullam tamen mentionem faciunt in Decreto Seſſionis *quartæ de reformatione in Capite & in membris.* Cæteros, quos vidi, Codices recentiores prætereo, in quibus tamen omnibus prædicta verba deſiderantur, ut indubitatum ſit, à Baſileenſibus erroneè Decreto Seſſionis *quartæ* adjuncta, & à Collectoribus Conciliorum erroreè Baſileenſium deceptis, typis fuiſſe edita.

Exceptio Maymbourgi.

EXcipit hic Author *cap. 23. ſuæ hiſt. pag. 235.* 14.
non quidem *primum* negando errorem, ſed *ſecundum*, atque verba illa *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris* decreto Seſſionis *quartæ* adeſſe debere, tam pertinaciter

contendendo, ut codices abillo de Schelſtrate citatos pro nihilo ducens, errorem Baſileenſibus ab ipſo tributum, verterit eidē in crimen. *Unde*, inquiens, *ipſe habet, quòd codex manuſcriptus, quo pro compilatione Actorum uſi ſunt Baſileenſes, non continuerit iſta verba. Quare ſinè certâ causâ accuſat illos impoſturæ? Nónne quotidie videmus, quòd plures manuſcripti codices ejuſdem operis differant, ſic ut reperiatur in uno, quod omiſſum erat in alio, &, quòd hâc ratione corrigantur.*

Reſponſio.

15. EManuel à Schelſtrate *cit. cap. 1. pag. 21.* reponit, totum hoc poſſe objici etiam de voce *Fidei*, cujus tamen omiſſionem à Maymbourgo tribui potiùs tabellario, quàm Baſileenſibus. Unde enim hic Author accepit, quòd codex manuſcriptus Baſileenſium, ex quo prima editio Actorum Conſtantienſis Synodi prodijt in Imperiali oppido Hagenovv, habuerit vocem *Fidei*? Quare ſinè certa ſcientia accuſat tabellarium erroris? An ignorat forſan, quòd copiam ex manuſcripto ipſorum Baſileenſium manu Joannis Huober ex Inderdorff ſacræ Theologiæ Baccalaurei extractam, cum ſuo Originali concordare teſtatus ſit Mathias Strinbach publicus auctoritate Apoſtolicâ Notarius? Cur ſinè firmo fundamento Notarij Apoſtolici fidem non ſolùm in dubium revocat, ſed aperte ſugillat, eumque, qui pro veritate ex officio teſtimonium tulit, falſitatis arguit? An ignorat quoque, poſt decem annos *à prima* editione Acta Conſtantienſis Concilij ex Baſileenſium compilatione venille ad manus Zachariæ Ferrerij Abbatis Vicentini, quódque ipſe in editione Mediolanenſi anni 1511. non ſolùm omiſerit vocem *Fidei* in *primo* Decreto Seſſionis *quartæ*, ſed & illud ipſum in compendium redigens, his verbis retulerit: *Quòd Conſtantienſe Concilium poteſtatem habet immediatè à Chriſto, & eidem quicunque, etiam Papalis dignitatis, ſubjicitur in pertinentibus ad extirpationem ſchiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in Capite & membris.* Hic D. Maymbourg videre poterat, Abbatem Ferrerium non magis in compilatione Baſileenſium vocem *Fidei* inveniſſe, quàm Mathiam Strinbach publicum authoritate Apoſtolicâ Notarium. Nónne legit Merlinum Doctorem Pariſienſem, quòd eodem modo juxta Baſileenſium compilationtm omiſerit vocem *Fidei* in collectione Conciliorum editionis Pariſienſis anni 1524. apud Galliotum A Pratis, Colonienſis anni 1530. ex Ædibus Quentelianis, & Pariſienſis anni 1535. apud Franciſcum Regnavit?

16. Hi autem omnes, cùm Acta Conſtantienſis Concilij juxta Baſileenſium compilationem ediderint, quid reſpondebit D. Maymbourg, ſi ab ipſo petatur, undénam habeat, Tabellarium potiùs, quam ipſos Baſileenſes vocem *Fidei* in Decreto *primo* Seſſionis *quartæ* omiſiſſe? Nónne fateri debuit, hoc gratis, & ſinè ullo fundamento ab ipſo aſſertum eſſe? Numquid negare poterit, me rectiùs eorum, qui compilationem Baſileenſium viderunt, teſtimonio innixum dicere potuiſſe, in ea perperàm omiſſam eſſe vocem *Fidei*, quam in Manuſcriptis Conſtantienſis Concilij codicibus ante tempora Baſileenſium conſcriptis extare conſtat; proindeque à Petro Crabbe anno 1538. in editione Conciliorum non immeritò adjunctam fuiſſe?

17. Sicut autem quoad omiſſionem vocis *Fidei*, ita quoad clauſulam: *De reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, Decreto *primo* Seſſionis *quartæ* à Baſileenſibus adjunctum errorem irrepſiſſe, ex ijſdem manuſcriptis codicibus Conſtantienſis Concilij, niſi mea me fallat opinio, oſtendere licuit. Neque percipere potui, quid ſibi velit D. Maymbourg, dum mihi varias Codicum lectiones objicit, ac ſi negàſſem, reperiri poſſe in uno, quod deeſt in alio: quaſi verò ego ipſe non oſtendiſſem, in Actis Conſtantienſis Concilij reperiri vocem *Fidei*, quæ omittitur in compilatione Baſileenſium, & econtra in Actis Conſtantienſibus non reperiri clauſulam *De reformatione*, quæ in compilatione Baſileenſium adjungitur. An fortè credit, manuſcriptos codices reperiri poſſe, in quibus aliquid deeſt, quod ex alijs ſuppleri debeat: & reperiri non poſſe, in quibus aliquid adjunctum fuit, quod omitti debuerat? Ultimum circa clauſulam *de reformatione* in compilatione Baſileenſium contigiſſe, ex manuſcriptis indubitatæ fidei codicibus, Acta Concilij Conſtantienſis continentibus, clariùs monſtraveram, quàm ut negari potuerit. Jam enim non modò oſtenderam, illa verba in ijs deeſſe, ſed *poſitivè* probaveram, ea planè excludi debere.

Replicatio Maymbourgi.

18. PErgit hic Author *loco proximè citato*. Cùm varia ſint Acta Conſtantienſis Concilij, omneſque codices manuſcripti non eandem Actorum collectionem contineant, petendo ab eodem Vaticanæ Bibliothecæ Præfecto: *Unde habeat, quòd codex manuſcriptus, quo pro compilatione Actorum Conſtantienſium uſi ſunt Baſileenſes, non continuerit illa verba, quæ primo decreto quartæ Seſſionis indebitè adjecta fuiſſe prætendantur?*

Reſponſio.

19. EManuel à Schelſtrate *pag. 24.* huic objectioni reponit, hoc evinci ex eo, quòd tres codices manuſcripti continentes Acta Conſtantienſis Concilij à Notarijs conſcripta, ex quibus Baſileenſes decreta compilárunt, non habeant illa verba, in illo *primo* Seſſionis *quartæ* decreto ita ſonantia: *Et ad reformationem Generalem Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris.* Num enim potuiſſet clarius quid aſſeri, ad probandum, *unde habeatur*, verba illa, quibus Baſileenſes uſu ſunt, deeſſe? Baſileenſes namque uſi ſunt Actis à quatuor Protonotarijs Conſtantienſis Synodi collectis, ut in titulo ſuæ compilationis ipſimet fatentur: in Actis autem, quæ ab ipſa Conſtantienſi Sy-

ſi Synodo per Protonotarios ad id deputatos collecta fuerunt, verba illa deeſſe, ex tribus ejuſdem collectionis manuſcriptis codicibus probavi: neque quidquam, ut puto, ad confirmandam rem noſtram expreſſius dici, vel afferri potuit. Ne autem quiſquam ſuſpicetur, codices à me *ſuprà* allatos dubiæ fidei cenſendos eſſe, monere placuit. illos antiquiſſimos eſſe, & inter eos reperiri, qui ante tempora Baſileenſis Concilij ſcripti fuerunt, contra quos ne unum quidem antiquum codicem manuſcriptum, Acta à quatuor Notarijs Conſtantienſis Concilij ſcripta continentem, D. Maymbourg attulit, ſed nec unquam adferre poterit, in quo Decretum *primum* Seſſionis *quartæ* cum clauſula *De reformatione* exhibetur.

20. Quamvis autem vel ſola Acta Notariorum Conſtantienſium ſufficere debuiſſent, ad Baſileenſium compilationem erroris convincendam, volui tamen in Diſſertatione mea alios manuſcriptos codices adferre: prioribus namque tribus adjunxi quatuor alios indubitatæ fidei, Geſta Conſtantienſia continentes, quorum duos circa tempus ipſius Concilij ſcriptos fuiſſe, conſtat. Citavi inſuper duos Codices antiquiſſimos, Regeſtum Conſtantienſis Synodi continentes, quorum unus circa tempus Conſtantienſis Concilij ſcriptus, ad Eminentiſſimum Cardinalem Sirletum ſpectavit, alter antiquo charactere Italico exaratus eſt, in quibus eadem verba deſunt in Decreto *primo* Seſſionis *quartæ*. Quòd ſi hi non ſufficiant, adjungere poſſum celeberrimum codicem Capranicenſem, qui ad uſum Cardinalis de Capranica Baſileenſis Concilij temporibus ſcriptus videtur, & quo Philippus Labbeus ſæpius uſus eſt in Appendice ad Synodum Conſtantienſem: in hoc enim, ut in reliquis omnibus *ſupra citatis* deeſt clauſula: *De reformatione Eccleſiæ in Capite & membris*. Accedit alius codex planè antiquiſſimus, qui ex Bibliotheca Eminentiſſimi quondam Cardinalis Ludoviſij in Bibliothecam Eminentiſſimi Cardinalis Ottoboni migraverat, ejuſdemque Romanæ Eccleſiæ Principis liberalitate in Bibliotheca Vaticana repoſitus fuit, in quo eadem omninò deſiderantur. Demum omiſſis alijs, teſtari poſſum, quòd inter omnes manuſcriptos codices Conſtantienſis Synodi, quos magno numero me vidiſſe contigit, nullum repererim, in quo verba illa habentur, præterquam unum recentiori manu ex Sirleti codice tranſcriptum, in quo Tabellarius, cùm Originale difficili charactere exaratum eſſet, Acta ex editis codicibus deſcripſit, & verba illa contra fidem Originalis manuſcripti Decreto *primo* Seſſionis *quartæ* adjunxit.

Inſtantia Maymbourgi.

21. AUthor iſte *pag.* 236. inſtat, ſe reperiſſe in Gallia codicem manuſcriptum Conſtantienſis Concilij, qui verba illa, *ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris*, habeat adjecta ad finem decreti Seſſionis *quartæ*. *Hoc ipſo momento*, inquit, *quo hæc ſcribo, in mea commoratione apud S. Victorem Pariſijs, ubi annuentibus Dominis Canonicis Regularibus hujus Regalis Monaſterij, mihi delegi ſeceſſum honeſtum, & profeſſioni ac modo vivendi conformem, præ oculis habeo celebre illud Manuſcriptum famoſæ ipſorum Bibliothecæ, ex quo D. Spondanus deſumpſit variora hiſtoriæ ſuæ de Conſtantienſi Concilio, de quo procul dubio pulcherrimus eſt magni ſui Operis locus. In hoc itaque manuſcripto, quod eſt antiquiſſimum eorum, quæ haberi poſſunt, lego hoc Decretum de verbo ad verbum, ſicut eſt in Actis typis deſcriptis, & in ultimis editionibus, quæ exactiores ſunt, & correctiores. Sed eſto, quod magis urget. Habemus in iſtis manuſcriptis ſancti Victoris extractum Seſſionum, quas, ut celebrabantur, illi, qui pro parte Nationis Gallicæ Concilio aderant, Lutetiam mittebant; Et Decretum hoc Seſſionis quartæ affertur ibi eodem modo, quo illud habemus. D. Schelſtrate dicetne, Concilium Baſileenſe, quod pluribus annis poſt Conſtantienſe habitum fuit, hæc extracta corrupiſſe? Quid ad iſta reſpondere poterit?*

Reſponſio.

EManuel à Schelſtrate *præf. pag.* 29. reponit in hæc verba: Quid reſpondere poſſim, inquirit Maymbourgus, ac ſi duorum Manuſcriptorum ſuorum teſtimonia irrefragabilia eſſent, & poſterioris authoritati nihil opponi valeat, cùm tamen faciliter ei ſatisfiat. Si enim verum eſt, quod obſervat, quoſdam pro Natione Gallica Conſtantiæ exiſtentes, Acta Seſſionum eo modo Lutetiam miſiſſe, quo in illo codice continentur. Reſpondeo, à Natione Gallicana præcipitanter concluſum fuiſſe, ut Decretum cum iſtis verbis Seſſione *quartâ* publicaretur, & Decretum illud eo modo in ipſa Seſſione Cardinali Florentino, ut publicè ab eo legeretur, oblatum fuiſſe. Cardinalem tamen, cùm inter legendum ad illa verba: *De reformatione* veniſſet, lubilitiſſe, & ut teſtatur Panormitanus in tractatu, cui titulus eſt: *Sententia finalis*, noluiſſe illa verba legere, tanquam præter communem deliberationem addita: Decretum autem ab iſs, qui pro Natione Gallicanâ Conſtantiæ erant, Pariſios miſſum fuiſſe, prout in Natione ſua concluſum erat, & ita facilè auctorem codicis S. Victoris Pariſijs commorantem decipi potuiſſe, qui ipſemet conqueritur de inverſo quandoque ordine eorum, quæ de Actis Conſtantienſis Concilij in Codice ſuo deſcripſerat. Quod ultimum, ſi D. Maymbourg quærat, unde habuerim, id à fidiſſimo, & oculato teſte me accepiſſe, reponam, & ſi neceſſe ſit, nomen ejus adducam. Ipſe interim codicem ſuum revidere poterit, ad cujus authoritatem confirmandam *pag.* 237. ita contra Manuſcripta à me allata ſubjungit: *Ne demum nobis opponendam putet multitudinem ſuorum Manuſcriptorum, numerat enim uſque ad novem, dicam ipſe, Pariſijs plus quàm decem reperiri, quæ conſonant huic codici ſancti Victoris, qui vel ſolus pluris valet, quàm omnes ſui.* Verùm fallitur D. Maymbourg, & dere ſibi incompertâ loquitur: licèt enim codicem ſancti Victoris meritò cæteris Manuſcriptis Pariſijs aſſervatis, quæ ſe vidiſſe aſſerit,

aſſerit, præferre potuerit, immeritò tamen codicibus manuſcriptis à me citatis, quos nunquam vidit, præponi debere contendit, cùm vix ullum codicem manuſcriptum citaverim, qui non præſtet codici ſancti Victoris ab ipſo allato, nec mihi ſolùm, ſed & alijs notiſſimo.

23. Cæterùm hæc reſponderi poſſunt, ſuppoſito, quòd D. Maymbourg verum dicat de clauſulâ in codice ſancti Victoris adjunctâ, quod ideo repeto, non quia dubito de ejus fide, ac ſi nos decipere voluiſſet, ſed quia ſuſpicari licet de non adhibitâ ſufficienti diligentiâ, cujus defectu ipſe deceptus fuit, & Seſſionem *quartam* cum *quinta* confudit. Ut enim mentem meam clarè exponam, vix credere poſſum, verba *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, reperiri Seſſione *quartâ* in codice ſancti Victoris, vel alio quopiam antiquiori ex omnibus ijs, quos Auctor ſe vidiſſe, & Pariſijs aſſervari, teſtatus eſt. Neque mihi imputare debet D. Maymbourg, quòd ita de ſcriptis ſuis ſentiam, ſed ſibi, quando tam aſſeveranter pro ſe citat Joannem Gerſonium Univerſitatis Pariſienſis Cancellarium, cujus verba, tanquam oculati teſtis, putat eſſe irrefragabilia.

Objectio iterata Maymbourgi.

24. Hic igitur Author ubi *ſuprà pag. 238.* objicit, quòd Ioannes Gerſonius, Univerſitatis Pariſienſis Cancellarius, de cujus fide dubitare non liceat, & cujus Manuſcripta penes ſe exiſtant, pluribus in locis referat illud *primum quartæ* Conſtantienſis Seſſionis decretum, prout habetur in Manuſcripto ſancti Victoris, & Actis editis, retuleritque illud in ſermone facto coram toto Concilio *pro Viaggio Regis Romanorum*, ubi cùm integrum recitâſſet cum hac clauſula: *Ad reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris*, immediatè dixit ad Patres Concilij, exponens opinionem ſuam his verbis omninò efficacibus: *Conferibenda prorſus mihi videtur in eminentioribus locis, vel inſculpenda per omnes Eccleſias ſaluberrima hæc definitio, lex, vel regula &c.* Rogo nunc D. Schelſtrate, ut mihi ſincerè dicat, an audeat credere, Cancellarium Pariſienſem tam impudentem fuiſſe, ut recitâſſet in ſermone coram Patribus Concilij Decretum Seſſionis *quartæ* aliter, quàm ipſimet illud fecerant? Ut adjunxiſſet impudenter hæc verba: *Ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris*, quæ Concilium ipſum non adjunxerat, & ad ipſos ſubinde locutus fuiſſet eo modo, quo jam retuli. Habeo illum pro viro nimis honeſto & prudenti, quàm ut unico momento hæc cogiter. Et nullatenus dubito, quin Deo gloriam tribuat, admittendo, quòd, cùm Gerſonius coram toto Concilio recitârit hoc Decretum, ſicut eſt in Actis editis, omninò evidens ſit, ita à Concilio factum fuiſſe, neque ullatenus falſificatum eſſe, cùm Concilium alioquin illum impudentem falſificatorem exploſiſſet.

25. Hæc D. Maymbourg, qui jam dicta putat teſtimonio inniti, cui nihil omninò opponi poteſt: adeò certò namque ſupponit; Ioannem Gerſonium Cancellarium Univerſitatis Pariſienſis citâſſe Decretum *primum* Seſſionis *quartæ*, ut ne dubitari quidem ea de re ſinat, meque planè victum exiſtimet: proſequitur proinde argumentum, & adjungit alium locum ejuſdem Gerſonij ex ſermone, quem habuit coram Concilio *ſecundâ Dominicâ poſt Epiphaniam* ad hunc textum Evangelij: *Nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ.* Ubi poſt alia dicit: *Nunquid non ideo ſacræ hujus Synodi Conſtantienſis impugnantur judicia, quæ ſic habent. Primò declarat &c.* Et adducit hîc integre Decretum Seſſionis *quartæ* cum hac clauſula: *Ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris. Ecce*, inquit ſubinde ad Patres Concilij, *Decretum, quod feciſtis.* Poſt hæc autem D. Schelſtrate audebitne adhuc dicere, quòd Baſileenſes falſificârunt hoc Decretum, adjungendo illi hæc verba? Citaverat in margine *pag. 239.* ultra loca allata ex eodem Gerſone tractatum *De poteſtate Eccleſiaſtica*, & tractatum, *An, & quomodò liceat appellare.* Et ſubjungit *pag. 245.* Et ne D. Schelſtrate dicat, hujus Doctoris textum falſificatum eſſe, adjunctis ei his verbis: *Et ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris*: declaro ipſi, quòd tractatus *De poteſtate Eccleſiaſtica*, ubi magnus ille vir hoc Decretum affert, collatus ſit cum quatuor Manuſcriptis, duobus Bibliothecæ ſancti Victoris NN. S. & MM. II. uno Collegio Navarræ, & altero Bibliothecæ D. Colbert ſub numero 99. Quòd tractatus; *An, & quomodò appellare liceat à Summo Pontifice*, ubi idem Decretum reperitur, omninò conſonet duobus Manuſcriptis, uni ſancti Victoris ſignato NN. 9. & alteri Bibliothecæ Navarricæ. Quòd ſermo *pro viaggio Regis Romanorum* fuerit pariter collatus cum Manuſcripto S. Victoris ſignato in antiquis catalogis NN. II. alio Bibliothecæ Navarricæ, & uno Bibliothecæ D. Colbert ſub *num. 99.* Quòd demum id, quod legitur in ſerm. ſuper Evangelium *Nuptiæ factæ ſunt*, ubi Gerſon coram Patribus Concilij recitavit Decretum Seſſionis *quartæ*, reperiatur in antiquiſſimo Manuſcripto ſancti Victoris ſignato NN. 19. de verbo ad verbum, ſicut editum eſt... Et hæc mihi ſufficere videntur, ut D. Schelſtrate cedere cogatur.

Reſponſio.

EManuel à Schelſtrate *præcitati operis ſui pag.* 26. 35. reponit ſequentia. Cùm in toto tractatu Maymbourgi nihil invenerim toties repetitum, ac tanto labore cum manuſcriptis codicibus collatum, quàm quod nunc præ manibus habemus ex Joannis Gerſonij locis deſumptum, operæpretium judicavi, loca cum tanto verborum apparatu propoſita ex Gerſonis operibus adducere, eaque cum verbis anterioribus à D. Maymbourg omiſſis in medium afferre. Primus itaque Gerſonis locus ex ſermone ejus *pro Viaggio Regis Romanorum* deſumptus eſt, ubi ſic loquitur: *Prima lex, ſive directio liberans iter noſtrum à primo ſcandalo, quo*

lò, quæ data eſt in Seſſione publica ſexto Aprilis, anni præſentis: Concilium Generale poteſtatem immediatè à Deo habet, cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem ſchiſmatis, ac generalem reformationẽ Eccleſiæ Dei in Capite & in membris: conſcribenda prorſus eſſe mihi videretur &c. Ex tractatu *De poteſtate Eccleſiaſtica* deſumptum eſt aliud Gerſonis teſtimonium ſequens: *Confirmant hanc ſententiam ſtatuta & practicata in hoc ſacro Conſtantienſi Concilio, præſertim 6. Aprilis anni 1415. in Seſſione publica, cujus inter alia ſunt hæc decreta duo prima: & primò declarat, quòd ipſa in Spiritu ſancto legitimè congregata &c. Item declarat, quòd quicunque, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis &c.* Eadem omninò duo Decreta retulit ſermone habito *Dominicâ ſecundâ poſt Epiphaniam*, & demum in tractatu; *An, & quomodò appellare licet à Summo Pontifice*, ubi Gerſon agit de determinatione Concilij, *quæ multiplicitèr facta eſt, & practicata, & ſpecialiter in Seſſione publicâ celebrata die 6. Aprilis, anno 1415. quæ ſic habet inter cætera: & primò declarat, quòd ſancta Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata &c. Item declarat, quòd quicunque &c.*

27. Hæc ſunt loca Ioannis Gerſonis à D. Maymbourg allata, quorum priora verba omiſit, quòd forſan ea nihil ad rem facere crediderit, cùm tamen ex ijs quæſtio noſtra decidenda ſit. Agimus enim de Decreto Seſſionis *quartæ*, quæ celebrata fuit Anno 1415. die 30 Martij, qui tunc incidebat in Sabbatum ſanctum, ſeu Vigiliam Paſchæ, at fidem faciunt omnia Acta Conſtantienſis Concilij tam edita, quàm inedita, tam in Gallijs, quàm in Italia conſervata. Gerſonius autem *locis ſuprà allatis* loquitur expreſsè de Decreto, quod anno 1415. die 6. Aprilis in Seſſione publica editum fuit. Dies autem ſextus Aprilis non fuit Vigilia Paſchæ, ſed *Sabbatum poſt Paſcha*, ut habent Geſta Conſtantienſis Concilij: Seſſio quoque publica ſexti Aprilis non fuit Seſſio *quarta*, ſed *quinta*, de qua ſola Ioannes Gerſonius loquitur, ut cognoſci poterat ex *ſecundo* Decreto de auctoritate *coactivâ* priori ſubjuncto. Cùm namque Ioannes Gerſonius ex eadem Seſſione duo Decreta allegârit, & *ſecundum* non niſi Seſſione *quintâ* publicatum fuerit, nimis manifeſtum erat, Gerſonium citâſſe Decretum Seſſionis *quintæ*, quàm ut id ipſum à quopiam ignorari potuerit.

28. Iam triumphum canat D. Maymbourg, qui ſe victorem aſſeruit, antequàm pugnavit, meque cedere oportere credidit, priuſquàm in arena conſtitutum aſpexit: *Voila*, inquit, *ce me ſemble, de quoy obliger M. Schelſtrate à ſe rendre.* Poteratne cum majori certitudine factum aliquod proponi, cum firmiori de victoriâ ſecuritate urgeri, cum plurium verborum apparatu plebi inculcari, quàm illud de Decreto Seſſionis *quartæ* ex locis Ioannis Gerſonis deſumptum? Quid alij de eo judicaturi ſint, nolim conijcere, id unùm fateor, me, ubi primò errorem hunc notaveram, ſatis mirari non potuiſſe, quomodò factum ſit, quòd Author ille ſcribens de re graviſſimâ, tam viſibiliter lapſus fuerit, neminemque Pariſijs invenerit, qui in conferendis locis Gerſonis cum manuſcriptis codicibus errorem animadverterit. Cùm autem vel ex hoc conſtet, D. Maymbourg Seſſionem *quartam* cum *quintâ* confudiſſe, ſibi imputare debet, quòd non ita facilè ipſi fides habeatur aſſerenti, clauſulam *de reformatione* in cæteris Manuſcriptis S. Victoris ab eo citatis reperiri in Decreto *primo* Seſſionis *quartæ*. Quinimò, dum fatetur, eo modo reperiri in Manuſcriptis S. Victoris, aliiſque codicibus, quo à Ioanne Gerſone citatur; Decretum autem cum clauſula: *De reformatione* ab ipſo Gerſone citetur tanquam Seſſionis *quintæ*; conſequitur profectò ex ipſius Auctoris verbis, etiam in codicibus ſuis manuſcriptis reperiri Seſſione *quintâ* potiùs, quàm *quartâ*; quod ipſum teſtati ſunt illi, qui plures ex illis codicibus manuſcriptis Pariſijs viderunt, eoſque Decretum *primum* Seſſionis *quartæ* ſine mentione: *De reformatione* continere, aſſeverârunt: ut nihil ſit, quod me cedere cogat, nihil, quod Manuſcripta à me allata defectuoſa oſtendat; ſed plurimum, vnde D. Maymbourg errorem ſuum hæc legendo agnoſcat, & agnoſcendo corrigat.

Iterata replicatio Maymbourgi.

COnqueritur iſte Author tractatûs ſui *pag. 234.* Emanuelem à Schelſtrate argumento *negativo* traduxiſſe Baſileenſium fidem. 29

Reſponſio.

PRæfatus Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus *1. diſſertat. ſuæ cap. 2. à pag. 40.* ita reponit. Quamvis argumentum *negativum* cenſendum non ſit, quod ex codicibus, manuſcripta Acta Conſtantienſis Synodi continentibus deſumpſi, cùm in illis clauſula controverſa debuiſſet reperiri, ſi Decreto *primo* Seſſionis *quartæ* à Patribus Conſtantienſis Synodi adjuncta fuiſſet. Videamus tamen, an aliud protulerim, ex quo de rei veritate conſtare poterat. 30

Notaveram *in Diſſertatione cap. 1. articulo 1.* quòd in codice Manuſcripto Conſtantienſis Concilij poſt hæc Decreti verba: *Ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis*, adjunctum erat: *Iſte* (nimirum articulus) *imperfectè fuit factus, ut ſequitur, ideo ſuppletur in Seſſione ſequenti*: quibus verbis, ut *ibidem* notavi, indicatur, clauſulam: *De reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & membris*, abeſſe debere à Decreto Seſſionis *quartæ*, ideoque illud Decretum renovatum fuiſſe Seſſione *quintâ*, in qua ſolummodò clauſula adjungenda eſt. Et ne D. Maymbourg hujus codicis teſtimonium in dubium revocet, adjungendum eſt aliud Authoris celeberrimi, qui tempore Conſtantienſis Concilij vivebat, & prout Patres Conſtantiæ Acta publicabant, ea ipſa ad poſterorũ memoriam litteris mandabat. Hic ergo de Decreto Seſſionis IV. ita ad annum 1415. notat: *Penultimâ die Martij, quæ fuit Vigilia Paſchæ, fuerunt pronuntiati quidam articuli per unum de Cardinalibus minùs ſuffi-* 31

Digitized by Google

ficienter: quapropter 6. die menſis Aprilis ijdem articuli per unum alium de Concilio, Rege præſente, pronuntiati ſunt reformati. Primus *hic erat: Synodus in Spiritu ſancto congregata, Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem immediatè habet à Chriſto, cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, tenetur obedire in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem ſchiſmatis, ac reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris.* Tertius *articulus, dimiſſis cæteris; fuit de irritatione gratiarum per Joannem Papam factarum per receſſum ſuum à Concilio &c.* Qui hoc teſtimonium poſteris reliquit, eſt Gobelinus Perſona Decanus Bilsfeldienſis, & Officialis Paderbornenſis, qui teſtatur circa finem operis, illud à ſe *ſub Bonifacio IX. inchoatum, & ſub Martino Papa V. anno Pontificatûs ejus primo, die primâ menſis Junij anno Dominicæ Nativitatis 1418. Illuſtriſſimo Sigiſmundo Romanorum, Teutoniæ, & Vngariæ Regnorum in ſceptris agente, conſummatum fuiſſe.*

32. Hîc jam rogo D. Maymbourg, an clarius teſtimonium deliderare poſſet pro confirmandis illis, quæ ex Manuſcripto codice noſtro *ſuprà* retulimus? Gobelinus, qui Conſtantienſis Concilij Acta eo ipſo tempore, quo ſtatuebantur, habuit, & cum fine Conſtantienſis Concilij ſcribendi finem fecit, teſtatur, penultimâ die Martij, quæ fuit Vigilia Paſchæ, quoſdam articulos pronuntiatos fuiſſe per unum de Cardinalibus *minùs ſufficienter*; quod ipſum teſtatur codex Manuſcriptus à me *citatus*, qui eâdem Vigiliâ Paſchæ, quâ Seſſio IV. celebrata fuit, refert de articulo 1. eum imperfectum pronuntiatum fuiſſe, ſinè illis nimirum verbis: *Et ad reformationem generalem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris.* Addit Gobelinus, quia articuli *minùs ſufficienter* pronuntiati fuerant per unum de Cardinalibus in Seſſione IV. ideo *6. die Aprilis* eoldem *per unum alium de Concilio pronuntiatos fuiſſe reformatos*: quod idem codex Manuſcriptus à me *citatus* his verbis affirmat: *Imperfectè fuit factus, ideo ſuppletur in Seſſione ſequenti.* An manifeſtiùs convenire poterat Manuſcriptus codex cum Gobelino? Quid ad hæc reſpondere poterit D. Maymbourg?

33. Quòd ſi plura deſideret, erit, quo abundè ei ſatisfiat: Concilium enim Baſileenſe, cujus authoritatem tanti facit, refert ex Geſtis Conſtantienſis Concilij, quòd *ob diverſas opiniones de poteſtate Concilij Generalis in his, quæ ad reformationem Eccleſiæ ſuper primâ definitione præſcriptus omiſſus fuerat articulus de hoc faciens mentionem, & ſequens, qui ex primo dependet.* Quid clarius? Quid manifeſtius? Quid in rem noſtram expreſſius ſcribi, vel afferri potuit? Probavimus ex Manuſcripto codice, & Gobelino Perſonâ, in Decreto 1. Seſſionis IV. non reperiri clauſulam: *De reformatione.* Geſta ipſius Conſtantienſis Synodi teſtantur, id mirum videri non debere, quia ob varias opiniones de authoritate Concilij circa reformationem Eccleſiæ Seſſione IV. *ſuper primâ definitione præſcriptus fuerat omiſſus articulus de hoc faciens mentionem*: adduntque, ob omiſſum Seſſione V. articulum illum, Decretum ex integro aliâ Seſſione pronuntiatum fuiſſe, quòd & omninò dicendum eſſet, licèt ex teſtimonijs à nobis allatis minimè conſtaret. Cur enim Decretum illud Seſſione V. repetitum fuiſſet, ſi illi nihil omninò in Seſſione IV. defuiſſet?

Iterata inſtantia Maymbourgi.

URget hic Author *pag. 248.* in Manuſcripto ipſius Schelſtrate legi *in Præfatione decreti*, ſicut in Actis penes ſe extantibus: *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis, legitimè congregata pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione, ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & in membris, ad conſequendam faciliùs, ſecuriùs, uberiùs, ac liberiùs unionem, ac reformationem Eccleſiæ, ordinat, definit, & declarat, ut ſequitur, quòd ſcilicet quilibet, cujuſcunque dignitatis ſit, etiam Papalis, obedire tenetur Concilio in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis.* Et quis non videt, pro ſenſu integro, juxta intentionem & expreſſa Concilij verba, non ibi hæxendum eſſe, ſed neceſſariò adjungi debere. *Et ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris?* Et hoc eſt in codicibus noſtris, qui ſunt veri, & deeſt in codicibus ſuis: quæ omiſſio, cùm nullo modo ſuſtineri queat, eos defectuoſos eſſe, oſtendit. 34

Reſponſio.

IDem Schelſtrate *cit. cap. 2. pag. 46.* replicat. Hæc irrito conatu ſibi opponi. Si enim verum eſſet, quod Maymbourgus ex illa præfatione deducit, ſequeretur, à Decreto 1. Seſſionis IV. abeſſe debere vocem *Fidei*, utpote de qua in Præfatione per ipſum allatâ nulla mentio facta eſt. Cùm autem ex voce *Fidei*, quæ in Decreto adeſt, & in Præfatione non extat, omninò ſequatur, Decretum Præfationi in omnibus correſpondere non debere; videat, quæſo, cui fundamento argumenta ſua innitantur, & quàm debili ratione concludat, codices meos defectuoſos eſſe. Non ſolùm à manuſcriptis codicibus verba: *De reformatione* abeſſe, ſed & abeſſe debere, ijs teſtimonijs comprobavi, quæ nemo prudens contemſerit. Et quamvis ſequatur, quòd 1. Decretum Seſſionis IV. non fuerit integrè pronuntiatum, id nihil obſtabit, cùm id factum eſſe, teſtentur Geſta ipſius Concilij, & confirmet Gobelinus. Unde conſtat, quòd omnes manuſcripti codices, qui articulum *De reformatione* adjunctum habent, defectuoſi ſint, illique veri, ac genuini, qui nullam ejus articuli mentionem faciunt. 35

Et hæc ſufficiant de corruptione 1. Decreti Seſſionis IV. prout ex compilatione Baſileenſium ad manus noſtras pervenit, quod emendatione indigere, nimis clarum, & manifeſtum eſt, quàm ut in dubium revocari poſſit. Quod enim D. Maymbourg adjicit de Concilio Baſileenſi, & ejus Præſide Juliano Cardinali, ac ſi Decretum 1. Seſſionis IV. Conſtantienſis citâſſent cum clauſula: *De reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & in membris*, eodem vitio laborat, quo cætera loca *ſuperiùs* examina- 36

Digitized by Google

ta: citant enim Basileenses, eorumque Præses Julianus Cardinalis Decretum *primum* non Sessionis IV. sed V. quas, cùm Author noster confuderit, mirum videri non debet, quòd manuscriptos codices nobis objecerit: mirum tamen videbitur, si, postquàm eos cum editis contulerit, & quandónam Sessio IV. habita sit, diligenter notaverit, eos objicere perrexerit: tunc enim non solùm codices suos erràsse, sed (quod longè ab ipsius mente alienum puto) eum quoque errare velle, & ex prædictis constabit, & ex codicibus Gallicis, quorum auctoritatem infringere non audebit, confirmari poterit.

37. Neque enim desunt manuscripti codices Gallici, in quibus Decretum *primum* Sessionis IV. sinè clausula: *De reformatione*, exhibetur: præterquàm enim, quòd plures ex illis, quos ipse D. Maymbourg vidit, clausulam illam non continere, sciam, notum est, Parisijs asservari Manuscripta Authoris gravissimi, qui tum vivebat, cùm Synodus Constantiæ celebrabatur, in quibus Decreta ex speciali Galliæ Legatorum relatione exhibentur, & sinè mentione ipsius clausulæ posterorum memoriæ consecrantur. Cùm enim Auctor Decretum illud descripsisset, alia que ad annum 1415. spectantia attulisset, subjungit: *Redeo ad Concilium Generale Constantiæ celebratum pro pace & unione Ecclesiæ, ut indecem res notatu digniores hujus anni, de quibus cum certitudine instructus fui per hujus Coronæ Legator.* Ita Author in opere manuscripto, quod antè aliquot annos ex Bibliotheca Thuana Parisijs prodijt, & non semel, sed centies à D. Maymbourg in scriptis suis citatum fuit: adeoque, si dubium aliquod ex codicibus à me deductis hucusque habuerit, ex Manuscriptis, & editis codicibus Gallicanis dubium suum auferre poterit, quinimò, nisi Legatorum Galliæ, qui Concilio Constantiensi adfuerunt, testimonium in dubium revocare velit, auferre debebit.

38. Ex quibus jam facile est, respondere ad exprobrationem illam, quæ in præsentis argumenti initio à Maymbourgo fuit oppositа; quasi Emanuel à Schelstrate Acta Concilij Constantiensis & Basileensis, quæ plusquam à ducentis sexaginta annis pro verissimis habita sunt, incusando de sui depravatione, atque adulteratione, perperàm niteretur in controversiam trahere eorundem legitimam & pacificam possessionem trium ferè sæculorum auctoritate firmatam.

39. Ad hanc, inquam, exprobrationem parata est responsio ab eodem Schelstrate *sui de decretis Constantiensibus tractatûs pag. 8.* reposita, quòd nempe Acta & gesta Constantiensis Synodi, quæ ex manuscriptis indubitatæ fidei codicibus adduxisset, veritatem contineant, quæ, Tertulliano *lib. de præscript.* teste, *sempiterna quædam res est, cui nemo præscribere potest, non spatium temporum, non patrocinia personarum, non privilegia nationum ei præjudicare possunt.* Imò Acta, ex quibus Basileenses suam collectionem compilárant, nullibi repugnant cum ijs, quæ Schelstrate ex manuscriptis codicibus attulit, sicque confirmant potiùs, quòd errores in Acta, prout ex compilatione Basileensium posteritati tradita sunt, irrepserint: sicque cum S. Augustino *enarrat. in Psal. 61.* dicere licet, quòd *veritas quidem latere potuerit, vinci non potuerit.* Quare juxta aliam Tertulliani regulam *de præscript.* dici oportet, in hoc etiam rei statu, *id esse verum, quod est priùs traditum, id verò extraneum & falsum esse, quod est posteriùs immissum.*

Quâ de causâ illud *primum* Sessionis *quartæ* Constantiense decretum sub hac verborum formula accipiendum est. *Primò declarat, quòd ipsa Synodus in Spiritu sancto congregata legitimè, Generale Concilium faciens, Ecclesiam militantem repræsentans, potestatem à Christo* immediatè *habet, cui quilibet, cujuscunque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis.* In quo adeò decreto expendendo, discussione singulari dignum occurrit; *Quomodò Synodus illa,* cùm non fuerit convocata per aliquem certum Papam, dici potuerit *in Spiritu sancto congregata legitimè?* Quomodò iterum *esset Generale Concilium, Ecclesiam militantem repræsentans?* Quomodò asseverare potuerit, *sibi esse potestatem immediatè à Christo?* Quomodò *quilibet, etiamsi Papalis existeret potestatis, in his, quæ ad fidem & extirpationem schismatis pertinent, ipsi obedire teneretur?* Quæ universa tum *in proxima conclusione*, tum *in subsequentibus §§.* discutiemus.

CONCLUSIO.

COnstantiensis Synodus in statu *acephali* licèt Concilij adhuc constituta, habebat potestatem *immediatam* à Christo, ad statuendum, quæ ad fidem ac extirpationem schismatis pertinebant. 41.

Explicatur. Hæc equidem conclusio non caret difficultate propter ea, quæ *in antecedentibus* dixeramus de statu *acephali* Concilij, quòd nempe tota ejus authoritas consistat ex jurisdictionibus Episcopalibus pro publico Ecclesiæ Bono in unum collatis, ex *intrinsecâ* tamen ratione suâ *transcendentali* coordinatis ad universale Bonum, adeoque pacem, ac tranquilliratem Ecclesiæ. Quandoquidem igitur jurisdictio Episcopalis *formalis*, & *actualis immediatè* derivetur ex Papalis potestatis plenitudine, Episcopos in Pastoralis solicitudinis partem vocantis. Quomodò jam verificari potest, Concilij Constantiensis adhuc *acephali* potestatem in his, quæ ad fidem, ac extirpationem schismatis pertinebant, fuisse *immediatè* à Christo?

Difficultatem augere videtur, quod Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 2. §. 9. post medium n. 2.* differit: *Si*, inquiens, *objiciatur, Concilium Papæ oppositum, adhuc pollere authoritate quasi Papali sibi à Christo* immediatè *collatâ, sicque adeò non esse corpus truncum, seu* acephalum, *cum habeat plenam, integramque potestatem.* Responderi debere; *hæc utique dici, repetique, sed nunquam probari, nec unquam fore probanda; quippe cùm nec unus quidem sacræ Scripturæ apex afferri possit,* 42.

quòd hanc plenitudinem poteſtatis acceperit Concilium acephalicè ſumptum; veluti pateat ex ſanctis Eccleſiæ Doctoribus, & ex Conciliis, ipsámet quoque Conſtantienſi Synodo Seſſ. 8. ubi apicem poteſtatis à Chriſto in Papam, non in Concilium immediatè collatum legi: Petro namque, ejuſque Succeſſori, non Concilio dictum eſſe: *Tibi dabo claves Regni cælorum: ſuper te ædificabo Eccleſiam meam: confirma fratres tuos: ſi amas me, paſce oves meas.* Quandoquidem igitur Jura nolint, *Principis delegato fidem haberi, niſi ſuæ delegationis tabulas oſtendat*; cùm delegatio ſit *Facti. Cap. Cùm in Iure. 31. ff. De offic. Deleg.* Idcircò nobis credendum non eſſe, *quòd Concilio ſit plena in Eccleſiam poteſtas à Chriſto delegata, niſi tabulas & chirographum Principis, verbum ſacræ Scripturæ exhibeat*: & ideo *nullum Concilium, ſedente legitimo Papâ, hanc poteſtatem ſibi uſurpâſſe.*

PROBATIO I.

In qua oſtenditur, quomodò poteſtas Concilij Conſtantienſis in ſtatu Papæ dubij fuerit *immediatè* à Chriſto.

43. INdubitatum namque eſt, poteſtatem Epiſcopalis characteris eſſe *immediatè* à Chriſto, in eoque radicatam eſſe juriſdictionem Paſtoralem, nuncupari ſolitam *radicalem* in Corpus Chriſti myſticum, nempe Eccleſiam, ejuſque fideles poteſtatem ſpiritualem, ſeu Eccleſiaſticam: ad quam Paulus Apoſtolus *Act. 20.* volebat, intentos eſſe univerſos Eccleſiæ Præſules, dicendo: *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei.* In quantum ergo character Epiſcopalis *immediatè* à Chriſto, ſeu *principali* cauſa collatus, *intrinſecum*, ac *eſſentialem* habet ordinem ad Corpus Chriſti myſticum, in tantum Spiritus ſanctus in vi ipſius Epiſcopalis characteris poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei: quemadmodùm etiam vi characteris Sacerdotalis, quâ protenſi ſuper Corpus Chriſti myſticum, ut ſic importat fori pœnitentialis propriam, poteſtatem abſolvendi à peccatis. At verò hæc ipſa Sacerdotalis à peccatis abſolvendi poteſtas, in ordine ad peccata mortalia, ut ſortiri valeat ſuum effectum, indiget quidem *actuali*, ſeu *formali* per Epiſcopum ſeu Papam concedendâ juriſdictione, & tamen abſque hujus delegatione, ſeu collatione *ſpecificâ* pro caſu neceſſitatis prodire poteſt in effectum validæ abſolutionis moribundo impendendæ. Sic proinde Paſtoralis in charactere Epiſcopali radicata poteſtas, ex *intrinſecâ* naturâ ſuâ eatenus reſpicit Corpus Chriſti myſticum, Sanguine Chriſti redemptam Eccleſiam, ut in ordine ad *actuale* ſui exercitium ſecundùm viam ordinariam indigeat aliquâ ſui *morali* actuatione, per juriſdictionem *formalem* & *proximam* à Papa derivabilem faciendâ. Nihilominùs vi ejuſdem characteris Epiſcopalis ex naturâ ſuâ *intrinſecâ* reſpicientis Corpus Chriſti myſticum, ſicque ex ſubſtantiali ſuâ habitudine ordinati ad Univerſalis Eccleſiæ Bonum publicum, in caſu extraordinariæ neceſſitatis, quæ maximè urget, dum nullum noſcitur Eccleſiæ ſanctæ Caput Oecumenicum, pro tunc reſultat obligatio providendi publico Eccleſiæ Bono, eſtque adeò vi ejuſdem characteris Epiſcopalis, & in hoc radicatæ gubernativæ erga Chriſti Eccleſiam poteſtatis libera & expedita Epiſcoporum, ut ſic à Spiritu ſancto pro Eccleſiaſtico regimine ordinatorum facultas, ad proſpiciendum fidelibus, Eccleſiæque ſanctæ in iis, quæ fidem, ac extirpationem ſchiſmatis, atque Capitis certi proviſionem concernunt. Quia proinde generalis quædam Epiſcoporum illo Chriſti charactere inſignitorum, & in hujus à Spiritu ſancto ad Eccleſiæ ſanctæ regimen ordinatorum congregatio præſentabatur in Synodo Conſtantienſi, ad ſchiſmatis, fideique errorum extirpationem coadunata, rectè dicitur fuiſſe congregata legitimè in Spiritu ſancto, à quo ſcilicet omnes illi Epiſcopi ad Eccleſiæ regimen, ejuſque Bonum publicum erant ordinati, eratque proinde Synodi iſtius poteſtas *immediatè* à Chriſto, utpote coaleſcens ex Epiſcoporum ibi aggregatorum pro publico Eccleſiæ ſanctæ Bono, nempe hæreſum ac ſchiſmatis extirpatione in unum collatis à Chriſto ceu cauſâ *primariâ*, unâ & Spiritu ſancto *immediatè* promanantibus characteribus.

PROBATIO II.

In qua oſtenditur, quanta ex vi characteris Epiſcopalis à Chriſto *immediatè* competat poteſtas ad publicum Eccleſiæ regimen, & hujus Bonum univerſale, pro caſu Papæ certi ac indubitati, ſuo tamen Paſtorali munere debitè non fungentis.

44. EO ipſo, quòd Epiſcopi vi characteris à Chriſto *immediatè* accepti, ſint à Spiritu ſancto poſiti ad regendam Eccleſiam, ideoque pro caſu neceſſitatis urgeat ipſos ſtricta & gravis obligatio ad providendum publico Eccleſiæ Bono, in graviſſimum diſcrimen conjici ſolito ex hæreſibus præcipuè, dum Papa vel in his refellendis, ſeu perverſis tranquillitatis publicæ turbatoribus coercendis, eſſet negligens, vel pravis ſuis exemplis alios facilè traheret in perniciem tum animarum, tum cujuſvis generis pravarum machinationum. Idcircò pro eo etiam Eccleſiæ ſtatu, quo certus, ac indubitatus noſcitur Papa, urgente præinſinuatâ, vel ſimili Eccleſiæ neceſſitate, obſtringuntur Epiſcopi tam *ſigillatim*, quàm *collectim* ad quævis remedia non equidem *coactiva*, utpote ſphæram inferioris authoritatis excedentia, ſed *directiva* ad excitandum Papæ officium, inſtando etiam, ubi opus fuerit, pro Concilij Oecumenici à Papa indicendi convocatione, aliaque opportunè præſtando, quæ conducere videri poſſint ad Eccleſiæ mala averten-
da, ejuſque pacem & unitatem ſeu conſervandam, ſeu reſtitu-
endam.

§. III.

§. III.

In quo examinatur Synodi Conſtantienſis Seſſione *quartâ* editum *primum* decretum, quòd ſcilicet de Concilij ſuper Papam ſuperioritate non aliter ſtatuat, niſi ſubreſtrictione ad ſtatum Papæ dubij & incerti, ac tempus ſchiſmatis.

45. AUdiamus hâc de re Emanuelem à Schelſtrate *præcitati Tractatûs de ſenſu & authoritate decretorum Concilij Conſtantienſis diſſert. 1. cap. 3.* ita diſſerentem. Notaveram, inquit, in diſſertatione mea *cap. 1. art. 2. pag. 41. 42. & 43.* quòd poſt fugam Joannis Papæ XXIII. tres nationes credentes, ſolâ viâ coactionis ſchiſma extirpari poſſe, tumultuosè concluſerant, celebrandam eſſe Seſſionem IV. tumque deſignaverant duo Decreta eâdem Seſſione publicanda, quorum *primum* agit de authoritate Conſtantienſis Concilij, cui quilibet, cujuſcunque authoritatis, licèt Papalis, obedire deberet in his, quæ ſpectant ad fidem, extirpationem præſentis ſchiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in Capite & membris. *Secundum* verò, quòd quicunque, licèt Papalis authoritatis exiſtat, hujus, ſive alterius Concilij Generalis ſtatutis quoad prædicta obedire contumaciter contempſerit, à Concilio puniri poſſit, & legitimæ pœnitentiæ ſubijci. Obſervavi inſuper, his Decretis ſeſe oppoſuiſſe Cardinales, alioſque, qui tam conſtanter reſtiterunt eorum publicationi, ut conſentientibus Nationibus, à *primo* Decreto ablata ſit illa clauſula: *Et ad reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris*; & *ſecundum* Decretum de authoritate *coactivâ* Conciliorum omninò omiſſum fuerit.

46. Neque hæc deſumpſeram ex ſuppoſititijs ſcriptis, ſeu dubijs quorundam teſtimonijs, ſed ex manuſcriptis indubitatæ fidei codicibus, Acta Conſtantienſis Concilij hactenus inedita continentibus, ex quibus quiſque colligere poterat, Cardinales Capitulis Seſſione
47. IV. publicandis noluiſſe ſubſcribere, quinimò die 29. Martij aperte declarâſſe Regi Romanorum, quòd nolebant ad Seſſionem IV. die ſequenti celebrandam venire, niſi ſub conditione: *Quòd non fierent, neque ſtatuerentur alia capitula, niſi capitula infrà ſcripta*: cumque die 30. Martij horâ ſeptimâ ante meridiem, *conventionibus in Palatio Epiſcopali Conſtantienſi, Domino Rege Romanorum, Dominis Cardinalibus, & Nationibus, fuiſſet plurimùm ſuper infraſcriptis, & alijs capitulis altercatum*, tandem horâ circiter decimâ ante meridiem, inchoatâ jam Seſſione, mediante Rege Romanorum, conveniſſe inter Dominos Cardinales, & Deputatos Nationum: *Divino flamine inſpirante, in unam ſententiam convenerunt, quòd tantùm capitula infraſcripta in dictâ Seſſione ſtatuerentur.* Inter capitula autem inferiùs relata, eſt *primum* Seſſionis IV. ſinè mentione: *De reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, & non reperitur *ſecundum* de authoritate *coactivâ* Conciliorum, quo Pontifices quoad prædicta obedire detrectantes, legitimæ pœnitentiæ ſubjici poſſint.

Quod ex Regeſto, hoc etiam conſtat ex Geſtis Conſtantienſis Concilij, quæ referunt, non Cardinales tantùm, ſed Legatos quoque Regis Galliæ unum, idemque ſenſiſſe, nam inquiunt Geſta illa, quia die 30. Martij ante initium Seſſionis *Cardinalibus adhuc non fuerat plenè aperta materia agendorum in illa Seſſione, nec etiam Ambaſſiatoribus Regis Franciæ, prædicti Cardinales, & Ambaſſiatores erant deliberati, non intereſſe in Seſſione, & licèt Rex multùm inſtaret apud Cardinales, quòd intereſſent, tandem cùm Prælati ſederent in Concilio cum Mitris & Pluvialibus, Rex tractavit cum Cardinalibus, & per ejus medium adhibito quodam moderamine in expediendis in illa Seſſione, Cardinales conſenſerunt intereſſe, & fecerunt, quòd etiam interfuerint Ambaſſiatores Regis Francorum, cum quibus Cardinales ſe conjunxerunt, & illi cum Cardinalibus.* Ita Geſta ipſa Conſtantienſis Concilij, in quibus refertur, omiſſum fuiſſe tam articulum: *De reformatione*, quàm *ſecundum* Decretum *de authoritate coactivâ*, prout & duo iſta inter Decreta Seſſionis IV. in iiſdem Geſtis relata deſiderantur. 47.

Quibus præſuppoſitis, iterum deſcendere placeat in arenam certaminis inter dictum Schelſtrate & Maymbourgum conflicti.

Argumentum Maymbourgi.

AUthor hic *præf. hiſt. ſuæ pag. 250.* ex præinſinuato per Regem Romanorum adhibito moderamine, argumentatur in hunc modum. Nempe quatuor articuli examinandi erant quoad dictum decretum. *Primus*; An Concilium recepiſſet *immediatè* à Jeſu Chriſto poteſtatem, cui Pontifex ipſe obedire teneretur in his, quæ ſpectant ad fidem, & extirpationem ſchiſmatis? *Secundus*; An in decreto poni deberet, *quod ſpectat ad reformationem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris? Tertius*; An, quando Pontifex nollet obedire, puniri poſſet? *Quartus*; An hæc omnia æquè bene intelligi deberent de omni alio Concilio Univerſali, ac de Conſtantienſi, quod tempore ſchiſmatis celebrabatur? Quantum ad *primum* omnes Nationes facilè convenerunt, ſed quantum ad alios tres, aliqui, & præcipuè Cardinales, qui volebant quoad hoc ſaltem Papæ gratificari, ſeſe oppoſuerunt. Moderamen autem ab Imperatore Sigiſmundo repertum pro uniendis omnibus fuit, quòd Decreto 1. Seſſionis IV. non declararentur alij, quàm duo primi articuli, & quoad duos alios, de illis videretur poſteà, quid ſequenti Seſſione faciendum eſſet. Hoc manifeſtum fit ex Actis manuſcriptis noſtris, & Manuſcripto ipſius D. Schelſtrate, &c. 48.

Reſponſio.

EManuel à Schelſtrate *cit. cap. 2. à pag. 56.* reponit in hunc modum. Ponamus, Maymbourgum ex Manuſcripto meo rectè deduxiſſe, quòd moderamen à Rege Romanorum adhibitum in eo conſiterit, ut in Decreto 1. Seſſionis IV. ſtatueretur, Concilium Conſtantienſe à Deo poteſtatem accepiſſe, cui 49.

quilibet, licèt Papalis authoritatis, obedire teneatur quoad fidem, & extirpationem schismatis: ponimus quoque, duos ultimos articulos de potestate *coactivâ*, & de authoritate Constantiensis Concilij aliis etiam Synodis Generalibus adjudicandâ, pro Sessione sequenti relictos fuisse. Ponimus demum, hæc planè constare ex Actis editis & ineditis, Manuscriptis Gallicis & Italicis. Hæccine placitis Illustrissimi Cleri Gallicani conveniens, & ad confirmationem declarationis ipsius faciens?

50. Dicat, obsecro, D. Maymbourg, si Decretum Sessionis IV. solùm restringatur ad Concilium Constantiense, cujus tempore tres de Papatu contenebebant, quomodò salvabitur articulus *secundus* à prafato Clero anno 1682. Parisijs editus, & *suprà* à nobis allatus, in quo dicitur, quòd de authoritate aliorum Conciliorum Generalium intelligendum sit Decretum Sessionis IV. neque ab Ecclesia Gallicanâ probetur sententia eorum, qui illud ad solum schismatis tempus referunt? Si omnia Acta Constantiensis Concilij tam edita, quàm inedita, tam Romæ, quàm Parisijs asservata, à quatuor Protonotarijs Concilij Constantiensis conscripta, quam à Basilienſibus compilata innuant, Decretum IV. solummodò agere de authoritate Constantiensis Concilij tempore schismatis celebrati; quâ ratione, quin fundamento improbari potent sententia illorum, qui illud ad solum schismatis tempus retulerunt? Quid hîc aget D. Maymbourg? Quibus verbis articulum *suprà* dictum quoad Decretum Sessionis IV. salvabit? Ego sanè in dissertatione mea solùm monstraveram, Decretum 1. Sessionis IV. corruptum, ad manus nostras perveniſſe, unde ad summum deduci poterat, ab Ecclesiâ Gallicanâ improbari non posse, qui illud, prout hucusque typis descriptum fuit, dubiæ authoritatis esse, judicant. At nunc ex omnium Manuscriptorum, & editorum codicum fide etiam constare dicitur, Concilium Constantiense *primo* suo Decreto Sessionis IV. non egisse de Conciliorum extra tempus schismatis celebratorum auctoritate, unde sequitur, neque à Gallicana Ecclesia improbari potuisse eos, qui illud ad solum schismatis tempus referunt.

51. Quamvis autem vix dubitem, quin hisce perpensis, D. Maymbourg facilè agnoscet, quòd Acta à me allata causæ suæ minimè faveant, non tamen sibi persuadere debet, quòd ab omni difficultate sese extricaverit, dicendo: quòd, etiamsi verba illa: *Et ad reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris*, non fuissent posita in Decreto 1. Sessionis IV. id tamen nihil faceret ad punctum difficultatis, quandoquidem re ipsâ sint in Decreto Sessionis V. cùm nihil referat ad validitatem Decreti, quânam Sessione statutum sit. Huic enim objectioni facilè satisfieri potest, cùm plurimùm faciat pro confirmatione Decreti Constantiensis, quòd Sessione V. potiùs, quàm IV. editum sit; licèt enim duæ illæ Sessiones ab una tantùm ex tribus Obedientijs factæ sint, & in eo conveniant, quòd plenum robur habere non possint; in eo tamen Sessio V. differt à IV. quòd V. contradicentibus gravioribus de Obedientia Ioannis XXIII. Patribus, celebrata sit, ubi IV. consentientibus omnibus, habita fuit, ut *dissertatione sequenti* fusiùs ostendemus.

52. Nec quemquam posthàc reperiendum puto, quin plurimùm interesse judicet, quòd Decretum cum clausula *De reformatione* solùm Sessione V. publicatum fuerit. Cùm enim non agatur de Decreto Concilij Generalis, ad quod omnes fideles tenentur, sed de Decreto Concilij non Generalis, quod ob varias rationes in dubium revocatur, quò plures rationes militant contra illud, eò magis infirmum, necesse est. Ultra rationes autem, ob quas Decretum Sessionis IV. in dubium revocatur, reperitur contrà Decretum Sessionis V. & illa de plurium Patrum contradictione: sicque Decretum, quia solùm Sessione V. cum clausula *De reformatione* publicatum fuit, minimè firmum & dici potest, & dici debebit. Itaque non parum interest, quâ Sessione Decretum cum clausulâ sopradictâ editum fuerit.

53. Ex ijs, quæ à Schelstrate hactenus dicta fuerunt de decreto primo Sessionis *quartæ*, jam facilè patet, quàm malè concluserit Maymbourgus *pag.* 253. quòd scilicet *ipse non debeat corrigere Concilium Constantiense juxta ea, quæ in Manuscriptis à dicto Schelstrate allatis reperiuntur, sed hos contra debere textum juxta sua Manuscripta corrigere.* Hoc namque Maymbourgi dictum quàm remotum est à vero, tam alienum est ab æquo, quippe Schelstrate ostenderit ex manuscriptis indubitatæ fidei codicibus, & æqualium Scriptorum testimonijs, non solùm dubium esse decretum primum Sessionis *quartæ*, sed etiam corruptum ad manus nostras perveniſſe, adeò ut emendatione omninò indigeat, & quòd factâ istâ emendatione, nihil planè ad Conciliorum Generalium, sed solùm ad auctoritatem Concilij Constantiensis, tempore schismatis celebrati faciat.

CONCLUSIO.

54. DEcreta Constantiensia *quarta & quinta* Sessionis de superioritate Concilij, uti re verâ sunt restricta ad tempus schismatis, & erga Papam dubium, ita si eorundem ulterior extensio prætenderetur, excipi posset; non esse decreta Oecumenici Concilij, ac Synodo Constantiensi nullam fuisse authoritatem decernendi super Oecumenicæ Synodi, vel Papæ authoritate.

Explicatur. Quid enim interest, ut ex fundamentis solidis à Schelstrate hactenus deductis firmum ac fixum teneatur, *primum quartæ* Sessionis Constantiensis (nam de *quintæ* Sessionis decretis examinandis seq. dissert. majora adhuc argumenta proferentur) coarctati ad tempus schismatis, atque ad statum Papæ incerti ac dubij, satis constat *ex antecedentibus*. Hoc enim principio firmato, Cleri Gallicani articulus *secundus* eo etiam ex capite tamen,

Digitized by Google

cõfruêt, quòd ſuper illis Synodi Conſtantienſis decretis fundet authoritatem Conciliorum Generalium, quam tamen Vicario Chriſti nomine, Papæ proprio, non interveniente, minimè dici poſſe Oecumenicã, *ſuperiùs* eſt probatum; atque adeò ex ipſis terminis redditur evidens, ſi decretum illud Conſtantienſe ſit reſtrictum ad tempus ſchiſmatis, ſub quo nullus noſcitur certus & indubitatus Papa, qui Concilio Generali impertiat ſuam Apoſtolicam authoritatem Chriſti Vicariam, & Oecumenicam, nullatenus habere locum circa Concilia *completè* Generalia, ac *formaliter* Oecumenica. Quam etiam ob rationem meritò improbatur in dicto Cleri Gallicani articulo *ſecundo*, quòd Synodum Conſtantienſem *abſolutè* & *ſimpliciter* vocet Oecumenicam, utpote quæ ſub illis præſertim IV. & V. Seſſionis decretis eatenus deſtituebatur charactere Papali, nomen Chriſti Vicarium in terris præferente, ut ex hujus ceu animæ Concilij, quã Oecumenici *formaliter* conſtitutivæ defectu, ad ſummum quaſi *materialiter*, vel etiam *dispoſitivè* denominari potuerit ſeu Generalis, ſeu etiam Oecumenica, nec adeò, dum eidem non acceſſit authoritas Pontificia, eorum confirmatoria, vim habere pollunt ſanctionis Oecumenicæ.

PROBATIO I.

In quâ oſtenditur, etiam præſcindendo à manuſcriptis codicibus ex Schelſtrate adductis, & inſiſtendo Balileenſium de Synodi Conſtantienſis Actis compilationi, nec ita in Cleri Gallicani verbis *ſecundo* ſuo articulo expreſſis, adhuc evinci, quòd decreta IV. & V. ejus Concilij Seſſionis ſint reſtricta ad tempus ſchiſmatis, & ad ſtatum Papæ dubij.

55. ETenim præteactæ Seſſionis IV. proloquium extat hiſce verbis conceptum: *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis, Generale Concilium faciens, pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & in membris fiendâ, ad laudem Omnipotentis Dei in Spiritu ſancto legitimè congregata, ad conſequendum facilius, ſecurius, liberius, & uberius unionem & reformationem Eccleſiæ Dei, ordinat, diſponit, ſtatuit, decernit, & declarat, ut ſequitur.*

56. Sub quâ verborum formulâ diſquirere inprimis lubeat, cùm Seſſionis *Quartæ* ac *Quintæ* Decreta ſint concepta, poſtquàm Ioannes Papa ſuam Papatûs ceſſionem jam fecerat, ſed pœnitentiâ ductus, Conſtantiâ etiam receſſerat, nec adeò quiſquam ſeu certum, ſeu etiam dubium Apoſtolici Pontificatûs characterem Chriſti Vicarium præferens intervenerat, quomodò ea Synodus pro tali ſtatu in *Cleri Gallicani Declaratione* dici potuerit Oecumenica, quippe cùm iſtius forma ſit ex nomine ſeu charactere Chriſti non *per ſe corporaliter*, ſed *per Vicarium ſuum* interris viſibilem præſidentis? Verùm iſtius dubij reſolutio eſt in promptu, ſi expendatur, Synodum illam Conſtantienſem in præfato proloquio in tantum dicere, ſe pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione ac reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & in membris facere Generale Concilium; ut per hoc manifeſtè ſupponat, Synodum ejuſmodi pro tali ſtatu ſubſtitiſſe abſque certo Capite, imò ad certum Eccleſiæ Caput conſtituendum, in Spiritu Sancto legitimè congregatam eſſe. In aperto igitur eſt, Decreta ejus Synodi pro tali ſtatu condita, non habere locum, niſi in caſu ſchiſmatis, ſeu de Eccleſiæ legitimo Capite dubietatis ſtatu. In qua adeò rerum peritaſi Synodus Conſtantienſis faciebat Generale Concilium non in *ſtatu conſummato ac perfecto*, utpote Vicarium Chriſti characterem exigente, ſed in *ſtatu tendentiæ* ad conſequendam unionem ac reformationem Eccleſiæ in membris, & Capite primùm conſtituendo: ſub quâ proinde tendentiâ ita erat Synodus illa legitimè in Spiritu ſancto congregata, ut ejus tamen quâ Concilij Oecumenici perfectio, & omnimoda infallibilitas minimè ſubſiſteret, quouſque tandem ſupervenîſſet Vicarius Chriſti character, Decreta ab ea Synodo condita approbans, ſuaque muniens authoritate.

Neque vero iſta Pontificiæ Chriſti Vicariæ authoritatis adjectio latiùs extendenda 57. eſt, quàm ipſa Decretorum formula dilertis verbis præ ſe ferat. Sic igitur ſe habet illius *Quartæ* Seſſionis præinſinuatum Decretum: *Ipſa Synodus in Spiritu ſancto congregata legitimè, Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam Militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis ex ſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & reformationem Generalem Eccleſiæ Dei in Capite & in membris.*

Circa quod proinde Decretum liquidò 58. conſtat, eſſe editum pro ſtatu, in quo non erat ee tum Eccleſiæ Caput. Quomodò igitur Eccleſiam Catholicam non ex membris dumtaxat, ſed etiam ex Capite viſibili, quo Eccleſia Militans, *quoad certitudinem ſaltem*, deſtituebatur, conſtantem pro tunc repræſentabat? At ſicuti Synodus illa non erat in *perfecto* Concilij Oecumenici *ſtatu*, ſed erat in *ſtatu tendentiæ* ad hujus ex Capite Chriſti Vicario characteris perfectionem, ſuique cum legitimo tandem Capite unionem conſequendam, ſic univerſalis Eccleſiæ repræſentatio nondum erat *conſummata* ſed ejus conſummatio quærebatur ex ſchiſmatis extirpatione, generaliſque Eccleſiæ Dei in certo Capite & membris reformatione. In quo proinde ſtatu, clarum eſt, loqui Decretum: unde ſicut nullus dignitatis Papalis characterem *cum certitudine ſaltem* præferens tunc exiſtebat, ſic Decretum illud nequit intelligi, quòd afficiat verum ac certum Papam, quippe cùm diſertè dicatur, omnem cujuſcunque, etiamſi Papalis exiſtat, dignitatis, teneri ad obediendum in his, quæ ad extirpationem ſchiſmatis, & generalem in Capite & membris Eccleſiæ reformationem etiam pertinent. Cujuſmodi adeò reſtrictiones aliud non reſpiciunt, niſi perturbatum illud ex Capitis incertitudine reſultans tempus.

59. Et licèt fidei dogmatum in Synodo illâ Constantiensi sanciendorum obedientia sub sub eo Decreto exigatur etiam à Papa, uti tamen Synodus illa, sic ejus quoque sanctiones Dogmaticæ pro tunc erant in statu tendentiæ, per characterem Christi Vicarium in terris, haud certò tunc subsistentem, sed ipsiusmet Concilij in hunc finem legitimè in Spiritu sancto congregati authoritate, tandē consequendum, quo superveniente, in his, quæ ad fidem pertinent, eatenus succedebat sanctionis dogmaticæ consummatio, ut omni, etiamsi Papalis existat dignitatis, sit in eis obediendum. Cujus tenoris sunt etiam Decreta *Quintæ* Sessionis, uti clarè patet legenti, differēque in horum proloquio dicitur: *Synodus Constantiensis, Generale Concilium* (tunc *inchoativè*, postea autem per certi Vicarij Christi characteris accessum *consummativè*) *faciens, legitimè in Spiritu sancto congregata pro extirpatione schismatis ac unione, & reformatione Ecclesiæ in membris & in Capite*: ad quem etiam finem, *ibidem* asseritur, ordinari subsequentia Decreta, ut hinc prorsus manifestum evadat, istas ordinationes esse ad hujus finis mensuram restrictas, ac ordinatas ad eam Oecumenicæ sanctionis *consummationem*, quæ non nisi ex Summi Pontificis, ad quem constituendum collimabat ea Synodus, mediante Vicario Christi charactere obtinenda esset. Iuxta quem adeò sensum accipi quoque debere dictum Cleri Gallicani Declarationis articulum *secundum*, liquidò constat ex ejusdem verbis propriis, utpote quibus Synodi Constantiensis Decreta non aliter, quam ex Sedis Apostolicæ, atque adeò Summi Pontificis postea subsecuti comprobatione dicuntur, valere tanquam Oecumenica, sicque immota subsistere.

PROBATIO II.

In quâ ostenditur, Concilium Constantiense pro statu IV. ac V. Sessionis non fuisse *strictè*, ac *formaliter* Oecumenicum, seu Generale, nisi cum addito diminutivo *materialiter*, ac *dispositivè*.

60. EX dictis superiùs constat, quomodò Concilium dici possit Generale secundùm denominationem generalitatis tum *formalis*, tum *materialis*. Generalitas *materialis* importat quandam coacervationem Episcoporum ex universo Christiano orbe convocatorum, quorum character Episcopalis importat quidem aliquid etiam de *formali* erga universale Ecclesiæ sanctæ regimen ordine quali *radicali* & *transcendentali* in Ecclesiæ publicâ necessitate, sub schismatis præcipuè tempus ad debitam provisionem universos Episcopos tam *figillatim*, quàm *collectim* constringente, ita tamen, ut ejusmodi regiminis Ecclesiastici ordo hierarchicus in charactere Episcopali fundatus, nullatenus protendi valeat super Papæ authoritate Oecumenicâ, quin potiùs ista super illius tam actuatione, quàm exercitio *morali* extendatur. Quamdiu ergo Concilium constat ex solis Episcopis, quantumvis ex toto Christiano orbe essent convocati, nequit dici perfectè Oecumenicum, vel Generale, nisi vel *materialiter* duntaxat, vel secundùm quandam adhuc incompletam *formalis* generalitatis, quà characteri Episcopali inexistentis, sed quoad sui actuationem & moralitatem omnimodam supremo Ecclesiæ Capiti Romano Pontifici subordinatæ denominationem: siquidem ex *Matth. 18. capite* sæpius jam fuerit à nobis ostensum, quomodò neque prima Concilij Oecumenici ratio subsistat, nisi ex Vicario Christi nomine, Papæ in terris proprio, neque præeminentia consummatæ in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatis locum habeat, nisi ad hierarchici Ecclesiæ Corporis Decretum Conciliare accedat Capitis consensus: neque *indefinita* Papali authoritati compar ligandi & solvendi authoritas Apostolis *collectivè* sumptis pro perpetuo Ecclesiæ statu promissa, competere possit Concilio, nisi qua indivisibiliter & Papam, & Apostolorum in Episcopali charactere successores *collectim*, & in unam Synodum aggregatos complectenti. Quàm parum ergo corpus organicum hominis dici potest humanū, nisi *materialiter* & *dispositivè*, quamdiu ipsi deest anima, ceu forma in Esse humani corporis *essentialiter*, ac *formaliter* constitutiva: sic neque Concilium potest *completè*, ac *formaliter* Oecumenicum, seu generale denominari, nisi Ecclesiæ Corpus hierarchicum ex Episcopis ac Prælatibus Ecclesiæ in Synodo aggregatis consistens, sit unitum Romano Pontifici ceu suo, & sanctæ Ecclesiæ Capiti Universali ac Oecumenico. Quandoquidem igitur Concilium Constantiense pro statu schismatis, & Papæ dubij perinde habendum fuerit, ac si nullus eidem interesset verus Papa, Capitis Oecumenici characterem præferens in facie sanctæ Ecclesiæ, imò tempore IV. & V. Sessionis ne dubij quidem Papæ character intervenerit, quinimò, ne quidem Episcopi dubiorum Paparum obedientijs diversimodè addicti, universi ibi adhuc præsentes extiterint, meritò jam scisciari licet, quomodò pro tali statu Synodus illa uti potuerit titulo Generalis Concilij, nisi quoad generalitatem quasi *materialem*, & *incompletè* duntaxat *formalem*, qua Episcopali characteri insitam, subsistentem pro tunc sub statu tendentiæ, tum ad omnimodam *materialem* ex duorum Paparum obedientijs coacervandam, tum ad perfectam ex Papa certo sufficiendo, suisque Conciliaribus Decretis accessuro substituram *formalem* generalitatem. Sub cujusmodi adeò restrictione poterat eadem Synodus pro eo statu dici repræsentans Ecclesiam Catholicam militantem, quatenus scilicet Ecclesiæ hierarchicum, sed incompletum & Capite certo destitutum corpus repræsentabat sub ordine tendentiæ ad illam sui ex Capite integritatem recuperandam.

§. IV.

Corollarium.

OPeræpretium duco, ut coronidis loco hîc examinetur, quòd Maymbourgus *pag.* 61.

Digitized by Google

217. & 254. ſcripſit de Concilio Piſano, ac ſi quæſtionem *de authoritate Synodi Generalis ſupra Pontificem* decidiſſet pro Concilio. Ita enim iſte Author *tract. ſui hiſt. cap. 21. cit. pag. 217.* ſcribit de Concilio Piſano. Celebris Doctor Petrus Plaouſt unus ex Deputatis Univerſitatis Pariſienſis, quæ tunc maximi apud omnes fiebat, habuit in plena Congregatione longam & doctam orationem, in qua pluribus rationibus probabat, Eccleſiam univerſalem, & conſequenter Concilium generale ipſam repræſentans, eſſe ſupra Papam, adjungendo, hanc eſſe ſententiam Univerſitatis Pariſienſis, & cæterarum omnium Univerſitatum Galliæ. Vix è cathedra deſcenderat, cùm Epiſcopus Novarienſis eam aſcendit, & legit altâ voce ſcriptum, quo declarabatur, centum & tres Doctores, & Licentiatos in Theologiâ ex ijs, qui Deputati erant ab Univerſitatibus, convenìſſe de mandato Cardinalium, ut deliberarent ſuper hâc materiâ, quodque omnes communi voto amplexi eſſent ſententiam Univerſitatis Pariſienſis. Aſſeverabat enim, quòd præter Univerſitates Galliæ, ita quoque ſentiret celebris Univerſitas Bononienſis, cujus litteræ habebantur, & Univerſitas Florentina, quæ ſententiam ſuam dederat in ſcripto a 120. Doctoribus ſubſignato. Hæc D. Maymbourg ex Actis Piſani Concilij; prout edita fuerunt tomo XI. Conciliorum Philippi Labbei, & tomo VI. Spicilegiorum Lucæ d'Acherij, quorum Authorum editiones citat *pag. 216. in margine.*

62. Cui proinde Maymbourgi oppoſitioni ſolidis rationibus occurrit Schelſtrate, priùs tamen, quam de re ipſa judicet, adferens illas Concilij Piſani editiones inter ſe plurimùm diſcrepantes. Nam prior minùs correcta, à Philippo Labbeo ex alia anteriori editione Pariſienſi exhibita, refert de Petro Plaouſt, quòd anno 1409. die 29. Maij orationem habuerit, quâ mentem ſuam de ſupremâ authoritate Eccleſiæ in publicâ Congregatione expoſuit, ſed addit, quòd poſt orationem attulerit opinionem Univerſitatis Pariſienſis: *Et poſtmodùm poſuit opinionem Univerſitatis Pariſienſis, videlicet, quòd Petrus de Luna eſt ſchiſmaticus pertinax, & hæreticus, etiam accipiendo hæreſim propriè & ſtrictè, præciſúſq; ab Eccleſia Dei, ejectus à jure Papatûs, & privatus, ac per Concilium de facto tanquam talis ejiciendus & privandus, & hæc declaravit pluribus rationibus. Et ſubjunxit, quòd de eadem opinione erant Univerſitates, Andegavenſis, & Tholoſana. Ipſo autem deſcendente de Cathedra, aſcendit quidam Epiſcopus Italus, qui opinionem tredecim Magiſtrorum, & plurium Licentiatorum, & Baccalaureorum Formatorum, ac Univerſitatis Bononienſis in quadam ſchedula publicavit, quæ eſt conformis opinioni Univerſitatis Pariſienſis.* Ita Acta Piſana prioris editionis, quæ Lucas D'Acherius his verbis to. VI. Spicilegiorum integriora reddidit ex tribus codicibus Bibliothecæ Gemmeticenſis.

63. *Decima tertia Seſſio fuit die Mercurij 29. Maij, quæ fuit in ſeptimana Pentecoſtes, in qua poſt Miſſam & Litanias Magiſter Petrus Plaouſt pro Univerſitate Pariſienſi dixit, & declaravit, opinionem Univerſitatis eſſe, iſtos duos contendentes debere reputari ſchiſmaticos, & antiquati ſchiſmatis nutritores, & hæreticos pertinaces, firmans authoritatem Concilij ad decidendam hanc cauſam, & declarandum, eos eſſe ab Eccleſia præciſos & abjectos, & eos, quantum opus eſt, abjiciendos &c. ſumens thema ſuum:* Congregabuntur filij Juda & Hieruſalem, & ponent ſibi caput unum.... *Poſteà immediatè unus Epiſcopus Italus, dictus Novarienſis, legit quandam ſchedulam facientem mentionem, qualiter ſecundùm ordinationem Dominorum Cardinalium per D. Cardinalem Mediolanenſem fuerunt ſimul congregati omnes Magiſtri in Theologia, & Licentiati, & Baccalaurei Formati, qui ad dictum Concilium de multis partibus & Univerſitatibus convenerunt, & inter vos fuerat plena deliberatio ſuper iſtâ materiâ, & poſteà in eandem opinionem convenerant, & concordes fuerunt, videlicet, quòd dictos ambos contendentes tenent ſchiſmaticos & hæreticos pertinaces &c. ut ſuprà. Et omnium & ſingulorum nomina recitavit, quorum multi ſunt Epiſcopi & Prælati, & faciebant omnes numerum centum & trium. Item poſteà dixit, quòd in eadem opinione ſunt Univerſitas Florentina, in qua fuerunt centum & viginti Magiſtri ſubſcripti. Idem etiam deliberavit Univerſitas Bononienſis, quæ de hoc miſit litteras. Idem Univerſitates, ſive ſtudia, Aurelianenſis, & Andegavenſis & Tholoſana per ſuos Ambaſſiatores ibidem.* Hæc omninò ſunt Acta Piſana, quibus uſus eſt D. Maymbourg, ut probaret, Univerſitatem Pariſienſem, juxta Petrum Plaouſt, ſententiam tuliſſe pro auctoritate Concilij ſupra Pontificem, ejuſdemque opinionis fuiſſe alias Univerſitates ab Epiſcopo Novarienſi allatas.

Illatio.

EX Concilij Piſani Actis *prælligatis* nullâtenus conſtat, Univerſitatem Pariſienſem 64.
egiſſe de auctoritate Concilij ſupra indubitatum Pontificem, ſed ſolùm de tempore ſchiſmatis ſtatuiſſe; velut oſtendere pergit *præcitatus* Schelſtrate *cit. cap. 1. à pag. 69.* Id Acta, inquit, prioris editionis expreſſè innuunt, dùm his verbis referunt Univerſitatis Pariſienſis opinionem: *Quòd videlicet Petrus de Luna eſt ſchiſmaticus, pertinax, & hæreticus præciſus ab Eccleſia Dei, & ejectus à jure Papatûs, ac per Concilium de facto privandus.* Acta correctiora per Lucam D'Acherium edita teſtantur non ſolùm de Petro de Luna, ſed de duobus contendentibus Univerſitatem Pariſienſem ſenſiſſe: *Debere reputari ſchiſmaticos, & antiquati ſchiſmatis nutritores, & hæreticos pertinaces.* Hæc & non alia in Actis Piſani Concilij dicitur Pariſienſis Univerſitatis ſententia per Petrum Plaouſt allata, ut videre non poſſim, undenam D. Maymbourg habuerit, Univerſitatem Pariſienſem egiſſe de authoritate Concilij ſupra verum, & indubitatum Pontificem. Quo loco enim id habent Acta Piſana? Quibus verbis id teſtantur? A quo tempore id memoriæ prodiderunt? Quandónam id in illis legi cœpit?

Ante paucos ſanè annos nondum id habe- 65.
bant, neque id in ijs legerat Auctor ille, dum libro de magno ſchiſmate Occidentis, hiſtoriam

riam Pisani Concilij exponendo retulit de Petro Plaoust. *Declarabat & confirmabat opinionem Vniversitatis, quòd nimirum duo contendentes haberi deberent pro veris schismaticis, qui nutriebant infortunatum illud schisma; quin & pro hæreticis, destruendo, quantum poterant, articulum Symboli, quo unitas Ecclesiæ creditur; & concluſit demum, quòd Concilium illos pro talibus habere, excommunicare, & deponere debebat de Papatu, de quo per schisma & hæresin jam exciderant.* Hæc tunc D. Maymbourg, quæ cum ipsis Actis conveniunt, & ex adverso pugnant cum ijs, quæ in recentiori suo tractatu de sensu Universitatis Parisiensis adduxit. Unde patet profectò, Auctorem illum contra fidem Actorum Pisani Concilij scripsisse, quòd inter cæteras Galliæ & Italiæ Universitates de illa quæstione convenerit, cùm de ea ab illis tunc actum non fuerit.

66. Neque ad rem facit, quod Concilium Pisanum de duobus contendentibus sententiam tulerit, prout D. Maymbourg ex Joanne Launoio, quem ubique in tractatu suo historico secutus est, objicit. Quamvis enim notet ex ejusdem Launoij Epistolâ ad Henricum Barillonium, Concilium Pisanum sententiam tulisse conformiter ad Decretum, quo antea definiverat, sese repræsentare Universalem Ecclesiam, & supremum, ac unicum in terris Judicem habendum esse, ad quem hujus causæ judicium spectabat, sicque depositi fuerint duo de Papatu contendentes, quorum unus verus Pontifex erat: negari tamen non potest, quin de singulorum Pontificatu plures dubitarent, indeque neuter contendentium pro certo à totâ Ecclesiâ agnosceretur. Et hoc est, quod Universitas Parisiensis in datis anno 1394. ad Carolum Francorum Regem litteris respondit ijs, qui partium studio ducti, unum pro certo & indubitato Pontifice ab omnibus haberi volebant, eoque modo Pontificem suum à judicio Synodi eximere studebant: *Si certum*, inquit Universitas, *videte, ne verbo abutamini, qui id certum appelleris, de cujus obscuritate, atq; ambiguitate tanta semper fuit, & est apud tantam fidelium portionem contentio.* Ponamus itaque, Pontifices, quos tempore schismatis Romana Ecclesia secuta est, fuisse veros Pontifices, non tamen apud omnes de ijs constabat, & aliæ obedientiæ illos non agnoscebant, unde certi & indubitati tunc dici non poterant: quod etiam in causa fuit, quòd plures Orbis Catholici Provinciæ cum Collegio Cardinalium, & Patribus Pisani Concilij, tam ei, cui Romana Ecclesia tunc parebat, quàm ejus Competitori obedientiam subtraxerint, & ipsum Pisanum Concilium de duobus contendentibus, tanquam de dubijs Pontificibus sententiam tulerint.

67. Falsum itaque est, in Synodo Pisanâ actum fuisse de indubitato Pontifice: falsum, quæstionem de superioritate Concilij supra certum & indubitatum Pontificem ibidem decisam fuisse, & de ea Parisiensem Universitatem tunc egisse. Utriusque sanè Obedientiæ Cardinales in illis litteris, quibus anno 1408. Gregorium XII. ad Concilium Pisanum convocârunt, adducunt conclusiones Universitatum Parisiensis & Bononiensis, in quibus solummodò mentio fit quæstionis de auctoritate Concilij supra duos de Papatu contendentes, de quibus *propter dubia Facti & Iuris* ignorabatur, uter verus Pontifex censendus erat. Unde *quinta* illarum Vniversitatum conclusio fuit: *Quòd stante dubio Papatûs inextricabili propter dubium Facti & Iuris, ne in subversionem fidei Ecclesia sic remaneat divisa perpetuò cum tanto scandalo, & animarum perditione, provisio spectat ad Concilium & Ecclesiam Vniversalem, ut utrumque, eis non cedentibus, possit à Papatu ejicere.* Ita Vniversitates Parisiensis & Bononiensis in conclusionibus, quæ ad unam usque agunt de casu duorum contendentium tempore schismatis, ut videre licet in Cardinalium litteris apud Lucam D'Acherium tomo. V. Spicilegiorum editis, & à Philippo Labbeo iterum excusis. 68.

Quamvis autem nunc communiter admittatur in scholis, Concilium tempore inveterati schismatis judicare posse de Pontificibus dubijs, & in tempore Concilij Pisani in sententiam illam Italiæ & Galliæ Vniversitates propenderint; voluit tamen Concilium Pisanum ulteriùs inquiri, an duo contendentes non solùm tempore schismatis viverent, sed ipsius schismatis nutritores, & veri hæretici censendi essent? Cùm enim quisque propter hæresin extra Ecclesiam, vel, ut cum Paulo loquar, *foris constituatur*, & inter omnes conveniret, hæreticum ipso facto ab Ecclesia præscindi; voluit Concilium Pisanum inquiri, an dubij illi Pontifices hæretici reputandi essent, ut sub illo etiam titulo tantò certiùs à Papatûs regimine ejicerentur, quantò magis inter omnes constabat, Pontifices a fide devios omni jure Papatûs destitui, & re ipsâ privatos censeri.

Tantæ molis erat, tempore Pisani Concilij sententiam ferre in dubios Pontifices, quos tanquam de Papatu colludentes, & articulum fidei de unitate Ecclesiæ non quidem dogmatizando, sed operando, destruentes, ab omni dignitate Ecclesiasticâ excidisse, Synodus judicavit; cujus tamen judicio non acquievit totus Orbis Catholicus, cùm plures Provinciæ Gregorium & Benedictum sequi perrexerint, & viri doctissimi sententiam hujus Synodi revocârint. Nolim hîc repetere, quæ Salmanticensis Vniversitas cum Hispaniarum Ecclesijs pro Benedicto XIII. allegârit, neque quid alij ex Obedientia Gregorij XII. contra Synodum Pisanam scriptum reliquerint. Videri potest Divus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, qui *parte 3. Chronicorum titulo 22. cap. 5. §. 2.* uti & in alijs locis omninò contendit, Gregorium malè hæreseos accusatum fuisse, & ideo non immeritò ab illo Ioannem Dominicum missum fuisse ad Sigismundum Imperatorem: *ut cum eo secretò tractaret de modo tenendo in congregando Concilium aliud: ubi ex toto auferretur schisma, quod ab eo per Pisanum Concilium, vel Conciliabulum (cùm hoc non esset authoritate alicujus eorum, qui se gerebant pro Pontifice, congregatum) non erat ablatum.*

69.

tum ipſum ſchiſma, ſed augmentatum, ex duobus, tribus jam pro Papa ſe gerentibus.

66. Dicit D. Antoninus, per Piſanum Concilium ſchiſma non extinctum, ſed adauctum fuiſſe, eò quòd, ubi ante illud duo duntaxat de Papatu contendebant, poſt electum in eorum locum Alexandrum V. tres de Papatu contendentes apparuerint: ita ut de Occidente tunc dici potuerit, quod Magnus Hieronymus *epiſtolâ ad Damaſum* olim de ſchiſmate Orientali ſcriptum reliquit: *Vetuſto Occidentem populorum furore colliſum, indiſciſſam Domini tunicam minutatim per fruſta diſcerpſiſſe.* Dici potuit, poſt Piſanum Concilium minùs inter multos conſtitiſſe, apud quem incorrupta Petri ſervaretur ſucceſſio: licèt namque Benedictus, Gregorius, & Ioannes cathedram Petri ſuam eſſe dicerent, & unaquæque Obedientia ſe Petri Succeſſorem ſequi aſſereret, *ob dubium tamen Facti & Iuris* ſuper Papatu, plures Catholici de tribus contendentibus ancipites fuerunt. Vnde ipſum Conſtanrienſe Concilium nunquam induci potuit, ut unum ex illis tanquam indubitatum Pontificem toti Eccleſiæ proponeret, ſicut ex Actis & Geſtis ipſius ſtatim citandis conſtabit.

DISQUISITIO VII.

Quantum pro Concilij ſupra Papam ſuperioritate probanda, valeat, decretum Concilij Conſtantienſis Seſſione V. editum?

§. 1.

1. AD *præſentis* ac *præcedentis* diſquiſitionis ſtatum melùs intelligendum, haud parum conducit, nôſſe hiſtoricam rei ſeriem, quæ decretis tum IV. tum V. Seſſionis in Concilio Conſtantienſi anſa & occaſio fuit, ex authenticis manuſcriptis codicibus deſcripta à Schelſtrate *in ſuo de eiſdem decretis tractatûs compendio Chronologico.* Nempe Clemens V. in Romanum Pontificem electus, Sedem Apoſtolicam anno 1305. tranſtulerat Avenionem: ſed Gregorius XI. anno 1378. rediit ad Urbem, ubi cùm fatis functus eſſet, Cardinales ad inſtantiam plebis, Papam Italum petentis elegerunt Archiepiſcopum Barenſem, qui ſe Urbanum VI. nominavit, Cardinales verò Galli, cum tribus Italis, prætexendo, ac ſi ille fuiſſet per metum electus. Fundis congregati elegerunt Robertum ex Comitibus Gebennenſibus, qui Clementis VII. nomen aſſumpſit, Cathedramque turſus Avenionem transferre conatus eſt. Ex pluribus M. SS. Codd. Bibliothecæ Vaticanæ, & Actis Piſani Concilij editis *tom. 6. Spicilegiorum* Lucæ d' Acherij, & tomo XI. Conciliorum Philippi Labbei.

2. Ex horum duorum electione ortum habuit magnum & horrendum ſchiſma, cui nullum ſimile fuit neque temporis diuturnitate, neque cauſæ & rei dubietate, neque Regnorum & Provinciarum diviſione. Clementi enim VII. adhæſerunt omnes Galliæ ab Alpibus incluſivè, uſque ad Belgium, & Oceanum Britannicum, Scotia, Hiſpania cum Inſulis eidem ſubditis, Cyprus, Rhodus, & Ianua. Urbano autem paruerunt reliqua Regna & Provinciæ, Italia nimirum cum ſuis Inſulis, Germania, Belgium, Bohemia, Hungaria, Polonia, & Anglia. *Ex Appendice ad Conſtantienſe Concilium tomo XI. Philippi Labbei, & pluſquàm ſex manuſcriptis Bibliothecæ Vaticanæ codicibus.*

Mortuo Romæ Urbano VI. à Cardinalibus illius Obedientiæ quarto Nonas Novembris electus eſt in ejus locum Bonifacius IX. 3. cui anno 1404. ſucceſſit Innocentius VII. qui, unà cũ Cardinalibus in Conclavi exiſtentibus, ſe ſe juramento adſtrinxerat ad cedendum Papatui, quoties alterius Obedientiæ Pontifex idem faceret. Quod juramentum præſtitit quoque Innocentij Succeſſor Gregorius XII. Anno 1406. menſe Decembris in Pontificem electus, ſicut & præſtiterat Avenione Petrus de Luna Benedictus XIII. in Clementis VII. Succeſſorem anno 1394. ſubſtitutus. Ex Actis Piſani Concilij, Leonardo Aretino, & Theodorico Niem Scriptoribus contemporaneis.

Gregorio XII. & Benedicto XIII. promiſſionem cedendi Pontificatui non adimplentibus, Cardinales utriuſque Obedientiæ 4. ab ijs receſſerunt, & duos illos de Papatu contendentes ad Concilium pro extirpatione ſchiſmatis, & unione Eccleſiæ anno ſequenti habendum evocârunt. Ex Actis Piſani Concilij *tom. 6. Spicilegij* Lucæ d' Acherij, & *tomo XI. Conciliorum* Labbei editis, ubi ipſæ Cardinalium epiſtolæ hâc de re Liburni hoc anno editæ exhibentur.

Benedictus XIII. poſt ſubtractam ſibi per Galliæ Regem obedientiam fugit in Arragoniam ad Perpignianum, & ſe ſe Concilij 5. judicio ſubjectum non eſſe, reſpondit. Gregorius verò XII. Senas regreſſus, ad ſe Concilij convocationem ſpectare conſtanter aſſeruit, ipſoſque Cardinales ad aliud Concilium in Provincia Aquilejenſi evocavit. D. Antoninus *par. 3. Chron. tit. 22. §. 3.* & hujus *Tract. Diſſert. 2. cap. 2.*

Celebratur ab utriuſque Obedientiæ Cardinalibus Piſanum Concilium, in quo tantum abeſt, decitam fuiſſe quæſtionem de ſu- 6. perioritate Concilij, ut ne quidem deciſa fuerit quæſtio de authoritate Concilij ſupra Papam tempore ſchiſmatis. Licèt enim Univerſitatum Pariſienſis, & Bononienſis ſententia eſſet, quòd, *ſtante dubio Papatûs inextricabilis propter dubium Facti & Iuris*, proviſio ſpectet ad Concilium, & Eccleſiam univerſalem; Patres tamen Piſani non auſi fuerunt hoc titulo duos de Papatu contendentes deponere, ſed voluerunt primùm probari, Gregorium & Benedictum ad invicem colludere, & non quidem docendo, ſed operando contra articulum Symboli de una Eccleſia Catholica, ſchiſma fovere, eoſque proinde tanquam ſchiſmatis nutritores, & veros hæreticos cenſeri debere. Ex Actis Piſani Concilij à Notarijs conſcriptis hactenus

non editis ; uti ex Actis tom. 6. Spicilegiorum Lucæ p' Acherij, ac tomo XI. Conciliorum à Philippo Labbeo editis, ex quibus ultimis id ipsum traditur ab Auctore magni schismatis Occidentis ad hunc annum. Vide *Dissertationem nostram 2. cap. 1. art. 1.*

9. Die 5. Junij Sessione 15. Patres Pisani *visis, & diligenter inspectis omnibus & singulis productis, probatis & agitatis in præsenti causa, habitâque priùs inter se ipsos, & demum cum copiosa multitudine Magistrorum in S. Theologia, atque utriusque Iuris Doctorum pluries diligenti collatione, tandem deliberatione maturâ in prædictos tanquam de Papatu colludentes, schismaticos, & veros hæreticos sententiam depositionis* pronuntiant, & die 26. Junij Cardinales in eorum locum eligunt Petrum de Candia, Ordinis Minorum, qui se Alexandrum V. nominavit. Ex Actis Pisani Concilij editis & ineditis.

10. Depositis in Concilio duobus contendentibus, & in eorum locum suffecto Alexandro V. schisma non extinctum, sed adauctum fuit, nihilque aliud Patres Pisani assecuti sunt, quàm ut duobus de Papatu contendentibus tertium adjecerint. Non obstante enim dictâ depositione, Benedicto adhæserunt Regna Scotiæ, Navarræ, Castellæ & Arragonum cum Sardinia, Majorica, & Canarijs Insulis, aliisque terris tam Regi Arragonum, quàm Comitibus Foxi, & Armeniaci subjectis : Gregorio verò XII. dudum post Pisanum Concilium paruerunt Regnum Siciliæ, & Regnum Neapolitanum, & usque ad Sessionem XIV. Constantiensis Concilij in ipsius obedientia fuerunt Carolus de Malatestis cum Romandiola, Duces Bavariæ, cum pluribus Episcopis Germaniæ, ultra plures timoratos, qui Gregorium usque ad cessionem Papatûs pro vero Pontifice habuerunt ; ut testis est D. Antoninus Archiepiscopus Florentinus *par. 3. Chron. tit. 22.* ubi affirmat, Gregorium XII. non collusisse, nec schismaticum, aut hæreticum fuisse. Vide *Dissertationem 2. cap. 1. art. 1. infra.*

11. Mortuo Alexandro V. ab ejus Obedientiæ Cardinalibus in Pontificem eligitur Balthasar Cossa Legatus Bononiensis, qui Ioannis XXIII. nomen assumpsit, & cum Imperatore Sigismundo Laudam anno 1413 convenit, ubi pro extirpatione schismatis, & unione Ecclesiæ Concilium Constantiense ad annum sequentem convocavit. Ex Bulla convocationis Sessione 1. Constantiensis Concilij.

12. Ioannes die 28. Octobris publicè Constantiam intravit, & 16. Mensis Novembris primam Sessionem habuit, in qua nihil omninò actum est de materia unionis, sicut nec post illam Sessionem usque ad finem Januarij anni sequentis, *quia apud aliquos erat morbus : Noli me tangere*, ut referuntur Gesta Constantiensis Concilij in quatuor manuscriptis codicibus, quibus consonant ea, quæ edita sunt à Philippo Labbeo *in Appendice.*

13. Die 19. Novembris ante valvas Conventûs Augustinianorum, qui pro habitatione Legatorum Gregorij XII. parabatur, affigunt̂ insignia, vulgò Arma, ejusdem Pontificis, quæ sequenti nocte de mandato forsan Ioannis XXIII. amota fuerunt, ob quòd gravis quæstio exorta est inter Patres Concilij, quorum aliqui arma prædicta à Legatis apponi non potuisse, alij rectè apposita fuisse, existimârunt : omnes autem in eo convenerunt, quòd Gregorius ipse, si personaliter Constantiam adveniret, Arma Pontificia, non obstante Ioannis XXIII. præsentiâ, potuisset affigere. Ex Regesto Constantiensis Concilij in tribus manuscriptis codicibus. Vide *Dissertationem III. cap. 2.*

14. Legati Gregorij petunt salvum conductum à Rege Romanorum, & Ioannes Dominici cum capello rubeo, tanquam Cardinalis, publicè Constantiam ingredi cupit. Variæ hanc in rem inter Patres exortæ sunt disceptationes, & quamvis Ioannes XXIII. indubitatus Pontifex haberi volens, Gregorium instar Pseudopontificis ob hæresim Pisis damnati, ejusque Legatos minimè audiendos putaverit, Concilium tamen Ioannis mentem in hoc minimè secutum fuit, & quæstionem de jure Pontificatûs intactam relinquens, Ioanni Dominico in habitu Cardinalitio Constantiam die 22. Januarii ingredi permisit. Ex Regesto *suprà*, & Actis Constantiensis Concilij in Bibliotheca S. Victoris Lutetiæ Parisiorum asservatis. Vide *Dissertationem III. cap. 2.*

15. Cùm Ludovicus Bavariæ Dux pro Obedientia Gregorij XII. obtulisset Patribus Concilij, quòd ipse uniret, & Gregorius ipse personaliter ad Concilium accederet, si Ioannes XXIII. à præsidentia ipsius amoveretur, nonnulli Patres exinde ansam arripuerunt agendi de materia unionis. Circa initium itaque Mensis Februarij cùm Cardinalis S. Marci schedulam publicâsset, quâ de variis viis, quibus ad unionem perveniri posset, mentem suam exponebat, & de via coactionis nonnulla conscripsisset, quæ Ioannis XXIII. authoritatem lædere videbantur, pro authoritate ejusdem Pontificis tres schedulæ editæ sunt, in quibus pro hæretico habendus esse dicebatur, qui indubitatum Pontificem, de nullo hæresis crimine diffamatum, ad Pontificatui cedendum cogi posse, tuetur. Quibus schedulis per nonnullos privatim Constantiæ editis, aliam schedulam vulgavit Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis, in qua per modum conclusionum de aliorum opinionibus mentem suam exposuit. Ac *primâ* quidem conclusione supponit, agi de Pontificatu, quem licèt Obedientia Ioannis XXIII. eidem canonicè competere exillimabat, alia tamen duæ Obedientiæ probabiliter contrarium tenebant ; quodque in ea opinionum diversitate non essent minores difficultates *Iuris & Facti*, quàm erant ante Pisanum Concilium. Statuit autem conclusione VI. quòd attentâ perplexitate casûs præsentis, contendentes pro pace Ecclesiæ acceleranda, possint compelli, & nolentes cedere, deponi ; eamque Cardinalis Cameracensis opinionem Concilium postea secutum fuisse, ex *infrà* dicendis constabit. Ex Gestis Constantiensis Concilij in quatuor manuscriptis codicibus, & Appendice ejusdem Synodi apud Labbeum *to. XI. Conciliorum.*

Con-

Digitized by Google

14. Concilium, prætermiſſo tunc ſupradictorum examine, ſolam viam ceſſionis tentandam eſſe credidit, & pro ea apud Ioannem XXIII. inſtare cœpit, qui die 2. menſis Martij in Seſſione publica obtulit, ſe Papatui ceſſurum pro unione Eccleſiæ, caſu, quo alij duo de Papatu contendentes per ſe, vel per Procuratores ſuos cederent. Ex Geſtis manuſcriptis, Regeſto, & Actis editis.

15. Die II. Martij cœpit Rex Romanorum cum Nationibus Galliæ, Germaniæ, & Angliæ inſtare apud Ioannem XXIII. quòd vellet conſtituere Procuratores ad cedendum Papatui, ubi, & quando Concilio videretur expedire. Quod, cùm Ioannes animadverteret, excogitatum ad ipſum ante duos alios Pontifices contendentes Pontificatu privandum, nihil intentatum reliquit, ut hoc telum à ſe averteret, obtulitque die 15. ejuſdem Menſis, ſe Papatui ceſſurum pro Unione Eccleſiæ; & caſu, quo per ipſum ſtaret, quò minùs Unio fieret, tunc ab omnibus haberi vellet pro non Papa, & perinde, ac Papatui expreſsè renuntiâſſet. Verùm perſiſtentibus Germaniæ & Angliæ Nationibus in petendo Procuratorio, & die 19. Martij accedente ad earum concluſionem majori parte Nationis Gallicanæ, Papa hoc ſentiens, poſt mediam noctem inter diem Mercurij & Iovis 21. Martij fugam arripuit, Duce Frederico illum conducì faciente, & Schaffuſam quatuor milliaribus Germanicis à Civitate Conſtantienſi diſtantem pervenit. Ex Geſtis Concilij hucuſque non editis, quibus conſonant cætera Acta, & monumenta illius temporis.

Magna animorum turbatio oritur Conſtantiæ ex diſceſſu Papæ, & ex ejus mandato, quod ſtatim poſt ſuam fugam miſit Conſtantiam affigi valvis Eccleſiæ, quo omnes Romanæ Curiæ Officiales, ſuoſque familiares Schaffuſam evocabat. Unde Collegium Cardinalium die 22. Martij nominavit tres Cardinales Legatos ad Papam, ne Concilium diſſolveret, ſed Procuratores ad renunciandum Papatui conſtitueret. Legatis autem die ſequenti ad iter ſe parantibus, monentur omnes Cardinales pro parte Regis Romanorum, & Nationum, ut vellent intereſſe Miſſæ S. Spiritûs pro unione Eccleſiæ, & extirpatione ſchiſmatis. Poſt quam Miſſam habuit ſermonem Ioannes Gerſonius Univerſitatis Pariſienſis Cancellarius in derogationem juriſdictionis Apoſtolicæ, ut fidem facit Regeſtum Actorum Conſtantienſium in tribus manuſcriptis codicibus, & fuſiùs oſtenditur *Diſſert. ii. cap. 1. art. 2. hujus Tractatûs.*

17. Occaſione hujus ſermonis à Ioanne Gerſonio die 23. Martij coram Patribus habiti orta eſt quæſtio tam Schaffuſæ, quàm Conſtantiæ de poteſtate Eccleſiaſtica. Cùm enim tres Cardinales Legati eodem die 23. Conſtantiâ diſceſſiſſent, & una cum illis Archiepiſcopus Rhemenſis, Ludovicus Bavariæ Dux, & Nicolaus de Calvilla Regis Galliæ Oratores ad Ioannem pervenìſſent, ac de ſero cum eodem locuti fuiſſent, Papa amaro animo conqueſtus eſt cum Oratoribus prædictis, quòd Ioannes Gerſonius unus ex ipſorum Collegis quædam contra Sedis Apoſtolicæ authoritatem effutire auſus fuiſſet, alioſque Patres ad falſa & erronea contra Romanum Pontificem concludenda incitâſſet. Hæc autem querela apud Oratores Chriſtianiſſimi Regis interpoſita effecit, quòd eâ de re cum Cardinalibus egerint, & ſeſe cum ijs conjunxerint, ac Decretis contra Apoſtolicæ Sedis authoritatem edendis obſtiterint. Ioannes verò eodem die 23. Martij datis ad Uladislaum Poloniæ Regem, alioſque Principes litteris, conqueſtus eſt inter alia, quòd ſuffragia Patrum neque libera eſſent, neque ſingulorum vota in Seſſionibus audirentur, ſed quatuor ſuffragia Nationum per earum Præſides lata, totam authoritatem Concilij repræſentarent. Ex Regeſto, & Manuſcriptis Conſtantienſis Concilij Romæ aſſervatis; uti ex Actis Pariſijs in Bibliotheca S. Victoris cuſtoditis: item ex Turrecremata *lib. 2. de Eccleſia*, cujus teſtimonium vide *Diſſert. 2. cap. 2.*

Archiepiſcopus Rhemenſis Conſtantiam redux, fruſtra offert Regi Romanorum, & Nationibus Procuratorium nomine Ioannis XXIII. Exacerbatis enim ob ipſius fugam Patrum animis, cuncta, quæ pro illo offerebantur, figmentorum inſtar habita ſunt. Et feriâ tertiâ poſt Palmas, quæ fuit 26. Martij, celebrata eſt ante meridiem *Tertia* Seſſio, cui non interfuêre, niſi duo Cardinales, Cameracenſis nimirum & Florentinus, reliquis omnibus aut Schaffuſæ conſtitutis, aut indecorum reputantibus eidem aſſiſtere, ut fidem faciunt Acta Victorina Pariſijs aſſervata. Statutum fuit in illa Seſſione, Concilium Conſtantienſe per receſſum Ioannis XXIII. diſſolutum non fuiſſe, ſed nec diſſolvi debere ante extirpationem ſchiſmatis, nec ad aliud locum ſine conſenſu Concilij transferri poſſe; nemini demum ſinè juſta cauſa ante finem Concilij diſcedere licere. Quæ omnia Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracenſis, & Franciſcus Zabarella Cardinalis Florentinus non aliâ ratione publicari permiſerunt, niſi ſub conditione, quòd Ioannes XXIII. ea ratificaret. Omiſſam hâc de re à Baſileenſibus in compilatione Actorum Conſtantienſium proteſtationem habes in Regeſto ejuſdem Conſtantienſis Concilij, & in manuſcripto codice Capranicenſi, ex quo eam edidit Philippus Labbeus in Appendice ejuſdem Synodi *Tomo XI. Conciliorum.* 18.

Poſt III. Seſſionem eodem die 26. Martij Conſtantiam reverſi ſunt tres Cardinales Legati cum duobus alijs, qui de ſero coram Rege Romanorum, & quibuſdam Patribus agere cœperunt de authoritate Ioannis XXIII. qui ſibi tanquam vero & indubitato Pontifici authoritatem diſſolvendi Concilium competere exiſtimabat, eâque occaſione locuti ſunt contra ipſum Concilium, ſcilicet, quòd diſſolutum eſſet propter abſentiam, & diſceſſum Papæ. Cùm verò nonnulli Patres ſeſe acriter opponerent, ſuſcitato contra Cardinales clamore, Cardinales, inſalutato hoſpite, abierunt. Theodoricus Niem *in vita Ioannis XXIII. Francofurti anno 1620. editâ.* 19.

Die Mercurij poſt Palmas, Cardinales & 20.

Ambassiatores Regis Francorum volentes lenire, quæ præcedenti die pronuntiaverant, retulerunt Nationibus, & Regi in congregatione publicâ, quòd Ioannem induxerant ad dandum Procuratorium, & continuandum Concilium, & non fugiendum ad loca remotiora, commodè ipsi præstaretur securitas. Quæ parum accepta fuêre Nationibus, & Regi; omnia enim tanquam ludibria & ficte pro parte Ioannis oblata credebantur. Unde multæ altercationes tam ipsâ die 27. quàm 28. sequenti fuerunt inter Dominos Cardinales & Nationes, fuitque ibidem exclamatum: *His non obstantibus, fiat Sessio, fiat Sessio.* Gesta Concilij in 4. manuscriptis codicibus, & Regestum ejusdem Synodi in tribus Manuscriptis.

21. Die Veneris sancto Ioannes à Schaffusâ de novo aufugit: unde turbatis contra ipsum cunctorum animis, plures ex Nationibus Germanicâ, Gallicâ, & Anglicanâ deliberârunt, in crastinum celebrare Sessionem IV. & in ea statuere *primò*, quòd Concilium Constantiense potestatem habeat immediatè à Deo, cui etiam Papa obedire tenetur in his, quæ spectant ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris. *Secundò*, quòd cogi possit, si obedire contumaciter contempserit. *Tertiò* alia complura. Quæ omnia, contradicentibus pluribus Patribus, apud Nationes concluta sunt. Cùm autem non solùm Nationi Italicæ displiceret, sed & sacro Cardinalium Collegio ad deliberandum obsita non fuissent, noluerunt dicti Cardinales, & Ambassiatores Regis Galliæ ad Sessionem venire, nisi inter alia Capitula *secundum* omitteretur, & in 1. Decreto non fieret mentio reformationis Ecclesiæ in Capite & in membris. Ex manuscriptis Gestis, & Regesto Constantiensis Concilij, Eugenio IV. *in sua Apologia contra Basileenses*, Turrecremata *lib. 2. De Ecclesia cap. 99.* & Roderico Calagurritano *in Dialogo de authoritate Romani Pontificis*; quorum testimonia vide *Disert. 2. cap. 2. huius Tract.*

22. Sabbato in Vigilia Palmæ, cùm Patres jam parati essent cum Mitris & Pluvialibus ad celebrandam Sessionem IV. mediante Rege Romanorum, *adhibitum est quoddam moderamen in expediendis in illa Sessione*, quòd nimirum interea tantùm decreta omitterentur *secundum* de potestate *condilij* Concilij, & in 3. Decreto nulla fieret mentio de reformatione Ecclesiæ, sicut re ipsâ observatum fuisse, testantur contra Maymbourg omnes codices manuscripti Romæ reperti, quorum Catalogum hoc tractatu repetita præter alios omnes in Bibliotheca Cæsareâ Viennæ, & alios in Bibliotheca Salemitana prope Constantiam, ac in reliqua Germania, & ipsamet Gallia Lotaringiæ Parisiorum asservatos, quibus consonant Authores contemporanei, quos videre licet *Disert. 1. cap. 2. & 3. infra.*

23. Cùm Cardinalis Florentinus, ad quem tanquam ad ultimum Cardinalem spectabat pronuntiare Decreta in Sessionibus publicis, venisset ad verba *de reformatione Ecclesiæ in Capite & in membris*, quæ Nationes in schedulis delere omiserant, *subsistit, eaq; falsa esse, & præter sententiam deliberationis addita* asserunt. Unde non solùm tunc omissa fuit clausula *de reformatione*, sed eâdem Sessione IV. Cardinales monuerunt Nationes, *quòd suspenderent ad tempus materias illas, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.* Abbas Panormitanus *in sententia finali*, & Regestum Constantiensis Concilij in tribus manuscriptis codicibus.

Post IV. Sessionem Patres Constantienses 24.
non instituunt de articulis, & Decretis controversis examen publicum, neque statuunt, coram Concilio ipso habendum, sed quasi de re parvi momenti ageretur, nominârunt aliquos, qui cum Cardinali Florentino desuper agerent: ubi tamen inter eos aliqualiter disputatum est, Deputati quatuor Nationum die 2. Aprilis inter alia multa statuerunt, *quòd proximâ Sessione omnes articuli & clausulæ concordatæ per Nationes in ultimâ Sessione prætermissæ expedirentur.* Regestum Concilij in tribus manuscriptis codicibus.

Cùm Cardinales nullatenus Nationibus 25.
consentirent quoad articulos & clausulas Sessione IV. prætermissas, eaque, se invitis, Sessione V. publicandas esse percepissent, statuerunt *primùm*, non venire ad Sessionem, sicut & quatuor Cardinales ad eam venire nolaverunt: ubi autem alij animadverterunt, omnes simul publico scandalo, & periculo dissolutionis Concilij, abesse non posse, statuerunt, ad Sessionem venire; præmissâ tamen protestatione factâ in Camerâ Paramentorum Palatij Constantiensis, *quòd propter scandalum evitandum ad Sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ audiebant, in ea fienda debere.* Eandem protestationem fecerunt quoque Legati Regis Galliæ, qui sese quàm strictissimè cum Cardinalibus conjunxerant: adeò, ut non solùm contra mentem Joannis XXIII. sed & contra sententiam totius sacri Cardinalium Collegij, & ipsorum Galliæ Legatorum publicata sint Decreta de potestate Ecclesiastica, quæ D. Maymbourg de superioritate Concilij intellecta, non solùm indubitatæ authoritatis, sed instar dogmatum fidei habenda esse credebat. Ex Regesto Constantiensis Concilij in tribus manuscriptis codicibus.

Præmissâ protestatione, ad Sessionem V. 26.
veneront Cardinales, & inter eos Cardinalis Florentinus Camerarius sui temporis facilè princeps, ad quem tunc spectabat Decretorum publicatio, qui rogatus, ut Decreta legeret munus illud exequi recusavit: electusque Poznaniensis legit *Decreta per modum Constitutionis Synodalis*, quæ Cardinalis Florentinus se legere negat. Postquàm autem Decreta per modum Constitutionem recitâsset, idem electus Poznaniensis legit alia *in materia fidei* contra hæreses Wicleth, Hus, & Hieronymi de Praga. Ita Gesta Constantiensis Concilij in quatuor manuscriptis codicibus, Acta Protonotariorum in tribus manuscriptis, & alia in edito. Vide *Disert. 1. cap. 2. & Disert. III. cap. 3.*

Lectis Decretis *tanquam primis* (ante Sessi- 27.
onem IV.) *apud Nationes deliberatis & conclusis*, dicere quidem potuerunt quatuor Præsides, quòd illorum publicatio placeret majori parti

Natio-

Digitized by Google

Nationum, non tamen Collegio Cardinalium. Cùm enim Cardinales poſt fugã Ioañis XXIII. fruſtra petiſſent pro ſacro Collegio ſuffragium à Nationum ſuffragijs diſtinctum, ſeparárunt ſe à Nationibus, earumque Congregationibus intereſſe noluerunt. Unde factum eſt, quòd Nationes ſine Cardinalibus deliberârint, & concluſerint; ſicque à III. Seſſione uſque ad VII. inclusivè, *penè in omnibus Decretis Concilij factum eſt Cardinalibus, quòd tam arctò, & brevi tempore oſtenſa ſint Decreta jam concluſa in Nationibus, ut non fuerit in eorum poteſtate, ſufficienter deliberare, & in magnum contemptum habiti fuerint.* Acta manuſcripta Conſtantienſis Concilij in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi Pariſijs aſſervata. Item Geſta ejuſdem Concilij in quatuor manuſcriptis codicibus Romæ reperta.

Quibus ita ſe habentibus, cùm præſens diſquiſitio ſe teneat in examinandis Decretis V. Conſtantienſis Seſſionis, duo hic expendemus. I. *An iſta Decreta, conſentientibus omnibus, quorum intererat, publicata ſint?* Cui quæſtioni ſubjungetur concluſio, in qua videbimus, *qualiter Conciliares congregationes haud dici poſſint celebrari à Spiritu ſancto, quando receditur à formâ Concilij per Chriſtum præſcriptâ, ſicque adeò locus aperiatur tumultuoſis concertationibus.* 2. *An Patres Conſtantienſes in Seſſione V. ſufficienter repræſentârint Eccleſiam, ut eorum Decretis eſſet ab omnibus parendum?* Cui quæſtioni ſubnectetur concluſio, in qua iterum per diſcurſum quædam *illius characteris, ſub quo Concilia dici queant repræſentare univerſam Eccleſiam.*

Referuntur argumenta Maymbourgi cum eorundem reſponſionibus circa Decreta V. Seſſionis.

28. EManuel à Schelſtrate *in ſua Diſſert. Antuerpienſi cap. 1. art. 2.* oſtenderat ex Regeſto Conſtantienſis Concilij, tam tumultuoſè apud Nationes Decreta prætactæ V. Seſſionis fuiſſe concluſa die 27. Martij, ut non ſolùm magna animorum concertatio inter Patres orta fuerit, ſed & Cardinales cum Regis Galliæ Oratoribus noluerint venire ad Seſſionem IV. die 30. Martij celebrandam, niſi ſub conditione, quòd authoritatem Pontificiam ſpectantia in ea omitterentur, prout conſentientibus Nationibus, omiſſa fuerunt. Monſtravi inſuper ex Geſtis Conſtantienſis Concilij, quòd Cardinales, una cum Regis Galliæ Ambaſſiatoribus iterum *difficultatem fecerint intereſſendi Seſſioni V.* in qua Nationes ſine matura deliberatione, & novo examine *Decreta priùs concluſa* publicare volebant: & licet poſtea ad Seſſionẽ venerint, oſtendi ex Regeſto, quòd ante Seſſionem illam in Camera Paramentorum ſecretam proteſtationem fecerint, *quòd propter ſcandalum evitandum ad Seſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ipſa ſtatus debere.*

Hiſce igitur dicto modo, vel etiam per æqualium Scriptorum teſtimonia à Schelſtrate comprobatis, ſequentia oppoſuit Maymbourgus *tract. ſui hiſt. pag. 254.* quæ unà cum oppoſitis reſponſionibus deinceps proferemus.

Argumentum Maymbourgi.

29. HIc igitur Author *loco cit.* ita argumentatur. Scio equidem, quòd ſuper decretis illis magnæ contentiones habitæ fuerint, & quòd Cardinales ſeſe oppoſuerint. Concedo quoque ipſi id, quod invenit in ſuo Manuſcripto, & quod aſſerit, nunquam antea notum fuiſſe, & forſan verum non eſt, Cardinales, & ipſos Galliæ Oratores in camera paramentorum feciſſe proteſtationem ſecretam: *Quòd propter ſcandalum evitandum, ad Seſſionem ibant, & non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ipſa ſtatu deberet.* Quid poteſt inde concludere? Hæc ibi Author ille, petens ſubinde, numquámne legerim hiſtoriam de aliquo conclavi, vel pervolverim librum famoſum Pauli Suavis de Concilio Tridentino, in quibus refertur, quòd poſt magnam animorum contentionem omnes convenerint de certo Pontifice eligendo, vel Decreto in Seſſionibus publicando: ſic, inquit, factum eſt in Conſtantienſi Synodo: ponamus, fuiſſe magnas oppoſitiones, conteſtationes, proteſtationes ſecretas, & omne id, quod placuerit Dñ Schelſtrate nos ex Manuſcripto ſuo docere. Poſt hoc Cardinales, aliique omnes, qui conteſtati, & ſecretè proteſtati ſunt, venerunt ad Seſſionem V. Et ſicut Spiritus ſanctus unit omnium animos in Concilio, ut dici poſſit: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis*, ſic poſt modùm duo Decreta hujus Seſſionis communi ſenſu ſtatuta fuerunt; prout referunt Acta, quibus D. Schelſtrate nihil haber, quod ex Manuſcriptis ſuis opponat. Sic enim in Actis legitur: *Quibus articulis, ſive conſtitutionibus lectis, Concilium eos, & eas unanimiter approbavit, & concluſit.*

Reſponſio.

30. EManuel Schelſtrate *ſui præcitati tractatûs Diſſert. 2. cap. 2. à pag. 94.* reſpondet in hunc modum. Apparet ex prætacto diſcurſu, quòd D. Maymbourg non ſolùm Baſileenſium ſententiam deconfirmandâ decretorum illorum authoritate, ſed & artem eorum in eâ contra objectiones propugnandâ, imitari voluerit. Quod, ut clariùs conſtet, animo repetenda ſunt, quæ diſſertatione meâ de Baſileenſibus notaveram: cùm enim illi Orbi Catholico obtrudere conarentur, quòd Decreta Conſtantienſis Concilij ſummo animorum conſenſu, nemineque penitus diſcrepante, publicata fuerint, Eugenio IV. contrarium aſſerenti, Geſta ejuſdem Synodi hâc arte objecerunt, ut verba pro ſe facientia afferrent, cauſæ verò ſuæ minimè faventia omitterent. Verba, quæ Baſileenſes pro ſe facientia attulerunt, indicavi, fuiſſe ſequentia: *Licèt uterum major pars Cardinalium faciebat difficultatem intereſſendi, omnes tamen, præter infirmos, venerunt ad Seſſionem, præſente Rege Romanorum in Imperialibus inſignys,*

Ambaſſiatores Regis Francorum volentes lenire, quæ præcedenti die pronuntiaverant, retulerunt Nationibus, & Regi in congregatione publicâ, quòd Ioannem induxerant ad dandum Procuratorium, & continuandum Concilium, & non fugiendum ad loca remotiora, dummodò ipſi præſtaretur ſecuritas. Quæ parum accepta fuêre Nationibus, & Regi; omnia enim tanquam ludicra & fictè pro parte Ioannis oblata credebantur. Unde multæ altercationes tam ipsâ die 27. quàm 28. ſequenti fuerunt inter Dominos Cardinales & Nationes, ſurſúmque ibidem exclamatum: *His non obſtantibus, fiat Seſſio, fiat Seſſio.* Geſta Concilij in 4. manuſcriptis codicibus, & Regeſtum ejuldem Synodi in tribus Manuſcriptis.

21. Die Veneris ſancto Ioannes à Schaffuſa de novo aufugit: unde turbatis contra ipſum cunctorum animis, plures ex Nationibus Germanicâ, Gallicâ, & Anglicanâ deliberarunt, in craſtinum celebrare Seſſionem IV. & in ea ſtatuere *primò*, quòd Concilium Conſtantienſe poteſtatem habeat *immediatè* à Deo, cui etiam Papa obedire teneatur in his, quæ ſpectant ad fidem, extirpationem ſchiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris. *Secundò*, quòd cogi poſſit, ſi obedire contumaciter contempſerit. *Tertiò* alia complura. Quæ omnia, contradicentibus pluribus Patribus, apud Nationes concluſa ſunt. Cùm autem non ſolùm Nationi Italicæ diſpliceret, ſed & ſacro Cardinalium Collegio ad deliberandum oblata non fuiſſent, noluerunt dicti Cardinales, & Ambaſſiatores Regis Galliæ ad Seſſionem venire, niſi inter alia Capitula *ſecundum* omitteretur, & in 1. Decreto non fieret mentio reformationis Eccleſiæ in Capite & in membris. Ex manuſcriptis Geſtis, & Regeſto Conſtantienſis Concilij, Eugenio IV. in ſua *Apologia contra Baſileenſes*, Turrecremata *lib.* 2. *De Eccleſia cap.* 99. & Roderico Calagurritano *in Dialogo de authoritate Romani Pontificis*; quorum teſtimonia vide *Diſſert.* 2. *cap.* 2. *huius Tract.*

22. Sabbato in Vigilia Palmæ, cùm Patres jam parati eſſent cum Mitris & Pluvialibus ad celebrandam Seſſionem IV. mediante Rege Romanorum, *adhibitum eſt quoddam moderamen in expediendis in illa Seſſione*, quòd nimirum inter cætera Decreta omitteretur *ſecundum* de poteſtate *coactivâ* Concilij, & in 1. Decreto nulla fieret mentio de reformatione Eccleſiæ, ſicut re ipsâ obſervatum fuiſſe, teſtantur contra Maymbourg omnes codices manuſcripti Romæ reperti, quorum Catalogum hoc tractatu reperies præter alios omnes in Bibliotheca Cæſarea Viennæ, & alios in Bibliotheca Salemitana propè Conſtantiam, ac in reliqua Germania, & ipſamet Gallia Lutetiæ Pariſiorum aſſervatos, quibus conſonant Authores contemporanei, quos videre licet *Diſſert.* 1. *cap.* 2. & 3. *infra.*

23. Cùm Cardinalis Florentinus, ad quem tanquam ultimum Cardinalem ſpectabat pronuntiare Decreta in Seſſionibus publicis, venuſſet ad verba *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, quæ Nationes in ſchedula delere omiſerant, *ſubſtitit, eaq; falſa eſſe, & præter communem deliberationem addita* aſſeruit. Unde non ſolùm tunc omiſſa fuit clauſula *de reformatione*, ſed eâdem Seſſione IV. Cardinales monuerunt Nationes, *quòd ſuſpenderent ad tempus materias illas, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.* Abbas Panormitanus *in ſententia finali*, & Regeſtum Conſtantienſis Concilij in tribus manuſcriptis codicibus.

Poſt IV. Seſſionem Patres Conſtantienſes 24.
noſi inſtituunt de articulis, & Decretis controverſis examen publicum, neque ſtatuunt, coram Concilio ipſo habendum, ſed quaſi de re parvi momenti ageretur, nominârunt aliquos, qui cum Cardinali Florentino deſuper agerent: ubi tamen inter eos aliqualiter diſputatum eſt, Deputati quatuor Nationum die 2. Aprilis inter alia multa ſtatuerunt, *quòd proximâ Seſſione omnes articuli & clauſulæ concordatæ per Nationes in ultima Seſſione prætermiſſæ expediantur.* Regeſtum Concilij in tribus manuſcriptis codicibus.

Cùm Cardinales nullatenus Nationibus 25.
conſentirent quoad articulos & clauſulas Seſſione IV. prætermiſſas, ealque, ſe invitis, Seſſione V. publicandas eſſe percepiſſent, ſtatuerunt *primùm*, non venire ad Seſſionem, ſicut & quatuor Cardinales ad eam venire noluerunt: ubi autem alij animadverterunt, omnes ſinè publico ſcandalo, & periculo diſſolutionis Concilij, abeſſe non poſſe, ſtatuerunt, ad Seſſionem venire, præmiſſâ tamen proteſtatione ſecretâ in Camerâ Paramentorum Palatij Conſtantienſis, *quòd propter ſcandalum evitandum ad Seſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ea ſtatui debere.* Eandem proteſtationem fecerunt quoque Legati Regis Galliæ, qui ſcite quam ſtrictiſſimè cum Cardinalibus conjunxerant: adeò, ut non ſolùm contra mentem Joannis XXIII. ſed & contra ſententiam totius ſacri Cardinalium Collegij, & ipſorum Galliæ Legatorum publicata ſint Decreta de poteſtate Eccleſiaſtica, quæ D. Maymbourg de ſuperioritate Concilij intellecta, non ſolùm indubitatæ authoritatis, ſed inſtar dogmatum fidei habenda eſſe credebat. Ex Regeſto Conſtantienſis Concilij in tribus manuſcriptis codicibus.

Præmiſſa proteſtatione, ad Seſſionem V. 26.
venerunt Cardinales, & inter eos Cardinalis Florentinus Canoniſtarum ſui temporis facilè princeps, ad quem tunc ſpectabat Decretorum publicatio, qui rogatus, ut Decreta legeret munus illud exequi recuſavit: electus itaque Poznanienſis legit *Decreta per modum Conſtitutionum Synodalium, quia Cardinalis Florentinus ea legere noluit.* Poſtquam autem Decreta per modum Conſtitutionum recitâſſet, idem electus Poznanienſis legit alia *in materia fidei* contra hæreſes Wicleffi, Hus, & Hieronymi de Praga. Ita Geſta Conſtantienſis Concilij in quatuor manuſcriptis codicibus, Acta Protonotariorum in tribus manuſcriptis, & alia in editis. Vide *Diſſert.* 1. *cap.* 2. & *Diſſert. III. cap* 3.

Lectis Decretis *tanquam priùs* (ante Seſſi- 27.
onem IV.) *apud Nationes deliberatis & concluſis*, dicere quidem potuerunt quatuor Præſides, quòd illorum publicatio placeret majori parti

Natio-

Nationum, non tamen Collegio Cardinalium. Cùm enim Cardinales poſt fugã Iozãis XXIII. fruſtra petijſſent pro ſacro Collegio ſuffragium à Nationum ſuffragijs diſtinctum, ſeparãrunt ſe à Nationibus, earumque Congregationibus intereſſe noluerunt. Unde factum eſt, quòd Nationes ſine Cardinalibus deliberãrint, & concluſerint; ſicque à III. Seſſione uſque ad VII. inclusivè, *penè in omnibus Decretis Concilij factum eſt Cardinalibus, quòd tam arcto, & brevi tempore offenſa ſint Decreta jam concluſa in Nationibus, ut non fuerit in eorum poteſtate, ſufficienter deliberare, & in magnum contemptum habita fuerint.* Acta manuſcripta Conſtantienſis Concilij in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi Pariſijs aſſervata. Item Geſta ejuſdem Concilij in quatuor manuſcriptis codicibus Romæ reperta.

Quibus ita ſe habentibus, cùm præſens diſquiſitio ſe teneat in examinãndis Decretis V. Conſtantienſis Seſſionis, duo hîc expendemus. I. *An iſta Decreta, conſentientibus omnibus, quorum intererat, publicata ſint?* Cui quæſtioni ſubjungetur concluſio, in qua videbimus, *quibus Concilium congregationem haud dubiè poſſit celebrari à Spiritu ſancto, quando recedit à forma Concilij per Chriſtum præſcriptâ, ſicque adeò locus aperiatur tumultuoſis contentionibus.* 2. *An Patres Conſtantienſes in Seſſione V. ſufficienter repræſentarint Eccleſiam, ut eorum Decretis eſſet ab omnibus parendum?* Cui quæſtioni ſubnectetur concluſio, in qua iterum fit articulus quædam illius characteris, *ſub quo Concilia dici queant repræſentare univerſam Eccleſiam.*

§. II.

Referuntur argumenta Maymbourgi cum eorundem reſponſionibus circa Decreta V. Seſſionis.

28. EManuel à Schelſtrate *in ſua Diſſert. Antuerpiæ cap. 1. art. 2.* ollenderat ex Regeſto Conſtantienſis Concilij, tam tumultuosè apud Nationes Decreta præfatæ V. Seſſionis fuiſſe concluſa die 17. Martij, ut non ſolùm magna animorum concertatio inter Patres orta fuerit, ſed & Cardinales cum Regis Galliæ Oratoribus noluerint venire ad Seſſionem IV. die 30. Martij celebrandam, niſi ſub conditione, quòd authoritatem Pontificiam ſpectantia in ea omitterentur, prout conſentientibus Nationibus, omiſſa fuerunt. Monueram inſuper ex Geſtis Conſtantienſis Concilij, quòd Cardinales, uni cum Regis Galliæ Ambaſſiatoribus interim *diſparitatem fecerint intereſſendi Seſſioni V.* in qua Nationes ſine maturâ deliberatione, & novo examine *Decreta prius concluſa* publicare volebant: & licet poſtea ad Seſſionem venerint, oſtendi ex Regeſto, quòd ante Seſſionem illam in Camera Paramentorum ſecretam proteſtationem fecerint, *quòd propter ſcandalum evitandum ad Seſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ipſa fienda deberet.*

Hiſce igitur dicto modo, vel etiam per aqualium Scriptorum teſtimonia à Schelſtrate comprobatis, ſequentia oppoſuit Maymbourgus *tract. ſui hiſt. pag. 254.* quæ unà cum oppoſitis reſponſionibus deinceps proferemus.

Argumentum Maymbourgi.

HIc igitur Author *loco cit.* ita argumentatur. Scio equidem, quòd ſuper decretis illis magnæ contentiones habitæ fuerint, & quòd Cardinales ſeſe oppoſuerint. Concedo quoque ipſi id, quod invenit in ſuo Manuſcripto, & quod aſſerit, nunquam antea notum fuiſſe, & forſan verum non eſt, Cardinales, & ipſius Galliæ Oratores in camera paramentorum feciſſe proteſtationem ſecretam: *Quòd propter ſcandalum evitandum, ad Seſſionem ibant, & non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ipſa fienda deberet.* Quid poteſt inde concludere? Hæc ille Author ille, perens ſubinde, numquamne legerim hiſtoriam de aliquo conclavi, vel pervolverim librum famoſum Pauli Suavis de Concilio Tridentino, in quibus refertur, quòd poſt magnam animorum contentionem omnes convenerint de certo Pontifice eligendo, vel Decreto in Seſſionibus publicando: ſic, inquit, factum eſt in Conſtantienſi Synodo: ponamus, fuiſſe magnas oppoſitiones, contradictiones, proteſtationes ſecretas, & omne id, quod placuerit Dño Schelſtrate nos ex Manuſcripto ſuo docere. Poſt hoc Cardinales, aliique omnes, qui contrabati, & ſecretè proteſtati ſunt, venerunt ad Seſſionem V. Et ſicut Spiritus ſanctus unit omnium animos in Concilio, ut dici poſſit: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis*, ſic poſſimodum duo Decreta hujus Seſſionis communi ſenſu ſtatuta fuerunt; prout referunt Acta, quibus D. Schelſtrate nihil habet, quod ex Manuſcriptis ſuis opponat. Sic enim in Acta legitur: *Quibus articulis, ſive conſtitutionibus lectis, Concilium eas, & eas ſolemniter approbavit, & concluſit.* 29.

Reſpoſio.

EManuel Schelſtrate *ſui præcitati tractatûs Diſſert. 2. cap. 1. à pag. 94.* reſpondet in hunc modum. Appareat ex præmiſſo diſcurſu, quòd D. Maymbourg non ſolùm Baſileenſium ſententiam deconfirmandâ decretorum illorum authoritate, ſed & artem eorum in eâ contra objectiones propugnandi, imitari voluerit. Quod, ut clariùs conſtet, animo repetenda ſunt, quæ diſſertatione meâ de Baſileenſibus notaveram: cùm enim illi Orbi Catholico obtrudere conarentur, quòd Decreta Conſtantienſis Concilij ſummo animorum conſenſu, nemine quæ penitus diſcrepante, publicata fuerint, Eugenio IV. contrarium aſſerenti, Geſta ejuſdem Synodi hâc arte objecerunt, ut verba pro ſe facientia afferrent, cauſæ verò ſuæ minimè faventia omitterent. Verba, quæ Baſileenſes pro ſe facientia attulerunt, indicavi, fuiſſe ſequentia: *Licèt verum major pars Cardinalium faciebat difficultatem intereſſendi, omnes tamen, præter infirmos, venerunt ad Seſſionem, præſente Rege Romanorum in Imperialibus inſignis,* 30.

præſidente Cardinali de Vrſinis Epiſcopo Albanenſi, & celebrante Miſſam de Dominica Raynaldus Archiepiſcopus Rhemenſis. Verba autem cauſæ ſuæ maximè faventia, quæ omiſerant, oſtendi, eſſe iſta ſuperioribus immediatè ſubjuncta: *Fuerunt pronuntiatæ diffinitiones ſequentes per electum Poznanienſem, quia Cardinalis Florentinus illas nolebat pronuntiare.* De quibus ultimis verbis cùm ſedulò inquiſiviſſem rationem, cur à Baſileenſibus omiſſa eſſent, aliam non inveni, quàm quia inſtituto ſuo minimè faverent: ubi enim ex verbis per ipſos citatis colligi poterat, omnes conſenſiſſe, ibi ex verbis ſubſequentibus conflabat de oppoſitione Cardinalis Florentini, & omnium ipſi adhærentium, ex quibus planè colligebatur contrarium.

31. His præmiſſis, videndum eſt, quàm manifeſtè D. Maymbourg veſtigia Baſileenſium inſecutus fuerit. Admittit Auctor ille verba Geſtorum Conſtantienſium, quibus aſſeritur, quòd, non obſtantibus Patrum contradictionibus, & Cardinalium proteſtationibus ſecretè factis, omnes tamen ad Seſſionem V. venerint: omittit verò, quæ de Cardinali Florentino, ejuſque ſequacium oppoſitione ex iiſdem geſtis adjunxeram: & tunc aſſerit, de communi omnium conſenſu Decreta fuiſſe publicata, nihilque in manuſcriptis codicibus reperiri, quod his Actorum verbis opponere potuerim: *Concilium ea uniformiter approbavit, & concluſit.* Manifeſtiùs, ut puto, Auctor ille ſequi non poterat artem Baſileenſium in referendis iis, quæ pro ſe faciunt, & ſilentio prætereundis, quæ mentì ipſius contradicunt: nullibi tamen incautiùs, quàm hîc egit, cùm eundem errorem, quem in Baſileenſibus notaveram, ipſe committere voluerit. Neque mirari ſatis poſſum, quòd tam aſſeveranter ſcripſerit, me nihil habere, quod ex manuſcriptis codicibus opponam: cùm ex illis, & aquilianis Scriptorum teſtimonijs expreſsè oſtenderim, Cardinalem Florentinum cum ſequacibus, ac ipſo in primis Ioanne XXIII. repugnaſſe. Quæ ut clariùs conſtent, fuſiùs comprobanda ſunt.

32. Et de Ioanne quidem conſtat ex Appendice Conſtantienſis Concilij tomi XI. collectionis Philippi Labbei, quòd ſeſe pro certo, & inſallibili Pontifice haberi vòlens, numquam probarit eorum ſententiam, qui Concilio authoritatem aliquam ſuper ipſum tribuebant. Notæ ſunt cedulæ ex parte Ioannis XXIII. initio Conſtantienſis Concilij publicatæ, in quibus nec modum concluſionis querebatur: *An Papa verus & Canonicus, de hæreſi non infamatus, non ſolvendus poſſit contra ea, quæ ſunt ſui juris, ab aliquo compelli, vel arceri: cum non hæreticum condemnantes, hæretici fiat cenſendi?* Et reſponſum ad hoc *conſtat ſine dato*: *Hoc eſſet magnus ponere in Chriſtum Dominum*, neque immeritò dubitari, an ille, qui talia piis auribus ingereret, adhuc eſſet Catholicus cenſeri poſſet. Cùm quo Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracenſis in caſu ſchiſmatis, ut tum erat, de Ioanne judicari poſſe contenderet, fatetur in Tractatu de authoritate Cardinalium, ſe hanc ob rem, gratis, & periculoſum dicti Ioannis Papæ odium incurriſſe: quòd Ioannes ſemper exiſtimârit, ſe pro indubitato Pontifice haberi debere, proindeque à Concilio cogi non poſſe. Unde cùm poſt II. Seſſionem tres Nationes concluſiſſent, quòd ipſe ad ceſſionem Pontificatûs ob ſchiſmatis extirpationem cogi poſſet, factum eſt, quòd ab ijs, qui Concilio interfuerunt, ſeſe audiviſſe teſtatur Rodericus Calaguritanus Epiſcopus *Dialogo de authoritate Pontificis*, Ioannem XXIII. ea de cauſa infeliciter fugam arripuiſſe.

Poſt fugam autem illius contigit, quod 33.
Cardinalis Turrecremata, qui in minoribus conſtitutus, Concilio Conſtantienſi interfuit, de gravi Ioannis XXIII. querelâ memoriæ prodidit. Cùm enim poſt fugam ejuſdem Ioannis Cancellarius Pariſienſis unus ex Galliæ Oratoribus ſermonem coram Patribus *in diminutionem juriſdictionis Apoſtolicæ* habuiſſet, idque Cardinales à ſacro Collegio ad Papam Schaffuſæ conſtitutum miſſi retuliſſent: *Domino Oratoribus Regis Franciæ viſitantibus eum*, inquit Turrecremata, *amaro animo conqueſtus eſt Ioannes, falſa quædam, & erronea adversùs authoritatem Romani Pontificis Decreta per æmulos ſuos poſt receſſum ejus eſſe concluſa.* Ita Scriptor ille, qui occaſione Decretorum querelam illam interpoſitam putavit, cùm tamen occaſione ſermonis Gerſonij interpoſita fuerit, idcòque cum Collegis Gerſonij potiùs, quàm cum alijs conqueſtus fuerit. Neque hæc à Ioannis XXIII. mente aliena, ſed eidem omninò conſona eſſe, firmatur ex teſtimonio Niemi, *in vita ejuſdem Papæ* referentis de Cardinalibus Schaffuſâ Conſtantiam reverſis, quòd Concilium ex mandato Ioannis diſſolvere voluerint, & authoritatem diſſolvendi eidem competere propugnârint.

Verùm de Cardinalibus poſteà, redeamus 34.
ad Ioannem, qui 24. Menſis Martij in epiſtola ad Poloniæ Regem inter varias rationes, quibus fugam ſuam à Concilio excuſat, hanc ponit: *Quòd quorundam cæca, & inconſulta temeritas uſque adeò ab ipſo Concilij principio ita omnia pervertere, ita omnia perturbare concupivit, ut non concordiam, ſed diſſenſionem, non unionem, & pacem Eccleſiæ, ſed ſchiſmata, & ſcandala quærere viderentur, qui nullo antiquorum Conciliorum ritu obſervato, non publicè, ſed ſparſim, & privatim de rebus Eccleſiæ Conciliabula celebrabant in contemptum Sedis Apoſtolicæ, & in vilipendium noſtrum ſellas, diſſenſiones, adversùs nos ſeminantes, ut non per viam ſancti Spiritûs, ut decet, ſed per vim & ſtrepitum, & contumelias in rebus ſingulis adverſùs nos moliebantur, multa machinabantur indigna relatu contra decus Apoſtolicæ Sedis, & honorem noſtrum.* Ita immediatè poſt ſermonem Gerſonij Ioannes XXIII. in litteris ad Ladiſlaum Poloniæ Regem, juxta quam formam, & ad alios Reges de Conſtantienſi Concilio ſcripſiſſe creditur.

Clariùs mentem ſuam expoſuit in artico- 35.
lis, quos unà cum litteris ad Ducem Biturigum Schaffuſâ Pariſios miſit. Eorum unus erat, quòd, licèt in Concilijs Generalibus non debeat fieri Nationum differentia, ſed omnes & ſingulos ſententiam ſuam publicè aperire opor-

oneretur, ut unius inſtructione informentur alij: hoc tamen Conſtantiæ non fuerit permiſſum, qui nimirum ſtatutum, quamlibet Nationem unam tantummodo vocem, ſive ſuffragium habituram, etiamſi in Natione Gallica eſſent trecentæ voces notabiles, & in Italica totidem, quoniam erant ex duabus illis Nationibus ducenti Prælati perſonaliter ibi comparentes; & de Anglicanâ eſſent tantùm tres Prælati, ac cæteri Clerici novem numero. Alter verò erat, quòd, cùm in Conciliis Generalibus ſecundùm ſtatuta Canonum jus ſuffragij nunc eſſet, niſi Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quorum ſuffragia requirenda ſunt in Seſſionibus publicis, & non privatis conſilijs, nihilominùs quicunque ad ejuſmodi conſilia fuiſſent admiſſi, nullo diſcrimine perſonarum habito, omnium ſuffragia, etiam Laicorum, ſubtractis Prælatorum ſuffragijs, recepta ſint uſquequaque etiam Prælatis contradicentibus. Alius denique articulus, ut cæteros omittam, erat, quòd, licet in Conciliis ſuffragia debeant eſſe libera, nihilominùs multæ exciterint cavillationes, & ſubornationes per minas, & terrores ab Imperatore procedentes.

16. Scripſit hæc omnia de prioribus Conſtantienſis Concilij Actis Ioannes XXIII. quæ reperiuntur in duobus manuſcriptis codicibus Victorinis, ubi D. Maymbourg ea legere poterit: à me autem hoc loco allata ſunt, quia Pariſijs in publica Univerſitatis Congregatione lecta dicuntur, & non parum conferunt ad monſtrandum, quod Ioannes XXIII. obſtiterit ijs, quæ Conſtantiæ contra Sedis Apoſtolicæ authoritatem acta putantur, & nunquam à ſententia ſua hac in re diceſſerit, ut in diſſertatione Antuerpiæ edita indicavi. Meminit Ioannes diſſentionum, cavillationum, & contradictionum, quæ ſi ullibi, procul dubio quoad Decreta Seſſionum IV & V. locum habuerunt: Sic enim teſtatur *in Apologia ſua contra Baſileenſes* Romanæ Eccleſiæ Pontifex Eugenius IV. quòd contra Decreta de authoritate Conciliorum *nonnulli reclamaverint graviores, qui ſtrepente multitudine ſuperati, ſicut his noviſſimis temporibus, quibus carnalis exuberant paſſiones, factum eſſe, manifeſtum eſt, audire nequiverunt.* Eadem refert Rodericus Caſtagnitanus Epiſcopus *in Dialogo de authoritate, & poteſtate Romani Pontificis*, ſefe nimirum audiviſſe à magnæ authoritatis viris, qui Concilio Conſtantienſi interfuerunt, quod contra Decreta Seſſionis V *reclamaverint complures Prælati & Doctores*: de quibus etiam affirmat Cardinalis Turrecremata *lib. 2. de Eccleſ. cap. 99.* quòd plures Patres doctiſſimi non præſtiterint conſenſum, aut aſſenſum ſuum. Quæ ultima verba notanda ſunt, quia ex Ioannis XXIII. articulis confirmationem accipiunt, ubi dicitur: privatis conſilijs ſuffragia etiam Laicorum, ſubtractis Prælatorum ſuffragijs, recepta fuiſſe, neque in Seſſionibus publicis vota ſingulorum, ſed quatuor duntaxat Nationum audiri conſuevisſe. Quod ad perpetuum Cardinalium diſſenſum probandum, quamplurimùm conferre, ex Actis & Geſtis hucuſque inèditis clariùs oſtendemus, quàm ut à quoquam in dubium revocari poſſit.

Refertur in manuſcripto codice Bibliothecæ Regis Chriſtianiſſimi, quòd poſt receſſum Ioannis XXIII. Romanæ Eccleſiæ Cardinales à Nationibus petiverint, ut ipſorum Collegium quoad ſuffragia unum votum tum reſtè haberet in Seſſionibus publicis, eorumque mentio fieret in litteris, & ſubſcriptionibus Synodicis. Illuſtriſſimus Apameenſis Epiſcopus Spondanus, qui hunc codicem Regium vidit, teſtatur, Cardinales repulſam paſſos fuiſſe, putatque, id ſolùm intelligendum de mentione ipſorum in litteris, & ſubſcriptionibus Synodicis, non autem quoad ſuffragium in Seſſionibus publicis. Fallitur tamen vir eruditus exiſtimans, Cardinalem Præſidem in prioribus Seſſionibus pro ſe & collegio Cardinalium per verbum *Placet* ſuffragium tuliſſe. Tantum enim abeſt, id factum fuiſſe in Seſſionibus poſt receſſum Ioannis XXIII. ut Geſta Concilij hactenus inedita ad Seſſionem VII. notent, quòd Cardinalibus vix unquam communicata fuerint Decreta publicanda in Seſſionibus, ut deluper deliberarent. *Nam* inquiunt, *penè in omnibus Decretis Concily factum eſt, Cardinalibus tam arcto & brevi tempore offenſa ſunt Decreta in Nationibus, ut non fuerit in eorum poteſtate, ſufficienter deliberare, imò in magnum contemptum habiti ſunt. Plures conqueſti ſunt Cardinales de contemptu. Et finaliter petiverunt, quòd, cùm eſſent in Concilio quatuor Nationes, una Angliæ, in qua non erant regni Capita, de quibus tres ſolum prælati, & Cardinales eſſent ſexdecim, & alij futuri, de quibus plures magni & inſignes Doctores propter dignitatem Collegij haberent vocem & authoritatem tantam, ſicut Natio Anglicana. Quod fuit recuſatum, & dictum, quod tenerent ad ſuas Nationes. Ita quòd nullam habent authoritatem.*

Magni omninò faciendum eſt hoc Geſtorum indubitatæ fidei teſtimonium, quod hucuſque latuit Orbem Catholicum: ex eo enim non ſolùm confirmantur, quæ ſupra ſect. capite notavimus de Decretis Seſſionis V paucitatem, & ſine matura deliberatione publicatis, ſed & monſtratur, rationibus deſtitutum non fuiſſe, quod contra Nationes de inæqualitate ſuffragiorum ſcripſit Ioannes XXIII. ac patet, veriſimum eſſe, quod contra Sponda num probandum ſuſcepi, Cardinales repulſam paſſos fuiſſe quoad ſuffragium in Seſſionibus publicis. Idem confirmatur ex Actis Conſtantienſis Concilij tam editis, quam ineditis, in quibus ante Seſſionem XI. nullibi reperitur, Cardinalem Præſidem pro ſe, & facto Collegio ſuffragium tuliſſe, id, quod primùm in Seſſione XI. factum fuit; quamvis non ſinè myſterio Geſta Conſtantienſis Concilij id primùm Seſſione IV. contigiſſe referant. Affirmant enim, quòd pro unione Gregorij XII. admiſſa fuerit nova Concilij convocatio, ac de ea reſponderint *quatuor Prælati pro quatuor Nationibus Placet, & Cardinalis Oſtienſis pro Collegio Cardinalium Placet: & hoc*, inquiunt, *nunc primum reſponſum eſt ex parte Cardinalium.* Quæ ultima verba notanda ſunt, non enim ex-

37.

38.

isse ad diminuendam, sed augendam potiùs Gestorum fidem facit, sicut latiùs, ubi, & quando necessitas urgebit, exponemus.

39. Hisce ex manuscriptis indubitatæ fidei codicibus præmissis, redeundum est ad Decreta, de quibus sicut de ullis alijs, intelligenda sunt, quæ habent Gesta *superiùs* allata. De nullis enim alijs Decretis æquè, ac de istis referunt, quòd præcipitanter à Nationibus sint conclusa, & constanter à Cardinalibus eorum publicationi contradictum fuerit. Testantur itaque, quòd Cardinales noluerint ad Sessionem IV. venire, in qua Nationes ea publicare decreverant, *quia super illis non fuerant habitæ, nec sufficienter pertæ deliberationes eorum.* Additur in Regesto, quòd, postquàm Cardinales effecerant, ut illorum Decretorum publicatio tunc omitteretur, Sessione IV. publicè monuerint: *Vt omitterentur illa materia, quæ magnas habent difficultates, & maturam exigunt deliberationem.* Cumque animadvertissent, consilium suum à Nationibus negligi, & sinè communi examine, ac nova deliberatione Decreta Sessione V. publicanda fore, sessum idem Regestum, quòd Cardinales eodem die, quo Sessio illa habenda erat, protestationem secretè fecerint in camera Paramentorum Palatij Constantiensis: *Quòd propter scandalum evitandum ad Sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ audiverant, in ipsa statui debere.* Adjungani Gesta Constantiensis Concilij, Decreta per ultimum Cardinalem in Sessionibus publicis pronuntiari consueviss, idque tunc spectasse ad Franciscum Zabarellam Cardinalem Florentinum, omnium sui temporis Canonistarum facilè principem; Decreta tamen Sessionis V. pronuntiata fuisse per electum Poznaniensem: *Quia Cardinalis Florentinus ea nolait pronuntiare.*

40. Scribat jam D. Maymbourg, Decreta Sessionis V. consentientibus omnibus obedientiæ Joannis XXIII. Patribus, publicata fuisse, nec quid habere, quod ex manuscriptis codicibus opponatur. Dicat, omnes illos, qui unquà contradixerunt, Sessione V. in unam, eandemque convenisse sententiam, idque etiam de Cardinalibus constare ex eo, quòd Concilium dicatur, Decreta post eorum publicationem approbâsse. Nónne ex jam dictis manifestè constat, approbationem Actorum per quatuor Prælatos ex parte Nationum fieri consueviss, & Præsidem pro solis Nationibus votum tulisse? Nónne testatur codex manuscriptus Regis Christianissimi, quòd post recessum Joannis XXIII. Cardinalibus negatum sit votum speciale in Sessionibus publicis? Nónne ex septem codicibus manuscriptis, Gesta & Regestum Actorum Constantiensium continentibus, manifestum sit, Cardinales noluisse sese Nationibus conjungere quoad conclusionem Decretorum Sessionis V. sed separatim egisse, & totis viribus eorum publicationi obstitisse? Nónne ex tribus manuscriptis codicibus patet, Cardinales Sessioni V. interesse noluisse, nisi præmissâ protestatione secretâ, quòd consentire nolint iis, quæ audierant, in ea statui debere? Nónne ex Gestis Concilij habetur, Cardinalem Florentinum, ad quem de more spectabat, Decreta pronuntiare, dissensum Cardinalium sufficienter indicâsse, dum in Sessione V. à Nationibus rogatus, ea legere publicè recusavit? Nónne eadem Concilij Constantiensis Gesta perhibent, Cardinalem Præsidem Sessione V. pro Cardinalium Collegio nullum votum tulisse, adeoque, licèt quatuor Prælati juxta morem Constantiæ introductum, pro majori parte eorum, qui in quatuor Nationibus erant, per verbum *Placet* Decreta admiserint, neminem fuisse, qui pro Cardinalibus suffragium ferret? Nónne ex his omnibus clarissimè constat, non solùm gravissimos Patres à contraclamante multitudine in Congregationibus Nationum superatos, per se nullum votum tulisse, sed nec Cardinales per alios consensum præbuisse?

Quid ad hæc respondere poterit D. Maymbourg? Quâ arte perget adstruere communem Patrum circa Decreta consensum? Quo fuco errorem illum posthàc promovebit? Conabantur quondam Basileenses Orbi Catholico obtrudere Decreta Sessionis V. ac si unanimi omnium Patrum consensu statuta, nemineque penitus dicente, publicata fuissent: sed arte usi sunt, omittendo ea Gestorum verba, ex quibus de constanti gravissimorum Patrum dissensu constabat, ut anno biennium in dissertatione mea ostendi, & hoc capite contra D. Maymbourg ex manuscriptis codicibus Gallicis æquè, ac Italicis iterum monstravi. Quibus ex quatuor manuscriptis codicibus, Gesta Constantiensis Synodi continentibus, adjungi pro coronide potest, quòd Cardinalibus Decreta Sessionis V. improbantibus sese conjunxerint Oratores Regis Christianissimi, Ludovicus nuncupatus Dux Bavariæ, Frater Reginæ Franciæ, Raynaudus Archiepiscopus Rhemensis, cæterique per Monachum Sanctonyssanum, & alios relati. Cùm enim Gersonius unus ex Gallicæ Oratoribus die 23. Martij sermonem *in diminutionem jurisdictionis Apostolicæ* habuisset, & postea Ludovicus Bavariæ Dux cum Raynuado Archiepiscopo Rhemensi, & Nicolao de Calavilla ad Joannem XXIII. Schaffusam pervenissent, idem Joannes *Oratoribus Regis Franciæ visitantibus cum amaro animo conquestus est*, sese Turrecrematâ, *falsa quædam & erronea adversùs authoritatem Romani Pontificis* post suum discessum Constantiæ proposita fuisse. Quæ Joannis verba tantum valuerunt apud dictos Oratores, ut Constantiam reversi sese conjunxerint Cardinalibus, & non solùm difficultatem fecerint veniendi ad Sessionem IV. sed etiam ad Sessionem V. venire noluerint, ut fidem faciunt Gesta Constantiensis Concilij.

41. Nec refert, quòd postea ad Sessionem V. iverint: nam eos præmisisse protestationem, testatur Regestum Actorum Constantiensium; quòd idem de Regis Christianissimi Oratoribus affirmat, utpote qui una cum Cardinalibus in camera Paramentorum Constantiensis Palatij fecerunt protestationem secretam, *quòd propter scandalum evitandum ad Sessionem ibant, non animo consentiendi his, quæ audiverant, in ea statui debere.* Præclarior autem sunt hæc

hæc verba, quàm ut illa tanquam parum ad rem facientia miſſa faciamus. Agunt enim de proteſtatione contra Decreta Seſſionis V. factâ ab ipſius Regis Chriſtianiſſimi Oratoribus, quorum ſententiam, ſi contra ulla Conciliorum, Decreta quidquam valere poſſe, exiſtimetur, contra indeliberata & tumultuoſa Decreta Seſſionis V. Conſtantienſis Concilij ab unâ Obedientiâ, eaque non integrâ ſtatuta facere, Galli inprimis fateri deberent. Et hæc ſufficiant de Decretis Seſſionis V. ut Orbi Catholico conſtet, non ſolùm ſinè communi deliberatione tantæ rei debitâ, ſed nec ab omnibus unius Obedientiæ Patribus, quin potiùs reclamantibus gravioribus, & contradicentibus Regis Galliæ Oratoribus, ſtatuta fuiſſe, adeoque veriſſimum eſſe, quod in Diſſertatione Antuerpiæ editâ notaveram, dubiæ ſaltem authoritatis ex hoc capite, & à nobis & à Gallis inprimis cenſenda eſſe.

CONCLUSIO.

43. NOn mirum eſt tam tumultuosè fuiſſe edita illa Seſſionis V. decreta Conſtantienſia, dum in ijs recedebatur à formâ veri Concilij per Chriſtum præſcriptâ, ex cujus jam defectu, non poterat ejusmodi Congregatio in Spiritu ſancto celebrata eſſe.

Explicatur. Ponamus, illos, qui decretis Seſſionis V. intervenerant, ſub hiſce prætendiſſe, definire Concilij ſuper Papâ non dubio ſolùm, ac pro tempore ſchiſmatis tunc intervenientis, ſed *abſolutè* ſuper Papâ in futurum etiam certo ac indubitato ſuperioritatem. Ex hoc ipſo tamen noſcerentur in tantum receſſiſſe à Concilij Generalis, cui Spiritus ſanctus aſſiſtit, formâ per Chriſtum præſcriptâ, ut congregatio ejuſmodi ne quidem *diſpoſitivè* & quaſi *materialiter* dici poſſet Oecumenica, ſeu eſſe etiam in via tendentiæ ad Synodum *formaliter* Oecumenicam redintegrandam; prout patebit ex ſubſequentibus probationibus.

PROBATIO I.

In qua oſtenditur, quænam ſit à Chriſto conſtituta forma Concilij, ut ipſe unà cum Spiritu ſancto ei noſcatur aſſiſtere.

44. ETenim Chriſtus *Matthæi 28.* Apoſtolos miſſurus ad docendas omnes gentes *v. 20.* eidem promiſit: *Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi*: Hæc igitur aſſiſtentiæ Chriſti promiſſio noſcitur eſſe annexa characteri Apoſtolico uſque ad conſummationem ſæculi in Eccleſia permanſuro. At ea Chriſti promiſſio eſt ipſiſſima illa, quâ Chriſtus iturus ad mortem *Ioannis 14. v. 16.* fecerat eidem Apoſtolis: *Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum, Spiritum veritatis.* Illa igitur Spiritûs ſancti aſſiſtentia ex Chriſti orationis efficaciâ in æternum perſiſtit eatenus in Apoſtolis, quatenus ſemper eſt annexus characteri Apoſtolico. At verò iſte character Apoſtolicus non conſiſtit in præciſo charactere Epiſcopali, ſed in *indefinitâ* ligandi & ſolvendi authoritate; prout patet ex *Matthæi 18.* Neque verò iſte Apoſtolicus *indefinitæ* ad ligandum & ſolvendum poteſtatis character, juxta *dicti cap. 18.* ſacrum contextum, reperitur in aliquo Eccleſiaſtico Concilio, niſi ſit aggregatum in nomine Chriſti, quod ſcilicet Apoſtolica ceu Chriſti Vicaria authoritas præfert. Atqui ſublatis Apoſtolis, cùm ſolius Petri Apoſtolica authoritas antecedenter ſaltem ad Concilij Oecumenici aggregationem, reperiatur in ejus Succeſſore, evidenter notum eſt, non poſſe Oecumenicum Concilium, cui Chriſti ac Spiritûs ſancti aſſiſtentia ſit Divinitus repromiſſa, ullatenus intelligi, niſi Petri, ejúſve Succeſſoris Apoſtolica interveniat authoritas. Quandoquidem igitur Seſſionis V. Congregatio Conſtantienſis ſibi vendicârit pro tunc authoritatem ejuſmodi Apoſtolicam abſque ullius Papæ interventu, atque adeò cum excluſione characteris Apoſtolici, prætendendo ſcilicet Concilij *acephali* ſuper Papâ ſuperiorıtatem, nequit pro tunc habuiſſe illam à Chriſto promiſſam ſui ac Spiritûs ſancti aſſiſtentiam, cùm re verâ ex nullo Evangelij apice poſſit vel umbram adferre, ad probandum, quòd character Apoſtolicus, *indefinitam* ligandi & ſolvendi poteſtatem erga totum Chriſtianum orbem præferens, conveniat Synodo, Chriſti Vicario ſoli Petri Succeſſori proprio nomine non inſignitæ. Et hinc mirum non eſt, tot tumultibus agitatam fuiſſe illam Seſſionem, dum contrariam ſe gerebat erga characterem Apoſtolicum, ſub quo noſcitur Concilio Eccleſiaſtico promiſſus Spiritus ſanctus, unà cum Chriſti, ejuſque Patris Æterni aſſiſtentiâ.

PROBATIO II.

In qua oſtenditur, illam Seſſionis V. Congregationem Conſtantienſem in eo ſe poſuiſſe ſtatu, ut ne quidem *materialiter* & *diſpoſitivè* dici poſſet Generalis ac Oecumenica Synodus.

COnſtiterat ab initio hæc Synodus ex Epiſcopis Joannis Papæ dubij XXIII. obedientiæ addictis, ad providendum Eccleſiæ de certo Capite. Sub hoc ſtatu ipſimet characteres Epiſcopales in unum collati, ex *mera* ſecundâ naturâ ſuâ faciebant Synodo poteſtatem ſuper Papis dubijs, ubi ad ſchiſmatis extinctionem id opus foret, etiam deponendis, & proſpiciendo de unius indubitati Pontificis ſuffectione; uti *ex antecedentibus* conſtat. Quæ nihilominùs Synodus intenta erat de Papis dubijs removendis per ſpontaneam renuntiationem, ſicque erat in ſtatu tendentiæ ad characterem Apoſtolicum ex Papæ certi electione ſibimet conjungendum, poteratque adeò tunc dici *diſpoſitivè*, & *materialiter* Generalis, utpote habens aptitudinem ad Concilij Oecumenici *formalem* ex Papa poſtea eligendo characterem

45.

ractterem obtinendum. Verùm ubi Joannes XXIII. Constantiâ aufugerat Schaffusium, non attento, quòd iteratò promisisset renuntiationem, ad authoritativum processum descendit, non contra istum duntaxat dubium Papam, sed, uti ex parte adversa prætenditur, etiam ad decretum Concilij super Papam quoque certum superioritatis definitivum. In quo adeò statu Synodus illa se posuit in statu contrario erga characterem Concilij quâ Oecumenici *formaliter* constitutivum.

46. Probatur istud subsumptum. Si namque Adversarij totum evolvant Evangelium, non poterunt ullum assignare apicem, qui secùs ac *Matthæi 18.* est traditum, statuat Concilij Oecumenici characterem ex alio, quàm Christi nomine Vicario consistentem. Neque verò dicere fas est, Apostolicam authoritatem, Christi nomen præferentem, ac sub *indefinitâ* ligandi & solvendi potestate constituentem, ex ullo Apostolorum, si *divisim* spectentur, transisse in aliquem Successorem, excepto unico Petro, cui claves regni cœlestis cum ordine ad perpetuum Ecclesiæ statum, adeoque cum jure successionis sunt collatæ. Quæ verò indefinita ligandi & solvendi potestas Apostolis collectim sumptis, quâ Ecclesiam Universalem repræsentantibus *cit. 18. Matth.* est promissa, nescitur ex sacro contextu non aliter subsistere, nisi Concilium fuerit congregatum in nomine Christi Vicario, antecedenter se habente ad Concilium, quippe cùm illud debeat per hoc convocari, opusque sacrâ est ad illum Apostolicæ plenitudinis characterem, Synodi, quâ Oecumenicæ, *formaliter* constitutivum, Apostolis *collectim*, quâ Ecclesiam repræsentantibus promissum *effectivè* obtinendum, ut Concilium fuerit convocatum sub nomine Christi Vicario, extra Concilium jam prius competente Petri Successori. Quæ igitur Congregatio illa Constantiensis adversùs illum Petri Successoris proprium characterem se opponat, ei, qui est Christo *immediatus & proximus* Vicarius, superponendo characterem Christo immediatiorem, indeque adeò superiorem, dum Concilij super Papâ superioritatem statuit, nequit pro tunc permansisse in statu etiam *materialiter* duntaxat Generalis, ac *dispositivè* Oecumenici Concilij, quamvis posteà non ad illum solummodò statum redierit, sed tandem ex accessu Martini V. ad Synodi *completè* ac *formaliter* Oecumenicæ statum ex Vicario Christi characterè, illi tunc certo Papæ inexistente, pervenerit.

§. III.

An Patres Constantienses in Sessione V. Ecclesiam Universalem sufficienter, aut perfectè repræsentaverint?

47. Emanuel a Schelstrate in sua Antverpianæ Dissertationis *cap. 1. art. 1.* probaverat, Patres Constantienses Sessione V. non sufficienter repræsentâsse Universalem Ecclesiam, ut eorum decretis omnes ubique fideles parère debuerint. Quid ergo huic probationi oppoñ fuerit Maymbourgus *tractatûs sui historici pag. 256.* in præsenti, una cum dicti Schelstrate responsionibus *præf. tract. Dissert. 2. cap. 3.* repositis, hîc proferre, animus est.

Argumentum Maymbourgi.

Hic Author *loco proximè citato* sic arguit. 48.
Tertium demùm argumentum, quo Emanuel Schelstrate utitur ad infirmandam authoritatem decretorum Sessionis IV. & V. consistit in eo, quòd in Concilio tunc duntaxat unâ Obedientia Joannis XXIII. fuerit, quæ Ecclesiam Universalem repræsentare nequivit. Ut autem demonstretur nullitas hujus argumenti, quod procul dubio omnium pessimum est, duobus verbis ipsi dicam, id, quod supponit post Bellarminum (qui infirmas illas objectiones ei commodavit) esse falsissimum.

Responsio.

PRætlegatus igitur Schelstrate *lib. tract.* 49.
pag. 113. ac seq. ità respondet. In pluribus errat Maymbourgus: ac *primò* quidem in eo, quòd argumentum nullitatis arguere præsumpserit, quod est longè validissimum. *Secundò* falsissimum dixerit, quod est verissimum. *Tertiò* demùm, objectiones mihi à Bellarminò commodatas somniârit, quas ex solis Actis & Gestis Constantiensis Concilij, ac æqualium Scriptorum testimonijs desumpseram, ut sequentia legenti constabit. *Primum* enim testimonium, cui argumentum innititur, desumpseram ex duobus Auctoribus gravissimis, qui Constantiensi Concilio interfuerunt, & tredecim prioribus Sessionibus non nisi unam Joannis XXIII. Obedientiam adfuisse notârunt. Congregationem illius Obedientiæ nolluerunt aliæ duæ pro Generali Ecclesiæ conventu agnoscere, ut fidem faciunt Turrecremata, & Summus Ecclesiæ Pontifex Eugenius IV. quorum primus eâ de re testatur his verbis: *Nullus dubitat, quid asserere, quòd sola Obedientia Joannis fuerat Concilium Universale Universalem Ecclesiam repræsentans, esset temerarium ac scandalosum aliis duabus Obedientijs.* Secundus verò in *Apologia contra Basilienses* asserens: *Non dixit Obedientia Gregorij, non Benedicti, quæ Christianitatis pars non medica erat, ante tempus convocationis plenariam fuisse Concilium, nec priùs illicitè quasi Synodi Generalis plenariâ authoritate fuisse cœptum. Itaque cœtum, ipsis convocantibus, primò ab Obedientia Gregorij, deinde ab Obedientia Benedicti novum Concilium convocarij hinc & universa Ecclesia concurrente, plenariæ Synodi vim & nomen accepit. Quod ergo aute illum articulum ipsi à Patribus ibi confectum illum est, Universæ Ecclesiæ non debet adscribi, sed eis tantùm, qui ibidem confidebant, & unius tantùm Obedientiæ Synodũ faciebant.*

Secundum testimonium desumptum fuit ex 50.
Gestis Constantiensis Concilij hucusque ineditis, ex quibus ostendi, rem novam non esse, quòd Concilium Constantiense ante trium Obedientiarum unionem Universale fuisse negetur, cùm in ipso Concilio coram Patribus

Con-

Digitized by Google

Conſtantienſibus publicè dixerint Legati Regis Arragoniæ: *Quòd quidem vellent ſe unire Concilio, non tamen reputare, eſſe Generale Concilium, neque agi de rebus Concilij Generalis, donec venirent Legati Regis Caſtellæ.* Ita in Geſtis Conſtantienſis Concilij ad menſem Octobris anni 1416. in quibus referuntur quoque litteræ ſcriptæ à Rege & Regina Caſtellæ *ad Congregationem quatuor Nationum in Conſtantia.* Quæ litteræ cum hac inſcriptione coram Patribus Concilij lectæ fuerunt, qui nullam ſibi injuriam ex omiſſo titulo Generalis Concilij fieri exiſtimarunt, nihilque ad illud reſponderunt: quin potiùs ante Unionem duarum Obedientiarum ſeſe univerſam Eccleſiam non repræſentáſſe, *tacitè* admiſerunt.

51. Oſtendi namque *tertio loco* ex Regeſto Conſtantienſis Concilij, Gregorium XII. cum ſua Obedientia noluiſſe Seſſione XIV. unionem inire, niſi improbatâ convocatione per Joannem XXIII. factâ, & novâ Concilij convocatione admiſsâ. Extant ea de re Bullæ Gregorij XII. quarum *prima* inſcribitur, *De poteſtate authorizandi iſtud Concilium. Secunda* directa fuit ad Carolum de Malateſtis, ut convocato de novo & authorizato Concilio, ſuo nomine de Pontificatu cederet. Quibus omnibus adjunxi ex Seſſione XXII. Actorum Conſtantienſium, quòd Concilium ipſum juxta concordata Narbonæ cum Obedientia Benedicti XIII. inita, non ſolùm tertiam convocationem admiſerit, ſed in litteris, quibus Patres iſtius Obedientiæ ad Concilium vocabat, à titulo Univerſalis, ſeu Oecumenici abſtinuerit, & Patrum Hiſpanorum litteras receperit, ac receptas in publica Seſſione legi, Actisque ſuis inſeri juſſerit, licet nulla Generalis Synodi mentio in ijs fieret.

52. Hæc ergo in Diſſertatione mea Antuerpienſi non quidem ex Bellarmino, ut putavit D. Maymbourg, ſed ex Actis Conſtantienſis Concilij editis & ineditis, ac æqualium Scriptorum teſtimonijs, quæ clariora ſunt, quàm ut hic Author ea attingere, ne dum refutare auſus ſit: maluit namque cuncta *ſuperiùs* allata ſub ſilentio præterire, quàm ea in memoriam revocando, præjudicium aliquod opinioni ſuæ afferre. Quamvis autem illud palliandæ malæ ipſius cauſæ prodeſſe poſſit, à me nullatenus tacendum fuit, cùm ex ijs clariſſimè conſtet, Concilium Conſtantienſe à duabus Obedientijs Gregorij XII. & Benedicti XIII. pro Univerſali habitum non fuiſſe.

53. Ne tamen D. Maymbourg nimis harum Obedientiarum terminos reſtringat, memoriâ repetendum eſt; illas *non modicam*, ut cum Eugenio IV. loquar, *Chriſtianitatis partem* conſtituiſſe; in obedientia enim Gregorij, conſtat, fuiſſe non ignobiles Italiæ Urbes cum totâ Romaniâ, ejuſque Principe Carolo de Malateſtis; celebres inſuper Epiſcopatus Germaniæ, Wormatienſem nimirum, Spirenſem, ac Werdenſem, qui omnes cum Duce Bavariæ, aliiſque paruerunt Gregorio uſque ad ceſſionem Pontificatûs. In obedientia verò Benedicti XIII. patet, fuiſſe quatuor integra Regna, Scotiæ nimirum, Navarræ, Caſtellæ, & Arragonum, quorum Reges, unà cum celeberrimis totius Hiſpaniæ Eccleſijs, & Univerſitatibus, Concilium uſque ad Seſſionem XXXVII. noluerunt pro Generali agnoſcere, prout in ipſo Conſtantienſi Concilio coram Patribus, nemine eorum contradicente, non ſemel, ſed pluries expoſuerunt. His autem, ſi adjungas Dominum de Fuxo & Armenico, cum populis Bearnæ ipſi ſubjectis, Inſulas Majoricarum, Sardiniæ, & Corſicæ de Obedientia Benedicti; Joannem Dominicum Archiepiſcopum Ragulinum cum alijs de Obedientia Gregorij: patebit profectò, eorum judicium contemnendum non eſſe.

Exceptio per Maymbourgum oppoſita.

HIc enim Author *pag. 257.* denuò objicit, 54.
omnes Cardinales duarum illarum Obedientiarum, qui ſeſe univerant in Concilio Piſano, & duobus contendentibus depoſitis, Alexandrum VI. in eorum locum elegerant, ſubejus Succeſſore Joanne XXIII. Concilium Conſtantiense continuáſſe.

Reſponſio.

VErùm dictus Schelſtrate *ibi à pag. 119.* re- 55.
ponit, ſe neſcire, cur Maymbourgus duarum Obedientiarum Cardinales objiciat pro firmanda authoritate Conſtantienſis Concilij, cùm illos prorſus Decretis Seſſionis IV. & V. refragatos fuiſſe, in Diſſertatione Antuerpienſi ex Geſtis Concilij oſtenderim; id quod *capite ſuperiori* rurſus probavi. Complures enim Cardinales, quos nobis ex Obedientia Joannis XXIII. objicit, ipſi ſunt, qui concluſioni Decretorum obſtiterunt ante Seſſionem IV. & contra eorum publicationem proteſtatiunt ante Seſſionem V. Illi ſunt, qui in camera Parlamentorum, unà cum Oratoribus Regis Franciæ, declarárunt, quòd *ad Seſſionem ibant ob ſcandalum evitandum, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in ea ſtatui debere.* Illi ſunt, qui Seſſione V. coram Patribus ipſis recuſarunt, ejus publicationi annuere. Acta enim typis edita referunt, per electum Poznanienſem pronuntiata fuiſſe, *quia Cardinalis Florentinus*, ut Manuſcripta Geſta teſtantur, *ea noluit pronuntiare.*

Quòd ſi pro cognoſcendo ſenſu Cardina- 56.
lium mens Cardinalis Florentini non ſufficere videatur, audiendus eſt Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracenſis apud Gallos celeberrimus, qui non anno 1415. ut putavit Illuſtriſſimus Apamearum Epiſcopus Spondanus, ſed anno 1417. ante adventum Legatorum Regis Caſtellæ ſcripſit Tractatum *de Eccleſiæ, & Cardinalium authoritate*, & *p. 1. cap. 4.* aliqua dubia propoluit, *quæ dicebat, apud nonnullos magnam perplexitatem inducere.* Primum *dubium, an quatuor Nationes in hoc ſacro Concilio ſic diſtinctæ, videlicet Italica, Gallica, Germanica, & Anglicana, excluſo dicto Cardinalium Collegio, faciunt Generale Concilium, cùm ſint plura Concilia particularia valde inæqualiter, & impropertionaliter diviſa, & ad partem deliberantia, quæ deliberatio, exclu-*

sã deliberatione dicti Collegij, & non factâ in communi Sessione collatione vocerum, videtur multis non esse censenda deliberatio Concilij Conciliariter facta. Secundum *dubium, an dictæ Nationes, quæ sunt nova Collegia particularia, quæ multis videntur contra, vel præter consuetudinem antiquam sacrorum Conciliorum instituta, licèt ex rationabili causâ, & sub debitis circumstantijs ita institui potuerint, habuerint à jure Divino, vel humano authoritatem privandi Romanam Ecclesiam, & sacrum Collegium ipsam repræsentans (quod est antiquum Collegium, & antiquo jure, & in sacris Generalibus Concilijs, & in sanctorum Patrum Decretis fundatum) privandi, inquam, jure suo, habendi scilicet vocem in sacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi?* Hæc ibi Petrus de Alliaco affirmans, ita dubia à se proposita fuisse, ut super his Concilium deliberaret, ne in futurum Acta reprobarentur: quod sinè nunquam Cardinalis Cameracensis moturus fuisset, nisi authoritatem Constantiensis Concilij quoad aliqua decreta in dubium revocari posse, prævidisset.

57. Neque hæc singularis opinio Petri de Alliaco, sed communis totius sacri Collegij fuit, ut occasione Decreti de non eligendo sinè Concilij assensu Pontifice, sufficienter constitit: cùm enim Sessione XIV. editum eâ de re fuisset Decretum, non solùm Cardinales sese ad illud minimè teneri, existimârunt, sed unanimi totius sacri Collegij consensu contra illud protestati sunt, ut fidem faciunt Gesta Constantiensis Concilij hactenus inedita, quæ notant post Sessionem XXXVIII. *quid Cardinales attenderint constitutionem.* Ubi periculum majus. De elect. in 6. *& alia jura, & etiam Decreta Concilij super electione Papæ hâc vice, per quæ Concilium decrevit electionem fiendam modo, & formâ, loco, tempore, & materiâ per Concilium ordinandis, & pœnas terribiles imposuit contrariam facientibus, suspenditque omnia jura positiva in illa materia.* Addunt, *illos Cardinales non reputâsse, illa Decreta valere propter opinionem Doctorum ita dicentium.* Et licèt publicè ea impugnare noluerint, ne electio futuri Pontificis impediretur; Acta tamen affirmant, eos noluisse *tacitè*, vel *expresè* juri scripto renuntiare, ideoq; protestationem minoribus terminis fecisse, quibus tantùm poterat, eamque coram singulis Nationibus de sacri Collegij mandato prælegi fecisse.

58. Jam videre incipiet D. Maymbourg, nisi mea me fallat opinio, Cardinales, quos ex Obedientia Joannis XXIII. adduxit, suo instituto non favere, cùm Decreta Sessionis XIV. ipsimet in dubium revocârint, seseque illis non teneri, publicè coram singulis Nationibus exposuerint. Clariùs autem infirmitatem Decretorum illorum videre poterit ex alia protestatione Cardinalium postea contra Regem Romanorum, & Nationem Germanicam edita, in qua non solùm fatentur: *Quòd Clerus & populus nonnullorum Regnorum, & Provinciarum nondum solidè & clarè Concilio adhæserant, sed, ut communiter fatebantur, expectarent fiendæ electionis Summi Pontificis eventum, ut, si electus foret Canonicè, illi obedirent, aliàs non. Nec non etiam, quòd quotcumque, qui eidem Concilio adhæserant, propter rumores discordiarum, & quasi impressionum, quas in eodem Concilio fieri audiebant, fidem jam de eodem Concilio vacillare: ideòque scriptum, & relatum tunc fuisse à pluribus Magnatibus, & alijs Zelatoribus pacis, & unionis Ecclesiæ, in Italia plurimùm dubitari, ne in Urbe Romanâ, prætextu rumorum, & dilationis, prædictorum aliquis pro Summo Pontifice assumeretur, cui forsan, præmissis attentis, tota Italia obediret.* Hæc ferè in terminis Cardinales ante Sessionem XXXIX. ex quibus patet, quænam tunc esset plurium fidelium de Concilio Constantiensi opinio, quænam de admittendis ejus Decretis non Cardinalium duntaxat, sed totius fermè Italiæ sententia, pro qua Nationem quoque Hispanicam adducere possumus, quòd illa publicè cum Cardinalibus adhæserit, ad electionem Pontificis procedi posse: *Non obstantibus quibusdam hujus Concilij Decretis, quibus, inquit, Nos Hispanica Natio, etiamsi aliàs valida existeret, non ligamur.* Quo nihil clarius dici à Natione Hispanica potuit, nihil manifestius de authoritate Constantiensis Concilij, ante trium Obedientiarum unionem, in edendis de electione Pontificis Decretis posterorum memoriæ consecrari valuit.

Statuerat Concilium Constantiense ante unionem Hispanorum, à Cardinalibus procedi non posse ad electionem Romani Pontificis, nisi de consensu Concilij, quod Decretum non solùm, tanquam invalidum, Cardinales impugnârunt, sed à tota Natione Hispanica rejectum hâc ratione fuit, quod *etiamsi aliàs validum existeret*, se illo minimè ligari, existimaret. Hæc post Sessionem XXXVIII. Natio Hispanica in publico Instrumento, quod nomine sacri Cardinalium Collegij, & duarum aliarum Nationum in Ecclesia Constantiensi Regi Romanorum, & Nationi Germanicæ præfectum fuit, & ab ipsa Natione Gallicana negari non poterit, utpote, quæ una ex duabus illis Nationibus fuit, & non solùm hanc Hispanorum sententiam protestationi suæ inseri, sed & per Archiepiscopum suum Bituricensem publicè legi permisit. Quæ omnia hîc annotare placuit, ut videat D. Maymbourg, quàm longè à vero aberret, dum Decreta Sessionis V. tanquam Concilij Generalis statuta, ab omnibus accipienda esse voluit. Si enim, fatentibus in Constantiensi Concilio Gallicanæ Ecclesiæ Episcopis, Natio Hispanica non tenebatur Decreto Sessionis XIV. quia eidem non adfuerat, multò minùs tenebitur Decreto Sessionis V. Sedes Apostolica, quæ non solùm ei non interfuit, sed per tres sese pro Pontificibus Romanis gerentes, ac per plures de sacro Cardinalium Collegio, Romanam Ecclesiam repræsentante, manifestè contradixit.

59.

Neque responsum meretur, quod D. Maymbourg de Concilijs Generalibus, & signanter Tridentino, objicit, ac si eorum authoritas in discrimen vocaretur, vacillante authoritate Constantiensis Synodi. Non sufficit enim ad Concilium Universale, quòd omnes Episcopi convocati sint, prout falsò supponit Author ille; sed requiritur, quòd legiti-

60.

Digitized by Google

timâ authoritate convocentur. De illa namque, ſi dubium exurgat, & variæ Catholicarum Regionum ſententiæ reperiantur, quibuſdam volentibus, ab illegitima authoritate Concilium convocatum eſſe, ideoque ſeſe non teneri, nec velle ad illud accedere, ſicut magna Italiæ & Germaniæ pars cum Gregorio XII. & quatuor integra Scotiæ, & Hiſpaniarum Regna, multæque aliæ Regiones cum Benedicto XIII. ſentiebant de Conſtantienſi Concilio; tunc authoritas Concilij ex plurimorum Catholicorum abſentiâ & contradictione infirmatur. Et hoc eſt, quod in Conſtantienſi Synodo à duabus Obedientijs non ſemel, ſed ſæpius dictum fuit, & ab ipſa Obedientia Joannis XXIII. negari non potuit, utpote quæ novam Concilij convocationem admiſit, & in litteris, quibus Benedicti XIII. Obedientiam evocavit Conſtantiam, à Generalis Concilij titulo de communi quatuor Nationum ſuarum conſenſu abſtinuit. Quòd ſi Patres Conſtantienſes, ipſaque Natio Gallicana morem geſſerint Hiſpanis, Concilium ante trium Obedientiarum unionem pro particulari, & non Generali tenentibus: quid, quæſo, nunc D. Maymbourg æquiparat hoc Concilium Univerſalibus, de quorum legitima convocatione nemo Catholicorum unquam dubitavit?

Iterata Maymbourgi inſtantia.

61. AUthor iſte *pag. 258.* rurſus inſtat. Si non ſufficiat, convocari omnes ad Concilium, quemadmodùm per Joannem XXIII. ad Synodum Conſtantienſem convocati fuerant Epiſcopi aliarum duarum Obedientiarum, tunc hæreticos objicere poſſe, præcipuè contra Tridentinum Concilium, quòd ibi neque adfuerint Epiſcopi Eccleſiæ Anglicanæ, neque Daniæ, neque Norvegiæ, neque Sueciæ, neque ex ea Germaniæ parte, quæ ſequebatur Confeſſionem Auguſtanam: (dicere poſſent) non adfuiſſe Græciæ Antiſtites, non Orientis, neque Ægypti, qui omnes tempore Tridentini Concilij non magis dici poterant de Obedientia Pontificis, Concilium convocantis, quàm erant tempore Conſtantienſis Synodi illi, qui Petrum de Luna, vel Angelum Corarium ſequebantur.

Reſponſio.

62. PRæallegatus Schelſtrate *ſui tract. pag. 128.* reſpondet; Concilio quidem neceſſariam non eſſe præſentiam eorum, qui foris ſunt, Angliæ, Græciæ, Orientis, & Ægypti Regiones in ſchiſma, & hæreſim prolapſæ erant, ut illarum Epiſcopi æquè, ac Germani Lutheranam hæreſin ſequentes, extra Eccleſiam conſtitutum eſſent. Potuit itaque ſinè illis tota Eccleſia per Concilium Tridentinum repræſentari, prout reipſâ repræſentata fuit. Sed aliud erat de Conſtantienſi Concilio, à quo Catholici ipſi ex rationibus *ſuprà* citatis aberant, quibus Concilio contradicentibus, & repugnantibus, tota Eccleſia Conſtantiæ repræſentari non poterat. Accedit, Caput defuiſſe Eccleſiæ, ſinè cujus conſenſu Decreta ſimilia, qualia Seſſione V. publicata feruntur, robore ſuo carere dicenda ſunt: ſicut Concilij II. canon pro Primatûs honore Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ tribuendo, nullius roboris fuit, quia Sedes Apoſtolica neque per Legatos Concilio adfuit, neque per ſe Canonem probare voluit.

Replicatio Maymbourgi.

Hic Author *pag. 260.* iterum objicit, ſi de- 63.
creta Conſtantienſis Concilij authoritate ſuâ deſtituantur, quia abfuerunt duæ Obedientiæ, & Pontifex non interfuit, ſequèrentur exinde terribilia quædam: ac *primò* quidem, quòd condemnatio errorum Wicleffi & Hus foret invalida, quia condemnati fuerunt Seſſione XV. ante unionem reliquarum Obedientiarum, & cùm nondum Pontifex Concilio adeſſet. *Secundò*, quòd deteſtabilis illa propoſitio Joannis Petit, quæ cuilibet vaſallo permittit, & imponit occidere tyrannum, quocunque modo poſſit, non eſſet legitimè condemnata hæreſeos. Et demum, quòd ſententia condemnationis, & depoſitionis Joannis XXIII. quæ dudum lata fuit ante unionem duarum illarum Obedientiarum, ſinè ulla authoritate facta fuiſſet; juxta illud Cardinalis Juliani ad Eugenium IV. *Nam ſi quis dixerit, Decreta illius Concilij non eſſe valida, neceſſe habet fateri, privationem olim Joannis factam vigore illorum Decretorum, non valuiſſe. Si illa non valent, nec etiam Papæ Martini tenuit electio, facta illo ſuperſtite. Si Martinus non fuit Papa, nec Sanctitas Veſtra eſt, quæ per Cardinales ab ipſo factos electa eſt.*

Reſponſio.

PRæfatus Schelſtrate *à pag. 130.* reſpondet; 64.
primum objectionis punctum non majoris momenti eſſe, quàm præcedentia, cùm facillima ſit illius ſolutio. Licèt enim propoſitiones Wicleffi & Hus à Concilio nondum Univerſali condemnatæ fuerint, à quatuor tamen Nationibus cum deliberatione debita, & de communi omnium Nationum ac Cardinalium conſenſu condemnatæ ſunt, quorum ſententiam Martinus V. authoritate Apoſtolicâ confirmavit, prout ſpeciali conſtitutione: *Ad perpetuam rei memoriam*: quæ incipit: *In eminentis Apoſtolicæ dignitatis ſpeculo*, omnibus manifeſtum facit; ut *infrà* latiùs videbimus.

Quoad *ſecundum* de deteſtabili illa propo- 65.
ſitione Joannis Petit, quæ cuilibet vaſallo permittit, & imponit occidere tyrannum; neſcio, quâ ratione Author iſte invidiam mihi creare voluerit: habetenim de propoſitione illa Concilium Conſtantienſe Seſſione XV. *Præhabitâ deliberatione maturâ, declarat, decernit, & definit, hujuſmodi doctrinam erroneam eſſe in fide & in moribus, ipſámque tanquam hæreticam, ſcandaloſam, &c. reprobat, & condemnat: declarat inſuper, decernit, & diffinit, quòd pertinaciter doctrinam hanc perniciosiſſimam aſſerentes ſint hæretici, &*

ei, & tanquam tales juxta Canonicas ſanctiones puniendi. Cùm enim ex his conſtet, Concilium Conſtantienſe, præhabitâ maturâ deliberatione, de communi omnium Patrum conſenſu propoſitionem illam tanquam erroneam in fide damnâſſe, ipſeque D. Maymbourg fateatur, hæreticam judicatam fuiſſe, nónne videt. Decretum de illa tanquam in materia fidei *Conciliariter* factum, à Martino V. probatum fuiſſe, adeoque authoritatePontificiâ confirmatum, juxta principia à me poſita, plenum robur obtinere? Quòd ſi dubitet hâc de re, legat Seſſionem XLV. in qua Martinus V. profeſſus eſt, ſe *omnia & ſingula determinata, concluſa & decreta in materijs fidei per Concilium Conſtantienſe, Conciliariter tenere velle, ipſáque ſic Conciliariter facta approbare, & ratificare, & non aliter, nec alio modo.*

66. Vanæ itaque ſunt terribiles ſequelæ, & ſomniorum inſtar habendæ, utpote quæ nec menti meæ conveniunt, nec ex principijs à me poſitis deduci poſſunt, ſicut nec deduci poteſt, quòd Joannis XXIII. depoſitio, aut Martini V. electio in dubium revocandæ ſint; prout D. Maymbourg pro *tertiâ* terribili ſequelâ ſententiæ meæ opponit. Supponit namque Author iſte, me voluiſſe in Diſſertatione Antuerpiæ edita, quòd ſolùm confirmata fuerint Synodi Conſtantienſis Decreta contra Joannem Wicleff, & Hus in materia fidei *Conciliariter* ſtatuta, unde *cap. 24.* mihi objicit: *Quid erit igitur de aliis Decretis, quæ facta ſunt pro extirpatione ſchiſmatis, & reformatione Eccleſiæ.... Dicat mihi, an hæc Decreta approbata ſint, nec ne? Si approbata non ſunt, debet juxta ſua principia admittere, quòd depoſitio & condemnatio Joannis XXIII. ſit nulla, & quidquid eam ſubſecutum eſt, ſubſiſtere nequeat....Si approbata ſunt, dubitari non poteſt, quin etiam confirmata ſint Decreta Seſſionis IV. & V. quandoquidem præcipuè pro extirpatione ſchiſmatis facta ſint.* En objectionem, quæ huic falſæ ſuppoſitioni innititur, quòd ego dixerim, nulla alia Decreta Conſtantienſis Concilij confirmata fuiſſe, quàm illa contra Joannem Hus & Wicleff edita. Ubinam ego id ſcripſi in Diſſertatione mea Antuerpienſi? Quibus verbis id aſſerui? Legat D. Maymbourg, & pervolvat diſſertationem meam Antuerpiæ editam, & inveniet, me quidem admiſiſſe, quòd Martinus V. Seſſione XLV. ex Decretis in illa materia fidei Conſtantiæ editis ſolùm illa authoritate Apoſtolicâ confirmavit, quæ *Conciliariter* facta erant: non verò negâſſe, omnia alia Decreta confirmatione caruiſſe. Licèt enim vi confirmationis *explicitæ*, quam Martinus V. Seſſione XLV. fecit, ſolùm confirmata ſint Decreta, quæ in materia fidei *Conciliariter* ſtatuta fuerant, aliunde tamen conſtare poteſt de ſpeciali approbatione, vel acceptatione aliorum Decretorum Conſtantienſium, ſicut ſpecialiter conſtat de tribus Decretis, de quibus ex libro primo de diverſis formis anno primo Pontificatûs Martini notatum eſt in manuſcripto codice 6951. Bibliothecæ Vaticanæ. *Ad perpetuam rei memoriam. Confirmat quædam Decreta Concilij Conſtantienſis, videlicet* primum *circa honores, loca, prærogativas & excellentias ab antiquo debita, & conſueta ſingulis Regibus, & Principibus Orthodoxis, ac eorum Ambaſſiatoribus, & Nuntijs tam in præſentia Summi Pontificis, quàm alibi, &c.* Secundum *circa annullationem & caſſationem privationum & pœnarum à certa die per Benedictum XIII. in ſua Obedientia nuncupatum, factarum, promulgatarum, fulminatarum, &c. ex quacunque cauſa contra quaſcunque perſonas, &c. proviſionum, promotionum & translationum Eccleſiarum, &c. & generalium omnium conceſſionum, beneficiorum, dignitatum, &c. gratiarum, diſpenſationum, matrimoniorum, beneficiorum, &c.* Tertium *circa repræſentandas & habendas voces Prælatorum, & aliorum abſentium in Concilio per Reges Arragonum, Legionis, Caſtellæ, Navarræ, Portugalliæ, eorúmq; Ambaſſiatores, & Nuntios computandos in Natione Hiſpanica, &c. juxta capitula Narbonæ concordata, &c. Datum Gebennis IV. Kal. Julij anno primo.*

Sunt itaque Conſtitutiones quædam Conſtantienſis Synodi, quas Martinus V. poſt illius finem ſpecialiter confirmavit. Sunt & aliæ, quas, durante Concilio, particulari Bullâ probavit, ut cuique Concilij Acta pervolventi conſtabit. Sunt demum & alia, quæ tres Obedientiæ, & Martinus V. ac tota Eccleſia ipſomet facto acceptârunt, ſicut Joannis XXIII. depoſitionem, quæ locum habere potuit, quamvis Decreta Seſſionis IV. & V. in ſenſu Baſileenſium intellecta, robore caruerint. Ad hoc enim, ut depoſitio Joannis ſubſiſtat, non requiritur, quòd Concilium ſupra unicum & indubitatum Pontificem authoritatem habeat, ſed ſufficit, quòd tempore ſchiſmatis vigebat, quo tres ſimul de Papatu contendebant, de quibus, ut nunc communiter admittitur, Concilium ſententiam ferre poterat. 67.

Quamvis autem ad deponendum Joannem XXIII. ſupradicta authoritas Concilio ſufficiat, ita ut Martini electio ex hoc capite in dubium revocari nequeat, tamen ipſius etiam Joannis XXIII. conſenſus acceſſit, ut teſtatur Leonardus Aretinus *in Commentario rerum ſuo tempore in Italia geſtarum*, bis de Pontificatu ceſſit, ſemel Celiæ, antequàm deponeretur, & ſemel Florentiæ, poſtquàm depoſitus, & in ejus locum Martinus V. electus fuerat. Quod enim D. Maymbourg ex Aretino objicit, Joannem ultimâ vice de Pontificatu ceſſiſſe, quia cognoverat, ſe aliàs juſſu Martini Mantuæ perpetuo carcere includendum, ex verbis ipſius Aretini refutari poteſt, qui expreſsè teſtatur, Joannem eo Martini conſilio cognito, antequàm Mantuam veniret, aufugiſſe, & in Ligures abiiſſe. Et ibi *cùm eſſet liber, & ſui juris, ſive conſcientiâ ductus, ſive quòd deſperabat, aliquid efficere poſſe. ſponte ſuâ Florentiam venit: & ſeſe pedibus Martini ſubjiciens, eum, ut Pontificem verum, & unicum recognovit. In adventu ejus tota Civitas obviàm profuſa multis lacrymis, & incredibili commiſeratione reſpexit hominem tantæ dignitatis ſaſtigio in tantas calamitates prolapſum. Ipſe quoque miſerabili prope habitu incedebat. His omnibus commiſeratio populi augebatur. Suſceptus à Martino tandem interceſſione Civitatis, primus* 68.

Cardi-

Cardinalis efficitur, nec annum integrum ſuperſtes è vita migravit.

69. Hæc ibi Aretinus, ex quibus D. Maymbourg diſcere potuit, Joannem non metu perpetui carceris, quando à militibus Mantuam ducebatur, ſed cùm manibus militum elapſus erat, & in Liguribus liber, ac ſui juris exiſtebat, nihilque ſibi timere debebat, ſponte ſuâ Florentiam veniſſe, pedibuſque Martini ſeſe ſubjiciendo, eum ut verum & unicum Pontificem agnoviſſe. Quod idem Aretinus Martino V. de Civitate Florentina conquerenti his verbis ſeſe dixiſſe, teſtatur: *Ioannes Pontifex, de cujus depoſitione propter vim adhibitam multi dubitabant, & ſcrupulus quidam relinquebatur in mentibus, ſecuritate atque fiduciâ hujus loci Florentiam venit, tibique ſe ſponte ſuâ ſubjecit, ac Dominum, & Pontificem veriſſimum recognovit, quo facto omnis eſt penitus ſcrupulus, ambiguitáſque ſublata, neque enim de ullâ vi adhibitâ ſollicitus eſſe quisquam poteſt, cùm ipſius voluntaria in loco ſibi tutiſſimo ſit conſpecta ſubjectio.* Quæ Aretini verba adeò Martino placuêre, ut Florentinæ Civitati pro hac etiam ceſſione *ibidem* factâ, ſe plurimùm obſtringi, confeſſus ſit. Unde manifeſtum fit, ſi quis ſcrupulus de legitimâ electione Martini ſupereſſet in nonnullorum animis, hunc ſublatum fuiſſe per ſpontaneam Joannis renuntiationem, quamvis re verâ hâc renuntiatione Martini electio minimè indigueric, utpote quæ legitimè à tribus Obedientijs facta, & conſenſu totius Orbis Catholici confirmata fuit. Quæ omnia de Decretis Seſſionis V. dici non poſſe, & hâc Diſſertatione oſtendimus, & ſequenti adhuc pluribus demonſtrabimus.

CONCLUSIO.

70. PRo ſtatu V. præſertim Seſſionis ultra ſchiſmatis ſtatum ſeſe protendentis, ad decernendam Concilij ſuper Papâ etiam certo ſuperioritatem, non potuit in Synodo Conſtantienſi Eccleſia Univerſalis ſufficienter ac perfectè repræſentata fuiſſe.

Explicatur. Eccleſia namque quoad ſtatum ſui in hierarchicum *completè* non ſubſiſtit ex corpore *acephalo*, ſed *ſubſtantialiter* importat tum Caput, Oecumenicâ Apoſtolicâ authoritate præpollens, tum Corpus hierarchicum, ex Præſulibus Eccleſiaſticis in Paſtoralis ſolicitudinis partem vocatis coaleſcens. Dum ergo neque Caput Eccleſiæ, neque integrum Corpus illud hierarchicum intererat Concilio Conſtantienſi, non poteſt illud ſufficienter repræſentaſſe Univerſam Eccleſiam; uti patet tum ex *antecedentibus*, tum ex *ſubſequentibus* magis elucidabitur.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, ne *materialem* quidem generalitatem pro ſtatu V. Seſſionis fuiſſe locum in Concilio Conſtantienſi, quod proinde haud fuiſſe ſufficienter repræſentativum Eccleſiæ Univerſalis, etiam quoad *acephalum* illius Corpus hierarchicum.

71a. CUm Chriſtus *Matthæi 18.* diſertis verbis ſit teſtatus, *ſe in medio eorum fore, ubi duo, vel trés in nomine ſuo congregati fuerint*; claré hinc evincitur, Concilij Oecumenici generalitatem conſtare poſſe ex paucioribus etiam Præſulibus Eccleſiaſticis, modò illi congregati fuerint in nomine Chriſti ad totum Chriſtianum orbem ſe protendente, in vi indictionis per authoritatem Apoſtolicam convocantis cunctos Chriſtianæ Eccleſiæ Antiſtites, licèt pauciores ex his poſtea compareant. At neque illa convocatio, neque aggregatio Præſulum Eccleſiaſticorum pro Synodo Conſtantienſi prætendi poteſt eſſe facta ſub certo Chriſti Vicario charactere, qui eo ipſo, quòd incertus ſit, nequit Eccleſiam certificare de ſtatu Oecumenici Concilij, nec adeò in facie Eccleſiæ haberi poteſt talis Synodus quâ Generalis, niſi *dispoſitivè* fortaſſis & *materialiter*, non aliter tamen, quàm ſub reſpectu ad indubitatum Chriſti Vicarium charactérem, ſoli Papæ certo, ſecundùm prudentialis credibilitatis evidentiam, inexiſtere poſſibilem.

71a. Etſi verò ipſorum etiam Præſulum characteres Epiſcopales in unam Synodum Conſtantienſem collati, ex ſuo *tranſcendentali* ad Eccleſiæ regimen ordine, atque adeò ex ſuâ connatâ ad certum Eccleſiæ Caput providendum, habitudine & ordinatione *intrinſecâ*, jam fundârint *materialem* quandam Concilij generalitatem, ſub ſtatu tendentiæ ad certi Papæ charactérem obtinendum poſitæ, hæc ipſa tamen generalitas *materialis* pro eo etiam ſtatu, quo Synodus Conſtantienſis ſuprà Papam certum contendebat ſe efferre, nondum complectebatur Epiſcopos ac Præſules Benedicti XIII. & Gregorij XII. obedientiam profeſſos. Quæ integritas *materialis* in Concilij Conſtantienſis V. præcipuè Seſſione tantò magis decreſcebat, quòd ex ipſa etiam Joannis XXIII. Obedientia quamplures Patres in contrarium proteſtati fuerint, imò dum congregatio ejuſmodi à charactere Concilij Oecumenici *formaliter* conſtitutivo, Vicario ſcilicet Chriſti nomine ſe alienum oſtendebat, ex tunc prorſus deficiebat Conventûs illius ordo & habitudo ad charactérem Chriſti Vicarium, ſiquidem iſte per eſſentiam ſuam non admittat authoritatem Chriſto immediatiorem, atque adeò ſe majorem, ſicque adeò ſanctâ Concilij ſuper Papam authoritate, jam abjiciebatur ille Vicarius Chriſti character. Unde quando Seſſionis illius V. Congregatio neque reliquarum duarum Obedientiarum Patres, neque plures ex Joannis XXIII. Obedientiâ Præſules, utpote in contrarium proteſtantes, complexa eſt, ſed inſuper deſijt eſſe in tendentia ad

ſui

ſui complementum *formale* & *ſubſtantificum*, ex *immediato* Chriſti Vicario charactere, ſolius Papæ proprio ſibi adſciſcendum, omninò conſequens eſt, tunc ne quoad *materialem* quidem hierarchici Corporis generalitatem fuiſſe illam Synodum Eccleſiæ Univerſæ ſufficienter repræſentativam.

PROBATIO II.

Quâ oſtenditur pro illo ſtatu, longè magis defuiſſe Concilio *formalem* generalitatem, atque adeò vim Eccleſiæ Univerſalis ſufficienter & *completè* repræſentativam.

73. CONcilium Oecumenicum venire nomine Eccleſiæ, dicere debent illi univerſi, qui aſſeverant, ipſi appropriari poſſe illud *Matthæi 18. Dic Eccleſiæ.* Et; *Qui Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Num verò ſub iſto Eccleſiæ vocabulo in hoc ſacri Evangelij textu dicere fas eſt, intelligi Corpus Eccleſiæ hierarchicum *acephalicè* ſumptum, an verò quâ Capiti ſuo Summo Pontifici unitum? Certè Eccleſiam illam, quam quis non audierit, eſſe à Chriſto condecoratam *indefinitâ* ligandi & ſolvendi Apoſtolicâ authoritate, conſtat ex ſacro Evangelico contextu. Conſtat inſuper ex hoc, Eccleſiam illam eâ pollere præeminentiâ, ut, ſi Duo inibi aggregati conſenſerint, ſuper quacunque re, quam petierint, ipſis fore impertiendam à Patre Cæleſti. Conſtat præterea ex ejuſdem Evangelij contextu, iſtos Duos eſſe, tum qui congregantur in nomine Chriſti, tum conſequenter illum, qui præfert hunc Chriſti Vicarium characterem. Nequit ergo illa in Concilio Oecumenico *repræſentativè* conſiſtens Eccleſia ſufficienter ac integraliter ſubſiſtere, niſi illi Duo, nempe Corpus Eccleſiæ hierarchicum nomine Chriſti aggregatum, & Caput Vicarium Chriſti characterem præferens, conjungantur in Generali Concilio. Quia igitur in Concilio Conſtantienſi pro ſtatu præſertim V. Seſſionis erat defectus tum ex parte Corporis hierarchici, tum ex parte Capitis, imò quia hujus authoritas ſuprema, qua Chriſti Vicarium nomen *immediatè* præferens, tollebatur è medio, conſequens eſt, Concilium Conſtantienſe pro illo ſtatu non fuiſſe Eccleſiæ Univerſalis ſufficienter repræſentativum, ita ut in ejus medio Chriſtus unà cum Patre ſuo Æterno, ac Spiritu ſancto aſſiſtiſſe dici potuerit.

§. IV.

Corollarium.

74. EX dictis facilè patet, quàm ruinoſo nitatur fundamento articulus *ſecundus* Cleri Gallicani, Seſſionis IV. & V. decretis Conſtantienſis Synodi innitens. Ad cujus illationis noſtræ majorem elucidationem videre hîc placeat, an verum ſit, quod Maymbourgus *pag.* 223. prætendit, nullam unquam quæſtionem eſſe melius examinatam, quàm illam de authoritate Conciliorum diſcuſſam Conſtantiæ, cùm enim & poſt ſermonem Gerſonis in Congregationibus Nationum, juxta ordinem à Concilio ſtatutum, eſſet examinata, exinde relatum de ea fuiſſe in Seſſione IV.

Verùm Emanuel à Schelſtrate *dicti tract. ſui Diſſert 2. cap. 1. art. 2.* reponit, ea verba non ſolùm cum anterioribus pugnare, ſed etiam Actis Conſtantienſis Concilij contradicere. Etenim hic ipſe Author *lib. 5. de ſchiſmate Occidentali anno 1415.* tradidit, ſolùm poſt ſermonem Ioannis Gerſonis de quæſtione illa Conſtantiæ agi cœpiſſe. Cùm enim nartaſſet de Ioanne XXIII. quod 21. Martij fugam arripuiſſet, & Ioannes Gerſonius poſt biduum ſermonem habuiſſet coram Patribus Concilij de authoritate Eccleſiæ ſupra Pontificem: *En*, inquit, *occaſionem, quæ tunc peperit celebrem illam quæſtionem, quæ nunquam antèà agitata erat in Eccleſia*; An nimirum Concilium ſit ſupra Papam, aut Papa ſupra Concilium? Sicut enim ſermo Cancellarij Pariſienſis magnum rumorem excitaverat tam Conſtantiæ, quam Scaffuſæ, ubi plures Cardinales, & alij Concilij Patres ad Papam pervenerant, non omiſerunt eâ de re diſputare cum magno fervore immediatè poſt Seſſionem III. quæ cœpit die 25. Martij, & die ſequenti continuata fuit. Hæc ibi D. Maymbourg, citans in margine Acta Conſtantienſis Concilij, & Authores contemporaneos, ut eorum teſtimonio probaret, quæſtionem de ſuperioritate Concilij ex ſermone Gerſonis ortum Conſtantiæ & Scaffuſæ duxiſſe: unde Author ille nullatenus ſibi conſtat, dum *in tractatu hiſtorico* ſcripſit, ante eundem ſermonem à Nationibus quæſtionem illam agitatam fuiſſe. 75.

Neque minùs diſſonat Actis Concilij, in quibus refertur, quòd poſt fugam Ioannis XXIII. tres Cardinales deputati fuerint, ut ad Papam Scaffuſæ commorantem accederent, & ad Procuratorium ſuper ceſſione Pontificatûs conſtituendum, Concilium que continuandum inducerent: quodque 23. Martij dicti tres Legati Cardinales, dum ex mandato ſacri Collegij ad iter ſe parabant, ſummâ animorum admiratione exceperint novum de audienda Miſſa ſancti Spiritûs pro unione & extirpatione ſchiſmatis. *Propter quod*, inquit Regeſtum, *Cardinales valde admirati ſunt, timentes, ne Concilium aliquid furioſè attentaret contra Dominum noſtrum Papam, propter quod deliberaverunt, Miſſæ non intereſſe. Infrà tamen Miſſam, accerſito Domino Rege Romanorum, in quadam Capella Eccleſiæ Conſtantienſis ſecum locuti ſunt. Finitâ itaque Miſſâ celebratâ per D. Patriarcham Antiochenum, recitatoque ſermone per quendam Doctorem de Univerſitate Pariſienſi, in confirmationem Concilij, & derogationem juriſdictionis Apoſtolicæ, nulloque alio actu ibidem facto, prædicti tres Cardinales Legati iter arripuerunt versùs Dominum noſtrum Papam.* 76.

Doctor Pariſienſis, cujus hîc, tacito nomine, meminit Regeſtum, eſt Ioannes Gerſonius, qui modum, quo ſermonem hunc compoſuerat, his verbis indicavit: *Iuſſit*, inquit de Univerſitate Pariſienſi, *veſperno Veſperi per Ambaſſiatores, & Nuntios ſuos hîc præſentes, quatenus hoc matutino tempore eſſem habiturus orationem* 77.

nomine

nomine ſuo pro veritatis elucidatione circa ea, quæ per hoc ſacrum Concilium agenda videntur occurrere. Nullus, opinor, mirabitur, ſi ad hanc juſſionem ego fragilitatis meæ conſcius, & temporis arctatione preſſus expavi. Ita ipſe Gerſonius de ſermone ſuo unicâ nocte compoſito, quo Conſtantiæ coram Patribus publicè agere cœpit pro confirmandâ ſuperioritate Concilij, idque adeò inconſultè, ut Regeſtum ſignificet, cum *in derogationem juriſdictionis Apoſtolicæ* ſermonem habuiſſe, poſt quem tamen, teſte eodem Regeſto, contra authoritatem Pontificiam nihil aliud in Concilio actum, nihil omninò à Nationibus deliberatum, nihil planè à Patribus decilum fuit.

78. Prima, quam D. Maymbourg *in tract. de ſchiſmate Occidentali* ſuperioritatis mentionem reperit, eſt illa apud Nieni um *in vita Ioannis XXIII.* quæ poſt reditum t ium Cardinalium coram Rege Romanorum, & quibuſdam Patribus privatim facta eſt die 26. Martij: *Redierunt hùc*, inquit Niemus, *ſcilicet ad Conſtantiam de Scaffuſa quatuor Cardinales, & illâ die fuit Congregatio illorum, qui erant de Concilio, & interfuit Rex, & ad illum acceſſerunt ſex Cardinales, & amplè multùm locuti fuerunt contra ipſum Concilium, ſcilicet quòd diſſolutum eſſet propter abſentiam, & receſſum dicti Balthaſaris. Et eis reſponſum fuit acriter per plures de ipſo Concilio, viros magnæ authoritatis & ſcientificos, ſcilicet quòd Papa non eſſet ſupra Concilium, ſed eſſet ſub Concilio. Facta illinc contentio magna hinc inde.* Ultima hæc Niemi verba repetit D. Maymbourg *in tract. Hiſtorico cap. 21. pag 222.* & loco *Acriter* male legit *Alacriter*. Quòd enim *Acriter* legendum ſit, non ſolùm teſtantur Spondanus, & Odoricus Raynaldus ad hunc annum, ſed ex ipſo Niemo patet, qui nihil niſi cum acerbitate & contentione hinc inde dictum fuiſſe, notat, adjungens, quòd *ſubſecutâ majori clamore contra Cardinales in Congregatione præfata, ipſi, inſalutato hoſpite, abierunt.*

79. Nolim hîc inquirere, an quæſtio, cujus meminit Niemus, verſaretur circa authoritatem Concilij ſupra indubitatum Pontificem, an potiùs circa authoritatem Ioannis XXIII. diſſolventis Concilium: quamvis enim ſupponamus, ſec authoritate Concilij ſupra indubitatum Pontificem actum fuiſſe, ut voluit D. Maymbourg, inde tamen nihil conſequetur pro mâtura deliberatione, cùm ex verbis ipſius Niemi deducatur, nihil deliberate, ſed contentiosè potiùs, & cum clamore ltrepitantium in privato illo congreſſu aſſertum fuiſſe. Eodem modo dicendum eſt de contentione ſuper Decretis die 27. Martij habitâ. Cùm enim Cardinales & Regis Galliæ Legati illo die coram Nationibus publicè referre deberent, quæcunque Ioannes XXIII. pro ceſſione Pontificatûs, & continuatione Concilij offerebat, *Hæc omnia*, inquit Regeſtum, *tanquam ludicra, & fictè pro parte Domini noſtri Papæ oblata per Regem Romanorum, & alios ibidem aſtantes reputata fuerunt, fuitque ibidem unanimiter vociferatum: his non obſtantibus, fiat Seſſio, fiat Seſſio.* Poſt hanc enim vociferationem, concitatis contra Ioannem Papam Patrum animis, a tribus Nationibus concluſa ſunt Decreta de authoritate Conciliorum *ſuperiùs* allata; idque tam præcipitanter & inconſultè, ut Cardinales, qui nihil ſciebant de agendis in Seſſione, unà cum Ambaſſiatoribus Regis Franciæ, ad eam venire reculârint, & re ipsâ nunquam veniſſent, niſi obtinuiſſent, mediante Rege Romanorum, quòd *primum* Decretum ſinè mentione reformationis Eccleſiæ publicaretur; *ſecundum* verò de authoritate *coactivâ* Conciliorum omninò omitteretur, ut ex manuſcriptis indubitatæ fidei codicibus *diſſertatione præcedenti* probavimus.

Notandum verò ex iſdem Manuſcriptis, 80.
quòd Cardinales ideo Seſſioni IV. intereſſe noluerint, quia ſuper illis diffinitionibus non fuerant habitæ, nec ſufficienter petitæ deliberationes eorum. Ex quibus verbis apertè conſtat, quòd, licèt ante Seſſionem IV. apud Nationes actum fuiſſet de ſuperioritate Concilij, non tamen ſufficienter & plenè: quam ob rem ſemper addidi, non fuiſſe cum matura, ſufficienti, & debitâ deliberatione diſcuſſa ea Decreta, ut ipſi Cardinales verbis *ſuprà citatis* atteſtantur. Neque vide e poſſum, ex quibus monumentis D. Maymbourg ſupponens, Decretum Seſſionis IV. ad ſuperioritatem Concilij ſpectare, tam aſſeveranter tradiderit, quæſtionem illâ de re ante Seſſionem IV. debitè examinatam fuiſſe. Non ſolùm enim conſtat ex Geſtis Conſtantienſis Concilij, paulò ante Seſſionem IV. conveniſſe inter Cardinales & Deputatos Nationum, quòd in illa nulla mentio fieret de alio, quàm Conſtantienſi Concilio tempore ſchiſmatis celebrato, ſed ex Regeſto Actorum Conſtantienſium hactenus inedito etiam clariſſimè patet, quòd à Cardinalibus Seſſione IV. monitæ ſint Nationes: *Ut ſuſpenderent ad tempus materias, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.*

Auro contrà æſtimanda eſt prudentiſſima 81.
illa Cardinalium admonitio, quâ Decreta majori deliberatione indiguiſſe, teſtantur. Si enim concluſio Nationum de Decretis facta fuerit ante Seſſionem IV. & in ipſa Seſſione IV. ſacrum Cardinalium Collegium publicè Nationes monuerit, materiam illis contentam *habere magnas difficultates, & maturam exigere deliberationem*, dubium eſſe non poteſt, quin ſinè debita deliberatione, & cum inſufficienti examine factum putaverit, quidquid circa illa ante Seſſionem IV. à Nationibus actum fuit. Nec eſt, quòd quiſquam contra hoc graviſſimum teſtimonium opponat cum D. Maymbourg, id à Bellarmino ante centum annos excogitatum fuiſſe, non enim agimus hîc de ſententia unius Cardinalis Bellarmini, qui conſtare, dixit, quòd Decretum Conſtantienſe de authoritate Conciliorum ſinè examine factum fuerit, ſed agimus de integro Cardinalium Collegio, quod Concilio Conſtantienſi interfuit, & non ſolùm ante Seſſionem IV. Decreta ob defectum ſufficientis deliberationis conſtanter rejecit, ſed in ipſa quoque Seſſione Nationes publicè admonuit, quòd *pluribus difficultatibus obnoxia eſſent, & maturiori deliberatione indigerent.*

Memoriâ repetebant Romanæ Eccleſiæ 82.

Principes, quid antiquitus fieri conſueverat, quando in aliquo Concilio de re majoris momenti, & varijs difficultatibus obnoxiâ, ſtatuendum erat. Sciebant, quàm magno examine, ut cætera omittam, de cultu imaginum in Synodo Nicæna Generali VII. actum fuerat. Extant etiamnum Geſta iſtius Concilij, ex quibus manifeſtum fit, iſtius Synodi Patres, habito inter ſe communi conſilio non ſemel, ſed ſæpius, Eccleſiæ traditionem de illo conſuluiſſe. Unde in Actis etiamnum reperiuntur centena antiquorum de cultu Imaginum teſtimonia, quæ omnia coram Patribus in Seſſionibus publicis recitata fuerunt, antequàm res illa contra Iconoclaſtas deciſa, & Decreto Synodico firmata fuit. Et hoc eſt, quod Cardinales à Nationibus in ſtatuendis de authoritate Conciliorum Decretis omiſſum fuiſſe Seſſione IV. admonere potuerunt, cùm in re tanti momenti, ut in cæteris omnibus fieri ſemper conſueverat, expendenda fuiſſent antiquorum Patrum ſcripta, Summorum Pontificum Decreta, & Conciliorum Generalium monumenta, ex quibus de traditione circa authoritatem Pontificiam conſtare debebat.

83. Ex his enim patuiſſet, quam authoritatem veneranda Antiquitas Sedi Apoſtolicæ competere, tradiderat, quam juriſdictionem ipſius Pontifices, tanquam ovilis Dominici Paſtores, exercuerant in Eccleſiâ, & quantâ cum veneratione de ſupremâ Petri, ejuſque Succeſſorum poteſtate Concilia ipſa egerant. Conſtitiſſet, quòd Concilium Chalcedonenſe IV. omnium Oecumenicorum Conciliorum numeroſiſſimum, in epiſtola Synodica Leonem I. *Summitatis* titulo nominârit, eâque Canonem ſuum XXVIII. de tribuendo Sedi Conſtantinopolitanæ ſecundo honoris loco ad Leonem I. ut ejus authoritate confirmaretur, miſerit, & quia judicio ipſius firmatus non fuit, robore ſuo caruerit. Innotuiſſet, Cæleſtinum ſuis Legatis ad Concilium Epheſinum Generale III. proficiſcentibus in mandatis dediſſe, quòd ipſius nomine in Concilio judicare, non verò à Concilio judicari deberent, quod his verbis legitur in Cæleſtini Commonitorio: *Authoritatem Sedis Apoſtolicæ cuſtodire debere; ſiquidem & inſtructiones, quæ vobis traditæ ſunt, hoc loquantur, ut intereſſe Conventui debeatis: ad diſceptationem ſi fuerit ventum, vos de earum ſententijs judicare debeatis, non ſubire examen.* Conſtitiſſet, juxta hæc mandata coram Patribus Concilij Philippum Cæleſtini Legatum cum Collegis ſententiâ tuliſſe in Neſtorium, aſſerendo: *Quòd nulli dubium ſit, ſed potiùs ſæculis omnibus notum, ſanctum Petrum Apoſtolorum Principem & Caput, fideique columnam, & Eccleſiæ Catholicæ fundamentum, à Domino noſtro Jeſu Chriſto claves Regni cæleſtis accepiſſe, & non ſolùm in ſuis Succeſſoribus vivere, ſed & judicium exercere.* Quod judicium etiam de Actis Synodalibus intelligendum eſſe, demonſtrat Gelaſius I. ſcribens in tomo de anathematis vinculo, hoc robur obtinuiſſe, *quod in Synodo firmavit Sedis Apoſtolicæ authoritas*, quod refutavit, firmitatem habere non potuiſſe.

84. Et hæc procul dubio, ac centena alia Antiquorum teſtimonia conſuli voluerunt Cardinales Seſſione IV. antequàm de re tanti momenti quidquam ſtatueretur, indicantes, nullum debitum examen à Nationibus de authoritate Pontificum inſtitutum, nullam maturam deliberationem ante Decretorum concluſionem habitam fuiſſe. Quæ cùm ex Actis ipſius Conſtantienſis Concilij clariùs conſtent, quàm ut à quoquam negare poſſint; undénam D. Maymbourg probabit, quòd nulla unquam quæſtio melius examinata fuerit, quàm illa de authoritate Conciliorum Generalium in Conſtantienſi fuit? Tantum ſanè abeſt, quòd illud monſtrare poſſit ex Actis, ut Geſta Conſtantienſis Concilij hactenus inedita habeant, quòd *poſt illam Seſſionem fuit per Cardinalem Florentinum ſuper hoc cum aliquibus Deputatis aliqualiter diſputatum*: ubi notandum eſt, ideo dici, poſt Seſſionem IV. *aliqualiter* diſputatum fuiſſe, ut indicetur, *non ſufficienter*. Refertur quoque, per Cardinalem Florentinum, & quoldam deputatos, aliqualem iſtam diſputationem factâ, ut innuatur, neque à Nationibus, neque coram omnibus Concilij Patribus communi conſilio eâ de re actum fuiſſe. Pro quâ re facit quoque Regeſtum Conſtantienſis Concilij, in quo habetur, ſolos Deputatos poſt aliqualem illam diſputationem ſtatuiſſe: *quòd in proxima Seſſione omnes articuli & clauſulæ concordatæ per Nationes in ultima Seſſione prætermiſſæ expedirentur.* Ubi & notanda ſunt illa verba: *clauſulæ concordatæ per Nationes in ultima Seſſione prætermiſſæ.* Ex illis enim rurſus colligitur, Deputatos concluſioni die 27. Martij ſine maturâ deliberatione factæ inhæſiſſe, ſicque ſine novâ Nationum deliberatione, ſine novo Concilij examine Seſſione V. Decreta publicata fuiſſe. Confirmant id Acta manuſcripta Conſtantienſis Concilij à quatuor ejus Protonotarijs collecta, & in tribus codicibus, quos videre licuit, ſervata, dum referunt, publicata fuiſſe Decreta, *tanquam priùs concluſa, & deliberata.* Quæ verba ex manuſcripto codice Colonienſi edidit primùm Petrus Crabbe, & poſteriores Conciliorum collectores retinuerunt. Quod ideo annotare placuit, ut certò conſtet, Decreta, de quacunque authoritate Conciliorum Generalium apud Patres Conſtantienſes controverſâ intelligantur, Seſſione V. ſine novâ deliberatione publicata fuiſſe, cùm enim expreſsè dicantur *priùs concluſa, & deliberata*, innuitur profectò, Concilium inhæſiſſe priori concluſioni, quam Nationes die 27. Martij cum minùs ſufficienti deliberatione poſuerant, & cui Cardinales non ſolùm ante, ſed etiam poſt Seſſionem IV. contradixerant, nolentes Decretorum publicationi in ipſa Seſſione V. faciendæ conſentire.

DIS-

DISQUISITIO VIII.

Utrùm Sessionis IV. & V. Constantiensis Synodi decreta fuerint recepta ab Ecclesia, & confirmata à Martino V. Summo Pontifice?

§. I.

1. AD præsentis Disquisitionis intentum singulariter deservire potest, si ob oculos ponatur varietas opinionum, quæ tempore Constantiensis Synodi viguerat circa supremam Concilij Generalis authoritatem. Hanc rem optimè exponit sæpe fatus Emanuel à Schelstrate *tract. præcit. dissert. 3. cap. 1.* Inter varias (inquiens) opiniones, quæ temporibus Constantiensis Concilij de authoritate Synodorum Generalium circumferebantur, *una* erat à pluribus Doctoribus propugnata, quam Benedictus XIII. sustinuit, Romanum scilicet Pontificem in nullo casu subijci Concilij judicio. Cùm enim à Cardinalibus anno 1408. ad Concilium Pisanum pro sopiendo schismate evocaretur, *eorum operam derisit*, inquit D. Antoninus *to. 3. Chron. tit. 22 §. 3.* dixitque: *Controversiam fore de jure Papatûs inter se, & Gregorium, & nihil ad eos spectare de re ipsa.* Idem sustinuit post sententiam contra se latam, asserens: *Cardinales potestatem & authoritatem convocandi Generale Concilium, à tempore Apostolorum solis Romanis Pontificibus reservatam*, temerè usurpâsse, & *non considerantes, quòd inferior superiorem non potest solvere, vel ligare, jurisdictionem & potestatem judicandi Sedem ipsam, sibi temeritate sacrilegâ vendicasse.* Ita Benedictus in Conventu Barcinonensi, cujus sententiam propugnasse plures viros doctos, notat Odoricus Raynaldus ad annum 1409. ubi ex manuscriptis codicibus adfert, hanc eorum conclusionem pluribus rationibus, & Antiquorum authoritatibus comprobatam: *Quòd propter nullum crimen Papa potest deponi à Papatu per aliquem purum hominem, vel per aliquos alios homines mundi, sive sint Cardinales, sive Archiepiscopi, sive Primates, sive Patriarchæ, nec etiam à Concilio Generali, imò nec à tota Ecclesia Universali.* De qua sententia intelligendus videtur Joannes Gersonius *lib. de potest. Ecclesiast. considerat. 12.* dum scripsit: *Fallor, si non ante celebrationem hujus sacrosanctæ Constantiensis Synodi sic occupaverat mentes plurimorum litteralium magis, quam litteratorum ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de hæretica pravitate vel notatus, vel damnatus.*

2. *Secunda* sententia fuit, Pontificem etiam tempore schismatis viventem, deponi non posse, nisi ob crimen hæresis, quam ipsum Pisanum Concilium sequi voluit in deponendis Benedicto XIII. & Gregorio XII. Hos quidem ne quidem dubios Pontifices deposuisset, nisi hæreseos crimini obnoxios, & contra articulum fidei de unitate Ecclesiæ ambos pugnâsse existimâsset, ut latè probavimus ex Actis editis ipsius Concilij, quibus in hujus veritatis confirmationem alia addi possunt hucusque inedita. Acta enim à Notarijs ipsius Synodi conscripta, & hactenus inedita referunt, omnes Magistros in Theologia tam Episcopos, quàm Abbates, & Generales Ordinum Mendicantium anno 1419. die 28. Mensis Maij ad requisitionem sacri Cardinalium Collegij congregatos fuisse in Sacristiâ Conventûs Fratrũ Minorum de Pisis, ut deliberarent de his duobus articulis: Primò; *An duo de Papatu contendentes, essent schismatici & hæretici reputandi?* Secundò; *Dato, quòd sic, utrùm sub titulo hæresis ab Universali Ecclesia, & Papatûs regimine ejiciendi?* Additurque in Actis. *ad has quæstiones habitâ pluries ad invicem maturâ deliberatione, concorditer & unanimiter* responsum fuisse, prædictos contendentes hæreticos censeri, & ut tales per sententiam Concilij declarari, ac Pontificatu ejici posse, prout ejectos fuisse, ex sententia ipsius Synodi, ostendimus *suprà*. Atque hæc est sententia, quam adeò veram putavit Joannes XXIII. ut, dum aliquis initio Constantiensis Concilij per cedulam publicasset, eum invitum cogi posse ad cedendum de Papatu, in aliâ cedulâ quæstionem proponi fecerit: *Si verus, & Canonicus Papa, non suspectus de hæresi possit ab aliquo compelli, vel arctari?* Et rursus in alia respondenti curaverit: *Quòd hoc esset manus ponere in Christum Domini*, & qui contrarium publicaverat, *si fuisset bonus Christianus, & intellexisset Scripturas, nullatenus talia pys auribus suggessisset.* Hæc itaque est *secunda* sententia de authoritate Concilij illis temporibus ubique fere recepta, quòd ob solam hæresim de Romano Pontifice judicare liceret.

3. *Tertia* sententia fuit Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis, qui tenuit, Pontificem tempore schismatis, pro pace Ecclesiæ celeriùs procurandâ, ab Universali Ecclesia, seu Concilio Generali compelli posse. Extat ejus sententia in cedulâ quâdam initio Constantiensis Concilij publicata, in quâ reperiuntur variæ conclusiones de facto Joannis XXIII quibus statuit, Joannem, attentâ perplexitate schismatis, cedere debuisse, & nolentem potuisse tanquam schismaticum, & de fautoria schismaticæ pravitatis suspectum legitimè condemnari: illos autem, qui in casu prædicto Papam tanquam hæreticum, vel schismaticum condemnarent, & dictam condemnationem justam, & canonicam asserierent, nullatenus hæreticos censeri posse. Ex qua cedula lucem accipit ejusdem Cardinalis Cameracensis sententia, quam in eodem Concilio Constantiensi anno 1417. exposuit *3. par. tract. de authorit. Eccles. cap. 2.* ubi asserit, Papam subijci Concilij Generalis judicio in casu, quo accusatur de crimine hæresis propriè dictæ, *& quibusdam aliis, quæ possent quodammodò ad hæresim reduci.*

4. *Quarta* autem sententia fuit de authoritate Concilij tempore schismatis, quòd nimirum illa tele non extenderet ad reformationem Ecclesiæ, utpote quam non nisi post electionem Pontificis, eodem consentiente, fieri posse, sustinuit Franciscus Zabarella Cardinalis

Florentinus omnium Canonistarum sui temporis facilè princeps. Adduximus ejus sententiam *dissert. 1. præf. tract.* in qua ex Gestis manuscriptis Constantiensis Synodi ostendimus, eum cum suis sequacibus noluisse admittere articulum de reformatione, *quia non erat verus de jure*, ideoque omissum fuisse in Decreto 1. Sessionis IV. in qua Sessione prætermissum quoque fuit Decretum II. de authoritate Concilij *erectivâ* supra Pontificem, ut abundè *suprà* monstravimus.

5. *Quinta* sententia fuit plurium Patrum Constantiensium, quòd nimirum Concilium, Generalem Ecclesiam repræsentans, habeat authoritatem tempore schismatis non solùm ad procurandam unionem, deponendo illos, qui de Papatu contendunt, & ad judicandum de materia fidei, damnando eos, qui contra illam hæreses seminant, sed etiam *ad* reformandam Ecclesiam circa ea, in quibus tam membra, quàm Caput ipsum reformatione indigent: & hoc modo Decretum 1. Sessionis IV. interpretatur Cardinalis Turrecremata *lib. 2. de Ecclesia cap. 99.* asserens de sola Constantiensi Synodo actum fuisse: *Falsum est*, inquit Turrecremata, *quòd Constantiæ declaratum sit, sive Decretum de Universali Synodo, in Spiritu sancto legitimè congregata; planè nunquam in Constantia sub hac forma legitur Decretum factum: declaratio autem facta per Patres illos sub Obedientia Ioannis XXIII. congregatè, emanavit sub hac forma: Hæc sancta Synodus Constantiensis, Generale Concilium faciens, pro extirpatione præsentis schismatis, & unione ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris fiendâ, declarat, quòd ipsa in Spiritu sancto legitimè congregata, &c.* Quibus verbis indicat de solo Constantiensi Concilio tempore schismatis celebrato intelligendum esse I. Decretum, de quo omninò tempore etiam plures intelligunt Decretum II. *Quòd quicunque, cujuscunque dignitatis, etiamsi Papalis, qui mandatis, aut præceptis hujus sacræ Synodi, & cujuscunque alterius Concilij Generalis legitimè congregati super præmissis, seu ad ea spectantibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempserit, nisi resipuerit, condignæ pœnitentiæ subjiciatur, & debitè puniatur, &c.* Ad nihil enim aliud huic Decreto adjuncta putant hæc verba: *Super præmissis, seu ad ea spectantibus factis, vel faciendis*, nisi ut II. Decretum referretur ad I. de solo schismatis tempore statutum, quo Patres Constantienses contra opinionem Cardinalis Zabarellæ, & sequacium declarabant, Concilium Generale non solùm fidei, & schismatis causas decidere, sed & Ecclesiam in Capite & in membris reformare posse, & contos eidem etiam de Papatu contendentes, Decretis desuper faciendis obedire debere, ita ut obedire nolentes deponi possint, & legitimæ pœnitentiæ subjici.

6. *Sexta* demum sententia fuit Joannis Gersonij, qui tenuit, Concilium Generale esse supra Pontificem, adeoque Pontificem Concilij Generalis judicio subijci, quo sensu interpretatus est Decreta Constantiensis Concilij, quæ non de solis Synodis tempore schismatis, sed de Oecumenicis Concilijs quocunque tandem tempore celebratis intelligenda esse, pu-

tavit. Patet id ex duobus sermonibus ejusdem Gersonij, quorum unum *Dominicâ II. post Epiphaniam*, & alterum *pro Viagio Regis Romanorum* coram Patribus ipsius Constantiensis Concilij habuit, in quibus Decreta Sessionis V. interpretatus eâ de superioritate Concilij, quæ interpretatio adeò firmiter menti ejus inhæserat, ut à Romano Pontifice ad Concilium Generale appellari posse, nullatenus dubitaret. Unde Martino V. Decreta Sessionis V. illo sensu minimè recipienti, & appellationem à Pontifice ad Concilium Universale reprobanti, verumque & indubitatum Pontificem pro supremo in causis fidei judice habendum esse, statuenti, opposuit Gersonius Tractatum sub hoc titulo: *An, & quomodò appellare liceat?* In quo ostendere conatur, declarationem Martini pugnare cum determinatione Sessionis V. *quæ*, inquit, *multipliciter facta est, & practicata.* Respicit his verbis ad ea, quæ Constantiæ facta erant in causâ Joannis XXIII. quem juxta Decreta Constantiensia de superioritate Concilij intellecta, judicatum, & depositum fuisse, existimabat, & illam Joannis Gersonij sententiam pluribus propugnarunt Edmundus Richerius, Joannes Launoius, D. Maymbourg: quorum opinio *sequenti §.* examinabitur, ubi ex pendemus, *Quo sensu Patres Constantienses ante & post trium Obedientiarum unionem Decreta* Sessionis V. *fecerint.*

§. II.

Referuntur ac examinantur argumenta circa susceptionem prætactorum *Sessionis V.* decretorum. 7.

QUàmplures fuisse de authoritate Concilij opiniones, propter quas in IV. & V. Sessione fuerunt motæ difficultates, ex actis & gestis Constantiensis Concilij hactenus indicatæ. At *sextam* duntaxat opinionem placuisse Concilio, fuisseque multipliciter prædicatam, asseruit olim Joannes Gerson, cujus vestigijs postea inhærebat Edmundus Richerius *lib. 2. hist. Concil. Generalium cap. 3.* prout mox dicetur.

ARGUMENTUM

Richerij *præcitati* de Concilij supra Papam authoritate prætensâ in Concilio Constantiensi.

HIc Author *loc. cit.* ita argumentatur. *De causa Ioannis XXIII. ipsdem Sessionibus IV. & V. Patres cavent, ne Joannes XXIII. quem pro vero, & indubitato Pontifice agnoscebant, totum Concilium, vel partem Concilij, hoc est, personas eidem Concilio adhærentes interimeret, vel aliò traducat, ipso invito Concilio, hòcque est primum exemplum prævisum, Decretorum de Concilij authoritate supra Papam... Die 2. Maij in VI. Actione formulæ citationis contra Ioannem Papam, Concilio parere detrectantem, & contra Hieronymum Pragensem instruuntur. Hòcque est* secundum *exemplum praxeos Decretorum IV. & V. Sessionis contra Pontificem... X. Actione die 19. Maij pronunciatur sententia suspensionis ab officio Papalis contra Ioannem* 8.

XXIII.

XXIII. Hîcque eſt tertium *exemplum praxeos authoritatis Concilij ſupra Papam... XII. Seſſione die 25. Maij Patres ſententiam diffinitivam adversùs Ioannem pronuntiant, illúmque velut notorium ſimoniacum, Bonorum Eccleſiæ dilapidatorem, & notoriè ſcandalizantem Eccleſiam ſuis deteſtabilibus, atque inhoneſtis vitâ, moribus, &c. condemnant, & à Papatu, atque omni ejus adminiſtratione Spirituali & temporali privant, atque deponunt... Et hîc occurrit* quartum *monimentum praxeos authoritatis Concilij ſupra Papam.*

9. Hucuſque Richerius, clarè ſupponens, Joannem XXIII. a Patribus Conſtantienſis Concilij pro certo, & indubitato Pontifice habitum fuiſſe, & conſequenter, quidquid Conſtantienſe Concilium contra eum ſtatuit, pro ſuperioritate Concilij facere. Idem omninò ſupponit Joannes Launoius in varijs litteris de Conſtantienſi Concilio ſcriptis, cujus veſtigia hîc, ut ubique *in tractatu ſuo hiſtorico* ſolet, inſectatus eſt D. Maymbourg, qui finit *caput* 23. non ſemel, ſed ſæpius affirmans, quòd Concilium Conſtantienſe nunquam dubitârit, quin Joannes XXIII. eſſet verus Papa.

Reſponſio.

10. EManuel Schelſtrate *tract. ſui diſſert. 3. cap. 2. à pag 152.* ita reſpondet, *Primò.* Quamvis Concilium Conſtantienſe initio Joannem pro Pontifice habuiſſet, non tamen judicaſſe, quòd deberet pro certo & indubitato Papa haberi ab alijs Obedientijs. Si enim Concilium Conſtantienſe Ioannem XXIII. pro certo, & indubitato Pontifice ab omnibus habendum eſſe, duxiſſet, cur igitur quibuſdam eum pro tali initio ejuldem Concilij habentibus, & à nemine judicari poſſe, aſſerentibus, Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracenſis in cedulâ per Philippum Labbeum ex manuſcripto codice Capranicenſi in Appendice Conſtantienſis Concilij publicatâ, oppoſuit hanc primam concluſionem? *Licèt Concilium Piſanum fuerit legitimè ac Canonicè convocatum, ritè & Canonicè celebratum, & duo olim contendentes juſtè & Canonicè condemnati, & electio D. Alexandri V. fuerit Canonicè & ritè facta, & dicta electio ab illis, qui fuerunt in illo Concilio, fuerit legitimè & canonicè accepta, prout hæc omnia tenet Obedientia Domini noſtri Papæ Ioannis XXIII. tamen duæ Obedientiæ duorum contendentium probabiliter tenens contrarium, in qua opinionum diversâ, & adversâ veritate non ſunt minores difficultates* Juris *& Facti. quàm ante Concilium Piſanum erat de juſtitia duorum contendentium.*

11. *Secundò.* Si nemo dubitare potuit de Joanne XXIII. quin certus & indubitatus Papa exiſteret, cur igitur Joannes Cardinalis Raguſinus arma Gregorij XII. cujus Nuntius exiſtebat, in valvis Monaſterij Auguſtinianorum Conſtantiæ publicè appendiſſet, & Joannis XXIII. ſequacibus ea de nocte auferentibus, magna illa animorum contentio exorta fuiſſet inter Patres Concilij, de qua teſtatur Regeſtum Actorum Conſtantienſium in duobus codicibus manuſcriptis: *Cúmque ſuper affixione, & appenſione dictorum armorum, & deletione, ſive amotione eorundem inter congregatos in Conſilio oriretur diſceptatio, mandatum eſt, Prælatos, & alios, qui ad Concilium venerunt, congregari ſuper hoc. Die Martis 20. Menſis Novembris congregatis Reverendiſſimis in Chriſto Patribus Dominis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus numero decem & octo, Prælatis, Procuratoribus Dominorum, Magiſtris, & alijs in ſacro Conſtantienſi Concilio exiſtentibus in Aula inferiori Palatij Apoſtolici pro cauſa ſupra dicta, cùm ſuper ea per unum ex Dominis Cardinalibus propoſitio fieret, variè inter eos fuêre ſententiæ, aliis aſſerentibus, arma prædicta appendi, ſive affigi potuiſſe, & per conſequens, ex quo delcta fuerant, reponi debere. Et hujus ſententiæ fuerat Dominus Feltrenſis, & Concordienſis Epiſcopi, & plures alij: aliis verò aſſerentibus, ſupra dicta arma in locis prædictis in Obedientia Domini noſtri Ioannis Papæ XXIII. conſtitutis appendi, ſive affigi non potuiſſe, & per conſequens, ex quo deleta fuerant, reponi non debere, & hujus ſententiæ fuit D. Patriarcha Gradenſis, & alij, cui plures, quàm alteri ſententiæ adhæſerunt, dicentes, niſi Angelus Corrario perſonaliter veniat, ipſius arma ibidem non debere depingi.* Verum quidem eſt, nihil tunc à Concilio deluper ſtatutum fuiſſe: notanda tamen ſunt verba Regeſti Conſtantienſis Concilij, ex quibus habemus, nullatenus dubitatum fuiſſe, quin Gregorius XII. arma Pontificia affigere potuiſſet in valvis Monaſterij, ſi perſonaliter Conſtantiam veniſſet, & quæſtionem ſolummodò fuiſſe de Joannis ejus Nuntio. Quinimò plures Patres rectè à Nuntio appendi potuiſſe, ſuſtinuerunt. Unde manifeſtò conſtat, Joannem XXIII. pro certo & indubitato Pontifice ab omnibus agnoſci non debuiſſe, cùm Gregorij arma Pontificia in Diœceſi & præſentia Joannis XXIII. à Gregorio, vel ejus Nuntio, juxta communem ſententiam, appendi potuerint.

12. *Tertiò.* Si nunquam Conſtantiæ dubitatum fuit de Pontificatu Joannis XXIII. cur igitur Joanni Dominici Nuntio Gregorij ſupradicto publicum ingreſſum cum pileo rubeo facere cupienti in plena Congregatione anno 1415. die 4. Januarij coram Joanne XXIII. aliqui licentiam illam concedendam eſſe aſſeruerunt? Alij quidem *aſſeruerunt*, inquit Regeſtum Conſtantienſe, *licentiam Fratri Ioanni Dominici concedendam, cum capello rubeo ingrediendi; & hujus ſententiæ fuit Reverendiſſimus D.D. Petrus Tituli ſancti Chryſogoni Presbyter Cardinalis Cameracenſis, & quidam alij.* Et cur igitur ſententia illa Petri de Alliaco prævaluit, & juxta eam, dicto Joanni permiſſum fuit, tanquam Cardinali, cum pileo rubro Conſtantiam ingredi? *Die námque Martis 22. Menſis Januarij,* teſte Regeſto, *D. Frater Ioannes Dominici tituli ſancti Marci Presbyter Cardinalis Raguſinus ut Cardinalis, & cum capello rubeo medius inter Dominos Bavariæ, & Ducem Bigæ, ac D. Ioannes electus Conſtantinopolitanus in habitu Prælati cum capello nigro ſic in Obedientia Gregorij nominati, ſequentibus eos Dominis Wormatienſi, Spirenſi & Werdenſi Epiſcopis, in Obedientia dicti Gregorij perſiſtentes, qui omnes prædictis Legatis dicti Gregorij extra Conſtantiam obviaverunt, Civitatem Conſtantiæ ſunt ingreſſi, in Conventúque Eremitarum S. Auguſtini, qui pro habitatione Gregorij, & ſuorum*

assignatus ferrat, collocati sunt. Ita Regestum de Joanne Dominico, quem Gregorius XII. primò Archiepiscopum Ragusinum, postea anno 1408. 2. Junij Cardinalem creaverat, in quo gradu nunquam receptus fuit à Pisano Concilio, vel ab electo ibidem Alexandro V. ejusque Successore Joanne XXIII. qui ultimus omni conatu impedire tentabat, ne Constantiam tanquam Cardinalis ingrederetur; quod dum Synodus Constantiensis permisit, indicavit se Joannem XXIII. pro unico, certo, & indubitato Pontifice non habuisse. Ne autem, quæ de pileo rubro hucusque dicta sunt, D. Maymbourg in dubium revocet, consulere potest codices suos manuscriptos Bibliothecæ Victorinæ, quos huic veritati testimonium perhibere, reperiet.

13. Plura adjungi possent de mente Patrum Constantiensium, nisi de ea ex Actis Sessionis XIV. clariùs constaret, quàm ut in dubium revocari posset. Cùm enim Gregorius XII. sese pro Pontifice gereret, & antequàm de Pontificatu cederet, remotâ à Concilio Joannis præsidentiâ, novam convocationem Concilij fieri debere, contenderet, non dixit Concilium, Gregorium pro Pseudopontifice habendum esse. Sed quomodò, si dubius Pontifex esset, & Concilij convocatio ad ipsum spectare non potuisset, Patres in publica Sessione, *dictam convocationem, authorizationem, & confirmationem; in quantum ad Gregorium pertinet, & attinet eis, admiserunt,* & cessionem Pontificatûs communi omnium consensu acceptârunt; ut manifestum sit, eos Joannem pro unico, & indubitato Pontifice non habuisse, sed potiùs pro dubio, quem licèt, juxta sententiam nunc communiter receptam, Concilium Generale judicare potuerit, tunc tamen Patres Constantienses illo solo titulo judicare ausi non sunt, quòd plures tenerent sententiam, quæ Pontificem etiam dubium à Concilio Generali ob solam hæresis causam judicari posse, sustinebat.

14. Neque id negare potest D. Maymbourg, cùm ipsemet admiserit ad finem *cap. 23. Tractatûs historici pag. 364.* plures negare, quòd Concilium Universale potestatem habeat judicandi de Pontifice, qualiscumque ille sit, nisi in causa hæresis. Hoc enim loco cùm Author iste loquatur de dubio Pontifice, cum fateri necesse ei, sustinuisse plures Theologos, vel Scriptores Ecclesiasticos, quòd Concilium Generale ne quidem dubium Pontificem judicare possit. Illam sententiam ego *dissertatione 2.* Patribus Concilij Pisani placuisse, ostendi: probavi namque ex Actis illius Concilij, non sufficisse Patribus, quòd ob dubia *Facti & Iuris* ignoraretur, quis ex duobus contendentibus pro vero Papa habendus esset; sed insuper discuti fecisse, an schismatis nutritores, verique hæretici censeri deberent, ut eos illo titulo Papatu excidisse, sententiâ Synodicâ declararent. Vestigia autem Pisanorum insequi voluerunt Patres Constantienses Concilij, de quibus referunt Gesta hucusque inedita, quòd inter alios articulos accusationis Joannis XXIII. inseruerint & illum, quòd favisset, foverétque schisma, & hæresim, ut sic manifestum fieret, etiam plures illius sententiæ fuisse in Constantiensi Concilio, quòd ne quidem tempore schismatis de Papa dubio judicari posset, nisi hæreseos crimen accederet.

15. Addit quidem in Gestis Constantiensis Concilij, quòd post lectionem *suprà* dicti articuli in publico Patrum congressu surrexerit Cardinalis sancti Marci, & expressè monuerit: *Quòd attenderet Concilium, quod Procurator Concilij proposuerat, ut in citatione proponebatur, crimen hæresis, & fautoria schismatis, & alia quædam, de quibus non constabat.* Quodque ex ea Cardinalis admonitione articulus hæreseos omissus fuerit in sententiâ contra Joannem XXIII. à Concilio Constantiensi latâ: hoc tamen nihil facit ad probandam superioritatem Concilij supra certum & indubitatum Pontificem: cùm enim Concilium Joannem pro indubitato & certo Pontifice non haberet, ipseque de Papatu cum duobus alijs, ut *suprà* monstravimus, contenderet, eum tamen invitum, & reluctantem deponere ausum non fuit Constantiense Concilium, sed postquam à Cardinale sancti Marci notatum fuerat, non constare de hæreseos crimine, statim *Rex Romanorum, Cardinales, & Deputati, pluréque alij tractaverunt materiam, quòd Papa consentiret sententiæ suæ depositionis, & ex abundanti renuntiaret.* Ita Gesta Constantiensis Concilij hucusque inedita, in quibus adjungitur, ordinatum fuisse, *quòd Cardinales de Ursinis, Camerarensis, de Tolentis, Salutiarum, & Florentinus irent ad Papam,* ad persuadendum suprà dicta, eosque iviisse, & Papam consensisse in forma cedulæ sibi oblatæ, quâ sese determinationi Concilij subijciebat, ejusque sententiam sese ratificaturum, comprobaturum, & acceptaturum promittebat. Neque satis fuis Concilio, quòd ante sententiam Joannes XXIII. prædicta promiserat, seque de Papatu cessurum obtulerat, sed & post sententiam *Concilium misit ad Papam* (inquiunt Gesta *suprà* laudata) *& Papa sententiæ acquievit, & ex abundanti renuntiavit in forma prædictæ cedulæ suprà scriptæ.*

16. Et ex his videre potest D. Maymbourg, quid Patres Constantienses post Sessionem V. senserint de potestate *coactivâ* Concilij supra Pontificem. Si enim Papam dubium tempore schismatis deponere ausi non fuerint, nisi ipso consentiente, approbante, & de jure suo cedente, dicéndine sunt, unicum, verum, & indubitatum Pontificem *coactivæ* Synodorum potestati subjicere, & hoc sensu II. Sessionis V. Decretum firmare voluisse? Affirmat quidem D. Maymbourg, qui *capite 25.* id probare conatur argumentis Basileensium, quæ hîc refutarem, nisi mentem Patrum Constantiensium ex solis ijs, quæ in Synodo ipsorum facta sunt, investigandam suscepissem. Relictis itaque argumentis Basileensium, quibus Eugenius IV. pluréque illorum temporum Viri gravissimi responderunt, ad Concilium Constantiense redeo, quod post trium Obedientiarum unionem, nunquam ausum fuit, Decretum II. Sessionis V. de unico, vero, & indubitato Pontifice interpretari.

17. Unum ex præcipuis fundamentis, quo hanc

hanc veritatem comprobavi, deſumptum erat ex Geſtis Conſtantienſis Concilij hucuſque ineditis, in quibus refertur, quòd poſt trium Obedientiarum unionem, magna animorum contentio exorta fuerit de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris. Natione Germanicâ, & Rege Romanorum volentibus, eam fieri ante electionem unius, veri, & indubitati Pontificis; reliquis verò Nationibus cum ſacro Cardinalium Collegio volentibus, fieri poſt electionem ejuſdem. Additur in iiſdem Geſtis, Nationem Germanicam tandem conſenſum præbuiſſe de eligendo ante reformationem Pontifice, dummodò à Concilio expediretur *aſſecuratio & cautio per Decretum irritans, quòd poſt electionem Papæ fieret reformatio ante coronationem Papæ, & adminiſtrationem aliquam.* Cúmque ad hanc Nationis Germanicæ petitionem fuiſſent factæ diverſæ formæ Decreti, *eis finaliter reſponſum fuit, quòd Papa electus ligari non poteſt.* Ex quibus omnibus ultima præſertim verba notanda duxi, quòd ex illis non difficilè colligeretur, longè aliam tunc fuiſſe mentem Patrum Conſtantienſium de authoritate veri, & indubitati Pontificis, quàm orbi Catholico obtrudere conati ſunt nonnulli Baſileenſium ſequaces.

18. Enimverò, inquiebam, ſi Concilium ſeorſim ſumptum, ſit ſupra unicum, & legitimum Pontificem, & de legitimo Pontifice intelligenda ſint Decreta Seſſionis V *ſuperiùs allata*, ut Baſileenſes voluerunt, cur, quæſo, Concilium Conſtantienſe hæc Decreta in præſenti locum habere noluit? Cur non renovavit, Pontificem obedire debere Concilij Decretis adeò, ut, qui obedire contempſerit, debitè puniatur? Cur his fundamentis innixum, non judicavit, electionem Pontificis in caſu contumaciæ irritandam? Nihil horum tentavit Concilium, quia aliena fuerunt à mente Patrum Conſtantienſium, unde reſponſum eſt: *Papa electus ligari non poteſt.* Quando Decreta Seſſionis V. abunâ Obedientiâ editâ fuerunt, tres erant de Papatu contendentes, & illa ad liberiùs obtinendam unionem ſtatuta ſunt: quando verò agebatur poſt Seſſionem XXXIII. de Decreto irritante, ſermo erat de unico, & indubitato Pontifice, quem etiam ante coronationem ligari non poſſe, reſponſum eſt. Memoriâ ſcilicet repetebant Patres Conſtantienſis Concilij illud Antiquorum effatum, quòd, quilibet ſummam poteſtatem ligandi, & ſolvendi à Chriſto Domino acceperat in Petro, ita alios judicet, ut de illo nemo mortalium ſententiam ferat, ideoque *Papa electus ligari non poſſit.* Hoc à Patribus Conſtantienſibus datum reſponſum, nemo in hunc uſque diem typis edidit, & quia illud, aliaque plura ignoravit Orbis Catholicus optimo Baſileenſium apud nonnullos prævaluit, ad quam evertendam vel hoc ſolum teſtimonium ſufficit.

Objectio Maymbourgi.

19. Hic Author *pag. 293.* inſtat, ut Emanuel Schelſtrate explicet illud myſterium, quod in diſſertatione proximè expoſitâ contentum, ajebat, verbis Patrum Conſtantienſium Nationi Germanicæ petenti, *ut ante electionem Papæ fieret reformatio, non poſt ipſius electionem*, reſpondentium, *quòd Papa electus ligari non poſſit.* Maymbourgius igitur ſciſcitatur ex Schelſtrate, an putet, ex hoc reſponſo deduci, quòd credendum ſit, Papam legitimè electum, ut erat S. Sylveſter, non teneri ſubſcribere Decretis Concilij Oecumenici, ſicut fuit Concilium Nicænum? Tumque adjungit: Nónne videt, quòd pro eruendo vero ſenſu horum verborum, illa referenda ſint ad quæſtionem, de quaagebatur. An nimirum poneretur in Decreto, quòd Papa proximè futurus teneretur reformare Eccleſiam ante ſuam coronationem, & adminiſtrationem aliquam, & deberet dari bona cautio, prout Natio Germanica petebat? De quibus meritò reſpondi umfuit, quòd Pontifex adſtringi non poterat ad rem tam indignam Majeſtate Papali, neque taliter ligandus erat, ut ipſi auferretur poteſtas gubernandi Eccleſiam, quam habet *Iure Divino* ratione ſui Primatûs eo ipſo momento, quo canonicè electus eſt Petri Succeſſor.

Reſponſio.

EManuel à Schelſtrate *præf. 3. diſſert. pag. 165.* reſpondet, Maymbourgum in illo ſuo diſcurſu dubitare de mente ſua, quam clarè tamen priùs expreſſerit, & de qua proinde dubitandum non fuiſſet, & objicere Nicæni Concilij exemplum, quod nihil omninò ad rem faceret. Non enim *hoc loco* agitur de authoritate *directivâ* Conciliorum, Generalium, an nimirum Concilium, cui Pontifex per ſe, vel per Legatos præeſt, ut S. Sylveſter per Oſium Cordubenſem Epiſcopum, & Vitum & Vincentium præfuit Nicæno, habeat authoritatem ſtatuendi leges, illíque, ſi ad Bonum Eccleſiæ neceſſariæ ſint, non ſolùm in conſcientiâ ſubſcribere, ſed & eas exequi teneatur Summus Pontifex? Sed agitur de authoritate *coactivâ* Conciliorum Generalium, & quæritur, an illa judicium aſſumere poſſint ſupra verum, & indubitatum Pontificem, & caſu, quo reus judicetur, ab iis corrigi poſſit, & deponi? Hoc enim eſt, quod Concilijs Generalibus non competere, ex hac Antiquorum regulâ indicavi. Quòd, qui ſummam poteſtatem ligandi & ſolvendi à Chriſto Domino acceperat in Petro, ita alios judicet, ut de illo nemo mortalium judicium ferat. Non agitur itaque hoc loco de poteſtate *directivâ*, ſed *coactivâ*, quam Natio Germanica ipſi Conſtantienſi Concilio ſupra futurum Pontificem tribuere volebat: non ſolùm enim petebant Germani, ut ederetur Decretum, quo futurus Pontifex reformare deberet Eccleſiam ante coronationem ſuam & adminiſtrationem aliquam, ſed etiam, quòd à Concilio daretur cautio per Decretum irritans, quo Pontifex in caſu inobedientiæ Papatu privaretur. Et de hoc ultimo præſertim reſponſum fuiſſe, indicavi: *quòd Papa electus ligari non poterat.* Cùm enim reſponſum hoc datum fuiſſe, perhibeatur, poſt- 20.

postquàm non una forma Decreti, quâ Pontifex noviter eligendus ad reformandam Ecclesiam teneretur ante administrationem aliquam, sed plures formæ Decreti factæ essent, quibus Pontifex teneretur sub pœnâ depositionis reformare Ecclesiam in Capite & in membris, nullum dubium esse potest, quin Patres Constantienses ideo responderint, Papam electum ligari non posse, quia Decreto irritante, quod Natio Germanica per modum cautionis petierat, Romanum Pontificem post electionem ligari non posse, judicabant.

21. Neque obest, quòd hoc responsum datum fuerit in particularibus Nationum congregationibus: quamvis enim putet D. Maymbourg, prædicto Nationum responso satisfieri posse, si dicatur, inhærendum non esse ijs, quæ apud Nationes acta sunt, sed illis, quæ in Sessionibus *Conciliariter* definita fuerunt: tali tamen responsione dicta mea potiùs confirmantur, quàm convelluntur. Præterquàm enim, quòd pleraque in Sessionibus publicis statuta ex ijs, quæ in Congregationibus ante acta sunt, interpretationem accipiant, supradicta in Nationum Congregationibus quoad Decretum irritans responsa ex ipsis Decretis, quæ in Sessionibus publicis *concilialiter* definita sunt, confirmari possunt. Morem itaque D. Maymbourg geramus, & à particularibus Nationû congregationibus ad Sessionem XL. progrediamur.

22. Extat Sessione XL. Constantiensis Concilij Decretum à quinque Nationibus *Conciliariter* editum his verbis: *Sacrosancta Generalis Synodus Constantiensis, in Spiritu sancto legitimè congregata, Universalem Ecclesiam representans, statuit, & decrevit, quòd futurus Romanus Pontifex per Dei gratiam de proximè assumendus, cum hoc sacro Concilio, vel deputandis per singulas Nationes, debeat reformare Ecclesiam in Capite & membris, & Curiam Romanam secundùm æquitatem, & bonum regimen Ecclesiæ, antequàm hoc Concilium dissolvatur.* Quòd hoc Decretum occasione eorum, quæ gesta fuisse diximus, editum fuerit, adeò certum est, ut D. Maymbourg *in Tract. sno hister.* id negare nequiverit. *In Decreto*, inquit, *quod hâc de re Conciliariter factum est Sessione XL. Papa eo modo non ligatus fuit, quo Germani proposuerant.* In quibus verbis duo sunt, quæ Author ille fatetur. *Primum*, quòd memoratum Decretum sit illud ipsum, de quo ante Sessionem XL. à Natione Germanica actum erat. *Secundum*, quòd Papa à Concilio eligendus, eo modo ligatus non fuit, quo Natio illa proposuerat. Quod ultimum ex Decreti verbis patet, cùm in eo non reperiatur pœna depositionis, quàm futuro Pontifici, Ecclesiam reformare detrectanti, Natio Germanica imponi volebat. Quòd si D. Maymbourg petat, cur hâc tali in parte Patres Constantiensis Concilij non satisfecerint Nationi Germanicæ, & juxta II. Decretum Sessionis V. de potestate *coactivâ* Conciliorum non statuerint, quòd Pontifex proximè eligendus deberet reformare Ecclesiam ante finem Concilij, & casu, quo statutum hâc de re adimplere contemneret, legitimæ pœnitentiæ subjiceretur, & Pontificatu privaretur, seu debitè puniretur? Nônne admittere debebat, quòd Decretum Sessionis V. hîc locum non habere, judicaverint Patres Constantienses, quia agebatur de unico, vero, & indubitato Pontifice, qui cogi non poterat, ideoque Sessione XL. Decretum ediderint sine ulla coactionis mentione suprà allatum?

Quòd autem hæc fuerat sententia Patrum 23.
Constantiensium, ex pluribus alijs locis constat, ac præsertim *ex Capitulo Frequens* Sessione XXXIX in quo pro veris, & indubitatis Pontificibus Concilia Generalia, statuto tempore convocare nolentibus, nullam pœnam imponunt, nullam omninò mentionem coactionis faciunt, prout tamen faciunt in *secunda* parte ejusdem Decreti, quæ de schismatis tempore agit, in qua circa Pontifices illo tempore viventes pœnam etiam privationis Papatûs constituunt. Hæc totidem ferè verbis *in Dissertatione mea* notaveram, quæ ex Actis ab ipsis Basileensibus comitatis, & ex Conciliorum collectionibus ubique terrarum editis constant, ex quibus nunquam probari poterit, quòd Patres Constantienses post trium Obedientiarum unionem pro legitimo Pontifice, extra tempus schismatis Ecclesiam gubernante, pœnam aliquam statuerint, quamvis ad hoc non semel, sed pluries incitati fuerint.

CONCLUSIO

COncilij Constantiensis decretum de 24.
Concilij super Papam superioritate, in sensu ad certum & indubitatum Papam protensi, nunquam fuit receptum, & comprobatum à sancta Ecclesia.

Explicatur. Quemadmodùm decreta dogmatica sanctiuntur à sanctâ Ecclesiâ repræsentata in Concilio Oecumenico, sic firmantur ex immoto consensu Ecclesiæ, quæ tam in definiendis, quàm recipiendis & immobiliter asservandis fidei dogmatibus est columna & firmamentum veritatis, ita ut, quod in Spiritu sancto à legitimo Concilio Oecumenico est semel sancitum pro indubitato dogmate, immobiliter teneatur à sancta Ecclesia: unde firmum deduci potest argumentum, si quod dogma in Ecclesia non teneatur tanquam omninò certum & indubitatum, sed *positivè* etiam ab eo recedatur, non fuisse unquam à legitimo Concilio Oecumenico constitutum. At rem ita se habere circa Concilij Constantiensis Decretum de Synodi supra Papam authoritate Sessione IV. & V. editum, quatenus sensus ipsius ultra dubium & incertum Papam foret extendendum, patet *ex antecedenti* Emanuelis à Schelstrate dissertatione, quòd scilicet ejusmodi erga Papam certum quoad vim *coactivam* extensio sub ipsa adhuc durante Synodo Constantiensi minimè fuerit comprobata à Patribus.

Prætendi equidem solet, in Basileensi Con- 25.
cilio fuisse postea illam de Papâ etiam certo extensionem ratam habitam, & practicatam: hæc namque Synodus *Sess. 11.* expressè definierat, Concilium esse supra Papam, nec aliter, nisi Patres consentiant, posse Concilium a Pontifice

alio

alio transferri, aut dissolvi. *Et Sess. III.* monitorium adversùs Eugenium IV. pœnasque non obtemperanti decrevit. Insuper *Sess. IV.* interdixit Papæ, ne durante Concilio, ad promotionem novorum Cardinalium procederet. Item *Sessione VII.* sanciebat, non posse Papam de Beneficijs Cardinalium à Concilio punitorum disponere. Et *Sess. VIII.* Eugenium *auctoritativè*, & sub pœnis contumaciæ ad Concilium citat. Et *Sess. IX.* rescindit omnia Acta & processus ab Eugenio Summo Pontifice contra Wilhelmum Concilij Protectorem factos. Et *Sess. XII.* acriter in Eugenium Summum Pontificem declamat, definitque, & olim in Romanos Pontifices à Concilio animadversum esse, & deinceps animadverti posse. Et *Sess. XIV.* conditiones Eugenio Papæ tribus formulis comprehensæ, à Concilio præscribuntur, in quas nisi consentiat, Papatu exuitur. Et *Sess. XVI.* Eugenius Papa, ut ibi habetur, *citationi, monitioni, & requisitioni sacri Concilij plenariè satisfacit.* Bullas & diplomata contra Concilium à se edita, nulla & inania fuisse, declarat; ipsum verò Concilium fuisse legitimè inchoatum, legitimèque continuatum: quo videtur Eugenius omnia in superioribus Sessionibus facta, & consequenter citationes, & sententias contra se dictas confirmâsse, & Concilij auctoritatem supra legitimum Papam agnovisse. Et *Sess. XVII.* admittit, ut præsideant, Legatos Papæ, sed cum certis conditionibus, quarum præcipua, ne ullam in Concilium exerceant jurisdictionem *coactivam.* Et *Sess. XVIII.* expresè definit, majorem esse Concilij, quàm Papæ auctoritatem, & hunc, nisi obediat, posse à Concilio puniri. Et *Sess. XXI.* tollit Concilium omnes Annatas, & qui eas exegerit, pœnâ simoniacis decretâ punit: ipsum verò Summum Pontificem, si aliquid contra hoc decretum moliatur, jubet Concilio deferri. Et *Sess. XXVI.* iterum definit, Papam notoriè criminosum jurisdictioni Concilij subjacere, ipsumque Eugenium Papam in jus vocat. Et *Sess. XXIX. circa medium*, clarissimè iterum auctoritas Concilij supra Papam asseritur. Et *Sess. XXXI.* Eugenium suspendit. Et *Sess. XXXIII.* etiam deponit. Et *Sess. XXXVIII.* Concilium Generale supra Papam esse, definit, idque ad veritatem fidei Catholicæ pertinere, & qui hoc pertinaciter negat, hæreticum esse. Et *Sess. XXXIX.* Amædæum Sabaudiæ Ducem, sub nomine Felicis V. Papam renuntiat.

16. In Appendice *ad Sess. XVII.* quæ habetur post Acta Concilij, Legati Eugenij IV. Romani Pontificis, *jurant, fideliter laborare pro statu & honore Concilij Basileensis, ejúsque decreta defendere & manutenere, & specialiter decretum Concilij Constantiensis de subjectione Pontificis. Et aliud Synodi Basileensis decretum, quòd Papa Concilio Universali obedire teneatur.* Idem habet Platina *in vita Eugenij IV.*

17. Ex quibus proinde Concilij Basileensis Actis videtur eatenus firmata fuisse Synodi Generalis supra Papam authoritas, ut ex tunc videri posset recepta ab Ecclesia, dum præsertim Eugenius IV. licèt ex metu schismatis, neve spes pacis cum Græcorum Ecclesia ineundæ dissiparetur, condescenderat Basileensium postulatis, instaurando eam Synodum, ac refigendo Bullas, atque censuras, quas in Patres tulerat, admittendoque alias conditiones; quas tamen Pontificiam dignitatem dedecere, postea fuit compertum. De his ergo Synodi Basileensis Actis in præsenti oritur quæstio; *An aliquid roboris adjecerint Decretis Constantiensis Concilij ad firmandam eam extensionem, in vi cujus prætenditur Concilij authoritas esse supra Papam etiam certum & indubitatum?*

PROBATIO I.

In qua ostenditur illa de Concilij supra Papam certum authoritate protensio nihil firmitatis ac roboris accepisse ex Actis Concilij Basileensis.

18. HOc equidem Concilium sub prima sui aggregatione erat legitimum; ac Oecumenicum, utpote convocatum in homine Christi, nempe authoritate ipsius vicariâ penes Eugenium IV. tunc indubitatum Summum Pontificem subsistente. Verùm iste Concilij Oecumenici character proprius ab illa Synodo cœpit esse remotus, ubi à Capite suo Romano Pontifice divisa est, ex eo, quòd Eugenius Concilij dissolutionem, ac in fines Italiæ translationem decrevisset suâ Bullâ, quæ incipit: *Postquàm Divina providentia*, relata *in Append. ad Acta Concilij Basileensis*. Ex tunc enim Patres, negantes Concilium semel legitimè convocatum, dissolvi posse, aliòve transferri, Eugenio in contrarium suis decretis agente, devenerant ad præinsinuatu adversùs Pontificem attentata. Sub quo proindè statu Synodus desijt esse congregata in nomine Christi, prorsusque cœpit esse destituta characterе vicariæ Christi authoritatis, juxta Christi Domini *Matthæi 18.* sancitam ordinationem, prorsus requisitæ ad Concilium Oecumenicum. Quare enumerata à Sessione II. usque ad Sessionem XXXIX. decreta Synodi in eo jam erant statu, ut prorsus essent incapacia illius authoritativi per Summum Pontificem accessûs, de quo Christus *ibidem v. 19.* dixit: *Si duo* (in Concilio nempe Oecumenico, de quo *ibi* sermonem esse, facet contextus probat) *ex vobis* (quorum unus nempe Capitis in Ecclesia vicem agebat, alter verò hierarchicum Ecclesiæ Corpus ex Apostolis reliquis, eorumque Successoribus consistens repræsentabat) *consenserint super terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis est.*

19. Quandoquidem igitur Concilium Basileense, ex quo Pontificiâ authoritate fuit dissolutum, cœperit esse destitutum characterе Christi Vicario, sub quo stat forma Synodi, quâ Oecumenicæ, ut sic repræsentativæ hierarchici Ecclesiæ Corporis, omninò redditur consequens, ejus Decreta non fuisse in eo statu, ut capacia esse possent consensûs illius à Summo Pontifice faciendi, ut sic eorundem taliter authorizativi, ut per mutuam & Capitis, & hierarchici Ecclesiæ Corporis in dogmate aliquo confessionem, decretis sub illius à characterе

Christi Vicario, authoritatève Pontificiâ avulsionis statu editis, accedere valeret consummata per Christum promissa infallibilitas. Quare decreta illa, inter mera Synodi jam *acephala*, imò Capiti suo refractariè oppositæ, adversùs *immediatum* Christi in terris Vicarium attentata, sunt in tantum recensenda, ut ipsius etiam Christi institutioni eatenus repugnarent, quatenus *immediatæ* Christi Vicariæ authoritati superponebant aliquam Christo immediatiorem, nempe Concilij super Papa superioritatem; quippe cùm ex principijs fidei sit indubitatum, quò major est in Ecclesia superioritas, eò esse Christo immediatiorem, sicque soli Christo, nulli verò in terris subijcibilem, atque adeò, ubi Synodus esset Papâ superior, eò ipso haberet propinquiorem respectu Christi immediationem, sicque proinde Papam non fore *immediatum* Christi Vicarium, quod à fidei principijs hactenus traditis prorsus alienum est.

PROBATIO II.

Quâ ostenditur, illa decreta Basileensia nedum aliquid roboris adjecisse decretis Constantiensibus, sed illa, ceu nulla, & in suis *transactis* principijs invalida, ac inania, fuisse deinceps *postea* reprobata in sancta Ecclesia.

30. PRætermissis alijs, nempe S. Antonino 3. *part. tract. 22. cap. 10. §. 4.* Ioanne Capistrano *de Papæ & Concilij authorit. par. 3.* Joanne de Turrecremata, qui Basileensium factiosas machinationes gravi censurâ solummodò notant, duo reprobatæ illius Synodi argumenta hîc proferre placet. *Prum* est ex Bulla Pij II. retractatoriâ eorum, quæ priùs tanquam consors egerat in Basileensi, à Capite divulso, Concilio. *In minoribus*, inquit, *agentes, nondum sacris Ordinibus initiati, cùm Basileæ inter eos versaremur, qui se Generale Concilium facere, & Universalem Ecclesiam repræsentare, ajebant, Dialogorum quendam libellum scripsimus, in quo ignorantes (ut Paulus) persecuti fuimus Romanam, Primámque Sedem. Vnde in Domino commonemus, ne fidem ullam præstetis prioribus illis scriptis, quæ supremam Apostolicæ Sedis auctoritatem quovis modo elidunt. Nec cum Pontificatu hæc nobis opinio advenit. Sed cùm Iulianus S. Angeli, & Ioannes S. Petri, Cardinales, quibus plurimùm credebamus, ad Eugenium defecissent: cùm pauciſſimi in fide Basileensi remansissent: cùm Fridericus Romanorum Rex Felici V. in Eugenij locum suffecto, honorem tanquam Pontifici Romano exhibere nollet, cùm in Friderici aulâ agentes, Eugenium in multis falsò accusatum invenissemus: cùm Iulianus Cardinalis post unionem Græcorum & Latinorum Ferrariæ, Florentiæque conclusam, in Vngaria legatione functus, Viennæ nobis occurrisset, dixissétque, unam vocem Græcorum & Latinorum hanc esse, salvari non posse, qui sanctæ Romanæ Ecclesiæ non teneret unitatem: cùm Ioannes Cardinalis Apostolici Palatij Auditor, aliíque docti viri multùm nobis frequentibus colloquijs suis profuissent: cúmque Cæsar Basileenses inducerent, ut Ecclesiasticæ pacis causâ, se ad eorum Concilium, quod Constantiæ indicerent, transferrent: illi verò id primò recusarent, ob eámque rem multi doctissimi viri, & opinione sanctitatis illustres, sive se dicerent, Basileenses Spiritum sanctum non habere dicterem: his omnibus consideratis, recognovimus errorem nostrum, Basileense Dogma rejecimus, Eugenio Pontifici Maximo caput submissimus, sed Hieronymi diximus: Cathedræ Petri communione consocior, super illam fundatam Ecclesiam scio. Eramúsque adhuc Clericali tantùm charactere insigniti, quando ad Eugenij obedientiam rediimus.*

31. *Alterum* Basileensis Synodi ab Ecclesia reprobatæ argumentum est ex Concilio Lateranensi, quod Julius II. & posteà Leo X. opposuit Concilio Pisano circà annum 1509. authoritate Maximiliani Imperatoris, & Ludovici Galliarum Regis dicto Iulio II. infensorum celebrato, tandemque reprobato a præfato Ludovico Rege, Synodum illam Lateranensem recipiente tanquam veram & legitimam, in qua tamen reprobatum fuerat Basileense Concilium, seu potiùs Conciliabulum. Ad firmandum istud argumentum audire inprimis lubeat verba mandati Regij, *initio Sessionis 8.* relata in hunc modum: *Cùm intellexerit præfatus Rex, Sanctitatem suam insequendo in hac parte gesta dicti Iulij, dictum prætensum Concilium Pisanum, tanquàm minùs legitimum, & à non habentibus potestatem, indictum, nec non omnia in eo gesta damnásse, & improbásse, & dictum Concilium Lateranense tanquam ritè & legitimè indictum, ejúsque omnia gesta & decreta approbásse, fueritque postmodùm per suam Sanctitatem, tam per literas in forma brevi, quàm aliàs diversimodè paternè admonitus, ut à dicto prætenso Concilio tanquam minùs ritè, & à non habentibus potestatem indicto, recederet, & dicto Lateranensi tanquam vero, indubitato, unico, & Oecumenico Concilio adhæreret, ipséque Rex solo Religionis zelo atque instinctu adductus, sperans desideratam universalem Christi fidelium pacem auspicijs præfati Sanctissimi D. N. Leonis præstò affuturam, ac propediem (favente Domino) unanimo Christianorum Principum & populorum consensu, arma in Orthodoxæ fidei, communésque hostes convertenda esse: considerans insuper, quanti sit in his & cæteris rebus omnibus Summi Pontificis auctoritas, quam præsertim vitæ mundities, atque innocentia comitatur, quæ sunt in præfato Sanctissimo D. N. perspicua, paternis suæ Sanctitatis monitis & suasionibus abundè permotus, quippe qui illius authoritati & sententiæ potiùs, quàm alterius cujusque mortalium, sanctiùs & severiùs semper stare judicavit, præsertim ubi scandalum Ecclesiæ imminet & scissura, pro singulari, quam erga præfatum Sanctissimum D. N. & sanctam Sedem Apostolicam gerit, devotione, vestigia Christianorum Franciæ Regum prædecessorum suorum non solùm imitari, verùm etiam (si fieri potest) antevire cupiens, animadvertens præsertim, quia per mortem præfati Iulij, omnes ody & suspicionis materia est exstincta, & quòd nonnulli ex præterminatis Cardinalibus, nec non Imperator ejusdem, qui dictum prætensum Concilium Pisanum indixerant, jam illi renuntiârunt, & dicto Lateranensi adhæserunt. Hinc est, quòd in præsentia præfati Sanctissimi D. N. Leonis X. coram nobis Notarijs & testibus infrascriptis, personaliter*

constituti Reverendissimus in Christo D. Fridericus S. Theodori Diaconus Cardinalis de S. Severino vulgariter nuncupatus, nec non Reverendus in Christo Pater D. Claudius de Seyssello electus Massilienſis, ac magnificus & generosus Ludovicus Forbini Dominus de Soleriis, præfati Christianissimi Ludovici Francorum Regis Procuratores, ad omnia & singula infrà scripta peragenda specialiter deputati, constantibus litteris patentibus dicti Christianissimi Regis suâ manu subscriptis, & sigillo suo sigillatis ejusdem Regis nomine & mandato, cum eâ, quâ decuit, reverentiâ atque humilitate à dicto prætenso Pisano Concilio penitùs discesserunt, illique plenariè renuntiaverunt, ac purè, liberè & simpliciter sacrosancto Lateranensi Concilio prædicto, tanquam vero, unico, & legitimo adhæserunt. Et insuper procuratorio nomine, quo suprà, promiserunt, quòd præfatus Rex Christianissimus nullum deinceps favorem, nullamque assistentiam dicto prætenso Concilio Pisano quoquo pacto præstabit, quinimò quoscunque in civitate Lugduni, aut alibi in Regno, terris & dominijs suis, sub nomine dicti prætensi Concilij Pisani persistentes, infrà unum mensem proximè futurum abire faciet, & pertinaciter resistentes, cujuscunque statûs, gradûs, dignitatis, aut conditionis fuerint, Ecclesiasticos, vel sæculares, de facto ejiciet & expellet, ac pro schismaticis habebit, ac contra eos velut tales, ad omne mandatum præfati Sanctissimi D. N. etiam manu armata (si opus fuerit) procedet. Et ulteriùs promiserunt præfati Procuratores nomine, quo suprà, prænominatum Christianissimum Regem fautarum & curaturum cum effectu, quòd sex Prælati, & quatuor Doctores seu Graduati ex honorationibus, ex numero eorum, qui prædicto prætenso Concilio Pisano interfuerunt, destinabuntur ad eundem Sanctissimum D. N. Papam, nomine dicti prætensi Concilij Pisani, & cum legitimo mandato per illud pro tempore repræsentando, tam eorum, quam aliorum omnium, qui dicto Concilio adhæserunt, nomine facto. Qui Prælati & Doctores, seu Graduati infrà Kalendas Januarij proximè futuras coram sua Sanctitate personaliter comparebunt, dictoque Concilio Pisano pure & simpliciter renuntiabunt, illudque abjurabunt, & veniam atque absolutionem à sua Sanctitate humiliter in forma convenienti, & suæ Sanctitati accepta, postulabunt: & ulteriùs dicto Concilio Lateranensi tanquam vero, unico, indubitatóque tam suo, quàm aliorum adhærentium prædictorum nomine, adhærebunt, & se incorporabunt. Quodque si præmissa facta non fuerint, præfatus Rex nullo eorum, qui dicto prætenso Concilio Pisano interfuerunt, aut fuerint, opem, auxilium, aut favorem dabit adversùs sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritatem, quamdiù præfati Sanctissimi D. N. sententias, decreta & censuras contra eos exequi fuerit pro posse, etiam manu forti & armatâ (si opus sit) absque ulla simulatione, vel fraude. Et ulteriùs promiserunt præfati Procuratores, quo suprà nomine, quòd quamprimùm commodè fieri poterit, venient aliqui Prælati & insignes viri nomine totius Ecclesiæ Gallicanæ cum sufficienti mandato, qui dicto Concilio Lateranensi adhærebunt & assistent, quemadmodùm cætera Nationes.

32. Lubeat deinde hîc ex parte repetere, quæ ex ejusdem Lateranensis Concilij à præfato Christianissimo Galliarum Rege pro legitimo habita *Sessione decimâ* superiùs adferebamus, præcipuè cùm dictus Rex ei se in hæc forma solenniter promiserit. Ita igitur se habent sanctionis illius Synodicæ verba: *Nec illud nos movere debet, quòd sanctio ipsa, & in ea contenta, in Basileensi Concilio edita, & ipso Concilio instante, à Bituricensi congregatione recepta & acceptata fuerunt; cùm ea omnia post translationem Basileensis Concilij, per Eugenium quartum, etiam Prædecessorem nostrum factam, à Basileensi Conciliabulo, seu potiùs conventiculo, præsertim post hujusmodi translationem, Concilium ampliùs appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere potuerint: cùm etiam salvo Romanum Pontificem pro tempore existentem, tanquam authoritatem super omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum, plenum jus & potestatem habere, necdum ex sacræ Scripturæ testimoniis, dictis sanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam Prædecessorum nostrorum, sacrorumq; Canonum decretis, sed propriâ etiam eorundem Conciliorum confessione manifestè constet, prout referebamus in præfatis art. nostris præmissa disquis. 4. §. 3. a n. 53. videre est.*

PROBATIO III.

In quâ exhibentur Acta Eugenij IV. adversùs Basileense Concilium, ad ostendendam Papæ suprà Synodo, à suo præcipuo Capite divulsâ, superioritatem.

33. ETenim Eugenium IV. decreta Basileensis Synodi, quibus authoritas Pontificia impugnabatur, contrarijs decretis oppugnâsse, manifestum redditur ex ejusdem Concilij Actis. Nam & Archiepiscopos Colocensem, & Tarentinum misit, qui ab hujusmodi Decretis Concilium prohiberent, cujus egregia ad Patres oratio extat in *App. Concilij*: & per Jacobum Ebrodunensem acta Concilij rescidit, ex *eod. App.* Et fautores Concilij gravissimis pœnis affecit. *Act. Concilij Sess. 9.* Et quæcunque contra Pontificiam authoritatem decreverant, nulla & irrita esse declaravit, quique ea tuerentur, dignitatibus ejecit. *Act. Concilij Sess. 16.* Et denique, ut testatur Cardinalis Turrecremata, qui Concilio affuit *l. 2. de Eccles. c. 100. Nunquam Eugenius adduci potuit, Concilio licèt omnia movente, ut ea confirmaret.*

34. In quem finem intervenit etiam, quæ Joannes Turrecremata *libro 2. de Eccles. cap. 100.* qui & Concilio Basileensi interfuerat, super decretis, quo Synodum Pontifici præferendam contendebant, differuit: *Licèt Basileenses*, inquiens, *cum maximo studio, repetitis vicibus supplicaverint, orâverint, & requisiverint per Oratores suos, ut Dominus Eugenius eorum decreta approbaret, & confirmaret, nunquam tamen talem approbationem, aut confirmationem ab eo habere potuerunt. Et meritò, quia Sedes Apostolica, in quâ Religio Christiana semper immaculata permansit, & permanebit, talia decreta, quæ ab Evangelica veritate, & sanctorum Patrum doctrinâ aliena videbantur, nullo modo ab eo passa fuisset confirmari.*

Et infrà: *Non parum admirandum est, adversarios Basileenses, tantâ caligine mentis involu-*

ſos, & excæcatos malitiâ, ut in materijs fidei definiendis & declarandis, maluerint ſequi homines, ab Eccleſia Dei in Doctrina ſua damnatos; ſicut fuit Marſilius de Padua, Guillelmus Ockam, & aliquorum Fraticellorum opiniones erroneas renovantes; quàm Doctores ſanctos ab Eccleſia approbatos, & alios præſtantiſſimos Doctores antiquos, & reputatiſſimos in ſchola Theologica, quorum doctrina fulget in Eccleſia, ut ſol & luna. Contra quos, ait Auguſtinus, & habetur in *Canone* Non afferamus. 24. q. 1. *Non afferamus ſtateras doloſas, nec appendamus, quod volumus, pro arbitrio noſtro dicentes: hoc grave, hoc leve eſt: ſed afferamus Divinam ſtateram ex Scripturis ſacris, tanquam theſauris Dominicis, & in illa, quid ſit gravius, appendamus.*

35. Quare Gallicanus Clerus meritò expendat, quæ Meldenſis Epiſcopus legationis à Carolo VII. Galliarum Rege deſtinatæ Princeps in ſacro Purpuratorum Senatu diſſeruit; pro. ut videre eſt apud Raynaldum ad annum Chriſti 1541. & Ganguinum in Carolo VII. *Nimio fervore*, inquiens, *reſiſtendi* (Baſileenſes) *ad hanc veſaniam devenerunt, quòd ſuprema poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere, denegant, ſed eam in multitudine, quæ citò in diverſa ſcinditur, collocant, & pulcherrimam Monarchiam, quæ Chriſtianos hucuſque tenuit in unitate fidei, in una profeſſione Religionis Chriſtianæ, in uno ritu Sacramentorum, in una obſervantia mandatorum, in eiſdem ceremonijs divini cultûs, atq; pacem & tranquillitatem aſſeruit, abolere & ſupprimere* contendant, *nobiliſſimam politiam, quæ beatitudinem cœleſtem habet profine, ad Democratiam, vel Ariſtocratiam redigentes, & ulteriùs in malis procedendo, unum ſibi in Capite aſſumpſerunt, qui non eis præfertur, & ſic ſchiſma factum eſt nedum in obedientia Capitis, ſed & in doctrina Evangelij, quod omnibus Chriſticolis eſt abominandum. Et hoc animadvertens præfatus Chriſtianiſſimus Rex Franciæ, vehementi dolore ingemiſcit, & condolens Eccleſiæ, remedia ubique perquirit, ac demùm conſulto Prælatorum, & aliorum multorum ſapientium Regni ſui, videtur ſibi, quòd nullum eſt aptius remedium ad hoc ſchiſma extirpandum, quàm evellere, aut diſperdere duas prædictas extremitates, ad quod faciendum neceſſarium eſt generale Concilium. Porrò Concilium olim Baſileenſe unam extremitatem nimis exacuit, quando veritatem de ſuprema poteſtate in uno extinguere perſentavit. Concilium autem Florentinum hanc veritatem bene quidem lucidavit, ut patet in Decreto Græcorum, ſed pro regulando uſum hujus poteſtatis nihil edidit, nihilq; locutum eſt.*

36. Expendat iterum Clerus Gallicanus, quòd *citato* Raynaldo teſte, idem Meldenſis Epiſcopus in Concilio Florentino Regis Chriſtianiſſimi & Gallorum nomine ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito ſit profeſſus, deteſtando illos, qui eam collocant in Concilio, ſicque Catholicam ſcindunt unitatem.

37. Expendat denique Clerus Gallicanus, qualiter in Concilio Lateranenſi Fridericus Cardinalis S. Severini, Claudius Electus Epiſcopus Maſſilienſis, & Ludovicus Dominus de Soterijs, Legati Regis Chriſtianiſſimi, tuo & Regio nomine coram Notarijs & teſtibus, in litteris patentibus Chriſtianiſſimi Regis manu ſubſcriptis, ejuſdemque ſigillo munitis, purè, liberè, & ſimpliciter ſacroſancto Concilio Lateranenſi tanquam vero, unico, & legitimo adhæſerint, in quo Concilio *Seſſ. 10.* expreſſè definitum eſt, Papam eſſe ſupra Concilium generale.

§. III.

Referuntur ac expenduntur argumenta circa *V. Conſtantienſis Seſſionis* decretorum confirmationem à Martino V. vel conceſſam, vel denegatam.

38. DEcreta Synodi Conſtantienſis *Seſſione V.* de Concilij ſupra Papam (præcipuè ſi extenſio fiat erga certum Pontificem) authoritate non fuiſſe confirmata à Martino V. nec adeò habere vim Oecumenicæ *Conciliaris* ſanctionis, tum *ex antecedenter* dictis, tum ex proximè dicendis, redditur manifeſtum ex concertatione circa hoc punctum interveniente inter Maymbourgum & Emanuelem à Schelſtrate.

Argumentum Maymbourgi.

39. HIc Author *tractatûs ſui hiſtorici cap. 21. & 24. pag. 265.* contendit, Martinum V. bis confirmâſſe *Seſſionis V.* Conſtantienſis decreta, in prætacto *cap. 24. circa initium* ita ſcribens: *Iam oſtendi, quòd Martinus V. bis ſolenniter approbaverit Decreta. Semel quando ſtatuit peti ab illis, qui ab hæreſi convertuntur, num probent ſinè exceptione omne illud, quod probat Concilium, & num condemnent omne illud, quod damnat?* Et rurſus *Seſſione ultimâ, ubi declarat, ſe approbare, & inviolabiliter obſervare velle omnia Decreta, quæ in hoc Concilio edita ſunt circa materiam fidei, &, ſicut ſe exponit novo vocabulo*, Conciliariter.

40. Quæ Author iſte hoc loco objicit de interrogandis ijs, qui ab hæreſi convertuntur, *cap. 21.* probat ex eo articulo: *Vtrùm credant, quod ſacrum Concilium Conſtantienſe, Vniverſalem Eccleſiam repræſentans approbavit, & approbat in favorem fidei, & ad ſalutem animarum, quod hoc eſt ab univerſis Chriſti fidelibus approbandum & tenendum: & quod condemnavit, & condemnat eſſe fidei, vel bonis moribus contrarium, hoc ab eiſdem eſſe tenendum pro condemnato, credendum & aſſerendum.*

Reſponſio.

41. PRæinſinuatus Schelſtrate *ſui tractatûs diſſert. 3. cap. 3. pag. 172.* reponit, diſquirendo, ubinam *loco* per Maymbourgum *citato* habeatur, quod ipſe dixit, ab hæreticis, qui revertuntur ad Religionem Catholicam, petendum eſſe: *Num probent ſinè exceptione omne illud, quod probat Concilium?* Agitur ſupradicto articulo de ſtatutis Concilij in favorem fidei ad ſalutem animarum, adeoque non de omnibus Decretis Concilij, multò minùs de Decretis *Seſſionis V.* quæ ad materiam fidei non ſpectant. Deinde etiamſi ſupponeremus tanquam ad fidem ſpectantia per unam Obedientiam deciſa fuiſſe, quæ de authoritate Conciliorum *Seſſione V.* ſtatuta ſunt, non ſequeretur, illa hoc articulo per Martinum confirmata fuiſſe. Non ſolùm enim dicitur, quæ Concilium *approbavit*, ſed additur *& approbat*, ut conſtaret, non

agi

agi de omnibus Decretis, quocunque tempore editis, ſed de ſolis illis Decretis, quæ poſt trium Obedientiarum unionem, ſive tunc, cùm hoc interrogatorium emanabat, à Concilio approbabantur, qualia non erant Decreta *Seſſionis V.* in ſenſu Baſileenſium, utpote quæ Concilium tunc non probâſſe conſtat.

42. Plura ſunt, quæ pro hujus veritatis elucidatione *ſuperiori capite* adduximus; ſed contemnendum non eſt, quod ex Capitulis Reformationis ad inſtantiam Nationis Germanicæ propoſitis, & ex reſponſo a Martino V. & alijs Nationibus adea dato deſumitur. Cùm enim Natio Germanica fruſtra petiſſet *Decretum irritans in forma*, vidiſſetque Decretum II. *Seſſionis V.* de poteſtate *coactivâ*, non intelligi de unico, vero, & indubitato Pontifice, ſtatutum Concilij de reformanda Eccleſia adimplere nolente, curavit, inter octodecim articulos reformationis à Concilio, una cum futuro Pontifice decidendos, hunc quoque apponi: *Propter quæ, & quomodò Papa poſſit corrigi, & deponi.* Ad quem articulum rectè obſervarunt Cardinales ab Eugenio IV. deputati, dum Gallix Legatis Decretum II. Conſtantienſe *Seſſionis V.* in ſenſu Baſileenſium objicientibus reſponderunt: *Quòd Patres de Conſtantia non videntur habuiſſe illum erroneum ſenſum de poteſtate Conciliorum, quem habuerunt Baſileenſes, & practicaverunt.* Rationem adjungunt: *Quòd cùm omnes Obedientiæ ſimul Conſtantiæ convenirent, decreverunt in Seſſione XXXVI.* (in Manuſcriptis, eſt XL. in editis) *quòd Papa cum Concilio haberet declarare, propter quæ, & quomodò ipſe poſſet corrigi.* Ac ſi dixiſſent Cardinales, ex prædicto articulo de Nationum conſenſu futuri Pontificis judicio reſervato conſtare, quòd poſt trium Obedientiarum unionem Concilium non inhæſerit Decreto II. *ſeſſionis V.* in ſenſu Baſileenſium, ac ſi toties Pontifex corrigi & deponi potuiſſet, quoties Generalis Concilij Decretis obedire contemneret.

43. Manifeſtius conſtat de plurium Nationum ſententiâ ex reſponſo ad prædictum articulum poſt Martini V. electionem dato. Quamvis enim inter edita à Philippo Labbeo ex codice Capranicenſi quindecim Reformationis capita nullum reperiatur, quod huic articulo correſpondet; nullatenus tamen dubitandum eſt, quin inter Reformationis capita reperiri debeat. Cùm enim ad omnes fermè articulos Reformationis reſponſum datum reperiatur in capitibus à Philippo Labbeo editis, cur, quæſo, ad maximi momenti articulum de correctione Pontificia reſponſum omiſſum fuiſſet? An fortè, quòd Martinus V. dignatus non ſit ad articulum Sedis Apoſtolicæ authoritati à Germanis oppoſitum vel verbum reſpondere? Sic tamen eſt, quòd Natione Germanica poſt electionem Martini V. in adviſamentis de Reformatione hactenus ineditis urgente hunc articulum, Martino V. integrum non fuerit, eum ſub ſilentio præterire, ideoque reſponderit: *Non videtur, prout nec viſum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc aliquod ſtatui, vel decerni.* Extat hoc Martini reſponſum in duobus codicibus manuſcriptis antiquis, quorum unus in Bibliotheca Vaticanâ, alter in Palatinâ ſervantur, ut duo variarum Regionum Manuſcripta hâc in re conveniant, & veritati teſtimonium perhibeant. Hæc autem, ſi Richerius vidiſſet, nunquam ex articulo: *Propter quæ, & quomodo Papa poſſit corrigi, & deponi*, argumentum pro ſenſu Patrum de ſuperioritate Concilij deduxiſſet.

Tàm certò autem hoc teſtimonium ſenſui illi adverſatur, ut, cùm *in Diſſertatione Antuerpienſi* id propoſuiſſem D. Maymbourg, in *Tractatu ſuo hiſtorico* illud prætermittere maluerit, quam referendo præjudicium aliquod cauſæ ſuæ afferre. Omiſsâ proinde hâc de re mentione, ad alia confugit, & reſponſum Martini V. quo Seſſione XLV. Concilij Decreta in materia fidei *Conciliariter* facta approbat, urgere voluit. Dicit itaque Martinum V. etiam Decreta *Seſſionis V.* confirmâſſe, dum Seſſione XLV. omnia, & ſingula in materia fidei *Conciliariter* facta, his verbis probavit: *Quòd omnia & ſingula determinata, concluſa, decretata in materia fidei, per præſens ſacrum Generale Concilium Conſtantienſe*, Conciliariter *tenere, & inviolabiliter obſervare volebat & nunquam contravenire quoquo modo, ipſaque ſic* Conciliariter *facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* En verba Martini ex Seſſione XLV. Conſtantienſis Concilij, quibus innititur *ſecundum* argumentum D. Maymbourg ad monſtrandum, quòd ab eodem Pontifice probata, ſeu confirmata fuerint Decreta Conſtantienſis Synodi *Seſſionis IV. & V.* circa authoritatem Conciliorum edita. Verùm nónne videt Author iſte, Martinum V. ibi ſolummodò agere de Decretis ad materiam fidei ſpectantibus, ſeu de articulis Joannis Wicleff, Joannis Hus, Hieronymi de Praga, & Bohemorum, qui in Seſſionibus publicis *Conciliariter* damnati erant tanquam hæretici? Hos enim Martinus V. ſolet pro damnatis habere, ſignificat confirmans, & probans Decreta in materia fidei Conſtantiæ edita, non verò Decreta *Seſſionis IV. & V.* de poteſtate Eccleſiaſtica, quòd illa ſub materia fidei non comprehenderentur, & à Patribus Conſtantienſibus pro articulis fidei edita non fuerint. Et hoc eſt, quod *in Diſſertatione Antuerpienſi* edita non ex inſirmis, aut ſuppoſititijs monimentis, ſed ex Actis ipſius Conſtantienſis Concilij probaveram: in ijs enim *Seſſione V.* refertur, quòd electus Poznanienſis publicaverit Decreta *ſupra dicta per modum Conſtitutionum Synodalium.* Et poſt illorum, aliorumque Decretorum publicationem adjungitur, quòd idem Poznanienſis legerit *quædam adviſamenta in materia fidei, & ſuper materia Joannis Hus detenti per Concilium, & quædam Joanne Wicleff ibidem ſubjuncta.* Appellabam hîc oculos eruditorum, ſicut & iterum appello, ut Acta Conſtantienſis Concilij typis deſcripta pervolvant, mecumque obſervent, ipsâ *Seſſione V.* in qua Decreta publicata ſunt, differentiam factam fuiſſe inter nonnulla, quæ *per modum Conſtitutionum Synodalium* publicata ſunt, ac alia, quæ *ad materiam fidei* ſpectabant, & publicanda dicebantur. Quæ ſub nomine *Conſtitutionum Synodalium* intelligenda erant, dicuntur duo

44.

priora Decreta, de quibus in præsenti agimus. Quæ ad *materiam fidei* spectabant, dicuntur articuli Joannis Wicleff, & Hus. Ex quibus certò constat, quòd ipsum Constantiense Concilium Decreta *Sessionis V.* sub materia fidei non comprehenderit, & consequenter Martinus V. Sessione XLV. probando *omnia & singula in materiâ fidei* Conciliariter *determinata, concluſa, & decreta,* non confirmârit Decreta *Sessionis V.* de potestate Ecclesiastica *per modum Constitutionum Synodalium* duntaxat edita.

45. Possem pluribus rationibus hanc veritatem confirmare, & in quonam constitutiones Synodales à Decretis fidei differant, ostendere, nisi in comperto esset, constitutiones nihil aliud esse, quàm leges, quarum publicatio spectat ad Legislatorem; Decreta verò fidei esse dogmata, quorum decisio pertinet ad Doctorem. Concilium autem *Sessione V.* non publicavit duo priora Decreta per modum dogmatum in materia fidei, sed per modum Constitutionum Synodalium, ut Acta Constantiensis Concilij in terminis affirmant, & ipse Joannes Gerlonius negare non potuit, utpote qui in sermone *pro Viaggio Regis Romanam* coram Patribus Concilij de Decretis illis opinionem suam hoc modo retulit: *Conferibenda*, inquit, *prorsus esse mihi videtur in eminentioribus locis, vel insculpenda per omnes Ecclesias saluberrima hæc definitio, lex, & regula.* Quibus verbis Decreta per modum legum statuta fuisse, Gerlonius ipse agnovisse videtur.

46. Quando igitur Martinus V. Sessione XLV. decla avit, se probare omnia, & singula in materia fidei *Conciliariter* determinata, concluſa, & decreta, non intendit probare Decreta *Sessionis V.* sed omnia, & singula circa articulos Wicleffi, Hus, Hieronymi Pragensis, & Bohemiorum Constantiæ in Sessionibus publicis statuta; imò si rem fundius examinemus, articulum quoque Joannis Parvi de occidendo tyranno Sessione XVII. publicatum confirmavit, utpote quem solùm in Bullâ suâ confirmatoriâ, sicuti postea videbimus, ex Decretis ad fidem pertinentibus omiserat.

47. Cùm enim Legati Regis Poloniæ Sessione XLV. institissent pro damnatione famosi cujusdam libelli Joannis à Falckenberg, quem, teste Martino Cromero Warmiensi Episcopo *lib. 31. de rebus gestis Polonorum*: dictus Joannes *à Cruciferis subornatus, in Vladislaum Regem, & in omne Polonum nomen scripserat, & in quo,* teste Joanne Gerlonio *in Dialogo Apologetico pro Constantiensi Concilio* hactenus inedito, *agebatur de restituenda omnium Polonorum facienda absque lege, vel ordine, ipsis nec auditis, nec defensis*: Martinus V. videns, tumultum inter plures exortum fuisse, quia librum illum Sessione ultimâ *Conciliariter* damnare nolebat, *cùm multi varia dicerent*, & aliqui damnatum à Patribus Joannis Parvi errorum renovandam fore, nisi Pontifex libellum Joannis à Falckenberg censurâ publicâ proscriberet, asserentes, Martinus *respondendo ad prædicta* declaravit, *se omnia & singula in materia fidei per Constantiense Concilium* Conciliariter *tenere, & inviolabiliter observare velle, ipsaque* Conciliariter *facta approbavit & ratificavit*, ut constaret, à se quoque confirmari Decretum Constantiense circa propositionem Joannis Parvi de non occidendo tyranno, quod Decretum, quia Martinus specialiter antea non approbaverat, aliqui ab eo non confirmari, credebant. Et hæc quidem de ijs, quæ Martinus V. Sessione XLV. authoritate Apostolicâ ex Concilij Constantiensis Decretis, in materia fidei editis approbavit, & ratificavit.

Addidit autem idem Pontifex eâdem Sessione XLV. hanc clausulam: *Et non aliter, nec alio modo*, quâ significavit, à se quædam Decreta improbari, de quibus nunc inquirendum est, quænam illa esse possint. Ut autem ingenuè fatear, nullum unquam mihi dubium fuit, quin aliqui Scriptores hîc verè annotaverint, à Martino inprimis hoc loco rejectum fuisse Nationum, & Cardinalium Decretum de damnando in Sessione publica libello Joannis à Falckenberg, utpote quod licèt in materia fidei esset, non tamen *Conciliariter* in Sessione publica confirmatum erat. Non tamen placet, quod post Richerium D. Maymbourg voluit, hanc clausulam solummodò ad rejicien dã damnationem libelli Joannis à Falckenberg per Martinum V. adjectam fuisse. Sicut enim occasione libelli Joañes à Falckenberg prudentissimus ille Pontifex non solùm confirmavit Decretum Constantiense contra articulum Joannis Parvi, quem prædictus libellus renovare videbatur, sed omnia & singula in materia fidei *Conciliariter* facta à se approbari, significavit: ita occasione ejusdem libelli idem Martinus non solùm rejecit statutum à Nationibus & Collegio Cardinalium de damnando in Sessione publica libello Joannis a Falckenberg, sed terminis generalioribus usus est, & alia quædam vel ad materiam fidei non spectantia, vel non *Conciliariter* edita sese reprobare, indicavit. Unde Illustrissimus Apameensis Episcopus Spondanus scribit, Martinum V. non solùm respondisse ad petitionem Legatorum Poloniæ, sed eâ occasione significâsse, quæ Concilij Decreta authoritate Apostolicâ confirmaret, quænam verò reprobanda duceret. Audiendus est Author ille ad annum 1418. ubi agens de petitione Legatorum Regis Poloniæ, & Martini ad eam responsio: *Patamus*, inquit, *prædictorum Nuntiorum petitionem de indulgentia Martini nutu ad Sessionem ultimam reservatam, ut eâ occasione significaret, quæ Concilij decreta ipse authoritate Apostolicâ, ut suprema* probaret, *quæ verò non; at si anteà quidquam de ejusmodi egisset, maximè aliquod, tumultumve in Patribus excitaret, ob ea, quæ antehac decreta fuissent de authoritate Concilij supra Pontificem, & de potestate reformandi Ecclesiam tam in Capite, quàm membris; quæ absolutè, ut sonare videntur, sumpta (de quo dictum est superiùs) nullo modo Martinus agnoscere, aut approbare voluit, utpote contrarias existimatas & praxi antiquioris Ecclesiæ, & collatæ à Christo Domino Petro, ejusque successoribus authoritati ac potestati, ipsâque demum naturæ rei, quâ Caput debet membra regere, non regi à membris.*

Hæc eruditissimus Apameensis in Gallia 49.
Epis-

Epiſcopus, qui manuſcriptos Conſtantienſis Concilij codices Pariſijs in Bibliothecis Chriſtianiſſimi Regis, & ſancti Victoris aſſervatos ſeduló pervolvit, ex quibus indicia aliqua habere potuit de ijs, quæ hoc loco de infirmatis à Martino V. Decretis memoriæ tradidit. Unum autèm præ cæteris obſervandum eſt, quòd Author ille in hiſtoriâ Conſtantienſis Concilij tàntopere à Maymbourg laudatâ notârit, quòd non ſolùm Decretum II. *Seſſionis V.* de authoritate *coactivâ* Conciliorum, ſed & clauſula I. Decreti de reformatione Eccleſiæ Dei in Capite, & in membris, à Martino V. improbata fuerint. Hæc enim mirum in modum conſonant manuſcriptis codicibus à me repertis, quos D. Maymbourg, tanquam vitioſos, aſpernandos eſſe, contendebat.

50. Non ignorabat Martinus V. quantâ animi conſtantiâ Franciſcus Cardinalis Zabarella ſeſe oppoſuerat articulo, quo Conſtantienſi Concilio tribuebatur authoritas reformandi Eccleſiam in Capite & in membris. Memoriâ retinebat, quàm graviter plerique Cardinales cum Regis Galliæ Oratoribus contra Decreta *V. Seſſionis* proteſtati erant. Optimè noverat, quot contentiones poſt trium Obedientiarum unionem in Concilio excitatæ fuerant, ne fieret reformatio Eccleſiæ ante electionem unius, veri, & indubitati Pontificis. Oculatus teſtis extiterat jurgiorum, rixarum, & periculorum, quæ Cardinales ſubierant, ut materiam reformationis futuri Pontificis judicio reſervarent. Oblitus non erat reſponſi, quod Nationi Germanicæ, petenti Decretum irritans per modum cautionis de fiendâ per Pontificem reformatione, datum fuerat, *quòd Papa electus ligari non poteſt.* Præſens fuerat, quando Concilium authoritate *coactivâ* abſtinuerat in Decretis ſuis, legitimum Pontificem ſpectantibus. Non multum temporis tranſiverat, quo ante Seſſionem XLIII. ad articulum ſecundum *De reformationibus Sedis Apoſtolicæ*, & articulum octavum *De officijs Cancellariæ, ac Pœnitentiariæ* reformandis, ne verbum quidem Nationibus, & Patribus Concilij reſponderat, quia ad ipſos reformationem in Capite, ſeu Curia Romana ſpectare non credebat. Mente tenebat datum eodem tempore à ſe, & pluribus Nationibus reſponſum ad articulum Germanorum: *Propter quæ, & quomodò Papa poſſit corrigi, & deponi.* Quòd nimirum nihil ea de re, quia novitatem ſapiebat, ſtatui deberet. Et ne quiſquam ſequentibus temporibus ex Decretis *Seſſionis V.* probandum ſuſciperet, legitimum Pontificem corrigi, vel deponi poſſe, Seſſione XLV. ex petitione Legatorum Regis Poloniæ occaſionem cœpit, ut obſervat Spondanus, exponendi mentem ſuam de eorum invaliditate, dixitque, ſe authoritate Pontificiâ tunc non probare, quæ aliter, quam in materia fidei *Conciliariter* acta erant, ut indicaret, Decretum I. *Seſſionis V.* de reformatione, & Decretum II. de poteſtate *coactivâ* tanquam aliter, & alio modo facta, à ſe neque probari, neque in authoritatem recipi.

CONCLUSIO.

EO ipſo, quòd Martinus V. non tantùm non confirmârit, ſed, uti *ſequenti Corollario* dicetur, reprobârit Conſtantienſe de Concilij ſuper Papam certum ſuperioritate decretum, nequit hoc dici Oecumenicum, neque habet aliquid roboris *authoritativè* obſtringentis, ſed cenſeri potiùs debet inter reprobata dogmata. 51.

EXplicatur. Supponamus ex phyſicis principijs, quòd in homine duplex conſiſteret forma ſubſtantialis, una corporeitatis dicta, altera anima rationalis. Ex forma equidem corporeitatis denominaretur corpus organizatum, necdum tamen *formaliter* humanum, ſed *materialiter* duntaxat, quod ex unione formæ rationalis conſtituendum eſſet ſub ratione hominis, ſeu corporis quà *formaliter* humani. Sic adeó Eccleſia dupliciter conſiderari poteſt, vel quà corpus hierarchicum in Synodo aliqua Generali abſque Capite repræſentatum, vel quà corpus animatum formâ authoritatis Oecumenicæ, Vicarium Chriſti characterem ſolius Papæ proprium præferentis. In priori ſtatu nequit adhuc Concilium *formaliter*, ſed *materialiter* duntaxat & *diſpoſitivè* dici Oecumenicum, nec adeó ejus decreta habent vim authoritatis Oecumenicæ. Quare ad hanc obtinendam, opus fuiſſe authorizativâ Papæ confirmatione, ceu formâ Synodi in Eſſe Oecumenicæ *eſſentialiter* conſtitutivâ, liquet *ex antecedentibus*, patebitque inſuper *ex ſequenti* probatione.

PROBATIO.

In qua oſtenditur, ut Concilij *acephali* decretum obtineat eam firmitatem, quæ ſacris dogmatibus advenit ex Eccleſia, ceu columnâ & firmamento veritatis, oportere, eidem accedere authorizativam Papæ approbationem.

DUm enim Spiritus ſanctus per os Apoſtoli *1. Timoth. 3.* Eccleſiam vocat columnam & firmamentum veritatis, num dicere fas eſt, hoc de Eccleſiâ hierarchicâ ſolùm *incompletè* ac *imperfectè* ſumptâ intelligendum eſſe? Conſtat autem ex fidei principijs, hierarchicum Eccleſiæ ſtatum *ſubſtantialiter* componi ex Capite & Corpore hierarchico, Eccleſiaſticos Præſules complectente. Num igitur illi Corpori *acephalo*, cum excluſione Summi Pontificis, attribuere fas eſt, illam præeminentiam Eccleſiæ appropriâtam, quòd ſit columna & firmamentum veritatis? Hoc prædicatum nulli alteri ſubjecto eſt attribuendum, quàm illi, quod textu illo Apoſtolico habetur expreſſum, nempe Eccleſiæ. Quia igitur Eccleſia, ſecundùm quod eſt Hierarchia in terris Divinitus inſtituta, *ſubſtantialiter* dicit Corpus hierarchicum, quà unitum Capiti Supremo Pontifici, nequit illud prædicatum, quòd ſit 52.

colum-

columna & firmamentum veritatis, attribui *acephalico* Eccleſiæ Corpori hierarchico, nequeadeò decretum emanans à tali hierarchico Corpore *acephalico* ullatenus dici poteſt Oecumenicum, ac munitum infallibilitatis charactere. Quandoquidem ergo Summus Pontifex Martinus V. Conſtantienſis *V. Seſſioni* decretis non ſolùm non acceſſerit, per authorizativam eorundem confirmationem, ſed hæc, uti *ſequenti Corollario* oſtendetur, *implicitè* ſaltem, ac *virtualiter* reprobârit, ideo prorſus dicendum, ea Conſtantienſia decreta nullius eſſe roboris ac valoris.

§. IV.

Corollarium præſentis VIII. Diſquiſitionis.

Inquo oſtenditur, Martinum V. confirmando decreta Conſtantienſia, & declarando, quòd à Romano Pontifice appellare non liceat, *poſitivè* propugnâſſe ſuperioritatem Pontificiam.

53. EManuel Schelſtrate *præced. cap. 3.* oſtenderat, quòd Martinus *V.* nunquam in auctoritatem recipere voluerit decreta Conſtantienſia *V. Seſſionis*, quâ intellecta de ſuperioritate Concilij, ſed potiùs ea rejecerit, & quoties mentio de ijs facta eſt, ea à ſeſe improbari, ſignificaverit: nunc videndum eſt, an authoritatem ſuam ſupra Concilium aliquo expreſſo teſtimonio comprobatam eſſe, voluerit? In Diſſertatione ſua Antuerpienſi *cap. 3. circa finem* paucis verbis indicaverat Schelſtrate, Martinum V. bis oſtendiſſe, ſupremum ſibi in rebus fidei judicium competere. *Primò*, dum à Concilio Conſtantienſi in publicis Seſſionibus Decreta confirmatione ſuâ indigere, monſtravit. *Secundò*, dum in Conſiſtorio publico de non appellando à ſupremo Judice Romano Pontifice, Jeſu Chriſti in terris Vicario, conſtitutionem edidit. Cùm autem D. Maymbourg aliqua hiſce objicere voluerit, & quædam monumenta huc ſpectantia, & nondum edita, totique Orbi Catholico hoc noſtro tempore ignota ad manus meas pervenerint, rem eruditis gratiſſimam me facturum exiſtimavi, ſi de ſingulis fuſiùs agerem, & quàm clarè Martinus V. authoritatem ſupra Concilia exercuerit, exponerem.

54. Ut autem à confirmatione Martini V. incipiam, cùm ex ea validiſſimum argumentum deſumi poſſit pro ſuperioritate Pontificiâ, id ipſum debilitare conatus eſt D. Maymbourg *cap. 24.* aſſerens. *Quòd nunquam antiqua Eccleſia cognoverit aliam approbationem, aut confirmationem Conciliorum à Romanis Pontificibus factam, quàm conſenſum ipſorum, quem illi æquè ac alij (nimirum Epiſcopi) dare tenebantur.* Dicit, ſed alibi monſtrâſſe, *cap. nimirum 17. ejuſdem Tractatûs hiſtorici*, ubi S. Sylveſtri, Leonis Magni, & Martini I. verba adducit, ut probet, confirmationem nihil aliud eſſe, quàm ſubſcriptionem, aut ſuffragium à Romano Epiſcopo æquè, ac alijs Epiſcopis præbendum, ita ut in Martini V. poteſtate ſitum non fuerit, Decretis Conſtantienſibus aſſenſum, ſeu ſuffragium ſuum denegare. Aliud quid addit Richerius *in hiſtoria Conciliorum Generalium lib. 2. cap. 4. §. 26.* ex Bulla Martini V. contra errores Joannis Wicleff. *Quæ*, inquit, *decimum tertium monimentum præxeos authoritatis Concilij ſupra Papam nobis exhibet, quoniam Martinus omnia & ſingula de Concilij conſenſu & approbatione gerit.*

Loquitur Richerius de Bulla Martini V. 55.
quæ incipit: *Inter cunctas Paſtoralis officij ſollicitudines*, quam Baſileenſes in ſua compilatione Actis Conſtantienſibus ſubjecerunt, & reliqui ſubinde Conciliorum Collectores eodem modo poſt Seſſionem XLV. ediderunt; unde plurimorum, & communis error irrepſit, quòd hæc ſit Bulla confirmatoria Martini V. de articulis Joannis Hus, & Hieronymi de Praga à Concilio Conſtantienſi damnatis. Verùm cùm ſeduló hanc Martini Bullam pervolviſſem, eamque pro hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus à Martino V. ſacro approbante Concilio, editam fuiſſe, notâſſem, centui, Bullam illam confirmatoriam non eſſe, nec poſt Acta Seſſionis XLV. edi debuiſſe. Extat Bulla illa non ſolùm *omnibus Inquiſitoribus inſcripta*, ut eam exhibet Philippus Labbeus in ſua collectione, ſed & alijs particularibus; ut habet *Tomus VIII. Diverſorum Martini V.* qui in Archivo Apoſtolico aſſervatur, in quo eadem illa Bulla reperitur cùm hoc titulo & ſubnotatione: *Martinus. &c. Venerabilibus Fratribus Salzeburgenſi, Gneznenſi, & Pragenſi Archiepiſcopis, ac Olomucenſi, Luthomuslenſi, Bambergenſi, Miſnenſi, Patavienſi, Wratiſlavienſi, Ratiſponenſi, Cracovienſi, Poznanienſi, & Nitricenſi Epiſcopis, nec non dilectis filijs electis, ac Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, per Salzeburgenſem, Gneznenſem, Pragenſem, Olomucenſem, Luthomuslenſem, Bambergenſem, Miſnenſem, Patavienſem, Wratislavienſem, Ratiſponenſem, Cracovienſem, Poznanienſem, & Nitricenſem Civitates & Diœceſes, & alibi ubilibet conſtitutis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem, &c. Inter cunctas Paſtoralis curæ ſollicitudines, quibus, &c. Datum Conſtantiæ octavo Kal. Martij anno primo.* Reperitur quoque ibidem cum ſequenti inſcriptione: *Martinus &c. Venerabilibus Fratribus Cantuarienſi, Eboracenſi Archiepiſcopis, ac Londonienſi, Roffenſi, Ciceſtrenſi, Wintonienſi, Oxonienſi, Lincolnienſi, Bathonienſi, Wellenſi, Saleſberienſi, Wyngermenſi, Herfordenſi, Conventienſi, Licheſeldenſi, Norwicenſi, Clienſi, Menevenſi, Aſſavenſi, Landavenſi, Bavigorenſi, Dunelmenſi, Carleolenſi, & Candidetaſe Epiſcopis, nec non dilectis filijs Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis per Cantuarienſem, & Eboracenſem provincias, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem, &c. Inter cunctas Paſtoralis curæ ſollicitudines, &c. Datum Conſtantiæ octavo Kal. Martij anno primo.*

Ex varijs hujus Bullæ titulis conſtat *in-* 56.
primis, eam factam fuiſſe pro Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Polonia, Anglia, aliſque locis, ubi Wicleffi, & Hus, ac Hieronymi

Digitized by Google

mi Pragenſis hæreſes tanquam venena ſerpebant: ut mirum non ſit, quòd Bulla, cùm executoria eſſet, *ſacro approbante Concilio*, à Martino V. edita dicatur. Conſtat *ſecundò*, editam fuiſſe non poſt finem Concilij, ut communiter ex eo creditur, quòd poſt Seſſionem XLV. legatur, ſed 8. Kal. Martij, anno Pontificatûs Martini primo, dum Concilium nondum Seſſionem XLIII. celebrârat, ut inter Seſſionem XLII. quæ 28. Decembris anno 1417. & Seſſionem XLIII. 21. Martij anno 1418. celebratæ ſunt, collocanda ſit: 8. enim Kalendæ Martij, quæ in diem 22. Februarij incidunt, inter utrumque diem, quibus Seſſiones XLII. & XLIII. habitæ fuerunt, mediæ ſunt.

57. Cùm autem ex hac obſervatione manifeſtum fiat, Bullam Martini V. confirmatoriam in Actis deſiderari, opportunè omninò accidit, quòd pervolvens proximis hiſce diebus Regeſtum Variorum Martini, aliud quærendo, aliud repererim. Incidi namque præter ſpem omnem in Bullam Martini longè à ſuperiori diverſam, utpote quæ incipit: *Martinus &c. Ad perpetuam rei memoriam. In eminentis Apoſtolicæ dignitatis ſpeculâ ſupernì diſpoſitione conſilij conſtituti, inter ſollicitudines alias innumerabiles noſtris humeris incumbentes, aſſiduâ curâ revolvimus, & in votis noſtris gerimus deſiderantes, ut fides Catholica, quæ Chriſtianæ Religionis firmiſſimum eſt fundamentum, noſtris proſperetur temporibus. ac à contagioſis hæreticorum dogmatibus, quibus illam quaſi tenebroſi fumi caligine obfuſcare ſatagunt, conſervetur, hæreticáque pravitas de finibus fidelium extirpetur. &c.* Præthittit in illâ Bullâ Martinus V. quæ contrà errores Ioannis Wicleff, & Hus, ac Hieronymi de Praga à Ioanne XXIII. in Concilio Romano anno Pontificatûs ejus tertio decreta fuerant, duasque conſtitutiones ejuſdem Ioannis, quarum una à Labbeo edita eſt *Tomo XI. Conciliorum*, altera hucuſque lucem non vidit, exhibet: deindeſtatuta Conſtantienſis Concilij circa propoſitiones Wicleffi & Hus, nec non errorem Bohemorum de communione ſub duplici ſpecie de verbo ad verbum inſerit: *Nos igitur declarationes, decreta, diffinitiones, reprobationes, mandata, inhibitiones, ſtatuta, nec non & condemnationes, & ſententias ſuprà ſcripta rata habentes, & grata, illáque authoritate Apoſtolicâ ex certâ ſcientiâ tenore præſentium confirmantes, & præſentis ſcripti patrocinio communientes, ſupplentes quoque omnes defectus, ſi qui forſan, propter ſolemnitates Iuris in procedendo non ſervatas, intervenerint in eisdem, volumus etiam, & eadem authoritate decernimus, quòd declarationes, diffinitiones, reprobationes, mandata, inhibitiones, ſtatuta, nec non condemnationes, & ſententiæ, præinſerta plenam vim, plenúmque robur, & vigorem per omnia habeant, & ad ea ubilibet probanda hæ noſtræ litteræ plenè ſufficiant, quandocunque eas ſive in judicio, ſive alibi exhiberi contigerit, vel oſtendi. Nulli ergo. &c. Noſtræ approbationis, ratificationis, communitionis, ſuppletionis, voluntatis, & inſtitutionis infringere, &c. Si quis, &c. Datum Conſtantiæ 8. Kal. Martij, anno primo.*

58. Atque hæc eſt Bulla Martini V. confirmatoria, quæ hactenus typis deſcriptà non fuit, omnéſque noſtri ſæculi peritos in hunc uſque diem latuit, ex quâ non ſolùm refutantur, quæ Richerius objecit, ſed quæ & ipſe D. Maymbourg *ſuperiùs* de confirmatione Pontificiâ ſcripſit. Ut enim à Richerio incipiam, edita eſt hæc Bulla à Martino V. octavo Kal. Martij, dum litteràs executoriales ad Inquiſitores hæreticæ pravitatis *ſuprà* memoratas eodem die tranſmitteret. Edidit autem Martinus hanc Bullàm nomine proprio, nulla Concilij mentione factâ, quòd per illam Romani, & Conſtantienſis Conciliorum contra hæreticos ſtatuta authoritate Apoſtolicâ confirmare, adeò, ut ex vera Bullâ confirmatoriâ non habeatur monumentum præxeos authoritatis Concilij ſupra Papam, ſed potiùs contrarium, authoritatis nimirum Pontificiæ ſuprà Concilium: ad Superiorem enim ſpectat *approbare, ratificare, confirmare, communire Decreta, & ſupplere defectus* inferiorum, prout Martinus V. hâc Bullâ ſe de Decretis Patrum Conſtantienſium facere, in terminis aſſerit. Et hinc quoque patet, quid dicendum ſit de obſervatione D. Maymbourg, quâ confirmationem Pontificiam cæterorum Epiſcoporum ſubſcriptionibus æquiparare non dubitavit, & huic antiquorum traditionem conſonam eſſe, aſſerere auſus fui.

Quàm injuriosa namque ſit Sedi Apoſtolicæ authoritatis ejus interpretatio; quàm aliena à mente Eccleſiæ hæc ſupremæ Pontificiæ confirmationis enervatio; non ex uno, ſed ex pluribus antiquitatis monumentis, quæ ab ipſo D. Maymbourg adferuntur, probari poſſent. Non ſic enim judicârunt Epiſcopi Concilij Arelatenſis *primi*, quando ſtatutum de uno Paſchatis die ubique terrarum obſervando ad Sylveſtrum I. Romanum Pontificem retulerunt, ut judicio ipſius probatum *per majores Romani Imperij Diœceſes* publicaretur. Non ſic tenuerunt ſexcenti triginta Orientales Epiſcopi Chalcedone congregati, quando *Canonem 28.* de ſecundo honoris gradu Sedi Conſtantinopolitanæ tribuendo ad Leonem I. retulêrunt, ut illum authoritate Apoſtolicâ probaret, & tanquam *Caput membrorum ſtatuta* confirmaret, ac roboraret. Neque ſic de authoritate ſua judicavit Leo, & re, & nomine Magnus, dum ſolus *Canoni 28.* Chalcedonenſi obſtitit, eumque, quia authoritate Apoſtolicâ ſtatutus non fuerat, rejecit, & nullius roboris eſſe, monſtravit. Hæc erat de authoritate Sedis Apoſtolicæ circa Synodicorum Decretorum confirmationem traditio venerandæ Antiquitatis, hæc conſtans & indubitata ſententia religioſæ poſteritatis. 59.

Ut enim omittam ſacroſanctum Tridentinum Concilium, quod *Antiquorum veſtigiis* inſiſtens, Acta ſua ad Romanum Pontificem tanquam ſupremum Eccleſiæ Iudicem retulit, ad ipſum Conſtantienſe Concilium accedo, quod poſt trium Obedientiarum unionem ſignificavit, Romanum Pontificem adſtringi non potuiſſe Decretis in materia fidei à ſe editis, niſi poſtquàm illa ſuprema ſuæ Sedis au- 60.

thoritate approbâsset. Cùm enim Patres Constantienses *Sessione XL.* ederent professionem fidei, quam Romani Pontifices, juxta antiquam consuetudinem, ante coronationem emitterent, inter omnia Concilia Generalia, quæ Decreta in materia fidei per totam Ecclesiam recepta ediderant, unum Constantiense omiserunt, cùm tamen plura de fide, quàm ullum aliud Concilium statuisset: quâ re Patres Constantienses innuere voluerunt, se futurum Pontificem astringere non potuisse ad Decreta fidei in Concilio statuta, nisi Sedis Apostolicæ judicio fuissent priùs confirmata. Ne autem quisquàm de Decretis Constantiensibus in materia fidei editis dubitaret, electos à tribus Obedientijs in Summum Pontificem Martinus V. voluit post Sessionem XLII. Decreta fidei authoritate suâ Apostolicâ comprobare; prout fecit Bullâ confirmatoriâ *superiùs* memoratâ. Ita, inquit, *authoritate Apostolicâ ex certâ scientiâ præsentium tenore confirmantes, & præsentis scripti patrocinio communientes, supplentes quoque omnes defectus, si qui forsan propter solemnitates Iuris in procedendo non servatas, intervenerint in eisdem.* Et postquàm Martinus solâ authoritate Pontificiâ hoc modo Decreta Constantiensia in materia fidei probaverat, tunc nomine suo, consentiente Concilio, Decreta à Concilio edita, & à se probata ad cunctos hæreticæ pravitatis Inquisitores transmisit, ut juxta illorum tenorem, contra Wicleffitas, & Hussitas agerent: quod nihil planè contra superioritatem Pontificiam facit.

61. Ne autem illum omninò dubium reflet de mente Martini V. circa authoritatem Pontificis supra Concilium, adjungenda sunt, quæ occasione Polonorum in Consistorio publico de non appellando à Sedis Apostolicæ judicio, statuit. Utitur res tota à sua origine repetatur, cùm Concilium Sessione XIII. elegisset Commissarios tam ex Collegio Cardinalium, quàm ex Nationibus *ad audiendum & examinandum causas hæresum, & errorum in fide Catholica, & moribus, undecumque habuissent, & haberent originem*; accidit, quòd Regis Poloniæ Legatus Nicolaus Gnesnensis Archiepiscopus acceptum à Doctoribus, & Studiosis Parisiensibus libellum famosum, *quem Ioannes à Falckenberg in Wladislaum Regem, & in omne Polonum nomen conscripserat*, ad deputatos Judices detulerit, Authorem in terrum carcerem includi fecerit, & à Iudicibus Constantiensis Concilij libellum cum omni debita solennitate, & maturitate damnari curaverit. Antequàm itaque Martinus V. in Pontificem eligeretur, singulæ Nationes, & sacrum Cardinalium Collegium seorsim concluserant, ordinaverantque, quòd dictus libellus, tanquam hæreticus in Sessione publica per sacrosanctum Concilium Constantiense publicè damnaretur, seu damnatus nuntiaretur, unde post electionem Martini V. aliquoties institerunt pro publica illius libelli condemnatione. Ubi autem viderunt, à Martino V. 8. Kal. Martij, seu die 22. Februarij anno 1418. hæreses Ioannis Wicleff, & Ioannis Hus, ac Bohemorum de communione sub duplici specie proscriptas, ac de ijdem taxat ad Episcopos Poloniæ, aliosque hæreticæ pravitatis Inquisitores litteras datas fuisse, verisimile est, eos nondum quidem appellâsse, sed de appellando ad futurum Concilium cum pluribus locutos fuisse, idque ad Martini V. aures pervenisse. Hâc autem occasione idem Pontifex Decretum edidit de non appellando à Romano Pontifice, de quo audiendus est Ioannis Gersonius *in Dialogo Apologetico pro Constantiensi Concilio*, qui appellationem Polonorum meminit, quasi jam interjecta fuisset: *Pro parte Dominorum Polonorum interjecta est tandem appellatio ad futurum Concilium. Cui appellationi cùm respondendum esset, lata est, ut dicitur, in Consistorio Generali & publico, quod ultimò Constantiæ celebratum est, minuta quædam sub forma Bullæ,... continebâtque, in nullo casu licere, appellationem à Papa facere, nec ejus judicium in causa fidei declinare.* Quæ hìc affert Ioannes Gersonius ex aliorum relatione in Tractatu suo: *Quomodò, & an liceat à Summo Pontifice appellare, seu ejus judicium declinare?* tanquam rem sibi compertam, & indubitatam exhibet. *Absolutè* enim affirmat, quòd Martinus V. in suâ constitutione: *Ad perpetuam rei memoriam*, factâ, & promulgatâ in Consistorio generali celebrato Constantiæ 6. Idûs Martij, Pontificatûs sui anno primo decreverit: *Nulli fas est, à supremo Iudice, videlicet Apostolicâ Sede, seu Romano Pontifice Iesu Christi Vicario in terris appellare, aut illius judicium in causis fidei (quæ tanquam majores ad ipsum, & Sedem Apostolicam deferendæ sunt) declinare.*

62. Testatur Joannes Gersonius in eodem illo tractatu, Decretum hoc occasione Polonorum editum fuisse, & ipse D. Maymbourg *cap. 24.* illud occasione Appellationis ab ijsdem Oratoribus interpositæ, prodijsse affirmat, ut Martinus V. neque clariùs, neque expressiùs mentem suam de Sedis Apostolicæ supra Concilium authoritate exponere potuerit: id quod adeò manifestum sit ex verbis Martini V. à Gersonio allatis, ut hìc Authori nostro aqua hæserit, & cùm ad pleraque à me allata respondere conatus fuerit, ad Decretum illud se nihil habere, quod opponeret, re ipsâ significarit. Quamvis enim Auctor nollet fingat, facilem esse responsionem, dicatque: *Facillimè responderi potest, dicendo id, quod centies responsum est; & cui contradici nequit, quòd hæc, & similia verba intelligi debeant de omnibus Ecclesijs particulariter sumptis, de omnibus Episcopis, Archiepiscopis, Metropolitanis, Primatibus, Patriarchis, à quorum judicio ad Romanum Pontificem appellare licet, ita, ut nemini appellare permissum sit ad judicium alicujus ex ipsis à sententia Romani Pontificis, qui ipsorum superior est, non quidem, quando adunati sunt in Concilio, Universalem Ecclesiam repræsentante, sed quando particulariter sumuntur.* Hæc tamen responsio adeò infirma est, ut Lector nonnisi oculis indigeat, ad falsitatem illius ex Actis Concilij detegendam. Non enim agebatur à Legatis Poloniæ de Episcopis particulatim sumptis, sed in Concilio adunatis. Appellare volebant non ad Patriarchas, Primates, Metropolitanos, & Episcopos totu urbe dispersos, sed in Concilio Universali

ſali congregatos. Cùm autem horum occaſione editum fuerit à Martino V. Decretum de non appellando à Romani Pontificis judicio, ut ipſe D. Maymbourg fatetur, quâ ratione negare poteſt, ſupradicto Martini Decreto prohibitam fuiſſe appellationem ad Generale Concilium?

63. Verba illius Pontificis nimis manifeſta ſunt, quàm ut in dubium revocari poſſint: *Nulli fas eſt, à ſupremo judice, videlicet Apoſtolicæ Sede, ſeu Romano Pontifice Jeſu Chriſti Vicario in terris appellare.* Appellationem à Romano Pontifice interdicit Martinus V. & rationem quoque adjungit, quòd nimirum Pontifex ſit Jeſu Chriſti in terris Vicarius, adeoque Divinitus ovili Eccleſiæ præpoſitus, & *ſupremus*, ut vocat ibidem, *Judex* conſtitutus. Hæc ſunt verba, quibus clariora deſiderari non poſſunt, & quæ adeò Joannis Gerſonij ſcriptis adverſa ſunt, ut erroris ea convicerint, ac Authorem in interpretandis *Seſſionis V.* Decretis longè à Martini V. mente hucuſque alienum fuiſſe, monſtrârint. Neque id latuit Gerſonium, qui Tractatum: *Quomodò, & an liceat à Summo Pontifice appellare?* contra Martini conſtitutionem edidit, & Decretum illud Pontificium ex adverſo cum Synodalibus conſtitutionibus anno 1415. ſexto Aprilis Conſtantiæ editis pugnare, totis viribus probare contendit.

64. Cùm autem Synodales conſtitutiones illæ, ſint ipſa duo priora Decreta *Seſſ. V.* de poteſtate Eccleſiaſtica ſinè communi deliberatione, contra proteſtantibus Cardinalibus, & Regis Galliæ Oratoribus, edita, & Joannes Gerſonius ea de ſuperioritate Concilij intellecta, per Martini V. conſtitutionem infirmata fuiſſe, clariùs probaverit, quàm ut ipſe D. Maymbourg id pertinaciter negare auſus ſit, adjungit Author iſte: *Quòd ſi D. Schelſtrate, his non obſtantibus, velit, quòd Martinus V. hâc conſtitutione condemnet, & abſolutè prohibeat omnem appellationem ad Univerſale Concilium, reſpondebitur ipſi ſinè ullâ difficultate, quòd etiamſi ita eſſet, conſtitutio illa nullam vim ſortiretur, quia facta non fuit Conciliariter, neque ſacro approbante Concilio, neque cum conſenſu Eccleſiæ, quæ nunquam voluit, in omni caſu prohibitam eſſe appellationem à Papa ad Concilium.* Verùm quàm vanum ſit hoc effugium, vel me tacente, quiſque facilè percipiet. *Conſtitutio illa*, inquit D. Maymbourg, *facta non eſt Conciliariter, neque ſacro approbante Concilio.* Sed quid inde? Sequiturne ex eo, conſtitutionem illam à Martino V. factam non fuiſſe, vel Decreta *Seſſionis V.* ab eo non fuiſſe reprobata? Conſtitutio in Conſiſtorio publico die 2. Martij anno 1418. præſentibus Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, à Martino V. Conſtantiæ edita fuit, cùm omnes Patres in eadem Civitate aderant, qui in nulla ex ſequentibus Seſſionibus ſe Martini Decreto oppoſuerunt, quin potiùs illud ipſum Actis *Seſſionis XLV.* inſeri paſſi ſunt. Cùm enim *Seſſione XLV.* finis imponendus eſſet Concilio, & Oratores vidiſſent, nihil circa damnationem libri Joannis à Falckenberg ibidem publicandum fore, *rem novam Legati Regis auſi ſunt*, inquit Martinus Cromerus Warmienſis Epiſcopus *lib. 18. de geſtis Polonorum, ad futurum Concilium, quod in decimum annum indicetur, provocârunt.* Agunt de hâc appellatione Acta Concilij tam edita, quàm inedita, omnium autem fuſiſſimè Protonotarij Conſtantienſis Concilij in compilatione à ſe factâ, in qua referunt, quòd, cùm *nonnulli multum dicerent, & tumultum facerent*, Martinus V. impoſito omnibus ſilentio, dixerit *reſpondendo ad prædicta, quòd omnia, & ſingula Decreta Conſtantienſis Concilij approbabat, & ratificabat, quæ in materia fidei* Conciliariter *ſtatuta erant, non autem aliter, neq; alio modo.* Quo reſponſo prudentiſſimus ille Pontifex, ut oſtendimus *ſuprà*, ſignificabat, quænam Decreta confirmabat, quæ authoritate Apoſtolicâ probare nolebat. Ac de Decreto inprimis contra propoſitionem Joannis Parvi Conſtantiæ edito, quod Martinus in Bullâ ſuâ confirmatoriâ omiſerat, & contra quod Joannes à Falckenberg in famoſo ſuo libello aperte ſentire viſus erat, ſatis, ſuperque oſtendit, illud ipſum à ſe probari, ac confirmari, quia *Conciliariter* in materia fidei concluſum, determinatum, & ſtatutum erat. De ipſo autem libello non ſolùm hâc crudeliſſimâ hæreſi, ſed multis quoque alijs erroribus referto, ob quos ſacrum Cardinalium Collegium, & omnes Nationes illum damnârant, & in Seſſione publicâ damnandum ſtatuerant, clarè oſtendit, ſeſe Decretum Nationum, & Collegij Cardinalium noluiſſe in authoritatem admittere. Unde cùm Paulus Voladimiri unus ex Oratoribus Polonis vellet proſequi appellationem, eamque ex quadam cedula legere cœpiſſet, *ſunt ipſi* per D. Auguſtinum de Lance Fiſcalem & Advocatum Conſiſtorialem *de mandato Domini noſtri Papæ, ut idem Auguſtinus aſſeruit, ibidem coram eodem Domino noſtro ſtanti impoſitum ſilentium ſub pœna excommunicationis, quæ quidem ſilentio impoſito, idem Paulus tacuit &c.* Hæc ipſius Conſtantienſis Concilij Protonotarij in Actis publicis, ex quibus *inprimis* patet, Martinum V. ſe ſuperiorem oſtendiſſe Collegio Cardinalium, & cunctis Nationibus, ſanctum Conſtantienſe Concilium integrantibus. *Secundò* patet, ſe ſuperiorem feciſſe Patribus non ſolùm *ſeorſim*, ſive *Nationaliter*, & extra Seſſionem publicam, ſed etiam ſimul, ſive in Seſſione *Conciliariter* ſtatuentibus: Martinus enim appellationem à Sedis Apoſtolicæ judicio ad Concilium Univerſale prohibens, ne quidem judicio conciliari ſe ſubjectum oſtendit, quinimò, teſte Gerſonio, Romanum Pontificem pro ſupremo in matetijs fidei judice, à quo ad Concilium Univerſale appellare non licet, palàm aſſeruit. Unde *Seſſione XLV.* Polonis appellationem à judicio ſuo ad futurum Concilium interponere volentibus non ſolùm obſtitit, ſed quod caput eſt, in ipſo Conſtantienſi Concilio, in Seſſione publica, coram ſacro Cardinalium Collegio, & cunctis Nationibus appellationem Polonorum reprobavit, & ſilentium ipſis ſub pœna excommunicationis impoſuit, & prætermiſſâ damnatione libelli Joannis à Falckenberg, finem Conſtantienſi Concilio, quod poſt trium Obedientiarum unionem univerſale evaſerat, impoſuit.

65. Quòd itaque Martinus V. à tribus Obedientijs in legitimum Pontificem electus, nunquam approbârit Decreta *Sess. V.* de superioritate Concilij intellecta, sed ea illo sensu improbârit, ac infirmârit, colligitur ex Actis & Gestis Concilij, quorum fidem in dubium revocare non licet, & probatur ex Scriptore coætaneo Ioanne Gersone, cujus testimonium Ecclesiæ Gallicanæ suspectum esse nequit. Ex hoc enim Authore toties à D. Maymbourg laudato, toties Sedis Apostolicæ authoritati opposito, constat, quòd Martinus V. declarans, illicitum esse à Sedis Apostolicæ judicio appellare, improbârit Decreta *Sess. V.* de superioritate Concilij intellecta. Probat id Gersonius in Tractatu, *An, & quomodò appellare liceat?* ubi Decretum Martini *de non appellando*, hanc ob causam totis viribus impugnat. Cæterùm non Concilij, sed Sedis Apostolicæ authoritas suprema est in terris, utpote ad quam etiam à Concilijs appellare, teste Gelasio I. semper permissum fuit, & à quâ ne quidem ad Concilium, teste Martino V. appellare unquam licebit. Romanus igitur Pontifex tanquam supremus Ecclesiæ Iudex potestatem habet, supra quam in terris Christus Dominus nullam aliam constituit. Hæc Martini V. mens est, hoc judicium, hæc sententia, Actis ipsis inserta; ita ut, si Concilium Constantiense, juxta interpretationem Basileensium, hactenus fuerit Ecclesiæ Gallicanæ Palladium, juxta sensum Martini V. futurùm sit supremæ authoritatis Apostolicæ præsidium & propugnaculum.

§. V.

Corollarium finale totius præsentis Articuli.

66. EX dictis infertur; Quo in censu habenda sit *secunda* Cleri Gallicani propositio *in initio præsentis articuli* relata. Nam *primò*, dum Cleri Gallicani declaratio fatetur: *Apostolicæ Sedi, ac Petri Successoribus Christi Vicarijs rerum spiritualium plenam missæ potestatem*, disquirere hinc licet, quomodò hæc Christi vicariæ potestatis plenitudo subsistat, nisi dicatur protendi super quocunque *Morali* ad regnum cælorum ordinabili? In ejusmodi autem *moralitatis* indefinitâ sphærâ nunquid sunt etiam decreta *Conciliaria*, siquidem *moralia* sint, etiam post sui ex authorizatione Pontificiâ confirmationem, secundùm rerum exigentias mutabilia, si verò sint dogmatica, externas post sui ex charactere Pontificiæ authorizationis confirmationem obtinent consummatæ in fide infallibilitatis, Primam adeò Veritatem *authoritativè* applicantis certitudinem, ut ipse etiam Pontifex ob ejusdem Primæ Veritatis eisdem taliter applicatæ, summam reverentiam teneatur ad eorum assensum: atsamè antecedenter ad eorum ex Pontificiæ authorizationis accessu confirmationem, noscitur in eo adhuc versari statu, ut super ejusmodi *Conciliarium* decretis comprobandis adhuc protendatur Pontificia authoritas, atque ex hac super quodcunque ad regnum cælorum in terris ordinabile *Morale* protensione mensuranda est illa Vicariæ Christi in Summo Pontifice potestatis plenitudo, quam ipse etiam Clerus Gallicanus est professus, haud profectò subsistituram, nisi protenderetur super omni *Conciliari* decreto. Ex vi cujus adeò protensionis non Concilij supra Papam, sed hujus supra Concilium quâ *acephalicè* spectatum, superioritas asserenda est.

67. *Secundò* Clerus Gallicanus in prædictâ declaratione suâ Synodum Constantiensem vocitans Oecumenicam, rogatur, ut edoceat nos, quem Synodus illa fuerit à Christo sortita characterem in statu illo, quo contrariam se exhibuisset erga supremam Papæ etiam futuri authoritatem, dum cæteroqui pro statu *IV. at V. Sessionis*, nonnisi dubium ac incertum Pontificem habuerat? Si expendatur totum Evangelium, præcipuè *18. Matthæi caput*, nullus reperiri potest apex, per quem norma Oecumenici Concilij constitui valeat, nisi ex Christi nomine Vicario, Apostolicoque adeò charactere soli Papæ extra Concilium proprio, nec intrà Concilium quoque aggregatis Ecclesiæ Præsulibus promisso, nisi isti sub Christi nomine Vicario, Papatûs proprio, sint aggregati. Quo fundamento sic constituto, quâ ratione dicere licet, Constantiensia *IV. at V. Sessionis* decreta fuisse Oecumenica, nisi *materialiter* ac *dispositivè*, quatenus habebant ordinem tendentiæ ad certum Papam, mediante Synodo illâ in hunc finem institutâ, obtinendum, ex quo character Oecumenicus accederet illis decretis. At in ordine ad hunc characterem oppositus fuit obex manifestus, si decreta illa ultra ordinem extirpandi schismatis, certaque Papæ Ecclesiæ sanctæ præstiendi, extenderentur supra futurum indubitatum Pontificem. Sub cujusmodi adeò ad schismatis tempus coarctatione, atque ad certum Papam sufficiendum ordine, Concilium Constantiense, quamdiu intrà hos subsistebat limites, poterat quasi *materialiter* ac *dispositivè* dici Oecumenicum. At sub illa supra certum Papam protensione, prælegata de Conciliorum Generalium authoritate decreta, neque à Sede Apostolicâ esse comprobata, neque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata, neque ab Ecclesia perpetuâ religione custodita, sed econtrariò potiùs reprobata fuisse, constat ex fundamentis antehac deductis, in vi quorum Gallicana Ecclesia immeritò videtur improbare illos, qui eorundem decretorum, quasi dubiæ sint authoritatis, ac minùs approbatæ, robur infringunt, quatenus ultra tempos schismatis erga certum etiam, ac indubitatum Papam protenduntur, sub apertâ etiam contradictione adversùs Regem Galliæ, ejusque Oratores intrà Florentinam sub Eugenio IV. & Lateranense sub Leone X. celebrata Concilia professos, Papam Synodo etiam Generali *acephalicè* spectatâ superiorem esse, velut in *antecedentibus* ostensum fuit.

FINIS ARTICULI SECUNDI.

Digitized by Google

SUMMA
SECUNDI ARTICULI
DE
PAPAE ET CONCILII
quoad
SUPERIORITATIS
PRÆROGATIVAM INTER SE COMPARATIONE,
UNA CUM REFUTATIONE
DISSERTATIONIS VI. A PRÆTACTO
LUDOVICO ELLIES DU PIN
EDITÆ, AD PROBANDAM CONCILIJ SUPER PAPA SUPERIORITATEM.

ARTICULUS II.

De superioritate Papæ supra Concilium, vel econtra.

1. CLerus Gallicanus in præinsinuato Conventu Parisiensi, hanc tulit declarationem: *Sic autem inest Apostolicæ Sedi, ac Petri Successoribus, Christi Vicarijs, rerum spiritualium plena potestas, ut simul valeant, atq; immota consistant sanctæ Oecumenicæ Synodi Constantiensis à Sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesiæ perpetuâ religione custodita decreta de authoritate Conciliorum Generalium, quæ Sessione 4. &c. continentur. Nec probantur à Gallicana Ecclesia, qui eorum Decretorum, quasi dubiæ sint authoritatis, ac minùs approbatæ, robur infringunt, aut ad solum schismatis tempus Concilij dicta detorquent.*

2. Non desunt ex Auctoribus novissimè scribentibus adversùs hanc Cleri Gallicani declarationem, qui aliquam in ea contradictionem animadvertant. Quomodò enim, inquiunt, Apostolicæ Sedi, ac Petri Successoribus, Christi Vicarijs, rerum spiritualium plena inest potestas, si etiam extra tempus schismatis, subijciantur Concilio Generali?

Pag. 208. col. 2. à n. 2.

3. Verùm Auctor *Inextinctæ sacri Concilij Tridentini Veritatis* talem facit reflexionem. Constat, inquiens, ex ipsismet ejus Gallicani Articuli verbis, non esse difficultatem in his, quæ sunt *Iuris*, dum decreta illa dicuntur non aliter immota subsistere, nisi quatenus approbata sunt a Sede Apostolicâ, ipsoque Romanorum Pontificum, ac totius Ecclesiæ usu confirmata fuêre. Quare tota difficultas versatur in hoc, quod est *Facti*, an scilicet decreta illa ita se extendant ultra schismatis tempus, *ut quoad istam extensionem*, obtineant robur & approbationem Sedis Apostolicæ, utpote per cujus characterem, Christi in Concilio *vicariè* repræsentativum, Synodus Oecumenica infallibili Spiritûs sancti assistentiâ munita, *formaliter* subsilit?

Hâc equidem dicti Auctoris reflexione pro nunc habitâ in suspenso, præsentis difficultatis accuratiorem disquisitionem summariè faciemus per sex capita, in quorum primo *quæstionis hujus quasi centrum eruetur, ex naturâ Concilij Oecumenici, & vicissim ex Oecumenici Papatûs essentiâ.* In *secundo* capite ex sacris Litteris, & testimonijs Conciliorum generalium, & actis historiarum Ecclesiasticarum discutietur *vel Papæ supra Concilium, vel Synodi Oecumenicæ supra Papam superioritas*, ubi etiam examinabitur: *Verùm à Concilio ad Papam, vel econtra à Papa ad Concilium detur appellatio.* In capite *tertio* expendentur decreta Concilij Constantiensis *Sess. 4. & 5.* edita *circa Concilij superioritatem.* In *quarto* capite elidentur Ludovici Ellies Doctoris Parisiensis argumenta, *quibus probare nititur Concilij supra Papam superioritatem.* In *quinto* capite diluentur dicti Ellesij exceptiones, quas opponit fundamentis ostendentibus *Papæ supra Concilium authoritatem.* In *sexto* capite discutientur, quæ idem Ellesius digessit *circa præinsinuata Concilij Constantiensis Decreta.*

4.

Caput I.

Præſentis quæſiti centrum eruitur ex naturâ Concilij Oecumenici, & viciſſim ex Oecumenici Papatûs eſſentiâ.

1. AUctor *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 1. n. 2.* ſequentes tres conditiones Concilij Oecumenici adſtruit. *Prima* eſt, ut Summi Pontificis mandato, vel approbatione fiat Concilium. *Cap. 1. 2. ac ſequentibus. diſt. 17. Secunda* eſt, ut Concilio Pontifex per ſe, vel Legatos ſuos interſit. *Cap. 2. & 6. cit. diſt. 17. Tertia* eſt, ut evocatio Epiſcoporum ſit generalis, nec nullus Epiſcopus, ex quacunque orbis parte adveniat, excludatur: alioquin Concilium non erit Generale, ſed tantùm Provinciale, vel Nationale; uti colligitur ex *capitulo 9. diſt. 19.* Ubi tamen univerſi Epiſcopi Catholici fuêre vocati, licèt pauciores compareant, definiendi tamen auctoritas manet penes præſentes, juxta Chriſti Domini promiſſum *Matth. 18. ubi duo, vel tres in nomine meo ſunt congregati, ibi ſum in medio eorum.* Quare non tam numerus Epiſcoporum facit Concilium Generale, quàm jus omnibus factum, ſuis votis concurrendi ad decreta Synodi Oecumenicæ. Quas proinde Concilij Oecumenici *ſubſtantiales* conditiones expendere, opportuniſſimum erit ex illius ratione *quidditativâ*, ac definitione *eſſentiali*.

Pag. 213. n. 23. ac ſeq.

§. I.

Ratio quidditativa *Concilij Oecumenici optimè reducitur ad hoc punctum, quòd ſit* repræſentans univerſam Eccleſiam.

2. ADhoc intentum probandum, *primò* non parum deſervit, quod D. Auguſtinus *Epiſt. 164.* ait, ordinem Epiſcoporum Romanorum, verè & ſalubriter numerari ab ipſo Petro, eò quòd huic *totius Eccleſiæ figuram gerenti* Dominus dixerit, *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Nunquid enim per hoc clarè dicitur Petrus, utpote totius Eccleſiæ figuram gerens, eſſe *repræſentativè tota Eccleſia*? Nunquid illa Chriſti verba ad Petrum, cum ordine ad Eccleſiæ, à portis inferi nunquam ſuperandæ, ſtatum perpetuum, prolata, contingunt quoque Petri Succeſſores, adeò ut in his, nempe quovis legitimo Romano Pontifice ſubſiſtat jam illa prærogativa, ſecundùm quam ſit totius Eccleſiæ figuram gerens, ſeu repræſentans univerſalem Eccleſiam. Num verò hinc inferre licet, illum Concilij Generalis titulum, quòd *ſit repræſentans univerſam Eccleſiam*, derivari ex charactere Pontificiæ Chriſti Vicariæ auctoritatis, ceu formâ *eſſentiali* Concilij quâ Oecumenici?

Pag. 214. n. 28.

3. Ad hujus poſterioris quæſiti reſolutionem pro *ſecundo* perquàm accommoda eſt ſequens diſtinctio. Nempe cùm Eccleſia ſit unum corpus Hierarchicum, utique non *acephalum*, ideo in ejus Capite repræſentatur univerſa Eccleſia, quoad plenitudinem Vicariæ à Chriſto acceptæ poteſtatis, cujuſmodi tamen auctoritas derivatur *participativè* in quarumlibet particularium Eccleſiarum, ceu unius corporis Hierarchici membrorum, Epiſcopos. Unde in hujuſmodi corpore Hierarchico eatenus eſt repræſentatio totius Eccleſiæ *quoad poteſtatem gubernativam*, ut in Summo Pontifice ſit tanquam in Capite, in reliquis autem Epiſcopis, tanquam membris illi Capiti ſubordinatis. Si proinde Caput cum membris in Concilio Oecumenico conveniat, tunc *abſolutè* dicere licet, ejuſmodi Synodum repræſentare univerſam Eccleſiam, ceu corpus politicum, ſive myſticum, conſtans ex capite & membris Hierarchicis huic ſubordinatis. Si verò (dum præſertim Eccleſia eſt Capite deſtituta) Epiſcopi ex univerſa Eccleſia congregentur in Concilium, tunc in hoc eſt Eccleſia *repræſentativè*, non *abſolutè*, ſed cum addito *tacitè* ſaltem ſubintellecto, nempe *quoad corpus acephalum*: ipſe verò Summus Pontifex ita dici poteſt totius Eccleſiæ figuram gerere, ſeu repræſentare univerſam Eccleſiam, ut *tacitè* ſubintelligatur iſta repræſentatio convenire Papæ in virtute Capitis, ſeu Vicariæ Chriſti auctoritatis.

Ibi n. 29.

Huic diſtinctioni conformiter, oportet, pro *tertio* diſcernere inter Concilij Oecumenici ſeu Generalis *materialem* & *formalem Generalitatem*. Ad illam equidem requiritur, ut evocatio Epiſcoporum ad Concilium ſit generalis, ita ut nullus prætereatur, ſeu ex quacunque orbis parte ad Synodum adveniens citrà cauſam legitimam excludatur: tametſi, quando plerique etiam Epiſcopi ſponte ſuâ abeſſent à Concilio univerſis Præſulibus indicto, adhuc ſubſiſtere poſſet illa *materialis* generalitas; juxta illud Chriſti Domini *Matth. 18.* aſſeverantis de Concilio Oecumenico, ſi *vel duo, vel tres in Nomine ſuo fuerint congregati, ſe fore in medio eorum.* Nunquid enim Concilium Hieroſolymitanum, cui auctoritate ſuâ Apoſtolicâ præerat Petrus, erat Oecumenicum, ad quod tamen haudquaquam vocati ſunt univerſi vel Apoſtoli, vel etiam Epiſcopi, per orbem tunc diſperſi? Imò verò, ſi Concilio huic defuiſſet *materialis* generalitas, an propterea cenſendum non eſſet inter Generalia Concilia? Nam quia denominationes fieri ſolent ex formâ, nõ ex materiâ, nunquid Oecumenica, nempe Apoſtolica Petri auctoritas huic Synodo tribuebat ſuam *formalem* generalitatem, ex qua meritò dicendum ſit generale?

4. *Pag. 213. n. 26.*

Econtra pro *quarto*, uti conſtat ex *tomo 1. Concilior. circa initium*, ultra illud Hieroſolymitanum Concilium plures adhuc celebratas eſſe ab Apoſtolis Synodos, quarum uni alterive præcipuè extra Hieroſolymam celebratæ, non poteſt *demonſtrativè* oſtendi, quòd Petrus interfuerit. Annè igitur, ſi Petri præſentia non interveniſſet, ſed Pauli, negare fas eſſet, talem Synodum Apoſtolicam fuiſſe Oecumenicam? Nunquid enim Paulus *Nomen Chriſti* ita præferebat coram Gentibus, & Regibus, & filijs Iſrael, ut ipſius Apoſtolica auctoritas eſſet generalis & Oecumenica? Quomodò igitur fieri potuiſſet, ut Concilio illi non importaret *formalem generalitatem* abſque interventu Apoſtolicæ Petri auctoritatis? Quandoquidem igitur

5. *Ibidem n. 27.*

Digitized by Google

igitur illa Chriſti Domini verba *Matth. 18.* ad Apoſtolos *univerſim etiam collectim*, eorumque adeò Succeſſores, in Concilio aggregatos, prolata: *Quidquid alligaveritis, & quidquid ſolveritis &c.* ita importent Apoſtolicam, atque adeò Oecumenicam auctoritatem, ut hæc etiamnum perduret in Synodis generalibus, quomodò generalitas illa *formalis* non æquè ſubſiſteret in Concilijs generalibus abſque interventu Petri
6. per reliquos Apoſtolos celebratis? Imò ubi Concilium aliquod generale nomine Chriſti, ſeu Vicariâ Chriſti auctoritate fuit ſemel aggregatum, quomodò non jam ex ſe ipſo, dum Summus Pontifex manum ſuam ab illo retraheret, illam abſolutam & generalem ligandi & ſolvendi poteſtatem per Chriſtum Concilio Oecumenico repromiſſam retineret? Atque in hoc ſe tenet centrum præſentis difficultatis: quod priuſquàm penetremus, ſequentia præmittere, oportet.

7. Pro *quinto* igitur lubeat hîc obiter expendere, *quomodò tum Conſtantienſe, tum Baſileenſe, tum noviſſimum Tridentinum Concilium* dici poſſit *generale ac Oecumenicum, repræſentans univerſam Eccleſiam?* Nempe Concilium Conſtantienſe, dum nullus etiam erat certus Papa, fuerat in ſtatu tendentiæ ad certum aliquod Eccleſiæ Caput conſtituendum. Quemadmodùm enim Corpus organicum etiam pro *primo*, formæ rationalis informationem *antecedente*, jam verè dici poteſt humanum, non quidem *abſolutè*, ſed cum *tacito* ſaltem addito *diſpoſitivè & materialiter*; ſic Synodus conflata ex totius orbis Chriſtiani Epiſcopis, non adhuc equidem informata charactere Vicarij *nominis Chriſti*, ſubſiſtens tamen ſub tendentiâ ad Vicariam Chriſti auctoritatem intrà ſuum gremium recipiendam, ut ab ea ceu forma ſua *eſſentiali* perficiatur, jam dici poteſt *materialiter* Oecumenicum, repræſentantſque univerſam Eccleſiâ, cum *intrinſecâ* habitudine ad *formalem* quæ *characterem* Vicariæ totam Eccleſiam *ſupereminenter* repræſentantis poteſtatis Apoſtolicæ, eaterus recipiendum ut ex tunc *abſolutè* appellanda ſit Oecumenica, repræſentans univerſam Eccleſiam. Atque hoc modo habuit ſe generalis Synodus Conſtantienſis.

Cir. pag. 214. n. 30.

8. Econtra Synodus Baſileenſis, quantumvis à Summo Pontifice convocata, erat primitus Oecumenica, ex quo tamen legitimus Papa Apoſtolicæ auctoritatis ſuæ characterem ei ſubtraxit, cùm non tantùm non eſſet in diſpoſitione ad eum recipiendum, ſed per ſchiſma à ſemet introductum, eſſet in diſpoſitione contrariâ; ne quidem *materialiter* poterat ex tunc dici Oecumenica, ſeu repræſentans univerſam Eccleſiam, quippe cùm de eſſentiâ materiæ ſit aptitudo ad formam ſui perfectivam: ejuſmodi verò ad Apoſtolicæ Chriſti Vicaræ auctoritatis formam recipiendam aptitudinis expers prorſus facta ſit illa Baſileenſis Synodus, ex quo per ſchiſma ſe avulſit à legitimo Pontifice.

ibi n. 31.

9. Denique extra omne dubium eſt, ſacrum Concilium Tridentinum tam *materialiter*, quam *formaliter* fuiſſe generale ac Oecumenicum. Sed hîc mirari quis poſſet, cur abſtinere voluerit illo magnifico titulo, *repræſentans univerſam Eccleſiam?* Verùm hujus ratio erat æquivocatio, quæ latêre poterat ſub tali titulo, quo Concilium Conſtantienſe utebatur, dum nullus adhuc erat certus Papa, nec adeò pro tunc informabatur Chriſti Vicario charactere ceu nomine, *eſſentiali* Concilij Oecumenici formâ: Synodus verò Baſileenſis per ſchiſma à Summo Pontifice avulſa iniquè uſurpabat ejuſmodi titulum: à quo proinde Patres ſacroſancti Concilij Tridentini conſultius ducebant, abſtineri.

Ibidem

§. II.

Concilium Oecumenicum rectè definitur Conventus Epiſcoporum ex toto Chriſtiano orbe convocandorum, in pauciſſimo licèt numero comparentium, Apoſtolicâ, Chriſti Nomen præferente, auctoritate informatus.

10. PRimò in hac definitione ſub *Chriſti Nomine* venire auctoritatem Apoſtolicam, evincitur etiam ex *Actorum cap. 9. v. 15.* ubi Dominus de Saulo ad ſe converſo dixit Ananiæ: *Vade, quoniam vas eſt electionis, ut portet nomen meum coram Gentibus & Regibus & filys Iſrael.* Hiſce namque verbis Chriſtus Saulum ſibi elegit in Apoſtolum, qui tanquam Legatus portaret *nomen ſuum.* Sub hoc igitur Chriſti *Nomine* intelligitur auctoritas Apoſtolica, Paulo deſtinata, ut, quemadmodùm Legatus cujuſpiam Regis portat hujus nomen, quatenus ex commiſſione Regiæ auctoritatis in ſe transfuſæ, peragit negotia ſibi à Rege demandata; ſic quia Apoſtoli, ipſomet Paulo atteſtante, *pro Chriſto fungebantur Legatione*, ideo portabant *nomen Chriſti*: ſicque ſub ipſo Apoſtolicæ auctoritatis charactere præfertur *Chriſti nomen.*

Pag. 214. n. 32.

11. Iſtud proinde *Nomen Chriſti* Apoſtolicæ auctoritatis characterem denotans, eſt forma Concilij Oecumenici per Chriſtum ſancita ſub illis Chriſti Domini verbis *Matth. 18.* exaratis: *Ubi duo, vel tres congregati fuerint in Nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* At verò character auctoritatis Apoſtolicæ, poſtquàm Apoſtoli ex Eccleſia militante ſunt translati in triumphantem Eccleſiam, in nullo alio de facto exiſtit, quàm in Romano Pontifice. Quia igitur *Nomen Chriſti*, ſub cujus charactere ſubſiſtit forma Concilij Oecumenici, importatur in auctoritate Apoſtolicâ, ſoli Petri Succeſſori jam competente, idcircò abſque hujus ceu formæ *eſſentialis* interventu, nequit ullum jam excogitari Concilium Oecumenicum.

12. Pro *ſecundo* excipiet fortaſſis nonnemo: Epiſcopos eſſe Succeſſores Apoſtolorum. Si ergo conveniant in uno generali Concilio, iſtud jam ex ipſis præferre characterem Apoſtolicæ auctoritatis, ſicque portare *Nomen Chriſti*, poſſeque adeò conſtituere Concilium Oecumenicum.

Pag. 213. n. 33. & 34.

13. Verùm quis Catholicorum dicere auſit, ſingulis Epiſcopis competere Juriſdictionem Oecumenicam, ſe extendentem ad univerſum Orbem Chriſtianum, quæ extenſio propria eſt au-

Digitized by Google

eſt auctoritatis Apoſtolicæ? Succedunt Epiſcopi Apoſtolis, quoad *partem duntaxat Iurisdictionis* Eccleſiaſticæ, licèt *quoad Ordinem conſecrationis Epiſcopalis* meritò dicantur Apoſtolorum Succeſſores, quatenus ſcilicet eodem cum Apoſtolis potiuntur charactere Ordinis Epiſcopalis. In quo equidem charactere importatur *radicalis* quædam ſpiritualis erga Chriſtianos ſibi per Papam deſignandos Iurisdictionis exigentia, non inepte dici ſolita *radicalis* Juriſdictio, quæ tamen minimè reduci poteſt in *actualis* Juriſdictionis ſtatum, niſi ex Summi Pontificis conceſſione; veluti D. Thomas *4. contra Gentes cap. 74. ratione 41.* eleganter nos edocet, *Chriſtum ſpecialiter promiſiſſe Petro: tibi dabo claves Regni Cælorum, ut offenderetur poteſtas clavium per eum ad alios derivanda, ad conſervandam Eccleſiæ unitatem.*

14. Pro *tertio* replicabit aliquis. Non ſolum Petrum, ſed univerſos Apoſtolos contingere illa Chriſti verba *Matth. 18.* prolata; *Quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælis.* At hiſce verbis contineri Oecumenicam Apoſtolicæ auctoritatis poteſtatem. Et licèt ipſiſſima illa verba, quatenus contingebant Apoſtolos *ſingillatim* ſpectatos, deſignârint in ipſis Apoſtolicam auctoritatem per *modum Legationis*, cum ipſorum perſonis connexæ, nec adeò transferibilis in Epiſcopos ceu Succeſſores ipſorum. Nihilominùs eadem Chriſti verba noſcuntur ex ſacro contextu, prolata ad Apoſtolos etiam *collectim* ſumptos, ſive in nomine Chriſti congregatos, ſicque Concilium Oecumenicum conficientes, ut ſic autem auctoritas illa Oecumenica eatenus perſiſtit ſub perpetuo Eccleſiæ ſtatu, ut conſequenter competat etiam Epiſcopis in unam Synodum Oecumenicam aggregatis. Quòd ſi ergo iſta aggregatio ſemel facta ſit *in nomine Chriſti*, ſive Vicariâ Chriſti poteſtate, an non ex tunc Epiſcopi taliter congregati eatenus præferunt characterem Apoſtolicæ auctoritatis, diſtinctæ ab Apoſtolicâ Romani Pontificis auctoritate?

15. Verùm pro *quarto* lubens concedo, Concilio Oecumenico competere auctoritatem Apoſtolicam illis Chriſti Domini verbis *Matth. 18.* deſignatam, & Apoſtolis *collectim*, adeoque Synodo Oecumenicæ collatam, ut ſic diſtinctam à Summi Pontificis Apoſtolicâ auctoritate. Nihilominùs *infrà ſequenti §. 3.* demonſtrabitur, eam Concilij Oecumenici auctoritatem Apoſtolicam minimè ſubſiſtere, niſi quà *indiviſim* conjunctam cum Apoſtolica Petri Succeſſoris auctoritate, nec adeò conſiſtere poſſe Concilium Epiſcoporum, ex toto etiam orbe Chriſtiano aggregatorum in ſtatu Oecumenicæ Synodi, ubi id eſt avulſum ab unione ſui cum Apoſtolicâ Papæ auctoritate.

16. Videtur pro *quinto* inſtari poſſe: Quòd Epiſcopi etiam *ſingillatim* ſumpti præferant characterem Jurisdictionis à Chriſto, ſeu Spiritu ſancto *immediatè* acceptæ, juxta illud Pauli *Actorum 20.* dicentis, *Epiſcopos eſſe poſitos à Spiritu ſancto regere Eccleſiam Dei.* Hinc enim videtur evinci ab ipſomet Spiritu ſancto, adeoque divinitus convenire Epiſcopis poteſtatem gubernativam Eccleſiæ. Quidni ergo dixeris, ſi Epiſcopi ex univerſo Chriſtiano Orbe conveniant, eos in tale Concilium importare *nomen Chriſti*, conſiſtens in poteſtate gubernativâ Eccleſiæ?

Verùm illorum Apoſtoli verborum ſenſus ſalvatur, quatenus in ipſa Apoſtolicæ poteſtatis, quà ordinariæ in Succeſſores transferibilis, non niſi Petro conceſſæ, collatione ac inſtitutione, ſuberat præceptum Divinum de Ordine Hierarchico Eccleſiæ inſtituendo, atque adeò de creandis Epiſcopis, vocandiſque à Papa in partem ſuæ Paſtoralis ſolicitudinis. Quare ex vi hujus Divinæ inſtitutionis, *in actu quaſi ſignato* ſpectatæ, cujus executio eſt Papæ Divinitus præcepta, veriſſimè dicuntur Epiſcopi Divinitus poſiti à Spiritu ſancto ad regendam Eccleſiam Dei: licèt *in via executionis*, quoad *actualem* ſcilicet *poteſtatis in Eccleſia gubernativæ exercitè faciendam collationem*, eatenus dependeant à Papa, Petri Succeſſore, ut non niſi ex iſto *ſecundùm viam poteſtatis ordinariæ*, ex cæteris autem Apoſtolis, *ſecundùm viam extraordinariæ duntaxat, & quaſi perſonalis* (atque adeò cum ipſorum perſonis extinctæ) à Chriſto ſibi *commiſſæ Legationis*, poſſit in quenquam Epiſcoporum eſſe, vel fuiſſe unquam derivata aliqua *actualis* Juriſdictio Eccleſiaſtica. Unde tantum abeſt, in Epiſcoporum, quantumvis ex toto Orbe Chriſtiano confluentium, *materialiter generalis* Conventu ſubſiſtere *Nomen Chriſti*, ſive characterem Apoſtolicæ auctoritatis, quamdiu non intervenit Summi Pontificis Oecumenica auctoritas, ſeu Vicarium Chriſti nomen, ut proinde abſque Papæ gratioſâ conceſſione, Epiſcopi ne jus quidem obtinere valeant, cum cæteris à Sede Apoſtolicâ jam confirmatis Præſulibus interveniendi Oecumenicæ Synodo. 17

Pag. 213. 33.

Pro *ſexto* urgebit fortaſſis aliquis. Cùm fateamur, in cæteris ultra Petrum, Apoſtolis, non quidem per viam *ordinariæ* poteſtatis, ſed per viam *extraordinariam* perſonalis *legationis*, ſubſtitiſſe Apoſtolicæ auctoritatis characterem, in vi cujus intrà Eccleſiam portarent *Chriſti Nomen*; quidni Petro etiam non interveniente, potuiſſet à reliquis Apoſtolis celebrari Oecumenicum Concilium ex *Chriſti Nomine*, ſeu auctoritatis Apoſtolicæ charactere *formaliter* conſtitutum? 18.

Verùm hoc etiam poſito, cùm reliquorum ultra Petrum, Apoſtolorum auctoritas Apoſtolica, utpote ſe habens per *modum Legationis perſonalis*, exſpirârit cum ipſorum perſonis; firmum adhuc ſubſiſteret, ſaltem pro ſtatu præſenti, impoſſibile eſſe, quòd character Concilij Oecumenici *formaliter* conſtitutivus, abſque interventu Petri Succeſſoris, jam intercedere valeret. De quo puncto, veluti centro hujus difficultatis, agemus *in proximè ſubſequenti paragrapho.* 19.

Ibi n. 30. & 37.

§. III.

§. III.

Ingreſſuris certum præſentis difficultatis, viam nobis aperit Evangelicus Matth. 18. cap. *exaratus ſacer textus, ſub hiſce Chriſti Domini verbis.* Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum. Si te audierit, lucratus es fratrem tuum, ſi autem te non audierit, adhibe adhuc tecum unum, vel duos. Quòd ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus. Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo. Iterum dico vobis, quia ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis eſt. Ubi enim ſunt duo, vel tres congregati in Nomine meo, ibi ſum in medio eorum.

20. PRimò igitur, ponendum eſt pro indubitato principio, quòd præadductus *Matth. 18. à v. 17. uſque ad verſum 20.* exaratus textus Evangelicus accipiendus ſit de Concilio Oecumenico. Explicatur, argumenti exordium deſumendo ex *verſu 20.* in quo Chriſtus pronuntiavit: *Ubi duo, vel tres in Nomine ſuo fuerint congregati, ſe in medio eorum fore.* Quis autem Catholicorum neget, hoc Domini verbum procedere de Concilio in *Nomine Chriſti*, id eſt, Vicariâ ejus auctoritate aggregato? At verſus iſte continet cauſalem particulam *Enim:* in vi cujus combinatur cum *proximè præcedente* verſu, quo idem Chriſtus aſſeveravit: *Iterum dico vobis, quia ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cælis eſt.* Ipſiſſimus verò hic verſus Evangelicus in vi particulæ *iterum* refertur ad Apoſtolos, quibus Chriſtus *proximè præcedenti verſu 18.* dixerat: *Amen dico vobis: Quæcunque alligaveritis, & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt vel ligata, vel ſoluta in cælis.* Quæ proinde Apoſtolicæ auctoritatis prærogativa promiſſa Apoſtolis *collectivè* ſumptis, atque adeò in Concilio aggregandis, dici poteſt perpetua: quippe cùm iſta ſolvendi & ligandi poteſtas *indefinita* Apoſtolis *univerſim* ſpectatis per Chriſtum deſtinata, noſcatur ex *proximè præcedentis 17. verſûs* ſacro contextu, habere connexionem cum Eccleſiâ, quæ ut ſic dicit tum collectionem eorum, quibus à Chriſto eſt conceſſa illa ſolvendi poteſtas, tum perpetuitatem ſtatûs ad ſæculi uſque finem duraturi. Illa proinde Apoſtolis *univerſim* ac *collectim*, quâ unam Eccleſiam repræſentantibus, atque adeò in Concilio Oecumenico aggregandis promiſſa poteſtas, eatenus eſt perpetua, ut quoties fit collectio illorum, qui de ea ſolvendi poteſtate communicant, in tali Congregatione ceu Concilio, per Vicariam Chriſti auctoritatem convocato, Chriſtiſque *adeò Nominis* characterem præferente, ultra Petri, ejuſque Succeſſorum propriam ſolvendi poteſtatem Apoſtolicam, ſacro ejuſmodi Cœtui, quâ univerſam Eccleſiam plenè repræſentanti, competat inſuper peculiaris quæpiam ſolvendi & ligandi poteſtas Apoſtolica *immediatè* à Chriſto eidem impertita.

Pag. 222. n. 20.

Pro *ſecundo* imaginabuntur fortaſſis ſibi adverſarij, totum intentum ſuum ſtabiliri ex hoc fundamento. Si enim Epiſcopis in Concilio, ex Vicaria Chriſti auctoritate coadunato, indeque Oecumenico, competat *indefinita* ſolvendi & ligandi poteſtas, diſtincta à Petri, ejuſque Succeſſorum ſolvendi auctoritate, huic omninò compar: quidni dicere hinc liceat, fore conſequens, quòd, ubi Concilium fuit *Nomine Chriſti Vicario* congregatum, poſſit jam ex ſe ipſo decernere, ac definire independenter à concurſu illius, Petro, ejuſq; Succeſſoribus ſingulariter conceſſæ auctoritatis Oecumenicæ? Quidni rurſus foret conſequens, quòd oporteat quidem, ut Concilium ſit Oecumenicum, eſſe aggregatum *in Nomine Chriſti*, nempe Vicariâ Chriſti auctoritate: qui character antecedenter ad Concilij convocationem in nullo alio, quàm Summo Pontifice, Petri legitimo Succeſſore ſubſiſtens, omninò eſt neceſſarius, ut Concilium in primâ ſui aggregatione ſit legitimum ac Oecumenicum: attamen, ubi jam exiſteret Synodus tali modo coadunata, ſicque characterе Oecumenico inſignita, ex tunc ex ſeipſa *immediatè* à Chriſto eatenus obtineret auctoritatem Oecumenicam ſolvendi ac ligandi, ut auctoritate haud minor eſſet talis Synodus, quàm Pontifex Maximus, nec adeò per hunc diſſolvi jam poſſet, diſſentiente Concilio, indeque, quidquid ſtatueret, habiturum vim & auctoritatem decreti Oecumenici?

21.

Quidni hinc denuò ſequeretur, Synodum Baſileenſem non potuiſſe diſſolvi ab Eugenio IV. atque adeò huic talem diſſolutionem indicenti juſtè reſtitiſſe, utpote quæ ex ſe ipſâ, ubi Vicario *Chriſti Nomine* fuit ſemel aggregata, jam obtinuerat illam Apoſtolis *collectim* ſumptis, ſeu in Synodo legitimè aggregatis promiſſam *indefinitam*, adeóque Apoſtolicam ſolvendi & ligandi auctoritatem? An non igitur Synodus illa ſub ejuſmodi Apoſtolicâ auctoritate Concilij Oecumenici propriâ, jam independenter à concurſu Oecumenicæ Petro, ejuſque Succeſſori ſingulariter conceſſæ auctoritatis, erat verè Oecumenica? Quidni rurſus hinc ſequeretur, potuiſſe id Concilium vi illius characteris Apoſtolici, ubi pro tempore cogitaret ſui ſolutionem, in futurum tempus à ſe determinandum, ex eadem auctoritate Apoſtolicâ indicere novum Concilium Oecumenicum, quin Papæ auctoritas Oecumenica, ad talis Concilij convocationem concurrere deberet? An non enim indictio Synodi taliter facta, atque adeò prima etiam ejusdem coadunatio jam obtineret characterem Apoſtolicum, ſub quo, uti ex *Actis cap. 5.* patet, portatur Nomen Chriſti? Verùm iſthæc univerſa, utpote aliena à praxi ſacræ Eccleſiæ, prorſus rejicienda ſunt, ex fundamentis mox deducendis.

22.

Pag. 222. n. 21.

Tertiò igitur. Pro indubitato equidem principio 23.

cipio præſupponendum eſt, illa Chriſti Domi-
Pag. ſeq. n. 22. ni verba: *Amen dico vobis, quæcunque ligaveritis & ſolveritis ſuper terram, erunt ligata & ſoluta in cælis*; connecti cum proximè præcedentibus: *Dic Eccleſiæ, & ſi Eccleſiam non audierit, erit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* At pro certo rurſus principio tenendum eſt, quòd Eccleſia *abſolutè* ſumpta, importet Eccleſiam Univerſalem, à Chriſto elevatam ad ſtatum Corporis hierarchici; conſtantis ex Capite, nempe Summo Pontifice, Petri Succeſſore, & membris hierarchicis, nempe Apoſtolis, eorumque quoad *Ordinem* & *Iuriſdictionem in eo radicatam* Succeſſoribus, Epiſcopis, à Papâ vocatis in partem ſuæ Paſtoralis ſolicitudinis. Quemadmodùm autem corpus humanum nequit ſubſiſtere ex capite & membris *ſigillatim* ſpectatis, ſed quà inter ſe unitis: ſic neque iſtud corpus hierarchicum Eccleſiæ univerſæ repræſentativum in ſuo perfecto ſtatu conſideratum, eſt intelligibile, niſi quatenus caput Eccleſiæ cum membris hierarchicis non jam *diviſim*, ſed *collectim* ſumptis, eſt unitum.

24. Ex eo quidem, quòd pars, quidquid eſt, totius eſt, ſit conſequens, ordinari ac reduci ad totum, quidquid parti convenit. Et hinc, ſi peccans denuntietur vel Epiſcopo, vel etiam Papæ, atque ab hoc fiat correctio; ſequitur manifestè, tunc & denuntiationem Eccleſiæ & correctionem ab Eccleſiâ fieri: nihilominùs quia in illo ſacro textu *abſolutè* ac *ſimpliciter* ſit per Chriſtum mentio Eccleſiæ in Apoſtolis *collectim* ſumptis repræſentatæ, ac *indefinitâ* ligandi ac ſolvendi poteſtate munitæ, oportet, ſub hac *ut ſic*, & *principaliter* intelligi totum Corpus Eccleſiæ hierarchicum, quà unitum in Concilio Oecumenico. Eo ipſo igitur, quòd Sacer ille contextus, de Apoſtolicæ ſolvendi poteſtatis plenitudine pronuntians, connectatur cum verſu *proximè præcedenti*, in quo *principaliter* eſt ſermo de Eccleſiâ *ſimpliciter* & *abſolutè* ſumptâ, quatenus eſt Corpus hierarchicum ex Capite ac membris hierarchicis non jam *diviſim* ſpectatis, ſed quà unitis, atque adeò in Concilio Oecumenico coadunatis *ſubſtantialiter* conſtitutum: idcircò illa *indefinita* ligandi & ſolvendi auctoritas Apoſtolica per Chriſtum promiſſa cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, in Apoſtolorum Succeſſoribus nullatenus locum habere poteſt, niſi quatenus conſtituunt unum Corpus Hierarchicum Eccleſiæ, *ſubſtantialiter* conſtans ex Capite, Petri Succeſſore, reliquiſque Hierarchicis membris, Epiſcopis ac Eccleſiæ Prælatis non quà *ſingillatim* ſumptis, ſed quà cum Capite unitis in uno Concilij Corpore hierarchico, ut ſic perfectè ac plenè repræſentante Univerſam Eccleſiam.

25. Ex deductis principijs ſubſumendo pro *quarto*, licet ulteriùs hunc in modum argumentari. Nempe veritatis æquè indubitatæ principium eſt; quod Chriſtus promiſit Apoſtolis, *collectim* ſumptis, eorumque Succeſſoribus, quà Eccleſiam univerſalem in uno Corpore Hierarchico repræſentantibus, ſicque adeò in Concilio Oecumenico inter ſe, & cum Capite unitis, id nullatenus habere locum extra ſtatum talis unionis, ſeu in Concilio Oecumenico coadunationis. Quemadmodùm ſingulà quidem humani corporis membra ſunt organa diverſa ad varias functiones per naturam ordinata, nullam tamen exercere valent operationem vitalem, niſi quà unita manent in uno corpore humano. Cùm igitur prætacta auctoritas Apoſtolica, quà ad perpetuum ſtatum Eccleſiæ relata, ex Chriſti Domini ordinatione non aliter competat reliquis ultra Petrum Apoſtolis, eorumque adeò Succeſſoribus, niſi quatenus conſtituunt unam Eccleſiam hierarchicam, *abſolutè & ſimpliciter* in ſtatu perfecto conſideratam: hæc verò Eccleſiæ hierarchicæ ſubſtantia requirat unitatem membrorum hierarchicorum *collectim* ſumptorum, inter ſe & cum Capite Eccleſiæ, Papâ, non niſi in Concilio Oecumenico coadunandorum, conſequens eſt, illam Apoſtolicæ, (*de quocunque ligando & ſolvendo*) poteſtatis, pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu promiſſæ plenitudinis pollicitationem Divinam haudquaquam habere poſſe locum, antequàm fiat talis in Concilio Oecumenico membrorum hierarchicorum tum inter ſe, tum cum Capite coadunatio. Idcircò tali unione ſolutâ, ubi Caput, ſcilicet Romanus Pontifex, à Concilio (quantumvis primitùs fuiſſet legitimè congregatum) *Chriſti* Vicarium *Nomen*, ſeu auctoritatem capitalem ſuam retrahit, non poteſt tunc verificari, Eccleſiam hierarchicam in ſtatu perfecto repræſentari à Synodo, nec adeò in eâ ex tunc obtinet illa Apoſtolicæ poteſtatis, Apoſtolis, quà unam Eccleſiam hierarchicam conſtituentibus, promiſſæ plenitudo.

Unde quia Apoſtolicus, *Chriſti Nomen* præ- 26.
ferens, character definit ſubſiſtere in Concilio quantumvis *materialiter* generali, poſtquàm auctoritas Papæ à Synodo legitimè antehac congregatâ ſe ſubtraxit: idcircò Concilium ex tunc factum acephalum, ſicuti nequit univerſam Eccleſiam *integrè* repræſentare, ſic ex tunc reddita eſt impotens, pro futuro indicere novum Concilium Oecumenicum: quippe cùm in tali Synodo jam acephalâ, defecerit *Nomen Chriſti*, ſeu character Apoſtolicus; ſit autem *ſecundùm Chriſti inſtitutionem*, de ſubſtantia Concilij Oecumenici, eſſe congregatum in *Nomine Chriſti*, importante characterem Apoſtolicum.

Theologica ratiocinatio proximè deducta 27.
pro *quinto* firmatur ſequenti fundamento. Indubitatæ namque, ac ipſo naturæ lumine conſpicuæ veritatis eſt, quod duobus non niſi *collectim* & *unitim* ſumptis convenit, non competere ipſis *ſeorſim* ac *diviſim* ſpectatis: ſic enim quia vox *homo* importat complexum, ſeu compoſitum ex corpore & animâ *unitim* ſumptis, nequeunt prædicata hominis, quà ejuſmodi compoſiti propria, convenire animæ ſeparatæ. At vox *Eccleſia*, præſertim quatenus accipitur in perfecto Corporis hierarchici ſtatu, eſt nomen *collectivum*, ſignificans complexum ſeu compoſitum ex Capite & membris hierarchicis. Ut ſic autem Chriſtus Apoſtolis, quà unum Corpus hierarchicum conſtituentibus,

Pag. 224. n. 21.

Ex cit. pag. 223. dicto. n. 22.

ſive

ſive quâ Eccleſiam repræſentantibus, promiſit illam ſolvendi poteſtatis plenitudinem Apoſtolicam *Matth. 18. v. 18.* ſancitam cum ordine ad Eccleſiæ perpetuitatem, in Succeſſores adeò transferibilem. Nequit ergo illa Chriſti Apoſtolis, quâ unum perfectum hierarchicum Eccleſiæ ſtatum conficientibus, ſicque intrà Concilium Oecumenicum membrorum hierarchicorum cum Eccleſiæ Capite coadunativum, Univerſalem Eccleſiam plenè repræſentantibus promiſſa, Apoſtolicæ poteſtatis plenitudo locum habere, niſi in quantum ſubſiſtit talis Apoſtolorum ſeu Succeſſorum collectio, & intrà Synodum Oecumenicam ex Apoſtolico charactere unicè ſubſiſtentem, unio plena & perfecta. Quòd ſi proinde vel ſolius Capitis character Chriſti Vicarius ſubtrahatur, prorſus jam deficit ſubſtratum illud, nempe ex Eccleſiæ Capite & membris hierarchicis compoſitum, cui ex Chriſti ordinatione ſuperſtruitur ille alter Apoſtolorum *collectum* ſumptorum character Apoſtolicus, importans Concilij Oecumenici plenitudinem poteſtatis.

28. Hinc pro *ſexto*. Si Apoſtolicæ poteſtatis Petro, ejuſque Succeſſoribus per Chriſtum conceſſæ plenitudo conferatur cum plenitudine auctoritatis, Concilio Oecumenico competentis, non ineptè dicitur, ſe habere ad invicem, ſicuti ſe habet anima ſeparata ad totum hominem. Ubi namque anima eſt *in ſtatu ſeparationis*, habet plenam potentiam intellectivam & volitivam, quibus equidem potitur etiam *in ſtatu unionis ſeu contractionis*, attamen cum aliquâ à corpore dependentiâ: poteſtque anima *in tali ſtatu* exercere operationes ſenſitivas & vegetativas, cujusmodi actiones vitales *in ſtatu ſeparationis* nequaquam elicere valet. Sic proinde quæ univerſis Apoſtolis, quâ unum Eccleſiæ Univerſalis Corpus hierarchicum, in Concilio Oecumenico repræſentantibus, per Chriſtum promiſſa fuit *indefinita* ſolvendi ac ligandi poteſtas, ſub pari incircumſcriptâ univerſalitate *Matth. 16.* promiſſa fuit Petro unâ cum Clavibus regni cælorum: neque hæc divina Chriſti promiſſio ullam importat dependentiam à Concilio Oecumenico, ſed *abſolutè* ac *illimitatè* facta eſt Apoſtolorum Principi, cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, atque adeò cum ordine ſucceſſionis. Quemadmodùm igitur anima *in ſtatu ſeparationis* independenter à corporeis potentijs, habet plenam ac perfectam intelligendi facultatem, ſic poteſtas ligandi & ſolvendi Apoſtolica in Petro, ejusque Succeſſore, non eſt alligata ad Concilium Oecumenicum, quin independenter ab iſto poſſit pleniſſimè exerceri.

Ibidem

29. Nihilominùs *ſeptimò* ex vi ordinationis per Chriſtum *Matth. 18.* ſancitæ, Pontificia ſuprema auctoritas Oecumenica, nacta eſt aliquem *quaſi contractionis & unionis ſtatum, ſub quo* cum reliquis Eccleſiæ membris hierarchicis, ceu eorundem Caput coadunatur in unum integrum, Eccleſiæ Univerſalis plenè repræſentativum, Corpus hierarchicum. In quo myſtico corpore locum habet illa Divina, *citato Matth. 18. cap. à verſ. 17. uſque ad 20. verſum.* Chriſti promiſſio de tali Apoſtolicæ ad ſolvendum & ligandum auctoritatis *indefinitæ* plenitudine, quatenus hæc in ſuo exercitio debeat eſſe dependens à toto Eccleſiæ Corpore hierarchico. Neceſſarium proinde eſt, ut Corpus Eccleſiæ hierarchicum, ex Epiſcopis & Prælatis Eccleſiaſticis conſiſtens cum Capite, & Caput cum membris hierarchicis in Concilio Oecumenico aggregatum, utrinque conſentiat, quò ſanctio dici poſſit *Conciliaris* ſeu *Synodalis*. Cujuſmodi adeò definitionis Oecumenicæ quâ *Conciliaris* authoritas minimè ſubſiſtit, niſi *ex Duorum*, nempe & Capitis, & reliqui hierarchici Corporis conſenſu, Chriſto Domino *ibidem verſu 19.* pronuntiante: *Si duo ex vobis* (nempe Corpus Apoſtolicum Eccleſiæ hierarchicæ *ſub generalitate* quaſi *materiali* repræſentativum, & Caput talis repræſentationis, quaſi *Formaliter* perfectivum) *conſenſerint ſuper terram de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo.*

ibid. cit. pag. 224. n. 24.

Hi enim Duo non *ſigillatim* ſpectati, ſed (uti ex ſacro contextu patet) quâ unum Eccleſiæ Univerſalis repræſentativum, ac perfectum hierarchicum Eccleſiæ ſtatum conſtituentes, non poſſunt aliquid aliud eſſe, quam Caput Eccleſiæ, unà cum reliquo Apoſtolico ſeu hierarchico Corpore. Sub quorum adeò Duorum intrà Concilium Oecumenicum conſenſu, ſubſiſtit omnimodà per Chriſtum promiſſa infallibilitas, ita ut, quamcunque rem, atque adeò dogmaticam fidei veritatem ex Verbo Dei eruendam, à Patre Æterno ſibi petierint, ex Chriſti Domini aſſiſtentiâ per ipſum promiſſâ ipſis infallibiliter fiat. Quemadmodùm igitur anima *in ſtatu unionis*, & *cum corpore contractionis* habet quaſdam vitales functiones, quas *in ſtatu ſeparationis* haudquaquam exercere poteſt: ſic lubeat jam ſciſcitari, an poteſtati Pontificiæ, quâ intrà Concilium ſuâ Vicariâ Chriſti auctoritate informatum, cum reliquo Eccleſiæ Corpore hierarchico conjunctæ ſuperveniat ſpecialis aliqua prærogativa omnimodæ & conſummatæ infallibilitatis in fidei dogmatibus decidendis? 30.

Octavò igitur talis conſummata circa dogmaticas definitiones infallibilitas, ex indubitato fidei principio, competit Synodo Oecumenicæ, ubi ex Apoſtolico Corpore *Duo*, nempe Caput cum reliquis Eccleſiæ hierarchici Corporis membris, ut ſic Apoſtolorum Succeſſoribus, ſub Vicario *Chriſti Nomine* coadunatis, atque adeò *Duo* illi *collectivè* ſumpti conſenſerint. Attamen quæſtio haud facilis occurrit in præſenti, *an Petrus, ejuſque ſucceſſor etiam in ſtatu quaſi ſeparationis, extra Concilium ſcilicet Oecumenicum, in ſuâ, Succeſſorisque ſui individuâ perſonâ potiatur auctoritate Divinitus conſtitutâ omnimodâ & conſummatâ in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatis?* 31.

Pro parte equidem *affirmativâ* videntur mihi clarè & manifeſtè ſtare Chriſti verba, quæ *definitè* ac *determinatè* ad ſolum Petrum, ejusque Succeſſorem *Matth. 16.* proferebat: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam*

eleſiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt adverſùs eam. Quis enim adverſùs tam dilucida Chriſti verba, negare auſit, ijs contineri omnimodam in fidei dogmatibus definiendis infallibilitatem, cùm cæterocqui ſi Petro, eiuſque Succeſſori aliquod fidei dogma definienti, ſubrepere poſſet error, quomodò portæ Inferi non prævalerent adverſùs talem Petrã, atque adeò Eccleſiam ſuper hãc Petrâ ædificatam? Quo tamen minimè attento, Schola Pariſienſis, & modernus Clerus Gallicanus, negant, Petri Succeſſori extra Concilium Oecumenicum competere omnimodam ſeu conſummatam in rebus fidei infallibilitatem. Quem equidem articulum ex inſtituto expendendi locus erit, ſub diſcuſſione *tertij* à Clero Gallicano aſſerti articuli.

32. Interea non aſſerendo, ſed ad majorem rei elucidationem inde comparandam, placeat hîc animadvertere, quòd Chriſtus in præadductis verbis ſuis Eccleſiæ à portis Inferi nullatenus ſuperandæ firmitatem eatenus ſtatuerit ſuper Petram, quatenus ſuper ipſam eſſet ædificata Eccleſia. Num verò Eccleſiæ ſuper hanc Petram, cui commiſſæ ſunt claves Regni Cælorum, ædificatio locum habet etiam extra Concilium Oecumenicum? In hoc equidem Corpus Eccleſiæ hierarchicum, cum Capite, Petræ prærogativam obtinente, coadunatum aſſurgit in ſtructuram univerſæ Eccleſiæ *perfectè* ac *plenè* repræſentativum. An igitur illa Eccleſiæ ſupra Petram ædificatio, dicenda eſt *plenè* ac *perfectè* haud conſummari niſi in Concilio Oecumenico, per Petri characterem Apoſtolicum congregato & informato, nec ſubſtituro, niſi quamdiu cum iſto Vicario Chriſti charactere perdurat?

33. Quandoquidem pro nunc infallibilitas Concilij Oecumenici in rebus fidei decidendis omnimoda & conſummata, ab univerſis Orthodoxis ſit recepta tanquam definitus fidei articulus: neque verò per ullam Oecumenicam Synodum, vel etiam per ipſummet Papam ſit *definitè* ſancitum, *quòd Papa extra Concilium Oecumenicum potiatur auctoritate omnimoda & conſummatæ infallibilitatis.* Idcircò haud equidem dubito, attentis Chriſti Domini Verbis, *ſecundùm ſe*, & *quoad ipſam rei veritatem*, Petri Succeſſoribus competere omnimodam in rebus fidei infallibilitatem, quoties definiunt ex Cathedrâ Apoſtolicâ, hæc enim eſt ipſiſſima illa Petra, ſuper quam eſt ædificata Eccleſia, cui portæ Inferi non poterunt prævalere. Et quia Chriſtus Petro *ſingulariter* dixit, eſſe Petram, ſuper quam foret ædificanda Eccleſia, quo jam fundamento dicere quis auſit, hanc in Petri Succeſſore Petram, ſeu Cathedram Apoſtolicam haud ſubſiſtere, niſi intrà Concilium Oecumenicum, nec adeò Summum Pontificem loqui ac definire poſſe ex Petrâ, ſeu Cathedrâ Apoſtolicâ, niſi *in ſtatu quaſi concretionis ſeu unionis* cum reliquo intra Synodum Oecumenicam hierarchico Eccleſiæ Corpore? Hæc equidem ex meo ſenſu profero, & pro indubitatis teneo. Nihilominùs quia non conſtat, hactenus vel à Papa, vel ab Eccleſia eſſe definitum. *An Eccleſia, quæ ſupra Petram ædificata conſummata infallibilitas, auctoritati Pontificiæ indubitanter annexa, ſit extrà Concilium Oecumenicum in ſtatu ultimatæ ſuæ perfectionis?* Ideo in hoc puncto me totum quantum ſubijcio ſanctæ Eccleſiæ, ipſius etiam Papæ judicio, ne in Tridentino quidem Concilio hactenus manum imponere volentis ad decidendum hoc difficultatis punctum.

Interea pro *decimo* & *ultimo* certum eſt, 34.
quemque fidelium ſe exponere manifeſto fidei periculo, ſi cum pertinaciâ diſcordet à dogmatibus per Papam etiam extra Concilium Oecumenicum, pro univerſâ Eccleſiâ, adeoque ex Cathedrâ Apoſtolicâ definitis. Nihilominùs quoad punctum omnimodæ & conſummatæ in fidei rebus infallibilitatis, dicere, oportet, *ſecundùm nos* (quamdiu Eccleſia punctum illud non definit) eſſe Concilio Oecumenico majorem prærogativam infallibilitatis *omnimodè* conſummatæ, quàm ſit in ſolo Pontifice. Sed *in quo*, diſquires, *conſiſtit iſta conſummata infallibilitatis majoritas Oecumenico appropriata Concilio?*

Ad hoc punctum reſpondeo, illam majori- 35.
tatem conſiſtere in prudentiali credibilitatis evidentiâ, *quoad ſpecificationis ſaltem neceſſitatem*, magis conſtringente ad fidei aſſenſum, ex Concilij Oecumenici definitione, quàm ex ſolius Papæ deciſione imperandum. Unde definitio *Conciliaris* tam *extenſivè*, quàm *intenſivè* eſt majoris *ſaltem quoad nos* auctoritatis. Meo equidem judicio, *ſecundùm ipſam rei veritatem*, ex Papæ etiam extra Concilium ex Cathedrâ definientis aliquod fidei dogma, deciſione ſubſiſtit *abſoluta ſpecificationis* neceſſitas ad non diſſentiendum: ſunt tamen ex Doctoribus etiam Orthodoxis, qui aſſerunt, eſſe quidem in fide periculoſum, *poſitivè* contradicere Papæ, ex auctoritate ſua Apoſtolica decidentis dogmaticæ definitioni: attamen iſti Theologi negant, ex hac eſſe *abſolutam ſpecificationis fidei neceſſitatem*, ita ut reus temeratæ Primæ Veritatis, ceu motivi fidei ſpecificativi, pronuntiandus ſit, qui talem ex *abſolutâ ſpecificationis fidei neceſſitate* conſtringentem auctoritatem negat, ſubſiſtere ex ſolitariâ Papæ extra Concilium Oecumenicum definitione. Et ſic majoritas Concilij Oecumenici eſt *extenſivè* potior, utpote à pluribus Orthodoxis aſſerta Doctoribus, quàm ſolitaria Papæ extra Concilium definientis *abſolutæ quoad fidei ſpecificationem neceſſitatis* auctoritas. Et hinc ea Concilij Oecumenici auctoritas eſt etiam *intenſivè* potior, quia de fide definitum eſt, quòd Synodi Oecumenicæ in decidendis fidei dogmatibus ſit omnimoda & conſummata infallibilitas: neque verò adhuc de fide eſt, dogma à Papa extra Concilium definitum eſſe omnimodæ conſummatæ infallibilitatis, & abſolutæ *quoad fidei ſpecificationem* neceſſitatis, licèt manifeſtum ſubſit fidei periculum in *poſitivè* reſiſtendo dogmati ſic definito. Quibus ita ſe habentibus, reſtat hîc diſcutiendum; *An ex vi illius tam intenſivæ, tam extenſivæ majoritatis, Concilio Oecumenico, ejúſque dogmaticæ definitioni competentis, dici poſſit, quòd Synodus Oecumenica habeat aliquo jure ſupra Papam ſuperioritatis prærogativam?*

§. IV.

§. IV.

Quantumcunque aliqua specialis prærogativa esset in Concilio Oecumenico, non nisi per characterem Christi Vicarium, atque adeò per Pontificiam auctoritatem subsistere potente, non esset propterea Synodus etiam quà Oecumenica, dicenda habere præeminentiam alicujus propriè dictæ supra Papam superioritatis.

vt pag. 226. n. 32.

PRo *primo* equidem videri posset hujus assertionis explicatio & probatio peraccommodè desumi ex sequenti similitudine. Nempe animæ *quà formæ*, & corporis *quà materiæ* ea est habenda ratio, ut quidquid perfectionis est huic communicabile, totum sit ex formâ seu animâ. Unde fit, quòd anima & corpus simul sumpta non dicant plus perfectionis *intensivæ*, quàm anima *præcisè* spectata. Quia tamen materia & forma sunt duæ *realiter* distinctæ entitates, ideò *extensivè loquendo*, majus quid est homo, constans materiâ & formâ rationali, quam præcisa anima. Pari proinde ratione Concilium quà Oecumenicum, importans integrum Ecclesiæ *plenè* repræsentativum Corpus hierarchicum, *formaliter* dicit characterem Pontificiæ potestatis, ceu *Vicarium Christi Nomen* præferentis, ac se habentis instar *formæ*, Concilij quà Oecumenici *quasi physicè* constitutivæ, atque ut sic informativæ reliqui hierarchici, ex Ecclesiæ Prælatis aggregati Corporis, ceu materiæ *quasi physicæ*, ad Concilij Oecumenici substantiam integrandam *essentialiter* ac *integraliter* concurrentis.

37. Quòd si ergo fiat Capitis, ac reliqui Corporis hierarchici ad Ecclesiam universalem repræsentandam inter se unitorum quædam comparatio, quoad hunc ordinem hierarchicum, si Sacerdotij & Episcopatûs character Sacramentalis excipiatur, nihil perfectionis reperiri potest in toto reliquo corpore ejusmodi hierarchico, quod non derivetur ex Pontificiæ potestatis plenitudine. Cujus adeò supereminentia tanta est, ut *eminenter* contineat Corporis illius hierarchici *quoad Iurisdictionis prærogativas* omnimodam & totam perfectionem, nec adeò Corpus hoc hierarchicum, quâ cum Capite suo in Concilio Oecumenico unitum videri posset, *quoad auctoritatem jurisdictionalem*, esse quid majus *intensivè*, ac sit præcisa Pontificiæ potestatis supereminentia, licèt ambo simul sumpta sint quid *extensivè* majus.

38. Nihilominùs pro *secundo*, quemadmodùm anima cum corpore unita, est susceptiva gratiæ sanctificantis, ceu altioris ac supernaturalis formæ, animam, ac *per redundantiam* corpus etiam perficere potentis: ex quâ perfectione omninò resultat quid *intensivè* majus, quàm sit anima in puris suis naturalibus considerata. Sic ubi totum Ecclesiæ Corpus hierarchicum, tam quoad membra, quàm quoad Caput, in Concilio Oecumenico unitum, & sub *Vicario Christi Nomine*, auctoritate nempe Pontificiâ, ritè ac legitimè coadunatum fuerit, tunc ex

vt pag. 229. n. 89.

Christi Domini *18. Matth. cap. v. 18. & 19.* expressâ promissione, Synodus ejusmodi, duas adhuc *maximè* perfectivas fortitur prærogativas. Una *dicto vers. 18.* expositâ, Concilij Oecumenici præminentiâ est, ex *indefinita* ligandi & solvendi potestate, quæ tamen non potest esse major Summi Pastoris, utpotè æquè universali ad ligandum & solvendum auctoritate, Petro, ejusque Successori *solitariè* ac *individualiter* spectato per Christum concessâ. Altera *prætacto vers. 19. & 20.* asserta Concilij Oecumenici prærogativa subsistit ex infallibili Christi assistentiâ promittentis, se in medio eorum fore, *ubi duo, vel tres in Nomine suo*, Vicariâ, nempe auctoritate in terris penes Petrum, ejusque Successorem relictâ, congregarentur. In quo adeò per ejusmodi Christi Vicarium characterem insignito Concilio, sicque redditò *formaliter* Oecumenico, dum Duo, Caput scilicet & Corpus hierarchicum Ecclesiæ consenserint, horum de fidei dogmatibus definiendis petitio ab ipsomet etiam Patre Æterno inevitabiliter habebitur rata: juxta illud Christi Domini verbum, *Si duo consenserint super quacunque re, quam petierint à Patre meo, fiet illis.*

Sed pro *tertio* aliquis fortè desiderabit sibi 39.
demonstrari; *quòd sub illis Duobus, de quibus ibi est Christi sermo, intelligatur tum Caput, tum reliquum hierarchicum Ecclesiæ Corpus, in Concilio Oecumenico aggregatum.* Cujus proinde quæsiti accipe sequentem resolutionem ac demonstrationem Theologicam. Etenim particula causalis *in præcitato vers. 20.* importat connexionem cum *proximè præcedente vers. 19.* atquè hoc mediante, *cum versu 18. & 19. dicti cap. 18. Matthæi.* At is versus *vigesimus* meminit tum Nominis Christi *Vicariè* in Summo Pontifice residentis: tum *duorum vel trium* in hoc Christi *Nomine* congregandorum. Hic autem binarius seu ternarius numerus *indefinitè* positus ex vi connexionis, cum præfato versu *decimo octavo* designatæ complectitur, quotquot participant de ligandi, & solvendi auctoritate, importandâ in Synodum, *Nomine Christi Vicario* congregandam. Quandoquidem proinde isti de ligandi & solvendi potestate participantes Episcopi, seu Prælati Ecclesiastici, *Nomine Christi Vicario* aggregati conficiant Concilium Oecumenicum: idcircò ex vi prætacti versûs *vigesimi* prorsus evincitur, in Synodo Oecumenica reperiri *Duo*, quorum unum est aggregatio Prælatorum Ecclesiasticorum de ligandi & solvendi potestate participantium: alterum verò est *Christi Nomen Vicarium*, seu Summus Pontifex hoc *Christi Nomen* portans in Concilium Oecumenicum. Hisce igitur Duobus in unam Synodum coadunatis, apertè ac diserte promittit *ibi* Christus, *se in medio eorum fore.* Atqui dum Christus hisce *Duobus* in unum collatis suæ gratiæ assistentiâ ità præsens est, ut *sit in medio eorum*, non potest Pater Æternus ipsis consentientibus, intuitu Christi non impertire quamcunque petierint rem, nempe dogmaticæ veritatis, seu *moralis* Ecclesiasticæ disciplinæ in Concilio Oecumenico

unicè poſtulandæ manifeſtationem. Nequit ergo ſub illis dicto *verſu 19.* expreſſis *Duobus* in unum conſentientibus, ſicque ſub hoc conſenſu ſuo veritatem dogmaticam, quam inquirunt & poſtulant, intuitu Chriſti à Patre Æterno recipientibus, aliud intelligi, quàm Caput Eccleſiæ, *Vicarium Chriſti Nomen* Synodo Oecumenicæ importans, nec non Corpus Eccleſiæ hierarchicum, conſiſtens ex Prælatis Eccleſiaſticis de ligandi & ſolvendi auctoritate Eccleſiaſticâ participantibus.

40. Neque verò hæc ratiocinatio noſtra nititur proprij cerebri ſenſu, ſed fundatur in communi praxi, & recepto ſanctæ Eccleſiæ conſenſu, juxta quem dogmaticæ veritatis omnimoda & conſummata infallibilitas creditur eatenus ſubſiſtere ex Concilij Oecumenici definitione, quatenas illi *Duo*, nempe tum Petri ſucceſſor, *Vicarium Chriſti nomen* portans Eccleſiæ Caput, tum reliquum ex hierarchicis Eccleſiæ membris Epiſcopis ac Prælatis conſiſtens Corpus, in Concilio Oecumenico coadunata in unum conſenſerint.

41. *Quartò.* Hæc igitur infallibilitatis *omnimodè* conſummatæ, circa fidei dogmatum deciſionem prærogativa Concilio Oecumenico per Chriſtum promiſſa; *An ſit æquè in Summo Pontifice extra Concilium decernente*, non extat in Eccleſia definitum: ſicque *ſecundùm nos ſaltem* definitio Pontificia minus ponderis habet *quoad certitudinis ceu Divinæ, ceu Theologicæ omnimodam determinationem.* Unde diſquirere licet; *Vtrùm Eccleſiæ in rebus fidei decidendis infallibilitas ultimatè & conſummativè, tunc primùm habeat locum, quando ſuper Oecumenici Paſtoris Petrâ extat actualiter ſuperſtructa Eccleſia hierarchica, non niſi in Oecumenico Concilio plenè ac perfectè repræſentata?* Quæ profectò ratio videtur fuiſſe, cur ne ipſe quidem Petrus ſe ſolo decidere voluerit quæſtionem dogmaticam de Veteris Teſtamenti Legalium à Chriſtianis ex Judaiſmo præſertim, vel etiam Gentiliſmo converſis, retinendâ obſervantiâ, ſed ad Concilium Apoſtolicum, adeoque Oecumenicum Hieroſolymitanũ, cui ipſe præſidebat, retulerit eam definitionem. Et ita obſervat continua Eccleſiæ ſanctæ praxis, quòd *ultimatè* adverſùs hæreſes, deciſiones dogmaticæ ab ipſismet etiam Summis Pontificibus omni tempore referrentur ad Concilia Oecumenica: manifeſto ſanè argumento, Eccleſiæ auctoritativam in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatem *per modum ultimatæ ſententiæ* ſub omnimodâ & conſummatâ, certitudinis, *neceſſitatem fidei ſpecificativam* prorſus inferentis perfectione ſuâ, *ſecundùm nos ſaltem* majori cum pondere ſubſiſtere ex parte Concilij Oecumenici, quàm ex parte ſolius Pontificis, extra Concilium ſancientis.

ex pag. 227. n. 34.

42. Quod pro *quinto* firmatur etiam ex eo, quòd Chriſtus Dominus, ubi rogâſſet pro Petro, ut non deficeret fides ipſius, eidem quidem præceperit, quatenus aliquando converſus Fratres ſuos Apoſtolos, eorumq; adeò in Concilio Succeſſores Epiſcopos confirmaret. Nam confirmatio non cadit ſuper re quapiam, niſi quatenus ex alio etiam capite habet aliquod firmitatis pondus. Unde dum Chriſtus Petro quidem orationis ſuæ efficaciâ obtinuit prærogativam confirmandi Fratres ſuos, Epiſcopos & Prælatos in Concilio Oecumenico coadunatos: oportet tamen, omnimodam & plenam fidei firmitatem hujuſmodi non jam ex ſolo Petri ſucceſſore, ſed ſimul ex Epiſcoporum Corpore hierarchico provenire. Et hinc videtur Chriſtus eo loquendi modo, alluſiſſe ad hoc, quòd Apoſtolorum ac Succeſſorum in Concilio Oecumenico cum Capite ſuo, Summo Pontifice aggregatorum, in rebus fidei decernendis omnimoda firmitas, neque ex ſolo Petri ſucceſſore, neque ex præciſo reliquo Apoſtolico Collegio, ſeu Hierarchico Eccleſiæ ſanctæ Corpore ſubſiſteret, ſed *unitim* ex utroque, ità ut oporteret, huic utrique in unum Corpus Eccleſiæ perfectè repræſentativum coadunato, ſuperſtrui ſpecialis infallibilitatis pondus ac firmitatem, per quam Petri fratres univerſi *ommodè* confirmarentur. Talis igitur prærogativæ ratio videtur magis ſupereminere in Concilio Oecumenico, quà Summi Pontificis auctoritatem Oecumenicam cum reliquo Hierarchico Eccleſiæ Corpore coadunatam complectente, quàm in ſolo Papa extra Concilium ſpectato.

ex eit. pag. 227. n. 33.

43. Sed numquid pro *ſexto* hinc inferre licet, *Concilium Oecumenicum obtinere jus cuiuſpiam ſupra Papam ſuperioritatis?* Neutiquam. Quantumvis enim gratia ſanctificans erga animæ ſubſtantiam comparata, habeat ſingularis ac majoris præeminentiæ, reſpectu animæ prærogativam, nequit tamen ex hoc fundamento ipſi attribui quædam ſuper animam ſuperioritatis *ſtrictè* ſumptæ, nempe quaſi imperativæ præeminentia, eo ipſo, quòd ſit ſubordinata ipſius animæ libertati, atque ex hac tam in primâ ſui infuſione, quàm conſervatione, ſit quodammodò dependens. At illa Concilio repromiſſa conſummatæ infallibilitatis prærogativa eatenus ſuperſtruitur auctoritati Pontificiæ, ceu characteri *Chriſti nomen* præferenti, atque ut ſic Synodi quâ Oecumenicæ *formaliter* conſtitutivo, ut conſequenter ſit dependens à Summi Pontificis, Hierarchicum Eccleſiæ Corpus convocantis &, unà ſecum coadunantis concurſu libero. Nequit ergo infallibilitatis *omnimodè* & *ultimatè* conſummatæ, Concilio Oecumenico propriæ prærogativa huic impertire alicujus ſuper Papam ſuperioritatis characterem. Ibi. 36.

44. Verùm pro *ſeptimo* videri poſſet, Concilij ſuper Papâ ſuperioritatem evinci ex hoc, quòd Abbas Panormitanus *2. part. Concil. q. 1.* docet: nempe ſi, in fidei præſertim materiâ, ſolus Papa ſentiret contrà univerſos Concilij Patres, tunc debere Pontificem illorum accedere votis. Sed quia Concilij Oecumenici ſubſtantia minimè ſubſiſtit, niſi ex *Vicario Chriſti charactere*, quis dicere auſit, Patrum vota tantæ poſſe auctoritatis eſſe, ut obſtringere valeant Summum Pontificem, ad confirmandum dogma, quod ipſi cenſent ſanciendum, cùm omnes etiam Patres Concilij in unum conſentientes, neque obtinere queant infallibilitatis privilegium, neque Juriſdi-

ex p. 228 n. 39.

ctione

tione Oecumenicâ potiantur, quoúſque Papæ conſenſus eorum votis acceſſerit. Sola igitur Chriſti gratia ac Spiritûs S. inſtinctus efficaciter movere poteſt Summum Pontificem, ut accedat votis Patrum, Corpus Eccleſiæ Hierarchicum conficientium: ut ſic illi *Duo* ſcilicet Caput ac reliquum Eccleſiæ Hierarchicum Corpus in unum conſentientes, obtinerent *omnimodæ & conſummatæ* infallibilitatis in dogmate fidei ſanciendo, præeminentiam.

45. Quare Concilium Oecumenicum optimè æquiparatur Curru prophetico ac myſterioſo *Ezechielis 1. capit.* deſcripto, quòd *conſtaret quatuor rotis Cherubicis*; niſi quòd in iſto curru exiterint quatuor rotæ; in Concilio autem Oecumenico ſint duæ duntaxat, Divinæ veritatis faciem præferentes, rotæ Cherubicæ. Eſt igitur Oecumenica Synodus currus Cherubicus, in quo veritas triumphat adverſùs portas inferi, cujus rotæ quaſi Cherubinæ, ſunt Primatus Petri, characterem Concilio quà Oecumenico primitùs impertiens, ac reliquum Eccleſiæ Corpus Hierarchicum ex Prælatis Eccleſiaſticis coadunatum. Sicuti ergo totum Corpus illius Prophetici curtûs in circuitu quatuor rotarum erat plenum oculis. Sic totum Corpus Concilij Oecumenici, conſiſtens in perfecto ac integro Corpore Hierarchico, Univerſam Eccleſiam plenè repræſentante, eſt plenum oculis, id eſt, Spiritu Dei cum infallibilitatis prærogativâ omnimodâ collustratum, ſed quatenus in ipſius circuitu ſunt duæ rotæ Cherubinæ, nempe Primatus Eccleſiæ, ſeu Romani Pontificis authoritas Apoſtolica, ac reliquum Corpus Apoſtolicum ex membris Eccleſiæ Hierarchicis conſiſtens. Unde ſi vel una iſtarum duarum rotarum Cherubinarum non concurrat conſentiendo, necdum impletur conditio *Matth. 18. v. 19. & 20.* deſcripta, in vi cujus Chriſtus ſit in medio talis currûs Cherubici, ſeu Concilij Oecumenici, impertiens eidem omnimodam & conſummatam in rebus fidei infallibilitatem.

46. *Octavò.* Quemadmodùm proinde in illo Prophetico curru quocunque ibat Spiritus, pariter elevabantur rotæ ſequentes Dei ſpiritum: ſic in Concilio Oecumenico Spiritus Dei non progreditur ad ullum fidei dogma definiendum, niſi rotæ illæ Cherubinæ, Caput ſcilicet ac reliquum Eccleſiæ Corpus Hierarchicum, pariter eleventur, ſequentes Dei Spiritum: quia Spiritus vitæ eſt in illis Cherubicis, ſeu Hierarchicis rotis pariter progredientibus, Chriſto Domino *Matthæi 18.* aſſeverante: *Si duo* (nempe Caput ac reliquum Hierarchicum Eccleſiæ Corpus in Concilio Oecumenico *ſub Chriſti Vicario nomine* conjunata) *conſenſerint*: tunc quodcunque petierint à Patre Luminum, pro Veritate fidei ex Verbo Divino eruendâ, infallibiliter ipſis fieri. Quòd ſi ergo contingeret, ut omnes Concilij Oecumenici Patres conſentirent in definitionem cujuſpiam fidei dogmatis, ſed Papa adhuc ſuum conſenſum ſuſpenderet, necdum eſſet ſanctio dogmatica cum infallibilitatis prærogativâ, ſed eſſet materia adhuc informis, quæ non niſi ex ſuperveniente *charactere Chriſti vicario*, adeoque ex conſenſu Summi Pontificis, formari valeret in infallibile ac certum definitum fidei dogma.

Hoc probè agnoſcentes Concilij Conſtantienſis Patres, *ſub hujus finem* à Martino V. perierunt confirmationem fidei dogmatum, unanimi conſenſu ſuo jam comprobatorum, adjectâ clauſulâ, ut, ſi Pontifex pro tunc confirmare nollet, ad futurum provocarent Concilium utique Oecumenicũ, Pontificiæ auctoritatis charactere, ſeu *Vicario Chriſti nomine* inſignitum, ut ex hoc poſtmodùm per Capitis ac reliqui Eccleſiæ Corporis Hierarchici conſenſum, perficerentur ſuæ adhuc informes fidei dogmatum definitiones. 47.

Pro *nono* forſaſſis inſtabit adverſarius, 48.
ubi dogmatica quæpiam fidei definitio per Capitis ac reliqui Eccleſiæ Corporis Hierarchici concordem conſenſum noſcitur eſſe conſummata, ex tunc ei ſubijci ipſum quoque Summum Pontificem. An non igitur inferre hinc licet, Papam *in rebus fidei eſſe ſubjectum Concilio Oecumenico?* Verùm quia vis ſub fidei motivo conſtringens in dogmatibus a Concilio Oecumenico definitis reducitur in auctoritatem infallibilem Divinitus impertitam Generali Synodo ceu ultimato fidei directivo principio, evidenter patet, quòd dogmaticæ ejuſmodi ſanctionis energia obſtringat quidem ipſum etiam Summum Pontificem, ut tamen hæc obligatio non in Concilij, quà *præciſo* Eccleſiæ hierarchico Corpore conſiſtentis, Congregationem quaſi *materialem*, ſed quà Spiritu Dei, ejuſque infallibilitate animatam, ſicque adeò in principium à Deo *immediatè* conſtitutum reduci debeat. Pag. 229. & 440.

Decimò replicabit forſaſſis adverſarius. Cùm 49.
gravior fidei cauſa urget, ipſum Pontificem Maximum teneri ad convocandum Univerſale Concilium, uti paſſim ſupponunt Patres. Numquid ergo hinc jam elucelcit *aliqua Concilij ſupra Papam ſuperioritas, in vi cujus judicium Papæ ſuper cauſâ ad ſe primitùs delatâ, ſed ulteriùs ad Concilium reliquum relatâ, videatur eſſe quodammodò reformabile?* Verùm ex hoc evincitur quidem Concilij Oecumenici, quà ipſum Papam complectentis, ejuſque *charactere & authoritate*, ceu *vicario Chriſti Nomine* inſigniti majoritas aliqua, ſaltem *quoad nos*, ſive *quoad omnimodam & conſummatam nobis perſpectam infallibilitatem*, præeminens Summo Pontifici *ſolitario* extra Concilium ſpectato. Hanc tamen majoritatem nullatenus præferre aliquem ſuperioritatis characterem, conſtat *ex antecedentibus*. ex pag. 221. n. 10.

Undecimò opponet denuò adverſarius, in 50.
morum quoque decretis conciliaribus, univerſos Chriſti fideles concernentibus, quatenus Pontificiam Majeſtatem condecet, eſſe vim conſtringendi ipſum etiam Papam. An non igitur hinc inferre licet *Papæ ſubjectionem erga Concilium Oecumenicum, ejuſque decreta quoque moralia?* Verùm hæc objectio eodem eliditur modo, quo Doctores reſpondere ſolent iſti quæſtioni à Theologis moveri ſolitæ; *Quomodò ſcilicet legislator teneatur ſuis legibus?* In Concilio namque Oecume-

cumenico tota ipſius auctoritas legislativa ſuperſtruitur toti Hierarchico Eccleſiæ Corpori, ex Capite & membris Hierarchicis coadunato, ſicque adeò decreta *Conciliaria* reſpiciunt ipſum quoque Pontificem cum Patribus inibi congregatis indiviſibiliter concurrentem ceu auctorem ac Legislatorem ſuum. Sicuti ergo ex hoc, quòd Legislator, modo *inferiùs* explicando, teneatur ſuis legibus, haud infertur, Legislatorem eſſe ſibimet ſubditum, ſic quantumvis Papa obſtringeretur *Conciliaribus* morum decretis, minimè ſequeretur, eſſe ſubjectum Concilio Oecumenico. Res igitur iſta hunc in modum expediri ſolet, quòd nempe obligatio legum à Summo Principe latarum, non in vi iſtarum, ſed ex efficaciâ *Legis Æternæ*, quoad vim *directivam*, non autem *coactivam*, afficiat ipſum. Quæ reſponſio tantò magis locum habet in legibus *moralibus* à Concilio etiam Oecumenico ſancitis, quantò certius eſt, non minorem in Pontifice extra, quàm intrà Synodum eſſe auctoritatem legislativam, per Chriſtum *Matthæi 16.* repromiſſam. In vi cujus adeò auctoritatis ſupremæ, utpote *Chriſti Vicariæ*, nequit Pontifex conſtringi legibus *moralibus* in Concilio Oecumenico latis, utpote à ſemet etiam comprobatis, niſi in vi altioris principij, Deo *formaliter* immanentis, ſed *virtualiter* ad extra in leges etiam humanas ſe transfundentis.

51. Sed pro *duodecimo* diſquires; *Quodnam ſit iſtud principium Divinum, vi cujus ſummus etiam Princeps legibus civilibus, & Summus Pontifex ſuis, & Concilij Oecumenici moralibus quoque decretis obſtringitur?* Hujus rationem accipe ex ſequenti fundamento. Quemadmodùm nempe cauſæ ſecundæ operari nullatenus poſſunt, niſi ſub Primæ Cauſæ influxu tam prævio, quàm concomitante: ſic quævis à Deo communicata hominibus poteſtas legislativa, per ſui à Lege Æterna *dependentiam eſſentialem* non poteſt imponere ullam obligationem, niſi ipſamet Lege Æternâ ad illam *actualiter* concurrente, ex hoc autem *actuali* Legis Æternæ concurſu accipit lex humana vim in conſcientiæ etiam foro ſub culpâ mortali & pœnâ æternâ obligatoriam. Sicuti ergo lex humana *eſſentialiter* debet eſſe ordinativa in bonum Communitatis, ſic conſequenter Lex Æterna legi humanæ ſe inſinuans, eique in conſcientia obligandi vim & efficaciam conferens, afficit omnes illos, quorum tanquam unius Corporis ſeu politici, ſeu myſtici membrorum eſt *executivè* curare bonum publicum vi legis intentum. At verò Summi Principis reſpectu Reipublicæ ſeu Statûs politici, & Summi Pontificis tanquam *primarij* reſpectu Eccleſiæ membri eſt, non tantùm *gubernativè* & *architectonicè*, ſed *executivè*, & quoad viam executionis *exemplativè* procurare bonum publicum. Ergo Lex Æterna legi humanæ vim ac efficaciam, *in conſcientia* obligatoriam imprimens, ut ſic afficit ſupremum quoque Principem, ipſum adeò Summum Pontificem. At quatenus Lex Æterna efficaciam conſcientiæ obligatoriam, imprimit legi humanæ, ut ſic obligat iſta, ſub illo ipſo virtutis motivo, quod per legem eſt *per ſe immediatè* intentum ac definitum. Ergo ſub hoc etiam *ſpecifico* virtutis per Concilij Oecumenici decretum intentæ motivo, & non tantùm ſub generali alicujus cum Republica conformabilitatis ratione lex à Principe, ſeu Summo Pontifice, intrà Concilium etiam lata, obligat ipſum in conſcientia. Eo ipſo autem, quòd talis obligatio ſit præcisè ex Legis Æternæ legi humanæ *virtualiter* ſe inſinuantis concurſu ac efficaciâ, non autem ex lege, quâ *formaliter* emanante à Principe, ſeu Concilio Oecumenico, oportet; ipſam tenere ſolummodò *quoad vim directivam* conſcientiæ propriam, non autem *quoad vim coactivam foro externo* catenus convenientem, ut reſpiciat legem humanam, prout eſt *formaliter* emanans à Legislatore humano. Conſtat igitur, obligationem legum à Principe latarum ex vi Legis Æternæ obligare ſuum legislatorem in foro dunaxat *conſcientiæ* ſecundùm vim *directivam*, non *coactivam*. Unde Imperator *§. ultimo Inſtitut. Quibus modis teſtamenta infirmentur*, ait: *Licèt legibus ſoluti ſimus*, in foro ſcilicet externo; *attamen legibus vivimus*, in foro ſcilicet conſcientiæ.

ex pag. 229. n. 42.

Decimotertiò replicabit fortaſſis adverſarius. 53.
Si Pontifex aut vi, aut legibus injuſtè latis, alióve modo Eccleſiam deſtruere nitatur, aut aliorum jura & bona injuſtè invadat, atque monitus non reſipiſcat, poſſe bello & armis coerceri, omniquè ratione ad jus naturalis defenſionis ſpectante compeſci; veluti probare dicuntur Turrecremata *lib. 2. cap. 106.* Bellarminus *de Conciliorum auctor. lib. 2. cap. ult. ad 2. argumentum.* Quod Auctor *Regalis Sacerdotij lib. 2. §. 14. n. 4.* comprobat ſequenti ratione. Quòd nempe in caſu ejuſmodi non reſiſtatur Papæ, ſed injuſtæ ipſius invaſioni, nec in illum exerceatur Juriſdictio, ſed tantùm jure defenſionis agatur, quod jus non in Juriſdictione & auctoritate fundatur, ſed in facultate naturalis juris, cui noſcitur ipſe quoque Pontifex ſubjectus eſſe. *Ex tota cauſa 25. q. 1.* Quòd ſi proinde hoc defenſionis jus erga Summum Pontificem competat alicui laico, præcipuè Regi, quantò magis convenit Concilio alicui ex totius Chriſtiani orbis Epiſcopis conſcripto? Hoc vero nunquid, priuſquàm decernat ſuper injuſtis Papæ aggreſſionibus, faciet proceſſum *juridicum*, ſicque adeò judiciariâ auctoritate formabit ſententiam ſuper injuſtitiâ aggreſſionum? Nunquid ergo proceſſus ejuſmodi redarguit Papæ erga Concilium ſubjectionem aliquam?

ex pag. 231. n. 48.

Verùm ad iſtam ex parte adverſâ objectionem in promptu eſt reſponſio. *In illo ſtatu*, quo Papa denuntiatur Eccleſiæ ſeu Concilio Generali, eſſe jurium alienorum injuſtus aggreſſor, inprimis non intentatur actio aliqua adversùs Papam, quâ Summum Pontificem, ſed contra ipſius perſonam, quâ privatam, nequeunt enim injuſtæ ejuſmodi aggreſſiones promanâſſe ex auctoritate Cathedræ Apoſtolicæ, quæ per Chriſtum eſt coarctata unicè ad bonum ac ædificationem Eccleſiæ; quare tales injuſtitiæ reſpiciunt privatam duntaxat Papæ perſonam, quæ proinde ſi deferantur

54

ad

ad Concilium generale, ne tunc quidem, oporter, judicium ferri ſuper Papæ perſona, ejuſque actibus, quà intrà ipſum conſiſtentibus: quippe cùm ipſiſſima etiam Summi Pontificis perſona per characterem auctoritatis Apoſtolicæ in tantum ſit ſacrata, ut ſuper ipſam, quamdiu manet in ſtatu certo Papatûs, nulla poteſtas humana audeat manum ſuam extendere. Quare in caſu prætacto judicium Concilij Generalis ferri duntaxat poteſt ſuper juribus alicui fidelium injuriam paſſo inexiſtentibus, atque horum violationibus *paſſivis*, quà effectibus extra Papæ ſuppoſitum egreſſis, & in altero fidelium tam *moraliter*, quàm *phyſicè* receptis. Quarum adeò injuriarum judiciariâ prævabitâ cognitione, ſi Papa prænonitus, Concilio Generali deferre nolit, non poteſt equidem *judiciaſiter* contra ipſum decerni, poteſt tamen *auctoritativè* declarari jus defenſionis, fidelibus iniquè læſis per naturalem æquitatem competens, ad armatam uſque reſiſtentiam, ac jurium talium vindicationem. In cujuſmodi tamen vindicatione Rex iniquè etiam læſus, neque attrectare, ſeu offendere poteſt ſeu ipſam Papæ perſonam, etiam quà privatam, ſeu jura Eccleſiaſtica, ſeu bona Eccleſiæ Romanæ appropriata, utpote non ad privatam Papæ perſonam, ſed ad ſtatum Eccleſiaſticum ſpectantia. Conſtat igitur ex prædudto partis adverſæ argumento, haudquaquam coargui aliquam Concilij ſuper Papâ ſuperioritatem, ſeu poteſtatem judiciariam.

55. *Decimoquartò* objicit denuò Adverſarius. In caſu ſaltem hæreſeos, ſubdi Papam Tribunali judiciario Concilij. Tunc enim à Concilio judicari, & deponi poſſe, patet ab exemplo Honorij I. relato in octava Synodo *Actione 7. & in Capit. Audivimus. 14. q. 1. Cap. Si Papa. diſt. 40. Cap. Novatianus. 7. q. 1. Cap. Dicimus. Cap. Acatius. 24. q. 1. Capit. Oves. q. 7.*

56. Verùm ex noſtra parte eſt in promptu reſponſio. Concilio equidem acephalo etiam eſſe in caſu manifeſtæ hæreſeos aliquam, non jam ſuper Papâ, ſed ſuper ipſius privatâ perſonâ, utpote à Papatu ex tunc remotâ, veram *judiciariam, & auctoritativè* declaratoriam poteſtatem de Papatûs amiſſione, per ipſummet jus Divinum ſancitâ, & in vi hujus Divini juris ſuum defectum jam prævie ſortitâ. Unde tota Concilij Generalis poteſtas erga talem Divinitus exauctoratum Papam hæreticum, unicè tendit ad *auctoritativè* fidelibus manifeſtandam Papæ depoſitionem Divinitus ſancitam, executionique publicæ demandandam, conformiter *Can. Si Papa. diſt. 40. ubi ſic habetur: Culpas Pontificis redarguere præſumit nullus mortalium, quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius.* Cui enim altert niſi Concilio *imperfectè* & *materialiter* pro tunc Generali, pro caſu hæreſeos ſeu à fide deviationis poterit eſſe auctoritas judiciaria ſuper Papæ perſonâ, ipſo jure Divino jam depoſitâ? Cujus ratio eſt. Quia ex charactere Paſtoris Oecumenici Papa eſt Caput Eccleſiæ, nequit verò Caput eſſe Eccleſiæ, niſi ſit ejuſdem membrum. At Eccleſiæ, ejuſque membrorum *quidditativa* forma eſt per fidem. Quando igitur Papæ per hæreſim *formalem* excidit à fide Divina, ita deſinit eſſe membrum Eccleſiæ, ut ex jure Divino, jam non ſit ipſius Caput, ſeu Paſtor Oecumenicus. Ergo Eccleſia ſuper Papa, quoad ſuam privatam perſonam facto hæretico, *judiciariam* auctoritatem non aliter exercere poteſt, niſi declaratoriam de Papatu per jus Divinum amiſſo ſententiam proferendo, nec adeò ſuper Pontifice, ſed ſuper homine, qui jam deſijt eſſe Papa, aliquam prætendere poteſt ſuperioritatem judiciariam.

Pag. 230. n. 46.

Decimoquintò. Rursus opponi poteſt ex parte adverſâ Eccleſiæ convenire ſuperioritatem ſuper Papâ, ſi fuerit intruſus, id eſt, non electus juxta formam præſcriptam in Concilio Lateranenſi *Can. 1. & Bullâ Gregorij*, quæ incipit: *Æterni Patris*: Vel ſi ejus electioni intervenerit aliquis error juris *Divini*, ſeu *naturalis*: vel ſi ejuſdem electio fuerit Simoniaca; uti decernitur *in Bulla Iulij 11.* quæ incipit: *Cùm tam Divino*. Vel denique, ſi electio Papæ facta ſit per metum gravem ac injuſtum. Ex Concilio Conſtantienſi *Seſſ. 39.* In quibus adeò caſibus eatenus nulla erit Papæ electio, ut hinc arguatur ſubeſſe Juris Canonici diſpoſitionibus. 57.

Pag. 229. n. 43. & pag. 230. n. 47.

Verùm ex hiſce fundamentis minimè evincitur Eccleſiæ ſuper Papam ſuperioritas; uti mox demonſtrabitur. Etenim non poteſt quiſquam eſſe Papa antecedenter ad legitimâ Papatûs collationem. Hæc equidem ſubſiſtit ex ipſo jure Divino: eo ipſo enim, quòd Chriſtus Oecumenici Paſtoris officium pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu ſanxerit, redditur hinc conſequens; claves regni cælorum cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu vi juris Divini connexas per ſucceſſionẽ ab ipſomet Chriſto conſtitutam, conferri Summo Pontifici Petri legitimo ſucceſſori. In quo diverſa eſt ratio ſucceſſionis circa *ordinarium* Petri Apoſtolatum, & *delegatum* Judæ inprimis deſtinatum, ſed Mathiæ in locum illius ſubrogato comiſſum Apoſtolatum, cùm ille, utpote perpetuus, ex prima ſui origine eſſet transferibilis in ſucceſſorem: hic verò, utpote perſonalis non haberet ſucceſſionem, niſi quæ ſpeciali, ſortis Divinæ ſigno fuerat deſignata cum delegationis Apoſtolicæ in Mathiam *Actorum cap. 1.* Divinitus collatæ plenitudine. Quandoquidem igitur ex ſolo Petro ſuperſtes maneat Apoſtolatus in ſucceſſores pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu transferibilis, ita ut ejus collatio ſit ipſo jure Divino conſtituta: idcircò penes Eccleſiam non eſt alia electio Papæ, quàm *deſignativa* perſonæ; adeò ut hâc deſignatione poſt Summi Pontificis obitum peractâ, Apoſtolicæ poteſtatis plenitudo in perſonam ſic deſignatam derivetur ex ipſiſſimo illo jure Divino, quo per Chriſtum ſancita fuit Oecumenici Eccleſiæ Paſtoris perpetuitas. Super Papatûs igitur collatione, cùm ſit juris Divini, nulla poteſt eſſe Eccleſiæ ſuperioritas: bene tamen ſuper electione deſignativâ perſonæ Petro ſucceſſuræ, ſicque potituræ illò Divinæ collationis jure. At ſicuti hæc electio *activè* ſumpta 58.

non afficit Papam, ſed eligentes: *paſſivè* verò ſpectata noſcitur antecedens Papatûs collationem, eſtque actus ab hac diſtinctus: ſic quatenus Eccleſiæ auctoritas ſuper eam *deſignativam* ſeu *activè*, ſeu *paſſivè* ſumptam electionem protenditur, nullatenus importat aliquam ſuper Papa ſuperioritatem, ſed ſupra perſonas tum eligentium, tum electi, pro ſtatu, quo necdum Papa eſt, ſed primùm pro *poſteriori* redditur particeps illius juris Divini, per quod conſtituitur Summus Pontifex.

59. *Decimoſextò* & *ultimò*. Urgebit Adverſarius. Concilio Generali eſſe auctoritatem & ſuperioritatem, ſuper Papâ ſaltem dubio, ſic enim Concilium Conſtantienſe ad certum Eccleſiæ Caput obtinendum, ſuper Papa dubio proceſſum *judiciarium* inſtituendo, noſcitur omninò prætendiſſe auctoritatem ſuper Papa hujuſmodi.

Pag. 231. n. 49.

60. Verùm dum ſubeſt dubietas de valore electionis Pontificiæ, vel dum Eccleſia certificari non poteſt de legitimo Pontifice, tunc equidem exemplo Synodi Conſtantienſis, licet Eccleſiæ proceſſus *judiciarius* circa Papam dubium: hinc tamen Concilij ſuperioritas minimè evincitur, niſi ſuper Papæ dubij perſonâ, quâ ſecundùm Eccleſiæ judicium non Papâ: contra quem adeò proceditur, ad *judicialiter* inquirendum; *An non ſit iniquus Pontificiæ auctoritatis uſurpator & aggreſſor?* Etenim Pontificis Oecumenici receptio per Eccleſiam reduci debet in fidem Divinam, quâ Paſtoris Oecumenici munus noſcitur à Chriſto conſtitutum pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu. At ſtante illâ dubietate, haud ſubſiſtit evidentia credibilitatis, per quam ſub illo fidei principio credi debeat, hic in individuo eſſe legitimus Petri Succeſſor, atque adeò verus Papa. In tali ergo caſu Eccleſia non tenetur, perſonam hujuſmodi recipere in Summum Pontificem. Unde *quoad nos* (id eſt, *quoad certitudinem* pro iſtâ perſonâ in Summum Pontificem recipiendâ *conſtringentem*) in judicio Eccleſiæ manet Papa ſub tali conditione conſtitutus, ut non ſit habendus pro Papâ. In quo proinde ſtatu Eccleſiæ jus eſt, tum inquirendi ſuper argumentis, per quæ perveniatur ad evidentiam credibilitatis in linea prudentiali certificantem de legitimo Petri Succeſſore: tum, ſi hæc certificatio obtineri non valeat, per aliam viam ſibi providendi, quouſque ad talem certitudinem pertingere valeat. Quòd ſi igitur aliud, quàm ex Papæ dubij depoſitione medium non ſuppetat, ex illo jure fas eſt Eccleſiæ, proferre ſententiam de Papæ hujuſmodi remotione. Neque verò, quæ ſanctæ Eccleſiæ Divinitus repromiſſa eſt Spiritûs Sancti aſſiſtentia, in hoc deficiet, ut judicium illud Eccleſiæ falſum ſit, ſed omnia ita diſponet ſuaviter, ut ſi forte Pontifex, de cujus legitimitate dubietas ſuperari non poteſt, ſit re ipſâ verus Papa, per ejuſdem Spiritûs ſancti impulſum reſignet, atque adeò certæ in Pontificem deſignationi locum concedat: vel ſi ad talem reſolutionem diſponi nequeat, ex illo de Eccleſiæ infallibilitate fidei principio legitimum formari poſſit judicium, ſuper nollitate Papatûs ab illo pertinaciter prætenſi contra dictamen propriæ etiam conſcientiæ, utpote in tantum obſtrictæ erga Eccleſiam, ut huic in certo habendo Chriſti vicario Capite, *ex jure quaſi naturali* deferre meritò deberet.

§. V.

Eo ipſo, quòd in judicio Eccleſia, ſecundùm credibilitatis auctoritativam in fidei principia reducibilem evidentiam, *habeatur quis pro vero, certo, ac legitimo Papa, nequit ex tunc Eccleſia ſeu Concilium Generale ſuper ipſo ullum ſtrictè ac propriè ſumptæ ſuperioritatis jus exercere.*

PRimò. Pro iſta propoſitione noſtrâ magis elucidandâ, lubeat præmittere ſequentem diſquiſitionem. *Nempe, quia in Papa dubio abſtractio Papatûs in tantum operatur, ut Eccleſia poſſit ſuper tali dubio Pontifice* judiciarium *formare proceſſum: an non pariter in vero ac certo, ſed facinoroſo & ſcandaloſo, Eccleſiæque perniciioſo Papâ poſſit eatenus fieri abſtractio à Papatûs prærogativâ, utpote cum facinoroſis ejuſmodi actibus nullam habente connexionem, ut ſub tali abſtractione, poſſit Concilium Generale erga ipſius perſonam* auctoritativè *exercere virgam correctivam à Chriſto* Matth. 18. *indefinitè erga quoſcunque fideles ſancitam?* Nam quiſquis eſt frater Chriſtianæ Communionis, jubetur poſt fraternam, aliis etiam adhibitis, correctionem, denuntiari Eccleſiæ, & ſi hanc non audierit, communione Sanctorum privari per Apoſtolicam Eccleſiæ, ſeu Concilij Oecumenici à Chriſto ſancitam ligandi & ſolvendi auctoritatem. Nunquid verò Summus Pontifex habendus eſt in cenſu fratrum, quatenus cum univerſis fidelibus participat in communicatione gratiæ & beatitudinis, ſecundùm quam homo eſt adoptivus filius Dei, atque cohæres Chriſti? Nunquid cum Summo Pontifice, quâ Hierarchici Corporis Capite *ſecundùm Paſtoralis ſolicitudinis partem* communicant reliqua Hierarchica Eccleſiæ membra, Epiſcopi ac Prælati Eccleſiaſtici, quos proinde Papa vocare ſolet fratres? Anne igitur fas eſt, ipſum excludere ab illo correctionis *fraternæ* ac *Evangelicæ* præcepto? Num ſi correctionis ſecretæ impatiens ſit, nefas erit, ipſum denuntiare Eccleſiæ? Et quia Eccleſia Corporis Chriſti Hierarchici perfectè repræſentativa, dùm Caput cum ipſâ non concurrit, minimè ſubſiſtere poteſt, ſed Concilium, quantumvis *materialiter* Generale pro tunc eſt acephalum; num iſti nefas erit, uti ſalubri adversùs Papam facinoroſum, & incorrigibilem præſinuato Evangelico remedio?

61. *ex pag. 231. & 232. n. 51.*

Verùm pro *ſecundo* prætactis diſquiſitionibus repono unicam ſequentem quæſtionem, unà cum ejuſdem reſolutione. Si namque deventum fuerit ad virgam correctoriam, ſecundùm quam Papa facinoroſus & contumax Ethnico & Publicano, Eccleſiam audire de-

62. *ibidem*

detrectanti, compar esset pronunciandus, quid circa hoc foret potestatis in Concilio acephalo? Quæ namque ligandi & solvendi potestas Apostolica Concilio Oecumenico per Christum fuit repromissa, ea superstruitur plenæ ac Generali Synodo, ex Hierarchico Ecclesiæ & Corpore & Capite sub Vicario Christi charactere, aggregatæ. At ista Hierarchici Corporis plenitudo ac integritas ob Capitis cum eo concurrentis defectum, haud intercedere posset, ubi ageretur contra ipsum Ecclesiæ Caput, Summum Pontificem. In tali ergo Concilio acephalo locus non esset virgæ *auctoritativè* correctoriæ adversùs Summum Pontificem stringendæ, consistentis ex Apostolicæ, Concilio Oecumenico, non acephalo, ad *ligandum* & *solvendum* Divinitus sanctæ *potestatis* charactere. Et verò ipse Papa etiam *solitariè* sumptus ex *Matth. 16. cap.* habet æquè plenam, Concilio Oecumenico comparem, ac indefinitam *solvendi ligandique* in Ecclesiæ *auctoritatem*. Quid ergo contra ipsum agere poterit Concilij Corpus acephalum, Synodi Oecumenicæ charactere per *Christi Vicarium* subsistente tunc destitutum? In aperto igitur est, ubi etiam per viam correctionis Evangelicæ agendum esset contra Papam facinorosum, non nisi fraternam correctionem respectu ipsius habere locum, nihilque cum eo actum iri ex auctoritate, quamdiu manet in statu certo & indubitato Papatûs. Ubi ergo quispiam *sub convincente prudentialis credibilitatis evidentiâ* est ab Ecclesiâ receptus in Papam, & nemine jam judicari poterit, præter causam consummatæ hæreseos. Sub quo statu uti definit esse Christi ac Ecclesiæ membrum, sic Papatûs prærogativâ destitutus, ex tunc subditur judicio Ecclesiæ, & Concilij etiam acephali. Ex illo igitur Evangelico correctionis, virgæque censoriæ decretorio sacro textu nequaquam evinci potest Ecclesiæ, seu Concilij Generalis supra papam auctoritas vel superioritas.

63. *Tertiò* opponet forte quispiam. Argumentum *proximè* deductum nimis probare, dum inde sequeretur, super Papa etiam dubio nullam esse Concilio acephalo auctoritatem judicialem. Quæ enim *Matth. 18.* per Christum Promissa est solvendi & ligandi potestas Apostolica, nequit convenire nisi Concilio Oecumenico, per Christi vicarium charactere, Pontificiæ præeminentiæ proprium, insignito. Eo ipso autem, quòd Papa sit dubius, nequit subsistere Concilium *formaliter* Oecumenicum, sed acephalum duntaxat.

Pag. 232. n. 32. & 33.

64. Verùm in tali Concilij acephali statu nequit equidem locus esse præinsinuatæ Apostolicæ auctoritati. Nihilominùs universi Episcopi, quà possibile est, ex Orbe Christiano aggregati in unum, comportant auctoritates suas Ecclesiæ cuique designatæ gubernativas, quæ *collectim* sumptæ extendunt se *virtualiter* ad universam Ecclesiam, quatenus scilicet omnibus & singulis Episcopis incumbit, eatenus prospicere suæ diœceseos spirituali incolumitati, ut singulorum tamen Episcopatuum religio ex intrinseca suæ institutionis conditione ordinetur ad Bonum Universalis Ecclesiæ. Quando igitur Episcopatuum in uno acephalo Concilio fit unio seu coadunatio, tunc ijs est potestas & obligatio, prospiciendi de certo Ecclesiæ Universalis Capite, quia Papæ dubij ex ratione *superiùs* deductâ, quamdiu dubium ejusmodi vinci non potest, nulla prorsus est habenda ratio, sed in judicio Ecclesiæ Papa hujusmodi perinde reputatur, ac si vacaret Sedes Apostolica. In quo proinde statu, dum Papatus post diligentem discussionem non est probatu possibilis; inconcussa, & firma manet illa Episcoporum in unum Concilium acephalum collata jurisdictio procedendi adversùs talem Papam dubium, usque ad sententiam de Papatûs ipsius nullitate *auctoritativè* declaratoriam. Quæ secùs se habent in Papâ certo, quantumvis facinoroso, quipetùm in illo semper præeminent Papatûs ab Ecclesia recepti possessio, & prærogativa, nullam Concilij, præsertim acephali, superioritatem judiciariam admittens.

Quartò instabit aliquis. Cùm Papa habeat subjectionem in foro Sacramentalis Confessionis, ad cujus tamen valorem requiritur jurisdictio, ab ipsomet etiam Summo Pontifice saltem *mediatè* derivata; quidni ergo dicere fas sit, Papam subijci Concilio Oecumenico, tametsi hujus forma subsistat ex vicario Christi nomine, Pontificiæ auctoritatis proprio? 65.

Verùm in foro Sacramentalis Confessionis ita concurrere debet jurisdictio, ab ipsomet Papa *mediatè* saltem derivata, ut hæc tamen sit *voluntaria*, in vi cujus nemo nisi volens subjiciatur illi foro. Sic proinde, si Papa propter delictum aliquod publicum sponte vellet se ipsũ subijcere alicui Concilio, quantumvis acephalo, respectu istius sortiretur subjectionem merè *voluntariam*, ex se ipso scilicet, non verò ex Concilij, etiam quà Oecumenici, Divinâ institutione dependentem. 66.

Imò pro *quinto* quando Papa se ipsum volens subijcit Foro confessionali, adeòque jurisdictioni à semet erga se ipsum prorogatæ, tunc isti supervenit characteris Sacerdotalis potestas, quæ in sui infusione ita dependet à solo Christo, ut in ipsius exercitio sacerdos se habeat quà Christi duntaxat, non autem Papæ, instrumentum in ordine ad Sacramentalem absolutionem impertiendam. Sub cujusmodi proinde absolutionis Sacramentalis actu ipsemet etiam Papa perfectam erga Confessarium, quà Christi ministrum, imò erga ipsum quoque Christum habet subjectionem, debetque adeò pro tali Foro profiteri aliquam supra se quà Christiano homine superioritatem, quæ tamen sit *principaliter* in Christo, *instrumentaliter* autem in sacerdote Sacramentaliter absolvente. 67.

ex cit. pag. 232. n. 34. & pag. 233. n. 35. & 36.

Pari igitur ratione quoad Fidei dogmatum in Concilio Oecumenico definitiones, Papa *plenè* & *absolutè* constringitur tali definitione, ex vi auctoritatis *instrumentaliter* Concilio Oecumenico, quà suæ quoque Vicariæ 68.

Digitized by Google

Christi auctoritatis characterem præferenti, *principaliter* autem ipsimet Christo, Spiritui-que sancto, Synodo quâ Oecumenicæ *secundùm Christi promissionem* assistenti, ineluctabiliter competentis. Nihilominùs hæc Papæ erga dogmaticas Concilij Oecumenici definitiones obligatio & subjectio respicit quidem perfectam Spiritûs sancti, ac Christi respectu Papæ superioritatem: at quia Concilium quâ Oecumenicum, ipsammet Papæ præeminentiam, ceu sui characteristicam formam *essentialiter* includit; idcirco Concilio Oecumenico non non tam superioritatis *strictæ*, quàm cujuspiam erga Pontificem *solitariè* spectatum majoritatis præcellentiam importat; veluti fusiùs expositum habetur in *antecedentibus*.

Caput. II.

An superioritas Papæ supra Concilium acephalum demonstrari possit ex sacris Literis, Concilijs Oecumenicis, Historijs Ecclesiasticis, & usu ac praxi Ecclesiæ.

§. I.

Pro hujus disquisitionis solidiori resolutione, expedit, varios distinguere Concilij acephali status.

1. PRimò igitur status *realis* Concilij acephali contingere potest, dum Papa est dubius, sicque ex universo Orbe Christiano congregantur Episcopi ad certum Papam exquirendum, seu constituendum ab illis, ad quos spectat electio Summi Pontificis designativa: qui status erat primitus in Concilio Constantiensi. Quæ Synodus quantumvis *materialiter* pro tunc etiam dici potuerit Generalis, non tamen erat *formaliter* Oecumenica, quia in ipsâ deficiebat *formalis* character, ex Christi nomine Vicario, Pontificiâ scilicet authoritate subsistens, quousque certi Pontificis authoritas Apostolica eidem tandem accesserat: dum interea in tali Concilio acephalo non alia, quàm universorum ex Christiano Orbe ibi aggregatorum Ecclesiæ Antistitum in unum collata interveniebat jurisdictio, cum aliquo extensivo ut sic ad publicum Ecclesiæ Bonum referibili augmento. *pag. 243. n. 3.*

2. *Secundò*. Alter Concilij *realiter* acephali status est, quando Synodus Generalis erat primitus a Summo Pontifice legitimè congregata, sed postea fuit eidem subtracta auctoritas Pontificia / ejusdem indicens solutionem. Cujusmodi status erat Concilij Basileensis, sibi postmodùm arrogantis *auctoritativam* & *judiciariam* super Papa auctoritatem, dum econtra Summus Pontifex suam tali Concilio supereminentem potestatem eâ exercebat efficaciâ, ut illius in altero etiam Papa constituendo arrogata auctoritas prorsus evanuerit.

3. *Tertiò*. Concilij generalis secundùm *mentalem dumtaxat abstractionem* acephali, varius adhuc status considerari potest. Inprimis enim potest cum Papâ comparari præcisum Concilij Corpus hierarchicum ex Episcopis & Prælatis Ecclesiasticis consistens, nomine Christi vicario, seu Pontificiâ auctoritate aggregatum. De isthoc Corpore Hierarchico disquiri potest in præsenti: *an Papæ auctoritas habeat aliquam ab illo dependentiam*; & *an ista dependentia importet aliquam ejus Corporis Hierarchici supra Papa superioritatem?* Ad quod perspicacius intelligendum, jubeat corpus humanum à suo capite præscindere non *physicâ* separatione, sed *mentali* abstractione. Sub ejusmodi namque præcisione *mentali* multas in humano corpore vitales seu vegetativas, seu sensitivas, tum cordis, tum hepatis, aliorúmve membrorum functiones reperimus, quæ non sunt in capite, sicque adeò cum isto collatæ faciunt quasdam *extensivam* majoritatem ultra proprias capitis functiones, quæ tamen ab iliis vel maximè & ut plurimùm necessariò dependent. Quæ nihilominùs capitis *quoad sui conservationem*, & *in ordine ad functiones sibi proprias* à reliquis humani corporis membris, corde præcipuè ac hepate, dependentia, nullam in humano corpore *præcisè* spectato super caput importat superioritatis quasi gubernativæ rationem, quin potiùs caput regimen quoddam teneat super totum corpus humanum, ejúsve membra, ac functiones istorum, saltem quoad *mediatam* aliqualis directionis ac moderationis in eas influxũ. Sic proinde, si Ecclesiæ Corpus hierarchicum integrum consideremus *secundùm quandam Capitis ac reliqui Corporis hierarchici in Concilio Generali coadunati præcisionem mentalem*, & *secundùm aliquam inter se collationem*, verificatur equidem, quòd Summus Pontifex, Ecclesiæ Caput, indigeat membris hierarchicis, Episcopis à Spiritu sancto positis, ut regerent Ecclesiam Dei. Quæ indigentia spectat tum Episcopos *figillatim* spectatos, quà diversarum Diœcesium Rectores, quas impossibile foret ab uno Pastore ad sufficientiam gubernari; tum Episcopos *collectim*, in unum Generale Concilium coadunatos, quorum Episcopales Jurisdictiones in unum collatæ faciunt aliquam *superiùs* expositam generalitatem *extensivam*. Quæ etiam *extensiva* Corporis hierarchici universalitas est necessaria, ut Caput ipsum, Summus Pontifex, potiatur prærogativâ *ultimatæ* & *consummatæ* in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatis. Quippe cùm ista sit per Christum repromissa consensui Capitis, unà ac reliqui Corporis hierarchici, intrà Concilium Oecumenicum coadunatis membris. Ex quâ etiam infallibilitatis prærogativâ Capiti Ecclesiæ accrescit majoritas quædam *intensiva*, quam tamen *superiùs* demonstravimus, non importare *propriè* dictam superioritatem, neque Divinitus repromissam esse Concilio quâ acephalo, id est sine Capite considerato, sed utrique consentienti, adeòque *collectivè* sumpto. Quandoquidem igitur corpus humanum *secundùm abstractionem mentalem*, à capite præcisum, nihil habeat super istud superioritatis, sed capitis econtra sit quædam supra reliquum corpus gubernativa seu

mode-

moderativa ſuperioritas: num dicere fas eſt, Concilium *Generale quà acephalum, ſinè Capite conſideratum, reſpectu Capitis*; vel potiùs *Papam, Eccleſiæ Caput, reſpectu reliqui hierarchici Corporis in Concilio Generali* aggregati, *habere præeminentiam ſuperioritatis?*

4. *Quartò.* Concilium dici poteſt aliqualiter acephalum, quando legitimâ Papæ auctoritate congregatum, præſidentes quidem habet Legatos ſeu Nuntios Apoſtolicos, necdum tamen obtinuit perſonalem conſenſum Summi Pontificis, decretorum inibi ſancitorum confirmatorium: nam veriſimilius eſt, iſtius conſensûs dogmaticis ſanctionibus auctoritate Pontificia impertiendi auctoritatem, non eſſe delegabilem Legatis Apoſtolicis, ſed eſſe *perſonalem* Pontificiæ præeminentiæ *indivisibiliter* annexam. Quia igitur omnimodæ & conſummatæ in fidei dogmatibus infallibilitatis auctoritas, ex Chriſti Domini inſtitutione non competit Concilio Oecumenico, niſi quatenus *Duo*, Caput ſcilicet, ac reliquum Eccleſiæ Corpus hierarchicum conſenſerint. Idcirco Synodus quantumvis Generalis, quoad auctoritatem fidei dogmatum definitivam, non eſt in ſtatu *conſummatæ* Synodi, quâ *formaliter* Oecumenicæ, quoúſque ad ſanctiones ejuſmodi acceſſerit perſonalis Papæ conſenſus. Pag. 233. n. 1.

5. Nihilominùs pro *quinto* dicendum eſt, ubi per Summum Pontificem facta eſt indictio Concilij Generalis, mandato ad univerſos Chriſtiani Orbis Epiſcopos, Eccleſiæque Prælatos directo, atque in vi hujus mandati convenerint Præſules Eccleſiaſtici, præſidentibus præcipuè Pontificijs Legatis, Concilium jam eſſe in ſtatu Oecumenicæ Synodi, quoad Apoſtolicam huic Divinitus commiſſam ligandi & ſolvendi poteſtatem. Ex tunc enim verificatur, Concilium eſſe aggregatum vicario Chriſti nomine, ſive Antiſtitum tali modo coadunatorum Conventum exiſtere inſignitum Apoſtolicæ, vicarium Chriſti nomen præferentis, auctoritatis charactere. Nec intereſt, ſive pauci, ſive plures ſub tali charactere fuerint coadunati ex Orbe Chriſtiano Præſules, Chriſto Domino *Matth. 18.* pronuntiante, ſe in *medio eorum fore, ubi duo vel tres in nomine ſuo congregati fuerint.* Quamvis verò iſthæc Chriſti aſſiſtentia Præſulibus Eccleſiaſticis *in nomine* ipſius aggregatis, videri poſſit inferre omnimodam in rebus fidei infallibilitatem: nihilominùs quia Chriſtus hanc annexuit Duorum, ſcilicet Capitis, nomen ſuum vicarium præferentis, ac reliqui hierarchici Corporis conſenſui: ideo priuſquàm talis conſenſus fuerit *perſonaliter* præſtitus à Papa Chriſti Vicario, Concilium quantumvis Generale ac Oecumenicum, in ordine ad fidei ſanctiones non eſt adhuc in ſtatu perfecto, ſeu *ultimatè* conſummato: tametſi Apoſtolica ligandi & ſolvendi poteſtas *indefinita* Concilio Oecumenico, quà Collegij Apoſtolici ſucceſſori à Chriſto *immediatè* conceſſa, antecedenter ad illam conſummatam, ex perſonali Pontificij conſenſûs concurſu ſubſiſtentem omnimodæ infallibilitatis perfectionem, jam locum habeat, ex quo Concilium in Chriſti vicario Nomine ſub Sedis Apoſtolicæ Legatorum præſidentiâ inchoari & continuari cæpit. Sub cujuſmodi proinde ſtatu eſt paritas & æqualitas, nullaque adeò ſuperioritas inter Pontificiam poteſtatem, & Synodum ex Capite per Legatos præſidente, ac reliquo Eccleſiæ hierarchico Corpore coadunatam. ibid. 2.

§. II.

Expenduntur patris adverſa argumenta ex ſacræ Scripturæ verbis petita.

6. PRimò. Adverſarij prætendunt, & quidèm meritò, *formam poſteriorum Conciliorum Oecumenicorum petendam eſſe ex norma Concilij Hieroſolymitani, Actorum 15. à v. 6. deſcripti.* At immeritò ſublumunt *ex v. 17. & 18. ac ſequentibus*, Iacobum Apoſtolum, poſtquàm Prophetica ad diſquiſitionis de Legalibus tunc propoſitæ deciſionem facientia, adduxiſſet oracula, *definitivam* & *judiciariam* protuliſſe ſententiam: *Propter quod*, inquiens, *ego judico, non inquietari eos, qui ex gentibus convertuntur ad Deum, ſed ſcribere ad eos, ut abſtineant ſe à contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine.* Ex hac igitur Concilij Hieroſolymitani normâ videtur evinci, quòd definitiva ſententia in Synodo Oecumenicâ non ſit penes Petri ſucceſſorem. Verùm quis Catholicorum negare auſit, Petrum in Concilio Hieroſolymitano præſentem, jam prius à Chriſto obtinuiſſe Primatum, extitiſſeque Caput Eccleſiæ? Quo ſuppoſito, quis rurſus Catholicorum præſumet negare, Capiti Eccleſiæ intrà Concilium Oecumenicum convenire officium Præſidentis? Pag. 235. n. 1. Pag. 237. n. 2.

7. Hoc igitur præſidentiæ munus in Concilio Hieroſolymitano eſſe à Petro exercitum, præter fundamentum *alibi* deducendum, ita demonſtratur. Etenim is ex Apoſtolis Præſidis munus in eo Concilio ſubibat, qui quæſtionem *ibidem* propoſitam conquiſitione magnâ à Cœtu Concilij priùs factâ, primus taliter definijt, ut cæteri Apoſtoli in ejus ſententiâ uniformiter condeſcenderent. At legenti ſacrum textum cit. *cap. 15. Actorum*, perſpicuè conſtabit: magnâ priùs conquiſitione circa propoſitam controverſiam factâ, Petrum *à v. 7.* primum ſurgentem definiſſe quæſtionem, dicendo *vers. 10. Nunc ergo* (oraculis Divinis in contextu recenſitis ita ſe habentibus) *quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus?* Quâ ſententiâ per Petrum prolatâ, ſacer contextus dicit *vers. 12. tacuiſſe omnem multitudinem*, in ſignum ſcilicet conſensûs. Quamvis proinde Petrus, dum conquiſitio fiebat, non legatur primus fuiſſe locutus, ſecus tamen eſt, ubi deveniebatur ad definitionem, quæ primo debetur Præſidi.

8. Neque huic muneri derogatur, licèt Paulus, Barnabas & Iacobus poſt Petrum locuti fuerint, quia ex ſacro contextu rurſus conſtat, hos Apoſtolos condeſcendiſſe in Petri ſen-

ſententiam: ſpecificè verò Iacobum Hieroſolymorum Antiſtitem ſubijciendo, Divinis Oraculis, Petriq́ue ſententiæ conformiter *ſcribendum eſſe gentibus ad fidem Chriſti converſis*, in hoc ſuſcepiſſe munus quaſi executoris.

9. *Secundò.* Replicabitur ex parte adverſâ. Apoſtolos & Seniores juxta ſententiam à Iacobo pronuntiatam ſcribendo ad gentes fidè Chriſti profeſſas, *verſ 23.* talem efformâſſe Epiſtolam Synodalem: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis, nihil ultra vobis imponere oneris, quàm* ex pag. 237. & 238. n. 22. & 23. *hæc neceſſaria, ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, & ſuffocato, & fornicatione.* In quâ Synodali Epiſtolâ nullam fuiſſe habitam rationem Petri præeminentiæ, quòd meritò faciendum fuiſſet, ſi Petro conveniſſet aliqua ſupra Concilium ſuperioritas. Verùm quia Concilium Hieroſolymitanum erat Oecumenicum ex Petro ceu Capite Eccleſiæ, ac reliquis Apoſtolis, delegationem Apoſtolicæ auctoritatis licèt *perſonalem*, & cum ipſis extinctam prærogativam præferentibus conſiſtens: ideo facilè conceditur, Petro mi llam fuiſſe præeminentiam ſuper eâ Synodo: neque enim quæſtio eſt in præſenti de ſuperioritate Papæ ſupra Oecumenicam, ſed ſupra acephalam Synodum; uti neque ex eo aliqua evincitur præeminentia, quòd Iacobus primus videatur fuiſſe in hoc, ut ſententia definita ſcriberetur ad Eccleſiam Antiochenam. Quemadmodùm enim Regis in Comitijs regni ſui generalibus præſidentiæ nihil derogat, quòd ubi Ordinum conſilia & vota ſunt collecta, Rex decernat exinde ex Regiæ Majeſtatis ſuæ auctoritate: indeque verò regni primus Cancellarius decretum ſcribendum demander: ſic neque præſidentiæ Petri officere potuit, quòd Iacobus Apoſtolus urbis Hieroſolymitanæ (intrà quam celebrabatur illud Oecumenicum Concilium) Antiſtes in *viâ executionis*, judicârit primus, gentes ad Deum converſas, juxta definitionem à Petro jam pronuntiatam, non eſſe per Legalia inquietandas, ſicque iiſdem ſcribendum eſſe. Quia igitur neque corporis phyſici, neque Hierarchici à Capite ſeorſim ſpectati, poteſt aliqua ſupra Caput, in Concilio Oecumenico præſidis munere fungi conſuetum, eſſe ſuperioritas, idcircò ex prælegatâ Concilij Hieroſolymitani normâ evincitur, non Synodum *præcisè ſinè Capite ſpectatam*, ſupra Papam, Petri ſucceſſorem, ſed hunc erga Concilium qua acephalum, habere ſuperioritatem.

10. ex pag. 238. n. 24. *Tertiò.* Pars adverſa ſuam prætenſionem contendit firmare ex *Actorum 20. Attendite vobis* (inquiebat Paulus) *& univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei.* Quæ verba Apoſtoli vel maximè locum habent in Epiſcopis *collectivè* ſumptis, ſeu aggregatis in Concilio Generali. At in Eccleſia, cujus regendæ poteſtas attribuitur Epiſcopis, in Concilio præſertim Generali aggregatis, includitur etiam Papa. Ergo poteſtas gubernativa Epiſcoporum extenditur etiam ad Papam.

11. Verùm ſicuti in Comitijs publicis alicujus Regni, cujus Rex eſt Caput Monarchicum, conferuntur equidem in unum univerſæ Regni gubernativæ poteſtates, de quibus verè dicitur, eſſe poſitas ad regendum totum regnum; nequit tamen hinc concludi, eorum poteſtates gubernativas, etiam in unum collatas, protendi ſupra Regem, maximè cùm ex iſto ſeu *mediatè*, ſeu *immediatè* ſint derivatæ univerſæ illorum poteſtates, ſintq́ue ab ipſomet Rege ad Comitia publica convocatæ, in ordine ad conſulendum publico Regni bono, ad quod ex *intrinſeco ſuo fine tranſcendentali* ordinantur cunctæ particularium regiminum juriſdictiones *civiles* ac *politicæ*. Et hinc per ſtatus politicos, eorumq́ue Ordines in Comitijs cum Rege congregatos, fit quædam *extenſiva* cujuſpiam Bono publico perquàm proficuæ majoritatis, ad regiam poteſtatem acceſſio, quæ tamen majoritas *ſupereminenter*, quoad *intenſivæ* alicujus majoritatis ſuperiorem excellentiam, contineatur univerſim in ipſâ Regiæ Majeſtatis præcellentiâ. Nec adeò dicere fas eſt; Comitia Regni, eſſe ſupra Regem, ſi hic ſit Monarcha, ſed hunc eſſe ſupra Comitia.

Pro *quarto* igitur pari ratione dicendum 12. eſt, ſi univerſæ cunctorum etiam totius Orbis Chriſtiani Epiſcoporum juriſdictiones intrà Concilium Generale aggregarentur in unum, cum ſuo ad univerſale Eccleſiæ Bonum *intrinſeco & tranſcendentali* ordine; inde quidem reſultaret *extenſiva* quædam majoritas, publicæ Eccleſiæ utilitati, ac regimini univerſali perquàm accommoda & proficua, ut propterea Paſtor Oecumenicus in publicis Eccleſiæ neceſſitatibus obſtringatur ad talem Generalem convocationem authoritate Chriſti vicariâ indicendam. Nihilominùs tota illa ex juriſdictionibus Eccleſiaſticis in unum collatis reſultans *extenſiva* majoritas *ſupereminenter* contineretur in Oecumenica Papæ auctoritate: quippe cùm ex iſtâ cunctæ reliquæ inter Epiſcopos diſpertitæ juriſdictiones eatenus deriventur, ut earundem conſortes, ceu agni Chriſti, quoad *cunctam moralitatis lineam*, ſemper ſubdantur Oecumenico Summi Pontificis Paſtorali officio. Et quia univerſorum etiam Epiſcoporum juriſdictiones in unum Concilium collatæ extrahi haudquaquàm poſſunt à *moralitatis* lineâ, intrà quam Pontificiæ auctoritati, ejuſq́ue Clavibus ſuper quocumque in terris ad Regnum Cælorum ſeu militans ſeu triumphans ordinabili *morali*, competit indefinita ligandi & ſolvendi poteſtas: idcircò hæ univerſæ Epiſcopales juriſdictiones in unam Synodum, quà *præcisivè* acephalam conjunctæ, ſecundùm *intenſivam majoritatem* ſuperioris ordinis, Capitis ſcilicet propriam præeminentiam, ſuperexcedunt à Papali Oecumenicâ poteſtate. Et licèt Concilio generali, quà *formaliter* Oecumenico, unà cum Capite ſcilicet ſpectato, ex *Matth. 18. cap.* peculiaris adhuc promittatur ligandi & ſolvendi auctoritas univerſalis, hæc tamen nequit major & univerſalior eſſe, ac ſit illa, quæ ſoli Petro, ejuſq́ue adeò ſucceſſori Pontifici Romano Divini- 13. Ibi. n. 23.

vinitus competit, nec adeò Concilium etiam quà Oecumenicum, unà cum Capite ſpectatum, poteſt habere majoritatem juriſdictionis, ſive ſuperioritatis erga Papam.

13. *Quintò.* Urgebit Adverſarius. Auctoritatem Conciliorum probari peculiariter ijs omnibus Scripturæ locis, quibus Eccleſia circa fidem errare non poſſe, demonſtratur. Cùm enim Concilium repræſentet Eccleſiam, neceſſum eſſe, ut, quemadmodùm Eccleſia, ita & Concilium ab omni erroris circa fidem periculo abſit. In cujuſmodi adeò infallibilitatis conſummatæ prærogativâ Concilium ſupereminere Papæ *ſolitariè* ſpectato. Verum equidem eſt, tanto honore Chriſtum eſſe dignatum ſuam Eccleſiam, adeoque Concilium ejuſdem *integraliter* repræſentativum, ut hoc ſuperemineat in conſummatæ infallibilitatis in fidei dogmatibus decidendis prærogativâ; attamen ſicuti Eccleſia *abſolutè* ſumpta, nequit intelligi ſinè Capite, ſic neque Concilium, quà Univerſalem Eccleſiam repræſentans, eſt intelligibile, quin informatù ſit Oecumenico Chriſti vicario charactere, Summi Pontificis proprio. Cujus proinde per ſuum perſonalem conſenſum ad Concilij dogmaticas ſanctiones acceſſio eſt prorſus neceſſaria, ut iſtæ obtineant conſummatæ etiam *quoad nos* infallibilitatis prærogativam; uti *patet ex antecedentibus.* Et hinc Concilium non jam acephalum, ſed quà ipſum Papam, Eccleſiæ Caput ejuſque ex Apoſtolicæ auctoritatis charactere profluentem conſenſum *ſubſtantialiter* includens, habet quidem aliquam majoritatè *conſummatæ* & *ultimatæ* in Eccleſiâ circa fidei dogmata infallibilitatis. At quia iſta majoritas non eſt juriſdictionis, ſed præeminentiæ cujuſpiam ſuper Spiritùs ſancti, ac Chriſti aſſiſtentiâ fundatæ: idcircò ne Oecumenico quidem Concilio competit *ſtricta* & *propriè* dicta ſupra Papam ſuperioritas, juriſdictionis nempe majoritatem importans.

Ex cit. pag. 238. n. 26. & 29.

§. III.

Papæ ſupra Concilium præciſivè *acephalum ſuperioritas oſtenditur* ex Deuter. 17. cap.

14. NAm *primò* decernitur in hoc ſacro textu, ut cauſæ difficiles ex Veteris Teſtamenti legibus judicialibus decidendæ, in quibus variabant fortè judicia, ſeu tribunalia ſæcularia, deferrentur ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui judicarent judicij Veritatem, jus ſcilicet Divinâ judiciali lege contentum, applicando ad cauſæ controverſiæ ſtatum. Hi ergo Sacerdotes cum judice, nempe Summo Pontifice in loco Sanctuarij congregati, conficiebant Eccleſiaſticum Veteris Teſtamenti Concilium, in quo præſidebat Summus Sacerdos. Atqui ad hunc in eo Concilio ſpectaſſe definitivam ſententiam, evincitur ex cit. 17. *cap. Deuter. v.* 12. ubi ſic habetur: *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire ſacerdotis imperio & judicis decreto, morte morietur.* Pari ergo ratione in Concilijs Novæ Legis pertinet ad Summum Pontificem, proferre definitivam ſententiam. Hæc autem prærogativa præſidentiæ auctoritatem importans, neceſſariò infert, quandam ſuperioritatis ſuper Concilij Corpore majoritatem.

Excipient pro *ſecundo* fortaſſis Adverſarij cum Toſtato Abulenſi *quæſt. 4. in cit. cap. 17. Deut.* Veteris Teſtamenti Sacerdotem Summum, tanquam præſidem, nomine & conſenſu Concilij protuliſſe ſententiam: quomodò in Novi quoque Teſtamenti Concilijs Oecumenicis, Papam nomine totius Concilij ex ſuffragijs Patrum definire ac decernere; veluti praxis docet, conformiter normæ Concilij Hieroſolymitani *Actorum 15.* deſcripti, ubi non Petri ſolius, ſed totius Synodi Oecumenicæ nomine noſcitur fuiſſe latum decretum ſub hoc tenore: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis &c.* Quemadmodùm igitur inepta foret conſequentia, quà Dux Venetorum ex eo, quòd nomine totius Senatûs proferat ſententiâ definitivam, inferretur, eſſe ſuperior toto Senatu, quin potiùs hic dicendus ſit illo major: ſic ex eo argumento haud concludi, Papæ ſupra Concilium, ſed hujus potiùs ſuper Papâ ſuperioritatem ſeu majoritatem, cùm reverà quiſque minor dicendus ſit illo, ex cujus nomine & authoritate exercet judicium, ſeu profert ſententiâ *judiciariam.* Quamvis proinde *Deut. 17.* proclametur reus mortis, qui non obedierit *Sacerdotis* (non Concilij) *imperio*: hoc ipſum tamen imperium nomine, ac vice totius Concilij Eccleſiaſtici à Summo Sacerdote latum, non reducebatur in iſtum, niſi quatenus erat repræſentans totum Concilium, ſicque adeò hujus præeminentia debebat in ipſo fuiſſe repræſentata. Pari igitur ratione Papam Concilio Oecumenico præſidentem, ita nomine Synodi proferre definitivam ſententiam, ut illam ſit repræſentans, Divo etiam Auguſtino inculcante, quòd Papæ ſumma prærogativa competat ipſi quà repræſentanti Eccleſiam.

15. *Ibi. n.* 29.

Pro hujus exceptionis refutatione, oportet, pro *tertio* diſcernere varios ſtatus Ducum ſeu Principum tum politicorum, tum Eccleſiaſticorum. *Unus* namque Ducis, v. g. Veneti, ſtatus eſt, ut non tantùm ſub primævâ ſui origine, vel etiam in hujus ad ſui perſonam derivatione, ſed in cunctis actibus publicis ſuam accipere debeat auctoritatem ex Communitatis, aut Senatûs, quem repræſentat, voto communi. Talis proindè Ducis poteſtas integra eſt in colligendis votis ſingularibus, dijudicandàque, unà cum alijs, fortaſſe votorè majoritate, juxta quàm ita ſubſiſtet votum commune Senatûs, ſeu Communitatis, ut ex hujus auctoritate, non ex ſua propria præeminentia, definire debeat. In tali igitur ſtatu præeminentia Ducis nullam infert ſuperioritatem ſuper Senatu, ſed hujus potiùs auctoritas importat ſuperioritatem ſupra ſuo Duce ſeu Præſide. *Alter* Principatûs ſeu Ducatûs ſtatus eſt, ut in ſua prima origine omnimodam poteſtatem ſuam, ſeu Ducalem, ſeu Regiam acceperit ex Communitate, cui per jus naturæ competebat politica Regia authoritas, vel per ſe ipſam exercenda, vel tranſfun-

16.

fundenda pro libitu in unum aliquem Monarcham. Quâ ſupremæ Poteſtatis politicæ in unum Monarcham transfuſione factâ, quis jàm dicere auſit, Communitatem Regni in Statuum Comitijs publicis repræſentatam, eſſe Rege, ſi Monarcha ſit, ſuperiorem? Talis ergo Monarcha repræſentat quidem totum Regnum ſuum, Comitiaque ex totius Regni Statibus coram ſe congregata, quæ tamen repræſentatio non ejus eſt conditionis (uti de primo, Ducatûs v. g. Veneti, ſtatu dicebatur) ut ex Comitiorum auctoritate & voto decernere, ſeque hiſce ſubjectum profiteri debeat: ſed ſupremæ politicæ poteſtatis auctoritas unicè ſtat penes ipſum, in vi cujus habet omnimodam, ſuper totius etiam Regni Comitijs ſuperioritatem.

17. *Tertius* Ducatûs ſeu, Principatûs Eccleſiaſtici ſtatus eſt, ut ne quidem in prima ſui origine habeat in ſe derivatam auctoritativam poteſtatem ſuam ex Communitate, quam repræſentat, ſed *immediatè* à Chriſto Domino. Atque talis ſtatus eſt in Summo Pontificatu, prout eleganter cum deſcribit ſanctus Auguſtinus *Serm. 108. De diverſis.* ita diſſerens. Inter Apoſtolos penè ubique ſolus Petrus totius Eccleſiæ meruit geſtare perſonam. Propter ipſam perſonam, quam totius Eccleſiæ ſolus geſtabat; audire meruit. *Tibi dabo claves Regni Cælorum; has enim Claves non homo unus, ſed unitas accepit Eccleſiæ. Hinc ergo Petri excellentia prædicatur, quia ipſius univerſitatis & unitatis Eccleſiæ figuram geſſit: quando ei dictum eſt, tibi dabo, quod omnibus traditum eſt.* Quando igitur Petrus præſignabatur totius Eccleſiæ geſtare perſonam, ac gerere figuram unitatis Eccleſiæ, niſi quando Chriſtus ipſi dicebat. *Tu es Petrus: & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam?* Quainam verò Chriſtus Petro Eccleſiæ figuram gerenti claves dedit, niſi quæ importabant *indefinitam* quodcunque ligandi & ſolvendi poteſtatem? Nunquid verò ab iſtâ *indefinitâ* ſuper *quodcunque morale* protensâ auctoritate excludi poteſt ullus actus *moralitatem in regnum Cælorum ordinabilem* præferens? An non igitur ea Petri auctoritas ita eſt repræſentans Eccleſiam, ut omnium ejus membrorum ſeu *ſingillatim*, ſeu *collectim* in Concilio acephalo ſumptorum moralitates complectatur, cum aliqua adeò ſuper ipſas ſuperioritatis præeminentiâ?

18. Quæ univerſa S. Chryſoſtomus eleganter expreſſit *homil. 55. in Matth.* ſuper hæc verba *cap. 16. Vos verò quem me eſſe dicitis &c. Sicuti enim beatus Petrus, interrogatis omnibus, ſolus reſpondens, etiam non exſpectatâ aliorum ſententiâ, pro omnibus reſpondere cenſetur, quia ipſi Pater cæleſtis præ reliquis omnibus Chriſti Divinitatem revelavit, non quia alij, quid reſpondendum eſſet, ipſum docuerunt; ita ipſe Petrus* (concludit is S. Doctor) *fundamentum Eccleſiæ ſtatuitur, ut eam ſuſtentet, non ut ſuſtentetur ab eâ: claves accepit ab ipſo* (Chriſto) *cum Eccleſia communicandas, ab ea iterum recipiendas.* Conſtat igitur, Petrum repræſentare Eccleſiam, non eo ſenſu, quòd ab Eccleſiâ receperit ſuam auctoritatem, ſed quòd in Eccleſiam, ejuſque membra Hierarchica derivetur ab ipſo participatio poteſtatis clavium: ſicque adeò Petrus eſt gerens figuram Eccleſiæ, tanquam Princeps, ex quo tanquam primo in terris principio clavium poteſtas communicetur Eccleſiæ membris Hierarchicis, & ſic univerſitatis & unitatis Eccleſiæ figuram geſſit, quando ei dictum eſt: *Tibi dabo claves*: quod omnibus traditum eſt in Petro ſeu Principio, & Principe, transfundente in omnes, de ſuâ clavium poteſtate. Quare illa repræſentatio Eccleſiæ in Petro, non importat hujus reſpectu Eccleſiæ ſubjectionem, ſed ſuperioritatem reſpectu Hierarchiæ Eccleſiaſticæ *acephalicè* ſpectatæ. 19.

Hinc pro *quarto* regrediendo ad præallegatum ex *Deuteronomio* ſacrum textum, ita licet ulteriùs argumentâti. In eo namque ſacro textu conſideratione præcipuâ dignum occurrit: licèt judicium cauſæ ad Concilium Sacerdotale delatæ ſpectârit etiam ad judicem, & ad totum conventum Sacerdotum, qui cum Summo Sacerdote conjuncti, deberent indicare judicij veritatem; uti verba Divina *verſ. 9. & 10.* habent, nihilominùs obedientia tali judicio ac decreto judiciario debita, ſequenti *verſ. 12.* reducitur in unum Sacerdotem Pontificem Maximum: quatenus *ibidem* morte dignus pronuntiatur, *qui ſuperbiendo noluiſſet obedire Sacerdotis imperio, & Decreto judicis.* Ex quo manifeſtum redditur, in Veteri Teſtamento Concilium illud Sacerdotale non fuiſſe potitum ſuprema *judiciariâ* auctoritate, niſi quâ conjunctum cum Summo Sacerdote, ſub quâ proinde coadunatione ita conſiſtebat ſuprema judicij auctoritas, ut ſententiæ tamen inde prolatæ vis ac energia à *præcitato ſacro textu* adſcriberetur præciſo Sacerdotis imperio. Cur hoc? niſi quia ſub Sacerdotis Summi, ſeu Judicis, & tanquam Capitis, Præſidilque charactere, ceu quaſi formâ Concilij, conſiſtebat hujus auctoritas, quæ ubi Concilio acceſſiſſet, vim obtinebat, ſub mortis etiam reatu obſtringendi ad decreti ſeu imperij taliter lati obedientiam. Quemadmodùm igitur corporis humani forma huic eatenus præeminet, quatenus in ſe *eminenter* continet cunctas etiam corporales ſeu ſenſitivas, ſeu vegetativas potentias: & hinc, licèt anima ſecundùm ſe præciſè ſpectata, non habeat vim eliciendi tales functiones corporales, ſed ad eas præſtandas opus habeat corpore ac membris ipſius, ceu organis ad ejuſmodi operationes per naturam deſtinatis, minimè tamen dicere licet, corpus exercere quandam ſuper animâ quaſi ſuperioritatem. Sic in Veteri Teſtamento ex ordinatione Divinâ *judiciaria* ſuprema Eccleſiaſtica poteſtas, ipſarum etiam Dei legum judicialium interpretativa, & ad cauſas ſeu *civiles*, ſeu *criminales* applicativa, non competebat quidem Summo Sacerdoti, niſi quà concurrenti cum Concilio, eo ipſo tamen, quòd hujus ſententia eſſet quaſi informis, quamdiu non informabatur Summi Sacerdotis conſenſu, ideo iſtius imperium ita fuerat dependens à Concilio, ut reſpe-

ex pag. 242. n. 44.

Digitized by Google

reſpectu iſtius Summus Pontificatus ſe haberet tanquam forma, in tantum ſupereminens, in quantum anima in ordine ad functiones etiam corporales ſupereminet corpori, à quo ceu organo eſt dependens. Ob cujuſmodi adeò præeminentiam ſacer textus præciſo Sacerdotis imperio attribuit vim reatûs mortiferi inflictivam, quatenus ſcilicet Concilij vota in Sacerdotis tandem conſenſum reduci debebant, ut ab hoc, ceu formâ, reciperent vim auctoritativam: ſicque proinde vis imperij reducebatur in Summum Sacerdotem, quâ Concilio conſenſu ſuo auctoritativo accedentem; atque adeò iſte meritò dicendus fuerat Concilio præeminuiſſe.

20. Pro *quinto* igitur, per rationem minimè diſparem in expendenda auctoritate Oecume-
ex pag. nica Concilij Generalis intrà Novum Teſta-
343. n. mentum, res ita tractari debet, ut, ſi Syno-
45. & dus, quantumvis *materialiter* Generalis, ſit *realiter acephala*, id eſt abſque Capite, Summo Pontifice; dicere oporteat, ipſam non conficere niſi Cœtum Eccleſiaſticum, auctoritatis Oecumenicæ charactere deſtitutum, ac conſiſtentem unicè in aggregatione Epiſcopalium juriſdictionum in univerſale Eccleſiæ bonum, ex ipsâ intrinſecâ quoque naturâ ſuâ coordinatarum. Quòd ſi verò Concilium Generale ſub vicario Chriſti charactere ſit primitùs coadunatum, ſicque Oecumenicâ Papæ auctoritate inſignitum, nequit equidem dici *realiter acephalum*, attamen quâ *abſtractivè acephalum*, poteſt comparari cum Summo Pontifice. Sub tali igitur comparatione Papa ſe habet ad reliquum Concilij *abſtractivè acephali* corpus, tanquam forma. Neque verò in Concilij Generalis primâ duntaxat coadunatione, quam, oportet, fieri in Nomine Chriſti, ſeu vicaria hujus auctoritate, ſed ſub ipſa etiam dogmatica definitione, eatenus debet Concilio accedere Summi Pontificis cum illius ſenſu conſonans conſenſus, ut antecedenter ad iſtum, ſanctio *Comitiaris* ſit adhuc informis, indigens auctorizativo Papæ acceſſu, ceu formâ Decreti quâ dogmatici, perfectivâ & conſummativâ. Quantumvis ergo pro iſthac Oecumenici Synodalis Decreti vi auctoritativa, Papa ſit dependens à Concilio tanquâ ioſius etiam Spiritûs ſancti ſibi cooperantis organo; quemadmodùm etiam anima in ordine ad corporales functiones eſt dependens à corpore, ceu organo per ſui informationem actuato: eo ipſo tamen, quòd Papæ Oecumenica auctoritas ad Concilium *abſtractivè acephalum* comparata, ſe habeat tanquam forma, reliquum verò Hierarchicum in Synodo Generali aggregatum Eccleſiæ Corpus ſe habeat per modum organi *quaſi materialis*, à quo per Chriſti inſtitutionem pro ultimata dogmatica ſanctione debeat dependere Summus Pontifex; idcircò hic meritò dicendus eſt præeminere Concilio *abſtractivè acephalo*.

21. Inſtabit pro *ſexto* Adverſarius. Hanc ipſam Summi Pontificis in dogmaticis ſanctionibus à Concilio dependentiam arguere hujus ſuper Papa ſuperioritatem; quippe cùm talis dependentia in eo fundetur, quòd Concilium ſit repræſentans univerſalem Eccleſiam; veluti Synodus Conſtantienſis adhuc *acephala* ſuis Decretis præfixum voluit hujuſmodi titulum.

Verùm ex hactenus deductis jam extat 22.
demonſtratum, Synodo *acephalæ* non competere, eſſe Eccleſiæ Hierarchicæ, niſi *materialiter* quali ſpectatæ, repræſentativam, ita ut Eccleſiæ Hierarchicæ, ſeu Synodi, quâ Oecumenicæ *formalis* denominatio & ratio, non ſit niſi ex charactere Chriſti Vicario Pontificiæ poteſtatis proprio. Priuſquàm igitur iſta auctoritativa Chriſti vicaria forma accedat Concilio *acephalo*, nequit quidquam habere de auctoritate Oecumenicâ. Hujus ulteriorem demonſtrationem accipe ex ſequenti inductione. Duplex namque eſt Concilij Oecumenici *Matth. 18.* per Chriſtum conſtituta præeminentia. Una conſiſtit ex eâ, quæ Apoſtolis *collectim* ſumptis, qua Eccleſiam repræſentantibus, ſicque in Concilio Oecumenico aggregatis ibidem eſt promiſſa *ex pag.* *indefinua* ligandi & ſolvendi poteſtas. Quem- *343. n.* admodùm verò anima ſe habens, tanquam *45.* principium *formale* reſpectu emanationis connaturalium potentiarum, ex ea profluentium in corpus, nequit inferior, ſed potiùs ſuperior dici debet iſto, utpote quod in ordine ad illas ſe habet tanquam *materiale*, ſubitòque rationem principij *materialis & organici* ergà rationales quoque animæ operationes, quâ ex phantaſiâ dependentes. Sic in Concilio Oecumenico, quâ juriſdictionis illius univerſalis per Chriſti Domini verbum ſuſceptivo, *formale* quaſi principium ejuſdem eſt charactер Papæ, præferens Chriſti nomen vicarium, Synodi quâ Oecumenicæ *formaliter* conſtitutivum: *materiale* verò eſt reliquum Corpus Eccleſiæ Hierarchicum, conſiſtens ex Chriſtiani orbis Prælatis Eccleſiaſticis, in unum cum Chriſti Vicario aggregatis. Num igitur fas eſt dicere, iſtud Corpus, ſi *acephalicè* ſpectetur, eſſe Papâ ſuperius, vel potiùs Summus Pontifex reſpectu Concilij *præciſivè acephali* major & ſuperior nominandus eſt?

Septimò. Altera dein Concilij Oecume- 23.
nici prærogativa conſiſtit ex omnimodâ & conſummatâ in dogmaticis ſanctionibus in- *Ibi. n.* fallibilitate. Hæc verò competit Concilio *45.* non *acephalo*, ſed pleno ac Oecumenico, ut ſic compoſito ex Capite ac reliquo Eccleſiæ Corpore, per vicarium Chriſti Nomen aggregato, quâ ambobus in unum veritatis Divinæ ſenſum conſentientibus. Quemadmodùm igitur capacitas redimendi genus humanum, non poterat equidem convenire Chriſti animæ ſeparatæ, ſed quâ unitæ corpori, ita tamen, ut hæc capacitas *per ſe primò* competeret Chriſto ratione animæ, corpore ad eam ſe habente per modum organi, *materialiter* concurrente ad opus Divinæ redemptionis. Sic conſummata in fidei dogmatibus decidendis infallibilitas, neque ſoli Papæ ſaltem *quoad nos*, neque Concilio *acephalicè* conſiderato, ſed *plenè ac perfectè* Oecumenico competit, ita tamen, ut auctoritas

Pontificia ſit quaſi *formale*, reliquum verò ex Epiſcopis aggregatum Eccleſiæ Corpus Hierarchicum, ſit *materiale* conſtitutivum Concilij quâ ſuſceptivi conſummatæ & ultimatæ in rebus Fidei definiendis infallibilitatis. In quantum ergo anima Chriſti in ordine ad opus redemptionis humanæ ſupereminebat corpori, ad eandem redemptionẽ *paſſivè & materialiter* concurrenti: ſic Papæ auctoritas, ceu Concilij Oecumenici forma, prævalet reliquo Eccleſiæ intrà Synodum Generalem aggregatæ, corpori Hierarchico, etiam in ordine ad participandam illam conſummatæ in ſanctionibus dogmaticis infallibilitatis prærogativã.

24. *Octavò.* Ad ipſiſſimam hanc prærogativam magis elucidandam, haud inepta eſt Novi ac Veteris Teſtamenti Sacerdotiorum ſequens comparatio. In Antiquo namque Teſtamento Divina proferebantur Oracula tũ ex Sanctuario, in quod Summo duntaxat Sacerdoti patebat aditus; juxta *16. cap. Levit.* tum ex Rationali *Vrim & Thummim*, ornamento Suſini Sacerdotis, quo pectus ipſius tegebatur, & cui inſcripta erant iſta verba: *Doctrina & Veritas.* Nunquid verò tale in fidei dogmatibus definiendis Oraculum Divinum præſtò eſt Novi Teſtamenti Summo Pontifici, Petri ſucceſſori, tum ex eo, quòd ſit Petra, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, cui portæ inferi non prævalebunt: tum ex eo, quòd Chriſtus pro Petro, ejuſque adeò Succeſſore rogârit, ne fides ipſius deficeret, ſed in fidei veritatibus confratres ſuos confirmandi efficaciam obtineret? Ubinam verò talis præeminentia in ſacris Litteris habetur conceſſa Concilio *acephalo*? An non igitur Papa in hoc dicendus eſt præeminere Synodo, ſive *realiter*, ſive *præciſivè acephalæ*?

25. Verùm de hoc *infrà* diſſeremus ex inſtituto. Interèà dum in præſenti eſt ſermo de conſummata fidei, ſaltem *quoad nos*, omninò ultimatâ infallibilitate, ſubſiſtente in Papa, quâ conſentiente cum reliquo Generalis Concilij Corpore Hierarchico: non importunè ſequens efformatur argumentum. Nempe ſicut Sacerdotis Summi in Antiquo Teſtamento de conſulendis Divinis Oraculis, prærogativa non habebat in ipſo locum, niſi quâ ingreſſo Sanctuarium, vel quâ conſulente Deum per Rationale *Vrim & Thummim*, ſic ea conſummatæ circa fidei dogmaticas ſanctiones infallibilitatis omnimodæ prærogativa competit Papæ intrà Sanctuarium Concilij Oecumenici, quatenus ſcilicet cum iſto conſentit. Qui conſenſus, ſeu Papæ ad Concilium ſub vicaria Chriſti auctoritate ſua aggregatum acceſſus auctorizativus, eſt myſticum Rationale *Vrim & Thummim*, ex quo Deus ipſe loquitur, faciens quodcunque petierint *Duo*, Caput ſcilicet ac reliquum Eccleſiæ Hierarchicum Corpus, pariter conſentientia: quibus ut ſic Chriſtus cum Patre ſuo Æterno ac Spiritu ſancto *infallibiliter* aſſiſtendo inſpirat, ac edocet ipſos veritatem dogmatis, pro quâ firmandâ in unum ſunt coadunata. Quamvis proinde Papæ intrà Concilium ſit infallibilitatis conſummatæ præeminentia major, quàm *ſecundùm nos* ſaltem (quamdiu Eccleſia aliud non definit) ſit in ſolo Papâ, extra Concilium conſtituto. Quia tamen hæc ipſa prærogativa eatenus competit Concilio Oecumenico, quatenus in hoc Papæ auctoritas quaſi *formale*, reliquum verò Hierarchicum Eccleſiæ Corpus eſt quaſi *materiale*. Idcircò ſicuti anima non niſi quâ unita humano corpori, eſt capax gratiæ ſanctificantis ex meritis Chriſti ſuſcipiendæ, nequit tamen dici, quòd anima in ordine ad iſtam gratiæ ſanctificantis capacitatem, dependens à corpore mortali, ſit iſto inferior, ſed potiùs aſſerendum eſt, quòd animæ ſuper corpore competat ſuperioritas; imò ne totus quidem homo poteſt dici habere ſuperioritatem ſuper animâ; ſic licèt Papa non niſi quâ conjunctus cum Concilio, per ſuam Chriſti vicariam auctoritatem aggregato, obtineat conſummatam omnimodæ ſaltem *quoad nos* ultimatæ infallibilitatis prærogativam, quia tamen Papæ ſuprema auctoritas eſt *quaſi formale*, Concilij quâ Oecumenici conſtitutivum, nequit Concilium ejuſmodi dici, habere *ſtrictam* reſpectu Papæ ſuperioritatem.

Pag. 243. n. 48.

Pag. 244. n. 49.

§. IV.

An ex regulâ fraternæ correctionis per Chriſtum Matth. 18. *inſtitutâ evinci valeat Concilij Generalis ſupra Papam ſuperioritas?*

IN præſenti agendum nobis erit cum Toſtato Abulenſi, *in Defenſorij ſui part. 2. cap. 72. & 73.* tractante hæc Chriſti Domini ad Petrum etiam prolata verba: *Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Eccleſiæ.* Nam *primò* Chriſtus hoc dicebat Petro, dum quidem non erat adhuc Papa, illa ipſa tamen verba referebantur ad tempus, quo Petrus erat futurus Papa. At verò ex iiſdem Chriſti Domini verbis conſtat, Petrum remitti ad peccatorem incorrigibilem denuntiandum Eccleſiæ. Sub hac verò Eccleſiâ intelligi Concilium Generale, probat *præcitatus* Abulenſis *cap. 70.* Quòd ſi ergo Petrus quâ Papa eſſet major, quàm Concilium Eccleſiæ repræſentativum, non remitteretur à Chriſto ad Eccleſiam, ſed ſufficeret, quòd ſibi tanquam Papæ de delicto fieret denuntiatio, ſicque id puniret; cùm judex ſuperior nunquam remittatur ad inferiorem. 26.

Pag. 243. n. 46. & 47.

Verùm lubenter admittimus, illa Chriſti Domini verba; *dic Eccleſiæ*, referri ad Petrum pro eo tempore, quo erat futurus Papa, attamen ſi facer ille textus conferatur cum ſuo contextu, evincitur, Eccleſiæ *nomine* ibi venire Concilium Generale non *acephalicè* ſpectatum, ſed quâ in *Nomine Chriſti*, adeóque *vicariâ hujus auctoritate*, Papæ inexiſtente, coadunatum. Unde fit conſequens, ſi peccator publicum Eccleſiæ ſanctæ Bonum, ſanctamque unitatem & pacem perturbet, peccari etiam in ipſum Papam, utpote Oecumenicum Paſtorem, cui Eccleſiæ Univerſalis cura incumbit. Dum Papa igitur tanto malo nequit ſe ſolo efficaciter remedeti, ipſius utique officio 27.

Digitized by Google

ſficio incumbit, ut dicat id, ſeu denuntiet Eccleſiæ ſive Concilio, Eccleſiam Univerſalem repræſentanti, minimè tamen ſubſiſtenti abſque characteris ſui vicarium *Chriſti Nomen* importantis concurſu. Quæ proinde denuntiatio tunc minimè fit à Papâ quà inferiore: quemadmodùm etiam in proceſſu capitalis ſententiæ, juxta Imperij Romani normam, fit accuſatio nomine Principis territorialis, qui tamen minimè dicendus eſt inferior ſuis ſubditis, judicij *criminalis* aſſeſſoribus, *quà collectum* etiam ſpectatis, ſeu in commune Concilium ad criminale judicium coadunatis. Ea igitur denuntiatio Concilio Generali facienda per Papam, huic competit, quà ſupremo Eccleſiæ Principi. Et licèt in ultimatâ dogmatis ſententiâ Papa non procedat, niſi unà cum Concilio, quippe cùm *Duos*, nempe Caput ac reliquum Eccleſiæ Hierarchicum Corpus, oporteat, juxta ſacrum contextum, conſentiendo in unum concurrere, ut omnimoda & conſummata ſtet dogmatis, Univerſam Eccleſiam conſtringentis infallibilitas. Et hinc dicere licet, Concilium Oecumenicum, quà ex Capite ſimul ac reliquo Eccleſiæ Corpore Hierarchico *indiviſim* ſubſiſtens, infallibilitatiſque conſummatæ & ultimatæ prærogativam obtinens, importare aliquam *majoritatis* excellentiam, de quâ non æquè certum ac definitum fidei dogma eſt, conſiſtere in ſolo Papâ. Nihilominùs iſta *majoritas*, cùm ipſam etiam Papæ auctoritatem, ceu *formale* Concilij quà *Oecumenici* conſtitutivum complectatur, minimè importat *ſtrictam* Concilij non jam *acephali*, ſed plenè Oecumenici ſuper Papâ ſuperioritatem; velut multoties oſtenſum eſt *in antecedentibus*.

28. *Secundò* ex Chriſti verbis *ſuperiùs* adductis Auctor prælegatus denuò contendit, inde elici, quòd Eccleſia, ſeu Concilium, non ſolùm in pertinentibus ad fidem judicet de ſtatu Papæ, ſed etiam in pertinentibus ad mores & crimina. Quando namque dicitur Papa, eſſe ſubjectus Eccleſiæ Univerſali Matri ſuæ, cujus vicem plenè tenet ſacrum Generale Concilium, aliqui non ſecundùm Deum, ſed ſecundùm hominem favere volentes Pontificibus, conſtituendo eos quaſi Deos impeccabiles, perperam diſtinguunt, dicendo, Papam in his, quæ ſunt fidei, eſſe Concilio ſubjectum: ſed in alijs delictis ſoli Divino relictum eſſe arbitrio, ita ut nemo mortalium, ne quidem Concilium Generale, ipſum judicare poſſit, juxta *Cap. Si Papa. diſt. 10.* Quæ tamen aſſertio videtur refragari auctoritati Chriſti Domini, ex quâ evincitur, Papam ſubijci judicio Generalis Concilij non ſolùm in pertinentibus ad fidem, ſed etiam in tangentibus actiones *morales*: quia in lege de correctione *fraternâ* Chriſtus ſubjecit Petrum Eccleſiæ, quæ eſt Concilium Generale, & tamen lex de correctione non ſolùm habet locum in peccato hæreſis, ſed in omnibus alijs delictis, ſicut tota obſervat Eccleſia.

29. Verùm ſi Papa deficiat à fide, cur Concilio ex ſolis etiam Epiſcopalibus Juriſdictionibus aggregato ſubijciatur, in promptu eſt ratio, quòd ejus perſona, utpote per hæreſim avulſa ab Eccleſiâ, jam nequeat eſſe hujus Caput, nec adeò proceſſui adversùs ipſum faciendo obſiſtere poſſit character Pontificius, ex quo ſubſiſtit ejus ſupra Concilium *acephalum* præeminentia. Imò ſi vel Papa dubius ſit, dum character Papalis Epiſcopalibus juriſdictionibus ſupereminens, ſecundùm *prudentialem credibilitatis evidentiam* non patet, nec adeò conſtare poteſt eſſe exemptus à juriſdictionibus Epiſcopalibus in unum *acephalum* Concilium collatis, jam præſumendus eſt hiſce ſubeſſe, atque adeò contra ipſum procedi poteſt in tantum, ut pro Eccleſiæ Bono perinde decerni queat, ac ſi nulla prætenſi Papatûs in ipſo habenda eſſet ratio. At verò ſi certa ſit Pontificia dignitas, quomodò adversùs illam ratione cujuſcunque ſceleris procedere fas erit, ita, ut dum eſt certum Eccleſiæ Caput, adversùs ejus perſonam *auctoritativè* decernatur, ſicque ex correctionis fraternæ cenſurâ perinde habendus ac Ethnicus, id eſt, ab Eccleſia avulſus? Quomodò enim inter ſe cohærere poſſent, eſſe rèrum adhuc & certum Eccleſiæ Caput, & tamen reputandum eſſe ad inſtar membri ab Eccleſiæ Corpore abciſſi? *Pap. 233. A. 13. & 14.*

Tertiò Abulenſis *præcitatus* ulteriùs ita argumentatur. Secundùm correctionis *fraternæ* regulam tam Papa pro denuntiatione peccatorum contumacium, quàm quilibet Chriſtianæ fraternitatis contors remittitur ad Concilium pro ipſius etiam Papæ peccatis denuntiandis; quippe cùm ipſe ſit Frater omnium fidelium. Ergo actionum quoque *moralium* peccata in Papâ poſſunt judicari per Generale Concilium. Et ſic factum eſt ſæpè antiquitus, ut patet in B. Damaſo Papa, qui accuſatus de adulterio, coram Concilio Generali, cum quadraginta quinque Epiſcopis ſe purgavit. Sic etiam Symmachus Papa tempore Regis Theodorici in Italia regnantis, coram S. Synodo eſt purgatus, & ita de multis alijs Pontificibus legitur in horum geſtis & hiſtoriâ B. Damaſi, ac ſæpe *in Decretis 2. quæſt. 7.* Ad quod facit etiam *Capit. 11. octavæ* Synodi Oecumenicæ: ubi ſic habetur, *Univerſalis Synodus cum convenienti reverentiâ quamlibet quæſtionem de Romanâ Sede exortam audire tenetur, & in ea proficere, non tamen audacter ſententiam in Romanum Pontificem dicere.* 30.

Verùm conſideratu digniſſimum hîc occurrit, quomodò inprimis ex Chriſti circa correctionem *fraternam* præſcripto, Papa remittatur, ad contumacem Eccleſiæ, id eſt, Concilio Generali denuntiandum? An hæc remiſſio fiat in vi *indefinitæ* Concilio Generali quà Oecumenico, ſicque per Papæ characterem informato competentis, *Matth. 18.* deſcriptæ, ad ligandum & ſolvendum poteſtatis? At non minùs univerſalis ac incircumſcripta noſcitur ex *Matth. 16. cap. ligandi & ſolvendi poteſtas* Papæ convenire. Quid ergo ex hac parte ſpecialis ineſſet utilitatis illi, ad Concilium Generale per Papam deferendæ peccatoris contumacis denuntiatio- 31.

ni, dum ſolitaria etiam Papæ auctoritas æquè ac Concilij Generalis poteſtas prævalere poteſt ad contumacem ab Eccleſiæ communione avellendum, ita ut inſtar Ethnici ſit propterea habendus? An fortè contumacis peccatoris ad Concilium Generale remiſſio per Papam facienda eſt, tanquam ad Tribunal ſuperius, in cauſa *facti*, ut ſcilicet delicti veritas per proceſſum *judiciarium* indagetur, ſicque pœnæ condignæ ſubijciatur, & ulteriùs non devolvatur? At quid utilitatis in hac quoq; remiſſione interveniret, dum quæ Concilio Generali quâ *formaliter* Oecumenico eſt conceſſa *judiciaria* ſuprema poteſtas, unicè fundatur in illâ *indefinitâ* ligandi & ſolvendi auctoritate, cui ex paritate verborum noſcitur compar Papæ etiam *ſolitariè* ſpectato competere æquè univerſalis ligandi ac ſolvendi poteſtas? Altior igitur quædam ratio indaganda eſt, propter quam Papa remittatur ad contumacem peccatorem denuntiandum Eccleſiæ, ſive Concilio Generali.

32. Pro *quarto* igitur ratio hæc ex ſequenti eruenda eſt fundamento. Nempe ubi peccator Papæ correctioni, ejuſque Decreto contumaciter reſiſtendo, dignoſcitur reus vel apertæ, vel plusquam probabilis hæreſeos, tunc ne in Eccleſiæ ac Religionis ſanctæ publicum detrimentum cedat ejuſmodi pertinacia, opus eſt, eam percelli ac reprimi per Eccleſiæ (ſeu Concilij Generalis) publicam & auctoritativam cenſuram. In quo rei ſtatu contumaciæ non tam *quoad proceſſum Fidei*, quàm *quoad deciſionem Juris* fidem ipſam contingentis, dogmaticamque ex fide definitionem publicam efflagitantis, per Papam refertur ad Oecumenicam Synodum; non ideo, quòd ipſe Papa ſeu Petra, ſuper quam eſt ædificata Eccleſia, non habeat etiam dogmatis ex fidei principijs *auctoritativè* decidendi poteſtatem, ſed quòd certior adhuc *ſecundùm nos* ſit fidei regula ex definitione Generalis, quâ per Papam tamen informati, ac pro ejuſdem confirmatione Concilij. Quam tamen Synodi Generalis quâ Oecumenicæ, & per Papam confirmatæ majoritatem, nullatenus inferre aliquam ſuper Papa *propriè* dictam ſuperioritatem, liquet *ex antecedentibus*.

33. *Quintò*. Quando proinde Abulenſis in ſuo præſenti argumento ex Chriſti de correctione *fraternâ* verbis prætendit: *Papam eatenus etiam remitti ad Concilium Generale, quatenus ipſius, utpote fratris peccata, hæreſin licèt non redolentia, debeant ad ejuſmodi Synodum deferri.* Ad hoc reſponſio in promptu eſt. Dum enim nullum Papæ peccatum eſt intelligibile, quod ſub peccati reatu ſit profluens ex Papali auctoritate per Chriſtum inſtitutâ, ſed ex perſonâ hujus poteſtatis per Chriſti ordinationem participe, ut ſic communicante cum fidelibus univerſis, tam in gratiæ & charitatis ſanctæ, quam in Religionis etiam publicæ, Eccleſiæque Orthodoxæ communicatione: quis jam neget, Papam ut ſic eſſe Fratrem Chriſti fidelium, adeoque non ut Papam, ſed quâ Chriſtianum hominem ſubeſſe correctum *fraternæ* per Chriſtum *Matth. 18.* in-

Cit. pag. 214. n. 18. & 19.

ſtitutæ? Quid ergo? Si Papa quâ peccator, ſicque adeò quâ homo privatus, *ſecretè*, vel *etiam coram teſtibus privatim* à viro ad hoc idoneo ſecundùm præceptum Evangelicum correptus, ſe non emendet, ſed Eccleſiam publicis peccatis ſuis ſcandalizare *protervè* pergat; an nefas erit, ipſum deferri ad Concilium etiam *acephalum*, ut ab eo acriori verborum reprehenſione caſtigatus, ad melioris vitæ frugem reducatur? Sed ubi nec iſta reprehenſio & correctio verbalis profecerit, dum in fide non defecit, Eccleſiæque proinde membrum & Caput permanet, *indefinitâ* adeò ligandi, ſuper *quodcunque* ad Regnum cælorum ordinabile *morale* protenſâ præfulgens poteſtate: quomodò tunc Concilium Generale (cui non niſi quâ Oecumenico, ipſum adeò Papam involventi, pariter *indefinita* ſolvendi & ligandi auctoritas competit) adversùs ipſum ſtringere poterit virgam coercitivam?

34. Hoc ipſiſſimum eſt, quod ex *Cap. 11. octavæ* Oecumenicæ Synodi *ſuperiùs* adducto habetur, quòd ſcilicet Generalis Synodus in Romanum Pontificem haud poſſit *audeat* proferre ſententiam: talis namque audacia prorſus interveniret; ſi virga coercitiva ſtringeretur adversùs poteſtatem *indefinitâ ligandi & ſolvendi auctoritate* dotatam, cujuſmodi auctoritas *ex Matth. 16.* noſcitur in Papâ, non autem in Concilio *acephalo*, ſed plenè Oecumenico habere locum, velut eruitur ex *Matth. 18.* Si equidem Pontifex ſponte ſuâ & voluntariè uti peccatorem, atque adeò quâ hominem privatum (uti ſit etiam in *foro confeſſionali*) ſe ſubijciat Concilio, meritò iſtud procedet ad quævis ſalubria, ac emendationi procurandæ congrua remedia, abſque ullâ tamen *judiciariâ coercitivâ fori externi* propriâ auctoritate, utpote haud potente conſtringere illum, cui, quamdiu hæreticus non eſt, inamiſſibiliter ineſt *abſoluta & indefinita* ſolvendi poteſtas. Et hinc à fortiori poteſt Papa uti ſubſidio Concilij Generalis, ad famam iniquè ſibi ereptam, Eccleſiæ Bono, ac regimini perquàm neceſſariam reparandam: in quo tamen actu nulla erga Papam, ſed hoc ipſomet etiam concurrente, ſuamque auctoritatem Synodo pariter impertiente, erga ejus iniquos diffamatores exercetur juriſdictio.

35. Pro quo magis elucidando fingamus pro *ſexto* Concilium aliquod Generale, quod eo ipſo, dum eſt *acephalum*, nequit *formaliter* Oecumenicum eſſe, adversùs Papam non hæreticum, nec adeò jure *Divino* non depoſitum, vel etiam non dubium, nec adeò Epiſcopalibus ob Eccleſiæ Bonum publicum in unum congeſtis juriſdictionibus ſubditum, eò uſque procedere, ut in ipſum ab Eccleſiâ agnitum verum Papam, ſtringat Excommunicationis cenſuram, Ethnici adeò ſtatu condignum eum decernens: quid efficaciæ, ſeu vis conſtringentis, poterit in tali ſententiâ reperiri, dum ipſemet Papa ejuſmodi ſententiam evacuare, imò omni prorſus valore deſtitutam, adeòque nullam, ex ſuâ Oecumenicâ

Pag. 251. n. 244.

auc-

Digitized by Google

auctoritate declarare, ac *juridicè* pronuntiare valet? Nam eo ipſo, quòd de fide ſit, Papæ ab Eccleſiâ recepto, competere claves Regni cælorum, cum *indefinitâ* ſuper *quocunque* in Regnum cælorum ordinabili *morali* protenſâ ſolvendi & ligandi poteſtate; evidenter redditur manifeſtum, quamcunque Concilij *acephali* adversùs Papam quomodocunque latam ſententiam poſſe ex vi illius Oecumenicæ auctoritatis enervari à Papâ, imò nullam, omniquè conſtringente efficaciâ prorſus deſtitutam, *juridicè ac judicialiter* pronuntiari. Sicuti ergo ex fidei principijs evincitur, nullam Generali *acephalo* Concilio eſſe vim & auctoritatem, ſuis ſententijs *juridicis* conſtringendi Papam, ſic ex eiſdem fidei principijs evidenter confutatur Concilj Generalis *acephali* ſupra Papam auctoritas.

35. Hoc ipliſſimum principium pro *ſeptimo* firmatur ex unanimi conſenſu Conciliorum, ſuiſque Pontificum, SS. Patrum, ac Theologorum concorditer aſſeverantium, Romanam Sedem, ſive Papam à nemine, nec quidē à toto Clero judicari poſſe, eò quòd Papa Vicarius Chriſti ſit ſuper univerſam Eccleſiam Chriſtianam, ejuſque auctoritas præcellat Concilio, poſſitque adeò ab omnibus appellari Romana Sedes, nec ulla ſint rata Concilia, quæ non ſunt fulta Apoſtolicâ auctoritate. In hunc ſenſum locuti ſunt Patres Concilij Nicæni, juxta ejuſdem *Canonem 39.* nec non Patres Concilij Sinueſſani, *juxta ejuſdem Acta*. Patres inſuper Concilij Romani ſub Symmacho Papa, Patres etiam Synodi Romanæ ſub Leone III. Patres *octavæ* Oecumenicæ Synodi ſub Adriano II. Pontifice. Patres Concilij Lateranenſis ſub Leone X. Similia ſunt, quæ ſcripſerunt Anacletus Papa & Martyr, Julius Papa, Gelaſius Papa, Nicolaus Papa, Paſchalis & alij. Ultra SS. Patres ſeorſim ſcribentes in hoc concordant, Patres Concilij Oecumenici Sardicenſis ſub Julio Papa, Patres Concilij Chalcedonenſis Oecumenici ſub Leone Papa, & Patres Concilij Nicæni II. ſub Adriano I. Papa. Ex Canoniſtis & Theologis pariter ſentiunt Ivo Carnotenſis *Epiſt. 81.* B. Auguſtinus Triumphus *de poteſtate Papæ quæſt. 6. art. 1.* S. Bernardus *Epiſt. 113. & lib. 3. de conſiderat. cap. 2.* S. Thomas Aquinas *in 4. diſtinct. 19. & alibi.* S. Antoninus *tract. 22. p. 3. cap. 6. §. 19.* S. Bonaventura *in 4. diſt. 19. & de Cæleſti Hierarchiâ parte 2. cap. 1.* & Alexander Alenſis *p. 3. q. 40. membro 2.*

Ex cit. pag. 265.

Ibidem.

ex pag. 256.

Ibidem.

37. Regrediendo ad Toſtatum Abulenſem opponi poteſt pro *octavo*. Ex fundamentis Evangelicis *Matth. 18.* traditis apparere, Chriſtum reliquiſſe in Eccleſiâ unum tribunal ſupremum, quod de omni homine haberet judicare, & iſtud eſſe Concilium Generale, Univerſalem Eccleſiam ſufficienter repræſentans. Quod Tribunal eſſe impeccabile, nec ullatenus errare poſſe in his, quæ ſunt de neceſſitate ſalutis, & ob hoc pertinere ad ipſum, judicare ac determinare *ultimatè* de omnibus dubijs tam in fide, quàm in actionibus *moralibus*, & poſt ejus determinationem non licere alicui fidelium reſiſtere, quia manifeſtè Divino judicio reſiſteret.

Pag. 267. n. 14.

Verùm libenter damus, Concilium Generale non quà *acephalum*, ſed quà *formaliter & completè* Oecumenicum, ipſummet adeò Papam includens, eſſe ultimatum in Eccleſiâ Tribunal, circa fidei, aut morum ſanctiones dogmaticas pronuntiare potens. Eo ipſo tamen, quòd hujus ſancti Tribunalis quaſi anima & forma ſit Papæ auctoritas Oecumenica, neque illius judicium definitivum, ſeu ſententia *ultimatè* deciſoria ſubſiſtat, niſi ex Papæ cum Concilij ſuffragijs majoribus conſenſu auctorizativo: idcircò nequit reſpecta Papæ aliquam præferre ſtrictæ ſuperioritatis præeminentiam, uti multoties oſtenſum fuit. 38.

Pro *nono* replicabit quis ex Abulenſi *præcitato cap. 72.* Ipſummet Petrum actibus ſuis oſtendiſſe, quòd Concilium Generale ipſo eſſet majus, quia ſubibat mandata Generalis Concilij, dum ſcilicet Apoſtoli & Seniores, qui erant congregati in Ieruſalem, & faciebant Generale Concilium, audientes, quòd Samaria recipiebat verbum Dei, miſerunt ad eos Petrum & Ioannem. Unde manifeſtè patet, Concilium putaſſe, quòd ſibi liceret mandare Apoſtolis illis, neque hi reſiſtebant, ſed ſuſcepto mandato Congregationis, mox iverunt illuc; veluti patet *ex Actorum 8. cap.* 38.

ex pag. 244. n. 10. & 11.

Verùm reſponſionis loco ex Adverſarijs ſciſcitari lubeat. Num ex eo, quòd Deus Pater in mundum miſerit Filium ſuum Unigenitum, coarguere auſint, Patrem eſſe Filio majorem ac ſuperiorem? Hæc namque miſſio non reſpiciebat præciſam Chriſti humanitatem, ſed ejuſdem perſonam in æternitate genitam à Patre, & in tempore vi cauſalitatis à Patre & Filio, ac Spiritu S. *indiviſibiliter* prodeuntis unitam. Nequit ergo ex illa miſſione ullatenus coargui perſonæ mittentis ſupra perſonā miſſam auctoritas. Quare nec ex eo, quòd *Actorum 8.* Petrus ſit à Concilio Ieroſolymitano miſſus Samariam, inferre licet hujus ſupra Petrum ſuperioritatem. Nunquid enim inter ipſos etiam homines, quà in unum ſeu politicum, ſeu Hierarchicum corpus coadunatos, alia datur miſſio *auctoritativa* & *præceptiva*, alia verò *excitativa* vel officij in Majore etiam exiſtentis, vel charitatis vigentis inter ſuperiores & ſubditos, vel etiam inter coæquales? Petrus igitur mitti potuit a Concilio, tum excitando ejus officium Paſtoralis curæ Oecumenicæ, tum ejuſdem charitatem, exercendam erga converſos Samaritanos. 39.

Pro *decimo* ex eodem Abulenſi urgere licet. Quando Petrus ſe ſubtrahebat à Gentibus, & cum ipſis non manducabat de cibis communibus, ſed cœperat obſervare Legalia propter quoſdam, qui erant de circumciſione: propter quam diſſimulationem ſcandalizabantur Gentiles, putantes, ſe teneri ad obſervanda Legalia; tunc Paulus increpuit Petrum, qui tacendo, non ſe oppoſuit tali increpationi: ſed ubi per Concilium Generale fuit factum decretum de converſis gentilibus non adſtringendis ad Legalium obſervantiam, prorſus acquievit Petrus, credens ſe ſubditum 40.

Ex cit. pag. 244. n. 11.

Concilij determinationi ac ſtatuto.

41. Verùm diſquirere denuò lubeat ex Adverſarijs. Num Concilium Ieroſolymitanum prohibuerit etiam *materialem Legalium uſum?* Oppoſitum ſanè liquet *ex cap. 15. Actorum*, ubi Gentilibus ad fidē converſis non quorumcunque Legalium *materialis* uſus interdicebatur, ſed abſtinentia duntaxat à ſuffocatis & ſanguine. Ex ſacro igitur contexta liquet, Decretum Concilij Ieroſolymitani unicè fuiſſe intentum ad condemnandam hæreſin Phariſæorum contendentium, oportere, Gentiles converſos circumcidi, & ſervare legē Moyſis. Uſus igitur *materialis* Legalium non erat interdictus Apoſtolis, ſiquidem Paulus etiam talem aliquando adhibebat uſum *materialem* Legalium, ex alnori ſcilicet cujuſpiam rationis motivo. Neque verò Petrus ſub formalitate hæreſin ſapiente, quaſi Legalia ſub *formali* Moſaicæ legis obligatione tiſent de præcepto, unquam obſtringebat gentiles converſos, vel ipſos etiam Judæos ad talem *formalem* uſum Legalium inducebat. Quare Petrus nihil unquam faciebat, quod pugnabat cum Decreto Concilij Ieroſolymitani. Imò ipſiſſimum illud Decretum ex Oecumenicâ Petri auctoritate Apoſtolicâ ordinariâ, ceu ſuâ formâ habebat firmitatem, cui ipſemet Apoſtolorum Princeps meritò ſe conformaret ob Divinæ comprobationis ex Concilij, unâ & Oecumenicæ ſuæ auctoritatis conſenſione ſubſiſtentis, ab omnibus Chriſti fidelibus, ipſomet etiam Eccleſiæ Capite, *religioſè* obſervandæ reverentiam; uti hæc patent *ex antecedentibus*.

42. Sed pro *undecimo* excipiet quiſpiam. Quo igitur jure Petrus in *Epiſtola ad Galatas* dicatur reprehenſibilis, dum ſuo exemplo inducebat Gentiles *converſos* ad Legalium uſum *materialem* duntaxat? Hoc exaggerans Maymbourgus in *ſua Hiſtoria Eccleſiaſticâ cap. 7. fol. 62.* iſtanc facit argumentationem prorſus execrabilem. Dum Paulus *in ſua ad Galatas Epiſtola* ob prætactam cauſam dicit, Petrum fuiſſe reprehenſibilem: vel in hoc dicit veritatem, vel falſitatem. Si hoc poſterius dicatur, erit conſequens, quòd Epiſtola *ad Galatas* non ſit Verbum Dei. Si illud prius aſſeratur, ſequitur, Petrum non fuiſſe infallibilem, nec Paulum pro tali eum reputâſſe.

43. Verùm ſi textus Græcus *Epiſtolæ ad Galatas*, adſtipulante etiam Syro, conſulatur; liquet inde, Petrum non dici à Paulo reprehenſibilem, ſed reprehenſum à Fratribus, qui hoc Petri facto offenſi fuerant, quòd ignorarent Petri cauſam & mentem. Juxta has igitur verſiones Petrus ex Legalium uſu *materiali* ne venialis quidem culpæ reatum contraxerat, utpote qui non tam in ſe reprehenſibilis, quàm ab alijs per ignorantiam reprehenſus, juxta Pauli aſſertionem, habendus eſſet. Sed poſito & conceſſo, Petrum in Gentilibus ad judaizandum ſuo exemplo inducendis, culpæ reatum contraxiſſe, hic tamen reatus neque cum fide, neque cum iſtius confeſſione debitâ ullatenus pugnabat, ſiquidem Petrus eo modo *formalem* Moſaicæ legis proprium Legalium uſum, ſeu horum ex neceſſitate ſalutis obligationem nullatenus vel docuerit, vel crediderit, & ideo Maymbourgus ineptè fuit hinc argumentatus adversùs infallibilitatem non tam Petri ſingularis perſonæ, quàm Cathedræ ipſius Apoſtolicæ per Divinam pollicitationem ſolidatæ repromiſſam. Quare tota reprehenſionis cauſa in Petro, ſi verè fuit reprehenſibilis, reduci debet ad Gentilium, ex ignorantia quaſi invincibili obortam offenſionem: quæ tamen offenſio minimè poterat Petro imputari, ad reatum ſaltem mortiferum, dum actio ipſius ſanctæ intentionis, & cauſæ rationabilis motivo eatenus fuerat veſtita, ut ea Gentilium offenſio ſeu ſcandalizatio non tantùm à Petro non fuerit prævisa, ſed propter ſanctæ honeſtatis rationes nequaquam imputanda, niſi fortè ſub aliqualis ſubreptionis, fidem minimè contingentis culpâ venali.

§. V.

Papa ſupra Concilium acephalum ſuperioritas demonſtratur ex Oecumenicâ & indefinitâ Matth. 16. Petro repromiſſâ ligandi & ſolvendi auctoritate.

44. Primò. Videtur equidem, primâ ſtatim fronte opponi poſſe, quòd *Matth. 18. verſ. 18.* æquè *indefinita* ligandi auctoritas ſit Divinitus promiſſa Concilio. Nequit ergo, quæ *Matth. 16.* Petro eſt commiſſa auctoritas Oecumenica, importare aliquam ſuper Concilio ſuperioritatem. Verùm ex *Matth. 18. cap.* integro contextu inter ſe collato conſtat, illam *indefinitam* ligandi & ſolvendi poteſtatem, quæ Apoſtolis Eccleſiam repræſentantibus, adeoque *collectivè* ſumptis, ſeu in Concilio aggregatis fuit repromiſſa, reduci ut ſic in Eccleſiam. At Eccleſia intelligibilis non eſt ſinè Capite. Nequit ergo ea auctoritas ullatenus competere *acephalo* Concilio.

45. Pro *ſecundo* igitur, faciendā comparationem inter Papam & Concilium *acephalum*, ita licèt in præſenti argumentari. Nempe auctoritas Oecumenica Petro *individualiter ac determinatè Matth. 16.* promiſſa, protenditur *ſuper quæcunque* in terris ſubſiſtente *morali* ad Regnum Cælorum, Eccleſiam ſcilicet militantem & triumphantem ordinabili. At ſub iſto *quæcunque* continetur utique omnimoda Epiſcopalis Juriſdictio, tum quoad *actualem* ſui collationem, & proximæ ad regendam certam Diœceſin poteſtatis actuationem, tum quoad ſui *morale* omnimodum exercitium. Nequit ergo in Concilio *acephalo* præter characteres Epiſcopales *immediatè* à Chriſto promanantes, & in hiſce radicatas, adeoque *radicales* duntaxat, ad regendum Dei populum poteſtates, non niſi per Summum Pontificem in ſtatum *actualis & proximæ* juriſdictionis reducibiles, quidquam reperiri, quod ſub illo *quæcunque* ad Regnum cælorum ordinabili *morali* non ſit contentum? ex pag. 248. n. 60.

tum: ſuper quo adeò emineat Papæ Oecumenica auctoritas & ſuperioritas.

46. Pro *tertio* excipient fortaſſis Adverſarij. Iſta verba: *Tibi dabo claves Regni cælorum*, non ad ſolum Petrum, ſed ad Apoſtolos univerſos dicta eſſe, ſive reſpicere Petrum non in ſe ſolo ſpectatum, ſed quà totius Eccleſiæ figuram gerentem; uti *paſſim tradit S. Auguſtinus*. Ergo illam clavium poteſtatem attribuendam eſſe toti potiùs Eccleſiæ, quàm Petro *ſolitariè* ſumpto. Unde *in Decretis cauſâ 24. q. 1. cap. 6.* ſic haberi: *Quando Petrus accepit claves, Eccleſiam ſanctam ſignificavit.*

47. Verùm quæ S. Auguſtinus *tract. 124. in Ioannem circa medium.* fuſiùs ac eleganter hanc in rem diſſeruit, ad iſtam reduci poſſunt formam ſyllogiſticam. Nempe id, quod per proprietatem in Chriſto eſt Petra, hoc per ſignificationem eſt Petrus in Petrâ: atque adeò ſub iſta ſignificatione intelligitur Chriſtus ita eſſe Petra Eccleſiæ, ut hæc ſit in Chriſto per proprietatem Capitis *abſoluti ac primarij*, Petrus autem ſit Eccleſia per ſignificationem, ſeu figuratam duntaxat Capitis *Vicarij* repræſentationem. At iſtis ad Petrum prolatis Chriſti verbis; *Tibi dabo claves Regni cælorum*; Eccleſia fundata in Chriſto, ab hoc claves regni eatenus accepit in Petro, quatenus per hunc ſignificatur, ſive repræſentatur Eccleſia, propter Apoſtolatûs ſui primatum; uti loquitur *præcitatus* S. Auguſtinus. Quia igitur Eccleſia accepit claves Regni cælorum in Petro, propter Apoſtolatûs ſui primatum, manifeſtè ſequitur, claves Regni cælorum in Petro ita eſſe datas Eccleſiæ, ut in Petro eſſet talis poteſtas, tanquam in Principe, ſeu Capite, ſive Præpoſito univerſæ Eccleſiæ; uti apertis verbis loquitur is S. Doctor *lib. quæſt. Veteris & Novi Teſtamenti.* Item *lib. 2. de Bapt. contra Donatiſtas cap. 1.* Quandoquidem ergo Concilium *acephalum*, quantumvis Generale, ſit deſtitutum tali Capitali præeminentiâ, cui annexa eſt clavis Regni cælorum, Eccleſiæ in Petro ceu Principe ſuo conceſſa, hujus verò *indefinita* auctoritas protendatur *ſuper quæcunque* ad Regnum cælorum in terris ordinabili *morale*: neque verò Epiſcopi in Concilium *acephalum* præter characteres Epiſcopales quidquam congerant, quod non ſit contentum ſub illo *quæcunque*: manifeſtum hinc redditur, Papæ ceu Capiti & Principi Eccleſiæ competere Oecumenicæ auctoritatis ſuper tali Concilio ſuperioritatem.

48. Pro *quarto* replicabit fortaſſis aliquis Adverſariorum. Nuſpiam haberi in ſacris Literis expreſſum, quòd illa *indefinita ſuper quæcunque* in terris *morali*, Eccleſiæ in Petro conceſſa clavium poteſtas, tranſierit in Petri ſucceſſores; nec adeò horum ſuper Concilijs etiam *acephalis* ſuperioritatem evinci ex illo ſacro textu.

ex cit. pag. 249. n. 72. & 73.

49. Verùm eſto, ſub ijs formalibus verbis non haberi expreſſam Romanorum Pontificum in ea clavium poteſtate ſucceſſionem: ſub ijs tamen eatenus continetur *virtualiter*, ut inclufrabiliter inde eruatur. Etenim illa Chriſti verba: *Tibi dabo claves regni cælorum*, diriguntur *determinatè ac demonſtrativè* ad Petrum. Illa ipſa autem verba, ſecundùm clarum ſacri contextûs tenorem, ſunt à Chriſto prolata ſub connexione ad præcedentia: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Unde planum eſt, illam poteſtatem Petro promiſſam, eſſe connexam cum Eccleſia per Chriſtum fundatâ. At poteſtas connexa cum ſtatu Eccleſiæ per Chriſtum fundatæ, durare debet, quamdiu talis Eccleſiæ ſtatus ſubſiſtit, Eo ipſo autem, quòd Chriſtus Dominus promiſerit, adverſùs Eccleſiam à ſe fundandam portas inferi non fore prævalituras, ſequitur, Eccleſiæ hujuſmodi ſtatum fore perpetuum, adeóque duraturum uſque ad extremi judicij diem. Oportet igitur, ſecundùm Chriſti Domini verba, illam *indefinitam* & univerſalem ligandi ac ſolvendi poteſtatem non exſpirâſſe in Petro per martyrium in cælos ſublato, ſed perpetuò duraturam eſſe uſque ad diem judicij. At poteſtas cum Eccleſiæ ſtatu perpetuo connexa, atque adeò perpetua, ſecundùm ipſam rei naturam ita tranſit in ſucceſſores, ut iſti cum ſuo anteceſſore reputentur una perſona, non quidem *materialiter*, ſed quoad *formalem* poteſtatem officij paſtoralis. Manifeſtum proinde hinc evadit, ſecundùm Chriſti Domini verbum, in Eccleſiâ talem eſſe ſucceſſionem, vi cujus perpetuò perſiſtat illa Divinitus promiſſa Petro, *indefinita* ligandi ac ſolvendi poteſtas, omnimodam adeò reſpectu Eccleſiæ cunctos Chriſti fideles complectentis, *judiciariam*, & *legislativam auctoritatem* importans.

ex pag. 245. n. 70. & 72.

50. Hinc pro *quinto* patet diſcrimen ac differentia inter Petri ac reliquorum Apoſtolorum auctoritatem Apoſtolicam. Nam univerſis quidem Apoſtolis Chriſtus contulit *Ioannis 20.* æqualem poteſtatem, eamque ampliſſimâ, prout indicant ejuſdem Domini noſtri verba *Ioannis 26. cap.* dicentis: *Sicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos.* Nihilominùs hæc ipſiſſima vox *miſſionis* ſignificat, Apoſtolicæ auctoritatis ſublimitatem ibi conceſſam fuiſſe *per modum Legationis* duntaxat; prout D. Paulus *2. Corinth. 5. verſ. 20.* indicat: *Pro Chriſto*, inquiens, *Legatione fungimur.* Unde idem Paulus *ad Epheſios 6. v. 20.* ait, *pro quo* (ſcilicet Evangelij myſterio) *Legatione fungor.* Atqui ex ipſa natura Legationis conſtat, eam non eſſe perpetuam, ſeu ad Succeſſores transferibilem, ſed induſtriam perſonæ, cum quâ cohæreat, eſſe in ea electam. Illa igitur plenitudo Apoſtolicæ auctoritatis expiravit cum perſonis reliquorum Apoſtolorum: nec niſi ex Petro ſubſiſtere poteſt ſucceſſor clavium Regni cælorum; uti *ſuperiùs* fuit oſtentum.

ex pag 250. n. 78.

51. Nec obſtat: quòd Epiſcopi dici ſoleant ſucceſſores Apoſtolorum. Hoc enim accipi non poteſt de illâ delegatâ Apoſtolis communi auctoritate Apoſtolicâ: ſed in Epiſcopis eſt talis ſucceſſio quoad *Ordinis duntaxat Epiſcopalis characterem*, & huic *infitam poteſtatem*, adeóque *radicalem* ſolummodò Paſtoralis officij propriam *Iuriſdictionem*, non verò, quoad *actualis Iuriſdictionis poteſtatem proximam.*

Digitized by Google

mum. Hanc enim accipiant Ecclesiæ à Summo Pontifice in partem pastoralis solicitudinis ex rogantes potestatem modum in Sacerdotibus etiam simplicibus eft quidem potestas absolvendi à peccatis, quoad characterem Ordinis Interdoralis, & radicalem in hoc importantem tantum peccatis ac peccatoribus, suum Confessionis sacræ Tribunal accedentibus, jurisdictionem, quæ tamen *presente & aliunde* à peccatis absolvendi *potestatis* denominationem habere non possit, nisi per Institutionem Episcopi, seu ex concessione *Papæ aliunde* inter coferatur.

Sicut ergo Sacerdotes, quoad illam à peccatis absolvendi potestatem, qui in character Sacerdotali radicatur, sunt ipsorum Episcoporum successores coæquales, non tamen *ab altitudine, sed humani ac repositivæ*: sic Episcopi quoad illam regendæ Ecclesiæ potestatem *radicalem*, non absolute dici possunt Apostolorum successores, sed cum præeminentia illimitatione jurisdictionis in Episcopali character radicata, non nisi per Summi Pontificis collationem *aliunde*. Et hinc Episcopi ne quidem in Concilio aggregati, absque intervento Romani Pontificis præferunt, charakterem Oecumenicæ Apostolicæ jurisdictionis ergo universum Ecclesiam proveniæ, qui charakter est Synodi Generalis qui *Episcopalem hicm formaliter* constituitur. Quia proinde ille charakter defecit in Concilio *asyphali*, & merito Sacerdotibus Episcopalibus concessato, ideo ad tale Concilium haud pertinent Christi consultiones, Concilio Oecumenico *Fidei & Ecclesiæ* salutaria ac legitima posse fieri, eique consona in rebus fidei infallibiliter dari quæ igitur etiamsi alia consentiens tua fint in Papa, ejus Oecumenica auctoritate protenditur super universas Episcoporum in particulari Ecclesiarum partem vocatarum jurisdictiones: manifeste hinc evincitur Papæ supra Concilium *asyphalum* majorem se functionibus.

5. VI.

In quo fit continuatio argumenti positivi deducti ex textu Matth. 21. cap. v. 15. & 17.

73. Denique in hoc facro textu legunt Christus per ceteris Apostolis *definivit se determinat* Petro constituisse Oeconomicum Pastoralis officium, *Pasce Agnos meos, pasce oves meas*, inquit. Indubitatum namque eft, Christum profecto verba ista non tantum secundum Divinitatis suæ intentionem, sed etiam secundum Humanitatis visionem benignè, in Verbo Æternopro- pro- fio, seu in Prædestinationis Divinæ Decreto, ante Secula ab æterno quoque infuse sunt, *absolute* completum fuisse universis Ovibus seu & Agnos in omni Ecclesiæ in toto Christianismo non fuisse protentum, minime potuisse complesi universas Oves & Agnos in Omni Christi Ecclesiam propterea hujus Papæ Summi mundi peregrinantis flatu redundandos & adaugendos. Oportet igitur, Oeconomicum illud pastoralis officium tam missum fuisse Petro cum ordine successionis per Christi institutionem durature usque ad finem mundi. At vero *in antecedentibus* tales- fum fuit, sub illis Christi verbis, *te pascere pre-* inde fonare, ac *te regere*. Quare ad Oeconomicum pastoralis munus Petro, ejusque successoribus a Christo commissum, importat auctoritatem gubernativam, protensam super universam Christi Ovilem Ecclesiam, perpetuo Ecclesiæ militantis statu exituriæ. At in Concilio quantumvis Generali, fed *asyphali* tali modo, quod, nisi Ovis hæc sit Christi convenient, nempe Episcopi ex universo Christianismo Orbe convocati: Hi vero *formalem naturalem Capitis*, qui Christus est, *præsidentem*, sub qua intelligunture conficere Concilia *abstractivi asyphalum*, nulli potuerunt subditurare, nisi Episcopalem in unum collecta, ad eorundem publicum Ecclesiæ bonum. At quo Episcopalis jurisdictio ab ipsorum Summo Pontifice in Episcopos ad fui pastoralis solicitudinis partem vocatos derivata, non potest non semper manere subjecta Pontificiæ authoritati, sicut ipfi etiam Episcopi, qui Christi Ovem seu Agni extrahi haud quaquam poffunt à libera Oeconomici Petro, ejusque successori commissi pastoralis officij. Qua igitur in quibusvis quatuuvis Generali Episcoporum Concilio *asyphali* fpectato, vere in Episcopalibus ex toto Christiano Orbe in unum collatis jurisdictionibus etiam *radicalibus* Summi Pontificis sacræ Scripturæ, aliis ab antiquabilis præmemoratis aliquus supra Papam majoritatis: & contrario autem præsidentium facer non confert Romani Pontificis Oeconomicum in omnem jurisdictionem Episcopali, atque fua gubernativa authoritate Oeconomici completi omnem totalem Petro Orbis Episcopos, manifeste hinc redditur Papæ supra Generale *asyphalis* fpectatum Concilium superioritas.

Pro *fraude* excipient fortaffis Adversarij. Sub ipso Concilij Tridentini finis fuisse concentum: ab hac illi Christi verba: *Pasce Agnos meos*, illi *subrebus* etiam lumpti, non vero in finis duntaxat *abstractive* fint constituti Oeconomici Papæ officij Pastoralis fibrarij gubernativi? Necdum igitur ex illo facto textu liquidum redat, quod Episcopi ex Christianismo Orbe in unum collecti in Concilium Generale, fuerint *abstractivi asyphalum* conficientes, fubdentur Papæ authoritati Oeconomicæ, ut ipsorum Concilium fuerit fic Papæ supra Concilium supremo superioritas.

Verùm Christus fub illis ad Petrum pro- 75.
latis verbis: *Pasce Agnos meos*, nullam fecit exceptionem finalis *radicalem*. Quamvis igi- *Ita ex-*
tur nobis fit cum, hunc *asyphalum* ab ipsa re- *cipiunt*
vocabo exceptionem facere, absque aliqua *&c. &*
in facra Litterae fundati falsa ratione? Hac *Cajet.*
tantum exceptio dicetur fundari in hoc: *quod Concilium Generale sit repræsentans imperfectum totalitatem ejus ab omnem & communem universalem* ab ipsa Ecclesia *quod finem perfe-*

Digitized by Google

Ad Hierarchicum non poteſt repræſentari in corpore avulſo à Capite, ſed quà integrato ex Capite ac reliquo Eccleſiæ Corpore Hierarchico, nequit ad Concilium Generale quà *acephalum* ſpectare illa prærogativa, ſecundùm quam ſit columna & firmamentum veritatis, ita ut ex hac præeminentiâ prætendi poſſit agnorum Chriſti *collectivè* ſumptorum, ab Oecumenica Papæ auctoritate exceptio. Eſt autem, ipſo naturæ lumine notum, ſi Comitia Generalia coaleſcant ex Statibus Regiæ Majeſtati ſubditis, neque huic Cœtui ex Regni Ordinibus coadunato altior quæpiam præeminentia (in comparatione cujus poteſtas Regia non eſſet jam ſuprema) convenire dignoſceretur, nefas fore, talibus Comitijs alicujus ſupra Regem ſuperioritatis præeminentiam aſſerere. At res ita ſe habet cum Epiſcoporum quantumvis Generali *acephalicè* ſumptâ Synodo, ut, quæ Concilio Oecumenico Divinitus promiſſæ ſunt prærogativæ, eidem non competant, niſi quà conſentienti cum Capite ejuſdem quaſi informativo, & *formaliter* perfectivo. Cùm igitur omnes ac ſinguli Epiſcopi inter Chriſti Agnos computati, *ſecundùm ſe*, & *omnimodam jurisdictionem ſuam* ſubjaceant Paſtorali Papæ officio, ejuſque auctoritati Oecumenicæ: neque verò tali Cœtui *acephalicè* ſpectato ex ſacris Litteris noſcatur conceſſa alicujus altioris ſupra Papam prærogativæ ſupereminentia: nequit jam Epiſcoporum Generalis coadunatio, ſive jurisdictionum Epiſcopalium collatio *collectiva*, vi talis collectionis extrahi è ſphærâ Oecumenicâ Paſtoralis, ſeu gubernativæ Romani Pontificis propriæ auctoritatis: atque adeò hujus per Chriſtum aſſerta univerſalitas nullatenus admittit illam agnorum Chriſti *collectim* ſumptorum à Papæ ſuperioritate exceptionem.

56. Hunc ſuper Epiſcopis etiam *collectim* ſumptis præeminentiæ gradum pro *tertio* probat Papæ *per ſe, vel Legatos ſuos* in Concilijs Oecumenicis præſidentia. Nam ex Actis Nicæni Concilij conſtat, huic Synodo unà cum Vito & Vincentio, Eccleſiæ Romanæ Presbyteris, præſediſſe Oſium Cordubenſem, quem fuiſſe Romani Pontificis Legatum, aſſeritur etiam *in Præfatione Concilij Sardicenſis*. Concilio equidem Conſtantinopolitano I. Oecumenico II. non interfuêre vel Damaſus Papa, vel ejus Legati, eò quòd hic Pontifex Epiſcopos Orientis Conſtantinopolim vocatos, cogitabat vocare Romam ad pleniſſimam Epiſcoporum Occidentalium ibi congregatam Synodum, niſi iſti juſtas ob cauſas ſe excuſando, contra Macedonianos ac Eunomianos ſententijs & animis ſe conjunctos probâſſent cum Epiſcopis Occidentalibus, nihilominùs illa Conſtantinopolitana Synodus in tantum cœpit eſſe Oecumenica, in quantum teſte Photio *in libello de ſeptem Synodis* à Damaſo Papa confirmata fuit in ijs, quæ ad Macedonianæ ac Eunomianæ hæreſis condemnationem, fideique Nicænæ confirmationem ſpectabant. Ex S. Gregorio *lib. 6. Epiſt. 125.* Quòd S. Cyrillus *in Epheſino Oecumenico* III. Concilio habuerit auctoritatem Legati à Cœleſtino Papâ conſtituti, patet ex Epiſtola Cœleſtini ad Cyrillum, relatâ *Tom. 1. Conciliorum editionis Colonienſis, pag. 737. & alibi.* Ex Leonis ad Concilium Chalcedonenſe *Epiſt. 47.* apertè conſtat, Legatos ipſius ad iſtam II. Oecumenicam Synodum ita directos fuiſſe, ut ipſemet Papa in eis præſideret. Quam Romani Pontificis intentionem fuiſſe ratam habitamà Concilio, liquet ex hujus Epiſtola ad Leonem, relatà vel *actione 3.* vel *circa finem Concilij*. Circa Concilium Conſtantinopolitanum II. Oecumenicum IV. nimis planum eſt, Eutychium Patriarcham Conſtantinopolitanum agnoviſſe, quòd præſidentia ſit debita Romano Pontifici; uti liquet ex Epiſtola ad Vigilium relatà *in fine 1. collationis Synodi*. In Concilio Conſtantinopolitano III. Oecumenico VI. Præſides fuiſſe Legatos Agathonis Romani Pontificis, Petrum & Georgium Presbyteros, ac Ioannem Diaconum, teſtatur Zonaras *in vita Conſtantini IV.* patetque ex ipſâ Synodo, ubi in omnibus Actionibus iſti primi omnium nominantur, loquuntur ac ſubſcribunt. Concilium Nicænum II. Præſides habuiſſe Adriani I. Legatos Petrum Archipresbyterum, & Petrum Abbatem S. Sabbæ, conſtat ex Actis Concilij, in quibus iſti primi nominantur, & primi ſubſcribunt. Denique Conſtantinopolitana inter Oecumenicas VIII. Synodus, celebrata ſub Adriano Papâ, Præſidentes habuiſſe hujus Legatos Donatum & Stephanum Epiſcopos, & Marinum Diaconum, probatur ex eo, tum quòd primi nominentur & ſubſcribant, tum quòd in *prima* Actione exhibuerint litteras ſuæ Præſidentiæ, tum quòd Donatus ſe nominârit Adriani Univerſalis Papæ in ea Univerſali Synodo præſidentem. Quandoquidem igitur tam apertè conſtet Summi Pontificis in Concilijs Oecumenicis jus præſidendi, hoc verò præſidentiæ jus importet ſuperioritatem, prorſus dicendum eſt, Papam eſſe ſupra Concilium.

Pag. 238. *n.* 32. *Ibidem n.* 30.

n. 35. *n.* 36. *n.* 37. *n.* 38. *n.* 39. *ex pag.* 259. *n.* 40.

57. Pro *quarto* excipiet fortaſſis pars adverſa. Præſidentiam in Concilio non tam arguere jus ſuperioritatis erga totum Concilium, quàm erga ſingulos in Synodum aggregatos Antiſtites, exemplo Comitiorum Imperialium, quibus Cæſar quidem præſidet ceu ſuperior ſingulorum Statuum ac Principum, nullatenus tamen obtinere ſuperioritatem ſupra Comitia, conſtare poteſt ex ijs, quæ Hermannus Hermes *in ſuo publici Iuris faſciculo cap. 40. à n. 70.* affert.

58. Verùm quidquid ſit de jure præſidendi in Comitijs Imperialibus competente Cæſari, oportet, Summi Pontificis in Concilijs Oecumenicis præſidendi jus expendere ex ipſiſſimo Divinæ inſtitutionis fundamento. Etenim ſecundùm hanc characterem Oecumenici Concilij conſiſtit ex nomine Chriſti vicario *ex Matth. 18. n. 20.* At iſtud Chriſti Nomen vicarium per aperta Domini verba reſpicit non ſingulos Concilij Oecumenici Antiſtites, ſed totam eorum, qui de ligandi & ſolvendi jure participant, Congregationem. Eſt autem

ex pag. 259. *n.* 41. & 42.

Digitized by Google

in nomine Christi vicario ius superioritatis. Ergo huius vicarij Christiani præferentia Nomina authoritas ita reſpicit totam Concilij Eccleſiam repræſentantis Congregationem, vt reſpectu ipſiſdem importet ius ſuperioritatis. Quod profeſſi videntur Conciliorum mox enarrandorum Patres, Papam recognitum Eccleſiæ Vniuerſalis Pontificem, feu Caput vniuerſalis Eccleſiæ, prout videre ſingulariter licet in Concilio Chalcedonenſi Oecumenico III. nec non Concilio Lugdunenſi ſub Gregorio X. ubi inter alia dicitur Romana Eccleſia obtinere ſummum & plenum Primatum ac principatum, ſuper vniuerſam Eccleſiam Catholicam: & in Concilio Florentino in *Literis vnionis cum Græcis* dicitur, in B. Petro fuiſſe plenam poteſtatem gubernandi Vniuerſalem Eccleſiam.

Ex tit. Pap. ac Concil. n. 4. & ſeq.

§. VII.

Superioritatis Papæ ſupra Concilium probatio ex Chriſto, quibus Matth. 16. Petrus dicebatur Petra, ſuper quam eſſet ædificanda Eccleſia.

59. NAm prima illa verba Diuina non contenta ſolum Petri perſonam, ſed quidquid pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu Succeſſores ipſius, patet ex facto contextu, in quo afferitur, Eccleſiam ita ſtruitam ſubſiſturam, *vt portæ inferi non præualerent aduerſus ipſam*. Sub illis igitur Chriſti Domini verbis innotuit aliquis ſuperioritatis in ea rebus fidei infallibilitatis, quæ Petro, cuique adeo ſucceſſore dilendo, tenetur in ſpiritu Eccleſiam. Ergo in Petri ſucceſſore perſonam ſtat illa infallibilitatis prærogatiua, ut ex illo diffunderetur in Eccleſiam, ſeu Concilium Eccleſiæ repræſentans. Atque hæc eadem eſt, aut Concilium quamuis Generalis, dogmatum ſuorum ſanctiones confirmatæ tempeſtate penitent a Romano Pontifice.

Ex tit. Pap. ac Concil. n. 6. & ſeq.

Nam pro *Synodo* Nicæna I. Oecumenica Synodus confirmationem dogmatum Concilij Ephesini, Chalcedonenſis, ſtudiosiſſime adhæſerunt ille authoritati ſuæ Romanæ Eccleſiæ, non alio ex principio, quam quod B. Petrus, cuiuſque adeo Succeſſor, dictum ſit: *Tu es Petra, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*. Et quia fundamento conſtat inconcuſſo, Acta Synodi Conſtantinopolitanæ eam in finem edita à Damaſo Papa reuocata ad Concilium Romæ indictum, in poſt narrationem examinationem ſui authoritate firmauit Decreta ac ſententias latorum condemnationum, ſanctas in ea tunc Synodo Conſtantinopoli primo celebrata, cuius Patres, non attento quod *Conciliariter* aggregati ex ſubiecti territoriis, obedienter ſe ſubmiſerunt Romano Pontifici, tuus Legatos cum purgatione ad hunc mittendo. Quomodo enim infallibiliteram in dogmaticis fides obtinebunt Concilia, niſi ex Petra, ſuper quam ædificatus eſt Eccleſia? Hæc autem Petra quæ alia eſſe poteſt, niſi Apoſtolica Petri Cathedra? Quia igitur illa Petra fidei firmitatem in Eccleſiam inferent, non reſpicit ſingulos tantummodo fideles, ſed totam Eccleſiam, quæ *repræſentatiue* eſt in Concilio: quomodo eius authoritas ſingulis duntaxat Concilij membris Hierarchicis, non vero tot Corporis illi intra Concilium aggregato, & ex Eccleſiæ Antiſtibus conſtanti iumpta conſilij, præminetur?

Ex tit. Pap. ac Concil. n. 7. & ſeq.

Hinc *præterea*. Quando Concilij Epheſini Patres ſe tanquam Eccleſiæ membra, *iuncto* ſibi Capiti Romano Pontifice, approbant, & admirant, oportet, hanc acclamationem intelligere de Eccleſiæ membris Hierarchicis, qua eiuſdem ſumma, nempe in Concilio Oecumenico aggregata, atque ut ſic Caput, Romanum hæreſim condemnantem probitati ſe ſubmittens, ad patet *ex actis illius Concilij cap. 11.* Quam eiusdem Concilij Eccleſiam repræſentantis reſpectu Papæ Authoritatem, clarioribus adhuc verbis profeſſi eſt IV. Oecumenica Synodus Chalcedonenſis, Papam Romanum vocans Eccleſiæ Vniuerſalis Pontificem, nec non Caput Vniuerſalis Eccleſiæ. Ex quibus illa principia in præcedentibus Chriſti ad Petrum, Matth. 16. prolatus verbis fundato, Concilium Oecumenicum II. Conſtantinopolitanum profitebatur, quod ſequuntur Apoſtolicam Sedem, cuius etiam eſſent Communicatores Patres ibi aggregati, eidem obedientes, & ab ipſa condemnatos condemnantes. Cui principio inhærens IV. quoque Oecumenica Synodus Conſtantinopolitana III. Romanum Pontificem appellauit Primæ Sedis Antiſtitem Vniuerſalis Eccleſiæ, ſtantem ſuper fidei Petram, cuius etiam authoritati Apoſtolicæ ſubmiſſe Decreſorum ſuorum confirmationem. Ann. non igitur ex praxeſi Conciliorum Oecumenicorum inuſtinctione clare demonſtratur, præfatum Romani Pontificis Petræ fundamentum authoritate Concilij confirmatoria, fundari in ſuis præeminentia non ergo ſingulos duntaxat Synodi Patres, ſed totam Vniuerſalem Eccleſiam, atque adeo ergo vniuerſale quoque, Eccleſiam univerſam repræſentans Concilium? Illa ipſa recta definitio & *Concilium* Florentinum confirmatoria authoritas, ſecundum præadductas Synodos Oecumenicas, ſunduntur in præfatis Chriſti verbis, *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*. Hæc autem facta verba comodiſſime cum illis proximis ſubſequentibus, *Tibi dabo claues Regni Cœlorum*, habentia patitur reſpectum ad Vniuerſalem Eccleſiam. Hæc ipſa vero claſſicum potiſſime indicantur imperatur ſuperioritatis præeminentiam. Quia igitur claues ſignificant *potestatem Regni*, Petræ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, prærogatiua & authoritas per Chriſti Domini verba, ſecundum præadductorum Conciliorum Oecumenicorum intelligentiam, noſcitur protenſa ſuper Vniuerſam Eccleſiam in Concilio Generali repræſentatam, in quorum jam extat probata Papæ ſuper Generalia Concilio ſuperioritas.

Ex tit. Pap. ac Concil. n. 8. & ſeq.

Atque hæc pro exacte eſt ratio, cur *Papa* ſeu Generalis Synodus tam prouocat ad Petri Papæ ſuper Sacramum imaginum cultu ite-

Ex tit. Pap. ac Concil. n. 9. & ſeq.

Digitized by Google

Ex n. 49. teras Apoſtolicas. Cur etiam *octavum* Generale Concilium pronuntiârit, ſibi non licere contra Summum Pontificem proferre ſententiam.

Ex n. 50. Cur Concilium Lateranenſe ſub Alexandro III. edixerit, à Papa non poſſe haberi recurſum ad ſuperiorem; quod minimè ſubſiſteret, ſi Concilium eſſet ſupra Papam.

Ex n. 51. Cur in Concilio Lugdunenſi ſub Gregorio X. plenus Primatus & Principatus ſuper univerſam Eccleſiam fuerit agnitus in Petri ſucceſſore Romano Pontifice.

Ex n. 52. Cur Concilium Florentinum definierit, Romanum Pontificem in univerſum terrarum Orbem tenere Primatum, ac Pontificem Romanum Petri ſucceſſorem eſſe totius Eccleſiæ Caput.

Ex n. 53. Cur denique Concilium Lateranenſe ſub Leone X. à Rege Galliarum comprobatum ac receptum, rejecerit, & nullitatis damnârit Acta Synodi Baſileenſis, ſuperioritatem Concilij ſupra Papàm aſſerentis, adſtruendo è contra per inductionem prærogativas Papæ ſupra Concilium in antiquioribus Oecumenicis Synodis agnitas & approbatas.

63. Ad hæc magis elucidanda pro *quinto* lubeat clariùs diſtinguere Summi Pontificis ſeu Capitis, & Concilij quaſi *acephalicè* ſpectati munera & prærogativas. Ponamus igitur, Concilij Patres per ſuffragiorum ſuorum majoritatem, vel etiam per votum unanime tuliſſe judicium ſuum ſuper aliquo dogmate: nonquid ex tunc dicere licet, jam ſubſiſtere firmitatem dogmatis ejuſmodi, antequam accedat Papæ conſenſus auctorizativus?

ex pag. 200. n. 55. Oppoſitum profectò liquet inprimis ex Synodi Ariminenſis ſub Liberio Papâ exemplo, ubi ſub ſpecioſo pacis cum Arianis componendæ prætextu, exoucta eſt vox *Homouſeos*, Filij æterni cum Patre Conſubſtantialitatem deſignans, ac ejus loco introducta eſt vox *Homiuſeos*, ſimilitudinem duntaxat Filij cum Patre denotans. Cui prò inde Ariminenſi Symbolo Liberius Papa denegavit ſuum ſuffragium, ſeu auctorizativum acceſſum, & ideo deportatus eſt in exilium.

Pag. 261. n. 55.

Pag. 261. n. 58. Habetur etiam Synodus Quinifexta ſub Sergio Pontifice Conſtantinopoli celebrata: quam circa cœlibatum Sacerdotum, & Sabbathi jejunium erràſſe, ac proinde à Sergio,

ibi n. 59. alijſque Pontificibus rejectam fuiſſe, conſtat ex Anaſtaſio *in Sergio & alijs. Secunda* quoque Synodus Epheſina abſolvit Eutychen, & damnavit Flavianum, alioſque Catholicos Epiſcopos, damnatâ proinde, atque abolitâ à Leone Pontifice. Ex quibus proinde exemplis evincitur, in Concilio *acephalo* antece-

ex pag. 264. n. 68. denter ad Papæ acceſſum auctorizativum; nihil ſtatè firmum circà dogmaticas fidei definitiones. Imò tametſi Concilium legitimè in Chriſti vicario nomine fuerit congregatum, prò ſigno tamen Papæ conſenſum ſeu ultimatæ definitionis acceſſum auctorizativum antecedente, quantumvis Patrum vota eſſent concordia, ſemper adhuc deficit infallibilitas in fidei dogmatibus definendis.

64. Nam licèt Chriſtus promiſerit, ſe in medio eorum fore, qui nomine Chriſti, ſub auctoritatis ſcilicet Chriſti Vicariæ uni Romano Pontifici competentis charactere, ſunt congregati: hujus tamen aſſiſtentiæ Chriſti, infallibilitatem adferentis effectus, ſecundùm ſacrum Evangelij contextum, alligatur *duorum*, nempe Corporis Hierarchici, & Capitis Eccleſiæ conſenſui. Quantumvis ergo Concilij Patres in ferendis ſuis ſuffragijs legitimè procedant: quantumvis etiam ſuffragiorum majoritas in unum collata, jàm præferat Concilij Generalis conſenſum: pro ſigno tamen antecedente Summi Pontificis conſenſum *ultimatè* definitivum, atque *Conciliaris* dogmaticæ ſanctionis *auctoritativè* confirmatorium, nondum ſubſiſtit infallibilitas per Chriſti aſſiſtentiam, tunc primùm fortitura effectum, quando ad Corporis Hierarchici per Concilij repræſentati vota accedet auctoritativus Papæ conſenſus. Quandoquidem igitur antecedenter ad Papæ auctoritativum acceſſum, in decretis Concilij quantumvis Generalis, necdum ſubſiſtat in fidei dogmaticis ſanctionibus infallibilitas, ſed illa derivari debeat in Concilium ex Cathedrâ Apoſtolicâ ceu *Petra*, ſuper quam fundata eſt Eccleſia: idcircò ex hoc etiam fundamento manifeſtè extat demonſtrata Papæ ſuper Concilium *abſtractivè acephalum* præeminentia & auctoritas.

65. Excipient tamen pro *tertio* Adverſarij. Hunc Papæ cum Concilio conſentientis acceſſum, decreti Synodalis approbatorium, non fieri in vi auctoritativæ ſuprà Synodum Generalem ſuperioritatis, ſed in vi quaſi contractûs: quomodò Hermannus Hermes *in Iuris publici faſciculo præcit. 40. cap. à num 8.* ſcribit: Juriſperitorum quorundam eſſe ſententiam, quòd in Comitijs Imperialibus quidquid agitur & concluditur, contractûs, tranſactionisque inſtar eſſe inter Imperatorem ex unâ, & Statuum Imperij ex alterâ partibus, ita ut in tali contractu una pars tranſigens ſit Imperator, & altera pars ſint Ordines Imperij *conjunctim* ſumpti. Quidni enim pari ratione diſcurrere liceat de Concilio Oecumenico, ità ut in hoc ſit una pars Summus Pontifex, altera verò pars ſit reliquum Eccleſiæ Hierarchicum Corpus, ex Præſulibus Eccleſiaſticis coaleſcens, maximè cùm Chriſtus citato *cap. 18. Matth.* infallibilitatem Concilij Oecumenici viſus ſit ex hoc determinaſſe, quòd ubi *Duo*, nempe Papa & Concilium conſenſerint, adeóque quaſi tranſigendo convenerint in unum fidei dogma definiendum; Pater Æternus ſit eis quamcunque rem, adeóque veritatem in Synodo quæſitam, ex Chriſti Domini promiſſo infallibili imperitus?

ex pag. 261. n. 62.

66. Verùm tranſactionis & conventionis natura eſt, ut ſervetur utrinque æqualitas. Concilio equidem Oecumenico competit *indefinita*; Papæ auctoritati compar, *ſolvendi & ligandi* poteſtas, una cum conſummatâ in rebus fidei infallibilitate. At utraque illa præeminentia haud competit Synodo quaſi *acephalicæ*; ſed Concilio duntaxat Oecumenico, tam Caput, quàm reliquum Eccleſiæ Hierarchicum Corpus *indiviſibiliter* complectenti. In hoc igitur Oecumenicum Concilium ex Corpore

Ecclesiæ Hierarchicæ quali *acephalia* spectan-
to, quid importaret nisi collectio jurisdictio-
num Episcopalium: quæ tabulæ impar est ad
præeminentias præeminentias, ejusdem non
dicitur ad constituendum Ecclesiæ regimen
nomen Christi vicarium utique dicendum est,
importaret fictitiorium lapet reliquo Hie-
rarchico Ecclesiæ Corpore præeminentiam.
Hoc ipsissimum quoque vicarium Christi
nomen Romani Pontificis proprium, et Pe-
tra illa, super quam Christus edixit, ædifica-
dam fore Ecclesiam. Ejusmodi autem Pe-
tra utique importat præeminentiam aliquam
super Synodo quali *acephali*, Ecclesiam non
completa & formaliter, sed *materialiter* dumta-
xat repræsentante. Illa ipsa petra Petra est
Petri cathedra Apostolica, cui annexæ sunt
claves Regni Cælorum. Hæc verò cathe-
dra Regni Cælorum claviger datur, liquid-
dò importat majoritatis & superioritatis pre-
rogativam. Nequit ergo inter Petam & Con-
cilium, quali *acephalum* spectatum fuerit, æ-
qualitas in ordine ad constituendum Con-
cilium, qui *completi & formaliter* Oecumeni-
cum, nec non ad constituendum *ultimate* sub-
stantivum in dogmatibus fidei definendis
cum consimilem infallibilitatis conformitati
præeminentiæ existendum. Nullatenus igitur
per modum transitionis, seu conventionis
ad Concilij Oecumenici inter se constat Pa-
pæ ac reliquum Corpus Hierarchicum, sed
respectu hujus seu Concilij quali *acephali*, o-
bineat Papæ majoritatis & superioritatis pra-
eminentiam.

§. VIII.

*In qua exceditur jus antellandi, vel à Pa-
pa ad Concilium, vel ab hoc ad dum-
mum Pontificem.*

67. PRimâ difficultatis hujus expedienda viam
præstruxisse videtur Concilium Con-
stantiense *Sess. 4ta.* supplicando Papæ Mar-
tino V. ut *heresiarcas, seu hæreses per Ec-
clesiam damnatas, earumque fautores damnare, ac-
que damnatas palàm promulgare, asserendo
Concilium desiderare, absque prorsus ju de
dilatione, ea damnata ad suorum* Concilium. Ex
quo unque evincitur, tolomum Concilium
Constantiense agnovisse, ibi non fuisse au-
thoritatem comprehensi Papam, ut suam pro-
confirmandis decretis præfinitionibus adjicere
authoritatem. Ad quid enim conducere po-
tuisset ea ad Summum Concilium protractio
& appellatio, si ipsi Generali Constantiensi
Synodo (quippe quo non minori, cum fa-
tuens Concilio authoritatis fuerat) non erat
vis ad Papam pro dicta approbatione com-
pellendum? Abior profectò fabelle debet
hic ratio, per quam ex illa à Papa ad Con-
cilium haturam appellatione, nullatenus pro-
bari valeat hoc loco Papæ superioritas.

68. Ad quod explicandum, pro *secunda* non
importuna est hypotesis Veteris Testamenti ac
Novi Fœderis Pontificarum inter se compa-
rata, Pontificis Judæi in Veteri Testamento

super causâ aliquâ ex Portis seu Tribunali- *ex jur.*
bus Regis ad Sacerdotium, magnum que Con- *Deut.*
cilium, qui præsidet, *Summus* Pontifex, de- *17. 9.*
bat, ascendi ac non ejusmodi Divinus judicial-
bus Legibus pronuntiatum Judicij reticulum,
nostrum Regé ejus temporis non requiruisse,
sed interpellatum Pontificem, ut ingressus San-
ctuarium, consuleret Dominum super ejusdem
Judicij veritate; vel ex *Thummim & Prim lu-*
per qui Judicis dirimendam Divini Ora-
culi requirerent certitudinem: non minùs
ea est, talem à Regé factam Summi Pontifi-
cis interpellationem habuisse rationem fru-
ctæ appellationis? In ejusmodi casu ab ipso-
met Summo Maximo, una & magno Con-
cilio, ex Divinis judicialibus legibus, seriò
veritatem pronuntiante, habitus fuisset re-
cursus ad unum Summum Pontificem, qua-
tenus ipsi foli erat Divinum consilium, ut
tenet in anno ingressus Sanctuarium, petere
consilium Dominum, vel ex *Thummim & Prim*
reportare Divinum Oraculum. Quo prunde
ad Summum Pontificem recursus non erat de
jure judicio inferiori ad alium superiorem ju-
dicem, sed ad eundem, qui diversis à Deo
dotatum prærogativis, nec adeò *stricti ju-*
risdictionis erat ejus appellatio. Quod proin-
de applicando ad Novi Fœderis Pontificum
Summum, ex principij fidei constat, ejus
Summi Pontificis Cathedræ Oecumenicam ele
Petram, super quam ædificatur Ecclesia.
Quamobrè autem hoc polter, ut quotiescun-
que ad ejus dogmatica ex illâ Petra seu
Cathedra Apostolicâ, non esse communicatio fi-
dei certitudo? Non equidem dubito, quin
Summus Pontifex eum extra Concilium
posset decernere ex Cathedrâ Petri, de quâ
ultimatam ejusmodi decisionem nonnulli e-
tiam Catholici Doctores reducere unde vo-
lunt in Papam cum Concilio Oecumenico
concurrentem, ideo *standum non fuisset*, non
est tam evidens certitudo, quin dari extra
quæ, ac inter Concilium definiri ex ea-
tri Cathedrâ Apostolicâ.

Hinc ergo pro tuto flatuemus eum, 69.
quo falsa quædam dogmata damnata fue-
rint Summo Pontifice, quæ tamen condem- *ex cir-*
natio haud prolecit, quin Hæresis latida ad- *cumst.*
sonstitur. Unde Orthodoxi pro remedio
petitum conclamant, oportere, ut convoce-
tur Concilium Oecumenicum. Ab hac pro-
tuli illatu in ipso summo Summo Pontifice erit
obligatio recurrendi ad ultimum Ecclesiæ tou-
dæ Tribunal, & Concilium Oecumenicum.
An non in casterii quoque Ecclesiæ fanda-
Præsidium, ad eum in Christianis Principi-
bus præterea Regibus, ad Ecclesiæ inter-
fale Bonum propurandum, vel ex Christiano
charitatem, vel ex juramento, vel etiam ex
monetis & charactere Episcopali, *semoval*
ratione, cum illæ ad id obligatio urgendi
Papam ad celebrandum Concilium Oecume-
nicum? Quæ proinde ergo Papam pro Sy-
nodi Oecumenicæ convocatione instantia,
an non eft quoque à Papa extra Concilium
decernente provocatio ad Concilium Oe-
cumenicum? Numquid autem talis provoca-

Digitized by Google

tio ſubire videtur nomen & rationem appellationis?

70. Verùm hujus provocationis conditione accuratiùs conſideratâ, procul abeſt, ut *ſtrictè loquendo* dici poſſit appellatio. Non enim eâ ſit ratione, ut Concilium ſinè Papa ſeu Capite ſuo definiat, & ultimatam proferat ſententiam: ſed ejus ratio in hoc ſe tenet, quòd Summus Pontifex, per cujus auctoritatem unicè, ſtat Concilium, *formaliter & completè* Oecumenicum, ſit quidem Petra, cui ſuperſtruitur ædificium Eccleſiæ, habeatque ſibi à Chriſto collatas claves Regni Cælorum, cum *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtate, in vi cujus poſſit *auctoritativè* ſuper fidei dogmatibus pronunciare judicij ve iratem. Attamen præter iſtam prærogativam, eſt ipſi Divinitus conceſſum privilegium, ut in *nomine Chriſti*, adeóque hujus vicariâ, ſibi propriâ auctoritate, cogere poſſit Concilium Oecumenicum, in eoque munus Præſidis ac Judicis exercere, ita tamen, ut ultimata, omnimodam, & conſummatam in ſanctionibus fidei infallibilitatem obtentura ſententia judiciaria, neque ex ſolius Concilij ſuffragiorum majoritate, vel etiam uniformitate, neque ex ſolius Papæ arbitrio, ſed ex utriuſque conſenſu ſubſiſtere debeat. Quod adeò Concilij Oecumenici Sanctuarium ingrediendi, indeque prorſus infallibile, atque conſummatum ſuper fidei quæſtionibus Oraculum Divinum reportandi, privilegium ſingulare eſt Summi Pontificis præeminentia Divinitus conſtituta, non abſimilis illi prærogativæ, quam Veteris Teſtamenti Pontifex habebat in Divino Oraculo *ex Vrim & Thummim* reportando. Ille ipſe namque Summi Pontificis ad Concilij ſuffragium acceſſus & conſenſus eſt inſtar *Vrim & Thummim*, obtinens ex Chriſti Domini promiſſo, conſummatæ infallibilitatis omnimodam certitudinem ac veritatem. Quando igitur à Summo Pontifice extra Concilium pronuntiante, ſit recurſus ad Concilium Oecumenicum, ipſummet etiam Papam includens, apertè evincitur, ejuſmodi recurſum fieri ad ipſum, quà conſentiendo Concilij ſuffragio, proferentem ultimatum omnimodæ ex Chriſti promiſſo conſummatæ infallibilitatis judicium. Nequit ergo talis à Pontifice extra Concilium pronuntiante, ad Papam in & cum Concilio, ex conſenſu utrinque præſtito *ultimatè* definiente, recurſus, *propriè loquendo* dici appellatio, cùm ſit ab uno ad eundem, ſub diverſo tamen ſtatu conſtitutum, & ſecundùm diverſas a Chriſto conſtitutas prærogativas conſideratum Judicem.

71. Exinde pro *quarto* haud difficile eſt judicare, quid ſentiendum ſit de appellatione per Concilium Conſtantienſe interpoſitâ à Papâ ad futurum Concilium, caſu, quo Pontifex Maximus Martinus V. noluiſſet Decreta fidei *Conciliariter* concluſa, ſuæ auctoritatis acceſſu & conſenſu approbare, atque *auctoritativè* confirmare. Ubi namque Decreta ejus Concilij fuerant *Conciliariter* concluſa, ad ſui firmitatem & conſummatam fidei infallibilitatem, ex Chriſti præſcripto ita indigebant Papæ conſenſu auctorizativo, ut ad hunc à Papa exigendum, jus eſſet tum Concilio *acephalicè adhuc ſpectato*, tum ſingulis Præſulibus, vel etiam fidelibus univerſis. Quòd ſi proinde Papa Spiritûs ſancti innitens inſtinctui, eum Decretorum *Conciliarium auctoritativè* confirmatorium conſenſum ſuum non tantùm denegâſſet, ſed ſi quæ à fidei veritate viſa fuiſſent diſcordare, *poſitivè* reprobâſſet, tunc Decreta ejuſmodi prorſus nulla & inania extitiſſent. Ubi verò Pontifex ſuum conſenſum ſanctionum Synodalium auctorizativum ſuſpendiſſet, tunc harum firmitas tamdiu manſiſſet in ſuſpenſo, quamdiu non eſſet eiſdem acceſſura Summi Pontificis approbatio & confirmatio. Quare tum Concilio (quamdiu Papæ auctoritas ei ſe non adjungeret) *acephalico*, tum Præſulibus Eccleſiæ jus ſemper erat integrum, apud Papam inſtandi pro tali conſenſu, & dum iterum, iterumque ſuſpenderetur, cauſam protrahendi ad futurum Concilium, ut in eo caperetur experimentum vel de conjungendo utriuſque, Concilij nimirum & Papæ conſenſu, vel de hujus *poſitivâ*, ſicque Decretorum annullativa reprobatione, juxta quem adeò modum, illa ſub Conſtantienſis Concilij finem interpoſita à Papæ gravamine (dum ſcilicet nollet ſuum auctorizativum conſenſum Decretis *Conciliariter* factis adjungere) ad futurum Concilium appellatio, nihil aliud importabat, quam inſtantiam recurſûs ad futurum Concilium, pro efflagitanda mutuâ & Concilij & Papæ ſuper *Conciliaribus* Decretis conſenſione, ut omnimodæ hinc infallibilitatis certitudo, & firmitas conſummata accederet Synodalibus ſanctionibus. Ex cujus adeò appellationis modo & conditione per ſe liquidum & manifeſtum eſt, nullam inde probari Concilij, præſertim *acephali*, ſuper Papâ ſuperioritatem.

Sed in quantum, diſquires pro *quinto*, ſe extendunt Sixti IV. & Pij II. conſtitutiones, quibus profertur Excommunicationis ſententia in eos, qui à Papâ appellarent ad futurum Concilium? Hujuſmodi conſtitutionis rationes allegat prætactus Sixtus IV. tum quòd *de minoribus ad majores judices duntaxat appellare permittat auctoritas, & propterea inhibeat, ab Imperiali & prætorio judicio appellari; tum quòd non homo, ſed is, qui ſolo verbo fecit cælum & terram, Apoſtolicam Sedem, & in ea ſedentem prætulerit univerſis etiam Conciliis, quæ ab eâ robur acceperint, SS. Patrum Decreta teſtantur &c.* Unde inferebat idem Pontifex, appellantes à Romano Pontifice ad non indictum, nec congregatum Concilium, conſtituere aliud Caput in Eccleſia Dei &c. ſanctæque Sedis primatum negare, ac Eccleſiæ unitatem dividere &c. 72. ex pag. 349. n. 44.

At quid, inquies pro *ſexto*, eſt ſpecialis energiæ in hoc, quòd Sixtus IV. *reprobet appellationem à Papa ad non indictum, neque congregatum Concilium?* An ergo, ſi hoc de præſenti ſit coadunatum, fas erit, ad illud à Papâ appellare? An non ſi hoc ſaltem liceret, ſublimius jam Sede Apoſtolicâ Tribunal 73.

præterdenegent? Verùm si rei indolem, vel aggregatum ſit Concilium Oecumenicum, in eo jam intervenit Apoſtolica auctoritas, utpote forma & anima Synodi qua Oecumenica.

74. Quòd ſi ergo ad Concilium tali modo indictum provocetur a Papa, non jam ab inferiori ſit appellatio ad majorem, ſed Papæ auctoritas, seu Oecumenici Concilij forma poſtulatur, ne aliud in hoc agitur, niſi ut, quæ Papæ auctoritas extra Concilium decrevit, eadem lub alterius Divinitus conſtituti præeminentia Papæ vim & Concilij conſenſum auctoritative annexa implceretur, ad effectum omnimodæ & confirmatæ per Chriſti promiſſum infallibilitatis in dogmatis ſanctionibus obtinendam.

75. Operæpretium eſt pro ſigmine hic accommodè experiendere, ex quo S. Scripturæ fundamento Appellationes à Papa ad futurum Concilium à Pio II. in Bulla *Execrabilis*, condemnatum, tanquam erronea ac detestabiles, hinc nonne Pontifex Maximus *indicta* dicit, ſeu vere rebellionis imbutus eſſe, qui à Papa *ad futurum* Concilium appellare præſumpſit. Itaque autem dicti ſui rationem profert ex hac quod Romanus Pontifex Chriſti vicarius eſſendo ſit in ſanctum B. Petri: *Pafce oves meas &c. Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis.* Ex quo textu Chriſti verbo electo, niſi eſſe ſuper terram adſit, nec Regnum cœlorum ordinabile, quod non labile ſupremorum Romani Pontificis Quinovis proinde character epiſcopalis, unà cum ei Sacramentorum Eccleſiaſtica & Ordinis efficacia, nec non una cum regiâ ſuprema juriſdictione paſtoralis eo charactere contenta, utpote qui ſit *immediata* à Chriſto, non ille eſſe poſſet ſubjectionis ſuperioritem ſubjectio *mediata*, attamen ejuſdem ejus quoad ſuos ſupremos conſtitutionem ille ſubjectus, ſeu ſuperior ſuos ſubjectionis ordinem ſubjectionem ſuis *formalis & actualis* Epiſcopalis juriſdictio, utpote derivata à Papa. Et mutò magis eſſentialis *materiæ* juriſdictionis Papæ, ejuſdem etiam *collectim* ſumptæ, & ab unreſtrictis Chriſtiani Orbis Epiſcopis in unum *acephalè* ſubſiſtentium Concilium collectæ, ejuſdem ejus ſubjectionis dominium; ut ſæpe in *antecedentibus* dictum & oſtenſum fuit. Quomodo igitur hæc eſſe poſſit, à Papa appellare ad ejuſmodi *acephalum* Concilium?

76. Quamvis porrò pro *altera* conſummatæ infallibilitatis præeminentia Concilio *formaliter atque ſumptivè* Oecumenicum per Chriſtum aſſerta, ſit inadæquata Chriſti, nec adeò poſſit ut ſic ſubeſſe Romani Pontificis ſuperioritati, eo ipſo tamen, quòd illa infallibilitas non niſi *Duplex*, nempe Capiti & Corpori Eccleſiæ hierarchicæ, qui inest Concilium Oecumenicum conſtentibus, ſit promiſſa, ex parte hâc ſubſiſtat jam interim illum Papæ ſuperioritatem. Quamvis integer Concilii Oecumenici cœtus Divinitus compertæ *infallibilitatis* ignoti & latenti poteſtis, compar Papali Oecumenico authoritati attamen Concilium *Conciliaria materia* inter promanantia, Tenuti ſunt de illo *cognoscere* in Regnum calorum ordinabili *morali*, ſic ſubjacent quoque Pontificis Maximi ſuperioritati in tantum, ut ejuſmodi morum decreta ſolus etiam Pontifex, fecundùm rerum exigentiam, mutare ac dispenſare valeat: ſicuti enim eorum Pontificiæ leges *morales* ejus ſimul univerſalis Concilio quà Oecumenico per Chriſtum collatæ auctoritatis, pollunt quidem immutari, ab ipſo tamen, quòd hæc eſſentialis Concilij Oecumenici non niſi ex Capite & Hierarchico Eccleſiæ Corpore ſubſiſtentis auctoritas, ex parte ſui *infallibilis* fabricæ à Pontifice Papæ ſuper omni in terris *morali* ſuperioritatem, illi Concilij quà Oecumenici poteſtati *indefinenti* comparatæ, negari non Concilio quà *completi* etiam ac *ſummatæ* Oecumenico ritibus ſtrictis erga Papam ſuperiorem. Cum igitur nihil in Concilio ſit illegitimum, ſuper quo fundari poſſit aliqua ſuper Papam ſuperioritas, inviolatè dixit Pius II. exercitium rebellionis in illo, qui à Pontifice Romano appellat ad futurum Concilium.

Non denegue ſemantur hæc univerſa ex Concilij Conſtantienſi *Sef. 39. art. 39.* ubi ſingulares Chriſti errores damnantur quo asserebat, *Papa non eſt immediatus Vicarius Chriſti*. In quo ſynodus illa confeſſariæ Nicenæ Concilij *Canon 39.* exconſuetudinis ordinij ſervatæ illum, qui negaret, *Romanum Pontificem eſſe Vicarium Chriſti ſuper omnes populos, & totalem Eccleſiam Chriſtianam*, ut ex ipſius *Bulla primo* ejus liter. pag. mentaris. Quò poſtulata Eccleſiaſtica eſt propinquior Chriſto, eò noſtrior eſt illa ſuperior, ut ex ipſius ad Romanum Pontificem ſuæ ſupremæ *duram & proximi* Chriſti Vicarius, nequeunda dari in terris auctoritas Eccleſiaſtica, quæ te Chriſto propinquior ſit, quàm ſuprema in terris portellas poſſit eſſe ſuperior Apoſtolicæ Papæ auctoritate. Sed latent, oportet, eam, ſicuti eſt *immediata* Chriſto, atque hoc ipſo viatrix, ſic eſſe ſupremam. At verò appellationes natura eſt, eſſe provocationem ab inferiori poſtea ad ſuperiorem. Ergo ſicuti Chriſti vicaria in Pontifice poteſtas eſt *immediata & proxima* Chriſto, ideo ab eà non datur in terris alia ſuperior, poſtea ad quam provocare, ad ipſum verò à quocunque in terris auctoritate juſtæ Eccleſiaſtico ius eſt appellandi.

Caput. III.

Quantum momenti circa auctoritatem Concilij erunt valituri ex Decretis Synodi Conſtantienſis *ſeſſ. 19. & 43.*

77. IJ Decretis verbis referendis tanti dedit Pighius gravitatem non recredendum. Nempe Clemens V. in Rogianum Pontificem electus, Sedem Apoſtolicam Anno 1305. transtulerat Avenionem, Sed Gregorius XI. Anno 1376. redijt ad Urbem, ubi, cum ſuis functus eſſet, Cardinales ad inſtantiam plebis Papam intrà pentecen, elegerunt Archiepiſcopum Barenſem, nominatum Urbanum VI. Cardinales reſidui Galli cum tribus Italis, pra-

Digitized by Google

texendo, ac ſi ille fuiſſet electus per metum, Fundis congregati, elegerunt alterum, qui Clementis VII. nomen aſſumpſit, Cathedramque rurſus Avenionem transferre conatus eſt.

1. Ex hac proinde duplici electione ortum eſt ſchiſma graviſſimum: dum Clementi VII. adhæſerunt omnes Gallicæ ab Alpibus ad Belgium uſque & Oceanum Britannicum Provinciæ, unà cum Scotia, Hiſpania, & Inſulis ejuſdem ſubditis, Cypro, Rhodo, & Genua: Urbano autem paruerunt Italia, cum ſuis Inſulis, Germania, Belgium, Bohemia, Hungaria, Polonia & Anglia.

3. Mortuo Romæ Urbano VI. ab iſtius Obedientiæ Cardinalibus in ejus locum electus eſt Bonifacius IX. cui Anno 1404. ſucceſſit Innocentius VII. qui unà cum Cardinalibus in Conclavi conſiſtentibus ſe ſe obſtrinxit juramento ad cedendum Papatui, quoties alterius Obedientiæ Pontifex eſſet idipſum facturus. Hoc juramentum pariter præſtitit Innocentij ſucceſſor Gregorius XII. Anno 1406. in Pontificem electus: ſicuti etiam præſtiterat Avenione Petrus de Luna, Benedictus XIII. in Clementis VII. ſucceſſorem Anno 1394. ſubſtitutus.

ibi n. 2. 3. ac ſequentibus.

4. Gregorio XII. & Benedicto XIII. promiſſionem cedendi Pontificatui non adimplentibus, Cardinales utriuſque Obedientiæ ab iis receſſerunt, & duos illos de Papatu contendentes, ad Concilium pro extirpatione ſchiſmatis, & unione Eccleſiæ, anno ſequenti habendum evocârunt. Hinc Benedictus XIII. ubi Galliæ Rex ipſi ſubtraxerat Obedientiam, fugit in Arragoniam ad Perpignianum, interpoſitâ proteſtatione, ſe Concilij judicio ſubjectum non eſſe. Similiter Gregorius XII. Senas retroceſſit, conſtanter aſſeverans, ad ſe ſpectare Concilij convocationem, ipſoſque Cardinales ad aliud in Provinciâ Aquileenſi evocavit Concilium.

5. Celebrata equidem fuit ab utriuſque Obedientiæ Cardinalibus Piſana Synodus, in quâ tantum abeſt, deciſam fuiſſe quæſtionem de Concilij ſupra Papam ſuperioritate, ut ne quidem facta fuerit deciſio, an tempore ſchiſmatis ſit Concilio ſupra Papam auctoritas. Quamvis enim Univerſitatum Pariſienſis & Bononienſis fuerit ſententia: *Stante dubio Papatûs inextricabilis propter dubium* Facti *&* Juris, *proviſionem ſpectare ad Concilium, ſeu Eccleſiam Univerſalem*; Patres tamen Piſis congregati auſi non fuerunt, ex hoc titulo duos de Papatu contendentes deponere, ſed arbitrati ſunt, oportere, ut priùs probetur, Gregorium & Benedictum operando contra Symboli de una Eccleſiâ Catholicâ articulum, fovere ſchiſma, hincque adeò cenſendos eſſe Schiſmatis nutritores ac Hæreticos. Sub quo proinde titulo Patres Piſani die V. Junij *Seſſ. 15.* in Gregorium & Benedictum tanquam de Papatu colludentes, Schiſmaticos & veros Hæreticos, ſententiam depoſitionis pronuntiârunt. Exinde Cardinales in locum eorundem elegerunt Petrum de Candiâ, Ordinis Minorum, dictum Alexandrum V. Nec verò ſchiſma hinc extinctum, ſed adauctum fuit: non obſtante enim dictâ depoſitione, Benedicto adhæſerunt Regna Scotiæ, Navarræ, Caſtellæ & Arragonum, cum Sardinia, Majorica & Canarijs Inſulis, aliiſque terris: Gregorio verò XII. dudum poſt Piſanum Concilium paruerunt Regna Siciliæ, Regnumque Neapolitanum, nec non Duces Bavariæ cum pluribus Epiſcopis Germaniæ.

Pag. 392. n. 6. & 7.

Interea moritur Alexander V. à Concilio Piſano electus, atque ab ejus Obedientiæ Cardinalibus in Pontificem ſubrogatur Balthaſar Coſſa, Joannes XXIII. appellatus. Qui cum Imperatore Sigiſmundo Laudam Anno 1413. convenit: ubi pro extirpatione ſchiſmatis, & unione Eccleſiæ Concilium Conſtantienſe ad annum ſequentem indixit: habitaque eſt hujus Synodi prima Seſſio Anno 1414. 16. Novembris, ſed nihil in ea eſt actum de materia unionis. 6.

ibi n. 9. & 10.

Interea Conſtantiam pervenerunt Legati Gregorij XII. & quamvis Joannes XXIII. indubitatus Pontifex haberi volens, Gregorium i ſtar Pſeudopontificis ob hæreſim Piſis damnati, ejuſque Legatos putaverit minimè audiendos, Concilium tamen quæſtionem de jure Pontificatûs relinquens intactam, permiſit, ut Legatus Gregorijn habitu Cardinalitio ingredi poſſet Conſtantiam. Et quia Ludovicus Bavariæ dux Obedientiæ Gregorij XII. obtulerat Patribus Concilij, quòd Gregorius ad promovendam unionem, eſſet perſonaliter acceſſurus Concilium, ſi Joannes XXIII. à præſidentiâ ipſius amoveretur. Hinc arrepta eſt anſa agendi de materia unionis, pro qua videbatur expeditior via ceſſionis, ſicque Concilium apud Joannem XXIII. inſtare cœpit, ut cederet Papatui pro unione Eccleſiæ, caſu quo alij duo de Papatu contendentes eſſent ceſſuri. 7.

n. 11. & 12. 13. & 14.

Hinc Rex Romanorum cum Nationibus Galliæ, Germaniæ, & Angliæ apud Joannem XXIII. impenſiùs inſtabat, ut conſtitueret Procuratores ad cedendum Papatui, ubi & quando Concilio videretur expedire. Quâ de cauſa Joannes inter diem Mercurij & Jovis 21. Martij, arripuit fugam, & Schaffuſam ſe contulit. Ex quo Papæ diſceſſu magna Conſtantiæ oritur animorum turbatio. Quare Collegium Cardinalium die 22. Martij nominavit tres Cardinales Legatos ad Papam, ne Concilium diſſolveret, ſed conſtitueret Procuratores ad renuntiandum. Hinc 26. Martij Conſtantiæ celebrata eſt III. Seſſio, cui non interfuêre niſi duo Cardinales, Cameracenſis nimirum & Florentinus, reliquis omnibus aut Schaffuſæ conſtitutis, aut indecorum reputantibus eidem aſſiſtere. In hac Seſſione ſtatutum fuit, Synodum Conſtantienſem ex receſſu Joannis XXIII. diſſolutam non fuiſſe, ſed nec diſſolvi debere ante extirpationem ſchiſmatis, nec transferri poſſe abſque Concilij conſenſu, quæ tamen omnia Cardinales Cameracenſis & Florentinus non aliâ ratione publicari permiſerunt, niſi ſub conditione ratihabitionis à Joanne XXIII. faciendæ. 8.

Pag. 392. n. 12. ac ſequent.

Poſt hanc Seſſionem *tertiam* eodem die 26. Martij Conſtantiam reverſi ſunt tres Cardinales. 9.

dinales Legati cum duobus alijs, qui coram
Ibi n. 20. ac sequen. Rege Romanorum, & quibuſdam Patribus diſſerendo de auctoritate Ioannis XXIII. inter alia dixerunt, diſſolutum eſſe Concilium propter abſentiam & diſceſſum Papæ. Cùm verò nonnulli Patres ſeſe acriter opponerent, ſuſcitato contra Cardinales clamore, iſti abierunt inſalutato hoſpite. Alterâ die ijdem Cardinales & Ambaſſiatores Regis Francorũ volentes lenire, quæ præcedenti die pronuntiaverant, retulerunt Nationibus & Regi in Congregatione publicâ, quòd Ioannem induxiſſent, ad dandum Procuratorium, & continuandum Concilium, quæ tamen omnia credebantur ludicra, & fictè pro parte Ioannis oblata.

10. Ubi ſacro Veneris die Ioannes à Schaffuſâ de novo aufugiſſet, rurſus turbati ſunt
Pag. 294. n. 21, & ſeq. cunctorum animi, pluresque ex Nationibus Germanicâ, Gallicâ, & Anglicâ deliberârunt, in craſtinum celebrare Seſſionem IV. & in ea ſtatuere, tum quòd Concilium Conſtantienſe poteſtatem haberet *immediatè* à Deo, cui etiam Papa obedire teneretur in his, quæ ſpectant ad fidem, extirpationem ſchiſmatis, & reformationẽ Eccleſiæ in Capite & in membris: tum quòd Papa cogi poſſit, ſi obedire contumaciter contempſerit. Quæ tamen, contradicentibus pluribus Patribus, apud Nationes concluſa, cùm non ſolùm Nationi Italicæ diſpliceret, ſed neque ſacro Cardinalium Collegio, ad deliberandum oblata fuiſſent, ideo dicti Cardinales & Ambaſſiatores Regis Galliæ noluerunt venire ad Seſſionem, niſi omitteretur *ſecundum* capitulum, & in *primo* Decreto nulla fieret mentio *reformationis Eccleſiæ in capite & in membris*. Exinde Sabbato ſancto in vigilia Paſchatis cùm Patres jam parati eſſent ad celebrandam Seſſionem IV. mediante Rege Romanorum adhibitum eſt expetitum moderamen, tum ut omitteretur *ſecundum* decretum de poteſtate *coactivâ* Concilij ſupra Papam, tum ut in *primo* Decreto nulla fieret mentio *de reformatione Eccleſiæ*. Ubi poſt IV. hanc Seſſionem actum fuiſſet de articulis & clauſulis præinſinuatis, & *ibidem* prætermiſſis, in Seſſione V. reſtabiliendis, Cardinales partim noluerunt venire ad Seſſionem, partim ne ſcandalum publicum, & diſſolutionis Concilij periculum oriretur, ad eam venire ſtatuerunt, præmiſsâ etiam proteſtatione ſecretâ, quòd non irent animo conſentiendi his, quæ audiverant in ea V. Seſſione ſtatui debere. Quam proteſtationem fecerunt quoque Legati Regis Galliæ quàm ſtrictiſſimè conjuncti cum Cardinalibus. Et ideo Cardinalis Florentinus, ad quem tunc ſpectabat Decretorum publicatio, rogatus ut Decreta legeret, munus illud exequi recuſavit, ſed alter ejus vices ſubire juſſus fuit.

11. Quibus ita conſtitutis, progredimur ad expendendum; *quantum momenti adferri poſſit ex prætactis Concilij tum Piſani, tum Conſtantienſis actis & Decretis ad Concilij ſupra Papam auctoritatem comprobandam?* Et quia dicebatur *ſuperiùs*, ſtante dubio Papatûs inextricabili propter dubium *Facti & Iuris*, proviſionem de Papâ ſpectare ad Concilium, idcircò præliminariter venit hîc etiam diſcutiendum; Et *quibus Verbi Divini fundamentis ſubſiſtat certitudo Papatûs ad excludendam omnimodam Iuris & Facti de Papa dubietatem?* Quia porrò Synodus Piſana Gregorium XII. & Benedictum XIII. ceu ſchiſmatis fautores, & articuli fidei de unâ Eccleſia, temeratores ac Hæreticos depoſuerunt, ideo conſultò hîc quoque inquiritur; *Qualiter ſubſiſtat iſta Hæreticæ pravitatis contra Gregorium & Benedictum imputatio?* Poſt quorum adeò deciſionem *ſequentibus paragraphis* faciendam, opportunè examinabitur; *Quantum vigoris ſit in prætenſis Decretis Concilij Conſtantienſis?*

§. I.

Ex quibus Verbi Divini fundamentis ſubſiſtat certitudo Papatûs ad excludendam omnimodam Juris & Facti *de Papâ dubietatem?*

12. CErtitudo Papatûs in quolibet etiam individualiter ſpectato legitimo Petri ſucceſſore reducitur in hæc *Matth. 16.* exarata Chriſti Domini verba: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; Et, *Tibi dabo claves regni Cælorum*. Nam *primò* ſub hiſce verbis Divinis Apoſtolica clavium auctoritas connectitur cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu; nec adeò pro ſolo Petro, ſed pro ejuſdem perpetuis in futurum ſucceſſoribus, tenet ea Chriſti conſtitutio, in vi cujus ædificatio Eccleſiæ ſtat ſuper Petram, ſeu Petri Cathedram. In quibus proinde Chriſti verbis apprimè notandum venit, non ſubſiſtere Chriſti verba, *Tibi dabo claves Regni Cælorum*, niſi reſpectu illius perſonæ, quæ non tam *materialiter*, quàm *formaliter*, *quoad Cathedræ Apoſtolicæ officium*, eſt Petrus, ſive Petra, ſuper quam ædificatur Eccleſia. At ædificatio Eccleſiæ eſt *formaliter* per fidem. Quia igitur Petri ſucceſſori non intelliguntur datæ claves Regni Cælorum, niſi quatenus ſuper ipſum ceu Petram ædificatur Eccleſia, hæc verò ædificatio ſtare debet per fidem, manifeſtè ſequitur, non priùs perſonæ in Papam electæ datas intelligi claves Regni Cælorum, quàm ab Eccleſiâ intuitu illorum Chriſti verborum ſit per fidem receptus in legitimum Petri ſucceſſorem. Eo ipſo autem, quòd Eccleſia ſit una, nequit dici in Papam receptus ab Eccleſia, in quem non unanimis Eccleſiæ conſenſus conſpirat. Quotieſcunque ergo per ſchiſma Eccleſiæ membra ſcinduntur, diverſos Papæ loco, recipiendo, nequit pro tunc ulli competere character à Chriſto conſtitutus, quòd ſit Petra, ſuper quam ædificanda eſſet Eccleſia, nec adeò ulli ex ſchiſmaticis ejuſmodi Pontificibus dici poteſt conceſſa auctoritas clavium Regni Cælorum, utpote unicè per Chriſtum deſtinata illi, quem Eccleſia agnovit Petri Succeſſorem, ceu Petram, ſuper quâ ædificanda ſit Eccleſia.

Hinc pro *ſecundo*, haud difficulter intel- 13.
ligitur,

ligitur, quàm firmum ſubſiſtat illud Pariſienſis & Bononienſis Univerſitatum *ſuperiùs* adductum principium, quòd nempe ſtante dubio Papatûs inextricabili *propter dubium Facti & Iuris*, proviſio ſpectet ad Concilium, ſeu Eccleſiam Univerſalem. Nam illhoc principium latum fuit ab ijs Univerſitatibus tempore ſchiſmatis exGregorio XII. & Benedicto XIII. de Papatu contendentibus Eccleſiam graviſſimè infeſtantis. Tunc verò procul aberat, ut Eccleſia dici poſſet ædificata ſuper Petrâ, ſeu Petri in Cathedrâ Apoſtolicâ ſucceſſore: ſicuti enim Eccleſia in ſe una eſt, ſic ejus ædificatio ſtare non poteſt ſub ſciſſurâ, quâ una pars unum, altera recipit alterum, ceu Petræ & Cathedræ Apoſtolicæ poſſeſſorem. Quia ergo clavium poteſtas per Chriſtum non eſt promiſſa niſi Petræ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia; conſequens eſt, in eo ſtatu nullum re ipsâ fuiſſe Papam, adeoque Eccleſiæ Univerſali ſeu Concilio poteſtatem, imò obligationem fuiſſe, providendi de Papatu.

14. Verùm pro *tertio* diſquiret aliquis, quomodò ſubſiſtat illud principium, ex quo dicitur Concilium Piſanum depoſuiſſe duos de Papatu contendentes, quòd ſcilicet fovendo ſchiſma, operarentur contra articulum Symboli de unâ Eccleſiâ Catholicâ, ſicque hæreſeos reos ſe re ipsâ probarent? Num enim dicere fas eſt, hæreſeos reum eſſe, quiſquis agit contra aliquem fidei articulum? Profectò hæreſeos reatus ſubſiſtit ex temeratâ Prima Veritate, aliquem fidei articulum revelante. Poteſt autem abſque temeratione Primæ Veritatis, Chriſtum noſtrum Redemptorem revelantis, imò *actualem* de Chriſto fidem retinendo, quis operari contra Chriſtum, quin propterea reus dicendus ſit fidei erga Chriſtum deperditæ. Quantumvis ergo illi duo de Papatu contendentes in effectu ſciderint unitatem Eccleſiæ, num propterea fidei erga hanc temeratæ rei pronuntiandi fuerant? Dici equidem debebant, re ipsâ egiſſe contra materiam fidei, ejuſque exigentiam & obligationem, non verò ex eo præcisè reputandi videbantur *formaliter* temerâſſe fidem, ſeu Primam Veritatem fidei motivam & ſpecificativam. Hâc proinde ex causâ arbitror, illud Patrum Piſanorum arbitramentum non tam fuiſſe cauſam motivam in deponendis illis Pontificibus ſchiſmaticis, velut ob hæreſin jam eſſent re ipsâ per Chriſtum depoſiti: quàm fuerit cauſa duntaxat impulſiva, anſam præbens principio per nos *ſuperiùs* ſancito. Eo ipſo enim, quòd neuter illorum de Papatu contendentium fuerit in ſtatu, in quo ſuper ipſum, ceu Petram, ædificaretur Eccleſia, ipſum unanimiter fide recipiendo tanquam Petræ ſeu Cathedræ Apoſtolicæ poſſeſſorem; idcircò clarum erat, in utroque defeciſſe conditionem à Chriſto poſitam pro dandis Eccleſiæ clavibus, illi unicè per Chriſtum deſtinatis, qui per fidem eſſet ab Eccleſiâ receptus in Petram ſeu Petri ſucceſſorem.

15. Quamvis proinde pro *quarto* Patribus Piſanis jus fuerit, in locum duorum de Papatu contendentium ſufficere Alexandrum V. neque tamen electus Pontifex pertingebat ad ſtatum illum, quo Eccleſia per fidem unanimem ipſum agnoſceret Papam, ſicque ſub ſtatu ejuſmodi numerari poſſet inter illos, de quibus pronunciavit Chriſtus, *Tibi* in Petra ab Eccleſia, (unitatem perſonante) recepto *dabo claves Regni cælorum*. Veluti hæc conſtant ex dictis *ſuperiùs*; nempe ex ſuffectione Alexandri V. à Concilio Piſano in Papam electi non extinctum, ſed adauctum fuiſſe ſchiſma, ſicque continuatum fuiſſe obicem illum de Eccleſiâ ſuper unam Petram ædificandâ, ac proinde clavibus uni Petri ſucceſſori per Chriſtum conferendis. In qua ſorte multò magis erat Ioannes XXIII. nec adeò pervenit unquam ad ſtatum illum, in quo eſſet verus Petri ſucceſſor: dum non niſi pars Eccleſiæ nitebatur ſuper ipſum ædificare, Univerſalis Eccleſiæ ſciſſurâ ubique tunc prævalente.

Ex præadductis principijs pro *quinto* elu- 16.
ceſcit, quomodò ſpeciali ratione verificetur de Papatu, quòd creatio Papæ fiat à Spiritu ſancto? Etenim creatio Papæ fit in vi verborum Chriſti, quibus Petro cum ordine perpetuæ ſucceſſionis dictum fuit: *Tibi dabo claves Regni cælorum*. Hæc autem verba, uti ex ſacro Contextu patet, dicta ſunt Petro, ejuſque ſucceſſori, quatenus eſt Petra, ſuper quam ædificatur Eccleſia. Hæc verò Eccleſiæ ſuper Petram ædificatio, non eſt niſi per fidem, quatenus per eam ad illa Chriſti verba reflexam, ab Eccleſia recipitur quis ceu verus Petri ſucceſſor, adeoque poſſeſſor Petræ ſeu Cathedræ Apoſtolicæ. At fides non eſt niſi ex Spiritu ſancto. Ergo inſtans illud, in quo ab Eccleſia quis recipitur in legitimum Petri Succeſſorem, & Petræ ac Cathedræ Apoſtolicæ poſſeſſorem, eſt ſpecialiter à Spiritu ſancto.

Neque verò hoc ita accipiendum eſt, ac 17.
creatio Papæ in verborum Chriſti, *Tibi dabo claves Regni cælorum*, non priùs ſubſiſteret, quàm Univerſæ Eccleſiæ unanimi conſenſu per fidem illis Chriſti verbis nixam, illum, qui à Cardinalibus eligitur in Papam, ceu legitimum Petri ſucceſſorem receperint. Nam ubi concors eſt electio, in primarijs ſuis membris Eccleſia ex tunc jam recipit electum ceu legitimum Petri ſucceſſorem, elucetque exinde evidentia credibilitatis, in vi cujus poſſit is, qui concorditer deſignatus eſt Petri Succeſſor, per fidem recipi ab omnibus fidelibus ceu Petræ, & Cathedræ Apoſtolicæ poſſeſſor. Quæ equidem credibilitatis evidentia tunc ita propagari incipit per Univerſam Eccleſiam, ut ſub hujus tandem unanimi conſenſu ſtet conſummata ac prorſus convincens credibilitatis evidentia, in vi cujus per fidem, præadductis Chriſti verbis nixam, oporteat, firmiter credere, Papam ab Eccleſiâ unanimiter receptum, eſſe Cathedræ, ſeu Petræ Apoſtolicæ legitimum poſſeſſorem.

Secùs res ſe habet, ubi in ipſa Papæ e- 18.
lectione eſt diſcordia, ita ut nulla ſaltem convincens ſtare unquam poſſit credibilitatis evidentia, in vi cujus per fidem in prætacta

Christi verba reductam, ex ijs, qui contendunt de Papatu, recipi quisquam possit in certum Papam, ceu indubitatum Cathedræ Apostolicæ possessorem. Cujusmodi status & conditio Papatûs erat tempore Concilij Pisani & Constantiensis, usque dum legitimè electus fuit Martinus V. Unde mirum est, Clerum Gallicanum *in suo præsentis institutis articulo secundo* Decretis Sessionis IV. & V. Synodi Constantiensis, in statu dubij Papatûs editis, tantam tribuere auctoritatem, ut per eam contendat, moderari plenam Sedis Apostolicæ in rebus spiritualibus potestatem. De quo adeò puncto ex professo agemus *in subsequentibus paragraphis*.

§. II.

Quantum momenti sit in Decreto I. Sess. IV. *Concilij Constantiensis ad probandam Concilij super Papâ superioritatem?*

19. COmpilatio Actorum Concilij Constantiensis sub tempore Synodi Basileensis à quibusdam ejus deputatis facta, refert præinsinuatum *Sess. IV.* Constantiensis decretum *primum* sub hoc tenore. *Hæc sancta Synodus Constantiensis, Generale Concilium faciens pro extirpatione præsentis schismatis & unione ac reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris fienda &c. decernit & declarat primò, quòd ipsa Synodus in Spiritu sancto congregata, legitimè Generale Concilium faciens, Ecclesiam Catholicam militantem repræsentans, potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet, cujuscunque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis, existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis, ac reformationem Generalem Ecclesiæ Dei in Capite & in membris.* In quo decreto vim facere nititur illa Basileensis compilatio per verba; *Pro reformatione Ecclesiæ Dei in Capite & in membris.* Hæ namque voces videntur respicere etiam verum Papam, ceu Caput Ecclesiæ Dei. Si ergo Concilio Constantiensi fas erat, facere Decretum pro reformatione Ecclesiæ in ipso etiam Capite, consequenter videtur hinc evinci, à Synodo Constantiensi fuisse prætensâ superioritatem Concilij supra Papam, verum Ecclesiæ Caput.

20. Verùm hujus illationis energia mox evanesceret ex ijs, quæ tam *in via Facti*, quàm *in via Iuris* proximè deducemus. *Primò* igitur *quoad viam Facti* contraponitur historia Concilij Constantiensis antehac summariè relata, & hîc breviter repetenda. Nempe Ioanne XXIII. se subtrahente Concilio, plures equidem ex Nationibus Germanicâ, Gallicâ, & Anglicanâ deliberabant, celebrare Sess. IV. & in ea statuere, tum quòd Concilium Constantiense habeat potestatem *immediatè* à Deo, cui etiam Papa teneatur obedire in his, quæ *spectant ad fidem, extirpationem schismatis, & reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris*: tum quòd Papa *cogi possit à Concilio, si obedire contumaciter contempserit.* Quia verò hæc non solùm displicebant Nationi Italicæ, sed & sacro Cardinalium Collegio ad deliberandum oblata non fuerant, noluerunt Cardinales à Concilij ad Ioannem XXIII. legatione reduces, Ambassiatæ reſque Regis Galliæ, venire ad Sessionem, nisi inter alia capitula omitteretur *secundum*, & in *primo* Decreto non fieret mentio *reformationis Ecclesiæ in Capite & in membris.* Quod etiam evictum fuit. Quamvis enim, ubi alterâ die deventum erat ad Sessionem IV. hæ particulæ *de reformatione Ecclesiæ in Capite & in membris* necdum fuerant deletæ in schedula, quam publicare jussus fuerat Cardinalis Florentinus: hic tamen perveniens ad ea verba substitit, *eáque falsa*, & præter communem deliberationem addita fuisse, asseruit, sicque effecit, ut omitteretur clausula *de reformatione.* Neque desunt manuscripti Codices etiam Gallici, in quibus Decretum *primum* Sessionis sinè clausulâ *de reformatione* exhibetur; veluti sunt Manuscripta Parisijs asservata, & ante aliquot annos ex Bibliotheca Thuana *ibidem* edita, in quibus decreta Sessionis IV. ex speciali Galliæ Legatorum relatione exhibentur, & sinè mentione istius clausulæ posterorum memoriæ consecrantur. *ex pag. 294. n. 21. ac sequentibus. Pag. 283. n. 37.*

Quâ de causâ pro *secundo* illud *primum* Sessionis IV. Constantiense Decretum sub hâc verborum formula accipiendum est: *Primò declarat, quòd ipsa Synodus in Spiritu sancto congregata, legitimè Generale Concilium faciens, Ecclesiam militantem repræsentans, potestatem à Christo immediatè habet, cui quilibet, cujuscunque status, vel dignitatis, etiamsi Papalis, existat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis.* Probatur hæc formula. Tum quia tres Codices manuscripti, continentes Acta Constantiensis Concilij, ab ipsius Notarijs conscripta, ex quibus Basileenses Decreta Constantiensia compilârunt, non habent illa verba contenta in *primo* Decreto Sess. IV. *& ad reformationem Generalem Ecclesiæ in Capite & in membris.* Extant insuper quatuor manuscripti Codices continentes gesta indubitata Constantiensis Synodi, quorum duo circa ipsius Constantiensis Concilij tempus conscripti, licèt habeant multò plura, quàm hactenus fuerunt edita, nullam tamen in Decreto Sessionis IV. faciunt mentionem *de reformatione Ecclesiæ in Capite & membris.* Duo demum Codices, continentes regestum Actorum Constantiensis Concilij, quorum unus circa tempus ipsius Concilij scriptus, spectavit ad Cardinalem Sirletum, alius antiquo charactere Italico conscriptus est, tametsi omnia Acta contineant à *prima* Sessione usque ad electionem Martini V. in Decreto tamen Sessionis IV. nullam faciunt mentionem illius clausulæ *de reformatione in Capite & in membris.* Indubitatum igitur est, prædicta verba, quæ in alijs Codicibus Actorum Constantiensium exhibentur, erroneè fuisse à Basileensibus adjuncta Decreto Constantiensi Sessionis IV. Tum quia extat adhuc celeberrimus Codex Capranicensis, qui ad usum Cardinalis de Capranica temporibus Concilij Basileensis vi- *ex pag. 277. n. 13. Pag. 279. n. 20.*

detur

detur ſcriptus, in quo deeſt illa quoque clauſula *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*. Accedit alius Codex antiquiſſimus, qui ex Bibliotheca Cardinalis Ludoviſij in Bibliothecam Cardinalis Ottoboni migraverat, atque hujus liberalitate in Bibliotheca Vaticanâ repoſitus fuit, in quo eadem omninò deſiderantur. Teſtatur denique Schelſtratus, inter omnes manuſcriptos Codices Conſtantienſis Synodi, quos magno numero viderit, nullum ſe reperiſſe, in quo verba illa habeantur, præter unum, in quo Tabellarius, cum originale difficili charactere exaratum eſſet, Acta deſcripſit ex impreſſis Codicibus, & verba illa contra fidem Originalis manuſcripti, Decreto *primo* Seſſionis IV. Conſtantienſis adjunxit. Quibus ita conſtitutis, ſatis elucet, Decretum *primum* Conſtantienſe Seſſionis IV. reſtringi ad tempus ſchiſmatis, ſicque evaneſcere argumentum ex compilatione Baſileenſium, clauſulam illam *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris* indebitè intrudentium, deſumptum ad probandam Concilij Conſtantienſis prætenſionem de Concilij ſuper Papam etiam certum auctoritate.

22. Sed ad ea, quæ *Iuris* ſunt, progrediendo, pro *tertio* lubeat percontari, *quomodò Concilium Conſtantienſe pro ſtatu Papæ dubij potuerit prætendere eſſe immediatè à Chriſto?* Etenim *ex Matth. 18.* conſtat, Concilium Oecumenicum non conſiſtere, niſi ſit congregatum *in nomine Chriſti*, ſive vicariâ Chriſti auctoritate, non niſi penes certum Papam ſubſiſtente.

23. Verùm dicere omninò oportet, quòd Synodus Conſtantienſis cum veritate aſſeverârit, ſuam poteſtatem eſſe *immediatè* à Chriſto.

Pag. 284. *n.* 43. Indubitatum namque eſt, poteſtatem Epiſcopalis charactéris eſſe *immediatè* à Chriſto, in eoque radicatam eſſe juriſdictionem Paſtoralem, nuncupari ſolitam *radicalem*, in Corpus Chriſti myſticum, nempe fideles, poteſtatem ſpiritualem, ſeu Eccleſiaſticam: ad quam Paulus Apoſtolus *Actorum 20.* volebat intentos eſſe univerſos Eccleſiæ Præſules dicendo: *Attendite vobis, & univerſo Gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei.* In quantum ergo character Epiſcopalis *immediatè* à Chriſto ceu principali Causâ collatus, *intrinſecum* ac *eſſentialem* habet ordinem ad Corpus Chriſti myſticum, in tantum Spiritus ſanctus in vi ipſius Epiſcopalis charactéris poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei: quemadmodùm etiam character Sacerdotalis eatenus protenditur ſuper Corpus Chriſti myſticum, quatenus importat poteſtatem abſolvendi à peccatis fori pœnitentialis propriam. At verò hæc ipſa Sacerdotalis à peccatis abſolvendi poteſtas in ordine ad peccata mortalia, ut ſortiri valeat ſuum effectum, indiget quidem *actuali* ſeu *formali* per Epiſcopum, vel Papam concedendâ juriſdictione, & tamen abſque hujus delegatione ſeu collatione *ſpecificâ*, pro caſu neceſſitatis prodire poteſt in effectum *validæ* abſolutionis moribundo impendendæ. Sic proinde paſtoralis in charactere Epiſcopali radicata poteſtas ex *intrinſecâ* naturâ ſuâ eatenus reſpicit Corpus Chriſti myſticum, ſanguine Chriſti redemptam Eccleſiam, ut in ordine ad *actuale* ſui exercitium, *ſecundùm viam ordinariam* indigeat aliquâ ſui *morali actuatione* per juriſdictionem *formalem* & *proximam* à Papâ derivabilem faciendâ. Nihilominùs vi ejuſdem charactéris Epiſcopalis *ex natura ſua intrinſeca* reſpicientis Corpus Chriſti myſticum, ſicque ex ſubſtantiali ſua habitudine ordinati ad univerſalis Eccleſiæ Bonum publicum, *in caſu extraordinariæ neceſſitatis*, quæ maximè urget, dum nullum noſcitur Eccleſiæ ſanctæ Caput Oecumenicum, pro tunc reſultat obligatio providendi publico Eccleſiæ Bono. Unde vi ejuſdem charactéris Epiſcopalis, & in hoc radicatæ gubernativæ erga Chriſti Eccleſiam poteſtatis, à Chriſto *immediatè* competit Epiſcopis libera & expedita facultas ad proſpiciendum in caſu publicæ neceſſitatis fidelibus, Eccleſiæque ſanctæ in ijs, quæ fidem ac extirpationem ſchiſmatis, atque Capitis certi proviſionem concernunt. Quia proinde Generalis quædam Epiſcoporum illo Chriſti charactére inſignitorum, & in vi hujus charactéris à Spiritu ſancto ad Eccleſiæ ſanctæ regimen ordinatorum Congregatio repræſentabatur in Synodo Conſtantienſi, ad ſchiſmatis, fideique errorum extirpationem coadunatâ, rectè dicitur fuiſſe congregata legitimè in Spiritu ſancto, à quo ſcilicet omnes illi Epiſcopi ad Eccleſiæ regimen, ejuſque Bonum publicum erant ordinati. Quare Synodi iſtius poteſtas erat *immediatè* à Chriſto, utpote coaleſcens ex Epiſcoporum pro publico Eccleſiæ ſanctæ Bono, nempe hæreſum ac ſchiſmatis extirpatione ibi aggregatorum in unum collatis, à Chriſto ceu Causâ *primariâ*, unâ & Spiritu ſancto *immediatè* promanantibus charactéribus.

§. III.

Quantum valeat Decretum Seſſionis V. *Concilij Conſtantienſis ad probandam Concilij ſuper Papa ſuperioritatem?*

HOc Decretum ita ſe habet: *Declarat Synodus, quòd ipſa in Spiritu ſancto legitimè congregata, Concilium Generale faciens, & Eccleſiam Catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dictæ ſchiſmatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in Capite & in membris. Item declarat, quòd quicunque, cujuſcunque conditionis, ſtatûs, dignitatis, etiam Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus, aut præceptis hujus ſacræ Synodi, vel cujuſcunque alterius Concilij Generalis legitimè congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factis, vel faciendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condignæ pœnitentiæ ſubjiciatur, & debitè puniatur, etiam ad alia Iuris remedia, ſi opus fuerit, recurrendo.* 24.

Hinc pro *primo* objicit Maynbourgus. Poſito, verba illa: *Et ad reformationem Eccleſiæ in Capite, & in membris*, non contineri in De- 25. *Pag.* 286. *n.* 31. *& ſeq.*

creto *primo Seſſionis IV.* clarum tamen eſſe, quòd *poſita ſint in Decreto Seſſionis V.* Nihil autem referre, quànam *Seſſione ſit ſtatuta illa clauſula.*

26. Verùm iſti objectioni occurrit Schelſtratus, aſſerendo, plurimum referre, quòd clauſula illa *Seſſione V.* potiùs, quàm IV. fuerit edita: quamvis enim utraque illa Seſſio ab una tantùm ex tribus Pontificum de Papatu contendentium Obedientijs facta ſit, ac proinde neutra plenum robur habere poſſit, differt tamen Seſſio V. à Seſſione IV. quòd illa celebrata ſit, contradicentibus gravioribus de Obedientia Ioannis XXIII. Patribus, cùm econtra Seſſio IV. habita fuerit conſentientibus omnibus, qui erant de dicti Ioannis XXIII. obedientiâ, licèt non intervenerint Antiſtites, qui fuerant de obedientia Gregorij XII. & Benedicti XIII. Quamvis igitur non agatur hîc de Decreto Concilij Generalis, ad quod omnes fideles tenentur, ſed de Decreto Concilij, quod ob varias rationes meritò vocatur in dubium, hoc tamen neceſſum eſt, tantò magis infirmari, quantò plures rationes militant contra illud. At ultra rationes, ob quas Decretum *Seſſionis IV.* revocari poteſt in dubium, contra Decretum *Seſſionis V.* reperitur etiam illa, quæ deſumitur ex contradictione plurium Patrum, qui erant etiam de Obedientia Ioannis XXIII. Quia igitur clauſula illa *de reformatione* ſolùm *Seſſione V.* fuit publicata, quæ Seſſio, *uti mox ulteriùs patebit*, multis infirmatur rationibus, ideo Decretum continens eam clauſulam, minimè firmum dici poteſt ac debet.

27. Firmatur pro *ſecundo* hæc reſponſio ex relatione hiſtoricâ paucis hîc reiterandâ. Ubi namque poſt *Seſſionem IV.* deputati quatuor Nationum die 2. Aprilis ſtatuiſſent, quòd proximâ *Seſſione V.* omnes articuli & clauſulæ per Nationes concordatæ in ultima Seſſione prætermiſſæ, expedirentur. Exinde Cardinales Nationibus nullatenus conſentientes quoad clauſulas & articulos *Seſſione IV.* prætermiſſos, cùm intellexiſſent, eos, ſe invitis, *Seſſione V.* publicandos eſſe, inprimis ſtatuerunt, non venire ad Seſſionem, ſicuti de facto intereſſe renuerunt quatuor Cardinales: at reliqui, ubi animadverterunt, non poſſe cunctos ſinè publico ſcandalo & periculo diſſolutionis Concilij abeſſe, decreverunt adire quidem Seſſionem, præmiſsâ tamen proteſtatione ſecretâ: *Quòd propter ſcandalum evitandum irent ad Seſſionem, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in eâ ſtatui debere.* Eandem proteſtationem fecerunt quoque Legati Regis Galliæ, qui ſeſe quàm ſtrictiſſimè conjunxerant cum Cardinalibus. Quare non ſolùm contra mentem Ioannis XXIII. ſed & contra ſententiam totius ſacri Cardinalium Collegij, Gallicæque Legatorum, publicata ſunt illa Decreta cum clauſulis *in præcedenti Seſſione V.* prætermiſſis, & ideo Cardinalis Florentinus, ad quem tunc ſpectabat Decretorum publicatio, rogatus, ut Decreta legeret, munus illud exequi recuſavit, ſed hoc præſtitit Boznanenſis; uti hæc patent *ex Regeſto Conſtantienſis Concilij in tribus manuſcriptis Codicibus.* Lectis equidem hiſce Decretis, ante *Seſſionem V.* apud Nationes deliberatis & concluſis, dicere potuerunt iſtarum Præſides, quòd eorum publicatio placeret majori parti Nationum, minimè tamen Cardinalium Collegio: cùm enim Cardinales poſt fugam Ioannis XXIII. petiiſſent pro ſuo ſacroCollegio ſuffragium diſtinctum à Nationum ſuffragijs, exinde paſſi repulſam, ſeparârunt ſe à Nationibus, nolueruntque earum Congregationibus intereſſe; uti patet ex *Actis dicti Concilij, & ex manuſcripto Codice Bibliothecæ Regis Chriſtianiſſimi.* Ubi expreſsè refertur, Romanæ Eccleſiæ Cardinales poſt receſſum Ioannis XXIII. à Nationibus petiviſſe, ut ipſorum Collegium quoad ſuffragia unum votum cum ipſis haberet in Seſſionibus publicis: in quo tamen repulſam paſſi ſint, ita, ut Geſta Concilij hactenus inedita *ad Seſſionem VII.* notent, quòd Cardinalibus vix unquam communicata fuerint Decreta publicanda in Seſſionibus, ut deſuper deliberarent. Ex quibus proinde elucet, quàm immeritò ſcribat Maymbourgus, Decreta *Seſſionis V.* conſentientibus omnibus obedientiæ Ioannis XXIII. Patribus, fuiſſe publicata. Nónne enim teſtatur Codex manuſcriptus Regis Chriſtianiſſimi, quòd poſt receſſum Ioannis XXIII. Cardinalibus negatum ſit votum ſpeciale in Seſſionibus publicis? Nónne ex ſeptè Codicibus manuſcriptis geſta, & regeſtum Actorum Conſtantienſium continentibus, manifeſtum extat, Cardinales noluiſſe ſeſe Nationibus conjungere, quoad concluſionemDecretonum *Seſſionis V.* ſed egiſſe ſeparatim, & tantis viribus obſtitiſſe eorum publicationi? Nónne ex tribus manuſcriptis Codicibus patet, Cardinales *Seſſioni V.* intereſſe noluiſſe, niſi præmiſsâ proteſtatione ſecretâ, quòd conſentire nolint ijs, quæ audierant, in ea ſtatui debere? Nónne ex geſtis Concilij habetur, Cardinalem Florentinum, ad quem de more ſpectabat, Decreta pronuntiare, diſſenſum Cardinalium ſufficienter indicâſſe, dum *in Seſſione V.* à Nationibus rogatus, ea legere publicè recuſavit? Nónne eadem Concilij Conſtantienſis geſta perhibent, Cardinalem præſidem *Seſſione V.* pro Cardinalium Collegio, nullum tuliſſe votum, ſicque neminem fuiſſe, qui unâ cum quatuor Nationum Prælatis vice Cardinalium ferret ſuffragium? Nónne ex his omnibus clariſſimè conſtat, non ſolùm graviſſimos Patres à contraclamante multitudine in Congregationibus Nationum ſuperatos per ſe nullum tuliſſe votum, ſed nec Cardinales per alios Conſenſum præbuiſſe?

28. Sed iſthæc proximè expoſita contertatio pro *tertio* facilè intelligeretur evaneſcere, ſi *probaretur, Decreta quartæ & quintæ Concilij Conſtantienſis Seſſionis, eſſe reſtricta ad tempus ſchiſmatis, & ad ſtatum Papæ dubij.* Hoc præſtat Auctor Concilij Trident. inextinctæ Veritatis, accuratiùs expendendo, quòd Synodus Conſtantienſis in proloquio contingente dictam *Seſſionem IV.*, imò *& V.* eatenus dicat, *ſe pro ex-*

ex pag. 294. n. 24. ac ſequen.

ex pag. 297. n. 27. ac ſequen.

ex pag. 298. n. 40.

ex pag. 287. n. 56. ſequen.

Digitized by Google

patione præſentis ſchiſmatis, & unione, vel etiam reformatione Eccleſiæ Dei in Capite & in membris facere Generale Concilium; ut ſub his ipſiſſimis verbis manifeſtè ſupponat, Synodum ejuſmodi pro tali ſtatu ſubſtitiſſe abſque certo Capite, imò ad certum Caput Eccleſiæ conſtituendum in Spiritu ſancto legitimè congregatam eſſe. In aperto igitur eſt, Decreta ejus Synodi pro tali ſtatu condita, non habere locum, niſi in caſu ſchiſmatis, ſeu de Eccleſiæ legitimo Capite dubietatis ſtatu. In quâ adeò rerum peritaſi Synodus Conſtantienſis faciebat Generale Concilium, *non in ſtatu conſummato ac perfecto*, utpote Vicarium Chriſti characterem exigente, ſed in ſtatu tendentiæ ad *conſequendam unionem*, *reformationémque Eccleſiæ in membris & Capite* eatenus obtinendam, quatenus, oportebat, primùm conſtitui certum Caput Eccleſiæ. Sub quâ proinde tendentia ita erat Synodus illa in Spiritu ſancto legitimè congregata, ut ejuſdem tamen, quâ Concilij Oecumenici, perfectio & conſummata infallibilitas minimè ſubſiſteret quúuſque tandem ſupervenîſſet vicarius Chriſti character, Decreta ab eâ Synodo condita approbans, ſuâque muniens auctoritate.

29. Firmatur pro *quarto* hæc intentio noſtra, expendendo, quomodò Synodus Conſtantienſis pro ſtatu, in quo non extiterat certum Eccleſiæ Caput, potuerit cum veritate dicere, *quòd eſſet repræſentans Catholicam Eccleſiam militantem?* Quomodò enim Synodus illa Eccleſiam Catholicam, non ex membris duntaxat Hierarchicis, ſed horum Capite viſibili conſtantem, pro tunc repræſentabat, quando Eccleſia militans, quoad certitudinem ſaltem, imò ſecundùm ſtrictam veritatem, deſtituebatur tali Capite?

30. Verùm ſicuti Synodus illa non erat *in perfecto* Concilij Oecumenici *ſtatu*, ſed erat *in ſtatu tendentiæ* ad hujus ex Capite Chriſti Vicario characteriſ perfectionem, ſuíque cum legitimo tandem Capite unionem conſequendam: ſic univerſalis Eccleſiæ repræſentatio intrà illam Synodum pro ſtatu *Seſſionis IV. & V.* nondum erat *conſummata*, ſed ejus conſummatio quærebatur ex ſchiſmatis extirpatione, generaliſque Eccleſiæ Dei in certo Capite conſtituendo, membriſque univerſis cum hoc uniendis reformatione. In quo proinde ſtatu dicendum eſt, loqui Decreta ejus *IV. & V. Seſſionis*: unde ſicut nullus dignitatis Papalis characterem, *cum certitudine ſaltem* præferens, tunc exiſtebat, ſic Decreta illa nequeunt intelligi, quòd afficiant verum ac certum Papam futuris temporibus Eccleſiæ præficiendum: quippe cùm *ibidem* diſertè dicatur, omnem, cujuſcunque, etiamſi Papalis exiſtat dignitatis, teneri ad obediendum in his, *quæ pertinent ad extirpationem ſchiſmatis, vel etiam Generalem in Capite & membris Eccleſiæ reformationem*; ex certi ſcilicet Capitis creatione, membrorumque Hierarchicorum Generali cum hoc unione introducendam: cujuſmodi adeò reſtrictiones non aliud reſpiciunt, niſi perturbatum illud ex Capitis incertitudine reſultans tempus.

Tametſi verò fidei Dogmatum in Synodo illa Conſtantienſi ſanciendorum obedientia ſub ijs Decretis exigatur etiam à Papâ: uti tamen id Concilium, ſic ejus quoque ſanctiones dogmaticæ pro tunc erant in ſtatu tendentiæ ad characterem Chriſti vicarium in terris, haud certò tunc ſubſiſtentem, ſed ipſiuſmet Concilij in hunc finem legitimè in Spiritu ſancto congregati auctoritate, tandem conſequendum. Quo characterе ſuperveniente, in his, quæ ad fidem pertinent, per approbationem certi Pontificis eatenus ſuccedebat ſanctionis dogmaticæ conſummatio, ut omni, etiamſi Papalis exiſtat dignitatis, ſit in eis obediendum. 31.

Nec obſtat pro *quinto*, quòd in Decreto *Seſſionis V.* ſubijciatur pœna *coercitiva*, ipſum etiam Papam conſtringens, *ubi ſtatutis ejus ſacræ Synodi, vel cujuſcunque alterius Concilij Generalis legitimè congregati, obedire contumaciter contempſerit*. Nam ſingulariter notandum ibi venit, quòd hæc lex pœnalis, juxta expreſſa Decreti verba, coarctetur ad præmiſſa, adeoque ad ea, quæ ad extirpationem ſchiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in Capite certo conſtituendo, membriſque Hierarchicis cum hoc uniendis, ſicque contendentibus de Papatu reformandis, pertinebant. Unde fit conſequens, ordinationes in prætactis Decretis factas, ſeu pro ſtatu incerti Papatûs faciendas, ita fuiſſe reſtrictas ad prætacti finis menſuram, ut ordinarentur *ad eam Oecumenicæ ſanctionis conſummationem*, quæ non niſi ex Summi Pontificis, ad quem conſtituendum collimabat ea Synodus, poſtmodùm eligendi vicario Chriſti characterе obtinenda eſſet. Juxta quem adeò ſenſum accipi quoque debere præſentem Cleri Gallicani articulum *ſecundum*, videtur evinci ex ejuſdem verbis proprijs, utpote quibus *diſſertè* aſſeveratur; Synodi Conſtantienſis Decreta *ibidem* allegata, non aliter, quàm ex Sedis Apoſtolicæ, atque adeò Summi Pontificis poſteà ſubſecuti comprobatione, valere tanquam Oecumenica, ſicque tantùm ſubſiſtere immota. 32.

Sub prætacta hypotheſi proximè jam expoſitâ pro *ſexto* dicendum eſt, Concilium Conſtantienſe in ſtatu *IV. ac V. Seſſionis* non fuiſſe *formaliter* Oecumenicum ſeu Generale, ſed *materialiter* duntaxat ac *diſpoſitivè*. Explicatur. Conſtat namque ex dictis *ſuperiùs*, quomodò Concilium dici poſſit Generale ſecundùm denominationem generalitatis tum *formalis*, tùm *materialis*. Generalitas nempe *materialis* importat quandam coacervationem Epiſcoporum ex univerſo Chriſtiano Orbe convocatorum: quorum character Epiſcopalis importat quidem aliquid etiam de *formali* erga univerſale ſanctæ Eccleſiæ regimen ordine, quaſi *radicali* & *tranſcendentali* in Eccleſiæ publica neceſſitate, ſub ſchiſmatis præſertim tempus, ad debitam proviſionem univerſos Epiſcopos tam *ſigillatim*, quàm *collectim* conſtringente, ita tamen, ut ejuſmodi regiminis Eccleſiaſtici ordo Hierarchicus, in characterе Epiſcopali fundatus, nullatenus 33.

Digitized by Google

protendi valeat ſuper Papæ auctoritate Oecumenicâ, quin potiùs iſta ſuper illius tam actuatione, quàm exercitio *morali* extendatur. Quamdiu ergo Concilium conſtat ex ſolis Epiſcopis, quantumvis ex toto Chriſtiano Orbe eſſent convocati, nequit dici perfectè Oecumenicum, ſeu Generale, niſi vel *materialiter* duntaxat, vel ſecundùm quandam adhuc incompletam *formalis* generalitatis, quâ characteri Epiſcopali inexiſtentis, ſed quoad ſui *actuationem & moralitatem omnimodam* ſupremo Eccleſiæ Capiti Romano Pontifici ſubordinatæ denominationem: ſiquidem ex *Matth. 18. cap.* ſæpius jam fuerit oſtenſum, quòd neque prima Concilij Oecumenici convocatio ſubſiſtat, niſi ex vicario Chriſti Nomine, Papæ in terris proprio, neque præeminentia conſummatæ in fidei dogmatibus decidendis infallibilitatis habeat locum, niſi ad Hierarchici Eccleſiæ Corporis Decretum *Conciliare* accedat Capitis conſenſus: neque *indefinita*, Papali auctoritati compar, ligandi & ſolvendi poteſtas Apoſtolis *collectivè* ſumptis, nempe quâ Eccleſiâ Hierarchicam repræſentantibus, pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu promiſſa, competere poſſit Concilio, niſi quâ *indivisibiliter* & Papam, & Apoſtolorum in Epiſcopali charactere Succeſſores in unâ Synodo collectos complectenti. Quàm parum proinde corpus organicum hominis dici poteſt humanũ niſi *materialiter & dispositivè*, quamdiu ipſi deeſt anima, ceu forma in Eſſe humani corporis *eſſentialiter* ac *formaliter* conſtitutiva: ſic neque Concilium poteſt denominari *completè* ac *formaliter* Oecumenicum ſeu Generale, niſi Eccleſiæ Corpus Hierarchicum ex Epiſcopis ac Præſulibus in Synodo aggregatis conſiſtens, ſit unitum Romano Pontifici, ceu ſuo & ſanctæ Eccleſiæ Capiti univerſali atque Oecumenico. Quandoquidem igitur Concilij Conſtantienſe pro ſtatu ſchiſmatis, & Papæ dubij perinde habendum fuerit, ac ſi nullus eidem intereſſet verus Papa, in facie ſanctæ Eccleſiæ præferens characterem Capitis Oecumenici, imò tempore *quartæ & quintæ* Seſſionis Conſtantienſis ne dubij quidem Papæ character intervenerit, quinimò ne quidem Epiſcopi dubiorum Paparum obedientijs *diverſimodè* addicti, univerſi ibi præſentes extiterint: meritò jam ſciſcitari licet, *quomodò pro tali ſtatu Synodus illa uti potuerit titulo Generalis Concilij, niſi quoad generalitatem quaſi materialem, & incompletè* duntaxat *formalem*, quâ Epiſcopali charactere inſignitam, ſubſiſtentem pro tunc ſub ſtatu tendentiæ, tum ad omnimodam integritatem *materialem* ex duorum Paparum obedientijs coadcervandam, & cum Ioannis XXIII obedientiâ poſteà coadunandâ, tum ad perfectam ex Papâ certo ſufficiendo, ſuiſque *Conciliaribus* Decretis acceſſuro ſubſtituram *formalem* generalitatem. Sub cujuſmodi adeò reſtrictione, poterat Synodus Conſtantienſis pro eo ſtatu dici *repræſentans Eccleſiam Catholicam militantem*, quatenus licet Eccleſiæ Hierarchicum, ſed adhuc *incompletum*, & Capite certo deſtitutum, Corpus repræſentabat, ſub ordine tendentiæ ad iſtam ſui ex Capite integritatem recuperandã.

ex pag. 284. n. 60.

§. IV.

Quænam opponi poſſint exceptiones adversùs IV. & V. Seſſionem *Concilij Conſtantienſis, caſu, quo ſub earundem Decretis præteníà fuiſſet Concily ſuper vero & indubitato Papâ ſuperioritas & auctoritas, maximè coercitiva?*

SUb prætacta hypotheſi excipi poſſet *primò* adversùs Decreta *Seſſionis IV. & V.* Conſtantienſis, non fuiſſe in ijs ſervatam formam Concilij à Chriſto conſtitutam, nec adeò Chriſtum unà cum Spiritu ſancto eiſdem adſtitiſſe. Etenim Chriſtus *Matth. 17.* Apoſtolos miſſurus ad docendas omnes Gentes, *v. 20.* eiſdem promiſit: *Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi.* Hæc igitur aſſiſtentiæ Chriſti promiſſio noſcitur eſſe annexa characteri Apoſtolico uſque ad conſummationem ſæculi in Eccleſia permanſuro. At ea Chriſti promiſſio eſt ipſiſſima illa, quam Chriſtus iturus ad mortem, *Ioann. 14. v. 16.* fecerat eiſdem Apoſtolis: *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum, Spiritum veritatis.* Iſta proinde Spiritûs ſancti aſſiſtentia ex Chriſti orationis efficaciâ in æternum perſiſtit eatenus in Apoſtolis, quatenus ſemper eſt annexus characteri Apoſtolico. At verò iſte character Apoſtolicus, non conſiſtit in præciſo charactere Epiſcopali, ſed in *indefinitâ* ligandi & ſolvendi auctoritate; prout patet *ex Matth. 18. cap.* Neque verò ille Apoſtolicus *indefinitè* ad ligandum & ſolvendum poteſtatis character, juxta dicti *capitis 18.* ſacrum contextum, reperitur in aliquo Eccleſiaſtico Concilio, niſi ſit aggregatum in Nomine Chriſti, quod Chriſti nomen unicè præfert Apoſtolica Chriſti vicaria auctoritas. Atqui ſublatis Apoſtolis, cùm ſolius Petri Apoſtolica in terris ſuperſit auctoritas, neque verò iſta Apoſtolica auctoritas, ſaltem antecedenter ad Concilij Oecumenici aggregationem reperiatur in ullo, niſi in Petri ſucceſſore Romano Pontifice, evidenter hinc redditur notum, non poſſe Oecumenicum Concilium, cui Chriſti ac Spiritûs ſancti aſſiſtentia ſit Divinitus repromiſſa, ullatenus intelligi, niſi Petri, ejuſque ſucceſſoris Apoſtolica interveniat auctoritas. Poſitâ igitur eâ hypotheſi, quòd *Seſſionis V.* Conſtantienſis Congregatio ſibi pro tunc vendicâſſet auctoritatem ejuſmodi Apoſtolicam abſque ullius Papæ interventu, atque adeò cum excluſione characteris Apoſtolici, prætendendo ſcilicet Concilij *acephali* ſuper Papâ ſuperioritatem: nequiviſſet ſanè pro eo ſtatu habuiſſe illam à Chriſto promiſſam ſui ac Spiritûs ſancti aſſiſtentiam: cùm reverà ex nullo Evangelij apice poſſit vel umbra afferri ad probandum, quòd character Apoſtolicus *indefinitam* ligandi & ſolvendi poteſtatem præferens, conveniat Synodo non inſignitæ Chriſti vicario, ſoli Petri ſucceſſori proprio, Nomine. Et hinc mirum non eſt, tot tumultibus agitatam fuiſſe V. præcipuè Synodi Conſtantienſis *Seſſionem*, ſi con-

34. ex pag. 299. n. 44.

contrariam ſe geſſerit erga characterem Apoſtolicum, ſub quo noſcitur Concilio Eccleſiaſtico promiſſus Spiritus ſanctus, unà cum Chriſti & Patris Æterni aſſiſtentiâ.

35. Sub præinſinuata hypotheſi excipi poteſt *ſecundò*. Seſſionis V. Congregationem Conſtantienſem in eo ſe poſuiſſe ſtatu, ut ne quidem *materialiter* & *diſpoſitivè* dici poſſet Generalis ac Oecumenica Synodus. Explicatur. Conſtiterat namque ab initio hæc Synodus ex Epiſcopis Ioannis Papæ dubij XXIII. Obedientiæ addictis, ad providendum Eccleſiæ de certo Capite in Concilium aggregatis, Sub hoc ſtatu ipſimet characteres Epiſcopales in unum collati ex *intrinſecâ* naturâ ſuâ faciebant Synodo poteſtatem ſuper Papis dubijs, ubi ad ſchiſmatis extinctionem id opus foret, etiam deponendis, & proſpiciendo de unius indubitati Pontificis ſuffectione, uti *ex pag. 299. n. 45.* *ex antecedentibus* conſtat. Quæ nihilominùs Synodus intenta erat de Papis dubijs removendis per ſpontaneam renuntiationem, ſicque erat in ſtatu tendentiæ ad characterem Apoſtolicum, ex Papæ certi electione ſibimet conjungendum, poteratque adeò tunc dici *diſpoſitivè & materialiter* Generalis, utpote habens aptitudinem ad Concilij Oecumenici *formalem* ex Papa poſteà eligendo characterem obtinendum.

36. Verùm ubi Ioannes XXIII. Conſtantiâ aufugerat, non attento, quòd iteratò promiſiſſet renuntiationem, Synodus illa deſcendit non ſolùm ad auctoritativum proceſſum contra illum Papam dubium, ſed uti pars adverſa prætendit, ad Decretum Concilij ſuper Papam quoque certum ſuperioritatis definitivum. In quo adeò ſtatu ea Synodus ſe poſuit in ſtatu contrario erga characterem Concilij, quà Oecumenici *formaliter* conſtitutivum.

37. Probatur iſtud ſubſumptum. Si namque Adverſarij totum evolvant Evangelium, non *ex pag. 300. n. 46.* poterunt ullum aſſignare apicem, qui ſecùs ac *Matth. 18.* eſt traditum, ſtatuat Concilij Oecumenici characterem, ex alio quàm Chriſti Nomine vicario conſiſtentem. Neque verò dicere fas eſt, Apoſtolicam auctoritatem Chriſti Nomen præferentem, ac ſub *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate conſiſtentem, ex ullo Apoſtolorum, ſi *diviſim* ſpectentur, tranſijſſe in aliquem ſucceſſorem, unico Petro excepto, cui claves Regni cæleſtis cum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, adeoque cum jure ſucceſſionis ſunt collatæ. Quæ verò *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtas Apoſtolis *collectim* ſumptis, quâ Eccleſiam Univerſalem repræſentantibus *cit. 18. Matth.* eſt promiſſa, noſcitur ex ſacro contextu non aliter ſubſiſtere, niſi Concilium fuerit congregatum in Nomine Chriſti vicario, antecedenter ſe habente ad Concilium: quippe cùm iſtud debeat convocari per hoc Chriſti Nomen vicarium unicè jam ſubſiſtens in Petri ſucceſſore. Quia igitur *ſecundùm præſuppoſitam hypotheſin* Congregatio illa Conſtantienſis *in Seſſione V.* adversùs iſtum Petri ſucceſſoris proprium characterem ſe oppoſuit ei, qui eſt Chriſto *immediatus* & *proximus* vicarius, ſuperponendo characterem Chriſto immediatiorem, indeque adeò ſuperiorem, dum nempe ſtatuit Concilij ſuper Papa ſuperioritatem: idcircò Synodus illa nequibat pro tunc permanſiſſe in ſtatu etiam *materialiter* duntaxat, ac *diſpoſitivè* Oecumenici Concilij, quamvis poſteà non ad iſtum ſolummodò ſtatum redierit, ſed tandem ex acceſſu Pontificis Martini V. pervenerit ad ſtatum Synodi *completè* ac *formaliter* Oecumenicæ, ſubſiſtentis ſcilicet ex vicario Chriſti characterе, illi ex tunc certo Papæ inexiſtente.

Juxta præfatam hypotheſin excipi poteſt 38.
tertiò. Pro ſtatu V. præſertim Seſſionis ſe protendentis ultra ſchiſmatis ſtatum, atque Concilij ſuper Papâ etiam certo ſuperioritatem decernentis, non potuiſſe tunc in Synodo Conſtantienſi Eccleſiam Univerſalem ſufficienter, ac perfectè repræſentatam fuiſſe. Explicatur ac inprimis oſtenditur, ſtante illâ hypotheſi, ne *materialem* quidem generalitatem pro ſtatu *V. Seſſionis* habuiſſe locum in Concilio Conſtantienſi, atque adeò iſtud haud fuiſſe ſufficienter repræſentativum Eccleſiæ Univerſalis, etiam quoad *acephalum* illius Corpus Hierarchicum. Cùm equidem Chriſtus *Matth. 18.* diſertis verbis ſit conteſtatus, ſe in medio eorum fore, *ubi duo vel tres in nomine ſuo congregati fuerint*; clarè hinc evincitur, Concilij Oecumenici generalitatem conſtare poſſe ex paucioribus quidem Prælulibus Eccleſiaſticis, modò iſti congregati fuerint in nomine Chriſti ad totum Orbem Chriſtianum ſe protendente. At neque convocatio iſta, neque aggregatio Præſulum Eccleſiaſticorum, pro Synodo *Pag. 305. n. 71. & 72.* Conſtantienſi prætendi poteſt eſſe facta ſub certo Chriſti vicario charactere. Unde quia hic character incertus, vel etiam nullus fuit in Ioanne XXIII. convocante Synodum Conſtantienſem, nequibat hinc Eccleſia certificari de ſtatu Oecumenici Concilij. Non poterat igitur ea Synodus in facie Eccleſiæ haberi quà Generalis, niſi *diſpoſitivè* fortaſſis & *materialiter*, non aliter tamen, quàm ſub reſpectu ad indubitatum Chriſti vicarium characterem, ſoli Papæ certo *ſecundùm prudentialis credibilitatis evidentiam* inexiſtere poſſibilem.

Etſi verò ipſorum etiam Præſulum cha- 39.
racteres Epiſcopales in unam Synodum Conſtantienſem collati ex ſuo *tranſcendentali* ad Eccleſiæ regimen ordine, atque adeò ex ſuâ connatâ ad certum Eccleſiæ Caput habitudine & ordinatione *intrinſecâ*, jàm fundarint *materialem* quandam Concilij generalitatem, ſub ſtatu tendentiæ ad certi Papæ characterem obtinendum ordinatæ: hæc ipſa tamen generalitas *materialis* pro eo etiam ſtatu, quo Synodus Conſtantienſis ſupra Papam certum contendebat ſe efferre, necdum complectebatur Epiſcopos ac Præſules, Benedicti XIII. & Gregorij XII. obedientiam profeſſos. Quæ integritas *materialis* in Concilij Conſtantienſis V. præſertim *ſeſſione* tantò magis decreſcebat, quòd ex ipſa etiam Ioannis XXIII. obedientia, quàmplures Patres in contra-

rium

tium protestasi furieri. Imò dum Congregatio quinquies à charactere Concilij Oecumenici *formaliter* constitutivo, victrix fecisset Christi nomine le alienum odtendebat, ex tunc protulisse *definitivam* Conventus illius ordo & habitudo ad charadterem Christi victrium, siquidem tibi per effentiam suam non *administrat* auctoritatem Christo immediatam, neque adeò se majorem; sicque proinde sanctæ Concilij super Papam auctoritate, jam abjudicatur ille victarius Christi character. Unde quando prædidtæ *Sessionis V.* Congregatio Cardinalitia, neque reliquarum duarum Obedientium Patres, neque Pisanum Joannes XXIII. Obedientia Prælules, utpote in contrarium protestantes complexa eli, fed *absque effectu* eile intendendum ad id quod mentum *formale & substantiosum*, ex *immediatione* Christi victaria character, folius Papæ proprio, fibi adfcifcendum: omnino confequens eli, tunc ne *quod materialem quidem hierarchice Corporis generalitatem* fuille illam Synodum Ecclelie univerlæ lufficienter repræsentavisse.

47. Pro *contra* offendiute præterea, fiante præfatâ hypothesi in hanc *sess.* V. Synodo Conftantenli longè magis defuille *formalem generalitatem*, atque adeò vim Ecclelie Univerlalis *sufficientem & completè* repræsentandi, & tenim Concilium Oecumenicum venire nomine Ecclelie, dicere debent illi univerli, qui literarum, *jus appropriat*: ipli *Matth. 18. Dic Ecclesiæ. Et. Qui Ecclesiam non audierit. Et tibi fint ethnicus & publicanus.* Nam verò fub titulo Ecclelie vocabulo in Sacris (ut Evangeli) textu dicere fin eli, intelligi Corpus Ecclelie Hierarchicum *acephalum* fimpliciter, ita verè qua Capiti lub Summo Pontifici unitum Corpus Ecclelium, quam nefas eli, aut audire; relle à Chriito condecoratum *ordinali* Capite & lolvendi auctoritate Ecclelica, conflat ex facro Evangelico contextu. Ex quo absque conflictu, Ecclelium ei pollere præcominentia ut, *si dus inter aggregati conventiones, super quacunque re, quam petierint, infis fore impertinendum à Patre cælelti.* Conflat præterea ex quidem Evangeli contexta, illos duos tibi, qui congregantur in nomine Christi, atque adeò tum paruler hujus numeris auctoritate aggregatos, tum illum, qui præfert hanc Christi victarium character. Neque ergo illa in Concilio Oecumenico *transferitur* conditio Ecclelia *fallis inter se integralibus* lubliter, nili ut Duo, utpote Corpus Ecclelie Hierarchicum, tanquam Christi aggregatum, & Caput, victarium Christi character præferens, conjungantur in Generali Concilio. Quia igitur in Concilio Oecumenico, juxta hypothelim *supra* poliam, pro illatu præterum *V. Sessionis*, erat defectus tum ex parte Corporis Hierarchici, quam ex parte Capitis; imò quia hujusmodi totalis fupremi, qua Christi victarium nomen *nonnullas* præterea, nullebatur e medio conlequens eli, Concilium Conflantiense pro illo ftatu non fuille Ecclelie Univerlalis fufficienter repræsentativum, ita ut in ejus medio Chriflus, una cum Patre fuo Æterno, ex Spiritu lancto adfimile dici potuerit.

S. V.

In quo fenlu juxta Gallicani Cleri Declarationem præfentis articulo fecundo *politi, accipienda fint Decreta* Sell. IV. & V. *Concilij Conflantiensis?*

CLerus Gallicanus in hoc articulo ita tribuit Apoltolicæ Sedi plenam fpiritualem rerum potelatem, ut immota tamen conflitutione velit fanctæ Oecumenicæ Conflantienlis Synodi Decretos de auctoritate Concilioru Generalium, quæ *Sessione IV & V.* continentur, quia hui differimus ratiocinio, non in hoc reducere, quòd ea Decreta fint à Sede Apoltolica comprobata, ipfoque Romanorum Pontificum ac totius Ecclelie fenlu confirmata, atque ab Ecclelia perpetuâ religione cuftodita. Reprobat porrò Gallicana Ecclelia illos, qui eorum Decretorum, quali dubia ac minùs approbata fint auctoritate, robur infringunt. Regia denique illos, qui ad lolum fchilmatis tempus Acta Concilij Decreta detorquent, pro quibus lingulis accuratiùs expendendis, *sequentes* hic proponemus, & dilcutiemus *dilquirantur.*

Primò igitur exordiendo à punclo ex- 42.
tremo, difquirere lubet; *An Concilium Generale, juxta explicationem Gallicanam, erat præterquam aliquem Papam extendi veluti ultra tempus schismatis? Et antecedentibus confentiens* ex his omnibus nulla quæltio, quin Concilium Generale tribuitur evidenter, penes quem Papa legitime fubliltat, tunc re ipsa deficere conditionem à Concilio poltulatam ex duobus Regni colorum obtinendis, fupidem Chriflus ea verba ad Petrum, cum fuccellionis Apoltolicæ *Matth. 16. Tibi dabo claves Regni cælorum*, annexuerit ac ftatim, in quo verificetur, Petri fuccellorem ita elle in Petro, fic Catholicæ Apoltolicæ, ut Petrus ipfum ædificet Ecclelia. Quia igitur hæc Ecclelia ædificatio fimilliter ex fide, per quam confiltendum in Cathedrâ Apoltolicâ, credi debet ex dictis fuorum illorum Chriflo verborum, *Tibi dabo claves Regni cælorum*; ideireò, dum propter fchilma omnibus haud patefi, quis legitimus in Petri fuccellor, feu quem præsidis Dominus noltris temporibus tantum, neque pro mox ftatim ille fubliltet, in quo illum adimplevit Apoltolica in ea verborum Chriflo, dicti de Petro contendentium revera fic collata, illata lulpenlio legitimæ temporalis Petrinæ unionis inluper eli, cum, qui verus erat Papa, ftupuis fic in hæreli, fine Divini, ceu *substantialis* Ecclelia formæ deftitutione, definere effe membrum Ecclelie, utcoque ipfo jure *Divino* non poliit jam ella Ecclelia Ecclelie Caput, ipfoque adeò *Fide & Jure* aderere jus Papatûs, fine proinde Concilium Generale jam *acephalum*, dum etiam eft probabilitas dubitandi de tali hæretico contumaciatione, poteli fuper Papa jam dubio facto proceflum *judiciarium* inflituere, cumque de facto *juridice constituere* nullo-

Digitized by Google

auctoritativè declarare, quòd ipſo jure *Divino* ſit a Papatu depoſitus.

43. Datur inſuper caſus, quòd Papa per vim, aut violentiam, ſeu metum gravem ac injuſtum eſt intruſus, vel per ſimoniam iniquè promotus. Contingere etiam poteſt, quòd in electione Papæ deſignativâ interveniat defectus *ſubſtantialis* alicujus requiſiti. In quibus univerſis caſibus non poteſt perſona ad Papatum ſic intruſa pertinere ad ſtatum ſucceſſionis Petri, nec adeò contingunt ipſum verba Chriſti: *Tibi dabo claves Regni Cælorum.* In quâ proinde variorum adeò caſuum peritiâ, nullo etiam intercedente ſchiſmate, Papatus re ipſâ vacat, nec adeò ſubſiſtere tunc poteſt Synodus Generalis, niſi *acephala*, ex Epiſcopalibus characteribus ex toto, quantum fieri poteſt, Chriſtiano orbe collatis, abſque Chriſti vicario characterè, Oecumenici Concilij *formaliter* & *ſubſtantialiter* conſtitutivo, coaleſcens. Cui nihilominùs Synodo, aſſeverandum eſt, competere auctoritatem ſuper ejuſmodi Papa ſeu intruſo, ſeu *etiam* promoto *judicialiter* procedendi, ac pro nullo *auctoritativè* declarandi, providendique de medijs, quibus Eccleſia ſancta potiri tandem valeat legitimo Capite, vero ſummo Pontifice. Hinc ergo evidens redditur, auctoritatem Concilij Generalis licet *acephali*, haud detorqueri debere ad ſolum ſchiſmatis tempus, ſi tamen ſermo ſit de ſtatu Papæ, ſub quo minimè elucefcat evidentia credibilitatis de vero & indubitato Petri Succeſſore. Juxtà quem adeò ſenſum omninò condeſcendo in prætactam Cleri Gallicani ſententiam: ſecùs tamen foret, ſi ea Concilij auctoritas protenderetur ſuper vero ac prorſus indubitato Papa; uti *infrà* magis elucidatur.

44. Quo præſuppoſito, ſubeat pro *ſecundo* regredi ad ea prætactæ Gallicanæ declarationis verba, quibus Decreta *IV.* & *V.* Conſtantienſis *Seſſionis* prætenduntur, promanaſſe ex Oecumenicâ Synodo. Reſpondeoque ex meâ parte, Concilium Conſtantienſe pro eo ſtatu, verè dici poſſe *materialiter* ac *diſpoſitivè* Oecumenicum reſpectu illorum Decretorum, ſi hæc ultra ſchiſmatis quidem tempus ad Papas ſeu intruſos, ſeu hæreticos, ſeu quoquo modo dubijs, non tamen ad omninò indubitatum ac certum Petri ſucceſſorem extendantur. Explicatur. Supponamus namque ex phyſicis principijs, quòd juxta Scotiſtarum ſententiam, in homine duplex conſiſteret forma ſubſtantialis, una corporeitatis dicta, altera anima rationalis. Ex forma equidem corporeitatis denominaretur corpus organizatum, nec dum tamen *formaliter* humanum, ſed *materialiter* duntaxat, quod nempe ex unione formæ rationalis eſſet conſtituendum ſub ratione hominis ſeu corporis quâ *formaliter* humani. Sic proinde Eccleſia dupliciter conſiderari poteſt, vel quâ Corpus Hierarchicum in Synodo aliquâ Generali abſque Capite repræſentatum, vel quâ Corpus animatum formâ auctoritatis Oecumenicæ, vicarium Chriſti characterem, ſolius Papæ proprium præferentis. In priori adeò ſtatu nequit adhuc Concilium *formaliter*, ſed *materialiter* duntaxat *& diſpoſitivè* dici Oecumenicum; nec ejus Decreta habent vim auctoritatis Oecumenicæ. Cùm igitur Synodus Conſtantienſis pro ſtatu *IV. & V. Seſſionis* fuerit deſtituta præſidentiâ Papæ, caruerit*que* adeò pro tunc vicario Chriſti characterè, nequibant Decreta tunc ſancita potiri auctoritate Oecumenicâ: ſed ad hanc obtinendam, opus fuit auctorizativâ Papæ in futurum eligendi confirmatione, ceu formâ Synodi in *Eſſe Oecumenicæ eſſentialiter* conſtitutivâ. Quam tamen Papæ confirmationem non obtinuit Synodus Conſtantienſis pro Decretis illis, imò iſtis inexiſtiſſet omninò incapacitas ad talem Papæ auctorizationem, ſi ſub illis prætenſa fuiſſet Concilij ſuper Papam ſuperioritas. Ubi verò ea Decreta non niſi Papas, ex cauſis ſuprà expoſitis, dubios attigiſſent, tunc eatenus dici poſſent Oecumenica pro tunc ſaltem *materialiter* ac *diſpoſitivè*, quatenus verum eſt, ab ipſa Sede Apoſtolica approbari, ac Eccleſiæ uſu cuſtodiri, quòd Synodus etiam *acephala* extra ſchiſmatis quoque tempus poſſit ſuper Papis dubijs ſuam protendere auctoritatem, ad eos ſeu deponendos, ſeu potiùs jure *Divino* nullos *auctoritativè* declarandos.

Pag. 321. n. 31.

Sed nunquid pro *tertio* opponet fortaſſis 45.
adverſarius. Concilium etiam *acephalum* repræſentat Eccleſiam, quæ eſt *columna & firmamentum veritatis?* Quomodò ergo fas eſt; dicere, Concilium ejuſmodi *acephalum*, dum v. g. nullum extat verum Eccleſiæ Caput, non eſſe *formaliter* Oecumenicum? Hujus duplicati quæſiti accipe ſequentem reſolutionem. Dum namque Spiritus ſanctus per os Apoſtoli 1. *Timoth.* 3. Eccleſiam vocat *columnam, & firmamentum veritatis*, num dicere fas eſt, hoc de Eccleſiæ hierarchica ſolùm *incompletè*, ac *imperfectè* ſumptâ intelligendum eſſe? Conſtat autem ex fidei principijs, hierarchicum Eccleſiæ ſtatum *ſubſtantialiter* componi ex Capite, & Corpore hierarchico, Eccleſiaſticos Præſules complectente. Num igitur iſti Corpori *acephalo*, cum excluſione Capitis, Summi Pontificis, attribuere fas eſt, illam præeminentiam Eccleſiæ appropriatam, quòd *ſit columna & firmamentum veritatis?* Hoc prædicatum nulli alteri ſubjecto eſt attribuendum, quam illi, quod textu illo Apoſtolico habetur expreſſum, nempe Eccleſiæ. Quia igitur Eccleſia, ſecundùm quod eſt Hierarchia in terris Divinitus inſtituta, *ſubſtantialiter* dicit Corpus Hierarchicum quâ unitum Capiti, Supremo Pontifici, nequit illud prædicatum, quòd *ſit columna, & firmamentum veritatis*, attribui *acephalico* Eccleſiæ Corpori Hierarchico, neque adeò decretum emanans à tali hierarchico Corpore *acephalico*, ullatenus dici poteſt *formaliter*, & *completè* Oecumenicum: ſed neque *materialiter* & *diſpoſitivè* ſortiri poteſt hanc denominationem, niſi ex habilitate & aptitudine ad recipiendum Summi Pontificis, Nomen Chriſti vicarium præ ſe tentis characterem. Quandoquidem ergo Sedis Apoſtolicæ approbatio neque per Mate-

ex pag. 321. n. 32.

tinum V. neque per aliam Romanum Pontificem accelleris quarta & quinta sessionem Constantiensis Synodi Decretis, prout præmittitur, extra casum schismatis, extendi fuisse verum etiam indubitatum Papam; atque adeò hoc in sensu *pulsatæ* paginæ cum Pontificia authoritate quâ supremâ, & Christi *immediati* vicaria, confequens est, sub tali præsentis sensu nullatenus dici posse Oecumenicum. Sed hæc *in præcinni subsequentibus* de præmissis accuratius expendemus.

46. *Quarto* igitur, cum Clerus Gallicanus in præallegata sua declaratione Decreta Synodi Constantiensis tanquam Oecumenicæ Sessione *quarta & quinta* edita, non aliter dicet velim, quam intentionis conditiæ, videlicet quatenus sint comprobata per Sedem Apostolicam, Romanumque Pontificem, ac totius Ecclesiæ sic confirmata & cultodita: meritò jam disquiritur; *Cujus Pontificis Romani, an forte Martini V. authoritate fuit comprobata ea decreta?* Ex antecedenter dictis conflat, quòd eorum formam post fenem eorum decretorum. Post eli, fecundum quem authoritas Constantiensium Generalium ultra tempus schismatis extenditur ad Papas istos, five per viam & motum, & formalitatem præscriptam, vel electos cum defectu *subjectionis* solennitatis, vel ob hæresim Divino jure ab Ecclesia Corpore avulsos, fecque ipso quoad jure naturæ & Capitis prærogativâ depositos. Hunc fensum. fi unice intenderetur a Clero Gallicano, profus recusamus, Apostolicæ ejus Sedis, ac Ecclesiæ ejus receptum esse, liquet ex dictis *fupris*. Alter proinde fenfus eft, per quem in vi præallegatorum decretorum Conftantienfium, authoritas Conciliorum Generalium *approbatum* protenditur fuper Papa proinde certo, in Petri Cathedra Apoftolica per Ecclefiæ confenfionem *recepto*, fecque ex promiffionis Divinæ Chrifti infallibiliter *dotato* dogmate regni cœlorum, modo per hæresim remoto ab illa Capitis Ecclefiæ, in Petro Apoftolico prærogativâ. De hoc igitur noftro fenfu eft nobis fermo; *Vtrum fit comprobatus à Sede Apostolica, Romanorumque Pontificum, ac Ecclesiæ vita, prout in Martini V. authoritate confirmatione?*

47. Hujus quæftiõ refolutionem expendamus ex Bulla Martini V. decretorum Conftantienfis confirmatoria. Hujus initium ac conftatur ad hoc: *Quia ex diuturna fuit intentione Christum Catholicam contagijs hæreticorum depuratam, extirpatoque hæreticorum pravitatem de finibus fidelium.* Exinde inferit hæc Bulla ftatuta Conftantienfis Concilij: circa proinde Bohemorum & Hus, nec non errorem Bohemorum de communione fub duplici fpecie. Hinc concludendo, confirmat *declarationes, decreta &c. ne non condemnationes, & sententias, seu statuta supra scripta.* Ex quo proinde Bulla Apoftolicæ tenore elare patet, Martini V. confirmationem non extendi, fuper decretis Conftantienfibus *quarta & quinta* Seffionis in eo fenfu acceptis, ac à Conciliorum Generalium authoritas protenderetur fuper certo & indubitato Papa, Accedit, quòd idem Summus Pontifex fub eodem Concilio edixerit conftitutionem, quæ incipit *Ad perpetuam rei memoriam*, in Conciliis Generalis Conftantiæ celebrato fexto Idus Martij, Pontificatus fui anno primo, quæ decernitur: *Nulli fas est, sub pœnæ judicij, videlicet Apostolicæ Sedis, seu Romani Pontificis Christi vicarius in terris appellare, &c.* Quomodo autem hæc conftitutio fubfiftere, & coharere, fi dictus Pontifex confirmaffet decreta Conftantienfia quâ afferoria *fupremitatis Concilij Generalis fuper Papa certo & indubitato.*

48. Sed reprobant pro certo dicere fas eft, *illum reprobatum decretum Conftantienfium fuisse ipso totius Ecclesiæ sive conformatum in Concilio Florentino?* Multis equidem in hac Synodo fune attentata adverfus authoritatem Summi Pontificis, fpecialiter contra Eugenium IV. probè hæc referuntur à *Raynaldo an. 27. &c. 29.* Verum mox oftenditur, ex univerfalis attentatis nihil roborate & firmitatis acceffiffe decretis Conftantienfibus, ea quafi ad firmandum eam extenfionem, in vi cujus pretenditur Concilij authoritas fupra Papam certum & indubitatum. Imprimis quatenus Conciliabulum Bafilenfe pub primâ fui aggregatione erat legitimum & Oecumenicum, ut pote conveniens in nomine Chriffi, eumque authoritate ipfius vicaria, prout Eugenium *cap. 1. 2. & 3.* IV. tunc temporis Summum Romanum Pontificem fubfiftere. Attamen ifte Concilij Oecumenici character propterea ab ea Synodo capit differentiam, ubi Capitis fui Romani Pontificis divifa eft, ex eis, quod Eugenius ejufdem Concilij diffolutionem, ac in loco Italiæ transla tionem decreverit: Ille Bafilenfis Concilij *a quando et ab Ecclesia Bafilensis*: ex tunc enim Patres Bafilenfes, negantes, Concilium fenem legitimè Oecumenicum per authoritatem Summi Pontificis diffolvi, aliõque tranferri poffe, Eugenio in contrarium huis decreti agente, adeverunt *a prædicta authoritate* Papa Pontificem attentatos. Sub quo proinde ftatu Synodus ifta effe congregata in nomine Chriffi, prorfus dubium eft. Nifi forte Chriffi Vicarius Chriffi authoritatis, juxta Chriffi Domini *Matth. 18.* fanctam ordinationem, omnino requiritur ad Concilium Oecumenicum. Quare decreta ifte Synodi ex tunc interi mera Conciliabuli jam *acephali*, ipsâ Capitis fui refractarie oppofita atrocitate, nondum Chriffi in terris Vicarium attentata, funt in tantum recenfenda, ut ipfius etiam Chriffi inftitutorum extenus repugnantia, quatenus *immediate* Chriffi Vicarius authoritati præter ea fuperponebant aliquam Chriffo immediatam, nempe Concilij fuper Papa, fuge rinciitant: quippe cùm ex principij fuæ fit ind ubitatum, quòd major eft in Ecclefia fuperioritas, ea effe Chriffo immediatiorem, atque adeo, ubi Synodus eller Papa pofterior, eo ipfo haberet promquiorem refpectu Chriffi immediationem, fecque proinde Papam non fore *immediatum* Chriffi Vicarium: quod à fuis principijs, ab ipfo etiam Conftantienfi Concilio contra Wicleffum ftatuatis, profus alienum eft.

49. Pro *ſexto* firmatur hæc noſtra ſententia, actorum Baſileenſium reprobatoria, ex Concilij Lateranenſis ſub Leone X. celebrati, & Chriſtianiſſimo Galliarum Rege ſolenniter promittente, ſe ei inhæſurum, pro legitimo habiti *Seſſione 10.* Ita namque ſe habent hujus ſanctionis verba: *Nec illud nos movere debet, quòd ſanctio ipſa, & in ea contenta in Baſileenſi Concilio edita, & ipſo Concilio inſtante, à Bituricenſi Congregatione recepta, & acceptata fuerunt, cùm ea omnia poſt translationem Baſileenſis Concilij per Eugenium IV. factam, à Baſileenſi Conciliabulo, ſeu potiùs Conventiculo, quod præſertim poſt ejuſmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ea propterea nullum robur habere potuerint, cùm etiam ſolum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, tanquam authoritatem ſuper omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum, plenum jus & poteſtatem habere, nedum ex ſacræ Scripturæ teſtimonio, dictis ſanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, ſacrorúmque Canonum decretis, ſed propriâ etiam eorundem Conciliorum confeſſione, manifeſtè conſtet.*

ex pag. 317. n. 32.

50. Ad hoc intentum noſtrum pro *ſeptimo* ſingulariter faciunt, quæ Meldenſis Epiſcopus legationis à Carolo VII. Galliarum Rege deſtinatæ princeps, in ſacro Purpuratorum ſenatu diſſeruit; prout refert Raynaldus ad annum 1441. & Ganguinus in Carolo VII. *Nimio fervore*, inquiebat is Orator, *reſiſtendi* (Baſileenſes) *ad hanc veſaniam devenerunt, quòd ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere denegant, ſed eam in multitudine, quæ catò in diverſa ſcinditur, collocant, & pulcherrimam monarchiam, quæ Chriſtianos hucuſque tenuit in unitate fidei &c. abolere, & ſupprimere contendunt, nobiliſſimam Politiam, quæ beatitudinem cæleſtem habet pro fine, ad Democratiam, vel Ariſtocratiam redigentes &c. ſicque ſchiſma factum eſt, nedum in obedientia Capitis, ſed & in doctrina Evangelij &c. Ad quod ſchiſma extirpandum videtur Chriſtianiſſimo Regi Franciæ, Regnique ſui conſultis Prælatis, multiſque alijs ſapientibus, nullum eſſe aptius remedium, quàm evellere prædictas extremitates, ad quod faciendum, neceſſarium eſt Generale Concilium. Porrò Concilium olim Baſileenſe unam extremitatem nimis exacuit, quando veritatem de ſuprema poteſtate in uno extinguere pertentavit: Concilium autem Florentinum hanc veritatem bene quidem lucidavit, ut patet ex decreto Græcorum, ſed pro regulando uſu hujus poteſtatis, nihil edidit, nihilque locutum eſt.* Hæc igitur meritò expendat Clerus Gallicanus cum eo, quod teſte Raynaldo *citato*, idem Meldenſis Epiſcopus in Concilio Florentino Regis Chriſtianiſſimi, & Gallorum nomine ſupremam Eccleſiæ poteſtatem in uno ſuppoſito ſit profeſſus, deteſtando illos, qui eam ponunt in Concilio, ſicque Catholicam ſcindunt unitatem. Expendat inſuper idem Clerus Gallicanus, qualiter in Concilio Lateranenſi Fridericus Cardinalis ſancti Severini, Claudius electus Epiſcopus Maſſilienſis, & Ludovicus Dominus de Soterijs, Regis Chriſtianiſſimi nomine, coram Notarijs & teſtibus in litteris patentibus, Chriſtianiſſimi Regis manu ſubſcriptis, ejuſque ſigillo munitis, liberè ac ſimpliciter ſacroſancto Lateranenſi tanquam vero & legitimo Concilio adhæſerint, in quo tamen Concilio *Seſſione 10.* expreſsè definitum eſt, Papam eſſe ſupra Concilium Generale.

ex pag. 318. n. 33. & ſeq.

Quibus ita conſtitutis, pro *octavo* ità licet concludere. Quandoquidem Clerus Gallicanus in ſuæ declarationis præaddu&to articulo *ſecundo*, non aliter dicat, valere Synodi Conſtantienſis tanquam Oecumenicæ decreta, quæ de authoritate Conciliorum Generalium *Seſſione IV. & V.* continentur, niſi quatenus ſunt comprobata à Sede Apoſtolica, Romanorumque Pontificum, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata: neque verò ejuſmodi vel Apoſtolicæ Sedis comprobatio, vel Romanorum Pontificum ac Eccleſiæ confirmatio, & uſus ſubſiſtat pro illorum decretorum ſenſu à nobis reprobato, ſub quo ſcilicet eorundem ad certum & indubitatum in Cathedra Apoſtolica legitimum Petri ſucceſſorem ut ſic ab Eccleſia receptum fieret extenſio: ideircò omninò habeo perſuaſum, quòd Gallicana Eccleſia ultra ſchiſmatis tempus ea decreta extendens, locum habere duntaxat velit circa Papas dubios vel ratione ſchiſmatis, vel ratione probabilis intruſionis, vel ratione defectûs in electione eorum deſignativâ *ſubſtantialis*, vel ratione veriſimilis hæreſeos. Quæ opinio magis firmatur in meo animo, quòd eadem Eccleſia Gallicana Sedi Apoſtolicæ, ac Petri ſucceſſoribus, Chriſti Vicarijs, rerum ſpiritualium plenam attribuat poteſtatem. Quomodò autem vel Petri ſucceſſores reſpectu Chriſti eſſent Vicarij ſaltem *immediati*, ſi ſuperior ipſis, adeóque *immediatior* eſſet intrà Eccleſiam rerum ſpiritualium poteſtas, vel quomodò Romanorum Pontificum authoritas eſſet plena, ſi ſubijceretur Concilio etiam *acephalo*, ex ſolis characteribus Epiſcopalibus conſiſtenti, nec juxta Chriſti conſtitutionem *Matth. 18.* exaratam, abſque vicario Chriſti nomine Papæ proprio, Concilium Oecumenicum facere potenti, neque proinde *indefinitam*, plenamque ligandi & ſolvendi poteſtatem abſque eodem Chriſti Vicario charactere obtinere valenti? 51.

Caput IV.

In quo ſit ſuprema poteſtas Eccleſiaſtica.

QUam hactenus expendebamus quæſtionem *de Papa ſupra Concilium, ſeu hujus ſuper Papam ſuperioritate*, maximi eſſe momenti, concludit Ludovicus Ellies du Pin ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor *in ſuæ de antiqua diſciplina Eccleſiaſtica Diſſertationis ſextæ proloquio.* Si enim Papa ſit ſupra Concilium, hinc conſequens fore, ait, quòd ſit ſummus Eccleſiæ Monarcha & Dominus, Eccleſiaque authoritate ejus ſuprema, non autem Canone regatur; nullumque in ipſa ſit Ariſtocraticum regimen: nec ulla ſit Concilio- 1.

rum neceſſitas, atque horum auctoritas univerſa non à communi, & Catholico Eccleſiarum conſenſu, ſed ab unius Papæ ſententiâ & voluntate dependeat: proptereáque Papa poſſit ex animi ſui arbitrio Canones abrogare, alios condere, ab illorum obſervatione pro libitu diſpenſare: tandemque Epiſcopi intrà Concilium ſint duntaxat Conſiliarij, non autem judices neceſſarij controverſiarum Eccleſiaſticarum. Ex ijs equidem, quæ *in antecedentibus* fuſiùs expendebantur, clarum & liquidum elucet, iſta conſectaria per Elieſium efformata, ex integro ſaltem, imò ex majori parte haud ſubſiſtere, prorſuſque aliena eſſe à mente Theologorum, qui docent, ſupra Concilium *ſeu realiter, ſeu abſtractivè accephalum*, non verò *plenè ac formaliter* Oecumenicum competere Papæ ſuperioritatis præeminentiam. Nihilominùs eorundem hîc diſcuſſionem reaſſumere, prorſus eſt neceſſarium, ex occaſione argumentorum, quæ Elieſius *cit. Diſſert. 6.* congerit.

2. Quorum ſumma ad hoſce reducitur titulos. Primò; *Vtrùm Concilium Generale legitimè congregatum, cui adeſt Pontifex Romanus, vel ad quod legitimè vocatus adeſſe venit, majorem habeat auctoritatem, quàm Pontifex Romanus ſolus, & ſinè Concilio Generali?* Secundò; *Vtrùm Concilium Generale habeat poteſtatem condendi Canones, quibus ipſe Pontifex teneatur?* Tertiò denique; *Vtrùm Concilium poſſit judicare de perſona Papæ, ipſúmque in errorem, aut crimen lapſum deponere?* Quibus diſquiſitionibus per modum primi quaſi principij idem Elieſius præmittit, *poteſtatis Eccleſiaſticæ immediatum ſubjectum eſſe univerſam Eccleſiam.* Quæ proinde univerſa *quarto hujus Opuſculi noſtri capite* examinabimus: in *quinto* dein expenſuri exceptiones Elieſij, quas noſtratis ſententiæ argumentis opponere nititur. Ac demum in *ſexto capite* diſcutiemus, quæ *circa Piſani, Conſtantienſis, ac Baſileenſis Conciliorum, hanc in rem definitiones* ſupererunt *ponderanda.*

§. I.

An Poteſtatis Eccleſiaſticæ immediatum *ſubjectum ſit univerſa Eccleſia?*

3. HUjus quaſi primi per Elieſium hîc ſanciti principij, idem Auctor talem efformat ſenſum: *An ſcilicet poteſtas Clavium ſit* immediatè *conceſſa Vniverſitati Eccleſiæ, ut per ejus Miniſtros ad Summum Pontificem exerceatur: An verò Summo Pontifici, aut Epiſcopis ſit* immediatè *collata à Chriſto?* Hoc, ait, eſſe quæſtionum propoſitarum fundamentum. Nam ſi clavium poteſtas ſit penes ſolum Romanum Pontificem, haud dubium fore, quin ſuper Univerſam Eccleſiam habeat auctoritatem, quippe cùm aliam poteſtatem hac in hypotheſi non obtineant Eccleſia & Prælati, quàm quæ illis ab ipſo communicatur, ſecùs verò eſſe, ſi vice verſâ Eccleſia ſupremam habeat poteſtatem, quæ ab eâ in Miniſtros, Summumque Pontificem derivetur. Quare præfatus Doctor Pariſienſis ad hoc primitùs eſt intentus, ut oſtendat, *mentem Antiquorum omnium fuiſſe, claves non uni Petro, ſed in perſonâ Petri Vniverſitati Eccleſiæ collatas eſſe, quas illa Miniſtris ſuis, atque ipſi Summo Pontifici communicet.*

ARGUMENTUM I. Elieſij.

LUdovicus Elies *cit. Diſſert. 6. §. 1.* argumentatur 1. totam hujus rei ſummam reducendo in Chriſti Domini verba *Matth. 18. cap.* ſtatuentis: *Si peccaverit in te frater tuus, & te ac teſtes non audierit, dic Eccleſiæ: Si autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Hinc enim patet, excommunicandi poteſtatem eſſe penes Eccleſiam. Unde idem Doctor Pariſienſis *Diſſert. ſuæ 3. cap. 1.* contendit, licèt nulli præterquàm Epiſcopi & Presbyteri poteſtatem habeant exercendi claves, eam tamen in Univerſâ reſidere Eccleſiâ: quo nomine in ſacris Litteris non ſacerdotes ſolos, ſed Univerſum fidelium Cœtum intelligi. Tametſi igitur non omnes fideles uti poſſint clavibus, ſed ſolis Sacerdotibus hoc ſit reſervatum: verumtamen haud dubium eſſe debere, quin primò & præcipuè ligandi & ſolvendi poteſtas ſit data toti Eccleſiæ, à quâ in ejus Miniſtros derivetur, perinde ac res ſe habet in Republica, in quâ ſoli Magiſtratus & Cives obtinent jus vitæ & mortis, belli ac pacis, quæ tamen poteſtas in ipſâ Republicâ tanquam in fonte & radice reſidet. 4.

Reſponſio.

DIſcernis inter primævam clavium poteſtatem ſoli Eccleſiæ datam, atque facultatem exercendi clavium ejuſmodi uſum. Hanc equidem poteſtatem attribuendo ſolis Sacerdotibus, priorem autem eatenus appropriando toti Eccleſiæ, ut in hac reſideat tanquam fonte ac radice, ex quâ derivetur in ejus Miniſtros. Juxta quam proinde diſtinctionem pro *primo* ſciſcitor ex te Elieſi: *Num ipſa etiam poteſtas utendi clavibus ex Eccleſiâ ſit eatenus derivata in Presbyteros, ipſummet etiam Papam, ut nullus eam acceperit* immediatè *à Chriſto?* Ita reverà dicendum videbitur, ſi hæc clavium exercendarum facultas non niſi ab Eccleſiâ ceu fonte ac radice profluxit in ejus Miniſtros, ipſum etiam Summum Pontificem: perinde ac Regia, lumini naturali politicam inter homines ſocietatem dictanti concreata poteſtas, mediante populi in unum regimen civile ſe ſe coadunantis conſenſu, nec adeò *immediatè* à Deo fuit communicata huic individuæ perſonæ ac ſtirpi. Hoc autem poſito, cùm Eccleſiæ clavibus à Chriſto dotatæ nomine juxta Elieſium non veniant duntaxat Epiſcopi ac Presbyteri, ſed univerſus fidelium Cœtus, atque adeò in ſtio ceu fonte ac radice ſit poteſtas, Presbyteris, ac Epiſcopis communicandi facultatem, utendi clavibus, rurſus diſquirere licebit; *An ex Chriſto* immediatè, *vel potiùs ab Eccleſia in Presbyteros ac Epiſcopos derivetur peculiaris quædam habilitas, ad exercendas claves, eiſque utendi poteſtatem recipiendam?* Si hæc equidem Presbyteris, non verò laicis conveniens habilitas in ſolum Chriſtum *principaliter ac immediatè* tanquam ſuum principium eſſet reducenda, 5.

ducendi, ne nunc quidem *altius* clavum potestas in Episcopis, ipsomet etiam Papâ, *effet immediatâ* à Christo, *sed pastoria* duntaxat ergas clivos recipiendas agitandi. Quinimò eam primorum fubjectam potestatis Ecclesiasticæ fit omnium Fidelium Cœtus, idcirco dendi percontari licet; *Quæ Sacramentales signa universis Fidelibus Cœtus recepisse dicendus fuerit charactérem à Baptismali discretum per quem subjiterit perfectæ Ecclesiasticæ, cum ne Episcopi quidem sint capaces ad hanc potestatis ejus recipiendam, nisi mediante charactére Episcopali Ordinis? Et quia pastoria ad perfectam Ecclesiasticæ ejus habilitas in Episcopis est ex charactére Sacramentali Ordinis, quinquid conficiunt eti, in ipsa etiam Cœtus fubjectione, oportuerit, ex primæ relapsi potestatis Ecclesiasticæ capacitatem esse ex aliquo charactére Sacramentali? An ergo silvestrianum erit, hanc pastoriam relapsi primitivæ clavium potestatis, habilitatem proximam in Ecclesiâ habilitate, ex nullo alio, per Christum, quàm ipso Sacramentum aliquod impressio, quam Baptismali charactére? Quo turbas polito, dum & adhuc clavium communicandarum potestas ita in Ecclesiâ tanquam radice at fonte, & pastoria ad eas recipiendas habilitas ex Christi primævâ institutione per hunc ipsum cujuscunque Ordinis Sacramentalis charactérem habilitat, etenim datur occasio adquærendi; *An non sint sufficienter, pastoriam exercitium ab Ecclesiâ communicatas ipsi etiam Regulo, nisi altera ipsum pulsatum Ordinis charactére infuerint?* Hoc profectò eft, quod Ecclesia Anglicana olim pertentaverat in ipso Rege suo tanquam Ecclesiæ Capite, seu conflituendo, seu recipiendo. En igitur, quò mi Elliei, ex pertinacia tua per alterco tandem deveniamus.

Quare pro *secundo* optatem, Elliei, ut ad animum reducetes Divini per te allegati Verbi fragilem tantum consensum, quo eum tibi fratrem peccantem, *si tibi non audierit*, Ecclesiæ denunciandum, *& si Ecclesiam non audierit*, pro *Ethnici & publicani* habendum, adeoque excommunicandum, Christus jubet, mox fubjungis penes quos illue debeat illa excommunicandi authoritas: *Amen dico vobis*, (inquiens) *quæcunque ligaveritis super terram, erit ligatum & in cœlis &c.* Nunquid enim illa verba ita clarissimo tenore fuo nullimodè directa ad folos Apostolos, non ad universum, nullo charactére extra laicalem illum discretivo fingendum, Cœtum fidelium? Et ne quis posthæc mihi imaginari, ad Apostolos figillum fumptos pertinere duntaxat ea Christi verba; mox subtexuit: *Et dico (hæc est Cœtui Apostolico) consentiunt, à Patre Æternopotis constituentur in, quamcunque potestatem, Veritatis Divinæ manifestationem:* expressè tamen denotando, hos duos esse *collegium Apostolicum* fub binario feu ternario fatem numero *aggregatum, & coadunatum cum nomine Christi vicario*. id eft, cum Apostolico, Christi nomen Vicarium in terris repræsentantibus authoritatis, charactere. Hoc ergo Collegium Apostolicum, juxta dictum Christi recepta, non universorum fidelium, nullo, seu Apostolico, seu Episcopali, seu Sacerdotali ultra laicum laicalem exercitivo & discretivo charactere infignitorum Cœtus, eft illa Ecclesia, Hierarchiæ Divinitus inflitutæ formam præferens, fœdque totius Ecclesiam quoad potestatem Ecclesiasticæ plenitudinem repræsentans, cui pro perpetuæ Ecclesiæ ftatu à Christo *immediati* sunt *Matth. 18.* concredite claves folvendi & ligandi.

Nunquid autem pro *tertia* hoc ita sen- 7.
piendum eft, ut per illam *Matth. 18.* fanciam clavium potestatem eliminari debeat, quæ *Matth. 16.* per ipsummet etiam Christum Petro *determinata* ac *singulariter*, in ordine ad perpetuam Ecclesiæ ftatum, *privilegio* (sed Ecclesiarum eft promissa) & *Canone 21.* in Oecumenicis Pastorali munere *absolutè* collata clavium authoritas? Si in aliquo regno eâ lege effet in Regem à populo translata fuprema politica potestas, ut certis tantum temporibus obfervaretur, convocatæ Generalis Statuum ac Ordinum Comitiæ, quorum non cuiuslibet duntaxat effet fuffragium, fed aut tum Rege absente deficientium, non propterea fas effet negare, quòd Regi etiam extra Comitia effet aquæ fuprema authoritas Regia, quod quidem Comitiorum legeratium, Regis fimul authoritate ftipatorum facultas politica effet major, ac fit folius Regis, absoluta Monarchiæ politicæ potestatis authoritas? Fertur: cum in Comitiis Generalibus Franciæ fub Henrico III. conferipti fuiffent quodam articuli, quos exigebant, ut Rex Comitiorum fententiam fequi teneretur; mendatitas effe tanquam Regiæ Majestati injuriofos: quippe cum Rex effet ejus vetori Monarchia, fi fuperioritatis fuper ipfo quantumcunque obtinuerit Comitia Generalia. Pari ergo ratione ea, quæ ad Petrum, 9.
ejq; Collegio Apostolico (in Concilio Oecumenico, ex Capite ac reliquo totius Hierarchico Corpore fubfiftens, Ecclesiamque Universam plene repræsentanti, competit authoritas folvendi & ligandi quæcunque in nobis attinuata, ut neceffarium tamen fit, profitteri alterum quoque *Matth. 16.* Petro *determinari*, cum ordine perpetuitatis ejusdem cum fuccefforibus jure, promiffum, & *Canone 21. cap. adhuc* collatum, quod *inde fanctum* clavium potestatem.

ARGUMENTUM II. Elliesii.

HIc Author *cit. S. 3.* argumentatur 3. ab authoritate Patrum. Inter quos primus laudatur Tertullianus *Scorp. cap. 10. Memento, inquiens, claves hic Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse Christum.* Cyprianus porrò *Ep. ad antiq. Rebel.* ita habet: *Loquitur Dominus ad Petrum: Tu es Petrus &c. tibi dabo claves Regni Cœlorum. Et quamvis Apostolis omnibus post Resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat; sicut misit me vivens Pater & ego tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab uno incipientem Sua authoritate disposuit. Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod*

Digitized by Google

fuit Petrus, pari confortio præditi honoris & potestatis. Optatus lib 7. init. *Præterea. Petrus cæteris Apostolis meruit, & clarius Regni Cælorum communicandas cæteris fuit accepit: id. eft accepit cæ, ut cæteris etiam communicaretur, pene similem gerebat omnium.* S. Basilius Magn. *Constitut. cap. 23. Petra, inquiebat Christus, omnes vos pios hic, & pios omnes: & omnibus deinde Fidelibus ac Magistris eandem tribuit præfectam ejus, quidem rei figuram est, quod omnes fundimur, atque ille, ligens & folvens.* Ambrosius lib. de dignit. Sacerdot. cap. 2. *Quas ores, ait, & quem gregem non folum tunc B. Joseph Petro, & Apostolis suis simpliciter, & cum illo cæteris Sacerdotibus omnes Christus non Homo ps. (homo) ipse ab ipp. Antiochi. edit. Paris. 1581. fol. 228. Petra, & super illum Christi Verba: Amas me, Petre, pasce oves meas, ſic ait: Quod non ad Sacerdotes folos dictum eſt, verum etiam ad Fideles noſtros, quibus vel minimis grex commiſſus eſt.... Habet unuſquiſque ergo, ad ſingula eum poſita ducat. Hieronymus denique lib. 1. contra Jovinian. ita dicit: Et ipſa ſuper Petrum fundatur Eccleſia, licet idipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat: & cunctis clavibus Regni Cælorum accipiant, & ex aquo, ſuper eos fortitudo Eccleſiæ ſolidetur, quorum præpotens unus eſſignitur, ut Capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio.*

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

9. PRim. Rem hanc magis elucidandi gratiâ, ſcilicet ex Eccleſio. An Romanus Pontifex Occidentalis Imperij jure à Græcis adeptus, ſive ex auctoritate Apoſtolicæ plenitudine, ſive (ut Auctor ille antehac confutatus contendebat) ex Senatûs, populique Romani Jure & vicio, ſub jure hereditario in Carolum Magnum tranſlatitij Imperatorium dignitatem? Nunquid ex hunc veritatem habuit, cum Romanum Pontificem primitus huic Francorum Regi, & per eum ſtirpi ipſius maſculinæ, imò toti Regno Francico religioſi & ſingularem ſibi benevolentiam? Ex quo ubiliominis præpoſitimo loquendi modo haud evincitur, dictio Francia Regno *primordialiter* ea *primario* inhæſiſſe & *principio* fuiſſe concreſcam illud jus Imperatoriæ præeminentiæ, ſed hæc ita inerat Carolo, ceu primo inter Occidentales Imperatori, per eum tamquam principium & fontem propaganda, in ſtirpem ſuam maſculinam Regumque Francorum ſucceſſionem, ut non niſi *conſequenter* inexiſterat Regno Francie: quatenus ſcilicet id, quod eſt in Capite, vere dicit eſſe in Corpore: ſicque adeò Occidentalis Imperium erat in Carolo, tamquam in Capite Regni Francici, huic verò inexiſterat tamquam Corpori politico, cujus Caput fuerat Carolus. Patri profunde proportionali ratione, quando Chriſtus compellabat Petrum: *Tibi dabo claves Regni Cælorum*, vi illorum verborum, Petrus delinabatur in Caput ſanctæ Eccleſiæ ſeu Regni Cælorum. Unde rectè aſſerebat Tertullianus, hæc claves à Domino eſſe primitus conceſſas Petro, eſſeque per eum relictas Eccleſiæ. Per hoc enim denotatur, illhanc authoritatem ita fuiſſe in Petro tamquam *primario* ac *immediate* ſubjecto ſuo, ut per ipſum intellegeretur relicta toti Eccleſiæ ceu Corpori myſtico, cujus Caput conſtituendus eſſet Petrus.

Atque hoc pro *ſecundo* eſt ipſiſſimum in- 10.
lud, quod Cyprianus præallegatum probat ex ipſis Chriſti verbis *ſcilicet ac determinatè ad Petrum*, non ad univerſum Collegium Apoſtolicum prolatis, *Tu es Petrus &c. tibi dabo claves regni cælorum.* Quamvis enim Chriſtus Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam teſte præfato Cypriano, *parem poteſtatem tribuerit, dicendo: ſicut miſit me Pater, ita & ego mitto vos*, hæc tamen poteſtas, ſi qua Apoſtoli univerſi fuerunt æquales, ſubſiſterat ex Chriſti delegatione, quæ ſe habebat per modum diminutæ relationis perſonalis, ex ſpiritura proinde cum illorum perſonis, *aut antehac aſſenſu* fuit. Prater hanc igitur perſonalis legationis Apoſtolici communitatem, eminentiam Petro fuerat alia adhuc deſtinata legatio & ſolvendi abſoluta auctoritas, quæ pertinuit Eccleſiæ Petri annexa, habebat in ſe fundatum jus ſucceſſionis: eſſique ipſiſſima illa intra Eccleſiam perpetua poteſtas Apoſtolica, de qua idem Cyprianus perpetuò dicere, Chriſtum, *ut manifeſtaret unitatem, bono unitatem ab uno* (ſcilicet Petro) *inſtituentem, ſui authoritate diſpoſuit.* Quare gravi dignus eſt Eliſius animadvertione, inter hæc confundere tum eam, quæ *Matth. 16.* Petro *determinatè* promiſſebatur à Chriſto legandi & ſolvendi poteſtas, quæque *Joan. 20. Apoſtolorum* ſeſe tamquam Apoſtolorum Officij præeminentium illam, quæ *Matth.* Apoſtolis, qua Eccleſiam repræſentantibus, per Chriſti Victoris nomine coadunandi deſtinabatur ſolvendi authoritas: quod abſolutè, & in perpetuum duraturo, id eſt in Concilio Oecumenicum Collegij Apoſtolici repræſentativum tranſitura: tum eam, quæ *Joan. 20.* Apoſtolis univerſis *ſigillatim* ſpectatis *ex modum legationis perſonalis*, collata fuit, per Apoſtolicæ authoritatis poteſtas, quæ non proinde obtinet illud Cypriani effatum: *Hoc erant utique & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi honoris & potestatis.* Ubi tamen illhæc *per modum legationis perſonalis* Apoſtolicis conceſſa prærogativa cum illorum perſonis exſpiravit, ex tunc in poſterum hæc ita *Matth. 18.* per Chriſtum conſtituta derivenda & legandi authoritas Apoſtolicæ, Concilio Oecumenico, Collegij Apoſtolici repræſentativo communicabilis eſſe, nili vi Matthæi Chriſti nomen ſolum Romani Pontificis proprium intervenire: *ut patet ex aperta littera iſt. cap. 18. Matth.* Quo vero *Matth. 16.* ad Petrum ſolum directa fuit claviu potestas, cæteris erat in ſuccellores pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu tranſferibilis, ut ex eo inquirere origo unitatis, derivatæ Eccleſiæ ex unitate Capitis, cui Petra, *ſuper quam ædificanda eſt Eccleſia.* De quâ proinde Petri, ejuſque ſucceſſorum capitali præeminentia, optimè

optimè dixit Optatus *lib. 7. præfert cæteris Apostolis mercedē Petrum*, atque *claves regni cælorum communicandas cæteris, solum accepisse*. Hæc etiam est ipsissima illa auctoritas, secundùm quam pro cunctis Apostolis constituus est Petrus, eorum & ignorum Christi Pastor Oecumenicus. Ex verbis autem *Innocentii*, exaratis clarè constat, illum Petri præeminentiam fuisse cunctis Christi oves reliquisse, imò etiam Apostolos, utpote Christi agnos, habuisse sibi subjectos, non equidem quoad Apostolatum authoritatem à Christo *immediatè* communicatam, sed quoad *magisterium* actuum, ab hac quoque apostolicâ Authoritate dependentium, atque ut in contentorum sub illo *quantumvis* terminis *satis*, quod Christus Petri ac Successoris ipsius *indefinitè* legendi & folvendi potestatis subjecta, ut Episcopis *quoad Ordinis charakterem, & in hac radicatam Potestatis vera equalitatem*. Apostolicum Successorem, ipsis etiam jurisdictio *actualis* esse secundùm *præsidium Optatum* à Petro communicata: ficque adeò Petri Successor eximus erit (uti loquitur Ellesius) perfectum omnium Episcoporum, quatenus in ipso ens Capite peracontinuatæ cunctis Pastoralibus perfectionem communicandis, quòs vocat in partem fui pastoralis folicitudinis. Unde jam manifesta redditur præfatus Ellesius argumenti inepti, dum, quos Christus per varia lectionis Ellesianæ gelli capia, tam aperte distinxit jurisdictionem *Apostolicam* seu *delegatæ* cunctis *Episcopis Latinis Apostolis*, seu *ordinaria* soli Petro concessa, non in Oecumenicum Occumenicorum Collegij Apostolici repræsentarium transire potestatis species, in unum confundis chaos.

Sub quo jam detecto confusionis & falsus pro *primis* venit adhuc reargumentus, quod universalem quidem jurisdictionem Apostolicam in Episcopos *immediatam*, *ordinariam*, esse Ellesium universim, prout omnium fidelium, nullo enim facerdotalis Ecclesiæ capitis charactere indignorum Cœtum importat: dum tamen clavium potestatis *Matth. 16. cap. definit*, nec non Pastoralis officij Oecumenici nom. ait per Christum fuisse auctoritas Petro *primis* concessa; folummodò porrò & ligandi Oecumenica potestas *Matth. 18.* descripsit universo Collegio Apostolico, qua Ecclesiam Hierarchicam repræsentanti, Concilioque sacro Oecumenico Divinitus delitato; multisque denique Apostolicæ potestatis *sub ordinatis* legationis charactere fungentibus demandata, per clarum S. Evangelij textum evidenter reflectes, non competisse Ellesium Cœtum, sed vel Petrum, vel Apostolos singulos, vel Concilium Apostolicum ac Oecumenicum, tanquam subjectum *immediatum*. Quomodò enim aliter nisi torquendo, accipi poterit illa ad Petrum *immediatè* ac *individualiter* directa Christi Verba: *Tibi dabo claves Cœli. Pasce agnos meos*: nec non ad Apostolos *universos*, quod Ecclesiam Hierarchicam repræsentarent, per Christum *Matth. 18.* prolatæ voces: *amen dico vobis, quæcunque ligaveritis &c.* ut etiam ea ad cunctos Ecclesiæ Pastores promulgata Domini Verba: *Sicut misit me Pater, ita & ego mitto vos!*

Sed quid pro *quarta* energiæ instar vi- 12.
detur petiisse argumento Ellesiano ex SS. Basilij, Ambrosij & Chrysostomi sententijs *ipsemet* allegatis desumpto, cujus tota ratio redigitur in hoc, quod Christi verba, quibus Petrum ad sui amorem præ cæteris Apostolis præexcitatum confluxit agnorum totorum Pastorem Oecumenicum; proportionaliter accododonetur cunctis Pastoralis Ecclesiæ Capiti, cum Petro in ligandi & solvendi potestate communicantibus non equidem secundùm eatem Apostolicæ jurisdictionis plenitudinem, sed secundùm hujus quandam participationem? An non integra manifestis est, hinc retia concludere, quòd Christi Verba Ecclesiasticæ jurisdictionem *immediatam* sit unitere, si Ecclesia, non verò aut Petri sacerdotes, *quod authentice Oecumenicæ potestatis* cum Episcopi *secundum hujus participationem* / Undenam verò illhæc prohibat participatio Pastoralis in Episcopos derivatæ jurisdictionis, nisi ex illo, in quo, nempe Petro, cujusque successore, dicta plenitudo *primordialiter*, juxta apostolica Christi verba relictæ? Quamvis verò eligenter Sanctus Chrysostomus *homil. 1. in Matth. cap. 16.* non edocet, inter alia diversæ alterorum *Patrum & ipse adeò propositæ potestati, & claves solvere Regni Cœlorum*, Quid enim clarius dici possuit, ad delignandum *immediatam* clavium potestatem subjectum, Petri non tam persone, quam officio Oecumenico annexæ?

Sed quid pro *quinta*, mi Ellesi, evincere 13.
nitens ex S. Hieronymo, tum patrem, Apostolico Ecclesiæ Regimini, in omnibus Apostolis potestatem, tum in uno, Ecclesiæ Petri Capitis præeminentiam, sub qua subsisteret *Ecclesiæ unitas in Fide*, quam ipse videtur negare, agnoscere? Nunquid ex ipsissimis ejusdem Doctoris verbis clarè elucet, illum solitionis Apostolicæ legationem perfectionem in cunctis Apostolis æquam, in hisce singulis; tum verò Capitis præeminentiæ potestatem in unico Ecclesiæ Capite, Petro æquam subsistere *immediate* reiectibet? In aperto signet eft, quos Ellesi hic aliegas Patrum sententias, contra Thesin nunc dicere pugnare.

ARGUMENTUM IX. Ellesii.

HIc Parisiensis Doctor contendit tenia 14.
Pro se ilare fanchon Augustinum; sic namque summus Ecclesiæ sanctæ Theologus *lib. de agon. Christian. cap. 30.* *Ecclesiæ Ecclesia est ipse claves Regni Cœlorum, cum Petro dicit Jesus, & cum si sacerdos, ad omnes dicitur, Pasce oves meas*. Ex his Verbis S. Doctor colligit, *Petrum per Plenit. 30. Petrum tunc gestisse Ecclesiæ personam*, in signali scilicet Ecclesiæ accipiendo clavium potestatem, sui loquitur etiam in *enarrations super Psalm. 108. & Tract. 50. in Ioan. Quia Petrus, quando claves accepit, Ecclesiam tunc figurabat*. Quibus concordanter quod *tract. 118.* scripsit, quòd claves unus tanquam personam gerens totius unitatis accepit. Item tract. 124. in 1. Ioan. *Cum Ecclesia Petrus Apostolus propter Apostolatus sui primatum gerebat figuram gerentibus personam. Ecclesia erat, qua Sanctum in Christo, claves absque regno dicitur accepisse Petrus*, id eſt, peculiarem legendi, solvendique potestatem.

67. Ad præsens inſtitutum ſum inducit præ-
ceptus Eliſæus Cyrillum *lib. 12. in Ioan. S. Leo-*
nem ſermone 3. de anniverſario aſſumptionis ſuæ,
Fulgentium in lib. *de fide ad Petrum cap. 3. item*
lib. 1. de peccatorum meritis & remiſſione, ſpecia-
tim *cap. 20.* Eucherium Lugdunenſem *homilia de*
natali Petri, Gregorium I. *lib. 6. Expoſitionum in*
caput 16. lib. 1. Regum cap. 3. Ibidem *in cap. 19.*
Matth. Et in cap. 21. item *lib. 4. in cap. 16. Matth.*
Ambroſium Auſpertum *lib. 10. in Apocalyp.*
Rabanum *lib. 1. in Matth. cap. 16.* Ildefonſi
Concilium anni 845. Paſchaſium, Raperti *lib.*
2. in Matth. cap. 16. Hincmarum Rhemenſem
Opuſc. 55. cap. 26. & 27. Dungalum Dia-
conum *in lib. contra Claudium Taurinenſem*, Di-
vi Auguſtini teſtimonia tranſcribentem. Oto-
nem Frigenſem *lib. 4. collect. cap. 18.* Hugo-
nem de S. Victore *lib. 1. de Sacramentis cap. 18.*
Quorum verba in reſponſione prolixe tranſcri-
bendam accuratiorem eorundem diſcuſſionem.
His ſuperadduntur allegationes Theologorum
ſimilem nominatorum, præſertim Patres ſe-
quentium.

68. Reſponſio ac retorſio præmiſſi argu-
menti conſtitutionis.

[1] Nomina ex præmiſſis S. Auguſtini Te-
ſtimonia unice patet, quòd ex Chriſti ver-
bis: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.*
Et tibi dabo claves Regni Cœlorum, ſint dicta Petro, quo totius Eccleſiæ figuram ſeu Typum gerenti. At Capitis ſeu Principis eſt proprium, ita gerere figuram Regni, ut illud ſit in ipſo *repræſentative*. Ergo quâ illi Chriſti verba dicta ſunt dicta Petro, quâ totius Eccleſiæ figuram gerenti, oportet, ipſum Petro ſolle promiſſum Eccleſiæ Principatum, ac in illo ſuccedere Capite ac Principe, eſſet *repræſentanti* tota Eccleſia, quæ ſuper eum tanquam Petram fore ædificanda Hoc Divus Auguſtinus *tract. 124. in Ioann. cum ait*, dum diverſe tradit in hac diſſerens verba: *Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatus ſui Primatum, totius figuram gerentaliter perſonam.* Ad quod firmandum facit ea quoque S. Auguſtini ſententia, quam *tract 50. in Ioan. proponit*; *Petrus*, inquiens, *quando claves accepit*, Eccleſiam *ſanctam ſignificabat*. Quid enim aliud per hoc innuebat S. Doctor, niſi quòd Eccleſia in Petro acceperit claves Regni Cœlorum? Quâ autem ratione Petrus ſignificaverat Eccleſiam, niſi propter Apoſtolatus ſui Primatum; unde *in Eccleſia Dodrina Petro tributa diverat?* Quid autem hoc inferat, niſi quòd claves Regni Cœlorum in Petro propter Apoſtolatus Primatum ita fint datæ Eccleſiæ, ut in Petro eſſet illa potellas, tanquam in Principe live Capite, feu Propoſito univerſæ Eccleſiæ? eſſetl aperta verbis locupletior idem Auguſtinus *lib. Quæſt. Veteris & Novi Teſtam. & lib. 2. de Bapt. contra Donatiſtas.* Ea ipſa nempe, quòd claves fint collatæ Petro qua Principi Eccleſiæ, redditur hinc conſequens, eſſe datas Eccleſiæ in primario ejus membro ſeu Capite, ſub quo proinde charactere verificatur de Petro, quòd tanquam *unus perſonam gerens totius Eccleſiæ*, ex Capitis præeminentia *tradentis* ſignum, *accepta claves.*

Retundo. Sed quòd Eccleſi, inferre ibi li- 69.
cuit ex hoc, quòd Chriſtus ſub illis verbis *accepit Spiritum ſanctum*, & juxta Cyrillinſenten-
tiam non *ſuum* aliquibus, ſed univerſis Dil-
ciplis decreverit virtutem abſolvendi à peccatis? Num id quam Chriſtus *Ioannis 20. v. 22.* Sacerdotio, atque adeò univerſis illhoc charactere inſignitis contulit poteſtatem, eſt hujuſmodi conditionis, ut juxta ejuſdem membrorum regulari debeat univerſa. Apoſtolis collata auctoritas? An ergo quidquid de eâ quam *eadem cap. verſ. 21.* omnibus Apoſtolis *per modum miſſionis perſonalis* impertiebat auctoritatem declararunt Apoſtolici Diſcipuli, ejus fuiſſe conſortes contubes Domini noſtri Diſcipulos? Num ea etiam, quæ *Matth. 18.* Petro dicuntur, ligandi & ſolvendi poteſtas *indefinitè*, ad cunctos Regni Cœlorum claviſtros, quæ que *Ioann 21.* eidem Apoſtolorum Principi eſt collata Oeconomici Paſtoralis munera, ſis ſuper cunctos Chriſti agnos reflexiva præ-
minentia: nec non ea, quæ Collegio Apoſtolico, intra Concilium Oecumenicum totius Eccleſiæ Hierarchiæ repræſentativo *Matth. 18.* eſt dictitata ligandi & ſolvendi abſoluta auctoritas, regulari quoque debita ea ne-
ſtura, quam Chriſtus *Ioannis 20. v. 22.* poſuit post diſcipulos *peculiaria à peccatis abſolvendi*, cunctis Sacerdotibus communis? Non inepta dumtaxat, ſed ſupra modum pernicioſa eſt tua, ô Eliſæi, argumentandi methodus, dum cujuslibet à Chriſto in terris ſui Pœnitui, ſeu Epiſcopatui, ſeu Collegio Apoſtolico, Concilioque Oecumenico deſtinatæ poteſtatis ma-
num videris ponere menſuram: ſicque Eccleſiaſticarum juriſdictionum ſpecies in unum confundis chaos, e medio vultu earum ſublato, eroſanctam fide Divinâ ſtematam Eccleſiæ Hierarchiam.

Tertiò. Hujuſmodi proinde Hierarchiæ 71.
ordinem optime deſcripſit ſanctus Leo, dum *leo* per Eliſæum *citato ita* pro fundamento pœnis Chriſti verba *ædificabo ad aternitatis* prolata ad Petrum: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum*, ut illius poteſtatis vim in illos etiam Apoſtolos tranſiſſe, Decretiſque hujus conſtitutionem ad omnes Eccleſiæ Principes commeſſe dicat: ita tamen, ut, quod omnibus erat tribuendum, *ab uno ſuſcipiendum fuerit concretum, ei quod ipſe omnibus Eccleſiæ Rectoribus eſſe propoſuit.* Quid ergo ſi dicero, à Deo catholicum orbem Conſtitutum eſſe, unam fidem eſſe conſtitutum ordinem, ut ſolem datuerit eſſe luminare unum, in quo ita ob-
tus vis ex propagatrix lumenis ſua ad ſuum ac reliquos planetas, imò & ſtellas univerſas, atque hâc nedumimbus, in orbem ſublunarem, etiam nocte, qui poterit ſe-
bentur, lux aliqua diffunderetur? An non hinc dicere licet, in eo luminari Majore, ſolisve ſole, univerſum tam cæleſtem, quàm terreſtrem orbem accepiſſe lumen, imò illuminiſmum quoque virtutem? An autem hinc concludere fas eſt, illhinc vim illuminatricem toti terrarum, atque Cœlorum orbi inexiſtere tanquam ſubjecto *immediate?* vel potius dicere, oportet, primarium lu-

ministricem virtutem intelle foli, tanquam *immediatas* subjectio, atque ex hac derivari in reliqua fideles, imò in ipsum mundum subhumanum? Si pariter opinetur, ut, ni Ellies, attendas ad Christi verba diserte & clare pronuntiantia, se Petro impertire claves Regni celorum. Quidni ergo dicendum fit cum S. Leone, hanc clavium vim in Ecclesiæ Principes, Epiſcopos diffuſam, ſeriatim per Epiſcopi Petrum, cui primitivum ac immediatum fui ſubjectum, ut ejuldem, non niſi *ſecundum quendam participationem* fint ſuccreti Epiſcopi, Petro, eique ſuccellori ſubordinati Eccleſiæ Principes?

27. Quarta hanc cupiſmodi adeò intelligentiam, acceptionem eſt ſanctus quoque Fulgentius *Ioto practicatis* dicens: *Deum in perſona B. Petri tribuiſſe ligandi, ſolvendique poteſtatem, ſtatim ſuque in ipſo Eccleſiæ datas claves Regni Celorum.* Ponamus enim, per petam Monarchicorum & Necnatigeticorum ſyndæmi Imperii Germanici provincias ab hoc (ut Galli prætendunt) exemtas eſſe divulſas, ut quod ſpectat ad Imperatorem in ea ejus ſuprema ac dividi dominij, ex toto ſit tranſlatum in Galliæ Regem (nunquid hinc dicere licet, Imperatorem ſuprema Dominium erga eas provincias in Regē ſuo accreviſſe Francico Regno? Num verò ita eſt, hoc taliter accepto, ut Dei Domini ſubjectum *immediatum* eſſet univerſum Regnum Gallici, non verò ejus Corona Regia, in qua ceu Regni ejuſdem Capite intelligentiæ ſervitutis Francico Regno? Sic adeò, quando SS. Patres dicunt: *Te Petro ſuſcepto Eccleſiæ claves Regni Celorum concredi*, non aliter id accipi debet, niſi quòd ita clavium collatorium, dum Chriſtus ſuit collata Petro cum Capite Eccleſiæ, ſuerit ipſi *immediatus* in tua Principe data clavium ejuſmodi poteſtas. Atque hoc eſt, quod Eccheriius Lugdunenſis hoc *prædicato* dicebat: ea Chriſti verba: *Tibi dabo claves Regni Celorum, ad Petrum principaliter ſuiſſe dicta; tanquam ad membra* (per unitatem dumtaxat legationis perſonalis) *ipſe Eccleſiæ ſuppoſitum autem & ſuccreſſuros conſortes & participes convenientes* ex eo Petro, ejuſque ſucceſſori intuitione ad *fidem a Chriſto acceptam perſtantes*, ſub paſtoralis ſolicitudinis participatione, debitaque hinc ad Petri Cathedram ſubordinatione, *communiter unum religiosi Eccleſiæ ſanctæ* Principatus. Et ſic ſignidi, ſolvendique poteſtas in Novo, non autem Veteri Teſtamento, *ſecundum* D. Gregorium, cuicunq; competit univerſali Eccleſiæ, ut hoc tamen non ita accipiā immediatè ſubjectio, ſed, ut Beda *ſuprà* dixerat ait, *in Petro tanquam unitatis perpetuam gratiæ, ſicque apud Capuis præregentum præſeverantiæ, clares Regni Celorum data ſuerint univerſæ Eccleſiæ.* In quo proinde ſenſu locutus fuiſſe reliquos ab Ellieſio obſ ipſa *Adagium Eccleſiæ Præſulis, aut Theologi*, haud difficile eſt agnoſcere ex propriis ipſorum verbis, ad quæ Lectorem brevitatis causa remitto.

ARGUMENTUM IV. Ellieſij.

20. EX uno, præter adverſarios Parſienſes Theologos, Tullato Abuenſi, eſt ſingularis difficultas hic expedienda, quam Ellieſius movet, hanc in modum *quarti argumentandi*. Nempe Abulenſis *in cap. 21. Num. 248. ſ. 18.* ita proponit quæſtionem: *An Communitas, ſeu Eccleſia poſit habere exercitium juriſdictionis? an Chriſtus dederit clares ſuis Petro ſpecialiter, vel ſuis Eccleſiæ, & quomodò transferatur authoritas dictarum clavium tam Petro, quàm & aliis?* Cuiquidem in idem Toſtatus reſpondet, juriſdictionem quidem *Eccleſiam* abſque dubio non poſſe in Communitatem, ſed in perſonam, determinatam, quæ poſſit actus aliquos exercere, ſed eam eſſe in Communitate *potentiam originem, & fundum virtutum*, à quo omnes actus, quæ accipiunt juriſdictionem, ex virtute Communitatis eam accipiunt.

Reſpondeo, ac reſorſio hujus argumenti confutatione.

Præ imprimis verba Chriſti propoſitas 21. Confodit ſententiam præmiſſe expoſitam. Nunquid enim illorum verborum: *Tu es Petrus: Tibi dabo claves*, primitivum, clare deſignant, hanc clavium poteſtatem eſſe Petro, cum ordine tamen ad perpetuum Eccleſiæ Petrum, adeoque eum conſtituunt juris *immediatum ac demonſtrativè* determinant? Nunquid horum quoque verborum: *Paſce agnos meos, paſce oves meas*, Petrum, qua Petrum, Apoſtolis in omni Chriſti potiorem, ſicque eum manifeſtè ab ipſum determinatione, non contingit communitatem, ſed unum Petrum in perſona Oecumenicum in Eccleſiæ paſtorale officium renovit? Quo igitur licuit jure ea Toſtato, ſeu Ellieſio, hanc rem ſecundo propoſitarum clavium, & ad ſenſum Literæ Divinæ haud conſonam deturquere?

Sed lingula pro ſumula examinemus, quæ 22. ex Toſtato hic afferuntur. Air enim: *Poteſtas dicendum, quòd clares ſint à Chriſto ſuæ ſuæ Eccleſiæ: qua tamen non poterat uterque Eccleſiæ dispenſare, imò, cum non eſſet aliqua perſona, data eſt poteſtas Petro, ut dispenſaret.* Si tamen intelligatur, claves traditas eſſe Petro ſpecialiter, non ſolum concurrentiter inducit, quòd alij Apoſtoli non habuerint claves concurrentes cum illis Petro, quod defendit Petro, non manifeſtè clares, ſi ſuis Petro data ſuſpicat, cum ibi non habuiſſe perſpectum, ſuſpectum ſuis faciendo, tradendoque alteri clares: quia verò Eccleſia tamen non erat tradita eſſe habet clares, igitur ſaltē non apparet, quomodo Petro non perſuaſit, ſuccedere alij tamen præſſiſſet ex æquali poteſtate, qua ſuiſſet perſtas clavium erat in Eccleſia, qua clares per ſe ſolitas conferre poſſet cum poſſidente. Ad quorum proinde plenum diſquiſitionem ſolvitur vel ex Toſtato, vel ex Ellieſio: *An dicere intendat, ad clavium poſſeſſorem ita ſe habere Eccleſiam, ſicut quæcunq; Reſpublica ſe habet ad perſtatem poſſidentem, ita ut hanc nec poſſe ſe retinere potentia, vel ex certam perſtatem transferre?* Nunquid enim per ipſum naturæ lumen ita foret hominibus conſignitum inſtinctus, ad ſe invicem in unum ſocietatem politicam conſolandos, ut tamen, qua totius orbis homines conveniry

haud posſent ad eligendum ſibi unum Caput & Principem, vel ad intendam inter ſe unam politicè regiminis ſocietatem, *conſequenter* exiret ipſis jus ad Nationum inter ſe diviſionem ſtatuendam, ſiegue ad ſingulas in ſingulis ſua Regnia ſeu Regionibus formas Regiminum fancitendas, Magiſtratuſque ſupremos ſibi coaptandos?

25. At ſecùs res ſe habet circa ſanctam Chriſti Eccleſiam, quæ una eſt per totum orbem, cujus etiam unitatis origo, *ſecundùm Patrum teſtimonia, & diſerta Chriſti verba*, ſubſiſtit ex unitate Capitis, non ab alio, quàm a Chriſto *immediatè* conſtituti. Quòd ſi ergo ſub ejusmodi Capite non tam *materialiter conſtituta ſorman*, quàm *formaliter quoad Ornamentum Eccleſiæ* ſignificatum, minimè, intelligeretur Eccleſia, quoad ſundata ſuper tale ſidium Oecumenicum, tunc reſtè dici poſſet, clavium poteſtatem *ſecundùm originem* eſſe in Eccleſia: reſtè inſuper dicerem, ea hujuſmodi officio Oecumenici cathedrâ Apoſtolicâ, Eccleſia *ſecundùm originem* conſtituta, imperfectiùs eſſe Succeſſorem perfectum profuturæ exiſtentiæ illius Oecumenicæ poteſtatis. At quis alius, niſi Chriſtus, fundet illud cathedræ Apoſtolicæ Oecumenicum Officium? Cui porrò, niſi Petro *definiti ac determinandi* (dicendo *tibi dabo claves*) primùm Officio, & poſtea conſequenter illud Oecumenicum paſtorale officium? Quomodò rurſus idem officium ſuis a Chriſto conſtitutum Petro, niſi qui Petro, ſuique quam æqualiter effet Eccleſia, cujus figuram proinde gerere debebant Petrus, primæ ac in homine Caput, *quoad regimen homine, non univerſum*, cujus figuram gerit, *ſuper-eminenter* in ſe continens conſtorum humanorum eſſentiam imperium? Quòmodò denique Eccleſia per totum orbem diſperſa convenire unquam poteſſet vel ad unum Caput ibi eligendum, vel etiam ad rnatrimo. Conſilij Oecumenici Eccleſiam Univerſalem repræſentantis, ſtatuendam? Itaque ſigitur utruſque tam Capitis Eccleſiæ, quàm Conſilij Oecumenici conſtitutio non per ipſam Eccleſiam, ſed *ſecundùm* diſerta Chriſti verba, tum *Matth. 16. & Joann. 21.* tum *Matth. 18. cap.* extrata noſcitur per ipſammet Chriſtum *immediatè* ſancita.

24. Quòdus ita ſe habentibus, pro *tertia* hunc in modum concludere liceat. Quandoquidem ergo tam Capitis Eccleſiæ, quàm Oecumenici Conſilij forma & officium ſit immediatè a Chriſto, imperfitentemer reducitur in Eccleſiam ex univerſo fidelium Cœtu conſiſtentem, cœa primam ſui originem. Quia porrò Cathedra Apoſtolice officium erat Petro commiſſum tum ordine ad perpetuum Eccleſiæ ſtatum, ideo minimè mirabimur cum Petri perſonâ, ſed quamdiu Eccleſia ibidem in terris, ex ipſamet Chriſti conſtitutione *immediatâ* tranſiiſſe in quemvis ejus ſucceſſorem: cujus equidem deſignatio ſit per Collegium Cardinalium, attamen Paſtoralis Oecumenici officij collatio, in vi præcitæ Chriſti conſtitutionis, a deſuque per Chriſtum *immediatè* derivatur in perſonam, pro tali Chriſti vicario officio legitime deſignatam. Quibus igitur, quàm impertinens ſit comparatio inter Petri Succeſſorem ac Politicum Magiſtratum, dum hujus ſolùm in certam perſonam collatio, ſed tum *originativè* eſt ex hominibus, in unam Reſpublicam ſeu Regnum olim ſeſe coaxantantibus: illius verò Oecumenici paſtoralis officij collatio, tam *originativa* in Petro, quàm *ſuccedanea* in ſubſequentibus Romanis Pontificibus, eſt *immediatè* ex ipſo per Chriſtum ſanctæ inſtitutionis. Et hinc datur equidem licet, poteſtatem clavium eſſe *radicalem* in Cathedra Apoſtolicæ Eccleſiam Capitaliter repræſentantis officio paſtorali, quàm in perſona Petri, ejuſve ſucceſſorum: nullatenus verò dici poteſt, claves Regni Cœlorum eſſe *radicaliter* in Eccleſia, qua univerſorū fidelium Cœtum conſpicitur, quem in officio Oecumenico paſtorali, non ſolùm ut ſic, ſed quatenus, ſed pro ejus ſucceſſibilibus univerſis Divinitus conſtitutus huic etiam ut ſic res *formali* Capitis Eccleſiæ repræſentanda, conſtitutivo, non promiſſuo fidelium Cœtui univerſo, ſive annexum Chriſtus Apoſtolicum Cathedram Petro, ſuper quam eſſet ædificanda Eccleſia juxta dicta Chriſti verba ſonant.

ARGVMENTVM V. Illicitè,

Uſtor ille eſt. 3. *i. circa finem argumentationis* c. ex præallegato Adverſarii *quæſt. 49. Eccleſia*, inquiunt, *ſubjicit Claves à Chriſto, & Apoſtoli tanquam Miniſtri Eccleſiæ & omnes Eccleſiaſtici habent, & Prælati etiam; ſed aliter Eccleſia, quam Prælati; nam Eccleſia illas habet ſecundùm originem & ſuperiùs: Prælati autem habent, ſecundùm ejusmodi eorum. Dicitur Eccleſia habere* 25. *ſecundùm virtutem claves, quia propter has concedunt virtutem claves, quia propter has concedunt virtutem claves, quia propter has concedunt

tem Eccleſiæ convenire, aut judicare, non eſt poſſibile; ſed per Concilium Generale, quod, cùm univerſam Eccleſiam repræſentet, habet univerſam Eccleſiæ poteſtatem in ſe unitam, cùm præſertim Eccleſiæ univerſæ habeat aſſenſum.

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

26. ANtequàm directè reſpondeam, *primo loco* convenio Ellieſium, percontando; *An, quia poteſtas Regia ſecundùm primævam ſui originem lumine naturali concreatam, erat in communitate Regni, ſive populi in unum regimen politicum coadunati*, dicere fas ſit, *ſupremam in Regno v. g. Francico poteſtatem ita ſecundùm virtutem eſſe in Regni communitate ceu Domino proprietario, ut non niſi quoad uſum ſit in Rege, quà uſuario, vel uſufructuario duntaxat*? An hinc fas quoque ſit dicere, Regem Franciæ non habere poteſtatem in univerſum Regnum, licèt habeat uſum Regiæ poteſtatis in univerſo Regno Francico? An denuò hinc dicere fas ſit, communitatem Regni habere poteſtatem in Regem, ita ut eum poſſit deponere, non quidem ipſa per ſe, cùm univerſam Regni ſocietatem convenire, aut judicare, vix poſſibile ſit, ſed Comitia generalia, quæ univerſum Regnum repræſentent, habeantque univerſi Regni poteſtatem in ſe unitam, in vi cujus obtineant ſuperioritatem ſupra Regem, ita ut eidem leges dicere poſſint, atque ab eodem auferre Majeſtatem regiam? Viderit profectò Ellieſius, quomodò ista, ſi aſſeverârit, eſſent accipienda ex parte Regis: cùm enim in Comitijs Generalibus Galliæ ſub Henrico III. conſcripti fuiſſent quidam articuli, quibus exigebatur, ut Rex Comitiorum ſententiam ſequi teneretur, repudiati ſunt, tanquam Regiæ Majeſtati injurioſi: & jure merito, inquit Dupleix iſta recitans, nam reverâ non eſſet Rex ſeu Monarcha, ſi ei à Comitiorum ſententiâ recedere non liceret, ſed eorum auctoritatem ſuâ regiâ Majeſtate ſuperiorem agnoſcere deberet.

27. A fortiori igitur pro *ſecundo*, quàm Regi Franciæ nefas eſt, imponere, reſpectu Regni, ejuſque Comitiorum ſubjectionem, tam iniquum eſt, eam Chriſti Vicariæ auctoritati reſpectu Concilij etiam *acephali* affingere. Etenim tota Eccleſiaſtica poteſtas in Novo Teſtamento ſuam habet originem ex Chriſti inſtitutione, nullus verò ex toto ſacro Evangelio apex oſtendi poteſt, quo evincatur, poteſtatem Eccleſiaſticam, *ſecundùm originem & virtutem*, eſſe à Chriſto *immediatè* & *primariò* deſtinatam Eccleſiæ, quà univerſos fideles, etiam laicos, *promiſcuè* complectenti. Duplex namque in ſancto Evangelio *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtas, per quam ſubſiſtit poteſtatis Eccleſiaſticæ ſphæra, noſcitur per Chriſtum conſtituta intrà Eccleſiam à ſe fundatam. Una *Matth. 18.* ſancita fuit à Chriſto, ſub hiſce verbis ad Collegium Apoſtolorum prolatis: *Amen dico vobis, quidquid ſolveritis, aut ligaveritis ſuper terram, erit ligatum, aut ſolutum in cælis.* Quæ equidem auctoritas ſolvendi, *juxta ſacrum contextum*, reſpiciebat Apoſtolos, quà Eccleſiam repræſentantes. Hæc verò Eccleſiæ repræſentatio à Chriſto fuerat definita ex hoc, ut Apoſtoli, eorúmve quoad characterem ſeu poteſtatem ſolvendi & ligandi ſucceſſores congregarentur in nomine Chriſti, atque adeò ſub vicariæ Chriſti auctoritatis charactere, Romani Pontificis proprio; uti clarè docet ſacer contextus. Illa igitur Eccleſiæ, intrà Concilium vicario Chriſti nomine aggregatum repræſentatæ, *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtas nullatenus convenit Concilio *acephalo*, Eccleſiæ Corpus *imperfectè*, nempe *ſine Capite* repræſentanti. Multò autem minùs competit Eccleſiæ, quà univerſos fideles, etiam laicos, *promiſcuè* complectenti. Altera deinde poteſtas Eccleſiaſtica deſcribitur *Matth. 16.* ſub verbis ad Petrum, ceu Eccleſiæ Petram, prolatis. *Tibi dabo claves Regni cælorum: quidquid ligaveris ſuper terram, & quidquid ſolveris ſuper terram, erit ligatum, & ſolutum in cælis.* Quæ poteſtas Eccleſiaſtica ad Petri ſucceſſores tranſiens, non minùs *indefinita* & univerſalis eſt, ac ea, quam Concilio Oecumenico Eccleſiam repræſentanti a Chriſto deſtinatam, *ſuperiùs* dicebamus. Quæ proinde duæ poteſtates Eccleſiaſticæ, una Petro, ejuſque ſucceſſori *ſingulariter*, altera Collegio Apoſtolico *collectim*, ſeu Concilio Oecumenico Eccleſiam repræſentanti, pariter *immediatè* per Chriſtum impertita, utrinque eſt æquè ſuprema, perinde ac ſi in regno aliquo *ex primæva communitatis in unum regimen conſpirantis conſtitutione* ita fuiſſet Regi deſtinatum ſupremum Monarchicum regimen, ut certis tamen temporibus obſtringeretur, pro publico Regni bono convocare Comitia generalia, ex univerſis Regni Statibus coadunanda, ſub ipſius tamen Regis præſidentiâ, eâ etiam cum lege, ut Comitiorum Regem ipſum ceu Caput & Præſidem includentium, auctoritas non major eſſet ſolâ regiâ poteſtate, etiam extra Comitia per ſupremam Monarchicam Majeſtatem ſuam decernere potente. Tunc ſub tali regni conſtitutione, in hoc duplex foret ſuprema poteſtas, nec adeò regia auctoritas dici poſſet inferior auctoritate Generalium Comitiorum. Pari ergo modo *proportionaliter* differendum eſt de Summi Pontificis vices Chriſti in terris gerentis poteſtate, comparatâ ad Concilij etiam Oecumenici, ipſammet adeò, Pontificium Chriſti vicarium charactèrem importantis authoritatem; uti multimodè patet *ex antecedentibus*, probabiturque ſubinde *in ſubſequentibus*.

§. II.

Utrùm major Concilij Generalis, quàm Romani Pontificis ſit Authoritas?

ARGUMENTUM I. Ellieſij.

28. HIc Auctor argumentatur *primò*. Ad probandum, majorem eſſe Concilij præſectum

ém Generalis', quàm Romani Pontificis authoritatem, sufficere, quòd à Concilio Generali Ecclesia universa repræsentetur, non item à Romano Pontifice.

Responsio ac reprobatio hujus Argumenti refutatoria.

29. HUjus tam ratiocinationis Ellieti fundamentum supponis ex hac tua principio, quòd summæ potestas jurisdictionis Ecclesiæ in communi, non Petro, ejusque Successori, *immediatè* sit à Christo collata. Quod principium tuum, cùm non falsidicar, *ea ipsa est assertionis ſ.* nihil aperte pugnet cum fatore Evangelio: ideo à te defidero, ut aliquem Evangelistam textum proferas, ex quo evincatur, Ecclesiam universam repræsentari à Concilio Generali, non item à Summo Pontifice.

30. Pro *primo* igitur ad hoc tuum intentum utique produces verba illius Evangelicus, qui *Matth. 16.* habentur exarata. Ubi dicit Christus *vers. 17.* dixiſſet: *Dic Eccleſiæ, & ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus,* mox allectionis Apostolum simul in plurali, *ligate quæ ligatis* tamquam, permulti ipsis *indefinitam* loli vendi & ligandi potestatem. An non ignatur in vi hujus textûs Evangelici Collegium Apostolorum, adæquæ Generale, ex Patribus Ecclesiasticis quoad characterem Episcopalem Apostolorum Successoribus constitutum, Concilium, statuit, externus esse repræsentativum Ecclesiæ, quatenus ex authoritate illi ligandi & solvendi, infamet Ecclesia in spiri tuna Concilium in unum collectis audienda sit?

31. Verùm ex subsequenti *verſu 20.* apertè conſtat, tale Concilium Generale conſtare debere ex Patribus Ecclesiasticis, *quod characterem Epiſcopalem* Apostolorum Successoribus, congregatis *in nomine Chriſti.* Neque verò illud Christi nomen vicarium ex Apostolis conſiſtens authoritate, aliusve jam portat in Ecclesia, quàm Romanus Pontifex. Sicuti ergo Concilium Generale non subsistit, nisi quatenus in eo interuenit Apostolici Romani Pontificis authoritas, Christi nomen vicariam præferens: hinc enim ipsemet Christus *verſu 19.* ad dominicum Concilij dogmaticum requisitum *duorum* conſentium, illud ſolicet, quo petunt Christi nomen vicarium, & illorum *effectum* ſumptorum, Petrationem ſolicet Ecclesiasticorum, qui sub hac Christi vicario charitèr ex effent congregati: Si duo inde dici nolluerunt potest, Concilium Generale *integraliter* repræsentare universam Ecclesiam, nisi quatenus includit Romanum Pontificem, ejusque authoritatem Apostolicam, vicariis Christi charitèr insignitam. Quare Concilium acephalum non nisi *imperfectè* (quamdiu tamen Papatus non opponitur) nempe *quoad hierarchicum Corpus, quod* Universaliter dumtaxat repræsentet Ecclesiam, cùm contra Papa sit repræsentans Ecclesiam, ad unam Capitis in terris Christi primitivam characterem, & habenas ac Cumulum Generale ad inſtar formæ, Synodi qui Oecumenica *formaliter* conſtituitur.

Pro *ſecundo* ex præallegato loco Evangelij contexto conſtat equidem, Concilio per Christi vicarium charitèrem, adeóque Summi Pontificis authoritatem Apostolicam infignito, competere *infallibilem* ligandi & solvendi authoritatem. Attamen potestas ejusmodi non minùs *indefinita* & *universaliter* noſcitur *Matth. 18.* una cum regio cœlorum clavibus dictam Cathedræ Apostolicæ potestatem solum Romanum Pontificem Petri Successorem nunc conſtituenti. Quomodò ergo cum veritate poſſet pontificius hujusmodi textus locus ſuperioribus quidam pretendi ex parte Generalis Concilij regia Pontificum, *atque immediatam* authoritatem Ecclesiasticam? Quo quidem eſt, quòd juxta *citatum verſum 19.* Concilio Oecumenico ex Christi & Patris Æterni affistentia comptat omnimoda & infallibilitas in Dogmatibus fide dcidendis infallibilitas. Num verò illa prærogativa denegandi ab Ecclesiæ Apostolicæ, quæ eſt Petra, lapet quam ædificator Ecclesia, à portis inferi nunquam *ſuperanda*, cùm equidem ita definitas articulus fidei, quem dixi in Concilio Generali, *Papa* ſolitet vicarium Christi nomen portare, & reliquum Corpus hierarchicum ex Prælatis Ecclesiasticis, infallibilem, in aliquo fidei Decreto conſentiunt, jam ſubſiſtere aliam conſummatam *infallibilitatem* an infallibilitatem, cùm contra nonnullos ille ab Ecclesia dehonum, an Summus Pontifex etiam extra Concilium Oecumenicum, infallibiliter decernat ex Cathedræ ſua Apostolicæ Petra, ſuper qua ædificatur Ecclesia. Qua de causa non tam *quoad ſe, quam formaliter* ut, eſt in Concilio Generali quoad infallibilitatis conſummatæ major prærogativa, quam in ea ipſo Romano Pontifice extra Concilium decernente: hæc tamen majoritas Concilij in hac illud eſt, quam evidentia credibilitatis magis convincens ad fidei aſſenſum præbendum Dogmati, per Concilium Oecumenicum definito: cujusmodi evidentiæ prudentiali in credendo majoritatem non inferre ſuperioritatem reſpectu Papæ, ex ipſis terminis exſtat manifeſtum.

32.

ARGUMENTUM II. Ellieſij.

33. HIc Pariſienſis Doctor argumentatur ex ſuis, & Romanis Pontificibus adeò petitionem fuiſſe, Concilij authoritatem eſſe tam magnam, ut absque Concilio Generali Patres, quam neceſſitas ad dirimendas controverſias, peterintque, aut ſaltem palli fuerint, ſua pudicia in ſibi retractari, ut quidam recedendo a B. Petro, obſervaſſe S. Chryſoſtomus, nihil absque momento ab ipſo toto actum, ac fine Concilio futurum fuiſſe. Cum ergo duo ſint Apoſtolus in locum Judæ, cum conſtituendi eſſent Diaconi, cum de Legatum obſervantiæ quidpiam eſſet diſcendum, conſuluiſſe in commune, & omnes Fratrum electi. Quam ex judicio permiſſe. Id maxime di-

Digitized by Google

cere in illâ celebri circa Legalium obſervationem controverſiâ, quæ in Concilio Hieroſolymis congregato, diſceptata, ac judicata, totiusque Synodi, non unius Petri nomine definita eſt, his verbis: *Viſum eſt Spiritui ſancto, & nobis.*

34. Hoc exemplo uſos fuiſſe Synodi V. Generalis Patres, ut oſtenderent, Concilij, præſertim Generalis, auctoritatem ſuperiorem, ac majorem eſſe ſingulorum Epiſcoporum, ipſiuſque Romani Pontificis auctoritate. *Licèt*, inquiunt, *Spiritûs ſancti gratia circa ſingulos abundaret Apoſtolos, ut non indigerent alieno conſilio ad ea, quæ agenda erant, non tamen aliter voluerunt de eo, quod movebatur, ſi oporteret, Gentes circumcidi, definiri, priuſquàm communiter congregati, diverſarum Scripturarum teſtimonijs unuſquiſq; ſua dicta confirmaverunt: unde communiter de eo ſententiam protulerunt, ad gentes ſcribentes*: Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis. *Sed & SS. Patres, qui per tempora in ſanctis quatuor Conciliis convenerunt, antiquis exemplis utentes, communiter de exortis hæreſibus & quæſtionibus diſpoſuerunt, certo conſtituto, quòd in communibus de fide diſceptationibus, cùm proponuntur, quæ ex utraque parte diſcutienda ſunt, veritatis lumen tenebras expellat mendacij. Nec enim poteſt in communibus de fide diſputationibus aliter veritas manifeſtari, cùm unuſquiſque proximi adjutorio indigeat.*

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti refutatoria.

35. FAlſò inprimis ſupponis, Romanos Pontifices, ubi ex Cathedræ Apoſtolicæ Petrâ decreverant, petijſſe, aut ſaltem paſſos fuiſſe, ſua retractari judicia. Non igitur in hunc finem, ſed alia ex ratione poſtulâ unt Concilia, tum ad reprimendam refractariorum contumaciam, nullatenus acquieſcentium Pontificijs Decretis, tum ad inducendam ultimatam & conſummatam in rebus fidei infallibilitatem, ex Concilio per Pontificiam approbationem auctorizato ſubliſtentem, ſicque
9 ad evidentiam credibilitatis *quoad nos, ſive quoad refractarios* magis convincentem introducendam, tum ad partes prudentiæ, accuratiorem ſapientum conſultationem exigentis, manifeſtiùs adimplendas.

36. Hinc igitur *primò* exordium ſumendo à B. Petro, lubeat audire, & *accuratiùs* expendere, quos hic Apoſtolorum Princeps ſupremæ Oecumenicæ auctoritatis actus ex ſe ſolo vel exercuerit, vel ſaltem exercere potuerit, ſed ex ſingulari prudentiali ratione, cum aliorum conſilio & judicio peregerit. Numquid enim ſupremæ Eccleſiaſticæ poteſtatis actus erat, auctoritatem ſuam interponere in eligendo Apoſtolo, ſancto nimirum Mathiâ, in locum prævaricatoris Judæ ſubrogando? Hoc autem ſe ſolo facere potuiſſe Petrum, *ex Actis Apoſtolorum cap. 1.* oſtendit S. Chryſoſtomus *Homil. 3. in Acta. An non licebat*, inquiens, *ipſi Petro ſcilicet eligere* (aliquem in Judæ locum?) *licebat equidem maximè.* Verùm id non facit, *ne cui videretur gratificari.* Et infra; *Merito primus omnium auctoritatem uſurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu: ad hunc enim Chriſtus*, & tu aliquando converſus confirma Fratres tuos. Item *Homil. 4. Quid eſt*, ait, *cùm aliquis undecim communem vocem edebat, at Petrus omnium erat os, ſed adſtabant illi undecim, teſtimonio ſuo comprobantes ea, quæ ab illo dicebantur.* Numquid actus ſupremæ Oecumenicæ poteſtatis ſunt, quòd ad Petrum factus ſit recurſus pro Eccleſiaſtico Dogmate decidendo, & quòd in hujus deciſione per Concilium faciendâ per Petrum fiebat tum propoſitio, tum ſententiæ poſt conſultationem prolatio, cui reliqui fideles univerſi, ipſimet Apoſtoli acquieſcebant? At Theodoretus *in Epiſt. ad Leonem Papam* ſic habet: *Si Paulus præco veritatis, tuba ſanctiſſimi Spiritûs ad magnum Petrum cucurrit, ut ijs, quæ Antiochiæ de inſtitutis Legalibus contendebant, afferret ſolutionem, multò magis nos, qui abjecti ſumus, & puſilli, ad Apoſtolicam veſtram Sedem currimus, ut Eccleſiarum uberibus medicinam à vobis accipiamus.* En igitur pro Dogmatis alicujus deciſione recurſum eſſe habitum ad S. Petrum: quem porrò in Concilio *definitivè* pronuntiaſſe, probare licet *ex Actis Apoſtolorum*; firmatque S. Hieronymus *in Epiſtol. ad Auguſtinum*: *Cùm magna*, inquiens, *ſuper hoc verbo oriretur quæſtio, Petrus ſolidâ libertate: Viri*, inquit, *Fratres, quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit Deus per os meum audire gentes verbum Evangelij, & credere: & qui novit corda Deus, teſtimonium perhibuit, dans illis Spiritum ſanctum, ſicut & nobis; & nihil diſcrevit inter nos & illos, fide purificans corda illorum. Nunc autem quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque patres noſtri, neque nos portare potuimus. Sed per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti credimus ſalvari, quemadmodùm & illi. Tacuit autem omnis multitudo, & in ſententiam ejus Jacobus Apoſtolus, & omnes ſimul Presbyteri tranſierunt.* Numquid præterea Oecumenicæ ſupremæ poteſtatis actus proprius eſt, Eccleſiam aliquam dotare prærogativâ Sedis Epiſcopalis, ac in hac inſtituere certam quandam perſonam? Hoc autem feciſſe Petrum, ſcribit S. Chryſoſtomus *in Ioan. Homil. ult ſuper illa verba: Sequere me*, ità differens: *Quòd ſi quis percontaretur, quomodò igitur Jacobus Sedem Hieroſolymis accepit? Reſponderem, hunc præpoſuiſſe Petrum totius orbis Magiſtrum.* Nunquid denique ſupremæ Oecumenicæ auctoritatis actus eſt, ordinare totius orbis Eccleſiaſtica negotia? At S. Chryſoſtomus *Homil. 21.* ſuper iſtis verbis *Act. 9. v. 32. Factum eſt, cùm Petrus tranſiret per omnes*: ſic ait. *Quemadmodùm dux in exercitu obambulans conſiderat, quæ pars ſit coadunata, quæ ornata, quæ ſuo adventu egeat. Vide ubique illum, ſcilicet Petrum circumcurſare, & primum inveniri.*

Sed quo jure pro *ſecundo* nititur Elliefius 37.
ex V. Generalis Synodi Patrum ſententiâ ſuperiùs adductâ oſtendere, ac ſi Concilij auctoritas major ac ſuperior eſſet Romani Pontificis auctoritate? In hâc ſententiâ dicunt præfati Patres, Spiritûs ſancti gratiam in ſingulis abundâſſe Apoſtolis, ut non indigerent alieno conſilio, non tamen voluiſſe, niſi auditis

sliorum ex S. Scripturæ argumentis, iuam confirmare sententiam. Nam ergo ex hoc, quòd Apostoli ex se ipsis solis ob singulares rationes prudentiales facere noluerint, fas est affirmare, ipsis defuisse potestatem, quam diserte tamen verbis contestantur dicta Generalis Synodi Patres, ita ut dicant, ipsos non indignisse alieno consilio ad ea, quæ agenda erant? Nam ex eo, quòd ejusdem V. Synodi Patres imitati fint antiquorum exemplia, nullo pretextum indagantur de communibus de fide disceptationibus, valde idoneis ad resellendos refractarios, malevolosque illorum calumnias renundendas, plane diserte fas eft, Concilij auctoritatem superiorem esse Romani Pontificis auctoritate? Quotnam erat aliquis, quod sic infallibilitatis majoritatem in *Concilijs*, ne ipsum Romanum Pontificem appelabo, Decreto haud negabit, eviden tamen appareat impiis in hac Ellicij natione.

ARGUMENTUM III. Ellicij.

98. HIc Theologus argumentatur tertio. Quotiens in Ecclesia majores & graviores fuit exorta controversiæ, semper fuisse congressa Concilia. Ad quod autem fuiset recidivum, illinc congregari, si falsum dicendi Pontificis auctoritas superaret Concilij auctoritatem? Imò ipsimet Pontifices Romani etiam post judicium tanti ubique gentium Concilia uti necessaria. Sic enim Clemens Romanus tempore Cypriani *remittere ad Africanum concilium cum Episcopis Presbyteris Confessoribus iudicum, quorum ea summa esset vis & potestas, quod nisi plenissimum haberet iudicium.* Sic Julius a Orientalium diffidia finienda, nempe ad Athanasij causam judicandam, nec non ad idem confirmandum, affirmare, Concilium non esse solitum, atque ad illud invitare Eusebium, & ejus fotios. Sic etiam Liberium refert, in ad eandem causam judicandam præfixe Concilium. Et in litteris ad Constantium iterum id esse poltulare, atque illa de causa mittere ad eum Legatos, & cum in Imperatore impedirent vemfet, retracto renoville eandem poltulationem, interrogatoque Imperatore, *si invitus esset, quæ per Orbis & Christi non reciperentur, se supra Concilia esse, iuniique auctoritatem omni alia majorem esse, sed tantum absse, ut etiam solus sit, cum pluries, non ideo causam huic manu; quonium res tanum foterunt, qui Nabuchodonosori relicto Damalum, & alias ipsilon. pio Occidentalis poli Aquitenienie Synodum Imperatori Theodosio scribentes, ad compescendos Orientalis res eiusce publicæ Synodum Generalem, silevarando, se non prærogativam examinis sibi vendicare, sed tantum conformem summæ æquitati.*

Responsio ad reprobo hujus argumenti refutationis.

99. DEquo Concilio, an *acephalo*, vel *compositæ* Ecclesiæ in Ellicij, cum his fers, non fore necesse, congregetur Concilium, si ejus auctoritatem superaret Romani Pontificis authoritas. Si fermo tibi fit de Concilio *acephalo*, mitto dicitur, Pontificis Romani auctoritatem ipsis esse eiusmodi superiorem, ut ejus congregatio nunquam possis esse necessaria extra casum dubietatis, vel militiæ de Fidem, sui hæc patent in *antecedentibus*. Quòd si ergo fermo sit de Concilio *compositæ* Oecumenico, id nolitur, minime: subjicitur polle ubique summa Christi character, adeoque Romano Pontifice. Quomodò ergo dicere fas effet, Ioiius Romani Pontificis authoritatem superiorem esse ipsimet authoritatem, in Concilio Oecumenico importatem? Quæ vera fit ratio necessitatis, ut Romani Pontifices etiam post judicium fuum, ultra quamcque pollulerent, imò ipsimet convocarent Concilium Oecumenicum, et patrum *ipsum ex antecedentibus*, patius exponetur fubio in *subsequentibus*.

Primò igitur aliud eli dicere, non polle Romanum Pontificem fe fido definire lites controversias: aliud verò eli, ipsum nolle, ex variis tamen prudentialibus, plerumque, quæ ultimate id fuerit absque Concilio. Prius dicere, pugnares cum fanctæ Ecclesiæ praxi. Quoties enim Romani Pontifices fe definitia, etiam extra Concilium, diremerunt, *anathemate* condemnando fos hæreticos, fos errores extra fidem fubiectos? Quam non universis semper approbata Ecclesia Catholica, neutique Christi verbo, Cathedræ Apostolicæ tributum? Petri, quique fuccessoribus ejus, etiamsi Petram, super quam misericordiæ Ecclesia, jubemitque propterea, ut Petrus confirmet fratres fuos. Non tamen ideo, quasi infirmæ, Cathedræ Apostolicæ Petri non effe iosum nil in Concilio? Quid ergo, si Petri fuccessor, Romanus Pontifex extra Concilium decernat ex Cathedra ita Apostolica ceu Petri fuet, an non firmum tunc fubit judicium cum infallibilitate veritatis fidei, in ut super tale Decretum per verum non tunc exercitus in exercendo Ecclesia, ut portæ inferi adversus eam prævalere nonne pollint prævalere? Quando igitur, haud obstante illa hæmatæ Petræ, Romani Pontificis ex judicium fuum ex Cathedra, & convocabunt Concilium Oecumenicum, id ex variis rationibus prudentialibus, *litteræ & Sententiæ Ecclesiæ*, fuit enim nonnullis refractarij, ut per humanum patrocinium ac præterviam non acquiescant Romani Pontificis judicio, quorum nihil tamen ipsis frangere, necelium eli Concilij Oecumenici unanime desilvum arbitrium. Sunt ubique Ecclesiæ Dei, qui, dum ex rationibus tantum, bus, flamm politicum vel maxime turbare conluevit, variis libi confingunt ac pelsa prætexunt errore ac mundi prout, quam facie Religioni conveniences, quorum rationibus politicis Romanus Pontifex nunquam fatisfaciet, merito proinde confugiens ad arbitrium Concilij Oecumenici, in quo Pastores ex universo Christianæ orbe aggregandi, con-

ſultent de remedio Statui tam Eccleſiaſtico, quàm politico deſervire idoneo. Sunt ex Catholicis viri etiam docti, qui hactenus docuerunt, Pontificem Romanum non loqui ex Apoſtolicâ Petri Cathedrâ ſeu fidei Petrâ, niſi intrà Concilium Oecumenicum, hujus ſcilicet Decreta *Conciliaria auctoritativè* confirmando. Quæ ſententia, cùm à nullo adhuc Concilio Oecumenico ſit damnata, rationem prudentialem præbet, ut ad ejus ſententiæ Auctores plenæ quieti reſtituendos, in fidei controverſijs Romani Pontifices convocent Concilium Oecumenicum. Sunt inſuper, qui fatentur, Romani Pontificis in fidei rebus judicium authoritativum ejus equidem eſſe ponderis, ut temerarium ſit, ipſi contradicere, quo tamen non attento, multi reperiuntur, qui hoc periculum parùm attendunt, negando Papæ infallibilitatē irreformabilem. Qui proinde ne pereant in hoc periculo, quilquis enim amat periculum, peribit in illo: ideo Romani Pontifices huic diſcrimini obviare volentes, tum ex ſingulari ratione prudentiali, tum ex ſancta charitate remedium pro ipſis quærunt ex Concilio Oecumenico, cujus judicium deciſivum, Papæ conſenſu *auctoritativè* roboratum, negare minimè audent, eſſe irreformabile. Sunt ex ſimplicioribus Catholicis, qui auctoritatis Pontificiæ peritiam non habentes, in fidei controverſijs tenent judicium ſuum ſuſpenſum, quouſque noſcitur facta deciſio per auctoritativum Concilij Oecumenici Decretum. Quorum adeò ſimplicitati Papa condeſcendendo, meritò ſolicitus eſt de Synodi Oecumenicæ ultimato Decreto. Sunt denique ex viris Catholicis, ijſque doctis, qui profitentur, Romanum Pontificem extra Concilium equidem Oecumenicum in rebus fidei definire poſſe ex auctoritate Cathedræ Apoſtolicæ, ſeu Petrâ fidei: attamen, quia habetur ab universâ Eccleſiâ receptus fidei articulus, quòd Decretum Concilij Oecumenici à Papa confirmatum obtineat firmitatem infallibilitatis *omnimodè* conſummatæ: cujuſmodi certitudo *quoad ſe* meo judicio eſt quidem in dogmate per ſolum etiam Papam ſancito; quia tamen hoc non ita clarè extat definitum, ideo *quoad nos*, vel ſaltem, *ſecundùm plures Theologos Catholicos*, conſummata fidei certitudo, ſeu prudentialis credibilitatis evidentia non æquè convincens, eſt in Decreto deciſivo ſolius Papæ, quàm ejuſdem intrà Concilium decernentis, ſive *Conciliare* Decretum *auctoritativè* confirmantis. Atque hæc minimè poſtrema ratio eſt, cur Romani Pontifices etiam poſt judicium ſuum conſcribere ſoleant Concilium Oecumenicum ex universi Chriſtiani orbis Præſulibus Eccleſiaſticis ſub ſuo vicario Chriſti charactere coaleſcens.

40. Quibus ita conſtitutis, pro *ſecundo* progredimur ad ſingula, quæ Elliesius hîc produxit, expendenda. Quando namque Clerus Romanus tempore Cypriani aſſeruit: *Non poſſe firmum haberi decretum, quod non videatur habuiſſe plurimorum conſenſum*; unicè ex hoc evincitur, firmitatem decreti in rebus fidei *quoad nos*, maximè *in ordine ad protervos convincendos*, conſummatam ſtare ex conciliari conſenſu, per Chriſti tamen vicarium nomen, ſeu Apoſtolicam Romani Pontificis auctoritatem firmato. Quæ ratio, & cauſa eſt, cur Julius ad fidem confirmandam, aliaſque cauſas tractandas, Concilium affirmârit neceſſarium, non ex eo, quòd Romanus Pontifex ex Petra, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, ſeu Cathedra Apoſtolica definiendo, non obtineat infallibilitatem, ſed quòd *cum efficacia convincendi protervos* non ſit omninò *ultimatâ* evidens, Papam decreviſſe ex cathedrâ, ſi ſe ſolo, ac extra Concilium ſanciat aliquod fidei dogma. Libenter igitur damus, Papæ unà cum Concilio convenire ſpecialem, ſeu magis *quoad nos* convincentem, authoritatem, quæ tamen non poteſt importare ſuperioritatem ſuper Papam, eo ipſo, quòd decreti intrà Concilium Oecumenicum lati, & à Papa firmati firmitas involvat ipſam Papæ authoritatem, *vicarium Chriſti nomen* præferentem, ceu formam *eſſentialiter* ſui conſtitutivam.

In Liberij ad Conſtantij Imperatoris mi- 41.
niſtros reſponſo ſpecialis latet energia, dum petendo Concilium ajebat: *Etiamſi ſolus eſſes cum paucis, non ideo minuendam fore fidei cauſam.* Per hoc enim ſignificatur, Papæ authoritatem in Concilio univerſaliter quidem indicto, ſed ex paucis Epiſcopis comparentibus coadunato, *vicarioque Chriſti uni Papæ inexiſtente charactere* inſignito, prævalere cunctorum Epiſcoporum, ipſi non conſentientium ſuffragijs, juxta Chriſti Domini effatum, fidei decretis *Conciliariter* ſub vicario ſuo nomine factis omnimodam attribuentis firmitatem, ex ſua aſſiſtentiâ ſanctè promiſsâ, *ubi duo, vel tres in nomine ſuo* per authoritatem Apoſtolicam repræſentato *fuiſſent congregati.*

Quando denique Damaſus cum Epiſcopo- 42.
rum Occidentalium Synodo Aquilejenſi petijt *conſortium communis arbitrij Orientalium quoque Antiſtitum*, dicendo, ſe non prærogativam examinis ſibi vindicare, quibus verbis eatenus aſſerebat paritatem inter Orientales & Occidentales Epiſcopos, eorumque Synodos, ut *conſortium* tamen *communis arbitrij* non priùs utrinque firmum aſſeveraret, quàm Summi Pontificis authoritas, Concilij Oecumenici *ſubſtantialis* forma acceſſiſſet. Et hinc neque Occidentalium, neque Orientalium Epiſcoporum ſingularia arbitria, imò ne *communis* quidem universorum Antiſtitum *arbitrij conſortium* fuiſſet prævaliturum, niſi ex acceſſu Pontificiæ authoritatis *commune* hujuſmodi *arbitrium* confirmantis.

Sed quid pro *tertio* evincere nititur Elliesius, quòd *Siricius Papa noluerit derogare decreto Synodi Capuenſis cauſam Bonoſi demandantis finitimis Macedonibus Epiſcopis?* Si Parlamentum Regium fecit decretum, cujus judicandi, & immutandi formam ſibi haud convenire, Rex aſſeverat, num ex hoc arguere licet Parlamenti ſuper Franciæ Rege ſuperioritatem, 43.

tem, vel potiùs ejuſdem in Parlamenti ſui authoritate manutenendâ ſuperiorem authoritatem?

44. Quando inſuper Innocentius I. ad motas in Chryſoſtomum componendas turbas, Synodum cenſuit neceſſariam, ad Clerum Conſtantinopolitanum reſcribendo: *Solam ſynodalem cognitionem poſſe hujuſmodi procellarum impetus retundere.* Quid hinc infertur, niſi quòd protervia malevolorum eoúſque tunc invaluerit, ut nulla etiam Pontificia authoritas penes ipſos locum eſſet habitura, ideoque Synodalis cognitio ad procellarum tunc prævalentium impetus retundendos eſſet neceſſaria?

45. Par protervia erat penes Neſtorianos, quorum hæreſin propterea Cæleſtinus I. non ſolâ Sedis Apoſtolicæ authoritate ſuâ, ſed Concilij Generalis decreto cenſuit ſuperandam, fretus verborum Chriſti inſuperabili infallibilitate, promittentis in Evangelio, *ubi, duo vel tres congregarentur in nomine ſuo* (vicario nempe Chriſti charactere Romani Pontificis proprio) *ibi ſe fore in medio eorum.* Præadducta igitur Summorum Pontificum exempla minimè probant Concilij, præſertim *acephali*, ſuper Papâ authoritatem, ſed unicè oſtendunt, in hæreſibus, aliiſque motibus Eccleſiaſticorum eoúſque ſubinde prævalere proterviam, ut ſolâ Papæ authoritate ſuperari nequeat, ſed opus ſit Concilio Generali, per vicariam Chriſti authoritatem Pontificis propriam munito.

ARGUMENTUM IV. Ellieſij.

46. Hic Author argumentatur *quartò* ex S. Leone Summo Pontifice, qui in cauſa Eutychetis, licèt Flavianus crediderit, Synodum Generalem non eſſe neceſſariam, nihilominùs Concilij celebrationi annuit, atque ad Synodum indictam Legatos miſit. Cùm porrò Synodus Dioſcori nefarijs artibus compulſa, perperam judicâſſet, ſanctus Leo non ſtatim in irritum miſit ejus decreta, quod utique feciſſet, ſi authoritatem ſuam Concilij poteſtate ſuperiorem credidiſſet, ſed nullum aliud huic malo remedium eſſe, ratus eſt, quàm Concilij alterius Generalis celebrationem. Obtentâ demum Synodo, & Chalcedone habitâ, Eutychetis cauſa ſupremo judicio terminata eſt. Quis autem credat, Leonem, aut Concilia Generalia poſtulâſſe, aut ſua judicia in ijs retractari permiſiſſe, ſi ſuam authoritatem Concilij authoritate ſuperiorem fuiſſet arbitratus? Teſtatur etiam Leo *in epiſtola ad Theodoritum poſt Synodum ſcriptâ*, judicium ſuum poſt Synodi confirmationem magnum accepiſſe robur, nec poſſe jam convelli, vel ullatenus labefactari. Ergo non exiſtimavit, judicium ſuum æqualis fuiſſe ponderis cum judicio Synodi.

47. Inſuper Felix III. & Gelaſius I. ad damnandum Acacium Conſtantinopolitanum, non ſuam, ſed Concilij Chalcedonenſis auctoritatē adducunt, eò quòd Acacius jungeret ſe Eutychianis in Synodo Chalcedonenſi damnatis, ſicque particeps criminis, factus ſit conſors & pœnæ; uti loquitur Gelaſius *in epiſtola nona*: qui *epiſtolâ quartâ* ſcribit etiam de ſuo Anteceſſore, *executorem fuiſſe veteris conſtituti, non novæ conſtitutionis auctorem*, atque hoc maximè decere Præſulem, *ut quoslibet ſecundùm regulam hæreſeos ante damnatos*, à Catholica diſcernat communione. Num verò ita ſe geſſiſſent Pontifices, niſi authoritatem Concilij ſuâ ſuperiorem exiſtimâſſent?

Vigilius quoque Papa in cauſa trium Capitulorum non potuit ad eorum damnationem compelli, niſi authoritate Concilij Generalis, uti teſtantur Italiæ Clerici *in litteris ad Legatos Francorum Conſtantinopolim euntes.* Cùm proinde *quinta* Synodus Generalis de tribus Capitulis judicium poſteà tuliſſet, repugnante, ac reſiſtente Vigilio, ejus tamen decretum vim habuit, coactuſque fertur ipſe Vigilius, tandem ei conſentire. 48.

Agatho denique Romanus Pontifex in dicta Synodo Generali propter Monothelitarum cauſam, non deprecatus eſt, eam minimè fieri, eò quòd in Synodo Lateranenſi Præſide Martino I. videri poſſet cauſa jam judicata, ſed ultrò ad eam mittit Legatos, eamque neceſſariam fuiſſe, fatetur *in epiſtola Synodica.* 49.

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

Dum contendis Ellieſi, Romanos Pontifices, ſpeciatim S. Leonem, non aſſeruiſſe, judicium ſuum eſſe Concilij judicio ſuperius, veriſſimum dicis, ſi firmo tibi ſit de Concilio *completè* Oecumenico per vicarium Chriſti nomen, Papæ in terris proprium ſubſiſtente. De hujuſmodi namque, non *acephalo* Concilio procedunt exempla à temet allegata, quibus probantur Summi Pontifices in majoribus cauſis fuiſſe ſoliciti de convocandâ Synodo, ad eam taliter mittendo Legatos ſuos, ut ejuſdem decreta tandem firmarentur Apoſtolicâ Papæ authoritate. Dum verò inductis eundem Leonem gloriantem, quòd judicium ſuum ex Synodi confirmatione magnum robur acceperit, tibimet contradicere evinceris, quando priùs aſſeverabas, Leonem ſua judicia in Concilijs retractari permiſiſſe. Sed his miſſis, ad rem progrediamur. 50.

Primò igitur, ſi judicium Papæ in cauſis fidei ſit ex Cathedrâ Apoſtolicâ, ceu Petrâ, ſuper quam ædificatur Eccleſia; quomodò fas eſſet, tale judicium dicere ſubjectum errori, niſi Eccleſia unà cum Petrâ, ſuper quam à Chriſto dicitur ædificata, ſub tali fidei errore ſuperaretur à portis inferi? Sicuti verò iſtud pugnat cum diſertâ Chriſti pollicitatione, ſic prorſus dicendum eſt, judicium Papæ ex Petrâ Cathedræ Apoſtolicæ in cauſis fidei *ultimatè* decretorium, tantæ auctoritatis eſſe, quanta nequit in terris major eſſe. Quia verò *ſecundùm nos* non tam evidens eſt ac certum, quòd Papæ judicium extra Concilium ſit ex Petrâ, ſuper quam ædificatur Eccleſia, ideo *ſecundùm nos*, præſertim *in ordine ad convincendam hæreticorum proterviam*, major eſt evidentia omnimodæ & conſummatæ *in fidei* decretis infallibilitatis, ſi una cum Concilio per vicarium Chriſti nomen ſuum *formaliter* Oecumenico decernat, quàm ſi ſe ſolo extra 51.

ejuſ-

ejuſmodi Concilium definiat. Et hæc cauſa eſt, cur Summi Pontifices, ipſemet etiam S. Leo, cauſas fidei exiſtimârit, reijciendas eſſe ad Concilium Oecumenicum ſuâ Chriſti vicariâ authoritate inſignitum, dum protervia hæreticorum ſe oppoſuerat Papæ judicio, ex Synodi Oecumenicæ acceſſu, *quoad nos* recepturo credibilitatis evidentiam majorem, ſeu magis convincentem ad fidei aſſenſum eidem præſtandum.

52. *Secundò* igitur ipſiſſima hæc ratio eſt, cur Felix III. & Gelaſius I. in damnando Acacio Conſtantinopolitano, authoritate Concilij Chalcedonenſis uſi fuerint, neutiquam ambigendo, quin omnes complices, damnatæ ſemel pravitatis communicatores, pari cenſerentur ſorte. Quia proinde Eutychianorum in Synodo Chalcedonenſi condemnatio, haud ſubſtiterat abſque authoritate Pontificiâ, decretis *Conciliaribus* Apoſtolicæ Cathedræ robur impertiente: idcircò prætacti Romani Pontifices in damnando Acacio, ita inſiſtebant Concilij Chalcedonenſis authoritati, ut hæc tamen ſimul importaret Cathedræ Apoſtolicæ firmamentum, ſicque decreti *Conciliaris*, ſimul & ſui proprij eſſent executores.

53. *Tertiò*. Res ita ſe habet circa Vigilium Papam in cauſa trium Capitulorum, à Concilio Conſtantinopolitano, *quintâ Generali Synodo* damnatorum. Nempe, uti teſtantur litteræ Cleri Italici ab ipſomet Elliefio allegatæ, Vigilius Papa nullatenus acquieverat, ut ea Capitula ſine Synodi Chalcedonenſis mentione damnarentur. Quia proinde Capitula illa non erant circa cauſam fidei, ſed de certis perſonis damnandis, de quibus in Chalcedonenſi Concilio nihil continebatur; veluti S. Gregorius *lib. 3. epiſtolâ 37. ad Conſtantium Mediolanenſem* ſcribit. Ideo ex reverentia erga Synodum Chalcedonenſem, noluit Papa ſe ſolo damnare illa Capitula. Ubi equidem *quinta* Synodus Generalis eam ob cauſam Conſtantinopoli congregata, reſiſtente Romano illo Pontifice, eodemque contra obnitente, fuerat abſoluta, pro tunc Synodus iſta non erat in cenſu Concilij Oecumenici, quouſque eidem tandem acceſſerat Vigilij conſenſus approbatorius: ex quo primùm incipiebat potiri titulo Synodi Oecumenicæ *quintæ*, pollebátque authoritate, toti Chriſtiano orbi, ſub plena infallibilitatis luce, inde eluceſcente, ut vel hinc appareat, quanta vis ſit in Sede Apoſtolica; uti hæc fusè probat Baronius *in Annalibus Eccleſiaſticis anno 553. n. 219.*

54. *Quartò* denique notatu digniſſimum eſt, quam ob rationem Agatho Romanus Pontifex cauſam Monothelitarum in Synodo Lateranenſi præſide Martino I. jam judicatam conſulerit judicio Synodi Orientalis, cui per ſuos præſidebat Legatos. Hujus námque ſui facti rationem *in epiſtola Synodicâ* reducit ad hoc, *ut ſcilicet veritas in ancipiti adhuc poſita clareat &c.* Quibus verbis non inſinuabatur, ipſi Agathoni fuiſſe dubiam veritatem à Martino I. jam definitam: ſed quòd alij, præſertim Orientales, eſſent in ancipiti, quibus proinde, oportuit, clareſcere veritatem ex Concilij omnium judicio Oecumenici definitione. Et hinc conſequitur, judicium Papæ ex Cathedra decernentis ita certum eſſe, ut Agatho Papa minimè dubitârit, Martini I. judicium comprobatum iri à Synodo Oecumenicâ, ſuæ auctoritatis charactere inſigniendâ: nihilominùs quia *ſecundum nos* major eſt credibilitatis evidentia in Concilij *formaliter & completè* Oecumenici, quam Papæ extra hoc ſtatuentis decreto, idcircò, ut veritas adhuc in ancipiti poſita clareret, & eam ferventer amplectentibus robur accreſceret ex luce evidentiæ ad *poſitivè* credendum magis convincentis, Agatho Papa lubens amplectebatur Synodi Generalis indictionem pro Monothelitarum cauſâ, ex fidei principijs dijudicandâ.

ARGUMENTUM V. Elliefij.

55. HÆc Pariſienſis Doctor argumentatur: Miſſis plurimis alijs Pontificum Romanorum teſtimonijs, quibus centies ipſi profitebantur, ſe nihil quidpiam momenti definire, aut agere poſſe ſinè Concilij auctoritate; unum eſſe inſtar omnium Innocentium III. qui Philippo Rege petente, ut ſibi liceret cùm uxore divortium facere; reſponderat, ſe id ſinè Concilio Generali facere non poſſe, *lib. 3. Regiſt. 15. epiſt. 104.* Gregorium X. quoque in indictione Concilij Lugdunenſis agnoſcere, ſe ſolum ſinè Concilio non ſufficere ad res Eccleſiæ reſtituendas. Similia repetere Clementem V. *in epiſtola ad Philippum Francorum Regem.* Denique miſſis alijs, Romanos Pontifices ad Lutheranorum, Calvinianorum, aliorumque Novatorum errores peremptorio judicio damnandos, Concilij Generalis auctoritatem neceſſariam eſſe, credidiſſe, nec conqueſtos fuiſſe, rem à ſuâ Sede judicatam in Synodo Tridentinâ iterum examinari, ac de novo judicari. Non ergo putâſſe, ſuam auctoritatem majorem, aut ſuperiorem eſſe auctoritate Concilij.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

56. VEritati minimè conſonat, Romanos Pontifices centies fuiſſe profeſſos, ſe nihil quidpiam momenti definire, aut gerere poſſe ſinè Concilij authoritate. Nam *primò* Innocentius III. meritò negabat, ſibi licere matrimonij legitimi ſolutionem à Philippo Rege expetitam, quippe juri Divino contrariam, & ideo *loco citato* aſſeruit, ſe hoc faciendo, incurſurum non mundanam duntaxat infamiam, ſed Divinam quoque offenſam cum periculo officij forſan & ordinis ſui. Si enim hoc jus Divinum pernegâſſet, ſanctæ fidei temeratæ reus, atque adeò ab ipſomet Chriſto, ceu membrum ab Eccleſia abſciſſum, exauctorandus fuiſſet. Unde ne Concilium quidem Generale hoc facere potuiſſet, ſicque proinde Innocentius ad Generalis Synodi deliberationē confugiebat non eam ab cauſam,

quòd talis juris Divini fide stetisti tollendi portellas esse in Concilio, sed quòd Philippus fibi, Pontifici, non esset acquieturus, meritò adrò ad Concilij Generalis definitionem abiegatus.

57. Par est ratio in respondo Gregorij X. dum ob potentiorem resistentiam petitionis seu priorem verisimiliter jungendam, recurrebat ad Conciliorum Generale, utpote quod *plurimi auctoritate fundan crediderint evidentiam magis convincentem quod non, &c in ordine ad protestantes peccatum deponendo magnis, quæ tunc temporis impetebat Papæ, utpote sub accessu suo auctoritativo, Concilij, decretum formaliter & completè* Oecumenicum reddendi, hinc imperfectum, & tantisper tolerabile, *ut ex antecedentibus constat.*

Hæc ipsa denique majoris, seu magis ad credendi assensum exercitij, prudentialis redditibilis evidentiæ, ex Concilij Universalis auctoritate relidualis ratio, fuit in causis, ut Romani Pontifices ad Notariorum, *errore* peremptorio & ultimato judicio damnandos, Concilij Tridentini à tenet controversi & firmam auctoritatem experientiam, minime compulsi, tam à tot Sede judicatum de novo judicari in Synodo, fed omnino certa, firmum prævium ex Cathedræ Apostolicæ Petri in rebus fidei fothum judicium effe rotum habendum, & ultimum definitionem à Concilio, per fum Christi vicarium nomen impetrato.

59. Sed evidentius *pro fundo*, quid nominis adferat Ellielius ex Divo Augustino scribens *Epift. 162.* Donatillis Roma à Pontifice, & Epifcoporum ibi præfentium Synodo proferiptis *fuperfedit congium ad plenarium per totum orbem cum Synodum.* Itajus Doctoris fententia ita fe habet: *Ecce potentes, ibi Epiſcopi, ex Romæ judicatum, non tamen fuiſſe judicia, refiabat ut plenarium fieret universæ judicium, ubi etiam cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari, ut, & mali judicis contra ipſos, eorum ſententia fulveretur.* In quibus adeò verbis D. Augustinus fub hypothesi non aliena, fed potiùs, abhinc dicto à Papæ ex Cathedrâ *sub Apoſtolici* fanctionis definitione, extensis fupponit Epiſcoporum nonnemodum in Donatistarum causa Romæ judicatorum ab repentes fuisse errores, ut hos afferteret corrigendos ex plenarij Concilij, Pontificio Christi vicario ibi præsidente, judicijs & firmiti ultimatis fundamentis. Et hinc fub ea probabilitate, juxta quam nonnullis etiam Catholicis Doctoribus adverfatur, Papam non nisi in Concilio definitionis fententiam *ultimatè* definiram eloqui ex Cathedra fua Apoſtolicæ Petri, *apte quam infallibili Eccleſiæ*, dicere equidem licet, non effe quempiam ohnoxium extremæ hæreticorum fecæ fubtrahentium propriæ pertinaciæ, dum Papæ cæta Concilium definienti refragatur, tantùm hæc contrà dicendo in fide Decreta, fi, obnoxium periculo erroris non fide pugnantis. Unde plus non exigitur, nifi quòd Synodi Generalis per auctoritatem Papæ accellam ftabilitæ, *fecundum nos, fint fecundum certitudinem interiorem ab omnibus Catholicis comprehendam*, fit auctoritas ad fidei affenfum fub hæreleos cenfura magis convincens, credibilitatisque actibus confringendis ponderofior evidentia prudentialis, quàm fit in Papæ folo extra Concilium decernente. Justa quem fenfum tenet quoque fententia D. Auguftini *lib. 2. de Bapt. c. 4.* inquientis, *Patrum partibus ſimpar optima ſæpe reperitur*: id eſt, tantum & completum Ecclefiæ Corpus Hierarchicum, ex Capite Summo Pontifice, ex reliquis omnibus Ecclefiæ chicis, Prælatis Ecclefiaſticis, intra Concilium Generale, unanimi conſenſu determinatis definitum, quo habetur evidentia prudentialem fub evidentia prudentiali convincentis, quam fit folus *Papa* extra Synodum Oecumenicum decernens. Et confimat S. quoque Hieronymi in *Epiſt. 83.* exarata affertio: *Et auctoritas, inquiunt, quæritur, Orbis major eſt Urbe, fententiam non Urbis, ſed totius in dogmaticis fanctionibus notam eſſe*, fidei effe articulum à Concilio Oecumenico per Papam confolidem definitum, dum tamen ex fuliori Pontificis Decreto modum habetur confumtæ inde infallibilitatis deciſio ultimata.

60.

ARGUMENTUM VI. Ellielij.

Hjus fumma penitus ex auctoritate Parisiensis Academiæ, quam is Auctor *pro tenuis Differt. 5. p. 21.* à primis incunabilis tenuille hanc doctrinam, quòd *concilium ſit ſupra Papam*. Cujus rei primum extare monumentum fub Philippo Pulchro, qui tempore ſimul cum Rege & Eccleſia Gallicana ac Proceribus regni cenſuifle eandem Univerſitatem, & fententiæ Pontificis ad formam Concilium Generale effe provocandum. Parisiensis inſuper Theologiæ Facultatem adversus Monotheſim & Sarracenum, auctoritatem Concilij Generalis *ſupra Papam* allegaſſe tum in tractatu per Petrum de *Alliaco* compoſito, quo probatur, in cauſis fidei adeò à Pontifice appellari ad Concilium; tum in cenſura adversus Sarracenum lata, quo contigit illucr *propoſitiones Quodcunque de aliquibus caſibus generali aliqua inſtituerunt, vota authoritas Sanctæ matris Eccleſiæ, in Summo reſidet Pontifice, omnes alias perſolvere de jure nihil poſſunt contra Summum Pontificem.* Cui Facultas illa Theologica hanc opposuit poſitionem: *Quodcunque in aliquo Concilio aliqua inſtituerunt, vota authoritas Sanctæ matris Eccleſiæ, reſidet in ſola Summo Pontifice, ita principaliter in ſpiritu ſancto, & Catholica Eccleſia aliqua ſtatuit, ſolum Eccleſia Catholica aliqua ſtatuit, & certis in caſibus certa Summum Pontificem.*

61.

Reſponſio ad retorſio hujus argumenti conſtantiaria.

Quid momenti in tuo ingeniis Ellielij ar- 61.
gumento effe poteſt, dum contendis probare, Pontificiæ Academiæ à primis ſtatus incunabilis ſeculo VIII. ceptis eam *de Concilio ſupra Papam ſuperioritate* doctrinam tenuiſſe, dum tamen hujus rei probationis nullum auctorius monumentum illo, quod fub Philippo Pul-

Pulchro, adeòque ſæculo decimo quarto extitit, in medium afferre potes. Quod etiam monumentum à temet allegatum ſub ea conſiſtit verborum formulâ, quæ tuo intento parùm conducit, ita enim ſe habet: *Nos convocationem & Congregationem ipſius Concily reputantes utilem, neceſſariam, & ſalubrem, ac expedientem fidei negotio, & Eccleſiæ ſanctæ Dei, ejuſdem convocationi & congregationi aſſentimus, ac opem & operam libenter dabimus juxta poſſe, & provocationi & appellationi præfati Domini Regis adhæremus, quantum de jure poſſumus, & debemus ſecundùm Deum & juſtitiam, & ſanctæ permittent Canonicæ ſanctiones.*

61. Quibus verbis inſiſtendo, lubeat hîc indagare, num Academia Pariſienſis de jure potuiſſet adhærere Regis appellationi, ſi à Papa provocâſſet ad Concilium *acephalum?* Ita ſenſiſſe dictam Univerſitatem, nefas eſt dicere. Quare provocatio illa, quâ comprobata ab Academia Pariſienſi, nequit aliter intelligi, niſi quatenus à Papa extra Concilium in rebus fidei decernente, potuiſſet adhuc fieri recurſus ad infallibilitatem omninò conſummatam & ultimatam Concilij Oecumenici *ſub Chriſti Vicario nomine* aggregati, ipſiuſque adeò *Papæ auctoritativo conſenſu* firmati *Matth. 18.* ex Chriſti aſſiſtentiâ repromiſſam: cujuſmodi recurſus, cùm fiat *de Papa extra Concilium ad Papam cum Concilio decernentem*, nequit *ſtrictè loquendo* dici appellatio; uti *in antecedentibus* oſtenſum fuit.

63. Hinc pro *ſecundo* ſub hoc ipſiſſimo ſenſu intelligendus eſt Petrus *de Alliaco* adverſùs Monteſonum probâſſe, in cauſis fidei à Pontifice ad Concilium appellari poſſe. Unde evincitur duntaxat, ultra prærogativam Petræ, ac in rebus fidei decernendis infallibilitatis *Matth. 16.* Petri Succeſſori repromiſſæ, agnoſci debere ulteriorem adhuc infallibilitatem omninò conſuſionatam, Papæ intrà Concilium ſancienti, ſive Synodo Oecumenico per vicarium Chriſti characterem Papæ proprium inſignitæ, *Matth. 18.* deſtinatam.

Quam porrò facultas Theologiæ Pariſienſis *adverſùs Saracenum* tulit cenſuram, quòd *nempe tota auctoritas in Concilio dans vigorem ſtatutis, reſideat non in ſolo Summo Pontifice, ſed principaliter in Spiritu ſancto, & Catholica Eccleſia:* nihil prorſus in ea continetur contrarietatis, cum noſtrate doctrinâ. Nam facultas Theologica ſub Catholicâ Eccleſiâ in Concilio Oecumenico *completè* repræſentatâ utique profitetur, contineri ejuſdem quoque Caput, ſub cujus *charactere Chriſti vicario formaliter* conſiſtit Synodus Oecumenica, dogmaticarum ſanctionum ſuarum firmamentû non aliter obtinens, niſi ex conſenſu Papæ auctoritativo. Notatu inſuper digniſſimum eſt, quòd eadem facultas Theologica Pariſienſis tam *circumſpectè* loquatur ibidem de poteſtate Eccleſiæ erga Papam, dicendo: *Poſſe de jure aliquid, & certis in caſibus contra Summum Pontificem.* Ex quo licet à contrario inferre, ultra hoſce caſus, contingentes *ex hæreſi, ex intruſione*, vel *ex ſchiſmate, Papatûs dubietatem inferente* ſubſtituros, nihil poſſe Concilium adverſùs ſummum Pontificem.

ARGUMENTUM VII. Elliefij.

AD intentum ſuum adducit is Auctor præ- 64.
ſtatam Facultatem, eò quòd in cenſurâ adverſùs Joannem Angeli Minoritæ ad annũ 1482. latâ, damnârit ſequentes propoſitiones: *Tum quòd Papa poſſet totum Ius Canonicum deſtruere, & novum conſtituere.* Quam propoſitionem notat ea Facultas, *eſſe ſcandaloſam, blaſphematoriam & notoriè hæreticam & erroneam. Tum quòd Papa poſſet ab uno Eccleſiaſtico tollere medium partem reditiuum beneficiorum ſuorum, & uni alteri dare, non exprimendo aliquam cauſam.* Cujus propoſitionis iſthæc fertur cenſura, *quòd ſit periculoſa, & nullo modo prædicanda. Tum quòd quicunq; contradicit Papæ voluntati, paganizet, & ſententiam excommunicationis incurrat ipſo facto, nec niſi in materia hæreſis Papa poſſit reprehendi.* Quæ propoſitio decernitur *falſa, ſcandaloſa, & ſapiens hæreſim manifeſtam.* Ex quibus cenſuris infert Elliefius, cùm mens propoſitionum fuerit, Papam extollere ſupra Concilium, conſequenter cenſurarum illarum mentem eſſe, Papam Concilio inferiorem ſtatuere. Adducit præterea Elliefius Academiæ Pariſienſis ad Generale Concilium appellationem anno 1491. factam ſub hoc tenore: *A ſanctiſſimo Domino noſtro Papa Innocentio VIII. minùs debitè conſulto, ad ſe ipſum melius conſulendum, & ad ſanctam Sedem Apoſtolicam etiam melius conſulendam, nec non ad ſacroſanctam univerſalem Synodum celebrandam, provocamus & appellamus.*

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

INprimis cùm Jus Canonicum complectatur 65.
dogmaticas quoque ſanctiones, continentes fidei myſteria, præferentesque facem principij, ad credendum infallibiliter directivi: cùm inſuper contineat morum decreta, *quoad ſpecificationem honeſtatis & bonitatis moralis* in ipſis fidei principijs radicata, & *quoad exercitium* importantia vim ipſius etiam legislatoris directivam, ex Lege Æternâ eiſdem ſe inſinuante, *ſtrictè* obligatoriâ: idcircò Facultas Theologica Pariſienſis meritò damnavit iſtam propoſitionem tam *nudè* & *univerſaliter* ſumptam, quòd Papa poſſit totum Jus Canonicum deſtruere, & novũ conſtituere. Quia porrò Beneficiarijs competit jus ſuper redditibus ſuorum beneficiorum: ipſa verò juſtitiæ & æquitatis naturalis ratio obſtringit, ut cuique jus ſuum ſervetur, ideo jure merito notatur periculoſa propoſitio, *quòd Papa nullam exprimendo cauſam, poſſit ab uno Eccleſiaſtico tollere medium partem redditiuum beneficialium, & alteri dare.* Quia denique Papa ex ſuâ perſonâ privatâ obnoxius eſt errori ac peccato, iterum cenſetur meritò ſcandaloſa iſthæc propoſitio; *quòd paganizet, ipſoq; facto ſententiam excommunicationis incurrat, qui voluntati Papæ extra Cathedram ſtatuentis contradicit*, ſive quòd *Papa non niſi in materia hæreſis reprehendi poſſit.* In his igitur cenſuris haud diſcordo à prætacta Pariſienſi Facultate; at ineptè prorſus conſequentiam aſſero, quâ dicitur, ex illis cenſuris inferri, quòd ea Theologica Fa-

cultas habuerit mentem, fub illis conciliis concludere, Papam effe Concilio inferiorem.

76. *Pro fecunda*, dum Parifienfis Academia inducitur *tanto tempore appellafle à Papa minus bene conftare, ad fenfum melius explendum, & ad fenfum Sedem Apoftolicam etiam melius confolidatam, nec non ad fuccurfum univerfalem Synodo celebrandam*; non credere fas eft, quòd fub univerfali ejufmodi Synodo intellexerit Concilium *ecumenum*, vel potius plenè Oecumenicum, Eccleſiæ Hierarchicæ *perfectè* repræſentativo, ipſoque adeò Pontificis Romani capite, citrà dubium Chriſti vicario minimè: Si de tali Synodo Oecumenica ſit ſermo, duplex nobiſcum ejuſdem prærogativa *Matth. 18.* manifeſta. Quarum una eſt infallibilitas ligandi & ſolvendi authoritas, cui competitur, quæ *Matth. 16.* ſoli Petro cum ordine ſuccedendi, ſolique ſuorum poteſtate fuit conceſſa, & adeò quoad Oecumenicam jurisdictionem aliquo ſubſiſtit ſuperioritas Concilij erga Papam, *citra* tamen Concilij Oecumenici præeminentia ex *citato 18. Matth. cap.* conſtat in affiliencia Chriſti, & hinc exiſtentem omnimodè & conſummatam in eccleſiaſticis dogmatibus infallibilitatem. Eſt vero *Matth. 16.* Petri quoque ſucceſſori ſic per Chriſtum poteſtas Petræ firmæ, horæ quod Eccleſia inſuperabiliter ſtet ædificanda: attamen quia non extat definitum, quòd Papa extra Concilium, ex ſola Eccleſiæ hierarchica adhæſitate *ſuper Petra*, *ultimatè* definire valeat ex authoritate ſuæ Apoſtolicæ Cathedræ Oecumenicæ, ubicirò latent *quædam*, *non tamen ad irrenitendum pertinentes*, in Concilio Oecumenico per Papæ conſenſum authoritatem hanc fuiſſe, extat præterea ratio non levis, ea magis convincentis prudentialis ad credendum inviſcenda. Ob hujuſmodi ergo majoritatis excellentiam ſi à Papa, extra Concilium decernente, hæ recurſus ad Synodum univerſalem ex *Capite* & membris Hierarchicis conſtituentem, neque propterea hunc redargui ſtricta quidem ſuperioritas, qua protinus eſt *ut antecedentibus*.

68. De tali proinde majoritate creditur loqui Cardinalis à Lotharingia per Eliſeum citatus, Pariſienſis Academiæ doctrinam tectiùs do. Quòd verò hiſcipſe Cardinalis Florentini Synodum nego Oecumenicam, profectò audentem non eſt, cùm pote etiam Concilius Canonicorum facræ Scripturæ librorum ex hoc Synodi Decreto à Jacobiano Concilio Tridentino comprobatum facto, ſi quidem de ea ſit Academia, aſſiſtat Theologia Stellatenſis, hîc refert Eliſeus, minimè ex eodem ſatis elle intelligendo, nifi ſimul ex infinitis majoritatis conſummatæ infallibilitatis Concilio Generali per Papæ authoritatem Tridentino competentis.

69. Quòd porrò Univerſitatis Pariſienſis Doctores excellendo authoritatem Concilium, non interdicat, ſuperiorem ſuperiorum & Oecumenicum potellatem Papæ, libeat pro certo audire ex paucis ſequentibus teſtimonium. Etenim Alexander tum pariter Univerſitatis hoc debet incumbula, *lib. 1. de Deum, cap. 1. cap. 9.* ſic habet: *Reſpondeo ſolum ſe Dominus inſtituit, ut in Eccleſiaſtica Petro principaliter collocaret, atque ab ipſo quaſi Capite ſuo tota velut in corpus omne manaret. Vnde conſtat, ab univerſali Orbis communione ſeparatum eſſe ſcut dicit Beatus Pelagius, qui quidem diſcipulus inter ſuos majeſtra appoſtolici Pontificis mentatum ſtandum conſuetudinem non frequentant.* Anno dein 1387. tota Univerſitas Pariſienſis per Magiſtrum Petrum de Alliaco, ita Epiſcopum Cameracenſem poſtea Cardinalem, Illa *Univerſitatis prædicte, & pro nobis totum Nomen, qui jus in hac parte obſequimur mandatis, & ad-*

mittimus, ſubmittimus, confirmamus & approbamus, quod, quicquid factum in hac cauſa per eos actum eſt, & quicquid in ea tum, vel quo modo actum, vel dictum fuerit, coram conſilium, & judicio Sedis Apoſtolicæ, & ſpectatis in ea Sedibus tertijs, humiliter ſubmittimus, & ſubjicimus. In Hieronymiano Symbolo, *Credo in Sanctam Eccleſiam Catholicam*: Eccleſiæ *Catholicæ* dictionem, *in quam*, *& non in Eccleſiam*, *credimus*, *ſicut Petro fidem, Petrique ſanctæ Romanæ Eccleſiæ*, *in qua fundamentum Apoſtolorum ſtabilitum eſt*, *& ſolidatum*. Præterea hîc Albertum Magnum ejuſdem Univerſitatis Magiſtri, necnon S. Thomam Aquinatem, Academiæ illius alumnum, theologiæ præſertim Doctores per omnia notiſſimos Duvallio Theologo Sorbonico ſit. *e. quæſt. præſto ita argumentatur: In cauſa appellationis ad Papam non poteſt fieri præjudicium ſuperioritati appellati, eximitur. Ab omni cauſa poteſt quis à ſuperiore appellare & confugere ad Pontificis examen: alioquin ſi quis ampliùs appellare non poſſet, non eſſet ſub Chriſtiano, cum Chriſtus in quibuſcunque Chriſtianæ Petræ fuerit ſuperioritas, ibi verbis: Petra autem erat Chriſtus, non dixit, ſuper Petrum, ſed ædificabo ſuper illam, ſed ſuper verum, ita & ſuper Petrum; ſic Chriſtianæ Religionis omnes debemur; ubi ſuperior, de conſil. ad Eugenium docet Bernardus, Domine per appellationem recedit appellans ab obedientia & communione ejus, à quo appellat. Atqui nulli Chriſtiano, in quacunque dignitate ſit conſtituto, ab obedientia Summi Pontificis & communione licet recedere, ergo Papa non extra hanc omnem agnoſcit conſeſſus, præſtans ſibi, ſi quis in hoc Non hoc tantùm, perinde respondet dicitur, an Hieronymus Dodus Ordinis Prædicatorum Sacrorum Rituum Eccleſiæ Romanæ Archiepiſcopus, Athas à Monarcha Mauritaniæ, ad eſt, externa judicia judicantis, nifi ea appellatio, ut Populus Romanus & Imperium Eccleſiæ Monarchia: externa igitur judicia quæ-libet cauſæ ita terminatæ, ut ſas amplius non ſit, ad eam ulteriùs provocare, judicem, ad quem ſi provocatio, parti condemnatæ datur, aut delegatum non debet: ſic enim agetur in ejuſmodi, ut ſi ſolum ſtante ſub judicatum abire, atque*

arma, quibus emendetur & corrigatur, ſuppeditare, & quod amplius eſt, ipſa omnia contra ſe, ſuúmque judicium definita, novo ſuo calculo confirmare, quod certè univerſum juſtitiæ ordinem, præclariſſimámque Hierarchiam omninò perverſit & deſtruit.

§. III.

An Concilij ſupra Papam ſuperioritas evincatur ex hoc, quòd Pontifex Romanus teneatur legibus Concilij, nec poſſit ab ijs ſapienter diſpenſare in eo caſu, quo diſpenſaret Concilium?

ARGUMENTUM I. Ellieſij.

71. NItitur hic Auctor *primò* intentum ſuum probare ex hoc, quòd Romani Pontifices uno ore clament, ſe Conciliorum legibus teneri, nec poſſe illas infringere, aut pro libitu immutare. In hunc ſenſum inducuntur Julius I. *Epiſt. ad Orientales.* Liberius *in Epiſt. ad Conſtantium.* Bonifacius I. *in Epiſt. ad Hilarium Narbon.* Cæleſtinus I. *in Epiſt. ad Epiſcopos Illyrici.* Sixtus III. *in Epiſt. ad Epiſcopos per Illyricum.* Leo I. *in Epiſt. ad Pulcheriam.* Simplicius *in Epiſt. ad Acacium.* Gelaſius I. *Epiſt. ad Epiſcopos Dardaniæ.* Hilarius Papa *in Romano Concilio.* Agapetus *Epiſt. 6. ad Cæſarium Arelat.* Gregorius I. *lib. 3. indictione 12. Epiſt. 30.* Item *lib. 2. indictione 11. Epiſt. 52. & lib. 1. Epiſt. 24.* Martinus I. *Epiſt. 5. ad Ioan. Philadelphiæ Epiſcopum, & in Epiſt. ad Amandum Trajectenſem.* Zacharias *Epiſt. 1. ad Bonifacium cap. 5.* Leo III. *in Dialogo cum Legatis Caroli Imperatoris.* Nicolaus I. *Epiſt. 32.* Adrianus II. & Ioannes VIII. *Epiſt. 231.* Sylveſter II. *Epiſt. 145.* Gregorius VII. *lib. 2. Epiſt. 5.* Eugenius III. *Epiſt. 8.* ac denique Innocentius III. Unde ſubinfert Ellieſius, poſt tantam nubem teſtium, non niſi excæcatum ac vecordem audere affirmare, Romanos Pontifices decretis Conciliorum non teneri, ſed ea poſſe pro libitu abrogare, & ſinè causâ ab ijs diſpenſare, cùm contrarium tot ac tanti Romani Pontifices diſertè ac ſinè ambagibus proteſtentur. Cujus aliam non eſſe rationem, niſi quòd judicium Concilij ſuperius ſit judicio Pontificis.

Reſponſio, ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

THeologis indubitatum eſt, ipſummet etiam Legislatorem *quoad vim directivam* teneri ſuis legibus. Num verò hinc inferre licet, Legislatorem eſſe ſe ipſo ſuperiorem? In aliud ergo ac profundius fundamentum reducenda eſt hujus ratio.

72. *Primò* igitur quoad Conciliorum Decreta dogmatica conſiderare oportet, quòd præferant infallibilitatem conſummatam principij ad fidem directivi, convincentem credibilitatis evidentiam prudentialem importantis, ſicque ipſam Primam Veritatem fidei *Divinæ motivum ſpecificativum* applicantis ad cujuſque fidelium intellectum captivandum in ſanctæ fidei obſequium. Tenentur igitur Romani Pontifices ad Conciliorum Oecumenicorum ſuo auctorizativo Decreto firmatorum inviolabilem obſervantiam, ex vi Juris Divini ineluctabiliter obſtringentis ad ſubmittendum ſe principio, ſub credibilitatis convincente evidentiâ, ad fidei aſſenſum conſtringenti, idque ex religioſo reſpectu ac reverentiâ erga Primam Veritatem ſuper ejuſmodi prudentialis evidentiæ, candelabro poſitæ in ordine ad præſtandum aſſenſum dogmati, ceu divinitus revelato, *auctoritativéque* definito.

Deinde *quoad morum decreta* in Concilio 73.
Oecumenico per auctoritatem Pontificiam auctorizato ſancita, duplex eſt habenda ratio. Quorum altera importat *neceſſitatem ſpecificationis*, conſiſtentem in certitudine honeſtatis *moralis* ex ipſis fidei principijs deductæ, & ſanctæ ab univerſali Synodo. Adversùs quam pugnare, eamque vel negare, vel inanem contendere, pariter adverſatur fidei Divinæ lumini, virtutibuſque moralibus in hoc radicatis. Altera ratio in obligatione *Decretorum moralium* importat *neceſſitatem exercitij*, in vi cujus omnia Eccleſiæ ſanctæ membra tenentur vitam ſuam illis conformare, ita ut ne Legislator quidem *quoad vim directivam* pro lubitu ſuo poſſit tranſgredi legem ejuſmodi, quamvis ex cauſa rationabili poſſit in ea diſpenſare, aliámve rationi conſonam facere immutationem. Iuxta hæc igitur principia loquuntur Romani Pontifices, alleverando, ſe Conciliorum Legibus teneri, nec poſſe pro libitu eas immutare, aut infringere; veluti mox probatum dabimus ex ipſorummet prælegatorum Summorum Pontificum ſententijs.

Secundò. Tales igitur tum *Dogmaticarum*, 74.
imò & *Moralium*, ab Oecumenicis præcipuè Synodis definitarum, Pontificiaque auctoritate Apoſtolicâ confirmatarum ſanctionum, *quoad ſpecificationem* in ipſa fidei ac reliquarum ſupernaturalium virtutum naturâ *intrinſecè* radicatam, tum *quoad exercitij obligationem* ex ipſa Lege Æternâ, ceu Cauſâ Primâ, humanis etiam legibus ſeſe inſinuante reſultantem, ipſámque adeò Legislatorem *ſecundùm vim directivam* obſtringere natam, conſcientiæ obligatorias neceſſitates, Apoſtolico muneri præ cæteris fidelibus graviter incumbentes, conteſtabantur præcitati Romani Pontifices, quando Julius I. nefas duxit, abrogare tanquam vana & futilia, quæ in Concilio Nicæno, velut Deo præſente, acta fuerunt: ex quo adeò reſpectu aſſeruerat is Pontifex, ſe omnia facere *ſecundùm Canonem*: quando Liberius non tam ſua, quàm Apoſtolica ſtatuta, ut eſſent ſemper firmata & cuſtodita, perfecit, morem, ordinemque Majorum ſecutus: quando Bonfacius I. ſe ipſum aſſeveravit Paternarum ſanctionum diligentem Cuſtodem, ſtuduitque, Canonum præcepta ſervare: quando Cæleſtinus I. noluit dominari regulis, ſed maluit, ut ſibi dominentur Canonum præcepta & regulæ: quando Sixtus III. voluit, omne Corpus Eccleſiæ ita regi Capite, ut ipſum tamen Caput ſuſtentaretur ſuo Corpore, ſicque retineret vigorem ſuum: quan-

do Leo I. prava & improbanda censuit, quæ sanctis Canonibus essent contraria. voluitque, ut Canones Nicæni sacrilege Arianæ sectæ homines condemnatorij ad perpetuum infligunt, nulli variaretur commutatione, siquæ à conciliis Pontificijs interuenti fuerantur, reprehque ijs Canonibus sanctis repugnantes in irritum mitteretur, & per authoritatem B. Petri Apostoli Generali prorsus definitione cassare haberentur: quando Simplicius scribebat contra definitiones Concilij Chalcedonensis, nihil se retractare posse: quando Gelasius I. testabatur, Synodi constitutum, quod universa Ecclesia probavit assensu, non aliquam malignæ exegui sedem oportere, quam primam: quando Hilarius Papa fatius esse, eruam majore delinquere illum, qui potest homo pertimescere: quando Agapetus dixit, necesse fuit esse, quidquid Synodalis decreuit authoritas, inviolabiliter custodire: quando Gregorius I. quatuor Concilia, instar, esse veneranda velut quatuor Evangelia: quando Martinus I. audire voluit, se Defensorem & Custodem esse Divinorum Canonum, non prævaricatorem: quando Zacharias negavit, ab Apostolica Sede dirigi, quæ contraria effecti Patrum, seu Canonum institutis: quando Leo III. Patribus Constantinopolitanis Concilij noluit præbere, imò nec congruere *eatenus stabilitatis firmitatem nil ultimare & prorsus confirmandæ prærogativam*: quando Nicolaus I. scripsit, se nolle regulas atque Decreta corrumpere: quando Adrianus II. non antea est indicare, quod posset Nicæno Concilio, & quinque exercitorum Conciliorum recedere à concordijs Canonice traditionis: quando Eugenius III. negavit, contra Decreta & sacrorum Canonum sanctiones, se posse ullo omnino pretioso præbere consensum: quando denique Innocentius III. profetis est, contra veteranis sententiam non posse latas authoritatem dispensare.

Ex quibus proinde universis eruitur expeditus, non post Summos Pontifices Decretis Conciliorum pro libitu abrogare, & sine causa ab ijs dispensare; eo ipso tamen, quod infamia Ecclesiæ fieret, ex causis rationabilibus circa Synodalia mutum Decretum *quod exercens obligationem valide ac licite dispensem*; eadem hinc conficiemus, Romanos Pontifices Conciliorum sanctionibus non teneri ex vitulo superioritatis, Concilijs ergo Patrum competentia, sed tenebitur hujusmodi obligationes aliorsum sibi principijs Divini & naturalis Juris, *patrum expositis*.

ARGUMENTUM II. Ellieſij.

NIdacit *secundo* hic Theologus Decretum unionis Concilij Florentini, quo statuitur: *Romano Pontifici palenti, regendi ac gubernandi universam Ecclesiam, & Domino sale Christo potestatem sit traditam, eumadmodum & in actis Conciliorum Oecumenicorum, & in sacris Canonibus continetur.* Quæ politerius verba genuina textui conformiter, contendit, accipiendas esse primo, ac ii dicerentur, eum regendi potestatem competere Papæ, *juxta eam modum, quem in actis Conciliorum Oecumenicorum, & in sacris Canonibus continetur.* Unde infert, eas voces referingere rationem & formam regendi universæ Ecclesiæ, ollendereque, Pontificem in regendo & gubernandi Ecclesiæ tenere Conciliorum, & Canonum authoritatem. Quod quidem negat, nec posse aliter Ecclesiam universam regere. In eadem Synodo Bellarminem *sess. 9. vers.* 96. lut principium apud Gracos & Latinos minime controversum supponere, *quod Ecclesia Romana, quam semper veluti facultatis, moniti tamen voluit Synodi Oecumenicæ & universalis Ecclesiæ.* Quod quidem principium à Latinis minime rejectum legi, imò in *Decreto Vnionis* modo relato confirmatum legi, tamen ibi monuit Ecclesiæ palentes & regendi Pontifici præscriptos fit, ut fat pexta acta veritatis, & canones Conciliorum.

Nec verò dispensationes Canonum à Pontifice olim, licèt rarò concessas, *fuisse tanquam derogationes veritatis*, quippe cum dispensatio non sit infractio, aut violatio Legis, sed declaratio facti, cum authoritate, legem non habere locum in tali, vel tali casu; & cum Legislator ferendo legem generalem, non posset omnes casus providere, necessum fuit legem non habere locum, quando præsumitur mens Legislatoris non fuisse, ut in illo casu lex obligaretur: Eius quippe dispensationibus confideranda esse mentem Legislatoris, & eo tantum in casu danam *dispensationem*, quo ipse Legislator eam concederet. Sed quia, si permitteretur unicuique hujusmodi interpretatio legis, vel si cuius iuceret, de mente Legislatoris, quemlibet fub hoc obtentu leges ab omnibus infringeretur; necessum fuisse, jus illud reservare ipsi, qui authoritate pollet, quibus adeò permissum esse, cum authoritate declarare, legem non habere locum in hoc vel illo casu, & ita ab ejus observatione dispensare. In hoc enim differre interpretationem a dispensatione, quòd interpretatio fat ab eo, qui authoritatem non habet, dispensatio verò ab eo, qui authoritatem habet. Itaque Pontifices Romanum posse non solùm interpretari legem, quod quilibet Doctor posset, sed & declarare cum authoritate, in casi, vel tali casu, hunc, vel illum ab ea immunem esse; hoc notan non posse facere, nisi cum evidens & justa ratio suadeat, esse faciendum, cum alioquin diffinitio potius esset, quam dispensatio, aut egregie inquit Bernardus.

Respon-

Digitized by Google

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

78. PRimò. Ex prætacto decreto Florentino extat manifeſtum, ſtatui ibi Romano Pontifici poteſtatem regendi ac gubernandi univerſam Eccleſiam. Unde apertè evincitur authoritas Papæ per Chriſtum Ieſum tradita ſupra univerſam Eccleſiam. Atqui Concilium quantumvis univerſale, quâ *præciſivè ſaltem acephalum*, ſive quâ Corpus Hierarchicum vicario Chriſti Capiti contrapoſitum, non eſt major universâ Eccleſiâ etiam Hierarchicâ, quâ ſpectatâ ſub præciſione ſui Capitis Papæ. Quandoquidem ergo ex vi illius Florentini Decreti Papa habeat auctoritatem ſuper universâ Eccleſiâ, ſive Concilio Generali, Corpus Eccleſiæ Hierarchicum complectente, evidenter redditur hinc conſequens, prætacti Decreti verba ſubſequentia non poſſe talem continere reſtrictionem, in vi cujus tollatur ea Papæ erga univerſam Eccleſiam auctoritas, nec adeò ijs verbis excogitabilem eſſe reſtrictionem hujuſmodi, quæ importet Concilij ſuper Papa ſuperioritatem. Quare dicendum eſt potiùs, verba ſubſequenter poſita, & mox referenda, continere *cauſalem* ſeu *demonſtrativam* rationem, quâ ſcilicet oſtendatur, ea univerſam Eccleſiam gubernandi poteſtas à Decreto Florentino Papæ aſſerta habere fundamentum *in actis Conciliorum Oecumenicorum, & SS. Canonum*, perinde ac ſi diceretur, *eo modo* ſtare probatam illam Papæ reſpectu univerſæ Eccleſiæ authoritatem, *quo modo continetur in Conciliorum Oecumenicorum, & ſacrorum Canonum fundamentis.*

79. *Secundò.* Poſito tamen, illa poſteriorâ Decreti Florentini verba eſſe reſtrictiva, hæc nihilominùs reſtrictio non poteſt habere locum in ſenſu per Elliesium efformato, ac ſi importaret Papæ reſpectu Concilij inferioritatem: cùm alioquin apertè pugnarent cum ipſiſſimo decreto illo, quo ſtatuitur Romano Pontifici auctoritas gubernandi ac regendi, adeoque ſuperioritas reſpectu univerſæ Eccleſiæ, Hierarchicum à *Capite ſaltem mentaliter præciſum* Corpus complectentis.

80. Quando porrò Beſſarion *in prætacta Synodo Seſſ. 9.* ſupponebat, *Eccleſiam Romanam, quantâcunque polleat facultate, minùs tamen pollere Synodo Oecumenicâ, & univerſali Eccleſiâ:* manifeſtè conſtat, in hoc principio eſſe ſermonem de Synodo per Papæ auctoritatem reddità *formaliter* Oecumenicâ. Cujus equidem juriſdictio *Matth. 18.* eſt indefinita, ſed omninò compar illi, quæ *Matth. 16.* ſoli Papæ fuit promiſſa. Altera dein Synodo *completè* ac *integraliter* ſimul & *formaliter* Oecumenicæ competens præeminentia, eſt conſummata in fidei definitionibus infallibilitas, quæ *ſecundùm nos in ordine ad convincendos protervos* major eſt Papæ extra Concilium ſanctionis auctoritate. De qua proinde intelligi poteſt illud Beſſarionis principium.

81. *Tertiò.* Sive diſpenſationes fiant *per modum auctoritativæ declarationis, ſive per modum particularis & aliqualis Canonum ac Decretorum ſolutionis*, non niſi ex cauſâ proportionatâ & rationabili in caſibus ſpecialibus faciendæ: certum tamen eſt, talem vim diſpenſatoriam fundari ſuper authoritate, ſuperioritatis potiùs prærogativam, quàm inferioritatis ſubjectionem importante. At ipſemet Elliesius fateri compellitur, Summo Pontifici competere in caſu, quo ipſa Synodus Generalis diſpenſare poſſet, ſuper ejuſdem *Conciliaribus* legibus, ſeu Decretis *moralibus* auctoritatem diſpenſatoriam, ex cauſa proportionatâ & rationabili faciendam. Ex hoc ipſo igitur fundamento nullatenus licet Concilij etiam Generalis ſuper Papa ſuperioritatem, ſive Papæ reſpectu Concilij inferioritatem arguere.

§. IV.

An Concilij ſupra Papam ſuperioritas ex hoc evinci valeat, quòd Pontifex Romanus poſſit à Synodo judicari & depoſi.

ARGUMENTUM I. Elliesij.

82. ARgumentatur I. Elliesius. Romanos Pontifices in errores prolabi, gravibuſque ac turpibus vitijs depravari poſſe. Aliunde verò conſtare, ab Eccleſiaſtica communione ejiciendos, & de Epiſcopatu dejiciendos eſſe illos, qui vel in fide, vel in moribus peccant. Nec unum duntaxat ſupereſſe exemplum Epiſcoporum Romanorum, qui à Concilijs propter hæreſin, ac vitia judicati, damnati, atque etiam de Sede ejecti fuerunt. Sic namque Honorium I. à VI. Synodo cum cæteris hæreticis damnatum fuiſſe, licèt mortuum. Quòd ſi ergo Synodus potuit mortuum Pontificem anathemate percellere, multò magis potuiſſe eum, ſi vixiſſet, de Epiſcopatu dejicere.

83. Adhæc in Concilijs Piſano, Conſtantienſi, ac Baſileenſi, ut Conciliorum Patribus eſt viſum, Romanos Pontifices fuiſſe depoſitos, alioſque in eorum locum ſubrogatos, qui ab univerſa Eccleſia pro legitimis habiti ſint.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

84. PRimò. Quoad cauſam deponendi Romanos Pontifices, alia eſt habenda ratio errorum in fide, alia verò depravationis morum; uti patet *ex antecedentibus*, ac dicetur *in ſubſequentibus*. Papa equidem quoad perſonam ſuam privatam poteſt prolabi in hæreſim, ſicque fidei jacturam facere, indeque formâ *eſſentiali* Eccleſiæ deſtitutus, cùm ipſo facto deſinat eſſe membrum Eccleſiæ, ipſo etiam jure Divino perdit prærogativam Capitis Eccleſiæ, adeoque à Concilio declarari tunc poteſt, ipſo jure Divino eſſe depoſitus. Poſito igitur, Honorium I. incidiſſe in hæreſim Monothelitarum, ex tunc adversùs ipſum, charactere Capitis deſtitutum, omninò procedere potuit VI. Synodus.

85. Dum etiam ſtat dubietas de Papatu, nequit hujus prærogativa prævalere, quò minùs Papa dubius judicari poſſit à Concilio, in or-

ordine ad certum Ecclesiæ Caput præficiendum, atque hoc factum est in Concilijs Pisano & Constantiensi, non autem Basileensi; uti aliàs demonstratum fuit.

86. *Secundò.* Extra hos casus *evidentis hæreseos*, seu *dubietatis de Papatu*; dum quæstio est de moribus, neutiquam probare potest Ellies. Concilio potestatem esse exauctorandi, vel *criminaliter* judicandi Romanum Pontificem. Neque enim Concilij Italici sub Damaso *epistola tertia ad Gratianum & Valentinianum destinata*, & ab illo auctore hîc allata, favet ipsius intento. Sic enim se habent hujus Epistolæ verba: *Memoratus frater Damasus, quoniam in suâ causâ vestri tenet insigne judicij, non fiat inferior, quibus, etsi æqualis est munere, prærogativâ tamen Apostolicæ Sedis excellit, ut judicijs publicis videantur esse subjecti, quibus sacerdotale Caput lex vestra submovit.* Numquid enim ex hisce verbis evidenter constat, Synodum illam agnovisse tantam Apostolicæ Sedis prærogativam, ut Episcopis, quibus munere seu charactere Episcopali esset æqualis, excellerit in tantum, ut nefas esset, ipsum fieri inferiorē, adeoque subdi judicio Episcoporum, dum ipsa etiam lex Imperatoria submoveret sacerdotale Caput à judicijs publicis, quibus meritò subjecti essent Episcopi, Apostolicæ Sedis prærogativam inferiorem facere contendentes? Potest equidem Summus Pontifex publicum etiam judicium ipsorum quoque Imperatorum implorare, ad obtinendum prævalidæ defensionis brachium adversùs obtrectatores iniquos, ac dignitatis suæ invasores; quod fecisse cognoscitur Damasus, & obtinuisse, ut in sua causa Imperatorij teneret insigne judicij Potest etiam in hunc finem pro sui defensione compellere Synodum Episcoporum, seque ipsum dare judicijs Sacerdotum ad pensandam morum rationem. Quod Majorum etiam exemplo *in cit. Epist.* 3. firmatur, dum *ibidem* dicitur, *Episcopum Romanum, si Concilio ejus causa* (ad præpotentem defensionem) *non creditur, posse se apud Concilium Imperiale defendere: quemadmodùm Sylvester Papa à sacrilegis accusatus; apud Constantinum imperatorem sit profectus causam propriam.* Numquid ergo dicere fas est, hos Pontifices *ex jure subjectionis*, vel potiùs *ex causa defensionis*, implorâsse brachium præpotens Imperialis Concilij?

ARGUMENTUM II. Ellesij.

87. ARgumentatur *secundò* iste Theologus. Rariora quidem apud Antiquos extare exempla, quibus constet, Romanos Pontifices ex causâ morum fuisse judicatos à Concilijs, quia tunc temporis ad Episcopatum Romanum ij tantùm promovebantur, quorum integra erat vita, moresque probati. Nihilominùs tamen, cùm aliquid in ijs reprehensione dignum erat, cæteros Episcopos Pauli Apostoli libertatem fuisse imitatos, qui Petrum minùs rectè ad Evangelij veritatem ambulantem reprehendit. Sic ad Symmachi, qui quorundam accusabatur criminum, causam judicandam, Regem Theodoricum indixisse Synodum Italiæ: quâ quidem in Synodo causam Symmachi esse ventilatam, sed cùm deficerent probationes, Concilium judicâsse, eum, quantum ad homines, immunem & liberum esse ab objectis criminibus. Verum equidem esse, fuisse tum nonnullos, qui existimarent, Synodum Italorum Episcoporum, utpote minorum & inferiorum Pontifice Romano, non habere de eo judicandi potestatem. Ita ipsam Synodum initio Theodorico Regi duo suggessisse, quorum alterum erat, debuisse Synodum ab ipso Pontifice convocari; alterum erat, Romanum Pontificem nunquam subjacuisse Minorum judicio. Et licèt aliqui *Minorum nomine* intelligant laicos judices, malè tamen se bonâ fide fateri, quòd Synodus illa *Minorum nomine* intellexerit Episcopos: at cùm Theodoricus affirmâsset, Synodum celebrari consensu Romani Pontificis, causam ejus ibi fuisse ventilatam, Deoque dimissam, non ob defectum potestatis, sed ab defectum probationum.

Responsio ac retorsio hujus argumenti confutatoria.

88. INprimis constat ex ipsomet adversario, Synodum illam duo suppossuisse principia, quorum alterum erat, *Synodi convocationem subsistere non posse, nisi ex auctoritate Pontificis*, alterum erat, *Romanum Pontificem nunquam subjacuisse judicio Minorum*, id est, *Episcoporum Papâ inferiorum.* Etsi proinde ipsemet Symmachus Romanus Episcopus consensu suo suppleverit defectum auctoritativæ Concilij convocationis, sicque permiserit, causam suam ibi ventilari, non jam ex titulo superioritatis, sed voluntariæ permissionis, ipsa tamen Synodus hunc Pontificem dimittendo Divino judicio, professa est *ipso facto* defectum judiciariæ erga Papam potestatis, cùm, si hanc in se cognovisset, deficientibus probationibus, ipsum *ex naturâ judicij ejusmodi* absolvere debuisset, non remittere ad Divinum, & conscientiæ judicium. Unde Ennodius Synodi illius mentem explicans, sic ait *in Apologetico: Aliorum fortè hominum causas Deus voluerit per homines terminare, Sedis verò Apostolicæ Præsulem suo finè quæstione reservavit arbitrio.* Cui egregiè consonat, quòd Adrianus II. *in Epist. inter Synodi VIII. actionem 7. lectâ* scripserat: *Licèt*, inquiens, *Honorio ab Orientalibus anathema sit dictum, sciendum tamen est, quia super hæresi accusatus fuerat, propter quam solùm licitum est Minoribus, Majorum suorum moribus resistere, vel pravos sensus liberè respuere.* Unde ipsomet Ellesius fateri compellitur, jam antiquitus fuisse persuasionem (licèt eam vanam variè dicat) Romanum Episcopum judicari non posse à Concilio propter mores, subditque, sufficere sibi, quòd propter fidem deponi possit. Quare dum agitur de moribus pravis Romani Pontificis, correctioni equidem Evangelicæ & *fraternæ* erga Papam locus esse potest, non autem virgæ *judicialiter* coercitivæ, sicut etiam Paulus Apostolus Petrum non de aliquo veritatis Evangelicæ defectu, nec de mortifero quo-

Digitized by Google

ro quopiam reatu, ſed de Gentilium ad fidem converſorum ad grave Legalium jugum exemplis ſuis inductione indiſcretâ, ac *venialiter* duntaxat culpabili, fraternè corripuit.

89. Sed pergit pro *ſecundo* Elliesius ſuam *de Romanis Pontificibus propter corruptos mores per Concilia depoſitis* theſin probare ab exemplo *Ioannis XII.* à Romano Concilio dejecti, ac Leonis IV. (veriùs dixiſſet Leonis VIII.) in ejus locum ſubrogati. Addit idem auctor, *Baronium quidem ſuſcepiſſe Ioannis patrocinium, ſed meritò eſſe rejiciendum, cùm in hoc ſit contrarius communibus Scriptorum ſuffragijs, quibus Leo Papa agnoſcitur fuiſſe legitimus Pontifex.* Verùm libenter damus Elliesio, Leonem VIII. eſſe reputandum inter legitimos Pontifices, cùm illorum temporum Scriptores uno animo & ore iſtum agnoviſſe verum Papam, ipſemet quoque Baronius teſtetur, conſtetque ex varijs Bullis Pontificijs, reliquos etiam Pontifices vocâſſe eundem Prædeceſſorem ſuum, adeoque inter legitimos cenſuiſſe Papas. Imò Baronius Anno 1049. Brunonem Tullienſium Epiſcopum ad ſummam Sedem evectum appellans Leonem IX. *tacitè* inter legitimos Papas ponit Leonem VIII. quem in ſerie Romanorum Pontificum locat etiam catalogus Romæ, & poſteà Auguſtæ Vindelicorum Anno 1623. excuſus, in quo peculiariter notandum venit, unicum cum menſibus aliquot aſſignari annum Pontificatûs ipſius, quem tamen anno 963. electum, teſtatur Baronius, obijſſe diem anno 965. Unde patet Leonis VIII. annum primum in dictâ Romanâ tabulâ non computari in ipſius Pontificatu, ſed hujus initium peti ab anno 964. quando Joannes XII. jam erat defunctus. Quibus ita conſtitutis, evidenter conſtat, ea, quæ in Cœtu Epiſcoporum Romæ geſta fuerant adverſùs Joannem XII. ita pro nullis & irritis habita fuiſſe, ut tamen ſubſiſtat, quòd Leo VIII. ex poſt facto meritò ſit computatus inter legitimos Summos Pontifices: ſicque omnimodè evaneſcit vigor argumenti Elliesiani ex Concilio Romano adverſùs Ioannem XII. nulliter decernente petiti.

ARGUMENTUM III. Elliesij.

90. HIc Auctor adducit *tertiò* ſententiam à Concilio Lateranenſi anno 1112. celebrato in Paſchalem II. latam, quâ, uti ait, tum Pontificis illius ſententia de inveſtituris eſt reſciſſa, tum ipſe Pontifex à Synodo emendatus, & ad fidei profeſſionem emittendam impulſus. Hinc ergo inducitur, ſe correctioni Concilij ſubjeciſſe his verbis: *Porrò ſcriptum illud, quod magnis neceſſitatibus coactus, non pro vita mea, non pro ſalute & gloria, ſed pro ſolis Eccleſiæ neceſſitatibus ſinè fratrum conſilio, aut ſubſcriptionibus feci, ſuper quo nullâ conditione, nullâ promiſſione conſtringimur, ſicut pravè factum cognoſco, ita pravè factum confiteor, & omninò corrigi, Deo præſtante, deſidero. Cujus correctionis modum fratrum, qui convenerunt, conſilio, judicioque conſtituo, ne fortè per hoc impoſterum detrimentum aliquod Eccleſiæ, aut animæ meæ præjudicium relinquatur.* Quibus à Paſchale dictis, ſubjungit Elliesius ſequentia. Nempe *communi omnium favore laudatum eſt, ut Fratres omnes, qui donum à Deo ſapientiæ, ſcientiæq; perceperant, maturius ſuper hoc conſilium communi collatione ſuſciperent, quid ſequenti die per inſpirationem Spiritûs ſancti ſponderent. Die itaque ſextâ, quæ & ultima Concilij fuit, fides ſuæ veritatem ſanctis Patribus per omnia congruentem, Dominus Papa Paſchalis in audientiâ Concilij totius expoſuit, aſſerens, ſe Scripturas ſanctas Veteris & Novi Teſtamenti, & Concilia univerſalia veneranda ſuſcipere, decreta Romanorum Pontificum, ac præcipuè decreta Domini Papæ Gregorij, & B. Mem. Papæ Vrbani. Quæ cùm ſe probare, & ſemper probaturum eſſe, profeſſus eſſet, in calce profeſſionis Engoliſmenſis Gerardus hanc ſcriptis ſententiam recitavit: privilegium illud, quod non eſt privilegium, ſed pravilegium, pro libertate captivorum & Eccleſiæ, à Domino Papa Paſchali per violentiam Henrici Regis extortum, nos omnes in hoc Concilio cum eodem Papâ congregati, canonicâ cenſurâ, & Eccleſiaſticâ auctoritate judicio ſanctî Spiritûs damnamus, & irritum eſſe judicamus, & omninò caſſamus.* Ex quibus prætactus Theologus Pariſienſis infert ſequentia, tum quòd Pontifex errare poſſit, tum quòd error ipſius corrigatur ac emendetur à Concilio: tum quòd modus correctionis ipſi præſcribatur à Concilio: tum quòd Pontifex ſe purget coram Concilio, fideique profeſſionem ſui purgandi causâ, emittat: tum denique quòd error Pontificis à Concilio damnetur & rejciatur.

Reſponſio ac retorſio hujus argumenti confutatoria.

91. HAud negamus, Pontificem, quando non *ex cathedrâ, ſed per vim ac metum* quippiâ æquitati ac Religioni diſſonum agere compellitur, errare poſſe: ſed punctum quæſtionis tunc in eo ſe tenet; *An Concilij judicio extra caſum hæreſeos, ex re perperam factâ ſubjiciatur?* Quod ex prætacto exemplo minimè evinci, mox oſtendimus.

92. *Primo* igitur anno Incarnationis Dominicæ 1112. 5. Calendas Aprilis celebrata eſt Synodus Lateranenſis à Domino Paſchali Papa in Baſilica Conſtantiniana. Intrà quam Synodum die 5. idem Pontifex narravit omnibus, qualiter ab Henrico Teutonicorum Rege cum Epiſcopis quibusdam, & Cardinalibus tam Presbyteris, quàm Diaconibus, & cum magnâ tam Romanorum, quàm aliorum, qui tunc ſecum convenerant, multitudine captus fuerit: quodque coactus ſit contra deliberationem ſuam pro redemptione captivorum, pro pace populi, pro liberatione Eccleſiæ, ut ſupradicto Regi de inveſtituris, quas ſæpius prohibuerat, ſcriptum conceſſionis daret, & juramenta per Epiſcopos ſeu Cardinales fieri præceperit, quatenus nec de inveſtituris deinceps eum inquietaret, nec in perſonam Regis anathema poneret; veluti hæc à Baronio recenſita, ſed ab Elliesio prætermiſſa ſunt. Ex quibus proinde conſtat manifeſtè, illud Concilium Lateranenſe auctoritate Summi Pontificis aggregatum, ſub ejuſdem characte-

re Christi viario fuum obtinuiſſe vigorem. In hac ergo Synodo Papa privilegium vi & meto à ſe extortum, eo fine retendit, ut de congruo tempore provideretur à Concilio non jam *acephalo*, ſed per ſuum character tem auctoritatem, in quo prudentia ejus geſta fuit, tui in argumento Eccleſiæ enarrat, ſed perperam traduciur, ac ſi Papa ille Synodi judicio ſe ſubjecerit.

Secundò igitur ex illo Paſchalis facto aliud non evincitur, niſi quòd Pontifex ille privilegia à ſe per vim & metum extorta nullatenus committere Concilio non *acephalo*, nec ſibi contrapoſito, ſed per ſuum auctoritatem firmato, ſatisfaque conſentiens, ad obtinendum, & nullitatis corrigendum, & condemnandis privilegiam iniqua obtentum à Rege Teutonicorum, quæ non poſſunt Papæ id, quod ſpecioſa privata extra Cathedræ Apoſtolicæ fuharum conſeſtarer, ita remittere ad Synodum ſuo character inſignitam, ut ipſemet Papa cum Concilio fuerit judex *authoritative* reſcindens illud praviegium, haudquaquam hinc inferre licet Concilii ſuper Papa ſuperioritatem. Et licèt is Pontifex ſe ſolo ad *Chriſti Vicaria poteſtate ſpectand.* hoc facere poſſe; attamen quia ad confirmandum ita decretum Regis Teutonicorum protervum, malignorumque calumniis retundendas, id minimè ſufficiebat, ideo meritò confugit ad extremum illud Eccleſiæ medium *ſtatuit*, ut ab ipſomet Chriſto conſtitutum, ut Deus, ſolum Papa Chriſti vicarium gerens charakterem, una & Patriſti Eccleſiaſtici ſub hoc nomine congregati fertem tentemum reſciſſionem praviegiſtis in publicum S. Eccleſiæ damnum emeriuri. In cujusmodi adeò illorum Diorum, Papæ & Concilii auctoritativo conſenſu, ſimeſti ſubſit præcognitum, *majoris quod me, in ordine principi ad preterea contendas*, infallibilitatis: ex hac tamen majoritate minimè evincitur Concilii ſuper Papam ſuperioritatem, nec hic fuit multimode probatum.

Et hinc jam univerſa evanelcunt cavillatio, quæ in hoc fit argumenti fubnixi Eccleſiæ.

Sed quid pro tertio hic Theologus probare nititur ex Concilio VIII. ſuperius citato, ut ſic habeatur. *Si quis tamen ſi ſtruere audaciæ, quem admodum Photius & Diodorus, ſine ſcripto, ſine ſuis ſcripto ſuſtinet, quidam contra Catholicam ſpecies ſcripto ſuſtinet, quidam contra Catholicam ſpecies ſcripto ſuſtinet, quidam aquæ illi ſententiam damnationis ſubiret, ſic qui veriſimiliter

Pontifice, ſed de omnibus Epiſcopis Paſtoribus, imò cunctis Chriſtianis, uti tradunt Patres ab Elliesio allegati. *Secundò* ex illo textu, quatenus accommodatur Romano Pontifici, ſi de universâ intelligatur Eccleſiâ, non aliud evinci, niſi quòd Papæ ſit cura generalis totius Eccleſiæ, competens illi ob Primatum. Quare Pontificem Romanum non eatenus eſſe Oeconomum universæ Eccleſiæ, ut ſuper hac obtineat quandam ſuperioritatis prærogativam, ſed generalem duntaxat inſpectionem.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

4. QUis negare auſit, cui claves Regni Cælorum, id eſt, Eccleſiæ, commiſit Chriſtus, eſſe illum ſervum, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam? Quis autem rurſus neget, hanc Domini familiam eſſe ipſiſſimam Eccleſiam universalem, cujus ex diſerto Chriſti verbo Deus Pater, unà & Chriſtus ejuſdem Filius eſt Paterfamilias? Quantumvis ergo ille textus Evangelicus rectè accipiatur non de ſolo Romano Pontifice, ſed de omnibus Epiſcopis & Paſtoribus, imò *proportionaliter* de omnibus Chriſtianis, negari tamen nequaquam poteſt, in ſenſu Litterali intelligi etiam de Romano Pontifice, quà Eccleſiæ claves obtinente, cum *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate. Quare Papa ita eſt Oeconomus universæ Eccleſiæ, ſeu Familiæ Dei & Chriſti, ut, quam habet ſuper eâ inſpectionem, ſit etiam jurisdictionis Chriſti vicariæ. Meritò igitur requiretur ab eo in judicio Divino, an ſe habuerit tanquam fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam? At iſta vox *Tò ſuper* importat ſuperioritatem jurisdictionis quoque Oecumenicæ, Regni Cælorum clavibus ſignatæ. Conſequens igitur eſt, ex illo ſacro textu Romanum Pontificem ita eſſe *ſuper* Eccleſiam, ſeu Concilium *Acephalum*, ut huic nullatenus poſſit *ſtrictè loquendo* eſſe ſubjectus, ejúsve ſubdi judicio.

Argumentum II. *ex Ioannis Ultimo* petitum.

5. VBi Chriſtus Petrum ita alloquitur: *Paſce oves meas.* Conſtat autem, inquit Bellarminus, Paſtorem ita præeſſe ovibus, ut nullo modo ab eis judicari poſſit.

Exceptio Elliesiana.

6. EXcipit hic Theologus *primò*. Hunc textum Evangelicum intelligendum eſſe de omnibus Eccleſiaſticis Paſtoribus, juxta illud 1. *Petri* 5. *Paſcite, quæ in vobis eſt, Gregem Dei*: adſtipulanturque Ambroſius *de dignit. Sacerdot. cap.* 2. & Chryſoſtomus *homil.* 79. *in Matth.* Sicuti ergo ex illo ſacro textu inferre minimè licet, Paſtores univerſos Eccleſiæ judicio non eſſe ſubjectos, ſic nec inde concluditur, Petrum, ejuſque ſucceſſorem Romanum Pontificem, ab Eccleſia judicari non poſſe; maximè quòd Chriſtus illis verbis noluerit aliud ſignificare, quàm Verbi Divini pabulo fideles ceu oves & agnos ſuos eſſe nutriendos à Petro. *Secundò*. Bellarminum in argumentis ſuis perpetuâ laborare fallaciâ, dum nomina *Diſpenſatoris, Paſtoris*, & *Capitis* ſupponit, eodem modo convenire Petro ac Chriſto, cùm tamen ex Gregorij I. Sixti III. & Ioannis VIII. ſenſu, Romanus Pontifex non alio modo ſit Caput Eccleſiæ, niſi quatenus eſt primum ejus membrum, indigens *ab univerſo etiam Corpore ſuſtentari, ne firmitatem amittat.* Et, ſi contingat, tale Caput aliquando fieri morbidum, cenſuiſſe Turonenſe Concilium *Can.* 13. *melius eſſe, ut Caput hujuſmodi, ſi curari non poteſt, amputetur, quàm grex per eundem inficiatur.*

Refutatio iſtarum exceptionum.

PRimò. Sicut Epiſcopi & Paſtores Eccleſiæ univerſæ *ſecundùm partem ſolicitudinis Paſtoralis, à Papa ſaltem* mediatè *in ipſos derivatæ*, participiant de munere paſcendi oves Chriſti, ſic eiſdem *proportionaliter* accommodare licet prælegata Chriſti Domini verba. At nulli præter Petrum cum ordine ſucceſſionis *indefinitè* dictum fuit à Chriſto; *Paſce oves meas.* 6.

Nec excipere licet, oves Chriſti universas non tam *collectivè*, prout ſub uno Paſtore Oecumenico Pontifice Romano, ceu viſibili Capite ſuo, conſtituunt unam Eccleſiam, ſed *diſtributivè* duntaxat eſſe commiſſas paſtorali Petri Cathedræ. Nam illa *ex Ioannis ultimo* deſumpta Chriſti verba ad effectum deducebant, quod *Matth.* 16. fuerat promiſſum de clavibus Regni Cælorum committendis Petro, ejusque Cathedræ Apoſtolicæ uſque in ſæculi finem duraturæ, ceu Petræ, ſuper quam ædificaretur Eccleſia. Unde manifeſtum redditur, prælegata Domini verba reſpicere *indefinitè* oves Chriſti non tantùm *diſtributivè*, ſed ſub universali collectione, Eccleſiæ Catholicæ conſtitutivè. Et hinc Romanus Pontifex in Concilio Chalcedonenſi vocatur *Eccleſiæ univerſalis Pontifex, & Caput univerſalis Eccleſiæ.* Similia habet *ſexta* Oecumenica Synodus 18. *actione* dicendo, quòd *primæ Sedis Antiſtes ſit univerſalis Eccleſiæ, ſtans ſupra firmam fidei Petram.* Et hinc Concilium Lugdunenſe ſub Gregorio X. ſtatuit, quòd Romana Eccleſia obtineat principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam. Quis ergo dicere auſit, principatum hunc non eſſe ſuperiorem Eccleſiâ universâ, ejusque repræſentativo Concilio *acephalicè* ſpectato, ſed huic ſubditum eſſe Summum Pontificem? Conſtat igitur, ex illo textu Evangelico, *Paſce oves meas*, collato cum verbis *Matth.* 16. ad Petrum prolatis, omninò evinci; Papam non eſſe inferiorem Concilio, *præſertim acephalicè* ſumpto.

Secundò. Veritati conſona non eſt imputatio Bellarmino facta, ac *ſi perpetuâ laboraret fallaciâ, ſupponendo nomina Diſpenſatoris, Paſtoris, & Capitis eodem modo convenire Petro ac Chriſto.* Huic enim competit, eſſe primarium & principale ſeu abſolutum Eccleſiæ Caput, atque Paſtorem, Sacramentorumque, & gratiarum Diſpenſatorem: illi verò convenit, eſſe Eccleſiæ 8.

duntaxat militantis, in terris *visibile Caput Christi vicarium*, eique *subordinatum*, minùs adeò *principale*, *ac secundarium*, ita obtinens primi intrà Ecclesiam membri prærogativam, ut *tamen indigeat ab universo Corpore sustentari, ne firmitatem suam amittat*: quæ sustentatio subsistit singulariter, dum ejus sententiæ rerum fidei decretoriæ accedit consensus Concilij Generalis, ut sic ex Duorum, Papæ *Christum vicariè repræsentantis, & consensu Ecclesiæ intrà Concilium repræsentatæ*, omnimoda & consummata obtineatur dogmaticæ sanctionis firmitas.

9. Quod Ellies. allegavit ex Concilij Turonensis *Canone* 3. in nullâ hujus nominis Synodorum *editionis Parisiensis* repertum est. Facilè tamen concedo, *si caput* cujuspiam Diœcesis *respectivum & limitatum*, nempe Episcopus, non *Universale & Oecumenicum*, in moribus etiam curari non posset, *melius esse, ut amputetur, quàm ut grex per eundem inficiatur*, quod tamen *de Oecumenico universalis Ecclesiæ Capite* dici non potest, nisi in ipsa fide defecerit, sicque hæresin incurrens, ipso jure Divino jam desierit esse membrum, adeoque Caput Ecclesiæ; uti patet *ex antecedentibus*.

§. II.

Eliduntur Ellesianæ exceptiones oppositæ ulterioribus quibusdam argumentis, Papæ super Concilio acephalicè *sumpto superioritatem ostendentibus.*

ARGUMENTUM I.

10. EX parte nostra inducitur *primò*, tum ex eo, quòd in Concilio Chalcedonensi Pontifex semper nominetur ante Concilium. Tum ex eo, quòd ad Summos Pontifices à judicijs Episcoporum, & Synodorum semper fuerit provocatum.

Exceptiones Ellesianæ.

11. EXcipit *primò* Ellesius. Consuetudinem equidem esse, ut, cùm societas aliqua scribit litteras, ijs præmittatur nomen primi Societatis membri, seu Capitis, quemadmodùm Rectoris nomen præponitur Universitati, & Decani nomen Facultati, aut Capitulo: neminem tamen hinc inferre, Rectorem Universitate integrâ, aut Decanum Facultate, & Capitulo superiorem esse.

12. *Secundò*. Jus provocationis Romano Pontifici jure Divino non competere, nec olim illud esse ab omnibus admissum: imò multis in locis vetitum fuisse, ne provocatio ad eum fieret. Quinimò nunquâ ad eum fuisse provocatum post Synodi Generalis judicium, cùm econtra post judicium Summi Pontificis sit persæpe provocatum ad Synodum Generalem. Unde argumentum ab appellationibus petitum facilè retorqueri in Adversarios. Verùm dato etiam, quòd appellationum ad Papam solemnis olim usus fuerit, inde probari solummodò, Pontificem superiorem esse singulis Episcopis, Synodumque Romanam habere cæteris Synodis Provincialibus majorem potestatem, quod ad propositam quæstionem minimè pertinere.

Refutatio istarum exceptionum.

13. PRimò. Utique non tam littera, quàm ratio attendenda est, cur Summus Pontifex in Concilijs Oecumenicis nominari soleat ante Concilium. Hujus autem ratio desumitur ex hoc, quòd Concilij Oecumenici forma substantialis consistat *ex nomine Christi vicario*, Papæ proprio. Sicuti ergo anima præeminet corpori ceu forma illius *substantialiter* perfectiva: sic præeminuata Romani Pontificis præeminentia in Concilio Oecumenico subsistit ex præfacto Christi vicario charactere, ceu formâ substantiali.

14. *Secundò*. Illo ipso jure competit Summo Pontifici jus ultimati judicij in causis Ecclesiasticis, ex quo jure obtinet claves Ecclesiæ cum *indefinitâ* ligandi, & solvendi authoritate. At ea clavium potestas, & jurisdictio illimitata intrà Ecclesiam competit Papæ ex jure Divino: nec adeò ab ullis Catholicæ fidei Professoribus potuit jus illud non fuisse admissum, licèt in ejus usu per indulgentiam Romanorum Pontificum varia facta fuerit moderatio, ne à quibuslibet in provincijs remotioribus quâvis de causâ fieret provocatio ad Cathedræ Apostolicæ tribunal; *uti alibi dicetur*. Post Summi Pontificis judicium interponebatur quandoque provocatio ad Synodum Generalem non *Acephalam*, sed Pontificio Christi vicario charactere insignitam, non ideo, quòd in hac esset majoritas jurisdictionis, sed *quoad nos* in ordine ad protervos præsertim convincendos, major, seu magis convincens, inde obtineretur credibilitatis evidentia; uti *in anterioribus* fuit demonstratum. Et quia clavium authoritas in Romano Pontifice unà cum Petræ firmitate non respicit singulos duntaxat Episcopos, sed universalem Ecclesiam, ideo in vi hujus authoritatis omninò dicendus est Papa superior non singulis duntaxat Episcopis, sed quâvis etiam Generali Synodo *Acephalicè* spectatâ.

ARGUMENTUM II.

15. EX parte nostra licet *secundò* argumentari. Concilia Generalia fuerunt semper convocata & confirmata per Romanos Pontifices, qui non modò ijs præsidebant, sed & summam rerum in illis tenebant. At illi sunt Concilio Generali Superiores, quorum est, primùm convocare Concilium Generale, deinde ei convocato præesse, & cuncta in eo moderari, ac demum, sinè quorum confirmatione Synodi decreta vim non haberent. Quia igitur hæc omnia competunt Romanis Pontificibus, consequens est, ipsos Superiores esse Concilio Generali.

Exceptio Ellesiana.

16. EXcipit *primò* Ellesius. Nullam esse legem sive Divinam, sive Ecclesiasticam, quâ pronuntientur irrita, & nullius roboris esse Con-

Concilia Generalia, aut ab alijs, quàm à Romanis Pontificibus convocata, aut quibus alij, quàm Romani Pontifices præfuerint, aut quæ ab ipſis ſpecialiter non fuerint confirmata.

17. *Secundò.* Octo priora Concilia Generalia ab Imperatoribus eſſe convocata, nullum à Romano Pontifice. Quædam ex ijs, etiam invitis, aut ignorantibus Romanis Pontificibus, celebrata fuiſſe. Porrò tribus primis Synodis Generalibus, nec nonSardicenſi Concilio, non præfuiſſeRomanosPontifices, ſed alios Epiſcopos. Demum quædam Concilia Generalia non fuiſſe à Pontificibus confirmata, aut approbata: ea verò, quæ ipſi approbârunt, non ita approbâſſe, quaſi ea nullum ſinè hujuſmodi approbatione robur haberent, ſed tantùm illos conſenſiſſe ijs, quæ à Concilio fuerant facta & decreta, ejuſque judicio adhæſiſſe.

18. *Tertiò.* Etiamſi convocatio Synodorum Generalium earũ confirmatio, atque in ipſis præſidentia neceſſariò competeret Romano Pontifici, non propterea dicendum fore ſuperiorẽ Concilio Generali; tum quia neceſſe non eſt, ut, qui convocat aliquem Cœtum, eo convocato, ſit ſuperior univerſo Cœtu: imò verò ordinariè, qui cœtum aliquem convocat, eo inferior, ejuſque Decretis parere debet, alioquin quid opus eſſet, Cœtum congregare. Idem proinde judicium eſt de Concilio, tum quia non eſt neceſſum, eum, qui primum in aliquo cœtu locum obtinet, univerſo Cœtu ſuperiorem eſſe, ſed ſufficit, ut ſit primus in cœtu, ut debeatur illi præſidentia, alioquin dicendum eſſet, nullam eſſe ſocietatem, cujus præſidens non eſſet univerſâ Societate ſuperior, quod eſt abſurdum. Porrò in antiquis Concilijs licèt præeſſet Papa, cuivis licitum erat, deliberanda proponere. Sed etiam, ſi Præſidens eſſet rerum gerendarum moderator, non tamen eſſet propterea ſuperioris auctoritatis univerſo Cœtu. Denique ponatur conſenſus legitimi Pontificis neceſſarius eſſe ad robur dandum decretis Synodi Generalis, non tamen inde ſequitur, Pontificem eſſe Concilio ſuperiorem, ſicut licèt ad firmitatem Senatûſconſulti requiratur Præſidis ſubſcriptio, non licet inde inferre, Præſidem univerſo Senatu eſſe ſuperiorem.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

19. PRimò. Num ex ratione Concilium Generale pronuntiari poteſt, alicujus eſſe valoris & roboris, ſi in ipſo deficiat forma ſubſtantialis, per ipſummet Chriſtum *Matth. 18. v. 20.* conſtituta ſub hiſce verbis: *Ubi duo, vel tres fuerint congregati in nomine meo, illic ſum in medio eorum?* Hunc enim ſacrum textum de Concilio Oecumenico intelligunt Concilium Chalcedonenſe *in Epiſt. ad Leonem, quæ eſt poſt finem 3. actionis ejuſdem Concilij.* Et Synodus VI. *actione 17.* At congregari *in nomine Chriſti*, perinde eſt, ac congregari auctoritate Chriſti, conformiter ſacris Litteris *Marci ultimo*, ubi Chriſtus aiebat: *In nomine meo dæmonia ejicient.* & *Ioban. 5. Ego veni in nomine Patris mei.* Item *Matth. 7. Nonne in nomine tuo prophetavimus?* Sicuti ergo in his textibus Evangelicis perinde ſonat, aliquid fieri nomine Chriſti, ac fieri auctoritate Chriſti: ſic quatenus Concilia Oecumenica ex inſtituto Chriſti debent, eſſe congregata *in nomine Chriſti*, eatenus oportet, eſſe convocata, & congregata auctoritate Chriſti, atque adeò ejus mandato, qui obtinet Chriſti vicariam auctoritatem, qui eſt ſolus Papa: utpote cui pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu Chriſtus Dominus unicè demandavit Regni cælorum ſeu Eccleſiæ ſuæ claves, illum conſtituendo Paſtorem univerſarum ovium ſuarum.

Ad quod meliùs intelligendum, pro *ſecundo* diſcernere lubeat inter duplicem modum, quo aliquid dicatur fieri *in nomine Chriſti*. Nempe aliquid fieri poteſt *in nomine Chriſti quaſi objectivè*, ita ut fiat propter Chriſtum ceu finem, & objectum motivum ex ipſius Spiritu ipſum ſolum audiendi in verbo Dei. Deinde aliud fieri poteſt *in nomine Chriſti* quaſi *ſubjectivè*, ita ut Chriſti auctoritas quaſi vicaria inexiſtat illi, qui in *nomine Chriſti* operatur. At Chriſtus voluit Concilium congregari in nomine ſuo, ut *illic in medio illorum* eſſet, non utique perſonaliter, ſed quoad ſuam vicariam in terris relictam auctoritatem, *ſubjectivè* adeò ſubſtituram in Concilio Oecumenico. Hæc enim Chriſti nominis in Concilio ſubſiſtentia non eſt ſecundùm inviſibilem duntaxat gratiæ influxum, ſed ſecundùm auctoritatem viſibilem, propter quam inſtar Ethnici & publicani *viſibiliter & publicè* habendus eſt, qui Eccleſiã in Concilio Oecumenico repræſentatam non audierit. Imò Chriſtus ſuæ & Patris Æterni per gratiam aſſiſtentiæ Concilio Oecumenico repromiſſæ cauſam & rationem reducit in hoc, quòd ipſe in medio Concilij *Nomine ſuo* coadunati ſubſiſtat. Hæc igitur auctoritatis Chriſtum *vicariè & viſibiliter* repræſentantis, intra Concilium aſſiſtentia ceu cauſa, juxta ſancti Evangelij contextum, prior eſſe debet, quam ut ejuſdem & Patris Æterni per gratiam aſſiſtentia ſit effectum ſuum ſortitura. Quandoquidem igitur vicaria Chriſti auctoritas ſoli Papæ competens, ſit forma per Chriſtum conſtituta, per quam Concilium Oecumenicum convocari & ſubſiſtere debeat, apertè hinc evincitur, ipſo jure Divino irrita fore, & nullius roboris Concilia Generalia, ſi vel ab alijs, quàm à Romanis Pontificibus fuerint convocata, vel Papa, ejuſve Legatus nonpræfuerit. 20.

Et quia pro *tertio* Chriſtus *loco citato* apertis verbis aſſeruit, cujuſcunque rei, ſive veritatis à Concilio Oecumenico expetitæ effectum non aliter obtentum iri, niſi Duo, nempe Caput vicarium Chriſti characterè præferens, & Prælatorum Eccleſiaſticorum *Nomine Chriſti* facta aggregatio, conſenſerint, evidenter hinc quoque infertur, tametſi tota Eccleſiaſticorum Antiſtitum aggregatio concorditer definiret aliquod dogma, infallibilitatem Divinæ veritatis ex Chriſto, ejuſque Patre Æterno non priùs ſuperventuram, niſi decreto 21.

Episcoporum accedat auctoritativus consensus Papæ, *nomen Christi vicarium* præferens: meritoque proinde dicitur nullius roboris *quoad omnimodæ infallibilitatis firmitatem* fore Decretum Concilij, quantumvis Generalis, nisi à Papa confirmatum fuerit.

22. *Quartò.* Sed quo veritatis fundamento dicitur: *Priora Concilia Generalia non à Romano Pontifice, sed ab Imperatoribus esse convocata, ac tribus primis non præfuisse Romanos Pontifices, sed alios Episcopos, neque à Pontificibus olim confirmata fuisse Concilia Generalia?* Hoc triplicatum Ellies̄ij effatum à vero aberrare, mox ostenditur. Inprimis igitur legimus de Concilio Nicæno *in 6. Synodo, actione 8.* Constantinum & Sylvestrum apud Nicæam congregâsse magnam Synodum. Damasus quoque scribit *in Pontificali*, cum Sylvestri consensu habitum esse in Nicæa Concilium. Quo autem discrimine Pontifex & Imperator concurrerint in congregandâ illâ Oecumenicâ Synodo, pandit Ruffinus *lib. 10. cap. 1.* asserens, Constantinum *ex sententia Sacerdotum* indixisse Concilium. Unde evincitur, Imperatorem non tam jus statuendi indictionem Concilij, quàm ejus duntaxat executionem ex *sententia Sacerdotum, Pontificisq; auctoritativo jussu seu consensu* usurpâsse. De Constantinopolitano I. pariter refert Theodoretus *lib. 5. Histor. cap 9.* Theodosium Seniorem non tam illud indixisse, quàm litteras Pontificis Damasi, quibus Concilium indicebatur, misisse ad Episcopos; veluti patet etiam *ex litteris Episcoporum in illo Concilio congregatorum ad Pontificem scriptis.* De Ephesino I. tradit Prosper *in Cronico*, factam esse Cyrilli industriâ & Cælestini Papæ auctoritate. Constat etiam *ex Epist.* Cælestini *ad Cyrillum* relatâ *inter opera Cyrilli*, hunc tanquam Legatum Sedis Apostolicæ jussum esse proficisci ad illud Concilium: certo argumento, non esse coactum absque consensu Pontificis. De Chalcedonensi patet ex *Epistola* Martiani Imperatoris ad Leonem Papam relatâ *ante Concilium Chalcedonense*, Imperatorem, cùm vellet indicere Concilium, rogâsse Pontificem, ut ipse veniret & Concilium faceret, vel si nollet venire, significaret per litteras, quid agi veller. Unde patet, illam Synodum non sine auctoritate Pontificiâ, ejúsve jussu vel consensu indictam, vel celebratam fuisse. Imò Imperatorem ejus fuisse sententiæ: quòd Synodus Oecumenica non esset substitura absque auctoritate Pontificia. Et hinc Gelasius Papa *in Epist.* ad *Episcopos Dardaniæ* ait: *Apostolicam Sedem, ut Synodus Chalcedonensis fieret, suâ auctoritate decrevisse.* Quantumvis ergo Imperatores unà cum Pontificia auctoritate concurrerint ad indicenda Concilia, hujus tamen erat ratio, quòd Imperatores maximâ Christiani orbis parte potirentur, Conciliaque in ipsorum ditione celebrarentur, legeque caverit fuerit, ne Cœtus haberentur eorum injussu ob seditionum suspicionem: præterquàm, quòd ipsorum sumptu res tota perageretur.

23. *Quintò.* Quòd Pontifices Romani habuerint præsidentiam in Concilijs Generalibus, probatur sequenti inductione. Nam ex *actis Nicæni Concilij* constat, huic Synodo unà cum Vito & Vincentio, Ecclesiæ Romanæ Presbyteris, præsedisse Hosium Cordubensem, quem fuisse Romani Pontificis Legatum, asseritur etiam in *præfatione Concilij Sardicensis.* Concilio equidem Constantinopolitano I. Oecumenico II. non interfuit Damasus Papa, eò quòd hic voluerit, Episcopos Orientis ad plenam Synodum convocare Romam, nisi justis ex causis se excusando, contra Macedonianos probâssent, se animo & sententiâ conjunctos cum Occidentalibus Episcopis. Nihilominùs ea Synodus eatenus cœpit esse Oecumenica, quatenus confirmata fuit à Damaso Papa in ijs, quæ spectabant Macedonianæ Hæreseos condemnationem, fideique confirmationem: ex S. Gregorio *Epist. 125.* & Photio *in Libello de 7. Synodis.* In Ephesino Oecumenico III. Concilio sanctum Cyrillum habuisse potestatem Legati a Cælestino Papâ constituti, evincitur *ex Epist.* Cælestini ad Cyrillum, relatâ *Tomo I. Conciliorum editionis Coloniensis. pag. 737.* Ex Leonis ad Concilium Chalcedonense *Epistolâ 47.* constat, Legatos ipsius fuisse ad istam *quartam* Oecumenicam Synodum taliter directos, ut ipsemet Papa in illis præsideret. Quam Romani Pontificis intentionem fuisse ratam habitam à Concilio, constat ex hujus ad Leonem *actione 3.* vel in quibusdam exemplaribus circa finem relatâ *Epistolâ.* Concilium Constantinopolitanum II. Oecumenicum V. agnovisse, quòd præsidentia sit debita Romano Pontifici, liquet *ex Epistolâ ad Vigilium in fine primæ Synodi* relatâ. In Concilio Constantinopolitano III. Oecumenico VI. Præsides fuisse Legatos Agathonis Pontificis Petrú & Georgium Episcopos, ac Joannē Diaconum, testatur Zonoras *in vita Constantini* VI. patetque ex ipsâ Synodo. Concilium Nicænum II. Præsides habuisse Adriani I. Legatos, constat ex actis Concilij, in quibus isti primi nominantur & subscribunt. Idem ostendi potest ex cæterarum Synodorum Oecumenicarum actis. Quòd verò firmitas Decretorum *Conciliarium* pendeat ex confirmatione Romani Pontificis, evincitur, quòd câ non interveniente, varij errores etiam circa fidem irrepserint; uti videre licet *ex præsentis articuli secundi Disquisitione 4. à n. 55.*

Sextò. Esto, non ex cujusvis Cœtûs convocatione, & in eo præsidendi jure concludatur strictâ super eum Superioritas: attamen istorum jurium radix & ratio inspicienda est. Quis enim neget, jus convocandi Comitia generalia Regni Franciæ, & in ijs præsidendi, Regi competere ex supremo Regiæ Majestatis jure Monarchico? At *superius* ostensum fuit, jus convocandi Concilia Generalia, & in eis præsidendi, radicari in charactere Christi vicario, importante claves Ecclesiæ ceu Regni mystici, absolutamque Cathedræ Apostolicæ ac Oecumenici pastoralis muneris potestatem, cum *indefinita* ligandi auctoritate, super quascunque Christi oves non *distributivè* tantùm, sed *collectivè* spectatas, nempe 24.

quam

quâ unam Eccleſiam conſtituentes, ſicque ſuper Concilium etiam Eccleſiæ ſecundùm præciſionem mentalem *acephalicè* conſideratæ repræſentativum. Nequit ergo dici, quòd jura illa convocationis & præſidentiæ in Concilijs Generalibus non radicentur in ſuperioritate Papæ ſuper Eccleſiâ *acephalicè* ſpectatâ protenſam.

ARGVMENTVM III.

25. EX parte noſtra licet *tertiò* argumentari tum ex dicto Concilij Romani ſub Symmacho, *quòd Papa nunquam ſubjacuerit Minorum judicio.* Tum ex Leonis I. *Epiſtola 48.* ſcribentis: *Ad Petri Sedem pertinere curam univerſæ Eccleſiæ.* Tum ex Gelaſij I. *Epiſtolâ 13.* dicentis: *Quòd ſacroſancta Romana Eccleſia habeat poteſtatem judicandi de omnibus, nec cuiquam liceat de ejus judicare judicio.* Tum Gregorij I. *Epiſt. 39. lib. 9.* ajuntis: *Petrum reſpondere potuiſſe ijs, qui eum culpabant, non eſſe ovium, Paſtorem ſuum reprehendere.* Tum Nicolai I. *Epiſtolâ ad Michaelem Imperatorem* dicentis: *Judicium Sedis Apoſtolicæ, quæ ſuperiorem non agnoſcit, à nemine refricari poſſe.* Tum Paſchalis II. verbis, *in Capit. Significaſti. Extra de Elect.* hunc in modum relatis: *In Concilijs ſtatutum non inveniri, quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Concilia ulla præfixerint, cùm omnia Concilia per Romanæ Eccleſiæ authoritatem & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romani Pontificis patenter recipiatur authoritas.* Tum ex ſententiâ Alexandri III. relatâ *in Cap. Licet. extra de Elect.* ubi ſtatuitur: *Majori cautelâ eligendum eſſe Romanum Epiſcopum, quàm cæteros, quia ſi malus eligatur Pontifex, nullum erit remedium, cùm non habeat ſuperiorem, à quo deponi poſſit.* Tū ex Innocentij III. *ſermone 2.* affirmantis: *Se propter ſolum in fide peccatum poſſe ab Eccleſiâ judicari, in cæteris Deum ſe habere judicem.* Tum denique ex Bonifacij VIII. *Extravagante. Unam ſanctam.* aſſerentis, *ſupremam eſſe Romani Pontificis poteſtatem, quæ non niſi à Deo poſſit judicari.*

Exceptiones Elliesianæ.

26. EXcipitur *primò*. Etiamſi Concilij Romani ſub Symmacho ſententia ſub nomine *Minorum* loqueretur de Epiſcopis, non tamen loqui de Concilio Generali, ſed de Concilio particulari quorundam Italiæ Epiſcoporum. Adhæc loqui ad mentem Romanorum, qui tum temporis exiſtimabant, Pontificem à Synodo præſertim particulari, deponi non poſſe, niſi in caſu hæreſeos: quoad mores verò reſervandum eſſe Divino judicio.

27. *Secundò*. Leonis I. dictum verum eſſe, quòd nempe Romanus Epiſcopus curam gerat univerſæ Eccleſiæ, ſed *diſtributim*, non *collectim* ſumptæ. Unde non ſequi, quòd habeat curam Concilij Generalis. Imò tametſi ipſi incumberet cura, ut in Concilio Generali omnia fierent ſecundùm ordinem, minimè tamen fore conſequens, quòd eſſet ſuperior Concilio Generali.

28. *Tertiò*. Gelaſij I. ſententiam non procedere de Concilio Generali, aut provinciali, ſed de ſingularibus Epiſcopis; veluti pateat ex voce *cuiquam*, quam non poſſe intelligi de Concilio, doceri ex ſcopo Epiſtolæ, in qua agitur contra eos, qui nomen Acacij retinere volebant in Dypthicis.

Quartò. Gregorium I. non negare, quin o- 29.
ves aliquando paſtorem reprehendere potuerint, ſed tantùm dicere, Petrum uti potuiſſe eâ reſponſione; ſed maluiſſe non *ex poteſtate, ſed ex ratione* reſpondere. Poſthæc enim adjici, *Si ergo Paſtor Eccleſiæ Apoſtolorum Princeps ſigna & miracula ſingulariter faciendo, non dedignatus eſt, in causâ reprehenſionis ſuæ rationem humiliter reddere, quantò magis nos peccatores, cùm de re aliqua reprehendimur, reprehenſores noſtros ratione humili placare debemus.* Unde patêre, ait Elliesius, ſcopum Gregorij non eſſe, ut oſtendat, Pontificem non poſſe ullo in caſu reprehendi & judicari; imò contrarium inferri ex facto Petri. Deinde illum Pontificem non loqui de Concilio, aut Eccleſiâ, quaſi Petrus non potuiſſet reprehendi à Concilio, ſed loqui tantùm de privatis quibusdam reprehenſoribus.

Quintò. Nicolaum I. non aſſerere ſuam au- 30.
ctoritatem Concilij auctoritate majorem, ſed tantùm Sedem ſuam quâvis aliâ majorem; ait enim, *patêre profectò Sedis Apoſtolicæ, cuius auctoritate major non, eſt judicium à nemine fore retractandum.* Quare illum Pontificem ſedem ſuam cum alijs Epiſcopis comparare, ſed *diſtributim*, non *collectim* cum univerſis Epiſcopis in Concilium aggregatis. Alioquin vitio laboraturum, quod ait S. Auguſtinus, nempe *univerſum ſingulis partibus meritò præponi.*

Sextò. Oportere Paſchalis II. teſtimonium 31.
benignè explicare, cùm certum ſit, Concilia leges omnibus Epiſcopis, atque etiam Romanis dixiſſe. Sic Concilium Antiochenum & Arelatenſe ſua decreta per litteras ſignificâſſe Romano Epiſcopo, ut ea mandaret executioni, ipſoſque Romanos Pontifices non ſemel fuiſſe proteſtatos, ſe obnoxios eſſe legibus latis à Concilijs, quare Paſchalis verba benignè interpretanda eſſe de poteſtate diſpenſandi ſapienter à Canonum obſervatione, quæ Romano Epiſcopo præ cæteris competit.

Septimò. Alexandri III. teſtimonium non 32.
referri bonâ fide, non enim dici ab ipſo, nullum eſſe remedium, ſi malus Pontifex ſit electus, ſed tantùm non poſſe recurſum haberi ad ſuperiorem, dum nullum ſcilicet Concilium eſt convocatum. Unde majorem cautelam in ejus electione adhibendam eſſe, quia non facilè convocatur Concilium, nec poteſt à ſuperiore Epiſcopo, quemadmodùm cæteri, judicari.

Octavò. Innocentij III. teſtimonium videri 33.
in eorum ſtare opinione, qui tenebant, Papam ob ſolam fidem deponi poſſe; ſed fortè per fidei negotium ibi intelligi etiam pravitatem inemendabilem, quæ univerſæ officiat Eccleſiæ. Unde ſcribendo *ad Philippum Regem Francorum* dicere; ſi abſque Generalis Concilij deliberatione ipſum ſepararet ab uxore ſuâ, ordinis & officij periculum ſibi imminere.

Nonò.

Digitized by Google

34. *Nimi dezique.* Bonifacij VIII. Extravagantem omni ratione & auctoritate delituram esse, quam fe nihil omninò morari.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

35. Primò, Dum Concilium Romanum ſub Symmacho tam diſertis verbis aſſeveraret, *Papam nunquam poſſe iudicare Minorum* iudicio, oportet ſub illa voce *Minorum* intelligi, quotquot in Authentico Oecumenicâ Clarium Eccleſiæ, *indefinitæ* ligandi & ſolvendi potestate, nec non in firmitate Petræ, ſuperquam indifficiliter Eccleſia, reſiſtentiâ non poſſunt cum Papa, hâcce univerſis prærogativis *Matth. 16.* Divinitus dotata. At Concilium quamvis Generale *aſcpharium*, five viciniorum Chriſti Chriſtifere ſpectantium, negat attingere ad ſubſtantiam illarum prærogativarum, quia ſecundum Chriſti eſſentiam *indefinite* ligandi & ſolvendi potestas, una cum nominata per Chriſti diſtinctionem infallibilitate non promittitur Concilio, niſi qua auctoritate per Chriſti Nomen vicariata Papæ proponitur. Negavit ergo Romanus Pontifex tenuam ſubjectus eſſe Concilij *aſcpharij* iudicio, nifi in caſu hæreſeos, à Capite Eccleſiæ peregrinante Papæ hæreticè perfonam ſibi Divino deſcientis.

36. *Secundò.* Leo I. dicendo; Romanum Epiſcopum gerere curam univerſæ Eccleſiæ, quæ ſuo loco dicetur, quam ea, quæ ſupra ei auctoritate clavium Eccleſiæ. Eo ipſo autem, quod vos *Patres Eccleſiæ* non poſſe contra conſenſum univerſorum fidelium ſub uno Paſtore vitibili Oecumenico iudicare, nequit illa cura non competebit Eccleſiam *indefinitam* ſumptam, nifi manifeſta involvatur contradictio.

37. *Tertiò* Gelaſius I. *hoc eſt* (cum locutus non de ſingularibus durexat Epiſcopis fed de Concilio etiam Generali *aſcpharij* conſtanti-bus, ex hoc ex contextu, cum iſtum dicunt, à Sede Apoſtolicâ nullius judicio ſubjecti, nemineni appellare poſſe: quæ verba in veritate ex hoc ſubſiſtent, ſi à Romani Pontificis judicio fas eſſet, appellare ad *aſcpharium Generalem Synodum.*

38. *Quartò.* Dic ipſo, quod Petro fuit ſaltem, ipſi quoque cum ſuccessoribus, ex poteſtate reſpondere, quod nullus *inſtitutus correctoribus ſubſtet*; ſirma jam ſubſiſtit ejus tuenti ſuperioritatis, cui nequaquam obeſt, quòd ad fraternam correctionem non in deditionem, humiliter redeatur ſub ſatisfactionem.

39. *Quintò.* Nimis aperta eſt Nicolai I. vox; *diſcretionis eſt appellatum non agnoſcere superiorem*, quàm ut eam detorquere liceat ad Sedes privatas Epiſcopales, ac ſi Apoſtolica Sedes his tantummodo, non autem Concilio *aſcpharij* præemineret.

40. *Sextò.* Palchaſij II. teſtimonium, dum negat, *Romanæ Eccleſiæ poſſe à Concilio, præſertim aſcpharij, leges præſigi*, extenuari non Apoſtolicæ Sedis ſuperioritatem, ut huic tamen minime obſit, quòd Papa, quod vos *diſcretionis* ex ſalutaribus fidei primitijs remeant, obſervare leges à Concilijs Oecumenicis, imò etiam à ſe ipſo latis; ut in *anterioribus* exiit probatum. Concilium porrò Antiochenum & Arelatenſe ſua decreta earum ſignificabant Romano Epiſcopo, ut hic ex per ſuam Chriſti veritatem auctoritatem firmaret, & ſic firmata, conſequenter non *omnipotentiæ* inſtar fabulæ, *ſua auctoritate* ceu Chriſti vicarius executioni mandaret.

41. *Septimò.* Dum Alexander III. negavit, poſſe à Pontifice haberi recurſum ad Superiorem, non ſeſt illum reſtrictionem ab illo ſic effertam, ſed abſolutæ ſuperioritatis vim ipſi Papæ negatam, manifeſtè inferet, Pontificem *aſcpharium*, non habere jus ſuperioritatis ergà Papam.

42. *Octavò.* Innocentius III. aſſeverando, ſe *propter ſolum in ſuo patrocinio* poſſe ab Eccleſia judicari, ita certus animi eſt de ſuo Romano judicem, meinis evidenter excludit Eccleſiæ gladium, ac ſi ſub negotio fidei intelligeretur eius *in patria mater credentibilis*, *univerſa ejus Eccleſiæ*. Nec obſtat, quòd ad Philippum Francorum Regem ſcripſerit; ubi Regem *ſignatures* ab unore ſua, facienda eorum vinculi matrimonialis, ſicque adeò hujus ſubdolitatem haberet ratam, incuſabilem fe reddit *& effecit ſui periculum*: quis eſt ſolubilitas cum inter Divino pognans ſplum regi dorum poſſit hæreticos.

43. *Nono* denique. Bonifacij VIII. Extravagans non aſſerit dontaxat, ſed ex Divinis Literis probat Ipſorum Romani Pontificis poteſtatem, non ſolùm Dico ſubjectam. Imòmirò igitur Eccleſiæ eam rejicit ceu deſtitutam ratione & auctoritate.

ARGUMENTUM IV. & ultimum.

44. EX parte noſtrâ *quæ* argumentari licet Concilij Lateranenſis Quinti, ſub Leonis X. in Concilio *ratâ confiſtentem*, in qui poſtquam diſtum fuerat, *quæ in Concilio Baſileenſi geſta ſunt, ad hæc tempora, non ex auctoritate Eugenij IV. ſedem non poſſe aliam habere valere*, adjiciuntur ſequentia: *Cùm præſertim Romanum Pontificem, tanquam ſummum Patrem ſuper omnia Concilia haberem, Concilium indicendum, tranſferendum, ac diſſolvendum plenum jus & poteſtatem habere, eidem ex ſacræ Scripturæ teſtimoniis, dictis SS. Patrum, & eiſdem Romanorum Pontificum, etiam Predeceſſorum noſtrorum, ſervatis, Canonum decretis, ſed ex præſentia etiam eorundem Conciliorum confirmis conſtet*. Quibus proinde verbis videtur Synodus Lateranenſis, ſub Leo X. approbante Concilio, rem plenè definivisſe.

Exceptiones Elliefianæ.

45. EXcipitur. Magnum diferimen eſſe inter Synodum ſimpliciter, & Conſtantienſis, Baſileenſisque Concilium definitionem. Nam primò hæc Concilia nunquam fuerunt, cùm Lateranenſi Concilio vix ſex Patres adfuerint, è quibus ſexagina tantùm, aut circiter erant Epiſcopi magna ex parte Italis: nec ullus Chriſtianiſſimi Regis Oratori, nulliquè Collegiorum partis-

Digitized by Google

partibus Antiſtites intererant. Unde à non paucis haud immeritò in dubium revocatur, *utrùm revera id Concilium ſit Generale?*

47. *Secundò.* Perſpicuum eſſe, definitionem illam non eſſe à Concilio univerſo, ſed à ſolo Romano Pontifice editam. Quamvis enim initio Bullæ præfigatur, *ſacro approbante Concilio*, patet tamen, rem non fuiſſe in Concilio diſputatam, & examinatam, ſed tantùm Pontificis decretum in Concilio eſſe perlectum, quod quidē non erat conditum de hoc negotio, ſed de abrogatione Pragmaticæ. Neque verò decretum illud inferitur Bullæ tanquam definitio, ſed tanquam ratio definitionis. Quapropter licet conſtaret, definitionem de Pragmaticæ abrogatione a Concilio approbatam, eamque in Concilio abrogatam fuiſſe, non propterea idem dici poſſet de eâ ratione, quam Pontifex Bullæ inſeruit.

48. *Tertiò.* Notatu dignum eſſe, quod Duvalius 4. *parte quæſt.* 7. *libri de ſuprema poteſtate Papæ* hanc in rem diſſeruit. *Ad Concilium Lateranenſe* (inquiens) *quod multò expreſsiùs loquitur, quàm Florentinum, variæ ſunt reſponſiones: quidam enim ajunt, non fuiſſe verè, & propriè Generale, cùm ei vix centum interfuerint Epiſcopi. Alij dicunt: caput illud, in quo de authoritate Pontificis ſupra Concilium mentio fit, à Concilio non fuiſſe diſcuſſum, aut examinatum, ſed tantùm perlectum coram Prælatis Concilij, qui ſinè prævio examine illud approbárunt, ideòque dici non poſſe Concilialiter concluſum & definitum, ſicuti de Concilij Conſtantienſis definitione dictum eſt. Alij rem ſic expediunt: etiamſi, inquiuntes, Concilium fuiſſet abſolutè Generale (quod adhuc propter Epiſcoporum paucitatem relinquitur incertum) tamen rem ipſam, ut decretum fidei Catholicæ, non definiunt. Nulla enim in verbis Concilij nota apparet, ex quâ fides definitionem colligamus. Nam nec anathema pronuntiat in eos, qui contra ſentiunt, nec dicit, ſe hoc expreſſè, aut propriè definire, aut eſſe de neceſſitate ſalutis ita credere, vel quid ſimile, ex quo expreſſa definitio colligatur. Alij denique reſpondent, Concilium tenus authoritatem Papæ ſupra Concilium definire, quatenus id ex Scripturis, Patribus, & antiquis Canonibus manifeſtè, conſtare cenſetur. Ad hæc enim, ſi omnia verba attentè expendantur, vim ſuæ definitionis, ſi quæ ſit, Concilium revocat.* Porrò fateri Bellarminum, id decretum non eſſe de fide. & de Concilio Lateranenſi dubitari poſſe, *utrùm ſit Generale.* Patentes ergo ſe habere adverſarios, Concilij Lateranenſis, ſeu potiùs Leonis X. *in Concilio Lateranenſi* ſententiâ nihil ſuæ præjudicare opinioni.

49. *Quartò.* Hoc magis adhuc conſtare, *ſi rationes, & auctoritates in eo Decreto allatæ ponderentur: non enim definire id Pontificem, niſi quatenus manifeſtè conſtat ex Scripturis, Patribus, & Concilijs à ſe allegatis, ſicque relinqui ſibi examinandum, utrùm conſtet, nécne.* Hæc autem non tantùm non manifeſtè id probare, ſed omnia aut falſa eſſe, aut à propoſito aliena: nullum enim extare locum Scripturæ, qui id probare ullatenus poſſit; nullum etiam Patrum ſpeciatim referri neque Romanorum Pontificum decretum promi. Tantū porrò abeſſe, ut Concilia Generalia ſupra ſe Romanos agnoverint Pontifices, & in ijs venerati fuerint poteſtatem convocandorum, diſſolvendorumque Conciliorum, ut ſæpe leges Pontificibus etiam Romanis tulerint, & paſſim ab Imperatoribus, non Romanis Pontificibus convocata fuiſſe, iſti teſtificati ſint.

Quintò. Alexandrinam Synodum adduci, 50.
quaſi ſcripſiſſet Felici Romano Pontifici, Nicænam Synodum ſtatuiſſe, non debere abſque Romani Pontificis auctoritate Concilia congregari: ſed hanc Synodum & Epiſtolam illius nomine ad Felicem ſcriptam procul dubio eſſe ſuppoſititiam, & talem agnoſci ab ipſo Baronio. Dici præterea, Beatū Leonem tranſtuliſſe Synodū Epheſinam II. ad Chalcedonenſem; ſed hæc fruſtra dici, cùm conſtet, Epheſinam Synodum ab Imperatore convocatam, ſine ullâ translatione eſſe finitam, & Chalcedonenſem fuiſſe ab Imperatore convocatam aliâ de causâ, quam Epheſinam. Martinum V. dediſſe poteſtatem Legatis ſuis in Concilio Senenſi, transferendi Concilium, nullâ conſenſûs Concilij ipſius habitâ mentione; at executum fuiſſe Decretum *Frequens* Concilij Conſtantienſis, neque excluſiſſe Concilij conſenſum. Et reverà translationem Concilij Senenſis Baſileam factam eſſe, ex conſenſu Deputatorum Nationum, veluti pateat *ex Concilij Baſileenſis exordio.*

Sextò. Præterea in illo Decreto Lateranen- 51.
ſi laudari plures Synodos, quæ Pontificibus Romanis dicuntur magnam reverentiam exhibuiſſe, nempe Epheſinam I. Cæleſtino, Chalcedonenſem Leoni I. *Sextam* Generalem Agathoni, *Septimam* Adriano I. *Octavam* Nicolao & Adriano II. Sed hoc nihil ad rem facere, nec inde ſequi, quòd unicus Pontifex Romanus auctoritatem ſuper omnia Concilia habens, Conciliorum indicendorum, transferendorum ac diſſolvendorum habeat poteſtatem. Citari Damaſum Papam, & Occidentales ſcribentes, per numerum Epiſcoporum Arimini congregatorum præjudicium fieri non potuiſſe, *quandoquidem conſtet, Romanum Pontificem, cujus exſpectanda erat imprimis auctoritas, bis non præbuiſſe conſenſum.* Sed non de uno Romano Pontifice, ſed etiam Vincentio, & alijs pluribus id verificari. Nec quempiam negare imprimis, exſpectandam eſſe Romani Pontificis auctoritatem, ſed hinc minimè ſequi, quod ſibi ſumit Leo X. Romanum Pontificem habere auctoritatem ſuper omnia Concilia. Citari denique plures Synodos, quæ dicuntur geſtorum confirmationem à Pontifice petiiſſe, atque inter has laudari Conſtantienſem. Quod argumento eſſe, ex confirmatione ſeu conſenſu, & approbatione geſtorum in Concilijs à Pontifice Romano requiſitâ non inferri, Pontificem eſſe ſupra Concilium, cùm Synodus Conſtantienſis, à qua petitam á Martino geſtorum approbationem dicit, Leo diſertè contrarium definierit. Sed de hoc alibi. Interea ex his univerſis patēre, neque ex auctoritate, neque ex rationibus Concilij Lateranenſis, ſeu potiùs Leonis X. in Concilio Lateranenſi confici, Romanos Pontifices eſſe ſupra Concilium.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

52. PRimò. Eſto, Concilia Conſtantienſe & Baſileenſe *quoad numerum Patrum* ſuperârint Synodum Lateranenſem ſub Leone X. celebratam, num idcircò fas eſt, hanc minoris illis auctoritatis dicere? *Ex anterioribus* conſtat, duplicem eſſe Synodorum generalitatem, tum *materialem*, ex Prælatis Eccleſiaſticis per auctoritatem Summi Pontificis de toto Chriſtiano Orbe convocatis, in minori licèt *duorum, vel trium* ſub vicario Chriſti charactere coadunatorum numero comparentium, *juxta Matth. 18. diſertum verbum* ſubſiſtentem, tum *formalem*, ex auctoritate Oecumenicâ Chriſti in terris vicem gerenti Papæ propriam, ceu ſubſtantiali Concilij Oecumenici formâ conſtitutam. Hæc igitur noſcitur habuiſſe locum in Concilio Lateranenſi, ſed defuiſſe Synodo Conſtantienſi ante Martini V. electionem, & præſidentiam, nec non Baſileenſi poſt diſſolutionem ab Eugenio IV. decretam. Nequit ergo harum Synodorum major, ſed minor potiùs eſſe auctoritas, quàm competierat Concilio Lateranenſi, ex Pontificiæ poteſtatis, cunctos Epiſcopos convocantis charactere *materialem* ac *formalem Generalitatem & integritatem* obtinenti ſub pauciorum etiam Antiſtitum comparentium numero.

53. *Secundò.* Dum conſtitutio illa *de Papæ ſupra Concilium ſuperioritate* edita fuit, *Sacro approbante Concilio*, nequit per rationem ſolidam negari, quòd totius Concilij quà Oecumenici, nempe auctoritatis Pontificiæ Chriſtum repræſentantis, & Eccleſiæ membrorum Hierarchicorum conſenſu ſancita fuerit. Et hinc Elliesius injuriam facit univerſo Concilio, dum contendit, conſtitutionem illam ex Concilij approbatione editam, non fuiſſe diſcuſſam & examinatam à Concilio, quaſi hoc tam *perfunctoriè* in tanto negotio feciſſet partes ſuas. Omni porrò ratione & veritate deſtituitur præſumptuoſa Elliesij aſſertio, ac ſi Papæ ſupra Concilium ſuperioritas non fuiſſet definita in Concilio Lateranenſi ſub Leone X. celebrato. Hanc enim Elliesianam exceptionem clarè refutant dictæ conſtitutionis verba, ita ſe habentia. *Nec illud nos movere debet, quòd ſanctio ipſa, & in ea contenta, in Baſileenſi Concilio edita, & ipſo Concilio inſtante, à Bituricenſi Congregatione recepta fuerunt, cùm ea omnia poſt translationem ejuſdem Baſileenſis Concilij per Eugenium IV. factam, à Baſileenſi Conciliabulo (quod poſt talem translationem Concilium ampliùs appellari non merebatur) facta extiterint, & propterea nullum robur habere potuerint, cùm etiam ſolum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum ac diſſolvendorum plenum jus & poteſtatem habere, nedum ex ſacræ Scripturæ teſtimonio, dictis SS. Patrum ac aliorum Romanorum Pontificum, ſacrorúmque Canonum decretis, ſed propriâ etiam eorundem Conciliorum confeſſione manifeſtè conſtet.* In quibus equidem verbis veritas illa, *quòd Papa auctoritatem ſuper omnia Concilia habeat*, per auctoritates & Divinas, & Pontificias, & Synodales aſſerta, aſſumitur tanquam ratio reprobandi Baſileenſe Concilium, poſtquàm ejus translatio & diſſolutio per Eugenium IV. facta fuerat; dum tamen ipſiſſima hæc ratio ſub tantis auctoritatibus firmata, eſt quaſi anima totius conſtitutionis, *Concilio Lateranenſi approbante*, editæ, nequit Papæ ſuper Concilium ſuperioritas negari ſancita ab illâ Oecumenica Synodo. Et hinc apertæ falſitatis etiam redarguitur Elliesiana exceptio, ac ſi illud *Concilium* decretum ſtatuiſſet duntaxat *de Pragmaticæ abrogatione*, non verò *de Papæ ſupra Concilium auctoritate*, & hinc conſequente Synodorum diſſolvendorum & transferendarum poteſtate.

54. *Tertiò.* Sed quâ ratione idem Elliesius Duvallij *ſuperiùs* allegatam ſententiam, *pro elidenda Concilij Lateranenſis auctoritate* inducit, dum tamen is auctor *non ex ſuo, ſed aliorum diverſimodè reſpondentium ſenſu loquitur*? Et quidem *ex antecedentibus* extat jam refutatum, quod tum *primo* loco, ac *ſi Concilium Lateranenſe non fuiſſet Generale*; tùm *ſecundo* loco reſpondetur, *ac ſi decretum de ſuperioritate Papæ fuiſſet perfectum, ſed abſque prævio examine approbatum.* Quod *tertio* loco *ibidem* reſpondetur, *ac ſi decretum deſtitueretur auctoritate definitivâ, cùm in adverſarios non pronuncietur anathema, nec dicatur eſſe de neceſſitate ſalutis, ita credere*: nullius momenti noſcitur iſthæc eſſe reſponſio, cùm in Concilio quoque Tridentino plura extent decreta, quibus non ſubjungitur anathema in eos, qui contradicunt, nec expreſſè in eis dicitur, de neceſſitate ſalutis eſſe, ut ejuſmodi definitiones credantur, ſed hæc ſubintelliguntur ex ipsâ naturâ ejusmodi decretorum. Quæ denique *quarto* loco affertur reſponſio, ex integro à nobis recipitur, *quòd nempe Concilium eatenus definiat Papæ ſuper Concilio auctoritatem, quatenus id ex Scripturis, Patribus, & antiquis Canonibus manifeſtè conſtet.* Verùm quàm ineptè hoc nitatur Elliesius contorquere ac elidere, proximè videbitur. Interea ſciſcitari lubeat ex hoc auctore, quo rurſus fundamento ſcripſerit de Bellarmino, quaſi Concilium Lateranenſe ſub Leone X. celebratum dixiſſet, non fuiſſe Generale, cùm tamen is Cardinalis *cap. 5. de Concil.* eam Synodum diſertis verbis recenſeat inter Synodos Oecumenicas à Catholicis receptas.

55. *Quartò.* Sed quæ non manifeſta committitur temeritas ab Elliesio, aſſeverante, falſum eſſe decreti Lateranenſis aſſertum, *ac ſi Papæ ſuper Concilys auctoritas conſtaret ex S. Scripturæ teſtimonys, Romanorum Pontificum, & SS. Canonum decretis, ac dictis SS. Patrum, imò ex propria etiam Conciliorum confeſſione?* Si de S. Scripturæ locis ad præſens inſtitutum, ſermo ſit, præter argumenta *in ſuperioribus* deducta, unius tantùm recordor, quòd Vicarius Chriſti character eatenus ſit forma Concilij Oecumenici, ut ſinè iſto minimè ſubſiſtat Synodi Oecumenicæ ſubſtantia, atque adeò ejus præeminentia ex *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate, & infallibilitatis auctoritate ſubſiſtens; unde antecedenter ad eum Pontificium characterem, atque adeò in Concilio *accepto* ex

lo ex totius etiam orbis Epiſcopis coadunato, nihil morari poteſt, quò minùs ipſi præmineat, quæ *Matth. 16.* Petro, ejuſque Succeſſori per Chriſtum deſtinata fuit tum Petræ firmitas, tùm incireumſcripta ligandi & ſolvendi auctoritas.

56. Si Patrum exigantur teſtimonia, Papæ Concilio haud inferiorem poteſtatem conferendi voce teſtantur Patres Concilij Romani ſub Sylveſtro Pontifice. Patres Concilij Nicæni I. Patres Concilij Sinueſſani. Patres Concilij Romani ſub Symmacho. Patres Synodi Romanæ ſub Leone III. Patres *Octavæ* Oecumenicæ Synodi ſub Adriano II. Patres Concilij Oecumenici Sardicenſis ſub Julio. Patres Concilij Chalcedonenſis Oecumenici ſub Leone. Patres Concilij Nicæni II. ſub Adriano I. Quibus accedunt Patrum extra Concilia ſcribentium teſtimonia, S. Cyrilli, S. Cypriani, S. Damaſi Papæ, S. Athanaſij Patriarchæ Hieroſolymitani, S. Iſidori Hiſpalenſis, Ivonis Carnotenſis, B. Auguſtini Triumphi, S. Bernardi, S. Thomæ Aquinatis, S. Antonini, S. Bonaventuræ, S. Bernardini Senenſis, Alexandri Alenſis, unà cum Summis Pontificibus S. Anacleto Martyre, S. Julio, S. Bonifacio Martyre, S. Gelaſio, S. Symmacho, S. Nicolao, & Paſchale II. quorum omnium verba & ſententias videre licet *præſentis Articuli ſecundi noſtræ Diſquiſitionis 4. à n. 21.* Quæ porrò Elliesius de Conciliorum per Imperatores convocatione hìc aſſeverat, *ſuperiùs* extant expoſita ac refutata.

57. *Quintò.* Nec alicujus momenti ſunt exceptiones, quas Elliesius opponit propriæ *Conciliorum de Papæ ſuper Synodos acephalicè ſpectatas ſuperioritate* confeſſioni. Abſtrahendo namque à Synodi Alexandrinæ *ad Felicem Papam epiſtolâ*, an vera ſit, vel ſuppoſititia, ſufficiat, Nicænæ Synodi eâ de re ſententiam ſtabilire ex epiſtolâ Julij Papæ I. ad Epiſcopos Orientales *tom. 1. Concilij Colonienſis editionis pag. 384. & 385.* relatâ, ubi habentur ſequentia. *Unanimiter in Nicænâ Synodo ſtatuerunt, ut nullus Epiſcopus, niſi in legitimâ Synodo per Apoſtolicam authoritatem convocatâ, ſuper quibuſdam nominationibus audiatur*, id eſt, judicetur. Et poſt pauca. *Ipſi verò primæ ſedis Eccleſiæ convocandarum Generalium Synodorum jura, & judicia Epiſcoporum, ſingulari privilegio, Evangelicis, & Apoſtolicis conceſſa ſunt inſtitutis, quia ſemper majores cauſæ ad Sedem Apoſtolicam multis authoritatibus referri, præcepta ſunt. Nec ullo modo poteſt major à minori judicari. Ipſa namq; omnibus major, & prælata eſt Eccleſia, quæ Domini Salvatoris noſtri voce ſingularem obtinuit principatum &c.* Et infrà. *Dudum à ſanctis Apoſtolis, ſucceſſoribuſq; eorum in antiquis decretum fuerat ſtatutis, non oportere, præter ſententiam Romani Pontificis Concilia celebrari.* Dum porrò in Epheſina Synodo Eutychianorum factionibus res perperam ageretur, Legatis Apoſtolicæ Sedis conſtanter reſiſtentibus, acta hujus Conciliabuli poſtmodùm à Chalcedonenſi Concilio fuerunt falſitatis convicta & reprobata: ſicque adeò materia Pſeudo-Synodi Epheſinæ, Romano Pontifice approbante, & per ſuos Legatos interveniente, ad prætactum Chalcedonenſe Concilium translata, ibique deciſa fuit, uti patet *ex tom. 7. Conciliorum Pariſienſis editionis pag. 308. & 309.*

Rectè fatetur ipſe quoque Elliesius, Martinum V. ita dediſſe poteſtatem Legatis ſuis in Concilio Senenſi, transferendi Synodum, nullâ Concilij ipſius conſenſûs habita mentione. Et licèt indictio hujus Synodi à Romano Pontifice facta fuerit ex reſpectu decreti à Concilio Conſtantienſi editi, ipſemet tamen Papa ex ea poteſtate Legatis ſuis factâ ita ſe probavit authoritate præeminere *Conciliari* decreto, non niſi per ſuam authoritatem vires obtinenti, ut in diſſolvendo & transferendo Concilio non eſſet dependens à conſenſu Concilij indicti. 58.

Sextò. Non integrè allegat Elliesius Concilij Lateranenſis decretum *de ſingulari reverentiâ ab antiquis Concilys Sedi Apoſtolicæ exhibitâ*, dum *ibidem* dicitur, ſed ab Elliesio omittitur; reverentiam illam in eo ſubſtituiſſe, ut Concilia ibi recenſita, Romanorum Pontificum inſtitutionibus & mandatis in ſacris codicillis per eas editis & factis reverenter & humiliter obtemperarent; certo argumento authoritatis Concilijs *acephalicè* ſumptis præeminentis. Unde ſubditur in eodem Lateranenſi decreto, Damaſum Papam cum cæteris Epiſcopis Romæ congregatis ſcripſiſſe, per numerum Epiſcoporum Arimini congregatorum, non potuiſſe aliquod fieri præjudicium, quandoquidem conſtet, Romanum Pontificem talis Synodi decretis non præbuiſſe conſenſum: certo iterum argumento, authoritativum Papæ conſenſum prævalere Synodo *acephalæ*. 59.

Meritò etiam ſpecificè hìc recenſendum venit, quod in eodem Lateranenſi decreto ſubjungitur, *conſuevisse Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in ſuis Concilijs geſta fuerant, corroborationem à Romano Pontifice, ſubſcriptionem, approbationemq; humiliter petere, & obtinere*, prout pateat ex Nicæna, & Epheſina, atque Chalcedonenſi, nec non ſextâ Conſtantinopolitanâ, & ſeptimâ alterâ Nicænâ, Romanâque ſub Symmacho habitis Synodis, earundemque geſtis &c. Et quia id ipſum feciſſe noſcitur Synodus Conſtantienſis, immeritò Elliesius eam redarguit contrarietatis, dum geſtorum ſuorum approbationem à Martino V. efflagitando, ſuam authoritatem haud ſuperiorem Pontifice, conteſtabatur: & tamen antecedenter Concilij ſuper Papa ſuperioritatem definiverat. Ad hanc enim contrarietatem tollendam, oportet, prætactum Concilij Conſtantienſis Decretum non de Papa certo, ſed dubio duntaxat intelligere, uti alias oſtenſum fuit. 60.

Caput VI.

Expenduntur exceptiones ab Elliesio productæ ex Piſano, Conſtantienſi, & Baſileenſi Synodis, ad probandam Concilij ſuper Papa ſuperioritatem.

HAnc quæſtionem de Concilij ſuper Papam authoritate prætendit Elliesius *Diſſertatione 6. de antiqua Eccleſiæ diſciplina §. 5.* definitam eſſe in præinſinuatis Concilijs. Quam prætenſionem nullius eſſe roboris, nitiqúe falſitate, ſubſequentibus duobus §§. oſtendetur.

§. I.

Examinantur argumenta Elliesij deſumpta ex hiſtoria dictarum Synodorum.

ARGUMENTUM I. Elliesij.

1. ELliesius inducit *primò* ſequentem relationem hiſtoricam. Nempe cùm Gregorius XI. Avenione, ubi 73. annos ſederunt Pontifices, Romam redijſſet, atque paulò poſt anno 1378. è vivis exceſſiſſet, Populum Romanum ſeditione factâ, in Conclave irrupiſſe, atque omnibus Cardinalibus mortem interminatum eſſe, ni Romanum, aut ſaltem Italum Pontificem crearent. Hos igitur, ut ſaluti ſuæ conſulerent, elegiſſe Bartholomæum Neapolitanum, dictum Urbanum VI. ſed ægrè ferentes, vim à Populo ſibi illatam, aliquantò poſteà ſeſe tranſtuliſſe Fundos, ibiqúe Pontificem elegiſſe Cardinalem Robertum, Clementem VI. dictum. Hunc Avenione ſediſſe uſque ad annum 1394. qui mortuus, ſucceſſorem habuit Petrum de Lunâ, dictum Benedictum XIII. Aliunde Urbano VI. ſucceſſiſſe Bonifacium hujus nominis IX. Bonifacio Innocentium VII. ac demum Innocentio Angelum de Corario, qui anno 1406. eâ conditione electus eſt, ut ſtatim poſt electionem ad finem imponendum ſchiſmati, ſeſe abdicaret Pontificatu. Verùm ubi Pontificatum adeptus eſt, eo cædere noluiſſe, ſeqúe Gregorium XII. appellari voluiſſe. Ita rem ad duos redijſſe Antipapas, Benedictum XIII. & Gregorium XII. Neutrum pro legitimo Pontifice agnoviſſe Galliam, voluiſſeqúe tertium eligi. Hinc habitum eſſe Concilium Piſanum anno 1409. ex omnium Principum Chriſtianorum conſenſu celebratum, cui pluſquàm ducentos Epiſcopos ex Italia, Francia, Germania, & Anglia adfuiſſe. Ad illud vocatos Gregorium & Benedictum, cùm non adfuiſſent, de Pontificatu dejectos eſſe, electumqúe Alexandrum V. Nec ſolùm Piſanam Synodum exercuiſſe ſuam in Pontifices auctoritatem, ſed etiam Decreto ſanxiſſe: quòd *Concilium generale, univerſam repræſentans Eccleſiam ſit ſuperius Papâ, pertineatq; ad illud cognitio ac judicium controverſiarum, quæ Pontificatum Romanum ſpectant.* Ea porrò, quæ à Concilio Piſano geſta & definita fuerunt, approbâſſe & confirmâſſe Alexandrum V. quem tum ab omnibus pro legitimo Pontifice habitum fuiſſe, atque Piſanum Concilium pronuntiâſſe legitimum & univerſale. Quo etiam nomine Concilium illud donari ab omnibus, qui de eo tum temporis ſcripſerunt.

Reſponſio hujus argumenti refutatoria.

PRo iſthac relatione hiſtoricâ conferendâ cum alterâ nonnihil diſcrepante, remitto Lectorem *ad III. hujus Summæ caput.* Unde impræſentiarum unicè expendemus, quòd prætendatur, *Concilium Piſanum quæſtionem de auctoritate Synodi Generalis ſupra Pontificem, decidiſſe pro Concilio.* 2.

Primò hoc ipſiſſimum prætendit etiam Maimbourgus *tract. ſui hiſtorici cap. 21. pag. 217.* ita ſcribens de Concilio Piſano. Celebris Doctor Plaouſt unus ex Deputatis Univerſitatis Pariſienſis, habuit in plenâ Congregatione doctam Orationem, in quâ pluribus rationibus probabat, Eccleſiam univerſalem, & conſequenter *Concilium Generale ipſam repræſentans*, eſſe ſuprà Papam, adjungendo, hanc ſententiam eſſe Univerſitatis Pariſienſis, & cæterarum omnium Galliæ Univerſitatum. Vix de cathedrâ deſcenderat, cùm Epiſcopus Novarienſis eam aſcendit, & legit altâ voce ſcriptum, quo declarabatur, centum & tres Doctores & Licentiatos in Theologia ex ijs, qui deputati erant ab Univerſitatibus, conveniſſe mandato Cardinalium, ut deliberarent ſuper hac materiâ, quódque omnes communi voto amplexi eſſent ſententiam Univerſitatis Pariſienſis: aſſeverabat enim, quòd præter Univerſitates Galliæ ita quoque ſentiret celebris univerſitas Bononienſis, cujus litteræ habebantur, & Univerſitas Florentina, quæ ſententiam ſuam dederat in ſcripto, à centum & viginti Doctoribus ſubſignato. Hæc igitur prætenduntur acta Piſani Concilij, ex quibus auctoritas Synodi Generalis ſupra Pontificem, deciſa fuerit à Concilio Piſano. 3.

Verùm iſtam tum actorum, tum deciſionis Piſani Concilij allegationem, haud niti veritate, oſtendunt acta Piſana, quæ Lucas Acherius *Tom. VI. Spicilegiorum* integriora reddidit, ex tribus codicibus Bibliothecæ Gemeticenſis, ita ſe habentia. *Decimatertia Seſſio fuit die Mercurij 19. Maij. in qua Magiſter Petrus Plaouſt pro Vniverſitate Pariſienſi dixit, & declaravit, opinionem Vniverſitatis eſſe, iſtos duos (de Papatu) contendentes debere reputari ſchiſmaticos, & antiquati ſchiſmatis nutritores, & hæreticos pertinaces, firmans auctoritatem Concilij, ad decidendam hanc cauſam & declarandum, eos eſſe ab Eccleſia præciſos & abjectos, & eos, quantum opus eſt, abjiciendos. Poſteà immediatè unus Epiſcopus Italus, dictus Novarienſis legit quandam ſchedulam facientem mentionem, qualiter ſecundùm ordinationem Dominorum Cardinalium per Dominum Cardinalem Mediolanenſem fuerunt ſimul congregati omnes Magiſtri in Theologia & Licentiati & Baccalaurei Formati, qui ad dictum Concilium de multis partibus & Vniverſitatibus convenerunt, & inter eos fuerat plena deliberatio ſuper iſtâ materiâ, & poſteà in eandem opinionem convenerunt, & concordes fuerunt, videlicet, quòd dictos ambos contendentes tenent ſchiſmaticos & hæreticos pertinaces &c. ut ſupra. Et omnium & ſingulorum nomina recitavit, quorum multi ſunt* Epiſ- 4. *Pag. 289. n. 63.*

Digitized by Google

Epiſcopi & Prælati, & faciebant omnes numerum centum & trium. Item poſteà dixit, quòd in eadem opinione fuit Vniverſitas Florentina, in qua fuerunt centum & viginti Magiſtri ſubſcripti. Idem etiam deliberavit Vniverſitas Bononienſis, quæ de hoc miſit litteras. Idem Vniverſitates ſive ſtudia, Aurelianenſis & Andegavenſis, & Tholoſana per ſuos Ambaſiatores ibidem.

5. Ex quibus proinde Concilij Piſani actis conſtat manifeſtè, Univerſitatem Pariſienſem, unà cum reliquis prænominatis Univerſitatibus, ipſamque adeò Synodum Piſanam, nihil ſtatuiſſe de auctoritate Concilij ſupra indubitatum Pontificem, ſed ſolùm de tempore Schiſmatis, ac de dubijs, ſive de Papatu contendentibus Pontificibus ſchiſmaticis, quà *præſumptivè* hæreticis.

6. *Secundò.* Firmatur id ipſum actis à Philippo Labbeo, ex aliâ anteriori editione Pariſienſi exhibitis, Univerſitatis Pariſienſis hac de re opinionem ita referentibus. *Et poſtmodùm poſuit opinionem Vniverſitatis Pariſienſis, videlicet quòd Petrus de Luna eſt Schiſmaticus, pertinax & hæreticus, etiam accipiendo hæreſin propriè & ſtrictè, præciſiſque ab Eccleſia Dei, ejectus à jure Papatûs, & privatus, ac per Concilium de facto tanquam talis ejiciendus & privandus. Et hæc declaravit Petrus de Plaouſt pluribus rationibus, & ſubjunxit, quòd in eadem opinione erant Vniverſitates Andegavenſis, & Tholoſana. Ipſo autem deſcendente de cathedrâ, aſcendit quidam Epiſcopus Italus, qui opinionem tredecim Magiſtrorum, & plurium Licentiatorum, & Baccalaureorum Formatorum, ac Vniverſitatis Bononienſis in quadam ſchedula publicavit, quæ eſt conformis opinioni Vniverſitatis Pariſienſis.*

7. Hanc Synodi Piſanæ faciem deſcripſit ipſemet quoque Maimbourgus *libro de magno ſchiſmate Occidentis*, hiſtoriam dicti Concilij Piſani exponens, ac de Petro Plaouſt referens ſequentia. *Declarabat, & confirmabat opinionem Vniverſitatis, quòd nimirum duo (de Papatu) contendentes haberi deberent pro veris ſchiſmaticis, qui nutriebant infortunatum illud ſchiſma; quin & pro hæreticis, deſtruendo, quantum poterant, articulum Symboli, quo unitas Eccleſiæ creditur; & concluſit demum, quòd Concilium illos pro talibus habere, excommunicare, & deponere debebat de Papatu, de quo per ſchiſma & hæreſin jam exciderant.*

8. Falſum igitur eſt, in Synodo Piſanâ actum fuiſſe de indubitato Pontifice, ibidemque deciſam fuiſſe quæſtionem de ſuperioritate Concilij ſupra certum & indubitatum Pontificem, atque de hac tunc egiſſe Pariſienſem Univerſitatem, imò utriuſque Obedientiæ Cardinales in litteris, quibus anno 1408. Gregorium XII. convocârunt ad Concilium Piſanum, adducendo concluſiones Univerſitatum Pariſienſis & Bononienſis, quæ apertè teſtantur, in ejuſmodi concluſionibus ſolummodò mentionem fieri quæſtionis de authoritate Concilij ſupra duos de Papatu contendentes, de quibus propter *dubia Facti & Iuris* ignorabatur, uter verus Pontifex cenſendus eſſet. Ita namque ſe habet *quinta* illarum Univerſitatum concluſio: *Quòd ſtante dubio Papatûs inextricabili propter dubium Facti, & Iuris, ne in ſubverſionem fidei Eccleſia ſic remaneat diviſa perpetuò, cum tanto ſcandalo & animarum perditione, proviſio ſpectat ad Concilium, & Eccleſiam univerſalem, ut utrumque, eis non cedentibus, poſſit à Papatu ejicere.* Tantæ igitur molis erat, tempore Piſani Concilij ſententiam ferre in dubios Pontifices, ut ipſos non aliter judicaret Synodus, excidiſſe Papatu, niſi quatenus colludentes de Papatu, deſtruxiſſent articulum fidei de unitate Eccleſiæ, non quidem *dogmatizando*, ſed *operando*.

ARGUMENTUM II. Elliesij.

9. PErgit hic Author referre hiſtoriam magni ſchiſmatis. Poſt mortem Alexandri VI. inquiens, hujus ſucceſſor Joannes XXIII. Concilium Conſtantienſe, quaſi ad continuationem Piſani, anno 1414. indicit. Huic Pontifex ipſe adfuit, promiſitque, ſe pro bono pacis ceſſurum Pontificatu, modò Benedictus XIII. & Gregorius XII. idem facerent. Sed hujus pollicitationis pœnitentiâ ductus, à Concilio receſſit. Nihilominùs Concilium non propterea interruptum eſt, imò decretum emiſit, quo definiebatur, Concilium receſſu Ioannis XXIII. non eſſe diſſolutum: deinde ſeſſionibus *quartâ & quintâ* diſertè definivit, *Concilium Generale univerſam repræſentans Eccleſiam, poteſtatem ſuam habere à Chriſto immediatè, cui quemlibet, cujuſcunq; ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire teneri in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem Schiſmatis, & reformationem Eccleſiæ generalem in capite & in membris.* Quod decretum, ait Elliesius, probatum fuiſſe *Nationaliter*, ac deinde *Synodaliter*, Quæcunque autem in Concilio *Nationaliter* & *Synodaliter* fuerant definita, Martinum V. legitimum Pontificem à Concilio electum, rata habuiſſe & probâſſe, inprimis verò decreta ſeſſionis *quartæ* & *quintæ*: nam inter articulos Bullæ in errores Wicleffi editæ jubere Pontificem interrogari Wicleffiſtas, num teneant, Concilium Generale univerſam Eccleſiam repræſentare? Num doceant, ea, quæ à Concilio Conſtantienſi probata ſunt, ab omnibus Chriſtianis probari debere, quod reſpicere Seſſiones *quartam* & *quintam*.

Reſponſio hujus argumenti refutatoria.

10. AD horum ſolidam refutationem, *primò* placuit præmittere Bullam Martini V. decretorum Concilij Conſtantienſis confirmatoriam, quæ eſt tenoris ſequentis. Cùm nempe Pontifex ille in *exordio præfinitæ Bullæ* expoſuiſſet ſua deſideria & vota, ut fides Catholica à contagioſis hæreticorum dogmatibus conſervetur, hæreticaque pravitas de finibus fidelium extirpetur &c. Exinde *in corpore ejuſdem Bullæ* enarrat, quæ contra errores Joannis Wicleffi & Hieronymi de Praga, à Joanne XXIII. in Concilio Romano decreta fuerant, recenſitiſque duabus alijs ejuſ-

ex pag. 325. n. 57.

dem Joannis constitutionibus, refert insuper, ac de verbo ad verbum inserit statuta Constantiensis Concilij circa propositiones Wicleffi & Hus, nec non errorem Bohemorum de Communione sub duplici specie. Concludendo tandem, auctoritate Apostolicâ confirmat decreta, statuta & condemnationes ac sententias supradicta, subijciendo & sanciendo, ut definitiones, reprobationes & sententiæ, ac statuta præinserta plenum robur habeant.

11. Ex quibus proinde manifestè elucet, Martini V. Bullam statutorum Constantiensis Concilij confirmatoriam, ita coarctari ad decreta dogmatica adversùs errores Wicleffi & Hus ac Hieronymi de Praga ac Bohemorum editas, una cum decretis Joannis XXIII. in Concilio Romano, & alijs duobus ab eodem Joanne sanctis, ut nullatenus complectatur decreta *IV. & V. Sessionis* circa Concilij auctoritatem, Joanne XXIII. tunc absente lata.

21. Nec obstat, quòd Martinus V. jusserit interrogari Wicleffitas, *num teneant, Concilium Generale repræsentare universam Ecclesiam?* Hoc enim vel de Concilio *completè* Oecumenico Papæ characterem includente, intelligendum est: vel si accipiatur de Concilio etiam *acephalo*, quale sub statu *Sess. IV. & V.* erat Synodus Constantiensis, nequit intelligi aliter, nisi quòd ejusmodi Concilium Gerate *acephalum* repræsentet universam Ecclesiam non *integraliter* una cum Capite, sed pro Corpore Hierarchico, Capitis præeminentiâ quidem destituto, sed ex orbis Christiani Episcopalibus jurisdictionibus coadunato spectatam. Et sic, quia Concilij Constantiensis adversùs Wicleffi errores sanctis decretis dogmaticis supervenit Apostolica Martini V. auctoritas, earundem confirmatoria: idcircò quoad istas sanctiones dogmaticas *Sessionibus IV. & V.* firmatas, meritò statuit Martinus, ut Wicleffitæ docerent ea, quæ à Constantiensi probata fuerant, debere ab omnibus Christianis probari.

13. Quibus ita se habentibus, pro *secundo* prorsus negandum est, Constantiensia *IV. & V. Sessionis* decreta, quatenus adversarij contendunt, ea extendere ad Concilij Generalis *acephali*, præsertim, super Papâ certo & indubitato auctoritatem comprobandam, alicujus esse valoris, uti *in antecedentibus* probatum est, ulteriusque firmabitur *ex subsequentibus*. Imò verò ipsa verba decreti illius, prout hìc adferuntur in Ellieſij argumento, ita sonant, ut optimè possint ac debeant coarctari ad tempus schismatis, *pro cujus extirpatione*, sicque *generali Ecclesiæ*, in Capite dubio & membris inter se divisis *reformatione*, Synodus illa universam Corporis Hierarchici, sed tunc *acephali* Ecclesiam repræsentans, extiterat congregata.

ARGUMENTUM III. Ellieſij.

14. HIstoriam præinsinuatam prosequitur is Theologus, dicendo, Pontificem Martinum V. ut decreto Constantiensis Concilij morem gereret, indixisse Concilium Generale primò Papiæ, deinde Senis, ac demum Basileæ. At ante hujus initium è vivis excessisse, hujus verò Successorē Eugenium IV. illuc destinasse Julianum Cardinalem Legatum, ut præesset Concilio. In eo *Sessione II.* Concilij Constantiensis de Concilij supra Papam auctoritate Decreta fuisse renovata. Conatum hinc esse Eugenium dissolvere Concilium, quod tamen fecisse, statuisseque *Sessione XIII.* Pontifici non competere hujusmodi potestatem, ipsum quidem esse Ecclesiæ Caput, sed non universâ Ecclesiâ superius. Ipsum quippe falli procul dubio posse, quod de Ecclesia dici sine piaculo non posset. Hæreticum esse, dicere Papam non teneri Concilio parêre. Tum Eugenium IV. mutatâ sententiâ, probâsse Concilij acta, & confirmâsse ea omnia, quæ à principio decreta fuerant, usque *ad Sessionem XVI.* in quâ contineri Bullam confirmatoriam actorum Synodi.

Responsio hujus Argumenti Ellieſiani refutatoria.

15. DIsertis jam verbis Ellieſi fateris Romani Pontificis potestatem indicendi Concilia generalia, eaque transferendi à loco priùs indicto ad alium magis opportunum locum. Neque Pontifex in illâ Concilij indictione morem gerendo Constantiensis Synodi Decreto, id fecit ex subjectionis erga Concilium debito, sed intuitu Boni publici, ex cujus respectu urgere potest ipsummet etiam Papam decreti cujuspiam Synodalis à semet etiam probati directiva obligatio. Sed hoc misso, utpote *in anterioribus* satis superque discusso, progredimur ad refutanda ea, quæ ex Basileensis *acephalæ*, Concilij Oecumenici, non nisi per Vicarium Christi characterem Papæ proprium subsistentis formâ substantiali prorsus destitutæ, Synodi actis à dicto Ellieſio sunt adducta.

16. Etenim Eugenium IV. decreta Basileensis Synodi, quibus auctoritas Pontificia impugnabatur, contrarijs Decretis oppugnâsse, manifestum redditur ex ejusdem Concilij actis. Nam & Archiepiscopos Colocensem & Tarentinum misit, qui ab hujusmodi decretis Concilium prohiberent, cujus egregia ad Patres oratio extat *in Appendice Concilij*. Per Jacobum Ebrodunensem insuper relcidit acta Concilij, *ex eadem Appendice*. Gravissimis quoque pœnis affecit Concilij fautores. *Ex actis Concilij Sessione 9.* Præterea, quidquid decreverant contra Pontificiam auctoritatem, declaravit, nulla esse ac irrita, ejecitque dignitatibus, qui ea tuerentur, *ex actis Concil. Sess. 16.* Denique Cardinalis Turrecremata, qui assedit Concilio, *lib. 2. de Ecclesia cap. 100.* disertis verbis testatur: *Eugenium nunquam adduci potuisse, Concilio licèt omnia movente, ut ea confirmaret.* Plura hanc in rem videri possunt apud *præcitatum* Turrecrematam, quibus unicè subjungere lubet, qualiter in Concilio Lateranensi Fridericus Cardinalis S. Severini, Clau-

ex pag. 317. n. 33.

pag. 318. n. 37.

Digitized by Google

Claudius electus Epiſcopus Maſſilienſis, & Ludovicus Dominus de Soterijs Oratores Regis Chriſtianiſſimi, ſuo & Regio nomine coram Notarijs & Teſtibus in litteris patentibus Chriſtianiſſimi Regis manu ſubſcriptis, ejuſdemque ſigillo munitis, purè, liberè & ſimpliciter Sacroſancto Concilio Lateranenſi tanquam vero & legitimo adhæſerint, in quo tamen Concilio Synodus Baſileenſis vocatur Conciliabulum, extatque expreſsè definitum *Seſſ. 10. Papam eſſe ſupra Concilium Generale.*

§. II.

Expenduntur Elliesianæ exceptiones, quas opponit argumentis formatis à Nupero quodam ſcriptore ad elevanda Concilij Conſtantienſis decreta circa prætenſam Concilij ſuper Papa auctoritatem.

Hic agendum eſt pro Scheleſtrati argumentis vindicandis, quibus Concilij Conſtantienſis Decreta, quatenus Synodi Generalis ſuper Papa auctoritatem ſanxiſſe prætenduntur, *efficacisſimè* confutat.

ARGVMENTVM I. Scheleſtrati.

17. Hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus ab Elliesio inducitur *primò* contendiſſe, *Seſſionis IV.* Conſtantienſe Decretum vitiatum: quippe cùm illud in ſuo primævo & genuino ſtatu, hiſce duntaxat conſtet verbis; *Quòd nempe Synodus Conſtantienſis in Spiritu S. legitimè congregata, ita eſſet repræſentans univerſam Eccleſiam, haberetque poteſtatem ſuam immediatè à Chriſto, ut ipſi quilibet, cujuscunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire teneatur in his, quæ pertinent ad extirpationem ſchiſmatis.* Cuitamen formulæ ab adverſarijs ſuperadduntur tum verba *Tò ad fidem*, tum voces *Tò reformationem Eccleſiæ Generalem in Capite & in membris.* Quæ verba poſteriora non haberi in tribus codicibus manuſcriptis actorum Concilij, nec non in quatuor alijs manuſcriptis geſtorum indubitatorum Conſtantienſis Synodi, ac demum in duobus manuſcriptis codicibus Cardinalis Sirleti. Quare illa verba, *Tò quæ ſpectant ad reformationem Generalem Eccleſiæ in capite, & in membris*, adventitia eſſe, & dicto *Seſſionis IV.* Decreto Conſtantienſi inſerta per Patrum Baſileenſium compilationem. Quemadmodùm etiam propoſitio *Tò quæ ſpectant ad fidem*, in aliquot editionibus non reperiuntur. Meritò igitur dici poſſe, quòd acta prætacta *IV. Seſſionis*, quatenus referuntur in compilatione Baſileenſium, ſint vitiata.

Exceptiones Elliesianæ.

18. Excipitur *primò*. Etiamſi *Seſſionis IV.* Decreto nonnihil additum eſſet, nihil inde lucri reportaturum Scheleſtratum, cùm ipſomet haud diffitente, certum ſit, eadem omninò verba haberi *Seſſione V.* cui nihil adjectum dici poſſe, quippe cùm ubique in ipſis etiam manuſcriptis ab eo laudatis, verba illa reperiantur. In ejuſmodi namque actis ubi narratum fuiſſet, *Seſſionis IV.* capitulum prætactum editum fuiſſe iſtis verbis, *& ad reformationem &c.* poſteà narrati Seſſione V. *actum fuiſſe ſuper correctione & emendatione capitulorum in præcedenti Seſſione ſtatutorum, & concluſum eſſe, quòd ſupradicta capitula hoc modo corrigerentur.* Si ergo fides habeatur ipſis actis à Scheleſtrato prolatis, in ipſo Concilio Conſtantienſi reformatum fuiſſe Decretum *Seſſionis IV.* & cùm priùs ſinè iſtis verbis, *& ad reformationem &c.* prodijſſet, poſteà ab ipſa Synodo fuiſſe cum ijs verbis editum. Non ergo eſſe, quòd Scheleſtratus Patres Baſileenſes reos peragat ejus additamenti, utpote quod ab ipſo Synodo Conſtantienſi factum ſit: *uti docent acta per ipſum probata.*

Secundò. Dato etiam, à *Seſſionis V.* Decreto abeſſe iſthæc verba: *In ijs, quæ ſpectant reformationem Generalem Eccleſiæ in Capite & in membris.* Nihilominùs Concilij Generalis ſupra Papas auctoritatem ſatis & abundè ſtabiliri præcedentibus hiſce verbis: *Quòd ſcilicet ipſa Synodus in Spiritu S. legitimè congregata, Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habeat, cui quilibet, cujuscunque ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire teneatur.* Nam ſi ipſe etiam Papa nominatim teneatur obedire Concilio Generali, univerſam Eccleſiam repræſentanti, fore indubitatum, quòd major Concilij, quàm Papæ ſit auctoritas. Quare inutile eſſe, quòd Scheleſtratus conetur oſtendere, ſequentia *de reformatione* verba eſſe adjecta, dum non minùs ex præcedentibus conſtat Concilij Generalis ſupra Papam auctoritas. 19.

Tertiò. Illam prætenſam verborum adjectionem nullatenus eſſe veriſimilem. Quia id aſſeritur contra univerſarum Concilij Conſtantienſis editionum fidem, imò & contra fidem manuſcriptorum omnium, juxta quæ recenſitæ ſunt illæ editiones, in his enim omnibus habetur decretum *Seſſionis IV.* cum hac additione, *& ad reformationem &c.* Quòd verò in quibusdam non habeatur vox *ad fidem*, nihil conducere ad Scheleſtrati propoſitum. Idem aſſeri contra fidem plurimorum optimæ notæ, antiquiſſimorumque Manuſcriptorum in Bibliothecis occurrentium, etiam eorum, quæ fortè ante Baſileenſium Patrum collectionem ſunt conſcriptæ. His quod opponat Scheleſtratus, non habere, niſi quòd proferat aliquot Manuſcripta, de quorum antiquitate non conſtet, quæque deprompta ſint è loco ſuſpecto, urbis Romæ Bibliothecis, in quarum Manuſcriptis pleraque eorum, quæ Curiæ Romanæ placitis adverſabantur, certò & indubitanter ſint eraſa, aut omiſſa. Sed dato, ita induſtriâ factum non eſſe, attamen facilius fuiſſe, verba illa in quibuſdam Manuſcriptis omitti, quàm ſuppleri in alijs. 20.

Quartò. Additamenti illius rationem à Scheleſtrato adjunctam non tantùm fictitiam, ſed planè abſurdam eſſe. Quis enim credat, Baſileenſes Patres de induſtriâ Conſtantienſi *Seſſioni IV.* inſeruiſſe illa verba, aut ſi inſeruiſſent, à nemine fuiſſe animadvertum eo tempore, 21.

pore, quo Concilij Conſtantienſis actorum recens adhuc erat memoria? Quis putet, eos gratis eam fraudem admiſiſſe, cujus ſtatim ab omnibus argui, atque convinci potuiſſent? Cui bono iſta *Seßioni IV.* adjeciſſent, cùm eadem prorſus reperirent *Seſſione V.* cujus non minorem auctoritatem eſſe arbitrabantur? Ergo ſinè ullo fundamento Patribus Baſileenſibus impingi illam additionem.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

22. PRimò. Exordiendo à fine Elliesianæ exceptionis ex geſtis Concilij Conſtantienſis deſumptæ, facilè expedietur illa circa adjectionem illam controverſia. Fatetur namque is Pariſienſis Theologus, ubi in ejusmodi geſtis narratum fuiſſet *Seſſione IV.* capitulum illud editum eſſe ſinè hiſce verbis, *& ad reformationem &c.* Poſtmodùm narrari ait *Seßione V.* actum fuiſſe *ſuper correctione, & emendatione capitulorum in præcedenti ſeſſione ſtatutorum, & concluſum eſſe, quòd ſupradicta capitula hoc modo corrigerentur.* Nunquid igitur hinc evincitur, *Seßionis IV.* Conſtantienſe Decretum, earemus fuiſſe reformatum *in Seſſione V.* ut, cùm priùs ſinè iſtis verbis, *& ad reformationem &c.* prodiiſſet, poſtea decretum *Seßionis V.* cum ijs verbis editum fuerit? Et hoc ipſiſſimum eſt, de quo rei peraguntur Patres Baſileenſes, quod additamentum *in Seßionis V.* decreto factum, transtulerint etiam in Decretum *Seßionis IV.* plurimùm enim intereſſe, an illorum verborum adjectio *in Seßione* duntaxat *quinta*, vel etiam *in Seßionis quartæ* Decretâ facta fuerit, ex *ſubſequentibus* patebit.

23. *Secundò.* Hinc prorſus evaneſcit *tertia* Elliesij exceptio contendentis, *verborum illorum additionem in Conſtantienſi* Seſſionis IV. *decreto nullatenus eſſe verisimilem*, coarguentiſque Scheleſtratum, ac ſi *eam aſſereret contra fidem omnium Concilij Conſtantienſis editionum, atque ſcriptorum univerſorum, ad quæ recenſitæ ſunt illæ editiones*, quippe cùm in iſtis omnibus habeatur prætactæ *Seßionis IV.* Decretum cum hac additione, *& ad reformationem &c.* Verùm ad hæc retundenda, ponimus inprimis ob oculos verba Bullæ à Patribus Baſileenſibus anno 1442. editæ, ad fidem ſuæ actorum Conſtantienſium compilationi conciliandam: ubi ita decernitur, ut præfatis Concilij Conſtantienſis Seſſione IV. *& V. editis Decretis ac geſtis &c. plenaria fides adhibeatur*, perinde *ac ſi Bullâ ejuſdem Conſtantienſis Synodi bullata forent &c.* An non hinc perſpicuum evadit, Decreta illa Conſtantienſia nullum habuiſſe ante compilationem Baſileenſium ex aliquo Synodi Conſtantienſis inſtrumento fidei publicæ monumentum. Oſtendat igitur Elliesius, quando, & in quantum ex poſt facto adjectio Decreto IV. *Seſſionis* Conſtantienſis inſerta, acceperit aliquod probatæ fidei momentum? Non appareat aliud, niſi ex tranſſumpto ab exemplari prætactæ compilationis authentico facto anno 1490. quando Joannes Huober ex Inderdorf SS. Theologiæ Baccalaureus illud propriâ manu deſcripſit, ejusque Copiam cum Originali convenire, ſub fide Notariatûs publici, teſtatus eſt Mathias Strinbach auctoritate Apoſtolicâ Notarius. Ad cujus proinde Copiæ cum Originali collatæ fidem, anno 1500. typis prodijt Conſtantienſis Concilij editio. Huic conformiter facta fuit compilationis Baſileenſium poſteriorum editionum propagatio, tum quæ anno 1511. operâ Ferrerij Vicentini, tum quæ annis 1524. & 1535. curâ Merlini Sorbonici, uti & anno 1530. Coloniæ typis prodijt Quentelianis; cui concordat etiam, quam Petrus Crabbe anno 1538. novam Conciliorum collectionem faciens edidit. Concordat etiam collectio Conciliorum anno 1588. Venetijs, & anno 1628. Romæ cum reliquis poſterioribus Conciliorum collectionibus edita.

Pag. 276 n. 9. & 10.

In quibus univerſis notatu dignum eſt, 24.
prætinſinuatam Bullæ Baſileenſium partem, unà cum teſtimonio Notarij Apoſtolici *ſuperiùs* relato, ſemper ſubnecti; certo planè argumento, decreta Conſtantienſia, prout ab univerſis illis editionibus referuntur, à Baſileenſibus compilata fuiſſe. Quomodò igitur Elliesius cum veritatis ratione exprobrare potuit Scheleſtrato, ac ſi adjectionem verborum *ad reformationem* in manuſcriptis Synodo Baſileenſi anterioribus prætermiſſam, contra fidem omnium Conciliî Conſtantienſis editionum impugnaret? Ipſemet profectò Elliesius nullum adſtruere poteſt Exemplar manuſcriptum Baſileenſi collectione antiquius, dum non niſi dubitanter aſſerit, *fortè* quæpiam manuſcripta in Bibliothecis occurrentia, conſcripta fuiſſe ante Patrum Baſileenſium collectionem: cùm econtra Scheleſtratus antiquiora, ab ipſis etiam Conſtantienſis Concilij Notarijs conſcripta, vel ſub illis temporibus exarata producat ad probandum, in primævis prætacti *Seſſ. IV.* Conſtantienſis Decreti editionibus non fuiſſe inſerta illa verba, *ad fidem & ad reformationem Eccleſiæ in Capite, & in membris.* Unde jam facilè elucet, an Elliesio, vel potiùs Scheleſtrato in re præſenti fides ſit adhibenda?

Ad quod firmandum *tertiò* reproducere 25.
placet, quæ Scheleſtratus in hanc rem poſuit ob oculos. Hæc enim Elliesius ne tetigit quidem, nedum refutavit. Tres nempe Codices Manuſcripti, continentes acta Conſtantienſis Concilij à Notarijs ipſius conſcripta, ex quibus Baſileenſes Decreta compilârunt, non habent illa verba in *primo* Decreto Seſſ. IV. *Et ad reformationem &c.* Codices quatuor manuſcripti, continentes geſta indubitata Conſtantienſis Synodi, quorum duo circa ipſius Conſtantienſis Concilij tempus conſcripti ſunt, pariter in Decreto *Seßionis IV.* non faciunt mentionem illorum verborum *de reformatione &c.* Imò in uno ex iſtis codicibus habetur, clauſulam illam *de reformatione* abeſſe debere à Decreto 1. *Seſſ. IV.* ideoque illud Decretum renovatum fuiſſe *in Seſſ. V.* Duo inſuper codices Regeſtum actorum Concilij Conſtantienſis continentes, partim circa tempus ipſius Concilij, partim antiquo charactere Italico conſcripti, nullam in Decreto *Seſſionis IV.* faciunt mentionem clauſulæ *de reformatione in*

ne in Capite & in membris. Num ergo Elliesio fas erat, dicere, Scheleſtratum aliquot tantùm Manuſcripta proferre, de quorum antiquitate non conſtet? Num eidem licuit, Curiæ Romanæ Miniſtros arguere, ac ſi prætacta verba ex Manuſcriptis antiquioribus erasiſſent?

26. Sed videamus pro *quarto*. Quo fundamento idem Elliesius aſſerat, *nihil ad propoſitum Scheleſtrati conducere, quòd in quibusdam Manuſcriptis primum quartæ Seſſionis Concilij Conſtantienſis Decretum referentibus, non habeatur vox ad fidem?* Ad hujus rei momentum oſtendendum, ſciſcitor ex Elliesio, an Decretum illud *IV. Seſſionis*, velit eſſe indubitatæ veritatis ad inſtar dogmatis à Concilio Oecumenico definiti? Hoc aſſerere, pugnat profectò cum verbo Chriſti *Matth. 18.* infallibilitatem Decreti *Conciliaris*, ex conſenſu duorum, vicarij ſcilicet Chriſti Nominis, & Patrum ſub hoc Nomine, Papæ proprio, aggregatorum ſubſtituram decernentis. Conſtat autem, decreto *primo Seſſ. IV.* Conſtantienſis defuiſſe characterem Apoſtolicæ auctoritatis, Chriſtum in terrâ viſibiliter repræſentantis. Ad quod proinde utique reſpexit Synodus pro tunc *acephala*, ut nollet ſe extendere ultra negotium extirpandi ſchiſmatis, vel ſaltem in Decretis fidei Huſſitarum hæreſeon condemnatorijs, intenta fuerit ad aſſenſum auctorizativum Papæ poſtmodùm eligendi, cùm Papæ pro tunc inter ſe contendentes, haud præferrent certum auctoritatis Apoſtolicæ characterem Chriſti vicarium. Et ideo ſub illis verbis, quòd *Synodo* (licèt *acephalæ*) *in Spiritu tamen ſancto legitimè congregatæ, quilibet, etiamſi Papalis dignitatis exiſtat, obedire teneatur in his, quæ pertinebant ad extirpationem ſchiſmatis*, comprehendi haud poterat verus ac certus poſtmodùm eligendus Papa, ſed ſchiſmatici duntaxat pro tunc de Papatu contendentes Papæ. Quâ proinde ratione Concilij Conſtantienſis Patres prudenter diſcernebant negotia tum *extirpationis ſchiſmatis* adversùs dubios Papas, tum *fidei*, adversùs Huſſitas gerenda & definienda, ac per Pontificem certum poſteà authorizativè comprobanda, quatenus fidei punctum attingebant.

27. *Quintò.* Num portò ſolida dici poteſt Elliesij exceptio *ſecunda*, quâ contendit, auctoritatem Concilij Generalis ſupra Papas ſtabiliri hiſce decreti Conſtantienſis verbis: *Quòd* nempe *ipſa Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata, Generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto* immediatè *habeat, cui quilibet, cujuſcunq; ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire teneatur?* Si iſthæc verba combinentur cum ſubſequentibus dicti *Seſſionis IV.* Decreti verbis, planum redditur, eam obedientiam, quatenus Papam concernit, reſtringi ad extirpationem Schiſmatis. Sub illo autem ſchiſmate nullus extabat Papa indubitatus. Quare exceptio Elleſiana *indebitè* extenditur ultra Papas dubios, illo ſchiſmatis tempore exiſtentes. Quos proinde, non verò certum deinceps eligendum Papam, dicere, oportet, ita teneri ad obediendum Concilio Generali, etiam *acephalo*, univerſam Eccleſiam (quoad Hierarchicum ex Epiſcopalibus characteribus & juriſdictionibus pro publico Eccleſiæ Bono in unum collatis conſiſtens Corpus) repræſentanti, ut conſequenter major ſit hujus auctoritas, quàm Paparum dubiorum, non autem Papæ certi & indubitati.

Nec pro *ſexto* tenet *prima* & *quarta* Elliesij exceptio ex eo petita, quòd verba Decreto *Seſſionis IV.* adjecta, contineantur in Decreto *Seſſionis V.* Concilij Conſtantienſis, quódque non minor ſit auctoritas hujus *V. Seſſionis*, quàm præfatæ *Seſſionis IV.* Hujus namque oppoſitum mox demonſtrabitur ſequenti Scheleſtrati argumento. 28.

ARGUMENTUM II. Scheleſtrati.

29. INducitur hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, Decreti *Seſſ. IV.* Concilij Conſtantienſis auctoritatem ex ſubſequenti *Seſſionis V.* decreto ſupervenientem elevare & elidere hoc argumento: quòd decreta *Seſſionis V.* non fuerint facta ex omnium Patrum conſenſu. Ad quod probandum, proferri ab ipſo acta quædam Concilij Baſileenſis hucúſque inedita, quibus oſtendere conetur *Seſſiones IV. & V.* celebratas fuiſſe, reclamantibus multis è Patribus, imò & Libellum conteſtatorium adversùs eas à Cardinalibus eſſe emiſſum, aſſentientibus Regis Galliæ Legatis, qui ſeſe Cardinalibus adjunxerunt.

Exceptiones Elliesianæ.

30. EXcipitur *primò*. Acta illa, quæ profert Scheleſtratus, non eſſe authentica, nihilque ſimile haberi in veris & genuinis: imò ex ijs conſtare, unanimi Cardinalium, Epiſcoporum, & Oratorum conſenſu, decreta hæc primùm *Nationaliter* propoſita, *Synodaliter* eſſe concluſa. Etiamſi verò fides aliqua adhiberetur actis à Scheleſtrato prolatis (quæ aliud non eſſe, quàm commentariolos alicujus addicti partibus Pontificis) hæc tamen acta nihil facere ad cauſam Scheleſtrati; quippe cùm ex ijs minimè probetur, litem & controverſiam fuiſſe de duobus decretis, de quibus hìc agitur: imò inter eos, qui Seſſionis celebrationi ſeſe opponebant, numerari Legatos Regis Franciæ, quos decretis iſtis ſeſe oppoſuiſſe, planè abſurdum eſſe: ſed ex ijs oſtendi tantùm, poſt diſceſſum Papæ quoſdam è Patribus Conſtantienſibus dubitaſſe, num expediret, eo abſente, & reditum promittente, inchoare Seſſionem, ſic enim incipere actorum iſtorum fragmenta à Scheleſtrato prolata: *Omnia tanquam ludicra, & fatè pro parte Domini noſtri Papæ oblata, per Dominum Regem Romanorum, & alios ibidem aſſtantes reputata fuerunt, fuitq; unanimiter vociferatum, his non obſtantibus*: Fiat Seſſio, fiat Seſſio, *propter quæ tam ipſâ die, quàm die Veneris ſequenti altercationes maximæ fuerunt inter Dominos Cardinales & Nationes.* Ex quibus patêre, atque ex actis authenticis confirmari, Joannem diſceſsûs ſui

varias attuliſſe excuſationes, quarum unam fuiſſe, quòd ſanitatis ergo Conſtantiâ diſceſſiſſet, mox rediturus. Quæ excuſationes, licèt ſtatim ludicræ, ac fictæ omnibus eſſe viderentur, nihilominùs fuiſſe nonnullos, qui exſpectandum adhuc eſſe, arbitrarentur.

31. *Secundò.* In iiſdem actis narrari, Nationes de celebrandâ Seſſione deliberaſſe, atque interim Cardinales obtuliſſe Regi, paratum eſſe Papam, Procuratores mittere ad cedendum Papatu, paratoſque ſe eſſe, Seſſioni, ſi fieret, adeſſe, dum non fierent alia capitula, quàm infrà ſcripta, hoc eſt ea, quæ habentur *Seſſione IV.* inter quæ eſſe decretum de authoritate Concilij Generalis. Hæc capitula Regem Nationibus propoſuiſſe, quas, cùm de ijs deliberâſſent, habitâ die ſabbati Seſſione, poſt habitam diſceptationem inter Cardinales & Nationes de capitulis jam prælibatis, *tandem Divino flamine inſpirante* (verba ſunt actorum) *in unam ſententiam convenìſſe, quòd tantùm capitula infrà ſcripta in dicta Seſſione ſtatuerentur. Fuiſſe ergo dictam ſeſſionem de conſenſu & voluntate Domini Regis, & omnium Dominorum Cardinalium in Conſtantia exiſtentium, quatuor Nationum, & Oratorum Regum, omnéſq; Cardinales in Conſtantia exiſtentes, qui non erant infirmitate gravati, interfuiſſe.*

32. *Tertiò.* Tantum abeſſe, ut hæc narratio ſuæ cauſæ obſit, & Scheleſtrato faveat, quin contra non pauca contineat, quæ mirum in modum juvent ſuam cauſam. Ex ea enim conſtare, ab ipſis Cardinalibus propoſita fuiſſe capitula, quæ in Seſſione tunc definita: inſuper eadem eſſe ventilata apud ſingulas Nationes, eſſeque cum Cardinalibus circa ea deliberatum, ac demum omnes uno flamine inſpirante, in unam conveniſſe ſententiam, atque unanimi conſenſu promulgata eſſe decreta *quartæ Seſſionis.* Inter hæc autem eſſe primum de authoritate Concilij Generalis; in quo decreto, etiamſi non habeantur hæc verba, *& ad reformationem Eccleſiæ &c.* ſufficere ea, quæ præcedunt, ad probandum, *authoritatem Concilij Pontificiâ ſuperiorem eſſe.* Unde patère, rem definitam fuiſſe poſt maturam deliberationem, & primùm *Nationaliter*, ac deinde *Synodaliter* eſſe concluſam. Poſt hæc, cùm adhuc de capitulis Seſſionis eſſet altercatum, non quidem quoad ipſam ſubſtantiam, ſed quoad quaſdam circumſtantias, tandem unanimi conſenſu ſtatutum eſſe, ut corrigerentur eo modo, quo habentur *Seſſione quintâ.*

Refutatio iſtarum Exceptionum.

VEritatis mox elucidandæ face haud difficulter diſpellentur tenebræ, quas hîc parit confuſio actorum, quæ concernunt *quartam* & *quintam* Concilij Conſtantienſis Seſſiones, earumque præambulas altercationes. Quod confuſum chaos deſtruenius proinde per authentica à Scheleſtrato prolata acta, exordiendò ab altercationibus *Seſſionem IV.* antecedentibus.

33. *Primò* igitur poſt *tertiam* Concilij Conſtantienſis Seſſionem Cardinales ad Joannem XXIII. poſt ejus fugam miſſi, cùm reverſi die 26. Martij coram Rege Romanorum, & quibuſdam Patribus agere cœpiſſent de poteſtate Joannis XXIII. auctoritatem diſſolvendi Concilij ſibimet aſſerentis, gravem inde quorundam Patrum offenſam contra ſe ſuſcitabant. Quam offenſam alterâ die tam ipſi, quàm Ambaſſiatores Regis Francorum lenire conabantur, referendo Nationibus & Regi in Congregatione publica; a ſe inductum eſſe Joannem ad dandum ceſſionis procuratorium, & continuandum Concilium, & non fugiendum ad loca remotiora, dummodò ipſi præſtaretur ſecuritas. At hæc parum fuerunt accepta Nationibus & Regi, omnia enim tanquam ludicra & fictè pro parte Joannis oblata credebantur. Unde multæ altercationes tam eâ ipſâ die 27. ſcilicet, quàm ſequenti 28. fuerunt inter Dominos Cardinales, & Nationes, fuitque ibidem exclamatum: *His non obſtantibus, fiat ſeſſio, fiat ſeſſio*; veluti habent *geſta Concily in quatuor manuſcriptis codicibus, & Regeſtum eiuſdem Synodi in tribus Manuſcriptis.* Juxta quam proinde relationem hiſtoricam eatenus conformanda eſt, & ſuſtinenda *prima* Elliefij exceptio, ut tamen in *ſecunda* ejuſdem exceptione, meritò veniat notandum, perperam indicari, ac ſi Cardinales tunc ſe obtuliſſent paratos intereſſe Seſſioni, *Si non alia fierent capitula, quàm ea, quæ poſtmodum Seſſione IV. fuerant ſancita de auctoritate Concily Generalis.* De hoc enim puncto mox diſſeremus.

Secundò itaque. Cùm ſequenti 28. die 34.
Martij ſacrâ Parasceves die, Joannes XXIII. à Schaffuſâ de novo aufugiſſet, turbatis contra ipſum cunctorum animis, plures ex Nationibus Germanicâ, Gallicâ & Anglicanâ deliberârunt in craſtinum celebrare Seſſionem *quartam*, & in eâ ſtatuere inter alia compluta; tum quòd *Concilium Conſtantienſe poteſtatem habeat* immediatè *à Deo, cui etiam Papa obedire teneatur in his, quæ ſpectant ad fidem, extirpationem ſchiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris*: tum quòd Papa *cogi poſſit, ſi obedire contumaciter contempſerit.* Quæ omnia contradicentibus pluribus apud Nationes concluſa fuêre. At quia non Italicæ tantùm Nationi hæc diſplicebant, ſed ſacro quoque Cardinalium Collegio ad deliberandum oblata non fuerant, nolebant dicti Cardinales, unà cum Ambaſſiatoribus Regis Galliæ, venire ad Seſſionem, niſi inter alia Capitula *ſecundum* omitteretur, & in *primo* decreto non fieret mentio reformationis Eccleſiæ in Capite & in membris. *Ex præcitatis manuſcriptis geſtis, & Regeſto Conſtantienſis Concily, Eugenio IV. in ſua Apologia contra Baſileenſes, & Turrecremata lib. 2. de Eccleſia cap. 99.* Ex quibus patet, quàm iniquè aſſerat Elliefius, decretum de auctoritate Concilij Generalis ſuper Papam, unà cum alijs capitulis eo modo fuiſſe rata habita in IV. Seſſione, quomodò fuerant propoſita & concluſa à Nationibus. Hujus enim oppoſitum mox eluceſcet.

Tertiò proinde. Cùm ſubſequente Sabbato ſancto in Vigilia Paſchæ, Patres jam pa- 35.

rati

rati eſſent cum Mitris & Pluvialibus ad celebrandam Seſſionem IV. mediante Rege Romanorum, circa expedienda in illâ Seſſione, tale adhibitum fuit moderamen, ut inter cætera decreta omitteretur *ſecundum* de poteſtate *coactivâ* Concilij, & in *primo* Decreto nulla fieret mentio *de reformatione Eccleſiæ*. Quod re ipsâ etiam obſervatum fuiſſe, teſtantur omnes Codices manuſcripti Romæ reperti, & in præcedentis Elliesianæ exceptionis refutatione relati, præter alios omnes in Bibliotheca Cæſarea Viennæ, vel alibi inſuper in Germaniæ & Galliæ Bibliothecis aſſervatos. Unde rurſus evaneſcit fucus Elliesij, quem oſtundit in ſuâ *ſecundâ* exceptione, quaſi omnes uno flamine inſpirante, cum Cardinalibus conveniſſent, & approbâſſent decreta *Seſſionis IV*. Hoc enim verum eſt ſub præinſinuata emendatione, & omiſſione tum *ſecundi* decreti, tum clauſulæ *ad reformationem Eccleſiæ*. Quod ipſemet Elliesius, ſibi de hujus clauſulæ omiſſione reverâ contrarius, fateri compellitur in prætacta exceptione ſua.

36. Hinc *quartò*. Necquidquam juvat iſthunc Pariſienſem Theologum, dum *ibidem* ait, *ad probandam Concilij authoritatem Pontificiâ ſuperiorem, ſufficere ea, quæ præcedunt*. Etenim ſtantibus illis omiſſionibus, manifeſtum redditur, omiſſo præſertim *ſecundo, primum* Seſſionis illius decretum coarctari ad Papæ obedientiam debitam duntaxat in ordine ad extirpationem ſchiſmatis. At hoc poſito, clarum extat, ſtatutum ejuſmodi complecti Papam pro tempore Schiſmatis, adeoque dubium & incertum. Unde verba quoque præcedentia, *quibus Synodus Conſtantienſis dicitur in Spiritu S. legitimè congregata, Generale Concilium facere, Eccleſiamq; Catholicam militantem repræſentare*, nequeunt intelligi, niſi de Concilio *acephalo*, celebrato ſcilicet pro tempore, quo Oecumenici Concilij *formali* charactere Papæ proprio inſigniri haudquaquam poterat, ſicque adeò *materialiter* duntaxat Generale fuerat, nec niſi *acephalum* Eccleſiæ Catholicæ Corpus Hierarchicum repræſentaverat. Et hinc prorſus evincitur, illud IV. Seſſionis decretum protendi haudquaquam poſſe ultra tempus Schiſmatis, ſub quo Synodo etiam *acephalæ* competere à Chriſto *immediatam* poteſtatem ex vi & naturâ intrinſecâ characterum Epiſcopalium ibidem coadunatorum, Eccleſiæ providendi de certo Capite, ſublatâ incertitudine Paparum de Apoſtolicâ Sede contendentium, conſtat *ex antecedentibus*.

37. Ad dictarum clauſularum omiſſionem magis firmandam, pro *quinto* conducit ſequens adhuc relatio. Nempe cùm Cardinalis Florentinus, ad quem tanquam ad ultimum Cardinalem ſpectabat, pronuntiare decreta in Seſſionibus publicis, veniſſet ad verba *de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, quæ Nationes in ſchedula delere omiſerant, *ſubſtitut, eas falſa eſſe & præter communem deliberationem addita* aſſerunt. Unde non ſolùm tunc omiſſa fuit clauſula *de reformatione*, ſed eâdem *Seſſione IV*. Cardinales monuerunt Nationes, ut ſuſpenderent ad tempus materias illas, quæ haberent magnas difficultates, & maturam exigerent deliberationem; veluti tradunt Abbas Panormitanus *in ſent. finali. & Regeſtum Conſtant. Concilij, in tribus manuſcriptis codicibus*. In tali ergo ſtatu promulgatum eſt prætactum *Seſſionis IV*. decretum, ita ut obedientia Papæ in eo arctaretur *ad præciſam extirpationem ſchiſmatis*, nec adeò concernere poſſet, niſi Papas dubios, tempore ſchiſmatis illius magni exiſtentes. Quomodò ergo Elliesius *in fine tertiæ exceptionis præſentis* prætendere poteſt, dum illud Decretum *poſteà correctum fuit ad modum, quo habetur in Seſſione V. cum inſertione ſcilicet clauſulæ priùs omiſſæ de reformatione*, nullam eſſe factam ejus emendationem *quoad ſubſtantiam*; tametſi in vi hujus clauſulæ conetur idem Doctor Pariſienſis decretum ejuſmodi extendere ad verum & indubitatum Papam, quod tamen, non niſi dubios Papas ſchiſmate diviſos, ac de Papatu contendentes, complecti valet ſub illa coarctatione, ſchiſmatis extirpationem unicè reſpiciente.

ARGUMENTUM III. Scheleſtrati.

38. INducitur hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus ex hoc vim facere, quòd Cardinales & Legati Regis Franciæ proteſtationem ſecretò fecerint (antequam venirent ad *Seſſionem V*. in qua decretum *IV. Seſſionis* fuit dicto modo emendatum) ſe tantùm propter ſcandalum evitandum ad Seſſionem ire, non animo conſentiendi his, quæ audiverant, in Seſſione ſtatui debere: tum quòd immutatio decreti in *Seſſione IV*. editi, & ad ſchiſmatis extirpationem coarctati, non fuit ſufficienter, ſed aliqualiter duntaxat deliberata: tum quòd decretum ſic immutatum Cardinalis Florentinus noluerit in Seſſione *quintâ* pronuntiare, ſed ejus promulgatio facta ſit per electum Poznanienſem.

Exceptiones Elliesianæ.

39. EXcipitur *primò*. Proteſtationem præinſinuatam non poſſe dici factam fuiſſe adversùs decretum de authoritate Concilij generalis, cùm Legati Franciæ huic ſeſe adjunxerint, quos huic decreto ſeſe oppoſuiſſe, omni carere veriſimilitudine. Iſtam ergo proteſtationem factam fuiſſe adversùs alia quædam, quæ in Seſſione V. definienda eſſe, ferebantur: cùm enim Seſſio habita fuiſſet, & decreta emiſſa, nullam ampliùs proteſtationem eſſe factam adversùs ea, imò hæc omnium conſenſu promulgata fuiſſe, & ab omnibus, nullo reclamante, probata.

40. *Secundò*. Quæſtionem illam de authoritate Concilij novam non fuiſſe, ut indigeret multâ deliberatione, ſed jam agitatam, atque definitam fuiſſe in Concilio Piſano, imò & in hac ipsâ Synodo Conſtantienſi jam eſſe motam, uti teſtis eſt Petrus de Alliaco. Conſtare inſuper, quòd capitula propoſita, & decreta *in Seſſ. IV. & V*. fuerint inter Nationes primùm ventilata, ac de ijs cum Cardinalibus diu diſceptatum. Quod verò in actis habe-

tur, *aliqualiter esse disputatum*, non ita intelligendum esse, quasi leviter res agitata fuerit, sed sensum esse, quòd non propriè sit disputatum, aut altercatum, sed tantùm aliquatenus, sive, quòd res ventilata sit sinè disputationis æstu. Nec in actis Concilij haberi, quòd Cardinalis Florentinus noluerit decreta dicto modo mutata recitare in Sessione, sed tantùm dici, ea fuisse recitata à Cardinali Poznaniensi, quam promulgationem omninò suffecisse.

41. *Tertiò.* Quæ Cardinalium Florentini, Cameracensis & aliorum mens fuerit, & quâ ex causâ Sessiones prorogari voluerint, patèrè etiam ex actis Concilij Constantiensis *tom. 12. Conciliorum columnâ 25.* tum etiam ex protestatione ab ipsis emissâ post tertiam Sessionem *ibidem columna 1464.* Ex quibus monumentis liquêre, eos fuisse protestatos, si Joannes XXIII. vellet in proposito sese abdicandi permanere, se ab ipsius partibus futuros. Si verò secùs faceret, se Concilio adhæsuros: atque idcircò petijsse, ut donec de ejus proposito liquêret, Sessiones differrentur. Quas tamen Concilium propterea intermitti debere non existimâsse, & Cardinales pro Bono pacis eis adfuisse: cumque cognovissent, Joannem XXIII. de industriâ moras nectere, & Papatu cedere bonâ fide nolle, cum cæteris Episcopis adversùs eum contensisse. Itaque nullam fuisse in Synodo altercationem de authoritate Concilij Generalis supra Papam, quam agnovisse omnes; sed tantùm fuisse altercatum de celebratione Sessionum, quas Cardinales nonnulli arbitrabantur, prorogandas esse, donec constaret de Pontificis sententiâ.

42. *Quartò.* Decretum de authoritate Concilij Generalis supra Papam, etiam *ad reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris*, unanimi Patrum Concilij consensu factum fuisse; *veluti apud omnes extet indubitatum.* Sic Gersonem Patres Concilij alloquentem in sermone coram ipsis habito in festo S. Antonij, laudare Concilij Constantiensis Decretum, in quo hæc verba reperiuntur, *& ad reformationem Ecclesiæ in Capite & in membris*, itemque in sermone 21. Julij habito impensè laudare idem Decretum ceu saluberrimum, & dignum, quod ubique inscribatur. Quomodò ergo Gerson coram ipsis Concilij Patribus ausus fuisset proloqui de Decreto adhuc controverso?

Refutatio istarum exceptionum.

43. IPsemet Ellies in *fine præcedentis tertij argumenti* noscitur esse fassus, de Capitulis *Sessionis IV.* fuisse posteà altercatum, eorumque correctionem esse factam eo modo, quo habentur *in Sessione V.* Hinc ergo oritur quæstio, *primò; An hæc altercatio, & hinc secuta definitio facta fuerit ea cum deliberatione, quæ tanti momenti negotium deceret?*

Secundò; *An contra talem immutationem fuerit interposita protestatio Cardinalium, & Legatorum Regis Franciæ, tum antecedenter ad Sessionem, tum in ipsa Sessione, dum Cardinalis Florentinus noluit Decreta sic mutata pronuntiare?*

Tertiò; *An his non obstantibus, dicere liceat, Decretum taliter mutatum, unanimi Patrum Concilij, consensu receptum, atque authoritatem Concilij super Papâ ab omnibus agnitam fuisse?*

Circa *primum* lubeat *primò* audire Concilij 44.
Constantiensis Regestum in *tribus manuscriptis codicibus*, ex quo Schelestratus profert sequentia. Post *quartam* Sessionem, inquiens, Patres Constantienses non instituunt de articulis & Decretis controversis examen publicum, neque statuunt, coram ipso Concilio habendum: sed quasi de re parvi momenti ageretur, nominârunt aliquos, qui cum Cardinali Florentino desuper agerent: ubi tamen inter eos *aliqualiter* disputatum est, deputati quatuor Nationum die 2. Aprilis inter alia multa statuerunt, *quòd proximâ Sessione omnes articuli & clausulæ concordatæ per Nationes, in ultima Sessione prætermissæ expediantur.* An non hinc evidenter patet insufficientia deliberationis, quam postulâsset tanti momenti negotium?

Secundò. Elliesius equidem *in sua secunda* 45.
exceptione nititur hanc oppositionem elidere, asseverando, quæstionem istam *de auctoritate Concilij* novam non fuisse, sed jam agitatam, atque definitam in Concilio Pisano, imò jam priùs motam in ipsâ etiam Synodo Constantiensi. Verùm ex *antecedenter* dictis constat, Concilium Pisanum ex Parisiensis, aliorumque Universitatum sententiâ, sibi non arrogâsse, nec definijsse auctoritatem super certo Papa, sed super duobus de Papatu contendentibus. Imò nequidem super istis deponendis iudicium sibi attribuisse, nisi quatenus probati fuerant schismatici, & *præsumptivè* hæretici, quatenus scilicet articulum fidei de unitate Ecclesiæ non quidem *dogmatizando*, sed *operando* destruxerant. Neque hoc etiam judicium tantæ erat auctoritatis, ut totus Catholicus orbis aquiesceret, pluribus adhuc Provincijs Gregorium & Benedictum à Synodo illâ dejectos sequi pergentibus, virisque doctissimis, inter quos est D. Antoninus, ejus Synodi sententiam impugnantibus. Dum verò in Synodo Constantiensi ante *Sessionem IV.* mota fuit illa quæstio, Cardinalium, & Regis Franciæ Oratorum studio, Romanorumque Regis auctoritate evictum fuit, ut arctaretur, *ad extirpationem schismatis*, adeóque ad Papas dubios & incertos, uti patet *ex anterioribus.*

Hinc proinde pro *tertio* audiamus denuò 46.
Regestum Concilij Constantiensis *in tribus manuscriptis codicibus*, ex quo Schelestratus pergit sequentia proferre. Cùm nempe Cardinales nullatenus Nationibus consentirent quoad articulos & clausulas *Sessione IV.* prætermissas, easque, le invitis, *Sessione V.* publicandas esse, percepissent, statuerunt primùm, non venire ad Sessionem, sicut & quatuor alij Cardinales ad eam venire noluerunt. Ubi autem animadversum est, omnes sinè publico scandalo, & periculo dissolutionis Concilij, abesse non posse, statuerunt ad Sessionem venire, præmissâ tamen protestatione secretâ in Camerâ paramentorum Palatij Constantiensis, *quòd propter scandalum evi-*

tandum

tandum, ad Seſſiones ibant, non animo conſentiendi his, quæ audierant, in ea ſtatui debere. Eandem proteſtationem fecerunt quoque Legati Regis Galliæ, qui ſeſe quam ſtrictiſſimè cum Cardinalibus conjunxerant. Unde manifeſta jam redditur proteſtatio illa, de qua procedit noſtrum *ſecundum* quæſitum. Patet inſuper, quàm incompetenter Elliesius *in prima ſua præſenti exceptione* aſſeverârit, omnium conſenſu promulgata, & ab omnibus, nullo reclamante, probata fuiſſe *Seſſionis V.* Decreta, cum clauſulis prælegatis reformata: ſiquidem contra totius ſacri Cardinalium Collegij, & ipſorum Galliæ Legatorum ſententiam noſcantur publicata fuiſſe Decreta, quæ Adverſarij contendunt intelligenda *de ſuperioritate Concilij*, & habenda inſtar fidei dogmatum.

47. *Quartò.* Proteſtationem ejusmodi eludere nititur Elliesius in *ſua prima & tertia exceptione* prætendendo, omni carere veriſimilitudine, tum quòd *Legati Franciæ ſeſe oppoſuerint Decreto de auctoritate Concilij Generalis ſupra Papam*: tum quòd *Cardinales, præcipuè Florentinus & Cameracenſis, proteſtati ſint, de Ioannis XXIII. partibus deſerendis, ſi nollet permanere in propoſito ſeſe abdicandi Papatu, inſtando proinde, & proteſtando, ut Seſſiones differrentur, donec de ejus propoſito liquêret.* Verùm ad has exceptiones fortùs elidendas, ſciſcitor ex Elliesio: utrùm Concilij ſupra Papam ſuperioritas eo jam tempore in tantum fuerit propugnata vel à Clero Gallicano, vel ab ipſo Rege Franciæ, ut hujus Legati non auderent proteſtari adversùs Decreta, quæ viderentur talem Concilij auctoritatem ſtatuere? Numquid enim poſterioribus etiam temporibus, Raynaldo ad annum Chriſti 1541. teſte, Meldenſis Epiſcopus in Concilio Florentino, Regis Chriſtianiſſimi & Gallorum nomine, ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito Papâ fuit profeſſus, deteſtando illos, qui eam collocantes in Concilio, ſcinderent unitatem Catholicam? Nunquid nomine Chriſtianiſſimi Regis ſacroſanctо Concilio Lateranenſi publicum & authenticum porrectum eſt inſtrumentum, de eo comprobando, in quo tamen expreſsè extat definitum, Papam eſſe ſupra Concilium Generale? Vana igitur eſt illa Elliesiana exceptio ac præſumptio, ac ſi Legati Franciæ non auſi fuiſſent, ſe adjungere proteſtationi editæ adversùs Decretum Conſtantienſis Concilij *Seſſionis V.* Mirum inſuper eſt, quòd Elliesius ea, quæ circa *Seſſionem V.* dicti Concilij ſunt geſta, conetur eludere per acta *Seſſ. III.* quæ ita ſe habent.

48. Exacerbatis nempe ob Ioannis XXIII. fugam Patrum Conſtantienſium animis, cuncta, quæ pro illo offerebantur, figmentorum inſtar habita ſunt. Hinc feriâ tertiâ poſt Palmas, quæ fuit 26. Martij, celebrata eſt Seſſio III. cui non interfuêre, niſi duo Cardinales, Cameracenſis nimirum & Florentinus, reliquis omnibus aut Schaffuſæ conſtitutis; aut indecorum reputantibus, eidem aſſiſtere, uti fidem faciunt *acta Victorina Pariſijs aſſervata.* Statutum fuit in illâ Seſſione, Concilium Conſtantienſe per receſſum Joannis XXIII. diſſolutum non fuiſſe, ſed nec diſſolvi debere ante extirpationem ſchiſmatis, nec ad alium locum ſinè conſenſu Concilij tranſferri poſſe, nemini demum ſinè juſta cauſa ante finem Concilij diſcedere licere. Quæ omnia Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracenſis, & Franciſcus Zabarella Cardinalis Florentinus non aliâ ratione publicari permiſerunt, niſi ſub conditione, quòd Ioannes XXIII. ea ratificaret. *Ex Regeſto Conſtantienſis Concilij, & manuſcripto codice Capranicenſi.* Num igitur Elliesio fas fuit, ex illis actis *tertiam* Concilij Conſtantienſis Seſſionem concernentibus, eludere proteſtationem à Cardinalibus, non his duntaxat, ſed toto ſacro Collegio factam adversùs molimina, quibus Nationes intendebant, *Seſſionis V.* Decretum reformare ex adjectione clauſularum, adversùs quas prius *in Seſſ. IV.* egerant ijdem Cardinales, Franciæque Legati.

Ad hæc magis firmanda, *quintò* pergamus ad recenſenda ulteriora Conſtantienſis Concilij geſta *ex quatuor manuſcriptis codicibus, unà cum actis Protonotariorum in tribus Manuſcriptis.* Præmiſsa illâ ſcilicet proteſtatione, Cardinales venerunt ad V. Seſſionem, & inter eos Cardinalis Florentinus, Canoniſtarum ſui temporis facilè princeps, ad quem tunc ſpectabat Decretorum publicatio, qui rogatus, ut Decreta legeret, munus illud exequi recuſavit. Electus itaque Poznaniensis *legit Decreta per modum Conſtitutionum Synodalium, quia Cardinalis Florentinus ea legere noluit.* Poſtquàm autem Decreta per modum conſtitutionum recitâſſet, idem electus Poznanienſis legit alia *in materia fidei* contra Hæreſes V Vicleffi, Hus, & Hieronymi de Praga. Quibus ita ſe habentibus, rurſus percontor ex Elliesio, quo jure dicere poterit *in quarta ſua exceptione, Decretum de authoritate Concilij Generalis ſupra Papam etiam ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris unanimi Patrum Concilij conſenſu factam fuiſſe, atque hoc ſemper apud omnes indubitatum fuiſſe?* 49.

Hinc ergo pro *ſexto* progredimur ad elucidandum *tertium* quæſitum noſtrum, an ſcilicet Elliesius cum veritate dicat, *Decretum de auctoritate Concilij Generalis ſupra Papam, unanimi Patrum Concilij conſenſu factum eſſe etiam cum clauſula ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris?* Ex dictis *ſuperiùs* jam extat probatum, Collegium Cardinalium haud conſenſiſſe in illud Decretum, ſed unà cum Franciæ Legatis reſtitiſſe, proteſtando etiam in contrarium. Refert inſuper Rodericus Calaguritanus Epiſcopus *in Dialogo de auctoritate & poteſtate Pontificis*, ſe audiviſſe à magnæ auctoritatis viris, qui Concilio Conſtantienſi interfuêre, quòd contra Decreta *Seſſionis V.* reclamaverint complures Prælati & Doctores. Idipſum affirmat Cardinalis Turrecremata *lib. 2. de Eccleſ. cap. 99.* quòd plures ſcilicet Patres doctiſſimi Decretis illis non præſtiterint conſenſum ſuum. Et quidem ad perpetuum Cardinalium diſſenſum probandum, confert vel maximè, quod refertur in manuſcripto codice Bibliothecæ Regis 50.

Christianissimi : nempe post recessum Ioannis XXII. petijsse à Nationibus Cardinales Romanæ Ecclesiæ, utiporium Collegium unum votum cum ipsis haberet in Sessionibus publicis : in quo tantum rapiam passus esse, scribunt Spondanus, probatorque ex gestis Concilij ita fe habentibus : *In omnibus pub. Decretis Concilij saltem ab Cardinalibus ita ordo & breviarepore observetur, quod decernendum in Nationibus, ut non fiat in eorum præsentia sufficienter deliberatè : imo plures Cardinales congregati fint de contentijs : & finaliter petijsse, cum apud in Concilio quatuor Nationes, non deliberari, quæ non prius trans vigesti Capita, de quibus ipsi solummodo existerant Prælati, remitta vero Cardinalis simul finaliter, & alij interpellati, quibus ipsi magis quam & infra fuerant Doctores, ut propterea Cardinales de singulorum Collegij bonorum recordationem habentes tantum possent determinare Nationi Anglicanæ. Quod tamen postea revocarunt, & Collegio Cardinalium solum in Concilio permissum est authoritatem.* Quomodò igitur fas est, dicere, illud V. *Synodi* Decretum, in quo Cardinalibus dignitas adeò magna tribuitur, & quodammodo contemnebatur, cum Cardinalium consensu fuisse factum & promulgatum ?

Quibus ita fe habentibus, pro *septima* nonimus ob oculos, quæ Scheletratus ex *ea* *Bibliotheca Regia Christianissimi asservatis*, item & *septima* *ex codice Concilij Romæ repertis in quatuor manuscriptis codicibus*, in hæc profert verba : Sessio Decretis tanquam prima (ante *Sessionem IV.* fcilicet) apud Nationes deliberatis & concluſis, circa quidem ponuntur Prælati, quod illorum publicatio placeret majori parti Nationum, non tamen Collegio Cardinalium. Cum enim Cardinales post Ioannis XXIII. fruſtra petijſſent pro loco Collegio ſuffragium à Nationum ſuffragijs diſtinctum, ſpectandum à Nationibus, quemadmodum Congregationibus interelle nolegrunt. Unde factum eſt, quod Nationes ſine Cardinalibus deliberarint, & concluſerint, ſeclusa *tertia Sessione*, uſque ad ſeptimam inclusivè, *post in omnibus Decretis Concilij ſaltem ab* *Cardinalibus tam ordo & brevis tempore* *ſervatus fuerit cum conſenſu in Nationibus, ut* *non fiat in eorum præſentia, ſufficienter deliberatè, & in majoribus conventibus habiti fuerint.* Sicque ignur illiteri, fas tibi fuit, dicere, quòd apud omnes ſeniper fuit indubitatum, *Decretum de authoritate Concilij Generalis supra Papam*, unanimi Patrum Concilij conſenſu factum eſſe ?

Sed pro clarè videamus, quomodò Eliesius hoc ſuum aſſertum probet argumento hinc petito, *quòd ſilicet Gerſon in ſuplici ſermone ad Imperat. Patres Concilij dixerint V. Decretum* imperatorem, *neque verò unquam fuiſſet ita pro-* *bum de Decreto concernente, an ſuppoſitio ?* Verbum quoniodò excepti hoc termonem Gerſonis habiti in derogationem jurisdictionis Apoſtolicæ, hiem facti Regulum Acturum Conſtantienſium in tribus manuſcriptis codicibus. In primis occaſione istis ſermonis à Ioanne Gerſonio die 23. Martij coram Patribus habiti, graviter conqueſtus eſt Ioannes XXIII. contra Cardinalibus, aliisque emagnitudinis ad ipſum Conſtantiæ Schiſmum ablegatis, quòd tempore Gerſonior contra Sedis Apoſtolicæ authoritatem Decretum efſuerit ſalsis fuerit, incitando Patres ad falſa & erronea contra Romanum Pontificem conſidentia, Atque hæc querela apud Orientales Chriſtianiſſimi Regis integrida effecit, quòd ei de re cum Cardinalibus agerent, ac ſefe cum ijs conjungerent, Decretisque contra Apoſtolicæ Sedis authoritatem edendis obſiterent, & ut cum Cardinalibus de ſuis querelis tum protestari ſuerint, prout *ex Regeſta, & manuſcriptis Conſtantienſis Concilij, tum aſſerta* *etiam ex alijs in Bibliotheca Regia aſſervatis* *Codicibus*, item Turrecremata *lib. 2. de Eccleſia*, videre licet. Quin pollmodum iterationes ideſt Gerſonius contra Propoſitum Conſtantienſis Concilij habuit, interpretando *Sessionem V.* Decretum de ſuperioritate Concilij, *quòd ſilicet*, non eodem gradu prærogativæ, quin plures ejus temporis Doctores Decreta illa retrinxerint ad tempus ſchiſmatis, tacito, & pretermiſſo imperatorum Martini V. Decreto Sessionis *V.* in illo ſolum ſenſu minimè recipiente, & ſe operera appellationem à ſonte ad Concilium Univerſale propoſuerit.

Jam ante Conſilium Conſtantienſe plures Doctores Benedicti XIII. partes ſecti ſubſecuerat, Romanum Pontificem in mollo, etiam ſchiſmatis caſu, ſubjici Concilio, nolle. Sed hoc etiam mollo, conſtat ex actis Concilij Pisani, quòd ſententiam Petri de Alliaco Cardinalis Magiſtros, tum Epiſcopos, quam Abbates, & Generales Ordinum, una cum Conſilijs Univerſitatum ac Collegiorum examinabile, Pontificem etiam tempore ſchiſmatis viventem depoſuerint non poſſe, niſi ob crimen hæreſis, quod Pontificium ſpectat, ſententiam quoque Pisanum Concilium, poſt Synodi Conſtantienſis *V.* ſeſſionem Decreta nolentes ex Sede Concilij Petri de Alliaco Cardinalis Cameracenſis ſententiam fuiſſe, quòd equidem Pontifex tempore ſchiſmatis eo pro ſuſpecta habeatur, compelli poſſit à Concilio Generali. Cui ſententiæ adhæſit etiam Zabarella Cardinalis Florentinus, ut nullet tamen authoritatem Concilij, tempore ſchiſmatis illius, extendi ad reformationem Eccleſiæ; velut alterius generis *ex gestis manuſcriptis Conſtantienſis Synodi*. Non dicerat equidem ex Patribus Conſtantienſibus, qui exiſtimabant, Concilij Generale Eccleſiam repræſentans habere authoritatem tempore ſchiſmatis, non tantum ad procurandam unionem, deponendo illos, qui de Papatu contendunt, & ad judicandum de materia fidei, damnando eos, qui contra illam hæreſes ſeminant, ſed etiam ad reformandum Eccleſiam circa ea, in quibus tum membra, quam Caput ipſum reformatione indigent. Verum Cardinalis Turrecremata *lib. 2. de Eccleſia cap. 93.* verbis haud obſcuris indi-

Digitized by Google

indicat, Decreta præinſinuata intelligenda eſſe de ſolo Conſtantienſi Concilio tempore ſchiſmatis celebrato : neque enim iſthæc verba *ſuper præmiſſis, ſeu ad ea ſpectantibus factis, vel faciendis* ſecundo Decreto adjuncta, aliud inſinuant, niſi ut *ſecundum* Decretum referatur ad *primum* de ſolo ſchiſmatis tempore ſtatutum. Poſito igitur, Decreta *Seſſionis V.* Conſtantienſis, unanimi Patrum Concilij conſenſu eſſe facta, cujus tamen contrarium antehàc demonſtratum fuit, necdum evincitur, Patres Concilij intendiſſe, definire & ſtatuere authoritatem Concilij Generalis ſuper Papa certo, ſed ſuper Papis duntaxat dubijs tempore ſchiſmatis viventibus, & de Papatu contendentibus.

ARGUMENTUM IV.
Scheleſtrati.

54. INducitur hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, Concilij Conſtantienſis in Decretis illis condendis auctoritatem elevare tum ex eo, quòd Decreta ejusmodi à Concilio ſub unà duntaxat Ioannis XXIII. Obedientiâ ſint condita : tum ex hoc, quòd aliter ſenſiſſe videantur Patres poſt tres Obedientias.

Exceptiones Elliesianæ.

55. EXcipitur *primò*. Concilium vim & auctoritatem ſuam non habuiſſe ex Obedientijs trium Pontificum, quippe cùm Ioannes XXIII. fuerit legitimus Pontifex, à quo fuerat Synodus convocata, alios duos non extitiſſe legitimos, & ideo conſenſum illorum non fuiſſe requiſitum ad convocationem, aut celebrationem Synodi. Quia porrò Ioannes XXIII. promiſerat ultrò ceſſurum ſe Pontificatu, potuiſſe Concilium tum auctoritate ſuâ, tum vi illius Seſſionis agere & decernere. Nec opus fuiſſe, ut exſpectaret alias Obedientias. Unde ipſum Ioannem *Seſſ. XII.* & poſtèà electum Martinum V. habuiſſe Concilium Conſtantienſe pro Generali, & quæ ab ipſo unius etiam Obedientiæ tempore fuerant Decreta, approbâſſe.

56. *Secundò*. Quòd Patres Conſtantienſes aliter ſenſerint poſt tres Obedientias, probare tantummodò Scheleſtratum ex proteſtatione, quam poſt *Seſſionem XXXVIII.* Cardinales unà cum Nationibus tribus Italicâ, Hiſpanicâ, & Gallicanâ, adverſùs Germanicam condidiſſe feruntur ante electionem Pontificis. At hoc nullatenus pertinere ad propoſitum, quippe cùm illæ tres Nationes conqueſtæ ſint, differri electionem Pontificis legitimi, obteſtando proinde, ut Papa eligatur à Collegio Cardinalium, cum deputatis, aut deputandis à Synodo, proteſtandoque, ſi quid inde detrimenti Eccleſiæ accidat, ſe fore innoxios, convenientius proinde eſſe, quòd reformatio poſtponatur electioni Pontificis. Quæ tamen proteſtatione non obſtante, reformationem non fuiſſe intermiſſam, rejectâ electione, donec tandem concordia inita eſt, eâ conditione, ut fieret Decretum, quo futurus Pontifex obligaretur reformare Eccleſiam in Capite & Curiâ Romana, ſimul cum Concilio & deputatis à Nationibus. Quo Decreto facto, & Capitibus reformationis propoſitis, electum eſſe Pontificem Martinum V.

57. *Tertiò*. Tantum abeſſe, ut hæc offendant, improbatum eſſe à Synodo Decretum *de auctoritate Concilii ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris*, ut contra hinc offendatur, Patres in hac opinione ſemper perſtitiſſe. Sed hoc unum fuiſſe inter eos controverſum, an expediret, ante reformationem eligere Pontificem, an verò ejus electio eſſet poſtponenda reformationi ? Noviſſimè autem inter partes conveniſſe, ut Pontifex eligeretur eâ conditione, ut priùs Decreto obligaretur, unà cum Concilio Eccleſiam in Capite & Curia Romana reformare, nec non articulos reformationis ipſi à Synodo præſcriptos obſervare. Anigitur ex iſtis probatur, Concilium derogâſſe ijs, quæ ſtatuerat de auctoritate Concilij ad reformationem Eccleſiæ ? An non potiùs inde oſtenditur, Concilium ijs ſtatutis ſemper adhæſiſſe.

58. *Quartò*. Unum quidem & alterum verbulum ex illa proteſtatione & concordiâ objici à Scheleſtrato. Quorum prius detumitur ex hiſce proteſtationis verbis : *Licèt aſſeratis, ſinè veſtro conſenſu & ordinatione Concilij, ſuper modo, formâ, loco, tempore, & materiâ ad dictam electionem non poſſe procedi, obſtantibus quibuſdam hujus Concilij decretis, quibus tamen nos Hiſpanica Natio, etiamſi aliàs valida exiſterent, non ligaremur.* Unde ait Scheleſtratus, inferri, decreta priùs edita *de auctoritate Concilij ad reformationem Eccleſiæ &c.* non eſſe valida.

59. Verùm iſtud momentum, reponit Elliesius, eſſe omninò leve, cùm Nationes non loquantur de decretis concernentibus auctoritatem Concilij *ad reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris*, ſed de decretis, quibus cavebatur, ne Pontifex fieret ſinè conſenſu Concilij, & eo modo ac tempore, quo eſſet referibendum ad Concilium. Deinde iſtud dici tantùm nomine Hiſpanicæ Nationis, quam in gratiam Benedicti XIII. cui favebat, potuiſſe hæc inſerere proteſtationi. Denique proteſtationis hujuſmodi nullam eſſe auctoritatem, cùm præſertim res in Synodo fuerit poſtmodùm definita, cui definitioni ipſos quoque Hiſpanos paruiſſe, conceſſiſſeque, ut unà cum deputatis à Synodo fieret electio Pontificis.

60. *Quintò*. Alterum momentum ex illo inſtrumento *Concordiæ* obtendi à Scheleſtratò, quòd ibi Natio Germanica inducatur, hanc reddidiſſe rationem, cur electio ſit poſtponenda reformationi, *quòd ſcilicet Papa electus ligari non poſſit*. At *præcitatus* Elliesius iterum reponit, non fuiſſe mentem Synodi, *Papam ligari non poſſe per decreta Concilij*, ſed induci tantùm Germanos hanc rationem afferentes ad procraſtinandam ejus electionem, non quòd revera crederent, *Papam ligari non poſſe decretis Concilij*, ſed quia timebant, ne ille ſemel electus reformationem pati, aut facere non poſſet. Quare priuſquàm eligeretur,

decre-

decretum *de reformatione* per Concilium fa-
ciendâ, eniſſum eſſe. Quod in actis authen-
ticis Concilij ita haberi *Seſſ. XI. Sacroſanctâ Oecumeni Synodus Conſtantienſis in Spiritu ſancto legitimè congregata, universalem Eccleſiam re-
præſentans ſtatuit & decernit, quòd futurus Roma-
nus Pontifex per Dei gratiam de proximo ſuſ-
cipiendus, cum hoc ſacro Concilio, vel deputandis per ſingulas Nationes, debeat reformare Eccleſiam in capite & in membris, & Curiam Roma-
nam &c.*

Refutatio illarum Exceptionum.

61. Et ſiſum concludo Elleſi, dum contendit, Joannem XXIII. à cœtu erat convocatorum Synodus Conſtantienſis, ſuiſſe legitimum Pontificem. Hunc enim inferretur, decretis Conciliaris, quæ habebant ipſum confirmatum, non exiſtiſſe valida in vi ſanctionis Oecume-
nicæ, quippe deſtituta charactere per Chriſtum definito, ut ſuiſſent lex & una Petræ Æternæ aſſiſtentia, non præſtò eſſet Concilio, niſi dum Duo, nempe Chriſti vicarium Nomen gerens Papa, & Patres ipſi hoc unum ſtare aggregati conſentirent in unum. Atqui patet ex proximis antecedentibus, Joannem XXIII. reſſiniſſe, & obloquutum ſuiſſe actibus illa conuinua, quæ nonnulli molebantur contra Apoſtolicæ Sedis authoritatem in Pa-
pâ fubjiciendo Concilij judicio. Si ergo Joannes XXIII. ſuiſſet certus, indubitatus, & legitimus Papa: ex ejus deſſenſu protinus jam infirmabatur Conſtantienſis Synodus: Ergo certa, in quantum ſtatuiſſent authoritatem Concilij Generalis ſuper Papam etiam *ad re-
formationem Eccleſiæ in Capite & in membris*. Sed hoc nihil; progrediatur ad Elleſianas exceptiones ſolidioribus argumentis confu-
tandas.

62. *Primò* igitur, Quantumvis Concilium Conſtantienſe initio Joannem pro Pontifice habuiſſe, nonquam tamen aſſeruit, imo juxta-
vuit, deberé ab aliis etiam Obedientiæ requi-
ri pro certo & indubitato Papa, sino ſub ipſo Conſtantienſi Concilio Petrus de Allíaco Cardinalis Cameracenſis in ſchedula ex nova-
ſcripto Codice Cartuſiæ de Conſtantiensi Concilio apprendae relata & publicata exprefſe con-
cludebat, non obſtante Concilij Piſani, duos de Papatu contendentes confidem nominandos, quæ confiſcem ſubrogandis, conſtitutionem, per Joannis XXIII. Obedientiam prorſus excepit, quas tamen Obedientia quorum librorum ſuiſſe tenebantur, atque Papatum pro tunc etiam prætendentium *probabiliter* tenere contra-
rium; ſedque in hac opinionum diverſi-
tate adverſi veritate non minores eſſe difficulta-
tes *juris & facti*, quam ante Concilium Pisa-
num fuerant de juſtitia duorum contendentium. Quomodò igitur Cardinalis iſte au-
ſus ſuiſſet tulum proferre ſententiam, Joannem XXIII. pro certo & indubitato Ponti-
fice inter Concilium Conſtantienſe ab omnibus ſuiſſet habitum?

63. Adhuc à Joanne XXIII. Papatus fuiſſet certus & indubitatus, quomodò Nuntius Gre-
gorij XII. in valvis monaſterij Auguſtinianorum ejus infignis Pontificia Conſtantiæ ap-
pendent, non ab omnibus Concilij Patribus fuiſſet recipius, dum tamen ex *Regeſto illorum Conſtantiæpolim* conſtet, plures ex Patribus id recte fuiſſum ſuiſſimaſſe, reliquos abnerem-
bat, id Gregorio XII. ſuo perſonaliter Conſilium veniſſet, iteratis, imò ſolummodò quo-
ſtione de ejus Nomine? Quomodò etiam Sancto Gregorij publicum ingreſſum cum pileo tubeo facere cupienti, atque in plenâ Congregatione id expetenti, non data fuit-
ſet repulſa, dum tamen, teſte *Regeſto Conſtan-
tienſi*, pravalueſſent Cardinalis Cameraceſ-
ſis, aliorumque cum ipſo ſententiarum, ut Nunquam Cardinalis honoratus in Concilio Conſtantiam publicè ingredi? Quomodò de-
nique, dum Gregorius XII. ſe gerens pro Romano, Vero atque Legitimo Pontifice poſſidet, ut ſtuit, quam de Pontificatu cede-
ret, à Concilio removeretur Joannes XXIII. præſidentia, norique ferre Concilij convocatio-
ne, imò ſimpliciter Patres in dicti publica Sellio-
neſtiam Gregorij poſſeſſionem admiſiſſent, quique Pontificalibus indumentis coſtum con-
ſenſu acceptare poſſiſſent, ſita ſuiſſet certus Joannis XXIII. Papatus, ut ranſiquenter Gre-
gorij ſuper hoc patentes ſimique ad obtes-
tans ratione pro nulli ſuiſſet habenda? Haud igitur fundamentum erat prætacta Cardinalis Cameracenſis Petri de Allíaco lemma, quòd ultra Joannis XXIII. Papatum, reliquo dum Gregorij XII. & Benedicti XIII. de Papatu inter contendentes Obedientiæ non im-
probabiliter ſuſtinuerint partes duas, ſuique ſaltem in hiſtoriam Papatus præteriente non ſtetit *probabiliter juris & facti* differentias, quam inter Concilium Pisanum extat ex je-
ſtiti duorum pro Papatu contendentium.

64. Quo ſuppoſito, pro Joanne adhuc certo, do Elleſio, poſſibile Concilium authoritate ſuâ agere, & decernere circa Joannis XXIII. Papatum, eò vel maximè, quòd ille Papatus à Joanne prætenſus, in foro Eccleſiæ poſſibile Joannem eſſet, ſicſi re ipſâ non ſubſiſteret. Cujus rei *in anterioribus* jam deducta, con-
ſtabit hoc reductum. Nam ex *Matthæi* ex *Cupra* conſtat, clarere regem, ea magnitudine Nomi-
nis ligandi & ſolvendi authoritate non priùs eſſe à Chriſto decretas Petro, quàque ado-
ſcentiam, quam interpres eſſe petra, ſupra quam ædificatur Eccleſia. Hæc autem Ec-
cleſiæ adoratio non ſubſiſtit niſi per fidem; fidem non poteſt dici, à Chriſto conferri Pe-
tri ſucceſſori authoritatem Pontificium, ſeu clavium Eccleſiæ poteſtatem, niſi per ſidem ſuper eandem Dominus Noſter ædificare fun-
dam, futuri ab Eccleſia receptus in perram, & fundamentum ſui ædificij. Neque autem illa-
ta fides de Papatu alicui ceu Petri ſucceſſori per Chriſtum collato, niſi ſtet evidentia cre-
dibilitatis publicæ, & in facie ſanctæ Eccleſiæ conſtabilitæ, de legitimâ ac Petri Catholicæ Apoſtolicam ſucceſſione. Quia igitur, quan-
do tres ſub triplici prætenſo Papatu ſubſiſte-
bant Obedientiæ, non erat evidentia credibi-
litatis ab Eccleſiâ una, fed in ſchiſma potiùs divisâ

Digitized by Google

divisâ, publicè agnita & comprobata, quâ oſtenderetur in facie Eccleſiæ, quinam potiretur legitimæ in Petri Apoſtolica Cathedrâ ſucceſſionis jure: idcircò Concilium Conſtantienſe omninò tunc poterat circa omnes & ſingulos illos de Papatu contendentes decernere, prout Eccleſiæ ſanctæ paci & unioni eſſet conſultum ex abrogatione ſchiſmatis & ſubrogatione novi ac certi Summi Pontificis.

65. Sed ad quid pro *tertio* contendit Elliesius, non Joannem XXIII. duntaxat, ſed poſteà electum Martinum V. habuiſſe Concilium Conſtantienſe pro Generali Synodo? Hoc *ex antecedentibus* equidem jam habetur refutatum, quibus hoc unicè adjicere placet, revocando in memoriam, quod jam *ſuperiùs* extat probatum, nempe Synodum Conſtantienſem, ſi in *Seſſione V.* feciſſet Decretum Concilij ſuper Papam quoque certum ſuperioritatis definitivum, ex tunc poſuiſſe ſe in ſtatu contrario erga characterem Concilij quâ Oecumenici *Formaliter* conſtitutivum: quippe cùm hic ſubſiſtat ex nomine Chriſti *immediatè* erga hunc vicario, eo ipſo autem, quòd *Seſſionis V.* Conſtantienſis Congregatio ſanxiſſet ſuperioritatem Concilij etiam *Acephali* ſuper Papâ certo, ea tunc vicario Chriſti *immediato* Papæ proprio characteri ſuperpoſuiſſet characterē Chriſti immediatiorem, ſicque adeò illum, qui eſt in Papa Chriſti *immediatè* vicarius character, ſuſtuliſſet e medio: nec adeò ſtare potuiſſet Synodus in ſtatu Concilij etiam *materialiter* ac *diſpoſitivè* Oecumenici. Ne ergo Synodus Conſtantienſis *Generalitate* etiam *materiali* excidat, dicendum prorſus eſt, Decrera *Seſſionis V.* ſtatuere Concilij auctoritatem non ſuper certo & indubitato Pontifice, ſed ſuper dubijs duntaxat, & in ſchiſma divisis Papis.

66. Sed videamus pro *quarto*. Quàm ineptè Elliesius arguat Scheleſtratum ineptiæ, probantem, *Conſtantienſes poſt tres Obedientias inter ſe unitas longè aliter ſenſiſſe de poteſtate Concilij ad Eccleſiæ & in Capite & in Membris reformationem faciendam.* Hujus namque probationis fundamentum delumit ille Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus ex Geſtis Conſtantienſis Concilij, in quibus refertur, quòd poſt trium Obedientiarum unionem, magna animorum contentio exorta fuerit de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris: Natione Germanicâ & Rege Romanorum volentibus eam fieri ante electionem unius veri & indubitati Pontificis; reliquis verò Nationibus cum ſacro Cardinalium Collegio volentibus, fieri poſt electionem ejuſdem. In quâ controverſiâ ceſſit tandem Natio Germanica, præbens conſenſum de eligendo ante reformationem, dummodò à Concilio expediretur *aſſecuratio & cautio per decretum irritans, quòd poſt electionem Papæ fieret reformatio ante coronationem Papæ, & adminiſtrationem aliquam.* Cùm proinde ad hanc Nationis Germanicæ petitionem diverſæ formæ decreti factæ fuiſſent, eis finaliter reſponſum fuit, *quòd Papa electus ligari non poteſt.* Numquid ergo hinc evincitur, longe aliam tunc fuiſſe ſententiam Patrum Conſtantienſium de auctoritate veri & indubitati Pontificis, quàm ex decretis *Seſſionis V.* conentur Adverſarij obtrudere Orbi Catholico?

67. *Quintò*. Quibus ita ſe habentibus, facilè evaneſcunt, quæ Elliesius: *in ſuâ tertiâ & quartâ* exceptione repoſuit, firmiter que adeò hat argumentum, quod præ tactus Scheleſtratus proſequitur in hæc verba. Si Concilium, inquiens, *ſeorſim* ſumptum, ſit ſupra unicum & legitimum Pontificem, ac de legitimo Pontifice intelligenda ſint *Seſſionis V ſuperiùs* allata Decreta, uti contendunt Adverſarij cur, quæso, Concilium Conſtantienſe hæc decreta in præſenti locum habere noluit? Cur non renovabat, Pontificem obedire debere Concilij decretis, adeò, ut, qui obedire contemſerit, debitè puniatur? Cur his fundamentis innixum, non judicabat electionem Pontificis in caſu contumaciæ irritandam? Nihil horũ tentavit Concilium, quia aliena fuerunt à mente Patrum Conſtantienſium: unde reſponſum eſt, *Papa electus ligari non poteſt.* Quando decreta *Seſſionis V.* ab una Obedientia fuerunt edita, tres erant de Papatu contendentes, & illa ad liberiùs obtinendam unionem, ſtatuta ſunt: quando verò agebatur poſt *Seſſionem XXXVIII.* de decreto irritante, ſermo erat de unico & indubitato Pontifice deinceps eligendo, quem etiam ante coronationem *ligari non poſſe*, reſponſum eſt. Memoriâ ſcilicet repetebant Patres Conſtantienſis Concilij illud Antiquorum effatum, quòd, qui ſummam poteſtatem ligandi & ſolvendi a Chriſto Domino acceperat in Petro, ita alios judicet, ut de illo nemo mortalium ſententiam ferat, ideoque *Papa electus ligari non poſſit.*

68. Nec pro *ſexto* jam poteſt intento noſtro officere *Seſſionis XL.* Conſtantienſis Concilij decretum, ab Elliesio *in fine quintæ exceptionis ſuæ* relatum. De ipſiſſimo namque illhoc decreto fatetur Elliesij conſors Maymbourgus *tract. ſuo hiſtor. quòd per id Papa non fuerit eo modo ligatus, quo Germani propoſuerant.* Quod Maymbourgi effatum patet ex ipſis etiam decreti verbis, cùm in eo non reperiatur pœna depoſitionis, quam futuro Pontifici Eccleſiam in Capite & in membris reformare detreſtanti, Natio Germanica imponi volebat. Cur autem hâc in parte Patres Conſtantienſis Concilij ſatisfacere detrectabant Nationi Germanicæ, juxta *ſecundum* decretum *Seſſionis V.* reiterando ſtatutam Conciliorum ſuper Papa poteſtatem *coactivam*, ſi iſtud decretum revera extendiſſet ſe ad verum etiam & indubitatum Papam? Nónne hinc evincitur, *Seſſionis V.* decretum, ipſorum etiam Patrum Conſtantienſium judicio, ita fuiſſe coarctatum ad Pontifices dubios, tunc de Papatu contendentes, ut locum non haberet in præſenti, quando agebatur de unico vero & indubitato Papâ? Quare prætactum *Seſſ. XL.* decretum ita ſanxit reformationem Eccleſiæ in Capite & in membris a futuro legitimo Papa faciendam, antequam hoc diſſolveretur Concilium: ut non niſi *quoad vim directivam*, nullatenus verò *quoad vim coactivam* concer-

Digitized by Google

neret Pontificem poſteà eligendum: ſicque adeò verificaretur, Papam etiam electum *ligari non poſſe*, niſi ex altioribus in fide radicatis principijs, decreta quoque *Conciliaria* concomitantibus; *uti alibi demonſtratum fuit.*

ARGUMENTUM V. Scheleſtrati.

69. INducitur hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus, aſſeruiſſe, quòd *Seſſionis V.* imò & *IV.* decreta Conſtantienſia non ſint approbata à Martino V. vel etiam ad tempus ſchiſmatis duntaxat confecta.

Exceptiones Elliesianæ.

70. EXcipitur. Approbatum eſſe à Romanis Pontificibus *Seſſionis IV. & V.* decretum, dubitari non poſſe, quin de omnibus quoque actis Concilij dubitetur.

Nam *primò* Joannem XXIII. uti habetur *Seſſione XII.* Concilij, declarâſſe, atque profeſſum fuiſſe: *Synodum Conſtantienſem eſſe legitimam Concilij Piſani continuationem, atque errare non poſſe, propterea̓que ejus ordinationi, declarationi, & determinationi omnibus in rebus ſe ſtare, promitterea̓que, ſe nunquam aliquo temporis proceſſu contraſturum.*

71. *Secundò.* Martinum V. Summum Pontificem electum, & omnium conſenſu tanquam legitimum probatum, non ſemel approbâſſe decreta Conſtantienſis Concilij, etiam ſub unâ Obedientiâ facta. Inprimis enim *Seſſione XLII.* vocare Concilium Conſtantienſe Generale Concilium, approbarea̓que *Seſſione XLIV.* depoſitionem Joannis XXIII. ab eâdem Synodo factam. Inſuper confirmare decretum Concilij, quo jubetur futurus Pontifex indicere Concilium Generale, atque ad hujus Decreti executionem, dictâ *Seſſione XLIV.* futuri Concilij Generalis locum, Papienſem civitatem deſignare his verbis: *Cupientes ac volentes decreto hujus Generalis Concily ſatisfacere, inter alia diſponentes, quòd omninò Generalia Concilia celebrentur &c.*

72. *Tertiò.* Eundem Martinum V. *Seſſ. XLV.* fuiſſe proteſtatum: *Omnia & ſingula determinata & concluſa, & decreta in materijs fidei per præſens Concilium* Conciliariter *tenere, & inviolabiliter obſervare, & nunquam contraire quoquo modo, ipſáque* Conciliariter *facta approbare, ratificare, & non aliter, nec alio modo.* At verò haud ambigendum eſſe, quin inter ea, quæ *Conciliariter* facta ſunt, collocari debeant *Seſſionis IV. & V.* decreta, utpote quæ *Nationaliter* primùm expenſa, poſtmodùm definita ſunt in Synodo, non aliter, ac ſi ad fidem pertinerent. Hoc proinde eſſe, quod Martinus appellat *Conciliariter* factum, dum ſcilicet quidpiam in Nationibus ſingulis primitus examinatum atque diſcuſſum, poſteà in Synodo Generali omnium conſenſu definitum eſt: cùm econtra *Conciliariter* facta dici nequeant, quæ apud Nationes tantùm deliberata atque concluſa, non autem ab universâ Synodo fuêre probata: cujuſmodi fuerunt tum Nationis Gallicanæ concluſio de Annatis non ſolvendis, tum propoſitio de damnando libro Ioannis Falkemberg, & alia ſimilia, quæ univerſa Synodi ſententiâ non ſunt confirmata.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

EXceptionis tuæ Elliesi fundamentum primarium, quo prætendis, de omnibus Concilij actis dubitari poſſe, ſi de *Seſſionis IV. & V.* decreto, eſſe à Romanis Pontificibus approbatum, dubitetur, ruit ex apertis verbis Bullæ Martini V. confirmatoriæ Concilij Conſtantienſis. Nam ex *antecedenter* dictis conſtat, hanc Bullam non extendi, niſi ad ea, quæ contra errores Joannis Wiclef & Hus, ac Hieronymi de Praga, a Ioanne XXIII. in Concilio Romano ejus Pontificatûs anno III. fuerant decreta, nec non ad duas conſtitutiones ejusdem Ioannis XXIII. atque ad ſtatuta Conſtantienſis Concilij circa propoſitiones Wiclefi, & Hus, ac circa errorem Bohemorum de communione ſub duplici ſpecie. Hæc igitur fidei decreta intra Concilium Conſtantienſe ſancita, indubitanter obtinent Sedis Apoſtolicæ confirmationem, non verò reliqua *Seſſionis IV. & V.* acta, ut tenor diplomatis Apoſtolici evidenter docet. 73.

Hinc igitur *primò* nullius valoris eſt exceptio ex hoc petita, quòd Ioannes XXIII. *Seſſione XII. profitendo, Synodum Conſtantienſem eſſe legitimam Concily Piſani continuationem*, exinde promiſerit, *ſe ſtare ejus ordinationi, declarationi, & determinationi &c.* Tantum enim abeſt, quòd Synodus Conſtantienſis ex hac Ioannis XXIII. declaratione obtinuerit confirmationis Apoſtolicæ firmitatem, in quantum indubitatæ veritatis certitudo eſt, quòd Ioannes id proferendo, non habuerit certum & indubitatum auctoritatis Apoſtolicæ characterem. Et ideo rectè profeſſus eſt, ſe obſtrictum ſtare ordinationibus & determinationibus Concilij etiam in decretis *Seſſ. IV. & V.* factis, dum adversùs ipſum, ceu Papam dubium, integra ſubſiſtebat Synodi quoque *acephali*, ex Epiſcopalibus characteribus coadunatæ auctoritas, ad ipſum etiam deponendum; *uti aliàs probatum fuit.* 74.

Sed quid pro *ſecundo* energiæ eſt in *exceptione Elieſiana* exinde deſumptâ, quòd *Martinus V. Summus Pontifex electus, & omnium conſenſu tanquam legitimus approbatus, Seſſione XLII. Concilium Conſtantienſe vocaverit Synodum Generalem?* Numquid poſt tres obedientias priùs diviſas, & jam inter ſe unitas, dum Patrum decretis acceſſit character Apoſtolicus indubitatus, ejuſque conſenſus auctorizativus, Conſtantienſi Concilio ſupervenit non tantùm *materialis*, ſed etiam *formalis generalitas* Oecumenicæ Synodi conſtitutiva? Numquid decreta fidei ſub unâ obedientiâ priùs facta, ſed à reliquis quoque obedientijs inter ſe unitis poſtmodùm recepta, & tandem à Martino V. legitimo Pontifice confirmata, exinde potiebantur *formali* charactere Oecumenici Concilij? Numquid proinde Martinus V. Ioannis XXIII. depoſitionem à Concilio factam approbans, ita firmabat Synodi adhuc *acephalæ* erga Papas dubios auctoritatem, ut propterea 75.

Digitized by Google

reâ fas ſit, talem poteſtatem in Concilio *acephalo* extendere etiam ad certum & indubitatum Pontificem? Nihil profectò ponderis hinc recipit Elliesiana exceptio, quâ contendit, *Seſſ. IV. & V.* Conſtantienſia decreta firmâſſe Concilij auctoritatem ſuper certo & indubitato Papâ. Nec majoris valoris eſt momentum, ex eo deſumptum, quòd idem Martinus V. volens decreto Generalis Concilij Conſtantienſis ſatisfacere, quatenus ſtatuit Generalia Concilia omninò celebranda eſſe, futuri Generalis Concilij locum, Papienſem civitatem deſignavit: ex hoc enim plus non evincitur, niſi quòd ille Pontifex lubens ſit amplexus ejus decreti vim *directivam*, abſque eo, quòd hæc juncta eſſet vi *coactivæ*.

76. *Tertiò.* Quam Elliesius ex *Seßione XLV.* Conſtantienſi adfert Martini V. proteſtationem de obſervandis & approbandis, *quæ in materijs fidei per Concilium Conſtantienſe* conciliariter *facta fuerunt*: evidenter concluditur ex verbis ejuſdem proteſtationis, hanc coarctari ad decreta materiam fidei concernentia, qualia non eſſe præracta *Seßionis IV. & V.* decreta, patebit ex ſubſequentibus. Et hinc ruit tota Elliesij conſequentia prætendentis, ea decreta *Nationaliter* expenſa, & poſtmodùm in Synodo definita, eſſe *Conciliariter* facta: quantumvis enim hoc verum eſſet (cujus tamen contrarium *in anterioribus* eſt probatum) nullatenus contineri poſſent ſub illa Martini V. proteſtatione, utpote coarctatâ ad decreta in materijs fidei *Conciliariter* ſancita: cujus tenoris haudquaquam eſſe prætallegata *IV. & V. Seßionis* ne ipſe quidem Elliesius audet ſimpliciter affirmare.

ARGUMENTUM VI. Scheleſtrati.

77. INducitur hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus adversùs ſæpe dicta *IV. & V. Seßionis* decreta oppoſuiſſe, Martinum V. ea tantùm approbâſſe Concilij decreta, quæ ad materiam fidei pertinebant: ijs autem verbis comprehendi non poſſe decreta de authoritate Concilij ſupra Papam, quia ſcilicet ea nomine tantùm Conſtitutionum appellantur *Seſſ. V.* cùm ea, quæ ſpectant ad Bohemorum, & Huſſitarum negotium, eâdem Seſſione dicantur, eſſe *ſuper materiâ fidei*. Hinc intelligi, quòd iſthoc nomine ea tantùm decreta comprehendantur, quæ hæreticos ſpectant: unde in duobus Manuſcriptis Bibliothecæ Vaticanæ, ſingulis Seſſionibus, ubi agitur de Wicleffiſtis & Bohemis, præfigitur titulus iſte *in materia fidei*, vel *in causâ fidei*: cæteris verò Seſſionibus non præfigitur talis titulus. Tria proinde materiarum genera in Conſtantienſi Concilio agitata diſtingui ſolere, unum *materiæ fidei*, ſecundum *unionis*, tertium *materiæ reformationis*. Per *primum* intelligi id, quod fiebat contra hæreticos: per *ſecundum*, quod fiebat contra tres contendentes de Papatu, & pro trium Obedientiarum unione, ac electione veri & indubitati Pontificis: per *tertium*, quod fiebat pro reformandâ Eccleſiâ in Capite & in membris.

Exceptiones Elliesianæ.

EXcipitur *primò.* Inter ea, quæ ſpectabant unionem & reformationem, eſſe nonnulla, quæ non ſolùm ad diſciplinam, ſed etiam ad fidem pertinent. Talem autem eſſe hanc definitionem, quòd *Concilium Generale ſit univerſam Eccleſiam repræſentans &c.* Quis enim neget, ad fidem pertinere, quòd Concilium Generale univerſam repræſentet Eccleſiam, quódque errare non poſſit? Quæ cum *IV. & V. Seßionum* Syno di Conſtantienſis decretis contineantur, quis eas ad fidem pertinere neget? Manifeſtè iſtud patêre ex eo, quòd hujuſmodi decreto non tantùm de negotio aliquo diſponatur, aut ad tempus aliquod caveatur, ſed dogma condatur, atque decernatur, quod perpetuò idem eſt, nec mutari poteſt. Quamvis enim res diſciplinæ & œconomiæ variari poſſit, quod tamen eſt circa hoc, quod eſt dogmatis, mutationem non habere. Sic verbi gratiâ uſum Calicis concedere, vel interdicere laicis, rem eſſe diſciplinæ, at dogmatis eſſe, quòd non ſit de neceſſitate ſalutis, Calicem ſumere. Hoc ergo cùm definit Synodus Conſtantienſis, cenſeri de fide aliquid definire. Ita pariter cùm ad dogma pertineat dicere & credere, utrùm Concilium Eccleſiam univerſam repræſentet, nec ne; utrùm errare poſſit, nec ne; utrùm ei omnes, atque etiam Romani Pontifices parêre teneantur, tum *in fide*, tum *in reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*: idcircò cùm hæc definit Synodus aliqua Generalis, non poſſe ejus decreta ad fidem non pertinere. Et quemadmodùm ad fidem pertinent decreta Concilij in Huſſitas, quibus Romani Pontificis & Eccleſiæ Romanæ ſupra alias prærogativa decernitur, ita ad fidem pertinere debere decreta, quibus univerſæ Eccleſiæ & Concilij Generalis ſupra Romanam Eccleſiam prærogativa ſtabilitur. 78.

Secundò. Hoc ipſiſſimum firmari ex Bullâ Martini V. adversùs errores Wicleffi, & Concilij Conſtantienſis definitionibus, quatenus ibidem jubetur, interrogare ſuſpectos hæreſeos, *utrùm credant & teneant, quòd quodlibet Concilium generale, & etiam Conſtantienſe, univerſam Eccleſiam repræſentet.* In quo haberi reſpectum ad decretum *Seßionis IV. & V.* Item dum ibidem jubentur interrogari: *Vtrùm credant illud, quod Concilium Conſtantienſe univerſalem Eccleſiam repræſentans approbavit, & approbat in favorem fidei, & ad ſalutem animarum, eſſe ab univerſis fidelibus approbandum & tenendum, & quod condemnavit & condemnat eſſe fidei & bonis moribus contrarium, hoc ab ipſis eſſe tenendum pro condemnato & approbato?* Illos igitur, qui decreta Concilij Conſtantienſis de auctoritate Synodi generalis ſupra Papam impugnant, non poſſe huic interrogationi reſpondere, quin vel opinionem ſuam abjurent, approbando univerſa Concilij decreta, vel Martinum V. temeritatis, erroris, & impudentiæ arguant, utpote qui ea probare voluerit, quæ improbari, oportuiſſet. Uno verbo Martinum V. univerſa Concilij Conſtantienſis acta & de- 79.

creta, probare *Conciliariter* facta, jubendo ſcilicet ea omnia, quæ à Concilio ad fidem & ſalutem animarum ſpectantia definita ſunt, approbari, & quæ ab eo damnata ſunt, damnari. Nuſquam excipere *Seſſionis IV. & V.* decreta: qua ergo auctoritate, quâ fronte velle Adverſarios ea eſſe excepta?

80. *Tertiò.* Aliud porrò contineri in eadem Bullâ, ex quo conſtet, Martinum Concilij Conſtantienſis decretis de *auctoritate Concilij Generalis* prorſus aſſenſiſſe. Nam ad articulum XLI. errorum Wicleffi, qui eſt hujuſmodi: *Non eſt de neceſſitate ſalutis credere, Romanâ Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias*: hæc habere Pontificem ad mentem Concilij Conſtantienſis: *Error eſt, ſi per Romanam Eccleſiam intelligat Univerſalem Eccleſiam, aut Concilium Generale, aut pro quanto negaret Primatum Romani Pontificis, ſuper alias Eccleſias particulares.* Ex quâ proinde obſervatione ſatis intelligi, Martinum exiſtimaſſe, Univerſalem Eccleſiam, & Concilium Generale majorem habere auctoritatem: Romanum verò Pontificem habere Primatum in Eccleſiâ ſuper alias Eccleſias particulares, non autem poteſtatem Eccleſiæ Univerſâ, & Concilio Generali ſuperiorem. Manere igitur, quòd decreta *Seſſionum IV. & V. de auctoritate Concilij ſupra Papam* fuerint probata à Pontifice Martino V.

81. *Quartò* igitur. Quando Scheleſtratus ait, *hæc decreta Conſtitutionum nomine in Concilio indigitari*; non impedire, quò minùs ad fidem ſpectent, cùm Conſtitutiones Synodales contineant fidei decreta. Quòd autem ea, quæ errores hæreticorum ſpectant, vulgò appellentur materia fidei, factum eſſe ex communi loquendi more, quo ſolent ejuſmodi controverſiæ ſpecialiter nomine fidei indigitari: quamvis & alia ſint, de quibus cum hæreticis nulla intervenit lis, quæ non minùs ad fidem pertineant. Sic in Concilio Tridentino, licèt decreta & Canones contra hæreticos edita, ſpecialiter appellentur decreta, de fide nihilominùs multa eſſe *in Capitulis de reformatione*, non minùs pertinentia ad fidem, quàm quæ continentur in Canonibus.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

82. PRimò. Si conſtitutiones *de Reformatione* in Concilio Oecumenico editæ, recenſendæ ſint inter decreta fidei: ſciſcitor ex Elliefio; *An non igitur conſtitutiones & leges morum ab Oecumenica Tridentina Synodo ſanctæ, perinde computandæ ſint inter fidei decreta?* Si hoc affirmet, rurſus percontor; *An igitur Galliæ, conſtitutiones reformationis in ſacroſanctâ Tridentinâ Concilio* Conciliariter *factas non recipiendo, coargui poſſit contrarietatis fidei decretis oppoſitæ?* Ne hanc graviſſimam calumniam Chriſtianiſſimo Regno imputemus, oportet indagare naturam decretorum fidei, unà & conſtitutionum *moralium*. In his igitur ita diſcerni debet tum id, quod eſt *formale*, importans honeſtatis *moralis* formalitatem in ipſis fidei principijs radicatam & contentam, ut hæc formalitas importet *neceſſitatem ſpecificationis* in ordine ad ſalutem, ipſique fidei adverſetur, impugnare velle honeſtatis ejuſmodi moralitatem, in fidei principijs fundatam. Tum diſtingui inſuper debet, quod in conſtitutionibus *moralibus* eſt *materiale*, importans actum individuum varijs circumſtantijs particularibus veſtitum, & ex motivo honeſtatis *moralis*, taliter à Concilio ſeu Papa præceptum, ut in vi hujuſmodi, licèt humani præcepti ſuperinduat *neceſſitatem* etiam *exercitij*. Quæ tamen legis humanæ ſeu Synodalis *quoad exercitium* obligatio, ut ſuum ſortiatur effectum, prærequirit tum debitam promulgationem, ſecundùm plures Doctores in ſingulis provincijs faciendam, tum ſecundùm quoſdam, ſingulorum ſeu Regnorum, ſeu Provinciarum de utilitate, & ſuo ſtatui congruâ conformitate, conſultare ex rationabili Legislatoris voluntate adhuc valentium, prudentem acceptationem. Sub quibus adeò circumſtantijs ita primùm inducitur conſtitutionis Synodalis Pontificiæ *quoad exercitium* obligatio & neceſſitas, ut hæc ſit forma *ſubſtantificè* conſtitutiva Legis humanæ quâ obligatoriæ. Conſtat igitur ex his fundamentis; Synodalia morum decreta, ſi attendantur *quoad formalitatem honeſtatis moralis in fide radicatam*, ut ſic reduci quidem poſſe ad ipſam fidem, ſicque adeò, *quoad ſpecificationis* ex ejuſdem *formali* motivo deſumptæ *neceſſitatem intrinſecam*, rectè dici, pertinere ad materiam fidei: attamen ſi eadem morum decreta *Conciliaria* ſpectentur ſecundùm id, quod in ipſis eſt *materiale*, nempe ſecundùm actum individualibus ex prudentia ponderandis, & circumſpectè ad cujuſque Nationis mores conformandis circumſtantijs veſtitum, ut ſic minimè eſſe materiam fidei, ſed virtutis prudentiæ, nec adeò ſub tali reſpectu reputari poſſe inter decreta fidei, ſed inter conſtitutiones *morales*.

83. Hinc *ſecundò* advertendum eſt, à Scheleſtrato prudenter diſtingui tria materiarum genera, quæ in Conſtantienſi Concilio agitabantur, unum ſcilicet *materiæ fidei*, per Divinum Verbum ſeu traditum, ſeu ſcriptum revelatæ; alterum *materiæ unionis*, quæ licèt ponderanda fuerit ex principio fidei, unum Eccleſiæ Caput viſibile efflagitantis, ſicque Patres in unam Synodum coadunatos, ſtrictè obligantis ad extirpandum ſchiſma, prudenterque ſtatuenda media, quibus ea unitas reſtauraretur, eo ipſo tamen, quòd horum mediorum ſanctio *originativè* reſpiceret equidem fidei principia, ſed reſolutio & concluſio ex ijs facienda, ordinari deberet per virtutem prudentiæ, non in generalibus principijs Divinitus revelatis ſubſiſtentis, ſed ad ſtatuta particularibus circumſtantijs circumſpectè ponderandis veſtita progredientis: idcircò horum materia non eſt fidei. Atque ſic proportionaliter differendum eſt de *tertio* genere materiarum in Conſtantienſi Synodo ſancitarum, ſcilicet de *materia reformationis*.

84. Quibus præſuppoſitis, haud difficulter *prima* Elliefij exceptio eliditur per exemplum ab ipſomet hîc propoſitum. Ait enim, *uſum*

Calicis

Calicis concedere, vel interdicere Laicis, rem eſſe diſciplinæ, at dogmatis eſſe, non eſſe de neceſſitate ſalutis, ſumere Calicem. Quod utrumque omninò concedimus, Elliefiumque revocamus ad principium ab ipſomet priùs poſitum, quòd nempe perpetuò idem ſit, nec mutari poſſit, quod eſt dogmatis, licèt res diſciplinæ poſſint variari. Conſtat autem, in antiquâ Eccleſiâ Laicis fuiſſe poteſtatem ſumendi quoque calicem Sanguinis Chriſti, quod tamen variatum eſt a Gelaſio I. propter Manichæos, ſub unius ſpeciei, nempe Corporis Chriſti hæreſin ſuam contegere ſolitos. Atque hoc ipſiſſimum Gelaſij ſtatutum ob varias rationes religioſas denuò mutatum eſt ab Eccleſiâ, prohibente Laicis uſum ſacri Calicis. Hoc igitur ſtatutum in Concilio etiam Conſtantienſi contra Bohemos renovatum, non eſt dogmatis, ſicque adeò præter ſanctiones dogmaticas in Concilio etiam Conſtantienſi locus fuit alteri generi conſtitutionum Synodalium, quod ut ſic non eſſet dogmatis, ſed diſciplinæ, licèt radicaretur in fidei principijs, attamen per prudentiæ circumſpectionem ad varias individuales circumſtantias applicatum, ſpectaret ut ſic ad prudentiæ, non autem fidei materiam.

85. Quo ſic conſtituto, pro *tertio* ulteriùs progredior ad dictam Elliefianam *primam* exceptionem diſcutiendam. Haud enim abnuo, eſſe de fide, quòd Concilium Oecumenicum ſit repræſentans univerſam Eccleſiam. Sed mox oritur quæſtio, an non æquè de fide ſit, quòd univerſalis Eccleſia in Concilio Oecumenico repræſentata, ex hujus membris Hierarchicis, quâ in Nomine Chriſti coadunatis coaleſcens, importare debeat etiam Caput, ſub cujus, ceu vicario Chriſti charactere, juxta *18. caput Matth.* convocari, & conſiſtere debeat? Dum iterum de fide eſt, Eccleſiam in Oecumenica Synodo repræſentatam errare non poſſe, iterum ſcitcitor, an non æquè de fide ſit, quòd juxta *citatum* ſacrum Evangelicum textum, illa in dogmatibus fidei decidendis infallibilitas pendeat ex conſenſu Duorum, quos idem ſacer contextus indicat, eſſe Chriſti nomen vicarium in terris viſibile, adeoque Papam ceu Caput Eccleſiæ hoc charactere inſignitum, unà cum Eccleſiæ Corpore hierarchico, ex Prælatis Eccleſiaſticis eo Chriſti nomine coadunatis coaleſcente? Quo rurſus ita ſe habente, omninò concedo, quòd Concilio Oecumenico ex Capite, & hierarchicis Eccleſiæ membris indiviſibiliter ſubſiſtenti, ſit poteſtas *immediatè* à Deo tum ligandi & ſolvendi, tum fidei dogmata ſub conſummatâ infallibilitate ſtabiliendi, ſicque adeò dogmatibus fidei per tale Concilium definitis, nec non Decretis *moralibus*, quoad honeſtatis *moralis* in fide radicatæ ſpecificationem, debeat ipſe quoque Papa ex fide, & Religionis *ſpecificativo* motivo parêre. Sed procul adhuc abeſt, quòd Papa hinc concludatur dogmaticis, imò & *moralibus* Concilij ſanctionibus, niſi ex altiori fidei & Religionis principio, non autem ex præciſâ ligandi & ſolvendi vel ſuâ, vel Conciliari auctoritate ſubeſſe, tametſi *quoad vim directivam*, ipſis etiam Synodalibus conſtitutionibus ad individuantes circumſtantias contractis, atque ut ſic ad prudentiam, non ad fidem ſpectantibus, ex vi Legis Æternæ eisdem ſeſe inſinuantis, ipſemet Summus quoque Pontifex teneatur ſe conformare. Sic ſic adeò diſtinguere ſemper oportet inter fidei & prudentiæ legislativæ materias.

Quartò. Dum Martinus V. jubet interrogari ſuſpectos hæreſeos, utrùm credant & teneant, *quodlibet Generale Concilium, etiam Conſtantienſe, univerſam repræſentare Eccleſiam?* In quo, ait Elliefius, reſpici ad Decreta *Seſſ. IV. & V.* Exinde ſumo occaſionem percontandi; *An ſermo ibi ſit de Concilio Conſtantienſi conſiderato ſub illo ſtatu & tempore, in quo erat, dum Seſſionis V. Decreta de Concilij auctoritate condebantur?* Rurſus, *an Concilium Conſtantienſe pro eo ſtatu inſigniebatur Chriſti vicario charactere?* Et, *an iſte character pro tunc extiterit penes Ioannem XXIII?* Si Elliefius, uti aliàs contendit, hoc aſſerere nitatur, dum ex anterioribus perſpectum habetur, Joannem XXIII. contradixiſſe illi per Gerſonium primitus aſſertæ, & poſt ipſius fugam in Concilio motæ Concilij ſuper Papam auctoritati: manifeſte hinc evincetur, pro eo ſtatu Synodis Conſtantienſi Papam ab Elliefio legitimum appellatum *Seſſionis V.* Decretis non tantùm non impertiſſe ſuum Chriſti vicarium charactere m, ſed *poſitivè* illis reſtitiſſe, adeoque Decreta illa pro tunc fuiſſe deſtituta charactere Concilij Oecumenici, nec adeò univerſam Eccleſiam non ex ſolo corpore hierarchico, ſed etiam ex Capite vices Chriſti in terris viſibiliter gerente conſiſtentem, repræſentâſſe. Quando igitur verificari poteſt, Concilium Conſtantiense reſpectu *IV. & V. Seſſionum*, & ibi ſancitorum Decretorum repræſentâſſe univerſam Eccleſiam, niſi quando, & in quantum Martinus V. ſuo auctoritativo conſenſu & approbatione eisdem impertijt ſuum Chriſti vicarium charactere m? At Martinus V. *in ſuâ Bullâ Concilij Conſtantienſis confirmatoriâ* apertè dicit, ſe non confirmare ſeu approbare ultra ſanctiones in Concilio Romano, & aliàs in duabus conſtitutionibus à Ioanne XXIII. editas, niſi illa Concilij Conſtantienſis Decreta, & ſententias, quæ ſunt condemnatoria & reprobatoria errorum VVicleffi, Huſſi, Hieronymi de Praga & Bohemorum. Illa igitur Bulla Martini V. Seſſionum Conſtantienſium etiam IV. & V. Decretis, quatenus concernunt illos errores ibi damnatos, adjecit equidem ſuum Chriſti vicarium charactere m, ſicque in ordine ad ejuſmodi Decreta conſtituit Concilium Conſtantienſe in ſtatu Synodi *completè & formaliter* Oecumenicæ, non verò in ordine ad Decreta auctoritatem Synodi Generalis *ſupra Papam legitimum ſanctienta, & ultratempus ſchiſmatis* non tam reipsà, quam per Adverſariorum machinationes protenia, maximè cùm ex littera Decretorum *Seſſionis IV.* conſter, ea fuiſſe coarctata ad extirpationem ſchiſmatis: Decreta verò *Seſſionis V.* non niſi ſub prævia Cardinalium, & Regis Galliæ Oratorum proteſtatione, nec adeò *Conciliariter* edita fuiſſe, *ex ipſis Synodi Conſtantienſis geſtis & actis*

actis ſit perſpicuum. Iuxta quam proinde reſtrictionem Bullæ Martini V. non aliorũ Concilij Conſtantienſis Decretorum, niſi quatenus Wicleffi, &c. errores contingunt, approbatoriæ & confirmatoriæ, prorſus ſubſiſtit illa ſuſpectis hæreticis proponenda interrogatio; *Verùm credam illud, quod Concilium Conſtantienſe univerſalem Eccleſiam repræſentans approbavit in favorem fidei, & ad ſalutem animarum: & quòd iſtud ab univerſis fidelibus ſit approbandum & tenendum, ſitque ab iiſdem hæreticis ad veram fidem converſis pro condemnato & approbato tenendum, quod Conſtantienſis Synodus generalis (*per auctoritativum Martini V. acceſſum *formaliter & complete* Oecumenica) *condemnavit, & condemnat, eſſe fidei ac bonis moribus contrarium?*

87. Sed quid pro *quinto* enititur Elliefius *in ſua tertia exceptione* evincere ex hoc, quòd *quadrageſimus primus* Wicleffi error, quo dicebatur; *non eſſe de neceſſitate ſalutis, credere Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias*; ſit à Pontifice ad mentem Concilij Conſtantienſis hunc in modum calligatus, ac emendatus; quòd ſcilicet *error ſit, ſi per Romanam Eccleſiam intelligatur univerſalis Eccleſia, aut Concilium Generale, ſive quatenus ſub iis verbis negaretur Primatus Romani Pontificis ſuper alias Eccleſias particulares*? An non advertis Elliefi, juxta illa Pontificis verba, ſub Romana Eccleſia intelligi poſſe univerſalem Eccleſiam? Quomodò autem univerſalis Eccleſia denominari poſſet Romana, niſi ex denominatione Capitis? Quî verò intelligi queat univerſalis Eccleſia, niſi quatenus unà cum corpore importat etiam Caput? An non hinc evincitur, Concilium Generale univerſalem Eccleſiam repræſentans (quod, ait Pontifex, per Romanam Eccleſiam poſſe intelligi) non debere ex præciſis Eccleſiæ membris hierarchicis, ſed unà & Capite, vicarium Chriſti nomen, Concilij quà Oecumenici *formaliter* conſtitutivum præſeferente ſubſiſtere? Anne igitur fas eſt dicere, quòd univerſalis Eccleſia, Romana dicta, potuerit à Concilio Conſtantienſi fuiſſe repræſentata pro eo ſtatu *Seſſionum IV. & V.* dum carebat Capite certo & indubitato, vel etiam, ſi Joannes XXIII. fuiſſet legitimus Pontifex, dum *poſitivè* fuerat contrarius Decretis auctoritatem Synodi Generalis ſuper Papam ſancire molientibus? Profectò in illo *IV. & V. Seſſionis* ſtatu, dum nullus extiterat verus & certus Papa, ſuam Concilio auctoritatem Chriſti vicariam ingerens, non poterat Concilium pro tunc *acephalum*, venire nomine univerſalis Eccleſiæ, ſed erat quædam collectio ex Eccleſijs duntaxat particularibus, ſive harũm Capitibus, nempe Epiſcopis coadunata. Quia proinde error VVicleffianus eſſet, negare Primatum Romani Pontificis ſuper alias Eccleſias particulares; conſequens hinc eſt, Primatum Romani Pontificis ſuper quaſvis Eccleſias particulares protenſum ſupereminere ipſi quoque Synodo *acephalæ*, quantumvis Generali, qualis fuerat Conſtantienſis, quamdiu ipſi non acceſſit ex Martino V. Oecumenicus Chriſti vicarius, ſolius Papæ antecedenter ad Concilium quà Oecumenicum, proprius character.

Quibus ita ſe habentibus, pro *quinto* pro- 88.
gredimur ad vindicandum Scheleſtrati argumentum: cujus tenor, ſi *integrè* & *ſincerè* referatur, in hunc modum ſe habet. Nempe contendebat Maymbourgus *in tract. ſuo hiſtorico*, Martinum V. etiam Decreta *Seſſionis V.* quà Concilij ſuper Papa auctoritatem concernentia confirmâſſe, dum Seſſione XLV. omnia & ſingula *in materia fidei Conciliariter* facta approbavit. Verùm huic Maymbourgi prætenſioni repoſuerat Scheleſtratus; an non videret Auctor ille, Martinum V. ibi ſolummodò agere de Decretis *ad materiam fidei* ſpectantibus, ſeu ut clariùs exprimit ejuſdem Pontificis Bulla, de articulis Joannis VVicleff, Ioannis Huſſ, Hieronymi de Praga, & Bohemorum, qui in Seſſionibus publicis *Conciliariter* damnati erant, tanquam hæretici? Hos enim Martinus V. ſeſe pro damnatis habere ſignificat, confirmans & probans Decreta *in materia fidei* Conſtantiæ edita; non verò decreta *Seſſionum IV. & V. de poteſtate Eccleſiaſtica*, ſiquidem iſthæc *ſub materia fidei* non comprehenderentur, & à Patribus Conſtantienſibus pro articulis fidei edita non fuerint.

Firmatur hoc ex actis ipſius Conſtantien- 89.
ſis Concilij, quibus *in Seſſione V.* refertur, quòd electus Poznanienſis publicaverit ea Decreta *per modum conſtitutionum Synodalium*, & quòd poſt ejusmodi Decretorum publicationem idem Poznanienſis legerit *quædam adviſamenta in materia fidei, & ſuper materia Ioannis Huſſ detenti per Concilium, & quodam Ioanne VVicleff ibidem ſubjuncta.* An non igitur planum hinc redditur, ipſâ *Seſſione V.* in quâ illa Decreta ſunt publicata, differentiam factam fuiſſe inter nonnulla, quæ per modum conſtitutionum Synodalium publicata ſunt, ac alia, *quæ ad materiam fidei* ſpectabant? Quandoquidem igitur ipſum Conſtantienſe Concilium decreta *Seſſionis V.* ſub *materia fidei* non comprehenderit, conſequens eſt; Martinum V. Seſſione XLV. probando *omnia & ſingula in materijs fidei* conciliariter *determinata*, concluſa & decreta, non confirmâſſe *Seſſionis V. de poteſtate Eccleſiaſtica* ſtatuta, per modum conſtitutionum Synodalium duntaxat edita. Hoc igitur Scheleſtrati argumentum ab adverſa parte non *integrè* allatum confer cum *quarta* Elliefij exceptione, atque ſtatim intelliges, hanc nullius eſſe valoris ac roboris, attentis præſertim illis, quæ *antecedenter* à nobis ſunt expenſa & deducta.

ARGUMENTUM VII. Scheleſtrati.

INducitur hic auctor argumentari hunc in 90.
modum. Tantum abeſt, ut Martinus V. *Seſſionis IV. & V.* Decreta *de auctoritate Concilij ſuper Papam* approbârit, quin econtra Pontificiam Concilio *Acephalo* ſuperiorem oſtenderit, dum ſolus obſtitit Concilio, ne liber Ioannis de Falkemberg damnaretur, cumque unus ex Poloniæ Regis Legatis ad futurum Concilium ſeſe appellaturum diceret, Pontifex

fex ei ſilentium ſub pœna excommunicationis impoſuerit. Huc apprimè facit etiam, quòd idem Pontifex finito Concilio, teſte Gerſone, promulgaverit conſtitutionem, in quâ hæc reponebatur aſſertio: *Nulli fas eſt, à ſupremo judicio, videlicet Apoſtolico, ſeu Romano Pontifice, Jeſu Chriſti Vicario in terris appellare, aut illius judicium in cauſis fidei, quæ tanquam majores ad ipſum & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt, declinare.*

Exceptionis Elliesianæ.

91. EXcipitur *primò*. Martinum id feciſſe, quod facere conſueverunt omnes ad ſummum evecti faſtigium, ut immemores eorum, quæ priùs tenuerunt, aliam mentem induant, quippe cùm is ad Pontificatum à Concilio evectus, quamdiu Concilium ſtetit, ſeſe morigerum & obedientem Synodo præſtiterit, nec ſuam poteſtatem illius prætulerit auctoritati. At ſtatim atque Concilio finis impoſitus eſt, cœpiſſe ſuam extollere auctoritatem: Tum quando de libri Ioannis a Falkenberg damnatione actum eſt, de quo amplius fieri mentionem noluit: tum quando de appellatione ad futurum Concilium agebatur, hæc propoſitio eidem diſplicuit, & demum ſtatuit, non poſſe a Pontifice ad Concilium appellari. In quo haud advertebat, id ſi verum eſſet, ſtare non poſſe ipſius electionem, & Ioannis XXIII. Benedicti XIII. ac Gregorij XII. abdicationem: quippe cùm tantundem ſibi juris potuiſſent arrogare contra Piſanam & Conſtantienſem Synodum, ſicque prohibere, ne à ſuis ſententijs provocaretur ad Concilium; cùm præſertim unus ex ijs legitimus eſſet Pontifex.

92. *Secundò*. Si reponatur, in caſu ſchiſmatis locum habere provocationem à Pontifice ad Concilium, tunc illam Martini conſtitutionem *de non provocando ad Concilium*, defendi non poſſe, cùm necdum ſchiſma finitum fuerit eo tempore, quo illa promulgata fuit, utpote ſuperſtite adhuc Petro de Luna, qui ſe jactitabat legitimum Pontificem. Sed ut res ſe habeat de Martini V. privatâ mente, reſponderi adhuc poſſe, eum *Seſſionis IV. & V.* Decreta nunquam *publicè & authenticè* reprobaſſe. Nam conſtitutionem illam, cujus adornatæ mentionem facit Gerſon, promulgatam non fuiſſe per orbem, ſed hucúsque latuiſſe ignotam.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

93. QUas Elliesius ſiniſtras adverſùs Martinum V. imputationes, ne dicam criminationes, jactitat, minimè elidunt Scheleſtrati duplicatum hic productum argumentum.

Primò. Quod attinet Ioannis à Falkemberg librum, res ita ſe habet. Cùm nempe Legati Regis Poloniæ *Seſſione XLV.* inſtitiſſent pro damnatione famoſi libelli Ioannis à Falkemberg, qui teſte Cromero Warmienſi Epiſcopo, à Cruciferis ſubornatus, in Uladislaum Regem, & in omne Polonum Nomen ſcripſerat, ita ut teſte Gerſonio *Dial. apologet.* in eo ageretur de occiſione omnium Polonorum: Martinus V. quia librum illum *Seſſione ultimâ Conciliariter* damnare nolebat, videns tumultum inter plures exortum fuiſſe, & jactitari ab aliquibus, errorem Ioannis Parvi in Concilio Conſtantienſi damnatum, *de Tyranno per quemlibet occidendo*, fore renovandum, niſi libellus ille cenſurâ publicâ proſcriberetur: exinde idem Pontifex ad hujuſmodi exprobrationes reſpondendo declaravit: *Se omnia & ſingula in materiâ fidei per Conſtantienſe Concilium* Conciliariter *ſancita tenere, & inviolabiliter obſervare velle, ipſaque ſic* Conciliariter *facta approbare & ratificare*. Quâ proinde declaratione manifeſtum omnibus fecit Pontifex, à ſe quoque confirmari Conſtantienſe Decretum adverſùs Ioannem Parvum *Conciliariter* editum *de non occidendo Tyranno*, quod Decretum quia Martinus V. ſpecialiter non approbaverat, aliqui ab eo non confirmari credebant. Quandoquidem ergo in hac declaratione authentica Decretum *de non occidendo Tyranno*, computetur in materijs fidei a Synodo Conſtantienſi *Conciliariter* ſancitis, ideo nefas eſt, talem Martini V. confirmationem extendere ad ulteriora Decreta, quæ vel non ſunt *in materia fidei*, vel non fuerunt *Conciliariter* ſtatuta.

Secundò. Quia idem Pontifex *in prætactâ declaratione* adjecit clauſulam, *& non aliter, nec alio modo*, recte hinc advertit Spondanus, Martinum V. non ſolùm reſpondiſſe ad petitionem Legatorum Poloniæ, indicando, licèt libellum Ioannis a Falkemberg damnare nollet, à ſe tamen reprobari errorem *de occidendo Tyranno*: ſed eâ occaſione ſignificaſſe, quæ Concilij Decreta ipſe auctoritate Apoſtolicâ ac ſuprema probaret, quæ verò non: *Ne ſi anteà quidquam* (ſunt verba prætacti Spondani) *de ijs agere voluiſſet, tumultum in Patribus excitaret ob ea, quæ ambiguè decreta fuerant de auctoritate Concilij ſupra Pontificem, & de Synodi poteſtate reformandi Eccleſiam tam in Capite, quàm in membris. Has enim propoſitiones, uti ſonare videntur, abſolutè ſumptas, nullo modo Martinus agnoſcere, aut approbare voluit, utpote contrarias exiſtimatas & praxi antiquorum Eccleſiæ, & collatæ à Chriſto Domino Petro, ejuſque ſucceſſoribus auctoritati ac poteſtati, ipſiſq; demum naturæ rei, quâ Caput debet membra regere, non regi à membris.* Hoc adeò teſtimonium hujus Gallicani Epiſcopi tantò pluris faciendum eſt, quantò certiùs noſcitur ſeduló pervolviſſe manuſcriptos Conſtantienſis Concilij codices Pariſijs in *Bibliothecis Chriſtianiſſimi Regis, & S. Victoris* aſſervatos. 94.

Tertiò. Deſinat igitur Elliesius *in primâ ſuâ exceptione* jactare, ac ſi Martinus V. ad Pontificatum à Concilio evectus, ſtante quidem Concilio, ſeſe huic obedientem præſtitiſſet, eo autem finito, plus æquo extulerit ſuam auctoritatem, interdicens appellationem à Pontifice ad futurum Concilium. Non enim levibus de cauſis adductus fuit, ad Concilij ſuper Papa certo præſertim, ac indubitato auctoritatem impugnandâ: noverat enim, quan- 95.

Digitized by Google

tâ animi conſtantiâ Cardinalis Zabarella ſeſe oppoſuerat articulo, quo Conſtantienſi Synodo tribuebatur auctoritas *reformandi Eccleſiam in Capite & in membris*. Memoriâ retinebat, quàm graviter plerique Cardinales cum Regis Galliæ Oratoribus contra *Seſſionis V.* Decreta proteſtati erant. Optimè ſciebat, quot contentiones poſt trium Obedientiarum unionem in Concilio excitatæ fuerint, ne fieret reformatio Eccleſiæ ante electionem unius veri, & indubitati Pontificis. Oculatus teſtis extiterat jurgiorum, rixarum, & periculorum, quæ Cardinales ſubierant, ut Patres Concilij materiam reformationis reſervarent judicio futuri Pontificis. Oblitus non erat reſponſi, quod Nationi Germanicæ petenti Decretum Pontificiæ electionis irritans per modum cautionis *de fiendâ per futurum Pontificem reformatione*, datum fuerat: quòd ſcilicet Papa *electus ligari non poſſet*. Præſens fuerat, quando Concilium auctoritate *coactivâ* abſtinuerat in ſuis Decretis, legitimum Pontificem ſpectantibus. Non multum temporis tranſiverat, quo ante Seſſionem ad articulum II. *de reformationibus* Sedis Apoſtolicæ, & articulum VIII. *de officijs Cancellariæ & Pœnitentiariæ reformandis*, ne verbum quidem Nationibus & Patribus Concilij reſponderat, quia ad ipſos reformationem in Capite, ſeu Curia Romana ſpectare, non credebat. Mente tenebat datum eodem tempore à ſe, & pluribus Nationibus reſponſum ad articulum Germanorum; propter quæ, & quomodò Papa poſſit corripi & deponi: quòd nimirum eâ de re, quia novitatem ſapiebat, nihil ſtatui deberet. Et ne quiſquam ſequentibus temporibus ex *Seſſionis V.* Decretis probandum ſuſciperet, legitimum Pontificem *judicialiter* corrigi, vel deponi poſſe, *Seſſione XLV.* ex petitione Legatorum Regis Poloniæ, ipſomet etiam Spondano animadvertente, occaſionem cepit exponendi mentem ſuam de eorum invaliditate, dicendo, ſe auctoritate Pontificiâ non probare Synodi Conſtantienſis Decreta, quæ aliter, quàm *in materia fidei Conciliariter* acta fuerant: ut ſic indicaret, Decretum *primum Seſſionis V. de reformatione Eccleſiæ in Capite & in membris*, & Decretum *ſecundum de poteſtate coactiva*, quatenus contingere poſſent Papam indubitanter legitimum, tanquam aliter & alio modo, quàm *Conciliariter* & *in materia fidei* facta, à ſe neque probari, neque in auctoritatem recipi.

86. *Quartò*. Proinde circa Martini V. Decretum *de non appellando à Pontifice ad Concilium*, audiamus Univerſitatis Pariſienſis Cancellarium *in Dialogo apologetico pro Conſtantienſi Concilio*, ita loquentem: *Pro parte Dominorum Polonorum interjecta eſt tandem appellatio ad futurum Concilium. Cui appellationi, cùm reſpondendum eſſet, lata eſt, ut dicitur, in Conſiſtorio Generali & publico, quod ultimò Conſtantiæ celebratum eſt, minuta quædam ſub formâ Bullæ: continebátque; in nullo caſu licere appellationem à Papâ facere, nec ejus judicium in cauſâ fidei declinare.* Idem Gerſonius refert inſuper hujus Bullæ tenorem: *Martinus V.* inquiens, *in ſuâ conſtitutione ad perpetuam rei memoriam factâ: & promulgatâ in Conſiſtorio Generali celebrato Conſtantiæ ſexto Idûs Martij, Pontificatûs ſui anno primo, ita decrevit, nulli fas eſſe à ſupremo judice, videlicet Apoſtolicâ Sede, ſeu Romano Pontifice Jeſu Chriſti vicario in terris appellare, aut illius judicium in cauſis fidei (quæ tanquam majores ad ipſum & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt) deſtinare.* Quomodò igitur Martinus V. clariùs, ac expreſſiùs exponere potuis ſer Sedis Apoſtolicæ ſuper Concilio authoritatem? Nititur equidem Gerſonius illud Decretum ita exponere, ut nemini fas ſit, à Sede Apoſtolicâ appellare ad Eccleſias particulares, ſeu Metropolitanas, & Epiſcopos *ſingillatim* ſumptos, ſecùs tamen, ait, eſſe, *quando adunati* ſunt in Concilio, Univerſalem Eccleſiam repræſentante.

Sed quis non videat, hanc expoſitionem 97.
pugnare cum apertis verbis Martini V. quibus continetur etiam ratio appellationis à Romano Pontifice interdictæ, quòd nimirum Pontifex ſit Jeſu Chriſti in terris vicarius, adeoque Divinitus ovili Eccleſiæ præpoſitus, & *ſupremus Judex conſtitutus*. Quomodò autem ſubſiſtere poſſet, Romanum Pontificem, uti alias decrevit Conſtantienſis Synodus, eſſe *immediatum* Chriſti vicarium, ſi Concilium eſſet adhuc *immediatius*, ſicque ſuperius Papâ, cùm tantò major ſit in Eccleſiâ ſuperioritas, quantò auctoritas Chriſti vicaria eſt *immediatior*? Nequit ergo illa Gerſonij reſponſio conciliari cum Martini V. conſtitutione, ipſomet etiam Gerſonio in tractatu, *quomodò, & an liceat à Summo Pontifice appellare?* diſertè aſſeverante, Decretum illud Pontificium pugnare cum Synodalibus conſtitutionibus *anno 1415.* ſexto Idûs Aprilis Conſtantiæ editis. Cùm igitur iſtæ Synodales conſtitutiones ſint ipſa duo priora Decreta *Seſſionis V. de poteſtate Eccleſiaſticâ*, ſinè communi deliberatione, Cardinalibus ac Regis Galliæ Oratoribus in contrarium proteſtantibus edita; quæ Gerſonius de ſuperioritate Concilij intellecta, probat per Martini V. Conſtitutionem labefactari: idcircò planum hinc redditur, Martinum V. non approbâſſe, ſed improbâſſe illas conſtitutiones *quintæ* Conſtantienſis Seſſionis.

Quintò. Adversûs prætactum Martini V. 98.
de non appellando Decretum, excipit equidem Maymbourgus, *non eſſe factum Conciliariter, neque ſacro approbante Concilio, neque cum conſenſu Eccleſiæ*. Sed hoc etiam poſito, minimè adhuc verificatur, Martinum V. habuiſſe ratas Seſſionis V. Conſtantienſis de authoritate Concilij conſtitutiones? Hoc autem poſito, hiſce jam deficit forma ſubſtantifica Oecumenici Concilij, juxta *Matth. 18. caput* conſiſtens ex Chriſti vicario, Papæ proprio charactere, conſenſuque Duorum, corporis ſcilicet unâ & Capitis Eccleſiæ, Chriſtum in terrâ repræſentantis. Imò verò, quomodò fieri poteſt, Patres Conſtantienſis Concilij *tacitè ſaltem* non approbâſſe illam Martini V. *de non appellando* conſtitutionem, utpote quæ in Conſiſtorio publico

publico, præſentibus Eccleſiæ Romanæ Cardinalibus, Conſtantiæ edita fuit, dum omnes Concilij Patres in eâdem civitate adhuc præſentes erant, nullo in ſequentibus Seſſionibus ſe opponente, ſed univerſis permittentibus, ut Seſſionis XLV. actis inſereretur? Quinimò, cùm illud Martini Decretum latum fuerit ex occaſione, quòd Poloni appellâſſent ad futurum Concilium, eò quòd Pontifex ille noluiſſet ratum habere Patrum Conſtantienſium *Conciliariter* congregatorum Placitum *de damnando libello Ioannis à Falkemberg*; numquid ex hoc redditur jam manifeſtum, Martinum appellationem à Sedis Apoſtolicæ judicio ad Concilium Univerſale interdicendo, oſtendiſſe, ſe nullatenus ſubjectum eſſe *Conciliari* judicio, ſeque conteſtatum fuiſſe ſupremum in Eccleſiâ judicem, à quo, ipſomet etiam teſte Gerſonio, ad Concilium Univerſale appellari non ſuſtineret is Pontifex.

99. *Sextò.* Reponet Adverſarius. Ab ipſiſmet Patribus Concilij Conſtantienſis *ſub hujus finem* fuiſſe interpoſitam appellationem à Papa ad futurum Concilium, caſu, quo Martinus V. Pontifex Maximus noluiſſet Decreta fidei *Conciliariter* concluſa, ſuæ authoritatis acceſſu & conſenſu approbare, atque confirmare. Verùm ex hoc ipſo videtur clarè à Patribus Conſtantienſibus agnita fuiſſe Papæ ſupra Concilium *acephalum* authoritas. Ubi namque Decreta fidei fuerant *Conciliariter* concluſa, ad tui firmitatem, & conſummatam fidei infallibilitatem, ex Chriſti præſcripto, ita indigebant Papæ conſenſu authorizativo, ut ad hunc à Summo Pontifice exigendum jus eſſet tum Concilio *acephalicè* adhuc ſpectato, tum ſingulis Præſulibus, vel etiam fidelibus univerſis. Quòd ſi proinde Papa tunc Decretorum *Conciliarium* authorizativum conſenſum ſuum non tantùm denegâſſet, ſed, ſi quæ à fidei veritate fuiſſent diſcordantia, *poſitivè* reprobâſſet, tunc Decreta ejuſmodi nulla, & inania extitiſſent. Ubi verò Pontifex ſuum conſenſum, ſanctionum Synodalium authorizativum, ſuſpendiſſet, tunc harum firmitas tamdiu manſiſſet in ſuſpenſo, quamdiu non eſſet eidem acceſſura Summi Pontificis approbatio & confirmatio. Quare tum Concilio, quamdiu hæc non accederet, *Acephalico*, tum Præſulibus Eccleſiæ jus erat ſemper integrum, apud Papam inſtandi pro tali conſenſu: & dum iterum, iterumque ſuſpenderetur, cauſam pertrahendi ad futurum Concilium, ut in eo caperetur experimentum, vel de conjungendo utriuſque, Concilij ſcilicet, & Papæ conſenſu, vel de hujus *poſitivâ*, ſicque Decretorum annullativâ reprobatione. Juxta quem adeò modum ſub Conſtantienſis Concilij finem interpoſita hypothetica, à Papæ gravamine (ſi nimirum nollet ſuum authorizativum conſenſum Decretis *Conciliariter* factis adjungere) ad futurum Concilium appellatio nihil aliud importabat, quàm inſtantiam ad efflagitandam mutuam & Papæ & Concilij, ſeu præſentis, ſeu futuri, ſuper *Conciliaribus* Decretis conſenſionem, ut omnimodæ hinc infallibilitatis certitudo, & firmitas conſummata accederet Synodalibus ſanctionibus. Ex cujuſmodi adeò appellationis modo & conditione per ſe liquidum & manifeſtum eſt, nullam inde probari Concilij præſertim *Acephali* ſuper Papam, ſed Papæ potiùs ſuper Synodo *Acephalicè* ſpectatâ ſuperioritatem.

Hinc *ſeptimò* facilè evaneſcunt illæ conſequentiæ, quas Elliesius in ſua tum *primâ*, tum *ſecundâ præſenti exceptione* faciebat. Cùm enim Piſana Synodus ſuper ipſos etiam ſchiſmaticos, ac dubios Papas, non aliter præſumpſerit aſſumere judiciariam de eis deponendis authoritatem, niſi quatenus fovendo ſchiſma, *præſumptivè* judicari poterant eſſe hæretici, utique dicendum eſt, Concilium quoque Conſtantienſe in ſuis Decretis non erga Papam legitimum, ſed erga ſchiſmaticos de Papatu contendentes ſibi arrogâſſe authoritatem. Et hinc omninò ceſſat Elliesiana exceptio, ac ſiſti dubij Papæ (in hoc enim cenſu extitiſſe quoque Ioannem XXIII. conſtat ex dictis *ſuperiùs*) potuiſſent Concilio facere inhibitionem, ne huic liceret, contra ſe facere proceſſum. Nec eſt alicujus firmitatis ſubſequens Elliesij replicatio ex eo petita, quòd, dum Martinus V. edidit ſuam conſtitutionem *de non provocando ad Concilium*, ſchiſma pro tunc non fuerit finitum: quantumvis enim Petrus de Luna ſe jactitârit, eo adhuc tempore eſſe legitimum Pontificem: attamen jam erat Concilij authoritate ſuper Papas dubios juſtè protenſâ depoſitus, ut nullum ex ipſo jam vigorem habere poſſet ſchiſma de jure prorſus extinctum. Quomodò autem illa Martini de *non appellando*, conſtitutio prætendi poteſt, non fuiſſe per orbem promulgata, atque hucúſque eſſe ignota, cùm tamen Bullæ Cœnæ Domini promulgatio eam ubique faciat cognitam. 100.

ARGUMENTUM VIII.
& *ultimum* Scheleſtrati.

101. INducitur hic Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus argumentari ex hoc: quòd prætacta Decreta *quartæ* & *quintæ* Seſſionum Concilij Conſtantienſis, ad tempus tantùm ſchiſmatis pertineant, nec adeò extendenda ſint ad illud tempus, quo unus eſt Pontifex legitimus.

Exceptiones Elliesianæ.

102. EXcipitur *primò*. Concilium Conſtantienſe generatim loqui de omni tempore, & de omni reformatione Eccleſiæ in Capite, & in membris, tam in fide, quàm in moribus, non autem tantùm de extirpatione ſchiſmatis.

Secundò. Non tantùm loqui de hoc vel illo Concilio, ſed generatim de cujuſcunque Generalis Concilij Decretis, quibus omnes, atque ipſi etiam Pontifices, quovis tempore parêre oportere, ibi definiri, ſententiamque excommunicationis, ſeu pœnitentiæ ferri in eos, qui Decretis Conciliorum non parêrent.

Tertiò. Supremam hanc Concilij authoritatem à Patribus Conſtantienſibus deduci ex eo, quòd Synodus Generalis univerſam repræſentet Eccleſiam, & errare non poſſit, quod cuivis Concilio Generali, quovis tempore celebrato, æquè convenire. Concilium quoque Conſtantienſe tuliſſe judicium non ſolùm in illegitimos Pontifices, ſed etiam in legitimum Ioannem XXIII.

Quartò. Illud ipſum Concilium *Seſſione XVII. & XXXIX.* condidiſſe leges, quibus futuros Pontifices teneri voluerit. Non ergo cenſuiſſe tantùm, ſe tempore ſchiſmatis legem Pontificibus imponere poſſe, ſed etiam leges condere, quibus Pontifices legitimi tenerentur.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

203. PRimò. Præſcindendo etiam à Manuſcriptis codicibus ex Scheleſtrato hactenus adductis, & inſillendo Baſileenſium de Synodi Conſtantienſis actis compilationi, nec non Cleri Gallicani verbis *ſecundo ſuo articulo* expreſſis, adhuc evincitur, quòd Decreta *quartæ* & *quintæ* ejusdem Concilij Seſſionum ſint reſtricta ad tempus ſchiſmatis, & ad ſtatum Papæ dubij: prout videre licet *ſuperiùs à n. 28.* Quæ ſi conſulas, facilè animadvertes imbecillitatem exceptionum Elliesij hìc deductarum.

204. Hinc pro *ſecundo* ad *tertiam* Elliesij exceptionem progrediendo, prorſus concedo, ſupremam Concilij authoritatem deduci ex eo, quòd *univerſam repræſentet Eccleſiam.* Nequit autem univerſa ſubſiſtere Eccleſia ex præciſo Prælatorum Eccleſiaſticorum Corpore hierarchico, ſed quà informato per Oecumenicam Capitis, Chriſtum in terra viſibiliter repræſentantis præſidentiam; ſiquidem Chriſtus Concilij Oecumenici characterem ſanxerit, ex nomine Chriſti vicario, ſolius Papæ proprio, infallibilitatemque in decidendis fidei dogmatibus ſtatuerit ex conſenſu Duorum, & Corporis hierarchici, & Capitis Eccleſiæ myſtici. Quare *indefinita* ligandi & ſolvendi poteſtas *Matth. 18.* promiſſa Eccleſiæ, nequit huic convenire in Concilio *acephalo*, ſed Concilio *plenè* Oecumenico repræſentatæ. Sed neque iſthæc Concilij Oecumenici *indefinita* ligandi poteſtas prævalere poteſt adversùs alteram æquè *indefinitam*, Petri ſucceſſoribus *Matth. 18.* promiſſam auctoritatem. Et hinc, ſi Concilium etiam Oecumenicum leges condat, quæ videantur ipſum quoque Papam concernere: nequeunt tamen iſthunc obſtringere *quoad vim coactivam*, ſed *quoad vim duntaxat directivam*, non ex præciſa Concilij *maximè acephali* auctoritate, ſed ex altioribus fidei ac Religionis virtutum principijs, conſcientiæ in ipſo etiam Papâ obligatoriam. Quibus ita conſtitutis, facilè jam evaneſcunt *tertia quoque & quarta in præſenti* adductæ Elliesianæ Exceptiones: maximè cùm Synodus Conſtantienſis pro ſtatu *quartæ & quintæ* Seſſionum fuerit *acephala*, minimè proin præpotens, ad Papam futurum, ſuis decretis obſtringendum, niſi quatenus ijſdem erat acceſſurus auctorizativus Pontificis poſtmodùm eligendi conſenſus, quem tamen haud fuiſſe præſtitum decretis *IV. & V. Seſſionis*, quà auctoritatem Concilij ſuper Papam, ſed quà fidei duntaxat materiam concernentibus, liquet multimodè *ex antecedenter* deductis.

Quibus pro *tertio*, & *ultimo* per modum coronidis ſubjungere lubeat diſquiſitionem: *Quo in cenſu habenda ſit Cleri Gallicani ſecunda, hactenus ventilata de Concilio Oecumenico propoſitio?* Fatetur equidem Clerus Gallicanus; *Apoſtolicæ Sedi, ac Petri ſucceſſoribus Chriſti Vicarijs rerum ſpiritualium plenam ineſſe poteſtatem.* Quomodò autem hæc Chriſti Vicariæ poteſtatis plenitudo ſubſiſteret, niſi protenderetur ſuper quocunque *morali* ad regnum cælorum ordinabili? In ejuſmodi autem *moralitatis indefinitâ* ſphærâ numquid ſunt etiam decreta *Conciliaria?* Hæc equidem ſi *moralia* ſint, etiam poſt ſui ex confirmatione Pontificiâ authorizationem, ſecundùm rerum exigentias, ſunt mutabilia: ſi verò ſint *dogmatica*, eatenus poſt ſui ex charactere Pontificiæ authorizationis confirmationem, obtinent conſummatæ in fide infallibilitatis, Primam Veritatem, ceu fidei motivum *authoritativè* applicantis certitudinem, ut ipſemet etiam Papa ob *Primæ Veritatis* eis taliter applicatæ *ſummam reverentiam*, teneatur ad illorum aſſenſum. Nihilominùs antecedenter ad eorum, ex Pontificiæ authorizationis acceſſu confirmationem, noſcuntur in eo adhuc verſari ſtatu, ut ſuper hujuscemodi *Conciliaribus* ſanctionibus comprobandis, adhuc protendatur Pontificia authoritas. Ex quâ proinde protenſione, *Quodcumque* ad regnum cælorum in terris ordinabile *morale* complectente, menſuranda eſt illa vicariæ Chriſti in Summo Pontifice poteſtatis plenitudo, quam ipſemet etiam Clerus Gallicanus eſt profeſſa, haud profectò ſubſtitura, niſi protenderetur ſuper omni *Conciliari* decreto. Ex vi cujus adeò protenſionis non Concilij ſupra Papam, ſed hujus ſupra Concilium, quà *acephalicè* ſpectatum, ſuperioritas aſſerenda eſt. 205.

FINIS.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS III.

DE

Pontificiæ poteſtatis plenitudine, ac univerſalitate erga ſacros Canones, ac leges ſeu Univerſalis, ſeu cujuſvis Particularis Eccleſiæ.

1. TErtius Cleri Gallicani in Conventu Pariſienſi anno 1682. editus articulus ita ſe habet: *Apoſtolicæ poteſtatis uſus moderandus eſt per Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos: valent & regulæ, mores, & inſtituta à Regno & Eccleſiâ Gallicanâ recepta, Patrumq́; termini manent inconcuſſi, atque id pertinet ad amplitudinem Sedis Apoſtolicæ, ut ſtatuta & conſuetudines tantæ Sedis, & Eccleſiarum conſenſione firmatæ, propriam ſtabilitatem obtineant.*

2. Hanc propoſitionem expendendo Author *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 6. cap. 1.* diſſerit in hunc modum. *Poteſtatis uſum*, inquiens, non poteſtatem ipſam Summi Pontificis moderandam cenſent Illuſtriſſimi Antiſtites: quia nimirum authoritati à Chriſto ipſo collatæ ſolus, qui contulit, poteſt modum ponere, ac limites præfigere. Sed videtur, quemadmodùm poteſtatem, ita & *poteſtatis uſum*, ſolus, qui conceſſit, poſſe moderari, niſi eam facultatem alteri permiſerit; quæ facultas cui, quando, quatenus ſit indulta, ignoramus. Scimus quidem, *ineſſe Apoſtolicæ Sedi, ac Petri ſucceſſoribus Chriſti Vicarijs rerum ſpiritualium plenam poteſtatem*, ut habet *Secunda* propoſitio, ſed à quo poſſit illius *poteſtatis uſus* impediri, ac ligari; unde habemus?

3. Docent Illuſtriſſimi Præſules, id fieri debere *per Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos.* Abſit, ut ego putem, debere Summum Pontificem Divinas illas, & ubique receptas regulas perfringere; quin etiam ex animo cuperem, ut ad illarum obſervationem alios adigeret, præſertim in Gallia, ubi, ut notavit Author libelli Gallico idiomate conſcripti, occaſione rerum in Comitijs Cleri illius Regni tractandarum, vix aliâ in re viget auctoritas Romani Pontificis, quàm in concedendâ prætermittendorum Canonum veniâ.

4. Poteſtatem igitur Romani Pontificis ad diſpenſandum ſuper Canonibus agnoſcunt Galli, ſiquidem tam frequenter eam implorant: uſum illius eſſe moderandum, & nos agnoſcimus, idque Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ac conſequenter Chriſtianis moribus plurimùm conducere, arbitramur: ſed quia incidunt interdum cauſæ, ob quas à Jure communi, atque à Canonibus, vel à Canonum litterâ, recedendum videatur, cujus erit, tunc temporis dubium ſolvere? Nec enim pro quibuslibet rebus congregari Generalia Concilia poſſunt. Nónne Summi Pontificis, cùm Canonum ſit non ſolùm cuſtos, & vindex, ſed etiam interpres? Itaque vel nulla, vel neceſſaria, vel dubia erit cauſa, propter quam prætermittentur Canones: ſi neceſſaria, vel dubia, pro Papa, utpote ſuperiore, judicandum erit, ipſique parendum. Abſque ullâ verò cauſâ ipſum *Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos* violaturum, non exiſtimo: quòd ſi tale aliquid ejus Officiales tentarent; id unum à Clero Gallicano poſtularem, ut eâ ſe ratione gereret erga ſanctam Sedem, quâ ſe haberet erga Regem, cùm à Regijs Officialibus injuriam aliquam patitur.

5. Non enim minor reverentia debetur in ſpiritualibus Chriſti Vicario, quàm in temporalibus Principi ſæculari; nec minùs ſcandaloſum, ac Religioni periculoſum eſt, Summo Pontifici adverſari, prætextu violatorum Canonum, quàm ſocietati civili, ac tranquillitati publicæ Poteſtatibus mundi reſiſtere, cùm injuſta exigunt. Sed quàm magis metuendum eſt, ne, qui tam generosè in ſupremum Paſtorem inſurgunt, quaſi Canones violet, cùm Canonum obſervationem urget, Principibus ſæcularibus, eorumque Miniſtris non ſolùm temporalia, ſed etiam ſpiritualia Eccleſiæ jura uſurpantibus, ultrò obſequantur, ne dum ſe viriliter, pro ſuo Paſtorali officio, atque ad exemplum ſanctorum quàm plurium Antiſtitum, quos hiſtoriæ celebrant, & univerſa veneratur Eccleſia, non opponant. Exemplo ſunt conceſſio Regaliæ, non expectato Papæ conſenſu, ad quem delatum fuerat negotium, quique Concilij Lugdunenſis Decretum exequendum curabat, & declaratio circa poteſtatem Eccleſiæ eâ occaſione facta.

6. Quas *regulas*, quos *mores*, quæ *inſtituta* valere contendant Illuſtriſſimi Antiſtites, non ſatis capio; quandoquidem illa *à Regno, & Eccleſiâ Gallicanâ recepta* dicuntur. His namque verbis, niſi fortè Regnum, & Eccleſia *copulativè* ſumantur, quod magis crediderim, viderentur, non ſolùm diſciplinam Canonicam in Eccleſijs illius Regni vigentem retinere velle, quod quamdam præſefert Religionis ſpeciem, ſed etiam innumeros abuſus, qui contra jura, & libertatem Eccleſiæ à Magiſtratibus ſæcularibus inducti ſunt, & quæ ceu

Regni leges habentur, quales sunt appellationes tanquam ab abusu, judicia criminalia de personis Ecclesiasticis in Tribunalibus Laicorum prætextu casuum privilegiatorum, cognitio causarum Ecclesiasticarum, & spiritualium sub prætextu possessorij, & alia multa, de quibus recurret sermo, ubi de singulis libertatum Ecclesiæ Gallicanæ capitibus tractandum erit.

7. Sequitur in prædicta propositione; *Patrúmque terminos manere inconcussos, atque id pertinere ad amplitudinem Apostolicæ Sedis, ut statuta, & consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ, propriam stabilitatem obtineant.* Magnifica verba, &, ut sonant, obvijs ulnis excipienda? Si enim *per regulas, mores, & institutа à Regno, & Ecclesiâ Gallicanâ recepta*, nihil aliud intelligatur, nisi *statuta, & consuetudines Apostolicæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ*, æquissimum est, *ut propriam stabilitatem obtineant, Patrúmque termini maneant inconcussi.* Operæ autem pretium esset, statuta ejusmodi, & consuetudines percenſere, ac quid, & à quo in illa peccetur, notare, promptissimumque remedium apponere.

8. Alioquin enim nequaquam tollitur suspicio, ne sub honestorum verborum specie occultetur animus, sanctæ Sedis Decreta propijs rationibus accommodandi, & quidquid minùs commodum visum fuerit, licèt aliàs Canonicæ disciplinæ congruum, & Ecclesiæ utile, respuendi.

9. Quamvis autem non constet, quæ sint illa statuta & consuetudines; Summo tamen Pontifici opponi intelligimus, & ex temporis circumstantijs conjicitur, ea esse præsertim, quæ in negotijs superioribus his annis gestis, violata esse, querebantur Episcopi.

10. Ex hoc summario prætactæ propositionis examine quàm plures etiam particulares, Ecclesiam Gallicanam, ejusque prætensam libertatem, vel etiam Regia circa res Ecclesiasticas jura concernentes, moveri hîc possent disquisitiones, quas tamen in præsenti restringimus ad sequentes. 1. *An, & quid potestatis saltem* indirectè *conveniat Papæ circa jus Divinum, non equidem* formaliter *in se spectatum, sed ratione subſtrati ab hominis arbitrio libero promanantis* materialiter *sumptum?* 2. *Quanta sit Papæ authoritas erga sacros Canones, & decreta Oecumenica Conciliorum?* 3. *Annon Papæ duntaxat, sed etiam Episcoporum jurisdictio sit* immediatè *à Christo?* 4. *Quousque extendatur Papæ jurisdictio in ordine ad forum contentiosum Ecclesiasticum?* 5. *Quæ fuerit antiquæ Ecclesiæ disciplina circa formam judiciorum, specialim Appellationum ad Sedem Apostolicam? Vbi agitur contra Ellesium Theologum Parisiensem.* 6. *Quænam in via Facti circa appellationes ad Romanum Pontificem exhiberi queant solidæ probationis fundamenta? Vbi rursus agitur contra Ellesium.* 7. *Quid authoritatis habeat Papa circa beneficia, & Bona Ecclesiastica?* 8. *Quid possit circa Ecclesiam Gallicanam, ejúsque specialia jura & libertates?* 9. *Quid erga jura Episcopalia?* 10. *Disquiritur specialiter adversùs Ellesium, quænam sit radix & origo præeminentiarum Ecclesiasticarum?* 11. *Quid Papa possit circa jura Regia, causas Ecclesiasticas præsertim concernentia?* 12. *In quo censu habenda sit Gallicana libertas prætensa adversùs jura Ecclesiastica?* 13. *Quænam fuerit antiquitus disciplina circa Excommunicationem? Vbi denuò agendum est cum Ellesio.* 14. *Quid sentiendum sit de appellationibus intrà Gallias ad Iudices sæculares interponi solitis ab abusu Ecclesiasticæ jurisdictionis?* 15. *Ex quibus ulterioribus fundamentis tales ab abusu appellationes justificentur à Gallicanis Doctoribus?* 16. denique; *Quid de Regalia, ejúsque extensione videatur sentiendum?*

DISQUISITIO I.

An, & quid potestatis saltem indirectè *conveniat Papæ circa jus Divinum, non equidem* formaliter *in se spectatum, sed ratione subſtrati ab hominis arbitrio promanantis, materialiter sumptum?*

§. I.

NOn posse Papam in Iure Divino dispensare, probat Author Regalis sacerdotij *lib. 4. §. 1.* tum Summorum Pontificum testimonijs. Etenim Urbanus Papa *in Cap. Sunt quidam. 25 q. 1.* relatus expresè decernit: *Vbi apertè Dominus, vel ejus Apostoli, & eos sequentes sancti Patres, substantialiter aliquid definierunt, ibi non novam dare legem, sed potiùs, quod prædicatum est, usque ad animam & sanguinem confirmare debere Romanum Pontificem: cùm si, quod docuerunt Apostoli, & Prophetæ, destruere niteretur, non sententiam dare, sed magis errare convinceretur.* Innocentius III. *in Cap. Litteras. De restit. spoliat.* disertis quoque verbis statuit: *In gradibus consanguinitatis Divinâ lege prohibitis, dispensari non posse, bene tamen in interdictis constitutione humanâ.* Alexander III. *in cap. Super eo. 4. De usur.* *Cùm usurarum crimen utriusque Testamenti pagina detestetur*, negat, *super eo posse fieri dispensationem.* Tum authoritate primariorum Theologorum, Divi Thomæ *1. 2. q. 97. art. 4. ad 3.* item *in 4. dist. 47. art. 4.* & *in quodl. 4. q. 8. art. 3.* Divi Bonaventuræ *in 4. dist. 38. art. 2.* & S. Antonini *3. part. tit. 22. cap. 7. §. 23.* Tum denique multis rationibus *cit. §. 1. n. 3.* deductis.

6. Cujus tamen resolutionis suæ idem Author *n. 5.* eas facit limitationes, ut asserat, Summum Pontificem posse in jure Naturali *permissivo*, sive *non præceptivo*, nec non in votis, & juramentis Deo factis, atque Apostolorum Canonibus, non ex Divina lege, sed humanâ Apostolorum authoritate constitutis, ex causa dispensare: posse insuper in conclusionibus, quæ non necessariò, sed dependenter ab humano arbitrio sunt ex naturalibus principijs deductæ, Papam, aliúmve Principem dispensare; posse denique Divinam, naturalemque legem, quando sunt dubiæ, interpretari, & an in particulari eventu aliquo obligent, nec ne, *authoritativè* decernere. Horum accuratior discussio videri equidem potest apud *præcitatum* Authorem, nos verò in præsenti, ad hoc intenti erimus, ut videamus, quoúsque extendi valeat *indefinita* Apostolicæ Petro

Digitized by Google

commiſſæ authoritatis *Quodcunque* ligandi & ſolvendi poteſtas ?

§. II.

Adverſariorum argumenta referuntur ac expenduntur cum ſuis reſponſionibus, & concluſione ſuper ijs reflexiva.

ADverſarios hîc vocamus, qui ex utraque parte verſantur in extremitate, per noſtratem denique concluſionem reducendâ ad conveniens aliquod moderamen.

ARGUMENTUM I.
Adverſariorum.

1. EX Canoniſtis quàm plures, ſpeciatim Abbas *in Cap. Proponit. n. 20. De conceſſ. præbend.* Felinus *in Cap. Eccleſiarum. n. 19. & 20. De conſtitut.* affirmant *ſimpliciter*, jus Divinum poſſe a Papa diſpenſari : fundamento hujus aſſertionis ſuæ deſumpto ex Chriſti Domini verbis *Matth. 16.* dicentis ad Petrum : *Quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Ex his enim verbis colligimus, Papæ eſſe facultatem ac poteſtatem diſpenſandi in juramentis & votis, & in matrimonio rato. Et hinc in talibus relaxationibus Pontifex utitur verbo diſpenſandi, quo manifeſtè inſinuatur, non per ſolam declarationem, ſed per diſpenſationem tolli vincula ejuſmodi. Similiter ſpirituale matrimonium inter Epiſcopum & Eccleſiam ſuam ſponſam eſſe Juris Divini, authoritate tamen Pontificiâ relaxabile, ſeu diſpenſabile, conſtat *ex cap. Inter corporalia. De Tranſlat. Epiſc.* At Pontificem ſolvendo iſtud vinculum, non uti poteſtate humanâ, ſed Divinâ, id eſt, Divinitus conceſſâ, patet ex eodem Canone.

2. Agnoſcenda igitur eſt in Pontifice poteſtas quædam Divina, vi cujus poſſit relaxare Jus Divinum, non quidem in omnibus, ſed in aliquibus præceptis, uti advertit Sanchez *cit. n. 6.* pro hoc dignoſcendo talem ſtatuens regulam ; quòd aliqua ſint præcepta Divina, quorum relaxatio in nullo excogitabili caſu poſſit expediens eſſe, cujuſmodi ſunt de non fornicando, de honorandis parentibus, de ſervandis formis Sacramentorum divinitus inſtitutis : econtra verò alia ſint præcepta Divina, quæ licèt in univerſum expediant, in aliquo tamen particulari caſu poſſint non expedire, & ſic admittere diſpenſationem ; velut in juramentis, votis, matrimonio rato, & ſimilibus.

Reſponſio.

3. IN illis Chriſti Domini verbis apprimè obſervandum eſt, quòd Apoſtolica Petro, ejuſque Succeſſori commiſſa authoritas non *abſolutè* protendatur ad quodcunque homini inexiſtens vinculum, ſed ad ſolvendum *Quodcunque ſuper terram.* Quod ergo Summus Pontifex ſolvere poteſt Juris vinculum, hoc de illo genere eſſe debet, *quod eſt ſuper terram*, adeoque fundatum in aliquo hominis Eccleſiæ ſubjecti actu *morali.*

Objectio.

4. INſtari poteſt ex parte adverſa. Hanc reſponſionem videri nixam illâ Theologorum diſtinctione, quâ cenſent, diſcernendum eſſe in jure *Divino*, quatenus unum ſit *abſolutè* derivatum ex Dei arbitrio, qualia ſunt Divina præcepta ſive naturalis juris, ſive inſtitutionis Chriſti, quoad Sacramenta & ſimilia : alterum verò ſit ortum à voluntate humana, atque ex hujus duntaxat ſuppoſitione incipiat exerere ſuam ex jure Divino obligationem : cujuſmodi eſt votum & juramentum. Anne igitur in hoc poſteriori ſaltem juris Divini genere locus eſſe poteſt *ſtricta* ac *propriè* dictæ diſpenſationi per Summum Pontificem faciendæ?

Reſponſio.

5. SUnt equidem ex Theologis & Canoniſtis, ſpeciatim Richardus *in 4. diſt. 38. à q. 9. in Corp. & ad 1.* ac Hoſtienſis *Cap. Non eſt. n. 1. de votis.* qui de illo poſterioris juris Divini genere admittunt, poſſe fieri *propriè dictam* diſpenſationem, ſeu relaxationem, ducti eo argumento, quòd ſolvendi poteſtas Pontificia protendatur ſuper quocunque in terris *Morali* ortum trahente ex libero hominis arbitrio. Verùm Divus Bonaventura *in 4. diſt. 38. art. 2. q. 3.* & Gloſſa *in cit. Cap. Non eſt. Verbo. Authoritate.* arbitrantur, ne in hoc quidem juris Divini genere poſſe à Papa fieri propriam diſpenſationem, ſed declarationem duntaxat. Quid ergo hâc in re ſentiamus, *inferiùs* in noſtrate concluſione exponemus.

ARGUMENTUM II.
Adverſariorum.

6. ARgumentari licet 2. ab authoritate Divi Thomæ *quodlibeto 4. art. 3. in Corp.* & *1. 2. q. 97. art. 4. ad 3.* & aliorum ejuſdem ſequacium Theologorum, *ſimpliciter* negantium, poſſe Papam in jure Divino ſaltem *propriè* diſpenſare. Etenim diſpenſatio ab inferiore circa legem ſuperioris facta juſtam cauſam neceſſariò exigit, ut valeat. At in lege Divinâ non poteſt dari juſta cauſa, ob quam diſpenſatio fiat. Minor iſta probatur. Quia cùm Deus Optimus Maximus omnes viderit caſus & cauſas, qui ſub lege Divinâ cadere debebant, & Divina voluntas, à quâ humana lex proficiſcitur, ſit omninò immutabilis ; ideo planè ſequitur ; tum quòd, ſi aliquo caſu voluit legis præceptum manere, juſtiſſimum ſit, ut maneat, & juſtum eſſe non poſſit, ut auferatur ab inferiore. Tum quòd, ſi econtra nolit Deus, ut lex pro aliquo caſu particulari teneat, nequeat intelligi ejus relaxatio per Pontificem facienda. Conſequens igitur eſt, diſpenſationem propriam, quæ legis vinculum tollat, circa præcepta Divinæ legis à Summo Pontifice fieri non poſſe.

Objectio.

9. INstari potest ex parte adversa. Ex præductæ rationis fundamento videri probatum, quòd in jure Divino *absoluto* complectente præcepta non tantùm *naturalia*, sed etiam *positiva*, Legis præsertim gratiæ, nec non Sacramentorum, alteriúsve rationis institutiones in Ecclesia a Christo *immediatè* factas, ne quidem interpretatio per modum Epikeiæ locum habeat.

Responsio.

10. ITa profectò sentiendum videtur, sed magis firmatur in sequenti conclusione, eò quòd institutio per Christum definita tum circa materiam & formam Sacramentorum, tum circa Hierarchicum Ecclesiæ ordinem, vi cujus debeant omnes esse sub uno capite, nec non potestatis tam Ordinis, quàm Jurisdictionis subordinatio, consistat omninò in indivisibili, nec adeò mediante Epikeiâ, admittat *in substantialibus* variationem aliquam.

CONCLUSIO.

11. NUllum prorsus Jus Divinum potest *Formaliter* relaxari per dispensationem Summi Pontificis, quamvis huic erga Jus Divinum ex suppositione voluntatis humanæ obligatorium, sit potestas *indirecta*, vi cujus non *Formaliter* in se ipso, sed *Materialiter* ex parte materiæ solvatur juris Divini obligatio.

Explicatur ex *præcitatis* Christi Domini verbis: *Quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cælis.* Ex his namque verbis constat, duplicem vinculi per claves Pontificias solubilis assignari formalitatem, ita ut altera sit super terram, in ipsis scilicet hominibus Papæ universali Jurisdictioni subjectis; altera verò sit in Cælis, in ipsâ scilicet voluntate Divinâ, suâ tum *Physicæ* causalitatis, tum *Moralis* Dominij efficaciâ obligationem in homines inducente. Hoc autem fit quandoque ex absolutâ Divini Dominij potestate, quandoque verò ex hypothesi prævia alicujus à voluntate humanâ liberè positæ actionis, velut actus peccaminosus est Divini adversùs peccatorem odij concitativus, ex vi cujus odij Divini fit homo obnoxius privationi gratiæ sanctificantis ac præmiorum; cujusmodi proinde reatus eatenus est ex jure Divino, id est, Divinæ voluntatis, ejusque Dominij efficaciâ de se omninò immobili, ut tamen sit supponens voluntariam hominis actionem. Similiter Jus Divinum ex voto & juramento ortum, *formaliter* nihil aliud importat, quàm voluntatis Divinæ spontaneas vi voti, seu juramenti Deo oblatas promissiones & obligationes, ex sui tum Dominij, tum Primæ per juramentum interpositæ Veritatis motivo acceptas, & firmas habentis efficaciam: ex quâ proinde voluntatis Divinæ immobili efficaciâ oritur *morale* de voto reddendo, ac re juratâ verificandâ debitum, ut sic *formaliter* importans obligationem tum Divini per voti redditionem Dominij recognoscendi, tum Divinæ per juramentum adductæ Veritatis reverendæ. In ejusmodi proinde, ad reatum ex peccato contractum subeundum, nec non ad Divinum Dominium ex voto recognoscendum, & ad Primam Veritatem ex vi juramenti debitè reverendam, juribus Divinis *Formaliter*, prout Deo inexistunt, nihil *per se loquendo*, habet potestatis Pontifex Summus. Nihilominùs ista jura Divina non ex absoluto Dei Dominio, sed ex peccati, seu voti, vel juramenti suppositione, actionis, vel passionis alicujus exactivo, fundantur super materiâ, quæ est sub clavibus Summi Pontificis; uti mox demonstrabitur.

PROBATIO I.

Desumpta ex potestate solvendi vincula peccatorum.

12. ETenim materia Divinæ justitiæ vindicativæ subjecta, hominisque adeò sub Divinæ vindicationis judicio ac jure constitutiva, noscuntur esse peccata *moraliter* perseverantia. Hæc autem potestatis Pontificiæ per jurisdictionem vi Sacramentalis absolutionis exercitam *directè* ea auferre potentis clavibus esse subjecta, constat ex fide. Eo ipso autem, quòd materia, super quâ Divinæ vindicationis jus est fundatum, sit ablata, ut sic cessat istud jus Divinum, non quidem in se *Formaliter*, sed *Effectivè*, quoad effectus scilicet vindicationis. Quare Ecclesia super istud jus Divinum non quidem habet *per se* ac *directè* potestatem ullam, potest tamen istud *Effectivè* spectatum, tollere *indirectè* per materiæ huic juri subjectæ subtractionem; Christo Domino insinuante, si Pontifex solverit vinculum, quod est super terram, peccati scilicet *moraliter* perseverantis reatum, ex consequenti quasi fore solutum & in cælis.

PROBATIO II.

Petita ex potestate solvendi vota & juramenta.

13. ETenim materia, super qua jus Divinum ex voto, seu juramento quasi partum fundatur, est actio quædam voluntatis nostræ liberè obligatoria. Eo ipso autem, quòd homo baptizatus quoad actiones suas *morales* sit sub jurisdictione Papæ, oportet, actiones voti & juramenti, non quidem *Physicè*, sed *Moraliter*, atque adeò quoad *moralem* sui perseverantiam, esse subjectas Pontificiæ potestati: quare Papæ est potestas solvendi illas *morales* voti & juramenti actiones, earumque *moralem* perseverantiam. Hæc ipsa verò solutio, quæ non potest fieri absque rationabili causâ, in eo se tenet, quòd per motivi altioris sub ipsâmet obedientiâ Pontifici debitâ consummandi applicationem, materia voti

Digitized by Google

voti ſeu juramenti reddatur inepta, ita ut ſub tali, partim ſecundùm rei naturam, partim ſecundùm congruam obedientiæ Pontifici debitæ ſubjectionem, perfectioris virtutis motivo materia ejuſmodi non jam ſit de meliori bono. Unde ipſamet voti & juramenti materia tunc per Pontificis poteſtatem eatenus ſolvitur ſuper terram, ut conſequenter, per *indirectum* in cælis etiam, in ipſamet voluntate Divinâ, non intelligatur ampliùs ſtare acceptatio materiæ per votum oblatæ, tanquam melioris boni. Conſtat igitur, qualiter jus Divinum ex ſuppoſitione libertatis hominis actionis reſultans, non quidem *formaliter* ſit diſpenſabile per Pontificem, *materialiter* tamen ex parte materiæ eatenus ſit ſubjectum hujus poteſtatis, ut *conſequenter*, ac *per indirectum* mediante Pontificiâ poteſtate, intelligatur, non quidem *Formaliter* in ſe ipſo, ſed *Effectivè* tolli jus Divinum. Unde etiam fit, cùm juris Divini abſoluti obligatio etiam *paſſiva* non radicetur in homine, ſed diffundatur præcisè ex Divinæ voluntatis abſoluto Dominio, neque Papa adversùs iſtud Dominium, ejuſque cauſalitatem, atque adeò effectum, ex hac præcisè, non verò hominis voluntate promanantem habeat aliquid poteſtatis, non poſſe etiam *materialiter* diſpenſare in jure Divino abſoluto.

§. III.

Corollarium finale.

14. COronidis loco viſum eſt operæpretium, hîc attexere ex ſingularibus rationibus per decurium exponendis, ab Authore *tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 6. cap. 3.* motam quæſtionem; *Vtrum Papa habeat* immediatam *jurisdictionem ſuper eccleſiæ univerſæ fideles?* Explicatur quæſtionis hujus ſtatus. Fatentur equidem omnes Catholici datam à Chriſto Summis Pontificibus in perſona B. Petri curam, & poteſtatem invigilandi ſuper reliquos Eccleſiæ Paſtores, maximè ut ſalva ſemper ſit fides & Religio. *Paſce oves meas* Jo. ann. 21. *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos.* Luc. 22. Sed videntur aliqui dubitare, utrùm illa Romanorum Antiſtitum authoritas ſolùm circa Paſtores verſetur, ut illi gregibus ſuis attendant, illoſque, ac ſeipſos juxta præſcriptas à Chriſto, & ab Eccleſia univerſa, regulas gubernent: an verò etiam ad fideles, Prælatis inferioribus ſubditos, ſeſe extendat, dum ſuperiores *immediate* ſuis officijs non deſunt. Concedunt enim, Summum Pontificem poſſe aliorum defectus ſupplere extra ordinem, dum ordinariæ viæ non ſuppetunt.

15. In quo repoſita eſſet Romani Pontificis authoritas, non ſatis clarè ſtatim omnibus perſpectum fuit. Quia enim perſecutionum tempore, vel ſchiſmatum, aliarumque calamitatum, impedita erat exterior Capitis cum membris communio, ſtante ſemper internâ fidei, ac charitatis unione, vix à Romano Pontifice ad alios præſertim remotos Paſtores, aut greges primis tribus ſæculis aliud, quàm quædam Epiſtolæ, pervenire potuit. Quamobrem Epiſcopi populos, ac ſe ipſos à tanto tempore ſuo judicio, vel cum aliorum conſilio regere ſoliti, Papæ authoritatem ab impedimentis, quibus diſtenta fuerat, ſolutam, non tam ſubitò exceperunt; ſed alij citiùs, alij tardiùs, nunc in illo, nunc in illo capite, prout ſefe offerebat occaſio: donec integram libertatem conſecuta, ſuum ubique robur obtinuit; quamquam varijs motibus, modò ex Hæreticorum, modò ex Schiſmaticorum, modò ex eorum etiam, qui ab Eccleſia non deſciverant, parte, impeti nunquam deſtitit.

16. Et ne contra inſtitutum noſtrum extra Galliam evagemur, non defuerunt in eo Regno, qui Summi Pontificis Primatum à Chriſto fundatum confitentes, id tantùm muneris, & poteſtatis ei aſſignarent, ut daret operam, ne Paſtores à proprijs ſuis officijs recederent: cæterùm non poſſe Papam, niſi propter illorum negligentiam, aut malitiam in foro externo cauſarum judicium ad ſe trahere; ſed tunc tantùm eas judicare, cùm ad ſe per appellationem, aut aliam viam juridicam eſſent devolutæ; nec in foro interno pœnitentiæ Sacramentum per ſe, vel per alios conferre, renitentibus proprijs Paſtoribus; eandem ferè, nec majorem in omnes Provincias Romano Pontifici, quam unicuique Metropolitano in ſuam provinciam, facultatem tribuentes.

17. Hujus opinionis præcipuum videtur eſſe fundamentum, quòd, cùm Epiſcoporum jurisdictio à Chriſto ipſo *immediatè* profluxerit, non poſſit eam Summus Pontifex vel tollere, vel imminuere, nec ſtatutum à ſponſo Eccleſiæ ordinem confundere; cujus potiùs ſervandi cauſâ, majorem cæteris accepit poteſtatem.

ILLATIO I.

Refutatoria prætacti fundamenti.

18. NOn illa duntaxat ſententia, quæ jurisdictionem Epiſcoporum dicit, eſſe *immediatè* à Chriſto, fallitatis alibi probandæ eſt meritò redarguenda, ſed hoc etiam poſito, minimè tamen conceſſo, ita refellitur præinſinuatum fundamentum. Quemadmodùm enim Epiſcoporum jurisdictio *immediata* in omnes ſuarum Diœceſium fideles, quibus particulares Parochi præſunt etiam jure Divino, ut plures Scriptores Gallicani volunt, Eccleſiarum illarum particularium ordinem non pervertit, quamvis Epiſcopus poſſit non ſolùm invigilare, ut Parochi officijs ſuis ritè fungantur, ſed etiam Parochianos per ſe gubernare, illorum confeſſiones per ſe, vel per Confeſſarios Delegatos audire, aliaque omnia officia Parochialia gerere. Ita non ſequetur Eccleſiaſticæ Hierarchiæ confuſio, etſi Summus Pontifex in aliorum Epiſcoporum Diœceſibus functiones omnes Epiſcopales per ſe, vel per alios exercendi habeat facultatem.

cultatem: est Episcoporum jurisdictio non a Summo Pontifice, sed a Christo ipso manare, quam quotidianam alibi fuse profequimur.

17. At, inquies, illa regiminum multiplicitas multa haberet incommoda. Si enim diversis eiem, confluentem non poffent non parere, ordinariorum Pallorum contemptum inducere, fcandalum excitare, charitatem minuere, &c. Verum illa ipfa mala conlequuntur, cum Epifcopi in Parochorum, praefertim juxta Canonicam difciplinam optimam, & Pachomianum morem rede inftitutorum Parochias, extraneos Sacerdotes immittunt, quorum eft juvenes, & quos deftinandi ratio diverfa. Ubique obedt multitudo inordinata: ubique prodeft, & ordinem fecuritur: fi omnes eandem fimul intendant, omnes ad impedimenta opportunitas media paratas fint, jucundas, expeditas, acceffus ad metas omnes perveniendi. Si quelibet quod lunt, non quod fibi Chriftus eft, quaerat; filius quaque judicio dari, non aliorum fenfibus audire, nedum fequi videatur Papas, ac tranquillitatis, fruduque omnes plurium fequi, neceffe eft. Sic fe res omnes habituras habent. Quemadmodum eft, qui fui interdum authoritate non abutatur. Si ergo legitima non contineatur poteftas, quid quis abnuti poteft, aquilatarum inter omnes bonitas reponere oportebit, ex quo gravioris, & numerofiora pericula certiffime oriuntur.

18. Deinde quidem Summi Pontificis Canones, praefertim Conciliorum Oecumenicorum, quorum funt Cuftodes, & exequtores, quomodo curare nos poffumus, ut gregues fuos recte adminiftrantibus, obfidiare, aut in eorum regimen non recipiendi? fide ingrere debeant. Conftantia, severitate, aut quacumque pacis funt, reclusi. Si tecus agunt, humiliter monendi funt, imo & de hoc, fi opus fit, non tamen idcirco debita officia praetermittenda. *Quod tam antiquum tibi (verba funt S. Bernardi ad Eugenium III. de Conlider. lib. 3. cap. 4. jam ut tantum teneris, non fis contentus tete, nifi maxime quidem, atque exigua portionem ejus tibi credita Univerfitatis, tanquam tuae fine, fatigari, labi, quotidie in hoc facere tuas. Errat, fini fummum, ita & fine inftitutam a Deo vifitam Apoftolicam authoritatem, & tui fuifti, dum tu in ea, aut non eft poteftas nifi a Deo.* Et inter illam gravifime conqueritur apud Eugenium III. de exemptionibus, quibus inferiores fuperioribus detrahuntur: fubtrahebatur, exercite tamen declarat; tum & quidem humanum, & pleniffimum in Summo Pontifice non effe poteftatem, *ubi fubftanda, inquit, probatis, res bene plenitudinem poteftatis, fed inftitut fuit non ita. Ecclefiam hoc, quia poteftas, fed utilem hoc, debuiti, quafi fit.*

19. Adeo certum habebat fanctus ille Abbas; ipfum Epifcopalium, & Hierarchici ordinis rationumque ftudiofiffimum, Summum Pontificem in Chriftianos omnes, etiam locos, inordinatum *immediatum* habere, ut illud tanquam indubitatum fupponens; authoritatem in Epifcopos ipfa tanquam aliquid majus exoftat. *Habent* (inquit de confidetur, lib. 2. cap. 8.) *fibi ifti aliquantes greges, fingulis fingulos, ibi univerfi credit, non una. Nec modi eram, fed & Paftorum in uno omnium Paftor, &c.*

Margini ponderis eft fanc dubia hujus S. Doctoris authoritas, & Gallis magnopere veneranda, utpote a Gallia oriundi, in Gallia edutati, Gallicanorum Epifcoporum jurisdictionis defenfori, Summi Pontificibus, eorumque Curiae zelatori nelcii. Cum elles relicuorum Ecclefiae Patrum doctrinae? inftructiffimus, illorumque veftigiis. ut in aliis, ita in hac quoque materia fine dubio inhaeret. Nos autem exemplo eorum, de abufibus poteftatis conqueri licere; nec tamen ob abufus, poteftatem ipfam a Deo conceffam negari poffe.

ILLATIO II.

De poteftatis Pontificiae amplitudine.

20. DRaillegrau Author *tod. cap. 3. n. 9.* caufa praefentis ftatum ita profequitur. Si Summi Pontificis, inquiens, poteftas ex jure *Divino* univerfalis eft, amplifimum illum eft, concedendum erit, cum in rebus pofitivis multum exceptionum ftgnatora Chrifto appofitum fint; & communis ita Interpretum eum Bartolo (*intentia quod. 30. n. 11. ubi ita generaliter loquitur, & non diftinguit; nec nos ita diftinguere debemus*) aut, ut appofitis exceptionibus noftrum S. Bernardus *nihil exceptum, nihil fingulare nihil.* Dum enim Chriftus Petro fimulque omnibus praecepit, praecepit omnibus complectebatur fideles. Quotquot enim eundem Patrem Deum, & Eundem Matrem Ecclefiam agnofcunt, fratres poffum in facris Literis nominantur.

21. Dum etiam Chriftus Petro pafcendas oves commifit, non folos commendavit Praelatos, qui funt veluti gregis arietes, fed & fubjectos, & oficiores, non folum oves, fed etiam agnos: ut, qui a Petro, & ejus Succeffcribus pafci recufet, Chrifti fe nec ovem, nec agnum effe, fateatur. Eundem Matrem Ecclefiam agnofcunt, fanctum Petrum a Chrifto fedem docent, ut omnes gentes ad fidem vocarent, ut Apoftolis, & Paftoribus pluribus praeeffet, ac denique ut omnes Chriftifideles regerent: *Detis omnia mea Petro regenda, qui & universam gentium mearum, & Apoftolis, confilique Eccleſiae Patribus praeparatur, ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes fint, multique Paftores; omnes tamen propria regat Petrus, quos principaliter regit & Chriftus.*

22. Author libelli, in quo defcribitur exiftimatio, & notes S. Martini Papae, quique habetur inter illius fanctl Pontifices Epiftolas in fextotomo Conciliorum Patris Labbei, appellat tum fubnixum, *Sacrarium Principum, & Apoftolorum virorum fanctam:* circa medium autem, *tantum & Apoftolicum, atque praecipuum Paftorum tantum Chriftianorum.* Ex illius ergo Authoris, S. Martino contrariafteftatur enim, ipfum narrat, ex patre vidiffe, ac recenter ge-

fla-

verbis conſtat, tunc ſcilicet circa annum 653. Romanum Pontificem habuiſſe jurisdictionem *immediatam* in omnes fideles, quandoquidem præcipuus Paſtor omnium Chriſtianorum dicebatur. Quomodò enim præcipuus eſſet Paſtor eorum, quos regendi & paſcendi per ſe poteſtatem non haberet? Quæ ratio probat, Summum Pontificem, ſicut ab initio Paſtor omnium Chriſtianorum ex inſtitutione Chriſti extitit, ita *immediatam* in illos jurisdictionem ſemper obtinuiſſe.

36. Idem ſignificare videntur hæc verba Facultatis Theologicæ Pariſienſis in cenſura nuper edita, *Romanum Epiſcopum unum eſſe jure* Divino *in Eccleſia Pontificem, cui omnes Chriſtiani parére teneantur*; quæ in multis antiquioribus ejuſdem Facultatis Decretis leguntur.

ILLATIO III.

De praxi Antiquæ Eccleſiæ circa uſum ſeu moderamen Pontificiæ poteſtatis.

27. PErgit is Author à *n.* 13. ita ratiocinari. Quia uſus, optimus habetur legis interpres, videndum eſt, quæ fuerit auhoritatis Pontificiæ praxis illis temporibus, cùm eâ liberè uti Papæ potuerunt, cumque diligentiùs, & clariùs cognita fuit. Quamquam enim omni ævo aliqua identidem ejus ſpecimina edita fuerint, tamen cùm per tria prima ſæcula ferè omninò à Tyrannis ligata fuerit, ideoque ejus exercitium quaſi novum quiddam aliquoties Epiſcopos, præſertim Africanos, commoverit, non potuit tam citò ſuum explicare fulgorem, & omnibus innoteſcere. Non eſt illuſtrior ſupremæ, atque *immediatæ* in Chriſtianos Pontificiæ jurisdictionis uſus, quàm dum *immediatis* Paſtoribus ſubtrahuntur, nedum per concurſum cum Paſtoribus ipſis *immediatis*, aut per prævention em judicantur; maximè ſi Paſtores ipſi *immediati*, primùm quidem renitentes ob rei novitatem, & à novitate ortam obſcuritatem, deinde re diligentiùs expensâ, aſſenſum præbeant. Atqui plurima ſunt exempla ſubductorum ab Epiſcopali jurisdictione, non ſolum privatorum hominum, ſed etiam Communitatum, & Ordinum integrorum; cui quidem ſubductioni, licèt aliquamdiu rettiterint Epiſcopi, ut videre eſt apud Petrum de Marca *lib. 4. cap. 8.* & paſſim *in Hiſtoria Univerſitatis Pariſienſis*; poſteà tamen acquieverunt, ut ex antiquâ & pacificâ poſſeſſione demonſtratur.

Jus illud Summi Pontificis declaravit ce-
28. leberrimus Eccleſiaſticæ jurisdictionis defenſor Petrus Bertrandi Epiſcopus Eduenſis *de orig. & uſu jurisdictionum quæſt. 3. Omnes Chriſtiani*, inquit, *Principes terræ, & cæteri homines, Epiſcopis obedire debent, ut B. Petrus præcipiebat. Ab hac tamen obedientia ſeu ſubjectione Papæ, qui eſt ſupremus, poteſt aliquos eximere.*

Nec objici poteſt, illud Summorum Pon-
29. tificum uſurpationi tribuendum: temerarium enim eſſet, injuſtitiæ tam odioſæ Pontifices damnare, pietate, ac doctrinâ inſignes, ac quorum etiam merita Deus miraculis illuſtravit, aut Epiſcopos Gallicanos ſanctitate, ac rerum Eccleſiaſticarum peritiâ conſpicuos in tuendis proprijs juribus, ſeu potiùs Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ordine defendendo, ſocordiæ incutare. Sanctum Gregorium Magnum ab uſurpandâ jurisdictione cæterorum Prælatorum, ut ejus facta, & ſcripta declarant, alieniſſimum, ejuſmodi exemptiones conceſſiſſe, teſtantur plures ejus Epiſtolæ, v. g. Monaſterium Virginum Auguſtodunenſium ab Epiſcopali jurisdictione exemit, à Regina Brunichilde rogatus: nec inſtrumentum ab Epiſcopis impugnandum tanquam invalidum, ſed ſupprimendum tanquam minùs gratum metuit, ut ſignificat ejus ad Reginam Epiſtola, quæ eſt *octava lib. 11.* quamque *lib. 2.* adversùs Launoium defendimus; *Noſtraque pro munitione locorum, de quibus Excellentia veſtra ſcripſit, omnia, ſicut voluit, ſanctæ ſtuduimus: ſed ne fortaſſe ab eorum locorum Præpoſitis eadem Decreta quoquo tempore ſupprimantur, pro eo, quòd eis quædam interdicta eſſe noſcuntur, hæc eadem conſtitutio geſtis eſt publicis inſerenda, quatenus ſicut in noſtris, ita quoque in Regalibus ſcrinijs teneatur.*

Quin etiam de univerſa Eccleſia peſſimè 30.
ſentiret, qui eam erráſſe putaret in approbandis ijs, quæ Romani Pontifices circa fideles præſtiterunt, non conſentientibus, aliquando etiam repugnantibus illorum Epiſcopis, alijſve eorum Prælatis inferioribus. Quot enim ſacrilegia perpetrata fuiſſent, quotque alia peccata commiſſa, ſi v. g. cum facultate à Papa *immediatè* conceſſâ non potuiſſent Religioſi, aut alij fideles ſua peccata confiteri Confeſſarijs ab ipſo aſſignatis ſinè licentia, vel etiam contra prohibitionem propriorum Parochorum, aut Epiſcoporum?

Concilium Generale Lateranenſe anno 31.
1215. cap. 5. expreſſè affirmavit, quòd *Romana Eccleſia diſponente Domino*, ſuper omnes alias *ordinariæ poteſtatis obtinet Principatum, utpote Mater univerſorum Chriſti fidelium, & Magiſtra.*

Eandem doctrinam profeſſi ſunt Doctores Gallicani etiam à tempore ſchiſmatis. 32.
Thomas ab Argentina Præceptor Theologiæ in Academia Pariſienſi circa annum 1445. *in 4. Sent. diſt. 24. a. 4.* ſic ſcripſit; *Ratione officij ſuper Presbyteralem dignitatem inveniuntur in Eccleſia quinque gradus ſingularis dignitatis, quorum primum tenent Epiſcopi, ſecundum Archiepiſcopi, tertium Primates, quartum Patriarchæ, quintum Papa, ſive Romanus Pontifex, à quo tota Monarchia fidelium tanquam ab uno Principe, univerſalem, & cum hoc immediatam habente poteſtatem ſuper omnes, & ſingulos Fideles, cujuſcumque conditionis exiſtant, convenientiſſimè gubernatur.*

DISQUISITIO II.

Quanta sit Papæ authoritas erga sacros Canones, & Decreta Conciliorum Oecumenicorum?

§. I.

1. QUæstio ista non parum conducere potest ad decernendum: *In quantum Pontificia authoritas statuere valeat circa Ecclesiæ Gallicanæ libertatem*; quippe cùm ista definiri soleat, *esse antiquorum Canonum custodia*; uti eam fusè expendit Author *Tract. de libert. Ecclesiæ Gallicanæ lib. 1. cap. 3. ac seq.* Definitionem eandem exponens Choppinus *de sacra Politia lib. 1. tit. 1. n. 13.* ait: *Cùm adversùs hos Canones* (antiquos) *Pontificijs rescriptis abuteretur sensim inferior ætas, Galli Monarchæ, Prætoresque Regij cœperunt eum abusum, Canonicæque doctrinæ neglectum civili Imperio vindicare, ne cui in Ecclesiasticam disciplinam Ecclesiæ Primati fas esset, meliri quidpiam intrà Franciæ ditionis pomœria, aut alioquin districtè revocaretur mos hierarchiæ vetustioris. Ac illius quidem auctoritatis, libertatisque Franciæ vestigia cernimus identidem.* Ex hoc eodem fundamento promanavit, quod idem Coppinus *lib. 2. tit. 4. n. 1.* tradit: *Regium provocari Senatum, cùm ab Ecclesiastico judice tentatur aliquid in perniciem sanctorum Decretorum priscæ, venerandæque vetustatis.*

2. In hunc sensum conveniunt, quæ Christophorus Justellus *in Epist. ad Lectosserium* scribit: *Quamvis in Iure Communi antiquo*, inquiens, *positam esse libertatem Ecclesiæ Gallicanæ, ab omni ævo Reges, Episcopi, Regni Ordines, tota denique Gallia affirmaverit: vetus est tamen in Senatu Parisiensi sententia à Majoribus per manus tradita, & memoriæ omnium, qui prudentiâ & usu valent, insculpta, illam libertatem maximè quatuor primis Conciliis Oecumenicis, & ijs, quæ in illis confirmata sunt, contineri. Et quæ contra fiunt, præcipuas appellationibus ijs causas præbere, quæ velut ab abusu interponuntur.* Pergit præcitatus Justellus ipsilliniam hanc sententiam attribuere Cardinali Lotharingo, in Concilio Tridentino omnium Galliæ Episcoporum nomine 2. Novembris anno 1563. protestanti, *optare se, in eo maximè laborandum esse, ut vetus disciplina Ecclesiæ restitueretur in usum, veteribus jam diu abolitis revocatis Canonibus, & maximè quatuor veterum Conciliorum.*

3. Ex quibus patet, Ecclesiæ Gallicanæ libertatem duobus fundamentis nixam prætendi. *Unum* superstruitur antiquis Canonibus, prout disertè affirmatur in Cleri Gallicani præinsinuatâ declaratione anno 1682. editâ, cujus initium ita se habet: *Ecclesiæ Gallicanæ Decreta, & libertates à Majoribus nostris tanto studio propugnatas, earúmque fundamenta, sacris Canonibus & Patrum traditione nixa, multi diruere moliuntur.* Ad quod fundamentum stabiliendum constituitur est *tertius* dictæ declarationis articulis, quo asseritur: *Apostolicæ potestatis usum esse moderandum per Canones Spiritu Dei conditos &c. atque ad Apostolicæ Sedis amplitudinem pertinere, ut statuta & consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ, propriam stabilitatem obtineant.* Circa hoc igitur libertatis Gallicanæ fundamentum venit hîc expendenda Romani Pontificis Apostolica authoritas; *Vtrùm tantæ sit supra sacros Canones, Conciliaríque Decreta præeminentiæ, ut hæc possit immutare, vel abrogare?* vel econtra; *An ipse quoque Summus Pontifex teneatur ejusmodi legibus Canonicis & Conciliaribus, nec adeò quidquam ijsdem contrarium admittere, seu statuere possit?*

4. Alterum libertatis Ecclesiasticæ in Gallia fundamentum superstruitur custodiæ Regiæ, quatenus Regi attribuitur authoritas per se, vel per Senatum ac Prætores suos, antiquos Canones adversùs Ecclesiasticos quoque judices, si in perniciem sanctorum Decretorum priscæ venerandæque vetustatis quidpiam attentarent, conservandi, introductis propterea appellationibus ab abusu, per quas ab Ecclesiasticis fit recursus ad sæcularem Iudicem; uti dicetur *infrà*. Hoc igitur ex Regia custodia Ecclesiasticæ Gallicanæ libertatis fundamentum, ut magis firmaretur, necquidquam Romanus Pontifex adversùs illud prævaleret, à Clero Gallicano *in prætacta declaratione* sancitus extat *primus* articulus, quòd scilicet *Regentes, & Principes nulli Ecclesiæ potestati, Dei ordinatione subjciantur.* Quæ universa consentanea sunt sequenti Petri Pithœi *in suo Gallico scripto libello de Ecclesiæ Gallicanæ libertate* expressæ sententiæ, duo statuentis principia ejus libertatis, quorum *primum* Romano Pontifici omnem in temporalia Regni Franciæ potestatem adimit: *alterum* verò continetur hisce verbis: *Etsi Papam rebus spiritualibus supremus agnoscitur, tamen in Francia potestas* absoluta, *& indefinita locum non habet, sed cohibetur, & limitatur Canonibus & regulis antiquorum Conciliorum Ecclesiæ in hoc Regno receptorum. Et in hoc maximè consistit libertas Ecclesiæ Gallicanæ.* Quandoquidem igitur in *primo* hujus operis nostri articulo extet confutatum illud *primum* libertatis Ecclesiæ Gallicanæ fundamentum, dilato etiam in posteriores prætentis articuli disquisitiones, illius de antiquis Canonibus adversùs Ecclesiasticos quoque judices custodiendis prætensi Regij juris examine, ideo juxta bipartitam expositionem progredimur hîc ad *secundum* à Pithœo assertum dictæ libertatis principium discutiendum.

§. II.

In quantum Papa obstringatur ad sacrorum Canonum, primævæ præsertim Ecclesiæ, & ab Oecumenicis quatuor primis Conciliis sancitorum observantiam?

Referùntur, ac expenduntur super hoc argumenta utrinque adferri solita, una cum conclusione super ijs reflexivâ.

ARGUMENTUM I.
Adversariorum.

4. EX parte adversa licet I. argumentari. Eo ipso enim calu, quo casus bonis publici non exigit, nequit Papa derogare juri alcujus, ex. gr. *De Exclusis lib. 3. q. 2.* Et hinc Summus Pontifex nequit prejudicium inferre pactis & immunitatibus. *Ex cap. Multoplicis 3. De decimis.* Unde turbis evincitur, non posse fieri ullam veram privilegia, quæ in vim & naturam pacti transierunt. *Cap. Privilegia. Cap. De Ecclesiasticis. Cap. Quod vero. Cap. Decimas. 17. q. 4.* Quod in tantum ab ipsa etiam Sede Apostolica observatur, ut nec quidem ex clausulis *Motu proprio. Ex certa scientia. Ex potestatis plenitudine.* Pontifices velint fieri juri quovis prejudicium aliquod; adeo licti declarant in regula Cancellariæ *de jure non tollendo*, & habetur in *cap. 11. De officio judicis delegati. Cap. Rescripta. & seq. tit. 3. l. Leg. 13 quando. 33. Cod. De Decretis, testam.* Ac verò in præfenti quatenus illatu juxta privilegia certum Cleri Gallicani declarationem, agitur de facris Canonibus totius mundi reverenti conficiendis, quibenus tranfeunt in mores & confuetudines Ecclefiæ, præfertim Gallicæ, qui pronote luper eorundem cuftodi videtur habere jus præfcriptum, ac quafi unum. Neque verò videtur illa excogitabilis causa & ratio, quæ juxta & proportionata effet ad tollendum ac decreti Ecclefiæ ex illorum factum Canonum abolitione perturbando, ac dehonestando non absque maximo publice Ecclefiæ patet prejudicio. Ergo *mutatitur latum* inquendo, vix, debilis eft caufa, in quo plerumque Apoftolicæ potefatis non debeat in fuo ufu recipere moderamen ex ipfa quidem facris Canonibus quatuor præcipue primordium Conditorum, quibus inniti præfentium Regnorum Gallicanæ Ecclefiæ, atque adeo privative debent regiæ, mores, & inftituta Regno & Ecclefiæ Gallicanæ recepta.

Refponfio.

6. Circa inftituta, regulas & mores à Regno & Ecclefia Gallicanæ receptos ex præcedentibus patet, duplicem effe habendam concludendi modum. Vna refpicit inftitutionem, ac regularum hujufmodi præcifam ex facris Canonibus & Conciliaribus decretis derivationem, deque hic quidem; *Verum etiam, fi non quoad fubftantiam; faltem quoad actualis obligationis exercitium præcifum fuiffe Summi Pontifices authoritas Apoftolica ad omnes religiofos Romam ibi celebrantes, feu morabantes?* De quo dicens ut infequenti §. Hic autem expenditur, *in quantum Summus Pontifex obligetur ad fervandum Canonum in fe & in aliis obfervantiam?*

Altera pertò circa inftituta, mores & regulas à Regno & Ecclefia Gallicana receptata, confiderationis refpicit Regni præcautionem ad eorundem cuftodiam jus præcendum, ad cum recurfu ad Regia tribunalia pro mobilitandis inftitutis, ac regularibus, ubi à judicibus etiam Ecclefiaftici eis aliquod interferat prejudicium. Et de hoc dicemus infertis. Interea refpondendo ad argumentum *fuperius* oppofitum, dicimus, vera prorfus effe, quæ *Maiores* loco habentur *dictum* decretis: attamen fi combinentur cum ipfa, quæ expenduntur in *Minori*, unde hinc evincitur, Apoftolicæ potefatis plenitudinem, in fuo ufu refpectu debere ad circumftantiam, non vero definitivum populi fidei, vti, quando juris & facris Canonibus ftrictæ, præter intrinfecum robur latum, ex populi cujufpiam Chriftianiufu acquifiverit conditiones, aut præfcriptionis, hujus tamen fit habenda ratio, ut vis ordinaria exata ejecutionis publicæ neceffitatis religionis exigentium, ipfi voluntati nullum præjudicium ingerere debebit Summus Pontifex, femper mentor tum regularium fuæ Apoftolicæ Cancellariæ tum Conftitutionum Concilium Generarum in argumento oppofito allegatarum.

ARGUMENTUM II.
Adverfariorum.

8. EX parte adverfa ita licet I. argumentari. Inplenet Summus Pontifex jus, horumque Prædecefforum legibus quoad vim directam obligationis. Ergo non poteft eas abrogare, vel immutare. Antecedens probatur ex inductione propter Romanorum Pontificum confeffiones. Sic Gregorius IX. in Epiftola Gelafius Papa in *Epift. ad Epifc. Dardaniæ. cap. Cognovimus. 25. q. 1. Nos Decretales; quæ nobis jam* veteris Chriftiani *concilii, & Patrum* conftitutum, quod Univerfalis Eccleſia probare affentitur, nullatenus cupimus infringere, aperte quam *Patrum, & unanimanque Synodi* Chriftianæ *gravitatis* conformat, & communis moderatione coſtodes.

S. Zofimus ad Epifcopos Ecclefiæ Narbonenſis, telle ivone in *Epiſtola ad Hugonem Diacon. Papam Lugdunenſem. cap. Contra ſanctas. 25. q. 1. Contra dictum Patrum conſtituta*, vel *mores, nec bonum quidem* fcio poſſe auctoritatem. *Apud nos etiam* Hieronymi *radicibus firmata* antiquitas, cui decreta Patrum ſanctæ reverentiam.

Gregorius Papa *lib. 5. Epiſt. 12. in cap. Inſtitutis. 25. q. 1. Inſtituta* ac ſtatuta *ſanctorum Patrum*, ac ſua à prædeceſſoribus defenſorum manuta ſervari, *deſiderans* ſua prout debet voluntati, & *Patrum* conſtituti.

Leo Papa IV. *in cap. Iuxta. 15. Primatus Dominus, Paſtores bonorum ſuorum* effe, ut, *quod Patres noſtri ſive in ſanctis Canonibus, ſive mundanis effatis* ſtatuere, *ſive* in ſacris Scripturis determinare; *contra eorum quippe* ſalubrem *ſtatuta* inſtituta, *&* quod ipſi Deum fatuerum conſulta, *intuitum non* convenit *venire.*

Idem B. Gregorius lib. 12. *Epiſt. 32. ad Eulogium Epiſc. in cap. 32. 25. q. 2. Si ea* ſtatuerunt, *quæ* ſtatuerunt *Patres*, *quæ* ſtatuerunt *Pontifices*, *qui* exactæ *ejus* ſtatuerunt *comprobare: tranſire non tre-*ſtatuta, *quæ ab* : *mnes regnum in ſpiſe ſtatuum non ſolus: & omnis ſtatuta, & his adverſum ſi divina defruere.*

Idem lib. 7. *Epiſt. 17. in cap. Inſtitutionis. 25. q. 2. Inſtitutionis noſtræ decretis, quæ prædeceſſorum ſuæ privilegia, & ordinationes diſponunt, perpetua ſtabilitate, & ſua aliqua conſtituendi refragatione ſervatis: ſtrenue ſervata decernimus, ſpre qua in noſtra præſentia videntur ejſe diſſentire.*

nec à quoquam Pontificum in totum, vel in partes ea quâlibet occaſione convelli decernimus, vel mutari. Nam nimis eſt aſperum; & præcipuè bonis ſacerdotum moribus inimicum, niſi quempiam quâcunque rationis excuſatione, & quæ bene ſunt ordinata, reſcindere, & exemplo ſuo docere cæteros, ſua quandoque poſt ſe conſtituta diſſolvere.

Idem *lib. 2. Epiſt. 37. in cap. Quòd verò. 15. q. 2. Quòd verò dicitis, noſtris temporibus docere ſervari, quæ à meis quoque prædeceſſoribus tradita atque cuſtodita ſunt, abſit à me, ut ſtatuta Majorum conſacerdotibus meis in qualibet Eccleſia infringam; quia mihi injuriam facio, ſi fratrum meorum jura perturbo.*

Gelaſius Papa in *Epiſt. ad Creſconium & Joannem Epiſcopos in cap. Deceſſorum. 25. q. 2. Deceſſorum ſtatuta ſicut legitima & juſta, ſucceſſorem cuſtodire convenit, ita debet etiam malefacta corrigere.*

Pelagius Papa *ad Armentarium Magiſtrum milit. in cap. Poſtquàm. 25. q. 2. Poſtquàm Eccleſiæ jura, documentorum quoque intercedentium fuerint auctoritate firmata, nullatenus ab his diſcedendi liberam Pontifex, vel ſi vult, permittatur habere licentiam.*

S. Iſidorus *lib. 1. ſententiar. de ſummo Bono cap 53. in cap. Inſtumeſt. diſt. 9. Iuſtum eſt, Principem legibus obtemperare ſuis. Tunc enim jura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe convenit, poſſe damnare jura, quæ in ſubjectis conſtituunt. Iuſta eſt vocis eorum auctoritas, ſi quod prohibent, ſibi licere non patiantur.*

Leo Papa *in cap. Nos, ſi incompetenter. 2. q. 7. Nos, ſi incompetenter aliquid & egimus, & ſubditis juſtæ legis tramitem non conſervavimus, veſtro, ac miſſorum veſtrorum cuncta volumus emendare judicio: quoniam ſi nos, qui aliena debemus corrigere peccata, pejora committimus, certè non veritatis diſcipuli, ſed (quod dolentes dicimus) etiam præ cæteris erroris magiſtri. Inde magnitudinis veſtræ magnoperè clementiam imploramus, ut tales ad hæc, quæ diximus, perquirenda miſſos in his partibus dirigatis, qui Deum per omn a timeant, & cuncta (quemadmodùm ſi veſtra præſens ſuiſſet Imperialis gloria) diligenter exquirant, & non tantùm hæc ſola, quæ ſuperiùs diximus, quærimus, ut examuſſim exagitent, ſed ſive minora, ſive etiam majora, illis ſint de nobis indicata negotia, ita eorum cuncta legitimo terminentur examine, quatenus in poſterum nihil ſit, quod ab eis indiſcuſſum, vel indefinitum emaneat.*

Bonifacius VIII. *in cap. ult. de Reſcript. in 6. Quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus indicamus.*

Reſponſio.

9. EX Angelico Doctore *1. 2. q. 96. art. 5. ad 3.* reſpondere licet, quòd Princeps dicitur quidem eſſe ſolutus à lege, quantum ad vim *coactivam* legis: nullus enim propriè cogitur à ſe ipſo. Lex autem non habet vim *coactivam*, niſi ex Principis poteſtate. Sic igitur dicitur Princeps eſſe abſolutus à lege, quia nullus in ipſum poteſt judicium condemnationis ferre, ſi contra legem agat: unde ſuper illud *Pſalmi 50. Tibi ſoli peccavi &c.* dicit Gloſſa: *Quòd Rex non habet hominem, qui ſua facta judicet.* Verùm quoad vim *directivam* legis ſubditur legi propriâ voluntate, ſecundùm quod *in cap. Omnes. De conſtitut.* dicitur: *Quòd quisquis jus in alterum ſtatuit, ipſe eodem jure uti debet.* Et Sapientis dicit authoritas: *Patere legem, quam ipſe tuleris.* Improperatur etiam his à Domino, *qui dicunt, & non faciunt, & qui alijs onera gravia imponunt, & ipſi ne digito ea volunt movere*; uti *Matth. 23.* dicitur. Unde *quantum ad Dei judicium*, Princeps non eſt abſolutus à lege quoad vim ejus *directivam*: ſed debet voluntarius, non coactus legem implere. Quo tamen haud obſtante, Princeps eſt etiam ſupra legem, in quantum, ſi expediens fuerit, poteſt legem mutare, & in ea diſpenſare pro loco & tempore.

CONCLUSIO.

10. LEgum à Summo Pontifice, ejuſque Anteceſſoribus in Concilijs præcipuè Oecumenicis ſancitarum obligatio quoad vim *directivam* obſtringit Papam non in vi ejuſmodi ſpecificæ, ſeu Synodalis conſtitutionis, ſed in vi Legis Æternæ, cuivis humanæ conſtitutioni ſe inſinuantis, ſuamque obligationem eidem imprimentis, cui proinde Legis Æternæ fini commenſurari debet cauſa & ratio, propter quam Papæ poteſt eſſe poteſtas immutandi ſeu diſpenſandi circa ſacros Canones, ſeu conſtitutiones Pontificias, ſeu *morales* Conciliorum Oecumenicorum ſanctiones.

11. Explicatur. Nam humana legislativa poteſtas per ſui à Lege Æternâ dependentiam *eſſentialem*, non poteſt imponere aliquam obligationem, niſi ipſâmet Lege Æternâ ad illam *actualiter* concurrente. Ex hoc autem *actuali* Legis Æternæ concurſu accipit lex humana vim in conſcientiæ etiam foro ſub culpâ mortali & pœnâ æternâ obligatoriam. At verò ſicuti lex humana *eſſentialiter* debet eſſe ordinativa in Bonum communitatis, ſic conſequenter Lex Æterna legi humanæ ſe inſinuans, eique in conſcientia obligandi vim & efficaciam conferens, afficit omnes illos, quorum tanquam unius corporis Politici ac Myſtici membrorum, eſt *executivè* curare Bonum publicum vi legis intentum. At verò Principis, utpote Reipublicæ primarij membri eſt, non tantùm *gubernativè* & *architectonicè*, ſed *executivè* & quoad viam executionis *exemplativè* procurare Bonum publicum. Ergo Lex Æterna legi humanæ vim & efficaciam in conſcientiâ obligatoriam imprimens, ut ſic afficit ipſum etiam Principem. At quatenus Lex Æterna efficaciam conſcientiæ obligatoriam imprimit legi humanæ, ut ſic iſta habet *formaliter* vim obligatoriam conſcientiæ ſub illo ipſo virtutis motivo, quod per legem eſt *per ſe immediatè* intentum ac definitum. Ergo ſub hoc etiam

etiam motivo, & non tantùm ſub generali alicujus cum Republicâ conformabilitatis ratione, lex à principe lata obligat ipſum in conſcientia. Hinc autem fit manifeſtum, quòd, ſi materia ſub tali virtutis motivo ſit gravis, illa obligatio teneat ſub mortali. Sicut ergo ſubditi, ſic princeps in materia ſecundùm ſe gravi v. g. auditionis miſſæ, jejunij &c. obligatur ſub mortali ad legis à ſe latæ obſervantiam. Eo ipſo autem, quòd talis obligatio ſit præcisè ex Legis Æternæ, legi humanæ *intrinſecè* ſe inſinuantis concurſu ac efficaciâ, non autem ex lege, quâ *formaliter* emanante à Principe, oportet, ipſam tenere ſolummodò quoad vim *Directivam* fori conſcientiæ propriam, non autem quoad vim *Coactivam* foro externo eatenus convenientem, ut reſpiciat legem humanam, prout eſt *formaliter* emanans à legislatore humano. Conſtat igitur, obligationem legum à Principe latarum ex vi Legis Æternæ, in materia de ſe gravi obligare ſuum legislatorem in foro duntaxat conſcientiæ, atque adeò ſecundùm vim *Directivam*, non *Coactivam*. Et hinc Imperator §. *ult. Inſtit. Quibus modis teſtamenta infirmentur*, ait; *Licèt legibus ſoluti ſimus*, in foro ſcilicet externo; *attamen legibus vivimus*, in foro ſcilicet conſcientiæ.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur illa legis ſeu Pontificiæ, ſeu Synodalis quoad vim conſcientiæ *directivam* obligatio, non eſſe ex *ſpecifica* decreti quâ v. g. *Conciliaris* naturâ, ſed ex præinſinuato Legis Æternæ in legem humanam quaſi *tranſcendentali* effluxu & concurſu.

12. ETenim quodcunque *morale* vinculum, quâ ex lege humana ſeu Pontificia, ſeu Conciliari promanans, utique continetur ſub illo *quocunque* in Regnum cælorum ordinabili *morali*, ſuper quo Chriſtus *Matth. 16. & Ioannis 21.* promiſit, & contulit *indefinitam* ligandi & ſolvendi poteſtatem. Ergo attentâ talis vinculi *moralis*, qua ex legislativa ſeu Papæ, ſeu Synodi Oecumenicæ authoritate ſuper terram progeniti naturâ ſpecificâ, ſubeſt illi *indefinitæ* ad ligandum & ſolvendum poteſtati Apoſtolicæ iſtud *morale* vinculum Summo Pontifici Divinitus conceſſæ. Nequit igitur quoad conſcientiæ obligationem *directivam* vis in Papa ortum habere, niſi ex altiori principio Legis ſcilicet Æternæ, obligationem ſuam quaſi *tranſcendentalem* imprimentis decretis ſeu Pontificijs, ſeu Conciliaribus, ea cum efficacia, ut omnes, qui ſunt ſanctæ Eccleſiæ membra, ipſemet adeò Summus Pontifex, ceu primarium ejuſdem membrum & Caput, *executivè*, ac *exemplativè* debeant procurare bonum publicum, quâcunque lege Eccleſiaſticâ intentum.

PROBATIO II.

Quâ demonſtratur, cauſam, ex qua Papa decreti ſeu Pontificij, ſeu Conciliaris immutationem facere intendit, debere eſſe proportionatam & commenſuratam Legis Æternæ tali decreto ſe inſinuantis fini ac motivo.

LEgis equidem Æternæ finis ac motivum 13.
intrinſecum non eſt, niſi intrinſeca Divinæ Majeſtatis gloria, ad quam referri debet quicumque Deo *extrinſecus*, & ab hominibus exhibendus honor & cultus Divinus. Hic ipſe verò Dei *extrinſecus* cultus & honor diverſimodè eſt repræſentans internam Divinæ Majeſtatis gloriam, ita ut hæc repræſentatio ſit inæqualis in actionibus *moralibus*, atque in harum unâ magis, in alterâ minùs reſplendeat. Hæc proinde ratio eſt, cur voti obligatio ita ſit de meliori Bono, ut ſi *moralitas* majoris erga Deum honoris occurrat in oppoſito, ceſſet illa voti obligatio, non utique aliam ob cauſam, niſi quia Lex Æterna voti obligationem definiens, ex majori ſuæ Divinæ gloriæ intrinſecæ repræſentatione, non ſe inſinuat voto, neque huic ſuam *tranſcendentalem* ex æternæ gloriæ ſuæ reſpectu determinatam obligationem communicat, niſi quatenus ſubſiſtit majoris ad cultum ſuum Divinum ordinabilitatis ratio *moralis*. Pari proinde ratione in tantum ſubſiſtit obligatio legis cujuscunque humanæ, in quantum Lex Æterna eidem imprimit ſuam *tranſcendentalem directivam* obligationem, quâ ordinabilem in Divini honoris, ſeu naturali, ſeu ſupernaturali lumini proportionati exhibitionem *moralem*. Quando igitur hæc Legis Æternæ obligatio *moralis* jam eſt impreſſa decreto ſeu Pontificio, ſeu Conciliari, poteſt equidem Summus Pontifex tollendo illud *morale* ſuper terram ex ſtatuto etiam Conciliari exortum vinculum *indirectè*, & *per conſequens* ſolvere illam Æternæ quoque Legis obligationem, non quidem *formaliter*, & *quoad ſuam ſpecificationem*, ſed quoad *exercitium* quaſi *materialiter* ſpectatam, prout ſuperſtruitur humanæ legis vinculo. Nihilominùs ipſa Lex Æterna ſub tali vinculo *tranſcendentaliter* & *eſſentialiter* communicata, ſemper ſtat in contrarium, ne ſecundùm vim conſcientiæ *directivam* fieri valeat, niſi publicum Eccleſiæ in gloriam Dei redundans Bonum compenſetur ex cauſa, quæ, penſatis omnibus circumſtantijs, in *morali* æſtimatione ſit *æquivalenter* commenſurata gloriæ Dei, ex ſuâ benignitate miſericorditer condeſcendentis humanæ quandoq; infirmitati. Quæ tamen *moralis* cum Divinæ Majeſtatis gloriâ ſeu *intrinſecâ*, ſeu *extrinſeco* per Eccleſiæ ſanctæ decorem ac ſplendorem ex ſacrorum Canonum, & Conciliarium conſtitutionum obſervantiâ relucentem præcipuè ſubſiſtente honore Dei commenſurabilitas certè nunquam habere poſſet locum, ſi v. l univerſim ſacri Canones, vel etiam unius duntaxat Concilij Oecumenici ſanctiones ex integro aboleren tur, vel niſi magna Eccleſiæ utilitas ſuaderet, unum

unum etiam Ecclesiasticum præceptum ex toto solveretur. Attamen in particularibus casibus pro rationabilium causarum exigentiâ id facere, non tantùm alienum non est, à Legis Æternæ *transcendentali* in leges humanas transfusâ obligatione, sed huic vel maximè convenit, dum ad eam attenditur rationem, qualem respicit, & promovere curat ipsa Lex Æterna.

§. III.

An Summi Pontifices in omni lege Canonicâ, à Concilijs etiam Oecumenicis editâ, possint ex justa causa dispensare?

Argumenta in utramque partem referuntur ac expenduntur, unâ conclusione super jisdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

84. EX parte adversa licet 1. argumentari. Magnum rationis pondus ex se ipso elucere sub illis Cleri Gallicani verbis, quòd nempe ad Apostolicæ Sedis amplitudinem pertineat, ut statuta & consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ, propriam obtineant stabilitatem. Nunquid ergo hinc inferre licet, Papam non posse dispensare in ijs sacris Canonibus, qui velut fundamenta, nervique sunt Ecclesiasticæ disciplinæ, & quibus per indulgentiam sublatis, corrueret splendor ac decor Ecclesiæ?

Responsio.

15. AUthor Regalis Sacerdotij *lib. 4. §. 4.* respondet, illius argumentationis consequens admittendo ex integro, idque firmando ex eleganti Papiniani consulto *lib. 15. ff. De conditionib. institut.* inquiuntis: *Quæ facta lædunt pietatem, existimationem, verecundiam nostram, & contra bonos mores fiunt, nec facere nos posse, credendum est;* veluti habetur etiam *in lege 29. ff. De jure dotium.* Unde *prætactus* Auctor instigat nos, ne ij simus, qui minorem honesti sensum, curamque, quàm Ethnicus ille, habeamus, Pontificisque Maximi authoritatem, quæ muniendæ, proferendæque virtuti à Deo est constituta, adversùs rationem, ac virtutem armare velimus, contranitentibus ipsismet etiam Summis Pontificibus, inter quos S. Leo Papa *epist. ad Rusticum Narbonensem Episc. in cap. 2. dist. 14. Sicut quædam sunt*, inquit, *quæ nullâ possunt ratione convelli; ita multa sunt, quæ aut pro necessitate temporum, aut pro consideratione ætatum oporteat temperari: illa consideratio semper servata, ut in ijs, quæ vel dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis sanctorum Patrum inveniatur adversum.*

Gelasius Papa *epist. ad Episcopos per Lucaniam constitutos in cap. Etsi illa. 1. q. 7. Etsi illa nonnumquam simenda sunt, quæ, si cæterorum constet integritas, nocere sola non valeant: illa tamen sunt magnoperè præcavenda, quæ recipi, nisi manifestâ de-coloratione non possunt. Ac, si ea ipsa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum, temporúmque cogit intuitus, vel accelerata provisionis respectus excusat; quantò magis illa nullatenus mutilanda sunt, quæ nec ulla necessitas, nec Ecclesiastica prorsus extorquet utilitas?*

Objectio.

16. INstari potest ex parte adversa. Faciliorem esse hoc sæculo sacrorum Canonum, atque sanctionum Conciliarium relaxationem, quàm disciplinæ Ecclesiasticæ nervus videatur admittere, atque in hoc distendi Cleri Gallicani curam, ut scilicet statuta & consuetudines, Apostolicæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmatæ, propriam obtineant stabilitatem.

Responsio.

17. ITa rem se habere, optimè respondet Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 4. §. 3.* cum congruente tamen erga Ecclesiam Gallicanam retorsione. Quæ enim terra est, inquit, Canonum, legumque tam observans, quæ nullis privilegijs, ac libertatibus à Sede Apostolica contra Canonum, legumque severitatem muniatur? Sacerdotia Regum in Gallia arbitrio permissa: multa beneficia in unum collata: ordo Ecclesiasticus toties non Principum tantùm obsequijs, sed imperijs, legibus, foro subjectus: ejusdem Ordinis Ecclesiastici bona ac facultates, tributis, collectis, stipendijs exposita: monasteria in Commendas, ut vocant, multaque alia Canonibus non utcumque, sed enixissimè vetita, ac gravissimis pœnis sancita.

18. Numquid verò in Gallijs absque ullo sacros Canones offendendi metu hæc peragantur, quòd privilegijs se tutos arbitrentur, pro quibus privilegijs, & pro hac ipsa contra sacros Canones vivendi libertate, velut pro aris, focisque pugnatur. Non ergo, infert ille Author, ea Canonicam severitatem molliendi potestas, in Sede Apostolica ipsis tam invisa est, quam tam laxo sinu admittunt, & admissam tam in amoribus habent, ut nil minùs, quàm eam vel levissimè offendi patiantur. Imò, si Pallavicino Cardinali, in Historia Concilij Tridentini fides habenda est, (& verò habuit quàm maximam P. Maymbourg, qui in historia Lutheranismi hujus testimonijs unicè gaudet) potissima causa Concilij in Gallijs non admissi, ea fuit, quòd timerent, eo semel recepto, antiquos juxta Canones, eorumque observantiam, quæ à Concilio imperabatur, recipi, oportere, abolitis libertatibus ac privilegijs, quæ adversùs Canonum antiquam disciplinam illi Regno Pontifices dederant. Res sic habuit. Henricus Magnus & promiserat, & juraverat, Concilium recipere. Eo interfecto, Medicæa Regina nunquam, ut illud in Regnum admitteret, pervinci potuit, varijsque artibus urgentem Pontificem ludificata est.

Primò: *Ignota sibi Decreta Tridentini; tempore aliquo ijs pervidendis opus esse*: Deinde: Tri-

Digitized by Google

dentinum necdum à Papa confirmatum: expectandam ergo confirmationem. Poſteà: *Regem Hiſpaniæ recipiendo Concilio adhuc conctari; cur ergo Galli properarent?* Deinde: *A Pio Pontifice primum Gallico Oratori locum, primáſque ſedes ante Hiſpanum negari, quæ tamen antiquiſſimæ poſſeſſionis jure debebantur, cur ergo gratificaretur Pontifici Gallia, cùm ab illo lædebatur?* Tandem: *Hæreticos Hugonottos Concilio obniti, eóque promulgato, graviter offenſum iri, Regno in periculum & diſcordias adducto.* Hactenus Galliorum exceptiones. Celsarunt hæc omnia. Concilium Hiſpania recepit, Papa confirmavit, tempus deliberandi fluxit, loci prærogativa Gallis conceſſa, Hugonotti exciſi, nec ullus ab ijs metus, & tamen Concilium exulat, quæ cauſa? Cardinalis Oſſatus Regis Chriſtianiſſimi Orator in ſuis Epiſtolis Gallicè editis, & Pallavicinus *lib. 24. Hiſt. Trid. c. 10. & 11.* has dicunt renuendi Concilij veras cauſas eſſe. *Quòd Concilium pluralitatem Beneficiorum & Commendas ſeverè prohibeat, multáque ſtatuat pro immunitate Eccleſiæ, quibus libertatem Eccleſiæ Gallicanæ, ejuſque privilegia offenſum iri, Galli formident.* Galli ergo plùs privilegijs indulgentiâ Pontificis Romani obtentis, quam Canonibus delectati, eâdem conſtantiâ, quâ Concilium petierant, petitum poſteà repulêre, adeò ſibi à Patrum diſciplina timebant, quam nunc Pontifici objectant, ejuſque diſpenſationibus impenetrabilem, inacceſſam volunt, ut mirari planè lubeat, quæ cauſa ſit, Canones tam lubitò dulces, mellcoique Gallis evaſiſſe, à quibus non multis retrò annis tantùm abhorrebant. Enimverò Pontifices hâc adversùm Canones diſpenſandi poteſtate haud ægrè ceſſuros credimus, ſi tam facilè Galli privilegijs cedant, quæ à Summis Pontificibus contra Canones acceperunt.

ARGUMENTUM II.

19. EX parte adverſa licet 2. argumentari. Ad ſacrorum igitur Canonum, Conciliorumque ſanctionum cuſtodiam, oportere ſaltem, Summos Pontifices invigilare, ne abſque cauſa proportionata diſpenſent.

Reſponſio.

20. ITa profectò obſervandum eſſe, reſpondet *præcitatus* Author *diſt. §. 4. n. 2.* ſolidâ iſthâc ductus ratione, quòd leges Canonicas diſpenſare abſque legitimâ honeſtâque cauſâ, eſſet imprudens, noxia, diſciplinæ adverſa, repugnanſque obligationi, quâ tenentur Pontifices, proprias, ac Anteceſſorum leges obſervare, & officio Papæ, cujus eſt, Canones cuſtodire, non violandos exponere, & etiam juramento, quo ſe, cùm Pontificatum ingreditur, obſtringit.

Adſtipulantur huic aſſertioni ipſorum quoque Pontificum ac Cleri Romani teſtimonia. Ita enim habet Clerus Romanus *in Epiſt. ad S. Cyprianum Epiſcopum in cap. Abſit. diſt. 50. Abſit à Romana Eccleſia, vigorem ſuum tam profanâ facilitate dimittere, & nervos ſeveritatis, everſâ fidei majeſtate, diſſolvere, ut, cùm adhuc non rantùm jaceant, ſed & cadant everſorum fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum utique non profutura præſtentur, & nova per miſericordiam falſam vulnera veteribus transgreſſionis vulneribus imprimantur, ut miſeris ad everſionem majorem eripiatur & pœnitentia. Vbi enim poterit indulgentiæ medicina proficere, ſi etiam ipſe medicus, intercipiâ pœnitentiâ, indulget periculis? Si tantummodò operit vulnus, nec ſinit neceſſariæ temporis remedia conducere cicatricem? Hoc non eſt curare, ſed, ſi dicere verum volumus, occidere.*

S. Damaſus Papa *Epiſt. ad Aurel. Carthagin. Epiſc.* quæ habetur præfixa *Tom. 1. Concilior. Violatores voluntary Canonum graviter à ſanctis Patribus judicantur, & à Spiritu ſancto (cujus inſtinctu ac dono dictati ſunt) damnantur: quemadmodùm blaſphemare Spiritum ſanctum non incongruè videntur, qui contra eoſdem ſanctos Canones non neceſſitate compulſi, ſed libenter (ut præfixum eſt) aliquid aut proterve agunt, aut loqui præſumunt, aut facere volentibus ſponte conſentiunt. Talis enim præſumptio manifeſtè unum genus eſt blaſphemantium Spiritum ſanctum, quemadmodùm (ut jam prælibatum eſt) contra eum agit, cujus impulſu & gratiâ ydem ſancti edita ſunt Canones. Diabolica verò nequitia pleroſque ſubliviter fallere ſolet, & ita quorumdam imprudentiam per ſimilitudinem pietatis ſæpiſſimè illudit, ut pro ſalutaribus nocitura perſuadeat. Idcircò norma ſanctorum Canonum, qui ſunt Spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentiâ conſecrati, fideliter à nobis eſt ſervanda, & diligenter tractanda; ne quovis modo ſanctorum Patrum ſtatuta abſque inevitabili neceſſitate, quod abſit, tranſgrediamur; ſed fideliſſimè per ea gradientes, cum eis, qui eos inſtinctu Divino condiderunt, mercedis gloriam & laboris cumulum, eorum meritis, auxiliante Domino, habere mereamur.*

Hadrianus II. Papa *Epiſt. ad Baſilium Macedonem Imperat. Neque enim nobis moris eſt, ut pro libitu proprio paternis ſanctionibus abutamur, quemadmodùm quibuſdam, qui apud vos ſummarum rerum Eccleſiaſticarum gubernacula moderantes, tunc Synodorum ſtatuta, vel etiam Apoſtolicæ Sedis decreta proferunt, cùm vel alios lædere, vel ſe juvare concupiſcunt. Et hæc tunc ſub ſilentio tegunt, quando fortaſſe contra ſe, vel pro aliis propenerentur, ſi noſtra, more priorum, æquitas in veſtræ urbis Præſules majorum regulas obviantes commoveri ſeverius voluiſſet. Quamvis multa inſtantia, & certamen viri prudentiſſimi & religioſiſſimi Egumeni, ac vaſorum ſacrorum cuſtodis Theognoſti, qui de pietatis noſtræ virtutibus, & probabilium morum inſignibus, & trophæorum triumphis, atque beneficiorum veſtrorum piè ſibi præſkitorum multitudine nos plurimùm relatione ſuâ lætificavit, & qualiter diebus veſtris ſuperno brachio, atque ſtudio, & ſolertiâ veſtrâ Chriſtianitas proſperetur, enarrans multimodas laudes ſanctæ Trinitati reddendas, & gratias alacriores exhibuit; ad poſtulata divinitus muniendo Imperio veſtro concedenda nos ſupra modum efflagitaverit, & ultrà quàm dici poſſit, ſolito & priſco more, ac pro Eccleſiaſticis utilitatibus frequenter impenſo, crebris ſuggeſtionibus inſtigârit: ſuper quibus tamen propter jam deſignatam cauſam nec annuere poſſumus, nec quidquam*

quam, præter quod jam evangelizatum eſt, ullo modo definire.

Objectio.

21. INſtari poteſt ex parte adverſa. Anne igitur grave ſit piaculum, ſi abſque causâ proportionatâ Summus Pontifex diſpenſet in Canonicis, ſeu Conciliaribus ſanctionibus?

Reſponſio.

22. ITa reverà dicendum eſt, diſpenſationem Summi ſeu Principis, ſeu Pontificis in lege etiam propriâ, ſi fiat abſque legitima cauſa, ex genere ſuo eſſe peccatum mortale; veluti *to. 2. Theologiæ noſtræ q. 17. art. 2. contr. 3. à n. 6.* probamus. Etenim peccatum ex genere ſuo mortale eſt, quod intra ſpeciem ſuam admittit materiæ gravitatem, ſub quâ contrahatur culpa lethalis. At eo ipſo, quòd poteſtatem legislativam acceperit Princeps ſupremus, & Civilis quidem à Republicâ, Eccleſiaſticus autem à Chriſto, ſub quaſi contractu ad utendum illâ in ædificationem, non autem deſtructionem: idcircò in legibus propter Publicum Bonum latis diſpenſando abſque cauſâ, fit reus fidelitatis violatæ, vi cujus tenetur curare Bonum publicum. At intrà hanc peccati ſpeciem poteſt de naturâ ſuâ dari materiæ gravitas, ſub quâ conceſſio frequentioris diſpenſationis vel ex hoc capite poſſet grave nocumentum afferre Reipublicæ, quòd lex inde vileſceret, ſacro Concilio Tridentino *Seſſ. 25. cap. 5. de Reform.* atteſtante, *Quòd diſpenſare nihil aliud ſit, quàm unicuique ad leges tranſgrediendas aditum præbere.*

23. Hinc autem evincitur, quòd diſpenſatio, ſaltem frequentata, non tantùm *per accidens*, ſed *per ſuam intrinſecam naturam* poſſit vergere in damnum notabile Reipublicæ, utpote cujus ſalus ſubſiſtat ex obſervantiâ legum. Quamvis proinde iſta materiæ gravitas non ex unâ, alterâve duntaxat diſpenſatione conſtet, accreſcere tamen poteſt ex ejus frequentatione. Ergo ex genere ſuo eſt peccatum mortale, quatenus non tantùm ab extrinſeco: ſed ex naturâ ſuâ pertingere poteſt ad culpam mortiferam.

CONCLUSIO.

24. SUmmi Pontifices poteſtatis ſuæ Apoſtolicæ plenitudinem moderantur hoc ipſo ſecundùm Canones Spiritu Dei editos dum non niſi ex cauſæ rationabilis ac proportionatæ exigentiâ in conſtitutionibus Canonicis ſeu Pontificijs, ſeu Conciliaribus diſpenſant.

Explicatur ex ſacro Concilio Tridentino *Seſſ. 25. de Reformat.* ſeriò & graviter præcavente adversùs ſacrorum Canonum relaxationes, neutiquam faciendas, niſi ex juſta cauſa, vel etiam majoris utilitatis exigentiâ. Ita habet *præcitatum* decretum: *Sicut publicè expedit, legis vincula quandòque relaxare, ut plenius eventientibus caſibus & neceſſitatibus pro communi utilitate ſatisfiat: ſic frequentiùs legem ſolvere, ad exemplove potiùs, quàm certo perſonarum, rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud eſt, quàm unicuique ad leges tranſgrediendas aditum aperire. Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quòd ſi urgens, juſtáque ratio, & major quandòque utilitas poſtulaverint, cum aliquibus diſpenſandum eſſe: id cauſâ cognitâ, ac ſummâ maturitate, atque gratis, quibuscunque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum: alitérque facta diſpenſatio ſurreptitia cenſeatur.*

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, antiquæ Eccleſiæ moribus ac inſtitutis eſſe conſentaneum, ut ex cauſa juſta diſpenſetur in Canonicis ſanctionibus.

HUnc enim diſpenſandi morem antiquitus jam comprobatum probant teſtimonia inter Canones relata, & congeſta per induſtriam Authoris *Regalis Sacerdotij cit. lib. 4. §. 3. n. 2.* Nempe Leo Papa *Epiſt. 85. cap. 1. ad Epiſc. Africæ in cap. Exigunt. 1. q. 7. Exigunt*, inquit, *cauſæ, ut non ſolùm in tales Præſules, ſed etiam in ordinatores eorum ultio competens proferatur. Sed circumſtant nos hinc manſuetudo clementiæ, hinc cenſura juſtitiæ, ut credamus delicta quædam utcumque toleranda; quædam verò penitùs amputanda. Illos ergo, quorum profectio hoc tantùm reprehenſionis incurrit, quòd ex laicis ad officium Epiſcopale delecti ſunt, locum ſuum tenere permittimus; non præjudicantes Apoſtolicæ Sedis ſtatutis, nec beatorum Patrum regulas ſolventes: quia remiſſio peccati non dat licentiam delinquendi: nec quod potuit aliquâ ratione conceſſi, fas erit, ampliùs impunè committi: ut quod ad tempus piâ lenitate conceſſimus, juſtâ poſthàc ultione puniamus.* 25.

Innocentius III. ad Archidiaconum Bituricenſem in Gallia *in cap. Litteras. 13. De reſtitut. ſpoliat. In gradibus conſanguinitatis Divinâ lege prohibitis reſtitutioni aditus præcluditur; ſed conſtitutione interdictis humanâ reſtitutio locum habeat cum effectu, cùm in illis diſpenſari non poſſit, & in iſtis poſſit diſpenſari, ſicut B. Gregorius, & multi alij diſpenſárunt.*

Idem Innocentius III. *Epiſt. ad Præpoſitum, & Capitulum Cameracenſe in cap. Propoſuit. 4. De conc. præb.* Licèt autem intentionis noſtræ non ſit, inveſtituras de vacaturis factas contra Canonum inſtituta ratas habere, qui ſecundùm plenitudinem poteſtatis de jure poſſumus ſupra jus diſpenſare, &c.

Idem *in Epiſtola ad Archiepiſc. Cantuarienſem in cap. Innotuit. 20. de elect.* Quamvis autem Canon Lateranenſis Concilij ab Alexandro Prædeceſſore noſtro editus non legitimè genitos adeò perſequatur, quòd electionem talium innuit eſſe nullam: Nobis tamen per eam adempta non fuit diſpenſandi facultas, cùm ea non fuerit prohibentis intentio, qui ſucceſſoribus ſuis nullum potuit in hac parte præjudicium generare, pari poſſ cum, imò eádem functuris poteſtate.

Idem Decano, & Capitulo Andegavenſi in Gallia *in cap. Inter, 2. de tranſl. Epiſc.* Nos inſtuentes

ſuentes, quòd licèt ſibi munus conſecrationis impenſum, nec prioris Eccleſiæ ipſum Pontificem fecerit, nec ſecundæ: cùm ad primam non fuerit conſecratus, & ad ſecundam (priori vinculo perdurante) non potuerit canonicè conſecrari, adhuc conjugaliter alteri alligatus, ei tam à vinculo prioris Eccleſiæ, quàm à pœnâ ſuſpenſionis penitùs abſoluto, de benignitate Sedis Apoſtolicæ duximus concedendum, ut priori conſenſu hactenus perdurante, Andegavenſem Eccleſiam ſtudeat gubernare.

Honorius III. ad Epiſcopum Ventenſem *in cap. Ex parte. 3. de Capell. Monach. Cùm autem id obviet Lateranenſi Concilio, de quo nulla mentio eſt in litteris antedictis, fraternitati tuæ breviter reſpondemus, quòd hujusmodi litteras ab Apoſtolicâ Sede non credimus emanâſſe. Quòd ſi per occupationem forſitan emanaverint, nolumus per hoc derogari Concilio ſupradicto.* Poteſt ergo Summus Pontifex Concilio generali derogare, ſi in clauſulâ derogatoriâ hujus faciat expreſſam mentionem. Quod etiam in loco mox citando habetur.

Idem Innocentius III. in Concilio Lateranenſi *in cap. Nonnulli. 28. de Reſcript. Cùm autem per judicium injurijs aditus patére non debeat (quas obſervantiâ intercidit) ſtatuimus, ne quis ultra duas diætas extra ſuam diœceſim per litteras Apoſtolicas ad judicium trahi poſſit, niſi de aſſenſu partium fuerint impetratæ, vel expreſſam de hac conſtitutione fecerint mentionem.*

Hadrianus II. Papa in epiſtola ad Baſilium Imperatorem, quæ in *octavâ* Synodo *Act. 1.* recitata eſt, & à Patribus probata. *Verùm quia pietas tua cum Eccleſiaſtica miſericordia nos circa illos adit, quod humanius eſt, exhortatur: nolumus ignorare, quoniam ultra, quàm dici poſſit, hinc, fateor, mœrore comprimimur, immenſoque dolore conſtringimur, eos nimirum non ſolùm beatæ memoriæ Deceſſoris mei Papæ Nicolai, quibus & ipſe ſubſcripſi, juſtis ſanctionibus crebertimè percellentibus, verùm etiam ſanctorum Patrum regulis ſeverissimè, ſeu quodammodò peremptoriè punientibus. Verumtamen propter pacem facilius obtinendam, propter quæ tantam multitudinem, ſi examen reſipuerint, miſericorditer libeandam (ut cum ſancto Gelaſio Papa dicamus) neceſſariâ rerum diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolicæ Sedis moderamine convenimur, ſic Canonum Paternorum decreta librare, & retrò Præſulum, Deceſſorúmque noſtrorum præcepta metiri, ut, quæ præſentium neceſſitas temporum reſtaurandis Eccleſijs relaxanda depoſcit, adhibitâ conſideratione diligenti, quantum fieri poteſt, temperemus: quod & nos æquâ poſſumus pro lucrandis fratribus ratione proſequi, & temporum neceſſitati conſulendo, penitùs imitari: Photij duntaxat ordinationem ab hujus moderamine pietatis excipientes, eámque paſſim, & præter examen nullatenus admittentes.*

PROBATIO. II.

Quâ idipſum demonſtratur ex antiquâ, & continuata SS. Eccleſiæ praxi.

26. HAnc enim oſtendit inductio exemplorum per ſingularem induſtriam Authoris *Regalis Sacerdotij cit. §. 3. n. 4.* adductorum, cujus viri argumentum haud dedignamur, facere noſtrum, dum unicè intenti ſumus, ut veritas ſive per noſtra, ſive per aliena argumenta innoteſcat. Anno igitur 434. Cæleſtinus Papa contra Canones Nicæni Concilij *15. & 16.* (qui habentur *causâ 7. q. 1.*) petente Theodoſio Imperatore, Proclum Epiſcopum Cyzicenum transfert ad Sedem Conſtantinopolitanâ. Socrates *lib. 7. cap. 39.* Baronius *ad hunc annum n. 1.* Anno 479. Simplicius Papa permittit contra Canones Nicæni Concilij Stephanum Epiſcopum Antiochenum, non Antiochiæ, ſed Conſtantinopoli eligi, idque turbas, cædeſque, quæ ab Eutychianis imminebant, vitandi causâ; acceptâ priùs tamen à Zenone Imperatore cautione, hanc conceſſionem pr vilegijs Eccleſiæ Antiochenæ innoxiam fore, nec in jus & exemplum ab Archiepiſcopis Conſtantinopolitanis (nam conabantur) deductum iri. Vide Epiſtolam Simplicij Pontificis *13. ad Zenonem Auguſtum & Acacium Patriarcham, quæ eſt 15.* eaſque recitat Baronius.

Anno 871. Ignatius Patriarcha, miſſis Romam Legatis, ab Hadriano II. diſpenſari cupit, laxarique *octavæ* Synodi Decreta, quibus à ſacris dignitatibus prohibebantur, quos Photius promoviſſet, quique auſi eſſent, ſententiæ in Nicolaum Pontificem dictæ ſubſcribere. Verba ſupplicantium ſunt.

Deinde quoque ſuper Theodoro, qui à nobis quidem conſecratus eſt Metropolita Cariæ: multùm enim laboravit, & afflictus eſt ab initio intuſtæ & iniquæ dejectionis noſtræ: innoviſſimis verò tum miſero Photio conveniens propter ejus immenſa tormenta, quæ ſibi reſiſtentibus inferebat, conſenſit, & uſque ad ultimum ipſius diem, repœnitens nihilominùs rurſus corde contrito, & ſpiritu humilitatis veniam expetivit: prohibuerunt eum ſacerdotio fungi quoquo modo ſanctiſſimi vicarij Almitatis veſtræ, eò quòd ſubſcripſerit, ut fatebantur, in eam, quæ facta eſt ab inſcliciſſimo Photio quaſi depoſitio beatiſſimi & optimi Patris noſtri Nicolai deceſſoris Sanctitatis tuæ. Hæc ſunt, de quibus regamus Sanctitatem veſtram, ut, ſi poſſibile ſit, utatur verbo diſpenſationis & miſericordiæ in his, cùm alia omnia optimum & commodum finem & diſpoſitionem ſuſceperint. Habetur integra Epiſtola poſt actâ *octavæ* Synodi. Negavit Hadrianus, tam graves ſibi cauſas videri, ob quas à Patribus *octavæ* Synodi ſtatuta reſcindi, oporteret. Repetitæ igitur Anno 886. à Stiliano Metropolita Neocæſareæ ad Stephanum Papam preces, quarum hæc ſumma fuit: *Quoniam verò ſcimus, quòd à veſtrâ Apoſtolicâ Sede corrigi, & juxta Canones corrigi debemus: hâc de causâ humilibus his noſtris litteris tuam oramus Venerabilitatem, ut miſericorditer nobiſcum agas, cum populo videlicet, qui non ſinè rationabili cauſa Photij ordinationem recepit, ut ne, qui Apoſtolicæ Sedis Legatos Rodoaldum & Zachariam, qui initio Photium confirmârunt in Conſtantinopolitana ſede, deinde Eugenium & Paulum, qui ſecundâ vice cum Photio communicârunt, excepit, unà cum Photio interitu damnetur, ne alius infinitus numerus ab Eccleſia pellatur: hoc enim facere conſuevit Eccleſia. Occumenica enim Synodus quarta Dioſcorum iniquitatis principem, & auctorem, Flaviani interfectorem, beati*

videlicet Patriarcha Constantinopolitani, damnavit & damnabam, & haereticum, ut qui unius ab excommunicato Papa Leone excommunicatorum irrogatae, eas vero, qua à Divinis fuerant ordinati, vel Legis fuerant, iam tamen penalis relictarum legum, pro temporum rerumque exigentia non subjecit. Nisi enim tempus Synodus antiquas haereticis Iconomachorum damnavit, iterum vero paucos per paucissimos admisit. Quapropter dicet etiam tum Episcopum vertatem, Presbiterum quoque ab omni subjectionem, & Archidiaconum illegitime ordinatum, & propter alia multa, qua operatus est male, respectus, eos vero, qui ab ipso descripti sunt, majorum inter ordinis gradus reponat, ut Ecclesiae Catholicae, populique pax & tranquillitas instituatur, & non ab ejusdem Apollo, ait Cyprus Sanctus, & alii Patres, & omnium Corpus Ecclesiae constabit, sed omnes omnino, quicunque unam Corpus habemus Christum Deum & Salvatorem omnium nostrum, omnes communiter ibi laudis efferamus, & eius praecepta simiter praderemus. Neque propter unum hominem peccatorem tantus numerus perist. Sed invocato nobis Christo Domino, & potius mundo subitato, tandem à Formoso Pontifice Orientalis Ecclesiae, qui preces in communem Ecclesiam locavit, sedit eli gratia, reebia Pontificia ad Stilianum hac tenus: Oportebat, ut Stilian Ecclesiam, in qua tibi Deo benedicente sedes, non simulatas ponas, ut benedicendo, quae in Ecclesia sunt gubernare. Contum autem nos temporibus, & Formoso defuncto, qui nobis praesidet, ut de Vetus quidem scimus, alia vero omnia non cognovimus. Quapropter misimus tibi Sanctos Episcopos Episcopos Landemichum Capuanum & Gaudentium Neapolitanum Ecclesiae etiam nostrae Sacerdotes, & ministros, qui tibi Theophylactum Metropolitanum Imperii, & Petrum Stelleti nobis ordinati Presbiterum, & Petrum praepositum, & Episcopum eorum sinceritas à Praedecessoribus Oecumenicis Pontificibus acta omnia synodice gestata, nec non & nostra sententia cum omnia, quae praedicta sunt, & ab omnibus Sanctis Patribus, & praecipue Sanctis Apostolis Petro & Paulo, qui nos docuerunt, & ante nos Sanctis Patribus & nobis, & Deo gratias agentibus communiter Sanctum recipiens te laute, & pandum debebamus.

S. Martinus Papa contra Canonem Apollonium in casu necessitatis bigamum ad Ministerium non etiam ad Subdiaconatum admittit vir. Lateran. can. 14. Nec obstat cap. Nuper. De Bigamis, quo non absolute potestas in bigamis dispensandi negatur, sed tantum, eam latiùs non concedi, innotur.

S. Gregorius Magnus citra animi dis. contra antiquos Canones, ut etiam Concilii Lugdunensis, qui absque ad legitimum confanguineorum gradum matrimonia versabant, cum Angris dispedit, ut habetur in cap. Quidam fer. 31. q. 1.

Potest ergo ex his constare Christum, absque scelere peccandi, semper hanc dispensandi potestatem penes Romanum Pontificem fuisse, tunque, qui negat, aut nimis rerum ignorantia laborare, aut nimia praefentia, perfundere ac si credere nolle, aut alteri pertinaciam velit, incertum meridie, in mari aquam non esse: imò si Canones, si experientia ceffent, an non hos ipsum rato sola convincat? Leges enim latae, hominibus, temporibus aptatae, quae licet variant, ita legem variari, aut nefas oportet: ridiculus fit natus, qui aliter vestis fartum bus, non ipse vestis, aut vestis ipse infectat; quando ad partum venturus, fi aurit, unde quae non parcat? Lex, quae multos profuit, non paucis nocuerit: cur autem certò annis severitate animus indurari, eò clementi severitate inciabit, legumque contemptum inducet, nifi meliorem legis hunc propotentes, qui leges non ferunt, laxandi ergo funt, minoribus malo majus avertendum: fi alij unt, quorum imbecillitati legibus opportune ponas, quam avertas; ergo mutandae funt leges, nec onus addendum jam cadentibus: alias, quos legum observantia maximè nos, pax & religione, fuccurribus arcet, quae fit crudelitas, & illius tam multis malis, & Reipublicae alijsque fatalibus, quis non videat? Omnium profectus eundem excitare, omnium moribus idem pharmacum aptabit, semper, qui dixit olim, omnia non omnibus falubria sunt? Ergo tam Reipublicae aliquis neceffaria eli dispensatio quam animo aliqua quaeis, cor pori quae; laborabat febre, ut ita dicam, dispensatio commutetur? Omnibus? Nolle leges erunt, aut nulla legum observatio. Nulli? Non humanum conditionem, quae quidem ratiuabilis quam dominum, nisi speraque polle. Consilio? Serum, ruinarum remedium, moribus in diet reducimus posliumus, & pereunte quae nec nostri patiente. Alicui? & cui parcas, quem non? tutius, quam communi Patri fi meritis potestas, quam vicinis Christi? Aut ergo nulla dispensatio admittenda eli; quod plus quam inhumanum Apostolica condenda, & nulli magis honestitiaque quam Romano Pontifici, nam fi hunc excludas, nullo magis illud excludes, quod minoris, minori gratia, Deique spiritu manus inducitur.

§. IV.

Corollarium.

21. EX dictis infertur hoc indubitatum fummarium, quod ex humana, quatenus humana falubrite imperii ex valuntate Legislatoris dependens, poffit equidem valide abrogari tum ab illo, qui tum valet, tum ab eo qui excellere, quippe humanae omnes transeunt Legislatore potestiones; veluti traet S. Thom. 2. 2. q. 87. art. 1. conformiter Leg. 1. & 2. D. conflit. Princip. & cap. ultim. tit. eod. Dig. extravag. in 6. Nihilominus utilis obligatio enim particularitet per dispensationem facienda facile peragetur, absque nova abusus potestates & jurisdictionis, qua reipsa et publicum quietem, tum ne interveniat periculum regendi arbitrium tum conscientiae

Digitized by Google

directivam, ex Legis Æternæ influxu & concurſu cuique legi humanæ imprimi conſuetam, atque conſcientiæ ſummi quoquè Principis obligatoriam: pro abrogatione hujuſmodi prorſus neceſſariam eſſe cauſam rationabilem, quæ reſpiciat Bonum Commune, evincitur ex *cit. leg. 1. ff. De conſtitut. Princip.* & *Can. Non debet. De conſanguin. & affinit.*

DISQUISITIO III.

An non Papa duntaxat, ſed etiam Epiſcoporum jurisdictio ſit immediatè à Chriſto?

§. I.

1. CAuſa, propter quam præſens diſquiſitio præſenti articulo ſit meritò diſcutienda, refertur ab Authore *tract. de libert. Eccleſ. Gallicanæ lib. 8. cap. 8. n. 2.* quòd nempe animadvertiſſet, Illuſtriſſimos Epiſcopos Pariſijs congregatos, ſuam in Deum jurisdictionem referre tum maximè conatos fuiſſe, cùm juſtis Summi Pontificis decretis repugnabant, quaſi ab ea cenſura tuti videri vellent, authoritatem nimirum ſuam non à ſancta Sede, ſed à Chriſto habentes, cui nequeat Summus Pontifex derogare, imò nec modum ponere, niſi certo ordine, ac cum certis formulis, quas ipſimet, quorum intereſt, impediant.

2. Quo præſuppoſito, Author *præcitatus à n. 3.* pergit hunc in modum cauſæ præſentis ſtatum proſequi. Poteſtatem, inquiens, jurisdictionis *abſolutè*, ac *in ſe* conſideratam, à Chriſto ipſo fuiſſe inſtitutam, teſtantur hæc Evangelij verba: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo: & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo. Matth. 18. v. 18.* Quamobrem etiam Presbyteri ex Epiſcoporum commiſſione confeſſiones audientes, dum quempiam abſolvunt, ex præſcripta in Rituali forma, ſe id authoritate Chriſti præſtare, declarant. *Dominus noſter Jeſus Chriſtus te abſolvat, & ego authoritate ipſius te abſolvo ab omni vinculo excommunicationis, &c.* Equidem quis poteſt peccata dimittere, niſi ſolus Deus? Quis niſi ſolus Deus poteſt illorum dimittendorum facultatem tribuere? Concilium Tridentinum *Seſſ. 23. de Reform.* expreſſè declarat, quòd *Presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſolvendi poteſtatem accipiunt.*

3. Sed quantùm ad propagationem, ſeu communicationem jurisdictionis, prout ab Ordine diſtinguitur, ſi, ut communiter explicatur, nihil aliud ſit, quàm aſſignatio, & ſubjectio ſubditorum, in quos exerceatur à Chriſto inſtituta regendi Populi authoritas, non videtur poſſe cujusvis Epiſcopi jurisdictio ad Chriſtum *immediatè* referri. Quòd enim hi, vel illi fideles ad hanc Diœceſim pertineant, ex inſtitutione Divinâ non provenit. Chriſtus Eccleſiam ſuam in Patriarchatus, Provincias, Diœceſes, aut Parochias non diſtribuit. Facta eſt ergo hæc ſubditorum aſſignatio ab Apoſtolis, præſertim à B. Petro, vel ab ejus ſucceſſoribus, quando Epiſcopis, quos mittebant, certam aliquam Parochiam, Provinciam, vel Diœceſim regendam aſſignârunt, eaque aſſignatio ad Epiſcoporum ſic miſſorum ſucceſſores tranſijt, ut ſcilicet eam Provinciam, vel Diœceſim, non aliam, ſubditam habèrent. Quod quid aliud eſt, quàm jurisdictionem accipere, in eo ſenſu, quem *ſuprà* diximus? Hæc enim Parochiarum, vel Provinciarum diſtinctio, non ad ſolam politiam externam pertinet, ſed ut valeant, quæ ab Epiſcopis conſtituuntur, ordinationes, aut cenſuræ, & quæ conceduntur diſpenſationes, abſolutiones, & alia hujuſmodi, quæ nullius eſſent momenti, ſi ab Epiſcopis præſtarentur extra propriam Parochiam, ac erga ſibi non ſubditos.

4. Itaque dum à Summo Pontifice uniuntur Epiſcopatus, confertur jurisdictio Epiſcopo; quandoquidem ei ſubjiciuntur fideles, in quos poteſt poſt unionem, cùm antea non poſſet, munia Epiſcopalia exercere; cùm autem dividuntur Epiſcopatus, ſubtrahuntur Epiſcopo ſubditi, in quos jam non poterit, cùm poſſet anteà, jurisdictione uti. Sicut ergo inſtitutis jam Epiſcopatibus, Papa unione, vel diviſione jurisdictionem Epiſcoporum auget, vel minuit; ita dum Epiſcopatus primò conſtituit, jurisdictionem primis Epiſcopis contulit. Qui autem Epiſcopatum deinde adepti ſunt, vel à Romano Pontifice promoti ſunt, atque ita jurisdictionem ab eo *immediatè* receperunt: vel ab ijs conſtituti ſunt, quibus Summus Pontifex hanc conceſſerat facultatem, atque adeò per Summi Pontificis authoritatem.

5. Indubitatum eſt poſt Concilium Tridentinum, poſſe Summum Pontificem certorum caſuum abſolutionem ſibi reſervare: ita ut, ſi poſt illam reſervationem Epiſcopi abſolvere tentarent, etiam proprios Diœceſanos, nihil efficerent: poteſt, factâ reſervatione, Epiſcopo facultatem impertiri ab illis caſibus abſolvendi. Non poſſet autem Summus Pontifex in hujuſmodi caſibus jurisdictionem Epiſcopis adimere, vel concedere, ſi eam à jure *Divino* haberent; non poſſet fideles ſubditos, non ſubditos, quantum ad caſus reſervatos, efficere, ſi Deus ſubdidiſſet.

6. Poteſt etiam Summus Pontifex, dum juſta intercedit cauſa, jurisdictionem Epiſcopis auferre, eos deponendo; imò poteſt, licèt non debeat, etiam ſine cauſa, jurisdictionem reſtituere, illos in priſtinum ſtatum reponendo. Pendet ergo illorum jurisdictio à Summo Pontifice. Ideo licèt Euchariſtiam *validè* conficiant, quantumvis juſtè à Pontifice prohibiti, & quantumvis conficientes peccent; ſolvere tamen, vel ligare in neutro foro poſſunt, juſtè vetante Summo Pontifice, quia ſcilicet primum eſt de jure *Divino*, ſecundum, quantùm ad materiam, in quam exercendum eſt, à Summo Pontifice derivatum.

7. Nec dicas, datam eſſe ſummo Pontifici totius Eccleſiæ curam, ita ut poſſit ſecundùm

rectam rationem, & præſcriptum ſacrorum Canonum, Epiſcopos corrigere, ſibi caſus reſervare, Epiſcopatus unire, vel dividere; hinc tamen non rectè inferri, jurisdictionem, quam Papa demit, anteà dediſſe: ſicut enim poteſt judex per ſuam ſententiam vitam auferre, quam non dederat: ita & Pontifex Epiſcopalem jurisdictionem, quam non communicaverit, tollere poteſt, in pœnam criminis. Sed maxima diſparitas eſt. Poſſunt enim judices vitam auferre tantùm, non ablatam reddere, quia nec dare poterant. Papa verò, ut jam diximus, jurisdictionem tollit, & ſublatam reddit; quod datam ab eo fuiſſe, arguit.

8. Reſpondebis, Papam quidem poſſe juſtâ de cauſâ Epiſcopos jurisdictione ſpoliare, non autem ſinè causâ; quod ſignum eſt, illam à Deo, non autem à Pontifice, ſaltem *abſolutè*, pendêre. Si enim Epiſcopus injuſtè deponatur, *validè* ſuâ jurisdictione uti poterit, etiam invito Summo Pontifice. Sed ex eo argumento iſtud tantùm efficitur, Summum Pontificem non adeò liberum eſſe, ad tollendam jurisdictionem, ubi eam largitus eſt, ut ad retinendam, antequàm impertitus fuerit, quod nemini mirum videri debet; cùm etiam in regimine politico judices quidem delegati revocentur ad nutum; ordinarij autem, non ſinè cauſa, ut ſæpe præjudicatum eſſe legimus in Senatus-Conſultorum collectoribus, adverſùs Dominos temporales; imò etiam aliquando adverſùs Epiſcopos, aut alios Superiores Eccleſiaſticos.

9. Gallicani Præſules litteras, quibus Beneficia Parochialia conferunt, eâ formâ conficiunt, quâ Theologorum Pariſienſium opinioni, jurisdictionem Parochorum de jure Divino eſſe aſſerentium, non aſſentiri ſe ſignificant, ſed potiùs ſe jurisdictionem Parochis tribuere, dum Parochiam conferunt; ejus tamen ſinè causâ revocandæ facultatem omninò non habent. Uterentur enim non rarò. Reponent fortaſſis, id ita ab Eccleſia ſtatutum eſſe, ac ob defectus ſimilis ſtatuti ſe reliquis Presbyteris Beneficium non obtinentibus libertimè jurisdictionem vel negare, vel annuere, vel auferre, vel prorogare: ſed ſi à Deo provenit, quòd Epiſcopi jurisdictionem Parochis impertiant, quomodò ab Eccleſia coarctari poteſt hæc eorum facultas? Porrò non minùs ab Epiſcopo conferri videtur jurisdictio ſacerdoti, dum ad vitam, quàm dum ad tempus tantùm conceditur, licèt in primo caſu difficiliùs revocetur.

10. Plurimùm deſudavit Illuſtriſſimus Petrus de Marca *lib. 1. cap. 7. & alibi* in reſtringendis ordinationibus Metropolitanorum & Epiſcoporum à Romano Pontifice conſecrandorum intrà Regiones ſuburbicarias, volens ſcilicet juxta Ruffini, & Interpretis Dionyſio antiquioris verba, Canonem 6. Concilij Nicæni comparationem inter Patriarchas Alexandrinum & Romanum ita inſtituiſſe, ut Alexandrinus in toto ſuo Patriarchatu eandem obtineret poteſtatem, quam Romanus, non in toto Occidente, ſed in ſolis Eccleſijs ſuburbicarijs, in quibus & ordinationes Epiſcoporum faciebat, & Congregationes Synodorum; quo diſcrimine videtur inſinuare, majorem eſſe Summi Pontificis, etiam tanquam Patriarchæ Occidentis, authoritatem in ſuburbicarias, quàm in reliquas Occidentis Eccleſias. Unde poſſet fortaſſis aliquis ſuſpicari, Epiſcoporum ſuburbicariorum jurisdictionem à Patriarcha Romano, à quo ordinantur, pendêre; non autem aliorum v. g. Gallicanorum.

Sed impoſſibile eſt, quantumcumque ſe 11. torqueat Marca, & quamcumque amplectatur Regionum ſuburbicariarum acceptionem, cùm eas de toto Occidente nolit intelligere, ut poſſit aliquam Imperij diviſionem aſſignare, in qua ſuburbicariæ regiones exactè Eccleſias omnes complectantur, quarum Epiſcopos Romanus Pontifex ordinabat. Res eſt evidens, ſi Regiones ſuburbicariæ juxta magis propriam acceptionem intrà centenarium ab urbe milliarium concludantur, idque fateri videtur ipſe Marca *num. 6.* cùm locis ſuburbicarijs etiam totam Metropolim Romanam non comprehendi, agnoſcit. *Per loca ſuburbicaria*, inquit, *Regiones illas quatuor intellexit, quæ aliquot civitatibus adjectis, integram Metropolim Romanam è 69. Epiſcopatibus conflatam conſtituunt.* Sed quid de Eccleſijs Mediolanenſi & Aquilejenſi dicet, & de toto Illyrico?

Veram diſcriminis in Epiſcoporum Occi- 12. dentalium ordinatione rationem jam aſſignavimus, quòd nimirum Gallia, & aliæ Patriarchatûs Occidentalis provinciæ ita erant Româ remotæ, ut ordinandi Epiſcopi commodè illuc accedere non poſſent, nec tam erant alteri Patriarchæ vicinæ, ut uſurpationis eſſet periculum: quare permiſſa eſt Metropolitanis Epiſcoporum, & Epiſcopis Metropolitanorum ordinatio, vel Metropolitanis invicem. Cùm enim Patriarcharum jure contineantur Epiſcoporum ordinationes, ut probat ipſemet Marca *eodem cap. 7. num. 1. & 2.* cur Patriarcha Romanus eâ facultate ſolus careret in maxima ſui Patriarchatûs parte, qui & cæteris Patriarchis dignitate Patriarchali æqualis eſt, & univerſali Primatu illis ſuperior. Equidem Venerabilis Beda *in hiſt. Eccleſ. gentis Anglorum lib. 3 cap. 29. & alibi* tradit. Epiſcopos Anglicanos Romæ ordinari ſolitos: *libro* autem *2. cap. 18.* permiſſam, ſeu renovatam ab Honorio I. Epiſcopis Dorovernenſi & Eboracenſi ordinationem Epiſcopi in locum præmortui. *Vice B. Petri Apoſtolorum Principis*, inquit Honorius *Epiſt. 6.* à Beda relatâ, *authoritatem tribuimus, ut, quando unum ex vobis Divina ad ſe juſſerit gratia vocari, is, qui ſuperſtes fuerit, alterum in locum defuncti debeat Epiſcopum ordinare. Cauſam, quam diximus, affert, quia ut & vobis concederemus, longa terrarum, mariſque intervalla, quæ inter nos ac vos obſiſtunt, ad hæc nos condeſcendere coegerunt; ut nulla poſſit Eccleſiarum veſtrarum jactura per cujuslibet occaſionis obtentum pervenire.*

Quid quòd in alijs Patriarchatibus haben- 13. da erat etiam ratio diſtantiæ locorum, pro qui-

quibus ordinandi erant Paſtores, ut docet Innocentius I. *Epiſt. 18.* quæ eſt ad Alexandrum Antiochenum. *Itaque* inquit *arbitramur, frater charissime, ut, ſicut Metropolitanos authoritate ordinas ſingulari, ſic & cæteros non ſinè permiſſu, conſcientiaque tua ſinas Epiſcopos procreari. In quibus hunc modum rectè ſervabis, ut longè poſitos, litteris datis, ordinari cenſeas ab his, qui nunc eos ſuo tantùm ordinant arbitratu: vicinos autem, ſi æſtimas, ad manûs impoſitionem tuæ gratiæ ſtatuas pervenire.*

14. Prætereà ſi juxta regulam à Marca propoſitam, & plurimùm commendatam; qui pertinet ad Synodum, pertinet ad conſecrationem. Nónne Summi Pontifices Gallicanos Epiſcopos ad Concilium Romam evocárunt, aliquando cum Italiæ tantùm, aliquando cum aliarum Provinciarum Præſulibus? Id de S. Damaſo teſtatur his verbis Theodoretus *Eccl. hiſt. lib. 2. cap. 22. Fuit autem ſcriptionis princeps Damaſus, vir variis virtutum generibus ornatus, qui poſt Liberium Præſulatum Romanæ Eccleſiæ ſortitus eſſet. Cum hoc faciebant ergo Epiſcopi Italiæ, & Galatiæ, quæ nunc Gallia appellatur, congregati Romæ, quorum, & ipſorum nomina exponere, nimis longum arbitratus ſum.*

15. Epiſtolæ Synodicæ Agathonis Papæ & Romanæ Synodi 125. Epiſcoporum, quæ fuit velut inſtructio Legatorum, qui miſſi ſunt ad Synodum *ſextam* celebrandam, ſuperſcriptio erat iſta: *Pyſſimis & c. Agatho Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, cum univerſis Epiſcopis ſubjacentibus Concilio Apoſtolicæ Sedis.* Et autem ſubſcripſerunt inter alios Adeodatus Epiſcopus Eccleſiæ Leucorum, Felix Epiſcopus Arelatenſis, & Taurinus Diaconus Eccleſiæ Telonenſis Legati Synodi per Galliarum Provincias conſtitutæ.

16. Sicut autem propter locorum diſtantiam, non ita frequenter vocati ſunt Epiſcopi Gallicani ad Concilium Romanum, ita eádem de cauſâ illorum ordinationem ſibi non reſervavit Pontifex Romanus.

§. II.

Adverſariorum argumenta referuntur, ac expenduntur, unà cum concluſione ſuper iſſdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.
Adverſariorum.

Pro Epiſcoporum à Chriſto *immediatè* acceptâ jurisdictione ex ſacris Litteris deſumptum.

17. ETenim Dominus noſter Jeſu Chriſtus Apoſtolos miſit his verbis: *Euntes docete omnes gentes.* Miſſio autem complectitur authoritatem omnem ad ea peragenda, ad quæ quis mittitur. At quemadmodùm Summus Pontifex B. Petro Apoſtolorum Principi ſuccedit, ejuſque poteſtati ad regendum Chriſti ovile, ita Epiſcopi cæteri ſuccedunt cæteris Apoſtolis. Ergo quemadmodùm cæteri Apoſtoli non à B. Petro miſſionem & jurisdictionem, ſed à Chriſto ipſo acceperunt: ita Epiſcopi non à Summo Pontifice, ſed à Chriſto accipiunt jurisdictionem.

Reſponſio.

AUthor *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 8. cap. 12.* optimè reſpondet, diſtinguendam eſſe in Apoſtolis duplicem dignitatem; *Apoſtolicam* ſcilicet, ac *Epiſcopalem.* Ad *primam* igitur pertinebat, ut Evangelium prædicarent, & Eccleſias ubivis fundarent, atque ordinarent. Ad *ſecundam* ſpectabat, ut Eccleſiam aliquam tanquam Paſtores proprij, & ordinarij regerent, ibique munia Epiſcopalia obirent, ſicut ſanctus Jacobus Jeroſolymitanæ præfuit Eccleſiæ, S. Joannes Epheſinæ, S. Petrus Antiochenæ, ac poſtmodùm Romanæ. Succeſſerunt Epiſcopi Apoſtolis in dignitate Epiſcopali, non autem in Apoſtolica; quia ſcilicet iſta non erat ordinaria, & ad ſucceſſores tranſmittenda, ſed extraordinaria, & tunc temporis neceſſaria, *ut in omnem terram exiret ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Solius Petri authoritas non ſolùm tanquam Epiſcopi Romani, ſed etiam tanquam Eccleſiæ Capitis, & Chriſti vicarij generalis, ad ſuos ſucceſſores tranſijt, quia hoc ad Regimen Eccleſiæ, quod ipſius fundator optimum, atque adeò Monarchicum ſtatuerat, erat neceſſarium. Cæterùm in regimine Monarchico ſupremus Princeps officia alijs etiam Principibus diſtribuit, ac jurisdictionem confert. Nec refert, ſi dicas, Chriſtum eſſe ſupremum Eccleſiæ Principem; nam ipſe quidem per ſe invisibiliter Eccleſiam regit, ſed viſibilem adminiſtrationem, qualis eſt gubernatio populi fidelis, ad quam requiritur jurisdictio, viſibili ſuo interris Vicario commiſit. 18.

Objectio.

INſtari poteſt ex parte adverſa; ut oſtendatur, quòd *Apoſtolica* præeminentia ex ſolo Petro, non verò ex cæteris Apoſtolis tranſierit ad ſucceſſores Epiſcopos. Et quia Petrus ex ipſa ſua *Apoſtolica* authoritate primitus Antiochenam, deinde Romanam Cathedram ſibi peculiariter deligebat, cur non idem pariter dicendum ſit de S. Jacobo Hieroſolymitanæ Eccleſiæ præfecto? & de S. Joanne Eccleſiæ Epheſinæ præpoſito? Et ſi iſti Apoſtoli ex authoritate Apoſtolicâ poterant ſibi deligere certam Eccleſiam, quid ni de eorum ſucceſſoribus Epiſcopis pari modo ſentiatur? 19.

Reſponſio.

IN ſolo Petro authoritatem *Apoſtolicam* fuiſſe *ordinariam*, perpetuo nempe Eccleſiæ ſtatui ex Chriſti Domini inſtitutione annexam, atque adeò in ſucceſſores transferibilem, in cæteris autem Apoſtolis ſe habuiſſe per modum legationis duntaxat perſonalis, atque adeò cum vitâ illorum exſpirâſſe, ex ſacris Litteris multimodè probavimus *præced. art.* 2. 20

Regul. 1. 2. 3. 4. 5. 6. Et methodicali-
ter ordinata a quibusdam Scriptoribus Ju-
ris Canonici, ut Joanne Wiggers, Joanne
Theodoro Trummer, Joanne Christophoro Koch
Scharfenstein, Joanne Nepomuceno Wilmers,
Augustino de Engelbrecht, Joanne Baptista
Pichler, Joanne Nepomuceno Wagner, Joanne
Caroli Ludovico Schmalzgrueber, Joanne Ma-
ria Augustino Vidal, Joanne Petro Gerbert,
Joanne Nepomuceno Hofmann, Joanne Ma-
ria Augustino Scherer, Joanne Nepomuceno
Nepomuceno Eybel, Joanne Nepomuceno Ri-
ckel, Joanne Nepomuceno Permaneder, Joanne
Nepomuceno Wimmer, Joanne Nepomuceno
Nepomuceno Wimmer, Joanne Nepomuceno
Nepomuceno Wimmer, Joanne Nepomuceno

igitur non pari ratione dici poſſit, quemlibet Epiſcoporum ex vi ſui characteris Epiſcopalis ita habere poteſtatem in Chriſti Corpus myſticum, ſeu Eccleſiam, ut conferendo Ordinem Epiſcopalem, quâ inſtrumentum Chriſti, conferat ſimul juriſdictionem ſuper myſtico Chriſti Corpore, nempe Eccleſia, ſicque adeò Epiſcopus in ſui ordinatione æquè juriſdictionis ac Ordinis accipiat poteſtatem *immediatè* à Chriſto?

Reſponſio.

24. JUriſdictionis poteſtatem minimè annexam eſſe characteri Epiſcopali, manifeſtè patet ab exemplo Pauli Apoſtoli, qui Apoſtolicæ poteſtatis juriſdictionem per modum legationis *immediatè* acceperat à Chriſto, priuſquàm à Petro fuerat conſecratus Epiſcopus. Eandem juriſdictionis, atque characteris Epiſcopalis ſeparabilitatem probat etiam ſanctæ Eccleſiæ praxis in ipſo Summo Pontifice, qui quamprimùm deſignatus eſt Petri Succeſſor, *immediatè* à Chriſto accipit Apoſtolicæ poteſtatis plenitudinem, tametſi nondum eſſet conſecratus Epiſcopus. Unde apertè evincitur, in charactere Epiſcopali eatenus eſſe vim *inſtrumentariam* Chriſti *principali* & *immediatæ* cauſalitati ſubordinatam propagandi in Eccleſia ſimilis characteris, quin ex hoc conſequens ſit, oportere, eidem inexiſtere vim *inſtrumentariam* Chriſti *immediatæ* cauſalitati ſubordinatam, propagandi in Eccleſia juriſdictionem Epiſcopalem. Neque verò dum partim Epiſcopalis character ad Epiſcopalis juriſdictionis propagationem haud noſcitur habere vim à Chriſto *immediatè* conceſſam, partim authoritas Apoſtolica ſuper totum Chriſtianum orbem protenſa, ſoli Oecumenico Paſtorali officio ad unum Petri ſucceſſorem transferibili, eſt annexa, jam eſt ulla intrà Eccleſiam excogitabilis poteſtas, a qua derivari valeant juriſdictiones Epiſcopales.

ARGVMENTVM III.
Adverſariorum.

Deſumptum *ex 2. Timothei 1. capite.*

25. ETenim S. Paulus B. Timotheum ad Epiſcopalia munia ritè obeunda exhortans, ſolius impoſitionis manuum mentionem facit; *Admoneo te*, inquit 2. *Timoth. 1. ut reſuſcites gratiam Dei, quæ eſt in te per impoſitionem manuum mearum..... Collabora Evangelio ſecundùm virtutem Dei, qui nos liberavit, & vocavit vocatione ſuâ ſanctâ.* Non, ait, à me, ſed per impoſitionem manuum mearum; quia, licèt miniſterium Pontificum neceſſarium ſit ad ordinationem & commiſſionem regiminis animarum: non eſt tamen juriſdictionis cauſa, ſed quemadmodùm in Baptiſmo, licèt *Petrus baptizet*, ut inquit Auguſtinus, *hic* (Chriſtus) *eſt, qui baptizat: Paulus baptizet, hic eſt, qui baptizat, &c.* Ita in ordinatione manus ab Epiſcopis imponuntur, ſed à Deo gratia infunditur, & poteſtas confertur.

Reſponſio.

26. AUthor *prælegatus cit. cap. 12. n. 3.* ita reſponder. Hæc S. Pauli verba eſſe intelligenda de poteſtate Ordinis, quæ confertur, per manuum impoſitionem Sacramentalis ſigni, vim eo ipſo obtinentem, quòd ſit collativa gratiæ. Nec refert, quòd ſubinde minorum Epiſcopalium fit mentio, tum quòd utraque poteſtas eodem tempore conferretur, & qui ordinabatur, ad certæ plebis regimen jam deſtinaretur; tum quòd gratia, quæ per ordinationem confertur, ad exequenda ritè officia Epiſcopalia, ſit admodùm neceſſaria; tum denique quia poteſtas juriſdictionis in pleriſque ſupponit poteſtatem Ordinis.

Obiectio.

27. INſtari poteſt ex parte adverſa. Eundem Apoſtolum expreſsè declarare *Act. 20. Spiritum ſanctum poſuiſſe Epiſcopos, regere Eccleſiam Dei.* Quod ad juriſdictionem pertinere, non ad Ordinem.

Reſponſio.

28. AUthor *prælegatus n. 4.* optimè reponit in hæc verba. Sunt certè à Spiritu ſancto poſiti Epiſcopi ad regendam Eccleſiam Dei, quia confertur illis in ordinatione Spiritus ſanctus cum magnâ gratiarum copiâ, & characteris impreſſione, quibus apti fiunt ad Epiſcopales functiones, non tamen inde infertur, juriſdictionem à Spiritu ſancto *immediatè* conferri. Quilibet enim ſacerdos & characterem, & niſi obicem ponat, Spiritûs ſancti gratiam percipit, dum ordinatur: juriſdictionem tamen ab Epiſcopo habet, ut in Parochia, vel Diœceſi Pœnitentiæ ſacramentum miniſtret. Adde, quòd verba illa non à Spiritu ſancto collatam Epiſcopis juriſdictionem, ſed inſpiratam eorum electionem ſignificant, ut colligitur ex *Act. cap. 13.* ubi Pauli & Barnabæ miſſio tribuitur & Spiritui ſancto tanquam ſuggerenti, & ordinationibus tanquam ſuggeſta exequentibus, & *immediatè* mittentibus juxta illa verba: *Miniſtrantibus autem illis Domino, & jejunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus; ſegregate mihi Paulum & Barnabam, in opus, ad quod aſſumpſi eos. Tunc jejunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiſerunt illos. Et ipſi quidem miſſi à Spiritu ſancto abierunt Seleuciam, &c.* Obſervant Doctores, Eccleſiæ miniſtros ex ſpecialis Spiritûs ſancti revelatione tunc creari ſolitos; ideoque illorum electionem Spiritui ſancto peculiariter adſcribi.

29. Cùm *ſuprà* dictum ſit; Apoſtolos indiſcriminatim Eccleſias fundâſſe, Paſtores illis præpoſuiſſe, hiſque juriſdictionem contuliſſe, argui poſſet, Epiſcoporum juriſdictionem ad alios Apoſtolos, eorumque ſucceſſores, perinde ut ad S. Petrum eſſe referendam. Sed præterquàm, quòd ſtabit ſemper, juriſdictionem Epiſcopalem non eſſe *immediatè* de jure Divino, contra quam contendunt Antiſtites Gallicani, nihil eos hoc argumentum juvat; quippe cùm, ut ſæpe inculcavimus, ex S.

In-

Digitized by Google

Innocentio, nullus, præter B. Petrum, aut ejus successores, in Gallijs Ecclesias constituerit: imò, qui ab aliis Apostolis constituti sunt Prælati, eos à B. Petro jurisdictionem habuisse, docet S. Bonaventura *Opusc. Quare Fratres Minores prædicent, & confessiones audiant. Dominus Iesus Christus*, inquit, *omnium Creator, & Gubernator, sanctam Ecclesiam suam ascensurus in cælum, Apostolis regendam, & dilatandam commendavit, principaliter B. Petro Apostolo, cui de universo grege fidelium specialiter dixit tertiò;* Pasce oves meas. *Sed ut ordinatiùs gubernaretur universalis Ecclesia, distinxerunt eam sanctі Apostoli per Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Parochias, & alias Canonicas distinctiones; ut, quia per paucos non poterat singulis fidelium in omnibus saluti necessarijs congruè satisfieri; plures ad hujus sollicitudinis partes per determinatos sibi limites pro utilitate animarum vocarentur. Et secundùm curæ Pastoralis amplitudinem, etiam quilibet istorum accepit certam authoritatis potestatem, residente plenitudine potestatis Ecclesiæ apud Sedem Apostolicam Romanæ Ecclesiæ, cui Apostolus Petrus Princeps Apostolorum specialiter præsidet, & successoribus suis ibidem eandem potestatem reliquit. Triplex est autem hujus potestatis plenitudo, scilicet quòd ipse Summus Pontifex solus habet totam plenitudinem authoritatis, quam Christus Ecclesiæ contulit, & quòd* ubique in omnibus Ecclesijs *habet illam*, sicut in sua speciali Sede Romana, & quòd ab ipso manat in omnes inferiores per universam Ecclesiam omnis authoritas, *prout singulis competit eam participari, sicut in cælo ab ipso fonte totius bonі Christo Iesu omnis gloria Sanctorum, licèt eam differentes singuli participent pro captu suo, &c.*

ARGUMENTUM IV.
Adversariorum.

Desumptum ab absurdis secuturis, si omnis jurisdictio Episcopalis derivaretur à Papa.

30. SI namque jurisdictio Episcoporum à Papa esset, eam facilè posset tollere, imò sinè causa, si non *licitè*, saltem *validè*, essetque verendum, ne eos non ut fratres, sed ut vicarios haberet.

Responsio.

31. AUthor *præcitati tractatûs dicto cap. 12. n. 6.* respondet. Quamvis Summus Pontifex proximus sit Episcopalis jurisdictionis collator, non eam Præsulibus confert quasi vicarijs, licèt eo nomine glossæ aliquæ utantur, sed quasi Pastoribus ordinarijs, ut eam non ejus, sed proprio nomine, ac jure exerceant. Sicut enim, licèt Rex Senatui, aut Proregi, vel Toparchæ jus concederet, judices, aliósve Officiales ordinarios ad regimen populi, creandi, eisque jurisdictionem cum officio ac titulo conferendi, præsertim, si officia ipsa ille instituisset, quorum collationem cederet, non continuò tamen arbitrio Senatûs, Proregis, aut Toparchæ permitteret facultatem, creatos semel Officiales absque ulla legitima causa revocandi: ita Christus, qui Episcopatûs est institutor, quique per Episcopos Ecclesiam administrari voluit, etiamsi Petro, ejusque successoribus tanquam supremis Pastoribus, Episcopatuum particularium, & Episcoporum institutionem commiserit, nequaquam tamen eis (quasi Episcopus Romanus unicus Pastor esset, & alij ejus tantùm Vicarij, ac Commissarij, non verò Pastores) jus tribuit, ad libitum cæteros amovendi. Nec id unquam senserunt Summi Pontifices, sed potiùs magnam suæ dignitatis partem in eo posuerunt, ut unicuique Episcopo salva esset sua dignitas, & integra privilegia, nisi fortè crimine aliquo ijs privari mererentur. Ita sæpe SS. Leo, Gregorius, alijque Maximi, sanctissimique Pontifices, & verbis & operibus protestati sunt.

Sanctus Leo Episcopis Provinciæ Viennensis scribebat *epist. 89.* se maximam ex servatis illorum juribus lætitiam percipere. *Nostræ enim*, inquit, *gratulationi hoc solùm crescere profitemini, si & Apostolicæ Sedis diligentiâ apud vos illibata servetur* (ordinatio) *& per sacerdotalis disciplinæ concordiam honori vestro perire, quod suum est, in propriis usurpationibus non sinamus.* 32.

Sanctus Gregorius Magnus ita Episcoporum non solùm jura salva cupiebat, sed & dignitatem, & honorem, ut se Universalem Papam ab Episcopis vocari, ægrè ferret, hac præcipuè ratione, quòd, si Universalis ipse diceretur, solus etiam fortasse putaretur. En ipsius verba, humilitatis, tanto viro dignæ, plena *in epist. 30. lib. 7.* quæ est ad Eulogium Episcopum Alexandrinum; *superbæ appellationis verbum, universalem me Papam dicentes, imprimere curatis, quod, peto, dulcissima mihi sanctitas vestra ultra non faciat, quia vobis subtrahitur, quod alteri, plus quàm ratio exigit, præbetur. Ego enim non verbis quæro prosperari, sed moribus; nec honorem esse deputo, in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. Meus namque honor est honor universalis Ecclesiæ. Meus honor est fratrum meorum solidus vigor. Tunc ergo verè honoratus, cùm singulis quibusque honor debitus non negatur. Si enim universalem me Papam vestra Sanctitas dicit, negat, se hoc esse, quod me fatetur universum.* Tam altè sanctissimi hujus Pontificis animo impressa erat affectio illa, ut eam non semel significaverit. *Mihi ipsi*, inquit *lib. 2. epist. 37. injuriam facio, dum fratrum meorum jura perturbo.* 33.

Si, ut testatur ipsemet Maximus Pontifex, animarum cura est onus Angelicis humeris formidandum, non expedit ei, qui omnes totius orbis terrarum homines, velut oves Pastori pascendas à Christo ipso sibi traditas, non dubitat, ut alios Pastores impediat, dum greges sibi specialiter commissos juxta sacrorum Canonum normam custodiant: sed ut illos hortetur, juvet, vel etiam protegat, ac novis favoribus augeat. Debet nihilominùs datam sibi à Christo, & ab Ecclesia 34.

κάθ. ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν ἐκβαλλόντων τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τῶν ἰδίων ἐπισκοπῶν.

Ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἐκβάλλων ἐπίσκοπον ἐκ τῆς ἰδίας ἐπισκοπῆς, ἀφορισθήτω, καὶ ἀποβαλλέτω τὸν κλῆρον τῆς ἱερωσύνης. ἐπειδὴ ἐπιτίμιον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀποβληθῆναι, καὶ ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ἐκπεσὼν τῆς ἱερωσύνης, ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ἐκκλησίας.

gloria ejus Dominus. Ait quid tentat Deus
Dominum tuum? Quia ſcriptum eſt: Non
tentabis Dominum Deum tuum, ſicut tentaſti
eum in loco quem probaſti. Deuteron. 6. Et
Iſaiæ 7. Non tentabo Dominum. Et Pſalm. 77.
Tentaverunt Deum ſuum in cordibus ſuis. Et
Pſalm. 105. Tentaverunt Deum in deſerto. Et
Pſalm. 94. Probaverunt me patres tui, tentaverunt
me, & viderunt opera mea. Et Pſalm. 77.
Et tentaverunt Deum excelſum, & Teſtimonia
ejus non ſervaverunt. Et Pſalm. 105. Irritaverunt
eum in adinventionibus ſuis. Et Pſalm. 77.
Et exacerbaverunt Altiſſim

47. Eas nullas eſſe, judicavit Concilium Cabilonenſe *ſecundum* anno 813. *can.* 43. dum ait; *Sunt in quibusdam locis Scoti, qui ſe dicunt Epiſcopos eſſe, & multos negligentes, absque licentia Dominorum ſuorum, ſive Magiſtrorum, Presbyteros, & Diaconos ordinant: quorum ordinationem, quia plerumque in ſimoniam incidit, & multis erroribus ſubjacet, modis omnibus irritam fieri debere, omnes uno conſenſu decrevimus.* Sed præterquàm, quòd ſimilibus verbis aliquando exprimitur ſuſpenſio ab executione Ordinum verè receptorum, ordinationes à Scotis factæ dicuntur *multis erroribus ſubjacere.* Accedit, quòd ignorabatur etiam de illis Scotis, an re verâ manuum impoſitione conſecrati fuiſſent, ut triennio poſt Concilium Cabilonenſe, affirmavit Concilium apud Celichyt anno 816. *can.* 5. cujus hæc verba ſunt. *Quinò interdictum eſt: ut nullus permittatur de genere Scotorum in alicujus diœceſi ſacrum ſibi miniſterium uſurpare, neque ei conſentire liceat, ex ſacro ordine aliquid attingere, vel ab eis accipere in Baptiſmo, aut in celebratione Miſſarum, vel etiam Euchariſtiam populo præbere, quia incertum eſt nobis, unde, & an ab aliquo ordinentur.*

PROBATIO III.

Quâ refellitur argumentum ex parte adversâ petitum à Chorepiſcopis.

48. AUthor namque *præcitati tractatûs præf. n.* 9. dicit, verum eſſe, quòd Carolus Magnus ejuſmodi Chorepiſcopos poſt Leonis III. & Epiſcoporum Gallorum ſententiam habuerit pro non conſecratis, idque ex duplici capite. *Nam Epiſcopi*, inquiens, *Capitul. lib. 7. cap. 187. non erant, quia nec ad quandam Civitatis Epiſcopalis Sedem tributi erant, nec Canonicè à tribus Epiſcopis ordinati.* Unde ingens eſt controverſia, utrùm Chorepiſcopi Epiſcopalem Ordinem, ſeu manuum impoſitionem ad Ordinem Epiſcopalem acceperint, affirmantibus aliis, aliis negantibus, aliis obſervantibus, Chorepiſcopos non fuiſſe omnes eodem modo ac ritu conſtitutos, ſed alios Epiſcopali charactere fuiſſe inſignitos, alios verò nequaquam. Verba Caroli Magni videntur illis favere, qui negant, illo ſaltem tempore Chorepiſcopis manus, ſicut Epiſcopis, impoſitas. Iſtis enim nonniſi à tribus imponuntur, accum deputatione ad certæ civitatis Eccleſiam. Quis autem credat, contra utrumque illud caput, tantoperè à Canonibus commendatum, communiter ab Epiſcopis Chorepiſcoporum ordinatoribus fore peccandum, ſi Epiſcopalem ordinationem facere intendiſſent?

49. Sed quidquid ſit de Chorepiſcoporum Ordine, nihil refert ad quæſtionem, quam modò præ manibus habemus. Certiſſimum enim eſt, Chorepiſcopos ad certam plebem regendam conſtitutos fuiſſe. Nam, ut vel ipſum nomen innuit, erant Epiſcopi pagorum, ſeu vicorum: id eſt, pro Epiſcopis extra urbem, plebi præpoſiti, ibique verè omnia munia Epiſcopalia obeuntes, quamvis ſub Epiſcopo civitatis. Nihil autem refert, utrùm plebs, cui aliquis præficitur, ſit numeroſa, vel non; in civitate, vel pago, ut ſit titulus ſufficiens ad ordinationem. Licèt enim vetuerint Canones, Epiſcopos niſi in civitatibus ordinare; ordinationem tamen ex hoc capite nullam eſſe, non objicitur. Difficultas autem modò eſt, utrùm defectus tituli irritam reddat Epiſcopi ordinationem? At illa in Chorepiſcopis locum non habebat, ut diximus, quia territorium habebant, licèt Epiſcopo civitatis ſubjectum. Nihil enim obeſt, eandem plebem pluribus Paſtoribus ſubordinatis ſubeſſe.

Epiſcoporum authoritatem à Summo Pontifice proficiſci, aliqui adhuc probant exemplo Moyſis, & Septuaginta virorum, quos ipſe ſibi tanquam adjutores in regendo populo Judaico adjunxit *Num.* 10. Ut enim, inquiunt, Septuaginta virorum authoritas à Moyſe pendebat, à quo Dominus de ſpiritu, quem ei dederat, abſtulit, & in eos contulit, non imminuto tamen Moyſis ſpiritu (alioquin enim non tam fuiſſet adjutus, & ſublevatus, quàm debilitatus) ita Epiſcoporum authoritas eſt participatio quædam poteſtatis Summi Pontificis, ad quam velut fontem & originem reducenda eſt. 50.

Præterea Eccleſia eſt ſtatus Monarchicus, cujus Monarcha Summus Pontifex eâdem pollet authoritate in omnes, & populos Chriſtianos, & populorum Judices, & Rectores, quâ Imperator, aut Rex in omnes Principes, Provinciarum Gubernatores, Prætores, alioſque Præfectos. Atqui certum eſt, & apud Juriſconſultos indubitatum, jurisdictionem omnem à Rege, tanquam ab origine derivari, & in cæteros omnes emanare. Quid ni ergo de Summo Pontifice idem ſentiamus, ut ſit ipſe fons jurisdictionis Eccleſiaſticæ? 51.

Accedit, quod authoritas Epiſcoporum, ſi à Chriſto *immediatè* oriretur, æqualis foret in omnibus. Maxima autem in eo inæqualitas obſervatur; cùm alij pluribus, alij paucioribus præſint, quam inæqualitatem quis alius conſtituit, quàm is, qui Parochias inſtituit, eisque præfecit Epiſcopos, B. Petrus, ejuſque ſucceſſores in omnibus ſaltem illis Provincijs, quas hodie complectitur Eccleſia? 52.

§. III.

Utrùm ex eo, quòd Epiſcopi non ſint immediatè *à Chriſto miſſi, rectè concludatur, eorum juriſdictionem non eſſe* immediatè *à Chriſto?*

Referuntur ac expenduntur hâc ſuper re argumenta utrinque deducta, unà cum concluſione ſuper ijſdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

AUthor *cit. tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 8. cap. 10.* ita argumentatur 1. Apoſtolos omnes jurisdictionem ſuam à Chriſto *immediatè* habuiſſe, probatur ex eo, quòd ab ipſo miſſi ſint: *Sicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos. Ioannis. 2. v. 21. Euntes, docete omnes* 53.

gentis Matthæi ult. v. 19. Ergo è contra Epiſcopi, qui à Chriſto *immediatè* miſſi non ſunt, jurisdictionem ab ipſo *immediatè* non acceperunt. Sicut enim committens commiſſario, ita mittens miſſo confert authoritatem. Quamobrem qui ab Apoſtolis mittebantur, modò unius Provinciæ, modò Regni integri curam aſſumebant. Aliquando alios Epiſcopos, vel plures, vel pauciores, aliquando nullos conſtituere poterant. Aliquando ad certum opus, aliquando ad integrum & perpetuum regimen deputabantur, prout Apoſtolis, attentâ Eccleſiæ neceſſitate, vel utilitate, videbatur.

54. Qui ab Apoſtolis miſſi fuerant, acceptæ poteſtatis participes alios efficiebant, juxta præſcriptam ſibi ab Apoſtolis menſuram, quam excedere non potuiſſent. Sive autem quis ad certum opus per aliquod tempus deſtinaretur, ſive Paſtor ordinarius ſtatueretur, jurisdictionem habebat ab Apoſtolis: quemadmodùm Epiſcopus Presbyterum alicui ſuæ diœceſeos parti præponens, ſive vicarium perpetuum eum conſtituat, ſive ad nutum revocabilem, jurisdictionem ei tribuit.

55. Quin etiam Apoſtolis adſcribenda erat jurisdictio Epiſcoporum, quos non ipſi, ſed ex ipſorum conceſſione alij ordinabant. Sive enim defuncto Epiſcopo alium ipſi Apoſtoli ſubſtituerent, ſive ſubſtituendi facultatem vicinioribus Epiſcopis, aut metropoleos Antiſtiti præberent, prout exigebat locorum vel propinquitas, vel diſtantia, Apoſtolicâ id fiebat authoritate. Nec ſibi Chriſtus reſervaverat Epiſcoporum in ſingulis diœceſibus, aut provincijs conſtitutionem, ſed regimen, & politiam Eccleſiaſticam Apoſtolis commiſerat; *conſtituens eos Principes ſuper omnem terram*, cum poteſtate creandorum officialium, & aſſignandæ cuique ſuæ provinciæ: paucis quibuſdam fortaſſis exceptis, quos ipſemet Spiritus ſanctus elegiſſe videtur, ut S. Paulum & S. Barnabam, de quibus legimus in Actis Apoſtolorum *cap. 13. v. 2. Miniſtrantibus autem illis* (ſcilicet Apoſtolis) *Domino, & jejunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus: ſegregate mihi Saulum & Barnabam, in opus, ad quod aſſumpſi eos. Et v. 4. Et ipſi quidem miſſi à Spiritu ſancto, abierunt Seleuciam, &c.*

Objectio.

56. EXcipi poteſt ex parte adverſa. Quia Apoſtoli *immediatè* à Chriſto miſſi ſunt, rectè infertur, ipſos jurisdictionem accepiſſe *immediatè* à Chriſto. At hujus miſſionis Apoſtolicæ, eique annexæ jurisdictionis tabulæ fuerunt à Chriſto efformatæ *Matth. 8.* dicente: *Quodcunque ligaveritis ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveritis ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Hæc autem verba ad cunctos Apoſtolos, eorumque ſucceſſores ſunt directa; veluti in progreſſu Concilij Tridentini argumentabantur nonnulli Theologi. Ergo in vi iſtorum Epiſcopi habent jurisdictionem *immediatè* à Chriſto.

Reſponſio.

AD hanc objectionem reſponderi ſolet, 57.
quæ illis verbis continetur jurisdictio Apoſtolica *indefinitæ* ad ligandum, & ſolvendum poteſtatis Apoſtolis *diviſim* ſpectatis, non niſi per perſonalem miſſionem, ſeu legationem conceſſæ, adeoque cum ipſorum (præter Petrum) perſonis exſpirantis; in ea Epiſcopos minimè eſſe Apoſtolorum ſucceſſores, ſed quoad Ordinis duntaxat poteſtatem. Hoc Didacus Lainius Societatis Jeſu Moderator tanquam Theologus Concilij Tridentini à nobis relatus *in Seſſ. 23. tract. 10. ſect. 1. cap. 2. ad argut. 1. n. 18.* firmavit, animadvertens, cùm Chriſtus protulit recitata verba: *Quodcunque ligaveritis &c.* nondum Petrum Eccleſiæ Caput fuiſſe conſtitutum, cùm adhuc dictum ipſi non fuiſſet: *Paſce oves meas.* Non eſſe igitur veriſimile, Chriſtum voluiſſe formare Eccleſiam quandam, & hierarchiam cum jurisdictione compluribus præcipuis ipſius membris tributâ, antequàm ipſi Caput deſtinaret. Præterquàm, quòd jurisdictio memoratis verbis non in præſentia fuerit tradita, ſed promiſſa tanquam futura, Apoſtolorum adeò ſucceſſoribus ceu membris, à Capite futuro communicanda; perinde ac ſi diceret alicui Deus: *Tu eris Rex*; hinc enim conficeretur, illum à Deo proximè Regem non conſtitui, ſed prænuntiari Regnum ex hominum electione illi conferendum.

Iterata Adverſariorum exceptio.

EXcipi rurſus poteſt. Apoſtolos accepiſſe 58.
jurisdictionem à Chriſto *immediatè*, non per alium quempiam communicatam. Igitur eam quoque accepiſſe hoc modo Epiſcopos illorum ſucceſſores.

Reſponſio.

LAinius à nobis *ſuprà allegatus n. 19.* reſpon- 59.
dit, conſecutionem hanc nullam eſſe: ſicuti neque vim habet hæc alia ſimilis: Adamus accepit à Deo corpus, & non per alium quempiam: igitur & homines pariter Adami ſucceſſores: & eſſe Jurisprudentium regulam, *non requiri in ſubrogato naturam illius, cui ſubrogatur, niſi ſecundùm id, quod ſatis eſt.* Epiſcopos non eſſe in omnibus Apoſtolorum ſucceſſores. Hujuſce rei exemplum haberi in eodem argumento, quando, tametſi Epiſcopi Antiocheni Petro ſucceſſerint, & Epheſi Joanni; nemo tamen agnoſcebat in ipſis eam jurisdictionis amplitudinem, quæ fuerat in Petro, & in Joanne. Solùm igitur Epiſcopos ſucceſſiſſe Apoſtolis in poteſtate conſecrandi: at verò Romanum Pontificem ſucceſſiſſe ſancto Petro in integra poteſtate, quam ille diſtribuit minoribus Prælulibus; ſolus Romanus Pontifex eſt Generalis Dei Vicarius, adeoque ſolus ipſe à Deo proximè jurisdictionem accipit, reliqui ab ipſo. Eo pacto in amplis regnis, cùm Protex integram ſupremamque

pote-

Digitized by Google

poteſtatem à Rege obtinet, ab eodem poſteà peculiares Magiſtratus conſtitui.

ARGUMENTUM II.

Pro parte affirmante, Epiſcoporum jurisdictionem derivari ex Papæ communicatione.

60. AUthor ſæpe dicti *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ cap. 8. n. 4.* ita argumentatur 2. Quamvis Apoſtolis ampliſſima ſit poteſtas à Chriſto collata, univerſæ tamen Eccleſiæ Paſtor conſtitutus eſt Petrus; ipſe poſitus eſt domûs Dei fundamentum: ipſi traditæ ſunt claves; ipſi commiſſæ ſunt oves modo ſingulari. Quamobrem ad ipſum præcipuè referenda eſt jurisdictio aliorum Prælatorum, ut docet S. Thomas in hæc verba Pſalmi 44. *Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.* Affirmat enim, quòd *aly Prælati conſtituuntur per Summum Pontificem Hebræorum. S. Nemo aſſumat ſibi honorem*, moxque cauſam inſinuat his verbis; *Petrus obtinuit principatum univerſalem Eccleſiæ*, Ioan. 21. *Paſce oves meas.* Imò ab ipſo ſolo, vel ab ejus ſucceſſoribus miſſi ſunt Epiſcopi in illas provincias, quibus hodie præcipuè conſtat Eccleſia, quod jam ſæpe monuimus; *Præſertim*, inquit S. Innocentius *Epiſt. 1.* quæ eſt ad Decentium Epiſcopum Eugubinum, *cùm ſit manifeſtum, in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, ac Siciliam, Inſulaſque interjacentes nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus; aut ejus ſucceſſores conſtituerint ſacerdotes.* Oſtendimus *ſuprà*, B. Petrum Eccleſijs Patriarchalibus dignitatem contuliſſe: ac probari poſſet, alias, quæ poſt ipſas majori authoritate prædictæ fuerunt, primos a Beatiſſimo illo Apoſtolo Epiſcopos accepiſſe, ut de Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia, Bithynia indicat *prima ejus Epiſtola cap. 1. & cap. 5.* De Conſtantinopoli S. Agapetus *in Epiſt. ad Petrum Hieroſolymitanum in Concil. Conſt. ſub Mena act. primâ* de alijs, alij.

61. Certè qui olim in ſuis Parochijs, ſeu Provincijs, aut Diœceſibus, vel etiam in locis circumvicinis, novas cathedras Epiſcopales eligebant, jurisdictionem ſe novis Epiſcopis conferre arbitrabantur, cùm ejus aliquam partem, & aliquod ſignum retinerent, puta futurorum quoque Prælatorum ordinationem, confirmationem, convocationem ad Synodum, correctionem & ſimilia; unde Primatuum jus ortum aliqui arbitrati ſunt, reſervatâ Eccleſiæ Matrici in ſuas filias authoritate. Potiori ergo ratione Petro, Petrique ſucceſſoribus tribuenda eſt jurisdictio Epiſcoporû, Eccleſijs ab ipſis fundatis præficiendorum. Quamobrem à ſanctis Doctoribus, & à Theologis Epiſcoporum jurisdictio a B. Petro dicitur orta. Quod non tantùm de ordinis communis, ſed etiam de cauſalitatis, ut in ſcholis loquuntur, prioritate, intelligendum ſignificant eorum verba.

Objectio.

62. EXcipi poteſt ex parte adverſâ. Multa extare ſacræ Scripturæ teſtimonia, quibus Deo tribuitur Epiſcoporum inſtitutio, cujuſmodi eſt Apoſtoli dictum ad Epheſios: *Poſuit Deus in Eccleſia Paſtores.* Et, quod dicitur in Actis Apoſtolorum: *Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei*: parabola ſervi fidelis ac prudentis, *quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam*: quod jurisdictionem ſignificat: hanc verò parabolam intelligi de Epiſcopis, quando in ipſorum conſecratione uſurpantur hæc verba: *Sit ille ſervus fidelis & prudens, quem tu Domine conſtitues ſuper familiam tuam.*

Reſponſio.

63. LAinius *præcitatus n. 20.* repoſuit in Patrum Concilij Tridentini Generali congregatione, nullo ex his teſtimonijs probari partis adverſæ intendum. Et quidem ad *primum* ſolvendum differuit: Paſtores perinde ac cuncta reliqua bona, fuiſſe à Deo conſtitutos, nimirum aut per ipſum, aut per alios, eâ ratione, quâ ſimiliter affirmatur, Principes ac Magiſtratus laicos ab eodem eſſe conſtitutos, tametſi non omnes ab ipſo proximè. Ad *Alterum* teſtimonium progreſſus, petijt, quonam pacto Spiritus ſanctus Epiſcopos poluerat, num fortè eos ipſe tulerat, & ſuâ quaſi manu collocârat in Epiſcopatûs Sede? Minimè verò; ſed per electionem habitam à populo, & per conſecrationem ab Epiſcopis peractam. Igitur ibi ſermonem non eſſe de collocatione quadam, proximè a Deo poſitâ. Ad *Poſtremum*: Aut efficaciam argumenti trahi a nuda parabola: aut ab ejus ſignificatione: non certè à nuda parabola, quippe quæ non de Deo loquitur, ſed de quodam patrefamilias; non ab ejus ſignificatione, quippe cui ſatis eſt, fuiſſe conſtitutum à Deo Epiſcopum ſupra familiam ſuam quocunque modo, ſeu proximè per ſe, ſeu remotè per alios.

CONCLUSIO.

64. IPſa ratio Hierarchiæ per Chriſtum in Eccleſia inſtitutæ efficaciter probat, Epiſcoporum non æquè ac Summi Pontificis jurisdictionem eſſe *immediatè* à Chriſto.

Explicatur. Hierarchiam, quæ proinde ſonat ac ſacra principatio, ſeu gubernatio Eccleſiaſtica, eſſe in ſancta Eccleſia, extat definitum in ſacro Concilio Tridentino *Seſſ. 23. Can. 6.* ubi anathema pronuntiatur adverſûs illum, *qui dixerit, in Eccleſia Catholica non eſſe hierarchiam quandam Divinâ ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris.* Sicuti autem vox *Tò principatus*, ſeu *Tò gubernatio* eſt correlativa; importans *formaliter* ſuperioritatem, *terminativè* autem

Libertus ex Manumissione. Si vero
Libertus ex filio suo decesserit, Patronus
& Liberorum defunct. Libertus heredes ex
æquis portionibus ad successionem admit-
tuntur. Si autem Libertus ex filio suo de-
cesserit, Patronus ad successionem admit-
titur. Idem servandum Patronis, & eorum
Liberis, qui ex Patronis Patronos habent.

Si Libertus ex filio suo decesserit, Pa-
tronus & Liberorum defunct. Libertus he-
redes ex æquis portionibus ad successionem
admittuntur. Si autem Libertus ex filio
suo decesserit, Patronus ad successionem
admittitur. Idem servandum Patronis, &
eorum Liberis, qui ex Patronis Patronos
habent.

Si Libertus ex filio suo decesserit, Pa-
tronus & Liberorum defunct. Libertus he-
redes ex æquis portionibus ad successionem
admittuntur. Si autem Libertus ex filio
suo decesserit, Patronus ad successionem
admittitur. Idem servandum Patronis, &
eorum Liberis, qui ex Patronis Patronos
habent.

Si Libertus ex filio suo decesserit, Pa-
tronus & Liberorum defunct. Libertus he-
redes ex æquis portionibus ad successionem
admittuntur. Si autem Libertus ex filio
suo decesserit, Patronus ad successionem
admittitur. Idem servandum Patronis, &
eorum Liberis, qui ex Patronis Patronos
habent.

Si Libertus ex filio suo decesserit, Pa-
tronus & Liberorum defunct. Libertus he-
redes ex æquis portionibus ad successionem
admittuntur. Si autem Libertus ex filio
suo decesserit, Patronus ad successionem
admittitur. Idem servandum Patronis, &
eorum Liberis, qui ex Patronis Patronos
habent.

Fol. obliterata, scribam nullo modo dignam
esse, qui Codicem Legum scribat, ostendit.

a. Nonnulla in Codice desunt, vel
Notæ notis destituti et parti figura.

ad successionem admittitur. Idem servandum
Patronis, & eorum Liberis, qui ex Patronis
Patronos habent. Si Libertus ex filio suo
decesserit, Patronus & Liberorum defunct.
Libertus heredes ex æquis portionibus ad
successionem admittuntur. Si autem Liber-
tus ex filio suo decesserit, Patronus ad
successionem admittitur. Idem servandum
Patronis, & eorum Liberis, qui ex Patronis
Patronos habent. Si Libertus ex filio suo
decesserit, Patronus & Liberorum defunct.
Libertus heredes ex æquis portionibus ad
successionem admittuntur. Si autem Liber-
tus ex filio suo decesserit, Patronus ad
successionem admittitur. Idem servandum
Patronis, & eorum Liberis, qui ex Patronis
Patronos habent. Si Libertus ex filio suo
decesserit, Patronus & Liberorum defunct.
Libertus heredes ex æquis portionibus ad
successionem admittuntur. Si autem Liber-
tus ex filio suo decesserit, Patronus ad
successionem admittitur. Idem servandum
Patronis, & eorum Liberis, qui ex Patronis
Patronos habent. Si Libertus ex filio suo
decesserit, Patronus & Liberorum defunct.
Libertus heredes ex æquis portionibus ad
successionem admittuntur. Si autem Liber-
tus ex filio suo decesserit, Patronus ad
successionem admittitur. Idem servandum
Patronis, & eorum Liberis, qui ex Patronis
Patronos habent.

Fol. obliterata, scribam nullo modo dignam
esse, qui Codicem Legum scribat, ostendit.

a. Nonnulla in Codice desunt, vel
Notæ notis destituti et parti figura.

Reſponſio.

67. ADhoc ſolidè decernendum, alia eſt habenda ratio ipſius hierarchiæ, quâ ſacrum principatum importantis, atque hanc tam quoad ſuam originem, quàm *formalem* ſui rationem, ac ſpecificationem *intrinſecam*, imò & *actualem* ſui erga certum ſubjectum applicationem, ſeu collationem ſub prævia licèt humanæ electionis deſignatione faciendam, eſſe Juris *Divini immediati*, ex indubitatis fidei principijs prorſus certificamur. Alia proinde habenda eſt ratio hierarchicæ in Eccleſiaſtica jurisdictione erga hierarchicum primatum ſubordinationis, importantis gradus tum Patriarchatûs, & Primatûs, tum Archiepiſcopalis, ac Metropolitanæ præeminentiæ, tum ſimplicis Epiſcopatûs. Qui equidem gradus univerſi, ſi ſpectentur in ſua *activa* origine, cùm deriventur ex Papali authoritate per Chriſtum *immediatè* conſtitutâ, ut ſic quaſi *cauſaliter* & *originativè* rectè dicuntur eſſe Juris *Divini*, quamvis in ſe ipſis *formaliter*, & quoad ſui originem quaſi *paſſivam*, ſive quoad ſui ex Papali nempe authoritate promanantem, & ſuis limitibus circumſcriptam inſtitutionem, & à fortiori quoad ſui *actualem* collationem, non niſi *mediatè* ſint juris *Divini*.

PROBATIO II.

In qua per ſanctorum Patrum teſtimonia oſtenditur Epiſcopalis jurisdictionis origo eſſe ex Papalis authoritatis communicatione, atque adeò ſolùm *mediatè* eſſe Juris *Divini* à Chriſto inſtituti.

68. DIgna eſt, quam hic amplectamur, induſtria Authoris *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 8 cap. 10. à n. 6.* præſens intentum noſtrum probantis ſequenti Patrum, & Eccleſiæ Doctorum inductione. Sanctus nempe Optatus Milevitanus *lib. 7. contra Parmenianum*; *Bono unitatis*, inquit, *B. Petrus (cui ſatis erat, ſi poſtquam negavit, ſolam veniam conſequeretur) & præferri omnibus Apoſtolis meruit, & claves Regni cælorum communicandas cæteris ſolus accepit.* Non ergo præferri omnibus Apoſtolis meruit ſolius honoris ordine: ſed & claves regni cælorum ſolus accepit. Si ſolus; non ergo alij cum eo, ſaltem eodem prorſus modo Imò ex his verbis, *communicandas cæteris*, inferunt aliqui, Petrum ipſum *immediatè* cæteris etiam Apoſtolis claves, ſeu jurisdictionem communicaſſe. Sed cùm S. Optatus non exprimat, à quo facienda eſſet communicatio, præſtat, ejus verba cum diſtributione accommodâ interpretari, ut Apoſtolis quidem Chriſtus, aliis autem Prælatis Petrus, vel cum Petri conſenſu, reliqui Apoſtoli communicaverint.

69. Sanctus Gregorius Nyſſenus adversùs eos, qui caſtigationes ægrè ferunt, id tradit de Epiſcopis, his verbis; *Nihil falſi, aut mendacij ſcriptum eſt in Evangelijs, neque Chriſti prædictio exitum fallacem habet. Per Petrum Epiſcopis dedit clavem cæleſtium honorum.* Non in Petro ſolùm, ſed per Petrum Epiſcopis.

70. Sanctus Innocentius *in Epiſt. ad Concilium Carthaginenſe*, quæ eſt *91. inter ep ſtolas S. Auguſtini*, aſſerit, quòd à B. Petro *ipſe Epiſcopatus, & tota authoritas nominis hujus emerſit. Et in Epiſtola ad Concilium Milevitanum*, quæ eſt *93. inter S. Auguſtini Epiſtolas. Præſertim*, inquit, *quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes fratres, & Coepiſcopos noſtros, non niſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis, & honoris authorem, referre debere.* Hæc verba *authoritas*, & *authorem*, aliquid ſpecialius, quam prioritatem Ordinis ſinè dubio deſignant.

71. Stephanus Epiſcopus Lariſſæ in Theſſalia *ad Bonifacium II.* ſcribit apud Labbeum; *Quia Domino dicenti tertiò, Amas me? Paſce oves meas, tradidit priùs vobis mandatum oſtendens, & per vos deinde omnibus per univerſum mundum ſanctis Eccleſijs condonavit.*

72. Sanctus Leo Magnus eundem ſenſum apertiùs declarâſſe videtur *Serm. 3. de aſſumptione ſuâ* his verbis; *Magnum & mirabile, dilectiſſimi, huic viro* (Petro) *conſortium potentiæ ſuæ tribuit Divina dignatio: & ſi quid cum eo commune cæteris voluit eſſe Principibus, nunquam niſi per ipſum dedit, quidquid alijs non negavit.* Non poterant verba majoris energiæ adhiberi, quàm iſta; *nunquam niſi per ipſum dedit, quidquid alijs non negavit.* Et alibi; *Hujus muneris* (ſcilicet prædicationis veritatis) *ſacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium voluit pertinere, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium Summo principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam Capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet.* Epiſt. 89. quæ eſt ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis.

73. Ioannes Epiſcopus Ravennas *in Epiſt. ad Greg. Mag.* quæ habetur poſt epiſtolam *94. lib. 2. ſeu 55. indictionis 11. ejuſdem Pontificis*, ſic ſe apud illum excuſat; *Et quibus cauſis ego ſanctiſſimæ illi Sedi, quæ univerſali Eccleſiæ jura ſua transmittit, præſumpſerim obviare, propter cujus conſervandam authoritatem, &c.*

74. Id ipſum docet expreſsiùs S. Thomas *in 4. Sentent. diſt. 19. quæſt. 1. art. 3. quæſtiunc. 1. Ad primum ergo*, inquit, *dicendum, quòd ad abſolutionem requiritur duplex poteſtas, ſcilicet poteſtas Ordinis, & poteſtas jurisdictionis. Prima quidem poteſtas eſt æqualiter in omnibus Sacerdotibus, non autem ſecunda. Et ideo, ubi Dominus* Joannis 20. *dedit omnibus Apoſtolis communiter poteſtatem remittendi peccata, intelligitur de poteſtate, quæ conſequitur Ordinem, unde & ſacerdotibus, quando ordinantur, illa verba dicuntur; ſed Petro dedit ſingulariter poteſtatem remittendi peccata* Matth. 16. *ut intelligatur, quòd ipſe præ aliis habet poteſtatem jurisdictionis. Poteſtas autem Ordinis, quantum eſt de ſe, ſe extendit ad omnes abſolvendos, & ideo indeterminatè Dominus dixit; Quorum remiſeritis peccata, intelligens tamen, quòd uſus illius poteſtatis eſſe deberet præſuppoſitâ poteſtate Petro collatâ ſecundùm ipſius ordinationem.* Nónne ordinatio Petri pro uſu poteſtatis remittendi peccata eſt collatio jurisdictionis? Id clariùs explicat S. Doctor *lib. 2. contra Gentiles cap. 6. Petro ſoli promiſit, tibi dabo claves Regni cælorum, ut oſtenderetur poteſtas clavium per eum ad alios derivanda ad conſervandam Eccleſiæ unitatem.*

Digitized by Google

Tom. 1. Disput. 3. Cap. 1. Num. 1. Tom. 2. Disput. 1. Cap. 1. Num. 1. Tom. 3. Disput. 1. Cap. 1. Num. 1. Tom. 4. Disput. 1. Cap. 1. Num. 1. Tom. 5. Disput. 1. Cap. 1. Num. 1. Tom. 6. Disput. 1. Cap. 1. Num. 1. Tom.

mediante *Romano Pontifice, qui voluit iſtum inſtituere in Epiſcopum, vel rectorem. Quamvis talis poteſtas ſit mediatè à Deo, juxta illud Pauli* ad Romanos 13. Omnis poteſtas eſt à Deo; *iſto notato, reſpondetur ad formam argumenti, negando ultimam conſequentiam. Nam licèt dignitas Epiſcopalis, ſive Rectoralis ſit inſtituta à Deo: non tamen eſt inſtitutum à Deo* immediatè, *quòd iſte habeat dignitatem Epiſcopalem, vel Rectoralem, ſed à Romano Pontifice.*

80. Michael Maucler *parte 2. de Monarchia lib. 4. cap. 10.* eandem tradit doctrinam. Marcum Antonium de Dominis Epiſcopum Spalatenſem contrariam amplexum, confutandum ſibi in hoc etiam puncto duxit Nicolaus Coeffeteau Epiſcopus Maſſiliæ nominatus *diſcuſſione quinti capitis lib. 2. Spalatenſis.*

81. Ioannes Puteanus Regius in Academia Toloſana Theologiæ Profeſſor *in 2. 2. S. Thomæ q. 1. a. 6. dub. 3. in reſpon. ad 1. object. & ad inſtantiam.* jurisdictionem Epiſcoporum à Deo *mediatè* derivat, à Summo Pontifice *immediatè. De lege namque communi Epiſcopi ſuam dignitatem conſequuntur à Deo per dependentiam à Summo Pontifice, adeò, ut poteſtas Epiſcopalis de jure communi pendeat intrinſecè, & ex ordinatione Divinâ à poteſtate Summi Pontificis. . . . . Hæc autem eſt in Epiſcopis modo ordinario, atque adeò eum dependentia à Summo Pontifice, penes quem eſt limitare Iurisdictionem Epiſcopalem, ut definitum fuit multoties.* Et adhuc infrà; *Nihil accipit Pontifex Maximus ab Eccleſia, ſed à ſolo Deo. Eccleſia autem illud omne, quod habet, à Pontifice Maximo* proximè & immediatè *mutuatur;* remotè *verò,* & mediatè *à Deo.*

82. In ſpecimine Juris Eccleſiaſtici apud Gallos recepti Ioannis Doujat Anteceſſoris Pariſienſis, extat *Tractatus Privilegiorum, quæ exemptiones* dicuntur, Authore Ioanne Lomedè in Senatu Pariſienſi Patrono, in cujus *cap. 3. num. 12.* ſuprà dicta doctrina traditur. *Epiſcopi (licèt, quòd ſingulariter alloquendo Petrum, omnibus futuris Epiſcopis loqueretur) ſunt à Summo Pontifice tanquam Chriſti miniſtro, & Capite Eccleſiæ electi, aſſumpti & inſtituti, quorum Summorum Pontificum eſt, dividere, & unire Diœceſes, & imponere curam, &c.*

83. *Numero* autem *13.* ait idem Lomedè; *Gloſſa Pragmaticæ ſanctionis* in capite Licet. in verſ. Reſervationes. De electione. *tenet* per Cap. Puto. 2. quæſt. 7. & cap. Mandata. De præſumption. *Epiſcopos in ſuis Diœceſibus Vicarios eſſe Papæ. Ideo Legatos & Delegatos ſuos eſſe majores Ordinarys.*

84. Non ergo augendæ propriæ dignitatis deſiderio tribuendum eſt, quod recentiores Pontifices declarârunt, Epiſcoporum honorem, & jurisdictionē à ſancta Sede effluere. Ac ſi quis eorum teſtimonia recuſat, quòd in propria cauſa loquantur: cur non reijcietur etiam Epiſcoporum contrarium ſentientium authoritas, cùm non minùs proclives ſint inferiores ad amovendum ſubjectionis jugum, quàm ſuperiores ad amplificandam ſuam dignitatem? Cur igitur major hac in parte fides debebitur Epiſcopis Gallicanis, quàm Sixto V. Papæ, cujus hæc ſunt verba *conſtitut. 70. an. 1587. undecimo Kal. Febr. in inſtitut. Congregationis pro conſultationibus Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum §. 1. Quare ut ab Apoſtolica Sede, à quâ tanquam à Matre honorem, & juriſdictionem acceperunt, ſibi, cùm opus erit, auxilium, præſidiumque paratum eſſe intelligant, ut greges ſuos tantò fructuoſiùs paſcant, quinque itidem Cardinales præponimus Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum conſultationibus audiendis.*

Nemo hactenus bullæ proviſionis recuſavit, eò quòd in hac forma eſſent, quæ juriſdictionem Epiſcopo à Summo Pontifice conferri ſignificant; *Providemus Eccleſiæ N. de perſona N. & præficimus eum in Patrem & Paſtorem, ac Epiſcopum eiuſdem Eccleſiæ, committentes ei adminiſtrationem in temporalibus, & ſpiritualibus.* 85.

§. IV.

Corollarium.

EX dictis infertur, Eccleſiæ Gallicanæ libertati haud deſervire poſſe illam de Epiſcoporum à Chriſto *immediatè* acceptâ jurisdictione ſententiam, niſi invertere, imò evertere ſimul velint Eccleſiaſticæ jurisdictionis hierarchiam. Probatur hæc illatio. Quamdiu namque manet inconcuſſus Sedis Apoſtolicæ Primatus, cui omnimodam Epiſcopalem jurisdictionem, ſi non quoad primævam ſuæ vel inſtitutionis, vel etiam collationis originem, ſaltem quoad *morale* ſuum exercitium oporteret eſſe ſubordinatam, tamdiu negari non poſſet, Apoſtolicam Romani Pontificis authoritatem, ſuper *quocunque* in regnum cælorum ordinabili *Morali* protenſam complecti etiam quodcunque *Morale* jurisdictionis Epiſcopalis exercitium, atque adeò iſtud eſſe ſubjectum *indefinitæ* Petro, ejuſque Succeſſori per Chriſtum promiſſæ ad ſolvendum & ligandum poteſtati. Atque hoc poſito, non poſſet jam negari Papæ authoritas ad ſolvendum decreta qualiacunque ex Epiſcopalibus jurisdictionibus profluentia. Quemadmodùm igitur omnes Angelorum hierarchiæ & ordines à Deo *immediatè* conſtituti, eam nihilominùs in ſe habent ſubordinationem Divinitus etiam ſancitam, ut inferiores Angeli in exercitio ſuorum Divinitus licèt inſtitutorum muniorum dependeant à ſuperioribus: ſic dato etiam, inſtitutionem Epiſcoporum eſſe *immediatè* juris Divini, haud obſtante ſequitur, Pontificis Romani Oecumenicam reſpectu totius Eccleſiæ, atque adeò Epiſcopis ſuperiorem, poteſtatem & authoritatem nihil poſſe ſtatuere circa horum officia, poteſtatiſque exercitium, niſi Eccleſiæ hierarchiam, ſeu Primatum penitus evertere cogitent, quod tamen ab ipſo intento alieniſſimum eſſe, in ſuis declarationibus ſolenniter conteſtatus eſt Clerus Gallicanus. 86.

DISQUISITIO IV.

Quouſque, ſalvis concordatis inter Leonem X. & Franciſcum I. Galliarum Regem initis, extendi poſſit Papæ juriſdictio in ordine ad forum contentioſum Eccleſiaſticum?

§. I.

1. AUthor *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 6. cap. 5.* tradit, à tempore præinſinuatorum Concordatorum emerſiſſe ſequentes difficultates, quarum prima eſt; *Vtrùm Papa poſſit alicujus negotij judicium ad ſe immediatè trahere?* Secunda; *An poſſit aliquando negotia judicare?* Tertia; *An formulis ordinis judiciarij ſe accommodare teneatur?* Prima igitur controverſia frequenter occurrit de cauſis majoribus: quarum momenta, advertente Authore *præfato n. 2.* expenduntur ex quadruplici capite. *Primò* ex rei magnitudine, ut v. g. quando ſpectant ad fidem, ad Religionem, vel ad præcepta generalia morum, & diſciplinæ, ut habetur *Can. Præceptis diſt. 22. Cap. Majores. De Baptiſmo. & alibi. Secundò* cauſæ majores dicuntur ex magnitudine difficultatis circa illas natæ. Interdum enim quaſi ſynonyma ponuntur, majores & difficiliores quæſtiones; & ab hoc maximè capite Galli, ſiltem ſi Ioanni Gerbaſio credimus, cauſarum magnitudinem metiuntur. Sic enim habet Doctor ille *Diſſert. de cauſis majoribus art. 1 num. 10. Galli noſtri diverſam aliquatenus majorum cauſarum ideam tradidêre; neque enim cauſæ majores apud eos ſtatim dictæ ſunt, quæ de rebus majoribus ac præſtantioribus eſſent, ſed quæ plus obſcuritatis haberent ac difficultatis: quare tum tandem Apoſtolicam Sedem adeundam, ejúſque conſulenda oracula exiſtimárunt, cùm aliunde lex non affulgeret, rationéſque vulgò uſurpatæ minimè ſufficerent. Exploratum illud ſit, &c. Tertiò* vocantur cauſæ majores ratione dignitatis perſonæ, v. g. cùm de Epiſcopo agitur, ut patet *ex cap. Inter corporalia. De translatione Epiſcopi*; & ex Doctoribus *in illud cap.* Denique majores dicuntur ob difficultatem exequendæ rei juſtæ, aut amoliendæ rei injuſtæ. Sic anno 816. Eccleſia Rhemenſis in Concilio Pontigonenſi, cui Apoſtolicæ Sedis intererant Legati, majora negotia, & majores cauſas appellabat eas injurias, quas à Ludovico Germaniæ Rege perpeſſa fuerat, & timebat, ne in poſterum pateretur: *Paternis magiſteriis inſtruimur, ut, ſi quæ majora negotia, vel majores cauſæ exortæ fuerint, ad Sedem Apoſtolicam, prout authoritas docet, & mos antiquus obtinuit, ſemper referantur.* Quæ ſint autem illa negotia, deinde notatur; *Calamitates, & miſerias Eccleſiæ noſtræ, ac civium noſtrorum, quas hoc anno a Ludovico Rege, itémque à Ludovico filio ejus, & complicibus eorum, cædes videlicet, & homicidia, adulteria, fornicationes, rapinas, ſacrilegia, & cætera flagitia, quæ nullus enumerare poteſt, Eccleſia noſtra perpeſſa eſt.* Denique poſtulatur auxilium; *Ne de cætera talia, ac tanta mala Eccleſia noſtra, ac Regnum patiatur, qualia hactenus paſſum eſt.* Sed hæc poſtrema duo cauſarum genera majora non æſtimantur, niſi cum aliquâ rei magnitudine conjuncta, v. g. niſi agatur de deponendo Epiſcopo, vel alio graviſſimo negotio.

De hiſce igitur cauſarum generibus *prima* 2.
procedit præſentis diſquiſitionis difficultas, quam unà cum cæteris difficultatibus hîc occurrentibus ex *præcitati* Authoris verbis expediemus, quia ex una parte, ut integrum rederetur hoc opus noſtrum, urgebamur ad materiam iſtam, utpote Eccleſiæ Gallicanæ libertates attingere viſam, haud prætermittendam; ex altera verò parte lubenter profitemur noſtram imperitiam in hiſce rebus, quæ Galliæ Regno ſunt peculiaria.

§. II.

An prima præinſinuati Gallici Regni cauſarum cognitio ad ſanctam Sedem, an ad Concilium Provinciale ſpectet?

PErgit igitur præfatus Author *à n. 3.* hunc 3.
in modum diſſerere. Hîc in re licèt Epiſcopale judicium præmittendum, idque ex antiquis juribus colligi, aliqui ſenſerint, certum eſt, Concordata, cùm cauſas majores ab ijs exceperunt, quæ deberent ab Ordinarijs definiri, primum earum judicium Summo Pontifici reliquiſſe. Cùm enim contentiones circa juriſdictionem dirimere voluerint, hanc quæſtionem, quæ maximi erat momenti, & à qua plurimæ, graviſſimæque diſceptationes oriri poterant, non reliquerunt indecilam: alioquin enim ſi determinandæ illi ſuperſedendum partes judicâſſent, de illa omninò ſiluiſſent. Cùm autem mentio facta ſit ejus, cur in aliud tempus definienda dilata fuiſſet, cum periculo, ne interim novarum diſcordiarum eſſet fomes, ac ſinè ſpe novorum ad eam in poſterum commodiùs definiendam adjumentorum. Perſpicua videtur Concordatorum ſententia his verbis comprehenſa *tit. de cauſis. Omnes & ſingulæ cauſæ, exceptis majoribus in jure expreſſè denominatis, apud illos Judices in partibus, qui de jure, aut conſuetudine præſcriptâ, vel privilegio illarum cognitionem habent, terminari, ac finiri debeant.* Quod idem in Concilio Baſileenſi, & Pragmatica ſanctione ſtatutum fuerat.

Accedit, quòd tempore præcedenti, ac 4.
conſequenti Concordata, Gallis perſualum erat, cauſas majores in prima inſtantia eſſe ad ſanctam Sedem referendas, quia hæc erat Juris Communis diſpoſitio, & Canonici Iuris Interpretum ſententia, etiam apud Gallos. Guillielmus Durandus Epiſcopus Mimatenſis *in ſpeculo Iuris partic. 1. tit. de legato. §. Nunc oſtendendum. num. 1. Majores cauſæ*, inquit, *ad Sedem Apoſtolicam ſunt referendæ, ut extr. de bap. Majores. extr. de tranſ. c. 1. 11. q. 6. omnis oppreſſus, & citatus ſuper iſtis coram Ordinario poteſt etiam abſque aliquo gravamine illato, vel comminato*

minato ad Sedem Apoſtolicam appellare, ut 2. quæſt. 4. Nullam & q. 6. Ad Romanam &c. Ideo §. Cùm ergo, quod ſpecialiſſimum eſt, ut probatur extrav. de appellat. ut debitus. in fin. Ioannis Gerſonij, Concordatis non longè antiquioris, verba mox exſcribemus; ſed gloſſa ipſa Pragmaticæ Sanctionis, quæ ſemper in eo Regno maximi habita fuit *in tit. de cauſis. §. Statuit. verb. Majoribus.* rem confeciſſe videtur, addens; *Quæ ex natura ipſarum ſunt deferendæ ad Sedem Apoſtolicam, nec in ipſis compellebatur quis litigare coram Iudice inferiori.* Quod multis comprobat authoritatibus. Rebuffus magni nominis in illo Regno Author eandem doctrinam tradit his verbis; *In cauſis majoribus in Iure expreſſè deſcriptis, & Sedi Apoſtolicæ reſervatis.*

5. Ioannes Gerbaſius id unum *in tota ſua diſſertatione de cauſis majoribus* explicandum ſibi propoſitum fuiſſe, profitetur in allocutione ad Lectorem; *Quid nempe Iuris in præſentia obtinere debeat apud Gallos de cauſis majoribus. Atque idcircò diſſertationem ſuam inſcripſiſſe, ad caput Concordatorum de cauſis. Cùm enim*, inquit, *Concordatorum leges ægrè quidem initio, uſu tamen inductæ, ſic jam videantur, ut municipalium inſtar legum nobis evaſerint, operæpretium duxi examinare inprimis; ſi quid ſortè novi Concordata de cauſis majoribus ſtatuiſſent, ſpecialiſmque de Epiſcoporum cauſis, & judicijs, quibus præſertim inhærere fuit animus.* Articulo autem 3. *num.* 2. *Quamquam*, ait, *diſſertatio hæc tota inſcripta ſit ad caput Concordatorum de cauſis; verumtamen capitis ejus tractatio propria magis erit hujus articuli, ubi ſententiam legis capite iſto comprehenſæ peculiari ſtudio, ac de induſtria magis examinabimus.* Quâ quidem declaratione levat nos onere diſcutiendi omnia exempla, quæ profert, judiciorum ab Epiſcopis circa cauſas majores diverſis temporibus prolatorum, aut exceptiones, quas adhibet adverſùs prima judicia de hujuſmodi cauſis à Summis Pontificibus pronuntiata.

6. Itaque id unum inquirendum eſt, quid nempe in Concordatis eâ de re ſtatutum fuerit; quandoquidem Concordata *municipalium inſtar Legum Gallis evaſerunt.* Atque quantum conjecturâ licet aſſequi; ſunt ex illis *regulis, moribus & inſtitutis à Regno, & Eccleſia Gallicana receptis*, quæ valere debere declarant Illuſtriſſimi Antiſtites Gallicani in hac tertia propoſitione. Sunt autem verba Concordatorum *tit. de cauſis*, quæ ſequuntur. *Statuimus quoque, & ordinamus, quòd in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis, omnes, & ſingulæ cauſæ, exceptis majoribus in Iure expreſſè denominatis, apud illos Iudices in partibus, qui de jure, aut conſuetudine præſcriptâ, vel privilegio illarum cognitionem habent, terminari, & definiri debeant.* Iſtud caput, ſeu titulus nihil ampliùs continet. Quod enim attexuit, neſcio quâ intentione, Ioannes Gerbaſius, aliud caput eſt ſub *titulo de frivolis appellationibus.*

7. Agitur in capite modò exſcripto, ut per ſe patet, de primo judicio cauſarum definitivo, non autem de ſupremo, & à quo appellari non poſſit. Nam neq; minor is etiam cauſæ *apud illos Iudices in partibus, qui de jure, aut conſuetudine præſcriptâ, vel privilegio illarum cognitionem habent, ita terminari, & definiri poſſunt*, quin liceat appellare, uſque ad tertiam ſententiam conformem inclusivè, ut in ſequenti Decreto ſtatuitur. Cùm igitur de prima ſententia ſit ſermo; conſtat, *cauſas majores in Iure expreſſè denominatas* à lege Generali excipi, ejuſque exceptionis non aliam vim eſſe poſſe, quàm ut aliæ quidem à Iudicibus definiri queant, qui jure, aut conſuetudine, vel privilegio illarum cognitionem habent, majores verò nequaquam.

Quod adhuc magis confirmatur ex eo, 8.
quod notat Gerbaſius; nempe *quòd prava diu conſuetudo inoleverat vocandi Romam, etiam à remotiſſimis partibus, leviores cauſas, minimáque negotia, ſive id fiebat in prima inſtantia, ut ajunt, & per calumnias, ſive per frivolas appellationes.* Duobus igitur abuſibus, ut Gallorum more loquamur, mederi voluerunt tum Patres Baſileenſes, qui materiam Pragmaticæ Sanctionis ſubminiſtraverunt, tum Authores Pragmaticæ Sanctionis, cui ſubſtituta ſunt Concordata, tum Concordatorum ipſorum Authores; *primò* quidem ne omnium cauſarum prima cognitio Romam evocaretur. *Secundò* ne frivolè, aut intercurbato jurisdictionum ordine, omiſſo medio, appellaretur. Primo malo occurritur ſtatuto *ſuprà* relato, quo prima cauſarum cognitio Iudicibus reſervatur, ad quos *de jure, aut conſuetudine, vel privilegio pertinet.* Sed dum excipiuntur *cauſæ majores in jure expreſſè denominatæ*, quid aliud operari poteſt illa exceptio, quàm ut cauſæ majores etiam in prima inſtantia Summi Pontificis judicio reſerventur? Alteri abuſui medetur caput ſequens, ubi prohibentur appellationes, niſi ad immediatum Superiorem, & à ſententijs interlocutorijs, niſi gravamen inferant irreparabile. Itaque iſtud caput *de cauſis, conſuetudinem vocandi Romam, etiam à remotiſſimis partibus leviores cauſas, minimáque negotia* tollit, ſed exceptione firmat conſuetudinem illuc vocandi *cauſas majores*, quæ *parvis, & minutis rebus ac negotijs* opponuntur à Concilio Baſileenſi *Seſſ. 31.*

Id luce clariùs evadet, ſi notetur doctri- 9.
na Iuris Canonici, ejuſque Gloſſatorum & Interpretum circa ordinem judiciorum. Nam *ex cap. Vt noſtrum. de appellat.* Summus Pontifex cauſam motam apud inferiorem Iudicem ad ſe evocare poterat, quod de Principe ſupremo docent etiam Juris Civilis Doctores, ut videri poteſt apud citatos ab Auguſtino Barboſa *in hoc cap. verb. Ad noſtrum judicium revocavimus.* Eaque evocatio eundem, aut majorem, quàm appellatio, habebat effectum; Cùm *plus ſit*, inquit Innocentius III. illius Decretalis Author, *Romanum Pontificem ad ſe aliquod revocare* (aut, ut eſt in margine, evocare) *negotium, quàm quemquam ad eum ſuper aliquo negotio provocare.* Poterat etiam ad Summum Pontificem appellari omiſſo medio, ut patet *ex cap. Antiqua. de privileg. ubi Gloſſ. verb. Ab omnibus*; *hoc eſt*, ait, *privilegium Apoſtolicæ Sedis, ut, omiſſis omnibus, poſſit appellari ad ipſam.* Idem docet hìc Auguſtinus Barbola, plurimorum-

que Doctorum authoritate confirmat. Ius autem illud obſervabatur in Gallia, ut alibi. Non enim alio Jure Communi, quàm Decreto, & Decretalibus utebantur Galli, ut tradit D. Petrus de Marca *lib. 3. cap. 6. num. 5.* verbis jam *alibi* relatis. Abuſus igitur, qui circa hæc duo puncta irrepſerant, tollere voluerunt Patres Baſileenſes, Authores Pragmaticæ Sanctionis, & Authores Concordatorum, ſolis cauſis majoribus primo ſanctæ Sedis judicio relictis, & ſublatis appellationibus, omiſſo medio, vel à ſententia interlocutoria gravamen irreparabile non inferente.

10. Agnoviſſe, vel invitus videtur Gerbaſius, Concordata aliquid ſtatuiſſe circa cauſas majores, & diſcrimen inter illas, & ordinarias poſuiſſe; ſed vult hoc tantùm ſtatutum, nempe ut illæ referrentur ad Summum Pontificem, non illæ. *Eſto* (inquit *num. 4.*) *determinatæ quoque ſit in Concordatis ratio finiendarum cauſarum majorum. Eſto clauſula illa, exceptis cauſis majoribus, &c. legem contineat, &c.* Et infrà; *Clauſula itaque negat, cognitionem cauſarum majorum debere omninò finiri à Judicibus in partibus ſinè relatione ad Summum Pontificem.* Sed aliena eſt prorſus à mente Conditorum illius ſtatuti hæc interpretatio, quatenus primum judicium cauſarum majorum Epiſcopis reſervare conatur. *Primò* enim jam dudum deſierat ille relationum uſus, ut ne veriſimile quidem ſit, illum in mentem aut Pontificis, aut Galliæ Regis, aut Epiſcoporum veniſſe. *Secundò* non quærebatur, an ſancta Sedes eſſet conſulenda ſuper negotijs, ſed in quo Tribunali, & quo ordine judicanda eſſent? An nimirum paſſim omnia poſſent per evocationem, aut per appellationem ad Curiam Romanam trahi, ut patet ex integro Decreti Baſileenſis, Pragmaticæ Sanctionis, & Concordatorum contextu

11. Non negabit Gerbaſius Senatui Pariſienſi veram Pragmaticæ Sanctionis intelligentiam, quippe cujus ſe illa Curia protectricem profiteatur. Atqui Senatus in oratione ad Regem Ludovicum XI. an 1461. circa libertates Eccleſiæ Gallicanæ habitâ, & inter Tractatus de illis libertatibus *in 1. tomo Puteani ſecundo loco* relatâ, declarat, primam cognitionem, & deciſionem cauſarum ad Epiſcopos ſpectare, niſi ſint majores.

12. Idem declarârunt Officiales Regij anno 1461. *Cautum eſt, ut Ordinarij tanquam veri Paſtores cognitione, ac jurisdictione gauderent in ſuas oves, exceptis cauſis majoribus reſervatis à dicto Concilio*, ſcilicet Baſileenſi, apud Puteanum *in probat. libert. Eccl. Gall. cap. 36. n. 21.*

13. *Articulo 15.* affert Gerbaſius quædam exempla Concordatis recentiora, quibus oſtendit, Regem Chriſtianiſſimum, vel Eccleſiam Gallicanam, vel Epiſcopos ſingulares interceſſiſſe, ubi Summi Pontifices Epiſcopos deponere moliebantur, ſed cùm aſſert exempla etiam contraria, quid ex illo conflictu reſultat, niſi modò illud, modò aliud jus uſurpari, prout quiſque ſuis rationibus commodum judicat?

§. III.

An Majorum cauſarum cognitio Judicibus Delegatis in Regno Galliæ committere teneatur Summus Pontifex, vel utrùm eas poſſit Romæ judicare?

14. AUdiamus hâc in re præfati Authoris judicium *cit. lib. 6. cap. 6.* negantis, Papam obſtringi ad cauſarum Majorum cognitionem Judicibus delegatis in Regno Galliæ committendas: quia non honoris tantùm cauſâ, & in ſignum ſuperioritatis Summo Pontifici reſervatæ ſunt, quod de appellationibus in cauſis ordinarijs dici poſſet; ſed quia propter rerum dignitatem, ſupremi Judicis lumen, & authoritatem requirunt.

15. Sunt multi alij caſus, in quibus Summus Pontifex deberet cauſarum cognitionem ad ſe trahere, etiamſi alias nullâ ei *poſitivâ* lege reſervarentur; v. g. *primò*, cùm Epiſcopi aut nolunt, aut non poſſunt Eccleſiarum neceſſitatibus providere. *Attamen*, inquit Joannes Gerbaſius *de cauſ. major. art. 19. §. 3. Si quando Metropolitani, vel in Suffraganeorum ſuorum ſceleribus connivere viſi ſunt, vel certè ob ſuſum latiùs malum, nimiámque fortè corruptelam emendandis illis impares extiterunt; haud immeritò ſanè Apoſtolicæ Sedis tum adfuit authoritas, ad quam nempe ſpectat cæterorum Epiſcoporum excitare vigilantiam, imò & eorum implere vices, ſi fortè deficiant, &c.*

16. *Secundò*, quando periculum eſt in mora, ſic idem Gerbaſius *art. 11. in fine* loquens de Commiſſarijs ab Urbano VIII. datis die octavâ menſis octobris anno 1632. ad inſtantiam Ludovici XIII. Francorum Regis adverſùs quoſdam ejus Regni Prælatos, ait, formam illam judicis, ut ſcilicet Summus Pontifex ſupremum cauſæ judicium *immediatè* committeret, neceſſariam fuiſſe, *ob genus criminis, quod cùm præſentem Imperio ſuo* (Ludovici) *ruinam intentaret, longiorem tametſi Canonicam, judicij formam non ſinebat uſurpari.*

17. *Tertiò*, quando res ſunt admodùm difficiles: præſertim ſi concurrat aliquod ſcandali periculum, ut fatetur ipſemet Gerbaſius *art. 4. §. 1.* Quamvis aliunde contendat, primam Majorum cauſarum (quo nomine difficiliores, præcipuè in materia fidei, intelligit) cognitionem ad Epiſcopos pertinere. *Hæc itaque*, inquit, *regula conſtituti non ineptè poterit in fidei dirimendis quæſtionibus. Nempe ſi controverſiæ forſan aliquæ in Provincijs exſtentur de rebus ad fidem ſpectantibus, vel res illæ obſcuræ erunt, inſolentes, neque ſatis aut ſcripturis, aut etiam traditione explicatæ, tum conſulenda erit Apoſtolica Sedes, ejúsque expectanda ſententia, quæ prima eſſe debet, ut inquit Facundus Hermianenſis.* Conſentit in hoc Joannes Gerbaſius cum Joanne Gerſonio; niſi quòd iſte primum earum cauſarum difficilium judicium Summo Pontifici relinquat. Hæc ſunt verba *tract. de examinat. doctrinar. conſiderat. 3. Aliquæ ſunt doctrinæ palam hæreticales apud omnes; aliæ dubiæ ſimplicibus, ſed manifeſtæ ſapientibus, & peritis; tertiæ veluti neutræ, habentes pro ſe Doctores*

cum rationibus ad utramque partem probabilibus: nec in una tantùm diœceſi, vel paucis, ſed apud omnes Chriſtianos, aut longè plurimos. Eſt ergo veritas, quòd in primis & ſecundis authoritas inferiorum Prælatorum ſe extendit, & ad ſuos tantummodò: in tertijs verò nequaquam, quoniam meritò dicuntur Majores cauſæ, fidei propter difficultatem deciſionis cum periculo ſcandali: ideo ſunt ad Sedem Eccleſiæ, vel ad ſedentem in ea referendæ, juxta illud: Si quid ambiguum, vel difficile, &c.

18. *Quartò*, ſi Epiſcopi etiam vicini ſuſpecti eſſent. Cùm enim jure tam *naturali*, quàm *poſitivo* Iudices ſuſpecti recuſari poſſint, ſi omnes inferiores gravi laborarent ſuſpicione, recurrendum ſinè dubio eſſet ad ſupremum, qui negotium ad ſe trahere poſſet, ſi certò prævideret, Epiſcopos v. g. ſæcularis poteſtatis metu injuſtitiam nullo modo, vel difficulter reparandam commiſſuros. Iſtud pluries accidit in negotijs Epiſcoporū. Quamobrem Hincmarus Epiſcopus Rhemenſis privilegium à ſancta Sede inſtanter efflagitavit, impetravitque, ne ab alio, quàm a Summo Pontifice judicari poſſet. *Nullius inſeſtatio ante audientiam Romani Pontificis, quia nec regulæ hoc permittunt Eccleſiaſticæ, judicare te, vel condemnare præſumat. Quod etſi temerarius quiſquam fortè præſumpſerit, nullius excommunicationis, vel obligationis, vel condemnationis ſententiâ ſinè decreto Pontificis teneatis obſtrictus, ſed ſi à quocunque, vel undecunque fueris compellatus, ut debeas judicari, Apoſtolici Papæ judicio te reſervari, noſtrâ, imò B. Petri authoritate decernimus. Nec alterius cujuſcunque juri, vel judicio te ſubijci, exceptâ poteſtate Sedis Romani Pontificis, nec ad alterius Primatis Provinciæ Synodum, niſi ex communi placito, poſſe convocari, mandamus.* Nicolaus I. *epiſt. 1. in appendic.* Miniſtrant hujuſmodi exempla oppreſſorum à proprijs Coepiſcopis Antiſtitum Hiſtoriæ Gallicanæ, Prætextati Rhotomagenſis à Childerico Rege oppreſſi, de quo Gregorius Turonenſis *hiſt. Franc. lib. 5. cap. 19.* ſancti Deſiderij Epiſcopi Viennenſis, Brunechildæ Reginâ inſtigante, exauctorati in Concilio Cabilonenſi anno 603. illorum Epiſcoporum, de quibus Sigebertus in Chronic. anno 685. *Theodoricus Rex*, inquit, *Ebroinum in gratiam recipit, ejus conſilio Synodum Epiſcoporum cogit, & in hac multos eorum ex ſententia Ebroini privat*: Arnulphi, Hugonis Capeti præcepto urgente à Sede Rhemenſi depoſiti, de quo *lib. 5.* Aimoini, ſive ejus Continuatoris *cap. 46.* aliorum denique non paucorum, quos certè maximè juviſſet, ſi Romani Pontifices eorum cauſas ad ſe evocâſſent, ne à Coepiſcopis Principum voluntati cedentibus obruerentur.

19. Concilium Tridentinum dignitati, ac ſecuritati Epiſcoporum optimè ſe conſulere putavit, ſtatuens, ut cauſæ graves Epiſcoporum à ſolo Romano Pontifice judicarentur, non permiſſa eorum cognitione Concilijs Provincialibus, aut Epiſcopis Metropolitanis, niſi fortè ad ſumendam informationem, ſi quando id locorum diſtantia, vel alia ratio poſtularet. *Cauſæ criminales*, inquit *Seſſ. 24. de Reform. cap. 5. graviores contra Epiſcopos etiam hæreſis, quod abſit, quæ depoſitione, aut privatione dignæ ſunt, ab ipſo tantùm Summo Pontifice cognoſcantur, & terminentur. Quòd ſi ejuſmodi ſit cauſa, quæ neceſſariò extra Romanam Curiam ſit committend, nemini prorſus ea committatur, niſi Metropolitanis, aut Epiſcopis à Beatiſſimo Papa eligendis. Hæc verò commiſſio, & ſpecialis ſit, & manu ipſius Sanctiſſimi Pontificis ſignata, nec unquam plus his tribuat, quam ut ſolam facti inſtructionem ſumant, proceſſumque conficiant, quem ſtatim ad Romanum Pontificem tranſmittant: reſervatâ eidem Sanctiſſimo ſententiâ definitivâ.* Videri etiam poteſt *Seſſ. 13. de Reform. cap. 8.* & jura utrobique ad marginem citata. Cùm ad Epiſcoporum pertineat dignitatem, talem habere judicem: neſcio, cur illi ipſi ejus judicium effugere nitantur, quo facilè poſſent indigere. An ut Concilijs Provincialibus ſua ſervetur authoritas? Sed deſijt in Gallia illorum uſus; & licèt congregarentur, ad tuendam innocentiam, ſi opprimeretur, vel ad plectendam injuſtitiam, ſi à potentibus defenderetur, parum valerent.

20. Aliæ poſſent occurrere occaſiones, & legitimæ cauſæ perferendæ ad ſanctam Sedem primæ negotiorum cognitionis. Illic poſſe cauſas retineri, quoties juſta ſubeſſet ratio, expreſſè continebat olim Pragmatica Sanctio his verbis, *aut aliam rationabilem cauſam*, quæ verba licèt deleta ſint, ut docet Gloſſa, ad inſtantiam Univerſitatis Pariſienſis, ne ſub illorum prætextu quælibet cauſa juſta, & rationabilis ſupponeretur: tamen ſi revera ſubeſſent hujuſmodi cauſæ juſtæ, & rationabiles, ſi non ex Jure Gallico, certè ex naturali, & Divino, liceret Summo Pontifici poteſtate ſibi à Chriſto traditâ uti.

21. Sic habet nunc Pragmatica Sanctio tit. *de cauſis §. Si verò*, ubi ſermo eſt de cauſa in partes remittenda. *Niſi fortè propter defectum juſtitiæ, aut juſtum metum etiam in partibus convicinis, de quibus in commiſſione exprimendis legitimo priùs documento, aliàs quàm per juramentum ſummariè conſtiterit, apud ipſam Sedem foret meritò retinenda.* Gloſſa ad verbum *Convicinis*; *ſequebatur in primo originals, aut aliam rationabilem cauſam; quæ clauſula ſublata eſt, inſtantibus Nuncijs Univerſitatis Pariſienſis; eò quòd minima cauſa, quæ in Romana Curia exponeretur, apud multos rationabilis, & legitima judicaretur, & per hoc non eſſet proviſum abuſibus.* Ceſſante igitur fraude, *ſi defectus juſtitiæ, juſtus metus, aut alia rationabilis cauſa poſtulet, negotium poterit apud Sanctam Sedem retineri.*

22. Si Concilijs Provincialibus relinquenda eſt cognitio graviorum cauſarum contra Epiſcopos, non eſt expectandum, ut quiſquam puniatur; cùm jam pridem nulla illic Concilia celebrari videamus. Atque illud præcipuum videtur eſſe conſilium eorum, qui tantoperè certant, ut Epiſcopi à Concilijs Provincialibus judicentur. Cùm enim frequentior erat Synodorum celebratio, ſecurius & honorabilius ſibi arbitrabantur Præſules, ſolius Romani Pontificis ſubjacere judicio. Si quis de admiſſo in Regem, aut Regnum crimine

Digitized by Google

monſtratum eſt varijs ſcriptis Gallico idiomate editis, præſertim libello, cui titulus *Conſideraciones circa Eccleſiaſtica negotia in proximis Comitijs Cleri Gallicani proponenda.* His igitur omiſſis, ad quæſtionem redeamus.

29. Communia quidem à nemine negantur. Sed ea caſibus particularibus applicare, in quibus tamen operæpretium eſt, non tam facilè quilibet poſſit.

30. Duabus partibus omninò neceſſarijs, & quaſi *eſſentialibus* conſtat judicium, ſcilicet cognitione cauſæ, & prolatione ſententiæ, ad quas reliqui omnes actus referuntur. Neceſſe quippe eſt, ut Iudex cauſæ merita intelligat, & ijs intellectis, jus dicat. Verùm ut cauſæ cognitionem adipiſcatur, opus eſt, ut utraque pars jus ſuum exponat, ac partis adverſæ allegationibus reſpondeat, quod litis conteſtatio à Pragmaticis nuncupatur. Ex ea conteſtatione maximè pendet cauſæ inſtructio, eò quòd nihil magis ad dirigendam veritatem juvet, quàm ſi omnes utrinque rationes proponantur, ut contingit, cùm hinc Actor, illinc Reus; alter pro affirmativâ, alter pro negativâ, ſtudioſiſſimè, ut fieri ſolet ab ijs, quorum intereſt, conquiſita argumenta proferunt. Unde illa litis conteſtatio ceu præcipuum proceſſûs fundamentum habetur à Iuriſconſultis. Ut autem ambæ partes in id concurrant, oportet, ut vel communi conſenſu, vel quod plerumque neceſſe eſt, per Rei citationem conveniant apud Iudicem. Quòd ſi, ut ferè ſemper accidit, altera pars affirmet, altera neget; cùm neutri, quantumvis eximiæ dignitatis, credendum ſit; probationibus opus eſt, quæ de veritate fidem faciant, ac Iudices inſtruant. Detectâ veritate, pronunciandа eſt ſententia, ac executioni demandanda, niſi fortè injuſta ſit, & à ſuperiore Iudice corrigenda.

31. Quamvis ergo ad hoc, ut judicium validum ſit jure naturali ac Divino, latis ſit, ut judex cauſam nôrit viâ publicâ (cùm enim ut perſona publica, & ob Bonum publicum procedat, non ſufficit ei privata cognitio, quantumvis certa) & ut æquitatem, & juſtitiam ſervet in jure dicendo; tamen quia perfecta illa cognitio, partibus non auditis, vel ſaltem vocatis, & aliunde accerſitis probationibus, haberi non poteſt; nec conſequenter, niſi temerè judicari: neceſſe omninò eſt; *primò*, ut partes citentur, niſi fortè ultrò convenerint, & utraque jura ſua tueatur, aut tueri poſſit. *Secundò*, ut, ſi pars altera adeſſe nolit, quod ab altera aſſeritur, probetur. *Tertiò*, ut judicium ſecundùm allegata, & probata, juri præſertim Divino & naturali conſentaneum, proferatur.

CONCLUSIO
Generalis relata ad univerſos præcedentes Paragraphos.

32. CUm Papæ ſupra Reges authoritas *indirectè* erga temporales quoque cauſas *præcedenti articulo 1.* multis fundamentis ſit oſtenſa, niti manifeſto *jure Divino*, irrationabile prorſus, & à Divinæ doctrinæ regulis alienum foret, poteſtatem Pontificiam coarctare circa cauſas Eccleſiaſticas, niſi quantum Summi Pontifices ſeu pactione, ſeu lege univerſali eam conſtrictam volunt, ſalvâ ſemper poteſtatis ſuæ plenitudine.

Explicatur & probatur ex ijs, quæ Author *Inextinctæ veritatis Concilij Tridentini to. 4. in Seſſ. 23. à pag. 226.* digeſſit. Quæ, qualis, quantaque ſit Eccleſiaſticæ hierarachiæ Præſidis authoritas?

Hoc enim dubitari à nemine poteſt, quin 33.
tanta ſitilli attributa à Chriſto authoritas, cui commiſit ſui regni & ovilis curam paſtoralem & regimen, quanta illi ad hoc ipſum ſibi mandatum officium erat neceſſaria. Tantam autem illi prorſus neceſſariam, qui omnibus regendis debebat intendere, nemo non intelligit: ut in omnes ejus efficacia pateat, omnes regiminis ſui habenis conſtrictos habeat, omnes ejus dicto audientes eſſe teneantur, ſinè quo, ut nulla eſſet commiſſi ſibi in eoſdem regiminis efficacia, ſi ejus mandata nobis liceret contemnere: ita non poſſet (quòd maximè ſpectat illa ejus, toti Eccleſiæ neceſſaria authoritas) unitatem religionis & fidei, & vigorem diſciplinæ Eccleſiaſticæ conſervare in domo Eccleſiaſtica: neque efficere, ut in ea omnia ordine decenterque gerantur, non poſſet omnes, qui ejuſdem familiæ ſunt, quemque in ſuo continere officio: ab unoquoque ejus rationem exigere: delinquentes punire: exceſſus corrigere: moderari univerſa, quæcunque aguntur in domo Eccleſiaſtica. Quæ tamen neceſſariò pertinere ad authoritatem Præſidis, etiam in quacumque bene inſtitutæ humanæ ſocietatis ſpecie, evidens ratio demonſtrat.

Deinde & hoc neceſſariò ad ejuſdem au- 34.
thoritatem pertinere, *alibi* à nobis copioſiùs demonſtratum eſt, & per ſe etiam ex ipſa forma & ſpecie ſocietatis Eccleſiaſticæ, & neceſſitate conſervandæ in eadem unitatis, religionis & fidei, notum eſt: ut ad ipſum referantur omnes de religione, & fide quæſtiones & controverſiæ ſubortæ in domo Eccleſiaſtica, ejuſque una cum ſacerdotali Concilio (juxta formam expreſſam in Lege Veteri) ſecum ſervientium Domino in Cathedra Apoſtolica, aut etiam aliunde evocatorum (ſecundùm quod illius negotij qualitas exigere videbitur) determinandæ definitione & judicio. Sinè quo nullam in Eccleſia conſervari poſſe unitatem religionis & fidei, ſed tam diverſas in eâ neceſſariò fore opiniones & ſententias, quot ſunt, & quàm diverſa hominum ingenia, ipſa loquitur rei evidentia,

Digitized by Google

Quos Solonem, eorum Pisistratum, 8. Quos Solonem, eorum Pisistratum, qui Solonis amicus fuerat, qui Solonis familiaris fuerat, qui Solonis familiaris fuerat, qui Solonis familiaris

Romanus Pontifex Leo tertius, novum inchoavit Imperium planè dependens ab authoritate Eccleſiaſtica, in Carolo illo cognomento Magno, Pipini filio: à quo ad noſtra tempora ſupra annos ſeptingentos, continuâ ſerie perdurat Chriſtianorum Imperatorum ſucceſſio. Qui univerſi nihil juris legitimi habuerunt ad Imperium, quod non acceperunt ab Eccleſiaſticæ hierarchiæ rectoribus. Quod tamen ego magis legitimum nihil dubitaverim, quàm univerſum illud, quod ante Carolum, ex Julio Cæſare ducebat originem.

43. Et quanquam etiam illud ipſum ſervire debuerat Chriſti Eccleſiæ, poſtquam ejus principes atque Imperatores ovile Chriſti ingreſſi ſunt: haud tamen ita ab Eccleſiaſtica authoritate dependebat univerſa eorum authoritas, ſed propriam, quam ante habuerant, introduxerant in Chriſti Eccleſiam, atque ejus authoritati ſe reddiderant obnoxios. Quos proinde liberiùs compellans Gregorius ille Nazianzenus, cùm aliquando modum ſuum non ſatis agnoſcerent in Chriſti Eccleſia: *Suſcipitiſne*, inquit, *libertatem verbi? Libenter accipitis, quòd lex Chriſti ſacerdotali vos poteſtati ſubjecit, atque iſtis tribunalibus ſubdit? Dedit enim & nobis poteſtatem, dedit & principatum multò præſtantiorem principatibus veſtris. Aut nunquid juſtum vobis videtur, ſi cedat ſpiritus carni? ſi à terrenis cæleſtia ſuperentur? & ſi ærvinis præferantur humana?*

44. Itaque & cæteri Reges ac Principes hæc intelligentes, jam illuſtrati lumine fidei, ſua ſceptra, & univerſam prorſus authoritatem ſuam Eccleſiaſticæ authoritati non ſolùm ſubeſſe recognoverunt: imò, quò hanc ſubjectionem omnes magis intelligerent debitam & neceſſariam, juxta illud Eſaiæ vaticinium (Divinâ ita hoc ordinante providentiâ, quæ, ſi in univerſa, in hæc maximè ſe extendit) univerſi ſuam authoritatem recipere ab Eccleſia, ejuſque authoritate, re ipsâ profeſſi ſunt.

45. Sic florentiſſimi Galliarum Regni ſceptra & titulos, (cùm in Hilderico eatenus Rege ignavo & ſocorde, deficeret illa ex gentilitate tracta & reducta ſucceſſio) Pipinus à Zacharia Eccleſiaſticæ hierarchiæ præſide, pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus accepit, ſacrâ unctione, Apoſtolicâ authoritate ſibi impenſâ à ſancto Bonifacio Maguntino Archiepiſcopo & Chriſti Martyre. A quo in hodiernum uſque diem omnes ordine ſibi ſuccedentes Reges, quò hoc ipſum conteſtentur, & perpetuò in memoria habeant, non ſolùm Eccleſiaſticæ authoritati ſe ſubijci, ſed etiam ab eadem accepiſſe ſe illam ſuam dignitatem, & authoritatem Regiam, Eccleſiaſticâ conſecratione & inunctione, eandem velut legitimo ritu ſuſceperunt. Eandem formam, atque exemplum omnes Chriſtiani orbis Reges ſequuti, faſces ſuos ultrò ſubmiſerunt Eccleſiæ: re ipsâ hoc conteſtantes, quòd non niſi Eccleſiaſticâ inunctione & conſecratione legitimam authoritatem ſe fateantur recipere. Quâ ex re adeò nihil authoritati eorum & exiſtimationi apud fidelem populum deperijt, ut plurimum etiam acceſſerit. Et quò quiſque fideliùs ſe impendit, ut ſerviret Eccleſiæ, authoritatique Eccleſiaſticæ, tantò etiam plus authoritatis invenit apud ſuos ſubditos, & Divini Numinis favorem ſibi efficaciùs ac paratiùs adeſſe ſenſit.

PROBATIO II.

Prioris continuativa, & ab adſurdo, per oppoſitam ſententiam ſecuturo, petita.

46. EX præfactis namque facilè quiſque intelliget, quale ſit, & quò ſpectet, quod docent Adverſarij, Neoterici præcipuè, Romano Pontifici non competere ullam juriſdictionis ſuperiorem authoritatem ſuper Epiſcopos, reliquoſque Eccleſiaſticos gradus & ordines, nec ſuper magiſtratus ſæculares, Principes, Reges, Imperatores. Quam illi ſuper omnes, qui ad Chriſti Regnum & ovile ſe pertinere agnoſcunt, ex ejuſdem Chriſti commiſſione competere, evidentiſſimum fecimus.

47. Et miror ſanè, quòd dubitare quiſquam poſſit, an in hoc ſuo Regno & Eccleſia, quam ipſa conſtituit & ordinavit Æterna illa Dei Sapientia, ipſa quoque providerit, & conſtituerit, quod in unaqualibet humanæ ſocietatis ſpecie, neceſſariâ ratione coacti inter ſe conſtituunt homines: ut ſit inter ipſos aliquis, penes quem ſit præcipua authoritas: cui teneantur deferre cæteri: qui ſingulis ſua habeat officia præſcribere, à ſingulis eorundem rationem exigere, negligentias, defectus, exceſſus commiſſos ſeu in officijs, ſeu ab uno adverſùs alterum, convenienti ſuæ authoritati, & formæ ſocietatis modo corrigere: ſinè quo nec ad momentum ulla poſſet ſubſiſtere ſocietas, ulla inter multos conſervari unitas. Quòd hoc illa ignoraverit ſuæ illi tam numeroſæ, quam congregavit, ſocietati Eccleſiaſticæ neceſſarium: ſinè quo nec decem hominum unitam ſocietatem conſervari poſſe, omnes homines intelligunt. Mihi ſanè quiſquis de hoc dubitare poteſt, videtur de Chriſto ſentire non admodùm piè & ſobriè.

48. Quin & ita hanc rem tecum æſtima. Si una, ut eſt, à Chriſto inſtituta eſt ejus Eccleſia, & ita una, ut ejus unitatem ad finem uſque conſervari voluerit: an dubitare quiſquam meritò debeat: ab eodem eidem proviſum fuiſſe de omnibus, quæ ad unitatem eam conſervandam ſunt, & fuerunt prorſus neceſſaria?

49. Finge cogitatione, qualem Adverſarij à Chriſto inſtitutam volunt Eccleſiam, abſque ullo hygemonico, principante, rectore, aut præſide, abſque ulla diſtinctione graduum ſacri Ordinis Eccleſiaſtici, abſque primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis: imò abſque ſacerdotibus alicujus ſacratioris ordinis dignitate diſtinctis à laica multitudine: ſed tantùm, quos una quælibet plebs ſibi deligit, Verbi & Sacramentorum miniſtros, æquales omnes, & unum in nullo ſubjectum alteri.

Quid videres in hac Sunamite? nunquid choros castrorum? an non potiùs Babylonem confusissimam: in qua uno anno tot essent, tamque pugnantes de fide & religione sententiæ, quot & quàm diversa sunt capita? Et introductâ semel in eandem istiusmodi pugnâ & controversiâ, quis foret modus resarciendæ alicujus unitatis & concordiæ? Istiusmodi fœdissima & confusissima Babylon dignúmne tibi videretur tali artifice & architecto opificium: cui nemo hominum, qui vel parum ratione, & mente polleret, non magis convenientem ad suum illum finem, decentem & decoram formam cogitatione effingeret?

50. Ad hæc cogita, quod res est, in una domo Ecclesiastica, aut Christi Regno multos esse principantes, qui civiles magistratus gerunt: quorum nemo subditur alteri, nec alium supra se recognoscunt principatum civiliter. Ut Imperator, Rex Galliarum, Rex Hispaniarum, Lusitaniæ, Angliæ, Scotiæ, & alij quàm plurimi. Num tibi videretur, (si posses ipse, quam utilissimam toti Ecclesiæ judicares, formam, speciem atque ordinem tolo cogitatu constituere) utilius fore Ecclesiæ, & conservandæ ejus paci congruentius, hanc tantam principantium in eadem Ecclesiastica domo multitudinem, uni superiori authoritati, totius Ecclesiasticæ rectori, subjectam facere; quæ posset subortas inter nos quæstiones & controversias suâ authoritate componere, cui deferre omnes tenerentur? An verò nolles hos cujuiquam obnoxios esse superioris authoritati & judicio? Non puto, quemquam esse tam malè ad veritatem affectum, qui non intelligat, utrum horum magis congruat conservandæ unitati ac paci in domo Ecclesiastica. Nam ad secundum horum, necessariò sequeretur, continuis bellis intestinis tumultuari domum Ecclesiasticam. Necesse enim foret, quicquid inter hos tam multos oriretur quæstionis & controversiæ, in qua uni non videretur cedendum alteri, ut id armis decideretur. Cùm prior ea proposita Ecclesiæ forma & species, superintendente illâ omnibus authoritate, cui essent omnes obnoxij, omnes facilè omnium horum quæstiones & controversias tolleret & componeret; & ut intus pulcherrimam pacis pulchritudinem facilè conservaret: ita faceret, eandem omnibus hostibus suis externis formidabilem: & adversùs vim omnem munitissimam, quippe omnibus omnium viribus conspirantibus in utilitatem & salutem totius Ecclesiæ, per authoritatem illius hygemonicon superintendentis illis omnibus, & sui imperij habenis ad communem utilitatem & salutem revocantis omnia.

51. De quo, ut per se evidenti, cùm omninò dubitari non possit, nec de hoc quidem quisquam meritò dubitare poterit, hàc ne, an illâ formâ & specie Christus suam constituerit, atque ordinaverit Ecclesiam, nempe perfectissimâ: & ad conservandam ejus unitatem, pacem & concordiam, finemque, ob quem congregavit eandem, quàm congruentissimâ: etiamsi nullis hoc ipsum Scripturis demonstraretur aliter. Nunc verò, cùm etiam irrefragabili divinarum Scripturarum authoritate evidentissimè demonstraverimus, ita institutam atque ordinatam fuisse à Christo, quis hîc dubitandi locus est?

Intelligunt proinde, quibus affectu depravatum non est, sed integrum syncerumque rationis judicium, quàm sint bene meriti de Ecclesia Christi, qui stulto quodam zelo authoritatis sæcularis adversùs Ecclesiasticam, huic illam nolunt subjici: Ethnicam adhuc, & non Christianam dominationem meditantes animo, nec cogitantes, quòd in alieno jam, hoc est Christi Regno, hæc ipsa geratur authoritas. In quo hæc ipsa recepta precariò, non vi introducta illi quoque debet servire fideliter. Extra quod quamdiu fuit, subjecta illi non fuit: postquam verò illud ipsum ingressa est, ut subesse debeat rectori, quem ille nobis sui regni designavit & constituit, nemo est, qui non intelligit. 52.

Itaque non fuerunt ab initio Imperatores, Reges, & Principes subjecti Petro & Apostolis: ut qui in ovile Christi nondum ingressi fuerant: nondum se, suaque sceptra, Christi regno submiserant: imò contrà, Petrus, & Apostoli eorum, sub quibus degebant, authoritati illi civili erant obnoxij. At contra res habet de his, qui in regnum Christi jam intromissi sunt. In quos absque ulla distinctione, aut exceptione omnes data est Petro, & qui ejus locum tenet, curæ pastoralis regiminis authoritas: omnibus imposita est illi obediendi necessitas. 53.

Æquè tamen verum est, quòd nullum suojure privat Christiana religio: sed qui se illi astringunt ultro, seque Christi regno subjiciunt, necesse est, ut illius quoque legibus pareant: illius sacrosanctis magistratibus obedientiam dependant: ut membra se submittant imperio & habenis hygemonicon, rectoris & capitis. Quod cùm ab his docentur negligere & contemnere, sed quosque ferri suo impetu, judicio, & arbitrio, tale nobis monstrum reddiderunt ex decentissimè ordinatâ & compositâ à Christo Ecclesiâ, quale foret animantis corpus, si cuique membro daremus proprium judicium & arbitrium, non subjectum Imperio hygemonicon: & ex pulcherrima pacis pulchritudine, quæ, conservatâ illâ à Christo constitutâ ejus formâ & specie, in eadem vigeret, turbas, rixas, seditiones & bella plusquàm civilia, & penè perpetua, in eandem introduxerunt, pro invictâ ejus adversùs vim omnem externam fortitudine, eandem prædæ ac direptioni hostium suorum omnium exposuerunt. Quæ enim causa est alia bellorum inter nos crudelissimorum, quibus Christiani homines in Christianorum fratrum sæpe innocentum, viscera ferrũ strigimus, & omnia crudelitatis plusquàm Ethnicæ, plusquàm barbaricæ exempla edimus in nos mutuò, nisi quia Principes nostri ab illis pestilentissimis consiliarijs perluasi, rectoris Christi ovilis authoritati non deferunt, quam tenentur obedientiam: ejus monitis ad Christianam pacem omni studio ipsos exhortantis, (quod certè perpetuò faceret, nisi suam ab ijs negligi, contemnique 54.

Digitized by Google

authoritatem cerneret) in totius Chriſtianæ Reipublicæ confuſionem, excidium, & perniciem, rebelles & contumaces ſunt? Quæ cauſa Turcas ita nobis fecit formidabiles? tot de nobis ſpolijs, victorijs ac trophæis divites, potentes & glorioſos reddidit? Ea una certè, quia non valet, quantum oportet, in corpore ſocietatis Eccleſiaſticæ hygemonicon, ejúsve authoritas: quia ejus habenis & imperijs obſequi recuſant membra ſingula: & proinde conſervari non poteſt illa omnium & ſingulorum in totius utilitatem & ſalutem, qualem unitas corporis neceſſariò requirit, conſpiratio: ſed quodque fertur ſuo impetu, ſuo arbitrio & judicio, quiſque ſuum tantùm unius curat, atque agit negotium: totius utilitatem & ſalutem negligit. Hi ſunt fructus præclaræ illius doctrinæ, quam cum ſuis docent adverſarij, Evangelio & doctrinæ Chriſti planè adverſantem & contrariam.

55. Jam & hoc tecum perpende & cogita: ſi eſſet liberum tibi, quam convenientiſſimam putares, & ſolâ cogitatione poſſes, Eccleſiæ Chriſtianæ dare formam & ſpeciem: an nullam eſſe velles in ea authoritatem, quæ enormiter peccantes Imperatores, Reges, Principes, & tyrannicè opprimentes ſuos ſubditos, poſſet corrigere & punire *coactivâ* quâdam potentiâ? Certè, talem requiri, evidens docet ratio: ne, ſi omnia ipſis impunè liceant, vertantur in tyrannidem, atque adeò belluinam quandam truculentiam. Hoc itaque quin inter nos convenit, illud quoque conveniat, neceſſe eſt, proviſum eſſe, oportere, ut correctio ejuſmodi fiat ſinè graviori nocumento Communitatis, aut Reipublicæ, cui præſident delinquentes corrigendi. Jam cogitet quilibet, à quo, aut quibus velit Imperatores, Reges, Principes, qui nullum magiſtratum civilem ſupra ſe recognoſcunt, enormiter delinquentes corrigi? Certè à ſubjecta illis multitudine & ſubditis hoc ipſum utiliter fieri non poſſe, non ſolùm evidens ratio, ſed etiam omnium ab initio Regnorum & Monarchiarum hiſtoria comprobat: & ſemper ceſſiſſe infeliciſſimè, quoties ejuſmodi aliquid à multitudine præſumptum, aut tentatum eſt. Habet enim princeps ſibi obæratam, & in quidvis obſequentem militarem manum, quam facillimè immitteret in multitudinis rebellis & ſeditioſæ excidium. Adhæc coercitionem ſeu correctionem ejuſmodi delinquentis principis, neceſſe eſt, ordinem judiciarium præcedere: ita ut ante accuſetur & convincatur de crimine, deinde legitimè condemnetur. Multa enim ſuperiorum facta aliter æſtimantur à ſubditis, quàm ad rectam rationem diſcuſſa æſtimari, oporteat. Sed univerſitas multitudinis, ejuſmodi actibus judicialibus adverſùs ſuum principem, neutiquam eſt idonea. Quæ nec convenire poſſet ad hujuſmodi, invito principe, nec eoſdem ſuper illum exercere.

56. Ita proinde res ſe habet, ſinè hygemonicon aliquo non poſſe rem communem, aut publicam aliquam ſubſiſtere: ejuſque felicitatem, ex principis bonitate, ad Commune Bonum præcipuè reſpicientis, maximâ parte pendêre. Attamen quia homines ſunt etiam principes, etiam in malum prochives ut cæteri, imò & licentiâ, & quodam etiam rerum ita ipſos trahentium, & tranſverſos rapientium impetu ſæpenumerò pejores cæteris, & legitimam dominationem haud raro convertentes in tyrannidem: nec principatum propter hoc abolere oportet, nec ſubjicere ſubjectæ multitudini: quod omnem vigorem Reipublicæ ſolveret, ſed omnes uni totius Eccleſiæ rectoris authoritati, ut convenientiſſimè ſubjici, demonſtrat recta ratio: ita ſubjectos à Chriſto evidenter à nobis demonſtratum eſt, Qui in omnes juriſdictionem exercens, unius Chriſti, cujus inter nos agit vicarium, eſt ſubjectus judicio.

Quare non immeritò in Lateranenſi uni- 57.
verſali Concilio ſanè quàm celebertimo, quod ſub Innocentio III. celebratum eſt, cuique interfuêre Hieroſolymitanus & Conſtantinopolitanus Patriarchæ. Metropolitani LXX. Epiſcopi. CCCCXII. inferioris ordinis Prælati Eccleſiaſtici. DCCC. Regum verò Franciæ, Hiſpaniæ, Angliæ, Hieruſalem, & Cypri Oratores. In hoc, inquam, Concilio, ex omnium Patrum, atque adeò totius Concilij ſententiâ non immeritò decretum eſt, aut potiùs ex ipſis Chriſti verbis, & formâ Hierarchiæ Chriſtianæ Eccleſiæ ita neceſſariò fieri, oportere, ab omnibus eſt recognitum, ut quoties Chriſtiani orbis Principes, qui nullum alium, cujus juriſdictioni ſubjacerent, ſupra ſe recognoſcerent, delinquerent alter in alterum, aut in ſuos ſubditos, correctionem eorum ad Romanum pertinere Pontificem.

PROBATIO III.

Objectionis in contrarium oppoſitæ confutatoria.

QUiſpiam fortaſſis cavillabitur, Summo 58.
Pontifici, uti Petri Succeſſori, non competere *coactivam* ullam authoritatem ſuper ſæculares Principes, quòd ipſe Petrus gladio ferire à Chriſto ſit prohibitus, & juſſus, ut gladium in vaginam reconderet, quem ut exereret, & vibrarent, poteſtatibus ſæcularibus commiſſum eſſe.

Verùm quiſquis, hæc objicit, is meritò 59.
intelligat, non ignorâſſe Æternam Dei Sapientiam, paſtori ad exercendum ſuum paſtorale officium, non ſolùm perâ, ſed etiam baculo opus eſſe. Non ignorâſſe id, quod intelligunt omnes homines, omnem, regendi quamcunque multitudinem, authoritatem inefficacem, imò planè fruſtratoriam eſſe, niſi *coactivâ* quoque authoritate aliquâ conveniente armata ſit.

Sed varij *coactivæ* authoritatis, & coa- 60.
ctionum modi ſunt, quæ omnibus quidem, quibus aliorum commiſſa eſt gubernatio, in ſubjectos ſibi neceſſariò competit: non tamen eadem omnibus, ſed cuique ſua: patri-

busfamilias in filios, univerſamque familiam: dominis in ſervos: pædagogis, aut magiſtris in diſcipulos: Abbatibus in ſuos Monachos: civibus magiſtratibus in ſibi ſubjectos: Eccleſiaſticis verò, quos dicimus, in commiſſos ſuæ curæ & regimini: in omnes verò & ſuper omnes, qui ad Chriſti familiam pertinent, diſpenſatori, & vicem patrisfamilias nobis referenti totius domûs Eccleſiaſticæ, atque ejus Hierarchiæ univerſali præſidi. Omnibus, inquam, his, in ſibi, ſuæque gubernationi commiſſos & ſubditos, neceſſariò comperit etiam *coactivâ* quædam authoritas, quâ poſſint delinquentes punire, & errata eorundem corrigere, ſed non eâdem; quando nec unus coercendi modus conveniret omnibus. Alius enim patri in filium: alius domino in ſervum: magiſtro, aut pædagogo in diſcipulum: Abbati in ſuos Monachos: ſæcularibus principibus & poteſtatibus in ſibi ſubditos: alius denique totius Eccleſiæ rectori, in omnes, in Reges, Principes, Regna, & Imperia. Uni enim virgæ conveniunt, alteri ferulæ, alteri flagra, compedes, carceres, alteri etiam gladius. At quæ hæc omnia in officio continere debet, potentior & terribilior ſit omnibus, oportet: quæ etiam armatos, & gladium portantes principes ſibi ſubjicere, ſinè tamen cæde, poſſit, ſinè orbis tumultu & incendio. Hic autem eſt ſpiritualis gladius ille, quo Eccleſiaſticæ rector familiæ, contumaciter ſibi inobedientes, poteſt interdicere ingreſſu Eccleſiæ, & communione Chriſti fidelium: poteſt reſecare à corpore Eccleſiæ, atque ita illis cœlum claudere, ad quod nulli, niſi ex Eccleſia patet aditus. Quæ pœna Chriſti fidelibus omnibus meritò eſt omni morte terribilior, magiſque formidanda omnibus armis ſæcularium Principum: omni eorum *coactivâ* potentiâ delinquentes coercet, frenat, & cohibet efficaciùs, ubi viget Chriſti religio. Cujus vim expertus in ſe Theodoſius ille, verè Chriſtianus & ſapientiſſimus Imperator, ob ſeditionem & ſuorum magiſtratuum cædem, in Theſſalonicenſes inconſideratiùs ultam, verè humiliatus, in pulvere ſedens & cilicio, atque ex intimis præcordijs ſingultus trahens & ſuſpiria, Ruffino ſe conſolari volenti: *Meorum*, inquit, *ſenſu malorum haud tangeris. Ego verò gemo, lamentorq́ in conſideratione calamitatis meæ: quòd, cùm ſervis & mendicis pateat Divinum templum, illique liberè ad deprecandum Dominum ſuum ingrediantur, mihi tum illud inacceſſum, tum inſuper & cœlum occluſum eſt. Memoriâ enim teneo Dominicam vocem, quâ manifeſtè dicit.* Quemcumque alligaveris in terra, is & in cœlo ligatus erit. Hic illi, & illo tempore, de gladio ſpirituali ſenſus erat: qui datus eſt Eccleſiæ Principibus, ad faciendam vindictam in nationibus, & increpationes in populis: ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. Cujus mucro, quòd nunc hebeſcit, quòd noſtris principibus nunc minùs ſit, quàm illo ſæculo fuerit formidabilis, non eſt, quia hi plus illis ſapiunt, ſed quòd plus deſipiunt: quòd fidei, religioniq́ue minor apud hos locus ſit. Nam quantum ubicumque viget Chriſti fides & religio, tantum viget illius gladij efficacia & authoritas. In promptu, inquit ille, habentes ulciſci omnem inobedientiam, cùm impleta fuerit veſtra obedientia. Tantum ille cuique terrori eſt, quantum quiſque credit Chriſto: qui contumaciter inobedientes Eccleſiæ, atque ejus rectori, fieri extra Eccleſiam, & ab ejus unitate præſcindi affirmat: extra quam nulli ſalus, ſed omnibus clauſum cœlum eſt.

61. Ex his mihi ſatis demonſtratum videtur, Romano Pontifici, ſucceſſori Petri, velut paſtori, rectorique totius Chriſti ovilis, jure *Divino* ſuperiorem juriſdictionis authoritatem competere, non ſolùm in Epiſcopos cæteros, Presbyteros, univerſoſque ordines Eccleſiaſticos, ſed etiam in omnes, qui inter Chriſti oves cenſeri volunt: etiam Imperatores, Reges, Principes. Non equidem, quâ tollatur illis ſua illa civilis authoritas: ſed quâ eoſdem delinquentes in ejus exercitio, punire poſſit ſecundùm leges divinas & Eccleſiaſticas, atque etiam dignitate ac magiſtratu privare incorrigibiles, ac turbantes pacem Eccleſiæ, aut etiam illi gerendo prorſus inutiles, & in locum eorum alios ſufficere de conſenſu ejus, cui præſunt, univerſitatis ac multitudinis: aut ſufficiendos mandare per eos, ad quos eorum electio ſpeciali aliquo jure pertinet. Quemadmodùm non ſemel feciſſe illos, approbante univerſâ Chriſti Eccleſiâ, certiſſimæ fidei hiſtoriæ comprobant. Quod iniquè ab illis factum atque uſurpatum, iniquiſſimè calumniantur adverſarij.

62. Quibus nihil adverſantur, quæ contra inducunt Adverſarij: & inprimis verba illa Chriſti apud Lucam, quæ contendentibus inter ſe de primatu Apoſtolis, interloquutus eſt Chriſtus. *Reges gentium dominantur eorum, & qui majores ſunt, poteſtatem exercent in eos: vos autem non ſic, ſed quicunque voluerit in vobis primus eſſe, erit omnium ſervus. Nam & filius hominis non venit, ut miniſtraretur ei: ſed ut miniſtraret, & daret animam ſuam redemptionem pro multis.* Quibus verbis, quod illi volunt, omnem ſuperioritatem, aut juriſdictionis authoritatem ſupra ſe invicem, aut alios exercere, ſuis interdixiſſe Chriſtũ, toto abeſt diametro. Quin potiùs voluiſſe, ut eſſet aliquis inter illos major & primus, illis ipſis verbis apertè innuit: ſed ſimul, nemini ſuâ ipſius causâ, ſuæ dominationis, ſui honoris, ambiendum eſſe primatum ejuſmodi, ſignificavit. Nemo inter vos ſit altero major, Princeps, Rex, aut primus: ſed Principatus ut à Chriſtiano, atque inter Chriſtianos geri debet, onus & officium deſcribit. Non enim debet is, qui præeſt, ſive civiliter, aut politicè, ſive in Hierarchia Eccleſiaſtica, præeſſe ſibi, ad ſuum commodum, gloriam, honorem, libidinem, oſtentationem (hoc enim eſſet tyrannicam, non legitimam poteſtatem exercere) ſed ſolam utilitatem eorum, quibus præeſt, ad ſolius Chriſti & Dei honorem & gloriam.

Debet

Debet meminiſſe ejus, quod D. Ambroſius Theodoſium Imperatorem admonuit, ſubditos ſe habere conjunctos ſibi ſolùm genere, ſed communi ſervitio unius Dei. Unum enim eſſe Dominum & Imperatorem, hujus univerſitatis fabricatorem: proinde ita ſibi commiſſum principatum ac magiſtratum gerere oportere, tanquam in oculis cuncta cernentis Domini: & qui paulo pòſt diſtrictiſſimam ab ipſo rationem ſibi commiſſorum omnium exacturus ſit.

63. Hæc una & ſola ratio eſt, inculpatè & dignè gerendi inter Chriſtianos Principatûs, aut magiſtratûs cujuſque, quam nihil eſſe præter meram gravemque ſarcinam, quis non intelligit? Quis, ſecundùm hanc principantes, eſſe aliud dicet, quàm meros ſervos ſervorum Dei? Ad quæ reſpiciens, nunquid Principatum, aut primatum, ſeu Eccleſiaſticum, ſeu civilem quiſquam ambiendum duceret? Tamen ut geratur ab aliquo, ut hanc nobis mutuò ſervitutem impendamus, ille omnium Dominus vult & præcipit.

64. Nec eſt, quòd quiſquam, hæc dicta à Chriſto, pertinere ad ſolos, quos nunc dicimus, Eccleſiaſticos, exiſtimet: ſuis omnibus loquitur: *Scitis*, inquit, *quia Principes gentium dominantur eorum, & qui majores ſunt, poteſtatem exercent in eos. Hoc eſt*, inquit Origenes, *non ſunt contenti tantùm regere ſubditos ad unam ipſorum utilitatem, ſed violenter eis dominari nituntur.* Aut, ut Chryſoſtomus, *Principes mundi ita gerunt principatum, ut dominentur moribus, & eos ſervituti ſubjiciant, ut expolient, & ad mortem uſque eis utantur ad ſuam utilitatem & gloriam. Sed hæc Principes gentium, qui ignorant Deum, vos autem non ſic. Vos*, inquit, *qui mei eſtis, non ſic: non iſtar illorum, qui Deum ignorant, ſed velut in oculis communis Domini, ſuper conſervos & confratres veſtros, non ad veſtram* (quæ tyrannis eſſet) *ſed ad eorum tantùm utilitatem, & communis Domini gloriam, principatum ac primatum exercebitis.*

65. Hæc ſibi dicta noverint, æquè omnes, qui Chriſti ſubeſſe volunt magiſterio, qui ſe Chriſti haberi diſcipulos. Non ſibi perſuadeant Reges, Imperatores, aut civiles Principes, ad Eccleſiaſticas, quas dicimus, prælaturas, Eccleſiaſticumque primatum, ea tantùm pertinere: ad omnes pertinent, qui Chriſti ſunt. Vos, inquit, mei ſcilicet, quos tantùm diſtinguit à gentibus ignorantibus Deum. Quid igitur? Nunquid his verbis prohibuit inter ſuos Chriſtus eſſe Reges, Imperatores, Principes? nunquid quemquam ullam ſuper alios præcipiendi, aut obligandi authoritatem habere? nunquid omnes pares & æquales eſſe voluit? Quæ à Deo ſunt, inquit ille, ordinata ſunt. Noluit ſuum regnum Chriſtus eſſe Babylonem, ſed quò omnia ordinatè agerentur à nobis, uni ſuper omnes authoritatem præcipiendi & mandandi commiſit: uni dixit, ut regeret univerſum ovile ſuum, ut quemcunque obligaret in univerſo orbe terrarum: modò intrà domum Eccleſiaſticam, aut ſui illius Regni limites, is ille ad hoc obligaretur coram Deo: voluit, ut ille ſuper-intenderet univerſis membris Eccleſiæ, ſacris & profanis magiſtratibus ac officijs.

Quæ proinde fuſior diſſertatio huc relata, & repetita fuit, ut appareat, quid Papæ ſit authoritatis, ſi Reges cauſas Eccleſiaſticas ad ſe trahere quoquo modo attentarent.

§. V.

Corollarium.

EX dictis infertur. *Quanta in illis Pontificijs circa cauſas Galliæ Regnum concernentes proceſſibus ſit neceſſitas citationis ac probationum?* Author *Libert. Gallic. cod. lib. 6. cap. 8.* rem ita proſequitur. Citationem, inquiens, de jure *naturali ac Divino* neceſſariam eſſe, conſentiunt omnes ferè Doctores; ita ſcilicet, ut nemo condemnetur, niſi ſe defendendi facultatem habuerit. In eam ſententiam adducuntur variæ ſacræ Scripturæ loca, præſertim *Geneſ. 4. verſ. 9. Ait Dominus ad Cain, &c* ubi Gloſſa Interlinearis ſic ait; *Non quaſi ignorans ut diſcat, ſed ut reum puniat*; quia ſcilicet nemo puniendus eſt, niſi aut convictus, ut ſponte confeſſus. Non patitur Bonum publicum, ut impunita remaneant ſcelera; ſed multò minùs, ut plectantur inſontes, qualis autem quiſque ſit, nemo meliùs novit, quàm ipſe; nec alijs meliùs innoteſcere poteſt, quàm ipſius verbis; quæ ſi ſincera ſint, veritatem manifeſtant; ſi mendacia, non ita componi, aut promi poſſunt, ut vel ex contextu, vel ex modo, vel ex collatione cum alijs indicijs, & probationibus, aliquam non præbeant Judici criminis detegendi anſam; ut neque famâ, neque teſtibus ſolis, neque alia quâvis ratione tutè omninò, ac expeditè, reo non audito, ad criminis, vel innocentiæ cognitionem perveniri poſſit. Etenim licèt factum ipſum poſſit omninò notorium, & evidens eſſe: tamen ejus bonitas, & malitia plurimùm ab adjunctis, ſeu circumſtantijs pendet, quarum ſaltem aliquas nemo alius præter ipſum facti auctorem certò noviſſe poteſt, v. g. quâ intentione ductus fuerit, quod maximè in ferendo de qualibet actione judicio attendendum eſt; quia, ut Divina docent Oracula, ſi oculus intentionis fuerit ſimplex, totum corpus actionis, quæ bene ac malè fieri poteſt, erit lucidum: ſin autem nequam fuerit intentionis oculus, tenebroſum erit totum actionis corpus. Juriſperiti etiam in criminibus, an dolus interceſſerit, diligenter inquirendum monent. 66.

Eà de cauſâ inhumana ſemper habita ſunt illa judicia, quæ contra abſentes non auditos, nec vocatos prolata fuerant. Ipſimet Pagani abeis abhorruerunt. *Non eſt conſuetudo Romanis, damnare aliquem hominem, priuſquàm is, qui accuſatur, præſentes habeat accuſatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina.* Verba ſunt Feſti ad Judæos S. Pauli damnationem urgentes, relata *Act. 25. v. 16.* Seneca eam eſſe putabat, ante ſententiam audiendæ utriuſque partis neceſſitatem, ut ſa- 67.

pienter pronunciaverit; *Qui parte inauditâ alterâ, aliquid statuerit, licèt æquum sit, quod statuit, haud æquus fuit.* In Med. vers. 199. & 200.

68. Eam injustitiam sibi à suis Adversarijs factam gravissimè conqueritur S. Joannes Chrysostomus in Epistola ad S. Innocentium Romanum Pontificem. *Quæ ab ipsis facta, contra omnem ordinem, contra omnes leges, contra Ecclesiasticos Canones. Et quid dico, Ecclesiasticos Canones. Neque in Gentilium judicijs, neque in Barbarorum Tribunalibus talia attentata sunt unquam, imò verò neque Scythæ, neque Sauromatæ unquam judicârunt, judicium dandum uni parti, absente eâ, quæ accusatur, &c.*

69. Sanctus Augustinus *epist. 162.* ita in Donatistas invehitur: *Vbi est, quod Scriptura clamat: Antequam interroges, ne vituperes quemquam, & cùm interrogaveris, corripe juste; si ergo nec vituperari, nec corripi, nisi interrogatum Spiritus sanctus voluit, quantò sceleratiùs non vituperati, aut correpti, sed omninò damnati sunt, qui de suis criminibus nihil absentes interrogari potuerunt.*

70. Nec puto, à quoquam dubitari, quin audiendus, vel saltem citandus sit reus, antequàm in eum, vel etiam pro eo feratur sententia: de citandi tantùm ratione interdum ambigitur. Bonifacius VIII. in Constitutione *rem non novam. de dol. & contumac. in Extravag. commun.* quam occasione diffidij cum Philippo IV. Francorum Rege dicitur edidisse, statuerat, ut citationes authoritate Apostolicâ de quibuscumque personis, undecumque, & ubicumque essent, præsertim, si impedirent, ne citationes ipsæ ad se pervenirent, sive loca tutè ac liberè adiri non possent, factæ in audientia litterarum Apostolicarum, aut in Aula Palatij, postmodùm affigendæ in valvis majoris Ecclesiæ loci, in quo Romana Curia resideret, sic valerent, ac arcstarent citatos, sicut si eos personaliter apprehendissent, seu ipsismet significatæ fuissent. Quia verò vox illa, *præsertim*, indicare videbatur, id etiam in alijs casibus, ultra expressos in Constitutione, locum habere debere, cæteros omnes Clemens V. in Concilio Viennensi excluſit, his verbis; *Præfatum modum citandi restringimus ad illos tantùm, & in illis locum volumus sibi vendicare, qui faciunt, impediunt, vel procurant, per se, vel per alios, quoquo modo, ne ad eos possit citatio pervenire, vel quorum domicilia, sive loca non possunt tutè, liberéve adiri.* Clement. Dudum. de judic.

71. Ergo de jure *Divino*, ac *Naturali* est, ut nemo condemnetur, nisi sese defendendi facultatem obtinuerit. Quamobrem oportet, ut citetur, meliori, quo potest modo; ita tamen, ut quantum est ex jure *Divino*, vel *Naturali*, satis sit, quòd citatio ad ejus cognitionem perveniat, aut ut, ne pervenire possit, ipse vel efficiat, vel procuret. Cæterùm quantum ad specialis citationis conditiones, pro varijs personarum, & negotiorum circumstantijs, Canonibus & Legibus standum est, quamdiu aliqua urgentissima causa diversum ordinem sequi non suadet. Si autem hujusmodi causa subsit, justitia præscriptis formulis, quæ propter commodiùs servandam justitiam excogitatæ sunt, anteponenda est, præsertim à supremo judice.

72. Porrò si reus sincerè crimen suum, aut aliud quid sibi contrarium fateatur; ulteriori probatione non est opus; præsertim si de scelere non agatur, cui pœna mortis debeatur (quo casu non esset audiendus, perire volens) quia non est verisimile, homines, ad privatum sui amorem propensissimos, velle suis rebus nocere, etiam cum veritatis dispendio, quam econtra plerique propriarum rationum conservationi postponunt. Sed cùm deest rei confessio, necesse est, imò, cùm adest confessio, est utile, alias conquirere probationes, ut nonnisi plenè comperto facto, jus dicatur.

73. Cujusmodi autem debent esse probationes, ut plenam fidem facere censeantur, vel ut judex ad ferendam certam sententiam procedere queat: pro causis quidem ordinarijs duo testes omni exceptione majores ex jure *Divino*, in varijs Scripturæ locis promulgato, & ex multis legibus humanis, requiruntur, & sufficiunt. Frequenter tamen plures necessarij sunt, seu probationes majores: aliquando sufficiunt pauciores probationes, pro rerum, & personarum conditione, prout crimina, de quibus est quæstio, clam, aut palam solent perpetrari; prout pœna gravior, aut levior infligenda est, ac pro cæteris circumstantijs. Quocirca id sequendum est, quod præscribunt leges, & consuetudines, aut Judicis arbitrio standum, ubi res à legibus ei permissa est, ut ubi judex supremus est, cujus sententia legis vim habet, quoties juri Divino, aut naturali aperte non repugnat.

74. Dubitatur autem, utrùm, si pœna pro vero, sed non comperto crimine imponeretur, valeret sententia? Eam certè rescindendam esse, probat Joannes Monachus plurimis, gravissimisque rationibus. Unde necessariò consequitur, abstinendum esse à ferendis hujusmodi judicijs. Reus non tam sui, quàm aliorum causâ punitur à Judice, ut scilicet similis pœnæ timore à malo retrahantur. Si autem crimen confessione, aut aliâ juris ratione ad publicam lucem deductum non fuerit, non magis malis, quàm bonis terror incutitur, nec potiùs culpæ Reorum, quàm injustitiæ Judicum pœna adscribitur. *Evidentia patrati sceleris non indiget clamore Accusatoris*, ut habet Glossa *in cap. 4. Genes. vers. 10.* Indiget tamen examine, ut patet *in cap. 18. Genes.* ubi Deus, cùm de peccato Sodomorum & Gomorrhæ dixisset, *Clamor Sodomorum, & Gomorrhæ multiplicatus est, & peccatum eorum aggravatum est nimis*; subjungit nihilominùs; *Descendam, & videbo, utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, an non est ita, ut sciam.* Ubi Glossa; *Vt à præcipitatione judicij compesceret, mala Sodomæ priùs voluit probare, quàm judicare.*

75. Cæterùm Superiorum sententia, etiam injusta, præsertim si injustitia circa modum duntaxat versetur, contemni non debet, ne contemptus dignum reddat pœnâ, quæ fortè injustè fuerat inflicta. Quocirca sapienter monet S. Gregorius *homil. 26. in Evang. Pastor ergo vel absol-*

Digitized by Google

abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem, qui ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat, vel injuſtè, nec Paſtoris ſui judicium temerè reprehendat: ne, etſi injuſtè ligatus eſt, ex ipſâ tumidæ reprehenſionis ſuperbiâ, culpa, quæ non erat, fiat.

DISQUISITIO V.

De Iure Appellationum ad Romanum Pontificem.

PRÆFATIO.

1. HVjus Diſquiſitionis intentum Elliefius in ſuâ de antiqua Eccleſiæ diſciplina Diſſertationis ſecundæ Præloquio *reducit ad tria principia. Quorum* primum *ſiſtit in hoc puncto, quòd ſcilicet in omni ſocietate ſit neceſſum, aliquos eſſe controverſiarum judices, nec non aliquam reperiri formam judicandi circa res illas, quæ finem & ſalutem ſocietatis reſpiciunt. Cùm ergo finis ſocietatis fidelium ſit vita æterna, per fidem & bonos mores adipiſcenda, bonúmque illud Commune ſit conſervatio Fidei, & integritas morum in ſingulis Eccleſiæ membris, ſubinfert is Pariſienſis Theologus, haud dubium eſſe, quin Eccleſia ſuos habere debeat judices, qui de cauſis ejuſmodi ſtatuant ex legitimâ & certâ quapiam judicandi formâ.*

2. Secundum *principium eſt hujus tenoris: quòd inter omnes conſtet, illos eſſe in Eccleſia controverſiarum Iudices, qui Chriſtianos in fide & moribus inſtituunt, quales fuerunt Apoſtoli, & poſt Apoſtolos Epiſcopi & Paſtores, qui ſinguli in Eccleſijs, quibus præſunt, judices dici poſſunt. Si verò aliqua gravior quæſtio ſit exorta, tunc Iudices illos oportere, ut in communi conveniant ad mutuò deliberandum, & finem controverſiæ imponendum: quemadmodùm Apoſtolos convenientes cum ſenioribus Hieroſolymis finiſſe quæſtionem de Legalibus. Poſt quos eandem conſuetudinem manſiſſe, & certam quandam judicandi formam eſſe ſtatutam. Cùm enim Epiſcopi in ſingulis Eccleſijs eſſent conſtituti, qui ſupra Presbyteros eminebant, his perſonarum, quæ in illorum Eccleſijs degerent, controverſiarum illic ortarum judicium attributum eſſe; ſed ita, ut ſimul cum Clero, hoc eſt, cum alijs Presbyteris judicârint. Ab horum autem judicio provocationem conceſſam fuiſſe ad Metropolitanum Epiſcopum, cum quo judicabant cæteri Epiſcopi Provinciæ.*

3. Tertium *principium involvit iſthanc controverſiam*; Utrùm ſcilicet à Metropolitani & Synodi Provinciæ judicio ex veteri Eccleſiæ diſciplinâ conceſſa fuerit provocatio ad Romanum Pontificem? *Pro cujus reſolutione, ait Doctor ille Pariſienſis, ſolere duplex diſtingui cauſarum genus, quarum aliæ* majores, *aliæ* minores *dicantur.* Majores *eſſe illas, quæ vel Epiſcopos, vel graviorem aliquam diſciplinam reſpiciunt:* minores *verò dici eas, in quibus agitur de Presbyterorum & Clericorum judicio, vel de leviori aliquo diſciplinæ capite, privatam aliquam Eccleſiam attingente. De quo proinde utroque cauſarum genere quæri*; Utrùm provocatio detur ad Romanum Pontificem? *Alios námque in omnibus, alios verò in* majoribus *tantùm provocationem habere locum, contendere: cæteris negantibus, antiquitus à judicijs quibuslibet Synodorum provocatum eſſe ad Romanum Pontificem. Ad hanc igitur controverſiam decidendam, cum prætacto Auctore impræſentiarum diſcutiemus;* Quid de jure ſentiendum ſit circa appellationes ad Romanum Pontificem?

§. I.

Quid juris circa Appellationes ad Romanum Pontificem ſtatui poſſit ex quinto *Concilij Nicæni Canone?*

HIc Canon ita ſe habet. *De his, qui communione privantur ſeu ex Clero, ſeu ex laico ordine, ab Epiſcopis per unamquamque Provinciam, ſententia regularis obtineat, ut hi, qui abjiciuntur, ab alijs non recipiantur. Requiratur autem, ne puſillanimitate, aut contentione, aut alio quôlibet Epiſcopi vitio videatur à congregatione ſecluſus. Vt hoc ergo decentiùs inquiratur, placuit, per unamquamque Provinciam bis in anno Concilia celebrari, ut communiter omnibus ſimul Epiſcopis congregatis Provinciæ, diſcutiantur ejuſmodi quæſtiones, & ſic qui ſuo peccaverunt evidenter Epiſcopo, excommunicati rationabiliter ab omnibus æſtimentur; uſquequo vel in communi, vel Epiſcopo placeat, humaniorem pro talibus ferre ſententiam. Concilia verò celebrentur, unum quidem ante quadrageſimam Paſchæ, ut omni diſſenſione ſublatâ, munus offeratur Deo puriſſimum; ſecundum verò circa tempus Autumni.* Ex quo proinde Canone Elliefius *præſenti Diſſertationis 2. §. 1.* infert, omne in cauſis Eccleſiaſticis judicium definitivum Epiſcopis Provinciæ committi ſinè ullo recurſu, aut provocatione. Quæ concluſio, quanti ſit momenti, accuratiori trutinâ hîc expendere lubeat. 4.

Primò namque prætendi ſolet, quòd in eo Canone agatur de minorum duntaxat Clericorum in cauſis criminalibus judicio, non de Epiſcoporum damnationibus: veluti evincitur ex ipſiſmet Canonis verbis diſertè ſtatuentis de illis, *qui ſuo evidenter peccaverunt Epiſcopo.* Verùm Elliefius *in fine citati §.* reponit: Canonem illum ſpecialiter quidem loqui de Clericis Epiſcopo ſubjectis, quia illæ cauſæ erant frequentiores; ſed præterea ex Canonis illius verbis colligi, eandem fuiſſe diſciplinam ſervatam in judicijs Epiſcoporum, imò Canonis ejuſdem fuiſſe intentionem, ut eadem in Epiſcopis atque Clericis inferioribus proportionaliter ſervaretur diſciplina: nam ſi quæ Epiſcoporum prærogativa, ac peculiaris quæpiam ad eos judicandos forma in uſu fuiſſet, utique oportuiſſe, ut Concilium Nicænum in ſuo Canone caſum hunc exciperet. 5.

Verùm *in iſtâ Elliefianâ exceptione* occurrit notatu digniſſima primæ inſtantiæ confuſio cum ſecundâ appellationis inſtantiâ. Dum enim cauſa cujuspiam, qui vel ex Clero, vel ex laico erat ordine, *ab Epiſcopo, cui peccaverat, ſeu quem offenderat*, priùs erat diſcutienda, clarè inſinuatur primæ coram ipſius tribunali 6.

Sect. 1. Quæritur, an ratio, quæ movet Deum ad dandum, & Deus, qui dat, dependeat ab aliquo? & an Deus dependeat ab aliquo, qui dat?

Sect. 2. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum moveatur?

Sect. 3. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum determinetur?

Sect. 4. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum applicetur?

Sect. 5. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum ordinetur?

Sect. 6. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum dirigatur?

Sect. 7. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum perficiatur?

Sect. 8. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum disponatur?

Sect. 9. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præparetur?

Sect. 10. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur?

Sect. 11. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur physice?

Sect. 12. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur moraliter?

Sect. 13. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum finis?

Sect. 14. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum objecti?

Sect. 15. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum motivi?

Sect. 16. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum impulsivi?

Sect. 17. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum attractivi?

Sect. 18. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum persuasivi?

Sect. 19. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum dissuasivi?

Sect. 20. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum exhortativi?

Sect. 21. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum dehortativi?

Sect. 22. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum objurgativi?

Sect. 23. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum laudativi?

Sect. 24. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum vituperativi?

Sect. 25. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum gratificativi?

Sect. 26. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum ingratificativi?

Sect. 27. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum remunerativi?

Sect. 28. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum punitivi?

Sect. 29. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum misericordis?

Sect. 30. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum vindicativi?

Sect. 31. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum liberalis?

Sect. 32. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum parci?

Sect. 33. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 34. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 35. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 36. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 37. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 38. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 39. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 40. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 41. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 42. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 43. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 44. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 45. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 46. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 47. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 48. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

Sect. 49. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum prodigi?

Sect. 50. Quæritur, an Deus dependeat ab aliquo, qui dat, ut ad dandum præmoveatur ad modum avari?

ac ſi ſanxiſſet, quæſtiones adverſùs Epiſcopum motas, & in Concilio Provinciali deciſas, non poſſe appellando ad ſublimius Tribunal trahi. Illud ergo prius tam ex rei natura, quàm per litteram, vel etiam conſequentiam illius Canonis, minimè verò poſterius evinci poteſt: ipſomet Elliefio *circa finem præcedentis Diſſert. 1. §. 13.* fatente, per Concilij Chalcedonenſis Canonem *ſextum* dari recurſum à Synodo Provinciæ ad Synodum Diœceſeos: quod minimè cohæreret præadducto Nicæno *Canoni quinto*, ſi per hunc interdiceretur ulterior à Synodo Provinciali recurſus ad ſuperius Tribunal faciendus.

12. At pro *quarto* reponit Elliefius. Iudicium Synodi Provinciæ, cujus in Nicæni Concilij *Canone quinto* fit mentio, eſſe ultimum, nec ab eo dari ullam provocationem. Iuberi enim à Synodo, excommunicatos tamdiu extra communionem manere, donec eiſdem Epiſcopis viſum fuerit, humaniorem ferre ſententiam. Si verò poſt illorum ſententiam, aliqua fuiſſet conceſſa pvovocatio, non hoc dicturum fuiſſe Concilium, ſed potiùs aſſerturum fuiſſe, *dummodò Superior, ad quem provocatio facta fuerit, confirmet judicium.*

13. Verùm priuſquàm *directè* reſpondeamus, ſciſcitari lubeat ex illo Pariſienſi Theologo: ſi Rex Chriſtianiſſimus ſupremo alicujus Provinciæ Gallicæ Senatui conceſſerit facultatem ſuper cauſis criminalibus ad judicium ſuum delatis eatenus pronuntiandi, ut ſententia ab eo lata inviolabiliter tenenda ſit, donec eidem Regio Senatui viſum fuerit, humaniorem ferre ſententiam; num per hoc dicere fas ſit, ipſimet etiam Regi adimi, ſeu negari auctoritatem mitigandi, ſeu *judicialiter* corrigendi ſententiam ab illo ſupremo Senatu prolatam? Neutiquam: ſed ſecundùm ipſam rei naturam, excepta cenſenda eſt Regiæ authoritatis poteſtas, omnimodæ cujuſcunque Senatûs Regiæ *judiciariæ* facultati ſupereminens. Sic profectò ex illo Elliefiano argumento haud evincitur (dum Canon Concilij Nicæni non adjecit eam exceptionem, *modò Superior, ad quem facta fuerit provocatio, judicium confirmet*) denegari ſuperiori authoritati poteſtatem mitigandæ, ſeu *judicialiter* moderandæ ſententiæ, à Concilio Provinciali latæ, ſed juxta ipſam rei naturam dicendum eſt, abſtrahi ab illa exceptione: ut proinde Concilio Chalcedonenſi *ſuperiùs* allegato fas fuerit, adhuc ſtatuere, admittendum eſſe à Concilio Provinciæ recurſum ad Concilium Diœceſeos. Quidni ergo perinde, imò à fortiori dicendum erit, ſub illâ Canonis Nicæni recurſum ad ſuperiorem Eccleſiæ authoritatem haud denegantis, ſed ab hoc duntaxat abſtrahentis, diſpoſitione, debere *ex ipſa rei natura* ſubintelligi ſupremæ in Eccleſia per Chriſtum tum Papæ, tum Concilio Oecumenico *immediatè* conceſſæ authoritatis ſacroſanctum tribunal?

14. Cujuſmodi exceptionis pro *quinto* ſequentem ex præfato Nicæno Canone accipe rationem. In hoc enim notatu digniſſimum eſt, quòd teſte Elliefio, ita ſit legendum, *ut, qui abjiciuntur ab uno Epiſcopo, ab aliis non recipiantur.* Nunquid enim ille, qui abjicitur ab uno Epiſcopo, recipi poteſt à Concilio Provinciæ? Quomodò igitur verborum illorum veritas ſubſiſteret, niſi dicatur *per τὸ ab aliis*, (ceu voce ſimilium repetitivâ) non ſublimiori auctoritati, qualem reſpectu cujuslibet Epiſcopi ſigillatim ſumpti Concilium Provinciale obtinet, ſed pari duntaxat ſeu ſimili ſingulorum aliorum Epiſcopotum auctoritati denegari poteſtatem, illos, qui ab uno Epiſcopo excommunicantur, recipiendi ad communionem? Quandoquidem igitur tum Concilium Diœceſeos, tum multò magis Concilium Oecumenicum, tum *abſoluta* clavium in Papâ poteſtas ſit longè ſublimioris auctoritatis, quàm provinciæ Synodus; omninò dicere oportet, ab ejuſmodi Concilij Provincialis judicio dari adhuc recurſum tum ad Diœceſeos Concilium, tum à fortiori ad Synodum Oecumenicam, tum etiam ad Papæ *abſolutam* clavium auctoritatem, Canone illo Nicæno necquidquam obſtante: ita ut, tametſi verba Canonis illius, juxta noviſſimam Pariſienſem editionem tali modo eſſent accipienda (*quod ij, qui excommunicantur ab aliis, haud debeant ab aliis recipi ad Communionem*) nihilominùs ex propriâ illius vocis ſimilium repetitivæ ſignificatione, oporteat, id intelligere de illis, qui paris ſolummodò, non autem ſuperioris ſunt auctoritatis.

§. II.

Canonis Nicæni expoſitio præinſinuata firmatur ex variarum Synodorum decretis.

ELliefius *præſentis Diſſert. 2. §. 2.* nititur, intentum ſuum firmare ex ſequentibus Synodorum decretis, quæ mox demonſtrabimus, noſtræ ſententiæ apprimè inſervire.

15. Inducitur *primò* ſecunda Generalis Synodus *Can. 2. Tom. 2. Conciliorum colum. 954.* relata, adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum Synodo Provinciæ vi præallegati decreti Nicæni commiſſam, affirmans ſub his verbis: *Servatâ, quæ præſcripta eſt, de gubernationibus regulâ, manifeſtum eſt, quòd illa, quæ ſunt per unamquamque Provinciam, ipſius Synodus Provinciæ adminiſtret, ſicut Nicæno conſtat decretum eſſe Concilio.* At inter ea, quæ per unamquamque Provintiam occurrunt (ſubſumit is Theologus) eſt Epiſcoporum delinquentium correctio & depoſitio. Hæc igitur ex ſententiâ Nicæni & Conſtantinopolitani Concilij tota pertinet ad Synodum Provinciæ.

16. Verùm iſthâc argumentatione prorſus admiſſâ, ſuppono inprimis, quæ per unamquamque Franciæ Provinciam occurrunt cauſæ judiciariæ, adminiſtrari à Regio illius Provinciæ ſupremo Senatu. Hinc verò ſcitator ex illo Pariſienſi Doctore, an ex illâ Regij Senatûs auctoritate judiciariâ inferre auſit, illam adminiſtrationem ſupremo in qualibet Provincia Senatui, in cauſis judiciarijs etiam

criminalibus commissam, *privativè ad Regem* intelligi debere, ita ut dicendum sit, ex ea Regi ademptam esse & *cumulativam* & *supereminentialem* in administratione hujusmodi, causisque judiciarijs eidem annexis auctoritatem? Quomodo igitur Ellies. utique *negativè*, respondebit ad istham quæstionem, eo modo stabit in salvo auctoritatis Ecclesiasticæ Synodo Provinciali superioris, imò in Papa & Concilio Oecumenico supremæ, non *cumulativa* duntaxat, sed etiam *supereminens* potestas. Et hinc quando Innocentius III. *in Epist. ad Vitricium Rhotomag. cap. 3.* dicit: causas, vel contentiones inter Clericos tam superiores, quàm inferiores exortas, ab Episcopis ejusdem Provinciæ secundùm Synodum Nicænam congregatis esse terminandas, *absque tamen præjudicio Romanæ Ecclesiæ*; immeritò contendit Ellies., hanc clausulam indebitè superaddi; cùm per ipsam rei naturam debeat subintelligi, dum non *privativè* ad Sedem Apostolicam accipiendus est ille Nicænus & Constantinopolitanus Canon, sed salvâ nedum *cumulativè*, verùm *supereminente* etiam, clavium Cathedræ Apostolicæ Romanæ ex Christo concessarum auctoritate.

17. *Secundò* inducitur ex oppositio Africanum Concilium *in Epist. ad Cœlestinum*, ubi sic eum alloquitur. *Præfato debitæ salutationis officio impendiò deprecamur, ut deinceps, ad vestras aures hinc venientes, non facilùs admittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem velitis admittere, quia hoc etiam in Nicæno Concilio definitum, facilè advertit Venerabilitas tua: nam etsi de inferioribus Clericis, vel Laicis videtur ibi præcaveri, quantò magis hoc de Episcopis voluit observari, ne in sua Provincia à communione suspensi, à tua Sanctitate vel* festinatò, vel præpropere, vel indebitè *videantur communioni restitui, quia & nullâ Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ, & Decreta Nicæna sive inferioris gradûs Clericos, sive ipsos Episcopos suis Metropolitanis apertissimè commiserunt. Prudentissimè enim justissimèque providerunt, quæcunque negotia in suis locis, ubi sunt orta, finienda, nec unicuique Provinciæ gratiam S. Spiritûs defuturam, quâ æquitas à Christi Sacerdotibus, & prudenter videatur, & constantissimè teneatur.* Ex quo infert Ellies., apertissimè constare, Episcoporum non secùs ac Clericorum judicia in Concilio Provinciæ, juxta Nicæni Synodi regulam, terminari debere.

Verùm præterquàm, quòd illa judiciorum terminatio à Synodo Provinciæ facienda, juxta dicta *superiùs* nequeat *privativè* ad auctoritatem Concilio Provinciali superiorem intelligi: sed salvam supponat nedum *cumulativam*, sed *supereminentialem* Concilij Diœceseos, & à fortiori Synodi Oecumenicæ, atque Petri Cathedræ Apostolicæ auctoritatem: meritò insuper in illis Africani Concilij literis annotandæ hîc occurrunt sequentes clausulæ, *tum quòd Patres mihi deprecentur Papam, ut deinceps facilius admittat, & ad communionem restituat à se, nempe Provinciæ Synodo, excommunicatos.* Quomodò autem hujusmodi deprecatio ad excommunicatos non facilè admittendos subsisteret, nisi ab illâ Synodo fuisset in Romano Pontifice agnita superior auctoritas, cùm cæteroquin non *facilè* tantùm illi non fuissent admittendi, sed nullo prorsus modo fas fuisset Papæ, illis à Synodo Provinciali ad ipsum recurrentibus, restituere communionem. Tum quòd *in eadem Epist.* dicatur, videri *de inferioribus duntaxat Clericis, vel Laicis à Nicæno Concilio præcaveri.* At si hujus Concilij Canon per apertam litteram sanxisset etiam de Episcopis, quomodò videri posset, eo duntaxat cautum esse de inferioribus Clericis, vel Laicis? Attentâ equidem Canonis Nicæni ratione, ne scilicet per nimios ad Sedem Apostolicam ex remotioribus provincijs recursus, justo major fieri posset quietis Ecclesiasticæ perturbatio, subinferebant exinde Patres Africani, prætactæ Synodi intentioni ac menti consonum esse, ut de Episcopis etiam observaretur, ne, *qui in sua Provincia à communione suspensi sunt, à Pontifice Romano vel festinatò, vel præpropere, vel indebitè restituantur communioni.* Sed ad quid tantæ restrictiones adhibendæ fuissent ab Africanis, nisi illi agnovissent in Papa recursuum ejusmodi admittendorum potestatem, cujus tamen circumspectam deprecabantur moderationem ex causâ, quòd *prudentissimè, justissimèque sit provisum, quæcunque negotia in suis locis, ubi sunt orta, esse finienda.* Ad cujusmodi proinde circumspectæ moderationis rationem prudentialem, auctoritatis tamen Concilio Provinciali semper supereminentis, minimè, peremptoriam respiciebat Cyprianus *Epistolâ* 24. in hæc scribens verba.

Cùm statutum sit omnibus nobis, & æquum sit pariter ac justùm, ut uniuscujusque causa illic audiatur, ubi est crimen admissum, & singulis Pastoribus portio Gregis sit adscripta, quam regat unusquisque & gubernet, rationem sui actûs Domino redditurus: oportet utique eos, quibus præsumus, non circumcursare, nec Episcoporum concordiam cohærentem suâ subdolâ & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam suam, ubi & accusatores habere & testes sui criminis possit. 19.

Inducuntur *tertiò* Canones Concilij Antiocheni à Synodo Oecumenicâ Chalcedonensi, ac in Ecclesiâ universâ in auctoritatem admissi: quorum *decimus quintus* ita habet. *Si quis Episcopus de certis criminibus accusatus condemnetur ab omnibus Episcopis ejusdem Provinciæ, cunctisque consonantes eandem contra eum formam Decreti protulerint, tunc apud alios minimè judicari, sed firmam concordantium Episcoporum Provinciæ manere auctoritatem.* Quòd si verò Episcopi non convenissent in unam sententiam, statuit eadem Synodus *Can. 14. ut Metropolitanus Episcopus à vicinâ Provinciâ Judices alios convocet, qui controversiam tollant, ut per eos simul & comprovinciales Episcopos, quod justum fuerit, approbetur.* An non igitur hîc extat manifestè sancitum; ut omnis causa, ipsos etiam Episcopos concernens, Provincialis Episcoporum Synodi, si conveniant, vel si varient, finitimorum, unà & Comprovincialium arbitrio plenè terminetur, nullo relicto loco 20.

appel-

appellationis ad ſuperius aliquod Eccleſiaſticum tribunal?

21. Verùm dum Ellieſi gloriaris, eos Concilij Antiocheni Canones in auctoritatem admiſſos eſſe à Concilio Chalcedonenſi, à quo tamen, *ſuperiùs* aſſeverabas, extare ſtatutum, ut à Synodo Provinciæ detur recurſus ad Synodum Diœceſeos: quomodò abſque apertâ contradictione fas tibi fuit, aſſerere, quòd ex præallegatis Concilij Antiocheni Canonibus, nullus poſtea relictus ſit locus appellationi ad ſuperius aliquod Eccleſiaſticum Tribunal interponendæ? Sicuti ergo Chalcedonenſe Concilium illos Antiochenos Canones non ita intelligendos cenſuit, ut per eos eſſet denegata appellatio, ſed ab hac, utpote quæ *per ipſam rei naturam* ſubſiſtebat, ibi abſtraheretur, ſicque adeò recurſus adhuc patèret ad Concilium Diœceſeos, ita planè, imò a fortiori, nullatenus dici poteſt, per eos Canones fuiſſe eliminata appellatio ad Sedem Apoſtolicam. Quinimò ſi, uti apertè profiteris, in ejuſdem Concilij Antiocheni *Canone duodecimo ad majorem adhuc Synodum à Concilio Provinciæ datur recurſus, quando obtentum fuit ab Imperatore reſcriptum, quo cauſa jam judicata retractari jubebatur*: an non Sedis Apoſtolicæ major habendus fuiſſet reſpectus, ut eâ jubente, cauſam retractari, ad alterius, Synodo Provinciæ majus, ipſius etiam Apoſtolicæ Cathedræ tribunal admitti deberet recurſus? Eò vel maximè, quòd *Canone ſexto* Concilij Conſtantinopolitani eſſet quoque proviſum: *Si eveniret, ut Provinciales Epiſcopi crimina, quæ Epiſcopo intentata fuerant, corrigere non poſſent, tunc accederent ad majorem Synodum Diœceſis illorum Epiſcoporum, pro hac cauſa convocatorum.* Quidni ergo iſtud haberet locum erga ſacroſanctum Apoſtolicæ Cathedræ tribunal, vel jubente Papâ, erga Concilium quoque Oecumenicum ipſius auctoritate convocandum.

22. Quo igitur jure, mi Ellieſi, audiendos contendis Orientales, quos dicis Occidentalibus ſuccenſuiſſe, quòd *vellent judicia in Oriente ſiſta* (non utique coram alio, quàm Sedis Apoſtolicæ auctoritate inſignito Tribunali) *refricare*: ideoque illos in Concilio Philippolitano fuiſſe conqueſtos, quòd *Athanaſius in Oriente damnatus, ad communionem ab Occidentalibus eſſet receptus*; quam ob cauſam Orientales noluiſſe Occidentalibus communicare in Synodo Sardicenſi, eò quòd Epiſcopos à ſe damnatos non projeciſſent, ſicque Concilio Orientis non tribuiſſent dignum honorem. Nunquid verò æquum fuerat, tam Orientales, quàm Elliefium cum ſuis aſſeclis magis deferre Sardicenſis Concilij Apoſtolicæ auctoritatis, ſicque Oecumenicæ Synodi charactere dotati decretis *proximè* referendis, quàm proprio ſuo judicio, nullius Oecumenici Concilij, uti *hactenus viſum eſt*, definitione nixo? Nunquid ipſimet per Chriſtum *Matth. 18.* conſtitutæ ſanctioni deferre potiùs fas eſt, juxta quam univerſos Eccleſiæ Epiſcopos, adeoque cum Occidentalibus ipſos etiam Orientales in unum Oecumenicum, vicario Chriſti penes Papam Romanum exiſtente charactere inſignitum, ſicque univerſalis Eccleſiæ repræſentativum Concilium, convenire oportet? Nefas igitur eſt, eam Orientalium ab Occidentalibus fieri & probari diviſionem, per quam, juxta Euſebianorum deteſtabilem prætenſionem, res Orientis non niſi in Orientali Concilio, res verò Occidentis, non niſi in Occidentali Synodo terminari deberent.

§. III.

Quid à Concilio Sardicenſi de appellationibus ad Apoſtolicam Romani Pontificis Cathedram interponendis, fuerit ſancitum?

23. Ellieſius *præſentis Diſſert. 2. §. 3.* præloquitur in hæc verba. Cùm Occidentales viderent ab Orientalibus judicia quædam injuſtè in Epiſcopos Orthodoxos v. g. in Athanaſium eſſe lata, cogitâſſe de Synodorum Provincialium auctoritate per Synodum Sardicenſem imminuendâ; & idcircò non quidem jus appellationum, ſed aliam prærogativam Pontifici Romano detuliſſe. Ita verò ſe habent præinſinuati Sardicenſis Concilij ad præſens inſtitutum facientes Canones.

Canon III. Sardicenſis Concilij.

24. OSius Epiſcopus dixit, illud quoque neceſſariò adjiciendum eſt, ut Epiſcopi de ſua Provincia ad aliam Provinciam, in quâ ſunt Epiſcopi, non tranſeant, niſi fortè à Fratribus hujus invitati, ne videamur januam claudere charitatis. Quòd ſi in aliqua Provincia aliquis Epiſcopus contra Fratrem ſuum Epiſcopum litem habuerit, ne unus è duobus ex alia Provincia advocet Epiſcopum cognitorem. Quòd ſi aliquis Epiſcoporum judicatus fuerit in aliquâ cauſâ, & putat, ſe cauſam bonam habere, ut iterum Concilium renovetur, ſi vobis placet, S. Petri Apoſtoli memoriam honoremus, ut ſcribatur ab his, qui cauſam examinârunt, Iulio Romano Epiſcopo, & ſi judicaverit, renovandum eſſe judicium, renovetur, & det Iudices; ſi autem probaverit, talem cauſam eſſe, ut non refricentur ea, quæ acta ſunt, quæ decreverit, confirmata erunt, ſi hoc omnibus placet. Reſpondit Synodus, placet.

Canon IV. Sardicenſis.

25. GAudentius Epiſcopus dixit, addendum, ſi placet, huic ſententiæ, quam plenam ſanctitate protuliſti, ut, ſi quis Epiſcopus fuerit depoſitus judicio Epiſcoporum, qui ſunt in vicinia, & dicat, rurſus ſibi defenſionis negotium competere, non priùs in Cathedram alius ſubſtituatur, quàm Romanus Epiſcopus, cauſâ cognitâ, ſententiam tulerit.

Canon V.

26. OSius Epiſcopus dixit, placuit, ut, ſi quis Epiſcopus delatus fuerit, & congregati ejuſdem Regionis Epiſcopi eum gradu moverint, ac veluti appellans confugerit ad beatiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, & velit ipſum audire, & juſtum eſſe exiſtimaverit, ejus rei examinationem renovari, Coepiſcopis ſcribere dignetur, qui ſunt propinqui Provinciæ, ut ipſi diligenter & accuratè ſingula perſcrutentur, & ex veritatis fide de re ſententiam ferant. Si quis autem poſtulet, ſuum negotium rurſus audiri, & ad ejus ſupplicationem Romanum Epiſcopum movere viſum fuerit, ut è proprio latere Presbyteros mittat, ſit in poteſtate ipſius id, quod placuerit, & ſi decreverit Romanus Epiſcopus, aliquos, oportere, mitti, qui cum Epiſcopis ſint judicaturi, habentes auctoritatem ejus, à quo miſſi ſunt, & hoc ponendum eſt, ſi autem ſufficere crediderit ad rei cognitionem Epiſcopi (lege *Epiſcoporum* ſententiam) faciet, quod prudentiſſimo ejus conſilio rectè habere videbitur. Reſponderunt Epiſcopi, quæ dicta ſunt, placuerunt.

27. Quibus præſuppoſitis, audiamus Ellieſium, illa Synodi Sardicenſis decreta conferentem cum Nicæni & Antiocheni Concilij ſtatutis, quæ, ait, convenire cum illis, quòd Provinciæ Epiſcopis utrinque tribuatur primum circa Epiſcopos judicium: ſed inter ſe diſſidere, quòd in Synodo Antiochena cautum fuerit, *ut diſſidentibus Provinciæ Epiſcopis, finitimi accerſerentur*; Concilij econtra Sardicenſis Canonibus vetantibus, *ne advocentur finitimi Epiſcopi.*

28. Verùm is Pariſienſis Theologus meritò debuiſſet, accuratiori examine expendere *quintum* dicti Concilij Canonem, in quo placitum fuit: *Vt, ſi Epiſcopi Regionis alterum coram ſe accuſatum Epiſcopum de gradu ſuo dejecerint, ipſo appellante, & confugiente ad Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, in hujus ſtaret arbitrio, ſcribere Epiſcopis, qui in finitimâ & propinquâ ſunt Provinciâ, quatenus omnia diligenter requirerent, & juxta fidem veritatis definirent.* An non igitur ex clariſſima horum verborum litterâ patet falſitas aſſerti Ellieſiani, ac ſi Concilij Sardicenſis Canonibus vetitum fuiſſet, finitimos accerſiri Epiſcopos ad judicium contra Epiſcopum à Concilio Provinciali latum revidendum, & pro cauſæ meritis definiendum, ſi placeret Romano Epiſcopo? An non hâc Canonis Sardicenſis parte cum ejuſdem ſubſequentibus verbis collatâ, denuò patet, optimè inter ſe cohærere, quòd cauſa Epiſcopi ita poſſet à Provinciæ Concilio pro primâ inſtantiâ terminari, ut hoc tamen minimè obſtante, jus eſſet confugere ad Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, in cujus tunc eſſet arbitrio, vel finitimis tantummodò Epiſcopis cauſæ judicium committere, vel in hunc finem mittere Legatos de latere, habituros ejus, à quo deſtinarentur, authoritatem? Quâ igitur ratione ex hoc, quòd Concilium Antiochenum Synodi Provincialis de Epiſcopo aliquo dejiciendo ſententiam trahi permiſerit ad plenius, ex finitimis quoque Epiſcopis adaugendum Concilium; Ellieſius inferre auſus eſt, ac ſi per hoc eſſet ſublata facultas recurrendi ad Romanum Pontificem, cùm tamen iſto recurſu etiam admiſſo, locus adhuc ſupereſſet illi ex finitimis Epiſcopis accerſendis, per Synodum Antiochenam præſcripto remedio?

29. *Secundò.* Sed pergit Ellieſius, à Concilij Anthiocheni ſtatutis, in eo præſertim differre Sardicenſis Synodi ſanctionem, quòd hæc definiat, poſſe Provincialis Synodi judicium in Epiſcopum latum renovari, ſi ita videatur Romano Pontifici, ad quem proinde confugere poſſit Epiſcopus damnatus, non quidem, ut ejus cauſa Romæ judicetur, ſed tantùm, ut ibi inquiratur, num cauſa ejus ſit talis, quæ *novum deſideret examen.* Et, ſi Romanus Pontifex intellexerit, cauſam in Provinciâ non ſatis examinatam fuiſſe, concedi ei, ut *præter Epiſcopos Provinciæ ex finitimis Provinciis Cognitores tribuat, qui renovent examen, datâ etiam illi facultate, ut Legatos à latere mittat ad judicium iſtud poſterius: Si verò intellexerit, cauſam non eſſe talem, quæ retractari debeat, manſurum firmum Provinciæ judicium.*

30. Verùm in hac Canonum Sardicenſium ſummariâ relatione duo meritò diſplicent, tum quòd eis aliqua cum Antiochenis Canonibus contraria affingatur: tum quòd dicatur, à Provinciæ judicio eatenus duntaxat licere confugere ad Romanum Pontificem, *ut ejuſmodi tamen cauſa Romæ non judicetur.* Sub hac namque aſſertione, ſi intendat Ellieſius, *poſitivè* excludi facultatem, per quam liceat Romano Pontifici *perſonaliter*, ſeu *in ſuo proprio tribunali*, atque adeò *Romæ* cauſam illam judicare, id prorſus alienum eſt à ſenſu dictorum Canonum Sardicenſium. Cùm enim per iſtos agnoſcatur in Romano Pontifice facultas inquirendi de meritis cauſæ, ad effectum ſeu conſtituendi ex Provincijs finitimis cognitores, ſeu mittendi Legatos de latere tanquam delegatos judices, quomodò poteſt non *implicitè ſaltem* ac *virtualiter ibidem* ſupponi poteſtas Pontificis, ad cauſam ejuſmodi ſuo etiam judicio immediato terminandi, quippe cùm facultas delegandi per ipſam rei naturam in delegante debeat neceſſariò ſupponere auctoritatem judiciariam ſuper causâ delegabili, *per ſe*, vel *per Tribunal ſuum* decidendâ?

31. Deinde *ex antecedentibus* conſtat, per Canones Antiochenos non fuiſſe *poſitivè* negatam Romani Pontificis facultatem, quam poſteà ſtatuerunt Sardicenſia decreta, ſed ad hæc habuiſſe illam ſe duntaxat *abſtractivè*. Quia ergo abſtrahentium non eſt affirmatio, vel negatio, idcircò, quæ per Canones Sardicenſes eſt ſancita Romani Pontificis auctoritas, ad eam nullatenus *contrariè* ſe habebant Antiocheni Canones; ſed intactam relinquebant, ceu ex ipſa natura quaſi præſuppoſitam Pontificis à Sardicenſi Synodo poſteà expreſſam poteſtatem. Unde prorſus concludendum eſt, Canones Antiochenos Concilio Provinciali poteſtatem judicij ſuper Epiſcopis concedendo, minimè intendiſſe,

Digitized by Google

imò nullatenus potuiſſe, pernegare ſupereminentiorem tum Synodi Diœceſeos à Concilio Chalcedonenſi poſteà ſancitam, tum Apoſtolicam Petri Cathedræ ex Chriſti conceſſione inexiſtentem auctoritatem.

32. At pro *tertio* contendit Elliſius. Illis Sardicenſibus Canonibus novi quidpiam ſtatui, veluti evincatur ex Oſij verbis; *ſi veſtræ*, inquiuntis, *Dilectioni videtur, Petri memoriam honoremus.* Ubi conſultò animadvertendum eſſe, *non dici, jus Romanæ Eccleſiæ conſervemus*, ſed tantùm, *Petri memoriam honoremus, ſi vobis videatur.* Quare commentitiam eſſe horum Canonum explicationem, quâ nonnulli contendunt, verbis illis, *Petri memoriam honoremus*, ſignificari, quòd appellationes Epiſcoporum ad Summum Pontificem ceu Petri ſucceſſorem, primatu adeò Apoſtolicæ auctoritatis dotatum, ſint juris *Divini.* Cùm enim Oſius *non abſolutè*, ſed ſub iſtâ clauſulâ reſtrictivâ, *ſi vobis placet*, dixerit, *Petri memoriam honoremus*, ſore conſequens, quòd præfatus Oſius Synodi Sardicenſis arbitrio permiſiſſet Petri primatum, ſi iſte ſub ijs verbis ſignificaretur.

Verùm in eo, quòd Oſius efflagitabat à
33. Sardicenſi Concilio, ut juxta hujus placitum honoraretur Petri memoria: oportet, diſcernere id, quod *juris*, & quod *facti* erat. Circumſpectam namque *facti* ponderationem reſpiciebat quæſtio hujuſmodi, utrùm ſcilicet in eo rerum ſtatu, *quo Epiſcopi per Romanum Pontificem reſtituti denuò ſpoliabantur, infimulabantúrque, appellando ad iſtum, crimina cumulare crimini bus*; expediret, conſultuiſque videretur, placeretque adeò Patribus, Canone Synodali firmare recurſum ad Sedem Apoſtolicam? Ad iſtam *facti* quæſtionem applicandam puncto *juris* hâc in re verſantis, utique debebat requiri placitum ſeu conſultum Patrum in Concilio Sardicenſi coadunatorum. Non ergo id, quod *juris* erat, nempe Romani Pontificis primatus, unà cum appellationum ad Cathedram Apoſtolicam deferendarum *jure* remittebatur Synodi Sardicenſis judicio, ſe jus iſtud pro indubitato ſupponebatur ſub illis verbis, *Petri memoriam honoremus.* In eo enim iſthæc Petri memoria ſe teneret, perte declaratur *quinto Sardicenſi Canone*, quo placitum Synodi exaratum habetur: *Vt alibi, qui cauſam examinárunt, Romano ſcribatur Epiſcopo, atque hoc judicante, renovandum eſt judicium, ab ipſo deputentur judices.* En igitur Romano Epiſcopo haud novum illis Canonibus tribui jus auctoritatis judiciariæ, ſed cuiæ ſtatum ita debere deferri ad ipſius judium, ut ejus arbitrio fiet deputatio Judicm. Atqui deputatio hujuſmodi ad cauſam *jdicaliter* decidendam ſupponit in delegant ridicatam jam auctoritatem judiciariam, ut transfundi valeat in Delegatos. In apero igitur eſt, illo Sardicenſi Canone nihil noi ſancitum eſſe pro judiciariâ Romani Pntificis auctoritate, ſed hanc in Apoſtolii Petri Cathedrâ jam fundatam, ſupponi a Epiſcoporum appellationes tum coram ſu tribunali judicandas, tum committenda Judicibus a ſemet delegandis.

34. Prgt pro *quarto* Elliciius *præcitatus* in id incumbere, ut probet: *Synodum Sardicenſem jus reviſionis tantummodò conceſſiſſe Romano Pontifici, non autem poteſtatem judicandi appellationes ab Epiſcopis factas.* Cujus aſſerti ſui argumentum profert ex eo, quòd Epiſcopus damnatus hoc unum ſperare poſſit, tum ut judicium, ſeu Concilium renovetur *ex Can.* 3. tum ut Pontifici ſcribatur, quatenus ipſe videat, *num opus ſit, judicium renovari*, tum, ſi judicaverit, *judicium eſſe renovandum, ut ipſe det judices, non Romæ judicaturos, ſed ex finitimâ & propinquâ Provincia accerſendos. Ex Can.* 7. Unde Theologus ille Pariſienſis concludit, Romanum Pontificem non habuiſſe jus cauſæ intrà Curiam Romanam judicandæ, ſed ad ſummum ipſi concedi, *ut Legatum mittat ad ſecundum judicium.* Nec inquirere Romanum Pontificem in ſuo judicio, utrùm malè vel bene judicatum ſit, ſed utrùm cauſa ſit talis, *quæ iterum judicari debeat*: nec confirmare judicium Provinciæ, reſcindendo appellationem, ſed tantùm declarando, cauſam non eſſe talem, quæ iterum ventilari debeat, ceu potiùs *non decernendo, ut iterum judicium renovetur.*

Verùm, quomodocunque, mi Elliefi, 35.
torquere nitaris ſenſum præadductorum Sardicenſium Canonum, univerſa molimina tua perimuntur, vel ex ſolâ illorum litterâ nimis clarâ & apertâ. Nam in *tertio* Canone expreſſè decernitur, ut, ſi Romanus Pontifex judicaverit, renovandum eſſe judicium, *renovetur*, ab ipſoque *dentur judices.* At contextus oſtendit, in quo faciendi ſit iſta renovatio judicij, nempe *in cauſâ, in qua judicatus fuerat Epiſcopus, putans, ſe juſtam habere cauſam, ut judicium renovetur.* Quandoquidem igitur iſta renovatio judicij ſit efflagitanda à Romano Pontifice, cujus tunc erit dare Iudices, evidenter hinc evincitur, cauſam Epiſcopi judicati à judicio Provinciæ, ita devolvi ad judiciariam Papæ poteſtatem, ut hanc delegare, ſicque mediante ſuo delegato, in ſecundâ appellationis inſtantiâ terminare poſſit. Cui conformiter *in Can. quarto* ita ſancitur, *ut, cùm aliquis Epiſcopus depoſitus fuerit coram Epiſcoporum in vicinis locis commorantium judicio, ipſeq; proclamaverit, agendum ſibi Romæ, poſt appellationem ejus alter Epiſcopus non ordinetur, niſi cauſa fuerit in judicio Epiſcopi Romæ determinata.* En igitur, quam clarè appellatio cum ſuſpenſivo etiam ſententiæ à Provincialibus, ſeu finitimis Epiſcopis latæ effectu, concedatur ad Romanum Pontificem, cujus judicio ſit cauſa determinanda. Hinc in ſubſequente *Canone quinto* ſtatuitur, Epiſcopo à Regionis ſuæ Epiſcopis condemnato, & dejecto, ad Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum *appellante*, ita ſtare debere in arbitrio ejuſdem Summi Pontificis, ut vel ſolis finitimæ ac propinquæ Provinciæ Epiſcopis, vel ſuis de Latere Legatis, unà cum illis cauſam terminaturis, faciat ſuæ judiciariæ Poteſtatis delegationem. Quid ergo luculentius deſiderari poſſet pro appellatione ad Romanum Epiſcopū à Concilio Provinciali per Epiſcopum ab hoc condemnatum interponendâ cum effectu tum ſuſpenſivo judicij prioris in-

ſtantiæ, tum devolutivo ad judiciariam Summi Pontificis auctoritatem cum poteſtate vel judicandi, cauſamque terminandi, vel dandi Iudices in partibus, vel mittendi etiam Legatos de latere, eiſque impertiendi delegatam facultatem judicandi, unà cum finitimæ, ſeu propinquæ Provinciæ Epiſcopis?

36. At pro *quinto* pergit Elliesius, illos Canonem explicare per ſimilitudinem ſequentis exempli. Nempe ſicuti, dum cauſa aliqua civilis in ſupremo Senatu Regio eſt terminata, non datur provocatio, ſed qui manifeſtè oppreſſi ſunt, aut contra formam Iudiciorum damnati, ſupplicem libellum Regi, ejuſque Conſiliarijs offerunt, à quibus non de ipſâ cauſâ judicatur, ſed inquiritur, num cauſa ſit bene & convenienter diſcuſſa, an non prævaluerit quorundam gratia, & ambitus, & an non manifeſtè læſa ſit juſtitia, & ſi quod iſtorum vitiorum in Senatûs judicio deprehenderint Regis Conſiliarij, ad eoſdem remittunt Iudices, jubentque, cauſam iterum examinari & judicari. Sic prætendit ille Pariſienſis Doctor; ſi Epiſcopus à Concilio Provinciæ depoſitus oſtendere non poſſit, judicium in ſe injuſtè ac per violentiam contra præſcripta Canonum eſſe latum, tunc in vi ſtatutorum Sardicenſium ei non concedi renovationem judicij, neque Romanum Pontificem judicare poſſe de cauſa ipsâ, ſed tantùm de judicio Epiſcoporum, nec inquirere, utrùm damnatus ſit nocens, nec ne, ſed utrùm ſententia in ipſum lata, ſit contra formam judiciorum, an non per vim extorta, aut ex odio & gratiâ ſit profecta. At verò ab omnibus ſciri, quantum ſit diſcrimen inter jus iſtud *reviſionis* decernendæ, & jus *appellationis* admittendæ; cùm appellatio cauſam in inferiori tribunali judicatam ad ſuperiorem transferat in ordine ad litem excutiendam, & in ſuo tribunali definiendam, ita ut, quam diu durat appellatio, ſententia inferioris non poſſit executioni demandari.

37. Verùm ex Elliesio hunc in modum ratiocinante diſquiro inprimis, an, dum Regi ſuo ſuper cauſis à Senatu ſupremo decilis concedit jus *reviſionis*, per hoc velit ſublatum jus *appellationis*? Eo ipſo ſanè, quòd Regi concedatur auctoritas de Senatuum ſuorum judicijs judicandis, nequit non ipſi concedi judiciaria poteſtas ſuper ipsâ etiam causâ per Senatum præjudicatâ, cùm hæc non minùs, ac illud Senatûs judicium contineatur ſphærâ judiciariæ Regi inexiſtentis auctoritatis. Pari ergo ratione jure *reviſionis* penes Summum Pontificem erga Concilij Provincialis contra quempiam Epiſcopum, latam ſententiam præſuppoſito; ex hoc ipſo jure auctoritatem Synodo Provinciali ſuperiorem ſubinferente, rectè concluditur jus quoque *appellationis* ſuper causâ Epiſcopi ab ejuſmodi Concilio præjudicatâ, ſed per appellationem devolutâ ad tribunal judiciariæ Romani Pontificis authoritatis in cauſis Eccleſiaſticis ſupremæ, ex cujus proinde ſi habitarbitrio, cauſam eo modo devolutam, vel per ſe, vel per Delegatos ſuos, ſeu Iudices à ſe conſtitutos *ultimatè* terminandi.

38. Cujus ulteriorem rationem accipe Elliesi ex ipſa per temet allatâ appellationis definitione. An non enim cauſa in Provinciæ Synodo judicata, vi *quarti Canonis* Sardicenſis, per appellationem ita transfertur ad tribunal Romani Pontificis, ut hujus judicio ſit determinanda, ac interea ſententia Synodi Provincialis de aliquo Epiſcopo deponendo lata, nequeat demandari executioni? Quia porrò, mi Elliesi, contendis, hoc fieri per modum duntaxat *reviſionis*, quâ judicium Epiſcoporum in Provinciæ Concilio præjudicantium, à Romano Pontifice judicetur: nunquid per hoc dilucidè jam fateris, tribunal Romani Pontificis eſſe ſuperius, non ſingulorum duntaxat Epiſcoporum tribunali, ſed horum in Provinciali Concilio aggregatorum judicio? Quid ergo, quæſo, *juxta appellationis à temet allatam definitionem* deeſt, quò minùs ſtricta per *Canonem quartum Sardicenſem* dicatur ſancita & comprobata, à Concilio Epiſcoporum Provinciæ ad Romanum Pontificem appellatio?

Quibus ita ſe habentibus, pro *ſexto* facilè 39.
evaneſcunt, quas ulteriores Elliesius facit exceptiones. Inprimis dum in *Canone quarto Sardicenſis Concilij* decernitur, *ſi Romanus Epiſcopus judicaverit, renovandum eſſe judicium Provincialis Concilij, & ab ipſo Iudices eſſe dandos*; per hoc intelligi Iudices, qui non Romæ, ſed in provinciâ, urâ cum hujus Epiſcopis retractent judicium ab iis priùs latum.

Verùm iſthoc integrè conceſſo, noſcitur 40.
jam eſſe in conceſſo, quòd non de circumſtantijs duntaxat, uti Elliesius priùs contendebat, ſed de ſubſtantiâ judicij retractandâ diſponatur in Concilio Sardicenſi, agnoſcente in Romano Pontifice auctoritatem *dandi judices* pro cauſæ novâ diſcuſſione ac terminatione. An non igitur hinc etiam elucet cauſæ in inferiori tribunali judicatæ devolutio ad ſuperius Pontificis Romani ſuam auctoritatem delegaturi tribunal? Quando idem porrò Elliesius excipit, *Romanum Pontificem juxta Canones Sardicenſes non aliter infirmare poſſe judicium à Concilio Provinciæ latum, niſi indicendo illud judicium*: nunquid per hoc dilucidè proferi dicendus eſt, quod in *quarto Sardicenſi Canone* ſtatutum habetur, ut ſcilicet poſt appellationem Epiſcopi à Provinciæ Concilio depoſiti ita debeat ſuſpenſivus effectus de alio nonordinando prævalere, ut hæc ſuſpenſio non priùs ſit relaxanda, quàm cauſa fuerit determinata in judicio Romani Epiſcopi? Nunquid verò hinc *ſtrictæ* etiam à Provinciæ Concilio ad Romanum Pontificem appellationis vires prorſus integræ dignoſcuntur? Quando præterea Elliesius contendit, *judicij à Concilio Provinciæ lati ex appellatione ad Pontificem Romanum factâ ſuſpenſivum effectum, non tollere Epiſcopi appellantis depoſitionem, ſed prohibere, ne alius interea in ejus locum ordinetur Epiſcopus*: cupeam hinc ab ipſo edoceri, ex quo adeò furdamento iſta nova Epiſcopi ſuffectio impeditu, niſi ex hoc, quòd jus Epiſcopatûs ob interpoſitam appellationem non fuerit ſublatum ab Epiſcopo, quem deponendum judicaverat Provinciæ Synodus? An non igitur effectus prædicij

à Jo-

à Provinciæ Concilio lati, *quoad depoſitionem juris Epiſcopalis peremptoriam* ſuſpenſivus integrè ſubſiſtit, in vi illius ad Romanum Epiſcopum interpoſitæ appellationis? Quando denique Elliefius excipit, vi Canonum Sardicenſium non ſtatui, *ut in Concilio Romani Pontificis determinetur cauſa per appellationem delata ad ejus judicium, ſed ut inquiratur, an cauſa ſit retractanda in Provincia, nec ne*: vellem, ut hic Theologus accuratiùs expendiſſet *quartum* & *quintum* dictæ Synodi Canones, per quos ſtat in arbitrio Pontificis, tum cauſam determinandi in judicio ſuo Romano, tum eam delegandi vel Provinciæ Epiſcopo condemnato propinquæ, vel unà cum iſtius Antiſtitibus ſuorum de latere Legatorum judicio. Quo ita conſtituto, quid luculentius adferri poſſet pro appellationis per Epiſcopum à Concilio Provinciæ depoſitum ad Romanum Pontificem interponendæ jure demonſtrando? Et hinc dignoſcitur dilucidè evaneſcere hæc quoque Elliefiana exceptio, ac ſi in illis Canonibus nomen appellationis non eſſet *ſtrictè* accipiendum, ſed *latè* pro quolibet confugio ad ſuperiorem.

41. Nihilominùs pro *ſeptimo*. Cùm Elliefius jam faſſus ſit, ex Sardicenſis Concilij Canonibus evinci *jus confugij à Provinciali Synodo Epiſcopum dejiciente ad Romanum Pontificem tanquam ſuperiorem*: perquiro ex ipſo, *in quo principio ſit fundatum hoc jus confugij*? Iſtud equidem *in præſentis cap. §. ultimo*, diſcutiemus ex inſtituto: impræſentiarum tamen ſufficiat, id reducere in Cathedræ Apoſtolicæ à Romano Pontifice poſſeſſæ, & ſuper univerſos Eccleſiæ Epiſcopos, eorumque cauſas protenſæ ſupremam auctoritatem. Quâ præſuppoſitâ, uti nefas foret, Regi Franciæ ſupremo Monarchæ *reviſionis* duntaxat, non verò *appellationum* à Senatibus per Regnum ſuum, cum ſupremi etiam tribunalis jure conſtitutis, ad ſuam Majeſtatem interponendarum jus attribuere: ſic profectò nefas erit, in prælegatis Sardicenſibus Canonibus vocem *appellationis* non niſi ſub reſtrictiori ſignificatione accipere, atque coarctare velle ad præcipuam reviſionem. Cæterùm circa Sardicenſes Canones plura adhuc differendi locus ſupererit *in ſubſequentibus*.

§. IV.

Quænam circa appellationis ad Romanum Pontificem Epiſcoporum recurſus, poſt Sardicenſem Synodum ſancita fuerit diſciplina?

42. A Bellieſio *ſuæ præſentis Diſſert. 2. §. 4.* inducitur *primò* aliqua Canonum Sardicenſium immutatio facta à Concilio Chalcedonenſi, tum *Canone 9.* ita ſe habente: *Si Clericus cum proprio, vel etiam alio Epiſcopo negotium, aut litem habeat, à Provinciæ Synodo judicetur: ſi autem cum ipſius Provinciæ Metropolitano Epiſcopus, vel Clericus controverſiam habeat, Diœceſis Exarchum adeat, vel Imperialis urbis Conſtantinopolis Thronum, & apud eum litiget.* Tum *Can. 17.* cujus tenor eſt talis: *Si quis autem injuriâ afficiatur à proprio Metropolitano, apud Exarchum Diœceſis, vel Conſtantinopolitanam Sedem litiget.* Circa quos equidem Canones viſum eſt Petro de Marca, Pariſienſi Archiepiſcopo, in vi illorum tribui Conſtantinopolitano Patriarchæ omnium omninò, qui erant in Oriente, Metropolitanorum judicium: Elliefio econtra arbitrante, mentem non fuiſſe Concilij Chalcedonenſis, ut Metropolitani Exarchatui Alexandrino & Antiocheno ſubjecti, traherentur ad judicium Conſtantinopolitani Epiſcopi, ſed illas ſanctiones decernere duntaxat de Metropolitanis Aſiæ, & Ponticæ Diœceſeos.

Verùm quomodocunque accipienda videatur illa Chalcedonenſis Conſtitutio, nihil propterea derogatur Epiſcoporum ab Orientis Concilijs Provincialibus damnatorum recurſui ad Apoſtolicum Romani Pontificis tribunal, ſed hic potiùs inde firmatur. Etenim ille ad Diœceſis Exarchum, vel Conſtantinopolitanam Sedem contra Metropolitanos recurſus inceperat habere locum, ex quo huic Sedi conceſſa fuit præeminentia Patriarchalis dignitatis. Quòd ſi ergo in Romano Pontifice non tam conſideretur Patriarchalis per Occidentem prærogativa, quàm Apoſtolicus per totum Chriſtianum orbem Primatus, licebit per illius Chalcedonenſis ſanctionis argumentum à fortiori concludere, fas eſſe, ad ipſius ſupremum quibuſcunque Eccleſiaſticis judicijs ſupereminens tribunal in caſu gravaminis à quocunque Eccleſiaſtico Iudice ab ipſomet etiam Provinciæ, ſive Diœceſeos Concilio illati, appellando recurſum habere. 43.

Ab Elliefio inducitur *ſecundò* Edictum Gratiani Imperatoris ad preces Synodi Romanæ pro compeſcendâ Urſicini factione latum ſub hoc tenore: *Volumus, ut quicunque judicio Damaſi, quod ille cum Concilio quinque, vel ſeptem habuerit Epiſcoporum &c. ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retinere, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris præfectis Prætorio Galliæ, atque Italiæ, ſive à Proconſulibus, ſive vicarijs auctoritate adhibitâ, ad Epiſcopale judicium, ut ad urbem Romam ſub proſecutione proveniat: aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas emerſerit, omnis ejus cauſæ dictio ad Metropolitæ in eâdem Provincia Epiſcopi deducatur examen, vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos, quos Romanus Epiſcopus Iudices dederit, ſinè dilatione contendat. Quòd ſi vel Metropolitani Epiſcopi, vel cujuſcunque iniquitas eſt ſuſpecta, aut gratia, ad Romanum Epiſcopum, vel ad Concilium quindecim finitimorum Epiſcoporum accerſitum, liceat provocare, modò ne poſt examen habitum, quod definitum fuerit, integretur.* Quam Imperatoriam legem prætactus Pariſienſis Theologus conferendo cum Sardicenſis Concilij conſtitutionibus, ſubinfert: nonnulla ibi tribui Romano Pontifici, quæ Sardicenſis Synodus ipſi non tribuerat, nempe tum ut cauſas Epiſcoporum Galliæ atque Italiæ, nec non Metropolitanorum in longinquioribus Provinciæ partibus degentium poſſit ad ſe evocare: tum ut is, cui ſuſpecta eſt gratia, vel iniquitas Metropolitani, 44.

ſive

ſive Provinciæ Epiſcoporum, poſſit *immediatè* ad Romanum Pontificem provocare. Contra quam proinde Legem Imperatoriam, idem Elliesius excipit, *quòd nunquam fuerit promulgata, nec uſu recepta.*

45. Verùm quia illud Gratiani edictum eſt latum ad preces Romani Concilij, auctoritatiſque in Pontifice Romano à refractarijs ſpretæ manutentionem, Imperatori ceu Eccleſiæ Romanæ Advocato incumbentem decernit, idcircò haud eſt contemnendum; ejus tamen expoſitio, *quatenus in ordine ad Galliæ ac Italiæ Metropolitanos, prætenditur diſponere de Patriarchalis Romani Pontificis intrà Occidentem præeminentiâ*; meritò rejicienda eſt: ſed perinde, ac de Sardicenſibus Canonibus conſtat, dicenda eſt illa Gratiani lex de Apoſtolicâ, non autem Patriarchali Romani Pontificis auctoritate loqui: cujus evidens eſt argumentum, quòd extendatur etiam ad longinquiores, extra Occidentem ſcilicet poſitas Provincias, ac Metropolitas, cujuſmodi extenſio neque Metropolitanæ, neque Patriarchali dignitati, ſed Apoſtolico Romanæ Eccleſiæ, per Chriſtum ſanctò Primatui competere dignoſcitur.

46. At pro *tertio* excipit Elliesius. A ſe neutiquam concedi, quòd, uti Gratiani lex ſancire videtur, *Galliæ Metropolitani, omiſſo medio, ſubjecti unquam fuerint Romani Epiſcopi judicio.* Tum quòd Gallicani Antiſtites Canones Nicænos, Antiochenos & Africanos, nec non licèt ſeriùs, Sardicenſes in auctoritatem admiſerint, & pro regulâ eos habuerint, per quos adminiſtratio Provinciæ, judiciumque Metropolitanæ ipſius Synodo defertur. Tum quòd lex Gratiani nuſquam à Pontificibus Romanis allegata legatur, quamquam illi nihil non moliti fuerint, ut judicia Epiſcoporum acpræſertim Metropolitanorum ad ſe traherent. Tum quòd Innocentius I. *in Epiſt. ad Victricium* diſertè aſſerat, *omnes omninò cauſas Galliæ non ante judicium Provinciæ ad Sedem Apoſtolicam referri deberie* Tum quòd innumeris exemplis conſtet, Metropolitanos à Synodo Provinciæ dejectos fuiſſe: ipsâmet etiam Gallicanâ Eccleſiâ Canonibus ſuis, nempe Synodi Aurelianenſis III. *Can. 4. & 15.* id ſanciente.

47. Verùm, dum is Theologicæ Pariſienſis facultatis Doctor unicè jam negat, *Galliæ Metropolitanos, omiſſo medio Provincialis Synodi, fuiſſe ſubjectos Romani Epiſcopi judicio*; vel ex hoc evincitur, fateri Metropolitanorum Gallicanæ Eccleſiæ erga Romani Pontificis tribunal in ſecundâ appellationis inſtantiâ ſubjectionem. Quare totum præſens inſtitutum noſtrum ex hac ipſius confeſſione videtur evictum, ipſomet inſuper confitente, Sardicenſes Canones, licèt ſeriùs (quanquam antiquæ Gallicanæ Eccleſiæ erga Romanam Apoſtolicam Sedem Religio, neque hanc moram facìat credibilem) fuiſſe in Francia admiſſos in auctoritatem, habitoſque pro regulâ, unà cum Nicænis & Antiochenis Canonibus: quos *ſuperiùs* oſtendebamus, nihil præjudicij feciſſe tum *ſuperemineniiali*, tum *cumulativæ* cum Metropolitanis & Provincialibus Concilijs, judiciariæ ſuper Epiſcopis quibuscunque Apoſtolicæ Sedis auctoritati.

Sed mirum eſt, Elliesium ex eo, quòd 48.
Romani Pontifices legem Gratiani nuſquam allegâſſe legantur, contendere, *ſtatim extinctam fuiſſe.* Cùm enim brachium ſæculare Imperatoris ceu Advocati Romanæ Eccleſiæ ſemper extiterit in poteſtate Summorum Pontificum, quid opus fuerat ad hoc implorandum, allegare Gratiani legem, quando ipſæ auctoritatis Apoſtolicæ vires ad id obtinendum (ut ſæpe factitatum noſcitur) prævaluerant? Quando porrò Innocentius I. *loco cit.* aſſeruit, *Galliæ cauſas majores non ante judicium Synodi Provinciæ, vel poſt Epiſcopale judicium referendas eſſe ad Sedem Apoſtolicam*: oportet, in hoc diſcernere inter id, quod *Iuris* eſt, & quod ſecundùm prudentiæ ac benignitatis Apoſtolicæ ordinationem eſt *Facti.* Hujus namque poſterioris ratio, ut plurimum expoſtulabat, ut priuſquam cauſæ Eccleſiaſticæ devolverentur ad Sedem Apoſtolicam, in quarumcunque Provinciarum partibus ventilarentur: quamvis attento jure Oecumenicæ in Papâ ſuper cunctas Eccleſiarum cauſas ſupereminentis Apoſtolicæ auctoritatis, in hac fundaretur non pro appellationis duntaxat, ſed primâ quoque judicij inſtantiâ, judiciaria *etiam cumulativè* poteſtas, cum quâ tamen optimè cohærere poſſet Synodi Provinciæ tribunal, ad Metropolitanos dejiciendos in primâ inſtantia præpotens, conformiter præinſinuatis Gallicanæ Eccleſiæ Canonibus, ſpeciatim *capit. Carolin. lib. 7. cap. 251.* ubi decernitur, ut, *ſi adversùs eiuſdem Provinciæ Metropolitanum Epiſcopus, vel Clericus habuerit querelam, petat Primatem, & apud ipſum judicetur, aut apud Sedem Apoſtolicam.* Quid proinde clariùs adduci poſſet, ad ipſius etiam Apoſtolicæ Sedis judiciariam poteſtatem *cumulativam* cum Primatis Galliarum, (adeóque Provincialis etiam Synodi) tribunali comprobandam? Quas porrò Elliesius adversùs Chriſtiani Lupi argumenta impræſentiarum profert exceptiones, has non tam prætereire, quàm paulisper differre, ac *inferiùs* diſcutere placuit, ubi præſertim, de Africanæ Eccleſiæ, hanc in rem prætenſionibus diſſerendi major ſe offeret occaſio.

Interea pro *quarto* haud prætermittendum eſt, quod Elliesius *in præſenti §. 4.* adversùs S. Leonem Papam conqueritur, ac ſi iſte Pontifex contra Canones Sardicenſes contendiſſet, *primam cognitionem cauſæ Metropolitanorum ad Sedem ſuam pertinere, appellationesque à Synodo Provinciæ faciendas, poſſe à ſe Romæ judicari.* 49.

Verùm ex præallegatis Canonibus Sardicenſibus manifeſtè conſtat, Romano Epiſcopo eſſe poteſtatem Epiſcopi à Provinciæ Synodo dejecti cauſam poſt appellationem, vel in judicio ſuo determinandi, vel ejus deciſionem finitimæ Provinciæ Antiſtitibus, vel etiam ſuis à latere Legatis committendi. Et dum Metropolitani intrà Occidentem, nulli præter Romanum Epiſcopum Patriarchæ ſeu Exarcho 50.

cho ſubjecti, de jure agnoſcunt Papam, tanquam ſuum ex Sedis Apoſtolicæ Primatu *immediatum* Superiorem, quomodò prima cauſarum ipſos concernentium cognitio, non attribuenda eſſet eidem Romano Pontifici, Canonibus Sardicenſis Concilij (uti ex ipſorum patet litterâ) necquidquam in contrarium ſtatuentibus? Ad cujuſmodi proinde, imò majora adhuc Sedis Apoſtolicæ jura manutenenda, Imperator à S. Leone imploratus, ceu Eccleſiæ Romanæ Advocatus, iſthanc edidit ſanctionem: *Ne ſcilicet quid tam Epiſcopis Galliarum, quàm aliarum Provinciarum contra veterem conſuetudinem liceat, ſinè viri Venerabilis Papæ urbis æternæ auctoritate tentare, ſed illis omnibus pro lege ſit, quidquid ſanxit, vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis auctoritas, ita ut quisquis Epiſcoporum ad judicium Romani Antiſtitis evocatus, venire neglexerit, per moderatorem ejuſdem Provinciæ adeſſe cogatur.*

51. Sed quid pro *quinto* ad iſtam ſanctionem reſpondeat Elliesius, lubeat ex ipſo audire. Ait enim, legem illam, tametſi ob Galliam fuerit ſpecialiter condita, non eſſe in hoc Regno obſervatam: imò ipſos etiam Romanos Pontifices Leonis Succeſſores appellationes tantùm cauſarum, in Provincijs judicatarum, ad ſe traxiſſe, ſoloſque Metropolitanos *immediatè* à ſe judicari poſtulaſſe, reliquorum Epiſcoporum judicio Metropolitanis, & Provinciarum Epiſcopis relinquentes: quamquam Vigilius *in Epiſt. ad Euchertum*, & Pelagius *in Epiſt. 1. ad Ioann. Conſtantinop.* quarumlibet appellationum ad Romanam Sedem ante Provinciæ Epiſcoporum ſententias, judicia ſibi reſervaverit, ſi ij, qui judicandi erant in Provinciæ Synodo, ante hujus cognitionem provocaverint ad judicium Romani Pontificis.

52. Addit is Theologus, Gregorium quoque Magnum duo ſibi vindicâſſe, nempe tum appellationes à judicijs Epiſcoporum in Provinciâ, circa quas liberum eſſe ſibi, arbitratus eſt, vel eas Romæ judicare, vel judicandas in Provinciam remittere: tum primam cognitionem cauſarum, quæ Metropolitanos attinebant, quas ſibi reſervari voluit, *Si quis contra Metropolitanum*, inquiens *lib. 7. Epiſt. 8. aliquid cauſæ habuerit, ob hoc Sedis Apoſtolicæ petat judicium, quod per Canones antiquorum Patrum eſt inſtitutione permiſſum.* Subdit denique, per tempus illud, quod à Leone ad Gregorium effluxit, Sardicenſes Canones in auctoritatem eſſe admiſſos, & Epiſcopis ad Sedem Romanam appellantibus poſt judicium Provinciæ, conceſſum fuiſſe, ut illic judicarentur.

53. Nunquid autem pro *ſexto* illa Summorum Pontificum primam etiam ſuper Metropolitis cognitionem ſibi vindicantium praxis, dicenda eſt pugnare cum Lugdunenſi Concilio anno 567. primam circa Epiſcoporum cauſas cognitionem Metropolitanis concedente? Præterquàm quòd iſthoc primæ circa Epiſcopos inſtantiæ judicium, dici queat *cumulativè* ſpectaſſe tum ad Metropolitas, tum ad Romanum Pontificem, utpote cujus Oecumenica auctoritas non ſit ſupereminens duntaxat, ſed etiam concurrens cum qualibet inferiore eidem ſubordinatâ juriſdictione Eccleſiaſticâ: dicendum planè eſt, ab Elliesio ineptè notari quandam prætacti Concilij Lugdunenſis cum Romanæ Sedis præſumptuatâ praxi contrarietatem; quippe cùm iſta de Epiſcopis per Metropolitanos judicandis, illa verò de Metropolitanorum, vel etiam Epiſcoporum ante Provinciæ judicium ad Romanum Pontificem provocantium cauſis diſponat: illo ipſo Theologo Gallicano inſuper fatente, circa annum 374. extare exempla nonnulla appellationum in Gallia ad Romanam Sedem, fuiſſeque hanc conſuetudinem, diu poſt hanc ætatem capitulis Adriani I. & capitulis Caroli Magni in Gallia receptis *cap. 13.* firmatam, cui proinde haud potuit derogari per Concilij Francofordienſis *Canonem ſextum*, utpote qui contra Eccleſiaſticæ immunitatis jura, Clericorum provocationes à Metropolitano ad Principem perperam admiſerit.

54. Siſtendo præterea intrà Galliæ Regnum pro *ſeptimo*. Elliesius præſenti *pag. 132.* in Decretales *octavo* labente, vel *nono* incipiente ſæculo editas, impoſturæ eas redarguendo, improbè invehitur, eò quòd in ijs non modò jus appellationis Romano Pontifici tribuatur, ſed etiam a nonnullis earum judicium Epiſcoporum Synodis Provinciæ interdicatur, inconſulto Epiſcopo Romano, & ſine Sedis ejus auctoritate aſſumendum. Quas proinde Decretales à Summis Pontificibus (in quorum gratiam calumniatur, eſſe confictas) avidè acceptatas, & ubique promulgatas eſſe, inprimis verò à Nicolao I. *in Epiſt. ad Epiſcop. Galliæ in cauſa Rotadi Sueſſionenſis.* Sed Gallicanos Epiſcopos ferre minimè potuiſſe prætacti Nicolai, *Epiſcopum ſe inconſulto, à Provinciæ Synodo depoſi potuiſſe* negantis propoſitionem: tametſi ei non negarent appellationes, ſeu Epiſcoporum confugia, ſecundùm Canones Sardicenſes facienda & expedienda. Pariter Adrianus II. *in cauſâ Hincmari Laudunenſis* adduxit auctoritatem earundem Decretalium, quibus tamen non attentis, Gallicanos Epiſcopos ad Hincmarum deponendum proceſſiſſe, ait Elliesius, *ulteriùs* aſſeverans, *dictos Epiſcopos Romam propterea vocatos, parére renuiſſe, Sardicenſis Concilij decreta proſe allegando.* Et quia his minimè obſtantibus, Summi Pontifices Romam vocabant Epiſcopos Gallicanos, Hincmarum Rhemenſem nomine Caroli Calvi egregiam ſcripſiſſe Epiſtolam, qua diſciplinam à Nicænis & Sardicenſibus Canonibus ſanctam defenderit, & novam fictis (per calumniam ita vocitatis) Decretalibus inductam rejecerit, ſolemniter adverſùs eam proteſtando.

55. Verùm in eo inprimis, *quòd Elliesius Decretales tam calumniosè tractet*, vix dignus eſt integri Theologi nomine, dum earundem auctoritas ex Catholicorum Canoniſtarum ac Theologorum in publicis etiam Scholis, & probatis Univerſitatibus concordi ſententiâ, maximum habere pondus jam dignoſcitur. Quòd autem in cauſis Epiſcoporum primæ quoque inſtantiæ judicium, abſque Sedis Apoſtolicæ auctoritate, non ſit permittendum

dum Formale Deitatis, non ut Deitas
est Natura communis, sed ut est Natura
singularis, unica, sua Divina Mente
Intellectiva, & Voluntate Divina
Libera, Omnipotente, Omniscia, Omni-
præsente, Infinita, Æterna, Immutabili,
Beatissima, Sanctissima, Justissima, Ver-
tissima, Misericordissima, Bonissima,
Perfectissima, Creatrice, Conservatrice,
Gubernatrice, Providentissima, Rectissima,
Judice, Remuneratrice, Punitrice, Dominante
Universorum, Ultimo Fine, Summo Bono,
Objectivo Beatitudinis Creaturarum Intellectualium.
Quæ omnia, & alia infinita, quæ
de Deo dici possunt, sunt Unum Ens
Simplicissimum, Unum Esse, Una Essentia,
Una Natura, Una Deitas, Unum Objectum
Formale Quod, Unum Objectum Formale
Sub quo, Unum Objectum Materiale Quod,
Unum Objectum Materiale Sub quo, Una
Ratio Objectiva, Una Ratio Formalis Objectiva,
Una Ratio Formalis Quæ, Una Ratio
Formalis Sub qua, Una Ratio Formalis Cur,
Una Ratio Formalis Quare, Una Ratio Formalis
Quia, Una Ratio Formalis Propter quam,
Una Ratio Formalis Quamobrem, Una Ratio
Formalis Quapropter, Una Ratio Formalis
Quatenus, Una Ratio Formalis Quatinus,
Una Ratio Formalis Quoad, Una Ratio Formalis
Secundum quam, Una Ratio Formalis
Secundum quod, Una Ratio Formalis Secundum
quid, Una Ratio Formalis Secundum
quo, Una Ratio Formalis Secundum quod
ad, Una Ratio Formalis Secundum quid ad,
Una Ratio Formalis Secundum quo ad, Una
Ratio Formalis Secundum quod ad, Una
Ratio Formalis Secundum quid ad, Una

aſſiſtentiâ muniti infallibilitatem agnoſcentibus Theologis comprobari debeat; nefaſque adeò ſit, illud ceu à fide ac Religione alienum reprobare, quamvis *actualem* ſui *in exercitio* obligationem intrà Galliam ex defectu v. g. promulgationis, non obtinuiſſet.

60. Ex quo proinde honeſtatis, & *quoad ſpecificationem* in fide ac religione radicatam, neceſſitatis *moralis* fonte pro *decimo* indubiè ſcaturiebant varij, quos Elliesius pergit enumerare, præſenti inſtituto convenientes, publicos etiam actus: quantumvis adversùs illos poſtmodùm reclamâſſet Clerus Gallicanus. Haud leve ſcilicet, (ait idem Pariſienſis Theologus) fuiſſe libertati Gallicanæ Eccleſiæ inflictum vulnus temporibus Cardinalis Richelij, cùm is Breve quoddam Apoſtolicum obtinuit ab Urbano VIII. à quo quatuor Epiſcopi Gallicani ſunt delegati, quorum operâ Epiſcopos quoſdam ex Aquitania & Aremoricâ majeſtatis reos dejici procuravit. Et licèt ſuper hoc actu Cleri Gallicani conventus fuerit proteſtatus, hæc tamen proteſtatio non in tantum prævaluit, quin Epiſcopi Gallicani in cauſâ Janſenij poſtmodùm à Sede Apoſtolicâ judicium popoſcerint, hæc præfati: *Majores cauſas ad Sedem Apoſtolicam referre ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro ſuo iure poſtulat, æquiſſimæ huic legi obſequentes, de graviſſimo circa Religionem negotio Sanctitati ſuæ ſcribendum eſſe, cenſuimus.*

61. Tametſi autem pro *undecimo* Antiſtites Gallicani factum hoc ſuum poſthæc anno 1660. excuſârint, eò quòd tunc temporis Synodus, aut conventus Generalis Cleri Gallicani haberi non potuiſſet, & idcircò neceſſe fuiſſet, ad ejuſmodi remedium recurrere. Nihilominùs poſtmodùm in cauſâ quatuor Epiſcoporum, qui accuſabantur ut minùs obſequentes conſtitutioni Innocentij X. & Alexandri VII. circa quinque Janſenij propoſitiones emiſſæ; ipſemet Chriſtianiſſimus Rex, teſte Elliesio, petijt à Pontifice Alexandro VII. ut duodecim Epiſcopos in Gallia nominaret, qui de quatuor illis Epiſcopis, omni appellatione remotâ, judicarent. Unde clarum deducitur argumentum, Epiſcoporum judicium, cum poteſtate delegandi, fuiſſe in Papâ recognitum ab ipſomet Galliarum Rege. Nec obſtare poteſt, quòd idem Chriſtianiſſimus Rex indignè tulerit reſponſionem à Romanis factam, mentem Pontificis fuiſſe, ut unus tantùm nominaretur Epiſcopus, velut Executor judicij Romæ lati, in gratiam tamen Regis Chriſtianiſſimi tres ab eo fore nominandos, qui ut meri Executores agerent. Sic ſic adeò quorundam vel etiam plurium de Clero Gallicano, adversùs Sedis Apoſtolicæ erga ejuſdem Regni Epiſcopos primæ etiam inſtantiæ judicium prætenſa reclamatio, non fuerat tantæ efficaciæ, quin dictæ Apoſtolicæ Cathedræ judiciaria in cauſis Eccleſiaſticis ſupereminens, ſemper prævaleret auctoritas: divinorum nempe Oraculorum mox adducendorum veritate ſemper ac ubique prædominante.

§. V.

Ex ſacris Litteris oſtenditur Romani Pontificis in quibuſcunque cauſis Eccleſiaſticis ſeu quoad primam etiam inſtantiam, cum Epiſcopis & Metropolitis, ſive Patriarchis, Concilijſq; tum Provinciæ, tum Diœceſeos cumulativa; *ſeu in via Appellationum præcipuè,* ſupereminens *judiciaria auctoritas.*

QUis namque auſit negare, hæc *Matth. 16.* ad Petrum, ejuſque ſucceſſores prolata Chriſti Domini, verba: *Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis*; non in foro duntaxat *interno* Conſcientiæ, ſed in *externo* etiam judicij Eccleſiaſtici foro habere locum? At nihil in quibuſcunque Eccleſiaſtici judicij foris, ſeu pro primâ inſtantiâ, ſeu pro cujuſcunque ad ſuperius Tribunal provocationis, & appellationis recurſu eſt intelligibile, quin contineatur ſub illo, Regni cælorum, ſeu Eccleſiæ clavibus ſubjecto *Quocunque.* Pro nulla igitur ſive primæ inſtantiæ, ſive quorumcunque ulteriorum recurſuum, atque appellationum ſtatu, eſt quippiam in cauſis Eccleſiaſticis excogitabile, quod non ſubjiciatur Cathedræ Apoſtolicæ ſanctoſo foro judiciario. 62.

DISQUISITIO VI.

Quænam in via Facti *circa appellationes ad Romanum Pontificem exhiberi queant ſolidæ probationis argumenta.*

QUatuor *paragraphis* hoc argumentorum genus expedit Elliesius. In *primo* referuntur ac examinantur *judicia, quæ Synodum Nicænam præceſſerunt.* In *ſecundo* diſcutientur *exempla appellationum in Iudicijs quarto ſæculo latis.* In *tertio* expediuntur exempla *cauſarum Africanarum quinto & ſexto ſæculo ad Sedem Apoſtolicam delatarum & judicatarum.* In *quarto denique nonnulla judiciorum Eccleſiaſticorum, in Occidente præſertim, peractorum exempla* perſtringuntur. Quibus tandem ſubjungetur diſcuſſio Epilogi ab Elliesio impræſentiarum factæ.

§. I.

Fxaminantur Epiſcoporum Iudicia ad Sedem Apoſtolicam devoluta, Synodum Nicænam antecedentia.

IN notis ad Concilium Sardicenſe *tom. 3. Concil. edit. Pariſienſ. col. 71. relatis litt. I.* habetur, Jure *Divino* non tantùm permiſſum, ut Epiſcopi injuriam paſſi, ad Summum Eccleſiæ, & Romani Pontificis Tribunal provocârent; verùm & frequenter ante hæc (Concilij Sardicenſis) tempora de facto obſervatum fuiſſe, ut tam Presbyterorum, quàm Epiſco- 1.

porum appellationes ad Apoſtolicam Sedem admitterentur; adeò, ut veriſſimum ſit, quod ſcribit Leo *Epiſt. 89. ad Epiſcopos Galliæ*, hanc eſſe antiquiſſimam Eccleſiæ conſuetudinem. Ad Pium I. Marcion, ad Cornelium Fortunatus & Felicitſſimus in Africâ: ad Stephanum Pontificem Baſilides in Hiſpaniâ depoſitus appellârunt. Unde manifeſtum eſt, quòd Patres Concilij Sardicenſis de jure, & appellandi poteſtate nihil noviter conceſſerint, ſed tantùm declarârint uſum & exercitium hujus poteſtatis, de quo dubitabatur, *num Eccleſiæ univerſali omninò expediret*, partim, ne ſi omninò appellationes ſinè diſcrimine cauſæ admitterentur, nullus litigandi finis eſſet: partim, ne ſi omnis appellandi poteſtas adimeretur, inferiores Judices Epiſcopi tunc tyrannidis occaſionem adipiſcerentur.

2. Adversùs hunc igitur appellationum in antiquâ Eccleſiâ uſum inſurgens Elliesius *præf. §. 1.* excipit *primò*. Perperam induci Marcionis ad Eccleſiam Romanam appellantis exemplum, cùm ipſe à patre ſuo damnatus, non petierit cauſam ſuam Romæ retractari, ſed tantùm deprecatus ſit, ut in communionem reciperetur: nec poriò Eccleſia Romana ſibi tunc arrogârit jus reſcindendi judicij, aut cauſæ retractandæ, ſed à Senioribus Romanis, teſte Epiphanio, retulerit reſponſum *contra ipſius Patrem Epiſcopum, utpote cujus una ſecum eſſet fides, & conſenſio animorum, ſe non poſſe quidquam moliri.* Unde infert is Pariſienſis Theologus, Presbyteros Romanos cenſuiſſe, quòd non poſſent hominem ab alio Epiſcopo communione privatum, ſinè hujus aſſenſu communioni reſtituere, cùm, ſi credidiſſent, appellationis, ſeu remiſſionis jus ſibi jure *Divino* competere, ſinè Epiſcopi aſſenſu potuiſſent cauſam ejus retractandam decernere.

3. Verùm inſiſtendo Epiphanij ab ipſomet Elliesio adductis verbis, liquidò conſtat, Seniores, ſeu Presbyteros Romanos Marcioni abſolutionem excommunicationis ab ipſius patre Epiſcopo inflictæ denegâſſe prætendendo, *ſe non poſſe quidquam contra hunc moliri.* An non ergo hinc evadit manifeſtus Marcionis ad Romanam Sedem recurſus contra patrem ſuum Epiſcopum, ad hujus ſcilicet ſententiam retractandam ſuſceptus, quamquàm ex defectu legitimæ de iſtius injuſtitiâ probationis, præſumptione propter integram ejuſdem Epiſcopi fidem, & cum Romana Eccleſiâ conſenſionem meritò prævalente, Marcioni denegata fuerit petita abſolutio, ſeu patre non conſentiente, communionis reſtitutio. Nullius ergo valoris eſt prædudta Elliesiana illatio, cùm appellationis, ſeu reviſionis jus Sedi Apoſtolicæ jure licèt *Divino* conceſſum, non det facultatem, ſinè probabilibus innocentiæ argumentis reſcindendi ſententiam ab Epiſcopo latam. Qualis probabilitas Marcioni defuiſſe dignoſcitur.

4. *Secundò* excipit Elliesius. Cùm in cauſâ Paſchatis tempore legitimo celebrandi, Victor Romanus Pontifex in Aſianos Epiſcopos commotus, à communione ſuâ iſtos removiſſet, non hos duntaxat, ſed alios multos Galliæ præſertim Antiſtites, unà cum Irenæo monuiſſe Victorem, *ut ea potiùs ſentire vellet, quæ paci & unitati, charitatique erga proximum congruebant, litteris ſuis graviter perſtringendo illum Pontificem*: cujus tamen objurgationem iniquam futuram fuiſſe, ſi ipſi licitum fuiſſet, judicia intrà Aſiam lata retractare, Aſiaque parêre debuiſſet judicijs à Romano Pontifice latis.

Verùm hujus in Romano Pontifice ad A- 5.
ſianorum Epiſcoporum judicia retractanda, atque ad hos in ſuorum Decretorum obedientiam adigendos, & cùm non parêrent, à communione ſuâ removendos poteſtatis, clarum argumentum eluceſcit ex illo Victoris exemplo, quem non tam oportuiſſet dehortari, ut ex majori pacis atque charitatis ſtudio mitiùs ageret, quàm pro nullo habere ejus judicium, ſi ad hoc ferendum, nulla ei fuiſſet legitima poteſtas. Cùm equidem poteſtate ſuâ abuti Galli de ſtatu cauſæ necdum plenè edocti crediderant; poſteà tamen compertum fuit, optimè ac prudenter fuiſſe actitatum à Victore: quippe cùm ſententiæ ab hoc reprobatæ author præcipuus fuerit Blaſtus, teſte Tertulliano *de præſcript. in fine.* paulatim judaiſmum introducere conatus, ac docens, Paſcha non aliter cuſtodiendum eſſe, niſi ſecundùm legem Moſis decimâ quartâ die Menſis Martij: hanc enim hæreſim ſuam cœpiſſe Blaſtum, Victoris Papæ tempore etiam Romæ ſeminare, teſtatur Euſebius *lib. 5. hiſt. cap. 15.* Cui proinde hæreſi maturè occurrendum cenſuit dictus Romanus Pontifex, graviùs ea propter agendo adversùs Aſianos Epiſcopos, tali errori adſtipulantes. An non igitur hinc patet, authoritativæ in Papâ erga Epiſcopos poteſtatis ſolennis & publicus actus.

Tertiò. Adversùs ſequens pro recurſibus 6.
ad Romanam Sedem allegari ſolitum, & à Cypriano *lib. 1. Epiſt. 3.* relatum exemplum, quando ſcilicet Fortunatus & Felix in Africâ à Cypriano depoſiti, Romam navigaverunt, atque ad Cornelium Papam appellârunt, adversùs hoc, inquam, exemplum excipit Elliesius, Cornelium Romanum Epiſcopum neque de cauſâ Felicis ac Fortunati Romæ judicâſſe, neque ejus retractationem decreviſſe; imò ne quidem illos, utpote ab Epiſcopis ſuis damnatos, audire voluiſſe: de quorum proinde confugio ſic judicâſſe Cyprianum in ſuâ ad Cornelium Epiſcopum Epiſtolâ. *Navigare*, inquiuntem, *audent ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre. Quæ autem cauſa veniendi, & Pſeudoepiſcoporum contra Epiſcopos factum nunciandi: aut enim placet illis, quod fecerunt, & in ſuo ſcelere perſeverant; aut ſi diſplicet, & recedunt, ſciant, quòd revertantur: nam cùm ſtatutum ſit omnibus nobis; & æquum ſit pariter ac juſtum, ut unuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum; & ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actûs Domino redditurus; oportet utique, eos, quibus præſumus, non circumcurſare, nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſuâ ſubdolâ & fallaci*

fullaci temeritate collidere; ſed agere illic cauſam ſuam, ubi & accuſatores habere, & teſtes ſui criminis poſſint; niſi, ſi paucis deſperatis & perditis, minor videtur eſſe authoritas Epiſcoporum in Africâ conſtitutorum, qui jam de illis judicaverunt, & eorum conſcientiam multis delictorum laqueis vinctam, judicij nuper gravitate damnârunt. Iam cauſa eorum cognita eſt, iam de eis dicta ſententia eſt. Nec cenſuræ congruit Sacerdotum, de mobilis atque inconſtantis animi levitate reprehendi.

7. Verùm nunquid ex his ipſis Cypriani verbis patet, dictorum in Africâ damnatorum ſeu Epiſcoporum, ſeu Presbyterorum ad Cathedram Petri confugium? Quemadmodùm autem verus appellationis recurſus ſubſiſtere poteſt, dum Judex *à quo* ad judicem *ad quem* mittit litteras refutatorias: ſic profectò litteræ Cypriani confutatoriæ querelarum, & allegatoriæ rationum, quibus legitimarum probationum ſubſtantialium ex parte appellantium defectus ſubeſſe demonſtratur, minimè obſtant, quòminùs ille ad Petri Cathedram recurſus à Cornelio Pontifice propterea repulſam paſſus, in numero verorum de appellationibus ad Sedem Romanam exemplorum reponatur. Niſi enim tale jus de appellatione ex remotioribus etiam regionibus à Romano Pontifice recipiendis & diſcutiendis, reipſâ ſubſtitiſſet, ad quid Cypriano opus fuiſſet, litteras refutatorias ad Cornelium dare, dum vel ipſa appellationis nullitas ſecuros feciſſet Africanos Epiſcopos de ſententiâ ſuâ adverſùs Felicem & Fortunatum latâ, valide, & cum effectu nequaquam retractandâ, ſeu immutandâ.

8. *Quartò.* Pro appellationum ad Romanam Sedem uſu antiquo adferri ſolet Cypriani *Epiſtola 67.* ad Stephanum Romanæ urbis Epiſcopum ſcripta ſub hoc tenore: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelatæ conſiſtentem à ſe litteræ, quibus abſtento Marciano, alius in locum eius ſubſtituatur.* Hinc enim apertè oſtenditur Romani Pontificis in Epiſcopo Marciano hæreſis Novatianæ reo abdicando, primæ etiam cognitionis judicij ſuprema poteſtas.

9. At Ellieſius excipit, Cyprianum non rogâſſe Stephanum, ut judicet Marcianum, ſed ut ad plebem Arelatenſem Marciani ad Novatianos deficientis impietate commotam, ejus tamen ſocietati adhuc addictam litteras ſcribat, quatenus omni cum eo ſocietate ruptâ, alius in ejus locum eligatur Epiſcopus.

10. Verùm quomodò Cyprianus in Stephano Romano Pontifice agnoſcere potuiſſet poteſtatem decernendi novam Epiſcopi Arelatenſis, Marciano remoto, ſubrogationem, niſi ei præ aliis cunctis Epiſcopis talem in Epiſcopo ob dictum Novatianæ hæreſeos reatum removendo ac deponendo, authoritatem ineſſe, pro certo habuiſſet? Quomodò enim plebi Arelatenſi fas fuiſſet, ſuâ privatâ poteſtate abſque altioris publicæ authoritatis interventu in Epiſcopi priùs legitimè inſtituti locum ſubrogandi alterum? Et ſi iſthæc authoritas non ſpecialiter ac ſupereminenter extitiſſet in Romano Pontifice, cur non à Galliæ Epiſcopis per Cyprianum æquè efflagitaretur?

11. *Quintò.* De Baſilidis Epiſcopi à Provinciali Hiſpaniæ Synodo ad Romanum Pontificem recurſu ſic ſcribit Cyprianus *Epiſt. 68. Baſilides poſt crimina ſua, & conſcientiam etiam propriâ confeſſione nudatam, Romam pergens, Stephanum Papam longè poſitum, & geſtæ rei ac tacitæ veritatis ignarum ſefellit, ut exambiret injuſtè, ſe reponi in Epiſcopatum, de quo fuerat depoſitus.*

12. Sed excipit Ellieſius, eundem Cyprianum ab Hiſpanis Epiſcopis conſultum cenſuiſſe, non obſtante hoc recurſu, eatenus validam fuiſſe alterius in Baſilidis locum ſuffecti Epiſcopi ordinationem, ut Papa non poſſet *hanc iure perfectam ordinationem reſcindere.* Verùm niſi Epiſcopi Hiſpaniæ decentem illi recurſui reſpectum habuiſſent, quomodò tam ſoliciti fuiſſent, ut à Cypriano peterent conſilium, acceptumque haberent reſponſum, ubi alterius Epiſcopi ordinatio jure jam eſſet perfecta, non poſſe hanc à Romano Pontifice reſcindi: maximè cùm Baſilidis depoſiti non tam abolita fuerint delicta, quàm ad ſuperiora ejus peccata crimen quoque fallaciæ ac circumventionis acceſſerit? An igitur, non ex defectu legitimæ in Papa ad appellationis erga ſe recurſum faciendum & admittendum poteſtatis, ſed propter jus alteri in Baſilidis locum, ſubrogato Epiſcopo jam quæſitum, & propter cujuſcunque à Papa per falſitatem, & circumventionem acquirendi reſcripti invaliditatem, negâſſe Cyprianum, quòd Stephanus Papa poſſet *ordinationem jure jam perfectam reſcindere.*

13. *Sextò.* Cùm Dionyſius Alexandrinus peteret, licèt accuſatus de Arianiſmo, Filium Dei creaturam aſſerente, propterea quæ à Concilio, Dionyſioque Romano reprobatus fuiſſet, fert hiſtoria, ipſum ſui purgandi cauſâ edidiſſe apologiam. An non igitur licet cum Baronio, aliiſque hinc concludere, primarum præcipuè Sedium Epiſcopos rectè accuſari poſſe apud Summum Pontificem. Nec obſtat Ellieſij exceptio, ac ſi Dionyſius apud Romanum Pontificem non *juridicè* fuiſſet accuſatus, ut in eum ferretur ſententia, ſed ſiniſtri ejus mentis interpretes de eo fuiſſent coram Papâ duntaxat conqueſti. Ut quid enim, ſi hæc querela non erat interpoſita ex reſpectu ſuperioris in Romano Pontifice authoritatis, Romam uſque propterea recurſus intentaretur? Et licèt juridica ſententia inde non emanâſſet, ſufficiebat tamen, ab ipſo fidei rationem, non privatâ utique, ſed eo ipſo, quòd ad Concilium res eſſet delata, publicâ etiam authoritate fuiſſe ab ipſo exactam.

14. *Septimò.* Cùm Paulus Samoſatenus ad duplex Antiochiæ habitum Concilium delatus, in primâ quidem Synodo Orthodoxam Eccleſiæ fidem ſimulans, evitâſſet depoſitionem, in alterâ autem hæreſeos convictus, fuiſſet depoſitus, Domno in ejus locum ſubſtituto, ſed domo Epiſcopali excedere abnuiſſet: exinde Imperatoris Aureliani brachio implorato, fuit ab hoc illius Decreti Conciliaris executio ſub iſtis imperata verbis, *ut ſcilicet Eccle-*

fiæ traderentur illis, quibus Religionis Christianæ Antistites, & Romanus Pontifex scriberent, eas demandandas. Ut quid verò ab Imperatore facta fuisset ista ad Pontificem Romanum remissio, nisi sublimior circa instituendos ac destituendos Episcopos in eo fuisset recognita authoritas?

17. *Octavò.* Quod præsentis instituti argumentum adferri solet à Cæciliani Episcopi à nefario Africano Conciliabulo depositi, sed per Melchiadem Papam restituti, id accipe ex ipsismet sancti Augustini verbis *Epist. 162.* ita scribentis: *Iudicante Melchiade tunc Romanæ urbis Episcopo, cum collegis suis, quos ad preces Donatistarum miserat Imperator, in Cæciliano nihil probari potuisse, ac per hoc in Episcopatu fuisse confirmatum, Donatum verò, qui adversùs eum tunc auderet, improbatum.* Quid profectò clariùs dici posset ad ostendendum, judicium Cæciliani stetisse unicè penes Melchiadem Romanum Pontificem, nullo prorsùs apice asseverante, eos, qui ad preces Donati ab Imperatore Romam fuerant cum Cæciliano missi Episcopi, partes cum Melchiade Iudicis partes egisse, quin potiùs Donatus ipse fuerat in eo judicio improbatus, Cæcilianus verò à Melchiade in Episcopatu confirmatus?

18. Hinc quando idem S. Augustinus *inferiùs* ita pergit scribere: *An fortè non debuit Romanæ Ecclesiæ Episcopus Melchiades cum collegis transmarinis Episcopis illud sibi usurpare, quod ab Aphris septuaginta, ubi Primas Tisigitanus præsedit, fuerat terminatum? Quid, quòd nec ipse usurpavit? Rogatus quippe Imperator judices misit Episcopos, qui cum eo sederent, & de totâ illâ causâ, quod justum videretur, statuerent.* Ex quibus, si cum præcedentis S. Doctoris verbis conferantur, planè manifestum redditur, quos Imperator miserat judices assessores, *principaliter* reduci in solum Melchiadem, atque hunc ex propriâ suâ, non Imperatoriâ sibi delegatâ potestate usurpâsse sibi judicium, quod ab Africano Provinciali Concilio priùs fuerat terminatum, nec profectò judices assessores Imperator fuisset ad ipsum missurus, nisi in eo agnovisset supremam Iudiciariam in causis Ecclesiasticis authoritatem, quam idem Divus Augustinus *in eâdem Epistolâ* contestatus, fuerat scribendo, Cæcilianum paratum fuisse *dicere causam in Romanâ Ecclesiâ, in quâ semper Apostolicæ Cathedræ viguerat Principatus.*

§. II.

In quo fit discussio causarum *quarto* Ecclesiæ sæculo judicatarum.

19. QUatuor ex *quarto* Ecclesiæ sæculo argumentorum genera contra jus appellationum ad Sedem Apostolicam deferendarum, Ellies. *præs. suæ 2. Dissert. §. 2.* proponit. *Primum* petitur ex illis, qui à Patriarchali, seu Metropolitanâ, sive Provinciali Synodo damnati, non provocârunt ad Romanum Pontificem. *Secundum* genus desumitur ab illis, qui per injuriam, seu vim depositi, suisque Episcopatibus privati, nullâ licèt interpositâ provocatione, à Pontifice Romano fuerunt restituti. *Tertium* genus est illorum, qui recurrebant quidem ad Romanum Pontificem, quorum tamen causa non fuit ab hoc recepta. *Quartum* genus est illorum, qui ad Sedem Apostolicam, vel Concilium aliquod Oecumenicum appellantes, hujus authoritate restituti sunt.

In *primo* igitur non appellantium genere numerantur *primò* Arius & Melitius. Hicà Petro Alexandrino depositus, Romam non provocaverat, ut restitueretur, nec alterum majus requisivit judicium, sed cùm nullam aliam retinendæ authoritatis viam sibi superesse arbitraretur, ab Elliesio dicitur, hanc ob causam schisma conflâsse. At quia hic nequam vel ex causæ suæ diffidentiâ, vel ex superioris authoritatis, Apostolicæ præsertim Cathedræ contemptu, maluit schisma potiùs conflare, quàm per appellationem, quippe cùm isthanc, hæresi non abjuratâ, haud proficuam sciebat, sibi consulere, num hinc momenti alicujus argumentum adversùs Sedis Apostolicæ jura proferre fas est? 20.

Similis profectò indignitatis est argumentum ab Ario desumptum, de quo Elliesius ait, cùm Verbi Divinitatem negaret, ab Alexandro Episcopo Alexandrino, deinà Synodo Ægypti damnatum, & gradu dejectum, nullam sibi superesse provocationem putâsse, ad Episcopos Palæstinæ sibi faventes confugisse, & ne tunc quidem, ubi dissidium in dies cresceret, provocatum esse ad Romanam Sedem, neque causæ hujus cognitionem ad se traxisse Pontificem Romanum, sed Imperatorem hujus controversiæ sopiendæ causâ, Synodum Generalem indixisse. Nunquid verò ex appellationis ob causam sibi per hæresin obdurato planè infensam intermissæ non actu, argumentari licet ad negandam potentiam tum appellandi, tum causam ex appellatione deferendi ad Sedem Apostolicam, tum per hujus judiciariam sententiam controversiæ finem imponendi? Arianâ hæresi invalescente, cur Constantinus Imperator ad remedium tanto malo ac dissidio adeò pernicioso adferendum, tanquam Ecclesiæ sanctæ Advocatus non se solo, sed uti *in VI. Synodi actione 18.* fertur, unà cum Sylvestro Papâ indixerit Generale Nicænum Concilium, sicque Romanum Pontificem præ omnibus Orientis Episcopis in istâ causâ interpellârit, eundemque per suos Legatos Concilio præsidere passus sit, quæ alia potest esse ratio, nisi quia in illo agnovit authoritatem Oecumenicam, ex quâ ceu Vicario Christi charactere ita subsistere deberet substantia legitimi Concilij Generalis, ut meritò jam dici debeat, recursum, quem Constantinus Magnus in causâ extirpandæ hæreseos fecit ad Concilium Oecumenicum, necessariò respexisse ad Pontificiam quoque authoritatem, ceu primamriam, & quà cum Synodo Generali conjunctam, fidei controversiarum *ultimatè* decisivam? Ex illo igitur exemplo elucet recursûs ad Sedem Apostolicam ab ipso etiam Imperatore Ecclesiæ sanctæ Advocato facti manifestum argumentum.

Secun-

22. *Secundò*. Sub *primo* illo non appellantium genere recenſet inſuper Elliefius ſequentes Epiſcopos: nempe Euſtathium Antiochenum, Paulum Conſtantinopolitanum, Lucium Hadrianopolitanum, Saturninum Arelatenſem. De Euſtathio igitur Antiocheno refertur, cùm ab Orientis, ſive Diœceſeos ſuæ Epiſcopis injuſtè fuiſſet damnatus, ex amore ſanctæ quietis acquieviſſe judicio, nec ad Pontificem, aut aliam Synodum provocâſſe. At numquid, ubi eveniret, quempiam à Regio Senatu etiam injuſtè damnatum non provocare, ſed quibuſdam ex cauſis acquieſcere judicio, hinc arguere liceret, nullum ſuperfuiſſe jus ad Regem provocandi, ſeu appellandi?

23. De Paulo autem Conſtantinopolitano ſcribitur, quòd damnatus judicio, non equidem provocârit ad Romanum Pontificem, ſed, invitis etiam adverſarijs, Sedem retinuerit, donec per vim ex ea ejiceretur. Numquid verò, ſi, quos Regia Majeſtas Franciæ propter hæreſin damnaverat, vi & armis reſiſtere valuiſſent, ne Regis judicium adversùs ipſos prævalere potuiſſet, num propterea ſupremum in Rege judiciariæ authoritatis tribunal fas eſſet negare?

24. De Lucio Hadrianopolitano, & alijs fermè omnibus, quos Arianî injuſtè damnaverant, dicit Elliefius neque provocâſſe ad Romanum Pontificem, neque ab eo litteras, per quas reſtituerentur, obtinuiſſe. Verùm, dum iſti apud Papam non ſe inſinuabant, quomodò illis præbuiſſet authoritatis ſuæ brachium, vel dum ſpes non erat, alicujus ex authoritate Pontificia apud Arianos proficui remedij, quomodò manum ſuam pro ijs, quos iniquè oppreſſerant, ſaltem abſque prævio ad ſe recurſu indifferenter extendere ex prudentiæ rationibus potuiſſet?

25. De Saturnino Arelatenſi à Gallicanis Epiſcopis depoſito ait Elliefius *pag. 162.* ipſos Synodi Pariſienſis Epiſcopos teſtari, quòd nullus ei ſupereſſet appellationis locus. At iſtud minimè dicit ea Synodi Pariſienſis atteſtatio, ſed ait *duntaxat, ipſum ceu ſaluberrimorum ſtatutorum violatorem, propterea que excommunicatum, ab omnibus Gallicanis Epiſcopis ob vetera inſuper jam diu denudata crimina, novæque temeritatis epiſtolis ſuis editam indignitatem, ſe feciſſe indignum nomine Epiſcopi.* Eſto igitur, hæc ſcelera, cæteraque indignitas ejus ipſum ceu ſtatutorum ſaluberrimorum temeratorem cohibuiſſent ab appellatione, an præterea fas eſt, hinc inferre, nullum Sedi Apoſtolicæ appellationum admittendarum jus fuiſſe?

26. Quod reverà jus neque Priſcilliani à Synodo Burdegalenſi in Galliâ depoſiti ad Imperatorem, non ad Romanum Pontificem recurrentis temeritas obſcurare valet; quanquam in hoc Elliefius ſibimet videatur contradicere ſubjungendo, ipſum inſuper Priſcillianum cum Inſtantio & Salviano damnatum à Cæſarauguſtanâ Synodo, confugiſſe Romam, ut illic ſibi objecta purgaret, Damaſo licèt eos non ſuſcipiente, ſed ne in conſpectum quidem admittente, eò quòd in Synodali adversùs eos ſententiâ additum fuerit, ut, ſi quis damnatos in communionem ſuſciperet, in ſe eandem ſententiam eſſe promendam, ſciat.

Num verò credere fas eſt, ſub iſtâ adjectione fuiſſe à Cæſarauguſtana Synodo intentum, ultra ſuæ poteſtatis ſphæram, atque adeò adversùs Romanum quoque Pontificem extendere Excommunicationis comminatoriam ſententiam? An non è contrario Priſcillianus una cum Inſtantio & Salviano, ut objecta ſibi crimina purgaret, Romam confugiens hujus Tribunalis ſupereminentè authoritatem agnovit, Damaſo licèt eos reijciente, non utique ob Excommunicationis, à Synodo Cæſarauguſtenſi intentatæ metum, ſed ob illorum cauſæ indignitatem. 27.

Tertiò. Sub *ſecundo* præſentis inſtituti genere numeratur Marcellus, quem Julius Pontifex cum Athanaſio in communionem ſuſcepit, damnatum ab Orientalibus in Conſtantinopolitanâ Synodo. At contra iſtud exemplum excipit Elliefius *præf. pag. 159.* Marcellum non appellâſſe ad Pontificem, nec ab eo fuiſſe reſtitutum, ſed à Synodo Sardicenſi: imò hâc etiam reſtitutione factâ, neminem in Oriente ipſum pro hæretico non proſcripſiſſe, quamvis Athanaſius à ferendo in eum judicio abſtinuerit. 28.

Verùm quia Concilium Sardicenſe ex Apoſtolicâ Papæ authoritate noſcitur ſubſtitiſſe, an non oportet igitur, Marcelli ex Sardicenſis Concilij Decreto reſtitutionem in ipſum etiam Julium Summum Pontificem reducere? Et licèt quàm plures Orientales tum Synodo Sardicenſi, tum Julio Pontifici ſe ſe oppoſuerint, num iſthæc pertinacia derogare poteſt, vel Oecumenicæ Synodi, vel Summi Pontificis authoritati? Ex eo proinde exemplo liquidum evadit Papæ ſive ſolius, ſive Concilio Generali ſtipatam authoritatem ſupereminuiſſe Synodo Conſtantinopolitanæ, illo Chriſti vicario Papæ proprio, Concilijque qua Oecumenici ſubſtantifico charactere deſtitutæ. 29.

Quartò. Progredimur ad *tertium* contra appellationum ad Sedem Apoſtolicam jura ab Elliefio allatum argumenti genus, in quo unicè occurrit Bonoſus. Cujus de hæreſi circa Mariæ Deiparæ virginitatem delati judicium cùm à Synodo Capuenſi fuiſſet remiſſum ad Theſſalonicenſem Metropolitanum, vicinoſque Epiſcopos, hi verò cauſam ejuſmodi graviorem arbitrati, cùm Syricium Papam conſuluiſſent, atque iſtius ſententiam rogâſſent, hunc in modum reſpondit præfatus Romanus Pontifex: nempe ſibi competere non poſſe judicandi formam, eò quòd Concilij Capuenſis judicium fuerit, ut finitimi Bonoſo, ejuſque accuſatoribus judices tribuerentur præcipue Macedones, una cum Epiſcopo Theſſalonicenſi, de ejus factis cognitionem accepturi, quorum proinde ſit, hoc facere judicium, ſententiamque ferre de omnibus, nullâ vel accuſatoribus datâ refugiendi, 30.

By Google

giendi, ſive elabendi copiâ. Cùm porrò Bonoſus Epiſcopus poſt præinſinuatum Papæ judicium, miſiſſet ad Ambroſium Epiſcopum proconſilio petendo; *An liceret interdictam ſibi Eccleſiam irrumpere, atque ingredi*, ait Elliefius, *fuiſſe eidem reſponſum, quòd nihil temerandum foret, ſed omnia modeſtè, patienter & ordine gerenda ſint, neque contra ſententiam ſit aliquid tentandum.* Ex quo duplici reſcripto, ait prætactus Elliefius, patêre, tum quòd Papa ſit faſſus, ſibi non competere formam judicandi, ubi cauſa Bonoſi Metropolitano ac Epiſcopis vicinis eſt commiſſa, ſed ita horum eſſe, ferre ſententiam, ut nulla accuſatoribus, vel accuſato ſit copia refugiendi, aut elabendi: tum quòd Papa & Ambroſius cenſuerint, poſt Synodi Provinciæ judicium nihil contra hoc tentandum eſſe, nec licere ulli etiam Romano Antiſtiti, cauſam ad ſe ampliùs evocare, ſicque adeò nullis alijs, quàm vicinis Epiſcopis, ipſo etiam Syricio teſte, formam judicandi competere.

31. Verùm, ſi penes Romanum Pontificem non exiſteret circa Epiſcoporum judicia aliqua Concilio, vel ex Provinciæ, vel ex finitimis Antiſtitibus conſiſtente, ſupereminentior authoritas, ad quid Metropolitanus Theſſalonicenſis cum Epiſcopis Macedonibus recurriſſet ad Sedem Apoſtolicam, priuſquam ſuum ſuper Bonoſo ferret judicium? In hoc enim ad Syricium Papam recurſu fuiſſe ab illâ Epiſcoporum Synodo requilitam ſtricti judicij formam, evincitur ex hoc, quòd reſponſio convenire debeat cum petitione; Syricius autem reſponderit, ſibi non competere judicandi formam (quam ipſe quoque Elliefius de ſtricto intelligit judicio) poſtquàm Concilij Capuenſis judicium jam erat latum, ut finitimi, Macedones ſcilicet Epiſcopi cum Theſſalonicenſi Metropolitano de Bonoſi factis (*judicialiter*) cognoſcerent. Ut igitur illud Pontificium reſponſum cum Macedonum Epiſcoporum petito cohæreat, oportet, id taliter intelligere, ut Pontifex non abſolutam judicandi formam ab illis Epiſcopis requiſitam, ſed judicij ad ſe trahendi decentiam duntaxat negaret, ubi cauſa jam erat in manibus ejuſmodi Theſſalonicenſis Concilij à Capuenſi Synodo requiſiti. Quare Syricius eatenus dixit, Macedonum Epiſcoporum eſſe hoc judicium, unà cum poteſtate ferendi mandatum providendi, ne vel acculato, vel accuſatoribus detur refugiendi, aut elabendi copia. Nunquid verò iſtud Syricij mandatum præſupponebat in hoc ſuperiorem Concilio illo authoritatem? Quando proinde Ambroſius à Bonoſo conſultus, negavit, eidem licere, interdictum temerare, ingrediendo Eccleſiam, atque negavit, licere contra ſententiam illorum Judicum aliquid tentare, ita in his probavit judiciariam authoritatem, ut ſumma ſit ineptia, ex hac inferre velle, ac ſi nulla ejus cauſæ, ſi hujus meritum ac rei ſtatus tuliſſet, judiciaria, eaque ſupereminentior authoritas ſubſtitiſſet in Romano Pontifice.

32. *Quinò.* Circa præinſinuatum argumenti genus *quartum* occurrit inprimis S. Athanaſius, qui in Tyri Synodo, & poſtea in Antiochenâ Synodo damnatus, Romam confugit, atque à Pontifice Julio benignè exceptus, in ſuum Epiſcopatum fuit reſtitutus, Concilio Sardicenſi, invitis ejus adverſarijs, confirmante illud reſtitutionis judicium.

33. At Elliefius *præſ. Diſſert. 2. pag. 158.* reponit, Athanaſium non à Synodo Provinciæ, aut Diœceſeos, ſed à Synodo extraneorum Epiſcoporum fuiſſe damnatum, Conſtantino Imperatore illorum judicium, utpote contra leges latum, non habente ratum, ac propterea ad ſe evocante Epiſcopos ejus Concilij, ut facti ſui rationem redderent. Quare Athanaſium ita damnatum non provocâſſe ad Romanum Pontificem, nec ab eo petiiſſe, ut videret, num ejus cauſa eſſet talis, quæ deberet iterum examinari, ſed confugiſſe ad Imperatorem, ut hic reſcinderet, quæ contra formam judiciorum ac leges ab adverſarijs facta fuerant: quem proinde non ex Synodi Decreto, ſed Imperatoriâ authoritate fuiſſe ejectum in exilium, ſuâque privatum Sede, neque ut hanc recuperaret, Romani Pontificis auxilium impetraſſe, ſed à filio Conſtantini fuiſſe reſtitutum. Cùm deinde Euſebiani iterum accuſationes in eum renovarent, non Athanaſium, ſed illos ipſos Julio Romano Epiſcopo cauſæ arbitrium detuliſſe, & ab eo Synodum petiiſſe, Julio reſcribente, *juſſum eſſe, ut ubicunque vellent, Synodum fieri.* Unde Julium a partibus electum judicem, potuiſſe equidem Euſebianos ad ſe evocare, & detrectantes damnare, ac Athanaſium abſolvere: neutrum tamen feciſſe, nec ullum tuliſſe judicium, ſed auditâ Athanaſij Apologiâ, ſuam cum eo communionem confirmâſſe, & pro Epiſcopo habuiſſe, neq; hoc feciſſe ſolùm, ſed Concilium ad Euſebianorum preces eſſe convocatum: prout id conſtat *ex litteris Julij apud Athanaſium.* Quia porrò Orientales falsò ſupponebant, Julium id judicium a ſe ultrò ipſi delatum uſurpâſſe, fuiſſe illos exinde conqueſtos, eum contra Canones & regulas judicâſſe: Julio eapropter adversùs Euſebianorum expoſtulationes factum ſuum defendente, eò quòd ab ipſis fuerit electus judex, miſſis etiam ad ſe Legatis. In quâ etiam defenſione Julium non ſuam, ſed Concilij à ſe ad illorum preces congregati jactare auctoritatem, in vi cujus potuerint acta Synodi Orientalis in aliâ Synodo examinari: cùm præſertim Athanaſius contra formam judiciorum ablens damnatus fuerat. Nec proinde Athanaſium à Julio Sedi ſuæ reſtitutum eſſe, ſed in Occidente ſubſtitiſſe, donec à Sardicenſi Concilio reſtitueretur, Sardicenſem verò Synodum retractâſſe Athanaſij cauſam ex reſcripto Imperatorum. Ipſum præterea Athanaſium Occidentalium per Sardicenſe Concilium lato judicio haud contentum, Orientalium quoque judicium poſtulâſſe, & ab ijs tum ſubſcribentibus epiſtolæ Synodicæ Concilij, tum ſeorſim per eorum litteras eſſe pronuntiatum innocentem. Quibus ita ſe habenten-

bentibus, facilè intelligi, *tum quòd Athanaſius nihil egerit, ex quo concludere poſſit, cum ad Iulium appellâſſe, tum quòd Iulius nihil ſanxerit, ex quo perſpici poſſit, eum jus habuiſſe retractandæ cauſæ, ſed judicium in Athanaſium latum fuiſſe neceſſariò irritum, quia factum fuerat ab extraneis contra formam judiciorum per vim & ambitum, cùm abſens foret, cùmque innocentia ejus eſſet omninò manifeſta, non ſolius Iulij, ſed omnium Occidentalium ſententiâ, additis etiam Ægyptiorum & Orientalium quàmplurimorum ſuffragijs.*

34. Verùm ne hiſtoricæ contentioni immorando, longioribus hinc inde contradictionibus involvamur, ſufficiat, paucis ob oculos hîc ponere, quæ circa Athanaſium puriori fert relatio, quòd nempe è ſuâ Eccleſiâ ſæpe ejectus, ſæpe etiâ in eandē & Julij Romani Pontificis auctoritate, & Conſtantis Imperatoris, Conſtantijq; fratris patrocinio, decretis quoque Concilij Sardicenſis ac Jeroſolymitani ſit reſtitutus. Quo ſuppoſito, pergo ad argumentandum ex ipſiſſimâ Elliesij relatione. Dum enim hic Theologus ait, ab Euſebianis in Athanaſium accuſationes renovantibus fuiſſe Julio Romano Pontifici delatum arbitrium, num credere fas eſt, hos Athanaſij infenſiſſimos hoſtes tantum delaturos fuiſſe Papæ, niſi hujus ſupereminentiorem exiſtimâſſent authoritatem? Sed Synodum petiſſe Papam, ait idem Elliesius? Cur hoc? Niſi quia in ejus authoritate ſciebant ſitum, ut Synodus Oecumenicum ex eo reciperet characterem. Et verò cùm idem Pariſienſis Doctor fateatur, Julium ab ipſo etiam Athanaſio fuiſſe electum Iudicem, quomodò hinc non patet ejuſdem ad Romanum Pontificem recurſus?

35. Dum autem reponitur, Iulium non aliter niſi quà Judicem à partibus electum potuiſſe ad ſe vocare Euſebianos, detrectantesque damnare, ac Athanaſium abſolvere: quomodò in tantum contra detrectantes prævalere potuiſſet, niſi altiori potiretur Jurisdictione, quâ invitos conſtringere, imò damnare valuerat? Dum inſuper Julius, auditâ Athanaſij Apologiâ, communionem cum eo confirmavit, & pro Epiſcopo eum habuit, nunquid authoritatis publicæ in Julio actus contra Euſebianorum attentata hinc comprobantur? At id non *à ſolo Iulio*, ſed unâ & Concilio eam ob cauſam congregato factum, replicat Elliesius. Nunquid verò iſtud quoque Concilium dicere fas eſt, habuiſſe authoritatem ex ſolo arbitrio Euſebianorum? Hoc profectò cum ſacro Evangelio repugnans, quàm nefariè aſſeritur, tam evidenter probat Julij in Concilio Sardicenſi congregando, & per vicarium Chriſti characterem ſuum authorizando, Provincialibus, vel quibuſcunque ſive legitimis, ſive illegitimis Synodis ſupereminentem authoritatem, quam eo ipſo venerati ſunt, quotquot ex Orientalibus etiam Epiſcopis ſubſcripſerant Synodicæ Epiſtolæ, indeque Athanaſium ſuis quoque litteris innocentem pronunciârunt.

36. *Sextò.* Unum præterea in cauſâ Athanaſij ſibi objici poſſe, ait Elliesius, quòd nempe Iulius in *ſuâ Epiſtolâ* videatur innuere; non licuiſſe Orientalibus, Athanaſium damnare abſque ſuâ authoritate. Nam *ſi*, inquit, *ut dicitis, omninò in culpâ fuerunt, oportuit, ſecundùm Canonem, & non iſto modo, judicium ferri, oportuit, ſcribere omnibus nobis, ut ita ab omnibus, quod juſtum eſſet, decerneretur.* Et poſteà, *An*, inquit, *ignari eſtis, hanc conſuetudinem eſſe, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc, quod juſtum eſt, definiri poſſit. Quapropter ſi iſthic huiuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum ſuſcepta fuerat, adhuc ad noſtram Eccleſiam referri debuit.* Quid clarius ſcribi potuiſſet ad demonſtrandam Sedis Apoſtolicæ ſuper cauſis Epiſcoporum authoritatem?

37. At excipit ille Pariſienſis Theologus, *Iulium non loqui de ſuâ ſententiâ, ſed de omniū Occidentalium conſenſu: queri enim, quòd Orientales Athanaſium Antiſtitem ſinè conſenſu Occidentalium, imò his inſcys, damnâſſent. Hinc reciprocam ab Orientalibus factam eſſe querelam: quòd hanc novitatem molirentur (Occidentales) inducere, quam horret vetus conſuetudo, ut in Concilio Orientales Epiſcopi, quod fortè ſtatuiſſent, ab Occidentalibus refricaretur.* Prætendiſſe igitur Orientales, ſe pares haberi cum Occidentalibus, quorum judicia in Novatum v. g. Sabellium & Valentinianum lata, ſinè novo examine fuerint confirmata ab Orientalibus.

38. Verùm hæc ipſa Elliesiana exceptio egregium pro intento noſtro præbet argumentum. Cur enim Iulius Pontifex ſuccenſuiſſet Orientalibus, quòd abſque communi Occidentalium quoque conſilio in cauſis gravioribus ſtatuendi poteſtatem ſibi arrogaverant, dum tamē Orientales econtra, Occidentalibus unà cùm Papâ fidei Dogmata *Concilliariter* ſancientibus, nullam refricandi cauſam & poteſtatem habebant: niſi quia illis, contra quas Iulius conqueſtus fuit, Orientalium Synodis defuerat authoritas Pontificia, unicus Concilij quâ Oecumenici character, Chriſtum eatenus vicariè repræſentans, ut exinde Synodus in nomine Chriſti congregata dici valeat, potiri infallibili Chriſti & Patris Æterni, unà ac Spiritûs ſancti aſſiſtentiâ? Non eſt igitur paritas inter præciſam Orientalium Synodum tali vicario Chriſti characterē deſtitutam, & Occidentalium (inter quos Papa recenſetur) Concilium authoritate Chriſti vices gerente inſignitum.

39. *Septimò.* Inſervit inſtituto noſtro exemplum Euſtathij Sebaſteni. Hic depoſitus in Synodo Conſtantinopolitanâ, & ab Arianorum factione vexatus, Romam confugit ad Liberium, à quo litteras obtinuit, per quas reſtitueretur; uti habet S. Baſilius *Epiſt.* 74. At Elliesius *præf. pag.* 163. hoc Baſilij Magni teſtimonium refutare nititur, aſſerendo, *Euſtathium non veniſſe in Occidentem ad Liberium, ut reſtitueretur, quippe qui depoſitus non fuerat à legitimis Iudicibus, ſed à Synodo Conſtantinopolitanâ Anni 359. quæ erat Acacianorum.* Numquid verò authoritatis ſupereminentis eſt, non tantùm contra Iudiciariam ſententiam inferioris legitimi Iudicis, ſed etiam contra vim alterius per

violentiam ſibi uſurpantis judicium, facere reſtitutionem illius, qui paſſus eſt injuriam? Quòd autem Liberius eum non priùs Sedi ſuæ reſtituerit, quàm fidei Nicænæ de Liberij mandato emiſerat profeſſionem, utpote qui ſuſpicionem hæreſeos ex Semiarianorum ad Liberium legatione incurriſſet; hoc rurſus probat, hujus Pontificis in ipſis etiam fidei cauſis authoritatem, in vi cujus idem Euſtathius receptus in communionem, & tanquam verus Catholicus Tyanenſi Synodo per Liberium declaratus, meritò ab hoc Concilo obtinuit executionem mandati Pontificij, de ipſo in Sedem ſuam reſtituendo, & ſic à Liberio reſtitutum fuiſſe, optimè ſcripſit prædictus Baſilius.

40. *Octavò.* Pariſ argumenti energiam adfert exemplum Maximi Epiſcopi, qui Conſtantinopoli pulſus, ad Occidentales confugiens, in Synodo, quæ videbatur ex totius orbis Epiſcopis præſcripta, cauſam ſuam egit. Nec obeſt, Occidentales ſolos cum Summo Pontifice non eatenus ſibi uſurpaſſe judicium, quin Orientales *in communis arbitrij conſortium vocaverint.* Etenim Oecumenici Concilij per Chriſtum *Matthæi 18.* inſtituti naturâ penitiùs inſpecta, ita eſt univerſorum, ac quorumcunque Sedis Apoſtolicæ communionem obtinentium Epiſcoporum par ſuffragium, ſeu paris in Concilio arbitrij conſortium, ut eorum tamen judicium haud ſubſiſtat, niſi ex acceſſu authorizativi per Papam, Chriſti vicarium nomen præferentem præſtiti conſenſûs. Et hinc dum Maximus exemplo Athanaſij, & aliorum Orientalium Epiſcoporum ita confugit ad Occidentales, ut hi paris cum Orientalibus arbitrij conſortium, non niſi ſub vicario Chriſti characterе Papæ proprio intrà Generale Concilium pro cauſâ illâ decidendâ expeterent, manifeſtum hinc redditur, illud Maximi ad ſublimiorem authoritatem confugium vel maximè reſpexiſſe Romanum Pontificem ceu Caput ejuſmodi Generalis Concilij. Et hinc conficitur, quàm indebitè Orientales, poſtquàm in Synodo Conſtantinopolitanâ Flavianum depoſuerant, reclamantibus Occidentalibus, atque Concilium Generale pro eâ cauſâ examinandâ poſtulantibus, contenderint, Nectarium loco Flaviani à Conſtantinopolitanâ Synodo ſubſtitutum, ſecundùm Canones Nicænos eſſe manutenendum, quippe cùm illi Canones, velut *in antecedentibus* extat probatum, nullatenus exclulam unquam voluerint Concilij Oecumenici, per vicarium Chriſti characterem authorizati, omnibus ſeu Diœceſeon, ſeu Provinciarum Synodis ſupereminentis ex Papâ ſimul quâ Capite, & totius Chriſtiani orbis Epiſcoporum convocatorum, in pauciori licèt numero comparentium Hierarchico Eccleſiæ ſanctæ corpore ſubſiſtentis authoritatem. Sic ſic adeò Elliesius ſuis machinationibus haudquaquam prævalere poteſt, quin ſemper ſupereminеat Papæ ceu Capitis Eccleſiæ, Apoſtolica Chriſti vicaria authoritas.

Nonò denique hîc occurrit S. Ioannis Chryſoſtomi exemplum, ex Elliesio *pag. 166.* verbis ſequentibus referendum ac explicandum. Nempe ſanctus hic Epiſcopus in Synodum ad Quercum vocatus, judicium iſtud recuſavit, hanc præcipuè ob cauſam, quòd *oporteat, in quibuſcunque Provinciis negotia tractari, nec adeò congruum ſit, ut ibi, qui in Ægypto ſunt, judicent eos, qui in Thraciâ.* Cujus tamen, aliarumque conteſtationum nullâ habitâ ratione, cùm Chryſoſtomus judicaretur abſens, ad majorem Synodum provocavit. Hinc revocatus ab Imperatore, cùm ſuæ ad Synodum majorem appellationi inſiſteret, hiſce minimè attentis, ab altera Synodo fuit damnatus, eò quòd judicatus à Synodo, ſinè alterius Synodi authoritate Sedem ſuam recepiſſet, poſt quam damnationem ejectus, cùm nihil reliquuum eſſe ſibi videret, litteras ad Innocentium Romanum Pontificem ſcripſit, quibus obſecrabat, ut ab eodem Papa reſcriberetur, *quòd hæc tam iniquè contra ſe abſentem, & judicium non declinantē facta non habeant robur: ſicut neque naturâ ſuâ habeant: illi autem, qui nec convicti fuiſſent redarguti, neque habiti uti rei, communione fruerentur.* Quibus ita ſe habentibus, concludit dictus Pariſienſis Theologus, ex ijs, quæ in cauſa Chryſoſtomi geſſit Innocentius, probari, *eum ſibi non arrogâſſe jus reſcindendi judicij in eum lati, ſed quòd contra Canones eſſet factum, ipſáque adeò naturâ ſuâ irritum, ſolummodò improbandi: quale judicium, teſte Gelaſio Epiſt. ad Fauſtum non ſolùm Apoſtolico Præſuli, ſed cuicunque Pontifici facere licere.*

Verùm accuratiori trutinâ expendendum relinquo ipſimet Elliesio: ſi Epiſcopus à Synodo, non attentis ullis etiam de incompetentiâ Fori conteſtationibus, judicijſque ſuſpecti recuſationibus, indebitè ac per vim depoſitus, provocet ad majorem Synodum, nec ab Imperatore revocatus, à ſua ad majorē Synodū appellatione deſiſtere volens, coram alterâ proinde Synodo eapropter aggregatâ damnetur, *eò quòd judicatus à Synodo, ſinè alterius Synodi authoritate Sedem ſuam recepiſſet*: indeque rejectus ad Romanum Pontificem recurrat eidem ſupplicando, ut reſcribat, quòd talia, reo etiam abſente, & judicium non declinante, tam iniquè facta nullum habeant robur, ſicuti ipſâ etiam naturâ vigorem non obtineant, ideoq; illi, qui iniquè egerunt, poenæ Eccleſiaſticarum Legum ſubjaceant, ipſe verò reus nec convictus, nec redargutus, nec habitus tanquam reus, litteris dicti Romani Pontificis declaretur innocens, ad aliorum, prout anteà fruebatur, ſocietatem admittendus: Pontifex autem ſic requiſitus judicium à Synodis dicto modo latum ceu contra Canones factum, & naturâ ſuâ irritum improbet, an non hæc improbatio authoritatem Synodis ſupereminentem probet? Quomodò enim quis ſuperiori ejuſmodi poteſtate carens, cum aliqua efficacia (vel abſque ludibrio in ipſum relapſuro) per litteras Apoſtolicæ etiam Cathedræ characterem præferentes, facere poſſet talem authenticam judiciorum à Synodis latorum, ceu ſacris Canonibus repugnantium, ipſáque adeò naturâ ſuâ

41.

râ ſuâ irritorum improbationem, juriſdictionis ac Proceſſûs Judiciarij ſubſtantialium in prioribus judicibus, integris etiam Synodis, defectuum declaratoriam?

43. Excipit equidem Elliefius, ex Gelaſij *Epiſt. ad Fauſtum* ſententiâ *non ſolùm* Præſuli Apoſtolico, ſed cuicumque Pontifici licere talem facere improbationem judicij, contra Canones facti, ipsaque adeò naturâ ſuâ irriti declaratoriam.

44. At hoc diſcriminis eſt inter Apoſtolicum, alterúmve Præſulem, quòd hic intrà ſuam ſolummodò ſphæram in ordine ad judices ſibi ſubordinatos, ille verò contra Epiſcoporum etiam Synodos, ſuæ adeò Apoſtolicæ authoritati de jure ſubjectos tale quid facere poſſit. Cùm igitur in cauſâ S. Chryſoſtomi ſtatus ita ſe habuerit, quemadmodùm *ſuperiùs* fuerat repræſentatus, prorſus evincitur inde, Romani Pontificis ſuper Synodis (*formaliter* ſaltem non Oecumenicis) quibuſcunque ſupereminentia, ut proinde recurſûs ad illum prætacto modo facti, & hinc judiciorum anteactorum, quâ cum ſacris Canonibus pugnantium, & naturâ ipsâ irritorum declaratoria improbatio, in Papa præferant clarum ſuperioris judiciariæ authoritatis, appellationumque adeò admittendarum juris argumentum.

§. III.

Expenduntur exempla Appellationum, quæ circa cauſas Africanorum Epiſcoporum proferri ſolent.

45. PRIMÒ ad præſens inſtitutum producitur cauſa Cæleſtij Pelagiani, qui in Synodo Carthaginenſi anno 412. damnatus, ab Africanorum ſententiâ appellavit ad Innocentium Romanum Pontificem. Quâ appellatione minimè obſtante, nec exſpectato Innocentij, ad quem fuit appellatum, judicio, ait Elliefius *præſ. pag.* 172. Africanos iterum damnâſſe Cœleſtium: quod argumento eſſe, Innocentium non admiſiſſe appellationem Cæleſtij, cùm cæteroqui poſterius Africanorum judicium haud comprobâſſet, ſed aut ipſe de Cœleſtio ſententiam tuliſſet, aut judices in Provincia dediſſet.

46. Verùm & hoc ſuperioris in Judice *ad quem* authoritatis argumentũ eſt, ſi appellatione ad ſe interpoſitâ, vel hanc non acceptet, vel ſententiâ à priore Judice latam comprobet, permittendo etiam Judici à *quo* facultatẽ, ut ſententiam à ſe priùs latam recenſeat, & confirmet. Mortuo equidem Innocentio, ad ejus ſucceſſorem recurrebat Cæleſtius, novum (uti Elliefius fatetur) ab eo petens examen, ſuamque prætexendo innocentiam, non parum faventem obtinuit Epiſtolam, quâ citabantur Africani ad ipſum accuſandum: quibus non comparentibus, graviter expoſtulaverat Zoſimus, ut propterea Epiſcopi Africani in unum convenientes, Cæleſtij & Pelagij errores anno 417. damnaverint, & apud Zoſimum conqueſti fuerint, nimiam ab ipſo eſſe fidem Cæleſtio adhibitam, miſſis ad eundem cauſæ actis, ſeu geſtis cum Cæleſtio. Unde Pontifex ille æquior factus, poſtquàm Sedis Apoſtolicæ commendaverat authoritatem, negabat, ſe in omnibus Cæleſtio fidem accommodâſſe, conteſtando præterea, ſe nihil definiviſſe, aut ſinè maturo examine definiturum eſſe.

Quibus proinde, juxta ipſius etiam Elliefij relationem, ita ſe habentibus, *an non hinc apparet prævalidum ſuris ad Sedem Apoſtolicam appellandi argumentum?* Maximè cùm judicij ab Africanis Epiſcopis lati examine per Cæleſtium petito, illi fuerint per Zoſimum citati, & licèt non comparuerint intrà terminum præfixum, quòd ſcilicet Synodus, quæ Cæleſtium damnaverat, tam citò haud potuiſſet denuò convenire ad cauſæ ſtatum communi voto Pontifici Papæ referendum: nihilominùs quia hæc ipſa Synodus, præhabito communi conſilio, cauſæ acta, & cum Cæleſtio geſta miſerat ad Zoſimum, manifeſtè hinc evincitur; ab illius Provinciæ Epiſcopis agnitã fuiſſe Romani Pontificis in cauſis, per appellationẽ ad ſe delatis authoritatem judiciariam, quam ipſemet quoq; Zoſimus claris verbis conteſtabatur, quãdo Apoſtolicæ Sedis authoritatem ſuo reſcripto commendans, aſſeruit, ſe nihil definiviſſe, aut ſinè maturo examine definiturum eſſe. Quomodò enim hoc dicere ipſi licuiſſet, niſi ex actis ad ſe tranſmiſſis meliùs informatus (ipſomet iterum Elliefio fatente) cauſæ illius definiendæ poteſtatem in ſe agnoviſſet? Imò quia hic Pontifex ad judicium poſtea vocavit Cæleſtium, atque hunc adeſſe renuentem, exurbe profugum prædamnavit, an non judiciariæ ſuæ authoritatis evidens tunc ſpecimen dedit? 47.

Secundò. In ijs quidem, quæ deinceps *quoad appellationis jura* inter Romanos Pontifices ac Africanos Epiſcopos agitabantur, ipſimet etiam noſtratum temporum Neoterici, anſam præripiunt, aſſeverandi, Concilium Carthaginenſe anno 419. celebratum appellationes tranſmarinas ad Sedem Romanam exploſiſſe. 48.

Verùm appellationes Epiſcoporum à Concilio Provinciali ad Sedem Romanam fuiſſe illo etiam tempore ab Eccleſia Africana ratas habitas, conſtat ex ſancto Auguſtino *Epiſt. 162. & 261.* in quorum priori dicitur, jus fuiſſe Carthaginenſi Epiſcopo ad Romanam Eccleſiam, *in quâ ſemper viguerit Apoſtolicæ Cathedræ principatus*, provocare, cauſamque ſuam ibi dicere. In poſteriori autem recenſentur aliquot exempla appellationum ab Epiſcopis Africanis ad Sedem Romanam interpoſitarum, & ab hac ſancta Sede judicante, vel judicia primæ inſtantiæ (uti Auguſtinus *citatus* loquitur) firmante terminatarum. In qua portò epiſtola hic ſanctus Eccleſiæ Doctor apertis verbis defert appellationis cauſæ ad Sedem Romanam interpoſitæ. 49.

Tertiò. His prælibatis, agendum nobis eſt cum Elliefio *præſ. Diſſert. 2. pag.* 174. multis recenſente Apiarij Presbyteri à ſui Siccenſis Epiſcopi judicio contra ſe lato recurſum habentis ad Zoſimum Romanum Pontificem. 50.

Digitized by Google

Et ego eram semper Platonicus, inquit Philippus, Opinor, antehac fuisse, in hoc tempore non sum. Nam, ut Carneades, quem ego unum existimo fuisse acutissimum, nihil unquam affirmavit, nihil sine perceptione assensus, sic ego nihil affirmo, nihil scio, nihil sequor, nihil probo, quod non sit subjectum sensibus, & quod non ita visum sit, ut falsum esse non possit. Quod si Academici, quos dicis, Antiochi, Philo, Metrodorus, nihil ex his, quæ dixi, probant, ipsi viderint. Ego, quod mihi videor videre, quod sensibus meis judico, quod ita cadit, ut contra dici non possit, id probo, id sequor, id defendo. Quæ cum ita sint, quid habeo, cur Academicus esse malim? Quod si Philo, quem tu modo laudabas, ea, quæ Lucullus, ut ipse dicebat, invenerat, quæ Varro, quæ ego, quæ omnes fere veteres, probabat, quæ erat causa, cur Philo ipse non probaret? Quæ cum ita sint, Philo, ut mihi videtur, ea, quæ nova protulit, ut ingeniosa, probavit, ut vera, non probavit. Quæ autem ab Antiocho dicta sunt, ea, ut ipse Antiochus, non ut Antiochi, probo. Quæ cum ita sint, Academicus esse desino, cum & illa vetera, & hæc nova non probo. Quæ enim vetera probem, cum ea Philo ipse, qui illa nova protulit, non probet? Quæ autem nova? Ea, quæ cum veteribus pugnant

ram præadducti Nicæni Canonis non complecti Epiſcopos, ſed Clericos hiſce inferiores, attamen Decretum iſtud ex ejuſdem Synodi mente extendendum eſſe etiam ad Epiſcopos, ne *ſi iſti in ſua Provincia fuerint à communione ſuſpenſi, præproperè vel indebitè per Romanum Pontificem communioni reſtituantur*, nunquid dicendum eſt, per hujuſmodi reſtrictivas voculas, non tam recurſus ad Romanum Pontificem interdici, quàm Concilij Nicæni inſinuationem exprimi, ne ſub iſtis recurſibus per præproperum & indebitum judicium fiat tranſgreſſio limitum, ipſo etiam naturæ lure requiſitorum ad judiciarij proceſsûs ſubſtantiam?

56. Dum præterea in præfatis Africanorum Præſulum litteris ſupplicatur Romano Pontifici, ut repellat Presbyterorum ac ſubſequentium Clericorum improba refugia, tum quòd *nullâ Patrum definitione hoc derogatum ſit Eccleſiæ Africanæ, tum quòd Nicæna Decreta, ſive inferioris, ſive ſuperioris gradûs Clericos, ſive ipſos Epiſcopos apertè commiſerint Metropolitanis.*

57. Num quia juxta apertam Africanorum confeſſionem, VI. Concilij Nicæni interdicta refugia non niſi Presbyteros ac ſubſequentes Clericos complectuntur, fas erat, ejuſmodi interdictum ad ipſos etiam Epiſcopos extendere? Quo etiam poſito, minimè tamen conceſſo, dum ſecunda Generalis Synodus *Can. 2.* omnem rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem Synodo Provinciæ juxta Concilij Nicæni Decretum, aſſerit commiſſum, num dicere fas eſt, hanc Synodo Provinciæ commiſſam adminiſtrationem *privativè ad ſublimiorem etiam authoritatem* demandari, ut ne ad Oecumenicum quidem Concilium ſupereſſe poſſit recurſus? Quod uti negabit Elliefius, ita fateri debebit, ex tali Canone non intelligi excluſum Apoſtolicæ authoritatis ſublimius judicium.

58. Et hinc dum in ijſdem Africanorum litteris ſubditur, *Decreta Nicæna ipſos etiam Epiſcopos apertiſſimè committere Metropolitanis*, num dicere fas eſt, *hanc commiſſionem ad ſublimioris poteſtatis quæcunque tribunalia recurſus per ipſam etiam rei naturam gravatis conceſſos interdicere?* Quantumvis enim juſtiſſimè ac prudentiſſimè ſit proviſum, ut quæcunque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finiantur, ipſiſſimæ tamen illæ Africanæ litteræ diſertis verbis aſſerunt, unicuique conceſſum eſſe, ſi judicio *Cognitorum* fuerit offenſus, poſſe ad Concilia ſuæ Provinciæ, vel etiam Univerſale provocare. Quid ni ergo ſit æquè conceſſum, ad Apoſtolicæ Sedis authoritatem Concilio Provinciali ſuperiorem, & Synodo univerſali haud inferiorem provocare? Sicuti enim Concilium Univerſale non in eo ſtatim loco, ubi negotium cœpit, celebrari poteſt, ſic perinde, ac in cauſâ Cæleſtij faciebat Africanæ Provinciæ Synodus, ad Romanum Pontificem mitti poterant acta, per quæ integer cauſæ ſtatus valeat dijudicari. Nullum ergo illis Africanorum Epiſcoporum litteris ſolidioris rationis argumentum adduci poteſt, per quod Epiſcoporum ad Romanam Sedem appellationes expugnentur.

Sed pro *ſexto* pergit Elliefius, Africanos Epiſcopos rogâſſe Pontificem, *ne fumoſum ſæculi typum in Eccleſiam inducat, mittendo executores Clericos.* 59.

At quis ſit iſte mundi fumoſus typus conſtat ex S. Auguſtini *Epiſt. 161.* Nempe cùm Autonius Fuſſatenſis Epiſcopus ab Epiſcopis Africanis ad Romanum Pontificem appellâſſet, cauſamque ſuam ibi egiſſet, rumor ſparſus fuerat, de ipſo per publicam militaris manûs à Pontifice ſubmittendæ poteſtatem reſtituendo. Quam proinde militarem manum ceu fumoſum (ut Concilium Carthaginenſe ad Cæleſtinum Papam ſcripſit) ſive tanquam violentum (uti Auguſtinus *citatus* ſcribebat) inter fratres dominatum deprecabantur Epiſcopi Africani. At ex hoc ipſo clarè conſtat, jus appellationis ad Romanam Sedem non fuiſſe vocatum in dubium, ſed de executionis modo (quem rumor publicus prædicebat) habitum fuiſſe recurſum ad illius Sedis Pontificem. 60.

Ad præſens intentum noſtrum *ulteriùs* firmandum, pro *ſeptimo* faciunt antiquiſſima appellationum ad Romanum Pontificem exempla, quorum *in præcitatâ Divi Auguſtini Epiſtolâ* fit rememoratio. *Exiſtunt* (inquit hic ſanctæ Eccleſiæ Doctor) *exempla, ipſâ Sede Apoſtolica judicante, vel aliorum exempla firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos, quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo. Clamet Priſcus Provinciæ Cæſarienſis, & clamet alius ejuſdem Provinciæ Victor, & clamet tertius ejuſdem Provinciæ Laurentius &c.* 61.

Sed hoc Divi Auguſtini tam diſertum teſtimonium elidere nititur Elliefius *præf. pag.* 184. dicendo, hæc oratorio more, & ad captâdam Cæleſtini gratiam, fuiſſe ſcripta, quam ob cauſam Auguſtinum minimè cenſiemorare antiqua exempla, ſed tantùm recentia, quæ nihil ſibi obſint, cùm eo contigerint tempore, quo fiebat conquiſitio Græcorum exemplarium Nicæni Concilij, ad videndum, an Canon à Legatis Pontificijs allegatus, verè ſanctus eſſet à dictâ Nicænâ Synodo. 62.

Verùm idem Elliefius meminiſſe hîc debuerat, quod *pag. 178.* ſcripſerat, non diu, poſt illam conditionem, (quâ Africani promiſerant, ſe appellationibus ad Romanam Sedem delaturos, uſque dum ex Græciâ afferrentur Nicæni Concilij exemplaria) nempe eodem adhuc anno à Græcis Antiſtitibus fuiſſe in Africam tranſmiſſa illa exemplaria. Quomodò igitur dicere fas fuit, intrà tam breve intervallum contigiſſe univerſa illa recentia appellationum à Divo Auguſtino ad ſuum de Fuſſatenſi Epiſcopo judicium firmandum recenſita exempla? Quod verò de iſthoc ſanctæ Eccleſiæ Doctore dictum fuit, ac ſi oratorio tantùm more, ad captandam Cæleſtini gratiam, locutus fuiſſet in rememorandis antiquis appellationum ad Sedem Romanam exemplis, videtur exceptio hæc prorſus indigna Doctore Theologiæ Pariſienſis Facultatis. 63.

Nostri Doctores, & Scotus, & Suarez, & alii communiter.

Quæres, an Deus possit facere, ut aliquis actus sit liber, & non sit liber?

6. Dicendum est, nullum implicare contradictionem, quòd aliquis actus sit liber, & non sit liber, quia non implicat

autoritate, sententiam latam abrumpi, nec ullo modo ad effectum deduci posse, quamdiu ipse, aut alii Romani pontifices eius successores in eadem sententia perstiterint. Quod quidem ita esse, non tantum ex Bonifacii VIII. constitutione, quae incipit, Super cathedram, quae est 11. de Regularibus, & ex Clementina, quae est 1. de Sententia excommunicationis, sed etiam ex Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 3. de Regularibus, manifestum est. Quamobrem, cum Romanus pontifex, qui Gregorio XIII. successit, Sixtus V. eandem sententiam, quam praedecessor, ipse quoque confirmasset, & ad eam observandam omnes adstrinxisset, nemo ex eis, qui ab ea absolutionem petebant, absolvi poterat, nisi ab ipso Sixto, aut eius successore. Hoc autem ad tollendum omnem scrupulum, & ad vitandas calumnias, quae ab aemulis, & malevolis hominibus, qui semper in Ecclesia fuerunt, & erunt, excogitari possent, declarandum esse duximus.

Quod vero ad Sixti Papae V. constitutionem attinet, quae incipit, Cum frequens, quae est 1. de Regularibus, quae ad Regulares, & Monachos, qui ex Ordinibus mendicantium ad alios Ordines, qui non sunt mendicantium, transeunt, pertinet, ea nullo modo ad Capuccinos, qui ex Ordine Minorum de Observantia ad Ordinem Capuccinorum transeunt, extenditur, quia Capuccini non sunt mendicantium Ordinis, sed Minorum de Observantia, ut ex Bullis Clementis VII. & Pauli III. manifestum est. Quamobrem, cum Capuccini non sint

Artic. III. Digreſſ. VI.

Von der Verbindung der Gnade Gottes mit der Freyheit des Menſchen.

Die Verbindung der Gnade Gottes mit der Freyheit des Menſchen iſt ein Geheimniß, welches wir nicht ergründen können. Wir wiſſen nur, daß Gott alles in allen wirket, und daß wir ohne ihn nichts thun können. Wir wiſſen auch, daß wir ſelbſt wirken müſſen, und daß wir ohne unſere Mitwirkung nicht ſelig werden können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht aufdringt, ſondern daß wir ſie annehmen müſſen, und daß wir ſie verwerfen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können.

Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können.

Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können. Wir wiſſen, daß Gott uns ſeine Gnade nicht nach unſern Verdienſten ertheilt, ſondern daß ſie ein Geſchenk iſt, welches wir nicht verdienen können.

dum Contumelioſus Rejenſis à Cæſarij Arelatenſis ſententiâ provocans ad Pontificem, appellatione pendente, fuit ſpoliatus Epiſcopatu, ipſo tamen Romano Pontifice Agapeto hoc præjudicium reprobante? Num pariter juri Pontificio derogare potuit, quòd Saloniusque Ebredunenſis & Sagittarius Vapincenſis in Concilio Lugdunenſi Anno 567. dejecti, cum bonâ etiam Regis veniâ Romam appellantes, nullo Epiſcoporum Gallicanorum, qui reos accuſaret, comparente, Ioannis III. litteris, Regiſque per has implorato brachio reſtituti, minùs grati fuerint nonnullis Gallicanis Præſulibus, Victorem Epiſcopum eorum antehac accuſatorem, quòd in gratiam & communionem cum ipſis redijſſet, propterea ſuſpendentibus à communione? Num ex hoc, quòd aliqui Epiſcopi in Synodis Gallicanis dejecti non provocârint ad Sedem Apoſtolicam, hujus eapropter ſupereminenti authoritati præjudicium fieri potuit? Num ex eo, quòd nonnulli quandoque Epiſcopi Gallicani nullam appellationum ad Romanos Pontifices habuerint rationem, inferre fas eſt, juris ejuſmodi in Apoſtolicâ Sede nullitatem?

EPILOGUS.

81. QUæ Elliesius *in præf. Diſſertat. 2. Epilogo* reaſſumit, cùm pateant ſufficienter jam diſcuſſa *ex anterioribus*, ſuperfluum duximus, impræſentiarum ijs immorari. Unum tamen diſcuſſione dignißimum hìc occurrit, quod idem Theologus *pag. 239. n. 5.* ſtatuit principium, in hæc diſſerens verba: Cùm omnes Epiſcopi unum ac ſolidum habeant Epiſcopatum, ad ſingulos eorum ſpectat, laboranti Eccleſiæ in gravi neceſſitate ſuccurrere in quavis mundi parte. Tunc enim omnes Epiſcopi ſunt quodammodò fidei, & Canonum vindices, quando vident, periculum eſſe, ne aut fides detrimentum capiat, aut leges Eccleſiaſticæ violentur, nec debent ſtare ſegnes & otioſi, ſed omnibus modis laborare eos oportet, ut fides in tuto ſit, utque Canones obſerventur. Hujus ſententiæ author eſt Cyprianus, qui multis in occaſionibus eam ſecutus eſt.

82. Addit deinde, Romanam Eccleſiam minimè motam invidiâ fuiſſe, quòd alij Epiſcopi Eccleſijs omnibus invigilarent, imò eos ad id faciendum invitâſſe. Docet id Clerus Romanus ſcribens ad Cyprianum de Privato Lambeſitano: *Omnes enim*, inquit, *nos decet, pro corpore totius Eccleſiæ, cujus per varias quáſque Provincias membra digeſta ſunt, excubare.* Et Cæleſtinus *in Epiſtola ad Synodum Epheſinam*: *Hæc ad omnes*, inquit, *in communi Domini Sacerdotes mandatæ prædicationis cura pervenit, hæreditario in hanc ſollicitudinem jure conſtringimur, quicunque per diverſa terrarum loca Apoſtolorum vice nomen Domini prædicamus, dum illis dicitur, ite, docete omnes gentes, advertere debet veſtra fraternitas, quia accepimus generale mandatum, & omnes id nos agere volunt, quibus in commune mandavit officium, neceſſe eſt, ut competenter noſtros ſequamur authores.*

Concludit denique. Tametſi ad omnes Epiſcopos totius Eccleſiæ cura quodammodò pertineat, omneſque teneantur laboranti Eccleſiæ ſuccurrere; agnoſcendum tamen eſſe, id præſtanti quadam ratione primæ Sedis Epiſcopo competere. Nam ſi in qualibet ſocietate, qui in eâ Princeps eſt, maximè tenetur invigilare, ne quid illa detrimenti capiat. Quis æquus rerum arbiter negare poſſit, quin præ cæteris ad Romanum Epiſcopum, qui Primæ ac Maximæ ſedi præeſt, pertineat, in illud ſeduló incumbere, ut ab omnibus omninò Chriſtianis fides illibata cuſtodiatur, utque Canones ubique obſerventur. Hoc ſenſu intelligendum videtur illud Gregorij, *cunctos Chriſtianos, ubi peccant, Sedis Apoſtolicæ correctioni ſubjectos eſſe* Hoc ego Romani Epiſcopi privilegium non ſecùs ac ejus Primatum conſtanter teneo, & ſi quid adverſùs illud mihi in iſtis diſſertationibus excideriť, quod tamen factum eſſe, non arbitror, illud pro dicto haberi nolo, & ſi quis offenderit, paratus ſum emendare. 83.

Huic triplici Elliesianæ aſſertioni ex Pallavicino *lib. 6. hiſtoriæ Concil. Tridentini cap. 3.* repono inprimis Eccleſiæ faciem a perfido Suavi Polano confictam. *Hieroſolymitanæ Synodi exemplo*, inquiuntis, *Epiſcopi ſubſecuti exiſtimabant, cunctas Chriſtianorum Eccleſias unam eſſe, Epiſcopos verò ita partiri in unum coaleſcere, ut ex eo quilibet unam partem obtineret, non veluti propriam, ſed ut omnes tuendam regerent, ſingulis tamen magis in eâ regendâ occupatis peculiariter ſuæ curæ demandatâ, ſicuti ſanctus Cyprianus in aureo libello* de unitate Eccleſiæ *demonſtrat.* 84.

Adverſùs quod proinde commentum Suavianum, Cardinalis *præcitatus* pro *ſecundo* ita progreditur. Hic homo, ſi verba faceret apud Sinas, noſtrarum rerum ignaros, poſſet facilè ſibi fidem invenire; & fortaſſe inveniret apud nonnullum, qui alicujus politicæ calliditatis peritus, ſimulque expers conditionis Eccleſiaſticæ, legerit Suavis hiſtoriam, impulſus rerum politicarum aviditate; ſed ex Eccleſiaſticis eas, tamquam indubitatas recipiat, quas ibi cernet enarratas ceu manifeſtas. Quamquam veriùs quicunque rerum civilium prudens æſtimator numquam putabit, poſſe re ipſâ conſtitui hujuſmodi Rempublicam ex Platonicis formis, ut ſic loquar, exſectam; & hanc non in unica tantùm civitate, uti Plato conſtituit ipſius individuum dominatum, ſed in totius Eccleſiæ amplitudine. De cætero, volebat etiam ille Philoſophus, uti peculiares curæ inter varios adminiſtratores, poſſeſſores ac magiſtratus partirentur, ut fuſiùs explicat *in decem ſuis de Republica libris.* Et tamen hujuſmodi Reſpublica perſpicuis planè rationibus refellitur ab Ariſtotele, qui alioquin in politicis diſciplinis magiſtrum ſæpe laudat, ac ſequitur. Multò magis eadem ab experientia refellitur, cùm exploratum ſit, in tanta gubernationum varietate, ſive rectè, ſive perperàm inſtituta fuerit, numquam videri uſurpatum id, quod à tam inſigni Philoſopho 85.

non modò commendatum legitur, ſed planè delineatum. Ad rem accedamus. Quid, quæſo, agebatur, cùm alicui peculiari Diœceſi deerat Epiſcopalis muneris adminiſtrator? Num opus erat, extemplò reliquos Epiſcopos convocare ex cunctis terrarum Orbis provincijs, qui ſucceſſorem ſufficerent? At hoc perinde fuiſſet, ac ad itinera perpetua Præſules cogere, deſertis ſibi commiſſis Eccleſijs. An id muneris in priùs occupantem deveniebat, ſive idoneum, ſive ineptum? At quæ forma regiminis magis deformis, magiſque fortuita?

86. Perge pro *tertio*: Si tota juriſdictio in unoquoque ſita erat, unicuique igitur licebat, quocunque mallet, pergere, & ovilis alieni Paſtorem agere, doctrinas tradere, controverſias dijudicare, & moderari ſubditorum animos pro arbitratu. Animadvertit ex ſe quiſque, deſignatum in his pauculis verbis turbarum chaos, ad quas evitandas, unaquæque Reſpublica varias cauſarum rationes diſtribuit variis Magiſtratibus, varias oppidorum claſſes varijs moderatoribus, varias militum legiones varijs Ducibus, numquam admiſsâ ea poteſtate ſingulorum in totum, ut proinde, ubi diſcordia inter illos contingeret, ignorarent ſubditi, cuinam jure obtemperandum.

87. At *quarto* obtrudit Suavis Charitatis fervorem in Eccleſia primæva cuncta diſſidia longè removentem. Benè eſt. Hinc igitur idem concedat, cùm Deus voluerit ad poſteriora tempora divinitus deducere hanc excellentiam charitatis, conſenſioniſque, ſupra modum conditionis humanæ, noluiſſe pariter eam formam Epiſcopatûs indiſtincti protrahere: adeoque per conſecutionem fateatur, Epiſcopatuum diſtinctionem eſſe de jure *Divino*: cùm certè Chriſtus haud præſcripſerit Eccleſiæ ſuæ regimen pro eo ſolùm brevi ſtatu, naturæ vim ſuperante, ſed pro alio naturæ conſentaneo, longè, ſi numerentur ſæcula, diuturniore; ſi cultores, ampliore. Hæc ad confutationem ſatis; ſed non ſatis ad veritatem. Eam individuam concordiam, & exquiſitam ſanctimoniam priorum fidelium liceret quidem Suavi aniculis perſuadere, non item Latinæ linguæ tantum ſcienti, quantum ſacris Ordinibus ſuſcipiendis ſufficienti. S. Pauli Epiſtolæ clarâ voce invehuntur in enormiſſima ſcelera, & inter reliqua, in ſchiſmata, ſeditioneſque, per ea Reipublicæ Chriſtianæ primordia. Cujus certa teſtimonia voluit Deus in Scripturis à ſe dictatis nobis relinquere, ne cenſores ſui temporis, ac veteris laudatores, opinionem inſinuent, quâ credatur vera Jeſu Chriſti Sponſa, non eſſe Eccleſia membris tam deformatis compacta, quàm ea, quæ in Catholico corpore deprehenditur. Quòd ſi hæc naſcenti Eccleſiæ evenêre, quid jam dicendum de ſubſecutis temporibus uſque ad ætatem S. Cypriani, qui de Suavis ſententiâ nos edocet, tamquam etiam tum perſeverantem eam individuam Epiſcoporum juriſdictionem? Numquid ille non deflet in eodem aureo libello lamentaria eorum diſſidia, qui Eccleſiam adminiſtrabant? Nónne ſcatent hiſtoriæ Eccleſiaſticæ diſſenſionibus nocentis exempli vel inter Chriſti Athletas, qui in dies ſingulos carnificinam ſui corporis in vinculis præſtolabantur?

Hæ profectò rationes (pro *quinto*) argumentatione convincente conficiunt, hujuſmodi regimen Eccleſiaſticum, cujuſmodi nobis objectat tamquam pro certo ponendum Suavis, & nititur fusè perſuadere Salmaſius, illi & arrogantiâ & ignorantiâ par, monſtrum eſſe ex partibus inſociabilibus confictum: ſed cùm commune ſit adagium, ad evincendam litem plus valere drachmam unam facti, quàm multas libras juris, operæpretium eſt, probatis etiam teſtibus oſtendere, quod hi affirmant, vanum eſſe commentum. Hîc non vacat pro eo ac ſit in judiciorum quæſtionibus, plures producere; unus ſatis mihi ſit antiquiſſimus inter Patres, qui aliquem ex Apoſtolorum diſcipulis novit, ſanctus, inquam, Irenæus. Hic eos redarguens, qui docebant adversùs, quàm habetur ex traditione Apoſtolicâ, in Eccleſijs, quibus Epiſcopos primò conſtituerunt Apoſtoli, & alij poſteà illis ſuffecti, ſerie haud interruptâ, ſic ſcribit: *Sed quoniam valde longum eſt, hoc volumine omnium Eccleſiarum numerare ſucceſſiones, maximæ & antiquiſſimæ, & omnibus cognitæ, à gloriosiſſimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo Romæ fundatæ & conſtitutæ Eccleſiæ, eam, quam habet ab Apoſtolis traditionem, & annuntiatam hominibus Fidem, per ſucceſſiones Epiſcoporum pervenientem uſque ad nos indicantes, confundimus omnes.* Mox refert, à duobus Apoſtolis fuiſſe traditam Romanæ Eccleſiæ adminiſtrationem Lino & Anacleto, vel Cleto, ut alij legunt, quos ambos dubium pariter eſt, an intelligat Irenæus, fuiſſe à Petro & Paulo electos, ut futuros Romani Pontificis ſucceſſores, ubi Sedes vacâſſet; an uti functionum curatores, dum ipſi abeſſent. Poſteà enumerat Clementem ac deinceps alium ex alio, ad ſuam uſque ætatem; atque hujuſmodi monumenta dicit, ſervari in aliarum Eccleſiarum tabularijs, nominatim verò in Smirnenſi, ubi Polycarpus ſibi notus, fuit impoſitus à S. Ioanne. Idem affirmat Tertullianus, non admodùm Irenæo poſterior *in libro de præſcriptionibus*. Idem pro certo poſuit S. Auguſtinus *Epiſtolâ* 165. & *cap. 40. in Epiſtolam Fundamenti*. Idem cuncti reliqui Patres, quos adverſùs Salmaſium erudité congeſſit Dionyſius Petavius *lib. 1 de Hierarchia Eccleſiaſtica*. 88.

89. Pro *ſexto* equidem Suavis ad ſuum intentum contorquet teſtimonium S. Cypriani in laudato libello, quem ipſe meritò *aureum* appellat, *de Vnitate Eccleſiæ*. Equidem miror Suavis confidentiam, audentis ante oculos ponere aurum illud, cui collatum, ſtatim ſpurium deprehenditur, quiquid conflat ipſius fornacula. Libellus ille, quantus eſt, totus eſt in comprobanda unitate Fidei apud Eccleſiam, arguendiſque ſceleratis ac perditis eorum animis, qui ab hac unitate ſecedunt. *Hinc*, ait, *hæreſes & factæ ſunt frequenter, & fiunt, cum perverſa mens non habet pacem, dum perfidia diſcor-*

diſcordans unitatem non tenet. Et paulò poſt: *Vnitatem ſimul ac dilectionem magiſter ipſe docet, Prophetas omnes, & Legem præceptis duobus incluſit. Quam verò unitatem ſervat, quam dilectionem cuſtodit, aut cogitat, qui diſcordiæ furore vaſanus Eccleſiam ſcindit, Fidem deſtruit, pacem turbat?* Panegyrimne, an potiùs diras hæc verba conficiunt in Lutherum, qui planè heros eſt Suavianæ epopejæ, hoc eſt, fictæ narrationis?

90. Sed his omiſſis, pro *ſeptimo* accedamus ad id, de quo nunc agitur. Quidnam affimat *ibi* S. Cyprianus? Eccleſiam unum exiſtere Epiſcopatum, & ſingulis Epiſcopis eſſe *in ſolidum* partem in toto. Quis hoc inficiatur? Inficiantur hæretici, quippe ſacræ Monarchiæ oppugnatores; non verò Pontifex, qui idcircò conſuevit, ſe nuncupare *Epiſcopum Eccleſiæ Catholicæ*; adeoque univerſam Eccleſiam tamquam unum Epiſcopatum agnoſcit. Quid hinc Suavis contendit deducere? In hoc univerſali Epiſcopatu non ineſſe plures peculiares Epiſcopatus? Ridicula planè deductio. Quis unquam, eò quòd exercitus unus ſit, & unus omnium Imperator, quodque pro ſe quiſque ex ducibus in ſolidum partem obtinet in communis boni, omniumque victoriæ procuratione, argumentatus eſt, equitum magiſtro in pedites eſſe poteſtatem, vel in equites peditum præfecto? Eodem pacto de eo, qui tormentis præeſt, vel cataphractos ducit? Vnum etiam Epiſcopatum eſſe in Eccleſia univerſa, alio modo ſignificamus; ratione videlicet Ordinis, quo Epiſcopus redditur idoneus ad illius gradûs miniſteria in quaſcunque Orbis partes, & in quemcumque exercenda, ſi legitimè illis admoveatur. Ita facultas legum Civilium interpretandarum unica pariter eſt, & cuicumque illâ inſtructo licet, earum magiſtrum ac interpretem agere in quacumque exedra & Academia; non tamen ita, ut jure ſuo poſſit in quavis exedra, vel in quavis Academia docere. Similiter inter Caſſinenſes Monachos unica eſt Abbatis dignitas, per quam is aptus evadit, ut in quocunque Monaſterio præſit; & ex illius vi huic modò, modò alij præſit: hinc tamè haud fit, ne unius Monaſterij Abbas diſtinctam obtineat jurisdictionem ab ea, quam alterius Monaſterij Abbas obtinet, eique liceat, ſeſe immittere in cujuſcumque Monaſterij adminiſtrationem, niſi ab ipſo Ordine illi peculiariter demandatam.

91. Pro *octavo* audiamus inſuper Cyprianum dicentem, cunctos Apoſtolos accepiſſe à Chriſto æqualem poteſtatem promulgandi Evangelij, poſtquam redivivus eorum miſſionem habuit. Sed hoc pariter haud negatur: quin affirmatur communiter à Catholicis ſcriptoribus, atque ab iiſdem cenſetur uti neceſſaria conditio Apoſtolorum muneri, prout illud reliquis inferioribus eminet. Verùm in hoc duo declaranda: *primum* eſt, eam univerſalem poteſtatem in ſolo Petro fuiſſe ordinariam, ejuſque muneri affixam; in reliquis Apoſtolis nec ordinariam, nec per manus ad ſucceſſores traducendam, ſed delegatam, atque ipſis peculiari nomine attributam. Etenim Apoſtoli, Divinæ gratiæ præſidio in amicitia cum Deo confirmati, & copioſis ſupra naturam viribus communiti, nulli diſcordiæ periculo ſubdebantur: cui cùm poſteriores Antiſtites ex humana imbecillitate obnoxij futuri eſſent, nequaquam expediebat, ut indiſtincta illa juriſdictio eſſet in Apoſtolis ordinaria, adeoque ſucceſſoribus hæreditaria. Exemplo res pateat. Aliud eſt, in aliqua Republica, ex peculiaribus conditionibus, præſtantique virtute unius adminiſtri, à Principe poteſtatem ampliſſimam extra ordinem illi concedi; aliud eſt, in eadem Republica ſtabile munus conſtitui, in quo ea poteſtatis amplitudo ſit ut ordinaria continuanda. Quare quòd Epiſcopi Apoſtolis in ordinaria juriſdictione ſucceſſerint, non ex eo conficitur, illis etiam ſucceſſiſſe in hac indifferenti, univerſalique delegatione; itidem ac nec illis ſuffecti ſunt in auctoritate ſcribendi libros Canonicos, aliiſque prærogativis. *Secunda* illius S. Cypriani dicti declaratio eſt, cunctos Apoſtolos nihilominùs fuiſſe S. Petro ſubjectos, cui ex ordinario ſuo magiſtratu, & in ſucceſſores abituro, cæli claves conceſſæ ſunt, juriſdictionisque Eccleſiaſticæ plenitudo; quamquam cunctorum Apoſtolorum virtus ac ſapientia eà eſſet, ut nullus penè fuerit Petro locus, hujuſmodi juriſdictionis exercendæ in viros ſanctimoniâ ac prudentiâ perfectiſſimos. In reliquum neceſſe fuit, ut unius poteſtas cæteris præpolleret, niſi fuiſſet inſtituendum in Eccleſia Polyarchiæ regimen, ejuſdem Eccleſiæ commodis planè adverſum, ut alibi oſtenium eſt.

92. Nec quidem juvat reſpondere: Cùm concordia inter Apoſtolos ex afflatu Divino perturbari non poſſet, in pluribus etiam monarchiam perſtituram, quamquam inter ſe mutuò liberis ac ſupremis; ut quidam de duobus Apoſtolis Petro & Paulo recèns excogitavit: nam ſecuritas perpetuæ concordiæ inter omnes collegas, tamerſi ſufficeret ad evitanda incommoda, quæ ſuâpte naturâ inferret Eccleſiæ Polyarchicum regimen; non tamen ſatis eſſet Monarchico ſtatuendo, cujuſmodi novimus ex Scripturis ac Patribus conſtitutum à Chriſto fuiſſe, ut hic auctor fatebatur. Fingamus Venetum Senatorem, cui divinitus & datum, & ſignificatum fuerit, in ſententiam ſuam ſemper iturum Senatum univerſum: fingamus inſuper, datam illi à Senatu poteſtatem peragendi, ex auctoritate communi, quidquid ipſi libuerit, nullo priùs habito collegarum conſenſu: non tamen idcircò is evadet Monarcha, niſi obtineat jus regendi abſolutum à quocumque conſenſu, diſſenſúve collegarum; quemadmodùm nec evaderet Monarcha, ſupremuſque mundi Dominus, quod ſpectat ad dominium, ſive juriſdictionis illud ſit, ſive proprietatis, is, cui à Deo fuiſſet promiſſum, quidquid ipſe nomine legitimè gubernantium, ſeu jure poſſidentium umquam fecerit, ſemper illis ratum fore. Hujuſque rei ratio eſt, quia utrumque dominium, tam juriſdictionis, quàm proprietatis,

Rom. 16. authoritate Apostolica mandat, ut Romani, & omnes, qui ad illam Ecclesiam pertinent, huius doctrinam amplectantur.

72 Quinto, Ecclesia Romana, ac Sedes Apostolica Romana, est Ecclesia Catholica, & Sedes Apostolica Catholica, ut supra ostendimus, & ut per se notum est: ergo quicquid Ecclesia Romana, ac Sedes Apostolica Romana docet, id docet Ecclesia Catholica, & Sedes Apostolica Catholica: ergo quicquid Ecclesia Romana, ac Sedes Apostolica Romana docet, id docet Christus, & Apostoli, & Spiritus Sanctus, qui Ecclesiam Catholicam docet omnem veritatem, ut supra ostendimus: ergo quicquid Ecclesia Romana, ac Sedes Apostolica Romana docet, id docet

enim, aut ſacrum idem eſt, quod ab omni uſu prophano ſemotum & cultui Divino mancipatum, ſive *immediatè*, ut vaſa ſacra, quibus ad peragendam rem Divinam utimur, ſive *mediatè*, ut decimæ, & alia, quibus templa ſartatecta, & ornata conſervantur, Altaris miniſtri aluntur, aliaque opera pia perficiuntur.

3. Licèt autem Papa non ſit abſolutus bonorum omnium Eccleſiaſticorum Dominus; tamen quæ rationes à jure *naturali, & poſitivo, Divino & humano* ductæ probant, eum, qui Altari ſervit, de Altari vivere debere, eædem etiam demonſtrant, Romanum Pontificem, cùm omnium Eccleſiarum ſit Primas, cùm teneatur, ut illarum Paſtores officio fungantur, invigilare, delinquentes corrigere, atque, ſi peccatum exigat, plectere, illorum jura tueri, aliaque probi Patris, & Paſtoris officia exhibere, poſſe de reditibus Eccleſiarum omnium ea capere, quibus ad congruam ſuam, Officialium que ſibi collaborantium ſuſtentationem indiget.

4. Itaque, quamvis certa ſint Eccleſiæ Romanæ, ſicut & reliquis alijs, bona deſtinata; ſi tamen illa non ſufficiant, licebit, quæ deerunt, ex alijs Eccleſijs conquirere. Ut enim multiplicem perſonam ſuſtinet Pontifex, ita multiplices ſumotus facit; & unius quidem Diœceſeos neceſſitatibus providenti ſufficerent fructus inde percepti; at non totum Chriſti gregem paſcenti, atque regenti. Si ergo Reges conſumptis dominij, ut vocant, reditibus, qui proprijs, & Regni expenſis erant deſtinati, ſinè injuria poſſunt exigere ſubſidia, ad bella pro Regni tuitione, aut ſecuritate ſuſcipienda, vel ſuſtinenda, aliaque gerenda negotia, publico bono utilia: quidni poterit Summus Pontifex, ijs, quæ à ſpeciali Diœceſi percipit, ad ipſiuſmet Diœceſeos bonum expenſis, ab omnibus alijs Eccleſijs, quibus proſpicere tenetur, neceſſaria ſubſidia ſibi aſſumere. *Quarta poteſtas*, inquit Cancellarius Pariſienſis *lib. de vita Spirit. anim. lect. 3. Naturaliter Papæ conveniens habet, & requirit, ut tanquam ſuperior & tutor, atque conſervator honoretur, & juvetur ab omnibus.*

5. Concilium Baſileenſe, quod in id maximè incubuiſſe videtur, ut Summi Pontificis jura quàm anguſtos poſſet, in fines arctaret, cùm Annatarum uſum abolendum decerneret, hoc tamen tēperamento Decretum lenivit; *Pro oneribus autem, quæ ipſum* (Romanum Pontificem) *pro regimine univerſalis Eccleſiæ ſubire oportet, próque ſuſtentatione ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & aliorum neceſſariorum Officialium hoc ſacrum Concilium, ante ſui diſſolutionem omninò debitè, & congruenter providebit. Quòd ſi contingat, aliquam circa hoc proviſionem non facere, per hoc eadem ſancta Synodus, non intendit in aliquo modo præjudicare ſanctæ Romanæ, & univerſali Eccleſiæ. Datum Baſileæ in Majori Eccleſia in Seſſione publicâ, celebratâ anno Domini 1433. 30. Julij.*

6. Itaque Clerus Gallicanus, qui tam alacriter, tamque liberaliter Regi ſuo, tum ſingulis annis certa rataque, tum quinto quoque anno nova & extraordinaria ſubſidia confert, quibus Regnum ab hæreſi liberet, aut tueatur, iniquus eſſet, ſi Summo Pontifici, qui totius Eccleſiæ curam ex Divino mandato gerit, ea ſinè injuriâ denegari poſſe arbitraretur, quibus ad rectum, & felix totius Chriſtianitatis regimen indiget. Quæ injuſtitia clariùs appareret, ſi Summo Pontifici non tàm pro ſua, ſuorumque ſuſtentatione, quàm pro totius Eccleſiæ adversùs Infideles defenſione auxilium poſtulanti non obtemperaretur.

Nec juſta eſſet excuſatio, ſi objicerentur 7.
nonnulli abuſus, qui fortè olim in exigendis hujuſmodi ſubſidijs irrepſerunt, ut optimè notavit Joannes Gerſonius, *ſex conſiderationes ſuper ſtatu Summi Pontificis & Dominorū ſanctæ Eccleſiæ Cardinalium* ponens. Statutis enim, in duabus *primis* conſiderationibus dignitate, atque authoritate illius ſtatûs; nec non jure capiendæ ſuſtentationis, conſiderationem *tertiam* hanc addit; *ſtatus prædictus non ideo perdit jura ſibi convenientia, quæ poſuit propoſitio duplex præcedens, ſi fortè fuerint abuſus aliqui perſonales, olim, vel nunc inventi. Alioquin ſic argueretur adversùs omnem ſtatum, nedum Eccleſiaſticum, ſed temporalem; quòd diſſipandus eſt, deſerendus, & perdendus; quoniam in multis offendimus omnes.* Gerſonius *tom. 1. col. 188.*

§. II.

Quanta ex præjactis fundamentis ſit Summo Pontifici poteſtas in exigendis à Clero Gallicano pro Eccleſiæ univerſalis neceſſitatibus, præcipuè adverſùs infideles ſubſidijs.

JTa pergit *præcitatus* Author *cap. II.* Docet 8.
nos B. Paulus, & poſt illum unanimi conſenſu ſancti Patres, ac Doctores Catholici, Eccleſiam corpus eſſe; *ipſum* (Chriſtum) *dedit Caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt corpus ipſius*, inquit Apoſtolus Epheſ. 4. *Adimpleo ea, quæ deſunt paſſionum Chriſti in carne mea, pro corpore ejus, quod eſt Eccleſia.* Col. 1. v. 14. Illius corporis membra ſunt omnes fideles; *Sicut enim corpus unum eſt, & membra corporis cùm ſint multa, unum tamen corpus ſunt: ita & Chriſtus.* 1. Corinth. 12. v. 12. *Vos autem eſtis corpus Chriſti, & membra de membro.* ibid. v. 27.

Quæ autem ſint membrorum inter ſe affe- 9.
ctiones, & officia, explicat Apoſtolus 1. *Corinth. 12. v. 25. & 26.* his verbis; *Idipſum pro invicem ſolicita ſint membra. Et ſi quid patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra: ſive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra.* Quemadmodùm igitur in corpore naturali ſola membra reſciſſa, vel arida cæterorum dolore non afficiuntur; ita in myſtico Eccleſiæ corpore, qui ſingularum Eccleſiarum infortunijs, ac perſecutionibus non moventur, ſe viva myſtici corporis Chriſti membra non eſſe, declarant.

Cæterùm mutua illa membrorum ſolici- 10.
tudo non in ſolo ſiſtit paſſionum communione, ſed ulteriùs in præſtandâ operâ & auxi-

Ita, ut Ogygius, qui per terram ad septentrionem ad Cimmerios, Homeri populos, navigavit, ab Ogygio Boeotiae rege, qui ante Deucalionis diluvium regnavit, dictus videatur. Ogygius autem ante Deucalionis diluvium regnavit, ut Eusebius, Hieronymus, Cedrenus, Syncellus, Georgius Monachus, aliique scribunt, ut videre est apud Petavium in Rationario temporum, parte 1. libro 2. cap. 2. Ogygius ergo, qui ante Deucalionis diluvium regnavit, qui navigavit ad Cimmerios, qui ante diluvium habitabant, qui ante diluvium dictus est, ut videtur, Ogygius, ille, inquam, Ogygius, qui ante diluvium navigavit, ante diluvium dictus Ogygius, ante diluvium navigavit ad Cimmerios, qui ante diluvium habitabant, ante diluvium navigavit per terram ad septentrionem, ante diluvium navigavit per Europam, ante diluvium navigavit per Germaniam, ante diluvium navigavit per Cimbricam Chersonesum, ante diluvium navigavit per Jutiam, ante diluvium navigavit per Scandinaviam, ante diluvium navigavit per Finmarchiam, ante diluvium navigavit per Lapponiam, ante diluvium navigavit per Biarmiam, ante diluvium navigavit per Permiam, ante diluvium navigavit per Siberiam, ante diluvium navigavit per Tartariam, ante diluvium navigavit per Cimmeriam, ante diluvium navigavit ad Cimmerios, qui ante diluvium habitabant, ante diluvium navigavit ad Cimmerios, Homeri populos, ante diluvium navigavit ad Cimmerios, Homeri populos, ab Ogygio Boeotiae rege, qui ante Deucalionis diluvium regnavit, dictus videatur.

Ita

ijs præſtandis exhibuerũt, non tam authoritatis ad ea exigenda defectum in Summo Pontifice, quam abuſus quoſdam, aut nimiam in exigendo ſeveritatem cauſam ſint. Verùm præterquàm quòd longè abeſſent hodie omnium illarum excuſationum colores, cùm Innocentius XI. ſuos theſauros exhaurire malit, quàm extra Italiam Decimas imponere, & reliquos Epiſcopos exẽplo allicere, quàm præcepto urgere; non continuò negãda eſſet Papæ poteſtas, ut *ſuperiùs* cũ Gerſonio notavimus, etiãſi ejus uſui noñulli olim abuſus admixti fuiſſent.

19. Unum duntaxat video ſuperfuturum Clero Gallicano, & alijs prætextum, ſi res eò perducerentur, ut Pontifex, conſumptis ſuis reditibus, non poſſet Chriſtianarum aliquarum Provinciarum adversùs Infidelium impetus ſecuritati conſulere, niſi exacto ab alijs ſubſidio: nimirũ non jam de recuperanda terra Sanctâ, ſed de tuendo, vel reſtituendo Principum ſæcularium dominio agi. Quaſi verò ſolius Paleſtinæ causâ olim petitæ ſint Decimæ, ac non unicum ſit Eccleſiæ corpus; aut ideo deferendi ſint Chriſtiani in fidei periculo conſtituti; quia ſi eis manus porrigatur, nonnihil utilitatis illinc in Principes Chriſtianos derivabitur. Nihilne Reges Franciæ percepèrunt emolumenti ex compreſſis in partibus Tholoſanis Albigenſibus, quâ occaſione Honorius III. Philippo Auguſto partem etiam pecuniarum ſubſidio terræ Sanctæ deſtinatarum conceſſerat, ut videmus *in ejus Epiſtola in append. 2. Tom. 5. Ducheſne relatâ ſub num. 10.*

20. Martinum IV. Natione Gallum Philippo III. Francorum Regi Decimas ad triennium conceſſiſſe, ut bellum gereret contra Petrum Aragoniæ Regem, Siciliæ invaſorem, teſtantur ejus litteræ ad Joannem Legatum datæ, ut Præſules ad ſolvendas Decimas cogeret, & citatæ ab Oderico Raynaldo ad an. 1283. *num.* 35. Nec dubitavit pius ille Pontifex, ut oſtendunt litteræ ab eodem Hiſtorico citatæ *ibid. n.* 41. exactas à Clero pro inſtaurandis Syriæ rebus Decimas, olim decretas in Concilio Lugdunenſi, ad defendendam Siciliam derivare. Narrat idem ſcriptor, & citatis ejuſdem Pontificis libris probat *num.* 10. ipſum non ſolùm à Gallis, ſed ab alijs quoque Præſulibus opes in id conferri voluiſſe. Siculos ſimiliter, tum Provinciæ, atque Arelatenſis Archiepiſcopatûs Præſules Decimas Regi Carolo, ut hoſtem Regno ejiceret, ſolvere; atque ad id à Legato adigi præcepiſſe. Hæc autem ab eo perperam geſta non fuiſſe, ſuadent virtutes & miracula, quibus claruiſſe, fertur apud Hiſtoricos. Honorius ejus ſucceſſor, quas ille Decimas Philippo III. jam pro Aragoniâ armis comparandâ attribuerat, Philippo IV. ad quadriennium permiſit, ut narrat Raynaldus ad an 1286, *num.* 27. Sed de his hactenus, quæ in praxim redigere, utinam nunquam opus ſit.

§. III.

Quónam Summo Pontifici jus ſit erga beneficia Eccleſiaſtica intrà Galliam conſiſtentia?

21. HAnc rem ita proſequitur Author præfatus *cap.* 12. Nullâ in re, inquiens, laudabilior foret Gallorum pro defenſione libertatum Eccleſiæ Gallicanæ zelus, quâm ſi antiquorum Canonum obſervantiam, circa Beneficiorum diſpoſitionem factam tectam ſervarent, nec Summum Pontificẽ cogerent ſuâ ſupra Concilia, & eorum Canones, authoritate uti.

Reſtiterunt quidem Galli diſpenſationi ſuper regula, quæ ſæcularia Beneficia Regularibus perſonis conferri præcipit, quando Summi Pontifices beneficia Galliæ Italis, aut alterius Nationis viris, de Eccleſia benemeritis diſtribuebant. At ubi ex Caroli VII. Francorum Regis Edicto anno 1431. dato non niſi indigenis (intellige ſinè Regis licentiâ) ea largiri licuit, Commendarum uſus in favorem ſæcularium adeò invaluit, ut quamvis antiqua Canonica diſciplina Concordatis confirmata fuerit *tit. de Regiâ ad Prælaturas nominatione faciendâ. §. Volumus.* Philippus Probus *in addit. ad Gloſſ. Pragmat. Sanction. tit. de collat. §. Cui rei. num. 17.* in hunc modum conqueratur. *Hodie tamen ſit contrarium, adeò quòd in Gallia vix poſſet reperiri decimus Abbatum numerus profeſſionis Regularis. Unde non immeritò videmus, omnes penè Domos Regulares ad nihilum in vita, & moribus, prout & rebus reduci, & caducitatem amplecti, Monachóſque Mendicantium Ordinum fieri, & extra ſepta Monaſtica potiùs eos langueſcere, quàm vivere. Quæ ſit horum occaſio, vel cauſa, dicitur ex eo, quòd Commendatarijs aperta eſt ſuperiorum porta, quibus his, & aliis de cauſis poterit claudi janua cæli.* Qui abuſus ex eo tempore magis ac magis excrevit. 22.

Eaque fuit una ex cauſis, cur Concilium Tridentinum à Curia Franciæ non fuerit receptum. Primam enim recuſationis rationem eam attulerunt Regina, & magnus Cancellarius Nuncio, Concilij receptionem urgenti. Quòd Concilium Tridentinum vetaret, Beneficia Regularia in Commendam tradere, cùm Rex hujuſmodi Commendis multos Primates viros ſibi devinciret, quorum auxilio difficillimis illis temporibus indigebat. Palla vicinus *Hiſt. Concil. Trid. lib. 24. cap. 11. num. 4.* 22.

Adeò non ſervantur in Gallia *Canon 15.* Synodi Nicænæ, *21.* Antiochenæ, *& 5.* Chalcedonenſis, ut in nulla Chriſtiani orbis parte frequentiùs violentur, cùm innumeræ fiant Epiſcoporum translationes. Unde plurimorum in illâ Eccleſiâ malorum ſeminarium exiſtit. Non enim tanto affectu Eccleſiæ, quam quis ſemel gubernandam ſuſcepit, adhæret: non tam ſeduló invigilat; non tam facilè permanſura opera aggreditur: libentiùs in Aulæ ſtudia, quàm in tuenda Eccleſiæ ſuæ jura propendet, qui Aulæ beneficio ad pinguiorem ſe conſcendere poſſe confidit: hoc ut aſſequatur, non ſolùm magnatibus blanditur, ſed obſequitur, etiam cum Eccleſiaſtici juris, & libertatis jacturâ: ambitione tenetur: hinc avaritiâ, illinc prodigalitate peccatur: ac demum futuri, non animarum, ſed honoris, & divitiarum lucri expectatio ita tempus, & cogitationem abripit, ut obeundis 24.

ſuſcepti

susceptí regiminis officijs nihil reliquum sit; & proprium gregem non perpetuí Pastoris animo curet, sed temporanei mercenarij more exsugere festinet.

25. Quot excidissent in Gallia è proprio gradu tum Episcopi, tum inferioris Ordinis Clerici, si Beneficiorum pluralitas eâ pœnâ mulctaretur, quam indixit Canon *decimus* Concilij Chalcedonensis? Quæ regula si valeret, & vigeret, non tanta plerosque ambitio, vel avaritia inflecteret ad Aulicorum officia, aliorumque, quorum ope Beneficia Beneficijs accumulaturos se esse, sperent. Non tantus esset Ecclesiasticarum rationum neglectus.

26. Præcipua Ecclesiæ Gallicanæ libertatum pars olim in eo posita est, ne Romanus Pontifex Beneficiorum dispositionem sibi assumeret. Verùm tam, cùm de illa dispositione Galli acerbiùs conquerebantur, Concilium ipsum Basileense jus illud Summi Pontificis agnovit, ei aliquorum Beneficiorum dispositionem reservans *Sess. 31. Decreto de collatione Beneficiorum*, ubi sic legitur. *Non tamen intendit prohibere hæc sancta Synodus hoc præsenti Decreto, quò minùs futuri Romani Pontifices tempore Pontificatûs sui modo honesto, & convenienti, de uno beneficio ad collationem, in qua fuerint decem Beneficia, & de duobus, ubi fuerint quinquaginta, & ultra disponant ..... Neque etiam collationes per præventionem fiendas intendit impedire.*

27. Quin etiam Universitas studij Parisiensis, quæ tantoperè Curiam Romanam à conferendis Beneficijs arcere contendebat; tamen Romani Pontificis circa illa potestatem sæpe imploravit, nedum agnovit. Hic unus erat ex articulis Martino V. Eugenij Decessori porrectis; *Item cùm nonnulli Doctores, & Magistri infrascripti à Sanctitate vestra gratias expectativas obtinuerint in primo & principali Rotulo dictæ Universitatis per sanctitatem vestram sub data 4. Kalendas Februarij anno primo signato, quibus vigore earundem gratiarum de Beneficijs Ecclesiasticis minimè provisum extitit, dignetur Sanctitas vestra eisdem concedere, quòd dictis gratijs uti, & gaudere valeant, unà cum gratijs in præsenti Rotulo per sanctitatem vestram, ut speramus, faciendis: salvis tamen perimegrè articulis superiùs expressis.* Cui articulo Papa respondit; *Fiat pro omnibus, & quibus non est provisum ..... Datum Romæ anno 1424. 25. Maij, Pontificatûs præfati Domini nostri Papæ (Martini V.) anno septimo.* Refertur *in Historia Universitatis Parisiensis tom. 5. circa prædictum annum 1424.* Extant alia multa exempla similia apud eundem Authorem.

28. Verùm cùm Concordata inter Leonem X. Papam, & Franciscum I. Franciæ Regem inita, usuíque subsecutus contentionibus hac de re nasci solitis impositisse finem videantur, non est diutiùs immorandum, sed expectandum, donec Deus eos, quibus beneficiorum provisio incumbit, ad revocandam ex omni parte antiquam Canonicam disciplinam circa rectam illorum dispositionem moveat.

29. Si omnes collatores, aut Patroni præ oculis semper haberent, quàm stricta sit obligatio ea dignioribus conferendi, non autem indignis, vel etiam minùs dignis propinquis, aut à quibus aliquod receptum est, vel recipiendum speratur officium, quamque terribile futurum sit supremi Patrisfamilias judicium adversùs eos, qui in constituendis in Domo Ministris & Officialibus, propria commoda, privatosque affectus magis attenderint, quàm ipsius gloriam, & cultûs decorem, aut animarum salutem, certè magis metuerent, ne non satis dignos, aptosque servos Domino suo eligerent, quàm gloriarentur de jure suo, aut illud indebitè sibi vendicare contenderent.

30. Cæterùm non est, cur Galli Doctores Italicos accusent quasi nimiùm extulerint Romani Pontificis circa dispensationem Beneficiorum potestatem, cùm Doctores Galliæ non minùs latè illam explicuerint. Petrus Rebuffus *in concordatis tit. de Mandatis Apostol. §. Et ut obvietur. verb. Gravare.* scripsit. *Papa jure præventionis omnia jura potest conferre, cùm totus mundus sit Diœcesis Papæ.* cap. Cuncta per mundum. Et cap. Per principalem. 9. quæst. 3. *Unde non est mirum, si in sua Diœcesi, & sic per totum mundum conferre possit.*

CONCLUSIO.

31. JUs Summi Pontificis erga totius orbis Christiani beneficia Ecclesiastica fundatur in *jure Divino*, estque illimitatum, nisi in quantum ejus usus ex specialibus concordatis fortè coarctatur, accipitque moderationem suam ex regulis Cancellariæ Apostolicæ, salvâ semper plenitudine potestatis Pontificiæ.

Explicatur & probatur. Romani nam q; Pontificis in conferēdis Beneficijs Ecclesiasticis authoritas subsistit ex *indefinitâ* per Christum sibi concessâ authoritate, habetq; jus illimitatum super universis, cujuscunque sint conditionis & qualitatis, Ecclesiasticis beneficijs, ut ea liberè conferre possit quibusvis personis idoneis. *Ex cap. Cuncta per mundum. q. 2. Cap. 2. De præbendis. in 6. & Clement. 1. Ut lite pendente.* Neque libera hæc Summi Pontificis potestas Divinitus concessa ligari potuit ex hoc, quòd Ordinarijs, alijsque Prælatis sit concessa facultas, conferendi certa beneficia Ecclesiastica, vel aliter super ijs providendi: quia hæc concessio non habet se *privativè*, sed solùm *cummulativè* ad illam Summi Pontificis authoritatem. Imò Papa concedens Ordinarijs ejusmodi facultatem, nullatenus potuit se privare potestate per ipsummet Christum sibi concessâ; juxta *Cap. Dudum. De præbendis. in 6.* ubi decernitur in hæc verba: *Nos igitur attendentes, quòd, etsi memorato Episcopo prædictam concessimus potestatem, penes nos tamen nihilominùs remansit major.*

32. Ex quo redditur indubitatum, si Pontifex præveniat Ordinarium in alicujus beneficij collatione, hanc esse præferendā collationi factæ per Ordinarium, nisi fortè ista habeat præ-

prærogativam ſeu prioritatis, ſeu etiam poſſeſſionis; juxta *Cap. Si à ſede. De præbend. in 6. & Clement. 1. §. Neutro. Vt lite pendente.* cùm cæteroqui meritò habenda ſit ratio per *cit. Cap. Dudum.* adducta, cui ſubnectitur: *Propter quod noſtra, qui eandem* (imò majorem in collatione beneficiorum) *occupavimus poteſtatem, potior eſſe debet conditio.*

33. Solet equidem Summus Pontifex regulariter ſe non ingerere in collatione beneficiorũ, quæ liberæ collationi (præſentationeque patroni præſuppoſitâ) inſtitutioni Ordinariorum permiſit; tamen vel Summus Pontifex derogare poteſt huic juri, ſuâque abſolutâ authoritate uti in conferendis beneficijs, vel etiam de facto ſibi reſervavit ſeu generaliter, ſeu ſpecialiter, aut etiamnum poteſt reſervare certa beneficia.

§. IV.

Corollarium.

34. INfertur; *Quibus vijs ac mediis Eccleſia Gallicana ad onera beneficijs Eccleſiaſticis impoſita excutienda, ſibi adſciverit libertatem à ſe nunc prætendi conſuetam?* Author *præcit. tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 1. cap. 16.* hanc rem ita deſcribit. Ex omnibus malis, quæ diſſidium inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum conſecuta ſunt, maximum, & aliorum quamplurimorum cauſa fuit ſchiſma. Cùm enim Clemens V. Philippi operâ ad Summum Pontificatum evectus fuiſſet, Sedem Avenione, ſicut Regi promiſerat, conſtituit anno 1305. ibique commorati ſunt ſubſequentes Pontifices uſque ad annum 1375. quo Gregorius XI. Sedem Avenione Romam retulit. Eo Romæ defuncto anno 1378. Cardinales, qui majori ex parte Galli erant, Bartholomæum Prignianum Barij in Apulia Epiſcopum elegerunt, qui Urbanus VI. appellatus eſt. Sed quia novus Pontifex ſe Cardinalium ſeverum animadverſorem, & reformatorem præbuit, eoſque hac de cauſa infenſos habuit, illi Anagniam primùm, deinde Fundos ſeceſſerunt, ubi Conventu facto, electionem Urbani VI. utpote gravi metu extortam, irritam declarantes, Robertum Cameracenſem Epiſcopum, & Cardinalem renunciârunt Pontificem, qui Clemens VII. dici voluit. Hunc promovit, defenditque Ioannes Grangius, Gallicè *laGrange*, Cardinalis & Epiſcopus Ambianenſis, Urbano inimicus, & gratiâ Caroli VI. Francorum Regis potentiſſimus. Romæ Urbanus hæſit, Clemens Avenione Sedem fixit. Hinc exortum eſt lugendum illud ſchiſma, quod Eccleſiam miſerè laceravit uſque ad annum 1417. quo tempore Concilium Conſtantienſe, abrogatâ de Pontificatu contendentibus Dignitate, novum creavit Pontificem Odonem Columnam Cardinalem tituli S. Gregorij in Velabro, qui ſibi Martini V. nomen indidit, quique ſolus poſteà legitimus Pontifex agnitus eſt.

35. Tempore autem ullius ſchiſmatis cùm uterque Pontifex ad ruendam ſuam dignitatem maximis ſumptibus, & potentibus amicis indigeret, gravia Beneficiarijs onera imponebat, Beneficiorũ collationẽ ſibi reſervabat, multaq; contra diſciplinam antiquam cõfingebat. Quamobrem Galli, in quorum jam animis tempore Bonifacij VIII. avita erga Summos Pontifices obſervantia, aliquantum refrixerat, maximè autem Clerus tanti ponderis impatiens, & Univerſitas Studij Pariſienſis, cujus tunc temporis magna erat non ſolùm in Eccleſia, ſed etiam in Republica authoritas, quæque moleſtè ferebat, viris litteratis Beneficia non conferri, de excutiendo illo jugo cogitârunt, quare Regis, Senatûs Pariſienſis, & Regni Primatum opem implorârunt, ac promptam nacti ſunt. Itaque ſub Carolo VI. cùm adhuc ætate, ac deinde mente debilis eſſet, in medium adducta eſt libertas Eccleſiæ contra Pontificum exactiones, ac Beneficiorum reſervationes, tanquam antiquis moribus, & Canonibus contrarias, ac ſenſim contra cætera omnia, quæ nimis gravia videbantur, in quo potentia ſæcularis cum Clero conſenſit, eumque maximoperè juvit. Hinc Doctorum Pariſienſium, ſed multò magis Juriſconſultorum animos invaſit ſtudium quoddam libranda Pontificiæ authoritatis, ne ultra poſitos ſibi à Chriſto terminos in præjudicium Cleri, aut Regni produceretur. Deinde etiam ad Concilia Oecumenica examinanda, libertas illa protenſa eſt.

36. Anno 1438. in Conventu, qui Eccleſiæ Gallicanæ nomine cenſeri voluit, Bituricis examinata, temperata, & ſic accepta, ac in unum corpus redacta ſunt præcipua Concilij Baſileenſis Decreta, exactionibus, & Beneficiorum reſervationibus obſtantia, idque Pragmaticam ſanctionem vocant, quam Carolus VII. confirmavit, & obſervari præcepit. Fuit aliquamdiu hæc Sanctio, ceu Theſaurus, ac Promptuarium libertatum Eccleſiæ Gallicanæ. Quidquid contra ibi contenta tentabatur, Regis, aut Senatûs convellebatur authoritate.

37. Verùm Summi Pontifices Pragmaticam illam ſanctionem abominati ſunt tanquam juribus ſuis infeſtam, ac quaſi ſchiſmatis fœtum tunc temporis editum, cùm Concilium Baſileenſe legitimum non eſſet, abſente, ac etiam contradicente Eugenio IV. Papâ, & maximo Cardinalium, & Epiſcoporum numero, qui cum Summo Pontifice Florentiæ Concilium habebant (quò convocati fuerant etiam Patres Baſileæ degentes) quorumque decreta, utpote à Capite cum pluribus membris derivata, Epiſcoporum Baſileenſium Decretis longè erant anteponenda. Tandem Pontificum diligentiâ Pragmatica illa ſanctio primùm à Ludovico XI. deinde à Francisco I. Regibus Franciæ fuit abrogata, ut teſtantur illorum Edicta.

38. Senatus quidem, & Univerſitas Studij Pariſienſis, imò Clerus univerſus diutiſſimè illam propugnaverunt, ſed tandem Romanis Pontificibus, Regibus Galliæ, ac uſui cedere coacti ſunt, quamvis, ut ſæpe ſignificârunt, inviti.

Digitized by Google

inviti. Nam adhuc anno 1636. cùm in Comitijs Cleri Gallicani Procuratores, seu Promotores inter Acta Cleri paulò ante collecta, Concordata inter Leonem X. & Franciscum I. relata fuisse, atque inde *tacitum* Cleri consensum, & Concordatorum approbationem fortassis inferendam monuissent, Comitia authenticè declarârunt, instrumentum illud ad Ecclesiasticorum virorum commoditatem, non autem in majoris approbationis signum illic fuisse insertum. Itaque licèt titulo 1. Concordatorum prædictorum referatur, ea fuisse Statuta loco *dictæ Pragmaticæ Sanctionis, ac omnium Capitulorum in ea contentorum*: tamen adhuc nonnulla retinentur, quæ Concordatis expresè contraria non sunt.

39. Cæterùm Ecclesia Gallicana, quæ, ut se à Summorum Pontificem exactionibus, & Beneficiorum reservationibus liberam servaret, ad Potestates sæculares recurrit. Potestatis sæcularis facta est serva, & cùm Romani Pontificis jurisdictionem molestè ac graviter tulit, suam, à laica ferè omninò absorptam ingemuit. Testantur enim Parlamentorum placita, Advocatorum libri, imò frequentes Cleri Gallicani querelæ, prætextu tuendarum libertatum Gallicanarum, & impediendorum abusuum, jurisdictionem Ecclesiasticam à sæculari esse ferè penitùs extinctam.

40. Nec magna futuræ restitutionis spes affulget. Cùm enim Summi Pontificis authoritas in Gallia plenè vigeret, poterat Episcopis, alijsque Ordinis Ecclesiastici viris ad defendenda sua jura opem ferre. At nunc eâ imminutâ, etiam postulante Clero, aut potiùs constricto ejus potestatis usu, parùm efficax auxilium à sanctaSede sperari potest, nisi Christianissimi Regis religio ad Majorum suorum exemplum, certò sibi persuadeat, maximam gloriæ suæ partem in liberanda, & protegenda Ecclesia esse positam, suamq; authoritatem, sicut pro fide restauranda, sic pro restituenda Ecclesiæ libertate seriò impendat.

41. Sicut igitur Gallia ipsa exactionibus, & Beneficiorum reservationibus, quibus se à Pontificibus, vel ab eorum Officialibus premi conquerebatur, occasionem præbuerat, Pontifices Avenionem advocans, ut viciniores haberet, ac postmodùm in schismate inter plures Pontifices Avenionensium partes amplectens; sic etiam ut se adversùs illa onera contra Potestatem Ecclesiasticam tueretur ad laicam recurrens, ab ista in duriorem, ac miserabiliorem servitutem redacta est. Hoc utrumque testantur scriptores Gallicani. Genebradus *Chron. lib. 4. in Clement. V. de translatione Sedis Pontificiæ*, ista scripsit; *Denique hæc Sedis Apostolicæ translatio valde fœdavit antiquam Ecclesiæ faciem. Nam præter inauditas dispensationes, & sanctorum Canonum enervationes, perijt illud Divinum jus, sæcularia sæcularibus, & regularia regularibus; maximè in Gallia, dum Pontifices hujus transmigrationis plusquam Babylonicæ (nam observantiam regularem, disciplinam Ecclesiasticam penè totam, jura denique confudit, corrupitque) Patriæ, & Principibus impiè favere gestiunt.* En servitutis origo, en libertatis vindicandæ occasio.

Pragmaticam Sanctionem Judicibus sæcularibus ad opprimendam, & ferè extinguendam Jurisdictionem Ecclesiasticam, viam stravisse, docet *Tractatus de Jurisdictione Ecclesiastica to. 1. cap. 9. Actorum Cleri, editionis 1673. exscriptus.* 42.

Non est tamen hîc omittendum, Edmundum Richerium Doctorem ac Socium Sorbonicum *in Libello de Ecclesiastica, & politica potestate num. 13.* Gallicanarum libertatum originem appellationibus ab abusu tribuere; *Hæc ratio procedendi Gallorum*, inquit, *de appellationibus loquens; originem præbuit Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus*, ut eas vulgò nominant, Quæ certè origo, si vera est, & plurimùm est Ecclesiæ odiosa, nec multùm antiqua. 43.

DISQUISITIO VIII.

Quid possit Summus Pontifex circa Ecclesiam Gallicanam, ejusque specialia jura & libertates?

§. I.

1. MEritò hîc præmittenda venit descriptio Ecclesiæ Gallicanæ, de cujus præsenta libertate hîc agitur, quod ex sæpe fato Authore *tractatus de libertat. Ecclesiæ Gallic. lib. 1. cap. 2. à n. 6.* hîc exhibemus. Quamvis igitur Ecclesiæ nomen pro Clero frequentiùs usurpetur: tamen cùm de libertatibus Gallicanis agitur, ea vox non solùm Antistites, sed & Laicos complecti, maximè Regem, ejusque Officiales, à nonnullis dicitur; adeò ut Ecclesia Gallicana significet fideles omnes in hoc Regno degentes, cum aliquo tamen ordine ad Religionem, ad quam refertur omnis Ecclesia apud Christianos: qua in re solùm cavendum est, ne sub nominis æquivocatione fraus contegatur, quod revera contigisse, conqueritur Illustrissimus & doctissimus Franciscus Bosquetus Episcopus Montispessulani in ea ad Stephanum Baluzium epist. quæ ante libros D. de Marca *de concord. Sacerd. & Imp.* edita est. *Incidi*, inquit, *in locum ejus scriptoris anonymi, qui ementito Gallicanæ libertatis propugnandæ titulo librum notâ censoriâ jam olim adustum, Regiâ sanctione proscriptum, ac perpetuis tenebris damnandum, in lucem edere ausus est: illo falsam thesim (scilicet Laicorum æquè ac Clericorum cœtum Ecclesiam Gallicanam componere, ejusque communi decreto publica ejus Ecclesiæ negotia decidi, & non Episcoporum judicio, ad quos propositionem de difficilibus negotijs, quæ ad ipsorum vocationem spectant, tantùm pertinere) & auctoritate amici nostri fulcire nititur. Quamvis fraudem scriptoris facillimè detegerem, & delusam ejus mentem in æquivoco, ut loquuntur Logici, cùm libertatis, tum Ecclesiæ nomine animadverterem. Alia est enim significatio Ecclesiæ, dum fideles omnes complectitur, ut & libertatis, quâ singulos*

ſingulos fonte Baptiſmatis renatos Chriſtus donavit : alia Eccleſiæ, quæ etiam apud antiquos ſcriptores ſolum Clericalem ordinem, ut & libertatis, quæ jus & facultatem, ſeu poteſtatem univerſam regendi Eccleſiam Sacerdotali ordine, in primis Petri Apoſtolorum Coriphæi ſucceſſoribus, Divinâ conſtitutione traditâ, comprehendit.

2. Nec eſt, quòd aliquis circa hoc nomen quæſtionem moveat, quòd cæteris quidem cœtibus præeſſe unum aliquem Paſtorem cernat, puta Eccleſiæ univerſæ Summum Pontificem, Diœceſi Patriarcham, aut Exarchum, Provinciæ Metropolitam, Parochiæ Epiſcopum; Gallis autem omnibus, ut à cæteris Regnis diſcernuntur, unus quiſpiam non ſit præpoſitus. Rex namque, cujus imperio ſubjacent, eos in unum quidem corpus politicum conjungit, ſed non in unam Eccleſiam, cùm in Laicorum ordine cenſeatur. Obſervandum enim eſt, Romanum Pontificem tanquam Summum Paſtorem, totius Eccleſiæ Caput exiſtere, totius autem Occidentis tanquam ejus Patriarcham; Galliæ verò Caput ſpecialiùs poſſe nuncupari propter antiquiorem, & ſtrictiorem illius Regni cum Eccleſia Romana conjunctionem. Nec enim, ut Eccleſia Gallicana una ſit, opus eſt, ut intrà ſe unicum Caput habeat, ſed ſatis eſt, ut ejus membra non unius regiminis politici tantùm, ſed unius quoque Religionis vinculo arctiori conjuncta, totius Eccleſiæ Capiti etiam intimè cohæreat, illud præcipuis obſervantiæ, atque obedientiæ officijs excolat, ejuſque viciſſim amoris, ac ſollicitudinis ſpecialis beneficio potiatur.

3. Hujus igitur Gallicanæ Eccleſiæ libertates variæ, uti hactenus viſum eſt, prætenduntur: inter hæc autem referri poteſt, quòd exiſtimetur, *Summorum Pontificum conſtitutiones, imò Conciliorum quoque Oecumenicorum Canones niſi circa fidem dicantur, non valere, priuſquàm fuerint diſcuſſa & verificata à Parlamentis.* id enim ſatis expreſſè affirmat Carolus Feuretus *lib. 1. Sum. cap. 4. num. 11. 24. & 25.* adjiciendo, *Galliam ſuis libertatibus uti cum tacito Romanorum Pontificum conſenſu.*

4. Hæc expendens Author *citati tract. de libertat. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 2. cap. 10. à n. 2.* rem ita proſequitur. Non quærimus, inquiens, utrùm, quando Rex legitima ſua jura impeti metuit, damnum præcavere poſſit, adhibito Actuum, qui à Curia Romana emanant, examine, aut à Clero, & populo ſuo manifeſtam injuriam propulſare, ſed an in Gallia Judicum, & aliorum fidelium tuta ſit conſcientia, ſi Eccleſiæ univerſæ, aut ſanctæ Sedis mandata, circa res ſpirituales, & Eccleſiaſticas non evidenter injuſta rejiciantur, aut non acceptentur à Senatu, à Clero autem, vel à Populo executioni non demandentur.

5. Error eſſet intolerabilis, ſi à Senatu, aut Rege ipſo Summi Pontificis authoritas circa res ſpirituales, & Eccleſiaſticas pendêre crederetur. Hæreſis eſt illa jam pridem ab Eccleſia damnata, & Scripturæ oraculis contraria. Cùm enim Chriſtus vicarium interris ſuum, ac in ejus perſonâ legitimè ſucceſſuros Pontifices creavit, ſupremæ ſuæ poteſtatis participes fecit, eamque poteſtatem ſoli Deo ſubjecit. *Et tibi dabo claves Regni cœlorum; & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*, Matth. 16.

Si Chriſtus Principibus omnibus ſupremis Eccleſiæ juriſdictionem ſubmiſiſſet, jus illud etiam Paganis & Hæreticis, penes quos eſt legitimum dominium, ſinè dubio competeret, quod ab omni ratione, ac Religionis ſenſu alieniſſimum eſt. Quis enim credat, voluiſſe Deum Eccleſiæ ſuæ regimen inſenſiſſimis ſuis hoſtibus ſupponere? Ergóne invalida fuiſſent primis ſæculis dum Imperium, & Regna penes Imperatores, & Reges infideles, aut hæreticos erant, Summorum Pontificum, & Conciliorum decreta tunc edita, utpote à Principibus illis, & Chriſtianæ Religionis perſecutoribus non examinatâ, non probata, non recepta, non promulgata? 6.

Sed quid juris circa hoc Principibus acceſſit, dum ad Chriſtianam fidem converſi ſunt, niſi quòd baptiſmali charactere inſigniti, in Eccleſiæ filiorum, ac ſubditorum numero conſcripti fuerunt, ex quo non ſolùm ad exequenda illius mandata, ſed etiam ad procurandam, adhibitâ poteſtate ſibi Divinitus traditâ, illorum executionem tenentur. De ijs, qui foris ſunt, ut loquitur D. Paulus, id eſt, qui extra Eccleſiam, & per baptiſma in illam nondum ingreſſi ſunt, non judicat Eccleſia. At certè quicunque ſe Chriſtianos profitentur, debent Eccleſiam audire, ac ejus præceptis obtemperare. Sic habuerunt, ac profeſſi ſunt, quotquot veri Chriſtiani, ac pij Principes extiterunt, ut produnt varia Eccleſiaſticæ hiſtoriæ monumenta: id multoties declaravit Conſtantinus Magnus, præſertim in Reſcripto ad Epiſcopos Concilij Arelatenſis primi: *Meum Iudicium*, inquit, *poſtulant* (Donatiſtæ) *qui ipſe judicium Chriſti expecto. Dico enim, ut ſe veritas habet, ſacerdotum judicium ita debet haberi, ac ſi ipſe Dominus reſidens judicet. Nihil enim Iuce his aliud ſentire, vel aliud judicare, niſi quod Chriſti magiſterio ſunt edocti. Quid igitur ſentiunt maligni homines, officina, ut verè dixi, diaboli? perquirunt ſæcularia, relinquentes cæleſtia. O rabida furoris audacia! ſicut in cauſis gentium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt. Equidem gentes minora interdum judicia refugientes, ubi juſtitia deprehendi* (reprehendi legendum arbitror) *poteſt, magis ad majora judicia authoritate interpoſitâ ad appellationem ſe conferre ſunt ſolitæ. Quid hi detractores legis, qui renuentes cæleſte judicium, meum putaverunt poſtulandum, ſic ſentire de Chriſto Salvatore, ecce jam proditores, &c.* 7.

Theodoſius Junior, & Valentinianus III. in Conſtitutione, quâ Decretum S. Leonis I. contra Hilarium Archiepiſcopum Arelatenſem executioni demandari juſſerunt, expreſſis verbis declarant, Summi Pontificis ſententiam ſinè Imperatorum interceſſione vim ſuam obtinere. *Lata ſententia*, inquiunt, 8.

per Gallias etiam ſinè Imperiali ſanctione valituta. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſias non liceret? Sed noſtram quoque præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulteriùs vel Hilario, quem adhuc Epiſcopum nuncupari, ſola manſuetis Præſulis permittit humanitas, nec cuiquam alteri Eccleſiaſticis rebus arma miſcere, aut præceptis Romani Antiſtitis liceat obviare. Artibus enim talibus fides, & reverentia noſtri violatur Imperij.

9. In eo pietatis, ac juſtitiæ ſenſu Imperatoribus inferiores non extiterunt Reges Chriſtianiſſimi; quod ſæpe de ſe ipſi conteſtati ſunt. De Carolo Magno Ivo Epiſcopus Carnotenſis, Gratianus, alijque quamplures verba iſta referunt, tam generoſo, tamque Chriſtianiſſimo Rege, atque Imperatore digna. *In memoriam Beati Petri Apoſtoli honoremus Romanam, & Apoſtolicam Sedem, ut, quæ nobis Sacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat Magiſtra Eccleſiaſticæ rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut, licèt vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum, conferamus, & piâ devotione toleremus.*

10. S. Ludovicus, ut *alibi* notavimus, inter alia, quæ Philippo III. filio ſuo conſcripſit, eum, ut non ſolùm Eccleſiæ Romanæ, ſed etiam Summo Pontifici ſubjaceret, admonuit: non enim pijſſimus ille Rex ad infringendam, & imminuendam obedientiam, ut plerique hodie faciunt, Pontificem à Sede ſeparabat. *Sis devotus, & obediens Matri noſtræ Romanæ Eccleſiæ, & Summo Pontifici tanquam Patri ſpirituali.* Tantum aberat, ut Auguſtiſſimi illi Principes Eccleſiæ Romanæ, ac Summi Pontificis, & Eccleſiæ univerſæ à Concilio Oecumenico repræſentatæ Decretorum Iudices agerent, ut illis, etiamſi gravia viderentur, ſeſe humiliter ſubjicerent.

11. Sed & Philippus IV. qui primus omnium cum Romano Pontifice apertiùs diſceptavit, ſi ſanctæ Sedis Decreta à ſe, vel à ſuo Senatu non probata vim obligandi non habere ſenſiſſet, an non Bonifacij VIII. conſtitutiones contempſiſſet? An cenſuras à Benedicto XI. ſublatas, deinde à Clemente V. expreſsiùs tollendas curâſſet?

12. Non igitur de Chriſtianiſſimo Rege, aut ejus Officialibus, & Iudicibus, multò minùs de Clero, & plebe præſumendum eſt, in ea eſſe ſententia, ut Eccleſiaſtica mandata vim obligandæ conſcientiæ à poteſtate aliqua ſæculari mutuari arbitrentur, aut prohibente illâ, exequenda non eſſe, ſi modò juſta ſint, qualia æſtimanda ſunt, quoties non patet injuſtitia. Eò tantùm ſpectat illorum examen, ut Regi, aut Regno non fiat injuria, aut Edicta injuſta per obreptionem, aut ſubreptionem evidentem obtenta, effectum ſortiantur. Cæterùm ſi illa occaſione Senatus ſanctæ Sedis Iudicem ſe conſtituat; ſi perperam ejus mentem interpretetur; ſi ſinè juſtiſſimis cauſis ejus decretorum executionem impediat, non libertates Eccleſiæ Gallicanæ defendit, ſed Eccleſiam Romanam ſimul, & Gallicanam in ſervitutem redigit, ac ſe omnibus cenſuris contra illa ſacrilegia inflictis illaqueat.

13. Quamobrem non ſolùm coram Deo, ſed etiam coram hominibus vani ſunt prætextus illi, quibus aliquando juſtiſſima ſanctæ Sedis Decreta repudiantur; ſcilicet quòd in ijs obſervatæ non fuerint formulæ conſtitutionibus Regijs, vel Senatûsconſultis inductæ, aut quòd edita ſint proprio motu, vel cum conſilio alicujus Congregationis, cujus authoritas non agnoſcatur in Gallia: quæ quidem excuſationes ſi ſufficerent, cùm ſemper earum aliqua præſtò ſit, tota Summi Pontificis poteſtas corrueret, vel, quod in idem recidit, à Francorum arbitrio pendêret omne illus exercitium.

14. Nec illa Iudicum ſæcularium injuſtitia illis prodeſt, qui eo tantùm prætextu debitam Eccleſiæ obedientiam denegant, cùm certiſſimè ſciant fideles, non poteſtatibus Laicis, ſed Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus dictum à Chriſto Domino noſtro eſſe. *Quæcumque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo: & quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo.* Matth. 18. Atque adeò poſſe quidem Senatûsconſulta à pœnis temporalibus, non autem à Cenſuris Eccleſiaſticis, multò minùs à Dei judicio liberare.

15. Hæc equidem in Pontificijs conſtitutionibus examinandis libertas præſumi haud poteſt à Gallis reduci in hoc, ac ſi Pontifici Maximo non eſſet poteſtas pro Franciæ Regno novas condendi leges Eccleſiaſticas, ſed creditur potiùs niti communibus Iuris principijs de promulgatione & acceptatione neceſſariâ legum, ad hoc, ut obligare valeant.

§. II.

De authoritate Pontificia ad novas condendas leges pro univerſo Chriſtiano orbe, ejuſque Regnis, ac Provincijs.

16. AUthor *præcitati tract. de libert. Eccl. Gallic. cap. 11.* centrũ præſẽtis difficultatis ſtatuit in hoc puncto; *An Romanus Pontifex, adversùs quem vel omninò, vel præcipuè convertuntur libertates Eccleſiæ Gallicanæ, condendarum pro aliis, ultra ſuam ſpecialem provinciam, orbis Chriſtiani partibus, legum habeat poteſtatem?* Aſſeverat equidem, nefas eſſe, de Chriſtianiſſimo Regno ſuſpicari, quòd hæc Summi Pontificis authoritas in dubium à Gallis revocetur. Quia tamen aliquorum facta cum verbis pugnare videntur, dum ita leges Pontificis habent, quaſi à Superiore non emanâſſent, non fore inutile, jus illud Summi Pontificis monumentis antiquiſſimis, atque adeò in hac materia maximi ponderis, confirmare, ut ex Gallorum, & ex Summorum Pontificum teſtimonijs liqueat, ſummâ cum veneratione jam à primis ſuſceptæ fidei temporibus obtemperatum fuiſſe ab inclytæ illius Nationis hominibus ſanctæ Sedis Decretis, non adhibitis illis formulis, quæ poſterioribus ſæculis in illo Regno excogitatæ ſunt, ad examinandas leges Eccleſiaſticas, & quæ alio prætextu

Digitized by Google

textu excuſari non poſſunt, niſi fortè quòd hæc cautela neceſſaria ſit, ne quid à Summo Pontifice, vel ab ejus Officialibus per obreptionem, ut ſubreptionem impetretur, quod vel loco, vel tempori minùs conveniat.

17. Ad hoc firmandum, inducitur S. Innocentius à Victricio Rothomagenſi Epiſcopo de Clericis incontinentibus, aliisque capitibus anno 404. conſultus, qui decretum Syricij Papæ *in epiſt. 1.* quæ eſt ad Himerium Tarraconenſem *cap. 7.* ferè ad verbum exſcripſit; prout videre licet in utriuſque illius Pontificis epiſtolis, quarum argumenta præſenti noſtro inſtituto deſervientia, & in continenti proponenda excerpſit Dionyſius Exiguus magnæ apud Gallos authoritatis.

ARGUMENTUM I.

Ex Reſcripto S. Innocentij à Victricio Rothomagenſi Epiſcopo conſulti.

MUlta circa Pontificis Reſcriptum occurrunt notatu digna. *Primum* eſt. Tametſi Victricius eſſet rerum Eccleſiaſticarum peritiſſimus, Romanum tamen Pontificem adijt, non ut Doctorem peritiorem, ſed ut Pontificem, à quo norma, & authoritas eſſet requirenda. En epiſtolæ Innocentij principium. *Innocentius Victricio Epiſcopo Rothomagenſi, Salutem. Etſi, frater chariſſime, pro merito, & honore Sacerdotij, quo plurimùm polles, vivendi, & docendi ſecundùm Eccleſiaſticas regulas nota ſunt omnia, neque eſt aliquid, quod de ſacris lectionibus tibi minùs collectum eſſe videatur. Tamen quia Romanæ Eccleſiæ normam, atque authoritatem magnoperè poſtulâſti, voluntati tuæ morem admodùm gerens, digeſtas vitæ, ac morum probabilium diſciplinas annexas litteris meis miſi.*

19. *Secundò* reſponſum ſuum, indicat Summus Pontifex legis loco habendum, nec ullum ſupponit futurum ejus examen, aut formulam aliquam receptionis, ſed ſatis fore, ut cognoſcatur ex ſignificatione ab eodem Victricio faciendâ: *Per quas* (diſciplinas) *advertant Eccleſiarum regionis veſtræ populi, quibus rebus, & regulis Chriſtianorum vita in ſua cujuſcumque profeſſione debeat contineri, qualiſque ſervetur in urbis Romæ Eccleſijs diſciplina. Erit dilectionis tuæ, per plebes finitimas, & Conſacerdotes noſtros, qui in illis regionibus propriis Eccleſijs præſident, regularum hunc librum quaſi didaſcalicum, atque monitorem ſedulò inſinuare: ut & noſtros cognoſcere, & ad fidem confluentium mores valeant docendi ſedulitate formare.*

20. *Tertiò* profitetur, ſe anteriorum Pontificum, & Patrum veſtigia ſectari. Is enim, ut alibi notavimus, Summorum Pontificum, æquè ac Gallorum, imò magis, mos fuit, diſciplinæ regulas, ut erant antiquiſſimæ, ita maximè venerari. *Non quòd nova aliqua præcepta imperentur*, inquit, *ſed ea, quæ per deſidiam aliquorum neglecta ſunt, ab omnibus obſervari cupiamus: quæ tamen Apoſtolicâ, & Patrum traditione ſunt conſtituta.*

21. *Quartò* nec id tantùm decrevit Innocentius, quia fuerat à Victricio conſultus, ſed quia ejus erat, omnium Eccleſiarum abuſibus, ut ſibi denuntiati fuerant, opponere remedium; Eccleſiarum autem, eam admittere curationem; *Ergo*, addit idem Pontifex, *ne ſilentio noſtro exiſtimemur his præbere conſenſum, dicente Domino: Videbas furem, & currebas cum eo, hæc ſunt, quæ deinceps intuitu Divini judicij omnem Catholicum Epiſcopum expedit cuſtodire.*

ARGUMENTUM II.

Petitum ex epiſtola ejuſdem Innocentij anno 405. ad S. Exuperium Epiſcopum Toloſanum ſcripta, nec non ex Siricij Papæ Apoſtolicis litteris ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem anno 385. ſcriptis.

ETenim Innocentij præfati ad S. Exuperium reſcripta epiſtola inchoat ſub hiſce verbis. *Innocentius Exuperio Epiſcopo Toloſano ſalutem. Conſulenti tibi, frater chariſſime, quid de propoſita ſpecie ſentirem: pro captu intelligentiæ meæ, quæ ſunt viſa, reſpondi, quid ſequendum, vel docilis ratio perſuaderet, vel authoritas lectionis oſtenderet, vel cuſtodita ſeries temporum demonſtraret. Equidem dilectio tua inſtitutum ſecuta prudentium, ad Sedem Apoſtolicam referre maluit, quid de rebus dubijs cuſtodire potiùs, quàm uſurpatione præſumptâ, quæ ſibi viderentur, de ſingulis obtinere.* 22.

Deinde reſpondet ad quæſitum de incontinentia Sacerdotum in eundem modum, quo anno 385. Siricius Papa Himerio Epiſcopo Tarraconenſi. Sed (quod diligentiſſimè animadvertendum eſt, & probat, Summorum Pontificum reſponſa legum vim habuiſſe, licèt non eſſent ſolemniter promulgata, vel acceptata) cùm ad pœnam venit, quæ à Siricio contra incontinentes decreta fuerat, licèt Himerio Siricius ſuam epiſtolam non præcepiſſet, ſaltem expreſſè, cum Gallicanis Eccleſijs communicare, declarat Innocentius eos, qui in Gallia illam non ignorâſſent, omnium pœnarum in illa contentarum reos habendos: *Sed ea planè diſpar, & diviſa ſententia eſt. Namſi ad aliquos forma illa Eccleſiaſticæ vitæ pariter, & diſciplinæ, quæ ab Epiſcopo Siricio ad Provincias commeavit, non probabitur perveniſſe: his ignorationis venia remittetur ..... Si qui autem ſciſſe formam vivendi miſſam à Siricio deteguntur, neque ſtatim cupiditates libidinis abjeciſſe, illi ſunt modis omnibus ſubmovendi, qui poſt admonitionem cognitam, præponendam arbitrati ſunt voluptatem.* 23.

Fecerat quidem Siricius Gallicorum mentionem, Himerio injungens, ut epiſtolam ſuam in illorum notitiam deduceret. Sed eo nomine Pontifex ſignificabat illos, qui vulgò *de Galizia*. Porrò quæ fuerit mens ipſius Siricij circa publicationem, & receptionem ordinationum Pontificiarum, indicant ejus verba: *Hæc, quæ ad tua conſulta reſcripſimus, in omnium Coepiſcoporum noſtrorum perferri facias notionem, & non ſolùm eorum, qui in tua ſunt Diœceſi conſtituti, ſed etiam ad univerſos Carthaginenſes* 24.

nenſes, & Bethicos, & Luſitanos, atque Gallicos, vel eos, qui vicinis tibi collimitant hinc inde Provinciis, hæc, quæ à nobis ſunt ſalubri ordinatione diſpoſita, ſub litterarum tuarum proſecutione mittantur, & quamquam ſtatuta Sedis Apoſtolicæ, vel Canonum venerabilia definita nulli Sacerdotum Domini ignorare ſit liberum: utiliùs tamen & pro antiquitate Sacerdotij ſui dilectioni tuæ eſſe admodùm poterit glorioſum, ſi ea, quæ ad te ſpeciali nomine generaliter ſcripta ſunt, per unanimitatis tuæ ſolicitudinem in univerſorum fratrum noſtrorum notitiam perferantur, quatenus & quæ à nobis non inconſultè, ſed providè ſub nimia cautela, & deliberatione ſunt & ſalubriter conſtituta, intemerata permaneant, & omnibus inpoſterum excuſationibus aditus, qui jam nullis apud nos patère poterit, obſtruatur.

CONCLUSIO.

25. DE fide certum eſt, exiſtere in Summo Pontifice poteſtatem legislativam erga Vniverſam Eccleſiam.

Explicatur ex illis Chriſti Domini *Matth. 16* ad Petrũ prolatis verbis: *Quodcunq; ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis.* Hiſce namque verbis Chriſtus promiſerat Petro poteſtatem Pontificiam, quam ipſi *actualiter* contulit, dicendo *Ioannis 21. Paſce oves meas.* Num verò iſthæc verba admittere poſſunt coarctationem aliquam, ne in univerſas Chriſtiani orbis provincias extendi valeant? Quo ſic conſtituto, ita licebit jam argumentari.

PROBATIO I.

Ex prætactis Chriſti Domini *Matthæi 16.* & *Ioannis 21.* exaratis, ac inter ſe collatis verbis petita.

26. EA namque Domini noſtri verba poteſtatem ad ligandum conferentia, cùm ſint omninò indefinita, illam vel maximè poteſtatem inferunt, quæ eſt maximè neceſſaria ad gubernandum & paſcendum Oves Chriſti, ſeu Eccleſiam, ejuſque concives fideles: ejuſmodi autem vel maximè eſt poteſtas legislativa. At eo ipſo, quòd poteſtas illa ſit ordinaria, non erat annexa perſonæ, ſed officio. Hoc autem officium eſt *Moraliter* unum in ſucceſſoribus, & hinc dicitur perpetuum, quod nunquam mori poteſt. Illis ipſis igitur Chriſti verbis univerſalem gubernandi Eccleſiam, atque adeò leges ferendi erga fideles poteſtatem paſtorali Petri officio annectentibus, fuit in omnes ejus ſucceſſores eo jam tempore *Virtualiter* translata illa authoritas; ita ut Pontifex Summus illam paſtoralem dignitatem, ac Univerſaliſſimam erga fideles legislativam poteſtatem ab ipſomet Chriſto *immediatè* accipiat ſtatim, ac per electionem eſt legitimè deſignatus Pontifex, ita ut hæc electio nihil Juriſdictionis conferat, ſed perſonam duntaxat Petro ſuccedentem deſignet, Chriſto ex vi illorum verborum transferente in ipſum illam officio Papali de ſe perpetuò annexam juriſdictionem.

PROBATIO II.

Deſumpta ab exemplis, quæ apud Patrem Sirmondum, & alios Authores Gallos habentur apud *præcitatum* Authorem *tract: de libert. Eccleſ. Gallic. 2. cap. 11. à n. 10.*

27. INter hæc continetur exemplum libelli Symmacho Papæ à Cæſario Epiſcopo Arelatenſi oblati, qui ſic orditur: *Sicut à perſona B. Petri Apoſtoli Epiſcopatus ſumit initium; ita neceſſe eſt, ut diſciplinis competentibus Sanctitas veſtra ſingulis Eccleſijs, quid obſervare debeant, evidenter oſtendat.* Idem Symmachus *Epiſtolam 10.* ſic inchoat. *Dilectiſſimis fratribus univerſis Epiſcopis per Gallias conſiſtentibus, Symmachus: Sedis Apoſtolicæ inſtituta prædicanda ſolicitant, ut de concordia univerſalis Eccleſiæ, quæ toto orbe diffuſa eſt, pervigili curâ tractemus Quæ tunc præcipuè efficacius adoleſcit, ſi ea, quæ à Patribus ſtatuta ſunt, ætas ſubſequens reverenter obſervet.*

28. Vigilius epiſtolâ ad Epiſcopos Galliæ anno 545. *Quantum nos*, inquit, *Divina potentia Apoſtolorum primi Sedem non pro noſtris meritis, ſed pro ineffabili ſuæ miſericordiæ pietate habere conſtituit, tantum nos de univerſarum Eccleſiarum diſpoſitione, & pace, & ſtatu curam habere convenit.*

29. Cæleſtinus Papa Epiſcopis Provinciæ Viennenſis, & Narbonenſis juriſdictionem ſuam in univerſas Eccleſias his verbis exprimit; *Nec ſilere poſſumus, cùm ad hoc, ut ab illicitis revocemus aliquos, officij noſtri provocemur inſtinctu: in ſpeculis à Deo conſtituti, ut vigilantiæ noſtræ diligentiam comprobantes, & quæ coercenda ſunt, reſecemus, & quæ obſervanda ſunt, ſanciamus. Circa quamvis longinqua Spiritualis cura non deficit; ſed ſe per omnia, quà nomen Dei prædicatur, extendit.*

30. Denique anno 860. quo tempore Antiſtites Gallicani pro ſuis juribus cum Summis Pontificibus frequenter altercabantur, ſic tamen alloquebantur Nicolaum primũ, *Apoſtolicis documẽtis, & Pontificalibus Decretis multipliciter informamur, ut veſtri ſanctiſſimi Apoſtolatûs apicem, Principis Apoſtolorum ſide, & nomine conſecratum, quoties S. Eccleſia aliquâ novitate pulſatur, humiliter adeamus, ibique veri conſilij ſalubrima inſtituta ſinceriter hauriamus, ubi mitis Magiſter Chriſtus, & Summum Caput noſtrum fundamentum Eccleſiæ poſuit.* Apud Sirm. *tom. 3. pag. 158.*

§. III.

Quænam promulgatio legis Eccleſiaſticæ ſit neceſſaria ad ejus obligationem, in Regno præſertim Gallicano inducendam.

LIbertati ad elidendas novas leges Pontificias inſervire poteſt illa quoque non nullorum.

lorum Canoniſtarum ſententia, quæ eandem in legibus *Canonicis*, ac *Civilibus* promulgandis requirit ſolemnitatem, ita ut, dum Pontifex ſaltem aliud expreſſè non declarat, non obligent, niſi poſt duorum menſium à die publicationis terminum, debeatque promulgatio fieri in ſingulis provincijs. In ordine ad hujuſmodi proinde promulgationem vacat tempus ſufficiens ad legem examinandam; *An ſcilicet digna ſit, quæ acceptetur?* De cujuſmodi proinde examine, in quantum ſit licitum, duo hîc proferemus argumenta, non ex proprio, ſed alieno potiùs judicio ſtatuenda.

ARGUMENTUM I.

Verùm novæ leges Eccleſiæ, priuſquàm acceptentur, *licitè* examinari poſſint?

32. AUthor *tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 2. cap. 3.* hoc quæſitum ita decidit. Quod ſanctiſſimus Pontifex Leo I. *in epiſt. ad Ruſticum* docet, *quædam, quæ nullâ ratione poſſint convelli*, ad fidem, & mores pertinere, ut ſcilicet quæ à ſupremâ veritate, & omnis vetatis fonte Deo Eccleſiæ revelata ſunt circa Chriſtianæ Religionis myſteria, vel mores ſecundùm Divinam legem, & rectam rationem inſtituendos, ſtent ſemper immota, nulliq; mutationi obnoxia. Quod autem ſubjicit: *Multa eſſe, quæ aut pro conſideratione ætatum, aut pro neceſſitate rerum oporteat temperari*, de diſciplina eſt accipiendum. Cùm enim diſciplinæ legibus is propoſitus ſit ſcopus, ut fideles faciliùs & efficaciùs in fide Orthodoxa, & in probis moribus permaneant, & ſemper charitmata meliora æmulentur, nec eâdem ratione debeant, aut poſſint omnes omni tempore, aut in omni loco in illis officijs contineri; neceſſe eſt, ut Eccleſia, quemadmodùm alibi diximus, ſuas leges interdum mutet, mutatis perſonarum & negotiorum circumſtantijs, maximeque ſemper attendat, quid, quo tempore, quibuſque perſonis utilius futurum ſit.

33. Itaque cùm cuipiam Regno, aut Provinciæ proponitur lex, ſuperioris eſt, & circumſpicere diligenter conditiones omnes, à quibus pendet ejus utilitas; nec ægrè ferre, ſi ſubditi propter aliqua incognita Legislatori, cujus notitia non poteſt ad ſingula quæque pertingere, damni plus allaturam legem, quàm utilitatis viderint, reverenter ſignificent, ac remedium petant.

34. Canones Eccleſiæ, qui ad fidem, & mores ſpectant, infallibili Dei revelantis authoritate nituntur, ideoque obedientia eis quaſi cæca debetur, quanquam nemo clariùs videt, quàm qui Deo aſſentiendum judicat, etſi rerum cauſas, rationeſque minimè penetret: leges autem, quæ in diſciplina verſantur; hominum, quòd ſuprà diximus, conditionibus, ut fructum optatum referant, aptandæ ſunt, nec niſi rationabile obſequium deſiderant.

35. Solemne eſt Eccleſiæ, ut in gubernandis fidelibus, Divinum regimen imitetur, nec ſolùm attingat à fine uſque ad finem fortiter, ſed etiam diſponat omnia ſuaviter. Itaque honoris Principibus debiti meminit, illorum jura ſervat illæſa, ordinem, & dignitatem Epiſcoporum veneratur, populorum ſtudia, & uſus attendit, omniaque ita ponderat, ut conſenſum, & obedientiam potiùs obtineat, quàm extorqueat; ſuadeat, quàm præcipiat; amore alliciat, quàm timore impellat: nec infirmitati ſolùm parcit, ſed interdum etiam malitiæ cedit in ijs, quæ cum Religionis periculo non ſunt conjuncta.

Verùm lumen illud ſancti Spiritûs, quod Summo Pontifici adeſt, cùm explicanda ſunt fidei myſteria, & tradenda morum præcepta, non perpetuò illi hypocritarum fraudes, aulicorum adulationes, improborum mendacia detegit, non adversùs ambitioſorum importunitatem, Magnatum preces, ſuſpecta Officialium conſilia, immotos ſervat. Quid ſi, quod tamen ſinè gravi fundamento ſuſpicari nefas eſt, Summus Pontifex aliquo ulciſcendæ injuriæ, congregandarum divitiarum, augendæ familiæ, alióve pravo affectu impelleretur ad præcipiendum aliquid ſuæ poteſtatis limites tranſcendens, aut juſtitiæ repugnans? Nec enim altitudo, & ſanctitas ſolij ſanctum facit, & à peccato ſecurum. Num, ſi quid hujuſmodi contingeret, ab exequendo mandato non liceret abſtinere? Quod autem in mandatis ſingularibus, etiam in communibus legibus liceret, quamvis longè difficiliùs legibus deſit juſtitia, quàm præceptis particularibus. 36.

Poſſunt igitur, diſſimulantibus Summis Pontificibus, expendi novæ leges, antequam recipiantur, ut, ſi quæ prodierint, quibus non ſit neceſſe, vel etiam expediens parêre, ſuſpendatur executio, ac ſuſpenſionis cauſæ ſignificentur, dummodò id cum bona fidè, reverentia debita, & intentione ſincera fiat. 37.

Etenim generatim, ut lex aliqua ad ſui obſervantiam adſtringat, duo requiruntur ex parte legislatoris, ſcilicet intentio, & authoritas. Duo etiam ex parte ſubditorum, notitia, & facultas. Itaque ſi legis Conditor, aut omni careat authoritate, aut ejus poteſtas ad materiam legis non ſe extendat, vel ejus intentio certum tempus, certas perſonas, loca, vel negotia eximat ab onere; ſi ſubditi legem reſcire, aut illam exequi non poſſint, parendi neceſſitate non tenebuntur. Quocirca examen aliquod requiritur. 38.

Primò igitur videndum eſt, an à legitimo ſuperiore orta ſit lex, nec venerando, quod interdum præfert, nomini ſtatim eſt concedendum. Quot enim in Gratiani Decreto v. g. deprehenſi ſunt Canones Concilijs, Summis Pontificibus, aut alijs authoribus adſcripti, à quibus, conſtat, non fuiſſe conditos? Sunt etiam nonnulli, qui ab eorum mente, quorum nominibus inſigniuntur, longè abſunt, ut videre eſt in libris ad ejus emendationem ſcriptis. Canones Auguſto Apoſtolorum nomine celebres, non ſolùm ſanctiſſimorum illorum Eccleſiæ parentum fœtus non 39.

ſunt,

Digitized by Google

ſunt, ſed etiam nonnulla tradunt Eccleſiæ doctrinæ, acuſui adverſa. Nunquid ergo ſinè ulla diſcuſſione fuerant excipiendi, aut agnitâ ſuppoſitione, ſinè diſcrimine in uſum inducendi?

40. *Secundò* dum legis Author certus eſt, & conſtans legislatoris authoritas, poteſt ejus dubia eſſe intentio, vel etiam liquêre, quòd lex omnia loca, omnes perſonas, omnia tempora non comprehendat: ſic v. g. præceptum de conſecrando pane Azymo ad ſolam Eccleſiam Latinam, non autem ad Græcam pertinet. Sic præceptum Apoſtolicum deabſtinendo à ſuffocato, & ſanguine, ad tempus duntaxat erat poſitum, &, ut cenſet Baronius, pro quorundam tantùm locorum Chriſtianis, ad quos epiſtolam direxerant Apoſtoli.

41. *Tertiò* in Eccleſiaſtica Hierarchia, ſicut & in Cælesti illuminantur & perficiuntur à ſuperioribus medij, & à medijs infimi. Quamobrem Decretæ Eccleſiaſtica primùm quidem Epiſcopis, ab iſtis deinde inferioribus Sacerdotibus, & à Sacerdotibus plebi ſunt intimanda; adeò ut ſi aliâ viâ perferantur, in ſuſpicionem meritò veniant, ne ſatis ſit, ut fidelibus quoquo modo innoteſcant, niſi conſueto more promulgentur, ſi nempe potuerit ſolitus ordo commodè ſervari.

42. *Quartò* cùm Eccleſiæ, ſicut & Chriſti ejus ſponſi jugum ſuave ſit, & onus leve, Chriſtuſque ipſe illos reprehenderit, qui hominum humeris onera importabilia imponunt, quando lex impoſſibilis eſt, aut incommodum aliquod maximum ſecum trahit, præſertim à ſuperiore ignoratum, non videtur fieri ei injuria, ſi non ſtatim caput jugo ſupponatur. Uſus antiquis moribus, præſertim non perverſis, contrarij vix inducuntur ſinè ſcandalo, cujus causâ vitandi Summi Pontifices præcepta ſua, aliunde juſta, ſuſpendi velle cenſentur. *Conſultiùs duximus*, inquit Cæleſtinus III. cap. Quòd dilectio. de conſanguinit. & affinit. *obſervatæ conſuetudini deferre, quàm aliud in diſſenſionem, & ſcandalum populi ſtatuere, adhibitâ quâdam novitate.*

43. Eandem Summis Pontificibus mentem tribuere convenit, quotieſcunque injuſtum aliquid in lege, aut præcepto continetur. Alexander III. *cap. Si quando de Reſcript.* eam his verbis prodit; *Patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris, quod nobis fuerit pravâ inſinuatione ſuggeſtum.* Eam etiam indicat *cap. Cùm teneamus. de præbend.*

ARGUMENTUM II.

An leges juſtæ, etiamſi non fuerint acceptatæ, inducant obligationem?

44. PRæcitatus Author *ſeq. cap. 4.* præſupponens hanc difficultatem non tam *Juris* eſſe, quàm *Facti*, diſſerit in hunc modum. Qui leges, inquiens, ante acceptationem vim non habere, contendunt, iſtis præcipuè ad id credendum rationibus inducuntur. *Primò*, quòd leges cum ea intentione dantur à Principe, ut eas velit non obligare, niſi accedente ſubditorum conſenſu; quod ſi de facto verum ſit; id eſt, ſi ſuperior conſenſum ſubditorum tanquam conditionem requirat, ſinè qua legem robore careret velit, nemini dubium eſt, quin iſti liberi ſint ab ejus obſervandæ debito. Utrùm autem ea ſit ſuperioris intentio, nec ne, prudentis eſt determinare, aut potiùs ſuperioris ipſius expreſſiùs ſignificare, ne infirmis laqueus prætendatur.

45. *Secundò*, cùm ſuperiores à populi conſenſu, & voluntate ſuam obtinuerunt authoritatem, non cenſetur populus eam poteſtatem in ſuperiores contuliſſe, ut inconſulto ſibi poſſent leges præfigere, & ſe invitum ad earum executionem adſtringere. Quæ ratio in Prælatis Eccleſiaſticis à Domino noſtro Jeſu Chriſto inſtitutis locum habere nequit, ſed neque etiam fortaſſis in Principibus ſæcularibus, qui, licèt ab hominibus primùm electi fuiſſent, à Deo tamen acceperunt facultatem ea præcipiendi, quæ ad bonum publicum eſſent neceſſariâ, & reſervata præſtandi à populo conſenſûs neceſſitas, non de injuſta voluntate illius, ſed de juſta cauſa, & recta ratione eſſet interpretanda.

46. *Tertiam* alij rationem afferunt, nempe legem eam præſumendam fore inutilem, aut perniciosam, quæ à tota Republica refutaretur, ſed in eo caſu non tam acceptationis, quàm juſtitiæ, aut intentionis Legislatoris defectu legis obligatio ceſſaret.

47. Ergo injuſtæ leges non obligant, quidquid intendat illarum Conditor; nec juſtæ, ſi aut *tacitè*, aut *expreſsè* annuat, ut non priùs ſubditos ligent, quàm fuerint ab eis receptæ. Poſſet autem facilius præſumi conſenſus ille *tacitus* ſuperiorum à ſubditis ſcientibus, eas non eſſe ab illis admiſſas, ad quorum curam, & officium pertinet illarum promulgatio, nam difficile foret, ut infimi contra mediorum ſententiam, & voluntatem, ſupremorum obſequerentur mandatis, quorum aliunde juſtitiam non ita perſpectam haberent.

48. Nec ſemper argumentum omninò certum eſt contrariæ ſuperiorum voluntatis, ſi legem recipiendam, & exequendam urgeant; hæc enim inſtantia deſiderium potiùs ſuperioris arguit, quàm præceptum contineat. Quis enim æſtimet de ſupremo Eccleſiæ Paſtore, velle illum genus quoddam ſchiſmatis inter inferiores Paſtores, & animas illis ſpecialiter commiſſas inducere? Peccant, qui ſinè cauſa legem rejiciunt; ſed qui rejectam non obſervant, eò quòd ſinè gravi diſſenſione, aut alio incommodo non poſſint, immunes videntur à culpa, quando ſuperior ſilentio ſuo teſtatur, ſe optare quidem, ut mandatis ſuis obtemperetur; nolle tamen infirmorum aut illaqueare conſcientias, aut pacem & quietem, fortunas, vel alia bona, ſinè majoris boni ſpe, in diſcrimen adducere. Tutius tamen ſemper eſt, ſuperioris intentionem diligentiùs ſciſcitari.

49. Quòd autem, ſi & lex juſta ſit, & ſuperior eam quamvis non receptam, vim habere intendat, ſubditi ad eam acceptandam teneantur,

antur, &, ſi violent non acceptatam, peccati rei ſunt, plures adeò certum habent, ut de fide eſſe, affirment.

50. Præſtat ſæpiſſimè, in ſimilibus caſibus prudentiæ regulas conſulere, quàm propriæ poteſtatis gradus metiri; nec ſolùm videre, quid quis poſſit, ſed etiam, quid liceat, quid deceat, quid expediat, atque ita ſe unumquemque habere, ac ſi omninò id non poſſet, quod ſibi non liceat. Divinumque honorem, bonum publicum, animarumque ſalutem legem ſupremam exiſtimare, quod eſt optimũ S. Bernardi ad Eugeniũ III. monitum de Conſider. lib. 3. c. 4. *Puta, tibi non licere (etſi aliàs fortaſſe liceat) quidquid malè fuerit coloratũ, ſpiritualis homo ille, qui omnia dijudicat, ut ipſe à nemine dijudicetur, omne opus ſuum trinâ quâdam conſideratione præveniet: primùm quidem, an liceat, deinde an deceat, poſtremò, an expediat. Nam etſi conſtet, in Chriſtiana utique philoſophia non decere, niſi quod licet, non expedire niſi quod decet, & licet: non continuò tamen omne, quod licet, decere, aut expedire, conſequens erit.* Non eſt tamen inutile, uniuſcujuſque poteſtatis limites nôſſe, ut eas, & ſuperiores non excedant, & ſubditi venerentur, & hoc pacto in pacem omnes faciliùs conſentiant, & concordent.

51. Suarez non ſolùm ejus eſt ſententiæ, ut credat, legum Eccleſiaſticarum vim ab acceptatione non pendere, verùm id etiam ſecundùm fidem negari non poſſe, affirmat *lib. 4. de legibus cap. 10.* Sed, ne ad Doctorum extra Galliam, opinionem Gallos vocemus, Michaël Mauclerus Doctor Pariſienſis eandem amplectitur ſententiam, & ſimilibus verbis exponit *de Eccleſiaſtica Monarchia par. 2. lib. 4. cap. 3. obligationem inferre poteſt in conſcientia*, inquit Doctor ille loquens de Summo Pontifice, *obſervandi leges Canonicas à ſe conditas, & ſufficienti promulgatione orbi Chriſtiano communicatas, ut Alphonſus à Caſtro, Turrecremata, aliique de meliori nota Doctores crediderunt: Quod adeò verum eſſe credo, ut ſecundùm fidem negari non poſſe, putem.* Et ne quis putaret verba illa, *ſufficienti promulgatione*, acceptationem ſupponere, ſubjungit; *Neque propterea lex minùs legis nomine, & honore dignabitur, ſi juſta, & ſufficienter promulgata non recipiatur à populo, nec minùs peccabit contra Deijuſſa, ſi illam ſinè cauſa repudiet.*

52. Sed quid opus eſt ſingularium Doctorum mentem referre. Tota Schola Theologiæ Pariſienſis in Decreto diutiſſimè ponderato ſuper doctrinâ Lutheranâ ſic cenſuit an. 1521. *de conſtitutionibus Eccleſiæ.* Propoſitio. *Neque Papa, neque Epiſcopus, neque ullus hominum habet jus ullius ſyllabæ ſuper Chriſtianum hominem, niſi id fiat ejuſdem conſenſu, & quidquid aliter fit, tyrannico ſpiritu fit.* Cenſura. *Hæc propoſitio eſt à debitâ ſubditorum erga Prælatos, & Superiores ſubjectione, & obedientiâ retractiva, legum poſitivarum ſeditioſè deſtructiva, ac in fide, & moribus erronea, & eſt error damnatus VValdenſium, cum errore Arianorum conveniens.* In hiſt. Univerſ. Pariſ. tom. ult. ad illum annum.

53. Idipſum ſenſerant Antiquiores; *Hujus*, inquit Ivo Carnotenſis *epiſt. 8. de Sede Apoſtolica* verba faciens, *judicijs, & conſtitutionibus obviare, planè eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.* Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis pro Eccleſiæ libertatibus Martyr *epiſt. 122. edit. Patris Lupi ad Gilbertum Londonienſem Epiſcopum* ſcribit: *Solus infidelis, aut ſchiſmaticus Apoſtolicis obtrectat obedire mandatis.*

CONCLUSIO.

PRorſus aſſerendum eſt, conſtitutiones Pontificias Romæ promulgatas, ſtatim habere vim obligandi in tota Eccleſia abſque ulteriori publicatione, niſi aliud caveatur. 54.

EXplicatur. Cùm ſacri Canones pro legibus Eccleſiaſticis non determinent tempus obligationis, modumque promulgationis, ideo arbitrantur nonnulli Canoniſtæ, ſtandum in hoc eſſe determinationi Juris *Civilis*: ſicuti enim leges non dedignantur ſacros Canones imitari, ita ſacrorum Canonum ſtatuta juvantur Principum conſtitutionibus. *Can. 1. De novi operis nuntiat.* Adversùs quam opinionem ſequentia proferemus argumenta.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, circa conſtitutiones Pontificias promulgandas, earumque obligationem *actualiter* inducendam, non habere locum ſoleñitates, à Jure Civili præſcriptas.

ETenim leges *Civiles* ſunt quidem à ſacris Canonibus receptæ ad cauſarum, quæ nullo ſacro Canone ſunt definitæ, deciſiones *judicialiter* faciendas: attamen quoad leges ferendas, nullo ſacro Canone cautum eſt, ut ſervari debeat modus in Jure Imperatorio præſcriptus, quin potiùs praxis ſtet in contrarium. Tum quia Pontifex *in Canone 1. poſt init. de Conceſſione Præbendarum*, extra caſum Privilegij, Indulgentiarum, ſeu conceſſionum ſpecialium, videtur approbare, quòd lex, ſeu conſtitutio, & mandatum nullos adſtringunt, niſi poſtquam ad notitiam pervenerint eorundem, aut niſi poſt tempus, intrà quod ignorari minimè debuiſſem. Ex quo patet, duos eſſe terminos obligationis actualiter conſtringentis, à Pontifice poſitos; alterum ſcilicet habitæ notitiæ, alterum verò temporis, infra quod lex ignorari non debuiſſet. At verò iſte poſterior terminus eſt ſecundùm præſumptionem Iuris, utpote legis ignorantiam non præſumentis, prior verò eſt ſecundùm ipſam rei naturam, non quidem reſpectu obligationis in actu *primo*, ſed in actu *ſecundo* inducendæ. Videtur proinde, conſtitutiones Pontificias, niſi aliud in ijs exprimatur, non exigere promulgationem, niſi quæ de Iure naturali neceſſaria ſit, cujuſmodi eſt ſufficiens, ſi fiat in Curiâ Romanâ. 55.

Digitized by Google

PROBATIO II.

Quâ oſtenditur, Summo Pontifici arbitrarium eſſe, ut pro legis obligatione inducendâ vel ſtatuat ulteriorem terminum, vel promulgationem extra Curiam Romanam quoque faciendam decernat.

56. ETenim Pius IV. in Bullâ Concilij Tridentini promulgatoriâ trium menſium ſpatium aſſignavit Et Decretum Matrimonia abſque præſentiâ Parochi ac Teſtium contracta irritans, ex conſtitutione Concilij Tridentini *Seſſ. 24 de Reform. cap. 1.* non niſi poſt promulgationem in ſingulis Parochijs ſortitur effectum.

57. Extra ejuſmodi proinde ſpecialē proviſionem, prorſus dicendum eſt, quòd Leges Pontificæ intrà Urbem promulgatæ ſtatim obligare incipiant, ſuam tamen *actualem* obligationem diffundant *ſucceſſivè*, ita ut, cùm legis in Romanâ Curiâ promulgatæ notitia in uno Epiſcopatu intrà menſem, in alio autem non niſi poſt tres menſes *moraliter* haberi poſſit, obligatio ejuſmodi Romæ à primo ſtatim publicationis die, alibi autem pro diſtantiâ locorum ſeriùs, aut citiùs conſtringat in actu *ſecundo*, vi tamen obligandi in actu quaſi *primo* ſpectatâ, legibus eſſentiali, mox à primo promulgationis inſtanti univerſam Eccleſiam afficiente, niſi aliud caveatur ex ſpeciali voluntate ſeu benignitate Pontificis.

PROBATIO III.

In qua fit retorſio authoritatum, quas Petrus de Marca allegat, ad probandum, vim legis pendēre à promulgatione, unâ & acceptatione in ſingulis provincijs.

58. ILle equidem Author *lib. 2. ſuæ concord. cap. 16. n. 5.* ait, *leges* Eccleſiaſticas eâdem tertiâ *conditione, quâ* civiles *adſtringi, ſcilicet, ut parendi neceſſitate Chriſtianos non teneant, donec ita ſint receptæ*: dicitque, *hanc non ſolùm Gallorum omnium, ſed etiam celeberrimorum quorumcumq; Doctorum eſſe ſententiam.*

59. Cujus aſſerti oppoſitum demonſtrat Author ſæpe *dicti tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 2. cap. 7. à n. 2.* hunc in modum diſſerens. Vera ſunt hæc de utriſque legibus, ſi vel *tacitus* ſuperioris conſenſus adſit, vel à lege abſit juſtitia. Sed ſi ſubintelligantur duæ conditiones à nobis *ſuprà* expoſitæ, ut ſcilicet & lex juſta ſit, & ſuperior omninò, & non obſtante conſenſûs defectu, eam obligare intendat, & pauci Galli, & pauciſſimi celeberrimi Authores neceſſariam omninò promulgationem affirmabunt.

60. Huic ſententiæ non favebit Gratianus, qui *primo loco* citatur; nec enim *tacitum* illum ſuperiorum conſenſum excludit, licèt illum non exprimat, dum ait, *leges inſtitui, cùm promulgantur: firmari, cùm moribus utentium approbantur.* Inviſus ferè Gallis eſt Gratianus, quòd plurima collegerit, quæ illis videntur Summorum Pontificum authoritatem nimis extollere, nec illum controverſiarum de libertatibus Eccleſiaſticis Iudicem reciperent lubentes. Itaque non eſt in explicanda illius mente ampliùs immorandum; quamquam ſic illum authorem interpretantur communiter Iuris Doctores, ut *tacitum* Principis conſenſum ad non exequendam, vel ad abolendam legem requirat, quod in ipſis animadvertere licet, quos deinde citabimus ex prædicto Marca. Imò ſeipſe videtur corrigere *§. ult. ejuſdem diſtinctionis 4.* dum addit; *Niſi fortè quis dicat, hæc non decernendo eſſe ſtatuta, ſed exhortando conſcripta. Decretum verò neceſſitatem facit: exhortatio autem liberam voluntatem excitat.*

61. *Secundò* ſanctus Auguſtinus, quem putat Marca inclinare in contrariam ſententiam, *lib. de vera Religione cap. 31.* non inferiorum, ſed ſuperiorum judicio permittit leges, cùm fiunt. Hæc ſunt illius verba; *In iſtis temporalibus legibus, quanquam de his homines judicent, cùm eas inſtituunt* (certè non ſubditi, ſed ſuperiores, leges inſtituunt, imò nec adſunt quidem inferiores, niſi fortè pauciſſimi, dum leges conduntur) *tamen cùm fuerint inſtitutæ, atque firmatæ, non licebit judici de ipſis judicare, ſed ſecundùm ipſas.* Si judici, qui Principis vice fungitur, non licet de legibus, ſed ſecundùm leges judicare, quomodò id permitteretur inferioribus? Non enim dicit S. Auguſtinus, cùm receptæ, ſed cùm inſtitutæ, atq; firmatæ fuerint, quod totā ad Principis authoritatē pertinet. Sed quòd S. ille Doctor de Legislatoribus, non de inferioribus doceat, poſſe de legibus judicare, cùm inſtituuntur, declarat ipſe manifeſtiſſimè verbis, quæ poſt jam relata immediatè ſequuntur; *Conditor tamen legum temporalium, ſi vir bonus eſt, & ſapiens, illam ipſam conſulit æternam, de qua nulli animæ judicare datum eſt, ut ſecundùm ejus incommutabiles regulas, quid ſit pro tempore jubendum, vetandúmque diſcernat.*

62. Covarruvias, quem dictus Marca celeberrimum Authorem vocat, utriuſque conditionis ſupradictæ mentionem expreſſam facit in illis ipſis verbis, quæ ſunt ab illo exſcripta *è libro 2. variar. reſol. cap. 15 num. 6.* ſcilicet; *Leges à Principe dari eâ conditione, ut non aliter obligent, quàm ſi fuerint à Republica receptæ..... & maximè præſumendam eſſe eam legem, quæ à Republica non recipitur, minimè ei convenire.* Ergo econtra ſi Princeps intendat, ut lēges etiam non receptæ obligent, & illæ aliunde Reipublicæ conveniant, ad illarum obſervationem ſubditi tenebuntur.

63. Navarrus, qui eſt alius author à præfato Marca citatus tanquam celeberrimus, neceſſitatem *taciti* conſenſûs Principis expreſsè meminit. *Dixi*, inquit, *receptam: quia antequàm recipiatur ſaltem per majorem partem Univerſitatis, cujus pars eſt tranſgreſſor, non ligat. Quoniam promulgari videtur cum conditione, ſi recipiatur ſaltem per majorem partem*, ut ſingulariter dixit Domin. *in §. Leges per Recentiores ibi*, & *in cap. 2. de conſtit.* & profundiùs Felix in *cap. 1. de treuga, & pace. num. 12.*

Citan-

by Google

64. Citantur ad marginem alij Authores, qui duas poſſunt in claſſes dividi. *Prima* eſt eorum, quos vulgò Summiſtas, aut Caſuiſtas appellant, *ſecunda* aliorum Theologorum. In *prima* claſſe reponendi ſunt Bartholomæus Fumus Ordinis Prædicatorum, cujus liber inſcribitur: *Summa Aurea Armilla nuncupata.* Angelus de Clavaſio Ordinis Minorum, cujus liber *Summa Angelica* dicitur; & Sylveſter. Horum trium nullus non ſuppoſuit conſenſum Principis, ad detrahendam legi vim, eſſe neceſſarium: ſive quia tum debet adeſſe, cùm lex publicatur, aut in deſuetudinem abit, ſive quia generaliter conſtitutum eſt, ut poſt certum tempus, ac cum certis conditionibus leges inobſervatæ robore carerent.

65. Ecce verba Summæ Aureæ *Armilla* nuncupatæ verbo Lex. num. 11. *Et dicit Gloſſ.* in cap. Quocirca. de conſang. & affin. *quòd tolerantia, & diſſimulatio Principis in actu de jure prohibito, inducit diſpenſationem: quod Dominus Antoninus intelligit, quando conſtitutio Papæ à principio non recipitur, Papâ ſciente, & tolerante, quo caſu tolerantia excuſat à peccato: non autem, ſi à principio recepta fuit à majori parte, ſecundùm quod limitat Panormitanus.* Nota hæc verba, *Papâ ſciente, & tolerante.*

66. Angelus autem de Clavaſio *verbo Conſtitutio. §. 9.* ſic quæſtionem proponit: *Vtrùm conſtitutio Papæ, quæ à principio communiter non recipitur, ipſo ſciente, & tolerante, obligat ad peccatum?* Item *verb. Conſuetudo. §. 10. Ex quo,* inquit, *per binum actum factum eſt contra Legislatorem ſcientem, & valentem contradicere, & non contradicentem.* Non diſputat igitur Angelus, utrùm lex non accepta ſubditos arcter, urgente, ac præcipiente ſuperiore, ut acceptetur, ſed ſupponit, ipſum ſcire, & tolerare non receptionem.

67. Sylveſter *verb. Lex. num. 6.* adhuc clariùs illum conſenſum docet eſſe neceſſarium, imò majorem in hoc authoritatem vindicat Summo Pontifici, quàm Imperatori, ut mirum ſit, in patrocinium advocatum fuiſſe ſententiæ Petri de Marca. Audi ergo Sylveſtrum *verb. Lex. num. 6. Quæritur, quæ, & quot requirantur ad hoc, quòd lex habeat vim obligativam in ſe, ſive in communi, & dico, quòd multa . . . . . 4. quòd per inferiores ſit ſuſcepta, & approbata* diſt. 4. In iſtis. §. Leges . . . . . *Etſi opponatur, quòd hoc ſit abſurdum, quia poteſtas condentis legem penderet à ſubditorum arbitrio. Dico* primò, *hoc non eſſe inconveniens in Principe ſæculari, id eſt, Imperatore; quia, ut recitat, & ſequi videtur Archidiac.* diſt. 3 Lex. *Quidam, ut Landul. dicunt, populum poſſe auferre Imperatori authoritatem, quam in eum tranſtulerunt, juxta §.* Sed quod Principi. Inſtit. de Iur. natur. *ſicut judex, qui delegavit.* (Ecce quomodò Sylveſter ſuffragatur opinioni Marcæ, in eo, quòd *lib. 2. cap. 2.* docet, non ſolùm authoritatem Regiam manare à Deo, ſed etiam ſpecialiter ſingulis Regibus à Deo immediatè conferri) *ſed omnes Eccleſiæ non poſſunt auferre authoritatem à Papa, qui eam habet à Domino.* Vide ſi vis Archiepiſcopum 3. par. tit. 18. cap. unic. col. 3. (S. Antoninum Archiepiſcopum Florentinum intelligit, à cujus authoritate poſſemus novum accerſere argumentum) *Eſto tamen, quòd illud ſit inconveniens in Imperatore, ſicut in Papa: Dico, quòd hoc non ſequitur, quia potiſt Princeps deputare executorem compellentem ad obſervantiam legis: quo caſu neceſſaria erit ſuſceptio legis ſubditis compulſis.* (Vide, an Sylveſter cum Marca doceat, nihil obtrudendum eſſe fidelibus, quod eos offendere aliquo pacto poſſit) *& dato, quòd compelli non poſſint; adhuc non ſequitur illud inconveniens: quia eo caſu, quo Princeps vult compellere, ſed nequit, non receptio non impedit vim legis, cùm eo modo eam impediat, quo conſuetudo tollit, ſcilicet quia Princeps ſcit, & tolerat.* Non ergo defectus acceptationis, ſed Principis conſenſus robur juſtæ legis ſuſpendit.

§. IV.

An legum Eccleſiaſticarum obligatio pendeat ab acceptatione Regnorum ſeu Provinciarum?

Videtur ad excutiendam legis novæ obligationem, plurimùm conducere poſſe illa ſeu Theologorum, ſeu Canoniſtarum opinio, quæ dicit, de benignitate ſaltem Pontificis præſumi poſſe, quòd populi conſenſus, & acceptatio expectetur, priuſquàm lex vim & obligationem ſortiatur. Hanc ſententiam multis argumentis firmare nititur Petrus de Marca *lib. 2. de Concord. ſacerdot. & Imper. cap. 16.* docens, in univerſum leges omnes tam *Politicas*, quàm *Eccleſiaſticas*, donec acceptatæ fuerint, vim non habere, imò eam acceptationem Eccleſiaſticis legibus magis eſſe neceſſariam. 68.

ARGUMENTUM I.

Petri de Marca circa leges in univerſum ſpectatas.

Etenim de neceſſitate legis eſt, quòd debeat eſſe Reipublicæ utilis. At ejuſmodi utilitas eſt dignoſcenda ex populi acceptatione. Et ideo nolunt Principes, ut ſuæ leges robur accipiant, donec à populo fuerint receptæ. 69.

Reſponſio.

Author *cit. tract. de Eccleſ. Gallic. libert. lib. 2. cap. 6. n. 1.* in hæc reſpondet verba. Solis equidem legibus utilibus ad Bonum publicum, non autem otioſis, aut perniciosis vim obligandi concedimus, tacitámque Principis conſenſum ſufficere fatemur, ut illarum obligatio ſuſpendatur. Cæterùm Principem juſtas leges in ſubditorum optione relinquere, niſi ex certis indicijs colligatur, haud facilè credimus, nec ipſe Dominus de Marca credidiſſe, poſtmodùm teſtatus eſt his *ſecundæ præfationis* verbis: *Ad eum verò conſenſum adhibendum ſubditos ex officio teneri juxta præſcriptum Iuris* Divini, *niſi leges eorum commodis aperiè officiant. Ab hac regula nunquam diſcedo, quando* 70.

de legibus Ecclesiasticis agitur. Optandum esset, ut declarâsset luculentiùs, quid sub illis vocibus *eorum commodis* intelligeret, ut, qui libertates Gallicanas aversantur, ab ea opinione dimoverentur, Gallos ex temporalibus tantùm rationibus, non autem ex bono spirituali, aut Ecclesiasticâ disciplinâ de legibus Ecclesiæ admittendis, vel rejiciendis decernere.

ARGUMENTUM II.

Petri de Marca concernens indifferenter leges tam *civiles*, quàm *Ecclesiasticas.*

71. *Anè contrario usu, & tacito consensu omnium, leges per desvetudinem abrogantur, & non solùm suffragio Legislatoris, uti dicebat Iulianus; ita etiam etsi non suffragium, consensus saltem tacitus populi, quirebus ipsis, & factis constat, necessarius erit, ut leges receptæ dici possint.*

Responsio.

72. Præcitatus Author *n. 2.* respondet in hunc modum. Probat quidem hoc argumentum, consensum populi necessarium esse, ut lex recepta dicatur; nihil enim aliud est receptio, quàm consensus populi, sed supponit, illam receptionem requiri, ut lex adstringat, quod esset demonstrandum. Præterea inobservantiâ, vel desvetudine legi vigor non adimitur sinè Principis consensu, qui licèt non semper necessariò exprimendus sit, ut censeatur abolita quælibet lex, dandus tamen fuit saltem semel pro semper; cùm scilicet legibus statutum est, aut requiri acceptationem, ut inciperent valere leges, aut sufficere desvetudinem per tempus à Iure determinatum, ut vigere desinerent.

73. Quocirca plerique Authores discrimen inter leges Ecclesiasticas, & civiles reponunt, opinioni Domini de Marca è regione oppositum. Volunt enim, leges civiles ijs, quos diximus, modis à populi voluntate pendêre, non autem Ecclesiasticas, eò quòd Principes à populo, Ecclesiæ Pastores à Christo potestatem acceperint. Duplicem adduxit Illustrissimus ille Præsul suæ opinionis rationem.

ARGVMENTVM III.

Petri de Marca procedens *specificè* de legibus *Ecclesiasticis.*

74. Hic igitur Author *cit. cap. 16. n. 6.* ita argumentatur. *Quia potestas Ecclesiastica conceptis verbis data est in ædificationem, non autem in destructionem, ut testatur Apostolus. Vnde sequitur, nihil obtrudendum esse fidelibus, quod eos offendere aliquo modo possit; atque adeò Legem Ecclesiasticam minùs commodam pro non scripta esse habendam, quia, ut inquit Chrysostomus, hæc est Christianissimi regula, & illius exacta definitio, hic est vertex supra omnia eminens, publicæ utilitati consulere.*

Responsio.

75. Author *prætacti tract. de libert. Eccles. Gallic. cit. cap. 6. n. 4.* ita respondet. Mirum certè; quòd tantum hominem talis argumenti non puduerit; *Potestas*, inquit, *Ecclesiastica data est in ædificationem, non autem in destructionem.* Ergóne potestas laica data est in destructionem, non autem ædificationem? *Nihil obtrudendum est*, inquit, *fidelibus, quod eos offendere aliquo pacto possit.* Ergóne à faciendis legibus erit abstinendum? Lex justo non est posita, sed injustis, quorum semper major extitit numerus. Leges remedia sunt, quæ tum curandis morbis, tum præcavendis adhibentur. Unde si expectandus sit hominum, ab adolescentia ad malum pronorum assensus, ut vetitis, in quæ nituntur, legum timore coerceantur, nulla erit pietas, nulla religio. Quotus enim quisque est, qui sponte suâ, vel etiam Spiritûs sancti gratiâ ita tendat ad bonum, ut à corruptæ naturæ pondere non trahatur etiam ad malum, & in lubrico positus, non egeat interdum legum authoritate retineri? Quæ lex sancta, & justa non *offendet aliquo pacto* vitijs jam deditos, aut ad illa propensos? Quæ lex non videbitur minùs commoda? An regulæ, quæ *publicæ utilitati ceu fulcra*, maximam hominum partem non offendunt? An non illæ ipsæ sunt, quæ minùs commodæ videntur? Porrò si offensio illa, vel commoditas, bonorum judicio metienda est, non offendentur illi legibus justis, nec eas minùs commodas existimabunt; justas autem duntaxat valere diximus, etiamsi receptæ non fuerint.

ARGUMENTUM IV.

Petri de Marca *specificè* concernens leges *Ecclesiasticas.*

76. Hujus argumenti ratio exprimitur istis verbis. Quia nempe Christus ipse discrimen *politicæ* ac *Ecclesiasticæ* potestatis in præceptis dandis authoritate suâ constituit: *Reges gentium* (apud Matthæum & Lucam dicens) *dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, Benefici vocantur, vos autem non sic.*

Responsio.

77. Author *præcitati tract. à n. 5.* sic respondet. Verba illa non vim ipsam legum, sed procurandæ executionis rationem continent. Nec enim Deus fidelium mentes arctiùs adstringit ad obsequendum legibus Principum sæcularium, quàm Ecclesiæ; in eoque solo posita est differentia, ut ex communi sanctorum Patrum, & celebriorum Interpretum explicatione probatur, quòd superiores Ecclesiasticos, oporteat, præcipere, & obedientiam obtinere suavitate potiùs, & charitate, quàm severitate, & timore. Id luculenter docent verba ipsa Origenes à Domino de Marca relata, in quibus non potestas superiorum Ecclesiasticorum cum potestate Principum

Digitized by Google

pum ſæcularium, ſed unius uſus cum alterius exercitio comparatur. *Principes Gentium non contenti tantùm regere ſubjectos ſuos, violenter eis dominari nituntur; inter vos autem, qui eſtis mei, non erunt hæc.* Mox de Prælatis ſpiritualibus ſubjungit. *Principatus eorum in dilectione debet eſſe potiùs, non in timore carnali;* Quæ duo ultima verba notanda ſunt, ne quis putet, Eccleſiam nullo poſſe pœnarum timore malos cohibere; *Quid vultis*, inquiebat S. Paulus, *in virga veniam ad vos, an in charitate, & ſpiritu manſuetudinis?* 1. Corinth. 4. verſ. 21.

78. Multa extant in ſacris Scripturis, etiam Novi Teſtamenti teſtimonia: quæ Eccleſiæ facultatem illam ſontes plectendi aſſerunt. Satis eſt, ut meminerimus, Chriſtum, ut diximus, Apoſtolos ſuos, eorumque ſucceſſores, excommunicationis, cæterarumq; cenſurarum gladio armâſſe, quo contumaces à malo deterrerent. Quamobrem Origenes non timorem omnem ab Eccleſiaſtico regimine removet, *ſed timorem carnalem.*

79. Sanctus Thomas, & alij plures Interpretes in eundem ſenſum verba Chriſti explicant, ut ſcilicet non de poteſtate, ſed de poteſtatis uſu, non de jure, ſed de facto intelligantur. *Principes Gentium dominantur eorum* Matth. 20. *id eſt*, interpretatur S. Thomas, *in ſervitutem redigunt ſubditos:* Ezechiel 22. *Principes ejus in medio illius, quaſi lupi rapaces; item aliqui habent eminentiam non in dignitate, ſed in poteſtate, ut aliqui nobiles, & conſuetum eſt, quòd qui poteſtatem habent, non utuntur ad beneficium, ſed poteſtatem exercent in eos, ſcilicet ad opprimendum, non ad juſtitiam; ſed Dominus illam conſuetudinem non vult in Eccleſia ſua ſervari.*

80. Alij interpretes ſuper hæc verba Lucæ 22. *Reges Gentium dominantur eorum*, plurimas congerunt authoritates, ut probent: Principibus etiam ſæcularibus congruere benignitatem. Olim epithetum Regis erat, *bonus.* Homerus nihil aliud in Rege deſiderabat, niſi ut eſſet fortis in hoſtes, & bonus in cives. Imò Præſulum epithetum erat *Optimus.* Unde Paulus Felicem Præſidem cognominat *optimum.* Act. 23.

81. Non igitur docet Chriſtus, quales debeant eſſe, ſed quales ſint plerique Principes. Cæterùm & Eccleſiaſticis, & ſæcularibus Prælatis competit, ut ſubjectos poſſint legibus obligare, & ad illarum executionem contumaces adigere, illi pœnis ſpiritualibus & Canonicis; illi temporalibus, & corporalibus. Sed proh dolor, carnales homines, quia temporalia bona tantùm diligunt, non niſi temporales pœnas metuunt, neceſpirituales, licèt tantò magis metuendas, quantò animus corpori præſtat, formidant. Unde fit, ut Eccleſiæ præcepta parvi pendantur, niſi Magiſtratus ſæculares brachium ſuum, id eſt, auxilium, ut debent, illi commodent.

ARGUENTUM V.

82. Petri de Marca de legibus *Eccleſiaſticis.*

ETenim *Regum imperium à Sacerdotali in eo maximè diſtat, quòd illi non ſolæ ſingulorũ civiũ rationes commiſſæ ſint, ſed totius Reipublicæ ſalus: Unde fit, ut in cives etiam invitos ad fovendum totius Reipublicæ corpus jus illi competat, quemadmodùm anteà dixi, quod aliter ſe habet in Epiſcopali Miniſterio, cui Eccleſiæ ſollicitudo ita eſt commiſſa, ut ſingulorum ſaluti præcipuè invigilare debeat, nec curare poſſit univerſum corpus aliquorum membrorum pernicie: ſed ad exemplum Magiſtri nonaginta novem oves deſerendæ illi ſunt, ut centeſimam ad caulas reportet.*

Reſponſio.

83. AUthor *præinſinuati tract. cit. cap. 6. n. 10.* reſpondet in hæc verba. Quis rurſus humani ingenij non demiretur imbecillitatẽ, cùm eruditiſſimum hominem, tam abſurdè ratiocinantem, audierit? Quis credat, Eccleſiam univerſum corpus minùs curare debere, quàm aliqua membra? Quis credat, nonaginta novem oves illi omninò deſerendas, ut unam ad caulas reportet? Conſulit Eccleſia bono publico, & quidem magis, quàm privato; ſed in hoc excellit ejus regimen, quòd, cùm ſæculares Magiſtratus multa dimittant inulta, dum ſocietati civili non officiant, Eccleſia omnibus remedia pro viribus conferat, ſecreta ſecretis, publica publicis, nec nonaginta novem juſtas perire ſinit, ut unum ſalvet peccatorem: ſed aliquamdiu illorum curam non neceſſariam intermittit, aut imminuit, ut iſtum interim quærat, & juſtorum numero apponens, ſimul omnium ſalutem, quantum poteſt, promoveat. Id autem & bonum publicum exigit, ut ſcilicet oves in tuto poſitæ aliquantulum deſerantur, quò congregandis alijs, & gregi adjungendis, liberiùs vacetur. Neque enim ſi nonaginta novem pariter periclitarentur, poſtponeretur illarum ſalus unius recuperationi.

84. Monet Eccleſia privatim peccatores occultos, ſed publicè peccantes, ac ſcandaloſos publicè arguit, &, dum eſt inutilis correptio, eos ab aliorum communione ſejungit, mavultque, ut lupi faucibus exponatur ovis una morbida, quàm totum gregem inficiat: quanquam etiam unius illius ſalutem exoptat, eamque ideo etiam ſejungit, ut dum ſea grege ſenſerit exulem, pudore ſuffundatur, ac illuc redire optet, & feſtinet. Non tam exigit pœnam, quàm morborum curationem, non vult inactare, ſed ſalutem conciliare. Sed eundem ſibi finem debent præſtituere Principes, ut ſcilicet bonum publicum curent, non autem ut perdant, & deſtruant ſingulares homines, niſi fortè quatenus bonum publicum reorum mortem exigit. *Si non ad bonum commune multitudinis*, inquit S. Thomas opuſc. de regim. Princip. lib. 1. cap. 1. *ſed ad bonum privatum regentis regimen ordinetur, erit regimen injuſtum, atque perverſum. .... bonum ſiquidem gregis Paſtores quærere debent, & Rectores quilibet bonum multitudinis ſibi ſubjectæ.*

85. Sed utrique, & Pontifices ſcilicet, & Reges, dum pro bono publico ſingulares ſubditos plectunt, etiam illorum bono conſulere debent, quantùm poſſunt. Sanè nemini fas

est, quantumvis potenti, mortem alicujus, aut aliud malum sub ratione mali petere.

86. Quòd autem Principes aliquando privatis hominibus vitam auferant, ut communitati nocere desinant; quòd etiam subjectos ad solvenda tributa, quorum dubia est justitia, compellant, non est indicium arctioris obligationis in legibus politicis, quàm in Ecclesiasticis, sed majoris timoris in hominibus à pœnis temporalibus, quàm à spiritualibus. Quamobrem rectè concludit Dominus de Marca cum Theodoreto; *Aliam esse rationem legum Regiarum, & Canonum; quòd illæ severas pœnas à reis exigant, his autem errantes in viam reducere, & ægris remedia parare conentur; quando peccatum est in leges Evangelicas, aut mores receptos.* Hinc tamen non consequitur, vim obligandi, majorem inesse legibus politicis, quam Canonicis.

87. Sed quæ causa est, ut præfatus Author Principibus, *si non jure ordinario, sed summo jure agere velint, earum Constitutionum executionem urgere posse concesserit, quæ de jure dubio feruntur, & ab invitis civibus obsequium extorquere sinè ullâ Tyrannici Imperij exprobratione*: illam autem facultatem Summis Pontificibus, aut Ecclesiæ universæ denegaverit? Numquid in dubio præsumendum est pro justitia legis civilis, & pro injustitia Canonicæ? Nónne etiam legibus Ecclesiasticis convenit ratio boni publici; quam subjungit? *Etsi enim*, inquit, *dura sint aliquando Regum Imperia, ordo ille imperandi, & parendi id exigit, ut subditi Dominorum mandatis cedant, quemadmodùm Apostoli disertissimè docuerunt.* Quidni etiam Ecclesiæ præceptis parendum sit, etiamsi gravia videantur?

CONCLUSIO.

88. OMninò tenendum est, quòd lex Ecclesiastica quoad obligationem inducendam, sit independens ab acceptatione.

Explicatur & probatur. Quia ex fide Divinâ certum est, legislativam Ecclesiasticam potestatem Papæ *immediatè* à Christo, inferioribus autem Prælatis à Summo Pontifice collatam, non pendêre à populo. Nisi ergo præsumi possit de voluntate Papæ nolentis suâ lege pro casu aliquo obligare, nemo excusatur transgrediendo ejus legem debito modo promulgatam. Hic verò Papæ consensus præsumptus generatim duplex est, *legalis* scilicet, qui fundatur in sacrorum Canonum constitutionibus; & *personalis*, qui est per tolerantiam scientis & tolerantis non observationem alicujus à se latæ legis.

89. Quare 1. legis obligatio usu non recepta ex legali Papæ consensu cessat per desuetudinem legitimè præscriptam. Ratio est. Quia consuetudo legi contraria post lapsum temporis præscriptioni necessarium, tollere potest legem usu jam receptam, *ex Can. ult. de Consuetud.* Ergo à fortiori desuetudo, seu non usus legis potest impedire obligationem legis nondum receptæ. Ad hoc tamen requiruntur duæ conditiones, quarum *altera* est, ut iste non usus sit introductus à totâ communitate, vel saltem majori ejus parte. Hîc autem nomine communitatis non tantùm venit universa Ecclesia, pro quâ latæ sunt leges Pontificiæ, sed quælibet etiam particularis communitas, seu civitas aliqua. *Altera* autem conditio est, ut legislatore non sciente, legem à se latam non servari, interveniat tempus pro præscriptione necessarium. Et quamvis pro legibus Canonicis per non usum, nesciente Papâ, abrogandis exigatur tempus 40. ann. hoc tamè accipi debet de legibus jam receptis, non verò de legibus in usum nunquam deductis, ad has enim abrogandas sufficere decennium, tradit communis sentêtia, Cujus ratio est. Quia ut lex censeatur *absolutè* non acceptata, & per non usum abrogata, sufficit consuetudo longi temporis, ex Panormit. *in Cap. Cùm olim. n. 4. de Cleric. conjug.* At tempus decennij sufficit, ut dicatur consuetudo seu præscriptio longi temporis; juxta *Gloss. in cap. ult. de Consuet. in 6.*

90. Quòd si 2. Legis non observantia fiat sciente legislatore, nullum certum tempus necessarium esse pro legis abrogatione, sed sufficere tot actus contrarios majoris partis communitatis, qui *moralem* conjecturam de tolerantiâ legislatoris efficere valeant, docent Theologi. Ratio est. Quia tunc abrogatio legis fit per *tacitum* legislatoris consensum *personalem*, pro quo præsumendo, nullum tempus est lure præscriptum, sed prudenti arbitrio definiendum est, quando legislatore statuti à se lati non observantiam tolerante, possit rationabiliter præsumi *tacitus* ipsius de ulteriùs non obligando consensus. In quo adeò casu, licèt illi, qui legem ejusmodi non observare inceperunt, omninò peccârint, ex subsequente tamen Principis, per tolerantiam ipsius præsumpto consensu, eatenus cessat, vel suspenditur legis obligatio, ut citra culpam possit non servari.

91. Ex simili præsumptâ legislatoris voluntate, dum lex pro aliquâ provinciâ, seu communitate est difficilis observationis, vel adversatur consuetudini receptæ, excusatiquempiam ab ejus observatione, saltem quoúsque Papa, seu Princeps informetur de difficultate, seu receptâ consuetudine, tenent insignes Theologi, quorum aliqui addunt, cùm talis interposita est supplicatio, legem eatenus esse suspensam, ut, si legislator auditâ supplicatione populi, nihil respondeat, sed taceat, censeatur consentire, & legis obligationem *tacitè* auferre. Ratio est. Tum quia locorum specialium consuetudines & statuta, cùm sint *facti*, & in facto consistant, eatenus potest Papa probabiliter ignorare, ut ipsis, dum rationabilia sunt, per constitutionem à se noviter editam (nisi expressè caveatur in ipsâ) non intelligatur in aliquo dero-

Hanc epistolam Gelasius a Deo, ait, Ecclesiæ catholicæ traditam, ab omnibus sanctis Patribus, & probatis viris susceptam, & approbatam, & ab omnibus Ecclesiis catholicis, & apostolicis, & universis orthodoxis, & ab ipsa sancta Romana Ecclesia, & ab ipso beato Petro apostolo, &

lùm uterentur, cùm homines, quibus præpoſiti ſunt, in eas leges peccarent, quæ fuiſſent ab ipſis acceptatæ, non autem ut ad eas acceptandas, dum eſſent juſtæ, ſinè juſta cauſa recuſantes, compellerent? Num autem Chriſtus vicarios ſuos Eccleſiæ Paſtores reliquit inermes? Illorum quidem arma carnalia non ſunt, ſed armis tamen non carent. Poteſtas ligandi, & cenſuris innodandi, non verſatur in ſolis ulciſcēdis contra præcepta Divina patratis criminibus, ſed etiam in puniendā fidelium contumacia, qui Eccleſiam non audiunt, Divinæ legis obſervantiam ſuis ordinationibus adjuvantem.

100. Non patitur forma legum Eccleſiaſticarum, nec ſanctorum Patrum, aliorumque Doctorum, de illarum vi loquentium, verba, ut intelligamus, illas eò uſque robore carere, dum fuerint à ſubditis acceptatæ. Nam v. g. quæ illis cenſuræ apponuntur, indicant, etiam reluctantes ad illarum executionem teneri. Qua in re, cùm non fiat mentio acceptationis, neque diſtinctio inter privatos, & communitates, imò interdum expreſſè ad communitates pœnæ dirigantur, non debet obligatio ad privatos tantùm, aut etiam ad communitates ipſas poſt acceptationem factam, referri. Et ſi quandoque Legislator acceptationis meminit, exceptio in illo caſu firmat regulam pro cæteris.

101. Innumeros ferè Canonici Iuris interpretes, & Doctores poſſemus huc congerere, qui licèt varia inter ſe ſentire videantur, quia circa eandem hypotheſin non verſantur, ut vidimus in exemplis *ſuprà* expenſis: in hoc tamen omnes conveniunt, ut doceant, legem juſtam, ſecundùm Principis intentionem ſubditos obligare, niſi juſtam habeant non parendi cauſam; ſed ab iis referendis ſuperſedemus, quia hujuſmodi authoritati non ſatis tribuunt Galli. Videri poſſunt apud Proſperum Fagnanum *in cap. Treugas. de Treuga & pace*, ubi hanc quæſtionem fusè proſequitur, præſertim *à num. 48.* & in hunc modum concludit; *Intrepidè concludendum eſt, legem Eccleſiaſticam poſt publicationem ligare à ſui principio ante ullam populi acceptationem.*

102. Abſit, ut libertates Eccleſiæ Gallicanæ inſtabili, atque odioſo illo fundamento nitantur, quod plerique ſuſpicantur, qui libertates illas nihil aliud eſſe putant, quàm facultatem, ſeu licentiam faciendi, quod libuerit, refutandi, quod non arriſerit. Juſtam cauſam authabent, aut habere ſe putant; cùm quid aut amplectuntur, aut reſpuunt, quicumque injuſtos ſe apertè non profitentur.

PROBATIO II.

Refutatoria authoritatum pro parte contrariâ allegatarum à *præcitato* Petro de Marca.

103. AB hoc Authore citantur duo magni Nominis Theologi, ad probandam neceſſitatem acceptationis, ut leges obligent, ſcilicet Ioannes Gerſon, & Ioannes Major. Verùm de hiſce Doctoribus reponit *prælegatus Author tract. de libert. Eccleſ. Gallic. cit. lib. 2. cap. 8.* Licèt, ſicut & Nicolaus Cuſanus ab eodē de Marca *alibi* allegatus, eo tempore ſcripſerit, quo Summi Pontifices, ſeu legitimi, ſeu falſi, Galliam inſolitis oneribus ferè oppreſſerant, tempore ſcilicet ſchiſmatis inter Pontifices Romæ, & Avenione ſedentes, aut tempore bellorum, ideoque vehementiùs inculaverint abuſus authoritatis Pontificiæ contra ſanctam, & priſcam Canonum diſciplinam, nuſquam tamen non meminerunt legitimæ Vicariorum Chriſti poteſtatis, & debitæ ab omnibus fidelibus erga ſanctam Sedem non ſolùm venerationis, ſed etiam obedientiæ.

104. Joannes Gerſon *in tractatu de vita ſpirituali lect. 4.* quæ ſignanter citatur à Marca, hæc habet *corollario primo. Nulla tranſgreſſio legis naturalis, aut humanæ, ut naturalis eſt, vel humana, eſt de facto peccatum mortale.* Sed hæc doctrina nihil juvat ad ſtabiliendam neceſſitatem acceptationis, diſtingdit enim tantummodò, Theologorum Scholaſticorum more, duas, ut ipſi loquuntur, formalitates in eadem lege. *Prima*, quòd dicatur à ratione naturali, vel conſtituta ſit ab hominibus. *Secunda*, quòd à Deo ſit poſita, vel firmata; & ab hac *ſecunda*, non autem à *prima* putat habere, quòd obliget ſub pœna peccati mortalis; ſed in omni lege juſtâ reperitur utraque illa ratio, ſeu formalitas. Hæc Gerſonis mens manifeſtè patet ex probatione, quam adducit, ſcilicet, *quia lex naturalis, & humana, ut tales ſunt, non poſſunt attingere ad cognitionem æternitatis in pœna, vel præmio; non ergo feruntur ad finem talem ſupernaturalem.*

105. *Corollar. 4.* concludit in hunc modum: *Et ita quantùm lex aliqua habet admixtum de lege Divina præceptiva, tantùm, & non ampliùs eſt ejus tranſgreſſio mortaliter vitioſa.* Et corollar. *7. Nulla lex appellanda eſt, neque ferenda tanquam neceſſaria ad æternam ſalutem, quæ non eſt de jure Divino in aliquo quatuor graduum, quos lectio præcedens expoſuit.* Hæc doctrina primâ ſpecie videtur ab omni peccato mortali eximere violationem cujuſcumque legis humanæ, niſi ſit etiam lex Divina. Verùm contraria mens apertè ſignificatur *in corollario 6.* cùm de præcepto abſtinendi ab operibus ſervilibus, & ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium audiendi, ſic loquitur Gerſonius. *Quòd ſi peccat quis mortaliter tranſgrediendo limitationem iſtam Eccleſiæ, hoc non eſt propriè ex hoc, quòd Eccleſia ſic præcipit; ſed quia ſic limitare expediebat pro communitate: Et jam homo ſit contemptor Divini præcepti* (hucúſque ſoli Divinæ legi vim obligandi tribuere videtur: ſed Prælatorum authoritatem ſtatim aſſerit) *& ſuorum ſuperiorum, quibus ſponte ſe ſubmiſit, aut ſubmittere debuit pro utilitate ſui, & communitatis, cujus pars eſt.*

Sed *in lect. 2.* ad quam remittit *in corollario* 106

7. omnem

omnem aufert dubitandi occaſionem. Diſtinguit enim quatuor gradus legis ad Divinam legem pertinentis, ad quorum aliquem præcipuè *tertium*, vel *quartum* evidentiſſimè reducitur quæcunque lex, manifeſtam non continens injuſtitiam; *Dicamus, quòd illa lex eſt pertinens ſolùm ad Divinam, quæ, licèt deduci non poſſit à veritatibus ſolis Divinis, deducitur tamen ex eiſdem coaſſumptis aliquibus veris probabilibus, quæ piè & rationabiliter negari non poſſunt..... In* tertio *gradu ſunt leges, quæ ad ſui deductionem per leges Divinas requirunt propoſitiones dubias, quæ tamen plus incitant & ædificant ad devotionem, quàm oppoſitæ, aut quas tutius eſt, concedere, quàm negare. Exempla multa, & quotidiana ſunt in Canonibus Summorum Pontificum, & Decretalibus. Illi quippe Canones, aut Epiſtolæ Decretales innituntur legibus Divinis, utpote talibus univerſalibus; Qui vos audit, me audit: Obedite Præpoſitis veſtris: Quæ dicunt, facite, & ſimilibus. Sed ſubſumendo pro minori propoſitione, aut in conſequentia coaſſumuntur ſæpiùs propoſitiones, quæ non ſunt de lege Divina, aut quæ dubiæ ſunt, aut non prorſus certæ, quòd proficiunt obſervantibus. Tamen in multis tutius eſt, eas concedere, nec pertinaciter impugnare, &c. Poſtremus gradus continet leges, quæ ex legibus Divinis non plùs deduci poſſunt, aut minùs, quàm oppoſitæ.* Quæ lex amabò, ſi juſta ſit, non pertinebit ad legem Divinam aliquo ex illis modis.

¶ 107. Sed progreditur ulteriùs Gerſon, nam *Corollar. 8. lect. 4.* docet, in dubio judicandum eſſe pro lege; verba inferiùs exſcribemus. Demonſtrabimus etiam alibi, quomodò Summi Pontificis authoritatem defendat, & hæreſeos arguat illius impugnatores, ut hinc pateat, Gerſonium, dum authoritati Summi Pontificis aliquid videtur detrahere, ad abuſus ſuo tempore frequentes reſpicere. *Diutiùs ſpe noſtrâ*, inquit hujuſce tractatûs lect. 3. *tenuit nos ſermo de hac poteſtate Summi Pontificis, quoniam tempeſtas præſens ad hoc impulit, pro qua magis neceſſe eſt, poteſtatem hanc ad clarum cognoſcere, atq; ſecernere, quàm olim anteà, præſertim ad videndum ſubtractionis factæ juſtificandæ, vel caſſandæ rationem, præſuppoſitis eis, quæ facta ſunt.* De ſubtractione loquitur à Benedicto XIII. Pontifice Avenionenſi, cui paruerunt Galli tempore ſchiſmatis, de quo *alibi* luſiùs.

108. Joannes Major poſt Gerſonium ſcripſit, & ſe Univerſitatis Pariſienſis ſententiam ſequi profeſſus eſt, *in 4. ſent. diſt. 15. quæſt. 4.* qui locus citatur à Marca. Ad Gerſonis ſententiam interpretandus eſt, ut ſcilicet non obligent leges ad legem Divinam nullo modo pertinentes, id eſt, injuſtæ, vel juſtâ de cauſâ recuſatæ. Puderet, ni fallor, Doctores celeberrimæ Facultatis Theologicæ Pariſienſis affirmare, leges etiam juſtas poſſe repudiari, quamvis renitente Principe, ac ſinè juſta cauſa. Contrarium ſuadent eorum Decreta *alibi* referenda.

PROBATIO II'.

Prioris continuativa.

PErgit namque *præfatus* Author *dicto cap. 8.* 109.
à n. 7. quæ à Petro de Marca in ſuam ſententiam adducebantur authoritates, in ipſum retorquendo. Etenim Joannes Driedo Profeſſor Lovanienſis *lib. 1. de libert. Chriſtiana cap. 9. docum. 2.* citatus à Marca, docet quidem, legem in foro conſcientiæ non habere vim obligandi, *quando non eſt moribus utentium recepta*, ſed ſupponit *tacitum* conſenſum Principis metuentis turbationem Reipublicæ. *Tum enim*, inquit, *lex illa non expedit Reipublicæ ſic diſpoſitæ, cùm plus damni, & turbationis, quàm boni inde ſequeretur. Neque enim poſſet lex illa moribus utentium confirmari, dum Princeps non poſſet abſque turbatione Reipublicæ punire illius legis tranſgreſſores, populo legem illam non acceptante.* Diſpoſitio tamen Reipublicæ prædicta vix culpa vacaret, ſi lex omninò juſta eſſet.

Cæterùm authoritatem Superiorum & eis 110.
parendi obligationem, dum nihil præcipiunt legi Divinæ contrarium, in illo ipſo loco validiſſimè defendit: *Ex his*, inquit, *manifeſtum eſt, falſam eſſe doctrinam eorum, qui dicunt, Eccleſiæ Prælatos, ſuperioreſque Poteſtates non plus facere poſſe imperando, quàm faciunt Magiſtri, aut Doctores Dei legem, ſeu præcepta docentes, & Prælatos nihil aliud poſſe facere, quàm faciunt medici, qui ægrotis intimant, quis cibus mortiferus ſit corpori, quis ſalutaris..... Nam & ſunt alia innumera ſacræ Scripturæ teſtimonia, ex quibus liquidum eſt, Prælatorum, & ſuperiorum Poteſtatum officia eſſe, non ſolùm docere, aut intimare, quid Deus jubeat, ſed & imperare, dirigere, & coercere populum. Deinde & ſcire oportet, ſupradictas Scripturas à ſanctis Patribus ſic intellectas eſſe, ut ex illis ſi quatur, etiam nos oportere obedire in his, quæ non ſunt ſecundùm ſe præcepta legis Divinæ, quemadmodùm latiùs declarabitur infrà, & in ſolutionibus argumentorum.*

Teſtimonia Innocentij I. & Gelaſij, quæ 111.
profert præfatus Dominus de Marca *loco citato cap. 8.* in alienum ſenſum ab eo detorquentur. Cùm enim Innocentius *ep. 18.* quæ eſt ad Alexandrum Epiſcopum Antiochenſem, quædam decrevisſet circa jus Metropoliticum, & de rejectione Clericorum Arianorum, ſcribit, ut hæc Decreta mittantur ad cæteros Epiſcopos, ut ab omnibus unanimiter obſerventur. Qua in re non illorum arbitrio permittit, ut vel acceptentur, vel repudientur, ſed provicet tantùm, ut ab eis non ignorentur, quod ſufficere putat, ut communi conſenſu ab omnibus executioni demandentur. Etſi licèt hanc ſignificationem in Synodo fieri cupiat, ſatis tamen eſſe inſinuat, ſi ad Epiſcopos pervenerit; *Gravitas itaque tua*, inquit, *hæc ad notitiam Coepiſcoporum, vel per Synodum, ſi poteſt, vel per harum recitationem facta perveniat, ut ea, quæ ipſe tam neceſſariò percontatus es, & nos tam eliminatè reſpondimus, communi omnium conſenſu, ſtudióque ſerventur.* Gelaſius autem dicit, Conſtituta Conciliorum Univerſalium

fieri ex aſſenſu Univerſalis Eccleſiæ; non autem ſtatuta Conciliorum ab aſſenſu Univerſalis Eccleſiæ pendêre, ut vim habeant obligandi; ac in hoc magnam Apoſtolicæ Sedis authoritatis partem collocat, quòd Synodorum Decreta confirmet, exequatur, & obſervari faciat. *Confidimus, quòd nullus jam veraciter Chriſtianus ignoret, uniuſcuiuſque Synodi Conſtitutum, quod Univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quam primam. Quæ & unamquamque Synodum ſuâ authoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit, pro ſuo ſcilicet Principatu.*

112. Ex eo, quòd Anaſtaſius Bibliothecarius, non omnesubique Canones vigere, affirmat *ad marginem 6. Canonis ſeptimæ Synodi*, ubi mentio habetur cujuſdam Canonis Trullani, nequit Marca inferre, neceſſariam eſſe acceptationem, ut lex vi ſuâ polleat, cùm à quamplurimis alijs cauſis procedat hæc inobſervatio, præſertim ex *tacito* Summi Pontificis conſenſu.

113. Non magis urgent verba Diurni Romani ab eodem Marca relata, quibus pollicebatur olim Pontifex, ſe ſervaturum *omnia Decreta Canonica Prædeceſſorum Apoſtolicorum Pontificum, quæcunque ipſi Synodaliter ſtatuerint, & probata erant.* Nec enim hâc voce probata ſignificatur neceſſitas conſenſûs ſubditorum, ac hoc, ut Superiorum legibus teneantur, ſed deſignantur Conſtitutiones deſuetudine, vel contrarijs Conſtitutionibus, aliâve legitimâ ratione non abrogatæ: quod ex verbis ſequentibus colligitur, *ſicut ab eis* (Pontificibus) *ſtatuta ſunt, in ſui vigoris ſtabilitate cuſtodire.*

114. Denique verba illa Philippi II. Francorum Regis à Marca *loco citato* exſcripta, *Eccleſia non recipit quamplures Canones, qui per deſuetudinem abierunt, vel ab initio non fuêre recepti*, intelligi debent de Canonibus ab Eccleſia Romana non receptis, v. g. Trullanis, vel cum conſenſu *expreſſo*, aut *tacito* Summorum Pontificum in uſum non redactis. Nec enim illud Philippi teſtimonium, aut alia ſuprà relata definiunt, poſſe ſubditos, Superiorum juſtas ſuas leges acceptari, & obſervari contendentium, voluntati ſinè peccato obſiſtere.

§. V.

Corollarium.

115. EX dictis infertur. *In quantum fas ſit, deferre Eccleſiæ Gallicanæ libertatum fundamentis, nempe facultati retinendæ antiquæ diſciplinæ Canonicæ, & examinandi, utrùm novæ leges ſint utiles futuræ, eáſque, ſi cum utilitate conjunctæ non ſint, repudiandæ?* Hoc equidem fundamentum poſterius ſufficienter diſcuſſum eſt *in antecedentibus.* Quare de priori duntaxat ſupereſt, ut *in præſenti Corollario* agamus.

ILLATIO I.

In quantum ſit laudandus antiquorum Canonum uſus. Ex Authore cit. tract. de libert. Eccleſ. Gallicanæ lib. 2. cap. 1.

IPſis equidem Spiritûs ſancti oraculis admonemur, antiquam diſciplinam ſciſcitari. *Hæc dicit Dominus*, inquit Hieremias cap. 6. v. 16. *ſtate ſuper vias, & videte & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in eâ.* Ne quis autem reponat, monitum illud eò tantùm pertinere, ut inter vias antiquas optimam eligamus: arctiùs nos alibi ad diſciplinam illam antiquam obſtringit Spiritus ſanctus, extra ſemitas illas excurrere vetans; *Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui.* Proverb. 22. v. 28. 117.

Eodem ferè modo procedunt gratia, & natura, & in utraque, ſicut quæque res ad ſuum principium proximè accedit, ita ipſius perfectionem maximè conſequitur; quò autem recedit longiùs, eò deficit magis ab ejus virtute. Hinc fit, ut Religioſi Ordines primis inſtitutionis temporibus ferventiores, & diligentiores ſint in ſequendis præceptis, quæ fuerunt à fundatoribus tradita, & imitandis illorum exemplis: proceſſu autem temporis tepeſcat ille ardor, ac tandem relaxatâ omninò diſciplinâ regulari, abolendi ſint, niſi fortè ad antiquam formam, renovato religionis ſpiritu, revocentur.

Pari quoque ratione, licèt Eccleſia Catholica columna ſit, & firmamentum veritatis, navis à nulla tempeſtate ſubmergenda, domus Dei, adverſùs quam portæ inferi nunquam prævaluræ ſint; tamen in pluribus, & aliquando præcipuis ſuis membris infirmitatis humanæ defectus patitur, & refrigeſcente charitate, abundat iniquitas. Quantum enim, heu, diſtamus à primis illis Chriſti diſcipulis, quorum vita, virtutes & mors ipſa efficaciſſima erant argumenta veritatis, & ſanctitatis Chriſtianæ Religionis. 118.

Quid igitur mirum, ſi ad finem uſque mundi magnâ veneratione proſequendæ ſint ſacræ illæ regulæ, quæ tunc conſtitutæ ſunt, cùm abundantiùs ſeſe Spiritûs ſancti gratia effundebat in Chriſtianos, maximè autem in Paſtores, penes quos erat legum ponendarum facultas. 119.

Tanta ſolet incommoda invehere legum mutatio, ut vel eo ſolo nomine commendandum ſit antiquæ diſciplinæ ſtudium, & in eâ retinenda firmitas. Hanc tradit doctrinam Doctor Angelicus 1. 2. *quæſt. 97. art. 2.* his verbis; *Habet ipſa legis mutatio, quantum in ſe eſt, detrimentum quoddam communis ſalutis, quia ad obſervantiam legum plurimùm valet conſuetudo, in tantum, quòd ea, quæ contra conſuetudinem communem fiunt, etiamſi ſint leviora de ſe, graviora videantur. Unde quando mutatur lex, diminuitur vis conſtrictiva legis, in quantum tollitur conſuetudo: & ideo nunquam debet mutari lex humana, niſi ex aliqua parte tantùm recompenſetur communi ſalute, quantum ex iſta parte derogatur.* Et 120.

infra;

Digitized by Google

Apoſt. empt. SS. Canones potestatem habuerunt, quam alii quidem ad ſe trahere conati ſunt, ſed abſque ullo fundamento.

1. Ad eos quod attinet, qui Canones Apoſtolorum dicuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

2. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

3. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

4. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

5. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

6. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

7. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

8. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

9. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

10. Quod autem ad Canones Apoſtolorum attinet, qui ſub nomine Clementis Romani circumferuntur, ſi quidem hoc nomine ea tantum intelligantur, quæ ab ipſis Apoſtolis ſcripta ſunt, ſeu quæ ipſi ſcribenda curarunt, ſi quæ ſint ejuſmodi, quæ ad Ecclesiæ regimen pertinent, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata. Si vero ea ſint, quæ ſub nomine Apoſtolorum circumferuntur, ea ſine dubio ſunt, quæ ſupra ex Apoſtolorum Actis, & Epiſtolis ſunt allata, quæ ſcilicet ad Ecclesiæ regimen pertinent, & ad quæ ſuperius ſunt relata.

animi semper laborant: sed quemadmodùm in corporibus nunc ille, nunc contrarius morbus grassatur; unde contraria, pro vario morborum genere, medicamenta sunt adhibenda: ita mentes successivè contrarijs erroribus, & vitijs subjacent, quibus modò illis, modò illis legibus occurrendum est.

123. Habet quidem plurima incommoda legum mutatio, si cum levitate, aut imprudentia conjuncta sit, non per necessitatem quasi extorta. Quamobrem, ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 97. art. 2. non statim, ut sele melius aliquid offert, quàm quod à lege intendebatur, immutanda est, sed opus est, ut hanc mutationem aut maxima necessitas postulet, aut evidentissima utilitas. Verùm, quæ ratio est, ut, quod ad bonum publicum institutum est, si perniciosum evadat, etiam contra bonum publicum retineatur.

133. Hincmarus Archiepiscopus Rhemensis antiquæ disciplinæ acerrimus propugnator, & in defendendis Gallicanis libertatibus, a plerisq; scriptoribus in exemplũ adductus, *etsi absque necessitate mutari non debere, quæ semel in conciliis statuta, vel judicata sũt*, opusculo hic inscripto, contendat, differri tamen non potest, quin occurrente necessitate, mutatione opus sit, quod quamplurimorum Summorum Pontificum testimonijs ibidem confirmat. Inter alia refert *ex epistola 95. Leonis I.* quæ est *ad Rusticum* verba sequentia: *Sicut quædam sunt, quæ nulla patiuntur ratione convelli, ita multa sunt, quæ aut pro considerationc ætatum, aut pro necessitate rerum oportet temperari.*

134. Egregiè admodùm explicat Summi Pontificis in temperandis Canonibus authoritatem Gelasius I *in ea epistola*, quæ est ad Episcopos per Lucaniam, & Brutios, & Siciliam constitutos *cap. 1. Necessaria rerum dispensatione constringimur, & Apostolicæ Sedis moderamine convenimur, sic Canonum paternorum Decreta libare, & verò Præsulum, Decessorúmque nostrorum præcepta metiri, ut, quæ præsentium necessitas temporum restaurandis Ecclesijs relaxanda deposcit, adhibitâ consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus; quò nec in totum formam veterem videamur excedere regularem, & reparandæ militiæ Clericalis efficys consulamus.* Et cap. 2. *Perfectis igitur pro sui reverentia manentibus Constitutis, quæ, ubi nulla vel rerum, vel temporum perurget angustia, regulariter convenit custodiri, tatenus Ecclesijs, quæ vel cunctis sunt privatæ ministris, vel sufficientibus usque adeò dispoliatæ servitijs, ut plebibus ad se pertinentibus Divina munera supplere non valeant, tam instituendi, quàm promovendi Clericalis obsequij, sic spatia dispensanda concedimus, ut si quis, &c.*

135. Quocirca cùm omnia, quæ in condendis aut iquis legibus intercesserunt, ad substituendas novas, consentiunt, scilicet authoritas Conditoris, utilitas subditi, facultas parendi, aliæque conditiones, cur robore carebit, quod de novo præcipietur? Quicumque igitur Decreta omnia, quæ nova sunt, solius novitatis obtentu repudiaret, non solùm iniquus esset, sed & desipere videretur. Sanè qui Ecclesiam non eandem hodie credit esse, quæ Apostolorum temporibus extitit; aut eâdem authoritate præditam negat, vel eodem spiritu gubernatam, cum Luthero, & Calvino inter hæreticos censendus est. Numquid enim potestas à Christo Ecclesiæ collata certis temporum spatijs definita est? Numquid se cum Ecclesia usque ad consummationem sæculi futurum non pollicitus est? Numquid hominum mores, quibus, ut diximus, accommodandæ sunt leges, varijs mutationibus non subjacent? Numquid quod hominibus certo modo affectis prodest, illis non obest contrario modo dispositis? Itaque qui manus Ecclesiæ ligare contenderet, ne medicamentis contrarijs filiorum suorum morbos, novis legibus novos abusus curaret, is tanquam Reipublicæ Christianæ hostis habendus esset.

Nec inconstantiæ accusanda est Ecclesia, 136.
cùm propter evidentem necessitatem, aut maximam utilitatem, abrogatis prioribus Canonibus, novos condit; hæc enim mutatio non in Ecclesia fit, sed in hominibus Ecclesiæ subditis. Nam & Deus ipse, a quo Ecclesia omni tempore regitur, licèt immutabilis sit, leges mutavit, Novumque Testamentum Veteri substituit. Idem semper est finis, sed media non semper eadem, quia homines non in eodem semper statu permanent.

Hanc, exigente necessitate, posse mutationem fieri, 137.
nemo negabit: sed cujus est, de illa necessitate decernere, ac, utrùm innovandum sit aliquid, dijudicare? Hic est unicus, aut præcipuus controversiarum de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, prout communiter describuntur, cardo diligenter inspiciendus.

DISQUISITIO IX.

Quanta sit Romani Pontificis authoritas circa Patriarchalia, & Archiepiscopalia, & consequenter Episcopalia jura?

§. I.

EX horum quoque descriptione patet 1.
esse potest vel ampliatio, vel coarctatio libertatis a Gallicana Ecclesia erga Pontificam authoritatem prætensæ. In quem finem opportunè præmittitur distinctio, ac distributio dignitatum Ecclesiasticarum ab Authore *tractatûs de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ lib. 8. cap. 2.* verbis sequentibus eleganter expositæ. Nempe Christus ascensurus in cælum, prædicare, baptizare, & docere per universum mundum, omnibus Apostolis præcipit his verbis *Matth. ult. Data est mihi omnis potestas in cælo, & interra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti. docentes eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis.* Verùm quamvis quilibet Apostolus posset in qualibet mundi parte ea omnia efficere: tamen ex communi consen-

su,

ſu, & ex ſancti Spiritûs inſtinctu diviſerunt ſibi orbis terrarum provincias, ac in quam quisque profecturus eſſet, decreverunt, ut ſic ordo ſervaretur, & faciliùs adimpleretur Pſalmiſtæ vaticinium. *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*, Pſal. 18.

2. Joannes Gerſonius ita factam ſuſpicatur inter ipſos etiam Apoſtolos diviſionem, ut non poſſet quilibet in quemlibet uti ſuâ poteſtate, ſed tantùm in aſſignatam ſibi provinciam, ut jam tunc Monarchicum regimen exerceretur. *Et fortè*, inquit Gerſonius de poteſtate Eccleſiaſtica conſid. 9. *quoad uſum, vel exercitium poteſtatis Eccleſiaſticæ ſic evenit ipſis etiam Apoſtolis, & diſcipulis, quod poſt immediatam conceſſionem utriuſque ſcilicet poteſtatis, & uſûs, factam à Chriſto, poſtmodùm creſcente numero fidelium, fuit ad tollendum ſchiſma, & ad exemplar dandum poſteris. Limitatio facta talis poteſtatis quoad uſum, & hoc per Petrum Summum Pontificem de conſenſu totius Eccleſiæ primitivæ, vel generalis Concilij, ut non quilibet poſſet in quemlibet uti poteſtate ſuâ, attentâ Chriſti ordinatione primariâ, quâ voluit, Eccleſiam ſuam regi principaliter ſub uno, & ab uno Monarcha, ſicut eſt una fides, unum Baptiſma, & una Eccleſia unitate Capitis tam primarij, quàm Vicarij, quoniam iſte eſt optimus Principatus præſertim in ſpiritualibus ad conſervationem unitatis fidei, ad quam obligantur omnes.* Non tamen adeò ſcrupulosè obſervata videtur ab ipſis Apoſtolis illa provinciarum diſtinctio, ut, ſi qua ſeſe offerret occaſio, non ſuſciperetur ab uno cura illorum, qui videbantur ad alterum pertinere, dummodò nullâ hinc oriretur perturbatio. Itaque Paulus poſtmodùm convertendis præcipuè Gentibus, deſtinatus, circa Judæos plurimùm laboravit, ſimiliter & Petrus, qui Judæorum peculiarem ſibi curam aſſumpſerat, prædicavit etiam Gentibus, atque apud eas Primatûs ſui Cathedram conſtituit.

3. Quoniam autem Apoſtolis nec ubique adeſſe, nec ſemper vivere datum fuerat, neceſſe fuit, ut poteſtatem ſuam cum alijs communicarent, qui Apoſtolicâ munia, defunctis illis, aut abſentibus, obirent: *Hujus rei gratiâ*, inquit Paulus ad Tit. 1. *reliqui te Cretæ, ut ea, quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi.* Sed quæ in Apoſtolis pleniſſima, & unita fuit, inter alios eſt diviſa pro Apoſtolorum arbitrio, à quibus alij uni tantùm civitati præpoſiti ſunt, alij pluribus; alij plebi tantùm, alij etiam Paſtoribus; unde orta creditur Patriarcharum, Exarchorum, Primatuum, Metropolitanorum, & Epiſcoporum varietas: quæ eò pertinet, ut ordinatè cuncta in Eccleſia gerantur, quemadmodùm de diviſione inter Apoſtolos ipſos factâ notavit Gerſonius.

4. Limitatam ab Apoſtolis Epiſcoporum juriſdictionem fuiſſe, colligunt ex illis S. Pauli ad Titum verbis S. Joannes Chryſoſtomus ejuſque interpretationum ſectator Theophylactus; iſta ſunt S. Chryſoſtomi verba *homil. 2. in Epiſt. ad Titum. Et conſtitueres*, inquit, *per civitates Presbyteros. Epiſcopos hic intelligi vult, quemadmodùm aliàs ſæpius diximus; ut ego tibi conſtitui, ſi quis eſt ſinè crimine. Per civitates, inquit. Neque enim profectò volebat Inſulam totam uni viro permitti; ſed unicuique propriam curam, ac ſolicitudinem indici.*

Mirabilem illium variorum graduum Eccleſiaſticorum ordinem elegantiſſimè deſcribit S. Leo *Epiſt. 84. cap. ult. Etſi dignitas ſit communis, non eſt tamen ordo generalis: quoniam & inter beatiſſimos Apoſtolos in ſimilitudine honoris fuit quædam diſcretio poteſtatis, & cùm omnium par eſſet electio, uni tamen datum eſt, ut cæteris præemineret, de qua forma Epiſcoporum orta eſt diſtinctio, & magnâ ordinatione provisum eſt, ne omnes ſibi omnia vindicarent, ſed eſſent in ſingulis provinciis ſinguli, quorum inter fratres haberetur prima ſententia: & rurſus quidam in majoribus urbibus conſtituti, ſolicitudinem ſuſciperent ampliorem, per quos ad unam Petri Sedem univerſalis Eccleſiæ cura confluereret, & nihil uſquam à ſuo Capite diſſideret.* 5.

Epiſtolâ verò *89.* docet, non ſolùm Eccleſiæ curam per varios gradus ad B. Petum tanquam ad Caput reduci: ſed & ab illo Capite per Dei dona in omne corpus Eccleſiæ manare; *Hujus*, inquit, *muneris ſacramentum ita Deus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium Summo principaliter collocârit: & ab ipſo quaſi quodam Capite, dona ſua velit in corpus omne manare, ut exortem ſe myſterij intelligeret eſſe Divini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* Locum hunc clarè interpretatus videtur Mauclerus *2. p. lib. 2. cap. 15. S. Petrus à Chriſto Domino tanquam Vicarius ejus, ac Princeps totius Eccleſiaſtici Cœtûs, & orbis, ſolus poteſtatis juridicæ claves accepit; ut in perſona totius Eccleſiæ, id eſt, omnium Paſtorum, & Prælatorum Eccleſiaſticorum, ut, quidquid juriſdictionis Eccleſiaſticæ à quocumque Paſtore exerceretur, id totum S. Petro ſupremo Eccleſiæ Principi, ac viſibili Capiti acceptum referretur, ab ejuſq; authoritate in totum corpus Chriſti Domini, quod eſt Eccleſia, viſibile diffunderetur.* Vide S. Bonaventuram *cap. 13.* referendum. 6.

Non exſtant quidem antiqua monimenta, quibus doceamur, quonam tempore, aut quonam modo fuerit facta prima diſtributio Diœceſeon, aut Provinciarum Operarijs Evangelicis, qui convertendis ad fidem, aut jam converſis plebibus præfecti ſunt. Ordinem tamen à B. Petro obſervatum eum fuiſſe, quem ſecuti ſunt ejus ſucceſſores, vel illi ſimillimum, prudens quiſque ſibi facilè ſuadebit. Eximium ejus exſtat exemplum *in lib 12. Epiſt. 15.* S. Gregorij Magni, qui collapſam in Anglia Religionem, cùm per S. Auguſtinum illuc miſſum reſtituiſſet, regendi populi fidelis formam præſcripſit, & varia officia inſtituens, unicuique ſuam contulit authoritatem, ut ſcilicet S. Auguſtinus cæteris omnibus præeſſet; Archiepiſcopus Londonienſis duodecim ſub ſe haberet Epiſcopos; Epiſcopus Eboracenſis totidem, ſi modò tum ab illa civitate, tum à circumvicinis fides ſuſciperetur, ac numerum illum Prælatorum, 7.

Digitized by Google

numerus fidelium exigeret. Nec præſenti tantùm neceſſitati occurrit; ſed & futurum regimen diſpoſuit, puta Londonienſem Archiepiſcopum à Synodo propria conſecrandum, Eboracenſem Londonienſi non ceſſurum, ſed priorem fore, qui priùs fuiſſet ordinatus: communi utriuſque conſilio generalia illius Chriſtianitatis negotia gerenda. Ut autem nunquam non meminiſſent, à quo fonte profluxiſſet illorum authoritas, voluit, ut uterque à Sede Apoſtolica pallium acciperet.

8. Aliud habetur exemplum *in Capitulari Gregorij II. art. 3* ubi Martiniano Epiſcopo, Georgio Presbytero, &c. in Bavariam miſſis ita præcipit; *Ut conſideratis locorum ſpatijs, juxta gubernationem uniuſcujuſque Ducis Epiſcopia diſponatis, & ſubjacentia ſingulis Sedibus terminetis. Et ſi tres, aut quatuor, vel majoris numeri viſæ fuerint conſtitutæ Sedes, reſervato præcipuæ Sedis loco pro Archiepiſcopo reſidendo, adhibito trium Epiſcoporum conventu, probabiles fide, ac boni teſtimonij, & eruditos ſanâ doctrinâ viros ordinetis Antiſtites ex authoritate B. Petri Apoſtoli, & in ſubſequentis vigoris traditâ diſpenſatione locis eis tr.ditis collocantes.* Quibus præluppoſitis, ſequentia in rem præſentem videntur diſcutienda. Primum eſt. *Qualiter dignitas & authoritas Eccleſiarum Patriarchalium à B. Petro, ejúſque Succeſſoribus orta ſit?* Secundum; *Qualiter Primates, & Metropolitani in Gallia præſertim, ſuam à Summo Pontifice authoritatem traxerint?*

§. II.

Eccleſiarum Patriarchalium dignitas & authoritas oſtenditur orta fuiſſe à B. Petro, ejúſve Succeſſoribus cum debita ac perpetua ab his dependentia.

ARGUMENTUM I.

Deſumptum ex Actis primævæ Eccleſiæ, imò ipſius Chriſti Domini, deductis ab authore *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 8. cap. 3.*

9. NAm Chriſtum, antequàm ex hoc mundo proficiſceretur, nullam Parochiarũ, Diœceſeon, Provinciarum, Exarchatuum, vel Patriarchatuum diſtinctionem conſtituiſſe, ex tota Evangelij ſerie colligitur, præſertim ex verbis illis, quæ in cælum profecturus ad Apoſtolos habuit *Matth. ult. Euntes docete omnes gentes*, quæ indiſtinctam, & illimitatam miſſionem continent; licèt fortè Apoſtolis formam præſcripſerit, juxta quam diſponendi eſſent Paſtorum gradus & officia, quò cuncta ſuaviùs adminiſtrarentur & utiliùs, eſſetque Eccleſia hoſtibus ſuis *terribilis ut caſtrorum acies ordinata.* Ampliſſima erat poteſtas omnium Apoſtolorum, prout exigebat pro illo tempore rerum ſtatus, cùm nimirum non tam regenda, quàm efformanda erat Eccleſia. Tunc enim diſpergendi erant per totum orbem Paſtores, qui oves undique ad Chriſti caulam adducerent; Piſcatores, qui collectis undique piſcibus, Eccleſiæ ſagenam implerent; venatores, qui ubique venantes, viventem prædam in domum Dei reportarent.

10. Verùm cùm maxima extitit fidelium copia, conſtituenda fuit totius regiminis Eccleſiaſtici forma. Quamobrem ſicut in exercitu Imperator ſeu Dux unicuique Officiali præſertim primario, ſuas partes, ſuumque munus aſſignat, imò & dignitatem tribuit, niſi jam id a Principe præſtitum fuerit: ita B. Petrus, quem ſuum in terris Vicarium & ſupremum omnium fidelium Paſtorem Chriſtus creaverat, varias dignitates Eccleſiaſticas, & officia inſtituit, ſecundùm formam à Chriſto acceptam, vel à Spiritu ſancto ſuggeſtam, ultra ea, quæ per ſe Salvator ipſe ordinaverat.

11. Itaque Sedem ſuam in Eccleſia Romana defigens, eam cæterarum omnium Matrem, ac Magiſtram eſſe voluit, eique ultra reliquarum communem ſolicitudinem, ſpecialem reſervavit Occidentalium curam. Alexandrinam & Antiochenam ad Patriarchalem dignitatem evexit, plurimarum eis Provinciarum præfecturam committens. *Eſt ergo*, inquit Gelaſius I. in Concilio Romano anno 494. prima *Petri Apoſtoli Sedes Romana Eccleſia, non habens maculam, neque rugam, nec aliquid ejuſmodi.* Secunda *autem Sedes apud Alexandriam B. Petri nomine à Marco ejus Diſcipulo & Evangeliſta conſecrata eſt, ipſeque à Petro Apoſtolo in Ægyptum directus verbum veritatis prædicavit, & glorioſum conſummavit martyrium.* Tertia *verò Sedes apud Antiochiam ejuſdem beatiſſimi Petri nomine habetur honorabilis, eò quòd illic, priuſquàm Romam veniſſet, habitavit, & illic primum nomen novellæ gentis exortum eſt.* Baronius, & alij putant hæc ad verbum deſumpta ex alio antiquiori Concilio habito ſub Damaſo anno 382. Similia etiam habet Nicolaus I. *in reſponſ. ad conſulta Bulgarorum cap. 92.*

ARGUMENTUM II.

Ex atteſtationibus ſanctorum Summorum Pontificum, petitum à *præcitato* Authore *à n. 4.*

12. ILlarum namque Eccleſiarum fundationem ac exaltationem S. Petro luculentiùs adſcribit S. Gregorius *lib. 6. Epiſt. 37.* quæ eſt ad Eulogium Epiſcopum Alexandrinum; *Quis enim*, inquit, *neſciat ſanctam Eccleſiam in Apoſtolorum Principis ſoliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit in nomine, ut Petrus à Petræ vocaretur? cui veritatis voce dicitur: Tibi dabo claves regni cælorum: cui rurſus dicitur: Et tu aliquando converſus confirma fratres tuos: Iterúmque, Simon Ioannis amas me? Paſce oves meas. Itaque, cùm multi ſint Apoſtoli, pro ipſo tamen Principatu ſola Apoſtolorum Principis Sedes in authoritatem convaluit. Ipſe enim ſublimavit Sedem, in qua etiam quieſcere, & præſentem vitam finire dignatus eſt. Ipſe decoravit Sedem, in qua Evangeliſtam*

Digitized by Google

liſtam Diſcipulum miſit. Ipſe firmavit Sedem, in qua ſeptem annis quamvis diſceſſurus ſedit.

13. Licèt autem majorum urbium Epiſcopis ſæpe in plures alios tributa ſit authoritas, quia commodior erat ad illos recurſus, ob frequentia negotia, quæ illuc ex circumjacentibus provincijs Præſules evocabant : tamen non à civili urbium excellentiâ, ſed à S. Petri authoritate præſtantiam ſuam conſecutas eſſe illas Eccleſias, affirmat ſanctus Innocentius I. *epiſt. 18.* quæ eſt ad Alexandrum Epiſcopum Antiochenſem *cap. 1.* ubi de Antiochena Eccleſia loquens; *Advertimus*, inquit, *non tam pro civitatis magnificentiâ hoc eidem attributum, quàm quòd prima Primi Apoſtoli Sedes eſſe monſtretur, ubi & nomen accepit Religio Chriſtiana, quæ conventum Apoſtolorum apud ſe fieri celeberrimum meruit, quæq; urbis Romæ Sedi non cederet, niſi, quod illa in tranſitu meruit, ſuſceptum iſta apud ſe, conſummatúmque gauderet.*

14. Ridet S. Gelaſius I. *epiſt. 13.* quæ eſt ad Epiſcopos Dardaniæ, illos, qui Eccleſiarum prærogativam ab urbium politicâ dignitate repetunt; *Riſimus autem, quòd prærogativam volum Acacio comparari, quia Epiſcopus fuerit Regiæ civitatis? Numquid apud Ravennam, apud Mediolanum, Sirmium, apud Treviros multis temporibus non conſtitit Imperator? Nunquidnam harum urbium ſacerdotes ultra menſuram ſibimet antiquitùs deputatam, quidpiam ſuis dignitatibus uſurpârunt?*

ARGUMENTUM III.

Ex varijs authoritatibus à præfato Auhore *n. 7. & 8.* deductis.

15. ETenim Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis in *Opuſc. 55. Capitulorum cap. 16.* Eccleſiarum Patriarchalium dignitatem ad B. Petrum referendam multifariam oſtendit; *Sedes Eccleſiarum*, inquit, *ſcilicet Romanæ, Alexandrinæ, atque Antiochenæ, idcircò ſpecialiter legimus, Sedes dici, cùm plurimæ Sedes, & Apoſtolorum, ſicut Iacobi Hieroſolymæ, & Ioannis apud Epheſum, in qua ſedit & Timotheus B. Pauli Diſcipulus, & multæ aliæ principalium Civitatum, quoniam Sedes ſunt, quin potiùs, licèt diſparentur longinquitate terrarum, una Sedes ſunt magni Petri Apoſtolorum Principis, &c.*

16. Beatus Petrus Damiani *lib. 2. epiſt. 16.* propoſitâ ſibi difficultate circa Eccleſiarum excellentiam, quòd ſcilicèt Hieroſolymitana cæteris præferenda videatur, quòd Hieroſolymis perfectum eſt Redemptionis myſterium, reſponder, Eccleſiarum dignitatem non Chriſti, qui omnibus præſidet, excellentiâ; ſed Petri privilegio eſſe metiendam; *Quoniam Hieroſolymis paſſus eſt Dominus, univerſis Eccleſijs non Romana, ſed Hieroſolymitana potiùs præeſſe deberet Eccleſia. Verumtamen cùm ex authoritate Canonum, Romana Eccleſia primum teneat locum, Alexandrina ſecundum, Antiochena tertium, Conſtantinopolitana quartum, Hieroſolymitana jam quintum; conſtat, Dominum Salvatorem non unicuilibet Cathedræ ſpeciali jure præeſſe, ſed cunctis unum Paſtorem univerſaliter præſidere. Liquet ergo, Eccleſiarum ordinem eſſe diſpoſitum juxta privilegium Petri, non ſecundùm incomparabilem excellentiam Redemptoris.* Quod ait Petrus Damiani, *ex authoritate Canonum Romanam Eccleſiam primum tenere locum*, non ita accipiendum eſt, quaſi Canones hanc illi Eccleſiæ prærogativam contulerint, ſed tantùm, quòd illi collatam fuiſſe, declaraverint. Itaque ſenſiſſe illum, dubitare non ſinunt alia ejus verba, præſertim *Opuſc. 5. cap. 1.* ubi mirum in modum Eccleſiæ Romanæ dignitatem, & authoritatem explicat; *Romanam*, inquit, *Eccleſiam ſolus ipſe fundavit, & ſuper Petram fidei mox naſcentis erexit, qui B. Petro æternæ vitæ clavigero, terrenæ ſimul & cæleſtis Imperij jura commiſit, &c.*

ARGUMENTUM IV.

Prioris continuativum ex dicto Authore *n. 9.*

17. CUm enim ejuſdem ſit, concedere, ac in conceſſorum poſſeſſione confirmare; ſi quando ambitio Eccleſias privilegijs à B. Petro conceſſis ſpoliari tentavit, earum tuitionem pro virili ſuſceperunt ejus ſucceſſores. Ita cùm Anatolius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, acceptâ occaſione depoſitionis Dioſcori Alexandrini in Synodo Chalcedonenſi factæ, nec non deſtitutionis Domni Antiocheni à latrocinio Epheſino tentatæ, & à S. Leone perfectæ, utriuſque illius Eccleſiæ jura invadere moliretur, & à Concilio Chalcedonenſi uſurpationem ſuam probandam curâſſet, obſtitit ei validiſſimè S. Leo, ut ex multis patet ejus epiſtolis, præſertim *ex 46. cap. 5.* ubi hæc inter alia leguntur; *Nihil Alexandrinæ Sedi ejus, quam per S. Marcum Evangeliſtam B. Petri Diſcipulum meruit, pereat dignitatis; nec Dioſcoro impietatis ſuæ pertinaciâ corruente, ſplendor tantæ Eccleſiæ tenebris obſcuretur alienis. Antiochena quoque Eccleſiâ, in qua primum, prædicante Apoſtolo Petro, Chriſtianum nomen exortum eſt, in paternæ conſtitutionis ordine perſeveret, & in gradu tertio collocata, nunquam ſe ſiat inferior. Aliud enim ſunt Sedes, aliud Præſidentes.* Quia verò Epiſcopi Concilij Chalcedonenſis ſanctæ Sedis Legatis tùm abſentibus, ac poſteà reclamantibus, Patriarchalem dignitatem prædicto Anatolio detulerant, eorum Decretum, ſeu Canonem caſſavit S. Leo, ut patet ex ejus *epiſtola 55.* quæ eſt ad Pulcheriã Auguſtã *cap. 3. Conſenſiones verò*, inquit, *Epiſcoporum ſanctorum Canonum apud Nicæam conditorum regulis repugnantes, unitâ nobiſcum veſtræ fidei pietate, in irritum mittimus, & per authoritatem B. Petri Apoſtoli, generali prorſus definitione caſſamus.*

18. Nec inanem fuiſſe illius Pontificis conatum in comprimendâ Epiſcoporum Conſtantinopolitanorum ambitione, teſtantur ejus litteræ tum ad Anatolium, tum ad Marcianum Imperatorem. Ad illum ſic ſcribit *in epiſt. 71. cap. 3. Illam autem culpam, quam de augenda poteſtate, alienâ (ut aſſeris) adhortatione*

Sententiam, quod ad Scholam Thomæ
attinet, ita ut Scholæ Thomæ ad-
dictus, ab ea non recedat, nisi
ubi Thomas ipse recedit. Quod
ad Scholam Scotistarum attinet,
ita ut Scotistæ nomen ille non
meretur, qui Scotum non ſequi-
tur, ubi Scotus ab aliis Scholis
recedit, ſed ille, qui Scotum ſe-
quitur, ubi Scotus ab aliis Scho-
lis non recedit, ſed ſtat cum
communi Theologorum ſenten-
tia. Quod ad Scholam Nomi-
nalium attinet, ita ut Nomina-
lis ille ſit, qui Nominalium
ſententiam ſequitur, ubi ſe-
quuntur communem Theologo-
rum ſententiam, ſed ille, qui
Nominalium ſententiam ſequi-
tur, ubi ab illa communi ſen-
tentia recedunt. Quod ad Scho-
lam Realium attinet, ita ut
Realis ille ſit, qui Realium ſen-
tentiam ſequitur, ubi ſequuntur
communem Theologorum ſen-
tentiam, ſed ille, qui Realium
ſententiam ſequitur, ubi ab illa
communi ſententia recedunt.

CONCLUSIO
VI.

Nihilominus ad Scholam Thomæ
ſpectant Dominicani, Augu-
ſtiniani, Carmelitæ, Servitæ, Ca-
nonici Regulares Lateranenſes,
Congregationis Sancti Salvatoris,
Congregationis Sancti Georgii in
Alga, Congregationis Sancti Ma-
thiæ, Congregationis Sancti Ma-
chuti, Congregationis Sancti Ni-
colai Tolentinatis, Congregatio-
nis Sancti Hieronymi, Congrega-
tionis Sancti Spiritus, Congrega-
tionis Sancti Antonii, Congrega-
tionis Sancti Sepulchri, Congrega-
tionis Sancti Ruffi, Congregatio-
nis Sancti Crucis, Congregationis
Sancti Joannis Evangeliſtæ, Con-
gregationis Sancti Joannis Bapti-
ſtæ, Congregationis Sancti Ma-
riæ Magdalenæ, Congregationis
Sancti Mariæ Nazarenæ, Con-
gregationis Sancti Mariæ Mag-
dalenæ Pœnitentium, Congrega-
tionis Sancti Mariæ Virginis,
Congregationis Sancti Mariæ
Virginis Annunciatæ, Congrega-
tionis Sancti Mariæ Virginis
Aſſumptæ, Congregationis Sancti
Mariæ Virginis Conceptæ, Con-
gregationis Sancti Mariæ Virgi-
nis Purificatæ, Congregationis
Sancti Mariæ Virginis Præſenta-
tæ, Congregationis Sancti Mariæ
Virginis Nativitatis, Congrega-
tionis Sancti Mariæ Virginis
Matris Dei, Congregationis Sanc-
ti Mariæ Virginis Matris Gra-
tiæ, Congregationis Sancti Mariæ
Virginis Matris Misericordiæ,
Congregationis Sancti Mariæ Vir-
ginis Matris Pietatis, Congrega-
tionis Sancti Mariæ Virginis Ma-
tris Conſolationis, Congregatio-
nis Sancti Mariæ Virginis Ma-
tris Dolorum, Congregationis
Sancti Mariæ Virginis Matris
Gratiarum, Congregationis Sanc-
ti Mariæ Virginis Matris Boni
Conſilii, Congregationis Sancti
Mariæ Virginis Matris Boni Re-
medii, Congregationis Sancti Ma-
riæ Virginis Matris Boni Amo-
ris, Congregationis Sancti Mariæ
Virginis Matris Boni Conſilii,
Congregationis Sancti Mariæ Vir-
ginis Matris Boni Remedii, Con-
gregationis Sancti Mariæ Virgi-
nis Matris Boni Amoris, Con-
gregationis Sancti Mariæ Virgi-
nis Matris Boni Conſilii, Con-
gregationis Sancti Mariæ Virgi-
n

PROBATIO I.

Deſumpta ex poteſtatis Ordinis ſacerdotalis comparatione ad poteſtatem *actualis* juriſdictionis pro abſolutione peccatorum neceſſariæ.

23. NAm ſub prælegato ſacro contextu collata etiam fuit Apoſtolis poteſtas remittendi ac retinendi peccata, quæ in Presbyteratûs Ordine confertur univerſis Sacerdotibus, & tamen præter hanc poteſtatem ex Ordine Sacerdotij ſubſiſtentem, ad valorem Sacramenti pœnitentiæ in Sacerdote adhuc requiritur conceſſio *actualis* Iurisdictionis. Sicuti ergo per traditionem hujus à peccatis abſoldtoriæ poteſtatis non conceditur *actualis* & *formalis*, ſed *radicalis* duntaxat & *habitualis* juriſdictio, in actum reducenda, ex hoc, quòd aliqui de univerſitate fideliû pro tali conſcientiæ foro per Eccleſiæ authoritatem ipſi ſubjiciantur: ſic ex poteſtate *Ordinis* ineſt quidem Epiſcopo habilitas omnimodæ juriſdictionis ſuper eos Chriſti fideles, quos ſibi per ſanctæ Eccleſiæ claves ſubjici contigerit: nihilominùs uti hæc ſubjectio non ſtat ex præcisâ poteſtate *Ordinis*, ſic ejuſdem correlativa Iuriſdictio *formalis* & *actualis* nullatenus ſubſiſtit ex præciſo illo jure Divino, præfatis Chriſti Domini verbis ſancito, *formaliter* ſpectante ad Sacramentum *Ordinis*, ſed ſupervenire oportet, deſignationem ſubditorum cum Diœceſi per Summum Pontificem, ex authoritate quidem in ſe *immediatè* à Chriſto derivatâ, ſed hâc mediante duntaxat, in Epiſcopos traducendâ.

24. Probatur hoc aſſumptum. Nam licèt ipſemet Chriſtus aſcenſurus in cælum, Apoſtolis deſignârit ſubditos, unâ cum univerſo orbe, erga quos poteſtatem ſibi priùs traditam exercerent, atque adeò idem Dominus præfatis Apoſtolis *actualem* conceſſerit pro toto orbe jurisdictionem, Matthæi *ultim.* dicendo: *Euntes docete omnes gentes.* Nihilominùs dicere haudquaquam licet, hanc ſubditorum, ac territorij univerſalis deſignationem, atque adeò in toto orbe jurisdictionem *actualem* ex Apoſtolis tranſiſſe in Epiſcopos, quos proinde, nefas eſt, dicere, Apoſtolorum quoad hanc ſucceſſores, ſed quoad *Ordinis* duntaxat, & *radicalem* ſeu *habitualem* ligandi & ſolvendi poteſtatem ſeu jurisdictionem ſuccedere Apoſtolis, dicendum eſt. Ipſemet enim Paulus Apoſtolus *2. ad Corinth. 5.* dicendo, ſe Apoſtolorum legatione fungi pro Chriſto, videtur inſinuâſſe, talem poteſtatem Apoſtolicam Oecumenicæ *jurisdictionis* à Chriſto *actualiter* collatæ, non fuiſſe per modum juris in ſucceſſores tranferibilis, ſed perſonalem eſſe, ad præciſas Apoſtolorum perſonas reſtrictam, adſtipulante Eccleſiæ univerſæ conſenſu, per quem nefas eſſet dicere, ullum præter ſucceſſorem Petri, Romanum ſcilicet Pontificem, potiri Apoſtolicâ totum orbem reſpiciente authoritate. Quandoquidem igitur in Epiſcopis jus ſuccedendi in Apoſtolorum poteſtate ſit reſtrictum ad poteſtatem *Ordinis*, & *Iurisdictionis radicalis* duntaxat ſeu *habitualis*, in ipſo ejus *Ordinis* charactere conſiſtentis, abſolutè negandum eſt, jurisdictionem *formalem* & *actualem* in Epiſcopis eſſe juris *Divini*, à Chriſto *immediatè*, ſed mediante duntaxat Summi Pontificis authoritate, conceſſam.

Et hinc quia non tantùm hujus jurisdictionis rxercitium, ſicuti in Apoſtolis erat Petri Oecumenicæ authoritati ſubordinatum, ſed ejuſdem quoque collatio *actualis* & *formalis* dependet à Summo Pontifice, idcircò in hujus poteſtate eſt, illam vel extendere, vel coarctare, ſibique reſervare, prout in Iure quàm plures extant ejuſmodi reſervationes. Et ideo communi illi adagio, *Quidquid Papa poteſt in univerſo orbe, poteſt Epiſcopus in ſuâ Diœceſi*; non eſt abſolutè locus, ſed cum reſtrictione Papæ arbitrio ſubjectâ. 25.

PROBATIO II.

Petita ex Summorum Pontificum erga Patriarchas reſervationibus factis in ſignum ſuperioritatis, ac deductis à præfato Authore *tract. de libert. Eccleſ. Gall. cit. lib. 8. cap. 3. à n. 14.*

26. NE excideret è memoria Epiſcoporũ, unde ſuam mutuati fuiſſent dignitatẽ, reſervata ſunt nonnulla Summo Pontifici in ſignũ ſuperioritatis. Varia enim ſunt in hiſtorijs Eccleſiaſticis exempla petitæ Patriarcharum confirmationis à ſancta Sede. Quædam affert D. Petrus de Marca *lib. 6. cap. 5. §. 2.* ex Epiſtolis S. Leonis, & S. Simplicij: ſed illa communionis Eccleſiaſticæ ſigna, non veras confirmationes eſſe vult. Verùm ipſe textus contrarium ſuadet. Etenim *in epiſt. 44.* S. Leonis plurima ſunt, quæ authoritatem Summi Pontificis declarant. Ut. iſta *cap. 2. cùm ſecundùm ſuæ conſecrationis* (Anatolij Epiſcopi Conſtantinopolitani, qui Patrtarchatum ambiebat, nondum tamen adeptus erat) *authores ejus initia titubarent, benigniores circa ipſum, quàm juſtiores eſſe voluimus.* Et illa *cap. 3. Satis ſit, quòd prædicto veſtræ pietatis auxilio, & mei favoris aſſenſu Epiſcopatum tantæ urbis obtinuit* (Anatolius) *Non dedignetur Regiam civitatem, quam Apoſtolicam non poteſt facere Sedem.* Et *in epiſtola ſequenti*, quæ eſt ad Pulcheriam Auguſtam *cap. 2. Frater & Coepiſcopus meus Anatolius parùm conſiderans, quanto pietatis veſtræ beneficio, & mei favoris aſſenſu Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Sacerdotium fuerit conſecutus, non tam de acceptis gaviſus, quàm de immodicis appetendis ſupra menſuram ſui honoris accenſus eſt.*

In *epiſtola* autem *17.* S. Simplicij, quæ eſt ad Acacium, clariùs exprimitur confirmatio; *Nuper ab Ægyptia Synodo, quæ & numero plurima, & fidei Catholicæ eſt communione ſuffulta, atque ab ipſo omni propemodùm Clero Alexandrinæ Sedis ad nos ex more relatio miſſa patefecit, ſanctæ memoriæ fratrem quemdam* (vel quondam) *Coepiſcoporum noſtrum obiiſſe Timotheum, inque ejus vice conſonâ fidelium voluntate Ioannem, cui ad Sacerdotium conſtare crederen-* 27.

Digitized by Google

tur omnia, ſubrogatum, ut nihil omninò reſtare videretur, niſi ut Deo noſtro gratias agentibus Nobis, atque gaudentibus, ſinè ſtrepitu, quòd Catholicus in defunctis miniſterium ſucceſſiſſet Antiſtes, Apoſtolicæ quoque moderationis aſſenſu votivam ſumeret firmitatem, &c. Hoc igitur, quod reſtabat, erat neceſſarium ad firmitatem electionis, ſcilicet *Apoſtolicæ moderationis aſſenſus.*

28. Prætermitto ordinationes authoritate Summorum Pontificum in Patriarchalibus Sedibus factas, vel ſuſpenſas, & alia ſubjectionis ſigna. Iſtud tantùm addo, in quo exhibetur velut typus Conſtitutionis Patriarchalium Dignitatum. Quando in Generali Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. facta eſt unio Græcorum cum Eccleſia Latina, quæ occaſio poſtulabat, ut Græci à Latinis humaniſſimè haberentur, non aliter confirmata eſt Patriarcharum dignitas, quàm adjecta conditione de reſtificati ne ſuperioritatis Romanæ Sedis, ut habet *cap. 5.* illius Concilij Decretorum, cujus ſunt hæc verba; *Antiqua Patriarchalium Sedium privilegia renovantes, ſacrâ univerſali Synodo approbante, ſancimus, ut poſt Romanam Eccleſiam, quæ diſponente Domino, ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet principatum, utpote mater univerſorum Chriſti fidelium, & Magiſtra; Conſtantinopolitana prima ſit, Alexandrina ſecundum, Antiochena tertium, Hieroſolymitana quartum locum obtineant, ſervatâ cuilibet propriâ Dignitate, ita quòd poſtquàm eorum Antiſtes à Romano Pontifice receperint pallium, quod eſt plenitudinis officij Pontificalis inſigne, præſtito ſibi fidelitatis & obedientiæ juramento, licenter & ipſi ſuis Suffraganeis pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſſionem canonicam, & pro Romana Eccleſia ſponſionem obedientiæ ab eiſdem.*

§. III.

Primarum & Metropolitanorum dignitas in Gallia præſertim oſtenditur orta fuiſſe à Romano Pontifice cum perpetuâ & debitâ ab hiſce dependentiâ.

29. AUthor *ſæpe nominati tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 8. cap. 5.* hàc de re ita diſſerit. Primates illos, qui olim in varijs Galliæ partibus à Romano Pontifice ad vitam duntaxat conſtituebantur, ſuam ab eo juriſdictionem habuiſſe, nemo dubitabit, qui conſtitutionis formam attenderit. Nam vicariâ tantùm authoritate pollebant, ut expreſſè docent Summorum Pontificum epiſtolæ, quibus illa concedebatur. Sic S. Remigius à Papa Hormiſda, vel ut alij volunt, à Symmacho in Regno Clodovei recenter ad fidem converſi; ſic Arelate Cæſarius à Symmacho; Auxanius & Auxilianus à Vigilio; Sapaudius à Pelagio I. Virgilius à Gregorio Magno, ſic alij ab alijs in Gallia conſtituti ſunt Vicarij Apoſtolici, & S. Bonifacius in toto Regno à Zacharia, ut ex Summorum illorum Pontificum epiſtolis conſtat. Ubi autem primatus non perſonæ, ſed Sedi, ſive perſonæ pro ſucceſſoribus datus eſt, ut Archiepiſcopo Lugdunenſi in quatuor Provincias Lugdunenſes; quæ ſunt Lugdunenſis propriè dicta, Rothomagenſis, Turonenſis, & Senonenſis, non ideo minùs debetur hæc Dignitas ſanctæ Sedis authoritati, quia cum ampliori favore conceſſa fuerit.

ARGUMENTUM I.

Quo oſtenditur omnimodæ dignitatis ſive Patriarchalis, ſive Metropolitanæ Eccleſiaſticæ derivatio facta ex plenitudine Sedis Apoſtolicæ.

PRæcitatus Author *dicto cap. 5. n. 2.* demonſtrat hoc ex ſequentibus authoritatibus. 30.
Divus namque Bernardus *epiſt. 131.* ſic diſſerit: *Plenitudo poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias ſingulari prærogativâ Apoſtolicæ Sedi donata eſt; qui igitur huic poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Poteſt, ſi utile judicaverit, novos ordinare Epiſcopatus, ubi hactenus non fuerunt. Poteſt eos, qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictaverit, itaut de Epiſcopis creare Archiepiſcopos liceat, & è converſo, ſi neceſſe viſum fuerit.* Eam poteſtatem Iacobus de Theramis Abbas Carolioci ejuſdem Ordinis Ciſtercienſis magis explicat *in Tract. contra impugnatores exempt. & privil. Poſſet*, inquit, *facere ex certa, & rationabili cauſa, quòd in aliquo Regno, vel in regione, ubi ſunt Patriarchæ, Primates, & Archiepiſcopi, non eſſet Primas, nec Archiepiſcopus, nec Patriarcha, ita quòd omnes Epiſcopi ſibi immediatè ſubeſſent.* Et de Primatibus quidem diſquiſitio tantæ utilitatis non eſt, cùm in Gallia, præter Lugdunenſem, qui appellationes ab alijs Provincijs etiamnum recipit, cæteri vel in ſua tantùm Provincia eo jure utantur, vel ſolo Primatis titulo ſinè ulla juriſdictione gaudeant.

Meropolitanorum dignitas antiquiſſima 31.
quidem eſt; à Chriſto tamen *immediatè* inſtituta nullibi legitur in ſacris Scripturis. Apoſtolos illius authores extitiſſe, plerique conjiciunt, ex quibuſdam novi Teſtamenti locis, præcipuè ex poteſtate à B. Paulo traditâ B. Tito diſcipulo ſuo, Epiſcopos, quos nomine Presbyterorum intelligit, per civitates conſtituendi: quod Metropolitani munus eſt, *Cujus rei gratiâ reliqui te Cretæ, ut ea, quæ deſunt, corrigas, & conſtituas per civitates Presbyteros, ſicut & ego conſtitui tibi.* Tit. 1. Chriſtus ſolum Petrum cæteris Apoſtolis præpoſuit. Itaque nemo cæteris Epiſcopis jure Divino præeſt niſi Petri ſucceſſor.

Nihil autem opus eſt, modò quæſtiones illas agitare, utrùm illimitata reliquorum Apoſtolorum Juriſdictio fuerit tantùm delegata, an ordinaria? Utrùm ex conſenſu tantùm B. Petri Epiſcopos Provincijs integris præfecerint? Utrùm ſic præfectorum Epiſcoporum ſucceſſores poteſtatem ordinatâ ſerie acceperiſſe cenſeantur ab ipſis Apoſtolis? *cùm manifeſtum ſit* (ut verbis utamur S. Innocentij I. *epiſt. 1.* quæ eſt ad Decentium Eugubinum Epiſcopum) *in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam atque Siciliam, Inſulaſque interjacentes nullum inſtituiſſe Eccleſias,* 32.

Digitized by Google

ſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus ſucceſſores conſtituerint ſacerdotes.

33. Metropoliticam dignitatem à Romana Sede in Gallia inſtitutam fuiſſe, cùm non eſſet, ex eo etiam colligitur, quòd ab ea illic reſtituta eſt, cùm defeciſſet. Cùm enim per annos ferè 60. nullos habuiſſet Metropolitanos Regnum illud, licèt extarent adhuc Metropoliticæ Sedes ſeu Eccleſiæ in primarijs Provinciarum civitatibus, implorata eſt Zachariæ Summi Pontificis authoritas, qui eam illis dignitatem reſtauravit per S. Bonifacium, ut ex utriuſque litteris conſtat, idque juxta preces Principum Pippini, & Carlomanni; *Franci* (verba ſunt S. Bonifacij ad S. Zachariam) *ut ſeniores dicunt, pluſquàm per tempus 80. annorum Synodum non fecerunt, nec Archiepiſcopum habuerunt, &c.* Sanctus autem Zacharias ſcribit ad S. Bonifacium; *De Epiſcopis verò Metropolitanis, id eſt, Grimone, quem nos jam compertum habemus, & de Abel, & Artberto, quos per unamquamque Metropolim per Provincias conſtituiſti, hos per tuum teſtimonium confirmamus, & pallia dirigimus, ad eorum firmiſſimam ſtabilitatem, & Eccleſiæ Dei augmentum, ut in meliori proficiant ſtatu.*

ARGUMENTUM II.

Prioris continuativum ex præfato Authore à n. 6.

34. PRincipio quidem, cùm à Romano Pontifice ordinabantur Metropolitani, non ita facilè ab iſtorum animis deleri poterat memoria receptæ ab illo authoritatis: ſed coegit locorum diſtantia, ordinationem vel Epiſcopis comprovincialibus, vel viciniori Metropolitano permittere, ut de Metropolitanis Mediolanenſi & Aquileienſi teſtatur Pelagius I. in epiſtola, cujus fragmentum refertur à Gratiano 24. quæſt. 1. Can. 33. *Nempe is mos antiquus fuit, ut, quia pro longinquitate, vel difficultate itineris, ab Apoſtolico oneroſum illis fuerit ordinari, ipſi ſe invicem Mediolanenſis, & Aquileienſis ordinari Epiſcopi debuiſſent: ita tamen, ut in ea civitate, in qua erat ordinandus Epiſcopus, alterius civitatis Pontifex occurrere debuiſſet; ut & ordinandi electio à proprio Ordinatore, ex conſenſu univerſalis, cui præficiendus erat, Eccleſiæ melius ac facilius potuiſſet agnoſci, & in ſua, qui ad Epiſcopatum provehendus erat, nec tamen Ordinatori ſuo ſubdendus fuerat, ordinaretur Eccleſia.* Hanc tamen conceſſionem poſteà Sedes Apoſtolica revocavit, ut ex S. Gregorio Magno ediſcimus. Sic enim ſcribit epiſt. 31. lib. 1. *Obitum Laurentij Eccleſiæ Mediolanenſis Epiſcopi Excellentiam veſtram jam credimus cognoviſſe: & quia, quantum ex Cleri relatione didicimus, in Conſtantio filio noſtro Diacono ejuſdem Eccleſiæ, omnium conſtitit electio, neceſſe fuit pro ſervanda conſuetudine militem Eccleſiæ noſtræ dirigere, qui eum, in quo omnium voluntates, atque conſenſum concorditer convenire cognoverit, à ſuis Epiſcopis, ſicut vetus mos exigit, cum noſtro tamen aſſenſu faciat conſecrari.* Et lib. 2. epiſt. 68. quæ eſt 29. indictionis undecimæ: *Laturem præſentium Ioannem Subdiaconum noſtrum ad hoc. Deo favente, tranſmiſimus, ut electum veſtrum ſuâ imminentiâ Dei omnipotentis ſolatio ſecundùm morem prædeceſſoris ejus faciat Epiſcopum conſecrari. Nam ſicut ab alijs noſtra exigimus, ita ſingulis ſua jura ſervamus.* Demiq; *epiſt. 65. lib. 8.* quæ eſt ad Mediolanenſes: *Vt igitur in ordinando eo, qui à vobis electus eſt, nulla poſſit mora contingere, Pantaleonem Notarium noſtrum tranſmiſimus, qui eum, ut moris eſt, annuente conſenſûs noſtri authoritate faciat conſecrari.*

35. In Illyrico Vicarius Apoſtolicus, Epiſcopus ſcilicet Theſſalonicenſis, Metropolitanos ordinabat, & ab eis conſulebatur in ſingulorum Epiſcoporum ordinatione, ut ex pluribus Summorum Pontificum litteris edocemur, præſertim è S. Leonis epiſtola ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem, ad quem ſic ſcribit: *Nullus te inconſulto, per illas Eccleſias ordinetur Antiſtes: ita enim fiet, ut ſint de eligendis matura conſilia, dum tuæ dilectionis examinatio formidetur. Quiſquis verò à Metropolitanis Epiſcopis contra noſtram præceptionem præter tuam notitiam fuerit ordinatus, nullam ſibi apud nos ſtatûs ſui noverit eſſe firmitatem, eſſque uſurpationis ſuæ rationem, qui hoc præſumpſerint, reddituros. Singulis autem Metropolitanis, ſicut poteſtas iſta committitur, ut in ſuis Provincijs jus habeant ordinandi, ita eos Metropolitanos à te volumus ordinari.* In Synodo Rom. *collect. Holſten. n. 24.* vide etiam *epiſt. 84. ejuſdem Sancti cap. 6.* Ex qua epiſtola, & ex alijs ejuldem, ac ſubſequentium Pontificum apertiſſimè conſtat, totam Epiſcopi Theſſalonicenſis in reliquos Illyrici Metropolitanos authoritatem à Romano Pontifice pependiſſe, non ab illo imaginario Patriarchatu, quem ei affinxerat Petrus de Marca *lib. 6. de Concord. Sacerd. & Imper. cap. 5. n. 3.* quod ſe alibi accuratè explicare aſſerit, quodque potiùs improbare videtur in diſſertatione de Primatu Lugdunenſi, & cæteris Primatibus, quæ adjuncta eſt à Philippo Labbe Concilio Claromontano ſub Urbano II.

36. Hoc juriſdictionis ſuæ exercitium, & authoritatis ſignum in Illyrico ſibi reſervandum duxit Romanus Pontifex, veritus fortaſſe, ne accideret aliquando, quod re ipſâ tandem contigit, ut Epiſcopus Conſtantinopolitanus Imperatorum potentiâ partem illam Patriarchatûs Occidentalis, Conſtantinopoli, quàm Romæ viciniorem, invaderet. In alijs autem Occidentis Provincijs, in quibus ſimilis uſurpatio non timebatur, quibuſque propter diſtantiam promptè providere non poterat Eccleſia Romana, permiſſa eſt, ut diximus, Metropolitanorum ordinatio Epiſcopis comprovincialibus, aut Metropolitanis vicinioribus.

CONCLUSIO.

37. SUblimiores Epiſcopatu præeminentiæ ſeu Patriarcharum, ſeu Primatum, ſeu Metropolitanorum & Archiepiſcoporum derivantur ex conſtitutionibus Eccleſiaſticis, à Summorum Pontificum authoritate dependentibus.

Explicantur iſtarũ Eccleſiaſticarũ præeminentiarũ ſpeciales prærogativæ. Nam inprimis Patriarchæ nomẽ ſonat perinde, ac ſi diceretur Patrũ Princeps, uti ex Iſidoro dicitur *in cap. Cleros. §. Patriarchæ. Diſt. 21.* Quare Patriarchæ non dignitate duntaxat, ſed etiã poteſtate, ac juriſdictione ſũt majores cæteris S. Eccleſiæ Prælatis. *Arg. Cap. Antiqua. De privilegijs. Cap. Exigit. & Cap. Felicis. De cenſibus. in 6.* Siquidem ad ipſos poſt Apoſtolicam ſedem referenda ſint Epiſcoporum omnium, & Archiepiſcoporum negotia, ac cauſæ majores. *Cap. 1. diſt. 80.* Et ideo habendi ſunt Ordinarij omnium ſui diſtrictûs Archiepiſcporũ & Epiſcoporũ, à quibus jure recipiant appellationes, potiunturq; prærogativâ, non tantùm in ſuo Patriarchatu (ſicuti Archiepiſcopis pro ſuâ duntaxat provinciâ conceſſum eſt) ſed ubique, extra præſentiam Summi Pontificis, ejúſve Legati de latere, præferendi Crucem. *Ex cit. Cap. Antiqua, & Clement. Archiepiſcopo. De privilegijs.*

38. In hoc Patriarcharum cenſu veniebant olim quatuor, Conſtantinopolitanus ſcilicet, primum locum obtinens propter Imperatorum Græcorum Conſtantinopoli reſidentiam, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus. Qui enim præter iſtos gaudent titulo Patriarcharum nempe Aquileienſis, Venetus, nec non Narum, ac Aethiopiæ, minimè potiuntur pari cum illis privilegiorum prærogativâ, ſed ipſorum juriſdictio, & authoritas vel ex ſpecialibus indultis Apoſtolicis, vel ex conſuetudine ſingulorum locorum determinanda eſt; veluti Ludovicus Engel *cit. tit 33. n. 24* advertit.

39. Dein de Primatis nomen inter Epiſcopos, obtinent nonnulli potentiores Archiepiſcopi, obtinentes Metropoles præcelſiores aliis Archiepiſcopatibus. Primates hujuſmodi non ſunt abſimiles Patriarchis minùs principalibus, non tam jure Patriarchatûs *ſuperiùs* expoſito, quàm titulo, cum ſpeciali privilegiorum prærogativâ fulgentibus, ſi excipiatur Archiepiſcopus Toletanus, cui ex privilegio Martini V. eadem cum quatuor principalibus Patriarchis eſt poteſtas; uti refert Barboſa *cit. cap. 6. n 47.* addens *n. 48.* ipſi cum Archiepiſcopo Bracharenſi eſſe contentionem, quiſnam eorum ſit Hiſpaniæ Primas: dum cæteroqui in Gallia Archiepiſcopi Bituricenſis, Rhemenſis, Lugdunenſis, Arelatenſis, & Viennenſis, in Hungaria Strigonienſis, in Polonia Gneſnenſis, in Anglia Cantuarienſis, & in Africa Carthaginenſis, in Germania olim Magdeburgenſis, nunc verò Salisburgenſis Archiepiſcopus, gaudet iſtâ prærogativâ, quæ non tam eſt Iuris Communis, quàm conſuetudinis, ſeu privilegij Apoſtolici.

40. Porrò Archiepiſcopus comparatus ad ſuam Diœceſin, eadem obtinet jura, ac Epiſcopus: at in comparatione ad Epiſcopos Suffraganeos, eorumque Diœceſes, potitur juribus proximè exponendis. Nomen igitur Archiepiſcopi derivatur ex idiomate græco, in quo nomen Archos primum ſeu Principem denotat; perindeq; ſonat, ac ſi diceretur *Princeps Epiſcoporum.* Altero inſuper vocabulo appellari ſolet Metropolitanus, hâc denominatione deſumptâ vel ex menſurâ civitatum, nam juxta *Epiſt. 1. Pelagij 11.* relatam *in Cap. Scitote. 6. q. 3.* conſuetum erat, ut Archiepiſcopus decem, aut duodecim civitates ſub ſe contineret. Placet tamen Barboſæ *Iuris Eccleſiaſt. univerſ. cit. lib. 1. cap. 7.* quòd Metropolitani denominatio petatur à matrice Civitate, quæ ſit Metropolis, nempe Civitas illa, quæ Provinciæ caput exiſtat, ſitque Sedes, ac Diœceſis Metropolitani, ſive Archiepiſcopi. Hinc in Archiepiſcopo diſtinguere oportet, tum Diœceſin ſibi perinde ac Epiſcopo ſubjectam, cujus jura *inferiùs* explicabuntur, tum Archidiœceſin quæ eſt collectio cunctarum Diœceſum in unam quaſi provinciam coadunatarum, ut earundem poſt Summum Pontificem (& in Græciâ olim etiam poſt Patriarcham) eſſet caput & Princeps, cui ſubicerentur earundem ſinguli Epiſcopi, Suffraganei dicti, propterea, quòd oporteret, ipſos ſuffragari Archiepiſcopis, adjuvando ipſos in conſecrationibus, vel Concilijs Provincialibus, aliiſque publicis provinciæ cauſis Eccleſiaſticis. Hæ igitur cunctæ ſeu Metropolitanorum, ſeu Archiepiſcoporum, ſeu Primatum & Patriarchatũ præeminentiæ pendent ex conſtitutionibus Summorum Pontificum.

PROBATIO I.

Ab inductione talium præeminentiarum ex conſtitutionibus Pontificijs dependentium.

41. NUlla equidem in ſubſtantia Ordinis Epiſcopalis eſt Archiepiſcopi eminentia, quâ reliquis Epiſcopis præemineat, ad majoris tamen officij dignitatem, ſublimiori ſupra Epiſcopos Suffraganeos, eorumque Diœceſes, ac ſubditos juriſdictione concecoratam, ſingularis honoris ſigno denotandam, à Summo Pontifice conceditur ipſi Pallium, quali potiebantur olim quatuor Orientis Patriarchæ, ipſeque Summus Pontifex etiam, utpote præter Oecumenicum totius orbis Chriſtiani Principatum, præfulgens etiam titulo Archiepiſcopi Romani, imò & Occidentalium partium Patriarchæ.

42. Unde Pallium hoc rectè definitur à Ludovico Engel *cit. tom. 1. lib. 1. tit. 8. eſſe ſingulare ornamentum deſumptum ex corpore Divi Petri, à Summo Pontifice datum Archiepiſcopis, deſignans plenitudinem paſtoralis Archiepiſcopalis officij.* Hoc pallium ex ovium lanâ conficitur ad ſignificandam paſtoralem ſolicitudinem, conſecratumque à Summo Pontifice, defertur ad altare Divi Petri, in memoriam corporis ibidem requieſcentis, indeque traditur Archiepiſcopis, ſeu ipſorum procuratoribus: hæc eſt cauſa, cur ſecundùm Canonem *Significaſti. 4. De elect.* ejuſmodi pallium dicatur deſumptum ex Corpore Divi Petri; veluti explicat Gloſſa *in dict. Cap. Significaſti.*

43. In quantum verò pallium hoc dicitur deſignare *plenitudinem paſtoralis officij*, oportet, illa verba ſaltem reſpectu Archiepiſcoporum, &

& Patriarcharum accipi in ſenſu *collectivo*, ita ut plenitudo paſtoralis officij, quæ abſolutè ſoli competit Summo Pontifici, ex adjuncta voce *Tò Archiepiſcopalis*, reſtringatur ad plenitudinem huic officio commenſuratam, & circumſcriptam limitibus *inferiùs* exponendis. Sub hâc ipsâ nihilominùs loquendi formulâ ſpeciale quid denotatur, quòd nempe Archiepiſcopus ſuæ dignitatis officio fungi non poſſit, priuſquàm receperit pallium, ita ut, licèt confirmatus & conſecratus eſſet, ante pallij de Summi Pontificis manu receptionem neque Archiepiſcopus nominari debeat, neque ea, quæ Archiepiſcopalis officij ſunt, exercere valeat. *Ex cap. 3. De Authoritate & uſu pallij.* Imò ne illa quidem Ordinis Epiſcopalis munia, quæ vel inter Miſſarum ſolemnia, vel cum Pontificalibus ornamentis peraguntur, veluti ſunt confectio Chriſmatis, conſecratio Eccleſiarũ, ordinatio Clericorum, exercere debet ante receptũ Pallium, eò quòd videretur illhæc facere non quà ſimplex Epiſcopus, ſed tanquam Archiepiſcopus. *Ex Cap. Quod, ſicut. 28. §. Præterea. De elect.*

44. Verùm quoad Juriſdictionem, fas eſt Archiepiſcopo confirmato, exercere actus, Epiſcopali officio univerſim competentes, non verò actus, qui proprij ſunt Archiepiſcoporum, velut ſunt viſitatio provinciæ, celebratio Concilij Provincialis. Et hinc quamvis Archiepiſcopus ante acceptum pallium (uti *ſuperiùs* dictum eſt) ordinare non valeat, nihilominùs (ſi confirmatus jam obtineat juriſdictionem Epiſcopalem) alteri Epiſcopo delegare poteſt, ut ſubditis ſuis conferat ſacros Ordines, eò quòd talis delegatio non ſit exercitium *Ordinis*, ſed *juriſdictionis*. Ex *cap. Suffraganeus. 11. De elect.*

45. Inſuper quoad uſum Pallij, hoc diſcriminis eſt in Summo Pontifice & Archiepiſcopo; quòd ille ſolus, utpote in abſolutam paſtora-lis pro Univerſa Eccleſia officij plenitudinem ſemper & ubique inter Miſſarum ſolemnia utatur pallio. Verùm Archiepiſcopis in partem duntaxat paſtoralis, reſpectu particularium Eccleſiarum ac Diœcesum in unam provinciam coadunatarum, *ſolicitudinis* vocatis, non niſi in feſtis principalioribus, ſeu Eccleſiæ proprijs, ſicut etiam in anniverſario ſuæ Conſecrationis, ac Clericorum Ordinationibus, ſeu Eccleſiarum Conſecrationibus uti licet *pallio*, juxta *Cap. 4. & ult. junctâ Gloſſâ dicto tit.* Neque citra ſpeciale privilegium, pallij geſtatio extra Eccleſiam, id eſt, provinciam ſuam Archiepiſcopo eſt permiſſa. Ex *Cap. Tuarum. 4. De uſu, & authorit. Pallij.*

46. Archiepiſcoporũ ſupereminens jurisdictio eſt part m reſpectu Epiſcoporum Suffraganeorum, partim reſpectu Diœceſium, & ſubditorum, ſubiſtorum ordinariâ poteſtate conſiſtentium. Archiepiſcopus proinde eſt ordinarius judex ſuorum Suffraganeorum. Ex *Cap Quia cognovimus. cauſ. 10. quæſt. 3. Cap. Paſtoralis. De officio Ordinar. Cap. Solicitudinem. De Appellation.* Quamquam hujus ordinariæ in Suffraganeos Epiſcopos juriſdictionis exercitium valde limitetur per hoc, quod cum Hoſtienſi *in Cap. 2. De tranſlat. Epiſcop.* adfert Barboſa *citatus*; nempe Archiepiſcopum nihil habere poteſtatis in Suffraganeos ſuos, niſi quatenus in jure expreſſam reperitur. Hoc nihilominùs pro certo habendum eſt, quod extat definitum in ſacro Concilio Tridentino *Seſſ. 24. De Reformat. cap. 15* ut cauſæ *criminales Epiſcoporum graviores tantùm à Summo Pontifice, minores verò tantùm à Concilio Provinciali, vel ab illo deputandis terminentur.* Id ſacram Cardinalium ſuper negotijs Epiſcoporum, & Regularium deputatam Congregationem extendere etiam ad cauſas Civiles, teſtatur Barboſa *cit. cap. 7. n. 46.* In quo tamen, priuſquàm iſtud Congregationis ſacræ decretum exhibeatur in formâ authentica, difficultatem rationibus minimè deſtitutam movet Ludovicus Engel *cit. tit. 33. n. 28.* Porrò in caſibus ad ipſius forum ſpectantibus poteſt Archiepiſcopus adversùs ſuos Suffraganeos ferre cenſuras, eâ tamen conditione, ut non ſtatim procedat ad excommunicationis ſententiam, ne Epiſcopus per hanc privetur juriſdictione non abſque diſpendio ſuæ Eccleſiæ: ſed oportet, primùs ipſi interdici ab ingreſſu Eccleſiæ. Verùm Archiepiſcopi Vicario, niſi ille agat in remotis, ob reverentiam Pontificalis Officij prohibetur, ne contra Epiſcopos ferat cenſuras. *Ex Cap. 1. De offic. Ordinarij. in 6.*

Quoad ſubditos, ac Diœceſes Epiſcoporum Suffraganeorum, Archiepiſcopus juxta *Cap. Paſtoralis. De officio Ordinarij. Cap. Venerabilibus. De ſentent. Excom. in 6.* nullam ordinariè obtinet Juriſdictionem, niſi in caſu Appellationis ad ipſum interpoſitæ, ac viſitationis per ſuorum Suffraganeorum Diœceſes peragendæ. Quare Archiepiſcopus non poteſt in primâ inſtantiâ judicare cauſas eorum, qui *immediatè* ſunt ſubjecti dictis Suffraganeis. *Ex Cap. Duo ſimul. de offic. Ordinar.* Unde Panormitanus *in præcit. Cap. Paſtoralis n. 2.* infert, ſi Epiſcopus contra ſubditum ſuum moveat litem, non poſſe in cauſâ etiam ſpirituali convenire ipſum in primâ inſtantiâ coram Archiepiſcopo, ſed coram arbitris utrinque eligendis, à quibus tamen, ceu juris arbitris neceſſarijs, datur tunc appellatio ad Archiepiſcopum. Ex *Cap. Ab arbitris. 11. De offic. delegat. in 6.* 47.

Ne compellere quidem poteſt Archiepiſcopus ſubditum ſui Suffraganei, ut teſtimonium coram ſe dicat, ſed opus eſt, ut teſtimonium requirat per litteras *mutui compaßûs*; nequit enim teſtis compelli, niſi à ſuo *immediato* judice. *Cap. 1. §. Nequis de foro compet. in 6.* Nihilominùs ratione rei ſitæ, vel contractûs, aut delicti, ſi nempe quis contraxit, aut deliquit in ſuâ Diœceſi, vel res litigioſa intra hujus limites conſiſtat, nullatenus dubitare licet, poſſe ſubditum Suffraganei etiam in primâ inſtantiâ conveniri coram Archiepiſcopo. Verùm ex appellatione per Suffraganeorum ſubditos ad ſe devolutâ, uti etiam in provinciæ viſitatione, acquiri Archiepiſcopo juriſdictionem erga illos, conſtat ex *Cap. Romana. De Appellat. in 6. & Cap. fin De cenſibus. in 6.* Ubi decernitur, Archiepiſcopum viſitando pro- 48.

vinciam, poſſe audire in confeſſione Sacramentali ſubditos Suffraganeorum, illoſque abſolvere à cenſuris & caſibus Epiſcopo ſuo reſervatis. Ex *Cap. fin. De foro compet.*

49. In ipſum etiam Vicarium Epiſcopi Suffraganei, ſi delinquat in officio ſibi commiſſo, vel impediat cauſam appellationis ad tribunal Archiepiſcopi delatam, vel utatur juriſdictione Epiſcopi ſui excommunicati, vel non ſervet privilegia Sedis Apoſtolicæ, competere Archiepiſcopo juriſdictionem, evincitur ex *Cap. 1. & Gloſſâ ibi verb. Rationabili. De officio Vicarij in 6.*

50. Cæterùm modo quaſi extraordinario, nempe in caſu negligentiæ Epiſcoporum Suffraganeorum (uti reſtringendum cenſet Sylveſter *in Sum. verb. Archiepiſcopus*) poſſe Archiepiſcopum crimina notoria ab illorum ſubditis commiſſa, etiam extra viſitationem punire, patet *ex Cap. 1. §. Sanè. De cenſibus. in 6.* Et hinc Archiepiſcopus ſupplet negligentiam Epiſcopi Suffraganei etiam in hoc, quòd iſte deneget abſolutionem, vel diſpenſationem ex æquitate debitam, ſeu ultimæ voluntatis executionem, ſive inſtitutionem præſentati à patrono; uti rectè advertit Engel *cit. n. 1.* Inſuper injurias ſibi, vel familiæ ſuæ, aut nuntijs, in juriſdictionis ſuæ exercitio a Suffraganeo um ſubditis illatas plectere, conſtat ex *Cap. 1. De pœnis in 6. Argumento legis nullum. Cod. de teſtibus.* Ubi cuilibet judici permiſſum eſt, injurias ſibi illatas punire, ne coram alio judice litigare cogatur.

51. Archiepiſcopis denique competit; oteſtas tum præcipiendi ſuis ſuffraganeis, ut, quæ ſervat in ſua Diœceſi, modo ſint fundata in Jure Communi, vel ſancita in Concilio Provinciali, ſerventur etiam per illorum Diœceſes; impoſitâ etiam pœnâ illis, qui contraveniunt, ſublatiſque pravis contrarijs conſuetudinibus, eò quòd ad ipſum pertineat ſolicitudo totius Provinciæ. Ex *Cap. Dilectus. 30. De ſimonia.* Tum prædicationis officium in tota Provincia, atque adeò in Suffraganeorum Diœceſibus ex cauſâ rationabili interdicendi, malefactoremque promeritum extra univerſam Provinciam relegandi. *Ex Cap. Tuarum. De privileg. Cap. 2. De arbitriis*, junctò Commentario Barboſæ *ibi. n. 4.* Tum indulgentias in dedicatione cujuslibet Eccleſiæ unius anni, & in illius anniverſario quadraginta dierum taliter concedere poteſt, ut proſint etiam ſubditis Suffraganeorum ad eas lucrandas eò convolantibus, juxta *Cap. Cùm ex eo. De Pœnit. & remiſſionibus.*

PROBATIO II.

Deſumpta ex Pallij Archiepiſcopalis à ſancta Sede recipiendi obligatione, nec non Metropolitarum adversùs ſuffraganeos inobedientes ad ſanctam Sedem recurſûs neceſſitate per Authorem *præcitatum dicto cap. 6. à. n. 3.* fuſiùs deducta.

52. IN *Pallio* namque, uti ſcribit Paſchalis II. ad Archiepiſcopum Poloniæ apud Baronium ad annum 1102. *plenitudo conceditur Pontificalis officij, quia juxta Sedis Apoſtolicæ, & totius Eccleſiæ conſuetudinem, ante acceptum pallium Metropolitanis minimè licet aut Epiſcopos creare, aut Synodum celebrare.* Conſentiunt cæteri Pontifices, ut S. Gregorius Magnus, cujus verba ſuprà retulimus, & Nicolaus I. cujus ſunt iſta; *Sanè interim non in throno ſedentem* (Patriarcham, vel Archiepiſcopum) *& præter Corpus Chriſti, non conſecrantem priùs, quàm pallium à Sede Romana percipiat, ſicut Galliarum omnes, & Germaniæ, & aliarum regionum Archiepiſcopi agere comprobantur.* Nicolaus I. *in reſponſione ad conſul. Bulg. cap. 73.*

Metropoliticæ dignitatis confirmationem à Patriarchis pendêre, ac pallium ejus confirmationis ſignum eſſe, ſupponit evidenter *octava* Synodus Oecumenica his verbis *Canonis 17. Priſcam conſuetudinem decernit in omnibus conſervari, ita ut earum* (Sedium Patriarchalium) *Præſules univerſorum Metropolitanorum, qui ab ipſis promoventur, & ſive per manûs impoſitionem, ſive per pallij datione Epiſcopalis dignitatis confirmationem accipiunt, poteſtatem habeant, videlicet, ad convocandum eos, urgente neceſſitate, ad Synodalem conventum, vel etiam ad coercendum illos, & corrigendum, cùm fama eos ſuper quibuſdam delictis forſitan accuſavit.* 53.

Cæterùm Paſchalis II. in epiſtolâ mox laudatâ ſuſpicionem amovet, quam aliqui, ut Marca *loco ſupra citato*, concipiebant, pallij conceſſionem eò ſpectare, ut protenderetur Summi Pontificis authoritas; aſſerit enim, nihil exigi, quod ab omnibus Epiſcopis non debeatur, etiamſi non requireretur; *Quod non, etiam præter exactionem noſtram, ab omnibus debeat Epiſcopis obſervari.* 54.

Nicolaus I. Hincmaro Archiepiſcopo Rhemenſi privilegia Sedis ſuæ confirmari poſtulanti appoſitè reſpondet *epiſt. 28.* iniquè impugnari ab illo Archiepiſcopo privilegia Eccleſiæ Romanæ, ſinè quibus cõſtare non poſſũt Eccleſiæ Rhemenſis privilegia; *Privilegia præterea ab Apoſtolica Sede veſtræ Eccleſiæ confirmanda depoſcitis, qui tamen noſtra privilegia, quantum in vobis eſt, infirmare ſatagitis. Portum ſalutiferum, ſanctam Romanam Eccleſiam appellatis, qui tamen in eo, ne aliqui ſalventur, quantum poteſtis, ſatagere procuratis. Quomodò, rogo, privilegia tua ſtare poterunt, ſi ita privilegia illa caſſentur, per quæ tua privilegia initium ſumpſiſſe noſcuntur?* Idipſum agnovit ipſe Rhemenſis, quandoquidem ſcripſit ad Nicolaum Papam; *Favente Domino, in hac devotione manebo ſciens, privilegium Metropolitanæ Sedis Rhemorum, cui me Divina dignatio ſervire diſpoſuit, in ſummo privilegio ſanctæ Sedis Romanæ manere, & privilegium eſſe Sedis Romanæ, ſi ſuâ authoritate privilegium ſibi ſubjectæ Sedis fecerit vigere, & ſtuduerit confirmare.* 55.

Deinde dum Metropolitanis negata eſt à Suffraganeis debita obedientia, invocata eſt Sedis Romanæ authoritas, ut inde robur & auxilium acciperent privilegia Metropolitica, unde originem duxerant. Exemplum ſuppeditat epiſtola Ioannis XIII. ad Epiſcopos Britanniæ, hæc inter alia continens; *Arduinus Turonenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ve-* 56.

nien

niens ad Apoſtolorum limina Romam oratum, interpellavit nos, quòd jura ſui Archiepiſcopatûs, quæ ab antiquis temporibus per decreta ſanctorum Pontificum ſanctæ Romanæ Matris Eccleſiæ ſuis prædeceſſoribus conceſſa, & confirmata fuerunt, à veſtro Archiepiſcopo ſublata videntur, &c.

57. Sed, ut redeamus ad Metropolitanum Rhemenſem. (Divina enim providentia illos ipſos, qui ſanctæ Sedis authoritatem ægrè ferunt, aut laturi ſunt, ad illam confugere non raro compellit, ut quam ſponte agnoſcere recuſant, vel inviti fateantur.) Hincmarus, qui contra ſanctam Sedem tam frequenter recalcitraturus erat, non aliter ſuam dignitatem ſecurè poſſidere potuit, quàm obtentâ Romani Pontificis confirmatione: & ne cauſari poſſet, adhibitam à ſe hanc cautelam ex prudentia ob privatam neceſſitatem; eâ occaſione Summi Pontificis poteſtatem profeſſi ſunt omnes Epiſcopi Gallicani, ut perhibent acta *ſecundi Concilij Sueſſionenſis anni 853. parte tertiâ* his verbis; *Porrexit etiam* (Hincmarus) *epiſtolam totius Galliæ Epiſcoporum manibus ſubterſcriptam ad Apoſtolicam Sedem pro confirmatione ipſius ordinationis.*

§. IV.

Corollarium.

De imaginario molimine præficiendi Eccleſiæ Gallicanæ Patriarcham.

58. NOn abs re fore arbitrabar, hîc ob oculos ponere, quæ hanc in rem diſſerui Author *ſæpe citati tractatûs de Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus lib. 3. cap. 4.* Editis in lucem, inquit, duobus voluminibus Petri Puteani *de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, ſuſpicatus quidam ob doctrinam in illis contentam, & ob alia indicia conſilium eſſe creandi Patriarchæ in Gallia, epiſtolam Paræneticam ſcripſit ſub nomine Optati Galli ad omnes Epiſcopos illius Regni, ut huic molimini ſeſe matuè opponerent. Exagitata eſt illa ſuſpicio cùm ab Iſaacio Haberto Theologo Pariſienſi, ac poſteà Epiſcopo Vabrenſi, opuſculo quodam ſtylo oratorio conſcripto, tum ab Illuſtriſſimo Petro de Marca libris de Concordia Sacerdotij & Imperij compoſitis. Inſedit nihilominùs plurium animis concepta de affectato Patriarchatu opinio, quam fovent ſubobſcuri quandoque rumores. Vanæ quidem ſunt eâ de re mihæ, ac in flectendis ad prætermittendum officium animis ſapientum, quorum intereſt, minùs idoneæ: quia tamen ſimpliciores hinc commoveri videntur, propiùs ad idealem illum Patriarcham admovenda eſt conſideratio.

ILLATIO I.

Quibus ex talis Patriarchæ creatione aliquod inferri poſſet præjudicium?

59. HOc præfatus Author *à n. 2.* ita proſequitur diſquirendos; *Cui metuendum eſſet ab illo imaginario Patriarcha?* Certè non ſummo Pontifici, cujus authoritas, cùm Chriſtum ipſum habeat authorem, nullis humanis machinationibus imminui poteſt ab ijs, qui in Religione Chriſtiana perſeverare ſtatuerunt: *Præſertim*, inquit Nicolaus I. *epiſt. 8.* quæ eſt ad Michaëlem Imperatorem, *cùm Eccleſiæ Romanæ privilegia, Chriſto ore ſuo B. Petro firmata, in Eccleſia ipſa diſpoſita, antiquitùs obſervata, & à ſanctis univerſalibus Synodis celebrata, atque à cuncta Eccleſia jugiter venerata, nullatenus poſſint minui, nullatenus infringi, nullatenus commutari; quoniam fundamentum, quod Deus poſuit, humanus non valet amovere conatus. Et quod Deus ſtatuit, firmum, validúmque conſiſtit. Illeque potiſſimùm peccat, qui Dei ordinationi reſiſtere tentat. Privilegia, inquam, illius Sedis, vel Eccleſiæ perpetuæ ſunt Divinitus radicata, atque plantata ſunt. Impingi poſſunt, transferri non poſſunt; trabs poſſunt, evelli non poſſunt.* Inſinuaverat eidem Pontifici Hermintrudis Regina Franciæ, Carolum Calvum Regem Sedis Apoſtolicæ jura impeturum, niſi quod optabat, à Papa conſequeretur, auſurum verò, ſi compos fieret; ſed intrepidè reſpondit Nicolaus *ep ſt. 36. Quòd autem ſcripſiſtis, quia ſi exaudiamus filium noſtrum, non detrimentum, ſed augmentum Eccleſiæ noſtræ privilegijs generetur. Nos certiſſimè credimus, quia privilegia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ nullum poſſunt ſuſtinere detrimentum, nec plantatio, quam Cæleſtis Pater noſter plantavit, evadicari, nec fundamenta, quæ Summus poſuit Architectus, queunt quibuslibet, & quantislibet fluctuationibus amoveri. Epiſtolâ* etiam *24.* juxta aliam epiſtolam Gelaſij ad Orientales; *Privilegia ſua*, inquit, *à Chriſto Eccleſia Romana per Petrum conſecuta eſt.*

Veriſimilior eſſet timendi ratio Epiſcopis ipſis Gallicanis, ſi, quando in Principem æquitatis & religionis minùs amantem, ac in Archiepiſcopum urbis Regiæ ambitioſum, & Regis ſtudio, atque authoritate fultum inciderent, ne, inſtituto Patriarchatu, libertate Canonicâ, & magnâ propriæ dignitatis parte privarentur. Unde enim orta eſt Epiſcoporum Metropolitanorum, Exarchorum, ac denique Patriarcharum Orientalium depreſſio, niſi ab Epiſcopis Conſtantinopolitanis ambitionis æſtro percitis, & Imperatorum potentiâ armatis? A quibus etiam deinde totus Oriens in ſchiſma, & demum in hæreſim attractus eſt, homines ſcilicet carnales, dignitates Eccleſiaſticas ex urbium amplitudine, ac Principum illic comorantium majeſtate, non ex Apoſtolorum, vel Eccleſiæ primariâ diſpoſitione metientes, putarunt, ſicut civitates Regiæ cæteris præeminent, ita qui in eis ſedent Præſules, Coepiſcopis poſſe dominari. Quâ in re ipſimet Coepiſcopi eorum apud Principem gratiam modò metuentes, modò implorantes, propriæ ſervituti colla partim ſponte, partim inviti ſubmiſerunt. 60.

Digitized by Google

latenſis Epiſcopi, aliquam juris Patriarchici partem ambientis, neminem debere jus indebitum in alios Epiſcopos uſurpare, neque poſſe Epiſcopos propria dignitatis jura in alium transferre, & ad ſanctam Sedem pertinere, hujuſmodi uſurpationem caſtigare. *Alienum jus*, inquit S. Leo, *alter ſibi non audet vindicare. Suis limitibus, ſuis terminis, ſit unuſquiſque contentus, & privilegium ſibi debitum in alium transferre ſe poſſe, noverit, non licere. Quòd ſi quis negligens Apoſtolicas ſanctiones, plus gratiæ tribuens perſonali ſui honoris defertor eſſe voluerit, privilegium ſuum in alium transferre poſſe ſe credens, non is, cui ceſſerit, ſed is, qui intra Provinciam antiquitate Epiſcopali cæteros prævenit Sacerdotes, ordinandi ſibi vindicet poteſtatem.*

DISQUISITIO X.

De Eccleſiaſticarum Dignitatum gradibus ac præeminentys.

SUb iſthac Diſquiſitione fiet diſcuſſio argumentorum ac Exceptionum, quæ Ludovicus Edies du Pin ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor in ſua circa antiquam Eccleſiæ diſciplinam Diſſertatione 1. digeſſit.

Præfatio.

1. *IN refutandis præſumptis ſeu argumentis, ſeu exceptionibus Elliefianis reflexionem faciemus ad duo, per eundem auctorem in ſuo præloquio expoſita principia: quorum* unum *in eo ſe tenet. Nempe omnem hominum ſocietatem, ut ſit firma & ſtabilis, debere aliquâ regiminis formâ temperari: ſi námque homines ſinè ullis legibus inter ſe coirent, nullâque certâ ratione regerentur, ſed cuilibet, prout lubitum eſt, ſuis moribus vivere liceret, neceſſum fore, ſocietatem primùm innumeris turbis, belliſque confundi, ac tandem penitus diſſolvi. Cùm ergo Eccleſia ſit ſocietas hominum fidem Chriſti profitentium, neceſſum fuiſſe, ut aliqua forma regiminis in ea conſtitueretur, quam, licèt pro variâ temporum ratione non parum immutata fuerit, ſuas ſemper leges habuiſſe, primùm inolitas per conſuetudines, dein communi conſenſu receptas, ac demum Synodorum decretis confirmatas. Quemadmodum* quarto *præſertim Eccleſiæ ſæculo factum fuerit.*

2. Alterum *in hoc puncto Elliefij principium ſic ſe habet. Apoſtolos ſcilicet Eccleſiæ naſcentis initio, in illud ſolummodò incubuiſſe, ut fidem Chriſti per totum Orbem ſpargerent, ſingulisque Eccleſiis Epiſcopos, qui eas regerent, præfeciſſe, nondum ſolicitos de exteriori politiâ. At poſt diſſeminatam per totum Orbem Chriſti fidem, cogitari cœptum eſſe de Eccleſiarum inter ſe invicem communione ac ſocietate, nec non de exteriori regiminis formâ. Sic Ioannem jam ſeniorem videri, aliquam Eccleſiarum Aſiæ formam conſtituiſſe. Cujus exemplum ſecutos viros Apoſtolicos, mirum in modum exornaſſe hanc ſpartam: rem deinde abiiſſe in conſuetudinem, quæ pro lege tum erat: ac demùm, cùm Religio Chriſtiana ſub Conſtantino externum accepit ſplendorem, Synodorum decretis confirmatas eſſe veteres conſuetudines, nonnullis quoque novis legibus ſanctis: quibus deinceps pro variâ temporum ratione additum, vel detractum fuiſſe, donec longâ ſæculorum ſucceſſione ita ſunt immutatæ, ut vix agnoſci queant. Hoc tamen pro certo eſſe habendum, optimam ac convenientiſſimam fuiſſe diſciplinam, quæ* quarto *Eccleſiæ ſæculo ſancita eſt, ſemperque fuiſſe mentem Eccleſiæ, ut illa, quantum fieri poſſet, ſervaretur. Hujus igitur duplicis principij accuratiorem diſcuſſionem faciemus, acturi* de ſtatu Hierarchico Eccleſiæ, ſeu forma ac diſtributione Eccleſiarum ex variis Epiſcoporum gradibus, ac Patriarchatuum, Metropolitarumque prærogativis ſubſiſtente. *Poſt cujus rei diſcuſſionem expendemus*, An Metropolitica, aut Patriarchica dignitas fuerit inſtituta à Chriſto, vel Apoſtolis?

§. I.

De Hierarchico Eccleſiæ ſtatu.

PRimò, Hierarchia Eccleſiaſtica habetur diluciḋé exoreſſa ab Apoſtolo *Roman. 12. v. 4.* ita diſſerente. *Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum Corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra in Chriſto Jeſu Domino noſtro.* Si proinde de corporis humani ex membris adeò diverſis coaleſcentis forma, ſit quæſtio, multiplicem hujus unitatis rationem reperies, partim in mutuâ membrorum *activæ* ac *paſſivæ* communicationis coordinatione, partim in organizationis corpus heterogeneum conſtituentis integrali coadunatione, partim in formæ vitam ſubſtantialem univerſis membris impertientis unitate. Illam igitur ſimilitudinem ab Apoſtolo *præcitato* hierarchicum Eccleſiæ corpus, cum organico corpore humano comparante inductam, hisce verbis ulteriùs explicat Paulus, aſſeverando *ibidem*, quòd fideles ſint quidem *in Chriſto unum Corpus, attamen ſinguli ſint alter alterius membra, habentes donationes ſecundùm gratiam à ſe differentes, ſive prophetiam ſecundùm rationem fidei, ſive miniſterium in miniſtrando, ſive qui docet in doctrinâ, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in ſimplicitate, qui præeſt in ſolicitudine.* 3.

Secundò. Quòd ſi igitur de Eccleſiæ membrorum mutuâ inter ſe, tum *activâ*, tum *paſſivâ* communicatione ſit termo, affirmandum eſt, *paſſivam*, ſeu influxûs Eccleſiæ ſuſceptivam, in Sacramentis recipiendis capacitatem, ſubſiſtere ex charactere Baptiſmali: *activam* verò communicationem in conferendis Sacramentis ſitam eſſe in poteſtate Sacramenti Ordinis, cui annexa eſt communicatio gubernativa, quæ prodit ex juriſdictione Eccleſiaſticâ, diverſis gradibus diſtinctâ, nempe Apoſtolatûs, ſeu Summi Pontificatûs, Patriarchatûs, ſive Exarchatûs, Metropolitanatûs, ſeu Archiepiſcopatûs, & ſimplicis Epiſcopatûs. De cujuſmodi adeò gradibus proximè diſſeremus. 4.

De Alexandrino & Romano Patriarchis rem extra dubium eſſe, utpote qui non modò Metropolitanos, ſed univerſos Patriarchatûs ſui Epiſcopos ordinâſſent. Jus porrò ordinandi Metropolitanos intrà Palæſtinas *actione 7. Concil. Chalcedon.* delatum eſſe Jeroſolymitano Præſuli. Ipſos denique Patriarchas ſolitos fuiſſe ordinari ab Epiſcopis ex Diœceſi univerſâ, præcipuè verò ex ea provinciâ, cujus Metropolis erat Patriarchalis ſedes, convocandis. Qua de re plura videri poſſunt apud Elliefium *præſenti §.* 13.

17. *Quintò.* De poſterioribus Patriarcharum prærogativis, Concilij ſcilicet convocandi poteſtate, & ſuper totam Diœceſim inſpectione, obſervat Elliefius *in fine dict. §. 13.* vix ullam poſſe difficultatem eſſe. Nam ſtatim, atque recurſus datus eſt à Synodo Provinciæ ad Synodum Diœceſeos, velut in Concilio Chalcedonenſi *can. 9.* extat ſancitum, haud fuiſſe dubium, quin Patriarchæ jus habuerint, Epiſcopos ad Concilium invitandi. Cætera verò jura inſpectionis, ſervatâ eâdem proportione, ita competere Patriarchæ ſuper Diœceſin, ſicuti Metropolitano conveniunt ſuprà Provinciam. Nullum porrò Patriarcham habuiſſe majorem in ſuâ Diœceſi poteſtatem; quàm Alexandrinum. Nam præter omnium Epiſcoporum ordinationes, adeò fuiſſe ab ipſo dependentes cæteros Epiſcopos, ut nihil majoris momenti ſinè ipſo facere auderent. Hinc in Concilio Chalcedonenſi *actione 4.* Ægypti Epiſcopos adeò enixè obteſtari Patres Concilij, ne ad ſubſcriptionem fidei ſinè Archiepiſcopo adigantur, quia extra ſententiam & juſſum ipſius nihil ejuſmodi facere poterant.

§. IV.

An Metropolitica, aut Patriarchica dignitas fuerit à Chriſto, vel Apoſtolis inſtituta?

18. DUas hâc de re ſententias profert Elliefius *cit. Differt. 1. §. 6.* Sunt enim, inquiens, nonnulli, qui Metropoliticam & Patriarchicam dignitatem velint à Chriſto inſtitutam fuiſſe: alij verò ab Apoſtolis id factum eſſe, autumant: quam ſententiam tuetur Petrus de Marca. Placeat proinde inprimis videre, in quo cenſu prætactas ſententias habeat ille Theologus.

19. *Primò.* Metropoliticam, aut Patriarchicam dignitatem à Chriſto inſtitutam fuiſſe, ad inſtar meri commenti, omni veriſimilitudinis umbrâ carentis habet *præcitatus* Elliefius ex ſequenti argumento. Chriſtus enim extra Judæam non prædicavit, nec ullas Gentium urbes, quamdiu vixit, vel per ſe, vel per ſuos ad fidem convertit. Dici ergo non poteſt, eum de facto Metropoles & Patriarchias inſtituiſſe.

20. Si affirmetur, Chriſtum Apoſtollis præcepiſſe, ut poſt converſionem gentium Metropolitanos & Patriarchas inſtituerent: hoc etiam gratis fingi, contendit idem Elliefius, cùm nullum ejuſmodi præceptum ſive in ſacris Litteris, ſive in antiquorum Patrum monumentis extet. Exordiendo namque à primâ Eccleſiæ inſtitutione, Apoſtoli præcipuas orbis partes peragrârunt, nulli aut urbi, aut loco addicti. Apoſtolis plures acceſsêre comites ejuſdem laboris ac miniſterij participes, quales erant Paulus, Barnabas, Creſcens, & Thimotheus: qui Eccleſias innumeras fundârunt, &, ut inquit Clemens Romanus *in epiſtola ad Corinth.* tam eorum, qui crediderunt, quàm qui crediturі erant, Epiſcopos & Diaconos conſtituerunt. Ubi verò illi è vivis exceſſêre, qui ab ipſis Apoſtolis conſtituti erant, in defunctorum locum ab alijs celebribus viris cum conſenſu totius Eccleſiæ novi tum Epiſcopi, tum miniſtri conſtituti ſunt, quin legatur, fuiſſe vel Metropoles, vel Patriarchias erectas.

Secundò. Pergit Author *præfatus*, fatendum quidem eſſe, Apoſtolos in aliquibus locis diutius eſſe demoratos, vel quia ita poſcebat Eccleſiarum illarum, in quibus degebant, ſtatus, vel quia jam ſenio confecti, ſatis multas Eccleſias fundârunt. Sic namque Joannes extremo vitæ tempore ſubſtitit Epheſi, unde Eccleſias Aſiæ regebat, cæteris Epiſcopis Apoſtolicâ dignitate ſuperior: vel denique quia Eccleſias quaſdam præ cæteris elegerunt, in quibus mori voluerunt, ut Petrus & Paulus Romanam. Negari quoque non poteſt, quin Apoſtoli cæteris, quos conſtituerant, Epiſcopis quodammodò ſuperiores fuerint, uti de Paulo videre eſt, qui Corinthios tantâ reprehendit auctoritate. Verùm de his non eſt quæſtio, ſed hoc unum controvertitur; *Vtrùm Apoſtoli aliquibus Eccleſijs à ſe fundatis, illarúmque Epiſcopis peculiaria quædam, aut privilegia præ cæteris, & in cæteras conceſſerint, illámque Patriarchatuum, Exarchatuum & Provinciarum diviſionem inſtituerint?* 21.

§. V.

Argumenta Petri de Marcâ circa Metropoliticæ & Patriarchicæ dignitatis ab Apoſtolis factam inſtitutionem confutantur ab Elliefio.

PRimò. Hic Præſul Pariſienſis *lib. 6. de concordiâ cap. 1.* contendit, Apoſtolos Orbem Eccleſiaſticum in Provincias diſtribuiſſe ad exemplum diſpoſitionis civilis. Cujus aſſerti ſui probationem deſumit ex auctoritate ſanctorum Petri & Pauli, quorum primus ſcribens ad novos Chriſtianos *Epiſt. 1. cap. 1.* compellat eos per Provincias Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Bithyniæ & Aſiæ; alter verò diſtinguit Eccleſias Macedoniæ, & Aſiæ. 22.

Verùm Elliefius *cit. §. 6.* reponit, hanc rationem non probare, Eccleſiarum in Provincias diſtributionem ab Apoſtolis inſtitutam fuiſſe: ſed tantùm diſtinctas fuiſſe Eccleſias, propter diſtinctionem Urbium & Provinciarum. Eccleſias quippe nihil aliud eſſe, quàm fideles; cùm ergo fideles in varijs 23.

rijs provincijs degerent, non potuiſſe Petrum meliùs deſignare illos, ad quos ſcribebat, quàm Provinciarum iſtarum nominibus.

34. *Secundò.* Idem de Marca *loc. cit.* aſſeverat inſuper, Apoſtolos, cùm Eccleſias diſtribuerent in Provincias, habuiſſe in animo, ut in ijs Corpus Epiſcoporum ſtatueretùr ſub præſidentiâ Epiſcopi Metropoleos. Probat id ex illo Pauli *Epiſt. ad Titum. cap. 1. Reliqui te Cretæ, ut conſtituas Presbyteros.* Quibus verbis putat Marca, probari Metropolitani inſtitutionem.

35. Verùm Elliefius admodùm levem dicit iſthanc rationem. Si quid enim valeat, probabit, Apoſtolos Metropolitanos fuiſſe illarum omnium Provinciarum, in quibus Epiſcopos ordinabant. Sed poſito, Titum præfuiſſe toti Inſulæ Cretæ, hinc tamen inferri nequit, Metropoliticam dignitatem ab Apoſtolis inſtitutam fuiſſe, hoc enim privilegium erat Tito peculiare, nulli Sedi, aut Urbi alligatum. Adhæc non eſt omninò certum, Presbyteros illos à Tito inſtitutos, fuiſſe Epiſcopos, ſed unicus fortaſſis in Cretâ Titus erat Epiſcopus, cæteri omnes Presbyteri tantùm. Nec refert, quòd Paulus Presbyteros iſtos ſtatim dicat Epiſcopos, nomen enim Epiſcopi tam poteſt convenire Presbytero curam animarum habenti, quàm nomen Presbyteri Epiſcopo.

36. *Tertiò.* Prætactum intentum ſuum conatur Marca ulteriùs oſtendere ex eo, quòd in Aſia quondam fuerit Corpus Epiſcoporum in modum provinciæ; uti colligitur *ex Apocalypſeos cap. 1.* ubi litteræ ſcriptæ ſunt ſeptem Angelis, ſeu ſeptem Epiſcopis Aſiæ, quorum unus erat Epheſinus.

37. At Elliefius reponit, hoc argumentum nullius eſſe momenti. Quantumvis enim Ioannes in Apocalypſi inter omnes Aſiæ Epiſcopos compellet ſeptem: hinc minimè licet concludere, inſtitutam tunc fuiſſe Metropoliticam dignitatem. Addit idem Elliefius, nullius quoque roboris eſſe iſthanc conſequentiam, quâ ex eo, quòd Paulus inſtruens Aſianos, ſcripſerit ad incolas Epheſinæ urbis, quæ Aſiæ Metropolis eſt. Et licèt Apoſtolus hic in actis legatur Epheſi per triennium eſſe commoratus; haud tamen concludere hinc fas eſt, Metropoliticam Eccleſiæ dignitatem fuiſſe ab ipſo inſtitutam.

38. *Quartò.* Idem de Marca ex eo, quòd urbs Corinthiorum fuit Metropolis Achajæ, ſicque adeò Paulus Epiſtolam ad Corinthios ſcribens, hanc non pro illis duntaxat, ſed pro fratribus etiam, qui erant in Achaja, exaratam volverit; hinc ſubinferr, ſpeciale Metropolitici juris à Paulo obſervati argumentum depromi poſſe.

39. Verùm Elliefius hanc conſequentiam confutans reponit, conceſſo etiam, quòd Paulus ſuam ad Corinthios Epiſtolam, non his duntaxat, ſed etiam fratribus Achajæ, cujus erat Metropolis Corinthus, ſcriptam voluerit, exinde tamen haud confici, propoſitum fuiſſe Paulo, ut Corinthi Epiſcopus jura Metropolitica in omnem Achaiam obtineret, ſed quam univerſis Achaiæ civibus ſcribebat Epiſtolam, ideo à Paulo inſcriptam fuiſſe ad Corinthios, quia urbs illa notior erat, facileque poterat Corinthiorum operâ illa pervenire ad Achaiorum omnium notitiam.

Pergit Elliefius, idem dari poſſe reſponſum ad ſimile exemplum petitum ex Epiſtola ad Theſſalonicenſes, in quâ Paulus ſimul ad omnes Macedoniæ fratres ſcribit. Hæc etenim & alia ejuſmodi probant ſolummodò, illas urbes, in quibus erant ſitæ Eccleſiæ, fuiſſe Metropoles, easque primas ac maximas totius Provinciæ: at Eccleſias ipſas Metropoliticas fuiſſe, minimè demonſtrat. Hæc igitur eſt inter Elliefium & Petrum de Marca concertatio, cujus judicium relinquo Lectori, meam hac de re ſententiam *inferiùs* adducturus. 30.

Quintò. Pergit Elliefius aſſeverare, non magis probabilem Patriarchatuum inſtitutionem aſſerri ab ijs, qui volunt, eas ædes, quas Petrus fundârat, eſſe Patriarchicas, atque hac de cauſa Romanæ, Antiochenæ, & Alexandrinæ Eccleſijs jura Patriarchica eſſe conceſſa. Nam ſi inde repetenda eſſet Patriarchatuum dignitas, innumeræ forent Patriarchales Sedes, quia innumeras Petrus fundavit, & rexit Eccleſias. Unde infert ille Pariſienſis Theologus, latum eſſe diſcrimen inter Apoſtolicam ſedem & Patriarchalem. Nam multæ Eccleſiæ, quas Apoſtoli inſtituerunt & rexerunt, dici poſſunt, & olim dictæ ſunt Apoſtolicæ, non item Patriarchicæ. Sic enim Tertullianus *in lib. de præſcriptionibus Percurre*, inquit, *Eccleſias Apoſtolicas, apud quas ipſæ adhuc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſidentur.* Inter quas nominat Corinthum, Philippos, Theſſalonicam, Epheſum, quæ Sedes Patriarchales nec ſunt, nec unquam fuerunt: quin etiam Ieroſolymitana, in qua Chriſtus tamdiu habitavit, & in qua non modò Petrus, ſed cæteri Apoſtoli primis Eccleſiæ temporibus ſederunt, primitus non fuit Patriarchalis: quam tamen Auguſtinus *contra Litteras Petiliani lib. 2. cap. 5.* non veretur facere Apoſtolicam. Econtra verò Alexandrina Eccleſia, quam Marcus Petri diſcipulus, non ipſe Petrus fundavit & rexit, ſecundum habuit inter Patriarchales ſedes locum, quem deinceps Conſtantinopolitana obtinuit. Ergo Patriarchalis dignitas non repetitur a dignitate eorum, qui Eccleſiam fundaverunt, & primi rexerunt. 31.

§. VI.

Quantumvis provinciarum ac Diœceſeon Eccleſiaſticarum diſpoſitio facta eſſet ad formam politici regiminis: jurium tamen ac prærogativarum ſeu Metropoliticarum, ſeu Patriarchalium inſtitutio in altioris rationis principium foret reducenda.

PRimò. Elliefius *cit. Diſſertatione 1. §. 7.* hâc de re ita diſſerit. Nemo, inquiens, non novit, Imperium Romanum in Regiones & Provincias diſtributum fuiſſe, & Regionum 32.

ac Provinciarum ejuſdem orbis primatiæ ſuiſſe ſeu Metropoles, unde ceteræ ema-
nebant. Itaque cum ad eas ob civilia negotia Provinciarum incola convenirent, inde
tum judicia, tum etiam merces &c. petere ſolebant. Sinodi ſiquidem in rebus Ecclaſtis. ex Chriſtiani fœderis, & ſine dubio ordinatione, aut denominatione erat Epiſcopus, ſive aliqua diœſis erat in Ecclaſia, ſive cum in commune de rebus Eccleſiæ deliberandum erat, Apoſtolis jam in cœlum ſublatis, par fuit, ſedere Metropolitos Epiſcopos, atque paulatim per conſuetudinem invaluit, ſedere tum Eccleſiarum diſtinctas fides eſt ad formam imperii, ubicique Metropolis harum Eccleſiæ quoque Metropolis, diſtinctarum Epiſcoporum ſuerit auctoritas. Diſtinctam habuit poteſtatem, tum ad ordinandum, aut deponendum reliquos Epiſcopos, tum ad componendas Eccleſiarum diſſidia, tum ad convocandas Synodos &c. ita tamen, ut ſine comprovinciarum Epiſcoporum conſilio nihil ſic fieret. Quæ conſentudo Canonibus deinde confirmata eſt, utaque Eccleſiæ diſtinctæ eam politici regiminis, dispoſita & diſtributa fuit.

35. Secundo. Pergit ſi Pariſienſis Doctor Eſdem ratione, inquiens, urbes illæ, quæ Dioceſes, ſiu regionis aliorum plurium Vrbium Provinciarum erant capita, ſuccelſu temporis quædam regiminis circa Eccleſiaſtica jura in certum dominatus. Dominus in tribus pertinentibus ſuis Orbis Romani circumſcribi, Roſin est Occidentem, Antiochiæ in Oriente, & Alexandriæ ad Meridiem, tres fuerunt principes Eccleſiæ, quæ primum inter alias numerus eminebant, licet Eccleſiæ tot temporis quoram in illis jura vel ipſa vocabulorum, vel Synodis conciliis recipiatur. Non ſit poſtea Conſtantinopolitana, quæ ſecunda mundi urbs erat, & locuples opum, atque honorum non parum magnificentiam civium ſuis obtinens, ſed propter venerationem illius urbis, in qua primum a Chriſto Domino Sedes Eccleſia, & ex qua Evangelium ad cæteras Orbis partes primum emanavit.

36. Tertio. Quod prærogativæ & privilegia Eccleſiarum redactæ in conſuetudinem non ſint originem, præſtina Auctor probat ex Concilio Nicæn. 6. can. Ubi ſtatuunt, ut in hac parte ſit antiqua obtinenda conſuetudo. Quid autem in dignitate Metropolitæ illa ſeu Eccleſia decernendi, reſpectus in habitus ut politicus civitatis præcellentiæ, non declarator ille Theologus, evinit ex Concilio Turonenſi, ubi ſimiliter, Primatem ſuum ſuæ Epiſcopo, qui jam civitatem dominabatur, ſibi antiquitate præferre Concilio Chalcedonenſi allatum a. 6. 17.

37. Quarto. Ad demonſtrandum, quod Provinciarum & Dioceſium Eccleſiaſticarum diſtributio ſuiſſet ad formam politici regiminis; Eſdem ait. Diſtinximus 1. 8. 7. principium, urbem Romam imperii quoque Romani Præſectibuſſe a Conſtantino Imperatore conſtitutam, quatuor primis Orientem, Illyricum, Italiam, Galliam ſortitum fuiſſe.

Verum attentus, quod non ſit error in Ec- 6.
cleſiaſticorum regimine primatis nomen ſit ſine Exercitum, ſive vero, ſive politici regiminis, Conſtantinopolitanus & Hierolimitanus Patriarchatus, minime correſpondeant olim Primati Pariſienſi, manifeſtum fiet clarius, Dioceſium Patriarchatum diſtributionem haud fuiſſe coæquam normæ politici regiminis: nempe cum ſub Dioceſi Præfecti contineat ſeptem quinque Dioceſes, in quarum prima Coloniæ est Antiochia, Dioceſis ſub ea ſupellectens Provincias, in quarum vero Regio ſubiecta Dioceſi Cæſar erat Alexandria, ſedes quidem Patriarchalis, ſed nempe Pontus, Aſia & Thrace Dioceſibus latius, ut nunquam in tanta latitudine ſtamus, quantus tot Dioceſibus respondeat ex, Patriarchates progressum sortiretur.

Nec quod Conſtantinopolitanus Epiſcopus, cui cum ſubjecta erant Dioceſis, altera Macedonia cum complectens Provincias, altera Dacorum quatuor Dioceſis, Regiones hujusmodi quoad Eccleſiaſticum regimen propterea ſubjectas existimabant Eccleſiaſtici præ- 38.
nomentia.

Sed quomodo res ſe habeat de Italia Præfectura, auctor libenter. Italia namque Præfecto parebant Vicariatus Romæ in eorum ſecum Provincias, & Vicariatus Italiæ, cujus Caput est Mediolanum, ſuperiori conſtitui prorsus 39.
pari potuit quo ad tanquam Præfectum pertubat Occidentalis Africæ, & poſt mortem Conſtantii iſti tum quoque Præfecti Italiæ.

Nam regnante Valente, ſed, inter fingula Italiæ Præfecturæ ſubjectas Dioceſibus longe ampliorem Dioceſim Eccleſiaſticam habuit.

Nec Metropolitanos quidem Alexandrum Provinciarum tempore quidem Eſdem Epiſcopos, plus ſibi non offendet Illiricus præ- 40.
ſubjectos, quam Antiochiæ ut. 5. 6. & 7. nempe, in Galatia in quatuordecim Provincias diviſa, una cum Hiſpania quinque Provinciis diſtincta, non non cum una Epiſcopi Romani Metropolitani Regiones diſpertita, & Galliarum Præfectibus ſubjecta, non eſſe formatam Patriarchatus Occidentalis ad Exemplum Exarchum Romano directum; imo Galliam ut haec quoque ſubjectum, multiplicis Provinciarum diviſam, contendit Illiricus ut ſuo proprio ſub. 8. 1. Exarchi compulſio longe exemplum Exarchatus Illyrici Eccleſiaſtici Imperii Romani diſtributionis reſpondet, quam in Occidente, ille enim ex civibus (cujus hoc regimen conſtat ex antecedentibus) occurſitile absque memoria overtitarem, hic vero non tanum, tam ex Africa Metropolitis Eccleſiaſticus non respondeat Centuribus, in Italia vero quatuor tantum ſuiſſe Metropolitanos, Romanum, cujus Provincia institutum patebat, Mediolanenſem, Ravennatenſem, & Aquileiaenſem, & preter hos in Insulis reſpectantibus, Sicilia nomium & Sardinia, Syracuſanum & Calaritanum, poſterioribus vero ſæculis exortum elle in Italia magnam Metropolitanorum turbam.

Quod, his ritiuet conſtituta, clarum 40.
redeat, Eccleſiaſticarum Provinciarum & Metro-

Metropolitanorum terminos, nec non Diœceſeon & Patriarchatuum limites indebitè ſtatui ex politici regiminis formâ. Et licèt hæc aliquam illi viam (uti conſtat *exunm. 3.*) præſtruxiſſet quoad *materialem* duntaxat finium ejuſmodi deſcriptionem, iſta tamen in Eccleſiaſtici regiminis conſtituendis ſphæris, ac juribus ſeu Paræcialibus, ſeu Epiſcopalibus, ſeu Metropoliticis, ſeu Patriarchalibus, ex altiori quopiam principio definienda erat. Videtur equidem Elliefius variis in locis, ſeu paragraphis *præſentis Diſſert.* Metropolitanarum ſeu Patriarchalium dignitatū inſtitutiones unà cum eorundem differentijs ac prærogativis, reducere in antiquas Eccleſiarum conſuetudines, adſtipulante etiam *ſexto Can.* Nicæni Concilij, quo decernitur, *antiquam ſervandam eſſe conſuetudinem per Ægyptum, Libyam & Pentapolim, ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem.*

41. Nihilominùs de hac ipſa conſuetudine diſquirere licet, quænam fuerit primæva ejus origo: ſiquidem ad conſuetudinem publici juris vires obtinentem introducendam, ex jure tam Civili, quàm Canonico requiratur publicæ auctoritatis conſenſus vel *expreſſus* ac *perſonalis*, ſeu *tacitus* & *juridicus*. *Ex Can. final. de Conſuet. & lege De quibus. ff. De leg.* Unde quæſtio oboritur, quænam fuerit, non politica utique, ſed Eccleſiaſtica auctoritas, per quam ſubliſteret jurium ac limitum Metropoliticorum, Patriarchaliumque origo ac præſcriptio? Ipſemet namque Elliefius *poſt medium præſentis §. 12.* Jus Metropoliticæ ſuper Provinciæ ſuæ limitibus inſpectionis reducit etiam *in 34. Canonem Apoſtolorum.* Quomodò igitur iſtud jus in conſuetudinem potiùs, ceu primævam ſui originem, quàm in auctoritatem Apoſtolicam reducere fas erit? Quâ enim veritatis ſpecie dicere liceret, in primitivâ Eccleſiâ Epiſcopos civitatibus ſecundùm ſtatum Politicum Metropolitis præpoſitos ſponte ac citrà majorem ſibi aſſiſtentem auctoritatem, ſibi cœpiſſe arrogare aliquam ſimplici Epiſcopali juriſdictione ſuperiorem ſuprà cæteros Epiſcopos Provinciæ præeminentiam? Quomodò ex ratione credere fas eſt, Epiſcopos in tanto numero, quantus eſt in qualibet ſeu Provinciâ, ſeu ampliſſima etiam Antiocheni, vel Alexandrini Patriarchatûs Diœceſi, abſque majoris authoritatis interventu, ſe ipſos ſponte ac liberè ſubjeciſſe tum Metropolitarum, tum unà cum iſtis, Patriarcharum illorum juriſdictioni? Quomodò ejuſmodi Hierarchica Epiſcopalium jurium erga Metropolitas, atque horum erga Exarchos ſeu Patriarchas ſubordinatio, vel ex aliquorum ambitione, vel ex præciſo ad Politici Imperij fines reſpectu, abſque ſupereminentiori quapiam auctoritate ſtatui valuiſſet? Hanc igitur ſupereminentiorem auctoritatem Hierarchicam, juriſdictionum, ſeu Epiſcopalium, ſeu Metropoliticarum, ſeu Patriarchalium, ſeu Chriſti in terris vicariæ coordinationis principium & originem mox inquiremus.

§. VII.

An Metropolitica & Patriarchica dignitates cum earundem juribus in Chriſtum, vel in Apoſtolicam ſaltem à Chriſto *immediatè* promanantem auctoritatem, ceu ſuum principium reducendæ ſint?

42. PRimò. Cùm Eccleſiaſtica Hierarchia, ſecundùm ſacroſanctum Tridentinum Concilium *Seſſ. 23. Can. 6.* Divinâ ordinatione ſit inſtituta, videtur conſequens, gradus quoque Metropolitarum atque Patriarcharum, ex quibus unâ & Papatûs præeminentiâ, Epiſcopalique juriſdictione redintegratur Hierarchicus Eccleſiæ ſtatus, ſubſiſtere ex Chriſti Domini inſtitutione.

43. Verùm diſtinguere oportet in Eccleſiâ duplex genus Hierarchicum, quorum *alterum* complectitur Ordinum Sacramentalium divinitus conſtitutam ſubordinationem: in quo genere non eſt diſtinctio ſimplicis Epiſcopi, ac Metropolitani, ſeu Patriarchæ, imò ipſius etiam Papæ, cùm in omnibus iſtis ſit unus ſpecie, idemque character Epiſcopalis Ordinis, nec adeò gradus illi inter ſe conſtituunt ordinum Sacramentalium Hierarchiam, niſi quatenus cum Sacerdotij ac Diaconatûs, aliorumque Altaris Miniſtrorum ordinibus conferuntur: atque de hoc Hierarchiæ genere loquitur *præcitatus Canon Tridentinus*, dum eam decernit Divinâ inſtitutam ordinatione. *Alterum* proindè Hierarchicum genus in ſanctâ Chriſti Eccleſiâ importat juriſdictionis Eccleſiaſticæ coordinationem, cujus Caput noſcitur eſſe Papatus, Divino inſtitutus jure, cui ſubordinantur gradus tum Patriarchales, tum Metropoliticæ dignitatum, utiſimplicis etiam Epiſcopatuum juriſdictionis: qui gradus tum quoad Diœceſeon ac Provinciarum, diſtinctumque Epiſcopalium limites, tum quoad ſpeciales prærogativas (in quibus Patriarchæ Metropolitis intrà ſuam Diœceſin conſtitutis, & Metropolita Epiſcopis ſuâ Provinciâ contentis, non honore duntaxat, ſed etiam juriſdictionis poteſtate præeſt, ac præeminet) nequaquam ſunt juris Divini à Chriſto *immediatè* ſancti: quamvis mediantibus Apoſtolis ſeu Apoſtolicâ ſaltem auctoritate, perpetuo S. Eccleſiæ ſtatui annexâ interveniente, in Chriſtum ac jus Divinum ſint meritò reducendi, unà cum Hierarchicâ eorundem inter ſe coordinatione; uti mox elucidabitur.

44. *Secundò.* Si de Apoſtolorum perſonis circa rem præſentem ſit ſermo, ipſemet Elliefius tum *in ſuæ Diſſertationis 1. præloquio*, tum *in §. 6.* fatetur, Joannem cæteris Epiſcopis Apoſtolica dignitate ſuperiorem, jam ſeniorem videri aliquam Eccleſiarum Aſiæ conſtituiſſe formam, perinde ac cæteri quoque Apoſtoli fuerant Epiſcopis à ſemet conſtitutis ſuperiores. Eſto igitur, Apoſtolos Eccleſijs a ſe fundatis, illarumque Epiſcopis juſta quædam peculiaria præ cæteris, & in cæteras minimè conceſſiſſe, atque Patriarchatuum ſeu Exarchatuum & Provinciarum diviſiones

tiones non infirmitle, attamen ex praemissi Illicii confectione esse manifestum, Apostolicae sedis authoritatis omnigena Episcopali, Metropoliticaque ac Patriarchalis dignitati gradu superiori potestatem praevalere, ac formam Ecclesiasticae literaturae, quoad diversimodas jurisdictionum distinctiones protrogatiuas infinitam esse. At quae Apostolis *exclusi* sumpta, seu in unum Oecumenicum Concilium coadunatis, tum Ioquitur Petro, eisque reliquis Collegii Dominici ell collata Apostolicae authoritatis, ac potestatis Ecclesiae primatus circa ea Dominae institutioni propagandi, & indefectibiliter propagandi, Quae ergo post Apostolos in Ecclesia sancta Dei unum non infimae Patriarchalium & Metropolitanarum Sedium, per Constitutionum quatuor jurisdictionibus dignitates, merito reformatae in ejusmodi authoritatem Apostolicam.

Tenia. Cum Ecclesiae praefenti *Ephesina* Synodus, ex *Nestorii*, antiquitus jam ille flatorum, ac Episcopi electio confirmatur ab Ephesina Provincia, perfecta a Metropolitano, dispatio, ex qua, nisi Apostolica ad personam Ecclesiae flatum vi Divinae ordinationis translatus authoritate appellatio prouse ut haec Metropolitanus praerogatura? Ita quo enim fluxit eminentia illud auspicium flatuum, quotiens, majori Episcopis in terris subiit authoritate, quae antecedere ad Patriarcharum & Metropolitanorum instituimus, non potuit ab eis, nisi Apostolicae. Dum praeditae Sedes pag. 66. ratum ab eis, Pontifices Romanos ordinandorum per universum Occidentem Episcoporum, pertinentibus ibi vindicat, ac aliquando Apostolicae authoritatis jure id facere pendulum, Synodum fedulitate Episcopi, quae Archiepiscopalia, cum plena urbium Provinciam pacificate concessum, ea eadem Ecclesiae fuerint, ante annos quingentos, ac politica quoque ordinationum Episcoporum jura, Quandoquidem Ecclesiae Metropolitanorum jura, *fundus* quoad Episcoporum electionem confirmationem, ipsiusmet etiam Regis authoritate subiacuerunt, Basilea ait ipse tefte, ita mandata in Romanorum Principes, quibus hoc munus, tali ad hoc authoritatem Apostolicam, Episcopis & Metropolitanis dignitate ipsorum habitus fuisse refertur? Quando quidem Imperio Basilio pag. 69. fuerunt, etiam ante Concilium Nicaenum Metropolitae ex confratribus ius fuerat, Episcopos Provinciae consecrandi ac Synodum eunde hoc jus nil ac quod late Ecclesiis ac Metropolitis ipsae, ratione, adeoque Apostolica, concurrat ortum habet? Et quia jus Metropolitanae ordinationis fubilitchat ex *jus Apostolorum* per Illicii *Augustae Cornae*, qui ratione negare quid nolit, ad fundum in authoritate Apostolica, tuncjam primarios hui principes? Cum generalis terminum Illicium *praefunt. pag.* 70. Metropolitae olim fuerint ordinati ab Episcopis comprovinciabilibus, sed consuetudo postmodum invalescit, ut confirmarentur? Patriarchas; qui nil superiore, adeoque Apostolicae in terris celsiori subiacerent, fuisse notum Episcopos jam vel *dispolito*, vel immutato? Quidni Apostolica in Occumenicis Conciliis examinum exilimus authoritas de authore illa *pag.* 72. eliam adstruxit, dum ait, a Synodo Chalcedonensi Patres plus ita constituisse Patriarchae Constantinopolitano, nec non Praesuli Ierosolymitano, ad Patriarchici ejus Patriarchia dignitatem excitis. Cujus generis Oecumenici Concilii authoritate Apostolica Illicii Patres praesumsit Ecclesiae Dei Conflor pag. 76. illeverat, ut a Synodo Provinciae fas esset, recurium habere ad Synodum Occumenicam.

Ad cujus rationis nobilem majorem fraudationem quo expendat eam ratiocinationem ratiocinia *prius*, ex quibus Christi ecclia ab Orientem Apostolicam instituenda petit tum. Nostris magnae in Ecclesia Dei Sanctae perpetuo eam fuisse exilit Apostolica authoritas. Antea ex *Matth.* 16. ad Iolum Petrum cum per hunc ecclia dicta, confilio in Claviburg Regni Cornae, ordinata Iupra Sedevacantis potestate impatis. Altera dein *Matth.* 18. Collegio Apostolico qua Ecclesia repraesentativo, absque Concilio Oecumenico, ne certa Christi Apostolici authoritate constitutum, ipse Christus concedat ligandi & laxandi potestas noscitur ex praelentibus *Matth.* 18. *& 16. S.* in pluribus Occumenicis Synodis laudatae ratio Metropolitae & Patriarchalis dignitatis jure, quequamodum Concilii comprobatur ex authoritate Apostolica. Quae Apostolicis firmavit confirmationem praecunctarum Patriarchalium, exarchis Alexandrino & Antiocheno ius humile Romani dextritus competentia: quamquam potestas, quae generalis, quae in his ordinationibus aliquam vel immutationi, vel restrictionem fecerint, nonnisi ratae ex Patriarchalibus Sedibus erebis. Quia deinde ratae vel tales Apostolicae *authoritati* Concilio Occumenici pro Christi ecclia Dei Sanctae Ecclesiae aliquam vim inelle, ita ipsum aliquam codemmodo commodo mater, minoreve extentione ius ordinandae funcli, ibique tam absque Concilium Episcopatuum, tum Provinciae Metropolitanum, tum Diocesis Episcopalium in Patriarchalium, tum quatenus inter le subordinatione, ipsum quae acce lederent & ligandi, vel praemissorum ibi limitatio, vel expectiore quousque subjectionis conditionibus & *Ex* quousque amplius exercitio Apostolica *Matth.* 18. Petro, eisque fuccel. foribus promilla, *Ioannes* 21. fuit Christi affectatio, per Christi ab unicum Petrum Apostolo verbo, *Pasce oves meas: Pasce agnos meos.* Identico cum & Episcopos & Archiepiscopos, & Patriarchae fint Christi oves seu agni, adeoque ibi eadem subjecti illi pastoris Oecumenici munera, ut consequenter per eadem potestatem Apostolicam pollint Episcopi Metropolitanos, & Patriarcha laborantes, ut eadem ibique gradibus parem aliquam luper habitus, de ligandi & laxandi potes-

ſtate majorem communicando, ſicque adeò Hierarchicæ ſubordinationis gradationes intrà Eccleſiam decernendo: prout circa ipſam quoque Galliam à Romanis Pontificibus factitatum eſſe, mox oſtendetur.

47. Nam *quintò*. Ipſemet Elliesius *præſenti §. 10.* profitetur, Arelatenſem Epiſcopum in Gallia Sedis Apoſtolicæ Vicarium conſtitutum legi *Epiſt. 5.* hujus Pontificis ad Galliæ Epiſcopos, ubi hujus Vicariatûs prærogativas etiam videre licet. Cujus Vicariatûs jura latiùs extendiſſe videtur Symmachus Papa *Epiſt. 10. ad Epiſc. Arelat.* Eundem Vicariatum in Gallijs confirmat Auxanio Vigilius *Epiſt. 1.* & Pelagius *Epiſt. 21.* Gregorius item Magnus vices ſuas in Regno Childeberti, uſumque Pallij Vigilio Arelatenſi concedit *lib. 4. Epiſt. 40.* Ac demum Ioannes VIII. ſuas in Gallia vices Roſtagno Epiſcopo Arelatenſi commiſit. Idem poſteà titulus Bonifacio Moguntino Epiſcopo delatus eſt à Zacharia Papa *Epiſt. 5.* Rhemenſi inſuper Metropolitæ Primatum ſuæ Diœceſeos conceſſit Adrianus I. *Epiſt. 15.* ad Tilpinum Rhemenſem. Trogoni Metenſium Epiſcopo ſuum Vicariatum tribuit Sergius, juxta ejuſdem Pontificis Epiſtolam relatam *Tom. 7. Conciliorum columnâ* 1799. Ioannes VIII. Vicariatum in Galliæ & Germaniæ provincias contulit per litteras ad Epiſcopos Galliæ datas, & relatas *Tom. 9. Concil. pag. 221.* Denique Gregorius VII. Primatum Eccleſiæ Lugdunenſi conceſſit ſuper quatuor Provincias, juxta litteras adductas *Tomo 10. Conciliorum columnâ 220.* & *221.* quam Primatûs, aut Vicariatûs poteſtatem à Romanis Pontificibus Epiſcopis Gallicanis conceſſam, Elliesius *circa finem dicti §. 10.* revocat ad ſequentia capita: tum Formatarum tribuendarum, tum convocandi Concilij Diœceſani: tum referendi ad Pontificem de majoribus cauſis, tum cavendi, ut Canones obſervarentur, fideſque maneret illibata: ſuperaddito quandoque etiam jure appellationum à Metropolitanorum judicijs. En igitur clara inter Galliam argumenta præeminentiarum Eccleſiaſticarum in Metropolitanos & Primates collata per auctoritatem Apoſtolicam Romanorum Pontificum.

DISQUISITIO XI.

Quanta ſit Romano Pontifici authoritas erga jura Regia, cauſas Eccleſiaſticas præſertim concernentia?

§. I.

1. HUic diſquiſitioni anſam præbent, quæ *tertio* Declarationis à Clero Gallicano Pariſijs anno 1682. editæ articulo habentur aſſerta: *Valere ſcilicet regulas, mores, & inſtituta à Regno & Eccleſia Gallicana recepta.* Num enim ſub Regni inſtitutis ac moribus, ſeu regulis hujuſmodi intelligendæ etiam ex conſuetudines, ac prætenſa Galliæ jura, quæ ex Petro Puteano *de particularibus ſeu Regni, ſeu Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus*; nec non à Petro de Marca *de concord. Sacerdotij ac Imperij*; uti etiam à Richerio circa *Eccleſiaſticam & politicam* poteſtatem jactitari ſolent, rametſi prætacti Puteani volumen, ſtatim, ac prodijt in lucem, fuerit improbatum à Rege Chriſtianiſſimo ſimul & Gallicano Clero. Quia verò ipſiſſimus hic liber Regni Gallicani Politicis ut plurimùm eſt in uſu, operæpretium viſum eſt, ejus ſaltem Summarium limpidos vitrorum ſanctæ fidei puritatis ſtudioſorum ob oculos ponere, ad effectum, à Chriſtiani orbis partibus arcendi periculoſiſſima ejuſdem axiomata. Quibus tamen conſultò eſt præmittenda ſpiritualis ac temporalis poteſtatis diſtinctio ab ipſiſmet etiam Juriſconſultis Gallicis per Authorem *tract. de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 10. cap. 1.* relatis egregiè aſſerta & comprobata.

ARGUMENTA

Caroli Fevret *tract. de abuſu lib. 1. cap. 7. n. 10.* illius duplicis poteſtatis diſcrimen oſtendentis & probantis.

HIc igitur Author affert in hunc finem duos ſequentes Canones. Unus *in Cap. Duo ſunt. diſt. 96.* adductus ita ſe habet: *Duo ſunt, quibus principaliter hic mundus regitur, authoritas ſacra Pontificum, & Regalis poteſtas.* Alter ab eodem citatus Canon ita ſe habet: *Si Imperator Catholicus eſt, (quod ſalvâ pace ipſius, dixerimus) filius eſt, non Præſul Eccleſiæ. Quod ad Religionem competit, diſcere ei convenit, non docere; habet privilegia ſuæ poteſtatis, quæ adminiſtrandis legibus publicis Divinitus conſecutus eſt, ut ejus beneficijs non ingratus contra diſpoſitionem cæleſtis ordinis nil uſurpet. Ad Sacerdotes enim Deus voluit, quæ Eccleſiæ diſponenda ſunt, pertinere, non ad ſæculi poteſtates, quas, ſi fideles ſunt, Eccleſiæ ſuæ Sacerdotibus voluit eſſe ſubjectas .... Imperatores Chriſtiani ſubdere debent executiones ſuas Eccleſiaſticis, non præferre.* Idem omnibus iſtius diſtinctionis Canonibus ſtatuitur. 2.

Adducit etiam Fevretus *ex Can. Quoniam. diſt. 10.* qui pars eſt Canonis, *Cùm ad verum. diſt. 96.* hæc verba nonnihil immutata: *Sic Deus actibus propriis, & dignitatibus diſtinctis utriuſque poteſtatis officia diſcrevit, ut & Chriſtiani Principes pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium Imperialibus legibus uterentur. Quatenus ſpiritualis actio à carnalibus diſtet incurſibus; & militans Deo, negotijs non ſe implicet ſæcularibus: ac viciſſim Divina non attingat, qui eſt temporalibus intentus.* Sunt etiam in hac *diſt. 10.* alij Canones huc pertinentes. 3.

Laudat Juſtiniani *Novell. 6. in proœm.* unde parva exſcribit, ſed, omiſſis illis, quæ clariùs diſtinctionem deſignant. Sic autem habet Novellæ 6. præfatio: *Maxima quidem in hominibus ſunt dona Dei à ſuperna collata Clementiâ, Sacerdotium, & Imperium: illud quidem Divinitus adminiſtrans; hoc autem humanis præſidens, ac diligentiam exhibens: ex uno eodémque principio utraque procedentia humanam exornant vitam.* 4.

vinciam, poſſe audire in confeſſione Sacramentali ſubditos Suffraganeorum, illoſque abſolvere à cenſuris & caſibus Epiſcopo ſuo reſervatis. Ex *Cap. fin. De foro compet.*

49. In ipſum etiam Vicarium Epiſcopi Suffraganei, ſi delinquat in officio ſibi commiſſo, vel impediat cauſam appellationis ad tribunal Archiepiſcopi delatam, vel utatur juriſdictione Epiſcopi ſui excommunicati, vel non ſervet privilegia Sedis Apoſtolicæ, competere Archiepiſcopo juriſdictionem, evincitur ex *Cap. 1. & Gloſſâ ibi verb. Rationabili. De officio Vicarij in 6.*

50. Cæterùm modo quaſi extraordinario, nempe in caſu negligentiæ Epiſcoporum Suffraganeorum (uti reſtringendum cenſet Sylveſter *in Sum. verb. Archiepiſcopus*) poſſe Archiepiſcopum crimina notoria ab illorum ſubditis commiſſa, etiam extra viſitationem punire, patet *ex Cap. 1. §. Sanè. De cenſibus. in 6.* Et hinc Archiepiſcopus ſupplet negligentiam Epiſcopi Suffraganei etiam in hoc, quòd iſte deneget abſolutionem, vel diſpenſationem ex æquitate debitam, ſeu ultimæ voluntatis executionem, ſive inſtitutionem præſentati à patrono; uti rectè advertit Engel *cit. n. 1.* Inſuper injurias ſibi, vel familiæ ſuæ, aut nuntijs, in juriſdictionis ſuæ exercitio a Suffraganeorum ſubditis illatas plectere, conſtat ex *Cap. 1. De pœnis in 6. Argumento legis nullum. Cod. de teſt. bus.* Ubi cuilibet judici permiſſum eſt, injurias ſibi illatas punire, ne coram alio judice litigare cogatur.

51. Archiepiſcopis denique competit, oteſtas tum præcipiendi ſuis ſuffraganeis, ut, quæ ſervat in ſua Diœceſi, modo ſint fundata in Iure Communi, vel ſancita in Concilio Provinciali, ſerventur etiam per illorum Diœceſes; impoſitâ etiam pœnâ illis, qui contraveniunt, ſublatiſque pravis contrarijs conſuetudinibus, eò quòd ad ipſum pertineat ſolicitudo totius Provinciæ. Ex *Cap. Dilectus. 30. De ſimonia.* Tum prædicationis officium in tota Provincia, atque adeò in Suffraganeorum Diœceſibus ex cauſâ rationabili interdicendi, malefactoremque promeritum extra univerſam Provinciam relegandi. *Ex Cap. Tuarum. De privileg. Cap. 2. De arbitriis*, junctо Commentario Barboſæ *ibi. n. 4.* Tum indulgentias in dedicatione cujuslibet Eccleſiæ unius anni, & in illius anniverſario quadraginta dierum taliter concedere poteſt, ut proſint etiam ſubditis Suffraganeorum ad eas lucrandas eò convolantibus, juxta *Cap. Cùm ex eo. De Pœnit. & remiſſionibus.*

PROBATIO II.

Deſumpta ex Pallij Archiepiſcopalis à ſancta Sede recipiendi obligatione, nec non Metropolitarum adversùs ſuffraganeos inobedientes ad ſanctam Sedem recurſûs neceſſitate per Authorem *præcitatum dicto cap. 6. à. n. 3.* fuſiùs deductâ.

52. IN *Pallio* namque, uti ſcribit Paſchalis II. ad Archiepiſcopum Poloniæ apud Baronium ad annum 1102. *plenitudo concedatur Pontificalis officij, quia juxta Sedis Apoſtolicæ, & totius Eccleſiæ conſuetudinem, ante acceptum pallium Metropolitanis minimè licet aut Epiſcopos creare, aut Synodum celebrare.* Conſentiunt cæteri Pontifices, ut S. Gregorius Magnus, cujus verba ſuprà retulimus, & Nicolaus I. cujus ſunt iſta; *Sanè interim non in throno ſedentem* (Patriarcham, vel Archiepiſcopum) *& præter Corpus Chriſti, non conſecrantem priùs, quàm pallium à Sede Romana percipiat, ſicut Gallicarum omnes, & Germaniæ, & aliarum regionum Archiepiſcopi agere comprobantur.* Nicolaus I. *in reſponſione ad conſul. Bulg. cap 73.*

Metropoliticæ dignitatis confirmationem à Patriarchis pendère, ac pallium ejus confirmationis ſignum eſſe, ſupponit evidenter *octava* Synodus Oecumenica his verbis *Canonis 17. Priſcam conſuetudinem decernit in omnibus conſervari, ita ut earum* (Sedium Patriarchalium) *Præſules univerſorum Metropolitanorum, qui ab ipſis promoventur, & ſive per manûs impoſitionem, ſive per pallij datione Epiſcopalis dignitatis confirmationem accipiunt, poteſtatem habeant, videlicet, ad convocandum eos, urgente neceſſitate, ad Synodalem conventum, vel etiam ad coercendum illos, & corrigendum, cùm fama eos ſuper quibuſdam delictis forſitan accuſavit.* 53.

Cæterùm Paſchalis II. in epiſtolâ mox laudatâ ſuſpicionem amovet, quam aliqui, ut Marca *loco ſupra citato*, concipiebant, pallij conceſſionem eò ſpectare, ut protenderetur Summi Pontificis authoritas; aſſerit enim, nihil exigi, quod ab omnibus Epiſcopis non debeatur, etiamſi non requireretur; *Quod non, etiam præter exactionem noſtram, ab omnibus debeat Epiſcopis obſervari.* 54.

Nicolaus I. Hincmaro Archiepiſcopo Rhemenſi privilegia Sedis ſuæ confirmari poſtulanti appoſitè reſpondet *epiſt. 28.* iniquè impugnari ab illo Archiepiſcopo privilegia Eccleſiæ Romanæ, ſinè quibus cõſtare non poſſũt Eccleſiæ Rhemenſis privilegia; *Privilegia præterea ab Apoſtolica Sede veſtræ Eccleſiæ confirmanda depoſcitis, qui tamen noſtra privilegia, quantum in vobis eſt, infirmare fatagitis. Portum ſalutiferum, ſanctam Romanam Eccleſiam appellatis, qui tamen in eo, ne aliqui ſalventur, quantum poteſtis, ſatagere procuratis. Quomodò, rogo, privilegia tua ſtare poterunt, ſi ita privilegia illa caſſentur, per quæ tua privilegia initium ſumpſiſſe noſcuntur?* Idipſum agnovit ipſe Rhemenſis, quandoquidem ſcripſit ad Nicolaum Papam; *Favente Domino, in hac devotione manebo ſciens, privilegium Metropolitanæ Sedis Rhemorum, cui me Divina dignatio ſervire diſpoſuit, in ſummo privilegio ſanctæ Sedis Romanæ manere, & privilegium eſſe Sedis Romanæ, ſi ſuâ authoritate privilegium ſibi ſubjectæ Sedis fecerit vigere, & ſtuduerit confirmare.* 55.

Deinde dum Metropolitanis negata eſt à Suffraganeis debita obedientia, invocata eſt Sedis Romanæ authoritas, ut inde robur & auxilium acciperent privilegia Metropolitica, unde originem duxerant. Exemplum ſuppeditat epiſtola Ioannis XIII. ad Epiſcopos Britanniæ, hæc inter alia continens; *Arduinus Turonenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, venit* 56.

Digitized by Google

nient ad Apoſtolorum limina Romam oratum, interpellavit nos, quòd jura ſui Archiepiſcopatûs, quæ ab antiquis temporibus per decreta ſanctorum Pontificum ſanctæ Romanæ Matris Eccleſiæ ſuis prædeceſſoribus conceſſa, & confirmata fuerunt, à veſtro Archiepiſcopo ſublata videntur, &c.

57. Sed, ut redeamus ad Metropolitanum Rhemenſem. (Divina enim providentia illos ipſos, qui ſanctæ Sedis authoritatem ægrè ferunt, aut laturi ſunt, ad illam confugere non rarò compellit, ut quam ſponte agnoſcere recuſant, vel inviti fateantur.) Hincmarus, qui contra ſanctam Sedē tam frequenter recalcitraturus erat, non aliter ſuam dignitatem ſecurè poſſidere potuit, quàm obtentâ Romani Pontificis confirmatione: & ne cauſari poſſet, adhibitam à ſe hanc cautelam ex prudentia ob privatam neceſſitatem; eâ occaſione Summi Pontificis poteſtatem profeſſi ſunt omnes Epiſcopi Gallicani, ut perhibent acta *ſecundi Concilij Sueſſionenſis anni 853. parte tertiâ* his verbis; *Porrexit etiam* (Hincmarus) *epiſtolam totius Galliæ Epiſcoporum manibus ſubterſcriptam ad Apoſtolicam Sedem pro confirmatione ipſius ordinationis.*

§. IV.

Corollarium.

De imaginario molimine præficiendi Eccleſiæ Gallicanæ Patriarcham.

58. NOn abs re fore arbitrabar, hîc ob oculos ponere, quæ hanc in rem diſſeruit Author *ſæpe citatus tractatûs de Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus lib. 8. cap. 4.* Editis in lucem, inquit, duobus voluminibus Petri Puteani *de Libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, ſuſpicatus quidam ob doctrinam in illis contentam, & ob alia indicia conſilium eſſe creandi Patriarchæ in Gallia, epiſtolam Parænecticam ſcripſit ſub nomine Optati Galli ad omnes Epiſcopos illius Regni, ut huic molimini ſeſe matoré opponerent. Exagitata eſt illa ſuſpicio cùm ab Iſaacio Haberto Theologo Pariſienſi, ac poſteà Epiſcopo Vabrenſi, opuſculo quodam ſtylo oratorio conſcripto, tum ab Illuſtriſſimo Petro de Marca libris de Concordia Sacerdotij & Imperij compoſitis. Inſedit nihilominùs plurium animis concepta de affectato Patriarchatu opinio, quam fovent ſubobſcuri quandoque rumores. Vanæ quidem ſunt eâ de re mihæ, ac in flectendis ad prætermittendum officium animis ſapientum, quorum intereſt, minùs idoneæ: quia tamen ſimpliciores hinc commoveri videntur, propiùs ad idealem illum Patriarcham adnovenda eſt conſideratio.

ILLATIO I.

Quibus ex talis Patriarchæ creatione aliquod inferri poſſet præjudicium?

59. HOc præfatus Author *à n. 2.* ita proſequitur diſquirendos: *Cui metuendum eſſet ab illo imaginario Patriarcha?* Certè non Summo Pontifici, cujus authoritas, cùm Chriſtum ipſum habeat authorem, nullis humanis machinationibus imminui poteſt ab ijs, qui in Religione Chriſtiana perſeverare ſtatuerunt: *Præſertim*, inquit Nicolaus I. *epiſt. 8.* quæ eſt ad Michaelem Imperatorem, *cum Eccleſiæ Romanæ privilegia, Chriſti voce in B. Petro firmata, in Eccleſiæ ipſa diſpoſita, antiquitùs obſervata, & à ſanctis univerſalibus Synodis celebrata, atque à cunctis Eccleſia jugiter veneranda, nullatenus poſſint minui, nullatenus infringi, nullatenus commutari; quoniam fundamentum, quod Deus poſuit, humanus non valet amovere conatus. Et quod Deus ſtatuit, firmum, valídumque conſiſtit. Illéque potiſſimùm peccat, qui Dei ordinationi reſiſtere tentat. Privilegia, inquam, illius Sedis, vel Eccleſiæ perpetuæ ſunt Divinitus radicata, atque plantata ſunt. Impingi poſſunt, transferri non poſſunt; trahi poſſunt, evelli non poſſunt.* Inſinuaverat eidem Pontifici Hermintrudis Regina Franciæ, Carolum Calvum Regem Sedis Apoſtolicæ jura impeturum, niſi quod optabat, à Papa conſequeretur, auctarium verò, ſi compos fieret; ſed intrepidè reſpondit Nicolaus *ep. 36. Quòd autem ſcripſiſtis, quia ſi exaudiamus filium noſtrum, non detrimentum, ſed augmentum Eccleſiæ noſtræ privilegijs generetur. Nos certiſſimè credimus, quia privilegia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ nullum poſſunt ſuſtinere detrimentum, nec plantatio, quam Cæleſtis Pater noſter plantavit, evadicari, nec fundamenta, quæ Summus poſuit Architectus, queunt quibuslibet, & quantislibet fluctuationibus amoveri. Epiſtolâ* etiam *24.* juxta aliam epiſtolam Gelaſij ad Orientales; *Privilegia ſua*, inquit, *à Chriſto Eccleſia Romana per Petrum conſecuta eſt.*

Veriſimilior eſſet timendi ratio Epiſcopis ipſis Gallicanis, ſi, quando in Principem æquitatis & religionis minùs amantem, ac in Archiepiſcopum urbis Regiæ ambitioſum, & Regis ſtudio, atque authoritate fultum incíderent, ne inſtituto Patriarchatu, libertate Canonicâ, & magnâ propriæ dignitatis parte privarentur. Unde enim orta eſt Epiſcoporum Metropolitanorum, Exarchorum, ac denique Patriarcharum Orientalium depreſſio, niſi ab Epiſcopis Conſtantinopolitanis ambitionis æſtro percitis, & Imperatorum potentiâ armatis? A quibus etiam deinde totus Oriens in ſchiſma, & demum in hæreſim attractus eſt, homines ſcilicet carnales, dignitates Eccleſiaſticas ex urbium amplitudine, ac Principum illic comorantium majeſtate, non ex Apoſtolorum, vel Eccleſiæ primaria diſpoſitione metientes, putarunt, ſicut civitates Regiæ cæteris præeminent, ita qui in eis ſedent Præſules, Coepiſcopis poſſe dominari. Quâ in re ipſimet Coepiſcopi eorum apud Principem gratiam modò metuentes, modò implorantes, propriæ ſervituti colla partim ſponte, partim inviti ſubmiſerunt. 60.

latenſis Epiſcopi, aliquam juris Patriarchici partem ambientis, neminem debere jus indebitum in alios Epiſcopos uſurpare, neque poſſe Epiſcopos propria dignitatis jura in alium transferre, & ad ſanctam Sedem pertinere, hujuſmodi uſurpationem caſtigare. *Alienum jus*, inquit S. Leo, *alter ſibi non audeat vindicare. Suis limitibus, ſuis terminis, ſit unuſquiſque contentus, & privilegium ſibi debitum in alium transferre ſe poſſe, noverit, non licere. Quòd ſi quis negligens Apoſtolicas ſanctiones, plus gratiæ tribuens perſonali ſuis honoris defertor eſſe voluerit, privilegium ſuum in alium transferre poſſe ſe credens, non is, cui cefſerit, ſed is, qui intra Provinciam antiquitate Epiſcopali cæteros prævenit Sacerdotes, ordinandi ſibi vindicet poteſtatem.*

DISQUISITIO X.

De Eccleſiaſticarum Dignitatum gradibus ac præeminentiis.

SUb iſthac Diſquiſitione fiet diſcuſſio argumentorum ac Exceptionum, quæ Ludovicus Edes du Pin ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor in ſua circa antiquam Eccleſiæ diſciplinam Diſſertatione 1. digeſſit.

Præfatio.

1. *IN refutandis preinſinuatis ſeu argumentis, ſeu exceptionibus Elliefianis reflexionem facturi ad duo, per eundem auctorem in ſuo prælocuto expoſita principia: quorum* unum *in eo ſe tenet. Nempe omnem hominum ſocietatem, ut ſit firma & ſtabilis, debere aliquâ regiminis formâ temperari: ſi namque homines ſinè ullis legibus inter ſe coirent, nullâque certâ ratione regerentur, ſed cuilibet, prout lubitum eſt, ſuis moribus vivere liceret, neceſſum fore, ſocietatem primùm innumeris turbis, belliſque confundi, ac tandem penitus diſſolvi. Cùm ergo Eccleſia ſit ſocietas hominum fidem Chriſti profitentium, neceſſum fuiſſe, ut aliqua forma regiminis in ea conſtitueretur, quam, licèt pro varià temporum ratione non parum immutata fuerit, ſuas ſemper leges habuiſſe, primùm inolitas per conſuetudines, dein communi conſenſu receptas, ac demum Synodorum decretis confirmatas. Quemadmodum* quarto *præſertim Eccleſiæ ſæculo factum fuerit.*

2. *Alterum in hoc puncto Elliefij principium ſic ſe habet. Apoſtolos ſcilicet Eccleſiæ naſcentis initio, in illud ſolummodò incubuiſſe, ut fidem Chriſti per totum Orbem ſpargerent, ſingulíſque Eccleſiis Epiſcopos, qui eas regerent, præfeciſſe, nondum ſolicitos de exteriori politiâ. At poſt diſſeminatam per totum Orbem Chriſti fidem, cogitari cœptum eſſe de Eccleſiarum inter ſe invicem communione ac ſocietate, nec non de exteriori regiminis formâ. Sic Ioannem jam ſeniorem videri, aliquam Eccleſiarum Aſiæ formam conſtituiſſe. Cujus exemplum ſecutos vivos Apoſtolicos, in ſuum in modum exornaſſe hanc ſpartam rem deinde abiiſſe in conſuetudinem, quæ pro lege tum erat: ac demùm, cùm Religio Chriſtiana ſub Conſtantino externum accepit ſplendorem, Synodorum decretis confirmatas eſſe veteres conſuetudines, nonnullis quoque novis legibus ſancitis: quibus deinceps pro variâ temporum ratione additum, vel detractum fuiſſe, donec longâ ſæculorum ſucceſſione ita ſunt immutatæ, ut vix agnoſci queant. Hoc tamen pro certo eſſe habendum, optimam ac convenientiſſimam fuiſſe diſciplinam, quæ* quarto *Eccleſiæ ſæculo ſancita eſt, ſemperque fuiſſe mentem Eccleſiæ, ut illa, quantum fieri poſſet, ſervaretur. Hujus igitur duplicis principij accuratiorem diſcuſſionem facimus, acturi* de ſtatu Hierarchico Eccleſiæ, ſeu forma ac diſtributione Eccleſiarum ex variis Epiſcoporum gradibus, ac Patriarchatuum, Metropolitarumque prærogativis ſubſiſtente. *Poſt cujus rei diſcuſſionem expendemus*, An Metropolitica, aut Patriarchica dignitas fuerit inſtituta à Chriſto, vel Apoſtolis?

§. I.

De Hierarchico Eccleſiæ ſtatu.

PRimò, Hierarchia Eccleſiaſtica habetur dilucidè exarata ab Apoſtolo *Romanis 12. v. 4.* ita differente. *Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum Corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra in Chriſto Ieſu Domino noſtro.* Si proinde de corporis humani ex membris adeò diverſis coaleſcentis formâ, ſit quæſtio, multiplicem hujus unitatis rationem reperies, partim in mutuâ membrorum *activâ* ac *paſſivâ* communicationis coordinatione, partim in organizationis corpus heterogeneum conſtituentis integrali coadunatione, partim in formæ vitam ſubſtantialem univerſis membris impertientis unitate. Illam igitur ſimilitudinem ab Apoſtolo *præcitato* hierarchicum Eccleſiæ corpus, cum organico corpore humano comparante inductam, hîce verbis ulteriùs explicat Paulus, aſſeverando *ibidem*, quòd fideles ſint quidem *in Chriſto unum Corpus, attamen ſinguli ſint alter alterius membra, habentes donationes ſecundùm gratiam à Deo differentes, ſive prophetiam ſecundùm rationem fidei, ſive miniſterium in miniſtrando, ſive qui docet in doctrinâ, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in ſimplicitate, qui præeſt in ſolicitudine.* 3.

Secundò. Quòd ſi igitur de Eccleſiæ membrorum mutuâ inter ſe, tum *activâ*, tum *paſſivâ* communicatione ſit ſermo, affirmandum eſt, *paſſivam*, ſeu influxûs Eccleſiæ ſuſceptivam, in Sacramentis recipiendis capacitatem, ſubſiſtere ex charactere Baptiſmali: *activam* verò communicationem in conferendis Sacramentis ſitam eſſe in poteſtate Sacramenti Ordinis, cui annexa eſt communicatio gubernativa, quæ prodit ex juriſdictione Eccleſiaſticâ, diverſis gradibus diſtinctâ, nempe Apoſtolatûs, ſeu Summi Pontificatûs, Patriarchatûs, ſive Exarchatûs, Metropolitanatûs, ſeu Archiepiſcopatûs, & ſimilium Epiſcopatûs. De cujuſmodi adeò gradibus proximè diſſeremus. 4.

§. II.

De præsidiariis Episcoporum gradibus.

DE his dicebat Ellesius *præsent. 1. Disput. tertia à §. 1. usque ad 6. §.* Cuius hanc materiam iterum hic ille rumus, omni præcisa concertatione.

Primò igitur Metropolis ex græci nominis etymo, significat primum Sacerdotum capitulum, vel Principum, vetius reliquarum matrem. Quo sensu S. Athanasius in *Epist. ad Solitarii Sequestr.* Romam vocat totius Romanæ, vel eli, Imperij Metropolim. Quo insuper sensu Synodus Nicæna can. 6. Metropolitanum dicit illum Episcopum, qui primæ urbi alicujus provinciæ præpositus est, ac propterea in omnem Provinciæ hujus diœcesi Ecclesias peculiare fruitur privilegio ac jurisdictione. Eum tamen antiquitus absque licentia nonnisi tres Metropolitæ, nullatenus autem pro Metropolitano, sed honorem tantummodo, quemadmodum & Nicænum Episcopus *alienæ* can. Concil. *Chalcedon.* obtinuit, nostri Metropolitani, quamvis ceteris præsint Episcopis honore dumtaxat, non autem præsidiis; sui fulcra illhæc tradunter ab illis *præsentis §.* 2.

6. Porrò Archiepiscopi nomen, quo Romanus Pontifex, vel Patriarcha ad subordinatos facetis tamen remotis id ipsum nomen sibi vendicabant indigenus quidam, finxisse fatis Ecclesiasticis notum est. Sed agamus: ut ple-rumque ubi certum jus de Metropolitis asseritur, ibi latebras profe-runtur Ellesius *præsenti §. 10.*

7. Antiquoribus præterea temporibus Metropolitanum vocabant Primas Provinciæ, qui liquet ex iis, qui Ellesius *loco citato de-scripsit*, ex quibus duobus, vel tribus Ecclesiis quæ Ecclesiæ primatum distinguit à Metropolitano, dum ledicet plures magnatum in Occidente urbium Episcopi, quibus Metropolitanæ Ecclesiæ Ecclesiis præroganvæ iure attribuit, hinc malum fuerunt consecuta.

8. *Tertiò.* Metropolitis nitiorem in Ecclesia dignitatem obtinentibus Exarchi, qui circa Patriarcas ex Concilij Carthaginensis can. 26. quo dece-mur in hoc verba: *Si quo tractu officium à propria Metropolitani, quod Exarchum Diœceseos, vel Confantinopolitanum idem largo. Ubi, ut in alijs quoque Canonibus, nomine Diœceseos non vetus unius Civitatis, sed plicatæ (quemadmodum hodie accipi-tur) sed etiam Provinciarum diffundat, Exarchus eiger promit is eli, qui Diœceli, hoc eli patribus Provinciis præeli: quamvis apud Græcos solius Exarchi, quibusdam etiam Patriarchis, imò Abbatum quoque Primoribus attributus fuerit, velut Ellesius *præsenti §. 4.* fulsis oltendit, *sequens §. 5.* demonstrat insuper, Exarchos intelligi no-mine Patriarcharum: qui olim certum com-petebbunt numerum, Romanus Exarchi, Alexandrinus & Antiochenus Patriarcha, ut-pote Concilij Nicæni 6. Canonem ita fonantem:

antiqua consuetudo servetur per Ægyptum, Libyam, & Pentapolim, ut Alexandrinus Episcopus hu-rum omnium habeat potestatem, quia & Urbis Romæ Episcopo parilis mos eli. Similiter autem & apud Antiochiam, cæteraque provincias suis privilegia serventur Ecclesijs. Plura de Patriar-chis nominet signet posliunt apud Ellesium *cit. §. 1.*

Tertiò. Minori quis poltet, cur in præallegato Nicæni Canone Ecclesiæ tres Patriarcha Alexandrinus cognetur cum Episcopo Urbis Romæ. Sed advertendum, Ellesium exhibi-tum Ellesio in *admonitione ad Lectorem super §. 14.* obtinuisse, hanc comparationem fieri duntaxat quoad ex Exarchorum, seu Patriarcharum, non verò quoad Primi-tum, quem Romanus Sedes habet à Christo. Sicuti ergo Primatus Romani Pontificis ma-bit totum Christianum orbem, ita quidem Patriarcharum ex celebrioribus Sti. Canonum, alij circumscriptum limitibus Provinciarum fabor hic tuendi de quibus ex exercitatione, vel eas Actione fuse agit Ellesius *præsentis. Dif-fert. §. ultimo a pag. 87.* Nobis autem fuffi-cit hic rememorari, quòd Symmachus Pa-triarcharum Romanus Pontificis ter totum Occidentem patriæ, proinde Germanum, Ioannem Zonaræ & Balsamonis confellionem, lunde Dori quoque Hottingeri relli-monium: quamvis hæc refert Ellesius *præsenti §. 10.* quòd Lectorem remitto; cum nobis abunde hæc contenta, hilce immorari.

Quarto. Primatum inter tribus Patriarchis Exarchi temporis magnitudine, ut ipsi nempe Constantinopolitanus, ubi hæc urbs caverat, elle Imperatoria Sedes, nec non Metropolitanorum Episcopi de Pagarchon ex Christo, retemptionis nostræ opus hi peradæ, præsidentiæ & jurisdictionis dum incepta honorem ac reverentiam, cui proinde in Concilio Chalcedonenli *actione 11.* ita ius Decreti erat, ut Agapitus Romani Pon-tifex, reliclis Anthemio Orientis Digestibus honorent, dubus Episcopis Constantinopolitanis Ac Conltantinopolitani Patriarchæ per Spa-ni Conltantinopolitanæ, atque Chalcedonen-lis Canones attributa eli jurisdictio in Pon-tum, Asiam & Thraciam, ut hæc multo pro-lequitur Ellesius *cit. §. 11.* animadvertendum *eolum in loco*; Ephesinum quoque, ac Cala-rienlem Episcopos aliquid, per cautes Me-tropolitis habuille privilegij, & Diœceseos harum Patriarchas ex Exarchos fuille.

§. III.

De juribus & prærogativis Metropoli-tanorum, atque Patriarcharum ipsa Exarchorum.

ELlesius *præsens §. 12. & 13.* recte lup-ponit, Primatibus Metropolitani, atque Patriarchæ jura & privilegia duplicia elle ge-neria: nonnum honoraria & præsidiaria: lub-diquæ, honoris præeminentium esse clasi-rem, quam ut indigent expicari; at potelta-tem jurisdictionis conlistere in tribus, nem-pe in jure ordinationis Episcoporum provin-

Digitized by Google

ciæ, ſeu Metropolitanorum Diœceſeos; in facultate convocandi Concilij Provincialis, ſeu Diœceſani, & inſuper in inſpectione ſuper univerſam Provinciam, aut Diœceſin, ut fides & diſciplina in eâ ſervetur.

12. *Primò.* Jus ordinandi Epiſcopos Provinciæ in Metropolitano hîc deſcribitur à *præſidio* Elliefio. Nempe Clerum & populum urbis, cujus Epiſcopus modò defunctus erat, elegiſſe Epiſcopum: quia verò fieri non poterat, ut in eligendo non parum errarent, hominemque Sacerdotio indignum promoverent ad tantam dignitatem; ideo electiones examinandas & diſcutiendas fuiſſe ab illo, à quo debuerat ordinari. Quoniam verò magna fuiſſet orta turba, ſi cuivis paſſim Epiſcopo licuiſſet Epiſcopum noviter electum ordinare, idcirco ſtatutum fuiſſe, ut Epiſcopi electio confirmaretur ab Epiſcopis Provinciæ, præſertim verò à Metropolitano. Hic igitur, ubi electionem ſecundùm Canones factam, electumque Sacerdotio dignum eſſe, intellexerat, ſimul cum Epiſcopis Provinciæ illum ordinabat; veluti hoc jus Metropolitani probatur ex Concilij Nicæni *canone* 4. & 6. Item Concilij Laodicæni *can.* 12. & Concilij Carthaginenſis *can.* 12. nec non Chalcedonenſis Concilij *can.* 25. variſque Summorum Pontificum teſtimonijs, adductis à prælegato Auctore.

13. Quibus tamen minimè obſtantibus, Pontifices Romanos ſuccedentibus temporibus jus ordinandorum per univerſum Occidentem ſibi vindicaſſe, fatetur idem Elliefius, aſſeverans, Metropolitica ordinationum jura Romanos Pontifices ad ſe trahere conatos eſſe per conceſſionem Pallij: eò enim datum fuiſſe Pallium à Pontificibus, ut Metropolitani poſſent plenâ authoritate ſuæ Provinciæ Epiſcopos ordinare. Deinde Pontificem Romanum devolutas eſſe appellationes judiciorum, quæ à Metropolitanis lata erant circa controverſias exortas in electionibus. Inſuper ſi Electores fuerant negligentes, aut ſi hominem minimè idoneum elegerant, devolutam eſſe electionem ad Romanum Pontificem. Ad hæc Romano Epiſcopo reſervatũ eſſe jus admittendi ceſſiones Epiſcopatuum, decernendique translationes & coadjutorias, cum futurâ ſucceſſione. Denique confirmationem electionum omnium Epiſcoporum conceſſam eſſe Romano Pontifici, atque jus iſtud confirmatum eſſe Concordatis: quantumvis ad XII. uſque ſæculam Metropolitani in Gallia jura ſua ſarta tectaque conſervârint.

14. *Secundò.* Quoad Jus convocandi Concilij provincialis, rem in Metropolitano ita ſe habere, pergit *præcitatus* Elliefius *pag.* 69. Cùm ſcilicet Eccleſiaſticæ Provinciæ negotia in commune eſſent tractanda & tamen ſinè Epiſcopo Metropolitano nihil fieri poſſet, ideo hujus fuiſſe, locum, & tempus Synodi indicere, & ad eam convocare Epiſcopos Provinciæ, quod minùs rectè ab alio fieri potuiſſet. Hoc ergo jus etiam ante Concilium Nicænum ex conſuetudine veriſimiliter habuiſſe Metropolitanum: et poſt Concilium Nicænum at Antiochenâ Synodo *can.* 20. id jus apertè fuiſſe delatum Metropolitano. Quin etiam *Canonibus*, Synodi Laodicenæ 40. Eccleſiæ Africanæ 76. & Concilij Chalcedonenſis 19. ſancitum fuiſſe, ne Epiſcopi à Metropolitano vocati venire recuſarent, pœnis etiam in contumaces latis.

15. *Tertiò.* Jus inſpectionis ſuper totam Provinciam Metropolitano, juxta prælegati Elliefij §. 12. inferebat generalem curam, ut omnia ſecundùm Canones, rectumque ordinem fierent, utque Provinciæ Epiſcopi ſuo fungerentur officio. Quâ de causâ vetitum fuit Epiſcopis *Can. Apoſtolorum* 34. & Antiocheni Concilij 9. aliquid majoris momenti ſinè Metropolitanorum auctoritate & conſilio gerere. Quæ proinde inſpectio ad varia extenditur. Metropolitanus namque eſt Judex Epiſcoporum ſuæ Provinciæ, diſſidiorumque Eccleſiaſticorum, quæ ſunt adversùs ipſum Epiſcopum: quo tamen munere non ſolus, ſed ſimul cum Synodo Provinciæ fungitur, juxta Concilij Chalcedonenſis *canonem* 9. & 17. Item Concilij Carthaginenſis III. *can.* 6. & 7. Metropolitanus pariter cum Synodo judex eſt appellationum, quæ fiunt à ſententia Epiſcoporum. Ex Concilij Nicæni *can.* 5. Antiocheni *can.* 12. & 20 Sardicenſis *can.* 17. & Carthaginenſis II. *can.* 8. Quod ſi propter negligentiam, aut malitiam Epiſcopi ſui, Eccleſia patiatur detrimentum, Metropolitani cura extenditur ad bona etiam temporalia, juxta *can.* 11. *ſeptimæ Synodi.* Nec porrò ſinè Metropolitani approbatione licere Epiſcopo ab Eccleſia ſuâ diſcedere, ſancitum habetur in Antiocheno Concilio *can.* 11. & 13. Item Sardicenſi *can.* 7. & 96.

16. *Quartò.* Patriarcharum ſeu Exarchorum poteſtas & jurisdictio pariter extendebatur ad ordinationes Metropolitanorum, atque ad facultatem Synodi Diœceſeon convocandi, & ad aliquam ſuper Diœceſim univerſam inſpectionem. De quo primo Patriarcharum jure Elliefius *præſenti* §. 13. fuſiùs tractans aſſeverat, id nec antiquiſſimum eſſe, nec ubiquè obſervatum. Olim enim Metropolitanos ab Epiſcopis comprovincialibus eſſe ordinatos. Sed quia poſt mortem Metropolitani inter Epiſcopos comprovinciales nullus occurrebat majoris authoritatis, à quo poſſent diſſidia inter provinciæ Epiſcopos forſan oriunda componi, procedente tempore conſuetudinem hanc invaluiſſe, ut poſt electionem Metropolitani à Clero & populo, itemque poſt confirmationem ejus ab Epiſcopis comprovincialibus factam, Patriarcha totius Diœceſis accerſitus, ut is Metropolitanum conſecraret. Cujuſmodi jus in Concilio Chalcedonenſi una cum Patriarchatu conceſſum eſſe Conſtantinopolitano Epiſcopo. Idem dè Antiocheno Patriarcha affirmari ab Innocentio Papa *epiſt.* 16. *ad Alexandrum Antiochen.*

De Alexandrino & Romano Patriarchis rem exacte dubium effe, utpote qui nonnisi Metropolitanos, fed univerfos Patriarchas fui Epifcopos ordinaffent. Jus porrò ordinandi Metropolitanos intra Patriarchas *alterius Concil. Chalcedon* definiam effe Jerofolymitano Patriarchi. Ipfos denique Patriarchas Romanos fuiffe ordinatos ab Epifcopo ex Diœcefi univerfa, præfequè vetè ex ea provincia, cujus Metropolitana erat Patriarchio fedes; contendo. Qua de re plura videri poffunt apud Ecclefiaften *prolixi* t. 3.

17. Quæri. De poftremiffimo Patriarchorum *privilegio*, Concilij fcilicet convocandi poteftate. Si fuper totam Diœcefim infpectione, obiervat Ecclefiaften *ibi fupr. fect.* 15. vix aliam poffe effe mentem eius. Nam Primi, atque recenfus datus eft a Synodo Provinciæ ad Synodum Diœcefeos, vnius in Concilio Chalcedonenfi can. 9. textu tantùm, haud fatis dubium, quin Patriarchæ pofuerint ut, Epifcopos ad Concilium invitandi. Caterùm vetè jure inipfo textu, ferrari eadem propenfionem, ut competeret Patriarchæ loyal Diœcefis, fuam Metropolitanos convenire fupra Provinciam. Nullum porrò Patriarcham habuiffe majorem in fuâ Diœcefi poteftatem, quàm Alexandrinum. Nam præter omnium Epifcoporum ordinationes, à nullo fuiffe ab ipfo dependentes caterorum Epifcopos, ut nihil majoris momenti fint ipfo facere auderent. Hinc in Concilio Chalcedonenfi *Actione* 16. Epygei Epifcopos adeò exiuit obteftari Patres Concilij, ne id fubrepticiorum fuis fuæ Archiepifcopo adgnatur, quia extra teftimonium & juffum ipfius nihil ejufmodi facere poterant.

§. IV.

An Metropolitica, aut Patriarchica dignitas fuerit a Chriſto, vel Apoſtolis inſtituta?

18. Dubitabat hæc fententia profert Eliſeus *ibi. Differt.* 1. *§. 6.* Sunt enim, inquiens, nonnulli, qui Metropolitanam & Patriarchicam dignitatem vtpote a Chriſto inſtitutam, ſtabilire; alij verò ab Apoſtolis id factum eſſe, autumant: quam ſententiam ſequitur Natal. Marca. Placeret proinde inprimis videre, in quo certo principio ſententias habere illi poſſint.

19. *Prima.* Metropolitanam, aut Patriarchicam dignitatem a Chriſto inſtitutam eſſe, ad inſtar mei communi, omni verè minimum nis unbrâ caruiſſe haberi præſertim Eliſeus ex ſequenti argumento. Chriſtus enim ex Judæam non prædicarit, nec alias Gentium urbes, quamvis vrasi, vel per Se, vel per ſuos ad fidem convertit. Dici ergo non poteſt, cum de facto Metropoles & Patriarchas inſtituiſſe.

20. Si affirmetur, Chriſtum Apoſtolis præceſſiſſe, ut poſt converſionem gentium Metropolitanos & Patriarchas inſtituerent: hoc etiam gratis fingi, contendit idem Eliſeus, cùm nullum euiſmodi præceptum ſive in ſcriptis Lateris, ſive in traditionum Patrum monumentis exter. Exercidendo namque apoſtolicæ Eccleſiæ inſtitutoque, Apoſtoli præceptum orbis patres peragrarunt, nulli aut urbi, aut loco adeſti. Apoſtolis plures acceſſiſſe eventus ex quibus liberis ac nonliberi perpicuus, quales erant Paulus, Barnabas, Cirecnus, & Thimotheus: qui Eccleſias innumeras fundarunt, & ut inquit Clemens Romanus in *epiſtola ad Corinth.* tam eorum, qui credituri erant, quàm qui credituri erant, Epiſcopos & Diaconos conſtituerunt. Ubi verò illi vivis excedebant, qui ab ipſis Apoſtolis conſtituti erant, in eoſdem tutum locum ab aliis celebribus viris tum confenſu totius Eccleſiæ novi tum Epiſcopi, non minùs idonei conſtituti, ſine dubio, ſuffe vel Metropoles, vel Patriarchias erectas.

21. *Secundò*, Pergit Author *præfatus*, fieri. dum quidem eſſe, Apoſtolos in singulos locos ordinationes fecerunt, vel quia in primis ad Eccleſiarum illarum, in quibus degebant, ſtatus, vel quia jam ſenio confecti, ſine multis Eccleſiæ fundatores. Sic namque Joannes extremo vitæ tempore fabulæ Ephefi, ubi Eccleſiam ab ipſo regebat, exteris Epiſcopis Apoſtolicâ dignitate ſuperior: vel etiamque quia Eccleſias quaſdam per caterorum *conſortium*, in quibus mox voluntarium est Petrus & Paulus Romanum. Negatis quoque non potest, quin Apoſtoli caterique conſtituerunt, & Epiſcopis quandamodò ſuperiores fuerint, ut de Paulo videre eſt qui Corinthios ſæpe reprehendit auctoritate. Verùm de his non eſt quæſtio, ſed hoc unum controverſitur *Verum quidquid Abſentia Eccleſiis a Te fundatis, illorumque Epiſcopis potuerint quondam, ad propriorum per caterus, & in caterus conſortium, illumque Patriarchatum, Exarchatum & Primatum ſimpliciter inſtituerint?*

§. V.

Argumenta Petri de Marcâ circa Metropolitica & Patriarchicæ dignitatis ab Apoſtolis factam inſtitutionem confutantur & Eliſeus.

22. Primò. Hic Petrus Pariſienſis *lib. 6. de con-* 23.
cordia t. 3. contendit, Apoſtolos Orbem Eccleſiaſticum in Provincias diſtribuiſſe ad exemplum diſpoſitionis civilis. Cujus aſſerti ſui probationem defumit ex auctoritate fanctorum Petri & Pauli, quorum primus ſcribens ad novos Chriſtianos *Epiſt.* 1. cap. 1. compellat eos per Provinciæ Ponti, Galatiæ, Cappadociæ, Bithyniæ & Aſiæ; aliter verò diſtinguit Eccleſias Macedoniæ, & Aſiæ.

Verùm Eliſeus *ibi. §. 6.* reponit, hanc 23.
rationem non probare, Eccleſiarum in Provinciis diſtributionem ab Apoſtolis inſtitutam fuiſſe: ſed tantùm diſtinctas fuiſſe Eccleſias, prouter diſtinctionem Urbium & Provinciarum. Eccleſias quippe nihil aliud eſſe, quàm fideles; cum ergo fideles in va-

rijs

Digitized by Google

riis provincijs degerent, non potuiſſe Petrum meliùs deſignare illos, ad quos ſcribebat, quàm Provinciarum iſtarum nominibus.

34. *Secundò.* Idem de Marca *loc. cit.* aſſeverat inſuper, Apoſtolos, cùm Eccleſias diſtribuerent in Provincias, habuiſſe in animo, ut in ijs Corpus Epiſcoporum ſtatueretùr ſub præſidentiâ Epiſcopi Metropoleos. Probat id ex illo Pauli *Epiſt. ad Titum. cap. 1. Reliqui te Cretæ, ut conſtituas Presbyteros.* Quibus verbis putat Marca, probari Metropolitani inſtitutionem.

35. Verùm Elliefius admodùm levem dicit iſthanc rationem. Si quid enim valeat, probabit, Apoſtolos Metropolitanos fuiſſe illarum omnium Provinciarum, in quibus Epiſcopos ordinabant. Sed poſito, Titum præfuiſſe toti Inſulæ Cretæ, hinc tamen inferri nequit, Metropoliticam dignitatem ab Apoſtolis inſtitutam fuiſſe, hoc enim privilegium erat Tito peculiare, nulli Sedi, aut Urbi alligatum. Adhæc non eſt omninò certum, Presbyteros illos à Tito inſtitutos, fuiſſe Epiſcopos, ſed unicus fortaſſis in Cretâ Titus erat Epiſcopus, cæteri omnes Presbyteri tantùm. Nec refert, quòd Paulus Presbyteros iſtos ſtatim dicat Epiſcopos, nomen enim Epiſcopi tam poteſt convenire Presbytero curam animarum habenti, quàm nomen Presbyteri Epiſcopo.

36. *Tertiò.* Prætactum intentum ſuum conatur Marca ulteriùs oſtendere ex eo, quòd in Aſia quondam fuerit Corpus Epiſcoporum in modum provinciæ; uti colligitur *ex Apocalypſeos cap. 1.* ubi litteræ ſcriptæ ſunt ſeptem Angelis, ſeu ſeptem Epiſcopis Aſiæ, quorum unus erat Epheſinus.

37. At Elliefius reponit, hoc argumentum nullius eſſe momenti. Quantumvis enim Ioannes in Apocalypſi inter omnes Aſiæ Epiſcopos compellet ſeptem: hinc minimè licet concludere, inſtitutam tunc fuiſſe Metropoliticam dignitatem. Addit idem Elliefius, nullius quoque roboris eſſe iſthanc conſequentiam, quâ ex eo, quòd Paulus inſtruens Aſianos, ſcripſerit ad incolas Epheſinæ urbis, quæ Aſiæ Metropolis eſt. Et licèt Apoſtolus hic in actis legatur Epheſi per triennium eſſe commoratus; haud tamen concludere hinc fas eſt, Metropoliticam Eccleſiæ dignitatem fuiſſe ab ipſo inſtitutam.

38. *Quartò.* Idem de Marca ex eo, quòd urbs Corinthiorum fuit Metropolis Achajæ, ſicque adeò Paulus Epiſtolam ad Corinthios ſcribens, hanc non pro illis duntaxat, ſed pro fratribus etiam, qui erant in Achaja, exaratam volverit; hinc ſubinfert, ſpeciale Metropolitici juris à Paulo obſervati argumentum depromi poſſe.

39. Verùm Elliefius hanc conſequentiam conſutans reponit, conceſſo etiam, quòd Paulus ſuam ad Corinthios Epiſtolam, non his duntaxat, ſed etiam fratribus Achajæ, cujus erat Metropolis Corinthus, ſcriptam voluerit, exinde tamen haud conſici, propoſitum fuiſſe Paulo, ut Corinthi Epiſcopus jura Metropolitica in omnem Achaiam obtineret, ſed quàm univerſis Achaiæ civibus ſcribebat Epiſtolam, ideo à Paulo inſcriptam fuiſſe ad Corinthios, quia urbs illa notior erat, facileque poterat Corinthiorum operâ illa pervenire ad Achaiorum omnium notitiam.

Pergit Elliefius, idem dari poſſe reſponſum ad ſimile exemplum petitum ex Epiſtola ad Theſſalonicenſes, in quâ Paulus ſimul ad omnes Macedoniæ fratres ſcribit. Hæc enim & alia ejuſmodi probant ſolummodò, illas urbes, in quibus erant ſitæ Eccleſiæ, fuiſſe Metropoles, easque primas ac maximas totius Provinciæ: at Eccleſias ipſas Metropoliticas fuiſſe, minimè demonſtrat. Hæc igitur eſt inter Elliefium & Petrum de Marca concertatio, cujus judicium relinquo Lectori, meam hac de re ſententiam *infrà* adducturus. 30.

Quintò. Pergit Elliefius aſſeverare, non magis probabilem Patriarchatuum inſtitutionem aſſerri ab ijs, qui volunt, eas ædes, quas Petrus fundarat, eſſe Patriarchicas, atque hac de cauſa Romanæ, Antiochenæ, & Alexandrinæ Eccleſijs jura Patriarchica eſſe conceſſa. Nam ſi inde repetenda eſſet Patriarchatuum dignitas, innumeræ forent Patriarchales Sedes, quia innumeras Petrus fundavit, & rexit Eccleſias. Unde infert ille Pariſienſis Theologus, latum eſſe diſcrimen inter Apoſtolicam ſedem & Patriarchalem. Nam multæ Eccleſiæ, quas Apoſtoli inſtituerunt & rexerunt, dici poſſunt, & olim dictæ ſunt Apoſtolicæ, non item Patriarchicæ. Sic enim Tertullianus *in lib. de præſcriptionibus. Percurre*, inquit, *Eccleſias Apoſtolicas, apud quas ipſæ adhuc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſidentur.* Inter quas nominat Corinthum, Philippos, Theſſalonicam, Epheſum, quæ Sedes Patriarchales nec ſunt, nec unquam fuerunt: quin etiam Ieroſolymitana, in quâ Chriſtus tamdiu habitavit, & in qua non modò Petrus, ſed cæteri Apoſtoli primis Eccleſiæ temporibus ſederunt, primitus non fuit Patriarchalis: quam tamen Auguſtinus *contra litteras Petiliani lib. 2. cap. 5.* non veretur facere Apoſtolicam. Contrà verò Alexandrina Eccleſia, quam Marcus Petri diſcipulus, non ipſe Petrus fundavit & rexit, ſecundum habuit inter Patriarchales ſedes locum, quem deinceps Conſtantinopolitana obtinuit. Ergo Patriarchalis dignitas non repetitur a dignitate eorum, qui Eccleſiam fundaverunt, & primi rexerunt. 31.

§. VI.

Quantumvis provinciarum ac Diœceſeon Eccleſiaſticarum diſpoſitio facta eſſet ad formam politici regiminis: jurium tamen ac prærogativarum ſeu Metropoliticarum, ſeu Patriarchalium inſtitutio in altioris rationis principium foret reducenda.

Primò. Elliefius *cit. Diſſertatione 1. §. 7.* hâc de re ita diſſeruit. Nemo, inquiens, non novit, Imperium Romanum in Regiones & Provincias diſtributum fuiſſe, & Regionum 32.

ac Provinciarum qualiter orbes primatias fuifle fua Metropolin, unde oriatur tota prædebant. Itaque cum ad eas ob civilis negotii Provinciarum incolæ convenirent, inde fuum nomen traxit, cum merces &c. petere fedebant. Similiter aliquid in orbes Ecclefiaftis. Ita Chriftiani federe, & fere cum orbibus dus, aut denominatos erat Epifcopus, five aliquo deinde ejus in Ecclefia, five cum in communi de rebus Ecclefiæ deliberandum erat, Apoftolis jam in cœlum lubitis, pari- ter, ac Patres Metropolitici Epifcopus, qui paulatim per confuetudinem invaluit, Epifcopi vero Ecclefiarum diftributo fedis eft ad Romanos Imperii, videlicet Metropolitas Patrum Ecclefiæ quoque Metropoleos, fedi- latum Epifcopi fuere: univerfalis, quæ Ec- clefiam habuit poteftatem, tum ad ordinandos, aut deponendos reliquos Epifcopos, tum ad componenda Ecclefiarum diffidia, tum ad convocandas Synodos &c. ita tamen, ut fine comprovinciarum Epifcoporum conflio ea- dem fieri non poffet. Quæ confenfio Deinceps de- inde confirmata eft, tanquam Ecclefiæ ad Ro- mam politici regiminis, adeptus & detri- butus fuit.

Secundo. Pergit is Parifienfis Doctor: Ec- clefiam ratione, inquiens, urbis illa, qua Dio- cefana, fua regimina aliquot plurimum per Pro- vinciarum erant capita, fuccefle temporis quæ tam regiminis enim Ecclefiaftici jura in certum dimodum, & Domum in illis prop- cipuis totius Orbis Romani civitatibus, Ro- mæ in Occidente, Antiochiæ in Oriente, & Alexandriæ ad Meridiem, tres fuerunt par- cipuæ Ecclefiæ, quæ primum inter alias ho- norem conferre licet, fuccefforis tempore quoram in illis jura vel ibi vindicarent, vel à Synodis confirmata recognita. Ita Ecclefiæ poftea Conftantinopolis, quæ fecunda mundi urbs erafit, & fecularibus, quæ haud homogen nis gaudet augeantibus privilegiis ea obtinens, fed propter venerationem illius urbis, inque primam à Chriftianis Imperato- ris Ecclefia, & ex qua Evangelium ad cete- ras Orbis partes perlatum fuerat.

Tertio. Quafi prærogativa & privilegia Ecclefiarum tribuerunt in conventionum ibus fuis originem, tradit Socrates lib. 7. hift. cap. Concilii. Nicæni 6. can. Libi ftatuunt, ut in hoc pundo antiqua obtinat cuftudo. Quid autem in dignitate Metropolitana ad- dat Ecclefiæ decretorum, refpectus in habi- tus ad politicam ordinati præfidentis Civi- litatem die Theologus, etiam ex Concilio Turonenfi, ubi fanxerat, Primatum Abbatiæ Ecclefiæ, *qua civitatem dominifque ipfa Metropolis*: additumque patres Concilio Chalcedonenfi *ultimo a. & 9.*

31. *Quarto.* Ad comprobrandum, quod Pro- vinciarum & Quarterium Ecclefiaftica non di- ftributio fadta fit ad formam politici regimi- nis; illuftrat ex *Ifidoriano c. 8. 7.* propin- quus, urbem Romam Imperii quotum Pro- tonij Præfectus fedit a Conftantino Imperato- rem constitutus, quotum primo Ordinem, *fecundus* Illyricum, tertius Italiam, quartus Galliam fortitus fuerat.

Verum attente, quod notavit gravis Ec- clefiaftarum Imperium Primatis majorum fint Exercitus, aut vero, fint politici gu- bernant, Conftantinopolitanus & Hierofo- limitanus Patriarchus, utraque ecclefiaftica gentes illis Patrum Præfectus, manuferium non erecta. Dicecefium Patriarchatum attri- butionem haud facile coarguatur norme po- litici regiminis: maxime cum fub Orientis Patriarcha contineret fortem quoque Dicecefim, in quatuor prime Capua erat Antiochia, decem fub is conftituebat Provincias, in quarum ab Ægypti tubiect Dicecefi Caput erat Alexan- dria, tribus dividebat Provincias: reliquas, nempe Pontu, Afiæ & Traciæ Dicecefibus de- fidis, eft notorium in tanto latitem nomine, quantum fub illius imperio Patriarcha Ecclefiæ- chalem prærogativam conferentes.

Non potest in Præfectis Illyrici, cui duæ fubjectis erant Dicecefes, altera Macedonia cebo complectens Provincias, altera Dacia quatuor ejusdem provincia, Regionem Pan- non quoad Ecclefiaftican regionem proper- monialis Exercitibus præfectus.

Sed, quamvis ea fit habitat de Italiæ Præfe- dura, asserat idem, Italiæ nempe Præfectum parthum Vicariatum Romæ in eccles devin Provinciis, & Vicariatus Italiæ capite Cæsa et Mediolanum, Imperii conftans provin- cia: patet quas ad eandem Præfectum Ecclefiaftica Occidentalis Africa, & poft eam Provincias illyricum quoque Occidentale.

Nunquid ratione hac, Italiæ Præfectus Italiæ Præfectura fubjectus Dicecefibus hu- jusmodi pendit & Exercitus Ecclefiaftices?

*Ne Metropolitanum quidem Africanum Provinciarum femper eadem Italiæ Sedis Ecclefiæ, plurib. defendens literibus præce- 39. ps. 5. demonftrant insuper ex. 5. 6. & 9. mens. 5. 6. Galliam in quotuordecim Pro- vinciis divisa, cui non Hispaniæ quinque Pro- vincia dimidia, nec non tum una tripla dimidia in quotuordecim Provinciis, & Galliarum Provinciis subjecti, non effe fcio- nem Patriarchum præsentem ab Ecclefiaf- tica non Romana dominatum; non Italiæ, non ne hoc quidem subjectam, nullique Pa- triarchum ejusdem Ecclefiæ Romæ ex pre- rogative ad. 5. 8. fatri compulsa longe ex- adhibita in Orientis ad ipsius Ecclefiam impe- rio dominandi deliberantes respondit Occi- dentem, ille tum vis ullam (cujus ta- men repellam cuftodi ex autoritate) ad ver- fortifie aliquos momenta diverfitatem, hic vero non nam. nam in Africa Metropolis Ecclefiaftica non respondet Carthago, in Italia vero quatuor tantum fuisse Metropoli- tanas, Romanam, cujus Provincia finibus patebat, Mediolanenfem, Ravennatenfem, & Aquilejenfem, & patet hos in Insulis ac- jacentibus, Sicilia nempe & Sardinia, Sy- racusanum & Calaritanum, poftremibus ve- ro fæculis eorum ellein Insula magnam Mi- tropolitanorum turbam.

Quinto. His itaque conflatum, clarum 40. redditur, Ecclefiaftican Provinciarum & Metro-

Metropolitanorum terminos, nec non Diœceſeon & Patriarchatuum limites indebitè ſtatui ex politici regiminis formâ. Et licèt hæc aliquam illi viam (uti conſtat *ex num. 3.*) præſtruxiſſet quoad *materialem* duntaxat finium ejuſmodi deſcriptionem, iſta tamen in Eccleſiaſtici regiminis conſtituendis ſphæris, ac juribus ſeu Paræcialibus, ſeu Epiſcopalibus, ſeu Metropoliticis, ſeu Patriarchalibus, ex altiori quopiam principio definienda erat. Videtur equidem Elliesius variis in locis, ſeu paragraphis *præſentis Diſſert.* Metropolitanarum ſeu Patriarchalium dignitatū inſtitutiones unà cum eorundem differentijs ac prærogativis, reducere in antiquas Eccleſiarum conſuetudines, adſtipulante etiam *ſexto Can.* Nicæni Concilij, quo decernitur, *antiquam ſervandam eſſe conſuetudinem per Ægyptum, Libyam & Pentapolim, ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem.*

41. Nihilominùs de hac ipſa conſuetudine diſquirere licet, quænam fuerit primæva ejus origo: ſiquidem ad conſuetudinem publici juris vires obtinentem introducendam, ex jure tam Civili, quàm Canonico requiratur publicæ auctoritatis conſenſus vel *expreſſus* ac *perſonalis*, ſeu *tacitus & juridicus*. *Ex Can. final. de Conſuet.* & *lege De quibus. ff. De leg.* Unde quæſtio oboritur, quænam fuerit, non politica utique, ſed Eccleſiaſtica auctoritas, per quam ſubſiſteret jurium ac limitum Metropoliticorum, Patriarchaliumque origo ac præſcriptio? Ipſemet namque Elliesius *poſt medium præſentis §. 12.* Jus Metropoliticæ ſuper Provinciæ ſuæ limitibus inſpectionis reducit etiam *in 34. Canonem Apoſtolorum.* Quomodò igitur iſtud jus in conſuetudinem potiùs, ceu primævam ſui originem, quàm in auctoritatem Apoſtolicam reducere fas erit? Quâ enim veritatis ſpecie dicere liceret, in primitivâ Eccleſiâ Epiſcopos civitatibus ſecundùm ſtatum Politicum Metropolitis præpoſitos ſponte ac citrà majorem ſibi aſſiſtentem auctoritatem, ſibi cœpiſſe arrogare aliquam ſimplici Epiſcopali jurisdictione ſuperiorem ſuprà cæteros Epiſcopos Provinciæ præeminentiam? Quomodò ex ratione credere fas eſt, Epiſcopos in tanto numero, quantus eſt in qualibet ſeu Provinciâ, ſeu ampliſſima etiam Antiocheni, vel Alexandrini Patriarchatûs Diœceſi, abſque majoris authoritatis interventu, ſe ipſos ſponte ac liberè ſubjeciſſe tum Metropolitarum, tum unà cum iſtis, Patriarcharum illorum jurisdictioni? Quomodò ejuſmodi Hierarchica Epiſcopalium jurium erga Metropolitas, atque horum erga Exarchos ſeu Patriarchas ſubordinatio, vel ex aliquorum ambitione, vel ex præciſo ad Politici Imperij fines reſpectu, abſque ſupereminentiori quapiam auctoritate ſtatui valuiſſet? Hanc igitur ſupereminentiorem auctoritatem Hierarchicam, jurisdictionum, ſeu Epiſcopalium, ſeu Metropoliticarum, ſeu Patriarchalium, ſeu Chriſti in terris vicariæ coordinationis principium & originem mox inquiremus.

§. VII.

An Metropolitica & Patriarchica dignitates cum earundem juribus in Chriſtum, vel in Apoſtolicam ſaltem à Chriſto *immediatè* promanantem auctoritatem, ceu ſuum principium reducendæ ſint?

PRimò. Cùm Eccleſiaſtica Hierarchia, ſecundùm ſacroſanctum Tridentinum Concilium *Seſſ. 23. Can. 6.* Divinâ ordinatione ſit inſtituta, videtur conſequens, gradus quoque Metropolitarum atque Patriarcharum, ex quibus una & Papatûs præeminentiâ, Epiſcopalique jurisdictione redintegratur Hierarchicus Eccleſiæ ſtatus, ſubſiſtere ex Chriſti Domini inſtitutione. 42.

Verùm diſtinguere oportet in Eccleſiâ duplex genus Hierarchicum, quorum *alterum* complectitur Ordinum Sacramentalium divinitus conſtitutam ſubordinationem: in quo genere non eſt diſtinctio ſimplicis Epiſcopi, ac Metropolitani, ſeu Patriarchæ, imò ipſius etiam Papæ, cùm in omnibus iſtis ſit unus ſpecie, idemque character Epiſcopalis Ordinis, nec adeò gradus illi inter ſe conſtituunt ordinum Sacramentalium Hierarchiam, niſi quatenus cum Sacerdotij ac Diaconatûs, aliorumque Altaris Miniſtrorum ordinibus conferuntur: atque de hoc Hierarchiæ genere loquitur *præcitatus Canon Tridentinus*, dum eam decernit Divinâ inſtitutam ordinatione. *Alterum* proinde Hierarchicum genus in ſancta Chriſti Eccleſiâ importat jurisdictionis Eccleſiaſticæ coordinationem, cujus Caput noſcitur eſſe Papatus, Divino inſtitutus jure, cui ſubordinantur gradus tum Patriarchales, tum Metropoliticæ dignitatum, utiſimplicis etiam Epiſcopatuum jurisdictionis: qui gradus tum quoad Diœceſeon ac Provinciarum, diſtrictuumque Epiſcopalium limites, tum quoad ſpeciales prærogativas (in quibus Patriarchæ Metropolitis intrà ſuam Diœceſin conſtitutis, & Metropolita Epiſcopis ſuâ Provinciâ contentis, non honore duntaxat, ſed etiam jurisdictionis poteſtate præeſt, ac præeminet) nequaquam ſunt juris Divini à Chriſto *immediatè* ſancitæ: quamvis mediantibus Apoſtolis ſeu Apoſtolicâ ſaltem auctoritate, perpetuo S. Eccleſiæ ſtatui annexâ interveniente, in Chriſtum ac jus Divinum ſint meritò reducendi, unà cum Hierarchicâ eorundem inter ſe coordinatione; uti mox elucidabitur.

Secundò. Si de Apoſtolorum perpetuis circa rem præſentem ſit ſermo, ipſemet Elliesius tum *in ſuæ Diſſertationis 1. prælocuio*, tum *in §. 6.* fatetur, Joannem cæteris Epiſcopis Apoſtolica dignitate ſuperiorem, jam ſeniorem videri aliquam Eccleſiarum Aſiæ conſtituiſſe formam, perinde ac cæteri quoque Apoſtoli fuerant Epiſcopis à ſemet conſtitutis ſuperiores. Eſto igitur, Apoſtolos Eccleſijs à ſe fundatis, illarumque Epiſcopis juxtà quædam peculiaria præ cæteris, & in cæteras minimè conceſſiſſe, atque Patriarchatuum ſeu Exarchatuum & Provinciarum diviſ- 44.

ſiones

sones non inſtituiſſe, attamen ex præmiſſi-
mani Eccleſij conſtitutione extat manifeſtum,
Apoſtolicæ auctoritatis omnigenæ Epiſ-
copatui, Metropoliticæque ac Patriarchi-
æ dignitati gradui ſuperiori poteſtatem
prævaluiſſe, ac formam Eccleſiaſticæ Hierar-
chiæ, quod diverſimodas jurisdictionum
Eccleſiaſticarum prærogativas inſtituerit.
At quæ Apoſtolis ordinis ſumptis, ſeu in
unum Oecumenicum Concilium conſtitu-
ti, tum ſingulariter Petro, ejuſque ſolio ſuc-
ceſſori Deorsitus eſt collata Apoſtolici au-
thoritas, ad perpetuam Eccleſiæ formam ſta-
tuit ex ea Divinæ inſtitutionis propagata,
& undeſtabiliter propaganda. Quæ ergo
poſt Apoſtolos in Eccleſia ſuccedit emolu-
menta hoc inſtituere Patriarchalium & Me-
tropoliticarum Sedium, ac hanc in Epiſ-
copatuum jurisdictionibus dignitatem, merito
reducentur in ejusmodi auctoritatem Apoſ-
tolicam.

Tertia. Cum Eccleſiæ Patriarchæ in-
ſtituerentur, ſemiguum jus eſſe
ſtantium, ut Epiſcopi electiones confirmaretur
ab Epiſcopo Provinciæ, præſertim a Metro-
politano, aliquorum ex quo, uti Apoſtolici ad
perpetuam Eccleſiæ ſtatum vi Divino ordi-
nationi transfundendi authoritate præſtitit
potuerit hæc Metropolitani prærogativa?
Ex quo enim ſtatuit emanavit illud antiqui-
tus Decretum, quotiens, majori Epiſcopi
in terris poſſet authoritate, quæ interce-
dente ad Patriarcham & Metropolitanum in-
ſtitutionem, non poterat alia eſſe, niſi
Apoſtolica. Dum præcipit Auctor pag. 66.
num. 61. Patriarchales Sedes non ſine Metro-
politani authoritate Orientem. Epiſcopi
petant, pontificum hic vindicia, quæ ab
quam Apoſtolicæ authoritatis jure id ſecere
poſſidens, & ſuccedens in ſolidum Petri, qui-
ve Archiepiſcopalia cum pleno in omni Pro-
vincium poteſtate conferunt, eaſdem Ec-
cleſiis ſuperior, attribuit, annexa eius Metro-
politica quoque commendatum ſuſceptorem
jure. Quinquageſimus Regni Francici Me-
tropolitanorum jura ſuperiori quoad Epiſcopi
potuum electorum confirmationem, ipſiſmet
etiam Regis consentiebat adhibendum, ſi
Eccleſia ab ipsa tale, tum tirandum in Ro-
manum Pontificem: qui ſeri hoc pertinet,
nisi ad hanc authoritatem Apoſtolicam, Epiſ-
copali & Metropolitica dignitate ſuperiorem
habitus fuiſſe, refpectus? Quamvis quidem
inſuper Eccleſia pag. 65. ſatetur, etiam ante
Concilium Nicenum Metropolitanos Epiſ-
copatuum jus fuiſſe, Epiſcopos Provinciæ
consecrandi ad Synodum unde hoc jus nisi
ex pontifici Eccleſiæ ac Metropolitæ ſup-
riore, adeoque Apoſtolici, potestate oriun-
habuerit? cui pote Metropolitæ inſpectio-
nis fubiiciebatur ex ad. apoſtolorum per Eccle-
ſiam adeptæ Canon, qui ratione negare quæ
poſſit, ad fundum in authoritate Apoſtolici,
tanquam primum ius principiis? Cum pa-
ternis inconſulum Eccleſiam præſtet, ſi ma-
Metropolitæ olim fuerint ordinati ab Epiſcopis
comprovinciabilibus, ſed communio poſtea-

dum invalidæ, ut confirmaretur a Patriar-
chis: qui nil ſuperior, adeoque Apoſtolici
in rem eſſectui authoritate, fuit poterit hu-
jsmodi juris vel diſpoſitio, vel immutatio?
Quilis Apoſtolica in Oecumenico Concilio
unumque exiſtens authoritas ab Auctore
pag. 70. haud abſtruitur, dum ait, a Syno-
dis Chalcedonenſibus Sede illud ita conſtitu-
Patriarche Conſtantinopolitano, nec non
Pontis Ieroſolymitano, ad Patriarchæ ea
Antiochiæ dignitate evecto. Cum præ-
rea Oecumenici Concilij authoritate Apoſto-
lici Rutum eſſe, patuerit Pontificis Do-
ctor pag. 72. alleveras, ut a Synodo Pro-
vinciæ tus eſſet, recurium habere ad Syno-
dum Oecumeni.

Ad cujus rationis noſtræ majorem ſtruc-
tatem pro quæ ex Concilio Oecumenico
rationem a priori, ex ipſimet Chriſti verbis
ſtitutionem Apoſtolicam inſtituentis petii-
Dantis deducimus in Eccleſia Catholica per
petuum ejus finis exitio Apoſtolica authori-
tas. Antea ex Matth. 28. ad ipſum Petrum
cum ſore ſuccellionis directa, conſtitit in Cla-
vibus Regni Cælorum, indeque ligandi &
ſolvendi poteſtate primatus illius ad Apoſto-
li. Collegio Apoſtolico qui Eccleſiæ repre-
ſentativo, hoc Concilio Oecumenico, vi
citati Chriſti Apoſtolici authoritate emana-
runt, per Chriſtum concreto ſuccellum ligandi
& ſolvendi poteſtas nostræ ex præmiſſis
Eccleſia 11. & 12. I. in ſolubus Oecumenicis
Concilijs deſumuſſe nunc Metropolitæ & Pa-
triarchales dignitatis jure, quæ ſummodo
Concilij complectuntur Canones ſatis id indica-
Auctoritate Apoſtolica, ſtruenta conſtituentes
præcommentatum Patriarchalium, Exarchia
Alexandrina & Antiochena Sedes in hunc mo-
dum determinat competentia: quam quam po-
ſtremo generalis ſynodus in his determinatio
aliquam vel immutauerit, vel reſtrictionem
fecerint, plurimis prærogativis Patriarchalibus
Sedibus reſtitua. Quis paulatim ergo talis
Apoſtolicæ authoritas Concilium Oecumenicum
per Chriſti conciliæ ligandi & ſolvendi authori-
ratum vim intelle, ſui jure aliquam conſtitutio-
nem ibi majori, minoreve extenſione lem
ſimilitudinem Episcopatuum, tum Provinciæ
Metropolitanum, tum Diœceſis Exarchi-
tum ac Patriarchatuum, cum quidem inter le
subordinatione, ſutum que sede laterum &
ligandi vi præcommunionis ſtatuerit, vel
deceſſitore quisquam ſubjectionis conſtitue-
ri? Et quoniam ſuperius ſuperius ſuperius
Apoſtolica Matth. 16. Petro, ejuque ſucceſ-
ſoribus promiſſa, tamen ſit, hoc cum ſuperius
ſitre, per Chriſti ad omnium Petrum privati
verbis, Pasce oves meas. Pasce agnos meos. Ideo-
que Epiſcopi & Archiepiſcopi, & Patriar-
chæ ſint Chriſti oves ſeu agni, neceſſario
illi eatenus ſubjecti illi paſtoralis concreto-
ex munere, ut conſequenter per illum poſte-
ſtatem Apoſtolicam poſſunt Epiſcopi Metro-
politani, & ſic Patriarchas ſubjecti ad-
ſtoribus tamper gradibus parem aliquem
ſupra ſubditos, de ligandi & ſolvendi pote-
ſtate

state majorem communicando, sicque adeò Hierarchicæ subordinationis gradationes intrà Ecclesiam decernendo: prout circa ipsam quoque Galliam à Romanis Pontificibus factitatum esse, mox ostenderur.

47. Nam *quintò*. Ipsemet Elliesius *præsenti §. 10.* profitetur, Arelatensem Episcopum in Gallia Sedis Apostolicæ Vicarium constitutum legi *Epist. 5.* hujus Pontificis ad Galliæ Episcopos, ubi hujus Vicariatûs prærogativas etiam videre licet. Cujus Vicariatûs jura latiùs extendisse videtur Symmachus Papa *Epist. 10. ad Episc. Arelat.* Eundem Vicariatum in Gallijs confirmat Auxanio Vigilius *Epist. 8.* & Pelagius *Epist. 21.* Gregorius item Magnus vices suas in Regno Childeberti, usumque Pallij Vigilio Arelatensi concedit *lib. 4. Epist. 40.* Ac demum Ioannes VIII. suas in Gallia vices Rostagno Episcopo Arelatensi commisit. Idem postèà titulus Bonifacio Moguntino Episcopo delatus est à Zacharia Papa *Epist. 5.* Rhemensi insuper Metropolitæ Primatum suæ Diœceseos concessit Adrianus I. *Epist. 15.* ad Tilpinum Rhemensem. Trogoni Metensium Episcopo suum Vicariatum tribuit Sergius, juxta ejusdem Pontificis Epistolam relatam *Tom. 7. Conciliorum columnâ 1799.* Ioannes VIII. Vicariatum in Galliæ & Germaniæ provincias contulit per litteras ad Episcopos Galliæ datas, & relatas *Tom. 9. Concil. pag. 221.* Denique Gregorius VII. Primatum Ecclesiæ Lugdunensi concessit super quatuor Provincias, juxta litteras adductas *Tomo 10. Conciliorum columnâ 220.* & *221.* quam Primatûs, aut Vicariatûs potestatem à Romanis Pontificibus Episcopis Gallicanis concessam, Elliesius *circa finem dicti §. 10.* revocat ad sequentia capita: tum Formatarum tribuendarum, tum convocandi Concilij Diœcesani: tum referendi ad Pontificem de majoribus causis, tum cavendi, ut Canones observarentur, fidesque maneret illibata: superadditò quandoque etiam jure appellationum à Metropolitanorum judicijs. En igitur clara inter Galliam argumenta præeminentiarum Ecclesiasticarum in Metropolitanos & Primates collata per auctoritatem Apostolicam Romanorum Pontificum.

DISQUISITIO XI.

Quanta sit Romano Pontifici authoritas erga jura Regia, causas Ecclesiasticas præsertim concernentia?

§. I.

1. HUic disquisitioni ansam præbent, quæ *tertio* Declarationis à Clero Gallicano Parisijs anno 1682. editæ articulo habentur asserta: *Valere scilicet regulas, mores, & instituta à Regno & Ecclesia Gallicana recepta.* Num enim sub Regni institutis ac moribus, seu regulis hujusmodi intelligendæ etiam ex consuetudines, ac prætensa Galliæ jura, quæ ex Petro Puteano *de particularibus seu Regni, seu Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus*; nec non à Petro de Marca *de concord. Sacerdotij ac Imperij*; uti etiam à Richerio circa *Ecclesiasticam & politicam* potestatem jactitari solent, rametsi prætacti Puteani volumen, statim, ac prodijt in lucem, fuerit improbatum à Rege Christianissimo simul & Gallicano Clero. Quia verò ipsissimus hic liber Regni Gallicani Politicis ut plurimùm est in usu, operæpretium visum est, ejus saltem Summarium limpidos virorum sanctæ fidei puritatis studiosorum ob oculos ponere, ad effectum, à Christiani orbis partibus arcendi periculosissima ejusdem axiomata. Quibus tamen consultò est præmittenda spiritualis ac temporalis potestatis distinctio ab ipsismet etiam Jurisconsultis Gallicis per Authorem *tract. de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ lib. 10. cap. 1.* relatis egregiè asserta & comprobata.

ARGUMENTA

Caroli Fevret *tract. de abusu lib. 1. cap. 7. n. 10.* illius duplicis potestatis discrimen ostendentis & probantis.

Hic igitur Author affert in hunc finem duos sequentes Canones. Unus *in Cap. Duo sunt. dist. 96.* adductus ita se habet: *Duo sunt, quibus principaliter hic mundus regitur, authoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas.* Alter ab eodem citatus Canon ita se habet: *Si Imperator Catholicus est, (quod salvâ pace ipsius, dixerimus) filius est, non Præsul Ecclesiæ. Quod ad Religionem competit, discere ei convenit, non docere: habet privilegia suæ potestatis, quæ administrandis legibus publicis Divinitus consecutus est, ut ejus beneficijs non ingratus contra dispositionem cælestis ordinis nil usurpet. Ad Sacerdotes enim Deus voluit, quæ Ecclesiæ disponenda sunt, pertinere, non ad sæculi potestates, quas, si fideles sunt, Ecclesiæ suæ Sacerdotibus voluit esse subjectas .... Imperatores Christiani subdere debent executiones suas Ecclesiasticis, non præferre.* Idem omnibus istius distinctionis Canonibus statuitur. 2.

Adducit etiam Fevretus *ex Can. Quoniam. dist. 10.* qui pars est Canonis, *Cùm ad verum. dist. 96.* hæc verba nonnihil immutata: *Sic Deus actibus propriis, & dignitatibus distinctis utriusque potestatis officia discrevit, ut & Christiani Principes pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium imperialibus legibus uterentur. Quatenus spiritualis actio à carnalibus distet incursibus; & militans Deo, negotijs non se implicet sæcularibus: ac vicissim Divina non attingat, qui est temporalibus intentus.* Sunt etiam in hac *dist. 10.* alij Canones huc pertinentes. 3.

Laudat Justiniani *Novell. 6. in proœm.* unde parva exscribit, sed, omissis illis, quæ clariùs distinctionem designant. Sic autem habet Novellæ 6. præfatio: *Maxima quidem in hominibus sunt dona Dei à superná collata Clementiâ, Sacerdotium, & Imperium: illud quidem Divinitus administrans; hoc autem humanis præsidens, ac diligentiam exhibens: ex uno eodémque principio utraque procedentia humanam exornant vitam.* 4.

5. Adjungit Fevretus; à Deo ſunt *immediatè* Papatus & Imperium, & ideo Deus æternus duos conſtituit Vicarios, unum in ſpiritualibus, alterum in temporalibus. De Roſell. *tract. De poteſt. Pap. & imp.* duas illas poteſtates diſtinguit ex eo, quòd una exerceatur in animas, in corpus altera; quòd unus gladius *ſpiritualis* ſit, alterius autem *materialis*; quòd non ſolùm actus, ſeu functiones, ſed etiam objecta, & fines diverſos habeant; quòd ſint duo Principatus, duo genera hominum, duo gladij, duæ juriſdictiones; una *ſpiritualis*, altera *temporalis*. Addit teſtimonium Syneſij Epiſcopi Tolemaidis.

6. Ex Hincmaro *in epiſt.* ad Epiſcopos quoſdam Franciæ profert hæc verba: Sicut in Pontificibus, ac Regibus ordinum ſunt diviſa vocabula, ita ſunt in unaquaque profeſſione diviſa ordinationum officia. Ex quodam Procuratore Regio iſta; duas illas juriſdictiones, quibus principaliter mundus regitur, à Deo fuiſſe ab invicem ſeparatas, diſtinctas, & diviſas, ita ut neutra alteri ſubeſſet. Ex Poeta Gauthero in geſtis Federici Enobardæ hoc diſticum.

Eccleſiam regat ille ſuam, Divinâque jura
Temperet, Imperium nobis, faſcèſque reliquat.

Ex S. Fulgentio *lib. de prædeſt. & grat.* ſequentia: *Quantum pertinet ad hujus temporis vitam, in Eccleſia nemo Pontifice potior, & in ſæculo Chriſtiano nemo Imperatore celſior.*

7. Parum juvaret, noſſe diſtinctionem inter duas illas poteſtates intercedere, niſi ſciretur, quæ ſint utriuſque munia & officia. Hæc, ut inquit Fevretus, ab eodem Deo aſſignata ſunt, à quo conſtitutæ ſunt ipſæ poteſtates; ſcilicet *Paralip. lib. 2. cap. 19.* unde iſta excerpſit, aliquibus prætermiſſis: *Omnem cauſam, quæ venerit ad vos, fratrum veſtrorum, ubicunque quæſtio eſt de mandato, de lege, de cæremonijs, de juſtificationibus, Amarias ſacerdos, & Pontifex veſter in his, quæ ad Dominum pertinent, præſidebit. Porrò Zabadias filius Iſmael, qui eſt Dux in domo Iuda, ſuper ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent.* Et Deuteron. cap. 7. *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem; cauſam, & cauſam; lepram, & lepram .... venies ad Sacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore.* Quocirca Lyranus obſervat duarum juriſdictionum differentiam his verbis: *In ſpiritualibus recurſus eſt ad ſummum Pontificem, & ab inferioribus Principibus, & judicibus ſæcularibus ad Regem, ſeu Imperatorem.*

8. Denique ambas illas poteſtates, & inter ipſarum munia diſtinctionem cunctis nationibus innotuiſſe, probat Fevretus multis authoritatibus, quarum luculentiſſima videtur Bobadillæ Hiſpani *lib. 2. Politic. cap. 18.* cujus eſt iſta ſententia; Reipublicæ everſio ex officiorum perturbatione naſcitur; ſpeciatim, quòd poteſtates & Judices Eccleſiaſtici, & Sæculares alteri alterorum juriſdictionem invadunt, & adminiſtrare, exercere, atque uſurpare ambiunt utrumque gladium, non reddentes, quod Cæſaris eſt, Cæſari, & quod Dei eſt, Deo. Ita diſputat Fevretus; ſed utrùm cum hâc doctrinâ conſentiant, quæ in duobus Tractatûs illius voluminibus ſcripſit, judicabit Lector quilibet, ſi modò ratione utatur, & aliquam juſtitiæ legem ſequatur, ne dum ſi pietatem & Religionem.

ARGUMENTA

Petri de Marca *lib. 2. de concord. Sacerd. & Imper. cap. 1. à n. 4.* duplicis illius poteſtatis differentias exponentis.

Hic igitur Author *loco cit.* ita rem hanc proſequitur. *Quibus finibus regi debeant ſuprema illæ poteſtates*, inquit Marca *n. 4. ſatis antiqui Patres nobis præiverunt; ut difficile non ſit, tritiſſimâ viâ eorum veſtigia ſectari, niſi quis malo conſultò, & datâ operâ in errores impingere. Regum Imperium quietem publicam; Epiſcoporum ſollicitudo ſalicitatem æternam hominibus procurat, teſtante Apoſtolo: Reges ſæcularibus, Pontifices ſpiritualibus ordinandis ſe impendunt.* Veriſſimè autem ſubjungit: *Quamdiu neutra poteſtatum in alienos limites inſiliet, mutuâ concordiâ res Chriſtiana amplificabitur.* 9.

In cujus etiam diſcriminis probationem ſequentia adferuntur argumenta. *Prima* nempe probatio, eſt Oſij Epiſcopi Cordubenſis ad Conſtantium Imperatorem admonitio à S. Athanaſio *in epiſt. ad ſolitariam vitam agentes* relata: *Tibi Deus*, inquit Oſius, *imperium commiſit; nobis, quæ ſunt Eccleſiæ, concredidit. Et qui tibi admodùm, qui tuum imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi Divinæ: ita & tu cave, ne, quæ ſunt Eccleſiæ, ad te trahens, magno crimini obnoxius fias.* Date, ſcriptum eſt, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt Dei, Deo. *Neque igitur fas eſt nobis in terris imperium tenere, neque tu Thymiamatum, & Sacrorum poteſtatem habes, Imperator.* Conſtantiam illam longè poſteà imitatus eſt S. Theodorus Studita Leonem Armenum ſic allocutus; ut teſtatur Thoſterictus in vita S. Nicætæ apud Surium ad diem 2. Aprilis: *Reſpondit autem, & Theodorus vehemens Eccleſiæ Magiſter, Dux Studitarum: nec tentes nunc, ô Imperator, Eccleſiaſticum ſtatum diſſolvere; ait enim Apoſtolus: Quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia primùm Apoſtolos, deinde Prophetas, tertiò Paſtores & Doctores ad perfectionem Sanctorum; non dixit Reges. Tibi quidem, ô Imperator, civilis ſtatus, & exercitus commiſſus eſt. Hæc igitur cura, Eccleſiam autem Paſtoribus & Doctoribus (ut ait Apoſtolus) derelinque.* Ita Theodorus Leoni Armeno anno 814. 10.

Secundò. SS. Patres, & alios Scriptores, nonnullos etiam Imperatores refert Marca. Gregorium Nazianzenum, Iſidorum Peluſiotam, Joannem Chryſoſtomum, Syneſium, Gelaſium, Symmachum, Gregorium II. Nicolaum I. Innocentium III. Metrophanem, Valentianum, Juſtinianum, & Ludovicum Pium. Concludit; *Poſſem in hanc ſententiam plurimos Eccleſiæ Gallicanæ Authores laudare, Hinc-* 11.

marum

Marum, Ivonem, Bernardum, Petrum Bleſenſem, ſed ſatius eſſe duxi, in re nota parcere diligentiæ, quàm nimiâ ſedulitate faſtidium movere Lectori. Addit tamen teſtimonium Lupi Ferrarienſis *epiſt. 18.* ſcribentis, *quòd Chriſtus poteſtatem ſuam ad gubernandam Eccleſiam in Sacerdotes diviſit & Reges; ut, quod ſanctè docerent Pontifices, & ipſi implerent, & impleri facerent devotiſſimi Reges.*

Reflexio

Authoris *tract. de libertat. Eccleſiæ Gallic. cit. lib. 10. cap. 1. à n. 11.*

12. HIc Author hunc in modum concludit. Nempe Petrus de Marca *n. 5.* dixerat, Gelaſij poteſtatis utriuſque terminos conſtituentis definitionem amplexos eſſe gregem, Epiſcopos, & Proceres Eccleſiæ Gallicanæ in Concilio Pariſienſi, & in libris Capitularium. Rem eandem poſteà proſecutus eſt anno 1646. *in libello Barcinone edito, & libris de concordia*, dum iterum prodierunt in lucem, præfixo.

13. Poſito igitur illo principio tanquam certiſſimo, & omnium ſententiâ comprobato; nimis diſtat ſpirituale à temporali, ſacrum à profano, quàm ut poſſint eorum limites ſinceri, ac veritatem & juſtitiam potiùs, quàm proprium commodum, & honorem ſectantis Judicis cognitionem effugere. Si quæ poſt examen ſupereſt difficultas, aut obſcuritas, ab iniquo affectu plerumque ortum habet, nec unquam vulgatæ illæ allegationes, executionis Canonum, poſſeſſorij, abuſûs Eccleſiaſticæ poteſtatis, ac ſimilia, probabilem æquis hominibus, nedum Deo infinitè ſapienti, & juſto, efficient alienæ juriſdictionis uſurpationem. Sed quoniam communia, &, ut Dialectici loquuntur, abſtracta non ægrè conceduntur, quia non incommodant, deſcendamus ad ſingularia, percurramuſque Capita Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ, ad quæ revocatæ ſunt à Puteano illarum probationes.

§. II.

Summarium ex Petri Puteani axiomatibus circa Regni Francici libertates collectum, una cum refutatione eorundem, concluſioneque ſuper ijſdem reflexivâ.

Axioma *primum* Puteani *ex ejuſdem 4. & 5. capite.*

14. HIc Author *locis infinuatis* contendit, Regios quoque Officiales, dum ſua exercent officia, non poſſe ſubjici excommunicationibus.

Refutatio iſtius axiomatis.

15. AUthor *tract. de libert. Eccleſiæ Gallic. lib. 10. cap. 3. à n. 2.* reſpondet in hæc verba. Scimus equidem, Franciæ Regibus plurima privilegia, etiam circa cenſuras, à Summis Pontificibus eſſe conceſſa, quibus, ut liberè gaudeant, nemo debet ægrè ferre. Quocirca ita monet D. Petrus de Marca *lib. 3. cap 10. n. 3. Sanè dubitandum non eſt, quin eximia quædam jura in rebus Eccleſiaſticis Reges noſtri obtineant, quæ cæteris Principibus hodie non competunt. Quod nulli mirum videri debet, qui privilegiorum multitudinē ex officiorum magnitudine metietur. Conturbaret profectò Eccleſia Romana, nec ſuppeteret illi facultates, quibus cum Gallorum Regibus decideret, niſi liberalitatis, & perfectæ donationis titulo, immenſam beneficiorum ſuorum molē in eam contuliſſent. Si ergo liberalitate Pontifices rependere volunt, quod ex mera donantium liberalitate conſecuti ſunt, non eſt, cur cæteri Principes nobis invideant benignioremerga Reges noſtros Romanæ Sedis remiſſionem. Certent nobiſcum liberalitate, tunc integrum illis erit, de privilegio quoque nobiſcum certare.*

Meruit, inquit Clemens V. in diplomate 16.
dato Lugduni Kal. Februarij Pont. ſui an. 1. *chariſſimi Filij noſtri Philippi Regis Francorum illuſtris, ſinceræ devotionis ad Nos, & Eccleſiam Romanam integritas, & progenitorum ſuorum præclara merita meruerunt; meruit inſuper fida Regnicolarum pietas, ac devotionis ſinceritas, ut tam Regnum, quam Regem favore benevolo proſequamur.* Meruerunt igitur Chriſtianiſſimi Principes, Regnumque Chriſtianiſſimum, non ſolùm ut ſua illis jura ſervarentur illæſa, ſed præcipuis & ſingularibus beneficijs, gratijs, & favoribus ab Eccleſia cumularentur, quamdiu Majorū veſtigia ſectantes, in Eccleſiam liberaliter refunderent, & in ejus protectionem, & exaltationem inſumerent, quod accepiſſent ab ea.

Sed rem Chriſtianiſſimi Regis peſſimè 17.
gerunt, qui eximia, quæ ab Eccleſia obtinuit, privilegia de Jure Communi eſſe, aut Regiæ Coronæ propria contendunt. Cum enim ipſa rerum natura, & Juris Communis notitia, hujuſmodi prærogativas Regi ob ſuam Coronam competere non poſſe, certiſſimè ſuadeant, atque aliunde nullo fulciri privilegio Authores illi, *tacitè* ſaltem, fateantur; injuſtè ac violenter uſurpatas nemo non ſuſpicatur, quod avitam Regum Galliæ pietatem, ac gloriæ ſplendorem obumbrat.

Indultum eſt pleriſque Regibus Galliæ, 18.
ut ab alijs, quàm à Romanis Pontificibus excommunicari non poſſent: Gallici authores generatim aſſeverant, Galliæ Reges, & eorum Officiales excommunicati non poſſe, quæ propoſitio non ſolùm contra praxin antiquam, ſed etiam contra fidem manifeſtè pugnat, ſi benignâ interpretatione non temperetur, ac in eo ſenſu intelligatur, quem præferre videntur verba, quibus apud aliquos Authores; ut apud Carolum Fevret *lib. 1. de abuſu cap. 6. n. 9. & ſequentibus* exprimitur; ut ſcilicet neque ab Epiſcopis, neque à Summo Pontifice in Principes, aut eorum Officiales, aut Regna poſſint ferri cenſuræ.

Eſſe de grege Chriſti (verba ſunt Michaelis 19.
Maucleri Doctoris Pariſienſis *in Tract. de Monarchia Divina Eccleſiaſtica, & ſæculari Chriſtiana par. 2. lib. 3. cap. 15.*) *& non ſubjici directioni, & correctioni Paſtoris à Chriſto Domino ſuper ovile ſuum conſtituti, manifeſta contradictio,*

ſinè extraordinaria quadam ab ipſo Domino ordinata in ſacris apparente Scripturis exemptione, aut miraculo aliquo, certâque revelatione alicui factâ, cenſeri debet. Neque enim ovis aliqua ſinè Paſtore concipi poteſt, niſi extra ovile vaga, & errans rapacibus lupis facta præda, citò ſtrangulata devoraretur, juxta illud Prophetæ Regij: Erravi ſicut ovis, quæ perijt; *unde dogma illud ſchiſmaticorum illorum tempore Henrici Imperatoris cum impietate mordicùs aſſerentium, Regem, aut alium Principem à Romano Pontifice excommunicari non poſſe, hæreticum ab Eccleſia judicatum eſt, ſacris obſiſtens Scripturis, Eccleſiæ decretis, ſanctorúmque Patrum doctrinis oppoſitum.*

20. Si quis Mauclerum exiſtimat, nimiùm authoritati Eccleſiaſticæ faviſſe, audiat Regiæ defenſorem. *Inſuper*, inquit Iacobus Almain *quæſt. reſumptivâ de Dominio naturali civili & Eccleſiaſtico ſecundæ concluſionis 2. parte: Cùm illi poteſtati* (Eccleſiaſticæ) *non ex inſtitutione humanâ, ſed Divinâ cuncti fideles ſubjiciantur, & quando aliquis ſubjicitur alicui, non ex proprio conſenſu, ſed authoritate alicujus, non poteſt ab illa ſubjectione eximi, niſi authoritate ejus, qui eum ſubjecit, vel authoritate ſui Superioris, ſi habeat Superiorem, hinc eſt, quòd contra obedientiam debitam Eccleſiæ præſcribi non poteſt, & multi Imperatores, & Reges hâc poteſtate fuerunt excommunicati.*

21. Plurima ſunt in Francorum hiſtorijs excommunicatorum, non ſolùm à ſancta Sede, vel à Concilijs, ſed etiam ab Epiſcopis, Regum exempla, & eorum vel reſipiſcentiæ, vel caſtigatæ à Deo etiam in hac vita contumaciæ. De Chariberto in *prima* Dynaſtia ſic ſcribit Gregorius Turonenſis *hiſt. Franc. lib. 4. cap. 26.* Poſthæc Manovefam Meroſiedis ſororem conjugio copulavit. Pro qua cauſa à S. Germano Epiſcopo excommunicatus uterque eſt. Sed cùm eam Rex relinquere nollet, percuſſa Dei judicio obijt. Nec multò poſt & ipſe Rex poſt eam deceſſit Charibertus.

22. In *ſecunda* Dynaſtia Lotharius II. Imperatoris Lotharij filius ob repulſam uxorem, & ſuperinductam pellicem à Nicolao I. excommunicationis vinculo innodatus, & ab Adriano II. datâ fide de recipienda uxore, abſolutus fuit. Sed Româ rediens, obijt Placentiæ, & milites ejus morbo conſumpti ſunt: quam mortem Regino, & Signius datæ fidei violationi adſcribunt.

23. In *tertia* Dynaſtia Robertus, aliàs meritò Pij nomen conſecutus, ob inceſtas nuptias ſimili cenſurâ perculſus fuerat, ſed ea pœna medicina ei fuit, quæ ad ſalutarem eum pœnitentiam induxit. Rem ſcitu, & admiratione digniſſimam narrat Cardinalis Petrus Damiani *lib. 2. epiſt. 15.* quæ eſt ad Deſiderium Abbatem Caſſinenſem, & Cardinalem, ejuſque Monaſterij Monachos. *Robertus*, inquit, *Gallorum Rex avus iſtius Philippi, qui in paterni juris ſceptra ſucceſſit, propinquam ſibi copulavit uxorem, ex qua ſuſcepit filium, anſerinum per omnia collum, & caput habentem, quos etiam, virum ſcilicet, & uxorem, omnes ſeré Galliarum Epiſcopi communi ſimul excommunicatêre ſententiâ, cujus Sacerdotalis edicti tantus omnem undique populum terror invaſit, ut ab ejus univerſi ſocietate recederent, nec præter duos ſibi ſervulos ad neceſſarij victûs obſequium, qui tamen & ipſi omnia vaſa, in quibus Rex edebat, vel bibebat, percepto cibo, abominabilia judicantes, pabulum ignibus exhibebant. His tantum Rex coarctatus anguſtijs, ad ſanum conſilium rediens, divertit inceſtum, imitque legale connubium.* Vides, quanta fuerit olim Regum, ac Regni Religio circa Eccleſiaſticas cenſuras, & quanta obedientia à ſubditis & ſervis etiam Regis, adversùs ipſummet Regem, Eccleſiæ præſtita; ſed vides etiam, quis fuerit illius religionis & obedientiæ fructus.

Philippus item 1. Roberti Nepos anno 1094. in Concilio, cui Hugo Archiepiſcopus Lugdunenſis Legatus Apoſtolicus præfuit, anathemate obſtrictus eſt, quòd dimiſſâ uxore legitimâ, aliam duxiſſet; quæ cenſura confirmata eſt anno ſequenti ab Urbano II. Papa è Gallia oriundo, in Synodo Claromontana, cui interfuerunt 13. Archiepiſcopi, & 215. Epiſcopi; eo tamen vinculo abſolutus fuit anno 1104. à Legato Paſchalis II. ut docet Ivo *epiſt. 166. & 169.* Philippus etiam II. eandem expertus fuiſſet cenſuram, niſi repudiatâ concubinâ, uxorem legitimam recepiſſet poſt inter dictum Regnum. Nam, ut notat Henricus Spondanus ad annum 1198. *n. 9. Rex præſentiens, Legatum velle procedere contra ipſum, per Nuntios ſuos fecit ad Sedem Apoſtolicam appellari. Legatus, non ut appellationi deferret, ſed ut differres ad tempus, quatenus mandatum Apoſtolicum alibi commodiùs adimpleret, tandem apud Divionem facto Concilio, interdicti ſententiam promulgavit, mandans univerſis Francorum Prælatis ſub pœna ſuſpenſionis, ut & ipſi illud obſervari facerent. Illorum verò nonnulli illud firmiter obſervárunt, alij verò minimè, donec rurſum ab Innocentio juſſi, omnes humiliter paruerunt.* 24.

Ex quibus patet, Reges Galliæ, & Regnum aliter olim de cenſuris Eccleſiaſticis, quàm modò, ſenſiſſe, eaſque magis reformidâſſe. Quamquam non defuerint etiam poſterioribus ſæculis ſimilia religionis indicia. Nam, ut notat Henricus Spondanus ad annum 1589. *n. 16.* & colligitur ex *epiſt. 223.* Cardinalis Oſſati, quæ eſt ad Henricum IV. Regem Franciæ, Henricus III. ejus Prædeceſſor Eccleſiaſticâ ſepulturâ caruit à prædicto anno 1589. uſque ad annum 1610. jubente Summo Pontifice ob excommunicationem, quam incurrerat propter illatam Cardinali Guiſio necem. Unde ſi qui adulatores Regibus Chriſtianiſſimis perſuadere nitantur, illos ab omni cenſurarum fulmine tutos eſſe, quid aliud præſtant, niſi ut Principes ſuos falsâ illâ ſecuritate ab avita religione ſubducant, & ad perpetranda quælibet crimina impunitatis ſpe alliciant: ac ſic eò digniores cenſuris efficiant, quò eos cenſuras contemnere docent? Regios Officiales cenſuris obnoxios eſſe, quis dubiter? Illas etiam præterito ſæculo refugiſſe, demonſtrat exemplum Senatûs Aquenſis, qui miſſis ad Concilium Lateranenſe Legatis, occurrit cenſuræ, ad quam infligendam ſe accingebat Leo X. ut perhibent acta ultimi Concilij Lateranenſis *Seſſ. 1.* 25.

Ma-

26. Maxima certò cautela eſt adhibenda, dum de Regibus excommunicandis agitur; nec ſinè graviſſima neceſſitate, ac fruſtra tentatis alijs medijs, illuc deveniendum. Oportet tamen, ut Principes meminerint, ſe, ſi filij ſint, extra diſciplinam non eſſe: *Quis enim filius, quem non corripit pater*, ut Divinitus ratiocinatur S. Paulus *ad Hebræ. 12.* Suis igitur in hoc, & in alijs gaudeat privilegijs Rex Chriſtianiſſimus; ſed Eccleſiam Matrem ſemper agnoſcat, à cujus dilectione, & obedientia in rebus ad ſalutem animæ ſpectantibus nullo poteſt eximi privilegio, multò minùs Regiæ Coronæ dignitate; ac ſi quid ſupra cæteros Principes circa res Eccleſiaſticas obtinet, Eccleſiæ referat acceptum. *Quidquid præter Canonum & Decretalium mentem in Gallia circa res Eccleſiaſticas agitur, id fieri ex privilegijs Apoſtolicis, non autem mero jure Regio, ut quidam autumabant*, proteſtatus eſt in libello Barcinone edito anno 1646. Illuſtriſſimus Petrus Marca.

27. Ut autem ad Puteanum redeamus, ejuſque probationum vim experiamur: Non Canones, ut poſtularet libertatum Gallicanarum definitio, profert, ſed teſtimonia, quæ ipſi adverſantur, vel ſuſpecta ſunt, ut probationem hâc in re nullam efficiant, v. g. *n. 1.* refert fragmentum vitæ Ludovici Pij Imperatoris, in quò hæc habentur: *Cùm verò rumor uſquequaque diffuſus fereret de cæteris, quod verum erat, de Papa verò Romano, quòd ideo adeſſet, ut tam Imperatorem, quàm Epiſcopos excommunicationis vinculis irretire vellet, ſi qui inobedientes eſſent ſuæ filiorúmque Imperatoris voluntati: parùm quid ſubripuit Epiſcopis Imperatoris præſumptio audaciæ, aſſerentibus, nullo modo ſe velle ejus voluntati ſuccumbere; ſed ſi excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret, cùm aliter ſe habeat antiquorum Canonum authoritas.* Ubi vides, reſponſum Epiſcoporum tribui *præſumptioni audaciæ*, licèt tunc de Imperio ageretur.

28. Sub *eodem n. 1.* recitat verba quædam quaſi à Gallis propoſita, cùm Rex Lotharius conjugem legitimam repudiàſſet: *Dicunt ſapientes, quia iſte Princeps nullorum legibus, vel judicijs ſubjacet, niſi ſolùs Dei, qui eum in Regno, quod ſuus pater illi dimiſit, Regem conſtituit, ſi voluerit pro hac, vel pro alia cauſa, ibit ad Placitum, vel ad Synodum, & ſi voluerit, liberè & libenter dimittet, & ſicut à ſuis Epiſcopis quidquid egerit, non debet excommunicari, ita ab alijs Epiſcopis non debet judicari, quoniam ſolius Dei Principatus debet ſubijci, à quo ſolo potuit in Principatu conſtitui, & quod facit, & qualis eſt in regimine, Divino ſit nutu; ſicut ſcriptum eſt: Cor Regis in manu Dei eſt; quòcunque voluerit, vertet illud.* Mirum, quòd non erubuerit Puteanus hoc teſtimonio uti, locum, unde ſumptum eſt, deſignans. Audi enim, quomodò relatis his verbis, reſpondeat Hincmarus Rhemenſis Opuſc. de divortio Lotharij Regis, & Tetbergæ Reginæ, unde illa extraxit Puteanus: *Hæc vox non eſt Catholici Chriſtiani, ſed nimiùm blaſphemi, & ſpiritu diabolico pleni, &c.* Deinde prædictam confutat objectionem.

Numero ſecundo producit teſtimonium Ivonis, ut probet, eum, qui à Rege in gratiam, aut ad menſam receptus ſit, poſſe ad Communionem Eccleſiaſticam admitti. Sed hoc teſtimonium ad ſuam originem relatum, ad materiam non pertinet. Excerptum enim eſt ex Concilio Toletano XII. *cap. 5.* Editus autem eſt Canon ille adversùs eos, *qui contra Regem, Gentem, vel Patriam egerant.* Quibus, ſi Rex parceret, volebant Patres ab Eccleſia quoque indulgeri. Vide notas Garſiæ Loaiſæ *in illud caput.* 29.

Quæ *numero quarto* refert ex Matthæo Pariſienſi, Hiſtorico Romanis Pontificibus parum æquo, licet, ſi vera ſint, oſtendant, Francos non omninò probâſſe excommunicationem, ac depoſitionem Friderici Imperatoris à Gregorio IX. factam: jus tamen illud penes Eccleſiam fuiſſe, ſi Imperator hæreticus extitiſſet, oſtendunt. 30.

Univerſitas Studij Pariſienſis, cujus concluſiones ſub *n. 5.* adducit, declarat quidem, non eſſe obediendum cuidam excommunicationi in Regem, & Principes latæ. Sed quid mirum, nam *concluſione ſecundâ* definit, quòd ejus cenſuræ Author *Petrus de Luna non eſt nominandus Benedictus, nec Papa, nec Cardinalis, nec nomine cujuſcunque dignitatis, nec ſibi obediendum eſt tanquam Paſtori, ſub pœnis fautorum ſchiſmatis*; ac reverà indigniſſimè in in Gallia habitum, exhibet *eod. n. 5.* 31.

Quòd autem *n. 31.* ejuſdem Univerſitatis circa poteſtatem Eccleſiæ in Principes, præſertim hæreticos, decretum producitur, alio Univerſitatis decreto inhibitum, de quo fit mentio apud Henricum Spondanum ad annum 1590. *n. 3.* qui Henrico IV. Francorum Regi, cujus occaſione utrumque editum eſt, non potuit eſſe infenſus, cùm multis ei nominibus debitor exiſteret. 32.

Axioma *ſecundum* Puteani ex ejuſdem *cap. 6. & 8.*

HIc Author *locis citatis* Regijs Judicibus & Officialibus tribuit facultatem eximendi à cenſuris. Præteritur hîc *ſeptimum cap.* Puteani, quæ enim ibi dicuntur de Regis in temporalibus à Summo Pontifice independentiâ, expendenda ſunt ad regulam Decretalis Innocentij III. ab eodem Puteano *dict. cap. 7. n. 4.* relatæ, in vi cujus Papæ negatur *directa* erga temporalia juriſdictio, ſed eidem *indirecta* ratione ſcilicet peccati aſſeritur. 33.

Refutatio iſtius axiomatis.

AUthor *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. cit. lib. 10. cap. 4.* ita reſpondet. Quantum ad poteſtatem Judicum ſæcularium circa cenſuras, inprimis notandum eſt, quod in alijs ferè omnibus licet obſervare, non ſolùm non niti Canonibus, ſed cum Canonibus etiam pugnare, quorum obſervatio libertas Eccleſiæ dicitur ab ipſiſmet Eccleſiaſticæ libertatis impugnatoribus. Senatûsconſulta proferuntur ad conſtituendam Sena- 34.

tûs in negotijs ſpiritualibus juriſdictionem; ſed Summorum Pontificum Decreta & conſtitutiones opponimus. Si autem teſtimonia Pontificum tanquam in propria cauſa loquentium recuſantur; rejiciatur authoritas ſæcularium ſibi jus dicentium, & cùm de rebus Eccleſiaſticis agatur, ad Canones, præſertim Conciliorum Oecumenicorum, quibus ex omnium conſenſu præſidet Spiritus ſanctus, & adſunt etiam Laici pro jurium ſuorum defenſione, recurratur.

35. Vult Puteanus, poſſe Iudices ſæculares excommunicationes abuſivas declarare, atque Iudices Eccleſiaſticos cogere ad abſolvendum ad cautelam eos, qui excommunicati fuerint. Quomodò id probat? Varijs Senatuum Placitis, ac ſimilibus documentis. Contrarium oſtenditur pluribus Summorum Pontificum Conſtitutionibus. Utris credet Catholicus? An neutris? Stet ſaltem Conciliorum ſtatutis.

36. Concilium Generale Lugdunenſe ſub Gregorio X. cui Rex Franciæ per ſuos Legatos interfuit, libertatem Eccleſiæ circa cenſurarum uſum duabus Conſtitutionibus, ſcilicet *20. & 31.* aſſeruit. *Vigeſimæ* verba ſunt ita: *Abſolutionis beneficium ab excommunicationis ſententiâ, vel quamcunque revocationem ipſius, aut ſuſpenſionis, ſeu etiam interdicti per vim & metum extortam præſentis conſtitutionis authoritate omninò viribus vacuamus. Ne autem ſinè vindicta violentiæ creſcat audacia, eos, qui abſolutionem, ſive revocationem hujuſmodi ſive metu extorſerunt, excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere.* Conſtitutio autem *31.* ſic ſe habet: *Quicunque pro eo quòd in Reges, Principes, Barones, Ballivos, vel quoslibet Miniſtros eorum, aut quoſcunque alios, excommunicationis, ſuſpenſionis, ſeu interdicti ſententia fuerit promulgata, licentiam alicui dederint occidendi, capiendi, ſeu alias in perſonis, aut bonis ſuis, vel ſuorum, gravandi eos, qui tales ſententias protulerunt, ſive quorum ſunt occaſione prolatæ, vel eaſdem ſententias obſervantes, ſentaliter excommunicatis communicare nolentes, niſi licentiam ipſam re integrâ revocaverint, vel ſi ad bonorum captionem occaſione ipſius licentiæ ſit proceſſum, miſi bona ipſa ſint infra octo dierum ſpatium reſtituta, aut ſatisfactio pro ipſis impenſa, in excommunicationis ſententiam incidant ipſo facto.*

37. Manifeſtiùs repugnat Concilio Tridentino doctrina Puteani *cap. 6. 8. & 9.* adſcribentis Judicibus ſæcularibus jus præcipiendi Superioribus Eccleſiaſticis, ut à cenſuris abſolvant. Hæc ſunt Concilij verba *Seſſione 25. de Reform. cap. 3. Neſas autem ſit ſæculari cuilibet Magiſtratui, prohibere Eccleſiaſtico Iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, ut talem excommunicationem revocet, ſub prætextu, quòd contenta in præſenti decreto non ſint obſervata; cùm non ad ſæculares, ſed ad Eccleſiaſticos hæc cognitio pertineat.* Quæ ultima verba notanda ſunt, ne quis exiſtimet, praxin Gallicanorum Magiſtratuum poſſe jus facere adversùs hanc Eccleſiæ juriſdictionem. Reſpuetur fortaſſe à Gallis hujus Concilij authoritas: ſed utrùm in materia ſpirituali Concilio Oecumenico adhibenda ſit fides potiùs, quàm Curijs ſæcularibus, quarum Placita proferuntur, neſcio, quomodò poſſit a Catholicis in dubium revocari.

38. Quid, quòd ab ipſis etiam Regibus Chriſtianiſſimis illa Parlamentorum praxis fuit prohibita? Id conſtat ex edicto Melodunenſi edito anno 1579. *art. 3.* à Puteano citato *cap. 8. n. 8. ſub finem*, & relato *tom. 3. parte 8. tit. 2.* actorum Cleri Gallicani Prohibemus, inquit Hencicus III. ſigillorum Cancellariarum noſtrorum Cuſtodibus, ne reſcripta Appellatoria, (Gallicè Lettres de Relief.) expediantur, quibus jubeatur, ut in carcere detenti Iudicum Eccleſiaſticorum authoritate, illinc educantur, autut beneficium abſolutionis illis conferatur, qui a prædictis Iudicibus fuerint excommunicati. Edicti etiam Melodunenſis anno 1571. *art. 18.* ſic decretum fuerat: *Atque, ut omnis amoveatur difficultas ab art. 16. conſtitutionum noſtrarum Aurelianenſium anni 1560. ſtatuimus, ut Prælati, Paſtores & Curati poſſint monitionibus & cenſuris Eccleſiaſticis uti, in quibus licet per ſancta decreta & Concilia.* Refertur etiam hoc edictum *loco citato Actorum* Cleri Gallicani, & articulus iſte ſeorſim *to. 2. par. 1. cap. 19.* ubi notatur, eum fuiſſe verificatum, ut illic dicitur, cà conditione, ut Clerici pro debitis pecuniarijs non excommunicentur, atque Senatûſconſultum huic edicto conſonum fuiſſe prolatum 22. Januarij an. 1573.

39. Carolus Fevret. *lib. 7. de abuſu cap. 2.* luculentiùs affirmat, poteſtatem abſolvendi ab excommunicatione ad cautelam, ad Curias ſæculares pertinere, quod hæreſis manifeſta eſt; niſi fortè ab ea nota excuſetur, quia initio illius numeri, finem excommunicationis ad cautelam, eum aſſignat; *ut litigantes legitimam haberent perſonam ſtandi in judicio, ut teſtabiles, vel teſtes eſſe poſſint; denique, ut his cum eis legitimo Marte decurrere poſſet.* Verùm poſteà effectum ſpiritualem ejuſmodi abſolutioni tribuit, cum ait: Duluc *in ſuis Placitis, ſeu Arreſtis lib. 2. tit. 2. Arreſto 9* meminit clauſulæ ſupra poſitæ in reſcriptis Appellatorijs inſeri ſolitæ, & ait, Curiam jure merito concedere illas abſolutiones ad cautelam, cùm pium ac Religioſum eſſet, ut Chriſtianus ſathanicæ tyrannidi addictus, modis omnibus in libertatem aſſereretur. Dixerat autem anteà, hujuſmodi abſolutiones regulariter quidem ab Eccleſiaſticis Iudicibus imperticndas eſſe; quia tamen illi difficiliores, ac moroſiores ſe præbebant, recurſum eſſe ad Magiſtratus Civiles, præſertim ad Curias ſupremas, utpote ex Eccleſiaſticis, & ex Laicis Judicibus conſtantes, quaſi non eſſet minimus in Parlamentis Senatorum Eccleſiaſticorum numerus, & non haberentur hujuſmodi Curiæ ſimpliciter ſæculares, nullatenus autem Eccleſiaſticæ.

40. Hæreticum igitur eſſet, Curijs ſæcularibus, quod videtur Puteanus intendere *cap. 6.* præſertim *in tit. n. 11.* & *in n. 19.* poteſtatem tribuere, illos, qui verè ſunt excommunicati, ab hujuſmodi vinculis liberandi, & ſententias de rebus ſpiritualibus à Iudicibus Eccleſiaſticis prolatas evertendi, atque ut vulgò dicitur, caſſandi & annullandi. Si autem Senatûſconſulta ita interpretari pietas ſuadeat, non ut excommunicatos abſolvant, ſed verè excommunicatos non eſſe, declarent; præ-

Digitized by Google

terquàm quòd extra propriosſimites ſemper excurrunt (Theologorum enim eſt, non Juris Civilis Conſultorum, de cenſuræ validitate, aut invaliditate decernere, vel Epiſcoporum, aliorumque judicum Eccleſiaſticorum, ſi judicialis ſententia proferenda ſit) quid juvat Iudicis ſæcularis declaratio, ut à cenſuræ vinculo ſolvatur, qui reverà illo innodatus coram Deo exiſtit?

41. Licèt autem benigniùs Puteani & Fevreti mentem interpretemur, & ſupponamus, eos non aliter jus circa abſolutiones ad cautelam vindicaſſe Curijs ſæcularibus, quàm ut poſſent imperare Iudicibus Eccleſiaſticis, eoſque cogere ad abſolvendos excommunicatos (quod tamen ipſis non licere, certum eſt) quomodò ferendus erit idem Fevretus in eo, quod illis Curijs permittit, quem voluerint Iudicem Eccleſiaſticum, quamvis perſonæ abſolvendæ non ſit ſuperior, committere? Si enim Curia ipſa neminem poteſt abſolvere, cùm non Magiſtratibus politicis, ſed Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus dictũ ſit *Matth. 18. Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cælo; & quæcunque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælo.* Quomodò abſolvendi poteſtatem, quam non habet, conferre poterit, præſertim cùm majus aliquid ſit, poteſtatem aliquam alteri communicare, quàm per ſe illam exercere.

Axioma *tertium* Puteani ex ejuſdem *9. 10. & 11. Capite.*

42. HIc Author *ibidem* contendit, cauſas quaſcunque non poſſe è Francia Romam evocari, litteraſque Apoſtolicas in Gallia executioni demandari non poſſe abſque aſſenſu ſeu Regis, ſeu Officialium ipſius, atque Regi fas eſſe, convocare Concilia Eccleſiaſtica.

Refutatio hujus axiomatis.

43. AUthor *cit. tract. cap.* 5. ita reſpondet. Circa *nonum* Puteani caput eſt diſtinguendum Jus Comũne à privilegijs, aut concordatis particularibus, itemque cauſæ ſpirituales & Eccleſiaſticæ à temporalibus, & ſæcularibus. Equidem in Concordatis inter Leonem X. Papam, & Francicum I. *tit. de cauſis*, & *tit. De frivolis appellationibus*, præſcribitur modus procedendi in controverſijs, ſive in prima inſtantia, ſive in cauſa appellationis, à quo non eſt recedendum, cùm ita inter ſanctam Sedem, & Franciæ Regnum convenerit; ac præterea, quæ ibi conſtituta ſunt, maximâ æquitate nitantur. In cauſis etiam meré temporalibus, & ſæcularibus nullo privilegio, nulloque concordato eſt opus, ut Galli Romam non evocentur. Cæterùm & contra Concordata, & contra Romani Pontificis Primatum, & ſupremam juriſdictionem pugnaret, qui univerſim aſſereret, in nullo caſu debere Gallos in Romana Curia litigare, neque per ſe, neque per Procuratores.

44. Pontificiæ juriſdictionis uſum & exercitium Puteanus *cap. 10.* Regi Galliæ, ejuſque Officialibus ſubjicit. Vult enim Compilator iſte, Bullas, ſeu litteras Apoſtolicas in Gallia executioni demandari non poſſe abſque aſſenſu, ſeu, ut ipſe loquitur, *abſque Pareatis*, à Rege, vel ab ejus Officialibus conceſſo. Iſtæne ſunt Eccleſiæ Gallicanæ libertates, ut indiſcriminatim quæcunque à ſancta Sede proficiſcuntur, ab arbitrio Poteſtatum ſæcularium pendeant? Itáne antiqui Galli, quorum religio tantoperè laudatur, erga ſanctam Sedem ſe habeant?

Sed qui ſunt illi Canones, quibus conſtat hoc libertatis caput? An Arreſta, & litteræ Regiæ Canones nuncupantur? Non enim aliàs inveniri ſolent ſanctis probationes Puteanus; & quas affert, ſunt omnes ſchismate, à quo ſunt cuncta in Gallia conſtituta, poſteriores. Dum Rex aliquid contra ſanctam Sedem à Bullis Pontificijs metuere, ideoque ab illis ſibi cavere velle aſſerit, probandus videtur excuſatio. At verò, quis jubet mandata Summi Pontificis in rebus ſpiritualibus & Eccleſiaſticis executioni mandentur, pervim quidem, & injuriam impediri, à poteſtatibus ſæcularibus poteſt; nullas tamen obtinere valet, quò minùs quodcunque ſucceſſor Petri ligaverit ſuper terram, ſit ligatum & in cælis, niſi forté, ut loquitur ſanctus Paulus *1. Corinth. 10. v. 23. Dominum quis æmuletur, ac fortior illo ſit.* 45.

Caput undecimum probat, ſynodos indictas, eiſque puncta tractanda propoſita fuiſſe à Regibus Franciæ, ab ipſique poſtulatam ſtatutorum confirmationem, & ad executionem auxilium. In hoc quidem capite referuntur aliquorum, non quidem Generalium, ſed Particularium Conciliorum fragmenta: ſed non minùs violatur vera libertas Eccleſiæ ex conſilio Authoris, ſi ex eo, quod olim factum eſt, probari intendit, non ſolùm jus eſſe Principibus Synodos convocandi, illis deliberanda proponendi, illarum Canones roborandi, & executionem curandi, ſed etiam ſinè ipſorum authoritate Prælatos non poſſe legitimè convenire, negotia, niſi quæ ipſi juſſerint, definire, & fideles ad Decretorum ſuorum executionem obligare. Horret omnis veri Chriſtiani animus ad doctrinam, quæ fidei, ac diſciplinæ negat conſtare poſſe, niſi ex præſcripto Principum ſæcularium. 46.

Triplex probationum genus eſt in hoc *cap. 11. Primæ* deſumptæ ſunt ex Conciliis ſub *prima* Regum Dynaſtia celebratis. *Secundæ* à Conciliis habitis ſub *ſecunda* Dynaſtia. Reliquæ ex poſterioribus Conciliis, & ex Curiarum ſecularium monumentis. *Primæ* quidem oſtendunt, Reges Franciæ conſenſum convocationi Synodorum præbuiſſe. Qui quidem conſenſus honoris cauſa vocatur juſſio, ut in Aurelianenſi I. vel præceptio, ut in Aurelianenſi II. Interdum tantùm conſenſus, ut in Arvernenſi anno 535. Aliquando invitatio, ut in Pariſienſi II. Alijs alijs nominibus deſignantur, ut animadvertere licet in exemplis à Puteano adductis. 47.

Sed Synodus Turonenſis II. anni 567. quam citat *n. 5.* non relatis ejus verbis, do- 48.

cet

cet *Can. 21.* omnibus illis nominibus ſolum conſenſum eſſe intelligendum. Etenim quamvis Epiſcopi Concilij Aurelianenſis I. dicant: *Clodoveum glorioſiſſimum Regem omnes Sacerdotes ad Concilium venire juſſiſſe*: Concilium Turonenſe idem ita exprimit: *In Synodo Aurelianenſi, quam invictiſſimus Rex Clodoveus fieri ſupplicavit.* Ubi juſſionem ſupplicationem interpretatur, utrumque autem idem ſignificat, ſcilicet conſenſum, quo nomine omnium maximè proprio, utitur Concilium Arvernenſe; ut diximus.

49. Ampliorem in Concilijs authoritatem exercuerunt Principes *ſecundæ* Dynaſtiæ. Verùm id ſine Summorum Pontificum aſſenſu, imò & rogatu factum non fuiſſe, oſtendemus, ubi de Capitularibus Regum Francorum diſſeremus.

50. Quæ *tertio loco* afferuntur ex Curiarum ſæcularium documentis, ſicut & alia quàmplurima, quæ in hoc volumine ſparſa ſunt, arguunt tantùm Eccleſiaſticam authoritatem maximum in Gallia detrimentum poſterioribus ſæculis paſſam fuiſſe, ac Laicos Epiſcoporum, & Synodorum poteſtatem ferè omnem ad ſe pedetentim traxiſſe; Epiſcopos autem, ſi quid præter antiquam Eccleſiæ libertatem, & Canonicam diſciplinam admiſerunt, vel invitos ceſſiſſe, vel non debere in exemplum proponi, utpote qui à majoribus fuerint degeneres. Quæ ad Concilia Gallicana ſpectant, fuſiùs diſputabuntur *inferius Diſquiſ. 12* occaſione Domini de Marca.

Axioma *quartum* Puteani ex ejuſdem *12. 13. & 14. capite.*

51. Hic Author *ibidem* contendit, pro authoritate Concilij Generalis ſupra Papam, pro appellationibus à Papa ad futurum Concilium, nec non pro libertate Conciliorum Generalium in Gallia receptionis, ac publicationis.

Refutatio hujus axiomatis.

52. Author *præinſinuati tract. cap. 6.* reſpondet in hunc modum. Ex comparatione Summi Pontificis cum Concilijs Generalibus, de qua *art. præced.* diſputatum eſt, colligi poteſt, quid judicandum ſit de ijs, quæ *cap. 12. & 13.* probanda ſuſcipit Puteanus. Sufficit hîc circa ejus probationes animadvertere, poſſe omnes in eum retorqueri, ac juxta methodum illa ipſa exempla in favorem Summorum Pontificum converti. Sunt enim exempla Epiſcoporum, aut Principum Summis Pontificibus repugnantium; quibus opponitur authoritas Summorum Pontificum in illis ipſis caſibus Epiſcopis, aut Principibus præcipientium. An non æquius eſt, præſumere in hujuſmodi diſceptationibus, ſupremos Eccleſiæ Paſtores rectè egiſſe, quàm inferiores jure reſtitiſſe, niſi aliunde contrarium evidenter demonſtretur.

53. Sunt aliqua ex ijs exemplis magis ſuſpecta, ita quòd *n. 2.* ex Glabro Rodulpho refertur, falſum eſſe *inferiùs* videbimus, & ex ipſo Domino de Marca, qui eâ etiam authoritate utitur.

Capite 13. Appellationum à Summo Pontifice ad Concilium profert exempla, quorum omnium vetuſtiſſimum, ſaltem pro Gallia, eſt Philippi Pulchri, quem nemo eorum, qui ſanctam Sedem & Papam, ut par eſt, colunt, imitatione dignum judicabit, cùm nullus ex Francorum Regibus tam injuriosè Summum Pontificem habuerit. Ejuſmodi res, ut obliterarentur tanquam ſibi, totique Galliæ probroſæ, maximoperè conatus eſt ipſemet Philippus. Itaque, qui eas in memoriam hominum revocant, quaſi eſſent laude dignæ, Regis illius honori apud veros Chriſtianos plurimùm detrahunt, ac erga ſanctam Sedem, & Chriſti Vicarium, ſe non rectè affectos produnt. Quis enim ignorat, Regem illum, licèt ei Benedictus XI. cenſurarum omnium abſolutionem ultro conceſſiſſet, Clementem V. ad Pontificiam dignitatem varijs artibus evehendum curâſſe, ut pleniorem conſequeretur remiſſionem? Hanc enim *primam* ab eo conditionem exegit. Bulæus *hiſtor. Univerſ. Paris. tom. 4. ad an. 1305.* rem ita narrat; Rex (Philippus IV.) aliàs ſibi infenſum Bertrandum ad oppidum Angelinam evocat, monet, quæ agerentur, pacto oque inito, eum ſacramento adegiſſe dicitur, ut quinque capita ſibi, ſi Pontifex foret, concederet. Primum amplam veniam capti Bonifacij, læſæque Majeſtatis Pontificiæ. Ac re ipsâ multi in actis Pontificijs ad illud diſſidium pertinentia juſſu Clementis V. deleta ſunt. 54.

Sed nec illud prætermittendum eſt, quòd Philippus, eique adhærentes à Bonifacio VIII. appellantes, ſupponebant, eum non eſſe legitimum Pontificem, conſcij ſcilicet, appellationem ſuam alioquin omni colore fore carituram. Quod ex eo etiam colligitur, quòd ad futurum legitimum Pontificem, perinde atque ad Concilium appellabant, ut habetur in inſtrumentis à Puteano exſcriptis. In primo de Pontificis accuſatoribus iſta leguntur: *Moti, ut dicebant, fervore fidei, ſinceræ devotionis affectu, & zelo charitatis inducti, ſacroſanctæ Romanæ, univerſali Eccleſiæ Matri ſuæ, quam ſub dicti Domini Bonifacij præſidentiâ periculosè deprimi, ac deformationem enormem, & jacturam pati dicebant, compatientes ab intimis, ac Chriſtianæ fidei, in qua ſalus animarum conſiſtit, & quæ ſuis temporibus, prôh dolor miſerabiliter contabeſcit, & deperit, ut dicebant, periculo condolentes, ad ipſius Eccleſiæ, & totius Chriſtianitatis ſalubre regimen, & bonum ſtatum, ac reparationem, & exaltationem Catholicæ fidei votis, ut dicebant, ferventibus intendentes* (neceſſaria erat verborum illorum, *ut dicebant*, frequens repetitio: eſt enim difficile creditu, accuſatores Bonifacij, zelo, quem præſeferebant, verè motos fuiſſe) *maximè cùm eidem Eccleſiæ, fidei fundamento, & animarum ſaluti ſummè expediat, ut Dominici gregis ovili, non niſi verus, & legitimus, ac verè & legitimè electus Paſtor præſit.* 55.

Ipſi autem deliberantes ſic concludunt: *Pro nobis, Eccleſijs, Parochis & ſubditis noſtris, ac pro nobis adhærentibus, ſeu adhærere volentibus in hac parte, ad prædictum Concilium congregandum, & ad futurum verum,* 56.

& le-

& legitimum Summum Pontificem, & ad illum, vel ad illos, ad quem, vel quos de jure fuerit appellandum, provocamus, & appellamus, &c. Idem obſervare licet in alijs inſtrumentis, ut in appellatione ipſiuſmet Philippi, quæ refertur *n. 5. ejuſdem capitis*, in appellatione diverſarum Civitatum linguæ Occitanæ, quæ habentur *ibidem art. 7.*

56. Poſt tempus ſchiſmatis, cujus ſæpe facta eſt mentio (ut videas, quâ occaſione, nempe diſſidiorum, vel ſchiſmatis, natum ſit illud genus appellationum) appellàrunt etiam alij Reges; ſed eorum conſilium intelligitur ex titulo præfixo litteris Ludovici XI. datis 20. Novembris 1478. & exſcriptis *in eodem cap. 13. n. 12.* nimirum facultatem dari Legatis Regijs appellandi ad Concilium futurum, ſi Papa negaret, quod ex parte Regis rogaretur, aut vellet contra ipſum, ejuſque ſubditos procedere. Hujus Principis technam detegit Henricus Spondanus ad annum 1478. *n. 3.* his verbis: *Quòd videlicet* (ut putatur) *non tam hæc ſeriò ageret, quàm ut ſcrupulum Pontifici moveret, in gratiam Florentinorum, hujuſmodi ſimulationum inſignis artifex &c.*

57. Non ita conſtans eſt inter Gallos doctrina ſanctæ Sedis privilegijs adverſa, quin unius articuli obliviſcantur, etiam dum alium ſtatuere nituntur. Ludovicus XI. prædictis litteris appellationem ad Concilium Summo Pontifici minatur, ut propoſitum ſibi finem conſequatur; ſed ei facultatem tribuit, Principes Turcæ bellum inferre recuſantes, abjiciendi & puniendi. Sed quomodò poterit Papa renitentes plectere, ſi ipſis liceat ad Concilium generale appellare, ad quod tamen provocat Ludovicus, ſi non plectat? utram appellationem admittet? An Ludovici, an renuentium Turcæ bellum indicere? Utramque non poterit, quia contrariæ erunt. En verba Ludovici: *Vt pacem cum Illuſtriſſima Liga velit* (Papa) *componere, illam tueri, & defendere à dicto illo perfido Turco, & alijs infidelibus, & nullos confœderatos, ſeu cum ipſo perfido Turco, & immaniſſimo intelligentiam, aut abſtinentiam Guerræ habentes ſuſtinere, aut illis favorem exhibere: quin imò tales tanquam reos criminis læſæ Majeſtatis Divinæ, abjicere, aut punire: & caſu, quo ipſe Summus Pontifex præmiſſa facere denegaverit, ſeu plùs debito diſtulerit, vel aliqua in contrarium præmiſſorum, aut aliquid contra nos, Regnum, & Regnicolas noſtros fecerit, ſeu in futurum attentare præſumpſerit, ad intimandum, & appellationem ab ipſo interjectam in Congregatione prædicta Aurelianis, & de novo, ſi opus fuerit, appellandum ab ipſo Summo Pontifice malè conſulto ad eundem Summum Pontificem benè conſultum, ſeu præfatum proximum futurum Concilium Vniverſalis Eccleſia &c.*

58. Adhæſit Univerſitas Pariſienſis appellationi Philippi IV. & ipſa etiam aliquando ex eo tempore, quo cœperunt plures ejus Doctores Concilium Summo Pontifici præponere, pro ſuis juribus appellavit. Sed notanda eſt formula, ejus præſertim inſtrumenti, quod refertur à Puteano *n. 5. A Sanctiſſimo noſtro Papa Innocentio VIII. minùs debitè conſulto, ad ſe ipſum melius conſulendum, & ad ſanctam Sedem Apoſtolicam etiam melius conſulendam, nec non ad ſacroſanctam Synodum Vniverſalem celebrandam, illúmque, vel illos, ad quem, ſeu ad quos de jure provocare, & appellare nobis licet, in his ſcriptis tam pro nobis, quàm pro noſtris adhærentibus, & adhæſuris, quàm etiam pro Vicarijs dictorum Magiſtrorum, Doctorum, & Scholarum, eorúmque in beneficijs Divinis deſervientium provocamus, & appellamus.* Illa ad diverſos Judices appellatio innuere videtur, dubitare appellantes, an ad alium, quam *ad Papam melius conſulendum, & ad ſanctam Sedem Apoſtolicam etiam melius conſulendam de jure provocare, & appellare ipſis liceat.*

59. Citat quidem *in fine dicti cap. 13.* appellationes aliorum extra Galliam Principum, ſed nihilo laudabiliores. *Prima*, & antiquior Philippi Regis, eſt Friderici II. Imperatoris, ſeu ejus Legati, quem cæteri Principes imitari videntur Verùm Friderici Legatus non à Papa ad Concilium, ſed à Concilio Generali, ſcilicet Lugdunenſi *primo* ad aliud generalius provocavit, ſub eo prætextu, qui à quovis facilè poterit obtendi, ut omnia Eccleſiaſtica judicia eludat, quòd illud non eſſet ſatis generale.

60. Libera erit omninò Gallia, ſed à juſtitia, ſi poſteriores quidam ejus libertatis vindices audiantur. Nam ſi Pontificis decreta non arrideant, vel omninò contemnentur, utpote offendentia *regulas, mores, inſtituta à Regno, & Eccleſia Gallicana recepta*, vel ab eis ad futurum Concilium provocabitur. Concilij autem decreta non recipientur, atque adeò non obligabunt, juxta illorum Scriptorum doctrinam. *Non hæc quidem protuli*, inquit Ioannes Gerbaſius *diſſert. de cans. major. art. 12. n. 6. ut ab hac Tridentini Concilij ſingulari lege eximantur Galli, cùm ne ulla quidem alia, acceptationis defectu, eos liget.* Ægrè ferrent hæc verba aures verè Catholicæ à Procuratore Regio prolata; ſed quis à Theologo poſſit hæc audire? Quid igitur, acceptatio à Clero facta nullam inducit obligationem? Itáne mutata eſt poſtremis his temporibus authoritas Conciliorum Oecumenicorum? Clerus Gallicanus anno 1625. Pariſijs congregatus profeſſus eſt, ſe teneri ad obſervationem Concilij Tridentini, Gerbaſius econtra nullâ ejus lege Gallos ligari, affirmat.

61. Falſum eſt, ut *in 2. lib.* demonſtravimus, acceptationem eſſe neceſſariam, ut lex juſta obliget: & falſum eſt, nullam Concilij Tridentini legem fuiſſe acceptaram in Gallia. Utramque falſitatem evertit decretum Cleri Gallicani prædicto anno 1625. editum *tom. 1. Actorum Cleri*, & à Puteano *cap. 14. n. 3.* relatum. Ejus decreti verba latinè reddita ſunt iſta; Cardinales, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Prælati, & alij Eccleſiaſtici viri, repræſentantes Clerum univerſum Franciæ, congregati annuente Rege, Pariſijs in Conventu Auguſtinianorum, poſt maturam circa publi-

cationem Concilij Tridentini deliberationem unanimiter agnoverunt, & declarârunt agnoſcunt, & declarant, ſe obligari pro ſuo officio, & conſcientia ad recipiendum, ſicut re ipsâ receperunt, & recipiunt præfatum Concilium, & ſpondent, ſe illud obſervaturos, quantum poſſunt per functionem ſuam, & authoritatem ſpiritualem, & Paſtoralem. Quæ deliberatio ſingulorum ſubſcriptionibus, ac juramento ad ſancta Evangelia, confirmata fuit. Recepit igitur tunc temporis Clerus Gallicanus Concilium Tridentinum, & profeſſus eſt, ſe teneri non ſolùm ad obſervandum Concilium, poſtquàm illud acceptâſſet, ſed etiam ad illud acceptandum. Auguſtiſſimus erat Cœtus; ſiquidem aderant tres Cardinales, quinquaginta Epiſcopi, triginta verò *ſecundi* Ordinis. Non fuit præceps deliberatio, cùm anteà ſæpiſſimè, vehementiſſimeque inſtitiſſent Prælati apud Reges, ut reciperent Concilium, quod teſtantur acta Cleri quàmplurima, citata à Puteano, *ubi ſupra*; acceptatum præterea fuit in varijs Concilijs Provincialibus.

62. At non fuit acceptatum à Rege; ne id quidem verum uſquequaque eſt, quandoquidem multa ejus decreta in ordinationes Regias translata ſunt; ſed quare non fuit *abſolutè* receptum? Cauſas *in 1. lib.* notavimus. Hoc tantùm monemus eos, qui vim legum Eccleſiaſticarum à principum arbitrio pendere volunt, ut conſiderent, quantum periculi ſubitura ſit Religio, ſi principes mali extiterint.

63. Oblitus eſt Puteanus *in hoc capite* proteſtationis à ſe factæ in præfatione ad Lectorem. Ibi enim ait, ſummoperè cautum eſt, ne quid ex actis deduceretur, aut quæ inde ſequantur, declararentur. *Faciet quiſque, ut ſibi videbitur.* In hoc autem *cap. 14. n. 2.* relatâ declaratione Caroli VII. Francorum Regis, addit; Ex hoc inſtrumento infertur, Decreta Conciliorum Generalium, quæ ad politiam ſpectant, effectum in Francia non ſortiri, niſi Regum noſtrorum edicta accedant. De facto duntaxat eum loqui crederem, niſi titulo capitis ad Conciliorum Generalium receptionem, & publicationem in Francia, non ſolùm permiſſionem, ſed etiam authoritatem Regis concurrere ſtatuiſſet.

64. Cæterùm in pluribus famoſæ Pragmaticæ Sanctionis locis indicatur, non ita liberum eſſe Galliæ, Decreta Conciliorum Generalium reſpuere, vel immutare, v. g. in litteris, quæ Decreta præcedunt, habetur hæc declaratio: *Sacræ Baſileenſis Synodi decreta, ordinationes & ſtatuta aliqua ſimpliciter, ut jacent, alia verò cum certis modificationibus, & formis non hæſitatione poteſtatis, & authoritatis condentis, & promulgantis, ipſius ſcilicet ſacræ Baſileenſis Synodi, ſed quatenus commoditatibus, temporibus, & moribus regionum, & perſonarum ſæpe fatorum noſtrorum Regni, & Delphinatûs congruere, conveniréque conſpexerunt; prout* inferiùs *plenius annotatur, & inſeritur, illicò indilatè recipienda conſenſerunt, & acceptanda deliberaverunt.* Circa varia etiam decreta Congregatio Gallicana, dum illa temperanda cenſet, ad Concilium recurrendum monet, ac generatim in concluſione ait; *Illa decreta, circa quæ fuerunt factæ prænotatæ modificationes, acceptentur, prout etiam acceptantur. Sub ſpe ſcilicet, quòd ipſæ modificationes per ſacrum Concilium admittentur; Pro quo Regij Oratores inſtabunt vice Regiâ, & Eccleſiæ Regni, & Delphinatûs.*

Axioma *quintum* Puteani in 15. ac interjectis capitibus ab eodem deductum uſque ad caput *vigeſimum ſecundum.*

65. HIc Author *cap. 15.* proſequitur ea, quæ ſpectant ad Prælaturarum Eccleſiaſticarum diſpoſitionem: capite autem *decimo ſexto* agit de materia Regaliæ: capite *decimo ſeptimo* de juramento fidelitatis ab Epiſcopis Regi præſtando: capite *decimo octavo* agit de reſidentiâ Epiſcoporum à Rege præcipiendâ: *decimo* autem *nono* capite de licentiâ Regis ab Epiſcopis requirendâ, ut extra Franciæ Regnum ipſis fas ſit, etiam Romam proficiſci. In capite porrò *vigeſimo* revocantur ad memoriam, quæ ſchiſmatis, atque cum Summis Pontificibus diſſidiorum temporibus ſunt facta à Regibus: in capite inſuper *vigeſimo primo* tractatur de Beneficiorum, renuente Summo Pontifice, per ſæculares poteſtates intrà Galliam collationibus: in capite denique *vigeſimo ſecundo* agitur de pecuniarum ab Eccleſia Gallicana per Curiam Romanam exactione.

Refutatio, ſeu examinatio ejuſmodi axiomatum.

66. AUthor *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. dict. lib. 10. cap. 7.* cauſam hanc ita proſequitur. Quoniam, inquiens, quæ ad Prælaturarum diſpoſitionem pertinent, per Concordata inter Leonem X. Papam, & Franciſcùm I. Regem Francorum ſunt conſtituta, ſupervacaneum eſſet, & Lectoribus prolixitate ingratum, ſingulorum, quæ Puteanus *cap. 15.* affert de anteriori Franciæ praxi, examen.

67. Materia Regaliæ, de qua agitur à Puteano *cap. 16.* tam diligenter, tamque eruditè verſata fuit, ſcriptis tum latinè, tum Gallicè tractatibus, ut nihil illi lucis accedere poſſe videatur. Eâdem etiam occaſione video, actum eſſe de ju[illegible]to fidelitatis, ab Epiſcopis Regi præſta[illegible], de quo Puteanus *cap. 17.* nihilque hodie difficultatis eſſe ſcio circa hujuſmodi juramentorum praxin, niſi circa ejus inſinuationem, ſeu regiſtrationem, quam volunt ad finem Regaliæ imponendum neceſſariam, quâ de re optimè etiam diſſeruerunt, qui de Regalia nuper ſcripſêre.

68. Niſi circa neceſſaria tantùm immorari, mens eſſet, multa notari poſſent circa ea, quibus prædicta Puteani capita conſtant; prætermittendum tamen non eſt, Reges Franciæ viciſſim Epiſcopis juramentum præſtare ſolitos. Extant antiqua exempla inter Capitularia Regum Francorum à Stephano Baluzio collecta, & viget adhuc uſus, ut Rex,

dum

dum inauguratur, juret, ſe privilegium Canonicum ſervaturum, quod cùm ad veras Eccleſiæ libertates pertineat, taceri non debuit, quaſi hoc Regiam Majeſtatem dedeceret, unde illi maximus decor accedit.

69. Tot ſunt Eccleſiæ Canones de Epiſcoporum, & Parochorum reſidentiâ, quam melioris notæ Doctores de jure *Divino* eſſe affirmant, ut laudandus ſit Regum Chriſtianiſſimorum zelus in præſtandâ exequendis illis Legibus Eccleſiaſticis authoritate; plurimumque commendandus eſſet Rex Chriſtianiſſimus, ſi Prælatos, quos in Curia magis, quàm in propria Diœceſi commorari delectat, quorumque aliqui nullum fortè aliud negotium apud ſuam Majeſtatem magis ſolicitè, quamvis minùs apertè, proſequuntur, quàm ut nova, vel pinguiora beneficia conſequantur, ad commiſſum ovile remeare præciperet, exemplo ſuorum Prædeceſſorum, & Juſtiniani *Novellâ 6. cap. 2.* & aliorum: ſic enim exequeretur Canones, Epiſcopis ad comitatum ſine neceſſitate, ac matura deliberatione accedere prohibentes. Pudendum e contra eſt, quòd Paſtores Gallicani tot actis ad reſidentiam cogentibus, quot referuntur à Puteano *cap. 18.* præbuerint occaſionem, dimiſſis frequenter ovibus ſibi à Chriſto concreditis; quæ culpa in plures Auguſti illius Cleri Rectores non cadit, quandoquidem omni ævo multi ovili ſuo aſſidue, ſeduleque invigilârunt, & omnes probi Paſtoris partes expleverunt.

70. Regem autem tanquam ſanctorum Canonum executorem Prælatos ad reſidentiam compuliſſe, par eſt credere, cùm in plerisque actis expreſſa fiat Canonum mentio. Res eſt aliunde tam juſta, tamque neceſſaria, ut Principum illam procurantium zelum excitare Eccleſia cenſeatur.

71. Prælatos licentiâ Regis, vel præcepto indigere, ut a Regno proficiſcantur, *capitis 19.* titulus eſt, imò etiamſi à Summo Pontifice ad Concilium Generale evocarentur; ut indicatur *n. 8. Prima* lemmatis probatio hunc habet titulum: Ex *Concilio Agathenſi ſub Clodoveo Rege anno 506. can. 35.* Fruſtrà fit mentio Clodovei à Puteano, cùm ne unus quidem Epiſcopus Regni Francorum huic Concilio interfuerit, ut patet ex ſubſcriptionibus, & notavit Dominus Marca *lib. 6. cap. 18. §. 1.* Sed concedamus ejus, utpote in loco modò Regi Franciæ ſubdito, celebrati Concilij decreta vim legis obtinere; quid ſtatuitur Canone illo 35. ut Epiſcopi Metropolitano *ad ordinationem Summi Pontificis, aut ad Synodum* invitanti pareant, *exceptâ gravi infirmitate corporis, aut præceptione Regiâ.* Sed hoc non probat intentum; non enim agitur de exeundo à Regno, ſiquidem omnium Epiſcoporum Agathæ congregatorum Metropolitani erant intrà idem Regnum Tololanum Viſigothorum; niſi fortè, quod veriſimile nequaquam eſt, ordinatio Summi Pontificis, non de quolibet Epiſcopo, ſed de Romano tantùm intelligatur. Verùm ne tunc quidem aliud probaret Canon, quam excuſandum Epiſcopum Romam non cuntem, non ſolùm ſi graviter ægrotaret, ſed etiam ſi ex præcepto Regis alteri negotio incumberet, alioquin enim diceretur, *exceptâ prohibitione, non, exceptâ præceptione Regiâ.*

Secunda probatio eſt exemplum Saloni, & 72.
Sagittarij à Rege Gunthramno licentiam accedendi Romam poſtulantium, & impetrantium; ut refert Gregorius Turonenſis *hiſt. Franc. lib. 5. cap. 21.* Sed hoc exemplum parùm efficax eſt. Quid enim mirum, ſi Epiſcopi de homicidijs, adulterijs, alijſque ſceleribus convicti, patrocinium imploraverint Regis, quem, ut ait Gregorius, *propitium ſibi nôſſent.* Non enim ſolâ licentiâ, ſed & favore indigebant. *Rex verò*, addit Hiſtoricus, *annuens petitionibus eorum, datis epiſtolis* (quæ de ſola licentia non videntur intelligendæ) *eos abire permiſit. Qui accedentes coram Papa Ioanne exponunt, ſe nullius rationis exiſtentibus cauſis, dimeſos. Ille verò epiſtolas ad Regem dirigit, in quibus locis ſuis eos reſtitui jubet. Quod Rex ſinè morâ, caſtigatis priùs illis, verbis multis, implevit.* Num Rex, qui Summo Pontifici *ſinè morâ* parendum cenſuit, perditos homines, qui à nemine illorum accuſationem proſequente, innoxij reputati fuerant, reſtitui jubenti, juris fuit eſſe duxiſſet, Epiſcopos ad Concilium Generale à Papa vocatos retinere?

Afferuntur deinde duo loca Hincmari 73.
Rhemenſis Archiepiſcopi, negantis, poſſe Epiſcopos a Regno decedere ſine conſenſu Regis. Sed jam *lib. 3. cap. 7.* vidimus, ipſum *de facto* loqui, non *de jure*: & ex alio ejus loco, ſcilicet *epiſt. 17. tom. 2.* evidenter oſtendimus, ipſum ſenſiſſe, Epiſcopos Romam à Pontifice vocatos accedere debere. Minoris momenti eſt exemplum Philippi IV. a Bonifacio VIII. diſſidentis, & Caroli VII. Baſileenſibus contra Eugenium IV. faventis. Quid enim mirum, ſi primus ſciens, Epiſcopos adverſùm ſe Romam vocari, eos illuc proficiſci non ſiverit, & contra ſuam prohibitionem profectos malè habuerit; alter ſuſcepto Concilij Baſileenſis patrocinio, ab ipſiſmet Epiſcopis rogatus, Ferrariam, quo ab Eugenio vocati fuerant, ire vetuerit.

At nónne, ſicut in rebus temporalibus 74.
& ſæcularibus, Regi, ita in ſpiritualibus & Eccleſiaſticis Summo Pontifici tenentur Prælules obedire? Cùm ergo commune totius Eccleſiæ bonum poſtulat, ut Prælati aliò ſe conferant, Pontificem jubentem potiùs, quàm veterem Regem debent audire, niſi fortè per vim detineantur, aut graviora inde mala conſecutura ſint. Si aliquis inſediſſet juſtitiæ amor conſarcinatoris animo, propoſitionem ad eos caſus reſtrinxiſſet, in quibus Epiſcopi gravi ſuſpicione laborarent, alicujus contra Regem, vel Regnum machinationis; aut dixiſſet, duntaxat debitum Regiæ Majeſtati reverentiæ officium eſſe, eo inſalutato non abire.

Quandoquidem Puteanus ſuas omnes 75.
probationes *à facto*, & authoritate ducendas putavit, cur hîc, ut alibi, ei diſplicuerunt exemplum & ſententia S. Ludovici? An ſervitus eſt, Gallorum nobilitate indigna, Sanctos

imitari ac ſequi? Guillelmus de Nangiaco *in vita S. Ludovici* refert epiſtolam ſancti illius Regis ad Imperatorem Fredericum, in qua hæc habentur *Vos unitatem pacis & concordiæ diſrumpentes, Prælatos Regni noſtri ad Sedem Apoſtolicam accedentes, cui tam ex fide, quàm ex obedientia tenebantur, nec ejus poterant recuſare mandata, in mari, quod moleſtè ferimus, capi feciſtis, & ipſos ſub gravi cuſtodia detinetis.* An majoris ponderis eſt authoritas Philippi Pulchri, aut Caroli VII. quàm ſancti Ludovici? Nota hæc ejus verba: *Cui* (Sedi Apoſtolicæ) *tam ex fide, quàm ex obedientia tenebantur, nec ejus poterant recuſare mandata.*

76. Non ſoli B. Ludovici religioni, ſed veritatis certitudini tribuenda eſt illa ſententia. Scripſerat antè S. Bernardus *epiſtolâ 131.* quæ eſt ad Mediolanenſes; *Poteſt* (Papa) *à finibus terræ ſublimes quaſcunque perſonas Eccleſiaſticas evocare, & cogere ad ſuam præſentiam, non ſemel, aut bis, ſed quoties expedire videbit.*

77. Quid juvat Puteanum *in cap. 20. hujus voluminis, ac in alio integro volumine*, ab iſto, quod percurrimus, diſſimilo, ſchiſmatis, & diſſidiorum perpetuâ oblivione delendorum memoriam revocare? An Regno Gallicano gloriolum eſt cum Summis Pontificibus diſceptaſſe? An a juſtitia ita ſtetit Gallia & in cauta & in modo, ut tantoperè cavendum ſit, ne pereant illa monumenta? Qui veras & ſinceras earum rerum hiſtorias legerunt, hinc non parùm imminutam nôrunt antiquæ pietatis, & religionis laudem, Gallicano Regno egregiis in ſanctam Sedem, & Summos Pontifices officijs partam.

78. Quin poteſtas ſæcularis in aliquibus ſaltem ex ijs, quæ *in eodem cap. 20.* referuntur, modum ſuum exceſſerit, non videtur à Catholico poſſe negari; v. g. quòd Senatûs Placito *n. 43.* relato, Archiepiſcopum Turonenſem delegaverit, ſeu commiſerit ad conferendum beneficium curatum, ut illa collatio eundem haberet effectum, quem habuiſſet in Curiâ Romanâ facta: quòd Henricus IV. Rex Franciæ & Navarræ litteris *n. 44.* exſcriptis Oeconomum ſpiritualem deputaverit ad conferenda beneficia, Parochias, Prioratus, & Dignitates, quodque Oeconomos ille ſpiritualis beneficia contulerit ſub hac forma, quæ legitur in ejus litteris ibidem extantibus: *Virtute dicti Oeconomatûs contulimus, & donavimus, &c.* Quis enim Catholicus affirmare audeat, poſſe Parochum abſolvere à peccatis, vel Priorem poſſe excommunicare Monachos poteſtate ſolùm acceptâ à Rege, vel à Senatu, aut ab eorum delegatis?

79. Idem cum proportione dicendum de collatione aliorum beneficiorum, licèt in eis non ſit æquale periculum. Quamvis enim juriſdictionem non habeant annexam, adeoque minùs aliorum fidelium ſaluti noceat beneficiariorum intruſio; nullum tamen eſt, quod ſpirituale aliquod jus non habeat.

80. Patet certè ex actis *in 21. cap.* contentis, poteſtates ſæculares in Gallia, renuente Summo Pontifice, vel Epiſcopis, aliquando beneficia de facto contuliſſe, vel alicui facultatem legitimam non habenti officium illud commiſiſſe. Sed quid inde concluditur, niſi conculcatos fuiſſe Canones innumeros, quibus ſub graviſſimis pœnis prohibetur, ne laici beneficia Eccleſiaſtica conferant, vel Clerici ab eis collata recipiant? Magiſtratuum ſæcularium Placita titulos Canonicos non eſſe, quibus in tuto ponatur conſcientia Beneficiariorum, nemo non videt, niſi jam præ avaritiâ & ambitione in mentis cæcitatem, & cordis duritiam prolapſus ſit. Tœderet Canones referre, per hanc portam in beneficia ingredi vetantes, quòd à nemine ignorentur, & à pluribus Authoribus collecti ſint; ut à Gratiano *Can. 16. q. 7.* quam his verbis inchoat: *Quòd autem Eccleſias de manu laicorum accipere, nec Abbati, nec alicui liceat, omnium Canonum teſtatur authoritas*: Ab Antonio Auguſtino, Juris Pontificij veteris Epitome *lib. 15. tit. 7.* & ab alijs. Vide rurſus, quomodò ſpeciola libertatum Gallicanarum definitio pleriſque illarum capitibus conveniat, id eſt, quam *directè* illis opponatur.

Quæ circa *caput. 22.* notanda eſſent de pecuniarum ab Eccleſia Gallicana per Curiam Romanam exactione, partim dicta ſunt *lib. 6.* partim circa duo ultima capita illius voluminis dicentur. 81.

Axioma *ſextum* Puteani ex ejuſdem *cap. 23. & 24.*

HIc Author *ibidem* expendit; quantum Regi ſit poteſtatis circa ſanctæ Sedis Legatos, ac Vicelegatos, in examinandis eorum facultatibus & mandatis Apoſtolicis. 82.

Refutatio hujuſmodi axiomatis.

AUthor *ſæpe citati tract. de libert. Eccleſ. Gallic. cap. 8.* rem hanc ita proſequitur. Romanus Pontifex omnium Chriſti fidelium Paſtor eſt, ac ſimul multarum Provinciarum Princeps temporalis. Itaque duplicis generis Legatos mittere poteſt, ſcilicet pro negotijs politicis, ac pro ſpiritualibus. Equidem, qui ab eo tanquam Principe temporali mittuntur Legati, omnibus à jure Gentium, vel à conſuetudine, inter alios Principes Chriſtianos inductis legibus obnoxij ſunt, niſi quòd in Papa non ita præſcinditur temporalis ratio à ſupremi Eccleſiæ Paſtoris dignitate, quin ejus Legatis, quæcunque negotia gerant, ſpecialis reverentia debeatur, præſertim cùm Princeps non ſit, niſi quia Succeſſor B. Petri, cujus Patrimonium vocatur, quod habet dominium temporale Romana Eccleſia. 83.

Si autem ſpiritualibus tantùm & Eccleſiaſticis rebus tractandis, Legati deputentur, Legationis ſuæ litteras tenentur exhibere. Hoc enim tam Canonico, quàm Civili jure cautum eſt. *Cap. Cùm in jure peritus. De Offic. Delegati.* Et *Leg. un. Cod. De mandatis Principum.* Sed eorum facultates, aut juriſdictionem reſtringere, aut etiam examinare, ad poteſtatem ſæcularem non pertinet. In hujuſmodi enim rebus Principes Papæ ſubſunt, nec ſinè 84.

ordi-

ordinis à Chriſto inſtituti confuſione ejus mandata ſuæ, vel Iudicum ſuorum, cenſuræ ſubjicere poſſunt.

85. Equidem ſi Regi juſta eſſet timendi cauſa, ne quod ex Legatione detrimentum in legitimis ſuis Iuribus pateretur, non illi vitio verteretur, quòd illud modo congruo præcaveret. Ita refert Henricus Spondanus ad annum 1625. *n. 5.* & Puteanus *cap. 23. n. 82.* Cardinalis Franciſci Barberini facultates, non niſi cum hac conditione admiſſas fuiſſe, quòd intrà ſex ſeptimanas Breve Pontificium obtineret, quo titulus Regis Navarræ per incogitantiam omiſſus diceretur, non autem, ut inde aliquod præjudicium Regi Franciæ in jus Regni Navarræ fieret. Sed obtentu conſervandorum Regis, aut Regni jurium, omnia Papæ mandata circa res ſpirituales, & Eccleſiaſticas, Iudicum ſæcularium arbitrio permittere, juſtitiæ, antiſquorum Gallorum religioni, & Eccleſiæ Romanæ authoritati repugnat. Itaque omnia illa exempla, quæ à Puteano *cap. 23. & 24.* afferuntur, ea tantùm ratione juſta eſſe poſſunt, ſi Regibus Franciæ, aut eorum Curijs propoſitum fuit, vera jura Regia tueri, non autem poteſtatis Pontificiæ exercitio impedimentum præſtare.

86. Id agnoverunt Reges Franciæ, etiam Philippus IV. tempore diſſidij cum Bonifacio VIII. ut probat unus ex articulis miſſis à Bonifacio ad Philippum per Cardinalem ſanctorum Marcellini & Petri cum reſponſione Regis. Eſt enim articulus ille hujuſmodi, à Puteano relatus *cap. 23. n. 2. Item ad denuntiandum, & declarandum eidem, quòd Romanus Pontifex Legatos de Latere, ac Nuntios liberè mittere poteſt ad quævis Imperia, Regna, vel loca, prout vult, abſque petitione cujuslibet, vel conſenſu, uſu, vel conſuetudine, contrarijs non obſtantibus.* Non poterat jus ſanctæ Sedis clariùs, & apertiùs explicari. Quid igitur ad hoc reſpondit Rex Philippus, quem vel Eccleſiæ cum ſuorum jurium diſpendio, vel perſonæ ipſius Pontificis, jam ſibi odioſæ, impenſiùs faviſſe nemo ſuſpicabitur? *Reſpondet Rex, quòd non impedivit, nec impedire intendit Legatos, Nuntios, vel alias quaſcunque perſonas, quo minùs liberè ingredi valeant Regnum ſuum, niſi ſibi & Regno ſint legitimâ ratione ſuſpecti, vel aliàs habeat juſtam cauſam.*

87. Quæ prædictus Puteanus ſub numeris ſequentibus exſcripſit, ſchilmate, quod, uti jam ſæpe notavimus, maximam diſciplinæ Canonicæ confuſionem invexit, poſteriora ſunt; & quid factum fuerit, non quid fieri debuerit, plerumque oſtendunt. Numero autem *primo* proponit exempla epiſtolæ fidei publicæ, ſeu ſalvi conductûs à Carolo Majoredomûs dati Bonifacio Epiſcopo miſſo S. Petri in Franciam venienti, ſed quòd Legati ſanctæ Sedis protegantur, & defendantur, ad officium Principum ſpectat; qui eos ſuæ Legationis exercitio juvare debent, impedire nequaquam ſinè injuria poſſunt. Citat præterea Glabrum Rodulphum, cujus teſtimonium alibi expendemus: & epiſtolam Concilij Africani ad Papam Cæleſtinum, de qua modò pauca dicenda ſunt.

Adverte hìc, quod in pluribus alijs locis licet obſervare, quomodò erga ſanctam Sedem ſit affectus Puteanus, præmiſſis enim exemplis, in quibus moderatio, & juſtitia magis elucent, ea tantùm ſeligit, in quibus vel animi commotione, vel ignorantiâ, vel aliquâ aliâ cauſâ eſt aliquid actum adverſùs Summos Pontifices, etiamſi ad propoſitum non faciant. Miſerat Papa Zoſimus paulò ante mortem Legatos in Africam occaſione appellationis, quam Apiarius Presbyter a ſententia Epiſcoporum Africanorum ad ſanctam Sedem emiſerat, ipſique à Concilijs Africanis recepti fuerant. Sed quia eorum facultas, ſeu jus ſanctæ Sedis ad mittendos ad Provincias Legatos pro judicio interpolitarum ad ſe appellationum, Canonibus Concilij Sardicenſis, ſub nomine Nicæni, à Zoſimo confirmatum fuerat: & Epiſcopi Africani, quibus ignoti erant Canones veri Concilij Sardicenſis, quique inter Nicænos non legebant eos, qui ſibi allegabantur, ſcripſerunt ad Bonifacium, Zoſimo interea defuncto ſucceſſorem, rogantes, ut ab Eccleſijs Orientalibus exemplaria Nicæni Concilij ſibi mittenda curaret, & ſpondentes, ſe interim ſervaturos, quæ in Commonitorio Legatorum continebantur. Apiarius petita venia reſtitutus, in nova crimina relapſus eſt, propter quæ rurſus ab Epiſcopis Africanis eſt excommunicatus, ſed à Cæleſtino, Bonifacij ſucceſſore in communionem receptus eſt; miſſuſque Fauſtinus Legatus in Africam, ut ejus cauſa matùre diſcuſſâ, definitivum ferret judicium. Apiarius crimina ſua in Concilio confeſſus, juſtè ſe excommunicatum fuiſſe, demonſtravit. 88.

Epiſcopi Africani indignati, quòd ſceleſti criminum pœnas evaderent, aut ſaltem diu effugerent, atque adeò juſtorum judiciorum vim eluderent, reſcripſerunt Cæleſtino epiſtolam illam, quam inſuit Puteanus, quamque hæretici, & alij, qui Sedis authoritatem impatienter ferunt, tam frequenter, tamque importunè obtrudere ſolent. Eam ſanctæ Sedis juribus minimè adverſari aliqui arbitrantur, nec in ea appellationes ad ſanctam Sedem, vel Legationes in Provincias ad judicandas illas appellationes improbari, ſed modum duntaxat; idque ſignificare videntur hæc Concilij Africani verba, ſeu adverbia: *Facilìùs, feſtinatò, præcipitanter, præpropere, indebitè.* Sic enim ſcribit. *Præfato itaque debitæ ſalutationis officio, impendiò deprecamur, ut deinceps ad veſtras aures hinc venientes non facilìùs admittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem ultra veluti accipere: quia hoc etiam Nicæno Concilio definitum facilè advertet Venerabilitas tua. Nam etſi de inferioribus clericis, vel laicis videtur ibi præcaveri, quantò magis hoc de Epiſcopis volut obſervari, ne in ſua Provincia à communione ſuſpenſi, à tua Sanctitate* vel feſtinatò, *vel præpropere, vel indebitè videantur communioni reſtitui.* Cæleſtinus autem ideo in anteceſſum Apiarium abſolverat, quia eum ad ſe provocâſſe crediderat, ut notat idem Concilium: *Quem tua Sanctitas credens appellâſſe (quod probare non potuit) communioni* 89.

munioni reddiderat: quæ verba, jus appellationum recipiendarum Summo Pontifici competere, innuunt.

90. Equidem tam frequenter Romani Pontifices hæreticorum, atque improborum technis decepti, recta Epiſcoporum judicia ſuſpendebant, ut juſta videretur Africanorum querela, ſi eò tantùm ſpectabat, ut major adhiberetur ad vitandas ejuſmodi fraudes cautela. Non enim ſolus reſtitutionem ſuam ſuffuratus fuerat Apiarius, ſed paulò ante Pelagius, & Cæleſtius Zoſimo Catholicos ſe fingentes, ab eo ut Catholici habiti fuerant.

91. Si autem, ut aliqui ex illius epiſtolæ contextu colligunt, etiam appellationes ipſas ad ſanctam Sedem, atque adeò Legationes ad illas judicandas rejiciebant Epiſcopi Africani, ea erat cauſa, quia, ut *ſupra* diximus, Canones veri Concilij Sardicenſis ignorabant, & diſciplinam in illis conſtitutam in Canonibus Nicæni cæteros præibant, ſecundùm uſum jam inductum, citabantur, non reperiebant. Sed ubi tenebræ illæ diſſipatæ ſunt; & appellationes ad ſanctam Sedem, & ejus Legationes in Africa, ſicut in alijs Provincijs Chriſtianis, liberè admiſſæ ſunt, quod pluribus exemplis comprobari poſſet. Videri poteſt S. Leo *epiſt.* 87. non longè poſt id tempus ſcriptâ, & S. Gregorius, qui *lib. 2. epiſt. 33.* ad Columbum Epiſcopum ſcribit in hunc modum: *Fraternitatem tuam ſcriptis præſentibus duximus adhortandam, ut veniente ad te Hilario Chartulario noſtro, adunato Epiſcoporum univerſali Concilio, habito præ oculis terrore venturi judicis, cauſa eadem* (ſcilicet Maximiani Epiſcopi, qui præmio corruptus Donatiſtarum Epiſcopum fieri permiſerat) *ſubtilis, ac ſolerti debeat indagatione perquiri.*

92. Sed & ante tempus ſcriptæ epiſtolæ ſupradictæ authoritatem ſuam in Epiſcopos Africanos Romanus Pontifex exercuerat, teſte S. Auguſtino, qui unus fuit ex Patribus epiſtolæ prædictæ Authoribus. Is enim paulò ante ſancti Cæleſtini judicio ſe ſubmiſerat, ut patet ex ejus epiſtola 262. in qua alia refert exercitæ jurisdictionis exempla: *Exiſtat*, inquit, *exemplo ipsâ Sede Apoſtolicâ judicante, vel aliorum judicata firmante, quoſdam pro culpis quibusdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo. Clamet Friſcus Provinciæ Cæſarienſis Epiſcopus &c.*

93. Denique quorſum hanc epiſtolam citat Puteanus, cùm in ea nulla Principum, pro quibus tamen ipſe in hoc capite certat, fiat mentio? Satis nimirum illi eſt, ut authoritatem ſanctæ Sedis deprimat: nam facilè poſtea Epiſcopi, quibus favere adversùs Summos Pontifices videtur, Regum poteſtati ſubjicientur.

94. Illuſtriſſimus Petrus de Marca *lib. 6. de concord. Sacerd. & Imp. cap. 19. n. 7. & ſeq.* affert exempla, *primò* Vigilij Papæ ſcribentis ad Auxanium Epiſcopum Arelatenſem: *Se pro ejus pietatis affectu, & pro glorioſiſſimi Regis Childeberti Chriſtianâ devotione mandatis ſuis ei vices conferre.* Et ad Aurelianum Auxanij ſucceſſorem, ſe eandem adminiſtrationem committere *Childeberti Francorum Regis Chriſtianâ, & Deo placitâ in perhibendo ei teſtimonio voluntate accedente. Secundò* Pelagij I. ad Childebertum ſcribentis, ſe *ſecundùm petitionem ejus* Legatum conſtituiſſe, ſeu Vicarium, Sapaudum Arelatenſem. *Tertiò* S. Gregorij à Regina Brunechilde mittendi in Galliam Legati licentiam poſtulantis. Ex quibus infert, neceſſarium eſſe Regum conſenſum, ut Legati facultatibus ſuis utantur in Gallia. Verùm ex his exemplis aliud quidquam inferri non poteſt, quàm poſtulatum aliquando illum conſenſum, ut res ex ambarum poteſtatum concordiâ feliciùs gererentur, & Principes libentiùs opem ſuam præſtarent Legatis, ſi quando eâ indigerent; aliquando ipſoſmet Principes interceſſores adhibitos ad obtinendam Legationem; non autem neceſſarium omninò eſſe prædictum conſenſum.

95. Si ad ſpiritualia tantùm negotia deſtinentur Legati, eos Principum conſenſu non egere, nili ut eorum ope, quæ ſibi ſunt injuncta, facilius exequantur, per ſe patet, & probari poteſt pluribus exemplis Legatorum à Summis Pontificibus, non petitâ ullâ Principum licentiâ, miſſorum. Ita miſſus eſt Petrus Damiani ab Alexandro II. circa annum 1062. ut conſtat ex hujus Pontificis epiſtola 21. apud Philippum Labbeum *tom. 9. Concil.* in qua nulla fit Regis mentio. Ita Callixtus II. Cardinalem quendam miſit, eumque Ludovico VI. commendavit his verbis, quæ ſignificant, Principum quidem eſſe, Legatos juvare, non autem circa eorum Legationem aliquam juriſdictionem exercere: *Sanè chariſſimum filium noſtrum, ſanctæ Sedis noſtræ Presbyterum Cardinalem nobilitati tuæ attentiùs commendamus. Nos enim à Latere noſtro eum ſecundùm antiquæ Sedis Apoſtolicæ conſuetudinem ad terram Poteſtatis tuæ pro corrigendo & confirmando, quæ corrigenda, & confirmanda fuerint, delegamus. Rogamus igitur Excellentiam tuam, & in Domino commonemus, ut eum tanquam Vicarium noſtrum reverenter ſuſcipias, honeſtè habeas, & ita ei facultatis tuæ conſilium, & auxilium præbeas, quatenus ſibi injunctum poſſit miniſterium adimplere.* Calliſt. II. *epiſt. 23.* Nec afferri poteſt exemplum aliquod magno ſchiſmate antiquius, vel certum aliud argumentum, quo prædicti conſenſûs neceſſitas oſtendatur.

96. Imò Principes, ſicut & cæteros, Legatis Apoſtolicis obtemperare debere in rebus ſpiritualibus & Eccleſiaſticis, ratio ſuadet, & confirmant exempla. Gregorius VIII. *epiſt. 5. append. 2.* apud prædictum Labbeum *tom. 10.* ſcribit, non ſolùm *omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus*, ſed etiam *Regibus, Principibus, Clericis quoque ac Laicis in Narbonenſi Gallia, Guaſconia, Hiſpaniáve Regione.* Et tamen indiſcriminatim ab omnibus recipi jubet Amatum Oloronenſem Epiſcopum S. R. E. Legatum: *quem*, inquit, *ſicut noſtram, imò B. Petri præſentiam, vos ſuſcipere, Apoſtolicâ authoritate jubemus.*

97. Gregorij forſitan ingenio tribueretur ea for-

formula, quæ authoritatem maximam ſignificat. Sed alij Pontifices ante ipſum, licèt animi minùs generoſi, aliam etiam vivaciorem uſurpant. Ioannes VIII. mitis adeò indolis, ut ignaviæ ab aliquibus accuſaretur, licèt ageretur de Dominio Principum Francorum, Legatos miſit, & eorum Legationem hâc clauſulâ corroboravit *epiſt. 3.* apud Sir. *tom. 3.* quæ eſt ad Epiſcopos in Regno Ludovici Regis Bojariæ conſtitutos. *Nam cujuſcunque ſit gradûs, ordinis, ſublimitatis, ſive profeſſionis, qui cum præſentibus Legatis noſtris, Ioanne Siculenſi, itémque Ioanne Tuſcanenſi, Venerabilibus Epiſcopis, quos vice noſtrâ illas in partes ad examinandæ, ſimúlque definiendæ Canonicè, ſive Legaliter, quæ hoc anno inter utroſque emerſêre negotia, convenire in loco ab eis deſignato, eiſque ſatisfacere humiliter detrectaverit, authoritate Dei omnipotentis, ſanctorúmque Apoſtolorum Petri & Pauli, noſtræque mediocritatis, veniam ſibi deinceps denegari, nec amodò communionis noſtræ, ut verbis ſanctiſſimi Prædeceſſoris noſtri utamur, futurum eſſe conſortem, quiſquis eſſe noluerit diſciplinæ.* Hanc ultimam clauſulam repetit *epiſt. 4.* quæ eſt ad Comites in eodem Regno conſtitutos.

98. Ultimis quidem temporibus inductus eſt uſus, ut non ſolùm de aſſenſu Regum Chriſtianiſſimorum Legati ſuis facultatibus utantur, ſed etiam ut illæ facultates verificentur, imò aliquando modificatæ ſunt. Sed ipſa rei novitas eum uſum à libertatibus Gallicanis, quæ antiquitate nituntur, excludit. Nam ut ait prædictus de Marca *dicto lib. 6. cap. 31. n. 3.* prima omnium modificatio ſingillatim facta continetur in litteris Francilci I. pro Legatione Cardinalis Carnoſini anno 1514. quod tempus cauſam indicat, nimirum graviſſima diſſidia, quæ paulò ante interceſſerant inter Ludovicum XII. Francorum Regem, & Iulium II. Romanum Pontificem, quæque inter eorum ſucceſſores nondum plenè compoſita fuerant, ut non mirum ſit, ſi eâ diligentiâ voluerit Rex præcavere, ne quid in Regno ſuo contra ſe Legati Apoſtolici molirentur. Verùm ex hujuſmodi caſibus prorsùs extraordinarijs regulam generalem conficere, contra omnes Juris, & rationis leges eſt.

Axioma *ſeptimum* Puteani ex ejuſdem *cap. 25. & 26.*

99. HIc Author *ibidem* Regi confert poteſtatem impediendi, ne abſque ſuâ, vel Parlamentorum licentiâ indulgentiæ publicentur, néve quærantur eleemoſynæ illarum occaſione, néve inſtituantur Societates, ſeu Confraternitates: attribuit inſuper temporali poteſtati jus, ſuper poſſeſſorio cognoſcendi in cauſis beneficialibus.

Refutatio ejuſmodi axiomatum.

100. AUthor *præallegati tract. de libert. Eccleſiæ Gallic. cap. 9.* rem ita proſequitur. Puteanus *cap. 25.* in Regem confert poteſtatem impediendi, ne abſque ſuâ, vel Parlamentorum licentiâ indulgentiæ publicentur; ne quærantur eleemoſynæ illarum occaſione; néve inſtituantur Societates, ſeu Confraternitates. Si qui abuſus in hujuſmodi publicationem, quæſtum, aut Societates irrepſerint, Canonum contra illos editorum executionem Principes laudabiliter urgebunt; ac ſi quid ſub pietatis ſpecie contra Regem, aut Regnum, aliqui machinarentur, poſſent à Magiſtratibus comprimi. At, ſi ea Religionis officia ad id, ad quod ſanctè ſunt inſtituta, colliment, ea bona impedire poſſe, non eſt Eccleſiæ libertas, nec jus Principum Chriſtianorum. Earum rerum cura ad Epiſcopos, non ad Magiſtratus ſæculares ſpectat.

Redditus beneficiorum temporales ſunt; 101.
ſed jus eos percipiendi non niſi ſpirituale dici poteſt, utpote fundatum in celebratione Divini Sacrificij, recitatione horarum Canonicarum, adminiſtratione Sacramentorum, exercitio ſpiritualis jurisdictionis, & cæteris ſpiritualibus operibus. Quare nemini unquam dubium fuit, quin Simoniæ crimen ab ijs patretur, qui beneficia vel emere, vel vendere, alióve contractu, non gratuitò diſtrahere, vel accipere præſumpſerint, quod neceſſariò res eſſe ſacras, & ſpirituales, ſupponit. Quomodò ergo ad judicium ſæculare ſpectaret controverſiarum beneficialium deciſio?

Unde Judicibus laicis eſſet poteſtas, Cu- 102.
ratos, Canonicos, alioſque Beneficiarios, ſuis Placitis, ſeu, ut vocant, Arreſtis conſtringere? Numquid ſi vitioſus ſit ejus, cui favent, titulus, poſſent ipſi jurisdictionem ſpiritualem conferre, ut valida ſint, quæ confecturus eſt, ſacramenta?

Fatentur, qui laicam jurisdictionem ad 103.
has materias protendunt, judices ſæculares non de petitorio, ſed de poſſeſſorio, non de jure, ſed de facto debere ſententiam ferre, hoc eſt, non definire, quæ proviſio ſit canonica, vel vitioſa, ſed quis magis legitimè poſſidere videatur, ut is in ſua poſſeſſione ſervetur, donec de jure prolata fuerit ab Eccleſiaſtico Judice ultima ſententia: idque ne partes ad arma concurrant, quod frequenter accidit, dum plures rem eandem poſſidere conantur; quodque ne accidat, Principis eſt impedire. Sed nónne de poſſeſſorio, ſicut de petitorio per plurima ſæcula jus dixerunt Officiales Eccleſiaſtici in Gallia, ſicut in alijs Provincijs Chriſtianis? Cur ergo gens adeò antiquitatis retinens, à veteri illa diſciplina receſſit? Hæc certè immutatio Epiſcopis tribuenda non eſt. Fatetur enim Carolus Fevretus *lib. 4. de abuſu cap. 11. n. 6.* ab illis ægrè admodùm admiſſam.

Primam prætenſi à Judicibus ſæcularibus 104.
juris probationem petit Puteanus a quadam deliberatione Senatûs Pariſienſis anno 1411. vetantis: *Ne Cardinalis Piſanus Ioannis XXIII. ad Carolum VI. Regem Franciæ Nuntius, ſeu Legatus diceret, Regem, ejúſque judices, præcipuè Curiam ipſam, non poſſe de cauſis poſſeſſorijs beneficiorum cognoſcere.* Hæc quidem verba probant intentionem Senatûs, ſed non ejus juſtitiam.

ſtitiam. Cæterùm tunc uſus ille adeò erat Pontificis illius Curiæ incognitus, adeoque ijs, qui eum nôrant, improbatus, ut prædictus Cardinalis ſcripſerit in epiſtola, circa quam deliberabat Senatus; *Deus ſcit, quantum Eccleſiaſticæ jurisdictionis* (notentur hæc verba) *quotidie uſurpatur. De omnibus cauſis Eccleſiaſticis poſſeſſorijs diſtinctè cognoſcunt inter perſonas Eccleſiaſticas, Religioſas, Abbates, Epiſcopos, ac etiam Cardinales. Et totum procedit à Clericis, qui ſunt in illa Curia.* Licèt autem tunc ſchiſmatis tempus eſſet, multáque permittere cogerentur Pontifices, quorum partes Gallia ſequebatur, adversùs Eccleſiaſticam libertatem, magnam tamen retinebant authoritatem in Eccleſia Gallicana etiam circa controverſias beneficiales, ut teſtantur prædicti Ioannis XXIII. litteræ, præſertim quæ referuntur à Bulæo *in tomo 5. hiſtor. Vniverſ. Paris. ad annum 1412. ante finem.*

105. Puteanus *numeris 2. & 3.* profert duas conſtitutiones Martini V. declarantis pœnas aliâ ſuâ conſtitutione latas in eos, qui ad Iudices ſæculares recurrerent in cauſis Eccleſiaſticis, nominatim in beneficialibus, non afficere ſubditos Regis Franciæ. Verùm illæ litteræ, judicum Regiorum conſcientiæ in tuto ponendæ, impares ſunt. Confirmant etiam duntaxat jus, ſi quod erat, nullum autem concedunt. *Per hoc autem nullum jus, ſeu juriſdictionem in præmiſſis cognoſcendis eidem Regi de novo acquiri volumus, ſed antiquum, ſi quod habet, conſervari.*

106. Allegatum enuntiatur, *ipſum Regem, & ſuos Progentiores ſuper omni poſſeſſorio à tanto tempore, quod de ejus contrario memoria non exiſtat, conſuevisſe cognoſcere.* Quæ conditio deficiebat, cùm nondum eo tempore paſſim, & conſtanter lites de beneficijs coram Judicibus ſæcularibus agitarentur, ut monimenta etiamnum extantia teſtantur; unde mirum eſt, Carolum Fevret, qui *lib. 4. cap. 11. n. 3.* authoritate Ioannis Galli, & Guidonis Papæ probat, eum uſum tempore Martini V. non fuiſſe conſtantem, renitentibus nimirum Epiſcopis, imò teſtimonio Philippi Probi confirmat centum poſt id tempus annis, Eccleſiaſticos Judices de poſſeſſorio beneficiorum cognoſcere potuiſſe *cumulativè* cum Laicis, quibus eam cognitionem permiſerat Romanus Pontifex: mirum, inquam, eſt, eum in illo ipſo numero affirmare, Poſſeſſorium beneficiale nunquam in Curijs Eccleſiaſticis fuiſſe tractatum, *& n. 2. ejuſdem cap.* Coronæ jus illud eſſe, ac verè Regium. Ita ſcilicet conſtant libertates Gallicanæ, ut qui eas juſtas oſtendere nituntur, ſibi ipſis non poſſint non contradicere.

107. Conſtitutiones illæ, ſeu privilegia indicant, facultatem Judicum Regiorum exerceri tantùm *in Clericos, Eccleſiaſticáſque perſonas, ad beneficiorum ſuorum poſſeſſionem ipſius Regis auxilium implorantes*, puta, ne quis per vim à ſua poſſeſſione deturbetur, *præſertim in caſu poſſeſſorij retinendæ poſſeſſionis.* Itaque beneficiorum fructus eſſent tantummodò ſequeſtro committendi, ut diremptâ lite apud Eccleſiaſticum tribunal, victori conſignarentur, vel potiùs ille, cujus titulus Epiſcopi judicio magis probatus fuiſſet, in poſſeſſione eſſet defendendus, aut ſi per vim ab ea fuiſſet deturbatus, authoritate Regiâ reſtituendus. At nónne ſuper tituli validitate pronuntiant Judices laici, ſiquidem, ut notat Petrus Rebuffus, diſcrimen inter profanum, & beneficiale poſſeſſorium interponitur, ut in profano ſola poſſeſſio, à qua quis ſe dejectum conqueritur, in beneficiali autem proviſio, ſeu titulus attendatur.

Etiamſi *poſſeſſorij* nomine donentur cauſæ beneficiales apud ſæculares Judices, re verâ tamen ut *petitoriæ* judicantur: tum quia, ut diximus, ex titulis dirimuntur: tum quia ſuper ijs judicium ab Eccleſia non profertur. Pars enim, quæ in poſſeſſorio ſuccubuit, factis primæ litis ſumptibus, qui maximi ſunt, plerumque ſecundæ proſequendæ impar eſt, nec dilationes & cavillationes partis adverſæ, quæ, cùm fructibus gaudeat, proceſſum, ſi poſſit, in infinitum protrahet, ſe unquam ſuperaturam confidit. Imò, ut inſinuat Carolus Fevret *tract. de abuſu lib. 4. cap. 11. n. 6.* poſt Loüetum, datâ ſuper poſſeſſorio ſententiâ, non ſineretur quis ab Eccleſiaſtico Judice contrarium judicium obtinere, vel illud executioni demandare, niſi fortè novum jus coram ſæculari non allegatum ſuperveniſſet, quaſi tanta ſit Judicis ſæcularis de re ſpirituali decernentis peritia, tanta ejus authoritas, ut poſſeſſionem tantùm diſcutiens, jus ipſum certiſſimè attingat. 108.

Poſſeſſio propriè rerum temporalium eſt. Cur ergo, quod in beneficijs eſt ſpirituale, Eccleſiæ non dimittitur omninò? Cur Epiſcopo, cui ſæpe conſtat, alterum ex litigantibus jus nullum habere, non licet alteri, cujus Canonicus eſt titulus, beneficia exequenda committere, præſertim cùm juriſdictionem ſpiritualem requirunt, ac ſinè illa ſalus animarum certiſſimæ ruinæ patet? Cur arguetur tanquam ſuâ poteſtate abuſus Prælatus, ſi confeſſiones audire inhibeat ei, quem nôrit, verè non eſſe Curatum, atque adeò nullâ juriſdictione præditum, imò fortè juriſdictionis incapacem? An toleranda erunt innumera ſacrilegia, ne lædatur reverentia Judici laico debita, apud quem cauſa poſſeſſionis tractatur? 109.

Delicatior erat conſcientia Judicum ſæcularium tempore Ioannis Galli, hoc eſt, circa initium *quinti* ſæculi. Is enim *quæſt. 136.* teſtatur, tunc non admittendam fore querelam (Galli vocant *Complainte*) pro poſſeſſione beneficij Curati, aut ejus fructuum, quia, inquit, hoc erat merè ſpirituale. 110.

Poſt Martini V. declarationes affertur à Puteano *n. 4.* alia Eugenij IV. earum *primam* confirmantis. Verùm illa proviſionalis tantùm eſt; donec aliud authoritate præfatâ deſuper ordinatum fuerit. Neque generalis eſt, cùm *primam* tantùm Martini V. declaret; atque adeò malè hoc ei lemma præfixit Puteanus; Bulla Eugenij IV. quâ declaratur, Bullas Pontificum circa poſſeſſorium beneficiorum non habere locum in Francia. 111.

Breve

111. Breve Leonis X. ad Præſidentes, & Conſiliarios Parlamenti Curiæ Toloſanæ exhibet Puteanus *n.* 7. ut oſtendat, Judicem in Francia cognoſcere de poſſeſſorio beneficiorum, approbante Papâ. In eo Brevi, quod non extat in Regeſtis Pontificijs, ſupponitur commendari Senatui Toloſano Ioannes de Anſeduna litterarum Apoſtolicarum Abbreviator, cui Papa beneficia contulerat, ſuper quibus lis erat in dicto Senatu. Verùm præterquàm, quòd hoc non eſt, approbare ſaltem expreſſè uſum judicandi de poſſeſſorio beneficiorum; ejus Pontificis mens certiùs perſpicitur in ijs, quæ Concilio Generali præſidens fecit, quàm in litteris, quæ ab Officiali Curiæ ſuæ proprio commodo ſtudente, furtim obtineri potuerunt. Leo X. à quo datum dicitur prædictum Breve die 17. Novemb. 1513. menſe ſequenti, hoc eſt, menſe Decembris ejuſdem anni in Concilio Lateranenſi *Seſſione VIII.* monitorium pœnale decrevit adverſùs Senatores Parlamenti Aquiſextienſis, Eccleſiaſticam juriſdictionem violantes in variis capitibus, quorum unum erat *de cognitione cauſarum beneficialium*. Quocirca id, de quo Judices ſæculares in Francia cognoſcunt, poſſeſſorium fictè duntaxat dici, ſed reverà petitorium eſſe, ſignificavit, eumque uſum abolere deliberavit. Erat enim articulus ille prædicti monitorij expreſſus his verbis: *Cauſas ſpirituales, & beneficiales non tantùm ſuper poſſeſſory conſitto colore ſuper titulo audiunt &c.* Nónne illa eſt poſſeſſorij ratio, quam hodie Judices Galli ad ſuam juriſdictionem pertinere contendunt? Non tantùm de poſſeſſorio, cujus cognitio ad petitorij Judicem de jure ſpectat, ſed de petitorio ipſo, quantumvis ſpirituali, hoc eſt de titulo, poſſeſſorij conficto colore judicant. Nec enim, quis de facto poſſideat, ſed quis juſtiorem poſſidendi titulum habeat, examinant, & eum tuentur, etiamſi beneficijs animarum cura, vel juriſdictio ſpiritualis *inſit*.

Axioma *octavum* Puteani ex ejuſdem *cap. 27. 28. 29. 30. & 31.*

113. Hic author *ibidem* contendit pro authoritate Regia tum de puniendis Clericis in officio laico delinquentibus, ſeu hæreticis quietem publicam turbantibus, ſeditioſiſque Concionatoribus: tum de alienigenis ad beneficia Regni non admittendis: tum de officijs Divinis Eccleſiæ Gallicanæ à Rege ordinandis.

Refutatio iſtorum axiomatum.

114. Author *prætactis tractatûs cap. 10.* hunc in modum progreditur. Capiti *vigeſimo ſeptimo*, inquiens, hunc titulum præpoluit Puteanus, poſſe Regem de crimine Officialium ſuorum Clericorum, quod in officiorum ſuorum exercitio admiſerint, judicare non obſtante privilegio Clericali. Hoc probat *n.* 1. quodam Senatus-conſulto poſt medium ſæculum 13. dato. Agebatur de cæde duorum hominum in carcere Cathalaunenſis Epiſcopi. Quæſtio erat, an ejus rei Iudex eſſet Senatus? Negabat Epiſcopus, allegans privilegium Clericale; affirmabat pars altera, eò quòd ageretur de culpâ admiſsâ occaſione juriſdictionis laicalis, Epiſcopo tanquam Baroni & Pari Franciæ competentis, atque ita judicatum eſt. Sed hoc judicium non dirigebatur propriè in perſonam ipſius Epiſcopi, ſed in exercitium juriſdictionis à Rege acceptæ. Neque fuiſſet ei pœna indicta, ſi ulteriùs proceſſum fuiſſet, & probata fuiſſet Epiſcopi negligentia (non enim addit Puteanus, an illud Senatûsconſultum effectum aliquem ſortitum fuerit) niſi in juriſdictione ipsâ; ut patet ex inſtrumento ſequenti.

Nam poſt id tempus, ſcilicet anno 1317. Rex, qui, ut probat Henricus Spondanus, tunc erat Philippus IV. dictus Pulcher, in litteris à Puteano *ibidem n.* 2. exſcriptis declarat, Parlamentum Guilielmum Boutellum Clericum Reportatorem Regium Inqueſtarum privâſſe officio, eò quòd proceſſuum, & Inqueſtarum ſecreta revelaret; ſed hoc modo: *primò* ad requiſitionem Officialium Parlamenti. *Secundò* per Officialem Epiſcopi Pariſienſis, & ipſius Ordinarij captus fuerat, & ejus bona mobilia ſequeſtro commendata. *Tertiò* conſultus fuerat Rex; an ulteriùs eſſet procedendum; qui reſponderat, puniendum eſſe, quantum ad ipſum pertineret. *Quartò* reus per propriam confeſſionem, & alijs probationibus convictus, officio Regio privatus fuit. *Quintò* intra hos terminos ſtetit Parlamentum; *Adjungentes* (verba ſunt ipſius inſtrumenti, ſeu litterarum Regiarum) *quòd ipſi dictum Officialem* (Epiſcopi Pariſienſis) *non intendebant impedire, quatenus ipſe de dicto Guilielmo, & ejus bonis prædictis, prout ad eum pertinet, faciat, quod rationabiliter fuerit faciendum.* 115.

Ubi aliud eſt notatu dignum, & hodiernæ Gallorum doctrinæ adverſum; ſcilicet de bonis ſaltem mobilibus Clericorum judicium, etiam ex Regis juriſdictionis ſuæ ſtudioſiſſimi, & acerrimi vindicis ſententiâ, ad Officiales Eccleſiaſticos pertinuiſſe. 116.

Numero 3. extat Senatûsconſultum anni 1476. (notanda epocha, tempus ſcilicet diſſidij inter Alexandrum VI. Pontificem, & Carolum VIII. Francorum Regem) quo quidem Senatûsconſulto ad pœnas, officij Regij privatione majores, damnatus eſt Clericus in Parlamento Pariſienſi Conſiliarius. Sed *n.* 4. profertur Bulla Clementis VII. quæ tum prædicti Senatûsconſulti, tum aliarum, ſi quæ ſint, probationum vim eluet. Quamobrem laudarem Puteanum hîc, & alibi ſæpe de bona fide, quia teſtimonia efficaciſſima contra ſeipſum adducit, niſi ex proprijs ſuis lemmatibus conſtaret, eum in ejuſmodi probationibus attendiſſe non ad id, quod Eccleſiæ jus manifeſtè aſſerere perſpicitur, ſi à quo Judice legatur, ſed quod ei adverſari videbatur, quâ de cauſâ magnoperè cavit, ne quid afferret ex ijs, in quibus ſolius Eccleſiæ jus elucet. *Numero* igitur *quarto* extat Bulla Clementis VII. Franciſco I. concedentis facultatem puniendorum 117.

dorum Clericorum in officium Regium exercitio delinquentium.

1.8. Fuit autem data hæc constitutio *primo ad inſtantiam Regis: Pro parte nobis Majeſtatis tuæ nuper exhibita petitio continebat, &c. Pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, &c. Nos tuis ſupplicationibus ſupplicationem hanc benigne admittendo, ſancta Synodo approbante, non obſtantibus quibuſcumque exemptionibus, &c. Quod examinetur tua Majeſtas diſſimilem Clericis non ſolum de hoc ſæculariis in Regnum, & aliis locis ſubjectis experientiam ſe habuiſſe confidit, quæ non ignorat, & regnæ ſuæ quies privilegia Clericalia gaudere debere, & à laicorum jurisdictione omnino eſſe immunia: cum exempti eſſe, &c.* Ex quibus conſtat, ante id tempus, id eſt, ante annum 1500. non fuiſſe, ſaltem regulariter, judicium à laicis de crimibus Clericis, niſi qui privilegio Clericali carebant, tenuiſſe locum: quamvis Particulares conſuetudines Officialis Regiæ, ed conditione Regi conceſſæ eſſe, ut Clericos etiam exemptione, qui non eſſent Officiales Regij, privilegio Clericali fuerint gaudere: *Dummodo alias Clericos exemptos privilegio Clericali gaudentes non Officiales non exiſtentes, dicti privilegia Clericalia gaudere ſeinant.* Quæ non ſolum Franciſcus I. in Bulla, ſed etiam Leo in literis patentibus ed ejus ratificationem dat. 16. Kalend. Februarii 1521. approbavit, & tam facultatem non à jure Regio, ſed à conceſſione Pontificis emanaſſe: *autoritate Apoſtolica, inquit Leo, certas personas Officiales, & executores, videlicet primi Inſtantiæ Clericos contingentes, etiam non exemptos, ſuper quibuſcumque delictis, excepta tamen hæreſi & ſimoniæ ſuſpicione, &c.* Nihil autem commodi non vidit Paternus, ſtatim ut ſe in conſtitutionibus ſuis Parlamenti, ſibi moleſtiis, latebi II. Aragonæ Regis annotatis, latebit, ſiquis de illis Curiæ ſuæ, vel alius noverit, qui habeat, quæ ſuam non poſſit tenere ſuæ competere aliquod officium noluerunt, nisi Catechizmi, & Illuſtrium noſtræ & Electoralis noſtri, & Juſtitiæ, qui erunt jus, pro eis, quod ſi delinquerint in aliquo, quod ſit ſuæ competentiæ, quod ſit ſuæ punitionis. Quomodo inde aliquorum ſuorum Officialium, nimirum ſecularium, Regem Clericos in officio Regio delinquentes punire, non obſtante privilegio Clericali; cum tamen Rex Aragonum ideo noluit habere Clericos Officiales, cum non poſſet eos punire? An quia excommunicat Cancellarius, Conſiliarius, Electoralis noſtri, & Iudices ſui ſecularium? Sed haec exceptio ad probationem referatur, non ad interpretationem Clericis. Adeo enim non eſt, ut Rex nonnunquam interpretatus, ut intelligeret, de interioribus quidem Officialibus eſſe loca excepta regiancia, non poſſe plecti ex delictum privilegio Clericali, poſſe autem, nihil obſtante illo privilegio in Electoralium, Cancellariæ & aliis officiis pœnas mindeterere. Supponit Comitia Ems, hujuſmodi ſcamia officia non ſolere gerentibus, nisi à viris, quorum perſonis ſit probitas, unde ſeb ipſi imprimis ab officiis proprium Clericale peccatorum fine, utique non nec punienda, vel ſaltem id tam raro eveniunt, ut eorum privilegium Regi non ſit damnum incommodum.

1.9. Nec Paternus tituſum prætulit, *De Judice hæreticorum publice quiete pervaſorum.* Sed cum de Regis hæreticorum pœnis agatur. Certum eſt, & plerique ſibi in libri relationibus, ad Ecclesiam pertinere de Contumacia judicare, quia in eo Decretorum Regis Senatui Aquenſi reſpondens Pontifex, articulo quinquageſimo octavo Pontificiorum, anno 1537. declaravit articulum 10. aquam elle, ut de crimine hæreſis Indices Eccleſiaſtici relinquerentur poteſtati, an vero ex nunquam de illo Judice Regio quia dubia eſt, adhuc ledulo cum hæreſi fuiſſet conjuncta, quæ declaratio refertur à Paternus 20. 40. n. 17. Ultra facere Senatus Parisienſis, cujus Decretorum ordinem ſervat Rodolphus IX. Regis Franciæ anno 1566. habita relatione ad Ecclesiam Regis Clericos, ſi, & quas cuipam crimine de contumacia perſonas Eccleſiæ ſubeſſe. Certum enim eſt, quod ad Judices Pontificios ſpectet hæreſis pœna, authoritate quam ad excommunicandum haereticum, quæ excommunicatio ſit ſententia declaratoria, declaratam ab Eccleſia declaratio hæreticum pertinere, imperii, ſed, ut ſtatuit Gregorius VII. ejus non eſt in cauſa contenta. Certum adhuc eſt, in Regno Neapolitano, ut hæreticorum pœnis ſine inquiſitor poteſtas ſuum judicium exercere poſſit, ſed ſimul ut ejus officii ſit, ut ſi ſecularium, ſic ſuum quoque ſine partes in Cauſa exiſtentis. Contigit quidem interdum, ut poteſtas Eccleſiaſtica Regiæ ſine ingrederet, ſed tunc ſolet recidi, ut ad ſecularem tribunal reſtituatur, quod non ſolum ſuadet, magisque laudabant ritus, quam reprehendunt exercita.

1.10. Ad ea quæ in capite, quæ in ſequenti exercitium Inquiſitionis, quod tamen Galli modernis temporibus introduxerunt, ut ſuperiori ordo profecto videretur, quafi rem uſu liſſimam, ſub pretextu quorundam abuſuum emanaverint, quam deleta, ſi qui ſubſint, ſane, imputare. Nimium quorundam abuſuum, qui inquiſitionem hanc ſuam ſecerunt, ſub prætextum teſtimus. Verum hæc & ſimilia, priſtinorum vim ſunt. Sed nolite, quæſo, Galli, ut facto illi temerandi odium concipiatis, illud excitare, aut larvam Judicis Conſervatorum ſuppreſſere, quæ Regum ſunt beneficium patrocinium, & quod noverint Senatuſconſultum prohibitum adverſus hujuſmodi Canonum Decreta? Rex nonnus referre ſe ſententiam, cum nonnisi per accuſem & ſpretum ſalutarium literæ Congregationis ſuæ publicatæ ſit, quod probavere tantum latere, gravifi-

Digitized by Google

mis pœnis expiatum, quandóquidem id tantùm in eo Senatûs-conſulto diſplicuit, quòd cenſuris Apoſtolicis authoritas detraheretur.

122. Hæc autem non eò ſpectant, ut Inquiſitionis exercitium in Gallia renovandum ſignificem, ſed ne ſacrum illud tribunal, Eccleſiæ tantoperè neceſſarium, & à quo Gallia maximos olim, uberrimoſque fructus percepit, debitâ apud fideles reverentiâ careat. Illud quidem etiam viri verè Catholici non neceſſarium in eo Regno arbitrantur, ob Epiſcoporum vigilantiam, ac Regis pro fide zelum, ſed illud convitijs, ac detractionibus proſequi, hominis eſt admodùm iniqui, vel criminum ſibi conſcij, propter quæ à ſacro illo tribunali plecti mereretur.

123. Prædicandi munus, ſi quod aliud in Eccleſia Dei, ſpirituale ſinè dubio eſt, ac proprium Epiſcoporum. Apoſtolis enim, quibus ſucceſſerunt, præcepit Chriſtus *Marci ult. Euntes in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni creaturæ.* Quod ut exequerentur, curam pauperum, quantumvis laudabilem dimiſerunt Diaconis. *Nos verò*, inquiunt *Act. 6. orationi, & miniſterio Verbi inſtantes erimus.* Si quid igitur in eo peccetur ab ijs, qui Epiſcoporum vice illud obeunt, ab Epiſcopis corrigendi ſunt, qui nimis hodie Regi fideles ſunt, quàm ut deſides ſeſe præbituri ſint in eo officio, ſi quid adverſùs Regiam Majeſtatem, aut contra publicam pacem prædicaretur, ut eorum negligentiam à ſe ſupplendam eſſe, non poſſint cauſari Magiſtratus ſæculares. Debet quidem laica poteſtas brachium ſuum, ſi opus ſit, Prælatis ad correctionem eorum, qui miniſterio verbi ſcandaloſè abutuntur, commodare, ut præſtitum eſt nonnullis actis à Puteano *cap. 29.* exſcriptis: ſuo autem jure non poteſt perſonas Deo ſacras in functione Diviniſſima peccantes plectere. In exemplis, quæ adducit Puteanus, præterquàm quòd ſæculo proximè elapſo antiquiora non ſunt, & ſolius poteſtatis ſæcularis authoritate ſunt munita, aut Eccleſiæ tantùm ad exequenda judicia ſua, & decreta collatum eſt auxilium, aut Reges, quorum nutabat Imperium, quique plures in Clero patiebantur Adverſarios, jus ſuum, quod prædicationibus publicè impugnari audiebant, non aliâ poſſe tueri ratione arbitrati ſunt, quàm ſi Prædicatores per ſuos etiam Iudices comprimerent, quod etſi legitimè factum fuiſſet, in conſequentiam nullatenus trahi deberet, vel certè Iudices laici falcem in alienam meſſem miſerunt contra Canones, & contra morem antiquum Regni etiam Gallicani.

124. Quamvis ſecundùm jus Canonicum in conferendis beneficijs plerumque non ſit attendenda perſonæ patria; rationes tamen non paucæ poſtulare videntur, ut uniuſcujuſque Regni beneficia indigenis conferantur, quod Actis *in cap. 39.* à Puteano relatis ſtatuitur, dummodò digni reperiantur. Sed hujuſmodi ſtatuta, cùm circa rem ſpiritualem, nempe beneficiorum diſpenſationem, verſentur, ab Eccleſia edenda eſſent, non à Principibus, nec tunc vim habere debent, cùm propter indigenarum defectum, aut aliam juſtam cauſam magna Eccleſiæ neceſſitas, aut evidens utilitas illis derogari poſtulat, quæ omnia de Regularibus, de quibus etiam illic agitur, intelligenda ſunt pari, & fortè majori ratione, quia illorum ſtatus à negotijs ſæcularibus longiùs diſtat, & regimen minùs eſt cum adminiſtratione politica connexum.

Miſſalium, & Breviariorum Eccleſiaſticorum particularium Franciæ mutationem mandato, ſeu ordini, & permiſſioni Regis ſubjicere, quid aliud eſt, quàm Eccleſiam in rebus Divinioribus ſæcularis poteſtatis ſervam facere? 125.

Num ſicuti ſinè Regis mandato, aut licentiâ mutari non poſſunt libri ſacrificij conficiendi formam continentes, ita è contra indiſcriminatim poterunt de ejus mandato, ac licentia? Si quis ergo Regis religionem fefellerit, ac facultatem impetraverit inducendorum codicum, in quibus deſunt verba conſecrationis, admittendi erunt, ac juxta illos, celebranda Divina Myſteria, & officia, etiamſi Clerus, & milites obſiſtant, & Deus ipſe contrariam voluntatem miraculis ſignificet, quemadmodùm contigiſſe in Eccleſia Toletana, narrat Rodericus Toletanus in fragmento exſcripto à Puteano *cap. 31. n. 4.* quod tamen fabulæ, quàm hiſtoriæ ſimilius mihi videtur. Talibus ſcilicet Canonibus nituntur, quas ipſe Author vocat libertates Gallicanas. Id ab eo libertas reputatur, quod in eo fragmento his verbis exprimitur; *Sed cùm Rex* (ſcilicet Caſtellanus & Legionenſis Alfonſus) *eſſet magnanimus, & ſuæ voluntatis pertinax executor, nec miraculo territus, nec ſupplicatione ſuaſus, voluit inclinari, ſed mortis ſupplicia, & direptionem mimitans reſiſtentibus, præcepit, ut Gallicanum officium in omnibus regni ſui finibus ſervaretur, & cunctis ſtentibus, ac dolentibus molovit proverbium: Quò voluns Reges, vadunt leges.* 126.

Verùm, ſi hæc vel hiſtoria, vel fabula referenda putabatur, titulo capitis inſinuandum erat, mandato Regio præire debere præceptum Eccleſiaſticum. Ita enim in principio fragmenti legitur: *Gallicanum officium ſuſcipere à Legato, & Principe cogebantur.* 127.

Ex reliquis actis in prædicto *cap. 13.* relatis, illa, quæ antiqua ſunt, nullam Regibus circa Divina officia tribuunt authoritatem, ſed oſtendunt ſolummodò, Eccleſiam Gallicanam ſuas habuiſſe orationes ſpeciales, vel ab Eccleſia Romana, petente Rege, acceptas; quæ autem acta recentia ſunt, præterquàm, quòd generatim novitate ſunt ſuſpecta in materijs, ubi pro conſervanda antiquitate certari dicitur; rationes, quæ Theologiæ Pariſienſi adſcribuntur, adverſùs eos, qui Breviarium ex decreto Concilij Tridentini correctum antiquo Pariſienſi ſubſtituendum putabant, ſtylo adeò irreverenti, & temerario ſcriptæ ſunt, & partim adeò ineptæ, ut meritò inſtrumentum eas continens Sorbonæ decreto proſcriptum ſit. Quòd autem Puteanus, qui decreti illius meminit, adjungit, Curiam contra illud 128.

authoritatem ſuam interpoſuiſſe, atque ita inſtrumentum tutum ſervâſſe, magis hac in parte Curiæ vim inferentis religionem obſcurat, quàm juſtitiam demonſtrat.

129. Ego quidem fateor, eam, quam de Auguſti illius Senatûs religione, & æquitate opinionem, lectis antiquis ejus ſapientiſſimis, pijs, juſtiſque Placitis, & præclaris pro Eccleſia & Republica geſtis, conceperam, plurimùm imminutam ob ea, quæ poſterioribus temporibus adversùs Eccleſiaſticam juriſdictionem tentavit. Miſera certè Eccleſia Gallicana, ſiquidem ejus jura, teſtantibus in proceſſu verbali Epiſcopis anno 1681. Pariſijs congregatis, cæteri omnes illius Regni Iudices minùs, quàm Senatûs Pariſienſis ſervant illæſa. Quid enim v. g. Eccleſiaſticæ libertati, & juriſdictioni magis infeſtum, quam quòd Arreſto à Puteano relato *ibidem n. 7.* ſtatuitur in materia Divinorum Officiorum. *Declarat malè & abuſivè proceſſum, ordinatum, & executioni demandatum, cùm à dicto Epiſcopo* (Andegavenſi) *tum ab ejus Officiali & Promotore. Ordinat, quòd ſervitium Divinum ordinarium in Eccleſia Trinitatis continuabitur. Inhibuit, inhibétque dicto Epiſcopo, quidquam innovare in exercitio, & celebratione Divini ſervitij in Eccleſijs ſuæ Diœceſis abſque authoritate Regis.* En libertas Eccleſiæ Gallicanæ. En religio ejus defenſorum, & protectorum. Major poteſtati ſæculari adſcribitur circa Divina officia authoritas, quàm exercere ſineretur Epiſcopus, imò Summus Pontifex, vel Eccleſia univerſa in Concilio Oecumenico, Tridentino ſcilicet, de cujus exequendo decreto circa Divina officia agebatur.

130. Sed gravius, quia generalius, eſt vulnus, quod in dicto Arreſto ſequitur (niſi fortè aliquis Typographi error eſt) *Ejus quoque Promotori & Officiali* (inhibet) *ne curam, juriſdictionem, aut cognitionem ſuſcipiant, niſi quæ ipſis à conſtitutionibus* (Regijs) *tribuitur.* Conſtitutiones ergo Regiæ, juriſdictionis Eccleſiaſticæ circa Divina officia origo ſunt.

131. Æquitati ac religioni magis conſentaneæ videntur litteræ Regiæ, quæ ſubinde afferuntur, cùm Miſſalis & Breviarij Eccleſiæ Romanæ uſum permittant. Nihilominùs Eccleſiæ libertas offenditur, quòd in hujuſmodi rebus neceſſaria putetur Regis authoritas. Ut enim notat jurium Regiorum non negligens vindex Illuſtriſſimus Petrus de Marca *lib. 2. cap. 7. n. 1. Cùm ipſum Clericorum miniſterium jure Divino ſit inſtitutum, quæ neceſſaria ſunt ad illud explicandum, aut vindicandum, ei poteſtati commiſſa cenſentur, quæ jus imponendarum manuum à Chriſto Domino noſtro accepit.*

Axioma *nonum* Puteani *ex ejuſdem capite 32. uſque ad 38.*

132. HIc Author *ibidem* Regiam authoritatem protendit tum ſuper novorum in Gallia Monaſteriorum extructionem, abſque Regia authoritate non faciendam, tum circa varias alias materias Eccleſiaſticas in progreſſu ſequentis refutationis exprimendas.

Refutatio hujuſmodi axiomatum.

AUthor *prætacti tract. cap. 11.* cauſam iſtam ita proſequitur. Novos Regularium Ordines in Galliam admitti non poſſe, vel illic ſtabiliri, aut nova Monaſteria conſtrui, abſque expreſſa Regis licentia, *cap. 32.* à Puteano probandum ſuſcipitur. Quâ in re cùm poſſint interdum rationes civiles, & temporales cum ſpiritualibus commiſceri, uniuſcujuſque poteſtatis eſt, quod ad ipſam pertinet curare; ſed ſub eo prætextu ſpirituali Regularium regimini, ſive circa electiones, ſive circa Capitula generalia, ſive circa delictorum correctionem, de quibus agitur *cap. 33.* iefe Magiſtratus ſæculares immiſcere ſinè injuria non poſſunt, præſertim dum eorum auxilium juxta Canonum præſcriptum non imploratur. 133.

Quâ in re multifariam eſt peccatum; atque adeò graviter, ut mirum ſit, non erubeſcere virum Catholicum (qualem neſcio non fuiſſe Puteanum) hujuſmodi exempla in libertatis Eccleſiæ Gallicanæ defenſionem adducere. Quomodò enim cum fide Catholica cohæret, ut cenſurarum uſus penes laicos legitimè reponatur? Affert ille *in prad. cap. 33. n. 23.* Senatûs-conſultum anni 1599. quo Capucino cuidam, nomine Archangelo à Podio, indicta eſt ſuſpenſio ab officio prædicationis per ſex menſes. Simplicem eſſe prohibitionem ad removendum ſcandalum, quod ex concionibus creandum timeretur, factam interpretarer, niſi temporis ſpatium ſuſpenſioni præſcriptum cenſuræ Eccleſiaſticæ formam exhiberet. Non enim per ſex menſes duntaxat vitandum eſt ſcandalum. Itaque prohibitio illa pœna erat, non cautela duntaxat. 134.

Repugnat religioni, & antiquæ Gallorum pietati, ut adoleſcentibus, cùm ad ætatem à Canonibus præſcriptam pervenerunt, tollatur libertas, quæ ipſis jure Divino, ac naturali competit, genus vitæ, quod ſibi ad ſalutem opportunius judicant, deligendi, ſub prætextu ſervandi honoris parentibus à filijs debiti. Quid enim, ſi parentes, ut ſæpe contigit, proprio affectui, aut familiæ utilitati, aut gloriæ magis conſulant, quàm Divino cultui, & propriorum filiorum perpetuæ felicitati? Hæc certè Iuriſprudentia cum omnium Theologorum, ac cum ſanctorum Patrum doctrinâ pugnat. Quomodò v. g. Senatûs-conſultum anni 1602. *prædicto cap. 33. n. 26.* relatum Capucinis prohibens generatim, filios abſque conſenſu patrum ad habitum, aut profeſſionem admittere, concordat cum exhortatione S. Hieronymi *epiſt. 1.* quæ eſt ad Heliodorum, quam quidem exhortationem ceu Divinum oraculum omnibus deinde ſæculis venerata eſt Eccleſia; *Licèt ſparſo crine, & ſciſſis veſtibus ubera, quibus te enutrierat, mater oſtendat: licèt in limine pater jaceat, per calcatum perge patrem, ſiccis oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus eſt, in hac re eſſe crudelem?* Numquid ſaniùs, & ſacris Canonibus magis conſen-

ſentaneè, judicatum fuerat anno 1583. referente Puteano *ibidem n. 22.* vetandum eſſe parentibus, ne filium ab ingreſſu Capucinorum deterrerent, ſi legitimam ætatem adeptus in ea voluntate perſeveraret? Sed ita creſcit in eo Regno pietas, & religionis profectus præſertim apud Laicos.

136. Atque hæc ſunt juſta Dei judicia, ut perſonæ Eccleſiaſticæ ſive ſæculares, ſive Regulares, quæ ſuperiorum Eccleſiaſticorum tribunal fugientes, ad laicorum Curias recurrerant, quò ſe ſanctiori diſciplinæ ſubtraherent, aut fortaſſis etiam, ut veras injurias repellerent, poſtmodùm jugo, quod ſibi ultrò, ac contra ſacrorum Canonum prohibitionem impoſuerunt, adeò premantur, ut officia magis ſpiritualia, & proprio ſtatui magis convenientia, liberè exequi non ſinantur. Ita dum Epiſcopi adverſùs Regulares privilegijs ſe tuentes; Regulares adverſùs Epiſcopos Hierarchicâ ſuâ authoritate utentes; Clerici adverſùs Epiſcopos, Regulares adverſùs Religionis ſuperiores, laicos Judices adeunt, Eccleſiaſticarum, & ſpiritualium rerum diſpoſitionem ad ipſos devolvunt; unde regimen Eccleſiæ penes ſæculares poteſtates potiùs, quàm penes Eccleſiæ Paſtores reſidere in Gallia hodie videtur, quod verendum eſt, ne Deus altiori pœnâ ulciſcatur. Id probant diverſa acta in hoc, & in alijs capitibus à Puteano deſcripta.

137. Utinam pro Monaſteriorum reformatione toties à ſacris Concilijs præſcriptâ, ſuam authoritatem impenderent poteſtates ſæculares, ac non potiùs reformare conantibus hodie obſiſterent. Tamen dum Reformatoribus auxilium legitimè præſtant, non jure proprio ipſis agere licet, ut intendere videtur *cap. 34.* ſed ad executionem Canonum Eccleſiaſticorum. Idem dicendum de variis Eccleſiaſticæ diſciplinæ articulis ſub *cap. 35.* collocatis, in quibus tamen, ut patet ex actis illic relatis, Magiſtratus ſæculares Eccleſiaſticæ juriſdictionis terminos ſæpe invadunt: quod ex ipſâ rerum temporalium, & ſpiritualium, profanarum, & ſacrarum diſtinctione facilè dignoſcitur.

138. Applicanda eſt eadem doctrina *capiti 36.* cujus titulus eſt; *Miſcellanea diverſarum materiarum ad libertates Eccleſiæ Gallicanæ ſpectantium.* Nec excuſat Judices ſæculares, quòd, ut jam diximus, ipſæmet perſonæ Eccleſiaſticæ juriſdictionem eis detulerunt, ſive quòd, cùm eſſent reæ, ſperarent, eos ſibi magis propitios ob hanc voluntariam ſubmiſſionem fore (quod facilè præſumi poteſt, v. g. de Epiſcopo illo Meldenſi, qui, ut habetur *ibi n. 27.* anno 1525. proteſtatus eſt; ſe, ſi reus probaretur, ab ea Curia puniri velle; illud tribunal alijs omnibus præeligere; neque alios poſtulare Judices) ſive quia Judicum Eccleſiaſticorum præjudicia ſuis deliderijs magis adverſari ſciebant. Non enim minùs ſacra eſt juriſdictio Eccleſiaſtica, quam ſæcularis, ut iſta non poſſit, poſſit illa ex conſenſu partium transferri ad judices ſæculares, ut obſervare potes in reſponſionibus Procuratoris Regij Senatûs Provinciæ, quæ referuntur *n. 19. ejuſdem capitis.* Nam in reſponſione ad *primum* articulum Officialium Romani Pontificis, defenditur ullus incarcerandorum à Laicis Sacerdotum, aliorumque Clericorum, ex eo, quòd pro debitis pecuniarijs ſigillo rigoroſo Provinciæ ſe ſubmiſerint, in reſponſione verò *ad 13.* negatur, poſſe Laicos ſeſe juriſdictioni Eccleſiaſticæ ſubmittere, niſi in caſibus à jure præſcriptis.

Sed non eſt prætermittendus *primus* ar- 139.
ticulus, notatu ſcilicet digniſſimus; nempe; Urbem Gratianopolitanam locum eſſe, in quo Reges Franciæ, ac Summi Pontifices ſeſe invitebant. Is eſt titulus *n. 1.* præfixus. Numquid hinc concludendum eſt, libertatis Eccleſiæ Gallicanæ partem eſſe, ut Papa Gratianopolim ſeſe conferat, cùm eum illuc vocare, Regi vitio fuerit? Sub hoc *num.* ponitur epiſtola Hugonis Regis, ad Joannem Papam ſic ſcribentis: *Gratianopolis civitas in confinio Italiæ & Galliæ ſita eſt, ad quam Romani Pontifices Francorum Regibus occurrere ſoliti fuerunt. Hoc, ſi vobis placet, iterare poſſibile eſt. At ſi nos, & noſtra invifere libet, ſummo cum honore deſcendentem de Alpibus excipiemus, morantem, ac redeuntem debitis obſequijs proſequemur.*

Verùm non advertit Puteanus, quàm 140.
adverſa eſſet ſuis libertatibus hæc epiſtola. Non enim reverentiam tantùm Regis, cujus plurima continet ſpecimina, ſed etiam ſubjectionem ſignificat in re admodùm cara Arnulphum Lotharij Regis defuncti filium, ac Ludovici, qui ei ſucceſſerat in Regno, quique poſtea & ipſe mortuus fuerat, fratrem, Hugo Capetus, in quem excluſo Carolo Lotharij fratre, ac Ludovici Patruo, nuper translata fuerat Regia dignitas, ad Archiepiſcopatum Rhemenſem evehendum curaverat, ut eum hoc beneficio ſuas in partes traheret; captâ autem, & direptâ Rhemorum civitate à Carolo, de Regno adhuc cum Hugone contendente, Hugo Arnulphum, licèt à Carolo abductum tanquam bello captum, licèt gravibus cenſuris deprædatores civitatis perſequentem, de proditione ſuſpectum habuit. Quamobrem, ut ab Epiſcopali dignitate deponeretur, effecit. Sed huic depoſitioni viriliter obſtitit Joannes XV. Pontifex, ad quem eâ occaſione ſcripſit Hugo epiſtolam à Puteano relatam: ſed in ea illud vel maximè obſervandum eſt, quòd proteſtatur Rex, ſe Summi Pontificis, licèt de crimine læſæ Majeſtatis ageretur, judicium non declinare. Addit enim ſtatim poſt verba *ſupra* relata: *Hoc ex integro affectu dicimus, ut intelligatis, & cognoſcatis, Nos, & noſtros veſtra nolle declinare judicia,* ac re ipſâ in ſuam Sedem reſtitutus eſt Arnulphus.

Nihil frequentiùs videas inculcatum in 141.
actis à Puteano relatis, ac in alijs, quæ à Curijs ſæcularibus Galliæ emanant, vel etiam in libris Scriptorum ſæcularium illius Regni, quàm Regem, ejuſque Officiales eſſe Protectores & vindices ſacrorum Canonum; ab eis abuſus circa Canonum violationem medijs appellationibus, quæ tanquam ab abuſu dicuntur, emendari; eam eſſe veram libertatem

tem Eccleſiæ Gallicanæ, ut ſecundum Canones ei vivere liceat; & alia his ſimilia, quæ ſpectant præſertim ad examinem: ſed eam ad particularia tanta deſcendunt, Canonibus violatorum Canonum ſubiiciendum deprehendes, ut multis jam exemplis comprobavimus. Tale eſt, quod contenitur ſub n. 22. *Nemo ergo &c.* circa quod reflectes. Legibus enim tum Eccleſiaſticis, tum civilibus vetitum eſt, Clericis in rebus, quas ex Eccleſia percreperunt, parentes, aut propinqui ſuccedere, ut *abſit offendiculum*; & tamen hic variis ſtipendiis conſuetudinariis præbetur, & pinquiores cognatos hæredes beneficiarijs, etiam infuſibus à beneficijs præterimittendos. Itaque Eccleſiæ libertas eſt, ſervandum Canonum obligatione ſolus: Eccleſiæ bona, reſtituendum Canonibus, ut familiis ſeculares tranſeunt.

142. Quod de Regularium Ordinibus, Monaſteriis, ac diſciplina, citra cap. 32. 33. & 34. eſt dictum, ad Univerſitates, & Scholas publicas item accommodandum eſt, quia negat Pontificium cap. 37. fini authoritate, ac conſenſu Regis reformari, eadem conſtitutione.

143. *Trigeſimum deſimum* caput interdicit, *De exemptionibus Eccleſiarum, Capitularium, Abbatiarum, & Monaſteriorum à Prælatis Regnorum, & ordinariis*, ſub quo titulo colligas nonnulla monumenta, ex quibus quod Clerus Epiſcopus principio ſpiraculia, Reges verò temporalia Monaſteriorum conſtituta, ac Monachi majori ex parte quinc Deo ſervirent, ſed contineat etiam aliqua Synodi conſulta circa exemptiones Capitularium & Monaſteriorum à viſitatione, quæ maxima ſint Eccleſiaſtici, non facultatis eſt, ut ex parte, Hiero. Gigas, ſed tenebrionibus eſt, nili Curias Iudices, poſſirenis præterimittere temporum, cauſarum Eccleſiaſticarum cognitionem ubarpiter, ut *ſupra notavimus.*

Axioma *decimum* Patenti ex quibus poſſitenti expoſtulat expoſtulat.

144. Et Author *hoc ipſum* contendit pro Authoritate Regia, cum in ſubſidij Clericis exigendis, quia Summus Pontifex non eſt conſenſu Regis præſtandis.

Refutatio ipſorum axiomatum.

145. A Ublue *ſyn. tit. laud. lib. 10. cap. 15.* rem Patentis in hunc modum. *Regnum eſt, inquiens, ut ſubſidia & Regibus, & Sanctiſſimo Pontifici à Clero Gallicano aliquando conferantur, de quo Patentes & author ipſe meminit Cardinal.* Sed cum Eccleſiæ bona ſint ſua, inquam eſt, an in eis exigendis opus ſit Pontifex à conſenſu Regiorum Officialium pendeat, Rex autem, qui ibi nec Eccleſiæ dicatur, non expectato Summi Pontificis conſenſu exigit.

146. Profert quidem Patenti *cap. 30. n. 31.* Bullam Bonifacij VIII. declarantis Regibus Francis licere, ecclesiarum necceſſitate, à Clericis ſua ſubſidia, ad tuitionem Regni necceſſitatem, ſed non requiri, concordio etiam Romano Pontifice. Sed ſuffert modò, huic tenebrionum ſimilium Corpore juxta datam, & ab eodem Bonifacio editam oppontre, ſolicet *Clericis Laicos. De omnibus Eccleſ. in 6.* quam ſuum rebus aliquantulum abſimilis, confer ex eo, quod Clemens V. ad inſtantiam Epiſtolæ Regis, quæ favorit ad Summum Pontificem non exclusa fuerat, eam temperavit, ut patet *Clement. de, de immunit. Eccleſ.* in tantum, ut ſecretis Conciliij Lateranenſis tens. *Sac. Bibliandro* lib. 11. *cap. 36.* & Literarum quarti lib. Decretalium III. *tit. 49. cap. 8.* Innocentius 3. inquit, *inquit, nis ſub ſtrictiſſima Dono judicij præcipimus obſervari. Glaſſis ipſe verba Quamvis conſtitutione, Bonifacij VIII. quæ incipit, Clericis laicos conſtitutionis, ſui ultra vires ſuperioritatis, ſuæ ſuperioritatis, ſuæ ſuperioritatis revocationis confirmationem impleat; præterimittam cum executionem Conciliorum generalium præcipiat.*

En igitur Concilij Lateranenſis IV. *cap. 46.* quod ultimis Concilium Lateranenſe ſub ſecretum commemorat. *Attentis Conciliis, ne Rectores Ecclesiarum, & alij Prælati, & Principes laicorum tales, & talibus, & exactionibus ſibi aggravata nomine, vitam annotatis Eccleſiaſticis libertatem, & Conciliorum Generalium inquisitionis inſolentiis diſciplinam prudentia Evangelica, & ſanctis ortus, ut communis ecclesiarum prospicere, laicos laicis ſubiectos ſuperiores coherentur. Verum ſi quis præſumpſerit contra hanc noſtræ ordinationis paginam, vel ſuperioritatis temperantiam, ac aliquo ſuperioritatis ſuperioritatis ſuperioritatis ſuperioritatis ſuperioritatis, ſuperioritatis ſuperioritatis ſuperioritatis ſuperioritatis ſuperioritatis

ad barbaras, & infideles gentes, aut ad tuendam fidem, & religionem in terris Chriſtianorum. Sic Philippo II. ſic ſancto Ludovico, aliiſque Regibus Galliæ conceſſæ ſunt decimæ, & alia adjumenta temporalia, ut Chriſtianis infidelium tyrannide oppreſſis opem ferrent, aut hæreticos in proprio Regno comprimerent.

151. Sed numquid etiam ob temporalem Regni neceſſitatem poſſent hujuſmodi ſubſidia ex bonis Eccleſiaſticis colligi? Sanè ſecuritas Eccleſiarum, & bonorum Eccleſiaſticorum cum incolumitate ſtatûs politici conjuncta eſt, præſertim cùm ab hoſtibus infidelibus, aut hæreticis impetitur. Itaque tunc Eccleſia Regem ejus ope indigentem juvans, proprijs etiam rationibus conſulit.

152. Verùm neceſſitatibus Regni, quibus opitulari tenetur Eccleſia, non intelliguntur, Regia magnificentia, Imperij meræ ſecularis propagatio, aliæve rationes omninò temporales. Patet enim, eum uſum longè ab illo diſtare, cui deſtinatum eſt factum Eccleſiæ patrimonium; metuendumque eſſet, ne non tam juvaretur Rex, aut Regnum, quam concitaretur ira Divina, in quæ ad Divinum cultum, ad miniſtrorum Chriſti, & pauperum alimoniam deputata ſunt, expenſis profanis conſumerentur.

153. Statuerat Rex Clotharius, tertiam reddituum Eccleſiaſticorum ſui Regni partem fiſco addicere, conſentientibus (non tamen omninò liberè) Epiſcopis, ſancto Injurioſo Epiſcopo Turonenſi excepto, qui ab aliorum ſententia diſcrepans, Regem ab eo conſilio deterruit, eam objiciens rationem, fore, ut Deus Regnum Clothario auferret, ſi ipſe bona Deo conſecrata tolleret. Rem narrat his verbis Gregorius ejuſdem Sedis Epiſcopus *hiſt. Franc. lib. 4 cap. 2. Denique Clotharius Rex indixerat, ut omnes Eccleſiæ Regni ſui tertiam partem ſtructurum fiſco diſſolverent. Quod licèt invitis, cùm omnes Epiſcopi conſenſiſſent, atque, ſubſcripſiſſent, viriliter hoc B. Injuriofus reſpuens, ſubſcribere dedignatus eſt dicens; ſi volueris res Dei tollere, Dominus Regnum tuum velociter auferet, quæ iniquum eſt, ut pauperes, quos tuo alere debes horreo, ab eorum ſtipe tua horrea repleantur. Et iratus contra Regem, nec valedicens abſceſſit. Tunc commotus Rex, timens etiam virtutem B. Martini, miſit poſt eum cum muneribus, veniam precans, & hoc, quod fecerat, damnans, ſimúlque rogans, ut pro ſe virtutem B. Martini Antiſtitis exoraret.*

154. Antiſtites in Concilio Meldenſi congregati, Carolo Calvo conſtanter, ſapienterque declararunt, mala, quibus tunc Gallia premebatur, Eccleſiaſticorum bonorum uſurpationi eſſe adſcribenda. Quocirca prudenter Baronius ad annum 860. *Francorum*, inquit, *tunc quidem enituit robur, cùm in Regibus cultus pietatis excelleret, elanguit, cùm defecit, & Eccleſiæ ſunt proſtitutæ Laicis, quorum redditibus non ſunt illi roborati, vel erecti, ſed enervati, penitúſque depreſſi.* Luxerunt illa, & aperuerunt ea Principibus ipſis, Reverendiſſimi Patres in Meldenſi Concilio, & ad putridum vulnus appoſuêre remedia, ſed recuſavit ille (*Carolus Calvus*) ea omnia ſuſcipere, unde juſto Dei judicio factum eſt, ut, qui latas à ſanctis Patribus leges ſubire renuit, a Northmannis coactus ſit, duriſſima ſuſcipere jura; & qui Eccleſiarum bona Laicis tradebat, coactus ſit, ſua largiri Northmannis. Sed ſicut nulla eſt ſecuta emendatio in Rege, ita nec quievit Northmannorum flagellum in manu Dei.

155. Philippus Auguſtus Rex Franciæ, cum Ottone Imperatore certamen initurus, militibus ſuis ſpem victoriæ inadebat hâc oratione, quæ refertur a Rigordo in hiſtoria de ejus geſtis ad annum 1215 *Rex autem, antequàm congrederetur, hâc brevi & humili oratione ſuos ſuſ militeſ allocutus: in Deo tota ſpes & fiducia noſtra eſt poſita. Rex Otto & excommunicatus jus à D. Papa excommunicati ſunt, qui ſunt inimici, & deſtructores rerum ſanctæ Eccleſiæ & noſtra, quâ eis ſtipendia miniſtrantur, de laboribus pauperum & rapinâ Eccleſiarum Dei. & Clericorum acquiſita eſt. Nos autem Chriſtiani ſumus, & communione & pace ſanctæ Eccleſiæ fruimur; & quamvis peccatores ſimus, tamen Eccleſiæ Dei conſentimus, & Cleri pro poſſe defendimus libertates. Unde præſumere fiducialiter debemus de Dei miſericordia, qui nobis, licèt peccatoribus, dabit de ſuis, & de noſtris hoſtibus triumphare.* Divinum Numen ſibi maximè propitium expertus eſt, reportatâ glorioſiſſimâ victoriâ. Plura legantur in hiſtorijs, & in Orationibus à Clero Gallicano ad Reges habitis, ex quibus conſtat, Deum injuſtam bonorum ſuorum acceptationem, etiam facultatum legitimè partarum ſpoliatione ulciſci.

Quamobrem, ut ex decreto Concilij 156.
Lateranenſis ſupra citato colligitur, principiò cauſa conſideranda eſt, ne, ſi perperam capiantur Eccleſiæ bona, non tam adjuto ium Regi, quàm pernicies conquiratur: deindè ſervandus eſt modus, id enim, quod ultra neceſſitatem exigitur, injuſtè ulurpatur. Quæ ratio ubique, ſed maxim è tunc valet, cùm non Eccleſiæ, aut religionis, ſed Regis, aut Regni res agitur. Tunc inprimis ex fiſco depromenda ſunt, quæ poteſt ſuppeditare. Quippe cùm fiſcus, ut, & Galli vocant, Domanium ideo Regibus reſervatum ſit, ut hinc fierent ſumptus, quos aut juſtitiæ diſpenſatio, aut hoſtium propulſatio, aut alia negotia ad populi quietem conducentia requirunt; tum, ſi publica deficiant, recurrendum ad privata, & profana. Quoniam ſicut ab initiò debuit unuſquiſque pro ſua facultate, ac Regni neceſſitate Principi conferre ea, quibus indigebat ad curandum bonum publicum: ita cùm prima non ſufficiunt, tenentur eâdem ratione nova ſuperaddere. Sed ſi ſit ea hoſtium potentia, & Civium egeſtas, ut Rex impar ſit præſtandis ſumptibus, niſi Eccleſia opem ferat, tum denique Eccleſiaſtica bona in ſubſidium vocabuntur.

Quocirca mirum videtur, cur Galli, qui 157.
ſuas libertates tunc maxime ſibi adhibendas cenſuerunt, cùm Summus Pontifex, aut, ut ipſi dicunt, Curia Romana ſubſidium aliquod poſtulabat, quod gravius videretur, id duram ſervitutem reputantes; ut habetur *hiſt.*

Vm.

Pontif. Paris. tom. 1. fo. tamen Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus accederent ita, quod Rex eò tantùm, huiusmodi subsidia exigendi ab Ecclesia sui Regni, eum ipso rubet, sed magis zelabat meritò, quòd Summum Pontificem afferret, nihil obstante possitudo consensu, ac licentia Regis, Regi autem Summi Pontificis confessum necessarium non esse: *Panormit. cap. 12. & 29. Cardin. Turrecr. lib. 2. cap. 8. n. 6. & 7.* quod amat. Adhibenda est etiam, dum hanc Deo consecratus in persona Principis fortasse sit, exemplar, quam dum à Christi vicario in Ecclesiæ ordinem sint inlumenda, aut in ea Rex plus habeat authoritatis, quàm Papa.

178. Non ea fuit olim, ut *supra* insinuavimus, Christianissimorum Principum, in Gens Gallicana sententia, quandoquidem Summi Pontificis absolu confirmari optabant dona, que Regibus conferebantur, etiam in Ecclesiæ libertatem conveniebat. Exilant tum in media memoriæ, non in aternis laudi Conciliorum Oecumenicorum acta concessiones decimarum ad præfatum bellí infelicibus referendarum, legi poffunt alla Concilia generalia Lateranensia sub Innocentio III. anno 1215. Concilij generalis Lugdunensis sub Innocentio IV. anno 1245. Concilij generalis Viennensis anno 1311. Vita Benedicti XII. Pape. Concilium generale Lateranense sub Leone X. anno 1515. &c. Philippus IV. Romani Pontificis confessum tenet suadet, ut Ecclesiæ possidendum velabat, cùm à necessitate orgeretur, quo Romam adeundi tempus non concederet.

179. Sed nunquid fufficit Clerí Gallicani voluntas? Expedit certe non Regis, sed Ecclesiæ bonum virorum falus, ut non fufficiat. Quam enim verendum eft, ne plures sint, qui non ex ordine, qui aut plura, aut pauciora beneficia exoptant? Quot denique, qui Regi placendum, aut gratificandum, etiam cum bonorum Ecclesiæ, fufficiunt dispendio, adjuvantur, præsertim cum temporalium plurium Regia in spiritualibus protectione abundè compensandum? Cum igitur confessus hujusmodi à bene Regi effe fufpectus, etiam à Summo Pontifice confirmatus quamvis magna exhibeat illi confirmatione, præterim cum Clerici Diœcesanos non, non Omnes.

180. Adhuc major imminet periculum, Ecclesiæ Gallicanæ virtus, quorum effet ad libertatem Anathema excogitus Christianissimo Principi fignificare, quin permissionem, ut Christi Principi non in alios non necessitatem, & profectus conveniret, proponeret in Regnis liberalitate confentiendum ejusdem, pactiones, propositis utilitatibus inhærentes, beneficiorum, quorum fine Proprietarei, fubflantiam prodigitur: Hæc fanctitatem adeo mereri, quandoquidem, cumulone quæ temporum, abundantem pauperum, fiorum que bonorum optimam præfiandorum.

Denique fcut, nisi pulla causa labet, nec 181. Regis, nec Cleri confessum tuto eft in negotiandis subsidijs: ita utcumque illos approbaverint, nisi reformatos tuto, removeatur de Regno. Quia nunc inter pericula Ecclesiæ optimum bonorum Ecclesiasticorum eum, si pereant, sui pauperis Ecclesiæ?

In his, quæ fuggeffimus, fodalitet cultu 182. dientes, vera confilia Ecclesiæ Liberas, si ut ipsa ecclesiæ ingressa est Ignatius Christi fervitus. Est quidem in præmiarum dolores inquiri fruibus, fed notandum eft quod notum, quod qui non meminit, aut de bonum Ecclesiasticorum conditione, aut de Divina justitia non meminit.

Meta illa fe ellis, plures utilari funt re- 183. ligiosi Principes, præfertim Carolus Magnus in pluribus Capitularibus, Norunt, inquit in Capitul. 2. anno 803. omnes in Ecclesia, bus hereditè fervire lib. 7. cap. 193. multa Regis, & Regni esse propria vitia, quia nulla est subjectionem, regi non valeat, servire, obedire, alimoniarum, vel dispensare, Episcopis, & Sacerdotibus, regni, & populi (ut Ecclesiis rerum abbatiis, & pauperibus distribuant. Quapropter nos fatis in hoc, ne in his subditi fumus, vos vidimus existere: sed res, & multa vitiosa, & plures interfici veremur. Legatque, ut Episcopi, & Abbates, & Abbatissæ, & subditi perdiscant, atque propria hereditatis ratione cernant, & ballivus curet. Quæ omnia quidem, nisi subditi fuerint, nec emendari, nec sanabit. Sed pauciffimus nobis exemplum dare nemo.

In eodem Capitulari I. reperiri potest 184. populi ad præfidium Imperatorum, & vota declarare, qui interrogatus, quo pacto fibi bona Ecclesiæ observarent. Eli autem forma Capitularis: *Ita Deus det, quia dubio omnes sumus, quia hic in charitate tenemur subesse, ut vestrum fine peccatorum meorum, ac fratrum, & filiorum meorum Cura de quantitate (ut hic debetur vobeat) ad servitium vis hi Deo in sacrificio, Missarumque solemni, orationibus, intercessionibus, & Clericorum almonia, & Clerici Dominis celebrat, atque dum hoc fecerit, ut Deus hic, & ego eatem res nos, quod fervi subsecrem, erede, absolvat, ad vera servitio vis hoc Deo Domino Deo, ut eis fieri, atque debeat, ubi ego mea relata ratione.* Hæc formulæ subjungemus illi verbis, *Posui etiam ut ea alia interrogationes, quæ examinari longum est.*

CONCLUSIO.

PRædictis Patrum axiomatibus mi- nimè coherent cum fidei princi- piis, ex quibus notionæ fubfiftere au- thoritas Conciliis.

Ex-

165. Explicatur. Quemadmodùm Regia poteſtas nititur lumine naturali, *politicam* quandam, & *civilem* hominum ſocietatem, & inter ſe coordinationem dictante, atque ad hujus rectum regimen exigente publicam authoritatem *politicam*, cujus proinde fines circumſcribuntur ſphærâ luminis naturalis, quâ *civilem* hominum in unum Corpus *politicum* coadunandorum gubernationem moderantis. Sic poteſtas Eccleſiaſtica innititur lumini fidei, quâ coadunantis homines in unam Chriſti Eccleſiam, cujus regimen ex Divina inſtitutione commiſſum eſt ejuſdem Capiti Oecumenico, legitimo Petri ſucceſſori, ac Pontifici Romano, cujus adeò poteſtas menſuranda eſt ex ſpæra ejuſdem fidei luminis, ac inſtitutionis Divinæ. Sicuti igitur in *ſpeculabilibus* inverſus teneretur ordo, ſi lumen fidei ſubjiceretur lumini Naturæ; hinc enim omnes enatæ ſunt hæreſes, quòd lumen Naturæ non captivaretur in obſequium fidei luminis, ſic *in practicis* & *moralibus* totus inverteretur ordo, ſi, quæ per fidei principia, & ex Chriſti inſtitutione in ordine ad Eccleſiaſticum regimen, finemque ſupernaturalem eſt inſtituta authoritas Oecumenica, ſanciretur dependens ex Regia ſeu politica poteſtate in ſuis agibilibus *moralibus*. Cujuſmodi profectò ſeu dependentiæ, ſeu Pontificiæ poteſtatis erga Regiam authoritatem ſubordinationis, ne dicam, ſubjectionis argumentum præferunt præadducta Puteani axiomata; veluti ſequentibus probationibus oſtenditur.

PROBATIO I.

Refutatoria *primi* ex Puteano allati axiomatis.

166. Si vel Rex, vel Officiales Regij in officijs ſuis tranſgrediantur ſuos naturæ lumine circumſcriptos limites, ac involent in jura Eccleſiaſtica, imò ſi intrà ipſorum etiam naturalis luminis agibilium *moralium* ſphæram agant contra juſtitiam, atque adeò peccati mortalis reatum contrahant, num dicere fas eſſet, ipſos non comprehendi Chriſti mandato *Matth. 18.* prolato: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum &c.* & *ſite*, unà cum reſtibus ad correctionem adhibitis, *non audierit, dic Eccleſiæ, &c.* Quàm ignominioſum eſſet, ſeu Regem, ſeu Officiales ipſius eliminare à conſortio illorum, qui ſub Chriſtiani characteris inſignibus audiunt eſſe in Chriſto confratres, tam indecorum foret, ipſos excluſos aſſeverare ab iſto Chriſti mandato. Quid ergo? Ubi contiget, ſeu Regem, ſeu Officiales ipſius à Summo Eccleſiæ Præſule, & Capite Oecumenico correptos non audire Eccleſiam. Num ſalvâ fide, dicere licebit, eos non comprehendi *indefinitâ* Chriſti cenſurâ per Eccleſiam denuntiandâ, in vi cujus habendi ſint inſtar Ethnici & publicani? Quemadmodùm igitur nulla in terris authoritas poteſt hoc Chriſti mandatum immutare, aut invertere, ſicà fide ſancta alienum eſt, dicere, Regem ac Officiales Regios, dum ſua exercent officia, non poſſe ſubjici excommunicationibus, niſi hoc effatum eatenus temperetur, quatenus ejuſmodi Officiales minimè dicendi ſunt exercere ſua officia, quando extra horum limites exorbitant, vel involando in jura Eccleſiaſtica, vel contra ipſum etiam naturæ lumen, atque à fortiori adversùs ſupernaturale quoque fidei lumen peccando.

PROBATIO II.

Refutatoria *ſecundi* ex Puteano adducti axiomatis.

167. QUandóquidem cenſura Eccleſiæ, in vi cujus inſtar Ethnici, & publicani habendus decernitur, qui illam non audit per Chriſtum *Matthæi 18. cap.* ità ſit circumvallata, ut quodcunque manus Apoſtolica *ligaverit in terris, ſit etiam ligatum in cœlis*, quomodò cum fidei principijs ſubſiſtere jam valet Puteani effatum, contendentis: *Regijs judicibus, atque Officialibus eſſe facultatem eximendi à cenſuris Eccleſiaſticis*? Quo jure illa per Chriſtum Eccleſiæ, ejuſque ſupremo Præſuli collata ſolvendi poteſtas & authoritas præſumitur tranſlata in Regios iudices? Quo jure horum manus protendi jam valebit ad ſolvendum in terris, quod ligatum eſt in cœlis, niſi prætendant, hanc de ſolvendo, quod in cœlis eſt ligatum, authoritatem ab ipſomet Chriſto ſibi collatam eſſe?

PROBATIO III.

Quâ confuratur *tertium* Puteani axioma.

168. CUm Chriſtus *Matthæi 16. cap.* eam, quam Petro pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu, atque adeò ipſius ſucceſſori promiſerat, *indefinitam* ligandi & ſolvendi authoritatem, à nulla in terris poteſtate dependentem eſſe conſtituerit, ſed uti Divinitus collatam, voluerit talem in foro etiam cœli ſortiri effectum, ut quidquid vel ſolutum, vel ligatum ab illa fuerit, in cœlis quoque habeatur ratum. Quomodò cum iſtis dilucidis fidei principijs cohærere jam poſſunt illa Puteani axiomata, ac ſi Summo Pontifici, etiam extra Concordata, fas non eſſet, cauſas aliquas evocare ad Romanæ Curiæ tribunal, vel etiam non poſſent abſque Regis, ſeu Officialium ipſius aſſenſu litteræ Apoſtolicæ demandati executioni? Quomodò etiam Rex ſibi adſciſceret poteſtatem convocandi Cœtus Eccleſiaſticos, ſub vero Concilij Eccleſiaſtici charactere, quem Chriſtus ſuo in terris vicario nomini *Matthæi 18.* reſervavit?

PROBATIO IV.

Refutatoria *quarti* Puteani axiomatis.

179. DE ſuperioritate Papæ erga Concilium, ſuſè diſſeruimus *præced. art. 2.* atque adeò oſtendimus *ibidem Diſquiſ. 5.* nullatenus admittendas eſſe appellationes ad futurum Concilium. Quæ autem prætenditur libertas Conciliorum Generalium in Gallia publicationis

ac receptionis, utique non extenditur ad fi-
dei dogmata. Quomodò enim dogma ejus-
modi ex Concilij Oecumenici definitione pu-
tetur super candelabrum convincentis pru-
dentialis credibilitatis, atque hac mediante
adhibitam assensivam Veritatem revelantem,
nullo absque bono gravissimi injuria non re-
fert? Quomodò etiam Galicana Ecclesia
Ias elles, suas orticulas exiret, sicque adeò
publicam dogmat ab Ecclesia Romana,
& ab cæteroibus universis Christi fidelibus
expositam? Quis porrò dicentis quoniam ne-
gativa à Concilio Oecumenico definita, in ei
commendo huic Divinitus promissæ infalli-
bilitatis, in fide Divina calcitrare, atque
inhibitam hanelitatis moralitatem obti-
nere, quemadmodi hæc fide fas dicere, ca-
talis decreti quoad bonitatis *moralis* specifi-
cationem, effe necessaria universis Christia-
nis, hominibusque Christiano nomine ini-
niti libertati earum subjacere, ut ea non
recipere, seu repudiare valeret? Esti verò
decretorum quoque Conciliorum *quoad exer-*
citium obligatio supponat eorundem ex pure
functum publicationem, manere eti eos re-
cipientium arbitrarium, uti in *antecedentibus* fuit
effectum. Nihilominus, quia dictorum
profusiffe ex Apostolica ligatus pontificatus
ea cit etiam, adeoque antiquitatis ordo obliga-
gere potuisse, quemodò poli illorum folem-
nem ab Ecclesia Capite eam indarum promul-
gationem, influxu cari, ac judicij formam
ea fluis ecclesiastica conjuncunque Christiani,
ligatus illud concinendum ab ipso etiam Deo
ita ordinatum habitum repudiatus, fen non
recipiens?

PROBATIO V.

Quòd refutanteur Pureani axiomata ex *cap. 17. atque ad finem cap. 22.* exhausta.

Nterrogat hebat Gallicanæ libertatis de-
fensores, an Regi pontifex ipsum latum
extendi velint, ac eisdem fuillet extentio in
Regem pro natura? Ex eo namque, quòd ex-
pernaturalis univerlis equidem moralitatis
in homine legem fundum aliquem fu fuperat,
ut eius bonitatem ipsorum, ita his me-
dio defectuosum. Et Rex quidem cum lue
Regni pontificis exercitio atque quoad
por fui in regnum exteriorem ordinatio-
nem ea fuisi principatus *prima attenta* dedi-
tio, eidemque lubefle Oecumenici Pastoris
Romani Pontificis, per Christum eidem
collati *medium* ad ingendum & fcirendum
super quocunque in terris *moralis* processus
pontificis, fuper sedo juvenius cum pre-
Divinum fanctis requnans oreis edes. Ex-
ligatus pontificem effectus spe ea, qua ad fa-
pernaturalis moralitatis lumen ipectum, &
quorum ratione illius pure naturæ moliteres
pontificis lumen habere. At quoniam hæc u-
peccatis, de quibus in *quinto* Puteani axio-
mate in mo eli, quæ secundum lue moralita-
tis fupernaturalis lum pure, pontificis, atque
ad ipsarum fupernaturalitatis per Christum
fundatæ pertinentia. Quæ enim ad ea tanta
beneficiorum (est etiam Puteanus cum) pon-
fusticorum, ni qui delumitur ex *attributis*
ad Christi deicio in eisdem attentam peccan-
cendis ordine? Quomodò igitur feu Regalia
liuper beneficia Ecclesiastica non aliquo ex
Fide certasis, fed Regio ex pure etiam na-
turæ ilanc conditio jure pertenda, fiveritas-
tem Christianæ Religionis Ecclesiæque nationa
fessa, ac relationis causa politicæ, fed ab illis,
qui Epilcopos, ita Ecclesiæ Archiepiscopos
constituendos, in Ecclesia Ecclesiæ ex Regis
secundum Christum mandatum præscripta a-
lias licenas Pontificum, ita pro loci Oecumeni-
co Pallore pertinentibus adeundo, ab his pro-
fessi fionem ante a Regem ipsum, qui ea, in-
firmet etiam beneficiorum collationem, renu-
ente Summo Pontifice, per facularem potestia-
tem confendat, ac supernaturale per Christum
Romanum ab Ecclesia Galicana pro publica
Ecclesiæ necessitate, non dici necessitate cau-
pure spiritualis, mixtarum moralitatis super-
naturalis ordinem recipientes? Quomodò
igitur Regia pontifex, fi ejusmodi causa fi-
ingeneret, deinde non elle potestatis fua fu-
pra illum naturalis moralitatis, ac interio-
tijsui efficacii fupernaturalem ordinem mi-
nature attingere potestatem ipsam?

PROBATIO VI.

Refutaretia *sexti* Puteani axiomatis.

Nliquid Regis fuperne Majestatis gra- 171.
vellima reparatur injuria & tentatio-
fi alter aqua licet fupremus Principe fuper
Regio mandatis illius Legato, vel Vice Lega-
to committa fibi arrogatet judicium ad ea-
dem examinanda, fatuitatisque ijdem con-
cellis, fine Regis licet Majestatis ipsharum
aut quidem laudentes (standis! At ex fe-
dei principia *art.* 6. dedutis patet, Oecume-
nicum Summi Pontificis pontificum pretendi
fuper quocunque in terris *Moralis* ad regnum
ordinatum ordinabili, Regia sded authoritate
exercitii, dum tamen exercitia illius pote-
statis ipharu, atque lumina naturalis humi-
nis exercitia, deperdiri fe, quam re fu-
per illi Oecumenici per Christum conflituti
Summi Pontificis authoritate pretendi velint.
Quamq; igitur magis Summi Pontificis
tutus in Summo Pontifice authoritas debita
Regi exhibetur. Si Rege Christiano
pretendatur circa tanta Sedis Legato, ac
Vice Legato potestas in examinandis causis
facultatibus & mandatis Apostolicis?

PROBATIO VII.

Quòd refutantur Puteani axiomata ex *capitulorum art. 6. & 7.* deductis.

Illandequidem Indulgentiarum concef- 172.
fio, fic actus clarum Ecclesiæ Oecumeni-
co hujus Pastoris Divinitus constitutum, cujus-
modo Regia pontificalis hujus facultatum, ejus-

ſe ingeret in illis, ad impediendum, ne abſque ſuâ, vel Parlamentorum licentiâ publicentur, néve alia hiſce acceſſoria, quà Regis, ſeu Regni præjudicium minimè inferentia peragantur? Numquid porrò in cauſis beneficialibus poſſeſſorium quoque eſt quid ſpirituale, *ſpecificè* reſpiciens ordinem ſupernaturalis moralitatis? Numquid Confraternitates, etiam in merâ ſuffragiorum ſpiritualium ſocietate & communicatione conſiſtentes, ut ſic puram præferunt ſpiritualitatem? Quo igitur jure poteſtas *politica* protenditur tum ſuper hujuſmodi confraternitatibus purè ſpiritualibus, tum ſuper cauſarum beneficialium poſſeſſorio, ut ſic merè ſpirituali?

PROBATIO VIII.

Quâ confutantur Puteani axiomata deſumpta ex ejuſdem *cap. 27. uſque ad 31.*

173. QUæ *locis præadductis* à Puteano tradita ſunt politica axiomata, ea diſertè pugnant cum immunitate Eccleſiaſticâ, perſonas in Clericali ſtatu conſtitutas contingente, clarè ſancitâ in Jure *Canonico*, & receptâ in Jure *civili* inprimis *in Cap. At ſi Clerici. Cap. Clerici. Cap. Cùm non ab homine. Cap Qualiter. De judicijs. Cap. Diligenter. Cap. Significaſti. De foro competente*, ac exinde in Authentica *Sta. tuimus. De Epiſcopis & Clericis.* Quam equidem Clericalis ſtatûs, atque perſonarum Deo dicatarum à laica poteſtate immunitatem plures Doctores per ſacrorum Canonum, & Conciliorum authoritates firmant, eſſe *Iuris Divini.* Nam *in Cap. Continua. 11. q. 1.* & *Cap. Futurum. 12. q. 1.* Imperator Conſtantinus quorumdam Clericorum querelis reſpondens: *Vos*, ait, *à nemine judicari poteſtis, ſed judicio DEI reſervamini.* Et *in Cap. Quamquàm. De cenſibus.* decernitur: *Cùm igitur Eccleſiæ, Eccleſiaſticæque perſonæ, ac res ipſarum, non ſolùm Iure humano, quinimò & Divino à ſecularium perſonarum exactionibus ſint immunes: conſtitutionem &c.* Conſonat Concilium Lateranenſe ſub Leone X. *Seſſ. 9. in Bulla reformationis Curiæ*, ubi habetur, à jure tam *Divino*, quàm *humano* Laicis nullam in Eccleſiaſticas perſonas attributam authoritatem. Concilium denique Tridentinum *Seſſ. 25. de Reformat. cap. 20.* decernit: *Eccleſiæ, & perſonarum Eccleſiaſticarum immunitatem Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus eſſe conſtitutam.*

174. Nihilominùs mittori viâ incedentibus nobis ſtatuendum videtur, excepto unico Summo Pontifice, exemptionem à laica poteſtate ſolùm *fundamentaliter* eſſe *Iuris Divini*, *formaliter* autem *Iuris Eccleſiaſtici.* Cujus in promptu eſt ſequens probatio. Etenim pro Summi Pontificis à veſtigalibus Regijs exemptione videtur apertè ſtare præadductus ſacer textus *ex Matth. 17.* deſumptus. Eo ipſo autem, quòd iſtius exemptionis prærogativa noſcatur ad ſolum Petrum fuiſſe directa, videtur hinc conſequens, ipſam eſſe radicatam ſuper ſuprema Eccleſiæ gubernativâ authoritate, eidem Petro prærordinatâ. At cum ejuſmodi ſuprema Eccleſiæ gubernativâ authoritate non poſſet ſtare Summi Pontificis erga laicam poteſtatem in quibuſcumque tam *civilibus*, quàm *criminalibus* ſubjectio, quandoquidem in vi illius ſupremæ poteſtatis, Pontifex ſemper poſſet ex plenitudine ſuæ authoritatis irritare, & annullare, quidquid contra ſuam Chriſti vicariâ authoritate præpollentem perſonam, indigniùs ageretur; nec adeò poſſibilis erat ulla erga Pontificem poteſtas, prævalens ad ipſum obligandum ad quæpiam contra ipſius voluntatem demandanda executioni.

Verùm ſecùs res ſe habet in reliquo Eccleſiæ ſubordinato Clero. Quamvis enim 175.
hujus ad Divinum cultum (per characterem etiam, in Domini ſortem ſegregantem, ſicque à laicis diſcernentem, Ordine minore quoque initiatis *realiter* impreſſum) Divinitus facta deputatio exigat pro tali ſtatu aliud à Clericali diverſum regimen, hinc tamen minimè evincitur, hoc ſpeciale à regimine politico univerſum regimen debere de Iure *Divino* ultra cauſas ſpirituales extendi, quamquàm præferat magnam congruentiæ rationem, atque adeò fundamentum, ut ab ipſa Chriſti vicariâ authoritate ſtabiliatur talis regiminis, perſonarumque Eccleſiaſticarum ſegregatio, & exemptio à laicali poteſtate, atque regimine. Quare dicendũ omninò eſt, talem exemptionem in Clero eſſe *formaliter* Iuris duntaxat *Pontificij*, *fundamentaliter* autem, & *radicaliter* eſſe Iuris *Divini*, Clerum in Domini ſortem ſegregantis, & à laicis diſcernentis. Atque ſub hac diſtinctione expediendæ ſunt authoritates ex ſacris Canonibus, & Concilijs *ſuperiùs* adductæ.

PROBATIO IX.

Refutatoria axiomatum Puteani *à Capite 32. uſque ad cap. 38.*

176. CUjuſmodi immunitatis Eccleſiaſticæ circa perſonas ſacras violatio tantò evidentior eſt, quantò apertiùs verſatur in cauſis ſpiritualibus, fidem, Sacramenta, ac cultum Divinum, animarumque ſalutem concernentibus, in quibus Clericos *Iure Divino* exemptos eſſe à laica poteſtate, evincitur ex ſequenti fundamento. Quemadmodùm enim cauſarum ſpiritualium natura unicè originatur ex Chriſti conſtitutione, ſic eorundem judicium poteſt unicè ſtare penes illos, quibus vel *immediatè*, vel *mediatè* eſt commiſſum à Chriſto Domino. At ſoli Petro, in ordine ad Eccleſiæ à portis inferi nunquam ſuperandæ perpetuitatem, adeoque illius etiam ſucceſſoribus commiſſa eſt gubernatio Eccleſiæ, atque adeò cauſarum illarum judicium, Domino *Matth. 16.* dicente uni Petro: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Et poſteà *Ioannis 20. Paſce oves meas.* Tales igitur ſpirituales ad Eccleſiæ ſubſtantialem gubernationem ſpectantes cauſæ, ex *immediatâ* Chriſti inſtitutione ita ſubſunt Apoſtolicæ Petri

foteſſorum authoritati, ut ea hæc quoad par-
tem pro regiminis Eccleſiaſtici exigentii mo-
derandam, deinceps poteſtas aliqua in in-
feriores Eccleſiæ Præſatos, Regibus ac Prin-
cipibus ſæcularibus ab ipſomet Eccleſiaſtico-
rum cauſarum judicatis poteſtate, permuta-
ſe tutas iure Dinarchemutis.

177. Et hinc extra omnia à ſure exceptæ
ratio eſt, ſudices ſæculares extendere ma-
num ſuam clericis, quamvis crimi-
noſos, dum præterea ſeque de cauſis
tualibus, prout habetur decilum in Cano-
nibus ſuperiùs citatis, nec non de Jur. Ju. Ec-
clericis conjugatis. in d. Imò in nec exceptis quo-
rumcumque crimibus, ſudices ſæculares
competit adverſus Clericum juriſdictio, nifi
priùs à ſudice Eccleſiaſtico fuerit ſuſ reme-
ſus. Ex Cap. Cum non ab homine. De Judi-
ciis. Decretal.

178. Nec potuit, attento iure communi, Cle-
ricus ſuo privilegio frui tuto, tradi poteſt ju-
dici ſeculari ob quodvis etiam graviſſimum
factum, nifi ſecùm interveniat, juxta præſcri-
ptum Cap. Cùm non ab homine quamquam ex
textu conſtanter dicat, ſi delictum manifeſtum
ſit, & cenſualium, aquæ à viris prudentibus
de cognitione conveniens, ut tale crimi-
noſus delinquens ab ipſo Clero Eccleſiaſtici
quamſoque contingat, non expectata incer-
tiſſimitate, degradari, laudari, ſudici ſæculari ad
exercendum ſupplicium tradi adeò Eccleſiam
Clericum, ut quidē præſtigium in ſuorum
de honoratum Eccleſiæ Catholicæ ſuadet, non
debeat vergere in hoc textu dedecus; ut patet
aliàs ex tit. Corrumpere lib. 2. variar. c.
Cap. 12. n. 7.

179. Notandum tamen ſpeculatior hic venit Ca-
non. de homicidio, ubi hæc recte decidi-
tur. Sacri apoſtolatus Canalis Lugdunenſis
Archiep. Sacerdotum IV. Judicatum ſi laicis ad
quos pertinet, Prælatus ſive alia quæ Eccle-
ſiaſtica perſona, quamque Clericalem per-
ſonam ſi ad hoc delictum conſulerit, ſuadet
ſeverit, vel etiam mandaverit (quamquam non
ex hoc ſolum non ſequitur) aut ea ratione
prece, vel deſiderio, ſeu acceleratore, examina-
mentorum: Si deceſſerint à dignitate, honore,
& officio, ac etiam ab omni ſpirituali, & temporali
re abſque, ſi quo eorum ſolutio pertinet, conſerva-
tur. Et ſi quis ex his homo mandatum ſuum ad
tanquam Clericalem religionem annulus, à tuo Cleri-
ſtatus poſſe perpetuò deſtituatur. Et poſtquam
prohibitione ſi quatenus confiterit, aliquem tam
vere debile ſtatus compleſſe, volumus ejus excom-
municationis ſententiam ſic à ſuſtinere, ut non
ſum ſententia reperiatur. Ex quo manifeſtum
redditur, ſemen eſſeſſui, utpote deſtitutum
ſuis à populo interitum, ſolo jure laborat
Judici laicali juriſdictionem in Clericum,
tali crimine obnoxium, ut certus ipſum pro-
cedere poſſit: requiritur tamen ſententiam Juri-
dicte declarationem tale ſcelerus, quodlibet
ſus in Judici laicali, ut ex visu illum ſententiam
Clericum procedere. Quæ ſententia declara-
tionem ſi non ſit, quam à Judice Eccleſiaſtico
fieri potuit, cujus ante illum declarationem

adhuc ſit poſſeſſio pro illuminare Clericale.

Habetur indicium in Cap. Fin. 21. q. 3. quod 180.
negligentibus Prælatis Eccleſiaſticis à pro-
videndum rebus Eccleſiæ, ſus ſic, implora-
re auxilium Regis, non tamen quid Judicia,
ſed quia Eccleſiaſtica procedentia & delictum.
Unde ſecus ſit deber, quòd in cau-
ſis Eccleſiaſticis de Clericum laica poteſtas
nihil poſſit per ſe, & propriâ authoritate. At
ex conſenſu Eccleſiæ vel expreſſo, vel tacito
ſolo Judicis ſæculari quamſoque ſi negotiare
in cauſis Clericorum. Sic enim de mandato
Eccleſiaſtico ſuperiorum Judicis laicalis
ſit laica capti Clericum, cùm ejuſmodi ex
authoritate Eccleſiaſticâ primordia procedens
cauſis, haud tenebunt ſe facultas, ad Ec-
cleſiaſticos. Ex Cap. Cum non ab homine. De Ju-
diciis.

Indoque ſi Clerici delictum ſit notorium, 181.
ut in de fuga lapſuſve ſit, atque Prælatus
Eccleſiaſticus non velit condoli, nec ad de-
fectum priuatorum delinquentem ius Pra-
latus Eccleſiaſticus, ex hoc violenter retor-
nobiliter præſumpſit, huic tot à laica potuiſſet
illum Clericū capere, & coercendo, ita
tamen, ut quamprimum fieri poteſt, remit-
tatur legitimo ipſius Superiori, ut Judici Ec-
cleſiaſtico, qui plures iterum Dodoris, adju-
tionibus, poſſe à laico ius Judice, ſeu etiam
coercitore. Clericum ejus ſuum poſſe ſolu-
tione debiti Cruce, dum eſt de fuga ſu-
ſpectus, nec tam eſt recipi potuit à Pra-
lato Eccleſiaſtico mandatum de ne capi-
endo: ac quamprimum fieri poteſt, remitte-
tur, ut ad quod in tali caſu concurrit
recursus Clerici non tam ſit actus Juriſdi-
ctionis, quam defenſionis proprię, veluti
aliis verbis, cedet Contrarium ibi. ex textu,
quod. cap. 11. num. 9. & Canonem. ubi-
quis, ubique Clericum quamſoque ſi ſcelerus
ne quidem ab Eccleſiaſtico Judice capi, &
incarcerari poſſe, Ex cap. Odoardus. De ſen-
tia. & Cap. 2. De Judicijs Eccleſiaſtico de
Clerico ob debiti Crucis ſolutionem capien-
do, licentia quæ petenda eſt à Judice, ut
gredatur limites quæ defenſionis neceſſitas.

Et tali quidē defenſionis ſimile iure po- 182.
teſt Magiſtratus publicus, vel bonus quis-
privatus, levarijs tamen conditionibus ſtatis
expreſſis, capere Clericum, quando ac-
tā vis impedit non poteſt delictum com-
mittendum ergo tertiam perſonam; ut do-
cent plures Theologi antecedentes, ex
communi diu ſunt, qui leonibus ligam ra-
rentes. Cod. Apologet. Quæ Clericum ſuum
poteſtas, capiendi etiam ſemen in fugarent
eruntur, licere etiam laico ſeu Judici, ſeu pri-
vato homini, capere Clericum in flagranti
facto re perpetrato: eò quòd tali caſu non ſit
juriſdictionis, ſed defenſionis, ſi quidem
interſit tam Reipublicæ, quam honoris Di-
vini, ut malum per vim à peccato abripiatur
Clericus tuliter delinquens. Ulterè cujusmodi
tamen à peccato flagrante violenter arcendi,
vel abſtinendendi autem progredi, licet ne-
far eſſe, ſed ulteriorem proceſſum, quoties,
Judicis Eccleſiaſtici remittere.

PRO-

PROBATIO X.

Refutatoria axiomatum Puteani poſtremis duobus capitibus ab ipſo traditorum.

183. HIc ſpecialiter vindicanda occurrit ſtatûs Clericalis, Bonorumque Eccleſiaſticorum à tributis Regalibus immunitas, circa quæ tenendum eſt, non Eccleſiarum duntaxat, ſed etiam Clericorum Bona exempta eſſe à tributis Regalibus. *Nam in Cap. Non minùs. De immunitate Eccleſiaſt. Cap. Adversùs. & Cap. Clerici. eod. tit.* ſubijciuntur excommunicationi Conſules ac Rectores Civitatum, qui Eccleſias, vel Eccleſiaſticos viros tallijs, collectis, & exactionibus alijs aggravare nituntur. Cui conformiter *in Cap. Clerici. De immunit. Eccleſ. in 6. & Clement. ult. De cenſibus.* præcipitur: *Ne à perſonis Eccleſiaſticis, aut pro ſuis rebus proprijs tributa exigantur.* Quæ univerſalitas verborum non complectitur duntaxat Clericorum, ſpirituali, v. g. decimarum, ſeu beneficialium reditum titulo quæſita, ſed bona etiam acquiſita ex hæreditatis, alióve temporali titulo; ſiquidem talia perſonarum Eccleſiaſticarum bona non poſſent eſſe ſubjecta tributis Regijs, quin hæc ex authoritate Regiâ exigenda eſſent ab eorundem poſſeſſoribus Clericis. In quantum igitur iſti ſunt exempti à juriſdictione ſæculari, in tantum, oportet, ipſorum quoque bona eſſe ſic exempta.

184. Et hinc reprobanda eſt quorundam Juris *Civilis* Interpretum ſententia, qui ex lege *Ad inſtitutiones. Cod. De ſacroſanctis Eccleſijs.* & alijs legibus contendunt, obſtringi Clericos ad tributa impoſita pro conſtructione pontium, & itinerum. Quibus tamen legibus apertè reſiſtunt, earumque adeò vim tollunt *præſitati* Canones *Cap. Non minùs.* & *Cap. Adversùs, De immunit. Eccleſiaſt.* ubi prohibetur, *imponi tributum Clericis pro ijs communibus neceſſitatibus, inconſulto Romano Pontifice, vel, ſi hic adiri non poſſit, abſque conſenſu Epiſcopi & Cleri* (Capituli ſaltem Cathedralis) *tantam neceſſitatem, & utilitatem aſpicientes, ut abſque ulla exactione ad reparandas communes utilitates, vel neceſſitates, ubi laicorum non ſuppetunt facultates, ſubſidia per Eccleſias exiſtiment conferenda.*

185. Hæc proinde, & alia immunitatis Eccleſiaſticæ Jura, ut Reges, Principes, & Magiſtratus ſæculares curent, illibata ſervari, graviſſimis verbis eos hortatur ſacra Tridentina Synodus *Seſſ. 25. de Reformat. cap. 20.* Nec porrò illa Clericorum exemptio eſt ſolummodò à tributis, ſeu oneribus *realibus*, ſed etiam muneribus & obſequijs *perſonalibus.* Hæc enim ſunt in triplici differentia. *Alia* namque ſunt ſordida, ac dedecentia ſtatum Clericalem; veluti foſſio arenæ, atque ab his non Clerici duntaxat, ſed eorum quoque domeſtici eximuntur tum per SS. Canones *in Cap. Generaliter. Cap. Iuxta ſanctionem. Cap. Placet. 16. q. 1.* Tum per Leges etiam Imperatorias *in leg. 10.* & alijs. *Cod. De Epiſcopis & Clericis. Alia* deinde munera Communitatis ſunt honorifica; veluti Rectoratus civitatis. *Alia* denique indifferentia ſunt; veluti officium tutoris & curatoris. A cujuſmodi proinde civium officijs eximi etiam Clericos, eruitur *ex Cap. Generaliter. 16. q. 1. & toto titulo, De immunit. Eccleſiaſt.* Nec non *ex titulo, Ne Clerici, vel Monachi.* uti etiam *ex Legibus 1. 2. 9. 10. & 11. Cod. De Epiſcopis & Clericis.* Quæ tamen aliqualem ſuſcipiunt moderationem ex dicendis in ſubſequente corollario.

§. III.

Corollarium finale præſentis diſquiſitionis.

ILLATIO I.

186. EXplicatur; *Quomodò perſonæ Eccleſiaſticæ ex juſtitia* Legali *obſtringantur Communitati quoque politicæ, intrà quam vivunt?* Cùm enim Clerici ſint Reipublicæ Civilis membra, ſeu Cives; uti latè diſcutit Felinus *in Cap. Eccleſia. n. 69. De Conſtitut.* ipſi namque indigent etiam Communitate Civili & Politicâ ad vitæ temporalis conſervationem, unumturque adeò in hunc finem cum Laicis in uno corpore Politico, ſeu in unâ Civitate. Ideo perſonas quoque Eccleſiaſticas jure naturali, ex vi juſtitiæ Legalis oportet, ea pro Communi Civitatis Bono præſtare, quæ hujus publicæ neceſſitati convenientia ſunt. Cui tamen doctrinæ videtur obſtare exemptio ac immunitas Eccleſiaſtica, per quam non tantùm perſonæ Clericorum eximuntur à poteſtate Civili quoad judicia, ſeu tribunalia cauſarum tum Eccleſiaſticarum, tum etiam temporalium, Civilium, atque Criminalium. *Ex Cap. Si diligenti. Cap. Significáſti. De foro compet.* & Concil. Trid. *Seſſ. 25. c. 20. De reform.* Sed inſuper bona ipſorum exempta ſunt à temporalibus tributis ac oneribus, *Ex cap. Non minùs. Cap. Adversùs. De immun. Eccleſ. Cap. Noverit. De ſent. excom. & Cap. Quanquam. De Cenſibus.* Ad iſta tamen, in ſpeciem adverſantia, inter ſe concilianda, duas hîc quæſtiones elucidabimus; alteram in præſenti decidendam; *Quomodò ſolvere Clerici obligentur legibus Civilibus?* Alteram ſequenti Illatione diſcutiendam; *In quibus numerum caſibus Eccleſiaſtici tributa ſolvere poſſint, ac debeant.*

187. Circa priorem igitur difficultatem *primò* certum eſt, Eccleſiaſticos non ligari civibus legibus, quæ immunitati ipſorum ſunt contrariæ. Nam hujuſmodi ſunt injuſtæ, ſive *directè* ac *expreſſè* diſponant de materiâ ſpirituali, vel Eccleſiaſticâ; ſive ſolùm *indirectè* violent libertatem Eccleſiarum, talitèr circa materiam Civilem diſponendo, ut inde redundet aliquid contra jura Ordinis Eccleſiaſtici, vel contra privilegia huic a Deo, Pontifice, ſeu Imperatoribus conceſſa. Hinc Magiſtratus, ſeu Princeps ſæcularis in ferendis talibus legibus, graviſſimè peccat peccato tum ſacri-

legij, virtuti Religionis adfervientia, tum impolitior, seu *ciuilem Iurisdictionem*: adeoque non tantum à lure Canonico, sed à lure quoque Ciuili reprobentur tantquam inique legis hujusmodi. *Cap. Ecclesia. Cap. Quæ in Ecclesiarum. De conflitut. Cap. Nouvit. De Iudic. Extraordinario. Si plerisq. leg. Cod. De Sacrosanct. Eccles.*

178. 2. Affereendum, *Clericos quoad rem Diuinam* in conflictantis tenent legibus Ciuilibus iuftis ac neceffariis, quæ pro tuti Communitate populi latæ, maxime Clericis, obligant. Quibus communem reipectum, & obligationem fubmittit, & inquo Clericorum gravamine ab his fervari poffunt. Sotus *lib. 1. de Iuftit. q. 4. a. 3. in princ.* Bellarm *lib. 1. de Clericis. c. 28. Innocentius. in Cap. Ecclefia. n. 10. & 11.* Nam ipfimodi leges per fatros Canones non reprobantur, & quali tanquam Diuinæ ordinis ac Clericis, juxta *Cap. Innotuit. De Iudicijs. Cap. Leg. Cap. Et in aduersum. Cap. De Capitulis. dift. 10. & Cap. Cum ad verum. dift. 96.* Libi & alia in locis aut *Papa*, fi contra ea imperterrita legis ferventia, aut Pontifices ipfos pro curia temporalium rerum temporalibus feu Ciuilibus uti legibus, qui præmiffe à Clericis fervandi funt in his; qui nec funt contra Canones, nec Clericis præiudicant, fic quoq; ferentes Canonum prouifione inferiur. perfonis Ecclefiafticis obligari legibus Ciuilibus, non qua Civilibus at Ingenuitate funt, fed ratione Canonum Canonum, eas pro Clericis approbantium, & earum juris naturalitate, vi enim Clerici tam quam cives in materia mere Ciuili, non tantum ftatui conuentione, obligantur laboribus communibus cum ceteris ciuibus. Ex qua ratione, fi ex Civilis taxatores ter vifitandi v. g. ultimi premium, obligantur Clerici ex juftitia ad non vendendum exteris: fimiliter fi Magiftratus fecularis conturbatus in Ciuili, feu conflictus Tribunali perfonis fcripfit certam folennitatem fubfiftentiæ, ibi pareant. Clericorum quoque conturbatio feu Teftamenta, excepto tamen jus legitimi, fant nulla & irrita.

182. Affereendum 3. Leges Ciriles non poffe unquam Clericos obligare *quoad non conflictantes*, fuum tantu juridicum ordinem ftatuis fecularis, gaudentique immunitate Fori: nec adeò ab illo cogi poffunt ad fuarum legum obfervantiam, vel ob harum tranfgreffiones poniri: ne tamen deficiis in ipfis mentem imponat, Pretatis Ecclefiafticis incumbit, peenam fimere de Clericis temere violantibus leges Ciriles, quarum non eportent, imponi peenam hifce legibus defignatam, fed aliam arbitrio Iudicis Ecclefiaftici taxandam. Conarro. *lib. prad. quæft. c. 33. in fine.* Salcedo *in Pradt. Crim. cap. 66.*

ILLATIO II.

190. EXponitur, *In quarum exemptio Clericorum à rebelli fecularis potefiatis habeat locum?* Inprimit namq; de certum eft, omnes Ecclefiaftice Ecclefiafticas perfonas à debito fcilicet tributa, exemptas effe, quoad bona non tantum Ecclefiaftica, fed etiam patrimonialia. *Ex Cap. 1. De immunit. Eccles. in 6. Clement. Fratres. De Cenfibus. Auth. Item nulla exemptatus. Cod. De Epifcopis & Clericis. Et Iuftinianus. Cod. De Sacrofanctis Eccles.* Quam à lolas tum gabellarum immunitatem eft. Iuris non tantum bonani Canonici, atque Ciuilis, fed infuper Diuini, confilet ex verbis Christi. *Matth. 22. Lu. 20. Reddite quæ funt Cæfaris, Deo, & pertinacem Ecclefiafticarum immunitatem Diuinitatem, & Canonici fanctionibus confirmatam effe.*

Dicendum 1. In tali aliquo extraordinario ca- 191.
fu poffe de alterè Clericos lolvere gabellas, quando fcilicet tales contributi *immediate ac directè* in particulari aquicunq; Ecclefiaftici ftatus, atque Loci, ac diuinę q. prædecefforum agnus, in qua Ecclefia poffeffionis habet, Pontificalibus, nec his expeditionis tributum imponitur, quo cafu, licet aliqui exiftimarint, Clericos hos tributos contributos, nifi Laicorum bona non fufficiant, quod Summi Pontificis obtinere conclenda: attamen aquibufdam feniorum à Doctoribus communiter tradita eft fimpliciter tenenda; quia cauſa conſiſtendi tanta exiſtimatur, ut non publicum, quàm fingulorum Ciuium & Clericorum priuatum utilitatem. Atqui Cauſa non *adeo vrg. De immun. Eccles. cap. 1.* requiri, ut pro tributi per Clericos ſolvendi conſtitutione Summus Pontifex, tantum loquitur de gabellis publicum utilitatem concernentibus, ergo aquitas conſonum eſt, ut Pont conſentiam obtineant, propter utilitatis, & neceſſitatis cauſam illis cafu Clerici contributum.

Dicendum 2. Quando tributum illud eſt in- 192.
ſtitus publica, *per ſe ac directè* tendens in Bonum Communitatis, ac ſolum *remotè ac conſequenter* cedat in Clericorum commodum: veluti reflectio murorum & pontium Ciuitatis, in quibus habitant, non perfonas Ecclefiaftici eas non poſſe ac debere ſolvere tributa, nifi Epiſcopus & Clerus ſtatum neceſſitatem, vel vtilitatem obtinuerit, ut ei reformidi communes utilitates, vel neceſſitates, ubi Laicorum vires ſuppetunt Eccleſiaſtici, ad Ecclefias exhibent conferendas. *Ex clariſ verbis Cap. Non minus. De immunit. Eccleſ.* Quod eſt illum tributi conſtitutionem etiam Epiſcopi & Clerici ex Cathedrali, aliisque urbis Capitulis atque Victaria Fortreſſis conſenſus fufficeret. Nihilominus ex hac notiori *Cap. Aduertat. eod. tit.* requiritur etiam conſenſus Summi Pontificis ob eiuſmodum impedimenta hoc ibi referenda: circa quæ aliqui Doctores adeò ſunt rigoroſi, ut dicant, Cleri ac Epiſcopi in illas contributiones conſendendas eſſe invitandos, intendiq; ad Romanum Pontificem: alij tamen, probabiliùs putant, eſſe ſufficere, ſed illorum, nifi forte ob

Digitized by Google

urgentem neceſſitatem non poſſit adiri Papa, vel diſpoſitio *dicti capit. Adversùs.* quoad licentiam à Summo Pontifice in illo caſu petendam, alicubi ſit legitimè abrogata.

193. Dicendum 4. Si cauſa contribuendi ſit publica totius Regni utilitas, quæ *remotiſſimè* ſolùm cedat in commodum Clericorum, tunc graviſſimâ urgente, v. g. bellorum neceſſitate, atque bonis Laicorum ad remedium adhibendum non ſufficientibus, tenentur etiam Clerici, Papæ tamen, & Cleri Diœceſani conſenſu priùs obtento, contribuere ad hujuſmodi neceſſitates. Probatur *ex leg. Nullus. Cod. De cursu publico.* ubi diſponitur: nullum debere habere immunitatem tempore expeditionis, licèt ſit domus Regia, aut Sacroſanctæ Eccleſiæ. Quæ lex non tantùm non corrigitur, ſed ſervatis conditionibus ſuprà poſitis, adjuvatur & approbatur *à Cap. Non minùs. & Cap. Adversùs. De Immunit. Eccleſ.*

DISQUISITIO XII.

In quo cenſu habenda ſit Gallicana libertas prætenſa adversùs jura Eccleſiaſtica?

§. I.

1. HUjus diſquiſitionis judicium haud difficulter ferri poteſt *ex antecedentibus*, cujus tamen accuratior diſcuſſio conſultò videtur faciendæ ex occaſione librorum, quos Petrus de Marca ſcripſit tum *de concord. Sacerd. & Imper.* tum *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ.* Cùm enim ex voluminibus à Petro Puteano editis, *ſuperiuſque* examinatis non Roma duntaxat, ſed Gallia quoque fuiſſet vehementer commota, juſſus fuit præinſinuatus de Marca doctrinam ijs libris contentam eatenus temperare, ut ſchiſmatis equidem removeret ſuſpicionem, ſed libertates Eccleſiæ Gallicanæ integras, ac illæſas ſervaret. De hoc igitur temperamento diſpiciendum hîc eſt; *An prætenſa Gallicana libertas cohæreat cum Iudicibus Eccleſiaſticis, & in quo propterèa cenſu habenda ſit?*

§. II.

Summarium ex Petri de Marca axiomatibus circa Regis Franciæ erga cauſas Eccleſiaſticas prætenſa jura collectum, unà cum earundem refutatione, concluſioneque ſuper ijs reflexivâ.

2. AUthor *tractatûs de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 11. cap. 2.* axiomatibus Gallicanis ex Petro de Marca petitis peraccommodè præmittit ſequentè animadverſionem. Quod Chriſtus, inquit, tanquam officium, & debitum Principibus erga Eccleſiam impoſuit, hoc politici tanquam jus & authoritatem in ipſam interpretantur, & quos ille ſponſæ ſuæ conſtituit cuſtodes, protectores, & defenſores, ipſi arbitros, duces, ac dominos efficiunt, quam ut matrem colere, audire, ac ſequi Chriſtiani omnes tenentur, ei ut ancillæ præcipere, ac leges ponere ſuadent. Quid enim aliud eſt Principibus tradere facultatem, non ſolùm Eccleſiam ad Concilia convocandi, ſed etiam Concilijs tractanda proponendi, ita ut de alijs deliberare non liceat: ordinem ac modum præſcribendi, à quo ſi recedatur, inane ſit, quidquid fiat: decreta Conciliorum confirmandi, ſinè qua confirmatione robore careant: judicata ſuſpendendi, donec novo judicio, aut novo examine probata fuerint: Concilia, ex quibuslibet Epiſcopis conflandi, jurisdictionem aliunde non habentibus conferendi: cauſam unius Provinciæ, alterius Provinciæ Epiſcopis definiendam committendi: aliaque ſimilia præſtandi. Hæc ſunt ex Petro de Marca Imperatorum Romanorum in Eccleſiam jura. Præſenſerat, illa omnia, ſi crudè dicerentur, horrorem Chriſtianis animis incuſſura. Quamobrem *cap. 1. in fine. 1.* commotioni occurrere ſentiat his verbis, jam *ſupra* indicatis; *Quæcunque apud veteres Principes in cauſis olim viguerunt, locum apud nos habere non poſſunt.* Quid ni etiam apud vos? An quia hæc olim à Principibus uſurpata ſunt, contra Eccleſiæ libertatem, & jura, per vim, ac ſinè legitima facultate? Nequaquam. Sed quia inquit, *immutata aliquantiſper diſciplina antiquum illum ordinem nullo pacto admittere poteſt.* Itaque ſi rurſus immutetur aliquantiſper diſciplina, quæcunque apud veteres Principes olim viguerunt, locum apud Gallos habere poterunt; quoniam, ut ait Marca *cap. 5. initio. Quemadmodùm Imperij Romani mole in varias partes diſſectâ, Galliarum Provinciæ in victoriæ præmium Francorum Regibus, Divini Numinis auſpicijs, ceſſerunt, ita etiam Imperij jura plenè, & integrè cum illis communicata ſunt.*

Ex ijs pleraque adeò manifeſtâ cum rationis, ac fidei regulis pugnant, ut propoſuiſſe, confutâſſe ſit. Et tanè ipſum etiam authorem illorum puduiſſet, niſi pro ſuo more interjectis aliquibus verbis emolliſſet. Ne quis autem arbitretur, ea in uſum evocari poſſe, expendenda ſunt exempla, quæ profert; rarò enim aliud genus probationum adducit, aut adducere poteſt. Pro cauſis tam malis militare nequeunt rationes, quarum falſitatem, aut debilitatem detegere in promptu non ſit. 3.

Axioma *primum* Petri de Marca.

HIc Author *locis in progreſſu citandis* prætendit, Regibus eſſe ſpeciale jus erga convocationem Conciliorum etiam Oecumenicorum, ac præſentiam, præſidentiamque in illis.

Reſponſio.

AUthor *dicti tract. lib. cit. cap. 2. à n. 5.* ita reſpondet. Licèt conſenſus Principum ad congreganda Concilia de facto neceſſarius ſit, ac poſſint ipſi etiam de jure illorum convocationem impedire, cùm juſtis de cauſis metuunt, aliquid contra ſua, vel Regni jura moliendum, ut tempore Ludovici Pij, & alias, quàm. 4.

quamvis rarissimâ, contigit: tamen convocandi Concilii jus omne penes Principes reponente, insistunt, & Ecclesiæ permissiliberum est. Nisi enim Principes colligerent, licere sibi pro libitu ea vel permittere, vel vetare, ex quo maxima damna pateretur Ecclesia, quique eorum remedia vix ob Concilii ipsorum pollicitum. Hoc demonstrat ipsissimi Gallicæ exemplum, in quo jam duobus nulla habita fuit Concilia Ecclesiastica, etiamsi difficiliori caulæ Gallicanique Reges à permittendis Synodorum congregationi abstinuerint, unde fit, ut quæ in Concilijs Provincialibus determinari solebant, ad tribunalia secularia preferantur, in detrimentum jurisdictionis, & libertatis Ecclesiæ.

6. Habita fuit in Ingerstorum, & Regum solatio nonnulla Concilia, ut Nicænum I. in aula Palatij Constantini, quemadmodum tradit Eusebius lib. 3. vitæ Constantini cap. 15. Ecumenicum item sub Constantino Pogonato impetratio in ea Regia parte, quæ Trullus dicebatur, In Gallia non folùm Reges voluerunt; sed & Principes Sæculares pollutum congregatis in Patritio Concilio, adeò citra ullum scrupulum libi, plenumque fore fuffragiorum libertatem. Sed absolutum effet, vnde consideare, omnia in publicis congregandis esse, quali aptior tranlatio rebus Divinis locus Principis, quam ipse Dei Basilica. Concilium Constantinopolitanum I. celebratum est in loco Ecclesiæ Sanctorum Apostolorum, sic & Martini: Ephesinum in Ædæ B. Mariæ: Chalcedonense in templo S. Euphemiæ: Nicænum jussum in Basilica Sanctorum Apostolorum urbis: Constantinopolitanum IV. in Ecclesia S. Sophiæ, & alia fere omnia. Ita ut ratio generalis, in aula Ecclesiæ. Certe quæ ratio Aulicis hominibus fuit, penes Principem effe, libertatem, locum Concilijs, & Patribus (puta, ut Principes commodiùs interesse, aut præsentiâ possint, & Patres frequentent, moveantur, & inflectantur) eadem fuadet, non effe jus illud urbanitate Regibus. Nihil enim eft tam neceffarium pollutæ congregationi, maximè veræ Ecclesiæ libertati, quam liberum, quæ pertinent ad Concilij solarij celebritatem, illi etiam Aulicorum propria copiosiùs tribui poffe rum, arbitror, & potentiâ fere omnino vulnus.

7. Prodeft quidem præfentia Principis quoad rerum Ecclesiasticarum notitiam, quam in Regis Religionem affecti. Verùm cùm experimento constet, opinionem esse Principum religionem à Ministris, vel etiam à peritis Spiritus infici non raro poffe, prætat, integram hujusmodi Cauſæ libertatem relinquere, ut Ecclesiasticis suis Divina, & Ecclesiastica negotia tractanda dimittat: expedit que, ut Principes Concilijs Provincialibus, & Nationalibus, in quibus maxime reformandæ libertatis potentia, non intersint. Facilium id quidem aliquoties, ut diximus, præsertim ubi Synodus Regibus, quorum eras authoritas necessaria, ob collapsam, & fere extinctam in Gallia disciplinam Ecclesiasticam, se immerat prop difficultates; quas vix superiùr ordo Ecclesiasticus sine auxilio Principum, qui se ad id præstantissimi promotores, ac evolutores exhibebant. At verò dum hoste Regi, Officiorum id confugere videretur, ut Ecclesiasticum authoritatem deprimat, vel potius in Regem, ac in ejus confortium, verendus effet, ne Res Christianissimus illorum, qui, dum propriis utilitatibus laborant, jura Regia vehementer curant, confilio indutus, etiam quæ sunt intentionem, Ecclesiastica jura lædere, Epiſcopi spiritique effensa: non subrubescat, fulium effe hunc omorem, multorum Epiſcoporum nullicis arbitrio impulit, ne per vim depositionis ejurantq; quæ nihil recordationis sibem faciunt. Quamobrem VIII. Synodus Oecumenica Principum in Concilijs præsentiam neceſſarium non effe, declaravit, sed & abſentiam optavit, a Concilijs præterim non Oecumenicis.

8. Et ubi hodie Principum ſecularium potentia, ut nonnullorum ea cupiditas non eſt, ne quid in hujuſmodi Cauſibus adversus eorum jura ſtatuatur; ac ſiquid forte incautè decretum fuerit, quod ædificet, facile illius executionem impedant. Itaque minimum dubium eſt, quin illorum præſentia minima ſit ad Regias rationes tuendas neceſſaria, quam fuffragiorum libertas contraria. Cæteri in Concilij Provincialibus ſedere non debent, nisi minimi prælle, & præcedentibus ſubiungantur ſignatim. Et ſane ad Ecclesiam pertinet, ut eſt, ad eum Epiſcopum, qui cæteris eſt jure ſuo, vel ex delegatione ſuperior. Et licet præſentem locum occupare, determinata proponere, & ſuffragia ferre, ac ſolus Epiſcopus præſtare, non concludere. Cùm quidem aliquando Principibus in Gallia, dum Conventiones ſecularem, primi locum concedebant, ipſi interim Ecclesiæ Epiſcopum poſtulabant, aliquem ex ipſis propria manu ſententiam ferentem. At illa propriæ Concilia Ecclesiaſtica non erant, ſed Regia Concilia, quibus Ecclesiaſtica tractabantur negotia, & laïci jus habebant ſuffragij. Nam cauſæ ſpirituales ab Ecclesiaſticis judicibus terminari; dum verò alia cauſa Ecclesiaſtica dijudicabatur, Principes quali Ecclesiaſticæ diſciplinæ protectores, & à Summo Pontifice regni, & ab Epiſcopis accepti, non autem quali Judices, multò minùs quoque tanquam Paſtores Ecclesiæ, ſedere, nec ſuo nomine Canones, quali Conditores, ſed quaſi Promulgatores promulgare.

Antiquum Conſuetorum Gallicanorum ius dictorum decretis Honoratus in Epiſcopis Epiſcopos quoſdam Galliæ ex Adelardo, qui ſtruxit tantæ, inquit cap. 25. Antonini Imperatoris ſe in hanc urbis ſede erant, ut primi omnes Regi- ius, Abbates, vel Imperiali honoriſicentiæ Curiæ aliique ab Lotharii coronatione congregarentur. Similes Canones, vel hujuſmodi Principes ſibimet honoriſicabiles Cæteris ordinibus primo manè ſuggerentur, quaſiquè tempore, ſive præſentes, ſive abſentes Regi, mentiretur: Digitized by Google

& tunc prædicti Seniores more ſolito, Clerici ad ſuam, Laici verò ad ſuam conſtitutam Curiam, ſubſellijs ſimiliter honorificabiliter præparatis, convocarentur. Qui cùm ſeparati à cæteris eſſent, in eorum manebat poteſtate, quando ſimul, vel quando ſeparati reſiderent, prout eos tractandæ cauſæ qualitas docebat, ſive de ſpiritualibus, ſive de ſæcularibus, ſeu etiam commixtis. Similiter ſi ſi propter quamlibet diſcendi, vel inveſtigandi cauſam, quemlibet convocare voluiſſent, & re compertâ diſcedere, in eorum voluntate manebat.

11. Quamquàm, ut verum fatear, tantus erat olim Principum cum Eccleſia conſenſus, ut mutuis potiùs officijs inter ſe decertarent, quàm poteſtatis limites ſcrupulosè obſervarent. Dummodò libera eſſent Epiſcoporum ſuffragia, cætera olim non tanti eſſe momenti judicabantur, ut concordiæ, ac commodis, quæ ex concordia inter utramque poteſtatem ad bonum commune unanimiter tendentem conſequuntur, anteponenda viderentur. Quam ob rem ea exempla, in quibus Principes, quæ ad Prælatos Eccleſiaſticos pertinent, exercere videbantur, in legem vertenda non ſunt, cùm diſpar ſit rerum ſtatus, ac diverſæ circumſtantiæ. Sed de his ſatis. Parum enim hodie Principes de præſentiâ illâ ſolliciti ſunt, quippe qui vel abſentes, id quod optant, nullo negotio conſequantur.

Axioma *ſecundum* Petri de Marca.

12. Hic Author *locis in progreſſu allegandis* vendicat Regi jus præſcribendi materias in Concilijs tractandas, ac reſpectu decretorum Synodalium ſubeundi munus non *meri* executoris, ſed cum cognitione cauſæ, & cum facultate coercendi ejuſmodi decreta inter certos limites.

Reſponſio.

13. Author *præfati tract. dict. lib. 11. cap. 3.* reſpondet in hunc modũ. Quem admodùm Epiſcoporum cura ad cuncta ſe extendit, quæ ad animarum ſuæ Diœceſis ſalutem pertinent, ſcilicet fidem, mores, ac diſciplinam; ita Epiſcoporum in Concilio Provinciali congregatorum cœtus ijs omnibus provider pro tota Provincia, & inſuper cauſas ipſorummet ſingularium Epiſcoporum definit: quibus cùm in propriis Diœceſibus nullus ſit ſuperior, æquum eſt, ut præmineat Concilium Provinciale, reſervatis tamen Summo Pontifici cauſis majoribus, ac ſemper exceptâ ejus, & Concilij Œcumenici authoritate, quæ ſinè dubio Provincialis Concilij poteſtate major, ac ſuperior eſt.

14. Equidem ſi res ipſa ſinè circumſtantijs ſpectetur, is quaſi naturalis ordo eſt, ut Epiſcopus primùm ſuæ Diœceſi proſpiciat. Si quæ gravis difficultas occurrat, ad Metropolitanum, & Concilium Provinciale illam perferat. Si nec illic definiri queat, ad Summum Pontificem recurratur. At verò incidunt aliquando tempora, cùm, prætermiſſo illo ordine, neceſſe ſtatim ſit ad ſuprèmum tribunal accedere: ac tunc iniquum eſſet, ut cum evidenti juſtitiæ detrimento, obirentur omnes illi gradus, qui, ne juſtitia violaretur, inſtituti, ac diſtincti ſunt. Imò tam frequens poſſet eſſe vel fidei, vel diſciplinæ, vel juſtitiæ periculum, ut univerſim certi cujuſdam cauſarum graviſſimarum generis cognitionem trahere ad ſe, ac Epiſcopis interdicere, Summus Pontifex deberet.

15. Miror, quî potuerit ea cogitatio in mentem venire Domino Petro de Marca, ut ſcriberet pluribus in locis, non licere Concilijs alia tractare, quàm quæ à Principe propoſita fuiſſent. *Inter jura Regia*, inquit *libro 6. cap. 22. n. 3. & hoc etiam eximium eſt, ut Conciliorum cognitionem Principes inter certos limites coerceant, ſervato quoque ordine præſcripto.* Nunquámne igitur Eccleſiæ licebit diſciplinam collabentem firmare; collapſam reſtituere, abuſus corrigere; crimina plectere, niſi id à Rege præſcriptum ſit? Quid ſi (quod avertat Deus) Rex hæreticus, aut etiam Eccleſiæ hoſtis evaderet? Quæcunque ſtatuerent Epiſcopi, ſi forte coire poſſent, nullius roboris forent, defectu propoſitionis Regiæ?

16. Certè in ijs, quæ ad fidem, & bonos mores, ad quæ omnis refertur Eccleſiaſtica diſciplina, ſpectant, ſoli Epiſcopi judices à Chriſto conſtituti ſunt. Principi quidem juſta præcipienti parendum eſt; juſtum autem eſt ejus præceptum, cùm Eccleſiæ decretum cuſtodiri jubet; juſtitia tamen illa decretorum, atque adeò robur ad obligandum coram Deo, Canonibus ineſt, antequam Principis authoritate confirmentur.

17. Supereſt unicum dubium, ſed maximi momenti; utrùm ſcilicet Principes ſint Eccleſiæ decretorum meri executores, an cum cognitione cauſæ, ita ut, ſi quid obſcuritatis, aut difficultatis emergat, poſſint Canones interpretari. Id quidem juris videntur velle ſibi vendicare Reges Chriſtianiſſimi, eorumque Senatus, cùm de cauſis Eccleſiaſticis per appellationem ab abuſu ad ſe delatis, eo fere ordine, iſdemque formulis judicant, quibus utuntur in judicijs ſæcularibus, in quibus ex legibus civilibus jus dicendum eſt. Verùm licèt poſſint poteſtates ſæculares executionem Canonum non urgere, dum in particularibus caſibus dubitant, an locum habere debeant hujuſmodi Canones, propter circumſtantias, quæ repugnare videntur: tamen, ſi ex verbis ipſis Canonis oriatur difficultas, quo ſcilicet in ſenſu accipienda ſint, quæve fuerit conditorum mens, ſtandum eſt tritò illi Juris utriuſque axiomati: *Unde jus prodijt, interpretatio quoque procedat. Cap. Inter alia. De ſent. excom. cum ſuis concord. & LL. 9. 10. & 11. Cod. De Legibus.*

18. Sanè cùm interpretatio illa, de qua loquimur, vim quodammodò legis obtineat, ſi liceret Principibus Canones interpretari, penes illos eſſet omnis legum Eccleſiaſticarum poteſtas, ipſique, non Epiſcopi, quos ad hoc Spiritus ſanctus poſuit, regerent Eccle-

sium Dei. Non fallax etiam executio, sed & judicium in illorum effect portitare. Alia fuit Ecclesiæ, sed & Principum injuriam meis, quorum exempla variis in locis, prout fert oblati occasio, adducimus.

19. Acedi lucent Ecclesiastici fatis regale, ut eorum etiam vitium feriant, qui eadem claudere videntur, ne videant, quæ fibi non arrident. Quis non laudet aquitatem Petri de Marca, & eum, ad defigendos Ecclesiasticos, ac facularis jurisdictionis terminos, interiorem laborem non exhibuisse, quem modò circa Canonum executionem luit Ecclesia patrona. Principibus facit, *lib. 6. cap. 3. n. 2. & 3. propriè loqui videtur, inquit, executio Canonum jurisdictionem Ecclesiasticam tripartì: cum enim pars sit, ut judicia dirimendi; pars, Canones, id est examinandi, interpretandi, & judicandi; & pars tertia, ut ea, quæ à Canonibus præscripta sunt, executioni mandentur. Legendi & librandi Canonum exercent. Tutus verò Canonum à Principibus profectus, qui Canones Ecclesiæ proferunt, & ruditatem eorum adornatos formant, aliquando declarat, quæ dubia sunt, ne integrum reflexum, id citra non progressum, follere ad executionem Canonum, quæ Ecclesiæ impleandæ inhibet. Non ergo eadem authoritate in rebus Ecclesiasticis, ac in rebus Secularibus statuunt. Agnoscit videtur Innocentius, quòd tamen verba sentiæ conficiens, in eo Authoritatis ingressum deprehendat. Nam Principibus executionem Canonum, quæ sine cauſa cognitione seri posse, negat, declarationem nullatenus gerendam arcendo. Canones enim cedit: quo pretextu negotiorum omnium particulas ad se trahere, & executioni, quæ illum nullatenus declarat, Principum autem, post hujusmodi declarationem, Ecclesiam potest ad omnia in integrum restituere, deducta. Sed quid integrior Ecclesiæ Matres? Non vult ut Principes Canones exequatur, sed ut tribuit, ut eorum executionem Patriarchæ, & eorum Ecclesiæ præsunt, & mihi gelta curiosè. Non enim vult obloqui ea, quæ de cultodiam Canonum, quam Principibus tribuit. *Ius Canonicum à Principe ipſi datum, Canones, qua eorum executionem Patriarchis, & eorum Ecclesiis præsunt. Eadem lex in alia Presbiterum Parochi reformat, qua eos, qui Ecclesiis Parochialem tulerit Canones prohibens. Si, & quidem latum, id de rei & Principis interfuit, qui mihi gelta curat. Perpetuum eſt* dicto. nil in executione, sicut in constitutione Canonum, Ecclesiæ præcedat. Non enim debent Principes illorum executionem parare à fe conditionem, quamdiu ipſi Canones, juxta nullius Ecclesiæ illam executionem obtinent. *ut quod non præcedat. Sacerdos dicere pro dolibus terminum, præſtat his imperet per dolicta terrorem, quemadmodum loquitur S. Hidorus Hispalensis de summo bono lib. 2. de sum. 13.*

20. Sed quid addit ibidem pontificius Martinus Ecclesiasticum jurisdictionem manifeste laudat: *inter cetera enim penas, quas in Epiſcopos, & Clericos ſæ lege conſtituit Iuſtinianus Imperator. Novell. 123. frequens eſt capitulis Ecclesiarum, quam in conſtitutionibus ſuis ſimi, diverſa præcepit, aliaque in ſequiſſimum iuſtum ſubrogavit.* Depositionem Episcoporum, & alicujus inſtitutionem, ex Canonis, aut ſententiæ Ecclesiasticæ, non autem conſtitutionis Principum fieri debere, indubitatissimum eſt. Nec juvat, quod affert *nam ſequens*, Iuſtinianum in multos fuo cum pontificibus Epiſcopos de rebus Ecclesiasticis tractare ſolitum. Quos enim nescit, ullo unquam tempore debuiſſe Præſules, etiam doctrinâ conſpicuos, qui Principibus Ecclesiæ jurisdictionem absque his abhinderentur.

Nihil dubitandum provenientes Principum jurisdictionis, executas fuiſſe, quo-modò potuiſſet non advertere primum exemplum, Eulicet Ambrosii à Sede Constantinopolitana remoti, id quod probare intendit, valuiſſent Canones, quos executioni Ambrosii ab Ecclesia Tarpezuntina in Diocesi Pontica, ad Sedem Conſtantinopolitanam fola Theodosii Augustæ authoritate, absque Synodo judico translatus fuiſſet, atque adeò Canonum aperte violatis? Quæ ut videretur requiri cauſæ cognitio, tamen Iuſtinianus & Agapetus Romani Pontificis sententiam expectare, canonicque deinde executus eſt, invitissimo illum expellente. Hoc nihilominus exemplum, quo Ecclesiam Veteris Marcæ, in loco ejus Ecclesiæ fuæ executionem jupra Marianum libellum, Sylvester Conſtantinopolitanus ſub Mennæ *abſente & interdum*, & ab omnibus Provincia Hieropolitanum, & Sedente Syriæ Alhanasium Epiſcopum, Iuſtinianus ſeverâs Ambrosium obtulit, in quo ſingulum ad Mennæ *abſentiam, valentes ipſo extrapente, tamen Canonum judicium à Romano Pontifice in ipſum damnatum, & in pendente Romani Pontificis auctoritate valuiſſe, & extra*, quæ Marca non eſt aliudve refert, quàm Ecclesiæ Romanæ ſententiam, quod hinc concluſit; libertum fuiſſe Iuſtinianum, Ambrosium removere, quamvis id à Pontifice Romano fuiſſet audiatum. Vox illa, *valentes*, potentiam impertinenti modò, modò autem ſi, in multis locis ufurpata est ſequentibus, quæ aperiſſimè declarant, neceſſarium omninò fuiſſe eorum Pontificis judicium, ut res ligatum non dirimeret. Et quæ executorum tantum huiſe Iuſtinianum. Eam ſolum Ecclesiæ illa verba; *Canonum judicium à Romano Pontifice in ipſum Ambrosium, & ne pendente beneficentia auctore valuiſſe*, Maximè cum agerentur de cauſa fidei.

Sed ne conjectoris locus detur, notis interpunctionibus, ſubnexit libelli Marianus probans, debuiſſe Iuſtinianum Romani Pontificis auctore intercedente, eique executorem ſuum operam præſtare. Subjungitur enim, *Ita perſuaſi, qui dicit: interrogo patrem tuum, & annunciabit tibi. ſenatus tuus, & dicent tibi.* Nec quæ situm illa de cauſilio interpretatur, non de præcepto, prohibuiſſe in hoc modum: *& ſuaſus dicens: obedias Domino noſtro, & ſubdis ejus, ſi non regulari ſtatim annuntio noſtro tanquam tuo nomen tradatur, &c.* Pulsa impertinentem obiectam, ut Agapeti judi-

21.

judicium exequatur; *Obteſtamur itaque veſtrum Imperium (licèt temerarium quid faciamus) per magnum Deum Salvatorem noſtrum Ieſum Chriſtum, qui protegat honorabile Imperium veſtrum, & omnem inimicum, & hoſtem propter veſtram rectam fidem vobis ſubjiciat, non contemnere juſtum judicium prædicti S. viri, ſed ipſum exequi, & Eccleſiam Dei, ac totum mundum liberare à peſte Antibimi, & prædictorum hæreticorum.*

23. *Secundum* exemplum eſt Irenæi poſt binas nuptias, contra Canones Apoſtolicos, Tyriorum Epiſcopi facti, & ab illa Eccleſia nullâ præviâ damnatione Canonicâ, ſolo Principis imperio dejecti. Sed *primò* tenuis authoritatis eſt in hac materia exemplum Theodoſij Junioris, quem in alijs multis ultra ſuæ poteſtatis limites conſtat excurriſſe per id maximè tempus, cùm abfuit à Curia ſancta Pulcheria. *Secundò* ex eo, quòd Imperatoris edictum ſententiæ Synodicæ non mentuerit, non ſequitur, nullam præceſſiſſe. Cùm enim & anteà, & poſt Epiſcoporum deſtitutio ſub Imperatoribus etiam hæreticis, ut Conſtantio, fieri non conſueverit, niſi poſt alicujus vel legitimi, vel illegitimi Concilij judicium, cur in iſto tantùm caſu, ac pauciſſimis alijs, prætermiſſum hunc ordinem putabimus? *Tertiò.* Etſi revera prætermiſſus eſt, cur ex iſto exemplo potiùs, quàm ex innumeris alijs contrarijs, juris controverſia dirimenda eſſet; præſertim, cùm illud juri communi repugnet? *Quartò.* Sed colligitur ex *epiſtola 110.* Theodoreti, quæ eſt ad Dominum Epiſcopum Antiochenum, poſtulatum ea de cauſa fuiſſe Concilium. In ea enim epiſtola Theodoretus, poſtquàm probavit, ritè ordinatum fuiſſe à ſe Irenæum, quem multifariàm commendat, addit; *Et impium ducimus, hominem condemnare, qui multis & variis rebus optimè geſtis eſt exornatus.* Petebatur igitur ab Epiſcopis condemnatio Irenæi.

24. Minùs valet *tertium* exemplum, ſcilicet Petri Moggi à Sede Alexandrina Zenonis Imperatoris juſſu expulſi. Deſtituebat enim, & reſtituebat impius Zeno Epiſcopos, tantâ cum temeritate, ſæpe tantâ cum injuſtitiâ, ut mirum ſit, non puduiſſe Petrum de Marca in ejus exemplis Principum jura fundare. Eundem Petrum Moggum, quem anno 477. à Sede Alexandrina Zeno dejecit, anno 482. in eandem Sedem hæreticus hæreticum revocavit. Petrum Fullonem Apollinariſtam, & Eutychianum Antiochenæ Eccleſiæ, amoto Martyrio, præfecit. Timotheum Ælurum facile quoque ab Eccleſia Alexandrina deſtituit; & alia patravit his ſimilia.

25. Poteſt in hac etiam parte verſatile Authoris ingenium obſervari. *Num. 1.* diſtinguens tuitionem Canonum ab executione, illam Eccleſiæ, illam Principibus tribuit: *Num. 4.* Principibus in executionem legum ad Canonum tuitionem editarum, facultatem conceſſit, Epiſcopos à ſuis Sedibus expellendi, & alios ſubrogandi, quod tribus exemplis *ſupra* dictis probare conatus eſt *n. 5. & 6.* In hoc *ultimo numero* vulnus Eccleſiæ illatum finit, declarans, *hæc omnia à Principibus acta jure quodam extraordinario, idque in apertiſſima Canonum violatione, quæ nullâ cauſæ cognitione, nec judiciorum ſolemnibus indigeat; ſed in mera facti executione verſabatur.* Quibus verbis nonnihil reſtricta videtur Principum in Epiſcopos licentia. Sed ne Principes de illa reſtrictione querantur, rurſus alle itur illis Epiſcoporum expulſio à Sede. *Deturbationem enim illam*, inquit, *quæ vacantem Eccleſiam redderet, ſui arbitrij eſſe, putabant.* Sufficiet ſane Principibus hoc arbitrium; cognitionem enim cauſæ neceſſariam non fuiſſe dicentibus quis contradicet? Num fiunt inquiſitiones à Miniſtris Regijs, antequàm in exilium mittantur, per litteras parvi ſigilli, quæ in Gallia, *de Cachet*, dicuntur, qui ad aulæ voluntates, ægrè ſe accommodant? Iterum illa in Epiſcoporum Sedes aliorum ſubrogatio, ſinè licentia Canonica, ita injuſta unicuique apparet, ut ab ea Chriſtianiſſimi Reges, qui aliquam religionis, ac juſtitiæ laudem conſecuti ſunt, ſemper abſtinuerint. Fatetur ergo Author, quòd *pœnam illam expulſionis cum vacatione Epiſcopatûs hodie irrogare non poſſunt Principes, ob eas cauſas*, inquit, *quas tom. 2. exponam.* Tomum *ſecundum*, etſiamſi plus 20. annis ſupervixerit, ipſe publici juris non fecit, ut certò ſcire poſſimus, quæ ſint illæ cauſæ. Sed vox *hodie* juſtum creat timorem, fore, ut cauſæ illæ Principum intentioni, ſi pœnam expulſionis cum vacatione Epiſcopatûs irrogare voluiſſent, nequaquam obſtitiſſent.

Axioma *tertium* Petri de Marca.

26. HIc Author *locis in progreſſu citandis* authoritatem Imperatoriam ſuper judicijs Eccleſiaſticis efferre nititur in tantum, ut aſſerat, Canones violatos, fuiſſe ab Imperatoribus reſtitutos, ſeu latis legibus, quibus innovationem veraſſent, ſeu quando ad ipſos deferebatur querela de violatione alicujus Canonis, hunc redintegrari facerent.

Reſpontio.

27. AUthor *præcit. tract. lib. 11. cap. 4.* ita reſpondet. Obſervat Marca *lib. 4. cap. 2.* duplici modo reſtitutos ab Imperatoribus violatos Canones, ſcilicet vel latis legibus, quibus innovationes ultra progredi vetarent, vel aliunde ſpecialiter alicujus Canonis violatione, ſi quis ad eos querelam ſuam deferret. Hujus ultimi modi quatuor profert exempla. *Primum* Euſebij Doryiæi Epiſcopi, apud Imperatorem Marcianum de injurijs ſibi à Dioſcoro illatis conquerentis. *Secundum* Baſſiani Epheſini quondam Epiſcopi, eidem Imperatori ſe injuſtè depoſitum exponentis. *Tertium* Eunomij Nicomediæ in Bythinia Epiſcopi, auxilium ejuſdem implorantis adversùs Anatalij Nicæni, a quo ſibi ereptam ſuæ juriſdictionis partem querebatur, invalionem. *Quartum* S. Athanaſij ad Conſtantinum confugientis adversùs Arianos. Sed hæc exempla docent, quonodò legerere debeant Principes, dum ab Epiſcopis, aut alijs, eorum invocatur authoritas; ut ſcilicet querelas hujuſmodi ab

Ecclesia examinari, & terminari procurent; quemadmodum Maximus trium fuprædictorum Epiſcoporum libellus ad Concilium Chalcedonenſe, cujus actis inſerti ſunt, recipit. Actione nempe I. judicare eſt cauſa Eutherii & talionis pœna, id eſt, depoſitio indicta Dioſcoro, cujus depoſitionis ſententiam etiam eſt Actione XI. & tertius XII. adverſus quoſdam tempeſtarios, Baſilium depoſitos. Actione XIII. denique eſt examen Actæ de juribus Epiſcoporum Nicomediæ, & Nicææ.

36. Sed quare ad Martinum confugerunt, ſi Concilii erat, eas cauſas judicare? Primò, quia tantus erat error in Concilio tranſlato Conſtantinopolim, ut meminerit illi Epiſcopi, ne ſine literis imperatoris non audiretur. Quominus, inquit Zonaras in libello, quem Valeſianus, & Marcianus portexit: *audientia in diutorno cafu differebatur, ne forte in ipſa Concilio, una noſtra recurretur ſuppliccatio, una reſtra Martyrii audientia non eſſet fine delatione.* Deinde, ut ſibimet ipſi opportuno tempore locum præſtarent, ea magis neceſſarium, quod vitiliter plerique decebant. Denique ut Concilium maturius de benevolentia cauſas diiudicaret, ac terminaret.

37. Illuſtrius, & mentione dignius eſt quartum examinatum, nimirum S. Athanaſium adſe in Martæ a. 2. judicio Concilij Tyrij ad Conſtantinum Magnum appellaſſe, eo rapto, litteras petere, quod Galli inuenti ac abeſſe nonnullos. Ergo hujuſmodi appellationes dum retrocedere, ſtatim ad Imperatorem ex eoque gloriari poſſent? Ita certè S. Athanaſius obtinuiſſet hoc opinio, & crudelitas Epiſcoporum hoſtium ſuorum, quod Eccleſiaſticæ juriſdictionis tam lethale vulnus infligi, quod Concilio Galliæ patrare ſolitum ſuis hominibus, tanquam id abeſſe. Expendamus exemplo rem. In primis Conſtantinus, qui tam pientes, ſolitos Epiſcopos Concilij Nicæni, & Donatiſtas, ut tradunt Sozomenus lib. 1. cap. 17. Ruffinus lib. 1. cap. 1. Epiphanius Conſtantinopolitanus lib. 1. cap. 16. Optatus Milevitanus lib. 1. contra Parmenianum, Sanctus Auguſtinus epiſt. 166. declaraverat, Epiſcoporum judicium ad ſe non pertinere, nihilo tamen impertionis Athanaſium ne quidem ſolitum conſtituit, ut Synodus Tyria Phœnicia haberetur integra Epiſcoporum, quos, ut libet, eligeret, Epiſcoporum, quos Arianis voluerunt, ad quos ſcripſit imperator: *Scripſi, ut quæ voluerint Epiſcopi, ea reſtituantur, & Athanaſium Alexandriæ ire, & laborare ſuis adjuvare.* Apud S. Athanaſ. apol. a. nihil opponit illus Dionyſius Constantinum virum Conſularem, ut omnia ordinata, ac recta gerentur. Epiſcopi congregati omnem inſtituerunt ordinem pertinentem, actaſque minutim, inter Judices ſolemnes tunc temporis minutis ſubſcriptionibus hominum, & aperturis nobis delegerunt ad recipiendas omnia ipſum teſtimonia, quæ illi, & abſente, nec vocato recepta ſint. Inſtat S. Athanaſius cum Epiſcopis Ægypti, cum his Epiſcopis, nec delegationem a parte decretum commodi cauſa approbent, tum a pud Conſtant. ut cauſa in tanta legum omnium violatione definiatur. Sanctus ille Patriarcha nullum plane habet religionis reſpectum inſilio, non judicio, ſed ſtrocinio, ſervari animadvertens, ut Conſtantinum ipſum recurrat, imperatorque, ut Epiſcopi ſe vocatis, ſolo præſente Imperatore, cum ſibi illatum poſſe explicare. At Euſebium non conſilia latuerunt, eique corruptis quibuſdam Epiſcopis, qui ſe partibus Arianis ſervirent, probata, Conſtantinum ementito illo crimine, ut commoveret, ut S. Patriarchæ in Galliam relegaret. Quia porro rum S. Petri accuſabatur, quod minutus fuiſſet, & inquiſitionem ſuam ſolemnem, quam ab Ægypto Conſtantinopolim quotannis deferrent, quod huic ubi plurimum incommodo habuiſſet alumnum.

Quocirca *primò* monuerim eſſe, Concilium illud Tyrium non fuiſſe Concilium legitimum, ne quidem Eccleſiaſticum habitum fuiſſe, ut animadvertit quidam Concilij Alexandrini anno 230. qui dicebat eſſe ad tumultum Eccleſiaſticum Epiſcopos; *qui ſunt, inquiunt, Epiſcopi hujus Concilij? talem enim Concilium appellare audent, qui Concilium fuit? ſi ita ſit ſaciatis appellari, & Commercarium, qui Carthaginem de Diuturno Epiſcopo ſententiam mutuatur? Et in Cauſa tribus latinis, carum præſentium Epiſtolarum? ut poſſit Concilium Epiſcopi, qui ſunt accumulandi. Vbi quod communiter Epiſcopi dicunt; ab his ipſis dicitur. In ſynodo ſiquidem, qui pro ſola Synodo, ab his dicitur, & reuſum eſt, & plures ſint, conſtituatur. Et in Synodo ab his dicitur, qui non ſunt Epiſcopi, qui ſe ſubtrahunt, nunc Synodi ſuæ adeſſe pertinent, cum ipſi ea negotium pertractabant Synodi? Quis tam ſtolidus eſt, qui non videat, quod & multæ Epiſcopi ſubtrahantur ea de, & impertinentes ſint, qui ſe ſubtrahunt, & ſint accumulandi? Annotetur hoc pariter Concilium illud tertium argumentum, quo Principibus ſui ordinis deſignandis ſuperbiebant in Cauſa Epiſcoporum? An hoc proſpicere ſatis poſſunt inter tam innumeros abſentes? ſotte ab abſentibus cauſis poteſtas? Non enim appellant Athanaſij Conſtantinum ſententiæ decretorum ſuorum ignarum? Quid vero in legitimo Concilio geſtis; ſed tum ſibi ſolum patentia libros de his, quæ ſibi tantum, qui cum miſere, reparari poſſunt.*

Appellationis quidem mentionem faciunt Epiſcopi Orientales, qui a Concilio Sardicenſi legitimo deſpexerant, ſed ad Concilium congregatum, in quibus ſua Synodus quod S. Athanaſium fragmentus. Sed in S. Athanaſius *appellat Synodi* non appellationem a ſententia Eccleſiaſtici, ſed quemlibet adverſarium ſuum ſolum in Concilio, præſente ſua perſona. *Non autem adeo Principes, qui Concilium indicerat, in ejus ipſius Cauſa præſederat. Inſuperabilem ſolitus partitionem.*

Notandum eſt *ſecundò*, S. Athanaſium Concilij Tyrij authoritatem non impeccabilem, ſed illicitæ accitiſſet; quia minimum invitus,

30.

31.

32.

Mihi, inquit *Apolog. 2. ſcribitur, ut adſim, atque adeò neceſſitas veniendi injungitur, ut niſi venirem, invitus adducerer.*

33. Denique S. Athanaſius ad Conſtantinum recurrit, non per appellationem à judicio legitimi Iudicis, ſed per ſupplicationem adverſùs vim, Imperatoris ipſius authoritate ſibi illatam in cœtu inimicorum, præſidente Comite, ac opitulantibus militibus, S. Patriarchæ adverſariorum furori obſequentibus. Quocirca S. Athanaſius, ut à Concilio legitimo ſua cauſa diſcuteretur, à Conſtantino poſtulavit; vel, ſi petitio adeò juſta repelleretur, ſaltem iniquis adverſarijs ad ſe opprimendum arma Imperator non miniſtraret: ideoque & ſuam innocentiam, & illorum iniquitatem, ſibi exponi pateretur. Conſtantinus autem intelligens, quò Athanaſij preces tenderent, ſimul pollicitus, & cauſam ad Concilium tanquam ad legitimum tribunal deferendam, & ſe nihilominùs partes auditurum, ne non Canonum executioni, ſed eorum violationi patrocinaretur. *Imperator*, inquiunt Epiſcopi Concilij Alexandrini apud S. Athanaſium *Apol. 2. res indignitate commotus, ſcriptis ſuis accuſatores citat, ſuámque ipſius audientiam promittens, ſimúlque Synodum indici jubet.*

34. In hoc capite curavit Author verbis quibuſdam lenioribus Eccleſiæ de uſurpata ſua juriſdictione conceptum dolorem mitigare. Nam *n. 4* cognitionem de judicijs Eccleſiaſticis ab Imperatoribus ſuſceptam dicit; *Eo tantùm fine, ut illis de violentia conſtaret, quam deinde amovere procurarent.* Sed *n. 6.* ait, *dolum, calumniam, & hoſtium, qui in illo Concilio* (Tyri) *judices ſedebant, gratiam Athanaſio, & Ægyptys occaſionem dediſſe, ut Iudicis Eccleſiaſtici cognitionem ad conſiſtorium Principis transferrent.* Quando autem prætextus *doli, calumniæ, ludicum ſuſpitionis* deficiet volentem judicia Eccleſiaſtica trahere ad Principes?

35. Adde, quod *n. 3.* dixerat, non ſolùm Canonum cuſtodiam Principibus commiſſam eſſe, ſed etiam civium, & præcipuè Clericorum patrocinium, & tranquillitatis publicæ curam ad eos ſpectare. Quâ occaſione nulla erunt judicia Eccleſiaſtica, quæ ad Principes non pertineant, cùm nulla ſint, in quibus cives, vel etiam Clerici injuriam ſibi per violatos Canones factam non obtendant, ſi cauſâ ceciderint.

Axioma *quartum* Petri de Marca.

36. Hic author *locis in progreſſu inſinuandis* varios adhuc proxim e recenſendos juriſdictionis actus erga cauſas Eccleſiaſticas attribuit ſæcularibus Principibus.

Reſponſio.

37. Author *ſæpe citatis tract. præf. cap. 5.* reſpondet in hunc modum. Graviùs & apertiùs jura Eccleſiæ violant, quæ Marca *cap. 3. ejuſdem lib. 4.* Principibus tribuit, quare invidiam, in quam ſe incurſurum agnovit, avertere his verbis *n. 1.* fatetur. *Quamvis pleraque à noſtris moribus ſint aliena, atque adeò in uſum deduci non poſſint, quin apertè Sacerdotij, & Imperij concordia violetur.* Quæ verba nos ab onere illa examinandi liberarent, niſi periculum eſſet, ne mutatis *Gallorum moribus*, juſtè uſurpari poſſe crederentur.

38. *Primò* ergo Imperatores Romanos à Sacerdotibus interpellatos dicit, judices dare potuiſſe, ſed Clericos, qui de negotijs Eccleſiaſticis ſententiam ferrent. Id ſi ita intelligeret, ut licuerit Imperatoribus, conſenſum, imò & operam dare, ut congregaretur Concilium, cujus erat de illis judicare, non facilè redarguendus eſſet, & menti ejus faverent teſtimonium Concilij Milevitani II. quod refert, & exemplum, quod hic repetit, Imperatoris Marciani, qui Baſſiani à Sede Epheſina depulſi, & Euſebij Dorylæi cauſas remiſit ad Concilium Chalcedonenſe. Sed quod ait *n. 3. Non ſolùm antem eos Epiſcopos judicium delegabant, qui ordinario jure intrà provinciam ſuam judicium ferre poſſent, ſed etiam extra territorium juriſdictionem aliquando propagabant* Hoc, inquam, aliquando de facto, nunquam ſine injuriâ contigit.

39. In eo enim exemplo, quod attulerat *n. 2.* Cæciliani à Donatiſtis injuſtè damnati, Conſtantinus, dum Donatiſtas graviter objurgavit, ut fatetur Author, quòd ſe criminis Eccleſiaſtici Judicem eſſe, poſtularent, ſatis teſtatus eſt, ſe judicibus extraordinarijs cauſam delegare non potuiſſe, quamvis importunitati Donatiſtarum ceſſerit. Non enim juriſdictionem delegatam confert, niſi qui ordinariam *formaliter*, aut *eminenter* poſſidet. Præterea cùm Summus Pontifex cauſarum hujuſmodi legitimus eſſet Judex, ordinem Canonicum ſequebatur Conſtantinus, partes ad eum mittens. Epiſcopos autem, quos Melchiadæ adjunxit, cùm ex ejus eſſent Patriarchatu, Judices eſſe cum illo nihil verabat. Nec tamen ſoli tres illi, quos miſerat Conſtantinus, judicio interfuerunt cum Melchiade, ut patet ex illis S. Auguſtini verbis *epiſt. 166. Quod & factum eſt in Vrbe Roma, præſidente Epiſcopo illius Eccleſiæ cum multis collegis ſuis.* Et clariùs ex S. Optato Milevitano, qui *lib. 1. contra Parmenianum* quindecim Italos Epiſcopos, quorum nomina & Eccleſias recenſet, cum ſupra dictis convenſſe teſtatur, ut ex novendecim conflatum fuerit Concilium.

40. Cæterùm S. Auguſtinus *epiſtolâ 162.* non adſtruit juriſdictionem Melchiadis à delegatione Imperatoris, quaſi Pontifex ab eo poteſtatem aliquam mutuatus fuerit (ea enim erat cauſæ conditio, ut abſque Romano Pontifice rite definiri non poſſet, quemadmodùm confitetur ipſe Marca) ſed Donatiſtis os obſtruit, ne Iudicem incompetentem fuiſſe, conquerantur; tum quia legitimus erat; tum quia lucrat à Conſtantino, à quo ipſi Iudices poſtularunt, nominatus, *an ſorte*, inquit S. Auguſtinus, *non debuit Romanæ Eccleſiæ Melchiades Epiſcopus cum Collegis tranſmarinis Epiſcopis illud ſibi uſurpare judicium, quod ab Afris 70. ubi Primas Tingitanus præſedit, fuerat tenta-*

tum. *Quid, quod nec ipse sibi constare negare quipeat impetrator, Iudices mihi suppetere, qui eum se fecerint, & actu & causa, quod iudum tuleri-tur, statuerint? Non probamus, & Donatillarum pretiosa, & verba ipsa improbamus.* Unde conviuuntur Donatilla, Melchiadem recufa-ri absolutum non posse, utpote a Constantino, a quo qui iudicet petierant, allegatum.

42. Sed qui ratione probat Marca illum fa-ctitatem Imperatorem, Iudices alienae ju-risdictionis non habentes, conuincitur? Auhortatur S. Cyrilli Alexandrini Patria-cha, & Concilium Ecclesiae Ephesinum, con-quorentium in libello, quem Concilio Ephesi-no per tres presbyteros, in cuius actis habetur parte 2. tit. 4. Iohanne Antiochenae ecclesiae Epi-scopo, *ut per tres presbyteros, qui per Imperatorem missum ad hanc urbem fuerunt, ultimis orbis terrae Marcae per Imperiale de-cretum pollo conuitatis Episcoporum Iudicem, qui quidem potestatem in illos exercet, ad Patriarchae Antiochenae in Panaetham Alex-andrinum, & Episcopum Ephesinum notam habet. Inhoniam iam argumentum. Non ne Imperator concreto tam Imperatoris quam Patriarchae Ecclesiastici ad conuocatum non Con-ciliorum, in quibus tractabatur depositio Nesto-rii, autem. Ad hanc quoque illum, qui hac fue-quentissimo, erat propter rationes alibi noto-tas, non ad quaestionem inquirimus, nec ne-cet lacinigam, dependentem authoritate Ec-clesiae Episcoporum, referendo hoc loco verba Cyrilli, & Menonnii, Ecclesiae Ephesinae Epis-copi: *Enim Imperatorum nostrorum Iudi-ces de nos, & rebus Sanctissimis fore Spiri-tum Sanctum, ad de cunctis concretis iuris, ut & totum Synodicae fidei decretum communi patrocinio confirmet, &c.* Hoc Ephesini Con-cilii conuocationi opponunt, quae de conuen-tionis locum non habebant dicunt, *Non ad Ecclesiasticas, nec per Imperiale decretum pugna-tum habuit, sed potius, vel contingit ex nimis iudicare, vel omnia sibi confundere velle.* Ex-plicandis demonstrauit erant duo illi Episcopi, qui Ephesum ad Concilium ab Imperatore, etiam Imperiale decretum excludendo ; non quod potestate decretum iurisdictionem habuerint Imperatores, sed quia coloratum ea quem, aut excludentem apud honestos pra-tenuisse Antiochenum Patriarcha, & Ecclesiae Episcopis ibi non habentes potestatem Imperiale decretum coactos fuisse : ut ergo & praete-rea non meritissimo obtendendi Principes ad legi-timum conuocentis Imperatoris authoritio-nem Ecclesiasticae ad conuocandum Concilium, in quo deposito fuerat, atque adeo & fundamentum, & colorem iudicis omnis de-fuisse obtendamus, etiam Imperiale decreto deficiebat commemoratum.

43. Non eli praetermittendum, quod ait Mar-ca, Imperatores ipsos a Patriarcha, vel Mi-tropolitano, si qua esset contra eos iudgium, ad illum Provinciae olim tribunalicie, Nicaeae, an non hoc fortasse aliqua Gallia Parlamentum pertinuisse accerfendos ab illo, qui aliquando, intervento tribunalium Ecclesiasticorum ordine, potest ad Iudices non fuit mirum etiam, ubi de cenfuris agitur. Marca arridet autem in modum gelli Theodosii Iuniores, quem ait concedendo, quae rogabatur, patrili facilitate promptis effe, plurima parentis legumlatum latas fa-cile probaturum. Refert igitur Marca exemplum Theodosii Iunioris, qui iudicium Ephesinum deserti mandauit, cum non lan-nunc. & Donatilla Episcoporum Provinciae Orthoriae de haresi accusatorum, a Dionisio Patriarcha Antiochen. quod ipse non fuerat, ut conuellata, ad Photium Episcopum Tyri & Eulalium Episcopum Paraetoniae Nicaeae, con Uranio, Hemeriorum Episcopo exco-vit, quod patet ex ea relatione inter 68. Con-cili Chalcedonensis ad. 10. Sed idem forum fuisse iudicium illud, ex ipsa res natura fa-tendemus.

44. Sane si haec potestas penes Principes el-set, Cyprianus non folum tuendorum, sed etiam emendorum fratrum Iudices fuisset, cum a Concilio enim provocabat illatum fo, in quo eadem Excommunicatio iudicia in propria Provincia exercentur. In enim eft, nominatim Cornelio Nicaeni fimilis, ad quem refpexerunt S. Ioannes Chrysostomus, & Theophilus Alexandrinus, cum Antiocha Theodoli iunioris petit Theophilum a S. Ioanne Chrysostomo, & non S. Ioannem Chrysostomum a Theophilo petiisse pro-cedit. Nam imperatoris delegatoris ha-potuit concitare unquam Canonibus con-trarium sacerdotalis, quippe cui omnes ali-tes effet lubditi: tum tamen Theophilus, qui, quod modo dicebam, fe delegatorem, inuitauit, adeoque tandem Chrysostomum accusatum, ubi in eum mendacii urnen, quam per adversus Theophilum tyrannis a S. Ioan-ne Chrysostomo obtinebat haeresi, Conciliabulo Synodum quidem Episcoporum Provinciae In-nocentium I. Con Theophilo, inquit, *contra diuites nobis, magna argenteis accusatores eius, ve-cantes non posse nos ad Concilium ire, nisi ad ur-bem, in qua ille agebat, & ibi ex qua con-tra eum dictaremus, quae ad causam pertinere legis patrum, neque haberem defensores, habentes enim pugnos has regias litteras, quarum, & quidquid Presbyteros ita negotia tractare, neque extra limites illarum vocari, vehementer detestan-tur, ne quidem sub Episcopo tolerandum. Deinde congruum non eft, ait, quem in Egypt fuit, Iudex-tes, qui in Thracia. Et infra: Demum non, ma-nente vinculo, & Pastoris nomine, & gregis, nam diligentium adhibito, qui retrahatur hac, & illac de Ecclesia, & dispergatur. Quae si ita non se-ruabuntur, fas fit fratri cuivis, in alienum pa-rochiam accurrere, atque in tanta intervalla, & itinera, quae videntur, & propria quidem esse quae pro ibidem fas fuerit, fatuae, quid brevi tranfiturae sunt, & cum eius pomine laborum indicia, omnino nihil, & omnino existentium.*

45. Sed de ipsi actualitatem hac pendent non ambigo, si pofteas excusationibus potest pa-fibilis, cum possis agnoscere, post Patriar-chum Antiochenum subsequens Iudex Con-cilium tum Orientale, quam Occidentale. Sic enim habet ibidem Samosata, & mio-

rum Presbyterorum Edeſſæ ad Photium, & ad reliquos Epiſcopos contra Ibam. *Conſequenter, & ſecundùm Canones adeuntes Concilium tam Orientale, quàm occidentale, oportuit nos, & piiſſimum, atque Chriſtianiſſimum Principem noſtrum pro his deprecari. Ex hoc ergo, & ſanctiſſimo noſtro Archiepiſcopo Flaviano pariter decernente, & cum piiſſimo noſtro Principe diſponente, à veſtra Sanctitate noſtrum exerceri negotium, advenimus parati nobis adeſſe.* Inter acta Concilij Chalcedonenſis *act. 10.* Recurrerant igitur ad Imperatorem, ut eorum cauſa ejus favore à Concilio Orientali, & Occidentali audiretur.

45. Domnus injuriam ſuæ jurisdictioni ab his Clericis illatæ graviter conqueſtus eſt in ſuo Concilio Antiocheno, cùm ad cauſæ judicium ſeſe accingens, eorum quoſdam ad Imperatorem recurriſſe audivit. *Manifeſti ſunt*, inquit, *deſertores, & excommunicationem, & Apoſtolicum hunc thronum contemnentes, & ſeipſos ſubmittentes majori damnationis ſupplicio.* Inter acta Concilij Chalcedonenſis *act. 10.* Non ergo ſinè Canonum violatione, ſinè legitimorum judicum injuriâ, & ſine ſæcularis poteſtatis abuſu, translata ſunt ab una Provincia in aliam per Imperatores Eccleſiaſticorum negotiorum judicia.

46. Iniquius eſt, quod *in reliqua hujus 3. cap. parte* probat, & jus vocat Marca; ſcilicet Principes ordinem à Concilijs etiam Oecumenicis ſervandum præſcripſiſſe, eam obſervationem per Comites ad id miſſos curâſſe, imò, ſi quid præter eum ordinem attentatum fuiſſet à Concilio Oecumenico, in irritum miſiſſe; quis enim Iudex; quis tanquam reus ibi habendus eſſet, ſtatuiſſe; nec non cujus Concilij decretorum habenda eſſet ratio, ut ab eo non poſſet appellatio interponi; cujus autem ſententia non eam vim habere deberet. Neſcio, an ſalvâ fide, tanta Principibus ſæcularibus in Concilia tribui poſſit authoritas. Sed quæ ſunt illius Iuris fundamenta? Exemplum Theodoſij Iunioris ea, quæ à Concilio Epheſino geſta fuerant contra Ioannem Patriarcham Antiochenum, alioſque Epiſcopos Orientales, reſcindentis. *Eò etiam*, inquit Marca, *quòd à formâ litteris ſuis præſcriptâ temerè diſceſſum fuiſſet. Liberum enim ſibi Principes exiſtimabant, ut verum gerendarum ordinem etiam Concilijs Oecumenicis præſcriberent.* Magis videntur expreſſa verba *n. 3. cap. 22. lib. 6. At non fortuitò, aut per occaſionem Synodus deliberat de materia, à Rege propoſita; ſed quia inter jura Regia, & hoc etiam eximium eſt, ut Conciliorum cognitionem Principes intrà certos limites coerceant, ſervato quoque ordine præſcripto. Modus hic agendi deprehenditur in litteris Imperatoris Theodoſij pro convocatione Concilij Epheſini primi, atque item ſecundi.* Sed Theodoſij fuit illa temeritas: & indignum eſt, ut proponatur in exemplum, factum, quod tum ab omnibus aliis Scriptoribus Catholicis dedecori Theoſio vertitur: tum ab ipſomet Imperatore improbatum eſt, ut patet ex actis Concilij Epheſini *parte 3. cap. 14.*

47. At, inquies, improbatum eſt, quia injuſtum in ſe, non quia ab illegitima poteſtate. Nec enim Synodus expoſtulavit cum Theodoſio de uſurpata juriſdictione, ſed de obreptione ob falſam Candidiani Comitis relationem. Quaſi verò liberum ſit, omnia injuſtitiæ capita Principibus à perverſis Miniſtris ſeductis objicere; & non cogat potiùs illorum potentia, quæ minùs ægrè ferunt delicatæ eorum aures, ſcilicet alienum mendacium, ac rei veritatem exponere, dummodò hoc ſatis, ut damnum illatum reparetur.

Nec minùs improbum fuit aliud factum Theodoſij, cùm in Conciliabulo *ſecundo* Epheſino eum cognitioni Synodi ordinem præſcripſit, ut Flavianus Epiſcopus Conſtantinopolitanus inter reos haberetur, eò quòd ſententiam adversùs Eutichen dediſſet; licèt ſecùs actum fuiſſet anteà erga Epiſcopos Orientales, qui Antiochiæ in S. Athanaſium ſententiam dixerant. *Diſcrimen*, inquit Marca *in fine hujus capitis tertij, ex eo proficiſcitur, quòd Concilij Antiocheni ratio habita fuit perinde, ac ſi appellari ab eius judicio non poſſet, ſed tantùm retractationis cognitio inſtitui, ut fieri ſolebat adversùs ſententias Præfectorum Prætorio. At Synodus Flaviani non eo jure potita eſt, ſed eo loco habita, ac ſi ab ea provocari poſſet. Quod non alià ratione nitebatur, quàm mero Theodoſij arbitrio, qui ordini hujus cognitionis, quas voluit, leges præſcripſit, etſi à cæterorum judiciorum ordine alienas.* Hujus doctrinæ, ac ſimilium Authores, Eccleſia Gallicana ſuarum libertatum vindices tantoperè laudat, tantòque facit. His adminiculis ſuffulciuntur celebres illæ libertates. Illi ſunt Canones, illa Patrum traditio, quibus nituntur, nempe exempla violatorum ab Imperatoribus ſanctiorum Eccleſiæ jurium. 48.

Axioma *quintum* Petri de Marca.

HIc Author *locis proximè allegandis* nititur probare, tum quòd Princeps poſſit ſententiæ in judicio Eccleſiaſtico latæ executionem ſuſpendere, & cauſæ novam tractationem indicere, tum quòd ab Epiſcopis Imperatoris reſcripto ad cauſam Eccleſiaſticam delegatis poſſit appellare ipſum Principem. 49.

Reſponſio.

AUthor *præinſinuati tractatûs eod. lib. 21. cap. 6.* rem hanc ita proſequitur. Rurſus exemplum Theodoſij junioris adhibet Marca *lib. 4. cap. 4. n. 1.* ut probet, Principes poſſe ſententiæ in judicio Eccleſiaſtico latæ executionem ſuſpendere, novâ Synodo ad cauſam iterum tractandam indictâ, quia nimirum licèt Cæleſtinus Summus Pontifex cum Concilio Romano, & cum ſecutus Cyrillus cum Concilio Alexandrino, Neſtorium à communione Eccleſiæ ſegregâſſent, niſi intrà decem dies, ab admonitionis tempore numerandos, nefandam ſuam hæreſin anathematizaret, Theodoſius Synodum generalem Epheſi celebrandam indicens, Romanæ, & Alexandrinæ ſententiam interim orturi effectum vetuit, quod ex eo colligit, quòd Neſtorius tanquam Epiſcopus ad Synodum 50.

nodum vocatus, & in Synodo nominatus fuit. Sed, quam habuit vim subjunctio temnitur Concilio Romano, & Amiachenо contra Nectorium prolatæ, ex non imperatoris edicto, sed Summi Pontificis indubitate adscribenda est, Confultus enim Cælestinus Pontifex à S. Cyrillo pulsi ante Concilium Ephesinum, ut etiam Nectorius cum Episcopus haberetur esset, quippe cum effusiffet tempus indictum ei ad comparendum: tandem eversum concellarunt, respondit, Sanctæ Sedis decreto se standendo judicio. Quæsito S. Cyrilli concepta erat his verbis; *Veram fanctæ Synodo regiæ decreto hominem à te productu detinentem, ut, quia indictum tempus evenisse sibi fingentia dudum iam peterent à Nectorio Summus Pontifex; quia hoc ab eius conjuratione venisse, communem Dominum confitebatur. Nunc nobis respondet illi per Presbyteros, mutare se nihil meritorii; ipse enim scilicet Pontifex, omnem tumorem vobis ferens fieri, & venire ad plenitudinem veritatis: Nunquam ab ipsius Dei accelerata in eum tempus correctio.* Epistola Cælestini ad Cyrillum, Labbe tom. 3. *Concil. Relat. ad. 3.*

61. Quomodo potuit Catholicus Author in animum inducere, excommunicationem, depositionem vim & effectum edicto Imperiali subjendi? Hoc propositio, si de jure, ac in abstracto id confideremus intelligi nec hæreticis labe non cerebit. Quamobrem de facto interpretari eam oportet, & quidem hoc, quo ipse pro eâ, qui poliebam potestate, imperatores, aut remotaverunt nonnunquam judicem Ecclesiasticum excommunicare: hoc autem ab eis legimus tunc tantum factum, cum ipsi interponere, ac rogantes judicem excommunicarunt. Eorum enim auctium inferiore cognoscitur Pontifices, & Synodi adversus contumaces, & interdum rebelles Ecclesiæ hostes, ut vitere eli in exemplis ab Author relatis & ab eodem cap. 21. adductis. Leonis Theodosium imperialium, ut infpeximus, jubentes excommunicari *Synodi Constantinopolitanæ* Ephesini, aut non Legitimæ, aut non Sanctæ Sedis, invocationem auxilium fidelium in Synodo Chalcedonensi, adversus illius Synodi decretes, quæ Constantius Nicænis erant contraria. Abfurdum autem eli, cum Legislatorem petitionem appellationis tanquam abusu explicare: quali Judices à Maritimo delegati fuillent ad judicandas appellationes ac Concubus violatis interpretandas, & ad eas rapellendas? Legis 3. Leonis à Constantino C. alcedonenli, feu Cunctibus Canoni Nicæno violatos.

62. Jus illud, inquit Marca n. 4. à Juliniano, no continuum, vel inflexum legimus, fic loco, ut ab Epilcopo Imperatores reiicienda delegatis ad controversiam Ecclesiasticam dirimendam, Principes ipse appellarent. Sed ita Juliniani loco, quem refert ex *Novella 123. cap. 21.* cauluram Ecclesiasticarum pollo in avocato. *Si tamen*, verba ista Juliniani à Marca excipiens *Imperialis ipsum, aut judicialis prasens Episcopus judicat inter quascumque personas, appellatio ad imperium, aut ad eum, qui transmissi negotium, refertur.* Verba illa, *si tamen quidem primo*, indicant penitus causas profunt, quæ Epiicopus ad fedem interiorem, commisile fuillent, & ab eorum fententiis fuillet appellatum, ad transmittendum, aut referenda eras appellatione; inter quascunque personas effet controversia, id eli, etiamsi Clericum & Laicum effent infligatæ, quia non per perlona tunc attendebatur. Quæ interpretatio ex eo, quod ait Justinianus, Canones Statuit enim Julinianus, ut, fi judex interiorem Epiicopi in caula ecclesiastica Clericum, aut Monachum, live Monachum, juliam cognoverit, eam cercionem demandaret, unde ad eum appellaretur de Epiicopi fententia declarabit, polito ab eius declarazione appellari licuerunt legum ordinem, ut ad regionum luperiorem fecundum ritum confenionem. Addidit poltea verba ipsa relata, quibus decernit, in caula ecclesiastica ab Imperatore, aut alio, ad ipium delegatum, ubi appellationem emiterunt ipsi perlonarum diffinitivam. Sed fi de caulis profanis id non accipitur; quid aliud ellet Imperatorem, quam ordinarium judicem, & primum caulæ cognitorem delegare, & appellationem à quovis?

Hoc delegationis genus non ingratum fuisse S. Gregorio, colligit Marca ex ea, quæ ad Epiicopum in caula Adrianæ Fenestræ Civitatis Leonis: fed frultra. Cum Adrianus Duumvir, ad accusandum de proditionis crimine, Epiicopum Cajetinum, Maurinus imperator Leonis Epiicopo, ut ille caulam cognoscat, ab eo latum Marca hunc delegationis nomen vocat: Cum enim præcedens Leonem Metropolitanum, ut de eodem crimine cum Cæsinibus Ecclesiasticis Judex erat, Principis indigebat delegatione? De pecuniaria quidem penalis Metropolitanæ, aut Metropolitanas ferret fententiam; de criminalibus vel ad poli mortem Principis delegatione.

63. Si tam religiolus fuiset Marca in conferendis Summorum Pontificum Gelis, quam in excendendi Regum potestati profuliis, fallus illud ita fuiset interpretatus, ut Imperatores ad Romanum Pontificem, Epiicopum ad propriam Metropolitanum remitterent, petitionibus quibus, modis ab eis ordinandis duxerit, crimination vel tantum examinandis, ut, fi forte reus deponendus eslet, Romani Pontificis lententia requireretur. Adgnolcit enim de negligendi in Adriano correctione Stephani Dionysii nonnum virtus degentis, & de negato Baptilmate infantibus, non recepto illo Sacramento declinabat ordines S. Gregorius *Regist. Lib. 4. Epist. 44.* quæ eli 7. *Indictionis n.* Nec extare opinio mis conjecturis illa opinio. Primo enim illa crimina Ecclesiastica fint dubio tunc, & ab Ecclesiasticus cognitionem magis fectare, quam caulæ pecuniariæ, de quibus Metropolitanum pervidisse eli ex dictis. Secundo ex quo de criminibus illis ex Imperatoria allecta judicarit Honorius fimilis Sedis Diocesis, cum ono ex Officialibus imperii, judicium quo ab Imperatore appellatum fuit; fingulis

Digitized by Google

ſi quidem fuerat illa Mauritij mens, non immeritò ejus *rectas juſſiones* appellavit S. Gregorius.

55. Quod ſpectat delegationem Ioannis Epiſcopi primæ Iuſtinianæ, qui Thebani Iudex ordinarius non erat; S. Gregorius teſtatur, eam fuiſſe fraude elicitam. *Neſcio*, inquit prædictâ epiſtolâ 46. *quibus machinationibus exquiſitis alia rurſus eſt principalis juſſio elicita, ut de cunctis antefactis capitulis Ioannes primæ Iuſtinianæ Epiſcopus requirens ſubtiliter judicaret.* Sunt autem tum in eâ, tum in præcedenti epiſtolâ multa, quæ demonſtrant, Principum delegationes juri ſuperiorum Eccleſiaſticorum, præcipue Summi Pontificis non poſſe, niſi fortè per vim, quidquam detrahere. Nam S. Gregorius ſententias contra Adrianum, tum Metropolitani, quem Marca vult jure delegato proceſſiſſe, tum Ioannis Epiſcopi primæ Iuſtinianæ, quem delegârat Mauritius, non obſtante delegatione Principis, irritas declaravit, & in ipſos Iudices animadvertit; ut conſtat ex epiſtola *ſupracitata*, & ex præcedenti, quod certe non attentâſſet S. Pontifex, niſi ſuæ ſibi poteſtati conſcius intellexiſſet, ſupremum illius negotij judicium ad ſe pertinere, Iudicelque, qui primam tulerant ſententiam, quantumvis interveniſſet Imperatoris opera, etiam in ea ferenda, à ſe pependiſſe, ſibique ſubjaciſſe.

56. His Eccleſiæ vulneribus à ſe inflictis lenimentum apponere ſimulat Marca *n. 7.* docens, graviora inferri ab Imperatoribus Conſtantinopolitanis, quorum tamen ium juris nomine decorat, quam a Regibus Franciæ; *Potiori jure utebantur Imperatores Conſtantinopolitani, &c. Quæ ideo commemoravi*, inquit, *ut conſtaret omnibus, Reges Francorum cautiùs, & reverentiùs ſe geſſiſſe in his controverſijs, quæ diſciplinam reſpiciunt.* §. etiam 8. obſervationibus quibuſdam, ſed ad ſanandum malum non omninò efficacibus, quæ hucúſque dixerat, in iſto libro nonnihil temperare conatur. Scribit enim v. g. ad Imperatores Romanos de judicio Canonico ab uno Epiſcopo reddito, querelam ſtatim rectâ viâ non fuiſſe delatam in materia fidei, rituum, diſciplinæ Cleri, aut in alia quæſtione Canonica; ſed parum juvabat Eccleſiam ille ordo, ſiquidem *mediatè*, ſub prætextu delegationis, aut alijs modis parùm Canonicis, hujuſmodi cauſas tandem Principes ad ſe trahebant.

Axioma *ſextum* Petri de Marca.

57. HIc Author *lib. 4. de concord. ſacerd. & Imper. cap. 10. 11. 12. & 18.* multa profert in favorem Regum, decretis Eccleſiaſticis adverſari nitentium, quorum ſpecifica mendio fiet in progreſſu reſponſionis mox ſubnectendæ.

Reſponſio.

58. AUthor *prætacti tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 11. cap. 8.* rem hanc ita proſequitur. Quamvis injuriam ferre, plerumque laudabile ſit, præcipuè cùm ab ijs infertur, quibus alias parêre tenearis; eam tamen licet amovere, dummodò inſtitutam à Deo, atque a legibus viam ſequaris. Eſt autem ea prima lex, ut nemo in propria cauſa Iudex ſit, nemo propriam ulciſcatur injuriam; maximè ubi ſuperior ejus, qui damnum intulit, adiri poteſt, ac jus dicere non recuſat. Hanc equidem legem ad unguem ſervatam volunt in Gallia ſæculares Judices, in ijs cauſis, quæ apud ipſos judicandæ ſunt, & ab ea, ſi quis ex Clero vel tantillùm receſſerit, appellationes ab abuſu, ac mulctæ intentantur. Quid ni ergo Judicibus Eccleſiaſticis eâdem regulâ uti licebit? Quia ſcilicet ad Regem, ut in temporalibus, ita & in Eccleſiaſticis devolvere ad ſupremam authoritatem enituntur Aulici; idque per gradus, & ordine quodam, ne injuſtitia tam citò deprehendatur.

Dominus de Marca *lib. 4. cap. 10.* refert 59.
litteras Philippi IV. Francorum Regis (cujus, ut jam notavimus, exemplum in rebus Eccleſiaſticis, a tempore præſertim diſſidij cum Bonifacio VIII. ſuſpectæ authoritatis eſt) quibus litteris datis anno 1312. continetur, Regem requiſiſſe Epiſcopum Santonenſem, ut abſtineret ab exigendis decimis de rebus, de quibus præſtari non conſueverunt, & indúctum novum decimandi modum corrigeret: eique ſpopondiſſe, ſi jus ad hoc habere crederet, ſe cum deliberatione ſui conſilij proviſurum, prout ſervatâ pace, & ſalute Eccleſiæ, & patriæ, faciendum foret: mandâſſe autem Bailliaco, ſeu Senſcalco Santonenſi, ut, ſi Epiſcopus, quod requirebatur, implere recuſaret, aut nimiùm differret, bona ejus temporalia ſequeſtrarentur, & ad manum Regiam tenerentur. Æquius fuiſſet, ut Epiſcopi Santonenſis exactio Metropolitani fuiſſet authoritate compreſſa; præſertim, cùm, ut fatetur Marca §. 3. decimarum cognitio, ex ipſiuſmet Philippi IV. declaratione pertineret ad Judices Eccleſiaſticos. Sed vera, inquit §. 4. ratio, ob quam Philippus negotium iſtud ſibi vendicat, è ſcandalo petitur. Fruſtra verò §. 5. authoritate S. Leonis, Anaſtaſij & alterius Leonis Epiſcopi Santonenſis probare nititur, Principum eſſe, ſcandala compeſcere. Id enim verum eſt in rebus Eccleſiaſticis, dum ob improborum potentiam, & proterviam, Eccleſia hæreſes, ſchiſmata, vel alia ſcandala ſiſtere non poteſt, Regumque opem implorat, vel dum ſinè periculo ſeditionis, homicidiorum, aliorúmve malorum remedium ab Eccleſia exſpectari non poteſt, quod periculum tunc aberat, & tam raro contigit, ut hinc regula conſtitui non poſſit.

Reſcriptis Regijs conſultum ſemper fuiſſe 60.
libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, affirmat idem Marca §. 5. Illud ita factum *ſemper*, probat hic libellis Comitiorum Turonenſium anni 1493. Recentiora ſunt illa monumenta, quàm ut inde oſtendi poſſit, idem fuiſſe factum *ſemper*. Non negamus certè, poſtremis his ſæculis, Regni illius Ordines, etiam Clerum, Regiam authoritatem invocâſſe contra Romanum

Possiderem, sed quæsito eft, an laudabilis fit illa recusatio, ut possit in argumentum Juris assumi? Sané, si res fundibus ferendam eft de arbore judicium, ufum illum ut meus fuoribus habebam, quicunque jurisdictionem Ecclesiasticam illarum exercet. Vtam enim, ut alibi observavimus, latè porrectâ acceptâ, non folùm ut immunitatem debita laude fe reverentia, fed etiam ut extinguentur fuerit jurisdictio Judicorum, aut potius ad tribunalia laudata transferet. Itaque Principes temporalis improbitatem, feu propter incommoda, in quæ fe Gallia conjecerat, Pontificum Avenionenfium partes amplectens, aliquam habuit à recentiore excufationem; non tamen quidquam fibi exemplum, quod ad rem hanc instruitur dignum judicet.

62. Proinde non ex exercitio Ballarum quibus certæ privilegia Regibus per terras, & fidos Dominij Regij, à Romanis Pontificibus concefa fuerunt, depromitis Conservatorum, *Sed quæ*, inquit Marca *l. 7. varij Judicationum*, *&c. judicium formare negotium tribuebam Principi, Imperium jure rem ad formandum. Pariter Conservatorum privilegium Judicatæ, variafque jurisdictionum formulas excogitare, quò negotia, quæ Regibus curæ funt, omnia penetrare, ut ulla arcefle fit, authoritate promendi, per bonorum cognitionem, & multas inducias, Ecclesiam cogere ad revocandas excommunicationes, aut alarum censurarum fententias, non folum contra potestatem Conciliij Tridentini Gallis patam accenti, fed etiam contra conftitutionem Concilij Lugdunenfis Gregorio X. quæ mandavit facit. Marca cap. 18. §. 3. & 4.* licèt illius verbis detorqueat, ut omnino hic obefle non videantur. In fcilicet iecurum eft, privilegia Principibus conferre, qui præcepto conferva-

63. tionis collatæ, aliis jura concedendi, quæ religionis tuæ deberent, fenfim eluerpant.

Hinc autem Ecclefiæ injurias patientes tolerantia pro more fuo Marca *l. 4.* non graviores olim inuleren Imperatores. Et quo intelligi quod aiis innuimus eft, eam peffima, Scriptulima exempla fæpe proferre, non ut omnibus probet ; poterit enim, nifi falem adeo temperamento fit, in ufum hanc comparatione innoxia videatur, aut ftatim tolerandæ, quæ in Gallia fiunt, quidem, fed nimia, quam quæ ab Impetratoribus petuntur fua.

63. *Cap. II. §. 1.* Controverfiam de invitis jurisdictione Principum, ultum ftentium apud retentis Ecclefiæ, quia ab Ecclefiaftico quæquis fola Canonum disciplina curabatur. Si quando fe rebus Ecclefiafticis nec judicandis, nec administrandis immiscuerunt, ab libellibus hoc facilis latis indolum probabunt. Id plane verum : fed adfentiam, hodie controverfijs hujusmodi tribunalia faculares dominus perfuaderet, non cum quid Ecclefiæ, ex Principum jurisdictionem ufurpata, vel etiam Canonum disciplinam nonnunquam quid fentiret incolares, Ecclefiaftarum jurisdictionem avocantes, nunc conqueranter fuffe inquirius. Sed videtur Gregorius, quæ fpiritualibus pofl potentes, nedum non permittant Epifcopis temporales. Cæterà, quæ difputat hic Marca, funt *alibi* examinata.

Laudandus tantummodo eft, quòd ex *Ivo* 64. *Carnot.* Epiftola fenfum fanè de libertatibus Gallicanis, quam Pafcrius Meffanus : quæ tamen haut non eft edoctulus indignus.

Concilia petiimus, atque Summi Pontifices ad illum fcilicet, ut probat Marca sæp. 3. dom fibi advertimus. Quæ quidem relientia, ut minùs culpabilia apparet, ita minùs excufanda eventus, quòd jura Principum ita fint, quod fi verum eflet, non vi, aut minus, fed modeftiæ, atque humanitati eflet ratione reparanda injuria. Cui enim probentur hæc verba Henrici II. Regis *Angliæ ad Matthæ. 3. in fine f. 7. poft Vindicatum Marca. Barbarorum etiam? Quid ad ea de latens Apoftolica Regum in temporalibus Monarchia, ex fefto Gratiæ scripturæ : reflexa non parat, nifi profus barbarus. Fidem excufat Gregorius Turonenfis epift. 29. ex parte Rudolphi, fed quæ exiftimet, ideo excufandos olim Monifium Pontificum, quod Epifcopos Carnotenfes cum S. Augufino monet Pafchalem : ut ait Marca : ab ipfo etiam Gregorio laudat. Quamvis ejus aliquid Canonum ignorarent, ut majorum morum fanctam, charitate fanctæ fervarent. Ita fcilicet hominis imperitiam & Ecclefiæ fanctam cum Principibus communicatam curare, non detrectare. Quamvis enim Ecclefiæ Canones, fed interiora Ecclefiæ majorum morum mores : ab populorum fraqui fanctæ, & majorum Principum cum illis communicatæ.*

Apertius impofuit Ivo coactus Clericos 64. paupertate Magiftratibus obedire ad petitiones aliquas pertinentes, contra quas Clerus Carnotenfis principem petebat à Pafchali II. imperatorem. Magiftratus erant Marca *l. 2.* vel iidem excommunicati non debuifle : concedo, quia non conftituta erat ab initio. *Et quod Clerici de regnis damnatum, Propofitio ut ea latet transfiliant.* Certè mutatio nomi- nis, res aperè impofita, evadunt dubia ; fi ita eft, ut fatuit, jura, alterutrâ vens colore quæfita, ut ab Ecclefia vindicari nequeant, nihil erit, quod Ecclefiafticus in res Ecclefiafticas non licet. Accedit propofitum tum illorum manifeftum fuiffe impoftorum teftatur Ivo his verbis *epift. 237. Non enim mi- nabat charitas Dei & proximi tui, ut injuftos, aut apoftolicæ authoritati contrarios tuis in dictis augeret, & paupertatem retentionis quas non tuam Clericis, feu ad tuum jus exercendum, tri- buit ; &c.*

Capit. 1. tum ait alibi probat Marca, ex- 65. emplis fcilicet, Reges, excufandos, Officiales, pec-

Digitized by Google

per pignorum captiones, & mulctarum exactionem cohibuiſſe Epiſcopos, jurisdictionem ſuam adversùs Regiam defendentes cenſuris; ſed ſunt ejuſmodi exempla, quæ ideo vult admitti, quia pejora, & à ſapientibus improbata edidit Juſtinianus. Quid enim aliud, quàm vim illatam innuunt illa verba *epiſtolæ 137.* Ivonis à Clero Belluacenſi conſulti circa controverſiam inter ipſum, & Ludovicum VI. de cognitione cauſæ cujuſdam Canonici ejus Eccleſiæ, quam Curia Regis ad ſe evocabat, Eccleſiaſtica verò retinere conabatur. *Si autem ſciremus, vos eſſe paratos, ut cum gaudio tolerare poſſetis ruinas domorum, exterminationes corporum, rapinas bonorum veſtrorum, poſſemus vos exhortari, ut ſequeremini conſilium Suſannæ, quæ magis elegit in manus hominum incidere, quàm Dei legem derelinquere.*

68. Quæ *in tribus ultimis libri 4. capitibus* tractat Marca de appellationibus tanquam ab abuſu, *lib. ſeq.* expendemus, alia jam alibi, prout ſeſe obtulit occaſio.

69. Sufficiunt, quæ hactenus dicta ſunt, ut quilibet agnoſcat, Illuſtriſſimum Petrum de Marca concordiam inter Sacerdotium & Imperium procurare his libris voluiſſe, eâ tantùm conditione, ut quæcunque in Gallia geruntur à Miniſtris Regijs, & ſæcularibus Judicibus, patienter ab Eccleſia ferrentur, conſideratis gravioribus injurijs olim Eccleſiæ illatis, aut etiamnum metuendis, niſi temperamentum illud acceptetur. Nec minùs Epiſcoporum Gallicanorum, quàm ſanctæ Sedis jura, ejus Authoris doctrinâ viciari, ideoque non ſatis conſultò agere, qui tantam ei authoritatem deferunt, ejus eruditionis opinione ducti, aut quòd Galliæ adversùs Romanum Pontificem in nonnullis articulis favere videatur; cùm magis ei cordi fuerit, Principum adversùs Eccleſiam, quàm Epiſcoporum adversùs Curiam Romanam cauſæ patrocinari, ac Præſidis Regij eo in opere, ut ipſemet confeſſus eſt, potiùs, quàm Epiſcopi perſonam ſuſtinuerit.

CONCLUSIO.

PRæinſinuata axiomata refelluntur ab ipſamet juſtitiæ ratione, cuique jus ſuum tribuente, atque adeò exigente, ne poteſtas politica ultra ſuam ſphæram ſe ingerat in juribus Eccleſiaſticis.

70. Explicatur. Miranda prorſus eſt Gallicanorum Doctorum variatio, quòd aliquando contendant, duas in orbe Chriſtiano jurisdictiones ſupremas, *Eccleſiaſticam* ſcilicet & *politicam* inter ſe comparari, ceu duas diſparatas, & à ſe invicem in ſuis ſphæris independentes, ac nullatenus ſubordinatas poteſtates: aliquando verò contendant, ea, quæ poteſtatis Eccleſiaſticæ ſunt, ſubdere authoritati Regiæ, ac *politicæ* Majeſtatis. In *primo* equidem *articulo* confutavimus Gallorum opinionem, ac ſi poteſtas Regia quoad ſui *morale* exercitium non ſubjiceretur Papæ authoritati. Ex quo adeò principio adversùs Clerum Gallicanum firmato nefas jam eſt, Papæ ordinationes ſubdere Regiæ poteſtati: præter quod nihilominùs in ipſis fidei principijs fundatum argumentum, ipſa etiam naturæ ratio, dictans politicæ poteſtatis ſphæram circumſcribi luminis naturalis limitibus, certiſſimè ac indubitanter ſuadet, eam haud protendi poſſe ad ſuperiorem lumini ſupernaturali commenſuratam ſphæram, nec adeò fas ipſi eſſe, ut ingerat ſe judicijs & actibus, quà ſupernaturali iſthâc ſphærâ comprehenſis; uti ex ſubſequentibus probationibus magis elucidabitur.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, quid muneris ſit Romano Pontifici, quid Epiſcopis & Regibus circa Conciliorum Oecumenicorum convocationem.

71. COncilij namque Oecumenici characterem Chriſtus Dominus *Matthæi 18.* ita ſanxit, ut, quibus in Eccleſiâ jus eſt ligandi, & ſolvendi, coadunarentur in nomine, ſeu auhoritate Chriſti vicariâ. Hanc verò ex inconcuſſis fidei principijs oſtendimus, eſſe penes Romanum Pontificem. Sicuti ergo ex hujus authoritate conſtat Concilij Oecumenici character legitimus, ſic ejus & convocandi, & & dirigendi, & confirmandi jus immobiliter in ipſo ſubſiſtit. Quod adeò pro perpetuo Eccleſiæ, infernalibus portis ſecundùm Chriſti pollicitationem ſemper ſuperioris ſtatu, Divinitus conſtitutum jus, ex nullâ vel negligentiâ, vel ſcelere tolli poteſt, quamdiu authoritatis Chriſti Vicariæ characterem tenet Pontificis perſona, iſthoc unicè deſtituenda, ubi à verâ fide, Catholicæ Eccleſiæ *eſſentiali* formâ deficiendo, eo ipſo deſinit eſſe hujus membrum, atque adeò Capitis ex ipsâ rei naturâ, non niſi in Eccleſiæ vero membro ſubſiſtere potente prærogativâ, defectu conditiõis Divinitus ſanctæ, excidens, amittit Vicariam Chriſti authoritatem. In quo proinde caſu, ubi Pontificis ipſo jure Divino exauthorati perſona eam authoritatem ad Eccleſiæ ſanctæ perniciem, ſibi arrogare pergeret, ex legitimo defenſionis jure, cuivis Eccleſiæ membro, Epiſcopis præſertim in partem Paſtoralis ſolicitudinis vocatis ex muneris ſui debito, nec non Imperatori ex Advocati erga Eccleſiam officio, cunctiſque Chriſtianis, ſeu Regibus, ſeu Principibus, & Magiſtratibus ex characteris per Baptiſmum ſibi impreſſi exigentiâ, adversùs Eccleſiæ ſanctæ hoſtes potentiam ſuam omni cum fidelitate impendere obſtrictis fas, imò pro cujuſque viribus obligatio eſt, providere de Concilij convocatione, quò legitimus in ſanctâ Sede Apoſtolicâ ſubrogetur Petri ſucceſſor, in quo per ipſiſſimum Jus Divinum ad Eccleſiam redeat Vicaria Chriſti authoritas.

PROBATIO II.

Quâ ostenditur, quomodò Imperatores se habuerint erga Concilia Oecumenica.

72. DE Concilio Nicæno *in 6. Synodi Act. 18.* legimus: Constantinum & Sylvestrum magnam Synodum apud Nicæam congregâsse. Damasus quoque *in Pontificali* scribit, cum Sylvestri consensu habitum esse in Nicæâ Concilium. Sed quo discrimine Pontifex & Imperator concurrerint in congregandâ illâ Oecumenicâ Synodo, audiamus ex Ruffino *lib. 10. cap. 1.* asserente, Constantinum ex sententiâ Sacerdotum Concilium indixisse. Unde evincitur, Imperatorem non tam Jus statuendi Concilij indictionem, quàm hujus duntaxat executionem ex sententiâ Sacerdotum, Pontificisque authoritativo jussu, seu consensu usurpâsse.

73. De Constantinopolitano I. pariter refert Theodoretus *lib. 6. historiarum cap. 8.* Theodosium seniorem non tam illud indixisse, quàm litteras Pontificis Damasi, quibus Concilium indicebatur, ad Episcopos misisse, sic enim Pontifici scribunt Episcopi congregati in illo Concilio apud Theodoretum *citatum. Mandato litterarum superiore anno à vestrâ Reverentiâ ad sanctissimum Imperatorem Theodosium missarum, ad iter duntaxat Constantinopolim usque faciendum nos præparavimus.* Quare Theodosius non nisi ex mandato litteratum Apostolicarum Concilium indixit.

74. De Ephesino 1. Prosper *in Chronico* indicat, hanc Synodum factam esse Cyrilli industriâ, & Cælestini Papæ authoritate. Constat etiam ex Evagrio *lib. 4. cap. 4 &* ex Epistolâ Cælestini ad Cyrillum, quæ habetur *inter opera Cyrilli*, & ex Photio *in lib. de septem Synodis.* Cyrillum profectum esse ad illud Concilium tanquam Legatum Sedis Apostolicæ, quod est argumentum certum, eam Synodum non sinè consensu Pontificis coactam esse.

75. De Chalcedonensi patet ex Epistolâ Martiani Imperatoris ad Leonem Papam *relatâ ante Concilium Chalcedonense*, Imperatorem, cùm vellet indicere Concilium, rogâsse Pontificem, ut ipse veniret, & Concilium faceret; vel si nollet venire, per litteras significaret, quid agi veller. Et *in fine* concludit, se scripturum ad omnes Episcopos, ut ad certum locum conveniant, & *quæ Christianorum Religioni atque Catholicæ fidei profint, sicut Sanctitas tua secundùm Ecclesiasticas regulas definivit, tuâ dispositione declarent.* Ex quibus patet, illam Synodum non sinè authoritate Pontificiâ, ejusque vel jussu, vel consensu, & approbatione indictam & celebratam fuisse. Quinimò Imperator Martianus vocando Papam, ut ipse veniret, & Concilium faceret, apertè fassus est, Synodum Oecumenicam non subsistere absque authoritate Pontificia.

76. Extat porrò *inter Epistolas ad Concilium Chalcedonense spectantes* quædam Epistola *Episcoporum secundæ Mesiæ ad Leonem Imperatorem*, in quâ sic habetur: *In Chalcedonensium civitate multi sancti Episcopi convenerunt per jussionem Leonis Romani Pontificis, qui verè Caput est Episcoporum.* Gelasius etiam Papa *in Epist. ad Episcopos Dardaniæ* dicit: *Solam* (alias nimirum Episcopales sedes, non verò Imperatoriam dignitatem excludendo) *Apostolicam Sedem, ut Synodus Chalcedonensis fieret, suâ authoritate decrevisse.*

Manifestum igitur est, prima illa Concilia ab Imperatoribus indicta fuisse ex Pontificum sententiâ & consensu. Cur autem tunc non solus Pontifex indixerit, ratio non erat, quia sinè auctoritate Imperatoris coactum, non esset futurum ratum apud Christianos, cùm Athanasius *in Epistolâ ad vitam solitariam agentes* apertè dicat: *Quando unquam judicium Ecclesiæ ab Imperatore auctoritatem habuit?* Sed quia, cùm Imperatores parte maximâ Christiani orbis potirentur, Concilia in ipsorum ditione semper celebrabantur, legeque cautum erat, ne collegia, cœtusque haberentur eorum injussu ob seditionum suspicionem, præterquàm quòd ipsorum sumpu res tota peragebatur. 77.

Neoterici equidem confingunt, Carolum V. habuisse in animo, vetus convocandi Concilij jus Cæsareum sibi vendicare. Verùm oppositum clarissimè elucet ex tota ferè Concilij Tridentini historia. Sed sufficiat, hìc attexere Recessum Ratisponensium Comitiorum de anno 1532. Nempe Cæsar inducitur ibi relationem fecisse de Recessu Augustano, virtute cujus Cæsari incumberet, à Pontifice efflagitare Concilij indictionem: posteà necensuit Pontificis ad hoc propensionem, quamquàm difficultas adhuc foret de tempore, loco, & modo Concilij. 78.

Dein refertur Electorum ac reliquorum Ordinum ad Cæsarem petitio, ut instanti suâ operâ apud Pontificem procuraret Concilium maturè indicendum, atque hoc apud Pontificem non obtento, Cæsar ex officio Cæsareæ potestatis, ex debito Pacis ac Religionis dissidijs in Germania turbatæ, continuò restituendæ, convocaret Comitia (non Concilium Oecumenicum, uti aliàs Heideggerus contra expressum Recessûs Ratisponensis tenorem perfidè verterat) Imperialia, per quæ malis imminentibus obviaretur. Denique Cæsar præinsinuatis Ordinum consilijs insistens promittit, se totis viribus curaturum, ut Pontifex Romanus Concilium sex mensium spatio indicat, anno proximè sequenti inchoandum. Si verò quovis modo impediretur, Pontifice alioquin ad id satis prono, velle se tunc Comitia Imperialia conscribere, ac in his exponere Statibus causas & rationes obstaculorum Concilij indictionem impedientium, ut pro rerum exigentiâ sive per Concilij convocationem, sive per alia remedia communi Religionis Bono provideri possit. 79.

Perguntporrò Neoterici, Paulum III. ob causam arrogatæ Concilij indicendi potestatis litteris ad Carolum V. datis Anno 1544. huic acerrimis verbis exprobrâsse, At verum 80.

qui-

Digitized by Google

quidem eſt, Paulum de Caroli Decreto in Comitijs Spirenſibus edito, ita conqueſtũ fuiſſe: *Tu verò nunc Fili cùm vel de Concilio Generali, tanquam de remedio omnium opportuniſſimo afflictis Eccleſiæ rebus, & ipſius inprimis Germaniæ, mentionem facis; vel de Nationali, cujus etiam meminiſti; vel de futuro ad proximum autumnũ Imperiali Conventu, in quo de Religione, cæteriſque rebus, quæ ad illam pertinent, tractare promittis, ita agis, ita ſtatuis, ut ſupprimas ejus nomen ubique* (Hæreticorum nimirũ arrogantiâ in tanto rerum diſcrimine ad id compulſus fuit, ut tamen Pontificem *poſitivè* non excluderet, ſed ejus duntaxat nomen ſupprimeret) *cui divina & humana jura, approbante tot ſæculorum conſenſu, ſupremam cùm cogendi Concilia, tum ſtatuendi de his, & ordinandi, quæ ad Eccleſiæ unitatem, utilitatémque ſpectant, authoritatem dederunt. At verò neque hæc ſola ſunt, in quibus conqueri-mur, Eccleſiæ & Majorum abs te morem, atque inſtitutiones Divinas minimè ſervatas fuiſſe; ſed alia præterea, & ea quidem non pauca peracti jam Conventûs decreta leguntur, quæ maximè & pietatem lædunt, & omnem legum ordinem confundunt &c.*

81. Nihilominùs tantum abeſt, ut Cæſar hanc exprobrationem refutârit, ſed hæretici etiam præſagientes à Carolo in Paſtoris virgam tam acerbam recalcitrandum, ita eluſi ſunt, ut ipſum experiri debuerint non modò in Romanæ Sedis reverentiâ perſiſtentem, ſed à profanis illis Decretis Spirenſibus recedentem: unde Cæſar probavit Concilium à Pontifice mox indictum, veluti hæc omnia *ex Actis Authenticis* fuſiùs proſequitur Pallavicinus *hiſt. lib. 5. cap. 6. & 7.* Ex quibus proinde elucet, Jus convocandi Concilia in Pontifice illibatum ſubſtitiſſe, imò ex ſpontaneâ Cæſaris per ſubreptionem nonnihil exorbitantis ceſſione, magis firmatum fuiſſe.

PROBATIO III.

Quâ oſtenditur origo immunitatis Eccleſiaſticæ, in vi cujus Imperatores ac Reges ſe abſtinere debent à cauſis & judicijs Eccleſiaſticis.

82. NEoterici equidem opponere ſolent, quòd ex *jure Divino naturali* omnis anima debeat ſecundùm Apoſtolum eſſe ſubjecta Magiſtratui politico, Nihilominùs hoc jus ita eſt in ſe *formaliter* determinatum, ut tamen *materialiter* quoad perſonam, cui competat ejuſmodi authoritas, non extet aliqua *juris Divini* determinatio, ſed ab hominum arbitrio, vel conſtitutione humanâ dependeat deſignatio perſonæ, cui poteſtas illa Divinitus conſtituta attribuatur. De cujuſmodi adeò humanis conſtitutionibus quæritur, num *Divino* & *naturali* juri præjudicent, quando authoritatem *Divino* jure *formaliter* conſtitutam certo perſonarum generi decernunt? Si *affirmativè* reſponderetur, conſequens foret, à jure *Divino* & *naturali* exorbitare jus Regiæ ſucceſſionis ad certam Francici v. g. Regni familiam non ex aliâ, quàm humanâ ſanctione hæreditariè determinatum. At poteſtatem ejuſmodi in deſignandis certis perſonis, quibus judiciaria Divinitus conſtituta authoritas in cauſis etiam *civilibus* ac ſæcularibus competat, Apoſtolus *1. Corinth. 2.* agnovit in fidelibus primævæ Eccleſiæ. *Sæcularia*, inquiens, *judicia ſi habueritis: contemptibiles, qui ſuntin Eccleſia, illos conſtituite ad judicandum.* Quid ni ergo Concilijs Oecumenicis poteſtas fuerit, in certo hominum genere pro perſonis Eccleſiaſticis quoad cauſas etiam *Civiles* deſignare & conſtituere Iudices Eccleſiaſticos? Id proinde ſtatutum legimus in Concilio Chalcedonenſi *Can. 9. Si Clericus adversùs Clericum habet negotium, non relinquat Epiſcopum ſuum, & ad ſæcularia judicia non recurrat, &c.* Concilium porrò Agathenſe *Can. 32.* ita ſtatuit. *Clericum nullus præſumat apud ſæcularem judicem, Epiſcopo non permittente, pulſare.* Idem habent Concilium Carthaginenſe III. *Can. 9.* & Toletanum III. *Can. 31.* Matiſconenſe *Can. 8.*

Adſtipulantur ijs conſtitutionibus Eccle- 83.
ſiaſticis ipſi etiam Imperatores. Juſtinianus namque *in Novellis 79. 78. & 133.* Clericos & Monachos eximit à ſæculari judicio. Num ergo hoc exemptionis privilegium *Divino, naturalique* Iuri præſcribit? Uti profectò Apoſtolus citra *Divini, naturaliſque* juris violationem fidelibus primævæ Eccleſiæ conceſſit immunitatem à foro Magiſtratûs politici adhuc Ethnici, authoritatemque conſtituendi in Eccleſiâ judices. Sic ea Imperatorum privilegia conſtitutionibus etiam Eccleſiaſticis firmata, æquè non præjudicant Iuri *Divino*. Etſi verò prætacta Imperatoria privilegia non in Cauſis *criminalibus*, ſed *civilibus* duntaxat eximant perſonas Eccleſiaſticas, voluerit que Imperator in *criminalibus* cognoſci cauſam, non tamen condemnari Clericum, niſi priùs ab Epiſcopo fuerit degradatus. Nihilominùs quia ex Paulo *ſuperiùs* adducto liquet, Eccleſiaſticæ authoritati fas eſſe, *judiciariam* etiam poteſtatem, quatenus Eccleſiæ bonum exigit, ex politico magiſtratu transferre in alias perſonas. Idcircò Eccleſia potuit politicæ ac Imperatoriæ authoritati circa Clericorum cauſas etiam *criminales* ponere modum, atque in his omnimodam ſtatuere immunitatem. Unde Cajus Papa *Epiſt. ad Felicem Epiſcopum. Nemo*, inquit, *Epiſcopum, aut reliquos Clericos apud Iudicem ſæcularem accuſare præſumat.*

PROBATIO IV.

Quâ vindicatur ſententia Petri de Marca relata in ſcheda, quam Baluzius libris illius *de Concord. ſacerdotij & imperij* præfixit, nempe: *Quidquid præter Canonum & Decretalium mentem in Gallia circa res Eccleſiaſticas agitur, id fieri ex privilegijs Apoſtolicis, non autem mero jure Regio.*

HUic equidem Petri de Marca ſententiæ 84.
haut inſiſtit præinſinuatus Balucius *in variis ſuis operibus* captans occaſionem, Regibus

suis, tanquam Coronæ jus, vendicandi authoritatem erga res Ecclesiasticas. Unde idem Baluzius *in præfat. ad Capitularia Regum Francorum edita anno 1677. §. 10.* dicit; *insignem, atrocémque injuriam sacrosanctæ Principum dignitati fieri ab illis, qui pronuntiant, Philippum, Carolum Magnum, & alios Francorũ Reges, qui leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad restaurandã disciplinã Ecclesiasticam condidére, non suâ præcisè authoritate id fecisse, sed nutu, & permissu Episcoporum, approbantibus Episcopis, & Concilijs, imò pleraque eorum Capitularium, authoritate Romanorum Pontificum condita fuisse.* Quare ad hanc Baluzij vocem refellendam, ita ratiocinatur Author *tract. de libert. Eccles. Gall. lib. 11. cap. 10.* Anne igitur secundùm Baluzium, Francorum Reges, qui leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad restaurandam disciplinam Ecclesiasticam condidêre, suâ id præcisè authoritate id fecêre? Ergo vel non sunt distinctæ potestates Ecclesiastica & sæcularis: vel solis Principibus data à Christo authoritas, *leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad restaurandam disciplinam Ecclesiasticam condendi.* Utrum concedet Baluzius? Neutrum sanè, quandoquidem Catholicus est. Atqui non datur medium. Si quis enim reponat, inter Pontifices & Principes divisam esse authoritatem, ita ut ambos concurrere necesse sit, negabit Baluzius; *Et insignem atrocémque injuriam sacrosanctæ Principum dignitati factam* conqueretur, si eis *leges Ecclesiasticas, sive Capitularia ad restaurandam Ecclesiasticam disciplinam condentibus*, adjungatur *nutus & permissus Episcoporum, approbatio Episcoporum, & Conciliorum, authoritas Romanorum Pontificum.* Nam *suâ præcisè authoritate id fecisse*, illos pro virili defendet.

86. Quam ob rem benè accidit Gretsero, quòd *nec instituti ratio, nec angusti præfationis limites siverunt, ut Baluzius ejus scriptionem pluribus verbis refelleret.* Justam enim passus fuisset erubescentiam, quam commeritus est, *quando abusus verbis Christi Domini, quibus claves Regni cælorum Petro, & successoribus ejus promisit, omnem de rebus Ecclesiasticis decernendi authoritatem ademit Principibus, nec Imperatorem, inquiens, nec Regem, quà talis est, ullam Ecclesiasticam jurisdictionem habere.* Verùm si *Imperator, vel Rex quà talis est, de rebus Ecclesiasticis decernendi authoritatem habet*, habuerunt illam etiam Infideles, & Pagani, siquidem veri Imperatores, aut Reges extiterunt, non obstante infidelitate. Itaque potuit Nero, potuit Diocletianus, potuerunt alij similes, *leges Ecclesiasticas, seu Capitularia ad restaurandam disciplinam Ecclesiasticam condere, idque suâ præcisè authoritate.* Quis Catholicus id patiens audiat?

87. Contendunt Galli, supremam Regis in temporalibus potestatem, Ecclesiasticæ potestati nullo modo subjacere, cur similem saltem prærogativam negant Ecclesiasticæ jurisdictioni, ut laicæ non supponatur in spiritualibus, & Ecclesiasticis? Sint saltem, ut voluit alius scriptor Gallicanus, tanquam duæ lineæ parallelæ, quæ quantumvis procedant, nunquam sibi invicem occurrunt, aut inter se conjunguntur. Claudicat hæc paritas apud Baluzium. Ordo est, seu subordinatio in potestatibus circa leges Ecclesiasticas. Ergo ut in hujusmodi negotijs laici Clericis subdantur. Econtra verò: *Satis erit*, inquit Baluzius, *uno verbo admonuisse; non ita, ut Gretsero visum est, ab Episcoporum nutu, ac permissu pependisse olim potestatem Regum nostrorum in ferendis legibus Ecclesiasticis, cùm contrà constet, Constitutiones Ecclesiasticas Episcoporum in Consistorio Principum examinari solitas ævo Caroli Magni.*

Ne objicias, impatiens Lector, de *facto* 88.
loqui Baluzium, non de *jure*: neque præceps judicium de hujusmodi examine ferendum esse, cùm possit aliquando tam bono fine, ac cum tanta modestia fieri, ut inculpabile videatur. Non patitur Baluzius interpretem, ipse continuò exponit, quorsum *constitutiones Ecclesiasticæ Episcoporum in Consistorio Principum examinari solerent*, subjungens; *Et eorum confirmatione indiguisse, ut valerent. Non solùm, ut interveniente Principum authoritate facilius reciperentur, & efficaciùs executioni demandarentur, sed, ut valerent.*

Hinc inferes, quid concludendum sit ex 89.
Baluzij & Marcæ principijs, si conferantur inter se potestas Summi Pontificis & potestas Regis Christianissimi circa constitutiones Ecclesiasticas Episcoporum: quandoquidem Baluzius *in hoc loco* docet, illas *Principum confirmatione indigere, ut valeant*: *in libro autem 6. de Concord. sacerdotij, & Imperij* Domini de Marca, quem Baluzio debemus, pluribus in locis, præsertim *cap. 14. §. 5.* asseritur, quòd *suprema potestate fruebantur Concilia Provincialia Galliarum, jure consultationis Ecclesiæ Romanæ servato in majoribus causis*; idque illo præcipuè tempore, de quo *supra* loquebatur Baluzius. Sic enim incipit prædicti *cap. 14.* Marcæ *§. 6. Ævo Caroli Magni, Concilijs ejusmodi conservata est suprema potestas in judicandis Abbatibus &c. Capite* autem *15. §. 3.* statim atque, inquit, *Summi Pontifices abolere tentárunt supremam eorum in judicando potestatem, comminati sunt Episcopi, se ab eis celebrandis, quòd inutilia futura sint, abstenturos.* Additque, effectum minas secutum. Itaque decreta Conciliorum, Regum confirmatione indigent, ut valeant, confirmatio adeò perniciosa est, ut præstet, nulla celebrari Concilia Provincialia, quàm ut Summi Pontificis confirmationi submittantur.

Quomodò autem probat Baluzius, *consti-* 90.
tutiones Ecclesiasticas Episcoporum, Principum confirmatione indiguisse, ut valerent? Hâc ratione, quam continuò profert; *Sanè Reges nostri tunc putabant, se terræ Dominos esse, non verò Episcoporum Vicedominos, Villicos, ac Ministros, quales eos facere voluisse videtur Gretserus. Testis est Carolus Calvus in epistola scripta ad Hadrianum II. Papam anno 871. in causa Hincmari Episcopi Laudunensis.* Veriùs dixisset; Testis est Hincmarus Rhemensis in Laudunensem, ac in Summum Pontificem Caroli Calvi nomine, cùm non auderet suo, verbis acerbissimis, cùm alio modo non posset, iram suam explere quærens. Sed videamus, quid scribat Carolus

lusCalvus, ſeu Archiepiſcopus Rhemenſis ejus nomine; *Reges Francorum ex Regio genere nati, non Epiſcoporum Vicedomini hactenus ſumus computati; & ut Leo ac Romana Synodus ſcripſit, Reges & Imperatores, quos terris Divina potentia præcepit præeſſe, jus diſtringendorum negotiorum Epiſcopis ſanctis juxta Divalia conſtituta permiſerunt, non autem Epiſcoporum villici exiſtiterunt. Et S. Auguſtinus dicit: per jura Regum poſſidentur poſſeſſiones, non autem per Epiſcopale imperium Reges Villici fiunt, Actoréſque Epiſcoporum.* Formandum erat argumentum, non enim facilè apparet conſequentia. *Reges non ſunt Epiſcoporum Villici: ergo conſtitutiones Eccleſiaſticæ Epiſcoporum, Principum confirmatione indigent, ut valeant. Vel; Reges & Imperatores jus ſtringendorum negotiorum Epiſcopis ſanctis juxta Divalia conſtituta permiſerunt: ergo conſtitutiones confirmatione indigent, ut Eccleſiaſticæ Epiſcoporum, Principum convaleant. Vel etiam; per jura Regum poſſidentur poſſeſſiones: ergo &c.*

91. Sed fortaſſe vel S. Leo, vel Synodus Romana, vel S. Auguſtinus à Carolo Calvo citati, Principibus illam authoritatem tribuunt. *Primò* S. Leo cum Synodo Romana quidquam ſimile locutus non eſt, ut non ignorat Baluzius, qui ad marginem *§. 5. cap. 12. lib. 4.* D. Petri de Marca, ubi citatur hæc epiſtola, notavit vel ex propria eruditione, vel ex inſtructione ſui Authoris. *Leonis epiſtola, quæ hîc laudatur, non eſt Leonis Papæ, ut viſum Hincmaro, etiamſi hodie quoque edita ſit inter epiſtolas Leonis: ſed eſt Leonis Bituricenſis Archiepiſcopi, ſcripta anno 484. ut obſervavit clariſſimus Iacobus Sirmondus.*

92. Deinde cujuſcunque ſit epiſtola, eò ſpectat, ut *declaret excommunicatos* Clericos illos, qui prætermiſſo Eccleſiaſtico judicio, ſæculatem adierint poteſtatem, quod ei ſummarium præfixit Pater Labbeus. Et ne qui fortaſſe obtenderent, quòd illuc inviti traherentur; præoccupatur exculatio hâc ratione, quòd etiam Principes hujuſmodi negotia a Iudicibus Eccleſiaſticis tractari vellent. *Tantâ ſæculi poteſtates circa ſacerdotalem hominem reverentiâ prævaluêre, etiam hi, quos ſub Imperiali nomine terris Divina providentia præeſſe præcepit, ut jus ſtringendorum negotiorum Epiſcopis ſanctis, juxta Divalia conſtituta permiſerint.* Non autem affirmatur, illa judicia *Principum confirmatione*, vel etiam permiſſione *egere, ut valeant*: vel Eccleſiam non habere circa ejuſmodi negotia juriſdictionem, niſi à Principibus. Imò inſinuatur, hanc eis poteſtatem ex jure Canonico competere, ſequitur enim; *quod cum & juris antiqui formalis, & in latis frequentiùs ſit legibus conſtitutum &c.* Nam jus illud antiquum de Eccleſiaſtico eſſe intelligendum, indicat vox *illa, formalis*, quæ in eo ſenſu uſurpatur, cùm paulò poſt additur; *Quocirca nobis viſum eſt, ut hanc, & ſacræ legis, & noſtri Ordinis conſuetudinem, & præſens ulciſceretur plena diſtrictio, & obſervandam formulam conſtitueret in futurum. Cenſemus itaque, ut quicunque prætermiſſo Sacerdote Eccleſiæ ſuæ, ad diſceptationem venerit ſæcularium, ſacris liminibus expulſus, à cœleſti arceatur altario; neque illius poſt hanc definitionem, quæ communi ſedit arbitrio, &c.*

Sanctus autem Auguſtinus *tract. 6. in Ioan.* unde verba *citata* deſumpta ſunt, probat, Donatiſtas ab Eccleſia damnatos, & in ſchiſmate obſtinatos juſtè potuiſſe bonis ad Eccleſias pertinentibus ſpoliari, non ut ea ſibi Princeps adſcriberet, ſed ut Præſulibus Catholicis reddenda curaret. Quid inde concludendum, niſi, qui ab Eccleſia ſe ſeparant, poſſe, poſtulantibus Catholicis, & legitimis Paſtoribus, juſtè ab Imperatoribus, & Principibus, etiam per privationem poſſeſſionum temporalium indebitè occupatarum coerceri? At, inquies, S Auguſtinus docet, quòd *per jura Regum poſſidentur poſſeſſiones.* An ita, ut poſſint de rebus Deo conſecratis abſque ullo Eccleſiæ judicio, vel conſenſu, pro ſuo arbitrio, *ſuâ præcisè authoritate* diſponere? Neque S. Auguſtinum, neque pium aliquem Principem ita verè ſenſiſſe crediderim, niſi forte adulatorum fraude circumventum; cùm etiam de bonis profanis docuit S. Thomas *quæſtione 12. art. 24. ad 1. quod verum eſt, quòd omnia ſunt Principum ad gubernandum, non ad retinendum ſibi, vel dandum aliis: & ſi leges tales ſunt, tyrannicæ ſunt, & non abſolvunt à conſcientia, ſed foro judiciali, & violentia.* 93.

Denique tametſi Principes, quod non credo, de poſſeſſionibus terrenis, etiam poſtquàm Deo conſecratæ ſunt, leges ferre poſſent abſque prævio Eccleſiæ judicio, vel non accedente illius conſenſu; licerètne generatim Baluzio pronunciare: *Francorum Reges, qui leges Eccleſiaſticas, ſive Capitularia ad reſtaurandam diſciplinam Eccleſiaſticam condidêre, ſuâ præcisè authoritate id feciſſe? Aut jus illud, quo per illas tempeſtates utebantur Reges in datis Epiſcopatibus, ex ipſorum authoritate ſtatuiſſe, non ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ?* 94.

PROBATIO V.

Quâ oſtenditur, Reges Galliæ abſque authoritate Eccleſiæ non condidiſſe leges Eccleſiaſticas, ſive Capitularia.

95. AUthor *præcit. tract. de libert. Eccleſiæ Gallic. lib. 11. cap. 11.* vindicat Baronium à Baluzio *præinſinuatæ præfat. §. 11.* notatum, quòd ſcripſiſſet, ac ſi omnia Francici Regni Capitularia eſſent confirmata à Romanis Pontificibus. Hoc equidem Cardinalis ille ad annum 819. variis probat fundamentis, quibus tamen *præcitati de libert. Gallic. tract.* Author *ubi ſupra* ſuperaddit duo Concilia in Gallia congregata ſub Principibus *ſecundæ* Dynaſtiæ, ac poſt luctuoſam illam Galliæ calamitatem, quam Zachariæ exponit Bonifacius in epiſtola, quæ cum reſponſione refertur ante illa Concilia à Sirmondo, & Labbeo, fuerunt Liptinenſe anno 743, atque Sueſſionenſe anno 744. Liptinenſe congregatum fuit, poſtquam Zacharias Bonifacio reſpondit; *De eo autem, quod nobis intimaſti, quòd te Carolomannus filius noſter ad ſe rogavit accedere, ut in urbe Regni Francorum in ſua ditione, ſive poteſtate conſtituta, Synodum celebrare debeas, eò quòd*

omnis

omnis Ecclesiastica regula, sive disciplina ab eadem Trentina sanctione sit abolita, quod minime mercedem ei, quod per totam temporum decursum Synodus Sacerdotum nomini celebrata fit, & hactenus conservata, & hac sera praxi promat. Nego in his ultimis verbis, *hac sera praxi promat*, non tandem ullimum à Romano Pontifice praefixum, seu authoritatem interponens.

In perfunctione ejus Concilij loquitur Caroloma-97. nensis, quasi ipse praesidiarius effet Legatus, aut, Episcopi autem ejus Confiliarij, & nomine Domini nostri, *Ego Carolomannus Dux, & Princeps Francorum anno ab Incarnatione Domini 742. volebat Ecclesiis Mea cum consilio Principum Meorum, & Optimatum meorum Regnum, qui in Regno mee sunt, cum Presbyteris ad Concilium, & Synodum pro timore Christi congregare, . . . & mihi consilium dedisse, quomodo Lex Dei, & Ecclesiastica Religio reemparetur, qua in diebus praecessorum Principum corrupta, & Ecclesiastica Dogma per Confilium Sacerdotum, Religiosorum, & Optimatum meorum ordinationis per Civitates Regni Francorum, & Austrasiorum, & Neustriorum Germaniae, quod Leptinense praecitatur: a quodquod Legislatores exceptum dicit, quae sacra decreta formi autem in Canonibus Lipticnenfibus, Ratisbon. praecipue, Germanic. Vernensibus, Vernen. Cifalpinis tamen non de praesenti anno, sed tanto ab hoc prodeo capitula anc. praedicti S. Bonifacij, quae Evangelistarium vetus Sacramentarium S. Cornel. Cod. 843. pag. 745. cum hoc titulo: De Statutis Synodi à Sanctis Ista Pontifice Romano, & regnante Principe Francorum, & Gallorum Carolomane. Sic autem Bonifacius Confessorum allegatur: Quia peccatis, ait Salomon, terra vitia, quemadmodum, qui his Sacerdotes nobis non servanda decernimus, vitia mendacia, & errores nobis decernimus autem ad Synodum Sacerdotum, & Confessorum, & Synodus Ecclesiae, & Statuta nostra non vere servare: 2. Petri, & Statuta nostra vera nobis Statuta. Synodus per omnes annos congregetur, Metropolitanus judex ab Episcopis constituatur, omnia praecepta Patrum Canonum observentur, ut unus ex illis immemoratus non remaneat. & Confessiones meretrix confessionis, & ad corpus Sancti Petri Principis Apostolorum discordes, quod gratulandum, Gerus, & Confessiones Sacerdotis, Baptismus, &c. decernimus, &c. Ex. hoc Sacerdotes vetus hic loquit, quod ipsi Sacerdotes Christianae Ecclesiae Carolomanno ista Capitula edenti.*

96. Id autem clarius patet in Concilio Suessionensi. Nam licet in praefatione Pippinus ita loquatur: *Ego Pippinus Dux, & Princeps Francorum. Dum plurimas non habemus incognitum, qualiter nos in Dei timore, aut cum consilio Episcoporum, seu Sacerdotum, vel Servorum Dei confilio, seu Christianae, seu Optimatum Francorum, videmus quod Synodum Christianam Legem decernere, quo ad se Deo nostro & proximo. Primi igitur omnium, Sanctae Catholicae, &c.* Ubi videntur limitare Pippinus statuere, Episcopi autem tantum consulere: tamen conclusio finis, & confirmatio ultimus de haec: *Si quis contra hoc decretum, quod virtute Spiritus, cum aliis Sacerdotibus, vel servis Dei, sui cum consilio Principis Pippini, vel Optimatum Francorum in Concilio confirmavimus, tradigresi, vel ignem assumpsere voluerit, vel disperserit, judicandus sit ab ipso Principe, vel Comitibus, seu Christianis Catholicis* Episcopis, consensus autem Principis Pippini.

Observa in his exemplis, quam parum 97. fidenter iudicia olim potestatem de decernendo offerta sua cum aliis simul videantur, quod alioinde confitus ab altera praesertim, aut communi consensu petebatur, ut vera ex loquendi formulis argumentari liceat, ad Pontificis quidquid pertinuit, jura, ad illum mendo fere omnia spectasse. Dixit intelligi, non recte Galios ad Pontificem Regum nostrorum referendum in res Ecclesiasticas, sanctiones, aut diffolutione iuris, aut exempla recurrere, in quibus non reluctet Ecclesiasticae potestatis dictates exercitium. Cum enim illam in aliis exemplis, in quibus iuris videatur dominium simul inesse, rebus suis omnibus de perfecte confitione iuris, cur cum à reliquis exemplis temeritatem, in quibus non videatur inesse aequaeri? Cur non exclimabimus, in sequentibus Synodus eundem, qui in Sanctorum, ordinem facile revertere, quae in decreta *Episcopus confirmabo. Primates confirmabo*, etiamsi ipse Pontifex decretum ediderunt, quod forte in illa Isidum conveniente Gallia, ob praefationem, nil concilium revertere. Cum Lipticnenfis, qui omnium sub Judea Dynaftia celebratorum prima fuit, non nisi pulli quidem Pontificis, & praesertim Romani Pontificis congressu fit, cum & Lipticnenfi, & Suttilonenfi, four Germanico praefectus S. Bonifacius Apostolicae Sedis Legatus cum Zacharias Francis legitimi, ut ut Synodus Pontificis non interveniret, & ea, quae jam ab ipfis decreta erant, probaverit; cur ejus authoritas attendere Concilio Cenomanico, in quibus Capitulum edit, vel à quibus delumptus fuit? Trium quidem Romanum pontificum, quae Gallis Synodictus, fuisse authoritatem fanctae Sedis nostra ex parte colligis, jejunum tellimum ejus authoritatis rationem. Non debuit agnoscere, generalia, quae fanctant, non abhuile à reliquis authoritatem Pontificis.

Epimodo fant, quae profert Baronius ad 98. annum 770. ex lib. 8. Capitular. cap. 19. *Authoritas Apostolica, atque Canonica decernit, non debere aliquo tempore Verum Pontificem Sedem celebrari. Debet inhoc tempore Sancta Cardinalis, Francorum Regis hanc legem decretos. Eundem à fanctis Sede pontificum Confitutoribus confirmatam colligit ad annum 813. & id anni 853. ex accurata obedientia, quam Carolus Magnus, & Ludovicus Pius fanctae Sedi & pontifici volebant. In summo, inquit Ludovicus Pius, ut vestra Benevolentia Capitulat. lib. 6. cap. 207. Decreta & confitutiones confirmationis fortitur, si in nullo patuerint, jus Canonum divinae violare, vel nihil ab ipsi fanctis patrisbus, vel Romani confitutionibus, vel apostolicae sedis decreta contrarie. Ut igitur Francorum Regum,*

Digitized by Google

Reges, qui leges Eccleſiaſticas, ſeu Capitularia ad reſtaurandam diſciplinam Eccleſiaſticam condidêre, non ſuâ præciſè authoritate id feciſſe ſentiamus, ſufficit, ut ſciamus, per *Apoſtolicæ Sedis decreta*, quæ *temerare* non licet, vetitum eſſe ſæcularibus, de rebus Eccleſiaſticis propriâ authoritate decernere. Sic enim decernitur in Concilio IV. Romano ſub Symmacho, *Laicis, quamvis Religioſis, nulla de Eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur unquam attributa facultas.* Refertur *diſt. 96. Cap. Bene quidem. & in Capitular. Regum Franciæ lib. 5. cap. 403.* ubi Baluzius ipſe multos alios Scriptores citat illud referentes, ac ſpeciatim Concilium Troſlejanum *cap. 8.* in quo, ut dicemus, Capitularia vocat *Canonum pediſſequa.*

99. Prætereà Adrianus I. Codicem Canonum, & Decretalium Summorum Pontificum nullâ aliâ de causâ Carolo Magno Romæ dederat, niſi ut eorum executionem procuraret, quod indicat ultimus verſus epiſtolæ illi Codici præfixæ; *A lege nunquam diſcede, hæc obſervans ſtatuta.* Quæ Principes & Reges Franciæ agebant, non ſolùm annuentibus, ſed etiam hortantibus atque rogantibus Pontificibus, atque adeò neceſſariam poteſtatem concedentibus, præſtabant. Quamob rem, ſi quod occurrebat dubium, conſulebant ſanctam Sedem, non ſolùm circa fidem, ſed etiam circa diſciplinam, non illud *ſuâ præciſè authoritate* declarabant. Exempla multa ſunt, ut Pippini *in epiſt. 7.* Zachariæ, Caroli Magni, & Ludovici Pij *in Capitular. lib. 6. capp. 96. & 267. Lib. 7. capp. 91 104. 187. 205. 267. Addit. 4. lib. 7. cap. 12.*

100. Ego certè, dum lego, Chriſtianiſſimos illos Principes, & ſanctæ Sedis, & Gallicanorum Epiſcoporum licentiam petiſſe in rebus, in quibus hodie Reges illam poſtulare dedignarentur, ægrè poſſum modernis Scriptoribus Gallicis aſſentiri, aſſerentibus, illos *leges Eccleſiaſticas, ſive capitularia ad reſtaurandam diſciplinam Eccleſiaſticam, condidiſſe ſuâ præciſè authoritate.* Quis v. g. hoc ſentiat de Carolo Magno, de quo iſtud legitur in Concilio Francofordienſi anno 794. habito, *cap. 55. Dixit etiam Dominus Rex in eadem Synodo, ſe à Sede Apoſtolica, id eſt, ab Adriano Pontifice, licentiam habuiſſe, ut Angiramnum Archiepiſcopum in ſuo Palatio aſſiduè haberet propter utilitates Eccleſiaſticas. Deprecatus eſt eandem Synodum, ut eo modo, ſicut Angiramnum habuerat, ita etiam Hildebaldum Epiſcopum habere debuiſſet; quia & de eodem, ſicut & de Angiramno, Apoſtolicam licentiam habeat. Omnis Synodus conſenſit, & placuit eis, eum in Palatio eſſe debere propter utilitates Eccleſiaſticas.*

PROBATIO VI.

Prioris continuativa circa Capitularia Regum Francorum *primæ* Dynaſtiæ.

101. PErgit Author prætactus *tract. de libert. Gallic. lib. 11. cap. 12.* cauſam præſentem ſub his verbis proſequi. Ita certum eſt, Principes Francorum *ſecundæ* Dynaſtiæ cum aſſenſu Eccleſiæ, Capitularia circa res Eccleſiaſticas edidiſſe, ut fortè non defuturi ſint, qui ad defendendam illam Baluzij ſententiam, ſcilicet editionem Capitulorum Regibus jure proprio, non ex conceſſione, aut aſſenſu Eccleſiæ, competere, reponant, Pippinum, & Carlomannum ideo plurimùm Eccleſiæ detuliſſe, quia cùm ſibi conſcij eſſent uſurpati Principatûs, ſanguinis, ac ſucceſſionis jure ſibi non debiti, è re illorum erat, Summos Pontifices, & Epiſcopos, quorum maxima erat apud religioſum populum authoritas, demereri, atque illorum ope dignitatem ſibi aſſerere: Pippini autem filium, & nepotem, ejus agendi rationem imitatos, cumque pij eſſent, in conſervando jure Regio non ita cautè, ac ſubtiliter erga Eccleſiam ſe habuiſſe. Quamobrem non ſunt ita prætermittenda Regum *primæ* Dynaſtiæ Capitularia; ut ſciamus, quomodò illi ſe geſſerint in negotijs Eccleſiaſticis, atque quomodò agendum ſenſerint. Nec enim, quod æquum quiſque novit, id ſemper ſequitur.

In Capitularibus Regum Francorum à Stephano Baluzio collectis, primum locum occupat conſtitutio Childeberti Regis, data circa annum 554. in ejus principio declarat, quæ ſint Principis partes in negotijs ſpiritualibus; ſcilicet, ut eorum authoritate compellantur rebelles ad obſequendum Divinis, & Eccleſiaſticis præceptis, dum Sacerdotum poteſtas eam obedientiam obtinere non valet. & *quia*, inquit, *neceſſe eſt, ut plebs, quæ Sacerdotis præcepta non ita, ut oportet, cuſtodit, noſtro etiam corrigatur imperio*: & prohibitis quibuſdam ſacrilegijs concludit; *Quicunque poſt admonitionem Sacerdotum, vel noſtrum præceptum, ſacrilegia iſta perpetrare præſumpſerit, ſi ſervilis perſona eſt, centum ictus flagellorum, ut ſuſcipiat, jubemus, &c.* 102.

Sequitur conſtitutio Clotharij Regis data circa annum 560. cujus articulus *ſextus* Judices ſæculares in officio ſuo delinquentes Epiſcoporum correctioni ſubjicit: cùm hodie vice versâ Judices ſæculares, prætextu abuſûs, Epiſcoporum, aliorumque Judicum Eccleſiaſticorum ſententiam reforment: imò & Summi Pontificis decreta effectum ſortiri non patiantur in rebus etiam ſpiritualibus; *Si Judex*, inquit Clotharius, *aliquem contra legem injuſtè damnaverit in noſtri abſentiâ, ab Epiſcopis caſtigetur; ut quod perperàm judicavit, verſatum melius diſcuſſione habitâ, emendare procuret.* Hanc quidem facultatem Epiſcopis non concedit, niſi abſente Rege, ad quem ſinè dubio pertinet proprijorum Officialium cenſura; ſed quâ poſſunt æquitate Scriptores Gallicani, Paſtoribus Eccleſiaſticis denegare poteſtatem efficiendi, ut Judices ſæculares, dum apertè ſuâ juriſdictione abutuntur, præſertim in præjudicium Eccleſiæ, peccatum emendent; permittere verò Judicibus ſæcularibus, ut ſtatim atque aliquis de Epiſcoporum judicio conqueritur, prætermiſſo Metropolitano, aliiſque in Hierarchia Eccleſiaſtica ſuperioribus, querelam admittant; & ſi quem putent, revera interceſſiſſe defectum, eos mulctis pecuniarijs plectant. 103.

At, inquies, conditio Clotharianæ conſtitu- 104.

ſtitutionis locum hodie non habet. Nunquam enim dicti Reges, nec qui conſtituebant ſanctiones contra legem injuſte damnabiles, redoluit Praſulorum cura, nihil eſt opus. Fixit Deus, ut res ſe res habeat: ſed hæc ſimiliter Eccleſiaſticorum Officialium exemplatio legitimis eorum Superioribus non relinquuntur. Quia (reſpondebis) Superiores Eccleſiaſtici tenendationem vel negligunt, vel recuſant. Si ita eſſet, admonendi tandem eſſent ſui officii: fed magis certè metuendum eſt, ne locutionibus non tantùm prophanis, ſed, negligentiam, vel malitiam ludicum Eccleſiaſticorum ſuperiori, aut omnibus notam, ad ſe illorum trahere poteſtatem.

105. In eadem conſtitutione ubi ſupra ſtatuit pro contravenientibus Eccleſiæ poenas. Sed notanda diligenter eſt *cautelarum*, qua eſt hujuſmodi, *Quatenus Eccleſiæ, vel Clericis aut quibuſlibet perſonis à ſimilis nemine privatis Principibus manifeſtum largitur abſolutionis, nemo ſimiliter prohibeat.* Ex quibus conſtat, illum ſuiſſe olim Regibus Chriſtianiſſimis mentem, ; recentiorum Adulatorum ſententiæ ſpiri, eum jus Regibus nulli ſolidi ratione noſſem in omnes Chriſtianos promovendi extendere, eò conſugentium velleri retrahendi donationis, aut vetabi reſtitutionem libertatis, olim Eccleſiæ quibuſdam à Principibus factæ.

106. Referetur *tertio* loc præcepto Regis Gontranni anno 585. in qua Rex Epiſcopos monet, ut propriis gregibus inviglent. Sed ab illorum officio finem locutionibus faciat Regis, ſummi, ut ludicis Eccleſiaſtici eorum Epiſcopi ſunt, & ſi qui admonitionibus ſuperi fuerint, à propriis ludicibus, ſuiſcet Clerici ſecundum Canones, Laici ſecundum leges tractandos. *Et licet, inquit, ſæpe ſuper his admonitione ad vos ſcripſerim præſentis cauſa pertinaci, attamen, &c.* Denique, *ſed ut ne à Epiſcopis Pontifex, inquietus voluptas cauſſarum vobis, & ſimi ſenioris Eccleſiæ, ut ludicis incertis, conſcriptione appellare, quæ qualibet benigna commiſſa, ex univerſis populi multitudinis conſtant, vel Deo placida poſſidentia corrigite, ut & bene viventis myſtica ad horta tionem ſimus mittati, & terrenitus ab hoc mundo ſimiliter, contribus Pulpitis addatur.* Ex poſt patet; *Quicunque Sacerdotum, aut Sacerdotum inimicitias morbo profligandi ſuperbiæ animis, emendare neglexerint, aliis cunctis ſeverius corrigat, aliis legalis pena percellat.*

107. Habuiſſe Dominus Franciæ Reges Mar. ex lib. 6. tap. 21. §. 7. Reges Conciliorum Canones examinandi, atque temperare poſſe contendens (quod tamen minus eſt), *ipſos leges Eccleſiaſticas ſibi pravis auctoritate vindicare*; primum poſt exemplum ab Edicto Clotharii 11. Concilium Parifienſe V. anno 615. confirmantis, & vetitis illius Canonum modificantis. Sed Clotharius 1. in Edicto ſilo proſecutor, ſe cum Epiſcopis, quæ præcipiebantur, conſentire. *Quicunque, inquit, hanc Edictalem nostram, quam cum Pontificibus, vel tam magnis nostris Optimatibus, aut Statibus noſtris in Synodali Concilio inſtituimus, temerare præſumpſerit, in ipſum capitalis ſententia judicetur, qualiter ab nos dictum ſimiliter perpetrare.* Ex quibus verbis apertè colligitur, Regem illum juxta mentem Epiſcoporum, ac cum illorum conſenſu Canones interpretatum eſſe, aut, ſi mavis, temperaſſe.

Sed & Ludus Abbas Ferrarienſis in *ſua apologia ſti*, cujus occaſione Balzarius Cardinalis Bereniem imaginibus argui, quoniam ſcripta eſſet ad Omnium Archiepiſcoporum Ludovicum Cumulenſem, & Gherardi nominis, qui eſſent Bononiæ, quo verè Regis Epiſcopos optimè diſtinxit. *Præcipit itaque (inquit) loquendi de Concilio Regis, ut ſi ſuper his omnibus dicerimus, ſe ſalubriter tenere, quod hoc Regum, ideoque Sanctorum Sanctorum, qui ſibi pene Ecclesiam ſuperi, quam retinent; infpiam humanitatem ſum in eatum etenit ; ſeque ſuperi Sanctorum Patrum Decretis ſubjicere, ad tandem quæcumque Ecclesiam intra Sacerdotes domi & Leges, ſe quod ſuiſi decernere Patres, ſibi ſubjectum, & imperio ſuorum ſecundum leges.* Exte Principum legislatorum officium, ut quod Canones *decernerent, & ſibi imponerent, & impleri faciant* temporales Reges. Demonſtrare igitur ſit, regulas Eccleſiaſticas condere; Regum autem eas executeri, & ut debitè exequantur, effectre, quod pertinet, & libentiùs, cùm ab ipſorum aſſenſu conſtituere ſint, & efficatius, cùm præcepto, & cenſura Eccleſiaſtica poenas temporales adjungant.

Ex iis igitur, quæ à pluribus Francie Regibus poſtea reſtituta ſunt (ſine enim ſolidâ, nullis unitis usque facta) certò inferitur, Reges Chriſtianiſſimos non ſolum Canones Eccleſiaſticos diligentiùm ſuiſſe optimè affectos, reſtaurandæ Canonicæ politiæ, ac promovendæ Religionis ſtudioſiſſimos, quæ ſuiſſe diligentiſſimos, & conſtantiſſimam operam dediſſe, ut Concilia, quæ adversùs omnia religionis, morum, ac diſciplinæ vulnera, remedia ſunt efficatiſſima, frequentiſſimè celebrarentur, eorumque Canones, adjecta poenarum temporalium, exequendos curaſſe. Certum, & in ſingulis, quæ recenſentur, Regnis patentem locum ſe adſtruendum Principum ſecundi in res Eccleſiaſticas authoritatem, poſtea ſatis clarè ſe ingeniosa dici, ad reſtituendum Eccleſiæ poteſtati, non ſolùm in bonis, & jus à temporali Regni, legibus ſuis ſanctum ſpiam Regi, conſcribendum que, penes Ecclesiam eſſe, Regis deſiderare ac reſtituere. Illuſtriſſimum Pius authoritas Regum pii, depoſitus fuit ab Imperio, & Regno, ac poſtmodum reſtitutus, concilio Regnum ſuo tandum voluntatem Epiſcoporum erit admiſſi tandum, nam cum receſſiſſet Ludovicus, Ludovici Pijſimi, Ludovicus & Carolus qui fuerat ditionem ſibi fine aſſenſu ſuo Epiſcoporum non vindicaverit, ut narrat Nithardus, Caroli magni nepos ex *lib. 4. inf. qui extat tom. 2.* Andreæ Duchenii, *Et primum eodem ipſum ſit, ut rem ad Epiſcopos, Sacerdotes, quorum adstat pars maxima, conferent.* Sedemque conſecutum Ludovicum, nil prius certi fuiſſe, reſtum fore illorum regi-

men.

Digitized by Google

men. Polliciti ſunt autem Principes, ſe omnia ſecundùm voluntatem Epiſcoporum facturos, quos, ut eam curam aſſumerent, obteſtati ſunt; *Reſpondentibus autem, in quantum poſſe ac poſſe Deus illis concederet, ſecundùm ſuam voluntatem ſe, & ſuos gubernare, & regere velle, aiunt; & authoritate Divinâ, ut illud ſuſcipiatis, & ſecundùm Dei voluntatem illud regatis, monemus, hortamur, atque præcipimus.* Non minùs legitimè argumentaretur, qui ex hac hiſtoria concluderet, ſecundùm voluntatem Epiſcoporum Reges, & populos eis ſubditos, eſſe gubernandos, quàm Aulici, dum ex quibuſdam antiquorum Regum factis, aut verbis æquivocis inferunt, Principes ſuâ præciſè authoritate poſſe leges Eccleſiaſticas condere. Initio *ſecundæ* Dynaſtiæ tanta erat circa Regni negotia Epiſcoporum facultas, ut, ſi ex illius temporis exemplis judicandum ſit, plus Eccleſiæ in Regnum habitura ſit authoritatis, quàm Regibus in Eccleſiam tribuatur: ut nôrunt periti hiſtoriæ illius Nationis. Verùm mutuam utriuſque poteſtatis conſenſionem in bonum Regni, & Eccleſiæ imitari præſtaret, quàm hinc, aut illinc Regum, aut Epiſcoporum exempla trahere ad confirmandam alterutrius in alterius jura invaſionem.

110. Longè aliter, quàm Baluzius de Capitularibus Regum Francorum ſentiebant anno 909. Patres Concilij Troſlejani, licèt Galli. Hi enim *cap. 3.* non dubitârunt Capitularia, *Canonum pediſſequa* vocare, quia ſcilicet Canones tantùm ſecuta fuerant, & *in* eorum executionem edita.

PROBATIO VII.

Deſumpta ex Petro de Marca, aſſeverante, Reges Francorum reverentiùs ſe geſſiſſe in controverſijs diſciplinam Eccleſiaſticam reſpicientibus, quàm Imperatores Romanos.

111. CAuſam hanc ita proſequitur Author *præfatti tract. de libert. Eccleſ. Gallic. ext. lib. II. cap. 7.* Si Reges Francorum, inquit, cautiùs & reverentiùs ſe geſſerunt in controverſijs, quæ diſciplinam Eccleſiaſticam reſpiciunt, quàm Imperatores Romani, ut affirmavit Marca *ſub finem cap. 3. §. 7.* id eorum pietati, non defectui juris tribuendum eſſe vult, quandoquidem ſtatim *initio cap. 5.* ait; *Quemadmodùm Imperij Romani mole in varias partes diſſectâ, Galliarum Provinciæ in victoriæ præmium, Francorum Regibus Divini Numinis auſpicijs ceſſerunt; ita etiam Imperij jura plenè & integrè cum eis communicata ſunt; præcipuè verò tuitionis Eccleſiaſticæ cura Reges noſtros reſpexit, poſtquàm gloriosiſſimus Princeps Clodovæus, Pagana impietatis labe aquis Divini lavacri feliciter abſterſâ, in Eccleſiæ Catholicæ filium primogenitum adoptatus eſt.* Quantam ſibi vim faciat Author, cùm effuſam Principum in Eccleſiaſticam juriſdictionem, præſumptionem cohibere cogitur, ne omninò non Catholicus videatur, diu diſſimulare non poteſt, cùm ſtatim, quod Eccleſiæ reliquerat, repetere tentet. En hocce *1. §.* quantis operabas magnam Eccleſiaſticæ authoritatis ſecuritatem in Gallia, ex quo Reges Eccleſiæ filij, atque adeò in ſpiritualibus, & Eccleſiaſticis rebus ſubditi, effecti ſunt: ita ſupra Eccleſiam efferuntur, ut poſſent ipſi quidem Epiſcopos, Canones violantes, corrigere, non poſſint autem ipſi ab Epiſcopis corrigi, ſi ſimilis violationis rei ſint. Hoc igitur præſtat Baptiſmus, ut, qui in Eccleſiam admittitur, ab Epiſcoporum cenſurâ eximatur?

At, inquies, non tam Marcæ opinio eſt, 112.
quàm Gregorij Turonenſis, qui *lib. 5. hiſt. cap. 19.* ſic Regem Childericum alloquitur; *Si quis de nobis, ô Rex, juſtitiæ tramitem tranſcendere voluerit, à te corrigi poteſt; ſi verò tu exceſſeris, quis te corriget?* Verum id quidem eſt, ubi de facto intelligitur. Sæpe enim tanta eſt Principum potentia, tanta etiam aliquorum licentia, ut Epiſcopos tum reos, tum innoxios peſſimè habeant, & vix cujuſquam monitionem, nedum correptionem patiantur. Eam eſſe verborum Gregorij ſententiam, indicant, quæ continuò ſequuntur; *loquimur enim tibi, ſed ſi voluerit, audis: ſi autem noluerit, quis te condemnabit, niſi is, qui ſe pronunciavit eſſe juſtitiam?* Sed ſi quis Chriſtianos Principes ab omni Prælatorum cenſurâ eximeret, & illos Ethnicos declararet, & ſcriptum prodiret hæreticum. Attamen tutus ſit hâc in parte Marca ſub clypeo Gregorij Turonenſis.

Quid ſentiemus de eo, quod *§. 2.* ait, ſi 113.
quæ judicia in cauſis Eccleſiaſticis ab Epiſcopis adversùm decreta Regia, lata eſſent, ſtatim contrarijs judicijs infringebant Reges. Hoc Marca non probat expreſſe (is enim mos ejus eſt in odioſis, & pudendis, ut odium, & pudorem declinet) nec improbat, quippe quòd Regibus faveat. Sed nónne referre, nec improbare, probare quodammodo eſt? Exemplo autem, quod *inſigne* ab autho e appellatur, & certe inſigne dici poteſt, licèt alio ſenſu, quàm quem Author videtur intendiſſe. Vix enim aliud reperias in hiſtorijs Francorum injuſtius, crudelius, & Rege Chriſtiano indignius.

Emerius Epiſcopus Santonenſis abſque 114.
conſenſu Metropolitani, Archiepiſcopi ſcilicet Burdegalenſis, atque adeò contra Canones, decreto Regis Clotharij ordinatus fuerat. Mortuo Clothario, Metropolitanus, nomine Leontius, Synodum Provincialem apud Santones convocavit, in qua prædictus Emerius, utpote contra expreſſam Canonum diſpoſitionem, ad Epiſcopatum promotus, depoſitus eſt, ejuſque loco ſuffectus Heraclius. Charibertus Clotharij filius, quaſi Regis voluntas Canonibus Conciliorum, etiam generalium, quibus cavetur, ne Epiſcopus ſine Metropolitani conſenſu ordinetur, eſſet anteponenda, non ſolùm acta ſupra dicti Concilij reſcidit, mille aureos à Metropolitano, ſub mulctæ nomine extorſit, cæteros autem Epiſcopos ad id, quod quiſque ſolvere poterat, condemnavit, ſed etiam Heraclium plauſtro ſpinis repleto in exilium abhi præcepit, ut refert Gregorius Turonenſis *lib. 4. hiſt. Franc. cap. 26.* O eximiæ libertates! O præclara exempla illarum! Ergóne Gallicani Epiſcopi, nedum Miniſtri Regij, hujuſmodi

libros, cæ libertatem Ecclesiæ armantes, tria præcipue / Regibus libertatem restituant, multis, & crudelibus exilijs ob subditos Canones subjacere?

115. Sed cujusmodi, & quàm variabilis est ista Regum Francorum potestas? Potuit Charlottus Episcopum contra Canones promotum, & secundum Canones ejectum, rebilitare, illum secundum Canones constitutum deponere, ut ait Author §. 3. sub cratis, & non posuerunt autem, ut refert ibidem §. 4. Reges Galliæ & Germaniæ Dragonem Patronum suum, filium Caroli Magni, quamquam ab authoritate Apostolicâ munitum in Monasterio Vicarnatis pollelliane mandarunt? Potuit contra potentia defectui obtentum fuit Carolo Calvo Imperatore & Rex Francia, Brandonis hæreticum, cum effecit e suum comitem, ut Antegiolus, à Joanne Papa VIII. Primas per Gallias & Germaniæ creatus, ei gregem fuit: cui tamen tanta dignitas? An ex eo quod Charlottus sola sit ire ista debuit. Nonpotest autem Carolus Magnus authoritate Summi Pontificis hoc præcavere? Infirmus infirmi Successor Pontifex contra Infirmissimum Principem nihil potuit? Nullus enim Episcopus potest in Canones, sed enim competit Decem authoritate Regum, illa, quæ alias potestissima esset, tribuit omne adimit. Sed enim Marca hic fatem §. 6. sed præsidia ecclesiæ Regia Dragonis & Antegisi, nec non authoritatem Hincmari Remensis. Quare, inquis, certum erat apud Episcopos Galliarum hos Canones receptos absque manifesta violatione Canonum violari non posse? Ita Pontifex, ita & Reges, & Episcopi Synodi Galliarum refragatur, antiquis Canonibus, & decretis non, nouorum verum & solum constitutis.

116. Sed nunquid Author à suo intitutio, ad est, à conflito augendæ jurisdictionis Regiæ, ab effectibus Episcopis tantum facultatem tribuens quem, ut potius Principibus, aliquid contra Canones statuendum, obedire? Ita videtur: & se sufficientem quam minimum asserunt. Profecto quis non videt negotiantem ambitiosum, qui Hominem ignarum super ea tempora incidens, ut Ecclesiasticis, sic amicum aliquando amantem fuisse, ut pro patrocinio secula sibimet mercedem, Pollicitationibus eum facilis multa contra Canones, aliquando quoque alienationibus, sed Ecclesiæ contentibus Episcopum in mores Gallicanos invecta fuisse, ad flabilendam libertatem Ecclesiæ Gallicanæ, quæ tamen in obliviendo Canonibus consistere dicuntur.

117. Nollim non exante verbigia propenderis Marcæ regia jurisdictionem ecclesiam, quam ergæ Ecclesiasticum finalis in reliquis bonis ecclesiasticis, Omnia enim absque contradictionem ad authoritatem Regum. Temporis Caroli Magni, & Ludovici Pij Ecclesiæ & Reipublicæ communis erat confensu regulariter in Gallia, & fere & quæ Regum Episcopus politicæ regiminis participationem, ita Episcopos Regum potestatem circa res Ecclesiasticas non tam restrictæ Ecclesiasticæ, quam ex utebantur ad promovendam disciplinam. Marca quidquid Principes, fore humanibus

Summis Pontificibus, fire confentientibus Episcopis, five aut modum omnino inexcusatis, aut alia ratione gratiabus, omnia in jura Regia conjicit. Sic ergo, & commendatio Zelus Regum Christianissimorum, in invandis & mouendis Episcopis, §. 7. affert: illum monitionem ejusmodi esse, ut ab Ecclesia modo ejus retineri, & parui in communem, ut jam alibi observavimus.

118. Licet autem Regnum sit mixtum subordinatis Principi cum Ecclesiastici, non tamen inter se ita confundebantur, quin apparent discrimen. In eo enim ipso, v. g. quod referitur in sua epistolam 19. 20. 21. Capitular. Teliqua. anno 844. Carolus Calvus unum ibi fibi confecisset confessionem eorum Episcoporum, qui male interpretati Canones, Principibus eos male imperantibus effent, cum Synodi suum judicium requirent. Et aliter faciendi, quam Episcopi, & quibus Canones facultas decernendi ejusmodi statuta, & authoritatem, & objectum cum manifestatione, & notitia decretorum, & quibus Canones authoritate Regi decernant. Nisi Author Ecclesiæ tam potestatem temporalem, juris hanc locum illum explicet, quem adhuc cap. 19. §. 11. probet, Regem ex decreto Ecclesiastico quod certe solum, certum quodam judicatio, jus non tam accessum. Cum enim ex effectibus, quos supra num 111. Regni fuisse quæ quam ex 2. cognitio decretorum, non fecularium, tam in primis, quam ab Ecclesiasticis Synodis, ex Ecclesiasticis, vide ne prava hodierna Francorum locutionem Gallia de potestate Ecclesiastica, non & tertium quod Synodi, & politi inter pars Regia commentata, quam reprobat Regem ex decretis Ecclesiasticis quam Carolum illius materia judicium ad detransire parabimus, ut ex fine Synodi Ecclesiasticæ constituere? Quod ego libi volunt illa verba Philippi in loco ab Author adducto, & Ecclesiæ primati Ecclesiasticarum Regum id, quod ad te non pertinet ut, Synodus dijudicationi dimittam.

119. Concludit Author Marca §. 8. probare, fuisse olim Ecclesiam Gallicanam Synodici decisionibus, vel ad Regum patrocinium recurrere, fibi propterea, cum reliqui, inquit, per abreptionem decretis Romanis, quæ Regum jurisdictionem, & libertatem impedirent. Certe non ita probabile videtur, ut eccusio fuperioratus Ecclesiasticum per abreptionem impedirent, quandoquidem nec ipsi Summi Pontifices id molestiæ fere exercebant, cum ipsis Reges fibi, quæ ejusmodi patrocinium non debent, præterim à partes falsa culpam. Interim, de conclusa fit fubjicimus. Reges fi obtinuerint, erat privilegium à Monachis Clonicensibus obtentum, ut ab ullo, quem à propria Episcopo poterat, etiam in Monasterio, in eius Diœcesi polita, ordinari, meruit reprobata fuit in Concilio apud Aquisgranum anno 1100. ordinatio Isaiæ in Monasterio Clonicensi Diœcesis Mimicensis ab Archiepiscopo Vienneusi, qui familiæ, & obreptionis conscius fuerat, prudenter ejus, cum ipsorum ab Episcopo Mimicensi restituendi petiit, & de eo ordinatio

ctionis cum illo pactus eſt, ſicut narratur in fragmento à Marca relato *cap. 8. n. 1.*

120. Sed quidquid ſit de illius narrationis veritate, quæ non adeò indubitata eſt, rem, ut fertur, & ſinè colluſione geſtam ſupponamus; ex illa, & ex alijs ſimilibus, quæ fortè ab Authore adduci potuiſſent, concludendum eſt, non potuiſſe Antiſtites Gallicanos nec de jure, nec de facto conſtitutionibus Pontificijs obſiſtere: cùm certiſſimum ſit, Monachos Cluniacenſes privilegijs Apoſtolicis uſos fuiſſe, quantumvis renitentibus, ſed tandem cedere coactis Epiſcopis. Extant hujuſmodi privilegiorum conceſſiones in libro, cui titulus eſt; *Bullarium ſacri Ordinis Cluniacenſis*, Lugduni editum anno 1680. & *pag. quidem 8.* leguntur duæ epiſtolæ Ioannis XIX. in cujus Pontificatum incidit Concilium Anſanum, quarum altera eſt ad ipſummet Epiſcopum Matiſconenſem nomine Gauſlenum, qui in Concilio apud Anſam inducitur querelam movens contra Burchardum Epiſcopum Viennenſem, pro Ordinatione Monachorum Cluniacenſium, ſed hæc epiſtola teſtatur, & Monachos, & Papam privilegia jam conceſſa contra Matiſconenſem Epiſcopum defendiſſe. *Neſcimus*, inquit Pontifex, *quâ novâ temeritate illectus, inextinguibili cupiditate accenſus. Matri tuæ repugnans, & contra nos meritis Apoſtoli Petri Magiſtrum tuum levas calcaneum, cùm Cœnobium Cluniacenſe cunctis penè nationibus ſanctitate præfulgens, nec non Apoſtolicis privilegijs fultum, & ab omnium ditione ſubtractum, ſolius Principis Apoſtolorum, & Vicariorum ſuorum judicio reſervatum commovis; venerandum etiam Infidelibus patrem Dominum Edilonem Abbatem irreverenter appetis; fratres ibidem degentes pro adipiſcenda perpetua tranſitoriam quietem appetentes ſollicitas; Apoſtolica privilegia caſſare contendis; quod ita accipimus, quemadmodùm ſi ipſa membra noſtra avidè diſcerpere quæreres, & quod ſinè tua ruina eſſe nequit. Cavè caute vel jam monitus animæ, & noſtrum Monaſterium ſingulare nobis relinque, ne, dum particeps ejus contra nos eſſe cupis, Ordinis noſtri exſors Apoſtolicâ authoritate efficiaris.* In altera epiſtola gratum animum teſtatur Epiſcopo Lugdunenſi Borchardo, quòd Cluniacenſi Monaſterio faveret contra Gauſlenum, hortatur ad proſequendum, & concludit his verbis; *Rogamus, ut eidem Epiſcopo interdicatis, ſicut nos noſtris litteris fecimus, conſecrationem, ordinationem, vel aliquod ius in noſtro Monaſterio quærere, ne, dum hoc injuſte appetit, quod juſtè ſibi licet, pro ſua inobedientia, iterata tantorum Patrum querela, Apoſtolicâ authoritate careat.* Sed quare Pontifex gratias ageret Borchardo, ſive Burchardo pro favore Cluniacenſibus in tuendis privilegijs impertito, ſi quidem in Concilio apud Anſam, hoc eſt, non longè ab Urbe Lugduno habito, præſidente ipſo Burchardo, nec reſtagante, decretum fuiſſet, ut acta continent, privilegium Papæ nullius eſſe momenti; aut ſi Concilio anterior eſt epiſtola (nec enim, quo tempore data ſit, apparet) quomodò poſt honorificum illud officium Romani Pontificis, privilegia, quibus antea faverat Burchardus, impugnare cœpiſſet? Sequitur, duas illas epiſtolas ejuſdem Pontificis conſtitutio, confirmans omnia privilegia prædictorum Monachorum, & nominatim; *ut liceat Monachis ipſius loci cujuſcunque voluerint ordinationis gradum ſuſcipere, ubicunque Abbatibus placuerit.* Acceſſit à plurimis alijs Pontificibus eorundem privilegiorum confirmatio, ut in præfato Bullario legere eſt.

Non nego, modum in concedendis privi- 121.
legijs ſervandum, ut abuſus præcaveantur. Sed nonnulli, dum malo mederi quærunt, ſanationi obicem ponunt, quia ſcilicet, dum à Summo Pontifice petendum eſſet remedium, ei concedendorum privilegiorum facultas denegatur; quod eum ad defendenda conceſſa, & ad conſervandam concedendi poſſeſſionem, potiùs excitat.

Privilegia quidem ij, quibus indulta ſunt, 122.
non negligenter defendunt, nec operâ noſtrâ indigent, ſed pro conferendorum poteſtate viſum eſt, occaſione privilegiorum Cluniacenſium, pauca hic addere ex ijs, quæ S. Petrus illius Monaſterij Abbas 12. ſæculo ſcripſit. Licèt enim in propria cauſa loquatur, debetur ejus pietati reverentia, & rationibus æquum, maturumque judicium. Ille igitur *lib. 1. epiſt. 28.* ſic reſpondet accuſantibus Cluniacenſes, quòd proprio Epiſcopo non ſubjacerent; *Nos verò reſpondemus, iſtud veritati contrarium oppoſitâ fronte exiſtere; quoniam patet, nos proprium Epiſcopum habere. Quis rectior, quis dignior Romano Epiſcopo Epiſcopis poteſt inveniri? Nonne ille eſt, quem cæteris præeſſe non humana, ſed Divina authoritas ſanxit? Nonne ille eſt, cui dictum eſt: tibi dabo claves Regni cælorum; & quodcunque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in cælis; & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis? Hunc unum ſolum, & Maximum nos habere Epiſcopum gloriamur, huic ſolùm ſpecialiter obedimus, ab hoc ſolo, ſi cauſa* (quod abſit) *exigeret: interdici, ſuſpendi, atque excommunicari poſſemus. Hoc irrefragabilis ſanctæ Sedis ſanxit authoritas . . . . . Nos enim, quia contraire non debemus, nec de ejus unquam* (quod nulli mortalium licitum eſt) *judicio judicare. Hoc non ſoli Cluniacenſes obtinent, ſed & quàmpluribus datum cernimus: & longè ante Cluniacum conditam, multis alijs Monaſterijs ab eadem Apoſtolica Sede conceſſum videmus. Cujus Sedis Præſules cum Magni ſapientiâ, & religione fuerint, & quorundam ex ipſis merita miraculorum quoque fulgore ſolenniter in mundo claruerint, incredibile eſt, aut deceptos in talibus potuiſſe, aut contra conſcientiam ſuam agere voluiſſe. Eo námque animo, ac intentione, quo noſtrorum temporum Apoſtolici, quieti Monachorum providentes, ea, quæ diximus, quamplurimis Monaſterijs contulerunt, antiquiores quoque Romanæ Eccleſiæ Præſules ſimili de cauſa in multis à jugo Epiſcoporum libera eſſe Monaſteria, decreverunt.*

Quod *eodem cap.* refert Marca ex Glabri 123.
Rodulphi *lib. 2. cap. 4.* confutatur ex ipſiſmet tabulis, ex quibus Glabrum interpretari conatur. Siquidem Glaber narrat, Monaſterium a Fulcone Andegavorum Comite in Pago Turonico fundatum, eâdem die, quâ fuerat à Petro Cardinali authoritate Ioannis Pontificis conſecratum, corruiſſe, in pœnam uſurpatæ à Summo Pontifice, inſtigante Comite,

mine, jurisdictionis Turonenſis. *Cæpi igitur inquit, diu conſtanter latis pompaticæ ſuperbiæ dedicationi, atque peradi, Mi ſarcinque eis meæ ſolemnia celebrabis, pallioſum quique ab propria redebo. Denique imminente feſto diei hora nona, cum fabris lenibus ferarum molem conſtruere cæpisſem, repente ingruerunt à plaga Auſtri vehementiſſimi turbo ſpiritus impetus Euſtadium, quæ ſtructum imbibi dare, ac ſubverſum concutere. Denique vero latius ſeparatim, nonnulla eiuſdem Euſtachii tradit, Epiſtolæ ſuæ 190. legens, pro pallium eiuſdem templi Occidentalium in terram cornuum cornua urunt. Quod eum multis per regionem ſuffragiis ſuffragiis, nulla vero in eiuſdem quamvis inſignis præſumptionis audacia virtutum conſpicua virtus. Simulque ſuperbia, bibus ac ſuperbi quidquid, ac tuus ſimile agerent, eruditus indicium fuit.* Tabula autem illa conſtituerat, Hugonem Archiepiſcopum, Rothomenſem, auctore privilegio à Papa concello, Romam accitiſſe, atque à Sergio III. Romanis Pontificibus ſubmiſſis precibus contendiſſe, an Monaſterii conſecrationem ille petierunt: id reſpondum cauſſa, ut ab illorum ſenſibus fundatum Monaſterii, Eccleſiæ Romanæ ſubjecti concederet. Denique autem Archiepiſcopum ſequeretur, atque ſui nomine, quod in illud Monaſterium ibi competere poterat, Eccleſiæ Romanæ conſtituiſſe, ut quæ à Petro Viennenſi Epiſcopo authoritate Sergii ſuiſſe restituenda.

124. Quo ergo credit, Eccleſiam illam miraculo eversam fuiſſe patronum invenit pontificiorum ordinarium; ſiquidem ipſe Ordericus ipſo loco teſtatur? Quotiam à Chronico, Turonenſi dicitur, ut à Matrona referat: *Abbatia fuit hoc nomine vocatur in habitu pontificis illa, de quo ſic eſt ſermo? Eccleſia B. Dionyſii de Abbatia à Patre Petro Turonenſi anno 1010.* Quotiam, inquam, id dicitur, Epiſtola conſecrationis Eccleſiæ verſo? Aut quis Eccleſiam muſculoſi deſtructam illam aulas fuiſſe exiſtare?

§. IV.

Corollarium.

125. Ex dictis jam conſtat, quantum valeatur à Doctoribus Francis circa principia pontificia Gallicanæ libertatis. Hoc ſolum ſuperſit *ordinem* ſatis patere, quomodo tamen variationibus intervenientibus eadem pateat ex ſuperiore trad. de libert. Eccleſiæ Gallic. lib. II. cap. 19. ad diverſitates. Libertates Eccleſiæ Gallicanæ à primis veteribus pro Gallicanis Eccleſiis non, aut ſtudio, nominum licet eorum, qui eas paſſis referit Launoy. Principia quidem omnes Ordines exaſtem Canonum antiquorum ſtum obtervationibus obtenebrantibus qui longitudo ab ecclesiaſticis, ſpiritus, qui à Laicis, plorum etiam quæ ab Eccleſiaſticis viris introſolummodo, demonſtrantis fuit nuncupatio illa à primatu ſui ſignificatione, ad alios adminiſtrum devolvit, aut etiam conſtrahit.

126. Extremo noſtro tempore Patres Pariſienſes Jubilæo hoc Regio præſertim, ſubſidium de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ feciſſe; in quo duo principia conſtituit, quorum alterum Regium jurisdictionem in Eccleſiam amplectitur, alterum Summi Pontificis in Gallium poteſtatem confringit; atque ex duobus illis infortibus quamplurimos errores deſtruit. Ex poſtillis, cum primis effecti homines, nullum erat author incitat, imò nec totius Gallix Ecclesiam exponit conſtituit. Quia quidem Cleros refragari & multiformiam ſignificavit. Animum quippe illi Regium, quod alicui ſuppoſuerunt videntur contendunt, inopia Tractatus ille per articulos citari, quali antiqui illius Concilii Canones, in quibus obſervandis ita ſuccebat libertas Eccleſiæ tuas tuerentur, tum Gallicana, contendit iuris fatisfactio, ſubjiciat interpretatio & commentario, ceu à Gloſſa, communiter recepta poſt.

127. In litte nupti Pariſienſi definiti 127. ſunt illuſtriſſimum Epiſcopum Cadurcenſem, & nobiliſſimum Comitem de Marſine cum ceteris penitentem præſtitiſſe Contra ſuper fructibus præſtus Epiſcopatus aſſignatum, inhibet Rotæ tendum Romanæ judicium, obſervandis Concanones, quibus adverſitatibus ſubtrahitur petitio, præſentium literarum, & quasi confringit, ac ſuperiorum Regalium Regularium *Regularium* ſtatuit. Reponebam Adhuc Clericum Gallicanum, Dominus Epiſcopo Cadurcenſi fele adjungentes: quidam quidem ex illis dispoſitionibus à Concilii generalibus bullis Apoſtolicis, aliis Sanctorum Patrum beneficiorum commendis ab eis, & à Concilia Provincialibus ejus confirmatas, aliis quibus Gallix, & Conſtitutorum Provincialium ſententia eſſen eſſent, & Canones Conciliorum generalium, quibus continetur diſciplinam exiſtit libertates, in obſervare ipsum in actis ejusdem Regni, ſuperſtitio.

128. Quanta autem ubilium Patres, dum ſibi ſivere putabam, quid Codicem Canonum libertatum tuendi allegabant, ut ruinæ ſuæ ſtes, ſpeciolum illud nomen, quod primum ad ſuffragiorum defenſionem ſuſcepit, ad ſuperiorum Concilium generalium Canonibus contrarium inducium fruebant, hodie multiplicitate aquarumque tuitio, & retrahit ſuppreſſum contendum videtur, ubi pari, quod plurimis nisi exemplo poſſit confirmare.

129. Sed, quod rehementer defenſum eſt mil- 129. lennio illo deterrit, quam ut Eccleſia poſſeſſionibus ſpoliandis ſuo pulſetur, ac non jurisdictio ne laicalibus judices tuebatur. Id ſpeciſſime fecit Circa Gallicanæ libertatis circa iuam, ut teſtantur ejus acta, & monumenta, quorum nonnulla luce à nobis citata. Itaque experior Eccleſiaſticus Ordo, quam ſibi nonnum terra, poteſtatem ſæculares ad-

Digitized by Google

versùs Pontificiam implorâſſe. Utinam antiquam erga ſanctam Sedem obſervantiam reſumens, debitam ſibi à Laicis ipſe recuperare mereatur.

DISQUISITIO XIII.

De antiquâ Excommunicationis infligendæ ratione, ubi agitur contra Elliesium Pariſienſem Theologum.

Præfatio.

1. IN *ſuâ* circa antiquam Eccleſiæ diſciplinam Diſſertatione tertiâ præloquij loco *tria præſupponit Elliesius.* Primum *deſumitur ex ratione per auctorem illum ſic deductâ. Nulla enim eſt hominum Societas, cui jus non ſit & poteſtas eorum expellendorum, qui leges Societatis infringunt, vel ejus bono adverſantur. Quemadmodùm enim à corpore humano membra putrida ſunt reſecanda, ne totum corpus inficiant, ita etiam in hominum ſocietatibus neceſſum eſt, eos, qui Societati peſſimis factis, vel exemplis obſunt, expelli, tum ne Societatem perturbent, tum ne cæteri in eandem trahantur perverſitatem. Id verò ſi quâ in Societate ſit neceſſarium, maximè requiritur in Eccleſiâ, cujus finis eſt, rectam fidem & bonos mores in hominum animis conſervare, ut beatitudinem æternam conſequi poſſint. Nam ſi non poſſet Eccleſia homines prava facientes, aut docentes, à ſuâ Societate removere, brevi tempore quàm plurimi eorum exemplo in eandem traherentur impietatem.*

2. Secundum *Elliesij principium petitur ex SS. Literis. Cujuſmodi porrò, ait, expulſio dicitur excommunicatio, cujus ſæpe fit mentio in Divina Scriptura. Et primùm quidem Chriſtus* Matth. 18 *hoc telo in pertinaces utendum eſſe docet*, ſi peccaverit, *inquiens* in te frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipſum ſolum, ſi autem te non audierit, adhibe tecum unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium, ſtet omne verbum. Quòd ſi non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus: amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in Cœlis. *His ergo Clavibus uſos fuiſſe Apoſtolos, conſtat ex inceſtuoſo Corinthio, quem Paulus jubebat ab Eccleſiæ cœtu arceri; ſicuti etiam jubebat evitandos quosdam circa fidem naufragantes,* utpote Sathanæ à ſe traditos: *tradere enim Sathanæ nihil aliud videtur eſſe, quàm à fidelium conventu expellere*, uti conſtat ex cap. 5. epiſt. 1. ad Corinth. *Quam expulſionem tam ſtrictam voluit Joannes* in ſuæ Epiſtolæ cap. 2. v. 10. *ut ei, qui non permanet in doctrinâ Chriſti, ne ave quidem dici mandârit.*

3. Tertium *præfati Theologi principium accipitur ex uſu Eccleſiæ Apoſtolis poſteriore. Poſt Apoſtolos, inquit, eadem diſciplina ſemper in Eccleſia viguit. Obſervandum ſolummodò eſt, duplicem fuiſſe olim excommunicationem pro duplici reorum, in quos ferebatur, ratione: una etenim à S. Auguſtino* medicinalis *dicta, ſtringebatur in eos, qui vel per convictionem, vel per ſpontaneam confeſſionem criminis alicujus rei comperti, de eo dolentes ac gementes à communione removebantur tam ad medelam, quàm ad exemplum. Altera verò excommunicatio à dicto S. Doctore* mortalis *appellata, ferebatur in rebelles, qui vel in ſuo errore pertinaces eſſent, vel crimen ſuum agnoſcere, & plangere detrectarent. Quibus præſuppoſitis, & ad ulteriorem in decurſu diſcuſſionem reſervatis, tria generaliter ex Elliesio occurrunt hîc examinanda, quorum primum eſt* de modo & cauſâ excommunicationis ferendæ, *Secundum* de ſubjecto excommunicationis capaci. *Tertium* de effectu excommunicationis.

§. I.

De modo & cauſis Excommunicationis.

ELliesius *præſentis 3. Diſſertationis ſuæ cap. 1.* 4. ita definit excommunicationem, quòd ſit expulſio de fidelium conventu & Societate, quæ fit viclavium à Chriſto Eccleſiæ traditâ. Quæ equidem definitio ſuſtineri poſſet; at difficultatem ingerit explicatio per dictum Theologum facta, quòd, licèt Eccleſiæ nomine Epiſcopi ac Presbyteri *præcipuè* intelligantur, optimè tamen dici poſſit, claves Eccleſiæ ita eſſe datas univerſitati, quâ cunctos fideles complectenti, ut ſoli nihilominùs Epiſcopi ac Presbyteri habeant poteſtatem eas exercendi. Quod proinde Elliesianum principium *alibi* refutavimus; hîc tamen occurrit diſcutiendum; *An exinde fortè factum ſit, ut primis Eccleſiæ ſæculis non ſoli Epiſcopi, ſed cum eis Presbyteri, accedente etiam nonnunquam Laicorum conſenſu, excommunicationis judicium ferrent in noxios?* Super quo quæſito lubet Elliesiana hîc argumenta proferre ac expendere.

ARGVMENTVM I. Elliesij.

HIc Auctor ad probandum Excommunica- 5.
tionis judicium ab Epiſcopo ac Clericis cum conſenſu Laicorum eſſe latum; argumentatur *primò* ex Paulo Apoſtolo, qui non dicit, Corinthium inceſtuoſum ab Epiſcopo, aut Presbytero excommunicandum eſſe, nec ipſe tum authoritate ſuâ ſolus excommunicat, ſed jubet, id ab univerſa Eccleſia fieri: *Ego quidem*, inquiens, *abſens corpore, præſens autem ſpiritu jam judicavi, ut præſens, eum, qui ſic operatus eſt, in Nomine Domini Ieſu Chriſti congregatis vobis, & meo ſpiritu, cum virtute Domini Ieſu Chriſti, tradere hujuſmodi hominem Sathanæ in interitum carnis.* Idem Apoſtolus *1. ad Theſſalon.* 3. omnibus Fratribus conſulit, ut ſubtrahant ſe ab ijs, qui ambulabant inordinatè. Et Joannes *in Epiſtolâ ſuâ* fœminam & natos ejus privatos monet, ut hæreticorum communionem fugiant.

Reſponſio.

IN hoc Elliesiano argumento abominanda 6.
prorſus ſit confuſio tum judicij ex juriſdictione Eccleſiaſticâ prodeuntis, tum executionis ex debitâ erga hanc obedientiâ à Laicis quoque faciendæ. Etenim in prælegato Apo-

to Apollonio ad Corinthios texto *diserte* verbis Paulus tibi attribuit judicium communionis: sed reus inobedientiam Corinthiam inter: *Ego*, inquiens, *absens corpore, præsens autem spiritu judicaui ut præsens eum, qui sic operatus est, in Nomine Domini Iesu Christi.* Nunquid enim hîc vice verba Apollonio pulsum illud fit? ego, non tamen Cleri, vel eadem fidelium Laicorum universitati externus noticiæ attribuitur, ut allevetur, in judicium à fe fuftum effe *in Nomine Domini Iesu Christi*. Sub hoc autē Domini fesu nomine quid aliud innotuit, nisi Authoritas Apostolica, quæ illi in terris vices repræsentans, Paulo per modum Legationis à Christo Domino committa? Quis proinde nefcit dicere, hanc Apostolorum authoritatem non Cleri duntaxat, sed etiam plebis fidelis universim *regnantis & principalem*, Paulo autem *manifestatior* dum taxat *ac notarie* intuitiue?

7. Inveritas profecto eft hic ordo, quippe cum Apoſtolus ex præmiſſo verbis fuis *clari* dignitatem, plebi Corinthiæ manifeſtæ duntaxat executionem ſententiæ à ſe latæ, quæmus univerſum ſonuiſſent, ſic dat cum totum Domini fefu nomen, ut, quam ibi Apoſtolo delegata congregati, hominem illum à ſe ipſis penitus tradere jubebantur Sathanæ, in interitum carnis, exequendo ſcilicet judicium à ſe factum. Sit pro me autēm dum Apoſtolus ad *Philem.* 2. conſulat Fratribus, ut laborantem ſe ipſi, qui imbecillum non deſerant, *precibus* adjuuent in *Regib. ſua* monuit, haereticorum communionem effe fugiendam: ex his Apoſtolis demonſtrationibus liquidò eruitur, fuiſſe Apoſtolis poteſtatem ſuiendi ſtatim ſeu mones, aliquam Excommunicationis ſpeciem erga perverſos præterim haereticos præſcribendi, ut fidelium Laicorum eſſet, parendo ad executionem illa deducere.

ARGUMENTUM II. Illuſtr.

8. Dirgit hic Proſeſſus Theologus *ſecundi argumenti*. Poſt Apoſtolos tandem aliis ejuſmodi aliquando fuiſſe in uſu, tunc enim communes Presbyterorum cœtus, tunc Epiſcopi ſolùmet omnium conſenſu, reo, cui fuiſſe excipiebat excommunione, tanſis ut *Epiſcopus* ab *Epiſcopis* in ſeribens: *Indicaui ibi* (nempe in conventu communi, eum omnes adeſſent) *magis eum pudore, ut admitteret Dei conſortia, ſummoque judicio Domini præſidium eſſe, ſi ſua ſolliciteret, ut à communicatione ſtatuerem & omnes ab omni communi redigerem.* Extant porrò antiquæ hujus diſciplinæ veſtigia in Cyprian. *Epiſt.* 59. ſic vocatim in Presbyteri Romani *Epiſt.* 31. aut etiam in Synodo Carthaginenſi, non nemo dicit Cyprianus *Epiſt.* 9.

Reſpondio.

9. Tertullianus *præſcriptione* minime dicit, judicium in conventu communi peractum de noxia, ab omnibus, omnique fidei commercii communione relegandis, ita eſſe factum, ut authoritas judicaria penes totum eam conventicrem habiliterat. Oportet igitur mimadvertere, quid in eodem ad ejuſmodi judicium *legitimè* ferendum, duo deſiderari conuenirent, quorum alterum ſit circumſpectio prudentiæ ex variis ſuis Clero inferioribus ab ipſomet Epiſcopo magis perfectis ſermonibus accuratè ponderandis plenumque deuentendis. Et hæc eſt ratio, cur judicia ſeu excommunicationis aut eam timoratorum exercere ſolerent: maximè cùm ipſemet Epiſcopus ſuperiorem ſui adhærat à fubditis, ipſimet etiam intra fubditos, quibus incumbebat, ut parendo ſententiæ, nobiſque legitimè excommunicatis denegarent omnem commercium communicationem. Alterum pro judicij rotunditate ſubſtantiali requiſitum eſt judicantibus authoritas, *cujus nulla quoad exercitium potitio*, ipſomet Epiſcopo ſaltem, eſt penes laicos, imò & Clericos inferiores, vel quatenus illi participant de judicantibus illis ſupra, imo Epiſcopum in facti quoquam tranſlubore. Et hinc quando Cyprianus in *præſc. Epiſt.* 27. dicebat, de ſtrinalis, nihil in Epiſcopum absque Communi presbyterorum ſuorum conſilio, nunquid aperte conſultus fuit, penes id omnino ejus Epiſcopum, non verò penes Communi presbyterorum conſilio dando ſolum authoritas, ſive ſubſtantialem judicariam? Quando do rurſus in Presbyteri Romani ad Cyprianum *Epiſt.* 30. improbabiliter ſcribitur, nihil tractanda ſolo ſolitarium conſiliorum cum Epiſcopo, Presbyterum, Diaconum, aut Clericum, patitur adhibitum Laicis: nunquid hîc ac verbis eatis duntaxat conſultiva laicis ac inferioribus Clericis tribuitur, penes ſolum ſolitarium Epiſcopum? Quæ ſolitudo Epiſcopi conſulti in Cyprian. *Epiſt.* 55. ad Antonianum ſubſtrata, & in *Epiſt.* 9. Cyprian interrum infinuata minimè eruitur, vel Clericis Epiſcopo inferioribus, vel plebi quidquam judicationis ad caulas Eccleſiaſticas dispectandas intexuiſſe.

ARGUMENTUM III. Illuſtr. 10.

10. Hic Author *præſens Docet. 3. cap. 1.* ait, ſolo Eccleſiæ tempore ſolum eſſe, ut à judicio excommunicationis ferendæ plebis quidem reprouerint, attamen interim ferendo ab Epiſcopo ſenſui ac Clero, quam ſententiam ſi rarius habuerint Synodus Presbyterum, non poſſe à quoquam reiteriri. Cujuſmodi Synodum, ita ſeu Eccleſiaſtici ex Epiſcopo ſenſui ac Presbyterio conſiliorum ſerius memorati antiquos. Extant ignatius *Epiſt. ad Magnes.* 3. *Epiſcopum præſidentem Dei, & Presbyterum loco conſilij Apoſtolorum. Et ideo Epiſtola ad Philadelphienſes* vocat *Concilium Epiſcopi*, in laudatis Tertullianus *in Apologet.* Presbyterum appellat *Præſidentem.* Cyprian ſæpius imitatus Cyprianus *Epiſt. 27.* Clerum Romanum cum Cornelio Papa *Præſidentem* vocat, Concilium quoque Carthaginenſe IV. cap. 31. decretum, *ut Epiſcopus nullius causam audiat abſque præſentia Clericorum.*

Re-

Reſponſio.

11. COnceſſo etiam, quòd apud antiquos in more fuerit, ut Epiſcopus & Presbyteri ſederent in foro Eccleſiaſtico: num hinc fas eſt inferre, judiciariam ejus fori auctoritatem æquè ac pariter extitiſſe in Clero atque Epiſcopo? Contrarium profectò evincunt illæ ipſiſſimæ, quas Elliesius adfert, auctoritates. Dum enim S. Ignatius *in epiſt. ad Magneſios* ait, *Epiſcopum præſidere loco Dei, & Presbyteros loco conſeſſûs Apoſtolorum*; Quid aliud per hoc inſinuatur, niſi quòd, ſicuti Apoſtolica auctoritas reſpectu Dei vicaria eſt, atque ab hac deſcendens, ſic Presbyterorum præſidentia ſit reſpectu Epiſcopi vicaria in tantum, ut repræſentet juriſdictionem propriam Epiſcopi. Et ſic eodem Ignatio *in Epiſt. ad Philadelphios* teſte, Presbyteri meritò vocantur *Concilium Epiſcopi*, utpote cujus repræſentant Tribunal: ſicque juxta Tertullianum prætitatum *præſident* non ſuo, ſed Epiſcopi nomine. Quemadmodùm Clerus quoque Romanus cum Papâ eſt *præſidens*, non aliam tamen, quàm ipſius Pontificis auctoritatem ſibi demandatam præfert. Hinc quando Concilium Carthaginenſe IV. prohibebat, ne Epiſcopus abſque præſentiâ ſuorum Cleritorum cauſas dijudicaret, eatenus pro maturiori captando conſilio ipſi præſcribebatur judicij forma, ut Clerici tamen non alterius, quàm ſibi participatæ juriſdictionis Epiſcopo propriæ vices ſubirent. Juxta quem adeò ſenſum accipiendæ ſunt reliquæ inſuper per Elliesium adductæ auctoritates.

ARGUMENTUM IV. Elliesij.

12. HIc Theologus ubi dixerat, in Concilijs Provinciarum cum Epiſcopis ſediſſe quoque Presbyteros: exinde *paginâ 251.* contendit *quartò* evincere, Synodi Provinciæ ſententiam olim fuiſſe eatenus ratam habitam, ut à nemine reſcindi poſſet. Ad quod probandum inducit tum Canonem Apoſtolicum, his verbis exaratum: *Si quis Clericus, vel Laicus ſegregatus, vel non recipiendus diſcedens, in alterâ urbe receptus fuerit abſque litteris commendatitijs, ſegregetur, & qui recepit, & qui receptus eſt.* Sunt Canones quorundam Conciliorum, nempe Eliberitani *cap. 13.* & Aſclatenſis I. unà cum regulâ Apoſtolicâ, à Concilijs Antiocheno. *cap. 3. & 6.* Sardicenſi *cap. 3.* & Cæſarauguſtano. *cap. 5.* imò Concilio quoque Nicæno comprobati, *ut ſcilicet abjectum ab altero Clericum, altera Eccleſia non recipiat.* In quam ſententiam plures adhuc allegationes *eo loco* videri poſſunt.

Reſponſio.

13. SUb his allegationibus ſummoperè miror, Elliesium non advertiſſe, *illis locis* interdici duntaxat, ne in una urbe, ſive ab uno Epiſcopo, aut etiam ab aliquo Provinciæ Concilio excommunicatus, vel in alterâ urbe, vel ab alio Epiſcopo, vel ab alijs recipiatur ad communionem. Hujus adeò prohibitionis verba ſimilium repetitiva, parem ſolummodò excludunt juriſdictionem, non verò ſupereminentiorem Romani Pontificis auctoritatem: quamvis nec iſte judicijs ab inferiori tribunali latis abſque injuſtitiæ ſeu probatæ, ſeu probabilis argumento ſe ingerat, non equidem ex defectu ſupereminentis juriſdictionis ſuæ, ſed ex debitâ prudentiæ circumſpectione; uti hæc *in antecedentibus* fusè diſcuſſa habentur. Quâ de cauſâ ipſimet quoque Pontifices ſi, quos ignorabant excommunicatos, abſque legitimâ ad ſe factâ appellatione recepiſſent, reſcribere non dubitabant, ſe neſcienter id feciſſe, utpote qui meritò profiterentur, ſe cunctorum ubique conſacerdotum adjutores & conſolatores eſſe: reſcindebantque proinde abſolutionem à ſemet fraudulenter emendicatam. Quamvis verò ijdem Pontifices quandoque reſcripſiſſent, ſe obſervaturos Concilij Nicæni Canonem, *quo excommunicati prohibentur ab alys recipi*; nequit hoc aliter intelligi, niſi quòd ejuſmodi Pontifices aliquam ex eo Canone *directivam* regulam accipere ſponte ſuâ eſſent parati: dum cæteroquin is Canon ſub voce *alys*, ijs duntaxat, qui ſimilem ſeu parem cum excommunicante juriſdictionem obtinent, fecerit interdictum de non recipiendo excommunicato, nec adeò ſub aliquâ ſtrictâ obligatione afficere poſſit ſupereminentiorem Apoſtolicæ Sedis auctoritatem.

§. II.

Quomodò Eccleſiæ ſeſe mutuò excommunicârint, & quomodò Romani Pontificis communio ſemper fuerit neceſſaria.

ARGUMENTUM I. Elliesij

HIc Auctor *à pag. 253.* cùm expoſuiſſet, quomodò Eccleſiæ mutuâ inter ſe communione olim fuerant conjunctæ, tum per litteras communicationis, ad ſe invicem ſcribi conſuetas, tum ex fidelium ultro citroque commeantium ad communionem admiſſione, modò ab Eccleſijs ſuis detulerint litteras commendatitias. Exinde *pag. 255.* multis exemplis explicat modum mutuæ Eccleſiarum excommunicationis, nempe cùm Epiſcopus, vel Eccleſia quædam in alterius Eccleſiæ, aut Epiſcopi doctrinâ, ſeu diſciplinâ perverſum quid eſſe arbitrabatur, tunc nuntium ejus communioni mittebat. Sic Epiphanius Theophilum Jeroſolymitanum excommunicavit: ſic tempore Arij Eccleſiæ ac Epiſcopi ſeſe mutuò excommunicârunt: ſic à Cæleſtino, & Cyrillo excommunicatus eſt Neſtorius &c. 14.

Reſponſio.

NIhil hîc occurrit refutandum, placuit autem ſubjungere, quæ Theologus ille Pariſienſis *pag. 256.* in hæc, minimè improbanda verba diſſerunt. Cùm Eccleſia, inquiens, 15.

Romana propter primatum, & reatum unitatis, eaſque Anathe cæterorum omnium Caput conſtitutus ſit, ut ſchismata tollerentur occaſio, haud dubium eſt, quin magnum ad cæteſſimum fit argumentum, eos eſſe de Eccleſia, qui ipſi tanquam Capiti adhærent. & Cum eo communicant ſingulariter. Exempla vetuſtiſſima ſunt Eccleſiæ Antiochenæ, quæ ob ejus communionem ſæpe ſchiſmata. Quod tantum intelligendum eſt de Pontifice legitimo electo, & ſedente in Cathedrâ Petri, alioquin ſine illa Deo data, ut par eſt, unitate; nam à quis Eccleſiam Romanam invaderet, & illegitime occuparet Pontificatum, hæreticus incideret, & à Concilio depoſitus declararetur, tum jam non eſſet ſchiſmaticus is, qui ab eo diſcederet.

ARGUMENTUM II. Elliſii.

16. MEritò nihilominùs majores ex parte reprobandi erunt, qui ille Pontificis Doctor *eademn hic* proteſtit. Sitamen, inquit, Romani Pontifices tres cauſis excommunicationem ferrent, Eccleſiaſtico judicatu, excommunicationem elle tenere latam, tam ab ipſo Excommunicatore pro ſchiſmatico non habendi, modò animum retinerent ſervandæ cum Romano Pontifice unitatis, & ad recuperandam ejus communionem cæteris viribus elaborarent. Sic enim nemo, Africanus licet à Victore excommunicatus, dicendus, fuiſſe ſchiſmaticus, & ab Eccleſia extorres. Nemo Cyprianus & Africanus Antiſtites, nec non Firmilianus & Orientales, licèt à communione Stephani pulſus, ab Eccleſia alienus fuiſſe pronunciabit: quin contra Auguſtinus ipſe ſæpius probat, Africanos dici non poſſiſe ſchiſmaticos, & moderationem Cypriani magnam non commendandam. Quis denique rit. Meletium, Cyrillum, & alios Orientales ab ipſo Innocentio Damnatos fuiſſe, quin cum Eccleſia Romanum communicantes, aut quia eorum non fuerint, Pauliuum & Acacium ſic in primis ſchiſmaticos eſſe, licèt cum Eccleſia Romana communioni jungerentur? Quis nomen dicere, Arianos extra & ultra ſuæ ſchiſmaticum; Arianos extra Eccleſiæ, eò quòd Liberius hos ad communionem ſuam admiſerit, ſilos ab ea recidiſſe? Nemo tam Attinum Conſtantinopolitanum, & omnes Orientis Patriarchas poſt Liberium ejúſ & excommunicatos unquam habuit, licèt à communione Romanæ Eccleſiæ divifi deprehenderit, eorum tempore animo, unendi ſefe cum Eccleſia Romana, ut etiam à Cyprianno, aliiſque à communione Pontificis Romani repulſis regredi obſervatum fuit.

Reſpondeo

17. CUm cauſa ad excommunicandum requiſita non tantum ſit juſta, ſed etiam ſubſtantialis, circa quod Papa errare eſt obnoxius, omnis à poteſtate quandoque contingere excommunicato per Summum Pontificem latæ, ob cauſæ, ex quibus ſupra, non ſubſiſtentiam, non ſit tam ſic ſuppoſita conſiſtentia obligationem, quamvis per eandem non tamen evitandi Gandii, tum ex obligatione non reſiliendi Fidei, in *ſeu extrinſecum* ſit procedendi, nullo fabellenobilitato in excommunicatum, abſtinendi ab ejus communione cæremonia prohibitis.

Ex quo tamen principio exempla per Elliſium *evaſive* deciſis, quatenus etiam vera eſſent, minime relevarentur. Cùm enim Africani, ſub Pontifice decreto quamvis juſto, celebrandi ritu primitiarum fovere meritorum Judaismum, à Victo haberentur excommunicati, quomodò à Victore Pontifice propterea excommunicati, ſub hac cenſura inſtar reſcindi, non haberentur Schiſmatici? Ac quæ aſſerit ſibi Cyprianum, aliosque ſuos Africanos, ita Orientales ſuppoſitum in præſenti negotio profiterebantur, longè aliam faciem præbituri deſcriptam *Tom 2. Concil. Eliſi. Parſen. pag. 446.* Ubi nimirum ſolide probatur: *In Baptiſmo, cum multæ hæreſiarum ſcandalum ingenium Eccleſiæ Catholicæ formam, ac doctrinam manifeſti interrumpant contagium, invaſiones ſi, abdicque reſcindant?* Cyprianus equidem cum Firmiliano alii, aliique plurimi Orientalium Epiſcopi, de non modò ob unitatis, ſed plurimis hâc de re in Africa habitis Concilijs confirmatur, *etiam nempe ſine Baptiſmum, qui extra unam Eccleſiam Catholicam non recipiendum.* Et enim quilquam Stephanus Papa contrarium ex Apoſtolici traditione hæreſim *a nemo nullam & quamcumque hæreſim ſine Baptiſmum ab hæreticis manifeſte juxta formam à Chriſto prolatam* etiam. Eximde ut Stephani Pontificis Romanum, qui ob omnibus ſere Patres Africani, ſed & etiam, qui propugnantes contrarij dogmatis, Firmilianus, Dionyſius, & Cyprianus acceſſerunt; cui ex S. Auguſtino *Epiſt. 48. ad num. 8. & Baptiſte contra Donatiſtas. lib. 1. cap. 18.* ex S. Hieronymo *contra Luciferianos* præſertim. Quo quid ſit ſolidius? Cyprianus Epiſcopus, Cyprianus, & Africanus Antiſtites, nec non Firmilianus & Orientales à communione Stephani pulſi ab Eccleſia alieni? S. Auguſtino habitus fuiſſe ſchiſmaticus? De Meletij quidem & Acacij ſchiſmate *ſupra in Artic. Eccleſiaſt.* cui tamen hæc *meritò ad falſa ab* Antiochenorum ſanctitate Cyrillus. Nec ubi Liberius falſa & lapſus ſub ſpecie decretorum, Arianos in communionem recepit, Arianus propterea dicendus, ex Catholici ad Apoſtolici ſui Pontifex. ſed ejus bonus in ipſa, quæ ſub fuit, potentia, ſimulque regij, nec allum sæd argumentum hinc deſumi poteſt, ac ſub Eccleſia Romana communione remanſiſſe quilibet poſſit, quin eſſet ſchiſmaticus. In quo eccentia cenſi reputantur meritò, quotquot adversitas Catholicam Apoſtolicam ſe fe olim ſegregabant Orientis Patriarchæ, & Summis Pontificibus propterea excommunicati. Etenim igitur ſtat, illa repulſa, quòd ſchiſmatica ſit, quilquis non tam à privatis Pontificis perſonæ, quàm Eccleſiæ Romanæ Pontificiæ Sedis communione pulſus, ejus unitatem per protectivæ ſuæ pertinacium lenitatem conſervat. Quod optime ſtatim ex ſequenti Elliſij dilcutio. Sirem, inquantis, pe-

Digitized by Google

nitiùs ſcrutemur, ideo neceſſaria ſemper habita eſt Romani Pontificis communio, ut quis non haberetur pro ſchiſmatico; quia per eum tanquam per unitatis centrum, omnibus Eccleſijs uniuntur fideles. Ex communi autem Eccleſiaſticorum Scriptorum conſenſu perhibentur Schiſmatici, qui à totius Eccleſiæ ſub uno Capite unitæ communione ſeparati ſunt &c.

ARGUMENTUM III. Ellieſij.

20. THeologus hic Pariſienſis, ijs, quæ proximè fuerunt allata, præſuppoſitis, ſubinfert, facilè concludi, quænam è diſſidentibus Eccleſijs ſit ſchiſmatica. Manifeſtum namque reddi ex dictis, illam Eccleſiam eſſe habendam ſchiſmaticam, à cujus communione cæteræ omnes, vel pene omnes diſſident. Etenim ſi totius orbis Eccleſiæ, cum Eccleſijs diſſidentibus, & à ſe invicem divulſis communionem foviſſent, eæ licèt inter ſe divilæ, ab Eccleſia tamen univerſâ non erant ſeparatæ, uti contigit in negotio Aſiaticorum, Cypriani, Meletij, &c. Si verò totus orbis Eccleſiæ diſſentirent, ita ut magna illarum multitudo ex utraque, parte ſtaret, diſſenſioque foret de fide, tunc ea pars pro verâ Eccleſiâ eſſet habenda, quæ antiquam doctrinam retinebat. Si porrò paucæ Eccleſiæ nollent, cæterarum omnium decretis obtemperare, cenſendæ forent ab Eccleſiâ extorres. Sic Montaniſtæ & Novatiani, licèt antiquæ circa pœnitentiam ſeveritati inhærerent, quia tamen pauci erant, qui iſtam retinendam ducerent, cæterique omnes volebant lapſis veniam indulgere, meritò ſchiſmatici ſunt habiti. Sic Epiſcopi, qui ſtabant à Donato, pro ſchiſmaticis habendi fuiſſent, quamvis Cæcilianum traditorem fuiſſe, conſtitiſſet, quia ab omnium Eccleſiarum communione propter unius Epiſcopi crimen exceſſiſſent. Ita etiam, licèt Aſiatici tempore Victoris minimè fuerint ſchiſmatici, quia tamen poſt Concilij Nicæni Decretum, eandem cum Aſiaticis diſciplinam mordicùs retinuerunt, meritò pro ſchiſmaticis habiti ſunt. Sic Lucifer, & pauci factionis ejus homines, licèt antiquæ circa Epiſcopos lapſos diſciplinæ defenſores, velut ſchiſmatici & pertubatores excepti ſunt.

Reſponſio.

21. SIgnum ſchiſmaticorum cœtuum ab unâ verâ Eccleſiâ diſcretivum, longè ſolidiori ratione deſumitur ex S. Cypriano *lib. 1. epiſt. 3. ad Cornel.* ſcribente in hæc verba: *Neque enim hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſchiſmata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Eccleſiâ ad tempus Sacerdos, & ad tempus Iudex vice Chriſti cogitatur.* Cui conſonat, quod in ejuſdem S. Doctoris *lib. 2. Epiſt. 10. ad Cornelium* habetur: *Se miſiſſe, ait, collegas ſuos ad Papam pro membris ſuiſſis ad Catholicæ Eccleſiæ unitatem componendis: ſed quoniam diverſæ partis obſtinata & inflexibilis pertinacia, radicis & matricis ſinum & complexum recusârit, ideò Catholicæ unitatis adulterum & contrarium Caput extra Eccleſiam feciſſe.* Quòd ſi ergo ſchiſma ex pertinaci erga matricem Eccleſiam Romanam diſſenſione, ac erga Papam vices Chriſti gerentem Judicem contrarietate ſubſiſtat, quomodò fieri poteſt, ut totius Orbis Eccleſiæ cum Eccleſijs diſſidentibus, & à ſe invicem divulſis, adeoque ex unâ ſaltem parte ab Eccleſiâ Romanâ diſciſſis, communionem fovere queant, & tamen ab Eccleſiâ univerſâ, ex uno Capite & Sacerdote, Chriſti Vicario, Pontifice Romano, unitatem ſuam obtinente, non ſint ſeparatæ? Eandem profectò ſortem tales ab Eccleſia Romana diſſidentes Eccleſiæ ſubibunt, perindeque ſchiſmati obnoxiæ erunt, ac fuerant tum Montaniſtæ & Novatiani, tum Donatiſtæ, & Aſiatici Victoris Papæ, ac poſtea Nicæni Concilij decreto circa Paſchatis celebrationem pertinaciter renitentes, alijque adversùs Romanum Pontificem ex Cathedrâ Apoſtolicâ definientem proterve obluctantes.

§. III.

Quibus de cauſis ferri poſſit excommunicatio?

PRimò. Ellieſius *præſenti Diſſert. 3. cap. 2.* 22.
excommunicationis ordinariæ tres ſtatuit cauſas, nempe pravam doctrinam diſciplinæ à Chriſto & Apoſtolis traditæ adverſantem: vitam flagitioſam Chriſti præceptis contrariam: & privati alicujus rebellionem, adversùs Eccleſiæ ſive propriæ & particularis, ſive communis & univerſalis diſciplinam. Quas excommunicationis cauſas Theologus *citatus* probat ex notis S. Scripturæ textibus *ibidem* allegatis.

Secundò. Idem Ellieſius diſtinguit excom- 23.
municationem in *medicinalem* & *mortalem*, quarum prior infligitur ad reſuſcitandam in peccatore pœnitentiam, vitæque adeò emendationem; poſterior autem fertur in peccatores obduratos, de quibus vix ulla ſupereſt reſipiſcentiæ ſpes, ſicque quaſi mortui ejiciuntur extra ſanctam Eccleſiam. Cujuſmodi *mortalis* excommunicatio vocari ſolet anathema, quod juxta Conciliorum morem non inferebatur, niſi priùs excommunicatione *medicinali* fuiſſent percuſſi, conformiter ijs ſeu decretis, ſeu teſtimonijs, quæ prætactus Theologus adfert *pag. 261. in fine. & pag. 262. uſque ad medium.* Ubi tamen ſubditur, excommunicationem *medicinalem* non ſemper præceſſiſſe *mortalem*, præcipuè ubi nulla ſpes emendationis apparebat: quamvis ſemper fuerit neceſſum, excommunicationis ſententiæ præmittere trinas admonitiones, uti extat ſanctum in ſacris Canonibus *cit. pag. 262. poſt medium* adductis. Quare ne publici quidem peccatores, aut hæretici ſtatim excommunicatione *mortali* plectendi erant, ſed priùs corripiendi, poſtmodùm admonendi ab Eccleſiâ, & *medicinali* excommunicatione plectendi, ac tum demùm ab Eccleſiâ penitus eliminandi, juxta inſtitutam à Chriſto corripiendo-

fum Fratrum regulam.

24. Tertiò. Tenet *peculiariter* Elliesius *pag. 260.* excommunicationem *mortalem* ferri non posse, nisi crimen sit manifestum & publicum. Quamvis enim nonnulli patent, patientiam peccatum, ac proinde excommunicationem majusculam olim infligi ob propria peccata occulta, nimirum tam habitualia, quàm actualia, ut ibidem ab Ecclesia vocatum excommunicatis, hic pelli potuisse, nullum fuisse reos crimen; quippe cum nullus debeat excommunicationem mortalem, qui non vel sit, vel aliorum testimonio factus est publicus, & notoriam ignominiæ notam irrogat, ait pluribus testimoniis probare conatur *practatus* Theologus.

25. Quod equidem circa excommunicationem *mortalem*, imò & *medicinalem ferendæ sententiæ* delictum haud improbo: at circa excommunicationem *late sententiæ* res aliter se habet, ita ut hanc indicti poffit generalis aliquis Ecclesiæ, communitatisve, libertate per metum in fe patrandum, earumve unitate, ac Canonis communicationibus, vel inuitantibus communitatorius fit loco perpetuæ admonitionis, ipsoque facto incurratur ejusmodi censura à integrabitur Ecclesiæ Canonis, quatenus ejus ex extento tamen opere conciliorum, & totius ritus, atque *pacis*, *fidei* notoriètate publicum.

26. Quarò. Cùm Elliesius *pag. 272.* tertium probibitet, excommunicationem non posse non pelli in occultis aut hæreticis, aut peccatoribus quippe cùm excommunicatio fit in ordine ad fidelium commercia & Societatis, ac alias civilium exercitia, & in *foro externo* exercitandis: neque cum bono ordine rerum Ecclesiæ, fed & ipfum per peccatum ligari coram Deo, non autem Ecclesia. Item ait, libanc norvet quotidiens; *an hoc acceptandum sit, an tantum de excommunicatione ferenda, fed etiam late sententiæ?* Cæterùm nemo eft apud Canonistas ita dilucidis excommunicationis *ferendæ*, & *late sententiæ* figuram priorem, ipsiusmet Elliesii animadvertente, illam dicunt, quam per ipsum dictum metum ingruem petierit, non tamen incurrit ipfo *facto*, fed indigeat per subsequentem latamsententiam, quæ ferendæ vocè, ipsiusmet Elliesii ob dictas partitiones, cui ex alicujus Canonis hoc illum eft ipsa latæ sententiæ. Priorem proinde excommunicationem, ferunt Canonistæ, ferri tantùm pelle in occultos nonnullos, & crimina occulta, illum: poftcriorem verò ipsi perpetrantes crimina incerta, contendunt: hanc nonnulli ex ipfis ajunt, eam in peccatum profus incertum cadere pelle, ait; verò cenfentes, hanc non facile ac certam censuere, maximè habens locum in peccatis mere internis, nisi excitatio prodeatur pel aliquod exibum, aut factum hominibus ignotum.

27. Quinò. Adversatur hanc Canonistarum doctrinam excepit Elliesius *à pag. 279. citra finem*, excommunicationem *late sententiæ* non esse eam, quæ hominique *delictum* ex Mente quotidianique *Canonibus* antiquis statuta sanctionem generatim in eos, qui hoc, aut illud latius patrarerunt, hoc nihil aliud eft, ait, quàm eos, qui illud egiffe convicti fuerint, excommunicandos, non autem ex eo excommunicatos effe. Unde item Doctor Parisiensis *pag. 270.* concludit, quod anathematizatio, excommunicationem hanc vocis fignificationem, nihil aliud fit, quàm acta evocatori, exulisque dignum habere, fuisque statibus quodvis voce optimi excommunicationem *ferendæ*, non *late sententiæ*. Indè vero per excommunicationem *ferendæ* hanc minimè eft ipsa non excommunicari, fed excommunicationem ad metum ferendæ, quæ contra vitetur fuerit ejus rei, propter quam ferturi *jure*, fine ullo prævio judicio.

28. Verùm *ipso facto hujus* Elliesiani excommunicationis fequentem accipe refutationem. Cùm enim hic Theologus ferat dictum, vi Claufum Ecclefiæ pelle decerni, ut ftatim, ac convictus quis fuerit facinoris, propter quod excommunicationem ferre is *jure*, & absque ullo prævio judicio excommunicandus; quatenus quidem S. Ecclefiæ judicata ad quodcumque ligandum pœnalitas facere poffit excommunicatos crudelium exercitus prohibitorium, ut fcilicet quis ad peccati exitum operæ alicujus exercitio complevetit; ipso jure non tantum ifti excommunicandi, fed ipfo facto excommunicati eritis? Quo pronide excommunicationem ab per dictos Summorum Pontificum atque Generalium Conciliorum Decretis, ab illis quotie jure quoties, inter ipfum excommunicationis emittendæ & jure fubfiftentiæ interlatæ, ipsique fubfiftentiam *in jure externo* pobsitionem. Quarum prior equidem haud requiris peccati notoriètatem, nec externorum duntaxat fcelerisve conflammationem, fed poffitque exigere delicti, excommunicationem ipso facto & jure annexam habentis, leguleum *in foro externo* probationem. Hæc ne facile parte petenti, quidquid accipiendi fint ea, quæ Elliesius *pag. 272. ipso ad pag. 277.* fuse prolequitur.

§. IV.

In quos ferri poffit, ac debeat Excommunicationis cenfura.

QUæ hactenus rem Elliesii à *pag. 277. dif.* ferit, ex vel nullius contineri difficultatem, vel nihil jam difcufla fortuit. Superest ex propofita Quæstionis ordine, in quos tum de integra Regni; *in excommunicationis, seu interdicti cenfura fubjici queant?*

ARGUMENTUM I.

Noftratis de Regibus fententiæ.

Elliesius *pratens. pag. 292.* pro noftri fententiæ, Reges excommunicari poffe affirmante, ita dicitur. Cum equidem Romani Pontificis à Gregorio VII. ita excommunicatum Regem, ut simul eorum subditos à Sacramento fidei abfolverent, Regnaque eo-

29.

Digitized by Google

rum cuilibet occupanda traderent: hinc factum eſt, ut Regum defenſores *abſolutè* negârint: Reges excommunicari poſſe eo ſaltem modo, quo Romani Pontifices eos excommunicari conabantur. Verùm ſi quis exactè loqui velit, dicere debet, Reges *abſolutè* ab Eccleſiâ excommunicari poſſe, hoc eſt, indignos Eccleſiæ communione declarari in rebus ſpiritualibus, non autem in temporalibus ac civilibus, cùm propriùs effectus excommunicationis, non attingat temporalia, ſed ſpiritualia. Quamvis enim Reges ſint Monarchæ & Principes Reipublicæ civilis, in Republicâ tamen Eccleſiaſticâ ſunt tantùm membra, debentque obtemperare legibus hujus Reipublicæ, aut ab eâ excidere. Poteſt ergo *abſolutè* Princeps, qui Leges Chriſti & Eccleſiæ violat, Eccleſiâ indignus haberi, & declarari; prout multa exempla à *præcitato* Theologo adducta demonſtrant.

Exceptiones Elliesianæ.

30. Hic Pariſienſis Doctor excipit *primò*. Non poſſe tamen Regibus per excommunicationem interdici, aut prohiberi, quæ ſunt Juris naturalis & Divini: ſic v. g. non poſſe vi excommunicationis prohiberi, ne Paterfamilias ſuam regat, alatque familiam, nève Filiusfamilias Patri & Matri debitum præſtet honorem. Similiter igitur non poſſe excommunicationem impedire, quò minùs Rex Regnum adminiſtret, regat, gubernet, moderetur, ac proinde non poſſe ſubditos à Sacramento fidei abſolvi, & Regem regnandi jure privari. *Secundò*. Licèt *abſolutè* poſſint excommunicari Reges, non tamen expedire, id facere, plus enim inde detrimenti Reipublicæ Chriſtianæ accedere, quàm Boni; nec id fieri poſſe ſinè magno periculo ſchiſmatis, pacis publicæ perturbatione, Eccleſiæ vexatione, & cæteris calamitatibus, quas inde ſequi, *moraliter* certum eſt. Atque hinc in Imperatores hæreticis addictiſſimos nullam excommunicationis cenſuram ab antiquis Epiſcopis fuiſſe fulminatam, ne ſcilicet eos graviùs exacerbarent adverſùs Eccleſiam; veluti oſtendant exempla *cit. pag. 279.* relata. *Tertiò*. Gallis ſuis ſemper fuiſſe perſuaſum, ut nunquam Reges ſuos excommunicari paſſi fuerint, multis hanc in rem adductis, at *inferiùs* diſcutiendis exemplis.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

31. Circa *primam* igitur *exceptionem* diſquiro ex Elliesio, cùm ſequenti *cap. 3. ſecundarium* à Jure *poſitivo* ſancitum excommunicationis effectum, dicat in eo ſitum eſſe, ut nullâ cogente neceſſitate, vel utilitate, cum excommunicatis non ineatur familiaritas ſeu convictus, atque colloquium; *an non excommunicationis vim aperiè profiteatur, ad politicorum etiam, ex* jure duntaxat politivo *ſubſiſtentium commerciorum privationem extendi poſſe?* Etſi verò juris *naturalis* ac *Divini* ſit obedientia & ſubjectio erga Regem, quamdiu manet in ſtatu Regiæ præcellentiæ, attamen *juris* tantùm *poſitivi* eſt, quòd hic in individuo ſit legitimus Rex, ita ut, ſi publici Boni ratio & neceſſitas id exigat, à Statibus Regni, ipſomet etiam Elliesio alibi fatente, deponi valeat. An non igitur ad Regalis in hoc individuo dignitatis ſubſiſtentiam, *jure* duntaxat *poſitivo* nixam, poterit *ſecundarius* excommunicationis, jura commerciorum etiam politicorum adimere prævalentis effectus, eatenus extendi, ut jure Regiæ gubernationis intrà hanc individuam perſonam adempto, per conſequentiam ceſſet ſubditorum debitum ad fidelitatem & obedientiam, indeque ruat ſuper hoc debito fundatum jurisjurandi homagium.

Circa *ſecundam exceptionem* in promptu ſunt varia ex Eccleſiaſticis hiſtorijs exempla, 32.
ita ut Regum ac Imperatorum excommunicationes ad meliorem quandoque ſtatum iſtos redegerint, vel etiam violentiarum exceſſiva nequitia neceſſariò exegerit earum per cenſuras Eccleſiaſticas repreſſionem, vel ob plurium & graviorum ex Regum excommunicationibus imminentium malorum certa diſcrimina, fuerit conſultiùs judicatum, à cenſuris abſtinere. Quid ergo pro temporum varietate, poſſit hac in re videri expedientius, lumini Eccleſiæ ſanctæ Moderatoris prudentia optimè ſciet diſcernere.

Circa *tertiam exceptionem* fatetur inprimis ipſemet Elliesius; à Nicolao I. juſta de 33.
cauſâ fuiſſe excommunicatum Lothatium Galliæ Regem, eò quòd Teutbergâ dimiſsâ, Waltradam duxerit uxorem. quamvis Theologus ille contendat, hoc ab illo Pontifice tanquam Judice & arbitro à partibus electo, factum eſſe. Quidni verò ipſiſſimum hoc arbitrium dixiſſet, fundatum fuiſſe in Clavibus Eccleſiæ, quas reverèri debebat Lotharius? Quomodò enim ex partium arbitrio ſtare potuiſſet excommunicandi poteſtas? Excommunicationis cenſuras in Philippos I. & II. Galliæ Reges, non iniquis de cauſis eſſe à Summis Pontificibus latas, ac propterea ab Epiſcoporum Gallicanorum Synodis confirmatas, iterum fatetur Elliesius. Quamvis proinde vel Hincmarus non acquieverit præcepto Adriani Papæ jubentis, ut à Caroli Calvi conſortio & communione diſcederet: vel alij Gallicani Antiſtites variis temporibus ſæpe oppoſuerint excommunicationibus in Reges ſuos à Pontifice Romano vibratis; quid totum hoc derogare valet *indefinitæ* Petri clavium ſuper *quoscunque* in rectis protenſæ auctoritati, dum ligamen ab illâ factum, iniplis etiam cælis ratum habitum iri, verbis dictis Chriſtus pronuntiavit? Si de prudentiæ circumſpectione ſiat quæſtio. *An hæc ſub ejuſmodi cenſuris fuerit undique obſervata?* Profectò circa ſpiritualis ſibi Divinitus conceſſi gladij juſtè ac prudenter evaginati ulum, ſtabit præſumptio pro Papâ, quoad Eccleſiæ claves *immediatum* Chriſti Vicarium agente. Quæ, ſufficiat, generatim hic attexuiſſe, dum nimis longum foret de ſingulis Galliæ Regibus, erga quos Romani Pontifi-

ces gladium spiritualem stringebant, specialem ac particularem quæstionem instituere.

ARGVMENTVM II.

Nostratis sententiæ, quo ostenditur, quomodò Regnum integrum possit excommunicari, & sacris interdici, ob peccatum Regum seu Principum.

34. PRimum exemplum de interdictis Ecclesiasticis in communitatem latis, afferri solet (ut alia taceam) ex Concilij Triburiensis *capite 32.* & Cabilonensis *cap. 26.* desumptum, ubi Ecclesia quædam, lite de illius patrono pendente, claudi jubetur, ne officium Divinum in ea celebraretur.

Exceptio Elliesiana.

35. EXcipitur, Concilium Triburiense non subjeciisse interdicto Ecclesiam, de quâ agebatur, sed pro bono pacis jussisse, ut Episcopi auctoritate clauderetur; donec ea, quæ de eligendo ad illam regendam Presbytero, lis pendebat, fuisset composita, atque finita.

Refutatio istius exceptionis.

36. QUia Elliesius de Concilij Triburiensis decreto fatetur, ab eo propter bonum pacis fuisse jussum, ut Episcopi auctoritate clauderetur Ecclesia, donec lis, quæ de eligendo Presbytero pendebat, fuisset composita; nunquid ex hoc est in confesso, antiquitùs extitisse morem, ex causâ justâ per auctoritatem Ecclesiasticam, non *materiales* duntaxat Ecclesiæ januas claudendi, sed interdicendi, ne officia Divina in eâ celebrarentur? Nunquid autem hoc interdicti Ecclesiastici apertam præfert speciem? Ad cujus rei ulteriorem confirmationem, faciunt tria exempla, quæ subministrat historia Gregorij Turonensis *lib. 5. cap. 32. lib. 8. cap. 31. & lib. 10. cap. 15.* Hæc enim exempla, fatetur is Parisiensis Theologus, probare, interdicta sub finem *primæ* Dynastiæ Gallicanæ fuisse in more: additque, sub *secundâ* Dynastiâ interdictorum Ecclesiasticorum usum prorsus invaluisse. Etenim circa annum 870. Hincmarus Laudunensis Ecclesiam suam quasi interdicto subjecit, eâ de causâ ab Hincmaro Rhemensi graviter increpatus *in opusculo 55. capitulorum. cap. 8.* Fulbertus quoque Carnotensis Episcopus ad Robertum Regem *in Epistola 63.* ista scribebat, *ad Aurelianam civitatem convenire non possunt Episcopi, cùm ibi nec sacrificare liceat, nec Eucharistiam absolutè percipere*: quòd nimirum subjaceret interdicto. Testatur etiam Ademarus Engolismensis ad annum 994. quòd Alduinus Episcopus Lemovicensis pro nequitia populi jusserit, Ecclesias & Monasteria cessare à cultu Divino, & à sacrosancto Sacrificio &c.

ARGUMENTUM III.

Prioris continuativum.

DUm Elliesius interdictorum generalium usum saltem frequentiorem reprobare conatur, non pauca nihilominùs de ijs argumenta & exempla nobis subministrat *pag. 288.* asseverando: usque ad Gregorium VII. rara equidem fuisse interdicta, & in peculiares duntaxat Ecclesias lata: at illum Pontificem suæ auctoritatis augendæ perquàm studiosum, ijs frequenter in Regna etiam integra esse usum, alijsque Episcopis, ut idem tentarent, exemplo fuisse. Hinc eo præsertim tempore multis interdictis pacem Ecclesiæ fuisse turbatam, quorum exempla, quàm plurima videri posse apud Ivonem *Epistolis 59. 63. 120. 121. 263. 264. & 266.* Quem etiam *Epist. 94.* interdictum vocare remedium insolitum, observareque, in usu potissimùm fuisse in causâ sacrilegij, aut violationis pacis. 37.

Exceptiones Elliesianæ.

EXcipitur *primò.* Interdicta generalia ad tuendam auctoritatem Ecclesiasticam adinventa, non fuisse potita isto effectu, sed contrarium omninò effecisse; uti observat Soto *in 4. distinct. 22. quæst. 3. a. 1.* habeturque *in Capit. Alma Mater. de sentent. Excommunicat. Tunc* enim *excrescit indevotio populi, pullulant hæreses, & infinita pericula animarum insurgunt, dum ab Ecclesijs sinè culpâ earum Divina obsequia subtrahuntur.* Experientia etiam demonstrat, interdicta fuisse dissensionum, schismatum, bellorum, aliarumque calamitatum causas. 38.

Secundò. His de causis Romanos Pontifices, quibus hæc interdicta magis prodesse poterant, coactos esse, eorum severitatem ita paulatim imminuere, ut vix ullum habuerint effectum: quippe cùm primùm interdicta usurpari cœperunt, cujuslibet officij Divini celebratio prohibita fuerit, excepto tantùm infantum Baptismo, & Pœnitentiæ administratione in necessitate. Ita Alexander III. qui anno 1170. vivebat, *Capit. Non est à vobis. de sponsal.* Deinde circa Annum 1020. prædicatio Evangelij, & Sacramentum Confirmationis sunt concessa ab Innocentio III. *Capit. Responso. de sentent. excommunicationis.* Circa annum 1230. Gregorius IX. permisit, ut in unaquaque hebdomada celebraretur missa privata, ostijs clausis sinè pulsu campanarum, *Capit. Permittimus. de sent. excomm.* Posteà circa annum 1245. Innocentius IV. voluit, Sacramentum Pœnitentiæ administrari Cruciatis, & peregrinis, nec non permisit officium à Clericis recitari sinè cantu. *Capit. Quod in textu. de pœnitent. & remissione.* Demùm anno 1300. Bonifacius VIII. Pœnitentiam sanis omnibus administrari jussit, & integrum officium quotidie celebrari, ostijs tamen clausis, & sinè campanarum pulsu, imò etiam ostijs apertis, & prævio campanarum pulsu, in festis Nativitatis, Paschæ, Pentecostes, & 39.

Assum-

Aſſumptionis. *Cap. Alma mater. de ſent. Excomm. in 6.* Ex quibus videre eſt, paulatim interdicto nihil ferme, præter interdicti nomen, eſſe relictum, quod argumento eſt, eos ipſos, quibus utilia maximè ſunt interdicta, moleſtiam & periculum eorum agnoviſſe.

40. *Tertiò.* Interdicta ſæpius eſſe ab Eccleſijs ſpreta & contempta. Quis enim ignoret, quàm nihili fecerit Eccleſia Gallicana interdicta in Regnum Franciæ lata à Bonifacio tempore Philippi Pulchri, tum à Iulio tempore Ludovici XII. tum etiam aliàs ab alijs Pontificibus? Quis neſciat, Rempublicam Venetam interdictum Pauli V. ita irritum judicâſſe, ut ab eo ne quidem poſt pacem initam, abſolvi ſe, paſſa fuerit. Cùm etiam Innocentius VIII. Brugenſes, Gandavenſes, & Iprenſes interdicto ſubijcere tentâſſet, ab ejus ſententiâ advocatus Regius provocavit, & Senatus Pariſienſis interdictum irritum eſſe, pronuntiavit, teſte Chopino.

41. *Quartò.* Ex hactenus deductis patêre, interdictum Eccleſiaſticum, quod in Regnum, Provinciam, Civitatem, aut Parochiam ob Regis, aut alterius peccatum fertur, rem eſſe novam, & odioſam, ne dicam, ferè ſemper injuſtam & iniquam: repugnare etenim æquitati videtur, innocentes cum noxijs involvi, & ob unius peccatum puniri univerſam ſocietatem; præſertim cùm Reges & Principes, propter quorum peccata Eccleſiæ interdicto ſubijci ſolent, non ſint præcipua Societatis Eccleſiaſticæ, prout Eccleſiaſtica eſt, membra. Quod tamen ita intelligendum eſt, ut non omnis interdictorum uſus ſit damnandus, ſed quòd cautè & rarò ulurpetur.

Refutatio iſtarum Exceptionum.

42. EXordiendo à *quartâ* & *ultimâ* exceptione, diſquirо ex Ellieſio, quomodò Chriſtianiſſimi Regis ſui bella juſta pronuntiare valeat, cùm eorundem tamen effectus tot millia animarum præcipitet ad tartara, ac præter immenſa innocentium militum flagitia, ut hoſtium vinci poſſit iniquitas, tot innocentes noxijs permixtos, oporteat, circa fortunæ & vitæ Bona graviſſimè lædi, imò interfici? Scio, ab ipſo reſponſum iri, hæc ingentia bellorum mala *per accidens* duntaxat, ac *indirectè* ſe habere ad belli juſti actiones, dum per hoc Rex unicè intendit, jus ſuum proſequi. Sicut ergo Theologus ille non iniquum ducit, quòd in bello etiam juſto neceſſum ſit, innocentes *per accidens* involvi cum noxijs, quodque ob unius Regis jura temerantis nequitiam, univerſa Civitas ſeu regio aliqua puniatur, ſic pariter reſpondeat ſibi ad illam *quartam* exceptionem.

43. Quinimò Pontificum Romanorum pietas in caſu generalis interdicti tam ſtudioſè invigilat pro innocentibus, ne paria cum noxijs damna pati debeant, ut propterea facta ſint ea indulta Apoſtolica, quæ ipſemet Ellieſius *in 2. ſuâ Excep.* enumerat. Quis verò dixerit, interdicta generalia adversùs aliquod ſeu Regnum, ſeu Rempublicam, propter Regis, aut Principis, aut Statûs iniquitatem, ac pertinacem inobedientiam vibrata minùs æqua & juſta fuiſſe ex eo, quòd ab ipſiſmet reis, eorumque fautoribus, viris etiam Eccleſiaſticis, ſpreta & pro irritis habita fuerint? Hoc ſanè foret perinde, ac Chriſtianiſſimi Regis arma in bello *ſecundùm Theologorum ſuorum ſententiam* juſto, iniquitatis inſimulare ex hoc, quòd ipſis tum vi militari, tum acriori calamo reſiſtatur, eorumque injuſtitia paſſim redarguatur. Hinc proinde *prima* Ellieſij 44.
exceptio facilè eliditur, dum interdicta generalia ad tuendam auctoritatem Eccleſiaſticam, adinventa quidem pronuntiat, ad Populi tamen indevotionem, hæreſumque pullulationem, animarumque infinita pericula progignenda, perquam proclivia dicit: quia namque finis ille *directè* ac *per ſe* intentus æquus & ſanctus eſt, aſſerere oportet, mala inde *per accidens* duntaxat ac *præter intentionem* evenientia, *moraliter* haud imputari, maximè cùm ijs præcavendis ſatis congrua, à Romanis Pontificibus adhiberi ſoleant remedia *in dicta 2. Excep.* enumerata: aperto ſanè argumento, ſanctum illum tuendæ Eccleſiaſticæ auctoritatis finem, tam purè intendi à Summis Pontificibus, ut non ſinant, eum contaminari ex effectibus pravis, ſolùm *indirectè*, ac *per accidens*, ſeu *præter intentionem ipſorum* forſan eventuris.

Unde poſito etiam, interdicta generalia 45.
uſque ad Gregorium VII. fuiſſe rariora, maximè dum vel Chriſtianis Imperatorum adhuc Ethnicorum regimini ſubjectis, vel Regibus Chriſtianam Religionem jam profeſſis, ſanctæ Eccleſiæ, Divinæque Legis ſervandæ majus ſtudium habentibus, ratio non admittebat hujuſmodi interdictorum uſum: at eorum, ratior licèt, ab ipſomet etiam Ellieſio aſſerta inflictio, jam noſcitur ex ipſius quoque antiquitatis ſanctâ diſciplinâ comprobari.

Corollarium.

An etiam in ipſos mortuos ferri poſſit excommunicatio?

46. BRevi ſummâ hîc complectemur, quæ Ellieſius *à pag. 290. uſque ad pag. 292.* digeſſit. Illa namque quæſtio vel intelligitur de propriâ & verâ excommunicatione, quæ eſt actus Clavium Eccleſiæ, minimè protenſarum ſuper mortuis. Vel intelligi poteſt de continuatione excommunicationis in vivis contractæ, & per abſolutionem legitimam non ablatæ, vel etiam de excommunicatione *impropriâ*, deteſtatione ſcilicet memoriæ nefarij alicujus & facinoroſi defuncti, vel etiam pro detractione ſeu eraſione nominis ex Dypticis, ſeu Tabulis Eccleſiaſticis in publico recitari conſuetis. Hæc igitur poſteriori, non illa prior excommunicatio ferri poteſt in mortuos. Quamvis enim Vigilius in conſtituto improbâſſe videatur, Sacerdotes in pace Eccleſiaſticâ defunctos ex aliquâ poſt mortem ipſorum manifeſtâ causâ ſubjici anathemati,

hoc

hoc tamen aliquam admittit moderationem *ex Can. Concilij Africani*, in quo ſtatutum erat de Epiſcopis defunctis, qui hæreticis ſuas facultates reliquerint, ut poſt mortem anathemati ſubjicerentur: per hoc enim vel indicebatur anathema in vitâ jam contractum, vel excommunicatio *impropriè* duntaxat dicta. Nam uti Gelaſius *in Epiſt. ad Epiſcopos Dardaniæ* ait. *De eo, qui Divino judicio jam conſtitutus eſt, nobis fas aliud non eſt, præter id, in quo eum dies ſupremus invenit.*

§. V.

De effectibus Excommunicationis.

47. EXcommunicationis *mortalis* effectum *primarium* Elliesius *præſentis Diſſert. 3. cap. 3.* ait, eſſe, ut aliquis ex albo Chriſtianorum expungatur, & Synaxi, Evchariſtiâ, precibus communibus, ac cæteris officijs, quibus ſocietas & communio Chriſtianorum cohæret, indignus eſſe pronuntietur: id enim ſignificare verba Chriſti: *Sit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.* Quemadmodùm enim ſocietas civilis ſervatur cum Ethnicis & Publicanis, ita per excommunicationem non excludi homines à ſocietate civili, nec ijs privari officijs, adjumentis, & bonis, quæ ipſis tanquam hominibus & Civibus jure naturali, Gentium & civili debentur. Verùm ex his poſterioribus verbis reſultat difficultas; *An nullo prorſus modo valeat excommunicatio privare commercijs jure civili, imò & Gentium conceſſis?*

ARGUMENTUM I. Elliesij.

48. HIc Auctor *præſent. pag. 293.* rem hanc ita proſequitur. Itaque primus ac præcipuus, imò *ſtrictè loquendo*, unicus excommunicationis effectus eſt privatio officiorum ſpiritualium, non eorum, quæ juri naturali, gentium, aut civili debentur, cujuſmodi eſt conjugum habitatio, parentum in liberos, liberorum in parentes, conſanguineorum inter ſe, ac Regum in ſubditos, & ſubditorum in Reges officia neceſſaria. Quod verò ſpectat ad libera, ut amicitiæ, mutui convictûs & alia ejuſmodi, hæc licèt non videantur jure *Divino* prohibita eſſe, ab ipſis tamen Apoſtolorum temporibus in uſu fuiſſe, hæc excommunicatis denegare, conſtat ex B. Paulo multis in locis; mandatque Joannes, *nolite eum recipere in domum, nec ave ei dixeritis, qui enim dicit illi ave, communicat ejus operibus malignis.*

Reſponſio.

49. MIra profectò in præſenti videtur Elliesij cliſio, qui cùm unicum excommunicationis *ſtrictè ac propriè* ſumptæ effectum coarctâſſet ad privationem officiorum ſpiritualium, mox tamen Apoſtolorum exemplo convictus, excommunicationis vim extendit ad mutui convictûs, aliaque civilia commercia libera deneganda. Et hinc anſam arripit diſtinguendi duplicem, *primarium* ſcilicet, ac *ſecundarium* excommunicationis effectum. *Primarium* ergo ac *proprium* hujus cenſuræ effectum dicit, eſſe excluſionem à jure, quod habet quis in ſocietate fidelium & Chriſtianorum, & privationem eorum officiorum, quæ Chriſtianis debentur, uti ſunt Evchariſtica communio ac preces communes. *Secundarium* verò & minùs *proprium* ex jure duntaxat *poſitivo* ſubſiſtentem effectum, ait eſſe, ut cum excommunicatis familiaritas, convictus, & colloquium non ineatur, quando nulla neceſſitas, aut utilitas ad id cogit. Hinc ſubinfert, longè diſtrictius eſſe præceptum, ut arcerentur excommunicati à Synaxibus, & precibus communibus, quam ut privarentur conſortio familiari; prout ibidem fuſiùs explicat.

ARGUMENTUM II. Elliesij

PErgit hic Auctor hunc in modum diſſere- 50.
re. Tametſi vulgò dicantur excommunicati privari bonis, hoc verſu ſignificatis:

Os, orare, vale, communio, menſa, negatur.

Altero tamen verſiculo mox reſtitui, quod illo auferebatur. Ita enim habet iſte poſterior verſus:

Vitle, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Quo nempe ſignificari, legem excommunicationis ſuperiori verſiculo indictam, non habere locum tum inter virum & uxorem, nec non inter parentes, liberos, & conſanguineos, nec non herum ac famulos. Tum ſi neſciatur eſſe excommunicatus, aut dum hoc ſcitur, ſperet quis, ſuam familiaritatem illi utilem fore ad reſipiſcentiam. Tum ſi utilitas, aut negotia poſtulent, quempiam loqui cum excommunicatis, etiam denuntiatis. Cæterùm prætactus Pariſienſis Doctor ad hæc duo capita reducit cauſas, quibus non ſolùm liceat, ſed oporteat cum excommunicatis communicare in civilibus: nempe quando officium aliquod eſt debitum, vel quando neceſſitas, aut utilitas exigit communionem cum excommunicato.

Exceptio.

AD majorem rei præſentis elucidationem 51.
videtur operæpretium, ex *alibi* deductis principijs dare rationem, quomodò, & ex quo fundamento cenſuræ Eccleſiaſticæ valeant extendi ad bonorum & Jurium temporalium privationem. In pœnis ſcilicet infligendis Juſtitiæ ratio duo requirit, juſtam cauſam, & legitimam auctoritatem. Si de hac ſit agendum, noſcitur ea conſiſtere ex clavibus Eccleſiæ. Iſtæ verò claves ſunt per Chriſtum dotatæ *indefinitâ* ligandi & ſolvendi poteſtate ſuper quodcunque *morale*, in Regnû cælorum ordinabile protenſâ. Eo ipſo autem, quòd privatio jurium & bonorum temporalium nata ſit hominem inſtigare ad reſipiſcentiam, & pœnitentiam, ut, dum hâc mediante, fit reconciliatio erga Deum & Eccleſiam, valeat obtineri reſtitutio ejuſmodi

jurium

Digitized by Google

jurium ac bonorum. Idcircò in hac *morali* ad regnum cælorum ordinabilitate, fundatur etiam juſtitiæ cauſa, propter quam homo peccator *juſtè* poſſit per cenſuram Eccleſiaſticam privari bonorum ac jurium temporalium communicatione, ut hinc moveatur ad pœnitentiam, ſicque reſtituatur in Jus Regni cœlorum, quod ſuo peccato amiſerat. Quam nihilominùs *indefinitam* clavium auctoritatem ſuam Eccleſia in ferendis cenſuris eatenus moderatur, ut ſuâ benignitate concedere adhuc ſoleat communionem cum excommunicatis etiam denuntiatis faciendam in caſibus præadducto poſteriori verſiculo expreſſis. *Primò* namque non tantùm ratione neceſſitatis, ſed etiam utilitatis præſertim ſpiritualis, tum communicanti, tum excommunicato inde provenientis, excuſatur communicatio cum excommunicato. Hâc enim de causâ licet ipſi præbere conſilia ſalutaria, concionem coram ipſo facere, petere conſilium ab excommunicato, dum alius non æquè bonum conſilium creditur ſuggeſturus. Licitum etiam eſt, excommunicato dare eleemoſynam, vel ab ipſo recipere, dum non æquè commodè ab alio impetrare poterit, licet inſuper, debitum ipſi ſolvere, vel ab ipſo exigere. *Ex capit. Reſponſo. De ſent. excom. & Cap. Quoniam multos. 11. quæſt. 3.*

52. *Secundò* ratione obligationis, quæ eſt inter conjugatos, excuſatur communicatio uxoris cum marito excommunicato, tam quoad petitionem debiti, quam quoad communem mensâ, gubernatione domûs, colloquijs, alijsque domeſticis obſequijs contortium. *Ex cit. Cap. Quoniam multos. & Capit. Inter alia. De ſent. excom.*

53. *Tertiò* ratione famulatûs, ſeu ſubjectionis eatenus licet communicatio cum excommunicato, ut famulis concedatur communio cum ſuis dominis excommunicatis, quando ante excommunicationem contraxerunt ſubjectionem. *Ex dicto Capitulo. Inter alia.* Denique communicationem fidelium cum excommunicatis excuſat ignorantia quæcunque ſive *juris*, ſive *facti*, etiam vincibilis, modò non ſit craſſa & affectata; uti ex *cit. Capit. Quoniam multos.* probant Doctores. Quare juxta priorem anteà allatum verſiculum, in ſequentibus duntaxat caſibus eſt prohibita communicatio cum excommunicatis vitandis.

54. Nempe *primò* communicans cum excommunicato in Divinis officijs publicis, ſeu uſu Sacramentorum, indubiè eſt reus mortalis adversùs cenſuram tranſgreſſionis. Quinimò Clericus cum excommunicato vitando communicans in Divinis, illum ſcilicet, quem à Papa nominatim excommunicatum novit, ſponte ac liberè admittendo ad Divina, majorem contrahit excommunicationem; uti colligitur *ex Cap. Signiſtoaſti. De ſent. excom.* Deinde excommunicationem majorem incurrit, qui cum aliquo nominatim excommunicato, & ut ſic denuntiato communicat in crimine, ob quod perculſus eſt excommunicatione. *Ex Cap. Si conſubinæ. De ſent. excom. Et Cap. Statuimus. eodem titulo. in 6.* Et, ſi excommunicatio tali modo feratur, ut etiam participantes pronuntientur ſub ipſo contenti, tunc ſi poſt monitionem ſaltem trinam ſingulariter intimatam, quis non deſiſtat a talis excommunicati communione, tunc eidem excommunicationis vinculo ſubjicitur, dum tamen communicatio importat reatum mortalem. *Ex Cap. Quod in dubijs. De ſent. excom.* Extra caſus autem prætactos communicatio cum excommunicato non eſt prohibita, niſi ſub excommunicatione minore, quæ ob culpam etiam venialem contrahitur *Ex Cap A nobis. De exceptionibus.* Et hinc civilis & politica cum excommunicato communicatio, ſi non ſit nimis frequens & ſcandaloſa, ſecundùm Doctores non eſt lethifera.

ARGUMENTUM III. Elliesij.

HIc Pariſienſis Doctor *pag. 196.* contendit, poteſtatem Eccleſiæ totam eſſe ſpiritualem, nec ullum habere dominium in res, actiones & perſonas civiles, nec adeò poſſe ullas temporales pœnas infligere, aut per vim cogere, ſed tantùm ſuadere, hortari, & docere. Nam teſte Hieronymo *Epiſt. 3. ad Nepotianum*, hoc inter Reges & Epiſcopos diſcrimen eſt, quòd illi *nolentibus*, hi *volentibus* imperent. Similia habet Chryſoſtomus *in Epiſt. 1. ad Theſſalonic. Et in Epiſt. ad Titum. Sic contemnatur Epiſcopus*, inquiens, *non oportet, ultiones ingerere, ſed tota ultro eſt, plorare, ingemiſcere.* Hinc octo primis Eccleſiæ ſæculis, cùm de auctoritate Eccleſiaſticâ mentio fiebat, non adhibebantur hæc nomina juriſdictionis, Majeſtatis, aut tribunalis, ſed duntaxat miniſterij & cathedræ. Illis quoque temporibus nulla pœna temporalis, ſed tantùm excommunicatio & depoſitio inducebatur ab Eccleſia in peccatores, aut hæreticos. 55.

Reſponſio.

EX antehac deductis conſtat, Eccleſiæ poteſtatem ſuper temporalibus etiam quâ moralitate in Regnum cælorum ordinabili ſuper vellitis protentam, eſſe nihilominùs totam quantam ſpiritualem, eò quòd ipſius *formale objectum*, nempe *moralitas* in Regnum cælorum *ordinabilis* ſit *purè* quid ſpirituale: tametſi ſub ejus objecto *materiali* contineantur quoque temporalia, quâ moralitatem illam participantia: non enim poteſtatis cujuſcunque denominatio ſit a *materiali*, ſed a *formali* objecto, veluti potentia intellectiva non propterea neganda eſt, tota eſſe ſpiritualis, quantumvis ejus objectum *materiale* complectatur etiam corporalia, quâ ad formalitatem tamen ſpiritualitatis per ſpecierum intelligibilium ex phantaſmatibus abſtractionem elevabilia. Facilè autem conceſſerim, *Eccleſiam non habere dominium in res, actiones, & perſonas civiles.* Quippe cùm dominium importet facultatem utendi re pro lubitu ad proprium commodum, quod procul abeſſe debet à poteſtate Eccleſiaſticâ, non in ſuam propriam, 56.

fed Eccleſiæ publicam, nec nouillos, contra quem agitur cenſiunt, utiliterum ſuminalem tuncé intendi. Quòd verò nolit vt Eccleſia cogere poſſit obſtinatos, ſed tum his ſpadendo damnatos, luctando, & decimâ agere debeat, præſtet dictorum eſt à præsi enim Apoſtolicâ, fecundum illum quam Paulus Corinthium intellectum Ecclesiæ tradendos iudicavit.

57. Perperam conſultabit infigere Eccleſiæ primatum ac fundamentum potestatis Ecclesiasticæ mutuis, quorum prius equidem, non nisi in valentes exercetur; qui probant poſtea agendi authoritate. At ubi talis agendi conditio in proteritis & communicatis locum habere non poteſt, ſuperſtiti alterum, quod Eccleſiæ primum per cenſuram, & pœnas infligendas remedium, non nisi fundamentum intombens poteſtis, & poſtremò eſſicit. Quòd ſi tradi non poſſit, cenſuram remedium ita efficax, non coperit, Epiſcopum ingreſſere aditumq; gladij materiæ. Is, ſed nihil imperet ipſi, nil piorare & cetera.

58. Nec porrò ſi juriſdictionis ac ſimilis nomina primis Eccleſiæ ſæculis non fuiſſent in uſu, plus inde ſequeretur, ac ſi hodie ſi fuiſſent ſub vocibus *conſiſtoriali ſtatus & tranſlatitiæ* ſimilia contenta, eò dere quis contrarie ex eo quòd illa nomina non fuerint in uſu primorum antiquitatis. Quia denique communicatio & depoſitionis pœna, quatenus Eccleſiæ ſtetere, primis Eccleſiæ ſæculis erat in uſu, quæ poſſeſſio non in violentes, ſed vel minimum in obſtantes ac refractarios ſtringi ſolet, in ſi perus jam eſt ſtatus Eccleſiæ principis, quæ ſit Theologiæ ſatius autem, authoritatem Eccleſiæ in tantum refringere, ut dicta, ſi locum non eſſe eſt erga volentes.

Corollarium I.

Si quid excommunicatus interdum & Epiſcopalis cenſura, aut depoſitio ſuſpenſa, vi retinuit Eccleſiam, quidnam ſuſpenſi remedij?

59. FIlle quæſtionis reſpondet Eccleſius. Clim ſuſpenſi ſuperiorum jure naturali & cenſi poſſit indignos acere à ſuis conventibus, utique quamvis Eccleſia quoque poteſtatem ſuam non convenibus accendi indignos. Cæsa quod Eccleſiarum reſpondum iumnoperat admittit, quòd Theologoſtile, non nil ſuperſtitionibus locis tibus communi jure fundatum dicat illam Eccleſiæ poſſeſſionem, dum tamen Chriſtus ejus claves *inſpirauit* ad quodcunque ligandum & ſolvendum poteſtate minivit. Non equidem in ulo eſt Eccleſia, an per ſe ipſam tamquam gladio, hic ipſe tamen in vi ciuium earum eſt in potestate Eccleſiæ, ita Cubedem Apoſtolica, ut illhæc erga illos, qui legibus ac conſtitutis communicare teſtiſſunt, poſſit ejuſdem ullam præſcripere ingressionibus, ut legibus imporlando eorum bracchium ſeculare. Juxta quæ præmiſſa principium, probari poteſt ſequens Eccleſiæ doctrina, ſic excommunicatos, impœnitis, refractarij nitentes ac obſtinatos minimur, tunc recurrendum eſſe ad Magiſtratus & judices ſeculares pro implorando auxilio, cujusmodi indemnatum brachij ſeculari pro exequendis Canonibus eſſe antiquiſſimum, Concilio etiam Antiochen. Can. 12. ita ſancitum: *Si Presbyter, vel Diaconus perſeverat pertinaciter in Eccleſiam Dei eversore, per extremum premium ſe ſolvendum eſſe ſæculari ſuperiori.*

Corollarium II.

Vtrum excommunicatio alicujus, v. g. Epiſcopi, ſemper ipſum depoſitionem, & an excommunicatus habere poſſit aliquem interdum effectum?

60. Simplicibus enumerationibus expediendum ſatis annotis difficultatis quidem. Primò enim neque reſpondet Eccleſius pag. 332. quotem excommunicatio ferre ſententiam, v. g. ab Epiſcopo, ſeu Synodo, tunc Sacerdotem tuliter excommunicatum habendum eſſe pro depoſito. Verum hoc minimè negandum eſt. Nam depoſitionis pœna, utpote gravillima non niſi gradatim intentatur, & nunquam excommunicatio non præcedat, quæ Chriſtus hucobtemplet, in ſui nequit intendetur, ſine non ſtatim, ſed ritumq; quali non ſolet poſſeſſione adhuc proſtetum juridicum, intentum ſuperſtitem ſatisfiat, nullqi ſolet depoſitio. 61.
ſecundi Eccleſius pag. 499. ac ſequent. tra. dit. 001. qui ab Eccleſiæ communione ſint quia eorum coetu ſegregatur, non propterea legatus eſſe eorum Deo, aut damnationi obnoxios: veluti publicanus teſtimonia. Quapropter in cap. 18. Matth. Teſtimonia in eundem ſenſum. Augustin. ſerm. 82. de verbis Dom. & Gregori. Magni homil. 26. in Evang. Quibus eorumdem locis ſuperadditur, quomodo intelligendum ſit, quod S. Leo ep. 87. & ep. 88. Gregorius Magnus homil. 26. in Evang. dicunt, excludi fanctum ſuum ſpiritum ſuum excommunicatum ſive. Ad quod Eccleſius pariter pag. per. recte reſpondet, excommunicatum eſſe paſtoris intentionem eorum ſpiritui, non quod ligni interius communicationem, ſed quo per eam privatur homo ſanctis, proprijs, & alijs effectis, quibus Chriſtianum delingi, parcipi. Atque hanc ſunt S. Leo hoc ſit, ait, *anima eos vitæ ſanctæ participatione conſtituendi, damnabili ſententiæ, ut lucis ſuperat, obſtrictis.* Eſt ergo talis ſententia timenda, quia per eam ab Eccleſia viſibilis communione removemur, tamen propterea non excidamus à ſanctitate.

DISQUISITIO XIV.

Quod ſententiam ſit de Appellationibus inter à Gallum ad Iudices ſeculares interpoſitis ſimilia ab aliis Eccleſiaſticis perſpicuum?

§. I.

EX hoſpitioſi appellationibus ſubſiſtere 1.
verum originem & progreſſum Eccleſiæ

Eccleſiæ, Gallicanæ, oſtendit Author *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 1. cap. 16.* Ex omnibus, inquiens, malis, quæ diſſidium inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum conſecuta ſunt, maximum, & aliorum quàm plurimorum cauſa fuit ſchiſma. Cùm enim Clemens V. Philippi operâ ad Summum Pontificatum evectus fuiſſet, Sedem Avenione, ſicut Regi promiſerat, conſtituit anno 1305. ibique commorati ſunt ſubſequentes Pontifices uſque ad annum 1375. quo Gregorius XI. Sedem Avenione Romam retulit. Eo Romæ defuncto, anno 1378. Cardinales, qui majore ex parte Gallierant, Bartholomæum Prignianum Barijn Apulia Epiſcopum elegerunt, qui Urbanus VI. appellatus eſt. Sed quia novus Pontifex le Cardinalium ſeverum animadverſorem, & reformatorem præbuit, eoſque hâc de cauſâ infenſos habuit, illi Anagniam primùm, deinde Fundos receſſerunt, ubi Conventu facto electionem Urbani VI. utpote gravi metu extortam, irritam declarantes, Robertum Cameracenſem Epiſcopum, & Cardinalem renunciaverunt Pontificem, qui Clemens VII. dictvoluit. Hinc promovit, defenditque præcipuè Joannes Grangius, Gallice *la Grange*, Cardinalis, & Epiſcopus Ambianenſis, Urbano inimicus, & gratia Caroli VI. Francorum Regis potentiſſimus. Romæ Urbanus hæſit, Clemens Avenione Sedem fixit. Hinc exortum eſt lugendum illud ſchiſma, quod Eccleſiam miſere laceravit uſque ad annum 1417. quo tempore Concilium Conſtantienſe abrogatâ de Pontificatu contendentibus dignitate, novum creavit Pontificem Odonem Columnam Cardinalem tituli S. Georgij in Velabro, qui ſibi Martini V. nomen indidit, quique ſolus poſtea legitimus Pontifex agnitus eſt.

2. Tempore autem illius ſchiſmatis cùm uterque Pontifex ad tuendam ſuam dignitatem maximis ſumptibus, & potentibus amicis indigeret, gravi Beneficiarijs onera imponebat, beneficiorum collationem ſibi reſervabat, multaque contra diſciplinam antiquam committebat. Quamobrem Galli, in quorum jam animis tempore Bonifacij VIII. avita erga Summos Pontifices obſervantia aliquantulum refrixerat, maximè autem Clerus tanti ponderis impatiens, & Univerſitas Studij Pariſienſis, cujus tunc temporis magna erat non ſolùm in Eccleſia, ſed etiam in Republica authoritas, quæque moleſtè ferebat, viris litteratis beneficia non conferri, de excutiendo illo jugo cogitárunt, quare Regis, Senatûs Pariſienſis, & Regni Primatum opem implorárunt, ac promptam nacti ſunt. Itaque ſub Carolo VI. cùm adhuc ætate, ac deinde mente debilis eſſet, in medium adducta eſt libertas Eccleſiæ contra Pontificum exactiones, & beneficiorum reſervationes, tanquam antiquis moribus, & Canonibus contrarias: ac ſenſim contra cætera omnia, quæ nimis gravia videbantur, in quo potentia ſæcularis cum Clero conſenſit, eumque maximoperè juvit. Hinc Doctorum Pariſienſium, ſed multò magis Juriſconſultorum animos invaſit ſtudium quoddam liberandæ Pontificiæ authoritatis, ne ultra poſitos ſibi à Chriſto terminos in præjudicium Cleri, aut Regni produceretur. Deinde etiam ad Concilia Oecumenica examinanda, libertas illa protenſa eſt.

Anno 1438. in Conventu, qui Eccleſiæ 3.
Gallicanæ nomine cenſeri voluit, Bituricis examinata, temperata, & ſic accepta, ac in unum corpus redacta ſunt præcipua Concilij Baſileenſis decreta, exactionibus, & beneficiorum reſervationibus obſtantia, idque Pragmaticam ſanctionem vocant, quam Carolus VII. confirmavit, & obſervari præcepit. Fuit aliquamdiu hæc ſanctio, ceu theſaurus, ac promptuarium libertatum Eccleſiæ Gallicanæ. Quidquid contra ibi contenta tentabatur, Regis, aut Senatûs convellebatur authoritate.

Verùm Summi Pontifices pragmaticam 4.
illam ſanctionem abominati ſunt, tanquam juribus ſuis infeſtam, ac quaſi ſchiſmatis fœtum tunc temporis editum, cùm Concilium Baſileenſe legitimum non eſſet, ablente, ac etiam contradicente Eugenio IV. Papâ, & maximè Cardinalium, & Epiſcoporum numero, qui cum Summo Pontifice Florentiæ Concilium habebant (quò vocati fuerant etiam Patres Baſileæ degentes) quorumque decreta, utpote à capite cum pluribus membris derivata, Epiſcoporum Baſileenſium decretis longè erant anteponenda. Tandem Pontificum diligentiâ pragmatica illa ſanctio primùm à Ludovico XI. deinde à Francisco I. Regibus Franciæ fuit abrogata; ut teſtantur illorum edicta.

Senatus quidem & Univerſitas Studij Pa- 5.
riſienſis, imò Clerus univerſus diutiſſimè illam propugnaverunt, ſed tandem Romanis Pontificibus, Regibus Galliæ, ac uſu cedere coacti ſunt, quamvis, ut ſæpe ſignificárunt, inviti. Nam adhuc anno 1646. cum in Comitijs Cleri Gallicani Procuratores, ſeu Promotores inter acta Cleri paulò ante collecta, Concordata inter Leonem X. & Franciſcum 1. relata fuiſſe, atque inde *tacitum* Cleri conſenſum, & Concordatorum approbationem forte ſe inferendam monuiſſent, Comitia authenticè declarárunt, inſtrumentum illud ad Eccleſiaſticorum virorum commoditatem, non autem in majoris approbationis ſignum illic fuiſſe inſertum. Itaque licet titulo 1. Concordatorum prædictorum referatur, ea fuiſſe ſtatuta loco *dictæ Pragmaticæ ſanctionis, ac omnium Capitulorum in ea contentorum*: tamen adhuc nonnulla retinentur, quæ Concordatis expreſſè contraria non ſunt.

Cæterùm Eccleſia Gallicana, quæ, ut ſe 6.
à Summorum Pontificum exactionibus, & beneficiorum reſervationibus liberam ſervaret, ad poteſtates ſæculares recurrit; poteſtatis ſecularis facta eſt ſerva, & cùm Romani Pontificis juriſdictionem moleſte ac graviter tulit, ſuam à laica ferè omninò abſorptam gemuit. Teſtantur enim Parlamentorum placita, Advocatorum libri, imò frequentes Cleri Gallicani querelæ, præter-

tu tuendarum libertatum Gallicanarum, & impedimentum abolendum, jurisdictionem Ecclesiasticam à seculari esse ferè penitus extinctam.

7. Nec magna futura restitutionis spes affulget. Cùm enim Summi Pontificis autoritas in Gallia plenè vigeret, exercitio, & usu, ejusque Ordinis Ecclesiastici tenuè exfrenatè sub jugo opem ferret, & quasi immunità, etiam pollutæ Curiæ, aut potius confricto quo potuimus ubi, parum efficax noxiumve à fundo Sedis Apostolicæ, nisi Civilitatibus Regis religio ad Majorum fuorum exemplum, certis libi pactis dedere, maximum gloriæ hic partem in libertatis, & promptæ Ecclesiæ ultionis fiducia sumque autoritatem, licet pro fide retinandâ, ille pro retinenda Ecclesiæ libertate ferià impendat.

Sicut igitur Gallia ipsa exactionibus, & latrocinium redervationibus, quibus à Summis Pontificibus, vel ab eorum Officialibus premi conquerebatur, occasionem præbuerit, Pontifices Avenionenses advocarum, ut ventures haberet, ac pollicandum in schismate inter pares Pontifices Avenionenses, & pontifices anquietiores, hic etiam, ut de advitatis illa omera contra pontificum Ecclesiasticam tuerent, ad latum recessum, ab illa in eadem tricem, ut materialiorem terreitum tenderia eli. Hos itaque vitiatur Scriptores Gallicani, Genebrardus Chronic. lib. 4. in Clement. V. & translationes Sedis Pontificiæ illa locutio, Demque hac Sedis Apostolicæ translatio valde subdola antiquum Ecclesiæ Jus, Nam præter modicas disputationes, & jactitationes Canonum contrariarum, prout illud Divinum jus, sanctarum sacrificiorum, & regularis regiminis, suumque studium, dum pontificia hæc immigrationis plusquam babylonicæ (non absurdum tum temporis Ecclesiasticum sacrificium) pertinaciter, imo demique confecit, corruptique) Pontificis Principibus imo juxta gestum. Ex hinc tuitionis origo, in libertatis vindicationem, & auctio.

Pragmaticam sanctionem Judicibus Ecclesiasticis ad optimandum, & fere extinguendum jurisdictionem Ecclesiasticam contraxisse, docet tractatus de jurisdictione Ecclesiastica tit. 10. cap. 2. Adrianum Clerì, edictum anni 1673. exhibitum, cujus verba hæc sunt sequentia §. referemus, quæ de appellationibus tanquam ab abusu disputabuntur.

Non eli tamen hic omittendum, Edmundum Richerium Doctorem, ac Socium Sorbonicum in libello de Ecclesiastica & politica potestate n. 15. Gallicanarum libertatum originem appellationibus tanquam ab abusu tribuere; Res enim procedendi Gallorum, inquit, & de hujusmodi appellationibus usus frequens, originem ponunt Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, ut eas vulgo nominant. Quæ certe origo, si vera est, de Romanis ab Ecclesia odiosa, nec multum amœna.

§. II.

In quo consistat appellatio ab abusu, & quæ ejus origo?

8. Ut hoc dilti tradat de libert. Eccles. Gallic. lib. 10. cap. 2. hæc notandum. In Gallia, inquitio, appellatio ab abusu definitur in hunc modum, a Judice laico ad Judicem, seu potestatem ecclesiasticam provocatio: quam definitionem ita explicat D. Petrus de Marca lib. 6. cap. 29. §. 6. Hic abusus significatus quamvis Manifesta Canonum aberratio intelligatur, seu in regula Judicandi, seu in compendiis ordine, in pœnis ex delictorum qualitate infligendis, quæ a Canone attendenda sunt, Judicibus Ecclesiasticis ad Magistratus Regios deferri, sive Regularis Romani Curiæ Magistratus, seu de judicii processum. Manifestum tamen est ille hanc definitionem, ad solum Judicis Ecclesiastici abusum restrictam, videri nimis coarctatam.

9. Nonnisi appellationis abusi videntur fic nuncupatæ pronunciationes a Judice Ecclesiastico ad secularem, cùm nulla fit interpositio laboriosa, sed res omnino delibrate potestatem Ecclesiasticam, & laicalem, subditorumque tam graves, a gravibus alteruti manum delinditos: unde absque ullo temporis nam commissis in partes, comparentes, quod jam abiit notarium, deabus lotes Ecclesiæ, aut quamvis appellationis, quæ nunquam sese contingent, succumbentes aut cum agent Ecclesiasticum in rebus spiritualibus Judicis tam, in spiritualibus non fit, ab illo ad id illum temporis à nonnisi ut motorum appellationis potest, sed a Judice Ecclesiastico inferiori, ad Ecclesiasticum superiorem, & abusus ratione ad abusum, ejusque denique ad summum. Si quod, ait Carolus Fevretus lib. 4. cap. 2. n. 18. in præsum. ejus, ac tra eum abusus Curiæ Romanæ, ad Archiepiscopum Ecclesiasticum Regio quidem communis, id tam nonnisi appellationis. Nunquam enim Clerus moleste fuit, notorium demanifestum abusum reputat. At tres appellationes, quæ absurdas fuit, unadeum reparationem protecterent, indubie abusi videntur. Non enim quisquis potest, ut a judice Ecclesiastico, & Metropolitano, & Decessore um Summi Pontificis ecclesiasticum interponi, ac nobis Regis solendi appellationes in Curia secularium judicaretur, &c.

10. Quamobrem fatentur Galli, non dici simpliciter appellationem illam, quæ ab Ecclesiastico Judice ad secularem movetur, quæ plicem enim, & mere appellationem, inquit Basilium Parisius de Marcatis. 2. cap. 19. n. 11. ad cum Regium magistratum ordine adhuc servato. Fatentur eum Petrus de Contegis art. 14. Manifestius ita & expedit. §. 21. & Joannes Galli quæst. 161. Verum cum illo nedummodo, ab abusu, propriè, ac juste appellationes dici nolit, arbitrantur, quod vox magis odiosa ista ab altera voce significatur odium minuere poli-

11.

12.

sit, aut verba mitiora veram injuriam abstergere.

14. De origine hujusmodi appellationum non conſentiunt, qui de illis disputaverunt. Appellatio quidem antiquissimum est contra iniquitatem Judicum inferiorum remedium. Quovis tempore, ex quo Christiana pietas deferveſcere cœpit, inventi sunt nonnulli Judices Ecclesiastici, qui datâ sibi authoritate abuterentur: non defuerunt Principes, & Magistratus sæculares, qui de illo abusu conquererentur. (Justàne, an injusta esset querela, vel quod apponebatur remedium, posteà expendemus) Verùm appellationes ab abusu sub eo saltem nomine non ita sunt antiquæ.

15. Carolus Fevret *lib. 1. cap. 2. n. 2.* antiquiorem appellationem refert ad annum 1404. allegans Placitum, seu Arrestum Senatûs Parisiensis eo tempore datum, pro quo citat *tom. 2. libertatum Ecclesiæ Gallicanæ cap. 7. n. 27.* Sed quid Placitum illud contineret, ignoratur, cùm nec a Fevreto, nec ab Authore *tomi de libertatibus* referatur, sed tantùm citetur. Allegatur item ab utroque aliud Placitum anni 1449. Verùm in isto refertur tantùm, Procuratorem Regium dixisse, posse appellari à jurisdictione Ecclesiastica ad sæcularem, quasi ab abusu, ac per vim prohibitionis, & nullitatis ex eo, quòd Rex Deum tantùm superiorem agnoscat: Ecclesiastici verò jurisdictionem temporalem non nisi a Rege habeant, qui de ea, si abusus intercesserit, possit cognoscere: ex quo patet, ibi agi de Judicibus Dominij temporalis Ecclesiæ, à quibus ad Judices Regios appellatur; sed hoc ad causas profanas, non autem ad spirituales spectat.

16. In defensione Reginæ Navarræ Pio IV. ex parte Caroli IX. Regis Franciæ missâ anno 1564. earum appellationum usus circa tempora incepisse dicitur, cùm Cardinalis Iulianus à Balua Legatus à Latere ad Carolum VIII. etiam Regem Franciæ missus fuisset à Sixto IV. anno 1489. *Eo tempore usurpari cœperunt appellationes tanquam ab abusu, quas emittendas ad Senatum placuit, ab executione omnium Rescriptorum Curiæ Romanæ contrariorum sanctis decretis, libertatibus, & immunitatibus Ecclesiæ Gallicanæ, quarúmque usus plurimùm viguit, propter optima, quæ inde consecuta sunt, commoda; ut scilicet hujusmodi abusus à Senatibus authoritate Regiâ revocarentur. Libert. Eccl. Gallic. tom. 1. pag. 96.*

17. Citatur à Renato Chopino *de sacra politia lib. 2. tit. 4.* provocatio Procuratoris Regij à quibusdam monitionibus Innocentij VIII. contra Flandros: sed hæc provocatio dirigitur *ad Papam modernum melius informandum, & sanctam Sedem Apostolicam.* Addit quidem; *seu ad eum, vel eos, ad quos de jure provocare potest, vel debet* Sed ijs verbis non designabantur appellationes ab abusu, cùm in jure fundamentum non habeant.

18. Inter acta Cleri Gallicani, scilicet *tom. 1. tit. 2. cap. 19. ult. edit.* continetur eruditissimus, & solidissimus tractatus de jurisdictione Ecclesiastica, in quo appellationum ab abusu origo, pragmaticâ sanctione recentior demonstratur, & ejus esse quasi partus abortivus notatur; quæ, Ægidium le Maistre Protopræsidem in Senatu Parisiensi in collectione appellationum ab abusu nullam anno 1533. antiquiorem retulisse; Lucium item *in libro 2. Placitorum Summæ Curiæ in titulo appellationum*, quæ a veluti abusu nuncupantur, nullam habere, nisi ab anno 1537. quamvis citet etiam litteras appellatorias ab executione Rescripti Pontificij anno 1491.

19. Non potest certè usus ille admodùm antiquus esse, quandoquidem Stephanus Aufrerius Præses in Senatu Tolosano sub initium sæculi proximè elapsi *in addit. ad repet. Clement. 1. de offic. Ordinar. reg. 2. n. 30.* mirabatur, quî possent legitimæ haberi appellationes; *De quibus, inquit, sæpenumero dubitavi, ut fundari potuerint in jure*; sed & nunc Judices de illis Judicium ferre vereantur. Subjungit enim idem Authorius; *Nunquam tamen audivi, neque vidi, nisi semel, quod super meritis hujusmodi causarum appellationum fuerit pronuntiatum*: sed duntaxat vel appellationes annullari, aut quòd appellantes non erant, ut appellantes recipiendi, *quia à Judice spirituali non est ad sæcularem appellandum. Non debemus*, inquit etiam Stephanus Pasquierius *lib. 3. inquisit. suarum cap. 38. æstimare remedium illud appellationis (tanquam ab abusu) aut tempore Philippi Valesij (qui obiit anno 1350.) aut 140. vel 160. annis posteà inductum fuisse. Nulla enim sit ejusmodi appellationum mentio, neque in Regestis Curiæ, neque inter Senatûs consulta à Ioanne Gallo, Procuratore Regio tempore Caroli VI. (qui obiit anno 1422.) collecta, neque inter decisiones Capellæ Tolosanæ ab Aufrerio Præside in Senatu Tolosano digestas, neque inter decisiones Senatûs Delphinalis a Guidone Papa editas.*

20. Antiquior appellatio tanquam ab abusu assignatur a Domino de Marca *lib. 4. cap. 19. §. 4.* nempe, quam interposuit Procurator Capituli Parisiensis anno 1501. à decima Indictione, quam Alexander VI. in Gallia exigi jusserat. Sed ea appellatio primò dirigitur *ad præfatum sanctissimum N. Papam melius informandum, vel consultum, & sacrosanctam Synodum Universalem* primò *celebrandam*: quibus verbis fatetur appellans, appellationem ad Ecclesiasticum tribunal pertinere, nec per appellationis viam ad Principes se recurrere debuisse.

21. Licèt magna videatur inter illos Scriptores de tempore, quo utrumque cœperunt appellationes ab abusu, diversitas, ex omnium tamen consensu colligitur, eorum originem non esse valde antiquam, quod certè in re tanti momenti non obscurum est de injustitia præjudicium.

§. III.

Referuntur rationes Gallicanorum Authorum, quibus appellationes ab abusu conantur defendere, unà cum responsionibus earundem refutatoris & conclusione super ijsdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

Ex pluribus rationibus conglobatum proadſtruenda juſtitia appellationis ab abuſu.

22. AUthores Gallici *in præcitato tract. de libert. Eccleſ. Gallic lib. 12. cap. 5.* relati, Appellationes ab abuſu legitimas eſſe, conantur oſtendere ex ſequentibus rationibus. *Primò*, quòd Rex ſit Canonum cuſtos. *Secundò*, quòd ſubditos ſuos à vi, ſervitute, ac oppreſſione tueri poſſit, & teneatur. *Tertiò*, quòd ſcandala, quæ ab injuſtis ſententijs, aut decretis oriuntur, à Principe compeſcenda ſint. *Quartò*, quod Canones ſæpe legibus confirmati fuerint, adeoque Principes propriarum legum, perinde, atque Canonum infractionem ulciſcantur. *Quintò*, quòd jus naturale injuriam à ſe, atque ab alijs arcere permittat. *Sextò*, quòd Eccleſia partim *expreſsè*, partim *tacitè* illi uſui conſentiat. Excepta illâ ratione, reliquæ omnes unicâ reſponſione videntur elidi.

Reſponſio.

23. AUthor *præcitati tract. dict. cap. 5. àn. 2.* ſic reſpondet. Si Principes ac Judices ſæculares nullo caſu putant, Eccleſiam cauſas ad ſæcularem juriſdictionem pertinentes ad Eccleſiaſtica tribunalia evocare poſſe; quâ æquitate illi cauſas Eccleſiaſticas ad forum ſæculare per appellationes ab abuſu pertrahunt? Nónne Eccleſia, ut leges, ac mandata Principum à fidelibus obſervantur, cenſuras adhibet? Num autem negotiorum ſæcularium cognitio permittitur Judicibus Eccleſiaſticis, dum cenſuratum implioratur auxilium, ad detegendam v. g. rei veritatem? Quomodò igitur prætextu cuſtodiæ Canonum, cauſarum Eccleſiaſticarum judicium ſibi laici tribuunt? Illuſtriſſimus Petrus de Marca *lib. 12. cap. 12. §. 4.* varia profert exempla, ex quibus patet, ſolitos olim Principes ad Eccleſiam recurrere, ut ejus ope debitam ſibi fidem & obſequium à ſuis ſubditis obtinerent. *Exempla*, inquit, *petere licet è Synodo apud Lauriacum habitâ anno 843 relatâ in Synodo Meldenſi, & apud Ivonem, quæ eos, qui contra Regiam dignitatem aliquid machinantur, vel poteſtati Regiæ per ſummam contumaciam non obtemperant, anathemate plectendos decernit. Inde Synodus Sueſſionenſis anno 866. rogat Nicolaum I. ut Salomonem Britanniæ Ducem moneat, quò Domino ſuo Carolo Regium obſequium præſtet, annuoſque cenſus perſolvat; alioqui gladio Apoſtolatûs veſtri ſe percellendum debito agnoſcat libramine. Ludovicus V Itramarinus Rex Francorum ab Hugone Comite vexatus, ſubſidium poſtulat à Synodo Engelenheimenſi, ubi aderat Legatus Romani Pontificis, & Otto Imperator anno 948. &c.* Si quis hodie ob illa exempla contenderet, in foris Eccleſiaſticis ejuſmodi cauſas eſſe tractandas, partibus auditis, & eodem ordine, quo appellationes ab abuſu apud Judices ſæculares, ceu inſanus haberetur. Et tamen inſontes videntur Judices laici, qui ſpiritualia, & ſacra quæque negotia ad ſe trahunt, ac juridicè definiunt; quia *abuſûs* vocem obtendunt; quaſi poteſtates ſæculares non ſolùm authoritate ſuâ nunquam abutantur, aut earum abuſus corrigere nefas ſit; ſed etiam ad Paſtorum Eccleſiaſticorum abuſus emendandos, à Deo ſint præpoſitæ.

24. Præterea, num Principes ſæculares rariùs, quàm Eccleſiaſtici proprios ſubditos opprimunt, aut Eccleſia de ope, filijs ſuis injuſtè vexatis, minùs debet eſſe ſolicita, quàm Reges de regnicolis ab injurijs vindicandis? Nónne etiam ab injuſtis Principum mandatis oriri poſſunt ſcandala, vel illis moveri non debent Apoſtolorum Succeſſores, qui à ſancto Paulo ita ſe habere didicerunt, ut verè dicere queant; *Quis ſcandalizatur, & ego non uror*? Quid, quòd leges Canonibus confirmantur: & tamen occaſione violatorum Canonum Eccleſia de poſſeſſionibus terrenis, aliiſque rebus merè temporalibus liberè judicare non ſinitur? Cur ſoli Eccleſiæ netas ſit, non ſolùm ſua jura, ſed etiam fidelium bona, & libertatem, dum ijs injuſtè ſpoliantur, propugnare? An jus illud naturale Principibus temporalibus, non autem ſuperioribus Eccleſiaſticis conceſſum eſt?

25. Evenire ſanè poteſt, imò, ut non eveniat, fieri vix poteſt, ut Superiores Eccleſiaſtici aliqui aliquando ſuâ poteſtate abutantur: ſed contingit frequentiùs, ut Principes & Magiſtratus ſæculares ultra modum ſuos ſubditos premant. Nónne ergo æquius eſſet, ut Paſtoribus Eccleſiæ, præſertim Summo, liceret, & Principum conſcientiæ, & ſubditorum quieti, quæ cum animarum ſalute ſæpe conjuncta eſt, proſpicere, quam ut Principes ſuperiorum Eccleſiaſticorum abuſus, qui circa formulas à jure *poſitivo* inductas, aut fortè circa redditum temporalium, aut beneficiorum diſpenſationem verſantur, poſſent authoritate ſuâ corrigere? Præſertim cùm prætextu illius correctionis majores abuſus aut foveantur, aut inducantur. Difficillimum, ac ferè impoſſibile eſt, ut præcaveantur, aut emendentur omnia incommoda. Si autem volunt Galli, reverendam eſſe tantummodò Divinæ Providentiæ diſpenſationem, quæ ſupremam Regibus poteſtatem contulit, cùm illi malè in adminiſtratione rerum temporalium ſe habent, cur idem de poteſtate Eccleſiaſtica non ſentiunt? Cur utraque in alteram monitionibus tantùm non agit? Si utriuſque diſtincta ſunt officia, & diſcreti limites, ut non debeat alterius altera fines ingredi; ne, dum in alterius Provincia ordinem conſtituere ſatagit, & ſuam, & alienam perturbet. Cur Deo non relinquitur, ut in hoc mundo, vel ſaltem in futuro Præpoſitorum a ſe conſtitutorum delicta emendet? *Tu quis es, ut judices alienum ſervum? Domino ſuo ſtat, aut cadit. Ad Rom. 14.* Humanum dico propter infirmitatem.

26. Cùm enim corpus propter animam, non anima propter corpus à Deo creata ſit; cùm temporalia & corporalia ordinata ſint ad ſpiritualia, & æterna; convenientius eſt, ut illi, quibus ex Divina diſpenſatione concredita eſt ſpiritualis, & æterna ſalus fidelium, curam

curam ſuam ad temporalia protendant, quàm ut, qui temporalibus præpoſiti ſunt, ad ſpiritualia manum porrigant; maximè cùm, ut diximus, abuſus circa temporalia, Magiſtratuum, ac etiam ſæpe ſubditorum conſcientias illaqueent. Quâ ergo ratione poteſtas ſpiritualis eodem jure in rebus ſacris, quo temporalis in profanis frui non permittitur, & plus Principibus in Eccleſia, quàm Eccleſiæ in Principes circa temporalia tribuitur? Sed, ut redeamus ad illa, quæ in favorem appellationum ab abuſu allegantur.

27. *Primò.* Rex Canonum Cuſtos eſt, at non Conditor, Executor, non Iudex; ut notat Facundus Hermianenſis, de Imperatore Marciano verba faciens; *Cognovit ille* (Marcianus) *quibus in cauſis uteretur Principis poteſtate, & in quibus exhiberet obedientiam Chriſtiani. Et ideo, ne impius, atque ſacrilegus videretur poſt tot Sacerdotum ſententiam, opinioni ſuæ nihil reliquit ..... Multò magis impunè ſibi cedere non poſſe, cognovit, vel quæ jam de fide Chriſtiana rectè fuerant conſtituta, diſcutere, quod nullatenus licet, vel novos conſtituere Canones, quod non niſi multis, & in unum congregatis primi ordinis Sacerdotibus licet. Ob hoc itaque vir temperans, & ſuo contentus officio, Eccleſiaſticorum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor.* Facundus Hermian. *defenſ. lib. 12. cap. 3.* Iudicare Superioris eſt: Principes igitur Canonibus obſequi tenentur; de illis judicare non poſſunt; illorum interpretes non ſunt, ſed ejus eſt, legem interpretari, cujus eſt & condere.

28. *Secundo.* Tueantur Reges ſuos ſubditos, quando vim, & injuriam patiuntur; ſed debito modo. Non autem v. g. cùm illi, quibus id muneris incumbit ex ordinatione Divina, remedium opportunum afferre non recuſant; cùm non eſt manifeſta injuria, &c. Sed Principes parem ſaltem fateantur facultatem Pontificibus competere, cùm fideles evidenti fuerint iniquitate à laicis oppreſſi, non ſinè certo ipſorum æternæ damnationis periculo.

29. *Tertiò.* Quantum damnandi ſunt, qui ſcandala concitant, de quibus pronunciant Divina oracula, ſatius eſſe, ut alligatâ collo molâ demergerentur in profundum maris *Matth. 18.* tantum laudandi ſunt, qui ſcandala compeſcunt, atque ad id traditâ ſibi Divinitus poteſtate utuntur. Verùm amoto, ſi quid inſtabat ſcandali, cædis videlicet, ſeditionis, & hujuſmodi periculo, cauſæ judicium Judici competenti relinquatur. Certè, qui rixantes videt, poteſt, & debet propter imminens, & inevitabile periculum a mutua injuria, quantùm valet, impedire, non tamen illius rei, cujus causâ rixabantur, judicium ſibi vendicare, aut injuriam inferentem plectere, niſi ſit legitimus ejus Superior.

30. *Quartò.* Si res ſit ejuſmodi, ut partim Canonibus, partim legibus regi debeat, unaquæque poteſtas jure ſuo libere utatur. At, ſi leges in adjutorium tantùm Canonum invocatæ ſint; nónne jus violatur, ſi, quæ adjutrices venerunt, dominari velint?

31. *Quintò.* Ex jure naturali licet manifeſtam injuriam & à ſe, & ab alijs amovere, recurrendo ſcilicet ad Judices, & Superiores à Deo conſtitutos, non autem authoritate privatâ, vel extraneâ; præſertim dum non deſunt media ordinaria & regularia; ut vix, aut nunquam in Eccleſiaſtico regimine deſunt.

ARGUMENTUM. II.

Petitum ab antiquitate appellationis hujuſmodi.

PEtrus de Marca *lib. 4. concord cap. 19. §. 2.* maximè enititur novitatis notam ab ejuſmodi appellationibus removere, aſſeverans, ex concordatis inter Leonem X. Pontificem, & Franciſcum I. Regem Francorum initis, Senatûs officium adversùs eorum violationem implorari ſolitum per appellationes ab abuſu; eò quòd Pontifex Canonum, atque Decretorum in illis Concordatis conſervatorum tuitionem, conſenſu quoque ejus, & ſanctæ Sedis authoritate adhibitâ, Regi Francorum permiſiſſet: Franciſcus autem Rex eam curam Parlamentorum Curiis demandaſſet. Sed, ne hujuſmodi appellationibus novitas, quâ nihil eſt libertatum Eccleſiæ Gallicanæ dignitati infeſtius, objiceretur, *§. 3. Abuſus* dictionem in foro antea incognitam non fuiſſe, contendit. Ad hoc intentum probandum, inducitur etiam Durandus Mimatenſis *in tract. de modo Concilia Generalia celebrandi rubric. 70.* monens, ſæculares judices ſuo tempore ſolitos fuiſſe Judices Eccleſiaſticos de turbata juriſdictione conquerentes repellere hâc exceptione. *quòd eorum actus eſſent abuſus.*

Reſponſio.

AUthor *prætacti tract. cit. lib. 12. cap. 6.* in hæc verba reſpondet. Illam Judicum ſæcularium adversùs Judices Eccleſiaſticos de turbata juriſdictione conquerentes juſtam ac veram non fuiſſe, comprobavit examen aliquot poſt annos factum coram Philippo Rege Francorum, hinc Bertrando Epiſcopo Auguſtodunenſi Eccleſiaſticam, illinc Petro de Cugneriis, Procuratore Regio laicam juriſdictionem defendentibus, ut in actis legitur typis pluries excuſis. & a Patribus Philippo Labbeo, & Joanne Coſſart *tom. 11. Concil. par. 2.* in ertis, & in Bibliotheca Patrum *tom. 13. edit. Colon.* 33.

Antiquiorem, ut *ſupra* notavimus, poſtremo ſæculo appellationem ab abuſu non affert Marca, & quam tunc temporis interjectam dicit *§. 4.* præterquam quod ignoratur, an, qui interpoſuerat, proſecutus ſit, recenter editi partûs ſpeciem præſefert. Adhuc enim vacillat. Appellatur *à Procuratore Capituli Pariſienſis* contra decimam ab Alexandro VI. inductam ad Papam melius conſultum, Synodum univerſalem, Regem Chriſtianiſſimum, ſupremam Parlamenti Curiam, ac *ad illum, vel ad illos, ad quem, vel quos de jure, vel conſuetudine in hac parte provocare, & appellare licet.* Hæc appellationis forma indicare videtur non 34.

poſſe

poſſe ad Regem, vel ad Senatum deferri appellationem, nihil ad *summum* pall. iudicium Papæ meliùs consulit, & pall. Senatorium Symmachi universitate, & propter illorum defectum, aut neceſſitatem impulſum. Non etiam poteſt in omnibus tibi tribunalibus ſimiliter tractari negotium. Nectot Iudices appellari videntur, nili qua dubitatur, quidam ſit delendus, vel potius ne Rex, & Parlamentum Curiæ ſint exiſtit. *ad quos de jure, vel contentione in hac parte pertinuerit, & appellari liceat.* Et fortaſſe communia erat potuit, quam vera appellatio, ut Papa motuens, ne Ecclesiaſtici non cognitum ad tribunal laicale deferretur, atque ita juriſdictio Eccleſiæ detrimentum pateretur, cum Cleto impediri non poſſet.

35. *Paragraphi quinti notata digna ſunt hæc verba: Iudices & meram appellationem à Curia Eccleſiaſtica, ad Curiam Regiam in Gallia tempore abſolute poſſe, ſaltem Primo de Gravaſ.* (ſingulis pertinebentes Eccleſiaſticæ modus) *art. 16. Neſtoritus lib. de appellat. §. 22. & Iohannes Galli quæſt. 181.* Illi enim Authores generatim negant, à Iudice Eccleſiaſtico ad ſecularem appellationem admitti, quatenus eos Marca de appellatione tantum ſimpliciter, non de illa, quæ tanquam ab abuſu monſtratur, intelligendos eſſe. *Nidus, inquit Petrus de Cimbrat. art. 2. à Curia Tholoſana ad Parlias ad Curiam Regiam.* Ad regem à Iudice ecclesiaſtico, *ipſius Curia Parlamentum Parisiense*, ita ut omnia ad tribunalia appellationis manifeſtæ tempore non admittantur, neque tanquam ab abuſu à Iudicibus Eccleſiaſticis ad laicales. *Mollerius non nihil tollitur de Iudicibus ordinariis, & inferioribus, inquit ille, & appellat. §. 12. non & appellandum ad Iudices Curiæ, qui Iohannes Galli Arborenſis Regius, qui Plurium Senatui Parisiensi aliquo ad annum 1434. præfuit, quæſtionibus illis, non tantum Senatus conſultis probat, Tum, inquit quæſt. 181. ante tempus dictum per arreſtum, Parlamentum Anno Lxxvjiiii non eſſe, ut appellantes verſus Iudicem, ab officiali Curia Eccleſiaſtica Lingonenſi ad Parlamentum, qua Curia Eccleſiaſtica non reſpectus ad temporalia. Item fuit pariter dictum contra Dionyſium Gedoinum Cretrol, qui ab Officiali Curiæ Eccleſiaſticæ Capuli Lingonenſis appellarat ad Parlamentum.*

ARGUMENTVM III.

Petitum ab Authoritate.

36. Petrus de Marca *lib. cap. 4. §. 1.* contendit, appellationem ab abuſu frequentatam indauſile Theologorum Parliamenti, præjudice Gerſonij ſemotam.

Reſponſio.

37. A Ublue *præſati tralatis lib. cap. 4. n. 2. & 3.* hæc reſpondet. Quanta eſſet tempore Gerſonij in Eccleſia confuſio, quantus claſſum à Pontificibus, tum Præſidentibus datus abuſus, nemo ignorat. Unde nihil mirum eſt, ſi Gerſonius, & quidam Theologi Pariſienſes immoderatiùs illorum exceſſus, *priſtarium, cum contraria præciperent, & undiquaque ſibi obtemperari ſub frequentibus cenſuris præciperet*, ipſelli polle doceremus: licet autem Gerſonius peculiam illum tractatum de materia excommunicationis, & irregularitatum, quem Petrus Marca, fortaſſe poſt tinium Ecclesiæ ſcripſerit, cum in eo Conſilij Conſtantienſis mentionem habeat, ſummus tamen profert, quæ annum adhuc exiſtarunt, atque indignatione in abuſus, quorum teſtis exiſtebat, commotum indicat. Cujusmodi fortaſſe abuſus, ſignifcat his verbis *cenſuerat. p. de Ailli, Contempſus ſunt incurrere in multis caſibus, juxta Papæ mandata non obedire: à nemo ſolutet abſolvere meruiſſet, & excludiuntur poſſunt ſub in caſtrodiuum, non in abſolutionem.*

Quum autem longe abſit Gerſonij ſen- 38.
tentia à Petro illa appellationem ab abuſu frequentia, qua Gallia hodie inundata, patebit ex utroque textu verbi præcipit, & illa ipſa, quæ refert Marca *in confirmatione 10. Contemptus clarum non ſimpliciter, ſed ſub certa, ut ſæpe dictum, ſignificatione: ſæpe dicta, qui refert non abſolvant ſententia excommunicationis præſertim per Pontificem* (quam non Benedictus XIII. qui Regem, & Regnum Franciæ censuris supposuit, ab eo, ab excommunicatione, obtemperatum fuiſſe) *ſine ſi poſſit, qui per pontificem ſententiam adeunte talem ſententiam limitationis præſertim. Ita enim naturalis dolus, ut poſſe non reſpecti.* Sic hoc illud ſenſu non eſt ab appellationem, quin cognitionem requirit, quatenus præcipere Iudices, ſi de abuſu, non de requiunt ſententiam. Gerſonius enim ſupponit, excommunicatum elle cenſuratum impoſitum, ut non inquirentem ſit, an Pontifex abuſerit aut potuerint; ſed quamodo quis poſſit ejus injuram evadere. Subjungit tum: *Conſtat autem, quòd tales excommunicationes, non debere dari ſine ſi ſed vt & Valentia, contra quam ſat bene hoc tenet, vel animo ſi turci.* Adeo, quòd à Gerſonij doctis ſimilium eſt, poſſunt laici adversus injurias ſibi à Regi ſedes, Pontificis abuſu, quod Regi Monitoriales contra iuſte Majeſtatis ſtibuant. Etenim in illis etiam tabulationibus haud cum Gerſonij *non naturalis dolus, ut poſſe non reſpecti*: ex præcitatis docet idem Doctor loco alio exiſtentes, non ſolum Communitatis, ſed etiam privatas adversitas Principis, aliquam legitimè nonnisum obtinentes, tyrannicum regimen ſeſe defendere: quis autem poſſet, & modeſtior modus ſe defendendi, quam ut appellationem Petri communis quæ abuſus, norum, & Pallor, cui tenentur etiam ipſi Reges parere, ſi inter Chriſti ovis cenſeri volunt?

ARGUMENTVM IV.

Deſumptum ab Eccleſiæ, Summique Pontificis tutis ſalrem contenti.

Petrus de Marca *lib. cap. 4. §. 7.* probare 39.
nititur, appellationem ab abuſu non de-

eſſe *tacitam* ſaltem Summi Pontificis, aut Canonis delegationem, ſeu Eccleſiæ conſenſum. Tum ex eo, quòd Concordatorum tuitio, quæ majoris eſt momenti, Regibus commiſſa ſit; tum quòd non ſint inviti Epiſcopi, nec de re, ſed de exceſſu conquerantur; tum denique, quòd tamdiu ſiluerit Curia Romana. *Ex præſumpta mente Summi Pontificis ſemper Gallicanæ Eccleſiæ perſuaſum fuit, in cæteris etiam articulis* (ſcilicet ultra contentos in Concordatis) *eam tuitionem extraordinariam, quæ in Gallia ante Concordatorum publicationem vigebat, à Summis Pontificibus tacitè fuiſſe conceſſam; cùm in rebus majoris præſertim momenti, quæ Concordatis continentur, præſidium Regium ad Decreta cuſtodienda impendi gratiſſimum habuerint. Quæ Summorum Pontificum conſenſio inde etiam probari poteſt, quòd ab aliquot ſæculis, cùm appellationum iſtarum uſus frequentetur in Gallia* (*non invitis Epiſcopis, qui modum quendam illis præſcribi, non autem rem ipſam aboleri aliquoties poſtulárunt*) *à Romana Curia nihil profectum ſit, quo ingratam ſibi eſſe ſori trituram illam ſignificaret.*

Reſponſio.

40. AUthor ſæpe inſinuatus *cit. cap. 6. n. 10.* ita reſpondet. Ex Concordatis argumentum validiſſimum delumitur contra prætenſum ſanctæ Sedis *tacitum* conſenſum, circa appellationes ab abuſu. Ibi enim Summus Pontifex expreſsè declarat, ſe alios uſus præter contentos in Concordatis, ſi qui ſint ſanctæ Sedis, & Eccleſiæ juribus contrarij (quales eſſe oſtendimus illas appellationes) non intendere approbare. *Et cùm omnium* (verba ſunt Leonis X. *in concord. tit. 33.* qui eſt de perpetua ſtabilitate Concordatorum) *quæ in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis agantur, notitiam non habeamus, conſuetudines, ſtatuta, ſeu uſus libertati Eccleſiaſticæ, & authoritati Sedis Apoſtolicæ quomodolibet præjudicantia, ſi qua in Regno, Delphinatu, & Comitatu prædictis, aliàs, quàm in præmiſſis, exiſtant, non intendimus nobis, & eidem Sedi in aliquo præjudicare, ſeu illa tacitè, vel expreſsè quomodolibet approbare.* Vide, an meritò *ex præſumpta mente Pontificis ſemper Gallis perſuaſum fuerit, in cæteris etiam articulis* (ultra contentos in Concordatis) *eam tuitionem extraordinariam à Summis Pontificibus tacitè fuiſſe conceſſam.* Nónne potiùs expreſſa declaratio eliminat omnem *tacitis* conſenſûs præſumptionem? Teſtatur præterea conſtitutio, ſingulis annis in die Cœnæ Domini publicari ſolita, & aliæ innumeræ, quantum aliena ſit ſancta Sedes à conſentiendo uſibus Eccleſiaſticæ juriſdictioni tam infeſtis.

41. Teſtantur acta Cleri Gallicani, & nominatim tractatus *de Eccleſiaſtica juriſdictione* alibi laudatus, & *tomo 1. actorum Cleri Gallicani* inſertus, an Epiſcopi juriſdictionem ſuam per hujuſmodi appellationes extingui gratum habeant; an verò ex deſperatione tantùm abolendi uſûs ſibi tam perniciosi, modum ei adhiberi poſtulárint. Ex his autem inferent Prælati Eccleſiaſtici, quantùm interſit, jurium Eccleſiæ violationi, & quamprimùm, & quàm fortiter obſiſtere, cùm in rebus capitaliſſimis, quæque nullâ ſolidâ ratione nituntur, reſiſtentia non ſatis generoſa (nedum ſilentium) accipiatur pro conſenſu; ut jam non de revocando, ſed de minuendo malo deliberandum ſit, ac pro magno favore habeatur, ſi pernicioſiores circumſtantiæ reſecentur. Inferent ſimiliter, quàm periculoſum ſit, ab ijs opem emendicare, qui alienam dominationem excludunt, ſed ita, ut ipſi duriùs dominentur. Sapientiſſimè ſtatuerunt Summi Pontifices, ut laicorum leges circa res Eccleſiaſticas ſine aſſenſu Eccleſiæ nullâ vi pollerent, etiamſi viderentur utiles. *A quibus* (Laicis) inquit Innocentius III. *Cap. Eccleſia. De conſtitut. ſi quid motu proprio ſtatutum fuerit, quod Eccleſiarum etiam reſpiciat commodum, & favorem, nullius firmitatis exiſtit, niſi ab Eccleſia fuerit approbatum.* Minus enim eſt illud commodum, quàm damnum uſurpatæ à laicis in Eccleſia juriſdictionis; præſertim quia ubi ſemel Eccleſiaſticarum rerum arbitrium prætextu procurandæ utilitatis Eccleſiaſticæ ad ſe traxerint, ſi decernant injuſta, reſpui vix poterunt ob diſſimulatam judicandi poſſeſſionem. *Nam*, ut ait Nicolaus I. *epiſt. 47.* quæ eſt ad Hincmarum Archiepiſcopum Rhemenſem, & refertur in Concilio Sueſſion. III. *mala conſuetudo, quæ non minùs, quàm perniciosa corruptela vitanda eſt, niſi citiùs radicitùs evellatur, in privilegiorum jus ab improbis aſſumitur, & incipiunt prævaricationes, & variæ præſumptiones celerrimè non compreſſæ, pro legibus venerari, & privilegiorum more perpetuò celebrari.*

CONCLUSIO.

PRæinſinuata ab Eccleſiaſticæ juriſdictionis abuſu appellatio nullo juſto titulo colorari poteſt, ut in conſcientia ſecuri eſſe queant, qui eam prætendunt.

EXplicatur ex Authore *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 12. cap 4.* Certiſſimum namque eſt, non habere Judices ſæculares claves Eccleſiæ, ut in foro vel *interno*, vel *externo* ligare poſſint, aut ſolvere; id, eſt a peccatis, & cenſuris abſolvere, vel illis innodare, juriſdictionem, aut miſſionem ſpiritualem conferre, vel auferre. Id de fide eſt, nec inter Catholicos probatione indiget. Unde neceſſariò conſequitur, nulla Principum Edicta, nulla Curiarum ſæcularium Placita poſſe quemquam ab excommunicatione, aut aliâ cenſurâ, vel irregularitate, vel peccato liberare; nulli Parocho, vel alteri Sacerdoti, aut Clerico validam, ad prædicandum miſſionem, ad pœnitentiam, vel alia Sacramenta adminiſtranda, juriſdictionem conferre. Poſſunt quidem Senatores declarare, non eſſe aliquem excommunicatum, irregularem, vel alicujus criminis reum, ſed hujuſmodi declarationibus, cùm à non habentibus poteſtatẽ prodeant, ab excommunicatione, irregularitate,

42.

tate, vel peccato nimirum poffunt existere. Quid igitur, fi fallantur Judices? Nonne eatum intentio excommunicatum participantem iuftificaretur, alioquinque hominem Ecclefiæ communicatum retineret? Nimirum legislator ad facta manifefta iudicium præfabit? Num abfolutionibus ab invalore cauam nimirum dandis vim tribuet? Num ab Deo intuitendis nullius? Nonne fatis eiufdem tollatur poteftas?

43. Sed ufus multis fuit tum antiquis, tum recentibus Canonibus, & decretis, late confirmatis adverfus eos, qui Ecclefiaftican poteftatem violant, num eis effugient, aut laticres caufas fortiuntur & facras ad ius tribunalia evocantur, aut natum illud ex perfecutores? Num bona fides utrofque a pœnis, & cenfuris excludit? Equidem bona fides in ignorantia fundari non poteft. Etenim a Judicibus incognitus, aut ipfi Canones ignorantes, ac fe nonnifi ex re fua, ipfum ius, aut Ecclefiaftici, quæ Canonibus exprefa funt, ex imperitia. Si Canones ignorant, fciunt, quam arcte ab ipfis Ecclefiaftice poteftatem ufurpare prohibentur, quibufque pœnis formalibus plectantur. Sed num imperitiomnibus ab abufu propofitos dicunt in Canones, ac unquæ Canones ftterunt; quos ni eft, ut Judex hoc, qui fe defendere dicunt Canonum, perfpectos duo effe fenfuum, & cognitionis, & quæ illum fupponeret ex detur, bona fides, illis minime fufficiunt, fi aliud tantum, quam ut perfpectum intueri, id eft, cruere, feu circa res temporales. Se profitant tantum, nifi denique quatenus illis ex ipfa, vel ex privilegio fuo conceffis. Complectitur integrum volumen Canonum Ecclefiæ adversus violatores fuam jurisdictionem, quæ notifica, quomodo, contemnere audeant, qui Ecclefiam Matrem habere fe profitentur, qui quomodo, qui autem cenfuras in eis pontentes evadant.

44. Memorandus Judices, qui deprimendum Epifcoporum, aliorumque Ecclefiæ Ecclefiafticorum, & exoliitorum propria authoritate ambitum, vel inanes, aut nimium commodi cupiditate non tenentur, nec Ecclefiæ bonis, ac libertate dominari, fed ad Matris obedire ftatuta. Iuftum eft illum condemnare, eorumque enim Scriptores late, antiquum illi, quibus Ecclefiaftica negotia pro ufforum utilitate, quam profana, Ecclefiaftici juris jurisdictionem ad forum laicum nomine evocare ftimulant. Auferens in Senatu Tolofano Prefes in addatione ad repetitionem Ecclefiæ primæ de offic. dele. reg. c. 9. n. 30. Item, ut ipfa verbum, fe ipse dubitat, ubi fundata poffent in jure appellationes ab abufu, & ad eas ufque tempora, ad effectus etiam ipfos, Judices, haec fuper materiis canonum per appellationem interpofitam ab abufu ad fe delatarum dicendo, femper hefitavifle, nifi anno tandem 1601. Perfuafa fui tum relegati aliud tuncra propofiti, & Judices, quo pacto agere prudentes tenerentur omnes colubros, quamdiuquidem nec penas quantas principes, nec centuræ Ecclefiaftica illitus.

Eventi maxima & pene, quod prædixerat Cofmas Guymier in Senatu Parifienfi Conciliarius, & Ingolfonum Prafes in *præf. progm. fanct. 2. Cum itaque in verbis Literatis.* Ubi poftquam Senatus, & confultiffimus contra Ecclefiaftican libertatem effe nollet, utriusque litis authoritate comprobavit; poftquam hujusmodi Senatus Parifienfis, aut fervitio Regum, aut Principum, aut ipfa imperitia jurisdictionem Ecclefiafticam per fe, vel per alios, quos decuit, vel obtinuerit, & ad illud auxilium, confilium, vel favorem datum, ex excommunicationis incidere oblitum, nonnifque poft hominem Andream, & Panormitanum, inimici Ecclefiæ, & Canonum, ac Regum, ut probavit ejus ligatos, ob dominationem & fubtractum jurisdictionem Ecclefiæ fubjugos; *cum autem Rex Francia fit regni Ecclefia, & inter omnes Chriftianos Clericos, dicit infpector jurisdictionis, & libertates Ecclefiafticas : Ita Officiatis qui in multos locis tertium Ecclefiam in modum : ita quod Reges provocati, tandem impotibus, & libertates Ecclefiæ examinari, ferat tempore Philippi Regis & Valefii. Petrus de Cugnerio Senator quidam primarius compilavit Ecclefiæ.*

Qui cognitionem Guymierii gloffe notes addidit Philippus Probus, fuum contra illatæ Ecclefiaftice jurisdictionis damna telum fignabat; hic Guymierii verba, *Ingolfonum qui in multis locis tertium Ecclefiam in propofitum, addens; quibus ubique, ubi effluant, addit, quod Judices Ecclefiaftici nihil, aut parum habentin jurisdictione exercitoque illud fruftum per Judices laicos esse fub lucernam, & obfcuratum, ut patet experientia rerum Magiftri.* Vide ibi fequentia.

Si Galliarum Judices Theologos, & Iuris Canonici Interpretes fequebus habent, eo tempore non fuiffent hæc confufionum contentum, quali in propria causa loquuntur, & propriis commodis fervientes, nullum Senatorum tertium Prafidet, nullum Iuris confultum reppi, publique tenuerent, & fine ullo fuccedentes haec in pace & quam Ecclefiaftican vitam fubjectos exiftimet, cum ubi de abufu, & de ea, quæ ad illum pertinet jurisdictione certent.

45. Petrus Rebuffus Supremarum Curiarum Privilegia recenfens fuper primo Concordato Francifci, *Verba jurata Senatum illud diligenti, & fedulo ftudio ad obfervandum Concordatum, & alias leges non parcit cognitori, & in Concord. ut tit. de Privileg. Concord. ... Et hos Senatores ut à fuis ordinibus, ne pateat fe privilegia, ne plenius dici ac intimationibus Regis, non abeat, & reformet in Regia. Et quia Privilegia. Cf. Cap. Si qui Epifcopi. 21. q. 3. dicitur & ab abufis minime abstenet ad Senatum.* Nonnifi ecclesiæ haec verba Rebuffo imaginaria, aut naturam Ecclefiaftican tantum prop minabus habenti, quandoquidem eam ex profecto tradiderit fuper primarum Rubricam Conftitutionum Regiarum, quæ erit de appellationibus ab abufu, idque Parifiis in fchola publicata, ne qua parte opinionem elle pri-

vati

vati hominis, quam proferre non auſit niſi in ſcriptis ſinè examine vulgatis, diſertè docuit, ut ipſemet hîc confirmat, Iudices ſæculares eam authoritatem non niſi ex jure, vel privilegio ſibi poſſe vendicare.

49. Quæ de Iudicibus dicta ſunt, in partibus etiam locum habent cum proportione. Ejuſmodi enim plerumque ſunt, ut ſciant, aut ſaltem teneantur, & facilè poſſint ſcire, quæ à ſacris Canonibus ſtatuta ſunt adversùs eos, qui Eccleſiaſticam juriſdictionem uſurpant, aut ad eam uſurpandam juvant. Minor tamen eſt ipſorum culpa, cùm non propriâ ſponte tribunalia Sæcularia pro rebus ſpiritualibus, & Eccleſiaſticis appellant; ſed ad ea inviti pertrahuntur, cauſæ alioquin juſtæ, ac graviſſimi momenti jacturam perpeſſuri: ſed quod omninò nulla culpa ſit, definire quis audeat? Licèt id aliqui præſumant ex benignitate Eccleſiæ, quæ ſicut contumaces graviter plectere ſolet, ita & illis indulgere, qui ſua præcepta non niſi magnâ neceſſitate compulſi prætermittunt: res tamen admodùm incerta mihi videtur.

PROBATIO I.

Petita ex Clericorum in cauſis etiam *Civilibus* exemptione a laica poteſtate definita *in Cap. Nullus Clericus. Cap. Nullus Epiſcopus. Cap. Placuit. & alijs. 1. q. 1. Cap. Si diligenti. Cap. Significat. Cap. Sæculares. De foro compet. Cap. Si Iudex laicus. De ſentent. excomm. in 6.*

50. ILla namque immunitas importat exemptionem, ne Clericus conveniri poſſit in cauſis *civilibus* coram ſæculari Iudice, quam quam ipſeſi Actor ſit, poſſit imò debeat Reum ſæcularem convenire coram laico Magiſtratu. *Ex Cap. Experientia. Cap. Si quiſquam. 11. q. 1.* adſtipulante etiam *Cap. Neminem. 3. q. 6. & Leg. fin. Cod. Vbi in rem actio.* dum *ibi* dicitur, *Actorem debere ſequi forum Rei.* Nec admittendi ſunt Doctores aliqui exiſtimantes, ſi actio non ſit *perſonalis*, ſed *realis*, verſans circa Clerici bona temporalia, poſſe hunc propterea trahi ad Iudicium ſæculare. Quod tamen Covarruvias *pract. quæſt. cap. 31. n. 5. verſ. 2.* Suarez *cit. lib. 4. de immunit. Eccleſiaſt. cap. 14. n. 4.* & alij meritò reprobant, cùm non perſona duntaxat, ſed etiam bona Clerici exempta ſint à Juriſdictione ſæculari; juxta *Cap. Similiter. 16. q. 1. Cap. Quamquàm. De cenſibus. in 6.* Minùs admitti debet, quòd, ſi Eccleſiaſticus Iudex, coram quo à laico conventus eſt Clericus, fuerit negligens in cauſæ deciſione, poſſit ſe Iudex ſæcularis intromittere. Hoc enim minimè convenit cum Canone *Qualiter. De Iudicijs.* ubi omninò prohibetur: *Ne pro defectu juſtitiæ* Clerici *trahantur à laicis ad judicium ſæculare.* Neque huic Canoni obſtare poſſunt, ſi quæ in contrarium ſint leges Imperatoriæ *in Authent. De ſanctiſſimis Epiſcopis. collat. 9.* Nam in materia immunitatis Eccleſiaſticæ nefas eſt, aliquid diſponi à Principe ſæculari.

Hinc reprobanda eſt etiam Gloſſa *in Cap.* 51. *un. De juramento calumniæ.* per quam cauſæ Clericorum in poſſeſſorio ſubduntur ſæculari juriſdictioni. Hoc namque eo ſaltem caſu, quo judicium poſſeſſorium verſatur in cauſa ſpirituali, ac ideo eſt Clericus, apertè pugnat cum *Cap. Placuit. Cap. Inolita. 13. q. 1. Cap. Qualiter. De judicijs. & Authent. Statuimus. Cod. De Epiſcopis & Clericis.* In vi quorum Canonum Iudici laico prorſus adempta eſt juriſdictio in Clericum, ne poſſit eum citare, & ad ſuum tribunal trahere. Et hinc, ſi qui Canones in contrarium allegentur, ex ipſorum diligenti inſpectione patebit, *ibi* non eſſe ſermonem de cauſa ſpirituali inter Clericos, vel laicum actorem, & Clericum reum *in poſſeſſorio* agitatâ. Quare Iudicis ſæcularis brachium in cauſis Eccleſiaſticis ſecundùm ſacros Canones, ad implorationem duntaxat Iudicis Eccleſiaſtici, interponendum eſt; uti Doctores communiter aſſeverant.

Ab illo nihilominùs univerſali principio, 52. de cauſis Clericorum coram Iudice laico non tractandis, excipiuntur tum feuda, tum bona regalia. In cauſa namque feudali, ſive *in poſſeſſorio*, ſive *in petitorio* agendum ſit, Clericus etiam conveniri debet coram Domino feudi, tametſi laicus ſit: ſic enim à jure diſpoſitum eſſe in favorem feudorum, conſtat ex *Cap. Verùm. & Cap. Ex tranſmiſſa. De foro competenti.*

De bonis porrò regalibus ſingulare eſt, 53. quòd non concedantur, niſi cum reſervatione tribunalis ſæcularis, ut ſcilicet coram iſto decidantur. At quoties alicui Eccleſiæ conceditur bonum quodpiam eâ lege, ut controverſiæ ſuper ipſo exorituræ definiantur à Iudice ſæculari, Eccleſia, adeoque Clericus in hæc bona intromiſſus, ſi conveniatur coram ſæculari, non jam ſe habet tanquam *coactus*, ſed *voluntarius* reus, quod ſalvâ immunitate Eccleſiaſticâ, fieri poſſe, tradunt plures Doctores. Et ideo, quando Clericus ſub ita clauſula, *ſi putaverit, ſua intereſſe*, citatur ad comparendum coram ſæculari Iudice, tunc comparendo *voluntariè*, & ſub comparitione ipſâ non opponendo exceptionem *voluntariam*, ex tunc non tanquam reus *neceſſarius*, ſed potiùs ceu actor *voluntarius* ſe habens, juſtè convenitur coram Iudice laico.

PROBATIO II.

Deſumpta ex hoc, quòd Gallici quoque Scriptores eam ab abuſu appellationem defendere conati, non modicas iniuſtitiæ ſcintillas in illa emicare fateantur.

54. AUthor namque *præadducti tract. dict. lib. 12. cap. 6. n. 5.* in hujus aſſerti exemplum inducit Petrum de Marca, qui, cùm videret illarum appellationum injuſtitiam, variis eam limitationibus temperare conatus eſt. Nam

cit. cap. 4. §. 2. circa verba Procuratoris Caroli Parisiensis *supra* relata illud animadvertis. Quæ verba, inquit, *observanda sunt. ut inde patet, in hoc casu appellationem ad Regem facilitatium ejus appellatum ad Concilium: in hac enim de inspicitur, in altera de abuju tantum delictique; prout & omnes fidelibus scandalum appellantes, dum alterius professum experiuntur.* Ergo non nisi provocationes rite denominandas effata per appellationes ab abusu, nec de ipsa sententiæ Ecclesiasticæ iniquitate judicandum, sed tantummodo abusus interim, dum Concilium ipse decernit. Alias *infra* limitationes adhibebit, quæ tamen, ut videbimus, nec obtinentur, nec observantur, quia non admittendi ullum ejusmodi excolare.

57. Pergit præterea Author *dict. cap. 4. n. 3.* in hunc modum ratiocinari. Quia in appellationum ab abusu judicia, sine intuitu rei ex eo, quod, cum eorum ratio indebita est, ut ipsi Judices Regi, id quod defertur, sunt, quo jure exercentur, præfiniuntur certum: & cum rationes inquirite fundorum, ejusmodi præsidium, quæ nec alii præbent appellationum illarum patroni. Quid Stephanus Aufrerius, *cujus supra mentionem fecimus*, apud eosdem scribit Petrum de Marca, in de illis ita loquatur §. 6. *Sane fatendum est, plerasque ab adversis laudatis Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus appellationes dispositionem interire posse.* Non diffitemur. Ac quemnam fini illi reformare, quæ interire pugnet. Sed quamnam fit illorum pondus, absque cognoscere ex eo, quod *immediate subjicit. Præcipuum autem dici, in eo casu Judicem omnem probant ..... non aliis urget, ac primi simul visitur, Ord.* Cur tamenter illi, cum hic circa, ipsi enim Adversarii pervicaciter? Concludit Marca; *Quare non mirandum est, si Parisiensis ipse Senatus tam frequenter, & quasi ex gratia ejus effata appellationes, quas nihil ad aquitatis Judicis cultum, fuisse & vultum, in quibus Rex jurisdictionem habet delegatam à Papa, vel à Canone, ut in tertio sæc. vel decretis, si reprobare, & in ejusdem ut ex pergit.* Hic ad ingentes momenta confutationis Parisiensium Marcæ, & Aufrerii, quantum Marca Rebuffum interpretatur, quæ delegationem *expressam*, & non tantum *dandam* exigit. Longum id esset examinare, locum habebit Rebuffi scientia.

PROBATIO III.

Prioris contumelia.

58. Dem nampue Author *tract. de libert. Ecclesiæ Gallic. tit. lib. 12. cap. 7.* inducit Petrum de Marca *dict. lib. 4. cap. 2.* Ivonicum fequentia, à dicto tamen Authore prio lis mentis colligatis. Ipse namque Marca *dict. cap. 2. §. 1. citavit: Ecclesiasticum est ejus causa muri pertinebant, & Sacramentorum administratio spiritualium pertinebant ejus Curia spectant, etiam horum appellationum pertinere.* Sed prædictis Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, sed etiam Evertens recensitur, quos adhæ rentiuntur, & recentia decreta Curiarum Senatuarum. Quod ita, non provocari à concilione, sed ab executione Relicionum Parisiensium, appellari autem ab ipsorum judicis Episcoporum, reverentia quidem erga Sanctum Sedem positum habent, sed quæ injurias regat, non fallor. Curantem Episcopis simile hanc non defertur? Siquidem, ut *§. 1. citato* Marca, de antiquitate reformatum Ecclesiasticorum Judicum in appellationibus ab abusu non judicatur. Adeo, quod recentia Senatus consulta recentiorum illum ergo Summum Pontificem intimi ea contra Ecclesiæ Gallicanæ.

59. *Paragraphi secundo* monet Judices fecialiores: *Primò*, ut Clericorum executores & non præsident, id est, ut ipsis *ubi adsit Judex, non in gratia ipsi Ecclesiasticus judicium ferant. Secundo*, ut *contendant, ubi agentibus, omnes, & maxime, Ecclesiasticis Judicibus istam relinquant.* Rationem affert *§. 3. Nimirum, quia, inquit, ut Judices Regis hoc sibi propanant, judicia Canonica nullo modo ad jurisdictionem Regiam pertinentia, sed tantum Ecclesiastica, & Primum concernentia ab ejus Christiana Religionis primordiis Ecclesiasticis jurisdictionibus. Quare, si necessitate exigente, in eas cognoscere Rex aggredietur aliquando exercere, ita se gerere debet, ut immo hæc in reformatione agendum. Obtinere debinde, non passim, sed duabus possibilium de causis judicia Canonica ad Regem devocandi tentata, vel spiritualis, scilicet ut innovendum scandalum, & offensionem publicam; & dum interrogatus per delictum, divinæ contemptum, & machinationem judicis Ecclesiasticus Epilogi, vel Clerici impunitatem.* Sed, ut notat *§. 4.* & ut generaliter dici poterit *Si quis ad hanc necessitatem exercere velit parentes, ut ipse non videatur, quidam parricidam videri videbitur.* Non enim citra ordinem tantum, fed & circa regnum, publica tranquillitatem Judicia fecialiores abstinantur, quibus, nisi validis obstiterur, brevi tantus contentus obtendendi Regni malum quam maxime proinde tentationis imperium. A relegione, atque publica Christianorum Regum pace pendet Regnorum omnium. Eorum ea est Parlamentorum tenacitas: illinus est verbum ob Augusti illius Cæsaris regnantis, qui a Rege Regis pollex, vivique ultrices enim Regis, quam Ludovici XV. voluntati cessari fit, quid cum ea alii, tum ex nobilissimo edicto anni 1639. *supra* citato confiat. Invidiosum illius Principis hæreditatem, & æquitati reformati eft gravia Constitutionis illius, quam promiserat Marca *§. 4.* ut potuit, ait optando, ut *Regnum regnum* fum liberetur, & potius illorum Ecclesiæ reflituat.

60. Quemadmodum de fatis Ecclesiasticæ jurisdictionis à laudatis fecialibus injuris, id quidem reflectens illi fint, ad Senatum, & Senatui ipfe fecretis, ad Regem recurrendum esse, vult Marca in hoc *§. cap. 3. & cap. 19. §. 1.* Ita ut, si quis perperam ab Episcopo gravatus fit, eat non appellabitur Metropolitanus? Si à Metropolitano, illius Superiori, ob-

Digitized by Google

nec ad ſupremum Romani Pontificis tribunal perventum ſit? Nónne eandem in rebus ſpiritualibus poteſtatem à Deo Paſtores Eccleſiæ obtinuerunt, quam Magiſtratus & Principes in rebus temporalibus? Nónne, ut ſæpiùs diximus, ſi alterutra poteſtas alteri præferri, vel alteram emendare debeat (& reverà debet) ſpiritualis temporali eſt anteponenda? Quanta ergo ſit ſpirituali injuria, cùm temporali poſtponitur, nedum par non habetur utriuſque conditio, ut cuique liberè ſua liceat obire munia?

59. Sicut olim Eccleſia judiciarium ordinem à legibus conſtitutum ſequebatur; ita poſteà ordinem à jure Canonico inductum amplexa eſt Gallia, ut ejus Nationis Scriptores notârunt, nominatim Marca §. *ſeq.* & perhibet ityſus ipſe, ac praxis: ſenſim tamen plures factæ ſunt mutationes, quibus ipſam Eccleſiam ſubjicere Iudices laici conantur; adeò, ut hodie multùm appellationes ab abuſu, vix alio prætextu colorentur, quàm non ſervatæ formæ à Conſtitutionibus Regijs, aut ſtylo præſcriptæ, magiſque fermè cavendum ſit Iudicibus Eccleſiaſticis, ne fori ſæcularis praxin, quàm ne Canones ignorent. Ex Canonibus enim non obſervantur quàmplurimi; formulas moderni Iuris prætermittere nefas eſt, & abuſus mulctæ obnoxius.

60. Ab ordine tamen judiciario per leges conſtituto Principem diſpenſare poſſe, probat Marca §. 6. authoritate Meliphtongi Epiſcopi in Concilio Chalcedonenſi dicentis, Eutychen per ſe ipſum, non per Procuratorem reſpondere debere; *Niſi*, ajebat, *aliter juſſerit Imperator, cui parendum erit.* Verùm etiam hodie Magiſtratibus ſæcularibus in multis parendum eſt; ſed hoc non propter conſcientiam, ſed propter iram: non quia juſta præcipiunt, ſed quia præceptorum executionem per vim extorquent. Cùm ordo judiciarius ad hoc inſtitutus ſit, ut rei veritatem, & juſtitiam facilius aſſequantur Iudices, & judicia comodiùs executioni demandentur: ſicut in varijs Regnis, imò in varijs Provincijs pro circumſtantiarum varietate diverſus eſt, ita & pro rerum, & cauſarum diſtinctione. Et quemadmodùm quilibet Princeps judiciorum formam, prout ſubditis ſuis convenire arbitratur, Iudicibus ſuis præſcribit; ita æquum eſſet, ut Eccleſia liberè poſſet in negotijs ſpiritualibus, & Eccleſiaſticis ordinem ſequi, quem probâſſet commodiorem cauſis rectè ritéque expediendis.

61. Fruſtra verò §. 6. probatur, Eccleſiam olim leges ſecutam in ordine judiciorum: nam ut verbis Lucij III. utar, quæ referuntur *Cap. 1. de novi operis nuntiatione*; *Sicut leges non dedignantur Canones imitari, ita & ſtatuta ſacrorum Canonum, Principum Conſtitutionibus adjuvantur.* Gloſſa ſuper verbo *adjuvantur*, addit: *Et ita in cauſa Eccleſiaſtica leges poſſumus allegare, ut etiamſi Canones deficiant, poſſit judicari ſecundùm leges.* Sed aliud eſt, Eccleſiam juſtis, & commodis legibus in ſuis judicijs uti, aliud, non poſſe à legibus recedere, niſi ex diſpenſatione Principum.

Illis fori ſæcularis formulis ſe non adſtringi, putabant Iudices Eccleſiaſtici in Gallia ante paucos annos. Nam & quique ſuum ſtylum habebant; & initio hujus ſæculi authoritate Comitiorum Cleri Gallicani editus fuerat ſtylus generalis in omnibus Curijs Eccleſiaſticis illius Regni ſervandus. Anno 1580. inſtabat Senatus Pariſienſis, ſicut narratur in inſtrumento relato à Puteano inter probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ *cap. 28. n. 19.* ne cauſæ ad Religionem ſpectantes apud Iudices Eccleſiaſticos tractentur; prout edicto Regio conſtitutum fuerat, eaque inter alias afferebatur ratio; *Quia Iudices Eccleſiaſtici legibus Principum temporalium ſe non teneri arbitrantur, eáque non obſervant.* Expedit quidem ad vitanda incommoda, quæ interdum ex diverſitate oriuntur, ut Eccleſiæ Officiales judiciario ſæcularium ordini ſeſe, quantùm poſſunt, accommodent. Sed cùm ab eo ſibi recedendum exiſtimant, iniquum eſt, ut tanquam abuſi ſua poteſtate, plectantur à poteſtate ſæculari. 62.

§. III.

Corollarium.

EX dictis infertur, cedro digniſſima eſſe verba ſequentia Authoris *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. cit. lib. 12. cap. 3. n. 3.* ita concludentis. Mirum certè eſt, quomodò Iudices ſæculares, qui calicem, aut aliud vas Divinis myſterijs conſecratum non ſolùm rapere non auderent, ſed nec nudis manibus contrectare, juriſdictionem ſacram ad ſe trahere non vereantur, quaſi non ſit etiam res ſacra, & Eccleſiæ maximè neceſſaria & chara. 63.

Cujus ratio *ibidem* ſic deducitur. Ipſi namque Imperatores, ac Principes, ut jam ſæpe inſinuavimus, ſolemniter proteſtari ſunt, non ad Laicos, ſed ad Epiſcopos, alioſque Iudices ſpectare, non ſolùm condendorum jus Canonum, ſed etiam interpretandorum. Retulimus jam ſententiam Conſtantini Magni, Theodoſij ſecundi, & Valentiniani III. Caroli Magni, aliorumque Principum, quibus adjungi poſſent alij non pauci. Sed nihil deſiderari poteſt expreſſiùs, quàm quod Imperator Baſilius publicè declaravit in *octava* Synodo. Cùm enim illius Concilij decreta optaret, ab omnibus libenter excipi, & executioni demandari, omnibus facultatem conceſſit ea proponendi, quæ ſibi vel obſcura, vel difficilia viderentur in ejus Canonibus, monuit tamen, eam licentiam eò tantùm tendere, ut ambigua explanarentur ab ipſamet Synodo; *Quiſquis habet aliquid adverſùs hanc ſanctam, & univerſalem Synodum, dicendum, vel contra hujus Canones, aut terminum, ſtet in medio, & quæ ſibi videntur, dicat, ſive Epiſcopus ſit, ſive quiſquam de Eccleſiaſtico Clero, ſive Laicus, aut ex eis, qui civilibus Officijs mancipatus exiſtat; quamquàm non datum ſit, iſtis ſecundùm Canonem dicere quidquam penitus de Eccleſiaſticis cauſis.* (Eccleſiaſticæ cauſæ ſunt juxta Baſilij mentem non tantùm *terminus*, ſeu fidei definitio, ſed etiam *Canones*, circa reliquas materias, ut 64.

ex precedentibus verbis patet) *Opus enim hus Pontificum, & Sacerdotum est; sed ex abundanti omnes ex singulis officium ministrat, sicut tam praesumus omnibus, ut ex merito habeat quisquam de his, quae diversis sunt ab hac sancta Synodo, huc in medium exhibeat, & subjectae satisfactionis studium remittamus.* Ad ea. quae vel ultimo edita Synodi.

65. Philippus Augustus, referente, an ex eventibus proponimus S. Ludovicus cum his Officialibus monuerint, justificationem Regum a Judicibus Ecclesiasticis aliorum, refpondit, male fe id petuti, quam a Sacerdotibus eum fecundis diffidere. Unnam illum Regis poliere, non negabit prorsus quisquam, fed vindicata contra Regios Officiales Ecclesiastici, difficile, ne fecundis occurrent. *Dicitur de Rege Philippo Au gusto* (verba funt S. Ludovici in documentis, quae ante mortem filio fuo praeceptio fcripfit, & quae pro officiamento reliquit, referente Guillelmo de Nangiaco Monachorum S. Dionyfii in Francia) *quod audiens de Confiliario fuo dixit se, quod multa damna intulerunt ei Ecclesiastica persona, sive ejus libertatis, & multa alia mala, quae ita retulerat.* Cui Rex respondit: *Sane dixisti domine, fed quando cepit Regnum, & quando Dominus centuplo, multas mulas pati, quam inter me, & Ecclesiam Sanctam judicatus, dominus, & Rex Franciae debebat, & forte paulum ratum, quantum poterit.*

66. Quod fortfan ad perfonas, peccatave ibi diebus Ecclefiarum in tutum illam Jurisdictionem regiam; *illae fequitur forum Rei*, dum in ultimum, quo pertinuit, Regem, id eft, quae in perfonam diriguntur, non in rem aliquam temporalem, verum Deo, vel creatore, quinetiamque dignitate ftrahgatam, ad fua tribunalia trahunt. Itaque, qui ex decretum Gratiani Cuftodes ellis gentium, Canones, Clericos, & Regulares a fuis Epiſcopis exemptos, ita non fervant, ut nullum alterius conditionis hominem major ibi copia videatur; quod in Clerum, & in Religiofos Ecclefiaſticos exemptos, & Monaſteria motum colligerem inutile, & maximum fuiſſet. De Monaſteriis, & Synodis quaedam concilii.

67. Qui in re tantum abeft, ut dignitatis Epiſcopalis Chriſtianis omnibus tanquam reverendae, atque ab antiquis Gallis tenta in honore habitae, tuendam laborarit, ut hinc fenim omnino dignitatem arbitrentur, fi Epiſcopis pro officio fuum Divinum, & Ecclefiaſticum, ad fe venire compellant. Unde in diebus Senatibus permanxere retinere, primeris reftagrantibus cuidis Regis, etiam voroandorum in judicium Epiſcoporum ipſorum, non admiſſis Procuratoribus Principalibus, quos ille Promotores vocant, etiam de ordinationibus, vel fententia mota fe controverſia, quam Praefules, & fedens tunc-

DISQUISITIO XV.

Ex quibus ulterioribus fundamentis talis ab illis appellatores, aliter Gallicana libertates, fed fruſtra, ſuffulciantur à Gallis.

Catholicae libertates.

§. 1.

An ex pragmatica ſancti Ludovici ſatisfactione eccleſiae Gallicanae libertatibus favor aliquis accrefcat?

A Uthor *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 2. c. 1. cap. 17.* eam hanc ita profequitur. Illae, ſtriſſimus Petrus de Marca lib. 6. de concord. *Sacerdot. n. 2.* S. Ludovicum, qui decefſit anno 1270. laudat primum libertatis Eccleſiaſticae reſtitutorem his verbis, *Inter gloriaſſimos Regis primos dolentes libertatem Eccleſiae Gallicanae reſtituit, quam ſub ejus poſt mortem ſucceſſoribus in tenebrarum cubiculum data anno 1268. pracavit, qui non capite concentionis inter regnicolas Romanorum Curiae ſeri concupiſcentias.* Ex quibus verbis duo conſequerentur primum libertates Eccleſiae Gallicanae ante tempora S. Ludovici nimium eſſe benefcrum; non collationem violatas fuiſſe, 2. violationem illam non longe ante tempora S. Ludovici contigiſſe.

Quodum certe eſt illud principium tum, ex quo ille laudis titulus in ore Gallis, eum Romanis Pontifices ab antiqua diſciplina libertatem Eccleſiaſticam ab benefcrum collationem diſjungerent, tantumque ea ex fuſſe abuſus, ut Gallicanus Rex eum his rebus conferri, quibus fine invidiofa etiam non elle, quod Cum Summum Pontificem a Gallis Regibus eum aliquibus Principibus maximae praerogativas temporalis in diſtribuendis beneficiis, & tranſlatione Epiſcopatuum, contra ſtringeret, ea tyrannum exitium, ubi, adverſus quos invocarent, habet portitas ſenatus, ut in rejiciendis illis ordinationibus circa beneficiorum collationem, & Eccleſiaſticarum provectionum, confirmatis Eccleſiae libertas. Sed plurima funt, quae certiſſime tradunt, conſtitutionem illam S. Ludovici, quae pragmaticam ſanctionem vocant, nec hypotheſim elle contenti, aut nihil adverſis fandum. Sedem notandum.

Dum conſtituto illa de beneficiis & aliis jaribus Eccleſiaſticis loquitur, nullam omnino mentionem Pontificis, aut ſedis illius accipiunt facit. Cur igitur verba ejus tam odioſa eſt cum pertinuerint in illam partem detorquere? Ante illa tempora Eccleſia Gallicana impetratis quamplurimas circa fuos regnum, circa beneficia, & circa abſolutionem per reſtis literas à Sancta, ipſique malis, ut ipſe obſolutionis exordio, notabimus fuerat reſtitutas fuis. Inſenet Petrus de Marca lib. 3. cap. 1. citat extenſum quas literas anno 1228. datas quo Eccleſiaſticum libertatem, nervos ille

Digitized by Google

Curiam Romanam, ut legenti evidenter patet, ſed adversùs hæreticos, alioſque raptores vindicaverat. *Cupientes*, (verba ſunt illarum litterarum (*in primis ætatis, & Regni noſtri primordijs illi ſervire, à quo Regnum recognoſcimus, & id, quod ſumus, deſideramus ad honorem ipſius, qui nobis culmen dedit honoris, quòd Eccleſia Dei, quæ in partibus veſtris longo tempore fuit afflicta, & tribulationibus innumeris conquaſſata, in noſtro dominio honoretur, & feliciter gubernetur. Unde de Magnorum, & Prudentum conſilio ſtatuimus, quòd Eccleſiæ, & viri Eccleſiaſtici in terris conſtituti, prædictis libertatibus, & immunitatibus utantur, quibus utitur Eccleſia Gallicana, & eis plenè gaudeant, ſecundùm conſuetudinem Eccleſiæ memoratæ.* Et infra; *Sanè quia Ruptarij ſolent devaſtare, ac demolivi terram prædictam, & quietem Eccleſiæ, & Eccleſiaſticorum virorum turbare; ſtatuimus, ut omninò Ruptarijs illis expulſis, pax perpetuò ſervetur in terra, ad quam ſervandam dent omnes operam efficacem.... Decimæ ſanè, quibus ſunt Eccleſia longo tempore per malitiam inhabitantium defraudata, ſtatuimus, & ordinamus, quòd reſtituantur Eccleſijs; & amplius Laici decimas non detineant, ſed eas Eccleſias liberè habere permittant.* Litteræ illæ S. Ludovici in alijs Innocentij IV. ad Reginam Galliæ anno 1250. miris laudibus extolluntur. Utraſque in Archivo Narbonenſi aſſervari, teſtatur Baluzius. De hujuſmodi libertatibus adversùs laicorum rapinas & tyrannides, intelligenda eſt pragmatica ſanctio Chriſtianiſſimi Regis; non adversùs ſanctam Sedem.

4. Carolus Fevret, quem certè Curiæ Romanæ nimis faviſſe, ſuſpicabitur nemo, diſertè affirmat, conſtitutionem illam Summi Pontificis jura non attigiſſe. Iſta ſunt ejus verba *lib. 2. de abuſu cap. 7. n. 3. Pragmatica S. Ludovici Regis non declarat, abrogatas eſſe præventiones, ſed tantùm beneficia eſſe ab Ordinarys conferenda, juxta ſancta decreta, & ſanctiones Canonicas, quæ etiam poteſtatem, & ſuperioritatem S. Sedis in ſpiritualibus adſtruunt.*

5. Verùm quidem eſt, Pragmaticam illam ſanctionem, prout à recentioribus refertur, articulum complecti de exactionibus Curiæ Romanæ, qui articulus 5., hiſce verbis continetur. *Item exactiones, & onera graviſſima pecuniarum per Curiam Romanam Eccleſiæ Regni noſtri impoſitas, vel impoſita, quibus Regnum noſtrum miſerabiliter depauperatum extitit, ſive etiam imponendas, vel imponenda levari, aut colligi nullatenus volumus, niſi duntaxat pro rationabili, pia & urgentiſſima cauſa, vel inevitabili neceſſitate, ac de ſpontaneo, & expreſſo conſenſu noſtro, & ipſius Eccleſiæ noſtri Regni.* Sed articulum illum falsè inſertum eſſe, tam efficacibus argumentis convincitur, ut, ſi à cæteris non ſeparetur, totam illam Pragmaticam falsam eſſe demonſtret.

6. Equidem integram illam ſuppoſitam eſſe, ſentiunt etiam Scriptores Gallici, præſertim Eruditiſſimus vir Ludovicus Thomaſſin *tom. 3. de benef. par. 4. lib. 2. cap. 11. n. 13.* ubi aſſerit: *Eam nullo ſolido fundamento, neque ullius Authoris antiqui, & cui plena fides adhibeatur, teſtimonio fulciri.* Fuſiùs & validiùs eam impugnat *cap. 41. n. 4. ejuſdem lib.* & *lib. 3. cap. 24. n. 17.* ſunt argumenta non pauca contra integram Conſtitutionem, ſed ſunt etiam ſpecialia contra *quintum* articulum, qui ſolus, ut dixi, ad S. Sedem attineret.

Primò. Pragmatica illa à nemine allegata fuit uſque ad tempus ſchiſmatis Avenionenſis, & contentionis Eccleſiæ Gallicanæ contra Pontifices, hoc eſt, ferè 200. annis à tempore, quo condita ſupponitur.

Secundò. Nec etiam tunc in lucem edita 8.
fuit, ſed adhuc pluſquam centum annis poſt eam allegationem, id eſt, anno 1515. in ſubſidium ſcilicet alterius Pragmaticæ ſanctionis, à Carolo VII. tempore Concilij Baſileenſis promulgatæ.

Tertiò. Pluries typis excuſa eſt ſinè ar- 9.
ticulo illo *ſupra* relato. Eo enim omiſſo refertur in Bibliotheca Patrum per Margarinum de la Bigne, Doctorem Sorbonicum *tom. 6.* cujus intrà 30. annos tres factæ ſunt editiones Pariſijs, cum privilegio, quarum ultima eſt anni 1609. Eodem modo habetur in Bibliotheca Patrum, Doctorum Colonienſium anno 1618. *tom. 13.* Cæſar Egaſſius Bulæus *in hiſt. Univerſ. Pariſ.* an 1666. edita *tom. 5. pag. 391.* illam etiam exſcribit abſque illo articulo.

Quartò. Nullam habet veriſimilitudinem, 10.
quòd ſanctus ille Rex, cujus tanta erat in ſanctam Sedem reverentia, edicto ſolemni Romanæ Curiæ Officiales, ut jurium Epiſcopalium uſurpatores comprimere voluiſſet, eos tantæ cupiditatis inculare, ut Regnum ſuum ab eis fuiſſe ad pauperiem redactum enuntiaret. Si qua fuiſſet adversùs hanc Curiam querela; precibus, cohortationibus, monitionibus, vel, ſi vis, etiam minis ſignificâſſet; non autem publicâ conſtitutione. Qui eſſet Chriſtianiſſimus ille Rex erga ſanctiſſimam Sedem affectus, anno ſequenti demonſtravit, cùm inter alia, quæ filio ſuo monita, quaſi hæreditariam ſucceſſionem teſtamento conſcripſit; duo illa præſertim commendavit; *Sis devotus, & obediens Matri noſtræ Romanæ Eccleſiæ, & ſummo Pontifici tanquam Patri ſpirituali.* Præmiſerat; *Sis diligens, quòd omnes ſubditi tui juſtitiâ, & pace fruantur; maximè autem perſonæ Eccleſiaſticæ & Religioſæ.* Adducto dein Avi ſui Philippi Auguſti exemplo, qui ab Eccleſiaſticis injuriam ſibi fieri malebat, quàm cum eis contendendo, Eccleſiam ſcandalizare, ſic concludit; *Ama igitur, ô fili, perſonas Eccleſiaſticas, & ſerva pacem earum, quantum poteris.* Quis credat, Principem, qui filio exemplum proponit tolerandæ injuriæ ab Eccleſiaſticis viris illatæ, diſſidij cum eis vitandi cauſâ, anno præterito jugum non ſibi, ſed Regni ſui beneficijs à Curia Romana impoſitum Pragmaticâ ſuâ ſanctione compeſcere voluiſſe? Non erat certò mos adhuc inductus, nec à ſancto illo Rege profectus eſt, authoritatem Regiam ſanctæ Sedis ordinationibus opponendi, ſed potiùs Eccleſiam à laicorum vexationibus vindicandi.

Quintò. Anno 1268. quo condita fertur 11.
hæc

hæc Pragmatica, S. Ludovicus ad ſecundam in terram ſanctam expeditionem cum Summi Pontificis conſilio ſe accingebat. Quare improbabile omninò eſt, ſanctiſſimum illum Regem immoderatas Officialium Curiæ Romanæ exactiones Papam celaturum fuiſſe, ijſque remedio ipſi Pontifici probroſo (cùm in eum recideret Officialium culpa) occurrere maluiſſe.

12. *Sextò.* Præſertim cùm tunc temporis Eccleſiæ præeſſet Clemens IV. Natione Gallus, alieniſſimus ab omni avaritia, & carnali in parentes affectu, quorum occaſione bona Eccleſiaſtica ſæpe cumulantur, & dilapidantur. De illo Pontifice ſic loquitur Genebrardus ad annum 1265. *Optimus Pontifex bona Eccleſiæ optimè diſpenſavit. Cùm duas filias ex mortua uxore ante Pontificatum ſuſcepiſſet, unì in Monaſterio collocatæ triginta tantùm libras dedit. Alteri 300. libras dotis nomine, Clerico Nepoti tres præbendas habenti, duas abſtulit, ſe dicens Deo, non carni, aut ſanguini acquieſcere.* An igitur ſub tali Pontifice opus fuiſſet, ut S. Ludovicus edicto ſuo Romanæ Curiæ rapacitatem ſiſteret, aut beneficiorum, & Bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem & uſum, quæ res ad Eccleſiæ juriſdictionem propriè pertinet, Pragmaticâ ſanctione moderaretur.

13. Si quod fuiſſet tunc temporis exactum ab Eccleſia Gallicana ſubſidium, non niſi ad juvandum in expeditione bellica S. Ludovicum, impendendum fuiſſe, prudentiſſimus quiſque judicaret.

§. II.

Referuntur argumenta ex Carolo Fevret *de appellationibus ab abuſu* deducta, unà cum reſponſionibus, atque concluſione ſuper ijs reflexivà.

ARGVMENTVM I.

14. HUjus ratio deducitur tum in poſſeſſionem, tum in hoc, quòd nullus alius Judex præter Senatus Regios, poſſit cognoſcere de illis appellationibus, cùm in ijs agatur de juriſdictione ab Eccleſiaſticis uſurpatâ.

Reſponſio.

15. AUthor *tract. de libert. Eccleſ. Gallicanæ cit. lib 12. cap. 13.* reſpondet 1. prætenſarum appellationum poſſeſſionem neque antiquam, neque pacificam eſſe, ut evidenter demonſtrant acta Cleri Gallicani, inter quæ multa ſunt monimenta, quibus conſtat, Epiſcopos apud Reges ſæpeſæpiùs oràſſe adversùs illum uſum, quem ſuperiori ſæculo vetuſtiorem non eſſe, jam vidimus: cumque deſperarent, ſe integram mali ſanationem conſecuturos, levamen ſaltem frequenter poſtulárunt.

16. 2. Gratis & ſinè fundamento dici, in illis appellationibus, cùm agatur de juriſdictione uſurpatâ, nullum alium Judicem, præter Senatum Regium poſſe cognoſcere. Quid enim, ſi Princeps, aut Senatus declararet, luæ juriſdictionis eſſe, de rebus fidei decernere, ad nullum alium pertineret de controverſijs circa myſteria Religionis judicia ferre? Et, ſi id ab Epiſcopis tentaretur, contendentibus, partem illam Epiſcopalis juris eſſe, ſolæ Curiæ Regiæ Judices eſſent illius quæſtionis de competentia, ut vulgò nuncupatur? Dices, Nullum eſſe illius mali periculum in Gallia, ubi omnes profitentur, authoritatem Regiam illuc uſque non pertinere. Ita quidem, exceptis hæreticis publicis, olim ſentiebant Gallicani. Sed metuendum eſt, ne Officiales Regij, quorum plerique tunc ſibi præclarè ſuo defuncti officio videntur, cùm depreſsâ Eccleſiæ dignitate, Regiam extulerint, poſtquàm diſciplinam, quæ, ut ait S. Cyprianus *lib. de diſciplina & habitu Virginum, Retinaculum fidei eſt*, ad ſæcularia tribunalia pertraxerunt, fidem denique ipſam Principum judicijs ſubmittant. Nec vanum eſſe timorem, offendemus in concluſione.

17. Niſi Officiales bonâ fide diſcernant, & agnoſcant, quid ad Eccleſiaſticam, quid ad laicâ juriſdictionem pertineat, & unaquæque ſibi ſuas partes vindicet, nullus erit diſſidiorum finis; quibus in controverſijs, licèt propter potentiam temporalem plerumque prævaleant Laici, non ſinè gravi animarum ſuarum detrimento, non dubito, quin de jure finium regundorum judicium ad Eccleſiaſticum potiùs pertineret tribunal.

ARGVMENTVM II.

18. HUjus ratio deſumitur ex eo, quòd Senatus Regius non ſolis Laicis; ſed etiam Clericis conſtet, adeoque ſit mixtum Corpus, non merè laicum.

Reſponſio.

19. AUthor *dicti tract. cit. cap. 13. à n. 5.* ſic reſpondet. Verum quidem eſt, Senatum Comitiorum generalium loco ſucceſſiſſe, atque ita, quemadmodùm olim, ex quo Clodoveus Catholicam fidem ſuſcepit, Epiſcopi juxta conſilium S. Remigij, Conſilijs Regijs, ac generalibus Conventibus, ſeu Placitis, & Parlamentis (ijs enim nominibus indiſtinctè nuncupabantur) intereſſe ſolebant; ita conſtitutis Curijs Parlamentorum, ut in loco permanentes, jus omni tempore dicerent, inter laicos conſcripti ſunt etiam Clerici; & dum intermiſſus fuit mos eligendorum ex Clero Conſiliariorum, inſtitit Clerus apud Reges, ut reſtitueretur; ſperans nimirum fore, ut Clerici fideliorem operam navarent, ad impediendas Eccleſiaſticæ juriſdictionis à laica uſurpationes. Verùm ridiculum eſt, ideo Parlamentis jus decidendarum cauſarum Eccleſiaſticarum tribuere, quòd aliqui ex Conſiliarijs Clerici ſint. Illorum enim numerus adeò exiguus eſt, ut in tanta Judicum multitudine pro nihilo reputandus ſit. Nec adiunt, ut res Eccleſiaſticæ judicialiter tractentur cum ſæcularibus negotijs, alioquin enim par ſaltem Eccleſiaſticorum, & Laicorum

Digitized by Google

rum numerus requireretur, ſicut in Curijs, de edicto nuncupatis, ſeu bipartitis, ad dirimendas Catholicorum cum hæreticis controverſias, totidem ſunt, aut erant hæretici, quot Catholici.

20. Fuit quidem illa Clericorum, & laicorum paritas ab ipsâ Senatûs Pariſienſis inſtitutione aliquamdiu obſervata, cumque interrupta fuiſſet, iterum fuit reſtituta, ut videre eſt apud Stephanum Paſquierium *lib. 2. cap. 3. Inquiſitionum.* Conſtat enim ex edicto Ludovici XI. anno 1461. die 11. Septembris dato, & inter acta Cleri Gallicani relato, Senatum Pariſienſem ex pari, aut ferè pari Clericorum, & Laicorum numero tunc conflatum fuiſſe, & ex ijs quadraginta Senatores Eccleſiaſticos, ac totidem laicos fuiſſe, unum Advocatum Regium è Clero, & alterum laicum, &c. Nondum tamen notæ erant appellationes ab abuſu. Aſſiſtebant verò Clerici, ut dixi, in judicijs ſæcularibus juxta conſilium S. Remigij, quia ſpes erat fore, ut illorum ordo, ac religio, tum ipſos, tum etiam alios ad juſtè judicandum induceret; deinde, ut Eccleſiaſticæ juriſdictionis vindices eſſent, ſed immutata eſt Eccleſiæ ſors: expulſi ſunt Clerici, pauciſſimis exceptis, tum quando magis neceſſarij forent. Quamquàm, ut verum fatear, neſcio, an qui è Clero aſſumuntur, ſui erga Eccleſiam officij meminerint. Nam etiam qui pij, ac juſtitiæ ſtudioſi audiunt; quia Magiſtratus ſuos, utcumque viles habent, de rebus etiam Eccleſiaſticis plerumque magis juxta ſæcularium Iudicum ſtylum, quàm ſecundùm Canones, & Summorum Pontificum conſtitutiones ſententiam ferre dicuntur. Quid putas facturos Laicos, quamvis Chriſtianos & Catholicos?

ARGUMENTUM III.

21. HUjus ratio petitur, tum ex eo, quòd appellationes ab abuſu ſunt excogitatæ ad impediendum, quò minùs ſacris decretis derogaretur, vel Regni legibus. Tum ex eo, quòd illis pariter utantur Clerici ad tuendam ſuam juriſdictionem adversùs ſæcularem.

Reſponſio.

22. AUthor *præfatus dicto cap. 13. à n. 9.* reſpondet 1. Regis quidem eſſe, legum politicarumcuſtodiæ debito modo invigilare: Eccleſiaſticarum autem executionem tantummodò curare, poſtulante Eccleſiâ, non autem illarum judicem agere: alias ſacris Canonibus derogaretur. 2. Fortaſſis eſſe aliquando factum, ut Clerici illis appellationibus ad ſuam quoque juriſdictionem tutandam uterentur: ſed oportere, ut computentur Placita ſeu Arreſta in regiſtris Curiarum contenta, vel à Scriptoribus Gallicanis, Fevreto præſertim relata, & conſtabit, vix unum pro juriſdictione Eccleſiaſtica contra laicam reperiri, inter mille profæculari contra Eccleſiaſticam prolata. Quod additur, temerè appellantes ab abuſu graviter puniri, ex eo ſolo falſi argui poſſet, quòd infinitus ferè ſit illarum appellationum numerus. Num gravis pœna temeritatis, & ſacrilegij, duorum, aut quatuor nummorum mulcta, quæ judicium Eccleſiaſticum defendenti perinde atque impugnanti imponitur?

Verum eſt, quod notat idem Fevretus, laicos potentiâ brachij ſæcularis præditos, promptiores, & faciliores eſſe ad uſurpanda jura Eccleſiaſtica. Utinam æquè verum eſſet, quod aſſerit, appellationes ab abuſu utiles, ac efficaces eſſe ad comprimendas illas uſurpationes. Quòd enim plures Prælatos, Collegia, & Societates Eccleſiaſticas illis uſas eſſe dicit, non probat earum utilitatem; quandoquidem multò pluribus Prælatis, Collegijs, ac Societatibus graviſſimæ, & Eccleſiaſticæ juriſdictioni infeſtæ vitæ ſunt. Cæterùm Fevreto fidem non habeo ſinè teſte affirmanti, probatas ex omni parte fuiſſe hujuſmodi appellationes Gregorio XIII. cùm anteà conqueſtus fuiſſet de conſtitutione Bleſenſi ab Henrico III. editâ anno 1579. 23.

ARGUMENTUM IV.

HOc conſtat plurimis authoritatibus Scriptorum Gallicorum in favorem appellationum ab abuſu congeſtis.

Reſponſio.

AUthor *præinſinuatus dicto cap. 13. à n. 10.* ſic reſpondet. Ex ijs Scriptoribus plerique non in ea tantùm parte, ſed in alijs pluribus Eccleſiaſticæ juriſdictioni non aperte iniquos ſeſe exhibuerunt, ut minimi momenti ſit illorum ſuffragium: & facile eſſet, illis longè majorem omnis generis Scriptorum numerum opponere. Galli quidem unico verbo reſpondent, illos Authores vel morum Gallicanorum inſcios fuiſſe, vel Curiæ Romanæ adulatos. Sed neſcio, an veriùs Gallicanis Scriptoribus objiciatur, illos Eccleſiaſticæ Majeſtatis depreſſione gloriari, lucrum ex litibus circa res Eccleſiaſticas expetere. Quod abſit, ut de omnibus accipiam. Non enim deſunt in Chriſtianiſſimo illo Regno, qui illas appellationes improbent: nec parvus eſt illorum numerus. 24.

Nec tamen intrà fines à Scriptoribus ipſis, quos citat Fevretus, præfixos, illas appellationes continuerunt Judices. Nam, ut hoc tantùm exemplum proferam, Guido Faber Advocatus Regius legatione ad Concilium Tridentinum, vel potiùs orationum in illo habitarum irreverentiâ (ut mitiori verbo utar) & primo ad propagandam per univerſas Galliæ Eccleſias Regaliam conatu famoſus, laudibus immenſis, & eo ipſo ridiculis, appellationes ab abuſu extulit: non potuit tamen non fateri, referente Fevreto, hujuſmodi appellationibus, non niſi rarò opportunè, ac in magnis, & illuſtribus cauſis eſſe utendum. An id obſervetur, teſtantur volumina regiſtrorum, & librorum, Placita ſuper his prolata continentium. 25.

Inter illos quidem Authores, quos refert Carolus Fevret, ſunt aliqui veneratione dig- 26.

aut qui, quò minùs transferatur, ut poſſunt, ac debent, non obſiſtunt?

36. Denique, ut rem ad extremas metas producamus, quæres, num ſaltem licitus eſſet ille recurſus, ſi ſecluderentur illæ circumſtantiæ, & Eccleſiaſticæ juriſdictioni grave inde detrimentum conſecuturum non eſſet? Suppoſitio illa videtur involvere contradictionẽ, cùm ille ipſe recurſus in cauſis ſpiritualibus, & Eccleſiaſticis per appellationes ab abuſu, ordine judiciario tractari ſolitus, ſit Eccleſiaſticæ juriſdictionis interverſio. Adde, quòd, etſi ſuppoſitio ſit *Metaphyſicè* poſſibilis, *moraliter* tamen videtur impoſſibilis. Quis enim rem adeò in proclivi poſitam ſiſtere queat? Ex eo, quod jam toties evenit, conjice, quid futurum ſit, niſi hujuſmodi appellationum curſus ſiſtatur.

37. Quicunque modus ponatur, quæcunque adhibeatur cautela, in maximo ſemper verſabitur periculo jus Eccleſiæ, quamdiu vigebit illarum appellationum uſus, nec minoris Præſulum Gallicanorum, imò, ut arbitror, pluris intereſt, quàm Summi Pontificis, ut abrogetur; quia ipſorum officium frequentiùs impedit. Licèt autem aliquando aliquibus prodeſſe videantur, omnibus tamen penſatis, plurimùm inde juriſdictio Epiſcopalis deprimitur, & imminuitur.

CONCLUSIO.

38. MAjus ſemper in luribus Eccleſiæ violandis periculum ex appellationibus ab abuſu reſultans, requirit validiſſimum ad eas reformandas remedium.

Explicatur per inductionem variorum Eccleſiaſticæ immunitatis à Curijs ſæcularibus illatorum exemplorum. Nàm uti Author *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 12. cap. 9. à n. 3.* exponit. Plurima ſunt, in quibus non ita pridem jus ſuum Eccleſiæ aſſerebatur, quæ recentibus Placitis Regiorum Senatuum evertuntur; v. g. in reſponſionibus ad quoſdam articulos Româ miſſos, inter probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ relatis *cap. 36. n. 6. ad art. 18.* Senatus Pariſienſis expreſsè declarat; circa cognitionem teſtamentorum, æquum eſſe, ut quæſtiones de teſtamentis, & eorum validitate inter laicos, apud Judices laicos tractentur: & ita plurium Regni Provinciarum conſuetudinibus conſtitutum fuerat, præter uſum antiquiorem, quo abſque diſtinctione Judicis Eccleſiaſtici de quæſtionibus illis judicabant; ut videre eſt apud Fevretum *lib. 4. cap. 6. n. 3.* ubi teſtatur, in Provincia Burgundiæ ita obſervatum uſque ad annum 1508. Res tamen eò devenerunt, ut etiam inter Clericos de teſtamentis Clericorum controverſiæ apud Judicem Eccleſiaſticum ventilari non poſſint, quin appellationi tanquam ab abuſu locus detur, ut habet idem Fevretus *loco cit. n. 7.*

39. Alia paſſim occurrunt exempla in ejus Scriptoris, tractatu, de quibus idem dici jure merito poteſt, quod fatetur *lib. 4. cap. 11. n. 10.* Adductâ enim authoritate Boerij, Joannis Galli, Molinæi, & Tiraquelli, ſententium, quòd, dum Clericus ſuper penſione non ſolutâ convenitur, neque de fundamento illius penſionis, quod, reale ſit, agitur, omniſque fraus abeſt, debet coram Judice Eccleſiaſtico agitari controverſia, quod præfatus Joannes Galli adeò æquum eſſe, arbitrabatur, ut ſe credere illam opinionem tanquam Evangelium veram, dicere non fuerit veritus. Tamen, inquit ibi Fevretus, *in pluribus locis uſus juri & rationi prævaluit.*

Sed cùm juſtitia in quadam æqualitate, ac commenſuratione conſiſtat, tunc perfectè elucebit, cùm ambæ partes comparantur. An Curiæ ſæculares æqualitatem ſervent, dum, quæ cujuſque juriſdictionis cauſæ ſint, diſcernunt, ex iſto exemplo inter alia innumera intelligi poterit. Idem Carolus Fevret *lib. 4. cap. 10. n. 1. & 2.* Clericos in officio, vel negotiatione ſæculari delinquentes Regiorum Officialium correctioni, ac cailigationi ſubjicit. At verò *n. 3.* Laicum in officio Eccleſiaſtico, qualis eſt Presbyterorum in carceribus Epiſcopalibus detentorum cuſtodia, peccantem eximit à Judicis Eccleſiaſtici animadverſione. Fatetur, id quibuſdam videri: ſed inquit: *Quod Senatui placuit, vim habet legis.* Utinam in iſtis tantùm, non etiam in ijs, quæ Religionem intimiùs attingunt. Non eſt, inquit Fevretus, laicus Eccleſiaſtico Judici ſubditus, niſi in ſpiritualibus. Sed quæ ſunt illa ſpiritualia? Ab hoc enim numero excluditur *ibidem* dierum teſtorum obſervatio, & *alibi* alia. 40.

Si quæ autem adeò evidenter ſpiritualia ſunt, ut id negare pudeat, prætextu poſſeſſorij ad tribunalia ſæcularia trahuntur. *Nec receſſerunt*, ut notat *lib. 3. cap. 11. n. 6. Judices Regij ordinationi, ſeu Conſtitutioni Regiæ anno 1629. quâ Ludovicus XIII. vetuerat, ne ſupremæ Curiæ, aut alij Judices Regij, de rebus ſpiritualibus, aut ad Sacramenta pertinentibus judicarent, etiam ſub prætextu querelæ, aut poſſeſſorij cauſis hujuſmodi accommodati.* Adeò ſcilicet ægrè quis reſilit ab eo, quod ſemel injuſtè uſurpavit, dum emolumenti, vel authoritatis aliquam hinc imminutionem conſecuturam videt, ut obſervavit idem Scriptor *in præfatione.* 41.

Quandoquidem Regium Franciæ Conſilium in cauſa Electenſi, & in cauſa Aginenſi aliquot ante annos Regularium juriſdictioni circa prædicationem verbi Divini, & Sacramentorum adminiſtrationem limites conſtituit; imò & in Electenſi certis caſibus adminiſtrationem Sacramentorum negari non poſſe, declaravit. Quid ergo adeò ſacrum, & ſpirituale eſt, quod à juriſdictione ſæculari eximatur? Perhibeat quidem hæc Placita, quorum alterum vidi, alterum relatu accepi, Regem tanquam Canonum executorem ea ſtatuere: ſed executio certam & evidentem Canonum ſententiam ſupponit, quæ rei cognitionem judiciariam non requirat: & tunc tantùm à Principibus curanda eſt, cùm eam Eccleſia per ſe conſequi non poteſt. 42.

PROBATIO I.

Deſumpta ex antiquo Gallicani Regni more ac reverentia erga ſanctam Sedem.

43. NAm ipſemet Fevretus *ſui tract. lib. 1. §. 10* ait; in rebus magni momenti, ſi quid accidiſſet libertatibus, & immunitatibus Eccleſiaſticis, vel Regis, & Coronæ juribus contrarium, ſolitos olim Prælatos, & Regni Optimates, comprobante, ac permittente Rege, congregari ad reſtituendas res in priſtinum ſtatum, ideoque delegari ad ſanctam Sedem Illuſtres, ac magni meriti viros, qui ſanctæ Sedi ſupplicarent, ut, quæ proponebantur, amplecteretur, & monitiones libenter audiret. Res gravioris ponderis, quas ſolas appellationibus ab abuſu ſubjici debere, fatetur, paucæ ſunt; atque adeò non niſi rariſſimè ad ſanctam Sedem recurrendum foret. Si autem hodie tribunalia ſæcularia hujuſmodi cauſis plus, quàm quibusvis alijs occupantur, hocinde accidit, quia ſinè ullo delectu admittuntur appellationes tanquam ab abuſu, ſive levis ſit materia, ſive gravis, ſive appareat abuſus, ſive ſecùs, ſive de re ſpirituali agatur, ſive de temporali, quibus ita ſe habentibus, non mirum eſt, ſi incommodum, imò impoſſibile videatur, toties ſanctam Sedem adire.

44. Subjungit Fevretus, Prælatos, & Optimates, dum optata à Summis Pontificibus conſequi non potuiſſent, Regi ſuadere ſolitos, ut ſubditos ab oppreſſionibus tueretur: ſed Ivo Epiſcopus Carnotenſis, cujus authoritate nititur, non ita generatim loquitur. Conſuluerat illum Epiſcopum Philippus Rex Franciæ circa indictionem tertij intrà eundem annum Concilij ab Archiepiſcopo Lugdunenſi Vicario Apoſtolico deſtinatam. Reſpondet Ivo *epiſt. 56.* Rem veriſimiliter non eventuram; ſi tamen, inquit, ſecùs accideret, Apoſtolicæ inſtitutioni, & Eccleſiaſticæ conſuetudini fore contrariam: deinde verba ſubjungit à Fevreto relata; *Si quis vos* (alij legunt eos) *contra* (alij legunt ultra) *terminos à Patribus conſtitutos angariare voluerit, habito communi conſilio, oppreſſionibus pro perſona veſtra reſiſtite.* Quâ verò ratione reſiſtendum eſſet, non expreſſit, arbitratus nimirum, convenientem illam fore, ſi communi cum Epiſcopis, Eccleſiaſticæ dignitatis ſtudioſis, conſilio deliberaretur. Omnium autem convenientiſſima fuiſſet, ut à Vicario ſanctæ Sedis ad ſanctam Sedem appellaretur, ut dicetur *infra*. Quoniam autem Epiſcopi accuſationem judicaturus dicebatur Legatus; monet idem Ivo, non poſſe accuſatum non ſe ſiſtere judicio. Unde conſequitur eo caſu, atque adeo, ſi alia gravis cauſa poſtularet, à Legato pluries convocari Concilium, aut ſinè Concilio judicari Epiſcopos à Legato; *Si autem aliquis pro culpis ſuis indulto ſibi congruo ſpatio à Legatis Apoſtolicis vocatus fuerit, non poteſt ſubterfugere, quin ad diem ſibi præſcriptum occurrat, niſi ejus legitima cauſa detineat.* Inutilem igitur tantùm, & injuſtam, non autem neceſſariam convocationem excludendam cenſebat Ivo, & oppreſſionibus reſiſtendum.

Paragraphis 10. & 11. congerit Fevretus exempla delegationum ad ſanctam Sedem, tum à Francis, tum ab alijs factarum. *Paragraphus 13.* ſimilia continet exempla, Summorum Pontificum ad Principes litteras, Nuntios, querelarum articulos mittentium; quæ agendi ratio laudabilis, ac Chriſtianæ charitati, mutuæque benevolentiæ erat conſentanea magis, quàm appellationes prætextu abuſûs, 45.

Paragrapho 14. proponitur aliud multoties in rebus graviſſimis adhibitum, nempe mutua colloquia inter Summos Pontifices, & Principes; vel ſaltem inter egregios viros ab ipſis deputatos. Optimum etiam conſilium, dum illud rei gravitas exigit. 46.

Paragrapho 15. aperitur alia via ad impediendas injurias, quæ ex mandatorum ſanctæ Sedis executione conſecutura eſſent, nimirum ad ſanctam Sedem appellatio. Nam, ut inquit S. Bernardus *epiſt. 180. Apoſtolica Sedes hoc ſolet habere præcipuum, ut non pigeret revocare, quod à ſe fortè deprehenderit fraude elicitum, non veritate promeritum.* Addit Fevretus appellationem ad futurum generale Concilium proximè congregandum, de qua jam ſatis *alibi* dictum eſt. 47.

PROBATIO II.

Quâ oſtenditur, primos gradus juriſdictionis ſæcularis Eccleſiaſticam invadentis non adeò perniciosos fuiſſe, ſi ulteriùs proceſſum non eſſet.

48. ETenim, advertente Authore *ſæpe citato lib. 12. cap. 10. n. 7.* occaſione diſſidij inter Bonifacium VIII. & Philippum IV. conflatum eſt ſchiſma, occaſione ſchiſmatis editæ ſunt multæ conſtitutiones; decreta, & alia hujuſmodi juriſdictioni Eccleſiaſticæ infenſiſſima. Idcircò etiam edita eſt Pragmatica ſanctio, cujus occaſione inductas eſſe appellationes tanquam ab abuſu, affirmat Auctor tractatûs *de juriſdictione Eccleſiaſtica*, inter acta Cleri Gallicani interti, & jam pluries memorati. Unde Fevretus *§. 16.* ſcribit, appellatione denuntiatâ, proteſtationes interponi ſolitas *in forma infractionis Canonum, aut Pragmaticæ*, invocatique Regium Conſilium, aut Senatum, quorum decreto præcipiebatur; *Ut Eccleſiaſtici ab ijs omnibus ceſſarent, attentata revocarent, alioquin certâ die coram Regis conſilio venirent, ut poſtea partibus auditis, ſuper ijs rationabiliter provideretur.*

En primos gradus juriſdictionis ſæcularis Eccleſiaſticam invadentis; non tamen adeò perniciosos, ſi ulteriùs proceſſum non fuiſſet, earumque rerum ſola executio ſuſpenſa fuiſſet, quæ per obreptionem, vel ſubreptionem injuſtè obtentæ fuiſſent. Subſecutus eſt uſus ille, de quo Fevretus *§. 17. & 18.* retinendarum litterarum Apoſtolicarum, ne ante demandarentur executioni, 49.

quam

quàm à Iudicibus Regijs compertum fuiſſet, eas nihil juribus, & libertatibus antiquis Eccleſiæ Gallicanæ, juriſdictioni ſæculari, aut Coronæ juribus adverſum continere. Animadverſum præterea eſt in eos, qui litteras hujuſmodi perferebant. Examen illud, quantum ad legitima jura Regis, in ejus Officialibus excuſandum videbatur: ſed quantum ad res Eccleſiaſticas, Epiſcoporum potiùs fuiſſet, opportunum, & congruum requirere remedium. 20.

Denique ad appellationes tanquam ab abuſu deventum eſt, quas Fevretus cæteris omnibus modis, de quibus egimus, eâ ratione præfert, quòd alij uſurpationes, & innovationes detegerent, ſed non tollerent. *Nam*, inquit, *Senatûsconſulta eâ occaſione prolata in exempla, ſeu præjudicia aſſumi non poterant, quippe cum cauſæ cognitione, ac partibus auditis, non pronuntiata, ſed plerumque ex officio, inſtante ſolo Domino Procuratore generali Regis, atque ad ejus querelam de uſurpationibus, in reſcriptis, quæ ad ejus manus perveneranr, contentis. Quam ob rem ſucceſſit denique appellatio qualificata, tanquam ab abuſu, quæ fuit efficacior, quam delegationes, & colloquia, quàm appellationes ad Papam, vel ad futurum Concilium, quàm proteſtationes publicæ, & citationes in forma infractionis Canonum, quàm etiam examen bullarum, & proceſſûs extraordinarij adversùs earum latores.* Vitium eſt, hæc omnia verba Fevreti eſſe referenda, ut intelligas, appellationes ab abuſu nihil differre ab aliis appellationibus, niſi quòd vox illa, *abuſus*, injuriam Eccleſiaſticæ juriſdictioni illatam, ſimplicibus aliquatenus occultet. Quid enim aliud Iudex ordinarius appellationum præfert, quam ut partibus auditis, & cum cognitione cauſæ decernat, an aliquid ſit contra leges, vel contra conſuetudinem? Quid aliud facit Iudex ſæcularis in cauſis meræ temporalibus? Obtenditur quidem, Iudicem ſæcularem de ipſo negotio ſpirituali ſententiam non ferre, ſed tantùm de abuſu. Verùm quid aliud eſt ille abuſus, ſi Gallis credimus, niſi ſententiæ iniquitas, id eſt, Canonibus, & legibus repugnantia? Iam igitur non eſt melior via appellationum ab abuſu, ut econtra iniquior ſit. Nam recurſus ad Papam, appellatio ad ipſum meliùs conſultum, imò appellatio ad futurum Concilium teſtabantur, negotia eſſe authoritate Eccleſiaſticâ definienda: cùm per appellationes ab abuſu, laici jus in cauſis ſpiritualibus & Eccleſiaſticis dicant, & judicata exequantur.

31. Neſcio, an riſu, an fletu digniora ſint appellationum ab abuſu encomia, quæ habet Fevretus §. *ult.* Lugere magis libet, quia Eccleſia, cùm eſſet Domina gentium, facta eſt ſub tributo, & à proprijs filijs oppreſſa. *Itaque*, inquit Fevretus, *ſi reſtè ad eorum inſtitutum attendatur, qui appellationes ab abuſu induxerunt, ad bonum, quod ex eis ſequitur, ad quietem Principalium poteſtatum, quæ eâ ratione prorogata eſt, cum olim ob exortas de juriſdictione contentiones ſæpe commoverentur, ad firmum ſuſtentaculum, quo Eccleſiaſtica, & temporalia jura ſub proteſtione, atque authoritate Regiâ communita ſunt; meritò dici queat, primum earum authorem bis tèrque exclamare cum Archimede debuiſſe héuréma, cùm nihil ultra deſideretur ad ejus perfectionem, quod tanto tempore, tantóque labore inquiſitum fuerat, ut unuſquiſque in ſuo jure conſervaretur, & ut frequentibus uſurpationibus occurreretur. Habet enim id præcipuum appellatio ab abuſu præ cæteris medijs aliàs adhibitis, quòd effectum ſuum ſtatim conſequatur, atque utilis communiter tam Eccleſiaſticis quàm laicis, qui eâ utuntur.* Quàm juſtæ ſint illæ laudes, aliæque, quas refert §. 6. conſtat ex illis, quæ jam dicta ſunt, & conſtabit ex ijs, quæ adhuc dicemus de juſtitia illarum appellationum.

PROBATIO III.

Petita ex hoc, quòd appellationes illæ ab abuſu non ſint admodùm antiquæ.

IPſemet namque Fevretus *primis §§. capitis* 2. probat, non ita eſſe antiquas appellationes ab abuſu, ſed, quantum ad formam, recentes eſſe, licèt contingat, eſſe antiquiores, quantum ad vim, ac effectum, cùm jam olim Regia poteſtas Prælatorum Eccleſiaſticorum abuſus emendaverit. Verùm quæ circa vim ac effectũ ejuſmodi appellationum ſub ea diſtinctione prætenditur antiquitas, eam ſic enervat Author *ſæpe dicti tract. de libert. Eccleſ. Gallic. præf. lib. 12. cap. 11. n. 1.* Præterquàm, inquiens, quòd Prælatorum Eccleſiaſticorum abuſus à Regibus emendati adeò fuerant evidentes, & notorij exceſſus, ut cauſæ cognitionem non requirerent, nec ab ipſis ſæcularibus corrigebantur, ſed plerumque ab ipſiſmet eorum Authoribus emendari curabantur. Haudquaquam dicenda eſt parvi momenti illa recenter introducta nova forma appellationis: utpote quæ graviſſimum, & perniciosiſſimum damnum infert Eccleſiaſticæ juriſdictioni, quod, dum de illius injuſtitia egimus, demonſtraſſe nos putamus. Adde, quòd illa, quæ commemorat, ſaltem in principio, non tam erant proviſiones à juriſdictione Regia factæ, quam querelæ, ac minæ Regiorum Procuratorum Eccléſiaſticæ juriſdictioni parùm faventium, & potiùs multùm adverſantium. 52.

PROBATIO IV.

In qua refutantur exceptiones variæ, quibus Fevretus credit, elidi poſſe argumenta appellationis ab abuſu reprobantia.

NAm *primò* Fevretus *cit. cap. 2 §. 4.* appellationibus ejuſmodi favorem aliquem conciliare nititur hiſce verbis: *Fatendum eſt, appellationes illas ex eo magnoperè commendatas, quòd, ubi primùm indictæ ſunt, non niſi in rebus gravibus, publicis, & magni momenti adhibeantur; & certè ſatis culpari non poſſunt, quis hoc remedio in quavis occaſione utuntur ſinè diſtinctione boni publici, & privati; quique omnia gravamina ceu abuſus habent, quod nullo modo ferendum eſt.* Idem ferè anteà ſenſerat D. de Marca. 53.

Verùm author ſæpe allegatus *cit. cap. 11. n.* 54.

2. ita reſpondet. Quod ait Fevretus, appellationes ab abuſu ex eo magnoperè laudatas, quòd non niſi in graviſſimis negotijs principio interponerentur, cauſam inſinuat, cur eis quàmprimùm Eccleſia non ſatis validè obſtiterit; quia nimirum illarum uſus, ob caſuum gravitatem, erat rarus, ac propter remedij difficultatem ferè neceſſarius videbatur. Nec enim dubium mihi ullum eſt, quin, ſi paſſim, ut hodie fit, perturbata fuiſſet Paſtorum Eccleſiaſticorum juriſdictio, & tribunalia ſæcularia diſtracta; Eccleſia, quæ pro cauſis multò minoris momenti tam ſtrenuè decertavit, hanc pro viribus vindicatura fuiſſet injuriam: ſed malum ſenſim ſinè ſenſu adeò excrevit, ut remedium, niſi promptum ſit, nihil profuturum videatur.

55. Alia fuit cauſa negleƈti dudum ab Eccleſia illarum appellationum uſûs, quòd ſcilicet varijs conditionibus temperarentur, de quibus Fevretus *in §§. ſeqq.* quæ tamen hodie prætermittuntur. Neceſſe enim erat, quod probat pluribus authoritatibus, & ratione §. 5. ut non interponeretur, niſi *ab abuſu notorio & certo*. Et §. 6. aſſerit cum alio Authore Gallicano, nomine Buluc, Gallis tantùm, & non alienigenis licere ſic appellare, &c.

56. *Secundò* Fevretus *citatus §. 8.* monet, appellationes ab abuſu in omnibus Franciæ provincijs uſurpari, etiamſi Paulus III. Papa inſtituerit apud Henricum II. Francorum Regẽ, nein Britannia, in Provincia, in Delphinatu locum haberent: quia, inquit, *primò* illæ appellationes erant licitæ & juridicæ, *ſecundò*, quia Rex juſtitiæ debitor eſt ſuis ſubditis.

57. Verùm, quomodò fas eſt, appellationes illas, quæ ultra fori ſæcularis ſphæram protenduntur, foriſque Eccleſiaſtici limites infringunt, dicere licitas, & juridicas? Cæterùm prætaƈto Authore *præf. n. 4.* reſpondente; verum equidem eſt, Regem eſſe juſtitiæ debitorum erga ſubditos ſuos, ſed quantum ad illa tantùm negotia, quæ ad Principes temporales ſpectant. Imò & in rebus ſpiritualibus & Eccleſiaſticis juſtitiæ debitor eſt, tanquam Eccleſiæ protector. Itaque cohibere debet nimium Procuratorum ſuorum ad ampliandam authoritatem Regiam ſtudium, ne Iudices ſæculares adducat ad uſurpandam juriſdictionem, aut imminuendam libertatem Eccleſiaſticam.

58. *Tertiò* Fevretus *ubi ſupra §. 15.* prætendit, magnam exhiberi Summo Pontifici reverentiam, dum non appellatur *directè* à conceſſione, & expeditione Bullæ, ſeu Reſcripti, ſed ſolùm ab eorum fulminatione, ac executione.

59. Verùm reſpondit Author ſæpe fatus, ſed quæ fides haberi poteſt huic Authori, qui tam apertè ſibi contradicit? Nam *n. 9.* refert, in Parlamento Divionenſi anno 1632. 25. Julij pronuntiatum fuiſſe Placitum, ſeu Arreſtum, quo reſcriptum Pontificium in cauſa Matrimoniali declaratum fuit malè, nulliter, & abuſivè expeditum. Hìc autem, id eſt, hoc §. 15. negat, appellari ab expeditione. Alia ſunt, in quibus videtur Fevretus emollire velle juriſdictionis Eccleſiaſticæ vulnera: ſed praxis quotidiana, quam ipſemet alijs in locis refert, dictorum falſitatem arguit.

Fuerat quidem olim ſtatutum, quod tradit §. 16. ut appellationes ab abuſu Iudicis Eccleſiaſtici poteſtatem ſuſpenderent, ſed devolutivum duntaxat, non autem ſuſpenſivum, ut loquuntur Pragmatici, effeƈtum haberent. Verùm immutata eſt hæc juriſprudentia. Rurſus reſtituta eſt, ſaltem ex parte, edicto Regis hodie regnantis, ut videri poteſt in aƈtis Cleri *loco citato*: ſed neſcio, quamdiu duratura ſit, aut num violari rurſus jam non cœperit? 60.

Conqueſti ſæpiſſimè ſunt Præſules Gallicani adversùs illas appellationes; ſed Iudicum ſæcularium nimis intererat, ne tollerentur. Quia Præſulum querelæ apertiſſimâ juſtitiâ nitebantur, adhibitæ ſunt certæ conditiones, quæ doloris ſenſum remittebant per aliquod tempus: non autem morbo medebantur, neque etiam diu intermittebant. Ita verè ſcribit Fevretus §. 17. prohibitum fuiſſe *art. 59.* Conſtitutionis Bleſenſis Curijs Regijs, ne appellationes illas admitterent extra caſus in Conſtitutionibus Regijs contentos. Sed debile repagulum ad ſiſtendum Curiarum impetum. Verba illa generalia nunquam caſibus particularibus convenire videbuntur. Quin etiam, licèt aliqui articuli expreſſè prohibiti ſunt à Conſtitutionibus Regijs, Iudices nullatenus prohibitionem morantur, ut patet in exemplo *alibi* adducto de appellationibus in rebus ſpiritualibus, & Sacramentis, de quibus vetuerat Rex, ne prætextu poſſeſſorij cognoſcerent Iudices ſæculares. & in exemplo, de quo Fevretus hìc §. 22. poſteà diſcutiendo. 61.

Præcepit etiam Ludovicus XIII. anno 1635. quemadmodùm notat Fevretus §. 18. ut appellationes ab abuſu, auditis partibus, ſtatim judicarentur, nec ad conſilium mitterentur, niſi ita ſentirent duæ ex tribus Judicum partibus. Verùm facilè occurret, ut plerique Iudices maturiùs de rebus illis deliberandum ſentiant, aliqui fortaſſè, ut rei veritatem & juſtitiam diligentiùs inquirant; alij fortaſſe, ut emolumento non careant, quod nullum eſſet, ſi negotia extemplò definirentur. 62.

Aliam adhibuerat cautelam Henricus IV. edicto verificato anno 1606. ut teſtatur idem Fevretus §. 19. ut ſcilicet Advocato pro appellante ab abuſu peroranti adſtarent alij duo appellationem approbantes. Ejuſmodi cautelæ ſigna ſunt gravitatis appellationum ab abuſu, quas difficiles efficere, tot modis conati ſunt Principes. Sed debilia nimium remedia ſunt. Et quod quidem ſpectat ad præſentiam Advocatorum, in tanta Patronorum copia vix unquam deerit ille numerus litigare cupienti, ut à proſequenda appellatione revocetur defeƈtu trium Patronorum, qui, utrùm hodie requirantur, mihi certum non eſt, licèt plurimùm partem metuam negativam. 63.

Paragrapho 20. ſcribit; vetitum fuiſſe anno 1610. ne litteræ appellatoriæ ab ordinationibus, quas in viſitationis decurſu ediderint Archiepiſcopi, vel Epiſcopi circa cultum Divinum, & diſciplinam Eccleſiaſticam, 64.

aut à

aut à Statutis Conciliorum Provincialium, nonniſi magno ſigillo imprimerentur, ut ſcilicet difficilior eſſet expeditio, atque ita appellationum numerus minueretur. Sed ſtatim monet, Senatum Pariſienſem anno 1612. 30 Maij facultatem appellationibus conceſſiſſe, ut, ſive in magna, ſive in parvis Cancellarijs litteræ poſſint expediri, & ſigillari, ita ſcilicet, quod Rex concedit, Senatus aufert.

65. Edicto Ludovici XIII. anno 1625. quod citat Fevretus §. 21. cautum eſt, ne Iudex Eccleſiaſticus, a cujus ſententiâ interpoſita eſt appellatio tanquam ab abuſu, ſeſe judicio ſiſtere cogatur. Statutum id fuit, ut dignitati Epiſcoporum, & Vicariorum provideretur, ut inquit D. de Marca *lib. 4. pag. 19. n. 8.* Verùm charior eſt Iudicibus ſæcularibus propria dignitas, quàm Epiſcopis, adeóque eſt danda opera, ut Senatorum Majeſtas ex hoc etiam capite præfulgeat, id eſt, ut Epiſcopi, alijque Iudices Eccleſiaſtici omnibus litibus intercedere cogantur, in quibus de appellationibus ab ipſorum judicijs agitur. Ideóque non obſervatur iſtud edictum à Curijs Regijs, ſaltem ab omnibus.

66. Is quidem honor adhuc Eccleſiæ defertur, ut appellationes ab abuſu in magna Senatûs Camera ventilentur; ut dicit Fevretus §. 22. & 23. Sed quis putet, honore illo poſſe compenſari, quas jàm notavimus, injurias, & quas adhuc notare poſſemus? Nam in hoc ipſo §. 23. probat idem Author, appellari poſſe non ſolùm à fulminatione, & executione, ſed etiam à publicatione Bullarum, & earum executionem prohiberi; quamvis nullus extet actus judiciarius circa illam executionem. §. 24. clauſulam, *Appellatione ſubmotâ* reſcriptis delegatorijs inſeri ſolitam, appellationibus ab abuſu non præjudicare ſcribit, §. 25. non poſſe ſuper his appellationibus in arbitros compromitti, aut inter partes componi, §. 26. poſſeſſionem triennalem nullatenus juvare.

67. Vides, quot accidant ex illis appellationibus incommoda Eccleſiaſticæ juriſdictioni: quàm accuratè ſerventur, quæ Eccleſiæ adverſantur: quàm parum referat utilitatis ex ijs, quæ Reges in ipſius levamen conſtituunt, etiam dum Clerus opima Regi confert ſubſidia.

§. III.

Corollarium.

68. EX dictis facilè conſtat, quo in cenſu habendæ ſint appellationes ab abuſu, utpote per quas invertitur ordo juriſdictionum, dum à judice Eccleſiaſtico seu ſupereminentiore provocatur ad Iudicem ſæcularem, cum manifeſtâ libertatis Eccleſiaſticæ violatione, quatenus ſcilicet Eccleſiaſticæ perſonæ, ac cauſæ ſpirituales ſubmittuntur Curijs ſæcularibus, quæ juriſdictionis Eccleſiaſticæ vulnera nec quidquam ſanantur ex ſubſequentibus Fevreti *cap. 3.* adductis rationibus, à noſtro ſæpe citato Authore *dict. lib. 12. cap. 12.* confutatis. Io quarum *primâ* fatetur equidem Fevretus, in appellatione ſimplici provocandum ab Epiſcopo, ſeu ejus Officiali ad Metropolitanum, à Metropolitano ad Primatem, a Primate ad ſanctam Sedem, vel ad Iudices ab ea delegatos: appellationem autem ab abuſu dictam vult interponendam eſſe ad ſupremas Curias ſæculares, non ordine naturali, quem ille vocat Reſſortum, ſeu devolutionem ab inferiori ad ſuperiorem, ſed jure protectionis Regiæ, quâ Princeps tenetur ſubditos ſuos, ſive Clericos, ſive Laicos in propria juriſdictione conſervare.

69. Sed declinat datum à ſcopo, & eo errore indicat, ſe illuc recta tendere non poſſe. Cùm enim appellationum ab abuſu innumeræ ſint ſpecies, quæ ſingulæ ſpectandus, omnes autem duobus ſupradictis vitijs laborant; ſcilicet, quòd juriſdictiones confundant, & Clericos, ac cauſas ſpirituales Laicis ſubjiciant; quàdam ſaltem generali ratione univerſæ defendendæ fuerant. Sed fruſtra id, utpote impoſſibile, exſpectes. Aſſumit Fevretus unicam ſpeciem, cujus nullitas minùs eſt evidens; quali hæc alias omnes complecteretur. Conatur probare; licere Principibus impedire, ne Eccleſiaſtici Iudices juriſdictionem ſæcularem, aut jura Regnorum uſurpent. Ergóne ſi hoc conſecutus fuerit, continuò innoxia erunt, quæcunque Iudices Laici contra juriſdictionem, ac libertatem Eccleſiæ, prætextu appellationum ab abuſu, in Gallia præſumunt? An ad illum articulum pertinent, quæcunque Fevretus in novem libros digeſſit, proteſtatus, ſe omnia complexum non fuiſſe, nec theſaurum illum à quoquam exhauriri poſſe?

70. Quomodò autem ex jure defendendæ propriæ juriſdictionis infert, licitas eſſe illas appellationes? Nónne Eccleſia etiam poteſt propriam juriſdictionem tueri? Cur ergo pari ſaltem ratione non licebit à Iudice ſæculari ad Eccleſiaſticum provocare? At, inquit Fevretus, non dicitur appellatio ſimpliciter, quæ interponitur à Iudice Eccleſiaſtico ad ſæcularem, ſed cum addito, tanquam *ab abuſu*, quaſi verò de ſolo nomine, ac non potiùs de re ipſa ſit quæſtio; aut poſſit nomen, quod etiam odiosum quid ſonat, à ſacrilega uſurpatione injuriam refecare. Saltem ergo fateatur, licere ad Summum etiam Pontificem appellare cum addito, tanquam *ab abuſu*, quando Iudex ſæcularis juriſdictionem Eccleſiaſticam offendit. Non enim minus ad ſupremum Eccleſiæ Paſtorem pertinet, jura Eccleſiaſtica tueri, quàm ad Principes temporalia propugnare.

71. Non pervertitur, inquit Fevretus, ordo appellationum Eccleſiaſticarum, quia illud, in quo fundatur abuſus, eſt *Factí*, ad ſpirituale nequaquam attinens. Adeò iniqua eſt praxis Curiarum Franciæ, quæ contra conſtitutiones Regias, nedum contra Canones de cauſis etiam ſpiritualibus, affictâ illis imaginaria Poſſeſſorij ſpecie judicant; ut, dum de juſtitia appellationum ab abuſu in communi agit hic Author, cogatur affirmare, illas nequaquam ad ſpirituale attinere. An igitur corpo-

corporalia, ſeu temporalia ſunt, quæcunque ille in ſuum tractatum congeſſit tanquam materiam hujusmodi appellationū ab abuſu? An Sacramenta, diſpenſationes ſuper votis, & juramentis, beneficia, cenſuræ, abſolutiones &c. in Parlamentis Gallicanis temporalia reputantur, quantum ad omnia, quæ circa illa ibi ventilantur.

72. Addit præterea, ad Regem pertinere, vel ad ejus Curias, deciſionem quæſtionis illius *de facto*, num ſcilicet aliquid contra jura ſint temporalia ſit attentatum; quia, inquit, dum aliquid attentatum eſt, Rex Superiorem non agnoſcit. Duo confundit inter ſe maximè diverſa. Aliud enim eſt, quærere, utrùm ad Principem duntaxat ſpectet cognoſcere; an aliquid juribus ſuis temporalibus adverſetur; aliud, dum adverſari conſtat, utrùm ab alio debeat injuriæ reparatio poſtulari. Sed quodcunque aſſumatur, nónne opponi poteſt, ad Eccleſiam quoque ſpectare, ut judicet, an aliquid ſit ſpirituale, & cùm ejusmodi eſſe, patuerit, illud Eccleſiæ vindicare. At, reponit Fevretus, neque juſtum eſſet, neque decorum, ut Dominus Procurator Regius, qui partis vices agit in appellationibus ab abuſu, litigaret coram Officiali; ut reſarciri curaret, quæ ab eodem Officiali, vel ab ejus inferiori attentata fuiſſent contra jura Regis. Fateor, injuſtum illud & indecorum fore; ſed apud eos; qui & perſonas, & res ſacras parvi pendere conſueverunt; quique, non ut fides & ratio docent, ſed ut mundus ſapit, ſentiunt; non autem apud eos, qui ſpiritualia corporalibus, æterna temporalibus anteponunt, & intimo pietatis, ac religiōnis affectu ducuntur. Sed nónne minùs iuſtum, minusque decorum eſt, ut Epiſcopus, aliique Iudices Eccleſiaſtici, pro rebus ſpiritualibus & Eccleſiaſticis ad laicorū tribunalia traducantur; & ſi quam prætermiſerint in ſuis judicijs fori ſæcularis formam, tanquam rei mulctentur.

73. Obſerva itérum, Carolum Fevret *in fine hujus §. 2.* appellationes ab abuſu in hoc ab ordinarijs appellationibus diſcernere; quòd illæ nuſquam interponendæ ſunt, nili uſurpatio juriſdictionis interceſſerit. Propria ejus verba exſcribenda ſunt, ut videas etiam ipſos Eccleſiaſticæ juriſdictionis hoſtes, vi veritatis convictos, dum juſtitiam appellationum ab abuſu ſtatuere nituntur, illarum uſum ad caſum uſurpatæ juriſdictionis reſtringere coactos. *Et de plus afin de ſeparer ces appellations de autres pures & ſimples on les qualifie du nom de Abus, pour donner à connoitre, que ſans laditè qualité de Abus, qui denote toujours quelque enterpriſſe ac uſurpation de juriſdiction, la juſtice Regale ne ſy entremettroit pas*; id eſt; *Præterea ut hujusmodi appellationes à meris & ſimplicibus appellationibus diſtinguantur, nomine abuſus inſigniuntur; quò ſignificetur ſinè illa conditione abuſus, quæ aliquam ſemper juriſdictionis uſurpationem involvit, Iudices Regios ab illis abſtenturos.* Cur ergo alijs caſibus ſeſe Regij Iudices immiſcent, ubi certum, eſt nihil adverſùs juriſdictionem Regiam eſſe tentatum?

74. Fruſtra autem *§. 3.* excurrit ad exempla implorati à Clericis Principū auxilij. Aliud enim eſt, Regios Miniſtros Eccleſiæ, vel ejus Miniſtris exequendos Canones, aut comprimendos Canonum infractores, poſtulantibus opem præbere; aliud, Eccleſiaſticas perſonas, & cauſas per appellationes ad ſe trahere, ac prætextu protegendorum Canonum, Eccleſiæ juriſdictionem, & libertatem opprimere.

75. Duo tantùm ibi ſunt, quæ aliquam videntur pati difficultatem: *Primum* eſt exemplum Leonis IV. Pontificis, judicio Ludovici Pij Imperatoris ſe ſupponentis, *alterum* authoritas Brunonis Caſſanæi *in libro de Privilegijs Regularium.* appellationes ab abuſu licitas aſſerentis. Quod quidem ad Leonem IV. attinet, de eo jam *ſupra* eginus. Ejus verba citantur quidem ab Ivone *Decret. 5. part. cap. 22* & à Gratiano *2. quæſt. 7. cap. Nos ſi incompetenter.* Sed referuntur, ut à Nicolao ſcripta Imperatori. Neque autem inter epiſtolas Leonis, neque inter epiſtolas Nicolai reperiuntur. Teſtimonium Ivonis, & Gratiani, qui plura ſuppoſititia ſuis decretis inſeruerunt, adſtruendæ factī veritati eſt impar: quia de re ipſorum ætate geſtâ non loquuntur, præterquam, quòd potuiſſet fortè Leo IV. voluntariè, non coactus à jure, vel officio, Imperatoris arbitrio ſe ſubmittere, quemadmodùm Leo III. coram Carolo Magno, aliſque Magnatibus, & Epiſcopis ſe purgaverat anno 799. referente Anaſtaſio, aliſque quàmplurimis cum expreſſa proteſtatione, ſe id agere non coactum, nec obligatum, id quoque publicè proteſtantibus Epiſcopis.

76. Brunonis Caſſanæi authoritas ad hoc tantùm valet, ut certiores ſimus, quod aliunde docet experientia, Regulares aliquos in Gallia tuendorum ſuorum privilegiorum omnem honeſtam rationem arbitrari; utque in tuto illa ponant, adverſùs Epiſcopos, non ad Summum Pontificem, à quo illa acceperunt, cùm minùs ſuis deſiderijs propitium metuunt, aut longiores moras refugiunt, ſed ad ſæculares Iudices contra libertatem Eccleſiaſticam, & contra proprias etiam conſtitutiones interdum recurrere. Sic etiam aliquando Epiſcopi adverſùs Regulares malunt Curias ſæculares, cùm in ſua deſideria propenſas vident, quàm Summum Pontificem adire: quæ cauſa eſt, ut dum quiſque ſuis rationibus magis, quàm Eccleſiæ juribus intentus eſt, illinc petat auxilium, unde conſequi ſperet; non attendens, quantum Eccleſiaſticæ juriſdictioni vulnus inferatur, dum laicorum judicio ſubijcitur.

77. Cæterùm fruſtra hìc & alibi exemplo Hiſpanorum, praxim Gallorum excuſat Fevretus. Nec enim conditionem acceptarent Galli, ut ijſdem legibus erga Eccleſiam & ſupremum ejus Patrem, & Paſtorem ſeſe gererent, quibus Hiſpani. Sed extra inſtitutum noſtrum eſt illa collatio. Non enim quærimus, quid faciant Hiſpani, ſed an rectè faciant Galli?

78. *Paragrapho. 3.* aſſerit Fevretus, appellationibus ab abuſu non ſolùm Laicis Clericos,

ticos, aut ſpirituales cauſas Curiarum ſæcularium cognitioni non ſubjici; ſed etiam ijs potiùs effici, ut ſpiritualia ſecernantur à temporalibus. & illa Eccleſiaſticis, iſta ſæcularibus judicanda tribuantur, Curijs Regijs id tantùm exquirentibus, an de facto juriſdictio Regia, juſpatronatûs Laici, & his ſimilia læia ſint, & quæſtiones omnes de rebus ſpiritualibus ad Eccleſiaſticos Officiales liberè judicandas remittentibus. Minus eſſet inflictum Eccleſiæ vulnus, ſi limitibus illis verè circumſcriberetur Regiorum Iudicum examen. Sed præterquàm, quòd non magis, imò minùs ad laicos, quàm ad Eccleſiaſticos pertinet, ſpiritualia à temporalibus, à ſacris profana diſcernere. Teſtis eſt ipſe Fevretus, quàm latè perrupti ſint aggeres, quos hîc commemorat.

79. Adverte autem, quomodò hic Scriptor exturrat. Nam §. *ſuperiori* dixerat, Curias ſæculares non ſe immiſcere judicijs Eccleſiaſticis, niſi ubi uſurpata fuiſſet juriſdictio Regia, hîc juſpatronatûs ad laicos pertinens etiam in exemplum adducit materiæ appellationum ab abuſu, quaſi jus patronatûs ſit aliquid profanum, ut & ipſe loquitur, ad ſpiritualia nullatenus pertinens, de quo non poſſit Eccleſia ſinè injuria Iudicum ſæcularium ſententiam ferre. Hîc tamen non ſubſiſtit, ut in toto ejus tractatûs decurſu videre eſt.

80. *Paragrapho* 4. negat, confundi juriſdictiones, aut Eccleſiaſticam à Regia ullo modo imminui; quia appellationes ab abuſu inductæ ſunt, inquit, ut ſua cuique juriſdictio ſalva eſſet. Si is ſuit primæ introductionis finis, ex eventu patet, eas contrarium ſortitas eſſe effectum; ut ſæpe diximus.

DISQUISITIO XVI.

Quid de Regalia, ejuſque extenſione videatur ſentiendum?

1. QVæ ab alijs Authoribus tantâ vi & energiâ ſunt expoſita, ut nequidquàm videatur ulteriùs deſiderari poſſe, in jus præcipuè, quæ non tam *Iuris*, quàm *Facti* ſunt, manum noſtram ijs apponere ſupervacaneum, & tamen in quantum præſenti noſtro inſtituto conducunt, ea penitus præterire; inconſultum arbitramur. In hoc genere eſt Regalia, quam Author *Regalis Sacerdotij* tum in hoc opere, tum *ſuâ de Gallia vindicata diſſertatione 1.* nec non Author *Reſponſionis ad diſſertationem Patris Natalis Alexandri* tam diſertè expoſuit, ac examinavit, ut vix occurrat, quod ſuperaddi poſſit. Quare in hoc unicè enitemur, ut Lectorem excitemus ad tantorum virorum labores enucleatiùs expendendos. Nos verò diſcutiendas hîc ſuſcipiemus difficultates ſequentes: I. *In quo ſtatu fuerit Regalia, & quibus fundamentis nixa ſub* prima *&* ſecunda *Regum Francorum Dynaſtia?* 2. *Quis Regaliæ fuerit ſtatus ſub tertiæ Dynaſtiæ Regibus Chriſtianiſſimis ante, vel etiam poſt Concilium Lugdunenſe?* 3. *In quem ſtatum repoſita ſit Regalia per Concilium Lugdunenſe?* Quibus corollarij loco ſubnectetur; *Cujus authoritatis ſit, ſuper Regaliæ extenſione ferre judicium?*

§. I.

In quo ſtatu fuerit Regalia, & quibus nixa ſit fundamentis ſub *prima* & *ſecunda* Regum Francorum Dynaſtia.

REgalia, juxta modernum Galliæ morem accepta, definiri poteſt: *Ius Regium fruendi redditibus Eccleſiæ vacantis, & conferendi beneficia curam animarum non habentia, quæ ab Epiſcopo conferri ſolent, donec novus Epiſcopus juramentum fidelitatis Regi præſtiterit, inveſtiturámque bonorum Eccleſiaſticorum ab ejus Majeſtate acceperit, ac Regias litteras Sacramenti ſui teſtes in Rationum Principialium Commentarios referri, ſive in Camera Computatorum Regeſto conſcribi curaverit, & mandatum ab ipſa impetraverit, quo manum Regiam temporalibus bonis injectam auferri jubeat.* Hæc deſcriptio explicatur ac examinatur ab Authore *Reſponſionis ad diſſert. Natalis Alexandri De jure Regaliæ art. 1. §. 1.* Vnde Author *Galliæ vindicatæ diſſert. 1. §. 1. n. 2.* ait: jus Regaliæ *latè* ſumptæ conſtari ex quatuor juribus, ſcilicet *eligendi, inveſtiendi, beneficia vacantia conferendi, percipiendique fructus ac proventus temporales.* Cujusmodi proinde Regaliæ jus in Francia prætenditur ſubſiſtere ex duplici fundamento, nempe *Cuſtodiæ*, ac *Feudi*. 2.

FVNDAMENTVM I.

Regalia ſubſiſtens ex titulo Cuſtodiæ Eccleſiarum.

AD hoc intentum probandum, inducitur Arnulphus Ruzæus *in tract. de jure Regaliorum 1. p. præfat. n. 5.* ita diſſerens: *Legimus in Veteri Teſtamento, quòd Rex Iſrael electus à Domino, & inunctus, deficiente Sacerdote, plerumque ſungebatur miniſterio Pontificis etiam ad præficiendos Miniſtros*; ut ſcriptum eſt de Davide 1. *Paralip. cap.* 24. ubi David Rex quatuor Miniſtros præpoſuit. Idem de Salomone 3. *Regum. cap. 1.* Et de Iuda Machabæo *in lib. Machab.* Et eſt textus Iſidori *in Cap. Cleros. 21. diſt.* Unde, ſi hoc fiebat in Lege Antiqua, à fortiori licet in Lege Gratiæ, in qua Reges Francorum Chriſtianiſſimi Eccleſias Cathedrales tot annuis proventibus locupletârunt, & ornamentis decorârunt. Et propterea appellantur Protectores & Defenſores Eccleſiarum Cathedralium, ut egregiè dicit Archidiaconus *in Cap. Leſtis. 63. diſt.* quòd Reges ſunt Patroni Eccleſiarum Cathedralium. Sequitur Baldus *in Cap. Quantò. De judicijs.* 3.

Quia porrò in traditione rei ſuæ quilibet poteſt 4.

poteſt apponere pactum, quod vult, etiam in ſpiritualibus. *Text. & Gloſſ. in Cap. Eleutherius. 18. q. 2.* & ibi colligit Abbas *in Cap. Quantò. Extra. De cenſibus.* Fortiuſque dicit Dominicus *in Cap. Cùm ex eo. in ult. notab. De elect. in 6.* quòd Rex fundans Eccleſiam, poteſt in creatione apponere onus, quòd occurrente vacatione, non ſpectet collatio, niſi ad poſteros Gentis & familiæ ſuæ.

5. Pro cujus confirmatione facit etiam Gloſſa *in dict. Cap. Generali. verb. Fundatione. De elect. in 6.* dicens; quòd Patronus tempore fundationis poteſt diſponere, ut fructus Eccleſiæ, quando contigerit, illam vacare, ſibi ſpectent. Et iſtud tenet Innocentius *in Cap. Quoniam. Ne Prælati vices ſuas.* Sed collationes ſunt in fructu. Gloſſa *in Cap. Cùm olim. De major. & obed.* Et ſic poteſt Rex, qui eſt fundator Eccleſiarum Cathedralium Regni ſui, apponere illud onus, quòd Sede vacante, fructus temporalitatis ad eum ſpectent, donec proviſum fuerit plenè de ſucceſſore. Quam rationem videtur aſſignare Textus *in dicto Cap. Generali. §. Si verò ibi rationis.* Et Gloſſa *in dicto §. Item. Quòd dicta quinta pars. Verb. Regaliæ. in titulo. De annatis in pragmat. ſanct.*

6. Nec verò opus eſt, ut Reges in erigendo Eccleſiam, vel illam fundando, expreſſè reſervent iſtud jus conferendi in vim Regaliorum: quia ſufficit, oſtendere, quòd Rex fuit dotator Eccleſiæ Cathedralis ad conſequendum tale jus. Textus *in Cap. Significavit.* & *ibi* Cardinalis & Panormitanus *Extra. De teſtibus.* Et Gloſſa notabilis *in Cap. Si quis Baſilicam. De conſecrat. diſt. 1.* Allegatur etiam *Cap. Dilectus. 3. De prabendis.* Ubi Rex eſt fundatus in jure conferendi præbendas, & alia beneficia non habentia curam animarum, ratione dotationis ſinè alia reſervatione. Quod ita expreſſè, & in individuo intelligit Panormitanus *in Cap. Poſtulaſti. col. fin. De jurepatronatûs.* Et ratio eſt, ut Reges & Principes videntes, jura ſibi benignè favere, adducantur ferventiùs, & animoſiùs ad dotationes Eccleſiarum, & ædificationes. Ita Felinus Sandæus in eleganti tractatu; *Quando litteræ Apoſtolicæ nocent Patronis Eccleſiarum. in vers. Corroborari poteſt.*

Reſponſio.

7. AVthor *Reſponſionis ad Natalis Alexandri diſſert. de jure Regaliæ art. 1. §. 3. à n. 19.* hunc in modum reſpondet, allegando inprimis Gelaſium I. *tomo de anathematis vinculo* ita decernentem: *Fuerunt hæc ante adventum Chriſti, ut quidam figuraliter, adhuc tamen in carnalibus actionibus conſtituti pariter Reges exiſterent, & pariter Sacerdotes, ſed cùm ad verum ventum eſt Regem, eundémque Pontificem, ultra nec Imperator Pontificis ſibi nomen impoſuit, nec Pontifex Regale faſtigium vindicavit.*

8. De Salomone *3. Reg. 8. ver. 64.* dicitur, quòd *in die illa ſanctificaverit Rex medium atrij, quod erat ante domum Domini: fecit quippe holocauſtum ibi, & Sacrificium, & adipem pacificorum.* Num verò hinc concludere fas eſt, poſſe Regem in Nova etiam Lege offerre Sacrificium, ſeu conſecrare Eccleſiam? Si reponatur. Salomonem non *per ſe*, ſed per Sacerdotes illa præſtitiſſe, & obtuliſſe ſacrificia; num propterea inferre licebit, ut quemadmodùm prælegati Reges ac Duces Antiqui Fœderis *locis ſupra citatis* leguntur præfeciſſe Miniſtros Eccleſiæ, mediantibus quibus ſacrificia peragerent, ſic par in Novo Fœdere ſit Regibus Chriſtianis poteſtas in præficiendis Eccleſiæ Miniſtris? At ne in Antiqua quidem Lege Reges ſolâ authoritate ſuâ id præſtabant, ſed conurrebat cum ipſis Ordo Leviticus; uti ex *præcitato Regum 24. cap. v. 6.* conſtat, ubi ſic habetur: *Deſcripſitque eos Semejas filius Nathanael ſcriba coram Rege & Principibus, & Sadoc Sacerdote, & Abimelec filio Abjathar, Principibus quoque familiarum Sacerdotalium, & Leviticarum &c.*

Nec porrò ratio illa, quòd Francorum 9.
Reges Eccleſias cathedrales annuis proventibus locupletârint, & ornamentis decorârint, indeque Eccleſiæ Protectorum ac Defenſorum titulum conſecuti fuerint, juvat ad protendendam in omnes Regni Franciæ Eccleſias Regaliam, quandoquidem certum ſit, plerarumque dotem in decimis & oblationibus, aliſque juribus à Regibus non acceptis eſſe poſitam, caſque ab aliis, quàm à ſupremis Principibus eſſe fundatas & ornatas.

Quod verò ex Archidiaconi & Baldi au- 10.
thoritatibus producebatur argumentum, in eo detorquentur Authorum iſtorum verba ad ſenſum æquivocum, quam æquivocationem detegit celebris Canoniſta Gallicanus Rebuffus *in concord. tit. De Regia ad Præſaturas nominatione. §. 1. verbo Cathedralibus.* in hæc differens verba: Reges in Cathedralibus Eccleſijs ſunt Patroni, Archidiacono teſte *in Cap. Lectis. 63. diſt. 1.* Baldo *in proœmio Decret. Rex pacificus. 2. n. 12.* & *in Cap. Quanto. in fine. De judicijs.* Quod eſt verum quoad protectionem Eccleſiarum, & rerum ipſarum. *Cap. Principes.* & *Cap. Res. 23. q. 5.* Sed non ut habeant poteſtatem eligendi, præſentandi, & nominandi Epiſcopos & Archiepiſcopos in illis *Cap. Nobis. De jure patronatûs.* Cardinalis *in Cap. Imperium. 10. diſt.* Vnde dicit Panormitanus *in Cap. Venerabilem. col. pen. n. 20. De elect.* quòd Imperator eſt Advocatus & Defenſor Eccleſiæ, non Patronus. Sequitur Roch. Curtius *in tract. De jurepatron. Verbo in Eccleſia. q. 1. &c.* Vide Meleret *in tract. De elect. fol. 19.* Boer. *in decis.* Burc. *q. 32. alia per nos.* & *q. 46.* niſi eidem expreſſè concederetur à Papa nominandi facultas, ut hîc; aliàs ſuperflua eſſet hæc conceſſio, & omnes Principes haberent hanc nominandi poteſtatem, quod non eſt verum, niſi expreſſè conceſſa fuerit, ut hîc patet.

Reliqua ex parte adverſa *n. 4.* allata 11.
teſtimonia probant quidem, potuiſſe Reges Chriſtianiſſimos in Eccleſiarum fundationibus

bus, cum Eccleſiæ conſenſu, conditiones honeſtas, quaſcunque vellent, apponere: eaſque conditiones eſſe implendas: ſed probandum reſtat: tum quòd Rex fuerit *dotator cujuſque Eccleſiæ Cathedralis ad conſequendum tale jus*: tum quòd uſumfructum omnium Bonorum, & decimas, & oblationes, & collationes beneficiorum pleno jure ſibi, dum vacaret Sedes, reſervaverit: quorum alterum quoad pleràſque Eccleſias falſum eſt, alterum quoad omnes: *Docere debent Principes temporales*, inquit Probus *q. 4. p. n. 6. ſe fore Eccleſiarum Cathedralium, & aliarum fundatores, & conſtructores, quia ſi non appareat, nihil eſt: non enim ſunt fundati in præſumptione Juris.* Neque enim ſola fundatio ad jus Regaliæ, niſi facta ſit expreſſa ejus reſervatio, ſufficit; uti videtur etiam innuere Durandus *in Cap. Generali. verbo Fundatione.* Quinimò ſufficeret forſan hodie probare, aliquem eſſe fundatorem Eccleſiæ, ut ei ſuſpatronatûs vindicaretur: at jus Regaliæ, cùm ſit admodùm extraordinarium, ex ſolo fundationis titulo, abſque ſpeciali reſervatione non probaretur, quia Ruzæo *ſub init. ſuæ præfat. in tract. De Regalijs. jus Regaliorum eſt ſpecies excellentior, quàm juriſpatronatûs: eò quòd percipit Rex Sede Epiſcopali vacante id, quod perciperet Epiſcopus Sede repletâ &c.*

FUNDAMENTUM II.

Regalia ſubſiſtens ex titulo Fevdi.

12. RUzæus *2. par. præfat. n. 1.* hanc in rem ita diſſerit. Illud illuſtre jus Regaliorum repério competere Regibus Francorum ratione feudi vacantis: quia mortuo Epiſcopo, ex quo feudum revertitur ad Principem, ratione homagij, & juramenti fidelitatis, quæ præſtantur a ſuccedente in dignitatem, ex conſequenti omnia beneficia, quæ ex feudo dependent, & erecta fuerunt, redeunt ad Regem. Pro illa opinione facit egregia deciſio Cardinalis Florentini *in conſil. 112.* incipiente. *Quidam habens feudum*; ubi *abſolutè* cenſet, quòd, ſi de feudo dotetur beneficium, tunc ſuſpatronatûs quæratur feudo, & non perſonæ. Igitur in quem tranſit feudum, tranſeunt & collationes beneficiorum. Hanc ſententiam ſecutus eſt Felinus Sandæus *in Cap. Cùm venerabilis in 12. colum. Extra. De exceptionibus.* Hoc deducit latè Cardinalis *in præallegato loco.* Unde dicendum eſt, in conſequentiam feudi vacantis, quod tranſit in Regem, jus conferendi beneficia data de ſuo patrimonio & feudo, Sede vacante, ſicut tranſit feudum, cui illud jus adhærere videtur. *Argum. Legis In rem. §. Siquis rei ſuæ. ff. De rei vendicatione.*

13. *Secundò* facit, quia ex quo Rex eſt fundatûs in jure dictorum Regaliorum in certa parte, videlicet in perceptione temporalitatis Sede vacante, reputatur fundatus in univerſo quoad collationes beneficiorum, quæ ſunt in fructu, & connumerantur inter majores fructus Prælaturæ. Gloſſa *in Cap. Cùm olim. De major & obed.* Ità *formaliter* Ioannes Andreas *in regula. Quod alicui. De regulis Juris. in 6.* ubi dicit, ſufficere, quòd ſit fundatus in certa ſpecie Juris, ad fundandum jus ſuum in univerſo, ſuffragaturque Abbas *in Cap. 1. Extrav. De religioſis domibus.* Adſtipulatur etiam Probus *in Opere de jure Regaliorum q. 1.* Secunda, inquiens, Regaliæ ſpecies dicitur illa, quæ provenit ratione caſtrorum, terrarum, & domorum à Rege manentium, Eccleſiiſque Cathedralibus & Metropolitanis ſpectantium, & tunc Sede vacante, Rex ratione hujus Regaliæ facit fructus ſuos ex temporalitate provenientes, quouſque novus Epiſcopus Regi homagium fecerit: quod tenetur facere ipſe Epiſcopus, niſi alias ei per Regem illud fuerit remiſſum. Quod quidem homagium fit, ſeu præſtatur pro ſola temporalitate.

Reſponſio.

14. AUthor *Reſponſionis ad diſſert. Natalis Alexandri De jure Regaliæ cit. art. 1. §. 4. à n. 4.* hunc in modum reſpondet. Eſto, ſuſpatronatûs beneficiorum ex bonis feudalibus fundatorum ad Dominos feudi pertinere: attamen in Eccleſijs plerisque Franciæ deficit illi titulus. Et quia Epiſcopus ex propria dignitate & officio ſit Ordinarius beneficiorum ſuæ Diœceſis collator, non poteſt Regi Chriſtianiſſimo ratione juriſpatronatûs tribui, nec collatio (eáque non pleno jure, ſed quæ juriſpatronatui convenit) beneficiorum ex Regio dominio delatorum, non autem eorum, quorum redditus conſtant ex decimis, oblationibus, aut alijs, quæ ſpiritualia non unquam appellantur, vel etiam ex fructibus Bonorum ab alijs, quàm a Regibus erogatorum.

15. Nec verò, ex quo Rex eſt fundatus in certa parte Regaliæ, reputatur fundatus in univerſo, uti convincunt Regum Chriſtianiſſimorum diplomata, & Senatûs Pariſienſis arreſta, quæ Regaliam in aliquibus Eccleſijs, quoad uſumfructum duntaxat citra collationem beneficiorum, in aliquibus quoad certam tantùm reddituum partem, locum habere declarant; uti prætactus Author *art. 4. §. 31.* oſtendit. Nec juvat Panormitanus ex parte adverſa *citatus in Cap. 1. De religioſis domibus*, ubi cùm notaſſet, Epiſcopum uno juriſdictionis ordinariæ articulo præſcripto, alium præſcripſiſſe centeri, exinde *n. 3. & 4.* ſubjungit. Ex dictis Innocentij poteſt colligi notabilis limitatio ad prædicta. Dicit enim, hunc textum procedere, quando ille locus, de quo erat contentio, erat in Diœceſi illius Epiſcopi, vel ſaltem non conſtabat, quòd erat in Diœceſi alterius, quaſi notabiliter ſentiat, quòd, ubi jus commune fundat intentionem alterius; per exercitium certi articuli probatur poſſeſſio univerſalis juriſdictionis; ſecùs autem, ubi locus pertinet ad alium, quia tunc poſſeſſio non extenditur ad articulos non poſſeſſos; ut in contrarijs. Hoc tamen li-

mita, ut notat Innocentius *in Cap. Cùm dilectus. De capell Monach.*

16. Et hæc faciunt ad quæſtionem quotidianam. Quidam Laicus longiſſimo tempore fuit in poſſeſſione præſentandi Rectorem in certa Eccleſia, tanquam Patronus, non poteſt probare ſe verum Patronum : *numquid per exercitium iſtius juris competentis Patrono probatur quaſi poſſeſſio totius juris patronatûs, ut ſic ex præſcriptione iſtius actûs intelligatur præſcriptum totum Juspatronatûs?* Archidiaconus *in Cap. 1. De jurepatronatûs lib. 6.* tenet, quòd non: unde dicit, difficillimum eſſe, probare patronatum antiquum, quia per illius actûs præſentandi exercitium, ſolùm probatur poſſeſſio juris præſentandi. Sed contrarium & rectiùs ſentit Ioannes Andreas *in Reg. Quod alicui. De regulis juris. in 6.* Quæ ipliſſima nihilominùs Andreæ ſententia intelligenda eſt ſub ea cautela, quam ipſemet appoſuit concludens, quòd exercitium unius actûs competentis Patrono, erat poſſeſſio Patronatûs, quod eſt regulare, ubi plures actus ab aliquo jure dependent. *Cap. 1. De Relig. domib.* Ex hoc, ex quo reliqui actus non apparent quaſi poſſeſſi per alium, nec jus commune circa illud jus fundat intentionem alterius; *ut ibi dixi ſuper Gloſſa penult.* Quandoquidem igitur regula illa, quòd *fundatus in uno articulo, ſit fundatus in univerſo*, locum non habeat, quando articuli hujuſmodi vel non ſunt fundati in uno jure, vel ſtat præſumptio juris pro alio, quemadmodùm in Iurepatronatûs præſumptio juris ſtat pro Epiſcopo; idcircò illa regula extendi haud poteſt ad Regaliam; prout animadvertit etiam Probus q. 26. n. 2. & 3. jus illud (Regaliæ inquiens) tanquam odioſum, non eſt extendendum, utpote à jure communi exorbitans, juriſdictionemque Epiſcoporum, quam in beneficijs jure ipſo communi habent, enervans &c. Tum præterea, quia jus Regaliæ eſt extraordinarium à privilegio, conſuetudine, aut immemoriali tempore procedens; cùm privilegia, conſuetudo, & præſcriptio extra terminos ſuos extenſionem non patiantur; prout latè probamus *in 2. prælud. tract. penſion.* Et hinc notanter venit animadvertendum in ejuſdem Probi ex adverſo allegatâ ſententiâ, quòd *ibidem* dicat, Regem illos duntaxat fructus ratione Regaliæ facere ſuos, qui proveniunt ex temporalitate, ſeu ex feudis à Rege ad Eccleſias collatis, ſicuti etiam homagium fit, ſeu præſtatur pro ſolâ temporalitate à Rege ſcilicet acceptâ. Nequit ergo Rex ex eo nomine ſibi vendicare fructus bonorum non feudalium, nempe decimas, oblationes, ac beneficiorum collationem pleno jure: ſed nec poteſt ſibi adſcilcere fructus bonorum feudalium in ijs provincijs, quæ jure ſcripto reguntur, in quibus ſcilicet Dominus feudi vacantis fructus ſuos non facit.

CONCLUSIO.

17. REgaliæ moderna extenſio neque ex titulo cuſtodiæ, neque ex titulo feudi fundatur in Jure.

Explicatur. Hanc enim Regaliæ extenſionē nimiùm excedere tam quoad Eccleſias, quàm quoad effectus, luculenter patebit, ſi *in præf. §. initio* adducta Regaliæ deſcriptio conferatur cum ijs, quæ Ægidius Magiſter in Senatu Pariſienſi Protopraes *tract. De Regal. cap. 1. in Illuſtriorum Juriſconſultorum tractatûs tom. 13. par. 2 circa finem* relatus ſcripſerat: notandum eſt, inquiens, duplex eſſe Regaliorum genus: *primum* eſt de bonis temporalibus Eccleſiæ: *alterum* de ſpiritualibus. *Primum* competit Regi in omnibus Eccleſijs Cathedralibus ſui Regni citra & ultra Ligerim. Hoc jure utitur Rex *primò* ratione feudi: omnes enim Epiſcopi fidem & obſequium ei exhibere tenentur pro temporalibus Eccleſiæ, etiamſi amortizata ſint, quoniam amortizatio non liberat homines manûs mortuæ, quales ſunt Eccleſiaſtici, à præſtatione hominij; ut *aliàs* latiùs demonſtratum eſt.

18. *Secundò.* Rex utitur eo jure ratione Cuſtodiæ Eccleſiæ vacantis, quæ Regi competit jure communi. *Cap. Generali. De elect. in 6.* Ideoque quoties alicujus Cathedralis Eccleſiæ vacatio contingit in hoc Regno, ſolet Procurator dari Bonis, qui authoritate Regis poſſideat, donec Epiſcopus Succeſſor fidem & homagium præſtiterit, quod honoris gratiâ ſacramentum fidelitatis appellatur, de quo docebitur in conſtitutione Regaliorum, quæ incipit: *Dum Epiſcopus.* Sicque accipiendum eſt, quod tradit Baldus *in proœmio Decretalium.* & *in Cap. Quanto. De judicijs.* quòd Rex ſit Patronus omnium Eccleſiarum Cathedralium ſui Regni, quod ſanè multos deduxit in errorem, ut notârunt Canoniſtæ *in Cap. imperium. 10. diſt.* Id intelligendum eſt de cuſtodia & tuitione tantùm, non de collatione beneficiorum. Archidiaconus *in Cap. Lectis. 63. diſt.* Panormitanus *in Cap. Venerabilem. De elect.* In eamque rem extat præclara doctaque actio ad Senatum habita à Magiſtro Matthæo Chartier pro Regalijs, Cœnomanni ultimâ die Ianuarij anno 1520. &c.

19. Poſt relatam Regaliorum conſtitutionem *Dum Epiſcopum &c.* Protopraes Ægidius *in dicto tom. 13. tractatuum par. 2. circa finem* relatus differit in hæc verba: Hujus conſtitutionis multa ſunt capita notanda. *Primum* in his verbis: *Vbi Dominus Rex habet Regaliam*, quibus expreſsè ſignificatur, Regi non competere jus Regaliæ in omnibus Epiſcopatibus ſui Regni, ſed tantummodò in nonnullis, ut patet ex conſtitutione Ludovici XII. promulgatâ anno 1499. cujus hæc ſunt verba: *Præterea prohibuimus & prohibemus omnibus noſtris Officialibus, ne poſſeſſionem Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum, Abbatiarum, aliorumve beneficiorum, in quibus jus Regaliæ, aut cuſtodiæ nobis non competit, invadant, ſub pœna ſacrilegij.* Deinde, ex voluminibus Curiæ, Rationum

tionum libro, cui inſcriptum eſt : *Qui es in cælis.* apparet, Regem non habere jus Regaliæ in omnibus Epiſcopatibus ſui Regni, cujus libri ſequitur forma : *Dominus Rex.* In provincia Auxitanenſi & Arelatenſi, & per conſequens in tota lingua Ocitana nihil habet. Hoc libro ſatis liquidò confirmatur, quod *ſupra* dictum eſt. Notandum tamen eſt, ibi agi de Regalia temporalium, non ſpiritualium, ut his verbis deſignatur: *De Pictavienſi computatum fuit anno 306.* Ne autem poſſit intelligi de Regalia ſpiritualium, facit, quod addit, Regi non competere jus Regaliæ in Epiſcopatu Madovienſi, Briocenſi, Redonenſi, qui ſunt Britanniæ Epiſcopatus, in quibus notum eſt, Regem habere jus Regaliæ ratione temporalium vacantium, quemadmodùm habuerunt Duces Britanniæ, antequàm Ducatus ad Regis patrimonium redactus eſſet, certumque eſt, eorum rationem quotidie iniri apud Curiam rationum Britanniæ. Pluribus equidem, ſed frivolis profectò exceptionibus nititur Natalis Alexander enervare hoc Ægidij tam luculentum teſtimonium, quas tamen egregiè confutat Author *Reſponſionis ad ejuſdem Natalis diſſertationem §. 4. à n. 18.*

PROBATIO I.

In qua oſtenditur, ex titulo cuſtodiæ haud probari, Regaliam à *primæ* præſertim & *ſecundæ* Dynaſtiæ Regibus exercitam fuiſſe.

20. POtiſſimum ab hoc titulo deſumptum argumentum nititur Regum circa electiones Epiſcopales authoritate, attributâ iſdem per Concilij Arelatenſis V. anno 549. celebrati Canonem 10. ubi decernitur : *Ut nulli Epiſcopatum præmijs, aut comparatione liceat adipiſci, ſed cum voluntate Regis, juxta electionem Cleri ac populi.* Verùm ex iſto Canone patet, non tam electionem, quàm hujus placitum Regi fuiſſe attributum, ſi tamen verba illa *cum voluntate Regis* non irrepſerint dicto Canoni, quemadmodùm Sirmondus teſtatur, eas abeſſe à Codicibus Foſſadenſi, Bellovacenſi, & Filiano. Quiquid verò ſit de hoc, Petrus de Marca *2. tom. Actor. Cleri Gallicani par. 2. tit. 6.* ſcribit, inveniri quidem apud Gregorium Turonenſem, Reges aliquando nominaſſe Epiſcopos à Clero & populo poſteà eligendos, ſed hoc ad Regaliam nequaquam pertinere.

21. Idem Author *lib. 8. de concord. ſacerdotij & imperij cap. 18. n. ult.* varijs Conciliorum Gallicanorum teſtimonijs probat, reditus patrimoniorum Eccleſiæ vacantis nunquam pertinuiſſe ad Principes. Huc facit Pariſienſis Concilij V. Canon VII. ita ſe habens : *Defuncto Epiſcopo, Presbytero, vel Diacono, vel quoquam junioris Ordinis Clerico, non per præceptum* (ſcilicet Regium) *neque per Iudicem, nec per qualemcunque perſonam res Eccleſiæ vel eorum propriæ, quæſiſque aut teſtamentum, aut qualemcunque obligationem fecerit, cognoſcantur, à nullo penitus ſupra ſcriptæ res contingantur, ſed ab Archidiacono, vel Clero in omnibus defenſentur, & conſerventur. Quòd ſi quis immemor definitionis hujus, temerè aliquid exinde auferre præſumpſerit, aut auſu temerario in res ipſas ingreſſus fuerit, & de dominatione Eccleſiæ abſtulerit, ut necator pauperum communione privetur.*

Adversùs hunc Canonem plura, ſed frivola movet Natalis Alexander, quæ prætactus Author *reſponſionis ad hujus de Regalijs diſſertationem cit. art. 1. §. 4. à n. 4.* inſigniter confutat, contra eundem Natalem etiam faciunt *ſextus* Concilij Aurelianenſis 11. anno 536. & Concilij Regenſis in Provincia anno 649 æque *ſextus* Canones, quibus ſancitur, *ut defuncto Epiſcopo, vicinus Antiſtes ad eius exequias celebrandas accedat, Bona ab ipſo relicta inſpiciat, deſcribat, recenſeat, domúmque Eccleſiæ deſcriptam idoneis perſonis cuſtodiendam ſub integra diligentia derelinquat* : claro ſanè argumento, Epiſcopalium Eccleſiarum fructus, Sede vacante, non tranſiſſe in jus Regium. 22.

Hinc memoratu digna ſunt, quæ ulteriùs ſcribit Apamienſis Epiſcopus in *ſuo de Regalia tractatu cap. 6. edito Coloniæ* anno 1680. Nempe quòd Injurioſus Turonenſis Epiſcopus, Clothario Regi jubenti, ut omnes Regni ſui Eccleſiæ tertiam partem reditum fiſco ſolverent, Apoſtolicâ libertate reſtiterit : quòd S. Germanus Pariſienſis Epiſcopus, Segebertum Regem ob quædam Eccleſiæ Bona, in modica licèt quantitate, occupata, excommunicaverit ; quòd Childericus Rex Bona Eccleſiæ diripiens infauſtâ morte fuerit extinctus : quòd denique Clodovæus II. aliquibus S. Dionyſianæ Baſilicæ Bonis direptis, in amentiam inciderit. 23.

Huic intento noſtro deſervit etiam, quòd Natalis Alexander à præcitato Authore *§. 4. n. 32. ac ſeq.* relatus fateatur, quòd *primæ* nempe Merovingianæ ſtirpis Regibus Francicis eatenus fuerit jus cuſtodiæ, ac defenſionis Eccleſiarum, ut ſimul tamen compulſus ſit, profiteri, quòd jus Regaliæ non exercuerint, prout Reges *tertiæ* Dynaſtiæ id exercuerant, claro ſanè argumento, cuſtodiam ac defenſionem Eccleſiarum non eſſe legitimum Regaliæ titulum, nec ſolidum præbere hujus contra Concilij Generalis Lugdunenſis prohibitionem extendendæ fundamentum. 24.

PROBATIO II.

Petita ex *vigeſimo quinto* Canone Concilij Chalcedonenſis.

ITa ſe habet iſte Canon : *Reditus verò viduatæ Eccleſiæ integros reſervari apud Oeconomum ejuſdem Eccleſiæ, placuit.* Hic Canon habetur inſertus codici Canonum, quo utebatur Eccleſia Gallicana. Hæc diſciplina confirmata eſt in Concilio Aurelianenſi II. & in Concilijs Hiſpanis, Valentino & Ilerdenſi : fuitque teſte Hincmaro *epiſt. 9. ad Epiſcopos & Proceres provinciæ Rhemenſis cap. 41.* item *epiſt. 29. ad Carolum, Calvum,* & *alibi,* obſervata in Gallijs. Et 25.

ſic decernitur : *De oblationibus, vel agris, quos Dominus noſter Rex Eccleſijs ſuo munere conferre dignatus eſt, vel adhuc non habentibus, Deo inſpirante, contulerit, ipſorum agrorum, vel Clericorum immunitate conceſſâ, id eſſe juſtiſſimum definimus, ut in reparationibus Eccleſiarum, alimonijs Sacerdotum & pauperum, vel redemptionibus captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur.* Num verò dicere fas eſt, Clodovæum ſibi reſervâſſe jus aliquod Feudale, dum tamen prætactus Concilij Aurelianenſis Canon teſtatur, illum Regem agris, quos contulerat Eccleſijs, conceſſiſſe immunitatem?

31. Quæ poſtmodùm à Principibus, Arianâ præſertim hæreſi infectis, adversùs Bona Eccleſiaſtica fuerunt attentata, in exemplum trahere, ac non potiùs execrari, eſſet res indigniſſima. Superâſſe in hoc malitiæ genere videtur univerſos Carolus Martellus Dux Francorum, qui reditus Epiſcopatuum, Abbatiarum, aliorumque beneficiorum Eccleſiaſticorum conceſſerat Nobilibus, qui ſuas facultates in bello adversùs Saracenos exhauſerant : ſed hanc Bonorum Eccleſiaſticorum direptionem reſarciebat filius ipſius Pipinus, de quo *in epiſt. ab Epiſcopis provinciarum Rhemenſis, & Rothomagenſis in Synodo apud Carifiacum congregatis deſcriptâ*, poſt enarrationem horribilis de Martello ad infernales pœnas detruſo viſionis ita habetur : *Quod cognoſcens filius ejus Pippinus, Synodum apud Liptinas congregari fecit, cui præfuit cum ſancto Bonifacio Legatus Apoſtolicæ Sedis Georgius nomine. Nam & Synodum ipſam habemus, & quodcunque de rebus Eccleſiaſticis, quod pater ſuus abſtulerat, ut potuit, Eccleſijs reddere procuravit. Et quoniam omnes res Eccleſijs, à quibus ablatæ erant, reſtituere propter concertationem, quam cum Waifario Aquitanorum Principe habebat, non prævaluit; precarias fieri exinde ab Epiſcopis petijt, & nonas ac decimas ad reſtaurationes tectorum, & de unaquaque caſula duodecim denarios ad Eccleſiam, unde res erant beneficiatæ, ſicut in libro Capitulorum Regum habetur, dari conſtituit, uſque dum ipſæ res ad Eccleſiam revenirent.*

32. Hanc reſtitutionem proſecuti ſunt poſteà Carolus Magnus Nepos, & Ludovicus Pius Pronepos Pippini. Carolus equidem Magnus inſignia Regni ſui territoria & caſtra Epiſcopatibus & Abbatijs contulerat in Feuda ſub onere militiæ ex talium feudorum reditibus ſecundùm portionem cuique congruam præſtandæ ; uti conſtat ex Synodo Sueſſionenſi anno 745. celebratâ, ſcriptúque de ipſo Natalis Alexander ad annum 777. quod *Sciens, Regnum eſſe veluti corpus quoddam, & nunc iſto, nunc illo incommodo jactari, niſi conſilio & fortitudine, velut quibuſdam Mediciis, ſanias accepta tueretur : Epiſcopos quidem, modo, quo decuit, ſibi devinxit. Ordinavit autem per totam Aquitaniam Comites, Abbateſque, nec non alios plurimos, quos Vaſſos vulgò vocant, ex genere Francorum, quorum prudentiæ & fortitudini, nullâ calliditate, nullâ vi obviare fuerit tutum, eiſque commiſit curam Regni, prout utile judicavit, finium tutamen, villarumque Regiarum totalem proviſionem.* Scribit etiam Wilhelmus Malmesburienſis *lib. 3. de geſtis Regum Anglorum. Carolus Magnus*, inquiens, *pro contundendâ gentium illarum* (id eſt Germanorum) *ferocitâ, omnes pene terras Eccleſijs contulerat, conſiliatiſſimè perpendens, nolle ſacri Ordinis homines tam facilè, quàm laicos fidelitatem Domini rejicere. Præterea, ſi laici rebellarent, illos poſſe excommunicationis authoritate, & potentiæ ſeveritate compeſcere.*

Quòd ſi ergo hoc conſilio factum eſt, ut 33.
plurimæ, & copioſiſſimæ terræ Eccleſijs conferrentur in feudum, num idcircò ex hoc titulo feudali fas eſt, emolumenta Regia latiùs extendere, quàm feudi conditiones & pactiones præſcribunt : quemadmodùm in Germania receptum eſt, pleroſque Epiſcopatus & Abbatias ratione feudorum Regiorum obſtringi tum ad debitam eorundem fidelitatis homagio recognitionem, tum ad ſuam portionem in Regiæ, ſeu Imperatoriæ militiæ impendia contribuendam, nequaquam tamen hinc prætendi poteſt facultas, proventus vacantium Epiſcopatuum, ſeu Abbatiarum Regio fiſco addicendi, beneficiaque ac præbendas curæ animarum expertes interim conferendi.

Negari equidem haud poteſt, à poſteris 34.
Regibus fuiſſe nonnulla in beneficijs Eccleſiaſticis attentata, quæ Natalis Alexander perperam detorquet ad ſtabiliendæ Regaliæ argumentum, prævalidè tamen confutatur ab Authore *reſponſionis præcitatæ art. 3. à §. 1.* Nihilominùs contra ejuſmodi molimina, quàntum fieri potuit, ſe opponebant Epiſcopi ; uti probat etiam *Canon 18.* Concilij Meldenſis anno 845. celebrati, quo ſancitur, ut *præcepta illicita jure beneficiario de rebus Eccleſiaſticis facta à vobis* (Regiâ ſcilicet Majeſtate) *reſcindantur, & ut de cætero non fiant, à dignitate veſtri Nominis Regi caveatur.* Quæ verò fuerint illa Regia præcepta illicita, exponit ejuſdem Concilij *Canon. 22* ita ſe habens : *Præcepta autem Regalia ſuper precarijs Eccleſiaſticis fieri, nec ratio finit, nec authoritas quolibet modo permittit. Quoniam præcepta in jure Eccleſiaſtico firmare, indignum judicet, neceſſe eſt, Majeſtas Regia, niſi ab Eccleſiaſtico Rectore petantur.* Unde liquidò conſtat, quantâ cum à & ſollicitudine fuerit à viris Eccleſiaſticis tunc temporis proſpectum, ne Regia poteſtas prætenderetur ſuper Eccleſiaſticis juribus.

Carolus equidem Magnus *in Capitulari* 35.
1. cap. 2. per Ludovicum Pium poſteà renovato, ſanxerat, ut Epiſcoporum electiones fierent à Clero & populo. Attamen hoc immutatum fuiſſe poſterioribus temporibus, conſtat ex *Can. 8.* Concilij Meldenſis, in quo talis electio permittitur Regi, ita tamen, ut perperam hinc Natalis Alexander evincere contendat, ac ſi inveſtitura fuiſſet conceſſa Regibus, cùm tamen ne umbra quidem alicujus ad hoc aſſerendum argumentum ex ejus Canonis verbis appareat. Cedro denique digna eſt Ludovici Pij Imperatoris pietas apud Flodoardum *lib. 2. hiſt. Rhemenſis cap. 19.* Bonorum Eccleſiæ Rhemenſis tempore vaca-

permiſſum, alijs omnibus ſublatum eſt: nec Galli, qui frequentes aderant, & præſertim Philippi Audacis Legati, quidquam obſtitêre; non ergo credebant, jus iſtud Coronæ Gallicæ proprium, & innexum eſſe, alioquin non ferrent illud violari, reſtringique, aut ſaltem repugnarent, & aliquas rationes, ac privilegia opponerent, præſertim cælo lapſa; quis enim credat, ſexcentos annos, & in re tanti momenti, Galliam omnem cæcam, mutamque fuiſſe, & tot ſæculorum decurſu, ne unum quidem tantum hoc privilegiũ ſcriptis, aut memoriæ commendâſſe? A quibus ergo moderni illud accepêre, antiquitate ſilente? Et ſi jus iſtud Coronæ adunatũ eſt, cur Gallicæ tantùm, non etiam Hiſpanicæ, Anglicæ Lulitanæ, alijſque? Jura enim Regia non tantùm uni Coronæ, ſed omnibus communia ſunt. Cur denique jus iſtud Regium in tot alijs Galliæ Provincijs, quæ Coronæ ſubjacebant, nunquam exercitum, acceptumque, quod *ſupra* oſtendimus? Ipſe Philippus Pulcher, quamvis Regaliam jus Regium appellaverit, aliquoties teſtatus eſt, eam univerſalem non eſſe. (Philippus Pulcher *in edicto de anno 1302. & 1303.*) ſed ad aliquas tantum Regni ſui Eccleſias pertinere; ut *ſupra* vidimus. Ex quibus omnibus nemo non videt, primam illam, præcipuamque Regiorum rationem, & cui velut baſi ingentem illam Colloſſum impoſuit, planè futilem eſſe, vanamque, ut mirum ſit, imò indignum tanto Regi decipiendo adhibitam eſſe.

40. Ex quibus ruit altera quoque Gallicorum prætenſio, ac ſi jus Regaliæ neque a Regibus alienari, neque ab alijs præſcribi poſſet, cùm pertineat ad jura Coronæ, quibus Reges renunciare non poſſint, adeò, ut ne juramenta quidem valeant, quæ hujuſmodi alienationibus confirmandis adhibentur; veluti Innocentius III. *in Cap. Intellecto. De jurejurando.* ſanxit.

41. Verùm *præcitatus Galliæ vindicatæ* Author *dicto §. 5. n. 6.* reponit ſequentia. Sunt equidem aliqua jura Regiæ dignitati adeò intima, & innexa, ut deponi non poſſint, niſi abdicata Majeſtate; qui enim jure belli, & pacis, indicendi, remittendique tributi, gratias, & ſupplicia ſtatuendi cederet, non Rex, ſed ſubditus eſſet, nec ſuo, ſed alieno imperio viveret; & hujuſmodi jura non poſſe alienari, ultrò concedimus: ſed negamus, Regaliam tale jus eſſe; quot enim Reges ſinè hoc jure vivunt, integrâ tamen, & florente Majeſtate? An Clodovæus, Pippinus, Carolus Magnus, alijque uſque ad Ludovicum VII. Reges non erant, quia Regaliæ expertes? Non ergo Regalia ejus naturæ jus eſt, ſinè quo conſervari Majeſtas non poſſit. Sunt alia, quæ ad Regium jus pertinent, quæque in cautas prophanas alienari non poſſunt, ſed in ſacras, præſertim Eccleſias: quæ enim in Deum transferuntur, ejuſque Divinæ gloriæ prorogandæ adhibentur, non alienari, ſed ei, cujus aliàs ſunt, reddi cenſentur: nec hujuſmodi donationibus Regna, & æratia minuuntur, implentur potiùs, Deo nunquam ingrato, & ſemper beneficijs vincente, quod exempla Conſtantini, Clodovæi, Caroli Magni, aliorumque ſatis oſtendunt: *Tuum Domine Regnum* (inquiebat *1. Paralip. cap. ult.* piiſſimus David) *tua victoria, & in ea ſuper omnes Principes, tuæ divitiæ, & tua eſt gloria, & tua ſunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.*

42. Hæc ergo, quæ Eccleſijs, aliſque pijs cauſis à Regibus donata ſunt, non poſſe revocari, certa ſententia eſt, & à Gallis admiſſa; hi enim antiquos Canones venerantur profitentur, & illis libertatem ſuam Gallicanam, velut baſibus imponunt, at Canones Concilij VIII. Oecumenici *can. 18.* ita loquuntur: *Placuit huic ſanctæ & magnæ Synodo, ut res, vel privilegia, quæ Dei Eccleſijs ex longa conſuetudine pertinent, ſive ab Imperatoribus, ſive ab alijs Dei Cultoribus, inſcriptis, vel ſinè ſcriptis donata, & ab eis per triginta annos poſſeſſa ſunt, nequaquam quæcunque perſona ſæcularis per poteſtatem ſubtrahat, aut per argumenta qualibet auferat. Quiſquis ergo ſæcularium contra præſentem definitionem egerit, tanquam ſacrilegus judicetur, & donec ſe correxerit, & Eccleſiæ propria privilegia reſtituerit, anathema ſit.*

43. Idem Ludovicus Nepotibus S. Ludovicus *in pragmatica ſanctione de anno 1268.* accuratè cuique commendat, ejus verbà ſunt: *Item libertatem, Franchiſias, immunitates, jura & privilegia per Francorum Reges Prædeceſſores noſtros, Eccleſijs, & perſonis Eccleſiaſticis Regni noſtri conceſſas, & conceſſa, innovamus. Laudamus, approbamus, & Officiariis, ac ſubditis noſtris præſentibus & futuris diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus omnia, & ſingula attentè ſervent &c.*

44. Idem ſanctus Rex Philippo Audaci filio hæc monita tellte Join Ville *in vita* reliquit jàm morituros. *Cave*, inquit, *ne libertates, & privilegia à Majoribus tuis in ſubditos collata unquam infringas &c.* Et planè gloriosus *Chriſtianiſſimi, & Primogeniti Eccleſiæ filii* titulus hoc ipſum convincit, obſtringuntque Reges Galliæ, privilegijs, aliſque juribus Eccleſias ne exuant, quin potiùs augeant, dotentque; idque Majorum exemplis, quibus nunquam magis victoriæ, operique abundabant, quam cùm in Eccleſias profuſi erant; & verò hoſtes tanti Regis, non amicitiam, qui omnium, quotquot in Gallico diademate fulſerunt, pulcherrimam margaritam fœdare aggrediuntur, pietatem videlicet ac Religionem Regibus Franciæ præcipuam: & perinde, ac ſi cum Indorum, Perſarumque, non Chriſtianiſſimo Rege agerent, omnia utilitate metiuntur, nullâ Eccleſiæ & honeſti curâ. Ergo, ut dicebam, etiamſi daremus, Regaliam ad jus Coronæ pertinere, non ideo ſequeretur, non potuiſſe illam in Eccleſias privilegio transferri, & ab illis præſcribi, præſertim cùm Reges Galliæ ea die, qua ſacro Oleo inunguntur, incinguntque diadema, ſolenni ſacramento ſe obſtringant, Epiſcopis, & Eccleſijs Canonica privilegia conſervandi; at verò, quod privilegium magis Canonicum eſſe poteſt, quàm

[illegible] [illegible] [illegible] [

& dignitates Eccleſiaſticas, curam animarum annexam non habentes, quæ apertâ Regaliâ vacaverint.

49. Sed reponet nonnemo. Si ergo inveſtiturarum ea fuit moderatio, ut ſpiritualia non contingerent, nec niſi ratione feudorum fierent novis Epiſcopis, cur Summi Pontifices tam ſerió conati ſunt, eas ab Eccleſia eliminare? Sic namque Gregorius VII. in Synodo Romana anno 1078. *Can.* 2. ſanxit: *Quoniam inveſtituras Eccleſiarum contra ſtatuta ſanctorum Patrum, à laicis perſonis in multis partibus cognovimus fieri, & ex eo perturbationes plurimas oriri, ex quibus Religio Chriſtiana conſulcatur; decernimus, ut nullus Clericorum inveſtituram Epiſcopatûs, Abbatiæ, vel Eccleſiæ de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laicæ perſonæ, viri, vel fœminæ ſuſcipiat. Quòd ſi præſumpſerit, recognoſcat, inveſtituram illam Apoſtolicâ authoritate irritam eſſe, & ſe uſque ad condignam ſatisfactionem excommunicatum.* Idem Pontifex in Romano Concilio VII. anno 1080. *Can.* 1. & 2. id ipſum confirmavit: *Si quis*, inquies, *Imperatorum, Regum, Ducum, Marchionum, Comitum, vel quilibet ſæcularium poteſtatum inveſtituram Epiſcopatuum, vel alicujus Eccleſiaſticæ dignitatis dare præſumpſerit, ejuſdem ſententiæ* (interdicti ſcilicet ab in-
50. greſſu Eccleſiæ) *vinculo ſe obſtrictum ſciat.*

Sed quænam erat tam diſtrictæ ſeveritatis ratio in damnandis Epiſcopatuum, & Abbatiarum inveſtituris, quæ ratione feudorum duntaxat conferebantur à Regibus & Imperatoribus? Goffredus *in Opuſc.* 2. & 3. *epiſtolâ ad Calixtum* II. ubi iſthunc fecerat ingreſſum. Cùm ſimonia, & laicorum inveſtitura, hæreſis dicatur, quare utraque ſit hæreſis, & meritò hæreſis appellari debeat, præſenti, breviſque epiſtola monſtrabitur. Exinde hujus effati ſequentes profert rationes. 1. *Non ſit*, inquiens, *Imperatoribus & Regibus moleſtum, quod dicimus, nec conſuetudine ſibi vendicare nitantur, quod eis veritate negatur. Cùm laicis, etiam Religioſis diſponendarum Eccleſiarum & rerum Eccleſiaſticarum omnis facultas ab Apoſtolis prohibeatur, manifeſtum eſt, quòd eis inveſtitura negatur ab ipſa veritate, à Chriſto videlicet, qui in Apoſtolis loquebatur.* 2. *Res etiam, quæ ſemel Eccleſiæ datæ ſunt, Reges iterum dare, vel de ipſis inveſtire nec debent, nec convenienter poſſunt. Nam alicui dare, quod habet, & de hoc inveſtire aliquem, quod ille jam tenet, ſuperfluum eſt, & vacuum.* 3. *In Eccleſiaſticis poſſeſſionibus, quamvis nec in legibus, nec in Canonibus inveniatur, tamen propter ſcandalum & ſchiſma vitandum, talis Regibus inveſtitura conceditur, ut nec ipſi propter hoc pereant, nec ſancta Eccleſia detrimentum patiatur.* 4. Cauſas, propter quas inveſtituræ à Principibus uſurpatæ præſetulerint, ſuſpicionem hæreſeos inferre, pandit idem Author *Opuſc. cap.* 2. *Hæc prætereà*, inquiens, *hæreſis de inveſtitura, ſi vellè perſpiciatur, etiam hæreſis ſimoniaca eſſe, vivâ & verâ ratione probatur. Nam quare ſæcularis poteſtas ſibi vindicare nititur inveſtituram, niſi ut per hoc aut pecuniam extorqueat, aut, quod eſt gravius, ſibi inordinatè ſubjectam efficiat Pontificis perſonam.*

51. Unde etiam patet, non *extrinſecam* duntaxat inveſtiturarum ſolennitatem, ſed earundem ſimoniacam nequitiam homagij ab Epiſcopis exactionē, Bonorumque Eccleſiaſticorum in feudum conceſſioni conjunctam, fuiſſe à Summis Pontificibus condemnatam, eſtque adeò in Philippo I. Francorum Rege perquàm laudabile, quòd Sedis Apoſtolicæ, ac Synodorum decretis morem geſſerit. Quandoquidem porrò teſte præcitato Goffrido, *in Eccleſiaſticis poſſeſſionibus propter ſcandalum & ſchiſma vitandum talis Regibus concedatur inveſtitura, ut nec ipſi* (remotis ſcilicet ſimoniacæ pravitatis periculis) *propter hoc pereant, nec ſancta Eccleſia detrimentum patiatur.* Quid ni Reges quoque Chriſtianiſſimi ſecundùm Philippi I. exemplum ita moderentur Regaliam, ut pariter nullum Eccleſia ſancta patiatur detrimentum in beneficijs Eccleſiaſticis pro tempore vacantibus, Epiſcopatibuſque vacaturis conferendis, fructibus quoque ac reditibus tunc à ſemet percipiendis? Quid ni contenti ſint eo inveſtiturarum moderamine, quod *præcitatus* Ivo Carnotenſis inſinuavit, ut Reges equidem poſt Canonicam electionem non prohibeantur à conceſſione Epiſcopatuum authoritate Apoſtolicâ conferendorum, ſeu confirmandorū, eorum protellatione, *quòd nihil ſpirituale ſe dare intendant, ſed tantùm aut votis petentium annuere, aut villas Eccleſiaſticas, & alia Bona exteriora, quæ de munificentiâ Regum obtineant, Eccleſiæ ipſis electis concedere?*

FUNDAMENTUM II.

Pro Regaliâ à *tertiâ* Dynaſtiæ Regibus Chriſtianiſſimis uſurpatâ adduci conſuetum ex decretis Calixti II. & Concilij Lateranenſis anno 1122. celebrati.

AB hoc namque tempore jus Regaliæ per maximè invaluit, uſu præſertim, ac Epiſcoporum, Summorumque Pontificum tolerantiâ, quæ pro *tacito* privilegio acceptabatur. Nec deerant, qui crederent, jus Regaliæ, ac vacantium Bonorum occupationem neceſſariò conſequi ex Concilij Lateranenſis indulgentiâ & Calixti conſtitutione, ſublatâ annuli & Crucis cæremoniâ, inveſtituras concedentium, quod etiam Maynburgius *fol.* 409. notat differens in hæc verba: *Si enim feuda, jura, patrimonia, aliæque facultates Eccleſiæ in manus Principum haud recidunt, ſublato Paſtore, qui ergo dari à Principibus poſſunt recens electis? Cùm ergo Concilium Lateranenſe inveſtituras feudorum Principibus conceſſit, etiam conceſſit occupationem vacantium Eccleſiæ Bonorum, hæc enim inveſtituras neceſſariò conſequitur.* 52.

Reſponſio.

AUthor *Galliæ vindicatæ differt.* 1. §. 1. n. 4. illam à ſemet efformatam pro parte adverſa ratiocinationē ita diluit, inprimis ſupponendo, feuda Eccleſiæ quamprimùm huic adſcribuntur, mutare qualitatem, evadereque Bona Eccleſiaſtica, patrimonium pauperum, peculium Dei, nec profanis uſibus ac- 53.

commodari ampliùs poſſe; uti SS. Patres tradunt Quamvis proinde in feudis ſæcularibus Iura decreverint, ut omiſsâ inveſtiturâ, feudum amittatur, quia ingratitudo in Dominum commiſſa videtur, attamen hæc cauſa in Epiſcopos haud cadit, non enim amplæ Principum donationes in Epiſcopos, ſed in Eccleſias, & Deum conferuntur.

54. Sed demus, pergit is Author, feuda extincto Epiſcopo, ad Principem redire, maximè in provincijs, quæ jure conſuetudinario reguntur, quid de decimis, oblationibus, aliaque ſuppellectile ac patrimonijs Epiſcoporum dicemus, quæ majorem proventuum partem efficiunt, & tamen nec feuda ſunt, nec inveſtituris traduntur: quo jure à Principibus hæc vindicantur, ſublatis Paſtoribus? Aut quæ eſt conſequentia, ut conceſſis inveſtituris, etiam hæc conceſſa credantur, quæ nec inveſtituris traduntur, nec ullam cum iſtis connexionem habent? Et planè ſi occupatio bonorum, vacante Eccleſiâ, Imperatoribus conceſſa fuiſſet? Aliqua utique hujus tantique momenti conceſſionis mentio facta eſſet, cùm tamen nulla fiat, nec in toto Lateranenſi Concilio, aut Diplomate Calixti vel verbum de vacantibus Eccleſiæ fructibus legas: & tamen id neceſſarium erat; cùm enim conſuetudo eos occupandi ſacris Canonibus toties, & tam enixè prohiberetur, eſſetque omnium conſenſu inter abuſus, & corruptelas relata, non poterat pro conceſſa, licitaque haberi, niſi privilegio Concilij muniretur; imò non tantùm conceſſa non eſt, ac ſilentio præterita, ſed etiam, ut videtur, à Concilio & Imperatore damnata. Concilium ita loquitur: *Si quis Principum, aut Laicorum aliorum diſpenſationem, ſeu donationum rerum, ſive poſſeſſionum Eccleſiaſticarum ſibi vendicaverit, ut ſacrilegus judicetur.* Et infra: *Sanctorum Patrum Canonibus conſona ſtatuentes, oblationes de alys omnium Eccleſiarum Altaribus, ſivè crucibus à Laicis auferri omnimò prohibemus, & ſub anathematis diſtrictione firmamus.* Concilium Lateranenſe *c. 4. & 41. anno 1122.*

55. En Patres Concilij de omnibus bonis Eccleſiaſticis loquuntur, ijs præſertim, quæ ſacris Canonibus diripi prohibentur: talia verò ſunt bona vacantium Eccleſiarum, ut ſupra oſtenſum, quæ ſi voluiſſent excepta, utique expreſſiſſent, ſacris Canonibus eorum occupationem graviſſimè prohibentibus. Henrici verò Imperatoris conſtitutio ſic habet: *Ego Henricus dimitto Deo, & ſanctis ejus Apoſtolis Petro & Paulo omnem inveſtituram per annulum & baculum, & concedo in omnibus Eccleſijs fieri electionem, & liberam conſecrationem. Poſſeſſionis etiam omnium aliarum Eccleſiarum, &c. ut reddantur, fideliter adjuvabo.* Concil. Lateran. *poſt. cap. 22.* Wilhelm Malmesb. *lib. 5.* Patet ergo ex Concilio Lateranenſi, nihil juris in vacantes Eccleſias Regibus acceſſiſſe; imò triennium ante Concilium Lateranenſe idem abuſus ſpoliandi Eccleſias viduatas recentiſſimè, & ab eodem Calixto II. proſcriptus fuerat in Concilio Toloſano, cujus hæc ſunt verba: *Primitiæ quoque & decimæ, & oblationes, & bona cætera deficientis Epiſcopi, & Clericorum à Principibus, vel quibuslibet laicis diripi, & teneri, penitus interdicimus; qui verò pertinaciter iſta præſumpſerit, ab Eccleſiæ liminibus tanquam ſacrilegi arceantur.* Concil. Toloſ. *can. 4. anno 1119. apud Baluz. Tom. 6. ſpicileg. & in Notis* ad Marcam *lib. 7. cap. 18.*

Quod adhuc clarius evadet ex Principum teſtimonijs, qui hæc ſpolia Eccleſiarum *abuſum, corruptelam, nefariámque conſuetudinem* appellant, nulloque alio privilegio, quàm inexpletæ cupiditatis nixam; idque paulò poſt Concilium Lateranenſe, conceſſaſque inveſtituras: id verò nunquam dixiſſent, nec dicere poterant, ſi, quod vult Maymbourgus, ſpolia vacantium Eccleſiarum æquè Principibus, ac ipſæ inveſtituræ à Concilio permiſſæ fuiſſent. Raymundus ergo Comes Toloſanus in ſuo privilegio ita loquitur: *Ego Raymundus &c. novi, quòd quandam neſariam conſuetudinem, quæ quondam extiterat in Cathedralibus Eccleſijs noſtri regiminis, extirparem: erat enim conſuetudo, ut deſedentibus Epiſcopis, bona Pontificalia &c. à bajulis, & Vicarijs Patris mei diriperentur, & diſtraherentur, quod quia cognovi à Legibus Divinis & humanis ſupraditam deteſtabilem conſuetudinem &c.* Apud Baluz. *anno 1150. ex Archivo Eccleſ. Barcinon & Gerund.* Ermengardis Comitiſſa Narbonenſis: *Notum ſit omnibus* (inquit apud dictum Baluz. *anno 1155.*) *quòd ego Ermengardis, recognoſcens injuriam, quam parentes mei, & ego in poſſidendis honoribus, & bonis diripiendis deſcedentium Archiepiſcoporum Narbonenſis Eccleſiæ hucuſque perpetam ſecimus &c. ſive ſini fructus percepti, ſive percipiendi &c.* 56.

Hanc Ermengardis ſpontaneam ceſſionem confirmans Adrianus IV. jubet *Epiſcopalia bona futuro Antiſtiti præſervari, & contrariam conſuetudinem* dicit *contra Deum, & Eccleſiam, eſſe inolitam.* Adrianus IV. *elect. anno 1154.* Fridericus II. Imperator in conſtitutione ſuâ Ægræ datâ vocat *abuſum motu propriæ voluntatis à ſuis Anteceſſoribus inductum.* Innocentius Papa III. *anno 1213.* vide Raynaldum *ad hunc annum.* Marca *lib. 8. cap. 23.* Goldaſt. &c. Hanc ipſam ſuam conſtitutionem confirmavit Fridericus Bullâ aureâ ad Honorium III. Papam, quæ aſſervatur in arce Hadriani. Bulla aurea Friderici II. Imp. *anno 1219.* Ipſi Principes, Baronelque Germaniæ Innocentium III. litteris ad eum datis anno 1200. certiorem reddunt, Ottonem IV. Imperatorem, *pravæ illi conſuetudini, & indebitæ vexationi renuntiaſſe occupandi bona tam mobilia, quàm manentia vacantium Eccleſiarum.* Apud Baron. *ad annum 996.* & in Regeſto Innoc. & Marca *lib. 8. cap. 23.* Si ergo poſt Concilium Lateranenſe Principes ac Imperatores vindicationem bonorum Eccleſiæ *abuſum* nominarunt, & quidem *deteſtabilem contra jura Divina & humana inductum, nefarium, ſacrilegum, vexationem injuſtam, nullo jure, ſed pro arbitrio, ac cupiditate inventam*; patet omninò, perſuaſum eis non fuiſſe, à Concilio Oecumenico cum inveſtituris eſſe conceſſam; quod enim conceſſum eſt, & præſertim à Concilio Oecumenico, 57.

non

ed by Google

non abuſus, non vexatio, non ſacrilegium eſt, ſed facultas & privilegium, quo *licitè* utaris, integrâque conſcientiâ. Fallitur ergo Maymbourgus, cùm jus ſpoliandi Eccleſias, earumque proventus, quoties vacarent, recipiendi, inveſtituris connexuit. Has Concilium certis quibuſdam conditionibus, illud nunquam indulſit.

Objectio replicata.

58. EX parte adversâ inſtari poteſt in hunc modum. Quamvis nihil juris in Eccleſias vacantes à Concilio Lateranenſi accepiſſent Reges, utebantur tamen in certis provincijs, prætenſo hujuſmodi jure conſuetudinario invalescente potiſſimùm ſub Regno Ludovici VII. protenſo ad beneficiorum quoque collationes.

Reſponſio.

59. AUthor *Galliæ vindicatæ cit. §. 1. n. 5.* ad hanc à ſemet formatam objectionem ita reſpondet, conſuetudinem hanc abuſui illi cohonestando vix parem eſſe. Cùm enim conſuetudinem iſtam juri *Divino* adverſari, adeoque ſacrilegam eſſe, fateantur Principes, quorum verba *ſuperiùs* ſunt relata; imò Emanuel Comnenus *Conſtit. Ioann. Comn. & Emanuel. Impp. anno 1120.* apud Marcam *lib. 8. cap. 23. in contemptum Dei, juriſque naturalis everſionem vergere* pronuntiet: quis dicat, ſacrilegia, contemptum Dei, legumque Divinæ ac naturalis injurias conſuetudine purgari? Et ideo omnium Juris Conſultorum ſententia eſt; vide Doctores *ad cap. fin. De conſuet.* conſuetudinem contra jus naturale & Divinum nihil licere. Ipſe de Marca Pariſienſis Archiepiſcopus, rerumque ſtarum, & ſacrorum Canonum longè peritior Maymbourgo (quippe Theologiæ, Jurium que, ut ex libris apparet, aut ignaro, aut negligente) fatetur; *uſumfructum reditnum Epiſcopalium (ſi reditus feudorum excipias) & collationes præbendarum ex conſuetudine contra Canones profectas, & ideo Concilij Lugdunenſis authoritatem quæſitam eſſe, Principibus haud ſatis conſuetudine tutis.* Ita de Marca *lib. 8. cap. 24. n. 4* Mag. de Pamiers *de la Regal. fol. 56. imi.* Coppin Ruzée Juriſconſultes Franzois.

60. Quæ conſuetudo licèt longo tempore Eccleſias percurreret, duraſſetque in ſæculum *undecimum*, quando videlicet Concilium Lateranenſe celebratum eſt; ſemper tamen ſacris prophanisque legibus ſive occupationem fructuum, ſive etiam collationes beneficiorum ſpectes, damnata fuit; fructus enim vacantium Eccleſiarum ſucceſſoribus reſervandos eſſe, habetur *in C. 40. Apoſt. can. 24.* Concil. Antioch. *can. 22. & 25.* Concil. Chalcedonenſi *Can. 6.* Concil. Regienſi *Can 7.* Concil. Pariſ. *Can. 14.* Concil. Pontig. *Can 14.* Concil. Troſl. Vide etiam Hincmar. *epiſt. 45. 21. 22.* Gerbert. *epiſt. 118.* S. Gregor. *lib. 2. epiſt. 19. 20. 21. 27. L. 3. epiſt. 11. L. 2. epiſt. 13. 14. 20. 21. & 61.* Flodoard. *lib. 3. hiſt. Rhemenſ. c. 4.* quod indicio eſt, eam conſuetudinem nunquam pro legitima, & quæ jus aliquod tribuere poſſit, habitam eſſe.

Id ipſum certamen pro inveſtituris ſuſceptũ, quodque totos quinquaginta annos Eccleſiam, Imperiumque concuſſit, clarè oſtendit; nolebant enim Summi Pontifices feudorum inveſtituras per crucem, annulumque conferri, quamvis diuturna conſuetudo obtineret, quòd eâ ſolemnitate ipſi Epiſcopatus, ſacræque dignitates conferri a Principibus viderentur. *Vide de collat. Beneſic. Laic. probib. can. 6.* Concil. Chalced. *can. 29. vel 31. Apoſt. can. 3.* Concil. Nicæn. II. *can. 21.* Concil. VIII *can. 8.* Concil. Pariſ. III. Concil. Aurelian. I. *c. 368.* Capitulare Caroli Magni: vide *16. q. 7.* apud Grattian. M. de Pamiers *ſ. 52. de varia eligendi forma.* Reg. Sacerd. *f. 45.* de Pamiers *fol. 128.* Imò viri in Gallia ſanctitate ac doctrinâ præſtantes hæreſis notabant, qui pertinaciter aſſererent, oportere, à laicis Principibus Epiſcopos inveſtiri. erant ij Sancti Godefridus Epiſcopus Ambianenſis: Hugo Epiſcopus Gratianopolitanus, Bruno Epiſcopus Sigvinus, Joannes Archiepiſcopus Lugdunenſis, omneſque Concilij Viennenſis Patres. Concil. Viennent. *anno 1112.* 61.

At verò, qui hâc hæreſi notâ abſtinendum cenſebant, inter quos præcipuus Ivo Epiſcopus Carnotenſis, hanc ipſam conſuetudinem *alienæ juris pervaſionem* appellabant. *& ſacrilegam præſumptionem, quæ pro libertate Eccleſiæ, & honeſtate, ſalvo pacis vinculo, ſi fieri poteſt, plena abſcindenda eſſet*: quæ omnia ſunt verba Ivonis *epiſt. 236. de inveſtituris*, apud Author. *Regal. Sacerd. f. 61.* Si ergo ſolæ inveſtituræ, quæ ligna tantùm erant collatæ dignitatis Eccleſiaſticæ, tam ſeverè etiam in Gallijs acceptæ ſunt, & Laicis prohibitæ, nec ullo conſuetudinis obtentu excuſatæ, quantò magis ipſa collatio ſacrarum dignitatum? Et ſi ſignum tam acerbè pulſatum, habitumque, quantò acerbiùs res ſignificata? 62.

Dicet fortaſſe aliquis, aliud eſſe ſpolia, aliud uſumfructum bonorum Eccleſiæ vacantis, ſpolia morientium Antiſtitum ad illorum hæredes ſpectaſſe, & ideo nullâ conſuetudine induci potuiſſe, ut à Principibus caperentur, alioquin & furta excuſari poſſent, ſi in morem, uſumque tranſeant. Illas ergo Principum conſtitutiones de ſpolijs, non de uſufructu intelligendas eſſe. 63.

Verùm nullo fundamento diſcrimen hoc inter ſpolia & uſumfructum nititur. Enimverò ſermonem illic eſſe non de ſpolijs tantùm, ſed etiam de uſufructu, patet ex verbis Emmanuelis Comneni *in ſuâ conſtitutione Corpori Iuris inſertâ de anno 1150.* qui expreſſè loquitur *de adminiſtratione bonorum vacantis Eccleſiæ, in quæ ne pedem quidem immittat aliquis ex Ducibus, ſed nec quælibet illinc pars auferetur, ſed omnia à partibus* (Clericis) *ejuſmodi Eccleſiarum in ipſis adminiſtrabuntur, quemadmodùm legitimè, & canonicè editum eſt, donec ſucceſſores renuntiati ſint.* Et Ermengardis Comtiſſa in diplomate ceſſionis apud Baluzium *anno 1155. Recognoſcens injuriam in poſſidendis honoribus, & bonis di-* 64.

ripiendis decedentium Archiepiſcoporum &c. ſive ſint fructus percepti, ſive percipiendi &c. Et Gregorius IX. in litteris ad Archiepiſcopum Narbonenſem: *Seneſchalis, & Ballivi chariſſimi in Chriſto filij illuſtris Regis Francorum in Narbonenſi Provincia conſtituti, decedentibus Eccleſiarum Prælatis, caſtra, villas, & alia bona Eccleſiarum vacantium contra debitum juris uſurpare &c.* Apud Baluzium *ex Archivio Narbon.* Et Fridericus II. Imperator *anno 1213.* Apud Raynaldum. *Illum quoque dimittimus abuſum, quem in occupandis bonis decedentium Prælatorum, aut etiam vacantium Eccleſiarum &c.* Et Principes, Baroneſque Germaniæ litteris ad Innocentium III. *Prava illi conſuetudini, & indebitæ vexationi occupandi bona decedentium Epiſcoporum dimiſit, & ſuis Succeſſoribus ſervanda ſtatuit.* Ex Regeſt. Innoc. *anno 1200.* Ex his omnibus manifeſtum eſt, conſuetudinem non ſolùm ſpolia capiendi, quæ ad hæredes defunctorum pertinebant, pro abuſu habitam eſſe, ſed etiam uſumfructum bonorum vacantis Eccleſiæ. Et verò cur non æquè iſte, ac illa damnarentur? Nec enim minus delictum eſt uſurpare, quæ ad Deum pertinent, quàm quæ ad hæredes, & ſi depilare, quæ ad hæredes ſpectant, nullâ poteſt conſuetudine excuſari, quantò minùs excuſari poteſt, depilari, quæ Dei & Eccleſiæ ſunt, niſi fortè Dei & Eccleſiæ pejor ſit conditio, quàm alterius cujuſque privati juris: & ideo quamvis etiam inveſtituris conſuetudo patrocinaretur, ſemper tamen à Concilijs, Summiſque Pontificibus damnatæ ſunt, & conſuetudo pro abuſu habita & ſacrilegio, etiam à Gallis, Ivone videlicet Carnotenſi, alijsque. Vide *Regal. Sacerdot. fol. 66.*

65. Idque ulteriùs clariſſimè ex vita, actiſque S. Thomæ Cantuarienſis evincitur. Nec enim minùs in Angliam, quàm Galliam conſuetudo Regaliam induxerat, & inter capita Regiarum Angliæ conſuetudinum *duodecimum* locum obtinebat, ut videre eſt apud Baronium *ad annum 1164. n. 37.* Hanc Rex Angliæ *dignitatem Coronæ ſuæ vocabat*: hanc in Synodo Nationali apud Clarendonam Angliæ Epiſcopi admiſerant; *ibid. & in vita S. Thomæ Cant.* juraverantque metu Regis omnia miſcentis, imò & varijs adornatam rationibus, ut metum excuſarent, Alexandro Pontifici obtulêre, rogabantque approbari: vide *epiſt. 128. inter epiſtolas S. Thomæ Cantuar.* ſed in conſeſſu Epiſcoporum, ſacrique collegij, improbavit Pontifex, eaſque conſuetudines Tyrannicas uſurpationes legis Divinæ ſubverſiones abominabiles appellavit. Vide Alan. *in Quadripart.* & Baron *cit. n. 36.* Ipſe S. Thomas potiùs, quàm huic conſuetudini ſubſcriberet, exilium, & mortem ſubire voluit. Sola ergo conſuetudo Regaliam nunquam excuſavit. Quòd ſi Principes aliquando hoc jure utebantur, non conſuetudo illos, ſed aut bona fides tuebatur, aut fortè tolerantia Pontificum, ea, quæ abolere haud poterant, concedentium.

66. Nec obſtat, Laicis, qui Eccleſias fundaverant, aut amplis patrimonijs inſtruxerant, quique propterea Patroni appellabantur, jus nominandi, præſentandique ſacris Canonibus fuiſſe indultum. *Cap. Abbatem. 18. quæſt. 2. Cap. Laici. 17. q. 1. Cap. Tranſmiſſa. De jure patronatûs.*

Verùm aliud erat hoc jus patronatûs, aliud 67.
quod prætextu Regaliæ, & inveſtiturarum petebatur; qui enim jus præſentandi habebant, perſonas tantùm deſignabant, exhibebantque Epiſcopo, hujus erat, deſignatos admittere, examini ſubdere, & denique ſacerdotia, ac Beneficia conferre: quæ jam omnia Principi deferuntur, Epiſcopis prætentis, & hoc Regaliam dicunt, quam, ut vidimus, ſive fructuum occupationes, ſive collationes præbendarum ſpectes, ſemper Canones, Concilia, Patres, ipſique aliquando Reges perſecuti ſunt: aut ſi vacantis Eccleſiæ proventus ſibi addicerent, alijs tamen Eccleſijs, pijſque locis reddi volebant, pacatâ utcunque, ſalvatâque conſcientia, de quo poſtea dicemus. Planè S. Ludovicus, *qui in ſua Pragmatica ſanctione de anno 1268.* veſtigijs Ludovici Pij inſiſtens, juſſerat, ad præſcriptum ſacrorum Canonum electiones liberas eſſe; non alio jure in Beneficijs vacantium Eccleſiarum uſus videtur, quàm nominandi, præſentandique, & jus Regale dicebatur, quòd ſoli ferè Regi competeret, duceretque originem ab Eccleſijs Regiâ libertate fundatis, auctiſque. Verba Ludovici in litteris ante ſacram expeditionem datis ſunt; *Perſonatus, Præbendas, Eccleſias, Capellanias, & cætera beneficia, quæcunque vacare contigerit, ad noſtrum Patronatum, collationem, ſeu præſentationem noſtram, ſeu ratione Regalium, quàm alio quocunque jure pertinentia, conferendi ac præſentandi, &c.* Vide Prouu *anno 1269. des libert. del. Egl. Gall. ch. 16. ann. 20.*

CONCLUSIO.

68. NEque ex Concilij Lateranenſis, & Calixti II. conſtitutione, neque ex conſuetudine *tertiæ* Regum Francicorum Dynaſtiæ temporibus introductâ, juſtificari poteſt Regaliæ moderna protenſio.

Explicatur per ſummariam inductionem monumentorum, quæ Author *Galliæ vindicatæ cit. diſſert. 1. §. 2. n. 1.* breviter & nervoſè repræſentat. Ad hoc igitur intentum, inquiens, poſſunt 1. adduci omnia teſtimonia Canonum, Conciliorum. Epiſcoporum, Imperatorum, Regum, Authorumque, quæ *ſuperiori §.* enumerata ſunt: quæ, ut vidimus, ab anno 499. quo Clodovæus Catholicam religionem amplexus eſt, uſque ad annum 1122. cùm celebratum eſt Concilium Lateranenſe ſub Calixto II. Papa (imò multò poſt illud) ſemper Regaliam damnârunt, vel potiùs eos abuſus, qui poſtea Regaliæ in lucendæ anſam dedêre. Ea ſunt Concilia Antiochenum, Chalcedonenſe, Nicænum II. Pontigonenſe, Troſlejenſe, Regienſe, Aurelianenſe, Pariſienſe, Toloſanum &c. Capitularia Caroli Calvi, Conſtitutiones Imperatorum Joannis, & Emmanuelis Comneni, Friderici, Principum Germaniæ, & Galliæ, Gregorij Magni, Gregorij

gorij Turonenſis, Hincmari, Flodoardi, Gerberti, & aliorum. Hi omnes *locis ſupra citatis* Regaliam, ſeu potiùs primas Regaliæ fibras penitus exectati ſunt, tantumque abeſt, ut eam totâ Galliâ extendi voluerint, ut ne uno quidem loco paſſi ſint, & conſuetudinem, quæ obtendebatur, *ſacrilegam, deteſtandam, juri Divino, humanoque contrariam* edixerint, quæ omnia ex teſtimonijs *ſupra* recenſitis manifeſta ſunt; conſtat etiam, quæ mens Gallicanæ Eccleſiæ tot Concilijs, exemplisque expreſſa, olim fuerit, quid verò dicerent egregij, invictique illi Galliarum Antiſtites, ſi eam conſuetudinem, quam ne uno quidem loco dignati ſunt, jam tota Gallia dominantem cernerent? imò & pro Eccleſiæ Gallicanæ legitimo partu ſemet ferentem?

69. Poſt Concilium Lateranenſe jam *ſuperiori §.* oſtendi, jus Regaliæ ſolâ conſuetudine, non privilegio, aliove juſto titulo innixum. & conſuetudinem pacandæ Principum conſcientiæ, excuſandoque abuſui vix ſufficiſſe, quod præter ipſorum Principum teſtimonia, quæ produximus, etiam innuit Marca Archiepiſcopus Pariſienſis, cujus hæc ſunt verba: *Cùm autem uſus fructus reddituum Epiſcopatûs (ſi reditus feudorum excipias) & collatio præbendarum, ex conſuetudine adversùs Canones proficiſcerentur, optimum factu exiſtimárunt Principes, ut conſuetudinis confirmationem peterent, decreti in Concilio Generali Lugdunenſi.* Sed quidquid de hoc ſit, an viderint ea conſuetudo legitima fuerit, & ſufficiens, ut Regalia exercerì toto poſſit, illud ſaltem evidens eſt, ubi conſuetudo non erat, exerceri non potuiſſe, tunc enim omnis aberat titulus quo Canonum transgreſſio Regaliam enixiſſimè prohibentium excuſari poſſet, & ideo Principes non aliter hoc jure utebantur, quàm ubi, & quando conſuetudo illud permittebat: quod duorum Galliæ Regum exemplis evidenter demonſtratur.

70. *Primum* eſt S. Ludovici, in cujus vita hæc Nangius: *in beneficijs Eccleſiaſticis conferendis Deum ſemper præ oculis habebat, præſertim in Eccleſijs Cathedralibus, ubi, Sede vacante, ratione Cuſtodiæ Regalium ex conſuetudine pertinebat ad eum collatio Præbendarum.* Sub eodem Rege, vacante Eccleſia Anticenſi apud Vetaunos, titulo Regaliæ impetebantur tam in urbe, quam ſuburbijs, totoque Civitatis territorio jurisdictio temporalis, vectigalia, alijque proventus ejuſdem Eccleſiæ, ac etiam beneficiorum collationes: obſtitit Capitulum, oſtenditque, nunquam id conſuetudinis fuiſſe, ut videlicet vectigalia extra urbem, ac Beneficiorum collationes ad Regem pertinerent, idque recens tentari cœptum, à deceſſu videlicet duorum Epiſcoporum, qui Eccleſiam Anticenſem ultimò gubernaverant, id verò legitimæ conſuetudini inducendæ ſatis non eſſe; quippe conſueta dici non poſſe, quæ bis tantùm contigerint, ſic etiam Beneficiorum collationes nunquam hactenus Reges ſibi vendicâſſe. His à Capitulo allegatis, probatiſque, Parlamentum Pariſiense decidit: *Eccleſiam Anticenſem libertati ſuæ relinquendam eſſe.* Parlamenti Pariſienſis Arreſtum *Anno 1259.*

Quàm Parlamenti ſententiam S. Ludovicus ſuo diplomate confirmavit, cujus inter alia hæc ſunt verba: *Quia per inqueſtam, quam fieri fecimus, probatum non extitit, quòd vacante Eccleſiâ ſupradictâ nos, vel Anteceſſores noſtri domum Epiſcopalem, vel fortericia alia civitatis, caſtra etiam extra civitatem, ſeu villas alias, ſed nec pedagia ullo unquam tempore habuimus extra civitatem, niſi à duabus ultimis vacantibus, vel aliquando dignitatem aliquam, aut Præbendam contulerimus; ſuper his ex nunc in perpetuum dictam Eccleſiam nolumus moleſtari &c.* Conſtitutio S. Ludovici *anno 1259. menſe Julio.* Ex *Regeſtis Parlam. & Cameræ Computator.* apud Chopin: Marca *lib. 8. Concord.* Ubi vides, nec Regium Parlamentum, nec ipſum Regem voluiſſe, Regaliam ultra conſuetudinem extendi; imò Regio Procuratori onus probandi incumbebat, Regem in antiqua poſſeſſione & conſuetudine verſari Regaliam, percipiendi, nec priùs admittebatur, quam id probâſſet, ut ex allata conſtitutione palam eſt, & fatetur Marca *lib. cit. n. 2.* & Ruzæus *in privilegio 55.* 71.

Exemplo, veſtigijque B. Ludovici Philippus Audax, Ludovici filius egregie inſtitit, cujus juſſu, cùm eſſet Ambianis, Eccleſiæ Albienſi reſtituti ſunt fructus a Seneſchalco Charalinenſi obtento Regaliæ occupati, Capitulo proclamante, id hactenus nunquam eſſe factum, & ideo nec fieri poſſe. Verba Arreſti (quod duos ante Concilium Lugdunenſe annos datum eſt) ſunt hæc: *Sabbatho poſt Aſcenſionem Domini reſtituta fuerunt apud Ambianis, & reddita per Dominum Regem Procuratoribus Capituli Albienſis Regalia Eccleſiæ Albienſis, quæ mortuo Epiſcopo Seneſchalcus ceperat, & ſaiſinaverat ſuè ſaiſa, cùm Dominus Rex ſuper hoc nunquam uſus fuiſſet, prout ex aliorum, & ipſius relatione fuit inventum* Arreſtum *Parlam. Pariſ. anno 1272.* apud Marcam *lib. 8. cap. 26. n. 3.* de Pairiers, *fol. 28.* Conſtat ergo etiam, ante Concilium Lugdunenſe Regaliam non alibi admiſſam, exercitamque fuiſſe, quàm ubi conſuetudo vigebat. 72.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, Regaliam non tantæ fore difficultatis, ſi conformaretur limitibus inveſtituræ Epiſcopatuum à Concilio Lateranenſi, & Calixto II. admiſſæ.

RAtio reprobandi inveſtituras, quas Epiſcopi à Regibus accipere obſtringebantur, ex eo etiam capite petebatur a Goffrido *ſuperiùs* adducto, quod Reges hâc viâ efficerent incordinatè ſibi ſubjectas perſonas Epiſcoporum. Quæ ratio videtur Paſchalem II. anno 1110. permoviſſe, ad pactionem cum Henrico Germaniæ Rege ineundâ, ut Epiſcopi Regalia admitterent Cæſareæ Majeſtati, hæc verò renuntiaret inveſtituris. Ita ſe habent verba hujus Pontificis, relata Petro Diacono in *Chron. Caſſin. lib. 4. cap. 34.* ad Regem perſcripta: *Miniſtri Altaris miniſtri Curiæ facti ſunt, quia Civitates, Ducatus, Marchionatus, Monetas Curtes, & cætera ad Regni ſervitium pertinentia* 73.

acceperunt. Vnde etiam mos Eccleſiæ intolerabilis inolevit, ut electi Epiſcopi nullo modo conſecrationem acciperent, niſi priùs per manum Regiam inveſtirentur. Tibi itaque & Regno Regalia illa dimittenda præcepimus, quæ ad Regnum manifeſtè pertinebant tempore Caroli, Ludovici, Ottonis, & cæterorum Prædeceſſorum tuorum. Interdicimus etiam, & ſub anathematis diſtrictione prohibemus, ne qui Epiſcoporum, ſeu Abbatum eadem Regalia invadant, id eſt Civitates, Ducatus, Marchias, Monetas, Telonium, Advocatias, jura Centurionum, & Curtes, quæ Regni erant, cum pertinentijs ſuis, militiam & caſtra, & ne ſe deinceps, niſi per gratiam Regis de ipſis Regalibus intromittant.

74. Huic equidem Summi Pontificis zelo obſecuti non ſunt Epiſcopi Germaniæ, quemadmodùm mos hodierni quoque temporis oſtendit. Quare cauſa hæc à Calixto II. ad Concilium Lateranenſe deducta, eum accepit finem, ut Pontifex ille ex Concilij ſententiâ Imperatori Henrico reſcriberet in hæc verba: *Ego Calixtus ſervus ſervorum Dei Dilecto filio Henrico Dei gratiâ Romanorum Imperatori Auguſto concedo, electiones Epiſcoporum, & Abbatum Teutonici Regni, quæ ad Regnum pertinent, in præſentia tua fieri. Electus autem Regalia per ſceptrum à te recipiat. Et quæ ex his jure tibi debet, faciat. Ex aliis verò partibus Imperij conſecratus, intrà ſex menſes Regalia per ſceptrum à te recipiat.* Quid ni ergo Rex Chriſtianiſſimus Ludovicus VI. cujus Orator Sugerius Sanct-Dionyſianus Abbas dicto Concilio intererat, Regaliam ſui Regni pariter reſtrinxiſſet ad feuda Regalia de manu ſua Regia dicto modo recipienda, non verò extendiſſet ad univerſos reditus unà cum beneficiorum collatione, quamdiu Sedes vacâſſet, ſibi adeſcendos?

75. Hildebertus ſanè Archiepiſcopus Turonenſis; uti patet ex ejuſdem epiſtolâ ad Amicum Epiſcopum datâ, & *in tom. 13. Spicilegij pag. 265.* relatâ, Ludovico Craſſo minimè ceſſerat beneficiorum Eccleſiæ ſuæ collationem. *Cùm*, inquiens, *ex Romani Pontificis præcepto de Epiſcopatu ad Turonicam Metropolim tranſiſſem, Archidiaconatum in ea, atque Decaniam perſonis vacantes inveni. Deinde peracto in eadem metropoli anno, Regis litteras accepi continentes, Regem præſcriptas dediſſe dignitates, atque mihi præcipere, quòd perſonas, quibus eas ipſe dederat, in Sedibus earum dignitatum mittere non differrem. Quo audito, nolui in cauſa Dei contra Dominum parére poteſtati.*

76. Idem Rex Ludovicus Craſſus, eundemque ſecutus filius Ludovicus VII. Aquitaniæ Eccleſijs non tam remiſit Regaliam, quàm eas à pravis conſuetudinibus & oneribus iniquis, quibus premebantur a Ducibus, & Comitibus, liberavit; prout videre licet *tom. 1. Galliæ Chriſtianæ in Gaufrido de oratorio pag. 211.* ubi habentur ſequentia: *Eapropter petitionibus veſtris, communicato priùs Epiſcoporum, Abbatum, & Procerum noſtrorum conſilio, aſſentiente Ludovico filio noſtro jam in Regem ſublimato, duximus annuendum, & in Sede Burdegalenſi, & in prædictis Epiſcopalibus Sedibus & Abbatijs ejuſdem provinciæ, quæ defuncto illuſtri Aquitanorum Duce, Comite Pictavienſi Gillelmo, per filium ipſius Alrenoum jam dudum filio noſtro Ludovico Matrimonij ſorte cedit, in Epiſcoporum & Abbatum ſuorum electionibus Canonicam omninò concedimus libertatem abſque homini, juramenti, ſeu fidei per manum datæ obligatione. Porrò decedentis Archiepiſcopi & ſuffraganeorum ipſius Epiſcoporum, ſive Abbatum decedentium res univerſas Succeſſoribus Regiâ authoritate ſervari volumus, & concedendo præcipimus illæſas. Hoc quoque adjicientes, ut omnes Eccleſiæ infra denominatam provinciam conſtitutæ, prædia, poſſeſſiones, & univerſa ad ipſos jure pertinentia, ſecundùm privilegia, juſtitias, & bonas conſuetudines ſuas habeant, & poſſideant illibata. Quinimò Eccleſijs ipſis univerſis, & earum Miniſtris cum poſſeſſionibus ſuis Canonicam in omnibus concedimus libertatem.* Quid ni ergo iſthæc libertas Canonica etiamnum ſervetur in illis Eccleſijs, quibus attributa eſt à Regibus Chriſtianiſſimis, & ſaltem ejus diminutio in alijs Eccleſijs non extendatur ultra limites à Concilio Lugdunenſi II. circumſcriptos?

77. Ipſemet Petrus de Marca *lib. 8. de concord. Sacerdotij & Imperij cap. 27. n. 2. & 3.* tradit, Regaliam eo ævo, præſertim in Aquitania, necdum fuiſſe introductam, idque probat ex duplicis Concilij decretis: nam anno 1100. Synodus Pictavienſis à Paſchali II. Papa cum conſenſu Guillelmi Aquitaniæ Ducis coacta *Canone 1.* decreverat. *Vt nullus Epiſcopus, Abbas, Preſbyter, vel quælibet perſona de Clero accipiat de manu Regis, vel Comitis, vel cujuſlibet laicæ perſonæ dominium Epiſcopatûs, Abbatiæ, vel Eccleſiæ. Si verò laici Canonicis decretis reſiſtentes, Eccleſias violenter retinere præſumpſerint, ipſi excommunicentur.*

78. Alterum poſteà in Urbe Pictavienſi à præfati Papæ Legatis anno 1109. celebratum Concilium ita decrevit. *Vt Clerici nunquam alicui homini laico hominium facerent.* Quòd ſi forte iſthæc decreta videantur reducenda ad normam, quæ ratione feudorum Regalium & homagij propterea debiti poſtmodùm præſcripta eſt à Concilio Lateranenſi ſuperiùs relato, hinc ſaltem recipi poterit ea Regaliæ moderatio, quæ fructuum tamen vacantis Eccleſiæ & beneficiorum curam animarum annexam non habentium pro tunc vacare incipientium collationem Regibus haudquaquàm addiceret.

PROBATIO II.

Complectens ſummariam confutationem argumentorum, quæ Natalis Alexander in ſua de Regalijs diſſertatione adfert uſque ad tempora S. Ludovici.

79. QUæ Author *Reſponſionis ad dicti Natalis diſſertationem cit. art. 4. à §. 9 uſque ad §. 26.* fuſè digeſſit, ea ad ſuccinctam methodum hîc redigimus. *Primò* igitur adfertur Ludovici Iunioris diploma inter probationes

tiones libertatum Eccleſiæ Gallicanæ *cap. 19. n. 1. pag. 362.* relatum, in quo ſpoliorum, decedentibus Epiſcopis, ad Regiam manum devolutio dicitur *vetuſtâ nitì conſuetudine.*

30. Verùm alia eſt ratio Regaliæ, utpote fructus, Sede vacante, percipiendos una cum collationibus beneficiorum Regi attribuentis; alia verò eſt ratio ſpoliorum, quæ de Epiſcopi defuncti ſubſtantia prætendebantur recidere in jus fiſci Regij. In quo autem cenſu eâ de ſpolijs Epiſcoporum conſuetudo habita fuerit, expendere lubeat tum ex Canone VII. Concilij Pariſienſis V. ſanciente, ut ſub pœnâ excommunicationis nemo etiam Judicum defuncti Epiſcopi, aut Clerici res contingat, quousque, aut teſtamentum, aut qualemcunque fecerit obligationem, cognoſcatur, ſed res hujusmodi ab Archidiacono, vel Clero defendantur & conſerventur: tum ex Concilij Aurelianenſis II. anno 536. celebrati *Canone 6.* & Concilij Regienſis anno 639. habiti *Canone pariter 6.* quibus ſtatutum fuit, ut defuncto Epiſcopo, vicinus Epiſcopus Bona ab illo relicta inſpiciat, ac recenſeat, domumque Eccleſiæ deſcriptam idoneis perſonis cuſtodiendam relinquat: tum ex Caroli Calvi Capitulari edito anno 876. *ubi cap. 4.* ſancitur; ut defuncti Præſidis facultates nullus invadat, diripiat, & ad jus ſuum transferat, ſed per Oeconomum conſerventur futuro Succeſſori, vel elargiantur in elemoſynam; uti quoque Cap. Carliſiacenſe anno 877. editum *Cap. 5.* habet: tum Concilij Troſlejani anno 909. celebrati *Canone 14.* ubi paria de conſervandis defuncti Epiſcopi facultatibus, conſtituendoque ſuper eis Oeconomo eduntur decreta.

31. Extat quidem *alterum* Ludovici Iunioris diploma de anno 1140. in Eccleſiæ Pariſienſis tabulario relatum, quo Epiſcopatûs Pariſienſis vacantis fructus pro ejusdem Eccleſiæ Cathedralis luminaribus conceſſit, aſſeverans *ibidem, vacante Epiſcopatu, univerſa ad ſtatum ipſius pertinentia in Regis eſſe poteſtate.* Sed numquid ex his præcisè verbis evincitur, Regem fructus vacantis Epiſcopatûs feciſſe ſuos, vel habendo ſuper ipſis jus cuſtodiæ duntaxat, habuiſſe poteſtatem, eas impendendi ad cauſas pias.

32. *Secundò* à Natali Alexandro adfertur diploma à dicto Iuniore Ludovico anno 1161. datum Epiſcopatui Pariſienſi, quo aſſeritur, Regalia poſt mortem Epiſcopi in manum ſuam veniſſe, nolle tamen te in proprios uſus convertere reditus &c. altaris Capiceriæ, ſed eos donare Monaſterio Hederæ. Allegatur etiam Ludovici ejusdem ceſſio Archiepiſcopis Bituricenſibus anno 1159. facta, ne Bona mobilia poſt mortem Archiepiſcopi in ædibus Archiepiſcopalibus reperta addicerentur fiſco Regio.

33. Verùm iſtud diploma eſt de ſpolijs, non de Regalia, niſi cum nonnullis probabiliter dicere malis, Regaliam in ſua origine nihil aliud fuiſſe, quam ſpolium: unico feudalium bonorum uſufructu excepto in provincijs Juris conſuetudinarij, ubi Dominus, vacante feudo, fructus faciebat ſuos, donec novus Vaſallus inveſtiretur; uti obſervat Author *Reſponſionis ad diſſertationem* Alexandri *art. 4. §. 11. n. 1.* Quod prius de Epiſcopatûs Pariſienſis vacantis fructibus diſponens inſtrumentum Regium, fatetur Petrus de Marca in Commentario edito anno 1655. eſſe omnium prouſu Regaliæ antiquiſſimum teſtimonium, cùm tamen nulla collationis beneficiorum in eo mentio fiat. Et hinc licèt aliqua ex eo diplomate fieret probatio conſuetudinis fortan præſcriptæ ſuper uſu Regaliæ, necdum tamen conſtaret de jure jam prætenſo circa collationes beneficiorum. Cùm igitur non plus prætendi poſſit præſcriptum, quàm fuerit poſſeſſum, neque verò ex illo inſtrumento pateat, fuiſſe poſſeſſum jus collationis beneficiorum, ideo ſub tempore ſaltem prædicti Regis, dici haudquaquam poteſt, Regalia quoad jus collationis beneficiorum præſcripta fuiſſe. Quinimò hoc Regaliæ jus præſcriptum unicè videtur referri ad Bona feudalia ab Epiſcopis accipienda de manu Regia; veluti S. Bernardus, vel alius Author *ſermonis ad Paſtores inter ejus opera relati* ſcribit: *Duplex eſt dominium Prælatorum. Habent enim claves Eccleſiæ: habent & Regalia* (ſcilicet feuda) *quia Domini ſunt urbium, & oppidorum. Nec ſolùm Epiſcopatus, ſed & Conſulatus* (ſive Comitatus) *habent.* Ob cujusmodi proinde Feuda idem S. Bernardus *epiſt. 167.* de quodam ad Epiſcopatum electo ſcribit: *Feſtinavit, Regalium* (id eſt feudorum) *inveſtituram accepit.*

Inducitur equidem *pro tertio* ex parte adverſa Sugerius Ludovici Iunioris terræ ſanctæ peregrinationem ſuſcipientis Adminiſter *epiſt. 14.* ad Capitulum Carnotenſe, vacante ejus Eccleſiæ Sede, delegans *ad recipienda & conſervanda Regalia.* Attamen ex hoc nullatenus inferre licet, tale jus comprehendiſſe pro tunc tam uſumfructum redituum vacantis Eccleſiæ, quàm etiam collationem beneficiorum. Imò Decanus & Capitulum Carnotenſe reſcripſerunt, tum informando de electione à ſe facta, tum petendo Regium ſuper electione ſua conſenſum, tum rogando, ut Electo Regalia vice Regis redderentur. 34.

Ad quod rurſus reſcripſit Sugerius *epiſt. 20. ſe hanc electioni ex parte Regis aſſenſum præbere, quoad Regalia verò oportere, ut Electus Regi & Regno fidelitatem faciat, & ſic demum Regalia recipiat.* An non igitur jus illud Regium dicendum eſt fuiſſe reſtrictum tum ad aſſenſum electioni Epiſcopi præſtandum, tum ad feuda Regalia electo concedenda, in quo feudi jure cenſebatur fuiſſe quoque Capiceria Carnotenſis Eccleſiæ, handquaquàm obtinens rationem beneficij Eccleſiaſtici, ſed Officij alicuius jure feudali contenti; uti *ad epiſt. 38.* Sugerio annumeratam probat Author *præcitatæ Reſpons. art. 4. §. 15. n. 6.* Enititur equidem Natalis Alexander jus Regaliæ in Galliæ Regibus comprobare ex hoc, quòd Alexander III. tale jus in Rege Angliæ minimè reprobârit. Verùm hoc argumentum efficaciter elidit Author *præfatæ Reſpons. præf.* 35.

§ 16. & 18. integrumque, ſatis prolixum hâc ſuper re *paragraphum tertium* edidit *Galliæ vindicatæ* Author, ad quos Lectorem remitto.

86. *Quartò.* Natalis Alexander *in ſua de Regalia diſſertatione* inducit exempla Philippi Auguſti circa Regaliam in Eccleſijs Æduenſi & Lugdunenſi, tum generaliter in aliquibus Regni ſui Eccleſijs, tum in Eccleſia Matiſconenſi, nec non Antiſiodorienſi, uti etiam Laudonenſi & Cenomannenſi prætenſam, adducto in hanc rem etiam teſtimonio Innocentij III.

87. Verùm circa Lugdunenſem & Æduenſem Eccleſias ex diplomate Regio *to. 1. Galliæ Chriſtianæ* relato, & à Philippo Auguſto anno 1189. edito res ita ſe habet. Ut Rex poſt obitum Æduenſis Epiſcopi ad ſe receperit quidem Regalia, at ubi informatus fuit de jure Lugdunenſis Archiepiſcopi, ad quem Sede Æduenſi vacante, perceptio fructuum & cætera beneficiorum ſpectabat, ſicuti par jus in vacatione Archiepiſcopatûs Lugdunenſis exiſtebat penes Epiſcopum Æduenſem, mandavit idem Rex Regaliam reſtitui Archiepiſcopo Lugdunenſi, volens etiam Regio diplomate conſtitutum eſſe utriusque Eccleſiæ juribus. An non igitur hinc extat manifeſtè probatum, Regaliam non eſſe Regi debitam in univerſis Galliæ Eccleſijs?

88. In illo ipſo inſuper diplomate Regio venit conſultò annotandum, quòd Rex ita loquatur: *Regalia noſtra, & alia, quæ ad Epiſcopatum Æduenſem pertinent, in manu ſua habeat Archiepiſcopus Lugdunenſis.* Numquid enim per hæc verba fit clara diſtinctio Regalium ab alijs juribus vacantis Æduenſis Eccleſiæ; & hinc quando idem Rex ſubjungit: *Regalia Æduenſia ſe occupâſſe, & Regalia ipſa reſtituere*: numquid *ſub Regalibus* conditinctis ab alijs Eccleſiæ Æduenſis juribus, meritò intelligenda ſunt feudaRegalia, non verò alia Bona Eccleſiarum? Idem equidem Rex Philippus anno 1190. in Paleſtinam tranſiens fecerat teſtamentum, in vi cujus Sedes Epiſcopales, & aliquæ Abbatiæ Regales à Regina, & Archiepiſcopo ad hoc conſtituto deberent petere liberam electionem: *Regalibus interea in manu Reginæ, & Archiepiſcopi retentis*, donec Electus conſecratus ſit, vel benedictus, cui tunc Regalia ſine contradictione redderentur. Numquid verò ſub iſtis Regalibus utpote reſtituendis electo, ubi conſecratus fuerat, neceſſarium eſt, intelligere Bona feudalia?

89. Anno 1201. Epiſcopus Matiſconenſis publico inter probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ *cap. 15. n. 365.* relato inſtrumento, profeſſus quidem fuit, *omnia Regalia, & omnes proventus Regaliam exiſtentes in Regno Franciæ liberè poſſidebat.* Sed numquid iſthæc verba ly *Regalia, & omnes proventus Regalium* reſtringunt Regaliam ad feuda duntaxat Regalia, eorumque proventus? Quo igitur jure fieret extenſio ad aliorum, quàm feudalium Bonorum Eccleſiaſticorum reditus manu Regiâ capientios, una cum beneficiorum collatione, quorum tamen ſub ijs verbis nulla prætendi poteſt eſſe mentio facta?

Anno exinde 1209. eidem Eccleſiæ Matiſconenſi à Rege fuit conceſſum diploma *to. 3. Galliæ Chriſtianæ pag. 683.* relatum, quo ita ſtatuitur: *Regalia debere eſſe in manu Decani & Capituli, ut ea integra & ſalva reſervarentur ad opus futuri Epiſcopi, & tamen electum, quando confirmatus fuerat, venire debuiſſe ad Regem, ut factâ fidelitate, ex manu Regia reciperet Regalia.*

90. Habetur inſuper inſtrumentum *to. 1. Bibliothecæ novæ M. S. librorum Patris Labbe §. 1. pag. 483.* quo idem Rex Philippus Auguſtus Eccleſiæ Antiſiodorenſi Regalia in perpetuum remiſit ſub onere tamen mox exprimendo: *Eccleſiæ Antiſiodorenſi*, inquit Rex, *concedimus in perpetuum, quidquid juris habeamus in Regalibus, Sede vacante. Itaque Decanus & Capitulum ejusdem Eccleſiæ cuſtodient Regalia, Sede vacante, & omnes proventus, qui exinde procedent, & prebendas, ſi quas interim vacare contigerit, ad opus Epiſcopi, ſalvo ſervitio æquitatonis noſtræ, exercitûs & ſubmonitionis, ſicuti Epiſcopi Antiſiodorenſes nobis fecerant.* Ex hoc equidem diplomate inferri videtur, ante illam liberationem fuiſſe Eccleſiam Antiſiodorenſem ſubjectam Regaliæ: ſicuti in Regeſtis Cameræ Computorum habetur etiam, totam provinciam Senonenſem, ejusque Suffraganeos Regaliæ juri ſubjacere; exceptâ Diœceſi Antiſiodorenſi, in qua Decanus & Capitulum dicuntur feciſſe permutationem cum Rege, feudum ſcilicet ac homagium Gremi transferendo in Regiam Majeſtatem. Numquid ergo hinc conijcere licet, Regaliam fuiſſe reſtrictam ad feuda, eamque habuiſſe quidem locum in locis feudali conſuetudinario jure utentibus, in quo cenſu erat Eccleſia quoque Antiſiodorenſis? Quâ proinde ratione hinc argumentari liceret, pro Regaliæ extenſione ad univerſas Galliæ Eccleſias Epiſcopales, tali jure conſuetudinario minimè utentes?

91. Solet equidem pro Regalia allegari Innocentij III. Reſcriptum, quo narratur Rex, Eccleſiâ Laudunenſi vacante *prebendam N. Canonico ejusdem Eccleſiæ uti vacantem ſecundùm antiquam & approbatam conſuetudinem Regni ſui Clerico N. conceſſiſſe.* Verùm in eodem Reſcripto habetur, quòd Rex petierit, ut, quod ſuper hoc fecerat, Pontifex dignaretur Apoſtolicâ authoritate confirmare. Numquid ergo hinc infertur Rex erga Canonicatum illum haud prætendiſſe pleni juris collationem, ſed jus nominandi, ſeu præſentandi duntaxat?

92. Pro Regaliæ juſtificatione adduci ſolet quoque epiſtola Innocentij III. *190. lib. 13. & 52. tit. 14.* item *39. & 40. lib. 15.* in quarum poſteriori Pontifex dicit, cùm Sedem Epiſcopalem vacare contingit, tantummodò fieri, *fortè* conſueviſſe, *quòd Rex non ſolummodò domos, verùm etiam decimas, & oblationes, nec non & quæcunque alia, quæ invenit, faciat omninò ſaiſire* (ſive ad Regias manus recipere) *& in quibuſdam Eccleſijs conferat prebendas vacantes.*

Verùm

93. Verùm in hoc Reſcripto ſingulariter notandum venit, quòd Regaliæ prætenſum jus dicatur unicè niti conſuetudine, eaque non abſolutè aſſertâ, ſed ſub dubitatione inſinuatâ per particulam *fortè*, neque erga omnes, ſed quaſdam Eccleſias fuerit à Rege prætenſa collatio non tam pleni juris, quàm præſentatio ad ad præbendas vacantes. Quomodò igitur ea Regalia extenderetur ad Eccleſias, quæ non æquè, ac Aurelianenſis & Antiſiodorenſis, de quibus ibi ſermo eſt, reguntur conſuetudinario feudali jure, quemadmodùm in aperto eſt, Aquitaniam, Occitaniam, Delphinatum, & Provinciam nonillo conſuetudinario, ſed alio, quod ſcriptum vocari ſolet, jure gubernari, ac propterea in libertatis Canonicæ poſſeſſione hucúſque perſtitiſſe. Quinimò quia Innocentio perſuaſum fuerat, Philippum non in ſola feuda, ſed reliqua etiam illarum Eccleſiarum Bona injeciſſe manum, ad minas, etiamſi non audiretur, *in epiſt. 40. lib. 3.* inventas proceſſit.

94. Ad illud porrò jus conſuetudinarium reſtringi debet Regalia Eccleſiæ Cenomanenſis, utpote in provincia juris conſuetudinarij conſiſtens, cujus Epiſcopus in inſtrumento inter probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ *cap. 15. n. 7. pag. 366.* relato, faciens Ludovico VIII. *Sacramentum fidelitatis perinde, ac alij Epiſcopi Regni faciunt, recognovit Regi, tum quòd ratione iſtius Sacramenti nullum ſibi imponendum ſit onus novum, aut gravamen, ſed quòd ipſe, & Eccleſia ſua debeat manere in priſtinis libertatibus, quas habuiſſent tempore Philippi Regis Francorum, & Regum Angliæ Henrici ac Richardi: tum quòd quando electus Cenomanenſis erit confirmatus à Metropolitano, vel ab eo, qui poteſtatem habet confirmandi, ipſe reddat ei Regalia ſua per Nuntios deferentes litteras patentes de confirmatione, & tamen electus teneatur adire Regem poſt ſuſceptionem Regalium, & eidem Sacramentum fidelitatis præſtare.* Num igitur ultra ſphæram hîc circumſcriptam fas eſt, extendi Regaliam erga Eccleſiam quoque Cenomanenſem, vel alias inſuper Eccleſias feudali conſuetudinario jure minimè contentas?

PROBATIO III.

Complectens ſummariam confutationem argumentorum, quæ Natalis Alexander in ſua de Regalia diſſertatione adfert ſub temporibus ſancti Ludovici, ejuſque filij Philippi III.

95. PRimò inducitur S. Ludovicus, teſte Nangio *in ejus vita* in Eccleſijs Cathedralibus, Sede vacante, ratione cuſtodiæ Regalium *ex conſuetudine exercuiſſe jus collationis beneficiorum.* Idem Rex ſanctus ſacram expeditionem facturus, Regijs litteris inter probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ *cap. 15. n. 12.* relatis anno 1248. conceſſit Matri ſuæ Blanchæ, *ut plenariam habeat poteſtatem, dignitates & beneficia Eccleſiaſtica conferre, fidelitates Epiſcoporum & Abbatum recipere, & eis Regalia reſtituere, daréque vice ſuâ eligendi licentiam Capitulis & Conventibus.*

Verùm a prime animadvertendum eſt, 96.
quòd jus collationis beneficiorum a S. Ludovico exercitum dicatur fuiſſe reſtrictum, *ad Eccleſias Cathedrales, ubi, Sede vacante, ratione cuſtodiæ Regalium ex conſuetudine ad eum pertinebat collatio præbendarum.* Quare ultra hanc conſuetudinem non in omnibus Franciæ Eccleſijs pro tunc, uti *ſupra* vitum eſt, *inter úſque* magis videbitur, obtinentem extendi haudquaquàm debet exemplum S. Ludovici. Neque verò illa collatio erat pleni juris, cùm alioqui Bonifacius VIII. Philippo IV. S. Ludovici Nepoti jus illud competere, minimè negáſſet. Iuxta cujuſmodi proinde reſtrictiones, accipienda eſt *ſuperiùs* relata Matri ſuæ Blanchæ à S. Ludovico facta conceſſio. Et hinc, quod ex M. S. codice Bibliothecæ Colbertinæ Stephanus Baluzius *to. 4. miſcell.* edidit inſtrumentum, quo recenſentur collationes præbendarum a Blancha Regina tempore Regalium factæ, minimè probat extenſionem Regaliæ ultra provincias, quæ jure conſuetudinario reguntur; ubi etiamnum viget jus Relevij, qualis eſt Eccleſia Sueſſionenſis, de qua illud inſtrumentum diſponit. Sed neque hanc jure conſuetudinario ulteriorem ad Eccleſias Aquitaniæ præſertim Occitaniæ, Delphinatûs & Provinciæ, quæ nunquam Regaliæ obnoxiæ fuerunt, extenſionem probat relaxatio Regaliæ Archiepiſcopo Turonenſi à Regina Blancha facta, juxta inſtrumentum inter probationes libertatum Eccleſiæ Gallicanæ *cap. 15. n. 15.* editum.

Ad hoc firmandum, ſingulariter facit 97.
ſancti Ludovici conſtitutio ex veteri Regeſto, quod extat in Camera Computorum Pariſienſium deſcripta, & edita à Petro de Marca *lib. 8. de concord. Sacerdot. & Imperij cap. 24. n. 3.* Cujus ſequens eſt tenor. Nempe cauſa de Regalia Eccleſiæ Anicienſis apud Veraunos inter Capitulum, & Regem S. Ludovicum anno 1259. ſuborta, & in Parlamento Pariſienſi examinata, Regis conſtitutione ita finita fuit, ut ſua Majeſtas juriſdictionem temporalem *jure Regalium* in civitate, ſuburbijs, & territorio pedagium etiam civitatis, & alios reditus in eadem civitate & territorio ad Epiſcopum pertinentes, *exceptis redditibus altarium*, ſibi, ſuisque Succeſſoribus Regibus Franciæ in perpetuum retinuerit. Cùm autem inquiſitione facta, probatum eſſet, Regem nunquam ad manum ſuam revocáſſe domum Epiſcopalem, neque arcem civitatis, caſtra etiam, aut villas & pedagia extra civitatem, niſi à duabus poſtremis vacationibus, nec ipſum, aut ejus Prædeceſſores unquam, vacante Eccleſia Anicienſi, *dignitatem aliquam in ea contuliſſe, ſed præbendam*; vel ipſi, aut ejus Prædeceſſoribus annuntiatas fuiſſe mortes Epiſcoporum, vel petitam a Capitulo eligendi licentiam, immunitatem ab his oneribus illi Eccleſiæ confirmavit: ſibi tamen reſervando jus occu-

pandi arces & caſtra jure ſupremi dominij. Circa quam proinde S. Regis conſtitutionem notatu digna eſt animadverſio Authoris *Reſponſionis ad Natalis Alexandri diſſertationem art. 4. §. 31.* allata, quòd præſumptio Juris ita ſtaret pro libertate Eccleſiarum, ut ipſomet de Marca *lib. 8. concord. cap. 24. n. 2.* teſte, probanda fuerit poſſeſſio Regis in Eccleſijs, juxta quam deinde Curia decernebat de jure Regaliæ, neque ſufficiebat probatio cujuscunque poſſeſſionis, quæ erat ex antiqua conſuetudine, hinc enim à ſancto Rege haud fuit rata habita poſſeſſio, pedagia extra civitatem ad Epiſcopum pertinentia recipiendi, eò quòd à duabus duntaxat poſtremis vacationibus ortum habuiſſet.

98. Juxta ejuſdem conſuetudinis præſcriptæ limites intelligendum eſt Clementis IV. Reſcriptum ad S. Ludovicum, *quòd usus, quo in Eccleſia Rhemenſi circa collationem beneficiorum utebatur, præjudicare nolit.* Quòd namque Rex iſte ſanctiſſimus ſphæram jurium præſcriptorum in unaquaque Eccleſia nullatenus transgredi vellet, manifeſtum redditur ex diplomate *to. 10. Spicilegij* Dacheriani *pag. 284.* relato, quo confirmavit diploma Ludovici VIII. Patris ſui datum Epiſcopo Andegavenſi, quo firmatis libertatibus illius Eccleſiæ poſſeſſis tempore Henrici & Richardi Regum, recognoſcitur, ubi electus Andegavenſis fuiſſet confirmatus, Regalia eſſe ipſi reddenda, poſt ejusmodi tamen Regalium ſuſceptionem obſtricto ipſum Regem adire ad præſtandum fidelitatis juramentum. Eadem præſcriptæ conſuetudinis ratio obtinebat erga Andegavenſem & Cenomanenſem Eccleſias, in quibus Rex has civitates fratri ſuo Carolo tradens, ſibi reſervavit Regalia (NB.) non Eccleſiarum, ſed civitatum earundem. Ex eodem juris jam præſcripti fonte promanavit poteſtas Pariſienſi Epiſcopo anno 1299. à S. Ludovico data ad beneficia Eccleſiaſtica tam ratione Regalium, quàm alio quocunque jure ad ſuam collationem, aut præſentationem pertinentia, dum eſſet in expeditione terræ ſanctæ, conferenda: ſub hiſce namque verbis nullatenus credendus eſt Rex, extendere voluiſſe ſeu patronatûs, ſeu Regaliæ jus ultra ſuæ legitimæ, ac præſcriptæ poſſeſſionis ſphæram.

99. *Secundò.* Natalis Alexander in *præcitata de Regalia diſſertatione ſua* pro Regaliæ jure inducit varias, regnante S. Ludovico, factas ejusdem remiſſiones; aperto adeò, uti infert, argumento de ſubſiſtentia talis juris. Sic enim Raymundi Comitis Toloſani, Ducis Narbonæ, & Marchio Provinciæ cunctis Eccleſijs facta ceſſio importabat promiſſionem de abſtinendo ab injurijs, quibus Eccleſiaſtica libertas oppreſſa fuerat. Pergit equidem Natalis Alexander inducere Gregorij X. diploma anno 1271. datum, quo ad inſtantiam Philippi III. filij S. Ludovici fuit comprobata Archidiaconatûs Senonenſis, ab eodem S. Ludovico ratione Regalium ad ipſum ſpectantis facta collatio. Alterum adhuc inducitur ejusdem Pontificis diploma, quo Philippus Rex rogabatur, ut *electo Novionenſi Epiſcopo Regalia redderet.*

Verùm ſive per Regalia intelligantur Bona duntaxat feudalia à Regia manu recipienda, ſive alia quædam jura collationis v. g. beneficiorum, ex utroque illo adducto exemplo unicè probatur Regaliæ uſus, ubi ejusdem jus præſcriptum invaluerat, nec adeò quidquam hinc argumenti ſumere licet de Regaliæ extenſione ad ulteriores Eccleſias, potitas Regaliæ immunitate ac libertate Canonicâ; de cujusmodi extenſione unicè in præſenti eſt concertatio. 100.

PROBATIO IV.

In qua Regaliæ ex jure feudali originem trahentis progreſſus ad præſens inſtitutum noſtrum non incommodè oſtenditur ab Authore *Galliæ vindicatæ diſſert. 1. §. 1. n. 2.*

101. REgum nempe liberalitate non ſolùm magnâ vi auri, gemmarumque ac pretioſæ ſuppellectilis augebantur Eccleſiæ, ſed inſuper dotatæ fuerunt quàmplurimis feudis dominijs & latifundijs, ita tamen, ut hæc omnia eſſent à Principibus data jure beneficiario ſeu feudatario. Hinc ſumpta eſt occaſio, vacantium Eccleſiarum fructus, velut aperto feudo, uſurpandi, & ita jus Regaliæ à feudis originem duxit, quod etiam ex eo palàm fit; quòd nomen Regaliæ, inveſtituræ, & exhibitio juramenti, & homagij, aliaque ſolennitates, quæ Regaliam comitantur, omninò feudum redoleant, & hoc ipſum tum celebres Hiſtorici, tum plerique Juriſconſulti docuêre, jus videlicet Regaliæ, feudis deberi. Vide Marc. *lib. 8. c. 22.* Rigord *de geſtis Philippi Auguſti ad annum 1209.* Innoc. III. *lib. 1. epiſt. 190.* & *lib. 2. epiſt. 40. 196. 197.* Matth. Pariſ. *ad ann. 1164. Libert l' Egl. Gallic. f. 106.* M. de Pamiers *fol. 17.* & Philip. Pulch. *in mandato* Archiep. Senon. *dato*, ubi: *Sicut feudum Vaſallo vacans cum ſuis reditibus interim à Domino licitè occupatur, idque de jure, & generali conſuetudine, ſic Nos, & noſtri Anteceſſores, vacante Eccleſiâ Carnotenſi temporalia accipimus, & noſtros facimus omnes fructus &c.*

102. Quæ etiam cauſa eſt, ut ſicut in feudis non ubique Galliarum, defuncto Domino, jus Relevij locum habuit, ita neque jus Regaliæ ex feudis natum. En alium quidem & ſpecioſum titulum vacantis Eccleſiæ fructus populandi, jus videlicet feudi. Sed neque hîc finis, ut in hydrope, ſitim potus accendebat. Supererant decimæ, oblationes, ac munera fidelium, bona mobilia, ſuppellex domeſtica, quo jure hæc occuparentur? nam & iſta Regaliæ acceſſerunt. Repertum eſt jus ſpolij; hoc à Clericis cœptum, qui ſublato Antiſtite, ædes diripiebant, legebantque velut ex naufragio ſpolia: & prædam agentibus Clericis, cur Principes ceſſarent, & potentiâ & beneficijs in Eccleſiam collatis multò potiores?

103. Equidem & ſacri Canones & leges Impera-

by Google

peratorum in hujuſmodi prædones ſæpe graviterque armatæ ſunt, (vide Concil. Antioch. *can. 24. & 32.* & Concil. Chalcedonenſe *can. 2.* & conſtitut. Joann. ac Emmanuel. Comn. *anni 1120. & 1213.* & in Decreto *can. am 12. q. 2.*) ſed cohiberi abuſus non potuit: nam nec Principes metus legum tenebat, & iſtorum exemola minores ſequebantur. Abuſus ergo in uſum tranſiit; uſus verò, ut ferè ſolet in conniventiam, hæc in privilegium (concedi enim ſolent, quæ vetari non poſſunt) & indulgentiam neceſſitas fecit. Hic *tertius* Regaliæ gradus fuit. Ab hoc ad collationes beneficiorum, quæ curam animarum non habent, proceſſum eſt. Quis crederet hoc à Laicis tentari potuiſſe? Tentatum eſt, imò & obtentum, ac tandem, quod inveteratum talum fere conſequitur, à Summis Pontificibus toleratum, & tolerantia pro privilegio accepta: ac *primò* quidem nominabant tantùm, aut præſentabant Principes; Capitulum Metropolitani, aut Pontifex conferebat; poſtea libertate ex eventu auctâ, etiam collationes Beneficiorum ſecutæ; quo, inquies, hoc jure? Quòd collationes inter fructus Epiſcopatûs centerentur, unque familias de Regibus bene meritas remunerari liceret, intacto interim, & illibato ærario; nec Pontifices abnuebant.

194. Philippus Auguſtus anno 1190. expeditioni in Terram ſanctam accinctus Reginæ Matri, & Rhemenſi Archiepiſcopo, *quando Regalia in manus Regias devenerint*, collationes Beneficiorum teſtamento committit. Idem Philippus uni ex Auliciis Capellanis Canonicatum vacantis Eccleſiæ Laudunenſis, *ſecundùm antiquam, & approbatam Regni ſui conſuetudinem* contulerat, & cùm Innocentius III. alium promoviſſet, querelæ Romam allatæ ad Pontificem ſunt, nec verò rejectæ, ſed cauſa, uter ex promotis præhabendus eſſet, ad Capitu um Laudunenſe remiſſa.

195. Idem quoque jus à Ludovico ſancto exercitum: nam primam in Palæſtinam expeditionem adornans, Regiæ Matri inter alia concedit, *ut dignitates, ac Beneficia Eccleſiaſtica vacantia conferre, fidelitates Epiſcoporum recipere, & Regalia reſtituere eis debeat.* Vide Teſtamentum Regis Aug. dans *le Liv. des Libertez de l'Egliſe Gall. chap. 16. a. 4.* Bull. Innoc. III. *ibid. art. 6. Litter.* Ludovic. IX. *anno 1248. ibid. n. 15.* Nangius in vita S. Ludovici *pag. 445.* Idem repetit in litteris ante ſecundam navigationem datis: & cùm Clemens IV. Papa, vacante Eccleſiâ Rhemenſi, præbendam contuliſſet, Rege ſancto ſua privilegia violari conquerente, Pontifex gratiam jam in alium collocatam revocavit. Gregorius X. anno 1271. collationem à Rege Philippo Audaci factam, vacante Eccleſiâ Senonenſi, probat, confirmatque.

196. His ergo gradibus Regalia proceſſit; ſed nec ſtetit hic quidem. Olim Provincias tantùm, & Eccleſias aliquas complectebatur, non verò omnes, quod *infra* demonſtrabitur, nec Principes Sacerdotia omnia conferebant, ſed ea tantùm, quibus nulla animarum cura erat. Hâc verò tempeſtate, anno videlicet 1673. Regia declaratio prodijt, quæ jus Regaliæ ad omnes Gallicas, aliaſque Provincias Regi ſubjectas profert. Crediderim, illam non tam Regio motu & voluntate, quam adulantium artibus expromptam; quò enim jus Regaliæ ampliùs patet, tantò eorum, qui Regem circumſtant, major eſt juriſdictio, ac facultas amicos, clientelas, favores, opeſque parandi, collatis in eos Beneficijs, pro quibus ipſi ſupplicant, aureſque Principis occupant; maximè cùm eorum arbitrio Sacerdotia plerumque committantur. Privatis ergo ſtudijs Regium nomen obtenditur.

Accedunt alia, quæ hanc ipſam collationem ſuprà omnes Canones, regulaſque Eccleſiæ in immenſum extendunt. 197. Olim ſola nominatio, aut præſentatio, nunc collatio, & inſtitutio eſt. Admittuntur reſignationes *in favorem*: onerantur Sacerdotia penſionibus: conferuntur Beneficia non ſolùm libera, ſed etiam juripatronatûs tam Laici, quàm Eccleſiaſtici obnoxia: Canonicatus, aliæque dignitates, quarum collatio non ad ſolum Epiſcopum, ſed etiam alternativè ad Capitulum, ſeu Collegium ſpectat, nullo diſcrimine Regaliæ ſubduntur; imò etiam ad Capitula Regularium, & quæ in litem deducta ſunt, quæque ſolo facto, quamvis non jure, aut econtra, quæ ſolo jure, & ſi non facto vacant, legitimis innoxiſque poſſeſſoribus nullâ cauſâ ſubmotis; & quia poſt Galliæ Concordata ſolis Regibus jus ad Epiſcopatus nominandi conceſſum eſt, extinctis electionibus; facile eſt, nominationem diu, multumque differri, quod Principis arbitrio ſedet, interim dum delectus agitur, dum Romæ confirmatio elaboratur, dumque in actualem poſſeſſionem Epiſcopus intrat (nam & hæc neceſſaria eſt) quis non videt per tot rerum, temporumque ambages, & Regaliæ ſpatia protendi, & temporis beneficio proventus Regios augeri, Eccleſiâ interim viduitati, prædæque relictâ?

Denique his omnibus Beneficia Curata, 198. Eccleſiæque parochiales augendo velut falci paulatim adjiciuntur, aut ſaltem voluntas, conatuſque Regijs Officialibus non deeſt; quod etſi Archiepiſcopus Toloſanus in epiſtolis ad Summum Pontificem datis neget, aut potiùs Sacerdos ille, qui Archiepiſcopi calamum ducit, apertè tamen convincitur, tum ex varijs, vulgatiſque libellis, quibus etiam ad hæc Beneficia Regaliam extendi poſſe, perſuadere conatur: tum Epiſcopi Apamienſis teſtimonio apud M. de Pamiers *de la Regale f. 44.* in libro, quem de Regalia ſcriptum reliquit, & quem nemo hactenus confutare eſt auſus, quamvis non deeſſent in Gallia, qui cuperent, niſi veritatem erubeſcerent: tum exemplo Archipresbyteratûs cujuſdam (Archiepretura d'Ax pigliata al Sig. Dorat e data ad un Regaliſta Moceau) in Epiſcopatu Apamienſi, quem legitimo poſſeſſori ademptum, quòd Epiſcopi ſui cauſam Romæ ageret, in alterum contulêre Regaliæ obtentu.

109. Videas ex hactenus dictis, per quos gradus paulatim Regalia profecerint, & quibus incrementis ad faſtigium provecta ſit: in quibus nemo tam leviter tinctus eſt, qui non videat, quàm multa ſint ſacris Canonibus adverſa, & Canonibus non recentibus tantùm, quos Galli neglectui habent, ſed Canonibus antiquiſſimis, & illis ipſis, quos libertatis Gallicæ fundamenta eſſe dicunt. Mirari ergo ſatis non poſſum, eos ipſos, qui ſingulis ferè lineis obſervantiam Canonum decantant, qui hanc ipſam Summis Pontificibus contentiſſimè inculcant, eoſque relaxandi Canones facultatem in litem vocant, quique libertatis Gallicanæ fundamenta in Canonibus ponunt, adeò tamen in Canones offendere, ut ne curare videantur.

110. Quid magis Patrum decretis prohibetur, quàm electiones liberas turbari, proventus Eccleſiarum diripi, Monaſteria Abbatibus titularibus commendari, Beneficia penſionibus ſubdi, reſignationes *in favorem* recipi, nominationes Patronorum occupare, cauſas Eccleſiaſticas profanis tribunalibus ſubdere, Principes Eccleſiaſticæ libertati graves ſilentio, applauſu, conſilijs, turpiq́ue adulatione permulcere, imò nolentes impellere; eos verò, qui officij ſui, ac periculi monent, adornatis accuſationibus ſuſpectos, reoſque facere, facultatibus, exilijs, ſupplicijſque punire, nullius criminis compertos, quam quòd æquum gratiæ præhabuerint, magiſque animas Regum, quàm præmia dilexerint? Et denique, ut mille alia diſſimulem, quid magis in Canones pugnat, quam limites ab Oecumenico Concilio, & ſexcentorum Patrum ſuffragijs, imò Divino inſtinctu, Regioque aſſenſu fixos evertere, ac privatis lucris poſthabere? Et tamen qui hæc Pariſijs non ferunt tantùm, ſed etiam faciunt, audent tamen Romam inclamare, & Canonum admonere, ac illud Zachariæ Pontificis ingerere: *Deminentur vobis regulæ, non vos regulis.* Parcite, rogo, vocibus, nec eas in longum producite; vos ipſos, & vicinam aulam monete, hîc regulæ gemunt, hîc Canones ſuſpirant, & ab aliquo Sacerdotum liberam vocem, ac patrocinium expectant, quam ſi audirent, quies Romæ, & ſilentium; vobis enim, vellræque libertati pugnat.

111. Illud verò riſum, an indignationem meretur? tot abuſibus exulandis, quæ Regaliam, ut nunc eſt, conſequuntur. *Regem, negant* apud M. de Pamiers *de la Regal fol. 43. n. 1. cùm Beneficia confert, Canonibus teneri, quippe apertâ ſemel, & durante Regalitâ, multò ei, quàm Epiſcopis, Romanóque Pontifici ampliorem eſſe facultatem, jus Regaliæ jure Canonico, quod Epiſcopos ligat, multò eſſe antiquius, nec proinde reſtringi Canonibus potuiſſe; Regem ergo in vacantem Eccleſiam Epiſcopis quidem ſuccedere, ſed authoritate plùſquàm Epiſcopali, Regiq́ videlicet nullis Eccleſiæ legibus, nullis regulis limitâ.* Ita [illegible] ac ſententiam Epiſcopus [illegible] expreſſit, teſtis oculatus, & ex- [illegible] us.

PROBATIO V.

Prioris continuativa ex prælallegato *Galliæ vindicatæ* Authore *cit. §. 1. n. 3.*

112. ENimverò, pergit is Author, ſub Regibus Galliæ *primæ, ſecundæque* ſtirpis certum eſt, Regaliæ locum non fuiſſe. Recepta eſt omnium ferè Scriptorum opinio, tres eſſe Regum Galliæ ſtirpes, Merovingicam ſcilicet, Carolinam, & Capeticam. Primus è Merovingica ſtirpe Chriſtianam religionem amplexus eſt Clodovæus Magnus. Hic anno 481. Regnum adeptus eſt, defuncto Patre Childerico. Anno poſteà 496. (Alij ponunt annum 499.) partim Clotildis Reginæ precibus flexus; partim victorijs miraculo datis, Chriſtianam religionem, recepto Baptiſmate, profeſſus eſt; exemplum Regis tria militum millia imitati, qui eàdem die Baptiſmo tincti ſunt. Duravit ſtirps Merovingica in annum 752.

113. Ab hac in ſtirpem Carolinam migravit Childerico tertio in ordinem redacto, utpote rebus gerendis impari, cui authoritate Zachariæ Pontificis Maximi Pipinus ſucceſſit Caroli Martelli filius. Pipinus, ab eoque progeniti, annos ducentos triginta ſex rerum potiti familiæ Capetæ ſceptrum ceſſêre. Quippe Ludovico quinto ſtirpis Carolinæ ultimo ſinè filijs extincto, Hugoni Capeto Regnum delatum eſt Statuum, Procerumque communi voto, & Carolo Lotharingiæ Duce ac Ludovici Nepote Regnis excluſo.

114. Init Capetus Regnum annò poſt Chriſtum natum 996. (Alij initia Capeti referunt ad annum 987. Vide ſpondanum.) Binæ ergo ſtirpes Merovingica, & Carolina annos duos, & nonaginta ſupra quadringentos duravêre, quo toto annorum decurſu aut Gallos latuit Regalia, aut ſi aliquando aliquid Regaliæ ſimile emerſit, graviter pulſatum eſt. Regebantur Eccleſiæ Gallicanæ ex præſcripto tum primorum quatuor Conciliorum, tum aliorum, quæ in Gallijs celebrata fuerunt.

115. Hæc verò omnia graviſſimis Decretis Regaliæ obſtabant. Concilium Chalcedonenſe, cujus, teſte Hincmaro *epiſt. 21. & 45.* maxima apud Gallos reverentia, *can. 25.* ſic loquitur: *Redditus verò vacantis Eccleſiæ ab Oeconomo Eccleſiæ integrè cuſtodiantur.* Concilium Regienſe *can. 6. anno 439.* ita decrevit: *Cùm tale aliquid accidit* (ut videlicet Epiſcopatus aliquis moriatur) *vicinis vicinarum Eccleſiarum inſpectio, recenſio, deſcriptioque mandetur.* Concilium II. Aurelianenſe *can. 6. anno 533.* hæc habet: *Epiſcopus, qui ad Epiſcopum ſepeliendum venerit, evocatis Epiſcopis in unum, domum Eccleſiæ adeat, diſciplinâ atque idoneis perſonis cuſtodiendam relinquat, ut res Eccleſiæ ullorum improbitate non pereant.* Concilium V. Pariſienſe *can. 7. anno 615.* in hæc verba ſtatuit: *Defuncto Epiſcopo, non per præceptum, neque per judicium, neque per Judicem, neque per qualemcunque perſonam res Eccleſiæ conſinguntur, ſed vel ab Archidiacono, vel*

Cleto

Clero in omnibus conſerventur, vel defenſentur; quòd ſi quis aliquid auferre præſumpſerit &c. ut necator pauperum communione privetur. Concilium Pontigonenſe *can. 14. anno 876.* hunc in modum ſub Carolo Calvo definit: *Quoties Divinum judicium Eccleſiæ Præſulem à ſæculo vocaverit, nullus ad ſuimet perditionem facultates ejus invadat, diripiat, & ad ſuos uſus transferat, ſed ipſius Eccleſiæ Œconomo liberum ſit, Canonico more, juſtè rationabiliterque deputata Succeſſori ſervare &c.*

116. Concordant Concilijs Capitularia Caroli Calvi: *Si quis*, inquiunt *tit. 53. c. 8. anno 877. Epiſcopus interim obierit, Archiepiſcopus ipſi Sedi Viſitatorem ſecundùm ſacros Canones deputet, qui simùl cum Comite ipſum Eccleſiam, ne prædetur, cuſtodiat.* Idem teſte Baronio *ad annum 909. can. 14.* in Concilio Troſlejano apud Sueſſiones habito declaratur, in quo abuſus bona vacantis Eccleſiæ uſurpandi graviter damnatur.

117. Adſtipulatur Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis, qui floruit circa annum 860. *epiſt. ad Epiſcopos Rhemenſes* his verbis: *Facultates Eccleſiæ viduatæ poſt mortem Epiſcopi penes Œconomum integrè conſervari jubentur futuro Succeſſori ejus Epiſcopo: quoniam res & facultates Eccleſiæ non in Imperatorum, atque Regum poteſtate ſunt ad diſpendendum, vel invadendum, vel diripiendum.* Idem *epiſt. 21.* ad Epiſcopos in Concilio Seſſionenſi congregatos: *Lingonenſem Eccleſiam paſtore viduatam uſurpare præſumpſit Viſadus, ejúſque facultates, quæ ſecundùm Concilium Chalcedonenſe penes Œconomum futuro debuerant reſervari Epiſcopo, ſuis, ſuorúmque uſibus arrogavit.* Et *epiſt. 45. Res & facultates Eccleſiæ viduatæ nemini Chriſtiano licet præſumere; multò minùs idem Epiſcopus (Attardus) ſinè ſui ſtatûs periculo, ac animæ detrimento Eccleſiæ invaſæ res, & facultates prævalet uſurpare.* Et *ep. 12.* ad Ludovicum III. *Secundùm formam Regularem electionis Epiſcopi talem eligant, qui & ſanctæ Eccleſiæ miles, & Regno profectus, & vobis fidelis exiſtat. Et conſentientibus Clero, & plebe, cum vobis adducant, ut ſecundùm miniſterium veſtrum res, & facultates Eccleſiæ, quas ad defendendum, & tuendum vobis Dominus conceſſit, ſuæ diſpoſitioni committatis.*

118. Carolus Calvus in diplomate, quo Eccleſiæ Rhemenſi omnes facultates reſtitui jubet, quas obtentu neceſſitatis ærario intulerat, ita loquitur: *Si illa, quæ quácunque neceſſitate corrupta ſunt, Regiâ noſtrâ auctoritate corrigimus, ſaluti noſtræ conſulimus, & Regium miniſterium à Domino ſuſceptum exercemus. Proinde noverit fidelium ſolertia, quia res, ex Epiſcopatu Rhemenſi, quas magnâ neceſſitate, ac per omnia invitis, dum à paſtore Sedes ſancta illa vacaret, fidelibus noſtris ad tempus commendavimus, electo, & ordinato Hincmaro cum integritate reſtituimus.* Flodoardus *lib. 3. hiſt. Rhem. c. 4.* Qui etiam ſimilem reſtitutionem, eandemque ob cauſam à Ludovico Pio factam recenſet.

119. Gerbertus Archiepiſcopus Rhemenſis, qui floruit *circa annum 996.* cuique poſtea in Pontificatum Romanum evecto Silvestri II. nomen fuit: Sit veſtra, ait *ep. 118.* pervigil cura, ut ſecundùm Divinas, & humanas leges res defuncti Epiſcopi tam mobiles, quàm immobiles futuro reſerventur Epiſcopo, ne ſi, quod abſit, malè cautum fuerit, cùm Regalis cenſura, tum etiam gravior adhibeatur Divina ſententia.

120. Alphonſus Comes Toloſanus anno 1138. apud Catell. *hiſt. des Comtes de Toulouſe: Ego Alphonſus derelinquo, & abſolvo coram populo Chriſtiano illam peſſimam conſuetudinem, quam Anteceſſores mei in rebus Toloſani Epiſcopi, defuncto eodem Epiſcopo per violentiam exigebant &c. nec ego, nec ullus ex hæredibus meis habeat poteſtatem rapiendi, vel capiendi res Epiſcopi poſt mortem ejus.*

121. Ermengardis Vicecomes Narbonenſis *l. 8. concord. cap. 18.* apud Marcam: *Ego Ermengardis recognoſcens injuriam, quam parentes mei, & ego in poſſidendis honoribus, & bonis diripiendis decedentium Archiepiſcoporum Narbonenſis Eccleſiæ, bucúſque perpetram fecimus, pro remedio animæ meæ, & parentum derelinquo.*

122. Raymundus VI. Comes Toloſanus apud dictum Marcam *l. 8. c. 27. anno 1209.* cùm à cenſuris, quas Albigenſibus in patrocinium receptis incurrerat, abſolveretur, ita in Conventu Epiſcoporum, Legatoque Summi Pontificis præſente, loquitur: *Ego Raymundus, Dei gratiâ Dux Narbonæ, Comes Toloſæ, Marchio Provinciæ, pro remedio animæ meæ, omnibus Eccleſijs, & domibus religioſis Provinciarum Viennenſis, Arelatenſis, Narbonenſis, Auxitanæ, Burdigalenſis, & Bituricenſis immunitatem ſecundùm ſtatuta Canonum defunctis earum Epiſcopis, vel Rectoribus, concedo: ipſas domos nullo modo ſpoliabo, nec adminiſtrationi earum ſeu Cuſtodiæ, occaſione alicujus conſuetudinis, &c. ullatenus immiſcebo.*

123. Ermengaudus Comes Urgellenſis Provinciæ Taraconenſis anno 1162. apud Baluz. *Miſcell. l. 2. pag. 225. Pro remedio animæ meæ, dimitto, atque evacuo horribilem illam, & malè conſuetam rapinam, quam poſt deceſſum Epiſcopi Sedis Urgelli exercere conſueverant Anteceſſores mei &c.*

124. Raymundus Comes Barcellonenſis anno 1150. apud Marcam *l. 8. c. 18: Votum vovi Domino Deo, quòd quandam nefariam conſuetudinem, quæ quondam extiterat in Eccleſiis Cathedralibus noſtri regiminis, aboleremus, & extingueremus: erat enim quædam conſuetudo, ut decedentibus Epiſcopis &c. quod quia cognovi, alienum eſſe à Divinis legibus & humanis &c.* Quibus tandem accedit Fridericus II. Imperator, qui in ſuis conſtitutionibus: *Pravum uſum* vocat *à ſuis Majoribus inductum.* Vide Marcam *loc. cit. c. 23.* & Baron. *ad ann. 1097. n. 71. 77. 78.* & *annum 996.*

125. Ex hactenus productis teſtimonijs, quæ planè clariſſima ſunt, omnique exceptione majora, multa colligere licet, ad rem noſtram apprimè facientia. *Primò* patet, vacantium bonorum occupationem graviſſimè à ſacris Canonibus, Concilijſque, & præſertim Gallicanis prohibitam fuiſſe: imò & Reges ipſos hunc ipſum & abuſum agnoviſſe, & execratos eſſe, atque ut corrigerent, adlaboraſſe, cùm

videli-

videlicet ſibi reddebantur, conſcientiâ, & pudore delicti cupiditatem vincentibus: non potuit ergo hoc jus coævum eſſe Coronæ Gallicæ, quod Canones, quod Epiſcopi, quod Reges Galliæ tanto tempore, ſpatio videlicet quingentorum annorum aut ignorârunt, aut execrati ſunt: quamvis enim ſubinde ſe in lucem proferret, imò aulam penetraret, ſemper tamen pro abuſu, & flagitio proclamatum eſt, nunquam pro jure; quis verò, niſi temerarius, abuſus, & flagitia Gallicæ Coronæ connata eſſe dixerit?

126. *Secundò.* Et quamvis hæc vacantium Eccleſiarum rapina honeſtiùs proceſſura, conſuetudinem prætexeret; non ideo tamen à Galliæ Epiſcopis, aut etiam Principibus excuſata eſt; cùm enim agnoſcerent, non ſacris Canonibus tantùm adverſari, ſed etiam Divinis legibus; meritò negabant, obtentu conſuetudinis, aut beneficio temporis purgari poſſe; quantò enim diutiùs, tantò pejùs peccabatur; nam ut benè advertit S. Cyprianus *epiſt. ad Pomp. Conſuetudo, quæ apud quoſdam obrepſit, impedire non debet, quò minùs veritas prævaleat & vincat: nam conſuetudo ſinè veritate vetuſtas erroris eſt.*

127. *Tertiò.* Emicuit vigilantia, & vigilantiæ par libertas Cleri Gallicani, quippe ut primùm hic abuſus in publicum prodibat, mox cædebatur, Canonibus, decretis, liberiſque vocibus in illum armatis; nulla hîc adulatio, nulla turpis conniventia, nec ſervile obſequium, quo Principum delicta plerumque palpantur, remedijs omiſſis; monebantur, rogabantur, terrebantur, ut etiam inviti & morbum agnoſcerent, & medicinam admitterent; quâ libertate, venerationi mixtâ effectum eſt, ut malè incœptis Principes abſiſterent, amarentque, qui pronos in præcipitium morabantur.

128. Cùm ergo ex allatis proximè teſtimonijs conſtet, in Gallijs uſque *in tertiam* Regum progeniem, imò ne quidem ſub hujus initia locum Regaliæ fuiſſe, proximum eſt, ut, quando cœperit, dica mus. In quo communis ferè eorum, qui hâc de re ſcripſerunt, ſententia eſt, poſt *undecimum* ſæculum cœpiſſe, magno illo de inveſtituris certamine, quod tanto tempore Eccleſiam, Imperiumque colliſit, feliciter pacato. Id contigit anno Chriſti 1122. in Concilio Lateranenſi operâ præſertim, prudentiâque Calixti II. Pontificis Maximi. Vide M. de Pamiers *fol. 12.* Maymbourg *de la decadenz f. 409.* de Marca *de concord. l. 3. l. 23.* Regale Sacerdot. *fol. 70.*

129. Ab hoc tempore jus Regaliæ invaluit, uſu præſertim, ac Epiſcoporum, Summorumque Pontificum tolerantiâ, quæ pro *tacito* privilegio acceptabatur: nec deerant, qui crederent, jus Regaliæ, ac vacantium bonorum occupationem neceſſariò conſequi ex Concilij Lateranenſis indulgentiâ, & Calixti conſtitutione, ſublatâ annuli, atque crucis cæremoniâ inveſtituras concedentium, quod etiam Maymbourgus aſſerit, probatque, ſemper in Reges, quam in Epiſcopos pronior; *Si enim*, inquit, *feuda, jura, patrimonia, aliæque facultates Eccleſiæ in manus Principum haud recidunt, ſublato Paſtore, quî ergo dari à Principibus poſſunt recèns electis? Dare enim non poſſunt, ſi non habent; cùm ergo Concilium Lateranenſe inveſtituras feudorum Principibus conceſſit, etiam occupationem conceſſit vacantium Eccleſiæ bonorum, hæc enim inveſtituras neceſſariò conſequitur.* Maymbourg *de la decadenz fol. 409. & fol. 214.*

Hæc alibi etiam Maymbourgus repetit; 130.
quæ quàm malè connectantur, nemo non videt, & malim ego malæ cauſæ potiùs adſcribere melioribus argumentis deſtitutæ, quàm ipſi Maymbourgo, hiſtoriam magis, quàm Canones, legeſque, & feudorum jura callenti: feuda enim familijs, non perſonis addicuntur, nec obitu Vaſalli ad Dominum, ſed ad hæredes tranſeunt. *Cap. Imperialem. §. Præterea, de probib. feudi alinat. per Frid. & Cap. 1. Quæ ſint prima cauſa.* Fructus quoque ante inveſtituram hæredi proveniunt; imò graviſſimorum Doctorum ſententia eſt, etiam per annum, & diem non petitâ inveſtiturâ, feudum proximis agnatis, non Domino deberi; cur enim alterius culpam luant innocentes? Vide Bald. Zaſ. Socin. & alios apud Clar. *§. Feud. q. 66. n. 6.* Et faciunt *C. un. §. Porrò qualiter olim poterat feudum alien. Cap. Titius. Cap. Si vaſall. de feudo defuncti.* Nec obſtat jus *Relevij*, quod paucis tantùm in locis obtinuit. Quantò hæc certiora ſunt, de feudis Eccleſiæ relictis? Ut primùm enim Eccleſiæ adſcribuntur, mutant qualitatem, evaduntque *Bona Eccleſiaſtica, patrimonia pauperum, peculium Dei*; nec profanis uſibus accommodari ampliùs poſſunt, quod ſæpe non 131.
à ſanctis Patribus tantùm, ſed etiam Ethnicis ſcriptoribus dictum eſt. Cæterùm hujus ex inveſtitura ad cohoneſtandam Regaliam petiti fundamenti confutatio videri poteſt *ſupra in reſponſione ad 2. præſentis §. 2.* ex parte adverſa adductum argumentum.

§. III.

In quem ſtatum ſit repoſita Regalia per Concilium Generale Lugdunenſe II.

PRovinciarum Viennenſis, Arelatenſis, 131.
Narbonenſis, Burdigalenſis, & Bituricenſis Eccleſijs Cathedralibus anno 1209. conceſſa eſt immunitas non ſolùm ab exactionibus & veſtigalibus quibuſcunque, ſed etiam à Regalia; ut conſtat ex inſtrumento relato *tom. 2. par. 1. Concil. P. Labbe pag. 40.* Sic Ildephonſus Comes Toloſanus anno 1138. remiſit conſuetudinem occupandi ſpolia Toloſani Epiſcopi defuncti, à ſuis Anteceſſoribus uſurpatam; uti liquet ex charta donationis relata *in hiſtor. Comitum Toloſanorũ pag. 195.* Sic Narbonenſis Comitiſſa Ermenegardis anno 1155. uſum ſpoliorum in Eccleſia Narbonenſi ceſſit, juxta chartam ceſſionis relatam à Baluzio *in addit. ad cap. 18. lib. 8.* & Petro de Marca *de concord. pag. 427.* Sic Fridericus II. jus occupandi ſpolia Epiſcoporum & fructus Epiſcopatuum vacantium Eccleſijs remiſit anno 1213. factâ in hunc

hunc finem conſtitutione, quam deinde Bullâ aureâ ad Honorium III. datâ confirmavit.

132. Verùm ipſiſſimas has ceſſiones in ſuis inſtrumentis expendendo, meritò animadvertere oportet, ad ea Friderici II. verba, quibus diſerte dicit: *Se dimittere, ac refutare abuſum, quem in occupandis Bonis decedentium Prælatorum, aut etiam Eccleſiarum vacantium ſui conſueverant Anteceſſores, committere pro motu propriæ voluntatis.* Quia igitur illud inſtrumentum minimè importat ceſſionem juris legitimi, ſed ceſſationem ab injuſtitia, num hinc fas eſſet, Regaliæ jus à Rege Chriſtianiſſimo prætendi in illis ipſis provincijs, quæ per illam Friderici II. conſtitutionem ſunt reſtitutæ in priſtinam & Canonicam libertatem, hucúſque *ibidem* retentam? Deinde comperimus inprimis, quòd Narbonenſis Vicecomitiſſa Ermenegildis in illa ceſſione *recognovit injuriam, quam parentes ejus, & ipſa in poſſidendis honoribus, & Bonis diripiendis decedentium Archiepiſcoporum Narbonenſis Eccleſiæ hucúſque perperam feciſſent, juſtitiæque inſtinctu ſolvere, quidquid rapere, vel aliquâ occaſione accipere ſolebat.* Hadriano VI. confirmante hanc remiſſionem diplomate ſuo relato à *præcitato* Baluzio. Num igitur quæ recognita fuit injuſtitia, propterea quæ per reſtitutionem ab ipſo etiam Summo Pontifice comprobatam reparata, fas eſt hujuſmodi ab eodem Hadriano VI. in ſuo diplomate vocatam pravam contra Deum & Eccleſiam conſuetudinem repetere?

133. Paris tenoris erat ceſſio usûs facta ab Ildephonſo Comite Toloſano *in inſtrumento ſuperiùs allegato* diſertis verbis aſſeverante: *Se derelinquere, & abſolvere coram populo Toloſano illam primam conſuetudinem, quam in rebus Toloſani Epiſcopi defuncti per violentiam exigebant Comites Toloſani, ſublatâ ſibi & hæredibus ſuis poteſtate, de cætero rapiendi, vel capiendi res Epiſcopi poſt mortem ejus.*

134. Denique ceſſio Raymundi Comitis Toloſani coram Milone Apoſtolicæ Sedis Legato in Concilio apud S. Ægidium facta ita ſe habebat: *Ut pro remedio animæ ſuæ & Progenitorum ſuorum omnibus Eccleſijs Provinciarum Viennenſis, Arelatenſis, Narbonenſis, Burdigalenſis & Bituricenſis promitteret, quòd adminiſtrationi rerum ab Epiſcopis, vel alijs Rectoribus defunctis relictarum, ſeu cuſtodiæ, occaſione conſuetudinis alicujus, vel aliquâ aliâ ſe nullatenus vellet immiſcere, ſed omnia ſinè aliqua diminutione defunctorum Succeſſoribus dimittere, nec electioni etiam Epiſcopi, vel alterius Rectoris Eccleſiæ ſe immiſcere, nullúmque præſtare impedimentum, quò minùs electio canonicè fiat, ac liberè.*

135. Quare Generale Concilium Lugdunenſe II. anno 1274. celebratum, cui mille Antiſtites intererant, præſederatque Gregorius X. circa Regaliam edidit conſtitutionem ſequentis tenoris: *Generali conſtitutione ſancimus, omnes & ſingulos, qui Regaliam, cuſtodiam, ſive Guardiam advocationis, ſeu defenſionis titulum in Eccleſijs de novo uſurpare conantes, Bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, aut locorum ipſorum vacantium præſumunt, quantæcunque honore dignitatis præfulgeant; Clericos etiam Eccleſiarum, Monachos Monaſteriorum &c. qui hoc fieri procurant, eo ipſo excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere. Illos verò, qui ſe, ut deberent, talia facientibus non opponunt, de proventibus Eccleſiarum, ſeu locorum ipſorum pro tempore, quo præmiſſa ſinè debita contradictione permiſerint, aliquid percipere, diſtrictè prohibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine jura ejuſmodi ſibi vendicant, ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, ut ſuos Miniſtros ſolidè faciant abſtinere, quòd ea, quæ non pertinent ad fructus, ſive reditus provenientes vacationis tempore, non uſurpent, nec Bona cætera, quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam, dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſervent.*

Cæterùm rememoratu digna ſunt, quæ 136.
Natalis Alexander *in ſua de Regalia diſſertatione* circa prætacti Canonis ſeu cautam, ſeu intelligentiam ſub hiſce verbis profert, Regem Chriſtianiſſimum Philippum III. ſtimulis conſcientiæ urgentibus, per Oratores ſuos effeciſſe, ut Regaliæ uſus tum quoad ſuum uſumfructum redituum Epiſcopatûs, tum quoad præbendarum collationem adversûs Canones introductus in Concilio Generali Lugdunenſi II. confirmaretur. Scripſit Dominus de Marca *in Commentariolo de Regalia edito*, ac relato inter *Acta Cleri Gallicani tom. 2. pag. 102.* eam ob rem editum eſſe in eo Concilio Canonem *duodecimum* prælentibus Francorum Legatis, quo jus recipiendi Regalia, confirmatum eſt in Eccleſijs, ubi recepta erat illa conſuetudo, cujus introductio vetita eſt quoad Eccleſias, quæ ei non erant obnoxiæ. Hanc Petri de Marca ſententiam, claris licèt *prætacti* Canonis verbis nixam, improbat Natalis Alexander, cujus proinde in contrarium fundamenta hîc excutere, animus eſt.

FUNDAMENTUM I.

Natalis Alexandri illum Concilij Lugdunenſis Canonem æquivocè interpretantis.

Hic Author contendit, eo Canone jus Re- 137.
galiæ Chriſtianiſſimis Regibus non eſſe imminutum, non circumſcriptum, non coarctatum ad certas duntaxat Eccleſias, quatenus uſumfructum Bonorum Eccleſiæ vacantis, & collationem beneficiorum complectitur; veluti Gallici, quotquot ſunt hodie Juriſconſulti ſupremi Senatûs Pariſienſis, aliorumque totius Regni, & Regij Conſiſtorij Patres, Rex ipſe, poſt accuratam ſui juris diſcuſſionem, habeant certiſſimum; Clero etiam Gallicano anno 1673. in hanc deſcendente ſententiam.

Reſponſio.

Author *Reſponſionis ad ejuſdem Natalis Alexandri de Regalia diſſertationem art. 5. §. 2.* 138.
à n. 2. reſpondet, certum eſſe, quòd Concilium Lugdunenſe jus Regaliæ Chriſtianiſſi-

mis Regibus competens non imminuerit, ſeu circumſcripſerit, vel coarctârit, ſed vetuerit duntaxat, ne ultra conſuetudinis antiquæ modum excreſceret, ac extenderetur. Excommunicationis quoque ſententiâ feriendo illos, *qui Regaliam, cuſtodiam, ſive Guardiam, advocationis vel defenſionis titulum in Eccleſijs, Monaſterijs, ſive quibuslibet pijs locis de novo uſurpare conantes, Bona Eccleſiarum vacantium occupare præſumunt, quantæcunque dignitatis honore præfulgeant.* Ex quo adeò decreto duplex reſultat quæſtio: altera *Iuris*, *Facti* altera. Et prioris quidem quæſtionis ſtatus in hoc ſe tenet; *An illud Concilij Lugdunenſis II. decretum impedirat, quò minùs Eccleſiæ tunc à Regalia immunes, huic poſteà ſervitutis ſubjicis potuerint?* Poſterior autem quæſtio ita ſe habet; *Verùm omnes Eccleſiæ Gallicanæ tempore Concilij Lugdunenſis II. fuerint obnoxiæ Regaliæ?* Quarum proinde quæſtionum deciſiones reſervamus in ſequentem concluſionem noſtram.

139. Intereà audire lubeat Authorem *Galliæ vindicatæ diſſert. 1. §. 1. n. 6.* illam Concilij Lugdunenſis conſtitutionem diſertè ac ſolidè explicantem. Ubi, inquit, ante hujus ſacræ Synodi tempora jus Regaliæ non fuerat uſurpatum, prohibet ejuſdem *duodecimus* Canon deinceps uſurpari, eoſque, qui hunc abuſum inducunt, nullo dignitatis diſcrimine anathemate ferit, & ne à quoquam dubitari poſſit, quid nomine Regalium voluerit Concilium intelligi, multiplicantur aliæ voces æquivalentes: *Cuſtodiæ, defenſionis, uſurpationis, & vindicationis fructuum vacantium Eccleſiarum*; quæ omnia Regaliam, de qua agimus, tam apertè notant, ut nihil apertiùs dici poſſit; & videri poſſunt Gloſſa, & Archidiaconus *in Cap. Generali. in 6.*

140. Obſervat etiam Durandus Speculator Epiſcopus Mematenſ. *in Comment. can. 12.* quos Majolus edidit J. C. anno 1569. qui Concilio interfuit, Patrumque juſſu Canones contexuit, ac Commentarijs illuſtravit; Galliæ, Angliæque Epiſcoporum querelas Concilium, Patreſque inclamantium eviciſſe, ut hic Canon ederetur. Marca verò Archiepiſcopus Pariſienſis preces etiam Philippi Audacis, ejuſque Oratorum acceſſiſſe dicit, hoc ipſum à Patribus poſtulantis. Hæc ergo Regaliæ, ſeu Cuſtodiæ reſtrictio ab eo Concilio edita eſt, cui ſanctiſſimus Pontifex præſederat, cui Epiſcopi ſupra quingentos aderant, Prælati mille, omniumque in Europâ Principum Oratores, imò & ex Aſia, Perſiaque: quo nullum in Eccleſia majus, florentiuſque habitum eſt: in quo de ſummis rei Chriſtianæ capitibus agitatum; cui non Galliæ tantùm Legati, Epiſcopique aſſidebant, ſed quorum etiam precibus, querelisque datum, ut Regaliæ omnia pervagantis modus aliquis, limeſque figeretur, dictâ ijs pœnâ omnium graviſſimâ, qui aliquid contra molirentur, aut etiam non obliterent: quæ omnia mihi volutanti omninò perſuadent, hunc Lugdunenſis Concilij Canonem Regi Galliarum ſtudiosè occultatum eſſe, aut aliâ facie, quam ejus, exhibitum; & facilo fuit, caſtris potiùs, armiſque, quàm aris intentum fallere; ſi enim illum, ut eſt, perſpectum habuiſſet, nunquam credo, tam ſalubre decretum, tam ſanctè, tantoque apparatu in Gallia factum, & Galliæ Regibus, Epiſcopiſque expetitum violari paſſus eſſet, idque parvo, & Rege indigno quæſtu; ſed ut dixi, ad Regem veritas non pervenit.

Secundò. Cauſa, quæ Concilium permovit, ut Regaliam ijs locis, ubi invaluerat, permitteret, non alia in Canone producitur, quàm *fundatio Eccleſiarum, & conſuetudo diuturna*: quo ea confirmantur, quæ *ſupra* diximus: Regaliam videlicet non à jure feudali, non à privilegio Calixti profectam eſſe, ſed à conſuetudine, quæ ab abuſu cœpta in uſum, tandemque in tolerantiam, ac privilegium deſijt. Cur enim tam honeſtos titulos, & qui etiam ſufficerent, conſuetudine ſepoſitâ, præteriret? Imò ſi illis Regalia niteretur, non poterat reſtringi, ſed univerſim admitti non minùs, quàm feuda & inveſtituræ debebat. Ergo ante conſuetudinem nullus Regaliæ titulus, quo licita redderetur, niſi tolerantiam velis: quamquàm nec tolerantia fuit, quam tot Pontificum, Conciliorumque decreta interruperant, aut ſi aliquando connivebant, metu faſtidioque tenebantur, re toties, & incaſſum tentatâ. 141.

Tertiò. Etiam poſt Concilium Lugdunenſe dubitatum eſt, an ſola Cuſtodia vacantium proventuum (ſi modò feudales excipias) aut etiam uſusfructus permitteretur? Sanè Bonifacius VIII. Ferdinando Caſtellæ, & Legionis Regi ſolam Cuſtodiam permiſit, & cùm fructus etiam vendicaret, nec monitus abſiſteret, anathemate percuſſus eſt, nec priùs abſolutus, quam omnia redderet. Apud Raynaldum *anno 1303.* Inter alia Legationis capita, quâ Ioannes Cardinalis anno 1303. apud dictum Raynaldum *n. 34.* & Spondanum *ad annum 1302.* ad Philippum Pulchrum functus eſt, etiam illud erat: *Ne vacantium Eccleſiarum bona depilarentur*: id verò nunquam Bonifacius tentâſſet, ſi Privilegio Concilij Lugdunenſis crederet Principes muniri, nec illi Privilegium, ſed conſuetudinem obtendebant. Imò Philippo Audaci Galliæ imperante (qui per Legatos Concilio adfuerat) Regius Senatus decrevit jus Regaliæ ad decimas Eccleſiæ Conſtantienſis (urbs eſt Normandiæ) haud extendi. Alij etiam Galliæ Reges quaſi dedecori, aut conſcientiæ ſibi ducerent, ſpolijs Eccleſiarum augeri, ea plerumque ſacris locis donabant. Et quidem Carolus VII. Ludovicus XI. Carolus VIII. Ludovicus XII. & Carolus IX. ſacræ Capellæ donârunt, qui ultimus hanc donationem perpetuam fecit; Ludovicus XIV. tertiam iſtorum bonorum partem addixit ijs, qui Catholicam religionem ampleſtuntur, hæreſi abjuratâ. Ludovicus XIII. Regnantis Pater anno 1641. revocatâ donatione ſacræ Capellæ factâ, voluit, quæ vacante Eccleſiâ provenerant, ſucceſſoribus Epiſcopis reſervari, exemplo Chriſtianiſſimo Rege digno, & in quo pietatem juxta & religionem venereris. 142.

Sed

Sed tribus poſt annis Ludovico XIV. adhuc minore, donatio reſciſſa eſt; Oeconomi vacanti Eccleſiæ dati, omnesque proventus Regio arbitrio, ad pia tamen opera, ſubjecti, rebus in eum ſtatum repoſitis, quem ante donationem à Carolo VII. factam obtinuerant.

143. *Quartò.* Multò minùs à Concilio Lugdunenſi conceduntur Laicis collationes & inveſtituræ pleno jure beneficiorum, vacante Eccleſiâ. De hoc enim in Concilio altum ſilentium; nec verò ſileri debebat tanti pretij privilegium, regulisque diſciplinæ, & libertatis Eccleſiaſticæ, ac Concilio Oecumenico Lateranenſi ſub Calixto II. tam adverſum. Nec aliter Concilium Lugdunenſe intellexit Bonifacius VIII. in reſponſo Legatis Galliæ dato, jus videlicet nominandi, præſentandique, non verò inſtituendi ad Regem pertinere; verba Bonifacij ſunt: *In collationibus præbendarum duo eſſe conſideranda, jus Patronatûs, & præſentationem; Collationem verò & uſum ad Laicos nullo jure pertinere poſſe, niſi fortè miniſterialiter*: & alibi: *Quantum ad Collationem beneficiorum, ſe zelantem ſalutis Regis, frequenter ejus Nuntiis dixiſſe, cupere ſe, ut Rex faceret licitè, quod faciebat illicitè, quia omnia jura clamant, collationem beneficiorum non poſſe cadere in Laicum, ita quòd habeat jus & poteſtatem conferendi.* Spondan. *ad annum* 1302. Et Nangis in vita Ludovici *pag.* 445. *Sanè in beneficijs Eccleſiaſticis conferendis, quæ ad Patronatum ipſius pertinebant, præcipuè in Eccleſijs Cathedralibus, ubi, Sede vacante, ratione Cuſtodiæ Regalium ex conſuetudine pertinebat ad eum Collatio &c.* Ubi vides, totam Collationem beneficiorum revocari ad juspatronatûs, id eſt, ad jus præſentandi, non verò inſtituendi. Quo etiam modo ſunt intelligendæ Conſtitutiones Gregorij X. *de anno* 1271. *Expoſuit nobis, & Divinæ gratiæ præmium.* Quibus idem jus in Regibus Galliæ agnoſcitur.

144. Cæterùm jus conferendi beneficia, præſertim pleno jure, nunquam fuiſſe à Concilio Lugdunenſi conceſſum, illud evidenti argumento eſt, quòd motâ illis à Pontificibus lite, nunquam Concilium prætulerint, ſed ſolam conſuetudinem, hâc unâ nitebantur, ut videre eſt in reſponſo Philippi Pulchri ad articulos Bonifacij, & in Philippina conſtitutione ejuſdem argumenti. *Preuves des libertez de l'Egliſe Gall. ch.* 16. *n.* 23. *Philippine anno* 1334. Cur verò tacerent Reges, qui omnia conquirebant, privilegium Concilij, quod ſolum omnes rationes vincebat? Nam conſuetudini multa objici poterant, Concilio nihil. Nihil ergo adjumenti à Concilio, quod Regaliam, collationes præſertim beneficiorum non tam extendi, quàm reſtringi volebat, & ideo nec vniverſim Principibus permiſſum, ſed tantùm pro ijs locis, in quibus conſuetudo prævaluerat: nam ut bene Politicus: *Sapientes quædam tolerare, oportet, etiam, quæ non probant, ut tranſitum ad majora faciant: quædam in tempus rejicienda, nec Principes multis annis mollitèr habiti ad duriora vertendi.* Dion. *l.* 52. Seneca. Ariſt. 5. *Politic.* Auguſt. *epiſt.* 18.

Objectio.

145. EX parte adverſa inſtari poteſt cum Natali Alexandro, quòd præmiſerit quæ tum *Iuris*, tum *Facti* de Regalia quæſtiones jam ſint deciſæ per edictum Regium, quo anno 1682. facta eſt Regaliæ extenſio ad omnes Gallicæ ditionis Eccleſias, ipſomet etiam Clero Gallicano, duobus duntaxat Alectenſi & Apamienſi Epiſcopis exceptis, in hanc ſententiâ condeſcendente, & Gallis, quotquot hodie ſunt, Iurisconſultis conſpirantibus in eam opimonem, quòd Canone Concilij Lugdunenſis Regalia non ſit coarctata ad certas Eccleſias, illas ſcilicet, *in quibus ex fundatione, vel ex antiqua conſuetudine* locum habebat.

146. Hujus argumenti preſſior ſit inſtantia per ea, quæ Author *Galliæ vindicatæ cit. diſſert. 1. §. 6. n.* 2. opponit. Cauſa, inquiens, Regaliæ jam aliquoties in Parlamentis, Regioque Senatu agitata & cognita eſt, præſertim anno 1608. in Parlamento Pariſienſi, Henrico Magno imperante, in quo Regaliam extendendam eſſe, decium eſt. Secutæ ſunt aliæ Regij Concilij anno 1637. & 1638. & 1639. & 1651. & 1653. & 1654. & 1673. ſententiæ, quibus omnes Archiepiſcopi, Epiſcopi Prælatique Provinciarum Septimanniæ, Provinciæ, & Delphinatûs, alijque jubebantur intrà ſex menſium ſpatia, titulos, cauſasque prætenſæ libertatis, & exemptionis offerre; & Epiſcopi acquievêre productis libertatis ſuæ titulis, inſtructisque Procuratoribus, qui coram Regio Senatu cauſam Eccleſiarum agerent, & ſi poſſent, Regaliam excuterent. Pependitque ea lis triginta ſex annos, ab anno videlicet 1637. uſque in annum 1673. mutuo Cleri, Regisque conflictu: donec eo, quo dictum eſt, anno, in Regio Senatu, & poſteà ab ipſo Rege pronuntiatum eſt, ad omnes Regni Eccleſias Regaliam pertinere. Arreſtum Regij Conſilij *anno* 1673. & ei conformis, ac duplex Regis Declaratio *anno* 1673. Cùm ergo Henricus IV. hanc cauſam ad Regium Concilium avocaverit, ibique tot annis diſcuſſa, & definitia fuerit, Epiſcopis Galliæ, quorum intererat, avocationi non ſolùm non obluctantibus, ſed etiam tot annorum decurſu, Iudices agnoſcentibus, ſuasque rationes ac titulos, quibus muniri credebant, allegantibus. Quid jam queruntur, diſputantque, cauſâ tam lentè diſcuſſâ, & tandem finitâ? Num tempus defuit tot annis ductum? Num Iudicem incuſant, toties agnitum, & nunquam repulſum? Num inauditi, indictaque cauſâ damnati, quam in tot Conventibus, & repetitis vicibus dixêre? Num denique ad legitimum Iudicem, juſtamque ſententiam aliquid defuit, quam tot annis expectarunt, & nunc modò incuſant, cùm cauſâ ecciderunt, ferò, & intempeſtivo dolore?

Reſponſio.

147. AUthor *præcitatæ reſponſionis cit. §. 2. n. 3.* reſpondet, Regem Chriſtianiſſimum ſuo equidem edicto Regaliam ad omnes ſuæ Ditionis Eccleſias extendiſſe, ſed meritò præſumi, quòd occultata ipſi fuerit veritas. Et quia tam manifeſta eſt littera Concilij Lugdunenſis, Regaliam coarctantis ad eas duntaxat Eccleſias, *in quibus ex fundatione, vel ex antiqua conſuetudine* antehac locum habebat, admiratione dignißimum eſſe, quòd univerſis Galliæ Juriſconſultis imputetur tam manifeſtus error, ac ſi conſpiraſſent adversùs litteram adeò apertam & liquidam. Audiamus hâc ſuper re Ruzæum in Senatu Pariſienſi Conſiliarium, & Regaliſtam celeberrimum *in Præfat. par. 1. n. 9.* ſic ſcribentem: *Tertiò iſtud jus Regaliorum approbatum fuit, & declaratum in ſacro Concilio Lugdunenſi, cui præfuit Gregorius X.* in Cap. Generali. §. fin. De elect. in 6. *ubi textus prohibet, de novo vendicare jus cuſtodiæ, advocationis, vel Regaliæ &c.* Ejuſdem Concilij Lugdunenſis *in præfato Cap. Generali.* poſitos limites Regaliæ ad certas duntaxat Eccleſias reſtrictivos adſtruunt Juriſconſulti Galli *in reſponſ. ad 2. & 3. adverſæ partis fundamentum* allegandi.

148. Interea rurſus audiamus, quæ in hanc rem optimè ediſſerit *præcitatus Galliæ vindicatæ* Author *dicto n. 6.* Conſtat, inquiens, ex dictis *ſuperiùs*, poſt Concilium Lugdunenſe Regaliam trecentos & ultra annos, ijs tantùm locis exercitam eſſe, quæ hunc oneri à longo tempore aſſueverant, reliquis naturali & canonicâ libertate fruentibus, quod etiam Eccleſia Gallicana in ultimis Comitijs, & litteris ad Innocentium Papam, ipſiſque Reges & Parlamenta Galliæ profeſſa ſunt: nec Adverſarij diffitentur; quibus cùm iſta objicias, id ſolùm reſpondent: *Non potuiſſe eorum negligentiâ Coronæ, & Regum jura deleri, præſcribique, nec Reges exemplis ligari.*

149. Primùm ergo ab anno 1583. Henrico III. Galliam moderante, Eccleſiarum libertas pulſari cœpta, Regio Advocato Regaliam extendere aggreſſo, qui tamen repulſus eſt, & ſilere coactus. Ab eo tempore verum eſt, perpetuam ferè pugnam Eccleſiæ cum Regijs fuiſſe, illâ ſemper victrice; quamquàm non Regum, ſed Miniſtrorum importunitas fuit, queſtum & gratiam ex lite captantium. Et verò, qui iſtarum rerum aliquam notitiam habet, fateri cogetur, à Regijs Miniſtris varijs artibus certatum eſſe, ut Clero imponerent, fallerentque incautos. Nam *primò* Regi perſuaſêre, jus Regaliæ proprium, innatumque Coronæ eſſe, & ideo nec alienari à Regibus, nec à Clero præſcribi potuiſſe: unde Regaliam ad totum Regnum pertinere docebant; quæ à veritate quàm ſint aliena, & caprionis plena, jàm *altàs* oſtenſum eſt, nec tamen Epiſcopis communicabantur, ut refelli poſſent, contenti intra Principis aures latêre, tantò tutiùs nocitura, quòd occulta.

150. *Secundò.* Epiſcopi omnes, nulloque diſcrimine citati ſunt, ut rationes, titulosque ſuæ libertatis proferrent; quod omninò captioſum fuit, & dolo factum, qui etenim privilegio, aut contractu oneroſo libertatem adepti erant, meritò titulum petebantur, ſecùs, qui naturali & canonicâ libertate, ac quatuor, & plurium ſæculorum poſſeſſione, non privilegio, nec contractu tuti erant, ab his enim titulus peti non poterat, cùm nullus major, notioſque tot ſæculorum, & pacatâ poſſeſſione: & tamen, ut dixi, dum omnes, nulloque diſcrimine vocantur, factum eſt, ut etiam illi comparerent, litemque ſubirent, qui extra omnem aleam, litemque erant, clamantibus interim Regijs, qui pedicas ſparſerant, agnoviſſe illos Judicem, forumque Regium, & ita cauſâ dictâ, agnitâque damnatos eſſe. 44.

Tertiò. Sed & illud novum, inſolensque, 151.
ac plane iniquum, quòd cogerent Epiſcopos cauſas, titulosque ſuæ libertatis producere. Quis enim neſcit, probationes non ad reum, ſed ad Actorem pertinere? Et poſſeſſionem tot annorum, ac juri & libertati Eccleſiaſticæ, omniumque retro Regum edictis conformem, omni titulo majorem eſſe? Non ergo Eccleſijs probandum erat, cur eſſent liberæ, ſed Regijs, cur vellent in ſervitutem rapere; & ita ſemper in Gallijs more receptum fuerat. Iniquum ergo fuit, omnique juri contrarium, quòd onus probandi Regi debitum in Epiſcopos transferrent. 55.

Quartò. Nec minùs novum, quòd diem 152.
dicerent, & forum ſtatuerent, citarentque Epiſcopos, ubi nulla lis, nullum dubium eſſe poterat: at verò an Regalia toto Regno extendi deberet, controverti ampliùs, nec in litem deduci potuit, cauſâ in Generali quingentorum Epiſcoporum Concilio, & Rege Philippo, totâque Galliâ approbante, jàm dudum decisâ, finitâque, cui Henrici IV. & Ludovici XIII. ſententiæ, & uſus quatuor ſæculorum acceſſerat; quæ, rogo, cauſa dici debuit finita, ſi hæc non debuit?

Et quem in finem iterum liti pugnæque 153. 156.
ſubdebatur, cùm nec meliùs probari, nec clariùs decidi poſſet, quàm jam probata, & decila fuerat? Ut omninò appareat, non fuiſſe Epiſcoporum mentem, cùm ſe Regijs Miniſtris ſiſtebant, cauſamque Eccleſiæ tuebantur, novam litem ingredi (id enim non poterant, niſi Regios Miniſtros ipſis Regibus, totique Generali Concilio præponerent) ſed ſolùm conſcientias eorum inſtruere, & veritatis admonere, qui pacem turbabant, & obtentu Regaliæ, ac Chirographi à Rege extorti, pacificos Beneficiorum poſſeſſores impetebant. Non ergo Epiſcopis Galliæ judicium ſubire, ſed vexationes redimere, quas patiebantur, animus erat, productâ veritate, quod ſinè judicio fieri poſſe, quis non videt? Et ideo anno 1630. Syndicus Provinciæ Narbonenſis proteſtatus eſt: *Se titulos produxturum, quibus ſuarum Eccleſiarum libertatem muniri credebat; nolle tamen, ut is actus juri, & exemptioni Eccleſiarum fraudi, aut damno eſſet.* Eodem ferè modo, ſimilique proteſtatione

uſi

uſi ſunt Epiſcopi, dum anno 1650. Regi ſupplicârunt, ut Eccleſias libertati, & poſſeſſioni ſuæ, quâ tot annis fruebantur, relinqueret. Nec exempla deſunt, non ſolùm Epiſcoporum, ſed etiam Summorum Pontificum, qui innocentiæ ſuæ, bonæque cauſæ certi, coram profano tribunali cauſam dixêre, non quòd Iudicem illic agnoſcerent, ſed ut innocentiam ſuam purgarent, ejusque teſtes etiam hoſtes haberent: & hiſtoria Eccleſiaſtica exemplis abundat, & Gratianus aliqua notat. *Vide S. Gregorium l. 9. ep. 39. Gratian. 2. q. 7. Regal Sacerdot. f. 318.*

154. Sed demus, Iudices Regios ab Epiſcopis agnitos, eorumque ſententiæ libertatem Eccleſiarum ſubmiſſam eſſe; quid inde conſequitur? Num jure id egerant? Num poterant Eccleſiæ ſuæ privilegijs, quæ in tutelam, & depoſitum acceperant, præjudicium inferre? Et quibus ne fundi quidem alienandi poteſtas erat, poſſent alienare libertatem, quâ nihil præſtantius, aut majus eſt? Aut forſan eorum arbitrio ſtabat, ut Concilij Univerſalis Canones, tot pœnis armatos, omniumque conſenſu receptos, & Gallorum ſententiâ Romano etiam Pontifici inviolabiles, ipſi violarent, aut violandos alijs permitterent?

155. Quòd ſi, ut ipſi dicunt, jura Coronæ, & Regiæ dignitati annexa, nec alienari in Eccleſias, nec præſcribi poſſunt; & ideo omnium retrò Galliæ Regum oblitterari exempla & edicta volunt, quibus Regaliam reſtringebant; quantò majori jure, & cum pace dixerim, nullis Epiſcoporum votis, nullâque conniventiâ, privilegia Eccleſiarum, & libertatum alienari in Laicos, præſcribique potuiſſe, & ideo fruſtra exempla, & conniventiam eorum allegari, quibus nec poteſtas alienandi, nec voluntas fuit: & quo jure ipſi Galliæ Regum, ego Galliæ Epiſcoporum exempla damno; imò multò majori; nam quæ ipſi in Regibus damnant, juxta Canones, quæ ego in Epiſcopis, contra Canones fuêre.

156. Quamquàm, ſi verum fateri volumus, nunquam Epiſcopi Regijs Miniſtris, eorumque ſententijs, extenſionem Regaliæ quod attinet, detulêre. Nam Parlamentum Pariſienſe pro Adverſario potiùs, & libertatis ſuæ invaſore, quàm pro Iudice habuerunt, ab eoque decreta non ut ſententias amplexi, ſed ut injurias, injuſtosque conatus averſati ſunt: præſertim Arreſtum anno 1608. quo Henrici Magni edictum abolebant. Et planè nihil dici, viderique potuit eo Arreſto abſurdius, magisque alienum ab omni æquitate, & reverentiâ Regi ſuo debitâ; præterquàm enim, quòd ſententiam ferebant ſacris Canonibus, Regnique legibus adverſam, (quæ, ut vidimus, Regaliam extendi verabant, & onus probandi Regi, non Eccleſijs imponebant) illud, rogo, quale fuit, ut edictum à Rege ſancitum, & in Parlamento agnitum probatumque, ipſi poſteà refigerent, delerentque, Majeſtatis, & reverentiæ obliti, perinde, ac ſi authoritas illis ſupra Regem eſſet, eorumque arbitrio ſtaret, ut, quod is ſtatuerat, ipſi everterent: & tamen, qui contra Regaliam nuperè pronuntiârunt, eo præſertim Arreſto, tot capitibus irrito, nituntur; dicunt enim, nihil ſe novi moliri, ſed antiquis tantùm documentis, exemplisque inſiſtere; & ſi quæras, quænam ea documenta, & exempla ſint? Arreſtum illud inculcant, quo, ut dixi, nullum unquam infirmius fuit, magisque in omnes regulas, & æquitatis, & reverentiæ offendit; & ideo neque aliud magis ab Epiſcopis impetitum contemptumque. Miniſtris ergo, & Officialibus Parlamenti nunquam in hac cauſa tanquam legitimis Iudicibus delatum eſt.

Verum eſt, ad Regem, Regnumque Conſilium delatas à Clero querelas eſſe, non quòd in hac cauſa Judicem agnoſcerent; nec enim aut Regi, aut Epiſcopis in mentem venit, ut crederent, ſententiam in Concilio Univerſali jam latam, mutari à Regibus, aut aboleri poſſe, nec totâ retro antiquitate exemplum occurret; ſed ut ejus authoritate Parlamenti conatus ſiſterentur, quod ab Epiſcopis ſæpius poſteà repetitum, quoties videlicet à Regijs Miniſtris infeſtabantur, patetque ex eorum Generalibus Conventibus diverſis annis celebratis, nimirum annis 1650. 1655. & 1670. quibus contra Regios acerbiſſimè conclamatum (tantum abeſt, ut Judices agnoſcerentur) & de medijs actum, eorum moleſtias, conatuſque eludendi: & præſertim anno 1670. quando Epiſcopi Alectenſis litteræ, quibus rationes pro Eccleſiarum libertate continebantur, in Conventum allatæ, omniumque approbatione, plauſuque acceptæ ſunt, & rogatus Pariſienſis Archiepiſcopus, ut Epiſcoporum querelas, petentium, ne Arreſtum, & declaratio in favorem Regaliæ edita executioni daretur, in ſinum Regis deponeret; quod facturum ſe promiſit, ſed incertum, an præſtiterit. Falſum ergo eſt, quod dicitur, acquieviſſe Epiſcopos Parlamenti ſententiæ, & Regiæ declarationi. 157.

Sed acquieverint; an verò ignorant, poſtquàm experientia docuit, etiam tribunalia inſidijs, & errori patêre, multa remedia, quibus ſententiæ corrigerentur, prodita eſſe? *Reviſionis* videlicet, *reſtitutionis in integrum* (quæ exemplo minorum Eccleſijs datur) & præſertim *melioris informationis*, quæ uti plurimùm æquitatis juxta, & reverentiæ habet, ita minimùm Majeſtatem Principis lædit. Quòd ſi licuit Miniſtris Regijs, tot Regum edictis, ac repetitis ſententijs, & quadringentorum annorum morâ, uſuque repulſis; imò omnium Galliæ Juris Conſultorum, in litem redire, & petere toties negata; cur rogo, id Epiſcopis non liceat, vitioque vertatur, qui non aliena, ſed ſua petunt: nec Canonibus prohibita, ſed conceſſa, cauſamque fovent tot partibus æquiorem? aut quæ modeſtia eſt, eos ſilentium imperare, qui nullum dicendi finem faciunt, toties tacere juſſi? 158.

Nec porrò verum eſt, duos tantùm fuiſſe Epiſcopos, nempe Alectenſem, & Apamienſem, qui ſe Regaliæ opponerent. Audi rurſus hâc de re diſſerentem Authorem *Galliæ vin-* 159.

dictæ cit. §. 6. n. 4. Plerique, inquiuntem, Epiſcopi obſtitêre, & q àm ægro, invitoque animo Regiam declarationem acciperent, multis ſignis expreſſerunt: alij proteſtati ſunt; alij eodem momento, cùm ſubſcribebant, cogi ſe clamabant, jubebantque, à Notario, & teſtibus in tabulas referri, teſte M. de Pamiers *tract. de la Regale f. 178.* omnes denique, cùm ad Pontificem ſcripsère, timorem profeſſi ſunt. Vide *Epiſt. Innocentij XI. ad Epiſcopos Galliæ.* Agnoſcebant ergo, injuſta imperari, & quæ libertatem Eccleſiarum, & conſcientiam læderent. Nec conſenſus dici potuit, quem metus expreſſerat.

160. Non ergo Alectenſis, & Apamienſis Epiſcopi contra omnes ſoli ſentiebant, imò cum omnibus, cùm nemo eſſet, qui ignoraret, iniqua à Regijs poſtulari. Soli tamen auſi ſunt, veritatem exilijs & pœnis præferre, & humanum timorem Divino poſthabere. Nec ita, ut Politici vocant, ſingularitas, aut obſtinatio fuit, ſed conſtantia, & libertas Sacerdotibus digna; alioquin obſtinati omnes Martyres; & Ambroſius, Chryſoſtomus, Athanaſius, Baſilius obſtinati fuerunt. Quòd ſi, ut dicunt, plurium exemplis vivendum eſt, quæ non flagitia licebunt, aut quis locus virtuti, cùm iſta paucorum ſit, illa verò multorum?

161. Deinde quâ fiduciâ dicunt, ſolos fuiſſe Alectenſem, & Apamienſem Epiſcopos, qui noluerint extendendæ Regaliæ conſenſū præſtare? Quî enim ſoli, qui cum Concilio Univerſali Lugdunenſi mille & quingentis Patribus frequenti (inter quos duo Patriarchæ Conſtantinopolitanus & Antiochenus, quindecim Cardinales, ſeptuaginta Archiepiſcopi, & Epiſcopi quinginti) hoc eſt, cum flore totius Reipublicæ Chriſtianæ, cum omnibus quatuor ſæculorum ſacris, prophanisque Doctoribus ſentiebant? Etſi omnia decſſent, qui ſuffragio, imperioque Romani Pontificis nitebantur: ſi hoc eſt ſolum, quæro, quid ſit cum multis ſentire? Aut qui ſunt iſti, quos audeas non dico præferre, ſed etiam æquare Concilio Lugdunenſi?

FUNDAMENTUM II.

Natalis Alexandri, illum Concilij Lugdunenſis Canonem taliter explicantis, ac ſi non attingeret Regnum Galliæ, ejuſque Regem Chriſtianiſſimum.

162. HIc igitur in ſua de Regalijs diſſertatione contendit, reſtrictionem Regaliæ *dicto 12.* Concilij Lugdunenſis Canone ſancitam, non ſpectare Regem Chriſtianiſſimum, ſed Duces, aut alios viros, qui jus illud uſurpabant; uti colligitur ex Guilelmo Durando Comment. in Lugdunenſe Concilium *Cap. 11. pag. 40. Regalia*, inquiunte, *hîc vocantur jura Regi in quibuſdam Eccleſijs & Monaſterijs competentia, quia videlicet, illis vacantibus, Rex ſub prætextu cuſtodiæ facit fructus ſuos, & etiam in quibuſdam præbendas confert, ſicut patet in quibuſdam Eccleſijs Franciæ. Quod jus ſibi, vel ex fundatione, vel ex Bonorum temporalium conceſſione vendicant etiam alij Principes, Barones, & Communitates aliquæ, ſeu uſurpant &c.* Et infra. *Ex eo autem, quod ſibi prohibetur abuſus, videtur per conſequens concedi bonus uſus. Quod verum eſt in prædictis duobus caſibus, ſcilicet in his, quæ competunt ex fundatione, vel conſuetudine.*

Reſponſio.

QUæ major unquam in argumentando inceptia committi poſſet, ac præterea proximè adducta Natalis Alexandri diſſertatio? Nunquid enim Durandus ijs verbis expreſſè meminit Regis Franciæ? *Regalia*, inquiens, *hîc vocantur jura Regi in quibuſdam Eccleſijs & Monaſterijs competentia*, quia videlicet, illis vacantibus, Rex ſub prætextu cuſtodiæ fructus facit ſuos, & etiam in quibuſdam præbendas confert, ſicuti patet in quibuſdam Eccleſijs Franciæ. Undeidem Durandus *infra verbo Regalia* ità loquitur de Concilij Lugdunenſis *Canone 12. Præſens conſtitutio*, inquiens, *fuit ad clamorem Prælatorum Franciæ & Angliæ promulgata. Nota ergo, quòd Regalia hîc vocantur jura Regi in quibuſdam Eccleſijs & Monaſterijs competentia.* Num verò ex eo, quòd etiam Principes & Communitates aliquæ jus ſimile vendicabant, inferre licuit Natali Alexandro, eum Canonem contra iſtos, non adversùs Regem Franciæ editum fuiſſe? Huic illationi frivolæ planè obſiſtunt verba illa dicto Canoni inſerta: *Quantæcunque dignitatis honore præfulgeant*, quæ Reges latis apertè complectuntur. Tum quòd ipſemet Durandus Patrum, qui Canonem illum condiderunt, interpres: verbum *Quantæcunque* ſic exponat: *ſive Regiæ, ſive Comitativæ, vel cujuſcumque alterius ſit. Cod. De mandatis Principum. Leg. 1.* Similia repetit alibi ſingulariter *ſuper verbo vendicant*, exemplificando ſpecificè *de Regibus Angliæ & Franciæ.* 163.

In quo ſenſu Canonem illum intelligunt alij tum Galli, tum exteri Juriſconſulti, ex quibus Archidiaconus & Joannes Monachi illis ipſis verbis, quibus Durandus, utuntur verbum *Quantæcunque* exponentes: *ſive Regiæ, ſive Comitativæ dignitatis.* Joannes autem Andreæ eam vocem *Quantæcunque* ſic explicat; *etiamſi Baro, Rex, vel Princeps.* Gallicani porrò Antiſtites in Conventu Pariſienſi mandato Regio anno 1682. congregati, in epiſtolâ ad Innocentium XI. data Concilij Lugdunenſis decretum loqui de jure Regaliæ, quod in Gallia exercetur, agnoverunt his verbis: Si jus illud, quod Regaliam dicimus, aut fidei fundamentis, aut morum regulis eſſet adverſum, non illud ſacrum Generale Concilium Lugdunenſe tot perſonis, totque ſub titulis ſuâ authoritate firmaſſet. Eadem fuerat ſententia Prælatorum anno 1681. in eadem Urbe Pariſienſi congregatorum, quorum proceſſus verbalis iſto mittur principio: *Quòd Concilium Lugdunenſe uſum Regaliæ quoad ea loca, in quibus tunc locum habebat, toleraverit, ſimil-* 164.

ſimúlque vetuerit, eam ulteriùs producere.

Objectio.

165. EX parte adverſa inſtat Natalis Alexander. Etiamſi Canon *duodecimus* Concilij Lugdunenſis Chriſtianiſſimum Regem attingeret, nullum ex eo præjudicium Regaliæ Regi Galliarum factum, fuiſſe, eò quòd receptus in Gallijs ab omnibus Regni Ordinibus ac executioni mandatus non fuerit, ut colligitur ex Durandi Speculatoris commentario. *Præſens*, inquit, *conſtitutio fuit ad clamorem Franciæ, & Angliæ promulgata: modicam tamen ex eo illic adhuc ſequi videmus utilitatem.* Et ex Gloſſâ Capit. *Generali conſtitutione. de electione & electis poteſtate. in 6.* quam editionis Romanæ Procuratores hàc in parte reſciderunt, cujus hæc ſunt verba: *Alij dicunt, quòd Regalia accipiuntur pro Iuribus, quæ habet Princeps in aliquibus Eccleſijs, videlicet, quòd vacante aliquâ Eccleſiâ, Rex percipiat fructus, & Eccleſiam conferat. Nam collatio Beneficiorum computatur in fructu. Et iſta fuit controverſia aliàs mota inter Philippum Regem Francorum, & Bonifacium VIII. conditorem hujus compilationis. Qui Bonifacius dicto Philippo ſcripſit quandam Epiſtolam, in qua continebantur iſta verba*: collatio beneficiorum eſt ſpiritualis. Secùs autem credentes hæreticos reputamus. *Quam epiſtolam cùm perlegiſſet ipſe Philippus, eidem Bonifacio ſcripſit aliam epiſtolam, in qua poſita erant iſta verba*: Collatio beneficiorum ad nos ſpectat, & pertinet. Secùs credentes fatuos & dementes reputamus. *Ideo ſecundùm aliquos, conſtitutiones iſtius compilationis non fuerunt receptæ in hoc Regno propter iſtam controverſiam.*

Reſponſio.

166. AUthor *Reſponſionis ad Natalis Alexandri diſſert. §. 20. à n. 2.* ita reſpondet. Etiamſi vera eſſet aliquorum Theologorum opinio, qui leges non acceptatas non obligare arbitrantur, præſumentes, eam eſſe Superioris intentionem, aut juſtam ſubeſſe non acceptandi occaſionem: id intelligendum eſſet tantùm de legibus meré *poſitivis*, quæ nihil juris *Divini*, aut *naturalis* admixtum habent; non autem de illis, quæ jus *Divinum*, vel *naturale* explicant, inculcant, & adjectis pœnis confirmant; cujuſmodi eſt lex vetans, ne quis Eccleſiam Canonicâ libertate ſpoliet, ejuſque reditus, ac beneficiorum collationem ſibi ex fundatione, vel ex antiqua conſuetudine non competentes uſurpet.

167. Sed ut in facto ſtemus, minimè verum eſt, Canonem *duodecimum* Concilij Lugdunenſis non fuiſſe receptum, & executioni mandatum in Gallia. Etſi enim, dum ſuum Commentarium ſcribebat Durandus, hoc eſt, ut Simon Majolus, qui primus eum edidit, ait in prælatione ad Lectorem, *tertio poſt expletum Concilium anno, parvus adhuc fructus perceptus eſſet, uberior tamen citò poſtea exiſtit, ut teſtantur conſtitutiones, & Senatusconſulta, quæ deinde prodierunt.* Nam ad Eccleſias Aquitaniæ, quæ tunc Regibus Angliæ, tanquam illius Provinciæ Ducibus ſuberant, reſpiciebat Durandus; ut ex ejus Gloſſâ ad verbum *uſurpare* colligitur: *ſicut patet*, inquit, *in exemplum in Eccleſijs Aquitaniæ, in quibus hodie Regalia uſurpantur.* Porrò eodem anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, quo ſcriptus eſt Durandi Commentarius, Eccleſia Burdigalenſis Aquitaniæ Metropolis, libera declarata eſt, Arreſto inter Capitulum dictæ Eccleſiæ, ac Eduardum primum Regem Angliæ pronuntiato, & a Domino de Marca *lib. 8. Concord. cap. 27. n. 2.* relato. *Pronuntiatum fuit*, inquit Philippus III. Rex Franciæ, *per Curiæ noſtræ judicium, cuſtodiam bonorum Archiepiſcopalium, Sede Burdigalenſi vacante, ad dictum Capitulum pertinere.*

168. Profuit etiam Concilium Lugdunenſe alijs Eccleſijs, ut patet ex alijs Arreſtis, non ſolùm in Aquitania, ut Eccleſiæ Pictavienſi, de qua dicitur in Regeſto Cameræ computorum: *De Pictavienſi fuit computatum anno 1306. ſed Rex per litteras totum iſtud præcepit reſtitui Epiſcopo*; ſed etiam in alijs provincijs, ut §. ſeq. videbimus, quamquàm ejus eſſet, qui legem receptam fuiſſe negat, id argumentis confirmare, eò quòd præſumptio eſſet pro lege.

169. Quod autem ex Gloſſâ profertur de non recepta in Gallia compilatione *lib. 6. Decretalium*, non pertinet ſpeciatim ad Canonem Concilij Lugdunenſis, in collectione Bonifacij VIII. contentum, ſed ad collectionem ipſam, ita ut Canones ibi exſcripti, non ex collectione, ſeu ejus, qui collegit, authoritate, vim habere cenſeantur: quod tamen non obſtat, quin ad ſuam originem relati, a proprio Legislatore robur obtineant. Nec enim decreta vel hujus, vel primi Concilij Lugdunenſis, vel Summorum Pontificum, quæ antequam à Bonifacio colligerentur, jam vigebant, per illam collectionem vim ſuam amiſerunt.

170. Quin etiam collectionem ipſam Bonifacij receptam in Gallia fuiſſe, teſtatur Pariſienſis *lib. 3. cap. 17.* his verbis: *Qui ſextus (Decretalium liber) utpote à Magno Pontifice editus, omnibus probatus fuit, quódque notandum eſt, nos in Parlamentis noſtris ab eo mutuati ſumus caput.* Quamvis de pactis extra. *contra omnes antiquas definitiones Imperatorum, & Iuriſconſultorum.*

FVNDAMENTVM III.

Natalis Alexandri, contendentis jus Regaliæ quoad collationem beneficiorum non eſſe circumſcriptum illo Canone Lugdunenſi

171. QUomodò enim, pergit hic Author, jus conferendi beneficia ſimplicia vacantibus Eccleſijs Metropolitanis, vel Cathedralibus Regibus Chriſtianiſſimis competens, circumſcriptum, & ad certas Eccleſias coarctatum cenſeri poteſt eo Canone, qui nec de beneficiorum collatione, nec de Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſijs verbum ullum habet? Non ita obſcurè Concilia & Pontifices

loqui

Pro Ecclesia Cathedrali Sancti Petri Exoniæ.

CAROLUS Dei gratia Anglie Scotie Francie & Hibernie Rex Fidei Defensor &c. Omnibus ad quos presentes Literæ nostræ Patentes pervenerint Salutem. Cum Nos Literas nostras Patentes sub Magno Sigillo nostro Anglie confectas Decimo Octavo die Julii Anno Regni nostri Tertio Nobis humiliter supplicaverit Decanus & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Sancti Petri Exoniæ in Comitatu Devoniæ Quod Nos pro Nobis Hæredibus & Successoribus nostris Regibus Angliæ Dominis

vacante Sede, illos capiat fructus, ut futuro reſerventur ſucceſſori, tunc conferre non poterit, ſed Papa, aut Legatus tunc conferet, vel Archiepiſcopus poſt ſex menſes jure devoluto.

Objectio.

177. PErgit Natalis Alexander ex hoc ſuum proximè confutatum fundamentum ſtabilire, quòd, fervente diſſidio inter Bonifacium VIII. & Philippum Pulchrum Regem Chriſtianiſſimum, Rex jus ſuum Regaliæ à Bonifacio injuſtè impugnatum, authoritate Lugdunenſis Concilij nullatenus tuitus eſt. At ſi Lugdunenſis Concilij *Canon. 12.* de Regaliæ jure Chriſtianiſſimis Regibus competente intelligendus eſſet, non eſt veriſimile, quòd Rex, & qui ipſius jura tunc temporis adversùs Bonifacianas invaſiones defenderunt, momentum iſtud neglexiſſent, nec reſpondiſſent Summo Pontifici, ipſum abſque ratione Regi negotium faceſſere ob collationem Præbendarum Eccleſijs vacantibus, quæ à Concilio Oecumenico approbata eſſet. Neque Bonifacius VIII. hujuſmodi collationem & Regaliæ uſum vitio vertiſſet Regi, ſires certa & explorata fuiſſet, *Canonem 12.* Concilij Lugdunenſis ipſum confirmaſſe in Eccleſijs omnibus, in quibus eâ tempeſtate inſtitutum erat, veteriſſe duntaxat, ne de novo uſurparentur. Sed in illa diſſenſione nulla Concilij Lugdunenſis facta mentio. Bonifacius *in brevi epiſtola ad Philippum: Beneficiorum, & Præbendarum ad te collatio nulla ſpectat: & ſi aliquorum vacantium cuſtodiam habeas, fructus eorum ſucceſſoribus reſerves: & ſi quæ contuliſti, collationem hujuſmodi irritam decernimus, & quantum de facto proceſſerit, revocamus. Aliud autem credentes, hæreticos reputamus.*

Ad quam epiſtolam Rex Philippus reſpondit: *Eccleſiarum, ad Præbendarum vacantium collationem ad nos jure Regio pertinere, fructus eorum noſtros facere, collationes à Nobis factas & faciendas fore validas in præteritum & futurum; & earum poſſeſſores contra omnes viriliter Nos tueri: ſecùs autem credentes, fatuos & dementes reputamus.*

Inter Articulos à Bonifacio VIII. objectos eidem Chriſtianiſſimo Regi, *ſecundus* eſt: *In quibuſcunque beneficijs Eccleſiaſticis conferendis vacantibus in Curia, vel extra Curiam, Romanus Pontifex ſummam & potiorem obtinet poteſtatem: & per collationem cujuſvis laici in ipſis, vel eorum aliquo, non poteſt alicui jus acquiri ſine authoritate, vel conſenſu Sedis Apoſtolicæ tacitis, vel expreſſis.* VII. *Item, quòd Guardiâ & Cuſtodiâ Eccleſiarum Cathedralium vacantium, quas vocant Regalia per abuſum, non abutatur, &c.*

Ad quos Rex Chriſtianiſſimus reſpondet: *Ad ſecundum: Quòd collatione beneficiorum uſus eſt, & utitur, ſicut ad eum pertinet de jure & bona conſuetudine, ſicut S. Ludovicus, & alij Prædeceſſores ſui uſi fuerunt à tempore, cujus memoria non exiſtit, nec circa hoc fecit, nec intendit facere aliquam novitatem, nec credit, quòd Papa ſibi facere velit, qui longum uſum ſuum, & Prædeceſſorum ſuorum in collatione hujuſmodi novit plenissimè ab experto.* Ad VII. reſpondit: *Quòd nunquam fuit, nec eſt intentionis, vel voluntatis ſuæ, in hujuſmodi perceptione Regalium præjudicialem, vel noxiam facere novitatem, ſed intendit eis uti, quemadmodùm S. Ludovicus, & alij Prædeceſſores ſui uti conſueverunt, &c.*

Inſcripto, quod Guillelmus de Nogareto, & Guillelmus de Plaiano Clementi V. Pontifici Maximo tradiderunt, hi leguntur articuli. X. *Certum, notorium, & indubitatum exiſtit, quòd Dominus Rex habet jura Regalia univerſa in Regno ſuo: ſed inter cætera jura Regalia habet jus percipiendi fructus omnes, reditus & proventus Eccleſiarum Cathedralium vacantium, & ſuos faciendi, qui de ſuâ Regalia exiſtunt, quamdiu vacant: & cùm præficitur novus Prælatus illis Eccleſijs, Prælati hujuſmodi ab ipſo Rege temporalitatem recipiunt, poſt fidelitatem ſibi præſtitam, vel homagium: quo jure Regalium dictus Dominus Rex uſus eſt, tam ipſe, quàm ejus Prædeceſſores Reges Franciæ tantis temporibus, de quorum contrario memoria non exiſtit.*

XII. *Item certum, notorium, & indubitatum exiſtit, quòd, quamdiu vacant dictæ Eccleſiæ, in quibus dictus Dominus Rex habet Regalia, idem Dominus Rex donat, & donare conſuevit Dignitates, & Præbendas, & Beneficia, quorum collatio modo quocunque pertinere poteſt ad Prælatum illius Eccleſiæ, eo tempore, quo exiſtant ibidem, ſive ibidem vacent prædicta Beneficia, Præbendæ, vel Dignitates, vel in Curia Romana, vel alibi ubicunque.*

XII. *Item certum, notorium & indubitatum exiſtit, quòd jura Regalia aliquarum Eccleſiarum, quæ habet in Eccleſijs prædictis Dominus Rex prædictus, Progenitores ipſius Domini Regis, & Prædeceſſores ejus in Regno, dederunt in feudum aliquibus Baronibus ſuis, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus: qui Barones Regalibus illis utuntur & fruuntur, Sedibus Eccleſiarum ipſarum vacantibus, jure ſuo feudali, & jure Regio, à quo ſuum jus movet; & ideo jus Regale vocatur; quo & jure dicti Barones utuntur nominibus ſuis, & nomine Regio, & uſi ſunt tanto tempore, de cujus contrario memoria non exiſtit.*

Reſponſio.

178. AUthor *præadductæ reſponſionis cit. §. 18. n. 7.* ita reſpondet. Controverſia inter Bonifacium VIII. & Philippum IV. non erat propriè circa ſubſtantiam Regaliæ, ſeu Cuſtodiæ, ſed circa exercitij modum. Quia enim Concilium Lugdunenſe prohibuerat quidem ijs, qui ex fundatione, vel antiqua conſuetudine jus Regaliæ ſibi vendicabant, ne *ea, quæ non pertinent ad fructus ſive reditus provenientes vacationis tempore, uſurparent*; non tamen expreſſè permiſerat uſurpare, quæcunque pertinebant ad fructus, ſeu reditus: idcircò Bonifacius, juxta Juris communis diſpoſitionem, judicabat, fructus provenientes tempore vacationis, deductis expenſis, reſervandos eſſe futuro ſucceſſori; non autem in fiſcum Regium deferendos. Hic enim erat *quintus* ex articulis à Papa ad Regem per Legatum Apoſtolicum miſſis, ab Henrico Spondano ad annum

1303. *n.* 2. ex M. S. Sanvictoriano relatis: *Non debere Regem abuti custodiâ Ecclesiarum vacantium, quæ vocant Regalia per abusum; sed deductis necessarijs, & moderatis expensis, residuum fructuum reservandum esse prælatis.* Conquerebatur Pontifex, ut refert idem Historicus ad annum 1301. *Regem Ecclesiarum Cathedralium proventus, quos appellabant Regalia per abusum, immoderatè assumere; ficque fieri, ut quarum custodia fuisset ab initio Regibus pro conservatione permissa, nunc ad consumptionis noxam devenissent.* Hos articulos refert P. Alexander, sed truncatos, addito, *&c.* si Regi omninò favissent, ne apicem quidem prætermisisset.

176. Porrò modestum ac religiosum Theologum decuisset, reverentiùs de Summis Pontificibus loqui, quàm & hîc & alijs locis fecit Dissertator: ac si verum erat desiderium, quod *in fine hujus Dissertationis* præfefert, prætermittenda erant odiosa, quæque ad controversiam de Regaliæ extensione minimè necessaria, atque alterutrius potestatis animum exasperare nata.

180. Quia etiam Concilium Lugdunense circa collationem beneficiorum titulo Regaliæ nihil statuerat, non putabat Bonifacius, Regi plenam eorum dispositionem, sed tantùm præsentationem competere: *Nec item de collatione Prabendarum Regem gravari; esse enim duo in illis considerandâ, jus Patronatûs, & præsentationem: collationem verò & usum ad laicos nullo jure pertinere posse, nisi fortè* ministerialiter. *Quantum ad collationem Beneficiorum, non posse cadere in laicum, ita quòd habeat jus & authoritatem spiritualem conferendi.*

181. Itaque non negabat Summus Pontifex, quin Rex Franciæ custodiam haberet aliquarum Ecclesiarum vacantium, sed illius usum ad Juris communis terminos reducere conabatur. Unde ex illa controversia non nisi vitiosè concludi potest, Concilium Lugdunense non vetuisse, Regaliam ad Ecclesias liberas extendere: de qua extensione inter Pontificem & Regem non erat quæstio: quandóquidem ipsemet Philippus IV. agnoscebat, se jus illud in omnibus Regni sui Ecclesijs non habere; ut videbimus §§. 21. & 22.

182. Sanè quemadmodùm P. Alexander negat, Concilium Lugdunense jus conferendi Beneficia in Ecclesijs, in quibus eâ tempestate institutum erat, confirmâsse, ac vetuisse, ne de novo in alijs usurparetur; quia alioquin Bonifacius VIII. hujusmodi collationem, utpote à Concilio approbatam vitio non vertisset Regi Philippo: ita concludere liceret, Reges fructus Ecclesiarum vacantium non facere suos, sed eos, deductis expensis, futuro Episcopo reservare. Aliter enim doctissimus ille Pontifex consuetudinem tam insignem non ignorâsset, atque adeò vitio non vertisset Regi, præsertim, si, ut Regalistæ communiter docent, à Concilio Lugdunensi fuisset approbata.

183. Cæterùm dum Guillelmus de Nogareto ait *articulo X.* hîc relato: *Item certum, notorium & indubitatum existit, quòd Dominus Rex habet jura Regalia universa in Regno suo*, per vocem illam, *universa*, non significavit, Regaliam in universo Regno Franciæ locum habuisse, sed tantùm Regem obtinere genus omne jurium Regiorum, inter quæ Regaliam, quæ in aliquibus Ecclesijs exercebatur, reponebat. Hæc enim ejus verba in articulo XII. *Dictæ Ecclesiæ, in quibus dictus Dominus Rex habet Regalia*, satis innuunt, suam Majestatem non habuisse jus illud in omnibus Ecclesijs. Sin aliter sensisset Nogaretus, falsi convinceretur tum aliorum, tum ipsiusmet Philippi Regis testimonio, de quo *infra*.

CONCLUSIO

184. EX ipsismet verbis præadducti Canonis Lugdunensis clarè evincitur, non omnes Ecclesias Gallicanas tempore illius Concilij fuisse obnoxias Regaliæ, néve huic servituti deinceps subijcerentur Ecclesiæ, prævalidum munimentum opponi Aulicorum licentijs.

Explicatur, ostendendo inprimis necessitatem hodiernis moribus opponendi Canonis illius Lugdunensis fortalitium adversùs Aulicorum consilia, specie obsequendi, suas cupiditates obvelantium, sicque limites sacrorum Canonum perrumpere conantium. Id eleganter ac nervosè exhibet nobis Author *Galliæ vindicatæ cit. dissert. 1. §. 1. n. 7.* Concilium, inquiens, Lugdunense statuerat quidem, ne jus Regaliæ, ubi necdum inoleverat, induceretur, sed intrà consuetudinem staret. Id aliquamdiu observatum, sed post non multùm temporis nullâ consuetudinis, nullâ Concilij habitâ ratione, etiam ijs locis, ubi nunquam hactenus, usurpari cœptum; & quamvis jam à ducentis annis omnium ferè Galliæ Scriptorum una vox fuerit, aliquibus tantùm locis, non omnibus, exerceri posse, tentatum tamen & hoc est, ut ubique exerceretur, Ecclesijs sub jugum missis.

185. Præterito sæculo quidam à Regijs Ministris Regaliam ubique locorum extendere aggressi sunt, eorumque conatus Canonici sanctæ Capellæ promovebant; ipsis enim Regum donatione vacantes fructus permittebantur: sed in Conventu Blesis anno 1577. habito Clerus intercessit, petijtque, Episcopos, qui olim immunes fuerant, relinqui pristinæ libertati. Idem regnante Henrico III. à Clero in Comitijs ad fanum S. Germani repetitum, ubi cùm Regius Procurator hanc propositionem in medium protulisset: *Iuri Regalium omnes cùm Episcopatus, tum Archiepiscopatus obnoxios esse*, responsum est à Cleri Delegatis: *Duos esse ordines eorum, qui à Regalia immunes essent, videlicet, qui vel per contractus oneroso se liberâssent; vel qui ab hominum memoria nunquam illis subjacuissent; nec istos minùs, quàm illos exemptos esse; nolle Clerum vel minimâ ex*

parte

parte jus Regium delibari; quantò minùs aliquid Eccleſiarum juri detrahendum eſſe; nec Regem hoc velle juſti, rectique amantem. M. de Pamiers *anno 1583. fol. 40.* Sicque Regio Advocato ſilentium impoſitum, & ſententia pro Eccleſijs data.

186. Galliâ bello civili ardente, multa peracta ſunt Eccleſijs adverſa, quæ prudenter à Clero diſſimulata; quippe inter armorum ſtrepitus audiri leges non poterant; ubi pax redijt Henrico Magno & victore & Rege, omniumque votis potito, querelæiterum à Clero auditæ, juſſuque Regis expenſæ, ac tandem edictum in hæc verba anno 1606. pronuntiatum: *Non eſt voluntatis noſtræ, Regaliam nobis vendicare, niſi intrà eam formam, modúmque, quam Nos, & Anteceſſores noſtri Reges ea gaviſi ſunt; nec intendimus inpræjudicium Eccleſiarum, quæ hactenus exempta fuerunt, eam proferre.* Huic edicto poſt certamen, morasque duorum annorum acceſſêre anno 1608. die. 29. Februarij vota, & confirmatio Parlamenti Regij; ſed paulo póſt, eodemque anno, ab eodem Parlamento impugnatum eſt, quando ad Servini Regij Advocati inſtantiam pronuntiatum fuit: *Regem perinde, ac in totius Regni Eccleſias, ita etiam in Bellicenſem recèns Coronæ unitam jus Regaliæ obtinere.* Bellay dans la Breſſe anno 1608. die 24. April. Percuſit hæc declaratio Clerum Gallicanum, qui ſuas immunitates, Regiumque edictum unà proculcari querebantur. Henricus causâ ad ſe evocatâ, unum annum ſuperſederi hoc negotio, omnique proceſſu juſſit.

187. Ludovicus XIII. Henrici edictum anno 1606. datum confirmavit *in ſua conſtit. de anno 1629. art. 16.* juſſitque per Commiſſarios ſuos Clero exponi: *Nolle Regem fructibus vacantium Eccleſiarum gaudere, niſi in ijs locis, quibus præteritis retrò annis gaviſus fuerat, ſicque Henrici Patris edicto ſtandum eſſe.* Idem Ludovicus, ut *ſupra* notavimus, pari liberalitate, & religione fructus vacantium Eccleſiarum electis Epiſcopis conſervari, donarique voluit. Ipſe Ludovicus XIV. filius edixit anno 1657. die 12. Aprilis: Nolle ſe Regalia, & ſimplicium Beneficiorum collatione uti, niſi in ijs locis, quæ anno 1606. Regaliæ ſubjiciebantur. Tandem poſt multas dilationes inſtruendæ ſuæ cauſæ Clero datas, ternæ conſtitutiones ab eodem Ludovico prodiêre anno 1673. & 1675. die 2. Aprilis, quibus tria ſtatuebantur. Primò: *Omnes Eccleſias, quâ Regis imperium patet, Regaliæ obnoxias eſſe; ijs tantùm exceptis, quæ titulo oneroſo libertatem redemiſſent.* Secundò: *Omnes cùm Epiſcopos, tum Archiepiſcopos, qui deinceps promoverentur, poſt duos menſes à juramento fidelitatis Regi præſtito, obſtrictos fore, ut hoc ipſum juramentum in acta Regiæ Pariſienſis Cameræ referri curent, petántque litteras, quibus exſpiráſſe, finitámque Regaliam Oeconomo, qui vacanti Eccleſiæ præfuerat, inſinuetur; id ſi omittant promoti, perinde, ac vacante Eccleſiâ Regaliam duraturam.* Tertiò: *Epiſcopi verò, & Archiepiſcopi jam tum promoti, ac inſulis potiti, & quietâ poſſeſſione fruentes, quique juramenta ſua, ut præfatum eſt, libris Pariſienſis Cameræ Computorum inſcribi non feſerant, nec litteras obtinuerant ſublatæ Regaliæ: duobus menſibus poſt vulgatam hanc declarationem: utrúmque id præſtent, aut ſi negligant, perinde, ac vigente Regaliâ, & Sede vacante, omnia Beneficia ab hujuſmodi Epiſcopis conferri ſolita, & aliàs Regaliæ ſubjecta, Regiæ diſpoſitionis futura, ac titulo Regaliæ impetratum iri.* Hæc ſunt tria capita, quæ Regia declaratio complectebatur, quæque claſſicum tot in Galliæ turbis cecinêre, aliis Regiam voluntatem aut ſpe, aut metu ſecutis; aliis mediam viam ingreſſis, vaniſque proteſtationibus eam libertatem tuentibus, quam facto prodebant, aliis verò apertè obnixis: pauci hi quidem, & majori pretio, quàm numero; præſertim acceſſit Romani Pontificis, ſed hoc ipſum veritatis indicium fuit: quæ paucis placet, cùm amantes mendacio abundent.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, jus Regaliæ in aliquibus duntaxat Galliæ Eccleſijs eatenus locum habere, ut nullatenus poſſit ad ulteriores, ſive etiam omnes Franciæ Epiſcopatus extendi.

188. SUmmariam hujus argumenti ex Actis Concilio Lugdunenſi poſterioribus concinnatam ſeriem inſigni cum laude exhibet Authpr *Galliæ vindicatæ cit. diſſert. 1. §. 2.* quam hîc eum in finem præmittimus, ut ponderoſis Authoris Apamienſis argumentis unà cum exceptionum in contrarium oppoſitarum eliſione poſteà adducendis, præſentis concluſionis inſtitutum magis obfirmemus. Nam ſacrum Concilium Lugdunenſe Regaliam ibi tandem admittit, ubi hactenus inveterata conſuetudo inoleverat; alibi verò, & præter morem eam induci ſub pœnâ anathematis ipſo facto incurrendâ, nullâque dignitatum exceptione, enixiſſimè prohibet. Eos verò Clericos, qui ſe, ut deberent, talia facientibus non opponunt, proventibus omnibus privat.

189. Fuit Concilium hoc in Gallijs habitum, in Gallijs receptũ, Regisque Galliæ Oratoribus, ipſoque Clero Gallicano, qui frequens aderat, non ſolùm non contradicentibus, ſed potiùs vehementer approbantibus, & ut id ſtatueretur, connitentibus; ſic enim Durandus Speculator Epiſcopus Mendatenſis, qui Concilio interfuit, teſtatur: *Præſens conſtitutio*, inquiens, *fuit ad clamorem Prælatorum Franciæ & Angliæ promulgata.* Habes hîc ergo mentem Eccleſiæ Gallicanæ in generali Concilio expreſſam, & Regaliam ad ſolam conſuetudinem reſtringentis; immeritò igitur Eccleſiæ Gallicanæ doctrinam jactant illi, qui hâc noſtrâ tempeſtate eam ipſam doctrinam impugnant, titulo ſilios, facto hoſtes profeſſi; & plane nihil invenias, quod huic Concilio opponas, nam & generale fuit, & in Gallijs habitum, & à Gallis receptum approbatumque, & tandem ad mentem, votumque Gallorum pronuntiavit. Hoc ergo

Anno 41. Elizab. 1599.

Sir Thomas Gorges Knight, Lord Warden of the Stannaries, and Sir Walter Ralegh Knight, Lieutenant of the County of Cornwall, and Vice-Admiral of the same, and Sir Francis Godolphin Knight, Sir Nicholas Parker Knight, Sir Richard Edgcumbe Knight, Sir Richard Carew Knight, Sir Alexander Carew Knight, Sir Jonathan Trelawny Knight, Sir Hugh Piper Knight, Sir Peter Killigrew Knight, Sir Nicholas Hals Knight, Sir Richard Buller Knight, Sir Thomas Arundell Knight, Sir Richard Vyvyan Knight, Sir Richard Grenvile Knight, Sir Francis Drake Knight, Sir John Trevanion Knight, Sir John Arundell Knight, Sir Hugh Trevanion Knight, Sir Richard Lee Knight, Sir Richard Champernowne Knight, Sir Richard Reynell Knight, Sir Edward Seymour Knight, Sir Edward Horsey Knight, Sir Edward Hext Knight, Sir Edward Wadham Knight, Sir Henry Knyvet Knight, Sir Henry Manwaring Knight, Sir Henry Poole Knight, Sir Henry Wallop Knight, Sir Henry Billingsley Knight, Sir Henry Bromley Knight, Sir Henry Lee Knight, Sir Henry Nevill Knight, Sir Henry Unton Knight, Sir Henry Goodyer Knight, Sir Henry Cocke Knight, Sir Henry Dockwra Knight, Sir Henry Gate Knight, Sir Henry Bellingham Knight, Sir Henry Sidney Knight, Sir Henry Knollys Knight, Sir Henry Cary Knight, Sir Henry Brouncker Knight, Sir Henry Wotton Knight, Sir Henry Spiller Knight, Sir Henry Fanshaw Knight, Sir Henry Hobart Knight, Sir Henry Mainwaring Knight, Sir Henry Vane Knight, Sir Henry Wrothesley Knight, Sir Henry Berkeley Knight, Sir Henry Rainsford Knight, Sir Henry Bourchier Knight, Sir Henry Cromwell Knight, Sir Henry Compton Knight, Sir Henry Danvers Knight, Sir Henry Grey Knight, Sir Henry Neville Knight, Sir Henry Percy Knight, Sir Henry Vere Knight, Sir Henry Wallop Knight, Sir Henry Willoughby Knight, Sir Henry Wyatt Knight, Sir Henry Yelverton Knight, Sir Henry Zouche Knight, Sir Henry Bedingfield Knight, Sir Henry Bellingham Knight, Sir Henry Billingsley Knight, Sir Henry Bromley Knight, Sir Henry Brouncker Knight, Sir Henry Cary Knight, Sir Henry Cocke Knight, Sir Henry Compton Knight, Sir Henry Cromwell Knight, Sir Henry Danvers Knight, Sir Henry Dockwra Knight, Sir Henry Fanshaw Knight, Sir Henry Gate Knight, Sir Henry Goodyer Knight, Sir Henry Grey Knight, Sir Henry Hobart Knight, Sir Henry Knollys Knight, Sir Henry Knyvet Knight, Sir Henry Lee Knight, Sir Henry Mainwaring Knight, Sir Henry Manwaring Knight, Sir Henry Nevill Knight, Sir Henry Neville Knight, Sir Henry Percy Knight, Sir Henry Poole Knight, Sir Henry Rainsford Knight, Sir Henry Sidney Knight, Sir Henry Spiller Knight, Sir Henry Unton Knight, Sir Henry Vane Knight, Sir Henry Vere Knight, Sir Henry Wallop Knight, Sir Henry Willoughby Knight, Sir Henry Wotton Knight, Sir Henry Wrothesley

Tholoſanus, Duarenus, Paſquier Regius Advocatus, qui adulatores Auſicos eos vocat, qui jus Regaliæ ad omnes Eccleſias proferre audent, & denique Petrus Marca Archiepiſcopus Pariſienſis. Hi omnes, & quotquot de hoc argumento retrò temporibus ſcripſêre, unâ eâdemque voce profitentur jus Regaliæ in aliquas tantùm Eccleſias, non omnes, Regi competere. Ex quibus facilè colligas, quænam in hac re totius Eccleſiæ Gallicanæ, prout videlicet ſacris, prophanisque Ordinibus conſtat, mens & ſententia fuerit. Quæ licèt clariſſima ſint, non deſunt tamen tergiverſationes vinci nolentibus; fruſtra enim veritatem iſtis oſtendas, quam non quærunt, imò averſantur.

195. Dicunt ergo: verum eſſe, non omnes Eccleſias Regaliâ teneri, illas enim eximi, quæ aut ſpeciali privilegio à Regibus exemptæ ſunt, aut titulo oneroſo libertatem redemêre; iſtas immunes eſſe, nullaſque prætereà.

196. Verùm quàm hæc ſint inania, & ludificandæ veritati quæſita, quis non videt? Concilium enim Lugdunenſe non aliquas tantùm, paucaſque Eccleſias Regaliæ ſubducit, quæ privilegio, aut contractu alias tutæ ſint, ſed omnes illas, in quibus Regalia hactenus exercita non fuit, hæ verò multò plures ſunt, quàm privilegio affectæ. Concilij verò Lugdunenſis, & Eccleſiæ Gallicanæ, quæ illius Concilij maxima, & præcipua pars erat, eadem mens, & ſententia fuit; imò Galliorum querelis ea conſtitutio debetur, ut *ſupra* vidimus: ipſi Galliæ Antiſtites, cùm Aulæ minùs blandirentur, fatti ſunt, non eas tantùm Eccleſias eximendas eſſe, quæ privilegio, aut contractu alias tutæ ſunt; ſed omnes, quæ retro temporibus Canonicâ, & naturali libertate gaudebant. Sic enim in Conventu ad S. Germanum habito, Henrico III. imperante, Clerus loquitur: *Oportet, ab unctæ Regaliæ primò Eccleſias eximere, quæ contractu aliquo, commutatione, aliove titulo oneroſo hanc exemptionem ſibi à Regibus paravêre. Secundò eas Eccleſias, quæ jam à tempore hominum memoriam ſuperante in poſſeſſione, & libertate ſunt, ne huic oneri ſubdantur; illæ præſertim, quæ hâc ipsâ libertate priùs gaudebant, quàm Coronæ unirentur, nec veritati conſentaneum eſt, acceſſu ad Coronam ſuâ libertate, aut privilegijs excidiſſe, quæ in hunc uſque diem ſemper conſervârunt.* His Cleri rationibus & ipſe Henricus aſſentus eſt, & propoſitio Pybraci Regij Advocati eliminata.

197. Idem fatetur Petrus de Marca, cujus hæc ſunt verba: *Cùm antiqua Parlamenti Arreſta jus Regium conſuetudine niti, docuerint, nullámque aliam ejus aſſerendi probabilem rationem invenerint Doctores Pariſienſes, quàm vetuſtam conſuetudinem ex æquitate profectam, mirum videri non debet, ſi Reges, qui primi leges in hac materia Regalium condiderunt, ad ſors uſum accommodatas, ius illud exercuerint ad Eccleſias, in quibus receptum erat, Regem eo jure uti.* Si ergo nullo alio titulo, quam conſuetudinis Regalia nititur, inque Parlamenta, Doctores Pariſienſes, ipſique Reges agnovêre; ſequitur, ubi conſuetudo non eſt, nullum etiam eſſe titulum, rationemque, Regaliam exercendi.

Denique ex Arreſtis, Regiiſque tabellarijs, ac omnium ferè Juriſconſultorum, & Advocatorum Galliæ teſtimonijs conſtat, multas Eccleſias à Regalia liberas eſſe, immuneſque, videlicet Cameracenſem, Lemovicenſem, Cathurcenſem, Rhutenenſem, Albienſem, Mimatenſem, Maclovienſem, Treccorenſem, Auxitanenſem, Arelatenſem, omneſque inſuper Eccleſias Provinciæ unius Sentimanniæ, Provinciæ, Delphinatûs, Aquitaniæ, aliaſque recentibus victorijs Galliæ adjectas, de quibus vide Marcam *l. 8. à cap. 26.* & Epiſcopum Apamienſem *in Tract. Regaliæ à fol. 86.* Has, inquam, omnes immunes fuiſſe, conſtat, liberaſque, ſive jam contractui oneroſo, ſive antiquæ poſſeſſioni, ac Concilio Lugdunenſi tribuas: ſi ergo, quocunque tandem titulo, liberæ ſunt, quâ, rogo, æquitate gravari poſſunt, & jugo ſubdi nunquam accepto? Sit contractus, ſit quidquid velis, tantùm ne ſerviant, quamquàm, ut dixi, nec privilegium, nec contractus ſit, ſed Eccleſijs innata, & à Canonibus, præſertim verò à Concilio Lugdunenſi, ſancita libertas. 198.

Enim verò, ſi quis attentè conſideret, quid Regaliæ extenſio ex una parte lucri, ex alia verò incommodi Regibus afferat, mirabitur, tanto illam ardore, conatuque quæſitam eſſe. Emolumenta, quæ ex ea proveniunt, ſi magnificentiam, opeſque Regum Galliæ ſpectes, vix guttam addunt ingenti pelago; præterquàm quòd eorum Majeſtate indignum credas, ſi Eccleſiarum ſpolijs onuſti incedant; quas olim augere conſueverunt. Et quamvis moderni Regis pietate factum ſit, ut modeſtiſſimè illis utatur, tertiâ eorum parte Neophytis adſcriptâ; quis nobis tamen pollicetur, foribus ſemel apertis, eandem ſemper poſteris Regibus & moderationem, & non potiùs in Regium ærarium, communemque alveum, etiam hunc rivulum decurſurum, ſacrâ pecuniâ in prophanos uſus ablumenta? Nam & hic ſemper genius abuſibus fuit, ut factem honeſtate velarent, lenteque procederent, modeſtiſſimis initijs, ſed lugendo fine. 199.

Et quamvis hæc omnia deſint, finis ſaltem ſacrarum fundationum perverteretur, quas eſſe inviolatas decet; & poteſtas, & adminiſtratio Epiſcopis debita, in Reges transfertur: & quis credat, oblationes ex alieno Deo placere, maximè in Regibus, qui propriis abundant? Idem, multoque magis in collationibus Beneficiorum locum habet. Olim cùm Reges nulla beneficia conferrent, excuſari, aut ſaltem ferri poterant, ſi etiam hujus juris exercendi aliquâ cupiditate tangebantur: nunc verò poſt Concordata, quando præter tot inferioris ordinis beneficia, quæ variis ex titulis donant, omnes Præſaturæ, omneſque Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus ex Regum voto & nominatione conferuntur, vix aliud ſupereſt, quod optare debeant. Enim verò Canonicatus, aliaque mi- 200.

noris numeri Sacerdotia vix punctum afferunt, tot alia, tantiq́ue momenti poſſidentibus; cùm tamen ex alia parte Principum conſcientias magnoperè gravent, nec minori damno afficiant.

201. Si Canonicatuum, aliarumque Dignitatum, & beneficiorum collatio ex ſolius Principis voto, arbitrioque penderet, extra periculum res eſſet; illos quippe nec lucri captandi, nec aliæ, ſordidæque cupiditates tangunt, quas in privatis Miniſtris reperias: iſtis verò vacuas dignitates implendi tota cura committitur, Principe in alia, & majora intento; hinc eſt, dum iſti referunt, orant, ſupplicantque, & illos Principi offerunt, quos non Eccleſijs, ſed ſibi, ſuiſque utiles putant: Sacerdotia interim indignis, immeritiſque donari, aut potiùs vendi, quique nil minùs cordi habent, quàm ut in Eccleſijs luis relideant, ut oculis ſuorum virtutum exempla proponant, quos potiùs vitæ, morumque licentia & perverſitate Clericis indigna offendunt. Tantoque id pejus, ſi Eccleſiæ procul abſunt; tunc enim iis, qui digni eſſent, præteritis, ſuccedunt Aulæ aſſueti, mutantque Beneficia recens accepta, aut etiam reſignant, penſionibus egregiè impoſitis; quippe non tam illis Eccleſiarum, quàm lucri, ac proventuum cura eſt, animarum interim pretio, ac pauperum patrimonijs contra fundatorum intentiones in delicias conſumptis.

202. Obſident Aulam Sacerdotum, & ambientium greges, non tam meritis, quàm pretio, gratiaque Sacerdotia capturi; ij verò, qui meritis quidem, ſed non patrociniis, aut ære abundant, in obſcuro ſunt, latentque, nec ulla virtutes con equendi cura eſt deſperatione præmiorum. Illi ipſi, quos Eccleſiaſtici, Laicique Patroni nominârunt, aut expenſarum, aut litium metu, aut etiam tœdio itinerum (quippe Pariſijs tantùm de Regalijs diſceptatur) cauſam etſi juſtiſſimam ijs deferunt, qui plus gratiâ, potentiâque in Aula valent; unde Eccleſias indignis tandem repleri, neceſſe eſt; quippe ex Canonicatu etiam ad Epiſcopatus, altioreſque Cathedras, iſdem artibus eniti in promptu eſt. Conſtat ergo, parùm quidem emolumenti ex Regalia percipi, multùm tamen periculi, multumque damni, tantóque ampliùs, quantò illa magis dilatatur; ut prudenter à Marca Archiepiſcopo dictum ſit: *Tanti non eſſe Præbendarum iſtarum collationem, ut ejus etiam in loca, in quibus à Chriſto natonunquam exercita eſt, proferendæ ſtudio, antiquas Regni leges, Conciliorumque decreta ſubverti, neceſſe ſit.*

203. Quâ in re etiam æternæ memoriæ digna ſunt Ludovici VII. & IX. Regum Galliæ exempla. Cùm enim hunc inſtituendi Paſtores a Pontifice poteſtas facta fuiſſet, ad idque Legatus Româ rediens diploma protuliſſet: *Quòd mea*, inquit, *negotia Romæ ſtrenuè obieris, laudo, quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo: intelligo enim, quanto cum periculo animæ meæ, & Regni id ſuſciperem*: ac protinus diploma in ignem projecit. De eodem beato Rege narratur, noluiſſe Collationibus Sacerdotiorum ſe immiſcere: *Sat mihi eſt*, inquiebat, *coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam ſpiritualibus rationem reddere.* De Ludovico VII. hæc habet Thomas Walſinghanus: *Reverſus Ludovicus junior de Hieroſolymitana contra Saracenos expeditione, cùm quidam Clericus Româ Papale privilegium attuliſſet, quo in omni Eccleſia Cathedrali ſui Regni, jus conferendi primam vacaturam cum cunctis fructibus medio tempore proventientibus continebatur, confeſtim concluſit litteras, dicens: Malo illas hîc comburere, quàm ſi propter illas in inferno comburerer.*

PROBATIO II.

Quâ exhibentur argumenta, quibus Author tractatûs Apamienſis probat, Regaliam non habere locum in omnibus Franciæ Eccleſijs.

NAm hic Author probat inprimis, ipſoſmet 204.
Reges Chriſtianiſſimos profeſſos fuiſſe, jus illud Regaliæ ſuæ Majeſtati in aliquibus duntaxat Eccleſijs convenire, in quibus receptum erat, Regem eo jure uti. Ita ſcilicet edixiſſe Philippum Pulchrum anno 1302. *Item, quantùm ad Regalias, quas Nos, & noſtri Prædeceſſores percipere aſſuevimus, & habere in aliquibus Eccleſijs Regni noſtri, quando eas vacare contingit.*

Ita Philippum Valeſium in Conſtitutione 205.
anni 1334. quæ vulgò *Philippina* vocatur, cujus hæc ſunt verba: *Cùm à nonnullis revocatum fuerit in dubium, utrùm jus haberemus, & ad Nos ſpectaret conferre Præbendas, Dignitates, Beneficia, quæ inventa fuerant, aut inveniebantur non occupata, vacantia, vel unita, re ipsâ & de facto duntaxat tempore Regaliæ noſtræ, in Eccleſijs Regni noſtri, in quibus Regaliæ jus habemus.* Verba illa, *de facto duntaxat* reſecuit nuperus ille Regiorum jurium impugnator, ut ſignificaret, dubitatum fuiſſe regnante Philippo Valeſio, utrùm Rex conferre poſſet Præbendas jure Regaliæ in Eccleſijs vacantibus: cùm tamen is ſtatus quæſtionis non fuerit, ſed utrùm eas conferre poſſet, quæ de facto tantùm vacabant, & quarum nemo poſſeſſionem adierat apertâ Regaliâ, quamvis Rex illas jam contuliſſet.

Laudat idem Author Conſtitutiones Ca- 206.
roli VI. anno 1408. & Caroli VII. anno 1451. eodem modo loquentium: *In Epiſcopatibus, ubi habemus Regaliam*: Item Conſtitutionem Ludovici XII. anno 1499. editam, cujus hæc ſunt verba: *Inhibemus univerſis Officiariis noſtris, ne in Archiepiſcopatus, Abbatias, & alia Beneficia Regni noſtri, in quibus jus Regaliæ, aut Cuſtodiæ non habemus, ſe intromittant: alioquin ut ſacrilegi plectuntur.* Edictum Henrici Magni anno 1606 promulgatum, cujus hæc ſunt verba: *Non intendimus ſrui jure Regaliæ, niſi eâ formâ & modo, quo Nos, & Prædeceſſores noſtri uſi ſumus, ab ejus extenſione in detrimentum Eccleſiarum exemptarum abſtinentes.* Quod edictum Ludovicus XIII. confirmavit *art. 6.* Conſtitutionis

tutionis ſuæ editæ anno 1639.

207. Laudat præterea idem Auctor vetus Regeſtum Cameræ computorum, quod à Ruzæo, Paſquierio, Protopræſide Magiſtro, & alijs, qui de Regaliâ tractârunt, profertur, in quo enumerantur Eccleſiæ ſubjectæ huic juri Regaliæ, itemque Eccleſiæ, in quibus Reges eo jure non utebantur. Hujus Regeſti excerptum ſic habet: *Dominus Rex, prout conſtat per antiqua ſcripta Cameræ, conſuevit capere Regaliam, cùm vacaverit, in Provincijs, & Diœceſibus, quæ ſequuntur. In tota Provincia Senonenſi, & ejus ſuffraganeis, exceptâ Diœceſi Antiſiodorenſi, in qua Decanus & Capitulum dicuntur feciſſe permutationem cum Rege, prout eſt inferius. In tota Provincia Rhemenſi, exceptâ Diœceſi Cameracenſi. In tota Provincia Bituricenſi, exceptis Lemovicenſi, Cadurcenſi, Ruthenenſi, Albienſi, Mimatenſi. In tota Provincia Turonenſi, exceptis Maclovienſi, Trecorenſi, &c. In Provincia Burdigalenſi ſolùm, verumtamen de Pictavienſi fuit computatum anno 1306. In tota Normannia habet Regale. In Provincia Auxitanenſi & Arelatenſi, & per conſequens in Lingua Occitana nihil habet.* Laudat idem Author *cap. 6.* in favorem Provinciæ Narbonenſis litteras Philippi Pulchri datas anno 1303. quarum hæc ſunt verba: *Nolumus, quòd gentes noſtræ occupent Regalia Eccleſiarum vacantium Provinciæ Narbonenſis.*

208. Profert idem Author nonnulla Senatûs Pariſienſis Arreſta, quibus ſecundùm eas Eccleſias, in quibus Rex antiquam Regaliæ poſſeſſionem non habebat, Patres conſcripti judicârunt, jus illud ad eas non eſſe porrigendum. Laudat denique Authores, qui jus Regaliæ in omnibus Regni Eccleſijs non vigere tenuerunt, Guilielmum Durandum, Rebuffum, Ruzæum, Ægidium Magiſtrum, Paſquierium, qui opinionem contrariam dignam potiùs eſſe dixerunt adulatore Aulæ, quàm Juriſconſulto Gallo, Carolum de Graſſalio, &c.

Exceptiones partis adverſæ ad prædicta Authoris Apamienſis argumenta confutanda à Natali Alexandro productæ.

209. NAtalis igitur Alexander excipit 1. Quæ *præced. probat.* 2. ſunt allegatæ conſtitutiones, in quibus Reges Francici profitebantur, jus ſuæ Regaliæ non ad univerſas Regni ſui Eccleſias extendi, nullum habere reſpectû *ad præcitati* Concilij Lugdunenſis Canonem *duodecimum*, quo Regaliæ ultra præſcriptam conſuetudinem extenſio interdicebatur. Illum porrò loquendi modum à Regibus uſurpatum: *in aliquibus Eccleſijs noſtris*, ſivè: *in Eccleſijs, in quibus jus Regaliæ habemus*, importare Parochialium, vel Collegiatarum, non autem Cathedralium Eccleſiarum à jure Regaliæ excluſionem. 2. Regeſtum vetus Cameræ computorum probare quidem, quòd Reges jure ſuo Regaliæ noluerint uti in quibuſdam Eccleſijs, non autem, quòd id exercere non potuerint. Imò indicem illum ex Regeſto Cameræ computorum excerptum, eſſe vitioſum, neque ſupremum Senatum habuiſſe illius rationem, in ferendis judicijs de quæſtionibus Regaliæ; veluti obſervat Paſquierius *lib. 3. diſq. Francic. cap. 37.* 3. Supremi Senatûs arreſta vel rationibus ſingularibus nixa, vel conſuetudine tunc vigente, & regnantium, aliquas Eccleſias à Regalia per ſpecialem favorem liberantium, voluntati fuiſſe accommodata, ſalvo jure Regaliæ, niſi hujus fortè exemptio antehac fuiſſet Eccleſijs nonnullis conceſſa ex titulo oneroſo, vim contractûs habente.

Reſponſio.

AUthor *præcitatæ Reſponſionis ad Natalis Alexandri diſſertationem §. 22. à n. 4.* reſpondet ad *primam* proximè adductam exceptionem, præadductas Regum conſtitutiones ac litteras perquam conſentancas eſſe præallegato *duodecimo* Concilij Lugdunenſis Canoni. In hoc enim tria ſtatuuntur. 1. Ne Regalia in Eccleſijs de novo uſurparetur. 2. Ut in ijs, in quibus ex fundatione, vel ex antiqua conſuetudine locum habebat, non uſurparentur, quæ ad fructus, ſeu reditus non pertinebant. 3. Ne bona Eccleſiarum dilabi permitterentur. Jam ſi Conſtitutiones & litteræ, quarum teſtimonia adducta ſunt, integræ ſegantur, claré perſpicietur, illas, vel unum, vel alterum horum trium, vel omnia ſimul edicere, ſeu confirmare. Ita ſi conſtitutio Philippi IV. anno 1302. edita, quæ extat *in 2. Tomo Actorum Cleri Gallicani part. 2. tit. 6. n. 4.* conferatur cum *Canone 12.* Concilij Lugdunenſis, cum eo conſentire in omnibus *ſupra* dictis capitibus comperietur, ut impoſſibile videatur non judicare, conſtitutionem, ſeu litteras Philippi, nihil aliud eſſe, quam executionem *prædicti Canonis.* Primò enim limitatur Regalia ad Eccleſias, in quibus ex conſuetudine locum habebat: *Quantum ad Regalias, quas Nos, & noſtri Prædeceſſores percipere conſuevimus in aliquibus Eccleſijs Regni noſtri, quando eas vacare contingit: de quibus plures ad nos querimoniæ devenerunt.* Deinde quæ ad fructus tunc provenientes non pertinebant, percipere vetat, ac bona in optimo ſtatu conſervari præcipit. *Volumus, præcipimus, ac etiam ordinamus, quòd res, bona, maneria, & jura Regaliarum manutenentur, diſtribuantur, & expleantur abſque aliquo detrimento, ac devaſtatione: ac ſi noſtra propria forent. Inhibentes, ne de cætero nemora prædictarum Regaliarum ante tempus debitæ ſectionis amputentur; neque arbores, quæ ab antiquo ſervatæ, & factæ fuerunt propter decorem & amœnitatem foreſtæ antiquæ, quæ nunquam causâ vendendi amputatæ fuerunt, aliquo tempore ſcindantur, aut quoquo modo vendantur. Nemora etiam, quæ exponuntur ſectioni, non devaſtentur aut vendantur, niſi modo & tempore conſuetis. Vivaria inſuper, ſtagna & piſcaria, niſi piſcium nutritura, & aut fornitamentationibus ſervatis pro captura piſcium non graventur. Præcipientes inſuper, quòd in omnibus iſtis caſibus, & circa prædicta, & ſingula præmiſſorum præcaveatur à devaſtatione, abuſu, di-* 210.

ſuper ſe ipſum. Et ſic patet quod ſecundum
Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio. Et ſic patet quod ſecundum Auguſtinum
ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu dilectio.

Ad primum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu dilectio
non ſimpliciter ſed ſecundum quid, ſcilicet
ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad ſecundum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad tertium dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad quartum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad quintum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad ſextum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad ſeptimum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

Ad octavum dicendum quod ſicut dictum eſt
ſuperius, ſpiritus ſanctus eſt amor ſeu
dilectio non ſimpliciter ſed ſecundum quid,
ſcilicet ſecundum quod amor ſeu dilectio eſt
communis patri et filio. Et ſic patet quod
ſecundum Auguſtinum ſpiritus ſanctus eſt
amor ſeu dilectio.

ſe ſuper præmiſſis ulteriùs non contendat, ſibi ſuper præmiſſis ſilentium perpetuum imponendo. Apud Choppinum *l. 1. de ſacra Politia tit 7. n. 8.*

216. Notatu digniſſima ſunt verb illa Arreſti: *Ne ex ignorantia jus noſtrum deferere, aut alienum invadere contingeret*, quibus confutatur, quod paulò ante dixit Alexander, Reges Chriſtianiſſimos *Iuris* Regaliæ in Eccleſijs, quas liberas declarárunt, exercendi legitimum titulum, & authoritatem ſe habere, non negaſſe. Non juri ſuo cedebant, ſed jus Eccleſiarum conſervabant hujuſmodi Placitis. Eandem rationem continent Arreſta in alijs Tractatûs Appamienſis locis relata; v. g. quod habetur *cap. 6. ejusd. lib.* pro Eccleſia Albienſi, quod idē *art. ſuperiori §. 41.* retulimus: *Cùm Dominus Rex ſuper hoc aliàs nunquam uſus fuiſſet*; & Arreſtum circa Regaliam in Eccleſia Anticnſi jam ſæpe citatum: *Quia per inqueſtam, quam fieri feciſmus, probatum non extitit, ſeu inventum, quòd vacante Eccleſiâ ſuprædictâ, Nos, vel noſtri Anteceſſores domum Epiſcopalem, vel forteritia alta civitatis, caſtra etiam extra civitatem, ſeu villas alias habuerimus aliquo unquam tempore, ſed nec pedagia extra civitatem ad Epiſcopum pertinentia, niſi à duabus primis vacationibus citra, vel aliquando unquam, vacante Eccleſiâ. Nos, vel noſtri Anteceſſores Dignitatem aliquam in ea contulerimus, vel Præbendam, &c.*

PROBATIO III.

Petita ex rationibus in præcitato Concilij Lugdunenſis *Canone duodecimo* inſinuatis.

217. PRæſcindamus à jure Feudi, quo afficiuntur fortaſſis terræ, ac oppida Epiſcopatibus conceſſa cum onere tum recognitionis erga Regem, ſeu Imperatorem, tum ſervitiorum *realium* præcipuè, Regi ſeu Cæſari ex ſubditorum præcipuè cenſibus perſolvendorum: cujuſmodi jura Regalia ex ipſo Lateranenſi Concilio ſubſiſtere firma & rata, liquet ex dictis *præced. §. 2.* Quæ porrò Regalia ſubſiſtit ex fundatione Archiepiſcopatuum, ſeu Epiſcopatuum, ſeu Abbatiarum, comprobata extat à ſacro Lugdunenſi Concilio. Sed ſermo nobis eſt de Eccleſijs, quæ in ſuis fundationibus nihil habent ſibi injunctum oneris hujuſmodi, dum redditus, ſuper quibus fundantur, ſunt conceſſi in cultûs Divini obſequium abſque ulteriori onere, & cum libertate à ſervitute, quam præſefert Regalia. An non igitur circa redditus ejuſmodi apprimè obſervanda eſt ratio, quam ſacrum Concilium Tridentinum *Seſſ. 25. cap. 2. de Reformat.* tradidit ex eo argumento, *quòd res Dei ſint*, interdicentis, ne redditus Eccleſiaſtici inſumantur in uſus profanos? Quomodò igitur ſuper redditus hujuſmodi manum ſuam extendere poteſt Regia poteſtas, quam Chriſtus æquè ac reliquos Chriſtianos obſtrinxit, ut, ſi jura ſua ſibi reddi cupiat, reciprocè reddat ea, quæ Dei ſunt? Quæ ratio fortiùs urget in collatione beneficiorum puram ſpiritualitatem obtinente, adeoque ſphæram Regiæ poteſtatis ſuperexcedente, niſi in quantum à ſancta Eccleſia, ejuſque Cante Summo Pontifice Regibus, alijsve laicis eſt permiſſa.

Prætendi equidem ſolet à Regaliæ defen- 218.
ſoribus; *hoc jus eſſe congenitum Coronæ Regni Francici.* Sed numquid dum Rex Galliarum manſiſſet in ſtatu infidelitatis, intereaque ſacro Evangelio in Franciam illato, à pijs fidelibus fundati eſſent aliqui Epiſcopatus, ſaltem ultra jura temporalitatis, Regiæ fortaſſis Majeſtatis fundis ac terris Regni ſui inhærentis, Regiæ Coronæ congenitum dici poſſet jus ſuper redditibus puré Eccleſiaſticis, atque beneficiorum Eccleſiaſticorum collationibus? Ubi verò Rex Franciarum Chriſti characterem inſignitus fuit, an dicere fas eſt, ex ipſo accreviſſe Regi, ejuſque Coronæ jus ſpiritualitatis ſuper ea, quæ Dei ſunt, protenſum? Si hoc dicere liberet, parem effectum pareret Chriſti character in omnibus Chriſticolis, adeoque fieret omnimoda ſpiritualitatis cum juribus temporalibus confuſio perniciosiſſima, abolito jam toto Eccleſiæ ſanctæ ſtatu hierarchico, conditiniſto erga politicum ſeu Regium ſtatum.

Verum equidem eſt, quòd Coronæ Re- 219.
giæ in vi characteris Chriſtiani accreverit obligatio tutandi Bona & jura ſanctæ Eccleſiæ, ceu res Dei ab uſu profano ſegregatas, & in ſortem Domini ſecretas; unde Reges ac Cæſares obtinent nomen ac munus Advocatorum ſeu Patronorum, ac Defenſorum, ſeu Cuſtodum Eccleſiæ, ejuſque jurium, ac Bonorum, redituumque: ſed tantum abeſt, ut Rex hinc poſſit prætendere aliquam ſuper juribus Eccleſiaſticis ſuperioritatem, ut potiùs è contrario in commune tranſierit adagium, advocatiæ jus nihil tribuere juriſdictionis ſupra clientem, ejuſque jura propria; veluti præter alios probant Baldus *in Leg. 1. col. 3. §. Tutio. Cod. Si quaſcunque præditus poteſtate.* Alexander *in leg. 1 n. 34. De juriſdictione omnium Iudicum.* & *conſ. 13. n. 18. lib. 6.* Rota *deciſ. 14. par. 2.*

Ex ipſo equidem prædicto Concilij 220.
Lugdunenſis *Canone duodecimo* noſcitur, Regaliam ſtabiliri poſſe ex aliqua etiam conſuetudine, ſed ubi hæc facta Generalis Synodus interdixit, ne ulterior, ac pro eo tempore fuerat poſſeſſum, ac præſcriptum, fieret Regaliæ extenſio, ex tunc hujus ſacroſancti decreti jus *poſitivum* induxit obſtaculum Regaliæ ultra limites tunc conſtitutos, ſeu bonâ fide poſſidendæ, ſeu conſequenter præſcribendæ. Tametſi verò Juris in juribus ſpiritualibus præſcribendis reſiſtentia vinci valeat per præſcriptionem tituli quaſi privilegiati præſumptione nixam: at hoc ipſum fortaſſis eſt cauſæ præſentis centrum, ut titulus ejuſmodi pro ulteriori Regaliæ extenſione oſtendatur; prout in Corollario ſequenti magis expendetur. Cæterùm oſtendam deinceps, quibus tum authoritatibus, tum rationibus fuerit de Regalia antiquitùs concertatum, quas univerſas ex Juriſperitis *infrà* nominandis integrè producam, quò pleniùs

nius judicium formare poſſit Lector; quem tamen cupio, ſuum habere judicium ſuſpenſum, quouſque totum cujuſque Authoris diſcurſum evolverit: & ſi meum requirat judicium, haud difficulter intelligere poterit, me concludere, quòd non alij, quàm ij, quos præadductum Concilium Lugdunenſe circa Regaliam probavit, tituli videantur ex ſolido Juris fundamento ſubſiſtere.

PROBATIO IV.

Quâ ex Arnulphi Ruzæi *de jure Regaliæ opere in tractatûs tractatuum to. 12. relato à pag. 357. per extenſum adducto* oſtenduntur Regaliæ juſti tituli haud abſimiles illis, quos ſacrum Concilium Lugdunenſe unicè comprobavit, extenſionemque hiſce ulteriorem interdixit.

221. IS igitur Author *à n. 3.* ita diſſerit. Inprimis, inquiens, quærendum eſt, quo jure & titulo Francorum Reges vacantibus Eccleſijs Cathedralibus & Metropolitanis, collationes beneficiorum, & Patrimonia temporalia Pontificum ſibi vendicarunt in ipſis Eccleſijs, donec ſacramento fidelitatis ſint ipſi Pontifices Principi adaptati? Quæ quæſtio & controverſia orta eſt temporibus Bonifacij VIII. & Philippi IV. cognomine Pulchri quondam Francorum Regis, dicente Bonifacio, quòd collationes beneficiorum ſunt merè ſpirituales, quæ ad Principes, tanquam Laicos pertinere non debent. Econtrariò Philippo aſſerente, illud jus Regaliorum ad Reges Franciæ tanquam ad legitimos totius Chriſtianitatis Protectores ſpectare. In qua quæſtione variæ fuerunt ſententiæ & opiniones, ita quòd refert Joannes Andreæ poſt Joannem Monachi *ibi n. 3. in Capitul. 2. de præbendis in 6.* quòd hæc materia fuit tractata & ventilata in Curia Romana temporibus Nicolai III. per excellentiſſimos viros totius Italiæ.

222. Hanc quæſtionem tetigit Archidiaconus *Cap. Imperium. 10. diſtinct.* loquens de Regalibus Regum Franciæ & Angliæ, præſertim in Normannia, qui habent poteſtatem conferendi, vacantibus Eccleſijs. Eandem quæſtionem format Speculator *in tit. de Legat. §. Nunc tractemus, verſiculo, ſed numquid Legatus.* ubi in individuo facit mentionem de quadam præbenda in Eccleſia Laudunenſi, quam habebat Nicolaus Papa ante ſuam promotionem, & eam nepoti contulerat: ſed eam poſtmodùm Rex contulit, & obtinuit. Idem Speculator *in tit. de præbend. in §. Reſtat, in verſ. Item nota:* & *ibi* Joannes Andreæ *in addit. ad eum in Gloſſ. Super hoc fuit ſic receptum.* dicens, quòd tale jus vendicant ſibi Reges Franciæ, & Angliæ in Eccleſijs vacantibus, & quòd in hæc Reges ſunt antiquo jure defendendi. Idem tractat Speculator *in tit. Sede vacante in ult. col. Ibi. item etiam Reges*, ſubjiciens, quòd Rex percipit fructus, & collationes beneficiorum, Sede vacante, ſicut facit illuſtris Rex Franciæ in Eccleſia Carnotenſi, cujus ipſe Speculator Decanatum obtinebat. Iſtud idem format Gloſſ. & Jacobus Alvaretus *in Cap. un. Qui feudum dare poſſunt.* Hanc eandem materiam tractant Dominus Antonius Corſetus *in tract. de poteſtate & excellentia Regia in q. 51.* quærens, quæ ſunt jura & bona Regaliorum. Et noviſſimè approbatum eſt in Concilio Baſileenſi *§. Item quòd dicta, in tit. de annatis in Prag. ſanct. & ibi Gloſſa ſuper verbo Regaliæ.* Et licèt Archidiaconus *in dict. cap. Imperium, diſt. 10.* dicat, quòd jus Regaliorum non eſt, niſi quædam uſurpatio, quam vendicaverunt ſibi Reges ex tolerantia, & diſſimulatione Summorum Pontificum; & idem repetit *in Cap. Adrianus. 63. diſt.* Idem Joannes Monachi *in dict. cap. 2. de præbendis. in 6.* quos ſecuti ſunt multi Doctores. Item Ioann. And. *in addit. ad Speculator. ſuper illo verſic Sed numquid Legatus, in tit. de Legato. §. Nunc tractemus.* Quæ tamen opinio Monachi tanquam ſuſpectiſſima, & à domo Adverſarij procedens, teneri non debet. Quippe qui Vicecancellarius Bonifacij VIII. & ab eo creatus Cardinalis erat: ut teſtatur idem Ioannes Monachi ſaltem de Vicecancellariatu *in Cap. Is, cui de ſentent. Excomm. in 6.* ubi Probus id firmat, qui Papa Bonifacius contra dictum Philippum Auguſtum Francorum Regem ſuper jure Regaliorum diutiùs concertavit, ut recitat Philippus Pariſienſis.

223. Ultra *ſuperiùs* allegata reperio, quòd de jure hoc Regaliorum meminit Guillielmus Benedicti Præſes Tholoſanus, *in repetitione Cap. Raymundus. ſuper verbo. Uxorem nomine Adelaſiam n. 369. de Teſtis.* ſubjiciens, quòd Franci contendunt, nihil ipſis peculiarius eſſe inter jura Coronæ, quàm iſtud illuſtre & excellens jus Regaliorum, cælitus Francorum Regibus conceſſum. Et quòd hoc ſucceſſit in in locum Inveſtituræ Præſulum, quam retrò annis Adrianus Pontifex Maximus contulit. *Cap. Adrianus. 63. diſt.* Hoc idem tetigit & enucleat Stephanus Aufrerij *in tract de poteſt. ſæcularium ſuper Eccleſiaſticas perſonas. in 2. reg. 25. Fallentia.* Ubi copioſè multa adducit pro confirmatione iſtius juris Regaliorum. Et eadem jura accumulat Fely. *in Cap. Significavit. in primis verbis ſuper illo paſſu, quòd Comitiſſa Flandrenſis ſex præbendas ſacerdotales contulerat.* Et ante eos Henricus Bohic. Gallus & Pariſienſis Doctor *in Cap. Præterea, & primo. de Jurepatron.*

224. Verùm, ut hæc injurioſa interpretatio à calumnijs horum expurgetur, ego, ſalvo meliori judicio, probare conabor, hoc illuſtre Regaliorum jus tàm à jure Divino, quàm à Pontificio, quàm à ſacris Concilijs profectum, atque uſurpatum. *Primò* enim legimus in Veteri Teſtamento, quòd Rex Iſrael electus à Domino, & inunctus, deficiente Sacerdote, fungebatur plerumque miniſterio Pontificis etiam ad præficiendos miniſtros; ut ſcriptum eſt de Davide *1. Paralip. cap. 24.* ubi David Rex 24. miniſtros præpoſuit. Idē de Salomone *3. Reg. cap. 1.* & de Iuda Machabæo *7. cap. Machab.* Et eſt textus Iſidori *in Cap. Cleros. circa med. 21. diſt.* Unde ſi in Lege Antiqua hoc fiebat, à fortiori in Lege Gratiæ in

qua

qua Reges Francorum Chriſtianiſſimi Eccleſias Cathedrales tot annuis proventibus locupletárunt, & ornamentis decorárunt: & propterea appellantur Protectores & Defenſores Eccleſiarum Cathedralium. Sequitur Baldus *in Cap. Quantò. Extra. De judicijs.*

225. *Secundò.* Comprobatur iſtud jus Regaliorum ex antiquis Decretalibus Summorum Pontificum *primò* per textum *in Cap. Cùm inter nos in parte deciſa. de conſuetudine*, loquentem de Rege Angliæ, qui occupabat Normanniam & Comitatum Cenomanenſem, qui conferebat præbendas, & præſertim Decanatum ſancti Petri Cenomanenſis, & ibi Tancredus Gloſſator antiquus. Alibi textus Honorij III. *in Cap. Dilectus. 3. De præbendis.* loquens de Eccleſia Andegavenſi memorat, quòd Capitulum conferebat præbendas vice Regis, & ſic non ſubjiciebatur mandatis Apoſtolicis, prout reperitur per nos comprobatum *in tract. de mandat. Apoſt. part. 2. num. 21. & ſeq.* Unde patet, quòd Rex ibi conferebat præbendas & non alio jure, quàm Regaliorum, ratione titationis: quia Princeps patronus & fundator debet habere de jure proviſionem præbendarum. Ita per illum textum confirmat Dominicus *Cap. 1. 21. diſt.* Idem *in diſt. Cap. Imperium. in 2. col.* & Dominicus Abbas *in Cap. Cùm Eccleſia Vulturana. De elect.* Si enim inferiores ratione fundationis aut dotationis habent jus præſentandi, à fortiori Principes ſuperiores, qui majora contulerunt, debent in remunerationem habere ampliorem prærogativam, ut conferant pleno jure, prout loquitur dicta Decretalis *Dilectus*, quæ utitur expreſſo verbo conferendi. Ita ad propoſitum Joannes Pariſienſis in tractatu per eum facto de ſtatu Eccleſiæ tempore dicti Bonifacij, in quo tuetur jus Regaliorum, dicens, quòd Regi ſuperexcellenti debetur in remuneratione major honor, ſcilicet collationum beneficiorum; quia licèt jura ſpiritualia non cadant in laicum; tamen jura ſpiritualia largo modo ratione annexionis, vel antecedentis poſſint cadere in laicum. Ita pulchrè Archidiaconus poſt Hugutionem *in Cap. Piæ mentis. 16. q. 7.* Et rationem diverſitatis inter inferiores, & Principes tradit idem Joannes Pariſienſis, quòd ideo inferiores præſentant duntaxat, quia non habent peritiam diſcernendi capacem à minùs idoneo; ideo traduntur præſentati examinandi Epiſcopo Diœceſano, ut conferat: ſecùs in Principibus, qui habent omnem peritiam in ſcrinio pectoris. Principes idcircò pleno jure conferunt. Quòd ſi jus antiquum animadvertamus: inveniemus in eo, inſolitum eſſe verbum præſentationis: ſed uſitatum eſſe verbum proviſionis; ut eſt textus *in Cap. Ratio*, & *in Cap. Monaſteria. 16. q. 7.*

226. *Tertiò.* Alibi eſt textus *formalis* in Decretali. *Ex diligenti in antiqua compilatione. de jurepatronatûs*, quæ dirigitur Epiſcopo Vercellenſi, & expreſsè facit mentionem de quadam præbenda, quam Rex Angliæ contulit, Sede vacante, quem textum ad hoc allegat Archidiaconus *in diſt. Cap. Imperium. in principio.* Sed dicit, quòd hæc Decretalis hodie remota eſt.

Quartò. Iſtud jus Regaliorum fuit approbatum, & declaratum in ſacro Concilio Lugdunenſi, cui præfuit Gregorius X. *in Cap. Generali. in §. fin. de elect. in 6.* Ubi textus prohibet, de novo vendicare jus cuſtodiæ, advocationis, vel Regaliæ, & ibi exponit Ioannes Monachi, & Archidiaconus *De jure Regaliorum Franciæ*, & *in §. Si verò* dicitur, quòd ratione fundationis, vel antiquæ conſuetudinis jura Regaliorum poſſunt prætendi & percipi; & loquitur textus *alternatim*, aut ratione fundationis, aut antiquæ conſuetudinis. 227.

Eſt ergo Rex Franciæ in quaſi poſſeſſione percipiendi jus Regaliorum, Sede vacante Epiſcopali, occaſione fundationis, ceſſante etiam conſuetudine, quantum ad collationam beneficiorum, quem textum ad hoc voluit allegare Speculator in dicto titulo: *Ne Sede vacante circa finem*, loquens de Regalia Carnotenſi, dum allegat *Cap. Hoc conſultiſſimo. De reb. Eccleſiæ non alienandis. in 6.* Dicit ibi Joan. Andreæ, quòd voluit allegare dictam Decretalem *Generali. §. Si verò.* Demum hoc fuit confirmatum per Concilium Baſileenſe *in §. Item quòd dicta quinta pars. in verb. ad Regem jure Regaliæ, in tit. de annatis. in Prag. ſanctione.* 228.

Ad præmiſſa ſic per me collecta addo, quòd poteſt elici, talejus non eſſe novum, nec recenter inventum. Sed longis anteà temporibus diuturno uſu confirmatum eſt. Inprimis hoc tam illuſtre Regaliorum jus corroboraverunt, & approbaverunt Romani Pontifices. Primus videlicet Adrianus Papa, ut *ſupra* dictum eſt, in perſonam Caroli Magni reſervavit Regi, & ſuis quibuſcunque Succeſſoribus, de quo fit mentio *in dicto Cap. Adrianus* Et *in Cap. Ego Ludovicus. 63. diſt.* Hoc idem jus firmavit Clemens Papa IV. qui confitetur, quòd Rex vacantibus Eccleſijs confert præbendas à tempore, quo Eccleſia Paſtoris regimine contigerit deſtitui, donec ſubſtitutus Epiſcopus Regaliam à manibus Regis receperit. Et mandat executori per eum deputato, ut, ſi qua collatio facta ſit, revocaret in irritum: quia non intendit collationes beneficiorum vacantium, Sede vacante, in Cathedralibus, vel Metropolitanis ad alium ſpectare, quam ad ipſum Regem: nec velle utiin præjudicium Regis quovis modo. Et hoc factum eſt pro præbendâ Rhemenſi vacante per promotionem Archiepiſcopi Rhemenſis, directo Cardinali S. Marci executore: cui Pontifex Maximus mandat, ne conferat, aut ſi contulerit, revocet, & hoc ſub data Viterbij Idibus Septembris, Pontificatûs ſui anno 3. Idem Gregorius Papa pro Rhotomagenſi Eccleſia vacante per translationem ad Archiepiſcopatum Narbonenſem, ubi refert, Carolo Francorum Regi illuſtri ratione temporalitatis dictæ Rhotomagenſis Eccleſiæ homagium & fidelitatem debitè præſtari debere: Idcircò quia prædictus Rhotomagenſis Archiepiſcopus præſentiam ſuam adire nequibat, rogat prædictus Pontifex dictum Carolum Regem, ut juramentum per 229.

Ordinacio de Mercatoribus Alienigenis.

Item, quod nullus Mercator Alienigena, nec aliquis alius, emat aliquas Mercandisas infra Regnum Anglie, nisi tantummodo Mercatores Regni Anglie, et Mercatores Alienigene infra Villas Mercatorias, et Portus Mercatorios, ubi Custumarii Domini Regis residunt, et non alibi, sub pena forisfacture omnium Mercandisarum suarum, et Corporis sui Imprisonamenti.

235. Neque aliquid facit deciſio Baldi *in dicto Cap. Quanto. de judiciis.* dicentis, quòd Reges ſunt Patroni Eccleſiarum Cathedralium, volentis ex hoc inferre, quòd habeant jus conferendi præbendas. Quia debet ſanè intelligi quoad protectionem & defenſionem Eccleſiarum, non quoad collationem beneficiorum. Ita eleganter Præpoſitus Mediol. *in Cap. Lectis. 63. diſt.* Iſtud idem dicit Abbas Dominus Panormitanus *in Cap. Venerabilem. in verbo: Cabebit. Extra. De elect.* dicens, quòd Imperator non eſt Patronus Romanæ Eccleſiæ, eſto, quòd ſit Advocatus, & Defenſor illius.

236. His argumentis, authoritatibuſque non obſtantibus, ut ante diſputatum eſt, quamquàm plerumque jura ſpiritualia non tranſeant in Laicum; tamen in remunerationem dotationis Eccleſiarum conceſſum eſt Principibus, & Regibus, ut, vacante Sede Epiſcopali, conferant præbendas, vel ut habeant cuſtodiam Eccleſiæ vacantis. At *in dict. Cap. Generali. §. Si verò. & in dicto Cap. Dilectus. el. 3. in parte deciſa. de præbendis.* ſicut habent inferiores laici propter fundationem Eccleſiæ jus præſentandi: & rationem diverſitatis poſui *ſuperiùs.* Ita dicit Joann. Pariſienſis *in dicto tract. de ſtatu Eccleſiæ.* Ratio eſt, ui jus conferendi non eſt ſuâ naturâ me ê ſpir t a.e, ſed ratione unionis, quæ jura propr ê non ſunt ſpiritualia: ſed quàdam nterp ſatione: quare facile tranſeunt in laicum, ut invitentur ad conſtructionem & fundationem Eccleſiarum. Ita notabiliter Archidiaconus *in dict. Cap. Præmentis. 17. q. 6.* Dominus Abbas *in Cap. 1. De præbendis.* Idem *in Cap. Quantò. in 3. colum.* Gloſſa Magna *in Cap. Cùm dilectus.* ita ſentiens de jurepatronatûs; & Dominus Rochus de Curte *in ſuo tract. de jurepatron. in 2. colum. ſuper verb. tuæ.* Et igitur penes illos etiam Doctores, qui Regaliæ quoad jus conferendi favent, reſtrictionem fieri ex titulo fundationis, ſeu dotationis Eccleſiarum.

PROBATIO V.

In feudi rationem, dotationis titulum præferentis, reducta ab eodem Authore à *pag. 359.*

237. *Secundo* loco illuſtre jus reperio, competere Regibus Francorum ratione feudi vacantis, quia mortuo Epiſcopo, ex quo feudum revertitur ad Principem ratione homagij, & juramenti fidelitatis, quæ præſtantur à ſuccedente in dignitatem, ex conſequenti omnia beneficia, quæ ex feudo dependent, & erecta fuerunt, pertinent ad Regem. Pro iſta opinione facit egregia deciſio Cardinalis Florentini *in Conſil. 122.* incipiente: *Quidam habens feudum.* ubi *abſolutè* centet, & reſolvit notabiliter, quòd ſi de feudo dotetur beneficium, tunc juspatronatûs quæritur feudo, & non perſonæ. Igitur in quem tranſit feudum, tranſeunt & collationes beneficiorum. Hanc ſententiam ſecutos eſt Felyn. Sandeus *in Cap. Cùm venerabilis. in 12. colum. Extra. De exceptionibus.* Pro hoc eſt Textus junctâ Gloſſâ *in Cap. In ſacris. 16. q. 1.* Hoc deducit latè Cardinalis *in præallegato loco.* Unde dicendum eſt in conſequentiam feudi vacantis, quòd tranſit in Regem jus conferendi beneficia data de ſuo patrimonio. & feudo, Sede vacante, ſicut tranſit feudum, cui illud jus adhærere videtur. *Argumento Legis in rem. §. Si quis rei ſuæ. ff. De rei vendicat.*

Secundò facit, quia ex quo fundatur in jure dictorum Regalium in certa parte, videlicet in perceptione temporalitatis, Sede vacante, reputatur fundatus in univerſo quoad collationes beneficiorum, quæ ſunt in fructu; & connumerantur inter Majores fructus Prælaturæ. Gloſſa *in Cap Cùm olim. De majorit. & obed.* Ita *formaliter* Joannes Andre. *in Regula quod alicui. lib. 6.* ubi dicit, ſufficere, quòd is ſit fundatus in certa ſpecie à fundandum jus ſuum in univerſo; & Dominus Abbas *in Cap. 1. Extra. De Religioſis dom. nibus.* 238.

Tertiò. Ad hoc eſt deciſio expreſſa, & 239.
Textualis deciſio Decretalis Alexandri ſub titulo de jurepatronatûs, incipiente: *Ex dilgenti, in antiqua compilatione*, quæ dirigitur Epiſcopo Vercellenſi, & loquitur de quadam præbenda, quam, Rex Angliæ contulerat. Et dicit *ibi* Textus, quòd fructibus ad fiſcum devolutis, Rex contulit ibi præbendam, & ſic clarè Textus *ibi* vult, quòd collationes præbendarum veniant in conſequentiam perceptionis fructuum. Et *ibi* Gloſſator antiquus Laurentius quærit, quo jure? Jure Regalium, inquit, in cujus conſequentiam fructuum venit collatio beneficiorum. Et licèt ille Textus ſit de antiqua compilatione, & videatur abrogatus, tamen ex quo non derogat novis juribus, poteſt allegari ad deciſiones cauſarum, ut eſt Textus *in Cap. Paſtoralis. & ibi Can. De fide Inſtrum.*

Quartò. Ultra *ſupra* dicta, pondero ad 240.
hoc Textum *in Cap. Cùm ſeculum. Extra. De jurepatron. ibi, ratione feudorum, juspatronatûs acquiſiverunt.* Unde evidenter colligitur, quòd ratione feudi à Laico con eſſi juspatronatûs tranſit, quando eſt ſpirituale. Per quem Textum decidit Dominus Rochus de Curte *in ſuo ſolenni tractatu de jure Patronatûs in verbo. Ipſe, vel is, à quo cauſam habuerit, in 29. quæſt.* quod in confiſcatione bonorum, & devolutione ad Principem, tranſit juspatronatûs. Hoc tenet Gloſſa *in Can. Filijs. 16. q. 7.* Ita volunt Joann. Andreæ, & Dominus Abbas *in Cap. Nobis De jurepatronatûs.* Dominus autem Cardinalis Florentinus dicit, ſe ita conſuluiſſe *in Cap. Quantò. De judicijs. in 3. colum.*

Tametſi in oppoſitum, quòd ratione 241.
feudi vacantis, quamvis temporalia revertantur ad Principem, tanquam ab ejus patrimonio manantia, tamen collationes beneficiorum, quæ ſunt merè ſpirituales, Sede vacante, tranſirè non debent, non pauca argumenta & valida adduci poſſunt. Inprimis authoritas Præpoſiti Divi Ambroſij, qui decidive differit *in Cap. 1. in colum. pen. 20. diſtinct.* quòd in translatione univerſitatis bonorum odioſa, qualis eſt ea, quæ oritur per mortem naturalem, vel civilem, nunquam

Anno Regni Regis Edwardi Sexti Decimo Sexto.

An Act for the Confirmation of Letters Patents made to the Governor and Company of the Mines Royal and of the Mineral and Battery Works.

WHEREAS the King's most Excellent Majesty, by his Highness's Letters Patents under the Great Seal of England, bearing Date at Westminster the Fifth Day of May in the Fifth Year of his Highness's Reign, hath given and granted unto Sir Thomas Smith Knight, Doctor Wotton, Doctor Record, Doctor Langton, Doctor Hales, Doctor Bill, Doctor Masters, Doctor Cole, Doctor Wilson, Doctor Yale, Doctor Lewes, Doctor Wendy, Doctor Owen, Doctor Huick, Doctor Hammond, Doctor Bassett, Doctor Hall, Doctor Bonner, Doctor Wilkinson, Doctor Hopton, Doctor Bourne, Doctor Cuthbert Scot, Doctor Pendleton, Doctor Cuthbert Tunstall, Doctor Thirlby, Doctor Peter, Doctor Sands, Doctor Turner, Doctor Redman, Doctor Wolton, Doctor Cox, Doctor Sampson, Doctor Haddon, Doctor Smith, Doctor Parker, Doctor Pilkington, Doctor Grindall, Doctor Whitehead, Doctor Sandys, Doctor Alley, Doctor Young, Doctor Pierce, Doctor Bullingham, Doctor Best, Doctor Pilkington, Doctor Barnes, Doctor Downham, Doctor Nicholas, Doctor Robinson, Doctor Home, Doctor Fox, Doctor Guest, Doctor Salcot, Doctor Capon, Doctor Veysey, Doctor Voysey, Doctor Shaxton, Doctor Ailmer, Doctor Harley, Doctor Taylor, Doctor Aldrich, Doctor Cheney, Doctor Sharpe, Doctor Perne, Doctor Watson, Doctor Chadsey, Doctor Redmayne, Doctor Glyn, Doctor Yong, Doctor Wilson, Doctor Lewin, Doctor Coldwell, Doctor Horn, Doctor Pilkington, Doctor Davis, Doctor Scambler, Doctor Pates, Doctor Bentham, Doctor Cole, Doctor Carew

tanti temporis allegetur præſcriptio. in 6. Pro qua ſententia facit, quia ejus temporis poſſeſſio, cujus initij non extat memoria, habet vim conſtitutionis. *l. Hoc iure ff. Ductus aquæ. ff. De aqua quotid. & æſtiva.* Nota *in Leg. Si quis diuturno. ff. Quemadmodùm ſervi amittantur.*

246. Eſt & altera ratio dicti ſuperioris, quòd decimæ, quantumcunque ſint jura ſpiritualia, cujuſmodi jura per laicos poſſideri non poſſunt. Textus eſt *in Cap. Prohibemus. De decimis.* tamen laici, ſi ſint in poſſeſſione à tanto tempore, cujus non extat memoria, præſcribere poſſunt. Textus eſt *in Cap. Cùm Apoſtolica. De jur. quæ ſunt à majori parte Capituli.*

247. *Tertiò.* Pro hac parte adducitur illud, quod voluit Speculator *in tit. De præbendis in §. Reſtat. & ibi* Joannes Andreæ *in addit.* ubi dicit, quòd ex quo concurrunt duo vincula, quorum *primum* eſt longiſſimum tempus, *ſecundum* eſt lcientia Summi Pontificis, cum patientiâ poſſidenti accommodata, non dubie id cedit loco privilegij, quia per tantum tempus præſcribitur etiam contra ea, quæ ſunt reſervata in ſignum ſuperioritatis, & jura Principis, unà cum ejuſdem tolerantia. Gloſſa eſt *in Cap. unic. in verbo Non obſtant. De Clerico ægrot.* Nota *in Cap. Super quibuſdam. in §. Præterea. De verbor. ſignificat.* & tractant Legiſtæ *in leg. Imperium. ff. de juriſdict. om. Iud.*

248. Verùm hæc ſententia non videtur mihi eſſe vera, & contra illam affero in medium deciſionem Joannis Andreæ *in Cap. De præbendis. in 6* ubi voluit, quòd quantumcunque longo tempore laicus exercuerit act im ſpiritualem, nunquam tamen poteſt illum præſcribere, & hoc ea, quæ *ſuperiùs* diximus, quòd poſſeſſio tanti temporis, cujus initij non extat memoria, habet vim tituli, & *ſecundo* loco illud, quod nos diximus, quòd jura Principis etiam reſervata in ſignum ſuperioritatis, tali tempore præſcribuntur, & hoc, & illud ita demum vera dicenda ſunt, cùm ſupponitur capacitas in exercente, alias non: ita debet reſtringi *Cap. 1. De præſcript. in 6. & L. Hoc jure. in §. Aquæ ductus.*

249. Ad illud tenendum moveor authoritate Panormitani *in cap. Quanto. in 1. nota. de conſuetudine.* ubi vult, quod ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, non poſſunt acquiri per inferiorem, qui non habet ordinem, quia conſuetudo etiam vetuſtiſſima non habilitat perſonam alioqui non capacem. Illud idem voluit Panormitanus *in Cap. Cùm contingat. in 3. col. de foro compet.* Eandem opinionem ſecutus Dominus Abbas *in Cap. Auditis. in 6. not. ab. De præſcript.* ubi voluit, quòd inſtitutio, quæ eſt authorizabilis, non poteſt præſcribi, nili per eum, qui ſit Prælatus in ſimili qualitate, licet ſit inferior, & adhuc inſignia Epiſcopalia, quæ ſunt conceſſa inferioribus, ut Abbatibus ad decorem & ornamentum ſuarum Eccleſiarũ, non præſcribuntur. His accedit, quòd jura ſpiritualia non poſſunt poſſideri per laicos *in Cap. Cauſam, quæ. De præſcript. In dict. cap. Meſſana*, junctò *Cap. Sacroſancta. De elect.* Si ergo illas poſſidere non poſſunt; ergo nullo tempo-

ris decurſu præſcribi, quia ſinè poſſeſſione non cadit præſcriptio. *in Regula Sinè. De Regulis juris. in 6.*

Tertiò. Adde *tertiam* rationem hujuſmodi. Nam quòd laici prælentant ratione fundationis, vel alias ex privilegio, illud introductum eſt ex mera gratia. Textus eſt *in Cap. Quoniam in princip. De jurepatron.* At ea, quæ ſunt conceſſa ex gratia ſpeciali, non cauſant exemptionem. Ita volunt expreſsè Imola *in Regula, quod alicui gratiosè. De Regulis juris. in 6.* Notat Archidiaconus *in Cap. Hortamur 7. 1. diſt.* ubi dicit, quòd populus Parochiæ, vel alius laicus patronatum præſcribere non poteſt, quia non eſt illius juris capax, & per conſequens ſinè peccato detinere non valet, nec præſcribere ſecundùm formam *Cap. ſin. De præſcript.* Et ita illam concluſionem firmavit Panormitanus in ſua ſolenni diſputatione, quæ incipit: *Augerio in 5. col.* ubi ab expreſſo dicit, quòd ſi Papa etiam ex privilegio conceſſit Regi collationem beneficiorum, illud jus conferendi tanquam merè gratiolum, & contra diſpoſitionem Juris communis, præſcribi non poteſt. 250.

Ex quo habemus limitare aliam regulam, 251.
quæ habet, quòd ea, quæ poſſunt quæri privilegio, poterunt haberi præſcriptione, cujus dicti Textus eſt *in Cap. Duo ſimul. De offic. Ord.* Nam id locum habere nequit in iis, quæ de jure communi poſſideri non poſſunt, nam data incapacitate poſſidendi, poteſt privilegium Principis aliquid operari, & habilitare perſonam, ut eſt Gloſſa *in Cap. Bene quidem. 96. diſt.* quæ dicit, quòd Papa poteſt dare laico poteſtatem excommunicandi, ſed non ſic eſt in præſcriptione, quæ præcipuè fundata eſt ſuper poſſeſſione, cujus eſt incapax laicus, quod fundamentum poſuit Panormitanus *in dicto cap. Cauſam, quæ. in 1. notab. de præſcript.* Nec obſtabit, ſi diceretur, quòd Reges Franciæ uſi ſunt cum patientia, & tolerantia Romani Pontificis, quo fit, ut videatur eis conceſſiſſe Papa; cui objectioni reſpondendum eſt, quòd illud verum, quando jus poteſt cadere in aliquem abſque expreſſa authoritate Sedis Apoſtolicæ, ſecùs, ſi requireretur privilegium ipſius Sedis, quia tolerantia non ſufficeret: ita reſpondit Joannes Andreæ *in dicto cap. Licet. De præbendis.* allegando, quòd ita debet intelligi Lex, *Cùm de in rem verſo. ff. De uſu.* Tunc enim tempus non eſt modus inducendæ obligationis. *Leg. Obligationum ferè. in §. Placet. ff. De action. & oblig.* Nec aliquid facit Textus *De his, quæ ſunt à Prælatis. in Cap. Apoſtolica.* Ubi decimæ poſſunt præſcribi per laicos a tanto tempore, cujus non extat memoria in contrarium: poſſunt enim poſſideri, quia iſtud fuit olim indultum ante Concilium Lateranenſe diſpenſativè ad hoc, ut Eccleſia oppreſſa haberet auxilium à Chriſtianis, ſed poſtmodùm fuit revocatum, juxta formam *Cap Prohibemus. De decimis.*

PRO-

PROBATIO VII.

Deſumpta ex dicto Authore *pag. 360.* Jus conferendi beneficia reducens in privilegium Apoſtolicum.

252. QVinta ait, & *ultima* fuit opinio, quòd iſtud jus conferendi beneficia, vacante Sede, emanavit ex privilegio Apoſtolico; prout eſt Textus *in Cap. Adrianus. 63. diſt.* ubi Adrianus Papa conceſſit hoc privilegium Carolo Magno, tanquam legitimo Protectori Chriſtianitatis, quando obſedit Papiæ Deſiderium Longobardorum Regem; & non modò ab Adriano Papa fuit conceſſum, ſed tota Synodus in remunerationem protectionis tradidit jus, & poteſtatem eligendi Pontificem, ordinandi Apoſtolicam Sedem, inſuper Archiepiſcopos, & Epiſcopos, ut ab eo inſtitutionem acciperent, diffinivit, & jus conferendi beneficia, per ſingulas provincias facit. Gloſſa *ordin. 17. q. 7. in Summa*, quæ dicit, quòd laicus habet inveſtituras authoritate Papæ, ſicut Rex Apulus, & poteſt dare Beneficia, cui vult. Idem Textus *in Cap. Hinc eſt. In verbo. Sinè Regali proviſione. 16. q. 1.* ubi loquitur de quodam Monaſterio ſito in Regno Franciæ, quod ſpectabat ex privilegio ad proviſionem ipſius Regis.

253. Iſtud voluit expreſsè Baldus *in L. Reſcripta. in 2 colum. Cap. De precib. Imperatori offerendis.* Ubi Baldus refert, quòd Rex Anglorum, & Rex Hungariæ conferunt in ſuis Regnis præbendas ex privilegio Papæ. Idem tenuit Speculator *in tit. De præbendis. verſ. final.* ubi dicit, quòd Imperator habet privilegium, quod vidit ipſe bullatum, quod in qualibet Eccleſia Alemanniæ poſſit facere unum recipi in Canonicum: quinimò, quod eſt majus, non ſolùm Rex, & ſic maſculus poteſt habere iſtud privilegium, ſed etiam fœmina Regina. Textus eſt *in Cap. Cùm dilecta.* & ibi Dominus Abbas Panormitanus *in 1. nota. de conceſſis præbendis.* ubi loquitur de Comitiſſa Flandrenſi, quæ donaverat ſex præbendas Sacerdotales ex privilegio, & diſpenſatione Romani Pontificis, qui potuit eam habilitare circa jura ſpiritualia, ſicut & alias fecit *in Cap. Mennam. 2. q 5.* Iſtud etiam voluit Panormitanus *in Rubrica. De judicys. in penult. columna.* ubi dicit, quòd ex privilegio poteſt ſpectare collatio beneficiorum Regibus contra diſpoſitionem Juris communis.

254. Ultra *ſupra* dicta ego addo, quòd ex voluntate Epiſcopi non poteſt ſpectare jus conferendi beneficia ad Reges, ſeu Duces, & Barones, ſed ſolùm reſervatur Summo Pontifici in ſignum ſuperioritatis, habilitare laicos, tanquam perſonas incapaces. Ita reperio tenuiſſe Abbatem in terminis *in conſilio ſuo 106.* incipiente: *Caſus, ſuper quo conſilium, circa finem.* præſertim, quando Eccleſia eſſet jam conſtructa, dotata, & conſecrata tempore conceſſionis. Movetur duabus rationibus. *Prima* eſt, quia non poteſt renuntiare juri, quod eſt introductum in honorem, & favorem totius Epiſcopalis dignitatis, ut ſunt collationes beneficiorum, dicit Textus *in Cap. Eccc. 95. diſt.* Nota Gloſſæ *in diſt. Cap. Cùm olim. De majorit. & obed.* Argumentum *Cap. Si diligenti. De foro compet. Secunda.* Quia non poteſt Epiſcopus rei ſacræ legitimam ſervitutem imponere: Gloſſa eſt *in Cap. Piæ mentis. in verbo. De ſua juriſdictione, in fin. De Iudic. Patron.* Unde opus eſt, ut habeat expreſſum privilegium Sedis Apoſtolicæ. Ex quibus univerſis facilè conſtat, Regaliæ jus extendi haud debere ultra titulos fundationis, dotationis, ſeu feudi, ac uſûs diuturni.

PROBATIO VIII.

Deſumpta ex Philippi Probi Bitturici *q. 1. & 2. de jure Regaliæ* relatis *in dicto tom. 12. tractatuum à pag. 389.*

255. DIc, triplicem, ait *ibidem*, eſſe dabilem, ſeu reperiri Regaliæ ſpeciem, quarum *prima* eſt cuſtodia Eccleſiæ vacantis introducta, quam Rex in omnibus Eccleſijs ſuis Franciæ Regni habet, & quas defendere, ex debitoque ſuæ ſupremæ dignitatis cuſtodire, & tueri debet, ne illæ & earum Miniſtri ab alijs indebitè opprimantur, utque bona & jura futuris ſucceſſoribus conſerventur, & ratione ſpeciei hujus Rex aliquos non facit fructus ſuos, imò illos ipſis Succeſſoribus conſervat. Sic ſuccedit Juris doctrina, qui cuſtodiam habet, non conſumere, ſed cuſtodire debet. *Cap. Cùm vos. De offic Ordinarij*, ubi Gloſſa *fin.* & L. *Is, cui. §. Qui Legatorum. ff. Vt in poſſeſſ. legat. Pone in ſequeſtro*; ut domi probat Ruzeus *ſupra privileg. 58. n. 6.*

256. *Secunda* Regaliæ ſpecies dicitur illa, quæ provenit ratione caſtrorum, terrarum, & domorum à Rege moventium, Eccleſijſque Cathedralibus & Metropolitanis ſpectantium, & nunc, Sede vacante, Rex nónne hujus Regaliæ facit fructus ſuos, ex temporalitate proventientes, quoúque novus Epiſcopus Regi homagium fecerit? Quod tenetur facere ipſe Epiſcopus, niſi aliàs ei per Regem illud fuerit remiſſum, quod quidem homagium fit, ſeu præſtatur pro ſola temporalitate, non autem pro ſpiritualitate; quia illud pro ea facere, eſt Simoniacum, inquit Gloſſa *in Cap. 1. §. Verùm. De ſtatu Regal. lib. 6.* Ideo dicit Textus *in Cap. fin. De Regulis Iuris*, quòd indignum eſt, & à Romanæ Eccleſiæ conſuetudine alienum, ut pro ſpiritualibus facere quis homagium compellatur, tum quia præſtatio hæc ſervitutis ſpeciem habet. Felin. *in Cap. Meminimus. n. 7. De accuſ.* & Eccleſia libera eſt, libertatiſque mater, & ex conſequenti, ejus filij, id eſt, Miniſtri. *Argumento Rub. De ſervis non ordinandis. & ad Galat. cap. 4.* Quod maximè procedit in Epiſcopis, qui dicuntur Eccleſiæ ſponſi; alij verò quaſi, ſponſi, aut mariti, ait Gloſſa *in Cap. Per venerabilem. In verbo adulterinus, qui filij ſint legitimi.*

257. *Tertia* Regaliæ ſpecies illa eſt, quæ collationem beneficiorum Eccleſiaſticorum concernit,

cernit, quam Rex in Eccleſijs Cathedralibus, & Metropolitanis ſui Regni (Sede vacante maximè) habere dicitur à tempore immemoriali, pluribuſque medijs, rationibus, & cauſis in quæſtione proximè ſequenti tangendis. Et de ea principaliter impræſentiarùm fiet ſermo noſter, & de qua ſunt recordati Joannes Monachi *in Cap. Generali. De elect. lib. 6.* & Baldus *in Cap. Quantò. in fin. De judic.* & poſt eos Guillielm. *Benedict. in repetit. Cap. Raynutius. in verbo. Et uxorem. n. 37. De tempeſt.* Idem Joannes Monachi *in Cap. 2. De præbend. in 6.* & Malleret *in tract. De elect. chartâ mihi 23.* & latiùs *ſupra in præfat. tract. Regaliarum*, ad quos omnes brevitatis cauſa te remitto, ut ad ſequentia deſcendam.

258. Ex quibus rurſus conſtat, tum quòd jus cuſtodiæ non det titulum conſumendi ſeu jura, ſeu fructus beneficiorum Regaliæ ſubjectorum, ſed potiùs conſervandi & cuſtodiendi ; tum quòd Regalia qua fundata ſuper jure feudi, ſit reſtricta ad ſolam temporalitatem, tum denique, quòd titulus uſûs immemorialis det quidem Regibus jus collationis beneficiorum : quibus autem cauſis nitatur hic uſus, explicat is Author *ſeq. quæſtione* non ex propriâ, ſed aliorum, uti ait, Regaliſtarum ſententiâ, ſubdens *ibidem n. 15.* Prætatos Mediterraneos aſſeverare, Regaliam non tranſire Ligerim &c. ſed coarctari modo *ibi* inſinuato ; prout exhibebitur in proximè ſequenti probatione.

PROBATIO IX.

Deſumpta ex prælegati Philippi Probi *quæſtione, ſecunda* non tam ex ſuâ, quàm ex Regaliſtarum ſententiâ docentis, quibus rationibus & cauſis jus Regaliæ ad Regem Chriſtianiſſimum pertinere dicatur.

259. REſpondet igitur poſt Regaliſtas dicens, quòd ejuſmodi cauſæ multiplices adſtruantur. Quarum *prima* eſt ; quia Regis Prædeceſſo es, totuſque Nationis Gallicæ homines, ultra quam alia Regna Chriſtiana, & illorum Principes, pro defenſione & augmento fidei Chriſtianæ multipliciter laborarunt, libenterque ſanguinem ſuum cum eorum bonis effuderunt, ob quod Regi Clodoveo, primo Franciæ Regi Chriſtiano, a clade Alarici Viſigothorum Regis hæreticorum Arianorum in Aquitania regnantium per Epiſcopos, & alios Eccleſiæ Gallicanæ Clericos, cæteroſque Regni Status, ſimul in Concilio Aurelianenſi congregatos, jus eligendi, & Epiſcopos nominandi, per modum cujuſdam recompenſationis ceſſum fuit ; prout & noſtris temporibus, ut patet *in Concordat. in tit. De Regia ad Prælatur. nominat. facienda*, ubi *in tit. præced.* ponuntur rationes prædictis non ſimiles : quæ ceſſio Eccleſiæ Gallicanæ non profuit, ſed magnum etiam Regno præjudicium attulit, quod experientiâ patuit, & ea non ceſſante multò magis patebit.

260. *Secundam* adducunt cauſam præfati Regaliſtæ, quòd Carolo Martello Rege Franciæ regnante, dicti Epiſcopi & Clerus per totam Galliam decimas nobilibus infeudârunt, & lapſo tempore, videlicet 576. anno in primo Lateranenſi Concilio Carolo Magno (a tempore cujus Reges Galliæ non ex Chriſtianiſſimi Regis ſumpſerunt) quia jam octo annis regnaverat, & 25. antequam Imperium regeret, ſuiſque ſucceſſoribus Franciæ Regibus fuit conceſſum, quòd ipſi Epiſcopi inpoſterum, antequam conſecrationis munus ſumerent, ſacramentum fidelitatis ipſi Franciæ Regi præſtare tenerentur, ſuarumque dignitatum inveſtituram etiam ab eo recipere, per modum feudorum, aut inſtar illorum, ſcire licet in capiendo ab eo manum levatam, & permiſſionem intrandi gaudentiam exercitij ſuarum prædictarum dignitatum, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, ultraque plura alia jura ſuper dictis Epiſcopis. tunc Coronæ Regiæ Franciæ in perſona Caroli Magni fuerunt conceſſa, quæ tunc, & ab eo tempore ſemper per propriam & particularem vacationem jura Regaliæ, non Imperialia, aut Regalia (ut patet ex Chronicis Philippi primi Franciæ Regis) vocata fuêre. Quæ quidem jura Regaliæ ſic dicto Carolo Magno, ſuiſque ſucceſſoribus Regibus donata per modum remunerationis & promeritis temporis præteriti fuerunt & conceſſa & ex conſequenti (ut dicunt) illa non eſſe revocabilia etiam per Papam, prout nec per Concilium etiam, nec quoquo modo corruptibilia. Quorum jurium vigore, dicunt ipſi Regaliſtæ, Epiſcopos Regni Franciæ teneri ante eorum conſecrationem jurare, quòd Regi erunt legales, & fideles in ſuo Epiſcopali ſtatu, & populum earum civitatum, & Epiſcopatuum, in quantum poterunt, in obedientia & recognitione ſuprematis poteſtatis erga Regem, & ſuam ſucceſſionis ſanguinis poſteritatem tenebunt.

Ob quod, non ob cauſam aliam ſubdunt, 261.
omnes Epiſcopos Regni, fideles Conſiliarios Regis appellari, illoſque dictum fidelitatis juramentum (prout plurimi exiſtimant) ratione eorum temporalitatis, imò ſolùm ratione ſtatûs Epiſcopalis, & officij Paſtoralis præſtare ; ello, quòd in temporali pratum, nec herbas habeant, quodque Rex ad hunc finem ſuper eos haberet aliquas gratioſas ſummationes pœnales. Sunt hæ, quòd ſi in Epiſcopum electus, aut de Epiſcopatu de novo provitus, dictum fidelitatis ſacramentum ad Regem in quavis parte Regni exiſtentem præſtiturus non venit, tunc fructus, & revenuta ſui Epiſcopatûs in manu Regis manent, prout per antea, & ab inſtanti vacationis Sedis erant, eoſque ab illa hora facere ſuos, prout etiam omnia beneficia ſuæ Diœceſis, & aliorum locorum ad ſuam plenam diſpoſitionem pertinerent, exceptis Parochialibus Eccleſijs, illaque jure Regaliæ poſſe conferre. Quodque ſi ratione hujuſmodi beneficiorum ſupervenat litigium : illud à ſuis Prædeceſſoribus Regibus Curiæ Parlamenti in primo

Property of the Folger Shakespeare Library

facere, non ſolùm eſt parvum rivum juris Regaliſtarum, ſed etiam Regis fontem in totum ad ſiccitatem reducere, adeò, quòd melius eſſet Regaliſtis, beneficia Eccleſiaſtica eo jure non impetrare, aut jus ſibi quæſitum remittere, quàm proceſſum, medio collationis dicto jure obtento, intentare, ita ſub his, aut ſimilibus verbis quidam Regaliſta Regi ſupplicationem porrexit: requirens, quòd per edictum generale, & perpetuum ordinaretur ac declararetur, jus Regaliæ ſic ad Regem pertinens eſſe per totum Regnum uniforme, omnibuſque Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque ipſius Regni & provinciarum adjacentiũ, & ſub obedientia Regis exiſtentium, inhiberetur̃que ſub pœna, quòd declararentur inimici Reipublicæ, & crimine læſæ Majeſtatis irretiti, ne in poſterum dicere haberent, nec in judicio proponere, quòd dictum jus Regaliæ Rex non habeat in omnibus ſui Regni Archiepiſcopatibus, & Epiſcopatibus, & patria obedientiæ ſuæ, ſive in perceptione fructuum Sede Epiſcopali vacante provenientium, aut fidelitate non factâ per electum, aut de novo in Epiſcopum provitum: etiam quantum ad dicto jure beneficia conferendum in Regalia vacantia, & ultra etiam pariter illis inhiberi, quòd poſſeſſionem, præſcriptionem, aut aliud ſimile contrarium non præſumant quoquo modo allegare, adeò, quòd Regaliſtis opus non ſit aliud, quàm habilitates ſuas verificare, & quòd dicta beneficia dicto jure impetrata tempore Regaliæ apertæ vacarunt. Et finaliter, quòd ipſum edictum non ſolùm habeat locum pro tempore futuro, ſed etiam pro præterito, quantum ad beneficia litigioſa. Quid autem ſuper his à Rege fuerit reſponſum, aut dictatum, nobis eſt incognitum: ideo non damus congruum reſponſum.

267. Unde rurſus elucet, modernam Regaliæ extenſionem, quantumvis eam urſerint ſeu Regaliſtæ, ſeu alij, eo tempore definire, ne Reges quidem ſtimuliſſe, altioris indubiè judicij Divini timore abſterritos, ut proinde conſcientiæ ſecuritati perquàm conſultum videatur, ſi de Regaliæ ultra Concilij Lugdunenſis limites extenſione agendum ſit, inire viam ſequenti corollario demonſtrandam.

§. IV.

Corollarium finale præſentis Diſquiſitionis.

268. EX dictis infertur 1. Rationi perquàm fore conſentaneum, ut in Regaliæ controverſæ ſtatu iniretur via, quam ſuo exemplo monſtravit Rex Chriſtianiſſimus Philippus III. qui ſtimulis conſcientiæ urgentibus, Regaliæ ſtatum commiſit judicio deciſorio ſacri Generalis Concilij Lugdunenſis, à quo proinde, præſentibus Francorum Legatis, editus eſt Canon *duodecimus*, quo jus recipiendi Regalia, confirmatum eſt in Eccleſijs, ubi recepta fuerat illius juris conſuetudo, at vetita eſt ejuſdem juris introductio quoad Eccleſias, quæ ei non erant obnoxiæ; uti tradit etiam Petrus de Marca *in commentariolo de Regalia* edito, relato inter *Acta Cleri Gallicani tom. 2. pag. 102.*

Explicatur hæc illatio. Soleat equidem à 269. Gallis prætendi, quòd cauſa Regaliæ non alibi, quàm in Parlamentis Regijs, non autem in foro Eccleſiaſtico agitari conſueverit. Verùm Author *Gallia vindicata diſſert. 1. §. 6. n. 4.* hoc expendens principium, ratiocinatur in hunc modum. Si Francici, ait, velint, cùm inter eos, qui ab Ordinario, & qui a Rege obtentu Regaliæ, beneficia acceperunt, lis oritur, hujus cognitionem ad Parlamenta ſpectare, haud equidem contenderim; hactenus enim id more receptum eſt, & Eccleſia toleravit: at verò cùm non inter particulares lis vertitur, ſed de ipſa Regalia, ejuſque extenſione certamen eſt, & quæritur, an ea jus Coronæ pertineat, an Regiæ dignitati annexa, & ab Eccleſiæ conſenſu ullo modo dependeat, & ita pro arbitrio Regnantium toti Regno inferri poſſit, & Parlamento Pariſienſi Univerſalis Concilij Canones ſubdantur; hæc, inquam, nego ad cognitionem Parlamenti ſpectare poſſe; negabuntque omnes, quotquot inter ſacram dignitatem, prophanamque diſtinguunt, & unam alteri non miſcent; nec argumentis hîc opus eſt, aut longis diſcurſibus, cùm vel primo intuitu illarum propoſitionum abſurditas pateat, videlicet: *Jus Beneficia Eccleſiaſtica conferendi, percipendique fructus vacantium Eccleſiarum, & Canones laxandi ab Univerſali Concilio conditos, ad poteſtatem laicam, & Parlamentum Pariſienſe pertinet.*

Cùm decimæ à Clero Gallicano, aut alia 270. ſubſidia petuntur, ſublevandis Regni neceſſitatibus, non id arbitrio ſæcularium, & imperio agitur, ſed nutu ac ſponte Eccleſiaſtici Ordinis, cujus delegati ſingulis luſtris conveniunt. Si ergo nec Parlamenta, nec alij Regis Miniſtri jus ſibi vendicant, legendæ à Clero pecuniæ, quæ tamen eſt res mere temporalis; quî ergo fieri poteſt, ut ſuæ authoritatis faciant, beneficia Eccleſiaſtica conferre? Abolere Concilium Univerſale tot ſæculis à Regibus, totaque Gallia receptum? Libertatem Eccleſiarum perpetuo jugo addicere? Idque non paucis tantùm annis, ſed ſemper, nec uno tantùm, alteroque loco, ſed ubique? nullâ Canonum, nullâ legum, nullâ Principum, ne Regnantis quidem reverentiâ; hujus enim animam produnt tot alijs curis intentam, & ideo fraudibus facilem: illorum verò edicta, legeſque obliterant, & ignaviæ accuſant, quaſi jurium, Regnique negligentes; duplicis culpæ rei, & quòd mortuos infeſtent, & quod vivo adulentur. Et ſi alia omnia deſint, quî potuit Parlamentum eam cauſam cognoſcere, quæ, cùm ſit ex majoribus, ad Sedem Romanam ſpectat; cauſas enim majores ad Romanum Pontificem pertinere, tradunt Innocentius I. *epiſt. ad Victor. Rothomag. cap. 3.* Vigilius *epiſt. 7.* ad Auxent. Arelat. Gregorius Magnus *epiſt.*

52. l. 4. Marca l. 1. cap. 10. & l. 7. c. 12. & 13. Concordata inter Leonem X. & Franciſ. I. An etiam in Concordata, legeſque Regni, & Eccleſiæ fundamentales Parlamento jus eſt?

271. Opponi fortaſſis poſſet, tum quòd ſupremus Senatus Pariſienſis arreſto lato anno 1608. perorante Servino Advocato Catholico edixerit: *Regem in Diœceſi, quæ recèns ad Gallicanam ditionem revocata erat, & in cæteris Regni ſui Eccleſijs jus Regaliæ habere: interdicendo Advocatis, ne id revocarent in dubium, ſeu contrariam opinionem in publicis actionibus tuerentur:* tum quòd Arreſtis Regij Conſiſtorij 6. Octobris anno 1637. & 19. Junij anno 1638. item 12. Aprilis anno 1651. & 2. Junij anno 1654. item 12. Aprilis anno 1657. Rex edixerit: *Ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi, qui Eccleſias ſuas à Regalia immunes contendebant, omnes titulos, inſtrumenta & documenta proferrent univerſa, quibus immunitatem illam ſuam probarent, Regijq; hiſce mandatis paruiſſe Septimaniæ, Provinciæ & Delphinatûs Præſules, unde evinci, Regaliæ etiam generatim acceptæ cognitionem judiciariam eſſe penes Senatum & Conſiſtorium Regium.*

272. Verùm circa *primam* hujus oppoſitionis partem, præſupponendo inprimis, quòd Clerus Gallicanus adversùs prætactum Senatûs conſultum moverit querelam apud Regiam Majeſtatem, optimè reſpondet Author *Reſponſionis ad diſſertationem Natalis Alexandri præſ. art. 5. §. 22. n. 26.* vix excogitari poſſe notabilem circa judicia ferenda defectum, qui illi arreſto non intervenerit. Nam *primò.* Qui authoritate Senatus Pariſienſis poterat abrogare edictum ab Henrico IV. promulgatum anno 1606. & à Senatu ipſo duobus ante prædictum Arreſtum menſibus, hoc eſt die 29. Februarij 1608. verificatum, quo Rex declarabat, ſe nolle gaudere jure Regaliæ, niſi quomodò tum ipſe, tum ejus Prædeceſſores illud exercuerant, neque illud ultra producere in præjudicium Eccleſiarum immunium? *Secundò.* Quæ potuit præcedere deliberatio, & juris Eccleſiarum examen, quæ nec auditæ, nec vocatæ fuerant, ac de quarum cauſa tunc non erat quæſtio, cùm de Bellicenſi tantùm ageretur? *Tertiò.* Quæ juſtitia, ut non ſolùm Eccleſia Bellicenſis, quæ libera ſemper fuerat, & in Regione poſita Coronæ Franciæ ſeptennio tantùm priùs, hoc eſt anno 1601. adjunctâ, poſt factam ſcilicet cum Salutiarum Marchionatu permutationem ab Henrico IV. Rege Franciæ, & Carolo Emanuele Duce Subaudiæ; ſed etiam reliquæ omnes ſimiliter eâ libertate gaudentes de novo Regaliæ ſubderentur? Quis novus titulus Regi Chriſtianiſſimo obtigerat à bimeſtri, ut Eccleſiæ immunes in ſervitutem redigerentur? *Quartò.* Quæ æquitas ſinebat, ut non ſolùm Eccleſiæ hæret injuria, ſed ut non liceret etiam Advocatis earum jura defendere, quod nemini unquam negatur, ſaltem ubi nondum auditæ ſunt ejus defenſiones? *Quintò.* Quæ ratio ſinit, ut illud Arreſtum tot alijs ab eodem Senatu prolatis, tot conſtitutionibus Regijs, tot Concilio-

rum etiam Generalium, ac præſertim Lugdunenſis *ſecundi* Canonibus in cauſa libertatis Eccleſiaſticæ, cui vel maximè favendum eſſet à Iudicibus Chriſtianis, præponatur? Quamobrem Henricus IV. animadvertens, quàm pertinaciter Senatus Pariſienſis contenderet, Regaliam ad omnes Eccleſias extendere, omnium circa illam controverſiarum cognitione ei interdixit, eamque ad ſe revocavit, & edictum ſuum anni 1606. ſimpliciter & abſolutè verificari voluit, quod teſtantur ejus litteræ die 26. Octobris anno 1609. datæ: *Nos omnes*, ait, *illas lites ad nos evocavimus, eaſque in Conſilio noſtro judicandas retinuimus, eò quòd Curia noſtra Senatûs Pariſienſis Arreſtum prædicto noſtro edicto jam verificato contrarium tuliſſet. . . . donec præfatum edictum noſtrum menſe Decembri anno 1606. datum, & præſcriptio ei adjuncta circa prædicta Regalia abſolutè ac ſimpliciter verificata fuerint, ut voluntatis noſtræ eſt.* Extant Henrici litteræ, edictum, & alia multa documenta, negotium iſtud ſpectantia *in tom. 2. Actorum Cleri Gallicani parte 2. tit. 6.* Denique Ludovicus XIII. cognomine Juſtus, edictum anni 1606. quod Senatus Pariſienſis enervare tentaverat, conſtitutione anno 1629. editâ confirmavit.

Circa *ſecundam* illius oppoſitionis partem convenientiſſima eſt reſponſio *præallegati* Authoris *à n. 28.* reponentis ſequentia. Quòd ſcilicet ijs arreſtis ſint violatæ immunitates Eccleſiaſticæ. Ecquis enim judex hominem, qui patrimonium à majoribus acceptum pacificè poſſideat, coget exhibere titulos, quibus contendit, id ad alium non pertinere? Nónne omnes leges, omniaque jura clamant, ejus eſſe, qui pacificum poſſeſſorem deturbare aggreditur, jus ſuum probare? Ridiculus eſſet judex, qui Cajum cogeret ad probandum, hæreditatem ſibi à patre derelictam non eſſe Titij ſuam eſſe aſſerentis. Ecquæ igitur ſinebat æquitas, ut Eccleſia ſpecialibus documentis oſtendere cogeretur, fructus bonorum ſuorum, & collationem beneficiorum non pertinere ad Regem, Sede vacante? Regiorum Officialium erat demonſtrare, quòd jus illud Chriſtianiſſimo Regi competeret ex titulis fundationum, vel ex antiqua conſuetudine; præſertim cùm id minimè veriſimile ſit, attentâ rerum ipſarum naturâ & conditione. Sufficiebat Eccleſijs antiqua ſuæ libertatis poſſeſſio, varijs Canonibus, Conſtitutionibus Regijs, & Arreſtis confirmata. 273.

Quin, etiamſi facultas fruendi redditibus bonorum Eccleſiaſticorum, & conferendi beneficia Eccleſiaſtica jure proprio, &, ut ità dicam, naturali, non pertineret ad Eccleſiam, ſufficeret ipſi pacifica triginta annorum poſſeſſio, nullis alijs titulis prolatis juxta leges Eccleſiaſticas & civiles. *Placuit huic ſanctæ & magnæ Synodo* (verba ſunt *octavæ* Synodi Generalis *Can. 18. ex traduct.* Anaſtalij Bibliothecarij) *ut res, vel privilegia, quæ Dei Eccleſijs ex longa conſuetudine pertinent, & ſive à Divæ recordationis Imperatoribus, ſive ab alijs Dei Cultoribus in ſcriptis, vel ſinè ſcriptis donata, & ab eis per triginta annos poſſeſſa ſunt, nequaquam à poteſtate Præſulis* 274.

ſullis quæcunque perſona ſæcularis per poteſtatem ſubtrahat, aut per argumenta quælibet auferat; ſed ſint omnia in poteſtate Præſulis, quæcunque intrà triginta annorum ſpatium ab Eccleſijs poſſeſſa fuiſſe noſcuntur. Quiſquis ergo ſæcularium contra præſentem definitionem egerit, tanquam ſacrilegus judicetur, & donec ſe correxerit, & Eccleſiæ propria privilegia, ſeu res reſtituerit, & reſervaverit, anathema ſit.

275. Huic Canoni conſona ſunt edicta & Conſtitutiones Regum Chriſtianiſſimorum, Eccleſias liberantium ab onere exhibendi inſtrumenta jurium, & immunitatum, quibus fruebantur; ut videre eſt *in actis Cleri Gallicani tom. 3. part. 4. cap. 3. n. 25. cap. 9. n. 4. & ſeq.*

276. Quapropter Syndicus Occitaniæ anno 1638. documenta proferens, libertatem Eccleſiarum illius Provinciæ confirmantia, proteſtatus eſt initio ſui Inventarij publicis typis editi, ſe nequaquam acquieſcere Arreſto id præcipienti, ſed potiùs velle illius abrogationem proſequi, ſi ſibi liceret. Adjecit, eos eſſe Provinciæ illius mores, quibuſcum Coronæ Franciæ acceſſerat, ut nunquam titulos, ſeu inſtrumenta exhibere teneretur ad comprobandas nativas ſuas libertates, aliáve, quibus jure communi potiebatur. Itaque ex productis documentis perperam inferretur, Eccleſias liberas ejuſmodi probationibus indiguiſſe.

277. Non poteſt etiam colligi, Clerum Gallicanum Regem Chriſtianiſſimum tanquam proprium, multò minùs tanquam unicum ejus controverſiæ Judicem agnoviſſe dum Regiam authoritatè adverſus Regios Officiales injuriam Eccleſijs liberis inferentes imploravit; eam nimirum a Ludovico XIII. interponendam, eò minùs dubitans, quòd a nullo ex ſuis unquam Prædeceſſoribus Eccleſiæ in ſimilibus occationibus fuiſſet denegata, ſed cunctis ferè Reges Miniſtros ſuos propria commoda, prætextu Regiorum jurium, in præjudicium Eccleſiæ amplificare conantes, cohibuiſſent, quod varia teſtantur edicta, Arreſta, Conſtitutiones, & litteræ. Quapropter luæ Majeſtatis religioni & æquitati minimè diffidentes, proteſtationes in alijs negotijs præmiſſas, ut a Bertrando Æduenſi Epiſcopo Eccleſiaſticæ jurisdictionis defenſore adversùs Petrum de Cuneijs Advocatum Regium anno 1329. & a Comitijs Cleri Gallicani Melodunì anno 1579. congregati factum fuerat, reverentiæ cauſâ omiſerunt. *Proteſtatione præmiſſa*, inquit Æduenſis Epiſcopus, *quòd quidquid dicturus ſum, volo dicere non ad ſubeundum quodcunque judicium, ſed ſolùm ad Domini Regis, & aliorum aſſiſtentium conſcientiam informandam.* Comitia verò Melodunenſia inter *acta Cleri Gall. tomo. 5. part. 8. tit. 2.* ſic habent: *In inſtruendis articulis diſciplinam, aut regimen ſpectantibus, cavendum erit, ne qua Regi circa hæc tribuatur juris dictio, quam ne ſua quidem Majeſtas ſibi tribui petit; ſed ſolùm humillimè rogabitur, ut articulorum à Clero conſtitutorum executionem authoritate ſuâ commutat, omnibuſque ſuis Officiarijs, & alijs præcipiat, quò auxilium præſtent, ubi ab eis requiretur & non aliàs.*

278. Objici rurſus poſſet, quòd Regalia ſit jus Regium; prout contendit Natalis Alexander, in hanc rem ita diſſerens de Regalia, ubi de illius extenſione quæſtio eſt, ad unam conſuetudinem non eſt attendendum, ſed ad titulos fundamentales & inconcuſſos juris illius, ſcilicet ad titulum Cuſtodiæ, ac defenſionis Eccleſiarum, & bonorum Eccleſiaſticorum ab earum fundatione Regibus competentem; ad leges Gallicas feudorum, quæ cùm temporales ſint & civiles, à ſolius Regis authoritate pendet earum extenſio ad omnes ditionum ſuarum provincias; ad ſuperiorem Regis dominium in bona omnia temporalia ſubditorum, & ipſarum Eccleſiarum. Quæ bona ijs ſubjacent legibus, quas Reges tulerint: & in toto Regno ſervari voluerint. Porrò jus Cuſtodiæ, & Defenſionis omnium Eccleſiarum, & bonorum temporalium, quæ Regum munificentia, vel permiſſione poſſident, Regibus ab ipſarum Eccleſiarum fundatione competit. Supremum dominium in ipſarum bona æquè ac cæterorum ſubditorum ſuorum ſibi jure vendicant; feuda cùm poſſideant, ſubjacent legibus feudorum: cur itaque diverſo jure habeantur? Cur; cùm ad idem Regni corpus pertineant, ejuſdem reverentiâ Majeſtatis, ac poteſtate contineantur, iſdem legibus quoad temporalia, & externam Politiam non regantur, ſicut iſdem quoad ſacram Politiam adminiſtrantur?

Verùm Author *præcitatæ Reſponſionis à n.* 279. *58.* optimè reponit, errorem gravi cenſurâ notandum eſſe, quod Regalia, præſertim quoad beneficiorum abſolutam collationem, ſit jus Regium, in eo ſenſu, ut Regi tanquam Regi competat, aut ut Rex propria authoritate poſſit eam ſibi in Eccleſijs tribuere. Iniquum, ut omnes reditus Eccleſiaſtici & beneficiorum curam animarum non habentium collationes Regi adjudicentur, ſub prætextu, quòd Eccleſiæ aliqua feuda poſſideant, licet in provincijs, in quibus generali feudorum lege Domini non habent uſumfructum bonorum feudalium poſt mortem Vaſalli, poſita ſint. Nihil tam repugnat officio Cuſtodis ac Defenſoris, quàm ut fructus omnes uſurpet, quos cuſtodire ac defendere tenebatur; maximè cùm non alia prætiatur Eccleſijs opera, quàm quæ ſubditis omnibus à Principe debetur.

Sed quid intolerabilius, quàm quòd 280. inter *leges Gallicas feudorum* recenſeantur uſusfructus omnium bonorum Eccleſiaſticorum, etiam non feudalium, omnes reditus, etiam decimæ & oblationes, nec non omnium beneficiorum curam animarum non habentium collatio *plenè jure*; & prætextu, quòd leges feudales *temporales ſint & civiles, à ſolius Regis authoritate pendére earum extenſio ad omnes ditionum ſuarum provincias* dicatur, niſi forte id poſtularet univerſæ Reipublicæ bonum. Equis non videt, periculoſam in Regno perturbationem exoriturum, ſi Provinciarum jura, mores, inſtituta, legeſque commutentur, & quæ in una Provincia vigent, in aliam ab eis abhorrentem, intrudantur? Nónne *leges Gallicæ feudorum*, & emphyteuſium vetant, ne quid oneris Vaſallo, &

lo, & emphyteutæ adjiciatur, præter id, quod in traditionis inſtrumento appoſitum eſt, aut appoſitum fuiſſe, ex antiqua conſuetudine, vel ex certis documentis colligitur? Quo jure igitur in Aquitaniam, Occitaniam, Provinciam, Delphinatum de novo inducereturut mortuo Vaſallo, Dominus fructus feudi, reliquorumque omnium ejus bonorum, quamvis non feudalium, imò omnium ejus jurium exercitium ſibi tribueret? Porrò ſi pietas ac religio non ſuadet, ut mitiùs agatur cum Eccleſijs, quàm cum hominibus ſæcularibus, obſtet ſaltem juſtitia, ne pejùs habeantur: & ſi bonorum temporalium Eccleſiæ, quamvis ſacrorum, non habetur ratio, parcatur ſaltem juri ſpirituali Clericos ad officia & miniſteria Eccleſiaſtica deputandi, quod certè inter leges feudales, præſertim cùm ſit *plenojure*, neſcio, quomodò ſine rubore conſcripſerit Theologus Catholicus.

281. Nota disjunctionem illam, *vel permiſerint*. Ruinoſis ædibus, quæ dum reſtaurare conaris, collabuntur, ſimile eſt hujus diſſertationis ſyſtema. Videt interdum Diſſertator doctrinæ ſuæ defectus, (quis enim non videret) ſuppiere conatur, ſed ſupplementa rimas dilatant. Sciebat, maximam bonorum Eccleſiaſticorum partem, in illis præſertim provincijs, ad quas ex novo extenditur Regalia, non fuiſſe à Regibus Chriſtianiſſimis datam, eoque nomine non poſſe ſuam Majeſtatem Eccleſiarum, dum vacant, fructus ſuos facere, ac beneficia pleno jure conferre. Quamobrem alium titulum adjunxit, ſcilicet, quòd Eccleſiæ bona ſua Regum Chriſtianorum *permiſſione poſſideant*. Sed quàm vanus ſit iſte titulus, quis non videt? Num enim, quia Reges permittunt, ut Clerus decimas percipiat, quæ ipſi aſſignatæ ſunt, ut hâc ratione, qui Altari ſerviunt, de Altari viverent juxta Divini juris ſtatutum; pro hac permiſſione illorum Majeſtas decimas jure Regio percipiet, cùm vacaverit Sedes Epiſcopalis? Num etiamſi de alijs bonis intelligatur ea permiſſio, quia ſinunt Principes, ut fideles ſuorum bonorum partem Deo, à quo cuncta acceperunt, reddant, vel ad Eccleſias conferant, eorum bonorum uſumfructum, vacante Sede, ſibi vendicabunt, quamvis amortizata ſint, & amortizationis pretium ſit perſolutum? Olim pij Principes etiam proprijs juribus cedebant, dum donationes ab eorum ſubditis in favorem Eccleſiarum fiebant. Modò ſuæ Majeſtati ſuadetur, ut onera inſolita bonis Eccleſiæ datis imponat: ita ſcilicet Regiam Majeſtatem, vel pietatem inſtamant ejus Conſiliarij, nec non Iuriſperiti, & Theologi Aulici.

282. Opponitur denique, quòd jam ante declarationem Chriſtianiſſimi Regis anno 1673. editam Juriſconſulti, Magiſtratusque doctiſſimi, Guido Faber, Pitracius Servinus, Bignonius in ſupremo ſenatu Advocati Catholici, Senatus univerſus, Magni Conſilij Patres, Conſiſtoriani Comites, & poſt declarationem illam quotquot de re beneficiaria ſcripſêre, vel in Senatu dixêre, propugnârint jus Regaliæ eſſe Regium, pertinereque ad Coronam, atque ad omnes Eccleſias, quæ oneroſo titulo non ſunt exemptæ, abſque diſcrimine porrigi.

Verùm Author *præfatæ Reſponſionis cit.* 283. *art. 7. §. 22. à n. 75.* optimè reponit, neque antiquos eſſe iſtos Authores, neque à ſuſpicione quæſiti proprij commodi immunes teſtes. Pitracius namque *primus*, licèt irrito conatu, ut notat Paſquierius tentavit ſub finem proximè elapſi ſæculi Regaliam in omnes Eccleſias invehere. Cur ei, aut ſequentibus Advocatis Regijs, vel novis Juriſconſultis & Theologis, quos meritò prædictus Paſquierius adulatores Aulæ appellat, potiùs aſſentiemur, quàm antiquis Advocatis Regijs, conſuetudine tantùm ac poſſeſſione jus Regum Chriſtianiſſimorum defendentibus, aut Regaliſtis minùs ſuſpectis, quorum multi, cùm Regijs officijs fungerentur, ad tuenda jura Regia erant obſtricti? 288.

Inprimis Paſquierius celeberrimus cauſa- 284.
rum patronus in Parlamento Pariſienſi, & Advocatus Regius erat in Camera Computorum, atque adeò jus Regis Chriſtianiſſimi circa Regalia ignorare non poterat; eaque tueri ad proprium ipſius & officium, & commodum pertinebat; cùm enim authoritate illius Cameræ reciperentur fructus Eccleſiarum vacantium, & Regaliæ ſubjectarum, atque apud illam redderentur earum rationes, atque adhuc in Regeſta ejus referenda eſſent juramenta fidelitatis ab illis Epiſcopis præſtita, quorum Eccleſiæ juri Regaliæ ſubjacebant, plurimùm crevíſſent Regiorum in illa Curia Officialium emolumenta, ſi Regalia fuiſſet ad omnes Eccleſias porrecta. Attamen Advocatus ille Regius veritatem cupiditati præferens, opinionem, quæ Regi Chriſtianiſſimo Regaliam in omnibus Eccleſijs tribuebat, erroneam declaravit, ejuſque ſectatores adulatores Aulæ appellavit.

Eadem jura & tueri debuerat, neque ig- 285.
norare potuerat Ægidius le Maiſtre in Senatu Pariſienſi, in quo lites circa Regaliæ uſum emergentes ex antiquâ conſuetudine tractantur, primò Cauſidicus, tum Advocatus Regius, deinde Protopræſes. In eodem Senatu Conſiliarius erat Ruzæus, Præſes Guimerius, Gloſſæ Pragmaticæ ſanctionis, ut vulgò creditur, Author; Præſes item Joannes de Selva.

Regius apud Cenomannos Procurator 286.
erat Joannes Feraldus, qui *tract. de jurib. & privileg. Regni Franc. privileg. 5.* & decretum Concilij Lugunenſis de Regalia intelligit, & jus illud ad Eccleſias certas reſtringit his verbis: *Quintum jus Lilliorum eſt, quòd Rex in Eccleſijs capit Regalia: & eſt hoc approbatum in decreto Baſileenſi. Tit. de Annatis verſ. Item, quòd dicta quinta pars. Et in his tuentur, qui antiquâ conſuetudine uſi ſunt. Cap. Generali. Extra. De elect. lib. 6. ſpecialis eſt allegatio Speculat. tit. De Legato §. Nunc tractemus. verſ. Sednumquid Legatus; dum ſpecialiter loquitur de Rege Franciæ, & ejus jure vendicandi in quibuſdam Eccleſijs vacantibus collationem beneficiorum ad illas ſpectantium:*

tium: & quòd illo tempore etiam temporalia illarum Eccleſiarum recipit. Et bene dicit Speculator: quibusdam Eccleſijs: & ſunt illæ Eccleſiæ, ut ex Regeſtris Parlamenti & Compotorum accepi, ſcilicet in Archiepiſcopatu Rhemenſi, &c.

287. In Senatu Burdegalenſi primùm, ac deinde in Senatu Tolofano Senator fuit Gulielmus Benedictus, qui *in Repetitione in cap. Raynutius. De Teſtamentis. verb. Uxorem. Deciſ. 2. n. 78.* ſcripſit his verbis: *Quo jure in dictis Eccleſijs Regaliæ ſubjectis, ſecundùm aliquos dat licentiam eligendi Pontificem, priùs ei denuntiatâ morte Prælati, juxta plenè dicta per Panormitanum in Cap. 1. & Cap. Cùm terrâ. De elect. Et pendente vacatione Eccleſiæ facit Rex fructus ſuos, atque beneficia confert ad collationem Epiſcopi pertinentia, tamen non curata: Sed in alijs Eccleſijs hocjus Reges non habent, licèt Pontificales ſint, & ſitæ in Regno.*

288. Non eſt etiam verſimile, jura Regia fuiſſe vel ignorata, vel imminuta a Juris Profeſſoribus in Academijs Franciæ. Præter Ruzæum in Academia Bitturicenſi, & Benedictum in Caturicenſi, Franciſcus Duarenus in Academia Bitturicenſi Regius Profeſſor de ſacris Eccleſiæ miniſterijs *lib. 7. cap. ult.* ſic ſcribit: *Quædam ſunt in Gallia Cathedrales & Epiſcopales Eccleſiæ, quibus Rectore, Paſtoréque deſtitutis, ſi quæ beneficia interim vacaverint, dum aliquis in demortui Pontificis locum ſuffectus fuerit, Rex noſter jure ſuo, ſed certo quodam modo ea confert ac diſtribuit .... Idque jus Regaliæ vulgò appellatum, ſingularia quædam præcepta habet: de quibus variis in locis hujus tractatûs noſtri diſſeremus Cap. Generali. De elect. in 6. Jus Regaliorum, quo nunc utitur in quibuſdam tantùm Eccleſijs.*

289. Antonius Fabricius Bleynianus in Academia Valentinianâ Profeſſor *lib. 1. in Theor. & Prax. Beneficiorum Eccleſiaſt. tit. 9. n. 38 & 39.* ait: *Quod verò attinet ad amplitudinem (Regaliæ) ea ex circumſtantijs rerum, locorum, modorum, & temporum dependet. Rerum, inquam, quia non ſolùm fructus naturales temporalium, pro quibus ab Eccleſiaſticis recognoſcitur Princeps, juri Regaliæ cedunt, verùm etiam civiles. Imò & interdum provenientes ex ſpiritualibus, ſive annexam habentibus ſpiritualitatem: hoc enim in decimis oſtendit Choppinus in dicto lib 2. de privileg. Ruſtic. par. 1. C. 11. art. 4.* Videri etiam poteſt Ragueau in Academia Bitturicenſi Juris Profeſſor *in Indice Jurium Regiorum verbo. Droit de Regale.*

290. Choppinus celeberrimus in Parlamento Pariſienſi Advocatus non litem inſtruebat, ſed librum componebat, dum *lib. 2. de Domanio Franciæ n. 5.* ſcripſit: *Haud omnes tamen ſacræ Diœceſes ſunt Regalibus obnoxiæ, ſed eæ ſolæ, in quibus initio uti illo jure conſueverint &c.* Et num. 6. *In alijs quibuſdam Eccleſijs certo modo coarctata ſunt Regalia, ijſque anguſtis finibus, ut profanorum duntaxat perceptiones redituum complectantur, non etiam collationes ſacrorum beneficiorum.* Eandem doctrinam fuſiùs tradit *lib. 1. de ſacra Politia tit. 7.* Idem de alijs Cauſidicis, Regaliam ad certas Eccleſias reſtringentibus ſentiendum.

291. Denique cùm hic tractemus de materia, quæ vel omninò, vel ſaltem longè majori ſui parte Eccleſiaſtica eſt, & de qua jam pridem tam ſolemne in Concilio Lugdunenſi præjudicium factum eſt: cur Pontificis, ejus Concilij Decretum hactenus obſervatum, novè violari prohibentis authoritas tam parvi erit momenti, ut non credamus, Regem Chriſtianiſſimum, eliquatâ meliùs veritate, declarationem ſuam revocaturum, & ad Prædeceſſorum ſuorum conſtitutiones conformaturum, eoque juſtitiæ ac religionis actu ſuorum Officiariorum injuſtitiam correcturum, modernoſque Theologos, & Juriſconſultos Patri Alexandrò conſentientes, tum ad ſanam doctrinam reduxuros?

§. V.

Tertij articuli præſentis Corollarium finale.

292. COronidis loco non importunum viſum eſt, huic *tertio* articulo ſubtexere concluſionem, quàm Author *libertatum Eccleſiæ Gallicanæ in fine ſui operis* generalem fecit concluſionem. Conſtans, inquit, Galliæ in fide Catholica jam à tot ſæculis perſeverantia, & magna etiamnum illic vigens pietas certam ſpem afferunt, Chriſtianiſſimum illud Regnum uſque ad conſummationem ſæculi tam arcte Petræ, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, inhæſurum, ut nullis unquam Sathanæ machinis ab ea dimovendum ſit. Nobiliſſimæ illius Monarchiæ gloriam, firmitatem, ac felicitatem, Principum ad Eccleſiam defendendam zelo, ſubditorum pro Catholica religione ſtudio, utrorumque erga Eccleſiaſticum ordinem, præſertim verò erga ſanctam Sedem revere tiæ, atque obedientiæ adſcripſerunt & in mer Galli. & Summi Pontifices. Quoniam autem res omnes per eaſdem cauſas pleruntque conſervantur, ex quibus ortæ ſunt: expetenda eſt religionis, ac Principatûs Gallicani perpetuitas ab antiquo pietatis affectu, indiſſolubiliſque cum Petri Sede conjunctione; ſiquidem, ut ait Carolus Fevretus *lib. 1. c. 3. n. 4.* relatis Eccleſiæ Gallicanæ laudibus: *Comparavit illa ſibi hanc grandem dignitatem mediante indiſſolubili unione cum S. Sede Apoſtolica, à qua nunquam ſe ſeparavit; nam Eccleſia Romana præcipuus erat ſpiritus, qui animabat omnes ſuas facultates & potentias: Centrum erat, in quo ad unitatem revocabat illa omnes circumferentiarum lineas: Sol erat, à quo mutuabat omnes ſuas claritates Divinas, ac ſplendidiſſimos ſuarum gloriarum radios: verbo: primum mobile erat, à quo ſuos trahebat illa motus.*

293. Neque ſpem illam eripere valent, quæ interdum, maximè autem temporibus poſterioribus interceſſerunt diſſidia. Ea enim eſt mortalium omnium conditio, ut neque qui perfectionis Chriſtianæ faſtigium aſſecuti videntur, imperturbabili pace perenniter gaudeant, quamdiu in hoc mundo verſantur. Propria civium Hieruſalem cæleſtis eſt illa felicitas. Sed quemadmodùm arbores a ventis exagitatæ radices altiùs defigunt;

ita inter electos diſſenſiones ſtrictiori concordiæ non rarò viam ſternunt.

294. Fatendum eſt, in Gallia fuiſſe à quibusdam tentata nonnulla, quæ ſi longiùs, ac latiùs progreſſa fuiſſent, non ſolùm Communionis Eccleſiaſticæ, ſed & fidei jacturam tandem invexiſſent. Nam præter libellum Richerij *de Eccleſiaſt. & Polit. poteſtate*, à duobus Concilijs Provincialibus damnatum, tanquam *multas continentem propoſitiones, expoſitiones & allegationes falſas, erroneas, ſcandaloſas, ſchiſmaticas, & ut ſonant, hæreticas*: præter eorum fortè opera, quos Richerium in ſuas partes traxiſſe cum vehementi ſuſpicione ſchiſmatis, narrat Henricus Spondanus ad annum 1612. *num.* 3. Præter duo volumina *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ* à pluribus Epiſcopis die 14. Februarij anno 1639. hâc cenſurâ notata: *Volumen utrumque ferè per omnia commata noxium, hæreticum paſſim, ſchiſmaticum, impium, verbo Dei frequenter contrarium, Hierarchiæ Eccleſiaſticæ, & diſciplinæ Sacramentorum, & ſacrorum rituum deſtructivum, ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, gloriоſiſſimo Regi noſtro, Sacerdotibus Dei, & Eccleſiaſtico Ordini, ipſique adeò Eccleſiæ Gallicanæ injurioſum, ac periculoſiſſimum, ſcandalo plenum, à nobis publico conſenſu judicatum vobis ſignificamus.* Præter illa, inquam, ſparſa ſunt identidem alia ſchiſmatis & hæreſis ſemina, quale illud erat, cujus confutationem ante aliquot annos vidimus cum hoc titulo: *Memoriale; quo in compendio Regi exhibebatur, quòd ſchiſmatica illa, & hæretica Maxima, quam in hoc Proceſſu ſtabilendam, prætenſum fuit (quæ fuit pronuntiata in Parlamento Pariſijs 12. Decembris proximi anno 1664. ſcilicet, quòd Principes ſæculares jus habeant, ac poteſtatem, ad judicandum, ac decidendum de fidei dogmatibus, ac Eccleſiaſtica diſciplina) non eſt fundata, niſi in defectuoſis probationibus, quæ omnes vel allatæ contra veritatem, vel cum ſophiſmate retortæ, vel artificio ita deductæ, vel contra rombum propoſitæ, vel ab Hæreticorum exemplis, vel à perſonis in fide ſuſpectis.*

295. Contra diſciplinam autem, & juriſdictionem Eccleſiaſticam quot continentur dogmata in laicorum præſertim tribunalia ſæcularia frequentantium libris v. g. in tractatu Caroli Fevreti, in ſupra dictis voluminibus de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, & alijs? Quodque maximè dolendum eſt, immanes illi errores & injuriæ, ipſaque demum Eccleſiæ ſervitus ſpecioſo libertatum Eccleſiæ Gallicanæ titulo inſigniuntur. Non poſſum non triſtitiâ affici, cùm inter legendos, Laicorum propria commoda in imminuenda Eccleſiaſtica poteſtate ſectantium, libros ſimilia occurrunt: ſed longè graviùs fero, quòd, qui Clero adſcripti ſunt, ac privilegijs Clericalibus gaudere volunt, Eccleſiæ dignitatem, & authoritatem deprimere ſtudeant, etiam dum ejus beneficia ſibi aſſerere contendunt.

296. Utinam Clerus Gallicanus Majorum ſuorum veſtigijs inhærens ad arcendos errores, & ad retinendam partem illam juriſdictionis, quæ nondum illis ablata eſt, curam & operam ſuam potiùs conferat, quàm ad circumſcribendam Capitis ſui poteſtatem; ne fortè, quod plerumque accidit, ſi ipſe debitæ Patri ſuo reverentiæ deſit, à filijs [illegible] graviores patiatur contumelias. Quomodò enim Fideles juxta Divi Pauli præceptum obedient, & ſubjacebunt Epiſcopis, quos ſupremi Eccleſiæ Paſtoris partim obedientiam detrectare, partim metas ei breviſſimas ponere viderint? Intereſt famæ Auguſtiſſimi illius Cleri, ut, quod ab aliquibus ex ipſo adversùs Summum Pontificem pro illorum juribus contendentem geſtum eſt, ab alijs, qui nec mandatum, nec conſenſum præſtiterant, minimè ratum habeatur; ſed ab omnibus potiùs oblivioni mandetur.

297. Maximi etiam intereſt gloriæ Regis Chriſtianiſſimi, ne prædictorum Antiſtitum declarationi patrocinetur. Cùm enim de conſtanti non ſolùm retinendæ, ſed etiam propugnandæ fidei Catholicæ, atque Eccleſiæ propoſito ſibi certo conſcius ſit, ejuſque illuſtria edat argumenta, cur eam voluntatem, aut voluntatis conſtantiam in ſuſpicionem publicam vocet, ſignificans, ſe doctrinam illam timere, quæ Reges, & Principes fidei, aut Eccleſiæ hoſtes, emendationis incapaces, per temporales pœnas ad officium ſuum reduci per Eccleſiam poſſe, tradit?

298. Sed poſſetne Princeps tantâ ſapientiâ præditus non advertere, ex Cleri ſui ſententiâ plus periculi, ſi non ſibi, nimirum potentiſſimo, ſaltem ſuis ſucceſſoribus, quàm Romanis Pontificibus imminere? Nemo enim Catholicus dubitat, poteſtatem B. Petri, ejuſque Succeſſorum à Chriſto Domino *immediatè* oriri, atque adeò, ut ait Nicolaus I. *ep. 8. Privilegia ipſius Sedis, vel Eccleſiæ, perpetua ſunt, Divinitus radicata, atque plantata ſunt, impingi poſſunt, transferri non poſſunt, trahi poſſunt, evelli non poſſunt.* Si ergo Summum Pontificem à Chriſto conſtitutum omnium fidelium Paſtorem & rectorem, ejuſque Vicarium *immediatum*, deponi à Concilio Generali poſſe admittamus, multò facilius Regem à Comitijs Generalibus exauthorari poſſe, concedendum erit, cùm non niſi *mediatè* à Deo principatum obtineat. Nam quantumcunque proteſtentur moderni, ſe in tuto poſitam cenſere Regiam Dignitatem, non defuerunt etiam Gallicani Scriptores, qui aſſererent, Monarchiam illius Regni Ariſtocratiâ temperatam; idque de facto patuiſſe, quando Regnum ad alienas familias translatum eſt, contemptis propinquioribus Regum defunctorum cognatis: nec ulla poteſt veriſimilis ratio aſſignari, quæ Papæ validiùs, quàm in Regis favorem non militet, ſi æquâ lance pendatur.

299. Ita ſenſerunt etiam Regum adversùs Summos Pontifices defenſores, v. g. Jacobus Almain *in tract. de authorit. Eccleſiæ cap.* 1. tertium hoc corollarium ſtatuit. *Tota Communitas poteſtatem habet ſuper Principem ab ea conſtitutum, quæ eum, ſi non in ædificationem, ſed in deſtructionem politiæ regat, deponere poteſt, aliàs non eſſet in ea ſufficiens poteſtas, ſe conſervandi, & iſtâ poteſtate Communitas quondam uſa, Regem ſuum depoſuit, non tam pro criminibus, quàm*

pro

pro eo, quantò regimini inutilis eſſet, &c.

330. Omnium denique Fidelium paci, & quieti expedit, ne de ſupremi Paſtoris ſententiâ dubitare doceatur, ac tanquam parvuli fluctuantes circumferantur omni vento doctrinæ, donec ſuborientes fortè fidei quæſtiones Generalis Concilij, quod vix poſt unum, aut alterum ſæculum celebrandum ſperent, irreformabili judicio fuerint definitæ, aut communi diſperſorum per mundum univerſum Prælatorum, quorum ſuffragia reſcire difficile, conciliare difficilius ſit, conſenſu diremptæ.

331. *Et quicunque viderit, vel audierit, quòd Rex & Epiſcopi Apoſtolicæ Sedis Summum Pontificem obaudiunt, & honorant, & promptiùs & humiliùs eis ſubjectis ſuis obediant.* Hincmarus *epiſt. ad Nicol. Papam, quæ eſt 16. tom. 2. edit. Sirm.*

De illis, qui, ut Summum Pontificem ab executione Canonis Lugdunenſis Regaliam extendere prohibentis deterreant, odioſam, quam confutare conati ſumus, doctrinam importunè objicient, opportunè dicet Innocentius XI. cum Paſchali 2. *epiſt.* quæ eſt ad Archiepiſcopum Poloniæ: *Numquid hæc nos commodi noſtri profeſſione requirimus, & non unitatis Catholicæ ſtatuimus firmamentum? Poſſunt Apoſtolicam Sedem contemnere, poſſunt adverſùm nos calcaneum elevare, datum à Deo privilegium evertere, vel auferre non poſſunt, quo Petro dictum eſt: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; Et: Tibi dabo claves Regni cælorum.* 332.

FINIS
ARTICULI TERTII.

ARTICULUS IV.

DE

Infallibilitate Romani Pontificis in decidendis fidei, ſeu etiam morum quæſtionibus.

1. CLerus Gallicanus *in prædictâ declaratione ſuâ* formavit *quartum* articulum ſub hoc tenore: *In fidei quoque quæſtionibus præcipuæ Summi Pontificis ſunt partes, cujus decretâ ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinent, nec tamen irreformabile eſt judicium, niſi Eccleſiæ conſenſus accesſerit.* Author *libertatum Eccleſiæ Gallicanæ lib. 7. cap. 1.* diſquirit, ſi Papæ judicium in fidei dogmatibus definiendis, non ſit irreformabile, *in quonam conſiſtere dicendæ ſint illæ præcipuæ Summi Pontificis partes?* An quòd primus ſententiam ſuam de ijs promere debeat, quemadmodùm Africana Concilia profeſſa ſunt *in epiſt.* ad Theodorum Papam, quæ lecta eſt in Concilio Lateranenſi ſub Martino I. Theodori ſucceſſore anno 639. his verbis: *Antiquis enim regulis ſancitum eſt, ut quidquid, quamvis in remotis, vel in longinquo poſitis ageretur provincijs, non priùs tractandum, vel accipiendum ſit, niſi ad notitiam almæ Sedis veſtræ fuiſſet deductum, & hujus authoritate juſtâ, quæ fuiſſet pronuntiatio, firmaretur.* At quantis laudibus donatus eſt ab Epiſcopis anno 1681. Pariſijs congregatis liber Ioannis Gerbaſij de cauſis majoribus, in quo primùm illarum judicium ad Epiſcopos, & Concilia Provincialia pertinere contendit?

2. An Summi Pontificis prærogativa in eo erit, ut quæ à Concilijs Oecumenicis decreta fuerint, eorum ipſe urgeat executionem? Sed hæc cúra Summi Pontificis dignitatem non tam arguit, quàm tollit, quandoquidem merus executor conſtituitur, ſinè facultate interpretandi judicij, ita ſaltem, ut illa interpretatio irreformabilis ſit, atque adeò ad conſenſum internum fideles arctet.

3. At privilegium illud ſanctæ Sedis ad hoc valebit; *ut ejus decreta ad omnes, & ſingulas Eccleſias pertineant.* Verùm non ejus, ſed Conciliorum Generalium decreta id ſibi vendicabunt; ſiquidem penes illa, non penes Papam, eſt authoritas, controverſias fidei judicandi irreformabiliter. Quòd enim fortaſſe aliquis reponat, interim, dum expectatur Concilium Oecumenicum, ſtandum eſſet judicio Papæ, efficit, ut publicè contradicere nemo debeat (quod ad politiam quandam externam referendum eſt) non autem ut ei quiſquam interiùs aſſentiri teneatur, quandoquidem errori obnoxium eſt. Sed nec primum quidem illud efficit, ſaltem ſi Gerſonio credimus.

4. Gerſonius quippe de examinatione doctrinarum *par. 1. conſiderat. 5.* docet, non ſolùm Concilium Oecumenicum, aut Nationale, vel Provinciale, ſed Doctorem quemlibet poſſe Summo Pontifici obſiſtere, manifeſtum errorem contra fidem proponenti. *Staret, quòd aliquis ſimplex non authorizatus, eſſet tam excellenter in ſacris Litteris eruditus, quòd plus eſſet credendum in caſu doctrinæ ſuæ aſſertioni, quàm Papæ declarationi; conſtat enim, plus eſſe credendum Evangelio, quàm Papæ; ſi doceat igitur talis eruditus, veritatem aliquam in Evangelio contineri, ubi & Papa neſciret, vel ultrò erraret, patet, cujus præferendum ſit judicium.* Quæ autem veritas in Evangelio adeò expreſſa eſſe poteſt, antequam ab Eccleſia declarata ſit, quæ non alicui Doctori, vel etiam pluribus, error manifeſtus non poſſit apparere? Quâ ergo poterit authoritate comprimi Doctor ita affectus, interim, dum conveniret Concilium, ut quouſque conſenſus Eccleſiæ acceſſerit, prout requirunt Antiſtites Gallicani?

5. Quâ verò ratione dignoſci poterit Eccleſiæ conſenſus, ſi Provinciæ Chriſtianæ circa illam controverſiam inter ſe diſſentiant? An illa vera Eccleſia cenſebitur, quæ Capiti omnium, Romano ſcilicet Pontifici adhærebit? Recurret idem inconveniens, quòd ſcilicet illius judicium, ſi non ſit irreformabile, poſſit fideles in errorem pellicere.

6. Verùm ut videas, quantum Summi Pontificis ſententiæ plerique Gallicani Doctores honorem deferant; & utrùm ei proviſionaliter obtemperent; aut ſaltem, ſilentio illam venerentur, ad ea, quæ non ita pridem geſta ſunt, oculos converte. Exigitur à Catholicis in Anglia degentibus juramentum, hanc inter alias clauſulam continens; *Præterea juro, quòd ex corde abhorreo, deteſtor, & abjuro tanquam impiam, & hæreticam hanc doctrinam, & propoſitionem, quòd Principes per Papam excommunicati, vel deprivati, poſſint per ſuos ſubditos, vel alios quoſcunque deponi, vel occidi.* Paulus V. in Brevi ad Catholicos Anglos dato 23. Septembris 1606. in quo inſertus eſt prædicti

dicti juramenti tenor, illud his verbis reprobat: *Quæ cùm ita ſint, vobis ex verbis ipſis perſpicuum eſſe debet, quòd hujuſmodi juramentum, ſalvâ fide Catholicâ & ſalute animarum veſtrarum, præſtari non poteſt, cùm multa contineat, quæ fidei & ſaluti apertè adverſantur.* Quia verò nonnulli Breve illud Summo Pontifici de rei veritate plenè non inſtructo ſubreptitium cauſabantur; *Non ex animi noſtri ſententia, noſtráque propria voluntate, ſed potiùs aliorum inſtinctu, & induſtriâ,* inquit Summus Pontifex ea de re conquerens in altero Brevi dato 23. Octobris 1607. addidit: *Eapropter ad vos iterum ſcribere decrevimus, ac denuò vobis ſignificare, litteras noſtras Apoſtolicas anno præterito 10. Kal. Octobris datas de prohibitione juramenti non ſolùm motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, verùm etiam poſt longam, & gravem deliberationem de omnibus, quæ in illis continentur, adhibitam, fuiſſe ſcriptas, & ob id teneri vos illas omninò obſervare, omni interpretatione ſecùs rejectâ. Hæc eſt autem mera, pura, integráque voluntas noſtra, &c.* Nihilominùs Doctores Pariſienſes, quos illam Papæ ſententiam latuiſſe non poteſt, ſic cenſuerunt. *Nos infra ſcripti ſacræ Facultatis Pariſienſis Doctores Theologi cenſemus, jusjurandum, ut in obverſa pagina concipitur eſt, ſalvâ fide, & tutâ conſcientiâ, à Catholicis Anglis juratî poſſe, ſi modò in propoſitione, quæ eſt de caede Principum, quæ damnatur ut hæretica, verba depoſui, & occidi conjunctim accipiantur: imò etſi diviſim, ita ut tamen propoſitio hæretica materialiter, id eſt, verbo Dei contraria ſiniatur; quatenus poſſe Principes depoſui effert, formaliter verò etiam quatenus & occidi poſſe, ſuperaddit. Deliberatum, datúmque Pariſiis die 16. Auguſti anno 1680. ſubſcripſêre 56. Doctores die 19 Auguſti anno 1680.*

7. Sed conſideremus, utrùm declaratio Illuſtriſſimorum Prælulum Gallicanorum cum Scriptura ſacra conſentiat, aut ſacris Canonibus & Patrum traditione, quæ ſunt fundamenta libertatum Eccleſiæ Gallicanæ, nitatur; an non potiùs verum ſit, quod aliqui ſcripſerunt, eam ſententiam nonniſi poſt ſchiſma tempore Concilij Conſtantienſis in lucem editam; anteà verò judicum Summi Pontificis tanquam indubitatum habitum fuiſſe, non propter, aut poſt Eccleſiæ conſenſum, ſed etiam propter non errandi privilegium B. Petro, & ejus ſucceſſoribus à Chriſto collatum.

8. Porrò ipſa propoſitio, quam hîc expendimus, ſatis declarat, non agi de Papæ, tanquam privatæ perſonæ, opinionibus; ſed de ipſius tanquam Summi Paſtoris, & Pontificis totam Eccleſiam inſtruentis doctrinâ; uno verbo, de decretis, quæ ad omnes & ſingulas Eccleſias pertineant; idque in fidei quæſtionibus.

9. Non diſquirimus etiam; An Summus Pontifex aliquam fidei quæſtionem definiturus egeat conſilio, & quo, quâve aliâ diligentiâ uti debeat. Suponimus enim, ipſum, ne Deum tentet, media teneri adhibere ad cognoſcendam veritatem ordinata. Sed ſi Divina providentia eum ad finem, id eſt, fidei veritatem certò, tutoque aſſequendam dirigat, ſinè dubio ad aſſumenda media neceſſaria etiam inducet. In eo igitur ſiſtimus; An Papæ judicium, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit, incertum ſit, & reformationi obnoxium, concurrentibus quibuſvis alijs conditionibus?

10. Author *veritatis inextinctæ Concilij Tridentini in præfat. tom. 3. n. 40.* rei hujus ſtatum indagat ſub iſta quæſtione. Dum Clerus, inquiens, Gallicanus verbis dilucidis fatetur, in fidei quæſtionibus præcipuas eſſe Summi Pontificis partes, an non per hæc verba intendit, in eodem Summo Pontifice profiteri vicarium Chriſti characterem, ſub quo ita oporteat, ſtare Oecumenicum Concilium in nomine Chriſti, ſive ex normâ per hunc conſtitutâ aggregandum, ut ex talis vicarij Chriſti characteris forma ſubſiſtat Chriſti aſſiſtentia, fidei decretis taliter contentis infallibilitatem repromittentis? Quo hic conſtituto, hoc ſaltem, ut fateatur Clerus Gallicanus, neceſſum eſt, Conciliis nempe ex univerſis licet Chriſtianitatis nationibus, abſque tamen charactere ſeu nomine Chriſti Vicario aggregatis, neque competere infallibilitatem, neque plenam authoritatem in condendis fidei Decretis. Inſuper ex ejuſdem articuli verbis diluciduin apparet, à Clero Gallicano haud denegari Summo Pontifici authoritatem, extra Eccleſiæ conſenſum, ſinè Oecumenici aceò Concilij interventu, decidendi ac definiendi fidei quæſtiones, tametſi conſummatam in hîce infallibilitatem negare videatur Summo Pontifici, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit. De quo proinde puncto, quid concludendum ſit, patebit ex ſequentibus diſquiſitionibus; quarum *prima* diſcutiet; *Qualis ſit Romani Pontificis Primatus;* Secunda; *An, & quanta ſit Summi Pontificis antecedenter ad Eccleſiæ conſenſum infallibilitas in decidendis fidei dogmatibus?* Tertia; *Vtrùm hujus judicij infallibilitas prorſus irrefragabilis oſtendi poſſit ex ſacris Literis?* Quarta; *Vtrùm demonſtrari queat ex ſacris Canonibus, & Conciliis Oecumenicis?* Quinta; *An ex unanimi Patrum conſenſu, & praxi Eccleſiæ, rationéque Theologicâ?* Sexta expendit *quæ Ellieſius circa Papæ in rebus fidei infallibilitatem opponere nititur.* Quibus tandem ſubnectetur corollarium finale, quo inter alia expendentur, quæ hanc in rem Author *inextinctæ veritatis Concilij Tridentini cit. præfat. ad to. 3. à n. 41.* in medium protulit.

DISQUISITIO I.

De Primatu Romani Pontificis.

1. IN omnibus inſtituti præſentis articulis occurrebant materiæ hunc Apoſtolicum Romanæ Eccleſiæ Primatum concernentes; quia tamen Ludovicus Ellies du Pin ſacræ facultatis Theologicæ Pariſienſis Doctor *in ſuâ circa antiquam Eccleſiæ diſciplinam diſſertatione quartâ* nititur Sacræ Scripturæ fundamen-

ta, quibus Primatus ille fulcitur, concutere, operæpretium eſt viſum, *quarto* Cleri Gallicani circa Pontificiam authoritatem articulo deinceps diſcutiendo præmittere argumentorum ac exceptionum eum Primatum, uti patebit, haud parùm deprimentium, à dicto Elieſio adductorum accuratiorem diſcuſſionem. Qui porrò Theologus *in prætactæ diſſertationis ſuæ præloquio* dicit, conſiliũ ſibi eſſe, ſinè ira & ſtudio de Primatu Romani Pontificis diſſerere, & quæſtionem hanc non in diſputantis, ſed potiùs in quærentis modum tractare. Liceat ergo mihi ad ea, quæ in modum quærentis hîc proponenda dicuntur, abſque ullius partier affectûs minùs integri ſtudio reſpondere, reſolutionemque veritati conſonam in medium proferre.

§. I.

Vtrùm, & quomodò Primatus S. Petri poſſit ex Scripturis Divinis demonſtrari?

2. Elieſij *in hoc paragrapho* præcipua intentio eſt, expendere ſacræ Scripturæ teſtimonia, quæ ad demonſtrandum Petri inter Apoſtolos Primatum Bellarminus & alij adducunt tum ſub iſtis *Matthæi. 16.* ad Petrum à Chriſto prolatis verbis: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; Tum ſub hoc ſacro contextu: *Tibi dabo claves regni Cælorum*; Tum ſub vocibus *Ioannis vlt.* ad Petrum *determinatè* directis Chriſti verbis: *Paſce oves meas, pace agnos meos.* Videamus ergo impræſentiarùm, quomodò Elieſij hæc fundamenta concutere conati exceptiones convelli valeant.

ARGUMENTUM I. Elieſij.

3. Hîc author excipit *primò*. Locum illum, *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; ab Interpretibus, & ſanctis Patribus variè exponi. Sunt enim non pauci, qui per Petrum hîc intelligunt fidem & confeſſionem Petri. Ita Hilarius *lib. 6. de Trinit. Super hanc igitur confeſſionis Petram Eccleſiæ ædificatio eſt.* Greg. Nyſſ. *in opere de Adventu Domini*: *Petra verò fides tanquam fundamentum, ut ipſe Dominus ait ad Principem Apoſtolorum: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: ſuper confeſſione videlicet Chriſti, quia dixerat: Tu es Chriſtus filius Dei viventis.* Ambros. *lib. 6. in Luc. & in cap. 11. Ep. ad Ephes. Super iſtam Petram ædificabo Eccleſiam meam* hoc eſt, *in Catholicæ fidei confeſſione ſtatuam fideles ad vitam.* Idem *de Incarnat. c. 5. Non enim de carne Petri, ſed de fide dictum eſt; quia portæ mortis ei non prævalebunt, ſed confeſſio vincit infernum*, Chryſoſt. *hom. 55. ſuper Matth. Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; id eſt, *fidem*, ſupple *ſuper*, & *confeſſionem*. Idem habet *ibid. homil. 83. & cap. 9 Epiſt. ad Galatas*, & *in ſerm. de pœnit. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram: non dixit ſuper Petrum, non enim ſuper hominem, ſed ſuper fidem fundata eſt Eccleſia.* Hunc ſenſum fusè explicat Auguſtinus *tract. 123. in Ioannem*: *Non enim*, inquit, *à Petro Petra, ſed Petrus à Petra: ideo quippe, ait Dominus, ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, quia dixerat Petrus: *Tu es Filius Dei vivi. Super hanc ergo, inquit, Petram, quam confeſſus eſt, ædificabo Eccleſiam meam; Petra enim erat Chriſtus, &c.* Et *ſermone 13. de verbis Domini*: *Tu es ergo*, inquit, *Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; ſuper hanc Petram, quam confeſſus es: ſuper hanc Petram, quam cognoviſti, dicens, tu es Chriſtus Filius Dei vivi, ædificabo Eccleſiam meam*; id eſt, *ſuper me ipſum Filium Dei vivi, ſuper me ædificabo te, non ſuper te me.* Acacius Melitenes *in homil. in Conc. Ephes. cap. 7. p. 3.* eundem ſequitur: *Hæc fides*, inquit, *noſtra, ſuper hoc fundamentum Eccleſia ædificata eſt.* Adſtipulatur Cyrillus Alex. *lib. 4. de Trinit. Petram*, inquit, *opinor, nihil aliud, quàm inconcuſſam & firmiſſimam fidem vocans.* Idem habet *tom. 14. in Eſa. orat. 11.* Item Juvenalis Hieroſol. *in litteris Synodicis. Super hanc Petram & ſuper hanc confeſſionem roborata eſt Eccleſia Dei.* Theodoret. *Ep. 146.* & *77. confeſſionem Petri fundamentum & baſim aſſerit.* Ita etiam exponunt hunc locum Anonymus ſcriptor *in Catenâ Niceæ*: *Petrum*, inquit, *confeſſionem vocavit.* Gregor. Mag. *Ep. lib. 3. Ep. 33.* Felix *III. Ep. 5. ad Zenonem.* Iſidorus Hiſp. *lib. 7. orig.* Beda *homil. de Sancto Petro, & homil. 3. in Dominic.* Palmarius Druthmarum *in exp. Matth. c. 35.* Hincm. *opuſcul. 33. cap. 5. & 45.* Rupert. *lib. 3. in Matth.* Toſtatus *in hunc locum*, & alij. Ab iſtâ expoſitione non multùm abludunt ij, qui Petrum interpretantur Chriſtum, quem Petrus erat confeſſus.

Ita Hier. *in cap. 7. Matth.* ac præcipue Aug. 3. qui *in lib. retractat cap. 21.* hanc expoſitionem cum altera componit, & neutram alteri præfert *in lib. contra Ep. Donati*: *Dixi in quodam loco de Apoſtolo Petro, quòd in illo tanquam in Petrâ fundata ſit Eccleſia, quo ſenſu etiam cantatur in ore multorum in verſibus beatiſſimi Ambroſii; ubi de Gallo Gallinaceo ait: Hoc ipſâ petrâ Eccleſiæ canente, culpam diluit, ſcio, me poſteà ſæpiſſimè ſic expoſuiſſe, quod à Domino dictum eſt. Tu es Petrus, &c. ut ſuper hanc intelligatur, quam confeſſus eſt Petrus, dicens; Tu es filius Dei vivi, ac ſi Petrus ab hac Petrâ appellatus perſonam Eccleſiæ figuraret . . . . . harum autem duarum ſententiarum quæ ſit probabilior, eligat lector.* Vide eundem *tract. 124. in Ioannem & ſerm. 13. De verbis Domini.* Huic adjungendus Theodoritus *in cap. 3. Ep. 1. ad Corinth.* Beda *in cap. 16. Matth.* Magiſter *in cap. 2. Ep. ad Ephes.* & alios, quos videre poteris apud Launoium *Ep. part. 5. Ep. ad Voellum.*

Alia porrò expoſitio eſt, nomine Petræ 4. ipſum Petrum intelligi. Tertul. *in lib. de præſcript. hæretiorum. Latuit*, inquit, *aliquid Petrum ædificandæ Eccleſiæ Petram dictum.* Et *in lib. de Monogam. c. 7.* Origenes *homil. 5. in Exodum*: unde magno illi Eccleſiæ fundamento, & Petræ ſolidiſſimæ, ſuper quam Chriſtus fundavit Eccleſiam, dicatur à Domino *modicæ fidei, & quare dubitâſti?* Et apud Euſeb. *lib. 6. hiſt. c. 19. Petrus, ſuper quem Chriſti Eccleſia.*

eſia. Cypr. *Ep. ad Iub Petro, ſuper quem Dominus ædificavit Eccleſiam. Eccleſia, quæ una eſt ſuper Petrum.* Item *lib. de unit. Eccleſ* & Firmil. *Ep. ad ipſum Hil. Can. 16. In Matth. In nuncupatione novi nominis ſaxix Eccleſiæ fundamentum. In Pſal. 131. Cui Petro ſuperiùs claves Regni Cælorum dederat, ſuper quem ædificaturus erat Eccleſiam.* Hieronymus *Ep. 57. ad Damaſum: Beatitudini tuæ*, id eſt, *Cathedræ Petri in communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio.* Et *in Ep. ad Marcellam: Si igitur Apoſtolus Petrus ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam.* Auguſt. *in lib. de retract. ſuprà*, eandem expoſitionem tradit. Item Cyrillus *lib. 2. in Ioann.* Leo *Ep. 75.* Maximus Taurinenſis *in hom. de Petro & Paulo*, Theophylactus, & alij.

6. Denique non hoc tantùm de Petro, ſed & de alijs Apoſtolis dictum eſſe, affirmant plerique; Origenes *tract. 1. ſuper cap. 16. Matth. Tu es Petrus. Petra enim eſt*, inquit, *quilibet Chriſti diſcipulus, & ſuper talem Petram conſtructus omnis Eccleſiaſtica doctrina. ... Quòd ſi ſuper illum unum Petrum tantùm exiſtimas ædificari totam Eccleſiam, quid dicturus es de Ioanne filio Tonitrui, & Apoſtolorum unoquoque.* Cyprian. *Ep. 27.* de omnibus Epiſcopis id dictum eſſe ait. Hieron. *lib. 3. contra Iovin. At dicis, ſuper Petrum fundatur Eccleſia, licèt id ipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat ... tamen propterea inter omnes unus eligitur, ut Capite conſtituto, ſchismatis tollatur occaſio.* Et *in Pſal. 86.* cunctos Apoſtolos Eccleſiæ fundamenta eſſe dicit. Baſil. *in cap. 1. Eſa.* ait, *Eccleſiam ædificatam in Apoſtolis, quorum unus erat Petrus.* Aug. *in Pſal. 86.* Apoſtolos omnes fundamenta Eccleſiæ appellat: & *Epiſt. 165.* ait, hunc Petrum dictum fuiſſe, eò quod gereret totius Eccleſiæ perſonam. Theodoret *in Pſal. 86.* Fundamenta vocat Apoſtolos. Deinde Paſchaſius Ratbertus *lib. 4. in Matth. Non ſuper unum Petrum, verùm ſuper omnes Apoſtolos, Apoſtolorúmque ſucceſſores Eccleſia Dei ædificatur*: unde David. *Fundamenta ejus in montibus ſanctis.*

Refutatio iſtarum exceptionum.

7. PRimò igitur ponamus, ſecundùm Patres ab Elieſio allegatos ſub Petrâ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, intelligi confeſſionem Petri, quâ dixit: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi.* At eo ipſo, quòd iſtud Eccleſiæ ædificium ſit perpetuum & adeò firmum, ut portæ inferi non ſint adversùs illud prævalituræ, oporter, etiam petram, ceu fundamentum, ſtare inconcuſſam non tantùm in perſonâ Petri, ſed pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu uſque ad conſummationem ſæculi. Illa ipſa autem verba ſunt dicta Petro, quâ totius Eccleſiæ figuram gerenti propter Apoſtolatûs primatum, ex Sancto Auguſtino *ſuperiùs citato.* Oportet igitur, illam fidei confeſſionem ceu petram Eccleſiæ ita ſtare inconcuſſam pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu, ut conſequentur etiam Apoſtolatûs primatus, ratione cujus Petro ſunt dicta illa verba, ſit perpetuus, habeatque perpetuò ſecum connexam fidei firmitatem, ceu petram Eccleſiæ. Atqui iſta in Apoſtolatûs principatu perpetuitas, juſque cum fidei firmitate connexio non ſubſiſteret, niſi tranſiſſet in ſucceſſores uſque ad conſummationem ſæculi futuros. Quare admiſſis & ponderatis illis per Elieſium allegatis Patrum ſententijs, conſequens eſt, uſque ad extremum judicij diem fore ſucceſſionem in primatu Apoſtolatûs connexam cum fidei firmitate Quamvis proinde Auguſtino *lib. 1. Retract. cap. 21.* advertente, dum jam pro tunc extiterint illorum verborum *ſuper hanc petram*, Patrum expoſitiones, ita, ut aliqui per *petram* Petrum, alij fidei confeſſionem à Petro editam intelligerent; conſtat tamen, ambas reincidere in idem, ac æquè efficaces eſſe ad probandam Apoſtolici primatûs in Eccleſiâ cum fidei firmitate connexam ſucceſſionem. Unde hoc tantùm diſcriminis eſt, quòd expoſitio prior conſideret illum textum *formaliter* ſecundùm id, quod eſt formale, poſterior autem *ſubjectivè ac materialiter*, ſecundùm ſubjectum ſcilicet, in quo illa fidei firmitas eſſet connexa cum Apoſtolatûs primatu ac poteſtate clavium.

Secundò. Admittamus alteram quoque 8.
expoſitionem, ſecundùm quam verbis: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam*, intelligitur Chriſtus, de quo Apoſtolus Paulus pariter dixit: *fundamentum aliud* (Eccleſiæ) *poni non poſſe præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus.* Nam hoc minimè obſtante, ipſemet Divus Auguſtinus per Elieſium *allegato tractatu 124. in Ioannem* ita diſſerit de Petro: *Solus inter Apoſtolos meruit audire: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c. dignus certè, qui ad ſtruendis populis in domo Dei lapſis eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum, claves ad regnum.* Authoritas ergo ſacræ Scripturæ ſolum Chriſtum eatenus ita tuit fundamentum ac lapidem Eccleſiæ, ut ſuper hoc tamen fundamento detur aliud, ſeu lapis fundamenti ſuperſtructus, cui conveniat, eſſe petram ſeu fundamentum Eccleſiæ non *primarium & abſolutè* inſtar Chriſti, ſed *vicariè* duntaxat, *ſecundariò*, ſeu *participativè*.

Tertiò. Ponamus denuò, ſi præfata Chriſti 9.
Domini verba ita exponi debeant, ut nomine Petræ intelligatur Petrus, debere tunc eam Chriſti ſententiam non tantùm de Petro, ſed alijs etiam Apoſtolis dictam accipere. Nihilominùs ſuper hac Apoſtolorum paritate ac æqualitate *quoad authoritatem Apoſtolicam*, oportet, ſequentem reliquorum SS. Patrum doctrinæ prorſus conformem facere reflexionem, quam S. Cyprianus *lib. 1. epiſt. 3. ad Cornelium* ob oculos noſtros ponit: *Hoc erant utique*, inquiens, *cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi & honoris & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur. Primatus Petro datus, ut una Eccleſia & Cathedra monſtretur.* En igitur, Apoſtoli ita erant pari honoris, & poteſtatis conſortio præditi, ut exordium tamen (quod à Neotericis doloſè omittitur) ab unitate proficiſceretur. Hoc autem fit, quatenus Petro

ta, quibus Primatus ille fulcitur, concutere, operæpretium eſt viſum, *quarto* Cleri Gallicani circa Pontificiam authoritatem articulo deinceps diſcutiendo præmittere argumentorum ac exceptionum eum Primatum, uti patebit, haud parùm deprimentium, à dicto Ellieſio adductorum accuratiorem diſcuſſionem. Qui porrò Theologus *in præfatæ diſſertationis ſuæ præloquio* dicit, conſiliũ ſibi eſſe, ſinè ira & ſtudio de Primatu Romani Pontificis diſſerere, & quæſtionem hanc non in diſputantis, ſed potiùs in quærentis modum tractare. Liceat ergo mihi ad ea, quæ in modum quærentis hîc proponenda dicuntur, abſque ullius pariter affectûs minùs integri ſtudio reſpondere, reſolutionemque veritati conſonam in medium proferre.

§. I.

Vtrùm, & quomodò Primatus S. Petri poſſit ex Scripturis Divinis demonſtrari?

2. ELlieſij *in hoc paragrapho* præcipua intentio eſt, expendere ſacræ Scripturæ teſtimonia, quæ ad demonſtrandum Petri inter Apoſtolos Primatum Bellarminus & alij adducunt tum ſub iſtis *Matthæi. 16.* ad Petrum à Chriſto prolatis verbis: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; Tum ſub hoc ſacro contextu: *Tibi dabo claves regni Cælorum*; Tum ſub vocibus *Ioannis vlt.* ad Petrum *determinatè* directis Chriſti verbis: *Paſce oves meas, pace agnos meos.* Videamus ergo impræſentiarùm, quomodò Ellieſij hæc fundamenta concutere conati exceptiones convelli valeant.

ARGUMENTUM I. Ellieſij.

3. HIc author excipit *primò*. Locum illum, *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; ab Interpretibus, & ſanctis Patribus variè exponi. Sunt enim non pauci, qui per Petrum hîc intelligunt fidem & confeſſionem Petri. Ita Hilarius *lib. 6. de Trinit. Super hanc igitur confeſſionis Petram Eccleſiæ ædificatio eſt.* Greg. Nyſſ. *in opere de adventu Domini*: *Petra verò fidei tanquam fundamentum, ut ipſe Dominus ait ad Principem Apoſtolorum: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: ſuper confeſſione videlicet Chriſti, quia dixerat: Tu es Chriſtus filius Dei viventis.* Ambros. *lib. 6. in Luc. & in cap. 11. Ep. ad Ephes. Super iſtam Petram ædificabo Eccleſiam meam* hoc eſt, *in Catholicæ fidei confeſſione ſtatuam fideles ad vitam.* Idem *de Incarnat. c. 5. Non enim de carne Petri, ſed de fide dictum eſt; quia portæ mortis ei non prævalebunt, ſed confeſſio vincit infernum*, Chryſoſt. *hom. 55. ſuper Matth. Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; id eſt, *fidem*, ſupple *ſuper, & confeſſionem.* Idem habet *ibid. homil. 83. & cap. 9 Epiſt. ad Galatas*, & *in ſerm. de pœnit. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram: non dixit ſuper Petrum, non enim ſuper hominem, ſed ſuper fidem ſundata eſt Eccleſia.* Hunc ſenſum fusè explicat Auguſtinus *tract. 123. in Ioannem*: *Non enim*, inquit, *à Petro Petra, ſed Petrus à Petra: ideo quippe, ait Dominus, ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, quia dixerat Petrus: *Tu es Filius Dei vivi. Super hanc ergo, inquit, Petram, quam confeſſus eſt, ædificabo Eccleſiam meam; Petra enim erat Chriſtus, &c.* Et *ſermone 13. de verbis Domini*: *Tu es ergo*, inquit, *Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; ſuper hanc Petram, quam confeſſus es: ſuper hanc Petram, quam cognoviſti, dicens, tu es Chriſtus Filius Dei vivi, ædificabo Eccleſiam meam*; id eſt, *ſuper me ipſum Filium Dei vivi, ſuper me ædificabo te, non ſuper te me.* Acacius Melitenes *in homil. in Conc. Ephes. cap. 7. p. 3.* eundem ſequitur: *Hæc fides*, inquit, *noſtra, ſuper hoc fundamentum Eccleſia ædificata eſt.* Adſtipulatur Cyrillus Alex. *lib. 4. de Trinit. Petram*, inquit, *opinor, nihil aliud, quàm inconcuſſam & firmiſſimam fidem vocans.* Idem habet *tom. 14. in Eſa. orat. 11.* Item Juvenalis Hieroſol. *in litteris Synodicis. Super hanc Petram & ſuper hanc confeſſionem roborata eſt Eccleſia Dei.* Theodoret. *Ep. 146.* & *77. confeſſionem Petri fundamentum & baſim aſſerit.* Ita etiam exponunt hunc locum Anonymus ſcriptor *in Catenâ Niceæ*: *Petrum*, inquit, *confeſſionem vocavit.* Gregor. Mag. *Ep. lib. 3. Ep. 33.* Felix *III. Ep. 5. ad Zenonem.* Iſidorus Hiſp. *lib. 7. orig.* Beda *homil. de Sancto Petro, & homil. 3. in Dominic.* Palmarius Druthmarum *in exp. Matth. c. 35.* Hincm. *opuſcul. 33. cap. 5. & 45.* Rupert. *lib. 3. in Matth.* Toſtatus *in hunc locum*, & alij. Ab iſtâ expoſitione non multùm abludunt ij, qui Petrum interpretantur Chriſtum, quem Petrus erat confeſſus.

Ita Hier. *in cap. 7. Matth.* ac præcipue Aug. 3.
qui *in lib. retractat cap. 21.* hanc expoſitionem cum altera componit, & neutram alteri præfert *in lib. contra Ep. Donati*: *Dixi in quodam loco de Apoſtolo Petro, quòd in illo tanquam in Petrâ fundata ſit Eccleſia, quo ſenſu etiam cantatur in ore multorum in verſibus beatiſſimi Ambroſij; ubi de Gallo Gallinaceo ait: Hoc ipſâ petrâ Eccleſiæ canente, culpam diluit, ſcio, me poſtèà ſæpiſſimè ſic expoſuiſſe, quod à Domino dictum eſt. Tu es Petrus, &c. ut ſuper hanc intelligatur, quam confeſſus eſt Petrus, dicens; Tu es filius Dei vivi, ac ſi Petrus ab hac Petrâ appellatus perſonam Eccleſiæ figuraret . . . . . harum autem duarum ſententiarum quæ ſit probabilior, eligat lector.* Vide eundem *tract. 124. in Ioannem & ſerm. 13. De verbis Domini.* Huic adjungendus Theodoritus *in cap. 3. Ep. 1. ad Corinth.* Beda *in cap. 16. Matth.* Magiſter *in cap. 2. Ep. ad Ephes.* & alios, quos videre poteris apud Launoium *Ep. part. 5. Ep. ad Vocium.*

Alia porrò expoſitio eſt, nomine Petræ 4.
ipſum Petrum intelligi. Tertul. *in lib. de præſcript. hæretiorum. Latuit*, inquit, *aliquid Petrum ædificandæ Eccleſiæ Petram dictum.* Et *in lib. de Monogam. c. 7.* Origenes *homil. 5. in Exodum*: unde magno illi Eccleſiæ fundamento, & Petræ ſolidiſſimæ, ſuper quam Chriſtus fundavit Eccleſiam, dicatur à Domino *modicæ fidei, & quare dubitaſti?* Et apud Euſeb. *lib. 6. hiſt. c. 19. Petrus, ſuper quem Chriſti Eccleſia.*

cleſia. Cypr. *Ep. ad Iub* Petro, *ſuper quem Dominus ædificavit Eccleſiam. Eccleſia, quæ una eſt ſuper Petram.* Item *lib. de unit. Eccleſ* & Firmil. *Ep. ad ipſum Hil. Can. 16. In Matth. In nuncupatione novi nominis ſalix Eccleſiæ fundamentum. In Pſal. 131. Cui Petro ſuperiùs claves Regni Cœlorum dederat, ſuper quem ædificaturus erat Eccleſiam.* Hieronymus *Ep. 57. ad Damaſum*: *Beatitudini tuæ*, id eſt, *Cathedræ Petri in communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio.* Et *in Ep. ad Marcellam*: *Si igitur Apoſtolus Petrus ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam.* Auguſt. *in lib. de retract. ſuprà*, eandem expoſitionem tradit. Item Cyrillus *lib. 2. in Ioann.* Leo *Ep. 95.* Maximus Taurinenſis *in hom. de Petro & Paulo*, Theophylactus, & alij.

6. Denique non hoc tantùm de Petro, ſed & de alijs Apoſtolis dictum eſſe, affirmant plerique; Origenes *tract. 1. ſuper cap. 16. Matth. Tu es Petrus. Petra enim eſt*, inquit, *quilibet Chriſti diſcipulus, & ſuper talem Petram conſtruitur omnis Eccleſiaſtica doctrina. . . . Quòd ſi ſuper illum unum Petrum tantùm exiſtimas ædificari totam Eccleſiam, quid dicturus es de Ioanne filio Tonitrui, & Apoſtolorum unoquoque.* Cyprian. *Ep. 27.* de omnibus Epiſcopis id dictum eſſe ait. Hieron. *lib. 3. contra Iovin. At dixit, ſuper Petrum fundatur Eccleſia, licèt id ipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat . . . tamen propterea inter omnes unus eligitur, ut Capite conſtituto, ſchismatis tollatur occaſio.* Et *in Pſal. 86.* cunctos Apoſtolos Eccleſiæ fundamenta eſſe dicit. Baſil. *in cap. 1. Eſa.* ait, *Eccleſiam ædificatam in Apoſtolis, quorum unus erat Petrus.* Aug. *in Pſal. 86.* Apoſtolos omnes fundamenta Eccleſiæ appellat: & *Epiſt. 165.* ait, hunc Petrum dictum fuiſſe, eò quòd gereret totius Eccleſiæ perſonam. Theodoret *in Pſal. 86.* Fundamenta vocat Apoſtolos. Deinde Paſchaſius Ratbertus *lib. 4. in Matth. Non ſuper unum Petrum, verùm ſuper omnes Apoſtolos, Apoſtolorúmque ſucceſſores Eccleſia Dei ædificatur*: unde David. *Fundamenta ejus in montibus ſanctis.*

Refutatio iſtarum exceptionum.

7. PRimò igitur ponamus, ſecundùm Patres ab Elieſio allegatos ſub Petrâ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, intelligi confeſſionem Petri, quâ dixit: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi.* At eo ipſo, quòd iſtud Eccleſiæ ædificium ſit perpetuum & adeò firmum, ut portæ inferi non ſint adversùs illud prævalituræ, oportet, etiam petram, ceu fundamentum, ſtare inconcuſſam non tantùm in perſonâ Petri, ſed pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu uſque ad conſummationem ſæculi. Illa ipſa autem verba ſunt dicta Petro, quâ totius Eccleſiæ figuram gerenti propter Apoſtolatûs primatum, ex Sancto Auguſtino *ſuperiùs citato.* Oportet igitur, illam fidei confeſſionem ceu petram Eccleſiæ ita ſtare inconcuſſam pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu, ut conſequentur etiam Apoſtolatûs primatus, ratione cujus Petro ſunt dicta illa verba, ſit perpetuus, habeatque perpetuò ſecum connexam fidei firmitatem, ceu petram Eccleſiæ. Atqui iſta in Apoſtolatûs principatu perpetuitas, juſque cum fidei firmitate connexio non ſubſiſteret, niſi tranſiſſet in ſucceſſores uſque ad conſummationem ſæculi futuros. Quare admiſſis & ponderatis illis per Elieſium allegatis Patrum ſententijs, conſequens eſt, uſque ad extremum judicij diem fore ſucceſſionem in primatu Apoſtolatûs connexam cum fidei firmitate Quamvis proinde Auguſtino *lib. 1. Retract. cap. 21.* advertente, duæ jam pro tunc exſtiterint illorum verborum *ſuper hanc petram*, Patrum expoſitiones, ita, ut aliqui per *petram* Petrum, alij fidei confeſſionem à Petro editam intelligerent; conſtat tamen, ambas reincidere in idem, ac æquè efficaces eſſe ad probandam Apoſtolici primatûs in Eccleſiâ cum fidei firmitate connexam ſucceſſionem. Unde hoc tantùm diſcriminis eſt, quòd expoſito priori conſideret illum textum *formaliter* ſecundùm id, quod eſt formale, poſterior autem *ſubjectivè* ac *materialiter*, ſecundùm ſubjectum ſcilicet, in quo illa fidei firmitas eſſet connexa cum Apoſtolatûs primatu ac poteſtate clavium.

Secundò. Admittamus alteram quoque 8.
expoſitionem, ſecundùm quam verbis: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam*, intelligitur Chriſtus, de quo Apoſtolus Paulus pariter dixit: *fundamentum aliud* (Eccleſiæ) *poni non poſſe præter id, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus.* Nam hoc nihilominùs obſtante, ipſemet Divus Auguſtinus per Elieſium allegato tractatu 124. *in Ioannem* ita diſſerit de Petro: *Solus inter Apoſtolos meruit audire*: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c. dignus certè, qui ad ſtruendos populis in domo Dei lapſis eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum, clavis ad regnum.* Authoritas ergo ſacræ Scripturæ ſolum Chriſtum eatenus ſtatuit fundamentum ac lapidem Eccleſiæ, ut ſuper hoc tamen fundamento detur aliud, ſeu lapis fundamenti ſuperſtructus, cui conveniat, eſſe petram ſeu fundamentum Eccleſiæ non *primarium & abſolutè* inſtar Chriſti, ſed *vicariè* duntaxat, *ſecundariò*, ſeu *participativè*.

Tertiò. Ponamus denuò, ſi prætacta Chriſti 9.
Domini verba ita exponi debeant, ut nomine Petræ intelligatur Petrus, debere tunc eam Chriſti ſententiam non tantùm de Petro, ſed alijs etiam Apoſtolis dictam accipere. Nihilominùs ſuper hac Apoſtolorum paritate ac æqualitate *quoad authoritatem Apoſtolicam*, oportet, ſequentem reliquorum SS. Patrum doctrinæ prorſus conformem facere reflexionem, quam S. Cyprianus *lib. 1. epiſt. 3. ad Cornelium* ob oculos noſtros poſuit: *Hoc erant utique*, inquiens, *cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio prædití & honoris & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur. Primatus Petro datus, ut una Eccleſia & Cathedra monſtretur.* En igitur, Apoſtoli ita erant pari honoris, & poteſtatis conſortio prædíti, ut exordium tamen (quod à Neotericis doloſè omittitur) ab unitate proficiſceretur. Hoc autem fit, quatenus Petro

ita datus eſt primatus, ut una Eccleſia & Cathedra monſtretur. Atqui primatus Cathedræ importat poteſtatem ordinariam in ſucceſſores transferibilem. Inde ipſe quóque Cyprianus *lib. 1. Epiſt. 3. ad Cornel. Papam* agnoſcit unum in Eccleſiâ ad tempus ſacerdotem, & ad tempus Iudicem vices Chriſti agentem, cui ita obtemperandum eſſe, ait, ut non aliundè hæreſes obortas eſſe aſſerat, niſi quòd ipſi non obtemperetur. Hunc ipſum verò Sacerdotem *loco cit.* ita agnoſcit in Romanâ Eccleſiâ, ut hanc dicat Cathedram Petri, & Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta ſit. Et hinc *in Epiſt. 73. ad Iubaſcarum* ait: *Nos unius Eccleſiæ Caput Iudicem tenemus.* Conſtat igitur, Cyprianum ita agnoſcere in cæteris Apoſtolis æqualem reſpectu totius Eccleſiæ, extraordinariam tamen per modum legationis perſonalis poteſtatem, ut uni tamen Petro, ejuſque ſucceſſori collatam contendat primatûs poteſtatem ordinariam, ſuper quâ erigenda foret Cathedra; in ſucceſſores adeò transferibilis. Videte igitur, & attendite, hæreſes ſecundùm Cyprianum ex eo oboriri, quòd illius Cathedræ Sacerdoti uni, ceu Capiti & Iudici vices Chriſti agenti non obtemperetur.

ARGUMENTUM II. Elieſij.

10. PErgit hic author *ſecundò* excipere. Ex *prima* & *ſecundâ* illorum Chriſti, *Tu es Petrus &c.* verborum præadductâ expoſitione, nullam ferè Petri ſupra cæteros Apoſtolos prærogativam colligi, nam ex ijs minimè ſequitur, Petrum eſſe fundamentum Eccleſiæ, imò id vel Chriſto, vel confeſſioni & fidei, quam emiſerat Petrus, adaptatur. In *tertiâ* autem expoſitione, oportere, ut fateamur, Petrum eſſe fundamentum Eccleſiæ, ſed inde non videtur ſequi, eum Apoſtolis omnibus ſuperiorem fuiſſe, cùm ex *quartâ* expoſitione conſtet, idem de Apoſtolis omnibus dictum. Et certè ratio fundamenti hîc conſiſtit in promulgatione Evangelij & Eccleſiarum adminiſtratione; ſed hæc non ſecùs Apoſtolis cæteris, ac Petro data ſunt, & illi non ſecùs ac Petrus hoc ſenſu dicuntur fundamentum Eccleſiæ. *Ephes 2. Ædificati ſupra fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum.* Et *Apocalyp. c. 21. Et murus Civitatis habens fundamenta duodecim, & ipſis duodecim nomina, duodecim Apoſtolorum Agni.* Nec aliud probant allata à Bellarmino teſtimonia. Chryſoſtomus *homil. 55. in Matth.* Petrum futurum eſſe dicit eo ſenſu fundamentum, quòd Eccleſiæ Paſtor futurus ſit & Evangelij Prædicator: cùm verò dicitur Petrum præpoſitum eſſe univerſo terrarum orbi, ſenſus non eſt, quòd omnibus omninò Eccleſijs ſit præpoſitus, ſed quòd non uni populo, ut Ieremias, ſed omni Genti Evangelium eſſet annuntiaturus, *Ieremiam quidem unæ Gentis Patet, Petrum autem univerſo terrarum orbi Chriſtus propoſuit.* Similiter Author *ſermonis 47. apud Ambroſ.* non aliâ ratione Petrum, ait, eſſe ſaxum immobile, quod totius operis Chriſtianiſſimi compagem, molemque contineat, *niſi quia primus nationibus fidei fundamenta poſuerit.* Gregorius denique, qui *tertius* eſt à Bellarmino teſtis allatus, ait *Ep. 32. lib. 4.* Petro totius Eccleſiæ curam eſſe commiſſam, ſed idem de ſe Paulus ait, *ſibi ſolicitudinem omnium Eccleſiarum incumbere.* Itaque poſito, quòd hæc verba: *& ſuper hanc petram*, à Chriſto de perſonâ Petri dicta ſint, ut ego probabilius eſſe arbitror, nihil aliud his ſibi vult Chriſtus, quàm Petrum ad ædificationem Eccleſiæ, hoc eſt, fidelium converſionem & Eccleſiarum adminiſtrationem plurimùm laboraturum. Ad ſummum igitur inde deduci poteſt, eum primum ac præcipuum fore inter eos, qui Evangelium erant annuntiaturi: at inde colligi minimè poteſt cum Bellarmino, *Petro totius Eccleſiæ regimen eſſe commiſſum, præſertim circa fidem.*

Refutatio iſtius hujus exceptionis.

ECcleſiæ ſanctæ Doctores Hieronymum & 11.
Ambroſium, imò ipſam quóque Epheſinam *primam* Synodum (ut alios *infrà* adducendos hîc prætermittam) ex illo ſacro textu, *Tu es Petrus*, argumentantes audiamus, ad videndum, quantum ſpiritus ipſorum fuerit diſcrepans à ſpiritu Elieſij contendentis, inde tantùm deduci. *Petrum fore primum ac præcipuum inter eos, qui Evangelium erant annuntiaturi.* Sic proinde ſanctus Hieronymus *epiſt. ad Damaſum Papam de hypoſtaſibus* ratiocinabatur: *Beatitudini tuæ*, id eſt Petri Cathedræ *communione ſocior. Super illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, prophanus eſt. Si quis in arcâ Noe non fuerit, peribit regnante diluvio.* Et infra: *Quicunque tecum non colligit, ſpargit. Hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.* Ex quo patet, Petri Cathedram *ſecundùm Divinum Hieronymum*, fuiſſe illam ipſam, cui inſidebat Damaſus Papa, atque adeò ejus quovis tempore ſucceſſor. At ſuper hanc ipſam Cathedram ceu petram ſanctus Doctor *citatus* ait, ædificatam eſſe Eccleſiam. In illâ autem Cathedrâ, ſuper quâ ceu petrâ eſt ædificata Eccleſia, ſecundùm Chriſti promiſſionem ſunt claves regni cælorum cum *indefinitâ* ac univerſali poteſtate ligandi ac ſolvendi. Planum igitur eſt, ſanctum Hieronymum omninò ejus fuiſſe mentis, quòd Cathedra Romani Pontificis reſpectu univerſalis Eccleſiæ, quæ ſuprà ipſum ceu petram fundata eſt, habeat *indefinitam* clavium poteſtatem ad ſolvendum ac ligandum.

Deinde S. Ambroſius *ſerm. 47.* ita diſſe- 12.
rebat: *Petrus tanquàm bonus Paſtor tuendum gregem accepit, ut, qui ſibi ante infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum; denique pro ſoliditate duratianis Eccleſiarum Petra dicitur, ſicut ait Dominus. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram &c.* En igitur, curam Paſtoralem Gregis Chriſtiani Petro tanquam Eccleſiæ Petræ commiſſam. At illa cura eatenus importat Primatum honoris & ordinis, ut propterea dixe-

dixerit idem Ambroſius *ad cap. 1. Galat. Dignum erat* (inquiens) *ut cuperet* (Paulus) *videre Petrum, qui primus erat inter Apoſtolos, cui delegaverat Salvator curam animarum.* Et hinc *ibid. ad cap. 2.* dicit: *Chriſtum nominare, & ſibi comparare Petrum ſolum, quia primatum ipſe acceperit ad fundandam Eccleſiam.* Et infrà: *Soli Petro*, ait, *gratia Primatûs inter Apoſtolos eſt commiſſa.* Qui proinde honoris, & ordinis, utpote Iuriſdictionem & Curam Eccleſiæ importans Primatus, in ipſo etiam Petri ſucceſſore Romano Pontifice eſt agnitus ab Ambroſio *in cap. 3. ad Timoth. 1.* ſic ſcribente: *Cùm totus mundus Dei, tamen ejus domus Eccleſia dicitur, cujus rector eſt Damaſus.* Et *Orat. in Satyrum*: *Percontatus Epiſcopus eſt, ſi cum Epiſcopis Catholicis, hoc eſt, ſi cum Romanâ Eccleſiâ conveneret.*

23. Denique Epheſina *prima* Synodus ita argumentabatur. *Nulli dubium eſt, imò omnibus ſæculis notum eſt, quòd ſanctus, beatiſſimuſque Petrus Apoſtolorum caput, fidèique columna, & Eccleſiæ Catholicæ fundamentum à Domino noſtro Ieſu Chriſto claves regni accepit, qui ad hoc uſque tempus, & ſemper in ſucceſſoribus vivit, & judicium exercet.* En igitur ſanctam antiquitatem in Petro, ejuſque ſucceſſore Papâ claves regni, & authoritatem Capitis ac fundamenti Eccleſiæ taliter agnoviſſe, ut beatus Petrus omnibus ſæculis in ipſo vixerit, imò ſemper judicium exerciturus ſit.

ARGUMENTUM III. Ellieſij.

14. COnatur hic Theologus ſuum antehàc expoſitum intentum firmare ex ſequentibus Chriſti verbis, quibus exponit id, quod dixerat, *ædificabo Eccleſiam meam. Tibi*, inquit, *dabo claves Regni Cælorum, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis.* Hanc enim poteſtatem clavium, quam Chriſtus hic Petro promittit, ijſdem deinde verbis omnibus omninò Apoſtolis promittit, *Matth. 18.* & deinceps cunctis largitur, *Matth. 28.* & *Ioan. 20.* Illi igitur oppidò fallunrur, qui ſoli Petro datas claves eſſe, autumant. At non ita Antiqui, qui unanimi conſenſu tradunt, claves iſtas in perſonâ Petri toti Eccleſiæ datas. Tertull. *in Scorpiaco. Memento claves ejus hîc Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe.* Cyprianus *in lib. de unitate Eccleſiæ* ait, Chriſtum unum Petrum allocutum eſſe, ut commendaret unitatem. *Hoc erant utique, inquit cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pars conſortio præditi honoris & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur.* Exordium dicit promiſſum: *Dabo tibi claves*, quod deinde cunctis ſimul dedit. *Loquitur*, inquit, idem ibid. *Dominus ad Petrum. Ego tibi dico*, inquit, *quia tu es Petrus, &c. Super illum unum ædificat Eccleſiam, quamvis Apoſtolis omnibus poſt Reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat, & dicat: ſicut miſit me vivens Pater, & ego mitto vos: Si cujus remiſeritis peccata, &c. tamen ut unitatem manifeſtaret, unitatis ejuſdem originem ab uno incipientem ſuâ authoritate diſpoſuit.* Hæc verba commentario non indigent; uni Petro promiſſas eſſe claves, ait, ut unitas commendaretur, cunctis autem revera datas eſſe. Eodem ſenſu Hieronymus *cap. 16. lib. 1. adverſùs Iovin. At dicis*, inquit, *ſuper petram fundatur Eccleſia, licèt idipſum alio in loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cunctis claves Regni Cælorum accipiant, & ex æquo ſuper illos fortitudo Eccleſiæ ſolidetur, tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio.* Quibus ſimile eſt illud Optati *lib 7.* Et *claves Regni Cælorum communicandas cæteris* (id eſt, quas Chriſtus commendaturus erat cæteris) *ſolus accepit. An verò ſoli Petro dantur claves Regni Cælorum, nec alius quiſquam eas acceptarus? Quòd ſi dictum, tibi dabo claves Regni Cælorum, commune eſt, cur non ſimul omnia, & quæ dicta ſunt, & quæ ſequuntur, velut ad Petrum dicta, ſunt omnium communia?* Gaudentius Brixienſis *tract. in die ordinationis ſuæ. Omnes Apoſtoli, Chriſto ſurgente, in Petro claves accipiunt, quinimò cum Petro cæleſtis Regni claves ab ipſo Domino accipiunt.* Ambroſ. *in Pſal. 38.* Quod Petro dicitur, cæteris Apoſtolis dicitur: *Tibi dabo claves.* Idem centies inculcat Auguſtinus. In lib. de Agone Chriſtiano c. 30. *Eccleſiæ claves Regni Cælorum datæ ſunt.* Concione 2. in Pſ. 30. *Cujus Eccleſiæ perſonam gerebat Petrus.* Enarrat in Pſ. 108. *Agnoſcitur Petrus in figurâ geſtaſſe perſonam Eccleſiæ ob primatum, quem in Diſcipulis habuit*, tract. 50. in Ioannem. *Petrus, quando claves accepit, Eccleſiam ſanctam ſignificavit*: & tract. 108. *Unus pro omnibus dixit* (*tu es Filius Dei vivi*) *& propter hoc claves cum omnibus tanquam perſonam gerens Eccleſiæ accepit: ideo unus pro omnibus, quia unitas in omnibus.* Et in ſerm. de quatuor quæſtionibus. *Petrus*, inquit, *multis locis Scripturarum apparet, quòd perſonam geſtet Eccleſiæ, maximè in loco, ubi dictum eſt: Tibi dabo claves &c. Nunquid iſtas claves Petrus accepit, Ioannes & Iacobus non accepit, & cæteri Apoſtoli?* Tractatu 124. *cujus Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatûs ſui Primatum gerebat figuratâ generalitate perſonam. Idem paſſim habet in ſuis ſermonibus.* Sed illa retuliſſe ſatis eſt. Sanctus Leo ſerm. 2. de Anniverſ. *Tranſivit in alios Apoſtolos vis illius poteſtatis, & ad omnes Eccleſiæ Principes hujus Decreti conſtitutio commeavit.* Adoit ſerm. 2. de natali Apoſt. *Non fruſtra unus commendatur, quod omnibus antemetur, Petro enim ſingulariter hoc creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus forma præponitur.* Fulgent. Auguſtini diſcipulus *in lib. de fide ad Petrum cap. 3. Deus*, inquit, *in perſonâ beati Petri Eccleſiæ ligandi ac ſolvendi tribuit poteſtatem.* Theophylactus in hunc locum. *Licèt ad Petrum tantùm dictum ſit illud, Tibi dabo claves &c. Tamen omnibus Apoſtolis olim datum eſt*, quando dixit, *quorum remiſeritis &c.* Euchertius *in Homil. de natali Petri. Hoc enim, quod Petro principaliter dicitur, cæteris quoque Apoſtolis dictum eſſe, intelligi debet.* Beda ad hæc *quodcumque ligaveris.* Hæc poteſtas ſinè dubio cunctis datur Apoſtolis, quibus ab eo poſt Reſurrectionem generaliter dicitur, *Accipite Spiritum ſanctum*: Ita etiam Rabanus: Lyranus *in hunc locum*: Hincm. *in Epiſt. 33. ad Hincmarum Laudunenſem cap 29.* & *alibi*:

Corinth. 5. v. 20. ait: *Pro Chriſto ergo legatione fungimur.* Et ſpecialiter de ſe ipſo Paulus *ad Epheſ. 6. v. 19.* ait: *Pro quo* (ſcilicet Evangelij myſterio) *legatione fungor.* Atqui ex ipsâ naturâ legationis conſtat, ipſam non eſſe perpetuam, ſeu ad ſucceſſores transferibilem, ſed induſtriam perſonæ, cum quâ cohæreat, atque adeò exſpiret, eſſe in eâ electam. Econtrà verò Chriſtus Dominus *Matth. 16.* ita promiſit Petro claves regni cælorum, cum *indefinitâ* & *univerſali* poteſtate ligandi ac ſolvendi, ut apertis verbis ſuis ſtatuerit hujus cum Eccleſiâ ſuâ ſuper petram inviolabiliter ac perpetuò fundandâ connexionem. At verò authoritas cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu connexa non poteſt non perpetua, atque adeò in ſucceſſores transferibilis eſſe.

ARGUMENTUM IV. Elliesij.

20. ILlis ad Petrum Chriſti verbis *Ioannis cap. 20.* prolatis *Paſce oves meas*, excipit 4. is Pariſienſis Doctor, Petrum non eſſe ita inſtitutum totius Eccleſiæ Paſtorem & Doctorem, quaſi non idem privilegium omnes habuerint Apoſtoli, & nunc etiam habeant cuncti Epiſcopi, qui dici ſolent Eccleſiæ ac proinde ovium Chriſti Paſtores. Ambiguitatem namque latêre in verbo *Totus*. Etenim ſi *collectivè* illud ſumatur & *definitè*, ut omnes omninò comprehendat, quaſi Petrus Paſtor fuerit univerſæ omninò Eccleſiæ, ſequetur, non alios fuiſſe propriè Paſtores, quàm Petrum, quod falſum: ſi verò ſumatur *indefinitè*, ut ſumi ſolent propoſitiones hujuſmodi particulares, ut ſenſus ſit, ſi me amas, paſce aliquas oves meas, idem fuit munus cæterorum omnium Apoſtolorum, & id ipſe Petrus diſertè tradit *Epiſt. 1. cap. 5.* ubi ſeniores alloquens ipſe conſenior: *Paſcite*, inquit, *qui in vobis eſt, gregem Dei.* Eodem ſenſu Apoſtoli omnes, imò Epiſcopi & Presbyteri ſemper dicti ſunt Paſtores ovium Chriſti, quod notius eſt, quàm ut probari debeat. Sed illorum ſunt commemoranda teſtimonia, qui dicunt, non ſoli Petro, ſed & cæteris commiſſas eſſe oves, per hæc verba, *paſce oves meas.* Ambroſ. lib. 2. de dignitate Sacerdotali cap. 2. *Repetitum eſt ter à Domino*: Paſce oves meas: *quas oves, & quem gregem? Tunc beatus ſuſcepit Petrus, ſed & nobiſcum eas ſuſcepit, & cum eo illas nos ſuſcepimus omnes*: Chryſoſtomus homil. 79. in Matth. *Amas me, Petre, paſce oves meas, quod non ad Sacerdotes ſolummodò dictum eſt, verùm etiam ad ſingulos noſtrùm, quibus vel minimus grex commiſſus eſſe videtur.* Auguſtinus hic pro more ſuo ait, Petrum geſſiſſe perſonam Eccleſiæ, & in illius perſona cunctis id eſſe dictum *lib. de Agone Chriſt. cap. 30.* cum ei dicitur: *Amas me, paſce oves.* Tract. 47. in Joannē. *Non in ipſo Petro, ſed in corpore ſuo*, ait, *Petre amas me, paſce, oves meas.* Baſil. *in conſtitutione Monaſticâ cap. 22. Hoc*, inquit, *à Chriſto ipſo diſcimus, dum Petrum Eccleſiæ ſuæ Paſtorem poſt ſe conſtituit: Petre enim*, inquit, *amas me plus his? paſce oves meas, & omnibus præterea deinceps Paſtoribus ac Magiſtris ſanctam tribuit poteſtatem.* Uno verbo quotidie in Miſſa de omnibus Apoſtolis dicitur; *quos gregi tuo conſtituiſti præeſſe vicarios & Paſtores.*

Refutatio iſtius exceptionis.

QUam enim Chriſtus *Matth. 16.* Petro cum ordine ſucceſſionis perpetuæ promiſit *indefinitam* ligandi & ſolvendi authoritatem, eandem poſt Reſurrectionem ipſi *actualiter* commiſit *Ioan. 21.* dicens: *Paſce agnos meos; paſce oves meas.* At hiſce verbis ſignificatur Paſtoralis officij poteſtas, *indefinitè* complectens omnes Chriſti fideles, atque adeò ipſos etiam Apoſtolos ceu Chriſti agnos. In quo iterum elucet diſcrimen poteſtatis, Petro ac cæteris Apoſtolis commiſſæ, cùm iſtis nullibi dictum ſit, ut eſſent Chriſti ovium & agnorum *indefinitè* Paſtores, ſed ut per modum miſſionis ſeu legationis, euntes docerent omnes gentes. Unde concluditur, ſoli Petro eſſe commiſſum paſtorale in omnes Chriſti fideles officium, quâ connexum cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu. Cùm igitur officium paſtorale cum tali perpetuo Eccleſiæ ſtatu connexum, Petro commiſſum, oporteat, eſſe perpetuum, econtrà verò poteſtas ligandi ac ſolvendi cæteris Apoſtolis per modum legationis conceſſa, de ſuâ naturâ ſit reſtricta ad perſonam, facilè elucet, cur Petri, non autem cæterorum Apoſtolorum juriſdictionis authoritas tranſierit in ſucceſſores. 21.

Cùm porrò Clavium poteſtas *indefinita* ligandi & ſolvendi *Matthæi 16.* promiſſa, & *Ioan. 20. actualiter* commiſſa reſpiciebat Regnum Cælorum, quo ſignificatur Eccleſia, hoc verò Eccleſiæ nomen ſit *collectivum*, omnes Chriſti fideles *collectim* etiam ſumptos complectens: ideo dicendum eſt, illud Paſtorale Petro, ejuſque ſucceſſori commiſſum officium Occumenicum, habere ordinem ad totam quóque ſeu univerſam Eccleſiam. Quantumvis ergo cuncti Epiſcopi ſint Chriſti ovium Paſtores, eorū tamē Paſtorale officium haudquaquam eſt Oecumenicū & Univerſale erga cunctos Chriſti Agnos, & Oves, ſed in quantum adepti ſunt a Papâ partem duntaxat Paſtoralis ſolicitudinis erga diſtrictum quempiā particularem, curæ ſuæ commiſſum. Eth verò tam Chriſti Vicarios *immediatos*, quàm Paſtores univerſales egerint, attamen hæc cura in ipſis erat juxta *Ioan. 20. caput* per modum Miſſionis duntaxat ſeu Legationis *perſonalis*, in ſucceſſores haud transferibilis, extinctæ proinde cum ipſorum temporali vitâ. Illa ergo *Ioannis ultimo* ad Petrum *determinatè* & *ſingulariter* prolata Chriſti Domini verba, Oecumenicum Paſtorale officium in eo ſolo *ſubjectivè* conſiſtens ſub abſolutâ & illimitatâ Paſtoralis officij præeminentiâ enuntiant, tametſi *participativè* tranſeat in cunctos Chriſti ovium curæ qualicunque præpoſitos. Quod unice ſonant ac ſignificant præadductæ ſanctorum Patrum ſententiæ.

ARGUMENTUM V. Ellieſij.

23. ISTud inter Petrum, & cæteros Eccleſiarum Paſtores diſcrimen in eo ſitum, quòd hi tantùm partem ovium, ille verò cunctas Chriſti oves paſcendi munere potitus ſit, nititur 5. Author præfatus elidere aſſeverando, id ex verbis Chriſti non effici. Etenim propoſitio iſta: *Paſce oves meas*, eſt *indefinita*, ac in materiâ hiſtoriæ, cujuſmodi enuntiatio, uti à Dialecticis obſervatur, plerumque particularis eſt, quemadmodùm illa: *Milites plectentes coronam de ſpinis.* Nec referre, ait idem Pariſienſis Doctor, quòd nonnulli, ſpeciatim S. Leo *ſerm. 3. de Aſſumpt.* Gregorius *lib. 4. epiſt. 32.* Theophylactus *in cap. ult. Ioannis*, & Chryſoſtomus *homil. 87. in Ioannem.* & *80. ad populum Antiochenum*, nec non *in ſextâ adverſùs Iudæos* dicunt, Petro totius mundi oves eſſe commiſſas. Cùm enim Petrus, & reliqui Apoſtoli per totum orbem prædicandi poteſtatem accepiſſent, ita ut omnibus & ſingulis *indefinitè* per univerſum orbem oves ſint commiſſæ, dici poſſunt totius orbis paſtores. Sic Chryſoſtomus Timotheum totius orbis Epiſcopum dicere non veretur, & Paulum ſæpiùs, præſertim *homil. 2. de Pauli laudibus.* Itaque Petro totius orbis oves commiſſæ dici poſſunt, quia non unius certi cujuſdam regni, aut loci oves regendas accepit, ſed *indefinitè* totius mundi oves, ad quas ille accederet.

Refutatio iſtarum exceptionum.

24. COnvenio te, mi Ellieſi, ut edifſeras, quo alio in loco Chriſti Domini promiſſio *Matth. 16.* de clavibus Regni Cælorum cum *indefinita quodcunque* ligandi & ſolvendi in terris poteſtate Petro *determinatè* & *ſingulariter* demandandis facta, dici poſſit adimpleta fuiſſe, quàm ubi idem Dominus noſter eidem Petro iterum ſingulariter ſpectato *Ioannis 21.* commiſit ſuas oves *indefinitè* paſcendas. At illa Chriſti promiſſio fuit cum reſpectu ad Eccleſiam perpetuò duraturam, univerſaliter adeò complectentem cunctas Chriſti oves ad finem uſque mundi ſubſtituras. Ergo hujus promiſſionis executio, quatenus ſub illa paſcendarum ovium commiſſione *indefinitâ*, fuit in effectum deducta, æquè complecti debet univerſas ad finem uſque ſubſtituras Chriſti oves.

25. Et hinc dicendum eſt, illa Chriſti verba ad Petrum prolata, *paſce oves meas*, minimè eſſe in materia contingenti, de cujuſmodi propoſitionis genere Dialectici ajunt, *indefinitam* enuntiationem inſtar particularis habendam eſſe, ſed eſſe in materiâ Divinæ promiſſionis irrefragabili veritati innitente, adeoque in Dogmaticâ fidei materiâ infallibilitatem Metaphyſicâ certitudine majorem importante, ſicque adeò æquivalere enuntiationi, quæ tam ex parte conſignificati temporis, quàm ex parte ſui ſit omnimodè univerſalis. Quod prælegati ſancti Patres totius mundi oves Chriſti Petro commiſſas diſertè pronuntiantes, clariſſimis verbis nos edocent, ut mirum prorſus ſit, Elliefium horum verba tam dilucida auſum fuiſſe in tantum contorquere, ac ſi non aliter totius mundi oves eſſent Petro commiſſæ, niſi quatenus ad illas regendas foret acceſſurus.

ARGUMENTUM VI. Ellieſij.

AUthor iſte *pro ſexto* Primatum Petri ex hoc duntaxat principio aſſerendum contendit, quòd Petrus primus inter Apoſtolos numeretur. In omni namque hominum collegio debet aliquis ordo ſervari, & neceſſe eſt, aliquem primum inter plures eſſe: haud igitur dubium eſſe, quin in Collegio Apoſtolico primus aliquis fuerit: ſed hunc Petrum fuiſſe, diſertè teſtantur Evangeliſtæ, qui, cùm Apoſtolos enumerant, Petrum non modò ſemper primo collocant ordine, ſed primum fuiſſe affirmant, Matth. cap. 10. *Duodecim Apoſtolorum nomina hæc ſunt. Primus Simon, qui dicitur Petrus.* Apud Marcum *Evangelij cap. 3.* Simon Petrus primus commemoratur, in multis exemplaribus græcis Prótos etiam dicitur, non ſecùs ac apud Matthæum. Denique Lucas *cap. 6. v. 14.* electos à Chriſto Apoſtolos numerans, orditur à Petro. Atqui hinc ſatis luculenter conſtat, Petrum inter Apoſtolos primum fuiſſe. 26.

Refutatio iſtius exceptionis.

27. NImis jejunum & ſiccum, Ellieſi, reddis Apoſtolicum Petri Primatum omnibus fermè præeminentijs realibus deſtitutum, in ſolo numeri, ſeu ordinis prioritate eum conſtituendo. Quod minimè profectò cohæret cum præductis Divinis Oraculis, Sanctorumque Patrum concordibus ſententijs, quas ediderunt ex Chriſti Domini ad Petrum prolatis verbis iſtis, *ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Inter quos Tertullianus *de præſcript. cap. 22.* ſic ait: *Latuit aliquid Petrum ædificandæ Eccleſiæ Petram dictam, claves regni cælorum conſecutum.* Origenes *in Matth. de canone novi Teſtamenti*: *Petrus*, inquit, *ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam. &c.* Cyprianus *de Vnit. Eccleſiæ* ſic ait: *Probatio eſt ad fidem facilis, compendio Veritatis loquitur Dominus ad Petrum. Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. Et tibi dabo claves regni cælorum.* Et *infra*: *Eidem poſt reſurrectionem ſuam dicit: Paſce oves meas. Super illum unum ædificat Eccleſiam ſuam, & illi paſcendas mandat oves ſuas.*, Baſilius Magnus *ad cap. 2. Iſaiæ. Vnus ex his montibus fuit Petrus, quem Petram appellavit propter maximam fidei firmitatem.* Et *infra*: *Super quam petram promiſit ædificare Eccleſiam.* Ambroſius *Serm. 47. Petrus pro ſoliditate durationis Eccleſiarum petra dicitur, ſicut ait Dominus: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo &c.* Epiphanius *in Ancorato*: *Ipſe Dominus conſtituit Petrum principem Apoſtolorum, petram firmam, ſuper quam Eccleſia Dei ædificata eſt, &c.* Hieronymus *Epiſt. 54. ad Marcellam*: *Apoſtolus Petrus, ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam.* Et

in Cap.

in cap. 16. Matth. Prudens lector inquirat, quomodò ſit tantam Beatitudinem, Beatus es, Simon Barjona, nunc audiat: Vade retrò ſathana &c. Sed ſi conſideret, qui hoc quærit, Petro illam beatitudinem ac poteſtatem, & ædificationem ſuper eum Eccleſiæ in futuro promiſſam, non in præſenti datam intelliget: Ædificabo, inquit Chriſtus, ſuper te Eccleſiam meam, & dabo tibi claves regni cœlorum. Cyrillus Alexandrinus *lib. 2. in Ioan. cap. 12. Chriſtus, cùm ſe eſſe, qui cuncta, antè quàm fiant, novit, nec Simon fore ſibi nomen, ſed Petrus prædixit, vocabulo illo commodè ſignificans, quòd in eo tanquam petrâ, lapideque firmiſſimo ſuam eſſet ædificaturus Eccleſiam.* Auguſtinus *Serm. 5. in Feſto Petri & Pauli: Solus inter Apoſtolos meruit audire, Tu es Petrus, & ſuper hanc petram &c.*

28. Ex quibus tale formatur argumentum. Petro, eique ſoli dictum eſt: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* At Petrus dictus eſt petra propter ſoliditatem durationis: ex ſancto Ambroſio *citato*. Ergo ſuper Petrum tanquam petram cum ſoliditate durationis ædificata eſt Eccleſia, quatenus Chriſtus ipſi dixit: *Paſce oves meas.* Ex Cypriano *ſuprà*. Ergo iſtud paſtorale munus eſt Petro datum cum ſoliditate durationis. At iſta durationis ſoliditas non ſubſiſteret, ſi munus illud paſtorale exſpirâſſet cum Petro è vivis ſublato. At hos ſucceſſores eſſe Pontifices Romanos, teſtantur unanimiter Patres. Ergo ſuper hiſce ita eſt ædificata Eccleſia, ut ipſis competat munus paſtorale indefinitè in oves Chriſti, cum clavibus adeò regni cœlorum, & cum illimitatâ ligandi & ſolvendi poteſtate, Petro, quâ univerſali Paſtori ac petræ promiſsâ, & commiſsâ.

§. II.

Petri Primatus ex veterum teſtimonijs aſſeritur, cæterorumque Apoſtolorum dignitati præferitur.

29. MEritò improbatur ea ſtatim ſententia, quam Elliefius in fronte hujus paragraphi protulit dicendo: hiſtoricam ſolummodò eſſe quæſtionem, *Vtrùm Petrus primum inter Apoſtolos locum habuerit?* Hujus namque interrogationis verba admittunt æquivocationem, ſub cujus alterutro ſenſu intelligi poſſet Petri Primatus non niſi abſoluta fidei Divinæ certitudine, ſed hiſtoriæ cujuſpiam tum æqualium, tum ſupparum (uti Theologus ille loquitur) Scriptorum teſtimonio.

ARGUMENTUM I. Elliefij

30. HIc Author prætendit *primò*. De Petri Primatu nihil extare apud Juſtinum, Irenæum, Clementem Alexandrinum, & alios antiquiſſimos.

Refutatio ac retorſio iſtius Elliefianæ argumentationis.

31. NUm ex eo, ſi verum etiam eſſet, quòd Juſtinus, Irenæus, Clemens Alexandrinus, & alij antiquiſſimi nihil ſcripſerint de Petri Primatu, huic aliquod præjudicium fieri potuiſſet? Quis illorum aliorum Patrum antiquorum de univerſis fidei Dogmatibus ſcripſit? An ergo de ijs fidei articulis, quos ſuis ſcriptis non inſeruerunt, dubitare fas eſt, ac ſi minùs veri extarent? Sic profectò impiſſimum eſt illud in fidei rebus argumentandi genus per quod ex *negativâ*, ſive Patrum plurium ſilentio, Petri Primatui quoddam quaſi præjudicium infertur. Verùm falſitate etiam nititur, quòd apud Sanctum Irenæum nihil exter de Petri Primatu. Hic namque ſanctæ Eccleſiæ Doctor *lib. 3. cap. 3.* ubi aſſeruiſſet, traditionem & fidem ab Apoſtolis annuntiatam indicari ex Epiſcoporum Romanæ Eccleſiæ ad ſua uſque tempora pervenientè ſucceſſione, tandem concluſit in hæc verba: *Ad hanc enim Eccleſiam, propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt, omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, qui ſunt undique fideles.* Videtur igitur Elliefi, ab Irenæo taliter aſſtrui Romanæ Eccleſiæ potentiorem principalitatem, ut propter hanc neceſſum ſit, ad ipſam convenire undique omnes fideles. At principalitas indutens neceſſitatem ſeu obligationem, vi cujus, oporteat, omnes fideles cum ipſa convenire, non importat primatum Ordinis dumtaxat & principalis confeſſionis, ſed Juriſdictionis & imperij, vi cujus ſcilicet ſit illa neceſſitas. Ergo S. Irenæus in Eccleſia Romanâ, ſive ejus Pontifice agnovit primatum Imperij & juriſdictionis.

Concinunt quamplures ab ipſomet Elliefio hîc adducti Patres, inter quos Origenes, *ſummam rerum de paſcendis ovibus Petro Apoſtolorum Vertici traditam, & ſuper ipſum velut ſuper Petram dicit fundatam Eccleſiam.* Quæ profectò ſententia minimè labefactatur, tametſi ejus autographum non habuerit. De ſancto Cypriano tum *ſuperiùs* allato, tum *inferiùs* adducendo res nimis clara eſt, quam ut obſcurari valeat per Elliefij interpretationem, contendentis, ab eo ſancto Doctore non intendi, vnam eſſe Eccleſiam ex eo, quòd ſuper unum Petrum ſit ædificata, ideo ideo in uno Petro dicit ædificatam Eccleſiam, ut unitas Eccleſiæ monſtraretur ex hoc, quod ſuper unum Petrum, ceu totius Eccleſiæ Caput, Fontem & Radicem (uti Cyprianus loquitur) ſit ædificata Eccleſia. Nunquid autem hinc apertè evincitur, Petri Primatum non in ſolius numeri, ſeu Ordinis prioritate, ſed in prærogativa Capitis, & Petræ, ſuper quam fundata ſit Eccleſia, conſiſtere? Quod ipſum repetit *epiſt. 70.* dum Petri humilitatem *ibi* commendat ex hoc, quod, licèt ſuper ipſum eſſet ædificata Eccleſia, noluerit tamen Paulo de circumciſione ſecum diſputanti Primatûs ſui prærogativam objicere: hîcce namque verbis clarè aſſeritur Petri Primatus, ea ſingulari Eccleſiæ ſuper ipſum ædificatæ præeminentiâ dotatus. Concinit Optatus prælegatus dicendo; *Petrum Apoſtolorum Caput ſediſſe primum in Cathedrâ Epiſcopali Romanâ, in quâ unitas ab omnibus obſervaretur, &c. ut jam ſchiſmaticis eſſet*

32.

eſſet, qui contra ſingularem Cathedram, aliam convocaret.

33. Hunc equidem Optati diſcurſum eludere nititur Elliesius, ac ſi perperam inde concluderetur, Cathedram Romanam eſſe unicam in totâ Eccleſiâ. At debuiſſet iſte Theologus animadvertere, quòd non quæcunque alia particularis Cathedra, ſed quæ contra Petri Cathedram Romanam ceu unitatis Fidei ac Eccleſiæ originem ſe efferret, ab Optato reprobetur. An non igitur hinc Petri, ejuſque Apoſtolicæ Cathedræ Primatus haud vacuus, ſed Capitis & Cephæ ſive Petræ præfulgens ſupereminentiâ, extat comprobatus? Et hinc Cyrillus Hieroſolymitanus *loco præcitato* Petrum Apoſtolorum Principem, non utique ex ſolius numeri, vel ordinis, ſed ex Capitis principalitate appellari voluit. Quando proinde alij Patres, quos ſubſequenter allegat etiam Elliesius, Petrum inter Apoſtolos primum dicunt, non tamen ſemper explicant, quibus præeminentijs ultra numeri & ordinis prioritatem, ſit dotatus, inepté prorſus, Dialecticis quoque regulis dilonans fit inde conſequentia, ac ſi ex hoc quaſi abſtractivo loquendi modo negatæ fuiſſent illæ Primatûs prærogativæ, quæ tum per Divina Oracula, tum per varia aliorum ſanctorum Patrum teſtimonia ſunt Petro attributæ, ex Regni Cœlorum Clavibus, nec non ex Petræ erga Eccleſiam ſupra ſe fundatam ſoliditate, Capitisque principalitate.

ARGUMENTUM II. Elliesij.

34. SUnt equidem plures, qui, teſte Elliesio, arbitrantur, Petri primatui obſtare Apoſtolorum inter ſe, & cum ipſo æqualitatem, ſequentibus Patrum teſtimonijs firmari conſuetam. Nempe Cyprianus *in lib. de unitate Eccleſiæ* ita ſcribit: *Et quamvis Apoſtolis omnibus parem poteſtatem tribuat poſt reſurrectionem, hoc erant utique & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi honoris & poteſtatis:* Eadem eſt ſententia Hieronymi *lib. 1. adverſùs Iovinianum*: *At dicis*, inquit, *ſuper Petrum fundatur Eccleſia, licèt hoc ipſum alio in loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cunctis claves regni cælorum accipiant, & ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolidetur.* Hinc Apoſtoli omnes a Patribus dicuntur vicarij Chriſti: *Conſtat*, inquit Hilarius Diaconus *in epiſt. 1. ad Cor. Apoſtolos eſſe Dei adjutores, quia vicarij ſunt Chriſti.* Et Chryſoſtomus explicans illud Pauli pro Chriſto: *Legatione fungimur*, ait, *omnes Apoſtolos illius loco officium ejus ſuſcepiſſe*: mitto illud omnibus notum Præfationis Miſſæ Apoſtolorum: *quos operis tui Vicarios eidem contuliſti præeſſe Paſtores.*

Refutatio iſtius argumentationis.

35. AUdiamus ex *præcitatis* ſanctis Patribus, quomodò Apoſtoli fuerint Petro quoad Apoſtolicam poteſtatem pares ac æquales. Sanctus namque Hieronymus *loco* per Elliesium *citato* ita ratiocinatus eſt. *At dicis, ſuper Petrum fundatur Eccleſia: licèt id ipſum in alio loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cunctis claves regni cælorum accipiant, & ex æquo ſuper eos Eccleſiæ fortitudo ſolidetur, tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut Capite conſtituto, ſchiſmatis tollatur occaſio.* En igitur, unum ex Apoſtolis eſſe conſtitutum Eccleſiæ Caput, nempe Petrum, veluti diſertis verbis aſſerit idem Hieronymus *in Pſ. 13.* Hinc Epiſt. *54. ad Marcellam* ait: *Petrum eſſe, ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam.* Et in *Matth. cap. 16. Secundùm metaphoram petræ*, inquit, *rectè dicitur ei* (nempe Petro) *ædificabo Eccleſiam ſuper te. Et dabo tibi claves regni cælorum.* Unde in *Epiſtolâ ad Damaſum de hypoſt.* vocans hunc Romanum Pontificem Piſcatoris ac Diſcipuli Crucis ſucceſſorem, cum ſic affatus eſt: *Ego nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ Petri, communione conſocior. Super hanc petram ædificatam Eccleſiam ſcio &c. Quicunque tecum non colligit, ſpargit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.* En igitur, quòd ſpargat, qui non colligit cum Petri ſucceſſore Pontifice Romano, nec adeo ſit Chriſti, ſed Antichriſti, quod reverâ de univerſis Epiſcopis (quos contendunt adverſarij, reliquorum Apoſtolorum eſſe ſucceſſores) dici nullatenus poteſt. Sanctus porrò Cyprianus in hæc diſſerit verba: *Eidem*, ſcilicet Petro, *poſt reſurrectionem ſuam dixit, Paſce oves meas. Super illum unum ædificat Eccleſiam ſuam, & illi paſcendas mandat oves ſuas. Et quamvis Apoſtolis omnibus parem poteſtatem tribuat & dicat: Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Et: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, &c. tamen ut unitatem manifeſtaret, unam Cathedram conſtituit, & unitatis originem ab uno incipientem ſuâ authoritate diſpoſuit.* En igitur, in Petro, ac cæteris Apoſtolis ita erat paritas poteſtatis, ut ſuper unum tamen Petrum Chriſtus ædificaret Eccleſiam ſuam, eique oves ſuas paſcendas mandaret. Ex hoc autem factum eſt, ut una Cathedra conſtitueretur, & unitatis ejuſdem origo ab uno (Petro) inciperet. At iſta Cathedræ unius, Paſtorale in oves Chriſti officium importantis, conſtitutio cum Eccleſiæ ædificio ſupra petram fundato, adeóque perpetuò connexa, non poteſt non importare ordinarium, in ſucceſſores proinde transferibile officium, cùm econtrà poteſtas cæteris Apoſtolis per modum miſſionis, adeóque *perſonalis* legationis conceſſa, cum ipſis eſſet exſpiratura. Planum igitur eſt ex Cypriano, in Apoſtolis ita fuiſſe parem poteſtatem, ut hæc tamen ſub diverſo jure tum Officij ordinarij in Petro, tum Legationis *perſonalis* in cæteris Apoſtolis conſtituta, in Petro importaret Cathedram, eamque unam, licque ab uno Petro inciperet unitatis origo, eò quòd ſuper illum unum ædificata ſit Eccleſia.

Ex quibus proinde manifeſtum redditur, Apoſtolicam authoritatem ita fuiſſe Petro 36.
conceſſam,

ceſſam, ut ad ejus ſucceſſores tranſiret, reliquorum autem Apoſtolorum poteſtatem fuiſſe temporaneam per modum ſcilicet delegationis *perſonalis*, ipſorum duntaxat perſonis annexam, uti ſanctus Chryſoſtomus haud obſcurè inſinuat dicens, omnes Apoſtolos fuiſſe functos Chriſti vicario officio, quatenus verificabantur iſta Pauli verba, *pro Chriſto Legatione fungimur.*

ARGVMENTVM III. Elliesij.

37. EXcipit ille Theologus. Præadductum in Petro & reliquis Apoſtolis diſcrimen, ac ſi iſti Apoſtolicâ authoritate per modum legationis *perſonalis*, adeoque temporalis duntaxat, ille verò ſub jure ſucceſſionis perpetuæ à Chriſto acceperit, hoc inquit, diſcrimen eſſe fictitium, nec parùm derogare Petri Primatui.. Fictitium nempe eſſe, quia nullâ ratione, nullo teſtimonio Scripturæ, aut traditionis docemur, poteſtatem Apoſtolarûs Petri ad ejus ſucceſſores permanaſſe, non autem poteſtatem cæterorum Apoſtolorum, cùm ex æquo Eccleſiarum Apoſtolicarum Epiſcopi, dicantur eorum Apoſtolorum, a quibus Eccleſiæ ſunt fundatæ, ſucceſſores, imò omnes Epiſcopi Apoſtolorum omnium ſucceſſores eſſe perhibeantur. Deinde eam opinionem Primatui Petri derogare, cùm ex ea ſequatur quidem, Petri ſucceſſores præterri debere cæteris Epiſcopis, at Petrum propterea inter Apoſtolos Primatum, habuiſſe, non convincitur.

Refutatio hujus Exceptionis.

38. DIſcrimen namque illud ex præadductorum SS. Patrum Cypriani, Hieronymini, & Chryſoſtomi verbis prævalide demonſtrari, conſtat *ex antecedentibus*. Cujus ulteriorem ex ipſis etiam ſacris Litteris probationem accipe. Apoſtolis namque univerſis fuit à Chriſto conceſſa authoritas Apoſtolica ſub iſtis *Ioan. 20.* exaratis verbis: *Sicut miſit me Pater, ita ego mitto vos.* Hiſce autem verbis ſecundùm SS. Patres ſignificatur legatio Apoſtolis commiſſa, de quâ Paulus ait: *Pro Chriſto Legatione fungimur.* Quam porrò legationem fuiſſe reſpectu totius orbis, patet ex illo *Matthæi 28. Euntes docete omnes gentes.* Omninò igitur dicendum eſt, cunctos Apoſtolos æquè ac Petrum cum poteſtatis plenitudine pro toto terrarum orbe, ſeu univerſâ Chriſti Eccleſiâ ab ipſomet Chriſto inſtitutos eſſe.

Quam nihilominùs poteſtatis plenitudinem in Apoſtolis fuiſſe duntaxat *Extraordinariam*, per modum cujuſdam Legationis *perſonalis*, conſtat ex eo, quòd nullus cum Univerſali in orbem univerſum Juriſdictione ſucceſſerit Apoſtolis, excepto Petro, cui ſemper ſucceſſit Paſtor univerſalis, eò vel maximè, quòd, cùm ſuper Petri authoritate Divinitus conceſſâ ceu Petrâ eſſet fundanda Eccleſia in perpetuum duratura, oporteret, conſequenter illam quóque authoritatem eſſe perpetuam.

Econtra verò licèt alijs etiam Apoſtoli per 40.
ſuæ poteſtatis plenitudinem exercerint Eccleſias, veluti de ſancto Joanne Evangeliſtâ teſtatur Divus Hieronymus de *Scriptorib. Eccleſiaſticis* totas Aſiæ fundâſſe, ac rexiſſe Eccleſias, in eis, teſte Tertulliano *lib. 4. contra Marcionem*, etiam conſtituendo Epiſcopos, nullum tamen iſtorum, vel Apoſtoli alicujus ſucceſſorum functos eſſe univerſali authoritate Apoſtolicâ, ſed Eccleſiæ Romanæ ſubjectos, & ab hac poſt Legationis alijs Apoſtolis Divinitus commiſſæ, mediante ipſorum morte exſpirationem, inſtitutos, ſeu confirmatos fuiſſe, conſtat partim ex Traditione, partim ex ſacris Canonibus, & Scriptoribus Eccleſiaſticis, inſinuatque Irenæus *lib. 3. cap. 3. Ad Romanam*, inquiens, *Eccleſiam propter potentiorem principalitatem neceſſe eſſe, omnes convenire Eccleſias, hoc eſt, omnes undique fideles.*

Quinimò ex eo, quòd Petro univerſarum Chriſti ovium Paſtoralis cura Divinitus 41.
ſit conceſſa, evincitur, in ipſos etiam Apoſtolos fuiſſe poteſtatem, ſuis ipſos legibus obligandi, earumque leges revocandi. Et hinc, licèt Apoſtoli non *quoad ordinem* duntaxat, ſed etiam *quoad univerſalitatem juriſdictionis* fuerint Petro pares, hujus tamen juriſdictio illis, utpote ſibi ſubordinatis, ſupereminebat, ſicque adeò Petrus, præ reliquis Apoſtolis, Primatum non ordinis duntaxat, & numeri, ſed authoritatis ſupereminentis obtinebat.

ARGVMENTVM IV. Elliesij.

PErgit hic Author *pag. 317.* probare, illam 42.
Apoſtolorum æqualitatem minimè obſtare Petri Primatui, hunc in modum argumentando. Quia ſemper ille excipiendus eſt ab ea æqualitate; nam ut monuimus, plures eſſe non poſſunt primi: ſed unum eſſe primum, neceſſe eſt: cùm ergo haud dubium ſit, Petrum fuiſſe primum inter Apoſtolos, fieri non poteſt, ut illi fuerint ei æquales in Primatu, æquales igitur ſunt, ſi ita vis in omnibus, excepto Primatu, qui pluribus conferri non poteſt. Porrò teſtimonia in contrarium adducta hoc unum probant, Apoſtolos in clavium adminiſtratione, fidei prædicatione, Eccleſiarum fundatione, poteſtate, & authoritate æquales fuiſſe: at eos in Primatu Petro æquales fuiſſe, nullus dicit: imò contrarium omnes dicunt ijs ipſis in locis, ubi æqualitatem Apoſtolorum maximè commendant.

Refutatio hujus argumentationis.

HÆc Elliſiana argumentatio reijcitur, eò 43.
quòd Petri Primatum, majoribus hactenus deductis præeminentijs, in Petræ fidei firmitatem importante ſoliditate, Eccleſiæque fundamento ac perpetuis ad ſucceſſores transferendis Regni Cælorum Clavibus, Paſtoralique Ordinario, ipſis etiam Apoſtolis

ſupereminente, munere conſiſtentibus ſpoliare, videatur. Cui proinde opponendos hîc duxi ſequentes Eccleſiæ ſanctæ Doctores Græcos. Ita enim habet Clemens Romanus *in epiſt. ad Iacobum* : *Simon Petrus &c. Fundamentum Eccleſiæ eſſe definitus eſt* : *quâ de causâ etiam Dominifore cognominatus eſt, Petrus, qui fuit primitiæ electionis Domini Apoſtolorum primus &c.*

Origenes anno 230. *in Matth. de Canone Novi Teſtamenti. Petrus*, inquit, *ſuper quem Dominus fundavit Eccleſiam, duas tantùm ſcripſit Epiſtolas &c.*

Euſebius Alexandrinus *Homil. de reſurr. circa illa verba Marci 16. v. 7.* Dicite diſcipulis ejus & Petro. ſic ait. *Veni*, inquit, *ne timeas, non te amovi à dignitate, non feci te ſecundum infra alium, non dedi claves alteri, quod promiſi, impleo &c.*

Athanaſius *in Epiſt. ad Felicem*, inquit. *Tu es Petrus, ſicut veraciter dicit Divinum eloquium, & ſuper fundamentum tuum Eccleſiæ columnæ ſunt conſervatæ &c.*

Baſilius Magnus *ad caput 2. Iſaiæ. Unius*, ait, *ex his montibus fuit Petrus, quem Petram* (NB.) *appellavit propter maximam Fidei firmitatem.*

Cyrillus Hieroſolymitanus *Catech. 2. Nemo*, inquit, *deſperet de ſuâ ſalute, Petrus Apoſtolorum princeps excellentiſſimus, coram ancillâ ter negavit Dominum; ſed ad ſe rediens, flevit amarè.*

Gregorius Nazianzenus *Art. 26. de Moderat. in Orat. habendâ. Vides*, ait, *quemadmodùm ex diſcipulis Chriſti magnis ubique & excelſis, atque electione dignis, his Petrus ſcilicet Petra vocetur, atque Eccleſiæ fundamenta fides ſuæ credita habeat, ac reliqui diſcipuli poſthaberi ſe, æquo animo ferunt.*

Epiphanius *in Ancorato. Ipſe Dominus*, ait, *conſtituit Petrum principem Apoſtolorum* (NB.) *Petram firmam, ſuper quam Eccleſia ædificata eſt, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam, portæ inferi ſunt hæreſes, & hæreſiarchæ &c.*

Joannes Chryſoſtomus *Homil. 11. in Matt.* ait. *Deus ſolus concedere poteſt, ut futura Eccleſia tot, tantiſque fluctibus irrumpentibus, immobilis maneat, cujus Paſtor* (NB) *& Caput homo piſcator, & ignobilis.*

Cyrillus Alexandrinus *Lib. 12. cap. 64.* ſic ait. *Cùm ſalvator à diſcipulis quæreret, vos autem quem me eſſe dicitis? Petrus ut Princeps* (NB.) *caputque cæterorum, primus exclamavit.* Similiter *Lib. 14. Theſ. cap 2.* dicitur *Petrus Apoſtolorum apex.* Ecce tot Patres primitivæ Eccleſiæ talia nomina non ſuperbiæ, ſed legitimæ poteſtatis Petro à Chriſto impoſita agnoviſſe, & prædicâſſe!

ARGVMENTVM V.

Ab Elliesio propoſitum, ſed ut *infra* videbitur, refutatum.

44. HOc petitur ex Petri, Pauliſque æqualitate, quem non rarò commendant SS. Patres. Sic Ambroſius *de Spiritu ſancto cap. 12. Nec Paulus*, inquit, *inferior Petro, quamvis ille Eccleſiæ fundamentum, & hic ſapiens Architectus ſciens veſtigia credentium fundare populorum, nec Paulus, inquam, indignus Apoſtolorum collegio, cum primo quoque facilè conferendus, & nulli ſecundus; nam qui ſe imparem neſcit, facit æqualem.* Et Auguſtinus ſerm. 16. de Sanctis. *Et ſi Petrum priorem, tamen ambos ditavit honore uno.* Nec non Maximus Taurinenſis homil. 5. in Natali Apoſtolorum. *Ergo beati Petrus & Paulus eminent in univerſos Apoſtolos, & peculiari quâdam prærogativâ præcellunt. Verùm inter ipſos, quis cui præponatur, incertum eſt, puto enim, illos æquales eſſe meritis, quia æquales ſunt paſſione, & ſimilis eos fides devotione vixiſſe, quos ſimul videmus ad Martyrij gloriam pervenisse.* Gregor. 1. Dialog. cap. ult. *Paulus Apoſtolus Petro Apoſtolorum primo in principatu frater eſt.* Hinc Petrus & Paulus æquè dicuntur Apoſtolorum Principes, Apoſtolorum primi, ſummi Apoſtoli, ad culmen & apicem Apoſtolorum ſubvecti. Paulus non ſecùs ac Petrus totius orbis curam habere dicitur, & omnium orbis Eccleſiarum Paſtor; quin etiam Paulus ſæpè ſolus dicitur Princeps Apoſtolorum, Caput Apoſtolorum, qui Primatum Apoſtolatûs inter gentes habuerit, quemadmodùm Petrus inter Judæos. Hinc in imaginibus Petrus & Paulus velut æquales depingi ſolent, imò nonnunquam Paulus ad dexteram, Petrus ad ſiniſtram ponitur. His & alijs argumentis ex Patribus collectis vincere conantur illi, Petrum & Paulum eſſe individui Primatûs participes.

Refutatio iſtius argumenti.

IPſemet Elliesius *pag. 320.* ait: ex principijs præſuppoſitis nullo negotio ad hæc omnia reſponderi, quòd Petrus & Paulus in Apoſtolatu, in poteſtate & authoritate æquales fuerint, non item in Primatu. Imò etiam præter hanc æqualitatem, quam etiam cæteri Apoſtoli habuerunt, ſpecialiter Paulus æqualis Petro dici poteſt: *primò*, quòd ſicut iſte Judæorum, ita ille Gentilium fuit Apoſtolus. *Secundò*, quòd ille non ſecùs ac ille plurimùm laboraverit ad annuntiandum Evangelium, ac innumeras gentes adierit, & ad fidem converterit. *Tertiò*, quòd uterque Romanam Eccleſiam fundârit, & ibi martyrio vitam finierit: at his non obſtantibus, Petrus in Primatu Paulo fuit ſuperior: atque idipſum conſtat ex teſtimonijs allatis. Ambroſius ait, Paulum cum primo conferendum, & nulli propriè ſecundum, ſupponens ſcilicet Petrum inter Apoſtolos primum fuiſſe, cum quo tamen Paulus conferri poſſet. 45.

Sanctus Leo honorem unum eſſe, ait, Petri ac Pauli, ob fundationem ſcilicet Eccleſiæ Romanæ, & martyrium ibidem perpeſſum. Hinc gloriæ ejuſdem conſortes ſæpè dicuntur, ac Petrus Pauli in dignitate frater à Gregorio dicitur: eâdem de causâ Maximus Taurinenſis ait, Paulum eſſe æqualem Petro in meritis & in Martyrio. 46.

Quod deinceps additur, Petrum & Paulum dici Principes, apices, & capita Apoſtolorum 47.

lorum, oſtendit, hos equidem præcæteris inſignes fuiſſe, at eos inter ſe in primatu æquales fuiſſe, non probat. Namque non rarò non ſolùm Petrus & Paulus, ſed & alij Apoſtoli his nominibus decorantur. Sic ipſe Paulus comparat ſe cum magnis Apoſtolis: hoc nomine Petrum, Iacobum & Ioannem indicans, quos Eccleſiæ columnas appellat, Sic Chryſoſtomus tres iſtos cæteris omnibus Apoſtolis præſtitiſſe, ait *in ſerm. de præmijs Sanct. & in cap. 15. 1. ad Corinth. & in Ep. ad Galatas*, initio, *Petrus*, inquit, *Iacobus & Ioannes non prohibebant circumcidi, cùm eſſent inter Apoſtolos primæ dignitatis.* Iidem Apoſtoli tres à Victore Antiocheno *in Marc. cap. 9.* dicuntur Apoſtolorum Coriphæi, qui primas inter Apoſtolos obtinebant. S. Aug. *in Ep. ad Galatas. Petrus*, inquit, *Iacobus & Ioannes honoratiores erant cæteris Apoſtolis.* His adde Clementis locum ex Euſebio *ſuperiùs* citatum, ex quibus pariter inferri poſſet, ſi quid valeat Adverſariorum conſecutio, Petrum, Iacobum, & Ioannem Primatûs individui fuiſſe participes, non ſecùs ac Petrum & Paulum; ſed iſtud imprudenter omninò fieret. Sciunt enim omnes, hiſce phraſibus non ſignificari omnimodam eorum, qui cæteris præferuntur, æqualitatem, ſed tantùm eorum ſuper alios præſtantiam: ſic cùm Virgilium, Horatium & Ovidium voco Poetarum Principes, non intendo, iſtos ſecum invicem comparare, & omni modo æquales ſtatuere, ita ut nullus inter eos ſit ſuperior; ſed hoc unum volo, eos inter Poetas eminere, & cæteris præſtantiores eſſe. Quin etiam fieri poteſt, imò ſæpiſſimè ſit, ut iſtæ appellationes *latè* ſumantur, & nonnunquam primus aliquis vocetur ac Princeps, qui non abſolutè primus eſt, ſed inſignis tantùm. Sic Cicero dicitur Oratorum Princeps, licèt Demoſthenes cum eo de primo gradu contendere poſſit. Sic Horatium Poetarum principem dicere nemo veretur, quamvis Virgilium ei præferendum eſſe, vix quiſquam dubitet. Haud ergo mirum, ſi nonnunquam Paulus ſolus dicatur primus, ac Princeps Apoſtolorum, non quòd abſolutè primus ſit, ſed quia inter primos & principes numerari poteſt. Adde, quòd unus dici poteſt alio prior ac præſtantior ſecundùm aliqua: & ſic Paulus Petro præferri poteſt, quia, ut ipſe ait, cæteris abundantiùs pro Chriſto laboravit, unde & ſeipſum comparat magnis Apoſtolis Petro, Iacobo & Ioanni, nec minus quiquam ſe feciſſe, ait, quamvis alibi minimum ſe Apoſtolorum appellet.

48. Unum pro ſpecialibus Petri Primatûs præeminentijs vindicandis hîc ſuperaddo. Nempe in eo, quòd Romana Eccleſia dicatur fundatâ ſuper Petro ſimul & Paulo, ſubeſſe æquivocationem ex ſanctis Patribus, ac ipſiſmet ſacris Litteris elucidandam. Nam unus ſenſus eſſe poteſt, quòd non Petrus duntaxat, ſed etiam Paulus Verbi Divini prædicatione ac martyrio ſuo fundârit & firmarit Romanam Eccleſiam. Alter verò ſenſus eſſe poteſt, quòd Eccleſia Romana exſtat fundata ſuper authoritate Apoſtolicâ, per mortem Apoſtolorum minimè extinctâ, ſed cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu conjunctâ, adeoque in ſucceſſores uſque ad conſummationem ſæculi futuros transferibili. At prior ſenſus omninò tenendus eſt, adſtipulante Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo *in Epiſt. ad Rom.* ubi ſic habetur: *Ambo* (Apoſtoli Petrus & Paulus) *cùm & noſtram Corinthi, & veſtram Romæ Eccleſiam fundâſſent, & ejuſdem doctrinæ præceptis tum noſtros animos, tum veſtros imbuiſſent, eodem tempore pariter Martyrium ſubierunt.* In quem ſenſum ſanctus quóque Irenæus *lib. 3. cap. 1.* ait: *Matthæus in Hebræis ipſorum linguâ ſcripturam edidit Evangelij, cùm Petrus & Paulus Romæ evangelizarent, & fundarent Eccleſiam.* At hanc à Petro & Paulo annunciatam Romanæ Eccleſiæ fundatricem fidem, idem Irenæus *lib. 3. cap. 3.* ait, ad ſua uſque tempora perveniſſe per ſucceſſiones Epiſcoporum, & hinc *propter potentiorem principalitatem neceſſe eſſe, ad Romanam Eccleſiam convenire omnes Eccleſias.* Eſt autem *ſuperiùs* ex ſacris Litteris, ſanctiſque Patribus, ac Oecumenicis Concilijs demonſtratum, iſtam potentiorem principalitatem ita fuiſſe collatam Petro, ut non tranſiret in alios, niſi in Petri Succeſſores: authoritate Apoſtolica in Paulo, cæteriſque Apoſtolis ſe habente ſolùm ad inſtar Legationis *perſonalis.* Quare eatenus verum eſt, quòd Eccleſia Romana quoad fidem ac Evangelium æquè à Paulo, atque à Petro ſit fundata, ut tamen fidei illius perpetuitas conjuncta ſit cum principalitate, ſeu authoritate Apoſtolicâ, quæ ex ſolo Petro, ceu Ordinario per Chriſtum conſtituto Eccleſiæ Paſtore, tranſeat in ſucceſſores.

Hinc quando dicitur, Paulo haud ſecùs ac Petro fuiſſe commiſſa totius orbis cura, 49.
minimè per hoc ſignificatur æqualitas in Primatu ordinariæ, in ſucceſſores transferibilis poteſtatis plenitudinem importante, ſed quoad Apoſtolicæ authoritatis *perſonalem* duntaxat delegationem. Cujusmodi delegatio Apoſtolica Elieſio *pag. 322.* tefte, præcipuè conveniebat Paulo, quia Gentium erat Apoſtolus & innumerarum Eccleſiarum fundator, qualem proinde ſpecialem curam habere tenebatur. *Quis*, inquit, *infirmatur, & ego non infirmor; quis ſcandalizatur, & ego non uror? Quotidiana mihi incumbit ſollicitudo omnium Eccleſiarum*; ob charitatem ſcilicet & affectum, quo fideles omnes, ac præſertim eos, quos ipſe ad fidem adduxerat, complectebatur.

Corollarium.

An Petri Primatus importârit Monarchiam?

50. ELlieſius *cit. pag. 322.* reſpondet 1. Si Monarcha dicatur, qui primum obtinet locû, qui Primatum inter alios tenet, haud dubium eſt, Petrum hoc ſenſu fuiſſe Monarcham. Si verò Monarchia ſumatur pro authoritate abſolutâ, nec non pro dominatu, cui nullus ſe ſe poteſt opponere, nego Petrum hoc ſenſu Eccleſiæ Monarcham fuiſſe, hanc etenim

etenim Monarchiam à ſe & ſuis reijcit Chriſtus, cùm ait: *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non ſic.* Et Petrus ipſe ſcribens: *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, non coactè, ſed ſpontaneè, non dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis ex animo.*

51. Hîc nonnihil ſiſtendo, facilè conceſſerim, Petri primatum haud importare abſolutam dominij poteſtatem, attamen *indefinitâ* Clavium authoritate dotatum eſſe, liquet ex hactenus deductis ſacræ Scripturæ, ac Patrum teſtimonijs.

52. Idem Theologus *loc. cit.* reſpondet 2. Si de regimine ſit ſermo, primam Eccleſiam Ariſtocratiâ uſam fuiſſe. Nihil enim ſolus Petrus ſtatuit, ſed ſimul cum Apoſtolis & ſenioribus: ſic cùm eligendi fuerunt Diaconi, communi Apoſtolorum conſilio & authoritate id factum eſt; cumque de circumciſionis & legalium obſervatione longè gravior ſuſcitata foret exorta, illa non Petri authoritate, ſed Apoſtolorum, ſeniorumque Hieroſolymis congregatorum judicio dehnita eſt. Atque adeò verum eſt, Petrũ non fuiſſe abſolutum Monarcham aliorum Apoſtolorum, ut Paulus non ſit veritus eum in faciem reſiſtere, cùm Gentes ad Judaicas cæremonias obſervandas vellet impellere. Conſtat ergo, Petri Primatum non fuiſſe Monarchiam abſolutam, aut dominatum in cæteros Apoſtolos; quod idcircò monui, quia ſolent hæretici hæc ſecum invicem confundere, & Catholicos accuſare, quaſi Monarchiam abſolutam & dominatum in Eccleſiâ admittant, quod a veritate alienum eſt.

53. Verùm ſuper hiſce brevem faciendo reflexionem, videtur diſtinguendum tum de Clavibus Regni Cœlorum *Matth. 16.* Petro promiſſis, & *Ioannis ultimo* commiſſis, quæ *indefinitam* & abſolutam *Iuriſdictionis*, minimè verò *Dominatûs* poteſtatem important. In hoc enim differt juriſdictio à dominatu, quòd iſte pro fine habeat proprium commodum, illa verò utilitatem ſpiritualem paſcendarum ovium, quam, remoto omni dominatu, in Eccleſiæ Prælatis exigit Divus Petrus *ſupra* allegatus.

54. Tum de poteſtate Collegio Apoſtolico intrà Concilium Oecumenicum deinceps repræſentando pro perpetuo Eccleſiæ ſtatu *Matth. 18.* promiſſâ. In cujuſmodi Concilij Decretis ſtabiliendis, oportet, tum Eccleſiæ Caput, Chriſti vicarium nomen præferens, tum reliquum Eccleſiæ ex Prælatis in Concilio aggregatis conſiſtens Corpus Hierarchicũ conſentire, ut omnimodam obtineant firmitatem: Sicque adeò Regimen Eccleſiæ per Concilium Oecumenicum repræſentatæ eſt Ariſtocratiâ & monarchiâ mixtum.

55. Tum de Petræ, ſuper quam Eccleſia ædificanda eſſet, firmitate, infallibilitatem à portis inferi haud ſuperabilem in rebus fidei importante, Petro Divinitus promiſſâ *citato Matth. 16. capite.*

56. De quâ proinde Petrâ concertatur, utrùm antecedenter ad ædificationem Eccleſiæ in Concilio repræſentatæ, vel ubi hoc ædificium ſub Duorum Corporis Mîſtici videlicet Hierarchici & Capitis conſenſu in fidei Dogmatibus condendis jam eſt conſummatum, omnimodæ infallibilitatis firmitatem obtineat, ſicque puro Pontificis Romani Monarchico, vel Ariſtocratico intra Concilium mixto regimini innitatur?

§. IV.

De Romanæ Eccleſiæ Primatu.

AD demonſtrandum Eccleſiæ Primatum, 57.
ait Elliesius *præſenti diſſert. 4. cap 2.* non ſufficere, ut oſtendatur, Petrum inter Apoſtolos Primum habuiſſe locum, quippe non omnis à Petro fundata & inſtituta Eccleſia, primatum tunc habuit; alioquin Antiochena & aliæ quàm plurimæ orbis Eccleſiæ, quas conſtituit, & ſaltem ad tempus rexit, primatum ſibi vindicarent: quapropter ex traditione oſtendendum eſt, quænam ex Eccleſijs à Petro fundatis primatûs honore dignata fuerit.

ARGUMENTUM 1. Elliesij.

HIc Author *loco citato* probat 1. ſoli Ro- 58.
manæ Eccleſiæ, non alteri ſemper competijſſe, ut præ reliquis à Petro fundatis Eccleſijs Primatûs honore dignata fuerit. Idque evinci ex unanimi traditione; Cujus *primus* teſtis eſt Irenæus *lib. 3. cap. 3. Maximè*, inquiens, *& antiquiſſimæ à duobus Apoſtolis Petro & Paulo Romæ fundatæ Eccleſiæ, eam quam habet ab Apoſtolis fidem per ſucceſſiones Epiſcoporum pervenientem uſque ad nos indicantes confundimus omnes eos, qui præterquàm quod oportet, colligunt, ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt, omnem convenire Eccleſiam: hoc eſt, eos qui ſunt undique fideles, in quâ ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio.*

Secundus teſtis eſt Cyprianus *Ep. 54. Navigare*, inquit, *audent ad Petri Cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt.*

Tertius, Gregorius Nazianzenus *in carmine de vitâ ſuâ.* Romam vocans univerſi mundi Præſidem.

Quartus, Ruffinus *in invect. 2. in Hieronymum.* Romanam Eccleſiam appellans omnium Eccleſiarum Caput.

Quintus Auguſtinus *Epiſt. 162.* nunc *43.* ubi ait, Principatum Apoſtolicæ Cathedræ ſemper in Romanâ Eccleſiâ viguiſſe, & *Epiſt. 105.* nunc *194. De cujus*, inquit, *gratiæ commendatione maximè ad Romanos Apoſtolica Epiſtola loquitur, ut inde ſe prædicatio ejus velut à capite orbis toto orbe diffunderet.* Et *contra duas epiſtolas Pelagij lib. 1. cap. 1. ad Bonifacium Romanæ Urbis Epiſcopum* hæc ait: *Communis eſt nobis, qui fungimur Epiſcopatûs Officio, quamvis in eo præemineas celſiore faſtigio ſpeculæ paſtoralis.* Et anteà, *quamvis altius præſideas.*

Sextus Theodorit. qui *in Epiſt. ad Leonem*, Romanam Eccleſiam orbi univerſo præeſſe ſcribit.

Hos

Hos ſequuntur Fulgentius *lib. de Incarnatione & gratiâ cap. 11.* Vincentius Lyr *commonit. cap. 42.* Victor Uticenſis *lib. 2. de perſecutione Vandalicâ*, qui Romanam Eccleſiam mundi Caput appellant, & alij benè multi, quos impræſentiarùm commemorare, longum foret.

Reſponſio.

59. EX integro probarem hoc Elliesianum argumentum, niſi *ex antecedentibus* conſtaret, Romanæ Eccleſiæ Primatum per ipſum ſpoliari præeminentijs, quibus à Chriſto fuiſſe dotatum, antehàc probavimus. Et hinc quæ ulteriora ſive ab ipſiſmet Romanis Pontificibus, ſive ex Concilijs Oecumenicis hanc in rem teſtimonia adfert Elliesius, ea non aliter accipienda ſunt, niſi de Primatu illis prærogativis Divinitus inſignito. Juxta quem adeò ſenſum, duximus operæpretium, rurſus audire illum Theologum in hæc diſſerentem verba. In Concilio Chalcedonenſi primus locus Leonis Legatis datus eſt, & Romanæ Eccleſiæ primatus communi omnium conſenſu comprobatus, nec non à Judicibus ita confirmatus his verbis: *Gloriosiſſimi Judices dixerunt, ex his, quæ geſta ſunt, vel ab unoquoque diſpoſita, perpendimus, omnem quidem primatum & honorem præcipuum ſecundùm Canones antiquæ Romæ Dei amantiſſimo Epiſcopo conſervari.* Illa ſanctio confirmatur *Canone 36.* Synodi Trullanæ. His accedit Imperatorum auctoritas. Sic Theodoſius loquitur *Cùm igitur Sedis Apoſtolicæ primatum Sancti Petri meritum, qui Princeps eſt Epiſcopalis coronæ & Romanæ dignitas civitatis, ſacræ etiam Synodi firmárit authoritas.* Valentinianus item *in Epiſt. ad Theodoſ. ante Concil. Chalced. Quatenus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotij ſuper omnes antiquitas contulit.*

Juſtinianus *Novell. 131. tit. 14. c. 2. Sanctimus ſecundùm Eccleſiaſticarum Regularum definitiones, Sanctiſſimum ſenioris Romæ Papam primum eſſe omnium Sacerdotum: Beatiſſimum autem Archiepiſcopum Conſtantinopoleos novæ Romæ ſecundum habere locum poſt ſanctam Apoſtolicam ſenioris Romæ Sedem: alys autem omnibus Sedibus præponatur.*

Idem Romanæ Eccleſiæ privilegium agnoverunt Gallicani & Hiſpani Antiſtites. Illi *in Epiſt. ad Leonem* Principatum Eccleſiæ Romanæ ſuper omnes Eccleſias prædicant. Iſti in Synodi Tarraconenſis *Epiſt. ad Hilar. Cujus*, inquiunt (Petri Vicarij) *principatus ſicut emicuit; ita ab omnibus metuendus & amandus.*

ARGUMENTUM. II.

De Primatu, quem ambiebat Conſtantinopolitana Eccleſia, per Elliesium refutato.

60. SUnt nonnulli, qui ea, quæ à Concilio Conſtantinopolitano & Chalcedonenſi circa primatũ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ ſunt ſancita, Primatui Romano obtuiſſe putent.

Reſponſi 1 Elliesij.

VErùm hic Author *præf. diſſert. 4. cap. 2. §. 2.* rei præſentis ſtatum ita exponit, ut, attentis ijs, quæ circa Primatûs Romani præeminentias hactenus dicebam, ex integro comprobem Theologi illius diſcurſum ſub his formatum verbis. 61.

Ex Concilij nempe Conſtantinopolitani Canone vix quidquam obſtici poteſt: nam ut probavimus, in eo honoris primatus Conſtantinopolitano Epiſcopo nonniſi poſt Romanum conceditur.

In Chalcedonenſi major difficultas. Namque Epiſcopi in definitione *act. 16. Ita presbeja*, hoc eſt, eadem & æqualia privilegia tribuunt Epiſcopo novæ Romæ, ac veteris Romæ Epiſcopo, & Judices in ſuâ determinatione æqualia primatûs honoris jura concedunt utrique. Verùm ſi quis hæc diligentiùs attendat, videbit, hæc non obeſſe primatui veteris Romæ, nam hîc Epiſcopi fatentur Conſtantinopolim eſſe ſecundo loco. *Secundam*, inquiunt de novâ Româ, *poſt illam veterem exiſtentem.* Et poſteà: *Epiſcopum tamen Conſtantinopolitanum habere Presbeja tys timys poſt Romanum Epiſcopum.* Judices verò Romanæ Eccleſiæ tribuunt. *Pro panton men ta proteja che tyn exaireton timyn.* Conſtantinopoli verò tribuunt *ta avta presbeja tys timys.* Sed tantùm *poſt Romanum.* Itaque dum idem primatûs honor Conſtantinopolitano defertur, his Canonibus Romani Pontificis primatus non læditur, ſed tantummodò Antiochenæ & Alexandrinæ, aliarumque Eccleſiarum privilegijs derogatur. Hinc S. Leo *Epiſt. 56.* non queritur, ſuum primatum læſum eſſe Canone Chalcedonenſi, *ſed quòd ſecundi honoris privilegium Sedes Alexandrina perſideret, & Antiochena Eccleſia proprietatem tertiæ dignitatis amiſerit.* Et poſteà: *Non convellantur provinciarum jura primatuum, nec privilegijs antiquitus inſtitutis Metropolitani fraudentur Antiſtites. Nihil Alexandrinæ Sedis ejus, quam per ſanctum Marcum Evangeliſtam beati Petri diſcipulum meruit, pereat dignitatis. Antiochena quoque Eccleſia in paternæ conſtitutionis ordine perſeveret.* Eadem expoſtulat *Epiſt. 57. 58. 63. 66.* at nuſquam queritur, hanc Chalcedonenſis Concilij ſanctionem ſibi, ſuoque Primatui obeſſe.

Sed deinde ulteriùs progreſſa novæ Romæ ambitio, ſuam Eccleſiam cum Romanâ coæquare, quantum potuit, conata eſt: Sic Joannes Conſt. ad Hormiſdam ſcribens Epiſtolam eam, quæ inter Epiſt. Hormiſdæ eſt 34. *Sanctiſſimas*, inquit, *Dei Eccleſias, hoc eſt, ſuperioris veſtræ & novellæ iſtius Romæ unam eſſe accipio. Illam Sedem Apoſtoli Petri & iſtius auguſtæ civitatis unam eſſe, definio.* Et poſt alia: *Sicut, oportet, dicere, & olim ſcripſi, utraſque Eccleſias tam ſenioris, quàm novæ Romæ unam eſſe evidenter intelligens, & utriuſque unam Sedem rectè definiens.* 62.

Hinc etiam Conſtantinopolitanus Oecumenicũ ſe Patriarcham dici amavit, ſibique illud nomen vindicavit. Hoc primum Joanni Cappadoci tributum legitur in Concil. Conſtant. 63.

Ann. Dom. 33. Indict. 1. Epact. 25. Cycl. Sol. 4. Cycl. Lun. 15. Per. Jul. 4746. Olymp. 202. 1. Urbis 786. Tiberii 4. Pontificis Maximi 1. Consulum Suffectorum Nonius Asprenas & Calvisius Sabinus.

1. Nonius Asprenas & Calvisius Sabinus Suffecti. Nonius Asprenas was the Son of Quintilius Varus, who was slain in Germany, and Grandson of Nonius Asprenas, who was Consul with Augustus in the Year of Rome 748. Calvisius Sabinus was Son of Calvisius Sabinus, who was Consul with Augustus in the Year of Rome 742. and Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 707. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 693. and Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 664. and Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 647. and Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 630. and Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 613. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 596. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 579. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 562. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 545. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 528. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 511. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 494. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 477. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 460. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 443. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 426. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 409. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 392. and Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 375. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 358. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 341. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 324. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 307. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 290. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 273. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 256. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 239. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 222. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 205. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 188. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 171. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 154. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 137. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 120. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 103. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 86. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 69. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 52. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 35. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 18. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 1. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 16. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 31. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 46. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 61. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 76. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 91. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 106. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 121. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 136. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 151. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 166. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 181. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 196. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 211. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 226. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 241. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 256. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 271. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 286. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 301. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 316. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 331. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 346. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 361. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 376. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 391. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 406. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 421. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 436. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 451. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 466. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 481. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 496. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 511. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 526. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 541. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 556. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 571. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 586. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 601. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 616. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 631. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 646. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 661. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 676. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 691. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 706. and Great-Grandson of Calvisius Sabinus, who was Consul with Julius Cæsar in the Year of Rome 721. and Great-

DISQUISITIO II.

An, & quanta ſit Summi Pontificis antecedenter ad Eccleſiæ conſenſum infallibilitas in fidei dogmatibus decidendis?

HUic quæſtioni affinis eſt, quam Author *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ tit. lib. 7. cap. 17.* in hunc modum proponit; *An judicium Papæ ſit infallibile, quòd ei conſenſus Eccleſiæ accedat, an verò ei accedat Eccleſiæ conſenſus, quòd ſit infallibilis?*

§. I.

1. QUæ Author ille *toto libro* proferebat, eò tendebant, ut oſtenderetur, judicium Papæ in fidei quæſtionibus eſſe certiſſimum, antequàm accedat Eccleſiæ conſenſus, imò ideo Eccleſiæ conſenſum accedere, quia certiſſimum eſt. Etenim illa certitudo tribuitur Divinæ promiſſioni Petro factæ, aut orationi pro illo à Chriſto ad Patrem porrectæ, aut alij ſimili rationi, quæ indicat, Romanum Pontificem, ſicut in paſcendi totius gregis Chriſti, ac regendæ univerſæ illius Eccleſiæ officio, ita & ſalubris fidei ac morum paſtûs ab erroris veneno diſcernendi, & fratrum adversùs hæreſes flatûs, per doctrinâ à Patre cæleſti revelatam, confirmandorum privilegio ſucceſſiſſe. Illuſtriſſimi equidem Antiſtites Gallicani aliquid, & quidem eximium Summo Pontifici concedere voluerunt magnificis illis *quartæ* propoſitionis verbis: *in fidei quoque quæſtionibus præcipuas Summi Pontificis eſſe partes, ejuſque decreta ad omnes, & ſingulas Eccleſias pertinere.* Hinc ad minimum colligendum videtur, omnes & ſingulas Eccleſias judicio Papæ in cauſis fidei ſtare debere, donec reformetur à Concilio Univerſali, etiamſi nondum Eccleſiæ univerſæ conſenſus acceſſerit. Equidem hoc pacto ſchiſmati occurritur, ſi modò fideliter ſervetur ab omnibus & ſingulis Eccleſijs. Verùm (quæ eſt hominum conditio, ac propriæ ſententiæ ſtudium) difficile eſt, ut conquieſcant partes, quamdiu judicium prolatum errori obnoxium putabunt; itaque cùm difficillima ſit Concilij Generalis congregatio, perpetuis diſſidijs turbabitur Eccleſia. Cùm autem innumera extent exempla hæreſum abſque authoritate Conciliorum Generalium ſolo Romanorum Pontificum judicio extinctarum, quod ſignum eſt, illud tanquam infallibile fuiſſe ſuſceptum; quorſum hodie præmiſſâ commendatione obex apponitur, ne illi, utpote reformabili, intentus præſtetur aſſenſus?

2. Neſcio, an aliquod habitum fuerit Concilium Generale à primo Nicæno ad Tridentinum, quod abſolutè neceſſarium à Catholicis judicaretur ad detegendam fidei veritatem. Neque enim ante Concilium Nicænum dubitabant Catholici; an Filius eſſet conſubſtantialis Patri; neque ante Conſtantinopolitanum; an Spiritus ſanctus eſſet conſubſtantialis Patri & Filio, & ſic de cæteris Concilijs, quæ omnia neceſſaria fuerunt, non quòd dubium eſſet inter Catholicos circa fidem, ſed quòd frangenda eſſet hæreticorum pertinacia, & inquirendæ viæ ad ſiſtendum hæreſis progreſſum, & promovendam fidei publicationem. Itaque Conciliorum congregatio nullum arguit erroris periculum in judicijs Papæ, quæ fortè præceſſerant: econtra verò infallibilem eis certitudinem ineſſe, oſtendit præſtitus ab Eccleſia univerſa conſenſus in damnatione infinitarum propemodùm hæreſum abſque convocatione Concilij Generalis, ut mox dicebam.

Certe ſi Papæ judicium ante Eccleſiæ univerſæ aſſenſum non eſt irreformabile, neſcio, quæ ſint præcipuæ illæ Summi Pontificis partes, & ejus decretorum vis in omnes & ſingulas Eccleſias. Nam & cujusliber, non ſolùm Epiſcopi, vel Doctoris, ſed etiam fidelis judicium eſt irreformabile, accedente conſenſu Eccleſiæ. Cùm enim Eccleſia ſit columna & firmamentum veritatis, errori fidei contrario conſentire non poteſt. Ne igitur inanis ſit authoritas B. Petro collata, cùm in præmium ſuæ fidei conſtitutus eſt Eccleſiæ fundamentum: ne confirmandis fratribus inutilis fuerit Chriſti pro ejus fide indeficiente oratio; ne illius curæ commiſſum ſit Chriſti ovile abſque certa diſcretione paſcuorum, quæ oves impinguatura, aut infectura ſint; néve tranſeunte ad ejus ſucceſſores officio, non tranſiſſe quoque authoritatem dicamus, ut in fidei quæſtionibus præcipuas Summi Pontificis eſſe partes aſſerere liceat; ejuſque decreta ab omnibus & ſingulis Eccleſijs tutò recipi poſſint; néve deceptis univerſis & ſingulis Eccleſijs, Eccleſia univerſa (quod fieri nequit) decepta inveniatur, affirmandum videtur, Eccleſiam judicio Summi Pontificis ideo conſentire, quia eſt infallibile, & illa non niſi certæ veritati aſſentire poteſt; non illud judicium eſſe infallibile, quia Eccleſia ei conſentit. Prius enim eſt, rem eſſe certam, quam Eccleſiam ei conſentire. Summus Pontifex eſt omnium fidelium Doctor, atque adeò ſuſcipienda eſt ejus doctrina, quia certa eſt; non autem ſolùm certa eſt, quia ſuſcipitur. Ille quidem Eccleſiæ conſenſus ſignum eſt certitudinis judicij, quia, ut diximus, Eccleſia errori conſentire non poteſt. At non eſt certitudinis cauſa, ſed illam potiùs ſupponit. 3.

Hanc eſſe mentem Eccleſiæ, quæ in toto hoc libro adduximus, ſuadent argumenta. Sed præcipuè, quòd ex univerſæ hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſerie conſtet, Eccleſias omnes, omnique tempore ad Romanam recurriſſe in dubijs circa fidem, & ejus reſponſa tanquam oracula ſuſcepiſſe, idque ſpeciatim de Gallicana teſtatur S. Leo *Epiſt. 89.* jam citatâ. *Nobiſcum itaque veſtra fraternitas recognoſcat, Apoſtolicam Sedem pro ſui reverentia à veſtræ etiam provinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus eſſe conſultam.* Et regula eſt ab univerſa Eccleſia recepta, cauſas fidei ad ſanctam Sedem 4.

eſſe referendas ; hanc tradidit S. Innocentius I. *epiſt. 25.* ſeu reſcripto ad Milevitanum Concilium : *Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes Fratres, & Coepiſcopos non niſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis & honoris Autorem referre debere* : renovârunt plurimi alij Pontifices, & executi ſunt Antiſtites, præſertim, ut diximus, Gallicani. Abſurdum autem eſſet dicere, conſultum fuiſſe Romanum Pontificem tanquàm Juriſperitum, aut Doctorem aliquem privatum, cujus ſententiæ ſtare, vel ulteriori examini ſubjicere, liberum eſſet conſulentibus. Econtra in omnibus ferè hujuſmodi conſultationibus fit expreſſa mentio permanentis in Eccleſia Romana, & in ejus Pontifice indeficientis fidei Petri. Poſtulabatur, ut pro ambiguitate tollendâ confeſſio Epiſcoporum authoritate Sedis Apoſtolicæ firmaretur ; quod docet exemplum S. Cæſarij Arelatenſis : inter epiſtolas Bonifacij II. *epiſt. 2.*

5. In tota hiſtoria Eccleſiaſtica pauciſſimi reperiuntur Catholici, qui ſolenni Papæ judicio circa fidem reſtiterint, eoſque omnes in errore verſatos, eventus comprobavit, quod adhuc ſignum eſt, illud certiſſimum eſſe, antequàm accedat Eccleſiæ conſenſus ; nec niſi ad convincendam hæreticorum obſtinationem res iterum in Concilijs tractatas fuiſſe, annuentibus ipſiſſimet Pontificibus. Unde B. Auguſtinus, qui ut B. Cyprianum excuſet, Concilium plenarium, ſive generale alicubi videtur exigere, ad ſtatuendum indubitatum dogma in alijs locis ſufficere judicium Romani Pontificis affirmat. Ita *ſerm. 2. de verbis Apoſt.* cauſam finitam eſſe poſt Romanorum Pontificum reſcripta, licèt nondum finitus eſſet error, declaravit. Verba jam *alibi* retulimus. Et *caput 50. lib. retractationum* ſic inchoat : *Poſteaquàm Pelagiana hæreſis cum ſuis Autoribus ab Epiſcopis Eccleſiæ Romanæ, priùs Innocentio, deinde Zozimo cooperantibus Conciliorum Africanorum litteris, convicta atque damnata eſt, ſcripſi duos libros adversùs eos, unum de gratia Chriſti, alterum de peccato originali.* Illa autem convictio non poteſt intelligi de convictione argumentorum vi factâ, aut de illius hæreſis extirpatione, (alioquin enim non fuiſſet opus, ut D. Auguſtinus duos illos libros poſteà ſcriberet, nec tamdiu perſtitiſſet error) ſed de judicio irreformabili. Neque authoritate illâ prædictum erat judicium ex eo, quòd acceſſiſſet Eccleſiæ conſenſus ; tantùm enim Conciliorum Africanorum fit mentio, quæ Eccleſiam univerſam repræſentare nequaquam potuerant, quam ob rem ſanctus Doctor *epiſt. 177.* quæ eſt ad Optatum, damnationem prædictorum hæreticorum per totum orbem tribuit authoritati eorundem Pontificum, Concilijs autem Epiſcopalibus (Africanis ſcilicet) ſolam vigilantiam, *cujus* (hæreſis) *vel Authores, vel certè acerrimi, notiſſimique ſuaſores, cùm Pelagius & Cæleſtius extitiſſent, Conciliorum Epiſcopalium vigilantiâ in adjutorio Salvatoris, qui ſuam tuetur Eccleſiam, etiam à duobus venerabilibus Antiſtitibus Apoſtolicæ Sedis, Papâ Innocentio, & Papâ Zozimo, niſi correcti etiam egerint pœnitentiam, toto Chriſtiano orbe damnata ſunt.*

6. Animadverte hîc, prolatâ Romanorum Præſulum ſolenni ſententiâ, damnationem in toto orbe factam cenſeri, nondum enim Eccleſiæ univerſæ conſenſus acceſſerat, cùm nondum conſtaret ; an Epiſcopi encyclicas Summorum Pontificum litteras accepiſſent. Addit enim Auguſtinus : De quibus exempla recentium litterarum, ſive quæ ſpecialiter ad Afros, ſive quæ univerſaliter ad omnes Epiſcopos de memorata Sede manârunt, ne forte ad veſtram ſanctitatem nondum pervenerint, vobis curavimus mitti ab eis fratribus, quibus & has litteras, ut tuæ venerationi dirigerent, dedimus.

7. Dum igitur S. Auguſtinus B. Cyprianum excuſat S. Stephano Papæ circa Baptiſmi ab hæreticis collati validitatem reſiſtentem ; eò quòd cauſa nondum fuiſſet à plenario Concilio definita, ſupponit, judicium illud non fuiſſe ſolemnem definitionem, quæ non niſi poſt examinatam, & agitatam cum eâ, quâ par eſt, diligentiâ cauſam proferatur ; ſine qua diligentia vel à Concilijs etiam Oecumenicis quæſtiones ejuſmodi definiri poſſe, negat idem S. Auguſtinus *de Baptiſmo contra Donatiſtas lib. 2. cap. 4. Quomodò enim*, inquit, *potuit iſta res tantis altercationis nebulis involuta, ad plenariæ Concilij luculentam illuſtrationem, confirmationémque perduci, niſi primò diutiùs per orbis terrarum regiones, multis hinc diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractatam conſtaret?* Apertiùs in mediate *in capite præcedenti* dixerat ; *Ipſa plenaria* (Concilia) *ſæpe priora poſterioribus emendari, cùm aliquo experimento rerum aperitur, quod clauſum erat, & cognoſcitur, quod latebat.* Itaque non cenſebat irreformabilia Conciliorum judicia, niſi debitam adhibuiſſent ad detegendam occultam, & latentem veritatem, diligentiam, quo etiam ſenſu accipiendus eſſet, ſicubi videretur innuere, judicium Summi Pontificis non eſſe irreformabile ; ut ſcilicet intelligeretur de caſu, in quo non præceſſiſſet examen neceſſarium ad ſolemnem edendam definitionem. Quamquàm non videtur Deus permiſſurus, ut vel Concilium Generale legitimum, vel Summus Pontifex quidquam ſolemniter definiant, niſi prævia diſcuſſione neceſſariâ ad omnimodam certitudinem. Alioquin enim liceret, ſemper de illorum definitionibus dubitare, etiamſi nulla vis aperta interceſſiſſet ad eas extorquendas. Quomodò enim privati Chriſtiani ſcire poſſent, quo, quantóve opus fuiſſet examine, ac utrùm deciſionem antecеſſiſſet?

8. Atque ita ſenſiſſe S. Auguſtinum, credendum eſt, niſi dicas, quod non eſt veriſimile, ipſum ſolius Univerſalis, non autem vel Concilij Generalis, vel Summi Pontificis judicium irreformabile putâſſe : quam doctrinam tradidit Panormitanus, inter Catholicos ſolus, quem ſciam.

9. Non recolo modò alium ex ijs, quos Eccleſia veneratur ut Sanctos, præter Cyprianum tunc temporis errantem, Summi Pontificis judicio circa fidei quæſtionem repugnâſſe.

Digitized by Google

ſe. Imò dum alius quis circa principalia diſciplinæ capita à Romano Pontifice diſſenſit, ſequiorem partem ſecutus fuiſſe, totius Eccleſiæ judicio compertus eſt. Ita v. g. referente Euſebio *Eccleſ. hiſt. lib. 5. cap. 23. & 24.* cùm S. Polycarpus à S. Aniceto, ac poſtmodùm alij Aſiæ Epiſcopi ab alijs Pontificibus Romanis diſſentirent circa diem, quo celebrandum erat Paſcha, licèt in favorem Aſianorum, S. Joannis Apoſtoli, & aliorum Sanctorum traditio, imò Evangelium ipſum allegaretur, prævaluit judicium Summorum Pontificum, Paſcha die Dominico celebrandum ſtatuentium, ſententiæ Aſianorum decimâ quartâ lunâ, quocunque die accideret, ſive Dominico, ſive alio illud celebrantium, plurimiſque Concilijs, etiam primo Generali Nicæno decretum eſt, Paſcha die Dominico fieri debere.

10. Non tamen uſque ad Eccleſiæ conſenſum in Concilio Nicæno, ac in alijs præſtitum ſuſpenſa eſt vis judicij Romani Pontificis. Nam, ut verbis Euſebij ex antiqua verſione utar; *Victor, qui tum Romanæ Eccleſiæ præerat, totius Aſiæ Eccleſias cum alijs finitimis, tanquam alterius fidei, & opinionis, ſimul omnes* (ut complectar brevi) *a communi unitate Eccleſiæ amputare conatur, & in eos per litteras graviter invehitur: atque omnes fratres eam incolentes regionem, prorſus à communione ſecludendos edicit.* Tantum aberat, ut S. Victor decreti ſui validitati neceſſarium crederet Eccleſiæ univerſæ conſenſum, ut plurimas Eccleſias invitas ad conſenſum illum centuris compelleret. Licèt autem aliæ Eccleſiæ, quæ Victori circa diem celebrandi Paſchatis conſentiebant, centuratum nullum contra tot Eccleſias Orthodoxas non probarent; authoritatem tamen non negabant, ut videre eſt apud Euſebium *loco citato*, ubi de ſancto Irenæo Epiſcopo Lugdunenſi nominatim ſic ſcribit; *Irenæus quamquam per litteras ſcriptas ex perſona fratrum in Gallia, quibus præerat, tradit myſterium Reſurrectionis Domini ſolo die Dominico recolendum quidem eſſe: Victorem tamen de hoc, videlicet ne tam multas Eccleſias omninò, propter traditionis ex antiqua conſuetudine inter illas uſurpatæ obſervationem à corpore univerſæ Eccleſiæ penitus amputet, cùm plerasque alia, tum iſta, quæ ſequuntur, appoſitè, & convenienter admonet &c.* Nota hæc verba: *A corpore univerſæ Chriſti Eccleſiæ penitus amputet*, quæ aperte ſignificant Romani Pontificis in univerſam Eccleſiam authoritatem. Non enim Victor ab illarum Eccleſiarum communione ſolus recedebat, ſed eas ab univerſo Eccleſiæ corpore ſequeſtrabat. Si cui forte nimius videretur ejus Pontificis erga tot Eccleſias rigor pro re ad fidem ſaltem proximè non ſpectante, cauſas legerit apud Baronium ad annum 198. rigorem illum tunc temporis neceſſarium fuiſſe, oſtendentem.

11. Sed ut redeamus ad quæſtiones fidei, hæreſibus, & ſchiſmatibus via panditur in tanta congregandarum hodie Synodorum Generalium difficultate, & tam modicâ inter diverſarum, vel etiam inimicarum ditionum, & nationum Præſules communione, niſi judicium Romani Pontificis tanquam certiſſimum ſuſcipiendum ſit. Quam obrem conſultius eſt, modernorum Antiſtitum Gallicanorum declarationem poſtponere ſententiæ aliorum multò plurium, qui non ita pridem, & conſulendam ſanctam Sedem in quæſtionibus fidei, & ejus decretis internum animæ obſequium deberi, etiam antequàm Eccleſiæ univerſæ conſenſus acceſſerit, tam apertè declaraverant, ut eorum mens nullis argutiarum nebulis poſſit obſcurari. Sic enim legimus in litteris octuaginta quinque Epiſcoporum Galliæ ad Innocentium X. anno 1653. ſcriptis. *Majores cauſas ad Sedem Apoſtolicam referri, ſolemnis Eccleſiæ mos eſt quem fides Petri nunquam deficiens perpetuò retineri pro jure ſuo poſtulat. Æquiſſimæ hunc legi obſequentes, &c.* videshìc, jus eſſe Romani Pontificis *in fide Petri nunquam deficiente* fundatum, ut majores cauſæ ad eum referantur. Audi jam; quanta ſit ejus decretorum vis & efficacia, *Experta eſt nuper Beatitudo veſtra, quantum Apoſtolicæ Sedis ingemini capitis errore profligando valuerit authoritas. Continùo ſedata eſt tempeſtas,* 47 *atque ad Chriſti vocem venti, & mare obedierunt.* Non eſſe autem neceſſarium reliquorum Epiſcoporum conſenſum, ut illis decretis Chriſtiani omnes, ipſius quòque mentis obſequium præſtare teneantur, docent aliæ litteræ à 30. ex ijs Epiſcopis, reliquis abſentibus, ſcriptæ eidem Pontifici 19. Julij eodem anno; *Non ſolùm ex Chriſti Domini pollicitatione Petro factâ, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis adversùs Appollinarium, & Macedonium, nondum ab ulla Synodo Oecumenica damnatos, à Damaſo paulo ante factis, judicia pro ſanctenda regula fidei à Summis Pontificibus lat. ſuper Epiſcoporum conſecratione* (*ſive ſuam in actis relationis ſententiam ponant, ſive omittant, prout illis collibuerit*) *Divinâ æquè, ac ſummâ per univerſam Eccleſiam authoritate nixi: cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius quoque mentis obſequium præſtare teneantur. Eâ nos quoque ſententiâ, ac fide imbuti, &c.* Licèt autem hìc Epiſcoporum ſententiæ mentio fiat, tamen præterquàm, quòd eam exprimi, non eſſe neceſſarium, declaratur, de Epiſcopis tantùm conſulentibus eſt ſermo, quorum nomine non intelligitur Eccleſia; quippe cùm vel ſingulares, vel alicujus provinciæ, aut regni, non totius urbis Antiſtites ſimul ſanctam Sedem conſultant. Unde circa finem epiſtolæ addunt Præſules Gallicani: *Porrò nos Innocentio X. cujus ore Petrus loquutus eſt, ut Leoni I. acclamabat quarta Synodus, hanc Divinam lauream gratulari, ſacros inter Eccleſiæ faſtos, quod olim de Synodis Oecumenicis fieri ſolitum; conſtitutionem iſtam ab eo editam lubentes ex animo reponemus.*

Eadem fuit antiquorum Gallorum ſen- 12.
tentia, ut jam probavimus, & adhuc probari poſſet. Epiſtola ſex Epiſcoporum ad Innocentium II. anno 1140. ſcripta inter S. Bernardi epiſtolas 370. ſic incipit: *Nulli dubium eſt, quòd ea, quæ Apoſtolicâ firmantur authoritate, rata ſemper exiſtunt, nec alicujus poſſunt deinceps malitiâ cavillatione, vel invidiâ depravari. Ea-*

propter ad veſtram Apoſtolicam Sedem, Beatiſſime Pater, referre dignum cenſuimus quædam, quæ nuper in noſtra contigit tractari præſentia. Quæ quoniam & nobis, & multis Religioſis, & ſapientibus viris rationabiliter acta viſa ſunt, veſtræ ſerenitatis expectant comprobari judicio, ſimul & authoritate perpetuò roborari.

13. Potho Presbyter Prumienſis *de ſtatu domûs Dei lib. 3. Hoc namque privilegium*, inquit, *B. Petro Apoſtolorum Principi cœleſti decreto principaliter traditum atque firmatum, ſancti Patres cum magna veneratione ſuſcipientes, atque ſanctam Romanam Eccleſiam ſervantes; tam in Generalibus Conciliis, quàm & in cæteris ſcriptoris, & geſtis ſuis, univerſalem Matrem appellaverunt, & ſicut ejus documenta in confirmatione fidei, & eruditione ſacræ Religionis, ita ejus etiam judicia ſuſceperunt in hoc conſentientes, & quaſi uno ſpiritu, & unâ voce concordantes, omnes majores res, & præcipua negotia, nec non omnium Eccleſiarum judicia ad eam quaſi ad Matrem & Caput debere referri, ab ea nuſquam appellari, judicia ejus à nemine retractari, aut reſciſſi debere, vel poſſe.*

14. Præiverat illi ejuſdem Monaſterij Abbas Regino, qui longè anteà ſcripſerat *in Chron. ad annum 857.* quod jam *ſuprà* retulimus; *ſcilicet ſtultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri Sedem aliquo pravo dogmate fallere poſſe, arbitrati ſunt, quæ nec ſe fefellit, nec ab aliqua hæreſi falli potuit.*

§. II.

Referuntur ac expenduntur fundamenta Adverſariorum cum reſponſionibus, & concluſione ſuperijs reflexivâ.

ARGUMENTUM I. Adverſariorum.

Petitum ex neceſſitate Conciliorum Oecumenicorum ad conſummatam in rebus fidei decidendis infallibilitatem obtinendam.

15. SI namque ſolus Pontifex obtineret hanc infallibilitatis prærogativam, ita ut abſque ullo erroris periculo poſſet fidei controverſias *ultimatè* definire, Concilia ſanè Oecumenica vel inutilia forent, vel ſaltem non neceſſaria ad dirimendas circa fidem controverſias, cujus tamen contrarium exhibet praxis ſanctæ Eccleſiæ, ſecundùm quam ipſimet etiam Pontifices, nec non Imperatores, unà cum totius Chriſtiani orbis Epiſcopis, noſcuntur nullis pepercciſſe ſeu laboribus, ſeu impenſis, ut in eum finem celebrarentur Concilia Oecumenica.

Reſponſio.

16. AUthor *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ cit. lib. 7. cap. 14. à n. 2.* reſpondet, diſtinguendo *inprimis* inter utilitatem Conciliorum Oecumenicorum, & eorundem neceſſitatem ex ipſa natura rei, de qua agitur, vel ex conditione hominum, de quibus tractatur, reſultantem. Neque verò in dubium vocari poteſt, Conciliorum præſertim Oecumenicorum utilitatem eſſe permaximam, neque ambigere licet, eſſe neceſſaria ad frangendam hæreticorum pertinaciam; *ſed utrùm ad judicij omnimodam & conſummatam in rebus fidei certitudinem ijs opus ſit?* meritò hîc penſanda occurit cautio à dicto Authore expenſa.

Inprimis igitur, cùm Summus Pontifex 17.
in rebus fidei decernendis teneatur eam impendere curam, & ſolicitudinem, quam requirit negotij gravitas, & patitur rerum ſtatus, non Scripturas duntaxat, *ſed* traditiones ſcrutando, nulla profectò eſt convenientior aſſignanda veritatis ratio, quam ſi totius orbis Chriſtiani Epiſcoporum ſententia requiratur, ac ſingularum Eccleſiarum traditiones, & ſingulorum Patrum ſententiæ inter ſe conferantur. Itaque quantum commodè heri poteſt, non eſt prætermittenda ea inveſtigandæ veritatis via, quæ utinam ſemper prætio eſſet. Illam ſuo exemplo primus Pontifex Petrus præmonſtravit.

Etenim quamvis B. Petrus, cùm loco 18.
proditoris Judæ ſubſtituendus eſſet alius, qui Apoſtolico fungeretur officio, potuiſſet eum eligere; tamen præ humilitate ac prudentiâ non ſolùm alios Apoſtolos, ſed etiam reliquos fideles congregatos, electionis participes effecit; ut obſervat S. Ioannes Chryſoſtomus *hom. 3. in act. Apoſt.* ubi poſt hæc verba: *Viri fratres, oportet eligere è nobis*; addit; *Multitudini permittit judicium, ſimul eos, qui eligebantur, reddens reverendos, & ſeipſum liberans ab invidia, ſimultatèque, quæ poterat à cæteris oboriri. Nam & ſemper ingentia gignit mala.* Et infra: *An non licebat ei eligere? licebat, & quidem maximè. Verùm id non fecit, ne cui videretur gratificari..... Cæterùm ſententiam ipſe protulit, ſed hanc quoque declarans, ſuam non eſſe, ſed è ſupernis profectam, juxta Prophetiam. Itaque recitator fuit, non præceptor.*

Natura pares nos gignit; peccatum ad 19.
ambiendum præ alijs, & in alios, in Principatum impellit: ut etiam inter Apoſtolos fuerit contentio, quis eorum videretur eſſe major, quod diſſidium noluit Chriſtus componere, aſſignato unicuique ſuo ordine, ſed potiùs præſcriptâ humilitatis formâ, ut quiſque alteri ſe ſupponere contenderet. *Qui major eſt in vobis, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator Lucæ 22. v. 26.* Quam ob rem excepto Petro, quem alijs præpoſuit, nullum inter eos poteſtatis diſcrimen conſtituit. Itaque ut levius ſit ſubjectionis ac obedientiæ jugum, communi concordiæ, ac regiminis ſuavitati expedit, ut rectores, quæ propriâ authoritate efficere poſſent, communi ſubditorum conſilio exequantur. Nil igitur mirum, ſi in Chriſti familia, in qua pax ſumma & humilitas tantò profundior, quantò quis altiori eminet dignitate, vigere debent, Romanus Pontifex cum fratribus ſuis communi ſententiâ, quoties, & quantùm commodè poteſt, graviora Eccleſiæ negotia gerere ſtudeat, etiamſi ſolus poſſet.

Præterea, qui ad Concilia accedunt, vel 20.
fideles ſunt, vel hæretici: ſi fideles, inſtruuntur non tantùm de veritate, quæ forte ipſis

erat occulta, ſed etiam de cauſis, ac rationibus, ut juxta præceptum Apoſtoli ſint *parati ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti rationem de ea, quæ in ipſis eſt, ſpe 1. Petri 3. v. 14.* Cùmque ex cunctis orbis Chriſtiani partibus aliquis in Concilijs Oecumenicis interſit; *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Hæretici autem *convincuntur ab omnibus, dijudicantur ab omnibus. 1. Corinth. cap. 14. v. 24.* Et vel convertuntur, vel confunduntur, & à Chriſti grege ſeparantur, ne alios ſecum in ruinam trahant, ut pluries in Concilijs factum legimus.

21. Frequenter enim non de dogmate ipſo, ſed de perſonis ferendum eſt judicium, &, ne qua ſuperſit injuſtitiæ, vel obreptionis ſuſpicio, aut prætextus, examinanda eſt illorum doctrina, audiendæ rationes, colligenda ſuffragia, ut & procedendi ratio, & Senatorum numerus, ac Senatûs dignitas, & majeſtas obſtruant os loquentium iniqua, cujus diligentiæ tunc major eſt neceſſitas, cùm hæretici, vel Sectatorum numero, vel potentiâ ſæculari, vel aliâ quâpiam authoritate pollent. Ideo Adrianus II. *epiſt.* 2. ad Baſilium Imperatorem ſcribebat. *Volumus ergo per veſtræ pietatis induſtriam numeroſum celebrari Concilium, cui noſtri quoque Miniſtri præſidentes, & culparum, perſonarumque differentias liquidò cognoſcentes, juxta quod in mandatis acceperunt, ſingulorum liberè diſcretiones exerceant; in quo videlicet ſacrato cœtu execrandi vanitatis Concilij, quod adversùs Sedis hujus actum eſt prorſus injuriam, cuncta decernimus exemplaria prorſus à poſſeſſoribus ſuis ablata, in mediúmque delata, contemplantibus cunctis, igni cremari, nec ſupereſſe apud quemlibet ex his omnibus ſaltem unum apicem, niſi fortè quis totius Clericatûs, imò totius Chriſtiani nominis dignitate anathemate perculſus carere voluerit, &c.*

22. Circa dogma etiam, quamvis certum ſit, aliquâ interdum utendum eſt œconomiâ, ut libenti ùs recipiatur; quæ quatenus adhibenda ſit, in plurimorum Cœtu faciliùs agnoſcitur. Ita in Concilio Jeroſolymitano, quod *Act. 15.* deſcribitur, licèt B. Petrus ſuâ ſententiâ veritatem certò aſſecutus fuiſſet; ſcilicet non eſſe circumcidendos, qui ad fidem convertebantur; *Quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus?* tamen S. Jacobus huic ſententiæ addidit: *Scribendum, ut abſtinerent ſe* non ſolùm *à contaminationibus ſimulacrorum, & fornicatione*, ſed etiam *à ſuffocatis & ſanguine*; nimirum, ne, ſi Moyſi, qui maximo ubique ab aliquibus in honore habebatur, lex tota ſtatim rejiceretur, multi ejus veneratores à ſuſcipienda Chriſti fide retardarentur, quod temperamentum omnibus placuit. Licèt Petrus *à Deo electus eſſet, ut per os ejus audirent Gentes verbum Evangelij, & crederent*: tamen ad controverſiam, quam ſolus potuiſſet definire, ſuaviùs & convenientiùs componendam, Concilium haberi conſenſit. Verùm ſe aliorum conſilio non omninò indigere ad aſſequendam veritatem fidei, ſatis indicavit, dum primus ſententiam ferens, illam adeò indubitatam habuit, ut illi ſinè tentatione Dei contradici non poſſe intrepidè affirmaverit: *Nunc ergo, quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum? &c. Act. 15.* Quod verò à S. Jacobo additum eſt temperamentum, erat partim lumine naturali notum, partim temporarium, & prudentiale.

Qui autem Summi Pontificis judicium ideo minoris faciunt, quia non ita ſuſcipitur ab omnibus, ut aliqui, vel etiam multi non repugnent, & Concilium Generale poſtulent, non advertunt, ſimiliter Eccleſiæ univerſæ ſententiam contemni. Sunt enim innumeri hæretici, qui Eccleſiæ Catholicæ ſenſui repugnant. Imò in hoc ſunt hæretici. Atque ſi quis attentè conſideret res in Concilijs Generalibus tractatas, comperiret, eas plerumque adeò fuiſſe dubias, ut Patres ad hæreticorum voces, tanquam blaſphemias execrandas inhorruerint, aliquando etiam aures occluſerint, ne vel audita impietate polluerentur. Hæreticorum illud eſt ingenium, ut & Summi Pontificis, & Concilij, & Eccleſiæ univerſæ doctrinam aliquando fraudulenter eludant, & occultè rejiciant, aliquando vi aperta impetant, & impugnent, quod nihil ejus veritati, ac certitudini detrahit. 23.

Quam ob rem læpe ſignificarunt Summi Pontifices ad Concilia Generalia ſcribentes, ſe non doctrinam eorum examini ſubjicere, ſed tanquam indubitatam ab omnibus recipiendam eorum operâ optare. Hoc teſtatur Commonitorium Papæ Cœleſtini Epiſcopis & Presbyteris euntibus ad Orientem. *ſupra citatum.* Eò etiam pertinent hæc S. Leonis verba *in epiſt.* ad Concilium Chalcedonenſe: *Nunc in vicarijs meis adſum, & jam dudum in fide Catholicæ prædicatione non deſum; ut, qui non poteſtis ignorare; quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiamus. Unde fratres chariſſimi, rejectâ penitus audaciâ, diſputandi contra fidem, vana errantium infidelitas conquieſcat, nec liceat defendi, quod non licet credi; cùm ſecundùm Evangelicas authoritates, ſecundùm Prophetica voces, Apoſtolicámque doctrinam, pleniſſimè, & lucidiſſimè per litteras, quas ad B. Memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti pia ac ſincera confeſſio.* 24.

In epiſtola 1. S. Agathonis ad Imperatores Conſtantinum, Heraclium, & Tiberium, quæ lecta eſt *in actione 4.* Concilij ſexti Generalis plurima ſunt, quæ judicium Romani Pontificis ut certiſſimum à Concilijs Generalibus recipi docent. Ejuſmodi ſunt iſta: *Cujus (Petri) annitente præſidio, hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à via veritatis, in qualibet erroris parte flexa eſt, cujus authoritatem, utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis ſecutæ ſunt.* 25.

Adrianus I. eâdem conſtantiâ ſcribit *epiſt.* 2. ad Tarſium Patriarcham Conſtantinopolitanum. *Sed veſtra ſanctitas*, inquit, *eiſdem piiſſimis Imperatoribus & triumphatoribus alacriter ſuggerat, ut inprimis Pſeudoſynodum (id eſt, falſus* 26.

falſus Cœtus, (ſeu Conventus) ille, qui ſinè Apoſtolica Sede inordinatè, & inſyllogiſticè factus eſt adversùs venerabilium Patrum traditionem contra Divinas imagines anathematizetur, præſentibus Apochriſiarijs noſtris, & omne zizanium eradicetur ab Eccleſia, & Domini noſtri Ieſu Chriſti ſermo compleatur; quia portæ inferi non prævalebunt adversùs eam: Et rurſus: Tibi dabo claves Regni cælorum, & quæcunque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis.

27. Non ſoli Pontifices ſupremam hanc authoritatem tribuerunt. S. Flavianus Conſtantinopolitanus *epiſt.* ad S. Leonem, quæ refertur in actis Concilij Chalcedonenſis *part. 1. num. 4.* ſolam S. Leonis authoritatem ſufficere affirmat ad extinguendam Eutychetis hæreſim abſque convocatione Concilij Generalis. Itaque Chalcedonenſe, quod poſteà fuit habitum, neceſſarium non fuiſſet, niſi hæreſiarcha ille ope Dioſcori Patriarchæ Alexandrini, & Cryſaphij Theodoſij Iunioris Imperatoris Evnuchi ope, Epiſcopos in latrocinio Epheſino ad ſuas partes vi armatâ traxiſſet, aut in exilium mittendos curâſſet, quod horrendam in Eccleſia Orientali pepererat confuſionem. Similes cauſæ, non autem incertitudo judicij Summorum Pontificum in cauſis fidei, aliorum Conciliorum Generalium celebrandorum neceſſitatem induxerunt. Sunt autem hæc S. Flaviani verba in epiſtola prædicta: *Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio, atque defenſione, quâ debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere: Sic enim hæreſis, quæ ſurrexit, & turba, quæ propter eam factæ ſunt, facilimè deſtruentur, Deo cooperante per veſtras ſanctiſſimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenus nequaquam ubique ſanctiſſimæ turbentur Eccleſiæ.*

28. *Non enim*, inquit Barlaamus Epiſcopus Gyracenſis ad amicos ſuos in Græcia conſtitutos ſcribens, *eò quòd ſit majoris authoritatis, & quòd magis poſſit Generale Concilium, quam Apoſtolica Sedes, Generalia aggregantur Concilia, ſed quia incidentes quæſtiones difficiliores ſint, & majori indigeant diſcuſſione.* Eſt autem Summi Pontificis, ut patet ex Concilio Tridentino *Seſſ. 25. de recip. & obſerv. decret. Concil.* diſcernere, an tanta ſit difficultas, ut Concilij Generalis conſilio indigeat.

29. Joannes Monachus *ſup. 6. Decret. de ſent. & re judic. Cap. Ad Apoſt. num. 3. v. Revocare.* Concilij Generalis conſilium ad ſolemnitatem tantùm requiri affirmat. *Nota, quòd Papa ſententiam ſuam non ſuppoſuit correctioni, vel emendationi de conſilio Concilij, ſeu aliorum, ſed ſuæ emendationi duntaxat reſervavit, ſed dicit, quòd ſuper emendatione ſententiæ ſuæ conſilium Concily quæreret, & hæc requiſitio non eſt neceſſitatis, ſed ſolemnitatis tantùm: quia Papa ſinè Concilio poteſt procedere ad ſententiam, cùm habeat plenitudinem poteſtatis* 2. quæſt. 6. Decret. 1. De pœnit. & remiſſ. Cùm ex eo. in fine. n. 4. *Et Papa dat robur Conciliis, non econtra. ſup. de elect. Cap. Significaſti.*

Objectio.

30. INſtari poteſt ex *parte adverſa*, hiſce argumentis non tam probari *abſolutam* neceſſitatem ad conſummatam in controverſijs fidei dirimendis infallibilitatẽ obtinendam, quàm neceſſitatem *ſecundùm quid duntaxat*, & ad *melius eſſe*, cùm cæteroqui ex ſolius etiam Summi Pontificis judicio ſtaret omnimoda circa fidei dogmata infallibilitas. Hoc verò nequaquam videri conſentaneum Sacræ ſcripturæ, ſecundùm quam Petrus *Matth. 16.* noſcitur quidem à Chriſto dotatus Petræ in rebus fidei prærogativâ, ut tamen iſta Petræ firmitas non aliter ſubſiſteret, niſi quatenus ſuper hanc Petram ædificata eſt Eccleſia. At Eccleſiæ ædificatio non eſt, niſi per fidem, quæ eſt ſubſtantialis forma Eccleſiæ, atque adeò oportet, fideiconſenſum in Eccleſiâ intervenire, ut Petræ firmitas circa fidei dogmata in Summo Pontifice ſubſiſtat. Hic autem Eccleſiæ conſenſus, licèt haberi poſſit ex unanimi fidelium, Paſtorum præcipuè, atque Doctorum Eccleſiæ circa aliquam fidei veritatem conſenſione, attamen ſingulariter & compendiolè obtinetur ex Concilij Oecumenici, Eccleſiam Univerſalem repræſentantis, cum Capite Summo Pontifice authoritativâ conſenſione. Quia igitur conſummata in rebus fidei infallibilitas eſt in Summo Pontifice, quâ Petrâ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, iſtud verò Eccleſiæ ædificium eſt per fidem, atque adeò per Eccleſiæ circa fidei dogmata cum Capite conſenſionem, hic verò conſenſus authoritativus obtinetur per definitionem Concilij Oecumenici, Eccleſiam Univerſalem, unà cum Capite repræſentantis, ideo antecedenter ad ejuſmodi dogmaticam Concilij Oecumenici deciſionem non videtur, ex ſolius Summi Pontificis judicio, ſubſiſtere conſummata in controverſijs fidei *ultimatè* decidendis infallibilitas: quippe cùm Chriſtus *cit. 16. Matth.* non aliter promiſerit, fore, ut portæ inferi non prævalerent adversùs Eccleſiam, niſi quatenus hæc eſſet ædificata ſupra Petram, quæ eſt Summus Pontifex, atque adeò quatenus conſenſio fidei in Eccleſiâ intrà Concilium Oecumenicum repræſentatâ, accederet ad Papæ judicium.

Reſponſio.

31. EX eo namque, quòd Petri ſucceſſor Summus Pontifex ſit Petra, ſuper quam ædificatur Eccleſia, redditur manifeſtè conſequens, petræ circa fidei dogmata firmitatem in Summo Pontifice eſſe anteriorem conſenſione Eccleſiæ, in Concilio Oecumenico repræſentatæ. Probatur iſta ſequela. Etenim Petra illa, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, ſe habet ad iſtud officium per modum quaſi cauſæ, ſeu fundamenti; uti patet ex ipſis terminis. At cauſa eſt anterior effectu, fundamentumque eſt prius ædificio, quod illi ſuperſtruatur. Petri igitur ſucceſſor jam antecedenter ad Eccleſiæ in Concilio Oecumenico repræſentatæ conſenſionem eſt Petra, cui ſuper-

ſuperſtruitur Eccleſia. At ædificatio Eccleſiæ eatenus eſt per fidei conſenſum, quatenus fides eſt ipſa ſubſtantialis Eccleſiæ forma. Ergo antecedenter ad Eccleſiæ in Concilio Oecumenico, ad fidei dogmata concurrente, repræſentatæ conſenſionem, jam ſubſiſtit in Summo Pontifice Petræ firmitas, atque adeò judicij ipſius in rebus fidei omnimoda infallibilitas.

Replicata objectio.

32. EX parte adverſa replicari poteſt. Ex hoc equidem, quòd Petri ſucceſſor ſit Petra, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, evinci, Summum Pontificem ad inſtar fundamenti ſe habentem reſpectu Eccleſiæ, eſſe quaſi hujus *primariam* cauſam *materialem*. At certum eſſe, quòd *formalis* cauſa Eccleſiæ ſit conſenſio fidei, ſicque antecedenter ad iſtam, Petri ſucceſſor ſit quidem Petra quaſi *materialis* Eccleſiæ, at quoad *formalem* Petræ in rebus fidei firmitatem, non convenire hanc prærogativam Petri ſucceſſori, niſi pro eo inſtanti, quo ſuper ipſum, ceu Petram eſt ædificata Eccleſia. quæ tamen ædificatio *formaliter* non conſummatur, niſi per Eccleſiæ in dogmatibus fidei cum Capite conſenſionem. Hanc igitur Eccleſiæ in Concilio Oecumenico repræſentatæ conſenſionem in genere cauſæ quaſi *formalis* anteriorem eſſe *Formali* Petræ in rebus fidei firmitate, atque adeò infallibilitate omnimodâ & conſummatâ.

Reſponſio.

33. ETenim in præadductis Chriſti Domini verbis ſtudioſè obſervandum eſt, Petri ſucceſſorem pro illo inſtanti, quo ſuper ipſum erat ſuperſtruenda Eccleſia, jam *formaliter* denominari Petram: ſiquidem Chriſtus Dominus diſertè dixerit, ſe ſuper Petram non *perſonaliter* & *materialiter* ſumptam, ſed quâ Petram ædificare velle Eccleſiam, adverſùs quam portæ inferi non prævalerent. At Petrus, ejuſque ſucceſſor, quâ Petra portis inferi certò prævalitura, non poteſt pro eo inſtanti, quo per Chriſtum *formaliter* denominabatur Petra, non obtinuiſſe fidei firmitatem. Hoc verò inſtans, Petræ *formaliter* denominans, non poteſt non habere prioritatem cauſæ reſpectu Eccleſiæ ſuper eam ædificandæ. Quia igitur Petri ſucceſſor eſt fundamentum Eccleſiæ quâ Petra, nequit autem hanc Petræ denominationem *formaliter* habere, niſi ex firmitate omnimodæ in rebus fidei infallibilitatis; illa ipſa verò Petra, quâ Eccleſiæ fundamentum, habet prioritatem reſpectu Eccleſiæ *formaliter* per fidei conſenſionem ſuperſtruendæ, ideo in Petri ſucceſſore *formalis* fidei firmitas eatenus eſt fundamentum Eccleſiæ, ut conſequentur hæc ſit antecedens Eccleſiæ à Concilio Oecumenico repræſentatæ in rebus fidei conſenſionem. At verò Petri ſucceſſor quâ Petra fidei firmitatem obtinens, pro inſtanti Eccleſiæ conſenſionem antecedente, non poteſt intelligi, niſi ſub ſtatu judicij omnimodè certi & infallibilis circa fidei veritates. Ergo hæc in rebus fidei omnimoda judicij certitudo & infallibilitas eſt in Papa antecedens Eccleſiæ in Concilio Oecumenico repræſentatæ conſenſionem.

CONCLUSIO

IN expendendâ tum Eccleſiæ intrà Concilium Oecumenicum repræſentatæ, tum Pontificis Maximi quâ Petræ, ſeu fundamenti Eccleſiæ, in rebus fidei decidendis infallibilitate, plurimùm juvat, ut diſcernatur inter certitudinem *quoad ſe*, ſeu quoad *ipſam rei veritatem*, & *quoad nos*, ſive *in ordine ad fidelium intelligendi modum*. 34.

Explicatur. Commune Theologorum adagium eſt, Summum Pontificem circa res fidei habere infallibilitatem, non quâ privatum Doctorem, ſed quatenus decernit uti ſummum Eccleſiæ Caput, ſive, uti loqui ſolent, quatenus definit ex Cathedra, ſive ex prærogativa Petræ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia. Hanc diſtinctionem non eſſe novam, ſed antiquiſſimam, inſigniter probat Author *Regalis Sacerdotij lib. 3. §. 1.* Etenim in veteri jam Lege celebre illud Oraculum *Urim & Thummim*, quod in ambiguis obſcuriſque rebus ſummum Sacerdotem edocebat, atque ab eodem ad pectus geſtabatur, non privatæ & domeſticæ veſti, ſed Pontificali & ſolemni inſcriptum erat. *Exodi 28.* Deo hâc ratione oſtendente, munus Eccleſiam inſtruendi, & in cauſis ambiguis judicandi, ad ſummum quidem Sacerdotem pertinere, non tamen ſemper & ubique, ſed cùm Pontificem agit, tunc enim & non aliàs, eum cælitus, ne fallat, aut fallatur, illuſtrari. Hæc cauſa fuit, ut Sacerdotes nunquam ad conſulendum Oraculum accederent, ab eoque reſponſum acciperent, niſi priùs Ephod induiſſent; ut patet *1. Reg. 23. & 30.* Quæ veſtis erat auro texta, variisque ex ſerico coloribus diſtincta, & cui Oraculum inſertum erat.

Sic *Matthæi 23.* jubet Chriſtus Scribas & Phariſæos audiri, eorumque doctrinam obſervari, quia ſuper Cathedram Moyſis & Prophetarum ſederunt: quaſi tota radix & origo eorum in docendo authoritatis, Cathedræ adſcripta eſſet, quam publicè docentes inſedebant: alioquin privatas opiniones & ſententias quod attinet, certum eſt, multa Phariſæos docuiſſe impia, legique Divinæ & naturali omninò contraria, ut habetur *Matth. 23.* 35.

Sic etiam *ſexta* Synodus Conſtantinopolitana ſub Agathone Papa epiſtolam ejusdem Agathonis approbat, ſummisque laudibus extollit, & in illa non tam Agathonem, quàm Petrum locutum fuiſſe dicit *Seſſ. 8. & 18.* agnoſcatque Cathedram Petri, ejuſque ſucceſſores omnis hæreſis expertes eſſe: & tamen 36.

Seſſ. 13. Honorium I. Romanum Pontificem hæreticum fuiſſe dicit, eumque damnat: ubi manifeſtè Concilium differentiam indicat inter Pontificem è Cathedra ac ſententialiter, & ex privata tantùm opinione docentem; & in hoc caſu errare poſſe, nam in primo non admittit.

37. Sæpe etiam S. Auguſtinus contra Donatiſtas diſputans, Cathedram à perſona, hoc eſt, *errorem perſonalem à Cathedrali* diſtinguit; hunc negat in Petri ſucceſſores cadere; illum concedit. Vide ejusdem B. Auguſtini epiſtolam 165. Imò B. Apoſtolus, & ex illo Symbolum noſtræ religionis Eccleſiam Catholicam ſinè ruga & macula, & ſanctam eſſe profitentur, cùm tamen major pars Eccleſiæ ſint peccatores; imò qui dicit, ſe abſque peccato eſſe, mendax ſit *1. Ioann. 1.* Quomodò ergo Eccleſia eſt ſinè ruga, & macula, & tota pulchra? niſi quia non tam privatæ perſonæ, quæ Eccleſiam Catholicam componunt, attendendæ ſunt, quàm publica illius forma, quæque ad omnes pertinet, hoc eſt, leges, doctrina & Sacramenta, quæ omnia ſancta ſunt, omnemque maculam peccati excedunt. Sic ergo, cùm dicimus, Romani Pontificis judicium in rebus fidei eſſe ultimum, infallibile & irreformabile; de Romano Pontifice loquimur, non ut privata perſona eſt, & aliorum Doctorum inſtar ſcribit, docetque: ſed ut Pontifex eſt, & ex Pontificali authoritate Eccleſiam Univerſalem docet, ac rebus maturè diſcuſſis, cauſam aliquam definit, & quæ definivit, jubet tànquam fidei veritatem haberi, & qui non habent, credunteque, hæreticos pronuntiat.

38. Hoc ergo eſt Pontificem agere, & è Cathedra loqui, quod nulli Doctorum, aut Epiſcoporum convenit. Sicuti ergo in antiquo Teſtamento non omne Pontificis reſponſum oraculum fuit: & in Chriſto Domino non omnis actio Divina, ſed etiam humana, & mixta, ſeu Theandrica; nec omnis in eodem Chriſto ſcientia infuſa & increata, ſed etiam creata & acquiſita, & capax incrementi, imò imperfecta, & aliquid habens neſcientiæ *Marci 13. v. 31. De die autem illa, vel hora nemo ſcit, neque Angeli in cælo, neque filius, niſi Pater.* Eodem modo non omnis actio procedens ab anima rationali, eſt rationalis: nec omnis notitia, quam de cauſa aliqua judex habet, eſt publica & judicialis, & ideo communiter & Theologi & Iuriſperiti docent, teneri Iudicem ſententiam proferre non ex privata, ſed publica ſcientia. *Cap. 28. De offic. Iudicis delegati.* Sic etiam non omnis actio & doctrina Pontificis eſt Pontificia, ſed ſicut in Beatis viſio beatifica & matutina non abſorbet veſpertinam, ita & Pontifex aliqua facit, ut homo, aliqua ut Princeps, aliqua ut Doctor, aliqua ut Papa, hoc eſt, ut Caput & fundamentum Eccleſiæ: & his ſolis actionibus privilegium infallibilitatis aſcribimus: alias humanæ conditioni relinquimus: ſicut ergo non omnis actio Papæ eſt Papalis, ita non omnis actio Papæ Papali privilegio gaudet.

39. Sed *quando*, inquies, *dicendus eſt Papa loqui ex Cathedra, ut ſic dignoſcatur abſque ullo errandi periculo definiviſſe*; Author *præcitati Regalis Sacerdotij dicto §. 1. n. 2.* rem hanc ita explicat. Ut dicatur Papa decidiſſe ex Cathedra, non oportet, illum certo alicui medio, aut conſultationi alligari: fruſtra enim alioquin & inefficax foret in Papa talis authoritas, nam cujus error damnatus eſſet, prætendere ſemper poſſet, illegitimè damnatum eſſe, quòd Papa paucos conſilio adhibuiſſet, aut imperitos rerum, aut odio ductos, aut denique præconceptâ opinione occupatos, & partium ſtudijs adductos, quæ omnia hæretici noſtri temporis Concilio Tridentino objecerunt. Modò ergo non conſtet, Romanum Pontificem in rebus fidei decidendis temerè proceſſiſſe, omninò illius judicio ſtandum eſt, Deoque curæ erit, non permittere, ut abſque ſufficienti examine & prudentia ſententia feratur, ejus enim eſt, qui finem conſtituit, etiam media fini neceſſaria curare: fruſtra alioquin *Deut. 17. Matth. 23. & 18. & Lucæ 10.* Eccleſiæ, & Sacerdotis imperio obtemperari etiam ſub pœna mortis juberet, quibus ſemper a ſubditis opponi poſſet, ſinè ſufficienti examine, & imprudenter imperatum eſſe. Et ideo in Tridentino Concilio *Seſſ. 25. de Reformat. cap. ult. in fine.* Romani Pontificis prudentiæ & diſcretioni committitur, quem in rebus ambiguis definiendis, induſtriæ modum adhibere velit. Verba Concilij ſunt: *Quod ſi in his recipiendis (decretis) difficultas aliqua oriatur, aut aliqua inciderint, quæ declarationem, aut definitionem poſtulant; præter alia remedia in hoc Concilio inſtituta, confidit S. Synodus, Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præſertim Provinciis, unde difficultas orta eſt, iis, quos eodem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilij Generalis celebratione, ſi neceſſarium judicaverit, vel commodiore quâcunque ratione ei viſum fuerit, Provinciarum neceſſitatibus pro Dei gloria, & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.* Quibus taliter præſuppoſitis, per ſubſequentes probationes oſtendemus; Tum *in quo conſiſtat* formalis *ratio Summi Pontificis quâ ex cathedra loquentis*; Tum *quòd fidei firmitas* quoad ſe & ſecundùm rei veritatem *ſit in Summo Pontifice antecedens Eccleſiæ conſenſionem, & tamen* quoad nos, *reſpectu hujus dici poſſit eſſe conſequens tum aliqua ſigni, ſeu naturæ quaſi poſterioritate.*

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur Summus Pontifex loqui ex Cathedrâ, ſeu Petræ, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, prærogativâ, quatenus decernit ex ipſamet ſibi intrinſeca fide Divinâ per Spiritum ſanctum motâ & excitatâ, qua fuit in Eccleſiam diffuſivâ & propagatrice.

40. QUis enim ambigat, Apoſtolicam Petri Cathedram eſſe ipſiſſimam illam Petram, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia? Hæc autem Petra quid aliud eſt, quam firmitas fidei,

in

in hujus naturâ *intrinſecè* & *formaliter* importata? Eatenus igitur loquitur Papa ex Cathedrâ, quatenus Spiritus ſanctus circa aliquod fidei dogma movet in ipſo fidei lumen (quo intrà ipſum extincto, mox deſineret eſſe Caput Eccleſiæ) ad eidem primitus in ſe ipſo ex Primæ Veritatis motivo aſſentiendum, indeque fidelibus ſub ejuſdem Primæ Veritatis firmitate proponendum, eodem Spiritu ſancto, per quem ſtat illa fidei Petra, vi gratiæ ſuæ intrà Eccleſiam propagante ejuſdem fidei conſenſionem. Hoc inſinuavit Chriſtus Dominus *Lucæ 22.* dicens Petro: *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Et tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.* An non enim illis verbis aperte indicatur fidei firmitas in Petro eatenus fuiſſe radicata, ut ex ipſo ſit derivanda in cæteros fratres? Quæ verò alia hæc eſt fidei firmitas, niſi quæ in ipſiſſima ejuſdem per Primam Veritatem *immediatè* ſpecificatâ naturâ *formaliſſimè* importatur? Quæ autem major excogitabilis eſt veritatis certitudo ac firmitas, quàm illa, quæ ſubſiſtit per Primæ Veritatis, ſub obſcuræ licèt revelationis velamine contectæ, attamen in ſe *immediatè* attactæ, atque ut ſic motivæ *formalem in quarto perfectatis modo* ſpecificationem? Quandoquidem igitur judicium Papæ in definiendis dogmatibus fidei importet talem ex Primâ Veritate, *in ſe immediatè* attactâ, & ut ſic motivâ, *in quarto perfectatis genere* ſpecificationem *formalem*; oportet, tale Papæ judicium eâ niti infallibilitatis præeminentiâ, ut tam non ſit reformabile, quàm nefas foret, dicere, fidem ipſam, atque adeò Primam Veritatem eſſe reformabilem. At eo ipſo, quòd illa in Petri Succeſſore ceu Petrâ fidei firmitas circa fidei dogmata intrà Eccleſiam propaganda, ita ſit primitus in Papa, ut exinde oporteat, per Petri, ejuſque Succeſſoris in fide firmitatem confirmari cæteros fratres, cunctoſque adeò eidem ſubordinatos Paſtores, quâ in Concilio Oecumenico Eccleſiam quóque Univerſalem repræſentantes, oportet, fidei firmitatem in Petri Succeſſore ſtipatam eſſe ulteriori Spiritûs ſancti aſſiſtrice gratiâ, in vi cujus loquens ex Cathedra ſua Apoſtolica eatenus proferat infallibile fidei judicium, ut per ejuſdem Spiritûs ſancti motionem reliqui Eccleſiæ Paſtores ac Epiſcopi, quâ in Concilio Generali ſub vicario Chriſti charactere aggregati, ſub ſua cum Papa conſenſione Univerſalem Eccleſiam plenè repræſentantes, ejuſdem fidei luminis judicium ſuper dogmate definiendo in ſeipſis concipientes, ſuper Eccleſiæ candelabro exponant tale fidei dogma, quâ ex Primæ Veritatis motivo credendum à cunctis Chriſti fidelibus. Conſtat igitur, Papæ quâ ex Petrâ, ſeu Cathedrâ Apoſtolicâ loquentis judicium eatenus eſſe in ſe irreformabile etiam antecedenter ad Eccleſiæ conſenſionem, ut per Spiritûs ſancti aſſiſtentem gratiam ſit ipſiſſimæ hujus fidelium, imò & Eccleſiæ Paſtorum in Concilio etiam Generali congregatorum conſenſionis principium quaſi propagativum.

Objectio.

41. SEd objicient fortaſſis adverſarij, quòd Conciliorum Oecumenicorum procedendi modus eum teneat ordinem, ut Patres priùs conſultent, ac per majora ſuffragia decernant de fidei Dogmatibus ſanciendis, quàm Summi Pontificis expoſtulent approbationem atque conſenſionem. Sub ipſiſſimo autem hoc decernendi modo Patres in Concilium Oecumenicum coadunati, Dogmata fidei non aliter ſtatuunt, niſi vel ex *immediato* Verbi Divini ſenſu, per fidei Divinæ aſſenſum utique *formalem* aſſerto ac determinato, vel ex lumine principiorum fidei inter ſe, ſive etiam cum veritatibus lumine naturæ notis, eatenus collativo, ut per illationem omnimodè certam inde eruantur concluſiones, quæ loco fidei Dogmatum habendæ ſtatuantur. At lumen illud, fidei principiorum dicto modo collativum, indeque illativum concluſionum, quæ inter fidei Dogmata per Concilij Oecumenici definitionè recenſendæ ſanciuntur, eatenus reſolvitur in Primam Veritatem revelantem, ut ex hac ipſiſſima fidei infallibilitas transfundatur etiam in concluſionem, dum ſcilicet, ut *ſuperiùs* dictum fuit, mediante Theologicâ, certitudinem quóque Metaphyſicam ſuperexcedente illatione reſolvitur in ipſiſſimam Primam Veritatem *formaliter* ac *immediatè* revelantem principium talis Theologicæ illationis, per quam concluſio in ſuo Principio *virtualiter* contenta, eatenus eruitur, ut ſub ipſo fidei lumine ex tunc per Oecumenici Concilij definitionem declaretur fidei Dogma. Quia igitur hic univerſus Patrum proceſſus in Concilio Oecumenico eſt antecedens Papæ approbationem, conſequens eſt, fidei firmitatem, in fidei Dogmatibus inter Concilium hujusmodi definiendis, per prius eſſe in Patribus, quam in Summo Pontifice.

Reſponſio.

42. DIſcernere namque, oportet, fidei firmitatem tum quoad ſubſtantiam cuique actui per Primæ Veritatis revelantis motivum ſpecificato inexiſtentem, tum quoad ſui ad alios propagationem, ſive quoad reſpectum erga Eccleſiam ac fideles univerſos, uti etiam quoad vim neceſſitatis ad credendum conſtringentis. Si ergo de illa priori fidei firmitate ſit ſermo, facilè concedo, poſſe in Patribus Concilij Oecumenici fidei Dogma ex Dei verbo concludentibus priùs inexiſtere, quàm Summi Pontificis approbatio acceſſerit. At ſi fuerit ſermo de vi Dogmatum fidei ad univerſam Eccleſiam, cunctoſque fideles ſub neceſſitate obligationis *moralis* ad credendum omnimodè conſtringentis *propagativâ*, tunc iſthæc minimè ſubſiſtit ex Concilij adhuc *acephali*, ſeu Patrum hujus Dogmata ex Verbo Dei concludentium conſenſu, Summi Pontificis approbationem antecedente, ſed ea vis ad cre-

dendum convincens, ſub conſummatâ fidei Dogmatum infallibilitate reſultat primùm, ubi Duo, nempe Eccleſiæ ſanctæ Caput Papa, nomen, ceu proprium à Chriſto *Matthæi. 18.* conſtitutum Concilij Oecumenici characterem præferens, ac reliquum ex Patribus in nomine Chriſti coadunatis conſiſtens Hierarchicum Eccleſiæ Corpus conſenſerint in Dogma concordi ſuffragio ſtabiliendum. Cujuſmodi proinde Duorum & Capitis & Hierarchici Corporis Eccleſiam Oecumenicam *perfectè* & *completè* repræſentantium, in Dogmate definiendo conſenſio, eſt quoddam quaſi compoſitum *Morale*, reſpectu cujus Patrum in Concilio Oecumenico coadunatorum, aliquod fidei Dogma decernentium, concluſio ad inſtar inanimati corporis, ſicque per modum quaſi *materialis* ſe habet *antecedenter* ad authoritativum characteris, Chriſtum in Papâ *vicariè* repræſentantis, dogmaque in Synodo *præciſivè* adhuc *acephalâ* concluſum approbantis acceſſum: adeò ut omnimoda Dogmatis definiti infallibilitas cum vi univerſam Eccleſiam, conſtosque ac ſingulos fideles ad credendum conſtringente, non priùs ſubſiſtat, quàm Papæ authoritativa conſenſio & approbatio acceſſerit; uti pluribus in *ſecundo* articulo oſtenſum fuit.

43. Unde in ordine ad eam conſenſionem, fidei omnimodâ infallibilitate ex Chriſti promiſſo munitam, Papæ ad fidei Dogma a Concilij Patribus definitum authorizativus acceſſus ſe habet ad inſtar *formalis*, utpote quaſi vitam & animam tam Concilio Oecumenico, quàm Dogmati per hoc definiendo tribuentis. Eo ipſo autem, quòd Papæ ad fidei Dogma condendum conſenſio aliter non fiat, niſi ex authoritate Cathedræ Apoſtolicæ, ſeu Petræ, ſuper quam ædificatur Eccleſia, hæc verò Eccleſiæ ſuper Apoſtolicæ Cathedræ petram fundatæ ædificatio, non niſi per fidem ſit ſubſiſtens, ſicque præſupponat in hac Petra fidei firmitatem Divinitùs ſtabilitam, idcircò manifeſtè hinc evincitur, fidei firmitatem in Cathedræ Apoſtolicæ Petrâ ad illud Duorum, ſcilicet Capitis & Corporis Hierarchici, Eccleſiam in Concilio Oecumenico perfectè repræſentantium conſenſionis, quaſi compoſitum *morale* ita ſe habere; ut fidei firmitas in Papâ ceu Capite Eccleſiæ ſit antecedens infallibilitatis in fidei Dogmatibus conſummatæ vim ad credendum univerſos fideles conſtringentem, eò vel maximè, quòd ſe habeat per modum quaſi formæ ſeu animæ, ſicque adeò aliquam reſpectu illius præferat cauſæ prioritatem, ac reſpectu Decretorum à Concilij *præciſivè* adhuc *acephali* Patribus concluſorum, quâ illâ vi ad credendum conſtringente ſuperveſtiendorum, importet formæ ſeu quaſi animæ præeminentiam.

PROBATIO II.

Quâ oſtenditur fidei firmitas *quoad ſe* & *quoad ipſam rei veritatem* eſſe quidem in Summo Pontifice antecedens Eccleſiæ conſenſionem, attamen *quoad nos* reſpectu hujus dici poſſit conſequens cum aliqua ſigni ſeu naturæ quaſi poſterioritate.

44. *Alia* principij cujuspiam certitudo omnimoda, eſt *quoad ſe*, quemadmodùm *ſuperiùs* dictum eſt, judicium Papæ quâ ex Petrâ, ſeu Cathedrâ Apoſtolicâ definientis, utpote formaliſſimum fidei actum ex Prima Veritate in ſe *immediatè* attacta ſpecificatũ, eſſe certitudinis omnimodæ ac prorſus conſummatæ. *Alia* verò principij cujuſpiam certitudo eſt *quoad nos*, in vi cujus veritas *per ſe* omninò certa, ita applicatur ad noſtrum intellectum, ut hunc convincere valeat ad ſui aſſenſum. Quamvis proinde judicium Papæ ex Cathedrâ loquentis ſit omninò certum, etiam antecedenter ad Eccleſiæ conſenſionem: attamen quæſtio hîc eſt, quo medio & argumento certificari valeamus, quòd, cùm Papa uti Doctor privatus errare poſſit, circa aliquod fidei dogma loquatur ex Cathedra Apoſtolicâ, ſuum adeò judicium ex ipſo fidei lumine in publicum proferendo? An ex nudâ Papæ ad Univerſam Eccleſiam ſe loqui profitentis aſſertione tale exiet argumentum convincens, per quod omninò certi ſimus, ipſum loqui ex Petrâ & Cathedrâ Apoſtolicâ? Sed ex quo Dei Verbo vel tradito, vel ſcripto extat nobis manifeſtum argumentum, nos plenè convincens, per hanc nudam aſſertionem Papæ *antecedenter ad Eccleſiæ conſenſionem* aſſecurari nos de hoc, quòd Papa loquatur ex Cathedra? Multum equidem ponderis ſubeſſe credimus in diplomate Pontificio, talem aſſertionem præferente, ita ut tutum non ſit, ab ea declinare, ſed quo fidei argumento inde certificamur de Papæ, quâ ex Cathedra loquentis verbo non jam humano, ſed Divino, quamdiu ei non acceſſerit vel Eccleſiæ ſanctæ in Concilio Oecumenico repræſentatæ, vel univerſorum Eccleſiæ Doctorum, ac fidelium uuanimis comprobatio?

45. Harum verò alterutrâ accedente, ſcientes ex ſacris Litteris: *Eccleſiam eſſe columnam & firmamentum veritatis*; eatenus aſſecuramur de hoc, quòd Papa ex Cathedra ſua Apoſtolica definierit, ſicque ipſiſſimum Dei verbum ex fidei lumine per Spiritum ſanctum primitùs intrà ipſum moto ac excitato, ac inde ad Eccleſiæ conſenſionem propagato, verè protulerit, ut huic equidem Papæ verbo & judicio ex *conſenſione* Eccleſiæ nihil acreſcat certitudinis fidei, quippe cùm ex hujus intrà Papâ Divinitus excitati luminis emanatione, jam ſubſiſtat omnimoda per Primam Veritatem in ſe *immediatè* attactam ſpecificata fidei certitudo omnium maxima, nullum adeò in ſe admittens *formale* incrementum. Nihilominùs, quia *Eccleſiæ conſenſio* facem præfert argu-

argumenti, convincentem prudentialis fidei credibilitatis evidentiam practicam importantis, ideircò *ex tali Eccleſiæ conſenſione* accreſcit Papæ judicio aliquod certitudinis *practicè* convincentis fundamentum, ut exinde jam dici queat *quoad nos* reddi certius, quòd Papæ judicium ex Petra & Cathedra ipſius Apoſtolicâ promanârit.

PROBATIO III.

Prioris continuativa & explicatoria per ſimilitudinem mox exponendam.

46. ADaptari hîc percommodè poteſt illud Chriſti verbum *Matthæi 5.* dicentis: *Neque accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt.* Dum namque Papa definit *ex Cathedrâ Apoſtolicâ*, profert verbi Divini lucernam, ex ipſo fidei lumine accenſam, primitus quidem pectore ſuo reconditam, ſed poſteà diplomate ſuo fidelium conſpectui exponi inchoatam, ubi verò conſenſione Eccleſiæ eſt comprobata, ſuper candelabro eatenus poſitam, ut luceat omnibus, qui ſunt in domo ſanctæ Eccleſiæ. Hæc enim Eccleſiæ vel in Concilio Oecumenico repræſentatæ, vel in fidei unitatem conſpirantis conſenſio, eſt quaſi candelabrum, præbens evidentiam credibilitatis prudentialis, in vi cujus argumentum *practicè* convincens reſultet ad fidei aſſenſum, Verbo Dei per Papam *ex Cathedrâ* loquentem definito neceſſariò præbendum. Quemadmodùm igitur candelabrum nihil lucis affundit lucernæ ſuper ipſum poſitæ, attamen hanc adaptat, ut lucere poſſit omnibus, qui in domo ſunt; ſic Papæ ex Cathedra definientis judicium ipſa per Primam Veritatem ſpecificatâ certitudine collucens, nullum certitudinis fidei propriæ incrementum recipit *ex Eccleſiæ conſenſione*, attamen per hanc, ceu prudentialis credibilitatis *practicè* convincentem evidentiam adaptatur, ut luceat omnibus, qui ſunt in ſancta domo Eccleſiæ, quatenus *ex Eccleſiæ conſenſione* reſultat obligatio, ſub ipſa fidei neceſſitate conſtringens ad aſſentiendum dogmati per Papam definito, in vi cujus, oporteat, reſpectu dogmatis tali modo ſuper candelabrum poſiti, intellectum captivare in fidei ac Primæ Veritatis obſequium.

Corollarium.

47. EX dictis infertur. Hanc propoſitionem, *quòd judicium Papæ ex Cathedra loquentis ſit omnimodè certum, ac irreformabile*, non ineptè æquiparari poſſe cum iſta propoſitione; quòd de fide ſit, *Innocentium XI. eſſe Papam legitimum, Chriſti in Eccleſia Vicarium, Paſtorem Oecumenicum.* Explicatur. Quemadmodùm enim iſta poſterior propoſitio eſt de fide, quatenus continetur in hac univerſali, quòd *legitimus Petri Succeſſor ſit Chriſti in Eccleſiâ Vicarius, & Paſtor Oecumenicus*, ſic dogma a Summo Pontifice definitum eſt de fide, quatenus continetur ſub iſta univerſali, *quòd Petri Succeſſor loquens ex Cathedra Apoſtolica ſit Petra, ſuper quam ædificatur Eccleſia*, cumque Eccleſiæ ædificatio ſit *formaliter* per fidem, oportet, *quòd dogma à Papa taliter definitum ſit fidei verbum.* Quamvis proinde extiterit fide Divinâ certũ, quòd Innocentius XI. ab illo ſtatim inſtanti, quo per Cardinalium deſignationem cœpit eſſe legitimus Petri Succeſſor, inceperit eſſe Chriſti in Eccleſia Vicarius & Paſtor Oecumenicus, attamen ipſiſſima hæc fidei veritas *quoad nos* ex tunc primùm accepit convincentem prudentialis credibilitatis evidentiã *practicam*, quando non rumoribus duntaxat humanis, ſeu litteris quantumvis authenticis fuit ad nos delata, ſed quando ei acceſſit conſenſio Eccleſiæ. Pari igitur ratione, ſi Papa *ex Cathedrâ* definiat fidei articulum, litteræ quantumvis authenticæ ultimam *quoad nos* certitudinem, & prudentialis credibilitatis evidentiam conſummatam *ſub fidei neceſſitate* conſtringentem ad credendum non adferunt, *quòd Papa ſit locutus ex Cathedra*, ſicque adeò *dogma tanquam de fide certum definitum fuerit*, niſi *mediante Eccleſiæ* in Concilio Oecumenico repræſentatæ, vel in fidei unitatem conſpirantis *conſenſione.*

DISQUISITIO III.

Vtrùm ex ſacris Litteris demonſtrari queat, Papæ ex Cathedra loquentis judicium eſſe irreformabile?

§. 1.

1. HUjus quæſiti reſolutionem affirmativam firmant Doctores iiſdem ſemper ſacræ Scripturæ textibus, diverſimodè licèt proingeniorum varietate applicatis. Quia proinde ipſiſſima hæc judiciorum in hominibus diſcrepantia delectatur differentibus proponendi modis, vilum nobis eſt operæpretium, aliorum Doctorum judicia hâc ſuper re prius audire, quam ut noſtram ex iiſdem Divinis Oraculis argumentandi methodum proferamus.

2. Author igitur *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ cit. lib. 7. cap. 2.* ad præſens inſtitutum, ſequenti normâ proceſſit. Summum Pontificem, inquiens, eſſe Caput Eccleſiæ, profeſſi ſunt etiam ipſi Epiſcopi Pariſijs anno proximè præterito congregati ad cohibendam Curiam Romanam, ne, ut ipſi metuere videbantur, juriſdictionis Epiſcopalis jura paulatim invaderet, & infringeret. Et ſanè Concilium Conſtantienſe, cui Galli tantùm deferunt, inter alios Wicleffi articulos, illum damnavit, qui hanc Papæ dignitatem, authoritatemque abrogabat. Quônam autem fundamento nititur Catholica doctrina, hæreticorum, & ſchiſmaticorum acephaliæ oppoſita? Ubinam Evangelij de Pontifice Romano fit mentio, cùm ne quidem Pontifex Romæ exiſteret, quando res in Evangelio narrata

geſtæ ſunt? Sufficit, inquiens, ut certò ſciamus, Summum Pontificem eſſe ſucceſſorem S. Petri, ut inde certò etiam colligamus, illum hujus eſſe dignitatis & authoritatis hæredem. Ita eſt omninò. Ad Divinam enim providentiam pertinet, ut quibus idem confert officium, eandem tribuat authoritatem.

3. Atqui evidentiùs in Scripturis (de Traditione enim conſtabit ex ſequentibus capitibus) patet, D. Petrum, ut ſupremum Eccleſiæ Paſtorẽ, tam privilegium non errandi in fide obtinuiſſe à Chriſto, quàm Romanos Pontifices fore ſancti Petri ſucceſſores in cura univerſarum Chriſti ovium, cur ergo, qui in Romanis Pontificibus iſtud ſancti Petri officium agnoſcunt, etiam nihil à fide alienum ſtatuendi prærogativam eis non concedunt? Petrum, ut Eccleſiæ Paſtorem privilegium non errandi à Chriſto accepiſſe, ita eſt in Evangelio luculenter ſignificatum, ut nihil videatur in eo luculentius. *Lucæ 22.* ait Dominus: *Simon, Simon, ecce ſathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos.* Quocirca patet *primò*, Chriſtum aliquam Petro præ cæteris Apoſtolis gratiam poſtulâſſe; ad eum enim ſingulariter dirigitur ſermo: *Simon, Simon; Pro te; Fides tua; Et tu; Confirma fratres tuos.* Quodque prælationem Petri ſpecialiùs indigitat, cùm communem omnium Apoſtolorum circa fidem tentationem commemorâſſet, reliquis prætermiſſis, ad Petrum ſolùm ſermonem dirigit: *Ecce ſathanas expetivit vos; Ego rogavi pro te.* Sed quid dico prætermiſſis? Imò eorum expreſsâ factâ mentione, ſed eo fine, ut doceat eos à Petro, vel eorum ſucceſſores à ſucceſſoribus ejus confirmandos in fide; *Et tu aliquando converſus confirma fratres tuos.* *Secundò* patet, hanc gratiam à Chriſto impetratam Petro, non ut privatæ perſonæ tantùm, ſed ut Apoſtolo, & Apoſtolorum ipſorum Paſtori; *Vt non deficiat fides tua; Et tu confirma fratres tuos.* *Tertiò* conjunctio, &, cauſam indicare videtur, cuChriſtus pro Petro ſpecialiter rogaverit, fidemque indeficientem exoraverit, ſcilicet, ut alios confirmaret; *Non deficiet fides tua; Et tu confirma fratres tuos.* Quod ad officium, atque adeò ad ſucceſſores pertinet.

Porrò, quâ ratione alios poſſet confirma-
4. re, qui titubaret ipſe? vel potiùs quomodò poſſet labantes ſuſtinere, aut lapſos erigere, ſi ipſe non ſolùm per hæreſim jam corruiſſet, ſed etiam alios per propoſitionem hæretici dogmatis, publicè toti Eccleſiæ factam, ad caſum poſſet impellere? Neceſſe eſt, ut firmiter ſtet, cujus officium eſt aliorum impedire caſum, aut ruinam reparare: eum, qui dux aliorum conſtituitur, oculis valere oportet. Alioquin illorum incolumitati non conſulitur, ſed utrique ad foveam mittuntur; præſertim, dum non eſt alius, qui à recto tramite deviantes moneat. Quod addo, ne quis reponat, poſſe fideles à Summo Pontifice deceptos ad veritatis viam revocari à Concilio Generali. Sicut enim (quod in anterioribus nu-
tavimus) tribus primis ſæculis impoſſibile fuit, Concilium Generale congregare, ita totidem, & pluribus poſſet eadem facultas deeſſe, his præſertim temporibus.

Sed ut ad propoſitam rationem redeamus, quo Scripturæ loco tam apertè declaratur, Romanum Pontificem eſſe Beati Petri ſucceſſorem, & Caput Eccleſiæ, quod de fide eſſe, concedunt etiam Illuſtriſſimi Epiſcopi Gallicani, quam eo, quod adduximus, teſtimonio confiat, Beato Petro, ut Eccleſiæ Capiti, & ſupremo Paſtori datam eſſe fidem indeficientem. 5.

Dum Chriſtus *Ioann. ult.* ſuas oves Petro 6.
paſcendas commiſit his verbis: *Paſce oves meas*, nónne cum officio, cætera etiam, illi ritè obeundo neceſſaria elargitus eſt; quo in genere videtur fuiſſe indefectibile in materia fidei judicium. Cùm enim id maximè curare debeat ſpiritualis Paſtor, ut fides incorrupta ſervetur in grege, quippe quæ radix ſit, quâ permanente, reviviſcere facilè cæteræ virtutes poſſint, quâ ſublatâ, pene omnis ſublata ſit ſpes ſalutis, ac ſinè fide impoſſibile ſit placere Deo, vel ſalutem æternam conſequi: convenit omninò, ut cui ſuprema totius gregis Dominici cura incumbit, eâ dote præditus ſit, ut oves ipſius vocem ſequentes à venenoſis errorum herbis ſe non inficiendas, ſed ſalubribus veritatis paſcuis alendas, & impinguandas ſecuriſſimè confidant.

Præterea, ut Eccleſia, quæ eſt columna & 7. 10.
firmamentum veritatis (hanc enim ei dotem tribuit Spiritus ſanctus per *B. Paulum 1. Timoth. 3.*) firmiter ſtet, neceſſe eſt, ut fundamentum, quo nititur, ſit in fide firmum, & inconcuſſum, Petrus autem, ejuſque adeò Succeſſor Romanus Pontifex eſt fundamentum Eccleſiæ, ut ipſemet Chriſtus Petro revelavit: *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Matth. 16.* Debet ergo Romanus Pontifex ut fundamentum Eccleſiæ, id eſt, quando toti Eccleſiæ fide credenda proponit, in fide ipſe firmiſſimè ſtare, neillo deficiente, totum Eccleſiæ corruat ædificium. Ecquis enim, niſi forte ab Eccleſia cum modernis hæreticis extortis, concedere audeat, Eccleſiam concidere poſſe, dicente Chriſto poſt verba modò adducta: *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam?* Quis ſinè horrore audiat, vel audit etiam omninò hominem blaſphemantem, & conferentem Chriſtum *viro ſtulto, qui ædificavit domum ſuam ſuper arenam?* Hinc ſequeretur error hæreticorum: *Et deſcendit pluvia, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.* Nónne potiùs Chriſtus ſuper Petram ædificans Eccleſiam ſuam, aſſimilabitur *viro ſapienti, qui ædificavit domum ſuam ſuper Petram. Et deſcendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit?* Sed quæ tantæ firmitatis eſt cauſa? *Fundata enim erat ſuper Petram. Matth. 7.*

Certè non ſinè aliquo myſterio Chriſtus 8.
nomen proprium Simonis in nomen Petri, aut Petræ commutavit, hoc enim tantùm ſigni-

ſignificat vox Græca, & ita Chriſtus ipſe interpretatur. Myſterium autem illud indicant verba ſuprà relata: *Tu es Petrus, & ſupra hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Quorſum enim Chriſtus poſt confeſſionem ſuæ Divinitatis à Petro, revelante Patre cæleſti, factam, dixiſſet: *Tu es Petrus*, niſi eo nomine ſignificare voluiſſet, ſe hanc ei dignitatem pro illius confeſſionis præmio conferre, ut immotum eſſet Eccleſiæ fundamentum, ſicut explicant verba ſequentia: *Et ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.*

9. Hæc autem dixit Chriſtus Petro poſt publicam illam fidei profeſſionem: *Tu es Chriſtus filius Dei vivi*, quam tantoperè laudavit Chriſtus: *Beatus es Simon Barjona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui in cœlis eſt: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus &c.* quam confeſſionem ſolus edidit Petrus, licèt interrogati omnes Apoſtoli fuiſſent: *Vos autem, quem me eſſe dicitis?* Ut intelligas, eum totam Eccleſiam repræſentaſſe, cujus futurus erat fundamentum.

§. II.

Referuntur ac expenduntur Adverſariorum argumenta cum reſponſionibus, & concluſione ſuper iis reflexivâ.

10. Author *Regalis ſacerdotij lib. 3. §. 2. n. 4.* obſervat, ſi Adverſarij Conciliorum authoritatem Pontificiæ ita præferrent, ut tunc ſolùm Pontificis ſententias & definitiones in dubium vocarent, cùm à Concilio improbantur, tolerari utcunque poſſe: ſed ipſos, nullius Concilij expectatâ ſententiâ, ſibi judicium arrogare ſuper reformandâ Papæ definitione, eo ſolo prætextu adductos, *quòd Papa extra Concilium errare poſſit.* Circa hoc igitur præteritum, ſed uti *inferiùs* patebit, falſum principium, videre hic lubeat, quibus adverſa pars nitatur argumentis.

ARGUMENTUM I.
Adverſariorum.

11. EX parte iſtorum opponitur. Ipſoſmet ſanctos Patres, & Canones dicere, quòd Pontifex in hæreſim lapſus judicari debeat à Concilio. Supponitur ergo, poſſe in hæreſin labi.

Reſponſio.

12. AUthor *præcitatus §. 9. n. 1.* reſpondet. Canones expreſsè loqui de errore *perſonali*, non *judiciali*. Nempe Pontificem poſſe quidem hæreticum eſſe, non tamen poſſe hæreſim publicè, & *ex Cathedrâ* docere, quemadmodùm Petro, ac Eccleſiæ promiſſum fuerit. Etenim error *perſonalis* vel occultus eſt, vel privatis ſcriptionibus à Pontifice ſinè imperio inſperſus, nihil adeò nocens Eccleſiæ, cùm omnes ſciant, Pontificem *extra Cathedram* errare poſſe, nec illius privatas opiniones alio vultu, quàm privati Doctoris legant, tantumque illis tribuant, quantum ponderi & rationis habent. Cujus rei exemplum in Veteri Teſtamento habetur *Num. 24.* ubi Baalam Propheta Dei, quamvis vellet, maximeque percuperet, populo Iſrachitico maledicere, nunquam tamen, Deo prohibente, potuit: *Non potero*, inquiens, *præterire ſermonem Domini Dei mei.* Neque Summo Antiqui Fœderis Sacerdoti canebat Oraculum, niſi ſacris induto, & Pontificem agenti. Idem ergo eſt dicendum de Romano Pontifice ſequente *ex Cathedra.*

Objectio.

13. EX parte adverſa replicari poteſt. Perpetuum fore miraculum, ſi homo dicatur errare non poſſe, vel quam in ſe concepit, hæreſin docere non poſſe.

Reſponſio.

14. IDem Author *ubi ſuprà* reſpondet. Verum dici, ſi per miraculum hic intelligatur res viribus naturæ ſuperior: neque verò illud in Eccleſiâ eſſe novum, ſed quotidianum, uti patet in juſtificatione peccatorum, adminiſtratione Sacramentorum, & incruento Miſſæ ſacrificio. Nec porrò difficilius eſſe Deo, agere ſupra, ac juxta naturam, cùm omnia voluntate, ac nutu peragat, nihilque naturæ creatæ ſit magis innatum, quàm volenti Deo obedire, ut quidquid, agente Deo, naturæ ſupra naturam accidit, ipſi ſit magis conſentaneum, quàm ipſa natura, quam Philoſophi vocant potentiam obedientialem.

ARGUMENTUM II.
Adverſariorum.

15. EX parte adverſa licet 2. argumentari. Aſſiſtentia Spiritûs ſancti eſt Romano Pontifici ea ſub conditione promiſſa, ut is in rebus fidei declarandis ſufficientem adhibeat diligentiam, humanoque procedat modo, prout in rebus arduis, ſummique momenti homines ſolent, nec enim, ſi intemperiùs agitato aliqua excideret conſtitutio, eam continuò per fidei dogmata recipiendam eſſe. Unde duplex ducit argumentum. *Primum*, quia ut huic neceſſariæ diligentiæ ſatisfiat, videri Concilium omninò neceſſarium, quippe cùm hujus indictio ſit ſupremus gradus humanæ diligentiæ, quâ major adhiberi non poſſit. *Secundum*, quia nobis conſtare non poteſt, an Romanus Pontifex ſufficientem, & inveniendæ veritati neceſſariam adhibuerit diligentiam, ideo etiam conſtare non poſſe de veritate ab eo factæ deciſionis, utpote quæ alligata ſit illi diligentiæ.

Reſponſio.

16. PRæfatus Author *Regalis ſacerdotij cit. §. 9. n. 3.* reſpondet. Verum eſſe, quòd oporteat,

ſuminum catalogus à Concilio Florentino *in Decreto Eugenij ad Armenos*, & tandem à Tridentino *Seſſ. 4.* eatenus poneretur ſuper candelabrum ſanctæ Eccleſiæ, quatenus *per Vniverſalis Eccleſiæ eâ Oecumenicâ Synodo repræſentatæ conſenſionem* illi fidei firmitati adaptabatur convincens credibilitatis ſupernaturalis prudentiale *practicè* omninò certum ac evidens argumentum, in vi cujus obſtringerentur fideles ad præſtandum fidei aſſenſum veritati taliter definitæ.

21. Quemadmodùm proinde Papæ judicium dogmatis illius ex ipſo fidei *Formali* motivo, atque adeò ex Primæ Veritatis ſuperimmensâ authoritate determinativum, ſicque ex *Petra, ſeu cathedra Apoſtolica*, ſupra Eccleſiæ ſanctæ candelabro poni cœptum, obtinebat infallibilem non fidei duntaxat *in ſubſtantia ſupernaturalem* certitudinem, ſed huic in Papa prælucebat fax quædam prudentialem credibilitatis evidentiam ingerens *in ſubſtantia æquè ſupernaturalis*, ac *practicè* demonſtrans veritatem illam ſub fidei modio latentem, ex Primæ Veritatis motivo meritò amplectendam, indeque publicæ fidei exponendam, atque ſuper candelabrum ſanctæ Eccleſiæ conſtituendam eſſe, ut *luceat omnibus, qui in domo Dei ſunt.* Sic proinde eâ fidei veritate *per Eccleſiæ ſanctæ in Concilio Oecumenico repræſentatæ conſenſionem* ſuper candelabro jam poſitâ, fideles univerſi à Spiritu ſancto pariter ducuntur ad fidei aſſenſum eidem præſtandum, in Primæ Veritatis obſequium captivando intellectum ſuum, ex ſupernaturali Spiritûs ſancti motione directâ per convincentem credibilitatis prudentialis evidentiam, *Eccleſiæ in Concilio Oecumenico repræſentatæ cum Capite conſenſionis* innixam, cujuſmodi adeò judicium fidei prævium, voluntatique per Spiritum ſanctum movendæ, & intellectum fidei lumine informatum in fidei obſequium captivanti prælucens, æquè ſupernaturale eſt, obtinens adeò *ſupernaturalem practicam* certitudinem. Quod proinde cujuſque fidelis proprium tum fidei, tum prudentialis credibilitatis ſupernaturale judicium *in ſubſtantia* non differt à judicio Papæ ex *Cathedra Apoſtolica* ceu *fidei Petra* ad univerſam Eccleſiam, ſive in Concilio, ſive extra Concilium loquentis: ſed tota differentia eſt in hoc, quòd Spiritûs ſancti gratia talis judicij tum fidei, tum prudentiæ ſupernaturalis directiva & efformativa, cæterorum fidelium ſubjectum *ordinariè* non egrediatur; in Papa verò *quà Eccleſiæ Caput* ſit ejuſmodi Divinæ gratiæ effluxus erga totam Eccleſiam, in vi cujus per Spiritum ſanctum directionis, Papa *ex cathedrâ* loquens non poſſit decernere, ac Eccleſiæ denuntiare aliud, quam verum fidei judicium, una cum prudentialis ſupernaturalis credibilitatis argumentis *practicè* certis, & fallere impotentibus. Et hæc eſt fundamentalis ratio, per quam certò aſſerere licet, tum quòd Papa *ex Cathedra loquens* errare non poſſit, tum quòd in dogmaticis ſanctionibus ea potiatur Spiritûs ſancti aſſiſtentia, per quam non ex prudentia humanâ errori obnoxiâ, ſed ex ſupernaturali per Spiritum ſanctum motâ ac directâ prudentiâ decernat; prout magis elucidabitur per ſubſequentes argumentorum adverſantium confutatorias probationes.

PROBATIO I.

Confutatoria 1. Adverſariorum argumenti.

22. QUid ni enim, quod de quovis per fidei ſupernaturale lumen, ac prudentiam infuſam vi ſacramenti Baptiſmatis inſtructo verificatur, proportionabiliter dicere fas ſit de Summo Pontifice? At in quolibet homine fideli verum obtinet, quòd, dum operatur ex fidei lumine ſupernaturali, vel etiam infuſæ prudentiæ habitu, ut ſic errare non poſſit; cùm cæteroqui error ſeu *ſpeculativus* fidei lumini, ſeu *practicus* prudentiæ infuſæ habitui imputaretur, ſicque reduceretur in ipſum Spiritum ſanctum. Quotieſcunque igitur Papa procedit ex ipſo fidei ſupernaturali lumine, ac infuſæ prudentiæ habitu, nefas foret dicere, ipſum ut ſic errori obnoxium eſſe. At verò quando Summus Pontifex, non quâ privatus Doctor tractat de rebus fidei, ſed ejuſmodi dogmata decernit *ex Cathedrâ ſuâ Apoſtolicâ*, ut ſic procedit *ex Petrâ*, ſuper quam ædificatur Eccleſia. Eo ipſo autem, quòd Eccleſiæ forma ſubſtantialis ſit fides, atque adeò Eccleſiæ ædificatio ſit *formaliter* per fidem, oportet, Papam *ex Petrâ, ceu Cathedrâ Apoſtolicâ* fidei dogma definientem, loqui ex ipſâ fide per prudentialem ſupernaturalem Spiritûs ſancti directionem excitari ſolitâ. Quemadmodùm igitur fidei lumen in ſuis actibus nequit errori obnoxium eſſe, uti nec infuſa prudentia in ſuæ ſupernaturalis directionis dictamine poteſt *practicè* fallibilis eſſe; ſic neque Papa in fidei dogmatibus *ex Cathedra ſua Apoſtolica* decernens, poteſt errori & fallibilitati obnoxius eſſe, tametſi quaſi *à* poſteriori *quoad nos*, circa hoc *Facti* punctum, quòd Papa decreverit *ex Cathedrâ*, ceu *fidei Petrâ*, majoris adhuc aſſecurationis firmitas accreſcere in nobis valeat *ex Eccleſiæ Vniverſalis cum Capite conſenſione*, ceu infallibili prudentiali argumento *practicè* nos certificante de illo, quod eſt *Facti*, id eſt, quòd Papa definierit *ex Cathedra ſua Apoſtolica*. Atque hæc in homine, legitimo Petri Succeſſore, qua ex Paſtoralis officij ſupereminentia procedente, inconcuſſa infallibilitas non tam miraculum, utpote ejuſdem ordinariam importans prærogativam, quam ſupernaturale donum gratiæ tum fidei, ac ſupernaturalis prudentiæ, tum gratis datæ, reputandum eſt.

PROBATIO II.

Refutatoria 2. Adverſariorum argumenti.

23. PRovidentia namque Divina diſponens omnia *ſuaviter* in agibilibus humanis, ita ſe attemperat conditioni hominum, ut, quemadmo-

admodùm prudentia naturalis duobus nititur principijs; *altero* ſe tenente ex parte finis, in eo quà rectæ ratiqni conſono procurando; *altero* ſe habente ex parte mediorum, in his per circumſpectam omnium circumſtantiarum providè, ac ex honeſtatis ratione penſandarum conſiderationem, convenienter ordinandis: ſic prudentia infuſa per Spiritum ſanctum moveri, ac dirigi conſueta, æquè ſupponit in homine tum finis rectitudinem etiam ſupernaturalem, tum mediorum ad hunc ex ſupernaturali honeſtatis moderatione circumſpectam præmeditationē. Quæ equidem in homine circumſpectio ſe habet erga prudentiam infuſam per modum quaſi *materialis*, cui Spiritus ſanctus ſuperſtruit gratiæ luæ directionem, humanæ intelligentiæ vires ſuperexcedentem, omnimodæ *practicæ* etiam ſupernaturalis certitudinis ſuperinductricem. Ejuſmodi proinde prudentiæ non humanæ & naturalis, ſed infuſæ ac ſupernaturalis directio intervenit in ijs etiam, quæ *Facti* ſunt, dum Papa *ex Cathedra ſua Apoſtolica* decernit. Quare *per ſe* & *quoad ipſammet rei veritatem* proſus certum eſt, quotieſcunque Papa erga Univerſam Eccleſiam decernit ex vi ſui Paſtoralis muneris publici ac Oecumenici, ne in ijs quidem, quæ *Facti* ſunt, *practicè*, id eſt, *quoad rectitudinis moralitatem* à ſe præceptam, eſſe errori obnoxium, licèt *materialis* quidam interveniſſet error, qui tamen neque prudentiæ infuſæ, neque honeſtatis *moralis* ut ſic intentæ, ac definitæ *formalem* bonitatem inficere poſſet.

24. Nihilominùs, ut *quoad nos* ſubſiſtat certitudo, quà ſecuri omninò ſimus, quòd Papa egerit ac decreverit, non ex humanâ & naturali, ſed infuſâ ac ſupernaturali prudentiâ, ad hoc indigemus ſingulari quopiam argumento noſtri intellectûs eâ ſuper re certificativo, dum prudentiæ ſupernaturalis *practicè* infallibilis, & naturalis errori etiam *practico* obnoxiæ differentias in ſeipſis penetrare haud valemus. Promiſit equidem Chriſtus Apoſtolis, ſe ad finem uſque mundi cum ipſis, eorum adeo etiam Succeſſoribus futurum, Spiritumque ſanctum edoſturum eos omnem veritatem, ex vi hujus tamen præeminentiæ non extraxit illos è ſorte hominum, per quam errori ſunt obnoxij: attamen in gradu Apoſtolico conſtitutos Pontifices Summos, quà *ex hujus Cathedra* decernentes, dotavit infallibili Spiritûs ſancti aſſiſtentiâ. Unde quamprimùm certificantur fideles, Papam decernere ex hac Apoſtolica Petra, *practicè* certi eſſe debent tum de fidei veritate, tum de *morali* honeſtate decreti hujuſmodi. Quæ proin de Papæ, quà ex *Cathedra* loquentis præeminentiâ, per Spiritum ſanctum mota & directa certificatio omnimoda, quaſi *ultimatè* & permaximè innoteſcit fidelibus, *ex Eccleſiæ cum Capite ſuo intrà Concilium Oecumenicum repræſentatæ conſenſione*; uti ex *antecedentibus* conſtare licet.

§. III.

Noſtratis ſententiæ argumenta referuntur ac expenduntur cum concluſione ſuper ijſdem reflexivâ.

ARGUMENTUM I.

Ex Veteris Teſtamenti tabulis deſumptum.

ITa namque habetur *Deut. 16. Si difficile, & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter cauſam & cauſam, lepram & lepram, & Judicum intrà portas tuas videris verba variare; ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniéſque ad ſacerdotem Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quærēſque ab eis, qui indicabunt tibi judicij veritatem. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Deotuo, ex decreto Judicis morietur.* Ad hoc Domini præceptum reſpiciens Iolaphat Rex *Paralip. 2. cap. 19.* ſic alloquitur Sacerdotes: *Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratum veſtrorum, ubicunque quæſtio eſt de lege, & de mandato, de cæremonijs, de juſtificationibus, oſtendetis eis, ut non peccent in Dominum. Amarias autem Sacerdos & Pontifex veſter in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit.* Unde *Eccleſiaſt 12.* dicebantur *verba Sapientium eſſe ſtimuli, & ſicut clavi in altum defixi, quæ per Magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore uno. His amplius, fili mi, ne requiras.* 25.

Ex *præcitato* igitur Deuteronomij textu ſacro Author *Regalis Sacerdotij cit. lib. 3. §. 2. n. 1.* ſic argumentatur. Vel Summi Sacerdotis in Veteri Teſtamento infallibile, & irreformabile erat judicium, vel non? Si erat, hoc ipſum eſt, quod volumus, quodque probare intendimus: nec enim privilegium & aſſiſtentia Spiritûs ſancti Synagogæ conceſſum, Eccleſiæ longè nobiliori negandum eſt: utpote quam toto orbe diffuſam impugnant hæreſes, & proinde uno & infallibili Judice magis indiget, qui finem diſcordijs imponat. Si verò Summi in Antiquo Fœdere Sacerdotis ſententia infallibilis & irreformabilis non erat: cur ab illa non admittitur appellatio? & qui non acquieſcit, mori jubetur? Planè dignus morte non eſt, qui in rebus fidei dubiam, incertamque ſententiam non admittit, cùm fidem oporteat, eſſe indubiam, certamque; nec unquam niſi injuſtè, ultimo ſupplicio affectus ſit, qui à judice & ſententia appellavit, à qua appellare potuit, quæ ſcilicet ultima non eſt. 26.

Objectio.

INſtari poteſt ex parte adverſa. Pontificis in Veteri Teſtamento ſententiam fuiſſe quidem certam, ſed à Pontifice in Concilio & ex Concilij ſuffragijs latam, ut patet ex verbis ſacri Textûs, qui non de uno Pontifice, ſed de pluribus loquitur; & ideo Hebræi & Sigonius *lib. 6 de repub. Hebr. c. 7.* explicavit de Magno Concilio Sanhedrim, quod 70. 27.

viris

viris conſtabat, non ergo poteſt ex hoc Textu deduci; Summi Pontificis ſententiam, etiam extra Concilium docentis, ultimam eſſe, ac irrefragabilem.

Reſponſio.

28. SAnhedris non fuit Concilium Generale, cùm 70. tantùm viris conſtaret, quorum multi Sacerdotes non erant, non ergo poteſt ex hoc loco argumentum pro Concilio Generali adduci. Deinde eſto, Generale fuerit, illi tamen Pontificis Maximi ſententia aſtricta non erat: de ſolo enim Summo Sacerdote dicitur. *Qui autem ſuperbiens, noluerit obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, morte moriatur.* Et ideo ſolus Pontifex maximus Rationale, & Oraculum *Vrim Vethummim* ad pectus geſtabat, cum inſcriptione: *Iudicium & veritas*: ſolus etiam & ſinè Concilio Oraculum conſulebat in rebus dubijs *1. Regum 23. & 30.* Et eſto, concedamus, in Veteri Teſtamento, ubi vix angulum Orbis Synagoga occupabat, Pontificis ultimam ſententiam fuiſſe Concilio alligatam: hoc tamen de Eccleſia Chriſti dici non poteſt, quæ cùm toto terrarum orbe diffuſa ſit, Concilium Generale convocari rariſſimè poteſt, & tunc etiam cum graviſſimis incommodis; & propterea non in Concilium, ſed in ſolum Petrum gubernationem ſuæ Eccleſiæ tranſtulit Chriſtus, multaſque hæreſes ſinè Concilio voluit à ſolo Pontifice confutari, & qui non illi adhæreret, pro hæretico æſtimari, ut expreſsè teſtantur S. Auguſtinus *epiſt. 162.* & *in Pſal. contra partem Donati.* Et S. Leo *epiſt. 87. ad Epiſcopos Vienenſis Provinciæ*, & ipſa Eccleſiæ praxis plùs ſatis demonſtrat.

ARGUMENTUM II.

Ex *Luc. 22. capite* deſumptum.

29. IBi namque Chriſtus dicit, ſe rogâſſe pro Petro, ejuſque ſucceſſoribus, ne unquam illorum fides deficiat: *Simon, Simon*, inquiens, *ecce Sathanas expetivit vos, ut cribraret, ſicut triticum, ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua: & ut aliquando converſus, confirma fratres tuos.* In quo ſacro textu Author *Regalis Sacerdotij cit. §. 2. n. 2.* rectè advertit, verba ſpecialiter dirigi ad Petrum: quamvis enim Sathan omnes expetiverit, non tamen dicit Chriſtus: *Ego pro vobis rogavi*: ſed *pro te*, innuens, ſe privilegium aliquod ſpeciale Petro poſtulâſſe: nec Petro tantùm, ſed illius etiam ſucceſſoribus. Semper enim Eccleſia, ut impetitur à ſathana; ita confirmari debet: & ſicut ex omnium Catholicorum ſententiâ aliæ promiſſiones Petro factæ ad ejus ſucceſſores pertinent, ſic etiam illa; nec aliter Concilia ipſa, & Patres hunc locum intellexerunt, ut planè temerarium ſit, non ita intelligere: quamvis enim etiam pro perſeverantia Petri in gratia, & pro ipſa Eccleſia Chriſtus oraverit; ſpecialiter tamen pro Petro, ejuſque ſucceſſoribus impetrâſſe, tum ipſa per ſe verba, tum omnium Patrum conſenſus habet. Ij ſunt: Patres *ſextæ* univerſalis Synodi Conſtantinopolit. *Act. ane 4.* S. Auguſtinus *lib. de corrept. & grat.* S. Chryſoſtomus *hom. 83. in Matth.* Theophylactus *in Cap. 22. Lucæ.* S. Lucius Papa & M. *epiſt. 1. ad Epiſcopos Galliæ & Hiſpaniæ.* S. Leo *ſerm. 3. de aſſumpt. ſua ad Pontif.* S. Nicolaus I. *epiſt. ad Michaelem Imperat.* S. Leo IX. *epiſt. ad Petrum Antioch.* S. Bernardus *epiſt. 190. ad Innoc.* S. Gregorius M. *lib. 6. epiſt. 37. ad Eulogium* S. Thomas *2. 2. q. 1. a. ult.* Innocentius III. *in epiſt. ad Epiſcop. Arelat.* & habetur *c. Majores. de Baptiſ.* Ioannes Conſtantinopolit. *epiſt. ad Hormiſd. Papam.* Theodorus Studites *epiſt. ad Paſchalem Papam.* S. Bernardus *ſerm. de privileg. Ioan. Baptiſtæ.* Et denique omnium elegantiſſimè B. Agatho Papa *epiſt. ad Auguſtos*, quæ recitata, recepta, ſummiſque laudibus affecta eſt à Patribus *ſextæ* Oecumenicæ Synodi *Act. 4. & 8.* & habetur *tom. 3. Conciliorum.*

Quo adeò fundamento poſito, *præallegatus* 30.
Author ita argumentatur. Si Romani Pontificis è Cathedra docentis ſententia in materia fidei non eſt infallibilis, ergo poteſt illi error ſubeſſe; ergo ejus fides poteſt deficere: non ergo verum eſt, privilegium illi à Chriſto ſpeciale impetratum eſſe, ne illius in docendo fides deficiat.

Objectio.

EX parte adverſa excipi poteſt, hoc privi- 31.
legium Petro impetratum à Chriſto, ad ejus ſucceſſores extendendum non eſſe.

Reſponſio.

PRætactus *Regalis Sacerdotij* Author re- 32.
ſponder. Hanc exceptionem inprimis militare contra explicationem omnium Patrum, qui hanc Chriſti promiſſionem non Petro tantùm, ſed ejus Sedi, & conſequenter ſucceſſoribus factam eſſe dicunt. Idque ex Chriſti verbis colligitur, qui hoc donum perpetuæ & indefectibilis fidei in utilitatem Eccleſiæ Petro contulit, ut is videlicet eam confirmaret contra Sathanæ inſultus: quæ ratio non pro Petro ſolùm, ſed pro ejus ſucceſſoribus æquè multoque magis militat: quando videlicet Eccleſia & multò magis impugnatur, & multò magis, ut confirmetur, opus habet. Quòd ſi privilegium ad ſolum Petrum reſtringas: idem dicendum erit de alijs *Matth. 16.* & *Ioannis ult.* Petro conceſſis: quod ſi ſemel admittas, inprimis contra totam Eccleſiam ſentis: deinde quomodò contra hæreticos Primatum & poteſtatem Pontificis Romani probabis?

Replicata objectio.

EXcipi rurſus poteſt ex parte adverſa, 33.
Promiſſionem Petro factam, principaliter in Eccleſiam dirigi, quæ à Concilio Generali repræſentatur.

Responsio.

34. IDem Author respondet in hunc modum. Hanc exceptionem apertè pugnare cum Christi verbis. Hæc enim tam clara sunt, tam apertè in solum Petrum diriguntur, & adeò nulla Ecclesiæ, aut Concilij fit mentio, ut videantur Adversarij nostri non tam suam opinionem ad Scripturam accommodare voluisse, quàm potiùs Scripturam, volentem nolentemque, in suas partes trahere, ut non tam ipsi, quod Scriptura, quàm Scriptura, quod ipsi, sentiret. Quòd si velint, donum & privilegium Petro, & successoribus collatum, *mediatè* ipsi etiam Ecclesiæ collatum esse, quæ cùm à Petro gubernari se patitur, errare non potest; quemadmodùm quidquid boni naturæ capiti concessit, illud totum in bonum, & directionem corporis redundat; id quidem verissimum est, & sensui SS. Patrum omnium consentaneum: sed sententiam nostram confirmat potiùs, quàm evertit.

Iterata objectio.

35. EXcipi denique potest ex parte adversa. Ex eo Evangelij textu non haberi, quòd Pontificis judicium etiam extra Concilium docentis infallibile sit.

Responsio.

36. PRæfatus Author ita respondet. Cùm Christus nullam omninò Concilij mentionem faciat, multoque minùs infallibilitatem Petri illi adstringat; gratis & sinè fundamento hanc limitationem ab ijs opponi, qui dolent, Scripturam aliter loqui, quàm ipsi velint. Si Petri fides à Concilij directione, & non econtra Concilij fides à Petro penderet; non tam Petrus fratres suos confirmaret, quàm ipse à fratribus confirmaretur.

ARGVMENTVM III.

Ex Matthæi 16. petitum.

37. EX hujus namque Evangelij sacro textu evincitur, Petrum, ejusque successores esse Petram & fundamentum Ecclesiæ, contra quam portæ inferi non prævalebunt. Unde Author *Regalis Sacerdotij cit. §. 2. n. 3.* hunc in modum argumentatur. Si Petrus, ejusque successor est fidei Petra, oportet, illum, cùm publicè, & cum potestate docet (tunc enim maximoperè officio suo fungitur, & Petram agit) concuti in fide non posse, multò minùs frangi, aliàs non tam Petra, quàm arena esset: & quid plus aliis Doctoribus & Episcopis Petrus accepisset, quâve ratione Petræ titulum magis meritus esset, si æquè, ac illi, posset in fidem impingere, evertique, & errores docere? Si Petri, omniumque Episcoporum in credendo, docendoque, quæ sunt fidei, par est conditio, omnes pariter erunt petræ, nec majori titulo Petrus, quàm illi: si verò Petri, & aliorum Episcoporum non est in fide par conditio, oportet, plus Petro, ejusque successoribus, quàm alijs Episcopis tribui: & quid hoc aliud? nisi quòd cadere illi omnes in errores possint; imò pleræque hæreses ab Episcopis aut natæ, aut nutritæ; Petrus solus, ejusque successores non possint; & ideo Petro, non alijs dictum esse: *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Rursus: Si Petrus, ejusque successores sunt fundamentum Ecclesiæ, contra quam portæ inferi non prævalebunt, hoc est, quæ nunquam corruet, nunquam errabit, aut deficiet, multò magis oportet, fundamentum corruere, & deficere non posse: quid enim hoc portenti, ut stante domo, fundamentum cadat? Aut ergo fundamentum Ecclesiæ non est Petrus: aut si est, eo cadente, cadet Ecclesia, & Ecclesiâ non cadente, nec ipsum cadere potest.

Objectio.

38. EXcipiet fortassis Adversarius. Petro dicta esse illa Christi verba, quatenus repræsentabat Ecclesiam: & ita hanc promissionem non tam Petro, quàm Ecclesiæ factam esse.

Responsio.

39. PRæcitatus Author respondet. Id verum esse, si dicas, firmitatem & constantiam fidei Petro promissam, etiam ad Ecclesiam pertinere, imò propter Ecclesiam factam esse, quemadmodùm soliditas fundamenti est soliditas ædificij, & hoc ipsum Patres voluerunt; sicut enim caput totum hominem repræsentat, ita Pontifex Maximus Ecclesiam toto orbe diffusam; in cujus rei figuram Summus apud Hebræos Sacerdos totum orbem terrarum vesti Pontificiæ inscriptum gestabat, juxta illud *Sapientiæ 18. In veste podéris totus erat orbis terrarū.* Et teste Epiphanio *lib. de lapid. & gemmis.* Idem Pontifex tempore Salomonis Regis, præludens velut illi constantiæ, & Petrinæ firmitati, quam Christus Vicario suo promisit, præter gemmas Rationalis, adamantem, binis smaragdis incinctum, ad pectus gestabat; qui Deo placato, serenâ luce perfundebatur, irato verò & accincto vindictæ, sanguineus micabat. Si verò sic Petrum Ecclesiam repræsentâsse dicas, ut tota firmitas & indeficientia veræ fidei ad Ecclesiam pertineat, excluso Petro; inprimis nihil potest dici, quod magis Evangelio repugnet, ejusque sententiæ: cùm sole clarius sit, Christum ad Petrum loqui, illi fidem polliceri, ejus confessionem præmio afficere, & denique multis modis, & velut anxiè laborare, ut Petrum ab alijs distinguat, eumque solum, non alios designet, nullâ Concilij mentione, nullâ Ecclesiæ factâ, nisi quòd hanc dicat, se Petro inædificaturum.

40. Deinde, si hoc modo, quo Adversarij volunt, Evangelium intelligas, sensus evadit planè absurdissimus, hic enim erit: *Tu es Petrus*, & super Ecclesiam, quam repræsentas, *ædificabo Ecclesiam meam.* Aut ergo Ecclesia sibi ipsi fundamentum est: aut duæ sunt Ecclesiæ, quarum una fundamentum est alterius: aut Petrus est Ecclesiæ fundamentum: & si est, quærimus, quî fieri, possit, ut hujus fides & doctrina deficiat, stante Ecclesiâ? Quòd si ad alios sensus hæc Evangelij verba detorqueas, quasi fundamentum Ecclesiæ non

sit

ſit Petrus, ſed fides Divinitatis Chriſti, quam profeſſus eſt: inprimis Evangelio vim facis, cujus tam antecedentia, quàm ſubſequentia verba omninò ad Petrum diriguntur, occaſione ex illius confeſſione captatâ. Deinde Petri & Pontificis Romani primatum, hoc eſt, arcem religionis Catholicæ evertis: hoc enim Evangelij loco aut ſublato, aut in alienos ſenſus expoſito, nihil ampliùs ſupereſt, quo adversùs Calviniſtas, & Lutheranos primatum defendas.

41. Firmatur ea reſponſio ab authoritate. Sanctus namque Leo ad Epiſcopos Viennenſes *epiſt. 78.* ita ſcribit: *Hujus muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem ſe myſterij intelligeret eſſe Divini, qui auſus fuiſſet ſe à Petri ſolidit ate dividere.* S. Auguſtinus *Serm. de Cathed. Petra ergo pro devotione Petrus dicitur, eò quòd primus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſaxium immobile totius operis Chriſtiani compagem, molémque contineat.* Origenes *in hunc locum Matth. Manifeſtum eſt, etſi non exprimatur, quòd nec adversùs Petrum, nec adversùs Eccleſiam portæ prævalere poterunt inferorum: nam ſi prævalerent adversùs Petram, in qua fundata Eccleſia erat, contra Eccleſiam etiam prævaleret.*

ARGUMENTUM IV.

Ex Ioannis ultimo deſumptum.

42. IBi namque Petro, ejuſque Succeſſoribus tanquam totius Eccleſiæ Paſtoribus ovium Chriſti cura & regimen committitur per illa verba: *Petre amas me? Paſce oves meas.* Unde Author *Regalis Sacerdotij* argumentatur. Per ea verba Petrus, ejuſque ſucceſſores conſtituti ſunt Doctores & Paſtores totius Eccleſiæ; aut ergo docentes illos, præſertim quæ ſunt fidei, tenetur Eccleſia audire, aut non tenetur? Si tenetur, ergo illi, cùm docent, errare non poſſunt. Nam ſi poſſent, erraret etiam Eccleſia, quæ illorum doctrinæ tenetur acquieſcere. Si verò Eccleſia non tenetur ea credere, quæ Summus Pontifex ex Verbo Dei credenda eſſe, definit, non tam Petrus, quàm ipſa Eccleſia erit ſibi Paſtor, imò ipſa Petrum paſcet, quia ipſa errantem Pontificem corriget, ipſa ducet, ipſa, an Petri ſententia cum Verbo Dei conveniat, an ſecùs, judicabit, diſcernetque, hoc eſt, quod nunquam factum, nunquam auditum fuit, non ipſe Pontifex confirmabit, reprobabitque fidem Concilij, ſed Concilium fidem Pontificis: ſicque malè Chriſtus Petro dixerit: *Paſce oves meas*: cùm potiùs ovibus & Eccleſiæ dicere debuiſſet: ſi me amatis, paſcite Petrum, & Vicarium meum, errare hic poteſt, & in abrupta deferri, & falſa pro veris docere: vos ergo Paſtori Paſtores eligite & cadentem ſublevate, hoc eſt, diſcipuli Magiſtrum docete, & oves Paſtorem ducite.

CONCLUSIO.

EX Divini Verbi Oraculis efficaciter demonſtratur, Papam, quatenus munus paſtoralis à Chriſto ſibi conceſſæ poteſtatis erga univerſam Eccleſiam exercet, in rebus fidei, imò & decretis morum, errare non poſſe.

Explicatur. Oportet namque, pro veritatis ſemitâ illibatè tenendâ diſtinguere inter Officium paſtorale Romanæ Cathedræ, & inter perſonam in iſta Cathedrâ ſedentem. Ex D. Auguſtino *lib. 2. contra epiſt. Petiliani. cap. 51.* Hæc autem diſtinctio in eo ſe tenet, quòd errores ac vitia perſonæ nullatenus redundare poſſint in Cathedram Apoſtolicam Romanæ Eccleſiæ. Ex Sancto Auguſtino *cit. cap. 51.* Unde non tam hîc laborandum de particularibus Summorum Pontificum perſonis, quàm de Cathedrâ Paſtoralis erga univerſalem Eccleſiam officij? *An ſcilicet, quando Pontifex Romanus loquitur ex Cathedrâ, ſive ex officio ſuo Paſtorali erga univerſalem Eccleſiam, poſſit facere Decretum fidei, vel bonis moribus contrarium?* 43.

PROBATIO I.

Ex illis Chriſti Domini verbis *Lucæ 22.* Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.

ETenim hâc oratione Chriſtus Dominus duo impetravit privilegia, alterum *perſonale*, ut Petrus ſcilicet haberet in *fide* liberrimam, fortiſſimam, invictiſſimam, perfectiſſimamque voluntatem, Ex ſancto Auguſtino *lib. de corrept. & gratiâ. cap. 8.* Alterum *reale*, Paſtorali erga univerſam Eccleſiam muneri annexum: Chriſtus enim ita oravit pro Petro, ut converſus aliquando confirmaret fratres. Unde illa à Chriſto impetrata fidei firmitas non debebat ſe continere intrà perſonam Petri, quin erga fratres curæ ipſius Paſtorali committendos ſe diffunderet. Ex quo ſequitur, illam fidei firmitatem eſſe privilegium Petri quà univerſalis erga Eccleſiam paſtoris, Atqui privilegium ex Chriſti Domini voluntate annexum illi Paſtorali muneri, eo ipſo eſt perpetuum, quòd habeat reſpectum ad perpetuum ſtatum Eccleſiæ, a portis inferi nunquam ſuperandæ. Chriſtus igitur Dominus illâ ſuâ oratione impetravit fidei firmitatem, quâ connexam cum Paſtorali munere, Eccleſiæ *perpetuò uſque ad finem ſæculi* duraturæ coexiturò. 44.

At ſicuti paſtorale perpetuo Eccleſiæ ſtatui annexum munus, Petro per Martyrium ſublato, debuit perſiſtere in ſucceſſoribus, ſic fidei firmitas ſecundùm efficaciam orationis Chriſti connexa cum iſto paſtorali officio, debet conſequenter ad Succeſſores quóque transferri. Conſtat igitur, ex efficaciâ Chriſti orationis, Petri in Paſtorali erga univerſam 45.

ſam Eccleſiam munere ſucceſſoribus competere fidei firmitatem. At iſta fidei firmitas eo ipſo deficeret in tali Paſtorali munere, ſi Papa utens poteſtate ejuſmodi erga univerſalem Eccleſiam, conderet decreta fidei adverſantia. Ex illâ igitur Chriſti Domini orationis efficaciâ concluditur, fieri nullatenus poſſe, quòd Romanus Pontifex, ſi loquatur ex Cathedrâ ſui Paſtoralis officij erga univerſalem Eccleſiam, condat decreta fidei repugnantia. In quem adeò ſenſum Theophylactus *in cap. 22. Lucæ* ait: *Quia te* (ſcilicet Petrum) *habeo principem diſcipulorum, confirma cæteros. Hoc enim decet te, qui poſt me Eccleſiæ petra es & fundamentum.*

46. Vides igitur, fidei firmitatem, quâ Petrus confirmaret cæteros, eſſe ex eo, quòd eſſet princeps diſcipulorum. At eo ipſo, quòd iſte in Eccleſiâ principatus ex Chriſti Domini promiſſione ſit connexus cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu, non potuit in Petri perſonâ extingui, ſed tranſire debuit ad ſucceſſores. Ergo illa fidei firmitas Petro impetrata ita ſtat in ejus ſucceſſoribus, ut propterea Petrus Chryſologus *in Epiſt. ad Eutycheten* relatâ *to. 1. Concil. Chalceden.* ita ſcripſerit: *Hortamur te Frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papâ Romanæ Civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas; quia B. Petrus, qui in propriâ ſede vivit, præſtat quærentibus fidei veritatem.* En igitur, non tam perſonam, quàm ſedem Petri hodie viventem attendi debere, utpote cui annexa ſit fidei veritas, adeò, ut Divus Bernardus *in Epiſt. 190. ad Innocentium*, ubi aſſeruiſſet, *in Cathedrâ Romanâ non poſſe fidem ſentire defectum*, exclamet: *Cui enim Sedi dictum eſt aliquando: Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua?*

47. Confirmatur. Nam ex præfatâ Chriſti Domini orationis efficaciâ, firmitatem fidei in Romanâ Cathedrâ ſeu Eccleſiâ concludunt Pontifices primorum duorum, ſeu trium ſæculorum, Lucius I. *in Epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ & Galliæ.* Felix I. *in Epiſt. ad Benignum.* Illius enim prioris verba ita ſe habent: *Eccleſia Romana Apoſtolica eſt, & mater omnium Eccleſiarum, quæ à tramite Apoſtolicâ traditione nunquam erráſſe probatur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſecundùm ipſius Domini pollicitationem dicentis: Ego rogavi pro te.* Poſterior porrò Pontifex ita ſcripſit de Eccleſiâ Romanâ: *Ut in exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis, Apoſtolorum Chriſti principibus, illibata manet, juxta illud: Ego rogavi pro te.*

PROBATIO II.

Deſumpta ex illis *Chriſti Domini verbis* Matth. 16. Et ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, &c.

48. NAm iſta Chriſti verba eſſe accipienda de Petro, ita ut ſuper ipſum ceu petram eſſet ædificanda Eccleſia, docent Tertullianus *de præſcript. hæret cap. 22.* Cyprianus *Epiſt. 40. & de Unit. Eccleſ.* Baſilius Magnus *ad cap. 2. Iſaiæ*, Gregorius Nazianzenus *ort. 2. de Moderat. in orat. habendâ.* Cyrillus Alexandrinus *lib. 2. in Ioan. cap. 12.* Ambroſius *Serm. 47.* Hieronymus *in cap. 16. Matth.* Auguſtinus *Serm. 5. in feſto Petri & Pauli, & alibi ſæpe.*

49. At eo ipſo, quòd Eccleſia ſuper hanc petram ita ædificanda foret, ut ſimul Chriſtus eidem Petro contulerit poteſtatem clavium, oportet, iſtam poteſtatem ex Chriſti Domini promiſſione connexam eſſe cum fidei petrâ, in Petro ſemper uſque ad conſummationem ſæculi duraturâ, nec à portis inferi unquam vincendâ. Hinc autem ſequitur, talem Clavium poteſtatem cum petrâ fidei connexam minimè exſpiráſſe in Petri perſonâ, ſed hujus ſedem, utpote cum perpetuo Eccleſiæ ſtatu connexam, ita vivere in ſucceſſoribus, ut his competat paſtoralis erga univerſam ſuper petrâ fundatam Eccleſiam Officij primatus; uti expreſsè ſtatuunt Concilium Nicænum 1. *Can. 6.* Epheſ. *1. ſub verbis Philippi Presbyteri.* Chalcedonenſe *Act. 1. 2. 3. & 16.* aliæque generales Synodi; nec non ex Patribus Polycarpus *apud Sanctum Hieronymum de viris illuſtr.* Irenæus *lib. 3. cap. 3.* Athanaſius *in Epiſt. ad Felicem Papam.* Baſilius Magnus *in Epiſt. 52. ad Athanaſ.* Chryſoſtomus *in Epiſt. ad Innocentium Papam.* Cyrillus *in lib. Theſ.* Cyrillus Alexandrinus *in Epiſt. ad Cæleſtinum Papam.* Hieronymus *Epiſt. 57. ad Damaſum Papam.* Auguſtinus *lib. 2. de Baptiſ. contra Donatiſtas cap. 1. & alibi ſæpè.* Cùm igitur Petri primatus cum Petrâ ſeu fidei firmitate inſeparabiliter connexus vigeat in Romanâ Cathedrâ, oportet, Romanum Pontificem, dum ex iſtâ Cathedrâ, id eſt, ex munere ſuo Paſtorali ad univerſam Eccleſiam, fidei, vel morum decreta condendo, loquitur, errare non poſſe: quomodò enim aliàs portæ inferi non eſſent prævalituræ? Confirmatur ſpecialiter ex ſubſequentibus Chriſti verbis: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*, ſcilicet Eccleſiam. Nam iſthæc verba conneſtuntur um proximè præcedentibus: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Ergo quatenus *ſuper petram*, id eſt, *Apoſtolicam Petri Cathedram*, eſt fundata Eccleſia, non poſſunt ipſi prævalere portæ inferi, nec adeò poteſt deficere Eccleſia ſuper Cathedram petræ, ceu petram ædificata. At forma Eccleſiæ *eſſentialis* eſt fides. Unde ſi fides in Eccleſia deficeret, oporteret, formam Eccleſiæ ſubſtantialem deficere. Nequit autem Eccleſia ſtare ſuper petram ædificata, ſi nec ipſa petra ſtet immota in fide, Eccleſiæ formâ ſubſtantiali. Ubi verò vel in unico fidei dogmate interveniret aliquis error, jam *moraliter affectivè* deſtrueretur motivum fidei ſpecificativum, nempe Primæ Veritatis in omni verbo ſuo omnimoda infallibilitas: ſicque adeò corruente hoc motivo intrà Cathedræ Apoſtolicæ petram, ſuper quam ædificatur Eccleſia, quomodò iſtud ædificium Eccleſiæ ſubſtantiali fidei formâ deſtitutum ſubſiſtere valebit? Quomodo igitur portæ inferi adversùs Eccleſiam quâ ſuper iſtâ petrâ ædificatam non prævalebunt?

§. IV.

§. IV.

Corollarium finale præſentis Diſquiſitionis.

50. INfertur. Pro omni ſtatu Eccleſiæ oportuiſſe, ut exiſteret fidei regula viſibilis, cujus audiendo vocem quisque prudenter ingrederetur vineam Domini; uti indicat parabola Chriſti *Matthæi. 20.* deſcripta de Patrefamilias, ſtantes in foro otioſos vocante ad vineam ſuam. Etenim Deus ſanctæ Eccleſiæ Paterfamilias per Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, Paſtores ac Doctores à ſe miſſos, à primo manè uſque ad undecimam ac poſtremam viſibilis regni Cælorum, ſuæque adeò in terra Militantis ſanctæ Eccleſiæ horam ſtantes in foro otioſos, vocavit in vineam ſuam. Quomodò autem his æterni Patrisfamilias miniſtris crederetur, niſi præferrent ejuſdem characterem ſub argumentis prudentialiter viſibilibus, eſſentque adeò fidei regula viſibilis? Hoc equidem veriſimum eſt, Eccleſiam in eadem ſubſtantiâ immobiliter ſubſiſtentem, varios obtinuiſſe ſtatus, ita ut ab imperfectiori ſemper progrederetur ad ſtatum perfectiorem, Chriſti tandem Evangelio conſummatum. Et hinc ab humani generis in Adamo collapſi origine propagabatur Verbum Dei, non equidem ſub Scripturæ Divinæ ſanctæ teſti nomio, ſed traditionis Divinæ regulâ infallibili, per ipſoſmet homines fideles Divinitus ſubmiſſos, propagata uſque ad legem Moyſi Divinitus traditam, & in ſcripta redactam. Sub quo proinde legis jam ſcriptæ, unà cum vivo Dei tradito Verbo, Divinitus ordinatæ ſtatus, conſtitutus fuit pro Theocratico populo Sacerdos Maximus, cui (uti *n. 4.* vilum eſt) Divinitus erat demandata legis Divinæ explicatio cum obligatione quoſque ſtatûs illius fideles conſtringente, ut ſtarent ejuſdem Sacerdotis judicio: erat inſuper in hoc legis Moſaicæ ſtatu Divinitus conſtitutum Concilium Seniorum, cui præſidebat Princeps Sacerdotum, cum poteſtate ipſoſmet etiam Prophetas judicandi, an veri eſſent, vel falſi. Haud igitur tunc deerat viſibilis fidei regula cum publicâ in fidei cauſis decidendis authoritate, licèt minùs perfecta, tandemque non per ſuperuenientem duntaxat perfectiorem Evangelij ſtatum, ſed per propriæ erga Chriſtum perfidiæ culpam meritò evacuata. Huic ergo ſucceſſit perfectior Chriſti Evangelij ſtatus, infallibilitatem Oecumenicæ in fidei dogmatibus ex verbo Dei ſanciendis authoritatis regulam viſibilem tum in Concilio Generali, tum in ſupremo Eccleſiæ Capite conſtituens; uti partim conſtat *ex antecedentibus*, partim verò *ex ſubſequentibus* magis elucidabitur.

51. Cujus viſibilis regulæ neceſſitas oſtenditur ex ipſa fidei natura. Nam fides ejus eſt naturæ, ut non habeat evidentiam Primæ Veritatis revelantis ſua Divina myſteria, ſed lateat ſub obſcuræ revelationis ſpeculo ænigmatico; veluti Apoſtolus *1. Corinth. 13.* monet. Hinc ut *ſuprà* dictum, oportet, mediante voluntatis per Spiritum ſanctum motæ imperio, intellectum captivari in obſequiũ Chriſti ſeu Primæ Veritatis revelantis. Quia verò illud voluntatis imperium, ut ortè à Spiritu ſancto motum, debet eſſe prudens, oportet, ipſum niti regulâ prudentiali, quam Theologi in hac materiâ vocant evidentiam credibilitatis. At inter hæc prudentialis credibilitatis argumenta, vel maximè cenſenda ſunt illa, quibus ipſemet Chriſtus ſuam Divinam aſſiſtentiam promiſit.

52. Ejuſmodi verò fidei regula viſibilis & infallibilis eſt quidem Summus Pontifex ex Cathedra ſua Apoſtolica ceu fidei Petra definiens: nihilominùs, quia hæreticorum protervia non acquieſceret hoc animatæ fidei regulæ, in jus adjumentum lancita eſt a Chriſto altera fidei regula, quæ ſubſiſtit ex Conciliis Oecumenicis, quam firmari Divinæ aſſiſtentiæ munimine, fateri coguntur ipſimet etiam Adverſarij hæretici; dum ajunt, Dominum eſſe illis præſentem; juxta illud *Matthæi. 18. Ubi duo, vel tres congregati ſunt in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Si proinde Deus aſſiſtit ſacrolanctis Concilijs, cur illorum cenſuram propriò cujuſque de Divinâ aſſiſtentiâ nunquam aſſecuratâ judicij examini ſubjiciunt, & non potiùs ſuum ſpiritum, ac ſenſum proprium cenſent ſubjiciendum deciſioni Concilij?

53. Cujus cenſuræ temeritas meritò exaggeratur ex ipſa Concilij natura. Etenim Concilium Oecumenicum legitimè congregatum ex Divinâ per ipſummet Chriſtum promiſsâ, atque adeò infallibili aſſiſtentiâ, in definiendis fidei dogmatibus taliter procedit, ut ex Verbo Dei, non per proprij inſtinctûs, ſed gratiæ Divinæ, juxta Chriſti promiſſionem aſſiſtentis, ponderationem examinato ac diſcuſſo decernat. Unde decretum ac definitio Concilij in rebus fidei nihil eſt aliud, quàm examen ac judicium de legitimo Verbi Divini ſenſu, non per proprium inſtinctum, ſed per gratiæ Divinæ aſſiſtentiam ponderato ac deciſo. Ad ejuſmodi autem ſacrorum Conciliorum examen ac judicium devolvuntur fidei quæſtiones, dum hæreſibus exurgentibus, alieni à Veritate Divinâ, ſacrarum Scripturarum ſenſus ex propriis contentiæ ab hæreſiarchis jactatæ inſtinctibus enaſcentes, venditantur in Eccleſiâ. At quia ipſis etiã adverſarijs fatentibus, Concilia legitima ſunt à Chriſto aſſecurata de Veritatis Divinæ aſſiſtentiâ, evidenter ſequitur, tali verum ſacræ Scripturæ ſenſum ab alienis hæreticorum inſtinctibus diſcernenti definitioni, omnimodam eſſe ſecuritatem circa dogmatis definiti veritatem.

54. Eo ipſo autem, quòd in tali definitione non jactetur aliqua nova Divinitus inſpirata veritas, ſed hæc per Spiritûs Divini aſſiſtentis gratiam eruatur ex Dei Verbo toti Eccleſiæ concredito, oportet, hanc veritatem eſſe illam ipſam, quæ in ſacris Litteris, vel etiam non ſcripto Dei Verbo continetur, nec quidquam huic ſuperaddi, niſi prudentialem credibilitatis evidentiam. Si proinde per Con-

cilij

[illegible] Sheriffs [illegible] Sheriffs [illegible] Sheriffs [

ſimi Epiſcopi de præſenti negotio ſententiam, regulámque præſcripſit, quam nos quoque ſecuti, formam illam executioni mandavimus Canonicum, Apoſtolicúmque judicium in illum (Neſtorium) proferentes. Vides ſententiam Romani Pontificis tanquam regulam præſcriptam executioni mandatam, & beatum Petrum, dum judicia de rebus Eccleſiaſticis ore ſui ſucceſſoris pronuntiat, humiliter auditum.

6. Sed ne putes, ſingulares tantùm Epiſcopos ita ſenſiſſe, ac dixiſſe, toto Concilio, ſaltem ſuo ſilentio conſentiente, Summorum Pontificum, ut beati Petri ſententiam, eſſe ſuſcipiendam. In Concilio Generali Chalcedonenſi *act. 2.* lectâ epiſtolâ S. Leonis Papæ ad Flavianum Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum, in qua Eutychetis doctrinam, ut hæreticam damnabat, & fidei Orthodoxæ normam præſcribebat, reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt; *Hæc Patrum fides, hæc Apoſtolorum fides, omnes ſta credimus, Orthodoxi ita credunt. Anathema ei, qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus eſt &c.* Sed inquies, ita clamatum eſt, quia revera Epiſcopi ſancti Leonis doctrinam cum recta hdc contentire judicárunt, hinc tamen regula generalis conſtitui non poteſt Certè hoc, ut *ſupra* inſinuavi, parum non eſt, quòd in hoc, & in reliquis Conciliis Generalibus ſententia Summorum Pontificum de rebus fidei toti Eccleſiæ pronuntiata, ut orthodoxa ſuſcepta fuerit. Verùm hunc judicij Romani Pontificis cum fide conſentium, non eruditioni ſancti Leonis, ſed ejus dignitati tribuendum, id eſt, lumini Spiritûs ſancti, beato Petro, ejuſque Succeſſoribus, ne deficeret eorum fides, à Chriſto impetrato, non ſolùm ultima illa verba: *Petrus per Leonem ita locutus eſt*, ſignificant; Sed etiam Synodica ad ſanctum Leonem epiſtola, ubi Concilium eum *fidei cuſtodem, & ſancti Petri interpretem* appellat; *Quam*, inquit de fide loquens, *ex præcepto Legislatoris venientem uſque ad nos ipſe ſervaſti, vocis beati Petri omnibus conſtitutus interpres.* Non eſt ſupervacaneum pronomen, *ipſe*, indicat enim, Romanum Pontificem ſpecialiter eſſe vocatum à Chriſto *fidei cuſtodem, & vocis beati Petri omnibus conſtitutum interpretem.* Statim autem Concilium profitetur ſe, ſanctò Leone Authore, Antiſtite, ſive Præſide, ea enim eſt vocis græcæ ſignificatio, veritatem fidelibus oſtendiſſe. *Unde & nos tenet Ducem utiliter habentes Eccleſiæ filijs hæreditatem, ſortémque veritatis oſtendimus . . . . . quibus tu quidem ſicut membris Caput præeras, in his, qui tuum ſenebant ordinem, benevolentiam præſerens. In 3. parte Act. Concilij Chalced. cap. 2.*

7. Eam Romani Pontificis dignitatem, & authoritatem generatim explicat beatus Petrus Chryſologus Epiſcopus Ravennas litteris ad Eutychen in *1. par. Act.* ejuſdem Concilij reſcriptis; *Quoniam beatus Petrus, qui in propria Sede vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem.* Quomodò vivit, & præſidet in propria Sede, niſi quia, ut *ſupra* notavimus, ejus Succeſſor, in fidei veritate toti Eccleſiæ exponenda, indefiicienter gaudet, ſicut ille, Spiritûs ſancti auxilio, & ductu *præſtat quærentibus fidei veritatem.*

Agatho Papa ſuum de rebus fidei judicium etiam ante Concilij Univerſalis acceptationem, irreformabile eſſe non dubitabat; 8.
quandoquidem Legatos ad Concilium *ſextum* Generale mittens, in *ſecunda*, quam ad Imperatorem Conſtantinum Pogonatum, ejuſque fratres Heraclium & Tiberium ſcripſit, epiſtolâ, quæque *in Act. 4.* Concilij recitata fuit, audacter, ac ſecurè pronuntiat, ſe ſuis Legatis mandâſſe, non ut quæ ipſe cum ſuo Concilio declaraverat, tanquam dubia, & incerta examinarentur, ſed ut certa, & immutabilia publicarentur. *Perſonas*, inquit, *prævidimus dirigere, non tamen tanquam de incertis contendere, ſed ut certa, atque immutabilia compendioſâ definitione proferre.* Mox condemnationis ſententiam profert in eos, qui traditæ à ſe doctrinæ contradicerent; *Qui verò hæc confiteri noluerint, ut infeſtos Catholicæ, atque Apoſtolicæ confeſſioni, perpetuæ condemnationis reos eſſe cenſemus.* Quis ita, niſi vel imprudentiſſimus, vel de ſuæ veritate ſententiæ certiſſimus, loqui audeat, à Concilio Oecumenico, ſi falſa proferret, vel injuſta, mox redarguendus? Numquid autem Summus ille Pontifex Concilio vilus eſt, nimiam ſibi tribuiſſe authoritatem? Ejus doctrinam non ſolùm ut veram, ſed etiam tanquam à Spiritu ſancto dictatam, & a beato Petro prolatam ſe ſuſcipere declaravit, *primò* Dometius Epiſcopus Pruſiados his verbis: *Suggeſtiones directas à Patre noſtro Agathone ſanctiſſimo Archiepiſcopo Apoſtolicæ, & principalis ſedis antiquæ Romæ, tanquam ex Spiritu ſancto dictatas per os ſancti, ac beatiſſimi Principis Apoſtolorum Petri, & digito prædicti beatiſſimi Papæ Agathonis ſcriptas ſuſcepi, & amplector, & ita credo, ita ſentio.* Totum deinde Concilium ſententiam Agathonis in prædicta epiſtola contentam amplexum eſt, & Macharium Patriarcham Antiochenum eam admittere recuſantem depoſuit.

In *prima* verò epiſtola docet apertiſſimè 9.
Agatho, Eccleſiam Romanam, non ſolùm in fide non deficere, ſed ejus etiam eſſe, reliquos omnes in fide confirmare. *Spiritales oves Eccleſiæ*, inquit loquens de beato Petro, *ab ipſo Redemptore omnium ternâ commendatione paſcendas ſuſcepit, cujus annitente præſidio, hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cujus authoritatem, utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & Univerſales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis ſecutæ ſunt, omnésque venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſiæ Chriſti lumina claruerunt, & ſancti quidem Doctores Orthodoxi venerati, atque ſecuti ſunt. Hæretici autem falſis criminationibus, ac derogationum ollis infecti.* Et quibusdam interjectis: *Hæc eſt enim vera fidei regula, quam & in proſperis, & in adverſis vivaciter tenuit, ac defendit hæc ſpiritualis Mater veſtri tranquilliſſimi imperij, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei Omnipotentis gratiam à tramite Apo-*

Acts IV. Chap. IV.

Ver. 1. The priests, and the captain of the temple, and the Sadducees, came upon them.] The priests, and the captain of the temple, and the Sadducees, came upon them. The priests, and the captain of the temple, and the Sadducees, came upon them. The priests, and the captain of the temple, and the Sadducees, came upon them.

invocationem Chriſti, de qua in hac materia fiebat ſermo, ſuppoſuiſſe *invocatam Trinitatem nominum Patris, & Filij, & Spiritûs ſancti, ut qui baptizabatur, gratiam conſequi poſſet.*

15. Etenim ſanctus Stephanus nihil innovandum ſtatuerat: atqui certiſſimum eſt, Baptiſmum cum invocatione Trinitatis conferri ſolitum, hæc enim eſt antiquitas, quam retentâ fuiſſe ſtudio præſertim S. Stephani, docet Vincentius Lerinenſis *infra citandus.* Id etiam conſtat ex tractatu, cujus titulus eſt: *Non debere denuò baptizari, qui ſemel in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, ſunt tincti.* Extat *tomo 1.* Concil. Philippi Labbei ante Concilium Carthaginenſe *tertium* ſub S. Cypriano habitum; eumque prædictus Labbeus ex dictione conjicit, Authoris eſſe ab ævo Cypriani parum diſtantis. Habetur etiam inter opera S. Cypriani edit. Rigaltij. Hæc ſunt verba illius Authoris ante medium tractatûs: *Nec æſtimes, hunc tractatum contrarium eſſe, quod dicit Dominus: Ite, docete omnes gentes; tingite eos in nomine Patris & Filij, & Spiritûs ſancti. Quia cùm hoc verum & rectum, & omnibus modis in Eccleſia obſervandum ſit, & obſervari quoque ſolitum ſit &c.* Atqui ſanctus Stephanus, quod in Eccleſia obſervari ſolitum erat, omnibus modis obſervandum volebat. Proſequitur autem continuò Author: *Et tamen conſiderare oportet, quòd invocatio nominis Jeſu non debet à nobis futilis videri &c.* Non ergo invocatio Trinitatis, & invocatio Chriſti ſefe mutuò excludebant.

16. Euſebius *lib. 67. hiſt. Eccleſ. cap. 3.* S. Stephani conſilium exprimit his verbis, *Verùm Stephanus nihil adversùs traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissimè id tulit*; ſcilicet, ut rebaptizarentur ij, qui ab hæreticis baptizati fuiſſent, juxta traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, ſecundùm quam expreſsè invocanda erat ſanctiſſima Trinitas.

17. Si quando igitur S. Stephanus de Baptiſmo loquens Chriſti mentionem fecerat. Nunquam tamen docuerat, Baptiſmum per ſolam invocationem Chriſti valere, abſque invocatione trium perſonarum ſanctiſſimæ Trinitatis; nec id de eo ſcripſit S. Cyprianus: nec etiam tradidit Marcionis Baptiſma eo tantùm fieri modo ſolitum, ut ex ejus approbatione illa Stephani opinio colligi poſſit. Chriſti ergo mentio eò pertinebat, ut aſſereretur Baptiſma Chriſti, hoc eſt, à Chriſto inſtitutum, ac juxta formam ab eo præſcriptam, & in ejus nomine collatum, ab ipſo virtutem habere, à quocunque conferretur; *Nec quærendum eſſe*, ut referebat Firmilianus, *quis eſſet ille, qui baptizâſſet, eò quòd qui baptizatus eſſet, gratiam conſequi potuiſſet invocatâ Trinitate.* Sanctus quidem Cyprianus epiſtolâ ad Iubaianum hæc ſcripſit, quæ opponit Launoius: *Quomodò ergo quidam dicunt foris extra Eccleſiam, imò & contra Eccleſiam, modò in nomine Jeſu Chriſti ubicunque, & quomodocunque gentilem baptizatum remiſſionem peccatorum conſequi poſſe, quando ipſe Chriſtus gentes baptizari jubeat in plena & adunata Trinitate?* Verùm hæc verba non ſignificant, omiſſam fuiſſe invocationē ſanctiſſimæ Trinitatis, ſed baptizantibus ac baptizatis defuiſſe veram fidem Trinitatis, atque ideo Chriſti nomen non potuiſſe vim Baptiſmo conferre.

Is Cypriani ſenſus præter illa, quæ jam diximus, colligitur ex eo, quòd in tota illa epiſtola vim facit in fidei rectæ defectu. Ita cùm poſt initium epiſtolæ dixiſſet; *De Marcione interim ſolo, cujus mentio in epiſtola ad te per nos transmiſſa facta eſt, examinemus, an poſſit ejus Baptiſmatis ratio conſtare? Dominus enim poſt reſurrectionem diſcipulos ſuos mittens, quemadmodùm baptizare deberent, inſtituit, & docuit dicens: Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra. Ite ergo & docete omnes Gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filij, & Spiritûs ſancti. Inſinuat Trinitatem, cujus Sacramento Gentes baptizantur.* Subſumit, non negando, Marcionem ita baptizâſſe, ſed cùm malè de Trinitate ſentiret, utiliter baptizâre potuiſſe. *Numquid hanc Trinitatem Marcion tenet? Numquid eundem aſſerit, quem & nos Patrem Creatorem? Numquid eundem unum filium Chriſtum de Maria Virgine natum, qui ſermo caro factus ſit? Qui peccata noſtra portaverit &c.* Ex quibus verbis & hiſtoria Eccleſiaſtica conſtat, Marcionem circa Chriſtum errâſſe, ſicut circa alias ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas; atque adeò non eſt, quòd credamus, ipſum in nomine ſolius Chriſti potiùs, quàm in nomine totius Trinitatis baptizâſſe. 18.

Præterea (quod in Launoij Dialecticâ argumentum eſt efficaciſſimum) S. Auguſtinus in eo ipſo loco, quem ipſe refert, *ex libro de unico Baptiſmo cap. 14.* non dicit, S. Stephanum cenſuiſſe, valere Baptiſmum in ſolius Chriſti nomine collatum; ſed (quod plus quàm negativum argumentum eſt) *quòd Stephanus Baptiſmum Chriſti in nullo iterandum eſſe cenſebat, & hoc facientibus graviter ſuccenſebat.* Quinam autem eſt *Baptiſmus Chriſti*, niſi quem Chriſtus inſtituit, & cujus formam præſcripſit? 19.

Denique. Si Launoius S. Stephanum errâſſe contendat, neceſſe eſt, ut ejuſdem erroris conſcium, ac reum faciat ipſum S. Auguſtinum, cujus teſtimonio illius errorem probare nititur. Nam S. ille Doctor propugnavit adversùs S. Cyprianum, Baptiſmum in nomine Chriſti datum, quem S. Stephanus adversùs eundem defenderat, ut legere eſt in libris de Baptiſmo contra Donatiſtas, in quorum §§. 3. 4. & 5. confutat epiſtolas *ad Iubaianum* & *ad Pompejum*, quibus utitur Launoius. Præcipuè autem *lib. 4. cap. 10.* reſpondet his Cypriani verbis epiſtolâ ad Jubaianum contentis; *Aliud eſt, eos, qui intus in Eccleſia ſunt, de nomine Chriſti loqui: aliud eos, qui foris ſunt, & contra Eccleſiam faciunt, in nomine Chriſti baptizare.* *Libro* autem *quinto cap. 23.* S. Stephani mentem & exponit, & confirmat. *Qui utique Stephanus*, inquit, *non propterea communicavit hæreticis, quia Baptiſma Chriſti, quod in eorum perverſitate integrum manſiſſe cognovit, improbare non auſus eſt.* Ecce quod erat illud Baptiſma hæreticorum, quod 20.

S. Stephanus non improbabat ; ſcilicet *quod in eorum perverſitate integrum manſiſſe cognoverat.* Quomodò ad iſta cæcutijt Launoius ? Nimirum vehementi ad deprimendam ſanctæ Sedis dignitatem ſtudio excæcatus. At addit Auguſtinus ; *Apoſtoli autem nihil quidem exinde præceperunt , ſed conſuetudo illa, quæ opponebatur Cypriano , ab eorum traditione exordium ſumpſiſſe credenda eſt ; ſicut multa, quæ univerſa tenet Eccleſia.* Non errabat ergo Stephanus illam conſuetudinem ſervans, & ſervari præcipiens , quæ ab Apoſtolis orta fuerat.

21. Oculatior fuit Launoius in detegendo Stephani errore, quàm Centuriatores Magdeburgenſes, qui tantâ curâ in Pontifices inquiſiverunt, ut haberent , quod objicerent. Sanctum enim Stephanum prætermiſerunt , non omiſſuri , ſi quid erroris in eo prætexere potuiſſent , cùm tot alios iniuſtè acculaverint. Pudeat hodie acculare erroris, Catholicum Pontificem, quem non ſolùm moderni hæretici ſilentio, ſed etiam antiqui elogio commendârunt. Nam illud ipſum *cap. 14. lib. 1.* S. Auguſtini *de unico Baptiſmo* contra Petilianum Donatiſtarum Epiſcopum Conſtantienſem , quod citat Launoius, ſic incipit; *Sed volo, ſolvat mihi iſtam quæſtionem : quandoquidem cùm Romanæ Eccleſiæ per ordinem commemoraret Epiſcopos , inter eos commemoravit & Stephanum , quos Epiſcopatum illibatè geſſiſſe, confeſſus eſt. Cùm ergo Stephanus non ſolùm non rebaptizet hæreticos , verùm etiam hoc facientes , vel , ut fieret , decernentes , excommunicandos eſſe cenſeret , ſic aliorum Epiſcoporum , & ipſius Cypriani litteræ oſtendunt , tamen cum eo Cyprianus in unitatis pace permanſit.* Geſſit ergo illibatè Stephanus Epiſcopatum, ac nonniſi calumniosè poteſt acculari.

ARGUMENTUM II. Launoij.

22. IN Honorium I. frequentiùs convertitur , & validiùs infigitur Launoij ſtylus, ac ſi Pontifex ille concors fuiſſet erroris Monothelitarum , conſentiendo cum Pyrrho Patriarcha Conſtantinopolitano.

Reſponſio

23. PRætactus Author *de libert. Eccleſ. Gallic. dicto lib. 7. cap. 16. à n. 2.* ita reſpondet. Si Launoius eruditiſſimi Patris Sirmundi , cui multum ſe debere fatetur , ob eam nimirum cauſam , quam notat Ludovicus Moreri in ſuo magno Dictionario Gallico , ſcilicet , quòd eum tanquam Magiſtrum habuerit artis cenſoriæ , ſeu critices , ſi , inquam , diſcipulus Magiſtri pium erga ſanctam Sedem affectum imitatus fuiſſet , Honorium ab omni erroris labe purum præſtitiſſet. Nam quæ Pater Sirmundus monimenta ab Anaſtaſio collecta edidit , certa ſunt illius Pontificis fidei teſtimonia. Si teſtes eò majorem faciant fidem , quòd & res , quas narrant , certiùs nôrunt , & ob vitæ integritatem , pietatem ac ſanctitatem à mendacio magis abhorrent , duæ illæ conditiones in ijs eminuerunt, qui pro Honorio adducuntur.

Joannes IV. Papa zelo fidei , miſericordiâ erga pauperes , conſtantiâ & vitæ ſanctitate conſpicuus, triennio poſt obitum Honorij Apologiam ſcripſit pro eo , quia Pyrrhus Patriarcha Conſtantinopolitanus hæreſis ſuæ fautorem extitiſſe falsò aſſerebat , in qua quidem Apologia Ioannes explicat mentem Honorij , quam oſtendit à Monothelitarum errore valde fuiſſe diverſam. 24.

Eam autem interpretationem Ioannes non pro ſuo erga Honorium affectu excogitaverat ; ſed ab eo ipſo , qui Honorio ab epiſtolis fuerat, qui illas ipſas ſcripſerat , quas Pyrrhus pro ſe interpretabatur , quique doctrinâ , & pietate totum Occidentem , teſte S. Maximo , illuſtrabat , dilgenter ſciſcitatus erat veram dictantis ſententiam. 25.

Sanctus erat Maximus , qui Honorium tum in diſputatione cum Pyrrho , tum in duabus epiſtolis paucis poſt annis defendit , atque adeò nimio erga Eccleſiam Romanam ſtudio minimè excæcatus. Coætaneus erat, & partem eorum , quæ referebat , ſuis ipſe oculis viderat , atque adeò veritatis bene conſcius. 26.

Satis quoque Launoio fuiſſent hæc teſtimonia , ſi Honorium defendendum ſuſcepiſſet , ut eum innoxium demonſtraret , & ea dilueret , quæ Summo illi Pontifici opponit *epiſt. 1. to. 3. & alibi* ; præſertim cùm teſtimonia prædicta omnibus , quæ adversùs Pontificem illum proferuntur , antiquiora ſint. Imò ſuffeciſſet ſilentium illuſtrium Scriptorum ſatis antiquorum v. g. Pauli Diaconi Aquilejenſis, Theophanis , Georgij Monachi. Eſt enim illi admodùm familiare iſtud argumenti genus , ſed eam laudem non ambibat : ad oppugnandum , non ad propugnandum proclive erat ejus ingenium. Cùmque receptis communiter opinionibus bellum frequentiùs indiceret , conjecturis ſupradictorum teſtimoniorum robore longè inferioribus uti cogebatur ; quas tamen ceu demonſtrationes habebat. 27.

ARGVMENTVM III.

IOannes Launoius Liberij etiam exemplum commemorat , ac ſi Arianorum hæreſi ſubſcripſiſſet , teſte Athanaſio *in epiſt. ad ſolitariam vitam agentes* , & Hieronymo *in chronico.* 28.

Reſponſio.

PRætactus Author *tract. de libert. Eccleſ. Gallic. cit. cap. 16. à n. 7.* ita reſpondet. Liberius peccavit quidem, ut veriſimiliùs apparet : non tamen aliquid fidei contrarium Eccleſiæ credendum propoſuit. Certè , qui Summo Pontifici negant non errandi privilegium , quia Liberius exilij ærumnarum pertæſus S. Athanaſij condemnationi & formulæ fidei veritatem integram non explicanti , ſed falſi nihil continenti ſubſcripſit , pari ratione Concilia Generalia obnoxia fateri cogetur, 29.

Digitized by Google

Anno 37. Henrici VIII. cap. 1. 109

Anno 37. Henrici VIII. cap. 1. 111

Anno 37. Henrici VIII. cap. 1. 113

Anno 37. Henrici VIII. cap. 1.

Reſponſio.

42. AUthor *prætacti tract. de libert. Eccleſ. Gall. cap. 16. n. 14. reſpondet.* Hæc Launoij verba ſui ſcriptorem & Pontificiæ dignitati infenſum, & præ nimio illam perſequendi ardore excæcatum objicere. Quænam enim ex his Sixti verbis ſignificant, *ipſum de Bibliorum emendatione perfectiſſima ſecurum?* An quia Pontifex declarat, ſe eò ſpectaſſe, aſſerit etiam perveniſſe? Semperné, qui ad aliquem ſcopum ſe tetendiſſe affirmat, confidit etiam, ſe eum attigiſſe? Quin etiam, ſi Sixtus declaràſſet, *Bibliorum emendationem perfectiſſimam aſſecutum*, ea verba de *fide* certitudine nullatenus intelligi poſſent, ſed tantùm de *morali*, quæ poſt adhibitam accuratam diligentiam haberi poteſt. Non enim aliter accipi poſſunt illa verba, *quoad ejus fieri poteſt*, quàm, tat indicent, id cum abſoluta ſecuritate aſſeri non poſſe.

43. At, inquit Launoius, *neque Bibliorum editio, neque Sixti diploma ſuppreſſa eſſent, niſi Sixtus erràſſet.* Quaſi verò error ſola ſupprimendorum Actorum cauſa ſit. Emendaverat Sixtus V. editionem vulgatam peritiſſimorum virorum operà uſus. Emendationem illam, quamvis admodùm utilem, ad perfectiorem ſtatum, ſive repertis novis Codicibus, ſive habità aliorum virorum peritiſſimorum copiâ, perduci poſſe animadvertens Clemens VIII. editionem Sixti non ſuppreſſit; ſed eam perficiendam, priuſquàm publicaretur, curavit, quam ob rem in lucem deinde fuit emiſſa, præfixis & Sixti & Clementis nominibus; ut videre eſt in variis editionibus exinde factis cùm alibi, tum in Gallia.

44. Subdit tandem præfatus Author *præf. n. 16.* Quis, ajens, cum voluptate non contempletur Launoij inter tot conatus ad abrogandam Papæ infallibilitatem, tam diligenter, tamque frequenter Adriani VI. authoritatem jactare? quaſi cæteri Pontifices quamplurimi erràſſent, & omnes errare potuiſſent in proponenda Eccleſiæ univerſæ fidei doctrina; ſolius autem Adriani privati adhuc Doctoris, & antequàm de Pontificatu vel ipſe, vel alius pro eo cogitaret, infallibile fuiſſet judicium. At Pontifex factus ſententiam non retractavit. Tot, tamque gravibus negotijs & curis diſtentus fuit per illud tempus aliunde ſatis breve, quo Eccleſiæ clavum tenuit, ut mirum non ſit, eum de corrigendis Commentarijs Scholaſticis minimè cogitaſſe. Sed etiamſi priſtinam retinuiſſet ſententiam, num idcirco vinceret Launoius? An privata Pontificis opinio ſolemnis definitionis loco habenda eſſet? An in deneganda ſibi infallibilitate ſolùm infallibilis exiſtimandus eſſet Pontifex?

Objectiones Adverſariorum conflatæ ex plurium Pontificum exemplis confutatis ab Authore *Regalis Sacerdotij ejus. lib. 3. §. 9.*

45. OBjici namque ſolet ab Adverſarijs 1. Zephyrinum Papam ementitis à Montano vaticinijs, ac miraculis captum, eidem communicaſſe; uti teſtatur Tertullianus *lib. adverſus Praxeam cap. 11.*

Verùm dictus Author *Regalis Sacerdotij* 46.
ibi n. 7. reſpondet. Tertullianum Montaniſtam fuiſſe, tantumque illi credendum, quantum Calviniſtæ, aut Lutherano ſacras Litteras pro ſe afferentibus, maximè cùm præter Tertullianum, nemo alius id ſcribat. Deinde ex Euſebio *l. 5. c. 3.* ſciendum eſt, Montaniſtas priùs, quàm eam hæreſin incidiſſent, viros fuiſſe inſigni pietate, miraculis, & vaticinijs claros, adeò, ut etiam in hæreſin prolapſi, hanc multis ſanctiſque viris impoſuerint, teſte eodem Euſebio: præferebant inſignem pietatem, martyria, jejunia, & quidquid apud Catholicos in pretio erat, ſanctiſſimè colebant: quâ pietatis larvâ, Tertulliano, omnium eo tempore præſtantiſſimo illorum, ut, quos fuerat acerrime inſectatus *in lib. de præſcript.* eospoſteà & defenderit, & coluerit, ſpecie videlicet miraculorum, & ſeveritatis, quam profitebantur, deceptus. Quid ergo mirum, ſi eodem pietatis apparatu, obtentuque religionis Catholicæ Zephyrinum circumvenerint? qui tamen a Praxea rei fabulam edoctus, communionem, pacemque, quam illis paraverat, continuò abrupit. Nihil ergo, quòd fidei adverſatur, docuit Zephyrinus, ſed mendacio deceptus eſt, ut nos, pontificem decipi ab aliquo poſſe, haud negamus. Philaſtr. *de hæres. cap. 50.* Epiphan. *hæres. 48.*

Objici ſolet 2. ab adverſa parte. Felicem II. operâ Arianorum, Liberio in exilium pulſo, ſuffectum eſſe, quem S. Hieronymus Epiſcopum fuiſſe Arianum, dicit in cathalogo Scriptorum in Acatio. 47.

Verùm *Regalis Sacerdotij* Author *loc. cit. n.* 48.
9. reſpondet, Felicem, antequàm Pontifex Romanus eligeretur, liberè quidem cum Arianis communicaſſe, nunquam tamen Arianum fuiſſe, ut expreſsè teſtantur Ruffinus *l. 10. hiſt. c. 22.* Theodoretus *l. 2. c. 17.* Sozomenus *l. 4. c. 10.* Imò ubi Cathedram Petri conſcendit, in alium de repente mutatus, & ſocietatem cum Arianis abrupit, & Conſtantium Auguſtum, quòd Baptiſmum ab Arianis acceptiſſet, ſacris interdixit, capite, ut aliqui dicunt, propterea truncatus, aut aliàs pro fide Catholica ærumnis confectus; nam Sanctum, & Martyrem obiiſſe certum eſt. Vide Bellarmin. *de Roman. Pontif. l. 4. c. 9.* Baron. *ad ann. 458.* Azor. *p. 2. l. 4. c. 17.* Damaſum *in vita Felicis*, & S. Gregor. l. *in Antiphonario, & Sacramentario.*

Objici ſolet 3. ab Adverſarijs. Gelaſium 49.
1. Papam *in lib. contra Eutychen* docuiſſe, in Sacramento Euchariſtiæ una cum carne Chriſti etiam ſubſtantiam panis poſt conſecrationem durare, quæ eſt manifeſta Lutheri hæreſis: ex quo errore argumentum contra Eutychen deducit, ut, quemadmodùm poſt conſecratio-nem utraque ſubſtantia inconfuſa perſeverat, ita poſt Incarnationem. Verba Gelaſij ſunt: *Certè Sacramenta, quæ ſumimus, Corporis, & Sanguinis Chriſti, Divina res eſt, propter quod & per eadem Divinæ efficimur conſortes naturæ, & tamen eſſe non deſinit ſubſtantia ſeu natura panis & vini,*

vini, &c. Et, ne quis dicat, hunc librum Gelaſij non eſſe; ſciendum eſt, S. Fulgentium Gelaſij coævum, hunc ipſum librum Gelaſio adſcribere, & multa ex illo citare *reſponſ. 2. ad Ferrand. Diacon.* & patet ex illis verbis, quæ *in eodem libro* habentur: *Cùm Sedem Apoſtolicam dilectio veſtra unanimiter teneat, conſtanter prædicet, ſapienterque defendat &c.* Quæ verba auctorem fuiſſe Romanum Pontificem, aperte oſtendunt. Si potuit ergo Gelaſius errare, poterunt & alij Pontifices, nec enim major eſt unius, quàm alterius ratio, cùm omnes æquè ſint Chriſti Vicarij, omnes Petri Succeſſores, omneſque in eadem Cathedra ſedeant.

50. Verùm ipſiſſimus ille Author *n. 10.* reſpondet. Hîc iterum ex incertis argumentum duci: eſt enim incertiſſimum, Gelaſium Papam illius libri authorem eſſe, ut graviſſimi Scriptores tradunt, & nos demonſtrabimus, ut plane cauſæ ſuæ infirmitatem oſtendant, cui ſuſtinendæ tam infirma, & incerta præſidia adhibentur. Sed Gelaſium Papam illius libri authorem non eſſe, his rationibus probamus. *Primò.* Qui liber, quem contra Neſtorium, & Eutychen Gelaſius Papa compoſuit, Gennadio *de Scriptor. Eccleſiaſt.* & Anaſtaſio Bibliothecario teſtibus, fuit *grande volumen, & in quinque libros diſtinctum*, hic autem, de quo agimus, libellus tantùm eſt, & cujus, qui de Gelaſij lucubrationibus ſcripſêre, Gennadius videlicet, Anaſtaſius, Trithemius &c. nullam mentionem faciunt.

51. *Secundò.* Author libelli de duabus naturis in ipſo exordio altercationem de duabus naturis novam, recentemque, & nuper natam eſſe dicit, ejuſque initijs extinguendis ſe illam ſcriptionem ſuſcepiſſe: at verò quo tempore Gelaſius ſedebat, Eutychiana hæreſis non tantùm nova recenſque non fuit, ſed planè decrepita, imò extincta & funerata, & quam multa Concilia jam dudum damnaverant, Conſtantinopolitanum videlicet ſub Flaviano Patriarcha anno 448. & aliud Conſtantinopolitanum, cui Leonis Papæ Legati adfuerunt anno 450. & Concilium Chalcedonenſe Oecumenicum anno 451. poſt quod à Marciano, & Leone Imperatoribus exterminati ſunt Eutychiani anno 452. & 460. Quomodò igitur Gelaſij Pontificis tempore, qui anno 492. electus eſt, potuit hæreſis tot jam retrò annis nata, damnata, extincta, nova eſſe, recenſque?

52. *Tertiò.* Hic Author profeſſus, ſe omnium ferè antiquorum Patrum ſententias de Incarnatione Domini collecturum, ex Latinis duos tantùm citat Damaſum & Ambroſium, reliquos Græcos omnes, quod argumento eſt, Græcum fuiſſe, imò Concilij Chalcedonenſis, & Leonis Papæ nullam planè mentionem facit, à quibus tamen maximè hæreſis Eutychiana conclamata, exploſaque eſt, ut omninò credibile ſit, hoc opuſculum à Gelaſio Papa, & poſt Chalcedonenſe Concilium conſcriptum eſſe, cùm ſola hujus Concilij authoritas mille Patribus par eſſet, ſuffeciſſetque Adverſarijs revincendis: cur ergo omiſſum, quod præ omnibus erat? Et omiſſum à Gelaſio tantæ eruditionis, tantique ingenij viro; quique Concilij Chalcedonenſis authoritate libenter utitur, ut patet *ex epiſt. ad Fauſtum* data, tantò libentiùs tunc uſurus, cùm argumentum, quòd præ manibus habemus, id unicè poſceret, & victoria ex eo penderet.

Quartò. Inter alios orthodoxos Patres 53.
Euſebium Pamphili Cæſarienſem Epiſcopum citat, eumque Gregorio Nazianzeno antepoſuit, hominem videlicet non tantùm non ſanctum, nec Patribus annumerandum, ſed omninò impium, qui in perſecutione Diocletiani non tantùm defecit, qui ſanctos Athanaſium & Euſtachium Catholicæ religionis Duces acerrimè inſectatus eſt, qui hæreſim Arianam facis inſtar ubique accendit, in eademque vitam finivit, cujus memoria execrationi ſemper & luctui Catholicis fuit, quem etiam, ejuſque opera tanquam peſte Arianâ infecta *ſeptima* Generalis Synodus *Act. 5. & 6.* proſcripta voluit, cujuſque hiſtoriam eodem veneno tinctam Gelaſius Papa inter Apocrypha rejecit; hunc, inquam, hominem, 57.
toties mendacem perfidumque à Gelaſio inter Patres, inter Sanctos referri, ejuſque teſtimonio, velut orthodoxi Eutychianos revinci?

Quintò. Teſtatur Caſſiodorus, ſolitos 54.
fuiſſe hæreticos, & Pelagianos præſertim, ſuis, quæ in lucem emittebant, operibus, Gelaſij nomen præfigere, *ut* (verba ſunt Caſſiodori *lib. de Divina lect. cap. 8.*) *res vitioſas glorioſi nominis auctoritate defenderent.* Nihil ergo novi, ſi Gelaſio Pontifici ſint adſcripta, quæ ad alium Gelaſium ſpectant, nominis inſuper ſimilitudine, fraudem, aut errorem juvante, ut jam dicemus.

Sextò. Itaque Cardinalis Baronius ac- 55.
curatè eruditèque obſervat, authorem hujus 58
libelli de duabus naturis contra Eutychen & Neſtorium, Gelaſium illum eſſe, cujus in Bibliotheca Photius meminit, quique acta Synodi Nicænæ tribus tomis contra Eutychianos complexus eſt: hic enim ſcripſit, cùm hæreſis Eutychiana ſæpius extincta Baſiliſci tyranni potentiâ gliſcere iterum incæpit: idem exagitatum in ſe ab Eutychianis, & contra eoſdem ſcriptille dicit. Euſebiũ Pamphili eximijs encomijs ornat, & inter orthodoxos refert, eumque Joannes II. Papa *in epiſt. ad Acacium*, *alióſque Senatores* citat, quæ omnia optimè, & velut ad unguem in libelli authorem quadrant. Videantur de hoc argumento Baronius *citat.* Bellarminus *de Rom. Pontif. l. 4. c. 10.* Canus *de locis Theolog. l. 6. c. ult. ad 4.* Spondanus ad annum 496. Ludovic. Jacob. *Bibliothec. Pontif. le mire Bibliothec. Eccleſiaſt. pag. 72. & 201.* Perronius, Binnius, Sirmundus, alijque.

Quòd ſi verò concederemus, hunc ipſum 56.
libellum & errorem Gelaſij Pontificis eſſe, non propterea cauſâ cecidimus. Jam enim præmonuimus, Papam multa dicere & ſcribere, ut privatum Doctorem, non ut Pontificem: nec enim libros ſcribere, eſt actio Pontifici propria, ſed cuilibet Doctori conceſſa

ceſſa & communis, quæque ex omnium ſententia errorem admittit, nec quidquid libris ſuis Pontifices inſerunt, ad fidei dogmata pertinere volunt. Imò hæc eſt diſtinctio inter Dei & Pontificis verbum, quòd illud in nulla ſui parte, nullo tempore, nulloque caſu, etiam in re minima, mendacium errorémve patiatur: Pontificum doctrina in eo ſolùm caſu certitudinem meretur, nec ullo errore fœdari poteſt, cùm Eccleſiam è Cathedra docet, hoc eſt, cùm quæſtione aliquâ inter Chriſtianos exortâ, Pontifex rebus omnibus maturè diſcuſſis, ſententiam pronuntiat, declaratque, ad fidem aliquid, aut hæreſin pertinere, & Chriſti fidelibus, quid eos credere neceſſariò oporteat, cum apparatu, & pro Pontificia authoritate mandat: hæc enim ſolemnis, auctoritativa, ad totam & univerſalem Eccleſiam directa cum mandato declaratio, eſt actio ſoli Pontifici propria, in quam, ut docuimus, cadere error non poteſt, quod de illâ circa Euchariſtiam doctrinâ, Gelaſio adſcriptâ, dici non poteſt.

57. Objici ſolet 4. ab adverſa parte. Eundem Gelaſium Papam docuiſſe, ſacram Euchariſtiam ſub utraque ſpecie neceſſariò ſumendam eſſe. nec poſſe ſinè ſacrilegio ſpecies ſeparari, quæ eſt hæreſis Huſſitarum, & Calviniſtarum. Habetur hoc Gelaſij decretum apud Gratianum *In Cap. Comperimus. De conſecrat. diſt. 2.* in hæc verba: *Comperimus, quòd quidam ſumptâ tantummodò Corporis ſacri portione, à Calice ſacri cruoris abſtineant: qui procul dubio (quoniam neſcio, quâ ſuperſtitione docentur obſtringi) aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia diviſio unius, ejuſdémque myſterij ſinè grandi ſacrilegio non poteſt provenire.*

58. Verùm *præſitatus* Author *Regalis ſacerdotij ubi ſupra n. 11.* reſpondet. Vel Gelaſium loqui de Sacerdotibus, qui non poſſunt alterâ ſpecie abſtinere, & ſic Gelaſium ipſe Gratianus, Gloſſa, & Rubrica illius Canonis explicant. Vel Gelaſius loquitur de illis, qui non ex præcepto Eccleſiæ, infirmitate, aliâve ſimili, & neceſſariâ causâ abſtinebant ſpeciebus vini, ſed ex ſuperſtitione, ut ibi Gelaſius ſeipſum explicans dicit. Sciendum enim eſt, inter alias Manichæorum hæreſes etiam illam fuiſſe, quòd ſuperſtitioſum ciborum delectum inducerent, abſtinerent à carnibus & vino, quibus non ineſſe Divinam ſubſtantiam dicebant, ſed à mali principio generata: ob quam cauſam abſtinebant Euchariſtiâ ſub ſpeciebus vini, ſed tamen ne hæreſis notarentur, cum alijs Catholicis Euchariſtiâ ſub panis ſpeciebus fruebantur, ut teſtatur oculatus teſtis *ſerm. 4. de Quadrag.* S. Leo Papa. Oportet ergo tunc temporis calicis uſum liberum fuiſſe, & aliquando eo non uti ſolitos, ſi enim utrâque ſpecie Catholici, & neceſſariò veſcebantur, non tam unius ſpeciei uſu latuiſſent, quàm proditi eſſent Manichæi, & tamen S. Leo eâ ſimulatione eos latuiſſe dicit. Ergo monito ejuſdem Pontificis, qui perpetuò & anxiè unam tantùm ſpeciem frequentabant, dato velut ſigno pro Manichæis habiti, deprehenſique ſunt. Sanctus ergo Gelaſius *in citato Canone* non *abſolutè* damnat, qui unâ tantùm ſpecie Euchariſtiam ſumunt: ſed qui ex ſuperſtitione & ſacrilegio hoc faciebant, quales Manichæi erant, quos à Gelaſio Papa detectos, exilioque mulctatos eſſe, eorum libris concrematis, teſtatur Anaſtaſius Bibliothecarius *in Gelaſio.*

Objici ſolet 5. ab Adverſarijs. Vigilium Papam hæreſin Eutychianam profeſſum 59.
eſſe, & anathema illis dixiſſe, qui duas in Chriſto naturas aſſerebant; uti pateat *ex ipſius epiſtola ad Theodoram Auguſtam ſcripta.*

Verùm idem Author *Regalis ſacerdotij præf.* 60.
n. 12. ſic reſpondet. Calum Vigilij ſic ſe habuiſſe. Theodora Auguſta Eutychianam hæreſim animo fovebat, dolebatque à Romanis Pontificibus ſuæ fidei Epiſcopos, Anthimum præſertim, ſede ejectos, deportatoſque eſſe. Vigilium ergo Agapeti quondam Diaconum aggreditur, ingentem auri vim, & Pontificatum pollicita, ſi Chalcedone acta reſcinderet, Eutychianam fidem probaret, Anthimum reſtitueret. Omnia à Vigilio promiſſa, auri cupiditate & ambitione cæco. Sylverius in exilium pulſus, ſubornatâ, quòd cum Gothis colluderet, acculatione. Vigilius Beliſarij potentiâ, viventi adhuc & exulanti Sylverio ſuffectus; quo tempore ad Theodoram arcano chirographo Eutychianam hæreſin profeſſus eſt, monitâ tamen Auguſtâ, ut omnia ſilentio ſecretoque tegeret, re enim vulgatâ, Romanos palàm defecturos. Mortuo poſteà inter ærumnas Sylverio, Auguſta à Vigilio petere, exſolveret fidem occultis litteris obſtrictam, reciperetque in gratiam Anthimum Patriarcham. Negavit Vigilius præſtari à ſe poſſe, quæ temerè promiſiſſet: neminem pactis obligari, quæ turpiùs ſervantur, quàm rumpuntur. Excanduit Imperatrix, & Vigilio attactu, & ſi dicere licet, facto quodam Romanæ Cathedræ, ſubitò mutatum, quaſi fidem Petri cum mitra induiſſet, in exilium egit, ubi pœnis ærumniſque confectus, Sancti nomen, & encomia à Patribus accepit. Vide S. Gregorium Magnum *lib. 2. epiſt. 36. ad Epiſc. Hiberniæ*, Paulum Diaconum *in vita Juſtiniani &c.* Ex hac Vigilij hiſtoria manifeſtum eſt, epiſtolam, quâ hæreſin probabat, ab eo ſcriptam, cùm nondum, vivente Sylverio, legitimus Papa eſſet, nec fuiſſe illam epiſtolam definitionem è Cathedra, de qua tantùm diſputamus, ſed occultos, furtivoſque codicillos, & ab ipſo Auctore ſilentio, tenebriſque damnatos, ac luce prohibitos, quod omninò ſententiæ judiciali, & è Cathedra prolatæ repugnat.

CONCLUSIO.

PRæducta exempla nequidquam 61.
probant contra Papæ, quà ex Cathedra ſancientis, in rebus fidei ac morum decretis irreformabilem infallibilitatem.

[illegible] Ordonnances [illegible] Roy Philippe le Bel en faveur de la Noblesse, [illegible] Bailliages, Prevostez, & autres Jurisdictions de son Royaume, [

ſectè correcta, & ad omnimodam puritatem reducta, non fuiſſet neceſſarius labor Hieronymi ad Scripturæ verſionem faciendam; prout ipſe teſtatur *in præfat. in lib. Paralip.*

Reſponſio.

66. VErùm ex oppoſito eſt prorſus ſtatuendum, ad Dei providentiam pertinere, ut nunquam relinquat Eccleſiam ſinè verâ & ſincerâ Scripturâ, etiam in publico, ita ut fidem faceret ad confirmanda dogmata. Ratio eſt. Alioquin enim videretur Eccleſia pro aliquo tempore defeciſſe in neceſſarijs, cùm nihil ita neceſſarium ſit ad fidei ſinceritatem tenendâ, quàm certificari, & habere in uſu ſinceram editionem Scripturæ; uti latiùs proſequitur Origenes *in Epiſt. ad Africanum.* Imò quamvis pro aliquo Eccleſiæ ſtatu variæ eſſent translationes, & aliqui dubitarent de exemplarium fide, per ejuſmodi tamen dubitationem, atque translationum varietatem minimè tollebatur ſolida Eccleſiæ ſententia circa ſinceram Scripturæ editionem. Quando proinde in Eccleſia fuit corrupta Septuaginta Interpretum editio, providit nihilominùs Deus de ſincerâ Scripturæ editione conſervandâ. Etenim Hieronymi tempore Septuaginta Interpretum editio ſervabatur incorrupta in Hexaplis Origenis; velut ipſe teſtatur *in Epiſt. ad Suniam & Fretelam*, licèt in alijs editionibus extaret corrupta. Sanctus quoque Auguſtinus *11. contra Fauſtum cap. 2.* dicit, ſententiarum varietates ex Divinarum Scripturarum exemplaribus prolatas extitiſſe paucas, ſacrarum Litterarum ſtudioſis notiſſimas. Quòd igitur plures excreviſſent in hoc genere varietates, id ortum magis fuiſſe ex quorundam imperitiâ, quàm ex ſinceræ in Eccleſiâ editionis defectu. Tertullianus porrò *ubi ſuprà* ante Origenis tempora fuit teſtatus, apud Serapæum in Ægypto videri Hebraicum Codicem Scripturarum à temporibus Ptolomæi ſervatum. Imò verò in Eccleſia ijs temporibus extitiſſe legitimam ſacrarum Scripturarum editionem, ex hoc etiam probatur, quòd Tertullianus *lib. de præſcript. contra hæreticos.* Irenæus *lib. 3. de fide cap. 4.* & Auguſtinus *28. contra Fauſtum, cap. 4.* docuiſſent, pro veris Scripturis ad Eccleſiam præſertim Apoſtolicam recurrendum eſſe: quod minimè locum habuiſſet, ſi eo tempore non reperta fuiſſet in publico uſu legitima Scripturarum editio.

Iterata objectio.

67. AN ergo, rurſus excipiet Adverſarius, nulla alia ſacrarum Scripturarum editio eſt authentica præter eam, quam vulgatam communiter dictam, Eccleſia Romana comprobat? At huic adverſari, quòd, ubi dubitatur de alicujus translationis legitimitate, ſeu quando aliqua facienda eſt correctio, recurrere oporteat ad textum Hebræum; uti tradit S. Auguſtinus *11. contra Fauſtum cap. 2.* innuitque Divus Hieronymus *præfat. in lib. Paral. & Epiſt. ad Pamachium de optimo genere interpretandi.* Ex quo adeò evinci, ipſis etiam Hebraicis exemplaribus ineſſe infallibilem authoritatem, cùm fruſtra alioqui ex ijs peteretur reſolutio in dubijs ac varietatibus translationum.

Reſponſio.

68. VErùm ex parte noſtra reſponderi debet, quòd alia ſit habenda ratio Hebraicæ editionis, ſi ſpectetur in ſuo primævo fonte, alia verò, prout Rabbinorum Hebræorum tranſmutationi qualicunque fuit obnoxia. Etenim Originalis Hebraici voluminis nomine non intelligitur quidem illud, cujus characteres ex *immediatâ* Dei dictatione ſunt exarati, hoc enim exhiberi amplius non poſſet, ſed quaſcunque legitimas & incorruptas ex illâ primævâ Dei Scripturâ tranſumptiones: de quibus tota proinde hîc occurrit difficultas, unde poſſint certò dignoſci legitimæ? Sentiunt equidem hæretici apud Bellarminum *lib. 1. de verbo Dei cap. 2.* Hebræum textum noſtra vulgatâ puriorem eſſe, cui etiam nimiùm tribuere videntur Cajetanus, Eugubinus, Oleaſter, & alij Catholici, niſi hi dicantur locuti de textu Hebræo, prout erat tempore SS. Auguſtini ac Hieronymi, hîc enim *Præfat. in comment. Iſaiæ.* conſulat eos, qui dicebant, Hebræos Codices fuiſſe falſatos. Unde idem S. Eccleſiæ Doctor *in Epiſt. ad Suniam & Fretelam.* ſcribit putam pro tunc Septuaginta Interpretum editionem haud diſſenſiſſe à textu Hebræo. Unde *ſimpliciter* dicendum eſt, Hebraicam editionem ſubſtitiſſe in omnimodâ ſuâ puritate, quando ex eo facta eſt translatio noſtræ vulgatæ, atque adeò Hebraicus textus, in quantum hodie etiam ſaltem in ſenſu, ſi non in verbis, concordat cum vulgatâ, purus adhuc cenſendus eſt: ubi verò diſcordat à ſenſu vulgatæ, corruptus haberi, nec adeò in cenſu Hebraici Originalis reputari debet: quemadmodùm ejuſmodi corruptio vel ex hominum negligentiâ, vel ex Judæorum malitiâ, vel ex additione punctorum ad litteras Hebraicas (ſinè his enim antiquitus legebantur Hebraici textus) in multis accidit: nimis enim facile eſt, unum punctum, ſeu vocalem ponere pro altera, ſicque totaliter mutare ſenſum: cujuſmodi proinde Hebraicæ editionis à vulgatâ diſſenſiones pluribus exemplis probat Bellarminus *loco cit.* Quando igitur Divus Auguſtinus *ſuperiùs* allegatus docet, in caſu dubij ſuper aliqua translatione eſſe recurrendum ad textum Hebraicum, id pro eo tempore ita habebat locum, dum nempe in ſuâ puritate ſubſiſtebat Hebraica editio, attamen pro temporibus poſterioribus variâ poſt vulgatam corruptione irrepente in textum Hebraicum, huic non eſt infallibilis jam authoritas, niſi in quantum concordat cum vulgatâ. Inſuper utilis ac fructuoſus eſſe poteſt ex vulgata ad textum Hebraicum recurſus, tum ut fiat illius cum iſto collatio ad veritatem eruendam: tum,

Acts IV. Chap. VI.

Ann. Dom. 1700.

Ann. Reg. Gul. III. XII.

Ann. Reg. Annæ I.

Ann. Reg. Annæ II.

Ann. Reg. Annæ III.

Ann. Reg. Annæ IV.

Ann. Reg. Annæ V.

Ann. Reg. Annæ VI.

Ann. Reg. Annæ VII.

Ann. Reg. Annæ VIII.

Ann. Reg. Annæ IX.

Ann. Reg. Annæ X.

Ann. Reg. Annæ XI.

Ann. Reg. Annæ XII.

Ann. Reg. Annæ XIII.

Ann. Reg. Annæ XIV.

Ann. Reg. Annæ XV.

Ann. Reg. Annæ XVI.

Ann. Reg. Annæ XVII.

Ann. Reg. Annæ XVIII.

Ann. Reg. Annæ XIX.

Ann. Reg. Annæ XX.

Ann. Reg. Annæ XXI.

Ann. Reg. Annæ XXII.

Ann. Reg. Annæ XXIII.

Ann. Reg. Annæ XXIV.

Ann. Reg. Annæ XXV.

Ann. Reg. Annæ XXVI.

Ann. Reg. Annæ XXVII.

Ann. Reg. Annæ XXVIII.

Ann. Reg. Annæ XXIX.

Ann. Reg. Annæ XXX.

Ann. Reg. Annæ XXXI.

Ann. Reg. Annæ XXXII.

Ann. Reg. Annæ XXXIII.

Ann. Reg. Annæ XXXIV.

Ann. Reg. Annæ XXXV.

Ann. Reg. Annæ XXXVI.

Ann. Reg. Annæ XXXVII.

Ann. Reg. Annæ XXXVIII.

Ann. Reg. Annæ XXXIX.

Ann. Reg. Annæ XL.

Ann. Reg. Annæ XLI.

Ann. Reg. Annæ XLII.

Ann. Reg. Annæ XLIII.

Ann. Reg. Annæ XLIV.

Ann. Reg. Annæ XLV.

Ann. Reg. Annæ XLVI.

Ann. Reg. Annæ XLVII.

Ann. Reg. Annæ XLVIII.

Ann. Reg. Annæ XLIX.

Ann. Reg. Annæ L.

Ann. Reg. Annæ LI.

Ann. Reg. Annæ LII.

Ann. Reg. Annæ LIII.

Ann. Reg. Annæ LIV.

Ann. Reg. Annæ LV.

Ann. Reg. Annæ LVI.

Ann. Reg. Annæ LVII.

Ann. Reg. Annæ LVIII.

Ann. Reg. Annæ LIX.

Ann. Reg. Annæ LX.

Ann. Reg. Annæ LXI.

Ann. Reg. Annæ LXII.

Ann. Reg. Annæ LXIII.

Ann. Reg. Annæ LXIV.

Ann. Reg. Annæ LXV.

Ann. Reg. Annæ LXVI.

Ann. Reg. Annæ LXVII.

Ann. Reg. Annæ LXVIII.

Ann. Reg. Annæ LXIX.

Ann. Reg. Annæ LXX.

Ann. Reg. Annæ LXXI.

Ann. Reg. Annæ LXXII.

Ann. Reg. Annæ LXXIII.

Ann. Reg. Annæ LXXIV.

Ann. Reg. Annæ LXXV.

Ann. Reg. Annæ LXXVI.

Ann. Reg. Annæ LXXVII.

Ann. Reg. Annæ LXXVIII.

Ann. Reg. Annæ LXXIX.

Ann. Reg. Annæ LXXX.

Ann. Reg. Annæ LXXXI.

Ann. Reg. Annæ LXXXII.

Ann. Reg. Annæ LXXXIII.

Ann. Reg. Annæ LXXXIV.

Ann. Reg. Annæ LXXXV.

Ann. Reg. Annæ LXXXVI.

Ann. Reg. Annæ LXXXVII.

Ann. Reg. Annæ LXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ LXXXIX.

Ann. Reg. Annæ XC.

Ann. Reg. Annæ XCI.

Ann. Reg. Annæ XCII.

Ann. Reg. Annæ XCIII.

Ann. Reg. Annæ XCIV.

Ann. Reg. Annæ XCV.

Ann. Reg. Annæ XCVI.

Ann. Reg. Annæ XCVII.

Ann. Reg. Annæ XCVIII.

Ann. Reg. Annæ XCIX.

Ann. Reg. Annæ C.

Ann. Reg. Annæ CI.

Ann. Reg. Annæ CII.

Ann. Reg. Annæ CIII.

Ann. Reg. Annæ CIV.

Ann. Reg. Annæ CV.

Ann. Reg. Annæ CVI.

Ann. Reg. Annæ CVII.

Ann. Reg. Annæ CVIII.

Ann. Reg. Annæ CIX.

Ann. Reg. Annæ CX.

Ann. Reg. Annæ CXI.

Ann. Reg. Annæ CXII.

Ann. Reg. Annæ CXIII.

Ann. Reg. Annæ CXIV.

Ann. Reg. Annæ CXV.

Ann. Reg. Annæ CXVI.

Ann. Reg. Annæ CXVII.

Ann. Reg. Annæ CXVIII.

Ann. Reg. Annæ CXIX.

Ann. Reg. Annæ CXX.

Ann. Reg. Annæ CXXI.

Ann. Reg. Annæ CXXII.

Ann. Reg. Annæ CXXIII.

Ann. Reg. Annæ CXXIV.

Ann. Reg. Annæ CXXV.

Ann. Reg. Annæ CXXVI.

Ann. Reg. Annæ CXXVII.

Ann. Reg. Annæ CXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CXXIX.

Ann. Reg. Annæ CXXX.

Ann. Reg. Annæ CXXXI.

Ann. Reg. Annæ CXXXII.

Ann. Reg. Annæ CXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CXXXV.

Ann. Reg. Annæ CXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CXL.

Ann. Reg. Annæ CXLI.

Ann. Reg. Annæ CXLII.

Ann. Reg. Annæ CXLIII.

Ann. Reg. Annæ CXLIV.

Ann. Reg. Annæ CXLV.

Ann. Reg. Annæ CXLVI.

Ann. Reg. Annæ CXLVII.

Ann. Reg. Annæ CXLVIII.

Ann. Reg. Annæ CXLIX.

Ann. Reg. Annæ CL.

Ann. Reg. Annæ CLI.

Ann. Reg. Annæ CLII.

Ann. Reg. Annæ CLIII.

Ann. Reg. Annæ CLIV.

Ann. Reg. Annæ CLV.

Ann. Reg. Annæ CLVI.

Ann. Reg. Annæ CLVII.

Ann. Reg. Annæ CLVIII.

Ann. Reg. Annæ CLIX.

Ann. Reg. Annæ CLX.

Ann. Reg. Annæ CLXI.

Ann. Reg. Annæ CLXII.

Ann. Reg. Annæ CLXIII.

Ann. Reg. Annæ CLXIV.

Ann. Reg. Annæ CLXV.

Ann. Reg. Annæ CLXVI.

Ann. Reg. Annæ CLXVII.

Ann. Reg. Annæ CLXVIII.

Ann. Reg. Annæ CLXIX.

Ann. Reg. Annæ CLXX.

Ann. Reg. Annæ CLXXI.

Ann. Reg. Annæ CLXXII.

Ann. Reg. Annæ CLXXIII.

Ann. Reg. Annæ CLXXIV.

Ann. Reg. Annæ CLXXV.

Ann. Reg. Annæ CLXXVI.

Ann. Reg. Annæ CLXXVII.

Ann. Reg. Annæ CLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CLXXIX.

Ann. Reg. Annæ CLXXX.

Ann. Reg. Annæ CLXXXI.

Ann. Reg. Annæ CLXXXII.

Ann. Reg. Annæ CLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CLXXXV.

Ann. Reg. Annæ CLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CXC.

Ann. Reg. Annæ CXCI.

Ann. Reg. Annæ CXCII.

Ann. Reg. Annæ CXCIII.

Ann. Reg. Annæ CXCIV.

Ann. Reg. Annæ CXCV.

Ann. Reg. Annæ CXCVI.

Ann. Reg. Annæ CXCVII.

Ann. Reg. Annæ CXCVIII.

Ann. Reg. Annæ CXCIX.

Ann. Reg. Annæ CC.

Ann. Reg. Annæ CCI.

Ann. Reg. Annæ CCII.

Ann. Reg. Annæ CCIII.

Ann. Reg. Annæ CCIV.

Ann. Reg. Annæ CCV.

Ann. Reg. Annæ CCVI.

Ann. Reg. Annæ CCVII.

Ann. Reg. Annæ CCVIII.

Ann. Reg. Annæ CCIX.

Ann. Reg. Annæ CCX.

Ann. Reg. Annæ CCXI.

Ann. Reg. Annæ CCXII.

Ann. Reg. Annæ CCXIII.

Ann. Reg. Annæ CCXIV.

Ann. Reg. Annæ CCXV.

Ann. Reg. Annæ CCXVI.

Ann. Reg. Annæ CCXVII.

Ann. Reg. Annæ CCXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCXIX.

Ann. Reg. Annæ CCXX.

Ann. Reg. Annæ CCXXI.

Ann. Reg. Annæ CCXXII.

Ann. Reg. Annæ CCXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCXXV.

Ann. Reg. Annæ CCXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCXXX.

Ann. Reg. Annæ CCXXXI.

Ann. Reg. Annæ CCXXXII.

Ann. Reg. Annæ CCXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCXXXV.

Ann. Reg. Annæ CCXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCXL.

Ann. Reg. Annæ CCXLI.

Ann. Reg. Annæ CCXLII.

Ann. Reg. Annæ CCXLIII.

Ann. Reg. Annæ CCXLIV.

Ann. Reg. Annæ CCXLV.

Ann. Reg. Annæ CCXLVI.

Ann. Reg. Annæ CCXLVII.

Ann. Reg. Annæ CCXLVIII.

Ann. Reg. Annæ CCXLIX.

Ann. Reg. Annæ CCL.

Ann. Reg. Annæ CCLI.

Ann. Reg. Annæ CCLII.

Ann. Reg. Annæ CCLIII.

Ann. Reg. Annæ CCLIV.

Ann. Reg. Annæ CCLV.

Ann. Reg. Annæ CCLVI.

Ann. Reg. Annæ CCLVII.

Ann. Reg. Annæ CCLVIII.

Ann. Reg. Annæ CCLIX.

Ann. Reg. Annæ CCLX.

Ann. Reg. Annæ CCLXI.

Ann. Reg. Annæ CCLXII.

Ann. Reg. Annæ CCLXIII.

Ann. Reg. Annæ CCLXIV.

Ann. Reg. Annæ CCLXV.

Ann. Reg. Annæ CCLXVI.

Ann. Reg. Annæ CCLXVII.

Ann. Reg. Annæ CCLXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCLXIX.

Ann. Reg. Annæ CCLXX.

Ann. Reg. Annæ CCLXXI.

Ann. Reg. Annæ CCLXXII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCLXXV.

Ann. Reg. Annæ CCLXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCLXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCLXXX.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXI.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXV.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCXC.

Ann. Reg. Annæ CCXCI.

Ann. Reg. Annæ CCXCII.

Ann. Reg. Annæ CCXCIII.

Ann. Reg. Annæ CCXCIV.

Ann. Reg. Annæ CCXCV.

Ann. Reg. Annæ CCXCVI.

Ann. Reg. Annæ CCXCVII.

Ann. Reg. Annæ CCXCVIII.

Ann. Reg. Annæ CCXCIX.

Ann. Reg. Annæ CCC.

Ann. Reg. Annæ CCCI.

Ann. Reg. Annæ CCCII.

Ann. Reg. Annæ CCCIII.

Ann. Reg. Annæ CCCIV.

Ann. Reg. Annæ CCCV.

Ann. Reg. Annæ CCCVI.

Ann. Reg. Annæ CCCVII.

Ann. Reg. Annæ CCCVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCIX.

Ann. Reg. Annæ CCCX.

Ann. Reg. Annæ CCCXI.

Ann. Reg. Annæ CCCXII.

Ann. Reg. Annæ CCCXIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXIV.

Ann. Reg. Annæ CCCXV.

Ann. Reg. Annæ CCCXVI.

Ann. Reg. Annæ CCCXVII.

Ann. Reg. Annæ CCCXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXIX.

Ann. Reg. Annæ CCCXX.

Ann. Reg. Annæ CCCXXI.

Ann. Reg. Annæ CCCXXII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCCXXV.

Ann. Reg. Annæ CCCXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCCXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCCXXX.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXI.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXV.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCCXL.

Ann. Reg. Annæ CCCXLI.

Ann. Reg. Annæ CCCXLII.

Ann. Reg. Annæ CCCXLIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXLIV.

Ann. Reg. Annæ CCCXLV.

Ann. Reg. Annæ CCCXLVI.

Ann. Reg. Annæ CCCXLVII.

Ann. Reg. Annæ CCCXLVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXLIX.

Ann. Reg. Annæ CCCL.

Ann. Reg. Annæ CCCLI.

Ann. Reg. Annæ CCCLII.

Ann. Reg. Annæ CCCLIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLIV.

Ann. Reg. Annæ CCCLV.

Ann. Reg. Annæ CCCLVI.

Ann. Reg. Annæ CCCLVII.

Ann. Reg. Annæ CCCLVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLIX.

Ann. Reg. Annæ CCCLX.

Ann. Reg. Annæ CCCLXI.

Ann. Reg. Annæ CCCLXII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXIV.

Ann. Reg. Annæ CCCLXV.

Ann. Reg. Annæ CCCLXVI.

Ann. Reg. Annæ CCCLXVII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXIX.

Ann. Reg. Annæ CCCLXX.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXI.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXV.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXX.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXI.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXV.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CCCXC.

Ann. Reg. Annæ CCCXCI.

Ann. Reg. Annæ CCCXCII.

Ann. Reg. Annæ CCCXCIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXCIV.

Ann. Reg. Annæ CCCXCV.

Ann. Reg. Annæ CCCXCVI.

Ann. Reg. Annæ CCCXCVII.

Ann. Reg. Annæ CCCXCVIII.

Ann. Reg. Annæ CCCXCIX.

Ann. Reg. Annæ CD.

Ann. Reg. Annæ CDI.

Ann. Reg. Annæ CDII.

Ann. Reg. Annæ CDIII.

Ann. Reg. Annæ CDIV.

Ann. Reg. Annæ CDV.

Ann. Reg. Annæ CDVI.

Ann. Reg. Annæ CDVII.

Ann. Reg. Annæ CDVIII.

Ann. Reg. Annæ CDIX.

Ann. Reg. Annæ CDX.

Ann. Reg. Annæ CDXI.

Ann. Reg. Annæ CDXII.

Ann. Reg. Annæ CDXIII.

Ann. Reg. Annæ CDXIV.

Ann. Reg. Annæ CDXV.

Ann. Reg. Annæ CDXVI.

Ann. Reg. Annæ CDXVII.

Ann. Reg. Annæ CDXVIII.

Ann. Reg. Annæ CDXIX.

Ann. Reg. Annæ CDXX.

Ann. Reg. Annæ CDXXI.

Ann. Reg. Annæ CDXXII.

Ann. Reg. Annæ CDXXIII.

Ann. Reg. Annæ CDXXIV.

Ann. Reg. Annæ CDXXV.

Ann. Reg. Annæ CDXXVI.

Ann. Reg. Annæ CDXXVII.

Ann. Reg. Annæ CDXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CDXXIX.

Ann. Reg. Annæ CDXXX.

Ann. Reg. Annæ CDXXXI.

Ann. Reg. Annæ CDXXXII.

Ann. Reg. Annæ CDXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CDXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CDXXXV.

Ann. Reg. Annæ CDXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CDXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CDXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CDXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CDXL.

Ann. Reg. Annæ CDXLI.

Ann. Reg. Annæ CDXLII.

Ann. Reg. Annæ CDXLIII.

Ann. Reg. Annæ CDXLIV.

Ann. Reg. Annæ CDXLV.

Ann. Reg. Annæ CDXLVI.

Ann. Reg. Annæ CDXLVII.

Ann. Reg. Annæ CDXLVIII.

Ann. Reg. Annæ CDXLIX.

Ann. Reg. Annæ CDL.

Ann. Reg. Annæ CDLI.

Ann. Reg. Annæ CDLII.

Ann. Reg. Annæ CDLIII.

Ann. Reg. Annæ CDLIV.

Ann. Reg. Annæ CDLV.

Ann. Reg. Annæ CDLVI.

Ann. Reg. Annæ CDLVII.

Ann. Reg. Annæ CDLVIII.

Ann. Reg. Annæ CDLIX.

Ann. Reg. Annæ CDLX.

Ann. Reg. Annæ CDLXI.

Ann. Reg. Annæ CDLXII.

Ann. Reg. Annæ CDLXIII.

Ann. Reg. Annæ CDLXIV.

Ann. Reg. Annæ CDLXV.

Ann. Reg. Annæ CDLXVI.

Ann. Reg. Annæ CDLXVII.

Ann. Reg. Annæ CDLXVIII.

Ann. Reg. Annæ CDLXIX.

Ann. Reg. Annæ CDLXX.

Ann. Reg. Annæ CDLXXI.

Ann. Reg. Annæ CDLXXII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXIII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXIV.

Ann. Reg. Annæ CDLXXV.

Ann. Reg. Annæ CDLXXVI.

Ann. Reg. Annæ CDLXXVII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXIX.

Ann. Reg. Annæ CDLXXX.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXI.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXV.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ CDLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ CDXC.

Ann. Reg. Annæ CDXCI.

Ann. Reg. Annæ CDXCII.

Ann. Reg. Annæ CDXCIII.

Ann. Reg. Annæ CDXCIV.

Ann. Reg. Annæ CDXCV.

Ann. Reg. Annæ CDXCVI.

Ann. Reg. Annæ CDXCVII.

Ann. Reg. Annæ CDXCVIII.

Ann. Reg. Annæ CDXCIX.

Ann. Reg. Annæ D.

Ann. Reg. Annæ DI.

Ann. Reg. Annæ DII.

Ann. Reg. Annæ DIII.

Ann. Reg. Annæ DIV.

Ann. Reg. Annæ DV.

Ann. Reg. Annæ DVI.

Ann. Reg. Annæ DVII.

Ann. Reg. Annæ DVIII.

Ann. Reg. Annæ DIX.

Ann. Reg. Annæ DX.

Ann. Reg. Annæ DXI.

Ann. Reg. Annæ DXII.

Ann. Reg. Annæ DXIII.

Ann. Reg. Annæ DXIV.

Ann. Reg. Annæ DXV.

Ann. Reg. Annæ DXVI.

Ann. Reg. Annæ DXVII.

Ann. Reg. Annæ DXVIII.

Ann. Reg. Annæ DXIX.

Ann. Reg. Annæ DXX.

Ann. Reg. Annæ DXXI.

Ann. Reg. Annæ DXXII.

Ann. Reg. Annæ DXXIII.

Ann. Reg. Annæ DXXIV.

Ann. Reg. Annæ DXXV.

Ann. Reg. Annæ DXXVI.

Ann. Reg. Annæ DXXVII.

Ann. Reg. Annæ DXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DXXIX.

Ann. Reg. Annæ DXXX.

Ann. Reg. Annæ DXXXI.

Ann. Reg. Annæ DXXXII.

Ann. Reg. Annæ DXXXIII.

Ann. Reg. Annæ DXXXIV.

Ann. Reg. Annæ DXXXV.

Ann. Reg. Annæ DXXXVI.

Ann. Reg. Annæ DXXXVII.

Ann. Reg. Annæ DXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DXXXIX.

Ann. Reg. Annæ DXL.

Ann. Reg. Annæ DXLI.

Ann. Reg. Annæ DXLII.

Ann. Reg. Annæ DXLIII.

Ann. Reg. Annæ DXLIV.

Ann. Reg. Annæ DXLV.

Ann. Reg. Annæ DXLVI.

Ann. Reg. Annæ DXLVII.

Ann. Reg. Annæ DXLVIII.

Ann. Reg. Annæ DXLIX.

Ann. Reg. Annæ DL.

Ann. Reg. Annæ DLI.

Ann. Reg. Annæ DLII.

Ann. Reg. Annæ DLIII.

Ann. Reg. Annæ DLIV.

Ann. Reg. Annæ DLV.

Ann. Reg. Annæ DLVI.

Ann. Reg. Annæ DLVII.

Ann. Reg. Annæ DLVIII.

Ann. Reg. Annæ DLIX.

Ann. Reg. Annæ DLX.

Ann. Reg. Annæ DLXI.

Ann. Reg. Annæ DLXII.

Ann. Reg. Annæ DLXIII.

Ann. Reg. Annæ DLXIV.

Ann. Reg. Annæ DLXV.

Ann. Reg. Annæ DLXVI.

Ann. Reg. Annæ DLXVII.

Ann. Reg. Annæ DLXVIII.

Ann. Reg. Annæ DLXIX.

Ann. Reg. Annæ DLXX.

Ann. Reg. Annæ DLXXI.

Ann. Reg. Annæ DLXXII.

Ann. Reg. Annæ DLXXIII.

Ann. Reg. Annæ DLXXIV.

Ann. Reg. Annæ DLXXV.

Ann. Reg. Annæ DLXXVI.

Ann. Reg. Annæ DLXXVII.

Ann. Reg. Annæ DLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DLXXIX.

Ann. Reg. Annæ DLXXX.

Ann. Reg. Annæ DLXXXI.

Ann. Reg. Annæ DLXXXII.

Ann. Reg. Annæ DLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ DLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ DLXXXV.

Ann. Reg. Annæ DLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ DLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ DLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ DXC.

Ann. Reg. Annæ DXCI.

Ann. Reg. Annæ DXCII.

Ann. Reg. Annæ DXCIII.

Ann. Reg. Annæ DXCIV.

Ann. Reg. Annæ DXCV.

Ann. Reg. Annæ DXCVI.

Ann. Reg. Annæ DXCVII.

Ann. Reg. Annæ DXCVIII.

Ann. Reg. Annæ DXCIX.

Ann. Reg. Annæ DC.

Ann. Reg. Annæ DCI.

Ann. Reg. Annæ DCII.

Ann. Reg. Annæ DCIII.

Ann. Reg. Annæ DCIV.

Ann. Reg. Annæ DCV.

Ann. Reg. Annæ DCVI.

Ann. Reg. Annæ DCVII.

Ann. Reg. Annæ DCVIII.

Ann. Reg. Annæ DCIX.

Ann. Reg. Annæ DCX.

Ann. Reg. Annæ DCXI.

Ann. Reg. Annæ DCXII.

Ann. Reg. Annæ DCXIII.

Ann. Reg. Annæ DCXIV.

Ann. Reg. Annæ DCXV.

Ann. Reg. Annæ DCXVI.

Ann. Reg. Annæ DCXVII.

Ann. Reg. Annæ DCXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCXIX.

Ann. Reg. Annæ DCXX.

Ann. Reg. Annæ DCXXI.

Ann. Reg. Annæ DCXXII.

Ann. Reg. Annæ DCXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCXXV.

Ann. Reg. Annæ DCXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCXXX.

Ann. Reg. Annæ DCXXXI.

Ann. Reg. Annæ DCXXXII.

Ann. Reg. Annæ DCXXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCXXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCXXXV.

Ann. Reg. Annæ DCXXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCXXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCXXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCXL.

Ann. Reg. Annæ DCXLI.

Ann. Reg. Annæ DCXLII.

Ann. Reg. Annæ DCXLIII.

Ann. Reg. Annæ DCXLIV.

Ann. Reg. Annæ DCXLV.

Ann. Reg. Annæ DCXLVI.

Ann. Reg. Annæ DCXLVII.

Ann. Reg. Annæ DCXLVIII.

Ann. Reg. Annæ DCXLIX.

Ann. Reg. Annæ DCL.

Ann. Reg. Annæ DCLI.

Ann. Reg. Annæ DCLII.

Ann. Reg. Annæ DCLIII.

Ann. Reg. Annæ DCLIV.

Ann. Reg. Annæ DCLV.

Ann. Reg. Annæ DCLVI.

Ann. Reg. Annæ DCLVII.

Ann. Reg. Annæ DCLVIII.

Ann. Reg. Annæ DCLIX.

Ann. Reg. Annæ DCLX.

Ann. Reg. Annæ DCLXI.

Ann. Reg. Annæ DCLXII.

Ann. Reg. Annæ DCLXIII.

Ann. Reg. Annæ DCLXIV.

Ann. Reg. Annæ DCLXV.

Ann. Reg. Annæ DCLXVI.

Ann. Reg. Annæ DCLXVII.

Ann. Reg. Annæ DCLXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCLXIX.

Ann. Reg. Annæ DCLXX.

Ann. Reg. Annæ DCLXXI.

Ann. Reg. Annæ DCLXXII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCLXXV.

Ann. Reg. Annæ DCLXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCLXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCLXXX.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXI.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXV.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCXC.

Ann. Reg. Annæ DCXCI.

Ann. Reg. Annæ DCXCII.

Ann. Reg. Annæ DCXCIII.

Ann. Reg. Annæ DCXCIV.

Ann. Reg. Annæ DCXCV.

Ann. Reg. Annæ DCXCVI.

Ann. Reg. Annæ DCXCVII.

Ann. Reg. Annæ DCXCVIII.

Ann. Reg. Annæ DCXCIX.

Ann. Reg. Annæ DCC.

Ann. Reg. Annæ DCCI.

Ann. Reg. Annæ DCCII.

Ann. Reg. Annæ DCCIII.

Ann. Reg. Annæ DCCIV.

Ann. Reg. Annæ DCCV.

Ann. Reg. Annæ DCCVI.

Ann. Reg. Annæ DCCVII.

Ann. Reg. Annæ DCCVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCIX.

Ann. Reg. Annæ DCCX.

Ann. Reg. Annæ DCCXI.

Ann. Reg. Annæ DCCXII.

Ann. Reg. Annæ DCCXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCXV.

Ann. Reg. Annæ DCCXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCXX.

Ann. Reg. Annæ DCCXXI.

Ann. Reg. Annæ DCCXXII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCXXV.

Ann. Reg. Annæ DCCXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCXXX.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXI.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXV.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCXL.

Ann. Reg. Annæ DCCXLI.

Ann. Reg. Annæ DCCXLII.

Ann. Reg. Annæ DCCXLIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXLIV.

Ann. Reg. Annæ DCCXLV.

Ann. Reg. Annæ DCCXLVI.

Ann. Reg. Annæ DCCXLVII.

Ann. Reg. Annæ DCCXLVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXLIX.

Ann. Reg. Annæ DCCL.

Ann. Reg. Annæ DCCLI.

Ann. Reg. Annæ DCCLII.

Ann. Reg. Annæ DCCLIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLIV.

Ann. Reg. Annæ DCCLV.

Ann. Reg. Annæ DCCLVI.

Ann. Reg. Annæ DCCLVII.

Ann. Reg. Annæ DCCLVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLIX.

Ann. Reg. Annæ DCCLX.

Ann. Reg. Annæ DCCLXI.

Ann. Reg. Annæ DCCLXII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCLXV.

Ann. Reg. Annæ DCCLXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCLXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCLXX.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXI.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXV.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXX.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXI.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXV.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCLXXXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCXC.

Ann. Reg. Annæ DCCXCI.

Ann. Reg. Annæ DCCXCII.

Ann. Reg. Annæ DCCXCIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXCIV.

Ann. Reg. Annæ DCCXCV.

Ann. Reg. Annæ DCCXCVI.

Ann. Reg. Annæ DCCXCVII.

Ann. Reg. Annæ DCCXCVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCXCIX.

Ann. Reg. Annæ DCCC.

Ann. Reg. Annæ DCCCI.

Ann. Reg. Annæ DCCCII.

Ann. Reg. Annæ DCCCIII.

Ann. Reg. Annæ DCCCIV.

Ann. Reg. Annæ DCCCV.

Ann. Reg. Annæ DCCCVI.

Ann. Reg. Annæ DCCCVII.

Ann. Reg. Annæ DCCCVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCCIX.

Ann. Reg. Annæ DCCCX.

Ann. Reg. Annæ DCCCXI.

Ann. Reg. Annæ DCCCXII.

Ann. Reg. Annæ DCCCXIII.

Ann. Reg. Annæ DCCCXIV.

Ann. Reg. Annæ DCCCXV.

Ann. Reg. Annæ DCCCXVI.

Ann. Reg. Annæ DCCCXVII.

Ann. Reg. Annæ DCCCXVIII.

Ann. Reg. Annæ DCCCXIX.

Ann. Reg. Annæ DCCCXX.

Ann. Reg. Annæ DCCCX

legitimam quoad omnes litteras & apices, ſi enim vel in uno titubaret, nec in alijs ejus partibus certi redderemur: quæ certitudo eò magis debet in nobis firmari de Scripturæ veritate & authoritate, ſeu legitimitate, quòd in Scriptura vera & legitima nihil contineatur, quòd non ſit revelatum, atque adeò ad fidem ac mores pertineat.

Objectio reiterata.

78. OBjici ſolet à nonnullis. *Inter noſtram vulgatam ſacrorum Bibliorum editionem, & originalia etiam antiquiora, ex quibus facta eſt translatio, in multis reperiri diſſenſionem aliquam: ſic enim probat diverſitas lectionis, veluti ipſe etiam Hieronymus aliam olim ex Hebraico textu edidit translationem Pſalmorum, quàm habeatur in vulgatâ: ſicuti etiam illud vulgatæ Gen. 3. ipſa conteret caput, in Hebraicis Originalibus uniformiter legitur ipſum, ſeu ipſe conteret caput tuum.*

Reſponſio.

79. VErùm hoc minimè obſtat, ſi ritè expendatur, cum quonam originali Hebraico facienda ſit vulgatæ noſtratis computatio. Etenim ſi ſermo ſit de originali Hebraico, quod nunc extat, major habenda eſt ratio vulgatæ, utpote potiorem, imò abſoluram in Eccleſia approbationem obtinentis, quàm textûs Hebraici, quanquàm in paucis inter ſe differant, ac teſte S. Auguſtino *11. contra Fauſtum cap. 2.* differentiæ hujuſmodi Scripturarum ſtudioſis notiſſimæ ſint, in eundem ferè ſenſum reducibiles: dum quod una translatio profert ſimpliciter, altera id ipſum, alio licèt modo, per circumlocutionem dicat. Ubi tamen diſſenſiones tales non ſunt ad eundem ſenſum reducibiles, ſed verè contrariæ, ſeu repugnantes; uti *ſupra* dictum eſt, omninò oportet, vulgatam textui Hebraico præferre, cùm illius translatio deſumpta fuerit ex emendatiori Hebraico, antiquitus adhuc incorrupto codice, indeque perpetuam Eccleſiæ approbationem meruerit, & illibatè conſervârit.

80. Quòd ſi ergo vulgatæ differentia quæpiam interveniat erga antiquum Hebraicum originale, conſiderare neceſſum eſt, etiam antiquitus fuiſſe diverſos ejuſmodi codices, quorum alij extiterant emendatiores, alij verò pluribus ſcatebant mendis. In quantum igitur eſt vulgatæ cum originali Hebraico differentia, ſentiendum eſt, hoc eſſe de originali minùs emendato, cùm econtra vulgata prorſus concors ſit puro & incorrupto antiquo originali, ex quo facta eſt translatio. Unde cùm Hieronymus quoque & alij Patres notentur, in allegatione ſacrorum textuum diſſentire à vulgatâ, dicendum eſt, ipſos non habuiſſe ſemper ad manum emendatiora originalia, ſed ex minùs etiam emendatis ejuſmodi deprompſiſſe allegationes, ſeu qualeſcunque translationes. Et ideo quatenus Hieronymi Pſalterium diſcrepat à Pſalterio vulgatæ, aſſerere oportet, illud ex puro, illud ex minùs emendato Hebraico originali eſſe translatum. Nec porrò infrequens eſt Hebræis, ut fœmineum ponant pro maſculino, ſicque facilè fuit, ut *Gen. 3.* legeretur in uno exemplari *ipſa*, in alio *ipſe*, in altero *ipſum conteret caput tuum*: imò, cùm iſta vox relativa ad totum contextum referatur, ſignificetque effectum illius inimicitiæ, quam mulier unà cum ſemine ſuo, eſſet habitura erga ſerpentem, perinde ſonare credendum eſt, ſive legatur *ipſa* ſcilicet mulier cum ſemine ſuo, ſive *ipſum* ſemen, nimirum unà cum muliere, ſive ipſe Meſſias nempe cum Matre, prævaleret adversùs dæmonem.

Quoad *ſecundum*, nempe de incorruptâ ac fideli vulgatæ verſionis conſervatione, aſſeverare oportet, hanc probari ex duplici principio. *Primum* adversùs hæreticos deſumitur ex omnium ferè Patrum Eccleſiæ ſanctæ Doctorum ultra mille annos continuâ approbatione ſequentium illâm translationem, ipſo S. Auguſtino *lib. de doct. Chriſt. cap. 25.* maximè commendante Divum Hieronymum ex hoc, quòd editionem *Italam* dictam, expurgârit: quam vulgatam hinc dici ſolitam, poſtea etiam comprobârunt S. Gregorius Papa *20. Moral. cap. 24.* & S. Iſidorus *lib. 6. Etymol. cap. 3.* poſt quos ipſiſſimâ hâc vulgatâ in ſuis libris uſi ſunt Remigius, Beda, Rabanus, Anſelmus, Petrus Damianus, Bernardus, Hugo, Rupertus, Thomas de Aquino, Bonaventura &c. imò in Concilijs etiam Generalibus erat vulgatæ uſus; ut nefas profectò ſit, hæreticos iſti præponere alias translationes, ſeu verſiones, vel quæcunque à ſemet prætenſa originalia. 81.

Secundum, in editione hac vulgata adversùs ſcribentium & Notariorum negligentiam, ignorantiamque, ſeu hominum malitiam, incorruptè ſervandâ, principium ſic tenet in codicibus antiquis, qui paſſim in diverſis ſervantur Eccleſijs, ut ex eorum collatione poſſit fieri correctio mendorum, quæ irrepunt ex falsâ quandoque tranſcriptione. Hoc ſtudium de antiquiſſimis ſacrarum Litterarum codicibus conſervandis, atque mendis fortè irrepentibus per hos corrigendis, magnum ſemper in Eccleſiâ fuiſſe, teſtatur etiam Cardinalis Ximenenſis *in Præfat. ad Biblia Complutenſia*, faciens mentionem Codicis 800. annorum Gothicis litteris ſcripti. Juxta hæc igitur principia in corde Eccleſiæ ita ſemper manet ſacra Scriptura pura & legitima, ut hæc ipſa tamen principia ſint ſolùm *Inſtrumentaria*, ipsâmet Divinitus repromiſsâ Spiritûs ſancti erga Eccleſiam providentiâ aſſiſtente, ne Eccleſia in Codicibus Divinis approbandis, poſſit errori eſſe obnoxia. Cui proinde ſacrorum voluminum puritati minimè obſtat Sixti V. & Clementis VIII. correctio; ſiquidem hæc facta ſit ex purioribus exemplaribus in Eccleſia illibatè ſervatis, quibus derogare haud poterant menda, quæ in plures particulares editiones irrepſerant, nec adeò dicere licet *ſimpliciter* & *abſolutè*, opor- 82.

Dhalli. A village in Simla State, 7 miles from Simla town, on the Hindustan-Tibet road. Population (1901), 1,000. Dhalli is the residence of the Political Officer in charge of the Simla Hill States, and contains a dispensary, a school, and a post office. The Political Officer's house is a fine building, with a large garden.

Dhalli. Tahsil of Simla State, Punjab, lying between 30° 57′ and 31° 15′ N. and 77° 5′ and 77° 23′ E., with an area of 220 square miles. Population (1901), 29,000. The tahsil contains 1 town, Simla (population, 16,000), and 68 villages. The land revenue and cesses amount to Rs. 40,000. The tahsil is traversed by the Hindustan-Tibet road, and contains 2 dispensaries.

Dhalwa. Village in the Kalsi tahsil of Dehra Dun District, United Provinces, situated on the Jumna, 2 miles from Kalsi. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamadka. Village in the Anjar tahsil of Kachh State, Bombay, situated 12 miles from Anjar. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamaka. Village in the Nandgaon tahsil of Nasik District, Bombay, situated 12 miles from Nandgaon. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamangaon. Town in the Morsi tahsil of Amraoti District, Berar, situated 12 miles from Morsi. Population (1901), 5,000. It contains a dispensary.

Dhamankheda. Village in the Nandgaon tahsil of Nasik District, Bombay, situated 12 miles from Nandgaon. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamanod. Village in the Mhow tahsil of Indore State, Central India, situated 12 miles from Mhow. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamar. Village in the Yeola tahsil of Nasik District, Bombay, situated 12 miles from Yeola. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamda. Village in the Kalol tahsil of Baroda State, Bombay, situated 12 miles from Kalol. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamdhod. Village in the Nandgaon tahsil of Nasik District, Bombay, situated 12 miles from Nandgaon. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

Dhamdhoda. Village in the Kalol tahsil of Baroda State, Bombay, situated 12 miles from Kalol. Population (1901), 1,000. It contains a dispensary.

**Dhamdhoda

abſolutam pro humanâ imbecillitate affirmare, difficile eſt, ſic cæteris omnibus, quæ ad hunc uſque diem prodierunt, emendatiorem, puriorémque eſſe, minimè dubitandum eſt. At eo ipſo, quòd iſtâ correctio non poſſit affirmari omnibus numeris abſolutâ, poteſt circa quodpiam particulare aliquid dubij admittere: quoad menda ſcilicet veterum librariorum, pravarumque emendationum errores, dum tæteroqui quoad interpretationem vulgatam, quatenus à Concilio Tridentino eſt definita, nefas ſit, quidquam vocare in controverſiam. Quamvis proin in ſacris Biblijs ex incuriâ Typographiæ, vel etiam aliunde poſſit aliquod vitium irrepere, hoc tamen minimè obſtat Veritati Divinæ Scripturæ, cùm Eccleſia ſemper habeat præſtò, unde emendare valeat talES errores: nec adeò vitia ejuſmodi officere queunt authoritati vulgatæ editionis.

PROBATIO II.

Quâ irreformabilis Papæ infallibilitas oſtenditur ex Concilijs Generalibus ab Authore *tract. de libert. Eccleſiæ Gallic. lib. 7. cap. 5. inductis.*

90. QUanto enim cum applauſu excepta ſit doctrina Adriani I. Papæ in epiſtolis ad Imperatorem, & ad Patriarcham Conſtantinopolitanum ſcriptis, in actis *ſeptimæ* Synodi anno 787. habitæ, videri poteſt, ſcilicet *Actione 2.* in qua lectæ ſunt. Continent autem etiam illæ epiſtolæ ſanctæ Sedis in dirimendis de fide controverſijs prærogativæ teſtimonia. In *prima* habentur hæc verba de Beato Petro, & ejus Sede: *Iſte itaque tam præcelſo prælatus honore promeruit confiteri fidem, ſupra quam fundatur Eccleſia Chriſti. Beatam confeſſionem beatitudo ſecuta eſt præmiorum, cujus prædicatione ſancta univerſalis illuſtrata eſt Eccleſia, & ex ea cæteræ Dei Eccleſiæ fidei documenta ſumpſerunt. Nam ipſe Princeps Apoſtolorum beatus Petrus, qui Apoſtolicæ Sedi primitus præſedit, ſui Apoſtolatûs Principatum, ac Paſtoralis curæ, ſucceſſoribus ſuis, qui in ejus ſacratiſſima Sede perennitèr ſeſſuri ſunt, dereliquit. Quibus & authoritatis poteſtatem, quemadmodùm à Salvatore noſtro Domino Deo ei conceſſa eſt, & ipſe quoque ſuis contulit, ac tradidit Divino juſſu ſucceſſoribus Pontificibus.*

91. In eodem Concilio *Actione 2.* Ioannes ſanctiſſimus Epiſcopus Tauromanniæ dixit: *Cùm veluti Divinus orthodoxiæ terminus* (ſive Divina definitio) *ſint litteræ, quæ ab Adriano Papa ſenioris Romæ ad pios Imperatores, nec non & ad Taraſium univerſalem Patriarcham noſtrum miſſæ ſunt, ita profiteor.*

92. Nicolai I. & Adriani II. judicium de Photio, & de ſacris imaginibus doctrinam ſecuta eſt *octava* Synodus, ad quam nemo admiſſus eſt, quin profeſſioni fidei ab Adriano miſſæ ſubſcripſiſſet, in qua hæc continentur: *Quia non poteſt Domini noſtri Ieſu Chriſti prætermitti ſententia dicentis: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apoſtolica immaculata eſt ſemper reſervata religio, & ſancta celebrata doctrina. Ab hujus ergo fide, atque doctrina ſeparari minimè cupientes, & Patrum, & præcipuè Sanctorum Sedis Apoſtolicæ Præſulum ſequentes in omnibus conſtituta, anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum ſeo nomachis.* Quomodò autem prædicta Synodus *octava* Summorum illorum Pontificum amplexa ſit conſtituta, declarant hæc ejus verba. *Can. 2. Obedire Præpoſitis veſtris tanquam rationem reddituri, Paulus Magnus Apoſtolus præcipit. Itaque Beatiſſimum Papam Nicolaum tanquam organum ſancti Spiritûs habentes, nec non & Sanctiſſimum Adrianum Papam ſucceſſorem ejus. &c.* Concilia Oecumenica Summum Pontificem *tanquam organum ſancti Spiritûs habent*: Antiſtites Gallicani ejus judicia reformabilia eſſe decernunt.

In Concilio Lugdunenſi anno 1274. Imperator Græcorum & per epiſtolam, & per Nuntium juravit, ſe Catholicam & Orthodoxam fidem acceptare, profiteri, ac ſervare velle; *Prout*, inquit, *eam veraciter tenet, fideliter docet, & prædicat ſacroſancta Romana Eccleſia.* 93.

Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. vocat Eccleſiam Romanam Matrem, & Magiſtram omnium fidelium. Poſſent omnes fideles in errorem induci, ſi erraret Magiſtra, quam tenentur audire. 94.

Clemens V. *Clementinâ de Summâ Trinitate & fide Catholica. §. Nos igitur* docet, *quòd ad Apoſtolicam conſiderationem duntaxat hæc* (quæ in Scripturis obſcura ſunt) *declarare pertinet.* Quod etſi dixerit, Concilio Oecumenico, Viennenſi ſcilicet, præſidens; neceſſitatem tamen Concilij non induxit, ſed potiùs excluſit, particula illa *duntaxat.* 95.

PROBATIO III.

Prioris continuativa ex inductione Conciliorum Gallicanorum à dicto Authore *à n. 6.* inductorum.

96. CUi enim unquam ex antiquis Epiſcopis Gallicanis venit in mentem, non eſſe irreformabile ſanctæ Sedis judicium, donec à Concilio Oecumenico confirmatum, aut ab Eccleſia univerſa fuiſſet acceptatum? Et Epiſcopi ſingulí, & eorum Cœtus ſive Concilia illud tanquam indubitatam fidei normam populo proponebant. Hâc regulâ Concilium Arauſicanum II. anno 529. Fauſti Regenſis errores confutavit, & veritatem orthodoxam declaravit. *Id nobis*, ita præfantur Epiſcopi, *ſecundùm admonitionem Epiſcopi, & authoritatem Sedis Apoſtolicæ juſtum, ac rationabile viſum, & pauca Capitula ab Apoſtolica Sede nobis tranſmiſſa, quæ ab antiquis Patribus de ſanctarum Scripturarum voluminibus in hac præcipuè cauſa collecta ſunt ad docendos eos, qui aliter, quàm oportet, ſentiunt, ab omnibus obſervanda proferre, & manibus noſtris ſubſcribere deberemus: Quibus locis, qui hucuſque non ſicut oportet de gratia, & libero arbitrio credidit, ad ea, quæ*

fides

ter. Quare ſi ſecundum ſecundam figuram ſyllogiſmus fit, neceſſe eſt ut ſit affirmans & negans, & ut univerſalis ſit major propoſitio. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi nullum B ipſius A, at omne C ipſius B, nullum C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare nullum A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi quoddam B ipſius A, at omne C ipſius B, quoddam C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, quoddam A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare quoddam A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi quoddam B ipſius A, at omne C ipſius B, quoddam C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, quoddam A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare quoddam A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi quoddam B ipſius A, at omne C ipſius B, quoddam C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, quoddam A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare quoddam A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet.

ter. Quare ſi ſecundum ſecundam figuram ſyllogiſmus fit, neceſſe eſt ut ſit affirmans & negans, & ut univerſalis ſit major propoſitio. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi nullum B ipſius A, at omne C ipſius B, nullum C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare nullum A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi quoddam B ipſius A, at omne C ipſius B, quoddam C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, quoddam A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare quoddam A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet. Sit enim A negationi ſubjectum, B vero affirmationi. Quare ſi quoddam B ipſius A, at omne C ipſius B, quoddam C ipſius A. Quoniam igitur negatio convertitur, quoddam A ipſius B. Omne autem C ipſius B. Quare quoddam A ipſius C. Rurſus ſi A ipſius B, at nullum C ipſius A, nullum C ipſius B. Quoniam igitur negatio convertitur, nullum B ipſius A. Omne autem A ipſius C. Quare nullum B ipſius C. Quod ſi major propoſitio particularis ſit, ſive affirmans ſive negans, ſive minor affirmans ſive negans, ſive utraque, ſive quælibet, ſive univerſalis ſive particularis, ſyllogiſmus non fiet.

Anno 1574. Anno 1575.

Anno 1574. Anno 1575.

Anno 1574. Anno 1575.

quos damnavit, à tota Eccleſia pro hæreticis damnari jubet: ſi Concilijs ſententiam, quâ teneantur, præſcribit; ergo minùs, quàm ipſa Concilia errare poteſt: alioquin non ipſe Concilijs, ſed hæc Pontifici credenda præſcriberent: quod enim hoc paradoxum, ut qui eget doctrinâ, doceat, qui non egent, doceantur? quique errare à via poteſt, eos ducat, qui errare non poſſunt, hoc eſt, videns, confuſo rerum ordine, à cæco, Magiſter à diſcipulo diſcat, fons a rivulo bibat? In Concilio Carthaginenſi ſub Damaſo Papa, qui anno 367. electus eſt, & anno 384. mortuus, Stephanus Archiepiſcopus, & tria Africæ Concilia *in epiſt.* ad S. Damaſum, quæ habetur *tomo. 1. Concilior.* & Damaſus in reſponſoria ad eoſdem Epiſcopos, aperte profitentur: *Sedi Romanæ Epiſcoporum judicia, & ſummorum finem Eccleſiaſticorum negotiorum, & ſententiam de Divinis rebus reſervatam eſſe. Apoſtolicam hanc Sedem firmamentum eſſe à Deo fixum & immobile, omniúmque verticem Eccleſiarum.*

ARGUMENTUM V.

108. AUthor ille *præf. n. 5.* argumentatur ex Concilio Chalcedonenſi, cujus meminit S Thomas *in opuſc. contra errores Græcorum*, quòd in hæc verba decreverit. *Si quis Epiſcopus prædicatur infamis, liberam habeat ſententiam appellandi ad Beatiſſimum Epiſcopum antiquæ Romæ, quia habemus Petrum petram refugij, & ipſi ſoli liberâ poteſtate loco Dei ſit jus diſcernendi ſecundùm claves à Domino ſibi datas, & omnia ab eo definita teneantur tanquam à Vicario Apoſtolici throni.* Et in condemnatione Dioſcori Patres ſic acclamárunt: *Sanctiſſimus Archiepiſcopus Magnæ Romæ, unà cum ter Beatiſſimo Petro, qui eſt Petra & crepido Catholicæ Eccleſiæ, & ille, qui eſt rectæ fidei fundamentum,* (NB.) *nudavit eum Epiſcopatûs dignitate.* Et *in epiſt. Synodali ad Leonem* gratulantur Patres: *Quòd tantum Antiſtitem Apoſtolicæ Sedi, unde religionis noſtræ fons & origo manat, Dominus dederit.* Et *in epiſt. Synod. ad Patres Concilij* Leo Papa negat, *dogma fidei à ſe contra Eutychen, & Dioſcorum ſemel declaratæ, in dubium, aut diſputationem vocari debere, neque Legatos à ſe miſſi, qui rem deciſam, definitámque in litteris ad Flavianum datis, examini iterum ſubdi permittant, ſed qui definita exequantur.* Hæc omnia evincunt, Papam errare non poſſe in cauſis fidei, nam ſi poteſt, cur non liceat, ejus ſententias à Concilio examinari, emendarique? Sed audi ipſum Leonem: *Neque enim abjuncta eſt à vobis mea præſentia, qui in Vicarijs meis adſum, & jam dudum fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut qui non poteſtis ignorare, quid ex antiquâ traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiam. Unde, Fratres chariſſimi, rejectâ penitus audaciâ diſputandi contra fidem Divinitus inſpiratam, vana errantium infidelitas conquieſcat: cùm non liceat defendi, quod non liceat credi, cùm ſecundùm Evangelicas veritates, ſecundùm Propheticas voces, Apoſtolicámque doctrinam, pleniſſimè & luciditſimè per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Domini noſtri Jeſu Chriſti pia & ſincera confeſſio.*

ARGUMENTUM VI.

PRæductus Author *hic n. 6.* argumentatur 109.
6. *ſexta* Generali Synodo *tom. 3. Conciliorum* relata. Ibi S. Agatho Papa *in epiſt. ad Conſtantinum Auguſtum* non permittit Concilio, *ut aliter in cauſa fidei pronuntiet, quàm ſuis Legatis Pontifex injunxerat, ſuæque definitioni nihil addi, nihil minui, ſed juxta traditionem Apoſtolicæ Sedis, ut à Prædeceſſoribus ſuis conſervata eſt, omnia definiri.* Hæc utique ſupponunt, Pontificem Romanum non tantùm errare non poſſe, ſed ejus etiam officij eſſe, regulam credendi, docendique Concilio præſcribere. Sed hanc Pontificis infallibilitatem *in eadem epiſtola* (quam ſummis laudibus extulit, approbavitque eadem ſacra & generalis Synodus *Act. 4 & 18.*) adeò clarè Agatho expreſſit, ut nihil clariùs dici potuerit; ſic enim loquitur: *Cujus admonente præſidio, hæc Apoſtolica ejus Eccleſia, nunquam à via veritatis, in qualibet erroris parte deflexa eſt. Cujus authoritatem, utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis ſecutæ ſunt, omnesque Venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi &c. & ſanctis quidem Doctores orthodoxi venerati, atque ſecuti* 114.
ſunt: hæreticis autem falſis criminationum odijs inſecuti &c. Hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia, per Omnipotentis Dei gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nu quam erráſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit: ſed ut ab exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab Auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata ſinetenus manet, ſecundùm ipſius Domini Salvatoris Divinam pollicitationem, quam ſuorum diſcipulorum Principi in ſacris Evangelijs fecit: Petre, inquiens, ecce ſathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut, qui cribrat triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſideret itaque veſtra Clementia, quoniam Dominus & Salvator omnium, qui fidelis eſt, & fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum fratres admonuit. 115.

Ex Concilijs Africanis, quæ anno 646. 110.
quatuor Primates Africæ in ſubjectis ſibi Provincijs convocárunt, data eſt Synodalis ad Theodorum Papam epiſtola, in qua, inter alia: *Antiquis regulis ſancitum eſt, ut quidquid, quamvis in remotis, vel in longinquo poſitis ageretur provincijs, non priùs tractandum eſſet, niſi ad notitiam Almæ Sedis Apoſtolicæ fuiſſet deductum, ut ejus authoritate juſtâ quæ fuiſſet pronuntiatio firmaretur, indéque ſumerent cæteræ Eccleſiæ, velut de natali ſuo fonte, prædicationis exordium, & per diverſas totius mundi regiones, puritatis incorruptæ manarent fides Sacramenta ſalutis.* Videatur Spondanus *ad hunc annum &c.* & Acta Synodi Lateranenſis ſub Martino Papa.

AR-

ARGUMENTUM VII.

112. IPſiſſimus ille author *n. 7. & 8.* argumentatur 7. ex *quinta* Generali Synodo, in cujus ſententia, quam contra Anthimum Mennæ Patriarcha Conſtantinopolitanus pronuntiavit, hæc habentur: *Nos Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obedimus, ſicut charitas veſtra ſcit, & ipſius communicatores habemus, & condemnatos ab ipſa & nos condemnamus.*

113. In *ſeptima* etiam Synodo *Act. 2.* lecta & approbata eſt epiſtola Adriani II. ad Tharaſium Patriarcham, ubi expreſſiſſimũ Pontificiæ infallibilitatis teſtimoniũ extat, ſic enim inter alia habet: *Cujus etiam Sedes per totum terrarum orbem Primatum obtinens lucet, omniumque Eccleſiarum Dei Caput exiſtit. Unde & ipſe beatus Petrus Apoſtolus Dei juſſu Eccleſiam paſcens nihil omninò prætermiſit, ſed ubique Principatum obtinuit & obtinet: cui etiam & noſtræ beatæ & Apoſtolicæ Sedi, quæ eſt omnium Eccleſiarum Dei Caput, veſtra beata veſtræ ſanctitas ex ſincera mente & toto corde agglutinetur, utpote, quæ reverà ſit recta ſentiens, & pietatis incorrupta conſervatrix. Hoc ſacrificium primùm Omnipotenti Deo exhibeatur, veſtráque beatitudo magnos & piiſſimos Imperatores ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſiæ noſtræ veſtigia ſequentes, coram Deo, & horribili ejus judicio venerandas imagines in regia civitate, & omni loco in antiquum ſtatum reſtituendas curent, jubeántque: nimirum ſervantes traditionem hujus ſanctiſſimæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ.*

114. Porrò in Concilio etiam Romano ſub Nicolao II. celebrato inter alios Canones hic fuit: *Si quis dogmata vel decreta pro fide Catholica, aut Eccleſiaſtica diſciplina à Sedis Apoſtolicæ Præſide promulgatas contempſerit, anathema ſit.* Habetur hic Canon *in Cap. Si quis 25. q. 1. & 6. Ad abolendam. De hæret.*

ARGVMENTVM VIII.

115. IS denique Author à *n. 9.* argumentatur 8. adducendo Concilium Lugdunenſe I. ſub Innocentio IV. celebratum & relatum *in Cap. un. De homicid. in 6.* ubi ſic habetur: *Pro humani redemptione generis de ſummis cælorum ad ima mundi deſcendens, & mortem tandem ſubiens temporalem Dei Filius Ieſus Chriſtus, ne gregem ſui pretio ſanguinis glorioſi redemptum aſcenſurus, poſt reſurrectionem ad Patrem abſque Paſtore deſereret, ipſius curam B. Petro Apoſtolo (ut ſuæ ſtabilitate fidei cæteros in Chriſtiana religione firmaret, eorúmque mentes ad ſalutis opera ſuæ accenderet devotionis ardore) commiſit.*

116. Concilium quoque Lugdunenſe ſub Gregorio X. decrevit; prout habetur *in Cap. un. De ſumma Trinitate in 6. Fideli ac devotâ profeſſione fatemur, quòd Spiritus ſanctus æternaliter ex Patre & Filio non tanquam ex duobus principys, ſed tanquam ex uno principio: non duabus ſpirationibus, ſed unicâ ſpiratione procedit. Hoc profeſſa eſt hactenus, prædicavit & docuit, hoc firmiter tenet, & docet ſacroſancta Romana Eccleſia, mater omnium fidelium & magiſtra.* In eodem Lugdunenſi Concilio Michaelis Palæologi Imperatoris, & Orientalis Eccleſiæ Legati profeſſionem fidei Orthodoxæ ediderunt, quæ & à Synodo Lugdunenſi recepta eſt, & infallibilitati Pontificiæ apertiſſimum ſuffragium dedit. Videri ea poteſt apud Raynaldum *ad annum 1274. n. 24.* & inter alia hæc habet: *Ipſa quoque S. Romana Eccleſia ſummum & plenum Primatum & principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet: quem ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe, ſive vertice, cujus Romanus Pontifex eſt ſucceſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter & humiliter recognoſcit. Et ſicut præ cæteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & ſi quæ de fide obortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.*

117. Concilium porrò Lateranenſe ſub Innocentio III. *in Cap. Damnamus. De ſumma Trinitate.* Romanam Eccleſiam vocat omnium Matrem & Magiſtram. Suffragatur denique Concilium Lateranenſe ſub Iulio II. & Leone X. cui Germania, Hiſpania, Anglia, Dania, Norvegia, Scotia, Italia, & Hungaria ampliſſimis Legationibus miſſis adhæſerunt, ut videre eſt apud Raynaldum *ad annum 1512 n. 53.* Et Ludovicus Galliæ Rex per ſuos Oratores acta Concilij Piſani damnans, hoc ipſum Lateranenſe pro legitimo & Oecumenico agnovit, eúque ſe adhærere profeſſus eſt, ut habetur in actis ejuſdem Concilij *Seſſ. 8. tomo 5. Concil. Venetæ edit.*

118. Idem à Galliæ Prælatis factum, qui & ipſi Piſanum Conciliabulum execrati, profeſſi ſunt, ſe & adhærere, & adhæſuros Concilio Lateranenſi, ut videre eſt in actis Concilij *Seſſ. 9.* In hoc ergo Concilio, à Gallis, ut diximus, etiam recepto, *Seſſ. 11.* ex profeſſo definita eſt ſuprema Pontificis Romani ſupra Concilium authoritas, & conſequenter omnimoda infallibilitas. In eadem *Seſſ. 11.* reſciſſa eſt fatalis illa & pragmatica ſanctio, quæ Carolo VII. Regem in Bituricenſi Conventu, vigente Baſileenſi ſchiſmate adversùs Romanorum Pontificum authoritatem lata fuerat, quamque jam dudum, anno videlicet 1462. ſub Pio II. Ludovico XI. in publico Cardinalium Senatu revocaverat.

119. His proinde ſacrorum Conciliorum ſanctionibus meritò ſe conformaret Clerus Gallicanus in aſſeveranda infallibilitate Pontificiæ authoritatis, in fidei rebus ex Cathedra decernentis; maximè dum eam ſpecialem Romani Pontificis prærogativam fundant ſuper Chriſti Domini promiſſione *Matthæi 16.* polliciti: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Et *Lucæ 22.* aſſeverantis: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua.* Verùm excipiet fortaſſis nonnemo, iſtam infallibilitatem ad fidei duntaxat, non autem morum decreta protendi debere. De quo adeò puncto in concluſione proximè ſequenti differere nobis viſum eſt operæpretium.

CONCLUSIO.

120. EX fidei principijs certum eſt, quòd Eccleſia, ejuſque Caput Summus Pontifex, in legibus pro univerſa Eccle-

ſia ferendis quoad *formale* earundem ſpecificativum errare non poſſit, licèt errori obnoxium eſſe queat, quod in ejuſmodi legibus eſt *materiale* quoad ſingulares circumſtantias.

Explicatur & probatur ex eo, quòd Summus Pontifex pro Univerſa Eccleſia ſanciendo leges ſemper reſpiciat ad fidei principia. Et hoc quidem dupliciter, declarando quandoque moralitatem aliquam, ceu conſentaneam principijs fidei, atque tunc ad illa reſpicit *in actu ſignato*, nec adeò errori poteſt obnoxius eſſe in tali procedendi modo. Aliquando verò *ſimpliciter* præcipiendo moralitatem Verbo Dei conformem, atque tunc *in actu* ſaltem *exercito* reſpicit ad fidei principia, quin talem conformabilitatem *ſignatè* definiat. Quandoquidem igitur utroque iſto modo leges pro universâ Eccleſiâ ſanctæ per Oecumenicam Summi Paſtoris authoritatem reducantur in fidei principia, conſequens eſt, talem ſuper Eccleſiæ, adversùs quam portæ inferi prævalere non poſſunt, Petrâ fundatam authoritatem eſſe infallibilem, in legibus pro universâ Eccleſiâ condendis.

PROBATIO I.

Petita ex ſequenti ratione Theologica.

121. NAm in quibuſcunque legibus *Formale* eſt ipſa rei præceptæ moralitas, quâ rectæ rationi conſentanea. Hæc verò licèt in agibilibus *moralibus* ſit definita per lumen rationis naturale: ubi tamen iſtud eſt Divinitus elevatum, & ad ſublimioris perfectionis ſtatum ſupernaturalem, fidei lumine, ac infuſis *moralibus* etiam virtutibus mediantibus, traductum, voluit Deus honeſtatem naturalis etiam luminis ſphærâ circumſcriptam, ſub ipſiuſmet Divinæ ſuæ revelationis, fideique principijs nobis eſſe manifeſtam. Sic enim Decalogi præcepta univerſa ſunt naturali lumini conſentanea, ac propterea exſpirante licèt Veteri Lege, ſub cujus ſtatu ſcripta extant, etiamnum in Novâ Lege vigent. At verò hæc ipſa Decalogi præcepta fidei ſupernaturali lumine illuſtrata, ſunt principia, quibus oportet, ut conformetur quæcunque per Summum Pontificem præceptibilis moralitas. Hæc igitur reſpectu cujuſcunque legis ac præcepti ſe habens per modum *formalis* Specificativi, quantumvis lumini naturali ſit conveniens, vel maximè tamen, quatenus ſubeſt Eccleſiæ authoritati præceptivæ, ſupernaturalis rationis ſphæram attingenti, ut ſic reduci debet ad fidei principia. At in hiſce nequit errare Eccleſia, ejuſque Divinitus conſtitura, in Summo Pontifice reſidens, Oecumenica authoritas. Ergo iſta nequit etiam in legibus pro universâ Eccleſiâ ferendis quoad harum *formale*, errori eſſe obnoxia.

Objectio.

122. OPponi poteſt. Noſtram concluſionem videri diſſentaneam Canoni *Si quando de Reſcriptis*. Ubi Pontifex reſcribit in hæc verba: *Aut mandatum noſtrum reverenter adimpleas, aut per litteras tuas, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſam prætendas, quia patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris, quod pravâ nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum.*

Reſponſio.

123. NAm in concluſione fuit conſultò facta diſtinctio in legibus Eccleſiæ inter id, quod eſt *formale* & *materiale*, ex particularibus locorum, ſeu perſonarum circumſtantijs conſiſtens. At prællegatus Canon pravæ inſinuationis ſuggeſtionem errori obnoxiam in Pontifice ſupponens, apertè loquitur de eo, quod eſt *facti*, pendens ex naturalibus circumſtantijs. Sub cujuſmodi adeò errore adhuc locus eſt Eccleſiæ infallibilitati, circa *formalem* legis rationem, ſeu *moralem* honeſtatem, tanquam *intrinſecum* ejuſmodi præcepti finem, ac *Formale* ſpecificativum motivum.

Iterata objectio.

124. INſtari poteſt ex parte adverſa. Diverſos Pontifices videri erraſſe in aliquibus legibus contra bonos mores, aut jus Divinum tradendis. *Inprimis* enim *in Cap. Cùm eſſet. De Teſtamentis.* ſic habetur; à lege Divinâ alienum, & ab inſtitutis ſanctorum Patrum, Eccleſiæque conſuetudine alienum eſſe, quòd teſtamenta non valeant, niſi coram ſeptem teſtibus. At hoc legibus Imperialibus, & plurium nationum conſuetudine firmatum, haud pugnare cum jure Divino.

2. In Canone *Licèt. De ſponſa duorum.* ubi cùm definiretur, *mulierem, quæ per conſenſum legitimum nupſit alicui, non poſſe cum alio viro validè contrahere, etiamſi huic nupſerit, ſecutâ quoque copulâ*: ſuperaddi in hæc verba: *Quamvis aliter à Prædeceſſoribus noſtris fuerit judicatum.* Num ergo iſtos Alexandri III. prædeceſſores, dicendum eſt, judicâſſe contra jus Divinum, vi cujus Matrimonij vinculum priùs contractum, prohibet Matrimonium cum alio contrahendum? 125.

3. Stephanus VI. irritavit ſui prædeceſſoris Formoſi acta univerſa, juſſitque, *ut ab ipſo illegitimè ordinati denuò ordinarentur.* An non igitur Stephanus ille decrevit adversùs irreiterabilitatem Sacramenti Ordinis Divinitus ſancitam? 126.

4. In *Cap. Per Venerabilem. Qui filij ſint legitimi*, decrevit Pontifex, *legem Deuteronomij non eſſe abrogatam.* Hoc verò pugnat cum lege Evangelij Chriſti. 127.

5. *Cap. Laudabilem. De converſione infidelium.* dicitur Cæleſtinus III. ſanxiſſe, *quòd per unius conjugis hæreſin ſolvatur Matrimonium.* At iſtud adverſatur indiſſolubilitati Matrimonij Divinitus ſancitæ. 128.

6. In *Extravagante Exijt. De verborum ſignifi-* 129.

nificatione, definit Nicolaus IV. *perfectam paupertatem, quam Chriſtus tenebat, & docebat, ne quidem in communi admittere rerum dominium temporalium.* At oppoſitum ſtatuit Ioannes XXII. *in Extravag. Ad conditorem*: & *in Extrav. Quia quorundam*, definiens, hæreticum eſſe, qui dicit, Chriſtum docuiſſe talem paupertatem. An non ergo alteruter Pontificum in hoc erravit?

Reſponſio.

130. NAm 1. dici poteſt Canon *prælegatus* Cùm eſſes, loqui de Teſtamentis ad pias cauſas: diſertè namque dicit: ſeptem teſtium neceſſitatem in Teſtamentis eſſe à lege Divinâ alienam, quatenus repugnat Sanctorum exemplis, Eccleſiæque conſuetudini. Hæc autem conſuetudo complectitur præcisè cauſas pias. Quemadmodùm igitur ad has non extendit ſe illa de ſeptem teſtibus ſanctio, ſic à lege Divinâ alienum eſt, morientium libertatem, ac dominium in bonis ſuis in tantum coarctare, ne poſſint abſque illâ ſolennitate teſtari, vel legare ad pias cauſas.

131. 2. Canon *Licèt*, dum meminit prædeceſſorum Pontificum aliter judicantium, nihil dicit de lege aliquâ, hanc in rem ſanctâ in ordine ad univerſalem Eccleſiam: ſed intelligi debet de judicio privato, in quo Summus Pontifex errori obnoxius eſſe poteſt.

132. 3. Neque Stephani Papæ error fuit in ſancienda lege univerſali, ſed in facto, & in ſententiâ privatâ.

133. 4. In *Capitulo Per Venerabilem*, loquitur Pontifex de iſthâc Divinitus ſancitâ lege *Deut. 17. Si difficile, & ambiguum judicium eſſe perſpexeris, aſcende ad locum, quem elegit tibi Dominus.* Hanc igitur legem dicit Pontifex in Novâ etiam Lege obſervari debere. At quo modo non ſub formalitate Veteris Teſtamenti propriâ, ut jam aſcendendum ſit ad locum, quem Dominus pro illo ſtatu elegerat, ſed ſub Novæ Legis Divinitus ſancitâ formalitate, ut locus à Deo in hunc finem electus intelligatur eſſe Sedes Apoſtolica. Quod igitur *eo loco Deut.* erat Divinitus ſancitum, debet in Novâ Lege obſervari per quandam adimpletionem adumbrationis ita præludentis, ut ad altiorem tamen ſtatum nunc elevata fuerit.

134. 5. Quod ex *Cap. Laudabilem*, allegatur, non habetur in hujus Canonis textu. Et ſi quidem in antiquioribus Decretalibus aliquando extitiſſet, ſed poſtea expunctum fuiſſet, hujus expunctionis cauſa erat, quòd à Cæleſtino III. non eſſet ſancitum ex Cathedrâ de hæreticis charactere Baptiſmali inſignitis, ſed de ijs, qui ſuâ malitiâ Baptiſmatis valori inſidiabantur. Conſtat enim tam ex contextu ejus Canonis, quàm ex titulo univerſali *de Converſione infidelium*, ibi non eſſe ſermonem, niſi de illis infidelibus, qui *validè* ſaltem non ſunt inſigniti Baptiſmate. Quia proindeHæretici nomen complectitur ſectam ab Eccleſiâ ſanctâ deficientem, cujus nomine *Originarii* ſaltem veniunt etiam Saraceni, de quibus in eo Canone ſermo eſt, idcircò non men illud meritò expunctum fuit ab illo Canone, utpote æquivocum, dum plerumque quidem ſignificat ſectam Baptiſmatis valorem minimè auferentem, ſubinde tamen denotare poteſt ſectam in ſuâ origine ab Eccleſiâ deficientem, ſed eoúſque progredientem, ut Baptiſmate ſublato, jam ſit in cenſu infidelium paganorum.

6. Ex Bellarmino *de Romano Pontifice cap.* 135. *14.* liquet, illos Summorum Pontificum in ſpeciem diſcrepantes Canones, re ipsâ minimè diſcordare, vel aliquid Divinæ doctrinæ contrarium ex alterutra parte ſancire. Nam inprimis Nicolaus IV. non definiendo, ſed ſuam explicando ſententiam ſolummodò pronuntiavit, paupertatem, quæ nec in communi, nec in particulari quidquam poſſidet, eſſe perfectiorem, atque magis meritoriam: quod Ioannes XXII. directè non impugnavit, ſed tantùm renuntiavit juri, quod Pontifex Romanus habere dicebatur in poſſidendis omnibus Fratrum Minorum bonis. Deinde in ea, quam Chriſtus tenebat, paupertate non diſſentiebant Nicolaus & Ioannes: hic enim ſanciebat quidem, hæreticum eſſe ſermonem illum, quo dicebatur Chriſtus nunquam habuiſſe aliquid proprij: ille verò aſſeruit, Chriſtum equidem tantam aliquando ſervâſſe paupertatem, ut neque in communi, neque in particulari aliquid haberet, aliquando tamen admiſiſſe aliquid in communi, quia Iudas *loculos habebat.* Quæ proinde ſi inter ſe combinentur, nihil habent contrarietatis.

PROBATIO II.

Deſumpta ex Decreto Gratiani *ex cauſa 24. q. 1.*

IBi namque *in Cap. Hæc eſt fides.* diſertè dici- 136.
tur, *in Papa eſſe Petri fides & ſedes.* Et *Cap. Schiſma.* pronuntiatur *ſchiſmaticus, qui non credit, quod Romanus Pontifex credendum præcipit.* Porrò *in Cap. Arctiùs.* traditur *ſancta & Apoſtolica mater omnium Eccleſiarum per Deiomnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe, neque hæreticis novitatibus depravatam ſuccubuiſſe, ſed ut in exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab Auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus illibatam finetenus manere. In Cap. Memor ſum.* habetur inſuper *Pontificem præſidere Eccleſiæ ſub illius nomine*: ſcilicet Petri, *cujus fides nullam hæreſin unquam fovit, ſed omnes hæreſes deſtruit.* Quandoquidem igitur Petri fides ac ſedes ita ſint conjunctæ, ut, qui à dogmatibus per hanc credi jubetis, ſe ſeparat, ſit ſchiſmaticus, utpote divulſus ab Eccleſia, illibatè tenente fidei Chriſtianæ normam ab Apoſtolis traditam, evidenter hinc ſequitur, Papam, ex Cathedra, id eſt ſede Petri, fidei inſeparabiliter innixâ, nec ullius unquam hæreſis conſorte, ſed cunctas econtra hæreſes deſtruente decernentem, ex Divina ordinatione prorſus immunem eſſe à fidei erroribus.

Quare meritò reformidanda eſt Hadriani 137.
Papæ conſtitutio *in Cap Generali 25. q. 1.* ita decernentis: *Generali decreto conſtituimus, ut execrandum anathema ſit, & veluti prævaricator Catholicæ fidei ſemper apud Deum exiſtat, quicunque*

Regum, ſeu Epiſcoporum, vel Potentum deinceps Romanorum decretorum cenſuram in quocunque crediderit, vel permiſerit violandam.

PROBATIO III.

Prioris continuativa ex decreto Gratiani *diſt. 12. & 19.*

138. ETenim *in Cap. Non decet. diſt. 12.* Calixtus Papa ita reſcripſit: *Non decet à Capite membra diſcedere, ſed juxta ſacræ Scripturæ teſtimonium omnia membra Caput ſequantur. Nulli verò dubium eſt, quòd Apoſtolica Eccleſia mater eſt omnium Eccleſiarum, à cujus vos regulis nullatenus convenit, deviare. Eádem diſt. Cap. Præceptis.* Gregorius Papa Epiſcopis per Galliam, Germaniam, & univerſas provincias conſtitutis ſic reſcribit: *Per obedientiam, quæ à ſancta Romana Eccleſia & Apoſtolica authoritate juſſa ſunt, ſalutiferè impleantur, ſi ejuſdem ſanctæ Dei Eccleſiæ, quæ eſt Caput veſtrum, communionem habere deſideratis. In Cap. Romanorum diſt. 19.* Nicolaus Papa mandat, ut quod Apoſtolica probavit Eccleſia, teneatur acceptum. *Eádem diſt. in Cap. Sic omnes.* Agatho Papa dicit: *Omnes Apoſtolicæ Sedis ſanctiones accipiendas eſſe, tanquam ipſius Divini Petri voce firmatæ ſint.* Quid ergo clarius dici potuiſſet ad ſtabiliendam Papæ ex Cathedra Apoſtolica loquentis in rebus fidei infallibilitatem, in vi cujus oporteat, omnia Eccleſiæ membra ſequi Caput in tantum, ut quiſquis ea, quæ Apoſtolicâ authoritate ſunt juſſa, non adimplet, à ſanctæ Dei Eccleſiæ communione ſit alienus, non aliam ob rationem, niſi quia Sedis Apoſtolicæ ſanctiones perinde ſunt accipiendæ, ac ſi ipſius Divini Petri voce firmatæ eſſent. Ad quam proinde Petri in Romano Pontifice etiamnum loquentis vocem, meritò Clerus Gallicanus ſuam faciat reflexionem, cùm, uti S. Leo *in epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſes. Cap. Ita Dominus. diſt. 19.* relatus ſcripſerat: *Chriſtus Petrum in conſortium individuæ unitatis aſſumptum id, quod ipſe erat, voluit nominari dicendo:* Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: *ut ſic æterni ædificatio templi mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret.*

§. IV.

Corollarium.

139. HInc coronidis loco lubuit Clerum Gallicanum ad ſequentes ſacros Canones non tam revolvendos, quàm verbo & opere amplectendos invitare. Quorum *primus* Paſchalis Papæ *in Cap. Significáſti. De elect.* ita ſe habet: *Ajunt, in Conciliis ſtatutum non inveniri, quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Concilia ulla præfixerint, cùm omnia Concilia per Romani Pontificis authoritatem & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romani Pontificis patenter excipiatur authoritas. Cùm igitur à Sede Apoſtolica veſtræ inſignia dignitatis exigitis, quæ à B. Petri tantum Corpore aſſumuntur, dignum eſt, ut vos quoque Sedi Apoſtolicæ ſubjectionis debitæ ſigna ſolvatis, quæ vos cum B. Petro tanquam de membrò habere, etiam Catholici Capitis unitatem ſervare declarant.*

Secundus verò Innocentij IV. Canon *in Cap. Majores. De Baptiſmo.* ſic decernit: *Majores Eccleſiæ cauſas, præſertim articulos fidei contingentes, ad Petri Sedem referendos intelligit, qui, cum quærenti Domino, quem diſcipuli dicerent, ipſum eſſe, reſpondiſſe notabat:* Tu es Chriſtus Filius Dei vivi: *& pro eo Dominum exorâſſe, ne deficiat fides ejus.* 140.

Tertius denique Lucij III. Canon *in Cap. Ad abſolvendum. De hæreticis.* vinculo perpetui anathematis innodat *univerſos, qui de Sacramento Corporis & Sanguinis Chriſti aliter ſentire, aut docere non metuunt, quàm ſacroſancta Romana Eccleſia prædicat, & obſervat, &c.* Quomodò autem horum Canonum firmitas ſubſiſteret, ſi Romanæ Eccleſiæ Capitis, Summi Pontificis ex Cathedra loquentis, in rebus fidei judicium non eſſet infallibile? 141.

DISQUISITIO V.

An ex unanimi Patrum conſenſu & praxi Eccleſiæ, rationéque Theologica demonſtrari poſſit Papæ in rebus fidei omnimoda & irreformabilis infallibilitas?

§. I.

Referuntur Patrum hâc de re ſententiæ.

AUthor *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ cit. lib. 7. capp. 6. 7. 8. & 9.* ab authoritate SS. Patrum fusè probat certitudinem judicij Summi Pontificis in fidei quæſtionibus. Ad quem proinde Authorem, ne longior eſſe debeam, hic remitto Lectorem. Exinde *cap. 10.* exhibet antiquioris, imò & moderni Cleri Gallicani ſententiam de judicio Papæ in rebus fidei. Toti, inquiens, Clero Gallicano, tribuendum non eſt, quod geſtum eſt ab Epiſcopis Pariſijs congregatis. Non enim Conventus ille, qui non errandi privilegium Summo Pontifici adimere tentavit, Concilium Nationale erat, nec ij, ex quibus conſtabat, aliorum procurationem ad definiendas eas quæſtiones acceperant. Imò admodùm odioſa reliquis omnibus, vel ferè omnibus in Gallia, ſicut & in omnibus alijs Nationibus, viſa eſt declaratio illorum Epiſcoporum, vel ob id ſaltem, quòd tunc temporis edita eſſet, cùm non alió ſpectare poſſe videretur, quàm ut Summum Pontificem pro Eccleſiarum Gallicanarum libertate contendentem deterreret. 1. 4. 5.

Si autem ex cæteris (quod præſumendum non eſt, ſaltem de multis) pœnarum in edicto Regio declarationem illam confirmante contentarum metu, aliqui ad iſtorum ſententiam accederent, audienda potiùs eſſet Gallicana Eccleſia, tunc temporis loquens, cùm minùs ſuſpectus erat ejus clamor. Epiſcoporum illius Nationis tum ſeorſim, tum ſimul, 2. 6.

de

Sabbatho per totam Pentecosten.

Sabbatho per totam Pentecosten.

teſtimonio celeberrimi Ægidij Archiepiſcopi Bituricenſis, qui *expoſitione Cap. Cùm Marthæ de celebrat. Miſſ.* ait: *Archiepiſcopus igitur Lugdunenſis de omnibus his dubitans, Sedem Petri, ad quam pertinet, majores cauſas, & præſertim articulos fidei, & ea, quæ ad articulos ordinantur, decidere, conſuluit, ne in ipſis ulteriùs vacillaret.*

9. Nicolaus Coeffetau Theologus Pariſienſis, ac poſteà Maſſilienſis Epiſcopus *in tractatu ſuo* pro ſacra Monarchia Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ & Romanæ adversùs Rempublicam Marci Antonij de Dominis Archiepiſcopi Spalatenſis *parte 3. diſcuſſ. n. 5. cap. 12. lib. 1.* indefectibile fidei lumen in Summo Pontifice his verbis aſtruit: *Dico igitur, non eſſe par lumen in reliquis cum Summo Pontifice. Námque unus ei in perſona Petri dictum eſt: Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Quare eâ luce colluſtratus plus ejus oculus cernit, quàm multorum oculi, &c.*

10. Luculentiùs mentem ſuam aperit Illuſtriſſimus Gabriel Albaſpineus Aurelianenſis Epiſcopus in hæc verba Tertulliani, *Epiſcopus Epiſcoporum* lib. de pudicitia. *Quácunque igitur*, inquit, *ratione aut mente de Romano Pontifice hæc dixerit Tertullianus, ſeriò, vel per ludibrium, illis tamen temporibus penes eum poteſtatem fuiſſe de rebus fidei judicia peremptoria ferre, & totius orbis Epiſcopos monere, atque docere, quis non agnoſcit? Eóque magis, quòd unus Tertullianus jam hæreſi implicitus, de hac re cæteris Eccleſiæ Epiſcopis non reluctantibus conqueratur: nam de his rebus cum oppugnando conjecturam facit, eâ tempeſtate id juris Romanis Epiſcopis conceſſum fuiſſe, eóſque reverà hanc poteſtatem exercuiſſe.* Vide ejus notam in hæc verba S. Optati Epiſcopi Milevitani de B. Petro loquentis *lib. 2. de ſchiſm. Donat. Qui ducit ad ſe Angelum.*

11. Illuſtriſſimus Petrus de Marca Archiepiſcopus Toloſanus in quodam M. S. quod Stephanus Baluzius *in compendio ejus vitæ libris de concordia præfixo* aſſerit, ultimum eſſe Illuſtriſſimi illius Archiepiſcopi opus, paulò ante mortem ab ipſo confectum, ubi infallibile Papæ in fidei quæſtionibus judicium ita defendit, ut opinionem contrariam antiquorum Doctorum Univerſitatis Pariſienſis (Gerſonium & alios innuebat, de quibus poſteà) ab Eccleſia tolerari tantùm aſſeruerit; cæterùm tunc ipſiuſmet Univerſitatis, & aliarum omnium Doctores, pro infallibili Papæ judicio ſtare.

12. Non Epiſcopi ſingulares tantùm, ſed ut olim Concilia, ita poſterioribus temporibus conventus, & Comitia Cleri Gallicani privilegium illud ſanctæ Sedis venerata ſunt. Celeberrimus conventus Melodunenſis anno 1579. tit. 1. *conſtitutionum*, qui eſt de fidei profeſſione, ſic decrevit: *Operam dabunt ij, quibus hæc cura demandata eſt, Epiſcopi ſcilicet, & eorum Vicarij, ut in omnibus Synodis tam Diœceſanis, quàm Provincialibus, omnes & ſinguli tum Clerici tum Laici amplectantur, & apertâ profeſſione eam fidem pronuntient, quam S. Romana Eccleſia, Magiſtra, columna, & firmamentum veritatis profitetur & colit. Ad hanc enim propter ſuam principalitatem neceſſe eſt, omnes convenire Eccleſias.*

Sed quid ſibi volunt verba illa epiſtolæ Comitiorum Generalium Cleri Gallicani ad Innocentium X. Pontificem Maximum 8. Calend. Novemb anno 1650. *Scimus, ubi Caput Eccleſiæ, ibi totius fidei arcem, totius & diſciplinæ Metropolim; eóque conveniitur à nobis libentiùs, quò in Præſulum Primatis ſinu Præſules, ſi quando illis dolet, maximè à vulneribus Eccleſiæ, juſtiſſimas querelas ſuas deponere par eſt.* Adeóne parum tuta eſt religio noſtra, ut *totius fidei arcem* hæreſi disjici poſſe ſentiamus? Adeóne parum firma eſt petra, ſuper quam Chriſtus ædificavit Eccleſiam ſuam, ut portæ inferi prævalere poſſint adversùs eam? Adeóne inefficax Chriſti oratio, ut Petri, pro quo rogavit, defectura ſit fides in ejus ſucceſſoribus? Sed Eccleſiæ Gallicanæ mens luculentiùs apparet in epiſtolis anno 1653. editis. 13.

§. II.

Refertur ſententia Univerſitatis Pariſienſis, ejuſque Doctorum, imò & Senatûs Pariſienſis.

ACcedit etiam authoritas Univerſitatis Pariſienſis, ac Doctorum particularium illius, nec non Senatûs Pariſienſis, aſſeverantium, Papæ judicium in cauſis fidei eſſe irreformabile; uti præfatus Author *de libert. Eccleſ. Gallicanæ præf. cap. 9.* deducit. Anno, inquiens, 1387. tota Univerſitas Pariſienſis in Conſiſtorio apud Clementem, quem tanquam legitimum Pontificem ſequebatur, per Magiſtrum Petrum de Alliaco infallibile Romani Pontificis judicium in cauſis fidei eſſe, profeſſa eſt his verbis *in biſt. Univerſit.* ad hunc annum relatis: *Igitur pro veſtris humilibus filijs Univerſitatis prædictæ & pro nobis eorum nuncijs, qui ſuis in hac parte obſequimur mandatis, & documentis innitimur, corde & ore unanimiter proteſtamur, quòd quidquid hactenus in hac cauſa per eos actum eſt, & quidquid in ea nunc vel alias pro eis acturi, aut dicturi ſumus, totum correctioni, & judicio Sedis Apoſtolicæ, & ſedentis in ea Summi Pontificis humiliter ſubmittimus, dicentes cum beato Hieronymo 24. quæſt. 1. Hæc eſt fides, Pater beatiſſime, quam in Catholica Eccleſia didicimus, in qua ſi minùs peritè, aut minùs cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari petimus à te, qui Petri fidem & Sedem tenes. Non ignoramus enim, ſed firmiſſimè tenemus, & nullatenus dubitamus, quòd ſancta Sedes Apoſtolica eſt illa Cathedra Petri, ſuper quam eodem Hieronymo teſte, fundata eſt Eccleſia; ut habetur* eádem quæſt. in Cap. Quoniam vetus. *Et ſicut dicit Cyprianus 93. diſt.* Qui Cathedram. *De qua Sede in perſona Petri Apoſtoli in ea Sedentis dictum eſt: Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, Lucæ 22. Hæc eſt igitur, ad quam determinatio fidei & approbatio veritatis Catholicæ, ac hæreticæ impietatis deteſtatio maximè pertinet.* Adeò erat veneranda illi Univerſitati ſententia de infallibili judicio Papæ, ut ante hunc annum nullus ejus Facultatis Doctor ab ea receſſerit, & poſteà, licèt occaſione ſchiſmatis, aut 14.

alio-

Rom. 4. 4. Now to him that worketh, the reward is not reckoned of grace, but of debt.

Rom. 11. 6. And if by grace, then is it no more of works: otherwise grace is no more grace. But if it be of works, then is it no more grace: otherwise work is no more work.

Gal. 5. 4. Christ is become of no effect unto you, whosoever of you are justified by the law; ye are fallen from grace.

Gal. 2. 21. I do not frustrate the grace of God: for if righteousness come by the law, then Christ is dead in vain.

Gal. 3. 18. For if the inheritance be of the law, it is no more of promise: but God gave it to Abraham by promise.

Gal. 5. 2. Behold, I Paul say unto you, that if ye be circumcised, Christ shall profit you nothing.

Gal. 5. 3. For I testify again to every man that is circumcised, that he is a debtor to do the whole law.

Gal. 5. 4. Christ is become of no effect unto you, whosoever of you are justified by the law; ye are fallen from grace.

Gal. 5. 5. For we through the Spirit wait for the hope of righteousness by faith.

Gal. 5. 6. For in Jesus Christ neither circumcision availeth any thing, nor uncircumcision; but faith which worketh by love.

Gal. 5. 18. But if ye be led of the Spirit, ye are not under the law.

Gal. 6. 15. For in Christ Jesus neither circumcision availeth any thing, nor uncircumcision, but a new creature.

Eph. 2. 8. For by grace are ye saved through faith; and that not of yourselves: it is the gift of God.

Eph. 2. 9. Not of works, lest any man should boast.

Eph. 2. 10. For we are his workmanship, created in Christ Jesus unto good works, which God hath before ordained that we should walk in them.

Eph. 2. 15. Having abolished in his flesh the enmity, even the law of commandments contained in ordinances; for to make in himself of twain one new man, so making peace.

Eph. 2. 16. And that he might reconcile both unto God in one body by the cross, having slain the enmity thereby.

Eph. 2. 17. And came and preached peace to you which were afar off, and to them that were nigh.

Eph. 2. 18. For through him we both have access by one Spirit unto the Father.

Eph. 2. 19. Now therefore ye are no more strangers and foreigners, but fellow-citizens with the saints, and of the household of God.

Eph. 2. 20. And are built upon the foundation of the apostles and prophets, Jesus Christ himself being the chief corner-stone.

Eph. 2. 21. In whom all the building fitly framed together groweth unto an holy temple in the Lord.

Eph. 2. 22. In whom ye also are builded together for an habitation of God through the Spirit.

Eph. 3. 6. That the Gentiles should be fellow-heirs, and of the same body, and partakers of his promise in Christ by the gospel.

Eph. 3. 7. Whereof I was made a minister, according to the gift of the grace of God given unto me by the effectual working of his power.

Eph. 3. 8. Unto me, who am less than the least of all saints, is this grace given, that I should preach among the Gentiles the unsearchable riches of Christ.

Eph. 3. 9. And to make all men see what is the fellowship of the mystery, which from the beginning of the world hath been hid in God, who created all things by Jesus Christ.

Eph. 3. 10. To the intent that now unto the principalities and powers in heavenly places might be known by the church the manifold wisdom of God.

Eph. 3. 11. According to the eternal purpose which he purposed in Christ Jesus our Lord.

Eph. 3. 12. In whom we have boldness and access with confidence by the faith of him.

Eph. 3. 13. Wherefore I desire that ye faint not at my tribulations for you, which is your glory.

Eph. 3. 14. For this cause I bow my knees unto the Father of our Lord Jesus Christ.

Eph. 3. 15. Of whom the whole family in heaven and earth is named.

Eph. 3. 16. That he would grant you, according to the riches of his glory, to be strengthened with might by his Spirit in the inner man.

Eph. 3. 17. That Christ may dwell in your hearts by faith; that ye, being rooted and grounded in love.

Eph. 3. 18. May be able to comprehend with all saints what is the breadth, and length, and depth, and height.

Eph. 3. 19. And to know the love of Christ, which passeth knowledge, that ye might be filled with all the fulness of God.

Eph. 3. 20. Now unto him that is able to do exceeding abundantly above all that we ask or think, according to the power that worketh in us.

Eph. 3. 21. Unto him be glory in the church by Christ Jesus throughout all ages, world without end. Amen.

Eph. 4. 1. I therefore, the prisoner of the Lord, beseech you that ye walk worthy of the vocation wherewith ye are called.

Eph. 4. 2. With all lowliness and meekness, with long-suffering, forbearing one another in love.

Eph. 4. 3. Endeavouring to keep the unity of the Spirit in the bond of peace.

Eph. 4. 4. There is one body, and one Spirit, even as ye are called in one hope of your calling.

Eph. 4. 5. One Lord, one faith, one baptism.

Eph. 4. 6. One God and Father of all, who is above all, and through all, and in you all.

Eph. 4. 7. But unto every one of us is given grace according to the measure of the gift of Christ.

Eph. 4. 8. Wherefore he saith, When he ascended up on high, he led captivity captive, and gave gifts unto men.

Eph. 4. 9. (Now that he ascended, what is it but that he also descended first into the lower parts of the earth?

Eph. 4. 10. He that descended is the same also that ascended up far above all heavens, that he might fill all things.)

Eph. 4. 11. And he gave some, apostles; and some, prophets; and some, evangelists; and some, pastors and teachers.

Eph. 4. 12. For the perfecting of the saints, for the work of the ministry, for the edifying of the body of Christ.

Eph. 4. 13. Till we all come in the unity of the faith, and of the knowledge of the Son of God, unto a perfect man, unto the measure of the stature of the fulness of Christ.

Eph. 4. 14. That we henceforth be no more children, tossed to and fro, and carried about with every wind of doctrine, by the sleight of men, and cunning craftiness, whereby they lie in wait to deceive.

Eph. 4. 15. But speaking the truth in love, may grow up into him in all things, which is the head, even Christ.

Eph. 4. 16. From whom the whole body fitly joined together and compacted by that which every joint supplieth, according to the effectual working in the measure of every part, maketh increase of the body unto the edifying of itself in love.

Eph. 4. 17. This I say therefore, and testify in the Lord, that ye henceforth walk not as other Gentiles walk, in the vanity of their mind.

Eph. 4. 18. Having the understanding darkened, being alienated from the life of God through the ignorance that is in them, because of the blindness of their heart.

Eph. 4. 19. Who being past feeling have given themselves over unto lasciviousness, to work all uncleanness with greediness.

Eph. 4. 20. But ye have not so learned Christ;

Eph. 4. 21. If so be that ye have heard him, and have been taught by him, as the truth is in Jesus.

Eph. 4. 22. That ye put off concerning the former conversation the old man, which is corrupt according to the deceitful lusts.

Eph. 4. 23. And be renewed in the spirit of your mind.

Eph. 4. 24. And that ye put on the new man, which after God is created in righteousness and true holiness.

Eph. 4. 25. Wherefore putting away lying, speak every man truth with his neighbour: for we are members one of another.

Eph. 4. 26. Be ye angry, and sin not: let not the sun go down upon your wrath.

Eph. 4. 27. Neither give place to the devil.

Eph. 4. 28. Let him that stole steal no more: but rather let him labour, working with his hands the thing which is good, that he may have to give to him that needeth.

Eph. 4. 29. Let no corrupt communication proceed out of your mouth, but that which is good to the use of edifying, that it may minister grace unto the hearers.

Eph. 4. 30. And grieve not the holy Spirit of God, whereby ye are sealed unto the day of redemption.

Eph. 4. 31. Let all bitterness, and wrath, and anger, and clamour, and evil speaking, be put away from you, with all malice.

Eph. 4. 32. And be ye kind one to another, tenderhearted, forgiving one another, even as God for Christ's sake hath forgiven you.

Eph. 5. 1. Be ye therefore followers of God, as dear children.

Eph. 5. 2. And walk in love, as Christ also hath loved us, and given himself for us an offering and a sacrifice to God for a sweet-smelling savour.

Eph. 5. 3. But fornication, and all uncleanness, or covetousness, let it not be once named among you, as becometh saints.

Eph. 5. 4. Neither filthiness, nor foolish talking, nor jesting, which are not convenient: but rather giving of thanks.

Eph. 5. 5. For this ye know, that no whoremonger, nor unclean person, nor covetous man, who is an idolater, hath any inheritance in the kingdom of Christ and of God.

Eph. 5. 6. Let no man deceive you with vain words: for because of these things cometh the wrath of God upon the children of disobedience.

Eph. 5. 7. Be not ye therefore partakers with them.

Eph. 5. 8. For ye were sometimes darkness, but now are ye light in the Lord: walk as children of light.

Eph. 5. 9. (For the fruit of the Spirit is in all goodness and righteousness and truth.)

Eph. 5. 10. Proving what is acceptable unto the Lord.

Eph. 5. 11. And have no fellowship with the unfruitful works of darkness, but rather reprove them.

Eph. 5. 12. For it is a shame even to speak of those things which are done of them in secret.

Eph. 5. 13. But all things that are reproved are made manifest by the light: for whatsoever doth make manifest is light.

Eph. 5. 14. Wherefore he saith, Awake thou that sleepest, and arise from the dead, and Christ shall give thee light.

Eph. 5. 15. See then that ye walk circumspectly, not as fools, but as wise.

Eph. 5. 16. Redeeming the time, because the days are evil.

Eph. 5. 17. Wherefore be ye not unwise, but understanding what the will of the Lord is.

Eph. 5. 18. And be not drunk with wine, wherein is excess; but be filled with the Spirit.

Eph. 5. 19. Speaking to yourselves in psalms and hymns and spiritual songs, singing and making melody in your heart to the Lord.

Eph. 5. 20. Giving thanks always for all things unto God and the Father in the name of our Lord Jesus Christ.

Eph. 5. 21. Submitting yourselves one to another in the fear of God.

Eph. 5. 22. Wives, submit yourselves unto your own husbands, as unto the Lord.

Eph. 5. 23. For the husband is the head of the wife, even as Christ is the head of the church: and he is the saviour of the body.

Eph. 5. 24. Therefore as the church is subject unto Christ, so let the wives be to their own husbands in every thing.

Eph. 5. 25. Husbands, love your wives, even as Christ also loved the church, and gave himself for it.

Eph. 5. 26. That he might sanctify and cleanse it with the washing of water by the word.

Eph. 5. 27. That he might present it to himself a glorious church, not having spot or wrinkle, or any such thing; but that it should be holy and without blemish.

Eph. 5. 28. So ought men to love their wives as their own bodies. He that loveth his wife loveth himself.

Eph. 5. 29. For no man ever yet hated his own flesh; but nourisheth and cherisheth it, even as the Lord the church.

Eph. 5. 30. For we are members of his body, of his flesh, and of his bones.

Eph. 5. 31. For this cause shall a man leave father and mother, and be joined unto his wife, and they two shall be one flesh.

Eph. 5. 32. This is a great mystery: but I speak concerning Christ and the church.

Eph. 5. 33. Nevertheless let every one of you in particular so love his wife even as himself; and the wife see that she reverence her husband.

Eph. 6. 1. Children, obey your parents in the Lord: for this is right.

Eph. 6. 2. Honour thy father and mother; which is the first commandment with promise.

Eph. 6. 3. That it may be well with thee, and thou mayest live long on the earth.

Eph. 6. 4. And ye fathers, provoke not your children to wrath: but bring them up in the nurture and admonition of the Lord.

Eph. 6. 5. Servants, be obedient to them that are your masters according to the flesh, with fear and trembling, in singleness of your heart, as unto Christ.

Eph. 6. 6. Not with eye-service, as men-pleasers; but as the servants of Christ, doing the will of God from the heart.

Eph. 6. 7. With good will doing service, as to the Lord, and not to men.

Eph. 6. 8. Knowing that whatsoever good thing any man doeth, the same shall he receive of the Lord, whether he be bond or free.

Eph. 6. 9. And ye masters, do the same things unto them, forbearing threatening: knowing that your Master also is in heaven; neither is there respect of persons with him.

Eph. 6. 10. Finally, my brethren, be strong in the Lord, and in the power of his might.

Eph. 6. 11. Put on the whole armour of God, that ye may be able to stand against the wiles of the devil.

Eph. 6. 12. For we wrestle not against flesh and blood, but against principalities, against powers, against the rulers of the darkness of this world, against spiritual wickedness in high places.

Eph. 6. 13. Wherefore take unto you the whole armour of God, that ye may be able to withstand in the evil day, and having done all, to stand.

Eph. 6. 14. Stand therefore, having your loins girt about with truth, and having on the breastplate of righteousness.

Eph. 6. 15. And your feet shod with the preparation of the gospel of peace.

Eph. 6. 16. Above all, taking the shield of faith, wherewith ye shall be able to quench all the fiery darts of the wicked.

Eph. 6. 17. And take the helmet of salvation, and the sword of the Spirit, which is the word of God.

Eph. 6. 18. Praying always with all prayer and supplication in the Spirit, and watching thereunto with all perseverance and supplication for all saints.

Eph. 6. 19. And for me, that utterance may be given unto me, that I may open my mouth boldly, to make known the mystery of the gospel.

Eph. 6. 20. For which I am an ambassador in bonds: that therein I may speak boldly, as I ought to speak.

Eph. 6. 21. But that ye also may know my affairs, and how I do, Tychicus, a beloved brother and faithful minister in the Lord, shall make known to you all things:

Eph. 6. 22. Whom I have sent unto you for the same purpose, that ye might know our affairs, and that he might comfort your hearts.

Eph. 6. 23. Peace be to the brethren, and love with faith, from God the Father and the Lord Jesus Christ.

Eph. 6. 24. Grace be with all them that love our Lord Jesus Christ in sincerity. Amen.

Phil. 1. 1. Paul and Timotheus, the servants of Jesus Christ, to all the saints in Christ Jesus which are at Philippi, with the bishops and deacons:

Phil. 1. 2. Grace be unto you, and peace, from God our Father, and from the Lord Jesus Christ.

Phil. 1. 3. I thank my God upon every remembrance of you,

Phil. 1. 4. Always in every prayer of mine for you all making request with joy,

Phil. 1. 5. For your fellowship in the gospel from the first day until now;

Phil. 1. 6. Being confident of this very thing, that he which hath begun a good work in you will perform it until the day of Jesus Christ:

Phil. 1. 7. Even as it is meet for me to think this of you all, because I have you in my heart; inasmuch as both in my bonds, and in the defence and confirmation of the gospel, ye all are partakers of my grace.

Phil. 1. 8. For God is my record, how greatly I long after you all in the bowels of Jesus Christ.

Phil. 1. 9. And this I pray, that your love may abound yet more and more in knowledge and in all judgment;

Phil. 1. 10. That ye may approve things that are excellent; that ye may be sincere and without offence till the day of Christ;

Phil. 1. 11. Being filled with the fruits of righteousness, which are by Jesus Christ, unto the glory and praise of God.

Phil. 1. 12. But I would ye should understand, brethren, that the things which happened unto me have fallen out rather unto the furtherance of the gospel;

Phil. 1. 13. So that my bonds in Christ are manifest in all the palace, and in all other places;

Phil. 1. 14. And many of the brethren in the Lord, waxing confident by my bonds, are much more bold to speak the word without fear.

Phil. 1. 15. Some indeed preach Christ even of envy and strife; and some also of good will:

Phil. 1. 16. The one preach Christ of contention, not sincerely, supposing to add affliction to my bonds:

Phil. 1. 17. But the other of love, knowing that I am set for the defence of the gospel.

Phil. 1. 18. What then? notwithstanding, every way, whether in pretence, or in truth, Christ is preached; and I therein do rejoice, yea, and will rejoice.

Phil. 1. 19. For I know that this shall turn to my salvation through your prayer, and the supply of the Spirit of Jesus Christ,

Phil. 1. 20. According to my earnest expectation and my hope, that in nothing I shall be ashamed, but that with all boldness, as always, so now also Christ shall be magnified in my body, whether it be by life, or by death.

Phil. 1. 21. For to me to live is Christ, and to die is gain.

Phil. 1. 22. But if I live in the flesh, this is the fruit of my labour: yet what I shall choose I wot not.

Phil. 1. 23. For I am in a strait betwixt two, having a desire to depart, and to be with Christ, which is far better:

Phil. 1. 24. Nevertheless to abide in the flesh is more needful for you.

Phil. 1. 25. And having this confidence, I know that I shall abide and continue with you all for your furtherance and joy of faith;

Phil. 1. 26. That your rejoicing may be more abundant in Jesus Christ for me by my coming to you again.

Phil. 1. 27. Only let your conversation be as becometh the gospel of Christ: that whether I come and see you, or else be absent, I may hear of your affairs, that ye stand fast in one spirit, with one mind striving together for the faith of the gospel;

Phil. 1. 28. And in nothing terrified by your adversaries: which is to them an evident token of perdition, but to you of salvation, and that of God.

Phil. 1. 29. For unto you it is given in the behalf of Christ, not only to believe on him, but also to suffer for his sake;

Phil. 1. 30. Having the same conflict which ye saw in me, and now hear to be in me.

Phil. 2. 1. If there be therefore any consolation in Christ, if any comfort of love, if any fellowship of the Spirit, if any bowels and mercies,

Phil. 2. 2. Fulfil ye my joy, that ye be likeminded, having the same love, being of one accord, of one mind.

Phil. 2. 3. Let nothing be done through strife or vainglory; but in lowliness of mind let each esteem other better than themselves.

Phil. 2. 4. Look not every man on his own things, but every man also on the things of others.

Phil. 2. 5. Let this mind be in you, which was also in Christ Jesus:

Phil. 2. 6. Who, being in the form of God, thought it not robbery to be equal with God:

Phil. 2. 7. But made himself of no reputation, and took upon him the form of a servant, and was made in the likeness of men:

Phil. 2. 8. And being found in fashion as a man, he humbled himself, and became obedient unto death, even the death of the cross.

Phil. 2. 9. Wherefore God also hath highly exalted him, and given him a name which is above every name:

Phil. 2. 10. That at the name of Jesus every knee should bow, of things in heaven, and things in earth, and things under the earth;

Phil. 2. 11. And that every tongue should confess that Jesus Christ is Lord, to the glory of God the Father.

Phil. 2. 12. Wherefore, my beloved, as ye have always obeyed, not as in my presence only, but now much more in my absence, work out your own salvation with fear and trembling.

Phil. 2. 13. For it is God which worketh in you both to will and to do of his good pleasure.

Phil. 2. 14. Do all things without murmurings and disputings:

Phil. 2. 15. That ye may be blameless and harmless, the sons of God, without rebuke, in the midst of a crooked and perverse nation, among whom ye shine as lights in the world;

Phil. 2. 16. Holding forth the word of life; that I may rejoice in the day of Christ, that I have not run in vain, neither laboured in vain.

Phil. 2. 17. Yea, and if I be offered upon the sacrifice and service of your faith, I joy, and rejoice with you all.

Phil. 2. 18. For the same cause also do ye joy, and rejoice with me.

Phil. 2. 19. But I trust in the Lord Jesus to send Timotheus shortly unto you, that I also may be of good comfort, when I know your state.

Phil. 2. 20. For I have no man likeminded, who will naturally care for your state.

Phil. 2. 21. For all seek their own, not the things which are Jesus Christ's.

Phil. 2. 22. But ye know the proof of him, that, as a son with the father, he hath served with me in the gospel.

Phil. 2. 23. Him therefore I hope to send presently, so soon as I shall see how it will go with me.

Phil. 2. 24. But I trust in the Lord that I also myself shall come shortly.

Phil. 2. 25. Yet I supposed it necessary to send to you Epaphroditus, my brother, and companion in labour, and fellow-soldier, but your messenger, and he that ministered to my wants.

Phil. 2. 26. For he longed after you all, and was full of heaviness, because that ye had heard that he had been sick.

Phil. 2. 27. For indeed he was sick nigh unto death: but God had mercy on him; and not on him only, but on me also, lest I should have sorrow upon sorrow.

Phil. 2. 28. I sent him therefore the more carefully, that when ye see him again, ye may rejoice, and that I may be the less sorrowful.

Phil. 2. 29. Receive him therefore in the Lord with all gladness; and hold such in reputation:

Phil. 2. 30. Because for the work of Christ he was nigh unto death, not regarding his life, to supply your lack of service toward me.

Phil. 3. 1. Finally, my brethren, rejoice in the Lord. To write the same things to you, to me indeed is not grievous, but for you it is safe.

Phil. 3. 2. Beware of dogs, beware of evil workers, beware of the concision.

Phil. 3. 3. For we are the circumcision, which worship God in the spirit, and rejoice in Christ Jesus, and have no confidence in the flesh.

Phil. 3. 4. Though I might also have confidence in the flesh. If any other man thinketh that he hath whereof he might trust in the flesh, I more:

Phil. 3. 5. Circumcised the eighth day, of the stock of Israel, of the tribe of Benjamin, an Hebrew of the Hebrews; as touching the law, a Pharisee;

Phil. 3. 6. Concerning zeal, persecuting the church; touching the righteousness which is in the law, blameless.

Phil. 3. 7. But what things were gain to me, those I counted loss for Christ.

Phil. 3. 8. Yea doubtless, and I count all things but loss for the excellency of the knowledge of Christ Jesus my Lord: for whom I have suffered the loss of all things, and do count them but dung, that I may win Christ,

Phil. 3. 9. And be found in him, not having mine own righteousness, which is of the law, but that which is through the faith of Christ, the righteousness which is of God by faith:

Phil. 3. 10. That I may know him, and the power of his resurrection, and the fellowship of his sufferings, being made conformable unto his death;

Phil. 3. 11. If by any means I might attain unto the resurrection of the dead.

Phil. 3. 12. Not as though I had already attained, either were already perfect: but I follow after, if that I may apprehend that for which also I am apprehended of Christ Jesus.

Phil. 3. 13. Brethren, I count not myself to have apprehended: but this one thing I do, forgetting those things which are behind, and reaching forth unto those things which are before,

Phil. 3. 14. I press toward the mark for the prize of the high calling of God in Christ Jesus.

Phil. 3. 15. Let us therefore, as many as be perfect, be thus minded: and if in any thing ye be otherwise minded, God shall reveal even this unto you.

Phil. 3. 16. Nevertheless, whereto we have already attained, let us walk by the same rule, let us mind the same thing.

Phil. 3. 17. Brethren, be followers together of me, and mark them which walk so as ye have us for an ensample.

Phil. 3. 18. (For many walk, of whom I have told you often, and now tell you even weeping, that they are the enemies of the cross of Christ:

Phil. 3. 19. Whose end is destruction, whose God is their belly, and whose glory is in their shame, who mind earthly things.)

Phil. 3. 20. For our conversation is in heaven; from whence also we look for the Saviour, the Lord Jesus Christ:

Phil. 3. 21. Who shall change our vile body, that it may be fashioned like unto his glorious body, according to the working whereby he is able even to subdue all things unto himself.

Phil. 4. 1. Therefore, my brethren dearly beloved and longed for, my joy and crown, so stand fast in the Lord, my dearly beloved.

Phil. 4. 2. I beseech Euodias, and beseech Syntyche, that they be of the same mind in the Lord.

Phil. 4. 3. And I intreat thee also, true yokefellow, help those women which laboured with me in the gospel, with Clement also, and with other my fellow-labourers, whose names are in the book of life.

Phil. 4. 4. Rejoice in the Lord always: and again I say, Rejoice.

Phil. 4. 5. Let your moderation be known unto all men. The Lord is at hand.

Phil. 4. 6. Be careful for nothing; but in every thing by prayer and supplication with thanksgiving let your requests be made known unto God.

Phil. 4. 7. And the peace of God, which passeth all understanding, shall keep your hearts and minds through Christ Jesus.

Phil. 4. 8. Finally, brethren, whatsoever things are true, whatsoever things are honest, whatsoever things are just, whatsoever things are pure, whatsoever things are lovely, whatsoever things are of good report; if there be any virtue, and if there be any praise, think on these things.

Phil. 4. 9. Those things, which ye have both learned, and received, and heard, and seen in me, do: and the God of peace shall be with you.

Phil. 4. 10. But I rejoiced in the Lord greatly, that now at the last your care of me hath flourished again; wherein ye were also careful, but ye lacked opportunity.

Phil. 4. 11. Not that I speak in respect of want: for I have learned, in whatsoever state I am, therewith to be content.

Phil. 4. 12. I know both how to be abased, and I know how to abound: every where and in all things I am instructed both to be full and to be hungry, both to abound and to suffer need.

Phil. 4. 13. I can do all things through Christ which strengtheneth me.

Phil. 4. 14. Notwithstanding ye have well done, that ye did communicate with my affliction.

Phil. 4. 15. Now ye Philippians know also, that in the beginning of the gospel, when I departed from Macedonia, no church communicated with me as concerning giving and receiving, but ye only.

Phil. 4. 16. For even in Thessalonica ye sent once and again unto my necessity.

Phil. 4. 17. Not because I desire a gift: but I desire fruit that may abound to your account.

Phil. 4. 18. But I have all, and abound: I am full, having received of Epaphroditus the things which were sent from you, an odour of a sweet smell, a sacrifice acceptable, well pleasing to God.

Phil. 4. 19. But my God shall supply all your need according to his riches in glory by Christ Jesus.

Phil. 4. 20. Now unto God and our Father be glory for ever and ever. Amen.

Phil. 4. 21. Salute every saint in Christ Jesus. The brethren which are with me greet you.

Phil. 4. 22. All the saints salute you, chiefly they that are of Cæsar's household.

Phil. 4. 23. The grace of our Lord Jesus Christ be with you all. Amen.

Col. 1. 1. Paul, an apostle of Jesus Christ by the will of God, and Timotheus our brother,

Col. 1. 2. To the saints and faithful brethren in Christ which are at Colosse: Grace be unto you, and peace, from God our Father and the Lord Jesus Christ.

Col. 1. 3. We give thanks to God and the Father of our Lord Jesus Christ, praying always for you,

Col. 1. 4. Since we heard of your faith in Christ Jesus, and of the love which ye have to all the saints,

Col. 1. 5. For the hope which is laid up for you in heaven, whereof ye heard before in the word of the truth of the gospel;

Col. 1. 6. Which is come unto you, as it is in all the world; and bringeth forth fruit, as it doth also in you, since the day ye heard of it, and knew the grace of God in truth:

Col. 1. 7. As ye also learned of Epaphras our dear fellow-servant, who is for you a faithful minister of Christ;

Col. 1. 8. Who also declared unto us your love in the Spirit.

Col. 1. 9. For this cause we also, since the day we heard it, do not cease to pray for you, and to desire that ye might be filled with the knowledge of his will in all wisdom and spiritual understanding;

Col. 1. 10. That ye might walk worthy of the Lord unto all pleasing, being fruitful in every good work, and increasing in the knowledge of God;

Col. 1. 11. Strengthened with all might, according to his glorious power, unto all patience and long-suffering with joyfulness;

Col. 1. 12. Giving thanks unto the Father, which hath made us meet to be partakers of the inheritance of the saints in light:

Col. 1. 13. Who hath delivered us from the power of darkness, and hath translated us into the kingdom of his dear Son:

Col. 1. 14. In whom we have redemption through his blood, even the forgiveness of sins:

Col. 1. 15. Who is the image of the invisible God, the first-born of every creature:

Col. 1. 16. For by him were all things created, that are in heaven, and that are in earth, visible and invisible, whether they be thrones, or dominions, or principalities, or powers: all things were created by him, and for him:

Col. 1. 17. And he is before all things, and by him all things consist.

Col. 1. 18. And he is the head of the body, the church: who is the beginning, the first-born from the dead; that in all things he might have the preeminence.

Col. 1. 19. For it pleased the Father that in him should all fulness dwell;

Col. 1. 20. And, having made peace through the blood of his cross, by him to reconcile all things unto himself; by him, I say, whether they be things in earth, or things in heaven.

Col. 1. 21. And you, that were sometime alienated and enemies in your mind by wicked works, yet now hath he reconciled

Col. 1. 22. In the body of his flesh through death, to present you holy and unblameable and unreproveable in his sight:

Col. 1. 23. If ye continue in the faith grounded and settled, and be not moved away from the hope of the gospel, which ye have heard, and which was preached to every creature which is under heaven; whereof I Paul am made a minister;

Col. 1. 24. Who now rejoice in my sufferings for you, and fill up that which is behind of the afflictions of Christ in my flesh for his body's sake, which is the church:

Col. 1. 25. Whereof I am made a minister, according to the dispensation of God which is given to me for you, to fulfil the word of God;

Col. 1. 26. Even the mystery which hath been hid from ages and from generations, but now is made manifest to his saints:

Col. 1. 27. To whom God would make known what is the riches of the glory of this mystery among the Gentiles; which is Christ in you, the hope of glory:

Col. 1. 28. Whom we preach, warning every man, and teaching every man in all wisdom; that we may present every man perfect in Christ Jesus:

Col. 1. 29. Whereunto I also labour, striving according to his working, which worketh in me mightily.

Col. 2. 1. For I would that ye knew what great conflict I have for you, and for them at Laodicea, and for as many as have not seen my face in the flesh;

Col. 2. 2. That their hearts might be comforted, being knit together in love, and unto all riches of the full assurance of understanding, to the acknowledgement of the mystery of God, and of the Father, and of Christ;

Col. 2. 3. In whom are hid all the treasures of wisdom and knowledge.

Col. 2. 4. And this I say, lest any man should beguile you with enticing words.

Col. 2. 5. For though I be absent in the flesh, yet am I with you in the spirit, joying and beholding your order, and the stedfastness of your faith in Christ.

Col. 2. 6. As ye have therefore received Christ Jesus the Lord, so walk ye in him:

Col. 2. 7. Rooted and built up in him, and stablished in the faith, as ye have been taught, abounding therein with thanksgiving.

Col. 2. 8. Beware lest any man spoil you through philosophy and vain deceit, after the tradition of men, after the rudiments of the world, and not after Christ.

Col. 2. 9. For in him dwelleth all the fulness of the Godhead bodily.

Col. 2. 10. And ye are complete in him, which is the head of all principality and power:

Col. 2. 11. In whom also ye are circumcised with the circumcision made without hands, in putting off the body of the sins of the flesh by the circumcision of Christ:

Col. 2. 12. Buried with him in baptism, wherein also ye are risen with him through the faith of the operation of God, who hath raised him from the dead.

Col. 2. 13. And you, being dead in your sins and the uncircumcision of your flesh, hath he quickened together with him, having forgiven you all trespasses;

Col. 2. 14. Blotting out the handwriting of ordinances that was against us, which was contrary to us, and took it out of the way, nailing it to his cross;

Col. 2. 15. And having spoiled principalities and powers, he made a shew of them openly, triumphing over them in it.

Col. 2. 16. Let no man therefore judge you in meat, or in drink, or in respect of an holyday, or of the new moon, or of the sabbath days:

Col. 2. 17. Which are a shadow of things to come; but the body is of Christ.

Col. 2. 18. Let no man beguile you of your reward in a voluntary humility and worshipping of angels, intruding into those things which he hath not seen, vainly puffed up by his fleshly mind,

Col. 2. 19. And not holding the Head, from which all the body by joints and bands having nourishment ministered, and knit together, increaseth with the increase of God.

Col. 2. 20. Wherefore if ye be dead with Christ from the rudiments of the world, why, as though living in the world, are ye subject to ordinances,

Col. 2. 21. (Touch not; taste not; handle not;

Col. 2. 22. Which all are to perish with the using;) after the commandments and doctrines of men?

Col. 2. 23. Which things have indeed a shew of wisdom in will-worship, and humility, and neglecting of the body; not in any honour to the satisfying of the flesh.

Col. 3. 1. If ye then be risen with Christ, seek those things which are above, where Christ sitteth on the right hand of God.

Col. 3. 2. Set your affection on things above, not on things on the earth.

Col. 3. 3. For ye are dead, and your life is hid with Christ in God.

Col. 3. 4. When Christ, who is our life, shall appear, then shall ye also appear with him in glory.

Col. 3. 5. Mortify therefore your members which are upon the earth; fornication, uncleanness, inordinate affection, evil concupiscence, and covetousness, which is idolatry:

Col. 3. 6. For which things' sake the wrath of God cometh on the children of disobedience:

Col. 3. 7. In the which ye also walked some time, when ye lived in them.

Col. 3. 8. But now ye also put off all these; anger, wrath, malice, blasphemy, filthy communication out of your mouth.

Col. 3. 9. Lie not one to another, seeing that ye have put off the old man with his deeds;

Col. 3. 10. And have put on the new man, which is renewed in knowledge after the image of him that created him:

Col. 3. 11. Where there is neither Greek nor Jew, circumcision nor uncircumcision, Barbarian, Scythian, bond nor free: but Christ is all, and in all.

Col. 3. 12. Put on therefore, as the elect of God, holy and beloved, bowels of mercies, kindness, humbleness of mind, meekness, long-suffering;

Col. 3. 13. Forbearing one another, and forgiving one another, if any man have a quarrel against any: even as Christ forgave you, so also do ye.

Col. 3. 14. And above all these things put on charity, which is the bond of perfectness.

Col. 3. 15. And let the peace of God rule in your hearts, to the which also ye are called in one body; and be ye thankful.

Col. 3. 16. Let the word of Christ dwell in you richly in all wisdom; teaching and admonishing one another in psalms and hymns and spiritual songs, singing with grace in your hearts to the Lord.

Col. 3. 17. And whatsoever ye do in word or deed, do all in the name of the Lord Jesus, giving thanks to God and the Father by him.

Col. 3. 18. Wives, submit yourselves unto your own husbands, as it is fit in the Lord.

Col. 3. 19. Husbands, love your wives, and be not bitter against them.

Col. 3. 20. Children, obey your parents in all things: for this is well pleasing unto the Lord.

Col. 3. 21. Fathers, provoke not your children to anger, lest they be discouraged.

Col. 3. 22. Servants, obey in all things your masters according to the flesh; not with eyeservice, as menpleasers; but in singleness of heart, fearing God:

Col. 3. 23. And whatsoever ye do, do it heartily, as to the Lord, and not unto men;

Col. 3. 24. Knowing that of the Lord ye shall receive the reward of the inheritance: for ye serve the Lord Christ.

Col. 3. 25. But he that doeth wrong shall receive for the wrong which he hath done: and there is no respect of persons.

Col. 4. 1. Masters, give unto your servants that which is just and equal; knowing that ye also have a Master in heaven.

Col. 4. 2. Continue in prayer, and watch in the same with thanksgiving;

Col. 4. 3. Withal praying also for us, that God would open unto us a door of utterance, to speak the mystery of Christ, for which I am also in bonds:

Col. 4. 4. That I may make it manifest, as I ought to speak.

Col. 4. 5. Walk in wisdom toward them that are without, redeeming the time.

Col. 4. 6. Let your speech be always with grace, seasoned with salt, that ye may know how ye ought to answer every man.

Col. 4. 7. All my state shall Tychicus declare unto you, who is a beloved brother, and a faithful minister and fellow-servant in the Lord:

Col. 4. 8. Whom I have sent unto you for the same purpose, that he might know your estate, and comfort your hearts;

Col. 4. 9. With Onesimus, a faithful and beloved brother, who is one of you. They shall make known unto you all things which are done here.

Col. 4. 10. Aristarchus my fellow-prisoner saluteth you, and Marcus, sister's son to Barnabas, (touching whom ye received commandments: if he come unto you, receive him;)

Col. 4. 11. And Jesus, which is called Justus, who are of the circumcision. These only are my fellow-workers unto the kingdom of God, which have been a comfort unto me.

Col. 4. 12. Epaphras, who is one of you, a servant of Christ, saluteth you, always labouring fervently for you in prayers, that ye may stand perfect and complete in all the will of God.

Col. 4. 13. For I bear him record, that he hath a great zeal for you, and them that are in Laodicea, and them in Hierapolis.

Col. 4. 14. Luke, the beloved physician, and Demas, greet you.

Col. 4. 15. Salute the brethren which are in Laodicea, and Nymphas, and the church which is in his house.

Col. 4. 16. And when this epistle is read among you, cause that it be read also in the church of the Laodiceans; and that ye likewise read the epistle from Laodicea.

Col. 4. 17. And say to Archippus, Take heed to the ministry which thou hast received in the Lord, that thou fulfil it.

Col. 4. 18. The salutation by the hand of me Paul. Remember my bonds. Grace be with you. Amen.

1 Thess. 1. 1. Paul, and Silvanus, and Timotheus, unto the church of the Thessalonians which is in God the Father and in the Lord Jesus Christ: Grace be unto you, and peace, from God our Father, and the Lord Jesus Christ.

1 Thess. 1. 2. We give thanks to God always for you all, making mention of you in our prayers;

1 Thess. 1. 3. Remembering without ceasing your work of faith, and labour of love, and patience of hope in our Lord Jesus Christ, in the sight of God and our Father;

1 Thess. 1. 4. Knowing, brethren beloved, your election of God.

1 Thess. 1. 5. For our gospel came not unto you in word only, but also in power, and in the Holy Ghost, and in much assurance, as ye know what manner of men we were among you for your sake.

1 Thess. 1. 6. And ye became followers of us, and of the Lord, having received the word in much affliction, with joy of the Holy Ghost:

1 Thess. 1. 7. So that ye were ensamples to all that believe in Macedonia and Achaia.

1 Thess. 1. 8. For from you sounded out the word of the Lord not only in Macedonia and Achaia, but also in every place your faith to God-ward is spread abroad, so that we need not to speak any thing.

1 Thess. 1. 9. For they themselves shew of us what manner of entering in we had unto you, and how ye turned to God from idols to serve the living and true God;

1 Thess. 1. 10. And to wait for his Son from heaven, whom he raised from the dead, even Jesus, which delivered us from the wrath to come.

1 Thess. 2. 1. For yourselves, brethren, know our entrance in unto you, that it was not in vain:

1 Thess. 2. 2. But even after that we had suffered before, and were shamefully entreated, as ye know, at Philippi, we were bold in our God to speak unto you the gospel of God with much contention.

1 Thess. 2. 3. For our exhortation was not of deceit, nor of uncleanness, nor in guile:

1 Thess. 2. 4. But as we were allowed of God to be put in trust with the gospel, even so we speak; not as pleasing men, but God, which trieth our hearts.

1 Thess. 2. 5. For neither at any time used we flattering words, as ye know, nor a cloke of covetousness; God is witness:

1 Thess. 2. 6. Nor of men sought we glory, neither of you, nor yet of others, when we might have been burdensome, as the apostles of Christ.

1 Thess. 2. 7. But we were gentle among you, even as a nurse cherisheth her children:

1 Thess. 2. 8. So being affectionately desirous of you, we were willing to have imparted unto you, not the gospel of God only, but

nihil quidquam à Facultate Pariſienſi contra Pontificis infallibilitatem unquam ſit definitum.

27. Ludovicus Bail in Apparatu ad Concilia *queſt. 43. & ſeq.* non ſolùm juxta S. Thomæ, quam *ſupra* declaravimus, mentem, ſed & per ipſa ejus verba reſpondet ad quæſtiones de judicio Papæ in quæſtionibus fidei. Hunc, alioſque nonnullos citamus; quia licèt fortaſſe non tanti ſint ponderis: tamen cùm Galli ſint, Galliæ mentem teſtantur.

28. Denique tamen Univerſitas Pariſienſis nonnihil ab antiqua doctrina receſſit; ſed certis gradibus ac ferè invita. Namque adhuc menſe Majo 1663. quo tempore ortum fuerat diſſidium inter Alexandrum Papam & Regem Chriſtianiſſimum, prodiit decretum cum hoc titulo: *Declarationes ſacræ Facultatis apud Regem Chriſtianiſſimum ſuper quibuſdam propoſitionibus, quas nonnulli ipſi voluerunt adſcribere.* Quintus articulus erat iſte: *Doctrinam Facultatis non eſſe, quòd Summus Pontifex ſit ſupra Concilium.* Sextus: *Non eſſe doctrinam, vel dogma Facultatis, quòd Summus Pontifex nullo accedente Eccleſiæ conſenſu ſit infallibilis.* Hic Facultas modo negativo reſpondet, *non eſſe doctrinam, &c.* Apertiùs deinde locuta eſt in cenſura librorum Jacobi Vernant anno 1664. & Amedæi Guimenei anno 1665.

29. Nihilominùs antiquum uſum nondum immutavit, neque mutare ſuadentibus obtemperandum duxit, de quo uſu Andreas Duvalius: *Laudabilis*, inquit, *in Academia Pariſienſi viget conſuetudo, quâ Baccalaurei de quæſtionibus Theologicis ſolenniter reſponſuri proteſtationes præmittunt, ſe nolle quidquam contra Decreta ſanctæ Matris Eccleſiæ, nec non ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & Romanæ aſſerere, aut defendere, & ſi quid in actu diſputationis adversùs ejuſmodi Decreta, illis excideret, vel ignorantiæ, vel immemoriæ, vel linguæ præcipitio attribuendum velle.*

Authoritati Univerſitatis Pariſienſis ad-
30. jungenda eſt, quam illa tam frequenter imploravit, cuique ut primùm ultrò, ita deinde invita ſubjacuit, Senatûs Pariſienſis authoritas. Ille igitur Senatus ad Ludovicum XI. per Joannem Lozellier Inquiſitionum Cameræ Præſidem, cujus oratio refertur à Petro Puteano inter tractatus *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ*, ita Regem alloquitur *art. 20. Proteſtatur Curia veſtræ Majeſtati, ſe nullo modo, propter quæcunque inferiùs dicenda, velle excellenti ſanctitati, dignitati, honori, & authoritati noſtri ſancti Patris Papæ, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ derogare: ſed contrà ei omnem honorem, reverentiam, & obedientiam, quam omnes boni fideles Catholici ſupremo Eccleſiæ Paſtori præſtare tenentur, ſicut veros filios Eccleſiæ Matris ſanctiſſimæ reddere, & exhibere: proteſtans inſuper, ſi quid dictum, factúmque à ſe fuerit, quod correctione egeat, illud totum velle ſe omninò Eccleſiæ ſanctæ Apoſtolicæ & Romanæ determinationi ſubmittere, quæ errare non poteſt juxta Canonem:*

A recta. 24. quæſt. 1.

§. III.

Referuntur ac refelluntur Adverſariorum argumenta cum reſponſionibus & concluſione ſuper ijſdem reflexiva.

DUplex ſupereſt expendendum partis adverſæ argumentum. *Unum* petitur ex 31.
hoc, quòd Papa errare ſaltem poſſit in ijs, quæ ſunt *Facti*, qualia perſæpe coincidunt in quæſtionibus fidei decidendis, quod argumentum diſcutiemus in ſequenti §. IV. *Alterum* igitur *in §. præſ.* diſcutiendum occurrit, ex eo, quòd vix haberi poſſit certitudo de Papa eſſe legitimè & Canonicè electum, nec adeò, ſi edat decreta fidei, vel morum, certi eſſe valeamus, ipſum ut Papam loqui ex Cathedra Apoſtolica.

ARGVMENTVM. Adverſariorum.

OPponitur ex parte adverſa. Fide tan- 32.
tùm humanâ conſtare, hunc in individuo hominem, v. g. Innocentium XI. eſſe legitimum, verumque Pontificem, ac in terris Chriſti Vicarium. At fides humana errori ſubeſt, fierique poteſt, non eſſe legitimum Pontificem. Quid enim, ſi invalidè electus? Quid ſi non ritè baptizatus? Aut unde nobis conſtat, ritè baptizatum electumque eſſe, niſi fide humanâ, quæ falli poteſt? Sic Joannes VIII. ſic Formoſus veri Pontifices credebantur, & tamen eventus docuit, illum fœminam fuiſſe, iſtum non verum, ſed imaginarium Papam, & cujus acta à Stephano VI. omnia reſciſſa ſunt. Si ergo fide Divinâ & certâ Innocentium Pontificem eſſe non conſtat, non etiam certâ, Divinâque fide conſtabit, quæ ab illo decernuntur, certa eſſe, & ad dogma, ſi hoc declaret, ſpectare.

Reſponſio.

AUthor *Regalis ſacerdotij cit. lib. 3. §. 9. n.* 33.
17. reſpondet. Hanc objectionem nimium ſibi ſumere, & ſi quid probet, non in Pontifices tantùm, ſed in omnia Concilia, in totam Eccleſiam, & intima fidei Catholicæ viſcera graſſari. Si enim certâ indubitâque fide non conſtat, Innocentium XI. legitimum Papam eſſe; ergo nec Innocentium X. nec Clementem IX. nec Alexandrum VII. nec Leonem, nec Agathonem, & Sylveſtrum. In omnibus enim, aut nulla ſubeſt dubitandi ratio, aut eadem. Si ergo Pontifices, & ab illis definita ſunt dubia; ergo etiam, quæ à Concilijs; nam hæc à Pontifice confirmantur, & ſinè Pontifice tam ſunt integra, quàm corpus capite ſuo truncum. Imò ex ijſdem cauſis, quæ tibi Pontifices, eorumque electiones dubias faciunt, ipſa etiam Concilia in dubium vocantur, quæ ut ſint legitima, multò pluribus, quàm Pontifices opus habent: dubio verò Pontifice, dubijs Concilijs, du-

bijs etiam, quæ ab illis conſtituta ſunt, quid ſupereſt in fide certum? Fruſtra Ariana hæreſis, fruſtra Neſtoriana, Eutychiana, Lutherana, Calviniſtica, fruſtra omnes hæreſes damnatæ, nam ut tu dicis, incerti erant Papæ, incerta Concilia, incerta ab utriſque deciſa; quæ verò incerta ſunt, nec ad hæreſin, nec ad fidem pertinent, ut credi neceſſariò, negárive debeant. Quòd ſi nemo audet Concilia, quæ ab Eccleſia recepta ſunt, in dubium vocare, imò qui hoc agit, æquè, ac qui Evangelia non recipit, hæreticus eſt, teſte D. Gregorio *in Cap. Sicut diſt. 15.* idem de Pontifice Romano dicendum eſt, par enim, ut paulò ante notavimus, de utriſque eſt ratio. Et ſicut ad fidem non ſufficit credere aliquam in genere Eccleſiam, & non iſtam determinatam, aut aliquas Scripturas ſacras, ſed non iſtas, quas manibus terimus; ita nec ſufficit, aliquem in Eccleſia Chriſti Vicarium, aliquod Caput viſibile, aliquem Judicem controverſiarum, ſed non iſtum, quem Eccleſia elegit, quem Eccleſia colit, à quo leges & decreta, ac in rebus controverſis ſententiæ procedunt. Quando navigabis, quando litem abſolves, quando finem morbo impones, ſi aliquam quidem navim, aliquem judicem, aliquē medicum velis, ſed nullum certum, nullumque, quem poſſis digito oſtendere nec iſtum, nec illum admittas? nec peſſimè conſultum Eccleſiæ, peſſimè fidelibus, ſi Chriſtus numū illis Pontificem dedit, cùm in morum, tum in fidei decretis certam fidem deberent, certamque obedientiam. Nec in Eccleſia tot retro ſæculis, & hæreticis toties in Romanam Sedem armatis, auditum aliquando eſt, hanc Pontificibus eorumque decretis exceptionem oppoſitam eſſe, quòd videlicet non certò conſtaret, Leonem, Sylveſtrum, Damaſum legitimos Papas eſſe. Quanti, putas, hoc inventum Ariani emiſſent, ut Nicæno Concilio litem inferrent, & quæ illic Patres deciderant, inania redderent? Sed hoc noſtro ſæculo, in quo tanta novarum rerum cupido eſt, vicimus antiquitatem, novo artificio reperto, ut Papam ſinè Papa, legem ſinè lege, ſententiam ſinè ſententia haberemus, hoc eſt, aliquem Papam, ſed non iſtum, aliquem Legiſlatorem, ſed non iſtum, aliquem Judicem, ſed non iſtum, nullumque certum, captâ interim credendi, faciendique, quod placet, libertate.

34. Denique poſt Concilium Conſtantienſe vix intelligimus, quomodò negari poſſit certâ fide hunc in individuo Pontificem pro vero, legitimoque habendum eſſe. *Seſſ. enim ult.* Martinus Papa ſacro approbante Concilio, ab hæreticis, qui Eccleſiæ Catholicæ conjungi volunt, ante omnia exigendum eſſe dicit: *Ut credant, Papam* Canonicè *electum, qui pro tempore fuerit, ejus nomine expreſſo, eſſe ſucceſſorem Petri, & ſupremam habere in Eccleſia poteſtatem.* Supponit ergo Concilium, credi poſſe fide Divinâ (nec enim de alia fide, quàm Divinâ hæretici ſunt interrogandi) hunc numero & determinatum Pontificem legitimum eſſe Chriſti Vicarium; imò credi debere, nec enim quæ credi non poſſunt, aut non debent, neceſſariò credenda ſunt.

Objectio.

35. EX parte adverſa inſtari poteſt. Concilium loqui de Pontifice *Canonicè* electo: at non conſtare, *Canonicè* electum eſſe.

Reſponſio.

36. SI conſtare certâ fide non poteſt, Papam *Canonicè* electum eſſe, cur ergo Concilium tam accuratè vult hæreticos de hoc interrogari? Erit enim otioſa minimeque neceſſaria interrogatio, cùm ſicut conſtare non poteſt eſſe *Canonicè* & *validè* electum, ita nec legitimum Pontificem, Chriſtique Vicarium. At Papam legitimè baptizatum, ordinatum electumque eſſe, Deus nunquam revelavit, quî ergo credi poteſt? Imò tunc revelavit, cùm tota Eccleſia Pontificem pro legitimo habuit, recepitque; vox enim, & teſtimonium Eccleſiæ, quæ falli non poteſt, vox eſt & teſtimonium Dei: ſicut enim Deus nunc verbo, nunc litterâ, nunc miraculis, ita vocibus, & aſſenſu Eccleſiæ loquitur; juxta illud Chriſti Domini pollicitum: *Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis; ipſe Spiritus docebit vos omnem veritatem.* Ad Dei ergo providentiam, curamque pertinet, ut Eccleſiam, quam voluit eſſe columnam & firmamentum veritatis, in re tanti momenti errare non permittat, eumque pro Pontifice colere, qui Pontifex non eſt; aut ſi permittat circa perſonam ipſam Pontificis errare, non permittat tamen circa authoritatem, hoc eſt, putatitio Pontifici eam ipſam authoritatem, poteſtatemque, quam vero tribuat, quemadmodùm leges humanæ id ipſum in putatitio judice, teſte, & matrimonio ſtatuunt. *Leg. Barbarius. De offic. Pret. Leg. 3. in fin. ff. De ſuppellect. legat. Leg. 3. ff. ad S. C. M. §. 7. Inſtit. De teſtam. ordin. Cap. Infamis. 3. q. 7. Cap. penult. & ult. Qui filij ſint legitimi.*

CONCLUSIO

INcertitudo Papæ nullatenus prætendi poteſt ad hoc, ut vocetur in dubium, an tanquam Papa loquatur ex Cathedra Apoſtolica, firmumque adeò, ac irrevocabile in rebus fidei proferat judicium. 38.

Explicatur ex præſentis quæſtionis comparatione ad hanc quæſtionem; *Vtrùm in Concilio Tridentino in fidei dogmatibus ab eo deciſis, prorſus ſtandum ſit tanquàm Oecumenico, atque adeò infallibili ac irreformabili?* In qua equidem quæſtione habemus indubitatum fidei dogma de Concilij Oecumenici vicariâ Chriſti authoritate inſigniti infallibilitate. At quomodò certi ſumus particulariter circa Concilium Tridentinum in ijs, quæ *Facti* ſunt, omnia Oecumenici Concilij ſubſtantialia interveniſſe, ita ut nefas ſit dubitare de 37. 39.

hoc,

hoc, quòd ſit Oecumenicum? Ad hoc igitur obtinendum, oportet ex illo fidei principio deſcendere ad argumenta, prudentialis credibilitatis evidentiam non tam in via ſcientifica demonſtrativam, quàm prudentiæ voluntatis *moraliter* directivam præferentia, ut ſic prætacti in fide fundati principij applicatoria ad Concilij Oecumenici infallibilitatem credendam. Quod equidem prudentiale, credibilitatis evidentiam fundare aptum argumentum, debet anterius eſſe, quàm ut propoſitio de Concilij legitimitate, fidei authoritate potiri valeat. Neque verò firmius talem, eamque ſupernaturalem credibilitatis prudentialis evidentiam practicam ſubminiſtrans, & ad illud fidei principium ſub prudentiæ infuſæ certitudine applicans argumentum occurrit, quàm ex conſenſione Eccleſiæ, Concilium Tridentinum in dogmatibus fidei tanquàm Oecumenicum & legitimum uniformiter recipientis. Quemadmodùm igitur de anterioribus Concilijs Oecumenicis ex hiſtorijs luculentiſſimis communi fidelium conſenſu comprobatis, ſic de Concilio Tridentino communi Eccleſiæ cum Capite conſenſione, ceu Oecumenico habito, extat ejuſmodi in linea prudentialis evidentiæ etiam ſupernaturalis, fundamentum *practicè* certiſſimum, ſub quo ad prætactum de Synodi Oecumenicæ per Chriſtum ſancitâ infallibilitate fidei principium, eatenus ſubſiſtat valida applicatio, ut jam nefas eſſet, de talis Concilij etiam in particulari ſpectati, infallibilitate ullum habere dubium. Pari proinde ratione circa Pontificis in individuo certitudinem in præſentis cauſæ ſtatu eſſe ſtatuendum, mox patebit ex ſubſequentibus.

PROBATIO I.

Quâ oſtenditur, non tantùm *quoad ſe*, ſed etiam *quoad nos immediatè* ac *formaliter* eſſe de fide Divinâ, hunc hominem in individuo, nempe Innocentium XI. eſſe Summum Pontificem, ſicque adeò certiſſimo niti fundamento, quòd in cauſis fidei ſanciendis, quà Pontifex ex Cathedra Petri Apoſtolica decernat.

38. DUo namque ſunt, quæ Eccleſia acceptat in Pontifice: *alterum*, quòd hîc & nunc in particulari ſit regula fidei infallibilis: *alterum*, quòd accepat ipſum tanquam Caput, cui univerſalis Eccleſia unitur. At inprimis eſt impoſſibile, quòd Eccleſia erret in acceptandâ quâcunque fidei regulâ, ſive ſit definitio Concilij, ſive liber aliquis Canonicus, ſive Traditio aliqua. Pari ergo ratione eſt impoſſibile, quòd Eccleſia erret, acceptando Summum Pontificem in particulari tanquam ſupremam & animatam in fidei rebus proponendis regulam.

39. Neque ſimile eſt de proponente proximè res fidei, & prædicante eas, quem non tenemur credere de fide, quòd ſit legitimus Evangelij Miniſter, cùm non ſe habeat tanquam regula determinativa rerum fidei, ſed ſolùm ut Miniſter alijs intimans ea, quæ credenda ſunt: nec proinde illi, qui credunt, ab illius authoritate, ſed ex eorum, quæ proponuntur, credibilitate moventur, cujuſmodi credibilitas niſi innoteſcat audienti, nulla ſtringit credendi obligatio. At ſecùs eſt in Summo Pontifice, utpote qui proponit res credendas tanquam fidei regula, & judex determinans, quænam ſint credenda, ſicque ex ipſius authoritate obligatur homo ad credendum. Neceſſum igitur eſt, quòd fideles ſint certi, Summum Pontificem, cujus eſt definire, ac regulare res fidei, habere authoritatem illas regulandi & definiendi, cùm, ſi dubitari poſſet de authoritate ejuſdem in particulari ac in individuo ſpectati, fideles haud certi redderentur, dogma definitum eſſe de fide.

40. Deinde Eccleſia acceptando Summum Pontificem, ſe illi unit ac ſubjicit, tanquam ſupremo Capiti viſibili. At non eſt illud Caput viſibile, niſi quà determinatum in particulari. Oportet ergo, Eccleſiam Summi Pontificis electionem pacificè factam acceptare in hac determinata perſona, ſicque huic Pontifici in individuo ſe unire ac ſubjicere, tanquam ſupremo viſibili Capiti. Atqui hoc ipſum eſt, determinare infallibiliter, quòd iſte homo ſit Caput Eccleſiæ: ſiquidem tota Eccleſia, quæ errare non poteſt, in exercitio ſe illi uniat tanquam ſupremo viſibili Capiti: unde ſchiſmatici habentur, quotquot ipſum non recognoſcunt. Perinde igitur eſt, quòd Eccleſia univerſalis *in actu ſignato* dicat ac definiat: *Hic homo eſt verè ac legitimè Pontifex*: ac ſe ſe uniendo & ſubjicendo illi, tanquam Capiti, in ipſo exercitio id aſſeveret. At iſta Summi Pontificis ipſo ſaltem exercitio quà legitimi acceptati determinatio verſatur in materia fidei, quòd nempe hæc univerſalis Eccleſia ſit unita ſuo viſibili Capiti: quo ſublato, rueret profectò totum, quod credimus de Eccleſia, quòd nempe hîc & nunc ſit vera & Catholica. Neceſſarium ergo eſt, quòd ipſa Eccleſiæ circa hanc materiam determinatio, in vi cujus *hic homo in individuo recognoſcitur ſuprema Eccleſiæ univerſalis Caput viſibile*, ſit de fide.

Objectio.

41. EX parte adverſa excipi poteſt. Vim illius argumenti ultimatè reduci ad illud punctum, quòd nempe Eccleſia in rebus fidei errare haud poſſit; ſit autem res fidei quòd, quælibet fidei regula debeat habere fidei, certitudinem, quòdque Eccleſia Catholica debeat eſſe unita ſupremo Capiti viſibili. Hæc ipſa verò principia, oportere, ut ſint fundamentum determinationis Eccleſiæ. Hanc igitur non tam ex ſe ipſâ ſancire illud dogma, quòd hic homo in individuo ſit Summus Pontifex, quàm declarare illud in certo aliquo fidei fundamento jam præcontentum. At in illa argumentatione non explicari, quódnam ſit illud fundamentum, & quo ſeu ſcripto, ſeu non ſcripto Dei verbo *formaliter immediatè* ſit expreſſum. Illam ergo argumen-

mentationem haud efficacem eſſe ad convincendum præſens dogma fidei.

Reſponſio.

42. HAnc exceptionem nullius eſſe roboris, oſtenditur ſequenti argumento. Nam Oecumenica cum infallibilitate per Chriſti orationem firmata, Petræque, adversùs quam portæ inferi prævalere haud poſſent, munimento roborata, Petro promiſſa, ſub Paſtoralis univerſalis munere charactere *actualiter* tandem conceſſa authoritas, eo ipſo, quòd ex Chriſti Domini verbis noſcatur conjuncta cum Eccleſiæ ſanctæ perpetuitate, per ipſam fidei certitudinem dignoſcitur in Petri perſonâ minimè exſpiraſſe, ſed ad legitimum pro quovis tempore ſucceſſorem tranſiiſſe, ex Divinaque conſtitutione natam eſſe. In quo adeò Divinitus conſtituto fidei principio *expreſsè formaliter* habetur contenta iſta veritas, quòd Petri ſucceſſor eàdem prorſùs potiatur Oecumenicâ authoritate. Quare ut veritas illa applicetur ad particularem quampiam Petro legitimè ſuccedentem perſonam, opus equidem eſt ſubſumptione particulari, per quam conſtet iſta ſucceſſio legitima: hæc tamen ſubſumptio perſonæ particularis ad Summum Pontificatum applicativa, non intrat fidei motivum, ſed eſt fundamentum prudentialis duntaxat credibilitatis evidentiæ. Hâc proinde ſtante, illud fidei principium eatenus eſt applicabile ad hanc Petro legitimè ſuccedentem perſonam individuam, ut iſta quâ Petri ſucceſſor in ordine ad hoc, quòd Oecumenicus Eccleſiæ Paſtor, ac ex authoritate Divinitus conſtitutâ Summus Pontifex pronuntietur, jam ſubeat vices objecti *materialis* fidei, cui nempe Veritas Divinitus revelata ſit *verè* ac *realiter* applicabilis. At eo ipſo, quòd iſta ad fidei principium applicatio fiat per Eccleſiam, quæ errare non poteſt in rebus fidei, redditur conſequens, applicationem ejuſmodi eſſe infallibilem. Hæc verò ſtante, propoſitio illa: *Hic in individuo eſt Summus Pontifex*, per modum objecti *materialis* ſub illo Divinitus conſtituto fidei principio, eatenus jam repræſentatur voluntati, piæ ad credendum affectionis virtute inſtructæ, ut hæc prudenter poſſit, imò debeat ex fidei proprio motivo imperare fidei aſſenſum, intellectumque adeò captivare in fidei obſequium. Conſtat igitur, propoſitionem illam, quâ ſub prævia Eccleſiæ acceptatione, hic homo in individuo dicitur Summus Pontifex, eſſe credendam fide Divinâ.

Iterata objectio.

43. REplicari poteſt ex parte adverſa. Minimè deeſſe aliqua fidei principia generalia de Chriſto v. g. *realiter* exiſtente ſub ſpeciebus Euchariſticis ritè conſecratis: neque tamen particulares propoſitiones tali generali fidei principio contentas, mediante prudentiali aliquâ credibilitatis ſubſumptione hinc deductas, eſſe fide Divinâ credendas: veluti pateat de iſtis ſpeciebus Euchariſticis in particulari, ſub quibus Chriſtum *realiter* conſtitutum eſſe, nulla eſt credendi obligatio. Cur ergo id peculiare foret de propoſitione illa, quâ hic homo in individuo dicitur Summus Pontifex?

Reſponſio.

NEque hanc exceptionem alicujus eſſe valoris mox demonſtratur. Nam duplex 44.
diſtinguenda eſt prudentialis ratio, per quam ſub principio univerſali Divinitus conſtituto ſubſumere oportet particularem aliquam propoſitionem in illo præcontentam. *Alia* enim habet in ſe pondus alicujus evidentiæ ſaltem *practicæ*, conſtringentis adeò voluntatem piæ ad credendum affectionis virtute inſtructam. *Alia* verò eſt intrà limites meræ probabilitatis, nullam plerumque in voluntate inducentis obligationem, huic tamen quandoque ſaltem præluCentis in tantum, ut ex motivo etiam ſupernaturalis cujuſpiâ virtutis poſſit ex tali prudentiali, ſolùm licèt probabili, ratione exerceri actus *moraliter* bonus: ſic enim ſub hiſce etiam in individuo exhibitis ſpeciebus Euchariſticis (quarum tamen conſecratio in particulari nobis non niſi probabiliter conſtare poteſt) rectè adoratur Chriſtus Dominus. At verò ſtante pacificâ hujus in individuo Summi Pontificis electione, per univerſalis Eccleſiæ in materiâ fidei errare haud potentis uniformem acceptationem, non poteſt credibilitatis ratio non ſtare cum evidentiâ *practicâ*, conſtringente adeò, & obligante fideles quoſque, ad illam de iſtius particularis hominis ſummo Pontificatu enuntiativam, ſub præinſinuato Divinitus conſtituto principio ad fidei motivum applicandam propoſitionem. Secùs res ſe haberet pro aliquo caſu, quo contingeret, Summi cujuſpiam Pontificis electionem ab Eccleſia univerſali non eſſe uniformiter acceptatam: tunc enim poteſt equidem fieri, ut varia illuceſcant, probabilitatis tamen ſphæram haud ſupergredientia, legitimæ ſuper hâc individuâ perſonâ ad Summum Pontificatum electionis fundamenta. In quo adeò ſtatu nequit eſſe obligatio conſtringens ad credendum, ſciſcitari tamen licet; *An ſub tali prudentiali ratione poſſit locus eſſe fidei ſupernaturalis actui?*

Cujus quæſtionis reſolutio pendet ex du- 45.
plici *morali* principio *alibi* jam diſcuſſo. *Alterum* eſt, quòd ſtante probabili circa materiam *moralem* ratione, ex inſtinctu Divino ſuperſtrui poſſit judicium prudentiale ſupernaturale, per quod virtutis cujuſpiam infuſæ motivũ *formale* applicari poſſit tali *morali* materiæ. In vi cujus adeò applicationis per Spiritûs ſancti directionem factæ, ſtat *moralis practica* certitudo honeſtatis etiam ſupernaturalis hîc & nunc ſub tali objecto repræſentatæ directiva. *Alterum morale* principium eſt, licèt tale *practicum* ſupernaturale judicium materiæ probabili ſuperſtructum, ſufficiat ad virtutis *moralis* voluntati inexiſtentis

Mercury, Quicksilver, 1
Mercury Precipitate, 2
Mercury Sublimate, 3
Mercury Sweet, 4
Mercury Water, 5
Mercury Ointment, 6
Mercury Plaister, 7
Mercury Pills, 8
Mercury Purging, 9
Mercury Vomiting, 10
Mercury Worms, 11
Mercury Wounds, 12
Mercury Wrinkles, 13
Mercury Yellow, 14
Mercury Zinc, 15
Mercury Zinc Ointment, 16
Mercury Zinc Plaister, 17
Mercury Zinc Pills, 18
Mercury Zinc Purging, 19
Mercury Zinc Vomiting, 20
Mercury Zinc Worms, 21
Mercury Zinc Wounds, 22
Mercury Zinc Wrinkles, 23
Mercury Zinc Yellow, 24
Mercury Zinc Zinc, 25
Mercury Zinc Zinc Ointment, 26
Mercury Zinc Zinc Plaister, 27
Mercury Zinc Zinc Pills, 28
Mercury Zinc Zinc Purging, 29
Mercury Zinc Zinc Vomiting, 30
Mercury Zinc Zinc Worms, 31
Mercury Zinc Zinc Wounds, 32
Mercury Zinc Zinc Wrinkles, 33
Mercury Zinc Zinc Yellow, 34
Mercury Zinc Zinc Zinc, 35
Mercury Zinc Zinc Zinc Ointment, 36
Mercury Zinc Zinc Zinc Plaister, 37
Mercury Zinc Zinc Zinc Pills, 38
Mercury Zinc Zinc Zinc Purging, 39
Mercury Zinc Zinc Zinc Vomiting, 40
Mercury Zinc Zinc Zinc Worms, 41
Mercury Zinc Zinc Zinc Wounds, 42
Mercury Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 43
Mercury Zinc Zinc Zinc Yellow, 44
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc, 45
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 46
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 47
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 48
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 49
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 50
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 51
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 52
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 53
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 54
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 55
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 56
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 57
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 58
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 59
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 60
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 61
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 62
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 63
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 64
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 65
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 66
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 67
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 68
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 69
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 70
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 71
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 72
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 73
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 74
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 75
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 76
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 77
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 78
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 79
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 80
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 81
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 82
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 83
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 84
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 85
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 86
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 87
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 88
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 89
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 90
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 91
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 92
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 93
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 94
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 95
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 96
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 97
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 98
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 99
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 100
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 101
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 102
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 103
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 104
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 105
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 106
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 107
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 108
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 109
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 110
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 111
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 112
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 113
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 114
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 115
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 116
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 117
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 118
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 119
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 120
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 121
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 122
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 123
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 124
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 125
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 126
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 127
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 128
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 129
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 130
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 131
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 132
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 133
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 134
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 135
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 136
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 137
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 138
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 139
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 140
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 141
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 142
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 143
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 144
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 145
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 146
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 147
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 148
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 149
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 150
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 151
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 152
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 153
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 154
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 155
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 156
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 157
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 158
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 159
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 160
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 161
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 162
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 163
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 164
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 165
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 166
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 167
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 168
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 169
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 170
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 171
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 172
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 173
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 174
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 175
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 176
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 177
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 178
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 179
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 180
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 181
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 182
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 183
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 184
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 185
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 186
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 187
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 188
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 189
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 190
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 191
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 192
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 193
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 194
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 195
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 196
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 197
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 198
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 199
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 200
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 201
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 202
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 203
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 204
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 205
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 206
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 207
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 208
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 209
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 210
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 211
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 212
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 213
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 214
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 215
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 216
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 217
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 218
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 219
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 220
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 221
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 222
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 223
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 224
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 225
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 226
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 227
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 228
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 229
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 230
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 231
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 232
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 233
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 234
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 235
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 236
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 237
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 238
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 239
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 240
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 241
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 242
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 243
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 244
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 245
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 246
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 247
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 248
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 249
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 250
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 251
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 252
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 253
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 254
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 255
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 256
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 257
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 258
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 259
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 260
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 261
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 262
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 263
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 264
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 265
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 266
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 267
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 268
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 269
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 270
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 271
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 272
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 273
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 274
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 275
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 276
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 277
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 278
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 279
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 280
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 281
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 282
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 283
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 284
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 285
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 286
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 287
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 288
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 289
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 290
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 291
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 292
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 293
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 294
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 295
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 296
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 297
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 298
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 299
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 300
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 301
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 302
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 303
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 304
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 305
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 306
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 307
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 308
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 309
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 310
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 311
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wounds, 312
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Wrinkles, 313
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Yellow, 314
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc, 315
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Ointment, 316
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Plaister, 317
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Pills, 318
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Purging, 319
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Vomiting, 320
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Worms, 321
Mercury Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Zinc Z

Anno quarto Edwardi quinti.

Anno Domini 1483.

Anno quarto Edwardi quinti.

Anno Domini 1483.

Anno quarto Edwardi quinti.

Anno Domini 1483.

dicium illud irreformabile eſſe profitentur; ut ſcilicet Eccleſiæ univerſæ conſenſus acceſſerit. Etenim tot, tantique Doctores ex omni natione, ex omni facultate, ex omni ordine eam defenderunt, ut neſciam quid, ad eam toti Eccleſiæ adſcribendam, deſideretur.

56. Eorum Catalogum texuerunt multi, præſertim Theophilus Rainaudus in opuſculo inſcripto *avtós épha*, ubi, *puncto* ſcilicet 2. hanc eſſe totius Societatis Ieſu ſententiam affirmat, enumeratis quàmplurimis ejus Doctoribus, quorum multi tempora controverſiarum occaſione libri Cornelij Ianſenij motarum anteceſſerunt, ne putes, eam à Societate ad faciliorem Ianſenij oppugnationem advocatam, ſed veritatis & religionis ſtudio jam olim delectam. Eandem cum D. Thoma tuetur Ordo Dominicanorum, & alij quaſi certatim: quamvis privatus aliquis Principibus addictus à Majorum ac Fratrum ſemitâ interdum recedat.

57. Jam ſupra monuimus, D. Petrum de Marca teſtari, eam omnibus Univerſitatibus eſſe communem, contrariam autem, quam antiquis tantùm Pariſienſibus (puta Gerſonio & ejus coætaneis, aut ſupparibus) tribuit, ſolùm ab Eccleſia tolerari. Emiſſus fuit in lucem anno 1682 liber cum hoc titulo: *Doctrina, quam de Primatu, authoritate, & infallibilitate Romani Pontificis tradiderunt Lovanienſes ſanctæ Theologiæ Profeſſores tam veteres, quàm recentiores*, in quo quàmplurimi enumerantur. Sperandum eſt idem à cæteris Academijs præſtandum. Porrò Lovanienſis ita judicium Papæ reformabile eſſe non cenſuit, ut tanquâ fidei regulam propoſuerit anno 1544. nam inter articulos circa fidem orthodoxam editos, iſte vigeſimus quintus eſt: *Certâ fide tenenda ſunt non ſolùm, quæ Scripturâ expreſſè ſunt prodita, ſed etiam quæ per traditionem Eccleſiæ Catholicæ credenda accepimus, & quæ definita ſunt ſuper fidei & morum negotijs per Cathedram Petri, vel per Concilia generalia legitimè congregata.*

58. Doctoribus jam adductis paucos adjungemus, qui vel Galli, vel à Launoio citati, vel pietate ac Doctrinâ conſpicui extiterunt. Scribebat Alexandro III. Petrus Bleſenſis *epiſt. 68. Sicut eminentiam Apoſtolicæ Sedis Magiſtram omnium Eccleſiarum profitemur ſic ab ipſa conſilia in ambiguis, in angustijs ſolatia, reſponſa in dubijs expectamus.* Si erraret Magiſtra omnium Eccleſiarum, errarent omnes Eccleſiæ, atque adeò univerſa Eccleſia, quæ nonniſi ex illis conſtat, ut ſæpè notavimus. Similiter Hugo, ſeu Ugo de S. Caro à Launoio citatus ſic interpretatur hæc verba *Ioannis ult. Dicit Simoni Petro Ieſus. Nota, quòd ſpecialiter loquitur Petro ſoli, alios præteriens. Cur hoc? Reſpondemus. Eximius Apoſtolorum erat Petrus, & os Apoſtolorum, & vertex Collegij. Ideo & Paulus aſcendit videre Petrum præ alijs. Galat. 1.* Ita ergo Petrus erat vertex Collegij, ut prætermiſſis alijs, cum ſolum, tanquâ Collegium integrum repræſentantem, Chriſtus alloqueretur: ita erat aliorum os, ut pro omnibus reſpondere poſſet, alijs etiam non conſultis.

Auguſtinus Triumphus ſanctorum Thomæ ac Bonaventuræ Pariſijs diſcipulus, deinde in ejus urbis Academia Doctor, ac denique Profeſſor, *de poteſtate Eccleſiaſtica quæſt. 10. art. 3.* ſic ſcribit: *Papam poſſe aliquid addere ſupra illa, quæ ſunt fidei, dupliciter poteſt intelligi, vel quantum ad dubiorum interpretationem, vel quantum ad occultorum, & implicitorum explicationem. Utroque modo poteſt Papa aliquid addere ſuper illa, quæ ſunt fidei, quia ſi aliqua ſunt dubia, & obſcura in fide, ad eum pertinet interpretari, & determinare. Poſt cujus determinationem hæreticum eſſet, contrarium pertinaciter aſſerere.* 59.

Nicolaus Liranus ad hoc verbum, *Confirma. Lucæ. 18* addit: *Hoc dicit ei (Petro) quia Eccleſia erat ſibi committenda, ut habetur Ioannis ult. ubi ter dicitur ei à Chriſto. Paſce agnos meos. Ex hoc etiam patet, fidem non deficere uſque ad finem mundi in Eccleſia Romana, quæ à Petro poſt Chriſtum fundata eſt.* 60.

Dionyſius Carthuſianus, cujus etiam authoritate utitur Launoius, in hæc verba: *Ego autem rogavi pro te, item*, inquit, *quoniam Petro ſpecialiter fuit Eccleſia committenda. Unde quod dicitur, ut non deficiat fides tua, exponitur, ut non deficiat fides Eccleſiæ tibi committendæ.* Hactenus videtur Eccleſiæ tantùm univerſæ indeficientem fidem adſtruere, ſed ecce unde in reliquas Eccleſias hæc fidei firmitas derivetur; *Sicque ex verbis his ſumitur argumentum, quòd fides Romanæ Eccleſiæ, quam in ea Petrus plantavit, ſit uſque in finem ſæculi duratura.* 61.

Quoniam Launoio Dominicum Bannes tanquam ſibi faventem adducere placuit, referamus ejus hâc de re doctrinam, ex qua cuncta, quæ hactenus dicta ſunt, confirmantur. Bannes igitur *in 2. 2. S. Thomæ q. 1. art. 10.* has ponit concluſiones. Concluſio prima. *In publico fidei judicio non eſt diſtinguenda Sedes ab Apoſtolico Præſide, vel Summo Pontifice, neque Romana Sedes à Pontifice Romano.* Vide jam quomodò faveat Launoio illum citanti, ut probet Chriſti orationem pro Petro factam, ne fidem unquam amitteret, quantumvis tentaretur à diabolo, ſed in ea & gratia Dei tum demùm perſeveraret, quaſi ultra proceſſurus non eſſet orationis effectus. Hæc eſt quarta concluſio: *In publico fidei judicio non poteſt Summus Pontifex errare. Hanc concluſionem aſſerit D. Thomas*; & citatis multis alijs Auctoribus ſubjungit: *Quocirca arbitror, hanc concluſionem tanquam Apoſtolicam traditionem eſſe tenendam. Et quidem, ut talis haberetur ab omnibus fidelibus, niſi à tempore Concilij Conſtantienſis in agro Domini inimicus homo, id eſt diabolus, zizaniam ſuperſeminâſſet. Etenim uſque ad illa tempora ſoli Græci errabant in hac parte. Atque ita D. Thomas* in Opuſc. citato *hunc errorem tanquam Græcorum ſingularem narrat. Et procul dubio, ſi quæſtio hæc ad Concilium deferretur, non dubito, quin prædicta concluſio definiretur tanquam vera fides.* 62.

Non magis favet Launoio Maldonatus, cujus etiam teſtimonio uſus eſt. Maldona- 63.

tus enim ſuper verba multoties repetita; *Ego autem rogavi pro te, &c.* ſic ſcribit: *Quòdque dixit Petro, ejus quoque Succeſſoribus, totique Eccleſiæ dictum putandum eſt; tamque certi debemus eſſe ſucceſſorum Petri, totiuſque Eccleſiæ fidem non defuturam, quàm certi ſumus ejus, cùm tentatus eſt, fidem non defeciſſe.* Obſcuritatem fortaſſis pareret totius Eccleſiæ cum Petro in illis verbis conjunctio: Sed eam tollunt, quæ ſequuntur: *Itaque rectè ex hoc loco antiqui, gravéſque Authores collegerunt, Eccleſiæ Romanæ, & ſucceſſorum in ea Petri fidem fore perpetuam. Omnis enim Eccleſiæ fides aſſerebatur in Petro, qui Eccleſiæ Caput futurus erat.* Et ſuper hæc verba: *Et tu aliquando, &c. Hinc demùm manifeſtum eſt, nec de illo ſolùm tempore, quo negavit Petrus, nec de illo ſolùm Petro, ſed de omnibus ejus Succeſſoribus loqui Chriſtum: Nec enim tempore paſſionis cæteros Apoſtolos Petrus confirmavit, ſed confirmandi alios neceſſitas perpetua futura erat. Itaque in perſona Petri omnes Petri ſucceſſores jubet fratres in fide ſervare. Quomodò firmare poſſunt, ſi errare ipſi poſſunt? Propterea enim Chriſtus pro fide oravit Petri, ne deficeret, ut alios confirmare poſſet, intelligens, alios confirmare non poſſe, ſi ejus fides defeciſſet. Id etiam ſignificat illud, aliquando, id eſt, ſi quando opus erit, ſi quis in fide aliquando nutabit.*

64. Si extra Galliam Authores quæreremus Gallis opponendos, qui tempore Concilij Conſtantienſis doctrinam invexerunt authoritati Romani Pontificis adverſam, non defuturi eſſent, qui nec doctrinâ inferiores, & vitæ ſanctitate Eccleſiæ judicio eſſent ſuperiores. S. Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis, celeberrimus libertatum Eccleſiæ defenſor & Martyr, *epiſt. 97. edit. P. Chriſtiani Lupi*, quæ eſt ad omnes Epiſcopos Angliæ. *Quis Romanam Eccleſiam*, inquit, *Caput omnium Eccleſiarum, & fontem Catholicæ doctrinæ ambigit eſſe? Quis claves regni cælorum Petro traditas eſſe ignorat? Nónne in fide & doctrina Petri totius Eccleſiæ ſtructura conſurgit, donec occurramus omnes Chriſto in virum perfectum, in unitatem fidei, & agnitionem filij Dei?..... Quicunque ſit, qui rigat aut plantat, Deus nulli dat incrementum, niſi illi, qui plantavit in fide Petri, & doctrinæ ipſius acquieſcit, &c.* Et *epiſt. 122.* quæ eſt ad Gilbertum Londonienſem Epiſcopum; *Solus infidelis, aut qui cum errore ſuperat, hæreticus aut ſchiſmaticus, Apoſtolicis obtrectat obedire mandatis.* Vide *epiſt. 69.*

65. Circa ipſamet tempora Concilij Conſtantienſis floruerunt, in Italia præſertim, ſanctiſſimi doctiſſimique viri, qui Romani Pontificis authoritatem ſtrenuè propugnaverunt, quos inter ſanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus *in Summa Theologica par. 4. tit. 8. cap. 3. §. 5.* irreformabile declarat judicium Papæ his verbis: *Licèt Papa in particulari errare poſſit, ut in judicialibus, in quibus proceditur per informationem, aliàs in his, quæ pertinent ad fidem, errare non poteſt, ſcilicet ut Papa in determinando, etiamſi ut particularis & privata perſona. Unde magis ſtandum eſt ſententiæ Papæ de pertinentibus ad fidem, quam in judicio proferret, quàm opinioni quorumcunque Sapientium.* Papam autem Concilio ſuperiorem eſſe, pluribus probat *in 3. parte.*

Beatus Joannes de Capiſtrano de Papæ & Concilij, ſive Eccleſiæ authoritate *3. parte. 2. Principalis*, eandem ſuperioritatem, quæ infallibilitatem judicij circa fidem neceſſariò ſupponit, adſtruit varijs rationibus, quarum una hæc eſt; *Succedit*, inquit, *namque Papa loco Petri in eadem perfectione poteſtatis, & Vicariatûs dignitate, quâ & ipſe B. Petrus à Chriſto fuit in univerſali Eccleſia ſublimatus.* 66.

§. IV.

Noſtratis ſententiæ ex Vniverſalis Eccleſiæ praxi deſumpta argumenta referuntur, ac expenduntur, unà cum concluſione ſuper ijſdem reflexiva.

HÆc praxis oſtendi poteſt tum argumentis *in actu quaſi ſignato* eam oſtendentibus per SS. Patrum, imò & Summorum Pontificum, nec non Conciliorum (de quorum hanc in rem ſenſu diſſeruimus *præcedente diſquiſitione*) ſententias: tum *in actu quaſi exercito* eandem demonſtrantibus argumentis *inferiùs* adducendis. 67.

ARGVMENTVM I.

70.

AUthor Regalis Sacerdotij *cit. lib. 3. §. 5.* Patrum unanimem pro Pontificis infallibilitate conſenſum *in actu quaſi ſignato* probat ex teſtimonijs tum SS. Irenæi, Cypriani, Ambroſij, Auguſtini, & Innocentij: tum SS. Hieronymi, Cyrilli, Theodoreti, Ioannis Patriarchæ, Tertulliani, Flaviani Patriarchæ, Patrumque Tarraconenſium: tum SS. Fulgentij, Agapiti, Gregorij Magni, Sophronij Patriarchæ, Theodori Studitæ, Ignatij Patriarchæ, Patrum Concilij Milevitani, Epiſcoporum Dardaniæ, & Lucij PP. tum SS. Leonis IX. Gelaſij, Cyrilli, Anſelmi Cantuarienſis, Ruperti Tuitienſis, Bernardini, Bernardi, Thomæ Aquinatis, & Stanislai, Hoſij: tum omnium ferè totius orbis Chriſtiani Doctorum etiam Galliæ, adducendo quorumdam Pariſienſium quoque Doctorum hâc de re ſententias. Quæ univerſa ſcrutari poteſt lector, cui unicè duxi hîc repræſentandam anacephalæoſin à *præſitato* Authore ſub hiſce verbis deductam. 68.

Hactenus quidem, ait, Patrum Doctorumque omnis ætatis teſtimonia, quæ legi, audiríque à nullo poſſunt, qui non continuò perſuaſum habeat, omnes illos in rebus fidei, ſupremum judicium, certamque ſententiam Romano Pontifici tribuiſſe. Volunt lite aliquâ de rebus fidei exortâ, Romam ad judicium iri: volunt ſententiam illic datam oraculum eſſe, cui niſi obtemperes, hæreſin oleas, aut ab Eccleſia defectionem: volunt, quod Papa definierit, finitum eſſe, nec ampliùs in dubium vocari poſſe. Hieronymus tres Hypoſtaſes in Trinitate agnoſcet, ſi Damaſus 69.

Digitized by Google

maſus jubeat. Auguſtinus hæreſin Pelagianam, toties victam, toties pugnæ reſtitutam, tunc demùm profligatam eſſe dicit, ubi Pontifex ſe prælio miſcuit, eamque truncatam voluit: Patres Nicæni Concilij tam certam habent Pontificis Romani ſententiam, ut majora Eccleſiæ negotia illi reſervata velint. S. Athanaſius, Patresque Africani, hanc unam Sedem adeò erroris expertem dicunt, ut ab illa dogmata fidei majores ſui, & velut à matre lac ſinceræ doctrinæ acceperint. S. Cyrillus non priùs audet Neſtorium inter hæreticos cenſere, quàm à Cæleſtino Papa damnatum. S. Cyprianus non poſſe perfidiam habere ad Petri Cathedram acceſſum. S. Fulgentius adeò, quæ à Romano Pontifice decernuntur, certa eſſe, ut quod illa tenet, docetque, totus Chriſtianus orbis nihil hæſitans credat. S. Agatho, & cum illo Patres ſextæ Oecumenicæ Synodi, nullum omninò errorem, nullamque hæreſin Petri Cathedram infeciſſe, nec unquam deinceps futurum, ut Petri ſucceſſores, pro quibus Chriſtus tam ſeriò oravit, à vera fide deficiant. Denique omnium ferè Patrum Græcæ, latinæque Eccleſiæ eſt una, conſtansque ſententia, non poſſe in rebus fidei decernendis Pontificem errare.

70. Huic tantâ pietate, doctrinâ, rebusque pro Eccleſia geſtis illuſtrium virorum Choro ſitu Gerſonem, Almainum, & Ochamum opponas, qui contrarium docuerunt: quid amabò aliud facies, quàm ut paucos aliquot, & gregarios milites cum Caſtris Heroum conferas, tenuesque radios cum ingenti ſole comparas? Magnus, fatemur, Gerſon, ſed quis ille, ut Auguſtino, Hieronymo, Ambroſio, Athanaſio, Gregorio, totique Oecumenicæ Synodo præferatur? Et quæ ratio, aut æquitas poſtulat, ut uni mille: non ſanè, tot Sanctos: Cancellario Pariſienſi, Doctores Eccleſiæ, imò ipſam Eccleſiam, quæ ex illorum ſententia pendet, cedere oporteat? Tu ergo Gerſoni fidem habes, non habes Hieronymo, non Athanaſio, non Fulgentio, non Auguſtino, ad quorum veſtigia, ſi Gerſon viveret, pronus lubensque accideret?

71. At Patres non claré loquuntur. Imò tam claré, ut clariùs non poſſint: quid enim tam clarum, quàm illud Fulgentij: *Quod Romana, quæ mundi cacumen eſt, tenet, & docet Eccleſia, totus cum ea Chriſtianus orbis nihil hæſitans credit?* Et illud Auguſtini: *Quid potuit vir ille S. Innocentius Papa Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet perſeveranter Eccleſia?* Et illud Hieronymi: *Ego beatitudini tuæ, hoc eſt, Cathedræ Petri communione conſocior: quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt, quicunque tecum non colligit, ſpargit: apud vos ſolos ſincerrupta Patrum ſervatur hæreditas?* Et illud Agathonis Papæ, ſextæque Synodi: *Sedes Romana à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erravit, & in ea verè fides lumen nullâ hæreticis erroris, nec ſalſitatis nebulâ fuit conſudata. ſed illibata ſinetenus permanet juxta pollicitationem Petro factam: Prote rogavi, ut non deficiat fides tua, &c.* Hæc plane & alia plura ſanctorum Patrum teſtimonia tam clara & perſpicua ſunt, ut ad ea intelligenda, nec face, nec gloſſâ opus ſit, ſed oculo tantùm ſano, purgatoque, nec privatis affectibus tincto; alioquin ægris, infectisque oculis, ne ſol quidem, ſine umbra, & maculis eſt.

ARGVMENTVM II.

AUthor *præfatus præl. §. 6.* pro Summi Pontificis in rebus fidei infallibilitate adducit Eccleſiæ praxin *in actu quaſi exercito* exhibitam ſub ſequentibus argumentis. *Primò*, quòd paſſim in hiſtoria Eccleſiaſtica, ſacris Conciliis, & Patrum commentarijs multi loquendi modi occurrant, qui hanc ipſam, de qua agimus, infallibilitatem oſtendunt, quales ſunt: *Quòd Romana Sedes ſit fidei fundamentum: quòd inde religionis noſtræ fons, & origo manet: quòd, quæ illa damnat, omnes damnent, quæ approbat, omnes approbent: quòd ſemper ejus doctrinam omnis Catholica Chriſti Eccleſia, univerſales Synodi, ſanctique Patres ſecuti ſint: quòd omnium fidelium, & Eccleſiarum diſponente Domino exiſtat Magiſtra.* Hæc, ut diximus, legenti paſſim, & ubique occurrunt, nec dici omninò poſſunt, niſi de doctrina planè infallibili, & ab omni errore alienâ. 72.

Secundò. Quòd, qui aliquid à Romana Sede definitum non reciperent, ſchiſmatici haberentur, & cum illis nemo communicaret; quod manifeſtiſſimo argumento eſt, Romanæ Sedis in rebus fidei ſententias certiſſimas eſſe, nec enim ſchiſmaticus aut hæreticus eſt, niſi qui certæ, compertæque veritati ſe opponit: quæ enim incerta & dubia ſunt, acinitra opinionem conſtituunt, recipi pro arbitrio poſſunt, repellive, nec propterea, qui hoc facit, hæreticus, aut ſchiſmaticus eſt. Huius veritatis teſtes ſunt Pelagius Papa, & apud illum S. Auguſtinus *in Cap. Schiſma. 24. q. 1.* S. Cyrillus Alexandrinus *epiſt. ad Cæleſtinum Papam.* S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum.* S. Leo *epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſis Eccleſiæ*, S. Cyprianus *lib. 4. epiſt. 8.* S. Ambroſius *Orat. de obitu Satyri.* 73.

Tertiò. Patres exortâ aliquâ fidei dubitatione, ut ab hæreticis certâ nota diſtinguerentur, certique ipſi eſſent veritatis, ſe id credere profitebantur, quod crederet Sedes Petri, ſuamque fidem illius judicio ſubmittere, & quod damnaret, ſe quoque damnare; hoc verò ſupponit Romanæ Sedis doctrinam veram omninò eſſe, & certiſſimam, incapacemque erroris: cum enim fides certiſſima ſit, nullumque dubium admittat, oportet fidei quoque regulam certiſſimam eſſe: alioquin fides dubio principio nixa, & ipſa dubium reciperet, quod fieri nequit. Stergo doctrina Pontificis Romani ſanctis illis Patribus regula credendi fuit, in quam fidem ſuam tutò reponebant; oportet quoque & illam fixam omninò, & immobilem eſſe, & ſi non eſt, ſanctos illos Patres, velut anchoris, quibus tenerentur, perditis, fluctuaſſe potiùs, quam credidiſſe. Hanc in rem ſcrutari operæpretium eſt S. Ambroſium *epiſt. 11. ad Age-* 74.

[illegible] [illegible] [illegible] [

Ajax, Phœnix, and Ulysses, are sent to Achilles, to appease his wrath, and persuade him to return to the battle.

The Grecians, thus repulsed, call a council of the princes, in which it is resolved to send ambassadors to Achilles, to move him to a reconciliation by gifts and entreaties. Ajax, Phœnix, and Ulysses, are the persons chosen for that embassy. They go to his tent, and find him entertaining himself with music. Ulysses, after the first ceremonies, opens the occasion of their coming, and delivers the message from the king, in which he promises him the restitution of his mistress, and the present of seven cities, besides many other gifts. Achilles, in answer, declares his resolution to depart with his fleet, and the next day to return to Phthia. He refuses to stay and assist at the siege of Troy, though the danger should approach his own tents. He rejects the offers of Agamemnon, and will not be reconciled to him, though he would give him twice as much as he has promised. Phœnix, Ajax, and Ulysses, return to the council, and report the ill success of their embassy.

The ambassadors being returned, the princes call a council, and debate what is to be done in this exigency. Diomed opposes the proposal of Agamemnon, to retire with the fleet, and desires that Achilles may be left to himself, and that they may depend upon their own valour. Nestor approves the motion, and proposes that the guards should be doubled, and that the army should be refreshed with provisions and wine. This is executed accordingly, and the night passed away in feasting and mirth. Agamemnon entertains the chiefs, and Nestor the rest of the army. Diomed alone refuses the cup, and desires to be left to the conduct of his own valour.

The next day the battle begins, and the Trojans are driven to their trenches. Agamemnon performs wonders, and Hector is carried out of the battle by Ulysses, Diomed, and Ajax. Paris wounds Machaon with an arrow, and Hector renews the fight. Ulysses and Diomed are wounded, and Achilles sends Patroclus to inquire which of the princes it is that he has wounded. Nestor entertains Patroclus with a long story of the wars of Elis, and desires him to persuade Achilles to return to the battle, or to lend him his armour and his troops. Patroclus returns with Machaon, who is wounded, and sees Eurypylus wounded also, as he is carried out of the battle. Patroclus, moved with compassion, undertakes to go to Eurypylus, and dresses his wound.

The battle continues with great fury, and the Trojans force the Grecian intrenchments. Hector breaks down the gate with a stone, and enters the camp. Ajax, Teucer, Menelaus, Agamemnon, Meriones, Eurypylus, Diomed, and Ulysses, perform great actions. Hector is struck down with a stone by Ajax, and is carried out of the battle. Paris wounds Diomed with an arrow in the foot, who mounts his chariot, and drives furiously against him. Paris wounds Machaon with an arrow, who is carried in the chariot of Nestor to the ships. Achilles sees the battle from the stern of his ship, and observes Machaon in the chariot of Nestor. He sends Patroclus to inquire which of the princes it is that is carried off wounded. Patroclus meets Nestor, and is entertained by him

Objectio.

83. EX parte adverſa opponi poteſt. Illius argumenti vim ac efficaciam non extendi ſaltem ad beatificationem Sanctorum, cùm in hac non intercedat definitivum Eccleſiæ judicium, ſed ejus duntaxat tolerantia. Anne igitur fas ſit, dicere, Eccleſiam, ſeu Pontificem Summum poſſe permittere authoritate ſuâ errorem prorſus intolerabilem, ut colatur & invocetur tanquam Sanctus, qui reipſâ Sanctus non eſt?

Reſponſio.

84. VEtùm duplex eſt genus argumentorum, prudentialem credibilitatis evidentiâ ſuper aliquo fidei articulo vel *formaliter*, vel *virtualiter* revelato fundantium. *Alterum* nempe eſt conſtringens, velut definitivum ex canonizatione ſubſiſtens ſuper alicujus ſanctitate judicium taliter eſt reductivè ad generale Divinitus revelatum, de Sanctis in gratiæ ſtatu decedentibus gloriâ cælesti condecoratis, cultu Duliæ colendis & implorandis, principium, ut ſaltem *quoad ſpecificationem* inducat obligationem, ita quòd nefas foret, negare talis Sancti cultum & invocationem. Cujuſmodi adeò credibilitatis ex definitivo Eccleſiæ judicio ſubſiſtenti argumento ineſt non ſolùm *practica* etiam ſupernaturalis certitudo, virtutis religionis in ordine ad Sanctum hunc in particulari cultu Duliæ venerandum & invocandum *directiva*, ſed ſub omnimodâ inſuper infallibilitate, tantam voluntati, piæ ad credendum affectionis habitu ſupernaturali inſtructæ, adfert prudentiæ infuſæ lucem, ut ſub illa imperare poſſit fidei aſſenſum ſuper hujus ſanctitate, veneratione Duleuticâ, pia quæ invocatione ex illius generalis revelationis Divinæ motivo præſtandum.

Alterum proinde argumentorum credibi-
85. litatis evidentiam prudentialem fundantium genus eſt ſolùm probabile ſuper quo per ſpecialem Spiritûs ſancti illuſtrationem internam ita ſtrui poteſt prudentiæ quoque infuſæ lumen, ut non ſolùm religionis virtuti ſupernaturali erga objectum taliter repræſentatum locus eſſe queat, ſed ſub quâpiam licèt meræ probabili, ad generale Divinitus revelatum principium reductione, poſſit fidei quoque aſſenſus intervenire, dum tamen ejuſmodi probabilitas per Spiritûs ſancti elevationem ad *moralis* in linea ſupernaturali certitudinis lineam traducta, eſt *realiter* contenta ſub generali Divinâ revelatione, ex cujus motivo præſtandus eſt hujuſmodi fidei aſſenſus. Sic proinde Eccleſiæ ſanctæ circa alicujus ſanctitatem, venerationemque Duleuticam ac imprecationem, per beatificationem ratificata tolerantia ſupponit probabilitatem, ſub certitudine *morali* non tantùm nata dirigere virtutem religionis, ſed apta etiam inducere ad piæ credendi affectionis imperium ſupernaturale, ex quo fidei aſſenſus procedere valeat, dum tamen in rei veritate hominis taliter beatificati ſanctitas, atque adeò venerationis Duleuticæ capacitas, continetur ſub præinſinuato de Sanctis gloriâ cælesti condecoratis, cultuque Duleutico venerandis ac religiosè implorandis principio Divinitus revelato; uti pluribus oſtenſum fuit in noſtra Theologia.

PROBATIO II.

Quâ teſtimonijs Summorum Pontificum oſtenditur, in quæſtionibus fidei certiſſimum eſſe Papæ judicium.

HUjus argumenti texturam ex præfati 86.
Authoris *de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ lib. 7. cap. 12.* depromptam hîc ob oculos ponere placuit. Si Summorum, inquit, Pontificum, tanquam in propria cauſa loquentium, rejicienda eſſet authoritas, nec eorum dignitatis, ſanctitatis, aut meriti habenda eſſet ratio, pari, vel potiori etiam ratione reculari poſſet Concilium Conſtantienſe, cujus decretis, ut *alibi* examinata ſunt, nititur hæc propoſitio, cùm in propria etiam cauſa loqueretur. Verùm nefas eſt, de illis præſertim, qui ſanctitate ac doctrinâ perſpicui fuerunt, ſuſpicari, eos propriæ dignitatis augendæ causâ doctrinam inducere voluiſſe, quæ, ſi erronea eſſet, totius religionis Chriſtianæ fundamenta concuteret.

Sanctus Innocentius à S. Auguſtino, & 87.
ab alijs Patribus tantoperè commendatus *ep. 25. ad Epiſcopos Mileuitani Concilij anno 417.* Romanam eccleſiam, ut fidei fontem perennitèr fluentem exhibet: *Neque enim hoc veſtram credo latere prudentiam, quid etiam actione firmaſtis ſcientes quòd per omnes Provincias de Apoſtolico fonte petentibus reſponſa ſemper emanant. Præſertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes fratres, Coepiſcopos noſtros nonniſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis & honoris Autherem referre debere, velut nunc retulit veſtra dilectio, quod per totum mundum poſſit Eccleſijs omnibus in commune prodeſſe.* Notentur hæc verba, *nonniſi ad Petrum*, ad quem fidei quæſtiones referuntur, dum referuntur ad ejus ſucceſſorem. Quia nimirum ſicut officio, ſic & fidei firmitati officio neceſſariæ, ſuccedit.

Relationes olim ad ſanctam Sedem ex 88.
omnibus Chriſtiani orbis provincijs, præſertim ex Gallia fieri ſolitas fatentur Galli: ſed forſan reſponſiones non eſſe irreformabiles exiſtimant. Contrarium S. Innocentius ſentiebat, quandoquidem *epiſt. ad Epiſcopos Macedoniæ* à Dionyſio Exiguo cum alijs collectâ, injuriæ adversùs ſanctam Sedem tribuebat, quòd *ſecundò* conſuleretur, quaſi ejus ſententia in dubium revocaretur. *Adverti*, inquit, *Sedi Apoſtolicæ, ad quam relatio quaſi ad caput Eccleſiarum miſſa currebat, aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum ſententia duceretur.* Hanc etiam exceptionem excludunt multi Doctores, quorum teſtimonia *ſupra* reddita ſunt, ut in eis obſervare licuit.

San-

Ro. Nec obstat quod dicitur quod ille qui habet
Ro. Nec obstat quod dicitur quod ille qui habet
Ro. Nec obstat quod dicitur quod ille qui habet

ſucceſſores tranſmiſſionem luculentiſſimè profitetur his præcipuè verbis : *Dixit Petro Magno, & ſummo Apoſtolorum: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam. Et iterum: Tibi dabo claves Regni cælorum: & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis : & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis. Tales etiam beatas voces non ſecundùm quandam utique ſortem Apoſtolorum Principi ſolùm circumſcripſit, & definivit, ſed per eum ad omnes, qui poſt illum ſecundùm ipſum eſſe ſtendi erant Summi Paſtores, & Divinitùs ſacrique Pontifices Senioris Romæ, tranſmiſit. Et ideo ab olim, & priſco tempore in exortis hæreſibus, & prævaricationibus Eradicatores & Interemptores malorum zizaniorum, & labefactorum, & penitus inſanabiliter ægrotantium membrorum multi multoties facti ſunt eorum, qui ſanctitatem, & ſummam Paternitatem tuam illi præceſſerunt, ſcilicet Principis Apoſtolorum, & illius zelum in fide, quæ ſecundùm Chriſtum eſt, imitantes.* Quibus verbis non ſolùm B. Petri, ſed & ſucceſſorum ejus authoritas explicatur. Si quis eorum ponderi aliquid detractum velit, quòd eo tempore ſcripta ſint, cùm S. Ignatius Romani Pontificis ope indigeret, animadvertat, ſanctum eſſe, qui ſcribit, adeoque in rebus tanti momenti ab adulatione remotum : non illum duntaxat Patriarcham Conſtantinopolitanum ad beati Petri Sedem confugiſſe : epiſtolam ejus in Concilio Generali lectam ab aliquo improbandam fore, ſi quid Epiſcopo Romano conceſſiſſet in præjudicium Concilij Generalis.

94. Quod argumentum multò efficacius evadit, ſi animadvertatur plures epiſtolas, ejuſdem authoritatis facientes mentionem, perlectas, & ſimilia elogia in favorem Romani Pontificis ab Epiſcopis, à Legatis, vel à Pontificibus ipſis prolata, contradicente nemine, fuiſſe. Quod jam de Legatis Cæleſtini in Concilio Epheſino notavimus, de epiſtola Agathonis *in ſexta* Synodo recitata, aliiſque nonnullis. Id, ſi ſemel, aut bis tantùm contigiſſet, inadvertentiæ tribui poſſet; ſed quomodò fieri potuiſſet, ut tantus Præſulum numerus toties rem adeò inſignem inattentâ mente audiſſet?

95. Quæ circa teſtimonia ſanctorum Leonis I. & Agathonis adverſùs Launoij objectiones notata ſunt, valent etiam adverſùs ea, quæ Nicolai I. modò adductis, & Leonis IX. *cap. 3.* relatis, & ex parte etiam Innocentij III. mox exſcribendis verbis opponit.

96. Sed repetendum eſt teſtimonium S. Leonis IX. ut ex ejus altero ejuſdem Sancti collatione clarior fiat adverſùs Launoium ejus ſententia. Igitur S. Leo IX. qui ab aliis VIII. tantum numeratur, anteà Epiſcopus Tullenſis, indefectibilem Romani Pontificis fidem Chriſti oratione impetratam non potuit luculentiùs explicare, quàm his *epiſt. 5.* quæ eſt ad Petrum Antiochenum, verbis : *Nimirum ſolus eſt ille* (Petrus) *pro quo, ne deficeret ejus fides, Dominus, & Salvator aſſeruit ſe rogaſſe dicens : Simon Simon ecce ſathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua ; Et tu aliquando converſus confirma fratres tuos, quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius, uſque in ſæculum ſæculi : ſed confirmabit corda fratrum variis concutienda fidei periclitationibus, ſicut uſque nunc confirmare non ceſſavit.* 99.

Vox illa, *creditur*, etſi, quando eſt de fide Divinâ ſermo, aſſenſum omnino firmum ſignificet, cùm tamen de opinione humana dicitur, dubitationem plerumque, aut ſuſpicionem de contrario innuit, quòd nimirum ſolus Deus erroris & fraudis expers ſit. Itaque, ne quis ſe in *ſecundo* ſenſu vocem illam interpretetur, afferendus eſt alius locus ex epiſtola prima ejuſdem ſancti Pontificis, ubi omni cum ſecuritate, ac firmitate loquitur, ac mirum in modum explicat verba Chriſti toties laudata. *Taliter*, inquit *cap. 6. epiſt. 1. ſancta Eccleſia ſuper Petram, id eſt Chriſtum, & ſuper Petrum, vel Cephам filium Ioannis, qui priùs Simon dicebatur, ædificata ; quia inferi portis, diſputationibus ſcilicet hæreticorum, quæ vanos ad interitum introducunt, nullatenus foret ſuperanda, ſic pollicetur ipſa veritas, per quam ſunt vera, quæcunque ſunt vera ; portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam, cujus promiſſionis effectum ſe precibus impetrâſſe à Patre, idem filius proteſtatur dicendo ad Petrum : Simon ecce ſathanas, &c. Erit ergo quiſquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle eſt poſſe, audet in aliquo vacuam putare?* 97. 100.

Audi jam, quantâ cum conſtantiâ privilegium B. Petri ad Succeſſores tranſijſſe continuatâ omnium temporum experientiâ confirmet. *Nónne à Sede Principis Apoſtolorum, Romanâ videlicet Eccleſiâ, tam per eundem Petrum, quàm per ſucceſſores ſuos reprobata, & convicta, atque expugnata ſunt omnium hæreticorum commenta, & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus nec defecit, nec deficiet uſque in finem, ſunt confirmata.*

Launoius hanc authoritatem elidere duplici præcipuè ratione molitur. *Primâ* interpretando eam de Eccleſia univerſali. Sed quàm ſit conſona textui gloſſa, judicet, quicunque latinam linguam intelligit. Convenit quidem Eccleſiæ univerſæ firmitas, de qua Leo in principio loquitur, ſed ſpecialiter Eccleſiæ Romanæ aptatur, quia ſcilicet ab ea in alias derivatur. *Secunda* Launoij reſponſio eſt, verum non eſſe, quod ait Leo, a Petri Sede commenta hæreticorum omnium expugnata eſſe ; quod inductione nititur demonſtrare: quaſi poſſet Launoius ſcire, an non intervenerit authoritas S. Petri, aut ſucceſſorum ejus, ſive in principio, ſive in progreſſu profligationis hæreſum. Et interveniſſe de facto contra nonnullas earum, quas enumerat, ſi opus eſſet, ex certis documentis demonſtraretur, v. g. contra Pauli Samoſateni, contra Eunomij, & aliorum errores, ex S. Athanaſij *epiſt. ad Orthodoxos*, Theodoreto *Eccleſ. hiſt. lib. 5. cap. 8. 9. 10. & 11.* libello Synodico extante *in tomo 2.* Juris Canonici veteris Chriſtophori Juſtelli, Photio *de Synodis*, & *epiſt. ad Michaelem Bulgariæ Principem cap. 2.* Epiſt. Damaſi 98. 101.

Quomodò ergo dicetur infallibile judicium, quod poteſt eſſe falſum? Itaque qui Pontificis defendunt infallibilitatem, tenentur apertiſſimè demonſtrare, iſtud privilegium ei à Deo conceſſum eſſe, hoc autem aliter probare non poſſunt, quàm ex Scriptura & traditione: quare ſi ex neutro capite palàm & apertè id oſtendant, actum eſt de illâ infallibilitate Pontificiâ.

2. Secundò. *Quòd ij, qui Pontificis Romani infallibilitatem propugnant, non id ſibi volunt, Romanos Pontifices prorſus & quocumque in caſu eſſe infallibiles: imò fatentur, eos non ſecùs ac cæteros mortales ſæpe errare ac decipi; ſed tunc eos errare non poſſe perhibent, cùm ex Cathedra loquuntur, quæ vox antiquis omnibus Theologis hoc in negotio ignota, à recentioribus eſt excogitata.*

3. *At quamvis omnes infallibilitatis Pontificiæ aſſertores de ea conveniant, in ejus tamen ſenſu aſſignando multùm à ſe invicem diſcrepant: quibuſdam loqui ex Cathedra, idem eſt ac cum Concilio loqui; ſed iſti non tam videntur infallibilitatem Pontifici tribuere, quàm Concilio. Alijs ex Cathedra loqui, idem ſonat ac ſecundùm Scripturam & traditionem loqui; quæ quidem expoſitio nihil magis tribuit Pontifici, quàm cuilibet alij; certum enim eſt, eum non errare, qui ſecundùm Scripturam & traditionem loquitur: ſed illud quæritur, quomodò, & an certò ſciri poſſit, Pontificem ſecundùm Scripturam & traditionem loqui? Quod ſi cuilibet examinare liceat, tum profectò infallibilitas illa Pontificia. Alij ſic explicant illud ex Cathedra loqui, ut idem ſit ac loqui, re maturè & diligenter examinatâ. Vulgatiſſima expoſitio verborum iſtorum, quam Cajetanus, Bellarminus, Duvallius, & alij ſubminiſtrant, hæc eſt, Pontificem loqui ex Cathedra, cùm circa fidem, aut bonos mores Eccleſiam docet, ſed nec iſta modum planè ſolvit; ulteriùs enim quæritur; unde cognoſcatur, utrùm Eccleſiam doceat univerſam, an verò, ut privatus loquatur. Hîc eis aqua hæret; quidam dicunt, Pontificem tunc cenſeri Eccleſiam docere, cùm Decretalem condit, alij, cùm conſultus reſpondet; nonnulli, cùm Bulla ejus certo tempore ad valvas S. Petri affixa eſt, quo nihil ineptius dici poteſt. Cæterùm inde colligitur, quanta ſit eorum, qui Pontificem Romanum infallibilem eſſe docent, in ſuâ opinione tuendâ anxietas & inconſtantia, ex qua de eius falſitate præjudicari quodammodò poteſt. Ut verò ut certi eſſe poſſimus de infallibilitate judicij alicujus à Romano Pontifice lati, debemus habere certam regulam, per quam manifeſtè cognoſcamus, hoc illorum de numero eſſe, quæ neceſſariò infallibilia ſunt; at nondum de ejuſmodi regulâ convenit inter eos ipſos, qui Pontificem infallibilem eſſe prædicant, ſed hi quidem unam, alij verò aliam conditionem ad certitudinem alicujus judicij Pontificij requiſitam eſſe contendunt, ac proinde neceſſe eſt, judicium illud in dubium ab aliquibus revocari, quod ab alijs pro certo & infallibili habebitur.*

4. *Quomodò ergo quiſquam poteſt eſſe certus, hoc vel illud judicium de numero infallibilium eſſe, cùm ſecundùm aliquos in dubium revocari poſſit, ſecundùm alios de eo dubitare, fit nefas: ergo hîc epochen oportet, & neutrum judicium pro infallibili habere. Sed his præmiſſis, Romanos Pontifices aut ſolos, aut cum ſuâ Romanâ Synodo, etiam cùm ex Cathedrâ loqui perhibentur, in judicando falli poſſe, oſtendamus.*

Ad hoc autem ſufficeret, adverſæ opinionis argumenta refellere, quia ipſorum eſt (ut obſervavimus) probare ex Scriptura, & traditione, Pontificem Romanum inerrantiæ privilegio gaudere: quapropter nobis ſatis eſſet, argumenta, quibus ſuadere conantur, inania demonſtrare, nec opus foret, rationibus & exemplis docere, Pontifices in definiendo errare poſſe, & de facto erraviſſe; ſed quia non nocet (ut loquuntur) abundantia iuris, utrumque nos, Deo dante, præſtabimus. 5.

Hæc per Elieſium alterta in ipſo equidem 6.
hujus Diſquiſitionis decurſu refutabuntur, conſultum tamen ducimus, in fine illius ſubnectere Corollarium, in quo ſummaria eorum Elieſianorum *in Præloquio* adductorum diſcurſuum, Papam qua *ex Cathedra* loquentem complectentium, exhibebitur confutatio.

§. I.

Expenduntur Elieſij argumenta contra infallibilitatem Romani Pontificis deſumpta ex ſacris Litteris, veteriſque Eccleſiæ diſciplinâ.

ARGUMENTUM I. Elieſij.

ROmanum Pontificem non eſſe infallibilem, 1. nititur hic Theologus probare *ex Galat. 2. v. 14.* ubi Petrus à Paulo reprehenſibilis fuiſſe perhibetur, acculaturque ab eodem, quòd non rectè ad Evangelij veritatem ambularet, quódque gentes authoritate ſuâ ad judaizandum impelleret. Jam verò ſi potuit Petrus adverſùs veritatis regulam, quam poſteà Eccleſia ſecuta eſt, cogere gentes ad judaizandum (ut obſervat Auguſtinus) cur non poterunt Petri ſucceſſores contra veritatis regulam aliquid aut docere, aut faciendum præſcribere? Hæc verò ratio non à nobis primùm inventa eſt, ſed ab Auguſtino centies inculcata: is enim ex hoc loco ſæpiùs concludit, nullum omninò Epiſcopum, nullam Synodum Provincialem eſſe infallibilem. Sic *lib. 2. de Baptiſmo cap. 1.* ità ratiocinatur. 1. 4.

Si quiſquam nunc cogat, circumcidi aliquem more Judaico, & ſic baptizari, multò amplius hoc deteſtatur genus humanum, quàm ſi aliquis cogatur rebaptizari, quapropter cùm Petrus illud faciens à Paulo poſteriore corrigitur .... quantò facilius & fortiùs, quod per univerſæ Eccleſiæ ſtatuta firmatum eſt, vel unius Epiſcopi authoritati, vel unius Provinciæ Concilio præferendum eſt. Ante Auguſtinum verò Cyprianus idem ex iſto Apoſtoli Pauli facto intulit *in epiſt. ad Quintum*; *Nam nec Petrus, quem primum Dominus elegit, & ſuper quem ædificavit Eccleſiam ſuam, cùm ſecum Paulus de circumciſione poſtmodum diſceptaret, vindicavit ſibi aliquid inſolenter, aut arrogantèr aſſumpſit, ut diceret, ſe primatum tenere, & obtemperari à novellis & poſteris ſibi potiùs oportere, ſed conſilium veritatis admiſit, & rationi legitimæ, quam Paulus vindicabat, facilè conſenſit, ut non pertinaciter noſtra amemus, ſed quæ aliquando à fratribus & collegis noſtris utiliter & ſalubriter ſuggerantur, ſi ſint vera & legitima, noſtra potiùs* 2. 5. 6.

dissa-

Bella, & Pugnas, & Tumultus, & Seditiones, & Cædes, & Rapinas, & Incendia, & Vastationes, & Captivitates, & Mortes, & Fames, & Pestilentias, & Terræmotus, & Inundationes, & Tempestates, & Grandines, & Ventos, & Turbines, & Fulgura, & Tonitrua, & Ignes, & Cometas, & Prodigia, & Portenta, & Signa, & Miracula, & Monstra, & Ostenta, & Omina, & Auguria, & Sortes, & Somnia, & Visiones, & Vaticinia, & Oracula, & Responsa, & Fatidicas, & Sibyllas, & Pythonissas, & Divinationes, & Divinos, & Divinatores, & Augures, & Aruspices, & Hariolos, & Magos, & Incantatores, & Sortilegos, & Mathematicos, & Astrologos, & Genethliacos, & Horoscopos, & Planetas, & Cometas, & Stellas, & Sidera, & Signa, & Figuras, & Characteres, & Imagines, & Annulos, & Gemmas, & Lapides, & Herbas, & Radices, & Succos, & Sanguines, & Pocula, & Venena, & Pharmaca, & Medicamenta, & Remedia, & Medicos, & Chirurgos, & Empiricos, & Pharmacopolas, & Pharmacopœos, & Pharmacopœas, & Pharmacopœias, & Pharmacopœorum Officinas, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumenta, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usus, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusus, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctionum Correctiones, & Pharmacopœorum Officinarum Instrumentorum Usuum Abusuum Correction

tum retractaturos fuiſſe? Nam poſito, quòd infallibile ſit aliquod judicium, abſurdum eſt, cauſam in eo terminatam iterum examinare & judicare. Quid ergo neceſſe erat, totius orbis Epiſcopos fatigari? Quid opus, Eccleſias Paſtoribus orbari ad cogenda Concilia, quorum judicium non pluris fieri deberet, quàm unius Romani Pontificis? Nam è duobus infallibilibus judicijs, unum pluris altero fieri non poteſt, nec duo infallibilia judicia maiorem habent authoritatem, quàm unum; quod enim infallibile eſt, omnem omninò meretur fidem, nec quidquam huic certitudinis ex illo judicio, licèt infallibili, accedit.

9. Verùm id argumentum, quod ineluctabile eſt, majorem etiam lucem accipit ex his controverſijs: quas nonnulli Epiſcopi maximè Catholici cum Romanis Pontificibus habuerunt. Nam ſi Romani Pontificis infallibilitas in judicando ab omnibus Catholicis tùm fuiſſet agnita, cæteri Epiſcopi Catholici illius procul dubio judicio ceſſiſſent, & ab eo diſſentire, nefas eſſe duxiſſent: ſic verbi gratiâ, ſi tempore Victoris Romani Pontificis judicium infallibile habitum fuiſſet, ei non reſtitiſſent non modò Aſiatici, ſed nec Irenæus, & cæteri orbis Epiſcopi, qui in illorum communione contra Romani Pontificis ſententiam permanſerunt. Similiter ſi tempore Stephani compertum fuiſſet, Romanum Pontificem errare non poſſe, Cyprianus & Africani Præſules, nec non Dionyſius & alij Orientis Epiſcopi in Stephani ſententiam pedibus iviſſent, nec diſcipl nam ſuam contra ejus authoritatem mordicùs retinuiſſent: & certè S. Auguſtinus hac de re agens, ſupponit eos, illæsâ fide & charitate, à Stephano diſſenſiſſe, quia res nondum fuerat ſupremo judicio & infallibili determinata. *Fuit*, inquit, *lib. 2. de Bapt. c. 7. aliquando de Baptiſmo dubitatio, qui diverſa ſenſerunt, in unitate manſerunt, ea dubitatio procedente tempore, perſpectâ veritate, ſublata eſt.* Jam verò ſi Romani Pontificis judicium tempore Auguſtini fuiſſet indeficiens, nónne Stephani judicio veritas perſpecta, & ſublata quæſtio dici debuiſſet?

10. Denique ut alia mittam, tempore Baſilij Magni judicium Romani Pontificis, etiamſi cùm Epiſcopis Occidentalibus ſentiret, non habebatur infallibile. Nunquam enim ille (Baſilius) aut cæteri Orientales tres hypoſtaſes rejicere voluerunt, & eos probare, qui unam dicebant hypoſtaſim; quamvis id maximè urgerent cum Romano Pontifice Occidentales, nec alià conditione cum Meletio communionem habere vellent, quorum propterea typhum Baſilius acriter reprehendit.

Reſponſio.

11. HÆc equidem *alibi* jam excuſſa, non niſi ſummariè hic repetenda ſunt. Falſum igitur eſt, quòd judicia definitiva de fidei dogmatibus unquam lata ſint, inconſulto Romano Pontifice, quippe cùm Generalium etiam Conciliorũ decilionibus, ut Chriſti, unà & Patris ſui æterni aſſiſtentia præſtò eſſet *Matt. 18.* promiſſa, pendère debeant ex conſenſu Duorum, unius, qui Vicariũ Chriſti nomen præfert in terris, nempe Papæ Eccleſiæ ſanctæ Capitis, & reliqui Corporis Hierarchici, ex Prælatis nomine Chriſti coadunatis ſubſiſtentis. Et licèt alibi probaverimus, Petræ firmitatem, atque adeò in rebus fidei decidendis infallibilitatem, ac ex Cathedra Apoſtolica decernendi poteſtatem, ex certiori ſcientiâ competere Papæ etiam antecedenter ad Concilium: attamen quia hoc necdum extat in Eccleſiæ definitũ, majorque adeò, magiſque conſtringens *ſecundùm nos*, ad protervos præcipuè convincendos, eſt credibilitatis evidentia ex Concilij Oecumenici non *Acephali*, ſed Capitis, unà & Hierarchici Eccleſiæ Corporis conſenſum complectentis definitione, idcircò judicia Summorum Pontificum in rebus fidei extra Concilium lata, conſultò referebantur ad Synodum Oecumenicam pro omnimodâ etiam *quoad nos*, & ultimatâ, conſummataque infallibilitate eiſdem impertiendâ, tametſi *alibi* oſtenſum fuerit, Decreta, quæ in rebus fidei à Summis Pontificibus antecedenter ex Cathedrâ Apoſtolicâ fuerant lata, nunquam erroris fuiſſe damnata à Concilio verè Oecumenico, vicarium ſcilicet Chriſti proprium Papæ characterem præferente. Quia porrò non æquè certum eſt, Pontificem Romanum ex Petra ceu Cathedra ſua Apoſtolica extra, ac intrà Oecumenicum Concilium decernere; & aliàs in ijs, quæ *Fidei* ſunt, Papa errare poteſt, imò in ipſis etiam fidei rebus non ex Cathedra loquens, deceptioni obnoxius eſt, idcirco evenire quandoque potuit, ut Epiſcopi in quæſtionibus fidei antecedenter ad Concilij Oecumenici definitionem, ejuſque ex Papâ authorizationem, ancipites adhuc hærerent, ac de rei veritate decertarent: quamquàm pro illthoc inſtituto impertinenter allegentur Victor ſuper Paſchatis quæſtione Judaicum ritum exſcindere conatus, verè Victor evadens, & Stephanus Papa Cyprianum priùs diſſentientem, de non rebaptizandis ab hæretico baptizatis definiendo, ſibi conſentientem reddens; uti hæc antehàc probata dedimus.

12. Sed dum olim ſub æquivocatione Nominis Hypoſtaſeos, quod Græci pro ſubſiſtentia ſeu perſonalitate, Latini verò pro ſubſtantia ſupponere arbitrati ſunt, Baſilius cum Orientalibus ſignificationi Græcis aſſuetæ inhærens, decertabat cum Occidentalibus ſuæ Latinæ ſignificationi inſiſtentibus, ſicque de nomine, non de re diſſentientibus, & in Sabelliano errore condemnando utrinque concordantibus, quid ex hoc adversùs Papæ ex Cathedrâ Apoſtolicâ in dogmatibus fidei decidendis, infallibilitatem concludere licet?

ARGUMENTUM II. Eccleſiaſt.

13. PErgit hic Author argumentum ſuum priùs deductum confirmare ex Romanis Pontificibus, qui ad cauſas Eccleſiaſticas finiendas, Synodos petierunt convocari; ſic Liberius

ad

atque hunc adeò Synodo Provinciali, vel inferiorem vel ſupparem ſtatuere?

19. Quod denique ex *quinta* Generali Synodo adferebat Elliesius, in eo vel maximè venit advertendum, in Apoſtolis ſingulis eatenus fuiſſe ab illo Concilio Generali agnitam infallibilitatem, ut tamen non inane ac ſuperfluum reputaretur, quæſtionem de Legalibus referre ad Apoſtolos communiter congregatos. Unde manifeſtè evincitur, ex eo, quòd fidei quæſtiones pro ultimatâ, & in ordine ad convincendos protervos, etiam *quoad nos* omnimodè conſummatâ infallibilitate obtinendâ referantur ad Concilia Oecumenica, minimè inferri, in Romano Pontifice ex Cathedrâ ſuâ Apoſtolicâ, etiam extra Concilium definiente, *quoad ſe*, ſive *quoad rei veritatem* non inexiſtere Petræ firmitatem, ſeu in rebus fidei infallibilitatem.

§. II.

Elliesianæ probationes à Romanorum Pontificum à fide deviantium, & inter ſe pugnantium exemplis delumptæ refelluntur.

20. AB Elliesio *à pag. 346.* inducuntur 1. nonnulli Pontifices à fidei veritate aberrantes, & is inprimis Romanus Pontifex, de quo Tertullianus *in libro contra Praxeam* iſta ſcribebat: *Idem Praxeas tunc Epiſcopum Romanum agnoſcentem jam prophetias Montani, Priſcæ, Maximillæ, & ex ea agnitione pacem Eccleſijs Aſiæ & Phrygiæ inferentem, falſa de ipſis Prophetis, & eorum Eccleſijs aſſeverando, & prædeceſſorum ejus authoritates defendendo; coegit litteras pacis revocare jam emiſſas, & à propoſito recipiendorum chariſmatum conceſſare.* Fuit ergo tum temporis Romanus Pontifex, qui novas Montani prophetias approbavit, & per litteras Montaniſtis communionem impertijt, quas, errore cognito, revocare coactus eſt.

21. Verùm Tertulliano credendum non eſt, dum Romanum Pontificem ſecum ſentientem, ſed Praxeæ machinationibus à ſe poſteà averſum jactaverat. At eſto, Papam illum, cujus tacito nomine meminit Tertullianus, à Montaniſtis perſuaſum, quòd Montaniſtæ errores ipſis imputatos reve à non tenuiſſent, pacem voluiſſe eis reddere, quam negâſſent prædeceſſores, num ex deceptione, non doctrinam, ſed Factum concernente, redargui poſſet is Pontifex de fidei errore?

22. De Victore Papa Aſiaticos in Paſchatis celebratione Iudaizantes, per excommunicationis cenſuram graviùs coercente, conſtat *ex antecedentibus*, malè fuiſſe reprehenſum à nonnullis Epiſcopis, tandemque Victorem evaſiſſe, ipſomet quoque Nicæno Concilio aſtipulante.

23. De Stephano Papa liquet ex ijs, quæ *to. 1. Concil. Edit. Pariſienſ. pag. 446.* antehàc adferebamus, ipſum hæreticorum baptiſma non aliter, niſi ſub invocatione unius Dei ac Trinitatis Perſonarũ legitimâ adeò factum approbâſſe, Cyprianumque priùs contrarium ſuâ authoritate ad veritatis ſemitam reduxiſſe.

De Liberio *alibi* oſtenſum eſt, ipſum approbando vocem Homiuſios, arbitratum fuiſſe, ejuſdem eſſe ſignificationis cum voce Homouſios, Filij cum Deo Patre conſubſtantialitatem denotante, ſicque in veritate fidei non aberrâſſe, ſed in unica vocis ſyllaba inadvertenter fuiſſe deceptum. 24.

De Zoſimo ipſum au[illegible]mus ſanctum Auguſtinum *lib. 2. ad Bonifacium cap. 3.* diſſerentem. *Quænam tandem*, inquit, *querela venerandæ memoriæ Papæ Zozimi, quæ interlocutio reperitur, ubi præceperit, credi oportere, ſinè ullo vitio peccati originalis hominem naſci, nuſquàm proſus hoc dixit, nuſquam omninò conſcripſit. ſed cùm hoc Cæleſtius in ſuo libello poſuiſſet inter illa duntaxat, de quibus ſe dubitare, & inſtrui velle confeſſus eſt, in homine acerrimi ingenij, qui profectò, ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt, & propterea libellus ejus Catholicus dictus eſt, quia & hoc Catholicæ mentis eſt, ſi qua fortè aliter ſapit, quàm veritas exigit, non ea certiſſimè definite, ſed detecta ac demonſtrata reſpuere.* Nec obſtant, quæ ſubjecit idem ſanctæ Eccleſiæ Doctor. *Sed ſi*, inquiens, *quod abſit, ita tunc fuiſſet de Cæleſtio, vel Pelagio in Romana Eccleſia judicatum, ut illa eorum dogmata, quæ in ipſis, & cum ipſis Papa Innocentius damnaverat, approbanda, & tenenda pronuntiarentur, ex hoc potiùs eſſet prævaricationis nota Clericis Romanis inurenda.* Ex his namque conſtat manifeſtè, Divum Auguſtinum ejus erga Papam fuiſſe ſententiæ, ut poſito etiam, quòd in Romana Eccleſia Cæleſtij & Pelagij dogmata ab Innocentio prædamnata, fuiſſent approbata, ſub illàc etiam falſa hypotheſi non auſus fuerit, hanc prævaricationis notam inurere Papæ, ſed Clericis Romanis duntaxat. 25. 29. 30.

De Honorio patet, ejus epiſtolas ad Sergium & Pyrrhum ſcriptas, ob quas ſcilicet hæreſis damnatus dicitur, fuiſſe privatas, non publicas & dogmaticas, ita ut Papa ille nihil in ijs definierit, ſed mentem ſuam privatim ſolummodò explicuerit, nec adeò, licèt hæreſin continerent, inde argumentari licet de Papa loquente ex Cathedra: quamquam ſi ex litteræ ſtudiosè pervolvantur, nullus profectò circa fidem error in eis valeat deprehendi, ſitque adeò calumnioſa illa contra Honorium jactitata imputatio. 26.

De Ioanne XXII. probat Bellarminus *lib. 4. de Romano Pontifice cap. 14.* ipſum nunquam definiviſſe, vel etiam in animo habuiſſe definiendi quæſtionem, quam privatè aſſeruerat, ac de ea quandoque conſultaverat, quaſi *animæ non niſi poſt reſurrectionem eſſent Deum viſuræ*, ſed etiam revocâſſe ante mortem ſuam. Ex quibus proinde univerſis exemplis nihil probari poteſt de errabilitate Papæ, quando ex Cathedra ſuâ Apoſtolicâ decernit. 27.

A præfato Authore *à pag. 354.* inducuntur 2. nonnulli recentiores Pontifices definitionibus inter ſe pugnantes. Etenim Innocentius III. *in Cap. Quamvis. De Divortijs.* decrevit, uno conjugum ad hæreſim tranſeunte, alterio 28.

altero autem remanente in fide, non poſſe hunc propterea transire ad ſecunda vota, quod tamen Cæleſtinus priùs ſtatuerat. Deinde Pelagius *Cap. Ante triennium dist. 31.* refertur feciſſe conſtitutionem, ut omnes Siciliæ Subdiaconi ab uxoribus abſtinerent, aut ab officio ceſſarent, quam tamen ſanctionem ceu iniquam, & cum Evangelio pugnantem retractavit Gregorius I.

29. Porrò Innocentius IV. *in Cap. Presbyter. De Sacramentis non iterandis.* ait; formas ſeu ritus Sacramentorum ab Eccleſia eſſe inventas, ſiquidem conſtet de Apoſtolico ritu, *in Epiſt. ad Timotheum*, quòd manum imponebant ordinandis, & orationem fundebant, nullâ aliâ ab eis ſervatâ formâ. Quæ tamen ſententia repugnat Eugenij IV. definitioni. Adhæc Stephanus II. *cap. 11. Epiſt.* approbavit baptiſmum in vino collatum, quod iterum pugnat cum definitione Eugenij IV. *in reſponſis ad conſulta Bulgarorum.*

30. Inſuper Gregorius IX. decreverat, ut S. Franciſci Regulam profeſſis nulla omninò proprietas etiam in communi competere debeat. Innocentius etiam IV. rerum, quarum uſus Minoribus conceditur, proprietatem pertinere ad Sedem Apoſtolicam: quod firmavit etiam Alexander IV. ac Nicolaus III. Econtra Martinus IV. ſancivit, proprietatem & dominium rerum, quibus Franciſcani uti poſſent, nullo modò ſpectare ad Romanam Eccleſiam. Adversùs quam nihilominùs ſanctionem Nicolaus IV. & Clemens III. in Concilio Viennenſi per Clementinam *Exivit.* approbabant, Franciſcanos rerum proprietatem à ſe abdicantes, ac Sedi Apoſtolicæ attribuentes. Ioannes quoque XXII. abdicationem dominij in rebus uſu ſolo conſumptibilibus impoſſibilem ac inutilem putavit: at Nicolaus III. eam poſſibilem & ſanctam, meritoriamque ſanxit. Imò idem Ioannes XXII. hæreticum dixit, dicere, Chriſtum & Apoſtolos non habuiſſe proprietatem aliquarum rerum: econtrario Nicolaus docebat, Chriſtum & Apoſtolos verbo & exemplo talem abdicationem docuiſſe.

31. Præterea Bonifacius VIII. *in Extravag. Vnam ſanctam* velut fidei articulum definivit, Reges ſuæ Sedi in temporalibus ſubeſſe: Clemens autem V. eam conſtitutionem revocavit *in Cap. Meruit. De Privilegijs.*

32. Denique Sixtus V. in Bulla editioni Bibliorum præfixâ ſuam Vulgatæ editionem emendatiſſimam, & priſtinæ puritati reſtitutam ſanxit: è contrario Clemens VIII. cùm multos in illa editione errores relictos deprehendiſſet, illam cum Bullâ jam promulgatâ ſuppreſſit, & novæ editioni emendationi conficiendæ operam poſuit, quæ innumeris penè locis à Sixtina diſſidet.

33. Verùm iſtæ fucatæ contradictiones facilè diſparent, ſi animo ſincero rei veritas expendatur. Inprimis namque *ex Cap. Quanto. De Divortijs.* conſtat, Innocentium III. ſub diſtinctione, quâ diſtinguebat inter infideles non baptizatos, & inter infideles hæreticos reſpondiſſe; ſicque de prioribus, uno ad fidem converſo, ſtatuebat diſſolvi vinculum conjugij, non verò de poſteriore infidelium ſeu hæreticorum genere: aitque *ibidem*, quendam prædeceſſorem ſuum, ſcilicet Cæleſtinum, videri aliter, ſenſiſſe, quia nimirum non fecerat talem diſtinctionem, ſicque adeò in confuſo reſpondens quibuſdam viſus eſt de utroque pariter ſenſiſſe, tametſi in veritate res ſe non ita habuerit, ſed ex aliorum duntaxat opinione fuerit ejus ſanctioni affictus talis ſenſus: ut propterea ſub diſtinctione præinſinuatâ contenerit Innocentius veritatem rei reddere clariorem. Deinde dum Pelagius ex religioſâ miniſterij Subdiaconatûs ſe obſtrinxerant voto, juſſitque in *Cap. Ante triennium. dist. 31.* ne ullus ad ſacrum Ordinem promoveretur, qui deinceps nollet à ſua uxore abſtinere: quid aliud hinc evincitur, niſi quòd ex diverſis religioni utrinque convenientibus rationibus illi Summi Pontifices ediderint diverſas inter ſe diſcrepantes conſtitutiones *morales*, quarum neutra pugnabat cum fide, falſumque eſt, quod ab Elliefio dicitur, ac ſi Pelagij ſanctio fuiſſet contra Evangelium.

Porrò veriſſimum eſt, materias & formas 34.
ſacramenti Ordinis non tam *materialiter* eſſe determinatas à Chriſto, quàm *formaliter* quoad ſignificationem: unde materiam & formam hujuſmodi, ſi *materialiter* ſpectentur, relictas eſſe determinationi Eccleſiæ, ab Apoſtolis & Summis Pontificibus jam ita factas, ut ſalvâ ſubſtantiâ, immutari non valeant, eò quòd *formalis* materiarum & formarum hujuſmodi ſignificatio deficeret, ſi non inſiſteretur *materiali* quoque ritui, cui jam annexa eſt illa *formalis* ac ſubſtantialis ſignificatio: ſicque adeò Innocentij IV. reſponſum hîc minimè pugnat cum præadductâ definitione Eugenij IV. Præterquam quòd conſtitutio *Cap. Presbyter. De Sacramentis non iterandis.* infideliter ſit relata ab Elliefio, uti patebit ex oculari inſpectione illius Canonis. Adhæc circa ea, quæ imputantur Stephano II. nulla extant authentica monumenta. Poſito tamen, veram eſſe talem relationem, conſtat ex contextu, non fuiſſe quæſtionem de valore Baptiſmi, ſed de culpa vel pœna baptizantis, ſicque verborum ab Elliefio ſuperiùs relatorum talis redditur ſenſus, quòd Presbyter ille in vino baptizans non ſit poſteà in cauſa, cur infans ſic baptizatus, cùm periculum evaſerit, nequiverit legitimè baptizari, ac propterea non mereatur tanquam reus puniri, ſi priùs in ipſo baptiſmo per ſimplicitatem non peccavit, alioquin ſi prætens fuit aqua, debeat excommunicari, & pœnitentiæ ſubmitti, quia contra Canonum ſententiam agere præſumpſit. En igitur, Stephani II. reſponſum, ſi verum etiam eſſet, haud pugnare cum Eugenij IV. definitione.

Quæ inſuper contradictio in hoc ſubeſſe 35.
poteſt, quòd unus Pontificum noluerit, alij autem

autem voluerint proprietatem rerum, quibus Franciſcani utuntur, ſuæ Sedi adſciſcere? Et quia Chriſtus voluntatis ſuæ humanæ dominium quidem habuit, attamen hanc plenè in Divinam reſignavit voluntatem, dicens, propterea, non mea (mihi ſcilicet quâ homini propria) ſed tua ô Pater! voluntas fiat, numquid in hoc religioſæ obedientiæ ſolemnis, per quam voluntatis noſtræ dominium in Religionem transfertur, perfectiſſimum exemplum ab ipſomet etiam Chriſto ſui cum omnimodâ rerum temporalium, corporis quoque abdicatione ſequelam edocente exhibetur? Hæc proinde applica ad præſentis cauſæ ſtatum, reperieſque, nihil eſſe contradictoriæ repugnantiæ inter Nicolai III. Chriſtum dicentis verbo & exemplo proprietatis abdicationem perfectam docuiſſe, & Ioannis XXII. Chriſtum etiam in particulari, & Apoſtolos in communi rerum temporalium proprietatem habuiſſe aſſerentis doctrinam: neque enim omnimodè in eo, quod *materiale*, ſed quod virtutis eſt *formale*, attendi debet, imitationis illius conformitas.

36. Præterea Bonifacius VIII. *Vnam ſanctam*, unicè decrevit, indefinitam clavium Eccleſiæ authoritatem Apoſtolicam complecti etiam Reges, eorumque publicos actus, quâ moralitate in regnum cælorum ordinabili ſuperveſtitos. Quod cùm Galli interpretati fuiſſent, ac ſi Pontifex in regnum temporale *ſimpliciter*, *directè* ac *abſolutè* extendere vellet ſuam poteſtatem ac dominium, exinde Clemens *V. in præcitato Capitulo* ad illorum inſtantiam unicè declaravit, vi illius Extravagantis Regnum Galliæ non magis ſubeſſe Romano Pontifici, ac anteà fuerat. Quid ergo contradictionis inter has duas Pontificias conſtitutiones cum fundamento aſſeverare licet?

37. Quando denique Sixti V. conſtitutio Vulgatam Bibliorum editionem, ſalvâ ſemper fidei dogmatum ſubſtantiâ, non ab omnibus mendis *materialibus* expurgavit, quam poſtmodùm Clemens VIII. correxit, quid hoc juvare poteſt ad Pontificum in fidei dogmatibus diſſenſionem adſtruendam?

§. III.

Refelluntur Elliefianæ de Papæ errabilitate probationes deſumptæ ex Romanorum Pontificum confeſſione, ex Conciliorum Decretis, ex Academiarum & Theologorum doctrinis?

38. AB Elliefio inducuntur I. confeſſiones Summorum Pontificum, inprimis Pauli III. in cauſâ ſolubilitatis matrimonij, conteſtantis, ſibi non dubium eſſe, quin ipſe ac prædeceſſores ſui errare potuerint, nec adeò iſtorum facta & exempla velle ſe amplecti, niſi quatenus Scripturæ authoritas, & Theologorum rationes docent.

39. Deinde Adrianus VI. adhuc Theologus Lovanienſis, ubi tamen Pontifex eſt factus, abſque ulla retractatione, ſcripſit *in 4. art. 3. de miniſtro Confirmationis* certum eſſe, quòd Pontifex poſſit errare in iis etiam, quæ fidem tangunt, hæreſim per ſuam determinationem, aut decretalem docendo, cùm plures Pontifices Romani fuerint hæretici, veluti de Ioanne XXII. fertur publicè declaràſſe, & ab orbe teneri mandàſſe.

Porrò Eugenius IV. in 3. Bulla adversùs 40.
Synodum Baſileenſem, licèt ſe efferret ſupra Concilium generale, ait in quibusdam, quæ ad fidem reſpiciunt, vel ſtatum univerſalis Eccleſiæ, potiùs attendendam eſſe Concilij, quàm Papæ ſententiam.

Fatetur Gregorius XI. in teſtamento 41.
ſuo: *Item*, inquit, *volumus, dicimus, & proteſtamur ex noſtra certa ſcientia, quòd ſi in Conſiſtorio, in Concilio, vel in ſermonibus, vel in collationibus publicis, vel privatis ex lapſu linguæ, aut aliàs ex aliqua turbatione, vel etiam lætitiâ mordinatâ, aut præſentiâ Magnatum ad eorum forſitan complacentiam, ſeu ex aliqua diſtemperantia, vel inadvertentia, aut ſuperfluitate aliquâ dixerimus erronea contra Catholicam fidem, quam coram Deo & hominibus, ut tenemur, præ cæteris profitemur, colimus, & colere cupimus; ſed forſitan adhærendo opinionibus contrarijs fidei Catholicæ ſcienter, quod non credimus, vel etiam ignoranter, aut dando favorem aliquibus contra Catholicam Religionem obloquentibus, illa expreſsè & ſpecialiter revocamus, deteſtamur, & habere volumus pro non dictis.* Hæc Pontifex ille *tom. 6. Spicileg. Dacherian.*

Innocentius III. ſe in errorem & hæreſim 42.
labi poſſe, fatetur, & ab Eccleſia propter eam judicari, *ſerm. 3. de conſecrat. Pontificis. In tantum*, mihi fides, inquit, *neceſſaria eſt, ut, cùm in cæteris peccatis Deum judicem habeam, propter peccatum, quod in fide committitur, poſſim ab Eccleſia judicari.*

Fatetur idem Adrianus II. *in Epiſt. 2.* quæ 43.
Synodi *ſextæ act. 7.* lecta & approbata eſt: *Licèt*, inquit, *Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia ſuper hæreſi fuerat accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus, majorum ſuorum moribus reſiſtere, vel pravos ſenſus liberè reſpuere.*

Fatetur Leo II. *in Epiſt. ad Conſt.* in qua 44.
confirmat Synodum *ſextam*, ubi de Honorio ait, *ipſum Romanam Apoſtolicam Eccleſiam non Apoſtolicæ traditionis doctrinâ luſtrâſſe, ſed profanâ traditione immaculatam fidem maculari permiſiſſe.* Et *in Epiſt. ad Ervigium*, acculat eum, *quòd immaculatæ Apoſtolicæ traditionis regulam, quam à prædeceſſoribus acceperat, maculari conſenſerit.*

Huc afferri poſſent ij omnes Pontifices, 45.
qui nonnulla prædeceſſorum ſuorum ſtatuta infirmârunt; ſed unus ſit præ omnibus Clemens IV. qui ad Abbatam Caſæ Dei ſcribens, ait, *cernere ſe, deceſſores ſuos Monaſterio dediſſe privilegia juri Divino contraria, quæ rationabiliter annullare ſe poſſe, dicit, adjiciens, & quamvis noſtris prædeceſſoribus, prout neceſſitas exigit, gratum honorem, multa tamen eorum aliquibus placuerunt, quæ nobis imparis meriti & ſcientiæ nullâ poſſent ratione placere.* Ex his patet, non eſſe audiendos eos, qui, invitis & reclamantibus

Sum-

logorum ab Ellieſio *cit. §. 7. & ult.* allegatorum circa Papas non dubios, & ſchiſmaticos, ſed circa cujuſvis temporis legitimum, ac indubitatum Eccleſiæ univerſæ communi conſenſu comprobatum Romanum Pontificem ſententias, facilè hinc patebit, non officere iſti propoſitioni noſtræ, quâ dicimus, Papam ex Cathedra ſua Apoſtolica, id eſt, ex Petra, ſuper quam Eccleſia, à portis inferi haud ſuperari potens, eſt ædificata, loquentem, ſeu definientem fidei dogmata, eſſe prorſus infallibilem.

§. IV.

Vindicantur noſtratis ſententiæ argumenta ex ſacris Litteris deſumpta.

ARGVMENTVM I.

Noſtratis ſententiæ.

55. Primum hujuſmodi argumentum efformat Ellieſius *præs. cap. 2.* ex dicto Chriſti *Lucæ 22. v. 32.* dicente: *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos.* Hinc enim concludimus, fidem Romanorum Pontificum deficere non poſſe.

Exceptiones Ellieſianæ.

56. Hic Author 1. excipit opponendo, ſi iſtud teſtimonium aliquid probet, plus probat, quàm Adverſarij poſtulant: non enim probaret tantùm, Romanos Pontifices non poſſe à fide deficiendo aberrare, ſed etiam nullatenus poſſe à fide & gratia excidere. Itane intelligi debet iſta promiſſio Chriſti de ſola Petri perſona? Docet id & intentum Chriſti prædicentis futurum, ut Petrus aliquando ipſum negaret: ita tamen, ut à fide penitus, & uſque ad finem vitæ non excideret: *Simon, Simon*, inquit Chriſtus, *ecce ſathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum, ego autem rogavi pro te &c.* Tentatio illa ſathanæ reſpicit perſonam Petri & Apoſtolorum, & ſimiliter oratio Chriſti non habet alium finem, quàm ut Petrus, licèt à diabolo tentatus, à fide tamen penitus, & uſque ad finem vitæ non deficiat, ſed ut poſt negationem converſus, confirmet fratres, hoc autem totum in ipſa perſona Petri adimpletum eſt. Nam & tentatus eſt à diabolo, & in tentatione victus, Chriſtum negavit. Verùm ei profuit oratio Chriſti: ſtatum enim pœnitentiæ ductus reſipuit, & poſt Paſſionem ac Reſurrectionem Chriſti non modò conſtantior cæteris apparuit, ſed & generoſis dictis & factis fratres ſuos confirmavit. Ita hunc locum exponunt Tertull. *lib. de fuga in perſecut. cap. 2.* S. Cyprianus *epiſt. 8.* & *in lib. de Orat. Dominica.* S. Hilarius *lib. 1. de Trinit.* Baſilius *hom. 22. de humilit.* Ambroſ. *in pſal. 43.* Chryſoſt. *hom. 63.* Carth. Conc. *in Ep. ad Innocent. I.* & Innocentius I. *in Ep. ad Carth. Conc.* S. Aug. pluribus locis, & alij Interpretes, quos numero 43. conſulere poteris apud Launoium *epiſt. ad Iacobum Bevilaquam Epiſt. tom. 5.* Porrò ex hac expoſitione nihil poteſt colligi, ad probandum, Pontificis Romani judicium eſſe indeficiens: ſi quid enim ex iſta oratione Chriſti pro Petro de ejus ſucceſſoribus colligeretur, inferri deberet pro Petri ſucceſſoribus, non ſecus ac pro ipſo Petro orâſſe Chriſtum, ut à fide ipſi privatim minimè deficerent, at nullus huc uſque ſomniavit id ipſis privilegij adſcribi poſſe.

57. Excipit *ſecundò* Ellieſius, eſſe & alios Patres ac Interpretes à Launoio collectos, qui dicunt, orâſſe Chriſtum, ut univerſalis Eccleſia, vel etiam generale Concilium, à fide nunquam deficiat, quorum interpretatio, licèt minùs ad litteram, eo magis adhuc cum Adverſariorum placitis pugnat, cùm ex illa ſequatur, infallibilitatem Eccleſiæ, & Concilio adſcribi debere, non autem Pontifici Romano; ut quid enim locus ille, qui de Petro ad litteram intelligendus eſt, ad Eccleſiam & Concilium inflecteretur, niſi certum eſſet, Petrum & ejus ſucceſſores potuiſſe à fide deficere, Eccleſiam, & Concilium non item?

Refutatio iſtarum exceptionum.

58. Etenim illâ oratione: *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides, tua*, Chriſtus Dominus Petro impetravit duo privilegia. Alterum Perſonale, ut Petrus ſcilicet haberet *in fide* liberrimam, fortiſſimam, invictiſſimam, perfectiſſimamque voluntatem. Ex Sancto Auguſtino *lib. de corrept. & gratiâ. cap. 8.* Alterum Reale, Paſtorali erga univerſam Eccleſiam muneri annexum: Chriſtus enim ita oravit pro Petro, ut converſus aliquando confirmaret fratres. Unde iſta à Chriſto impetrata fidei firmitas non debebat ſe continere intrà perſonam Petri, quin erga fratres curæ ipſius Paſtorali committendos ſe diffunderet. Ex quo ſequitur, illam fidei firmitatem eſſe privilegium Petri, quâ univerſalis erga Eccleſiam Paſtoris. Atqui privilegium ex Chriſti Domini voluntate annexum illi Paſtorali muneri, eo ipſo eſt perpetuum, quòd habeat reſpectum ad perpetuum ſtatum Eccleſiæ à portis inferi nunquam ſuperandæ. Chriſtus igitur Dominus illâ ſuâ oratione impetravit fidei firmitatem, quâ connexam cum paſtorali munere, Eccleſiæ *perpetuò uſque ad finem ſæculi* duraturæ coextituro.

59. At ſicuti paſtorale perpetuo Eccleſiæ ſtatui annexum munus, Petro per Martyrium ſublato, debuit perſiſtere in ſucceſſoribus, ſic fidei firmitas ſecundùm efficaciam orationis Chriſti connexa cum illo paſtorali officio, debet conſequenter ad Succeſſores quoque transferri. Conſtat igitur, ex efficaciâ Chriſti orationis, Petri in Paſtorali erga univerſam Eccleſiam munere ſucceſſoribus competere fidei firmitatem. At iſta fidei firmitas eo ipſo deficeret in tali Paſtorali munere, ſi Papa utens poteſtate ejuſmodi erga univerſalem Eccleſiam conderet decreta fidei adverſantia,

Anno 1. Ed. 3. cap. 5. Pro Clero.

Anno 1. Ed. 3. cap. 6. Pro Clero.

Anno 1. Ed. 3. cap. 7. Pro Clero.

Anno 1. Ed. 3. cap. 8. Pro Clero.

Anno 1. Ed. 3. cap. 9. Pro Clero.

Anno 1. Ed. 3. cap.

ARGUMENTUM. III.
Noſtratis ſententiæ.

55. HOc deducitur ex Chriſti ad Petrum *Ioannis ult.* prolatis verbis: *Paſce oves meas.* Hinc namque conficitur, quòd Petrus, ejuſque ſucceſſor Romanus Pontifex, ſit Doctor & Paſtor Eccleſiæ, quem proinde tota Eccleſia audire, ac ſequi tenetur. Ergo ſi ille erraret in fide, tota Eccleſia in ejuſmodi errorem induceretur.

Exceptio Elliesiana.

66. HIc Pariſienſis Doctor excipit. Non ſolum Petrum, ſed omnes Apoſtolos, & eorum ſucceſſores Paſtores eſſe ovium Chriſti, ipſiſque in perſona Petri dictum fuiſſe illud: *Paſce oves meas*, & tamen nemo contendit, ſingulos Eccleſiæ Paſtores infallibili judicio præditos eſſe. Ita hunc locum ad omnes omninò Apoſtolos, & animarum curam habentes referunt Ambroſius *lib. 2. de dignit. Sacerdotali*: *Paſce*, inquit, *oves meas, quas oves, & quem gregem non ſolùm tunc B. Petrus ſuſcepit, ſed & nobiſcum eas ſuſcepit, & cum illo eas nos ſuſcepimus omnes* S. Auguſtinus *tractatu in Ioannem*: *Et quidem fratres, quòd Paſtor eſt* (Chriſtus) *dedit & membris ſuis. Nam & Petrus Paſtor, & Paulus Paſtor, & cæteri Apoſtoli Paſtores, & boni Epiſcopi.*

67. Verùm etiamſi iſtud dictum ad ſolum Petrum, & ejus Succeſſores pertineret, non ſequitur, eos eſſe infallibiles; nec valet ratiocinium Bellarmini, cùm enim errant, deſinunt Eccleſiam paſcere ut oportet: imò occidunt eas potiùs, quàm paſcunt, unde non tenentur ejus oves eum ſequi, cùm vident ſe in mortifera paſcua duci: non enim oves paſcit irrationabiles, quas pro arbitrio, & nutu, quò voluerit, agere poſſit, ſed quæ ratione, & perſuaſionibus paſci debeant, hoc eſt, doceri & moveri, ut ſponte Chriſtum colant, ejuſque fidem ac religionem illibatam ſervent.

Refutatio iſtius exceptionis.

68. QUandoquidem illa Chriſti Domini verba definitè, ac determinatè ad ſolum Petrum, præ cæteris Apoſtolis, ex ſua proprietate dicta fuiſſe noſcantur, cum ordine ad Eccleſiæ ſanctæ perpetuum ſtatum; uti proximè oſtendetur, conſequens eſt, ea non habere locum, niſi in ſolius Petri perpetuis ſucceſſoribus Romanis Pontificibus. At ea Chriſti verba erant adimpletiva promiſſionis *Matth. 16.* æquè determinatè ac definitè erga Petrum factæ, in vi cujus ſuper ipſum ceu petram eſſet ædificanda Eccleſia, cui portæ inferi nunquam eſſent prævalituræ. Sicque adeò tam illhæc promiſſiva, quàm illa horum adimpletiva Chriſti verba reſpiciunt perpetuum Eccleſiæ ſtatum. Nequit autem Oecumenicum Paſtorale ſuper tota Eccleſia à Chriſto conſtitutum munus non eſſe vallatum infallibilitatis in fidei rebus præeminentiâ, dum ex Chriſti promiſſione eſt ſolidatum firmitate Petræ, ſuper quam Eccleſia à portis inferi nunquam ſuperanda ædificari deberet. Ex illâ igitur Chriſti Domini promiſſione, unâ & orationis efficaciâ meritò concluditur Pontificum Romanorum, quatenus ex Cathedræ ſuæ Apoſtolicæ Petrâ in dogmatibus fidei ſtatuunt, infallibilitas; uti Lucius I. *in Epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ & Galliæ*. Felix I. *in Epiſt. ad Benignum* aſſerunt. Illius enim prioris verba ita ſe habent: *Eccleſia Romana Apoſtolica eſt, & mater omnium Eccleſiarum, quæ à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam errâſſe probatur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſecundùm ipſius Domini pollicitationem dicentis: Ego rogavi pro te.* Poſterior potrò Pontifex ita ſcripſit de Eccleſiâ Romanâ: *Vt in exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti principibus, illibata manet, juxta illud: Ego rogavi pro te.*

§. V.

Vindicantur noſtratis ſententiæ argumenta ab authoritate Patrum.

69. HOc ita format Elliesius *pag. 369.* ex S. Hieronymi verbis *epiſt. ad Damaſum* ita ſcribentis: *Cathedræ Petri communione conſocior, ſuper illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio, quicunque extra hanc domum agnum comederit, prophanus erit, ſi quis in arca Noe non eſt, peribit regnante diluvio.* Addit: *Diſcernite, ſi placet, obſecro, non timebo tres hypoſtaſes dicere, ſi iubetis, &c.* Hîc aſſerit Hieronymus, ſe tutò ſequi poſſe ſententiam Romani Pontificis, quia novit ſuper eum Eccleſiam eſſe fundatam, & extra ejus communionem ſalutem non eſſe. Deinde cur Hieronymus totius Orientis de hypoſtaſibus ſententiæ, & judicio acquieſcere noluiſſet, imperiumque Romani Pontificis ad tres hypoſtaſes agnoſcendas expectâſſet, niſi putâſſet, eum in judicando falli non poſſe?

Exceptio Elliesiana.

70. HIc Theologus reſpondet, ex verbis Hieronymi inferri non poſſe, Romani Pontificis judicium eſſe infallibile, ſed magni tantùm ponderis & momenti apud ipſum fuiſſe Eccleſiæ Romanæ ſententiam, atque communionem: hoc tantùm ejus verba ſonant, quæ immeritò ad infallibilitatem adſtruendam trahuntur. Ait autem, ſe tutò ſequi poſſe Romani Pontificis ſententiam, quia ſcilicet diſſidentibus de hypoſtaſeos voce Eccleſijs totius orbis, poterat ipſe ad eam, quam vellet, partem accedere, unde non ſolius Romanæ Eccleſiæ authoritatem adducit, ſed Occidentalium omnium, & Ægyptiorum. *Hæreticum*, inquit, *me cum Occidente, hæreticum cum Ægypto, hoc eſt, cum Damaſo Petróque* (quia ſcilicet iſtis duobus adhærebant Occidentales, & Ægyptij omnes) *condemnent; quid enim hominem exceptis ſocijs criminantur?*

Ioannes Baptista Mantuanus Carmelita, in libro de Patientia, ad Ioannem Franciscum Picum Mirandulæ Principem.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Rerum prædictione, ad Gabrielem Mirandulam Patruum.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Studio diuinæ & humanæ Philosophiæ, ad Gulielmum Parisium Episcopum.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Imaginatione, ad Ioannem Nesium.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Ente & Vno, ad Hieronymum Donatum.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Veritate Fidei Christianæ, ad Leonem Decimum Pontificem Maximum.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Amore diuino, ad Ioannem Nesium.

Ioannes Franciscus Picus Mirandulæ Princeps, in libro de Hominis dignitate, ad Angelum Politianum

leſtius apertè damnati ſunt, jam defenſione omni carebant, ac propterea finita dici poterat eorum cauſa, quia unanimi conſenſu ab omnibus Occidentalibus damnabantur. Porrò tantùm abeſt, ut Auguſtinus ſcripſerit, hanc cauſam finitam eſſe judicio Sedis Apoſtolicæ, quia ſupremum erat, & infallibile, ut ipſe de ea dicat, quòd ſi de Cœleſtio & Pelagio in Romana Eccleſia fuiſſet aliquid ſecus judicatum, nota prævaricationis eſſet Cleticis Romanis inurenda.

Refutatio iſtius exceptionis.

76. APerta vox eſt Auguſtini, quòd cauſa Pelagianorum finita fuerit non præcisè ex duorum Conciliorum decretis, ſed ex reſcriptis Sedis Apoſtolicæ. Etſi verò illa duo Concilia fuerint tantùm provincialia, nec adeò perinde, ac Concilium Oecumenicum, potuerint cauſæ illi finem imponere: quamvis inſuper ad certitudinem in dogmatibus fidei definiendis *quoad nos*, & in ordine *ad proterros convincendos*, maiorem obtinendam à Sedis Apoſtolicæ definitionibus, quandoque ad Concilij Oecumenici judicium ex Duorum, Papæ ſcilicet, ceu Capitis, ac reliqui Eccleſiæ Corporis Hierarchici conſenſu ſubſiſtens fiat recurſus: attamen hoc minimè obſtante, ſecundùm aperta Divi Auguſtini verba per Apoſtolicæ Sedis reſcriptum, duplicis illius cauſam Pelagianorum condemnantis Concilij Africani confirmatorium, fuit ea cauſa finita. Oportet igitur ſecundùm Divum Auguſtinum Apoſtolicæ Sedis, ſeu Pontificis ex Cathedrâ ſuâ Apoſtolicâ definientis, *ſecundùm ſe*, ac *rei veritatem* inexiſtere totam authoritatem, in vi cujus dici poſſit cauſa fidei, etiam dogmata concernens, finita.

ARGUMENTUM III.
Noſtratis ſententiæ.

77. PEtitur hoc argumentum ex Petro Chryſologo *epiſt. ad Eutychen* ante Concilium Chalcedonenſe ita ſcribente: *Hortamur te, frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ Civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quia beatus Petrus, qui in propria Sede vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem.*

Exceptio Elliesij.

78. EXcipit hic Theologus, aliud eſſe, beatum Petrum veritatem fidei quærentibus præbere, aliud infallibiliter eam præbere. Prius de Romano Epiſcopo dicit Chryſologus, non poſterius, quod tamen unum eſt probandum.

Refutatio iſtius Exceptionis.

79. ETenim veritas in ſe ipſa habet *intrinſecam*, ac *eſſentialem* repugnantiam cum falſitate ac errore. Ubi verò eſt *intrinſeca*, ac *eſſentialis* repugnantia cum falſitate, ibi ſub talis repugnantiæ hypotheſi eſt impoſſibilitas falſitatis. At verò in Romani Pontificis Sede ſecundùm S. Chryſologum, ipſomet etiam Elliesio farente, ita vivit ac præſidet B. Petrus, ut *definitè* & *abſolutè* loquendo præbeat quærentibus fidei veritatem. Conſequens eſt igitur, Romanum Pontificem viventem, ac præſidentem in Petri Sede, atque ex hâc Cathedrâ Apoſtolicâ definientem fidei veritatem, hanc ita præbere, ut jam ſit impoſſibilitas falſitatis in fide, ſicque adeò Romanus Pontifex ex Cathedrâ ſuâ Apoſtolicâ decernens fidei dogmata, ſit prorſus infallibilis: quomodò enim fallibilitas ſubſiſtere poſſet in & cum petrâ, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia, cui portas inferi prævalere, prorſus eſt impoſſibile? 85. 86.

ARGUMENTUM IV.
Noſtratis ſententiæ.

80. DEſumitur hoc argumentum ex Divi Bernardi ſententia *epiſt. 190.* ad Innocentium ita loquentis: *Oportet*, inquit, *ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque, & ſcandala regni Dei, ea præſertim, quæ de fide contingunt, dignum namque arbitror, ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum, cui enim alteri Sedi dictum eſt aliquando: Oravi pro te Petre, ut non deficiat fides tua?*

Exceptio Elliesij.

81. EXcipitur *primò*. Ex uno Bernardi *officioſo* dicto infallibilitatis privilegium Romano Pontifici tribui non poſſe, niſi accedat Scripturæ, & Traditionis authoritas. Nam etiamſi conſtaret, mentem Bernardi fuiſſe, his verbis Pontificem Romanum infallibilem prædicare, hujus unius authoritas ad iſtud privilegium Romano Pontifici aſſerendum, minimè ſufficeret.

82. *Secundò*. Non loquitur Bernardus de perſona Papæ Romani, ſed de Sede Petri, ac probari ex iſto loco tantùm poteſt, Romanam Eccleſiam totam non poſſe à fide deficere; at immeritò concluditur, Romano Pontifici ſoli idem privilegium competere.

83. *Tertiò*. Loquitur Bernardus *comparatè*, non *abſolutè*, exaggerando Pontificis Romani authoritatem, quâ tunc opus habebat ad Abaelardi errores proſcribendos. 87.

84. *Quartò*. Innocentius non putavit, hæc verba Bernardi ad ſe ſolùm pertinere, nam Abaelardi errores, licèt à duobus Concilijs jam damnatos, non niſi coacto iterum Concilio proſcripſit: *Nos itaque*, inquit in epiſtola, quæ inter Bernardinas eſt 294. *qui in Petri Cathedrâ, cui à Domino dictum eſt, & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos, licèt indignè reſidere conſpicimur, communicato fratrum noſtrorum conſilio, deſtinata nobis à veſtra dilectione capitula, & univerſa ipſius Petri Abaelardi perverſa dogmata Canonum authoritate cum ſuo auctore damnavimus.*

Deni-

Digitized by Google

Sect. 1. Of the Nature of Fevers.

1. Fevers are a Disease of the Heart, and of the Spirits, and of the Blood, and of the Humours, and of the Members, and of the Pulse, and of the Urine, and of the Excrements, and of the Breathing, and of the Tongue, and of the Mouth, and of the Throat, and of the Nostrils, and of the Eyes, and of the Ears, and of the Head, and of the Brain, and of the Sinews, and of the Veins, and of the Arteries, and of the Skin, and of the Flesh, and of the Bones, and of the Marrow, and of the Nails, and of the Hair, and of the Sleep, and of the Waking, and of the Thoughts, and of the Memory, and of the Understanding, and of the Speech, and of the Voice, and of the Cough, and of the Sneezing, and of the Hiccough, and of the Belching, and of the Vomiting, and of the Stomach, and of the Belly, and of the Guts, and of the Liver, and of the Gall, and of the Spleen, and of the Kidneys, and of the Bladder, and of the Yard, and of the Stones, and of the Matrix, and of the Privities, and of the Thighs, and of the Knees, and of the Legs, and of the Feet, and of the Arms, and of the Hands, and of the Fingers, and of the Nails, and of the Shoulders, and of the Back, and of the Ribs, and of the Breast, and of the Paps, and of the Neck

Sibillarum Gentilium Positio.

Sibillarum Gentilium Positio.

Sibillarum Gentilium Positio.

Lutetiæ, Typis Firmin-Didot,
Typographi Regii.

FINIS.

INDEX
RERUM, ET VERBORUM
NOTABILIUM HUJUS OPERIS.

A.

Academia Parisiensis.

Hujus circa Concilij superioritatem super Papa lensus legitimus indagatur. Pag. 388 à n. 61. & pag. 389. item pag. 390. per totam.

Acephalum *Concilium.*

Varij ſtatus Concilij *acephali* diſtinguuntur. Pag. 243. à n. 45. & pag. 242. à n. 1.

Concilium à Papa congregatum, cui præſident Legati Pontificij, etiam antecedenter ad perſonalem circa fidei dogmaticas ſanctiones conſenſum, non eſt ampliùs in ſtatu Concilij *acephali*, ſed eſt in via Concilij Oecumenici. Pag. 233. n. 1. & 2. item pag. 343. n. 4. & 5.

Quantum ſpecialis prærogativæ conveniat Concilio *acephalo* ex totius orbis Chriſtiani Epiſcopis conflato. Pag. 238. n. 24. & 25. item pag. 344. n. 10. 11. & 12.

Papæ ſupra Concilium *acephalum* ſuperioritas oſtenditur ex *Deut. 16. cap.* Pag. 345. pag. 346. pag. 347. & pag. 348.

Papæ ſupra Concilium ſuperioritas probatur *ex Matth. 16. cap.* pag. 245. à n. 54. pag. 248. n. 69. ac ſeq. item pag. 356. à n. 59.

Summi Pontificis, ceu Capitis, & Concilij quaſi *acephalicè* ſpectati munera & prærogativæ elucidantur. Pag. 260. ac ſeq. item pag. 357. à n. 63.

Duorum nempe Capitis, & Corporis Hierarchici in Concilio conſenſus magis explicatur. Ibi n. 65. & ſeq.

Quomodò Concilium *acephalum* dici poſſit, eſſe repræſentans univerſam Eccleſiam. Pag. 321. n. 52. & pag. 371. à n. 45.

Appellatio à Concilio ad Papam, vel è contra à Papa ad Concilium.

Præſtruitur hujus difficultatis via ex Concilio Conſtantienſi. Pag. 358. n. 97.

A Papa provocatio ad Concilium quomodò ſubſiſtere aliquando poſſit, minimè tamen ſecundùm viam appellationis. Pag. 268. n. 19. & 20. item pag. 358. n. 68. 69. 70. & 71.

Explicantur conſtitutiones Pontificiæ de non appellando ad futurum Concilium. Pag. 272. n. 40. item pag. 359. n. 72. & pag. 360. n. 74.

Appellatio à Papæ ſupremo judicio ad Concilium à Martino V. intrà Conſtantienſem Synodum interdicta. Pag. 424. n. 90. item pag. 426. 426 & 427.

Appellationes ab abuſu Eccleſiaſticæ juriſdictionis intrà Galliam uſurpatæ.

Harum origo & ratio. Pag. 615. & 616. item 617.

Gallicanorum Authorum illas appellationes defendentium argumenta expenduntur. Pag. 618. item pag. 619. uſque ad pag. 621.

Nullo titulo colorari poteſt illa appellatio, ut in conſcientia ſecuri eſſe poſſint eam prætendentes. Ibi à n. 42. & pag. 622. uſque ad 626.

Ulterior diſcuſſio argumentorum, quæ ab appellationibus ab abuſu proferuntur. Pag. 628. à n. 14. item pag. 629. & 630.

Harum appellationum gravitas adverſùs jura Eccleſiaſtica expenditur. Pag. 631. à n. 38. uſque ad pag. 634.

Regum circa hoc appellationum genus reformationes. Ibi à n. 61. & pag. 635.

Ordo juriſdictionis invertitur per illas appellationes. Ibi à n. 68. & pag 636.

Apoſtolica authoritas.

In ſolo Petro erat ordinaria, in Successores adeò transferibilis, in reliquis verò Apoſtolis erat ſolùm delegata. Pag. 330. n. 17. ac ſeq.

Differentia inter Petri ac reliquorum Apoſtolorum authoritatem Apoſtolicam. Pag. 250. n. 78. & pag. 353. à n. 50.

B.

Baſileenſis Synodus.

Ejus contra Eugenium IV. attentata. Pag. 372. n. 48.

Quando deſierit eſſe Oecumenica. Ibi, & & pag. 315. n. 28. ac ſeq.

Ejuſdem reprobatio ex Concilio Lateranenſi. Pag. 317. n. 12. & pag. 373. à n. 49.

Beneficia & Bona Eccleſiaſtica.

Quid authoritatis habeat Romanus Pontifex in beneficia & bona Eccleſiaſtica *ſpecificè* intrà Galliam conſiſtentia. Pag. 502. col. 2. à n. 1.

Quanta ſit Papæ poteſtas in ſubſidijs à Clero Gallicano exigendis pro Eccleſiæ neceſſitatibus. Pag. 503. à n. 8. item pag. 504. & 505.

Quodnam ſit Summo Pontifici jus erga beneficia Eccleſiaſtica intrà Galliam conſiſtentia. Ibi à n. 21. & pag. 506.

Digitized by Google

Hujus juris probatio. Ibi à n. 31. & pag. 507. n. 31.

Beneficiorum Eccleſiaſticorum collatio.

An ſit jus iſtud merè ſpirituale. Pag. 680. à n. 233. & pag. 681. à n. 236.

An jus collationis præbendarum in Regibus Franciæ reduci queat in ſactam unctionem fundationis ſeu dotationis titulo veſtitam. Pag. 682. à n. 244. & pag. 683.

An jus illud conferendi in Regibus Franciæ reduci queat in privilegium Apoſtolicum. Pag. 684. à n. 258.

Bonifacius VIII.

Ejus cum Philippo IV. Galliarum Rege concertatio in quibus punctis ſita fuerit. Pag. 669. & 670.

C.

Canones & leges ſanctæ Eccleſiæ.

Quid de horum relaxatione ſentiat Clerus Gallicanus. Pag. 429. & pag 430. uſque ad n. 10.

An Pontifex obligetur vi *directivâ* SS. Canonum? Pag 437. à n. 2.

Ratio hujus obligationis *directivæ* explanatur. Pag. 438. à n. 10. & pag. 439. n. 12. & 13.

Poteſtatis Pontificiæ in diſpenſandis ſacris Canonibus vis & ratio expenditur. Pag. 440. & 441.

Juſta cauſa ad ejuſmodi diſpenſationem requiritur. Pag. 442. à n. 24.

Antiquæ Eccleſiæ in hoc uſus. Ibi n. 25. & pag. 443 item pag 444. per totam.

Antiquorum Canonum uſus in quantum ſit tenendus. Pag. 524. à n. 116.

Canonum antiquorum diſciplina ita eſt tenenda, ut tamen ſit neceſſitas ipſa quandoque derogandi per novas leges. In fine pag. 525. & pag. 526. à n 123.

Concilium Oecumenicum.

Concilij erga Papam ſuperioritas an ſit ſancita à Clero Gallicano. Pag. 208. col. 2. à n. 1. & pag 327. à n. 3. ac ſeq.

Concilij Oecumenici ratio quidditativa reducitur ad hoc punctum, quòd ſit repræſentans univerſam Eccleſiam. Pag. 214. n. 28. & 29.

Hæc repræſentatio explicatur. Pag. 328. n. 2. ac ſeq.

Generalitas Concilij tum *formalis*, tum *materialis* exponitur. Pag. 213. n. 26. & 27. item cit. pag. 328 n. 4.

Comparatio inter Concilium Conſtantienſe, Baſileenſe, & Tridentinum quoad punctum generalitatis, & characterem Synodi Oecumenici proprium. Pag. 214. n. 30. & 31.

Quid importetur per hoc, quòd dicitur Concilij Oecumenici characterem ex hoc ſubſiſtere, quòd ſit congregatum in nomine Chriſti. Pag. 214. n. 32. & pag. 329. à n. 10.

Quomodò authoritas Apoſtolica præferat nomen Chriſti, Concilij Oecumenici characterem. Pag. 215. n. 33. & 34. item pag. 330. n. 13. 14. ac ſeq.

Oecumenici Concilij probatio ex *Matth. 18. cap. à verſu 17. uſque ad 20.* Pag. 222. n. 20. item pag. 331. n. 20.

An Concilium Generale authoritate Apoſtolicâ Papæ ſemel aggregatum jam ex ſe præferat characterem Chriſti vicarium, in vi cujus poſſit ſeipſum continuare? Ibi n. 21. & 22.

Hujus quæſiti reſolutio ex eo, quòd Concilium Oecumenicum repræſentans univerſalem Eccleſiam debeat conſtare ex Capite & Membris Hierarchicis. Pag. 223. n. 21. item pag. 331. n. 23. 24. ac ſeq.

Ulterior hujus rei confirmatio. Pag. 224. n. 23.

An Papa ex ſtatu unionis cum Concilio habeat aliquid prærogativæ majoris, non quidem quoad ligandi authoritatem, ſed quoad omnimodam in dogmatibus fidei infallibilitatem. Pag 333. per totam.

Infallibilitas Concilij Oecumenici ſubſiſtit ex conſenſu Duorum, nempe Capitis in Eccleſia nomen Chriſti vicarium præſeferentis, & Corporis Hierarchici ex Prælatis Eccleſiaſticis coadunati. Pag. 227. n. 33. & pag. 335. n. 38. & 9.

Concilij ſupra Papam ſuperioritas refutatur Pag. 327. n. 36. & pag. 336. n. 43. & 44.

Concilij Oecumenici ex conſenſu Duorum ſubſiſtens infallibilitas exponitur ſub ſimilitudine currûs myſterioſi apud Ezechielem deſcripti. Pag 337 n. 45. & 46.

Ex regulâ *fraternæ* correctionis *Matth. 18.* inſtitutâ non evinci Concilij Generalis ſuper Papâ ſuperioritatem, oſtenditur contra Abulenſem. Pag. 243. & 244. item 248. 349. 350 351. & 352.

Vide *acephalum* Concilium.

Conſtantienſe Concilium.

Diſcutitur Seſſionis IV. decretum. Pag. 364. a n. 19.

Expenditur V. Seſſionis decretum. Pag. 365. à n. 24. item pag. 366. 367. & 368.

Variæ adversùs iſtas Concilij Seſſiones exceptiones caſu, quo illa decreta accipi deberent de Papa indubitato. Pag. 368. & 369.

An, & quomodò iſta Synodus dici poſſit Generalis, ac Oecumenica. Pag. 305. n. 71. ac ſeq. item pag. 369. & 370.

Senſus Cleri Gallicani circa illa decreta expenditur. Ibi à n. 41. & pag. 371.

Hujus rei ulterior diſcuſſio. Pag. 372. à n. 46.

Senſus Cleri Galliani circa dicta decreta reſtringitur ad Papas dubios, intruſos, vel hæreticos. Pag. 373. n. 51.

Prætacta Seſſionis IV. & V. Conſtantienſis Synodi decreta pertinere tantùm ad tempus ſchiſmatis, adversùs Electum firmatur. Pag. 427. à n. 101. & pag. 428. per totam.

Vide *Baſileenſe Concilium.*

D.

Dignitates Eccleſiaſticæ.

Harum origo & diſtinctio. In fine pag. 526. & 527.

Dignitas & authoritas Eccleſiarum Patriarchalium oſtenditur ex Chriſto & Apoſtolis habere ſuum fundamentum. Pag. 528. à n. 8.

Ejuſdem argumenti continuatio. Pag. 529. n. 15. 16. 17. ac ſeq.

Solius

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

Richard Wilkinson (1744–1832), a Dublin engraver, who was a pupil of Robert Hunter, and afterwards studied in London under Bartolozzi. He was a member of the Society of Artists in Dublin, and exhibited there from 1765 to 1780. He engraved a number of portraits after Hone, Vanderbanck, Hunter, and others, and also executed a few historical subjects. He died in Dublin in 1832.

competentis erga hujus mundi Regna. Pag. 160. per totam.

Missâ *physicâ* naturæ lineâ quoad præsens punctum, sit unicè reflexio ad *moralitatis* in regnum cælorum ordinabilis lineam. Ibi n. 17.

Ex eo, quòd potestas Ecclesiæ clavium sit merè spiritualis, minimè infertur, Pontificiam authoritatem non protendi supra Reges & jura temporalia quoad moralitatem spectata. Pag. 161. per totam.

Ecclesiæ potestas *coercitiva* quoúsque extendatur. Pag. 162. n. 23. & 24. ac seq.

Refutatio Ellieſiani principij, quòd Christus & Apostoli omnem temporalem jurisdictionem amandent ab Ecclesia. Cit. pag. 162. n. 27. & pag. 163. à n. 28.

Coercitiva intrà Ecclesiam virgæ exercitium non nisi ad volentes extensio refutatur. Pag. 164. à n. 33.

Quomodò authoritas Ecclesiæ sit remota à vi dominativa. Ibi n. 35.

Primarium Ecclesiasticæ authoritatis munus à subsidiario Pastoralis officij munere quomodò discernendum. Pag. 164. n. 36. & 37.

Refutatur Ellieſij Maxima, quòd Regibus discolis resistere non liceat per Ecclesiasticam authoritatem. Pag. 176. & 177. item 178.

Refellitur exprobratio Ellieſiana, quâ novitatis arguitur sententia, docens, posse authoritate Ecclesiasticâ deponi Reges discolos. Pag. 179. 180. item 181.

Episcopalis jurisdictio.

An sit *immediatè* à Papa? Pag. 445. & 446. per totam.

Argumenta pro parte affirmativa adduci solita. Pag. 447. 448. 449. & seq.

Potestas Ordinis Episcopalis non nisi *radicalem* importat jurisdictionem. Pag. 451. n. 39.

Jurisdictio Episcopalis non est connexa cum Episcopali ordine. Ibi n. 40. & pag. 452. n. 41. & 45. ac seq.

Chorepiscopi an sortiantur vel jurisdictionem, vel etiam characterem Ordinis Episcopalis. Pag. 453. à n. 48.

An Episcopi sint *immediatè* à Christo missi? Pag 454. n. 53. & 54.

An Episcopi sint Apostolorum successores etiam quoad jurisdictionem. Ibi n. 58. & n. 59.

Episcoporum jurisdictio est *immediatè* à Papa. Pag. 455. à n. 60.

Hierarchicus quoad jurisdictionem etiam in Ecclesia ordo probat, jurisdictionem Episcopalem non esse *immediatè* à Christo, sed à Papa. Ibi n. 64. & pag 456. usque ad n. 67.

Ex Patribus & Theologis ostenditur, jurisdictionis origo esse tolùm *mediatè* juris Divini. Pag. 457. à n. 68. item pag. 458. à n. 76. & pag. 459 usque ad n. 86.

Episcopatus.

Discussio illius Ellieſiani principij, quòd omnes Episcopi unum in solidum habeant Episcopatum. Pag. 499. à n. 81. pag. 500. & 502.

Excommunicationis Ecclesiastica antiquatio contra Ellieſium expenditur.

Ellieſij hâc de re principia. Pag. 603.

Modus & causa excommunicationis contra illum Authorem discutiuntur. Ibi à n. 4. & pag. 604. item pag. 605.

Quomodò Ecclesiæ se mutuò excommunicârint. Ibi à n. 14.

Quomodò Romani Pontificis communio fuerit semper necessaria. Pag. 606. n. 15.

Refutantur, quæ Ellieſius adversùs Romanorum Pontificum excommunicationes objicit. Ibi à n. 16. & 17.

In casu mutuæ Ecclesiarum excommunicationis quænam sit tenenda schismatica. Pag. 607. n. 20. & 21.

Excommunicationis distinctiones. Ibi à n. 22. & pag 608. à n. 24.

An Reges excommunicari possint. Ibi n. 29. & pag. 609.

Quomodò Regnum integrum interdicto supponi possit. Pag. 610. & pag. 611.

Utrùm in mortuos ferri possit excommunicatio. Ibi n. 46.

Effectus excommunicationis expenduntur. Pag 612. & pag. 613.

Adversùs excommunicatum contumacem quid remedij superst. Pag. 614.

Depositio quomodò sit consequens excomunicationem. Ibi n. 60.

Innocentes, si per errorem excommunicentur, quomodò se gerere debeant. Ibi n. 61.

F.

Forum.

Hujus probatio ex indefinita ligandi & solvendi potestate, unà & praxi Ecclesiastica. Pag. 466. pag. 467. 468. & 469.

Qualiter competat Summo Pontifici authoritas super sæculares Principes. Ibi à n. 58. & pag. 470. item pag. 471.

Quanta sit necessitas citationis ac probationum in Summo Pontifice circa causas Galliæ Regnum concernentes. Ibi à n 66. & pag. 472. per totam.

Forum contentiosum Ecclesiasticum.

Gallicanæ Ecclesiæ erga Papam ex concordatis inter Leonem X. & Franciscum I. initis quoad hoc punctum, concertatio. Pag. 406. à n. 1.

An prima Gallici Regni causarum Ecclesiasticarum cognitio ad sanctam Sedem, vel ad Concilium Provinciale pertineat, expenditur. Ibi à n. 3. & pag. 461. item pag. 462.

An majorum causarum cognitio Iudicibus delegatis in Regno Galliæ committere teneatur Summus Pontifex, expenditur ibi à n. 14. & pag. 463. per totam.

Utrùm Papa in ferendo circa causas Gallicani Regni judicio teneatur ordinem judiciarium ex integro observare. Pag. 464. & 465. usque ad n. 31.

A Divinæ doctrinæ regulis alienum foret, potestatem Pontificiam coarctare circa causas Ecclesiasticas, nisi quantum Summi Pontifices seu pactione, seu lege universali eam constri-

Digitized by Google

ſtrictam, volunt ſalvâ ſemper poteſtatis ſuæ plenitudine. Ibi à n. 32.

G.

Gallicana libertas adversùs jura Eccleſiaſtica.

Summarium harum libertatum à Petro de Marca collectum refutatur à pag. 579.

Refellitur *primum* hujus Authoris axioma. Ibi n. 4. & pag. 580.

Secundum rejicitur. Pag. 581 & 582.

Tertium diſcutitur. Pag. 583. n. 27. & pag. 584.

Quartum refellitur. Pag. 585. à n. 37. pag. 586. & 587.

Quintum examinatur. Ibi n. 50. & pag. 588.

Confutatur *ſextum*. Pag. 589. à n. 58. & pag. 590.

Horum axiomatum politicam poteſtatem ultra ſphæram ſuam ſuper jura Eccleſiaſtica protendentium iniquitas oſtenditur. Pag. 591. à n. 70. item à pag. 592. uſque ad 602.

Galliæ vindicatæ Author.

Summaria per hunc inductio monumentorum, quibus refutatur moderna Regaliæ protenſio. Pag. 650. à n. 68.

Regaliæ ex jure faudali originem trahentes progreſſus. Pag. 656. à n. 101. & pag. 657.

Ejuſdem argumenti continuatio. Pag. 658. uſque ad pag. 660.

Regaliæ ultra Concilij Lugdunenſis Canonem extenſio creditur facta abſque debita Regum informatione, imò his quandoque repugnantibus Pag. 664 à n. 148. item pag. 666.

Concilij Lugdunenſis Canon confertur cum hodierna Galliæ circa Regaliam praxi, ab ipſiſmet etiam Regibus quandoque improbata. Pag. 670. à n. 184. itē pag 671. uſque ad n. 188.

Summatim oſtenditur, jus Regaliæ in aliquibus duntaxat Galliæ Eccleſijs locum habere. Ibidem, item pag. 672. 673. & 674.

Gallicana Coronæ ſubſiſtentia.

Quantum Gloriæ ſuæ incrementum tribuere ſolita fuerit Sedi Apoſtolicæ. Pag. 691. à n. 292.

Quantum interſit Regni Gallicani cum Sede Apoſtolica pacem & concordiam ſervare. Pag. 692. & 693.

Gladius materialis.

Quomodò ejus uſus ſit conveniens, vel diſconveniens Eccleſiaſticæ poteſtati. Pag. 167. n. 45. & 46.

H.

Hebraica ſacrorum librorum editio.

Cujus ſit authoritatis tum antiqua, tum moderna. Pag. 743. n. 68.

Hierarchicus Eccleſiæ ſtatus.

Deſcribitur hic pag. 541. à n. 3.

Ex quibus gradibus conſiſtat. Pag. 542. Jura cuique iſtorum ſive metropolitici, ſive Patriarchalis graduum competentia. Pag. 542. 543. & pag. 544. à n. 11.

Duplex genus hierarchicum eſt in Eccleſia. Pag. 547. à n. 43.

Quomodò ordinis Sacramentalis genus hierarchicum *immediatè* in Chriſtum, genus verò juriſdictionis ſeu Patriarchalis, ſeu Archiepiſcopalis, ſeu Epiſcopalis *mediatè* reduci debeat in jus Divinum. Ibi, & n. 44. item pag. 548. per totam.

I.

Imperij Romani ex Græcis in Francos & Germanos translatio.

Hujus translationis hiſtoria firmatur. Pag. 61. & 62. item pag. 147. à n. 34.

Eliduntur Maymbourgi exceptiones. Pag. 62. n. 150. ac ſeq. item pag. 148. à n. 38.

Pontificiâ authoritate facta eſt hæc translatio, in ipſo jure Divino fundata. Pag. 63. n. 154. & cit. pag. 148. n. 41. & 42.

Ulterior hujus rei proſecutio contra Elliesium Pag. 192. n. 27. & pag. 193. n. 33. item pag. 194. & 195.

Jus eligendi Imperatorem Germanis conceſſum à Summo Pontifice. Pag. 196. n. 42. & pag. 197. n. 48. item pag. 198. per totam.

Infallibilitas Romani Pontificis in fidei ac morum decretis.

Cleri Gallicani de hoc ſententia. Pag. 694. à n. 1.

Declarationis ejuſmodi Gallicanæ diſcuſſio. Ibi à n. 3. & pag. 695.

Quòd Summi Pontificis infallibilitas ſit antecedens Eccleſiæ, ſeu Concilij conſenſionem, probatur ab inductione Conciliorum & hiſtoriarum Eccleſiaſticarum. Pag. 711. 712. & 713.

Expenditur, an Concilij Oecumenici ſit neceſſitas ad infallibilitatem dogmatum fidei. Pag. 714. 715. & 716.

Pro infallibilitate Concilij Oecumenici & Papæ expedienda, juvat diſcernere inter certitudinem fidei dogmatum *quoad ſe*, & *quoad nos*. Pag. 717. a n. 37. ac ſeq.

Quando Papa loquatur ex Cathedra. In fine pag 718. & pag. 719.

Quomodò fidei firmitas *quoad ſe* dicenda ſit in Papa antecedens, *quoad nos* autem conſequens Eccleſiæ conſenſionem. Pag. 720. à n. 44. & pag. 721.

Veteris Teſtamenti circa hoc punctum argumenta expenduntur. Pag. 726. à n. 25.

Novi Teſtamenti eandem in rem argumenta. Pag. 727. à n. 29. & pag. 728.

Noſtræ hâc de re probationes. Pag. 729. à n. 43. item pag. 730.

Ratio oſtenſiva cur Papa *ex Cathedra* decernens non poſſit errare in fide. Pag. 742. à n. 61.

Papæ in rebus fidei omnimoda infallibilitas demonſtratur ex Patrum conſenſu, praxi Eccleſiæ, & ratione Theologica Pag. 754. à n. 1. & pag. 755. item pag. 756.

An Papæ infallibilitas elidi poſſit per exceptionem dubiæ electionis? Pag. 759. à n. 32. & pag. 760.

Generalis Eccleſiæ conſenſus de Papæ infallibilitate oſtenditur. In fine pag. 764. à n. 55. item pag. 765. & 766.

Quomodò infallibilitas Papæ ſe extendat

Apud Deos, quid, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.

Aphorismi. Prognostica. De alimentis.

Aphorismi. Prognostica. De alimentis.
Aphorismi. Prognostica. De alimentis.

C.

Abbas Cisterciensis, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.

Table of Books & Chapters.

Book I. Chap. 1. Of the Creation of the World, and of Man. Page 1
2. Of the Fall of Man. 2
3. Of the Punishment of Man. 3
4. Of the Expulsion of Man out of Paradise. 4
5. Of the Children of Adam. 5
6. Of the Deluge. 6
7. Of the Children of Noah. 7
8. Of the Building of Babel. 8
9. Of the Children of Abraham. 9
10. Of the Children of Isaac. 10
11. Of the Children of Jacob. 11
12. Of Joseph. 12
13. Of the Children of Israel. 13
14. Of Moses. 14
15. Of the Passage of the Children of Israel through the Red Sea. 15
16. Of the Law given to Moses. 16
17. Of the Tabernacle. 17
18. Of the Ark of the Covenant. 18
19. Of the Priesthood. 19
20. Of the Sacrifices. 20
21. Of the Feasts. 21
22. Of the Jubilee. 22
23. Of the Death of Moses. 23
24. Of Josue. 24
25. Of the Passage of the Children of Israel through the River Jordan. 25
26. Of the Destruction of Jericho. 26
27. Of the Destruction of Hai. 27
28. Of the Gibeonites. 28
29. Of the Division of the Land. 29
30. Of the Death of Josue. 30
31. Of the Judges. 31
32. Of Othoniel. 32
33. Of Aod. 33
34. Of Samgar. 34
35. Of Debbora and Barac. 35
36. Of Gedeon. 36
37. Of Abimelech. 37
38. Of Thola. 38
39. Of Jair. 39
40. Of Jephte. 40
41. Of Abesan. 41
42. Of Ahialon. 42
43. Of Abdon. 43
44. Of Samson. 44
45. Of Heli. 45
46. Of Samuel. 46
47. Of Saul. 47
48. Of David. 48
49. Of Solomon. 49
50. Of the Building of the Temple. 50
51. Of the Kingdom of Roboam. 51
52. Of Abia. 52
53. Of Asa. 53
54. Of Josaphat. 54
55. Of Joram. 55
56. Of Ochozias. 56
57. Of Athalia. 57
58. Of Joas. 58
59. Of Amasias. 59
60. Of Ozias. 60
61. Of Joathan. 61
62. Of Achaz. 62
63. Of Ezechias. 63
64. Of Manasses. 64
65. Of Amon. 65
66. Of Josias. 66
67. Of Joachaz. 67
68. Of Joakim. 68
69. Of Jechonias. 69
70. Of Sedecias. 70
71. Of the Destruction of Jerusalem. 71
72. Of the Captivity of Babylon. 72
73. Of Daniel. 73
74. Of Esdras. 74
75. Of Nehemias. 75
76. Of Tobias. 76
77. Of Judith. 77
78. Of Esther. 78
79. Of Job. 79
80. Of the Machabees. 80
81. Of the Birth of Christ. 81
82. Of the Life of Christ. 82
83. Of the Passion of Christ. 83
84. Of the Resurrection of Christ. 84
85. Of the Ascension of Christ. 85
86. Of the Holy Ghost. 86
87. Of the Preaching of the Apostles. 87
88. Of the Martyrdom of the Apostles. 88
89. Of the Martyrdom of Saint Stephen. 89
90. Of the Martyrdom of Saint James the Great. 90
91. Of the Martyrdom of Saint Peter. 91
92. Of the Martyrdom of Saint Andrew. 92
93. Of the Martyrdom of Saint Paul. 93
94. Of the Martyrdom of Saint Thomas. 94
95. Of the Martyrdom of Saint Bartholomew. 95
96. Of the Martyrdom of Saint Matthew. 96
97. Of the Martyrdom of Saint Simon. 97
98. Of the Martyrdom of Saint Jude. 98
99. Of the Martyrdom of Saint Matthias. 99
100. Of the Martyrdom of Saint James the Less. 100
101. Of the Martyrdom of Saint Philip. 101
102. Of the Martyrdom of Saint John. 102
103. Of the Martyrdom of Saint Mark. 103
104. Of the Martyrdom of Saint Luke. 104
105. Of the Martyrdom of Saint Barnabas. 105
106. Of the Martyrdom of Saint Ignatius. 106
107. Of the Martyrdom of Saint Clement. 107
108. Of the Martyrdom of Saint Simeon. 108
109. Of the Martyrdom of Saint Polycarp. 109
110. Of the Martyrdom of Saint Justin. 110
111. Of the Martyrdom of Saint Irenæus. 111
112. Of the Martyrdom of Saint Cyprian. 112
113. Of the Martyrdom of Saint Laurence. 113
114. Of the Martyrdom of Saint Vincent. 114
115. Of the Martyrdom of Saint Fabian. 115
116. Of the Martyrdom of Saint Sebastian. 116
117. Of the Martyrdom of Saint Dionysius. 117
118. Of the Martyrdom of Saint Hippolytus. 118
119. Of the Martyrdom of Saint Eusebius. 119
120. Of the Martyrdom of Saint Cornelius. 120
121. Of the Martyrdom of Saint Calixtus. 121
122. Of the Martyrdom of Saint Cosmas and Damian. 122
123. Of the Martyrdom of Saint Chrysogonus. 123
124. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 124
125. Of the Martyrdom of Saint Eustachius. 125
126. Of the Martyrdom of Saint Pantaleon. 126
127. Of the Martyrdom of Saint Vitus. 127
128. Of the Martyrdom of Saint Christina. 128
129. Of the Martyrdom of Saint Margaret. 129
130. Of the Martyrdom of Saint Lucy. 130
131. Of the Martyrdom of Saint Agnes. 131
132. Of the Martyrdom of Saint Agatha. 132
133. Of the Martyrdom of Saint Cecilia. 133
134. Of the Martyrdom of Saint Prisca. 134
135. Of the Martyrdom of Saint Praxedes. 135
136. Of the Martyrdom of Saint Pudentiana. 136
137. Of the Martyrdom of Saint Potentiana. 137
138. Of the Martyrdom of Saint Balbina. 138
139. Of the Martyrdom of Saint Petronilla. 139
140. Of the Martyrdom of Saint Basilla. 140
141. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 141
142. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 142
143. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 143
144. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 144
145. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 145
146. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 146
147. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 147
148. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 148
149. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 149
150. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 150
151. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 151
152. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 152
153. Of the Martyrdom of Saint Faith. 153
154. Of the Martyrdom of Saint Columba. 154
155. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 155
156. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 156
157. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 157
158. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 158
159. Of the Martyrdom of Saint Justina. 159
160. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 160
161. Of the Martyrdom of Saint Irene. 161
162. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 162
163. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 163
164. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 164
165. Of the Martyrdom of Saint Martina. 165
166. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 166
167. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 167
168. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 168
169. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 169
170. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 170
171. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 171
172. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 172
173. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 173
174. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 174
175. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 175
176. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 176
177. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 177
178. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 178
179. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 179
180. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 180
181. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 181
182. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 182
183. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 183
184. Of the Martyrdom of Saint Faith. 184
185. Of the Martyrdom of Saint Columba. 185
186. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 186
187. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 187
188. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 188
189. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 189
190. Of the Martyrdom of Saint Justina. 190
191. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 191
192. Of the Martyrdom of Saint Irene. 192
193. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 193
194. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 194
195. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 195
196. Of the Martyrdom of Saint Martina. 196
197. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 197
198. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 198
199. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 199
200. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 200
201. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 201
202. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 202
203. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 203
204. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 204
205. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 205
206. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 206
207. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 207
208. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 208
209. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 209
210. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 210
211. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 211
212. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 212
213. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 213
214. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 214
215. Of the Martyrdom of Saint Faith. 215
216. Of the Martyrdom of Saint Columba. 216
217. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 217
218. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 218
219. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 219
220. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 220
221. Of the Martyrdom of Saint Justina. 221
222. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 222
223. Of the Martyrdom of Saint Irene. 223
224. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 224
225. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 225
226. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 226
227. Of the Martyrdom of Saint Martina. 227
228. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 228
229. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 229
230. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 230
231. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 231
232. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 232
233. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 233
234. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 234
235. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 235
236. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 236
237. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 237
238. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 238
239. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 239
240. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 240
241. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 241
242. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 242
243. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 243
244. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 244
245. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 245
246. Of the Martyrdom of Saint Faith. 246
247. Of the Martyrdom of Saint Columba. 247
248. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 248
249. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 249
250. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 250
251. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 251
252. Of the Martyrdom of Saint Justina. 252
253. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 253
254. Of the Martyrdom of Saint Irene. 254
255. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 255
256. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 256
257. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 257
258. Of the Martyrdom of Saint Martina. 258
259. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 259
260. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 260
261. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 261
262. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 262
263. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 263
264. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 264
265. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 265
266. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 266
267. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 267
268. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 268
269. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 269
270. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 270
271. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 271
272. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 272
273. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 273
274. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 274
275. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 275
276. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 276
277. Of the Martyrdom of Saint Faith. 277
278. Of the Martyrdom of Saint Columba. 278
279. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 279
280. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 280
281. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 281
282. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 282
283. Of the Martyrdom of Saint Justina. 283
284. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 284
285. Of the Martyrdom of Saint Irene. 285
286. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 286
287. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 287
288. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 288
289. Of the Martyrdom of Saint Martina. 289
290. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 290
291. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 291
292. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 292
293. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 293
294. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 294
295. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 295
296. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 296
297. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 297
298. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 298
299. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 299
300. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 300
301. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 301
302. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 302
303. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 303
304. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 304
305. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 305
306. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 306
307. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 307
308. Of the Martyrdom of Saint Faith. 308
309. Of the Martyrdom of Saint Columba. 309
310. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 310
311. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 311
312. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 312
313. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 313
314. Of the Martyrdom of Saint Justina. 314
315. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 315
316. Of the Martyrdom of Saint Irene. 316
317. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 317
318. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 318
319. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 319
320. Of the Martyrdom of Saint Martina. 320
321. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 321
322. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 322
323. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 323
324. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 324
325. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 325
326. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 326
327. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 327
328. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 328
329. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 329
330. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 330
331. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 331
332. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 332
333. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 333
334. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 334
335. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 335
336. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 336
337. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 337
338. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 338
339. Of the Martyrdom of Saint Faith. 339
340. Of the Martyrdom of Saint Columba. 340
341. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 341
342. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 342
343. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 343
344. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 344
345. Of the Martyrdom of Saint Justina. 345
346. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 346
347. Of the Martyrdom of Saint Irene. 347
348. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 348
349. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 349
350. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 350
351. Of the Martyrdom of Saint Martina. 351
352. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 352
353. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 353
354. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 354
355. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 355
356. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 356
357. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 357
358. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 358
359. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 359
360. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 360
361. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 361
362. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 362
363. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 363
364. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 364
365. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 365
366. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 366
367. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 367
368. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 368
369. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 369
370. Of the Martyrdom of Saint Faith. 370
371. Of the Martyrdom of Saint Columba. 371
372. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 372
373. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 373
374. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 374
375. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 375
376. Of the Martyrdom of Saint Justina. 376
377. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 377
378. Of the Martyrdom of Saint Irene. 378
379. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 379
380. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 380
381. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 381
382. Of the Martyrdom of Saint Martina. 382
383. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 383
384. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 384
385. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 385
386. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 386
387. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 387
388. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 388
389. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 389
390. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 390
391. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 391
392. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 392
393. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 393
394. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 394
395. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 395
396. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 396
397. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 397
398. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 398
399. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 399
400. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 400
401. Of the Martyrdom of Saint Faith. 401
402. Of the Martyrdom of Saint Columba. 402
403. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 403
404. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 404
405. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 405
406. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 406
407. Of the Martyrdom of Saint Justina. 407
408. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 408
409. Of the Martyrdom of Saint Irene. 409
410. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 410
411. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 411
412. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 412
413. Of the Martyrdom of Saint Martina. 413
414. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 414
415. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 415
416. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 416
417. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 417
418. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 418
419. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 419
420. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 420
421. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 421
422. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 422
423. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 423
424. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 424
425. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 425
426. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 426
427. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 427
428. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 428
429. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 429
430. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 430
431. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 431
432. Of the Martyrdom of Saint Faith. 432
433. Of the Martyrdom of Saint Columba. 433
434. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 434
435. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 435
436. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 436
437. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 437
438. Of the Martyrdom of Saint Justina. 438
439. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 439
440. Of the Martyrdom of Saint Irene. 440
441. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 441
442. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 442
443. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 443
444. Of the Martyrdom of Saint Martina. 444
445. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 445
446. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 446
447. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 447
448. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 448
449. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 449
450. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 450
451. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 451
452. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 452
453. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 453
454. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 454
455. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 455
456. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 456
457. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 457
458. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 458
459. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 459
460. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 460
461. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 461
462. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 462
463. Of the Martyrdom of Saint Faith. 463
464. Of the Martyrdom of Saint Columba. 464
465. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 465
466. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 466
467. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 467
468. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 468
469. Of the Martyrdom of Saint Justina. 469
470. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 470
471. Of the Martyrdom of Saint Irene. 471
472. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 472
473. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 473
474. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 474
475. Of the Martyrdom of Saint Martina. 475
476. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 476
477. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 477
478. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 478
479. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 479
480. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 480
481. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 481
482. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 482
483. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 483
484. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 484
485. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 485
486. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 486
487. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 487
488. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 488
489. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 489
490. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 490
491. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 491
492. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 492
493. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 493
494. Of the Martyrdom of Saint Faith. 494
495. Of the Martyrdom of Saint Columba. 495
496. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 496
497. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 497
498. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 498
499. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 499
500. Of the Martyrdom of Saint Justina. 500
501. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 501
502. Of the Martyrdom of Saint Irene. 502
503. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 503
504. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 504
505. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 505
506. Of the Martyrdom of Saint Martina. 506
507. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 507
508. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 508
509. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 509
510. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 510
511. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 511
512. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 512
513. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 513
514. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 514
515. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 515
516. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 516
517. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 517
518. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 518
519. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 519
520. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 520
521. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 521
522. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 522
523. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 523
524. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 524
525. Of the Martyrdom of Saint Faith. 525
526. Of the Martyrdom of Saint Columba. 526
527. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 527
528. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 528
529. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 529
530. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 530
531. Of the Martyrdom of Saint Justina. 531
532. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 532
533. Of the Martyrdom of Saint Irene. 533
534. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 534
535. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 535
536. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 536
537. Of the Martyrdom of Saint Martina. 537
538. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 538
539. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 539
540. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 540
541. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 541
542. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 542
543. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 543
544. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 544
545. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 545
546. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 546
547. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 547
548. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 548
549. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 549
550. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 550
551. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 551
552. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 552
553. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 553
554. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 554
555. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 555
556. Of the Martyrdom of Saint Faith. 556
557. Of the Martyrdom of Saint Columba. 557
558. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 558
559. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 559
560. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 560
561. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 561
562. Of the Martyrdom of Saint Justina. 562
563. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 563
564. Of the Martyrdom of Saint Irene. 564
565. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 565
566. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 566
567. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 567
568. Of the Martyrdom of Saint Martina. 568
569. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 569
570. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 570
571. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 571
572. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 572
573. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 573
574. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 574
575. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 575
576. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 576
577. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 577
578. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 578
579. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 579
580. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 580
581. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 581
582. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 582
583. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 583
584. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 584
585. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 585
586. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 586
587. Of the Martyrdom of Saint Faith. 587
588. Of the Martyrdom of Saint Columba. 588
589. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 589
590. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 590
591. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 591
592. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 592
593. Of the Martyrdom of Saint Justina. 593
594. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 594
595. Of the Martyrdom of Saint Irene. 595
596. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 596
597. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 597
598. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 598
599. Of the Martyrdom of Saint Martina. 599
600. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 600
601. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 601
602. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 602
603. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 603
604. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 604
605. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 605
606. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 606
607. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 607
608. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 608
609. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 609
610. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 610
611. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 611
612. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 612
613. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 613
614. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 614
615. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 615
616. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 616
617. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 617
618. Of the Martyrdom of Saint Faith. 618
619. Of the Martyrdom of Saint Columba. 619
620. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 620
621. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 621
622. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 622
623. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 623
624. Of the Martyrdom of Saint Justina. 624
625. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 625
626. Of the Martyrdom of Saint Irene. 626
627. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 627
628. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 628
629. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 629
630. Of the Martyrdom of Saint Martina. 630
631. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 631
632. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 632
633. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 633
634. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 634
635. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 635
636. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 636
637. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 637
638. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 638
639. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 639
640. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 640
641. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 641
642. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 642
643. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 643
644. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 644
645. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 645
646. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 646
647. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 647
648. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 648
649. Of the Martyrdom of Saint Faith. 649
650. Of the Martyrdom of Saint Columba. 650
651. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 651
652. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 652
653. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 653
654. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 654
655. Of the Martyrdom of Saint Justina. 655
656. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 656
657. Of the Martyrdom of Saint Irene. 657
658. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 658
659. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 659
660. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 660
661. Of the Martyrdom of Saint Martina. 661
662. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 662
663. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 663
664. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 664
665. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 665
666. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 666
667. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 667
668. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 668
669. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 669
670. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 670
671. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 671
672. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 672
673. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 673
674. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 674
675. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 675
676. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 676
677. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 677
678. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 678
679. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 679
680. Of the Martyrdom of Saint Faith. 680
681. Of the Martyrdom of Saint Columba. 681
682. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 682
683. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 683
684. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 684
685. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 685
686. Of the Martyrdom of Saint Justina. 686
687. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 687
688. Of the Martyrdom of Saint Irene. 688
689. Of the Martyrdom of Saint Tecla. 689
690. Of the Martyrdom of Saint Apollonia. 690
691. Of the Martyrdom of Saint Scholastica. 691
692. Of the Martyrdom of Saint Martina. 692
693. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 693
694. Of the Martyrdom of Saint Basilissa. 694
695. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 695
696. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 696
697. Of the Martyrdom of Saint Agrippina. 697
698. Of the Martyrdom of Saint Natalia. 698
699. Of the Martyrdom of Saint Felicitas. 699
700. Of the Martyrdom of Saint Perpetua. 700
701. Of the Martyrdom of Saint Symphorosa. 701
702. Of the Martyrdom of Saint Eugenia. 702
703. Of the Martyrdom of Saint Anastasia. 703
704. Of the Martyrdom of Saint Theodora. 704
705. Of the Martyrdom of Saint Euphemia. 705
706. Of the Martyrdom of Saint Juliana. 706
707. Of the Martyrdom of Saint Barbara. 707
708. Of the Martyrdom of Saint Dorothea. 708
709. Of the Martyrdom of Saint Catharine. 709
710. Of the Martyrdom of Saint Ursula. 710
711. Of the Martyrdom of Saint Faith. 711
712. Of the Martyrdom of Saint Columba. 712
713. Of the Martyrdom of Saint Eulalia. 713
714. Of the Martyrdom of Saint Julitta. 714
715. Of the Martyrdom of Saint Reparata. 715
716. Of the Martyrdom of Saint Victoria. 716
717. Of the Martyrdom of Saint Justina. 717
718. Of the Martyrdom of Saint Theodosia. 718
719. Of the Martyrd

Nicolaus de Lyra, Postillator celebris, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Digitized by Google

5-6-2

Digitized by Google